PRACTICA SAVONAROLAE DE FEBRIBVS

CANONICA MICHAELIS SAVONAROLAE

De Febribus	*De Egeſtionibus.*
De Pulſibus	*De omnibus Italie Balneis*
De Vrinis	*Tractatus ſublimis de Vermibus*

TABVLA ABSOLVTISSIMA GENERALIS ET PARtialis *ſuper totum opus.*

Cæſaris Optati Neapolitani artium & medicinæ doctoris de hectica febre opus abſolutum & nouum.

VENETIIS APVD IVNTAS

M D LIII.

Tabula de febribus.

Capitulum .j. De diffinitione febris ꝛ eius declaratione. Folio. 1
Cap. 2m De cauſis febrium in generali. 1
Cap. 3m De ſignis febrium in vniuerſali ſignificantibus. 1
Cap. 4m De dieta febricitantium in vniuerſali continens rubrica quatuor. 3
Ru. prima De canonibus dietandi febricitantes in vniuerſali. 3
2 De cibis temperatis. 5
3 De cibis diſtemperatis ſimplicibus ſecundum diſtemperantiam quatuor humorum initium faciens a frigidis humidis ſecundum ordinem eorum que concedutur. 5
4 De ordinatione dietarum. 4
Cap. 5 De alteratiuis digeſtiuis ac ſolutiuis tam ſimplicibus quam compoſitis omnium quatuor humorum ꝛ ſperum eorum continens rubricas duas. 7
Ru. prima De digeſtiuis ꝛ alteratiuis. 7
2 De ſolutiuis tam ſimplicibus quam compoſitis vſualibus. 8
Cap. 6 De effimeris continens rubricas duas. 9
Ru. prima De diffinitione effimere ꝛ eius declaratione. 9
2 De cauſis ſignis ꝛ cura effimere tam in vniuerſali quam in particulari. 10
Cap. 7 De febribus putridis in generali continens rubricas tres. 11
Rubri. 1. De cauſis febris putride in generali ꝛ eius diffinitione. 11
2 De ſignis putride interpolate ꝛ continue in generali ꝛ de modo inueſtigandi eam. 12
3 De canonibus generalibus attendendis in cura feb. putri. 13
Cap. 8 De febribus acutis peracutis ꝛ peracutis non peſtiferis: ꝛ eorum accidentibus: continens rubricas. 24. 18
Rubri. 1. De deſcriptionibus cauſis ſignis ꝛ cura ipſarum febrium. 18
2 De rigore horripilatione ꝛ frigore 21
3 De ſudore ſuperfluo. ꝛ eius cura. 22
4 De fluxu ſanguinis narium 22
5 De vomitu ſuperfluo. 22
6 De fluxu ventris ſuperfluo. 22
7 De ſiti ſuperflua. 23
8 De profunditate ſomni. 23
9 De grauitate capitis. 23
10 De vigilia ſuperflua. 23
11 De dolore ſtomachi vel ventris. 23
12 De aſperitate lingue. 23
13 De ſternutatione. 23
14 De dolore capitis. 23
15 De tuſſi 24
16 De deſtructione appetitus. 24
17 De boliſmo. 24
18 De denigratione lingue 24
19 De appetitu canino. 24
20 De ſincopi. 24
21 De conſtrictione anhelitus. 24
22 De triſtitia ſiue anguſtia 24
23 De difficultate tranſglutiendi. 24
24 De frigiditate extremitatum. 24
Cap. 9. De feb. acutis peſtiferis continens rubricas. 6. 24
Rubri. 1. De diffinitione ꝛ cauſis feb. peſtifere. 24
2 De ſignis pronoſticis future peſtis. 27
3 De preſeruatione corporum a peſte. 27
4 De ſignis febris peſtilentialis. 32
5 De cura febris peſtilentialis 33
6 De glandulis ꝛ carbunculis peſtiferis. 37
Capi. 10. De tropicis ſiue conuerſiuis. 37
Capi. 11. De feb. ſanguineis continens rubricas. 4. 37
Rubri. 1. De diffinitione feb. ſanguinee ꝛ eius declaratione. 37
2 De ſinocha ꝛ cauſis eius. 38
3 De ſignis ſinoche ꝛ de eius cura. 38
4 De ſinocho. 40
Capi. 12. De feb. colericis continens rubrica. 4. 41
Rubri. 1. De diuiſione cauſis ꝛ ſignis. feb colericarum in generali. 41
2 De tertiana pura. 42
3 De tertiana non pura ſiue non nota. 44
4 De tertiana continua. 46
Capi. 13. De cauſone. 47
Capi. 14. De feb. flegmaticis continens rubricas. 13. 49
Rubri. 1. De diffinitione ꝛ cauſis feb. flegmatice ac de ſignis eius tam in vniuerſali quam in particulari. 49
2 De cura febrium flegmaticarum in generali. 50
3 De cura feb. flegmatice periodice a flegmate dulci facte. 52
4 De cura feb. flegmatice periodice a flegmate ſalſo facte. 53
5 De cura flegmatice periodice ex flegmate mucilaginoſo vitreo ꝛ aquoſo. 53
6 De cura flegmatice periodice ex flegmate acetoſo ꝛ pontico. 54
7 De cura flegmatice periodice permixte 54
8 De cura flegmatice continue que lactica dicitur. 54
9 De feb. empiala ſiue empialos dicta. 54
10 De febre lipparia. 55
11 De liſura ꝛ eſt feb. inter has media. 55
12 De febre ſincopali humoroſa. 26
13 De feb. ſincopali minuta. 57
Capi. 15. De febribus melancolicis continens rubricas. 8. 57
Rubri. 1. De diffinitione feb. melancolice in vniuerſali ꝛ cauſis eius: ꝛ de ſignis cuiuſlibet ſpeciei feb. melancolice. 57
2 De cura quartane in vniuerſali. 59
3 De cura quartane ſanguinee. 60
4 De cura quartane colerice. 61
5 De cura quartane flegmatice. 61
6 De cura quartane ex melancolia fecali ꝛ non ex aduſtione. 62
7 De quartana continua. 62
8 De quintanis ſextanis ꝛ huiuſmodi. 93
Capi. 16. De feb. ethicis continens rubricas tres. 63
Rubri. 1. De diffinitione diuiſione cauſis ꝛ ſignis febrium ethicarum. 63
2 De cura feb. ethice ſimplicis. 65
3 De ethica ſenectutis. 67
Capi. 17. De feb. compoſitis continens rubricas. 7. 68
Rubri. 1. De modis cauſis ꝛ ſignis compoſitionum febrium adinuicem. 68
2 De diffinitione: diuiſione: cauſis ꝛ ſignis emitritei. 69
3 De cura veri emitritei 70
4 De cura non veri emitritei. 71
5 De cura ethice cum putrida compoſite 72
6 De febribus erraticis. 73
7 De febribus apoſtematum. 73
Capi. 18. De reciduis. 73

Tabula tractatus de pulſibus.

Capitulum.j.	De pulſibus Folio.	74
Capl'z.2.	De cauſis pulſus in generali.	74
Capl'z.3.	De notificatione generꝫ ſiue ſpērum aut differentiarū eius cū ſuis cauſis ꝑticularibus.	74
Capl'm.4.	De obſeruandis a medico vt pulſuum debitam cognitionem conſequatur.	78
Capl'z.5.	De rebus naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas.5.	79
R'ca prima	De pulſu complexionum.	79
2	De pulſu habitudinis.	79
3	De pulſu etatum.	79
4	De pulſus ſexus.	79
5	De pulſu pregnantiam.	79
Capl'z.6.	De rebus non naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas decem	80
R'ca pma	De pulſu veris.	80
2	De pulſu eſtatis.	80
3	De pulſu hyemis.	80
4	De pulſu autumni.	80
5	De pulſu regionum.	80
6	De pulſu ex cibo ⁊ potu proueniente.	80
7	De pulſu ex ſomno ⁊ vigilia proueniente.	81
8	De pulſu ex motu ⁊ quiete ⁊ ex balneo proueniente.	81
9	De pulſu ex inanitione ⁊ repletione ⁊ coitu proueniente.	82
10	De pulſu ex accītibus aie proueniente.	82
Capl'z.7.	De pulſibus ex rebus preter naturam prouenientibus Rubricas.36.	82
Rubri.1.	De pulſu male complexionis: male compoſitionis: ⁊ ſolute ꝯtinuitatis in vniuerſali.	82
2	De pulſu febꝛe putridarū in generali.	82
3	De pulſu feb. effimerarꝫ in vniuerſali.	83
4	De pulſu ſanguinearum.	83
5	De pulſu colericarum.	83
6	De pulſu tertiane pure.	83
7	De pulſu tertiane non pure.	83
8	De pulſu tertiane ex ingroſſatione colere facte per aduſtionem.	83
9	De pulſu tertiane de colera praſſina.	83
10	De pulſu tertiane ex admixtione colere mixtione nō vnita.	83
11	De pulſu tertiane note a colera citrina procedente.	83
12	De pulſu tertiane note ſ quia a colera vitellina proueniente.	83
13	De pulſu tertiane continue.	84
14	De pulſu cauſonidis.	84
15	De pulſu feb. flegmaticarū in generali.	84
16	De pulſu feb. flegmatice ac flegmate nāli.	84
17	De pulſu flegmatice: de flegmate ſalſo	84
18	De pulſu flāatice: de flāte vitreo ⁊ acetoſo	84
19	De pulſu flegmatice continue ⁊ latice.	84
20	De pulſu empiale.	84
21	De pulſu lipparie.	84
22	De pulſu ſincopalis humoroſe.	84
23	De pulſu ſincopalis minute.	84
24	De pulſu quartane pure.	84
25	De pulſu quartane note flegmatice.	85
26	De pulſu q̄rtane note ex aduſtione ſanguis.	85
27	De pulſu q̄rtane note ex aduſtione colere.	85
28	De pulſu quartane note ex aduſtione melancolie naturalis.	85
29	De pulſu erraticarum.	85
30	De pulſu ethicarum.	85
31	De pulſu ethice ſenectutis.	85
32	De pulſu feb. peſtilentialis.	85
33	De pulſu feb. apoſtematum.	85
34	De pulſu feb. compoſitarum.	85
35	De pulſu emitritei veri: ⁊ non veri.	85
36	De pulſu in ꝑticularibus morbis ꝯtingenti.	85
Capl'z.8.	De ſignificationibus ⁊ pronoſticis a pulſu ſumptis.	86

Finis.

Tabula Tractatus de vrinis.

Capitulū.i.	De deſcriptione vrine ⁊ cōditionibus in eius viſu obſeruandis. Folio.	87
Capl'z.2.	De coloribus vrine cōtinēs. R'icas.16.	88
Rubri.1.	De colorib⁹ vrie in vli ⁊ de cāis ⁊ nūero corꝫ	88
2	De colore albo vrine.	89
3	De colore nigro vrine.	90
4	De colore viridi ⁊ liuido vrine.	90
5	De colore citrino vrine.	90
6	De colore rubeo vrine.	91
7	De coloribus vrine etatum.	91
8	De coloribus vrine complexionum.	92
9	De vrinis mulierum non pregnantiū.	92
10	De vrinis pregnantium.	92
11	De vrinis virorum.	92
12	De dīa iter vrinā hoīs ⁊ vrinā alioꝝ aīaliū	92
13	De colorib⁹ vrie in oi ſpē flatis appentibus.	93
14	De colorib⁹ vrine in oi ſpē colere appentib⁹	93
15	De colorib⁹ vrine in oi ſpē melie appentibus	93
16	De coloribus vrine in ſanguine apparētib⁹.	93
Capl'z.3.	De ſubſtantia vrine.	93
Capl'z.4.	De quantitate vrine.	93
Capl'z.5.	De cōtētis vrine. ꝯtinēs Rubricas.18.	94
Rubri.1.	De odore ⁊ ſapore vrine.	94
2	De circulo vrine.	95
3	De ampulla vrine.	95
4	De granis vrine.	95
5	De nebula vrine.	95
6	De ſpuma vrine.	95
7	De pure vrine.	95
8	De pinguedine vrine.	95
9	De pilo vrine.	95
10	De ſanguine vrine.	95
11	De arena vrine.	95
12	De chimo vrine.	95
13	De furfure chrinoide ⁊ ſquamis vrine.	96
14	De atomis vrine.	96
15	De ſpermaticis filis vrine.	96
16	De materia cineritia in vrina.	96
17	De vapore ſiue fumo in vrina apparente.	96
18	De hypoſtaſi vrine.	96

¶ Dubitationes de vrinis.

Prima	Utrū vrina ſit ſuperfluitas aquoſa.	97
2	Utrū vrina ſit nuncius fallax.	98
3	Utrū q̄litates actiue dent ꝓno colorē vrine.	98
4	Utrū color viridis cauſetur a frigido.	98
5	Utrū ſbā vrine def a qualitatibus actiuis.	98
6	Utrū diuiſiones ex parte ſubſtantie debeant eſſe ⁊ ſint tot quot ex parte coloris.	98
7	Utrū vrina tenuis poſſit ingroſſari.	98
8	Utrū color prius detur q̄ꝫ eius ſubſtantia.	98
9	Utrū hypoſtaſis decidat a tertia digeſtione	98

10 Utrũ hypoſtaſis decidat a mã morbi. 98
11 Utrum hypoſtaſis debeat eſſe albi coloris. 98
12 Utrũ hypoſtaſis debeat ſtare in fundo. 98
13 Utrũ hypoſtaſis dẽat eẽ figure piramidal'. 99
14 Utrũ hypoſtaſis dẽat eẽ ſm calorẽ urine. 99
15 Utrũ hypoſtaſis rubea ſit melior ſubrubea. 99
16 Utrũ ꝯtẽta crinoidalia poſſint a carne ↄcidi. 99
17 Utrũ ꝯtẽta crinoidalia ſint peiora ſurfurib⁹. 99
18 Utrum hypoſtaſis inequalis ꝛ non tincta debito colore ſit bona. 99
19 Utrũ icõtinuitas hypo. ſit melior ꝯtinuitate. 99
20 Utrũ talis eſt ꝓpor̃ ſignãtionis hypoſtaſis ſupra mãꝫ i tota diſpſaꝫ q̃lis ẽ puris. ſup̃ mãꝫ ſpatꝫ. 99

Finis.

Tabula de egeſtionibus.

Capitulum. j. quid ſit egeſtio naturalis. Fol. 99
Capl'ꝫ 2m De egõne nõ nãli ſiue p̃ter nãm dcã cuꝫ ſuis ſignis demrãtiuis ꝛ ꝓnoſt cis ꝯtinẽs R̃icas. 11 99
R̃ca p̃ma De egeſtione non naturali quid ſit. 100
2 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a forma ꝛ ſubſtantia ſumptis. 101
3 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a quantitate ſumptis. 101
4 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a colore ſumptis ꝛ citrino ꝛ viridi. 101
5 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a colore albo ſumptis. 101
6 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a colore nigro ſumptis. 102
7 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a colore rubeo ſumptis. 102
8 De ſignis demonſtratiuis ꝛ pronoſticis a colore eruginoſo virulẽto ꝛ ſanioſo ſumptis. 102
9 De ſignis demonſtratiuis ꝛ ꝓnoſticis a coloribus cõpoſitis creteo. ſ. ꝛ terreo ſumptis. 103
10 De ſignis demonſtratiuis fetoris odoris ꝛ exitus eorum. 103
11 De ſignis demonſtratiuis cõnexoꝝ vt ſunt ventoſitas ſpuma ꝛ huiuſmodi. 103

Dubia de egeſtionibus.

Primũ Utrum egeſtio vnctuoſa ſiue pinguis ſignificet diſſolutionem mẽbroꝝ ſolidoꝝ. 103
2 Utrum magna ſit egeſtionum quantitas ex cibo plurime quantitatis aſſumpto. 103
3 Utrum egeſtio fetida mortẽ ſignificet. 102
4 Utrũ egeſtionem nigre: qualis: ſanguis venientes ſponte ꝛ cũ feb. ꝛ ſine ſint peſſime. 103
5 Utrum fel nigrum ſic in principio deorſum exiens ſemper ſit malum. 103
6 Utrum egeſtio nigra in principio diſinterie apparens ſit mortalis. 103
7 Utrum varietas coloris in egeſtione apparens ſit laudabilis. 103
8 Utrũ vẽtoſitas a calido ſiat vel frigido. 104
9 Utrum ſpumoſe egeſtiones ſignificent defluxum flegmatis a capite. 104

Finis.

Tabula de balneis.

Prohemium Liber primus. 8. continens capitula.
Capitulum. j. De eſſe balnei ꝛ de balneo aque frigide ſimplicis. Folio. 105
2 De balneo calido aque ſimplicis. 106
3 De balneo vini ſimplicis. 108
4 De balneo oleagineo. 108
5 De balneo lacteo. 108
6 De balneo aereo humido. 108
7 De balneo aereo ſicco. 109
8 De balneo ſicco igneo. 110

Liber ſecundus.

Capitulũ. j. De inueſtigatione cauſarũ caliditatis terrarum naturalium. 110
Capl'ꝫ 2m De ꝓprietatib⁹ ſimpliciũ ꝯtinẽs R̃icas. 9. 111
R̃ca p̃ma De proprietatibus ſulfuris. 111
2 De proprietatibus aluminis. 111
3 De proprietatibus ſalis. 112
4 De proprietatibus nitri. 112
5 De proprietatibus cineris. 113
6 De proprietatibus calcis. 113
7 De proprietatibus gipſi. 113
8 De proprietatibus ferri. 113
9 De proprietatibus eris. 114
Capl'ꝫ 3m De naturis ꝛ proprietatibus balneorum naturalium continens rubricas. 24. 114
R̃ca p̃ma De balneis ebani. 115
2 De balneis ſancti petri. 115
3 De balneis domus noue. 115
4 De balneis montis grotti. 115
5 De balneis ſancti bartholomei. 116
6 De balneis ſancte elene 116
7 De balneis ortboni montis. 117
8 De balneis de la poreta. 117
9 De balneis romandiole. 117
10 De balneis ciuitatis lucane 118
11 De balneis piſarum. 118
12 De balneis vulterre. 118
13 De balneis ſenarum. 118
14 De balneis viterbij. 119
15 De balneis eſculi. 120
16 De balneis vrbis veteris. 120
17 De balneis peruſij. 120
18 De balneis montis catini. 120
19 De balneis in terra laboris neapolitanis de agnano dictis. 120
20 De balneis ciuitatis aquenſis. 120
21 De balneis ſicilie. 120
22 De balneis de aquaro. 121
23 De balneis carpenſibus 121
24 De balneis aque maris. 122
Capl'ꝫ 4m De balneis artificialibus cõpoſitis. 122
Capl'ꝫ 5m De ſignis pronoſticis ad ſciendum ſi anno futuro ſalubria aut morboſa erunt balnea: ꝛ ex conſequenti ſi ad ea tranſeundum ſit. 122
Capl'ꝫ 6m De obſeruando cultu ab his qui ſe balneare volunt continens rubricas tres. 123
R̃ca p̃ma De canonibus oĩbus balneis ꝯuenĩẽtibus. 124
2 De modo ſubueniendi accidentib⁹ ex balneis euenire conſuetis. 125
3 De canonibus balneoꝝ de la poreta. 125
Capl'ꝫ 7m De mõ iueſtiſtãdi mineras balneoꝝ nãliũ. 126

Finis.

Tabula de vermibus.

Capitulum. j. De diffinitione vermis eiuſq; ſpeciebus. 127
2 De cauſis intrinſecis ꝛ remotis vermiũ. 127
3 De preſeruatione corpoꝝ a vermibus. 128
4 De ſignis ꝛ cura vermium. 129
5 De pronoſticis a vermibus ſumptis. 131

Finis.

Canonice Sauonarole alphabetica tabula nuper excogitata.

A

ACcidentium febris quedam ſunt eſſentialia: quedam extrinſeca: de cano. diet. littera. E. 4
Aer duobus modis cauſa putredinis eē poteſt: de cau. feb. littera. A. 12
Aer de mente Ariſto. dupliciter mutari contingit: de diffi. littera. G. 25
Aeris corrupti radix ⁊ cauſa: ibidem littera. L. 25
Aer quis deterior: calidus an frigidus: ⁊ ſic alie qualitates ſimplices: ibidem littera. A. 26
Aere infecto an aliquis ſtare poſſit: ⁊ per ipſum ambulare: vt mercatores: artifices: ⁊ huiuſmodi: de preſerua. littera. A. 32
Animales diſpoſitiones quot numero ſint: de effimer. littera. X. 9
Annus quando mortalitatem adducit: de diffi. lr̃a. D. 27
Annus propter quid mortiferus ſit: quãdo motus ranarum paruarum ramoidarum fiat: ibidem littera. D. 29
Apoſtema matricis quando febrem forte: ⁊ capitis dolorem: ⁊ alia accidentia faciat: de feb. apoſtema. lr̃a. C. 73
Aque frigide potu prohibitionis quot cauſe exiſtant: de cano. gene. littera. B. 14
Aque potu ſenes: decrepiti: debiles: ⁊ huiuſmodi exules ſint: ibidem littera. E. 14
Aqua ordei cum datur alterandi gratia: ⁊ non cibandi: cum ſyrupo acetoſo cõmiſceri poteſt. ibidē littera. A. 15
Aqua lactis aliarum bonum vehiculum eſt etiam per ſe ſumpta: de cur. quarta. littera. E. 62
Aqua balnei de la poreta cum ſulphura non parum participet: ⁊ etiam ex alumine ſtiptico reddatur: quamobrem tam diuretica: tãq; ſolutiua ſit. de bal. de la poreta: lr̃a. C. 117
Argumentum non valet: eſt pulſus bonus: ⁊ vrina bona: ergo effimera: de cauſ. ſign. littera. A. 10
Aſtra diſponunt hominem ad aliquid ſic faciendum: ⁊ non ad aliud: de diffi. littera. J. 25

B

BAlnei ante introitū conditiones que attendende ſint: de effi. littera. D. 11
Balneum aque ſimplicis calide an febricitantibus conferat: de bal. aq. ca. littera. A. 107
Balnei minera ſm philoſophum quomodo cognoſcatur: de bal. eba. littera. D. 114
Balneum an aliquo tempore ingredi tutum ſit: de fig. prono. littera. A. 123
Balnea an oī ãno biſextili inutilia ſint: ibidē lr̃a. B. 123
Balnea de la poreta nunquid in anno biſextili vt in aliis omnibus eque fructuoſa videant: ibidē littera. D. 123
Balneum ingredientibus an in meridie aliquid comedere liceat: de cano. omni. littera. A. 124
Balneum ingredientes an pillulis vti poſſint: ibidem littera. A. 124
Balneum ingredientibus an ſomnus conueniat: ibidem littera. B. 124
Balneum ingredientibus an aque frigide potus conuenire habeat: ibidem. C. 124
Bolus armenus an ſemper in peſte conueniat: de preſerua. littera. D. 126

C

CHalips q̄ ſpēs fieri exiſtat: de ꝓprie. fer. lr̃a. D. 113
Cibus accidentibus virtutem proſternentibus illico dandus eſt: de cano. diet. littera. C. 4
Cibi conuenientiores febricitantibus ſunt cibi humidi: ibidem littera. D. 4
Cibi ſtomachum intrantis an eſt duas partes aſſignare: de diffi. ⁊ diui. littera. B. 65
Citrinus color qui: de colo. vri. littera. G. 88
Coitus ex dimiſſione nonnunq; ſubita mors euenit: ⁊ quonam pacto coitu vtendū ſit: de ꝓſeruo. lr̃a. A. 30
Colera ſicut per alterius humores admixtionem non naturalis efficitur: ita ⁊ eius ſolutiuum vtrunq; humorem amplecti debet: de digeſt. littera. B. 9
Colorꝫ differentie que: de colo. vri. littera. G. 98
Colores principales qui: ibidem littera. G. 88
Conſuetudo eſt altera natura: de cano. die. lr̃a. D. 3
Corpus ꝓ ⁊ magis febri preparatū: de cau. feb. lr̃a. E. 1

D

DIeta quotuplex ſit: de cano. die. lr̃a. B. 2
Dieta in antiquis codicibus ſcripta quare non ſeruetur: ibidem littera. J. 4
Dieta quo pacto conſideretur: ibidem littera. K. 4
Dieta groſſa que: ibidem littera. L. 4
Diete diſtantia que: ibidem littera. A. 5
Dieta antiquorꝫ quo pacto deuiandum ſit: ibidē lr̃a. B. 5
Digeſtioni ꝫuium duplex eſt: de fig. feb. lr̃a. H. 2
Digeſtionis bone ex cauſis eſt debita cibi cum potu permixtio: de cano. die littera. C. 3
Digeſtionis bone ſignum qd̓ ſit: ibidem littera. A. 4
Digeſtiua quo pacto eſſe ⁊ dari debeant: dō digeſti. littera. A. cum ſequen. 8
Digeſtiuorꝫ loca que fieri debeant: ibidem lr̃a. R. 8

E

EFfectum ad omnem inducendum quatuor neceſſario expetuntur: de diffi. littera. D. 26
Egeſtio vi nature ante criſim apparens an laudabilis ſit: de ſign. demonſtra. littera. C. 101
Egeſtio que deterior: ⁊ an viſcoſa multa: an pauca: ibidem littera. D. 111
Elementa an in mixtis formaliter reperiãtur: de inueſti. cauſ. littera. C. 110
Ethice ſunt magis apta corpora maiora extenuata: colerica: facile reſolubilia: de diffi. littera. B. 64
Ethice febris caliditas an maior ſit q̃ putride: ibidem littera. D. 64
Ethice calor quo pacto aliarum terminus exiſtat: de mod. cauſ. littera. E. 68
Euacuationem ſi ꝯtingat in principio fieri nō poſſe: in cauſonide: in augmento fieri non oꝫ: de cauſo. lr̃a. C. 48

F

FEbris quotuplex ſit: de ſign. feb. littera. G. 1
Febrem curare eſt impoſſibile: niſi prius cognoſcatur: de ſign. feb. littera. R. 1
Febris flegmatica ceteris paribus longior eſt q̃ colerica ſimplex ⁊ que harum media ſit: ibidem littera. E. 2
Febris ad longitudinē que faciunt: ibidem littera. L. 3
Febris interpolata que ſit: de cauſ. feb. littera. J. 12
Febris incluſa que: ibidem littera. M. ⁊. N. 12
Febrium continuarum differentia littera. K. 12
Febris cronica que: de deſcrip. littera. C. 19
Febribus in putridis an cordi epithimata: ſacculi: ⁊ hmōi cõpetant: ⁊ maxime a principio: ibidem lr̃a. E. 207
Febris peſtilentialis epithema: de diffi. littera. E. 24
Febrioſi in aliquo reperiretur: qui ex comeſtione veneni febriens foreticum eo conuerſari tutum non eſſet: de diffi. littera. E. 25
Febris quare non ceſſabit: ſi illud qd̓ reſoluitur: eſt plus q̃ illud qd̓ eleuatur: de ſinoch. littera. F. 40

Febris tertiana de colera citrina dicitur ⁊ quando colera per flegmatis aquoſi admixtionem nota eſt: de diuiſio. littera. C. 41
Febris tertiana an ex duabus ſpeciebus generari poſſit: ibidem littera. D. 41
Febris tertiana an ex naturali colera nõ putreſcente cauſari poſſit: ibidem eadem littera. D. 41
Febris fincopalis materiam quare Auicenna cum flegmaticis tractauerit: etiam ſi ex flegmate non fiat: de feb. fincopa. littera. A. 58
Febris ſanguinis nunquid cum alijs complicetur: de mod. cauſ. littera. A. 69
Febrium compoſitio quomodo intelligatur: ibidem littera. B. 69
Febrium continuarum complicatio an poſſibilis ſit: ibidem littera. D. 69
Febris putride cum putrida complicatio quomodo fiat: ibidem littera. B. 69
Febris tertiane acceſſionis in die aliud digeſtiuū eſſe debet: ⁊ aliud in die flegmatice: de cur. emi. littera. A. 71
Febrium putridarum quod primum ſignum: de pulſu feb. putri. littera. E. 62
Ferrum quo pacto rubigine carere debeat: de proprie. ferr. littera. C. 113
Flegma ſalſum an calidius colera ſit: de cauſo. lr̃a. B. 47
Flobotomia ſi poſt paroxiſmos tres competat: nunquid fieri debeat: de ter. pu. littera. D. 43
Flobotomia ceteris paribus plus in continua q̃ in interpolata conuenit: de cur. fleg. littera. G. 54
Flobotomia quando non conuenit: ſi fiat: multum ledit: de cur. quarta. littera. E. 59
Flobotomia trahit ad intra ſanguinem in cute exiſtentem: ibidem littera. F. 59
Frigus maior vbi nā ſit in quartana vel in colerica: de diſpo. feb. littera. E. 58

G

Galenus quare in flobotomia audacior Auic. fuerit: de tertia. littera. C. 39
Singiuarum ad inflationes remedium: de proprie. alu. littera. D. 111
Groſſities materie ex egritudinis permanentia arguitur: de ſig. feb. littera. F. 2

H

Humor quilibet magis motum habet in vna hora q̃ in alia: de cano. dietan. littera. D. 4
Humor quoniã compoſitus eſt: cõpoſita adinuicem componi poſſunt: de digeſti. littera. C. 9
Humor opilationem faciens ſi ſanguis fuerit: quid agendũ: de effime. littera. C. 11
Humores omnes cur in ebulitione nõ ponũt: ⁊ cur nõ prius colera: cũ magis apta exiſtat: de cauſ. fab. littera. D. 12
Humor acetoſus licet ex ſe factiuus appetitiuus exiſtat: aliquando tamen propter longam eius moram in ſtomacho ſua frigiditate eum corrumpit ac deicit: de deſtruc. appe. littera. D. 24
Humores omnes an cũ ſua ſimplici qualitate ⁊ maxime colera humorẽ cauſare poſſint: de ſino. littera. C. 38
Humor vnus vere an fiat: ſi ex flegmate adueniente colera: ex cuius aduentu vitelina cauſetur: de ter. pu. lr̃a. B. 44
Humor quis maiorem concuſſionem faciat: ſiue tremorem: ſiue rigorem: de diſpo. feb. littera. D. 58
Humor niger ab egeſtione nigra tripliciter differt: de ſign. demonſtra. littera. B. 112
Humiditates alie ab humoribus an febrem facere poſſint: de cauſ. feb. littera. G. 12

I

Inferiora quare a ſuperioribus infirmentur: ⁊ cū ab ipſis conſeruari debeant: de diffi. littera. I. 126
Ignis minere cur non extinguitur: cum euentationem non habeat: de inueſti. cauſ. littera. I. 110
Iuncturarum in paſſionibus an plus balneum ſulphureum q̃ aliud conferre habeant: de bal. non. lr̃a. A. 116

L

Lambicatione omnium mineralium minere: ⁊ etiam mediorum: ea que ſulphuris excepta: cõprehenduntur aperte: de bal. ⁊ de la po. littera. B. 117
Lenitiua que ſint ⁊ dicantur: de cano. gene. littera. L. 15

M

Malitia omnis non ſuo contrario medicatur: de cano. dieta. littera. D. 5
Maſſa ſanguinea tam in concauo q̃ in gibbo epatis generatur: de deſcrip. vi. littera. C. 87
Medicina ſolutiua fere nulla eſt: que vnum tantum humorem euacuet: de digeſt. littera. A. 8
Medicine educentes coleram citrinam: que etiam vitelinã non educant: ſunt rare. Itẽ rare ſunt: que educunt colerã: que etiam non educant flegma: ibidẽ littera. E. 9
Medicina benedicta duobus modis dicitur: de cur. feb. littera. F. 35
Medicina in omni eſt multum laudabile expertos ſequi: ibidem littera. G. 35
Medicus veriſſimili coniectura de febris ſpecie iudicare poteſt: de ſig. feb. littera. I. 1
Melancolia non nãlis eſt duplex: de diſpo. feb. lr̃a. G. 58
Membra que communiter leduntur: ſunt ſtomachus: epar ⁊ ſplen: de cur. fleg. littera. A. 52
Morbus acutus qui: deſcrip. cauſ. littera. O. 19
Mortalitas quo pacto in alijs animalibus ab homine contingint: ⁊ de draconibus philippi tempore natis: de diffi. ⁊ cauſ. littera. H. I. 25

N

Non eſt periodus ſanguini: ſed motus continuus: cum eſt extraneus: de cauſ feb. littera. H. 12

O

Odor bonus ⁊ ſuauis ſicut ſpiritum vitalem ac animalem confortat: ita malus deſtruit: de proprie, ſulphur. littera. F. 111
Odorifera vni multa ſunt: que alteri fetent: de conſerua. littera. E. 30
Opilationes quando non ſunt plurime ⁊ fortes: vrina in principio erit alba ⁊ groſſa: ⁊ alia multa de hoc: de diffi. ⁊ cauſ. littera. C. 49

P

Panis eſt viſcoſus: ⁊ ideo ſui ſuratiue melior: de cu. feb. littera. E. 52
Paroxiſmi conditiones ſunt ſeptem: a quibus ſumitur indicatio de febris longitudine ⁊ breuitate: de ſigni. feb. littera. G. 2
Paroxiſmorum inuaſionis diuerſitatis quatuor cauſe eſſe dicuntur: de cauſ. feb. littera. H. 12
Paroxiſmi in die an euacuandum ſit: de cano. gene. littera. L. 16
Paroxiſmi prius in fortitudine communiter vſq̃ ad quartũ addunt: de ter. pur. littera. D. 42
Peſtilentia aliqua eſt: que acuta non eſt. deſcrip. cauſ. littera. A. 19
Peſtis quandoq̃ eſt in vna contrata ciuitatis: non tamen in alia: de diffi. littera. K. 25
Peſte infecti: qui ex infectione non egrotant: quare alios inficere poſſunt: ibidem littera. H. 26
Peſte infectus quare ſic vnum hominem inficit ꝙ non alium: ibidem littera. L. 26

Tabula

Peſte quare ſic clauſtrales vt alij non moriuntur : ibidem littera. M. 26
Peſtis quare vni familie eueniat que cum debito regimine clauſa ſit : ibidem littera. N. 26
Pulſus temperatus q̄uo cognoſcat̄ : de noti. lr̄a. F. 74
Pulſuum genera quot : ibidem littera. H. 74
Pulſum eſſe : forte cur dicatur : de notifi. littera. C. 76
Pulſus qui in vna diſpoſitione remanet : ⁊ plus eſt virtutis : debilitatem ſignificat : ibidem littera. H. 77
Pulſus duorum laterum ſemper tangendus eſt : de pulſ. compl e. littera. C. 79
Pulſum quamobrem febrilis caliditas magnum faciat : de pulſ. eſta. littera. C. 80
Pulſum an autumnus forte faciat : de pulſ. autu. lr̄a. G. 80
Pulſus an ſolo cibo : vel ſolo potu : vel vtroq̄ ſimul plus magnificetur : aut paruificetur : de pul. littera. C. 81
Pulſus an ex ſomno debilitetur : vel magnificetur : de pulſ. ex ſom. littera. G. 81
Pulſus variatur ſecundū varia tempora apoſtematis in pleureſi : ⁊ in alijs apoſtematibus panniculorum : de ſigni. ⁊ prono. littera. H. 86
Putrefactio duplex eſt : de cauſ. feb. littera. F. 11

Quattuor ex elementis quonam pacto omnia viuentia conſtent : ⁊ alia multa circa hoc ſpeculabilia : de ſignifi. prono. littera. C. 123

R

Res magis timoroſa de vna duarum ſeruari debet : de cano. die. littera. C. 5
Res magis timoroſa quomodo comprehendatur : de cano. gene. littera. B. 13
Res multipliciter groſſa ſeu ſpiſſa dicitur : de ſubſtan. vri. littera. E. 93
Res quo pacto de criſtallo dicatur : ibidem littera. E. 93

S

Salgēma vnde dictum : de propr. ſal. littera. B. 112
Sanguis quando in quanto augetur : tunc in venarum extremitatibus ⁊ arteriarum : ⁊ in poris acutis opilationes cauſat : de ſinoch. littera. D. 38
Sanguis ad intra venas licet putreat : non tamen tota maſſa putret : ibidem littera. D. 40
Sanguis extenſiue minorem inflammationem q̄ colera facit : de rub. coler. littera. B. 91
Saturnus de quarto in quartum influit : de ſigni. prono. littera. E. 123
Scene aut aliqd̄ tale in principio paroxiſmi exhibitum an idem qd̄ vomitus operet̄ : de cur. quarta. lr̄a. B. 60
Somnus quid ſit : de mod. ſub. littera. A. 126
Stercus nunquid in pectore generari poſſit : de egeſti. littera. K. 99
Sulphur vt ſemen maſculinum ab alchimiſtis ponit̄ : argentum aūt viuū vt femininū : de ppri. ſulph. littera. E. 111
Sulphureas bibite cur ad maiorem commoditatem non accedunt : cum ampliori ſtipticitate vigeant. de propri. alu. littera. I. 111

T

Therme omnes principaliter licet non maxime a ſulphure caliditatē recipiunt : de bal. mon. lr̄a. D. 215
Tonitruū quid ſit : ⁊ vnde cauſetur : de bal. aque frigide. littera. A. 106
Tranſpiratio prohibita eſt cauſa quaſi ſemper putrefactionis humorum : de cauſ. feb. littera. C. 12

V

Vapores a ſanguine eleuati quomodo amplius ipſum calefacere poſſint : ⁊ cordis caliditatem intendere : cum cordis caliditas naturalis maior ſit q̄ in ſanguine ⁊ vaporibus : de ſino. littera. E. 38
Vermes an alibi q̄ in ſtomacho generari contingat : de diffi. ver. littera. A. 127
Vermes qui in ſtomacho generantur : in quo ab alijs differant : ibidem littera. B. 127
Vermes qua etate magis generantur : de cauſ. intrin. littera. A. B. 128
Vermium cura per incantationes ⁊ breues : de ſigni. littera. A. 141
Vena achilli deſcendenti duo venarum rami oriuntur : de deſcrip. vri. littera. D. 88
Vinum limphatum eſt ex his : que magis humectant : ⁊ inebriat : ⁊ dormire facit : de effi. littera. A. 11
Vinum non eſt ſic apud noſtros coarctandum : vt faciunt arabes : de cano. littera. A. 14
Urine ſubiugalis admixtione quando partes terre non deſcendunt : de ſign. feb. littera. D. 32
Vinum nouū clarū magis humectat : de cur. q̄rta. lr̄a. D. 59.
Vino abſtinere debet corpus ſupracalefactum : ⁊ valde ſitibundum : de pul. ex cib. littera. A. 81
Vomitus ſpontaneus in principio quid ſignificet : de diffi. ⁊ cauſ. littera. F. 50
Urina colatur per colatorium ſiue panniculum : quod eſt in renibus : de deſcrip. vri. littera. E. 88
Urinam corruptam reducentes ad ignem vel ad aquam nō recte operantur : ibidē littera. A. 88
Urine matutine iudicium melius eſt q̄ iudicium diurne : ibidem littera. C. 88
Urine color vnde cauſetur : de col. vri. littera. C. 89
Urine humorales partes in duplici differentia exiſtunt : de differ. littera. I. 92
Urina dupliciter turbulenta ſiue ſubiugalis cauſari poteſt : de col. vri. littera. A. 94
Urina cum in ſano fetida perſeuerauerit : quid ſignificare habebit : de odo. littera. A. 95
Urine iudicium a ſubſtantia ſumptum efficatius eſt q̄ ſumptum a colore : de hipo. vri. littera. L. 96
Urina licet vt ſani ſana appareat : egrum tamen quandoq̄ mori contingit : de hipo. vri. littera. C. 97
Urinale criſtallinum eſſe debet : aut vitri albi ſubtilis ⁊ non groſſe ſubſtantie : de deſcrip. vrina littera. A. 88

FINIS.

¶ Ceſaris optati citrarei de regno Neapolis Artium ⁊ medicine doctoris celeberrimi.

¶ De hectica febre opuſculum.

Volens ego de hectica febre. poſtulantibus amicis ea oīa diligentiſſime cōplecti. q̄ ad pfectā ⁊ abſolutā rei cognitionē faciāt declarāda. dixi plura. ⁊ pͦ qd tabes. 2° qd mala ꝯ equalis qd diuerſa. 3° qd mala ꝯ fiens: quid facta. quid futura fieri. 4° quid hectica videbimus. 5° de diffs ⁊ ſpeciebus hectice agemus. 6° difficultates theoricales mouebuntur. cum ſolutionibus ſuis. 7° magis ad praxim accedendo de cauſis hectice tractabimus. 8° de ſignis hectice. 9° de cura hectice tractatulum terminabimus Deo duce.

¶ De tabe propoſitum primum.

Pthiſis: grece. latine tabes: eſt corru° viuētis corporis ex ſiccitate. h̄ Gale. lib. de tabe. Eſt autez triplex viuēs inquit ipſe. ⁊ ſemē ⁊ planta. ⁊ aīl. Et ſubdit. Corru° aūt accipitur dupl'r aut in fieri aut in fcō eſſe. h̄ loqmur de corruptiōe p̄ mō. que proprie eſt via ad corruptionem ſecundo mō dictā. Et q2 corrūpi iſto p̄ mō pōt eſſe multipliciter vt alibi diximus aut per extinctionē violenter a fri°: aut per ſuffocationē ab humido: aut p reſolutionē caſi defectu hūidi nutrimētalis. Et de hac corruptione eſt ſermo nr̄ p̄ſens q marchor dr̄ ab Ariſto. h̄ aūt ꝯtingit ſemꝑ vt vno termino claudamus: defectu caloris inati q ſequitur defectū nutrimēti: q̄ deficiente viuentia vt ſemē ⁊ plāta: aīl: ſiderātur. i. exiccantur. tabeſcunt ⁊ pereunt. Indicio manifeſto ſunt plāte ⁊ arbores: qbus ſi nutrimētū ſubſtātificū deficit aut ꝑpter etatē illoꝝ calor naturalis reſolutus: nō poteſt reficere nutrimētū in locū deperditi ab intrinſeco exiccantur. aut ꝑpter ſolis vel ignis exceſſiuā caliditatē ꝯſumentis nutrimētū ꝓpriū: exiccātur ab extrinſeco. aut defectuz humidi nutribilis: qd̄ deberet ſubire in locū deꝑditi. ſicut in arena arrida exiccant': aut ꝑpter frigus intēſum mortificans calorē inatū ⁊ ꝯgelās nutrimētū. vñ nō pñt nutriri ⁊ exiccātur. ſil'r ⁊ ſemina q̄ Gale. viſus eſt tenere eſſe animata. hēre natiuū calorē ⁊ viuer' ⁊ nutrimēto indigere quo deficiente exiccantur ⁊ euaneſcunt idē Ariſt. in lib. de inſpiratiōe in fine. Pari mō de aialibus ⁊ homine exiccari tabeſcere corrūpi dicimus defectu nutrimenti. hoc aūt multipl'r cōtingit. Nā aut fame: puta defectu cibi tabeſcunt ⁊ exiccant': vel defectu digōnis ſtōi. Et hic ſimplex tabes dicitur: q2 ſola ſiccitate vexātur. lz nō diu duret quaſſociet ſecū frigiditatē: ſi tñ cū illa ſiccitate complicetur frigiditas preternālis. illa tabes dicitur hectica ſenectutis auctore Philippo. inqt Gale. ⁊ nō eſt febris. lz a doctoribus in tractatu de febribus de i° determinari cōſueuit: ⁊ eſt diſpoſitio accñtalis ⁊ p̄ternaturalis. ⁊ ſenectus q̄ ⁊ pueris: ⁊ adultis: ⁊ ſenibus etiam ipſis cōtingit vt Gale. Aui. Serapio. Aliabos ⁊ omnes dicunt: licet Auer. negauerit illam poſſe ſenes affligere cum ſint ſenes. ſed h̄ preternālis eſt diſpō que pōt omnib⁹ ⁊ in quacūqꝫ etate cōtingere. de cuius cauſis ⁊ eſſe nos alibi ſermonem longum habuimus.

Senectus etiam ipſa nālis ⁊ ineuitabilis decrepita lz q̄ mō tabes dici poſſit. pꝫ ex diffinitione data. Eſt enim via ad corruptionem propter ſiccitatem: ⁊ nutrimenti defectuz. debilis enim ſenis calor nō poteſt tm̄ trāſmutare nutrimēti ⁊ reficere in locū deꝑditi: q̄tū reſoluit'. Q̄r exiccant' ab itrinſeco ⁊ marcore peūt. Dixit Ari. tñ q2 eſt diſpō nālis ⁊ ſunt corpora ſibi ſana. Et Gale. dixit ſenectutē neqꝫ integrā eſſe ſanitatē. neqꝫ verā egritudinē. ſꝫ habentur tanq̄ꝫ neutra corpa ſenilia. Adde q̄ multos vidimus ſenes etiā decrepitos obeſos pingues. iō nō ꝓprie tabes dicet' ipſa naturalis ſenectus niſi velis omnes macilētos ſenes tabidos dici. ſiccitas vero in toto ⁊ ꝓpe in corde ſi ꝯiūgat' cum caliditate p̄ternāli i° eſt febris: q̄ ſi carniformia ⁊ humentiores tm̄ ptes occupat eſt humoralis febris. ſꝫ ſi eſt fixa in ſolidis ptib⁹ inqt Gal. i° eſt hectica de q̄ erit ſermo nr̄. ⁊ hanc febrem etiā puto ſm oēs ſpecies ſuas ⁊ gradus poſſe dici tabes. pꝫ ex diffinitiōe data q2 via ad corruptionē ex ſiccitate. Et lꝫ in p̄ma ſpecie hectice vt inferius dicemus nō appareat ita manifeſta ſiccitas qñqꝫ cū debilitate: tñ in rei v̄tute i° ē exiccatio 2° hūiditatis: de fix: vt iſra cū debilitate virtutū euidē^ma exercitatome^co vt infra dicemus. imo crediderim cū Gal. nullum repiri hecticū qn ⁊ ſit ⁊ appeat macer. ⁊ exiccatus debilis q2 eſt diſpoſitio in radicalibus fixa. placuit tamen Gale. ⁊ aliis poſterioribus tabē proprie 2^am hectice ſpeciē dicere. 3^am vo ſpeciez maraſmū dixit qd̄ eſt plus q̄ꝫ tabes. p̄ma vero ſpēs hectica tm̄: appropriatis vocabulis. ita vſus obtinuit. tabez etiā putauit Gal. latiori mō accipiēdo vocabulū. poſſe dici pati illos q lōgis egritudinibus excarnati. vt illi etiā q ſunt in declinatione incenſiuarum febrium reſoluti. ſꝫ curabilez tabē illā de facili: q2 reparari poſſunt de facili carniformia ⁊ humētiores partes. Sꝫ vbi radicalia ſunt notabil'r exiccata ⁊ reſoluta ſicuti hectica 2° ſpeciei vel 3° illā incurabilem putauit tabē. Nāqꝫ ipſe tenet expreſſe mille in locis radicalia membra reſoluta non poſſe ſubſtantifice reſtaurari. ſed nobis de nominibus pauca ⁊ in tantū ſunt dicta: ⁊ pauca ſit cura vt inquit Gale. indꝫ tuz poſſumus res ipſas manifeſtare ne ex ignorantia nominum contingat error in rebus.

¶ Quid mala ꝯpl'o inequalis qd equalis ꝓpoſitū ſecunduz.

Mala ꝯpl'o inequalis ſiue diuerſa eſt qualitas extranea dependens ſenſata: q2 ꝯria actu alterans ſbm in q̄ eſt ⁊ c⁹ ꝯplexionē naturalē corrūpere intēdit. di p̄ extranea ⁊ mala in deſcri^ne data: q2 inconueniens ⁊ improportionatū inſtr̄m ꝑ operationibus nālibus. imo diuerſa ⁊ cōtraria ꝯpl'oni nāli vel illi q̄ ſtat loco nālis (nā hectic⁹ p̄t febriſ febre putrida) ⁊ Gale. dixit malā ꝯpl'onē diuerſam eſſe quodāmodo mediaz inter nālem ꝯplexionē quā abiicere intendit: ⁊ eq̄lē: ad quā tēdit diuerſa tanq̄ꝫ ad terminum: ad quem que ex toto eſt a natura egreſſa inquit Gale. ⁊ mēbris radicalibus fixa. Dr̄ 2° in deſcriptione dependens: q2 habet cauſam efficientem extra eſſentiam ſui ſbi a qua in ꝯſeruari ⁊ in eſſe dependet donec figatur ⁊ fiat eq̄lis. 3° dr̄ ſenſata q2 ſentitur doloroſe ꝑpter actionez ꝯriā ꝯpl'oni nāli mēbroꝝ illis nōdū equata ⁊ fixa. ſed in fieri ⁊ tranſmutari. Mala itaqꝫ ꝯpl'o diuerſa p̄dicta: ē diuerſa multipl'r. tū q2 ꝯria nāli cui aduenit ⁊ quā ſupponit ſbo. tū q2 eſt in fieri ⁊ ꝯtinue intenditur. ol'r nō ſentiret' doloroſe: tū q2 nō equalis in toto. ⁊ ſingulis ptibus tal'r qn ſequatur actio ⁊ ſenſatio. tuz 4° q2 eſt diuerſa in gradu a cā q̄ agit in ſbo qualificato donec equet'. ⁊ 5° dr̄ diuerſa a ꝯplexione membri naturali. in quā agit: ⁊ cui ꝯtrariatur donec equetur: ex qua actione ꝯti^a: ſequitur ꝯti^a ſenſatio ⁊ h̄ ſecūdum medicos. nā Aui. Concili. ⁊ Truſ. tenēt ꝯ phm. q̄ ſenſibile poſitum ſupra ſenſum poteſt ſentiri ⁊ formam agere īmediate in ſbo in q̄ eſt in acqri. ſaltim in virtute agentis intendentis l^am. Mala ꝯpl'o equalis eſt qualitas extranea independens non ſenſata q2 equata toti. ⁊ ſingulis ptibus in ſbo in quo eſt vt nālis facta ⁊ fixa. ⁊ ideo non ſentit'. vt Hip. in lib. de nā humana. ⁊ Gale. bene allegat in lib. de mala cōplexione diuerſa. ca° 4. q̄ ſi eſt in toto corpe fixa vt febris p̄ in corde figure deinde in ſingul' radicalibus ⁊ carniformib⁹ membris econtrario diſtincta a cōplexione diuerſa vt pꝫ ex deſcriptionibus datis: ⁊ ex h̄ q2 diuerſa nō hꝫ eē factū i mēbris radicalib⁹ aīatis. Sed ē dixit Aui. tāq̄ꝫ volitās ſup mēbra appropriato vocabulo. ⁊ fiēs: ⁊ iō ſenſata. ex qbus dictis manifeſte ſeqtur p'les eē dr̄ias inter equalē ⁊ diuerſam cōplexionē ⁊ p̄. p̄^a dr̄ia inter malā ꝯpl'onē diuerſaz ⁊ equalē ē. q2 diuerſa ē ꝯria alterās ſbm in q̄ ē in fieri. Eq̄lis vero informat nō alterat q2 nihil agit in ſbo in quo eſt fcā ⁊ fixa vt nālis vt Hip. Gal. A. Ari. 2° d̄ aīa. textu ꝯſeqnti. 52. ⁊. 116.

Scḋa dĩa: diuerſa ſentitur q₂ ꝯ̃ria alterans vt ſupra equalis non ſentitur q₂ equata facte vt nãlis vt Ariſt. 2° de aia per totum. Indiget nõq₃ extrinſeco obiecto ⁊ medio. vt ibi.

Tertia diuerſa h₃ eſſe diminutiũ ⁊ remiſſum. In fieri tendẽs ad inteſiorẽ gradũ q₂ ad eq̃lẽ tanq̃ ad terminũ. Equalis ṽo ẽ terminus hñs eẽ cõpletũ q₂ fixũ ⁊ perfectũ. q̃re ceſſat motus. 4ª diuerſa eſt dependens a cã efficiẽte extra eſſentiã ſbi in q̃ eſt tanq̃ volitãs aduenticia nõ fixa. eq̃lis ṽo eſt fixa nu° cã efficiente depẽdens. nã q̃cũq₃ remota illa nõ remouet̃. ſicut in diuerſa. 5ª diuerſa eſt remouibilis ab intrinſeco: q₂ ſtat ꝯplo̅ naturalis adhuc ⁊ ꝯ̃rietas cum nãli. q̃ pñt ꝓp̃ijs viribus ⁊ inclinatione nãli reduci vt febres humorales. Eq̃les vero nõ: q₂ remota eſt ꝯplo̅ nãlis. ⁊ nulla remanet ꝯ̃rietas: ĩmo ipſa eſt vt nãlis eq̃ta. de quo inferius faciemus q̇õnem ⁊ ſoluetur. 6ª diuerſa inq̃t Gale. non eſt in omnibus ptibus ſubiecti quo eſt: eq̃lis vero ſic qḋ dictũ: l₃ multipl̅r exponatur a doctoribus diuerſo ſentientibus. nos t̃n p̃o nũc credẽtes magis remote a cõtradictione loqui ſic gloſamus ꝙ l₃ tã diuerſa q̃₃ equalis vt ſint ⁊ habeãt eſſe in toto ⁊ ſingulis ptibus. vt ipſemet Gale. in lr̃a ſequenti: ⁊ ratione p₃ in cauſonizante: ⁊ hectico: vbi oẽs ptes ⁊ cor ⁊ inde in totũ ſupercaleſit in cauſone: ſil̅r ⁊ in hectico (differentur t̃n partes totius ſunt caleſacte). Nã non eſt credẽdũ vt bene Gal. nec in cauſonizãte nec in hectico equali gradu caloris ſebrire cor. epar: ⁊ precordia. ſicut oſſa pedis ⁊ alia extrema exãguia. hoc nulli dubiũ. ſ₃ differunt in hoc diuerſa ⁊ equalis. q₂ equalis habet eſſe in toto ⁊ ſingulis ptibus facta taliter ⁊ tanta equalitate ꝙ inde non ſeq̃tur actio nec ſenſatio. tũ₃ q₂ facta ⁊ non in fieri. tũ q₂ vt forma nõ agit in ſbo in quo eſt facta. tũ q₂ nõ eſt tanta diuerſitas inter partes in quibus h₃ eſſe factum vt inde ſequatur actio ⁊ ſenſatio. Diuerſa vero non habet eſſe factũ in toto ⁊ ſingulis ptibus. ſ₃ in fieri t̃m. q₂ ſequitur actio ⁊ ſenſatio. tũ q₂ in fieri dependens ⁊ ꝯ̃tie augetur a cã alterãte. tũ q₂ non informat oẽs ptes. ſ₃ t̃m vt volitans. tũ q₂ eſt tanta diuerſitas inter partes in quibus fit vt inde ſequatur actio ⁊ ſenſatio doloroſa vt in cauſone ⁊ diſpõnibus cal̓is ⁊ frigidis q̃ ſunt q̃litates actiue. De ſiccis ṽo ⁊ humidis al̅r ẽ dõm: vt ĩ tractatu de dolore diximus. Nec placet mihi cõis expõ Dini ⁊ alioꝝ q dicũt ꝙ diuerſa ⁊ eq̃lis ꝯpl̓o: differũt ſm̃ Gale. loco allegato. ſi ṽa eſt lr̃a. q₂ diuerſa h₃ eſſe in partibus formalibus ⁊ actualibus t̃m nõ ãt in potentialibus ⁊ m̃alibus. i. in ptibus minorib⁹ minimis q̃ non poſſent p ſe exiſtere. ⁊ iõ ſentitur q₂ agũt ptes actuales in potẽtiales. Eq̃lis ṽo ẽ in toto ⁊ oib⁹ ptibus ⁊ iõ nõ ſentit̃. S₃ ꝯ̃ hũc ſenſu₃ arguo ego ſic in cauſone gr̃a exẽpli. q̃ eſt mala ꝯ̃ diuerſa. vbi a corde p vẽnas ⁊ arterias calor p̃ter nãlis influit̃ in totũ ⁊ ſingulas ptes totius. q₂ ſic calor nãlis influit̃ in totũ a corde viuificando: ⁊ pficiendo eodẽ mõ calor p̃ter nãlis ĩ totũ impficiendo impediẽs oẽs opõnes ⁊c̃. Quis diceret iſtã influere in aᶜⁱᵃ ſic ⁊ in aᶜⁱᵃ nõ. Itẽ ptes potẽtiales minus reſiſtũt q̃₃ actuales. q̃re igit̃ potẽtiales nõ caleſiunt nõ pñt dari ratio. Itẽ he rõnes ẽt ꝓcedũt ꝯtra illos q gloſãt Gale. ꝙ ꝯplo̅ diuerſa eſt in partibus carniformibus: t̃m eq̃lis ṽo in radicalibus ⁊ carniformibus. ideo ꝯſidera. q₂ ṽba Gale. hñt difficultatẽ. 7ª dĩa dicunt aliq̇ eſt: q₂ eõcluſio diuerſe eſt qualitas p̃ma. Equalis ṽo vt in hectica eſt qualitas ſcḋa. q₂ ꝯpl̓o facta vt nãlis q̃ introducitur in inſtãti: ⁊ hoc viſus eſt velle Truſ. Nos t̃n putam⁹ al̅r ſentiẽdũ vt infra cũ vgoⁿᶜ ſeneñ. Nã l₃ teneamus in ethica eſſe mutata₃ ꝯplexionẽ nãlẽ q̃ eſt q̃litas ſcḋa. t̃n iſta nõ ẽ hectica. q₂ hectica eſt febris ⁊ calor extraneus igneus: q̃ eſt q̃litas p̃ma. ⁊ ẽ caliditas ⁊ ſiccitas facta intenſior in corde ⁊ radicalibus ad quã ſecuta eſt corru ꝯpl̓onis nãlis que eſt qualitas ſcḋa. ⁊ iſta caliditas ⁊ ſiccitas que eſt hectica eſt fixa: quia ſtat cum complexione facta nunc inclinãte ad caliditatem ⁊ ſiccitatẽ vt infra ſed iſta non eſt hectica ſed cõcluſio que eſt qualitas ſcḋa. octaua dĩa: diuerſa h₃ quatuor tẽpora: q₂ introducit̃ in tempore. Equalis ṽo in inſtãti vt dicũt figitur ⁊ fit: ſic ⁊ ꝯpl̓o nãlis in inſtãti mutat̃ ⁊ fit. iõ nõ h₃ q̃tuor tẽpora: nec tẽpus dixit Truſ. q₂ nec motũ q₂ fit in inſtãti de quo inferi⁹ diſputabimus: ⁊ dicemus quid ſentimus in hoc.

De egritudine facta: fiente ⁊ futura: fieri ꝓpoſitum tertium.

Egritudo facta apud medicos multipl̅r d̃r. ⁊ oppoᵒ mõ fiẽs ⁊ p̃mo d̃r egritudo fcã. i. in eẽ ꝓducta. q₂ ẽ diſpõ p̃ter nãl̅r in aᶜⁱᵃ nã. puta in ꝯpl̓one ꝯpõne vel vnitate a q̃ ꝓueniũt opationes leſe ꝓ ueҭu p̃mo vt Aui. ſcḋa p̓. Et iſto mõ oĩs egritudo p eẽntiã eſt fcã: ſiue depẽdeat in eẽ ⁊ ꝯſeruari a cã: ſiue nõ: ſiue i eẽ ꝯpleto: ſiue i pfecto ſit ꝓducta ſiue nõ. q̃uo tã febris humoralis: ethĩᵃ: ethica: diſlocatio vuln⁹ ⁊c̃. eſt egritudo facta. p₃ ex dictis: ⁊ oĩa iſta idigẽt cura p ꝯ̃riũ remouendo qḋ factũ eſt: ſi aliq̇d remanet: remota cã ſi h₃ cã₃. Et huic egri° facte opponitur egritudo fiẽs cuius nihil eſt in eſſe ꝓductũ nec diſpõ pmanẽs: ⁊ in q̃ nihil eſt fcm̃. i. in aᶜⁱᵃ nã nulla ẽ leſio facta: ⁊ eſt egritudo q̃ eſt p cõtrarẽ abſolutã: in q̃ nõ cõcat̃ niſi nocuᵐ: ⁊ q̃ nec ſm̃ ptẽ nec ſm̃ totũ eſt facta. ſ₃ fit ⁊ ſuũ eẽ eſt in ꝓduci ⁊ fieri t̃m. ſicut motus fit ⁊ eſt in fieri t̃m: total̅r in eſſe ⁊ ꝯſeruari ⁊ ꝓduci depẽdens a cã. ⁊ eſt ſicut entia ſucceſſiua ſicut tp̃s ⁊ motus quoꝝ eſſe eſt in iſtãti. de q̇bus nõ h₃ niſi inſtãs in tẽpore ⁊ de motu ſolũ mutatũ eſſe. Sil̅r de iſta egritudine nõ h₃ niſi leſum ⁊ mutatũ eſſe in opõnibus leſis. puta eſtimatiua corrupta fiat nocuᵐ loquale d̃r lingua egro: ⁊ t̃n nullũ nocumẽtũ eſt in lingua in aᶜⁱᵃ nãꝑ. Sil̅r ſi defectu ṽtutis viſiue nõ vniẽtis ad oculũ vel ṽtutis motiue ad pedes: oculus nõ videret nec pes ambularet nullo t̃n nocumẽto cõto in oc̓lo vel in pede in aᶜⁱᵃ nãꝑ: eſſent egri: q₂ ipediti ⁊ ꝓp̃ijs opõnibus vide Gal̓. p̓ᵒ iterio. c. 2. ⁊ iſte egritudines nõ indigẽt cura propie p ꝯ̃riũ ſ₃ t̃m mõ remotiõe cãe a q̃ depẽdẽt. ⁊ hãc diſtinctionẽ nõ vidit Din⁹ neq₃ Ugo. q₂ al̅r dixiſſent nec tot verba multiplicaſſent fruſtra. Scḋo mõ egritudo dicitur facta. i. in eſſe cõpleto ꝓducta: ſiue depẽdẽs ſiue nõ: q̃ſio a p̃a in ſtatu eſt factũ ⁊ diſinteria 3ᵉ ſpẽi eſt fcã: ethimera ẽ facta poxim⁹ vltimus 3ᶦᵘˢ eſt egritudo facta. i. in eſſe cõpleto ꝓducta dixit. Conci. dĩa. 73. q₂ cã aũe tota trãſiuit in cõiũctam: ⁊ iſta propie indiget cura p ꝯ̃riũ₃ non precautione nec remotione cãe antecedẽtis cum nulla ſit vt dixim⁹. Et huic egritudini opponitur egritudo fiens .i. incoata ſ₃ incompleta ⁊ in fieri q̃uo a p̃a incoatum nõdu₃ perfectum eſt fiens egritudo. ⁊ diſenteria p̓ᵉ ⁊ ſcḋe ſpẽi eſt fiens. dicit. n. fiens iſto modo diſpoſitionẽ prout eſt in acgri. ⁊ iſto mõ egritudo in ꝯpl̓one vt febris humoralis cuius pars eſt facta ⁊ pars futura fieri eſt fiẽs. q̃ oẽs egritudines q̃tũ ad partem factã indigent ṽa cura p ꝯ̃riũ: q̃tum ad futura₃ fieri indigent p̄cautiõe q̃uo loq̇tur Gal. 3ᵒ tegni. op₃ p̃mo vnã q̃q₃ cãm abſcindere p̄cauendo futurã fieri: deinde venire ad partẽ factã ꝓprie curando. ſi remanet aliquid fcm̃. ⁊ h̃ per ꝯ̃ria: indigent igitur cura compoſita. Tertio mõ d̃r egritudo facta. i. in eſſe taliter ꝓducta: ꝙ nõ amplius fit: ſ₃ fixa ⁊ indepẽdẽs in eſſe ⁊ in cõſeruari: cũ a nuᵒ cã depẽdeat extra eſſentiã ſui ſbi in quo eſt (ſpãli depẽdẽtia) q̃uo dicim⁹ in nã ꝯpl̓onali hecticã eſſe egritudinẽ factã. ⁊ vuln⁹ ⁊ diſlocatio ẽ egritudo facta in nã vnitaria ⁊ cõpõnali ⁊ oẽs tales ſunt ſine dolore: q₂ non ſunt in tranſmutari non fiunt. ſed ſunt facte: ⁊ iſte proprie indigent curatiõe propria q̃ eſt per contrarium: nõ p̄cautione q₂ nõ habent cãm ⁊ ſi haberent cãm nihil refert: q₂ illa remota adhuc iſte per ſe ſtarent. Et huic opponit̃ egritudo fiens. i. nondu₃ facta nec fixa. ſ₃ dependens in eſſe ⁊ conſeruari a ſua cã extra eſſentia₃ ſui ſbi in quo eſt ſpãli depẽdentia (qḋ dico notãter q₂ omnes egritudines gñali dependentia dependẽt a corde. a quo ſpiritus vitales eſſe ⁊ viuere totius dependent) Et iſto modo oẽs febres humorales ſunt fientes q₂ depẽdentes ab hũoribus: q ſunt eã extra eſſentiã ſui ſbi: nam humores nõ ſunt aiati mõ membra animata ꝓpue ſunt ſbm egritudinis ⁊ ſanita-

tis quomõ eſſimera eſt egritudo ſines tenẽdo ſpiritus non
eſſe animatos nec ꝯſequẽter ſbm ꝓpriũ febris. tenẽdo tamẽ
ſpiritus eſſe aiatos oportet dicere ephimerã eſſe egritudi/
nem factã cũ Truſ. q2 h3 eſſe factũ in ſpiritibus ⁊ fixum in
ſpiritibus q̃ ſunt inſtr̃3 imediatũ ꝓ opõnibus. l3 nõ ſint aiati
ſm Truſ. S3 nõ eſt eq̃lis ſed diuerſa: q2 doloroſe ſentitur a
mẽbris carniformibus ⁊ radicalibus: in q̃bus fit eſſimera ⁊
nõ eſt fcã in illis: ſ3 in fieri quare diuerſimode eſt dicenda fa
cta ⁊ fiens: ipſa eſſimera. Egritudo futura fieri a medicis
dr̃ illa q̃ nõdũ eſt nec facta nec fiens. ſed in diſpõne ꝓpinqua
vt fiat: ⁊ iõ non indiget curatione. ſ3 p̃cautiõe tñ q̃uo. Gal.
3° tegni ⁊ in libro de regimine ſanitatis docet neutrum de/
cidentis non curare q2 ſolum egritudo curatur. ſed p̃ caue/
re ne ruant in egritudinem. ⁊ 3° tegni docet remoueṙ cãm
añtẽ egritudinis fientis: non ad curã proprie partis facte de
fiente. Sed ad p̃cautionem ne fiat pars futura fieri. deinde
redit ad ptẽ factã remouẽdã p̃ ꝯ̃riũ q̃ e vera curaã p̃cautio.

Quid hectica ꝓpoſitum 4ᵐ.

Exis grece latine habit⁹ vnde hecticas dicimus
febres latine hituales: ſic dictas dixit Gal. 1. de
diẏs febr. cap. 9°. vel q2 ſtabiles ⁊ ſolutu diffici
les: vel q2 corporis habitũ occupant: quia ſoli/
das occupant ptes: oppoſito diſtinctas humẽ
tioribus partibus. ⁊ h̃ q̃ʒtũ ad q̃d nominis ſm Gale. Quid
rei uero hectica eſt febris facta equalis omnibus mẽbris. i.
calor extraneus habens accenſum eſſe in cordis ſba: ⁊ in oĩ
bus mẽbris potiſſimũ radicalibus vt infra. Et l3 hectica fe
bris non procedat a corde in totũ per venas ⁊ arterias: ſicut
humorales ⁊ eſſimere. tñ fouetur a corde gñali quadam de
pendentia qua cor diſponit ſingula mẽbra in ſui diſpoſitio/
nem influendo in totum: ⁊ qua viuificat ⁊ animat oĩa mem
bra per calorẽ ⁊ ſpiritus ⁊ nutrit per ſanguinem oĩa mẽbra
in quibus h3 eſſe factum ipſa hectica. Uerificaṫ etiã ⁊ ma
gis ꝓprie de hectica diffinitio Gal. data de febre p̃ affo. 14.
q̃n dixit febris eſt calor nãlis mutatus l igneũ. dixit Truſ.
3. tegni ꝯ°. 38. ꝓ quo notãdũ puto doctrinam Truſ. 3. te/
gni. Nam volens dare modũ cũ Gal. in lib. de mala ꝯplõne
diuerſa. q̃uo generetur hectica ſimul ⁊ ſcł declarat etiã q̃d
ſit hectica. i. mala ꝯ̃ equalis quid diuerſa. Supponit igitur
vnũ verum q̃ð calor nãlis ⁊ preternaturalis calor l3 ſint di/
uerſa tñ ſunt vnũ in ſbo. q2 ſbm ⁊ ſba in q̃ fundatur vtrunq3
eſt idẽ: q2 calꝫm nãle. i. ſpiritus humores: ⁊ mẽbra iſta pro/
prie ſunt calꝫm nãle pro ſbo: q2 iſta ſunt ſbm tranſmutatiõis
de tẽperato calore ad intẽſum ⁊ diſtẽperatuʒ calorẽ: l3 me/
dici q̃nq3 his abutantur (craſſa minerua) Dicentes calorem
nãlem mutari in igneum cuʒ in rei veritate nigredo nõ mu
tatur in albedinẽ. ſ3 ſbm. Adde medicos etiã nõ ꝓprie loq.
Cum dicunt calor nãlis mutatus eſt in igneũ in febre hũora
li vel ephimera q2 nũq̃3 ꝓprie diciṫ mutat⁹ niſi in termino
ad quẽ in medio vero itinere dicitur ꝓprie mutari nõ muta
tus. verbi grã cũ aliquod lignũ albũ fit nigrum tranſiens p
plures colores medios in itinere nunq̃3 dicetur nigrum niſi
in termino ad quem. In medio vero dicetur viride dicetur
fuſcum pallidũ ⁊c. nõ aũt nigrum. ſic in propoſito dõm pu/
tat Truſ. Cum aliqua cã extranea calefaciẽs agit in ſpiritus
vel humores vel membra vel oĩa: conuertendo illa a ꝓprio
⁊ nãli temperato calore in intenſum ⁊ extraneũ intẽperatũ
calorẽ: q̃n vero duo ꝯ̃ria agunt ad inuicẽ ⁊ patiuntur in eo/
dem ſubiecto vnum abijcitur ⁊ reliquum inducitur: ante
autem q̃3 contrariũ introducatur perfecte ad quod eſt mo
tus: ⁊ abiciatur perfecte contrariũ a quo eſt motus eſt ſpa/
tium vie medium: in quo diuerſi ſunt gradus formaꝝ: qua/
rum nulla poteſt aliqua extremarum perfecte dici: ſicut cũ
ſbm nigrum albatur neceſſario tranſit per multos colores
medios anteq̃3 albedo fit inducta: dois aũtẽ hec via media ta
lium alterationum corporis vel ad calorẽ vel ad frigus di
citur a medicis mala complexio diuerſa quia ſtat adhuc in
ſbo contrariorum pugna: dõ itaq3 mala cõplexio vt ſupra pʒ
inconuenientiam eius ad opus. diciṫ diuerſa reſpectu nãlis
complexionis: q2 nondũ ꝯ° nãlis eſt in totũ victa ⁊ abiecta:
ſed eum deuẽtũ fuerit ad finẽ alterationis: tunc finita iã pu/
gna ꝯplõne p̃ternãli in mẽbris inducta: cõplõne nãli ꝯ̃tra/
ria perfecte abiecta deficiente motu alteratiuo nõ amplius
ſentitur. Nã ſentiri ⁊ potiſſimuʒ doloroſe in quodã pati ⁊
alterari conſiſtit: vt Ariſt. Hip. Gal. Aui. ⁊ omnes ſapiẽtes
dixere: facta eſt enim hectica quaſi nãlis ꝯplõ q̃ non agit in
ſbo in quo eſt. Et inde hectica q̃ſi hitualis ⁊ ꝯſueta dicta eſt
⁊ cõnãlis. Et proprie dicitur de illa: calor nãlis mutatus in
igneum vt pʒ: de alijs aũtẽ febribus nõ: q2 eſt in trãſmutari
ſbm calꝫm nõdũ mutatũ in igneũ. vt pʒ. Et hec eadem eſt ex
preſſa doctrina. Gal. in lib. de mala ꝯplõne diuerſa ca. 5. ad
iſtam. Nã calefacto ſanguine putrido grã ex¹ dicit Gal. Cor
pora arteriarum: venarũ: neruoꝝ oſſium ⁊c. nondum in ca
lefacto eſſe exñtia: ſ3 ſunt in alterari ⁊ calefieri. Et ſi actio
perſeuerauerit tẽpore lõgo. puenient ad terminũ: in q̃ erũt
victa ⁊ reſoluta penitus: ita vt tũc nõ ſint amplius in termi/
no a quo ſed in termino ad quẽ integrã ſunt conſecuta cale
factionẽ a nã penitus egreſſam alterationis võ terminꝰ di
cit ipſe eſt nocuᵐ magnũ operationis mẽbroꝝ. ⁊ reſolutio
mẽbrorum. Et adde tu. 3ᵐ q̃ð eſt. nõ ſentiunt amplius dolo
roſe alterationẽ: q2 habitibus pñtibus in mã ceſſat motus
⁊ actio ⁊ ſenſatio ꝯſequẽter. vt ſupra h̃ ille. Et Auic. 2°. p̃¹.
ca. 19. ⁊ in lib. de viribus cordis cap. 4. ⁊ 6° nãliũ caplo de
tactu fere eadẽ: dicit. n. ſic: malicia ꝯplõnis mãſiue nuº mõ
facit dolorẽ: neq3 ſentitur: q2 ſentiri eſt cum alterari: modo
nihil alteratur a ſeipſo. Cõplexio nanq3 mala que eſt in ſba
mẽbroꝝ manſiua corrũpit ꝯplõnẽ principalẽ. ⁊ facta eſt ac
ſi ipſa eſſet principalis q̃ nõ ſentitur. Sentiens. n. ab iſto q̃ð
ſentitur patitur non enim patitur niſi a ꝯ̃rio itaq3 hecticam
hñs nõ ſentit inflãmationẽ ſicut eſſimerãs: aut tertianarius
⁊c. l3 hectice calor ſit maior calore tertiane ⁊ ſicuti dictũ eſt
de caliditate aucta ⁊ continuata q̃ põt corrũpere ꝯplõnẽ nã
lem vt ſupra eodẽ mõ de friꝰ pʒ in hectica ſenectutis eodeʒ
modo de ſiccitate pʒ in ptiſi pariter de humiditate aucta ⁊
ꝯtinuata põt corrũpe ꝯplõnẽ nãlẽ vt pʒ in idrope carnoſa.
Ugo vero de ſenis ex recẽtiorib⁹ vir ſubtiliſſimus h̃ idẽ ex/
pſſe ſentit de hectica. Cũ enim inq̃t ipſe aliquo cã fortiter ca
lefaciens ſiue imediate cor ⁊ mẽbra ipſa ſiue medijs ſpĩbus
vel humoribus inflãmatis: cõuertunt mẽbra in interiorem
calorẽ: quaſi de tepido ⁊ tẽperato ad intẽperatũ. Continua
ta itaq3 actiõe deuẽtũ erit ad terminũ: q̃ erũt mẽbra reſolu
ta ⁊ victa: q̃re corrũpiṫ coꝝ ꝯplõ inata ſbalis ex toto remo
ta priori q̃litati ⁊ elemẽtoꝝ ꝓportione auctis elñtis calis ⁊
ſiccis ſupra frigida ⁊ humida: ⁊ mutatis in q̃litatibus. ſ. in
caliditate ⁊ ſiccitate: ⁊ quoquo mõ mutata mixtione quare
noua introducitur cõple: io (loco nãlis) que eſt qualitas 2°
attinẽs tñ magis caliditati ⁊ ſiccitati q̃3 prior ꝯplexio nãlis
abiecta. Et h̃ erit dixit Tru. 3° tegni. ꝯ°. 32. in pũcto: q2 ge
neratio ⁊ terminus ad quem alterationis acq̃ritur in iſtãti.
ẽ. n. hectica h̃3 ipſuʒ q̃ſi ſbalis ꝓductio. q2 ſbalis ꝯplõ acq̃riṫ
ſic ſbalis ꝯplõ depdiṫ. Neq3 h̃ mira ſũt ⁊ rõne carẽt. ſiq̃deʒ
in diſpoſitiõib⁹ nãlibus ſbſtãtifica fit ꝯplõnis mutatio ⁊ mix
tionis: ergo neget ſor. pueꝝ non eſſe eiuſdẽ ꝯplõnis nec mix/
tionis cũ ſeipſo facto iam ſene. Immo dixit conciliator dĩa.
22. ⁊ Ugo. plus diſtare ſor. pueꝝ a ſeipſo ſene q̃3 ſor. puer
a Platone puero. Indicio ſunt operationes ⁊ tactus puero
ruʒ p̃mũ differẽtiũ a ſenib⁹. Siłr nõne Gale. ⁊ omnes me
dici tenent tranſmutationes corporum ex colerico in melã
colicum. ex colerico ſanguineum fieri ⁊c. cõtinuato ordine
⁊ regimine dato a gale. 3° tegni ⁊ p̃mo de regimine ſanita
tis ⁊ res ipſa nonne nobis idem indicat quotidie? Corpora
videmus mutari ſubſtantifice de vna complexione ⁊ habi/
tudine in aliam valde diuerſam. Ex dictis in h̃ capitulo ſe/
quuntur plurima correlᵃ vera. Primum declaratum quid

ſit hectica. 2^m^ quomodo fiat hectica. 3^m^ quomodo fixa eſt hectica: ⁊ eq̄lis. 4^m^ hecticā ab intrinſeco nō poſſe curari ſine auxilio medicoꝝ ɔtinuato: q2 illa ɔplō ſubſtātifica inclinat ſemꝑ ad caliditatē ⁊ ſiccitatē ſuapte nā. ⁊ h̄ tenendo ɔplōnez nālē eē ꝑncipiū reductiuū in nā ɔplōnali: de q̄. 7. erit quō dilucidāda 5^m^ ſede ⁊ craſſe errāt q̄ oñt i p^a^ ſpē hectice ⁊ media ſcdā non eē mutatā ɔplōnē nālē. ſȝ in fine ſcdē ⁊ in tota 3ª ſpē. Nā ſi eſt hectica. ḡ facta ⁊ equalis ⁊ non ſentit ⁊c̄. vt ſup. Neſciūt. n. tales rn̄dere ad vnū arg^m^. q2 p^a^ ⁊ 2ª ſpēs curāt. ḡ a ſanitate: q2 ſanitas fit o ſanitate. 7° meth^ce^ ɔ^to^ 23. ⁊ Cōci. dſia. 72. h̄ nō eſt niſi o ɔplōne remanēte in p^a^ ⁊ 2^a^. nō in 3^a^ q2 eſt incurabilis de quo infer^9^ q2 mouebit̃ qō ⁊ diffuſe ſoluentur illā. ⁊ quō intelligit̃ li. oīuȝ nā opatrix ⁊c̄; 6^m^ ipoīe ē hecticā poſſe ſentiri doloroſe. h̄ oīa ſex patēt declarata ex dictis ſup. Opio vō Dini ⁊ alioꝝ q̄ tenēt ɔplōnez nālē innatā eē remiſſaȝ vſq3 ad certū terminū mediuȝ in q̄ cōpatit̃ ſecū ɔplōnē ꝑternālez in hectica. ſic̄ in tepido ſunt caliditas ⁊ frigiditas extremo equata tal̄r q̄ remota ɔ̈rietate nō ſeq̄tur actio nec ſenſatio. Judicio nr̄o nō pōt ſuſtentare. Quare hectica eſt fixa ⁊ nō pōt reduci ab intrinſeco in p̄ſtinā diſpōnē ſtante ꝑncipio reductiuo q̄ eſt aīa ⁊ ɔplō nālis ⁊ inclinatione paſſi in ꝓpriā nām ſicuti ⁊ ferrū ignitū infrigi^r^ derelictū ſue nāe ſic̄ etiā febres h̄uorales curant̃ ab intrinſeco q2 ſtat ɔ̈ nāl̄. ⁊ for^a^. Jtē male pōt ſaluare q̄re hectica non ſentitur: cū ſaluet̃ ɔplō nālis q̄ mediāte fit ſenſatio diſpōnis ꝑter nām ſibi cōtrarie vt Auer. 3° Colli. Jtē nō pōt ſaluare quō calor p̄ternālis ⁊ nālis nō ɔ̈riētur ⁊ agāt ſḃ quocūq3 gradu cuȝ ſint ɔ̈ria incōpatibilia ⁊ mutuo ſe expellūt p3 ex diffinitione febris: ⁊ h̄ tenēdo illos eē duos calores diſtinctos ɔ̈rioꝝ actiuos. Jtē argr̄ rōne ſic ⁊ quero: quid eſt illud qō in termino motus acq̄ritur in hectico quo acq̄ſito ſtatim ceſſat actio ⁊ ſenſatio vt ſupra. Non potes dicere qō illud ſit intenſior gradus caloris ꝑter nām: tuȝ q2 oē tale h3 latitudinē ⁊ nō acq̄ritur in inſtanti: tū q2 maior gradus magis ſentiretur doloroſe in fieri: tū q2 ad aug^m^ caliditatis ⁊ ſiccitatis ꝑternālis augeṫ ɔplō q̄ etiā attinet in hoīe magis calo q̄3 frigido ⁊ ɔ̈ir augeṫ altera^o^ ⁊ ſenſatio aliqd aliud igitur de nouo acquirit̃: ⁊ illud non eſt niſi noua ɔplō q̄ acquiſita ceſſat actio. Jtē ⁊ 5° arguit̃ ſic ꝓcedēte febre hectica ad 2^am^ ⁊ tertiā ſpēm ɔtinue cal̄ȝ ⁊ calor nālis fit h^or^ ⁊ h^or^ diſpōe ꝑternāli aug^et^ur p3 in hectico 3^e^ ſpēi reſoluto h̄ūido quare nō erunt eq̄ta: imo maior ɔ̈rietas ɔtinue ⁊ maior cū nāli cōplexione ſi remanet ḡ maior actio. ḡ ſenſatio ⁊ dolor maior erunt oppo^m^ p3. Jtē ⁊ 6° ſi ita eſt q̄ mala ɔplō equalis fcā ſuppōit in ſḃo ꝑſiſtētē nālez diſpōnē: lȝ remiſſā ⁊c̄. Ego q̄ro abs te in quo differt a mala ɔplōne diuerſa cū vtraq3 vt ſup ꝓbauimus eſt in toto. Jtem 7° arg^r^ ſic. Certū eſt ⁊ hectic^9^ pōt febrire febre pu^da^: tūc ego quero aut illi duo calores extranei ſunt einſdē ſpēi aut diuerſaꝝ ſpecieꝝ ſi p̄mo ɔ̈ accñs einſdē ſpēi ſolo ſḃo diſtinguuntur a quo hn̄t eē ⁊ diſtinctū eē: ɔueniūt in for^a^ ⁊ ſḃm eſt vnū. ḡ ſunt vnū ⁊ idē. ḡ ſi vnus ſentitur ⁊ reliquus. Si diuerſaꝝ ſpecieꝝ. Ego quero quare vna eſt equata ⁊ nō ſentitur: ⁊ alia nō eſt equata toti ⁊ ſentit̃ detur rō diuerſitatis cuȝ vtraq3 ſtet cum ɔplōne nāli in ſḃo actu Jtē ⁊ 8° arg^r^ auctoritatibus multis Gal. ⁊ Aui. ⁊ aliorum que nullo^o^ ſaluari p̄nt: vt ſupra diximus quare nō ſolū nō p̄nt ſaluare dicta doctoꝝ ɔueniēter nec apparētes rōnes bene ſoluent. Opio vō Gentilis in hac mā vr̄ ſatis apparēs ⁊ melius ſaluat apparentias ⁊ rationes in hac mā vult eniȝ Genti. nouā ɔplōnez de nouo introduci in hectico: illi tā q̄3 nālem equatam toti fixam equalē ⁊c̄. que nō ſentitur ⁊ imaginatur ɔplōnem nālez ꝑexiſtentez nō ex toto remoueri a ſḃo hectico: ſȝ remanere quodāmodo medio inter potētiā ⁊ actū. Sil̄r ⁊ caliditas ⁊ ɔplō ꝑternālis acquiſita: ita. ſ. q̄ introducta ꝑternāli ɔplōne vſq3 ad certū terminū equatis extremis (ſunt enim duo calores diſtincti ⁊ ɔtrarij ſm̄ Gēt.) reſultat qd 3^m^ nouū ⁊ noua ɔplō ſicut ex rubro ⁊ albo colore reſultat viride in actu qō nō eſt aliqō illoꝝ remanēte tn̄ realitate rubri ⁊ realitate albi coloris ⁊ pictores quotidie faciūt h̄. nō. n. potuit aliter Gent. ſaluare nec imaginari quō corrupta total̄r ɔplōne nāli poſſit quis viuere: augeri: nutriri: algerere reduci ⁊c̄. id genus q̄ oēs ſunt operatiōes ɔplōis ⁊ caloris nālis: oīs ēt ſanitas fit o ſanitate. vt Auer. 7. meta. ɔ^to^ 23. ⁊ Cōci. dſia. 73. vt ſupra allegatū eſt. Et ex his p3 expreſſe in opinione ſua quō hectica eſt fixa: quō nō ſentitur q2 ceſſat ɔtrarietas: q2 ceſſat oīs actio in hectico q2 nālis ɔ̈ eſt quodā modo in po^a^ nō in actu. ⁊ p3 quō ſe cōpatiuntur ſub vna foīa ⁊ ɔplōne vna in actu vtraq3 in po^a^ vel fere. ſic̄ ⁊ cēntā ɔ̈ria vniūtur ſub vna forma ⁊ duo extremi colores ɔ̈rij ſub vno medio colore in actu vt ſupra p3 ēt quō lȝ ſȝ opinionē ꝓpriā cuiuȝ gradui caloris extranei ɔ̈riecur gradus q̄lȝ caloris nālis. ⁊ mutuo ſe expellāt vt ſup de feb. tn̄ in caſu non ſunt in actu. ſȝ quodāmō in po^a^ vt ſupra. ¶ Poſſet tn̄ Gēt. moleſtari multipl̄r. q2 aut talis ɔplō nālis remanens ē in actu: aut in po^a^: aut medio mō inter actū ⁊ potētiā: ſȝ nō p^o^ mō q2 ſtaret ɔ̈rietas ⁊ actio cū ꝑternāli: ⁊ ɔ̈ir ſenſatio ⁊ dolor. Jtē hecticus 3^e^ ſpēi poſſet reduci ab intriſeco ɔ̈ determiata. Si tu dicis q̄ remanet ɔ̈ nālis nō in actu ſȝ in po^a^ in hectico ɔ̈ ḡ ſeq̄tur q̄ nō agit nec algerēdo: nec reducēdo: nec ɔſeruādo ⁊c̄. p3 q2 oē agēs ē in actu ſi tu dicis q̄ medio mōr ɔ̈hēs diuidit̃ in potentiā ⁊ actū inter q̄ nō dat̃ mediū. Nos tn̄ lȝ poſſemus cuȝ opinione Genti. oīa hec palliari: tn̄ conformius cū antiquioribus ⁊ ſenioribus viſum eſt nobis herere opinioni Truſ. prius dicte.

Quinto ꝓpoſitum erat de ſpēbus ⁊ dr̄ijs hectice ꝓpoſitū. 5.

Poſtq̄ȝ determinatum eſt quid ſit hectica q̄ eſt febris facta equalis fixa in membris radicalib^9^ independens ſine ſenſatione doloroſa. videbimus mō nunquid ſit vna vel plures ⁊ ſi plēs penes quid diſtinguātur ⁊ vn̄ ſumatur ⁊ cognoſcatur earū drīa ad inuicez. Dico in primis cū Yp. ⁊ Gal. totā humani corporis machinā tribus tantū abſolui: ſpīb^9^ humoribus ⁊ membris. Et Yp. ſḃ alijs verbis idem quod Gale. omne quod eſt in nobis aut ɔtinens eſt aut contētum ſi primū ſic. ſ. mēbra. ſi 2^m^. ſ. ɔtentū hoc eſt duplex aut ſpūs aut humores hec illi. ſi itaq3 calor extraneus habeat eē factum in ſpiritibus tn̄ illud eſt ephimera. ſi in humoribus illud eſt humoralis febris. Si vero habet eē factū in mēbris illud eſt hectica. Hectica igitur cum ſit vnus ⁊ idez calor extraneus fundatus in mēbris oībus: nō h3 ſpēs diuerſas. tn̄: ſortitur diuerſas denominationes penes diuerſitatem gradus exiccationis ⁊ reſolutiōis: cāte ab illo calore extraneo: vt ſupra q̄ ⁊ curā ⁊ pronoſticum ⁊ cognitionem medici variāt. q̄r vt diſtincte loquātur medici in tres ſpecies ſeu tres gradus ſenſibiles hecticē diſtinxerunt: penes tres humiditates de ſcdīs inflammatas ⁊ reſolutas que ſunt ros: cābiū ⁊ gluten. Prima vero humiditas de ſcdīs nomē non habet ex quo eſt adhuc fere humor. i. ſanguis in poris venaꝝ nōdum imbibita mēbro: nec appropriata: ſed quodāmodo in loco cōmuni. tā ꝑ generatione ſpūum q̄3 ſecundarum humiditatum ⁊ ex inflāmatione vel reſolutione illius nō ſumitur p̄ma hectice ſpecies. adde q̄ inuentus eſt hecticus q̄nq3 cuius vene ⁊ pori venarum ⁊ ſunt ⁊ apparent plene ſanguine ⁊ ɔ̈ir prima humiditate de ſecundis. Calor etiaȝ hectici ex quo habet eē factuȝ in membris fortius agit i humiditates appropriatas membris q̄3 in loco cōmuni exiſtentes: vt patet: nec etiaȝ mihi placet rō Guglelmi de prima humiditate loquens dicit q2 ſubſtantial̄r ē ⁊ in cōtinuo motu: ideo nō cauſat febrem aliquam q2 fortiori nec ſpūs qui ſubtiliores ⁊ mobiles magis: ſunt qui dicunt q̄ p̄ma h̄ūiditas de ſecūdis eſt eq̄ reſolubilis ⁊ inflāmobilis ſicut ros: q2 inflāmato ⁊ reſoluto vno ſimiliter ⁊ reliquū reſoluetur: ⁊ ideo ab illis reſolutis ſimul iunctis: ſumitur prima hectice ſpēs qō ēt mihi non placet. Et ratio q2 digeſtio in iuuatiuo ſp ꝓcet

ſic ingroſſandor⁊ iõ nõ ſunt eq̃ reſolubiliũ neq̄ credẽdum eſt illis q ex vbis Aui. credũt elicere eiõ ex inflãmatione vel reſolõne ꝑme humiditatis de ſcõis non ſumit ꝑma hectice ſpecies q: ſi illa iflãmatur cãtur hũoralis nõ hectica: ſed ſanguinea febris: q: eſt ſanguis vel parũ diſtãs a ſanguinis nã. Nã ß Aui. nõ dic. ꝑpari ẽt ego arguerẽ ꝙ ſi ros vel cãbiũ inflãmet vel putreſcat ⁊ inde mẽbra aiata caleſiãt cãbitur vtiq̄ hũoralis febris depẽdẽs ſenſata nõ hectica vt pꝫ. Neq̄ etiã oñr credẽdũ eſt ſpẽs hectice eſſe diſtinctas penes diſtinctionẽ inflãmationis ⁊ reſolutionis triũ ꝑdictaꝝ hũiditatuꝫ de ſcõis tãq̃ꝫ in illis habeat eſſe factũ calor ⁊ ſiccitas extraneus qui eſt hectica ⁊ ab illis ſic inflãmatis caleſiant in hectica ⁊ exiccentur membra radicalia aiata: q: ſic hectica eſſet ſenſata ⁊ febris ſiens nõ facta in radicalibus. Itẽ eſſet depẽdens non ſixa ↄtra ꝑdicta ſupra. Hoc tamẽ vnũ hic dixerim verum cum Guglielmo q: ille humiditates ſcõe nõ ceſſant exui nãm humoris ⁊ acquirere vnctuoſitatem ⁊ temperamentũ in ↄplõne ⁊ ſba accedendo ad nãm membri: ⁊ lꝫ ſiũt inflãmabiles magis ⁊ reſolubiles ſicut oleum: tñ minus ⁊ minus putreſcibiles. Dõm igitur puto ꝙ cũ vnus ⁊ idẽ calor extraneus cum ſiccitate ſit ille q eſt hectica: ⁊ ille eſt radicatus ⁊ vnitus in membris radicalibus aiatis ſicuti ⁊ ipſe calor nãlis vniebatur loco cuius ſubit hectica vt ſupra ß in quã calor extraneus cũ rorẽꝫ inceperit ꝑᵒ in corde ⁊ reliqs mẽbris oñr inflãmare ⁊ reſoluere ⁊ q eſt hũiditas de ſcõis appropriatis magis reſolubilis ⁊ inflãmabilis: tũc calor ille cũ iſta ſiccitate oĩ a medico ꝑᵒ hectice ſpẽs cognitu qdem difficilis: ſed cura facilior vt infra q̃ ꝓprie hectica. i. habitualis oĩ a doctoribus ⁊ Gale. Raſis vero dixit illã deſiccatiuã. 2ᵒ cũ cãbiũ inflãmat ⁊ exiccat qõ eſt 3ᵒ humiditas magis vnita ⁊ minus reſolubilis q̃ꝫ ros. tunc 2ᵒ ſpẽs hectice oĩ a medico magne latitudinis. cognitu qdem facilior q̃ꝫ ꝑᵒ. ſed curatu difficilior. Quã Gale. tabẽ dixit ⁊ raſis ↄſumptiuaꝫ Aui. vero aldubuc arabice. 3ᵒ occurrit reſoluẽdã gluten q̃ eſt fere ipſa humiditas ſubſtantifica mẽbroꝝ vnita ⁊ aſſimilata induratã ad cuius ↄſumptionẽ dixit Aui. ſeqtur. ſeparatio mẽbroꝝ. ⁊ 3ᵒ hectice ſpecies oĩ impoſſ cure. ⁊ cognitionis facillime: quã maraſmũ dixit Gale. ⁊ Raſis dixit areſactiuã ſoroſmos dixit Aui. Exẽplo. Aui. accomodatiſſimo de flãma i lychinio lucerne q̃ ꝑmo oleũ i lucerna ↄtentũ. 2ᵒ oleũ in lychino. 3ᵒ ſubſtãtiã humiditatẽ lychinii cõburit ⁊ reſoluit. ⁊ tãdẽ extinguitur q: ↄſumpta humiditate nõ põt ſerre amplius flãmã. Scõꝫ igitur has tres ſenſatas reſolõnes diſtingunt medici tres hectice ſpẽs: q̃ in eſſe ⁊ in cognoſci plurimũ differunt. ſilr in cura ⁊ ꝓnoſtica vt ſupra. Et ſic vnus ⁊ idẽ calor in mẽbris fundatus penes tres diuerſos effectus quos cãt 3ᵘ. ſubit noĩa hectica: tabes: maraſmus: vt ſupra nõ qõ ſint tres ſpẽs hectice in re diſtincte: nec tres calores extranei: ſed vnus ⁊ idẽ calor cũ diuerſis gradibus ſiccitatis diuerſimode a medico cõſideratis. Et forte ſubtiliter ↄſiderãti ſiccitas lꝫ nõ ſit de eſſentia febris nec oñr hectice vt eſt febris. tñ eſt de eſſentia hectice vt tabes eſt ⁊ maraſmus vt ſupra. Sed iſte exiccationẽs nõ dñt niſi ſicut magis ⁊ minꝰ intenſum ⁊ remiſſum q̃ nõ variãt ſpẽs ꝓprie: lꝫ varient gradus varient curã ⁊ ꝓnoſticuꝫ. Et lꝫ ita ſit vt diximus ꝙ vnꝰ ⁊ idẽ calor extraneus eſt in hectica: factus ⁊ vnitus cum humido animatoꝝ mẽbroꝝ qui ſm diuerſos gradus inflãmationis ⁊ exiccationis ⁊ debilitatis ſortitur tria noĩa: vt ſupra in diuerſis tẽporibus. tñ credẽdũ eſt eq̃ ꝑmo calorẽ illũ extraneũ agere in totũ mẽbrũ ⁊ in oẽs tres ſiue q̃tuor ſuas humiditates: ⁊ illas inflãmare ⁊ exiccare ſꝫ nõ eq̃ ex parte paſſi: q: illa q̃ eſt paſſibilior citius ⁊ reſoluitur ⁊ apparet reſoluta: deinde ſcõa: deinde tertia: ⁊ iõ ꝑmo ros. ſcõo cãbiũ. tertio glutẽ reſoluent. ⁊ iõ ꝑᵒ erit ꝑma hectice ſpẽs 2ᵒ 2ᵃ. 3. 3ᵃ. Iſte tñ ordo nõ eſt eſſentialis vt inferius diſputabimꝰ. Neq̄ credendum eq̃ pati radicalia dura ſicut carniformia facilia ad reſoluenduꝫ. Nam qualis eſt proportio membri ad membrum in duricie ⁊ reſiſtentiã. talis erit humiditatũ ad humiditates. Neq̄ credendum eſt oĩa radicalia eq̃ pati ⁊ reſolui in hectica. Naꝫ cor ⁊ epar dixit Gale. Ex quo ſunt fontes humiditatum ⁊ potentiora ad attrahendũ nutrimẽtum minus exiccantur. vt in anatomia hecticorum dixit patere. Et hanc putamus eſſe veram doctrinam: ⁊ qui ab illa diſſentiunt a veritate recedendum ⁊ antiquorũ dicta ſi videntur aliena ab iſta ſententia debẽt gloſari ⁊ ad hos ſenſus accomodari: vt pꝫ ↄſiderãti recte. Nã videntur Sera. ⁊ Gal. 10. tera. ⁊. 7. tera. multa dicere q̃ nõ opꝫ ß adducere q: reuera pñt ad ꝑdictũ ſenſum accomodari poſſe quẽ Aui. poſuit ⁊ nos cum illo. Haac etiã viſus eſt ponere quatuor ſpecies. Sed cõmunior via eſt illa quã nos tenemus ⁊ verior.

Sextũ ꝓpoᵐ erat. Difficultates theoricas ſoluere ⁊ ꝑᵒ. Nũquid ꝑdicte 3ᵉˢ ſpẽs ſint nec̃io ordinate. duᵒ ꝑᵃ. ꝓpoᵐ 6ᵐ.

Nunquid autem tres ꝑdicti gradus ſeu ſpecies hectice ſint ordinati ⁊ neceſſario vnum ſupponit alterũ. breuiter dico ꝙ aut hectica ſit incipiẽdo aut ſeqtur ad aliquã egritudinẽ. ſi ꝑmo mõ ſic dico de neceſſitate ſcõa ꝑſupponit ꝑmã ⁊ tertia 2ᵃᵐ ⁊ ꝑᵃᵐ. ⁊ rõ eſt ſatis euidẽs: q: ꝑmo eſt apta inflãmari ⁊ exiccari 2ᵃ humiditas de 2ᵃ q̃ꝫ tertia ⁊ tertia q̃ꝫ q̃rta. Si vero hectica nõ ſit incipiendo. tũc dico vnã ↄneꝫ ꝙ iſte tres ſpecies nõ de neceſſitate ſunt ſic ordinate qõ ꝓbatur in febre incẽſiua colliq̃tiua ⁊ lõga in q̃ ꝑᵃ ⁊ 2ᵃ humiditas de ſecũdis ſunt reſoluta ⁊ forte 3ᵃ corpibꝰ macilẽtis tãdẽ ſigeẽ ⁊ erit fcã hectica in iſto caſu erit ſcõa ſpecies hectice ⁊ forte tertia non ꝑcedente prima ⁊ iſta eſt ſatis euidens ratio.

Nunqd hectica poſſit fieri incipiendo duᵒ 2ᵐ.

Gale. Auic. Seraꝑ. oẽs ↄuenitit in hac ↄcluſiõe aſſiuᵃ ꝙ hectica poſſit incipere eſſe hectica nulla alia egritudine precedẽte. In oppoſitum tñ eſt ratio ſatis euidẽs. Nã Gal. Aui. Turſ. Ugo ſenenſis ⁊ nos ſupra volentes dare modũ q̃uo hectica generetur dicũt ß prouenire ex actione caliditatis ⁊ ſiccitatis ↄtinuata q̃ tandem deuenit ad tñ. i. hecticam q̃ eſt ſixa fcã ⁊c. ita ꝙ prius caliditas eſt in fieri q̃ꝫ ſit facta in membris. ḡ prius erit diuerſa q̃ꝫ equalis ḡ de neceſſitate aᵐ ꝑcedit egritudo. Et ↄfirmatur illa q̃ ſunt ſubtilioris ſbe ceteris partibus ſunt magis inflãmabiles: ſed ſpiritus ⁊ humores in nobis ſunt ſubtilioris ſbe q̃ꝫ membra. ergo prius inflãmabuntur. Volẽdo ſuſtentare Gale. ⁊ alios. opꝫ dicere ꝙ lꝫ ita ſit vt plurimum vt rationes ꝓbant. Tñ poſſibilitas eſt res ampla. ſtat. n. ꝙ caliditas precedens hecticam nõ ſit egritudo ſenſibiliter ledens ⁊ in pauco tempore ſigetur in membris ⁊ ſiet equalis in corpore diſpoſito. Ad ↄfirmationem. Rᵒ ꝙ vbi cetera non ſunt paria non concludit ratio ſtat multuꝫ bene ꝙ mẽbra ſint arida ⁊ humores ſint ⁊ ſpẽ magis reſiſtentes: vt colicus exercitatus in eſtate cibato fructibus ⁊ herbis mẽbra erũt magis apta inflãmari q̃ꝫ humores vel ſpiritus. Iteꝫ ⁊ eſt ſecunda Rᵒ ex parte agentis ſtat oᵐ vt in fulgure q̃ eſt cã fortis ⁊ ſubtilis corrũpit ferrum ⁊ enſem in tacta vagina q: reſiſtit ferrum eodem modo in caſu ꝙ cauſa ſit potens valde dixit Auic. ſigetur in membris non in humoribus nec ſpis. Item ⁊ eſt ſecũda Rᵒ ad idem argumẽtũ quandoq̄ currit ꝓprietas huius agentis ad hoc paſſum. Nã nõ quodlibet agit in quodlibet ſꝫ determinatũ in determinatũ. Inter difficultates ↄ ꝑdicta ⁊ ꝑma ⁊ ꝑncipalis ⁊ iudicio meo diffiᵒʳ. nunqd in hectica de nouo ſit mutatur calor ⁊ ↄcluſio naturalis ex toto corᵖᶦˢ ꝑoꝫ ↄne duᵒ 3ᵐ.

Et ꝑmo arguitur ꝙ non ꝑmo ſic hecticus cuiuſcunq̄ ſpecie viuit ergo nutritur ⁊ q: ſcõo de aia ceſſatio ab ope nutritiue eſt mors: ergo digeritur ḡ a calõ nãli: pꝫ ex Ariſto. q̃rto metheo. oĩs digeſtio ſit a calõ nãli. Cõfirmat corpus hecticuꝫ viuit. ḡ eius aia eſt in calõ nãli ⁊ ꝑmanet in iſto ex Ari. li. de morte ⁊ vita diffiniẽte qd ſit vita. Scõo argᵘ ſic ↄplõ nãlis

ꝑ pter nãm ſunt ꝯ̃ria: ğ cũ illis nõ põt ſtare vna forma nec vi
ta ꝯ̃ſter. Cõſequentia nota. qꝛ alia ꝛ alia ꝯplõ facit ꝓ alia ꝛ
alia forma. Nõ. n. q̃dlibet fit ex quolꝫ. ſed determinatũ ex
determinato. Et Aui. dixit. Si me⁹ tẽpata vt bugloſa eſſet
tpata tpamẽto humano. Utiqꝫ bugloſſa eſſet de ſba huma/
na. ğ a ꝯ̃rio ſenſu. ſi me⁹ eſt tpata tpamẽto ꝯ̃rio tpamẽto ho
minis. vtiqꝫ hoi erit ꝯ̃ria. Nã diſpões ꝯ̃rie ꝑparant ad for/
mas ꝯtrarias. Et Auer. dixit. 8. phy. cõ. 46. ꝛ. 2. de aia. ꝛ. 2
phy. cõ. 29. varietas mãeꝝ ꝓpinquaꝝ. ſ. arguit varietatem
ĩ formas. aſſumptũ ꝓbatur. Nã ꝯplõ nãlis ꝛ ꝑter nãm mu
tuo ſe expellũt in eodẽ ſbo. ğ ſunt ꝯ̃rie pꝫ ex diffõne ꝯ̃riorũ
Ari. in pᵒ pditis. Itẽ ſunt termini motuũ ꝯ̃rioꝝ. ğ ſunt ꝯ̃rie.
pꝫ qꝛ ꝯ̃rietas motuũ eſt ex teris. 5. phy. ꝛ ꝑmo celi. Motᵒ
enĩꝫ ad nãlẽ ꝯplõnẽ ꝯ̃riaꝛ motui ad ꝯplõnẽ ꝑternãlẽ: vt pꝫ.
Cõfirmaꝛ. Nã diuerſitas opationis arguit diuerſitatem in
formis Ariſto. 10. metha. ꝛ ꝑmo phy. Opatio facit cogno/
ſcere formã ſicut trãſmutatio mãm. ſed opatio caloris ꝑter
nãm ꝯ̃riatur opationi nãlis pꝫ. Nã vnus perficit opationes
nãe alius ipedit ꝛ mutuo ſe expellunt vt ſup̃ ğ ꝛ ipſe forme
erunt ꝯ̃rie. ğ ſi vna conſeruat formã alia deſtruit. ergo cũ il/
lis nõ ſtabit vna forma. Tertio ꝑnᵗ argᵗ ſic. ſi in hectico fcã
eſt mutatio ꝯplõnis nãlis qꝛ caliditas ꝛ ſiccitas adeo eſt au
gmentata ꝛ ꝯ̃ſr facta eſt mutatio ꝓ cõis in q̃litatibus ꝑmis
ꝛ ꝯplõne actuali ꝛ elẽta frigida ꝛ hũida in caſu ꝛ ſicca ſunt
mutata ꝛ diſproportionata talr̃ qꝛ facta eſt mutatio mixtio
nis ꝯ̃ſter ꝛ mutatio ꝯplõnis potẽtialis: dic Ugo. Nã alr̃ nõ
eẽt fixa ꝛ Gẽt. deridet illos q alr̃ dicũt q̃ꝫ ꝙ in hectica plus
eſt mutata innata ꝯplõ. In hũorali vero ꝛ mala ꝯplõne di/
uerſa mutata eſt magis influens ꝯplõ ſed facta mutatione
mixtiõis ꝛ ꝯplõnis de neceſſitate ſeqꝛ mutatio forme ğ ꝛc.
Et ꝯ̃firmatur. Perfectio opõnũ nãliuꝫ inſequiꝛ tẽperamẽ/
tum nãle ſed in ſene decrepito ꝓpinquo morti opões ſunt
imꝑfectiores q̃ꝫ in hectico pᵉ vel 2ᵉ ſpẽi: ſed ille in decrepi
to iſto ſunt a nã. ğ a fortiori iˢ q ſunt in hectico erũt a tẽpe/
ramẽto nãli. ğ nõ a ꝑternãli cuius eſt ipedire opões ꝛ cor
rũpere. ğ nõ eſt facta mutatio totalis in hectico de nãli in
ꝑternãlẽ. Quarto argᵗ ſic hecticus ſaltim pᵉ vel 2ᵉ ſpẽi eſt
curabilis (ſiue ab itrinſeco ſiue ab extriſeco nõ curo ꝓ nũc)
ğ nõ eſt corrupta ꝯ̊ nãlis pᵗ 3ᵒ tegni Gal. cõ. 29. oĩum nã
opatrix medicus vo miſter. Ex intẽtiõe Hyp. ꝛ Aui. ſola cu
ras eſt vtus ꝛ Auer. 7. metaphi. cõ. 23. ois ſanitas fit a ſa/
nitate. Et Cõcil. diꝛa. 72. idẽ ſentit. Cõfirmaꝛ. Si i hectico
ꝯplõ nãlis eſt corrupta ꝛ de nouo genita aⁿ inclinãs in calita
tatẽ ꝛ ſiccitatẽ intenſam a quo gᵗ curabiꝛ hecticus pᵉ vl' 2ᵉ
ſpẽi a q medicine actuabuntur vt fiat remiſſio caliꝺtatis ꝛ ſic
citatis cũ ois actuatio totalis caloris ꝑternãlis iclinabit ad
calm ꝛ ſiccũ: nõ ad humiditatẽ ꝛ frigiditatẽ qua indiget he/
cticus: pꝫ qꝛ nihil agit ad ſui interẽptionẽ. Quinto argᵗ ad
hoiem. Truſ. vult oẽ tale vt nũc eſt tale fiᵗ. Nã tale vt nunc
eſt cõbit cũ oi corpe primo tegni. Hecticus ꝑme ſpẽi factus ex
ſano ſimiliter erit egrũ vt nũc ꝛ ſanũ ſimplr̃ ſꝫ Truſ. lꝫ per
diuerſas diſpoſitiones quaꝝ vna eſt in actu ꝛ altera in poᵃ.
Remanet. n. ſanatiuitas q coextẽditur cũ tota vita: ꝛ iſta eſt
ꝯplõ habitudinalis qõ eſt ꝑncipiũ reductiuum ad tale ſim/
pliciter: vt ipſe ꝯ̊ᵒ. 15. ꝑmo tegni ergo nõ eſt corrupta tota
ꝯplõ nãlis in hectico ſm ipſum ꝛ ex iſto argᵒ ſeqꝛtur etiam
ꝯ̃ ipſum ꝙ hecticus 3ᵉ ſpeciei eẽt curabilis. Et ꝯ̃firmaꝛ ſꝫ
Truſ. nõ daꝛ vᵃ trãſmutatio corpoꝝ pꝫ in ꝑ tegni ꝯ̊ᵒ. 15.
ꝛ. 3. tegni cõ. 22. in diſpõne nãli. ſunt tñ q̃ꝫ figmẽta ꝛ imagi/
nes voꝝ corpoꝝ nãe. Sꝫ ꝯ̃ ꝑt in diſpoſitione ꝑternãli cor/
rũpi ꝯplõ ꝛ noua regñari ſbſtãtifice: ğ a fortiori in diſpõne
nãli dabiꝛ trãſmutatio ſbſtãtifica vel daꝛ rõ diuerſitatis. Et
ꝯ̃firmaꝛ qꝛ ſi daretur trãſmutatio ꝯplõnis in hectico. ſeq̃/
retur ꝙ eſſet aliqõ corpus ſanũ qõ nõ eſſet ꝑfectũ nãe neqꝫ
artis ꝛ ꝓbaꝛ. accipio corpus ſilr̃ ſanũ qõ fiat hecticus pᵉ vl'
2ᵉ ſpẽi ꝛ ſaneꝛ ꝛ redeat ad ꝑſtinã ſanitatẽ. ħ tale nõ erit opᵒ
nãe. ꝓbaꝛ quia nã in iˢ fuit corrupta ꝑte: nõ. n. reduciꝛ a ꝑnᵒ
intrinſeco iã corrupto. Nõ artis pꝫ: qꝛ talia ſimplr̃ non ſunt
ab arte. Eſt. n. ad illa nõ de illis vt Tru. 3. tegni. ꝯ̊ᵒ. 22. ꝛ ꝑ
teg. ꝯ̊ᵒ 15. Itẽ ſeqꝛ ꝙ ꝑt ꝑfectiᵒ hũidũ ſbſtãtifice regñari q̃ꝫ
ꝑus erat: ꝛ ꝯ̃ſter vita ꝑpetuari: ꝛ ꝓbaꝛ qꝛ in hectico pᵉ vel
2ᵉ ſpecie facta eſt tranſmutatio ꝛ deterioratio ſbſtãtifice
ꝑtervolo ꝙ ſaneꝛ ꝛ reducaꝛ in ꝑſtinã ſanitatẽ vtiqꝫ oꝫ trãſ/
mutari ꝛ meliorari ſbſtãtifice. Sꝫ ħ nõ niſi meliori hũido ſb
ſtãtifico regñato. ğ ꝛc̃. Sexto arguiꝛ ſic corpus collicũ qõ la
baꝛ ꝛ fiat hecticus pᵉ vel 2ᵉ ſpẽi. deĩn ſaneꝛ ꝛ reducaꝛ ad ꝓ
ꝑiã ꝯplõnẽ. i. illi equalẽtẽ calãm. ſ. ꝛ ſiccã qõ eſt vnuꝫ effe/
ctus ꝑ ſe. ğ oꝫ hic cãm ꝑ ſe. ꝛ cũ non ꝑt curari ab intrinſeco
ergo ab extrinſeco: ſed que curãt hecticum ſunt frigida ꝛ
humiᵃ: ergo frigiditas ꝛ humiditas ꝑ ſe perducent calitatẽ
ꝛ ſiccitatẽ ꝯ̃ñs eſt inconueniẽs: ğ illud ex q ſeqꝛtur. Et cõfir/
maꝛ maior eſt calitas in cauſonizãte q̃ꝫ in hectico. pꝫ ad ſen
ſum tactus. Eſt. n. tactus regula in tãgibilibꝫ. ſꝫ in cauſoni/
zante nõ eſt mutata ꝯplõ nec mixtio. pꝫ qꝛ ꝑt curari ab intri
ſeco qꝛ eſt mala cõplõ diuerſa. ğ nec in hectico erit mutata
ꝯplõ nec miſtio. Penultimo arguiꝛ. Medicᵒ intẽdẽs ꝓprie
curare hecticã pᵉ 2ᵉ vel 3ᵉ ſpẽi cũ ꝯ̃riis. ſ. frĩdis ꝛ humidis
vt. ꝛ. aut intẽdit corrũpe caloreꝫ extraneũ hectici q de nouo
factus eſt aut augmẽtare iᵐ nõ corrũpere: qꝛ ſue nã ad dimi
nutionẽ ꝛ corruptionẽ hũidi remittitur calor: vt infra ꝛ h eſ
ſet extinguere ꝛ ꝓparare mortẽ. Nõ ẽt augẽ calorẽ: qꝛ opꝫ ap
proximare calⁱa nõ frigida. Preterea illud eſſet augere calo
rẽ ꝑternãlẽ quare ꝛc̃. Et ħ argᵐ eſt ſatis euidẽs. Ultimo aᵗ
ſic ſm viã Hyp. ꝛ Gal. quã iſti ſequũtur. Calor innatus ꝛ cõ
plexio eſt ſba ꝛ forma ſbalis corpora ꝛ nã ꝑ quã Socrates
hꝫ eſſe: ğ illa nõ poterit mutari ꝛ corrũpi cum ꝯſeruatione
ſuppoſiti: qꝛ a forma eſt actus ꝛ eſſe vnũ eſſe. ğ ab alia ꝛ alia
forᵃ erit aliud ꝛ aliud eſſe. Qꝛ ãt in via Hipp. ꝛ Gal. ꝯplõ in
nata ꝛ calor innatᵒ ſit ſba pꝫ pᵒ affo. ꝯ̊ᵒ. 14 ꝛ. 15. ꝛ 2ᵒ interi.
c. 9. ꝛ lib. de virtutibus aialibus ca. 6. ꝛ in lib. de morbus li
quidis. ca. 3. ꝛ mille in locis. videbant. n. iſti tanq̃ꝫ medici ꝛ
artifices ſenſitiui omnes operationes noſtras fieri ꝛ ꝑfici a
cõplexione tanq̃ꝫ a nã qõ eſt ꝑnᵐ effectiuũ motus ꝛ qetis in
nobis q̃re nõ poſuerũt aliã formã ſbalẽ ꝑter ꝯplõnẽ: imo di
xerũt ẽt mẽtẽ ipſam ꝛ intellectũ eſſe formã corporeã qꝛ vi/
no ꝛ corporeis lediꝛ cũ Homero ꝛ Empedocle in hꝛvt. 2.
de aia textu ꝯ̊ᵗ. 150. dixit Ari. Auer. ẽt. 3. de aia ꝯ̊ᵒ. 6. ꝛ
Gregorius nazãze. idẽ ſentit de Gale. ꝛ Cõci. diꝛa. 17. ideꝫ
de Hyppo. ꝛ Gale. qꝛ in oibus illũ ſeqꝛtur Gale. Ex quo enĩ
oẽ opões nr̃e ſiũt ꝛ variãtur ad variationeꝫ ꝯplõnũ nõ oꝫ
ponẽ aliã formã: qꝛ ſi datus illa erit pediſſeq̃ ꝯplõnis. nec
vidit Gale. rõnẽ aliquam cogentem dari aliam formã inſen
ſibilem ſbalẽ ꝑter ꝯplõnẽ. In oppᵐ eſt ſententia Gal. Aui.
Auer. Gen. Cõci. Truſ. Ugonis ꝛ mihi vꝛ ꝙ ipſe ſit ꝯ̃ſide/
rãti ꝛ volẽti alr̃ itelligere poſſe dare bonũ inteᵐ vbis Gal.
in li. de mala ꝯplõne diuerſa. c. 5. ꝛ Aui. 2ᵃ pᵗ cap de cã do/
loris in lib. de viribus cordis. ꝛ. 6. nãliuꝫ cap. de tactu exꝑſ
ſiſſime ꝛ Auer. 3. col. Et rationes ſunt expreſſe ꝓ hac via ſa
tis potentes. Nã ſicut in tranſmutatione corpoꝝ curſu eta/
tiuo fit mutatio in ſba: nõ ſolum in qualitate: ꝛ ſimiliter in
reductione corpoꝝ ꝛ tranſmutatione bñficio medici. ꝛ ħ in
diſpoſitione nãli. pari mõ in diſpoſitione preternãli. puta in
mala ꝯplõne facta eq̃li vt hectica ſenectutis: vel hectica fe
bris. Corpa ſbantifice ſunt mutata: cuiᵒ ſignũ manifeſtuꝫ: qꝛ
nõ pñt remoueri nec curari ab itriſeco ꝛ nõ niſi magno ꝛ ꝑ
ſeuerante adiutorio meᵉⁱ in prima vel ſcda ſpecie. in tertia
vero nulloᵒ. in mala cõplexione vᵒ diuerſa ex quo eſt tanq̃ꝫ
volitiua non eſt facta mutatio ſbſtantifica ſꝫ qualitatiua tñ
ꝛ ideo poſſunt de facili redire ꝛ curãtur ab intrinſeco ſicut
ferrum ignitum relictuꝫ ſue nature infrigidatur qꝛ non eſt
mutatum ſubſtantifice ſed qualitate tñ. Itẽ arguiꝛ ſic. Hec
tica eſt mala ꝯplõ equalis facta indepẽdẽs ꝛc̃. Ego q̃ro aut
eſt facta mutatio in ſba aut facta i qualitate tñ. Si pᵐ hẽo
intentuꝫ ꝙ mutata eſt cõplexio ſubſtãtifice. Si in qualitate

tñ/q͡z ꝯplō actualī tñ eſt mutata remanēte ſbſtātifica ꝯplō
ne nāli ꝯ ſ remanet ꝯrietas inī nālē ⁊ ꝑternālē itroductā ſ
ſenſatio ſ nō ē fcā q͡z cū ꝯrietate ſtat actio ⁊ mot⁹. Sētit.n.
dič Auer. q̄litas ꝑternālis p ꝯplōné nālē ꝑexiſtētē ⁊ ſic erit
diuerſa ⁊ nō diuerſa qꝫ ē iplicatio i obo. Itē oēs ꝯueniūt in
b qꝫ in mala ꝯne diuerſa fit fcā mutatio i ꝯplōne actuali in
flūete in mala ꝯplōne eq̄li dicit Gēt. ē fcā maior mutatio in
ꝯplōne inata pꝫ ex ſnia Gal. ⁊ diuꝫ q͡z ē fcā in hectica muta
tio i radicalib⁹ mēbris ſbſtātifice i qb⁹ ꝓꝑe fundaṫ inata ꝯ.
Quare deridēdos putat Gēt. q alr̄ ſentiunt. Rōnabile nāq͡z
eſt ⁊ rōni ꝯſonū qꝫ ſic in febre hūorali ⁊ mala ꝯplōne diuer
ſa fcā eſt mutatio i ꝯplōne actuali ⁊ iſluēte pp calorē extra/
neū i corde ⁊ i toto volitās hīc eē ſcm̄ i hūorib⁹. In hectica
v̇o ex q̄ hꝫ eē ſcm̄ calor extrane⁹ i mēbris radicalib⁹ qꝫ fit fa
cta mutatio i ꝯplōne inata radicali. Et iō Ugo ſenēſis i.q.
extrauagāte de mala ꝯplōne diuerſa tꝫ ſpe qꝫ i hectica fit fcā
ꝑfecta mutatio i ꝯplōne ſbſtātifica tā potētiali q̄ ē q̄litas re
ſultās ex ꝑ'ᵒ i toto q̄ꝫ actuali ꝯplōne q̄ eſt aggregatū ex ꝑ'ᵉ.
4ᵒʳ elmtoꝝ q̄ſitatib⁹ ⁊ dič hecticā q̄ eſt febris nō eē ꝯplōnē
illā potēnalē mutatā q̄ eſt q̄litas 2ᵃ ſꝫ ē caliditas ⁊ ſiccitas fcā
itēſior q̄ ē q̄litas ꝑ ignea fixa tñ ⁊ fcā idepēdēs i toto ⁊ radi
cata q͡z ſua ꝯplō q̄ ē q̄litas 2ᵃ ſbſtātifica fouet ⁊ iclinat ⁊ col
ligaṫ cū illa q̄ ē hectica q̄ ē ꝯplō actualꝭ. Eſt iſta via Ugōis tꝫ
ſubtilis ⁊ valde ꝯformis dictis antiq̄ꝝ doctoꝝ. tñ maiorē hꝫ
difficultatē ſaluādi dubitatiōes fcās q̄ꝫ Truſ. q relīgt ſanati
uitatē a nā i ſbōriſte v̇o nullā nālē diſpōnē relīgt ꝯgenitaꝫ.
Nos tñ ꝑ nūc conabimur ſbſtētare ꝑtē affir^atīuā:ex eo qꝫ ſa/
pietiores videnṫ illā ſeq. Et q͡z Truſ. tenet hāc viā ⁊ ē auctor
nr̄is tpib⁹ valde celebris ⁊ inter recētiores hic⁹ ē ⁊ doctior
⁊ difficilior. iō nos conabimur ſūdaṙ pōnē ſuā ꝑ ſua ꝑn^a ⁊ rñ
dere ad arg^ta oia. ſup̄ fcā q̄ magnā hñt difficultatē. Suppo^o
ſ ꝑ i via Truſ. tria eē in nob ꝑn^a a nāa qb⁹ corpus denoia
tur tale. ꝑ^m ē ꝯplō q̄ corpus hūanū dr̄ calīm ⁊ hūidū vl̄ ⁊c.
2^m ē coeq̄litas i ꝯplōne vl̄ ꝯpōne ⁊ lꝫ ꝓꝑe ē ſanitas ō ꝑ ſpē
q̄litatꝫ īngt ipſe. lꝫ forte recti^o cū Ari. i ꝑ'ᵉ ⁊ cl̄onis ſit repo/
nēdatoe q̄ aliaꝫ ⁊ ꝫ iſtā fit diui^e ſanoꝝ corpoꝝ ⁊ ſimpl̄r ita
le ⁊ vt nūc tale. Silr̄ ⁊ de neutro ⁊ egro ſilr̄ vt dicaṫ illud
corpus ſanū ſimpl̄r qō hꝫ illā coeq̄litatē v̇e ⁊ ꝑfecte talē cō
genitā v̇e in medio q̄re difficulṫ trahiṫ ad alterū extremoꝝ
corpus ſanū ſi^t. 3^m ē ſanatiuitas de 2ᵃ ſpē q̄litatꝫ ⁊ꝫ quā ſit di
uiſio ſi^t talꝭ in ſanū ſp ⁊ ſanū vt mltū. ſi^t egrotatiuas in egro
ſimpl̄r ⁊ nutriuitas i neutro ſi^t. ⁊ꝫ quā diuidiṫ in neutrū
ſp ⁊ neutrū vt mltū ſp tale: q͡z aptū natū ē eē ſp tale puta ſa/
nū ſp ⁊ ſanū vt multū q͡z aptū natū ē eē ſanū in pluri tpe ſue
vite. lꝫ vtrūq͡z poſſit ſepe egrotare. Aliud.n. ē po^a īngt ipſe
aliud apti^do: q͡z po^a eſt eq̄lis ad duo ꝯria apti^do magis reſpi
cit vnū ꝯrioꝝ q̄ꝫ aliud. Hec iquā tria ꝑn^a qbus ſiūt hec tres
denoiatiōes ita ſe hñt qō diſtiguūṫ realr̄: pꝫ q͡z vno corru^to
aliud remanet: pōt.n. corrūpi coeq̄litas i ꝯplōne q̄ ē ſanitas
fundata i ꝯplōne ſimpliciū: ꝯplōne nō corrupta pꝫ in ſorte
egrotāte mala ꝯne diuſa puta febre putrida: ſortes coleric⁹
tertianarius nō ꝓpea fit ſiātic⁹ nec ſāguine⁹ nec alteri⁹ ꝯplō
nis imo curaṫ ⁊ remanet ſor. colic⁹ ⁊ ſua ꝯplō ſubſtātifica
inata. c⁹ ſignū ē q͡z ſētit doloro ſe ꝯplōnē aduētitiā diuerſā.
nō ſic in hectico q͡z corr^t ꝯplō ſbſtātifica. Sanatiuitas v̇o co
extēdiṫ cū tota vita: ⁊ remanet i oī egri^te q̄ꝫtūcūq͡z ſeua cor
rupta ꝯplōne ⁊ coeq̄litate i ꝯplōne q̄ ē ſanitas pꝫ i hectico
febilēte ⁊ in hectica ſenectutꝫ. ⁊ ſūdaṫ indicio meo iſta nālis
po^a q̄ oī ſanatiuitas in toto corꝑe ſano ſi^t a nā. lꝫ ꝑncipalr̄:
in ꝑn^o vite: ſicut in corde ꝓprie: ꝯꝑe ⁊ cerebro. Et h ē illud
qō voluit Truſ. ꝑmo tegni. ꝯ^{to}. i 5. cum dixit ſanatiuitas ē
in ſanitate ſimiliter. l. in corpore ſano ſimiliter ſicut ꝓpria
paſſio in ſbōꝛꝫ per ſanitatem priorē ⁊c. Inhereat. ⁊ h idē
voluit dicere Concil. differentia. 72. in corde remanere
ſemp habitualem quandam ſanitatē ⁊ potētialē q̄ mediāte
fit reductio ad ſanitatem. Nā ſanitas fit a ſanitate. 7. meth.
⁊ Auer. ibi com. 23. Eſt enim ibi ſanatiuitas ſopita: q̄ vigo

re celeſtium ⁊ medicoꝝ bñficio ꝑt deduci in actū: ſicut vita
in ſemine q̄ calore ſolis vel matricis deducitur in actū vt pꝫ
de plantis ⁊ animalibus ⁊c. niſi aliud obſtiterit: puta nimiū
virtutū debilitas ⁊ vltimata exiccatio ſič in hectico 3ᵉ ſpči.
Et ideo ſubſtantialiter ⁊ rōnabiliter Truſ. 3. teg. com. 22.
negat reductionē corpoꝝ verā. Nō.n. corpus egrū ſimiliter
vel neutrū ſimiliter pōt fieri ſimiliter ſanū ſicut nec ecōuer
ſo ſanum ſimiliter pōt fieri egrum ſimiliter. Naꝫ non ſunt
corpora reducta vere talia: ſed ſicut imagines talium: q͡z ſa/
nabilitas vel neutrabilitas vl̄ egrotatiuitas (lꝫ fingeṫ noia)
q̄ ſunt ꝯcta a ꝑn^o generationis ⁊ vite ꝑn^o nō pñt mutari:
ſed remanēt ſemp cū tota vita. puta ſor. coleric⁹. Si bñficio
medici fiat tēperatus ille nō erit vere temperatus. l. ſanus
ſimiliter. licet appareat: q͡z egrotatiuitas ſor. in colīci durat
cū tota vita ſua: ⁊ iſte diuiſiones ſunt diſpoſitionis nālis in
tale ſimiliter: ⁊ vt nunc mō artis. q͡z ars eſt ad i^a nō de illis vt
bene Tru. 3. tegni. cō. 22. Notādū ſcdo in via Tru. ꝑ tegni
com. 15. tā ꝯplexio q̄ꝫ coequalitas in cōplexione q̄ eſt ſani/
tas ⁊ ſanatiuitas tria ꝑdicta habent latitudinē amplā. Et in
ꝑ'ᵒ de cōplexione pꝫ qꝫ magna eſt latitudo in homine cū q̄
ſtat ſanitas ⁊ vita. Nā qs dubitat ethyopem a ſcita plīm cō/
plexione differre: pꝫ ex ſig^a colore moribus ⁊c. Et Aui. ⁊
Gale. h eadem affirmant ſimiliter in eodē indiui^o ſor. puer
a ſeipſo ſene in ꝯplōne etatiua plurimū differre qs dubitat
Et tñ eadem cōplexione putat colerica abſolute diceṫ ſor.
puer ⁊ ipſe ſenex intenſior tamē in iuuene q̄ꝫ in ſene. ſimilič
ſicut ⁊ cōplexio eſt ampla pariformiter coequalitas in com
plexione q̄ eſt ſanitas vt ſupra eſt ampla pꝫ inſpicientis lati
tudinis ſanitatis poſitas a Tru. de intētione Gale. ꝑ. ⁊ ſcdo
tegni ⁊ re ipſa. Sanuꝫ.n. ſimiliter dixit Tru. ſcdo tegni. cō.
10. anq̄ꝫ fiat egrū trā'it ꝑ oēs grad⁹ ꝓcōales neutro ⁊ egro
ſimiliter. ⁊ ideo difficulter egrotat: ſicut ⁊ difficulter releua
tur. Sanatiuitas vero vt dixinius hꝫ latitudinē q͡z coexten/
ditur cū tota vita: ⁊ rōnabiliter intētior eſt aptitudo ad ſtan
dum ſanū in puero ⁊ iuuene: q̄ꝫ in ſene decrepito ⁊ magis
reſiſtit cāis egrotare faciētibus iuuenis q̄ꝫ ſenex vt pꝫ. No/
tandū. 3. ⁊ꝫ Tru. hecticā nō hīe quatuor tempora. ſicut alie
egri^te: q͡z eſt introducta in iſtāti ex quo eſt diſpoſitio facta
qō.n. factū eſt nō fit. ſi non fit non eſt in motu. ſi nō hꝫ motū
nō hꝫ tempus. pꝫ etiam h habere veritatē ex mō generatio
nis hectice vt ſupra eſt.n. tanq̄ꝫ terminus motus alteratio/
nis. ſ. calefactionis ꝯtinuate: q̄ terminaṫ ad factā diſpoſitio
nem. ſ. hecticā q̄ non amplius fit: pꝫ 3ᵒ hoc ex termino ac/
quiſito. Eſt.n. hectica acquiſita quaſi ſubſtātialis foꝛa q͡z cō
plexio ſubſtātifica noua in radicalibus. Notādū q̄rto in via
Tru. 2. tegni cō. 9. lati^m egri^{tis} vt nūc plus diſtare ab opt^e
ſano ⁊ maiorē malitiā ⁊ imꝑfectionē includere q̄ꝫ latitudo
egri^te ſimiliter ceteris paribus intellecta ꝓpoſitione. Nam
ſi cetera non ſunt paria: nō mō egritudo ſimiliter imo ſani/
tas ſimiliter ſemper erit deterior diſpoſitio q̄lꝫ egri^e vt nūc
pꝫ vbi ſanū ſp morti nāli in vltimo ſenio ſit ꝓpinqu⁹ mortis
⁊ ſanitas ſp termineṫ ad nō gradū opōnū ꝑfectionis verſus
mortē. Tūc in iſto caſu erit deterius diſpoſitus q̄lꝫ egro vt
nūc: q͡z quocūq͡z dato egro vt nūc viuit ⁊ aliquanto gradu ꝑ
ficit operationes: iō poſito itelligiṫ cōparādo iuuenē iuue/
ni ⁊ ſenē ſeni ⁊c. ⁊ h notata ſufficiāt ſiuni addidero. qꝫ calor
ꝑternālis ⁊ nālis nō dnt in h qꝫ vnū vt nālis eſt inſtrm̄ nāe
accomodatū. aliud vero vt ꝑternālis ipedit opōnes: ſed q͡z
nō eſt ita accomodatū foꝛe ꝓ operib⁹ ꝓducendis: lꝫ vtrūq͡z
ſit vel poſſit eſſe inſtrumentum. Nō negamus tñ aliquē eſſe
laxū pcternālē: vt venenoſitas que ſoluꝫ impedit oēs opa/
tiones nullo mō inſtrm̄ aliquaꝝ opōnum. Notandū vltimo
ex intētione Truſ. 3. tegni. cō. 29. ⁊ Aui. In ſua ſufficiētia li.
ꝑ. c. 6. qꝫ ſicut in ſimplicib⁹ nā eſt ſimplex. ſ. ſua foꝛa ꝯtinti q̄
vt foꝛa eſt dat eſſe tale ſpecificū: vt nā dat opari ⁊ eſt ꝑn^m re/
ductiuū in ſuā nālitatē ſi remoueṫ ab i^a: Ita in cōpoſitis nā
lib⁹ nā ē cōpoſita puta hūanitas i hoīe nō ē foꝛa hoīs ſimulꝫ

forma ſub ꝯplone ⁊ tpa^{ie} potētiali nāli ꝯſite mixtionē re ß
totū cōpoſitū puta būanitas vt forma dat eē ſpecificū: vt nā
dat operi ⁊ ē pn^{m} reductiuū in diſpoſitionē nālē ſi remo^{r} ab
ſ^{a} bō. His viſis ponunt̄ ꝯnes reſoluētes totā mām de becti
ca p^{a} ꝯ. In bectica pme 2^{e} ⁊ 3^{e} ſpēi ē facta mutatio i ꝯplone
ſoſtātifice inata: ⁊ in coeq̄litate ꝯplonis: lꝫ nō in ſanatiuita/
te. Pria ps ꝯclonis pꝫ ex argutis ꝑt opp^{m}. Et ex auctorita/
tibus allatis ⁊ totiēs repetitis: ⁊ bꝫ vitatē tāꝫ de p^{a} q̄ꝫ ſcđa
q̄ꝫ tertia bectice ſpēi: qꝛ oia talis eſt facta ⁊ eſt eq̄lis: pꝫ qꝛ nō
ſentit̄. Et ſi dicat̄ p^{a} pōt curari. Re^{r} ꝯcedēdo. ſꝫ b nō arguit
in pota ſpē nō eſſe corruptā ꝯplonē: ſꝫ qꝛ eſt in pn^{o} nō tm̄ di
ſtat: nec tāta fcā eſt virtutis ⁊ būidi reſolo: ⁊ iō in iſta nō mo
ritur eger cuius opp^{m} ꝯtingit in bectico tertie ſpēi. 2^{a} ps
pꝫ qꝛ bectic^{9} ē eger. ḡ mutata eſt ſanitas q̄ eſt coeq̄litas vt
ſup̄. Itē variato funda^{to} variātur q̄ in illo fundātur. Q̄ ſ va
riata ꝯplone variat̄ coeq̄litas in ꝯplone. 3^{a} ps ꝯclonis etiā
eſt clara: qꝛ ſanatiuitas vt diximus coextēdit̄ cū tota vita: ⁊
remanet cū omni egri^{e} q̄ꝫtūcūqꝫ ſeua: ⁊ demū durat cū vita
qꝛ donec eſt bō ſtat būanitas: ⁊ b eſt qđ Tru. dixit oē tale vt
nunc eſt tale ſi^{r} ꝫlꝫ p diuerſas diſpōnes q̄ꝫ altera eſt in po^{a} al
tera in actu. 2^{a} ꝯ lꝫ ita ſit vt tenet p^{a} ꝯ q̄ ad p^{am} ptē ꝯclonis
tm̄ nō ex toto remota eſt in bectico. ꝯplo tal^{r} q̄ ſit extra la/
titudinē p^{r} modi poſiti ab Aui. p^{a} pmi cap. de ꝯplone: pꝫ qꝛ
becticus eſt bō ⁊ viuit: ḡ ſua ꝯplone ⁊ calore viuit ⁊ opatur: ⁊
qꝛ digerit auget̄ ⁊c̄. q ſupplet locū nālis caloris ⁊ ꝯplonis
quoq̄ nō directi ab aia qđ eſt nā ⁊ p^{a} artifex ⁊ pn^{m} p^{m} om
nia motus ⁊ q̄etis in nobis vt Truſ. 3. teg. cō. 29. de itētiōe
Aui. p ſuffi^{r}. c. 6. ⁊ Ari. 2. de aia. Tertia ꝯclo lꝫ ita ſit vt lꝫ
ſcđa ps p^{e} ꝯcluſionis q̄ ꝑportio ⁊ coeq̄litas ⁊ tēpamētū in
bectico ſit mutatus: qꝛ erat ſanitas in iſto ſano. non tm̄ adeo
mutatū eſt. calor ⁊ tēpamētū ex toto ꝯtius ſicut in cadauere
vel corrupto cū q̄ nō poſſit ſtare vita: pꝫ qꝛ lꝫ becticus n̄ ſit
ſanus: tm̄ viuit. ſtat igit̄ in bectico tāta coeq̄litas ⁊ tpamētū
q̄ pōt viuere ⁊ nō repugnat forme hoīs ex toto qꝛ pōt exer
cere opōnes vitales vt ſupra lꝫ ſit valde variata coeq̄litas ſi
cut ⁊ ꝯplo intra tm̄ latitudinē humanā. Et ex dictis oibus ſꝫ
viā Truſ. putam^{9} ꝯueniēter poſſe ſatiſfacere ad oēs arg^{ta} f
ſcās añ o^{m}. ¶ Et p ad p^{am} cū oi becticus viuit ⁊ nutritur
ꝯcedatur ḡ a calore nāli negatur ſufficit calor ⁊ ꝯplo ꝑter/
nālis q̄ eſt facta loco nālis. cū adhuc nō ſit tm̄ variata in ma
lignitate ⁊ gradu qn cū illa poſſit ſtare forma būana ⁊ exer
cere quoq̄ mō opationes vitales. Ad ꝯfirmationē ſil^{r} rñde
tur q̄ foīa bectici eſt ⁊ pmanet in calo ꝑternāli qđ ſupplet
vicē nālis: nā ille nō eſt adeo malignatus qn poſſit viuere cū
l^{o} ⁊ exercere opōnes vitales vt ſup lꝫ impfectas. Ad 2^{m} ar/
gumētū ꝯcedat̄ aſſumptū: q̄ ſunt ꝯria tāta ꝯrietate q̄ꝫ ta ſuf
ficit ad motū: puta ſicut inteſum ⁊ remiſſum in eadē ſpē: ⁊
vere q̄ꝫtū ad ſuas rōnes formales ſunt ꝯrie lꝫ in re ſint eiuſ
dem ſpēi: ⁊ cū dꝛ: ḡ cū illis nō pōt ſtare vna forma negat̄ ꝯ^{a}:
⁊ cū oꝛ ꝑbat̄: qꝛ alia ⁊ alia ꝯplo facit ꝑ alia ⁊ alia foīa iſta ꝑ
batio eſt dubia ⁊ eſt declarāda p diſtinctionē de ly aliud. Nā
ſi dicit alietatē ⁊ diuā numeralē vel ſpecificā ſic eſt falſa. Te
nendo q̄ ꝯplo colica ⁊ melācolica dñt ſpēcū illis pōt ſta/
re vna foīa: ſi dicit alietatē ſpecificā vel gnīcā / oīa ad hunc
ſenſum q̄ ꝯplo a^{a}. i. vnius ſpēi vel gnīs mixtoꝝ: ⁊ a^{a}. i. alte
rius ſpēi vel gnīs mixtoꝝ q̄ ſe inuicē excludūt cū ſuis latitu
dinibus: ſic ꝑpō eſt vā. Donauit. n. deus ꝯplonē vnicuiqꝫ ſꝫ
q̄ meret̄: ⁊ lꝫ hoī pfectiorē: ⁊ vt ſic ꝯcedat̄: ſꝫ nihil ꝑbat ꝯtra
nos qꝛ ille ꝯplones prima. ſ. abiecta i bectico ⁊ ſcđa itrodu
cta de nouo ambe ſunt intra latitudinē ꝯplonis būane vt
diximus in 2° notabili: ⁊ eodē modo inte^{r} ꝑpoſitio Auer.
deuerſitas ⁊ varietas materierū facit vel arguit diuerſita/
t m in formis ad bonū int^{m} vt ſupra eſt vera. alio mō eſt fal
ſa. Ad ꝯfirmationē diuerſitas opōnū ⁊c̄. iſta ꝑpō eſt dubia
⁊ indiget diſtinctiōe. Nā lꝫ q̄libet forma ſpecifica bēat ꝑpri
as opōnes p ſe ⁊ pmas quibus ſit diſtinctio ab alijs formis
ſpecifice diſtinctis. potius q̄ꝫ ex figura vel quantitate ⁊c̄. ꝑ

ſtat q̄ ab eadē cā diuerſimode diſpoſita dixit Auer. 2. phy.
cōme. 30. ꝑ acciñs ab eadē forma varias ⁊ ꝯrias ꝑduci ope/
rationes ⁊ effectus. pꝫ ideꝫ calor in ſpē ſm ſic tenētes ſolis
⁊ hominis generat ignis corrūpit. Itē calor ſolis liquefacit
aerem ⁊ indurat totum terreū: ⁊ ſic ad argumentum caloris
nālis eſt perfectas producere operationes. ꝑternālis vero
imperfectas producere que nō dñt ſpē. Ad tertiū arg^{m} pn
cipale in bectica eſt facta mutatio per te cōplexionis ⁊ mix
tionis. ꝯcedatur ergo for^{a} negatur ꝯ^{a} qꝛ nō ad omnes ꝯplo
nis vel mixtionis mutationē ſequitur mutatio for^{e}: qꝛ con/
cluſio ⁊ mixtio habent latitudinē amplā vt ſupra cū aq̄ pōt
ſtare forma humana: ſimiliter ⁊ in alijs ſp ciebus mixtorū
pꝫ de ſoꝛ. ſene ⁊ puero vt Cōci. dfia. 22. Pro quo nota pro
poſitionē vnā nālem ⁊ verā q̄ elnta in mixto maiorem al/
terationē ſuſtinent ſine corruptione q̄ꝫ cū extra mixtū ad in
uicē ſimplicia agunt. forma nanqꝫ miſti ad ſui conſeruationē
elementa ꝯſeruat. Ad confirmationē pꝫ q̄ ar^{m} nō valet qꝛ
nos tenemus q̄ a tēperamēto nāli ꝑueniūt opones pfectio
res q̄ꝫ a diſtēperamento ꝑter nām ceteris paribus vt in 4°
no^{ti}. ſed in caſu non eſt ſic quia comparatur ſenex iuueni: q̄/
re cetera nō ſunt paria. Ad quartū argumētū cōceditur iſta
propoſitio de q̄libet bectico q̄ eſt curabilis ⁊ cum dicitur:
ḡ non eſt corrupta ꝯplo negatur ꝯ^{a}: ſꝫ ſuffi it q̄ remaneat
ſanatiuitas vel neutratiuitas ⁊c̄. que ſūt po^{a} ⁊ ap:itudines
nāles coinnate per quā pōt fieri reductio ad ſuam ꝑtinent
diſpōnē quecūqꝫ. ſimiliter fuerit i^{a} talis ⁊ aqua bꝫ q̄ dicat̄
tale ſimpl^{r} ſemper vel vt multū vt ſupra in primo notabili
diximus de intentione Truſ. q̄ꝫ ñs ſit bectic^{9} ⁊ egrū vt nūc
qꝛ oē tale vt nūc eſt tale ſimpliciter: licet p diuerſas diſpoſi
tiones q̄rum: vna eſt in actu alia in po^{a}. Et ſi dicatur i^{a} po^{a} a
quo reducetur in actum: dico q̄ ab ipſa forma ⁊ ab influxu
celeſti ⁊ ab auxilijs medico ꝝ. Et ſi dicatur ergo bectic^{9} 3^{e}
ſpeciei qꝛ bꝫ ſanatiuitatē illā eſt curabilis cōcedatur ſꝫ nūq̄ꝫ
curabitur. ſicut ſortes abſciſſis labijs eſt riſibilis: lꝫ nō poſ/
ſit ridere: ⁊ ratio eſt qꝛ in bectico eſt facta nimia caloris nā/
lis reſolutio ⁊ debilitas ⁊ humidum pabulum eſt exiccatū
vnde non poteſt ſubſtentare calorem l^{m} ideo maraſmo pe/
rit dixit Gale. Ariſt. vero dixit marcoreꝫ. Et cū dicitur ſola
virtus eſt curans ⁊ operatrix. i. forma vel forme nālis po^{a}.
Et cum dicitur ſanitas ſit a ſanitate ꝯcedatur. i. ab illa ſanita
te remanente ſimul cū aia dirigēte ⁊c̄. vel ſm Conci. ab illa
po^{a} q̄ pncipaliter remanet in corde vt ſupra vel a ſanitate i
mente medici. Ad confirmationem de actuatione medici/
narum diximus alibi q̄ medicine 2° actus recipiunt in cor
pore noſtro ad quos ſunt in po^{a} p^{a} eſt actus diuiſionis ad
minima vt poſſint trāſire per omnes venas ⁊ arterias ſecū
dus actus eſt poſſe calefacere vel infrigidare vel humectar̄
⁊c̄. actu corpus noſtrum iuxta po^{am} ⁊ virtutē ſue complo/
nis potētialis que reducitur ad actum a calore noſtri cor/
poris. Cuius ſignum qꝛ in mortuo medicine nō actuantur:
non enim me^{a} calida calefacit calore recepto a corpore no
ſtro vt multi putātqꝫ euforbiū calefacit in q̄rto corpus no
ſtrū ⁊ eſt venenū rōne caliditatis in q̄rto caliditatē venenoſaꝫ. i.
inteſaꝫ vt q̄tuor nō recipit a corpore nr̄o: ſꝫ calefacit in q̄rto
qꝛ ſua nā ⁊ ꝯplone aptū natum eſt calefacere in quarto cuꝫ
actuatur. Ad propoſituꝫ redeundo in bectico mãe actuan
tur: ⁊ ſi ſunt humide nā hūectabunt ſi frigide nā ⁊ cōple/
xione propria actuate a calore bectici qualiſcūqꝫ ſit modo
viuat: infrigidabunt becticū: qꝛ ſunt frigide nature ⁊ ꝯplo/
nis ⁊ virtutis. Ad 5^{m} arg^{m} cū dicitur omne tale vt nunc eſt
tale ſimpliciter concedatur totū ⁊ cū dr̄ illa ſanatiuitas eſt
cōplo habitualis ⁊c̄. negatur. nā ſanatiuitas non eſt cōplo
in rei veritate. ſed eſt naturalis quedam po^{a} vel aptitudo:
de ſecunda ſpecie qualitatis: vt ſupra a natura ⁊ principijs
indiuidui contracta ⁊ remanens cum forma in principijs
materialibus: vt ſupra ⁊ po^{me} in corde. Et ad vltimam ꝯ^{am}
cum dicitur. ergo becticus 3^{e} ſpēi eſt curabilis. concedat̄

ergo pôt curari actu:negaſ h.ſicut nec ſortes abſciſſis labijs pôt ridere lȝ ſit riſibilis. Siľr in caſu ꝓpter debilitatez ỽtu/tis ⁊ vitinatã hũidi ſubſtãtifici reſolutionez impediť actus curãdi:lȝ ſit curabilis ab illa aptitudine.i.ſanatiuitate.

Ad confirmationẽ nõ daľ ỽa corporuȝ trãſmutatio ſm ſbam ſm Truſ.negatur hº imo Truſ.cõcedit illã cuȝ Gal.3.teg' cõmẽto.22.Sed bñ verũ eſt ꝙ ſi corpus puta colericuȝ re/ducatur ad tẽpamentũ ⁊ fiat ſanũ ſiľr:qꝛ pfectã acqrat ſani/tatẽ ꝗ illud nõ eſt corpus nature:⁊ per ꝯñs nõ eſt vere ſanũ ſiľr de quo loquiľ Gale.primo ⁊ ſcđo tegni.ſed ſimile illi ⁊ imago illius nõ vere illud quia hoc eſt corpus artis.ars eſt ad illa non de illis:non negat igitur illa eſſe eque perfecta ſubſtãtifice:ſȝ qꝛ vnũ ẽ artis:aliđ ẽ corpꝰ nãe ſimile:nõ idez ſicut auruȝ perfectum alchimicum ſimilatur auro naturali.

Ad ſcđam cõfirmationẽ factus hecticus prime vel ſcđe ſpẽi ex ſano ſimpľr reduceť ad ſanitatẽ pſtinã ꝯcedaľ:aut eſt cor/pus nãe vel artis.Dico ꝙ eſt corpus nãe:qꝛ per ſanatiuita/tem eſt reductum que non fuit corrupta in hectico.

Ad 3um cõfirmationẽ poſſet hũidũ pfectius reſtaurari hoc poteſt concedi:⁊ multi nõ hñt pro inconuenienti.⁊ ſi dici/tur ergo pôt perpetuari.Rñr ꝙ impeditur:qꝛ lȝ melius conti/nue tñ nimis ⁊ minus humidũ regeneratur.Itez datur cõ/tinua euaporatio humidi ſubſtantifici vt dicit ariſto.quare paucificato iſto humido ſubſtãtifico tandem corrũpeť ſor. indurantur enim inſtra anelitus quare pereunt.dixit.Aui ſ.

Alij aliter reſponderent ad arm cum dicitur ꝙ ſequeretur ꝙ humidum ſubſtantificum reſtaurabitur melius deperdi/to ſi ſit reductio melancolici in temperatum.Rñr ꝙ nõ ſub/ſtantifice lȝ forte melius qualitatiue quia cũ tempore illud tamen ſubſtantifice eſt ſiccius ꝗ̃ prius ſemper in proceſſu bene verũ eſt ꝙ nõ eſt ita ſiccũ ſicut eſſet ſi nõ reduceretur.

Ad ſextuȝ argm dico in caſu de ſorte colerico qui factus eſt ſanus ex hectico:ꝙ ſua complexio fuit corrupta ⁊ iſta quaȝ de nouo acquiſiuit etiã colerica habet ſuum principiuȝ per ſe reductiuũ ſua ſanatiuitas:que ſemper remanſit:itez ani/ma ipſa dirigẽs opus medicinarũ approximatarũ a medico que licet fuerint frigida ⁊ humida.⁊ ideo per ſe remittebãt caliditatem ⁊ ſiccitatem in hectico actualez:quibꝰ remiſſis ſunt poſtea cauſe per ſe producendi cõplonem que eſt quali tas ſcđa in ſorte colerico:⁊ ſic illius cõplonis colerice que eſt effectus per ſe habẽs tres cauſas per ſe.ſ.ſanatiuitatem animã ipſam:⁊ qualitates prime reducte ⁊ vnã per accidẽs. ideſt mediataȝ ⁊ illa fuere remedia friª ⁊ humida approxi/mata a medico.Ad confirmationẽ cũ dř maior eſt caliditas in cauſonizãte ꝗ̃ in hectico.Ita propoſitio pro nunc con/cedatur vt videamus vim argumenti.licet infra terminabi/tur iſta queſtio:⁊ cũ dř in cauſonizante nõ eſt mutatã ꝯ ſub/ſtantifica concedatur.ergo nec in hectico nego conſequen/tiam.Nã cauſa corruptionis cõplonis in hectico nõ eſt eſſe intenſiorẽ vel non intenſiorez:ſed cauſa eſt quia caliditas eſt facta ⁊ continuata diu in membris.In cauſone vero eſt voli tans ⁊ in fieri ⁊ in pauco tẽpore in membris:licet ſit facta in humoribus:⁊ ſi diu continuabitur fiet hecticus ex cau/ſone:quia figetur in membris.

Ad penultimũ argum in caſu ꝙ calor hectici ſit debilis pu/ta in tertia ſpecie ſiue ſit complexio ſiue qualitas prima ex tranea non procedet medicus cum frigidis:immo cum ca/lidis:ſcilicet aqua carnis vino ⁊c̃.ſed bene procedet cum humidis ſubſtantifice.⁊ illo modo augendo humiditatem augendo ſpiritus ⁊ humores:augebit virtutem hecticus⁊ ſi opus erit poſtea infrigidare poterit vti frigidis:quare con/cluſiue non vtimur ſemper frigidis in cura extinguendo ca/lorem illum pauculum licet ſemper humidis:nam in caſu intentio eſt ad virtutem magis ꝗ̃ ad morbum.

Ad vltimuȝ argm licet Gale.pluribus in locis in manifeſto ſui ſermonis in medicina ſecutus ſit Hippo.Homeruȝ Em/pedoclẽ ⁊ illos antiquiores qui volebant cõplonẽ eſſe ſub/ſtantiã.i.formã ſubſtantialẽ miſti:ex quo aliã formã ipſi non cognouerũt:qꝛ inſenſibilis:⁊ Gale.vt medicus tñ ſenſibilia curat:tamẽ in hoc etiam Gale.fuit dubius:⁊ vt bene Conci. diff.17.Eſt nãqꝫ difficultas iſta que maiorem expent ⁊ al/tiorem indagationem:⁊ nos alibi diffuſe diximus.⁊ tracta/uimus iſtã difficultatẽ.ideo hic tacendũ puto ex ꝓpoſito vt relinquatur ſpeculãdi locus medicis noſtri temporis.qui ſe medicine arbitros ⁊ aliorꝫ magiſtros faciũt.Si quis vellet ſuſtẽtare opionẽ Ugonis ⁊ aliorꝫ q nõ tenẽt illaȝ ſanatiuita/tẽ:⁊ tñ cõplonẽ in hectico eſſe corruptam tã potentialez ꝗ̃ actualẽ hȝ ẽt viã ad rñdendũ ad argª oĩa p̃dicta qđ paucis expediã.Nã ꝯ acqſita in hectico non eſt ex toto aliena a na/tura humana:ſed intra limites vt ſupra ⁊ ꝯñter per illã exer/cet opera vite vt hõ q̈re digerit nutritur augetur ⁊c̃.taliter ⁊ qualiter.non.n.eſt conueniens ⁊ ꝓpatum inſtřm forme:⁊ iđ cum iſta nõ diu durat quin moriaľ ⁊ ꝯñter tenemus ꝙ ab intrinſeco non pôt curari.⁊ ſi dř cum curaľ auxilio medi/ci qđ erit principium reductiuum.Dico ꝙ iſte met calor ⁊ ꝯplo acquiſita hectici ex quo nõ eſt ex toto alienata a natu/ra(dirigente anima)⁊ remedia medici:actuando vt ſup̃.Et cum dř ſanitas ſit a ſanitate.7.meth.ꝯm.23.intelligitur a ſanitate in mente medici intendẽtis curare ſicut domus ſit a forma domus in mente artificis.Et ſi dř nihil intendit ſe ipſum corrumpere quõ iſte calor preternaturalis intendit curare hecticum Rñr ꝙ verꝫ eſt per ſe ſȝ p accñs aliquid cor/rumpit ſe ipſum.ſicut ẽt calor nãlis agens in humido.

¶ Nunquid calor hectice ſit maior ꝗ̃ cauſonis.quarta duº.

Nunquid calor hectice ſit maior ꝗ̃ cauſonis.vel tertiane ⁊ in hac diffie viſi ſunt doctores du/bie loqui.Nos vero ſuppoſita vna diſtinctiõe. Rñdebimus ad qõnẽ per ꝯclones.Naȝ aut qđ intendit calorem maiorem.i.intenſiorẽ ad tactũ aut maiorẽ.i.potentiorem.Si primo mõ ſit pª ꝯclo de mẽte Gale.primo de diffijs febrium cap̃.11.Et aui.cap̃.ꝓprio ca/lor cauſonizantis eſt aor.Et rõ eſt qꝛ in cauſone pũtaľ tactui calor intenſus vaporoſus aſcendente multa ꝗ̃titate vaporꝫ inflãmatorꝫ acutorum ad cutim.Scđa ꝯ in hectico calor eſt maior 2o qꝛ potentior.Hoc autem probaľ triplici rõne.p̃/ma rõ accipio cauſonizantez qui tandem terminetur ad he/cticam calore illo cauſonis procedente ſemper intendendo i ſtatu fiet hecticus:⁊ pȝ ꝙ calor ille ẽ maior.Si ſemper aug/mentando ⁊ figendo proceſſit.ſcđa rõ eſt ſatis euidẽs eſt iſta calor hectice cõſumit membra maxime reſiſtentia radicalia vt oſſa.Calor vero cauſonis non:ſed humores vel humida membra.tertia rõ ꝙ calor hectice eſt maior perſuadetur:qꝛ ſiccitas eſt lima caloris que maior ꝗ̃ opꝫ aſſociat ſibi calidi/tatem maiorem.Et ſi dř q̈re nõ ita ſentiľ a medico tangenti ſicut in cauſone.ſaltim primo occurſu.Dico ꝙ hoc proue/nit rõne ſiccitatis:quare nõ niſi perſeuerante manu non ita apparet moleſtus ⁊ acutus:ſicut in cauſone ⁊ hoc voluit Aui.in lib.de viribus cordis cap.4.Cum dixit calor hecti/ce eſt maior ꝗ̃ incenſiue.Tu tñ nota ꝙ nõ oẽs hectice ſunt eiuſdem gradus:imo quedam calidiores:quedam minus caľe.⁊ vna hectice ſpẽs eſt minus calida puta tertia ꝗ̃ ſcđa vel p̃ma.ſiľr in cauſone non oẽs eiuſdem gradus ſunt cauſo/nizantes.⁊ ideo fiant comparationes ceteris paribus com/parãdo intẽſiorẽ ad intẽſiorẽ.Sȝ ꝯ p̃mã ꝯnẽ argr ſit ſor.cau/ſonizans ⁊ in augto ſue febris terminetur ad hecticã:⁊ pro/cedat cauſon ad ſtatum.Et tunc pȝ ꝙ erit hecticus ⁊ cauſo/nizans in ſtatu:⁊ tunc ſic arr certum eſt ꝙ hectica in augto cauſonis cum incepit erit intenſior ꝗ̃ cauſon in principio ⁊ in hoc ꝯclo hȝ veritatem.ſed in cauſone in ſtatu in quo tpe erit etiam hecticus ille calor cauſonis erit intenſior hectici calore:⁊ pȝ qꝛ proceſſit cauſon augendo ad ſtatum calore he/ctici non mutato.Item probatur qꝛ ille calor cauſonis ſen/titur ab hectico:ergo eſt intenſior:quia ſentiri in alterari conſiſtit vt ſupra alteratio ⁊ actio eſt a proportione maioris

eq̄litatis. Sc̄do arguitur contra ſc̄dam ꝯc̄lonē ꝙ cauſon ſit potentioris caloris. Et accipio plato. febrientem febre arſiua cōſumente: p̄mam ſc̄dam ⁊ forte tertiam humiditatē de ſc̄dis ſicut patet multotiens corporibus reſolutis: nōdum hecticis: q: calor ille non eſt fixus factus inſenſibilis: ergo erit maior q̄ȝ p̄ma vel ſc̄da hectice ſpēs vel ſaltim eq̄lis q̄re nō potentior. Et hee due rationes p̄ nunc remanēt inſolute: ⁊ faciunt q̄ōnē hanc ꝓblema neutrum. ⁊ iudicio meo ille ꝯnes nō ſemꝑ h̄nt veritatē: ſed vt plu^m calor hectice ſcd'. h; latitudinem quare q̄n̄q; intenſior q̄n̄q; remiſſior.

¶ Nūquid hectica poſſit ab intrinſeco curari du° 5ª.

Et arguitur ꝓ̄ ꝙ ſic ſicut ſe h̄nt q̄litates elm̄torū ad elm̄ª ſimplicia ſic ꝯplones admixta. ſ; elm̄ta manentibus ſuis formis ſ̄balibus q̄ȝtumcunq; altera p̄nt reduci in nām ꝓpriam ⁊ redire in ꝓprias q̄litates ergo ⁊ mixta q̄ȝtumcunq; alterata (remanente ꝓpria for^a ſ̄bali) poterunt reduci in ꝓpriā nām ⁊ ꝓprias ꝯplones ab intrinſeco. Et cōfir^r in via truſiani remanet p̄n^m intrinſecū reductiuū: q: ſanatiuitas in hectico ⁊ for^a ſ̄bſtantialis: ḡ poterit ab intrinſeco reduci. In opp^m eſt cōis opio: ⁊ ratio eſt in promptu. Nam ex q̄ caliditas i hectico eſt fcā equalis. non agēs i ſ̄bo in q̄ eſt. ſ. in membris: ⁊ ſp inclinat in caliditatem ⁊ ſiccitatem nunq̄ȝ per ſe reducet' ad frigiditatē ⁊ h̄ūiditatē ab intrinſeco. Et tunc ad rōnes ad p̄mā negat' ſilitudo illā. ⁊ rō eſt q: in via Truſ. Elm̄ta h̄nt formā ſ̄balē q̄ eſt p̄n^m motiuum: nō ſolu; motu locali: ſed etia; motu alterationis qđ non placuit auer. 2. phy. ꝯ^{to} ꝓ̄. Eſt igitur for^a ꝓpria p̄n^m reductiuu;. dixit truſ. 3°. teg. ꝯ^{to} 29. in miſtis vo non eſt ſic. Adde ꝙ elm̄ta ſimplicia extra mixtionem non tm̄ alterationis patiunt' abſq; corruptione: q̄ȝtum ſuſtinent i mixto vbi manutenētur. ⁊ ſubſtētāt' a for^a ⁊ ꝯplone mixti fortiori ⁊ potentiori ad reſiſtendu; ꝙ elm̄ta nō corrūpant': nec mixtum ſic in ꝓpoſito nō pōt tm̄ aq̄ alterari ad caliditatē qn remaneat aliq̄s actualis frigiditatis gradus cū ipſa aqua qđ eſt p̄n^m reductiuum ſiľcu; for^a ſ̄bali. in mixto vero poterit totaľr abici ꝯplo ⁊ alia introduci paulatine ſtante forma mixti in hectico igitur cum ſint elm̄ta valde mutata non poterunt ab intrinſeco reduci. Ad confirma^{tō}^m d'r ꝙ ſm̄ truſ. nondum habeo declaratum qđ ſit p̄n^m reductiuum nā complexionali. Nam. ꝯ^{tum}. 29. 3° tegni vbi tractat iſtam māꝫ vix eſt intelligibile illud dicit vtcunq; ſit eſto ꝙ remaneat ſanatiuitas qđ vr̄ ſcđm ipſum ꝓ̄ tegni ꝯ^{to}. 15. eſſe p̄n^m reductiuu;: q: tm̄ eſt po^a ⁊ aptitudo q̄ indigent actuante op; ab auxilijs ⁊ medicamentis actuari: ⁊ ꝯ̄iter non ab intrinſeco tm̄. Et ſi d'r virtus eſt operatrix ⁊ ſanans. R̄'. qđ hoc eſt ve; de virtute nāli in egritudinib⁹ nālibus: vbi op⁹ eſt digeſtione ex̄one ⁊c̄. in hectica vero virtus curās eſt anima ipſa cum calore actuante ⁊ ſanatiuitate: coadiuuantibus auxilijs ⁊ remedijs approximatis ab extrinſeco q̄ ſunt frigida ⁊ humida in potentia ⁊ actu.

Nunq̄d hectica interficiat fri^{te} vel caliditate du° 6ª.

Et arg^r ꝓ̄ ꝙ occidat per calorem ꝓ̄ternālem. ꝓbat' q: hectica eſt febris mō febris eſt calor extraneus ⁊c̄. In o^m eſt ariſ. ⁊ cōis via qui volunt fri^{tā}^m ꝓ̄ternālem eſſe p̄n^m interfectiuum complectiue in morte ꝑ reſolōnē. Nam ariſt. dixit. Mors eſt extinctio caloris: ex hoc p; mortem in hectico 3^e ſpēi ꝓuenire a friditate. nā ꝯtigit in hectico ſicut in marcho re reſoluto humido qđ eſt pabulum caloris reſoluit' ⁊ minuit' calor. ad c⁹ remiſſionē intendit' ſuu; ꝯ̄riū. ſ. friditas ſicut etiā q̄n̄q; medic⁹: potu aq̄ frigide elegit hecticā febrem vementē extinguere vt trāſeat in maraſmū. i. hecticā ſenile; ꝓrogando vitā. Gē. credit tā calitatē q̄ȝ frigiditatē poſſe intendi in eodē ſ̄bo de intentiōe Gal'. l; forte nō eodem mō ſ; vnū po^{us} vt calitas alte; priuatiue vt frigiditas. ſ; ꝯ̄ hectic⁹ 3^e ſ̄pēi ⁊ morti ꝓpinqu⁹ ad tactū appet fridus. friditas aūt q̄ ſentit' eſt po^{us} ḡ iſto mō ⁊ po^{us} ſunt ꝯ̄ria calitas ⁊ friditas in hectico. S; tunc eſſet difficultas q: ſic hecticus q̄ȝto magis appropinquat morti curabit': q: infrigidabitur. nō erit amplius febris. Dico ꝙ incurret d̄teriorē diſpōnē. ſi nō remanet febris: q: incurret frigiditatē ꝓ̄ternālem cu; ſiccitate intenſa q̄ ſunt oppoſita principalis vite ⁊ deteriores caliditate tm̄ ⁊ erit hecticus ſenectutis incurabilis: ſicut mortis nō eſt dare remedium dixit Auic.

Dubitatur nunq̄d hectica habeat 4^{or} tpa du° 7ª.

Auic. in cap̄. proprio viſus eſt dicere ꝙ ſic: q: p̄nm̄ cipium in p̄ma ſpē aug^m in ſc̄da ⁊ ſtatū in tertia in q̄ morit' eger: imo in ſc̄da ſpē ponit tertia tpa p̄n^m 2^e. aug^m 2^e ⁊ ſtatū 2^e: ſiľr ⁊ oēs doctores vident' ſentire cu; Gal. ⁊ Aui. In opp^m eſt truſ. 3° teg. ꝯ^{to}. 32. vbi h; nullā egritudinē factā pn̄ta neq; hecticā neq; vuln⁹ ⁊c̄. hēre tp̄a: q: nō h̄nt motum: mō tp̄s eſt paſſio mot⁹ ſolū igit' ſiētes egritudines h̄ntes cāa q̄b⁹ corpus patit' nunc plus nunc min⁹ dicit hēre q̄ȝtuor tpa. Nos vo ꝓ deciſione h⁹ q̄ſtionis ſup^{ius} duo. ꝓ̄^m ꝙ diſtinctio tp; vľum apud medicos ſumit' tripľr aut penes ſuꝑationem nāe. ſuꝑ cām egritudinis in ſalubribus aut penes ſuꝑationem cauſe ſupra. nām in morituris. ⁊ iſta h̄nt tertia tpa tm̄ q: in declinatione nō morit' eger. ꝓ̄^a vo h; q̄ȝtuor tpa p̄n^m cum incipit occulta digō. aug^m cum manifeſta eſt digō ⁊ ſtat⁹ cum ꝯpleta eſt digeſtio. declinatio cum nā ꝑfecte obtinet. ſupra cā; q̄ expellit' extra: ⁊ iſto mō nulla egritudo facta h; q̄ȝtuor tpa q: nō h; cām. Sc̄do tēpora diſtinguntur penes varietatem accn̄m que in p̄n^o debilia in augmento maiora in ſtatu maxima ſcđm cōmunem viam. Dimittemus pōnem Truſ. pro nunc in hac mā que cōmuniter non tenetur de diſtinctione temporum penes accn̄tium varietatem ꝯ^{to} allegato: in egritudinibus materialibus de quo alias. Tertio° egritudinis. Tpa diſtinguuntur penes diſtinctionē egritudinis vel diſpōnis cuiuſcunq; in mag^e vel ꝑuitate: vt dicat' diſpō tūc ꝑua cū incipit. iuxta illud Hyp. circa p̄n^a ⁊ fines oīa imbecilliora. Tunc magna cū augeť. tunc maxia cū eſt in ſtatu ⁊ in declinatione incipit minorari egritudo q̄ad eſſentiā egritudinis puta apo^a ꝑuū in p̄n^a magnū in augmēto max^m in ſtatu. deinde declinat. Simiľr de febre cauſon ⁊ alijs. Sc̄do ſuppono ꝙ hectica i ſua rōne formali h; ꝓ̄ ⁊ prin^r dicit calorē extraneum: q: hectica eſt febris ⁊ eſt calor extraneus ⁊c̄. Secundario includit ſiccitatem per ſe connotando multa alia accidentia que neceſſario ſequuntur ad hecticam. vt debilitas virtutis: reſolutio humidi ⁊c̄. Et tandem frigiditas priuatiua extinguens ⁊ mors. Quibus ditis ſit p̄ma concluſio accipiendo hecticam proprie vt eſt febris tm̄. i. eſſentialiter in ḡñe caloris extranei. Hectica non h; q̄ȝtuor tpa vllo mō q: fit inſtanti ⁊ h; eſſe factum independens: ⁊ calor extraneus nō augetur in hectico imo continue ⁊ continue diminuitur ad conſumptionem humidi radicalis: ⁊ ſic bene Truſ. Secunda concluſio hectica vt dicit ſiccitatem ⁊ conſequenter vt eſt tabes h; q̄ȝtuor tpa vel ſaltim tria: q: ſiccitas illa continue ⁊ continue augetur magis ⁊ magis vſq; ad mortem ⁊ eſt in fieri. l; non ſentiatur q: ſiccitas non eſt qualitas ſenſibiliter doloroſe nec ſubito ſit. Tertia concluſio hectica quo ad totam diſpōnē ſignificatam ⁊ connotata; hoc nomine hectica h; q̄ȝtuor tempora vel ſaltim tria: ⁊ ſic h̄nt dixit Aui. p̄mā ſpēm p̄n^m: ſecundum augmentum. ⁊ tertiā ſtatus ⁊ vt ſic eſt in fieri. Quarta cōcluſio l; diſpō preternaturalis in hectico continue ⁊ continue augeatur vſq; ad mortē tm̄ hectica ꝓprie vt calor extraneus minuitur cōtinue ⁊ ꝯtinue vſq; ad mortem. Tertia concluſio hectica proprie non interficit. Sexta concluſio ꝓbabiľr. Hectica tertie ſpeciei non eſt hectica ꝓprie ſ; eſt maraſmus q non eſt febris ex q̄ eſt diſpō frigida ⁊ ſicca ⁊ merito fridis ⁊ ſiccitatis interficit. Q̄ r ꝯuenientius ⁊ ꝓprie dicet' hectica ſenectutis q̄ȝ hectica febris. Septia ꝯclō l; in hectico fiat trāſitus ab extrema calitate ad extremā friditatē ⁊ in medio ſit tꝑatu: tm̄ nō erit ſanus. ſed

peſſime eger: qꝛ habet corruptã cõplexionem cũ exceſſiua ſiccitate debilitate ꝟtutiſ: ⁊ paucitate ſpũũ ⁊ humorum.
¶ Octauo ſpeculã^m eſt qꝛ febris hectica p⁹ cibũ ſentit: ⁊ ſi iſte calor eſt hectica vel pu^{da} vl̕ effi^{a} fact⁹ vl̕ ſicẽ q ſẽtiṫ ⁊ q̃ꝫ to tpe poſt cibũ ſentiat̕ in q̃ doctores ſũt diuerſi ⁊ dubij valde.
GAle. auic. auẽzoar alexander ⁊ ſapiẽtiores tranſiere cũ hac imaginatiõe ſatis apparẽti ꝙ ſicut i calce nõ extĩcta q̃ hꝫ calitatẽ ardẽtẽ .i. cũ ſiccitate ꝯplicatã nõ apparet notabilis calor etiã tãgẽtiꝫ ⁊ tñ ſi ſupinfundatur aqua ebullit ⁊ ardet euidentiſſime ſil̕r de ſartagine calefacta ⁊ lapide calefacto q̃b⁹ ſi aq̃ ſuperiſundit̕ eſſumãt ⁊ ebulliũt manifeſtiſſime. actuat̕ .n. calor ille ſiccus q̃dãmõ per antipariſteſim ſuperinfuſa aq̃ frida ⁊ humida. Eodẽ mõ in hectico. Calitas ſicca hituata in radicalibus ſuperueniente nutri^{to}: frido ⁊ hũido actuat̕ fit ſenſibilis ⁊ ebullit ⁊ apparet maior. Et ſm iſtã opionẽ calor q ſentit̕ poſt cibum in hectico eſt hectica: qꝛ ꝑus occultabat̕ in membris ſolidis: nunc erumpit foras ⁊ manifeſtat̕ ⁊ ſic hecticus hꝫ a cibo ꝙ ꝑcipiat ſuum calorem in humorali febre hoc non contingit quia eſt in humoribus facta caliditas ⁊ i membris ſemper fit ⁊ ſentitur ſemper ⁊ añ ⁊ poſt cibum. Et ad iſtam põnẽ Gale. ſequuntur due ꝯcl̕ones contra cõẽm viam. Prima calor hectici lꝫ ſit factus. tñ q̃ñꝫ eſt equalis q̃ñꝫ diuerſus: qꝛ ſentitur. ſcõa ꝯcl̕o calor factus in ſbo agit in illuꝫ ꝯ determinata ex intentiõe Aui. hipp. Ga. ⁊ ariſ. ⁊ oium recte ſentientiũ vt ſuꝑ q̃ non inconuenit q̃ñ ſit intenſior ꝑ antipariſtaſim vt ſuꝑ. Hec opio auer. ⁊ Cõci. non placuit ⁊ viſa eſt potius rethorica perſuaſio q̃ꝫ vera. q̃ꝛ nõ eſt tal̕ qꝛ nũq̃ꝫ eo deduci pſſit membra cum vita: ꝙ tanta ſit repugna^{a} inter mẽbra ⁊ virtutẽ nutribilem ⁊ ſuum nutrimentũ ꝙ poſſit facere talem effectum. Genti. voluit tñ dere ꝑ Gal. ⁊ colorare dictũ Gal. ꝙ inte^r õ pte ſbtiliori cibi q̃ citius tranſiens ad mẽbra ſo^{da} inflãmat̕ in tñ ꝙ ſentit̕ ab hectico ⁊ a medico: non ꝙ in totum corrũpat̕ cib⁹ ⁊ nutrimentum eo mõ q̃ credidit auer. ⁊ Conci. Et iudicio meo lꝫ hic ſint vera. tñ r̃nſio nõ eſt ad mentẽ Gal. qꝛ calor iſte eſſet calor nutrimenti inflãmati ſꝫ Gẽt. q̃ſi putrida vel effimera: non calor qui eſt hectica q̃ ſentitur p⁹ cibum vt Gal. voluit. Auer. vero quarto collige. Imaginatur nutri^m ſuperueniẽs membris inflãmatis a hectici inflammari membris ⁊ po^{me} quantum ad partes ſubtiliores nutrimenti que ſua nã ſunt magis apte recipere inflãmationem ⁊ aduſtionem. ⁊ illam multiplicare in totum: ⁊ in partes ſenſitiuas. ⁊ ſic hecticus ⁊ medicus ſentient caliditatem manifeſtiorem p⁹ cibum. Eſt .n. caliditas iſta fiens in membris: ſicut in febre humorali In febre vero humorali lꝫ nutri^m ſuperueniens a calore extraneo iſlãmet̕: ⁊ q̃q̃ mõ iſlãment̕ membra ⁊ ſentit̕ oio maior calor ab infirmo ⁊ a medico poſt cibuꝫ. tñ hoc nõ eſt ita manifeſtũ i hũoralibus que ꝯtinue ſentiunt̕ ⁊ añ ⁊ p⁹ cibũ. adde ꝙ membra aguũt i nutri^m ſiia ꝯpl̕one ⁊ calore bẽigno nãli regulato ab ipã aia vt ariſt. ſcõo de aia cõ. 41. Corrigẽdo: digerendo: regulando: ſi qd maligni fuerit i nutrimẽto ipſiꝰ. vñ nõ tñ inflãmantur nec inflãmant ſicut in hectico in q̃ eſt mutata ꝯpl̕o nãl̕ ex toto in ꝑter nãm vt ſuꝑ. incõueniens aie iſtẽm ⁊ nõ regulatum ab aia: iõ arripit̕ nutrimẽtũ ⁊ inflãmat̕ valde in hectico. tertio adde ꝙ in membris hectici eſt maior calor q̃ꝫ ſit in cauſone in membris cauſonizãtis: quare poterit nutri^m in hectico magis inflãmari delatũ ad mẽbra calidiora. Et iudicio nr̃o calor q ſentit̕ poſt cibuꝫ ſm iſtam viam eſt humoralis febris fiens non hectica. Tertia opinio tenet ꝙ inflammatio illa ſit poſt cibum a ſpĩbus ⁊ fumis inflãmatis aptis magis inflãmari ⁊ inflammate q̃ꝫ humores cuius ſignum eſt qꝛ cito tranſit: ⁊ ſic ꝙ ſentitur eſt ephimera non putrida non hectica. Nos tamẽ ꝯ hanc viam auer. arguimus triplici medio ſatis euidenter. Et ꝑ ſupponamus vnum ꝙ eſt ariſto. ⁊ verum ꝙ nutrimentum ⁊ nutritum contrariantur donec aſſimilentur. ⁊ contrarietas eſt cũ actionis nutriti in nutrimẽtum calefaciendo qꝛ digeritur ⁊ digõ fit a cal̕o. Nutrimẽtũ ṽo reagit per friditatẽ: quõ ergo per calitatẽ inflãmabit membra vt dicis ⁊ po^{me} ſi eſt lactuca vel aliud nutri^m fridũ. Scõo arg^r ſic nutrimentũ per te caleſit ⁊ inflãmat̕ a mẽbris hectici: ⁊ poſtea per illã calitatem agit in hecticum totũ. Ego q̃ro: illa calitas q̃ nutrimẽtũ calefacit hecticuꝫ: aut eſt maior aut eſt eq̃lis cũ iſta q̃ eſt i hectico non maior: qꝛ nemo dat ꝙ nõ hꝫ. nõ eq̃lior: qꝛ ab equali non ꝓuenit actio. Tertio arguit̕ ſic in corpe ſano ita ꝯtingit ꝙ p⁹ cibum caleſit q̃uo ergo hoc verificat̕. Quarto multi ſunt ſtõi debiles q aſſumpto cibo plimũ ſupercaleſcũt: ⁊ tñ nõ febriũt. R̃^r ⁊ breuiter patet. ⁊ ꝑ Gẽti. ad ꝑ^m ⁊ ſcõm q̃ illud ſubtile humidum q̃ p^r trãſmittitur ad mẽbra ⁊ eſt illud q̃ ſtati repat famẽ vt alibi Gẽti. dic̕ illud dico nõ eſt nutrimentuꝫ membrorũ. Ad ſcõm R̃^r ꝙ nõ incõuenit rõne diſpõnis ⁊ inclinationis ſbi in q̃ agitur ꝙ maiori calitate iflamet̕ q̃ꝫ cã agens agat calefaciendo: ſicut dr̃ de aqua calefacta relicta ſue nãe ad maiorem friditatem reducit̕ a cõtinenti q̃ꝫ prius. Et ex his duobus argumentis ⁊ r̃nſione. patet R̃^r ad dubiũ Genti. q̃ ipſe nõ ſoluit: q̃re eſt q̃ poſtea delatum tardius nutrimentuꝫ groſſius ad membra nõ cauſatur iſta ſupercalefactio in hectico ſicut per partem ſubtiliorem cauſabat̕: Ad tertiũ dico ꝙ corpa ſana frigeſcũt p⁹ cibuꝫ lꝫ poſtea illa caleſcant ꝓpter ſanguinẽ genitum ex cibo: q̃ eſt cal̕ ⁊ ſic omnis cibus calefacit vt bene Gale. qꝛ tranſmutatur in ſanguinem qui eſt calidus. Ad q̃rtum R̃^r ꝙ illud prouenit qꝛ ſtomacus debilis laborat vel epar in digerendo ex quo partes multe nõ bene digeſte corripiuntur a calore accidentali ⁊ putreſcunt. De hora ſupercalefactionis p⁹ cibum in hectico etiam varij ſunt doctores alij per horam p⁹ vel duas ad ſummum: vt Gale. in ꝑ de diffe. feb. ca. 11. alij ꝑ duas vel tres horas p⁹: vt auenzoar ⁊ auer. in qua difficultate dico duo. Pri^m ꝙ nutrimentum membrorum ex cibo donec vltimate aſſimiletur tranſeundo per quattuor digeſtiones tranſeunt. 24. hore quod tempus licet non ſit limitatum a doctoribus nec bene limitari poteſt: tamen auic. dixit. 13. 3^i tra. tertio. c. 8. tempus digeſtionem ſtomaci menſurans primam digeſtionem eſſe. 10. horarum. cõmuniter. ⁊ Concili. differentia. 29. dixit rationabiliter tempus menſurans ſecundam digeſtionem in epate. 7. horaruꝫ forte tertiam digeſtionem ⁊ quartam tempus menſurans erit. 8. vl̕ circa horarum ita ꝙ tempus. 24. horarum eſt totale tẽpus quo ex aliquo cibo complete nutrimentum eſt diſtributuꝫ ⁊ exi^{us} hectici non inflãmatur. ſcõo dico ꝙ pars ſbtilior cibi de qua dictum eſt ꝙ non eſt nutrimentum radicalium: ſed refocillat ⁊ humectat iſta tempore famis ⁊ eſt illa pars cibi a qua fit ſupcalefactio in hectico cito defertur ad membra. poſt q̃ꝫ in ſtõ cibus incepit calefieri: digeri: ⁊ ꝑparari ad digeſtionem a calore ſtõi cordis epis ⁊ aſſtãtiuꝫ membrorũ: Sed in hoc etiam eſt dũa. Nam q̃ñꝫ tardius q̃ñ velocius defertur illud humidum ad membra. Nam in vno vie ſunt latiores: membra attrahentia ⁊ digerentia potentiora. Cibus etiã q̃ñꝫ ſbtilior vt ꝑtiſana: ordeacea. q̃ñꝫ craſſior vt pedes vitulini. Iſta oia hñt. variare tempus per horam vel per mediam ⁊c̃. Et vere ſi conſideras de hac ſuper calefactione in hectico poſt cibum eſt dubia valde mã ⁊ credo non adhuc eſſe reſolutam ⁊ veritatem inuentam.

De cauſis hectice febris ꝓpoſitũ 7^m.

ET qꝛ hectica vt ſuꝑ diximus de intentione Gal. ⁊ Auic. Serap. Cõci. ⁊ aliorũ põt incipiendo aſſligere vel ſaltem que ſola eſt nõ cõpoſita nec cõplicata cum alia egr^e. ideo ꝑus de ſim^{ci} ⁊ per ſe illa hectica agamus aſſignãdo cauſas que vt plurimũ hecticam cãntiq̃ꝫ po^{ma} eſt ſbi diſpõ ad caliditatem ⁊ ſiccitatẽ. puta ſi iuuenis raroꝝ pororum reſolubilis calide ⁊ ſicce cõpl̕onis: macer. curioſus. negocioſus. ⁊ h̕ eſt diſpoſitiua ⁊ mãlis cã. Efficientes ṽo cãe ꝑmitiue (qꝛ hectica nõ hꝫ

cāe efficientes intrinſecus q̄s accidentes vel corporales diximus a qua dependeat in eſſe ⁊ conſeruari vt pſeo eſt repetitum:qꝛ eſt diſpō fcā independens continuata cā calefaciens ⁊ exiccans q̄cunq; fuerit illa ſiue balneum exiccatiuum ſiue exercitiuȝ ſub ſole continuate aie paſſiones.dolor ↄtinuus farmaca exiccantia ⁊ calefacientia:fames calidoꝝ ciborioꝝ vſus:vt ſalſa:acuta:vinum potens:aq̄ carnis arōata.Tenuis dieta flux⁹ ⁊ fluxus menſtruoꝝ:fluxus ſpmatis:flux⁹ vniuq; ſanguinis:coitus imoderat⁹ ⁊ demū oia exiccātia q̄ tabē inducunt vt ſupra ⁊ a leui cā poſtea inflāmant̄ꝛ:pñt cāre becticā.ſunt ⁊ alie cāe per accñs exiccantes ⁊ calefacientes q̄ pñt cāre becticam:vt longum otium dixit Aui.tertia primi capitulo de exercitio. Nā defectu exercitij nō vigorant̄ calor nāl:⁊ digōnes vñ nō poterit regenerari cōueniens nutrimentum nec in q̄to nec in q̄li:q̄re membra exiccabunt̄. Regimen ēt frigidum i cibo ⁊ potu ⁊ reliq̄s eſt cā exiccationis ⁊ tandem bectice q̄re obtundit̄ calor nāl nō digeret ⁊ cōſeq̄nter membra exiccabunt̄ ⁊ ⁊ lȝ pſeo tales cāe noiate ſunt cā bectice ſenectutis pro q̄to cānt ſiccitatem cum fri" pñt etiam eſſe cāe bectice febris vt pȝ qꝛ adueniente cā calefaciente in corpore exiccato ⁊ diſpoſito de facili ſiunt bectici febrientes adde q̄ deficiente nutri° bumectāte ⁊ infrigidāte membra caleſiunt ex fame ⁊ exiccant̄. Si vero bectica ſit accñs qꝛ ſeq̄t̄ alios egri° in cōplone vel cōpōne vel vnitate ſic vt plūmum ↄtingit. Dico q̄ cāe bectice pñt etiā eſſe plurime ⁊ be q̄s diximus ⁊ aˡ multe. Nā dixit Gale. effimera pōt eſſe cā bectice.nō q̄ ego credā pncipalem cām bectice fuiſſe effimeram:ſed ille cāe q̄ fuerunt cā effimere puta itineratio ſub ſole.fuerunt cā bectice coadiuuāte effimera ⁊ diſpoſitione ſbi:febres etiā bumorales ardentes ſunt cā bectice vt cauſon ⁊ potiſſime ſi nō fuerit bene frigida aq̄ ⁊ epitimatibus frigidis curatus.febres etiā lōge vt emitrite⁹ duplex tertia ⁊c̄.eo potiſſime ſi ſunt i corpore diſpoſito vt ſup̄:⁊ ſi malo regie fuerint gubernata vt puta dixit Aui.ſi talia corpora intenſiſſime febrientia abſtinuerint ab aq̄ frigida ab epitimatibus circa ſpūalia frig ⁊c̄.ſi vſi fuerint vino aromaticoſi aqua carnis ſi diamuſco ⁊c̄.que oia calefaciunt ⁊ exiccāt maxime febrientes. Egri° etiā in cōpo' ſunt cā bectice vt puta vlcera pulmonis vel alioꝝ membroꝝ intrinſecuꝫ nā retentis māebus malis putridis vt in empimate inflammāt̄ ⁊ inflāmant ipm cor.⁊ reliq̄ radicalia membra ↄñter. Apo" intrinſeca puta epatis ſtōi renum ⁊ co'on ſi ꝓlongantur ducunt ad becticā:tuȝ qꝛ longā nutriunt febrem:tuȝ qꝛ iſtoruȝ defectu deficit nutrimentum membris.q̄re exiccantur ⁊ inflāmant̄ ítunc qꝛ opilāt vias nutrimenti tum qꝛ retinentur māe putride inflāmate ⁊c̄.⁊ in ſummo oia cā calefaciens ⁊ exiccans corpora noſtra ſubſtantifice ſiue per ſe ſiue per accidens continuata ducit ad becticam.

Octauo videnduȝ eſt de ſignis bectice febris.8ᵐ propoſituȝ.

Galenus Aui.⁊ alij ↄueniūt in hac ꝓpōne q̄ bectica pᵉ ſpēi eſt difficil' cogōnis ⁊ facil' curatiōis q̄ꝫ ꝓpōne cōeꝫ putam⁹ eſſe falſaȝ ſic abſolute ꝓlatā ⁊ ei⁹ oᵐ eſt veri⁹:⁊ rō eſt qꝛ ſi pⁿ ſpēs bectice eſt bectica:ergo eſt egri°ˢ fcā eq̄lis indepēdens ⁊c̄. Nā dicit cōplonez ꝓternālem ſubſtātifice factā de nouo in cordis ſba ⁊ in radicalib⁹ quā remouē eſt difficil' cure q̄re nō facilis. Iteȝ eſt egri°° ergo ſenſibil'r ledit.q̄ facil' cognitu:⁊ad de q̄ bectice pma ſpēs bȝ ſigna euidentiſſima vt in pulſu:in tactu:in macie:⁊ q̄ non ſentit̄ ⁊c̄.vt ſup̄ ⁊ inferi⁹ dicemus. Ideo noᵐ ꝓ declatiōe illius cōis ꝓpōnis q̄ bectica aut eſt ſimplex aut ↄpoſita cuȝ alia febre. Item aut cōſiderat̄ bectica inq̄ꝫtum egri°° aut inquantum talis in ſpē vel in indiui°. Item aut ↄſiderat̄ pma ſpēs bectice abſolute aut in reſpectu 2ᵉ ⁊ 3ᵉ bectice ſpēꝝ. His diſtinctionibus pmiſſis. Dico in hac mā q̄tuor ↄclones. Pria ſi cōſideramus bectice pmā ſpēm cōpoſitā cum alia egritudie vñ ſicut vt plimum cōtingit eſt difficulter cognoſcibilis:⁊o q̄ occultat̄ ab illa egritudine ſecum cōplicata ⁊ redditur etiā difficilis cure vt pꝫ qꝛ intentiones curatiue ſunt ↄrie huic ⁊ illi. ſecūda cōcluſio.ſi conſideramus pmā bectice ſpēm ſimplicem nō complicatā cuȝ alia. Dico q̄ illa facilius cognoſcet̄ q̄ꝫ ſi eſſet obumbrata cū aˡ egritudine ⁊ facilius etiā curabit̄ q̄ꝫ ſi eſſet cōplicata cuȝ alia egritudine qꝛ intentio curatiua eſt vna.tertia concluſio pma bectice ſpēs inq̄ꝫtuȝ egritudo ſiue ſit ſimplex ſiue compoſita cum alia egritudine eſt facilis cognitiōis pȝ qꝛ ſenſibil'r ledit.ſȝ inq̄ꝫtum bectica eſt difficilioris cognitionis q̄ꝫ bectice ſcōa vel tertia ſpēs pȝ qꝛ iſte bñt ſigna euidentiora ſiccitatis ⁊ debilitatis vt ifra ⁊ ⁊ boc eſt q̄ volebat Gale.qñ vidit virum iuuenez colericū exercitatum ſub ſole macilentum manifeſte egrotare:⁊qꝛ febrientem:ſed neſciebat q̄ febre nunq̄d bectica vel effimera ⁊ dubitauit p tres dies q̄ eſt pio dus effimeraruȝ vt in plibus. Et ſi of ↄ Gale.q̄ ſi pcipiebat illum febricitare aut ſentiebat calorem doloroſe aut nō ſentiebat ſi nō ſentiebat debebat ſtatim cognoſcere illā eſſe becticā. Rʳ q̄ forte nō eſſet incōueniens dicere malā ↄplonez factā de nouo per aliq̄d tempus poſſe ſentiri. Durat enim ſenſatio p aliq̄d tempus vt bñ. Ugo ſenenſis in.q.de mala.ↄ.diuerſa i rñſiōe ad vnum argᵐ q̄d ꝓtat̄ achillenm q̄d eſt tale.ſi mala ↄ ſiens ſentitur aut quo ad ptem factā de ſiente aut q̄ad ptem futuram fieri. Nō ſcōm quia q̄ nō eſt non cāt ſenſationem doloroſam.ergo quo ad ptem factaȝ ſed facta non ſentit̄ ⁊c̄. Rʳ q̄ quoad pteȝ factā per aliq̄d tp̄s pōt ſentiri ⁊ dat euidentiā ex Ariſto.q̄rta ↄcl'o in hac mā. Bectica pᵉ ſpēi reſpectu ſcōe ⁊ tertie eſt facilioris curationis patet ⁊ difficilioris cognitionis:patet etiam qꝛ iſte bñt ſigna euidentiora:⁊ hoc voluerunt doctores intelligere de hac propoſitione:ſed reliquum eſt vt ad particularia ſigna veniatur.⁊ primo de ſignis ſumptis ab eſſentia bectice.ſecundo ab operationibus.tertio a caſibus.

Primum ſignum cōe oi bectice nō ſentiunt caloreꝫ extraneū proprium ⁊ rō huius ſigni dicta eſt ſupra ⁊ decies repetita qꝛ eſt facta ⁊ eſt equalis remota contrarietate.

Scōm ſignum oi bectice cōe ſupercaleſiunt poſt cibum ⁊ manifeſtā pcipiunt caliditatem:⁊ ipſi met ⁊ medici tāgentes ⁊ iſta duo ſigna ſunt inſeparabilia ab bectico vel ſaltem hoc ſecunduȝ vt Gale.de differentijs feb.lib.pmo capitulo.11.

Tertium ſignum cōe oi bectico. Calor becticorum pcipitur a medico mordax dicit Gale.ſiccus ⁊ in ſuauis ⁊ plus perſeuerāte manu in tangendo ⁊ proprie plus tangendo arterias. Hoc tertium ſignum habet tres partes quarum pma eſt clara:tunc quia calor preter naturalis bectici eſt radicatus in membris radicatibus ſiccis vt in oſſe neruis panniculis ⁊c̄. Etiam bectici calor ſemper eſt cum magna exiccatione in toto. ſecunda pars etiam eſt rationalis. Nam perſeuerante manu medici humida actuatur magis calor ille ſiccus habitualis. Quare plus ſentitur.tertia pars predicti ſigni habet maiorem difficultatē.quō.ſ.arterie calor ſit aᵒʳ. Dicūt aliq̄ qꝛ arterie bñt ortum a corde cuius calor eſt maior.alij dicunt q̄ in arterijs continent̄ ſpiritus ⁊ ſanguis iflāmatus euaporātes calorem intenſiorem:q̄re ſpirātior eſt arterioꝝ calor ⁊ aᵒʳ q̄ꝫ calor alioꝝ membroꝝ:⁊ vt ſic deberet eſſe mitior lȝ maior ſȝ benignior. quartū ſignuȝ cōe bectice.caliditas pcepta a medico ſp eſt vniformis ꝓterq̄ꝫ poſt cibuȝ.⁊ p hoc differt ab alijs febribus humoralibus:ꝓterq̄ꝫ a ſinoca dixit Gale a q̄ dñt qꝛ ſinocha lȝ vniformis tñ calor eſt mitior ⁊ maior ⁊ humidior dixit Gale.p̄ de dñis feb. Et Aui. cap. ꝓprio. Et hic ſunt q̄tuor ſigna q̄ tāgunt eſſentiā febris bectice.ſ.vt calor eſt ⁊ for°.quintum ſignum cōe oi bectice eſt ſiccitas ⁊ exiccatio in toto corpore. Nunq̄ꝫ.n.viſus eſt becticus niſi macilentus.cuius rō eſt qꝛ ſiccitas ſubſtantifica quā diximus eſſe de eſſentia bectice facte in radicalibus non poteſt ſtare cum obeſitate carniformium.

Signa ſumpta ab opōnib⁹ ſunt ēt plurᵃ qꝛ ledit oēs opōnes nāles ex q̄ eſt febris ⁊ fundata in radicalib⁹.pȝ ex diffone fe

bris. 2m pulſus durus pz qꝛ caleſacto ꝛ exiccato corde exiccātur arterie q̄ hn̄t originem a corde: ad cuius exiccationez ſequitur durities in pulſu. tertium ſignum pulſus longus: patet qꝛ macies q̄ ſemper comitatur hecticam vt ſupra facit pulſum longum. 4m. ſignum pulſus frequens patet. Nā qꝛ nō poteſt virtus ſatiſfacere cum magnitudine ad euentādum corꝑ qꝛ ſicca eſt arteria ꝛ nō pōt eleuari nec magnificari vt ſupra ſatiſfacit cum frequentia. 5m. pulſus paruus ꝑpter virtutis debilitatem q̄ etiā nō pōt magnificare pulſum qꝛ ſiccitas arterie obeſt. hoc tn̄ vltimum ſignum in ſcd̄a ꝛ tertia ſpecie eſt manifeſtior. In pmis vero occultum. Signa ſumpta a caſibus. i. ab exeuntibus ꝛ q̄litate mutata feriatiz ponemus ꝛ p̄ vrine color ſatis bonꝰ. lz aliq̄lr ſubruffus ꝑpter intenſam caliditatez coquētem vrinā. Deſunt eni humores tingentes ꝛ turbātes vrinā ſic in humoralibus febribꝰ. 2m ſigm ſuperficies vrine eſt oleagina ꝛ forte ēt i ſb̄a permiſta qd̄ ſignuz dicunt doctores eſt ſatis cōe ꝛ efficax oī hectice niſi te decipiat renuz caliditas n̄alis vel accn̄talis. Nā ex q̄ hectica eſt radicata i membris radicalibꝰ liq̄facit illa: ꝛ ꝑ liq̄facit vnctuoſitatē illoꝝ nouā teneriorē t ꝛ iō vnctuoſitas i hectica nō ſoluz in ſupficie ſz ēt ꝓfundat ꝛ miſceat in ſb̄a vrine magis q̄z ſi eēt ex renibus: ꝛ hoc arguit illā ꝓuenire a loco diſtātiori: 3m ſignuz in facie macies ſine colore viuido cꝰ rō eſt qꝛ ſcd̄ inflāmatiōe ꝛ exiccatiōe ſubſtātifica in corde ꝛ pncipibus mēbris cōplone mutata de nālī in ꝓter nām conſumptis humiditatibus ꝛ ſpiritibus. ipoſſibile eſt ſtare bonum colorez: lz hoc ſignum ſit euidentius in ſcd̄a ꝛ in tertia ſpecie q̄z in primo eſt tamen cōmune.

Signa ꝓpria hectice tertie ſpēi ſunt multa ꝛ manifeſtiſſima. ꝛ iō cognitu facillia. Cura vō ipoſſis. vt Gal. ꝑ de di. fe. capi. 11°. maraſmum. i. abſolutā exiccationez dixit. Primum calor ad tactum debilis. ſed acer ꝛ corodens q̄dā mō tactū mordicit ꝓpter exceſſiuā ſiccitatē ꝛ v̄tutis d̄bilitatem: exiccato n. humido calor extinguit ꝛ v̄tus ēt: ꝛ tandem moritur auēta frigiditate vt ſupra 2m pulſus durus valde ꝓpter ſiccitatē arteꝛ: frequēs: paruus debilis oīa patēt. 3m vrina oleagina ꝛ in cōtento petalloides. i. fruſtula radicaliū mēbroꝝ. 4m facies hyppocratica. Nā prius q̄z pulſum calorem ꝛ vrinā inſpicias faciens inſpicito ꝛ videbis oculos cōniuentes: cōditos: lippos: ſiccos ſonnolentos. i. nō potentes vigilare excarnata tpa. Cutim frontis apparatā: exiccatā puluerulentā: ꝛ que ſi extendatur quaſi durſiam faciet. extrema macies cum colore mortuo ſimillimo. venter cum ſpina ſe tangunt ac ſi nulluz eſſent inteſtinū. Demū nil aliud q̄z fere oſſa ꝛ cutis arida vnguibus curuatis. Et his ſignis ditis ꝑſ. ſ. ſpēi. ꝛ 2ſ tanq̄z extremis cognoſces de facili hecticā 2ſ ſpēi que inter primā ꝛ tertiā mediat. quā tabez dixit Gale. Arabes alhuburē. Nā illa eadez. ſigª ſunt ſcd̄e ſpēi. ſed intenſiora ꝛ euidētiora q̄z in pmā ſpē remiſſiora q̄z in tertia: ꝛ qꝛ hec ſecunda ſpēs magnā habet latitudinez: ꝛcꝰ pnm eſt ꝓpinquius ꝑſ ꝛ finis ꝓpinquior 3ſ. ideo poſitis illis ſignis extremis ex illis intelliges ſigna ſcd̄e ſpēi 2m maiorez vl' maiorez appropinquationez ad tertiā vel ad pmā. Hec. n. ſcd̄a ſpecies ſicut ri medis eſt pariter ꝛ ſigª media ꝛ cura ꝛ cognitu media differenter tn̄ 2m appropinquationem ad alterum extremoꝝ.

De ſignis hectice complicate cum putrida.

Signa hectice cōpoſite opz medicum diligenter conſiderare qꝛ vt plurimū eſt hectica complicata ꝛ difficulter cognoſcitur in prima ſpecie ꝛ in ſcd̄a in ſnꝰ. Noz tertia hz ſigna notiſſima vt ſupra ꝛ cure impoſſis eſt: ꝛ ſicut hectica cōplicata difficulter cognoſcitur. pari mō difficulter curat ꝓpter intentiones curatiuas contrarias: ꝛ difficile etiā eſt videre cui pmo ſit incumbendum: vt Gale. 10. tera. caplo. 10. (de cōpōne hectice cum effimera nihil refert ad curā ꝛ forte ſingulis diebus hectica cum effimera cōplicat. ſ. de caleſactione illa poſt cibum ſcd̄m ſic ſentientes). Hectica ēt cū febre ſanguis nunq̄z complicatur. Nam illa amat fieri in corporibꝰ ſanguineis humidis obeſis. Hec in extenuatis. Erit itaq̄z ſermo noſter de hectica complicata cum putrida i qd̄ vt plurimum contingit: ꝛ tunc dico qꝛ vel ipſa putrida eſt manifeſta: ꝛ hectica latens: aut econuerſo. Si ꝑm tunc medicus habet q̄tuor ſigna que dirigunt illum in cognitionem hectice occulte. ꝑm ſignum ſi poſt paroxiſmum putride manifeſte terminatū ſudore vel al'r: cognita terminatiōe. ſi remanet caliditas quedam ſicca mordax eſt ſignum hectice complicate 2m ſignum ſi corpus extenuatur areſcit mutatur in colore. denuum reſoluitur longe plus q̄z medico rationali videatur conuenire merito putride: eſt ſecundum ſignum ſatis euidens. tertium ſignum eſt vntuoſitas in vrina ꝛ egeſtione dixit Aui. propter liquefactionem humiditatis ſubſtantifice nunc ꝑgenite vntuoſe ſubtilis que hectica liquefit. quartum ſupercaleſactio ſenſata poſt cibum ꝛ quo tempore nulla eſt ſuſpiº de paᵐᶜ putride. Et his q̄tuor ſignis poterit prudens medicus ſe adiuuare in cognitione hectice cōplicate. ꝛ alijs etiā q̄buſdam notatis: vt de duritie pulſus: d̄ macilentia: iuuentute: complone colerica: in eſtate feruentiſſima: in negocijs multis occupato longitudo egritudinis vel venientis incenſiue febris: ꝛ ſi q̄ alia parte ipſum excogitato. Si vero econtra hectica eſt nota: ꝛ ſuſpicaris putridā complicatam occultum eſto prudens ꝛ ſollicitus: quia multum variat curā. ꝛ difficulter cognoſcitur qn̄q̄z. puta ſi ex indigeſtiōe genite ſint in hectico humores groſſi flatici q putreſcent ꝛ cāhunt putridam. quomodo ego cognoſcā hunc febure febre putrida cum flegma groſſum faciat febrem multum ſiſez hectice: ſine internuſſione ꝛ non niſi. 6. horas hz falſe quietis dixit Aui. nō ſudat nō ſuper infrigidatur ordinatim non coartantur pulſus notabil'r. Qꝛ redditur difficillime cognitionis ꝛ nō niſi a medico exercitato ꝛ continue aſſiſtenti: ꝛ ſepiſſime tangenti pulſum: ꝛ conſideranti nām febris complicate ſi coartat nec ne: qſīq̄z: qd̄ difficile eſt videre: qꝛ iam pulſus eſt neceſſitatus propter hecticam qn̄q̄z ēt mane catarrales craſſe ſicut deſcendūt ita putreſiunt ꝛ cauſant febres lentas putridas in hectico. ꝛ caue ne te decipiāt rigores quidam in ordinati qui ſequuntur deſcenſum materierū catarraliū in muſculos ſpatularꝝ ꝛ brachioꝝ: ꝛ ex hōc tu ſuſpiceris putridā in hectico cum re vera non ſit: quare prohibes lac balneum ꝛc̄. que hectico conueniunt ſicut cōtigit nobis de muliere quadam cui ꝓhibitum fuit lac aſine ꝓpter timorem putride: qꝛ ſepe rigebat. ꝛ tn̄ rigores illi nō erant ex putrida. ſz ex materia deſcendente ſine putredine. Si q̄ igitur ſigna ſunt q̄ pſſit te adiuuare illa ſunt. primum coartatio pulſus. ſcd̄m rigores ordinati. tertium ſudor. q̄rtum ſi iſta hectica manifeſte conſecuta fuerit putridam cronicam a mā craſſa: cuius relique rōnabil'r remanſerint.

De ſignis pronoſticis hectice febris.

Pronoſtica future hectice ſunt plā. ꝛ in primis diſpō paſſi dixit Gale. puta colicus macer: exercitatus: negotioſus: aſſuetus cibarijs ſiccis ꝛ calidis: ꝛ deditus venerī: ꝛ raroꝝ poroꝝ. In quācūq̄z febrem incidat ſuſpicanda eſt hectica. ſcd̄o ſi hz duriciē: vel opilationez notabilem in epe vl' apoª i viſceribꝰ. vlcus in pulmōe vel in alio loco intrinſecus vel extrinſecus difficulter curabile. 3° ſi in lōgā inciderit febrez vl' in breuē ſed incenſiuam ſuſpicanda eſt febris hectica. ſi ſepiſſime repetit ꝛ reciduat ſuſpitio eſt de hectica futura.

Pronoſtica euentꝰ: hectica ꝑſ ſpēi facilis eſt cure ſi cognoſcitur. ꝛ ſit ſimplex. i. facilius curat q̄z ſcd̄a vel 3ª ſpēs hectice mō nō hēat cāz forte fouētē: vt vlcus i pulmone: ꝛ apoª durū in epate vel aliqd̄ hmōi. Et rō ꝓnoſtici boni eſt. qꝛ in ꝑª ſpē vt ſic: nō eſt facta magna virtutis debilitatio nec hūdi magna reſolō in radicalibus lz carniforma ſint reſoluta que pn̄t reparari quia beneficio medici in humectando ꝛ infrigidando continue ſubſtantifice poterit reduci.

Tertia hectice ſpēs. vt oēs dicūt eſt icurabilis ⁊ rō eſt q: virtutes oēs ⁊ poᵐᵉ digeſtiua ⁊ nutritiua qbus ineſt onus reparādi hūidū ſubſtātificū deperditū qḋ eſt pabulū ⁊ ſubſtētaculū caloris ⁊ vite ſunt debilitate valde tū in ſe q: idigēt calore nāli forti. tū defectu hūidi exiccati. Indigēt. n. humiditate multa in mēbro digerēte ⁊ nutriendo. ⁊ hūiditate multa reſpectu nutribilis: vt ſit paſſibile nutrimentuꝫ q: digeſtibile diuiſibile ad mlᵗ penetrabile reformabile ⁊ vnibile. ⁊ iō dixit Gale. pueros eſſe perfecte digōnis ⁊ nutritionis. oppoᵒ mō ſenex q: ſicci ⁊ debilis caloris. ⁊ iō dixit Gale. reparatio reſolōnis mēbroꝝ radicaliū eſt ipoſſibilis: tum q: dura: tū q: ſicca: tū q: debilis caloris: tū q: plurimū frigida debilis actiōis ⁊ trāſmutatiōis. Quare paucificato calore cuꝫ virtutis debilitate ⁊ introducta ſiccitate, magna cuꝫ reſolōne humidi radicalis: ipoſſibilis ē vite duraᵒ. ⁊ ppterea dixit Aui. ſi illi eſſet ingeniū curatiuū: morti eſſet ingenium.

¶ Pronoſticum ō ſcḋa hectice ſpē erit tale. ꝙ ſi appꝓpinquat pᵐnuᵒ eſt cā fortis fouēs eſt curabilis. ſi appropinquat 3ᵉ eſt incurabilis. i medio vō medio modo ſcḋm cōditiones ſubiecti in quo eſt ſcḋm medici ſollicitudinem ⁊ ſufficientiaꝫ ſecundum virtutis fortitudinē ⁊c̄. ita contingit.

¶ De cura hectice febris nono videndum erat.

Hectica ſi fuerit ſimpˡex ⁊ ſola. ex ꝙ̄ in ſua eſſentia eſt calˡa ⁊ ſicca febris. vnā hꝫ gn̄alē itētiōem curatiuā ꝯriā ſumptā ab eſſentia egritudis. ſ. infrigidare ⁊ humectare ſubſtantifice ⁊ q̄litatiue. ſuppoſita ſemper itētiōe q̄ eſt ad v̄tutē in hac febre. Si vō hꝫ cām fouentem vt vlcus in pulmone apoᵉ ⁊c̄. Prima intentio curatiua eſt ad illā q̄ nō remota nō remouebiſ hectica. Si vō ſit cōpoſita cū alia egrⁿᵉ. vt puta cuꝫ putrida in h̄ opꝫ medicū eſſe prudentē vt iudicet cui p̄ eſt intēdēdū ⁊ dꝫ ſe adiuuare cū regula poſita a Gale. 7. ter. ca. 12. Et ab Aui. q̄rta pmi caᵒ. 31. In humectādo vō ⁊ ifrigidando corp⁹ hecticū obſeruāde ſunt regule artificiales. ⁊ pma ſit iſta ꝙ frigida q̄ approximantur nō ſint ſicca ſed humida ⁊ humida q̄ approximantur non ſint calida ſed frigida: ⁊ ſi qn̄qꝫ te vocat neceſſitas approximandi frigida ſicca vt trociſcos camforatos de ſpodio ⁊c̄. opꝫ te obſeruare vt ante vel poſt vel tunc exhibeantur etiam humida. Et ſi qn̄qꝫ te vocat neceſſitas approximandi humida calida vt puta vinum vt ante vel poſt vel tunc miſceas frigida vt aquā ⁊c̄. Sed melius eſſent humida tm̄ q: ſicca cōſtipant vias ⁊ penetrationeꝫ. ⁊ ſunt ꝯria intentioni principali tue. Silr̄ frigida tm̄ nō calˡa: q: opponiſ intētioni tue prime ⁊ gn̄ali vt patet ſed iſta cum menſura. Nā nimis humida obtundunt calorem. ⁊ nimis frigida extingunt calorem naturalē. Quare ſunt cauſa exiccationis defectu nutrimenti per accidens.

Scḋa regula ꝙ malor ⁊ ſecurior ſit intētio in humectādo q̄ꝫ infrigidādo. Nam ex q̄ v̄tus eſt debilis ⁊ mēbra excarnata nō potes approximare aquā veri frigoris. imo nihil potentē frigiduꝫ ſiue actu ſiue poᵉ ne calor debilis extinguaſ vel mēbra exāguia ſpaſment vel cōgelentur difficultateꝫ anelitus patianſ iepis vel ſtōi debilitatē patianſ opilenſ vie adde ꝙ frigida p accn̄s exiccāt extinguēdo calorē: q̄re nō pōt digerere vnire ⁊c̄. vn̄ exiccanſ. Quapp potes plus potentius ⁊ frequētius hūectare q̄ꝫ ifrigidare vt pꝫ. lꝫ ēt in hūectādo ſeruanda eſt mēſura ne calor debilis obtūdatur vt ſupra.

Tertia regula. ex q̄ in hectica maxie q̄ ad ſcḋam ⁊ tertiā ſpēm magᵗᵃ intētio eſt ad virtutē. iō fere oia q̄ hectico approximātur debent eſſe acta reſiſtere ⁊ repare deperditis ſubſtātijs ⁊ hūiditates ſubſtātificas: ⁊ iō hūectantia ſubſtantifice ſunt magis in cura reqrēda q̄ꝫ hūectatiue lꝫ vtraqꝫ ꝯueniāt. Calor ēt ē reparād⁹: ⁊ poᵐᵉ in ſcḋa vl̄ tertia ſpē: ⁊ v̄t⁹ ipa q̄ magis calˡo q̄ꝫ frigido adiuuanſ. imo friᵒ extiguunſ. Q̄r qn̄qꝫ calˡa vt vinū aq̄ carnis oua ſorbilia exhibentur. ſꝫ tēperādo ſp ante vel poſt vel tunc cuꝫ frigidis ne augeamus hecticā.

Quarta regula ēt Gale. 10. tera. ⁊ Aui. in lr̄a ꝙ vbi viderem. calorē itēſuꝫ hectice pᵉ 2ᵉ vel 3ᵉ ſpēi nimis adurere ⁊ nō haberem⁹ aliqḋ magis pſitaneū remediū a cita morte liberādo. tūc debemus eē audaces in exhibēdo fridā aquā. ⁊ forte ēt balneū aque frigide omni intētione ifrigidādo ⁊ q̄litatiue extinguendo modo virtus tolleret: inducendo hecticā ſenectutis ad vitam prorogandam. ⁊ hoc cura coapta.

Quinta regula. cura regulari q̄cunqꝫ approximātur ſint moderata ſcḋa ſepius iterata. ⁊. 3ᵒ in bona quātitate notabili exhibita. 4ᵒ ſint aromatica. 5ᵒ ⁊ ieiuno ſtō approximentur iſte ſunt qnqꝫ conditiones breuiter obſeruande. Cā pme ptis pꝫ ex prima ⁊ ſcḋa regula. Cā ſcḋe partis patent quia q̄ approximantur hectico caleſiunt quare etiam calefaciūt calefacta. adde ꝙ opilant etiam poros ad extra vt vnguenta: quare calefaciunt prohibendo exalationem. iō reiteranda ſunt. Ratio tertie q: in pauca quantitate paterentur potius q̄ꝫ agerent. ratio quarti eſt q: aromaᵗᵉ natura gaudet: aiam dilatant ⁊ aduocant. Rō 5ᵉ eſt ne impediatur digeſtio.

Sexta regula obſeruāda ē ꝙ alia in ſpāli cura cōueniūt i pma. alia in ſcḋa ſpē. alia in tertia lꝫ i gn̄ali intētiōe ꝯueniāt. itaqꝫ nō mō ſcḋm plus ⁊ min⁹ varianſ remedia. ſꝫ ēt diuerſa i ſpē nā virtuti forti vt puta in prima ſpē alia debili vt in ſcḋa vel tertia ꝯueniūt. varietas. n. in h̄ caſu remedioꝝ ſumiſ a v̄tute ⁊ a caliditate itēſiori q̄re i pma l pnᵒ ꝯueniūt frida in ſcḋa ⁊ in tertia ꝯueniunt magis humida ⁊ minus frigida: imo forte calˡa vt vinū ⁊ aq̄ carnis: vt ſupra. Et ſiqa bn̄ cōſiderat fere tota hectice cura ꝯſiſtit in regimine dietatiuo. i. 6. rerum nō naliũ. Nā farmacia ⁊ chirugia nō ingrediunſ h̄ caplꝫ vt ſic. Eſt igiſ tota intentio medici in hoc caſu vt vno claudā vocabulo: vt tenereſcāt. i. ſubſtātifice humectenſ ⁊ ifrigidenſ hectici intus ⁊ extra q̄uolibet manutenēdo ſemper v̄tutē: q: in hac febre intētio eſt ad v̄tutē magnifica. hoc aūt fiat approximādo q̄ infridēt tpate ⁊ hūectēt ſubſtantifice: ⁊ remouēdo q̄ calefaciunt ⁊ exiccant. Nos itaqꝫ ex Gale. 10. tera. cap. 8. ⁊ 7. tera. li. de tabe ⁊ p̄ de dr̄ijs feb. ordinem cure ſumam⁹. Et impᵒ aer dꝫ regulari qui declinet ad friᵐ tpare. ⁊ humidū. q̄re terranea camera eſt melior ⁊ q̄ vergat ad ſeptentrionē: q: purior ⁊ frigidior ⁊ hoc in eſtate. in hyeme vō ad occidētem. ⁊ forte domus iuxta flumē amena in eſtate eſſet remediū pſitaneuꝫ. qḋ ſi hr̄e nō pōt irroreſ camera in eſtate aq̄ frigida q̄uolibet ⁊ floribus fridis vt roſis ⁊ violis. nenufare: ramis ſalicis: ⁊ rubi. ⁊ mirtho. vitib⁹ ⁊c̄. Nā aer frigidus iſpiratus in eſtate ⁊ hyeme eſt ſemp cōueniens q: ad cor refrigerādū qḋ eſt p̄ calefactū totū reliquū corporis dꝫ eſſe comode copertū. Nā obſtructio poroꝝ facta a frigido aere vel vētis ⁊c̄. poſſet plurimuꝫ nocere prohibendo exalatiōes acutas qbus retētis inflāmant magis. in hyeme ignis contēperās aerē frigidiſſimū eſt cōueniens lꝫ mora ad ignē exiccādo ⁊ calefaciēdo noceſ mirū in modum veſtes i eſtate ſint leues vt ſericee vt linee. in hyeme ēt ſine pellibus calidis ſi fieri pōt ⁊ aeris regulatio vt ſupra plurimuꝫ dixit Gale. valere qn̄ ethica pmo incipit a corde ⁊ ſpiritualibus vt ex pulmone Balnea aq̄ dulcis ſummope in h̄ caſu laudantur a Gale. Serap Ali. ab abbate: Aui. ⁊ aliis i eſtate ⁊ hyeme. ⁊ in hoc obſeruāde ſunt regule artificiales. Et ipᵒ aduertendū ne ſit putrida cū hectica vel alia diſpoſitio complicata cui noceat balneū vt exceſſiua debilitas apoᵉ. ſacietas. catarrus. p̄termiſſa opinione philippi quam Gale. reprobat de approximādis balneis in lib. de tabe. Nam balnea vt ibi Gale. qn̄qꝫ calefaciūt qn̄qꝫ infrigidant qn̄qꝫ exiccant qn̄qꝫ humectāt quod vꝛ quid mirū de diuerſitate effectuum cōtrarioꝝ ipſoꝝ balneoꝝ diuerſimode approximatorū in diuerſis tpibus ⁊ in mora ⁊ in mā balneoꝝ. Et ex v̄bis Gale. Aui. Al. Sera. eligimus has regulas.

Prima regula. Balnea que hecticis ꝯueniūt ſūt balnea aque dulcis: ⁊ ſi admiſceātur herbe ⁊ alia frida ⁊ humida vt ſiat virtuoſior ⁊ odora. Aui. laudat olera. ⁊ ordeum violas: roſas, nenufare ⁊ capita caſtratoꝝ dicūt recenſiores eſſe cōueniientiora

mentiora

niẽtiora ſolia ſalicis ꝛ cetera huiõi. quãq; ex lacte tm̃. quãq; ex lacte ꝛ aqua cõuenienter fiunt balnea q̃ humectant.

Scḋa reª lꝫ antiquiores maiori diligẽtia ꝑpter frequentiam ꝛ vſuꝫ balnea diſponebãt: pª domo frigida 2ª te^{da} ꝛ 3ª calꝺa. tamen apud nos qñ opꝫ ꝛ melius ꝛ tutius vt bene Raſis: ex tẽpore poſſunt fieri cũ tinis domi preparatis: vna vel dua bꝰ. in bonis cameris vt ꝯtinuit in quarũ pª ſit aq̃ tepida que ſua caliditate nõ ſudẽt nõ anelent non inflamentur. ſed mollificet delectet ad exteriora aduocet ꝛ poros dilatet. nec ſua fridditate cõtriſtet: poros claudat: ꝛ debilibꝰ noceat ꝛ excarnatis mẽbris vt in 2ª vel 3ª ſpẽ: q2 forte in pª ſpẽ vſus fride tm̃ eſſet preſtantior. Dixit. A. q2 ſunt fortes. 2ª tina approximanda poſt primam ſit frigida: qualis ſolet eſſe in eſtate. i. non multũ frigida balneando vel ſubito aſpergendo.

3ª reª. Tp̃s more in pª balneo tepido ſit ad plus per mediã horã plus ꝛ minꝰ. i. vſq; quo intumeſcat cutis. lꝫ minꝰ illi q nõ ſunt aſſeti ne diſſoluant ꝛ exiccent in mora. Tp̃s 2ᵉ. ſ. fride tine ſi balneãt. ſit puũ ꝛ ſtatiꝫ remoueãt. hec aũt 2ª tina fride aq̃ approximatur. vt apertis poris in pª frigida aqua penetret in 2ª ꝛ hũectet ꝛ claudat poros. Sꝫ tutius forte ꝛ magis in vſu hodie ẽ ſupaſperſio pᵗ priam cũ frigida: nõ autem balneum aque frigide.

4ª reª blande tractent in balneo ꝛ extra ꝛ cũ leuibꝰ mãdilibꝰ abſtergant ꝛ geſtãt in lecticis ꝛ ſtatī vngant oleis frigidis ꝛ hũidis vt nenufarino: violato: de cucurbita ꝛc̃. ad cõſeruandã frigiditatẽ ꝛ hũiditatẽ acquiſitã a balneis. Retinẽt. n. aq̃ȝ inbibitã in poris q̃ infridat ꝛ infridat: ꝛ cum hoc etiam ipſa hũectãt ꝛ infrãt. ad claudẽdũ etiã poros ne reſoluant ſpũs. laudarũt alij inunctiões ex oleis calis ad apiendos poros añ ingreſſum pᵗ tine. qḋ Serap. reprobat ꝛ bñ. neq; fris neq; calis añ balneũ: ne fria oppilarent: ꝛ calꝺa inflãmarent.

5ª regula Tp̃s ꝛ hora balneandi ſit poſtq̃ȝ cibus digeſtus eſt in ſtõ. ꝛ ẽt in ep̃e. ne per balneũ calm̃ aduocarent indigeſti crudi humores ad mẽbra. Sed nõ dꝫ eſſe corpꝰ inanitũ longa fame. ne virtus reſoluatur. Sed hora electa eſt qñ oportet vt a nã nutrimẽtũ expandat ad mẽbra nã mẽbroꝝ attrahente ꝛ balneo adiuuante attractioneꝫ ad mẽbra: ꝛ proprie añ cenam ꝛ ante prandium. ꝛ potiſſime. Si ſummo mane aſſumpſerit aquam ordei vel lac aſine de quo infra quatuor horas poſt balneentur. Et ſi ſiciunt in balneo bibant aquaꝫ ordei aquã limaciarum. Lac etiam aſine quia aquoſuꝫ. põt cõcedi. Et poſtq̃ȝ ſunt balneati vncti ꝛ quietati parum. ſorbeant ferculũ liquidum ex ordeo in brodio pulli lacte. ꝛ lacte amigdalarum recentium vel infuſarum in aqua frigida diu ꝛ quieſcant ocioſa vita.

De cibo ꝛ potu hecticorum.

Poſtq̃ȝ diximus de aere ꝛ annexis q plurimum imutãt corpora nr̃a. ꝛ ſunt multum conferẽtia in cura hecticoꝝ. dicemꝰ Scḋo de cibo ꝛ potu hecticorum. ſed añq̃ȝ ad particularia veniamus cibaria. obſeruandas regulas quaſdam gñales preponemus. Et pª regula. Oĩa quecũq; hecticis admuniſtrant ſint frida ꝛ humida actu ꝛ poª. Et ſi aliqñ vocat nos neceſſitas ad calida ſint mixta fris vt ſupra.

2ª. reª. oĩa que adminiſtrantur in cena vel prandio ſint liq̃da cotta nõ aſſata q2 meliꝰ attrahit a mẽbris ꝛ citius ꝛ faciliꝰ nutriũt iuxta illḋ hypo. facilius eſt repleri potu q̃ȝ cibo.

3ª reª. cibaria ethicorum debent eſſe reſiſtentia inflamationi ꝛ reſolutioni caloris extranei tam ex parte qualitatum q̃ȝ modi ſubſtantie. Et ideo laudantur teſtudines. coclee. cammari. cancri. ordeum. lactuca. ꝛc̃.

4ª reª que adminiſtrantur hecticis debent eſſe proportionata nutritioni radicalium membroꝝ: iuxta diſtinctioneꝫ Gal. 11. tera. ca. 3. de cibarijs vbi hꝫ. Alia ad reparandos ſpiritus ī effimera vt vinuꝫ ꝛ q̃ apta ſunt faciliter in ſpiritũ conuerti. cito ſanguinem generantia alia ad reparanda humentiora mẽbra vt media inter h alia ad reparanda ſolidiora mẽbra vt in hectica lac. coclee. teſtudo. ꝛ oĩa^{ia}. frigida ꝛ humida.

5ª reª: ordo cibandi ſit v̓tuti ꝑportionatus ꝛ tp̃i anni ꝛ ꝯſuetudini ꝛ etati. Nã v̓tute forti exñte vt forte in pª ſpẽ. in hyeme aſſuetꝰ bis in die dabit iuueni vel pᵒ ſeni in notabili q̃ȝ^{te}: ſed virtute exñte debili in eſtate aſſueto ter vel quater maxime ſi puer refocillari dꝫ: non cibo grauari.

Sexta regula aduertendũ eſſe ꝓprietatẽ ſpecificã ꝛ cõſuetudinẽ que plurimũ variãt ꝛ nocent q̃ȝuis ſint facilis plurimi ꝛ boni nutrimenti rõne ſbe ꝛ qualitatis ꝯuenientis in caſu.

7ª reª ꝓhibenda ſunt oĩa dure digõis tarde penetra^{tiõis} pauci inflãmabil' calꝺi ꝛ ſicci nutrimẽti acuta ꝛ ſalſa. oĩa mala ſunt.

Laudata cibaria in hectica.

	Carpio. ꝛ qui in aq̃s dulcibus
Inter carnes in primis.	ꝛ bonis fluibus degũt vt ſunt
Teſtudo	Cancri
Lumacas	preſtantiores q2 humidiores
agnus.	Cãmari
pulli gallinacei	coclea ꝛ omnia teſtata
Caſtratus iuuenis	aurata
Aedus	perca mullus ꝛc̃.
perdix	Que ex animalibus in primis.
vitulus. Et hec oĩa quanto	lac.
iuniores tanto preſtantiores	oua ſorbilia
quia humidiores. Et forte	caſeus recens
porcellus iuuenis ẽ optimꝰ	Et gñis ꝯuenientibꝰ in p̃mis.
Et ſi nutrirẽt fridis ꝛ hũidis	Ordeum
herbis. vl' ex iure in q̃ ordeũ	far
ꝛ teſtudis ꝛ la^{ct} ꝛc̃. ſint cotta	Riſum
Sunt optimi	panitium
Inter aq̃tilia ꝯueniẽtia ī p̃mis	Condrum. Quibus dant
Piſces ſaxatiles	miras laudes q̃uocunq;
trota	adminiſtretur ꝛ vbi eſt
	Suſpitio fluxus. aſſentur
Ex fructibꝰ ꝯueniẽtibꝰ ī p̃mis	Ex herbis ꝯueniẽtibꝰ ī p̃mis
Poma granata mu za	lactuca
Herãtia dulcia ſũt p̃ſtãtiora	portulaca
Amigdale recentes	plantago
cotonea	Bugloſſa
Pira	Borrago
poma	cicorea
cucumer batecca	endiuia
ceraſa	ſpinachia
cucurbita	blitis
Perſica	atriplex
Agreſta	
pruna	

Circa p̃parationẽ cibarioꝝ aduertẽdũ: qḋ plimũ refert qlio cibaria puta carnes p̃dicte q̃ȝuis coquant bonũ erit ſemper vt cõdiant ordeo vel farre vl' endiuia vel lactuca: portulaca plantagine ſemperuiua ꝛc̃. Silr ꝛ ſalſe ex agreſta. ſucco nerãtiorum vino granatoꝝ amigdalis recentibus ꝛc̃. delicate cũ zuccaro albiſſimo vt ſint grata ꝛ ꝯuenientia frigida ꝛ humida acetũ lꝫ ſit fri^{m}. tñ exiccat iḋ miſce^{m} cũ hũidꝰ. ꝛ potiſ^{ſe} cũ zuchharo. De potu lꝫ aq̃ ſola vel cũ ordeo ſit laudata magis q2 frida hũida. tñ q2 vt plimũ in hecticis virtꝰ digeſtiua eſt debil' ꝛ hũores crudi ſũt in illis ex indigõne: q̃re erit bonũ vti vino aq̃ ꝑmixto maxie tp̃ibꝰ nr̃is ꝑpter ꝯſue^{tudinem} vinũ tñ illud ſit nouũ q2 nõ ita calm̃ nec ſiccũ ſicut antiquum. ſit album. pauciſꝛ nõ dulce nec nimis auſterũ vel cruduꝫ: aq̃ frida dilutũ. h nãq; fortificat ꝛ hũectat. De aq̃ frida approximãda i potu. ſit pª regl'a ex Gale. A. ꝛc̃. Pris regl'aꝛ iꝫ in pris ſpẽ tutiꝰ poſſimꝰ ꝓpinare aquã fridã q̃ȝ i 2ª vl' 3ª q2 virtus fortior ꝛ corpa nõ ſunt ita excarnata. tñ nũq̃ȝ i tãta q̃ȝti^{te} nec ita frigida exibenda eſt: ſicut in ſinoca vel cauſone.

Scḋa regl'a aq̃ frida. Sꝫ nõ veri frigoris: ethicis ꝯcedit ꝛ potiꝰ q̃ȝ vinũ ꝛ in q̃ȝtitate notabili ꝛ frequẽter: mõ nõ ſint corpora extenuata valde. nõ ſint debilia calori cordis ꝛ ventrũ

vt longo tpe egrotātes. nō ſint ōbilia nālia mēbra nec oplōnes nec apo[us] nec crudi humores: nec in hectica q̃ ex ſirſen vel birſen ſit facta leſio diafrag[tis] vel panniculis cerebri.

Tertia re[us] q̃nq; ad vitā prorogandā vt ex hectica febre fiant hectici ſenes exibemus aquam veri frigoris extra coacta vt ſupra. Gal'. Auic. Auer. ⁊ alij ſentiunt.

De exibitiōe lactis cib[us] qdē nāe nr̄e amiciſſimus de facili penetrabilis ⁊ in ſanguinē bonū de facili tranſmutabilis. In frigidās ⁊ hūectās ſubſtantifice) oēs ſapiētes cū hyp. 5° af. fo. 64. cōſenſerunt ⁊ dixerūt in tabe eſſe cibū medicinalē cōuenientiſſimū. mō nō adſint dolor capitis. catarrus. ⁊ humor ſliorū: nec apoſtema deiectiones biliofe. nec humor putrid[us] in ſtomacho ⁊ epate nec patus putreſcere. nō intēſa ſitis. i. nō intenſe febriat. nec tpibus calidiſſimis: demū ꝯuenit vbi cōſideras iudicio extimatiuo in ſtomacho poſſe bn̄ ⁊ cōuenienter digeri. ꝙ nō effumet. non coaguletur nō putreſcat nō aceſcat in ſtō. q2 peſſimus eſſet cibus ⁊ maximi nocumenti. Itaq; tentatiue ſemper ꝓcedendū puto in exibitione lactis incipiēdo a parua quātitate puta duarū vnciarū: ⁊ ſic ſucceſſiue augendo vſq; ad mediā ⁊ tandē ad vnam librā. Sūmo mane per. 5. horas ante cibū: ⁊ poſt lac nō dormiat nō exercitetur potator lactis. ⁊ ſingulis diebus medicus cōſideret ⁊ interroget. ſi qd adſit ſig[num] corruptiōis lactis que ſunt qnq; a medicis annotata primum calor accenditur maior: 2[m] anelitus ⁊ pulſus maior ⁊ frequentior. 3[m] vrina coloratior. 4[m] ſitis intenſior. 5[m] Eructationes male. ⁊ ſi fluxus ſuperuenerit vel aliqd iſtorū ſignorū apparere inceperit ſtatim deſinet ab exibitione lactis. ⁊ purgetur ſtomachus. Si credis eſſe male diſpoſitus. Cū appropriatis ⁊ ꝓprie cū reubarbarō. potes etiam vt dixit Iſac ſi ſuperuenerit fluxus lac aſſare cū calibe vel lapide calido. bis vel ter in illo extincto. vt cōſumeretur aquoſitas lactis ⁊ illū poſtea exibere. Potes etiā vti zucharo roſato antiquo vel tracifco de cāfora vel de ſpodio ⁊ corallis cū lacte ⁊ ſine lacte vt fluxus ceſſet. deinde redi ad lac. Et ſi videris lac tuo infirmo ꝓdeſſe ⁊ illi cōuenire (Nā currit ꝓprietas cum certis corporibus vt dixit Aui.) tu potes bis in die ſummo mane ⁊ in veſperis ante cenam per tres horas exibere potu. poſſes etiā loco ferculi in prādio ⁊ cena paratū cum ouis ⁊ cū zucharo ſemper vt cōuenit. Zucherū etiā ⁊ mel ꝓhibent lac coagulari ⁊ etiam ſal. lʒ in tabe ſal q2 calidū ⁊ ſiccū nō conuenit. Lac vero exibendū putant preſtantiorē eſſe humanū lactantis femellam. i. q̃ femellas peperit. q2 frigidior ⁊ humidior ⁊ hoc ꝓpter conuenientiam maiorē q̃ cū beluis. Scdo loco lac aſininū. qd dixit Aui. eſſe verum remediū eradicās hecticā q2 aquoſior. i. ſubtilior magis penetratiuū: infrigidans ⁊ humectans magis: ⁊ nō butiroſum nō caſeabile. Et forte hac ratione magis conuenit in tabe q̃ humanum lac. 3° loco eſt lac caprinū magis ſtipticū ⁊ magis nutriens q̃ aſininum. nō tamen ita frigidū ⁊ humidū. ſicut aſine lac. 4° loco eſt lac vacharū extracto butiro. qd magis nutrit q̃ ꝑdicta. nō tn̄ ita conueniēs ſicut ꝑdicta vt pʒ q2 plurimū caſei ⁊ butiri non ita fri[gidum] ⁊ humidū ſicut ꝑdicta tria. Et nota ꝙ lac deberet exiberi ſtatim mulctū ex vbere. vel citi[us] quo fieri poſſet. Cōſeruādo calorē ꝓpriū q2 de facili recipit alterationē ⁊ corruptionem. ꝑterq̃ de lacte vaccino ⁊ equo a quo ꝑus dʒ extrahi butirū ⁊ poſtea exiberi. Aduerterūt tn̄ Gale. ⁊ Aui. ꝙ alia ex quibus hr̄ lac ſint inueſtia nutrita bonis ⁊ conuenientib[us] cibis illi egritudini ꝯuenientibus. Et cū hoc ſint ad minus 4[or] mēſib[us] a ptu diſtātia. Et hec ſint dicta q̃tū ad regimē aeris cibi ⁊ potus que ſunt principaliora in cura hectice.

Quantum pertinet ad anima accn̄a Fugat triſtitiā irā ſollicitudinē timorē que exiccant. ſit gaudens letus cū amicis ⁊ letis perſonis cū dn̄abus pulchris ⁊ ornatis. Sed abſtineat in totū a coitu q2 exiccat ⁊ debilitat plus q̃ ſi dubium ſanguinis extraheret. Ut Auic. Dormiat q̃tum pōt q2 humectat ⁊ ꝓprie in nocte in latus: nō ſupra ſpinā q2 ſuper calefacere nucā nocet ⁊ exiccat: in die vigilet niſi fuerit aſſuetus.

Quieſcat: non exercitetur fortiter aliquo pacto q2 calefacit ⁊ exiccat. lʒ longa quies vt ſupra etiā non continuit. quia debilitatur calor naturalis qui exercitio excitatur: fricationes leues poſt ſomnū loco exercitij conueniunt q2 excitant calorem naturalē ⁊ nutrimentum attrahunt ad membra: quare conferunt ad impinguandum.

Habeat bis in die eūones ꝯſuetas ⁊ ſi nō al'r ſalti cū ſuppoſitorio vel cliſteri: ex iure nutritiuo. Nā clisteria nūtriunt ⁊ humectant. Euitent eūones fortes dino. ⁊ nō etiā repleat. nō inferat etiā eis violētia in fame ⁊ ſiti dixit Aui. ⁊ hic q̃tū ad regimen dietatiuū. aduertendo ꝙ fluxus eſt pernitioſus hecticis. Regimē medicinale ſi cōuenit debēt eſſe mites ⁊ placide medicine nullam inferentes vim alterantes potius. vt ſiruppi violati de nenufare. de endiuia. roſar[um]. Sil'r ⁊ aque q̃ oia ſint medicine cibales ⁊ bn̄dicte. ⁊ ideo aq̄ limaciarū. teſtudinis cācrorū ⁊c̄. laudantur ex qb[us] pn̄t ēt ꝯfici ſiruppi ſuper aduertendo vt humectent ſubſtantifice. Et ſi euantibus qn̄q; indigemus ad leues purgationes hūoris colerici qui in illis inuenitur vt plurimū. Caſſia manna reubarbarū ad ſummū. Siruppus violar[um] ⁊c̄. mirabolani ſunt ꝯueniētes ⁊ pſiliū. ſlōmia nō ingreditur hoc caplm. q̃uis infrigidat per accn̄s q2 exiccat ſubſtātiſice. Empl'a: vnguenta ad pectus ad ſpinam totā ſunt eiuſdē intentiōis infrigidantia ⁊ humectātia. Et infrigidās Gal. qd poſuit. io. terra. caplo. 9. eſt optimū per totā ſpinā vngēdo. q̃ tn̄ pectori approximantur vel epati: nō diu ibi remaneāt ſed cōmutentur ne nimis infrigidēt ⁊ opilent ⁊ ledāt principalia mēbra: ⁊ panniculos. quandoq; ēt pſeuerātia calefaciunt opilādo. quare renouādo ſunt.

Confectiones oēs frigide vt cucurbita bateca condita pira condita mirabolani. amigdale. pinee: ſemina cōia condita: oia conueniūt ſil'r: ⁊ papaueris ſemen conditū q2 ēt inducit ſomnū. Coriandri etiā cōditi ex zucharo. conueniunt.

Electuaria ex teſtudine vel pulpa caponū cū pineis. Senib[us] cōibus: amigdalis ſenib[us] papaueris: corall' plis: modico cinamomi cū zucharo in aqua roſarū fiat confectio in morſellis conueniunt ⁊ ſi que huiuſmodi.

Marſapane: targie de perlis zucharū violatū roſatū borraginatū bugloſſatū cōſerua prunarū: ſuccus paſſularum cum zuchero: tabazet: oia iſta ꝯueniūt diamariata diacitonidex.

Laudāt recenſiores ſanguinē humanum deſtillatū. angulas diſtillatas. ⁊ tu age vt placet. crediderim ego capones: teſtudines: cocleas: preſtantiora.

Et hec ſint breuiter dicta q̃tū ad hectice febris curā vt hectica eſt ſimplex ⁊ per ſe: Cū quo tn̄ aduertēdū puto cū Gale. ⁊ Aui. ꝙ lʒ hectica ſit calor extrane[us] fact[us] in mēbris ⁊ potiſſime in corde tn̄ qn̄q; hēt ꝑn[cipium] ab ep̄e calo ⁊ ſicco. qn̄q; a pulmone: qn̄q; a ſtō qn̄q; ab alio mēbro ⁊ a quocūq; iſtorū primo inceperit illi ꝑ cū appropriatis in cura intendere debemus vt ſi a ſtō cū cibo ⁊ potu appropriate: ſi a pulmone illi magnifice intēdim[us] cū alteratiōe aeris q ꝑ cordi ⁊ pulmoni occurrit. Sil'r ⁊ cū iuleb violato zucharo roſato ⁊ aliis pulmoni appropriatis. Si ab epate primo: illi primo intendimus in cura appropriatis. Si ab epati. Si ab alio membro vel ab alia cā eodē modo illi primo intenditur in cura.

Scdo notādū ꝙ ſi hectica ſit accn̄s ⁊ hʒ cām puta apo[a] vel vlcus opilationē vel aliā egri[tudine]m puta febrē putridā complicatā. ꝑ intēdēdū puto illi egri' ſine cui[us] remotiōe hectica remoueri nō pōt: nō ꝑtermittēdo intētionē ad hecticā. ⁊ ſi potes ſil' ⁊ ſel' comode vtriq; intēdere eſt meli[us]. ⁊ h̄ cura regulari. Nā cura coacta ad ꝓhibēdā feſtinā mortē ꝑ intēdim[us] hectice extinguēdo. Et q2 m'ta accn̄a cōplicantur cū hectica timoroſa ideo cōari dʒ medic[us] oi ingenio illa corrigere. vt ſincopī fluxū: tuſſiʒ gomorreā: ⁊c̄. flux[us] māe: albaꝝ i mulier ⁊c̄. h9.

Finis.

¶ Canonica de febribus magiſtri Michaelis ſauonarole ad Raynerium ſiculū incipit.

A **Capitulum .j.** De diffinitione febris ⁊ eius declaratione.

Febris eſt calor additus calori nāli ipſum extraneans: in corde primo ſic accenſus: vt mediante ſpiritu magis ⁊ ſanguine etiam p venas ⁊ arterias in totum expandatur: ita vt oēs eius operationes impediat: ſub cauſa nō permanens pmitiua. ¶ Et licet de ipſa febre nōnulli aliter ſenſerint: gentiles tñ noſtrū ⁊ alios q añ eū ſic de ea iudicarunt: corū pace impreſentiarū ſecut⁹ ſuz. Scrupuloſitates ꝙ plures
B circa diffinitionē occurrētes omittēs practice ſoluz ſpeculationib⁹ phyſicis intentus. ¶ Diuiditur itaq; febris in effimerā acutā. peracutā. perperacutā. peſtiferā. nō peſtiferā. tropicā. ſanguineam. colericā. flegmaticam. melancolicā. ⁊ ex his cōpoſitā. ¶ In febreq; ex apoſtematib⁹ ꝯtingentez: nec nō in eā febrē q̄ ethica nūcupat: de qbus oībus ſuis agēdū capitulis. ¶ Et vt opis nr̄iq; q̄ſtaue ſit vtilitas facile cōprehendat: h̄ in loco eū inſcribā ordineq; de ipſis ſic poſitis in vnoquoq; ſeruabit caplo. Pmo naq; febris: de qua ſermo erit: ſua ponet deſcriptio. Scdo eius adducent cāe factiue. Tertio ſigna ipſarū cauſarum aperientur demonſtratiua. Quarto tēporū ipſius febris pticulariū ſigna manifeſtabūtur. nā de ſignis tēporū vl'um ante in ſcdo caplo. Quinto inſcribent ſigna pnoſtica. Sexto canones addētur neceſſarij cum eoꝝ ꝯplemētis. Septimo aphoriſmi ſenis nr̄i Ipocratis de ptinente mā ſuis applicabuntur locis. ¶ Et anq̄ ad ea pticularia pueniā: aliq̄ prius annotabo capl'a: q̄dā cōtinētia gn̄alia ex parte cāꝝ: ſignoꝝ: alteratiuoꝝ: ſolutiuoꝝ: ⁊ diete noticie febriū ac ipſaꝝ curis q̄ maxime deſeruientia: ita vt canones ex pte diete alteratiuorum ⁊ ſolutiuorū ſumptos facile qs abſq; magno ſtudio valeat adimplere.

C **Capitulum .ij.** De cauſis febrium in generali.

Febris cāe ſunt vt ceterorū quatuor. Materialis. ſ. Formalis. efficiens ⁊ finalis. ¶ Mālis eſt vt aliorum accidentium materia. ſ. in qua ipſe calor extraneus ſubiectatur ⁊ eſt triplex. membrum. ſ. humor: aut ſpiritus.
D ¶ Formalis v̄o eſt ipſe calor extraneus. ¶ Efficiens vero eſt triplex: vere. ſ. efficiens. augmētās: ⁊ conſeruans. Uere efficiens eſt aut primitiua. aut añs. aut ꝯiuncta. Et nota: ꝙ non neceſſario in oī febre ꝯcurrit triplex modus efficientie dicte. nā ethico eſt q̄nq; nulla exñte cā: aut añte aut primitiua. Itē ꝯtingit eſſe effimerā abſq; cā añte: ⁊ tu ad hoc cōſidera. ⁊ breuiter cā efficiens febrē eſt oē: qḋ calefacit corpus ducēs ip̄m extra tēperamentū: ad qḋ ſequitur leſio in operationibus: vt ſupra in diffōne febris: ⁊ hoc ſiue per ſe: ſiue per accñs hoc fecerit. ¶ Augmentās eſt oē id: qḋ ſiue per ſe: ſiue p accñs p̄dictā adauget caliditatez. ¶ Cōſeruās ſiue cuſtodiēs eſt oē illud: qḋ phibet ei⁹ reſol'onē: ſiue extinctionem: aut qḋ in ei⁹ cām mālez ꝯuertit aut efficientē: aut cuſtodientē: ⁊ oīs error in curatione ꝑueniēs: ⁊ q̄lz talis cā eſt: aut nālis humor in q̄ntitate: aut q̄litate peccans. aut dimiſſio cōſuetudinis: ⁊ hꝫ: aut nō nālis: vt aer calitate extriſeca aut frigiditate: aut p̄ter nāz: vt apa: vel alia egritudo. Ab his. n. trib⁹ ſumit act⁹ curatiuus principal'r. vt. x. terapē. ⁊ ideo dꝫ medicus ea oīa tria mēorie bn̄ cōmendare: vt ſciat egrū aut aſtantēs in ipſis examinādo: cāꝫ ſubtil'r inueſtigare ex quib⁹ coſus medicinalis in ſuis integratur terminis: vt oſtendi i practica mea. tracta. p. 3. cap. Et breuiter ad triplex genus reduci pōt: vt. ſ. p̄ ad indebitū occurſum rerū nō nāliū: p q̄s medicus diſcurrit. Aui. 2°. ad pororū conſtrictionē ſiue phibitā trāſpirationē ex occurſu frigiditatis extrinſece aut intrinſece. vn̄ calor conculcat ⁊ ebulit. 3°. ad
E corpis diſpōnē: q̄ paſſibile: ⁊ aptū calorē recipe extraneū. ¶ Un̄ h̄ ſcito: ꝙ corpus p̄ ⁊ magis febri ꝑpatū: loquēdo de diſpōne febrili in ſe: ⁊ abſolute ⁊ nō ꝯcte pp Aui. eſt corp⁹ cal'm: ⁊ ſic poſtea cal'm ⁊ hu. deiñ. frigidū: ⁊ ſic vltio fridū ⁊ hu. nā in hn̄tib⁹ ſimbolū facilior eſt tranſitus. p̄ de gn̄one. ¶ Cā aūt finalis febris eſt opatiōes nāles ſenſibil'r ledere. Et q̄ de cauſis ſic actū eſt attēde ad clariorē febris intelligētiam: ꝙ q̄ntuplex eſt mod⁹ māe nec̄io in febre putrida reperte. ¶ Prima qdez eſt mā ipſi febri appropriata: vt tertiane colra q̄ttidiane fl'a. ⁊ hui⁹ actu putreſcēs: ⁊ eſt cauſa coniuncta: aut non putreſcēs ſtās ſub for° cauſe añtis. ¶ 2° q̄ nō eſt cōiuncta: nec añs: ſed his nec̄io ꝯiuncta: ⁊ eſt vapor groſſus per corpus ſparſus: ⁊ mēbra inficiens eleuatus a fecibus: aut a māebus muceoſis flāticis in inteſtinis inuentis: aut a māebus corruptis in meſeraicis: aut in ſtō: ſiue ſit chiluſ: ſiue hūidi'as alia: ⁊ hoc per actionem caloris putredinalis calefacientis ⁊ illas tales mās ſubtiliātis ⁊ eleuantis ⁊c. ¶ 3° eſt mā. feroſa ⁊ vnctuoſa: ſiue aq̄ſa ſanguinis per eādez calitatē diſtēperata ⁊ calefacta per corpus voliſis: que tñ nō ſic diſtēperat: vt febrē ex ſe facere poſſit: imo ſic a febre depēdet: vt amota febre remoueat ⁊ ipſa calitas talis: ⁊ eſt ſicut calitas: que remanet in parietibus domus cōbuſte per extinctionē eius. ¶ 4° eſt mā his oībus ſubtilior ſuccata: ⁊ eſt mā vaporoſa: q̄ put ab humiditatibus hinc inde in corpe exñtib⁹ eleuat. ⁊ p habitū totius ſpargitur ad poroſitates extrinſecas cutis ⁊ per illas iſenſibil'r expellit. ſic etiaz accidit hoībus in ſanitate. ¶ 5° diſtincti⁹ loq̄ndo eſt vapor putrid⁹ a medicis: vt infra. 5. ca. putrida fuligo dict⁹ eleuatus ab ip̄a mā putrida: ⁊ q̄ eſt cā ꝯiūcta febris ⁊ imediata magis cor ip̄m iſiciēs: ⁊ ad ip̄m p ꝯcauas venarū: ⁊ arteriarum pueniēs. ¶ Et ex his collige: ꝙ p° ⁊ 5° ſūt cāe febris reliq̄ v̄o tres ſunt nec̄io ꝯiūcte his: ⁊ ſic clar̄ hēas ⁊ ꝯphēdis: q̄uo ſe hn̄t cāe febris putride: vt ab his ſumūt canones curatiui in gn̄ali: vt facil'r ꝯphēdē poteris īfra 5° ca. ⁊ h̄ de cauſis.

F **Capitulum .iij.** De ſignis febrem in vniuerſali ſignificantibus.

Et quoniā febrium noticia perfecta haberi non pōt abſq; ſuorū ſignorū cognitione ſpāl'r q̄ ad nos. vt. 10. terap. hinc de eis copioſiorē q̄ potero traditionem faciam: ea ſub ordine ponendo: de quo ſtatim. ¶ Et q̄ ante aduentum febris ⁊ maxime putride ambaſiator qdā magna comitatus caterua venire cōſueuit: h̄ ō ipo aliq̄ prius. noiat aūt hic a me male accept⁹. hal mel iletu ab Aui. q eſt diſpō ad febrē p̄uia: nō tñ eſt febris: ⁊ ſi. xvj. continētis. 2. ca. febris dicat: q̄ nō niſi diminutiua erit: ⁊ h̄ familiā hꝫ. vt capitis ḡuitatē. mutationē in colore faciei. pulſus varietatē. mutationē in egōnibus. ⁊ vrina in qualitate q̄ntitate ſb̄a. ⁊ hui⁹. in reliq;ſq; ſupfluitatib⁹ eſt pte q̄ntitatis. ⁊c. Suntq; de familia eius. alices. oſcitationes. pigritia. corpis laſſitudo. cōmotio ſōni ⁊ vigilie. ꝯſtrictio anhelitus. tenſio ipocūdriorū. illoꝝ. nauſea. fetor egōnū ⁊ vrine. ¶ Et q̄ iam
G ꝯcepi q̄ mihi poſſe erit magis mēorioſe ꝑcedē. hinc de ſignis ipſis ordinē faciā: cū ordo ad mēoriā faciat. ō memoria ⁊ reminiſcētia. ordini gal. 2° tegni adherētē. qui tal' eſt. Signoꝝ febrē in vlī ſignificātiū q̄dā ſūt a ſb̄alitate. q̄dā a q̄litate mutata q̄dam ab exeunte mutato. ñ nulla ab actionib⁹ leſis ſūpta. Exēpluz primoꝝ: vt calitas vehemēter mordicati
H ua ex tactu a medico cōphenſa: ꝑpter qḋ ſcito vt in p̄ntia nob ſufficit: ꝙ triplex eſt febris. qdaz eſt magna ⁊ diuterna.

quedā puā miūs. q̄dam inter has media. Dr̄ nāq3 magna ⁊
b auſtera magis ſua qualitate q̄3 q̄ātitate vapoꝝ in qua tactu
cōp̄bēditur cal'itas mordicatiua valde: vt ſunt acute: pacu
te ⁊ hmōi. Parua v̄o q̄litate. ſ. in q̄ leuis pcipitur mordica
tio ac triſtitia: vt ſūt flātice ⁊ h9 marīe qn̄ nō ſūt ex flāte ſal
ſo. Media v̄o: in q̄ media inter has mordicatio cōp̄hēdit':
vt ſūt tertiane nō pure. pura. n. ex pte mordicatiōis ei9 pōt
īter acutas collocari: ⁊ de h̄ īfra ſuo cap̄. ⁊ ſic hr̄: q̄ in oī fe/
bre ſentit' tactu diſtēperantia caliditatis ex pte mordicationis
3 vehemētia ſuauis. ⁊ medie īter has. Ex q̄bus infert' p̄: q̄ q̄
dā veriſili ꝯiectura p̄t medicus de ſpē ipſi9 febris iudicare.
vt cū pcipit calorē vehemēter edacē ſup̄ ꝯolicā. ſi mitiorē
ſup̄a ſanguineā. ſi adhuc mitiorē ſupra flāticā: aut melicā:
⁊ h̄ ſp ceteris parib9. Et h3 febris putrida: vt in p̄n° fortius
ſprimat: ⁊ in ꝓceſſu min9 reſol uto ſbtili. ⁊ h̄ mā ente hōge/
nea. i. ethica aūt eſt ꝯ3. q2 p̄ caliditas pcipit' ſuauis deinde re/
manēte manu p tp̄s pcipit' mordicatio: vt p̄ de differentijs
febriū īfert'. 2° q̄ cū in ꝓceſſu pcipit medicus caliditatē3 fieri
mordatiorē: poterit ſup ethero genceitatē arguere māe lcōe
nouā3 moueri mām: In effimera aūt eſt caliditas ſuauis non
mordicatiua: de q̄b9 febribus ſcōndo ordinē iceptū pl'a alia
ſigna ponā ſic exēplificādo de p̄ ordie a ſbalibus ſūpto. Nā
in p̄n° ſentit' vtpl'3 ſiē frig9 deide ſucceſſus caliditatis. ⁊ p̄n̄m
ſic ab augmēto diuerſificat'. Qd̄ ſi fuerit ꝯtinua putrida: in
q̄ non pcipit' i p̄n°. frig9: ſ3 caliditas. poſt tn̄ caliditatis p̄n̄m ſeq̄/
tur p̄ duas horas vel tres: vel circa diuerſitas in caliditate ex
pte augmēti ei9. In effimera aūt nō appet iſta vl' tāta diuer
ſitas ſui p̄ncipij ab aug'° pp hōgeneitatē3 māe ſpūal'. cuius
ꝯriū ē in hūorali. ℭ Ex̄m ſcōꝝ ſignoꝝ· mutatio coloris fa
ciei oculoꝝ: aut toti9 ad citrinitatē palliditatē: ruborē fuſce
dinē ⁊ hmōi. Sil'r mutatio coloris lingue ad albedinem: ad
ſiccitatē: hūiditatē: aſpitatē: ⁊ h9. Sapor mal9: vt amarus:
acetoſus: ſalſus nimium dulcis: putridus: inſipidus ⁊ h9.
Nariū ſiccitas aut hūiditas ſupflua. fetore egōnū ⁊ vrine.
ℭ Exm̄ tertiorū: vt mutatio in egōnib9 ⁊ vrina ex pte q̄ātita
tis. Itē aliaꝝ ſupfluitatū m'titudo appens: vt ſputi: horbō
ſudoris ⁊ hmōi. pp qd̄ nō. q̄ terminatio febris in p̄ma die
cū ſudore rorido ē ſignū effimere ꝓpter ſbtilitatē māe. Qr
ſi fuerit copioſus ⁊ hūoroſus erit ſiḡm putride: ⁊ h̄ ꝯtingit
in tertianis puris de mā valde ſbtili: ⁊ pauca: crudi as ap/
parēs in vrina in p̄n°. euēt9 eius. S3 hic aduerte: qd̄ in hoc
cōtingit tripl'r errare: p̄ qn̄ mā decīſa ypoſtatica non a ve/
nis: ſed ab alio loco venit digeſta. 2°. qn̄ nō eſt v̄a ypoſtaſis:
ſed eſt flā digeſtū calore carminalū. 3°. qn̄ p̄n̄m eſt breue: vn̄
in vrina appet ypoſtaſ augmētū: ⁊ credit': q̄ ſit p̄ncipij vt in
pacutis. ℭ Exm̄ q̄rtoꝝ: mutatio ipulſu ex pte ſuaꝝ differen
tiarū: ⁊ diuerſitas in eo: vn̄ diuerſitas ei9 in p̄n°: ⁊ aug° eſt
ex ꝓprietatib9 putride. Auic. de ſignis febris putredinis.
coartatio eius ⁊ maxime in putrida. dilatatio ei9 p9 p̄n̄m: ⁊
diminutio in fine ei9. Rigor: horripilatio. reuolutio poriſ/
morum dolor ſiue g̃uitas capitis: inqetudo: pigritia: corpo
ris laſſitudo. nocumentum in anhelitu in ſōno: ⁊ in vigilijs:
in ipocūdrijs in ilijs dolor aut tenſio: nauſea: ⁊ ſilia ſtōi no/
cumēta. Et qm̄ ſpo ieſu duce me copioſū3 eē de ſignis earū
febriū in gn̄ali: ex q̄bus de ipſis pfecta hēbit' notitia: hinc a
multo pluriū recitatiōe ſupſedeo: neq3 aliq̄s me mordeat:
ſi copioſus fuero: qm̄ ſine eoꝝ ſcīa febris nō cognoſcetur: ⁊
k ſic recte medicari non poterit. dicente. Aui. p̄° q̄rti. de cura
putridarū. Scias q̄ non eſt poſſe tibi vt cures febrem niſi
p̄mus cognoueris eā. Gal'. p̄ regis acutoꝝ: p̄mus intendēdū
eſt ad cognoſcēdū egritudinē q̄ ſit in ſua eā: ⁊ poſtea ad me
dicandū. Sit itaq3 medicus de ipſorum notitia ſollicitus.

1 Signa tēpoꝝ gn̄alia. Conati ſūt ſapientes egritudini/
bus mālibus ſalubrib9 q̄tuor aſſignare tpa p̄n̄m
augmētū. ſtatū ⁊ declinationē: ⁊ h̄ io qm̄ ꝯp̄hēderūt ipſas a
p̄n°: eaꝝ vſq3 ad finē in vna non pmanē diſpōne: q̄ q̄dē medi
cus neſcio cognoſcere d3: ⁊ ſi ea nō intellexerit: g̃uiter ledet
infirmū neſciēs q̄d in p̄n° q̄d in augmēto: in ſtatu: vel decli/
natiōe debeat egrotāti exhibere: vel auferre ex pte pot9 aut
cibi: ſōni vel vigilie ⁊ h9. Gal'. in paſſiōario. Recipiūt aūt va
rietatē. aut in edis. aut i accn̄tib9: ex q̄b9 ⁊ i cura varietatē3
recipiunt: vn̄ alia in vno tpe: ⁊ alia in alio ꝓcura earum ſūt
neccia: quare de ſignis ipſoꝝ tēpoꝝ dicere duxi neceſſariū3.
ℭ Signa itaq3 p̄in̄m ſigñanda diſtinctiōe ſumpta penes cām
ſunt ſigna: q̄ ſequūt' actionē nāe: ſiue ꝯtutio in mām ex pte
digōnis ⁊ indigōnis. ſiue ſignoꝝ digōni ꝯriorū. vn̄ p̄in̄m eſt
qn̄ egritudo incipit: ⁊ eſt in actu nullo māifeſto apparente
veſtigio digōnis. eſt. n. tp̄s: in quo calor ſuffocat' a mā: ſicut
debil' flāma a lignis viridibus ⁊ hūidis. ℭ Augm̄ti v̄o cu3
ſigna digōnis incipiunt appere: ſ3 i pfecte. Et eſt tp̄s: q̄ calor
nālis mouet' ad reſiſtēdū māei motu manifeſto. ℭ Status
v̄o cum ſigna apparēt ꝯplete digōnis: q̄ tpe eſt fortiſpugna
inter nām ⁊ hūorē: nō tn̄ ipm pfecte vicit. ℭ Cū aūt mā ſic
digeſta expellit': quo tpe ē nā pfecta vincēs: tūc ē ꝺclinatio.
ℭ Signa aūt principij diſtinctiōe ſūpta penes accn̄a ſunt: qn̄
in p̄n° euēt9 accn̄a vniformiter ſe hn̄t. Augmenti: cū augēt'.
Stat9: cū ſunt ſeuiſſima cōpatiue: nō tn̄ abſolute. Declīatio
nis v̄o cū remittunt'. Et hec tpa p marīe ſunt deſcripta ꝓut
febrib9 ꝯueniunt hūoralibus. ℭ Diſtigui tn̄ pn̄t. ⁊ 3° penes
eſſentiā morbi. vt tūc ē p̄in̄m. qn̄ morb9 icipit ⁊ eius eēntia
ſm̄ vnā ⁊ vniformē remāet diſpōnē. Augmētū v̄o cū mor
bi eēntia ſenſibil'r augēt': vt caliditas i febre. Stat9 v̄o. cū non
āpli9 augēt': ſ3 ei9 eſſentia ſtat i ipſo eē vltio. Declinatio cu3
morbi eēntia remittit': ⁊ hic mod9 eſt magis vl'is nō tn̄ fe/
brib9: ſ3 a̅pāib9: ⁊ alijs ꝯueniens morbis: ⁊ q̄ dicta ſunt de
ipſis penes actionē nāe in mām hn̄t intelligi de eis: vt mor/
bis inſunt ſalubrib9. nā de mortalib9 al'r ⁊ q̄ſi p ꝯriū3. nam
augmētū i morbo mortali eſt qn̄ oppoſitū3 digōnis. vt pu/
tredo vī ſenſibil'r augeri. ſtat9 qn̄ mā eſt in vltio corruptio/
nis ⁊ iterficit: tu ad h̄ ꝯſidera. ⁊ h̄ tpa vl'ia ꝯſueuerūt vt q̄ſi
coicidere ſemp cū tpib9 pticularib9: ⁊ marīe i febrib9 ꝯuāti
bus mām ad vnicā expulſionē. In his aūt: q̄ ſūt pluriū cri/
ſiū pn̄t coicidere ⁊ nō coicidere: ⁊ ſm̄ plurimū nō coicidūe.
⁊ in eis ⁊ in febrib9 cronicis ꝯpoſitis interpolatis ⁊ marīe
in his: q̄rū potiſſimi ſunt ſup innadentes. ℭ Ipſa vl'ia vt plu/
mū valde ꝯfūdūt': ita vt aliqn̄ appeat augmentū vel ſtat9: ⁊
poſt iterū appet p̄n̄m ⁊ augmentū: h̄ idē q̄nq3 i acutis ⁊ ſim/
plicib9 appet pp nouā mā3 ad locū putredis eē motām d̄ſſi
nente prima ⁊ hoc marīe ꝯtingit hodiernis tpib9 ꝓpter in/
ordinatū regimē ab hoībus factū: qd̄ ab antiq̄s nr̄is fieri n̄
ꝯſueuerat: ad qd̄ ꝯcurrit error ex pte medicātiū infirmoꝝ:
⁊ rerū que extrinſecus ſunt. ℭ Et hic aduerte: q̄ p̄dcā tpa
q̄mōcūq3 eoꝝ diſtinctio ſumat' ex pte māe ⁊ accidentiū nō
in oīb9 ſenſibil'r reperiunt' morbis vt adinuicē cōdiſtincta:
q̄ nō ſolū ꝯtingit ꝓpter ꝯfuſionē eoꝝ ex pte māe: vt dictu3
eſt aut regiminis mali: ſed etiā ex ipſa diſpōne morborum
vt verbi gr̄a q̄nq3 vt Auic. aliq̄ erit febris: que terminabit'
in duobus paroxiſmis: primus erit principiū augmentum
⁊ ſtatus. ⁊ ſcōs erit declinatio. Itē aliqua febris eſt tota vt
ſtatus: vt homotena: aut vt augmentum: vt peraugmaſtica:
aliqua vt declinatio: vt augmaſtica: vt infra de ſanguineis.
Itē3 ex parte accidentium: aliqn̄ eni accidit alicui robuſto
febris remiſſoꝝ accidentium: ita vt nō impediant eū a ſoli/
tis opationib9: ⁊ cu3 venit ſtatus: quo in tpe ipedietur: ⁊ cre/
ditur: q̄ ſit principiū: ⁊ tunc apparēt ſigna digeſtionis: ⁊ ſic
comprehendis: q̄ multis cōtingit modis errare circa indi/
cia temporū vl'ium febris: ⁊ ideo bene conſidera. m

Signa tēporu3 particularia. Et l3 rubrica ſit de ſignis
in vl'i: tn̄ hoc loco duxi vtile ad maiore3 breui/
tatem de ſignis tēporu3 particularibus pertractare. Et itaq3
principiū pticulare in febrib9 inuadētib9 cu3 frigore ſigno
ſūpto a ſubſtantialiter inherētibus fridītas pcepta ⁊ marīe
in extremitatibus: ⁊ p̄cipue in extremitate auris: ⁊ naſi: q̄
litate mutata: palcdo: citrinitas faciei: ⁊ totius. Ab exeūte.

mutato p alear tas vrine: ab actione leſa coartatio pulſus:
paruitas ɔbilitas pp calorē eē ſuffocatū:grauitas corporis:pi
gritia:anguſtia:tarditas motuū:pfunditas ſōni:mollificatio
palpebrarū:tinnitus:ſternutatio:tuſſis ſicces: ⁊ qñq; ſaltus
tipoꝝ. Jn febribus aūt iuadētibus abſq; frigore nō reperit ri
gor:frigus aut horripilatio:ſ; in eaꝝ pn° apparēt ſigna vl/
tra hec iā dicta:⁊ nō pcipit caliditas aliq̄ vltra ɔſuetā addita:
vʒ nō pcipit ſic pulſus coartatio:ſ; bñ puitas:⁊ debilitas:⁊
hec ɔſueuerūt appere in pma pte pncipij.⁊ aduenīēte ſcōa:
ſi frigus fuit in pª corp⁹:aut frigore:rigore ⁊c̄.ſentit alleuia
ri:⁊ reliq̄ fmittit:⁊ caliditatē expādi p corp⁹:nō tñ ꝙ venerit
adhuc ad extrema:nec tāgēti pcipit ſubito: ſ; opʒ vt man⁹
ſupra mēbrū morā trahat. ℂ Augmēti āt ſigna ſunt a ſub/
ſtātialr inherētibus caliditas in toto expāſa:⁊ manu pcipit a
q̄litate mutata colorat facies ab exeūte mutato vrine colo/
ratio ei⁹ ingroſſatio:ab actione pulſus magnificatio:veloci
tas:⁊ frequētia in eo:⁊ marie in pª ei⁹ pte. Jn ſcōa vō pceſ
ſus caliditatis ad ſummū ei⁹. ℂ Poſt qō accidit ſtat⁹:in q hec
caliditas:q̄ ſic ad ſummū ei⁹ venit:remanet p tp̄s cum illa vni
formi intēſione:⁊ marie in pª ei⁹ pte:nā i 2ª:⁊ ſi ſit intenſa
valde reſpectu eius:que erat in augmēto:tñ eſt remiſſior veni/
ens ad declinationē reſpectu ſui ipſius i pª. Cōſimiliter pul
ſus maior velocior fit ⁊ frequētior. ℂ Jn declinatione vero
equatur caliditas dicta:⁊ pulſus: ⁊ incipit corpus ſudare ⁊
alias euare mās:ipoc.in capſula eburnea inquit. Cū partes
pectoris ⁊ circūſtātes cordi incipiūt remitti in caliditate:⁊ ex
trema ſunt illis calidiora ſiue partes inferiores: tūc eſt ſignum
certū declinationis:⁊ tu ad noticiā hoꝝ oium ſis ſollicitus.

A **Pronoſtica** febris eſt morbus ceteris moleſtior:⁊
piculoſior. yſaac ō febrib⁹. nam ex ea
oia ledūt mēbra:⁊ vtutes oēs.⁊ reliq morbi vnū tñ ledūt:
⁊ idē octauo ſcribit tera. pptēr qō dicebat medicus ſlorēti
nus:adeſt febris.ḡ male.⁊ iō nō facile ſalutē ſpōdebis pñte
febre. ℂ Et deteriores qdē febres ſunt iſepabiles qbus pu
B tredo eſt ad itra venas dciñ ille:q̄ eradicant in qbus eſt pu
tredo in toto corpe:aut in partib⁹ cordis. ℂ Febris calida de
terior:⁊ frida magis mortifera. Damaſcenus i aphoriſmis.
ℂ Et idicatione ſūpta ab etate. febris mulierib⁹ eueniēs ō
terior alijs parib⁹ febre eueniēte viris febris eueniēs ſenib⁹
deterior eueniēte pueris ⁊ iuuenib⁹:⁊ marie ſi ōcrepiti ſue
runt.ipſoꝝ eni febres vt plurimū iterimūt:febres accidētes
pueris ſūt ōteriores eueniētib⁹ iuuēib⁹.⁊ h ſp ceteris pib⁹.
ℂ Jndicatiōe vō ſūpta ab arte ⁊ regione febres in exercitā
tib⁹ artes febriles ſūt min⁹ male ⁊ ſuſpecte q̄ʒ in exercitāti
bus artes fulonū piſcatorias ⁊ hmōi. Jtē min⁹ ſuſpecte ſūt
eueniētes ocioſis q̄ʒ his:q exercitio vti ɔſueuerūt.itē eueni
entes i ɔſtitutione ⁊ regiōe frida ⁊ humida ōteriores ſunt
C his:q̄ i calida ⁊ ſicca. ℂ Jndicatiōe vō ſūpta a tpe āni. hiema/
les ōteriores ſunt:deiñ autūnales:ō qb⁹ dr̄. Febres autūna/
les aut lōge aut mōtales ēt vulgari nro.min⁹ vō male eſti/
uales:deiñ min⁹ male ⁊ minime mortifere vnales pptēr tē
peram ētū vtutis ⁊ fortitudinē ⁊ h itellige ɔſiderata febre i
ſe ⁊ abſolute ⁊ nō ɔ̄pte. ℂ Jndicatione ſūpta a vtute. eueni
ens ōbilibus ōterior:vñ febres cronice eueniētes ſenib⁹ vt
plurimū iterficiūt pptēr ōbilitatē vtutis:vt infra. de aphori/
ſmis:⁊ qñ ſenib⁹ accidūt febres acute ſunt mortifere:vt in
fra in aphoriſmis.nā hic calor pter nām eſt multū diſtans a
calore corꝑ nāli:⁊ valde corrūpit ſubſtātiā ei⁹ ſpirituoſam.
D ℂ Jndicatione vō ſumpta a ɔſuetudine ſunt deteriores q̄
accidūt nō ɔſuetis pati.hi.n.nō niſi a forti patiūt cōiuncta il
lud ſenis nſi:vt infra i morbis piclitātur minus egrotātes:⁊
⁊ ſunt pdicta a rebus nālibus ſumpta. ℂ Jndicatione vō a
nō nālibus ſumpta:vt pmo ab aere:nā aer calidus ⁊ ſiccus
ad febres pparat:⁊ iō cū pcipit aerē ad caliditatē ⁊ ſiccitatē
diſtemperari:pnoſticandū de febribus futuris: idē operat
conſtitutio calida ⁊ ſicca:⁊ ideo plus ceteris quadris eſtas
abſolute plus ad febres preparat:deinde poſt eā autūnus

poſt autūnū ver:vltio hiems:vt infra in aphoriſmis:vnde i
ſumma oium tēporū magis febris inductiuū eſt illud: qō ē
ſm plurimū ⁊ vehemēter in calido ⁊ ſicco diſtēperatuʒ. Jn
actu autē in vē minus febriunt hoies poſtea in hieme dein
de in eſtate:poſt autē febriunt in autūno:⁊ in hieme egritu
dines acute:vt cauſon:tertiane:ɔtinuē ⁊ hmōi.febres fiunt:
quarū oium cā reddit ab Ariſtotele p pblematū pblema/
te.6. ℂ Jndicatione vera ſumpta a cibo ⁊ potu cali ⁊ ſicci
ad febres amplius diſponūt:q ſi fuerint calidi ⁊ humidi ⁊
tarde penetrabiles:vt viſcoſi:⁊ hmōi magis febres inducūt
⁊ ſemper ſupponēdo fortes alia paria.itē motus fortes ⁊
exercitia ſuperflua:⁊ artes multū laborioſe:⁊ hmōi magis
pparant:⁊ balnea cala. Jtē vigilie plurime ⁊ hmōi:cōſimi/
liter repletio ſupflua:aut inanitio ſupflua. Sicq; de animi
accidētib⁹ dicat. ℂ Ab ipſa egritudine tāq̄ʒ a re pter nāʒ:
vt cū cognoſcit medicus febrē:poterit pronoſticari de ſalu/
te cito:aut tarde futura:vt ſi fuerit effimera:que difficile co
gnoſcitur:vt infra de ea:⁊ facile curatur poterit pdicere de
eius terminatione:que erit in. 34. horis:⁊ terminabitur vt
ſupra ſudore rorido:⁊ hoc niſi interuenerit malitia ex par/
te reginunis ⁊ alioꝝ:vnde qñq; ptēdit ad quatuor dies:de
inde trāſit ad putridā.⁊ iō tu eſt in hoc cautus ɔſilr ſi fuerit
ethica prie:aut ſcōe:ad tertie ſpēi:de quibus oibus ſuo lo/
co dicet. Jtē ſi cōprehēderis mām eſſe viſcoſam groſſam.⁊
hmōi:arguēdū de lōgitudine egritudinis:⁊ maxime qñ vir a
tus fuerit fortis. Et hic nota:ꝙ rōne māe ceteris paribus
longior eſt flātica q̄ʒ colerica ſimplex.⁊ febris ex colera ⁊
flāte facta inter has eſt media:nā colera iuuat ad digōnē ⁊
reſolutionē ⁊ citā terminationē:⁊ lʒ ita ſit tñ rōne ſumpta a
vtute talis lōgior eſt q̄ʒ pura flegmatica de cōſili flāte ⁊c̄.ſp
ceteris paribus.⁊ ratio q: difficilius agit vtus contra duos
hūores ⁊ tardius vincit.itē ⁊ duob⁹ plus reſoluit ⁊ plus
aggrauat:⁊ rō q: in tali caſu reperit duplex pugna: vna:q̄
eſt in hūoribus inter ſe in qua virtus debilitatur reſolutio/
ne ſpirituū facta.ſcōa que eſt virtutis in humores:in qua ēt
debilitat.vbi autē eſt mā ſimplex vnica tātū eſt pugna. pōt
etiā hoc idē ɔtingere ex parte ꝑoris pprietatis caloris pu/
tredinalis:vñ plus vtus timetur. ſed de his magis infra de
tertiana nō pura. Jdē iudica ex parte accidētiū:vt qñ fuerit
ſeua aut mitis. Seuitas enim arguit ſup mām acutam:⁊ ſic
habea indicationē ſumptā a ſpecie egritudinis: cauſa eius
ex accidēte:ſpecie cū dicitur effimera:aut ethica.cauſa cum
dicitur mā viſcoſa groſſa:accidente:cum dicitur ſeuum aut
mite. ℂ Pariformiter eſt pcedendū p noticia longinquita/
tis ⁊ propinquitatis tēporum febris ⁊ maxime ſtatus.nam
alioꝝ noticia eſt marie neceſſaria pptēr ſtatū:vt. 10. terapē.
reſpectu cui⁹ marie ſumit idicatio euacuatiua ex pte diete.
ℂ Dicamus itaq; incipiētes a rebus nālibus. Jndicatione ſū
pta a vtute.qm̄ ſi fuerit debilis:ſtatus erit ppinquus:⁊ q: ci/
to terminabit ⁊ ad mortē.2° vō de differētijs febrū. ⁊ 3°
de criſi. Si vtus erit fortis:breuiabit egritudo:ſi debilis p
longabit:⁊ loquit de ſalubribus:⁊ Auicē. in mortalibus ⁊
ſic tollit ɔ̄dictio. verū cuʒ ex aliqua egritudine cōprehēdis
vtutē ſubito debilitari:⁊ maxime in hoie forti:exiſtima ſta/
tum ppinquū:⁊ h pluries videbis ⁊ maxime in febri. peſti/
len. indicatione ſumpta ab etate:vt q: calida:vt iuuentus ci
tius adueniet ſtatus:⁊ ſimiliter in tpe calido:⁊ a ſexu: q: in
mulieribus plongabit. in viris breuiabit. ⁊ ſilr diſcurrēdo
per alias eo ordine vt ſupra. ℂ A non nālibus rebus:⁊ q: in
aere frigido conſtitutione frigida:regione frigida plongat
egritudo. in calo ⁊c̄. ecōtra.⁊ pariformiter dicat de alijs re
bus calidis reſpectu frigidarū talibus actu vel potētia. naʒ
quies dr̄ frigida non actu:ſ; potentia.q: apta infrigidare:⁊
ſic de alijs. ℂ A rebus preter nām:⁊ primo a morbo ipſo:
⁊ h tripl'r:primo a ſpē egritudinis 2° a cauſa eius. 3° a ɔdi/
tionibus in ipſis paroxiſmis inuētis. Exemplū primi. vt q:
pcipio febrē eſſe tertianā purā:ſcio ꝙ ſtatus erit ppinqu⁹:⁊

⁊ prin^m^.⁊ augmētū breuis.ꝙ ſi fuerit ꝗtidiana flātica:ſcio:
ꝙ ſtatus erit lōginquus:⁊ principiū ꝯīr ⁊ augmētum indi/
cabo lōga.⁊ breuiter ex acuitate:⁊ cronicitate febris: de q̄ i
fra arguo ⁊ ꝓnūcio tpa futura ipſaꝝ longa: aut breuia:aut
medio mō ſe hēre.q̄ſi.ſ.ꝯpꝛehēdo febrē eē mediā inter acu
tam ⁊ cronicā:qḋ cōpꝛehēdit a mā peccāte.⁊ ſic aggredioꝛ
ꝓni.nā groſſities ⁊ viſcoſitas māe arguit ſup cronicitatem.
Subtilitas aūt ſup breuitatē.ꝙ ſi medio mō ſe habuerit me
f dio mō ſe hēbūt tpa eius. ¶ Et hic nota. ꝙ groſſities māe
arguit eē ex pmanētia egritudinis in ſua vel in vna diſpōne
vt infra in aphoriſmo. vñ qñ inuadit paroxiſmus hora vna
⁊ 2^a^ ⁊ 3ª die ⁊ 4^a^ in eadē:tūc dr̄ remanere ⁊c̄.⁊ ſapit nām
cronicitatis.vñ Aui.⁊ ſeruās horā vnā eſt lōgi ſpacij de co/
gnitione horaꝝ ⁊ ꝓpīe ſtatus. Itē ſi in diebus ereticis non
g apparebūt euōnes aliq̄:ſcias ꝙ eſt cronica. ¶ Exēplū tertij.
Septē ſunt cōditiones paroxiſmi:a qbus ſumit̄ indicatio ḋ
lōgitudine ⁊ breuitate febris:qnq̄ ſumunt̄ a moto aut a qe
te. Pria a motu ſumpta eſt anticipatio:poſtpoſitio:⁊ equali
tas inuaſionis.ſc̄da lōgitudo:⁊ breuitas paroxiſmoꝝ.tertia
fortitudo ⁊ debilitas ipſoꝝ.q̄rta facilitas ⁊ difficultas acci/
dentiū ⁊ incolumitas ⁊ columitas eoꝝ.quinta accidētiū ip
ſoꝝ multitudo aut paucitas.ſexta a qete lōgitudo ⁊ breui/
tas interpolationis. Septia puritas:vel ipſius ipuritas. Et
ꝓſequendo de p^a^ ſcito ꝙ iſta diuerſitas eſt aut ꝓpter mām
aut ꝓpter v̄tutē.nā ſi fuerit pp v̄tutē vniformiter reſiſtētē:
poriſmoꝝ ordinatio v̄tute ente forti.tūc iudica egritudinē
longā ⁊ ſtatū longinquū.ꝙ ſi fuerit cū debilitate v̄tutis ex/
pecta mortē ⁊ ſtatū ꝓpinquū. Paroxiſmi qñq̄ anticipāt eq̄
liter:⁊ dr̄ anticipatio abſoluta:qñq̄ ineq̄liter:⁊ dr̄ anticipa/
cio ſupfluēs:qñ multuꝫ ⁊ ineq̄liter anticipat vn^9^ ab alio : ⁊
dr̄ anticipatio diminuēs: qñ paꝝ anticipat ⁊ ineq̄liter vnus
ab alio. Ad ꝓpoſitū q̄ādiu ſtat āticipatio abſoluta ⁊ eq̄lis nō
apparētibus ſignis digōnis:tūc eſt pncipiū: ⁊ cū anticipatio
incipit augeri ⁊ fieri ſupfluēs:⁊ incipiūt appere ſigna digō/
nis:tūc eſt augmētū:⁊ cū anticipatio ſupfluēs ſteterit : tunc
eſt ſtatus ⁊ cū anticipatio poſt ſtatū fit diminuēs:tunc eſt de
clinatio:⁊ ita ex notitia pricipij ⁊ augmēti lōgi arguit̄ ⁊ ſta
tus lōgingtas:⁊ febris cronicitas. Silr̄ dicat̄ de poſtpoſitio
ne.nā q̄ādiu paroxiſmi poſtponūt poſtpoſitione abſoluta ⁊
eq̄li nō apparētib^9^ ſignis digōnis.nec etiā ꝯrīs:tūc eſt princi
pium:cū v̄o auget̄ ⁊ incipiūt appere ſigna digōnis: tunc eſt
augmētū. Cū v̄o poſtpoſitio ſupfluēs ſteterit:tūc eſt ſtatus:
cūq̄ incipit poſtpoſitio minui:tūc eſt declinatio. Ex qbus oī
bus appet:qḋ anticipatio nō ſemp augmētū nec poſtpoſitio
declinationē ſignificat:ſed anticipatio ſupfluēs augmētū ſi/
gnificat:⁊ ꝯſimiliter poſtpoſitio ſuperfluēs declinationem.
Tu tñ ſemp nō i hoc ſigno ſolo ꝯfidas:ſed cū eo attēde alia:
h ⁊ maxime ſigna digōnis ac ꝯrīa eis:pp qḋ h̄ aduerte qḋ ꝯrī
um digōni eſt duplex. vnū actu tm̄:⁊ non aptitudine:vt cru
ditas māe:q̄ eſt differēs:vt digōnē recipiat:⁊ tm̄ nō eſt ꝯrīū
digōnis appens in pn^o^:de q̄ loquūtur auctores:aliud eſt ꝯrī
um potētia:⁊ eſt diſpoſitio in māꝛ p quā cōpꝛehendit medi/
cus nām poſſe digerere ipſam mām : ⁊ tu ad hoc cōſidera.
⁊ hic nota dictū Aui.allegato cap̄ ⁊ de egritudinibus ſunt
q̄ currūt vſq̄ ad finē horaꝝ ſuarū ꝓni augmētū.⁊ ſunt qñq̄
de gn̄e tertiane:⁊ de gn̄e aſſidue:vt in peraugmaſtica infra.
Equalitas aūt inuaſionis ſignificat ſup pn^m^ aut ſtatū.ſup pn
cipiū cū ſigna nō apparēt digōnis ⁊c̄.ſupra ſtatū cū apparēt
⁊c̄.i pncipio eni pugna eſt equalis:qm̄ mā nō auget̄:ſꝫ cru/
da ſtat.in ſtatu aūt māe eſt i vltimo digōnis nō amplius au/
gmētabilis.⁊ iō equalitas ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Cā aūt anticipa/
tionis ⁊ poſtpōnis eſt māe diſformitas. nā cū ps ſubtilis in/
cipit putreſcere:tūc fit poſtpoſitio:q: p reſolutionē ꝑ ſubti
lis remanet groſſum ineptū moueri. Qr ſi ps groſſioꝛ ꝑus
putreſcit:tūc anticipabit:q: ps derelicta ſubtilis amplius ſti/
mulabit:⁊ citius mouebit̄.ad que ꝯcurrit corporis diſpoſi
tio ex parte ſenſibilitatis ⁊ obtuſionis ſenſus . quoniam

in corpe valde ſenſibili citius mouebit̄:⁊ i corpe obtuſi ſen/
ſus tardius. ¶ Ex lōgitudine aūt ⁊ breuitate.nam breuitas
poriſmoꝝ arguit febris breuitatē:⁊ ſtatus ꝓpinqtatē:vt ter
tiana:⁊ lōgitudinē lōgitudo:mediū v̄o media iter has: ⁊ cū
poriſmi icipiūt ꝓlōgari ſignificāt augmētū. ¶ Ex fortitudi
ne aūt ⁊ debilitate eoꝝ. Cū aūt icipiūt poriſmi fortificari:ar
guunt aug^m^.⁊ cū ꝓcedūt vſq̄ ad vltimū ⁊ ſtāt i vltimo. tūc
eſt ſtatus:⁊ cū tenuiūtur declinatio. Et qñ poriſmus eſt for
tiſſimus:⁊ ſuccedēs ē remiſſus:⁊ pſeuerat illa remiſſio. tūc
ꝓnoſtica declinationē. ¶ Attēdit̄ aūt lōgitudo ⁊ breuitas i
vehemētia ⁊ remiſſione accidētiū neceſſario ꝯſequētiū moꝛ
bum:vt i pleureſi.vehemētia aūt arguit breuitatē:⁊ accñas
⁊ alio in pn^o^:⁊ declinatione ibecilioꝛa iuxta illud ſenis circa
pn^o^ ⁊ finē oīa ibecillioꝛa:⁊ circa ſtatutū fortioꝛa. ¶ Ex colu i
mitate ⁊ incolumitate.nā cū accidētia ſequētia febrē:vt do/
loꝛ capitis ſincopis vigilie alienatio:⁊ hꝫ incipiunt fortioꝛa
fieri:argue aug^m^:⁊ cū fiūt quaſi importabilia:tūc eſt ſtatus.
¶ Ex multitudine aūt ⁊ paucitate:q: multiplicatio accidē/
tium arguit aug^m^ ⁊ cū ſtāt ſtatū. ¶ Ex parte qdē qetis:qa lō
gitudinis aut breuitatis interpolationis: q: vt in p̄ de criſi:
debes ꝯſiderare qetē febris:⁊ tēpus declinationis ſi fuerit lō
gius q̄ꝫ añ aut breuius:⁊ ſi accidētia fuerūt inteꝛioꝛa:⁊ ſi alī
qḋ accñs remāſit cū eis:⁊ tūc iudica aug^m^ lōgū breue ⁊c̄.⁊ ſi
milliter ex puritate ⁊ ipuritate:qm̄ puritas facit ad breuita/
tionē ⁊c̄.q̄ oīa tñ ſane itelligas.nā ex oībus his ꝯditionib^9^
pncipalioꝛ eſt anticipatio ⁊c̄. Et vt ſupra eſt multū variabilis:
⁊ iō ad efficaciter ſignificādum aggrega alia ſigna cum ea.
¶ Cōtingit ⁊ indiciū ab eis ſumptū variari per accñs:q: ꝓ
pter inoꝛdinatū regimē ex parte rerū nō nālīū. Et qḋ dictuꝫ
eſt de his complectionibus:debet pncipalr̄ afferri ad febres
habētes excreſcētias.⁊ ad cōtinuas ꝓpoꝛtionales. In ꝯtinu
is aūt ꝯcluſis:⁊ nō hn̄tibus excreſcētias:⁊ neq̄ paroxiſmos:
oꝫ recurrē ad alia ſigna dicta.⁊ tu ad ea. ¶ A rebus preter
nām ſumit̄ indicatio:vt a typis.nā cū rigoꝛ in febre fit lōg^9^
arguit lōgitudinē.breuis breuitatē aliis parib^9^. ¶ Silr̄ ab
excūtibus:vt cū accidit euātio aliqua ſudoꝛis:aut alterius ſu
perfluitatis in 2°.aut 3°.paroxiſmo:⁊ ſequēs eſt ꝓlixioꝛ:vt
antecedētes:tunc iudica lōgitudinē:⁊ qḋ euenit ex multitu
dine māe. ⁊ hoc maxime verificatur in febre ſalubꝛi. Qꝛ ſi
fuerit in moꝛtali apparēs ſignificat̄ breuitas. vñ ex illa euā/
tione v̄tus ꝓſternitur ⁊ ſuccūbit vt ſepe in febribus appa/
ret peſtiferis.⁊ de h̄ in aphoriſmo infra. ¶ Ab actione leſa
vt ſi pulſus frequēs:magnus:velox indicat breuitatē : ⁊ fe/
bris acuitatē.cōtraria contrariū. ¶ Ad ſignis digeſtionis.ſi
cito apparēt:breuitatē.ſi tarde lōginquitatē. Et ſi apparent
talia ſigna remiſſa:⁊ cū tali ꝓcedunt remiſſione pūr lōging
tatem.⁊ iō hn̄ cōſidera. ¶ Et ꝓ cōplemēto hoꝝ ſcito:ꝙ pn k
cipium in tertiana ꝓlōgat̄ et ſtatus in cōcluſa.⁊ declinatio.
in incēſiua:⁊ ſtatus ⁊ declinatio in ꝗtidiana. Aui.pn^m^ eſt lō
gum in tertiana cōparando ad ſinochā.hōtenā:cuius pn^m^ ē
occultū.⁊ in cōcluſa omotena ꝓlōgat̄ ſtatus:⁊ in incēſiua ḋ
clinatio reſpectu omotene ⁊ tertiane:naꝫ in cauſone euāta
mā in criſi remanet lōgioꝛi tēpoꝛe ſtāuia circa ſpūalia q̄ꝫ in
aliis colericis. In quartana hec oīa tpa ꝓlongātur. In fleg/
matica vero augmentū longius eſt aliis ſuis tpibus:⁊ poſt
augmētuꝫ ſtatus. Flegma aūt cū recipit caliditatē diu tenet
illā. Sed hec oīa hic ad aliqualē admonitionē poſui.naꝫ de
ipſis ſuis ꝓpꝛiis capitulis dicet̄ copioſe . ¶ Poſtremo hic l
ſcito:ꝙ multitudo materie groſſities viſcoſitas . frigiditas
eius.aeris regionis.⁊ etas fr̄a.debilitas caloꝛis : ⁊ virtutis
capacitas ſiue membꝛoꝛum ſoliditas faciunt ad febris lon/
gitudinem.contraria contrarium. ¶ Et ſi bene conſidera/
bis que dicta ſunt.facile per te pꝛonoſticum facies de mali/
cia incolumitate ⁊ moꝛtalitate febris:comparando febꝛem
quo ad eius cauſam ⁊ accidentia ad ipſum corpus indica/
tione ſumpta a rebus naturalibus:⁊ maxime a virtute ⁊c̄.
vt ſupra actū eſt. Ypo.de febꝛibus quo ad pꝛonoſticū inge.

¶ Paroxiſmos ⁊ ꝯſiſtentias declarant egritudines:⁊ tempora anni:⁊ circuituũ adinuicẽ incremẽta. 12º.pᵗ.

¶ Qui creſcunt ⁊ cetera in fine.ꝓpter hoc igit̃ ⁊ ſenib⁹ nõ ſit̃ febres fiunt acute.frigidũ eni hñt corpus. 14ºpᵗ.

¶ Acute in egritudines.in.xiiij.diebus iudicãtur.quod ⁊ de febribus intellige. 23.2ᵗ.

¶ Eſtiue q̃rtane ⁊ plurimũ ſunt breues:autũnales v̾o longe maxime que hyemi coniunguntur. 25.2ᵗ.

¶ Febrẽ in ſpaſmo meli⁹ eſt fieri q̃ȝ ſpaſmũ in febre. 26.2ᵗ.

¶ Febricitãtib⁹ nõ fortiter:neq̧ oino:neq̧ in ſupficie pmanere:⁊ nihil minuere corpus:aut contabeſcere:malum eſt magis eo qꝺ̃ ſm rõnẽ fit.h.n.lõgitudinẽ egritudinis ſignificat.hoc vero imbecillitatem. 28.2ᵗ.

¶ Circa pncipiũ ⁊ finem oia ĩbecilliora:circa v̾o ſtatũ fortiora:qui ⁊ de febri.audiẽdus eſt vt ſupra. 30.2ᵗ.

¶ In morbis min⁹ piclitant̃ egrotãtes qbuſcunq̧ ꝓprie nature ⁊ etatis tẽporis regionis ⁊ habitudis egritudo ineſt: magis v̾o q̃ȝ qbus non ꝓpriã:ſȝ aliqd hoꝝ eſt. 34.2ᵗ.

¶ Qñ eſtas fuerit veriſimilis ſudores in febribus multos expectare oportet. 7º.2ᵗ.

¶ In ſiccis tpibus acute egritudines fiunt:⁊ ſi qdem annus talis exiſtens qualẽ ꝯſtitutionem fecerit:vt in pluribus tales egritudines expectare oportet. 8º.3ᵗ.

¶ In autũno egritudines acutiſſime fiunt:⁊ maxime mortifere: ver vero ſaniſſimũ:⁊ minime mortiferuȝ:quos duos ⁊c̃.de febribus ſubintellige. 10.3ᵗ.

¶ De tpib⁹ v̾o ſiquidẽ hyems ſicca ⁊ borealis fiat. ver vero pluuioſum ⁊ auſtrinum.neceſſe eſt eſtate febres acutas fieri:maxime mulieribus ⁊ humidis natura. 12.3ᵗ.

¶ Eſtate vero quedam horum:⁊ febres continue:⁊ cauſon ⁊ ter̾ plurime. 22.3ᵗ.

¶ Quibuſcunq̧ in febribus ſextanis.i.in ſexta die rigores fiant:diſcriſſi ſunt. 29.4ᵗ.

¶ Laborioſis in febribus:in articulis:⁊ circa maxillas maxime apoſtaſes fiunt. 31.4ᵗ.

¶ Febres q̃cũq̧ nõ deficiũt ĩ diatertijs:fortiores fiũt:piculoſe:q̃cũq̧ v̾o ſic deficiũt:ſigñt qm̃ nõ ſunt piculoſe. 43.4ᵗ.

¶ Quibuſcũq̧ febres longe ſunt:his puſtule ⁊ in articulis dolores fiunt. 44.4ᵗ.

¶ Si rigor inciderit febre non deficiente debili ente corpore mortale. 46.4ᵗ.

¶ In nõ deficiẽtibus febribus ſi qdẽ:que extra ſunt frigida fuerint:q̃ vero intus ardeãt:⁊ ſitim hẽant mortale. 48.4ᵗ

¶ In nõ deficiẽte febre ſi labiũ aut oculus: aut ſupercilium: aut naſus diſtorqueat̃:aut vis ſi videat:aut vix non audiat: iã d̾bili exiſtẽte corpe:q̃cũq̧ horũ fiãt iã ꝓpe ẽ mors. 49.4ᵗ

¶ Ubi in febre non deficiente dyaria ſuperuenerit ⁊ deſipiẽtia:mortale. 50.4ᵗ.

¶ In febrib⁹ apoſtema non ſolutum ad primas criſes: longitudinem egritudinis ſignificat. 51.4ᵗ.

¶ Quibuſcũq̧ in febribus:aut in alijs egritudinib⁹ voluntarie oculi lachrymantur:nihil inconueniens: quibus vero nõ ſm voluntatem:inconueniens eſt. 52.4ᵗ.

¶ Quibus in dentibus in febrib⁹ limoſitates fiunt:fortiores ⁊ diuturniores fiunt febres. 53.4ᵗ.

¶ In bubõibus oẽs febres male exceptis effimeris. 55.4ᵗ.

¶ Febricitanti ſudor ois ſuperueniens non deficiens febre: malum.prolongatur enim morbus. 56.4ᵗ.

¶ A cauſone habito rigore ſupueniẽte:ſolutio fit. 58.4ᵗ.

¶ Tertiana vera ſi non iudicatur in.vij.periodis:longiſſima erit. 59.4ᵗ.

¶ Quibuſcũq̧ aures ſurdeſcunt:ſanguis e naribus fluens aut venter turbatus: ſoluit egritudinẽ. 60.4ᵗ.

¶ Quibuſcunq̧ in febribus quotidie rigores fiunt: quotidie febres ſoluuntur. 62.4ᵗ.

¶ Quibuſcũq̧ in febribus yctericia ſuperuenerit ante. vij. diem:malum. 63.4ᵗ.

¶ Quibus in febribus.in.vij.aut in.ix. aut. xj. aut. xiiij. die yctericia ſuperuenerit:bonum:ſi non dextrum ypocundrium durum fiat.ſi vero non.non bonum. 64.4ᵗ.

¶ In febribus circa ventrem cauma forte: ⁊ cordis morſus vel tremor malum. 65.4ᵗ.

¶ In febribus ex ſõnijs timores aut ſpaſmi:malũ. 66.4ᵗ.

¶ In febribus ſpe.offendens malum:ſpaſmum.n.fieri ſignificat. 67.4ᵗ.

¶ In febribus acutis ſpaſmi ⁊ circa viſcera dolores malum. 68.4ᵗ.

¶ Quibuſcũq̧ in febrib⁹ vrine ꝯturbate velut ſubiugalium his capitis dolores adſunt:aut aderunt. 70.4ᵗ.

¶ A quartanis habitis ſpaſmo non valde apprehendũtur. ſi vero apprehendantur prius ⁊ ſuperueniat quartana: ſoluuntur. 71.5ᵗ.

¶ Quib⁹ i cauſone tremores fiũt:alienatio ſoluit. 26.6ᵗ.

¶ In acutis paſſionibus cũ febre luctuoſe ſuſpiria: malum. Non miret̃ q̃ſq̃ȝ ſi de noticia ſignoꝝ ⁊ tẽpoꝝ febrium fui plixus:qm̃ mihi quã maxime viſa eſt neceſſaria practicanti vt in ſequentibus practicando percipies. 54.6ᵗ.

Capitulum.iiij. De dieta in febribus ipſis conueniẽti continens rubricas quatuor.

¶ De canonibus dietandi febricitãtes in vli. Rubrica.j. A

Dieta eſt debita adminiſtratio ſex reruȝ nõ naturaliũ in debita quãtitate:qualitate:ſubſtãtia:tẽpore:hora.⁊ ordine. De qua dieta añq̃ȝ ad pticularia cõdeſcendã certi ſunt ponendi canones. ¶ Et anteq̃ȝ ponantur ſciendum: q dieta eſt duplex.ſ.vlis q̃.ſ.debet̃ ⁊ cõſideraſ a prin°. egritudinis vſq̧ ad finẽ eius:⁊ h ponit̃ a medico in relatione ad ſtatũ.⁊ iõ noticia ei⁹ maxime neceſſaria eſt. Alia eſt particularis:que debet̃ infirmis ſingulis diebus:mane.ſ.⁊ veſpere ⁊ h ordinat̃ vt plurimũ ꝯſideratiõe habita ad accidentia: in relatione tñ ad v̾tutẽ.vt Gal.primo affoꝛiſmorum cõmẽ.illius. In poriſmis ſubtrahere opȝ. B

Primus canon Qz ois dietandi modus principal̾r ⁊ final̾r in virtutẽ eſt ordinãdus vñ 3°.practice halyabas. Si v̾tus ceciderit:nihil pficies paſcens poſtea ⁊ 4ᵗ p'p.c°. In oib⁹ prius conſideranda eſt v̾tus.⁊ p'4ᵗ de cibatione febricitantium. Et iterum ſcias:niſi eſſet illud:qꝺ̃ ptinet v̾tuti:eẽt magis neceſſarium vt ſubtiliaret̃ regimẽ vltima ſubtiliatione:ſed virtus: non ſufficeret illud:⁊ deficeret:⁊ cũ deficit v̾tus nõ valet curare curãs.n.eſt v̾tus ⁊ nõ medicus. Ex quo infert̃ ꝙ medicos auſteros:q vt pñt ſemp in febribus ſtudent ſubtiliationi:⁊ ſic egros debilitant:vt cũ poſtea volũt v̾tutẽ releuare: non pñt. ¶ Infert̃ ſcðo:q in curãdo p dietã dȝ medicus principal̾r a reb⁹ nãlib⁹ ĩdicationẽ ſumere:vt p a v̾tute:vt dcm̃ eſt: de q̃ v̾tute:qꝛ de fortitudine:⁊ debilitate ei⁹ medici ſepenumero ſunt diſcordes:cõparãdo eã ad morbũ.pp qꝺ̃ alij dñt groſſius eſſe dietãdũ:alij tenuiter:⁊ iõ h nõ v̾ba Gal. in cõmẽto.ſ°.poxiſmos ⁊ ꝯſiſtẽtiãs. Inqt: v̾tus facile cognoſcitur in pulſu:⁊ alijs ſignificationib⁹.pp v̾tutẽ aialẽ ⁊ nãleȝ: q̃ ſuis effectib⁹ cognoſcunt̃.vñ ex pulſu.qñ.ſ.ẽ ineq̃lis inequalitate ordinata:aut ab ea parũ diſtãs: ſignificatur debilitas v̾tutis via reſolutiõis. Q ſi fuerit tal̾ p viã aggrauationis: erit inequalitas illa inordinata:⁊ ex oi aggrauatiõe occurrẽte ex pte cibi:pot⁹:⁊ h ꝺ:creſcet ⁊ ineq̃litatis iordinatio. vñ ꝯſueuit facere v̾t⁹ aggrauata multas puas: ⁊ debiles percuſſiones:⁊ iterſerit q̃nq̧ paucas magnas:⁊ ſm quãtitatẽ intermiſtionis puarũ vel magnarũ pcuſſionum cognoſcitur quantitas aggrauationis:⁊ h oia intellige vera niſi aliqua cã ex primitiuis.vt verecũdia:gaudiũ:timor eam fecerit diuerſitatẽ. Et iõ alia cũ his ſigna attende ſuper ei⁹ fortitudinẽ ⁊ debilitatẽ ſignificãtia. Et v̾tus q̃ñocunq̧ debilis indicat de cibi parua exhibitiõe. debilis p aggrauationem

vult parū ⁊ raro:per reſolutionē vo parū ⁊ ſepe.vñ vtꝰ for
tis reqrit cibū pluris quātitatis:ſʒ raro.debil' vo parum ⁊
D ſepe.¶ Scḋo a ꝯſuetudie cuʒ ſit altera nã ꝓbeᵒ.metaphy.
de qua ypo.ꝑ aphoriſ.17.affor.dandū eſt aliqd cōſuetudi
ni.Et 2ᵒ regiminis acutoꝝ.vſus vehemēter i hoc eſt obſer
uādus.vñ gnto colliget.Si ꝯſueti ſūt comedē ter in die:nō
pñt ſubtiliationē magnā ſuſtinere:⁊ maxime hñtes cōple
xiones calidas reſolubiles.nō.n.eq̄l'r dietādi ſunt nobiles
⁊ ruſtici.Ex q̄ apparet multoꝝ error:q in oibus eq̄l'r proce
dūt.Et oʒ quātitas cibi nō ſolū q̄ʒtitatiue:ſed etiaʒ diſcrete
obſeruari:ſi non fuerit qḋ ꝓhibeat.vt inuaſio paroxiſmi:aut
aliqd tale forte ꝯ̄riū indicās:in qbus oibus opʒ medicū ſua
vti prudentia:⁊ de hac ꝯſuetudinē ifra in fine hꝰ capli de de
uiatione a dieta antiq̄:⁊ tu ibi.Et qi aliq ꝑꝑ ꝯſuetudineʒ
appetūt aliq̄s ſibi ꝯſuetos cibos:q videtur medicis nō con
uenientes.Nō ꝙ inclinatio infirmi ad hāc vel ad illam rē eſt
E multū attēdenda.qm̄ cū infirmus accipit cibuʒ ſibi diſplici
bilē ⁊ indelectabil'r ipſum refugit ſtomacus ⁊ eum nō am
plectit:⁊vñ mala inde celebrat digeſtio:⁊ ex cōſequenti acci
dit ventoſitas in ſtomaco:tertio ſup ipm nauſeat.Qḋ ſi enʒ
delectatione accipiat:⁊ eius malicia nō ſit multa:⁊ nō mul
tū diſtans:tūc bñ amplectēdo maliciā corrigit:⁊ iō inqebat
ypo.parū deterior cibus ḋlectabilior qdē melioribꝰ eſt ap
petēdus.i.appetēdi exhibendus.Ex quo collige qd operatur
auſteritas inexptoꝝ medicoꝝ.¶ Ad ꝯplexiōe:qꝛ ab habili
tate eius ad ferēdū ieiuniū abſq̄ʒ leſione.Humida eſt magis
apta tolerare ieiuniū q̄ʒ ſic:⁊ fr̃a q̄ʒ cal'a.⁊ cōplexio frida ⁊
hūida nālis magis ceteris minus vo apta cal'a ⁊ hūida cuʒ
ceteris reſolubilior.⁊ calida ⁊ ſicca declinat ad latus calide
⁊ hūide.⁊ frida.⁊ ſicca ad latus fride ⁊ humide.Auerroys
aūt tertio colligꝫ.Pauci ſunt ex his:q cal'e ⁊ ſicce cōplexio
nis exiſtunt:q famē tolerent:⁊ maxime in febribꝰ calis:⁊ in
tꝑibus calis.Inqt eo qḋ qñ talibꝰ famē pati facimꝰ:febres
eoꝝ ad incēſiuas ꝯuertimꝰ:q̄ʒuis ſint debiles in radice.vel
in ethicā.Et certe nōnulli ſic errant.Et tu hic attēde:ꝙ cor
ꝑibus colericis exuberāter:q̄ ſunt ſicca:macra:multū reſo
lubilia:⁊ viuentia vita pingui:⁊ in multo exercitio ⁊ vigilia
exhibendus eſt cibꝰ in paroxiſmo:⁊ añ ⁊ q̄cūq̄ʒ hora occurrit
medicus ſi non ſunt cibata:⁊ rō qꝛ añ ſunt facta debilia ꝑꝑ
aptitudinē eoꝝ ad reſolutioneʒ:⁊ adueniente febre accidit
ſincopis per viā reſolutionis:⁊ moriūtur ſubito in ipo pa
roxiſmo:vl' ſi ſunt fortia apta reſiſtere ſincopi ⁊ morti ſubite.
⁊ cū ipſa ſint exiccabilia:cadūt in ethicaʒ ⁊ reſolutionem:⁊
in hñtē faciē tornatilē:⁊ de his dixit Auic.⁊ de corpibus.i.
ſunt corꝑa colica q̄ reqrunt regimē diuerſuʒ ab eo:qḋ dixi
mus.⁊ idem Gal'.4ᵒ terrapē.3ᵒ.caᵒ.Et ſi ſincopis accidet
via reſolutionis:ſꝑ cibandū eſt.Qꝫ ſi via de fluxus colere ad
ſtomacū meliꝰ añ aduentū paroxiſmi:⁊ de his ifra de feb.ſin
copali.Et h̄ ꝯſidera q̄ʒtū errāt q pueros febrientes dietāt
vt iuuenes.nā pueri ſunt ad ꝯditionē hoꝝ corpoꝝ ſm ma
gnā ptē.Quedā ſūt corꝑa:que ſincopim facil'r icurrunt ex
motu colere ad os ſtomaci:⁊ h̄ hñt a gñatiōe:⁊ his danda
ſunt refrenātia colerā ante paroxiſmū:vt vinum granatoꝝ:⁊
hmōi:ꝑmis autē dicta humectatiua ⁊ reſūptiua:vt ptiſana
⁊ hmōi.Quedā ſunt corpora exuberātis carnis cal'a ⁊ hūi
da:rara:facil'r reſolubilia:⁊ iſta ēt non tolerāt famē.q̄ autē
ſunt talia in poris bñ cōpacta tolerāt famē.⁊ de ꝑmiſ locu
tus eſt.Aui.Scito tñ ꝙ ois cuius calor eſt fortis valde:aut
plurimꝰ:aut calor inatꝰ debilis valde non pōt dimittere ci
F bū.Auic.Poſtremo aduertēduʒ:ꝙ medicoruʒ auſteritas i
nimia cibi ſubtiliatione non raro ē cā ꝯuerſiōis putridaruʒ
in ethicā.vñ hᵒ 4ᵒ de ethica ⁊ cāis eius in fine inqt.Aui.Et
febres qdē putredis ſꝑatis ꝑmutāt multotiens ad ethicā.
ꝑꝑ vehemētiā febris ⁊ ſubtiliationis cibi i ea.¶ A cōpoſi
tione ſil'r qꝛ ſolida facil'r.rara aūt difficil'r.⁊ tu ꝯſidera hos
ſermones ſcrupulis theoricalibꝰ plenos.¶ A ſexu mulie
res ⁊ puſillanimes maiorē cibi diminutionē reqrunt viris

⁊ audacibus.¶ Ab etate:qꝛ decrepiti ⁊ ſil'es illis:vt debi
les ꝑ viā reſolutionis:vt ꝯualeſcētes nō pñt ſuſtinere famē
abſq̄ʒ magna leſiōe.⁊ iō cibādi ſunt ſepe eis dādo parū pro
vice.Cōſil'r ⁊ pueri ⁊ infantes:quibus dandū frequenter:⁊
multū cōꝑatione eiꝰ:qḋ ſenibꝰ exhibet:ꝓpter vtutes nāles
in eis fortiores eē:⁊ cū non ita cibant in ethicā cadūt:qꝛ ex
ſiccātur idigētes ꝯtinua hūectatione:ꝑꝑ qḋ dixit ypo.Hūi
de diete oibꝰ febricitātibꝰ ꝯferunt maxie pueris.nā fames
exſiccat corpꝰ:vt febre.Ex qbus appet error in multis qui
pueros dietāt:vt ſeipſos iuuenes:aut ſenes ꝑmos:⁊ in ſani
tate ⁊ in egritudie:⁊ inqt Auic.De ꝑmis vo ſenibus ſunt:
qui ſunt vehemētis tolerantie famis.Et dixit de primis:qꝛ
non dixit:⁊ eſt modus loquēdi eius:⁊ ſequit eos adoleſcen
tes.Iuuenes hñtes ſolida mēbra:amplas venas:ꝓpter ple
nitudinē in aere pleno de gētes.Et in pñᵒ febriū:h̄ corpora
iā dicta non ſunt multū dietāda.Nō ſi ita facies nō toleran
tia famē:multū debilitant:⁊ cū veniēt ad ſtatū:iuuenies vir
tutē debilitatā:⁊ dubitabis de eaꝝ tunc cibabis groſſiter:⁊
⁊ errabis dupl'r.ꝯſidera.¶ A tꝑe qm̄ eſtate debemus plu
ries cibare:ſed paꝝ ꝑ vice.ꝑꝑ reſolutionē ab eſtate factaʒ.
nunqd aūt cibus ſic exhibēdus ſit quātitate plus q̄ʒ his qui
i hyeme ad ꝑſens nō diſcutio:ꝓpter varietatē doctoꝝ.⁊ tu
ex theorica tua diſſolue ⁊ in hieme res eſt eꝫ.Aui.de vere
dicat:ꝙ indicatione ſūpta a diſpōne:q̄ cū ve ꝯiūgit q̄ eſt re
pletio:⁊ rōne tēporis:qḋ ſeqt ſi vtus fuerit fortis:eſt cibꝰ
paucꝰ ꝑ vice ꝓpter repletionē:ſʒ cū lōgis iteruallis.In au
tūno aūt ḋbilitat vtꝰ:⁊ hūores corrupti multiplicāt:⁊ ꝓ
pter ꝑmū idigemus cibo:⁊ ꝓpter ſcḋm diminutiōe eiꝰ.iō i
eo opʒ frequēter:⁊ parū dare:⁊ medio mō ſe hēre iter eſta
te ⁊ hyemē.hi ſūt ſermōes vt ſupra.¶ De regionibꝰ dica
tur.ſeptētrionalis ſilis ē uiete hyemis.Meridionalis eſta
tis.occidētalis autūnis.orientalis veris.¶ Ab arte:vt ex
ercitātibus artes:qbus plus reſoluit calor:⁊ vtus debili
tatur:vt feb.plus ꝯtrariis minuoi vt piſcatoribus ⁊ hmōi.
¶ Et ſic dcm̄ eſt de indicatione ſūpta a rebus nālibus.Ita
dici pōt de indicatione a rebus non nālibus ſūpta:de qbus
breuiter me expediā.¶ De aere ſufficiāt que dicta ſunt de
cōſtitutionibus anni.¶ De motu ⁊ qete:q̄ de exercitantibꝰ
dicta ſt.¶ De ſōno ⁊ vigilia dicat:ꝙ febricitantes mltū dor
miētes regi debēt vt ocioſe viuēs:qꝛ parū ꝓpter repletio
nē.vigilātibus aūt plus dādū ꝓpter reſolutionē.¶ A reple
tione aliis paribus ſēper ſumit idicatio de diminutiōe.Ab
inanitione eꝫ.⁊ iō egrum tuū examina de regimine ꝑterito
ex parte hoꝝ oiuʒ.De cibo ⁊ potu dicat ꝙ tā cibus q̄ʒ po
tus indicationē ꝑſtāt i dietādo:⁊ hoc ex parte ſue ſubſtātie:
q̄ʒtitatis:qualitatis:facilitatis eius in digōne vel ꝯ̄rij eius:
penetrabilitatis impenetrabilitatis:putreſcibilitatis ⁊ ꝯ̄rij
eius.ex parte hore exhibitiōis eiꝰ:⁊ ordis ⁊ ex permixtiōe
ipſius cū potu.Etenī cibus groſſe ſubē:multe q̄ʒtitatis hñs
q̄litatē ſimbolā:q̄litatē morbi difficilis penetrationis putre
ſcere aptus:nā vel artificio de ſui prohibitione indicat:ꝯ̄ri
us autem ecōtra:nā cibꝰ febricitantiū oʒ eſſe leuis:facilis di
gōnis:⁊ deſcēſionis ⁊ penetrationis boni chimi gnātiuus:
non multū nutriēs:neq̄ʒ multe quātitatis:cū ſtomaci eoruʒ
debilis ſint:⁊ non poſſunt bene digerere:ꝙ ſi bene in ſto
maco non digeretur:⁊ in epate:in venis autē nullatenus be
ne digeri valebit:ſimiliter malus ordo mala mixtio:⁊ inde
bita ꝓportio potꝰ cū cibo:vnde h̄ nō:ꝙ eſt cauſis bone digō
nis eſt debita permixtio cibi cum potu:ita ꝙ neutrum ſit G
ſuperfluens reſpectu alterius:⁊ hoc apparet in his:que ex
tra coquuntur.⁊ tu conſidera.
¶ Et qꝛ diſpō ꝯualeſcētium eſt media inter res nāles ⁊ ꝑter
nām:lʒ plus vni attineat q̄ʒ alteri:hinc de cibatione eoruʒ:⁊
videt hoc loco dicēdū:prius.ſ.q̄ʒ dicat de cibatione indica
tione ſūpta a rebus ꝑter nām:dicamus.vʒ.cum Aui.ſcḋ a
quarti ꝑꝑrio caᵒ.ꝙ cibus ꝯualeſcētium oʒ eſſe boni chimi
generatiuus:facilis digōnis:declinans ad humidum ⁊ flui

dū: ꝑpter ſiccitatē ipreſſam a febre: ⁊ ſpatus in actiuis pp
debilitatē caliditatis innate: ꝙ ſi remanſerit aliqd calidita/
tis accidentalis: tunc poterit ei dari cib⁹ ad frigiditatem de
clinans: ⁊ nō multum. Debet etiā eſſe debite quantitatis vt
poſſit inde bona celebrari dig°. Debilis aūt virtus quanti/
A tatem magnam ſuſtinere nō pōt. ⁊ fiat additio in quantitate
ſcdm ꝙ inuenit additio in fortitudine ṽtutis. Signum eni
bone digōnis eſt: qꝛ nō ſentit grauitatē: neqꝫ rugitum neqꝫ
velocitatē deſcenſionis: neqꝫ tarditatem retentiōis: ꝙ ſi hec
ſentiet vel alterum ipſorū ꝯtinuari: minue: ⁊ cū aſſumptiōe
cibi multa ſubito tenditur ſub eo ſtomacus eius fortaſſe fe
brit: conſidera. ⁊ bibat ſubito magnam vini aut aque quan
titatem: qm̄ dubiū eſſet: ne ſua frigiditate actuali hi liqꝫes
calorē extinguerēt nālem: ⁊ itē non tolerent ſitim: neqꝫ famē:
ne nimia fiat reſolutio iam ipſis reſolutis: hora autem ciba
tionis eoꝝ eſt hora conſueta: ⁊ cum qualitate aeris: niſi ali/
quid cogat ad cibandum prius: vt debilitas percepta: ⁊ qꝛ
conſueuerunt fameſcere: multum non repleantur: ſed cib⁹
in eorum ſatiſfac ionem cōmenſuratam. Quandoqꝫ vero
minuitur appetitus in eis: ⁊ tunc opꝫ: vt regas eos eum re
gimine dicto: ⁊ facilius ꝙꝫ potes causa autem diminutionis
eius eſt: aut propter debilitatem virtutis: aut propter pre/
ſentiam humorum in ſtomaco: ⁊ ſociatur quandoqꝫ ſinco/
pis: aut causa epatis non attrahentis propter oppilationē
aut propter aliam cauſam: que videnda eſt 13°. 3ª. de dimi
nutione appetit⁹: ⁊ tu tibi: ⁊ laudatur in hoc caſu ab. Aui.
ſecaniabin de citoniis. de potu aque frigide: ⁊ precipue in
quantitate abſtineat propter cauſam aſſignatam: etiam ne i
viſceribus dolores inducat.

¶ A rebus preter naturam ſumitur indicatio: vt p̄mo a mor
bo: cauſa eius: ⁊ ab accidentibus: ⁊ ideo anteꝙꝫ dietā ordi/
nes: ſtude in cognitione egritudinis: ꝙ ſi primo non fuerit
occurſa tibi nota: ſubtilia regimē. Aui. nam ex ſubtiliatio/
ne materia non augebitur: ⁊ virtus non diſturbabitur ab
eius operatione in eā: ⁊ tūc manifeſtabit tibi egritudo: qm̄
ſi vicerit expellet eam: ſi nō manifeſtabit ipſa in motu ſuo.
vnde in caſu iſto dicit Gal'. in prouerbiis. Debes attenuare
B regimē donec tranſeat dies quart⁹. ¶ A morbo itaqꝫ ſumi
tur indicatio maxime a tpe eius quia a ſtatu vt ſupra. ⁊ iō in
febre pperacuta: cui⁹ ſtat⁹ erit in tertia vel in quarta vel cir
ca: debes in primis dieb⁹ ſubtiliſſime dietare: nō dico nihil
dare: ⁊ propter conſuetudinē ⁊ infamiā vitandā vt infra.
In pacuta: cuius ſtatus erit in ſexta: ſeptima vel circa groſ/
ſius. In acutis: qꝛuꝫ ſtatus erit in. 14. vel circa adhuc groſ/
ſius. In tropicis: ſiue conuerſiuis: quoꝝ ſtatus erit in. 27.
30. 37. vel circa: adhuc groſſius. ⁊ de his latius capitulo
de acutis infra. In cronicis vero: q̄ ſunt. xl. dierum ⁊ vltra
groſſiſſime in comparatione ad has: ⁊ dixit Ypo. Tenues ⁊
certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus ⁊ acutis: qui/
bus non conueniunt que ſunt acute: tropice: difficiles ſunt
vitande: ſed in acutis econtra: nam in eis plus timemus au
ſteritatem morbi ꝙꝫ cauſam virtutis: vbi tñ virtus caderet:
C oporteret ſtatim cum cibo ſuccurrere iuxta illud. Gal'. Ac
cidentibus proſternentibus virtutē ilico dandus eſt cib⁹.
Et propter hoc credo cum in febre peſtilentiali ſubito ca/
dat virtus: vt ſtatim in prima die vel ſcda: vt dictim vide/
mus: ꝙ cibandi ſunt egritales ſtatim in p̄n° non ſubtiliſſi/
me: ſed groſſiter: vel ſaltem mediocriter. propter qđ fortaſ
ſis Aui. de cura eius dixit. Nō plurimi eorum: qui viriliter
agunt ſuper illud: ⁊ violenter comedunt: abſoluuntur: ⁊ vi/
uunt: ⁊ neceſſe eſt reſtaurare eos ſuper cibum vnde credo
vt de virtute debili dictum eſt: ꝙ dari debet parum pro vi/
ce ⁊ ſepe. ⁊ de cibatione febricitantium cum times caſum
virtutis: tunc cibatio eſt melior. Da itaqꝫ in cronicis dietaꝫ
groſſam: vt virtus durare poſſit vſqꝫ ad ſtatū longinquū: ⁊
vt cuꝫ venerit poſſis dietare ſubtiliter: vt decebit: ⁊ dicitur
groſſa in comparatione ad dietam: que acutis debetur ⁊c.

Et h̄ ſcito ꝙ aliť dietandū in febrib⁹ acutis. ⁊ aliť in morbis
acutis aliis. Nā in febribus: cū totū occupent ſubtilius ꝙꝫ in
aliis. In cronicis cum maior fiat reſolutio: groſſius dietan/
dū: vñ in febribus prolixis quanto minor fit reſolutio: tan/
to ſubtilius dietandū: vt infra de cura tertiane ⁊ biduane.
⁊ iſta facilius dñr ꝙꝫ palpantur. Nota tñ: ꝙ que dicta ſunt
veritatē hñt: vt in pluribus: ⁊ raro: vt i paucioib⁹ fallunt:
¶ Ex quibus oibus apparet: ꝙ ſtatus quo ad accidentia:
qñcunqꝫ occurrat. ſemp ſubtiliationeꝫ reqrit diete niſi acci
dentia proſternerent ⁊c. vt ſupra. Sed tunc potiſſimū ſi ſta
tus quo ad digeſtionē materie cum eo cōcurreret. ⁊ ideo in
quit ſenex. Qñ in ſtatu fuerit egritudo: tunc tenuiſſima die
ta neceſſariuꝫ eſt vti. q̄ ṽba intelligēda ſunt de ſtatu morbi D
ſalubris. nā vt Gal'. in cōmēto morituri ſolis ꝑnoſticis ſunt
relinquēdi. Qꝛ ſi pur de ipſis morituris ſe ipediet medic⁹:
melius: eſt vt groſſiter aut mediocriter dietet: qꝛ fortaſſis ṽ
tus ſic reſtaurata morbo deinceps magis reſiſtet. In febri/
bus autē a cā p̄mitiua vt percuſſione caſu: ⁊ hmōi. ⁊ itē a cā
antecedēte: vt in febribus apatuꝫ in p̄n° eſt ſubtiliſſime die/
tandū: deinde ingroſſando ꝓcedere. qđ aūt de febribus ſan
guineis dicēduꝫ: ſuo ageť loco: ⁊ ꝑ nūc tm̄ ſcribiť: ꝙ in per
augmaſtica in p̄n° ſubtiliť in proceſſu igroſſetur: qꝛ in p̄n°
eius eſt ſtatus deinde ſequitur declinatio ⁊ eꝫ. fiendum in
augmaſtica. In omotena continue eſt ſubtiliandum: qꝛ tota
ſtatus. Ex quibus habeť qđ agendum in febribus vſqꝫ ad
ſtatū in dietando egros. in declinatione vero: qꝛ virtus con
tinue fortificatur ⁊ dominatur morbo: hinc debet dari die
ta groſſa: ⁊ ingroſſando procedere. Et in febribus de ma/
teria extra vaſa: qꝛ ab ea minus debilitať virtus ꝙꝫ ab ea:
que ab intra: que cōtinue ledit: hinc in prima groſſius in ſe
cunda tenuius dietandum.

¶ Ex qꝛ q̄ dicta ſunt de dieta ſic ſunt dicta in reſpectu ad fe/
brē ideo poſtremo de ea hoc memorie comedēs: ꝙ indica/
tio ſumpta a febre maior eſt ꝙꝫ indicatio ſumpta a cā eius:
⁊ p̄cipue qñ multuꝫ extra naturam fuerit: ita ꝙ omnes ali/
as indicationes obtenebrat: propter qđ in ea vti opꝫ dieta
frigida ⁊ humida. ⁊ fortaſſis Aui. dixit. Scias ꝙ conueniē/
tiores cibi febricitantibus ſunt cibi humidi. ⁊ ypo. humide
diete oibus febricitantibus ꝯferunt maxime pueris ⁊c. qꝛ
abſente indicatus a febre fortior eſt. Et ideo cuꝫ heſitamus
de febre: ⁊ videmus eius notabilē intenſionē. ſecurius eſt ꝓ
cedē cum extinctiuis: vt infra de acutis: ⁊ plus dubitare de
ṽtute ꝙꝫ de ꝓlongatione febris: ⁊ ita opabať pater nř Cer
miſon⁹. Ubi aūt non fuerit multū extra nām pōt medicus
plus ad cām: aut equaliter in ſic dietādo ꝓcedere.

¶ Sumitur ſcdo indicatio a cā: que ſi fuerit i mālis: te oppo
ne cū cibis ꝯriis ⁊ groſſius dietando ꝙꝫ ſi fuerit mālis. In
māli aūt ꝯſidera ſubam: quātitatē: q̄litateꝫ: maliciam: beni/
gnitatem: motū ei⁹: ⁊ ſitū. Qꝛ ſi fuerit groſſe ſube aut ſubti
lis. nā ſubtiľ ex dictis ſubtilē: ⁊ groſſa ⁊ viſcoſa groſſaꝫ exi/
git dietā: p̄ma facit acutā. ſcda cronicā: Quantitatem. quia
aliis paribus multe pauca debeť. Qualitatem. qꝛ ſi fuerit
calīa te oppone cum frigidis: ſi frigida cum calidis: ⁊ ſic de
aliis. Maliciā ⁊c. Qꝛ vbi ṽtus multū ꝓſterniť: ingroſſan/
dū. Et breuiter mā calīa ⁊ ſicca: furioſa: apoſtemans: aut ad
apoſtemandū fluēs in nobili mēbro ſita: aut ꝓpe cum mul/
te ſit malicie: vnaqueqꝫ de ſubtiliatione cibi indicat: ⁊ quā/
to amplior fuerit: tāto maior ſubtiliatio debetur. Ubi autē
mā fuerit: frida: egra ꝯrio mō ſe hñs diete: vnaqꝫ in groſſa
tionē diete ꝯſentit: ⁊ ꝙꝫto paucior: tanto ingroſſatio maior
eſſe poterit: ⁊ hoc niſi mā ita benigna fuerit: vt reducibi/
lis ſit. In quo caſu ſbtilis ꝯuenit dieta: vt vbi febris eēt ex
ſanguine apto ad benignuꝫ reduci vel flegma benignum.
¶ Ab accñtib⁹ 3° ſumiť indicat°, ſꝫ p̄us ſcito, ꝙ accñtiuꝫ fe/ E
bris q̄dam ſunt eēntialia febri. q̄dā extrinſeca. Ex^m p̄° vt do/
lor, inqetudo: rigor: ⁊ hmōi: q̄ ṽtutem aggrauant: ⁊ ibi a
cibo abſtinēdū. Uñ 2° re. acuto. malū ⁊ enim nimiꝫ eſt cuꝫ

egro in dolore aut morbi acumine potū: aut ius: aut cibum
accipere: pmittūt etiā ſi ex dolore aut morbi acumine dſcm̄
viderint īfirmū. Et cā: qꝛ illa defectio eſt p aggrauationē ꝛ
nō p reſolutionē q̄ dꝫ ꝟa defectio: ꝛ hꝫ dictū ꝟ po. maxime
ꝟitatē: ſi illud accn̄a eūonē fieri debere dmōſtrat: aut ſi cum
eo eſt necītas eūonis. Itē oia accn̄a ꝓueniētia in ſtatu ex pu-
gna ꝛ labore cibi inducūt ꝓhibitionem: ꝯſil'r ſi ex furia ac-
cidet infirmo debilitas: ꝛ maxime in motiua ꝯſtante nāli ꝛ
vitali: ꝓhibe cibū: ꝛ non dubites. ſꝫ vbi accn̄s ꝓſternit ꝟtu
tē nālē: vitalē ꝛ etiā aialē: rōne reſolutiōis da cibū: ꝛ h̄ ſiue
tale accn̄s venerit vi nāe: aut ex errore: aut ſint bomatice: ꝛ
hoc tale accn̄s eſt q̄cūqꝫ euacuatio curſū nāe tranſgrediēs:
vt eſt per ſudorē: aut vrinā: aut ſeceſſuꝫ. aut p vomitū: ꝛ ſup
oēm p fluxū ſanguis nariū. hꝰ. n. eūatio maxime debilitat.

F vn̄. 2ᵒ regi acutoꝝ. Malū eſt defectionē ex inanitione cum
fuerit ignorāte ꝛ ignorans medicus cibuꝫ reſtringit. Exēm
ſcdi: vt accidit febricitanti ꝓpter eius infelicē diſpōnē a gn̄a
tione ꝯctā ex facili cā motꝰ colere ad os ſtomaci: pp qd̄ ſta-
tim i aduētu paroxiſmi ꝛ i ipſo accidit nocumētū grāde i eo:
vt dolor ſtomaci: capitia ꝛ ſincopis: ꝛ hmōi: ꝛ ſunt de gn̄e
colericoꝝ corpoꝝ: pp qd̄ opꝫ in pn̄ᵒ cibare vt ſupra de indi-
catiōe ſūpta a cōplexiōe. Itē q̄dā ſunt extrinſeca exhibitio-
nē cibi ꝓhibentia: vt neceſſitas ſtōie: eūatio maxime p medi-
cinā. Et iō h̄ nō de bis: q dant pilu. fortes paulo an̄ cibum.
imiſſio cliſteris: doloris ſedatio ꝛ hmōi: nā hec non debent
fieri cibo exiſtēte i ſtomaco: qm̄ h̄ oia multū ꝯpm agitant. ſ.
ſtōia: eūatio. cliſteri ħ ipoſitio: ꝛ dolor: iō ꝑus ſedād. Et ex
agitatiōe cibi ēt ſeqtur cōmixtio boni cū malo humore fe-
brē faciēte. Et pp ſtōiam fit attractio indigeſti ad venas ſan
guine euacuatas ne vacuū detꝛ: iq̄ oia itellige eē ꝟa: niſi fue-
rit ꝓhibēs: qꝛ pp timorē ſincopis ꝑus cibamꝰ ſaltē dieta re
ſꝑſſiua: vt accipiēdo bucellas panis in vino granatoꝝ infu-
ſas: ꝛ hꝰ. Itē q̄nqꝫ an̄ ipoſitionē cliſterij cibamus pp ſubtili
tatem inteſtinoꝝ: vn̄ ſic ledūtur egri aliq ab ipſo cliſterio: ꝛ
ſtomacꝰ p cōitatē ide nocet: ſi i eo nō ē cibꝰ. Itē q̄nqꝫ timet
debilitas ꝟtutis: vn̄ cogimur an̄ ſedationē cibare. Ex qbus
oibꝰ ſi bn̄ notaſti hēs qd agendū in febricitantibꝰ ex pte die
te q̄ ad q̄ꝫtitatē: ſubam: q̄litatē. ꝛ tēpus. de ordine autē in ce
teris: qꝛ cibꝰ groſſꝰ tarde digōni dꝫ ſeq ſbtilē facilis digōnis.

G ¶ Reſtat aūt ꝓ nunc ꝛ vltimo: vt de hora diete dicat. pp qd̄
ſcito: q duplex eſt hora: electa. ſ. ꝛ coacta. exēm primi. vt eſt
hora quā medicꝰ eligit nl'lo inde nōbili nocuᵗᵒ ſecuto. ꝛ hec
eſt hora ꝯſecuta ſibi ꝯcurrēs: cū hora maioris alleuiationis
vt. xj. terapētice: ꝛ pᵒ q̄rti de cibatione febricitantium. his m̄
adinuicem cōparatis melior eſt hora alleuiatiōis. Exēplū 2ᵒ
vt hora: quā cogit eligere pp aliqd̄ ꝯtigēs piculū: ꝛ acciden
te diſſoluēte ꝟtutē hꝰ: dato q ſeqꝛ nōbile nocumētū: ſꝫ pre
ſtātꝰ eſt iuuamentū: vt in eſtate cibes an̄ q̄ꝫ meridies veniat
aut trāſeat. in hyeme ꝟo circa meridiē. tertio practice alia-
bas. Itē ſi potes eligere horā: q̄ inteſtina ſunt a fecibꝰ mun
data: vapores a fecibꝰ eleuati pn̄t eſſe cā corruptionis cibi:
ꝛ ideo dixit Aui. de cibatione febricitantiū: cum autem fe-
bris ꝛ nā eſt ſicca: nō cibes penitus dū nō egredit ſex pſcē.
qui canon: ꝛ ſi deberet ſeruari: nō ſeruat ꝓpter multas cō-
tingentias ex pte īfirmi aſtātiū: ꝛ alioꝝ multorū ſumptas.
¶ Alius canon de hora: q cibet febriens an̄ aduētum paroxiſ
mi: ſiue exacerbationis tāto tpe: vt vacuꝰ inueniat a cibo: ꝛ
inuenio de mēſura huius tpis auctores non dico ꝯdicētes:
ſꝫ varia deponētes indicia: qd̄ extimo ꝯtigiſſe ex diuerſita-
te ꝑ ipſarū febriū: qm̄ lōgiꝰ debemus cibare a pnᵒ: in flātica
q̄rtana q̄ꝫ in tertiana. Itē lōgiꝰ ꝛ minꝰ longe 2ᵒ cibi exhibiti
diſpōneꝫ. ex pte digeſtibilitatis citioris ꝛ tardioris ex parte
maioris aut minoris q̄ꝫtitatis eiꝰ: maioris ꝛ minoris reſo-
lubilitatis. ex pte diuerſitatis fortitudinis maioris aut mi-
noris ſtomaci febriētis: ꝛ ita ꝺ aliis. Cōiter aūt tētāt medi-
ci dare icōueniēti quātitate ꝛc̄. p horas q̄nqꝫ an̄ aduentum
paroxiſmi ſi pñt. dico ſi pñt: qm̄ frequenter cogunt dare mi-

nus lōge ꝛc̄. pp occurrētia: q̄ ſcribi n̄ pn̄t: ꝛ dieti occurrūt
ꝛ eſt opinio: Aui. de cura putridarū. Sꝫ qd in continuis: di
cēdū cū. G. xj. megategni. Tēpus cibādi in febre continua:
opꝫ vt eligas qd̄ infirmo ꝯſuetū in ſanitate: aut cū febrē ali-
quantulū mitigare videmꝰ. Ego aūt dico iuxta doctrinam H
auctoꝝ: q cū qlibet humor hēat motū magꝭ in vna hora q̄ꝫ
in alia: vt ſanguis in matutinis: colera in tertijs: melācholia
poſt meridiē flegma circa ſolis occaſum: q in febribꝰ cōti-
nuis vbi ſic nō pciperet exacerbatio: q hore iſte eſſent atte-
dēde in cibando: dādo. ſ. cibū p tpe debitū an̄ illas ꝯſidera.
¶ Sꝫ qd de erraticis ꝛ inordinate vagātibus: dicēdum q
opꝫ: q medicus cū ſua ꝯiectura meliori qua pōt procedat.
¶ Alius canon: q hora declinatiōis eſt ceteris ꝯuenientior
ꝛ hora principij deterior. nā nocumētum accidēs ex pnᵒ ce
teris tpibꝰ cōmunicat. preterea ſi dabit cibus: nā occupa-
bit in digerēdo euꝫ: ꝛ ꝓhibebit a digōne humoris: ꝛ eius
expulſione: ꝛ ſic egritudo ꝓlōgabit ꝛ ꝯfirmabit: ꝛ iō dixit
Auic. ꝛ pp illud opꝫ vt poſtponāt cibationē vſqꝫ ad decli-
natione: ꝛ q ē poſt ipſam. Gilbertꝰ. pnᵐ ꝛ ſtatꝰ ſūt hore ne
quiorea paroxiſmi ad cibandū. Cū. n. cibat in paroxiſmo: maxi
me in hora nequiori: triplex inducit nocumētū. pmū angu
ſtia cordis: qꝛ fit corruptio cibi in ſtomaco. 2ᵐ prolongatio
paroxiſmi: ppea: qꝛ ipedit digeſtiua vel regitiua a regimine
egritudis. 3ᵐ prolōgatio: qm̄ ex cibo gn̄atur mā corrupta
augēs. ¶ Et ſi q̄ris: qd̄ iſtoꝝ eſt deterius an ſ. pnᵐ an ſtatus.
Rn̄det a qbuſdā: q extēſiue maiꝰ cōmittit pctm̄ in cibatio-
ne pncipij: intēſiue ꝟo in ſtatu. pnᵐ dicunt voluiſſe Gal. 2ᵐ
Aui. ꝛ ſic tollūt apparētē ꝯdictionē: veruntn̄ videmꝰ in dies
ceteris pibꝰ. ꝛ vt plurimū febricitātes deteriꝰ ſe hre ex ci-
batiōe pncipii q̄ꝫ ſtatꝰ ꝛ ita obſeruant moderni medici: ꝛ tu
ad hoc bn̄ ꝯſidera. ¶ Et qꝛ fcā ē mētio ꝛ amplꝰ in ſequēti
hꝰ fiet ꝺ dieta groſſa ſbtili ꝛ media. Iō ad magnaꝫ operis bre
uitatē: nō minoreqꝫ vtilitatē vnā ꝯficiā tabulam de cibis ta-
libꝰ ſimplicibꝰ ꝛ ꝯpoſitis cū ſuis gdibꝰ canōibꝰ ſuꝭ locis po-
nēdis ꝺ dieta pticularium feb. dſeruiētibꝰ eo: q̄ breuiori mō I
valuero. Et an̄ oia ſcito: q aut rōe ꝺbilitatis nāe: q̄ fecit ab
eo qd̄ ꝑus fuit vt ꝯciliator dīa. 9. aut rōne ꝯſuetudis: aut
in giunlei bolumenō ꝑt a medicis ea ſuari diete in antiqs
codicibꝰ ſcripta: ꝛ iō latitudinē diete totiꝰ in tres ptes diui-
dam q̄rum q̄lꝫ gradꝰ hēbit. ¶ Dicamꝰ itaqꝫ: q ois dieta fe-
bricitātiū aut eſt ſbtiliſſima: aut groſſa: aut media: intellīdo p
groſſam dietā: q̄ diete ſanoꝝ excluſiue tminat: nꝫ credas die
tā ſbtiliſſimā ſic eē talē: qd̄ ipſa effici non poſſit groſſa p au-
gmētum q̄ꝫtitatis eiꝰ. ꝯſil'r p diminutionē groſſe effici pt ſb
tilis ꝛ mes. ¶ Item aduerte: q vna dieta reſpcū vnius erit
groſſa: reſpcū alteriꝰ erit ſbtilis: vt dieta nobilis in ocio vi- K
uētis reſpcū ruſtici fortis in exercitio exn̄tis ꝛ ecōuerſo: ꝛ
iō h̄ ſic pūctualis aſſignari a medico non pn̄t: pp qd̄ nece eſt
vt magna ps hoꝝ. ſ. groſſiciei ꝛ ſbtilitatis ꝛ medie in pera
diſcretiōis medicoꝝ īueniat. vn̄ nō ſoluꝫ h̄ variare dꝫ rōne
ꝯpſonis: ſꝫ hitudis ꝯſuetudinis ꝛ egroꝝ ꝛ ptie ꝛ hꝰ. ꝛ tu
ad h̄ ꝯſidera. ¶ Et eſt dieta ſbtiliſſima: q̄ eſt in extremitate la-
titudis diete ſbtilis ꝟſus non gradū. q̄re cū hēbit notifica-
tio diete ſbtilis: ſtatim itelliget qd p ſbtiliſſimā intelligi dꝫ.
ꝛ ſic hēbis ſbtilē ꝛ ſbtiliſſimam: ꝛ vna fieri ꝑ altera p aug-
mētum aut diminutionē q̄ꝫtitatꝭ. Eſt itaqꝫ dieta ſbtilis exhi-
bitio ciborū ꝛ potuū: ex q̄ꝝ aſſūptiōe etiam in q̄ꝫtitate debi
ta ꝯueniēti non mltū ꝓuenit corpi nutrimētū ſꝫ minꝰ q̄ꝫ ſit
necīuꝫ ad deꝑditi reſtauratiōem: vt eſt aq̄ ordei ſubtilis: aq̄
ordei groſſa: ꝛ ē ptiſana colata: ꝛ h̄ aſcēdēdo ad dietam me-
diā q̄ ab auctoribꝰ nr̄is magna cū ſollicitudie iuēta eſt pti-
ſana cū tota fece. Et ne ꝓdeāt in lōgū ſmonē: iuxta ea q̄ dixi
opꝫ nr̄is tpibꝰ aliō pone mediū q̄ꝫ ptiſanā. nā mō ita deſpi-
cit ptiſana cum fece: vt nl'lus ex nr̄is guſtare velit: ꝛ ſi ma-
gnas laudes dederit ei. hyp. dixꝰ nꝭ. Ueꝝ in ptibꝰ orienta
libꝰ in Sicilia Apulia: ꝛ i mltis ſilibꝰ locis ad calīm ꝺclinā-
tibꝰ dat ptiſana ꝓ dieta ſubtiliſſima. ¶ Dieta groſſa ē exhibi-

tio ciboꝝ ⁊ potuū:ex q̄ruꝫ aſſumptiōe ē̄t in minori q̄ꝫtitate
q̄ꝫ ſite ſanitatꝫ tp̄e ꝯſueuerat accepta corpi tn̄ dāa nutrimē
tū q̄ꝫtū reſtauratiōi ē necc̄ū: vt corp⁹ idē i ſuo pmāet robo
re. ¶ Dieta āt media ē:q̄ medio mō iter has ſe bꝫ: ⁊ h̄ mo
dus mediādi male deſcribi p̄t:qm̄ aliqua ad lat⁹ vni⁹ extre
mi pl̄a declinat q̄ꝫ alia:⁊ iō talis i pera medici reſeruat̄. nā
vt dc̄m̄ ē:alia ē dieta tēuis vni:q̄ ē g̃ſſa alteri ⁊ eꝫ. Jta in vna
p̄ūa q̄ nō in alia:iō certa rl̄a dari nō p̄ōt. Ex qb⁹ facile con
p̄hēdit̄:q ſunt cibi i dieta ſubtili vt ſic reponēdi: ⁊ cibi i die
ta g̃ſſa ⁊ media. Cibi pauci nutriti ⁊ multe q̄ꝫtitatis:vt ole
ra. Ptiſana colata ⁊ nō colata:pānata fcā cū aq̄ ⁊ hꝫ ſunt ſb
dieta ſubtili collocādi. Qui āt ſūt multi nutrimēti ē̄t i pau
ca q̄ꝫtitate:ſūt ſub g̃ſſa numerādi:vt oua carnes tēpate:bro
diū ꝯſūmatū ꝯtuſuꝫ:ſiue piſtatū ex ipſis carnib⁹ fcm̄ pāna
ta cū brodio ꝯſumato:⁊ ita de alijs:vt i tabula ſeqnti. Qui
āt medio° ſe h̄nt ſub media reponas. ⁊ hi p̄nt eē cibi g̃ſſi in
q̄ꝫtitate diminuti:aut ſubtiles in q̄ꝫtitate aucti:⁊ de his i ta
bulis. vn̄ q̄ꝫto cib⁹ plus appropinq̄t cibo ſanoꝝ:tāto plus
hꝫ de dieta g̃ſſa:q̄ꝫto pl⁹ ab eo recedit: tāto plus de ſubtilit
⁊ medio° ō media:⁊ i ſūma cib⁹ dī attinē̄ diete groſſe ſubti
li vel medie tripl̄r:aut rōe q̄litatꝫ: q2 nutritibilitatꝫ: aut rōe
q̄ꝫtitatis ꝯtinue vel diſcrete:aut rōe v̄tutis. Rōe q̄litatis:q2
multū nutritiuus groſſe:paꝝ ſubtili:medi⁹ medie. Rōe q̄ꝫ
titatis ꝯtinue:q2 mult⁹ g̃ſſe. pauc⁹ ſubtili. medi⁹ medie. Rō
ne diſcrete: q2 datus ſepe paucis iteruallis g̃ſſe: multis iter
uallis:q2 raro ſubtili medio medie. Qd̄ ſp alijs pib⁹ itelli
ge. Ex pte v̄tutis:q2 q̄ p̄t v̄tutē pducē ad ſtatū forte in relō
ne ad morbū:dī mediocris:⁊ q̄ vltra g̃ſſa: ⁊ q̄ nō dī ſbtilis.
A p̄m ⁊ 2m modū pōit Gal. i ꝯt° illi⁹. Tenues. ¶ Et h̄ ſcito q̄
q̄ꝫto diſtat febr. ab vltimitate acuitatꝫ tanto dieta oꝫ diſtare
ab vltimitate ſbtilitatis:vt Hyp. vbi ſm acumen egritudo
ꝯtinuos ⁊c̄. vn̄ in pperacuta ſubtiliſſima competit dieta. in
pacuta ſubtilis declinās ad latus ſubtiliſſime: in acuta q̄ ter
minat̄ in 14 mediocris. i acutis tropicis:q̄ i 40. terminā
tur dieb⁹:groſſa ab extremo groſſiciei ꝯ ſue mediū. i croni
cis v̄o groſſa ꝯ ſue extremū:⁊ ō his ſupra. Un̄ multū deui
ant moderni a dieta antiquoꝝ. nā q̄ ꝯſueuerat eē cronicoꝝ
B nūc ē tropicoꝝ:⁊ q̄ tropicoꝝ nūc eſt acutoꝝ in. 14. termina
toꝝ:⁊ q̄ erat talis:nūc eſt pacutoꝝ ſm q̄ in terra nr̄a practi
cat̄. Sciēdū tn̄ cū medic⁹ deuiat a dieta antiquoꝝ oꝫ ſubti
lē facere rōne facilitatis digōnis: ⁊ groſſam rōne quātitatis
diſcrete: ⁊ p̄cipue cū hodiernus vſus ſm plurimas natiōes
ſit pluries in die reficere h̄ vſus vehemēter ē obſeruādus: vt
ſ. ſm numerū cibationū ꝯſuetū patiēti in ſanitate ſua vt in
egritudine reficiat̄:vt in aphor. Et qb⁹ ſemel:aut bis:vt in
fra. 3° colliget. gn̄alr̄ cōſiderāda eſt conſuetudo:qm̄ ſi ſunt
ꝯſueti comedere ter in die: nō p̄nt ſubtiliationes regiminis
ſubſtinere:imo totidez reficiēdi ſunt in egritudine ⁊ h̄ niſi
an̄ egritudinē iceperint ſe ad meliorē pmutare. Et ſcd̄o re
giminis acutorū. Qui ſemel in die aut bis comedere cōſue
uit:ſi a ſolito vſu in aliū pmutet̄: nocumētum ei generatur
⁊ defectio:ſicut ſiquis prandere ꝯſueuit: ⁊ nō prādet: mox
deficit ⁊ aggrauat̄. Ex qb⁹ collige cōtra auſteritatem mul
torū medicoꝝ ⁊ expoſitoꝝ ibī q̄ duplex eſt indicatio ō die
ta ipſa. vna a virtute ſumpta. alia morbo. ppq̄d nota dc̄m̄.
C Auic. p̄° 4' ō cura putridarū. Et oꝫ vt obſeruet̄ res magis
timoroſa de vna duaꝝ reꝝ. ⁊ 4° p̄mi. p̄ ca° ipſe quoq̄ ſemp
ſis ſollicitus de eo:quod magis ſuſpectuꝫ eſt:⁊ eſt virtus ſi
fuerit valde debilis:aut egritudo:ſi fuerit multum fortis.
vn̄ cōparationē iter hec collige. vt qd̄ a virtute ſumpta alijs
paribus eſt indicatio fortior illa: q̄ ab egritudine ⁊ hoc no
uerunt matrone:q̄ ſemp fortificationi virtutis ⁊ cōtinētie
ſunt ſollicite ſtantes in pugna ꝯ medicos. qui abſtinentiam
precipiunt: Et lꝫ ita ſit:tamen q̄nq̄ꝫ indicatio ſumpta a mor
bo totaliter ſuperat indicationem a virtute ſumptam:vt in
morbo perperacuto virtute ente forti:in quo cōpetit dieta
ſubtiliſſima: que eſt nihil dare iuxta dietam antiquorum. ſi
tn̄ in eodem morbo virtus eſſet debilis:idicatio ab ea ſum
pta totaliter vinceret indicationem a morbo receptaꝫ. Jtē
in morbo cronico indicatio a virtute ſemper ſuperat eam
que a morbo. Jtem in morbo acuto conſtante virtute indi
cationes ſunt equales:⁊ ideo dieta media cōpetit:vt ſupra.
Tabulā itaq̄ꝫ dietarū ſm diuiſionem aſſignatam ſic meo fa
cili ingenio conſcribam: ſi prius eos numerauero aphoriſ
mos de dietis ipſis loquentes: vt ante oculos tuos ponaꝫ:
que in ipſis te doctiſſimum reddunt.

¶ Tenues ⁊ certe diete in diuturnis ſemper paſſionibus ⁊
egritudinibus:quibus non cōueniunt difficiles: ad vltimū
tenuitatis que adducuntur diete difficiles. ⁊ enim repletio
nes in vltimis exiſtentes difficiles. 4. p̄t.

¶ Jn tenuibus dietis peccant egrotātes:ideoq̄ꝫ magis ledū
tur. omne enim peccatum quodcunque ſit magnū ſit ma
gis in tenuibus q̄ꝫ in groſſioribus dietis propter hoc igit̄
ſanis fallaces ſunt valde certe ⁊ conſtitute diete: quoniam
peccantia difficilius ferunt ppter hoc igit̄ tenues ⁊ certe
diete fallaces amplius ſunt parum ſolidioribus. 5. p̄t.

¶ Ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectio
nem ſunt potentes. 6. p̄t.

¶ Ubi vero ſm acumē egritudines ꝯtinuos ⁊ vltimos labo
res h̄nt:vltima ⁊ tenuiſſima dieta neceſſarium eſt vti i vbi
aūt non:nō:ſꝫ groſſius ꝯuenit reficere ⁊ tn̄ ſubcōdeſcēdere
quantūcunq̄ꝫ egritudo mellor fuerit vltimis. 7. p̄t.

¶ Qn̄ ſteterit egritu° tūc tenuiſſima dieta necc̄ū ē vti. 8. p̄t.

¶ Contemplari oportet egrotantē ſi ſufficit dieta ad ſtatum
egritudis ⁊ vtrum iſte prius deficiat ⁊ nō ſufficiat dieta aut
egritudo deficiat ⁊ obtundatur. 9. p̄t.

¶ Quib⁹ ergo ꝯtinuus eſt ſtatus cōtinuo ⁊ tenuit̄ reficere
opꝫ:qbus vero poſteri⁹ ſtatus ad illud ⁊ an̄ illud parū auſe
rēdū eſt:ſꝫ pri⁹ vberi⁹ reficere: vt ſufficiat egrotās. 10. p̄t.

¶ Jn paroxiſmis ſubtrahere opꝫ. apponere. n. leſio ē. Et q̄cūq̄ꝫ
ſm circuit⁹ exacuūt̄ i exacerbatiōib⁹ ſbtrahere oꝫ. 11. p̄t.

¶ Senes facillime ferunt ieiuniū:ſcd̄o cōſiſtētes facilius:mi
nus vero pueri hoꝝ vero omnium maxime infantes. hoꝝ
vero ipſoꝝ quicunq̄ꝫ ſunt animoſiores exiſtentes. 13. p̄t.

¶ Et q creſcūt plm̄ inatū h̄nt colorē. plurimo ergo indigent
nutrimento:ſi vero nō corpus ꝯſumitur. ſenibus v̄o paru⁹
eſt calor ppter hoc igit̄ paucioribus fomitibus indigent. a
multis. n. cibis calor extingit̄: propter hoc ⁊ ſenibus nō ſi
militer febres acute ſiunt. frīgi enim habent corpus. 14. p̄t.

¶ Uētres hyeme ⁊ vere cal'iſſimi ſūt nāt ⁊ ſōni longiſſimi:in
his ergo tpib⁹ oblatiōes pl'ea dāde. eteni calor inat⁹ mult⁹
nutrimēto igr̄ āplioi idigēt. ſig̃m ſt etates ⁊ atlethe. 15. p̄t.

¶ Humide diete oib⁹ febricitātibus cōferunt. maxime vero
pueris ⁊ alijs ſic aſſuetis refici. 16. p̄t.

¶ Et qbus ſemel. aut bis:aut āplius:aut minus:aut ſm ptē
dādū vero aliqd ⁊ tpi:⁊ regiōi:⁊ etati:⁊ ꝯſuetudini. 17. p̄t.

¶ Eſtate ⁊ autumno cibos grauiſſime ferunt: hyeme vero
facile vere vero ſecundo. 18. p̄t.

¶ His qui in circuitibus exercebantur nihil dare: neq̄ꝫ co
gere ſed auferre ex appoſitis ante criſim. 19. pri.

¶ Qualitatē aūt diete q̄ nō ē nutribilitas tn̄ i ſꝫ q̄litas pri⁹ ⁊
2° oꝫ medicū cognoſcere:vt q̄lē i curāda fe. deceat eligere ſciat
nā lꝫ i oī fe. vt ſic dieta cōpetat fri. ⁊ hu. tn̄ indicatiōe ſūpta
a cā eius:q̄ q̄nꝫ ē fortior aut eq̄lis cū ea. q̄ a fe. necc̄ū ē elige
re dietā ꝯriā ex pte ipſaꝝ q̄litatū p̄maꝝ. Et iō in primis ta
bulis ponet̄ ſimplicia ⁊ ꝯpoſita cū ſuis gradibus ⁊ ex pte
cibi ⁊ potus:vt cū oportuerit:ſciat medic⁹ ea eligere q̄ ſuo
cōueniēt pp̄oſito: duxi tn̄ an̄ pōnē table de ipſa dieta h̄ dīc
q̄ nemo miret̄:ſi de ea pluri⁹ fui:cū mihi q̄ꝫ maxime ei⁹ ple
niſſima notitia medico necc̄ia viſa ſit:dicēte. Dam̄ 8. aph. Et
D ſi cū dieta curat̄ poteris pſperā inuenies. ⁊ 4° p̄'. p̄. ca°. i fine
Amplius ſcire dēs q̄ nō ois repletio:neq̄ꝫ ois cōplōnis ma
litia ſuo medicat̄ ꝯrio ex euōne ⁊ oppōne:imo multotiens
ſufficit mīta regiminis bonitas i replōne ⁊ malitia ꝯplōnis.

¶ De cibis temperis. Rub. ij.

E Ar nutrimenti viſcoſi remouetur cum çuccaro eius nocumentum.

¶ Ouuʒ cū albumine ⁊ vitello maxime nutritiuuʒ debilibus mire ſubueniens.

¶ Lens alba dure digōnis. remouet nocumentū ſi ter decoquit ⁊ abijcit cortex. humores generat groſſos: pp qd in acutis dari poteſt. vt in morbilis ⁊ variolis fit.

¶ Lupullus eſt inflatiuus remouet cum decoctione eius aliquali ⁊ multum nutrit.

¶ Citrū q̄ ad totā ſbāʒ: ſʒ nō vēit i vſuʒ cibi fic. ſʒ caro ei⁹ difficilis digōnis remouet ſi cū dulci ⁊ ſalſamento comedit.

F Zuccarū tabarçeth opilat: remouetur ſi cuʒ granatis muçis comeditur: nutrit plus melle.

¶ Pullus moderate pinguis: qui non coire ceperit.

¶ Capones ⁊ caponiſſe moderate pingues.

¶ Perdix iuuenis: pinguis: antiqua dure digeſtionis.

¶ Gallina deſerti proxima huic: ſed durioris digeſtionis.

¶ Faſianus pinguis: iuuenis: extenuatis conuenit.

¶ Coturnis: vt faſianus.

¶ Edus pingui: macer recedit a ſua bonitate.

¶ Uitulus pinguis hʒ viſcoſitatem: quam acetuʒ remouet.

¶ Capreolus omnibus ſiluestribus laudabilior: facilis digeſtionis. antiquus non laudatur.

¶ Aues minute in rubis degētes pp ſuaʒ eccellentiā cuʒ tēperatis reponitur: ⁊ ſi ad caliditate declinet parumper.

¶ Lingua humidum prebet nutrimentum.

¶ Pedes maxime anteriores ad diſſolutionem vltimaʒ cocti viſcoſi: remouetur cum aceto ⁊ croco.

¶ Oleum oliue conuenienter mature ⁊ melius lotum ⁊ onfacinum ſanis ledit pectus: ⁊ non lotum maxime.

¶ De cibis diſtēpatis ſimplicib⁹ ſm diſtēpātiā q̄tuor humorū initiū faciēs a fris ⁊ h. ſʒ ordinē eoꝝ q̄ conceduntur.

Rubrica. iij.

G T q² pāis eſt ſič mā ciboꝝ: ⁊ hīc datorq; fit qd ↄpoſitū ō eo pus dicā tēperate penit⁹ ↄplionis: ſicq; de eo in ceteris Rubricis.

¶ Panis de ſimula bñ coctus fermentatus vt decet ex frumento optimo factus.

¶ Pāis ō ſpelta. f. ⁊. h. ↄplionis i p°. viſcoſus difficil' digōnis iflatiu⁹ rēouet: ſi bñ a furfure mūdat: ⁊ cū çucca. decoq̄t.

¶ De pane ordei panici milei: nihil: quia non eſt in vſu.

¶ De herbis ex qb⁹ fiūt ſalatucia.

H Lactuca endiuia: cicorea: portula. ⁊ ō his ifra ſtatim.

¶ De carnibus.

I Non inuenio carnes declinare ad fri. ⁊ hu. ſʒ ſunt temperate vel ad cali. declinātes excepta carne gruis q̄ frigide ponitur complonis: ⁊ de tēperatis ſupra: ⁊ de alijs infra.

¶ Tēpate ⁊ alie ex ↄmixtiōe reꝝ f ⁊ hꝫ reddūt f ⁊ e. ⁊ iō ex aq̄ in qua decoquunt cū herbis frigidis ⁊ hu. dictis redunt.

¶ De partibus animalium.

K Cerebrū fri. ⁊. h. nauſcatiuū delēs appetitū: remouetur ſic cū pipere ⁊ origano: ⁊ hꝰ comeditur.

¶ Medula ſimilis vī cerebro: ſʒ a raſi temperata.

¶ Oculi. f. ⁊. h. viſcoſi ſtōʒ ↄturbāt: rēouet pipe ⁊ hꝰ cōeſti.

Ubera. f. ⁊. h. in p°. tarde digōnis bonū dant nutrimentuʒ.

¶ Pulmo. f. ⁊. h. i p°. ſlaticū dat nutri^m. Reliquas ptes omitto. q: aut cal'e ſunt: aut in vſum infirmoꝝ nō veniūt: vt inteſtina: ⁊ cetera.

¶ De piſcibus cācris ⁊ oſtracbis.

L Piſces aq̄ dulcis fri. ⁊. h. in 2°. ⁊ maritimi minus viſcoſum dāt nutrimētū: ⁊ pȝ a raſi petroſi non ſic laudant: vt a multis fit. remouet cum aceto ⁊ pipere comeſti: ⁊ maritimi laudati ſunt ſatis facilis digeſtionis.

¶ Cancri fri. ⁊ hu. ⁊ amplius humidi difficile digeruntur remouet cū aceto nō vinoſo ⁊ modico çuccari ⁊ cinamomo.

¶ Oſtraca ventoſa multū: propter quod ⁊ virgam erigunt. Ideo infirmis non conueniunt.

¶ De oleribus: ex quibus fiunt fercula.

Endiuia fri. ⁊ hu. in p. nō eſt nocumentū inuentū: vt i ceteris: ⁊ maxime in ſilueſtri. M

¶ Spinacia. f. h. in p°. melioris nutr^ti q̄ blitis ⁊ ē pectoral'.

¶ Blitis fri. hu. in 2° ledit ſtōm pp bauracitatē pauci nutrimēti. remouet ſi prima abijcitur aqua: ⁊ cuʒ modico çuccaro comedatur ſani cum aromatibus.

¶ Lactuca fri. ⁊ hu. ſecundo confert ſtomaco calido ⁊ melior non ablota ablutio inducit inflationem.

¶ Portulaca fri. hu. in ſcdo: qdā in tertio: eligatur folioꝝ latoꝝ. difficilis digeſtionis. debilitat appetitum.

¶ Cucurbita f. h. in 2° facile in eū cōuertit hūore: q̄ in ſtō inuenit: ⁊ ſi cū agreſta comeditur: inde bon⁹ gñatur humor.

¶ De granis ex quibus fercula fiunt.

Far frumenti dictum eſt reddit frigidum ⁊ hu. ex decoctione: vt dictum eſt de carnibus. N

¶ Far ſpelte fri. hu. bene decoquatur cum çuccaro.

¶ Robilie. f. in p° medie inter hu. ⁊ ſic. remouet ſi abijciat p^a aqua: ⁊ cū granatis acetoſis acetoſet: ↄferūt febricitātibus baldach.

¶ De fructib⁹.

Granata dul. f. h. i p°. cito i col'aʒ ↄuert ūt .i. feb. ſi cōueniūt maxie acutis: ſʒ bñ acetoſa ⁊ muʒa. O

¶ Moꝝ. f. h. in p°. pōt dari añ cibū: ⁊ in pauca quantitate.

¶ Pepo dul. f. h. ſcdi. añ cibū aliū comedat in pauca quātitate: nocet ſtō i via cibi: rēouet ſi cū ſemib⁹ ⁊ çucc. comedat.

¶ Barbeca. f. h. ſcdi ⁊ amplius pepōe: mala eſt infirmis: qm̄ ſi non digeritur: in venenoſam conuertitur ſbam.

¶ Cucumer. f. h. 2° paratus in mām febriuʒ putrid. ↄuerti.

¶ De circulo idem quod de pepone.

¶ Seia āt hoꝝ fri. ⁊ hu. ſunt i vſu ferculorū ↄuenientiſſima.

¶ Pruna fri. ⁊ hu. ad 2^m. grauāt ſtomacū: ⁊ vermes generāt: pcipue dulcia aquoſa: auguſtana vō in febre dari poterunt colerica: ⁊ qui habebunt coleram in ſtomaco.

¶ Poma dul. bñ matura fri. ⁊. h. p. coctā ipaſta cū çuccaro.

¶ Perſica fri. h. ad ſcōm ſtōm ↄfortāt: ſed in ſtō facil'r putreſiunt decoquantur ⁊ cum modico aniſi cōfecti.

¶ Criſomils fri. h. in ſcdo: fleġma generāt groſſum: viſcoſuʒ in epate ⁊ venis: quare ex eis febres o uturne fiunt.

¶ Arancia fri. hu. vſq; ad ſecundum ledunt ſtōm frigidum: ⁊ conferunt calido: acuitatem humorum reprimunt.

¶ Limones non ſaliti: vt arancia.

¶ Ceraſa fri. hu. maxie ↄueniūt acetoſa dicta nr̄o in vulgari maraſche. Itē exiccata ⁊ in aq̄ retēta dat i febrib⁹ icēſiuis.

¶ De lacte ⁊ lacticinijs.

Lac brutale fri. ⁊ hu. facile corumpit. nō dat febrientibus feb. putrida. pⁱſicis aūt ⁊ ethicis: vt infra. P

¶ Lac acetoſum dari poteſt febrientibus.

¶ Caſeus recēs nō ſalit⁹ fri. ⁊ hu. vſq; a 3^m. Auic. Iſaac ad p^m ſtomaco ſatis ↄueniēs nutritiuus ⁊ impinguatiuus.

¶ Ex pte ꝑparationis elixa. ¶ De potu.

Aqua fri. ⁊ hu. ad 4^m nocet ſtomaco ⁊ viſceribus decoquatur ⁊ detur cum çuccaro.

¶ Aqua ordei excorticati ⁊ cum zuccaro ⁊ ſiñ. Et poſtremo aduerte: q; lʒ hec q̄ dicta ſunt valeant principal'r in diſcraſia calida ⁊ ſic. tñ ēt ſunt ↄferentia in diſcraſia calida ⁊ hu. veꝝ intenſiora cōpetunt in diſcraſia colerica q̄ʒ ſanguinea. Q

¶ Scito ſcdo. q; ēt frā ⁊ ſicca: vt infra de eis ſm p'm conferunt: ⁊ vt in cauſa calida ⁊ ſicca: ⁊ ſi directius videātur in cauſa calida ⁊ humida valere.

¶ De cibis ⁊ potibus frigidis ⁊ ſiccis.

Actū ē ō fri. ⁊ hu. nūc aūt de fris ⁊ ſic. nā ⁊ ſi in febribus fra. ⁊ hu. directe ↄueniāntū ⁊ ↄferunt frā ⁊ ſic. de qbus agēdū ſpāliter de his: q̄ in vſuʒ veniūt febricitantiuʒ. R

¶ Endiuia cū eſt ſicca eſt ſicce ↄplonis. Aui. ⁊ frida vt ſupra valet. ⁊ h nota q; ex tpe vī ↄplo mutari: ⁊ iō qd de reb⁹ q̄s tenēt apotecarij longo tpe in eoꝝ apotecis conſidera.

¶ Faba. f. ⁊ ſic. ⁊ maxie ſic. cib⁹ eſt ruſticoꝝ: nō tñ dat eis fe

brictibꝰ: lꝫ poſſet rōe ꝯſuetudinis robuſticitatis: vbi eēt magnꝰ appetitꝰ de ea dari rariſſime i pauca q̄ꝫt ⁊ meliꝰ febriente acuta vt de lēte o⁊: ⁊ brodiū eiꝰ meliꝰ: qḋ fortaſſe in eo cū nobilibꝰ ēt ꝯſuetis cōcedet audaciꝰ ꝯra: q̄ ſi ē p̄ricatū.
⁋ Nobiles ſicce fri. ⁊ ſic. cōuenientius de ipſis. ante.

⁋ De granis: ex quibus fercula fiunt.
A **Milīū** f. ⁊ ſic. excorticatū vēit i vſuꝫ cibi ſtipticū: remouet. ſi cū carnibꝰ pinguibꝰ decoquat. idē de pānicō: ſꝫ non ſic ſpiſſum: ſed rarū. vñ mediolanēſes eo pānico multum vtuntur in febre ⁊ in caumate magno conſidera.
⁋ Ordeū fri. ſic. p̄ᵒ. excorticatuꝫ bñ decoctuꝫ. Jtez inſcula ex farina eiꝰ dant i febribꝰ ēt acut. ⁊ decoquit cū aq̄ ſola q̄ñꝫ. q̄ñq̄ꝫ cū brodio: ⁊ ſm hoc fiunt magis ⁊ minus nutritiua.
⁋ Amiliū ex frumēto fcm̄ fri. ſic. p̄mi inſcula ex eo fcā vt ō ordeo cuꝫ ʒuccharo.

⁋ De carnibus.
B **Caro** gruis fri. p̄. ſic. ſcōi. non venit in vſum apud nos.
⁋ Aures fri. ſic. p̄. dure digeſtionis viſcoſe.
⁋ Cor in via cibi eſt vt auris.
⁋ Jnteſtina fri. ⁊ ſic. omittātur: q̄ nimiū dure ſunt digōnis.

De fructibus.
C **Mirtus** fri. ſic. p̄mi ꝯfortat ſtomacuꝫ maxime calꝰm.
Granata acetoſa. f. p̄mi. ſic. ſci. ⁊ de eis añ.
Citonia fri. vt granata dure digeſtionis ſtiptica.
⁋ Pira frigi. ſic. p̄mi. confortāt ſtomacum decocti. remouet nocumentum ſi cum ʒuccaro dentur in parua quātitate.
⁋ Neſpila: vt pira dure ſunt digōnis: ꝯferuut ſtō ente calido.
⁋ Sorbe veniūt in vſuꝫ medicine magis ſic. ſunt vſq̄ ad 3ᵐ.
⁋ Berbere fri. ſic. l ſcōo ꝯfortat ſtōm calꝫ valet vt de mirto.

⁋ De potu.
D **Vinū** granatoꝝ extinguit colꝰꝫ maxime ex acetoſis.
⁋ Agreſte fri. ſic. in 2°. cōfortat ſtōm calefactū: ⁊ debilitatū: ⁊ apetitum mouet.
⁋ Acetū. f. p̄. ſ. 2°. ꝯfortat ſtōꝫ vr valere in oī feb. putri. excepta melꝰica: i q̄ ēt pur. iuuat. vt Meſ. de ſy. ace. ſimplici.
⁋ De radicibꝰ: lacticinijs: carnibus ⁊ alijs: vt p ordineꝫ actū ē de fri. ⁊. h. ſb ſilētio trāſiui: q̄ nō inueni talia talis ꝯplꝰonis.
⁋ De cibis ⁊ potibꝰ. c. ⁊ hu. ō herbis: ex qbꝰ fiunt ſalatucia.
E **Borago** c. ⁊. h l. p̄° bonū gñat ſanguinē. cū ea ꝯſuetū ē cōmiſceri lactuca ad remittendum in febribus.

⁋ De carnibꝰ ⁊ partibꝰ aīaliū.
F **Carnes** tēperate alterate: febrientibus conueniunt.
⁋ Aries ca. ⁊ hu. p̄mi. conueniunt omni etati ⁊ maxime iuuenis decrepitorum autem male fiunt.
⁋ Gallina ca. ⁊ hu. ⁊ maxie iuuenis. nā decrepita declinare vī ad friū ⁊ ſic. bonū efficit ſanguinē: facilis digōnis.
⁋ Porcꝰ. ca. ⁊ h. p̄. ⁊ amplius hu. multū nutrit viſcoſi difficilis digōnis. caro eiꝰ fortibꝰ ⁊ p̄ncꝰ. fortis ꝯſimbꝰie ꝯuēit.
⁋ Caro agni lactātis. c. p̄. ſcōi. ē mlꝰti flātis ⁊ viſcoſi gñatiua. cito de ſtō deſcēdit: nō lactātis vero ꝑpinq̄ edo Auerroys.
⁋ Caro columbaruꝫ cal. ⁊ hu. ad ſcōm: difficilis digeſtionis ſanguinem generat aptum inflationi.
⁋ Anatum caro calidior omni carne auium domeſticarum ⁊. maxime febricitantibus nocet.
⁋ Pauones difficilis digōnis: mali ſanguinis generatiui.
⁋ Caro qualearuꝫ. c. h. ad ſcōm difficilis digōnis: ⁊ corpus ad ſe. preparat.
⁋ Oculi ⁊ maxime alꝰis pinguis fri. hu. in ſecundo viſcoſuꝫ dant nutrimentum: graues ad digerendum.
⁋ Cauda cali. ⁊ hu. coleram gignit rubeam: ⁊ ſtō nocet.
⁋ Epar ca. ⁊ hu. ad 2ᵐ. groſſum gñat ſanguineꝫ dat q̄ñꝫ galline vel pulli ſup prunas aſſatuꝫ in excitationem appetitꝰ.
⁋ Teſticloꝝ caro. c. h. ⁊ q̄ ex aīalibus magnis difficilis digōnis: ſed galloꝝ nondū coeūtiū bonū ⁊ laudabile dat nutrimētū.

⁋ De herbis ex qbꝰ fiūt fercula.
G **Borago** dcm̄ eſt valet in egritudinibus melꝰicis.
⁋ Rapa. c. h. p̄ncipalꝰr multū nutrit: difficilis digōnis: plꝰs folijs. remouet ſi bis elixet: ⁊ cū pinguibꝰ coquat carnibus.

⁋ De granis.
Faſcoli c. h. p̄. mali ſtō ⁊ hūoꝝ groſſoꝝ ⁊ melꝰicoꝝ generatiui. H

⁋ Ex radicibus.
Paſtinaca c. h. p̄. difficilꝰ digōnis: duri ⁊ groſſi nutrimenti: mali ſanguinis gñatiua. I

⁋ De oliuis.
Jam dcꝫ ē de tēpatis. tñ aliq̄ exiſtimāt de oliu a bñ maturis dclinare ad ca. ⁊ hu. K

⁋ De adipe ⁊ piguedine.
Adeps ⁊ piguedo. c. h. 2ᵒ. ledunt ſtōꝫ ⁊ nauſeaꝫ faciunt ⁊ pinguedo in colꝰꝫ faciliter conuertitur. L

⁋ De butiro.
Butirum c. h. p̄. corpus nutrit ⁊ ipiguat. facit cibum difficilꝰ digeri: ⁊ natat ſupra ipm ⁊ nō ꝯuenit niſi in aſſuetis ⁊ cum moderamine. M

⁋ De ouis.
Ouum ⁊ ſi declinat ad. c. ⁊. h. ſꝫ ipſuꝫ cū albumine ponit tēpatū: vt in de tēpatis: vtrū oua ꝯpetāt in febribus dicetur in dubijs. N

⁋ De fructibus.
Ficus humida ca. ⁊ humida. p̄mi nocet ſtō maxime cuꝫ corticibus iſlat: ⁊ dolorem cauſat ⁊ fluxus facitua. O
⁋ Juiube cali. humi. p̄mi. dure digeſtionis: ſtomacū grauant flegma ⁊ ſanguinē flegmaticum generant inflatiue.
⁋ Pomū dulꝰ. c. h. p̄. ⁊ maxie bñ matuꝝ. nā imatuꝝ ad fri. ⁊ h. dclinat: maloꝝ hūoꝝ gñatiuum: ⁊ facile putriſcilꝰ: ⁊ tale blaſphemāt medici matuꝝ bñ coctū abiectis corticibꝰ cuꝫ ʒucchero aliq̄ñ pōt ab infirmis accipi in pauca quātitate.
⁋ Moꝝ dulce ca. hu. ſtō nocet: ⁊ facile in eo corrumpitur.
⁋ Amigdale dulce mature calꝰ. hu. primi. difficilis digōnis: ⁊ bonum ſtant nutrimentum licet paruni.
⁋ Auellane ca. hu. p̄mi generāt colerā inflationē ventoſitatem tarde digeſtionis ⁊ maxime ſicce.
⁋ Uua bñ matura cal. p̄mi. hu. 2ᵒ. boni nutrimenti: corpus ipinguat: ſed recēter a vite depoſita iſlat. ⁊ rugitum cauſat.
⁋ Dactili cali. humi. ad ſm difficilis digeſtionis: groſſi ſanguinis generatiui.

⁋ De lacte ⁊ lacticinijs.
Lac ca. hu. ꝑpinquū ꝯplerioi hūane ꝯuenit ſenibꝰ ꝯſum ptis ptiſicis: ñ mlꝰtū febrietibꝰ. P

⁋ De potu.
Vinū paucifeꝝ albū vel aureliū aquoſum ca. ⁊ hu. complꝰionis nunq̄d in feb. ꝯpetat dicetur in dubijs. Q
⁋ De cibis ⁊ potibꝰ calꝰis ⁊ ſic. eo ordie: q̄ de reliq̄s dcm̄ ē.

⁋ De herbis: ex qbꝰ fiunt ſalaticia.
Mentha ca. ⁊ ſic. 2ᵒ. ꝯfortat ſtōm. ⁊ maxie flaticum.
⁋ Saluia cal. primi ſic. in ſecundo confortat ſtomacuꝫ: ⁊ humiditatem eius exiccat. R
⁋ Cappares ca. ſic. ſecundi abſterſiui ſuperfluitatum ſtomaci: ⁊ aperiunt opilationes: remouetur nocumentum ſi cum oleo. ⁊ aceto condiantur: ⁊ bene decoquantur.

⁋ De carnibus ⁊ partibus animaliuꝫ.
Turdi ⁊ meruli ca. ſ. p̄ᵒ. difficilꝰᵉ ſunt digōnis: ⁊ meruli difficilioris. remouet ſi cū brodio pigui coquant. S
⁋ Turtures ca. ſic. ſcōi. hñt tñ humiditatem ſuperfluam difficilis digeſtionis: malum dant nutrimentum.
⁋ Lauda cali. ſic. ſecundi difficilis digeſtionis.
⁋ Aquatice: aues ca. ſic. cōplexionis: ⁊ multarum ſupfluitatū.
⁋ Lepus. c. ſic. 2ᵒ. iuuenis elixatus bene digeſtibilis.
⁋ Paſſeres cali. ⁊ ſic. ad 3ᵐ: dure ſunt digōnis: ⁊ de qbus Aui. Omnes paſſeres mali ſunt.
⁋ Splen cali. ſic. ſecundi difficilis digeſtionis.

⁋ De piſcibus.
Saliti calidi ⁊ ſicci ſunt. T

⁋ De herbis ex qbus fiunt fercula.
Mentha de ea actum eſt. V
⁋ Saluia ſupra.
⁋ Petroſellinus cali. ſic. ad tertium: ⁊ folia digeſtionem ꝯfortant: ⁊ radix difficilis digeſtionis.
⁋ Blitones. c. ſic. p̄mi. nocent ſtomaco ꝑpter humiditateꝫ ſuperfluam. remouet ſi cuꝫ oleo onfacino ⁊ aceto p̄parent.
⁋ Apium cali. ſic. ſecūdi. aperitiuū: ꝯuenit ſpleni ⁊ epati non venit in vſum cibarijs: ſed magis ſalatucij.

¶ Caules cali. ꝑmi. ſic. ſcoi: ⁊ nõ minus nocui ſũt: ſummitates meliores hyemales: ⁊ tarde digõnis: remouet̃ ſi cuȝ pinguiſſimis carnibus coquantur maxime gallinaceis.
¶ Maiorana. c. ſi. i. 3° nõ venit cõiter in vſum cibariorum.
¶ Roſmarinus cali. ſic. ad tertiũ: aperit opilationes epatis ⁊ ſplenis: ⁊ cerebrum confortat. ¶ De granis.

x **Cicer** albũ. c. ſi. ꝑmi. maxime ſiccũ ē difficilis digeſtionis maxime cum cortice: ⁊ eſt inflatiuum: ſed abiectis corticibus pulmonem nutrit: ⁊ conuenit epaticis: ⁊ nigrũ fortius: ⁊ rubeum medium.
¶ Riſum. c. ſic. ſcoi. multũ prebens nutrimentũ ſtipticuȝ. remouetur ſi per noctem teneat̃ in infuſione ĩ aqua furfurũ.

¶ De radicibus.

y **Radix** petroſilini iam dictum eſt.
¶ Enula cal̃. ſic. ſcoi difficilis digeſtiõis: ſed ſi bene decoquatur pectori multum confert.
¶ Raphan⁹. c. ſic. ſcoi difficilis digõis: nocet capiti ⁊ viſui.

¶ De agruminibus.

z **Alleum** c. ſic. tertij vſq; ad. 4. parui nutrimenti: ⁊ caput ledit: ⁊ ventoſitatem reſoluit: ⁊ opilationes aperit. eſt enim ruſticorum ȝinȝiber. Gal̃.
¶ Cepe. c. ſic. in ſcdo. difficilis digeſtionis nocet capiti ⁊ viſui eſt tñ inciſiuum ⁊ appetitus prouocatiuum.
¶ Porrum cali. ſic. tertij inflatiuum nocet ſtomaco difficilis digeſtionis illaudabilem generat humorem.

¶ De fructibus.

A **Ficus** ſicce. cali. ſic. in fine primi ſunt ſtomaco bone ⁊ mirabiliter aperiunt vias cibi.
¶ Lupinus cali. ſic. inflatiuus difficilis digeſtionis.
¶ Piſoli. c. 2'. ſic. ꝑ'. difficil' ſũt digõis: groſſuȝ dãt nutrimẽtũ.
¶ Nux cali. ſic. ꝑ'. difficilis digeſtionis: nocet ſtomaco: ⁊ coleram generat: ideo ſtomaco nocet calido.
Caſtãee. c. ſ. ꝑ. difficil'. digõis: ſticos hũores indigõis gñat.
¶ Auellana ſicca cali. ſic. ventoſitatem multiplicat difficilis digeſtionis: remouetur ſi vſtulatur.
¶ Phiſtici ca. ſic. ſcoi. ſunt ſtomaticis bonum prebentes nutrimentum. ¶ De caſeo.

B **Caſeus** ſalitus. c. ſic. ad 3ᵐ malũ ꝑbet nutrimẽtuȝ ⁊ eſt generatiuus lapidis in renibus ⁊ veſica.
¶ Caſe⁹ dulcis. c. ⁊. ſ. magis ſiccus ꝯfortat ſtõȝ p⁹ cibũ ſumptus vſq; ad. 3. bolos vel. 4. ¶ De melle.

C **Mel** ſpũ. c. ſ. 2'. dure digõis: inflatiuũ: multum nutrit: ⁊ crudã vẽtoſitatẽ ⁊ iflationẽ gñat: remouetur p e..us decoctionem. ¶ De ſapa.

D **Uinum** coctũ. c. ſic. ſcoi dure digõis iflatiuuȝ multum nutrit. ¶ De ſeminibus.

E **Sinapi** c. ſic. ad 4ᵐ exiccat humiditatẽ ſtõi ⁊ ſplẽis ledit cerebrũ. rẽouet̃ p admixtionẽ amigd. cũ eo.
¶ Aniſuȝ. c. ſ. tertij magis venit in vſum aromatũ ⁊ confortat ſtõm. ⁊ aperit opilationes epatis ⁊ ſplenis.
¶ Fenicu. ca. ſ. ſcoi tarde digõis: ⁊ ē eius nutrimẽtum maluȝ aperit opl'ones. ¶ De potu.

F **Uinũ** potẽs. c. ſic. ad 3ᵐ. debile ad ꝑᵐ. mediocre ad 2ᵐ ſȝ de his ĩ dubijs. Et hoc de ſimplicib⁹ ſic poſita ſunt vt ṽbi gr̃a. De ꝯpoſitis ãt ad plenũ dicere nõ valeo pp variã cõpõnẽ ipſoꝝ ex diuerſitate cãꝝ pĩaꝝ ⁊ ꝯſuetudinũ ꝯtingẽte: tñ de his dicã: qb⁹ cõiter vtunt̃ ĩfirmi: ⁊ i oi pĩa.

¶ De inſculis ordei.

G **Fiũt** ex farina ordõ. ⁊ aq̃ inſcula: q̃ ſunt fri. ⁊ hu. ꝯpl'onis. nã hũiditas aq̃ vĩ vincere ſiccitatẽ ordei: ⁊ h̃ in feb. ꝯueniũt oibus: idicatiõe ſumpta ab ipa feb. ⁊ ſm maiorẽ ⁊ minorẽ mixtionẽ cũ aqua fiet magis ⁊ minus nutritiua.
¶ Fiũt ẽt cũ brodio carniũ tẽpatis: ⁊ caliduȝ: ⁊ ſic remouet̃ a ſua friditate plus ⁊ minus ſm carniũ cal'arũ ⁊ min⁹ cal'arũ gradum. vñ eoꝝ eleuatio ſtat ſic in ꝯiectura medici.
¶ Fiũt inſcula ex faria frumẽ. q̃ ſt̃ magis nutritiua q̃ ea: q̃ ex faria ordõ. ſȝ cũ aq̃ f'ra ad tpamẽtũ veniũt cũ brodijs aũt carnium cal'arũ ad cal'itatẽ declinare vident̃: ſicq; mixtio talia cal'a ⁊ media a medico ordinari poteſt.
¶ Juſcula ex farina amili. qδ eſt ex frumento factuȝ: ſunt vt iuſcula ordei: ita q; de eis: vt de illis.
¶ Pãnata ex aq̃ ſimplici ⁊ pane cib⁹ eſt tpatus ſm aliquos. veꝝ Auerrois pronũtiat ipſaȝ frigidam ⁊ humidam.
¶ Pãnata ãt cũ brodio carniũ vĩ declinare plꝰ ⁊ minus ſm brodij caliditatem maiorem aut minorem: ita q; opȝ: vt ſepe medicus ſit prudentia dotatus.
¶ Apud non nullos fit pãnata cũ brodio carnium ⁊ vitellis ouoꝝ: ⁊ qdã p alteratiõe iponunt agreſte. q̃dã vinuȝ grana. qdã aliud ſil'e ex arõatibus: vt coriãdro: ⁊ ſil'ib⁹. h̃ aũt graduare abſolute eẽt ipoſ'e: ſȝ oȝ vt tu ex gradibus ſimpliciũ cum tua ṽiſimili coniectura gradues ⁊ compoſita.
¶ Quidã gratuſant panẽ: ſiue ipm minutũ faciũt ðĩn ifũdũt in aq̃ f'ra p horas. v. ðĩn leuiter i eadẽ ðcoquũt aq̃ ſperãtes magis alterar̃. alij exp̃mũt ðĩn i brodio carniũ decoquũt.
¶ Fit apud nos brodetũ ex brodio carniũ ⁊ vitellis ouorum ⁊ dat̃ cũ ȝuccharo: aut vino granatoꝝ. hoc autẽ ad lat⁹ dcliuat cal'oꝝ vñ opȝ medicum gradus habere ſimpliciuȝ propter quod gradus poſui ſimplicium.
¶ Fit ex carnib⁹ iã poſitis maxĩe ex tpatis ꝯtuſuȝ ſiue piſtatũ: q: carnes. ſ. pulpa eaꝝ: piſtat̃ optĩe in mortario. deinde diſtẽperat̃ cũ brodio eaꝝ ⁊ colatur. reducit̃ deinde modicũ ad ignẽ. ⁊ cum ȝuccaro: ⁊ vino granatoꝝ: ⁊ agreſta: ⁊ huiuſmodi ⁊ q̃nq; ſine his ꝓpinat̃: ⁊ q̃ſi apδ nos ab eo coiter. icipimus q: dñt ifirmi: ſe nõ poſſe maſticare. Ecce mi Raineri dietaȝ ſubtiliſſimã q̃uo iter hãc ⁊ nihil dare aut aquam ordei aut ptiſanã dĩat ꝯprehẽdis: pp qδ oȝ medicũ nã eẽ prudenteȝ. vt. io. terapẽ. 8°. ca°. qdã addunt molã panis: quidaȝ amigdalas cũ pane. vñ certe cibus fit delicatus: ⁊ nutritiuus ẽt ꝓ ſanis. ⁊ apδ dños venetos talis dat̃ cibus in nuptijs ſuis carnes hñ ⁊ optime piſtatas ⁊ molã panis pri⁹ in aqua roſ. detentã deinde amigdalas mũdatas. ⁊ oĩa adinuicẽ in mortario icorporent̃ optĩe: deinde cũ brodio carniũ totuȝ diſtẽperet̃: ⁊ colet̃ ad ignẽ de nouo: reducat̃ ⁊ buliat ad ſpiſſitudinẽ ꝯueniẽtẽ. deĩn addat̃ agreſte: vt fiat ſaporoſuȝ ⁊ cuȝ ȝuccaro ⁊ ciamomo ſanis ⁊ nobilib⁹ ꝓpinet̃ ifirmis: dimittãt̃ aromata niſi ꝯueniẽtia vt coriãdrũ ⁊ alia ſi fuerit oportũa.
¶ Aq̃ carnis ad alẽbicũ fcã ſeq̃t̃ ꝯpl'onẽ carniũ: ex qbus fit eſt ſubtilis ſub ẽcito reſolubil'. dãs ſubãȝ ſpumoſaȝ ⁊ nõ ſolidã iflãmobil'. vñ cũ ea ꝯmiſcet̃ aqua endiuie: aut aliqd tale qδ rẽittat iflãmationẽ dat̃ a m'l'tis ſtati: alij nõ niſi i extrẽis.
¶ Ceteri decoquũt pullũ magnũ ad ei⁹ vltimã ꝯſumptionẽ ⁊ vocatur brodium ꝯſumatuȝ: ſequitur i ꝯplexiõe carnes.
¶ Dãt alij brodiũ ſi ꝯſumatũ: ⁊ h̃ graduat̃ ſm gradũ carniũ
¶ Sofritũ eſt fcm̃ ex brodio carniũ vitello ouorum ⁊ vino.
¶ Quidã vltra mõtes faciunt infirmis ex brodio carniuȝ vino caſeo buthiro compoſitum ⁊ vocatur caſimprij.
¶ Multi multa ⁊ in diuerſis pĩijs: quoꝝ notitia nõ eſt apud me. ſȝ tibi ſatis ſit cũ de ſimplicib⁹ vſualib⁹ gradus ⁊ nocumẽta aliq̃ ſaltȝ ṽtuti nutritiue ledẽtia trãſcripſeriȝ: ex qb⁹ ꝯpoſitoꝝ gradus ex tua ſolercia ſtatim inuenies. cõſidera.

¶ De ordinatione dietarum Rub. iiij.

Reſtat vt dietas ordineȝ ex parte ſubtilis groſſe: ⁊ medie: ſic itaq; in ꝑ° ordine ponã ſubtilẽ: in 2°. mediã: in 3°. groſſam. b

¶ De dieta ſubtili.

Omitto h̃ loco dietã ſubtiliſſimã: q̃ ē nihil dare: ⁊ illã tenuẽ. qb⁹ antiq vtebant̃ i qm̃ vt dictuȝ eſt ex praua ꝯſuetudine: ⁊ hoium igluuie. ⁊ pp diuerſitatẽ climatũ: q: vna egritudo ē in vno climate acuta: ĩ alio nõ: ⁊ ſic de alijs inductũ eſt: vt talia ſeruari nõ pñt abſq; magna medicoꝝ iſamia. ⁊ iδ deuiabo a dictis antiquoꝝ: quã deuotionem oñdit eẽ neciam Auer. 5°. col. q ⁊ ſic ab ipſis deuiat ꝓpter cãs dictas. ¶ Et ideo ſequar cõmunẽ modum dietandi apud nos ſeruatum. ex quo etiam tu poteris te modera

re in patria tua:⁊ alibi vt opoꝛtebit.

¶ De dieta ſubt. li ſecundum oꝛdinem.

A **Eſt pꝛimo** aduertēdum:ꝙ cibi paꝝ nutritiui ſunt illi q reponi dn̄r in pͦ oꝛdine:qꝛ in oꝛdine diete ſubtilis:pp qꝺ ſcitoꝛ:ꝙ tales ſunt:q facile ex mēbꝛis diſſoluunt. Ex qbus liqdi ⁊ ſubtiles gn̄anᷣ būoꝛes.⁊ q acutas ⁊ violētas būt q̈litates.⁊ dn̄am valᷣ ſubiam aut valde rarā.pp qꝺ ſupꝛa in deſcriptione diete ſubtilis dicebaᷣ:ꝙ ex ea coꝛpoꝛi non multum accedebat nutrimenti:ſed minus ꝙ̄ neceſſarium erat.⁊ talia ſunt vt.

Oꝛdeum	Stomacus	Spinachia.
Milium	Inteſtina	Aleum.
Panicum	Nares	Pꝛuna.
Panis azimus	Guttur	Mala gra.immatura.
Pāis furfurace⁹	Aures	Balauſtia.
Caſeus vetus	Atriples	Iuiube.
Pulmo	Blitis.	Neſpila.

¶ Et vt ſatiſfaciā pmiſſis ponā pͦ q̄ ſe tenēt ex pte diete ſubtilis.pͦ nēdo pͦ p extremo aquā oꝛdei ſimplicē. 2° medium bꝰ talis latitudinis ſic imaginate. 3°.terminus ſignaᷣ excluſiuus tenens locū ſummū adiectū ſanoꝝ terminatus.

¶ Pꝛimi oꝛdinis ſunt.

B **Aqua** oꝛdei ſimplex ⁊ adhuc in ptibus tuis ſicilie:⁊ alijs ſeruaᷣ locis calis:⁊ daᷣ p dieta febꝛicitātibus febꝛe pp acutā:⁊ pacuta:⁊ adhuc aliqbus dieb⁹ in acuta.apud autē nos ſtatim in die 2°.vel. 3°.daᷣ ꝯfuſum carniū. Ecce mi.raynerī qūo ſeruamus antiquoꝝ dietā aq̄ oꝛdei cū ſece ſua:quā antiq tāta cū inueſtigatione dixerūt eē mediā inter groſſa ⁊ tenuem ſiue ſubtiliſſimā. ¶ Holeraᷣ ſa būida.vt ſunt.

Caulis	bꝛodio carnium	dis.
Blitis	Iuſcula amili cū	Panata cum bꝛodio
Atriplex	bꝛodio	pulli
Blitones ⁊ bꝫ	Iuſcula frumēti	Panata cum bꝛodio
Iuſcl'a oꝛdei cum	cum bꝛodio	caponis
aqua	Ex latus bꝰ diete	Panata cum bꝛodio
Iuſcula amili	ſequuntur	perdicis.
cum aqua	Ficus humida cu	Bꝛodium ꝯſumma
Iuſcula frumenti	ius nutrimentū	tum ex his
cum aqua	maius ceteroꝝ	Latus huius ſequun
Panata cū aqua	Spinachia	tur
Bꝛodium ſimpˡ	Lac acetoſuꝫ ⁊ bꝫ	Faſeoli
ex pullis pūis.	ꝺ pꝛo pāti ſuffi	Alleum
Bꝛodiū ex pullis	cere ſcio	Amigdale dulces
magnis.	¶ Secundus oꝛ	Raffanus
Iuſcl'a oꝛdei cū	do.⁊ eſt dieta me	Piſces

¶ Tertius oꝛdo.⁊ eſt dieta groſſa.

Contuſum ſiue	Carnes aīāᷣ tpa	Caſeus dulcis.
piſtatum	te ſupꝛadicte	Lens
Oua galine ſoꝛbi	Lingua	Frumentum
lia recentia	Pedes	Cicer fractum.
Teſticli galoꝝ	Cerebꝛum	faba fracta
cocuntium	Medulla	Caſtanea
Lactua hmōi	Oleum	Rapa.
ſequuntur	Lac	Caro poꝛcina exclu.

¶ Et ſic de alijs:q̄ ex te addere poteris.hita noticia de dieta groſſa qd ſit vt ſupꝛa. Et breuiter groſſities diete attēdi hꝫ penes acceſſum ad dietā ſanoꝝ ⁊ ſubtilitas penes diſtantiā ab aq̄ oꝛdei ſemp attēta ꝓpoꝛtionata q̄ntitate.vn̄ imagineris latitudinē hn̄tē tres terios.vn⁹ ſit ſic nō grad⁹ vel q̄ſi.⁊ h ē aq̄ oꝛdei ſimplex. Alius eſt ſumm⁹ vt caro poꝛcina exclu.ᷣ medi⁹ ūt ſit pānata cū bꝛodio pulli pui. ſed vt ſepe q̄litas vt nutribilitas q̄ntitatis ꝯtinua ⁊ diſcreta faciūt eandē rē eē dietā ſubtilē ⁊ groſſaꝫ ⁊ mediā. Ex q̄ inferᷣ ꝙ nō ſunt adinuicē realr ꝯdiſtincta.ꝯſidera. Et h de dietis volo tibi ſufficē ſic oꝛdinatis vt mihi viſum eſt cōiter in ptia nr̄a practicari.

Capitulū.v.

De alteratiuis digeſtiuis ac ſolutiuis tā ſimplicibus q̄ ꝯpoſitis omnium q̄tuoꝛ humoꝛum ⁊ ſpērum coꝝ.continēs.Rubꝛicas duas.

¶ De digeſtiuis ⁊ alteratiuis. Rubꝛica.j.

Tunc aūt loquoꝛ de digeſtiuis ſimplicib⁹ ⁊ cōpoſitis māꝝ peccantiū in egritudinibus vſualibus ⁊ domeſticis:que quidem dn̄r talia:qꝛ ſunt ꝓparatiua materierū talium ad expulſionē.eſt.n.di.ō h ſumpta ad mentem medicoꝝ ꝓparatio humoꝝ ad expulſionē. vt pͦ 4ˡ. de cura putridarū in gn̄ali.h aūt ꝓparatio aut eſt in ſuba. aut i q̄litate humoꝛis pncipalr.in ſuba qdē qm̄ ſi eſt groſſus ſubtilia° ſi ſubtilis ingroſſatio.Si viſcoſus iciſio ⁊ ꝯſilr de alijs In q̄litate vero:vt ſi eſt calidus infſatio.ſi frigid⁹ calefactio. ſi humidus ⁊c. Sunt nāq ex humoꝛibus quatuoꝛ tantum tres qui digeſtionē ſm ſeipſos tm̄ recipiunt ⁊ cum ſanguis ſit ſemp ad exitū ꝓparatus.vt pꝫ intelligēti.⁊ eſt expꝛeſſe ſētentia Aui.pͦ 4ˡ.alle.ca°.vbi inquit. Et ſcias ꝙ ſlōmia ⁊ qm̄ eſt intētio ſanguinis non eſt de gn̄e eius in quo expectatur digeſtio expectatione que eſt in ſolutis ⁊ non expectatur digeſtio niſi in humoꝛibus alijs.de quoꝛum digeſtiuis ſuo oꝛdine dicetur.nam pꝛimo ponantur digeſtiua ipſoꝛum humoꝛum:vt nāles dicuntur:deinde ipſoꝛum:vt in nāles:aut non naturales appellantur. C

¶ Digeſtiua col'e naturalis ſimplicia vſualia ⁊ domeſtica. D

Uiola Roſa	⁊ latuce	Malua iniube
Lattuca Endiuia	Grana ⁊ ſucc⁹ e⁹	Semina quatuoꝛ maioꝛa infrigidantia
	⁊ pꝛecipue aceto	
Poꝛtulaca	ſa ⁊ muza	Melonum
Sandali oēs	Papaueris	Et cucumeris
Spodium	Lenticula aque	Acetoſa (theca
Camphoꝛa.	Nenufar.	Anguria ſiue ba
Iuſquiamus	Capillus ve.	Spinachia.
Epatica	Acetum	Ceraſa.
Cucurbite ci	Aq̄ veri frigoꝛis.	Lupulus.
trulloꝛum.	Ribes	Oꝛdeum.
Semina ēt mino	Succ⁹ ara-cioꝝ	Solatrum
ra infridātia.vt	Succus limonū	Sebeſten.
ſe.poꝛtulace en	Succ⁹ citri ⁊ ſilr	Poma acetoſa ⁊
diuie ſcariole	agreſte	cetera.

¶ Digeſtiua nālis flegmatis. E

Pulegium	Cinnamomum.	bꝛuſci ⁊ ſparagi
Calamētū	Daucus	Squilla
Maioꝛana	Squinātum.	Acetum.
Sparagi bꝛuſci	Ficus ſicca	Origanum.
Semen aniſi	Eupatoꝛium.	Serpillus.
Feniculi ſiue ma	Galanga.	Iſopus.
ratri	Poꝛrum	Sticados.
Saluia	Raffanus.	Piretrum.
Menta.	Ruta.	Aleum.
Saturegia	Radices qnq a	Betonica.
Piper	qb⁹ denoiatur ſy.	Camedreos.
Zinziber	de qnq radici	Camepitheos.
Gariofilus	bus.ſeni.ſ.	Caparea.
Mel	Apij petroſelli.	Sal.

¶ Et breuiter medicine omnes calide ⁊ ſicce videntur eſſe vt ſupꝛa flegmatis digeſtiue.

¶ Digeſtiua melancolie nālis ſimplicis. F

Bugloſa.	Sicla. Cicoꝛea.	Spica.
Boꝛago.	Roſmarinus.	Agnus caſtus.
Radices ⁊ floꝛes	Pimpinella.	Amigdale amare.
earum	Poma dulcia.	Lupulus.
Epithimum	Uinū dulce albū	Fumus terre.
Tamariſcus.	Thimus.	Amigdale.
Scolopendria.	Cappares.	Rapa.
Gramē.	Balneum dulce.	Uua bn̄ matura
Cuſcute.	Polipodium ⁊ ſi	Dactilus.
Aſſa.Acoꝛus	ſit ei⁹ cūatiuū.	⁊ cetera.

¶ Digeſtiua colere compoſita ⁊ vſualia.

g **Et antequã** de ipſis dicã ea ꝑus inſcribã digeſtiua ſiue ſirupos qbus cõiter vtunẽ medici apponendo auctoꝝ noĩa ea vel eos laudantium.

Jul.ro.meſ.	Si.de papauere.	Si.ḋ agreſta me.
Julep.vio.meſ.	Si.ḋ eupa.meſ.	Si.de ro.Nic.
Si.de bizã.meſ.	Si.ḋ epithi.meſ.	¶ Digeſtiua compoſita colere naturalis ⁊ vſualia.
Si.ace.ſimp.me.	Si.ḋ ſticad.meſ.	
Si.aceto.ꝯp.me.	Si.de mẽta meſ.	
Syrup⁹ de nuis cito.ni.	Si.de abſint.meſ.	**Julep** roſa. Ju.vio.
	Si.ḋ fumo terre maior Meſ.	
Acetũ ſqlliti.meſ.		Si.de pomis ace.
Oxiçacara nicol.	Si.ḋ ligricia me.	Si.ḋ aceto.citri.
Oximel.ſimp.ni.	Si.ḋ praſſio meſ.	Sirup.nenufare.
Oxi.ꝯpo^m.nicol.	Si.de yſop.meſ.	Aqua ſimplex cum ſucco granatorum ⁊ pauco çucchari.
Si.ḋ nenufa.ni.	Si.ḋ thimo meſ.	
Si.ḋ pomis meſ.	Sirup.de ribes.	
Si.ḋ corticibus Nicho.	Si.de limonibus.	Si.ace.ſimplex.
	Si.ḋ calm^o.meſ.	Sirup.viola.
Si.ḋ aceto.ci.ni.	Aqua mel.Meſ.	Oxiçacar.
Syrup.de radicibus Meſue.	Sirup⁹ ḋ merito eiuſdem.	Sirup.roſ.
		Siru.de agreſta.

¶ Aqua ordei cũ ſucco limonũ:aut aranciorꝫ ⁊ pauco çuccari in modũ Julep.⁊ delectabile valde.

¶ Aq̈ endi.aut viol̃.Acetoſe:aut alterius aq̃: ex aqs ꝯueniẽtibus de qbus infra cũ aliquo acetoſo vt vino granatoꝝ.

¶ Succus limonũ:aut aranciorꝫ:aut acetoſitas citri ⁊c̃. cum pauco çucchari optimi.

¶ Scito ꝯſequẽtib⁹ ẽt:ꝙ colla nãlis ceteris i nãlib⁹:q̃ cõiter apparẽt:calidior exiſtit:vt.7°.colli.cap̃.de ingenio ſanatiuo ſinocaꝝ.⁊ Cõciliator.dĩa.91^a.q̃re inteĉtionibus fridis indiget ⁊ q̃re:dicaẽ que cõiter apparent videbitur de çinaria.

¶ Digeſtiua cõpoſita flegmatis nãlis vſualia.

h **Oxi**mel ſimp.	Acetoſus ſimpli.	Si.de qnqꝫ radi.
Oximel cõpoſitum.	Acetoſus ꝯpoſit⁹.	Mel roſ.colat.
	Si.de eupatorio.	Aqua mellis.
Oximel ſqlliticũ.	Sirup.de ſtica.	Sir.de praſſio ⁊ proprie ad viſcoſos humores:quoꝝ ſeperatio eſt difficilis.

¶ Aq̈ mellis cũ pauco aceti ꝓ papaueribꝰ:⁊ ſi q̃riẽ de opil̃o fiat decoc^o.eius cũ radi.feni.apij ⁊c̃.aut alterius apitiui.

¶ Digeſtiua melãcolie nãlis cõpoſita vſualia.

i **Siru.** de epithimo.	¶ Sir.de fu.ter.vtrunqꝫ maior .ſ.⁊ minor.	
¶ Mel.roſa.		

¶ Si.aceto.ſimplex:licꝫ aliq rõne aceti cũ minime cõferre dicunt.qbus nõ ꝯſentit Me.ḋ ſi.aceto.⁊ Auer.7.col.ḋ cura fe.melice ing:illud ẽt qno plus indigemus in hac febre eſt aperire:incidere:⁊ ſubtiliare.

¶ Julep vio.maxime vbi eſſet materia multum aduſta.

¶ Jtẽ aqua borag.cuſc.fumi ter.⁊ ſiliꝰ cũ çuccaro:aut cũ iulep violato iulepiçato.

¶ De digeſtis col̃e nõ nãlis.

k **Et quoniã** raro imo rariſſime i corpe hũano peccãt hũores ſimplices:vt ꝑ pnoſtico.ꝯt° 20. hinc ſubſequẽs ẽ agere de digeſtiuis mãerũ ꝯpoſitaꝝ ſeruãdo ordinẽ:vt ſupra:cũ de colera dictũ ſit prius hinc agẽdum eſt de digeſtiuis ipſius:diſtinguiẽ aũt colera nã qdã citrina:qdã vitellina:qdã aduſta:qdã praſſina:qdã çinaria h.n.ſunt ſpẽs cõiter notate. ¶ De col̃a vero ex cõmiſtione meſe cuꝫ ipſa diceẽ infra. ¶ De digeſtiuis colere ci.

l **Digeſtiua** itaqꝫ citrine dñt eẽ infrĩatiua ⁊ hũectatiua minus tñ hũectatiua q̃ꝫ infrĩatiua:⁊ cã:qm̃ col̃a citrina gñaẽ ex ꝯmiſtione flãtis tenuis ⁊ aquoſi cũ col̃a ipſa. Exẽpli gra.iulep.viol.p.i.iulep roſ.p.ij. ¶ Jteꝫ ſy.aceto.ſimp. ¶ Jtẽ oxiçachara cũ aq̈ ordei vel aq̈ deco.

¶ Jtẽ ex aqs herbaꝝ ſimpliciũ ꝯueniẽtiũ:de qbus infra cum çuccaro:vino granatoꝝ:iulepiçãdo:aut al'r ꝓparãdo. Jtẽ oximel ſimp. Jtẽ iulep.vio.cũ melle ro.co'°. Jtẽ ex.A.ꝑ^a 4'ḋ cura ter.Si ace.ſimp.cũ mel.ro.col.qḋ ſit ſubduplũ ad acetoſum:diuerſitates tñ iſtoꝝ ſiru.dñt intelligi ſm diuerſitatem ꝓportionũ mãeꝝ coleꝝ ad mãs flãticas aquoſas:ſiue ſubtiles. ⁊ tu ex datis ⁊ dicendis facile ꝯſidera.

¶ De digeſtiuis vitelline.

m **Digeſtiua** vitelline dñt eẽ frĩa:tẽpata:⁊ ſubtiliatiua inciſiua:ad humidũ parũp declinãtia:vel ſaltẽ in hũiditate tẽperata:⁊ cã:qm̃ vitellina gñaẽ ex admiſtione col̃e cum flãte groſſo viſco.c⁹ gño ſꝫ.A.ẽ magis i ẽpe:lꝫ Jſaac i diet ꝟib⁹ 4.ca.dicat hãc magis i ſtõ repiri.exẽpli gra.ſi.de biçãtijs cũ aceto.ſi.aceto.ſimp.oximel ſimp.ſi.aceto.ḋ duab⁹ radicib⁹ ſi.aceto.ſimplex cũ mel ro.colato.ſi.de calamẽto cum iulep vio.vel ſi.aceto.ſim^r. ¶ Jtẽ aq̃ diſtillationis herbaꝝ ſimpliciũ:de qbus infra ꝯmiſcẽdo eas ſm ꝓportionẽ eſtimatiuã ipſoꝝ humoꝝ adinuicẽ col̃e.ſ.flãtis. Si võ fuerit vitellina ꝑ aduſtionẽ flãtis q̃ꝫ pl̃es vocãt vitellinã.ſ.ḋ q̃ ẽpſe.2.nãliũ v̈tutũ.vl.c.tẽ digeſtiua dñt eẽ fri^a ⁊ hũi.dcis ⁊ cognoſcetur vna ab alia ꝑcolorẽ:qꝛ h̃ hꝫ citritatẽ cũ tẽdẽtia ad igneꝫ rubeum. Prĩa võ tẽdit ad albedinẽ:pp flã:in q̃ nõ fuit aduſtio ꝯſidera.

¶ De digeſtiuis aduſte.

n **Digeſtiua** aduſta dñt eẽ frĩa ⁊ hũida magis ⁊ minus ſm aduſtionẽ maiorẽ vel minorẽ ⁊ cã: qm̃ talis ſit per aduſtionẽ colere nãlis:que in aduſtiõe cineraẽ. exẽpli gra iulep.viol̃.ſi.de pomis acetoſis Meſ.oxiçacara cum aq̈ decocta:ſyr⁹ viol̃.ſyr⁹ nenufar.aq̈ ordei cũ çuccaro:⁊ digeſtiua oĩa:vel q̃ſi oĩa:que ſupra de digeſtiuis cõpoſitis colere:addẽdo ſemp ſi oꝫ q̃ hũectant: vt aqua vel aliqd tale. Pro quo eſt aduertẽdũ:ꝙ ⁊ ſi ſy.de epithimo ⁊ de fu.ter.ſint ad ſiccũ tẽdẽtes: q in digerẽda hac col̃a ꝯuenienter adhibẽtur:tñ danẽ nõ tm̃ ad digerẽdum quãtũ ad ipſam expellendam. Et iõ dixit Meſ.ſi.de epithimo colerã nigrã ⁊ humores aduſtos cũ virtute expellens:in receptis aũt ipſorum ponunẽ mirabolani:⁊ cetera ſolutiua:vt pꝫ. cõferunt ẽt p ꝓprietatẽ ſimpliciũ:a quibus principal'r denominanẽ. Jtem danẽ:vt p ipſos ⁊ cõſimiles ꝓhibeaẽ vlterior putrefactio.nam ſicut humiditas eſt mater putrefactionis.quarto metauro.ita ſiccitas prohibet putrefactionem.

¶ De digeſtiuis praſſine.

Digeſtiua praſſine dñt eẽ frida ⁊ potẽtiora q̃ꝫ digeſtiua colere aduſte qm̃ talis ſit ẽt p aduſtionẽ vitelline:⁊ ex ꝯñti denſior eſt:⁊ magis reſiſtens infrigidationi q̃ꝫ aduſta. Ex qbus inferẽ ꝑmo ꝙ ſyrup.nõ oꝫ in tali caſu iulepiçari:ſꝫ in ſua groſſa ſuba pmanere: Jnferẽ 2°. ꝙ plus de ſi.q̃ꝫ de aqua dꝫ exhiberi:frigida tñ talis colere digeſtiua debent ad humidũ declinare.⁊ ſi talis ſit groſſa ⁊ humiditate participet.nam vt expertus fui melius eſt extinctioni in hoc caſu attẽdere.naꝫ eligibilibus eſt vt ꝓlongeẽ egritudo q̃ꝫ vt perdaẽ infirmus:⁊ ſic ſemp operatus eſt pr̃ nr̃ Lermi ſonus:⁊ eſt ſnia Auerro.7°.colliget.alleg.cap̃. Jnqꝫ ⁊ melius ẽ vt ꝯuertas talẽ febrẽ in lentã ⁊ longã q̃ curari poſſit q̃ꝫ eger ſubito moriaẽ.nã q̃ ſit in alteratione conuenictius feb.facilior eſt q̃ꝫ mors. ¶ Tñ qa v̈ſutus inſtabit de groſſicie viſcoſitate opilatione:pp qḋ ad euitandũ ẽt ꝯtrouerſiaꝫ eſt cõmiſcẽdus ſyrupus acetoſus ſimplex cum alijs infrigidatiuis:vt verbi gra.ſyrup.viol̃.cũ ſyrup.acetoſo ſimplici:vel iulep.viol̃.cum eodẽ:aut nenufarinus cum eodẽ vel de acetoſitate citri cũ eodẽ addẽdo ẽt ſpẽs frigidas:vt ſandalos ⁊ hõ.nã ſyrupus acetoſus ſimplex eſt apitiuus ⁊ ſubtiatiuus ⁊ inciſiuus. Et põt diligẽs inueſtigator ẽt addere ex alijs ſyrup.apitiuis:de qbus dcm̃ eſt ſm ꝙ diſcretioni eius videbitur:quare ꝯſideret.nã ex ſucco limonũ aranciorũ granatoꝝ ⁊ aqua:vt ſupra de colera põt fieri extinctiuum. A

¶ De digeſtiuis çinarie ⁊ praſſine non vere.

De çinaria aũt dicaẽ ꝙ vt colligiẽ.7° colliget allegato cap̃.⁊ a Cõciliatore dicta dĩa ipſa tãte eſt malignitatis:vt ipſa digõnẽ non expectet: ſꝫ mox a nã ipſa pcepto ſuo nocumẽto vomitũ:vel q̃olibet aliter expellitur.vñ Auic.prima primi. de humoribus ⁊ hec eſt peior ⁊ magis pernicioſa: ⁊ dicis ꝙ eſt de ſuba venenorum. ab hac B

aũt colera nõ ſit febris pp eius malignitatẽ. nã oñ eius putredinẽ hoies interimit. Et plures eſtimauerũt ẽt febrẽ a praſſina nõ poſſe cõtingere pp eãdẽ cãm. vñ Cõciliator allegata dñia. recitat ſe vidiſſe ſemel tñ vnã febrez de praſſina q̃ interfecit hñte in 7ª: ⁊ ponit eius accñtia. ℭ Ex qbus colligo φ nõ frequẽter apparẽt iſte tales materie: lȝ quidã moderni practici aliter iudicẽt. nã oi die apparẽt colere virides cũ tẽdẽtia ad fuſcũ: quas praſſinas vocant: q̃ vt credo nõ ſunt ſemp praſſine: ſed ſunt virides facte p admixtiones melie cũ colera citrina: cuius ſignũ ẽ: qñ tales ſunt liquide currentes ⁊ nõ groſſe. nã ex admixtione nigri cũ citrino generatur color viridior vt pȝ ex colore indici cũ auri pigmento: vt faciunt pictores ⁊ iſta eſt de qua dixit. Conciliator: φ aliqñ euomebat: ⁊ ex iſta febres fiũt longe ppter meliam ſecũ admixtaȝ: ⁊ talis indiget digeſtiuis mixtis. poſſumus tñ imaginari quatuor gradus praſſine vere: ⁊ ↄũter φ in pmo gradu exñs aut ſcdo põt feb. cãre lȝ raro contingat. In 3º vero ⁊ 4º nequaq̃: ⁊ pro concordia auctoruȝ: ſed de his infra de febris colericis.

ℭ De digeſtiuis flãtis non naturalis.

c **Diuiditur** prima pmi de humoribus. In mucilaginoſum. crudũ. aqueũ. gipſeũ. ſalſum. acetoſum. ponticũ. dulce. acre. vitreũ. Sed prima quarti de febre flegmatica flã putridũ ad. 4. ſpẽs tñ reducit. Inquit. Et fleg. qdẽ putridũ qñq̃ eſt vitreũ: ⁊ qñq̃ acetoſum: qñq̃ dulce: qñq̃ ſalſum: crudũ ⁊ mucilaginoſum: ſub vitreo: cõprehendens. Aqueũ ⁊ inſipidũ ſub dulci. ponticum ⁊ acre ſub acetoſo. Gipſeum nõ facit febrẽ. ideo digeſtione nõ indiget vera ſm Genti. allega. loco. ſcdm itaq̃ ordinem illorũ. 4. proſequar eorum ponens digeſtiua.

ℭ De digeſtiuis dulcis inſipidi ⁊ aquoſi.

d **Flegma** dulce dr̃ aut ſȝ ſe: aut q: admiſcet ei res extranea dulcis vt ſanguis qualitercũq̃ ſit. Eius digeſtiuũ dȝ eẽ mediũ vel quaſi mediuȝ in actiuis. declinãdo potius ad latus calid tatis ⁊ ſiccũ in paſſiuis. ⁊ ideo cõmiſcenda ſunt digeſtiua colore cum digeſtiuis flegmatis h̃ eſt calida cũ frigidis aut tẽperatis: vt exẽpli gra mel roſa. colatũ cũ ſyrº. acetoſo ſimplici vel ipm mel ro. colatũ acetoſatũ ſm φ vr̃ expedire ſm maiorẽ vel minorẽ flegmatis alterationẽ vel cõmixtionẽ. ↄſil'r ſuo mõ de aqs dõm q̃ cum ipſis ſyrupis cõmiſcebunt de qbus infra. Item ↄpetit oximel ſimplex ro. Itẽ oxiçaccbara cũ aq̃ mellis exhibita. Iteȝ ſy. aceto. ſimplex cũ aq̃ feni. aut calida apeꝛitiua. Iteȝ tranſire poſſumus circa ſtatum egritudinis ad ſyrupum aceto. de duabus radicibus. Item ſi fortioribus egemus tranſeamus ad ſyrupum acetoſum de quinq̃ radicibus addendo aquas cal'as vel frigidas: vt videtur expedire.

ℭ De digeſtiuis mucillaginoſi vitrei ⁊ crudi.

e **Debẽt** horuȝ flegmatum digeſtiua eſſe cal'a ſic. ſubtiliatiua inciſiua diuretica. Aui. pº q̃rti. de cura flegmaticarum: cuiuſmodi ſunt mel ro. cola. cũ ſyr. acetoſo de duabus radicibus. aut ſyru. acetoſus de. 5. radicibus. aut ſyr. de eupatorio cum ſy. acetoſo ſimplici. aut oximel compoſitum: aut ſy. de praſio aliqualiter acetoſato aut ſy. de ſticados cum modico acetoſi addendo oibus aquas harum intentionum de quibus infra.

ℭ De pontici acetoſi ⁊ acris digeſtiuis.

f **Debẽt** etiã digeſtiua iſtorum ad cal'm ⁊ ſic. declinare vt dictũ eſt: ſed debẽt eſſe minus calida: cũ vitreum ſit fridius pontico acri ⁊ acetoſo: ⁊ h̃ loquor de acetoſo põtico vt ſunt talia ⁊ non per admixtionẽ colere nig. cum clonã de ipſis vt ſic dicetur in cap. de digeſtiuis melancolie. exẽpli gra oximel ſimplex cum aqua mellis. oximel cõpoſitum cuȝ aqua fenic. ſaluie: ⁊ huius acetoſus compoſitus duarum radicũ cũ aqua feniculi mel ro. cola. cũ ſy. acetoſo ſimplici. ſy. de eupatorio cum acetoſo ſimplici.

ℭ De digeſtiuis ſalſi.

Variatur flegma ſalſum ex varia cõmixtione colere cũ flegmate. aliqñ. n. cõmiſcet colera cum flegmate groſſo: aliqñ cũ ſubtili aquoſo: ⁊ tale eſt flã ſalſuȝ notum de quo dõm φ eius digeſtiuũ debet eẽ in actiuis tẽperatum aut declinare ad fridũ ſi fuerit. ⁊ ſil'r i paſſiuis tẽperatum aut aliqual'r ad latus humiditatis: aut aliqñ ad latus ſiccitatis. verbi gr̃a. ſyrº acetoſus ſimplex cuȝ mel roſ. ⁊ aqua çuccbari. ſil'r ſirup. de endiuis cũ aq̃ eius: aut cũ aq̃ çuccbari. Itẽ iulep viol. cũ melle ro. colato. Itẽ ſyru. de acetoſitate citri. Oxiçacara cũ aqs appropriatis fridis. Itẽ i pceſſu ſyrup. de biſancijs ⁊ multa cõſil'a. exempla põt pdiligens perſcrutator ex habitis ponere. ℭ Qñ aũt flegma ẽ groſſum tunc oȝ vt digeſtiuũ ſit ſubtiliatiuuȝ: vt verbi gr̃a acetoſus ſimplex ⁊ huius: ita φ opȝ variare in his ſm variam proportionem humorum adinuicem: vt ſupra. g

ℭ De digeſtiuis melancolie non naturalis.

Melãcolia nõ nãlis vt colligitur ab Aui. pº pmi de hũoribus eſt ſexcuplex. vna qdẽ ẽ tal' per aduſtionẽ col'e rub. alia p aduſtionem mel'ie ſubtil'. alia per aduſtionez melancolie groſſe. alia q cũ ea cõmiſcetur col'a rubea. alia q cõmiſcere flegma. Sexta q cũ ea cõmiſcetur ſanguis ⁊ talis appellat melancolia ſanguinea. alie ſic ſuo modo a denominatione humoris qui cũ ea cõmiſcetur. h

ℭ De digeſtiuis mel'ie p aduſtionem col'e genite.

Hec debẽt eẽ in actiuis tempata aut ad fridũ tendẽtia ⁊ magis aut minus frida ſm maiorẽ aut minorem aduſtionez ⁊ in paſſiuis humida ↄſil'r magis aut minus. exempli gr̃a. ſy. viol'. cuȝ melle ro. aut ſy. nenufarinus: aut de acetoſitate citri maxie qñ ex ipſa mel'ia cordi infert nocumentũ cuȝ aqs cordialibus fridis: vt acetoſe de quibꝰ infra. Itẽ ſy. acetoſus de pomis meſ. ⁊ breuiter in fridãtia dicta ð digeſtiuis ſalſi flãtis ⁊ de digeſtiuis colere ſupra: ⁊ dent oia cũ aqs appropriatis remittẽtibus ⁊ intendẽtibus nũc caliditatẽ: nũc frigiditatẽ: nũc alias qualitates: vt opus erit de quibꝰ infra: ⁊ nota φ vbi cũ h̃ q̃rimus inducere ſomnũ ↄpeteret ſy. de papauere cũ aq̃ viol'. nenufar ⁊c. i

ℭ De digeſtiuis mel'ie p aduſtionem mel'ie ſubtil'r ⁊ groſſe.

Et quoniã aduſtionẽ tã ſubtil' q̃ȝ groſſe. ſequit inciueratio ⁊ maior in ſubtili ⁊ terreſtrificatio maior in groſſa hinc digeſtiua mel'ie tal' per aduſtionem ſubtilẽ dñt eſſe frida ⁊ humidiora. iõ eligãtur fridiora ⁊ humidiora ex dcis digeſtiuis tam de flãte ſalſo q̃ȝ de col'a ipſa q̃ȝq̃ de mel'is tali p aduſtionẽ col'e ru. Et p digeſtiuis reliq̃ minus frida ⁊ hũida ⁊ exẽpla patẽt pl'ies ⁊ dictis: aq̃ autez addite faciunt frigiditatez digeſtiuoꝝ intendi ⁊ remitti ſm earum frigiditatẽ maiorẽ ⁊ minorem. ⁊ tu conſidera. k

ℭ De digeſtiuis melancolie colerice.

Debẽt talia digeſtiua eſſe media in actiuis aut ad frigidum declinare ne in calore ſupfluẽtia intẽſionez aut aduſtionẽ gignãt in col'a: in paſſiuis vero ↄſil'r declinare dñt ad humidũ vt caloris icẽdiũ remittat ⁊ ſic phibeat vlterior actio ⁊ ex ↄueniẽti mala ẽ nõ nãlis ſiccitas abijciat. verbi gr̃a. ſy. violatus. ſy. de endiuia. ſy. de pomis. ſy. ð acetoſitate citri: ⁊ maxime quãdo talis nocumẽtũ cordi iferret aq̃ ordei cũ çuccharo. p q̃ ↄſidera q̃ dicta ſunt i ð digeſtiuis col'e aduſte. ⁊ pl'ima ibidẽ depoſita ad h̃ capl'm reducãtur. l

ℭ De digeſtiuis melãcolie flegmatice.

In his digiſtiuis opȝ multa ↄſiderare pmo ne ſint multũ cal'a ne ſubtile reſoluat ⁊ augeatur mel'ia ⁊ genita igroſſet. 2º p eãdẽ cãm vitent ingroſſantia multum. 3º. nõ ſint multũ puocãtia ſaltim in pnº. vt oximel ↄpoſitũ ⁊ ſyr. de epithimo ne p ipſa agitata mã ⁊ ad vias ſtrictas pducta ↄſequat opil'o ⁊ ẽt educto ſubtili maneat groſſum dñt itaq̃ ad cal'm parũp declinare ⁊ in paſſiuis debent eſſe tẽperata vel ad humidũ vel ſiccũ parũ p tẽdere. exẽpli gr̃a. oximel ſimplex cuȝ aq̃ fumiterre: ⁊ aqua ſimplici decocta. Sirꝰ aceto. ſimplex cũ melle ro. collato aq̃ endiuie fu. ter. m

Itē oximel ꝯpoſitū appẽtib⁹ ſignis digōulis. Itē ſy. poſitus a Meſ. in cura ſode ex aggregatiōe flãtis ꝛ mel'ieiuius iniciū. meſuai iube. Itē ſy. de fu. ter. cū aq̄ bugl. boꝛagis ꝛ fili-um ꝛc̄. Itē ſy. d̄ ephitimo. ē tñ notãda dr̄ia iter ſy. d̄ epithimo ꝛ ſy. d̄ fu. ter. q̄ztū ad h̄ q2 d̄ fu. ter. ē leuioꝛ ꝛ min⁹ ſolutiua ꝛ ꝯueniētioꝛ māeb⁹ calidioꝛibus de epithimo v̇o eſt magis aptiuus ꝛ mãteꝝ flãticaꝝ plus eductiuus.

ℭDe digeſtiuis melãcolie melancolice.

n **Sint huius** mãe digeſtiua temperata in actiuis vel parump ad cal'm de-linent: in paſſiuis v̇o ad h̄ūidū tēdētia ſint ꝛ cū ex p̄habitis ſatis facile intelligi p̄t: v̇b i gſa. mel roſ. colatū cuȝ ſy. aut iulep violatoꝛ aut ſy. d̄ endiuia cū aqs ꝯueniētib⁹: vt ē bugloſe boꝛa. f. ter. epithimi aut decoctio bugloſe floꝝ boꝛagis cū paſſerculis ꝛ melle dulcoꝛata. Itē vbi q̄rit' digeſtiuū foꝛtius tranſeat' ad ſy. de epithimo cū aq̄ decocta dulcoꝛata cū çuccharo: aut cū aq̄ boꝛagis vel bugl. ꝛ talia multa fabꝛicari p̄ñt ex datis.

ℭDe digeſtiuis melancolie ſanguinee.

o **Pro digeſtiuis** h⁹ mãe recurrat' ad digeſtiua q̄ poſita ſunt ſupꝛa in degeſtiuis melẽie col'ice remittēdo ea in frigiditate ꝛ humiditate. nam ſicꝰ colera ē ſanguie calidioꝛ ita frigidioꝛib⁹ idiget: ꝛ cuȝ ipſa ſit ſicca valde ꝛ ſanguis nō: hinc h̄ūidioꝛib⁹. Sanguinea aūt mel'ia ēt h̄ūidis idiget ne vlterius in exiccatiōe ꝓcedatur: iſta tñ mã ſepe ex ſcā flōmia euacuat': ita vt paucis egeat digeſtiuis. ℭNota bene.

p **Et pro** ꝯplemēto eoꝝ q̄ dicta ſunt de digeſtiuis notandū ꝙ cū dīgō debeat' cãe añti: ꝛ ēt ꝯiūcte vt oēs volūt auctoꝛes. digeſtiuū mãe cal'e in die qetis dȝ eē minus frigidū: ꝛ in die motus magis frigidū eꝫ in mã frida: qm̄ in die qetis dȝ eē calidi⁹ ꝛ in die mot⁹ minus cal'ȝ: h̄ tñ cōiter nō obſeruat'. nã canonice opãdo ſic fieri deberet: vt pȝ intelligenti. ꝛ hec de digeſtiuis cōpoſitis vſualibus dicta ſufficiant. ℭNota.

q **Poſtremo** aduertendū ꝙ ſi qs talia digeſtiua accipere non poſſit dȝ curioſus medicus ex aqs de qbus ſtatim facere digeſtiua ipſas adinuicē miſcendo vt expediēs erit ꝓpoſito ſuo addēdo çuccaꝝ ꝛ aliō dulce acetoſa vt vinū granatoꝝ. ℭNota.

r **Itē ſciēdū** ꝙ radix digeſtiuoꝝ in mã cal'a ſunt ſemina quattuoꝛ frida maioꝛa ꝛ minoꝛa de qbus ſupꝛa de digeſtis col'e nãlis ꝛ īfra de ſemib⁹. Radix v̇o digeſtiuoꝝ in mã frigi. ꝛ ſp̄al'r flãtica ſunt radices. 5. dicte ꝛ īfra dicēde de radicib⁹. ſ. petroſ. apij feni. ſpagi bru.

ℭAque vſuales de qbus facta eſt mētio ſupꝛa.

ℭTemperate.	Maioꝛane.	Cuſcute.
s **Aqua** capil.	Mente.	Paritarie.
vene.	Sauine.	Acoꝛi.
Aqua altee.	Iſopi:	Aqua mellis ſine ꝛ cum diſtilla.
Aq̄ ſparagoꝝ.	Scabioſe.	ℭDe aquis frigidis.
Aqua lupuloꝝ.	Saxifragie.	**Aqua** roſ.
Aq̄ camomille.	Aqua vitis.	Cucurbite.
Aqua gramis.	Fumi terre.	
Aqua ligritie.	Aq̄ feniculi.	
Aqua bugloſe.	Boꝛaginis.	Endiuie.
ℭAque calide.	Celidonie.	Nenufaris.
Aqua abſinthij.	Enule.	Plantaginis.
	Scolopēdrie.	Poꝛtulace.
t Roſmarini.	Lauri.	Aqua ſolatri.
Betonice	Rafani.	Uiolarum.
Eufragie.	Praſij.	Acetoſe.
Rute.	Saluie.	Angurie.
Eupatoꝛij.	Apij.	Oꝛdei.
Meliſſe.	Berbene.	Epatice.

ℭDe ſolutiis tã ſimplicibus q̄ȝ cōpoſitis vſualib⁹ de qbus ꝓportionabil'r dicet' i vt de digeſtiuis dcm̄ eſt. Rub. 2ᵉ.

ℭUſualia ſimplicia col'e ꝓncipal'r euacuatiua.

Scamonea.	Uolubilis.	Kerua.
Reubarbarum.	Sticados	Iſopus ſicca.
Aloes.	Succus roſa.	Thimus açimus.
Abſinthium.	Tamarindi.	Hermodactili.
Eupatoꝛium.	Pruna.	Zinzib.
Capilli vene.	Coloquintida.	Aqua caulium.
Lupulus.	Turbit.	Zucchaꝝ rubeum.
Mirabolani cit.	ℭSiplicia vſualia flãtis ꝓncipaliter ductiua.	Centaurea
Fumus terre.		Sãbucus.
Aqua caſei.	**Rebu**li emblici.	Anacardus.
Uiola		Serapinum.
Caſſia.	Bellirici.	Uitis alba.
Manna.	Salgemma.	Ireos.
Pſilium.	Species ſalis.	Sarcocolla.
Euforbium.	Eſula. ꝛc̄.	Beem.
Squilla.	Serpentaria.	**Epithi**mum.
Aſſarum.	Arthãita. i. ciclamen.	Polipodium:
Polium.		Mirabolani nigri.
Urtica.	Ius galloꝝ decrepitoꝛum.	Lapis laçuli.
Agaricus.		Scene.
Carthamus.	ℭSiplicia vſualia colere nigre ꝓncipal'r ſolutia	Cuſcute.
Opoponacum.		Elleboꝛus niger.
Lacticinia: vt		ℭNota bene

Et dictū eſt principal'r: qm̄ vt ſcriptum eſt rariſſime inuenit' in coꝛpe humano pctm̄ i vno ſolo humoꝛe: ꝛ cōſimiliter rariſſime: imo quaſi nulla eſt medicina ſolutiua que tm̄ vnū humoꝛē euacuet: imo que euacuat coleram euacuat ēt flãa: vt pȝ diſcurrēdo ēt in libꝛis auctoꝛum ꝛ ſuadet h̄ experientia: vna tñ medicina ꝓncipal'r magis euacuat vnū humoꝛē q̄ȝ aliū: vt exemplificatū ē: ꝛ eſt ſnīa Meſue in ſuo de conſolatione medicinarum. A

ℭDe ſolutiuis ſanguinis.

Sãguinis nulla eſt medicina q̄ de ꝓma intētione ſit eductiua. vñ Meſ. de conſolatione alleg° ca°. inq̄t. nulli. n. medicinaꝝ ꝓpriū ē de p° intētiōe eſſe ſanguinis eductiuã. cuſtodit. n. euȝ nã vſq̄ȝ in poſteꝝ met deſerit eū niſi coacta: ꝛ dȝ de p° intētiōe: i q2 ſcḋarie ꝛ non ꝓpꝛie vel de 2ª intētiōe: vt ita loq̄r p̄ōt medicinã ſanguinē educē. ꝛ h̄ ꝯtingit in trib⁹ caſib⁹. ꝓmus qñ medicina ē de h̄ūtibus excoꝛiare tunicas venaꝝ: vt cucumer aſini. euforbiū meçereō. ſcamonea. ſcḋus qñ medicina hȝ de ꝓprietate apire oꝛificia venaꝝ apitione ſanguinē fluere faciēte: vt aloes mal⁹. 3⁹ qñ medicina eſt aſſreuıtãꝛ: vt ſcamonea ꝛ qlȝ alia medicina vltima: hāc ſnīaȝ ꝯmēdauerūt ꝯuenienter antiq nr̄i. Et dī ꝯuenienter: q2 Gal. de ſimplici medi. 4°. ca°. recitat ſuo tpe inuētã eſſe medicinã a caſu de ꝓma intētione ſanguinis eductiuã: ꝛ Cōcil. nr̄ dr̄ia. 146. idē ꝯfirmare vī cū dicat Padue ēt ſuo tpe fuiſſe cognitū pro qbus duobꝰ facit textus. Aui. 2° can. ca°. de lente: vbi in fine dicit lentē ſiluestri eȝ ſoluere ſanguinē: qḋ dicaȝ neſcio miroꝛ ꝙ Ga. q ſe de multis gloꝛiauit noluerit ex notitia nobis exhibita de hac herbacia gloꝛiã ꝯſeq: ꝛ ſil'r Cōcili. nr̄ poterãt ꝛ nō fecerūt nec debebãt dubitari: i qm̄ ex notitia plurĩ alioꝝ ſimpliciū p̄t medic⁹ hoiez interficere ꝛ ſubito ꝛ ad tp̄s: vt pȝ venenoꝝ ſpēs diſcurrēti ſcq̄r ḡ cōem ſcholã medicoꝝ in hac p̄te cum ſanguis facilius per flōmã ducat' q̄ȝ p medicinas: i nã nãq̄ȝ in ſupſtitis nō abūdat: dī tñ ꝙ q̄dã medicine ſunt ſanguinē mūdificãtes q2 clarificãtes: vt lupul⁹ tamaridi: capil. ve. aqua lactis. ſuccus ro. caſſia ma. fu. ter. aloes aq̄ fructuuȝ. Meſ. 7°. antidota. cuſcute lapis laçuli reubarbarū roſ. ꝛc̄. ꝛ hic de per accñs: q2 educūt mãm ſanguinem inficientem. B

ℭSolutiua compoſita vſualia.

Et anteq̄ȝ ipſa inſcribã p° recitabo idifferēter ſolutiua ꝯpoſita auctoꝝ noia apponēdo quibus cōiter moderni ꝛ antiq: ꝛ ēt vſq̄ȝ ad hanc vtuntur etatem. C

Ierapi. gal. meſ. Stomaticum laxa Secaniabin edu-

Jera hermetis	tiuum Nicola.	cẽs melias Meſ.
Meſue.	Catarticũ iperi.	Põt etiam ſil'r oẽs
Eľm indum ma	Nycola.	fieri ſolutiui adden
gnum Meſue.	Jeralogodiõ Ny.	do eis ſolutiue.
Cõfectio hamech	Diarob magſ'ale.	Pillľ de iera ſimpli.
Meſue.	Cõfectio eľarij ð	Meſue.
Diaſi. ſiue ꝯfec⁰.	citonijs ſiue dia	Pillľ de ie. ꝛꝯpo. ny.
de dactiľ. Meſ.	citoniten ſoluti	Pillule auree nyco.
Elũ eleſcof me.	uum Meſue.	Pille cochie Ni.
Elium de pſillo.	Diaturbit magſ'ale	Pillule de ſarcocol
Benedi. Nicol.	Catolicon ny.	la Nicolai
Elũ ð ſuc. ro. ny.	Oximel iuliãi ny	Pillule de ſerapino.
Diaſcene ny.	colai.	Pillule de euforbio.
Diaprunis ny.	Secaniabin edu	Pillule fetide maio-
Blanca ny.	cẽs flã meſ.	res.
Pillu. aggre. ma	Pillu. de agarico	Pil. cochi. Alman.
iores.	Pillule de lapide	Pillule ſine quibus
Pil. ð eupatorio.	laçuli.	eſſe nolo.
Pil. ð reubarba.	Pil. de hermoda	Pillule aſſaieret.
Pillule inde.	ctilis maiores.	Auicenne.
Pil. luẽ. maiores.	Pil. alefangine.	Pil. de fu. ter. Ny.

¶ Solutiua colere naturalis vſualis.

A **Eductiua** itaq; coľe ſũt elium de ſuc. ro. Diaprunis ⁊ hi⁹ vbi aduertendũ: ꝙ licet inter oĩa compoſita h̃ duo videant̃ ſo.ũ coľaꝫ educere: nõ tñ ſic ipſam educunt qn etiã flã purgẽt: vt pꝫ ex eoꝝ deſcriptiõib⁹. nã ſp inuenio cõpoſita ſolutia educere pľes hũores ſil': ſꝫ ð vno pl⁹ ⁊ p̄ncipal'r magis: de alio ṽo minus ⁊ ſcðario: ⁊ h̃ iõ credo auctores feciſſe: q2 in corpe ſemp pľes peccãt hũores ⁊ non vn⁹ ſolus: vt ſupra. ⁊ iõ cũ vocant̃ ſolutiua coľe vel alteri⁹ humoris debet intelligi ꝙ illam principaliter ⁊ magis.

Jera pig. gal.	Pil. alefangic.	Pillule auree.
Elium de pſilio.	Pil. de iera ſimpl.	Pil. de reubarba.

¶ De ſolutiuis colere non naturalis ſecundum ordinem digeſtiuorum. Et primo de ſolutiuis citrine.

B **Pro his** ⁊ ſeq̃ntibus ſciendũ eſt ꝙ ſic coľa efficit̃ nõ nãlis. p admixtionẽ alteri⁹ hũoris ſecuꝫ: ita ⁊ ſolutiuũ ei⁹ oꝫ ꝯplecti vtrũq; hũorẽ. vñ h̃ in caſu reperit̃ ⁊ etiã ſim' hñs vtrãq; ṽtutẽ: ſꝫ p maiori pte dant̃ cõpoſita q̃ ſunt hac ṽtutũ. ⁊ iõ nũerabunt̃ inter ꝯpoſita ẽt ſimplicia q̃ oĩa itelligi debẽt ð oib⁹ alijs hũoribus. Eductia itaq; taľ hũoris ſunt.

	Jera. pi. ſimplex.	Abſinthium.
Aloes.	Elium de pſilio.	Eupatorium.
Mirabolani cit.	Pillule de ierapi	Scamonea.
Reubarbarum.	gra ſimpli.	Jreos.
Caſſia ⁊ ſpãliter	Pillule auree.	Centaurea.
cum turbith.	Pil. aggre. maio.	Diacitonitem ſoluti
Pruna.	Tamarindi.	uum.
Pſilium.	Manna.	Elium de ſuc. roſa.
Uolubilis.	Succus roſa.	Diaprunis cum ſca-
Cucumer aſini.	Uiola.	monea.

C ¶ Et vt dictũ eſt: q2 h̃ hũor eſt ꝯpoſit⁹ poſſum⁹ ꝯponere cõpoſita adinuicẽ: vt xbi gr̃a. eľarij de ſuc. roſa. ʒ. j. ſ. diaſinicõ. ʒ. j. ⁊ ſic accipiẽdo eductiua flãtis ⁊ miſcere cum eductiuis coľe p̄ncipal'r vincente eductiuo coľe ſm proportionẽꝫ ipſius ad flã: vt dictũ eſt. ⁊ h̃ ſit ꝯmon ẽt pro ſequentibus.

¶ Solutiua viteline vſualis.

D

Reubarbaruꝫ Cap. ve.	moneatum.	Jerapi. ſimplex.
	katarticũ ipiale.	Jera compoſita.
Araſſum.	Pillule auree.	Elium de ſuc. roſa.
Cucume. aſini.	Pillu. ð eupatõio.	Pil. de iera ſimpl.
Elium eleſcof.	Caſſia vigora. cũ	Pillule de iera com-
Diacitonitẽ tur-	turbith.	poſi.
bitatum.	Manna cũ tur-	Pillule de reubarba.
Diaprunis ſca	bith eũ diaſini.	Pillule aggre. maio.

E ¶ Et nõ ꝙ raro ſũt medicine educẽtes coľaꝫ citrinã q̃ ẽt nõ educãt vitelinã. Jtẽ rariſſime ſũt q̃ educũt coľam q̃ etiã non educunt flã maxime eſt verum de cõpoſitis q2 rariſſime ab auctorib⁹ ⁊ practicãtibus inuẽta eſt coľa peccare ſiñ flãte.

¶ Solutiua colere aduſte.

Mirabol. nig.	Agaricus.	ſcene aut cum fumo
Aqua lactis.	Uolubilis.	terre. F
Fumus terre.	Elium hamech.	Diaſcene ⁊c̃. cum ca-
Scene.	Pil. de fumo ter.	none memorato.
Pillule inde.	Caſſia vigorata cũ	

¶ Solutius colere praſſine.

G **Ut dictũ** eſt ſupra de digeſtiuis ei⁹ h̃ coľa vt exiſtimo rariſſime inuenit̃ vt febrẽ aut longam egritudinẽ faciat pp ei⁹ malignitateꝫ: ita vt expectet auxilium artis: ſed mox võitu aut ſeceſſu percepto tãto nocumẽto ab ipſa nã euãt̃ q̃re pauca dicenda ſũt de euãtis ei⁹ attñ tñ dicat̃ ꝙ euãntia vitellinã cuꝫ iſta fiat ex eius aduſtõe ẽt euãnt praſſinã. Sꝫ aduertendũ cũ iſta dicat̃ eſſe de gñe venenoſorũ ꝙ eligi debẽt euãntia cordialia ex ſui ꝓprietate aut facta talia parte. xbi gr̃a. reubarbaꝝ eſt cordiale ⁊ ipſius eductiuum: mãna cũ agarico ꝯfortato cuꝫ cordialibus frigidis: ⁊ ſic de alijs ſolutiuis in feb. peſtilẽtiali ex mã colerica conuenientibus de quibus dño cõcedente dicetur ad plenum.

¶ De eruginoſa.

Quid autẽ dicendum ſit de eruginoſa patet.

¶ De ſolutiuis flãtis nõ nãlis: ⁊ p̊ de ſolutiuis dulcis inſipidi ⁊ aquoſi.

	Turbith.	Eſula.
Miraboli.	Pillule cochie.	Benedicta.
kebuli	Pil. ð Serapio	Serpentaria. H
Emblici.	ad paliſiꝫ Me.	Pillule alefangine.
Bellirici.	Alſebram.	Pillule aſageret.

Et indifferenter omnia leuia ſolutiua ſimplicia ⁊ compoſita flegmatis ſunt dulcis inſipidi ⁊ aquoſi eductiua.

¶ De ſolutiuis vitrei mucilaginoſi ⁊ crudi.

Turbit confor-	Been.	Pillule lucis.
tatum.	Sal.	Pillule de agarico. I
Jſopus.	Baurach.	Dyaſinicon.
Agaricus.	Opoponacum.	Secaniabin educẽs
Colloquintida.	Uitis alba.	flegma Meſue.
Squilla.	Ciclamen.	Dyarob.
Hermodactilus.	Jera hermetis.	Diaturbith.
Jreos.	Elium indum.	Jeralogodion.
Sarcocolla.	Blanca.	Pillule cochie.
Serapinum.	Benedicta.	Pil. de ſarcocolla.
Euforbium.	Stomaticum la	Pillule fetide.
Jus galli decrepi	xatiuum:	Pillule de ſerapino
ti cũ carthamo	katarticũ ipiale	ad paraliſim.
Cucumer aſini.	Pil. alefangine.	Meſue.
Centaurea.	Pil. aggre. maio.	Pillule de hermoda
Carthamus.	Pil. de euforbio.	ctilis.

¶ De ſolutiuis pontici acetoſi ⁊ acris.

K **Solutiua** eoꝝ debẽt eſſe remiſſiora ſiue debiliora ſolutiuis vitrei. Cum difficilis ſit educere vitreum viſcoſum ſiue mucilaginoſuꝫ q̃ȝ ponticũ. Uñ ſolutiua his ꝯueniẽtia ſunt eductiua dulcis. ⁊ remiſſiora eductis vitrei. Uñ nõndũ: vt in p̊ tracta. ca° 3°. Medicina debilior ſi addat̃ potẽtiori ipꝫ remittit. ⁊ iõ dyaſinicõi addemus caſſiam aut mãnã. ſil'r turbith ⁊c̃. debilitando eas vt videbitur expedire. Jtem alefangine hñdicte. Pilľe de agarico ſunt de his debilioꝛib⁹ q̃ ꝯpetent. ¶ De ſolutiuis flãtis ſalſi.

L **Inter cõpoſita** vſualia eſt elium hamech. Pillule de fu. ter. Pillule aggre. Et pro his notandum: q2 dictũ eſt fleg. ſalſum variari ex varia cõmixtione coľe nunc cum fleg. groſſo nunc cũ ſubtili aquoſo. Opꝫ nãq; aggregare ſolutiua iam dicta: ⁊ his humoribus cõuenientia ſm proportioneꝫ humoris ad humorem. Exẽpli gratia. Elũ de ſuc. ro. p. i. dyaſinicõ. p. ij. pflãte ſalſo groſſo. Exemplũ de notho vt turbith p. ij. eliũ de ſuc. roſa. p. i. Jtẽ caſſie. ℥. j. turbith preparati. ʒ. j. ⁊ ſic de alijs. facil'r

eni ex dictis hȝ modus cõponẽdi. ⁊ his cõpõib⁹ addantur aq̃ ꝯueniẽtes ⁊ cũ eis interdũ ſyrupos vt ſunt õlicabilioꝛes. Dixit Raſ. i ꝯuulſionibus Polipodiũ euãcuare fleg. ſalſum.

¶ De ſolutiuis melic nõ nãliarꝫ p̃ p aduſtionẽ colᷓe rub.

W La pis armenius. Pil. de fu. ter. laꝫuli.
Scene. Pillule inde.
Lapis laꝫuli. Diaſcene. Mirabolani indi.
Elium amecb. Pil. de lapide Serum capꝛinum.

Itẽ cõponanꝰ educẽtia colerã cũ educẽtib⁹ melancoliam: vt ꝟ bi gr̃a. caſſia cũ mirabolanis. Itẽ ſcene cũ reubarbaro facta ei⁹ infuſiõe in aqua lactis: ⁊ ſic de alijs cum fumo ter.

¶ De ſolutiuis melancolie facte per aduſtionem melancolie ſubtilis ⁊ groſſe.

N Solutiua dicta ſunt etiam in iſto caſu ꝯueniẽtia. Iteꝫ ꝯueniunt etiam decoctio fumi terre decoctio epithimi ieralogodion ⁊ ſimilia: vt ſy. de epithimo.

¶ De ſolutiuis melancolie colerice.

O Talia debẽt eſſe ex parte ꝟtutis cõpoſita: vt fum⁹ ter. epithim⁹. ſerapinum. mirabo. indi. ſcene ⁊ hi⁹ de qb⁹ ſup̃. Cõpoſite ṽo vt eliũ bamecb dyaſcene. pillᷓe d̃ fu. ter. pillᷓe ide: pillᷓe aggreg. maioꝛes. Itẽ ponanꝰ vt ſupꝛa que meliam educũt cum his que coleram.

¶ De ſolutiuis melancolie flegmatice.

P Mirabolani indi. ſticados epithimum ſiue epithimus p̃rogatiuã hꝫ ſup omnes medicinas ſolutiuas in educẽdo meliaꝫ. Meſ. educ̃ etiam fleg. Aui. marie cũ melle ⁊ ſale. ius gali decrepiti cũ polipodio cõfoꝛtatum. Agaricus. polipodium. Secaniabin educens meliã. Meſ. dyaſcene. ieralogodion. dꝫ tñ ꝯfoꝛtari cum medicina ſoluẽte meliã: vt ſit aptuꝫ melie magis q̃ȝ flãtis educ̃tiuũ. nã educit fleg. ⁊ meliã: pil. ide. Itẽ põt cõponi ex medicia flãtis cũ medicis melicis ⁊ educẽtes meliã vincãt ſm victoriã melie ſup fleg. vt miſcendo polipodium mirabola. indos cũ turbith: aut agaricũ cũ modico polipodij: aut cuꝫ modico foliculoꝛum ſcene. ¶ De ſolutiuis melie melice.

Q Que educũt melancoliaꝫ a foꝛma ſpecifica ſunt hꝰ humoꝛum eductiua: vt ſcene. polipodiũ mirabolani. indi. lapis laꝫuli: fumus ter. ⁊ ex his cõpoſita vt diaſcene. ¶ De ſolutiua melie ſanguinee.

R Solutiua hꝰ ſunt ſolutiuã melie admixta cũ his que ſanguinẽ clarificãt ⁊ mundant: vt ṽbi gr̃a. miſceanꝰ tamarindi cũ mirabolanis indis: aut cuꝫ foliculis ſcene cũ aq̃ lactis lupuloꝝ vel miſceaꝰ caſſia cuꝫ fu. ter. aut cũ ſuc. roſ. polipodio. educiꝰ h̃ mã ſm ſe totã ſ̃lõmia aut q̃litata q paucis indigeat ſolutis. ⁊ iõ in eis ñ mltiplico: tñ etiã q2 ex dictis apta eſt via in ꝯpõne ipſoꝝ ſolutiuoꝛum.

Capitulũ. vj. De effimeris continens Rubricas duas.

¶ De diffõne effimere ⁊ eius declaratione. Rubrica. j.

S Am dictũ eſt in 2°. ca°. tres eſſe materias febꝛis ſubiectiuas: ſpecies humoꝛes ⁊ mẽbꝛa: vt ⁊ p̃ma primi de ſubiectis medicine. Et q2 ex diſione triplex colligitur genus febꝛ. humoꝛalis. ſ. ethica effimera. De qb⁹ per oꝛdinẽ. Initiũ faciẽdo ab effimeria: q̃m ceteris ſunt leuioꝛes alijs p̃ib⁹. nã carẽt mã digõne ⁊ euõne indigent: ⁊ marie ṽa: de q̃ infra. ¶ Eſt itaq; effimera feb. p̃ncipalr̃ i ſpiritib⁹ coꝛdis eueniẽs ſe in totũ expãdens: neq; in membꝛis: neq; in hũoꝛib⁹ ſubiectata a cã p̃mitiua ſꝫ plr̃m eueniẽs. Et

T dĩ effimera ab effimerõ grece qd̃ ẽ vnu⁹ diei opõ. Et iõ. Ga. ad glauconẽ eã dixit eẽ feb. vnius diei. Et 2°. febꝛiũꝫ. Hanc ſic dicta a noie piſcis marini: q eadẽ die: q̃ naſcitur moꝛitur. Et dĩ a cã p̃mitiua. q2 eſt duplex: ṽa. ſ. ⁊ ẽ illa: q̃ eſt ſimplex p ſimplicẽ alterationẽ nõ trahens ad ſe aliã curã: q̃ ex ſui nã diẽ nõ ptrãſit nãleꝫ: niſi p acciñs vt q2 durauet plus cã ſuat vt irãmt caliditas ſolis ⁊c̃. Et iſta eſt: de q̃ Auic. cãe oium ſp̃erũ effimere ſũt p̃mitiue. Nõ ṽa aũt huic oppoſita: q2 nõ ſimplex ⁊ eius cãe ſũt coꝛpales: vt mala ꝯpõ: vt opilõ: aut humoꝛ: aut ap̃a ⁊ trahit ad ſe aliaꝫ curã rõe cãe coꝛpoꝛalis: ⁊ h̃ p̃t durare plib⁹ dieb⁹ ſꝫ cãe durabilitatẽ. Inq̃t tñ Aui. de ſmõe vñ feb. effi. Et iſte qdẽ feb. effimere. ſm pluri recedũt in vna die. ⁊ raro ptrãſeũt diẽ 3m. nã ſi ptrãſeũt illam q̃ȝtitatẽ extimeꝰ de eẽ eaꝫ q ipſe p̃mutanꝰ: ad ethicã. ſ. aut hũoꝛalẽ. Un̄ p̃ma q̃rti p̃ ca°. Et effimera raro ptrãſit diẽ cũ nocte ſua niſi ad aliud gen⁹ febꝛiũ ꝯuertaꝰ. Dixit tñ Auer. 4°. colliget: q ẽtẽs p̃t cãri a re coꝛpoꝛea. ⁊ tu ꝯſidera. ¶ Et h̃ febꝛ. eſt a tota ſua ſp̃ẽ ſalubꝛis. Et ṽa ſm plr̃m ad ethicam permutatur ⁊ nõ ṽa ad putridã: ⁊ de ſignis eius ⁊ permutatiõe ei⁹ dicꝫ ſtatiꝫ: i quã febꝛẽ cadunt faciliter coꝛpa marime colerica ⁊ p̃cipue in verani: ⁊ ſanguinea in nõ veram.

¶ De cãis ſignis ⁊ cura effimere tam in vniuerſali q̃ȝ in particulari. Rubꝛica. ij.

Effimere ṽe aſſignabatur tñ̄ cauſa primitiua. ⁊ hoc iõ q2 ſapientes V viri nõ viñr ſibi aſſignare ãñtẽ: neq; coniunctaꝫ: q: nõ hꝫ cõiunctã manifeſtã. de ãñte nõ eſt dubiũ. de cõiuncta vero dixit Guil. q aſſignanda eſt: q2 oẽ qd̃ eſt q̃ȝdiu hꝫ eſſe hꝫ cõſeruãs diuci ſu ab eo. q̃m cõſeruãs ⁊ ꝯſeruatũ nõ ſunt idẽ: ſed ꝯſeruãs febꝛẽ eſt cã cõiuncta ⁊ eꝫ: vt pꝫ in putrida. igiꝰ ꝯſidera. Conſequẽter cuꝫ queritur de tali cã dicit: q eſt nomẽ nõ hñs: ſꝫ attende: q talis põt manifeſtari ⁊ eſt ſubtilitas ſube ſp̃ũalis: ⁊ ipſius igneitas: ⁊ raritas ⁊ ſp̃ũum coadunatio: ⁊ mot⁹ coꝛuꝫ velocitas cũ quadã ſiccitate ⁊ excedẽte ⁊ habilitante eos ad maioꝛẽ inflãmationẽ quã cõueniat eis ex natura ſp̃ũs in eo q ſp̃ũs ⁊ h̃ cã quã cito repta fuerit erit ⁊ effimera: ⁊ ex quibus collige modũ in aſſignãdo cãs cãrũ ſiarũ. ⁊ ideo cõſidera. Et q2 intendo breuiter me de ipſis expedire cũ raro veniãt effimerantes ad medicos: ⁊ ſi veniũt marime q̃ñ eſt ṽa non ſoluũt. ideo de cauſis ſignis ⁊ cura leuiter pertranſibo. X

Cauſe autẽ ad. 4. reduci p̃ñt ſequẽdo ducẽ noſtrum Auic̃. nã tales: aut ſunt aĩales diſpoſitiones que ſunt nouẽ nũero. ſ. anguſtia. triſtitia. cogitatio. ira. Y vigilia ſõnus. tranqllitas. aĩe. timoꝛ ⁊ gaudiũ: aut diſpõnes coꝛpoꝛee. actiões. ſ. motiões ⁊ cõtraria: ⁊ ſunt ſeptem. ſ. labor. ⁊ tranqllitas coꝛpis euõ. doloꝛ. ſincopis fames ⁊ ſitis: aut ſunt diſpõnes coꝛpoꝛee que non ſunt actiones: neq; motiones: neq; ꝯ̃ria: ⁊ ſunt quatuoꝛ: op lõ: nauſeatiua: ſacietas ꝫ ap̃a: ⁊ ſoliditas: aut reducunꝰ ad res: que veniunt deforis: ⁊ ſunt q̃nq;. aduſtio. frigus. balneũ. cibus. ⁊ potus: ⁊ i ſumma ſunt. 25. ⁊ breuiter reduci p̃ñt ad duo gñ̃a. ſ. ad genus cauſarũ p̃mitiuarũ exterioꝛũ: ⁊ ad genus cãrũ coꝛpalium. predicte tñ cãe debẽt eſſe ſine vehementia: ita vt non inflãmẽt vltra ſp̃ũm: ⁊ ſic hẽat q effimera accidit aut ex inflatione ſp̃ũum vitalium pꝛincipaliter: vt ex triſticia: anguſtia: ⁊ hꝰ. aut ex acceſſiõe ſp̃ũum aĩaliũ: vt ex laboꝛe. quiete: euõne: ⁊ hꝰ: aut ex intẽſione nãlium: vt ex ſiti fame: ⁊ hꝰ conſidera ⁊ ſic eſt triplex triplicitate ſui ſubiecti.

Signa demſatiua: In gñali ſequendo oꝛdinẽ ſupꝛa de Z ſignis poſituꝫ a ſubalr̃ inherentibus: q2 ad tactũ appet caliditas non mordicatiua: imo bona ⁊ ſuauis ſic̃ caliditas laboꝛantis: aut ebrij: non dico abſolute non moꝛdicatiua ſed reſpectu caliditatis febꝛilis putride. oĩa enim caliditas febꝛilis eſt moꝛdax. igiꝰ qualiter differat caliditas moꝛdicatiua putride ab ethica dictũ eſt ſupꝛa de ſignis caliditas autem effimere remanet equalis p totum: ⁊ nõ variatur. ¶ A qualitate mutata: q̃ñ facies rubet: ⁊ inflammata appet: vt in foꝛtiter exercitato. ſilr̃ oculi linguaq; ad tactuꝫ ſentitur calĩa ac totũ coꝛp⁹ ſp̃nr: ⁊ marime q̃ñ eſt a cã calefaciente ſiue inflãmante: q ſi fuerit ex frididitate: coloꝛ ad liuedinẽ declinabit. ¶ Ab exeunte mutato: q2 in vrina in p̃ma die appet digõ ⁊ eſt ſignũ inſeparabile ⁊ p̃pꝛium effimere: Gal. ⁊ nota: q h̃ digõ nõ directe ſigñat ſup effimeram: cum nõ ſit hũoꝛalis: ſꝫ indirecte h̃ mõ. vꝫ. q cuꝫ feb. ſit effimera

ſignificatur: ꝙ corpus a nāli diſpōne nō eſt multū remotū: neqꝫ alterat̃ color ei⁹: niſi ꝓpter illō: qḋ aſſociat̃ ei de cā ſi ſecūdarioꝛ vrine: q̄ eſt aut colr̄a: q̄ cū ea cōmiſcet̃: aut caliditas renū: aut epatis: aut extrīſ[ca] ⁊ hypoſtaſis bōa hōi coloris pēdēs ⁊ q̄nqꝫ natās ⁊ h̄ ſūt v̄a ⁊ marie in v̄a ſꝫ plurioꝛ ſm plīn q̄ ſtaret: ꝙ p̄eriſterent humores groſſi viſcoſi: ⁊ ſic in p̄ma die nō appꝫ hypoſtaſis. de nō v̄a ēt nō eſt incōueniens vrinā a p̄n°. nō appere digeſtā: vt in illa: que eſt ex bubone: aut per opil̄onē ⁊ h̄ꝫ: ꝓpter qḋ in hoc vno ſolo ſigno non ꝯfidas vt de ceteris dcm̄ eſt: ⁊ ſilr̄ dicat̃ de egeſtiōibus: ſpu⸗ to ⁊c̃. nō. n. variant̃ ab eo: qḋ eſt ſm nām. De ſudore v̄o di⸗ catur: ꝙ vt plīm ⁊ marie v̄a terminat̃ p ſudorē: qui eſt ſſis nāli ex pte q̄litatis ⁊ q̄ntitatis: qḋ ſi exceſſerit q̄ntitatem nā⸗ lem. tūc extima ipſam nō effimeraꝫ: ⁊ dixit Ga. io. me gate⸗ gni: ꝙ ſignū ꝓpriū inſepabile optimū ⁊ certiſſimum effime re eſt declinatio cū ſudore: ⁊ maxime ſi dcō. ⸿ Ab actione leſa ichoans a pulſu eſt: in effimera pulſus velox ⁊ freq̄ns reſpectu ſui ſani nō tamen multū. vn̄ Iſaac 2°. feb. perma⸗ nens cū equalitate p totū: ꝙ ſi aliq̄n apparet diuerſitas: qḋ eſt raro: eſt tn̄ ſemp ordinat⁹: cū in ea nō ſit mā̄ nāꝫ grauās: ⁊ in ſūma dīa pulſus pur mouet̃ ꝓpter nec̃itatē refrigerij ⁊ marie diaſtoles: q̄ creſcit ſꝫ magnitudinem velocitatis ⁊ frequentiā: licet nō multū: ſiſtoles aūt nō mouetur: q̄ non eſt neceſſitas mundificandi: ⁊ maxime in vera. Et h̄ nota: ꝙ arg^m nō valet: eſt pulſus bonus ⁊ vrina bona. ergo effime⸗

A ra: q̄m vt infra in alijs repit̃ febrib⁹ ⁊ marie in peſtilētiali. ⸿ Ab anhelitu: q̄ maxime per ipm ꝯphendit̃ dīa in diaſto le ⁊ ſiſtole ad viſum: que res occulta erat in pulſu vel ſaltē nō ita manifeſta. ⸿ Aliḋ ſig^m p̄nō frigoris: horripil̄onis: ri goris: ꝑſtrictionis: ſubmerſiōis caloris ⁊ pulſus: ⁊ declinatio nis ad pigritiā ⁊ ſomnū ⁊ tipi. q̄ ois ꝯſueuerunt appere in p̄n°. putridarū: neqꝫ eſt mot⁹ ſiue expāſio mā̄e ad extra ſu⸗ per mēbra ſenſibilia: ⁊ h̄ marie hn̄t locū in v̄a effimera: in nō v̄a v̄o h̄ q̄nqꝫ appent: ſꝫ ſunt debilia ⁊ nō ꝑdurātia. Sed nō ꝙ i v̄a q̄nqꝫ p̄t appere paruus tip⁹: ſꝫ eſt raro: vt l cōꝑib⁹ colericis aptis magis: vt cuꝫ caliditas ſolis penetrat mām hūoralē in calefieri: ita ꝙ ab ipſa mā̄ reſoluent̃ aliqui vapo res: q ſpſi ſup mēbra ſenſibilia tipū inducerēt: ſꝫ leuē ⁊ for⸗ taſſe dixit p̄nceps vt plīm: ⁊ tu ꝯſidera. ⸿ Aliud ſignū: ꝙ ac cidētia: vt dolor capitis exiccatio lingue: corporis cauma ⁊ h̄ꝫ: intenſa ⁊ timoroſa non apparēt in effimera: vt in putri⸗ da. ⁊ iḋ dicebat Auic. cū eſt p̄uatio accidētiū fortiuꝫ timoro⸗ ſum ⁊ doloꝛū. nā accn̄tia in eꝫ appentia ſunt leuia ⁊ ſuppor⸗ tabilia nō impedictia hoiem a q̄n hoiꝫ ꝯuerſione. ⸿ Aliḋ ⁊ poſitū fuit in deſcriptione: qḋ ⁊ cā ſit p̄mitiua: de q̄ ibi. vn̄ Auic. de ꝓprietatib⁹ eaꝝ eſt: ꝙ ipſe nō ſūt a cāis añtib⁹.

B ⸿ Qdā p expiētiā arguūt ſup effimeraꝫ: hoc modo videlꝫ ponēdo patiētē in balneo aq̄ dulcis calide: ꝙ ſi ꝯtrahendo aliquā morā in eo ſupuenitet horripilatio: nō erit effimera ſed putrida: ꝙ ſi nihil alteratur eſt effimera. h̄ ſignū nō pro ſequor. q̄m nō eſt in vſu: ⁊ peſſime poſſet praticari: q̄uis ſic Auic. ⁊ multorum antiquoꝝ: ⁊ nō vꝫ ſemp hře v̄itatē: q̄ ſi nō ꝯſueto balneari cū intrat balneū: accidit ei horripilatio ex ſubita ⁊ incōſueta mutatione facta in nām ⁊ non facta a balneo in humorē. Itē in effimera non v̄a: q̄ eſt ab opil̄one vel nauſeatiua ſatietate expiētia nō hꝫ v̄itatē iḋ conſidera.

C **Signa eius** in ſpeciali. De his tamen me breuiter expediens.

⸿ Or ſi fuerit ꝓpter ſolē ⁊ ſilia inflāmantia: caput eius calꝫ: ⁊ oculi ⁊ cutis: ⁊ facies inflāmata: pulſus velocitabitur: ⁊ vrina tingetur: ſꝫ parum: vt ſupra: ⁊ ſic de alijs ſignis leuis caliditatis propter naturam.

⸿ Or ſi a frigiditate contraria apparebunt. vnde color mu⸗ tabitur ad liuiditatem.

⸿ Or ſi fuerit ex conſtrictione pororum facta aere ſtipticum te: vt balneo ſtipticor ⁊ h̄ꝫ. tūc cutis tendit ad nigredinem cum aſperitate: ⁊ vrina redditur tenuis alba.

⸿ Or ſi fuerit ex vino petit caput ⁊c̃. ⁊ appent ſigna calidita⸗ tis cū grauitate capitis ⁊ ſentit̃ nocumētū in epate: quia in flāmatio ⁊ vrina eſt tincta. ⁊ ſilr̄ ex cibo ꝓuenit calo. nam ſi cut ex caliditate ſolis ledit̃ cerebrum ⁊ ſpūs aialis. ex bal⸗ neo cor ⁊ ſpūs vital̃. Ita ex cibo ⁊ potu epar ⁊ ſpūs nālis.

⸿ Or ſi fuerit ex anguſtia erit facies tendēs ad pallidiratem propter ꝓfunditatē caliditatis ⁊ mot⁹ oculi ad clauſionem decliuis propter reſol̄onē: ⁊ vrina acuta ignea ſentit̃ ꝓpter dominium ſiccitatis in ea: pulſus paruus ⁊ debilis ꝓpter reſolutioneꝫ declinans ad duriciem propter ſiccitatē. nam propter fortem inflammationem fit exiccatio. Spiritus q̄ dem triſtis exiccat oſſa.

⸿ Or ſi fuerit ⁊ triſticia apparent ſigna que in anguſtia: ⁊ in de mot⁹ oculi cū ꝓfundatiōe pp reſol̄onē eſt ad partem ex⸗ trinſecā. ⁊ hoc q̄ in talib⁹ mouet̃ calīn ad extra. p̄terea: q̄ tales p̄tēdūt ſemp aliq̄d ꝓſequi de re: de qua triſtantur.

⸿ Or ſi fuerit ex cogitatiōe aderūt ſigna p̄dicta in anguſtia ⁊c̃. tamen oculus non erit ad clauſionem decliuis: q̄ in eo non eſt tanta profundatio caloris neqꝫ reſolutio.

⸿ Or ſi fuerit ex ira apparebunt ſigna que accidunt propter ſolem ⁊ ſimilia.

⸿ Or ſi fuerit pp vigilias ſcit̃ narratiōe infirmi. ⁊ eius facies eſt citrina ⁊ inflata pp malitiā digēſtiois: ⁊ vrina eſt diſcolora⸗ ta propter eandeꝫ cauſam: ⁊ quādoqꝫ apparet turbida: ma xime quando mouentur alique materie.

⸿ Or ſi fuerit ex ſupfluo ſomno remoto. calore ⁊ marie ī p̄ fundo cōculcat̃ ⁊ iflāmat̃ ſpūs: q̄re ⁊c̃. Et ꝯſilr̄ q̄re inquie⸗ te ⁊ maxime in aſſuetis exercitio. nam vapores in exercitio reſolui ꝯſueti retinent̃ in ocio ⁊ refecti ⁊ ꝯculcati inflāmā⸗ tur: ⁊ inflāmati ſpūs iflāmāt ⁊ p̄cique in corpib⁹ colericis: ⁊ ſic p accēſis ex ſōno ⁊ vigilia feb. cātur effimera conſidera.

⸿ Or ſi ex gaudio ſigna proxima ſunt his que ex ira: niſi q̄ oculi ſunt ſub forma gaudentis ⁊ non iraſcentis.

⸿ Or ſi ex timore ſigna ſimilia q̄ in anguſtia ⁊ eſt proportio timoris ad āguſtiā q̄ eſt ire ad gaudiuꝫ: ⁊ eſt diuerſitas ma⸗ ior in timore q̄ꝫ in anguſtia ⁊ oculi eius ſub forma timi.

⸿ Or ſi ex labore ſcitur narratiōne infirmi.

⸿ Or ſi e[uacuati]one ſupflua. tunc motus ſpūum ſupfluus inflam⸗ mat. Itē ⁊ medicine ſolutiue ꝓpter caliditatē eaꝝ vehemē tē. Itē etiā ſupflua e[uacuati]one ſanguinis: q̄ eo euacuato fuerit colera. Iuxta illud quarta primi. Caue ne egrum ⁊c̃.

⸿ Or ſi fuerit ex dolore inflammante accidit dolor capitis aut in iuncturis aut colica aut aliquod tale.

⸿ Or ſi fuerit ex ſincopi qḋ cōtingit pp cōmotioneꝫ ſpūs di⸗ uerſa calefactio ⁊ cōuertit̃ in febrē. ſcit̃ narratione infirmi.

⸿ Or ſi fuerit ex fame ſcit̃ ex eius tolerātia pp quaꝫ ſubtra⸗ hit̃ nutrimētū caloꝛi ⁊ humidū vn̄ ꝯuertēs ſe in hūiditates ſbſtantificas eas reſoluit ⁊ in vaporē ⁊ fumos calos cōuer tit: ⁊ cū ſpiritibus nutritiuis cōmiſcetur: ⁊ hoc maxime ac⸗ cidit colericis iuuenibus macris ⁊ habentibus fortem ſub⸗ actionem ſtomaci. idem iudicium de ſiti.

⸿ Or ſi fuerit ex opil̄one aut pp multitudinē hūoꝛū aut pro pter groſſiciē. aut viſcoſitatē cognoſces: q̄m euenit a cā non primitiua: ⁊ maxime quādo declinabit ſine ſudore ⁊ pote⸗ ris te fundare in ſic iudicando cū videris repletionem ſan⸗ guinis: ⁊ q̄ preceſſit regimen rerum viſcoſarum ⁊ h̄ꝫ.

⸿ Or ſi fuerit ex nauſeatiua ſatietate erit illic eructuatio ⁊ vri na erit ſubtilis aquoſa ⁊ reliq̄ ſigna nauſeatiue ſatietatis.

⸿ Or ſi fuerit pp oṗa caliditas non erit vehementer mordi⸗ cans. q̄m tale oṗa eſt ſanguineum: ⁊ ideo facies eſt rubea ⁊ pulſus magnus velox frequens eſt vrina aquoſa alba pro⸗ pter curſum materierum colericarum ad locum epatis.

⸿ Accidit ⁊ q̄nqꝫ vt catarr⁹ ⁊ coriça ſint cāe effimere quādo ſcilicet calid⁹ ⁊ a cālitate eliq̄tur. vn̄ veniēs ad vētriculos ⁊ in eis conculcatus ſupcaleſit ⁊ calefacit ſpūs. vn̄ cerebrum nō debite euētat refrigerat ſpūs cordis: quare ſic inflāmati effimerā cānt. ⸿ Eodē mō p̄s friditas extriſeca p viā expſ⸗

ſtōis eſſe cū ⁊cē. de q̄ Almāſ. hᵒ nō ē negligenda: q: ex ea q̄s fa-cilr̄ cadit in pleureſiz: aut perypleumoniā: aut ſquātiā. ⁊cē. ⁊ ſigna ſunt ſigna catarri coriçe: ⁊ anteceſſio cāuſarum eius.

D **Pronoſtica** ⁊ p̄ ponatur ſigna: per q̄ p̄noſticantur ipſam ad putridam tranſire vel ethi-cam 2°. alia. ℭ Cū medicus errat in cibando febriētez effi-mere: vt q: cibū nō exhibeat in hora ſua ⁊ p̄uenienti q̄ntitate facit effimerantē cōuerti ad ethicā: ⁊ hᵒ ſi tale corpus fuerit optū vt ſūt corpa coléca multū macra nō potētia famem to-lerare: vt ſup̄. de qbᵘˢ. 8. terapē. hi q̄ calē ſunt nāe ⁊ ſicce ⁊ rari in poris ſi diaterterim ieiuniū fecerint occupātur a fe-bribus acerrimis ⁊ acutiſſimis: q̄ ſi fuerint calīm ⁊ humi-dum ad ſinochū pmutabit̄ ⁊ fortaſſe ad ſinocham: ⁊ ſicut hᵒ pmutatio accidit errore medici: ita ꝯtingere poteſt errore infirmi ⁊ aſtantiū. ℭ Aliq̄ cū effimera declinat abſq: ſudo-re aut humoroſitate: aut cū ſudore abſq: mūdificatione ſi-gnat q̄ ad illud genᵘˢ tranſit: ⁊ maxime q̄n declinatio eſt lō-ga: ⁊ cū perſeuerātia accñtiū vt doloris capitis ⁊ hmōi.

ℭ Q̄n cāe effimere: cuius terminatio ē: vt dcm̄ ē: vehemētes fuerint. tūc excepta magis ethicā q̄ʒ putridā: ⁊ maxime q̄n videris patiētē valde ſupcaleſcē ſupcaleſierīq: poſt cibum ⁊ in tpe acceptiōis eius: ⁊ q̄ febris fixa remanebit in oībus mēbris: ⁊ q̄ pulſus ſeruabit eq̄litatē cuʒ duritie ⁊ puitate: q̄ ſi pmutabit̄ ad ſinochū erit illic repleti iflatio faciei ⁊ ad-ditio in calitate. Qʒ ſi ad febrē putredinis p̄noſtica illud cū videris horripilōnē ⁊ diuerſitatē in pulſu puitatem ⁊ coar-tationē caliditatē mordacē ſiccā: ⁊ aliorū accñtiū vehemen-tiā ⁊ in vrina: vt in plibᵘˢ nō appebit digō. ℭ Febris effime-ra ex toto gñe eſt ſalubris ⁊ breuis. Multi tñ tenuerūt ali-q̄n effimeraʒ inueniri peſtiferaʒ: de quo in de feb. peſtilen.

E ℭ Febris effimera que maxime eſt ex catarro ⁊ coriza: vt di-ctum eſt: q̄nq: ad pleureſim p̄ypolemoniam: aut ſquinātiā tranſit. ⁊ ego effimeras non velis negligere.

F **Canones** Inq̄t Aui. ⁊ hᵒ q̄deʒ feb. eſt facilis curatio-nis ⁊ difficilis cognitionis: ſicut p̄ᵐ ethice recitatur q̄ male cognoſcitur: niſi poſtq̄ʒ fuerit terminata: quia tunc cognoſcimus q̄ fuit tal's ex ſignis datis. Aliter q̄ eſt facilis in comparatione ad putridas ⁊ ethicas: nō aūt ſimpliciter propter quod Gal. ad glauconeʒ piculoſe ſūt ſi ab ignorantibus curantur. Et ideo cōſidera mi Rayneri.

ℭ Tres ſunt canones generales. Primus eſt remotio cauſe. Secundus remotio male complexionis calide ſicce: Ter-tius eſt ſubtractio accidentis: ſiquod eſt tale.

ℭ In cōplēdo p̄ᵐ ſic canon primus: qui eſt ordinatio diete: ⁊ hec quidē diuerſificatur ſm̄ diuerſificationeʒ cāe faciendo dietā delinare ad ꝯriū ipſius cāe: ⁊ q̄d ſit dieta iam dictum eſt. ſit itaq: aer coꝝ declinans ad friditatē clarus ex aroma tibus alteratus p̄ter q̄ʒ in ea: q̄ eſt ex ſoliditate cutis: ⁊ ex ca tarro ⁊ coriza: ca quoq: frida in caſu dʒ eſſe ad caliditateʒ paratam decliuis: ſternantur itaq: in camera ſuper lectum flores: redolētes herbe ⁊ hᵒ: vt ipſa requirit diſpō calīa vel frida. ℭ De ſōno dicat̄: q̄ cōpetit multū ⁊ plus in ea: que eſt ex vigilijs: ſed in ea: que eſt ex ſōno nō cōpetit: ſʒ magis vigilia: ⁊ ſilr̄ in ea q̄ eſt ex multa q̄ete ſoliditate cutis opi-latiōe ⁊ ex re contēta in ore ſtōi euomibili aut ex venenis vl' fumis putridis vel ex ſincopi in q̄bus magis cōpetit vigi-lia. Itē ⁊ ipſa ꝯpetit in p̄nᵒ. eius q̄ fit ex timore: ⁊ tu te i his modera. ℭ De q̄ete ⁊ motu dī q̄ q̄es cōpetit vbi ſōnus ⁊ motus vbi vigilia: nulli tñ effimere compeiit motus fortis: fricationes aūt q̄ tenēt locū exercitij conueniunt moderate ſuper toto corpe facte. vñ Aui. In ea q̄ eſt ex opilōne frica-tio apit poros hūtis eaʒ: ⁊ vbi foret multa humiditas non cōpeteret: q: eliquabit eā ⁊ nō reſoluet: ſed ſi pauca exicca bit. De balneo aūt qᵒ ſe tenet etiaʒ ex pte exercitij dicat̄ q̄ in p̄nᵒ. nulli effimere cōpetit niſi fortaſſe fride a ſpiſſitudine cutis: ⁊ pororum clauſione: ⁊ hoc corpore exiſte mūdo ab humoribus cacochimijs. in declinatiōe aūt eſt ſicut auxilium

fere oium effimerarū: q̄n poros rarificat. ſudores p̄uocat fumoſas ſupfluitates reſoluit ſp̄us clarificat: infrigidat ⁊ humectat. Et dī fere q̄m in ea q̄ eſt ex opilōne aut nauſea-tiua ſatietate: aut ex apate: aut ex catarro frigido non com-petit in ea v̄o q̄ eſt calō hñ cōpetit. Et vlr̄ cauendū eſt bal-neū in qbᵘˢ ſuſpitio eſt ne cōuertat̄ in putridā. ℭ De inani-tiōe aūt ⁊ replōne q̄d agendū pʒ ex dictis: cum vera careat māa: nō vera aūt indiget euatione ⁊ digōne: vt ſtatiʒ dicetur.

ℭ De accñtibᵘˢ animi. letari aūt ⁊ gaudere in oībus cōpetit effimeris exceptis in ea q̄ eſt ex gaudio. ℭ De cibo ⁊ potu q: intētio nō eſt ad māam vt in putrid. non p̄hibet̄ cibᵘˢ vt in illis. oībᵘˢ itaq: effimeris exhibēdus eſt cibus: q̄buſdā i p̄nᵒ vt ſunt q̄ ex labore anguſtia fame ſiti vel ex vigilijs: q: niſi p̄cedit̄ cibᵘˢ timet̄ caſus coꝝ in ethicā aut ſincopim. Iteʒ ⁊ corporibus effimerātibᵘˢ calē ⁊ ſic. cōplōnis ⁊ in poris raris in qbᵘˢ ex tolerātia famis fluūt hūores ⁊ maxie colici ad os ſtōi inducētes ſincopiʒ. etiā timet̄ ne hūores moti iflāmētur ⁊ putreſiāt ⁊ putridā faciāt: ⁊ dʒ hᵒ cibᵘˢ eſſe nutritiuus facil' digōnis aptus velociter trāſmutari i de quo hēs ſupra 4° caᵒ. Et cibi tēpati ⁊ fridi ⁊ hūidi ſunt hᵒ. In patiētibus v̄o effimerā ex opilōne: ⁊ ex apate: q: a cā corporea tardandus eſt: imo in p̄nᵒ p̄cedat̄ cū ſubtiliatiōe: medijs aūt medio mō.

ℭ De potu dōni: q̄d i p̄nᵒ maxie q̄n nō ē a cā corporea v̄tute iā exiſte forti cōpetit potᵘˢ aq̄: ⁊ hᵒ vbi nō eēt p̄hibens: vt vi-ſcerū debilitas. 7. colliget laudat̄ vinū aquoſum albuʒ aro maticū: ⁊ hᵒ in oībᵘˢ: ⁊ hᵒ maxie ſi nō fuerit dolor capitis aut hubor aut aliqᵈ tale ꝯdicēs. Et in ſumma vinū. 8. terap. plus ipſa aqua laudat̄. Aq̄ exhibitiō in tribus p̄hibet̄ caſibus. p̄musᵘˢ q̄n eſt v̄tutū nāliū debilitas: vt dcm̄ eſt. 2ᵘˢ q̄n timet̄ q̄ ñ ſit v̄a: q: p̄lōgat̄ ⁊ timet̄ trāſitᵘˢ i putridā. 3ᵘˢ cū calitas eiᵘˢ tranſcendit caliditatē effimere debitā ſm̄ nām eius: vnde ⁊ tūc timet̄ trāſitus in putridā. Et ſumēdo ſint cibi ⁊ potᵘˢ facilis digōnis. boni nutrimēti. in qualitatibᵘˢ ſnis ꝯtrarij fe bri. q: in effimera ſpālr̄ v̄a intētio eſt ad febrē nō ad cām cū ea careat. Sic itaq: cām quā hʒ remoue ex pte ipſaꝝ p̄mi-tiuaꝝ: ⁊ ſic cōplebit̄ p̄mus canon iā dictᵘˢ maxime in vera.

ℭ Qʒ ſi fuerit nō v̄a: q. ſ. māʒ hēbit. tunc oportebit ponere alios canones: quoꝝ p̄mᵘˢ erit digō: ſcōus euō qui pfici de-bēt ſm̄ cāe ipſius opportunitates. vñ digeſtiua ⁊ ſolutiua tuo p̄poſito cōgruētia hūiſti ad plenuʒ 5° caᵒ ⁊ tu ibi ēt q: hᵒ cura eſt attinēs cure putridaꝝ. iō ſic p̄ nūc leuiter tranſ-ui: vt expectās ad curā putridaꝝ. ſcōus cōplet̄ ⁊ p̄cipue in v̄a cū ſolis alteratiuis ad itra ⁊ ad extra applicatis: de q̄bᵘˢ habes in 5° caᵒ ⁊ infra rubrica de febribᵘˢ acutis: ⁊ tu ibi: ⁊ aliq̄liter pticulr̄: vt ſit ſic. exēpli gr̄a. ſtatī. Et nō q̄ vt q̄dam ⁊ meo iudicio hñ nō ſūt effimerātes ad extra ſʒ ſe totos re frigerādi ex applicatōe fridoꝝ p totū: q̄m illa poroſitates claudet. Sʒ inſiſtēdū cū epithimatibus aromaticis ⁊ odori feris maxie ⁊ p̄ncipalr̄ circa cor v̄tutē ipſaʒ vitalē maxime ꝯfortando ⁊ adiuuādo: ⁊ vt tibi magis cōplaceam iuxta ſe-nilē cāꝝ pticulariū in de ſignis demāſanuis aptarum curaʒ ſuccinctā ⁊ breuē tibi inſcribā ſpans cū his gñalibᵘˢ poſitis pluſq̄ʒ tibi ſufficere: ⁊ ſi p̄us dixero q̄ cura accñtis: ſi qᵈ erit tale hēat̄ ex his q̄ dicent̄ de cura accñtiū actiuaꝝ: p̄pter qᵈ ad p̄prias recurras rubricam: non erit tñ quod aliquid non dicatur in particulari ſermone a me nunc habendo.

Cura in pticulari. In ea v̄o q̄ eſt a ſole: aut p̄p inflāma-tionē duo ſunt canones. primus abſciſio cauſe. ſcōs caliditatis febril' remotio. q̄ duo pficiunt dieta ⁊ potio ne ex parte diete: q: ad locū ducat̄ fridū ⁊ hūidū immedia-te: q: ſ. moderate: ne ex ſubita ⁊ repētina mutatione virtᵘˢ terreat̄ ⁊ declinet regimē ad fridū. Silr̄ embrocet̄ caput cū aq̄ roſ. ſandal. ⁊ modico aceti: ⁊ oleo roſ. vnᵘˢ anni. necᵘˢ antiquū igroſſat̄ ⁊ friditatē deperditaut ſupponāt̄ petie in-fuſe in his ⁊ ſepe: q̄ ſi affuerint vigilie adde papaueris al-bi: ⁊ ſeminuʒ lactuce portulace ⁊ hᵒ: ⁊ infunde aut petias appone: ⁊ etiā tymporibus. Et q̄dā rōne ꝯplōnis cerebri a

bene addūt flores camomille:aut aneti.nam ipm eſt ex calidis ſōnū inducētibus:ꝛ dixit Seraþ.fundaᷓ ſup caput eiꝰ aqua tepida dulcis decoctionis camomille ſicce:ꝛ florum nenufaris ꝛ melliloti ꝛ roſarū:tu tñ ꝯſidera ſi adeſt fluxus catarri aut nō:q̄m ex applicatiōe horū poſſʒ ſequi nocumētum ꝛc̄.conſidera.laudantur magis embroce ab alto cadētes:q̄m magis īprimūt.Itē odorationes fride.Itē vt ſupra ſis ſollicitus circa infrigidationeʒ cordis ꝛ pectoris totius ꝛ non timeas clauſionē pororum.nam nā emittet per vias pulmonis ad extra.

In ea que eſt ex frigore cōſiſes canones ſeruenᷓ:ꝛ vt ꝑ reducantur ad aerē calīm ꝛ tēpatū:deinde cooperianᷓ ꝛ caleſiant pānis in ꝓuocatiōem ſudoris. Cibi ſint tpati apiti ꝛ vinū lymphatū in hoc caſu cōpetit:ꝓpterea q: prouocat ꝛ apit.ꝛ in declinatiōe cōpetit balneum decoctionis camomille:ſeminū feniculi ꝛ hꝰ:ꝛ poſt ſudationeʒ ꝛ declinationē ꝛ non prius vngant:q̄m oleū opilat.Itē capiti applicentur calida:vt anetū camomilla ꝛ hꝰ.Pectori aūt ꝛ cordi temperata aperitiua ꝛ declinantia magis ad frigidum.

In ea que eſt ex conſtrictione ab aquis ſtipticis cura eſt ꝓxima curis iā dictis.vñ ſollicitudo ſit in humectādo.ꝛ iō cōpetit balneū aq̄ dulcis:ꝛ debēt ꝯhere maiorē morā in eo:ꝛ in iſtis non datur vinum:niſi qñ ſumus confiſi ꝙ pori ſunt optime apti ꝛ oʒ tardari adminiſtratio oleoꝝ ꝛ vnguentoꝝ dubitando de opil'one.

In ea que ex vino:locetur in aere frido ꝛ humido:ꝛ dormiat quouſq; ceſſauerit crapl'a: poſtea vō cum ſurgit aq̄ꝫ bibat ꝛ cibis vtatur frigidis ꝛ humidis: deinde ponatur.ſ.cum febris ceſſauerit in balneo ꝛ nō añ: ꝛ ſit intētio circa cor ꝛ epar:ꝙ ſi remanſerit grauitas in capite:ſoluas ventrē.Si inflatio oculoꝝ ꝛ rubedo ꝛ alia que ſanguinem ſignificant flobotoma.

In ea que eſt ex cibo cal'o cura eſt ſi cibus eſt in ſtō vt aleū ꝛ hꝰ.introduc vomitū.ſi nō:ſʒ tranſiuit:ſolue cū tamarindis prunis ꝛ hꝰ lenitiuis fridis aut tēpatis. Cordi ſit:vt ſupra intētio:ſʒ magis epati infrigidando ipm īt͛ ꝛ extra cū aq̄ endiuie ſandal'.ꝛ ſr͛.frigidis:vt ſup̄ i 5° capͦ.ꝛ alijs vt īfra de febrib͛ acutis peſtilēnalib͛:q̄bus locis hēbis epithimata ꝛ hꝰ:potus ſit aq̄ ordei:ꝛ cibus declinet ad frigidū ꝛ humidū.ꝛ ſimil'r totū regimen.

In ea que eſt ex anguſtia regimen in totū decliet ad fridū ꝛ hūduʒ:ꝛ alienet oē ericcans ne in ethicā tranſeat:ꝓp qd̄ in balneo aq̄ dulcis freq̄nter ꝛ non in aere eius ponanᷓ ꝛ vnganᷓ:deinde leuiter fricādo cū oleo viole.ꝛ pectori applicenᷓ epithimata odorifera ex mucillaginibus:ꝛ alijs hūectantib͛.ꝛ vinū plime cōmixtionis. eſt enim bona medicamē eis. Auicē.ꝛ ſit odoriferum ꝛ non in multa q̄ntitate ne ericcet. Taleſq; locādi ſunt apud amicos coſolantes dantes ſpem:ꝛ ſint ibi cantores pulſatores ꝛc̄. ꝛ locus odoriferus ex rebus frigidis.

In ea que eſt ex triſticia q̄ eſt paſſio aīe cū cogitatione ſollicita ſup quaʒ non eſt deſperatio:vt in anguſtia q̄ ē de re:ſup cuiꝰ reacq̄ſitiōe ñ ē ſpes:vt de morte filij ꝛ hꝰ.tūc cura eſt:vt de anguſtia dcm̄ eſt. Et q: minor paſſio eſt q̄ꝫ anguſtia:vt pʒ.remiſſiorib͛ vtere nō exemplifico:q̄m facile eſt tibi componere ex his que hēbis in febribus acutis ꝛ maxime peſtilentialibus.

In ea que eſt ex cogitatione cura eſt ꝓria cure iā dicte. Cogitatio eſt aīe paſſio cāta ex ꝓfunda meditatiōe in aliq̄ re ad intelligendū vel adipiſcendū vel fugiēdū illā:ꝓter ꝙ cū ea ſit triſticia vel āguſtia ſiue tediuʒ: vt quis cogitat de deo vel de ſalute vel liberatione amici ꝛ hꝰ. Et ideo q̄dā ex practicantibus ſunt magis intenti cerebro q̄ꝫ cordi:ſed vtriſq; tñ introducētes ſomnū ꝓ ſingulari medicīa:ꝛ dant vinū lymphatū ſubtile:ꝛ tu conſidera.

In ea que eſt propter iram que eſt ebulitio ſanguinis iuxta corꝫ qua accidit feruor ꝛ inflammatio in ſpū cordis ꝓpter appetitum vindicte.tunc cura eſt vt de anguſtia dictum eſt. Et licet balneū cōpetat eis. aqua nō multi caloris:tñ inunctio ex oleis frigidis ꝛ humidis eſt ſibi magis conueniens. Et nota ꝙ quidā ꝓhibēt eos balneari:vt Seraþ.ſed intellige in principio ꝛ in ipſo multum calido.In declinatione autem ꝛ cum remiſſa caliditate competit:vt Auicen.

In ea que eſt propter vigilias introducaᷓ ſōnus ocīꝰ ꝛ embrocetur caput cū fridis ꝛ humidis: ꝛ balneenᷓ in aq̄:ꝛ ꝓ his recurre ad febres acutas vbi ponenᷓ remedia in ſimili cā cibētur:q; cibis bonis ad fridum declinātibus ꝛ hūidū:ꝛ ſi nō fuerit dolor capitis aut catarrus impediēs:da vinū ſine timore.ē eni ex reb͛ magis conferētibus eis. Aui.ꝛ h̄ itellige morie lymphatū:eſt eniʒ ſic ex his q̄ magis hūectant.ꝛ inebriat ꝛ dormire facit:ꝛ laudātur leues fricatiōes extremoꝝ ſpāl'r pedū diuertendo a ſupiorib͛:ꝛ trahendo vapores capitis ad infra:ꝛ ꝓncipal'r attende cerebro infrigidando ꝛc̄.ꝛ cor nō negligēdo. A

In ea que eſt ex ſomno ꝛ quiete qd̄ erit ꝓ acciñs: q̄m q̄es ꝑ ſe īfridat ꝛ humectat. ordinetur dieta cibꝰ ſit paucus ad fridū ꝛ hūidum declinans ꝛ parum:ꝛ qñq; adminiſtraᷓ cib͛ exiccans.loceᷓ in aere tpato vl' declinā ad caliditatē:cōmoueaᷓ eger ad irā:ꝛ exerciteᷓ ꝑ camerā. fricenᷓ extremitates:ꝛ in fine in aere balnei ponaᷓ:in quo ſit decocta camomilla mellilotum:ꝛ ſil'ia. ꝓhibeaᷓ vinum. ſcd̄o ad cāʒ ꝓhibeaᷓ ſōnꝰ cū diuerſiōb͛.alteraᷓ cor ad extra cū tēperatis ad fridū declinātib͛.ſimil'r cerebrū cuʒ rebus in actiuis tēperatis declinantib͛ ad ſiccitatē aut parumper ad caliditatē declinantibus in reſol'one vaporum.

In ea que eſt ex gaudio.cura eſt proxima ei q̄ de ira: dicens tñ in his.ꝓ ꝙ in hac itroduci debēt q̄ triſtari faciant ꝛ cogitare.2°.q: approximata ad extra debent eſſe intēſius frida.ad intra vō ſint frida remiſſiora:ne noceant minere vētū ꝓp ſupfluā expāſionē ſpūum. Itē intētio nō eſt tñ ad hūectādū:vt in illa.vʒ.ad tā liniēdum nām.

In ea que eſt ex timore cura eſt ꝓxima ei que ex anguſtia.nam introducantur remouentia timorē:vt veniant amici ꝛ forenſes dātes ſpem ꝛ alia huiuſmodi:ꝛ adminiſtrentur infrigidantia ꝛ humectantia ex cibis ꝛ potibus:ꝛ ex medicinis habētibus letificare. dilatare animam.preſtare iocūditatē ꝛ huiuſmodi.

In ea que eſt ex labore ꝛ motu ſupfluo inflāmante ſpūs:introducaᷓ q̄es ꝛ ſomnus ꝓlixus:et balneeᷓ in balneo aq̄ dulcis moderate cal'e ꝛ h̄ i fine:ꝛ iunganᷓ deinde iūcture cuʒ oleo hūectatiuo:vt oleo violaceo ꝛ ſil'r corpus eorum quo ad ſpōdiles oēs ꝛ caput. Et nota ante intromiſſionē coꝝ in balneo ſi adeſt repl'o ꝛ iuncturarum magna laxitas:ne ſic accideret eis artetica:ꝛ quia virtus eſt in eis reſoluta:attende reſtaurationi cum cibo pauce q̄ntitatis:multi nutrimēti hūectatiui:vt oua ſorbilia. teſticuli galloꝝ.piſces parui.carnes pullorum ꝛ hꝰ potus in aſſuetis ſit vinum plime cōmixtionis:in non conſuetis iulep violatum ꝛ hꝰ cum aqua endiuie. B

In ea que eſt ex euōne ꝑ fluxuʒ:ordineᷓ dieta ex his q̄ infridāt ꝛ hūectant ꝛ ꝯfortant facile digeſtibilia pauce q̄ntitatis:ſʒ frequenter i die cibēᷓ:ꝛ ſint ſtipticitatj ꝑticipātia.ꝛ laudaᷓ cibus ex turture:ex pullo: aut perdice aut faſiano:in cuiꝰ vētre pōaᷓ.℥.j.ſeminum portu. ꝛ.ʒ.j.ſeīs naſturcij decoq̄ᷓ in olla:ꝛ imponanᷓ ſorbe aut citōia vl' pruā ſilueſtria vl' ſūach mirtꝰ ꝛ hꝰ. Et cuʒ cocta fuerit.℞.vitellū oui cocti in aceto vſq; ad eius indurationem deinde pulpe terantur ꝛ cuʒ citōio ꝛ ouo illo ſil' et inde fiat cib͛:ꝯfortat vtutē.reſtringit fluxū:ꝛ febrilē alterat diſcraſiā:ſup ſtōm ponāᷓ ſtiptica:vt īfra de accītibus acutarū: et nō ſit tepida ſʒ cal'a.nā tepidū eſt mollificatiuum ꝛ reſoluit vtutē. Aui.Sup cor ꝛ epar ponantur q̄ infridant:ꝛ in loco teneatur tēpato odorifero.gaudeat ꝛ dormiat pro poſſe ꝛ

quieſcat: ⁊ non permittatur ſurgere ad aſſellandum.

In ea que eſt ex dolore. primo verte intentionẽ tuam ad cãm doloris: vt ſi fuerit vlcus ad ipſum: ⁊ ſimiliter de aliis. Et altereꝰ cor ⁊ epar cum infrigidantibꝰ: ꝙ ſi timeatur ex potu vini motus doloris non detur in potu.

In ea que eſt ex ſincopi. tũc ſtude in remotiõe ſincopis ⁊ cãe eius primo: deinde ad febrẽm ipſam. Primũ pficit cũ exhibitiõe ciborũ boni chimi facilis digõnis: ⁊ vinũ eſt ex eis q̃ v̉tutẽ eleuãt. 12. terap. ⁊ 7ᵒ. colliget. Deinde cũ receſſerit ſincopis ſtude remotiõi febris cum his q̃ infrigidãt ⁊ humectãt redolẽtibꝰ. confortãdo cor ⁊ reliqua principalia: vt ſupra ſepe.

In ea que eſt ex fame tua ſit intentio in humectando cũ cibis hũidis: vt eſt chiſt ordei ⁊ cum oleribus: ⁊ ſint oia aut aromatica aut aromatibꝰ cõfecta: vt v̉tutẽ cõfortẽt: ⁊ cõfert balneũ: ⁊ ifundat̃ ſup caput eiꝰ aq̃ tepi. plima: ſedeãt in balneo ſe hũectando: deĩn ſe iungãt cũ oleo violaceo nenufario ꝯ cucurbita: vt ſup̃ dicebat̃ de ea q̃ ẽ ex laboꝛe: ⁊ tu ibi.

In ea que eſt ex ſiti: da in potu aq̃ꝫ fridã. vinum granato. ⁊ ſuccos fructuum infridantium: ⁊ fiat balneatio cum aqua dulci tepida: ⁊ ſi poſſibile eſt: vt quia etas cõpl'o tpa ⁊ cetera patiant̃ cum frigida fac. Et attẽde cordi ⁊c̃. vt ſup̃ ⁊ epati ⁊ mẽbris nutritiuis cum cibis frigidis humidis. Sꝫ h̃ aduerte ne ſit mã in ſtõ q̃ p potum aque frigide magis adhereret aut magis imbiberet̃: qm̃ p ipſam augeret̃ ſitis: vt. 13. tertij de ſiti.

In ea que eſt ex opil'one tres hñtur intentiones. vna ad cãm. alia ad febrẽ. 3ᵃ ad accñtia ſi q̃ ſũt. Pris perficit̃ cum his: cũ ordinatione diete. digõne. eũone. ⁊ balnei adminiſtratione. vnctiõe ⁊ hꝰ. Cibꝰ ⁊ potus ſint nutritiui. facilis digõnis a viſcoſitate abſoluti: ⁊ nõ ſint apitiui ſaltem multum ⁊ marie in pñᵒ. de qbꝰ ſupra de dietis. Pro. 2ᵒ eũone pticulari nõ ꝙ ſi hũoꝛ faciẽs opil'onẽ fuerit ſanguis: fac p̃ flõmiã: ꝙ ſi aliud fuerit mixtus tñ ſanguini: fac etiã flõmiã minorẽ q̃ꝫ in caſu p̃. Qꝫ ſi nõ fuerit mixtus: fac prius cum farmaco eũõne minoratiuã: deinde ꝓcede ad digeſtiua abſterſiua apitiua non fortia: neqꝫ multũ cal'a ꝓpter febrẽ. ⁊ ideo ſemina cal'a ⁊ frida apitiua ſil' mixta hanc tuã optime cõplebũt intẽtionem. Nõ ſi dabis fortia apitiua nõ ꝓcedẽte euõne. addes in opil'onẽ. ꝯſidera. Deinde procede eũando eradicatiue vel quaſi. Deinde redeas ad aperitiua fortia: vt ad ſy. acetoſus cũ vna vel duabꝰ radicibꝰ: deinde euacua eradicatiue. Ultimo adminiſtretur tiriaca: cuius adminiſtrationem attende cõditiones ſeptẽ etiam ab. Aui. h̃ notatas: ⁊ a Ga. 8. terap̃. ⁊ hoc ſi prius dixero: ꝓpter ea q̃ dicta ſunt. ꝙ flõmia ⁊ eũones ille fiende ſunt vbi aderit repl'o ⁊ humoꝝ maloꝝ multitudo. ⁊ hoc in pñᵒ vbi. ſ. timemus de ſuffocatione aduẽtu epatis ⁊ hmõi: ⁊ in hoc caſu ꝓperãdum: ⁊ magis videt̃ neceſſaria flõmia euacuatione farmaci: ⁊ ꝙ etas virtus ⁊ cetera conſentiant. Itẽ ꝙ tales eũones tardãde ſũt ſi poſſibile erit vſqꝫ ad remiſſionẽ febris vel horam quietioꝛẽ eius nã flõmia ponit humores in motu ⁊ miſcet bonos cũ malis. Aui. h̃. Et de hora flõmie dixit Gal'. 8. terap̃. In media nocte exiſte mã incidẽdũ eſt ⁊c̃. ❡ Cõditiones ante balnei introitũ attendende ſunt. pᵒ ꝙ corpis mũdificatio preceſſerit. 2ᵒ ꝙ feb. ſit in declinatione vñ: ⁊ caue in hoc ne decipiaris. vñ megategni. 8. metire ſcðm acceſſionẽ cũ p̃.

❡ Et ſi minoꝛ eſt ⁊ ſic pſeuerans: mitte egrum in balneũ ſine vllo tioꝛ. 3ᵒ ꝙ vrina ſit digeſta. 4ᵒ ꝙ ex pulſũ nõ diiudicetur febris putrida. 5ᵒ ꝙ introitus balnei ſit qñqꝫ horis añ poriſmum futurũ ſi expectat̃. 6ᵒ ꝙ ſi ex balneo pcipiet ſibi ſuꝑuenire aliqð accñs: vt horripil'o vl' aliqð tale. tũc illico extrahas: qm̃ ſi morã trahet fortaſſe tranſiet in putridam: deinde iunge ⁊ abſterge corpus cũ abſtergentibꝰ eq̃libus: vt cũ faria fabaꝝ: puluere radicuꝫ lilij cum furfuribus ⁊ hꝰ.

In ea que eſt ex nauſeatiua ſacietate. tunc ſtude ſi nã non eũat rẽ q̃ eſt in ſtõ tu eũare p ſuperius aut inferius ſm ꝙ videbis mãm hẽe magis raptũ ⁊ h̃ cum farmaco vomitiuo aut cliſteri. Qꝫ ſi eũabit. conſidera ſi tñ eũauit q̃ꝫtũ fuit opportunũ: de humore corrupto ſacietatem faciente. Qꝫ ſi non iterũ euacua. deinde conforta ſtõm cum emplis cerotis ⁊ huiuſmodi: de quibus in de febre flãtica. Deinde expecta ſuper cibum: tolerantia famis eſt iuuatiua valde: deinde exhibe cibos facilis digeſtionis. boni chimi ⁊ huiuſmodi. ⁊ introducas ſomnũ in confortatione digeſtionis. ⁊ attẽde cordi ⁊ epati: vt ſup̃ ſepe. Ad febrem vero intẽde cum frigidis cordialibus ad extra ⁊c̃. vt ſupra pluries. Et accidentiũ correctio queratur ꝓpriis capl'is.

In ea que eſt ex apate primo non cibet̃ niſi poſt declinationem ꝯpletã. 2ᵒ fiat eũatõ ⁊ diuerſio cũ flõmia aut ſol'one vẽtris. 3ᵒ ponant̃ ſup̃ mẽbrũ apatũ infrigidãtia igroſſantia vapores ⁊ ꝓhibentia puenire ad cor: ſta tñ ꝙ apati nõ multũ noceãt: nimil'tũ illud incrudando. vnde ſup ipſum nõ ponant̃: ⁊ cordi applicent̃ frida ⁊ hũida.

Preter autẽ has pticulares cãs effimerarũ ab Auic. ſic poſitas inueniuntur multe alie. vt ſunt venenũ. medicina ſolutiua laborioſe ſoluẽs ſua calitate effimeram faciens. coytus chilus putrefactꝰ. ſtatõ lõga in balneo flõmia: catarrus: manere diu in locis fetoſis ⁊ hꝰ: Quoꝛũ oium curã nõ pſequoꝛ: vt breuitati ſeruiã vt ꝓmiſi. etiaꝫ qꝛ ex datis eorũ oiũ cura ſatis facil'r inueſtigari a te poterit. ⁊ ideo ſtude. Et hec de effimeris ſic raptim ſufficiant.

Capitulum. vij. De febris putridis i generali cõtinens Rubricas tres.

❡ De cauſis feb. putride in gñali ⁊ eius diffõne. Rub. j.

Atequã ad caꝝ pticularẽ deueniam doctrinam. quedã p̃mittaꝫ generalia nr̃o in futurũ ꝓpoſito multũ vtilia. Nam cũ de febribus putridis agẽdũ ſit: ſtatui p̃ declarare quid ſit putredo quomodo cauſatur: vt inde comprehendas qũo febris ipſa putrida generetur. E

❡ Putrefatio itaqꝫ eſt via in corruptionẽ ſube que putreſit ac q̃litatũ ipam cõponẽtium. Attendit̃ tñ p̃ncipaliꝰ circa ſubam. q̃ꝫ circa q̃litatẽ: ſicut ⁊ gñatio q̃ eſt ei ꝯria. Propter qð nõ ꝙ cũ in mixto eſt cal'm hũido ſuo ꝓportionatũ ⁊ inter ipſa debita hitudo: tunc ſtat in eo tẽperies. Cũ aũt accidit extraneatio in altero ipoꝝ ⁊ marie i cal'o: ita vt hec conueniẽs hitudo remoueat̃: tũc accidit vt tẽdat ad corruptionẽ: qð tẽdere eſt via in ipam corruptionẽ: q̃ via eſt putrefactio vt dcm̃ eſt. Uñ h̃ ſcito ꝙ duplex ẽ putrefactio. vna nãlis q̃ cõſeqt̃ actionẽ caloris nãlis in ſuũ hũidũ merito principioꝝ intrinſecoꝝ. ⁊ de hac nõ ẽ ſmo nr̃. Alia ẽ p̃ter nãm ⁊ talis fit a cal'o extraneato agẽte i ſuũ hũidũ: adiuto etiaꝫ a cal'o. ꝯtinẽtis. Uñ 4ᵒ. metheoroꝝ ad pñᵐ ſatis. putrefactio eſt corruptio: q̃dã in vnoq̃qꝫ hũido ſm nãm ꝓpe calitatis a calitate aliena. ⁊ hec ẽ q̃ ãbiẽtis. ⁊ expone ꝓpe. i. inate caliditatis: ⁊ ãbiẽtis. ſ. ſꝫ p̃nũ: q: ẽt vt infra ꝓhibita tranſpiratio eſt cã eiꝰ. Uñ h̃ aduerte ꝙ hũoꝛ ſic putrefactꝰ ⁊ ſi in ſua alteret̃ ꝯpl'one: tñ remanet ſub eadẽ foꝛa ⁊ ꝯpl'one. vñ eiꝰ cal'z extraneatũ adhuc nãlitate pticipat: q̃ ꝯ re pt ẽ adhuc cã digõnis ⁊ nãlitatis. ⁊ iõ ꝓcedẽte adhuc putrefactione ad corruptionẽ ſimpl'r pt ide gñari aial. ita ꝙ ex hũoꝛe inaiato pt aial ꝓduci vt ꝯ mis. ꝯſidera. Et ſic capiẽdo putrefactionẽ ipſa ſe extẽdit ad hũores ⁊ ad alia elemẽtata. ⁊ eſt eius acceptio gñalis. Spãliꝰ aũt a medicis ꝯſideratur. vt ſolũ ad hũores nr̃i corpis ſe extẽdat. Et eſt putrefactio ebulitio i hũoribus putreſcẽtibꝰ ſcã a calore extrãeo gñata: q̃ ſit ſupacceſio ⁊ ignitio in corpe hũano: q̃ cũ cõicat̃ cordi: ita vt opationes ledant̃ febrẽ putridã cauſat. nunquid ex putrefactione aliarum humiditatuꝫ vt chili ⁊ hꝰ febris putrida generari habeat dicetur ſuo loco: ⁊ tu conſidera.

De cauſis aũt eius ꝯñter agẽdũ: vt ide clarioꝛ hẽatur doctrina. ⁊ incipiẽdũ eſt p ordinẽ. vt ſupra a cãis p̃mitiuis. et p̃ ab aere ꝓpillõ qð dicebatur in diffõne

A putredinis gñalr ſũpte. ⁊ hec eſt q̃ ãbietis. Aer. n. duobus
modis pt eſſe cã putredis. vno°. q: i ſuba ſui recipit putre/
factionẽ: ⁊ putrefact° putrefac: ſic ẽ aer peſtilẽtial' ⁊ locoꝝ
in qbus ſiũt iſuſiões lini canabis aut aliꝫ aliꝫ: Itẽ ⁊ aer lacu/
naꝝ valliũ ⁊ aqrũ ſtãtiũ. d qb° infra ad plenũ ſpãliter i ca°.
de peſtilẽtia. 2° mõ rõe ſuaꝝ q̃litatũ. excedẽtiũ: vt intẽſione
caliditatis aut friditatis: q̃ fritas eſt cã ſm pl'm vt febris pu/
trida gñet: pp ꝓhibitã trãſpirationẽ ad clauſionẽ pororuꝫ
ſeqñtẽ ab ipa friditate ſm pl'm ſcã. Et dz ſm pl'm: q: etiã a
B caliditate extriſeca pt fieri febꝛ putrida. vt pꝫ. Sed q: h ra/
riſſime ꝯtigit: ⁊ q̃i frequẽter fit a fritate iõ auctores frigidi
tatẽ in h magis noiarũt ſbticẽtes calitatẽ. ¶ Itẽ a cibo pu/
trefacto pt putrida fieri: ⁊ de his infra clari°. Cib° ẽt eſt cã
putredis. Propter qd ſcito q cibi q ſunt nimia humidi ⁊
ſubtil' ſube ⁊ velociter ex ſtõ egredientes ſunt facil'r corru
ptibiles ⁊ cã putredis: vt ſunt citrulli cucũeres: ceraſa: pru
na: melones: caro pinguis: vua ſic°: mora celſi: pſica i pigue
do cerebꝛ: medulla ſpial'. Itẽ ⁊ illi q facilẽ hñt ſbaꝫ. vt lac.
Itẽ q malã hñt ſubam vt piſces q icipiũt corrũpi ⁊ tubera.
Silr q ſunt nutrimẽti aqſi: vñ: ⁊ ſãguis gñat aqſus mal° vt
fruct° imaturi hũidi. Et dixit Aui. h° gñs ſunt fruct° tardi
hũidi valde. ⁊ expone q tardãt ſuũ eventũ: vt ſunt borarij
vel tarde digerũt pp ſuã vehemẽtẽ hũiditatẽ. ¶ 2° cã prin/
cipalis ẽ cibi ipſius ꝑparatio ſeu ciboꝝ mixtio: vt ſunt oua
dura mel cũ lacte mixtũ ⁊ hꝫ. ¶ 3° ſumit ex pte hore: vt cũ
ponit cibus ſupra cibũ indigeſtũ. ¶ 4° ex pte ordis vt cum
ꝑponit qd poſtponi deberet aut eꝫ. ¶ 5° ex pte abhomina
tiõis cibi ad nãm. nã cũ abhoret non regit ⁊ putreſit. Et iõ
nõ ꝫ auſteros medicos q nolũt egris cõplacere: ſꝫ ſp diſpli
cere vt ſup. ¶ Pot° ſil'r aqrũ ſtãtiũ ⁊ putridarũ ⁊ groſſaruꝫ
q̃ opilõnẽ inducũt põt eẽ cã putrefactiõis. Itẽ ⁊ vinũ putri
dũ opilatiuũ nimie excedẽs caliditatis p moduꝫ q dict° eſt de
effimera. ¶ Mot° ẽt inordiate fact°: vt ſup. cibũ imediate i
nõ ꝯſueto ad ſolẽ aut i loco frõ valde. Itẽ ſupflua qes. item
ſõnus ſupflu°. Repletio mlta ⁊ maloꝝ ciboꝝ ſpãliter. Itẽ
mala animi accñtia: vt ſupra de effimeris ⁊ breuiter q̃ faci/
unt effimeram cum excedunt apta ſunt facere putridam.
C ¶ De cauſa aũt añcedẽti ⁊ corpali dicẽduꝫ q multitudo hu/
moꝝ ſua groſſicie ⁊ viſcoſitate opilationẽ faciẽtiũ eſt cauſa
putredinis. nã ad ipſaꝫ opilationẽ ſequitur indebita euen/
tatio: propter quod accidit putrefactio. Unde ſcito q pro/
hibita trãſpiratio ẽ cã q̃ſi ſemper putrefactionis humoruꝫ:
⁊ de hoc eſt q̃ſtio magna. ⁊ tu tene ꝯcluſionẽ vt poſituꝫ eſt.
Ad debitã totius ⁊ humorũ refrigerationẽ ſiue euẽtationẽ
requirit expiratio ⁊ inſpiratio aeris ⁊ fumoꝝ expinoſorũ
ſiã vtuti diſproportionatoꝝ expulſio. Cũ itaqꝫ accidit opila/
tio ex cã añteiaꝫ dicta: fit indebita eventatio. vñ caliditas ex/
tranea in humoribus accenditur: eo q calor eorũ non euẽ
tatus exacuit ⁊ extraneat: ⁊ ſic fit incõueniẽs inſtrumẽtuꝫ
vt virtus debitã ſeruet habitudinẽ calidi ad ſuũ humidum
vñ ſequit putrefactio: vt dcm̃ eſt ſup. Cõſimiliter ⁊ etiam
vapores expinoſi ab humorib° eleuati per totum volitãtes
ſic extraneati humoribus occurrẽtes ipſos extraneãt ⁊ in
ebulitionẽ mouẽt. ⁊ ſic accidit vt calor nãlis extraneetur:
quare humidũ ſuũ cũ ſicco regulare nõ valet: ⁊ ſic fit vnius
ab alio diſcõtinuatio: vt i vino qd aceſcit eſt videre. q̃re. ⁊c.
Ex quib° collige quo mõ ex tali ꝓhibita tranſpiratiõe ma
la inducit cõplexio: ad quã ſequit indigeſtio ⁊ maloꝝ hu/
D morũ ⁊ crudoꝝ generatio: non gubernatorum a regimine
nature. vnde putreſcunt. ¶ Et ad intelligentiam maiorem
hic queritur: q̃re cũ hi vapores ⁊c. cur nõ oẽs humores po
nũt i ebullitiõe: ⁊ cur nõ prius coleram cũ ſit magis apta: ⁊
ſic quaſi ſemp oẽs febres deberẽt eſſe colerice. ¶ Dicẽduꝫ
pro nũc q hoc accidit ex indiſpoſitiõe humoris: nã aliquis
humor q eſt aptus magis alio recipe putredinẽ: aut ꝑpter
ſuã q̃titatẽ ſuperabũdãtẽ: aut ꝑpter malã q̃litatẽ: aut ma/
lã ſubam: aut aliter q̃uolibet eſt fact° nãe inimic°: ⁊ ſic ab

ea derelinquit. Quare ab his duab° cauſis citius putreſit:
q̃ alio vl' alijs gubernationẽ ac ſolicitudinẽ hñs. Uñ ſcito q
nã diligit ſanguinẽ vt filiũ: ⁊ ideo in ipſo ſtat cura eius quaſi
tota: quare ſuſtinet vt ſãguis creſcat ad q̃titatẽ tãtã vt poſ
ſit accẽdẽ febrẽ abſqꝫ putredie: qd de alijs nõ facit hũorib°. E
Ita q alii humores febrẽ non faciũt abſqꝫ putredine eorũ.
vt ſecundo de differentijs febrium. ſecundo capitulo.
¶ Cauſa aũt cõiuncta eſt caliditas extranea in humore ipſo
ebuliente ⁊ extraneato exiſtẽs. Ex qbus oibus primo clare
apparuerũt cãe ipſius putredinis vel putrefactiõis: ⁊ maxi
me tales poſitiue. Nã nã dz ẽt cã huius p ꝑuationẽ: vt cum
qd putreſit: pp ipſuꝫ eẽ a regimine nãe derelictũ. ¶ Pꝫ. 2°
⁊ apte multũ q̃uo febris ipſa putrida gñari hẽat. iuxta que
de ea talis ponat deſcriptio. Et h ſi prius enarrauero mo/
dũ gilberti: de ipſis cãis putredinis mihi placiti. Ponit. n.
cãs q̃tuor. loquor ſp medicinal'r. ¶ Prima eſt multitudo ⁊
ſupabũdãtia humoꝝ: q̃s nã mouet vt corrigat ⁊ rectificet:
quã cũ ipſa corrigere ⁊ refrenare nõ poſſit vtus ſuccũbit ⁊
deficit a rectificatione ꝓpria: ⁊ accñtalẽ calorẽ ſic accedunt.
vt pꝫ in fimo. ¶ 2° eſt mãe groſſitudo quã nã nõ põt ſubti
liare. vñ ipeditur in depuratione eius: q̃re ſtans ſic corrũpi
tur ⁊ putreſcit. ¶ 3° eſt viſcoſitas in quã nã non põt agere
motu diuiſiõis ⁊ ſeqſtrationis: ſꝫ in ſe ꝯculcatus hũor cũ in
eũ calor nãlis nõ penetrat putreſcit. ¶ 4° eſt poroꝝ ꝯſtri/
ctio ⁊ fumoꝝ retẽtio q cõculcati redeũt ſup hũorẽ ⁊ acqui/
ritur in eis calor accidentalis proprio ſublato calore.

Febris putrida eſt febris a vapore putrido ſiue putri/
da fuligine imediate: ⁊ non p ſe cãta. Cuius cã F
p ſe eſt hũor putridus a q ⁊ ipſe vapor putridus eleuat: nõ
eni a vapore putrido ſumit eẽntia febris. neqꝫ ei° dñia eſſen
tialis: ſꝫ hñt ab ipſo hũore. vñ iſt febriuꝫ putridarum diſtin/
ctio ab ipſis hũorib° dicẽdo. febriũ putridarum alia colica
alia flãtica ⁊c. Simil'r ⁊ act° curatiu° ab ipſo ſumit hũore
⁊ nõ a vapore: vapor tñ eſt cã imediata ⁊ cõiuncta febris in
ſſtalis. ſ. ⁊ nõ p ſe hũor aũt putridus eſt cũ cõiuncta p ſe: ſed
nõ imediata: qꝫ qd tñ facit vapor facit ab hũore a q̃ eleuat.
Itẽ dici põt q cã ꝯiuncta mãlis eſt hũor: efficiẽs aũt eſt va/
por. Quidã imaginant q ſi corde ſit humor putridus con
tangens ſubam cordis imediate qd abſqꝫ putrida fuligine
põt febris ſic putrida cãri: ⁊ tu ꝯſidera. q ſi ſequi cupis ad
das in deſcriptione ſm pl'm et rariſſime in paucioib° ime
diate cãta: et tu ꝯſidera: nõ. n. vꝫ q i tali loco ſit hũor putre
ſcẽs ex actiõe caloris in ipm abſqꝫ eleuatione vaporis: et ſi
eſt ad breuiſſimũ ſpaciũ. Et putredo colẽ facit tertianã: pu/
tredo ſanguinis ꝯtinuã: flãtis q̃tidianaꝫ et q̃ currunt curſu
ei°: et melẽ q̃rtanã et q̃ currũt curſu eius: locus ſanguinis
ad intra venas: aliorũ vo extra: ctiõ cũ ſanguis putreſit fa/
cit ꝯtinuã et reliq hũores ſm pl'm iterpolatas: et de cã ꝯti/
nuitatis et interpolatiõis dicet ſtatim tã ꝯtinue q̃ interpo
late ponẽdo deſcriptiones. ¶ Sed hic ſcito ꝑpillud qd ſu
pra dicebat de alijs hũiditatib° ab hũoribus nunqd poſſint G
facere febres dõm q ſi ſiet ſunt reducibiles: vt vbi gra. fc.
putrida cãta a putredie ꝑme hũiditatis de ſcdis cũ a ſangui
ne nõ multũ diſtet ad ſanguinẽ reducitur. Sil'r ſi putreſcit
chilus reducit ad flãticã cũ chilus flãti multũ aſſimilet: et
ita conſil'r de alijs: q̃uis aliq voluerint ꝯtrũ dicentes qd hũi
ditates. ſcdẽ cũ ſint coagulate et in poroſitatib° mẽbrorum
ꝯſtricte: nõ põt recipe motũ vt ad ebulitionẽ veniãt. ꝯſide/
ra: q: hñ põt incõueniẽtes facte ad extra illa loca pelli a nã
que de eis curã nõ hẽbit: et ſic putreſcent. ¶ Deſcribit ita/
q ſic: Febris cõtinua eſt febris hũoralis ſanguinea q̃ nullo
tpis ſpacio ſine afflictione permanet: ſꝫ abſqꝫ rigore ſudo/
re et poriſmoꝝ manifeſta declinatione patiẽtẽ cõtinue affli
git. cui° mã in vaſis que ſunt vene et arterie ſm plurimuꝫ
cõtinet: dicit humoralis: q̃m nõ ois talis eſt putrida: ſꝫ be
ne humoralis: vt de ſinocho dictum eſt: et dicetur etiam ad
differentiã effimere que non debet dici continua: dicitur q

nullo ⁊c̄. qm̄ de rōne intrinſeca eius eſt cōtinue affligere: ſi-
cut interpolate interponere tp̄oꝛ: nam ſicut aliis hūoꝛibus a
ſanguine ineſt p intrinſecā cā̄ꝑ nāꝫ hr̄e piodos vt colere de
tertio in tertium. flegmati de die in diē melie de q̄rto i q̄rtū
vt ſup̄ ⁊ infra dicet̄ ita ſanguini ineſt ꝯtinue affligere nā iter
extrema illa eſt inuenire medium: qḋ eſt ꝯtinu⁹ mot⁹: q ſan
guini ineſt p ꝓpꝛiam ei⁹ nāᷓm ⁊c̄. vn̄ dō̄m ſm iſtā viā ꝙ ſan-
guini nō eſt piodus: ſꝫ ꝯtinuus mot⁹ cū eſt extraneus vn̄ cū
ſit theſaurus vite ⁊ a nā maxime dilectus: non qeſcit nā in
mouēdo ⁊ agitādo eū vt ip̄m rectificet ⁊ ip̄m ſic conſeruet:
quā ſollicitudinē de aliis nō habꝫ humoꝛibus conſidera: qꝛ
rō eſt rectoꝛica ⁊ opinio probabilis. dicit̄ cuius mā: qm̄ ita
cōtingit ſm pl'm ⁊ raro reperit̄ ꝯriū. Nā non incōuenit ali
quam māᷓm intra vaſa ꝯtētā facere interpolatā: ꝓpter pau
citatē eius: ita ꝙ iterponet tp̄s donec re aggreget tātā quā
titatē ꝙ ſufficiat de nouo febrē cauſare: ita non inconuenit
māᷓm ad extra vaſa exiſtētē aliā a ſanguine: in loco. ſ. ꝓpin-
quo cordi facere coꝛ cōtinue febꝛire: ſed nō erit vera conti-
nua: ꝙ ſi eſſet ſanguis extra venā fuſus putridus remanens
ſub forma ſanguinis ſufficiēs facere febrē ꝯtinuā: tunc dice
rē illā eſſe cōtinuā. Cōmuniter tn̄. ⁊ noīata ſtricte ⁊ ꝓpꝛie
accipit̄ hic termin⁹ febꝛis ꝯtinua: imo ꝯcedit̄ ꝙ ēt ab alio
humoꝛe q̄ꝫ a ſanguine cāͥ pōt cōtinua: ⁊ ponit̄ diſtinctio ꝙ
ꝯtinuaꝝ q̄dam eſt cōtinua ꝓpoꝛtionabilis. q̄dā nō ꝓpoꝛtio
nabilis vt ſtati infra. ꝙ ſi illū modum loquendi ſeq cupis a
deſcriptione data abiice illū terminū ſanguinea. conſidera.
ſed iſta vt dictū eſt raro eueniūt: ⁊ ideo auctoꝛes loq̄ntes d̄
his q̄ vt pl'm eueniūt diſtinxerūt iter ꝯtinuā ⁊ interpolataꝫ
p eſſe ad intra ⁊ ad extra venas. ¶ Et ex his habes qd ſit
interpolata: eſt. n. febꝛis putrida q̄ tp̄is ſpacio ſtat ſine affli
ctione ⁊ patiētē affligit cuꝫ rigoꝛe ſudoꝛe: ſine tn̄ manifeſta
poxiſmoꝝ declinatione: cui⁹ mā: vt pl'm ad extra vaſa ꝯtine
tur. vn̄ Gali. 9° terap̄. ⁊ Raſ. 17° ꝯtinenꝫ differt ꝯtinua ab
interpolata in trib⁹. ſ. in rigoꝛe ſudoꝛe ⁊ manifeſta paroxiſ
moꝝ declinatione. ¶ Ex iuxta h̄ ſcito ꝙ ex ꝯtinuis. q̄dā ſūt
h nō vere ꝯtinue: ⁊ ſunt qn̄ patiēs ſtat continue febꝛiēs nō ex
cauſa vna ſibi ꝯtinua: ſꝫ ex pluribus ⁊ vna mouet̄ ad putre
dinē anq̄ꝫ alia finiat̄ vt in febꝛibus ſubintrātib⁹ q̄ſq̄ꝫ repit̄
cōtinue q̄ ſunt iā deſcripte. ¶ Itē eoꝝ q̄dā ſeruāt māᷓm ad
vnicā expulſionē ⁊ tales ſunt breues in vna ſeptimana finiē
tes ⁊ aū. q̄dā q̄ ad plures creticas expulſiones ſuā māᷓm re
ſeruāt: ⁊ iſte ſunt lōge: ⁊ tales apd̄ nos cōmuniter eueniūt
aut erroꝛe infirmoꝝ aut medicoꝝ: q non cognoſcētes febrē
eā ꝓlongāt: qḋ q̄tidie accidit multitudine egrotātiū. ¶ Itē
ꝯtinuaꝝ q̄dā dicunt̄ ꝯtinue ꝓpoꝛtionales. q̄dā nō ꝓpoꝛtio
nales ꝯtinue ꝓpoꝛtionales ſunt ꝯtinue habētes in ſuo mo-
tu excreſcentiam ſm ipſius humoꝛis pꝛopꝛiam naturam.
in determinata tamen quantitate qualitate ⁊ loco. vnde ſic
reperiuntur cōmuniter continue pꝛopoꝛtionales de cole-
ra. ⁊ hec habent de tertio in tertium ſecundum naturā hu
moꝛis excreſcentiam. vnde hic vt in pꝛincipio gentilem ſe-
cutus teneo quod humoꝛ colericus de. 3° in 3m. ⁊ flegmati-
cus omni die. melancolicos de 4°. in quartum mouetur ex
pꝛopꝛietate ipſius materie in relatione ad calidum natura-
le que pꝛopꝛietas ſequitur numerum hoꝛum humoꝛꝫ cū
determinata q̄ꝫtitate qualitate ⁊ loco: non pꝛopoꝛtionalis
vero que non habet excreſcentiam ſaltem manifeſtaꝫ: que
. ſ. apparenter ⁊ vniformiter affligit: ab auctoꝛibus noſtris
concluſa nominata. ⁊ iſta eſt a ſanguine vt plurimum ſan-
guis autem ſub forma ſanguinis remanēs non facit excre-
ſcentiam: ſed cum ad naturam alterius humoꝛis tranſcen-
dit poteſt facere: ⁊ cōmuniter facit ipſam continuam pꝛo-
poꝛtionalē de colera: quia eius ſubtile facilius in coleram
tranſit: ⁊ ſicut reperitur cōtinua pꝛopoꝛtionalis de cole-
ra ⁊ de melancolia: ⁊ flāte: ſit frequentius tamen de colera
⁊ flāte: raro autem de melia: ⁊ ī nīo Auic. de quartana plu-
rimū quartana eſt periodica: nā melia eſt humoꝛ multum

virtuti ⁊ vite contrarius ⁊ diſpꝛopoꝛtionatus. ⁊ ideo natu-
ra non tolerans eius putredinē mag̃. ipetu mouetur ad ip-
ſū expellendum anteq̄ꝫ putreſcat. eſt etiam humoꝛ de diffi-
cili putreſcibilis: ex quo infertur ꝙ timende ſunt multū q̄r
tane continue. De quibus loquendo ⁊ de concluſis ſcito ꝙ I
vera ⁊ pꝛopꝛie concluſa eſt diffō concluſe vere febꝛis inten
ſi caloꝛis que vniformiter ⁊ continue coꝛpus affligit ſcd̄m
naturā humoꝛis pꝛopꝛiā: nō ſm numerū aliquē dierū: cui⁹
mā ſm plurimum in locis coꝛdi pꝛopinquis: que ſunt aut
vena que eſt ab ep̄e ad coꝛ: vel a coꝛde ad pl'onem reperit̄. K
⁊ hec eſt de ſanguine ſolo: vnde ſic vere eſt concluſa: qꝛ ſua
tēpoꝛa ſunt ita clauſa vt eoꝝ diſtinctio nō percipiatur. ⁊ di-
citur ſm plurimū: qꝛ etiā a materia in toto ſparſa pōt con-
cluſa fieri: vt infra de febꝛe ſanguinis: ⁊ iſta febꝛis non habet
actu neq̄ꝫ po° excreſcentias. Et ſequendo hanc deſcriptio-
nē ab aliis humoꝛibus concluſa vere ⁊ ꝓpꝛie fieri non pōt:
que ⁊ ſi ab auctoꝛibus ipſam a col'a fieri poſſe dicitur: non L
vera erit. vnde cauſon dicitur concluſa: maxime quando eſt
in venis pꝛopinquis dictis. vnde ſcito ꝙ poſt ſanguinem in
locis dictis ꝓpinquis. ſ. coꝛdi magis reperit̄ de col'a: pꝛo-
pter ſanguinē nutriturū pulmonē: ⁊ ideo ibi poſt ſanguinē
cum putreſcet concluſam faciet habētē excreſcentias actu
vel potentia: deinde poteſt ex flāte ſalſo fieri ibi putreſcen-
te. deinde ex flāte dulci: fleg° enim in illis locis poteſt mul-
tiplicari. ex melia autē raro accidit: cum non ſit apta multi
plicari in locis illis: ⁊ ibidem putrefieri: pꝛopter hoꝛribili-
tatē ⁊ inimicitiaꝫ eius ad vitam. ¶ Et cōcluſa de ſanguine
nō putreſcentē dicitur concluſa inflatiua. que vero a ſangui-
ne putrefacto non inflatiua dicitur: hoꝛum ſpēs ſunt tres:
paugmaſtica que ſemper vniformiter augetur. augmaſtica
que ꝯtinue vniformiter minuit̄. homotena q̄ ſemp vnifoꝛ-
miter ſtat: de qbus oibus infra. ¶ Poſtremo ſcito ꝙ ſi feb. M
arſiua pireť ⁊ de facto aliqn̄ repit̄ febꝛis cōtinua ex col'a q̄
adurit̄ in loco coꝛdi ꝓpinq̄ ꝯcluſa dcā foꝛtis icēdii ⁊ coꝛp⁹
ꝯſumēs illa noiat̄ ab Aui. ⁊ ab auctoꝛibus febꝛis arſiua: ⁊
hec ſm pl'm eſt moꝛtal' ⁊ puo tp̄e durās: qn in putridā trā-
ſeat: q̄re diu ſtare nō pōt talis hūoꝛ qn a regimie v̄tutis nō
derelinq̄tur: ⁊ h̄ raro repit̄. ¶ Et ſcito ꝙ q̄tuoꝛ ſūt cāe di-
uerſitatis inuaſiōis poxiſmoꝝ. Pꝛima ē a mā ipſa ſūpta ex
p̄te ſue multitudinis paucitatis groſſiciei aut tenuitatis: 2°
ex p̄te trāſitus māe in aliā diuerſe ſpēi. vt cum febꝛis ex coli
ca ſit melancolica. 3° debilitas v̄tutis. 4° eſt nimia virtutis
ſenſibilitas ſiue mēbꝛi. vn̄ has bene conſidera. Quia tibi vti
les erunt in pꝛactica: q̄s ex dictis. in cap̄. 2° de ſignis decla-
ratas relinquimus.

¶ De ſignis putride interpolate ⁊ cōtinue in generalitate mo
do inueſtigandi eam ⁊c̄. Rub. 9.

Cum actū ſit de cauſis putride febꝛis.
Cōn̄s duxi eſſe dicendum de ſi-
gnis eius: cū ſm oꝛdinē ꝯceptū poſt determina
tionē de cauſis de ſignis agendum ſit: ⁊ lꝫ ſupꝛa
cap̄. 2° ſatis de ipſis ſignis putride dictuꝫ ſit: vt
ita meo iudicio ſufficere poſſet: tn̄ vt ſatiſfaciā in parte ipſi
rub. aliqua pꝛedictis addam. Et ex ipſis ſunt nigredo lin-
gue doloꝛ capitis inquietudo agitatio. ex pugna virtutis in
māᷓm ⁊ eꝫ. anguſtia ⁊ maxie qn̄ febꝛis eſt acuta. ⁊ ex ꝓpꝛieta
tibus eius eſt: vt ſi ipſa: diuerſitas in p̄n°. ⁊ in augmēto: ⁊ eſt
de ſignatiōib⁹ foꝛtioꝛib⁹ el⁹. Aui. et ex his q̄ ſtati ponentur
in mō inueſtigādi: multa hēbis huic pꝛopoſito ſatiſfacientie.
¶ Cūq̄ꝫ in notitiaꝫ febꝛiū putridarū ꝓuenire volueris. p̄ cō
ſidera res nāles ex p̄te aeris et regionis. p̄ qm̄ aer cal'as et
ſiccus. vt eſtiu⁹ ad tertianas ꝓparat. et autūnus ad egritudi
nes acutiſſimas et moꝛtiferas. et ita de aliis. vt ſup̄. cap̄. 2°
in aphoꝛi et tu ibi. itē ex p̄te etatis vt qꝛ ſi ſenex eſt nō incur-
rit febꝛem acutā niſi raro. ꝯpl'oneq̄ꝫ ⁊c̄. ſic ſuo mō ꝯpꝛehen
das. de qbus plene alie. cap̄. nā ſi ipſa talia in mente tua re-
uoluas. accipies ſiue p̄ iudiciū aliquale exiſtimatiuū et ho-

nus de eẽ ipſius febris. ¶ 2° te tráſſerẽs ad res non nãles: vt p̄ inueſtigãs q̃lis fuit dieta ſiue regimẽ p̄teritum ab eo in his habitũ ex pte q̃litatũ aeris p̄maꝝ ꝛ occultaꝝ. vt ſi in aere fuerit corrupto peſtifero ꝛ hi⁹ itẽ ex pte cibi ꝛ potus in q̃litate ꝛ q̃titate eorũ ordine ac hora ꝛ hi⁹. Tu ſicq; diſcurre p alias res nõ nãles: q diſcurſus eſt tibi facil'r notus ex habitis in 2° cap. ¶ Deinde veni ad diuiſionẽ ſignorũ ſupra poſitã: quã in memoria debes ↄtinue retinere: q̃ fuit a ſubal'r inherentib⁹. a q̃litate mutata. ab exeunte mutato: ꝛ ab actiõe leſa ſũpta. vñ p̃. ↄſidera ſic illic in actu eſt mordi ca° nã in oĩ putrida reperit': ſꝫ maior in ea q̃ eſt ex colera ꝛ ſanguine: ꝛ minor q̃ eſt ex flegmate ꝛ melã. vt ſupra. 2°. c. Deinde tráſcas ad q̃litatẽ mutatam: vt x̃ hi gr̃a. color faciei plũbeus ꝛ ex viriditate ꝛ albedine ſigñat ſup̃ fritatẽ humorũ ꝛ paucitatẽ caloris inati. itẽ tornatilitas vt q̃litas p nunc dicat' tẽuitas nañ ꝛ hi⁹. vehemẽtiam ſigñant caliditatis aut ſubtilitatis humoꝝ ac ipſoꝝ velocẽ reſol'onẽ: ꝛ ita de alijs: vt ſup̃ 2°. cap. Ab exeũtib⁹ mutatis: vt ab vrina egeſtionibus ſudore ſputo ꝛ eius. vt. 2. cap. q̃ oia ſic raptim pertranſeo gr̃a breuitatis cũ allegato cap. apta ſint. Ab actione leſa: vt p̃ a pulſu: q: mutatus ab anhelitu a rigore frigore horripilatione: ꝛ q fit ex mordicatiõe caliditatis dignius eſt: vt p̱portione ad horripilationẽ q̃ꝫ ad frigus Aui. ex ſiti dolore capitis alienatione inquietudine vigilijs: ꝛ ita de alijs ſignis dicẽdis in p̱prijs capitulis ſm hunc ordinẽ ponentur: ita q iſta ꝛ illa memorie cõmẽda ꝛ adinuicẽ cõplica: ꝛ ſic habebis primo q febris erit putrida. ſcdo q erit tertiana q̃rtana aut hi⁹. ꝛ ad iſta ſtudium adhibeas: ꝛ talia maxime cõſueuerunt apparere in interpolatis: ꝛ non in continuis.

A **Propter quod** nota. ſig ↄtinue ſunt ab actione leſa diuerſitas pulſus maior q̃ꝫ i interpolata alijs paribus: q: ex ea magis ledũtur cor ꝛ arterie pp ↄtinuam afflictionem: cũ ergo compꝛehẽdis diuerſitatẽ in pulſu ꝛ illa nõ fuerit: pp aliquã cãm primitiuam: neq; pp aliqđ aliud accidẽs neq; ex motu mãe paroxiſmi: tunc iudica illam continuã maxime qñ eſt cõtinue affligẽs: vt ſupra de ea. vnde in cõtinuis pulſus plus diſtat a pulſu ſuimet ſani q̃ꝫ in interpolatis. ¶ Itẽ ↄtinua non eradicat' poſt. 24. horas vt certe interpolate: ꝛ hoc eſt verꝫ vt in pluribus: quoniam alique reperiunt' tertiane note q̃ durant ẽt plus. 24. horis de quibus ſuo loco. ¶ Itẽ in febribus cõtinuis nõ antecedit rigor ꝛ horror vt dictũ eſt: neq; frigus notabile: ſed aliqñ remiſſum valde in extremis. ¶ Itẽ nõ finitur cũ ſudore vomitu ſeceſſu ꝛ hi⁹. ꝛ hoc vt plurimũ. nã aliqñ in cõtinua apparet rigor fortis ꝛ ſudor: ꝛ qñ materia via criſis expellitur ad extra venas ſupra membra ſenſibilia: vt in cauſone q̃nq;: de quo in apho. ¶ Item in continua cũ accidit ſudor cõplete eradicatur materia eius: ſed in interpolatis ſudor minuit ꝛ nõ eradicauit. cõſidera. ¶ Itẽ in cõtinuis calor eius quaſi cõtinue equalis perſeuerat ꝛ dicitur quaſi: q: in augmẽto diuerſificatur: ꝛ qñ aliquando augeť: q̃nq; diminuiť: p̱pter vehementiorẽ pugnam virtutis ↄ materiã: propterea q: eſt in locis magnis nobilib⁹: ꝛ alijs paribus plus eã aggrauans. ↄſidera. ¶ Cõtinua vero proportionalis cognoſciť ex cõtinuitate eius cum obſeruatiõe ordinata motus humoris ſm propriam eius naturam attẽta quantitate ꝛ loco: vt ſupra de ea. ꝛ tu ibi.

¶ De canonibus generalibus attendendis in cura febrium putridarum. Rubrica. iij.

B **Canones** obſeruãdi in cura putridarũ febriũ in p̄ſtiterũ ſic diſtinguãtur: nã eoꝝ quidã res reſpiciunt nõ naturales: qdã res p̄ter nãm: ncãs. ſ. morbũ ꝛ accñtia: de q̃bus omnibus ſuo ordine dicendum.

Primus q in cura earũ eſt aeris conſtitutio ꝛ eius diſpõ multũ attendenda: p̱pter qđ calidus aer ꝛ ſil'r frigidus ad mãe digeſtionẽ ſuis qualitatibus iuuant ꝛ maxime faciunt ad egritudinũ p̱longationẽ ꝛ breuitatẽ. iuxta illud ſenis. eſtas egritudines abbreuiat. hyems vero p̱longat: ꝛ nõ raro ad earũ curã. vñ 4° p̄mi. p̄ cap. Et ex eis que huic modo medicationis ſunt p̱pinqua eſt mutatio de terra ad terrã ꝛ de aere ad aerẽ. vñ videmus q ſepe curanť ex ſola mutatione aeris: ꝛ eſt vnũ ex refugijs medicorũ: cum ſe deonerare volũt de infirmo: quẽ multo tp̄e in manibus tenuerũt: aſſerunt: facite eũ mutare aerẽ. ¶ Item C videmus ſi qs percuſſus fuerit in capite in aere ſubtili: ꝛ ſe tranſferat ad aerẽ groſſum citius ac melius ſanať. ꝛ eꝫ ſi in tibijs facit. nãq; aer groſſus facit ad opil'ones cauſandas. ꝛ ſubtilis ad ſiccitatẽ declinans ad deopilandum. Et vt dictũ eſt putrida ex opil'one vtpl'r contingit. Et q: in vnoquoq; particulari cap. de ipſo ac rectificatiõe ei⁹ artificiali ſi neceſſaria fuerit ample dicetur. hinc ab eius particulariori doctrina ſuperſedeo.

Secundus q cibi eliganť diſpõni ↄrij vt ipſa diſpõ exigit que diſpõ eſt q̃nq; debilitas virtutis q̃nq; materia q̃nq; vtrũq; ſil'. vñ vna ex his aliqñ eſt altera fortior. q̃nq; ſunt eq̃les. Et in iſto opꝫ vt obſerues rem magis timoroſam. Aui. altera nõ neglecta. Q: ſi potes oĩbus ſil' ſeruire nihil melius: vt infra de eñane ꝛ digõne. vbi de cõparatiõe ipſius virtutis ad morbũ diceť ample. vnde cũ virtus eſt da cibos reſtaurãtes: ꝛ debilitati oĩno ↄrios. vt ſup̃ de dietis. Q: ſi mã fuerit cal'a da infrigidãtia. ſi frida calefacientia. Si groſſa ſubtiliantia. Si viſcoſa incidentia: vt de digeſtiuis proportionabiliter dicetur infra. de quibus cibis. ſupra. 3. cap. Et ſequendo ad cibos dicendum.

¶ De pane p̃. Cõpetit fact⁹ ex ſimula frumẽti. nã vt ſup̃ tẽperat⁹ eſt. Q: ſi dicať q ſit opilati⁹ i ſtatiuus ꝛc̃. dicẽdũ q azimus ẽ hi⁹: ꝛ qđ bñ coct⁹ fermẽtat⁹ ꝛc̃. vt decet. debilitatus ꝛ hi⁹ ſua remouet nocumẽta. Q: ſi pur ei⁹ opil'onẽ timueris: panẽ fac cũ aq̃ decoctiõis fen. aut aniſi: ꝛ max' in egritudinib⁹ frigidis: ꝛ ſuo°. cũ ſic i egritudis cal'is. ↄſidera. D

¶ De p̄tiſana aut ordeacea de q̃ tãtũ ſcriptũ eſt ab auctoribus nr̃is. dicať p̄ q ptiſana eſt cibus medicinalis ſeu medicina cibalis ex ordeo ꝛ aq̃ conſtructa ad p̱fectionẽ decocta. Cõici. dña. 169. que ſic vt ſup̃. in vſum cibi apud nos non venit: ſed bñ facta ex farina ꝛ aq̃ cũ iuſcula a nobis nominatur. vñ ipſa maxime ꝛ principal'r in putridis ex mã cal'a cõuenit. ꝛ ſuis accñtibus vt ſiti dolori capitis. difficultati anhelitus ꝛ hmõi. Etiam in alijs ex eã cal'a: q: calorem remittit p̄ter nãm ꝛ accñtibus eius obuiabitur. Cauſe vi nocere aſſiduiſed ẽt ad ipſaꝫ valet abluẽdo ꝛ abſtergendo: ſed cauſe ↄiuncte valet eius putridã remittendo calitatẽ. ita q eſt iuuamẽtũ multo plus q̃ꝫ nocumẽtum. Et tu conſidera. đ ipſa qñ fit cũ brodio pulli ꝛc̃. Et nõ preteribo h ferculũ ex conſiliatore ſumptũ alĩato loco: ꝛ ex ſemĩ ex lacte amigda. i. ex aqua expſſionis mũdataꝝ bñ piſtataꝝ: faria ordei. zuc. addẽdo ſemina papaueris albi cũ aderit vigiliaꝝ inſtantia q̃ ferculo iſt vñ incepi. Ad pl'a fercula me non ẽxtẽdo qñ de ipſis in. 3°. cap. vbi habes ſimplicia ꝛ compoſita graduata cũ ſuis iuuamentis ꝛ nocumẽtis: ꝛ tu ex te habes mo^m cõponẽdi. ¶ Solũ reſtat dicere de ouis fructibus piſcib⁹ carnibus vino ꝛ aqua de quibus aliqualis diuerſitas reperitur inter auctores ꝛ communiter practicantes.

¶ Et expediendo de ouis p̄ p° ↄ. q oua directe non cõpetunt in febribus. p. q: ſunt inflãmationi parata cum ſint ventoſa ꝛ corruptioni p̱pter diuerſitatem ſuaꝝ ptiũ: vt de lacte: ꝛ apta augere febrẽ. 2° febricitãtes ſunt corpora nõ pura q̃ q̃to magis nutriũtur tãto magis leduntť. ideo cum oua maxime nutriant ſequiť ꝛc̃. ¶ 2ª q gr̃a humectationis ↄueniunt tenera ſorbilia. vñ de cura tertiane Aui. qñ eſt in tẽtatio humectatio danť vitella ouoꝝ: ꝛ iſti q ↄcedunť in q̃rtana. ꝛ Gal. ad glauconẽ exhibet in cauſone ꝛ tertianis oua. ¶ 3ª q debili exiſte virtute cõuenitne ac dari debent maxie ſi infirmus ea nõ abhorret: p̱z qñ idicatio ſumpta a F

virtute oēs alias obtenebrat. vt sup̄ 5° ca°. vñ cū ꝯsternitur
virtus ilico succurrendū: qḋ marie ꝛ cito fit cū ouis cum
sint multi nutrimēti: ꝛ quasi nulli⁹ sup̄fluitatis. ❡ 4° ꝙ i de-
clinatione febris qñ intentio est humectare cōcedi pnt: qm̄
tūc corp⁹ idiget humectatione: ꝛ iā feruor febris remissus
est ad hāc intētionē dabat Aui. vñ subdit: sicut daꝛ eis in fi
ne. ꝛ credo ꝙ si dabitur albumen cū vitello bñ mixtum cō-
ueniētius erit: qm̄ sic declinabit ad fridū ꝛ humidū: ꝛ ꝯtra-
biꝛ calori ꝑter nāꝫ. vñ existimo ꝙ ſm hāc intētionē marie
ꝯpetūt in ethica: ꝛ pp virtutē: ꝛ pp humectationē. ꝛ in sum
ma gr̄a debilitatis v̄tutis magis ꝯceduntur q̄ȝ alia ex cā. vnde
gētilis vł laudare oua ipsa sorbilia tenera ꝛ non dura in fe-
bribus: marie virtute existe debili: ꝛ nō alr̄. albumē aūt est
male digestibile: ꝛ iō ab auctoribus laudanꝛ vitella absq̄
albumine: ꝛ multi sic spnūt albumē. ꝯsidera. Quidā nō ex-
hibet ea nisi sup̄uenīēte sincopi. ꝛ certe cōsuetudo. vt sup̄ ē
multū attēdēda. vñ toto tpe opꝫ ea dare. ❡ 5° ꝯ. In febrib⁹
pestilētialib⁹ ꝯpetūt vitella ouoꝝ. pp cordis ꝯfortationem
cū marie in ea ledaꝛ: ac pp v̄tutis restaurationē q̄ marie ꝓ-
sterniꝛ. hec ꝯ est ꝯcił. allegata dr̄ia. Et oua q̄ administranꝛ i
G febrib⁹ debēt eē tenera sorbilia ꝛ nō dura: vt Gal. alle. loco.
❡ De fructibus v̄o pria ꝯ. ꝙ fruct⁹ humidi maturi in febri-
bus nō cōueniūt: sił'r nec frigidi humidi crudi corruptioni
apti de qbus supra. 7° cap̄. ꝛ has duas ꝯclōnes dicimt vo-
luisse Aui. pria quarti. de cura putridaꝝ in gn̄ali cū ingt. ꝛ
oēs fructus nocēt febricitāti cum ebulitiōe sua ꝛ corruptio
ne sua in stomaco. vñ scḋa primi ꝓplo caplō sub aureola fe
bres. quicq̄ generanꝛ ab illis q̄ sunt imatura febres pluri-
me ꝓprietate sui hūoris. ꝛ in codeꝫ sub aureola ꝓprietatis.
ꝛ acetosa ꝛ imatura generant febres flegma ꝛ putredines
ꝛ febres ꝓprietate sui humoris. ❡ Scḋa ꝯclō. Fructus hu
midi q sunt sua humiditate apti corrūpi p eoꝝ assationem
ꝑ in prunis ꝛ decoctionē eorū cōpletā sub cineribus factaꝫ.
scḋo multū elonganꝛ ab eoꝝ ebulitione ꝛ corruptiōe in sto
maco ꝓpter superfluā humiditatē eoꝝ aquosam. sic eē con
D sumptā in assatione ꝛ decoctione. Ex qua cōclusione infer-
tur q̄ poma dulcia ꝛ saporosa bñ matura ꝛ cocta. ꝛ simili-
ter pira laudata cocta attento magno appetitu ad ea in fe-
bribus ēt putridis dari poterunt. pꝫ cōclusio. naꝫ prīus per
decoctionē remittiꝛ illa aptitudo ad corruptionē. scḋo pp
fortem inclinationē appetitus ad ea stomacus ipsa ample-
ctitur auide. ꝛ ipsa bene digerit. ꝛ eius malitiam sic magna
sui ex parte corrigit. vnde cum frigida. Sint ꝛ humida ca-
lorem remittunt: preter naturamq̄ quare ꝛc̄. Qz si dicaꝛ ꝯclu
sionē habere veritatem in acutis ꝛ calidis febribus. non in
alijs: quia frigidis: dōm ꝙ lꝫ rōne cause nō videanꝛ compe-
tere: tamen remittēdo calorē preter naturā: etiā cōfortando
virtutē ex auida eorū acceptione magno sequiꝛ iuuamentū
nocumēto. ꝛ tu hanc ꝯnē bñ cōsidera. qm̄ ea ꝓbabiliter po
sui. p̄terea cū eis cōmisceanꝛ aut coriandrum cōfectū in cā
cal'a aut anisum in cā fr̄a ꝛ hi⁹: ꝛ sic modera vt videbitur.
❡ Tertia ꝯ. In febribus imahibus vt ethicis effimeris secu-
rius dari pnt fructus. ꝛ poma pira melon ꝛ hꝫ. ❡ Quarta
ꝯ. In putridis fortis inflāmationis dari pnt melon ꝛ hmōi.
fructus ꝯ est aliabatis. 3°. pratice in pn°. ꝛ die accessionis
tertiane dāris ea. Et idē auer. 7°. colliget. ❡ Quinta. Si al'g
possumus inflāmationi febris occurrere est preeligēdum. ꝯ
est gentilis. ꝛ qz de pomis est scā mētio. iō de eis audi Ra-
bi moysē auctate zoar. a°. apho. humide dicta ꝛc̄. Inqt ma
lū sui odore corroborat coꝛ ꝛ cerebrū. ꝛ eius odor est valls
ꝓfi̇cis. ꝛ melicia: sed cibatio eius est peior oi cibatione fru
ctuū. qi sui ꝓprietate generat vētositatē in nueruo in lacer-
to que nō dissoluitur nisi cū difficultate. ꝛ tu de crudis h in-
tellige. ꝓ seruanda scḋa ꝯne. meliorant āt poma ex decocti-
ne eoꝝ in pasta. ❡ Ultima ꝯ ꝑ nūc est talis. In febribus ino
cēsiuis olera ꝛ fructus vt poma pira melon ꝛ hmōi: ꝯcce-
di pnt. ꝛ hanc ꝯnē voluerūt Sep. in de febribus causonis. ꝛ

Isaac ꝛ Ras. ꝛ ꝯstātinus. ꝯ ꝑsuadeꝛ. nā ipsa vt pruna mala
granata vua acerba ꝛ cerasa. ꝛ medulla cucumeris ꝛ hi⁹:
infrigidant stōꝫ supcalefactū ꝛ calorē remittūt preternālē
arsurā ꝛ cōbustionē vētrē soluūt ꝛ vrinā ꝓuocāt vnde hec
iuuamēta preualent nocumētis. ❡ Et nota ꝙ cū his debes I
addere corrigēs nocu^m ex zuccaro feniculo coriādro ꝛ hu-
iusmodi. pira dari debent post cibum. vt fumositates ad ca
put eūtes repmāt: ꝛ per ipsa os stomaci cōfortetur. tu ta-
men in his te modera ex parte quantitatis precipue.
❡ De piscibus dōm ꝙ vbicūq̄ competit ptisana cōpetunt ꝛ K
pisces. lꝫ nō sint ita bonus cibus. debēt. n. euiscerari ꝛ laua
ri cū aq̄ ꝛ aceto ꝛ in eis dimittanꝛ p horas. vt viscositas ab
eis remoueaꝛ. deīn asseꝛ. ꝛ sic cū feniculo ꝛ aceto dabunꝛ
melius: ꝛ ē snīa Ioānicij: ꝛ G. ꝑ regiminis acutoꝝ eō. ꝛ ratio
qm̄ leues sūt ad digerēdū fr̄e ꝛ hūide ꝯplōnis. ꝛ p ꝓpara-
turā remouenꝛ nocu^a viscositatꝫ ꝛ corruptiōis eoꝝ. ꝯsidera.
❡ De carnibus dōm ꝙ i febrib⁹ incēsiuis. pacutis pp acutꝫ. L
ꝛ acutis ꝓhibeꝛ ab antiqs exhibitio carniū. nam timebant
eaꝝ inflāmationē: ꝛ febris augmētū: ꝙ si cōtingebat debili-
tas virtutis: aut ex euōne: aut ex flōmia: aut ex aliquo alioꝝ
vt in sincopi: tunc carens dabāt fridas siue tēperatas altera
tas tñ cū lactuca cucurbita et hi⁹ fris: in alijs aūt febribus
maxime flaticis melicis. ꝛ hi⁹ bñ cōcedebant: moderni aūt
dāt stati in pn°. in oīb⁹ febribus carnes alteratas tñ: ꝛ pp cō
suetudinē ꝛ horum ingluuiē: itēꝝ qz ēt vł nām esse defectaꝫ
ab eo qḋ paruus erratꝫ vt dr̄ia. 9°. imo statiꝫ cū masticare non
pnt dāt ꝯfusuꝫ carnis. in his aūt nō possuꝫ ponere tibi cer-
tā regulā. sꝫ opꝫ te moderare ſm vsum patrie infirmoꝝ. ꝛ
hmōi. Tu itaq̄ stude in alteratione earū maiori aut mino-
ri ſm ꝙ exigit febris intēsio maior aut minor: de ipsis auteꝫ
carnibus ꝛ piscibus supra tertio. cap̄. considera.
❡ De vino dōm vt sup̄ de dietis. ꝛ cap̄. ḋ signis febriū putri M
daꝝ: vt sit tibi canon aureus. Qz qñ interrogaris de aliq̄ re
an cōferat an noceat ōbes imediate te reducere ad res nā-
les nō nāles ꝛ ꝑter nām. Ex qbus ꝑncipał'r casus medici-
nalis ꝯstituiꝛ: vt in pn°. trac. practice nr̄e ondim⁹. ꝛ p illas
discurrere ꝛ indicatiōes tuas accipere. ꝛ illi⁹ reiuuamenta
ꝛ nocumēta intelliger e. ꝛ ipsa oīa adinuicē cōparare. ꝛ sic fa
ciliter indiciū deponēs sciētificū qḋ a pn°. fuit tibi difficile.
vt verbi gr̄a de vino. Dicam⁹ itaq̄ sic res a qbus sumitur
indica°. de vini exhibitione. initiādo a rebus nālib⁹ ꝑ sunt
due a qb⁹ principał'r sumiꝛ indica°. ꝛ si septē sint numero
virtus. s. ꝛ cōplō: his aūt annexe a qb⁹ ꝛc̄. A reb⁹ non nāli
bus vt ab aere cibo motib⁹ corporeis. ꝛ animi accīntibus.
a rebus ꝑter nām. qz a morbo cā morbi ꝛ ab accīntibus. Et
ꝯcludēdo ponā tres ꝯnes breues: q̈s pro canonibus tene.
❡ Pria. Complōne calida etate iuuenibus cal'o existe aere ac
regione virtute fortibus. dieta cal'a vsis. iratis forti exerci-
tio exercitatꝫ egritudine cal'a. cā cal'a furiosis siue freneticis
ꝛ hi⁹: vinū nullomō. ꝯpetere vł nisi forte fuerit accñs indi-
cans de sui exhibitione. vt sinco. de q̄ infra. ❡ Scḋa ꝯ. Op-
positis aūt liberius ꝯcedi pt. ❡ Tertia. Medijs aūt medio
criter ꝛc̄. Et h est snīa ꝯci. dif̄a. 172. cū q̄ ꝛ cum gētili alias
ponā ꝯnes: qz mā est multū vtilis ꝛ in dies occurrēs. Oꝫ. n.
ꝑ vini nām declarare. 2° ei⁹ iuuamēta ac nocumēta apire. ꝛ
3°. ꝯnes ponēꝛ ꝑticulares q̄ vt canones hīe debes. ❡ Ui-
nū repiꝛ in multiplici dr̄ia. nā lꝫ cōiter dicaꝛ ab antiqs no-
stris qḋ lꝫ vinū esse cal'm intēdentes de aromatico ꝛ vino so
loq: tñ repiꝛ apud nos qz padue ꝛ alibi tale qḋ est albuꝫ ꝛ
planē se ꝛ modico colore coloratū austeꝝ acerbum ꝛ q̄si fi-
cut agreste ex q̄ percipiūt bibentes manifeste stōm eoꝝ in-
frigidari: qḋ si nō fuerit fortis stōi sentiūt se ex potu eius le-
di: sic ab alijs fridis subtilibus. Et tale vinuꝫ apḋ patauos
fit h mō: colliguntur vue ex qb⁹ debilissima vina fiūt. calcan-
turq̄: deinde in tina magna siue in alio vase hūte orificium
inferi⁹. ꝛ sic calcāndo descēdit mustū ꝛ illud reponatur in bu
ticella siue vegete. ꝛ pmittitur vt bulliat sic absq̄ racemis

ſuis ⁊ vocat̃ vinũ excolatũ. ¶ Aliud ẽ vinũ pancifſerũ quod pur calĩm eſt: ⁊ modicũ calefacit. ⁊ tale repit̃ albũ ⁊ rubeũ. q̃ ⁊ guſtu pcipit̃ eius vinoſitas apud expertos quos conſuluit medicos ſi ſe nõ intelliget. ⁊ tale põt cũ mixtione aq̃ remitti in ſua caliditate. Et h ad ſolaciũ nõ cũ dĩ. male ſedet in iuuene vina cognoſcere: addere debes excepto medico. Qr cum eſſem cũ patre meo cermiſono. ⁊ me iuuenẽ medicũ reprehenderet cũ illa cõi andĩtate: ſic eã gloſaui. addidi. deinde q̃ cum ipſe ſenex eſſet: ⁊ vinũ iam ſeptuaginta annis guſtaſſet: ⁊ de eo nullũ ſciret deponere iudicium erat ſibi magna ignominia: ſicut illi q quinq̃ginta annis vnã artẽ fecit: ⁊ in fine eſſet rudior. repit̃ 3° vinũ potẽs corpus manifeſte ⁊ potẽter calefaciens: vt apud nos montana dicta. maluatica ⁊ hi⁹. ⁊ etiã rubea planẽia ⁊ montana. ¶ Itẽ iter hec media ẽ multa diuerſitas vinoꝝ ex pte vinoſitatis ⁊ pancifcritatis ĩ diuerſis reperiunt̃ patrijs de qbus oĩbus dicere nõ eẽt poſſe: ſed opꝫ vt medicus ſua prudẽtia iter illa cũ erit opportunum diſcurrat. ¶ 2° nota q̃ vinũ iuuamẽtuꝫ pſtat in ſuccurrẽdo vtuti ⁊ ſubito. vt. ij. tertij de ſinc. ⁊ 7° colli. ⁊ Ga. 2° apho. commẽ. 18. oĩuꝫ ſubito ⁊ velocit̃ nutriẽtiũ eſt vinum. ⁊. ij. tera. eſt de maxime cõfortantib⁹ virtutẽ. eſt penetrator bon⁹. ⁊ de maxie penetrãtibus. ꝓuocat vrinaꝫ ⁊ ſudorẽ. coagulata diſſoluit ⁊ crudos humores digerit. Nocumẽta iflãmatio cũ eſſe potẽs infrigidatio cũ eſt frigiduꝫ equãs cum eſt medicũ. caput petit maxime vinoſuꝫ ⁊ ipm̃ ledit. ⁊ ex ſignis boni cerebri. non facil̃r ledi a vaporib⁹ vini. Aui. dolorẽ in eo inducit ac mãs ad ipm̃ effumãdo cõuertit. ⁊ neruis ⁊ neruoſis maxime inimicat̃ faciẽdo mãs crudas ad ipos penetrare. ¶ Itẽ permiſcet puꝝ cũ ipuro ⁊ mouet putredinẽ i nõ ſuo tpe datũ: pp ei⁹ velocẽ penetrationẽ. ⁊ h nocumẽtũ a paucis. cõſiderat̃. ¶ Pria ꝯ. In pn° ⁊ i ꝓceſſu febriũ putridaꝝ cõcedi pt vinũ õbiie fr̃m dcĩn. ꝯ ẽ gentil̃ q dicit ẽt in pria ſua tale vinũ inueniri vbi potẽtiora ſunt q̃ꝫ padue. pꝫ ꝯ. maxie indicatiõe ſumpta a febre. ¶ 2ª. Indicatione ſũpta a cã: ⁊ ſi tã in calĩa q̃ꝫ in fr̃a cõueniat directi⁹ i calĩa. pꝫ. qr in calĩa valꝫ rõne cãe ⁊ mãe. ¶ 3ª ꝯ. Nõ exiſtẽte vehemẽtia febris cõpetere pt vinũ aq̃ cõmixtũ ⁊ pl⁹ ⁊ min⁹ vt exigit diſpõ. ẽ. n. maxie vtutẽ cõfortãs. vt ſup. ⁊ nullũ vĩ ſic pſtare nocumẽtũ. ¶ 4ª ꝯ. In pn° febriũ putridaruꝫ colicaꝝ añ digõnẽ nõ dꝫ dari vinũ vinoſuꝫ. pꝫ. qr tale inflammaret ⁊ mãm agitaret ⁊ eſt Aliabatis. 3° practi. ca°. de regimine febriũ putridarũ. ¶ 5ª. In fe. colica. iam digeſta mã ⁊ ãplius euãta dari põt vinũ aliq̃l̃r calefaciẽs: vel vinũ potens cõmixtũ multa aq̃ ⁊ imoderata q̃ꝫtitate. ⁊ hanc voluit Auic. pꝫ. qr faciet mãm illã admodũ digeſtã ⁊ paucificatã per poros trãſpirare ⁊ p vias vrine euãre. ¶ 6ª ꝯ. In febribus de mã frida ſtãte digõne in ea ſecure põt dari vinũ qd ſit boni vinoſitas. ⁊ hãc voluit Aui. de cura flegm̃ infra q̃ bñ clamauerũt auctores dicẽtes. vinũ dari digõne appente in mã.

¶ 7ª ꝯ. In pn°. putridaꝝ flegmaticaruꝫ. magis ſecuriter dari poteſt vinũ q̃ꝫ in pn° colericarum. pꝫ. qr nõ ſic timetur ex eo inflãmatio. 2°. qr eliget̃ debilis caloris in q̃ erit lenis virtus ꝓuocatiua. apitiua meatuũ ⁊ tale in mã nõ facit agitationẽ: ſꝫ quãdã ſuauẽ calefactionẽ digerentẽ mãs fridas ⁊ dilatantes poros. ⁊ hec mẽſurare hꝫ prudẽs medic⁹. ¶ 8ª q̃ ſumitur a cõſuetudine q̃ i ptib⁹ Italie ⁊ alibi vbi ſic eſt cõſuetũ bibere vinũ a pn°. natiuitatis vſq̃ ad finẽ vite liberi⁹ concedi

A põt vinũ in febre q̃ꝫ alibi vbi nõ ẽ ſic cõſuetũ. pꝫ ꝯ. ex quo infert̃: q̃ nõ eſt ſic coartãdũ vinũ apud nos nr̃is febricitantib⁹: vt faciunt arabes ſiue ſaraceni: q nõ ſunt ita vino aſſueti: ⁊ iõ ꝓcepta eoꝝ in potu vini nõ ſunt ſic ſtricte obſeruãda. vt quidã auſteri colici. ¶ 9ª ꝯ. Indicatione ſumpta a vtute ſp cõpetit vinũ: qm̃: vt ſupra ex eo multũ cõfortatur. ⁊ ita de etate ⁊ alijs ponere poteris. ꝯnes pte ſtude. ¶ Decima ꝯ. Indicatio accñtis aliq̃ñ vincit oẽs alias indicatiões ꝯrias. vt cuꝫ febre cõiungit̃ ſincopis. dat̃ vinũ: mẽſurat̃ tñ ſm vehementiam febris: ⁊ ſm tpa ei⁹. vñ in pn°. febriũ ſincopalium de mã frida dat̃ aquoſũ. 12. terap. Qr ſi fuerit ex mã calĩa dabitur aquoſum. Et i caſu iſto ſaraceñ qb⁹ ex lege ꝓhibitũ ẽ vinũ iubent ſuis dare infirmis vinũ cũ bucellis panis. vt. 12. de igenio ſanitatis: ⁊ 7°. colliget. ¶ Undecia ꝯ. Si cuꝫ febre contingat̃ aña vinũ ſaltẽ potẽs nõ vĩ cõpetere: qm̃ mãm concitat: ⁊ ſui caliditate ⁊ penetratiõe ſubtili mãm ducit ad locũ putredinis. ⁊ h niſi fuerit mã frida cruda valde aut egritudo fuerit in declinatione nunq̃ꝫ cõpetit in fortib⁹ dolorib⁹. pꝫ conſiderãti. nã vinũ calĩm calefacit ⁊ calefaciendo mãm mouet ſubtiliat ⁊ penetrare facit ad locuꝫ doloris p ampliꝰ creſcere ⁊ mãs crudas ſecũ ducit. ⁊ iõ cõſidera. ſi in dolore renũ cõuenit potẽs. ⁊ ſil̃r in colica ⁊ hi⁹: vt cõiter datur. Et qm̃ de ipſo vino multa dicent̃ pticulari⁹ in ſermonib⁹ ſ̃cdis de ipſis febrib⁹ in ſpãli. hic ab ampliori enarratione de eo ſupſedeo. Attẽde etiam cõdõnes alĩs. vt qd nõ ſit nouũ. ſꝫ min⁹ duoꝝ mẽſium. nouum. n. duꝝ eſt difgõni: ⁊ multos ⁊ groſſos gnãt hũores. ⁊ opilatiuũ ẽ ⁊c̃. ¶ Itẽ in cõmiſcẽdo vinum cuꝫ aq̃. ac cꝫ ſic illã cõmixtionẽ vt videbit̃ ſaltẽ p horã añ aſſumptionẽ eius.

¶ De aq̃f fa dõm. vt de vino. recipit. n. diuerſitas plimas ex parte locoꝝ ſubie mot⁹ ⁊ qetis ei⁹: ⁊ ita de alijs. Sꝫ h agitur de aq̃ fr̃a puteali vel fluuiali: ⁊ in rẽone ad putridas. 2° videndũ q ſunt q nos iuitãt ad eã exhibendã. q vetãt: q medio ſe hñt mõ. 3°. vbi dare opꝫ. ⁊ vbi nõ. ¶ Et dõm p°. q̃ indicatione ſumpta a rebus nãlibus q caẽ ſunt: ⁊ caliditati attinẽt: vt etas iuuẽtutis. ars fabrilis cõplo colicã: ⁊ hꝫ. indicant de eius exhibitiõe. ꝯria ꝯriũ. Sil̃r a reb⁹ nõ nãlibus. ⁊ a rebus pter nãs: vt a cã morbi qñ ẽ calĩa cõpetere vĩ rõne h⁹. ſi fr̃a ꝯrariũ. ¶ Itẽ a febre vt febri cõpetit. Itẽ ab accñti vbi ſit ſitis inflãmatio magna cõpetit. ⁊ h rõne hoꝝ. ꝯria ꝯrariꝫ. Sꝫ opꝫ vt

B medic⁹ mõ eq̃libret ꝯria idicãtia cũ idictiuib⁹. ¶ Et hoc nota 8. cõdões ab Aui. poſitas ꝓhibẽtes aq̃ fride exhibitionem. p° ẽ debilitas alic⁹ nobilis mẽbri. 2ª mala ſtomaci cõplo ſ fa aut epis. 3ª aña viſceꝝ. 4ª dolor in eis. 5ª paucitas ſanguinis corporis: aut ex plixitate egritudinis: aut ex etate vel al̃r quolibet. 6ª inata debilitas: vt ſi ſenes ⁊ creati a pn°. debiles. 7ª cõſuetudo bibendi aquã calĩaꝫ ⁊ nõ fridã: vt ſũt ethiopes. 8ª eſt extenuatio corporis. põt addi. 9ª hũoris groſſities ⁊ cruditas. cõſil̃r. 8. attẽdant̃ ꝯrie ipſius exhibitionẽ cõfortantes. Pria q̃ mã ſit calĩa ſubtilis q digerit̃ ipſa aqua. 2ª q̃ mã ſit groſſa digeſta fortis inflãmationis: vt eſt colera groſſa: aut ſanguis groſſus ſiue ingroſſatus: nã ſi non eſſet digeſta non poſſet natura eã cõpellere. 3ª q̃ corpus ſit carnoſum. eſt. n. aptuꝫ magis reſiſtere. 4° q̃ caliras nãlis exuberet. 5ª q̃ virtus ſit fortis. 6ª viſcera ſana. 7ª q̃ eoꝝ interioꝝ cõplo nõ ſit fr̃a. 8ª cõſuetudo potãdi aquã frigidã. ¶ Prima ꝯ. Stantibus his vltimis conditionibus octo febre exiſtente intenſa de materia colica ſecure det̃ aq̃ frigida neq̃ eſt alia melior. pꝫ ꝯ que eſt Aui. qm̃ per ipſam iuuabit̃ virtus vt mãm conſumat ⁊ euacuet p ſudorem fluxum vrine vomitum ⁊ hmõi: ita vt ſtatim ſanet. ⁊ hãc audiui fuiſſe practicatã meo tẽpore: ⁊ ſic patientẽ ſtatim fuiſſe ſanatum. ¶ Et q̃ quantitas aque bibite fuit circiter lib. ix. vel. x. de qua quantitate ſcito q̃ vt Auer. 7° colliget dꝫ eaꝫ diuerſificare ſm diuerſitatem inflãmationis. nam febres arſiue in ſui intenſione habent latitudinẽ. iõ opꝫ vt tua prudentia varies in eius exhibitione. veꝝ conſuetum eſt in caſu concluſionis nr̃e dari vſq̃ ad tremorẽ ſine vino. Aui. vſq̃ ad viriditatem coloris. ⁊ voluit exprimere quod det̃ quãtum potare pñt. Tu itaq̃ te modera in dando plus et minus ſecũdum indicationes maiores aut minores ⁊c̃. conſidera. ¶ 2ª ꝯ. Qñ oĩa nõ concordãt ad eius exhibitionẽ. debes attendere fortioribus. verbi grã. Quis febrit febre inteſa valde cũ ſiti ⁊ hꝫ. ⁊ hẽt in epe aña. tunc dico q̃ qr ex inflãmatione febris timetur corporis arefactio ⁊ tãdem mors melius eſt exhibere q̃ꝫ non: ⁊ permittere quod aña aliq̃l̃r augeat̃ ⁊ mã incrudet̃ q̃ꝫ corpus moriatur. ¶ 3ª ꝯ. Ubi occurrũt iſti caſus medicus debet ſtudere quantum põt diuertere in meliorẽ partẽ: vt ſi cuꝫ alio poteſt ſuccurrere aut cũ minori nocumẽto facẽ dꝫ. vt verbi grã. admiſcendo

ſy. acetoſuꝫ cū aq̄ vel julep plurime ꝯmixtionis cū mľta q̄n-
titate aq̄. iſti .n. potus calore extinguent febrilē ⁊ ꝯpati non
tm̄ nocebūt ſtat itaq̄ȝ magna ps exhibitionis hoꝝ ⁊ uſūs in
diſcretiōe medici. ℂ 4ª ꝓ. In febꝛib⁹ arſiuis multe iſlāma-
tiōis v̄tute ꝯſentiente ⁊ aliis nō multū ꝯdicētib⁹ ꝯditiōib⁹
pdictis oꝫ exhibire magna q̄ntitas aq̄ f̄re i vna vice ⁊ nō pau-
ca ſepe. Pꝫ ꝓ, qm̄ p exhibitionē ipſi⁹ in multa q̄ntitate iuua-
tur nā ad expellendū eradicatiue ſubito māꝫ ipſā p fluxū ſu-
doꝛē viā vꝛine: aut p vomitū vt ſup̄. ⁊ extiguit caloꝛ p̄ter na-
turā. pauca āt pluries exhibita iſlāmat ⁊ ad nr̄ꝫ colē ꝯuerti-
tur. vt. 5° colliget penul. ca°. ⁊ 3° reg. acutoꝝ. vbi ẏpo. di-
c cit ipſaꝫ in coꝛpib⁹ colericis ꝯuerti ad nāꝫ colē. Et h̄ ēt ſen-
ſit Aui. p° q̄rti. de cura peſtilētie dū ingt. aq̄ plurima f̄ra ſu-
bito eſt iuuatiua. valde pauca nocet foꝛtaſſe. Excitat calida-
tē ēt p antipiſtaſim. vn̄ in ꝯſuetis ſpāľr: ⁊ q vſuꝫ rep fridaꝝ
nō timēt ſecure cū ſy. ſuis ⁊ cum cibo ⁊ potu cōmiſceri pōt.
ℂ 5ª ꝓ. Ubi ꝓhibētia ſint potētioꝛa: nō lꝫ aquaꝫ f̄rām exhi-
bere. vt v̄bi gr̄a. vbi ſit mā groſſa cruda viſcoſa. Nā p eius
potū addiť in cruditatē groſſicie ⁊ opilˀonē maioꝛē ad quaꝫ
opilˀonē ſeqť noua putredo: ⁊ ex ꝯn̄ti euꝫ moueť noua mā
putrida fit noua febꝛis. Et iō dixit Auic. ⁊ non ꝓhibeas ei
aquā f̄ram niſi fuerit h̄uoꝛ q̄ ē in eo crudus ⁊ groſſus: tunc
n. ꝓhibet digōnem. ℂ Ex q̄bus appet qḋ in febꝛib⁹ flāticis
nō vꝫ ꝯuenire pot⁹ aq̄ fride ſimplicis: q̄ꝛ nō ꝯmixte. ℂ Sex-
ta ꝓ. In caſu in quo aliq̄ febꝛis ſit foꝛtis icēdii indicās aquā
fridā dari in q̄ntitate multa ⁊ nō pauca: pp̄ timoꝛē ꝯuerſiōis
eius i colerā: ſꝫ h̄us oꝫ vētrē lenire: aut māꝫ digerere: q̄ȝ de-
tur illa q̄ntitas: tūc dari oꝫ aq̄ frida ⁊ in pauca q̄ntitate com-
miſcēdo eā cū aceto vel ſucco limonū: vel arancioꝝ: vel vi-
no granatoꝝ acetoſoꝝ ꝓhibētiū eius ꝯuerſionē in colerā.
ℂ 7ª ꝓ. Si illa febꝛis fuerit de colˀa groſſa melius erit ſi da-
biť calˀa. pꝫ intelligēti. iſta ſūt ꝓhibētia ⁊ Inuitātia non ꝓhi-
bētia debēt a medico. vt ſup̄ bn̄ mēſurari. ℂ 8ª ꝓ. Febꝛes in
q̄bus vꝫ cōpetere copioſus potus aq̄ frigide ſunt febꝛes co-
lerice aut ſanguinee. ⁊ rariſſime in flāticis aut melicis exhi-
betur. vn̄ ẏp. 3° regiminis acutoꝝ. In aq̄ nullū bonū inueni
niſi qḋ in acutis dať moꝛbis. ℂ 9ª ꝓ. In febꝛe ſanguis pec-
cātis ſola q̄litate p augmētū q̄ntitatis: q̄ꝛ. ſ. non putride nō
expectāda eſt digō in exhibitione plˀm potus aq̄ i fe: imo q̄-
cūq̄ȝ die dabiť p̄ma. ſ. 2ª vel 3ª. erit cōueniēs: vt de ipſa exhi-
bita in fe. arſiua. ℂ Decima ꝓ. In febꝛe ſanguis putridi in-
groſſari ⁊ apti incrudari p potū aq̄ meli⁹ ē expectare digō-
nē. pꝫ qm̄ tūc melioꝛ fiet eradicatio non ipedita v̄tute: neq̄ȝ
fiet mā ita rebellis: qm̄ per ipſam icrudabiť. ℂ Undecima
ꝓ. In cauſone ⁊ in febꝛibus iſtis colicis ꝺ colera ſubtili con-
uenit potus aq̄ frigide nō expectata digōne q̄ꝛ eius exhibi-
d tio eſt mā̄e ipſius digō. pꝫ. ℂ Duodecima ꝓ. Ubi in talibus
materia ſit groſſa melius eſt digōnē expectare: qm̄ vt ſupra
ꝯuenientius eradicabiť mā. Sed in his opꝫ ꝙ medicus ſit
prudēs examinatoꝛ: vt ſi cōpꝛehēderit ex expectatione digō-
nis ꝙ ꝓueniat moꝛa qḋ apph̄endet i q̄ꝛ videbit mām tende-
re ad vlterioꝛē coꝛruptionē. Un̄ hypoſtaſis videbitur nigra
melius eſt dare q̄ȝ expectare ⁊ nō curare ſi mā icrudabiť ⁊
febꝛis ꝓlongeť: melius. n. eſt vitā ꝓlongare ⁊ moꝛbum q̄ȝ
vtrāq̄ȝ abbꝛeuiare. 7°. colliget. Et bꝛeuiter ſm̄ Gal. tria ſūt
q̄ nos īuitāt ad eius exhibitioneꝫ: foꝛtitudo v̄tutis acuties
febꝛis ⁊ ſigna digōnis apparētia. ⁊ h̄ maxime vbi expecta-
e tur digō vt ſup̄. Ex iſto iferť ꝙ ſenes decrepiti debiles ⁊ h̄ꝫ
ſunt ab eius tali potu exules. Inferť ſcḋo ꝙ in cronicis nō
cōpetit ſimplex vt ſup̄. ℂ Itē Aui. Et ille q̄ opꝫ plˀm ꝓhi-
bere a potu aque frigide eſt: cui nocet in ſanitate ſua.
ℂ De aq̄ aūt cocta dicamus ꝙ aliq̄ talis ē ſimplex ⁊ aliqua
f ꝯpoſita p ſimplicē intelligēdo cui aliq̄d ſecuꝫ nō cōmiſceť.
Et de tali dōm ꝙ aliis parib⁹ ſecurius exhibeť cocta q̄ȝ nō
cocta. nō. n. tm̄ frigidat. neq̄ȝ caloꝛem ⁊ ſp̄us tm̄ extinguit.
ℂ Itē nō eſt ex ꝯn̄ti ita incrudās ita opilans ⁊ eſt magis pe-
netratiua: nō ita rugituꝫ gn̄āns: nꝫ eſt ita apta facere doloꝛes:

nꝫ ita umbelicū ꝯſtringere ⁊ mēbꝛis frigidis nocēt ⁊ ſic
de aliis nocumētis aq̄. Cōmiſceť aūt ſic cocta cuꝫ vino cōi-
ter apud nos p infirmis. ⁊ aqua cuꝫ zuccaro eis propinať.
ℂ De aq̄ āt cōpoſita. q̄ in vſuꝫ cōem venit medicoꝝ ⁊ ē aq̄ oꝛ- g
dei dōm bꝛeuiter expediēdo ꝙ aq̄ oꝛdei q̄ in vſum cōeꝫ ve-
nit vt potus īfirmoꝝ ē aq̄ in aquā trāſit v̄tus ⁊ nō coꝛp⁹ oꝛ-
dei. Un̄ cū dicat Aui. 2° canone. 5° ca. ꝙ q̄ncūq̄ȝ res ē dure
ſb̄e eius v̄tus nō trāſit i aquā niſi multū decoq̄tur. Et iō ſta-
dēdū eſt in eius decoctiōe. vt īfra ꝓ aliq̄ȝ practicantes q̄ le-
uiter eā decoquunt. ℂ Cōtingit aūt aquā oꝛdei multipľr fie-
ri c⁹ multiplicitatē q̄re in Meſ. in ſuo antipropoſito. ca°. de
pleureſi. Ad eā. n. venio q̄ a modernis practicis cōiter ob-
ſeruať: ⁊ ē vt aq̄ fōtis ad ipꝫ oꝛdeū ſit ꝓpoꝛtio vigecupla. ⁊
in h̄ ꝯcoꝛdat ſe meſ. cū Aui. ⁊ dꝫ oꝛdeū eē excoꝛticatū a coꝛ-
tice ſuo exterioꝛi. deinde bn̄ aſpero pāno fricari ⁊ dꝫ bulli-
re vſq̄ȝ ad ꝯſumptionē q̄ medico videbiť neceſſaria: ſꝫ ſuū h
ꝓpoſitū. ℂ Et anteq̄ȝ de h̄ dicať. Scito ꝙ hec aq̄ ē infrigi-
datiua h̄uectatiua lauatiua abſterſiua opilˀonuꝫ apitiua. vri-
ne ꝓuocatiua ſputū facilitās ⁊ ventrē lubꝛicās. ⁊ h̄ oia facit
diuerſa ex diuerſitate v̄tutū ptiū eius: ⁊ ex diuerſitate p̄pa-
ratiōis eius. vn̄ p̄ ē ifrigidatiua p ꝯplˀonēꝫ nālē ſui ⁊ oꝛdei:
qḋ ē f̄rm in p̄. 2°. h̄uectatiua p ꝯplˀonē ipſi⁹ aq̄ h̄uidā: ⁊ per
ptes medullares oꝛdei q̄ ſunt h̄uide q̄ in decoctiōe ⁊ marie
multa cū ptibus aqueis cōmiſceť. ⁊ quāto plˀs decoquitur
tanto reddiť humidioꝛ. Eſt q̄ppe lauatiua ⁊ abſterſiua: vt
me. p nitroſitatē expāſaꝫ in coꝛtice oꝛdei iterioꝛi tegēte me-
dullā eius p ipſas ptes opilˀonū apertiua vrine ꝓuocatiua
ſputū facilitās ⁊ vētrē lubꝛicās cū his coadiuuāte humidita-
te. Q̄ꝛ ſi decoquatur cum oi ſuo coꝛtice non erit ita abſter-
ſiua. Sꝫ h̄ nota. ℂ Q̄ꝛ Gētilˀ dicit ꝯtrū ſup caplˀm de aqua
oꝛdei. vn̄ vult ꝙ cuꝫ coꝛtice exterioꝛi ⁊ iterioꝛi cocta ſit ma-
gis abſterſiua: ⁊ iō cōſidera: q̄ꝛ non obſeruať: q̄ꝛ foꝛtaſſe ſic
eſt inflatiua ⁊ tuſſim facit. ⁊ h̄ faceret ad Aui. allegatuꝫ in-
fra. ℂ Itē ſi cū modica aq̄ poneť multuꝫ de oꝛdeo erit ma-
gis nutritiua q̄ȝ ſi cū multa ⁊ pluri q̄ȝ dcm̄ eſt. ⁊ erit minus
abſterſiua magis infrigidatiua: ⁊ ſic p eius facilē decoctio-
nem minus humectatiua ⁊ p eius multā decoctionem vſq̄ȝ
ad crepaturā eius incluſiue magis humectatiua. ⁊ ita ſcḋm
diuerſas eius p̄parationes diuerſos ſoꝛtiť effect⁹ t quos ex-
te verificare ⁊ inueſtigare faciliter poteris ex datis nūc prin- i
cipiis de ea. ℂ Et de quantitate ad quā deuenire dꝫ in eius
decoctiōe eſt magna diuerſitas. Aul. ad q̄ntā ptē. Meſ. ad
medietatē. vel ter. iā. Iſaac aūt ad vnā ptē ⁊ vt dcm̄ eſt. cōſi-
ſtit in diſcretione medici ſm̄ intētionē quā hꝫ. naꝫ ſic ⁊ plˀs
⁊ minus recipit de virtute oꝛdei. conſidera. Et ex his facile
eſt r̄ndere ad aliquas apparentes ꝯdictiōes in dictis aucto-
rum noſtroꝛuꝫ inuētas. ⁊ ad alias difficultates. conſidera.
ℂ Reſtat videre q̄ṅo in febꝛibus cōpetit. ℂ Prima ꝓ. In fe- k
bꝛibus arſiuis colericis ⁊ ſanguineis concedi dꝫ potus ip-
ſius aque oꝛdei. Pꝫ ꝓ ex habitis. nā ſi nocumentū aliqḋ fa-
cit. h̄ vꝫ eſſe q̄ꝛ inflatiua eſt: ⁊ tolliť eius inflatio per deco-
ctionē quāuis dicat Aui. 2°. canone. Et ois aqua oꝛdei eſt
inflatiua. conſidera. Non nulli tenent ꝙ nocet oꝛi ſtomaci ⁊
ſtomaco pp̄ qḋ miſcēt cū ea cū decoquiť grana aliqua ma-
ſticis: ſed tu attēde ſtomaci cōplexionē ⁊ eius tolerantiā. de
quātitate dicēdū ꝙ deť: vt ſupra de aqua frigida: qm̄ magis
parata eſt inflationi aq̄ oꝛdei ipſa frigida. Et iō bonus Cer-
miſonus in ſūb his faciebat infirmos: etiā potare ⁊ in bona
quātitate qñ nō petebant. Attētis ſemp conditionibus. vt
ſupra: ſed ꝓpter dubiū cōuerſionis in colerā p̄parabat po-
tus infrigidatiuos ex ſy°. acetoſo ſimplici oꝛizacara ꝺ ace-
toſitate citri ſuccis fridis ⁊ hi⁹. vt infra de acutis ⁊ coleri-
cis. ℂ Scḋa ꝓ. In febꝛibus flegmaticis ⁊ melicis nō conue-
nit potus aque oꝛdei aſſiduus: q̄ꝛ in talibus non eſt tanta
inflāmatio que requirat ⁊c. ⁊ maxime in interpolatis: nam
directiua in cōtinuis videretur cōuenire. ⁊ in his febꝛibus
cum ſic tali aqua vti volumus dꝫ eſſe facta cuꝫ apio vľ cum

fenículo vt docet Aui. i ſcðo caplo de ordeo. ingt ſub areo la feb. in calidis quidez cura ⁊ in frigidis cū apio ⁊ fenículo. Et cū volumus aquā ordei fieri magis abſterſiuā in calidis ponaꝛ zucharū trium coctionū: ⁊ i fridis zucharū rubeū.

A ¶ Poſtremo ſcito pp vnū dcm̄ Aui. ⁊ eſt veniēs ſepe i practica: q̄ aq̄ ordeicū daꝛ gr̄a alterandi ⁊ nō cibādi: pōt cū ſy. acetoſo cōmiſceri: ⁊ eſt ↄclō Sētilis. Et verificaꝛ maxime qn̄ ſtōus patiēs eſt calidus: nō timēs acetoſitatē eius in eo. Sʒ tu qn̄ aliter facere poteris euitādo hoc dubiū fac ⁊ conſultius. vn̄ cōciliator differētia. 169. dicit ex eoꝝ cōmixtiōe eoꝝ operationes ↄfūdi. qꝛ ſy. acetoſus diuidit ⁊ ſeqſtrat ⁊ mām ad expulſionē p̄parat per ſeceſſum. aq̄ vero ordei abluit qð inciſum eſt p ſy. ⁊ abſtergit ⁊ p ſudorem educit aut vias vrine. cōſidera. Et hec de aqua ordei.

B ¶ De ſōno dōm q̄ in p̄ncipio typi vel paroxiſmi qn̄ calor ad intra ſuffocaꝛ regulariter non cōpetit ſomnus ⁊ cā p̄ma qꝛ frigus ⁊ rigor ꝓlongaꝛ: qm̄ p ipſum ꝓhibeꝛ calidum expādi ⁊ mām occupare ex qbus ceſſat frigus ⁊ rigor. Scða qꝛ per ſōnū mā ad intra coartaꝛ: ⁊ ſi aderit poſtrema erit cū augumēto illius. Tertia qꝛ ipedit digōnē humoris fieri a calore q nō expandiꝛ. ¶ Scða cōcluſio. Coacte in principio qn̄qꝫ eſt cōcedēdus vt in corporibus multe ſenſibilitatis: ⁊ maxime qn̄ mā mota eſt ſubtilis ⁊ acuta mordicatiua. vnde ſubito calor ſuffocaꝛ: ⁊ extremis vitiate infrigidanꝛ: ⁊ dubitam⁹ de magno futuro picvlo. ¶ Tertia ↄclō. In declinatione iam paucificata mā ſomnus vi cōpetere qm̄ p ipſum virtus ⁊ calor fortificatus illud paucū expellit aut per ſudorem aut inſenſibiliter. ¶ Quarta cōcluſio. In ſtatu ſequendo ſtenilē corpore exiſtēte colerico macre reſolubili hūte vapores: q tpe ſtat⁹ p corpus moueꝛ: pl's ſua acuitate q̄ q̄titate peccantes: ſomnus ↄpetit. pʒ ↄ qm̄ ex ipſo virtus cōfortabiꝛ debilitata ex tpibus anteced entibus: q̄ ↄfortata expellet illos vapores: quos nunq̄ expuliſſet ſi nō fuiſſet confortata. ¶ Quinta. Ubi nō ſit talis non vi ſōnus cōpetere: qm̄ ex vaporibus illis ſic ↄſtrictis p ſomnum plus noceb iꝛ q̄ iuuabitur ex confortatione virtutis. ¶ De augmēto vero dōm q̄ cū h̄eat duas partes quaꝝ vna eſt ꝓpinqua principio altera ſtatui. de ei' eſt dōm q̄ q̄ eſt ꝓpinqua p̄ncipio hʒ nāmi principij: ⁊ de ipſa vt de principio: ⁊ ita pariformiꝛ de illa ſtatui ꝓpinq̄. ¶ Quid aūt ſit dōm in febribus continuis: in qbus nō appet iſta diuerſitas manifeſta. patet: qm̄ opʒ vt medicus ſua extimatione rōnali horas has aſſignet: in quibus debet prohibere aut ſomnum concedere.

C ¶ Et qꝛ balneū cōp̄rehendiꝛ ſub exercitio: hinc de eo dōm ⁊ breuiter: q̄ in patria nr̄a hoies nō ſunt multū cōſueti ſe balneare in balneo aque dulcis calide: de quo eſt ſermo. Et iō qꝛ euacuatio materieꝝ putridaꝝ p balneū calidum non eſt abſqꝫ reſolutione ſpirituū ⁊ ipſorum euacuatione ſuꝑflua. Quapropter etiaʒ febris intendiꝛ. etiam quia materias in profundo exiſtentes cōmouet: ⁊ non eas ad extra mouet: quia difficile eſt tales ad extra moueri. hinc in eius vſu non reperiꝛ iuuamētū ſed nocumentū. Adde q̄ labor accidit in firmo ⁊ reſolō ex iponiſitione eius in tina ⁊ in extractione ⁊ in ſtatione ⁊ in mēſura q̄litatis aque: ēt qm̄ aliqn̄ erraꝛ ab aſtātibus in eoꝝ mora. ⁊ iō nō mireris ſi non eſt in vſu in cura putridoꝝ. Et iō Raſis. 16. cōtinētis penul. caplo. de cura putridarum dico non vidi febricitantibus balneum eſſe vtile in aliqua diſpoſitiōe. Et hec tibi de balneo: de quo infra de cura tertiane non pure.

D **Ad canones** aūt medicinale regimen reſpicientes me conuerto: ⁊ eos ſic diſtinguam. vt eū meliori ordine quo potero memorie tue efficacius commendes. Nam eoꝝ qdam ſunt digōnem ſiue alterationem cōp̄rehēdētes: quidam vero ipſam cōſpiciunt euacuationeʒ

E vn̄ primo de primis ſermo habebiꝛ. ſcðo de ſecūdis. ¶ Et añq̄ tu medice venias ad cura febriū putridarum ſcire debes q̄ in mēte tua q̄tuor debēt cōſurgere intētiones. Quarum prima eſt ad febrē: cui deſeruiunt primi canones alterationē ↄcernētes. docētesqꝫ infridare ⁊ humectare. Scða eſt ad cām febris qūo. ſ. ipſa p̄parari h̄eat vt apta ſit expulſioni. ⁊ hec ↄpleꝛ cū primis ēt digōnem ipſam reſpicientibus: ⁊ maxime qū mā digōne indiget. Tertia ē pur ad cāʒ: qꝛ. ſ. ad mām febris tcū qbus ⁊ quomō ⁊ q via expelli h̄eat qbus oibus ſcði tibi canones deſeruiunt. Quarta eſt ad accidentia febris: cui tibi vltimi ſufficient canones. de quibus omnibus infra.

¶ Accidit nō raro q̄ intentio ad febrē ⁊ ad cām eius adinuicem nō contrariant. vt qū febris ē colica de colera ſubtili i eſtate in iuuene ⁊ h⁹. talibus cōditionibus caliditatē ⁊ ſiccitatē arguentibus: quo caſu ↄueniunt ex parte ipſius febris ⁊ cauſe infrigidātia ⁊ humectātia. quo caſu ſi cuʒ vno ↄplere poteris. vt exēpli gratia cuʒ aqua frida: nihil melius: vt qnto canone. p̄ canōe. Qꝛ ſi contingit q̄ adinuicē ↄtrarienꝛ: vt qꝛ febris vt ſic icidat exhibitionē fridoꝝ: ⁊ humectantiū. ⁊ cā ſiue mā q̄ eſt flegmatica indicat exhibitionē calafacientiū ⁊ exiccātium. tunc opʒ vt in hac contrarietate medicus ſua occurrat prudentia ⁊ exercitio. qbus mediantibus ſciat eligere. pp qð 4° terapentice. Exercitatū ⁊ nā prudētē opʒ eſſe medicuʒ. Opʒ aūt hic inueſtigare modū quo medicus cognoſcet ad qð hoꝝ declinare debuerit. Et Aui. Et oʒ vt obſerueꝛ res magis timoroſa de vna duaꝝ reꝝ. cui addes vt Gal. aphoriſ. cōmēto altera non neglecta. ⁊ idem. 10. terapentice. ¶ Sed dices qūo ↄp̄rehendaʒ rem magis timoroſam. ¶ Memorandum p̄mo q̄ abſolute prior eſt intētio ad ipſam feb. qꝛ eſt illud p̄ter nām cuius remotionē premitus intendimus. Scðo ſcða eſt intentio in actu curandi ad cām. ⁊ hoc regulariter operando. Et iō dixit Gal. 3°. tegni. Opʒ vniuſcuiuſqꝫ cām p̄mis abſcindere. ¶ Scðo dōm q̄ qn̄ febris eſt intenſa valde ⁊ vehementiuʒ accidentiū: ita q̄ ex his aliq̄li additione dubitamus de eſſe infirmi: tunc intēti debemus eſſe p̄ncipaliter ad febre vt febris. ⁊ iō vt ſupra in febribus incenſiuis ꝓcedēdū cum extinctiuis foribus ēt habito reſpectu ad calorem naturalē ne extingueret. de quibus infra de febrib⁹ acutis. Qꝛ ſi fuerit debilitas virtutis: viuifica eā infrigidādo moderate. ⁊ tu ad hoc bn̄ aduertes

¶ Item ſi virtus fuerit fortis: ⁊ corpus aptuʒ reſiſtere diſſolutioni ex parte cōpoſitionis eius: vt qꝛ ſit groſſoꝝ humorum. ſtrictoꝝ poroꝝ. cōplexione flegmaticus: ⁊ h⁹. dato q̄ febris ſit multum intenſa: debes cū leuibus extinctiuis procedere. Scðo q̄ ſm plurimū prior intētio eſt ad cām. ⁊ cauſa qꝛ rarius inueniunꝛ illa febres cum tanta vehementia: ⁊ ſpālīter in partibus iſtis. ⁊ ſm plurimū febres ex multa ⁊ groſſa mā ad frigidū declinante. qð facit ēt inordinatuʒ regimen ⁊ ingluuies hoium nr̄e p̄rie. Ex quibus hʒ q̄ ſcðm plurimuʒ prior eſt intentio in febribus putridis ad cām q̄ ad febrem. ¶ Sʒ qð remanent q̄ eſt fortior abſolute ⁊ alijs paribus. ⁊ tu conſidera. Et ſicut inter febreʒ ⁊ cām accidit ↄrietas ex parte intentionum. ita ēt cadit inter febrem accidens eius ⁊ cām: vt in ſincopali humoroſa. Naʒ indicatiōe ſumpta a feb. debent dari frigida. rōne cauſe calīa ⁊ accns querit cibi exhibitionē. ⁊ febris ac mā cibi ꝓhibitionē. Similiter ſi quis febriens h̄ret ſtomacū valde frigidum: ⁊ febris eſſet calida. aqua frigida cōueniret ⁊ non conueniret. Has itaqꝫ contrarietas medicus diligenter ↄſiderare oʒ. ⁊ primo videre ſi aliqð h̄eat vnū qð in his ↄtrarietatibus ſatiſfaciat: vt eſt ſyrupus acetoſus q infrigidat: ⁊ ſic ↄfert febri. Incidit ⁊ ſubtiliat ⁊ opilationes aperit: ⁊ ventrē ſoluit rōne zuccari abſtergentis ⁊ aceti ſtimulantis. ⁊ ſic cauſe: qꝛ materie groſſe cōuenit: ⁊ eo vti oʒ. Qꝛ ſi tale nō inuenit: opʒ vt ſolerti extimatione inueſtiget qð illorum eſt apta magis nocumentuʒ inducere: ⁊ ad illud principalꝛ intendere altero non neglecto. Et hoc eſt qð dixit Auic. ⁊ opʒ vt obſeruetur vt ſupra. Et hec de iſto primo canone. qui merito eſt primus vt patet conſideranti.

¶ Scd̄s canon. Qꝛ contra mām peccātē qn̄qȝ ꝓcedimus cū
G ſolis alteratiuis nō digeſtiuis: ſȝ adiuuantibus nām ad re-
ducendū mām ad benignū. Qn̄qȝ vero cū digeſtiuis altera-
tiuis habilitātibus mām ad expulſionē. nam digō ſm me-
dicū in nocitiuo eſt ꝑparatio eius ad expulſionez ingroſſan-
do. ſ. ſubtile: ⁊ ſubtiliando groſſum: ⁊ incidēdo viſcoſum ⁊
hmōi. Et iō qn̄ medic⁹ ꝓprehēdit mām peccantē eſſe paucā
aptā ad benignū reduci. nō oȝ ſtatim medicus tētare illam
expellere. vt qn̄ quis conqueritˀ de febre leui aut de aliquo
accidēti: q eſt hō ſatis fortis boni regiminis: ñ cōſueti multi-
plicare multos malos humores ⁊ hꝰ: nō ꝓcedat cū digeſti-
H uis ſtatim euacuatiuis vt multi faciunt. ⁊ hoc bñ ꝯſidera. ſȝ
potius ſtudeat humoris rectificationi. ¶ Cum h̄ amplius ſci-
re debes ꝙ nō oīs repletio nec oīs repletionis malitia ſuo
medicatˀ cōtrario ex euacuatiōe ⁊ oppoſitione: imo multo-
tiens ſufficit multa regiminis bonitas. ¶ Et incipiendo ab
alteratiuis veniēdo ad particularia. Dico ꝙ lȝ aq̄ fructuū
facta. ſ. ex citrullis mellone ⁊ hꝰ. q ex ſuccis eoꝝ ab Auic.
⁊ alijs ponatˀ inter alteratiua infrigidātia: tn̄ q nō in oībus
vī cōpetere maxime in febre ex mā frigida: ēt q parata eſt
corruptioni. iō cōcluſo ꝙ dimittatur. ⁊ cū aqua ordei ⁊ alijs
procedamus extinctiuis. ⁊ erit tutius: de qbus extinctiuis
⁊ in de acutis. Verū in febribus tertianis Haliabas 3°. pra-
etice ꝯcedit melonē indū ſtatim in principio. ⁊ 7°. colliget
ſuccus cucumeris ſaracenici ꝯiatˀ colere cum ſba ſua tota:
credo totius poſſe eis vt orientales ꝗ nos: ꝑ regionē aeris
diſpōnē ⁊ ꝯſuetudinē ad illos cibos: qbus q̄ſi cōtinue in ſa-
nitate veſcantˀ. ¶ Alia eſt aq̄ fructuū acetoſoꝝ: q ex ſuccis
eoꝝ fcā: vt granatoꝝ: orāciorꝝ: limonuꝝ: ⁊ hꝰ: ⁊ iſta ꝯceditˀ
ēt in pn° qn̄ febres ſunt icēſiue ac maligne vt peſtilētiales i
qbus a pn°s modernis exhibentˀ extinctiua: vt infra de eis.
¶ Et q moderni vtuntˀ zucharo roſ. in principio putrida-
rū non cōpetit: neqȝ antiquū: neqȝ nouū: ⁊ maxime añ digō-
nem: pȝ q ad gn̄ales ſcd̄as ītētiones eo nō vtitˀ Auic. nō ad
infridādū. imo vtitˀ aq̄ ordei: neqȝ ad etinandū eo vtitˀ: ⁊ ar-
gumentū negatiue valet i medicina. Itē nō minus eſt inflā-
matiuū aq̄ melonis: ḡ i īncēſiuis non ꝯuenit: in fridis ēt. Et
ſi dicitˀ dabo cū multa aq̄: tūc oꝑatio erit ab aqua. Et breui-
ter cū ſit ſtipticū mām idiſꝑōnes ad digōnē non vī cōpetere
veꝝ rōne dulcius ſp̄ālis ītētionis q̄ eſſet ſtomaci conforta-
tio poſſet cōpetere. Qꝛ ſi rōne abſterſionis in flāticis: eo qs
vti vellet poſſet: ſed melius rōne huius eēt mellinum niſi ſit
qd̄ ꝓhibeat: ⁊ tūc tu corrige cū alijs: ⁊ h̄ eſt viſa Gētilis nr̄i
ſnia. In hac tn̄ difficultate varie reperiuntˀ opiniones quas
modo gratia breuitatis non proſequar. conſidera.

I **Expeditis** ſic alteratiuis ad digeſtiua venio: quo-
rū adminiſtrationez debes attendere ali-
quos canones. ¶ Primus ꝙ prius debes cognoſcere ma-
teriā febris: añq̄ȝ ipſam digerere aut eūare icipias: nam alr
a caſu operaberis. ꝙ ſi ſic in ꝑ aduentu nō cognoueris eaȝ.
vt qn̄qȝ ꝯtigit ſubtilia regimē: nā febres q̄ nō ſic cognoſcun-
tur ꝑ aduētu ſunt q̄ nō hn̄t vehemētia accn̄tis: nec in tactu
caloris. neqȝ in exeūtibus. neqȝ in pulſu: ſed oīa ſunt remiſ-
ſa: ꝑ quoꝝ remiſſiōe ſumus ambigui. nā ex ſubtiliatione re-
giminis nā nō occupata curabit: ſi mā erit benigna ⁊ pau-
ca: aut eam manifeſtabit ſi non erit talis.
¶ Cognita aūt febre q̄ad cāȝ eius tunc ꝑmiſſa dieta vt ſupra
Primus canon oȝ eē vētris lenitio: ⁊ ē ſcd̄s in ordine. Et q
ꝑ cliſterē lenitiuū remittitˀ acuitas febris ꝑ. Iteȝ feces ſicce
eūantˀ ſua fumoſitate nocētes ⁊ alterātes. Itē materie cor-
rupte ⁊ q̄ ꝯtinue corrūpuntˀ in inteſtinis repte: vbi ⁊ pluri-
me cōiter repiuntˀ: ⁊ ſi nō ſint de mā febris: nā inteſtina ſunt
loca in qbus ſuffocantˀ ⁊ ꝯcludūtˀ vapores calefacti o fe-
K bre: ⁊ mãe ipſe iflāmate. Ex qb⁹ appereti ꝙ licet directi⁹ le-
nitia ꝯpetant in cā calida: ꝯueniūt ēt ⁊ in frida: vt pȝ. Iteȝ ꝑ
lenitiua: ⁊ marie ꝑ ſuperius exhibita mãe q̄ circa meſerai-
cas calore febrili corrūpuntˀ ⁊ reſudāt verſus meſeraicas.

nā ſi nō mouentˀ ⁊ ibi reſidentiā facient ipſe corrupte erunt
cā apatis: aut iſlamatiōis epatis ⁊ corruptionis chili eūatis
ad epar. Et his apparet q̄tum ꝓſunt cliſtera: ⁊ ſi infirmus
de ſe aſſellet: nā in his febribus ſunt multū diligēda. ¶ Itē
ſi accipere noluerit cliſtere: aut nō poterit da lenitiuū per ſu-
perius: vt caſſiā: aut mānā. aut ſy. violarū: aut aquā or. aut
aquā fructuū: de qbus ſtatiȝ: qd̄ intellige regulariter ope-
rādo: nā ſi i inteſtis eſſent feces multū exiccate: ⁊ opilō eſſet
fortis. ita ꝙ ēt cū cliſteribus vnctuoſis ⁊ lenitiuis feces ipe
educi ſi potuerint: tūc opȝ te trāſferre ad cliſteria fortia fcā
cū decoctione agarici polipodij cartami ⁊ hꝰ. ¶ Item ſi cō-
ꝑhēderes q eēt ꝑn̄tia humoꝝ fridoꝝ crudoꝝ in inteſtinis
aut ꝙ patiēs caſurus eēt in ſubeth apoplexiā ⁊ hꝰ: tūc coa-
cte ad acuta cliſteria trāſire oȝ cuȝ turbit ⁊ alijs hꝰ. Et hoc
voluit Aui. cū dixit: ſit ſicut ſy. violatus ⁊ ſit vltimitas leni-
ficatio: nō fluxus vētris: nō ſolo laborioſa. Et ꝑ canone tibi
ſatiſfactum eē puto: ſi eas poſuero q̄ tibi in ꝑdictis ſatiſfa-
cient intētionibus. Et añ ipſoꝝ deſcriptiones ſcito ꝙ leniti-
ua ſunt q̄ ſunt viſcoſa: ⁊ dilatantˀ ſup ſuperficiē mēbri aſperi
dilatatione plane ſuꝑficiei: ⁊ ſit manifeſtū illius corporis ꝑ L
eam planum recte aſperitatis: aut currit ad ipſum humidi-
tas dilatata hac extenſione. Et ſunt.

Altea	Semen lini	Fenugrecum.
Amilium	Manna.	Malua.
Amoniacum	Medulla ãialis.	Oua.
Arūdo zuchari	Oleum.	Seueſten.
Ficus	Perſica	Siſamum.
Grana dulcia.	Pruna.	Sycle ſiue blitis.
Liquiritia.	Pſillium.	Spinachia.
Lupulus.	Viole.	Viola.
Citoniorum ſe-mina.	Ydromel.	Zucharum.
	Bdellium.	Zucharum viola-tum.
Galbanum.	Butirum.	
Glutē albotim.	Caſſia fiſtula.	Syrupus violatus.
Grana pini.	Caulis.	Aqua ordei: ⁊ hꝰ.

¶ Cliſtere vētris lenitiuū fecū induratarꝝ educiuum caloris
febrilis remiſſiuū: ⁊ ſic de alijs ītētiōibus ſupra. ℞. fo'ioꝝ
maluaꝝ blitis marꝝ violaꝝ ſpinachie añ. M. ſ. aq̄ fluialis
lib. j. ſ. bulliant ad cōſumptionē tertie ꝑtis: deinde colentur
⁊ fortiter exprimantˀ. d̄ q̄ colatura. ℞. lib. j. ⁊. ℥. ij. cui addā-
tur olei viol. ℥. iij. ⁊ h̄ ſi cā erit calida: ꝙ ſi frida addantur. ℥.
iij. olei cōis: ſalˀ cōis. ℥. ij. Qꝛ ſi vis magis abſtergere addas
plus de bliti ⁊ de zucharo rub. addas aut in cā frida ſi plus
lenire adde caſſiefiſtule aut māne. ℥. j. aut ex alijs q̄ iam ſu-
pra apta ſunt vt magis videbitˀ. Et qdā vt Aui. addunt vi-
tella oui. Et nota ꝙ vbi feces ſunt multū indurate: debent
cliſteria talia eſſe pinguia multum: aut cū oleo talia: aut cuȝ
medullis: ita ꝙ ponantˀ olei. ℥. vj. ⁊ multi vtuntˀ ipſo oleo
ſolo. ¶ Nota ſcd̄o ꝙ qn̄ cliſteria iponuntˀ ſemꝑ de liquore M
remaneāt ad minus due. ℥. ne ventoſitas ſubingrediatˀ. In
quo canone miniſtri cōiter errāt. Habes itaqȝ modū cōpo-
nēdi cliſtere: qd̄ variabis ex diuerſis ſimplicibus iam poſi-
tis ſm varias intētiones: q̄ dietim tibi occurrent: ꝙ deſcri-
bere tales reputo ipoſſe. Idqȝ bñ ꝯſidera: ⁊ illa tuo adapta
ꝓpoſito. Et Aui. multū placuerunt cliſteria: ingt: ⁊ qd̄ ma-
gis dilectū apud me eſt adminiſtratio cliſterioꝝ. Sed nota
ꝙ aliqn̄ plus ledūt q̄ȝ lenitiua ꝑ os: vt ſepe vidi. ¶ Leniti-
uū ꝑ ſupius. ℞. caſſie fiſtule nouiterˀ extracte vnc. j. ſ. aq̄ ordei
vnc. iiij. cum qua dicta caſſia extrahatur.
¶ Aliō. ℞. māne electe vnc. j. ſyrupi violˀ. ℥. iij. aq̄ ordei. ℥. ß.
¶ Ad idē aq̄ fructuū Meſue diſtinctione ſeptima doſis ſunt.
℥. iiij. dictas tn̄ doſes oȝ qn̄qȝ augere: qn̄qȝ minuere ſm cor-
poris diſpōnē ex pte ſtipticitatis ⁊ lubricitatis hitudīs eta-
tis ⁊ hꝰ. ¶ Poſtremo nota ꝙ cū ſuccis ꝑdictaꝝ herbaꝝ q-
dam cliſteria ipſa faciunt ſperantes magis lenire.
¶ Tertius canon: ꝙ lȝ ꝑncipalis itentio in cura putridaꝝ ſit N
mãe ipſius eūatio: ⁊ digeſtio qd̄ acceſſoriū: vt pȝ i ſe. de mā

ſurioſa: in qbus nō expectat̄ digeſtio. ſilr in ſinocha: tn̄ re/
gulariter operādo ꝑus debem⁹ digerere q̄ꝫ euāre. Juxta il
lud. xpo. p̄. aphoꝝ: digeſta medicari ꝛ mouere nō cruda. Di
co regulariter qm̄ coacte vtplꝫ cogimur ad exhibitionem
minoratiuoꝝ cōium ꝛ qn̄qꝫ ꝓpꝛioꝝ · pp ingluuiē ꝛ iordina
tum regimē hoīum nr̄i tpis voluptuoſe ac guloſe viuentiū
vn̄ ſm pl̄m multis ac malis humoribus p viam in digōnis
multiplicatis in ꝓncipio febriū repleti inueniuntur. pp qd̄
Gentilis ꝛ alij moderni principio cap̄ exhibēt minoratiua
cōia: aut ꝓpꝛia: qd̄ ex ſignis maiorē: aut minorem compre/
hendunt ſuperfluitatū multitudinē. Et dictū eſt vt plurīqm̄
aliqn̄ h̄ nō facimus: Et ideo tibi occurrēte ergo: conſidera
primo eius regimen pn̄s p̄teritum ꝛ habitudinem eius: ꝛ
ſic de alijs per que cōprehendere poteris ſupabundantiam
humoꝝ: aut nō a qbus ipſa febris dependet: q̄ꝫ ſi nō inuenis
multitudinē: dimitte h̄ euātiua: ꝛ tranſeas cuꝫ cliſteribus ꝛ
lenitiuis per os vt ſupra: ꝛ tūc te extendas ad digeſtiua: de
A quibus ſtatim cū de ipſis euātiuis exēplificauero. ¶ Mi/
noratiuuꝫ cōe qd̄ dī tale: qm̄ mās cōes: ſiue in vijs cōibus
exiſtētes vt ſunt ſtomacus iteſtina euāt. ℞. tamarindoꝝ. ℥.
s. vel pone loco illoꝝ tantundē prunoꝝ. decoquant̄ in. ℥. x.
aque ad ꝯſumptionē tertie ptis. colet̄ ꝛ fortiter exprimat̄
de aqua colatura. ℞. ℥. vij. ꝛ adde mānē. ℥. j. vl' caſſie tātūdē
ſi mānā careres ꝛ h̄ magis reſpicit coleram. Qꝫ ſi volueris
ſanguinē a colera mūdificare pone tamarindos in decoctio
ne oīno. Qꝫ ſi flegma ꝛ colera: ſed ꝓncipalr̄ flegma adde ali
quid agarici in dicta decoctiōe: vt qꝛ cū tamarindis bulliāt.
ʒ. iij. agarici nō piſtati: ſꝫ inciſi nō multū ſubtilr̄. Caſſia. n. ꝓn
cipaliter colerā euāt ꝛ flegma ſecūdo. meſue in ſuis canoni
bus. Uerū accidit qn̄qꝫ: vt poſſint egri accipere medullam
caſſie ꝛ dari nō pōt mānā: aut qꝛ nō inuenit̄: aut qꝛ pauperes
ſunt: vn̄ male p̄r lenire medicus lenitione cōi niſi ſapiat nāꝫ
minoratiui ꝓpꝛij: ꝛ iō opꝫ tūc ꝙ medicus ſit prudēs: fiat. n.
eo caſu: vt melius fieri pōt ponēdo ficus pſiliū i decoctione.
¶ Jtē pōt dare gumi albori cū modico cinamomi: ꝛ doſis ē.
℥. ij. cū nebulis faciēdo tres vel quatoꝛ bolos: ꝛ ita de alijs p
te ingegniare: ꝛ pōt dari quacunqꝫ hora: pur ꝙ detur an̄ ci/
bi aſſumptionem per duas horas: ꝛ poſt p ſex ad minus ꝛ
B melius per octo. Tu itaqꝫ compone ex habitis vt decet.
¶ Minoratiuū ꝓpꝛie: qꝛ mām peccantē reſpiciens: ꝛ maxi/
me quādo eſt colera. ℞. Decoctiōis ſupraſcripte: tamarin/
doꝝ. ℥. vj. mānē. ℥. j. vel caſſie tātūdē ſucci. roſ. ℥. ij. vel ele.
de ſucco roſ. ℥. j. vel s. ſm corporis diſpōnem vt ſupra: ꝙ ſi
fuerit flegma. ℞. caſſie. ℥. j. electuarij idi. ℥. j. s. extrahat̄ cuꝫ
decoctione lupuloꝝ ſebeſtē ꝛ tamarindorum vt ſupra.
¶ Ad idem valent pillule aleſangine de yera ſimplici ꝛc̄. q̄
C omnia quere ſupra quarto capitulo.
¶ Quartus canon: ꝙ an̄q̄ꝫ ad euātionē ꝓpꝛiam ꝛ eradicati/
uam venias: irēde digōni materie peccātis: vbi nota: ꝙ tam
cauſe accidēdi q̄ꝫ cōiūcte debet̄ digōi lꝫ principaliter debea
tur an̄cedentinā mā cōiuncta indiget p̄paratione: vt facili⁹
expellat̄: ꝛ alteratiōe vt putredo non ꝓcedat ꝛ prauior effi
ciatur: vn̄ cū corpus plus caleſiat alijs paribus pp acceſſuꝫ
eē magis in mā cōiūcta febris vere iterpollāte in die acceſ/
ſionis: q̄ꝫ in die qetis: exiſtimo canonicū i tali die cū dat̄ di/
geſtiuū. ipſum debere eſſe magis alteratiuū q̄ꝫ alio die: con
tra quē canonē cōiter operant̄ medici. ¶ 2° nō: ꝙ cauſe fe
bris putridine factiue: aut ſunt an̄cedentes quātū ad futurū
fieri: ꝛ ſic eſt repletio hūoralis peccātis: aut ſui multitudine
aut groſſicie: aut ſubtilitate: aut viſcoſitate: aut ſunt cauſe
cōiuncte: ꝛ eſt mā putrida: aut putrida fuligo: cui ꝯiungitur
indebita tranſpiratio: cuius cā ē opilatio: ꝛ opilatio cauſa ē
detentionis vapoꝝ capinoſoꝝ: ad quā mediate vel imedia/
te febris cōſequit̄. ¶ Et ſic in ſumma habes nouē ꝯnume/
rando vltimo febrē. ad q̄ nouē oꝫ medicū ſuas dirigere in/
tētiones: quaꝝ q̄dā ſe tenēt ex pte euationis vt multitudo
ꝛ putrida mā ꝛ vapoꝝ detētio. Alie ſe tenent ex pte digō/
nis: vt viſcoſitas groſſities ſubtilitas indebita tranſpiratio
opilo. Quedā ex parte alteratiōis: vt febris eſt ꝛ putredo:
vt p alternationē remittit̄. Ex quib⁹ breuiter hētur ꝙ tres
ſunt canones principales ꝛ tāq̄ꝫ alioꝝ cardines ſuper quos
oēs vertūt̄ canones in cura gn̄ali putridaꝝ: ꝛ ſunt altera/
tio digō ꝛ euacuatio. ꝛ hoc preſuppoſito canone de dieta.
¶ Et expeditus ſic de alteratiuis de quibus ad plenum ſup̄ D
quarto capitulo: ꝛ infra de acutis: ꝛ pacutis ꝛc̄. Ad digeſti
ua veniotoꝫ enim vnūquodqꝫ digeſtiuū p canonem gn̄alem
eſſe cōtrarium materie digerende: vt ſi fuerit frigida ſit cali
dū: ſi calida fridum: ſi viſcoſa iciſiuū: ſi groſſa ſubtiliatiuum
ſi ſubtilis ingroſſatiuū: ꝛ hoc quātū ad illas q̄tuoꝛ intentio/
nes primas de nouem paulo an̄ noiatas: pro qbus complē/
dis te transferas ad capl'm quartum: vbi inuenies copiam
digeſtiuoꝝ vſitatoꝝ oī materie deſeruientium ꝛ ſimpliciū ꝛ
cōpoſitoꝝ. Poſt aūt exhibitionē hoꝝ digeſtiuorum debent
exhiberi alia digeſtiua que reſpiciunt alias intētiones. que
ſunt opilatio ꝛ indebita vaporum tranſpiratio: que complē
tur cum ꝓuocatiuis vrine: prouocatiuis ſudoris: aperitiuis
opilationū ſeu poroꝝ cutis: de qbus oībus ſuo ordine ſta/
tim. Sed prius nota: ꝙ poſt primo digeſtiua debent ſequi
euationes imediate: vt dicet̄ ſtatim: deinde iſta alia digeſti/
ua. Prop'ter qd̄ ſcito ꝙ lꝫ p h̄ ꝓuocantia materie precipitā
do euent̄: ꝛ p vias vrine educant̄ quapp potius euātiua q̄ꝫ
digeſtiua dici merentur: tn̄ eis attribuit̄ ꝓncipaliter nomen
digeſtiui ꝓ quāto materias diuidunt ꝛ ſubtiliant: ꝛ maxime
groſſas q̄ ſm pl'm ſunt tales: ac aperitionē viaꝝ qꝛ venaꝝ ꝛ
poroꝝ faciunt: nam h̄ eſt modus p̄parationis ad expulſio/
nem: vt colligit̄ ſcdo aphoꝝ in ꝯmento. Corpora vbi quis
vult purgare. ¶ Nota ſcdo ꝙ diuretica nō debent exhibe E
re: niſi poſt euonē: aut cū flōia ſi eſt nec̄ia: aut ſolutione ven/
tris lenitiua ꝛ minoratiua iteratiua: ꝛ reiterata ſm multi/
tudinē materie: ꝛ maxime qn̄ ꝯtēta eſt in meſeraicis ꝛ vijs
epatis: Nā ſi diuretica inuenirent materias corruptas in il
lis vijs mouerēt eas ad epar: ꝛ ad venas: ꝛ ſic adderent in
opilationē ꝛ cām febris ꝛ febrem: ſed reiterata euatione vt
dcm̄ eſt materie remanent pauce: ꝛ ipſas penetrare faciunt
in vias vrine ꝛ ſic aperiūt ꝛ educūt. Et qbus collige errorē
illorū q i opilationib⁹ ſtāte multitudine mādi ſtati exhibēt
apitiua etiam fortia: ꝛ eſt error cōis: ꝛ ad h̄ etiam aduerte.
¶ Sy. aūt aperitiuos vt acetoſum ſimplicem cum ſemibus
cōibus habes quarto capitulo in quo ꝛ apitiua ſimplicia ꝛ
tu ibi. ¶ Poſt aūt digeſtiua aperitiua: ꝛ vrine prouocatiua
ſequi debent ſudorem prouocātia: nā ſilis eſt rō in iſtis ꝛ in
illis: vez ſudorem ꝓuocantia ſunt vt ſic fortiora: qm̄ mām
magis ſubtiliāt: ꝛ p loca anguſtiora penetrare faciunt: ꝛ ad
longinquiora peruenire: qꝛ ad cutim nō cōcurrente auxilio
attractiue cutis: ſicut prouocans vrinam recipit a virtute
attractiua renum: cuius eſt ꝓpꝛium ad ſe attrahere aquoſi
tatem ꝛc̄. Et lꝫ ita ſit: tn̄ aliqn̄ idem eſt vtrunqꝫ faciens: vt
radix feniculi. Qꝫ ꝯtingit ꝓpter diuerſas hoium diſpōnes:
ꝛ ſm diuerſum materie ſitū: naꝫ radix feniculi ſubtiliando
ſanguinē: ꝛ q̄ſi aliqn̄ in hoibus aptis recipere mām in reni/
bus pp fortē attractionē ipſoꝝ vrinam prouocabit. Jn alijs
vero faciendo eliquationē vaporoſaꝫ: q ſunt debiliū renum
quo ad attractiuā: ꝛ rari in poris ſuis verſus cuti ſudorem
ꝓuocabit debent itaqꝫ ſudoris prouocatiua ſequi p̄cedente
flōia ſi neceſſaria erit: aut euone: vt dcm̄ eſt de prouocatiuis
vrine. Nam medicina ꝓuocās ſudorē ē apta mām diſſolue F
re ꝛ facere penetrare. addere in opilationes ꝛc̄. febrē ꝓlon
gare: p eā reſoluto ſubtili groſſo remanēte: ponere humo/
res ſua caliditate in ebullitione. ꝛ iō ꝯſidera errorem illo/
rum q ſtatim a ꝓncipio volūt cū ſudatorijs fortibus per os
exhi'itis curare q̄rtanaꝫ. Et dcm̄ eſt p os: qm̄ aliud ē ſuda/
toriū extrinſecus applicatū: vt ſunt fricatiōes: coopturā pā
noꝝ calidoꝝ: embrocatiōes: balnea vnctiones: de qbus nō
eſt tantus timor i eoꝝ adminiſtratiōe. Sed pur iſta ēt ſunt

verēda a medico ſapienti ꝛ ſi facilia ſudatoria dcā ſint: ꝛ ta lia ſudatoria nō ſemp i oi febre putrida ꝯueniunt ꝛ maxie in febre magne inflāmatiōis corpus diſſoluēte ꝛ areſaciēte: vñ in tali caſu magis ꝯueniunt olera frigida: embrocationes ꝛ balnea frigida: ꝛ tu ad h bñ cōſidera. Cōiter aūt non facimus talia ſudatoria in patria nr̄a: ꝙ ſi volueris eis vti fac cū cautela. Nos aūt vtimur fricationibus extremitatuꝫ vñ ſcito ꝙ fricatio leuis ꝛ pauca leuiter tranſpirare facit: mediocris aūt ꝛ multa multuꝫ trāſpirare facit. fortis autem ꝛ multa plus oibus alijs: ꝛ tu bñ in his cōſidera corporis virtutem: ꝛ alia de quibus ſepe ſupra: nam aliqua ſunt corpora que fortes non patiuntur fricationes.

6 **Poſitis ſic** digeſtis: decet vt ꝓmiſſuꝫ ē: de eūatiuis pertractare. Euacuatiuoꝝ itaqꝫ aliud lenitiuuꝫ: aliud minoratiuū cōe: aliud minoratiuum ꝓprium: aliud eradicatiuū: ꝛ hec ē diſtinctio ꝺ eūatione p farmaciaꝫ ſiue per ſolutiuū facta: ꝛ ſicut humor alius a ſanguine eūat minoratiue ꝛ eradicatiue: ita ꝛ ſanguis p flōmiaꝫ: h vtroqꝫ mō eūari ꝯtingit: Et ſicut dicim⁹ flōmiaꝫ eē eradicatiuā: qñ totus ſanguis peccās extrahit vel ſaltē nō remanet tantus quē nā vincere ac corrigē nō poſſit. Ita ꝛ mā alia di eradicatiue eūari quādo tota vel qſi tota eūat: ita ꝙ nō remāet: qꝺ minime fieri cōtingit: niſi poſt māe ꝯpletā digōnē: ꝛ in hoc differt a minoratiua vt ſupra. Et ex his: ꝛ habitis ſupra in tertio canone imediate ꝓcedēti appet qd ſit lenitiuū: qd minoratiuū cōe: qd ꝓpriū: qd eradicatiuū: qꝺ a mioratiuo non vꝫ differre niſi ex pte fortitudis: q̄ fortitudo aliqñ fit augēdo doſim minoratiui: aliqñ trāſeundo ad ſolutiuū ex ſui nā fortius: vt ex aloe ad reubarbaꝝ: aut ad electuariū de ſucco roſaꝝ: ꝛ hꝯ. Iſta aūt ſolutiua debilia ꝛ fortia hēs copioſe ꝛ ſimplicia ꝛ cōpoſita in quarto caplo ſupra: ꝛ tu ibi. Et de lenitiuo: ꝛ de minoratiuis exemplificatum eſt ſupra in ſecundo ꝛ tertio canoñ. immediate precedentibus.

b ¶ Quintus canon. ꝛ ē ẏpo. ꝓmo aphoꝝ. vndecūqꝫ nā repe rit inde p cōueniētia loca ducere: vbi ḡ cōprehēderis nauſeam ꝛ incitationē ſtōi ad expellendū per ſupius: hortare infirmū ad vomitū: ꝙ ſi ex ſe facere nō potuerit: aut nā diminute fecerit ēt in ꝓn° paroxiſmoꝝ vl in ꝓceſſu: da vomitiuū domeſticū ex aqua tepida cū aceto vel ſẏ. acetoſo: ꝛ nō des forte vomitiuuꝫ timēs agitationē ꝛ māe inflāmationem: ac ſtomaci ipſius nimiā cōturbationē. ꝙ ſi ſentiet in ventre rugitū: aut in vētre eius mordicationē maxime in fine inteſtini groſſi: aut motū mārū ad inferius: da ſolutiuū p os: aut adminiſtra cliſtere aut ſuppoſitoriū: vt videbit tibi: indicatione ſumpta a v̄tute etate morbo accñtib⁹ eius: ꝛ hꝯ. Cū pone ꝙ talis icitatio fcā a nā ſit in ꝓncipio poriſmi: meli⁹ erit tūc ſuppoſitoriū minus nām grauās ꝛ alterans. Qꝛ ſi alio tpe fortaſſis melius cliſtere: ꝛ aliud ſolutiuū per os: ſꝫ iſta remanēt in pera medici. Et nota h ꝙ iſte canon non hꝫ ordinē cū ꝓdictis: imo qñcūqꝫ ꝛ q̄cūqꝫ hora tales mouētur māe: ꝛ p illa loca ſiue ꝓceſſerit flōmia neceſſaria ſiue digeſtio aut non talis eūatio fienda eſt vt dictum eſt. Et non agas cum eūatione artis ꝯtra partem eūationis nāe. Auic.

3 ¶ De eūatione v̄o p flōmiā dōm ꝙ ipſa ē in febribus cōpetit putridis alijs a ſanguinea: ꝛ in oibus ipſis: qñ. ſ. māe ipſaꝝ ſunt ſanguini mixte nō multū. ſ. remote a nā ſanguinis ꝛ dī humorē multū diſtare a nā ſanguinis: qñ p eius intenſionē: in caliditate. ſ. aut in frigiditate viſcoſitate groſſitie: ꝛ hꝯ multū diſtat a debita cōuenientia ſiue habitudine nāli ipſius ad ſanguinē: qñ nā. ſ. dꝫ hic cū ſanguine. Et iō h nota pp v̄bū Aui. ꝛ ꝓprie cū vrina ē rubea: ꝙ ſignuꝫ ſignans diſtantiaꝫ colere a ſanguine eſt vrina citrina ignea ſubtilis. Et in h caſu nō cōcepit flōmia: qꝛ tūc eadē in canonē gnālē ꝺñ facies eā qeſt. Caue ne eorū ad alterū duorū pducant aut ad humoꝝ colericoꝝ ebulitionē: aut frigidoꝝ incrudationē. Eſt. n. ſanguis frenū colere: ꝛ humores frigidos ſicut digerens. Conſilꝛ ſi vrina fuerit alba ſubtilis liuida in ſba ꝓpoꝑſitiones. aut qꝛ ſunt groſſe. nō tñ tincte: tūc nō vꝫ flōmia cōpetere: qꝛ arguit diſtātiā ſlātis: aut melācolie ab ipſo ſanguine mō nunc dato. Si āt vrina fuerit rubea groſſa: aut rubea rubedine q̄dā ſanguinea groſſicie debita vel media: tūc arguit pctū in ſanguine ꝛ flōmiā ꝯpetere: ꝙ ſi fuerit rubedo: magis tñ remiſſa cū declinatiōe ad albedineꝫ: ꝛ cū groſſitie arguit mixtionē ſanguis cū ſlāte ꝛ flōmiaꝫ cōpetere: ſilꝛ ſi ad liuidū declinabit cū rubedine ꝛ ſubtilitate: arguit eius mixtionē cū melācolia. Si v̄o ad citrinū cū ſubtilitate ſup mixtionē ſanguinis cū colera: qbus caſib⁹ competit flōmia. Et iſta hñt veritatē ſi aliunde nō veniat iudicium veꝝ impediēs ꝯſidera. Itē ſcito ꝙ ſlāte plectoria a medico ꝓma facie pcepta ēt nō apparētibus ſignis dictis indicatione fctā ab ipſa ꝯuenire vꝫ flōmia ſi cetera cōſentiunt ex pte etatis ꝛ alioꝝ. ꝛ dꝫ flōmia copioſior fieri in ſinochis ꝛ paucificari in reliqs: vñ min⁹ vꝫ cōpetere ſlāticis: ꝛ adhuc multo minus melancolicis indicatione ſumpta a complexiōe. ꝛ iō in eis minorat reſpectu eius que fit in colericis. Iſta tñ non pñt ſic calamo ſcribi: qꝛ qñqꝫ interueniunt q̄dā q̄ impediunt medicū a recto ope vt ſupra: ꝛ tu ꝯſidera. ¶ De le k
nitione aūt ventris añ vel poſt flōmiā dōm ꝙ añ cōpetit: vt ſupra de ea ex canone gnāli quarta primi: de flōmia: nam p flōmiā dirigit mā corrupta v̄ ſuas venas: ꝛ maxime q̄ in inteſtinis ꝛ meſeraicis inuenit: ꝛ iō dꝫ ꝓcedeꝛ lenitiuū ipſa euacuatio: ꝛ pp eandē cām cōpetit lenitiuū ſeqñ dꝫ: itē cuꝫ ſigna videris flōmie in putridis ſtatim flōmia ꝛ maxime vir l
tute exiſte forti: ꝛ ſolutionē vētris fac ſeq. ¶ Nunqd in die paroxiſmi ſit euacuandū: ꝛ eſt canon Auic. ꝛ nō moueas in die poriſmi aliqd q̄ntū tibi poſe eſt: neqꝫ enī eſ febrem. Propter qꝺ nō multa pulchra: primo cām q̄re in tali die: ſilꝛ in hora exacerbatiōis mouere nō debes: nā medicina hꝫ motū ꝯtriū nāe qꝛ mouet de circūferētia ad cētruꝫ: nā vero ecꝯ: ꝛ iō ſic ipedit ꝛ moleſtat āpli⁹: vñ fortis ſit in mā cōmotio ꝛ dubiū exinde ne mā ſic cōmota ad mēbra expellat principalia. ¶ Scdo ꝙ aliqñ febris eſt de numero eaꝝ q̄ hñt exacerbationē oi die: aut de numero ꝯtinuaꝝ ſiue cōcluſaꝝ: q̄re in eūatione euitare nō poſſimus dieꝫ poriſmi: ꝛ iō dixit q̄ntū tibi eſt poſe. Itē qꝛ mā eſt furioſa venenoſa nō dās inducias: qꝛ ex ea timet: aut ex fluxu eius apoſtema i mēbro nobili: aut ſubitus euētus mortis ſi talis eūatio tardaret: vñ ẏpo. q̄rto apho. Medicari in valde acutis ſi expedit eadē die. differre. n. in talibus malū ē. Itē ſi in die poriſmi contingat nām mouere ꝛ motu pigro: ita ꝙ ꝓ eius cōpleta euacuatione indiget auxilio: quo nō exhibito timor eēt ne mā raptū capet ad mēbra alia nobilia: tūc eūatio dꝫ fieri in die poriſmi: ꝛ iō ꝓ intellectu canonis ſciēdū ꝙ cū reperiunt tales febres: ꝛ ꝙ neceſſaria eſt eūatio ſiue minoratiua ſiue lenitiua. dꝫ medicus eligere diē: aut horā maioris qetis: ꝛ differre eā: vt qetiorē inueniat horā aut diē ſi fuerit interpolata. Qꝺ ſi talis erit añ paroxiſmū fiat ad min⁹ p tres horas añ eius aduentū: ꝛ quāto p plures tāto meli⁹ erit: qꝺ ſi fuerint poriſmi ſubintrātes: tūc fiat in declinatione ꝓmi: añ q̄ futurus poriſmus veniat. Qꝺ ſi fuerit concluſa non ꝓporcionalis: tūc fiat in hora in q̄ febris magis tepeſcit: ꝛ eſt hora aurore cū toto mane qꝺ ſeqtur. Qꝺ ſi cōtingat alijs horis tepeſcere: vt qñqꝫ accidit in illis fiat. Et que dcā ſunt maxime verificāt ꝺ eūatiōe p ſeceſſuꝫ: nā de eūatiōe p vomituꝫ dic Raſ. 16. ꝯtinētis qꝺ fieri pōt: ꝛ i hora poriſmi ꝛ i hora qetis vñ īfra ꝺ q̄rtana dicet: vt Auic. qño ſpāl ꝛ in ꝓn° eius cōfert vomitus: ꝛ idē de tertiana. De flōmia aūt dōm: ꝙ aliqñ nō inconueniret ēt hora poriſmi. facere flōmiaꝫ: vbi. ſ. timet aduentus karabiti. ſed vbi eſt opportuna fac ipſam: vt de euacuatione per ſeceſſum dictum eſt. m

¶ Sextus canon. qꝺ non fiat eūatio ſaltem eradicatiua ante māe digōnē: ꝛ cā qꝛ euacuabit multū de humore bono nō eūando malū: ꝛ ſic nā multū debilitat. Scdo qꝛ ſubtile prius euacuabit: ꝛ qꝺ ꝯferebat ad digōnem groſſi. Tertio qꝛ ſic

mouendo

movēdo mā₃ indigeſtā ſimul ꝯmiſcebit cū bona: ⁊ bona ef ficiet mala ꝑ cōtactū: ⁊ ſic creſcet mā. Canon tñ h₃ vitatē: ꝓ ter q̄ñ mā venenoſa aut furioſa: aut valde: aut multa: de q̄ dubitat egri ꝑdino: aut apoſtēa mēbri nobilis ex motu ta lis māe: aut aliqđ tale grāde nocumētū. Unñ hic attēde mul titudinē nō ſolū humoꝝ alioꝝ a ſanguine: ſ₃ ēt ipſi⁹ ſangui nis: cuius multitudo timēda eſt ne ſuffocet. Et iō in his caſi bus copioſa eſt fiēda euacuatio ex parte farmacie ⁊ flōie in principio: ⁊ nō tardare: q̄ñ eo caſu in moꝛa eſt magnū peri culum. Apud ſtatū v̄o nō moueas aliqđ donec vincat nā ⁊ di gerat. Aui. ⁊ ſunt canones accepti ab ẏpo. ꝑmo aphoꝝ di geſta medicari: ⁊ mouere non cruda: ⁊ ſcđo inchoantibus
A morbis ſi qđ vī monēdū moue: in ſtatu āt ſilētiū hēre meli⁹ eſt. ¶ S₃ hic nō errores aliquoꝝ: qđā preſumptuoſi ſtati a ꝑncipio febris putride ꝓcedunt dādo vna die ſir. alia die ſo lutiuū credētes ſequi preceptū Aui. de cura flegmatice. pau latine digerere: ⁊ paulatine euacuare non aduertentes ꝙ euacuatio facta in principio materia non digeſta eſt coacta ⁊ non regulariter. Alij nimium timidi qui nō audent in ꝑn cipio dare medicinam exoluentem: imo vī eis qđ magnum dare modicū caſſie: ⁊ ſe fundant vt ſupra ſuper dictū ẏpo. di geſta medicari: de quoꝝ numero fuit pluſq̄ꝫ ꝯmentator vir multe ſcie: de quo Gētilis multū miraꝛ: nā ipſe in principio taliū febriū ꝓcedebat niſi cū cliſterijs leninitiuis ex caſſia ⁊ ſi milibus. vt p₃ per ipſum 3° tegni. §. Euationes vero. Uide itaqꝫ mi rayneri q̄ꝫ difficile eſt iudiciū medicoꝝ: ⁊ eoꝝ ope ratio. Op₃ enim q̄nqꝫ cū medicinis exoluentibus: q̄nqꝫ cū₃ lenientibus ꝓcedere vt ex dictis habitū eſt. conſidera.

B ¶ Itē ſcito ꝙ ſi cū febre putrida fuerit apoſtēa ⁊ in fieri: tunc cū fluxus taliū humoꝝ ſit cū ſanguine ſtatim a ꝑncipio fac flōiam. Itē ſi fuerit fluxus humoꝝ alioꝝ a ſanguine: ēt com petit farmacia: ⁊ in ꝑncipio euacuādo ⁊ diuertēdo: ſ₃ hñ cō ſidera particulā patiētē. Ut ſi fuerit inteſtina: nō euacues ꝑ ſe la: ſ₃ ꝑ vomitū: ⁊ cōſiꝛ de alijs. Ut ſi iā fuerit apoſtema ſenſi ⁊ fixū in ipſa febre nō exhibeas farmacū: q̄ñ mā ꝑ farmacū cōmouebiꝛ ⁊ nō educeꝛ: ⁊ eſt vt ſi qs vellet arborem euelle re priuſq̄ꝫ lateraliter terra ſeparetur: vt Cōciliator differen tia. cōſidera. Et debet hec medicina ſolutiua non eſſe de nu mero earum que laborioſe ſoluunt ⁊ a remotis trahunt.

C ¶ Ut ſi fuerit febris abſqꝫ apoſtēate: regul'r euatio in prin cipio fieri non d₃. ſed d₃ digeſtio cōpleta expectari: ⁊ q̄ ēt non erit in ꝑncipio ſtatus: ſed in ꝓceſſu ipſius in quo perfecte vi cta erit mā a virtute: nā prudēs medicus ſi aliunde nō cogit ſemper digeſtionem expectat ſperās ꝙ virtus debeat tunc mām expellere q̄ eſt a virtute iam pacificata: ⁊ multū exi tui ꝑparata: ⁊ hoc in fine ſtatus vel principio declinationis. Et ideo dixit Auicē. Apud ſtatū v̄o nō moueas aliqđ. i. ad ueniente ſtatu nō moueas aliqđ. ſ. cū₃ farmaco ſolutiuo do nec vincat nā ⁊ digerat. i. vincat per cōpleta₃ digōnem: que fit. ſ. in proceſſu ſtatus: ⁊ non in principio eius. Et ſi ipſa nō mouet. moue tu hora motus eius: quaſi dicat. ſi iudicas ꝙ nā poſſit digerere ꝑ ſe vel cū auxilio: ⁊ ipſam deinde euāret vt conſueuit poſt cōpletā digōnē: dimitte eā. Ut ſi cōprehen des ꝙ ſit pigra in euacuādo ꝓpter obtuſionē ſenſus: vel ꝓ pter aliā cām: tunc tu euacua hora eius. i. hore ꝑfecte digō nis. Ut autē aliq̄ñ nā talē nō euacuet mām habētur a Gal. ter tio de creticis caplo ſcđo: ⁊ ſcđa q̄rti de ſignis ſignificationū male criſis. Et ſubiunge dictis: ⁊ eſt canon ꝙ ſi nā criſim in die ſibi debita non facit. Tu poſtea in die nō cretica euābis. Ut ſi in die ⁊c. euacuationem facies: dimitte eā₃. Medicus enim d₃ eſſe adiutor nāe ⁊ non impeditor: prima quarti de cura putridarum in gn̄ali auctoritate ẏpoc.

D ¶ Canon ſeptimus. ꝙ cū in euatione quādoqꝫ reperiatur virt⁹ debilis: ⁊ humor euacuandus eſt groſſus viſcoſus difficile educibilis: ⁊ nō niſi medicina forti: ꝙ tūc debes medicinam fortē facere debilē: vt. ſ. ꝙ bis vel ter educat: hoc eſt in doſi minuas: nā turbit dicunꝛ medicine fortes: quia humorem de difficili euābilē euacuant.

¶ Canō octauus. Caue iuq̄ātū potes in principio febriū pu tridaꝝ exhibere medicinas que ſint apte ſua q̄litate facere E reditū paroxiſmi: vt ſcamoneā dare in febribus colericis: q̄ꝛ calſa ⁊c. mouebit colerā. ⁊ in flāctica chebulos: qui ſunt fri gidi ⁊ ꝯſtringēdo diſponūt ad reditū: ⁊ ita de indis in melā colia. Et h₃ hic canon veritatē q̄ñ nō ſunt cōfracte ⁊ debite conſolati: vt in electuarijs quibus cōiter vtimur: vt eſt indū. Uſqꝫ mō poſiti ſunt canones de euātione per farmaciā. mo do ponētur ad flōiam ſpectātes. ¶ Primus ꝙ ſtāte pctō ſan guinis in quāto ſolo: vt ſanguis eſt humor deſtinctus a maſ F ſa humorali: aut amixtione eius cū alio humore in pꝛīcipio nō eſt expectāda digeſtio. ſicut in alijs humoribus: immo ſta tim eſt fienda flōia: ⁊ ſi virtus tolerat eradicatiua: q̄ꝛ per ip ſam ſic auferet febris: vt infra de ſinocha: ⁊ cā: q̄ñ ſanguis ſic eſt paratus ſtati₃ euātioni eius per flōiam. Et q̄ꝛ vt dictū eſt ſupra: nā ſanguinē ceteris humoribus plus cuſtodit: vñ accidit vt in eius augmēto nō extraneeꝛ: ſicut ceteri humo res: q ꝓpter ſuū augmētū māe facti rebelles ab ea nō regu latur: deinde putreſcūt ⁊ malignātur: quantū ad ſubam ſuā: ⁊ efficiūtur viſcoſi groſſi ⁊ euacuationi inobediētes: q̄re añ eoꝝ euātionē digeſtione indigēt. Ex quo infertur: ꝙ q̄ñ acci dit ſanguini putredo: vt in ſinocho ꝑ quā remouet ſanguis multum a nā meri ⁊ boni ſanguinis. groſſitate vel ſubtilita te ſui: ꝙ bonū tunc erit digōnē expectare: non tñ tāta quan ta in alijs expectatur humoribus: eo ꝙ nō ita extraneatur vt alij ipſo remanēte ſub forma ſanguinis: vt ſcđo colliget. Infertur ſcđo ꝙ ſi in pꝛīcipio ſtāte tāta multitudine ſangui nis peccātis ſolo quāto non ſit flōia copioſa: vt decet virtu te tunc conſentiēte: ꝙ poſtea cū poſtponiꝛ virtute iam debi litata non eſt amplius ad eā intētio tāta quanta fuit. ſ. in ꝑn cipio: immo fortaſſis morieꝛ patiens: ꝑterea ſanguis ꝓpter morā erit malignior ⁊ magis diſtās a forma ſanguinis: ⁊ alꝛ qua colera pōt eſſe in eo excitatatiō non ita copioſa cōuenit vt in ꝑncipio. ¶ Scđs canon. ꝙ ſi erit pctm̄ in ſanguine ꝓ pter mixtionē alioꝝ humoꝝ cū eo ipſum inficientiū: ⁊ erūt G multū diſtātes hi humores a ſanguine: vel extraneati rōne ſue ſubſtātie: vt q̄ꝛ ex eis ipſe reddaꝛ nimiū groſſior aut vi ſcoſus: tunc melius eſt digōnem expectare: ⁊ ipſam facere: vt ꝑcepit Gal' cū ſẏ. de ẏſopo: deide flobotomare cā: q̄ñ nō ſubtiliabitur ſanguis bonus: ⁊ nō groſſus exibit: ⁊ ſpūs exa labunt. ¶ Tertius. ꝙ vbi fuerit mixtio alioꝝ humorū cum ſanguine ⁊ nō fuerint multū diſtātes vel extranei a nā ſan H guinis cōpetit flōia in ꝑncipio nō expectata digōne ⁊ ſaltem minoratiua p₃: q̄ñ de humore peccāte ſimul cum ſanguine euacuabitur: ⁊ nā ſuper reſiduū potētior reddeꝛ. ita ꝙ ma ius erit nocumēto iuuamentū. ¶ Quartus. ꝙ poſſibile eſt ſtante debita mixtione alioꝝ humoꝝ cum ſanguine copio I ſior in proceſſu flōia cōpetere q̄ꝫ in ꝑncipio: p₃ q̄ꝛ vbi in prin cipio facta fuerit flōia minoratiua: deinde data ſint digeſtiua ꝓpter q̄ mā ſub forma cauſe antecedentis ſtans digeſta ſit: ⁊ magis rarificata ipſa ſic cum ſanguine remanēte mixta ⁊ coniuncta nō habēte renouationē ab antecedēti nā: tūc do minabitur: ⁊ facta flōia copioſa liberabitur febriēs illa ho ra cito vel eadē die: ⁊ hoc voluit Auicē. quarta primi de flo botomia quādo ꝑcipit de flōia in febre ſanguinea ⁊ alijs hu moribus ſanguini mixtis paruā fieri flobotomiam in ꝑnci pio: ſed in proceſſu copioſiorē. Ex quibus apparet q̄ diffe rētia ſit inter flobotomiā quādo eſt a ſanguine: ⁊ quando eſt ab alijs humoribus ſanguini mixtis: nam in prima ſit co pioſa. in ſcđa nō ita copioſa. Item in prima contingit vt fre quenter ꝙ nō ſit eradicatiua. in ſcđa nunq̄ꝫ vel raro: ſed ſem per minoratiua: ſ₃ multe minoratiue quandoqꝫ tenent locū eradicatiue. ¶ Quintus canon. ꝙ ſtāte mixtione aliorum humorum cum ſanguine: ⁊ ſanguine ipſo non peccante cō K ſilium Auicē. eſt vt dimittatur flōia quantum poſſibile eſt: quod ſi non eſt poſſibile: tunc multiplicatio numeri eſt me

lioꝛ multiplicatione quantitatiſ:nã cũ ſanguis in caſu non
peccat:⁊ cũ alijs euacuabiſ humoribus ſequiſ vͣtutis debi
litas:⁊ euacuatio ei⁹:cuius eũatio non eſt neccia:⁊ iõ ſtude-
re debes humores peccãtes alia via eũare:qd̃ ſi eq̃ bñ fieri
nõ poterit:ptiri flõiaꝫ vt virt⁹inde nõ debiliteſ: dbilitate.ſ.
de qua curãdũ ſit. ℂ Preterea forſan p ipſam nõ eũabiſ ipſe
humoꝛ peccans:⁊ opoꝛtebit te eũare adhuc cum ſolutione
vẽtris:⁊ hoc facere non poteris pp debilitatẽ vͣtutis cõſecu
tam ad flõiaꝫ. ℂ Itẽ ẽt cũ tu expectabis criſim non erit bo-
l nũ nãm ſic fuiſſe debilitatã. Et h̃ aduerte vt ſup̃ ꝙ audacioꝛ
fuit Ga.i faciendo flõiaꝫ ipſo Aui.vñ.in.xj.terap. In oĩ pu
trida non dubitauit fleobotomiã facere:qm̃ homies:q: gre
ci climatis. Gal.multo abũdabant ſãguine:⁊ ſunt robuſtio
res his q̃ in climate arabũ:nã arabes ſunt debiliores ⁊ pau-
cioris ſanguinis:pp magnã caliditateꝫ:⁊ iõ Aui. Arabs fuit
timidus in ea:voluit itaqꝫ in caſu mixtiõis dicte ꝙ diminua-
tur quãtũ poſſibile eſt:⁊ ꝙ ptiaſ ⁊ non fiat copioſa:⁊ hꝫ h̃
maxime vͣitatẽ qñ vides infirmuꝫ aliter liberari poſſe. ſcd̃o
qñ fe.eſt de nũero ꝑlixarũ:in qbus indigem⁹ maioꝛi foꝛtitu
dine vͣtutis:tertio qñ tu expectas totã mãm vnica expulſio
ne debere periſimi eũari. In alijs aũt feb.ab his in quibus
ſperaſ ꝙ tãta ſit mixtio ipſoꝝ cũ ſanguine ꝙ ſperaſ ipſos
humores ſic cũ ſanguine egredi bonũ erit fleobotomare.

m **Accidit vt** quaſi ſemp ꝙ feb.ipſis varia ꝯiunguntur
accidentia:⁊ iõ de ipis vt cõiter cõiunctis
canones ponã eis deſeruientes:vt de fe.ipa:⁊ cã ei⁹ dcã eſt.
ℂ Dicamus itaqꝫ pͥmo ꝙ ſitis conſueuit quandoqꝫ in princi
pio poriſmi accidere:nũqd ꝓ tũc dari debeat: aqua ordei
iul.vl' aliquod tale. Et dicatur ponendo canonẽ. Qꝛ in prin
cipio paroxiſmi regul'r non dꝫ dari aqua oꝛ.groſſa ſiue ci-
balis:⁊nt aq̃ ordei ſubtilis cũ çuccaro q̃ ad cibaleꝫ declinat:
⁊ cã qm̃ frangũt piodũ ⁊ faciunt inequalẽ aſcenſum caloris
⁊ mãe vapoꝛoſe pp nãm ſic eſſe occupatã circa mãm ciba-
lem:⁊ vñ deſiſtat a reſol'one mãe. Preterea mãm multiplicat
q: in illã cõuertiſ. Itẽ talia trahunſ ꝯ ſua mẽbra inflamma
ta:⁊ vias ſua frigiditate opilant:⁊ ſic ſunt cauſa prolonga-
tionis poriſmi. Et dcm̃ eſt regulariter:q: m̃ coac'e quãdoqꝫ
talia exhibemus ⁊ groſſioꝛa:vt ſupra de cibatione febrici-
tantium indicatione ſumpta a cõplexione ⁊ habitudine: vñ
allegatũ eſt quandoqꝫ ſunt qdã colerici:qbus ſtatim moue-
tur colera ad os ſtomaci ⁊c̃.⁊ opꝫ eis dare imediate cibuꝫ
⁊ hoc in principio paroxiſmi.⁊ tu require allegato loco: ⁊
eſt ſententia Gal.x.terap.⁊ in libro de cauſis procatarticis.
Itẽ vbi accideret caſus virtutis aut ſitis inſuppoꝛtabilis ꝓ
pter foꝛtem flãmã:⁊ ſic de alijs. ℂ Secundus canõ qd̃ ſecu
rius dari poterit aq̃ ſimplex cocta ⁊ cal'a abſqꝫ zucharo in
principio poxiſmi. q̃ꝫ ipſa aq̃ oꝛdei:cã q: illa eſt ſimplex nõ
cibalis:non ipediens nãm ſua actuali caliditate humores dige-
rẽs:⁊ maxime ſi dabiſ in pua quantitate q: ſic cito euapo-
rabit:nã ſi in magna dabiſ q̃ꝫtitate nocere poterit q: intus
retinebiſ ⁊ ſua poſſibili friditate erit cã ingroſſationis hu-
moꝝ:⁊ ledet viſcera ⁊ hꝫ. Itẽ ab ea abſtinẽdũ in principio.
Qꝛ ſi aliq̃ cã exhibẽt aut aliã faciunt plus ad ꝯplacendũ la-
ſciuitati infirmoꝝ.⁊ hoc niſi fuerit vrgẽs cauſa. poſt autem
principiũ poriſmi cõueniẽtibus dabiſ:⁊ tu pro his recurre
ad ea q̃ de potu aq̃ dicta ſunt ſupra in principio capituli.
ℂ Scd̃s canon principalis eſt.ꝙ quando cũ febre coniungi-
tur doloꝛ capitis:⁊ remiſſus tunc prima intentio dꝫ eſſe ad
febrẽ. Qꝛ ſi contingat ipm̃ valde eſſe intenſum:ita vt faciat
redire febrẽ declinantẽ ad augmentum per inflãmationeꝫ
quã facit in ſpiritibus:⁊ ꝑ acuitionẽ factam in humorib⁹:
tũc opꝫ vt ſedetur doloꝛ vſqꝫ ad applicationẽ opiatoꝝ do-
meſticorum:etiã ſi foꝛtitudo ⁊ intolerabilitas ipſius te co-
get ad ea adminiſtranda:⁊ cã duorum primoꝝ eſt: q: ſem-
per attendendũ eſt ad id qd̃ magis moleſtat.ex canone ge-
nerali ſuperius poſito.
ℂ Tertius pͥncipalis eſt:ꝙ ꝑ vrinã ictericã.i.ꝯñium multe
colere oſtendẽtẽ ⁊ multam inflãmationẽ dubitabiſ de apo
ſtemate.ſ.futuro in epate:pp foꝛtẽ inflãmationẽ fieri i epa
te ex caliditate febrili:ex qua aptum eſt ad ſe multos trahere
humores:tunc debet medicus prius intẽdere ad extinguẽ-
duꝫ febrẽ cum extinctiuis:vt ſyr.acetoſo aqua oꝛdei:⁊ hꝫ.
deinde ad ſedationẽ inflãmationis ipſius epis:vel ad remo
tionẽ alterius diſpoſitionis ipſius ſi fuerit opilatio: aut ali-
quod tale cũ his que in cãu epi conueniunt.
ℂ Quartus.qñ cũ febre cõiuncta fuerit colla leuis ꝑ exicca-
tionẽ fecũ factam a caloꝛe febrili:tunc intẽtio dꝫ eſſe.primo
ad febrẽ.ſcd̃o ad colicam.in quo caſu dare poteris aquã oꝛ
dei lauantẽ ⁊ abſtergẽtẽ ⁊ humectãtẽ feces induratas:⁊ re
mittet de caloꝛe febrili:⁊ hunc canonẽ voluit Auic.16.ter
tij de cura colice ex fecũ retentione. Qꝛ ſi colica fuerit foꝛ-
tis tunc nõ apietur via inteſtinoꝝ cũ leuibus vt aq̃ ordei: ⁊
ſyr.acetoſo:q: h̃ leuia foꝛtẽ nõ apient opilationẽ:imo opoꝛ
tet vt dẽtur foꝛtia in apiendo:vt eſt ius galli decrepiti medi
cinale:cũ quo decoquunſ polipodium epithimus:⁊ hꝫ.vt
nieſue de ſimplicib⁹pulcherrime docet:⁊ tu ibi:aut ius pu
rũ faciẽdo ipm̃ lenitiuũ ⁊ vnctuoſuꝫ:q: accipiendo partem
eius magis vnctuoſam:aut gallũ pinguẽ:⁊ res vnctuoſas:
aut cõmiſcẽdo pinguedinẽ euꝫ eius decoctione: ꝙ ſi ꝑ eius
vnctuoſitatẽ augebiſ fe.minus nocumẽtum erit:qd̃ ſi vide
biſ deinde poſt receſſum doloris:ꝙ ꝓpter ipm̃ ⁊ ꝓpter ca-
loꝛẽ febrilẽ remanſerit inflãmatio:tunc da aquaꝫ oꝛdei ⁊ h̃
adminiſtrabis per inferius aut ſuperius:vt videbitur.
ℂ Quintus.ꝙ canones qui dicti ſunt maxime verificanſ in
adultis:nã ſi fuerit lactans:opꝫ vt lac lactãtis alteretur.
ℂ Sextus.ꝙ febriẽtes in eſtate febre frigida: q: flegmatica
aut melancolica:non debẽt delectari aere frido ac ventoſo:
⁊ facere apire feneſtras:⁊ maxime quando ſentiunt ſe vel-
le ſudare:q: ꝑ aerẽ fridum prohibenſ vapores groſſi a ſua
reſolutione:⁊ fit opilatio in poꝛis cutis:quare fit cõuerſio
coꝝ ad intra:⁊ ſic augeſ febris:vbi autẽ febris eſſet coleri-
ca ⁊ inflãmatiua melius tolerari poſſet.
ℂ Septimus canõ.ꝙ febris putrida ſuperueniens ei : ex di-
miſſione cõſuetudinis:qm̃ cõſuetus eſt exercitari balneari:
⁊ hꝫ.quapꝛopter retẽte ſunt ſupfluitates ſolite ex tali exer
citio eũari nõ eſt magni timoꝛis:nam ipſo redeunte ad con
ſuetudinẽ vel ad aliud ꝓpoꝛtionale curabiſ. Que autẽ eſt
piculoſioꝛ alijs febribus:an que ex cauſis venit primitiuis : an
ex añcedẽtibus.cõſidera.⁊ ẽ locus ſpeculationis.

Poſtremo pp dicta. Aui.dicã aliqd.pͥmo de ſoluti
uis:de quibus in hoc cap° ponit octo oꝛ n
dines:ſcd̃o de trociſ.de qb⁹ẽt mẽtionẽ facit in fine capitli.
ℂ Et ꝓ pͦ expediẽdo:dico ꝙ cõiter nos vtimur his in febri-
bus putridis:ſicut in colericis:tamarindis reubarbaro ſca
monea manna caſſia.in flegmaticis turbit agarico ⁊ ſic de
alijs:vt appebit ſuis proprijs rubricis.⁊ d̃ ipſis ſup̃.4°ca°.
ℂ Et ꝓ ſcd̃o dico ponẽdo aliquos canones. Primus ꝙ tro-
ciſ.fridi ⁊ ſicci in principio febrium calidarum non compe
tuntur:q: ſunt coarctatiui ⁊ cõſtrictiui mãe vt ſupra de çu
caro roſa. Scd̃s.ꝙ in febre cal'a cui coniungitur multa ſto-
maci inflammatio poſſunt cõpetere in pͥn° trociſci.fridi cõ-
ſtrictiui lenitiui:pꝛ:q: tales extinguunt iflãmationẽ illam.
⁊ eſt iuuamẽtũ maius nocumẽto. ℂ Tertius.vbi non ſit tã
ta indigentia coꝝ:ſed talis inflãmatio poſſit cũ ſy.⁊ deco-
ctionibus auferri melius eſt vt dimittantur.dixi vbi ⁊c̃. ⁊
hoc q: ipſi foꝛtiores ſunt ſy.⁊ decoctionibus.
ℂ Quartus ꝙ in fine febrium cal'arum cõpetunt trociſ. fri-
gidi ſtiptici remouendo inflãmationẽ q̃ remanſit poſt dige-
ſtionem ⁊ eũationẽ ⁊ mẽbra confoꝛtãt ⁊ reſiduũ mãeꝝ foꝛ
ſitan exiccant:ideo dixit Auic̃.poſt digõnẽ ⁊ eũationem.
ℂ De trociſ.vͦ calidis qb⁹ vtimur in fe.fridis. ℂ Canones.
ℂ Primus.ꝙ in principio nõ competũt troci.calidi vehemẽ
ter aperitiui:qm̃ mãm agitant:⁊ eaꝫ diffoꝛmiter exiccant
⁊ ingroſſant. ℂ Scd̃s in pͥn° febriũ fridarum vti poſſumus

trociſ. leniter aperitiuis. ¶ Et ꝓprie ſi mã in ſtõaco fuerit.
¶ Tertius q̃ vbi mã fuerit in venis remotis meliore ſunt
ſyr. ipſis trociſ. quoniam ſy. ꝛ decoctiões melius penetrãt.
¶ Quartus in febrib⁹ fridis in ꝓceſſu ꝛ in fine ꝓncipij pñt
côcedi trociſ. fortiores ꝛ apitiui ꝛ eductiui: qꝛ vie tunc ſunt
apte ꝛ i ſummis ſunt ſuſpecti in ꝓncipio. Cecidit autẽ vſus
eoꝝ qꝛ ſunt facti apud multos abbominabiles: ꝛ gratiores
ſunt ſy. aut decoctiões. Apð nõ nullos gratiores ſũt et ego
eis vtor ẽt i infirmis meis: ꝛ vt mell⁹ penetrẽt poſt eoꝝ aſ/
ſũptionẽ exhibeo aquã ſublimati aut violarũ aut abſinthij
aut endiuie aut lupuloꝝ ꝛ h̃ꝫ. vt conuenit ꝓpoſitore h̃ de
cura febriũ in gñali tibi ſufficiant ſi his oĩbus addidero ca/
ſum medicinalẽ hos oẽs canões ſm ordinẽ cõphẽdentez.

Caſus in

terminis. ¶ Papinian⁹ noſter etate. xxxij.
annoꝝ vel circa vtate totius nãliter fortis
valde. lꝫ nũc ex ipſa febre ſit debilitatus non multũ ſtoma/
ci declinãtis ad cal'm parũper circa ꝓncipiũ ꝓmi cũ inteſti/
noꝝ ſuoꝛuꝫ ſenſibilitate notabili. Epatis calidi ac ſecũduꝫ ꝛ
multi ſanguis ac colere factiui: cordis calidi nõ multum tñ
ꝛ cnũ calidorũ in ꝓ° cerebri in qualitatibus ꝑpati ꝯplexione
ſanguine⁹ cũ pticipatiõe multe colere cõſuete ad fundũ ſto/
maci ei⁹ ſepe regurgitarꝭ. hitudine carnoſus cũ carnoſitate
dura: ꝛ in ſpmaticis plus q̃ꝫ mediocriter ſe habens muſcu/
loſus multũ vitã ducẽs nobilẽ ac ſatis qetam ſiue ocioſã: ꝛ
ſi interdũ ſe ad exercitia ꝯferat nobiliũ vt ad venationes ꝛ
h̃ꝫ. bis in die comedere ꝯſuetus ꝛ nõ plus q̃ꝫ mediocriter: ꝛ
lꝫ exceſſerit in eſtate iſta: ꝛ vt ſtati vẽtre ſatis lubricus mul/
tis replet⁹ hũorib⁹: ꝛ maxime colera vitelina: non tñ mul/
tũ groſſa accñtib⁹ animi nõ multũ moleſtat⁹. medicaminũ
aſſũptionib⁹ nõ multũ ꝯſuet⁹. regione meridionalis. Iaꝫ in
tpe eſtiuo ſatis rabido añ appatitioneꝫ canicule ꝑ dies. xv.
patiꝭ febrẽ putridã ꝯtinuã ex colera vitellia nõ ml'tuꝫ groſſa
mixta ſãguini. qð cõphẽdiꝭ ꝑ vrinã eſſe citrinã rubeã nõ
multũ inflãmatã: ꝛ ꝑ alia ſigna ð febre tertiana cõtinua ſuo
poſita caplo: ꝓpter inordinatũ regimẽ ex pte ſex reꝝ nõ nã.
liũ: ꝓcipue cibi ꝛ potus: nã ex vſu reꝝ fridaꝝ: ꝓcipue fru/
ctuũ: ꝛ aq̃ fride nõ paꝝ flegmatis multiplicauit groſſi: ꝛ ñ
multũ ac ex cõplexione: ipſa ẽt luuãte aere multiplicat co/
lerã: vñ ex cõmixtione flegmatis cũ ea fctã eſt colera vitelli
na in ipo epate ſic genita. Itẽ ad febris ipſius gñationeꝫ cõ
currebat inordinatũ regimẽ ex pte motus ꝛ qetis vnde die
ꝓmo menſis hui⁹ colluctauit: nec nõ i ludopile magne ſe for
titer exercuit: vñ fortiter ſupcalefactus fuit vehemẽt ex ta/
li exercitio ꝛ motu forti: ꝛ copioſo ſudore ſudauit: deinde
vmbrã q̃ſiuit ꝛ locũ vẽtoſuꝫ in quo expectauit refrigeriũ:
accidit itaqꝫ q̃ humores in venis ꝛ arterijs ei⁹ ſic ſupcale/
facti ſunt vnde ab eis eleuati ſunt vapores multi calidi ex/
tranei ꝛ a regimine nãe admodũ derelicti: qui eum per po/
ros cutis egredi debuiſſent ꝛ inueniſſent ipſos clauſos ꝑ
aeris circũſtantẽ frigiditatẽ: ac qꝛ primi vapores venientes
frigiditate: nedũ aeris: ſed cutis infrigidati ſint ꝛ ingroſſa/
ti in poris ipſis accidit opilatio per quã facta eſt prohibi/
ta ipſoꝝ vaporuꝫ trãſpiratio: vnde ad interiora conuerſi ſic
extraneati ꝛ ad ipſos humores veniẽtes: amplius poſue/
rũt eos in ebulitione ad quã ſecuta eſt extraneatio: etiaꝫ ab
eis vaporib⁹ extraneis ad quã extraneationẽ ſecuta eſt pu
trefactio ꝛ ad ipſam putrefactionẽ eleuatio vaporũ putri/
doꝝ ad cor ipſum alterãtiũ: deinde effuſorũ ab eo ꝑ venas
ꝛ arterias mediãte ſpũ magis ꝛ ſanguine in totũ corpus vt
in ꝓn° ð diffinita febris: ꝛ ipedientiũ opatiões oẽs vnde le/
ſio in toto ſecuta eſt: q̃ febris dicitꝭ ꝛ continua ꝛ putrida: ꝛ vt
ſupra diffinitũ eſt de ipſis. ¶ Ex quib⁹ cõphẽdiꝭ q̃ fuerit
cauſa primitiua ipſius febris: qꝛ in ordinatũ regimen vt ſu/
pra ſcðo que fuerit cauſa añcedẽs: qꝛ mã colerica ſangui/
ni mixta in venis epatis principal'r contẽta: ac in venis que
ſunt ante ꝛ poſt ipſum epar ſtans ſic ſub forma cauſe añce/
dentis: que. ſ. nõ eſt putrefacta: apta tñ in putridã tranſire.

Cõiuncta vero eſt ipſa mã colerica dicta in venis putrefa/
cta. ſiue vapor putridus ab ea eleuatus. Et ex his qdẽ cau/
ſis mãlibus cõiungũtur neceſſario alie mãe pro parte ipaꝫ
fouẽtes febrẽ. Et ſunt vt ſupra. primo cap°: vapor groſſus
feculentus corruptus ac malus eleuatus a fecib⁹ ꝛ ptibus
mucoſis ꝛ alijs mãebus vt que inteſtinis ſtomaco aut me
ſeraicis replentur. Alia eſt vapor ſatis groſſus eleuatus a
pte ſeroſa aquoſa ꝛ vnctuoſa ſanguis. Alia eſt vapor ſub/
tilis valde q eleuatꝭ ad poros cutis ꝑ ambitum totius: ꝛ in/
ſenſibiliter p illos expellitꝭ: ꝛ hec diffuſus ſupra. ꝓmo cap°.
ꝛ tu ibi. ¶ Huic aũt febri ꝯiungũtur h̃ quinqꝫ accidentia:
primũ eſt dolor capitis qui febrẽ ſequitꝭ vt vmbra corpus.
2[m] ſitis inteſa. Tertiũ eſt quedã nauſea aliquãdo ipm infe/
ſtans. Quartũ mordicatio ꝑcepta in inteſtinis maxime in
motu paroxiſmi. Quintũ dolor colicus a quo vt frequẽter
infeſtatur. ¶ Cui ſiculus noſter iaꝫ ex canonibus ſuprapo/
ſitis doct⁹ ea qua caritate medicũ decet ſuccurrere delibe/
rauit. Venitqꝫ ad eũ ſecunda die mẽſis que fuit dies mino/
ris afflictionis hora vigeſima ſcða: ꝛ ſtatiꝫ ꝯſiderauit ex ꝓ°
canone: q̃ qꝛ virtus erat fortis: ꝛ accidẽtia aut febris ipſa
nõ erãt multũ infeſtãtia: intentio maior erat ad cãm febris:
q̃ꝫ ad ipaꝫ febrẽ. veꝝ cũ febris ipſa ẽt intenſa ſit ꝛ moleſtãs
notabil'r ei⁹ intẽtiõe ꝛ ſi minorẽ fecit nõ poſtergauit. Iðqꝫ
ꝯuertẽs ſe ad cãm ꝓncipal'r ꝯſiderabat cãs ꝓnitiuas q̃ cum
amplius nõ ſint ꝯ eas opari nõ põt: ſꝫ ſaltẽ ſumit ab eis iu/
diciũ de ꝓnoſtico ſiẽdo: qm̃ alijs pibus citius curatꝭ eger:
q̃ꝫ quãdo febris a cãis venit interioribus: ſicut eſt de alijs
morbis videre. Scðo amplectitur cãm añcedẽteꝫ: ꝛ ꝑ pte
ꝯiuncta ac mãs q̃ neceſſario his ꝯiunguntur. Contra quas
ꝓcedit primo cũ ordinatione diete: ꝛ eſt canon de primo or
dine. Ordinauit enim eã ad contrariũ cauſe. vt qꝛ frigidam
in ſecũdo declinãtẽ ad humidũ: etiã ꝓpter ipſam febreꝫ vt
febris q̃ eſt exiccatiua nã vt dictũ eſt eius itentio non debet
poſtergari: pro qua dieta recurre ſupra tertio capitulo.
¶ Secũdo ordinauit lenitiuum immediate ſibi fieri debere:
ꝛ lenitiuũ fuit cliſtere ex bliti malua ꝛ h̃ꝫ. de quo ſupra. Et
qꝛ papinianus cliſtere abhorruit: neqꝫ profuerũt ꝑſuaſiões
ſiculi ꝛ aſtãtiũ ad eũ recipienduꝫ: qð etiã preeligere debue/
rat: ordinauit ei lenitiuũ ex. ℥. j. ſ. mãne vel caſſie cum aqua
ordei: quam cum accepiſſet hora vigeſima tertia: ordinauit
q̃ eius cenã tardaret vſqꝫ ad horas tres noctis: deinde tar/
daret eius ſomnũ vſqꝫ ad ſex horas eiuſdẽ noctis: de quo
ſomno qñ ꝯferat: ꝛ quãdo non: habuiſti in canone: ſed per
tinet ad ordinationẽ diete. Qꝛ ſi accepiſſet cliſtere poterat
cenare in vigeſima quarta hora: ꝛ ꝓncipiare ſomnũ in ſcða
hora. ꝛ hoc lenitiuũ ordinauit principal'r ad leniendũ inte/
ſtina ꝛ abſtergẽdũ ꝛ educẽdum materias que ſunt neceſſa/
rio materie febris coniuncte. Cenã autẽ ordinauit ex bliti
lactuca factis in brodio pulli macri cum modico mice pa/
nis etiam ad iuuanduꝫ ventris lenitionem. ¶ Tertia vero:
die de mane in aurora dedit ſyr. acetoſi. ℥. ij. cum aqua vio/
larũ. ℥. iiij. ꝛ per ipm remitteretꝭ calor febrilis. venter leni/
retur ꝛ mãe cõmunes febrẽ fouẽtes educẽtur: ꝛ valuit etiam
ad ſitim extinguẽdã ꝛ cõtra nauſeã: ꝛ alia accidentia: dice/
tur: ꝛ ordinauit ꝯfectionẽ de triaſandalis: ꝛ man⁹ chři per
latũ ſandaliçatũ in refrigeriũ qð dabat ẽt cum aqua ordei.
Sero autẽ facto ꝛ febre iã remiſſa: cui⁹ initiũ paroxiſmi fue/
rat circa. xliij. horã cũ iaꝫ cõphẽdiſſet ipſam eſſe in decli/
natione manifeſta leues ordinauit fricationes in extremis
vt pori tenerentur apti: ꝛ vt venientes vapores mali habilius
trãſpirare poſſent: ꝛ in fine appuit ſudor roridus: ꝛ cuꝫ di/
miſiſſet nature ne ex datione ſudatorij lederetꝭ: vt in canone
dictũ eſt ſed fecit ipm exiſiccare cũ pãnis lineis tepidis: de/
inde cenã ordinauit. ſtetitqꝫ ſic vna nocte: die vo q̃rta que
erat dies minoris afflictionis ordinauit ſibi dari in aurora
aquã ordei cũ decoctione pauci feniculi ad remittenduꝫ ca
lorẽ febrilẽ ad abſtergendũ leniendũ: ꝛ ad leuiter ꝓuocãduꝫ

mãs ſeroſas ꝛ aquoſas ſanguinis iã ſupcaleſactas: de quibus actuʒ eſt: veniẽte aũt hoꝛa tertiaꝝ oꝛdinauit ipm flobotomari debere: ꝛ conſiderauit ex canone de tertio oꝛdine ꝙ cũ ſanguis eẽt cũ alijs hũoꝛib⁹ mixt⁹: ꝙ non fieret flobotomia copioſa: ſed minoꝛatiua: vt p ipſam minoꝛaret̃ mã ipm cuʒ ſanguine egrediente: ꝛ ſic extraxit. ℥. vj. vſqꝫ ad. vij. ſanguinis: deinde fecit ipſum qeſcere per hoꝛã cũ media ꝛ dedit ſibi prãdiũ: ꝛ ea die ſomno euʒ ꝓhibuit. Sero aũt dedit añ cenã p duas hoꝛas ſy. acetoſuʒ cuʒ aq̃ violaꝝ loco digeſtiui lenitiui ꝛ extictiui. ℭ Quita võ die icepit ſibi dar̃ digeſtiuũ: foꝛtius: qꝛ ſyr. acetoſũ cũ vna vl̃ duab⁹ radicib⁹ ꝛ ꝛ aq̃ endiuie ꝛ acetoſe: ꝛ ꝯtinuauit qnqꝫ dieb⁹ cõtinuis: ꝛ iterum oꝛdinabat vẽtris lenitiua. Qð ſi cũ cliſteri eẽ potuiſſet melius: ꝛ h ſaltim alternis dieb⁹. ſ. minoꝛis aſflictionis: ſed qꝛ ipm abhoꝛret dabat ſibi pillulas duas de aloe ſolo loco cuʒ decoctiõe ſeminũ fridoꝝ ꝛ cartami ꝛ yſopi alternis diebus añ cenã p duas hoꝛas in die maioꝛis afflictiõis: qm̃ opatio earuʒ eſſe debebat in die minoꝛis afflictionis: ꝛ bẽbat alſel las duas ex eis. ℭ Veniẽte aũt die decima ꝛ appentibus ſignis digõnis oꝛdinauit minoꝛatiuũ ꝓpꝛium ex caſſie. ℥. j. ʒ. electuarij de ſucco roſ. ʒ. ʒ. ꝛ hoc qꝛ paup ꝛ caſſiam extrahi fecit cũ dcoctiõe pꝛũoꝝ ꝛ tamaridoꝝ. Qð ſi fuiſſꝫ diues dediſſꝫ mãnã ꝛ reubarbaꝝ ifuſũ: ꝛ hũit ex eo ſedes qnqꝫ. Sequẽti aũt die dedit aquã oꝛdei calidã in mane tpe exhibitiõis digeſtiui cũ pauco ʓuccari ad lauãdũ ꝛ abſtergendum mãs in vijs cõib⁹ retẽtas: qͣs medicina non eduxit. Et h aduerte erroꝛẽ illoꝝ q exhibẽt die ſequẽti ſyr. nã vt pꝫ faciunt tales mãs ad intra venas penetrare. ℭ Trãſacta aũt die. xiij. dedit ſy. vigoꝛoſioꝛẽ vt ſyr. de biʓãtijs acetoſum cuʒ aqs dictis. Et nota ꝙ lã euãcuationibus ſupꝛa factis magis de mã ſubtili ſit euãcuatũ: ꝙ remanens mã eſt magis groſſa ab eo ꝙ fuit a pꝛincipio. ꝛ ideo digeſtiua cõtinue deberẽt procedere foꝛtioꝛa ſubtiliatiua magis: ꝛ ideo in frigiditate remiſſioꝛi: quia etiã caliditas continue ꝓter nãʒ remittit̃ proceſſitqꝫ vſqꝫ ad diẽ decimãoctauã ꝛ poſt ipſam dedit minoꝛatiuũ foꝛtius ex

B electuario ſucci roſ. ʒ. j. ʒ. indi. ʒ. ij. ʒ. cũ aq̃ endiuie. ꝛ ex eo habuit: ſedes: qnqꝫ copioſa: tres añ prandium: ꝛ duas poſt prandiũ. ℭ Et hic nota ꝙ qñ dãtur talia ſolutiua non lenitiua: qꝛ foꝛtia dandũ eſt lauatiuũ ex aq̃ oꝛdei maxime qñ ante prandiũ ter operatũ ẽ ꝛ nõ al̃r. nã ſi bis tm̃ nõ det̃. ꝛ ideo dedit lauatiuũ: poſt aũt aſſumptionẽ ſolutiui p hoꝛas q̃tuoꝛ. ꝛ hoꝛã mediã poſt aſſũptionẽ lauatiui oꝛdinaui prãdiũ pur ex bliti lactuca ad leniẽduʒ remitteẽdũ malã q̃litatẽ farmaci ac humoꝝ motoꝝ ab ipſo farmaco. ꝛ ſeq̃nti die dedit aquaʒ oꝛdei. vt ſup̃ ꝛ interim inſtabat alternis diebus cum lenitiuis: ꝛ melius ſi cuʒ cliſterijs fieri poſſet. nã. Aui. ꝛ apud me magis dilectũ eſt adminiſtratio cliſterioꝛum. ℭ Et incepit dare troc̃. de roſ. ꝛ de ſpodio de qb⁹ actũ in canonib⁹. deinde cũ cõpꝛehẽdit mãm eẽ digeſtã multũ: ꝛ iã q̃ſi trãſiret ſtatus oꝛdinauit eradicatiuũ. Qð cũ mã eſſet multũ minoꝛata dedit farmacum: nũc dictum ꝓ eradicatiuo. ℭ Deinde incepit vti ꝓuocatis vrine ꝛ dedit ſy. de qnqꝫ radicib⁹ acetoſũ cũ ſy. de endiuia. aq̃ endiuie ꝛ lupuloꝝ ꝛ cõtinuauit qnqꝫ diebus. ℭ Deinde venit ad ſudatoꝛia intrinſeca dando aquam oꝛdei cũ decoctione feniculi pauci ꝛ vino albo vinoſo aromatico. ita ꝙ totũ ſit calidũ valde cum modico ʓucari. vñ ꝛ per prouocatiua vrine ꝛ ſudoꝛis facta eſt magna euãcuatio: ꝛ ipſius liberatio. Et ſic in ſũma hẽs cõcluſionẽ. ℭ Canones. Pꝛimus eſt conuerſio ad cãm febꝛis. 2⁹ eſt diete oꝛdinatio. 3⁹ eſt ventris lenitio. 4⁹. eſt euãcuatio per flobotomiam. 5⁹ eſt digeſtio reiterata. 6⁹ euacuatio reiterata. ℭ 7⁹ vrine prouocatio 8⁹. ſudatoꝛij exhibitio.

ℭ Reſtat vltimo canon gñalis q eſt accidentium coꝛrectio q ſub ſe tot hꝫ ſpeciales quot ſunt ꝛ accidentia ipſa ꝛ eſt nonus in oꝛdine. Pꝛimũ accidens fuit doloꝛ capitis: q cum remiſſus eẽt. ꝛ non cogẽs ſicuꝫ ad diuertẽdum rectaʒ curã pꝛimo intẽt⁹ fuit febꝛi deinde doloꝛi. ꝛ alijs accidẽtibus: ꝛ infra ſuccurret̃ ſicut dicet̃ de regimine accidẽtiũ febꝛiũ acutarũ. ꝛ tu ibi. Hic tñ nõ pp canonẽ poſituʒ. ꝙ aliqñ pp nauſeã dabat aquã tepidaʒ cũ ſyrupo acetoſo: ꝛ euomebat magnã q̃ntitatẽ colere vitelline ꝛ flegmatis indigeſti: ex qͣrum euãcuatione multum abbꝛeuiabat̃: ꝛ h ter ꝛ q̃ter qñqꝫ in hebdomada ſcðm ꝙ magis ꝛ min⁹ ab ea nauſea infeſtabatur.

ℭ De ſiti autẽ iaʒ habes qñ aquã oꝛdei aut frigidã dare poteris ꝛ de eius exhibitione ſatis plene in hoc caplo vbi dictũ fuit ꝙ in ſtomaco calo quo nõ in dubitat̃ de eius acetoſitate ſi cõuiſcetur cuʒ ſi acetoſo ſecure dari poterit. ꝛ ideo ſicultus iſ̃ dabat quantitatẽ notabilẽ ſibi in extinctiõe ſitis. ꝛ qꝛ erat lenitiuũ optimũ ac digeſtiuũ nulluʒ. ex inde veniẽs nocumentũ de quo curandũ foꝛte. Nõ colica erat remiſſa ꝛ veniẽs ex ſecũ refectiõe: ꝛ qꝛ hec potio eſt lenitiua: ideo ẽt colice cõtulit: ꝛ tu ad hoc cõſidera. Nec mireris ſi longus fui. qm̃ volo vt iſte caſus ſic poſitus ſit tibi ſicut exemplar ĩ oĩbus alijs caſibus de febꝛib⁹ ipſis putridis: de quibus infra. vñ nõ habebis niſi variare remedia ꝓpoſito ꝛ materie cõgruentia: de quibus gratia ſaluationis ad plenuʒ infra in ſuis pꝛopꝛijs capitulis. Jeſu gratia.

Capitulum. viij. De febꝛibus acutis peracutis ꝛ ꝓpter acutis nõ peſtiferis ꝛ eorũ accidẽtibus continẽs. Rubꝛicas. 24.

ℭ De deſcriptionibus cauſis ſignis ꝛ cura ipſaruʒ febꝛium. Rubꝛica. j.

EXpeditus de putridis ſiue humoꝛalibus in generali: ad acutas pacutas ꝛ ꝓperacutas venio non peſtiferas de eis ſpecialiter vt de alijs locuturus. ꝛ iuxta pꝛomiſſa in pꝛincipio pꝛimo capꝫ oĩum iam dictarum ſua inſcribetur deſcriptio. deinde alia ſeptem de eis aperiã. vt in totum tibi ſatiſſaciam. ℭ Febꝛis acuta abſolute: eſt febꝛis oꝛdinati motus ex ſe periculoſa magne inflammationis cum ſeuitate accidentium cito ad ſtatum perueniens. Cuius cã ſcðm plurimuʒ eſt mã colerica in venis clauſa in quatuoꝛdecim dieb⁹ diiudicata. Et dr̃ abſolute. qm̃ hic nõ diffinit̃ acute nõ abſolute. pp qð nota: ꝙ febꝛiũ acutarũ q̃dã dr̃ abſolute acute ꝛ ſunt ille de qbus actũ eſt in deſcriptiõe. Quaꝝ termin⁹ a pte poſt eſt dies decimus q̃rtus. qð

C ſi trãſeũt illũ tũc ingrediunt̃ ſpaciuʒ acutaꝝ nõ abſolute: quarum terminus eſt viginti dieꝝ ꝛ vſqꝫ ad quadrageſimum: de quibus ſtatim: Pñt autẽ añ q̃tuoꝛdecim terminari vt in decimanona ꝛ hmõi: ſed poſitũ eſt lꝫ ſm plurimuʒ vt cadat ſup totũ ſequẽs. Reperiuntur ꝛ febꝛes acute quartum terminus a parte poſt ſm plꝫ eſt dies q̃rtus: ꝛ hec modernis dicuntur pp acute. Alie quarũ terminus a pte poſt eſt dies ſeptimus: ꝛ iſte appellãtur pcute: ꝛ has duas ſine multiplicatione tot terminoꝝ ſub acutis abſolute a nobis ꝯpꝛehẽdunt̃. Nã cura eaꝝ non differt a cura acutaꝝ abſolute niſi ſm intẽſum ꝛ remiſſũ vt dicet̃. Acute aũt nõ abſolute: quarũ terminus eſt a pte poſt vſqꝫ ad 20^{m}. ꝛ a. 20. vſqꝫ ad. 40^{m} cũ terminat̃ in. 20. dr̃ acute non abſolute: cũ võ iter 20^{m} ꝛ 40^{m} dr̃ a modernis tropice ſiue ꝯuerſiue ad ſilitudinem cõuerſionis ſol̃ in tropicis ſuis. ſ. eſtiuali q fit qñ ingreditur pꝛincipiũ cãcri circa mediũ menſis iunij: quo tpe ſol a nobis elõgatur: aut hyemali q fit qñ ſol ingredit̃ pꝛincipium capꝛicoꝛni circa mediuʒ decẽbꝛis quo tpe: ſol appꝛopinquat nobis: vñ qñ fe. acuta abſolute nõ terminatur ĩ. xiiij. ſed venit ad. 20. tunc vſqꝫ ad illud tpꝰ ſibi reſeruat nomẽ acute: licet nõ ſit talis abſolute. Qð ſi in ea non terminatur: tũc ĩcipiẽs ſe elongare a nã acutaꝝ ꝛ intẽdere ad nãm ꝛ terminũ cronicarũ: tropica dcã eſt ſe elongans ab acuta ꝛ cõuertens ſe ad cronicã ſicut ſol ĩ ſuis tropicis ſe elongat a nobis: ꝛ qñqꝫ ſe cõuertit ad nos. ꝛ eſt h ſnĩa. Cõciliatoꝛis nr̃i patatii pꝛimo ꝓbleumatũ. ꝓbleumate. 26. ꝛ ſi qs vellet diffinire peracutas: ꝛ ꝓperacutas diſtincte ab acutis põt ꝛ ponat in deſcriptiõib⁹ ipſis oẽs ꝑticulas de acutis excepto q in pacuta

dicat cuius rc̃.in ſeptē dieb⁹ diſiudicata:ꝛ in ꝑpacuta: cuius
rc̃.i q̄tuoꝛ diebus diiudicata:ſꝫ h̄ ſatis friuola practicātī de
nūcio:medico aūt de noībus diſceptare nō eſt vtile:neqꝫ dꝫ
vt ꝑma ꝑmi decima ſexta q̄rto caplō dꝫ ordinari mor⁹ q̄n
ipſa ꝓcedit a ꝑn^c vſqꝫ ad finē cū ſua fortitudine ex pte accñ
tiū ꝛ alioꝝ.acute ṽo nō abſolute ꝛ acute tropice ꝓcedant
inordinate ex pte fortitudis ꝛ debilitatis.naꝫ q̄ñqꝫ ſunt for
tes:q̄ñqꝫ debiles:q̄ñqꝫ redūt mō ad fortitudinē:mō ad de
bilitatē:dꝫ ex ſe.q2 in ſua eēntia eſt talis:dato ꝙ aliq̄n eua
dat infirm⁹:vñ ſemp medicus de talib⁹ dꝫ ꝓnunciare picu
lū.ꝛ iō timebat bñ ſenex nr̄ ſc̄do aphoꝝ apho. 19. acutoꝝ
morboꝝ.nō oīno certe ꝓnūciationes ſūt neqꝫ ſanitatis ne
A qꝫ mortis.dꝫ magne inflāmatiōis:q̄n vt ſtati dicet̃:cā earū
eſt mā cal'a valde:et quo infert̃ ꝙ aliq̄ peſtilētial' eſt nō acu
ta:pꝫ q̄n vt infra de feb.peſtilēnali:in aliq̄ pulſus non va
riat̃ multū a pulſu ſano:ſil'r nec vrina itē ꝛ alia accñtia ſunt
remiſſa:dꝫ cū ſcitate accñtiū rc̃.ꝛ in hoc diſtinguit̃ a cro
nica.itē ab effimera ꝛ tertiana pura:q̄ cito ꝛ nō.nā pp eius
piculoſitatē ꝛ accñtiū acuitatē:neceſſariū eſt ꝙ aut nā cito
vincat ꝛ moueat̃ ad expellēduꝫ mām ipaꝫ opprimētē faciē
do criſim:aut ꝙ cito vincat̃ a morbo abſqꝫ aliq̄ euātione dꝫ
cui⁹ cā:nā ſm pl'in eſt mā colerica mala ſubtil' ignea inflam
B mata corrupta ad intra venas putreſcens. Auerroys ſepti
mo colli:ꝙ in egritudinib⁹ pacutis ꝓ maiori pte humores
corrūpunt̃:circa orificiū ſtomaci ꝛ epatis: ex quo infertur
ꝙ cū talis mā ſit elongata multuꝫ a nā ſanguis ꝙ ſm pl'in
nō cōpetet flobotomia eſt ꝛ q̄ñqꝫ cā eius ipſa colica ſangui
ni mixta:quo caſu cōpetit flobotomia:ꝛ illud ex vrina com
prehēditur q̄ eſt rubea tēdens ad roſeū:q̄ñqꝫ cā eſt ſanguis
ad intra venas putreſcens:vt in ſinocho:q̄ñqꝫ ſanguis ſola
quantitate peccās vt in ſinocha:q̄ñqꝫ mā propinq̄ cordi ex
tra venas putreſcēs ꝛ febrē faciēs:q̄ñqꝫ flā ſalſuꝫ:vt ī cau
ſone:ita ꝙ ſinochus ſinocha cauſon tertiana ꝯtinua cuꝫ ſe
uitate accidentium:q2.ſ.ſit de colera acuta inter acutas nu
merari habēt:ꝛ dicit̃ cl'mſa:q̄n nō incōuenit ꝙ mā coleri
ca ad extra venas putreſcēs tertianaꝫ faciēs interpolatā ſit
aliq̄n tāte malignitatis ꝙ ipſa acutā faciat febrē:ſꝫ hoc per
C rariſſime ꝯtingit:nā interpolate vt pl'in ſunt cronice. Que
febris cronica ſic pōt deſcribi cū galie.ſc̄do de creticis. Fe
bris cronica eſt q̄ incipit a pncipio ſui motu graui ꝛ tarde
deinde ꝓlongat̃ ꝛ nō accidit in eo ꝙ eſt itra illi⁹ ſpaciū mu
tatio ſubita q̄ eſt criſis:ꝛ ſubdit Gal'.ꝙ que eſt continua nu
merat̃ in nūero febriū acutaꝝ tropicaꝝ ſiue cōuerſiuatuꝫ:
ſed que eſt interpolata eſt ex gn̄ibus cronicaꝝ.Pōt ꝛ cro
nica deſcribi per oꝑiculas oppoſitas ꝑiculis acute:ꝛ tu cō
ſidera.Dicitur in q̄tuordecim diebus diiudicata iuxta illud
ypo.ſc̄do aphoꝝ:apho vigeſimo tertio. Acute egritudines
in q̄tuordecim dieb⁹ diiudicantur:q2 cretice terminātur ad
bonū.ſ.aut ad malū. Et vt dcm̄ ē:h ē termin⁹ a pte poſt: vñ
D q̄n nō ſit criſis cōpleta aut diminuta in ea die:tunc transfer
tur terminus:ꝛ de acuta abſolute tranſit ad acutā nō abſo
lute ꝛ debilitat̃ ṽtus eius:ꝛ iō tradat̃ motus.℄ Ex dictis
aūt pꝫ cōſiderāti qd reſpondēduꝫ eſt interrogāti:nedū qd ē
febris acuta:veꝝ ꝛ qs ſit acutus morb⁹.Tu itaqꝫ compre
hēdis ex notificatione iam poſitas ꝙ febris eſt acuta ſtatim
ex ſignis viſis indicabis ꝙ ipſa eſt de numero alicuius di
ctarū ꝛ ſtatim:ſicut diſcurrēdo per ipſa ſigna argues mām
colericā mixtā:aut nō mixtā praſinā aut nō aduſtā:aut non
ſanguineā:aut nō ex flāte ſalſo:aut nō:ꝛ vñ volo tibi h̄ ſuffi
cere tm̄ dictū eſſe de ſignis demōſtratiuis ei⁹:nam ſigna de
mōſtratiua ei⁹ ſunt ſigna demōſtratiua q̄ poſita ſūt in caplis
febriū iā noiataꝝ:ꝛ iō ne lōgius ſiā:ꝛ ideꝫ bis replicē ꝓ his
te ad ea transferas capl'a. Itē ad eā manifeſtādā maxie ꝯfer
rēt accidētia ei⁹ quoꝝ curā ꝑfeq̄r in h̄ caplō:ꝛ vñ ſic in ſum
ma habes de cāis factiuis eius añcedentibus ꝛ cōiunctis.
℄ De primitiuis aūt dicenduꝫ ꝙ oē illud q̄d eſt cā factiua ſi
ue colere acute:ꝛ taliū accidentiū multiplicatiua eſt cauſa

primitiua:ꝛ de his plene in caplis febrium nunc paulo añ
nominatoꝝ.Et ſic expeditus de primo:q2 de notificatione:
ꝛ de ſc̄do:q2 de cauſis:ꝛ de tertio:q2 de ſignis demonſtrati
uis venio ad quartū:q2 ad ſigna tempoꝝ morbi:ꝛ q2 ſupra E
ſc̄do caplō de eis ad plenū dixi:vt oībus capitulis in paucis
hoc loco ſatiſfacerem:ideo mihi ſufficere videt̃:ſi te ad euꝫ
remitto locum:ꝛ tu ibi.

Signa pronoſtica

ſunt nota.primo ꝙ non eſt
poſſibile medicum peruenī
re ad cognitionē diſpoſitionis egritan.ſ.ſaluet̃ aut non: niſi
cognoſcat iſta tria.ſ.q̄ntitatē egritudinis: ꝛ q̄ntitatē virtu
tis egri:ꝛ ſtatuꝫ egritudis:ſicut nō eſt poſſibile ſcire aliquē
de eſſe portatoris ſup quē eſt onus vt poſſit ꝑuenire cuꝫ eo
ad locū quē vult:niſi ſciat q̄ntitatem virtutis portatoris: ꝛ
quātitatē grauedīs oneris ꝛ quantitatē ſpacij vie mors āt
ꝛ vita ſignificantur ꝑ diſpōnes ṽtutis.ꝛ ſigna alterationis
vniuſcuiuſqꝫ duaꝝ reꝝ.ꝛ ſiti ꝯrij. Aui.ſc̄do q̄rti auctorita
te Gal'.de ſignis.ꝙ egritudo cōſumetur.criſi aut reſolōne.
Et in ponēdo ſigna ꝓnoſtica ponā aliq̄ ꝛ non oīa de ipſis.
Nā ſic eſſet q̄ſi h̄ ponere librū ꝓnoſticoꝝ:aut 2^m q̄rti Aui.
Panieris itaqꝫ ſi tot de eis h̄ ſcribā:ꝙ tibi ſufficere putē: ꝛ
ea ſcribā q̄ medico occurrere cōſueuerūt:vt ſunt ſumpta a
facie ꝛ ptibus capitis.℄ Nota itaqꝫ ꝑmo faciē egrotantis:
nā cū in febre acuta vides faciē eius quaꝫ ꝑmo debes nota
re fuiſſe factā tornatilē ꝛ in duob⁹ aut trib⁹ dieb⁹ eſt ſignuꝫ
malū q2 ſigñat vehemētiam caliditatis pter nām ſupra hu
midū:ꝛ mēbra exiccātur ꝛ cōſumunt̃:cui ṽtus reſiſtere nō
potuit:ꝛ vt pl'in terminat̃ ad mortē. Et h̄ attēde ne d̄cipia
ris.ꝙ talis facies nō eueniet:ita pp nimiā vigiliā: pp ſupfluū
fluxū vētris ꝛ hmōi.Itē denigratio faciei ſubito fc̄ā:ſignuꝫ
mortificationis caloris innati:ꝛ ego vidi aliquos febrican
tes fe.acuta quibus ſupuenerūt in facie ꝛ pomis maxilla
rū macule nigre ꝛ mortui ſunt:ꝛ de tali ꝓnoſtico euaſi cum
magno honore.℄ Q̄ñ in febre acuta infirmus non videt ē
ſignū mortiferuꝫ:ꝛ q̄ñ in febre acuta accidit ſtraboſitas eſt
ſignum malū valde. Itē cuꝫ fugit oculus lumē videre in ta
li febre malū:ꝙ ſi maxime tenebraꝫ diligit.mortale: ſignifi
cat eni caſuꝫ ṽtutis aialis:ꝛ hoc intellige ſi tenebram non
diligit ꝓpter dolorē fortē ꝛ hꝰ. Et intuitus ſtans abſqꝫ pal
pitatione ꝛ motu mal⁹. Et lipitudo ſicca mala valde.ꝛ h̄ d̄ſ
oculis.℄ Ad naſum me conuerteres.Dico ꝙ tortuoſitas
eius mala in febre acuta ꝛ ſignificat propinquitatē mortis:
ꝛ cauſa i ea eſt ſpaſmus:ꝛ applanatio ſil'r mala: ꝛ diſtillatio
aque citrine ex naſo in febribus acutis fortaſſe eſt ſigñatio
ꝓpinquitatis mortis. Auic.ꝛ cum infirmus aſſidue mittit
digitū ſuū ad naſum:q̄ſi mundificet eū abſqꝫ cā eſt ſignū nō
bonū.℄ Aduētus doloris auris in febre acuta eſt timoro
ſus ꝛ eſt mortalis:niſi currat aliqd ꝛ qeſcat:ꝛ illud in ſeni
b⁹:in iuuenib⁹ aūt cū ſit moriuntur anq̄ꝫ ſaniē faciat pp ve
hemētiā ſenſituꝫ eoꝝ.℄ Et q̄ñ exiccat̃ in primis lingua:de
inde exaſperat̃ cuꝫ ſtatu deide denigrat̃ eſt mortale:ꝛ pro
prie.i.xiiij. Denigratio aūt eius in fe.acutis ē mala. Sciſſio
labioꝝ in febre acuta ſupfluitatē ſignificat inflāmationis
ꝛ q̄ñqꝫ criſim:ꝙ ſi fiet cū alleuiatiōe:ꝛ in die cretica bonū.
℄ Quando in fe.acutis egredit̃ per os fetor malus mor
tale ſignificat eni corruptionē huoꝝ oīum. Et h̄ attēde ne
decipiaris ꝙ non ſit ex re corrupta in corpe exñte vt in retē
tione ſecundine:vox fortis valde bona:ꝛ loquela ordinata
bona:cōtrariū malū.℄ Q̄ñ ꝯtrahunt̃ teſticuli ꝛ ṽga in fe.
acuta eſt ſignū mortale.℄ Q̄ñ infirmus non pōt dormire
in nocte:ſed in die ſic.ꝛ nō eſt cā manifeſta aliq̄ ſignum ma
lū:nā eſt ſignū corruptionis cerebri q̄litercūqꝫ ſit. Aui. Sō
nus ꝓfundus pp debilitatē ṽtutis malū:ꝛ iō cum vides fe
nē febriētē multū dormire non cōfidas.℄ Dolor vehemēs
in viſceribus in febre acuta malū:ſigñat.n.aduſtionē vehe
mētē.℄ Q̄ñ in ꝑn^o acute febris appet friditas extremoꝝ
eſt ſignū malū ꝛ mortale. Obfuſcatio digitoꝝ ꝛ vnguium

eſt ſignū moꝛtale. ℭ Colectio paleaꝝ eſt ſignū malū: ⁊ caue ne decipiaris propter leſiones cerebꝛi ab alio q̄ a febꝛe. ℭ Qn̄ infirmus reſupine iacet: ⁊ ſic diligit iacere nō ex conſuetudine: ⁊ qḋ ponit̓ ſup ſuū debitū: ⁊ in eo nō ſtatiſ ſtati mouet̓ vt reſupine iaceat: ⁊ diligit diſcoopire extrēa abſq̧ caliditate manifeſta: ⁊ ipſa inoꝛdinate ꝓicit eſt ſignū malum ſignificās anguſtiā magnam ⁊ debilitatē: ⁊ his finē faciens ne in longū ꝓcedā ſubiūgā tantūmodo ſigna ipſa ab anhelitu cū ſtati et medico occurrat a pulſu ⁊ vrina ſūpta rememorādo ariſmetrice aphos ypo. de mā loquentes. ℭ Qn̄ febꝛicitātes febꝛe acuta hn̄t hanelitū frigidū malum ſignificāt eniꝫ caloꝛis innati moꝛtificationē. hanelit⁹ intercept⁹ ſimilis hanelitui fletis malū. ℭ Pulſus gaçelās cum debilitate v̄tutis malū. Pulſus martellin⁹ ſiue foꝛmicans ⁊ vehemētis ſerenitatis ideſt diuerſus cuꝫ magna duritie malus. ℭ De vrina dicit̓ q̄ ipſa ex ſe non eſt ſignū efficax: imo qn̄q̧ in egritudinib⁹ peſtilētialibus eſt bona nālis in ſuba ſua in coloꝛe ⁊ ſedimine: ⁊ iſte cui⁹ eſt tēdit ad moꝛteꝫ Auicen. ſcḋa quarti de iudicijs vrine ⁊ ſubdit. ⁊ ſcias q̄ multotiens mingunt infirmi vrinas malas in coloꝛe ⁊ ſuba ⁊ alijs: ⁊ eſt illud expulſio cretica ⁊ ꝓpꝛie in egritudinibus acutis: quarum cā eſt epar ⁊ ptes iuxta ipm̄. Tu tn̄ ſcito q̄ qn̄ eſt bona cum alijs ſignis bonis bonum. qn̄ mala malū. ℭ Qn̄ vrina retinet̓ aut paꝝ mingit̓ in febꝛibus acutis ſignū malū: ſignificat eniꝫ pugnā vehemētē egritudinis ⁊ nāe q̄ vincit̓ ⁊ vincit: ⁊ ſignificat laboꝛem in nocte: ⁊ ſignificat groſſitudinem mãei: ⁊ q̄ difficulter ſuſcipit digōnē etiaꝫ in getis febꝛibus ſignificat longitudinem. ℭ Qn̄ vrina mingitur ſubtilis ⁊ in groſſam conuertitur in febꝛe vehementis aduſtionis cuꝫ ſignis malis ſignificat inflāmationeꝫ in epate aut coꝛde: ⁊ clarificatio vꝛīe groſſe añ criſim ſignū non bonū. ℭ Vria groſſa turbulēta in qua non reſidet aliqḋ ⁊ nō clarificat̓ ſignificat ebulitionē hūoꝛis ꝓpter vehementiā caliditatis extranee ⁊ debilitatem innate digerentis quapꝛopter eſt mala. ℭ Vrina nigra in febꝛibus acutis niſi aliunde venerit vt ex renibus matrice ⁊ hꝰ. moꝛtalis ⁊ pauca ceteris ptibus deterioꝛ ſignificans maioꝛē humiditatis cōſumptionē: ⁊ quanto groſſioꝛ deterioꝛ. Et breuiter aquoſa perſeuerans fetida nigra groſſa mala. Rubea v̄o cum rubedine ſubtili cum ſignis malis: ſignificat moꝛtis velocitatem. Hic volo h̄ paucā ⁊ vt frequētius occurrētia tibi de ſignis ꝓnoſticis malis ſufficere ⁊ de ſignis bonis ſit breuiter dicā cum Aui. ſcḋa quarti de rememoꝛatione ſignoꝝ bonoꝝ.

f ℭ Signa bona ſunt tolerantia egritudinis: foꝛtitudo v̄tutis ſimilitudo foꝛme ei qn̄ ſanus erat. etiaꝫ ſi accidentia foꝛtia ſint bonitas pulſus ⁊ eius foꝛtitudo appitio ſignoꝝ digōnis bonitas criſis: ⁊ alleuiatio poſt eā. bonitas hanelitus facilitas tolerantie diſpōnū timoꝛe ſap̄ q̄ accidunt ei. leuitas poſt ſomnū bona. Et de ſignis bonis nālib⁹ eſt bonitas ſitus iacēdi ⁊ ſomnus nālis. Et ſcias q̄ ſigna bona cum ſalute v̄tutis ſalutē ſignificāt feſtinaꝫ: ⁊ cū debilitate ei⁹ ſignificant ſanitatē tardaꝫ. Ex ypo. noſtro habes de ꝓnoſticis. aphꝫ. 14. p̄me. Qui creſcunt: vnde hic nota q̄ deterioꝛ eſt febꝛis acuta in pueris q̄ꝫ in iuuenibus: ⁊ q: eſt pueris magis diſpꝛopoꝛtionata: cuꝫ ſint iuuenib⁹ humidioꝛes: ſenib⁹ aūt ꝓpter frigus ſue cōplexionis parū accidit fe. acuta: menſurat̓ auteꝫ caliditas p̄ter nām ad mēſuraꝫ caliditatis innate: ⁊ ideo q: ipſa pua eſt in q̄ll ⁊ quātotiō ⁊c. q̄ ſi accidat eis eſt nō ꝓp cōplexionē coꝝ: ſꝫ p accidēs: vt ex multiplicatione hūoꝝ acutoꝝ ex cauſa pꝛimitiua: ⁊ hꝰ. erūt itaq̧ eis diſpꝛopoꝛtionate: ⁊ in eis multū piculoſe: ⁊ vtplm̄ timent̓ ad malum propter debilitatē virtutis. ℭ Decimus tertie. Duodecim⁹ tertie: q̄dragēſimus ſcḋs quarte: q̄dragēſimuſoctau⁹ q̄rte: q̄dragēſim⁹ nonus q̄rte: qnquageſimus quarte. qn̄q̄geſim⁹: ſcḋs quarte: qnquageſimuſſext⁹ quarte. ſexageſimuſ q̄rtus: quarte: ſexageſimuſquintus quarte: ſexageſimuſſextus q̄rte: ſexageſimuſſeptimus quarte: vigeſimuſſextus ſexte: q̄geſimuſ q̄rt⁹ ſexte. Et hos habes ſup̄ oꝛdinate extenſos in ſcḋo cap̄ ⁊ tu ibi: hoꝝ verificationē nō ꝓſequoꝛ ꝓpnon ꝓlixare: ⁊ etiā q: non videt̓ noſtro pꝛopoſito neceſſariū: ſat eſt ſic eos poſitiue deſcripſiſſe: ⁊ tu eoꝛum verificationem ſuis queras locis ⁊ pꝛonoſticis: etiā recurre infra: de pꝛonoſticis in cauſone: vbi multa vtilia īuenies huic ꝓpoſito.

Canones licet regulariter operando debeamus pꝛimo incipere a remotione cauſe iuxta illud tertio tegni: oportet pꝛius vnāquāq̧ cauſam abſcindere: tamen propter vehementiam fe. aut accidens aliud foꝛte quādoq̧ peruertimus intentionem regularem: ⁊ intendimus: ⁊ aut ad accidens ipſum: aut ad febꝛem ipſam: ⁊ eſt ſententia Auerroys ſeptimo colliget. Cum itaq̧ febꝛes acute peracute ſint timoꝛoſe ⁊ vehementes: ideo pꝛioꝛ intentio eſt ad febꝛē in ipſis q̄ꝫ ad cauſam: cuius ꝯtrariuꝫ eſt in cronicis ſiue non acutis. Et ideo Auic. intēdens curā febꝛiū acutaꝝ cito ſe expediuit de intentionibus habendis ad cauſam: vn̄ pꝛo his remiſit nos ad eas intentiones que dicte ſunt de febꝛibus putridis in generali. Et extendit ſe multū ad intentiones habēdas in febꝛe acuta vt febꝛis eſt. b

ℭ Sit itaq̧ tibi p̄mus canon q̄ pꝛi⁹ attēdēdū eſt fe. acute q̄ꝫ cāe ei⁹ ⁊ maxime: qm̄ intentio ad febꝛē ⁊ ad cām vtplm̄ nō cōtrariantur: cū de mā ſm̄ plm̄ ſiat colerica vt dictum eſt.

ℭ Scḋs canon ꝯñs ad p̄m eſt oꝛdinatio diete ad ꝯtriuꝫ ipſius cāe: vn̄ oꝫ declinare ad fridū ⁊ hūidū magis ⁊ min⁹ ſꝫ fe. itēſionē maioꝛē. aut minoꝛē. in acutis min⁹ alijs pib⁹ q̄ꝫ in pacutis: ⁊ ſic ſuo mō de ꝑacutis: ⁊ ſm̄ oꝛdinē q̄ in oīb⁹ ꝓſeq̄r caplīs.

ℭ Incipiā ab aere: ⁊ ſucceſſiue ipam dietā manifeſtabo quo ad alias qnq̧ non nāles res: aer enī oꝫ declinare ad fridum ⁊ humidum ꝓpter qḋ ꝓhibenda ſunt omnia que ipſuꝫ calefaciunt aut apta ſunt calefacere: vt multitudo concurſus hominū ad infirmum ſuo hanelitu aerē īfirmi calefaciētiū. Itē pꝛopinquatio coꝝ ad ipm̄. Item ſtudenduꝫ ne locus ſit pmus ⁊ radijs ſol' expoſitus. Sint pietes domus magis de creta q̄ꝫ de cemēto: ⁊ magis de cemēto nō tn̄ nouiter facta q̄ꝫ de aſſeribus. Itē cōuenētioꝛ eſt terrena q̄ꝫ in ſolario. Cōuenit aūt ꝑmutationi ipſi⁹ renouatio cū aptiōe feneſtraꝝ de mane: ⁊ etiā in die ſpāliter a pte ſeptētrionali: ſed teneātur clauſe in die q̄ ſunt oꝛiētales meridionales ⁊ occidentales veꝝ circa veſpas poſſunt oꝛiētales aperiri p quas foꝛte ingrediet̓ boꝛeas. Itē remouet̓ cū flabellis cū appenſione linteaminū in camera: hinc inde dictoꝝ ⁊ cōmotoꝝ: ⁊ qdā circūcirca lectum ponunt linteamina aq̄ frigida madefacta ad aerē frigefaciendū. Quidā ingeniātur facere aquam currere tāq̄ꝫ puū fluuiū per camerā. Hi eteniꝫ ſunt nimis curioſi ⁊ ſumptuoſi. Cōiter ſit aeris frigefactio cum irroꝛatione freq̄nti aque modico aceti in camera fcā ſternēdo folia ſalicum matrū viol. vitis nenufa. roſ. iuſq. ſempui. ⁊ hoꝝ frigidoꝝ. Etiā dicta folia cum aq̄ veri frigoꝛis aſpergendo ⁊ renouando oī die ⁊ bis ⁊ ter: ſaltē in tpe magni eſtus: Itē quidā ponūt calatos plenos fructib⁹ frigidis in camera. Sed nota q̄ hoc eſt incitare infirmos ad eos comedendos. Aliqui ingeniant̓ facere cadere ab alto aquā in pelui: ⁊ ſic refrigerāt ⁊ ſomnuꝫ inducunt. Multi multa alia faciunt ſm̄ cōmoditatē rerū infridantiuꝫ: q̄s hn̄t in locis ſuis. Tu itaq̧ ex his eligere poteris q̄ſi infinitos modos: ⁊ tu conſidera.

ℭ Expedito de aere: venio ad cibū ⁊ potuꝫ: de quoꝝ exhibitione reſpectu ſue quantitatis hoꝛe ⁊ oꝛdinis dictū eſt ſupꝛa tertio caplo. ⁊ h̄ in febꝛibus acutis: ⁊ tu ibi. De qualitate aūt cibi dicēdum q̄ dn̄t eſſe frigidi ⁊ hūidi lenitiui: ⁊ etiā dari poſſunt fridi ad ſiccū declinātes: vt ſuccus granatoꝛum acetoſoꝝ berberis agreſte. conueniunt itaq̧ fructus negati ſupꝛa ante ſeptimū in putridis: qm̄ tunc maioꝛ erat intentio ad cām: ſed hic ad febꝛē vt cucurbita melon indus dulcis ⁊ ſuccus eius. ⁊ dixit. Auic. lactuca cum aceto eſt vltima ⁊ conueniēs in remittēdo caloꝛē febꝛiū acutarū carnes ⁊ piſces conueniūt vt ſupꝛa tertio caplo: ⁊ q̄ diuerſis ꝑparā

tur modis scd̃m ptie diuersitatē:vñ oñt in casu preparari cũ rebus fridis acetosis agrestosis ⁊ hɔ̃.faciẽdo sapores gelatinas:⁊ hɔ̃ q̃ ois habeat intentionẽ infridãdi leniẽdi siue hũectandi:ẽt de potu dictũ est 3ᵒcaᵒ:⁊ caplõ p̃cedẽti: ⁊ tu ibi. ¶ De motu ⁊ qete dicẽdũ. Quies infridat ⁊ motus est calefacere:vez si posset ãbulare ꝯueniret mot⁹ suauissimus fact⁹ in aere fri igefactor:q: sic magis infrigidarent ⁊ est problema aristo.cõsidera. ¶ Sõnus ẽt hũectat ⁊ vigilia exiccat:sz nõ dz esse mult⁹ ⁊ m̃l'ti ꝓfundus:q̃uis raro accidat: qm̃ vt pl'm dormire nõ possunt: ⁊ iõ ptisana cũ semine papaueris ⁊c̃. vt docet circa p̃ncipiũ p̃cedẽtis capli: est ꝯueniẽs valde: ⁊ tu ibi. nõ sit strat⁹ de plumis calefaciẽtibus : sed sit matarac⁹ de stupa: sicut fit in alemania aut de coto:sed melius de stupa. Itẽ si fortis extẽdat culcitrã sup paleas: ⁊ desup extẽdat lintheamina nouiter lota cũ aq̃ ⁊ noncũ lixiuio: nec se aliter coopiat: ⁊ ipa oi die mutet si potẽs ẽ:h tñ opz tua prudẽtia moderari:q: aliquando opoztebit in aliqbus supponere culcitrã leuẽ ⁊ hɔ̃. qdã ordinant stratuz de corio aere plenum: vt in alemania multi sternũt folia ⁊ res odoriferas sup lectũ:nõnulli aliter opant̃ f̃m diuersa eoruz ingenia. ¶ De inanitione aũt ⁊ repletione:inanitio cõpetit:de q̃ dicet̃ in seq̃ntibus canonib⁹. repletio nocet nisi repletio potus fridi:nã medicus in eis non dz esse prodigus in potãdo ⁊ replẽdo egruz potu frido ⁊ extinctiuo conueniẽti de quo in suo canone. Qz corpus sub inanitione cõtinet̃ dicẽduz q̃

A ab eo oi no abstineat:nã ⁊ si infrigidat : nimium debilitat. Accidentia animi fugiat q̃ ipm apta sunt inflãmare : vt ira cõtumelia imoderatũ gaudium:⁊ que sunt apta debilitare multũ:vt fortis tristicia ⁊ hɔ̃. ⁊ ideo his moderetur.

¶ Tertius canon lenitio ventris:vñ statiz cũ occurris ifirmo fac sibi clistere lenitiuũ ad vtilitates dictas:in p̃cedẽti capitulo ẽt:vt intestina preparẽtur solutioni fiẽde in crastinum per solutiuũ. itẽ maxime cõferret qñ etas ꝓhiberet:aut aliqd aliud ad accipiẽdũ farmacum:vñ in tali casu opoztebit te cũ iteratiõe clisterioꝝ supplere locũ farmaci. Clistere ad hoc erit factũ ex succis herbaꝝ infrigidãtiũ iã dictarum: vt ex succo cucumeris cucurbite melonis indi portulace semperuiue:aut ex decoctiõe foliorũ eius a n folloꝝ lactuce endiuie blitis ⁊ aliarũ taliũ cũ oleo ro.aut viol'.cum modico salis addẽdo cãphorã:aut aliqd tale infrigidans. ℞. matrum viol'. malue bl tis añ. ℳ. j. ⁊ si vis fortificare. addas nenufaris. ℳ. ſ. ⁊ si forti⁹ corticũ mãdragore. 4ᵐ. ℳ. j. bulliãt ad ꝯsumptionẽ tertie ptis fiat deinde exp̃ssio: de q̃ colatura. ℞. lib. j. ℥. ii. camphore. ℨ. ſ. sandalorum. ℥. ij. olei violis. aut ros. ℥. iij. sal'. ʒ. ii. ⁊ tu his addas: aut ab his minuas vt videbitur tibi necessarium tuo proposito.

¶ Quart⁹. euõnã cũ in his febrib⁹ acutis ⁊ p maxie in ppacutis ⁊ i pacutĩ mã sit furiosa: vl' sicut furiosa:non dz expectari digestimo statt dz euãri cũ farmaco eradicante. Et hic aduerte q̃ multi student exhibere in his medicinas hũdiẽtas multũ timẽtes q̃ laboriose exoluunt:vt sunt scamonea ⁊ scamoneate turbit agaricus ⁊ hɔ̃. ⁊ dãt in h̃ casu infusionẽ reubarbari cũ decoctione tamaridoꝝ. ℥. j. prunoꝝ. ℥. ſ. decoquãtur leui decoctione: deiñ ponant̃ in pecia: ⁊ bñ fricent̃ ⁊ fortiter exp̃mant̃: de qua exp̃ssione. ℞. ℥. iij. reubarbari. ʒ. iij. spice gra. iiij. ⁊ q: m̃l'ti abhorrẽt spicã: loco eius ponũt squinãtũ. ponat̃ reubarbaꝝ ⁊ spica siue squinantuz in dicta decoctiõe ⁊ dimittat̃ stare p sex vel octo horas: deinde colet̃ ⁊ fortis fiat ductio ⁊ exp̃ssio. mane aurora detur cũ canonib⁹ qb⁹ farmaca exhibent̃. Uerũ q: he medicine faciliter educũt: ⁊ nõ vident̃ multũ a remotis trahere ⁊ leues faciũt operatiões: iõ existimo q̃ scamoneate non sunt tantũ verẽde: neq̃ alie laboriose soluentes: maxie qñ sunt optime ꝯsolate: sicut electuariũ de succo ros. descriptiõe mesue. imo ẽt illud nicol. q̃uis nõ sit ita cõsolatũ: vñ cũ manna aut cassia dari poterit: vt vbi gr̃a. ℞. manne vl' cassie. ℥. ſ. elec. de succo ros. descr. mes. ʒ. iij. vel nicol. ʒ. ij. ſ. vl' augeas dosim cassie: ⁊ minue electuarij: ⁊ certe tales plus p̃ficere vidim⁹ his qui leuib⁹ vsi sunt vt infra de pestilẽtie: ⁊ de euãtiuis colere habes ad plenum simplicia ⁊ cõposita supra q̃rto cap: tu tñ cõsidera tenorẽ v̾tutis ⁊ cõplexionẽ habitudinẽ ⁊ hɔ̃: patiẽtis: q: aliqs poterit tolerare ⁊c̃. ⁊ aliquis nõ: q: multi timidi inueniũtur. ¶ De euacuatiõe p flobotomiam facta iã dcm̃ est: q̃ raro ꝯuenit in his: nisi sit mixtio sanguinis cũ hũore peccãte: aut sãguis ip̃e peccãs: q̃ si conuenieñt post lenitionẽ vẽtris ipam fac: deĩde da solutiuum: flobotomia eni corp⁹ iustissime refrigerat : sed hic considera quam bene operantur illi qui in eadẽ die faciũt flobotomiã ⁊ farmaciã exhibẽt: vt cõmuniter a multis obseruatur in febribus pestilentialibus: de quo infra de eis: sed certe multum prosternitur virtus: ⁊ multũ addunt in debilitatem.

¶ Quint⁹ est digõ: ⁊ hic attẽde q̃ dicta in p̃cedenti caplõ de exhibitione aq̃ ordei añ digestiuũ: nã vt dicebat̃ debemus recurrere p ꝯplemẽto hoꝝ canonũ ad ea q̃ dicta sunt in canonibus generalib⁹ febriũ putridarũ: que aut sint digestiua hic cõueniẽtia habes supra capᵒ ⁊ simplicia ⁊ cõposita: ⁊ tu cõpone. nam ⁊ de his infra etiaz de causone de tertiana ⁊c̃. Ponitur aũt hic ne vacuus recedas digestiuũ extinctiuuz. ℞. oxiçacar. ℥. iiij. succi arãcioꝝ. ℥. iij. seminũ coium frigidorũ maioꝝ mundatoꝝ. ℥. ij. seminuz endi. lactuce añ. ʒ. ij. aq̃rũ endi. ℥. vj. acetose. ℥. iiij. nenuf. ℥. iij. violaꝝ ros. añ. ℥. ij. pistãda pistẽtur: deiñ ois misce ⁊ leuiter ebuliãt: deinde aromatiçent̃ cũ pauco sandaloꝝ rubeoꝝ ⁊ coraloꝝ ana. ⁊ ois sic ad colatoriuz ponant̃: quo digestiuo vti oz ac poterit febriẽs vsq̃ ad statũ inclusiue dando de eo. ℥. ſ. in aurora cõdinate: ⁊ frigidũ tẽporibus calidis: ⁊ calidũ tpĩbus frigidis ⁊ intra diẽ ⁊ noctez pluries ac abunde vt voluerit.

¶ Sext⁹ est alteratio ac confortatio cordis ac epatis cum alteratiuis frigidis appropriatis: de qbus q̃rto caplõ: ⁊ communiter vtimur manu xp̃i plato sandalizato. Itẽ ꝯfectione facta ex gemmis electuarij de gẽmis siue spẽbus cũ sandal' ⁊ aq̃ ros. ⁊ cicoree ⁊ acetosella q̃ durante tpe exhibitionis digestiui: qd̃ fortasse erit quq̃ diebus vel circa exhibe confectionem istam vel sibi silẽm vt triasandaloꝝ: ⁊ hɔ̃.

¶ Septim⁹ post cõplemẽtũ digestiuoꝝ reuertere ad solutiuũ: de q̃ sup: addẽdo vel variando cũ pillu. aureis aut alio solutiuo: de q̃ q̃rto capᵒ. erit itaq̃ 7⁹. canon reiterata euãtio. Et nota h̃ q̃ digõ ⁊ euatio debẽt reiterari vsq̃ ad complemẽtũ cure: sz inter vnã ⁊ aliã debet iterponi spatiũ dieꝝ duoꝝ q̃tuor ⁊ hmõi. vt tue videbit̃ prudẽtie: ⁊ interi nõ desistẽ ab alteratiuis cũ trocisciis liq̃ribus: ⁊ alijs vt videbit̃. B

¶ Octau⁹ est epatis infridatio cũ his q̃ ad extra applicãt̃ q̃ canon cõpleri hz p ea q̃ ponunt̃. 14. tertij de mala cõplexione epatis cal'a: vñ ad p̃fecte eũ cõplẽdum opz h̃ illa adducere: qd̃ eẽt valde lõgũ: nec hoc tẽtãdũ loco. sat erit tibi: si pro vbi gr̃a aliq̃ descripsero. ¶ Epithima. ℞. aq̃ endiuie. ℥. v. aq̃ rosa. ℥. ij. sandaloꝝ rubeoruz. ʒ. ii. spodij. ʒ. j. aceti. ʒ. ij. ⁊ pecia linea fiat epithima: ⁊ sit tepidũ in estate ⁊ plus q̃z tepidũ in tpe frido. Qz si volueris eũ fortificare addas aquaz nenufaris solatri ⁊ modicuz cãphore. ¶ Cõsil'r si volueris vnguẽtũ facere infridãs. ℞. olei rosati nenuphar ini añ. ℥. j. sandaloꝝ rubeoꝝ. ʒ. j. spodij. ʒ. ſ. cere modicũ. Qz si cupis magis infridare laua. deinde dictaz vnctionẽ cũ aq̃ endiuie aut succo ei⁹. ¶ Itẽ q: infridando renes: ẽt epar ifridat̃: ⁊ hoc maxime vbi sit inuenis renũ cal'oꝝ fac vnctionẽ ẽt renibus aut epithima ex his: vl' sic. ℞. olei rosa. ⁊ sit factum ex onfancino. vnc. vij. cere alb. vnc. j. ſ. aceti alb. vnc. j. rasure eboris. ʒ. i. sãdaloꝝ rubeoꝝ. ʒ. i. misce ⁊ fac vnguentuz: ⁊ si vis ifridare ampli⁹ laua ipz cũ aq̃ solatri nẽnfaris: vt supra vel addas cãphore. ℈. i. itẽ cum aq̃ veri frigoris pluries epithima fit ex aq̃ ros. nenufaris succo solatri. sandalis. rasure eboris. ⁊c. cũ ib⁹ fridis maiorib⁹ ⁊ hɔ̃. ⁊ h̃ aduerte. Auicen. inq̃t. ⁊ ẽbrocare epar cũ ifridãtib⁹ est res maxima ⁊ magis iuuãs nã cũ equat̃ ẽ i eo maior po rectificatiõis caliditatis

febrilis eo ꝙ in epate ⁊ circa ipm maxime multiplicat̃ cole-
ra q̃ eſt mã cãꝫ: ⁊ fortaſſe rectificat aquã: q꞉ ei⁹ ifridatio p̃-
uenit ad venas in qb⁹ acutaꝝ febriũ mãe ↄtinetur: vñ ⁊ hc
epithima cordis rectificat pulſãt: q꞉ eius ifridatio puenit ad
arterias. De applicatiõe autẽ epithimatũ ⁊ boꝝ epati cor-
di vel capiti dicet̃ in fine ponendo de hoc canonẽ.

¶ Nonus eſt caliditatis cordis remiſſio: ſit aũt ↄſil'r epithima-
tib⁹ ſaculis ⁊ vnctionib⁹. itẽ aeris attractiõe ex rebus fridis
⁊ alijs igenijs vidẽdis vndecim tertio de cura male cõplexio-
nis calide cordis. ¶ Epithima. ℞. aq̃ ro. ℥. iij. aque acetoſe
bugloſe. añ. vnc. ij. aq̃ nenu. vnc. i. ſ. ſãdaloꝝ ru. coꝝ. ʒ. ij. co-
raloꝝ. ʒ. j. ſ. cãpho. g. iiij. croci g. ij. ace. alb. vnc. miſce ⁊ cuꝫ
pãno lineo fac epithima. ¶ Sacul⁹ ad idẽ. ℞. ſãdaloꝝ ru. ʒ.
ij. ſ. lãbruſce coraloꝝ añ. i. folioꝝ ro. ʒ. ij. ſ. coriãdroꝝ. ʒ. j. cã-
phor. gran. ij. acedule ſicce. ʒ. ij. ſ. marga. ʒ. ſ. cãpho. ⁊ mar- B
garite p ſe terãtur: ⁊ fiat ſaccul⁹ cũ ſindone de grana ⁊ tepi-
dus cordi applicet̃. ¶ Ex eiſdẽ reb⁹ cũ oleis fridis vt vio.
roſ. nenu. ⁊ h⁹. cum cera alba ⁊ modico aceti fieri põt vn-
guẽtũ refrigerãs: ſꝫ nõ eſt in vſu: ⁊ de ipſo in canonibus ſe-
quẽtibus aliqd. ¶ Itẽ attrahẽdo aerẽ ſtãdo ſuper aquã fri-
gidam ⁊ tenẽdo añ os res frigidas: vt niuem glaciem folio
roſ. recentia fructus frigidos ⁊ huiuſmodi.

¶ Decim⁹ eſt ↄtẽpatio caliditatis cerebri. ppea qm̃ ipm hꝫ cor-
dis caliditatẽ ↄtẽperare: cuius cordis q̃rit̃ pncipal'r caliditatis
remiſſio. Cõtẽperat̃ aũt cũ linimẽtis vnctionib⁹ emplaſtri
embroc. ſacculis odoramentis ⁊ huius. ¶ I initio leuis
vſual. ℞. olei. roſ. vnc. ij. aq̃ lactuce ⁊ l' ſucci ei⁹. aq̃ roſ. ace-
ti albi. añ. vnc. ſ. cõcute ⁊ adinuicẽ bñ miſce ⁊ iſunde pecias
tãte quãtitatis vt occupet ſpatiũ frõtis ⁊ timpoꝝ. Q꞉ ſi cu-
pis forti⁹ addas cãphorã emulſionẽ ſeminum papaueris al-
bi. ſuccũ iuſquiami: ⁊ hmõi. ⁊ ſi fortius adde aliqd opij: vñ
cõpona debile forte ⁊ fortius ſm imminentẽ neceſſitatem.

¶ Unctionẽ facere poteris ex eiſdẽ reb⁹ cũ oleis roſ. violis.
nenufarino. ⁊ hmõi. cum aceto modico ⁊ cera alba. vt. ℞.
olei roſ. vnc. j. ſ. vio. vnc. j. nenufa. vnc. ſ. ſucci ſẽpuiue. vnc.
ſ. cere albe qõ ſufficit. ace. vnc. ſ. iniungat̃ frons ⁊ timpora.
¶ Apud autem nos fit epithima ex aqua ſolatri aut ſucco
eius cuꝫ aqua roſa. ⁊ albumine oui cum pauco aceti.

¶ Itẽ multũ refrigerat cerebrũ crebra madefactio pulparũ
auriũ infirmoꝝ cũ aq̃ frida: ⁊ tu expire in eſtate tpe magnũ
cauma tis ⁊ eſt ſecuri⁹ remediũ. ¶ Itẽ epithima teſticuloꝝ
eſt ex eis q̃ in toto friditatẽ ſubito iducũt: vñ vidi ifirmum
ita calefactuꝫ: q nullo mõ potuit infridari. Epithima ad hoc.
℞. aq̃ roſ. vnc. ij. vio. vnc. i. nenu. vnc. ſ. ſãdal. ru. coral. ru.
añ. ʒ. i. cõcute ⁊ miſce: ⁊ cũ petia applica totiẽs: q̃tiẽs vide-
bit̃ ſꝫ diſpõnẽ caloris ⁊ ṽtutis ↄſẽtiẽtis. ¶ Undecim⁹ canõe
ꝙ cũ videt̃ declinat̃ mã ad aliq̃uẽ locũ p quẽ euacuare poteris:
vt vbi gr̃a rubedinẽ intẽſã in facie ⁊ naſo: tunc vt dictũ eſt
ẽt in canone ſiti in p̃cedẽti caplo tẽto p illã euacuare: vt p fluxũ
ſanguinis nariũ tẽtãdo cuꝫ ipoſitione digiti auricularis: aut
ipoſitiõe pẽtafilon: aut ſetaꝝ porci: ⁊ hmõi q̃ ſanguinẽ bñt
puocare. ¶ Et nũq̃ꝫ venies ad h particularia: q꞉. i. ad epi-
thimata vnctiões ⁊ hmõi. pua noto hos ſeq̃ntes canones.

¶ Prim⁹. ꝙ ſtãte plenitudine corpis p mltitudinẽ mãe ⁊ nõ
pmiſſa coꝝ minoratiõe nõ debẽt extrinſecus talia frigida vt
epithimata ⁊ vnctiones ⁊ hmõi. ipſis mẽbris appropinq̃ri.
⁊ cã: q꞉ ↄſtringẽdo poros retinẽt vapores interius: q ſunt
cã maioris iflãmatiõis: ⁊ repellẽdo mãm ad interiora pñt
facere eã fluere ad pncipalia: ⁊ eſt canon regularis. Accidit
tñ q̃nq꞉ vt ad opandũ ↄ canonẽ cogamur: pp vehemẽtẽ ne-
ceſſitatẽ extinguẽdi iflãmationẽ fortẽ: quã non põt eger pa-
ti: ⁊ maxime qñ p iteri⁹ exhibita illã extiguere nõ poſſum⁹:
aut pp iobediẽtiã infirmi: aut q꞉ ſtomacus ea nõ toleraret:
ſic de alijs: ex qb⁹ accipe aliũ canonẽ ꝙ alijs parib⁹ ſecuri⁹
p interius exhibita hoꝝ remoueret̃ inflãmatio q̃ꝫ p exteri⁹
applicata: ⁊ maxĩe in pn°. ¶ Scds canon pncipalis. ꝙ vbi
mã fuerit p minoratiões factas pacificata: ſecure h pote-
ris adminiſtrare extrinſeca remedia: patet: qm̃ in eoꝝ admi-
niſtratiõe nõ erit timor dictus ⁊ inde ſequitur caliditatis queſi-
ta remiſſio. ¶ Terti⁹ canon. ꝙ hmõi ifridãtia int⁹ aut extra
applicata timẽda ſunt ⁊ ſpãliter quantum ad coꝝ frequen-
tẽ vſum in corpib⁹ extenuatis: ⁊ ṽtute iã debilitata: pꝫ. q꞉ ti-
met̃ coꝝ forti percuſſiõe in mẽbris caliditatis inate extinctio.
¶ Quart⁹ ⁊ maxĩe cerebrũ reſpiciẽs. ꝙ ſtãte in capite no-
tabili caliditate cũ leuitate eius ac inſtantia vigiliarum abſq꞉
fluxu catarri tuſſi ac ei⁹ forti tẽſione talia cõueniũt infridan-
tia ex epithimatib⁹ ⁊ embrocis dicta. ¶ Ex q̃ infert̃ quin- C
tus: ꝙ vbi fuerit catarrus grauitas capitis repletio: ⁊ h⁹. p-
ↄ̃rium dictis ante debitam euacuationẽ: nullo mõ ea dcã cõfe-
rẽt infridãtia: pꝫ. qm̃ vt dictum eſt in rõne pmi canonis ta-
lia ↄſtringũt poros: ⁊ q꞉ iac multuꝫ in poris iuiſcat̃ ⁊ forti-
ter illos opilat: vñ ſic eſt cã retinendi vapores: ⁊ ſic poterit
eſſe cã apoſtematis cerebri. Iõ maxime vitupat Aui. emul-
ſionẽ lactis ſup caput: ⁊ ex iſto loco accipit̃ ꝙ vnguenta ⁊
emplaſtra ſunt pp hãc cãꝫ multũ ſuſpecta. ¶ Sext⁹ ꝙ vbi
tibi videt̃ neceſſariũ remittere caliditatẽ cerebri ſtante pleni-
tudine catarro ⁊c̃. coacte opando: ſecurius eſt pcedere cuꝫ
apiriuis poroꝝ ⁊ reſoluẽtib⁹ vapores ad extra: vt cũ incli-
natione capitis per vapores aq̃ dulcis ſua actuali caliditate
apientis ⁊ reſoluẽtis: ⁊ ſua potẽtiali friditate frigefacientis:
⁊ ſi videt̃ fac decoctionẽ reꝝ reſoluẽtiũ cũ ea: vt camomil-
le ⁊ huiuſmodi. ¶ Septimus ꝙ ſtãte repletione capitis d
mã ſubtili ⁊ colerica ⁊ vapoꝝ colericoꝝ poterũt h frigida E
adminiſtrari: qm̃ cõferret ingroſſando mãm: ⁊ repletio ta-
lis cognoſcit̃ ex ſiccitate nariũ inſtãtia vigiliarum: ⁊ huiuſ-
modi ſigna de mala complexione cal'e cerebri ⁊ tu. ibi.
¶ Octau⁹ ꝙ vbi fuerit ſõnus pfundus aut multus ac fue-
rit fluxus humiditatũ de ptibus ſupioribus: tũc cauenda ſunt
iſta infridãtia: ⁊ trahẽde ſunt humiditates ad inferiora. Ca-
nõ ex ſe: ⁊ ex dictis not⁹. ¶ Non⁹ ſtãte ſudore forti ac bona
reſolutionis mãe q̃ eſt añ ſudorẽ regulariter operando nõ
ſunt h frida epithimata applicanda: pꝫ. qm̃ eſt cã vt ſupra
retentionis mãe ⁊ plõgationis febris. Et dictũ eſt regulari-
ter qm̃ coacte aliqñ ſtãte plenitudine neceſſarium eſt illos
vt etiã ſtãte ſudore: ⁊ hoc accidit qñ caliditas febrilis fuerit
ita vehemẽs ꝙ timeret̃ ex ea ariditas corpis ac mors: nam
tũc melius eſt febrẽ plõgat: vñ Auicẽ. q̃ñq꞉ lõgitudo egri- D
tudinis ſaluior eſt q̃ꝫ ipſius acuitas. Ex quo infertur ꝙ in
pn° paroxiſmoꝝ ſtãte rigore non debẽt talia approximari: ⁊
ſcito ꝙ non eſt facta mentio de infrigidantibus ad intra ex-
hibitis. Nã iſta reſeruaui ad canonẽ ſequentẽ principalem
⁊ vltimũ: qui eſt inter primos ⁊ principales. 12. ⁊ eſt corre-
ctio accidẽtium: de ſiti. laudatur ſumme ſyru. de papauere
ab Aui. ⁊ potus eius qualitercunq꞉ ⁊ cum aqua frigida vt
Gentilis in lep viola. ⁊ alia ſiba. Iteꝫ añ eius poſitionẽ ſcito
ꝙ ego appoſui infridãtia cordis Aui. ea non ſcripſerit.

¶ Uñ ↄtẽtio eſt inter medicos an in febribus putridis cõ- E
perant cordi epithimata: ſacculi. ⁊ hmõi. ⁊ maxime a prin-
cipio: ⁊ vĩ ꝙ ſic: qm̃ inflammatio pncipal'r eſt in corde: que
videt̃ cito ⁊ habiliter p ipſa remoueri poſſe. In contrarius
cõmunis modus practicandi. ¶ Dicẽduꝫ ꝙ in pn° ſtante in
eo plenitudine: ⁊ in pulmone: ⁊ coartatione hanelitus re-
gulariter operando nõ competunt neq꞉ cordi neq꞉ epati vt
dictum eſt: quoniam prohibent materiam ab euaporatio-
ne: ⁊ egritudinem prolongant: coacte tamen vt in nono ca-
none imediate precedenti poterunt ac debent approxima-
ri: ⁊ ſic patet quid dicendum ad rationes: ⁊ eſt ſolutio com-
munis doctoruꝫ: in febribus aũt peſtiferis incenſiuis ⁊ h⁹.
medici inordinate ordinant epithimata: que vt credo nũq̃ꝫ
frigida applicari debent: ſed calida aut tepida: nam eorum
frigiditate actuali poros claudunt ⁊ fortaſſe per antiſpa-
ſiſtaſim adaugent caliditatem ⁊ ſed de his magis in de
febre peſtilenciali infra. Et certe ſeuloꝝum operatio ap-
plicatorum cum moderata caliditate: actuali ſcilicet eſt

miſbi viſa ſume vtilis:q̄uis epithimata videant̄ tpe magni caumatis plus ɔferre:⁊ tu cōſidera. ¶ Decimus in ordine eoꝝ q̄ ptinēt ad adminiſtrationē pticularē:eſt q̄ cū in talibus febꝛibus mēe ſint acute aut pperacute:⁊ ſint apte ſui acuitie inducere iteſtinoꝝ raſurā debes attēdere ne euacuādo aut aliter operādo eoꝝ ſequat̄ excoꝛiatio:nā ſic virtus multū debilitaret̄. Itē nā terreret̄ in emiſſione ſupfluitatū ſicut accidit in his q̄ hnt vlcera virge:⁊ retinent illas pp timorē futuri doloꝛis:⁊ tādē facta aggregatiōe multa a qua virtus multū lederet̄ nō potēs amplius ſuſtinere emitteret cum magno ⁊ longo doloꝛe:in quo multum debilitaretur. ¶ Itē aduerte q̄ vt ſupra dcm̄ eſt canones poſiti de euacuatione abſolute ſeruādi ſunt in acutis nō abſolutis maxieq̄ terminari conſueuerunt ad.20.⁊ in pacutis pperacutis ⁊c. Cōpleri tn̄ hnt diuerſis inſtrīs nō ſm ſpēm:ſed ſola intēcione ⁊ remiſſione differētibus. Nā itēſe frida ēbi gſa debent̄ acutis. Intēſioꝛa pacutis ⁊ maxime itēſa pperacutis:⁊ ideo de ipſis vnum feci capl̄m:pp quod bene conſidera.

¶ Canon duodecimus. ex pncipalibus ē accidēū correctio q̄ i numero ab Aui. ponūt̄.xxv.diſtinguēdo īter rigorē horripilationem ⁊ frigus:q̄ tn̄ Aui. ſub vna collocauit rubrica.⁊ qꝛ vt ipſe Aui. hoꝝ accn̄tiū cōplemētum ⁊ cura pfecte hiberi nō poſſet niſi adduceremus q̄ ſcripta ſunt de eis in tertio ſup huis rubricis:quā rē ſi faceremus eēt opus nīm nimiū plixare:hinc de his ſatis ſuccincte pertranſibo adducēdo que in eoꝝ remotione efficacioꝛa reputaui.

A ¶ De rigoꝛe hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe. Rubrica.ij.

Contra rigorē hoꝛripilationem ⁊ frigus:q̄m alibi nō ſic diffuſe de ipſis pertractat̄:hinc de eis ſermonē hoc in loco amplificabo:⁊ ſcito q̄ auctoꝛes nr̄i cōſueuerunt q̄nq̄ vt his terminis vt ſinonimis ſepe accipientes vnū p alio:vn̄ q̄rto aphoꝛ. qbus quotidie rigores ſunt. accipit̄ ibi rigoꝛ indifferēter p oi tali ſiue poſitiue ſit frigus hoꝛripilationis aut verus rigoꝛ. Itē in libro de tremoꝛe ⁊ rigoꝛe dixit Gal̄. rigoꝛ ē foꝛtis friditas:ita q̄ ſepe inueniunt̄ iſti modi dicēdi auctoꝝ:⁊ opꝫ exponere vnum p alio. ¶ Sed omittēs:h̄ qꝛ pratico nō ſunt vtilia venio ad eoꝝ declarationes veras:⁊ magis ɔſuetas:dicēdo p̄ cū Aui. q̄ hoꝛripilatio eſt diſpōſi q̄ ſentit coꝛpus friditatē ſupficialem ineq̄liter

B

ſup mēbꝛa cutanea ambulātē ſiue currētē cū pūctione i cis ⁊ in lacertis ⁊ maxime q̄ ſunt ſub cute ſcd̄ quā ſequitur motus paruus ſimilis circa ptes cutis factus cuius cā eſt vapoꝛ malus.aut acutus ſiue moꝛdicans ineq̄liter ſup illa mēbꝛa ſpſus vn̄ accidit ineq̄litas fuge caloꝛis ad iterioꝛa:⁊ ſō ſentit̄ friditas non eq̄liter p oīa mēbꝛa ſparſa:⁊ dī ſubito:q̄m qn̄ venit paulatine nō cauſat hoꝛripilationē neq̄ rigoꝛē vt pꝫ in icteritia:⁊ ſnia. Gal̄. qnto de accn̄ti. Sentitur frigiditas priuatiue:ſicut ⁊ ēt poſitiue:q̄m tallo vapoꝛ a mā eleuat̄ frid:⁊ eſtimādū eſt q̄ quādo tallo materia mouet̄ de ɔfundo ſiue de venis ſiue de loco extra venas ad exterioꝛa:ipſa facit ēt ſenſationē in mēbꝛis interioꝛib⁹:q̄b⁹ obuiat vt in muſculis ⁊ alijs:ſed illa ē debilis ⁊ pue moꝛe:vn̄ Gal̄. in lib. de tremoꝛe:hoꝛripilatio eſt accn̄s ſoli cuti:⁊ dī hoꝛripilatio:qꝛ piloꝝ erectio. erigunt̄ aūt pp ɔ̄ctionem cutis:vn̄ ɔſtringit̄ radix piloꝝ:⁊ ſic eoꝝ ſit erectio:⁊ cauſe hoꝛripilationis ſunt eedē q̄ rigoꝛis:de qbus ſtatim:differūt tn̄ abinuicē rōne debilitatis ⁊ foꝛtitudinis eoꝝ:ſed loq̄ndo de hoꝛripilatione h̄ ipſius cā factiua dꝫ aſſignari mā calā acuta:

C

qd̄ ſic in alijs nō ɔtingit febꝛibus maxime fridis. ¶ Rigoꝛ eſt motus ɔcuſſiuus mēbꝛoꝝ cū tremoꝛe ⁊ friditate factus ex delatiōe mēe ſup muſculos itriſecos ⁊ cutaneos cauſat⁹ q̄ qdē mā q̄nq̄ eſt calā:vt in tertiana:q̄nq̄ frida:vt in q̄rtana:⁊ maioꝛ eſt:qꝛ extēſio in q̄rtana q̄ꝫ in tertiana.⁊ Gal̄. de rigoꝛe dicit q̄ rigoꝛ ē friditas cū ne doloꝛē cū motu inuoluntario ⁊ ineq̄li concuſſiōe totius coꝛpoꝛis faciēs ipſum cōtremiſcere:⁊ vt dcm̄ ē:hui⁹ rigoꝛis i fe. ſ. acuta cā eſt mā calā.

¶ Cauſas aūt q̄tuoꝛ vi aſſignare Aui. Prima eſt pmitiua vt aer fridus aq̄ frida aq̄ calida.⁊ hmōi. ſubito coꝛpi occurrētia. Scōa eſt ɔiūcta vt mā ipſa:aut vapoꝛ calidus aut frigidus moꝛdicatiuus aut nō ſup mēbꝛa ſenſibilia ſubito ſparſus. Tertia ⁊ eſt ſicut priuatiua reuocatio caliditatis ad intra ex nocumento pcepto. Quarta eſt debilitas virtutis vt accidit his q̄ moꝛiunt̄:vn̄ q̄nq̄ oppſſa pp ſui debilitatē ipſam

D

mām ſic opprimētē ad mēbꝛa expellit ſenſibilia:itē vident⁹ in occapitandis aliq̄n ſupuenire rigoꝛē ex conſimili cā.⁊ tu cōſidera. Mēe aūt clauſe ad intra venas nō faciūt rigoꝛem:qꝛ ſtāt quiete:⁊ ſi mouent̄ ſunt illi motui aſſuete:neq̄ ſubito mouentur. Item tertio qꝛ vene ſunt pauci ſenſus. ¶ Frigus vero vt ɔ̄ diſtinguit̄ ab eſt cū hō pcipit in extremis ſuis manibus. ſ.⁊ pedibus ⁊ lacertis doꝛſi:qꝛ. ſ. in pte eoꝝ gibboſa que eſt magis carnoſa:ſic doꝛſum lacerti dicta:i frigus

E

purū:qꝛ. ſ. abſq̄ pūctione ⁊ aliquo malo motu:vn̄ Gilbertus. frigus in ſpina:⁊ lacertis doꝛſi maxime ſentit̄:q̄m plus de mā cauſante ipſum expellit̄ ad poſterioꝛa q̄ꝫ ad interioꝛa ⁊ facilitat̄ īpreſſio friditatis in poſterioꝛibus:pp frigiditatem nuce ac neruoꝝ ab ea oꝛtoꝝ:appareret aūt in cōtinuis flegmaticis frigus ipſum purū.de quo ⁊ de alijs duobus dicet̄ ad plenum infra capitulis de cura ipſarū febꝛiū pticulari:pp qd̄ volo tibi pro nunc de ipſis hec pauca ſufficere.

¶ Ad curā eoꝝ triū accidētū redeo:⁊ primo dicat̄ de rigoꝛe:⁊ pꝛimo ſcito q̄ licet ſermo noſter deberet eſſe de rigoꝛe in febꝛibus acutis cātū:nihilominus qꝛ alibi ſaltē ab Auicē. nō ſic hr̄ eius cura gn̄alis hinc extendā me ad ipſum vt in acutis ⁊ alijs accidit moꝛbis. ¶ Canones. ¶ Primus. q̄n rigoꝛ nō eſt foꝛtis:⁊ a virtute hn̄ ſanabilis:nō dꝫ a medico p notabiles medicinas remoueri:ſed ei ſufficere debent

F

coopertura melioꝛ leuis calefactio extremoꝝ lūboꝝ ſpine:⁊ hic eſt cōis modus quem ſeruant medici in eius debilis cura applicando pannos calidos lateres calefactos:⁊ alia hmōi.de quibus infra. ¶ Secundus canon q̄ ſtāte rigoꝛe cretico. qꝛ. ſ. aīi criſim ſcō nō dꝫ ɔ̄tria applicari:niſi ex eo virtus multum proſterneretur:aut aliq̄d aliud foꝛte ⁊ maluꝫ accidens inde ſequeretur. Et cauſa canonis eſt:qꝛ. oīs talis cito recedit:⁊ ei ſuccedit ſudoꝛ aut fluxus vētris aut aliq̄d tale:q̄ ſi cogimur ad eū remouenduꝫ:tunc triplex inſurgit intentio. Prima diuerſio:qꝛ prohibitio delationis humoꝝ ad membꝛa ſenſibilia. Scōa eſt triſtis ſenſationis remiſſio. Tertia eſt alteratiō ⁊ poꝛoꝛuꝫ apertio. Primo cōplet̄ cū ligaturis extremitatum adiutoꝛiū bꝛachij ⁊ hmōi. ipſas reiterādo. Itē vt Aui. fiat leuis fricatio extremitatū manibus ⁊ pannis calidis:foꝛtis aūt virtuteꝫ debilitaret:⁊ phiberet foꝛtaſſis fluxum ventris per criſim. Item ad hoc facit calefactio extremoꝛum lumboꝛum teſticuloꝛum ſpine ⁊ totius doꝛſi colli ⁊ capitis frontis pectoꝛis ⁊ totius cū pannis calidis cū lateribus in igne calefactis:deinde aſp̄ſis vino debili ⁊ inuolutis deinde in pānis ⁊ appoſitis ⁊c̄. Item cum cucurbita ſtānea plena aqua calida vel vino. item igitur ſiue accenditur lamina ferrea:⁊ in vagina lignea ponit̄:⁊ pedibus applicatur.⁊ eſt practica vltramontanoꝛum tempoꝛe magni frigoꝛis in quadriga euntiuꝫ. Qꝛ ſi rigoꝛ acciderit infirmo exiſtenti extra lectum:⁊ ipſum intrare vellet ipſum prius calefacias cū bacili pleno carbonibus ignitis ducendo ipſum deſuper linteamina:aut calefacias illa prius ad igneꝫ:⁊ hic omnia ſūt que cōmuniter moderni medici operantur ad vnctiones venio que non niſi vigente neceſſitate applicari debent:nam remoto rigoꝛe ille adaugent caliditatem febꝛileꝫ:⁊ ex oleis conuenientibus ſunt oleum anetinum camomellinuꝫ rutaceū de lilijs:⁊ hmōi. nā per oleum anetinuꝫ ſolum complentur due alie intentiones vt qꝛ. ſ. remiſſio triſtis ſenſationis ⁊ poꝛoꝛum apertio ita per oleum camomellinum:⁊ per vtrunq̄ ſimul:⁊ per camomellinuꝫ ⁊ rutaceū ſimul. Tu itaq̄ vt libet compone:⁊ de remedijs G

ad ipſum foꝛtibus te ſtatim copioſum faciam:ſed prius ſcias

to ꝙ cū q̄ris curā rigoris ꝛ marie euenientis in ꝓncipio fe/
bꝛiū:ꝛ de quo eſt ſermo ſpālіter tu debes ꝓuenire horā aduē
tus eius cū remedijs dictis:incipiendo ſemꝑ a facilioribus
vt a pānis calidis appoſitis locis dictis tegulis lateribꝰ cali
dis:ꝛ hꝰ.vſq̄ deinde ad vnctiones ꝛc̄.ꝛ eſt canon ſeruan/
dus:ꝛ in frigore:ꝛ in horripilatiōe:ꝛ tu euȝ bn̄ ꝯſeruа.h ēt
remedia valēt ſtāte actuali rigore aut frigore:ꝛ fieri debent
in eo. ¶ Tertius canō ꝓncipalis ꝙ rigore eueniente tꝑe ac
tualis criſis nō ſunt hꝰ remedia applicāda:ſed ſolo ꝓnoſti
co relinquēdus eſt cū ſit ſignū malū.ꝛ ꝑditionis:de quo in
b de ſignis pronoſticis h infra:ꝛ h ſcito ꝙ aliq̄n accidit rigor
abſq̄ fe.ꝛ durat pluribꝰ diebꝰ:vt in libro de rigore. Gal. ꝛ
q̄nto de accidenti:ꝛ ꝓcedit ab humore vitreo nō putreſcēte
ꝛ in iſto ꝛ in forti ꝯtingente in febribꝰ plures ſunt canones
obſeruādi:quoꝝ qdē res reſpiciūt nō nāles:qdā nāles:qui/
dā ꝓter nām. Exēplū de ꝓmis prius ꝙ aeris diſpō nictiatur
a te medico ne ſua q̄litate aut frigiditate aut malo odore:ꝛ
hꝰ ſit cā rigoris nedū factiua:ſed neq̄ ꝯſeruatiua. ¶ Scdꝫ
ꝙ reglr̄ tu non debes cibare tꝑe actualis rigoris:ꝙ ſi a mā
ꝑueneris frigida ꝛ cogaris ad cibi aut potus exhibitionem
da actualiter:ꝛ calidū ꝛ potentia tale vt vinū calm̄ actu ꝛ po
tent. ꝙ ſi mā calā fuerit ꝛ mordificatiua da talia actu ꝛ po/
tentia frigida:ꝛ dī.ꝛ cogaris:ꝑꝑ qđ ponit̄ tertius reſpiciēs
res nāles vt virtutē. ꝙ ſi ad talē rigorē ſiue mēbroꝝ ꝯcuſſio
nem ſequetur virtutis debilitas magna:tunc exhibe cibū ꝛ
potū:vt dcm̄ eſt:vt brodiū aut ꝯſumatū pulli cum cinamo
mo:aut oua ſorbilia:aut aqua carnis ſublimata cum aliquo
aromatico calido. ¶ Quartus. ꝙ añ aduētū rigoris non in
cōuenit dare cibos aut potus calidos aut frigidos ſm̄ māe
exigētiā. ¶ Quintus. ꝙ lȝ ita ſit:tn̄ potus medicinales a q/
bus nā non ita ipedit̄ vt a cibalibus ſunt ꝯueniētiores:de q
bus infra. ¶ Sextus. ꝙ ab accidētibus aie q̄ ſunt apta tre/
morē cāe vt timor fortis eſt abſtinēdū. ¶ Septimus eſt mi
noratio māe q̄ā a multitudine veniт:ꝛ h euātio pōt fieri:ꝛ
dȝ tꝑe actualis rigoris ſpālіter cū vomitu iuuādo egrū ad
vomēdū cū vomitiuo leui ex aq̄ tepida ꝛ ſy.acetoſo ſimpli/
ficato:de quo infra de curā tertiane nō pure:ꝛ h vomitus
cōſueuit multū iuuare ꝛ febres abbreuiare:ꝛ maxime mā
ente calida nunq̄ȝ fienda eſt cū ſolutiuo. Dicēduȝ ꝙ reglr̄ fi
enda eſt:ita ꝙ eius opatio ſit cōpleta ante aduentū rigoris:
vbi aūt rigor eēt ꝯtinuus:vt dcm̄ eſt:fienda eſt ipſo exiſtēte
ſed vbi nō:nō niſi imminēs ꝑiculū te cogeret ad eā faciēdā.
Impō ſuppoſitorij poſſet fieri conſidera. ¶ Octauꝰ remiſ/
ſio acuitatis māe ꝛ ſubtilitatis ac mobilitatis eius:ꝛ h cō/
plet̄ cū medicis opiatis non fermētatis vt tyriaca noua da
3 tis añ eius aduentū. Sed h nota canonē:ꝙ talia dari non de
bēt.niſi virtute exiſte forti in pauca q̄ntitate:q2 aliter forta/
ſe extingueret̄ calor nālis.ꝛ fortitudo virtutis cōpꝛehēdit̄
ſm̄ Aui. h ꝑ poſſe ſtare infirmū erectū ſup ſcānū aut ſup le
ctū. valent ꝛ cibi frigidi ꝛ potus:ꝛ alia que faciunt ad imo/
bilitandū hūores:vt qes animi accīntia vt ſupra. Ad eandē
intentionē valent philoniū ſy.de papauere ꝛ ea q̄ dant̄ in ꝓ
uocatione ſomni:itē extinctiua poſita ſupra. ¶ Nonus eſt
remiſſio frigiditatis māe ꝛ groſſiciei ſubtiliatio:ac viſcoſi/
tatis iciſio. ꝯplet̄ cum calis ſubtiliatiuis inciſiuis: vn̄ ſupra
in q̄rto cap° multos habes ſy.tales vt oximel ſqlliticuȝ. Itē
ꝛ ſy.acetoſus cōpoſitus:ꝛ hꝰ.cuȝ aq̄ de calamento aut de
yſopo aut de ruta ꝛ hꝰ.datus actu multū calidus. Itē cibi
calidi ꝛ potus calide:tn̄ minoratio cibi ꝯfert. Et calā iſta
ſunt q̄ ad intra:aut ad extra applicantur:vt ad intra tyriaca
magna fermētata cū vino calido exhibita añ aduētuȝ rigo
ris ꝑ vnā aut duas horas:ꝛ nota ꝙ inficit:q2.ſ.in reſoluen/
do reſiduuȝ ēt dat̄ cā ente calida:de qua in ꝓcedēti canone:
nec hic aliter exēplifico:q2 m̄ de exēplis te ſtatim copioſum
faciā. ¶ Decimus eſt diuerſio. cōplet̄ cū ligaturis:vt ſupra
in cōplemēto ꝓme intētionis ex tribus añ hos canones de/
cē poſite. ¶ Undecimus ē extremoꝝ calefactio.ꝛ h cōple/
tus ē in duabꝰ ꝓmis intētionibus ex tribus poſitis:vn̄ in h
caſu laudat Aui. poſitionem extremoꝝ in aq̄ calā:ꝛ de his
calefaciētibus copioſe ſtatim. ¶ Duodecimus eſt v̄tutis vi
goratio q̄ cibis exhibēdis añ aduētū rigoris ꝑ duas horas
vl̄ tres fieri dȝ ꝛ ſint cibi ꝯfortatiui cito reſolubiles ꝛ dige
ſtibiles:vt aq̄ carnis ſublimata aromatizata aromatibus
frigidis aut calidis vt eget diſpō. ¶ Decimuſtertius clau/
dens alios:ꝛ ſi de eo ſupra aliquid:eſt ꝙ a leuioribus eſt in
choandū gradādo ad fortiora:vn̄ in ꝑ ordine ex his q̄ ad in
tra ꝛ ad extra applicari pn̄t:pone camomillā ꝛ oleuȝ eius.
in ſcđo ordine abſinthiū ꝛ oleū eius. in tertio apiuȝ. in q̄rto
abrotanū. in q̄nto agaricū. in ſexto ſticados:deinde laurum
anetū ſiſeleos calamētū:ſanſucū:ariſtologiā:coſtuȝ.ꝛ hmōi.
¶ Ex cōpoſitis laudat̄ in eā frigida:ꝛ expta in q̄rtana quo
tidiana de flegmate groſſo:ꝛ in tertiana nota eſt potus aq̄
vite. ℥.i.cū puluere gariofiloꝝ.℈.5.dat̄ ꝑ mediā horā ante
aduentū eius ꝓmiſſa fricatione ꝛ ēt fricatione facta ſine in/
termiſſione poſt eius exhibitionē. Quidaȝ ipſam exhibent
cū modico tiriace antique:ꝛ hoc eſt forte remediū. Aliđ le
uius ē inunctio ex oleo camomellino:ꝛ de lilijs fcō. Aliud
ex oleo rutaceo:ꝛ oleo liliorum:vn̄ talia calā actu applicari
debēt cū pānis calidis añ aduētuȝ eius ꝑ horā vel ſaltē me
diā. Ad idē. ℞.ex pulueribꝰ ſimpliciū iā noīatoꝝ:ꝛ oleum
de coſto de camomilla:de ruta:ꝛ ē vſuale:aut de euforbio
ſi vis fortius addas minus vt videbit̄ expedire. Item. ℞.
ȝinȝibe. piretri acbori añ.ȝ.5.dent̄ cū vino calđ. Itē vȝ me
tridatū datū cū vino calđo.ȝ.i. Itē ebum diacimīnuȝ meſue. K
itē diacinamomū eiuſdē:diacalamentum ꝛ hꝰ. Et vt ſupra
elongaui me a rigore in acutis ꝯtingente:ꝛ hoc iō:q2 de ri/
gore nō ſic alibi ꝑtractat̄:ꝛ iō me in eo extendi:volēs vt de
eo tibi vt ſcripta ſunt ſufficiāt:nā ꝛ de ipſo rememorādo di
cet̄ in capl'is infra ponēdo multū ꝑticulariter. Expꝉū in ri/ K
gore tollēdo. ℞.telā araneā ꝛ cuȝ ſemine vrtice ꝛ aceto cō
miſce ꝛ pulſibus applica añ eius acceſſionē. Et Auic. ſcđo
canone capl'o de mira. capl'o de ar.ſ.mira accepta:ꝛ cuȝ pi
pere ꝛ aqua ante initium rigoris tollit eum.

¶ Signa demonſtratiua volo pro his tibi ſufficere notifica/
tiones de rigore horripilatione ꝛ frigore poſite.

¶ Pronoſtica. vehemētia rigoris arguit viſcoſitatem māei. L
Rigor plurime redditiōis in febre praua cū debilitate vir/
tutis mortalis. Qđ ſi cū eo nō remouet̄ fe. virtute ente for
ti nō ē bonꝰ. Et deterior oībꝰ ē vt ſequat̄ ipm euātio nō ad
iuuans ꝛ nō ſedat̄ cū eo fe. ꝛ ſi nō accidat euātio iteꝝ:tūc ſi/
gnū ꝙ humor ē motus ꝛ vincēs q expelli nō pōt ꝛ ē malū.

¶ Aphoriſmi huius accidentis.

¶ Quibuſcūq̄ in febribus ſextanis in ſexta die rigores ſiunt
diſcreti ſunt. 29. quarte.
¶ Si rigor inciderit febre non deficiente iam debili ente vir
tute mortale. 46. quarte.
¶ A cauſone hito rigore ſuꝑueniente ſolō ſit. 58. q̄rte
¶ Quibuſcunq̄ in febribus quotidie rigores ſiunt quotti/
die febres exuoluūtur. 62. q̄rte.
¶ Frigidū vō ſpaſmum ꝛ tetanos ꝛ nigrores ꝛ febrium ri/
gores. 18. quinte.
¶ Ulceribus quidem frigidum mordax:cutim indurat do/
loreȝ ſine ſanie facit:nigrores rigores ſpaſmos febres ꝛ te
tanos facit. 21. quinte.
¶ Rigores qdem mulieribus incipiūt ex lumbis magis ꝛ
ꝑ dorſum ad caput:ſed ꝛ viris retro magis q̄ȝ in priori par/
te corporis velut coxarum tibiarum. 69. q̄nte.
¶ Quibus in cauſone tremores ſiūt alienatio ſoluit. 26. 6ᵗ.
¶ In ſudore rigor malum. 4. ſeptime.
¶ Ex multitudine potatione rigor ꝛ deſipientia malum.
¶ Et hec de rigore horripilatione ꝛ frigore que non viden/
tur differre ſecundum quoſdam niſi ſecundum intenſum ꝛ
remiſſum. 7. ſeptime.
¶ De ſudore ſuperfluo. Rubrica. iij.

A Contra ſcdm accidēs: ꝛ eſt in ordine ſic ab Aui. poſitum ſudor ſuperfluus. Et lȝ ſudor ꝯſueuerit multipliciter diſtigui: vt ſcda q̄rti: d eo: vt penes qualitatē q̄titatē ſcdm tp̄e apparitionis: ꝛ hꝰ: vt infra de pronoſticis: tñ h̄ de eo loq intēdo: vt eſt ſuperfluus ꝓſternēs virtutē ſȝ plm a ſubtilitate mãe vel eius liq̄ditate apertura pororū: aut debilitate ꝯtētiue: aut excitatiōe expulſiue. ℭ Propter qd̄ no. in pn̄c. Q2 ſudor creticus ꝛ ſilr q accidit in declinatione feb. nullo mō eſt ꝯſtringendus: niſi cū ſuperfluit: ꝛ virtutē proſternit: vt C cum perducit ad lipotomiam ꝛ huius.

ℭ Sudor diaforeticus vel cardiacꝰ dictus q fortibꝰ ꝯſuenit apparere febribus: vt i cauſone ſinocho: ꝛ hꝰ. cū ex eo vi imminere piculū cobibēdus. ℭ Sudor veniēs in pn̄c febrium nō eſt ꝯſtringendus. multitudinē. n. mãe ſignat. Modus āt generādi ſudorē ſuperfluū ē: q̄m caliditas febrilis vehemens calefacit ꝛ ſubtiliat hūores: ꝛ poros rarefacit. vn̄ deficit cōtētiua: ꝛ nō pōt retinere qn fluāt: ꝛ vapores mali veniūt ad cutim: ꝛ cū qbus pp defectū ꝯtētiue veniūt ꝛ boni: ꝛ ſic p os euāneſ ꝛ ſpūs ꝛ boni humores: vn̄ corpꝰ debilitaſ. ꝛ ſignuȝ q2 ipſum ſudorē corpus nō bn̄ ſuſtinet: ſed maxime in ſuis actionibus membra deficiunt ꝛ obtunditur.

ℭ Curaſ. n. cū his q̄ ſe ſuis opponūt cauſis: vt ubi gr̄a ꝯ humoris ſubtiliationē cū igroſſantibus: ꝛ ex pte friditatis aeris ciboꝝ ꝛ potuuȝ fridoꝝ: ꝛ talia habuiſti ſupra tertio ꝛ q̄rto caplo. Et ḋ dicta iā dicta de ipſis acutis ꝯ aptionē poroꝝ ꝓcedaſ. Infridādo aerē cū flabellis lintheaminibus vt in pn̄ti caplo: diſiue pannos ſbleuare: nā ꝯtinua aeris mutatio corpus magis ifridat: 2º ꝓblematū ꝓbleumate. 24. Itē non abſtergaſ ſed dimittatur ſudor in poris infridari: ſic. n. prohibeſ ſudor. Ariſto. 2º. ꝓbleuma. ꝓbleumate. 13. Cōtra debilitatē ꝯtentiue ꝓcedaſ cū ſtipticis frigidis intus ꝛ extra exhibitis. Et vȝ inunctio ad extra oleuȝ roſ. ex oleo onfancino ſem̄: de mirto: de folijs ſalicis ꝛ hꝰ. Itē vȝ. ℞. olei roſ. mirtini an̄. ℥. j. vini citonioꝝ. ℥. ſ. balauſtiarum. ſang. draco. an̄. ʒ. j. aceti parū ꝛ cū pauco cere fiat vt linimētū. Ad intra exhibe troc. de charabe de terra ſigillſ. cū aq̄ nenufar. ſy. de mirto: ꝛ ſic de alijs potibus ſupra in cura acutarum: de quibus ēt caplo q̄rto. Ex qbus ēt pficiſ ſcda intētio: ꝛ maxime cū iſtis vnctionibus: vt pȝ. Et ex ꝯſilibus pficiſ alia intētio q̄ eſt icitatio expulſiue. Ad cōplēdā aūt has itētiones adiuuat diuerſio: vt ꝓuocatio hūoꝝ p alias regiones: maxime p ſeceſſum: ꝛ p ꝓuocātia vrinā. Et vr q ꝓuocatio vrie ſit magis ꝯueniēs: eo q ſudor: vt 2º canone ē aq̄tas ſanguis cui pus colericū ē admixtū: ꝛ cum via aquoſitatis ſanguinis ſit via vrie: ſequiſ ꝛc. nā vrine eſt aquoſitas ēr ſanguis: ſȝ ſuperflua. Itē aduerte q pauꝝ dormiāt: nā ſonus ſudorē ꝓuocat: neqȝ pānis cooꝑianſ multis. ℭ Ad retinēdū ſudoreȝ vȝ ſuccus ſempuiue. Itē ꝛ ſolatri cū qbus addanſ ex fridis ſtipticis: vt boli armenici: coragātū: gūmi arabicū gale ꝛ hꝰ: cum aceto ꝛ oleis ſtipticis dictis. Laudauit multū Gētil roſateȝ nouellā nicol. ꝛ in die dabat pluries. Itē vltio cuȝ alia nō vñr pferre ꝯſentiente virtute ſup extrema ꝓijciaſ aq̄ fridas aut ipſa i ea teneaſ. ℭ Poſtremo no. q loca q̄ infūgi debēt i caſu iſto ſt frōs timpora pulſus brachioꝝ ꝛ ſpinalis medulla.

ℭ Signa demōſtratiua nota ſunt ex ſenſu ipſo.

ℭ Pronoſtica. Sudor fridus cū caliditate fe. eſt ſignū maluȝ valde: ꝛ ꝓprie q appropinq̄t capiti ꝛ collo: ꝛ ſignificat ſincopim. Q2 ſi feb. fuerit magna: tūc mors eſt ꝓxima. ℭ Sudor multus ſignificat longitudinē egritudinum pp multitudinē mãei. ℭ Qn̄ poſt ſudorē nō inueniſ leuitas: non eſt ſignū bonū. Q2 ſi fecerit augmentū nocumēti: tunc eſt ſignū malū lȝ ſit cōis corpi ēt. Et mlſtoties qdē icipit egritudo cū ſudore: deinde ſequiſ ipſum febris ꝛ ꝓlongaſ. ℭ Et cū ex ſudore ꝓuenit horripilatio nō eſt bona imo malū: q̄m horripilatio ſignificat ex paſſionē humoris mali nocētis i corpore ꝛ illud ſignificat q non mūdificat: imo mouet de hūoribus malis illud cuius acuitas eſt fracta ꝓmiſcēs ſpm humiditatibus q̄ reſoluunt p ſudorē: ꝛ ſigna q mã plurima nō reſoluitur apud euationē ſudatiuā. ℭ Qn̄ i ſudore frōtis debilitaſ pulſus. ꝛ virtus ē ſignū malū. Q2 ſi cadit pulſus: ꝛ tūc eſt mors. ℭ Sudor bonus cui ꝯuenit vt ſit p ipſum criſis completa eſt ille q ſit in die cretica: ꝛ eſt cōis toti corpori abundās: ꝛ cū ipſo alleuiaſ ifirmus ꝛ ſequiſ illū ille q nō eſt cōis ſed ſuccedit ei leuitas. Et ad ſummū ꝯſidera ſudorē p ſeipȝ in calitate ſua ꝛ friditate: in colore: i odore ꝛ guſtu: in q̄titate: multitudine: paucitate: tp̄e ſue egreſſionis an ſit in pn̄cº ſtatu: aut declinatione. Et qd aſſociaſ ei de febre in fortitudine debilitatis. Et quid ſuccedit ei ex leuitate ꝛ grauitate. ℭ Sudor in ꝯualeſcētia multiplicatur pp reliq̄as mãei q̄re non eſt malū puā faecere minorationē. ℭ Sudor eſt bona criſis i egritudibꝰ acutꝭ ꝛ flegmaticis. Aui. ſcda q̄rti. ℭ Et h̄ nota qd̄ pma q̄rti de ſignis flegmatice inqt. ꝛ de ꝓprioribus ſignationibus eius eſt puitas ſudoris ꝛ priuatio eius. Et ſcdo aphoꝝ cōmēto. 13º. Ois criſis plus attinet ſanitati q̄ȝ morti: niſi morbus fuerit peſtilētialis ꝯſidera. ℭ Sudor in egritudinibus acutis vt plm ſit in tertio ꝛ qnto ꝛ minoraſ in q̄rto: ꝛ parū qdē ꝯtingit ſm q experimētatores eſt mãr vt ſudet eger. in. 20. 30. ꝛ. 34.

ℭ De fluxu ſanguinis narium. Rubrica. iiij.

B Contra tertiū ꝛ eſt fluxus ſanguinis narium ſuperfluus. Canō. non eſt reſtringēdus creticus niſi cū ad vehemētiam debilitatis virtutis corpus pduxerit. Et cōſueuit h̄ fluxus vt plm in acutis febribus contingere: ꝛ p vehementiā calitatis ſubtiliātis ꝛ acuentis ſanguinē: quare in eius remotione ꝓcedendū cū his intentionibus. ℭ Prima eſt malā cōplōnē alterare cū fridis ꝛ ſiccis: ſanguinem ēt ingroſſantibus: vt eius ſubtilitas ꝛ acuitas remoueaſ ꝛ hoc cū dieta ꝛ digeſtiuis: de qbus tertio ꝛ q̄rto caplo. ℭ Scda intētio eſt diuerſio cū ligaturis vētoſis ꝛ hmōi vidēdis q̄nta tertij. Et ſōia in hoc vim hȝ potiſſimā: ventoſe cū ſcarificatione: ꝛ abſq̄. ℭ Tertia eſt ꝯſtringere vias p qs ſanguis trāſiturus eſt ad nares. vt ponere pānos lineos in aq̄ frida īfuſos: ꝛ cū aceto ꝛ abſq̄ circa collū ꝛ ptes ei circumſtātes. Itē infridare caput vt ſtatim. ℭ Quarta eſt corrigere nocumētū mēbri mādātis vt eſt epar aut ſplen ꝛ hꝰ. ℭ Ex remedijs bonis i fluxu ſanguinis nariū ſūt i fridatio capitis per exteriora cū pānis infuſis i aq̄ roſ. ſucco ſolatri: ſempuiue: aq̄ nenufaris: bolo ar. ſang. draconis: ꝛ hꝰ. niſi ſit qd̄ prohibeat: vt grauitas capitis: catarrus: frigiditas cerebri nimia ſq̄nantia. Itē qn̄ fluxus eēt a venis vel arterijs inferioribus nā in his caſibꝰ exteriora adaugēt fluxū. veruȝ attractio aq̄ roſate: aq̄ veri frigoris cū puluere ꝯſtrictiuo p nares confert ꝛ potēter. Et eſt remedium cōe maxie cū aq̄ frida. fieri pōt ꝛ h̄ attractio cum ſuccis fridis ꝯſtrictiuis. Succus ſtercoris aſinini recētis multū vȝ poſitus in narē. Item puluis eius deſiccati ſolus: aut cuȝ ſanguine draconis: maſtice aut thure ꝛ hmōi valet potēter. Prohibet tranſituȝ ſanguinis ad nares circūuolutio panni infuſi in aq̄ ꝛ aceto. ꝛ hmōi. applicatio frigidoꝝ ad caput: vt dcm̄ eſt. Itē applicatio narcoticorū qn̄ leuia nō cōferunt. Itē infuſo aq̄ fride ſup caput: ſi nō ſit qd ꝓhibeat vt dcm̄ eſt. Itē inſtillentur vel attrahanſ liquida frida per nares ex aqua ipſa: aut ſuccus ſempuiue: iuſq̄ami mandragore: ꝛ hmōi. Itē in dictis ſuccis cum ſanguine draconis ꝛ gipſo inuoluantur tente magne ꝛ in naribus ad obturandū imponentur. Item adminiſtrentur puluerees ſtiptici vt balauſtiarū: ex corticū granatoꝝ: acatiet ꝛ poquiſtidos: ꝛ hmōi. ēr frigiditati attinētia. Et h̄ de ipſo ſic dicta ꝛ pauca ſufficiāt. Velle aūt enarrare oia eſſet h̄ ponere caplm de ipſo: de quo Aui. qnta tertij: ꝛ tu ad eum. D

ℭ Signa demonſtratiua nota ex ſenſu.

ℭ Pronoſtica. Tam paruus q̄ȝ multus malus: ꝛ q eſt ex ſanguine nigro eſt pluris malicici. Qui eſt ex ſanguine purpu

reo raro eſt malus. In q̄rto factus ſignificat difficultatē criſis: bonus q̄ cadit in īparibus. Auicē. febres incenſiue terminant̄ cōplete p̄ fluxū ſanguinis narium: ſimil'r ⁊ tertiane ⁊ melior eſt q̄ fit ex p̄te infinia. Jriuſ ǯiium.

Aphoriſmi.

ℭ Quibuſcūq̄ in febrib⁹ ſanguinis fluit multitudo vñcunq̄ ī reſumptiōib⁹ vētres bis būectant̄. 27.4ᶠ.

ℭ Quibuſcūq̄ in febrib⁹ aures ſurdeſcunt: ſanguis e narib⁹ fluens: aut venter turbatus ſoluit egritudinē. 60.4ᶠ.

ℭ Quibus ſpes ē ad articulos a͞pa in fine. Si ꝟo ex naribus ſanguis fluit valde ⁊ celeriter ſoluit. 74.4ᶠ.

ℭ Mulieri menſtruis deficientibus ſanguinem e naribus fluere bonum eſt. 33.5ᶠ.

ℭ Caput dolenti ⁊ circūdolenti ſanies aut aquā aut ſanguis defluens ſ̄m aures: aut nares: aut ſc̄dm os ſoluit egritudinem. 10.6ᶠ.

ℭ In ſanguinis fluxu deſapiētia aut ſpaſmus malū. 9.7ᶠ.

ℭ De vomitu ſuperfluo. Rubrica. v.

D COntra quartum q̄ eſt vomitus ſuperfluus. Et lȝ plures ſint cāe: ⁊ decima tertia tertij videri bȝ de eoꝝ tres ꝯſueuerunt eſſe cāe eius in acutis. Prima ē mā in ſtomaco contētain eo genita: vt colera: aut aliūde trāſmiſſa vt vitellina. Sc̄da eſt mā continue fluens aliūde ad ſtomacum. Tertia eſt debilitas contentiue.

E ℭ Canones. Primus creticus non eſt cohibēdus: ad quē ſeq̄tur leuitas iocūditas ⁊c̄. ℭ Secūdus. contra non creticū si eſt ex prima cā da vomitiuū ex aq̄ tepida ⁊ ſy. acetoſo. Et ſi vis eū forticare: fac bullire ſeia raphani prius in dicta aqua ſed hoc nō facias ſi te neceſſitas non cōpellet tūc eūabit̄ mā eius. Q̄ ſi fuerit cū eo rugitus: ⁊ aliqd̄ ſignum aptitudinis deſcēſus māei ad inferiora: dare poteris verā vel aliqd̄ tale ſolutiuū: ēt maxie ꝯferret ſi cā fuerit ſbſbita: ⁊ ibi ēt fuerit flegmaticus. Facta aūt eūone talis hūoris: da equans cōplexionē malam ſtomaci: vt aquā granatorū: mi[illegible] citonioꝝ bucellas infuſas in vino granatorum. Itē cōuenit ⁊ potus aque frigide ſi non ſit qd̄ ꝓhibeat: vt in p̄cedēti caplo dictū eſt. Itē applicatio emploꝛuȝ ⁊ embrocationuȝ frigidoꝝ ad extra vt oxizachara: ⁊ hmōi. ℭ Q̄ð ſi fuerit ex ſc̄da cā tunc vtere ſtipticis ab intus: ⁊ ad extra: ⁊ illa ꝯtinua ēt ex parte ciboruȝ ⁊ potuū: pro q̄bus tertio ⁊ quarto capitulo. ℭ Q̄ ſi ex tertia pūt te reducas ad ſtiptica intus ⁊ extra applicata. ex ipſis domeſtica magis ſunt.

Acetum.	Roſa.	Sorbe ipſe.
Agreſta.	Sandali.	Granata.
Citonia.	Sy. de mirto.	Charabe.
Corallus.	De acetoſitate.	Lactuca.
Coriādrum.	citri.	Endiuia.
Cucurbita.	Sy. roſatus.	Mirtus.
Diacitoniten	Scoria ferri.	Neꝗ fla.
abſq̄ ſpēbus	Trociſci de roſ.	Tamarindi.
Ribes.	Electuarium de	Zuchaꝝ. roſ. ⁊ hꝯ.
Berberi.	ſorbis.	⁊ tu compone.

ℭ Et deſcēdēdo ad p̄ticularia nouē ponunt̄ intētiones. Prima eſt remotio cāe faciētis vomitū vt dcm̄ eſt. Sc̄da eſt rectificatio regiminis. 3ᵃ eſt rectificatio ſtōaci. 4ᵃ eſt rectificatio mādantis mēbri. 5ᵃ diuerſio fluentis māe. 6ᵃ eſt imobilitare mām. 7ᵃ coangu[ſ]tatio ductuū: vt ſup̄ de fluxu ſanguinis nariū. 8ᵃ rep̄ſſio acuitatis ⁊ ſenſationis ſtomaci. 9ᵃ mitigatio accītū vomitus: q̄ oēs cōpleri p̄nt ex datis nunc ſimplicibus ⁊ cōpoſitis cū diuerſis ingenijs in eoꝝ applicatione ⁊ tu cōpone. Nā oia velle hic declarare eſſet adducere q̄ſi tertium Aui. ⁊ tu ad illa te reducas capitula.

F ℭ Signa demonſtratiua nota ſunt ex mā ipſa.

℥ Pronoſtica. Uomitus ſemp eſt malus: ſaltē per viaȝ ſignis vomitus purus malus: ⁊ q̄to purior deterior. Coleric⁹ purus ſignificat vehemētiā caloris. Flegmaticus ꝟo pur⁹ vehemētiā frigoris. Uomitus citrinus malus ⁊ viridis ⁊ porrinus a fetidus: ⁊ q̄ eſt ſicut odor ſicle: rubeus cū nigredine ⁊ obſcurus: ⁊ deterior: q̄ eſt ſicut flos eris. ⁊ niger malus ꝓ p̄le q̄ñ poſt ipm ſit ſpaſmus ſubito: ⁊ ipſe ſtati interficit niſi ſit illic fortis virtus fortaſſe remanet vſq̄ ad duos dies. ℭ Uomitus in febre peſtilētiali ſemp malus. ℭ Uomitus melancolicus ſolus peſſimus. ℭ Q̄ñ vomitus ſit cū fortitudine virtutis ⁊ ſignis digōnis ⁊ leuitate accītū ⁊ in die cretica: bonus ēt in ipſis febribus: ⁊ bonus ⁊ minus bon⁹ ſ̄m bonitatem maiorem ⁊ minoreȝ ſignorum.

℥ De fluxu ventris ſuperfluo. Rubrica. vj. G

COntra q̄ntum ⁊ eſt fluxus ventris ſuperfluus: cā eius in acutis eſt mā calida colerica. Et iō pro eius cura hanc ſolaȝ cām ſequar. Nā velle oēs eius cās amplecti eſſet ꝓlixare: ⁊ ſatis extra ꝓpoſituȝ: quare Auic. nos remiſit ꝓ eius cura ad. xvi. tertij. ⁊ tu ibi.

℥ Canones. Primus. Creticus niſi ſuperfluat: non eſt ꝯſtringēdus: q̄ ſi ſupfluit da ꝯſtringētia itus ⁊ extra. Et vltimo cuȝ alia non ꝓſunt venias ad narcotica. Sed attende ne nimia ſit virtutis debilitas: q̄ cuȝ eis faciliter poſſet extingui calor. Et ex domeſticis cōmēdatis talibus ſunt: aq̄ ordei vſtulati: in qua decoquat̄ mirtus aut caro citonij: aut aliqd̄ tale cū dragaganto. Itē valet ſyrupus de mirto: de ribes. de agreſta meſue: mīua citonioꝝ: trociſci de ſpodio ⁊ hꝯ. Et in cibis lens excorticata bis elixata facta acetoſa cum ſucco granatoꝝ acetoſoꝝ: aut cum aceto: ⁊ hꝯ. Ad extra applica emplaſtra cerota: vnctaȝ: fomētationes: ⁊ hꝯ. ℭ Et ne vacuus diſcedas: aliqua ſimplicia ac cōpoſita q̄bus adimpleri poterunt q̄ dcā ſunt h̄ ſubſcribaȝ: In via cibi lenis: vt dictum eſt.

Endiuia.	Balauſtia.	Zucharum roſatum vnius anni.
Lactuca:	Roſe.	
Panicum.	Galla.	Triaſandali.
Milcū fractū.	Gumi arabicū.	Trociſci de charabe ⁊ huiuſmodi.
Panata ex tortellis.	Licium.	
	Terra ſigillata.	ℭ Ad extra fac emplaſtra ⁊c̄.
Lagane nō ſalite vnius diei.	Spodiū ⁊ h̄ p̄ iſeri⁹ cū cliſteri.	Et oleo mirtino.
Citonia.	Per hos ꝟo rob	Roſato.
Neſpila.	de berberis.	Citonioꝝ ⁊ hꝯ cum corallis ſandalis dragaganto ſpodio.
Ordeū ⁊ hmōi.	Sy. de mirto.	
ℭ In via alterati uorum.	Roſe.	
	Dyarodō nicol'.	Coriādro. Se. plā. ⁊ eſt ſingulare it⁹ ⁊ extra appli. ⁊ i cibis poſitū.
Acatia.	Diacytonitē abſq̄	
Ypoquiſtidos.	ſpeciebus.	

℥ Et tu pro his ⁊ ſimilibus recurre ad Aui.

℥ Signa demonſtratiua ex materia ipſa nota ſunt.

℥ Pronoſtica. Q̄ñ ſic accidit fluxus: ⁊ poſt ipm non ſequit̄ ⁊c̄. eſt habēdus multū ſuſpectus ⁊ dubitanduȝ ſemp. Egeſtio fetida ſimilis egeſtioni pueroruȝ ⁊ infantium mala: q̄ñ .ſ. non fuerit a cā primitiua. ℭ Egeſtio colerica in p̄ncipio nō eſt bona: ſed in declinatione bona. ℭ Et fluxus ventris multus poſt ſigna mala ⁊ caſum virtutis p̄ter q̄ȝ ſuccedat leuitas eſt ſignificatio mortis: lȝ febris etiam ſit eradicata. ℭ Q̄ñ egeſtiones ſunt vnctuoſe: ⁊ ſuper ipſas eſt ſimile vitrus: ⁊ emanat citrinuȝ: ⁊ oñat̄ fetor: ⁊ illud in febribus acutis eſt mortale aui. ℭ Cum in egōne ſunt aliq̄ ſimilia corticibus lupinoꝝ in omnibus egritudinibus tunc eſt ſignū mortale.

Aphoriſmi.

℥ In ventris fluxibus mutationes egōnū iuuant: q̄ñ. ſ. apparet poſt ſigna digōnis: ⁊ in die cretico ⁊ ſigno cretico: ſi ad malū non ſe conuerterint. quartuſdecimus ſc̄be.

℥ Egōnes nigre vel q̄ſi ſanguis euenientes: ⁊ cum febre: ⁊ ſine fe. peſſime: ⁊ quantocūq̄ colores plures fuerint magis mortiferū: ſi ꝟo melius eſt. vigeſimuſp̄mus q̄rte.

℥ Egritudibus q̄buſcunq̄ incipientibus ſi fel nigrū ſurſum aut deorſuȝ exiuerit mortale. vigeſimuſſecūdus q̄rte.

¶ Et quibuſcunq; egritudinibus acutis: aut multi tempo-
ris aut ab abortibus: aut aliter extenuatis. Si fel nigrum
aut quaſi ſanguis exiuerit: ſequenti die cretico morie-
tur. vigeſimus tertius quarte.
¶ Mulieri in vtero habenti ſi venter fluat multū periculū
eſt abortiendi. trigeſimus q̄rtus quinte.
¶ In colerico ſeceſſu deſinteria malū. trigeſimus q̄rtus 7e.
¶ De ſiti ſuperflua. Rubrica. vij.

A Contra ſextū ⁊ eſt ſitis ſuperflua: ⁊ lʒ o mul-
tis ꝯtingat cauſis vt decima tertia
tertij: de ea hic tm̄ mō dicā: vt a cā ſit caſa: vt in
febribus cōtingit acutis. Et ad eā remouēdam
vʒ potus aque ordei aque veri frigoris: de qui
bus habes canones aliquos a te in hoc ꝓpoſito neceſſario
reuidēdos in ꝑcedēti capitulo in canonibus primi ordinis.
Item ſuccus barbe hircine vmeris ⁊ hmōi vt in precedenti
caplo dicebat: vt nunc allegatū eſt. Itē retētio rex̄ fridax̄ i
ore vt prūox̄ hūdox̄: aut ſiccox̄ pus i aq̄ īfuſox̄. Itē ſemia
citonioꝝ poſita vel clauſa i peciola depiſſa in moduʒ ducati.
Et ſilr̄ ſeia cōia frida maiora mūdata: ⁊ ſic in peciola clau-
ſa: a pus cū zuccharo candi dulcorata. Itē fiant formele pue
ad moduʒ ducati ex carne piroꝝ aut pomoꝝ: ⁊ infundant
in aq̄ua veri frigoris: ⁊ p os ducant: ⁊ cū ſupcalefacte ſunt
reiciant ⁊ alie aſſumant ad ceſſationē ſitis. Itē vʒ frequēs
collutio cū aq̄ ordei vel fridā. Itē gargarizatio ex ipſis aq̄s
dulcoratis cū zuccharo cādi. Itē vʒ aq̄ cocta cū ſucco grana-
B toꝝ acetoſoꝝ aut muzoꝝ dulcorata cū zuccharo cādi. ¶ Et
h attēde q̄ ſi eēt ſitis ex flegmate ſalſo exiſte in ſtō q̄ nō po-
tet fridā: ſʒ calā aq̄. ſ. ordei aut aliā: ⁊ dulcoratā. Silr̄ ſi co-
lerica mā eēt ib. bitaū det fridā: ſʒ calā: q̄ frida cōſtiparet
māʒ loco: dato q̄ igroſſaret. Silr̄ ſi eēt ſitis a mā aduſta det
aq̄ ordei ⁊ pur frida. Itē vʒ aq̄ cocta cuʒ ſucco arācij dulco-
rata. Itē vʒ iulep viol. roſatū: maxime q̄n eſt laxitas ſtōaci.
Itē ſyrupus de acetoſitate citri cū aqua ipſa cocta cum aq̄s
endiuie: violaꝝ: lactuce: cucurbite ⁊ hmōi. Itē ponatur zu-
charū cādi p paululū tpis vt non diſſoluat in aq̄ veri frigo-
ris: ⁊ i ore teneat: ⁊ ē vſuale: fiant ex aq̄ctis linimēta ex qui-
bus ſepe lingua ⁊ os liniant ex mucil. iginibus ſeminū iam
dictoꝝ cū ſeminibus cōibus ⁊ zucharo cādi. cū ſy. de aceto
ſitate citri: ſi attēdes cordi: ⁊ ita de alijs cōpone. Ualet ad re
frigerium multum inūctio cum rebus fridis: aut infrigida
tio fcā circa gulā. Itē infridatio capitis cum his de qbus ſu
pra de fluxu ſanguinis nariū: ⁊ de ſinthe. ⁊ tu ibi.
¶ Pronoſtica. Qn̄ in egritudinibus acutis ſit ſitis vehemēs
C ⁊ ſiccitas vehemēs: tūc illud eſt malū valde. ¶ Si febrici-
tans multū ſitiuerit ⁊ ſubito ceſſet ſitis: ⁊ febris remaneat
⁊ lingua ſit arida ⁊ nigra: mortē ſignificat: proculdubio q̄
virtus ſenſitiua eſt mortificata que eſt ab ore ſtomaci. vehe
mentior ac deterior: deinde que ameri: deinde que a fundo
ſtomaci. vltimo q̄ a ieiunio vel cōitate eius. ¶ Qn̄ deſtrui-
tur ſitis in febribus adurētibus eſt ſignatio mala: ⁊ propte
cuʒ nigredine lingue. ¶ Aphoriſmi.
¶ Quibuſcūq; deſiderium nocte bibere valde ſitientibus: ſi
ſupdormierint valde bonū: ⁊ hoc ꝯtinet veritatem: q̄n ſitis
cātur p viam indigōnis. conſidera. vigeſimus octauꝰ q̄nte.
¶ De profunditate ſomni. Rubrica. viij.

Contra ſeptimum ⁊ eſt ꝓfunditas ſomni.
Pro quo accidēte recurrē habes
ad primum tertij de ſubet ⁊ ſomno profundo.
Sed hic ꝓ nūc tm̄ dicat: q̄ primus canon debʒ
eſſe diuerſio: quā primo tētare debes cū fabu-
lis: ⁊ nouis inducētibus mnc gaudiū: q̄nq; irā. Itē ſepe vo-
cet ⁊ icitet ad loq̄ndū. Itē fiant ligature extrex̄: ſi nō ſit qd̄
D ꝓhibeat vt aīa vel aliqd̄ tale: aut debilitas virtutis: ⁊ fiant
fortes ⁊ fortiores vt expediet. Itē vētoſas pone cū ſcariſi-
catione inter ſpatulas: ſi etas virtus ⁊c. ꝯſentiāt. Itē frica-
tiōes fortes cū pānis aſperis in ſpatulis in brachijs in cru-
ribus q̄nq; vſq; ad excoriationē vt in apoplexia. Iteʒ impo
nat colliriū ex yera cologntida. agarico. ⁊ ſalgēma ēt ſi vi-
debit̄ ſtante paroxiſmo. Et ſi p̄mittet ſuppoſitoriuʒ melius.
deinde ſequant diuerſiones. Itē valēt vētoſe in pulpis cru
riū poſite. Itē odoratio panis infuſi in aceto fortiſſimo. Itē
odor paucedani ſomnū excitat. Itē p̄miſſis diuertionibus
⁊ euātione. ꝯfert ſternutatio ex elleboro aut pipere fcā. Di
cunt qdam. Si caput veſpertilionis inter pānos lecti poſi-
tum fuerit negabit ſomnuʒ. Alij ſi liget in brachio dextro:
niſi remoueat nūq̄ʒ dormiet. Et iſta ſunt remedia maxime
fienda in ipſo q̄n accit in p̄nᶜ febriū q̄ ſi talis ſomnus acci-
derit ex cā ente in ſtō fac vomitum.
¶ Pronoſtica. Profunditas ſōni cū debilitate pulſus ē ma-
lū. Eſt. n. pp debilitatē cerebri: ⁊ ꝓprie cū eſt cū p̄uritione
rōnis: ⁊ de eo ſupra. Aphoriſmi.
¶ In quo morbo ſomnus laborē preſtat mortale. pꝰ. 2e.
¶ Somnus ⁊ vigilia vtraq; mō magis facta malū. 3ꝰ. 2e.
¶ De grauitate capitis. Rubrica. ix.

F Contra octauū eſt grauitas capitis: de q̄ ſi
ad plenum dicere vellē oporteret
reuoluere maximā p̄tē prime tertij. Et hoc eēt
ꝓlixarē. ſed tu ibi vt de alijs dc̄m eſt. Pronunc
dicat q̄ lʒ regularius foret hoc facere tpe quie-
tis ⁊c. tn̄ infeſtante grauitate fac diuerſiōes vt nunc an̄ dc̄m
eſt. primo Iponēdo ſuppoſitoriū aut cliſtere ſi videbit. Iteʒ
fricationes ventoſe ⁊ hꝰ vſq; ſup. Qʒ ſi mā ꝯprehēderet eē in
ſtō fac eū vomere. Itē capiti applicent q̄ reſoluāt. tpata tn̄
vt eſt camomilla q̄ reſoluit abſq; attractōe. mellilotū ⁊ hꝰ.
Et ſi careas ſimplicibus cōpone miſcendo calā cū fridis vt.
℞. floruʒ camomille. M. j. roſ. rub. mellilot. ſticados an̄.
M. j. macis. ʒ. j. terant ⁊ fiat ſaculus capiti. Qʒ ſi in capite
eſſet caliditas vehemēs. applica ſola frida. ⁊ frida odoren-
tur ex aceto aq̄ roſ. ⁊ hꝰ. Poſtremo nota primo q̄ in caſu
iſto euitare debes emulſionē lactis ſup caput ⁊ iunctio cuʒ
oleo. q̄m talis multū opilādo prohibēt exitū mãe ⁊c. Et iō
Aui. negauit embrocas ſupple fridas opilantes ⁊ deinde cō
ceſſit eas poros aperientes. ⁊ tu conſidera.
¶ Pronoſtica de eis ſtatim in de dolore capitis.
¶ De vigilia ſuperflua. Rubrica. x.

G Contra nonū ⁊ ē vigilia ſupflua ⁊ inquie-
tudo ⁊ maxie pp vehemētiam cali
tatis. Pro quo ſic ꝓcedat: primo exterius ap-
plica infridātia aut embrocas. aut vnguēta aut
odoramēta verbi gr̄a. ℞. coralloꝝ. M. j. corti-
cum papaueris albi floꝝ camomille an̄. M. ſ. cū hac deco-
ctione embrocent pedes ⁊ brachia. ac pecia in ea infuſa tē-
poribus applicet. Exemplū ſcdi cum oleo viol. roſ. nenu-
fario tipora ac frōtē inūgas. Itē cū vnguēto populeon. ⁊
cū alijs opiatis vt ſupra de fluxu ſanguinis nariū. Exemplum
tertij: vt q̄ cū aq̄ nenufaris aut violaꝝ miſſe ḡnū vnuʒ opij
⁊ hꝰ. Itē nares iungas cuʒ oleo roſ. caſſialignea ⁊ opio: de
D quo Aui. j. tertij ꝓprio. co. ⁊ tu ibi. Et vt dc̄m eſt caue in re
pletione capitis vnctiones tipoꝝ. Scdo p os dabis ſomni-
ferū: ⁊ vſuale eſt. ℥. j. ſ. ſyrupi de papauere cū aq̄ nenufaris
diſtātis a cibo p horas duas vel tres vel circa aut emulſio
ſeminū papaueris q̄ ēt dat in cibo. ¶ Tertio fac diſtractio-
nes ſeu motiōes ſpūuʒ: vt fac fortes ligaturas ⁊ cito diſſol-
ue. ⁊ in fine ꝑcipias vt oculos claudat. Itē in camera fiāt di
ſtillationes aq̄ ab alto cadentis ac ſi plueret. ¶ Quarto ſi
mā peccauerit de euacuātia ſʒ exigētiā in ãe d̄ qbꝰ. 4°. tra.
q̄nte. ꝯfortā cor pp leſionē ſecutā ex ieq̄tudie: ⁊ pp eleuatio
nē vapoꝝ ad eū. nā mali vapores eū pcutiētes ſūt cā ingetu
dinis. Dr̄ q̄ inūctio plāctaꝝ pedū ⁊ palmaꝝ manuū cū pin
guedie gruis īducit ſōnū. Itē ſi ex ſucco iuſq̄ami ⁊ mēte li-
niat frōs dormiet. q̄ ſi ex h̄ ñ dormiat: expectāda ē mors.
¶ Quidā i caſu deſpato. ⁊ in freneſi applicāt ſanguiſugas
āgulis ocloꝝ. ⁊ reis ſmoꝝ ponūt d̄ opio i plagis ⁊ dormiet.

Ad idez ⁊ eſt forte. ℞.oleoꝝ roſ. violati camomellini.añ.
℥.i.ſucci mãdragore iuſquiami lactuce.añ. ℥.ſ. opij in vino
diſſoluti.ʒ.ſ.cere paꝝ:⁊ ſic oīa bullire ad ſuccoꝝ ꝯſumptio
nē.⁊ tūc cola:⁊ opiū ſubmitte ⁊ eo vnge pulſus timpoꝝ ⁊
brachioꝝ ⁊ frōtē. Ad idē ⁊ ē debilius. ℞. mãdragore mir/
re opij croci ⁊ thuris añ.⁊ cū cera fac paſtillos: ⁊ cū opus
3 fuerit vnum ex eis ſuper vmbilicum extende.

¶ Pronoſtica. Ille in quo ſit fortis vigilia: deīde accidit tuſ/
ſis morit̄ .vigilia ſuperflua corpus debilitat ⁊ ad indigeſtio
nes parat:⁊ ad humoꝝ corruptionem. Et ideo ad eius cu/
ram feſtines.nam aliquando ad freneſim perducit.

¶ De dolore ſtōi vel ventris. Rubrica.xj.

k COntra decimū.⁊ ē dolor ſtōi vel ventris: q ꝯtingit in febribus acutis vt qua
ſi ſemp ex defluxu colere ad os ſtōi ipſuz mordi
cātis: vel ex vētoſitate cāta via indigōnis. Pro/
cedat̄ in ꝓ cū ꝓuiſiōe vt qr.ſ.añ aduentuz dolo/
ris in paroxiſmo ꝯtingentia fiat euātio cū vomitu aut cū le
niriuo euacuāte mām colericā p ſupius ſi id fieri pōt aut p
inferius de qbus ſupra. deinde dent̄ buccelle panis infuſe
i vino granatoꝝ acetoſoꝝ vel muçoꝝ. vel in agreſta . vel in
oxizachara. Deinde iungant̄ ſtōus ex oleo roſato mirtino
de citonijs ⁊ hmōi . cū ſandalis corallis ⁊ hi⁹ fridis ſtoma/
calibus. Itē eodez tpe qr poſt illas euātiones epithimetur
epar epithimatib⁹ de qbus ſupra de acutis ⁊ īfra de coleri
cis. Regimēq; ſit declināns ad frigidū: ⁊ aliq̄ iter acetoſum
ſiue agreſtoſuz ex pte cibi ⁊ potus.vt vino granatoꝝ.ſucco
arācioꝝ ⁊ hꝰ.gelatine ⁊ talia ꝯueniēt. Stāte āt actuali do/
lore:fiāt diuerſiōes fricatiōib⁹ vētoſis: vt ſupra ſepe. Et po
nat̄ vētoſa magna ſup vmbilicū vel ptes ei adiacentes. Sz
nota ꝙ ſi fieri pt ꝓus vomit⁹ illū fac:deinde ꝺ acetoſa ex ſy.
vt nūc añ dicebat̄. Qz ſi fuerit ex vētoſitate ꝯferunt vētoſa
magna cū fricatiōes ⁊ diuerſiones. Itē recipe camomille
aniſi ruthe añ.decoquant̄:⁊ in illa decoctiōe ponat̄ filtrū ⁊
ſtō expſſum applicet̄. Itē accipe panē calidū ꝺ furno extra/
ctū:⁊ īfunde cū i oleo ⁊ melle ⁊ applica.⁊ ſic ꝺ alijs calidis
vt panis ⁊ hmōi ſtō applicatis i vētoſitatis reſolōne. Secu
riores ſunt diuerſiones ⁊ a leuiorib⁹ inchoa. ꝙ ſi cupis la/
tius de mā videre:te trāſferas ad.13[m].tertij. vbi de hoc.

l ¶ Pronoſtica. Qñ appet in dolorē ſtōi ſup pedē dextrū qꝺ
dā ſil'eveſice:patiēs morit̄ i.27[a] die.ypo.i libello mortꝫ fe
ſtine. Et de ſignis eius ē q appetit res dulces. ¶ Si appa
ret in ſupcilio eius q hz dolorē vētris veſtigiū ⁊ bothor ni/
gra ſilis fabe:deinde ſi vlcus: tūc ipſe morit̄ . ⁊ huic accidit
ſubeth.⁊ multitudo ſomni ꝑpter frigus ſiue egritudinis.

¶ De aſperitate lingue. Rubrica.xij.

m COntra vndecimū.⁊ eſt aſperitas lingue q̄ cum ē cū limoſitate groſſa viſcoſa.
℞.aque ordei calide.℥.iiij.oximellis ſimplicis.
vnc.j.miſce ⁊ cuz ea coluat̄ os deinde mundet̄
lingua cum panno lineo . aut fac illud cū ſpon/
gia infuſa in eo liquore.aut cū cāna aut inſtr̄o ligneo.aut de
argēto abradas linguā. deinde lauet̄ os cū aqua dicta. Itez
prius in ore teneat̄ p tpꝰ zuchaꝝ cādi . aut cōpoſitum ex ſe
minibus cōibus:⁊ melle roſ. aut ſuccuz ligritie cum iulep
violato. vt mollificet̄ ſufficiēter illa limoſitas mala deinde
abrade vel laua aut abſterge cū ſpongia vt dcm̄ eſt. Aut. ℞.
amilū ⁊ īfunde in iulep violato: ⁊ fac vt dcm̄ eſt . Aut ꝓmo
maſticet buccellā panis:deinde eijciat ⁊ os ſuū ſiue linguā
lauet cū aqua dicta.aut aqua ſimplici cū aceto ⁊ zuccaro ru
beo dulcorata.⁊ ita de alijs ingeniare. Itē vz inunctio circa
collū fcā ex oleo viol'.⁊ hꝰ. ¶ Qñq; ē aſpitas abſq; limoſi/
tate:ſed ē tallis ⁊ cū nigredine ⁊ duricie: tūc retēta i ore ma
xime ꝯferunt ex his q̄ ſupra de ſiti dcā ſunt:⁊ tu ibi. Et ſup
oīa ſtude vt nō teneat caput ſup puluinar : neq; ſtet reſupi/
nus:neq; iaceat ſup collū:⁊ hoc vt fieri pōt. Itez valet anhe
lare ſup aquā frigidā.⁊ ēt tenere eā in ore. Et p cōplemen/
to recurre ad ea que 6[a] tertij.de aduſtione lingue.

¶ Pronoſtica. Denigratio lingue in egritudinibus acutis ē
ſignū ad maliciā declive. Et qñ lingua exiccat̄ in pīmis de n
inde exaſperat̄ cū ſtatu.deinde denigrat̄ :eſt mortale ⁊ pro/
prie in.14. Qñ exuberat ſup linguā in febre acuta ſicut ci/
cer nigrū:⁊ ſicut granū alchana: tūc eſt mors proxima.⁊ ac
cidit eis deſideriū reꝝ calidaꝝ. ¶ Aſpitas lingue ⁊ eius ſic
citas eſt ſigñatio freneſis ⁊ cōſidera in aſperitate lingue:⁊
alteratione coloris eius ꝯſideratione ſupflua. ne ſit cā eius
res tingens. Et ſcias ꝙ nō tingit̄ lingua ab humore dñan/
te in oī diſpōne donec ꝑueniat ad eā cū ſubſtātia ſua:aut p
vicinitatem aliquorum membrorum communicantium.

¶ De ſternutatione. Rubrica.xiij.

COntra duodecimū. qꝺ eſt ſternutatio ſu/ perflua:ſuo forti motu attrahēdo
vapores caput replet. ⁊ ſi per ipſam aliqd eua o
cuet̄ :replet pulmonē: ⁊ virtutē debilez ampli/
us debilitat: ⁊ fluxum ſanguinis ꝓuocat. Et iō
ſtude in eius remotione: quā ꝓ tentes facere cū diuerſioni/
bus:vt cū clyſterijs ac colirijs cū fricationibus oculoruz. ⁊
eſt ꝓblema ariſto. 32[a] 2[o] ꝓblemate.fricatione frōtis colli:
⁊ maxime ptis poſterioris trahēdo inferius. Qꝺ ſi a vento
ſitate euenerit:⁊ frigiditate fac pur fricationes vt dcm̄ ē . ⁊
ſi nō eſt capitis repletio capiti appone pānos calidos. Itez
imponant̄ auri olea calida in ꝓmo vt camomillinū actu ca/
lidū. Itē ex eodē humectent̄ lacerti mandibulaꝝ. Itē cōue
nit eius reſupinatio ſup puluinar calidū. Itē cū excitatur a
ſōno:nō excitet̄ ſubito ne ſubito motu moueat̄ ⁊ ipſa ſter
nutatio. Itē vbi vapores ſint calidi acuti: vt accidit in acu/
tis:ꝯuenit odorat⁹ reꝝ frigidaꝝ cerebrū ꝯfortātiū: vt roſ.
violaꝝ.⁊ eoꝝ aque attracte.⁊ olea. Itē olfacere aquā roſa/
tam cū aceto modico mixtā.⁊ alia ſimilia: vt ſupra de fluxu
ſanguinis narium. Caueāt a puluerere ⁊ fumo.

¶ Pronoſtica. Sternutatio bona ē qñ accidit apud ſtatum.
in ꝓmis aūt eſt de ſignis corize ⁊ humoris mordicatiui. p

¶ De dolore capitis. Rubrica.xiiij.

COntra 13[m].⁊ eſt dolor capitis ꝑueniens a vaporibus calidis eleuatis ad ca q
put in ipſa febre aut ab humore. ¶ Canones.
Diuerſio. ꝯfortatio capitis ne recipiat. tertius
eductio mãe peccant a ſenſibiliter aut inſenſibi
liter. Primum ꝯplet̄ euacuatione pcliſtere aut ſuppoſito/
riū prius facta . Qꝺ ſi fuerit mā in ſtō cibalis aut humora/
lis in eā fac vomitū. Itē valēt ventoſe ſup natices : ⁊ pūctis
eaꝝ poſite.ꝙ ſi videbit̄ ſcarifica eas: deinde applicent̄ ſpa
tulis. Item ſi videbit̄ ſlobotoma ex baſilica: aut cephalica.
Item fac ligationes extremorū fortes ſemp trahendo infe/
rius. Et p 2[o].epithima caput cū aq̄ roſ.⁊ aceto aut oleo ro
ſato . aq̄ roſata ⁊ aceto bñ adinuicē agitatis īfuſa in eis pe/
cia ⁊ fronti ⁊ timporib⁹ applicata . Itē addit̄ ſuccus ſemp
viue aut ſolatri ⁊ hꝰ.vt ſupra de fluxu ſanguinis nariū. Itē
valēt odoramēta frigida ſupra de fluxu ſanguinis nariū. Sz
memorare canonis ſepe replicati:vt nō fiāt hec capite reple
torū ſi aderit catarrus corriza aut tuſſis hec viīr negari de
bere:maxime qñ hec veniunt a mā deſcēdente a capite. Sz
hic aduerte ꝙ vbi in ꝓn[o] apparent hec vel aliqꝺ ipſoruz vt
ꝓbi grā corriza vel tuſſis ex mā q̄ eliquaret̄ caliditate febri
li vbi qs in ꝓn[o] fieret litargicus aut freneticꝰ . ꝙ tūc in ꝓn[o]
fatuū eēt nō ſuccurrē ſtatim cū repercuſſiuis dcis . ꝺ tñ opus
īdiget medico exercitato:⁊ cognoſcēte : qñ talia ſiūt apata
niſi ſuccurrat̄ :⁊ q bñ ſciat metiri picula ex vtraq; parte. Itē
vbi plus timeret̄ nocu[m] tuſſiõe corrize pp gulā ⁊ pulmo/
nē ⁊c.talia repercuſſiua nō ſunt applicāda: ſz inſtandū ē cuz
diuerſiuis ꝯtinuatiõe tu bñ ꝯſidera. Pōt in caſu cōmiſceri
reſolutiua cū repercuſſiuis max[e] tpe qetis:⁊ iuuabūt. Itez
reſolutiua ſola leuia:vt camomilla mellilotū ⁊ hꝰ : ⁊ per ꝺ
ꝯplebit̄ tertiꝰ. Et p āpliori doctria recurt̄ ad primā tertij.

A ¶ Pronoſtica. Qñ doloꝛ pſeuerat: ⁊ ỽtus ē debilis ⁊ egritudo acuta: ⁊ ſūt ille ſigna mala: tūc egritudo eſt moꝛtalis. ⁊ ſi non fuerit: tūc expecta vſq; ad ſeptimū fluxū ſanguinis nariū. ⁊ poſt ſeptimū aliqd fluere ex naſo aut ex aure. ꝙ ſi pſeuerauerit vſq; ad. xx. raro erit tunc reſolutio eius p fluxuʒ ſanguinis nariū. Si aūt p ſaniē currentē ex naribus aut aure aut exitura. ⁊ ꝑprie inferius. Aui. ¶ Aphoꝛiſmi.

¶ Duoꝝ doloꝝ q ſimul fiūt: ⁊ nō ſm eūdē locū maioꝛ denigrat minoꝛē. ⁊ facit ꝑ canone q eſt diuerſio. 46.2ᵉ.

¶ Quibuſcūq; in febꝛib⁹ vrine ꝯturbate velut ſubiugalium his doloꝛes capitis adſūt aut aderunt. 70.4ᵉ.

¶ Lac dare caput dolentibus malum. 65.5ᵉ.

¶ Poſterioꝛa capitis dolentia vena recta frontis inciſa iuuat. 68.5ᵉ.

¶ Caput dolenti ⁊ circūdolēti ſanies aut aq̄ aut ſanguis defluēs ſm nares aut aures aut ſm os ſoluit egri^{tudinem}. 10.6ᵉ.

¶ Quibuſcunq; ſanis doloꝛes repente fiunt in capite ⁊ cōtinuo ſine voce fiunt: ⁊ ſtertunt pereunt in ſeptimo die: ſi nō febꝛis eos accipiat. 51.6ᵉ.

¶ De tuſſi. Rubꝛica. xv.

B Contra 14ᵐ ⁊ eſt tuſſis que in caſu nr̄o ꝑuenit ex caliditate ⁊ ſiccitate ipſi⁹ febꝛis. Contra quam ſic ꝓcedo: os ei infridantia: ⁊ humectātia intus: ⁊ extra. ex his q̄ ſupra ꝺ ſiti. laudat̄ retētio taliū in oꝛe paulatine dſcēdētium ad vias pectoꝛis. cuius tuſſis eſt motus. vt retē⁹ pillulaꝝ bicbicbiaruʒ deſcriptiōe Nicol. ⁊ 9. almāſ. Itē̄ fruſta ligricie prius in aq̄ ʒuccarata retēta. Itē penna ʒuccharum cādi. iulep violatū. ſꝛ. de papauer meſue. diapapauer meſ. diadragātū ⁊ hꝰi. Aq̄ oꝛdei ʒucca^{ta} in qua decocta ſint ſebeſtē. ligritia ſeia cōia ⁊c. Ad extra ỽo inungant̄ pectus. ⁊ guttur ex oleo violato cuʒ modico cere albe. ⁊ ſi vis adde pinguedinē galie ſi lat̄tā. ⁊ alia ꝯſilia. q̄re infra ꝺ febꝛe etbica.

¶ De deſtructione appetitus. Rubꝛica. xvj.

C Contra 15ᵐ. ⁊ eſt deſtructio appetit⁹ ſiue ei⁹ diminutio multa. In quo caſu opꝫ medicū diuerſimode ꝓcedere ſm cāruʒ diuerſitatē: ⁊ locoꝝ ipſaꝝ māeꝝ. vt ꝓbl gratia: ſi mā fuerit in ſtō ꝯtēta: faciēs deſtructionem ⁊c.

D tūc vomitus eſt ei marie ꝯueniēs. Et hic nota ꝙ dato ꝙ humoꝛ acetoſus ex ſe ſit factiuus appetitus. tñ aliqñ ꝑp longā morā eius in ſtō ſua friditate eū corrūpit aut deijcit. Iuxta illud Gal. 2. apho. cōmēto. 20. Ois immoderata qualitas deijcit actū ꝑprie ỽtutis. Qꝛ ſi fuerit cā in oꝛe ſtōi tūc exhibe q̄ paulati ne dglutiant̄ remouētes illā. Et qꝛ vtplūmum cā eſt cal̄a: iō. Aui. docet curare cū fridis. debes itaq; ſtudere ei⁹ reſtaurationi cū excitātibus appetitum. Et laudat̄ ab Aui. 13ᵃ tertij. in cā cal̄a panis īfuſus in aq̄ frida. laudatur diacitonitē al̄ vſq; ſpēbus cū pauco vino poſtea dato in excitatiōe ỽtutis. Itē pūta infirmo excitātia que ſint boni odoꝛis. Excitat poꝛēter acetū: ⁊ cū paſſul̄ hnlituʒ. Iteʒ acetoſa oia vt granata ⁊ hꝰ. cā exiſtēte cal̄a. Itē ſapoꝛes facti cum agreſta. vīo granatoꝝ. Itē gelatine acetoſe ⁊ ita de alijs ingeniare. Itē carnes ⁊ cibaria cum ſilib⁹ ꝑparent̄. Itē valent cappes ꝯditi cū acetō. ⁊ oliue ſalite magis in cā calida. Iteʒ ſalatucie ⁊ hꝰ. ⁊ ad talia īgeniare. ¶ Qꝛ ſi venerit ex repletiōe: euacua flobotomia aut farmacia vt videbit̄. Ad extra fungas emplaſtra ⁊ alia talia vt ſaculos appōe in ſtōi confoꝛtationē. ¶ Pōt ex multis alijs cauſis contingere: ⁊ cōitate alioꝝ mēbꝛoꝝ vt epatis ſplenēs iteſtinoꝝ ⁊ hꝰ. ſupfluo coitu aut aliter ỽtute debilitata: q̄s cās ꝑſeq nō eſt pñtis intentiōis nr̄e. ſed ſolū debem⁹ ſeq cās in febꝛe acuta ꝯtingētes. lʒ aliqñ deuiauerim ob tui amoꝛeʒ. Ideoq; ꝑ alijs cauſis ſi cupis eas ꝑſeq recurre ad tertiādecimā tertij. vbi de hoc.

E ¶ Pronoſtica. Non inueni aliqd de eo in moꝛbis acutis: ſed bn̄ in cronicis. de quo dr̄ ꝙ deſtructio eius in cronicis eſt valde ſuſpecta ⁊ mala: ⁊ marie in lienterijs ⁊ diſinterijs cronica. Habui in manibus meis almericū iuſtinopolitanū qui febꝛiuit ſex menſibus in quoꝛuʒ q̄tuoꝛ hūerat nō dico diminutionē ſʒ ablutionē ei⁹ in totū. ita vt oia abominaret. poſt illos q̄tuoꝛ ꝑmos mēſes ad me venit: ⁊ i termio duoꝝ reſtitutus fuit appetitui bono ⁊ ſanatus. ¶ Aphoꝛiſmi.

¶ In oi egritudine cōfoꝛtari mēte ⁊ bene ſe hr̄e ad oblationes bonum. ꝯtrium vero malum. 33.2ᵉ.

¶ De boliſmo. Rubꝛica. xvij.

Contra 16ᵐ. ⁊ ē boliſm⁹. i. fames mēbꝛorū cū ſatietate ſtōi accidit febꝛientib⁹ ꝑp malā ꝯplōnē exiccantē ⁊ reſoluētē mēbꝛa vñ nutri^{mentum} appetūt: ⁊ deſtruētē ỽtutem ſtōi. Iōq; ad hāc ſolā cāʒ vt Aui. reſpiciam. Et in h caſu q̄tuoꝛ ſūt itētiōes hn̄de. ¶ Pria eſt excitatio appetit⁹ ſtōi cū reb⁹ acetoſis ⁊ ſtipticis ⁊ hōi odoꝛis. vñ ꝯpetit olfacere citonia pira poma roſas cāphoꝛaʒ ⁊ hꝰ. Itē odoꝛatio panis calidi īfuſi in aq̄ roſ. ⁊ cū puluē gariofil̄. pauco. Iteʒ odoꝛatio pulli aſſati odoꝛificati cuʒ aq̄ roſ. ſandal̄. ⁊ modico gariofil̄. Itē ei⁹ comeſtio. Itē ꝯtuſū cū agreſta aq̄ roſa. ⁊ hꝰ. Itē cū citonijs ꝯditum cuʒ lābruſca ⁊ hꝰ boni odoꝛis. Itē ꝯdiant̄ carnes ſue ⁊ alia cibaria ac pot⁹ ipſi cum rebus odoꝛiferis ſtō infirmi gratis magis: q̄re ipm ꝑus interroga.

F ¶ Scd̄a eſt ỽtutis ꝯfoꝛtatio q̄ iplet̄ cū cibis ⁊ potib⁹ ꝺcis adducēdo coꝛdialia intus ⁊ extra applicata: ex pte cibi pot⁹ ꝯfectionū epithimatū ⁊ hꝰ. ¶ 3ᵃ eſt ꝓhibitio eoꝝ a ſomno ſaltē mlt̄o. nā patiēn b⁹ ſincopi ꝑcipit̄ vigilia vt. xjᵃ. tertij. ¶ 4ᵃ eſt remotio calitatis iflāmatiue ſtōi. ⁊ hec ꝯplet̄ cū frigidis hūidis vt ſup̄ ꝺ ſiti. de aſpitate lingue. ⁊ de tuſſi. ſʒ fac illa eſſe ſtomacalia: ⁊ odoꝛifera. Itē laudat̄ infridatio capitis: vt p cōitatē ad ſtōm infridet̄ ſtōus ⁊ marie os ei⁹. ꝺ hac infridatiōe hēs ⁊ canonē. ſup̄ ꝺ fluxu ſāguis nariū ⁊ ꝺ doloꝛe capitis. Itē fiat iunctio ſtōi ex reb⁹ declinātib⁹ ad friduʒ. Et tu ꝑ ꝯplemēto recurre ad 13^{am} tertij. vbi de hoc ⁊c̄.

¶ De denigratione lingue. Rubꝛica. xviij.

Contra decimuʒ ſeptimum. ⁊ eſt denigratio lingue: que accidit a malis materiebus coꝛruptis ⁊ retentis in lingua. ⁊ tunc procede vt ſupra de aſperitate lingue. aut ex caliditate multa ex ardente: ⁊ denigrante ſuperficiem lingue. ⁊ tunc humectetur lingua: vt in loco allegato: ⁊ de ſiti. ⁊ tu ibi. G

¶ Pronoſtica. Indicat futuram freneſim eleuatione maloꝝ vapoꝝ ab ea ad cerebꝛum.

¶ De appetitu canino. Rub. xix.

Contra 18ᵐ. ⁊ ē appetitus caninus. ⁊ breuiter vt Aui. curet̄ fridis vnctuoſis: ⁊ dulcibus. nam ⁊ ſi frā appetitum inducāt. tamen frā vnctuoſa remolliendo ptem oꝛis ſtōi ipm tollunt. frā remouēt malā ꝯplōnē cal̄aʒ. vt ius pulli cū decoctiōe ſeiuʒ poꝛtula. vel lactu. vnctuoſa remolliunt ſiue relaxāt. dulcia replēt. Et ꝑ cōplemēto recurre ad ꝓpꝛium capl̄m. 13ᵃ tertij. H

¶ De ſincopi. Rubꝛica. xx.

Contra 19ᵐ. ⁊ eſt ſincopis q̄ accidit ex effuſione col̄e ad os ſtōi. in cuius cura opoꝛtet q̄nq; hr̄e intētiones. Primo ad ſincopi ipſam an̄q̄ʒ veniat. vt dando fruſtrum panis infuſi in vino granatoꝛum. ⁊ multa alia: vt ſup̄ de vomitu ex cōſimili cā. ⁊ tu ibi. ¶ 2ᵃ cūo ipſius p vomitum vt allegato loco. aut cum cliſteri vt videbitur. ¶ 3ᵃ eſt ad ipſaʒ ſincopi cum quaſi incidit: ⁊ eſt dare vinū coꝛdiale cū mica panis. ¶ 4ᵃ ad ipſam ſincopi dū eſt in actu q̄ ꝯplet̄ diuerſiōibus. ligationibus. fricatiōib⁹: ⁊ hꝰ. ¶ 5ᵃ ad remouēdū ſincopi dū ſurrerit patiens a ſincopi cum digeſtis euātis: ⁊ ſilibus vt xᵃ pᵃ tertij. I

¶ Pronoſtica. Qñ ꝓlongat̄ ſincopis: ⁊ coloꝛ faciei mutatus eſt in liuoꝛē aut viroꝛē aut nigredineʒ: expeditus eſt. ¶ Si ſincopiçato īponat̄ ſternutatoꝛiū: ⁊ nō ſternutet: cōſumatū eſt. K

¶ De ꝯſtrictione anhelitus. Rub. xxj.

l Contra 20m. ⁊ eſt ↄſtrictio anhelitus cuiꝰ quatuor ſunt cauſe. vt nr̄o ſatiſfiat propoſito. ¶ Primus eſt ſpaſmus aut ſiccitas lacerti pectoris ſiue anhelitus ↄſtringẽs: ⁊ remouet̃ cum frigidis ⁊ humidis ex parte aeris ⁊ aliarũ rerũ ſex nõ nãlium. Et tu ꝑ his 3° cap. ſupra. Itẽ ⁊ pro medicinalibus ẽt ad hanc intentionem 4°. cap. Itẽ fiant inunctiones circa loca: ⁊ circa frontẽ: ⁊ caput. Et tu bñ cõſidera ortũ neruorũ pectori motũ dantiũ. ¶ 2a cã eſt deſcẽſus materie a capite ad illas partes. in quo caſu attẽde diuerſionibus ⁊ eũonibus materierũ ſuperiorũ cũ pillulis enematibꝰ ⁊ hiꝰ. ¶ Pro tertia cã q̃ eſt debilitas virtutis neruis anhelitus ↄſtringens. ⁊ qꝛ h̃ accidit maxie ꝓpter caliditatẽ: ⁊ ſiccitatem. iõ attẽdat̃ correctioni. cerebri cũ infrigidãtibꝰ ⁊ humectãtibus dictĳ. cũ oleo violato de ſalice amigdale dulcis mucillag. pſilĳ raſure cucurbite ⁊ hiꝰ. Item tenere in ore frigida ⁊c̃. vt ſupra de ſiti. ¶ 4a cã eſt multitudo fumoꝝ eleuatorum ab humoribus q̃ ſunt in venis appropinquãtibus cordi. ꝙ ſi fuerit ſanguis flobotoma baſilicã ſiniſtrã: ⁊ da alterãtia frigida: ⁊ humida ad intra ⁊ extra. Qꝛ ſi a ventoſitate reſolue illã cũ reſoluẽtibus nõ nimis calis ꝓp febrẽ cũ epithimatibus vnguẽtis emplaſtris ⁊ hiꝰ. Item ſtãte paroxiſmo aliqñ accidit ꝓp vehemẽs cauma ⁊ fumos acutos h̃ conſtrictio. quo caſu tribue i potu infrigidãtia cordialia: aut aquã roſatã ſimplicẽ: aut iulep violatũ cum aqua neniufaris aqua violarũ: roſata. ⁊ admixta bugloſſa. Item ſy. de acetoſitate citricũ aqua cocta ſimplici. ⁊ ita de alĳs cordialibus de quibus plene infra de febre peſtilentiali.

¶ Pronoſtica. 4°. aphoriſmorum. 67. aphõ. In febribus ſpi
m ritus offendens malũ. ſpaſmũ enim fieri ſignificat.

¶ De triſtitia vel anguſtia. Rubrica. xxĳ.

n Contra 21m ⁊ eſt triſtitia ſiue anguſtia cuꝫ qua inquietant̃: cuius cã eſt motꝰ humoris mordicatiui ad os ſtõi. ↄtra quã cãm cum frigidis ſtipticis ſupra de vomitu ⁊ de fluxu ſuperfluo ad intra ⁊ ad extra applicando ſtõ frigida ſtomachalia ⁊ epitimata ⁊ hiꝰ. Etiam dãdo per os frigida conſilia ↄfectiones: vt de ſuperfluo ſudore clãris potus ⁊ hiꝰ. Et tu illis locis: qꝛ tibi maxime eſt neceſſarium precipue ꝓpter ea que de vomitu. ⁊ tu ibi. Et pro complemento reducte ad Auic. 13° tertĳ. proprio cap̃.

¶ De difficultate tranſglutiendi. Rubrica. xxiĳ.

o Contra 22m ⁊ eſt difficultas trãſglutiendi: ꝙ ſi cõtigerit ꝓpter ſiccitatẽ abſq; mã ſola ſufficiunt humectãtia ex iulep. ſy. elarĳs ⁊ hiꝰ humidis ſepe memoratis. Itẽ inungatur collum trahẽdo ſurſum ⁊ deorſum vſq; ad mediũ ſpatularum cum oleo viol. ſucco lactuce ⁊ hiꝰ. ꝙ ſi fuerit cũ mã attẽdat̃ eductioni eius ꝑ ſuppoſitoria ⁊ cliſteria: ⁊ meliora ſunt q̃ ſolutiua. aui. Et qm̃ nõ ita facile deglutiunt̃ ẽt: qꝛ poſſet inducere vomitũ: ⁊ augere accidens. ꝙ ſi fuerit repl'o ſanguinis fac flõmiam: ⁊ ꝑ ipſa faciẽda recurre ad ea q̃ de flõmia in ſqnãtia: ⁊ dicit Aui. fiat paulatim. i. partita in plures vices: ſꝫ ꝑus educ fecales mãs cũ cliſteri ⁊ factĳ eũonibꝰ ↄueniũt gargariſmata cũ aq̃ çuccari ⁊ modico aceti. Itẽ ⁊ in pn° pncipiĳ da. deinde q̃ mãm vel cãm equat. ꝙ ſi cã fuerit nimia hũiditas remollẽs: euacua ꝑus: ⁊ deinde da aromatica ſtiptica: vt iulep roſ. aromatizatũ cũ cinamomo ⁊ hiꝰ. ⁊ circa collũ fiãt vnctões ſm eãdem intẽtionẽ ſi ꝓp aꝑa gutturis vt i ſqnãtia: ⁊ ſic d̃ alĳs cauſis reducte ad tertiũ ⁊ ad ꝓpria capitª. iſta. n. debẽt in nr̄o ꝓpoſito pluſq̃ ſufficeret.

¶ De frigiditate extremitatũ. Rubrica. xxiiĳ.

Contra 13m. Et eſt frigiditas extremitatũ profundatio caloris ꝙ ſi fuerit propter multitudinẽ mãe opprimẽtis ⁊ impediẽtis expanſionẽ ſpũũ: tũc intẽde eũoni cũ canonibꝰ poſitis ſupra de cura putridaꝝ i gñali. ꝙ ſi erit cã motus mãei male ad intra: vt accidit in pn° febriũ: tũc rege infirmũ vt dcm̃ eſt ſup̃ de cura rigoris. nec in h̃ amplius ꝓſequor qm̃ ex multis nocumẽtis a v̄tute ꝓceptis põt accidere retractio caloris: ad quã ſeqtur extremoꝝ frigiditas: vt eſt aꝑa aut reſol'o caloris mẽbroꝝ pncipaliũ intrinſecoꝝ. quare nõ fit eius expãſio ad extrema: vt accidit in ꝓpinquis morti. ⁊ iõ bene dicit ypoc. 7°. aphõrum aphõ. p̃. in acutis egritudinibus friditas extremitatũ malũ. ¶ Et. 27. 7e. In dolore forti circa vẽtrẽ extremitatũ friditas malũ: verificantur tñ illi aphoriſmi in aꝑate intrinſeco. Et 2a q̃rti. cap. de ſignis ſumptis ex parte extremitatuꝫ inqt. de eis. Eſt ex pre q̃litatũ eaꝝ ſicut frigus extremitatũ cũ caliditate febris acute: ⁊ fixiõe eius ⁊ nõ eradicat̃ eſt ſignũ nõ bonũ. Cũ cronica vero nõ eſt horribile: ⁊ cã eius in feb. acutis eſt aꝑa calm̃ in cõcauitate ventris aut ſubmerſio caliditatis innate aut aduẽtus ſincopis aut reſol'o ⁊ fortior ſignifica° friditatis extremitatum in febribus acu. ſup mortẽ que eſt frigoris acceñis eis i pn° egritudinis. ⁊ ſil'r cũ eſt frigus cũ quo nõ caleſit. ⁊ h̃ totuꝫ ſignat fuga totius ſanguis ad interiora ꝓp aꝑa. Aduſtio extremitatũ ⁊ cutis cũ frigiditate vẽtris eſt mortale ſignum iteꝝ. Per ſigno hic poſita ⁊ ab Aui. ſcripta i numero. 23ª pñt ipſis febrientibus febre acuta plurima alia accidere vt ſingultus vertigo ſcotomia ſpaſmus fetor oris alcola micṫꝰ inuoluntarius dolor ſtomaci. ⁊ ita d̃ alĳs: quorum omniuꝫ curam annotare eſſet adducere tertiũ Aui. ⁊ eſſet extra ꝓpoᵐ nr̄m. ⁊ iõ volo tibi ſufficere que ſic ſcripta ſunt de eis cũ principe nr̄o Auicẽ. tu itaq; ſtude ac equo aĩo patere. ⁊ hec d̃ cura acutoꝝ cũ ſuis accñtibus. Et pro caſu l terminis hic ponẽdo ſatiſfaciat tibi caſus qui in fine febrium peſtilentiarum ponetur. itẽ ⁊ ſi cauſon febris ſanguinis ⁊ hiꝰ ſint de numero acutarum tamẽ h̃ de eis nihil. nam de ipſis in ſuis ſpecialibus capitulis loquar volens de acutis ſic tantũ dictum eſſe in generali.

Capitulum. ix. De febribus acutis peſtiferis continens rubricas ſex.

¶ De diff'õne ⁊ cãis feb. peſtifere. Rubrica. j.

Jamactum. eſt ſupra quid febris ſit acutate: ⁊ correlarie inductuꝫ ꝙ aliqua peſtilẽtialis nõ ſit vere acuta. nõ. n. inconuenit. vt infra ꝙ inficiant̃ corpora ex venenoſitate ſuperioꝝ abſq; manifeſta mutatiõe in qualitatibus ſuis primis. ⁊ ideo reperiunt̃ corpora peſtilentiata in quibus nulla eſt mutatio ſiue alteratio ex parte pulſus vel vrine. ⁊ de his ẽt infra. Reſtat ḡ declarare vt promiſſuꝫ p
eſt in pn°. operis: qd ſit febris ipſa peſtilẽtialis. ¶ Propter q
qd̃ nota ꝙ apud medicine auctores hi reperiunt̃ termi. peſtis. peſtilẽtia epidimia. vndimia. mortalitas. febris peſtilentialis. Et lꝫ. vt. Aui. p° p'. doctrina. 6°. 5°. ca. A medico de noibus non ſit diſceptandũ. ſed intẽtiones: ⁊ dĩas dꝫ intelligere. Tñ de eis ſuccincte pertrãſibo. vt eorum intelligẽtia quantũ ad qd noĩs hẽat̃. ⁊ ſi a cõitate medicoꝝ hi hẽantur
vt ſynonimi. ¶ Peſtis. n. ẽ diſpõ venenoſa in aere cõtingẽs: r
ad quã ſequit̃ morbus peſtilẽtia dictus. vnde peſtilentia eſt actus ſiue peſtis effectus: q̃ ab halyabate. 5° theorice. ĳ. ca.
ſic deſcribitur. ¶ Peſtilẽtia eſt morbus multiplex ⁊ ſubitus s
vnoq; eodẽ tẽpore multis hoibus cõis. Dicit̃ multiplex vt oſtẽdat̃ diuerſitas eius mag̃ in ambitu ſui generis. qm̃ aliq̃ eſt ex qua ſiunt carbũculi. alia ex qua ſiunt febres. alia ex q̃ variole morbili ⁊ hiꝰ. Propter quod Iſi. 4°. ethimologiarum. 6. cap. dixit: ꝙ ipſa eſt cõtagiũ: qd̃ cũ vnũ apprehendit celeriter ad plures tranſit. Et d̃r ſubitus ad differentiã ⁊c. vt infra de vndimia. Et dicta eſt peſtis ad depaſcendo: qꝛ homines depaſcit: ⁊ deuorat. lues a labe vel luctu. ⁊ inguinaria. qꝛ in inguinibus cõiter magis apparet. Gentilis tñ peſtilentiaꝫ a peſte nõ diſtinxit. inquit. n. Peſtilentia eſt mutatio facta in aere: ex qua in varĳs corporibus varie ſiunt egritudines in iſto de colꝛa in alio de fl'ate. in alio de melancolia.

⁊ ita

A ⁊ ita de alijs. ℭ Epidimia ſic a me deſcribiť ſpnas auctoꝝ
dictis ⁊ vi vocabuli magis adherere: eſt mutatio venenoſa
⁊ contagioſa merito radicis ſupceleſtioꝛ in aere ꝯtingēs: ex
q̄ apte ſūt in corpib⁹ humanis diuerſe cāri egritudines ſꝫm
plurimū pdēs. vñ ois egritudo a ſupiorib⁹ veniens venenoſa:
⁊ vtplurimū pdēs dī epidimia. ⁊ hanc fortaſſis intellexerunt
antiquores nr̄i aſſerētes nō raro peſtilētiā ab ira dei ꝓueni/
re. Dī. n. epidimia ab epi qḋ eſt ſup̄ ⁊ dimos pplus quia de
ſup̄ veniēs īficit pplm. Inqt Iſi. allegato loco de peſtilētia
ꝙ ſi plerūqꝫ p accñs fiat: tñ ſine arbitrio oipotentis dei oio
nō fit. ⁊ Gal'. p̄ ꝓnoſticoꝝ ſupillo. ē qḋdā celeſte ſidus ⁊c̄. ⁊
Auic. io. meta. iqt attēdēde ſunt diſpōnes hoīum. ⁊. n. cre/
do ꝙ dī de diuinis flagellis q̄ aſcēdūt ſup ciuitates flagitioꝝ.
ex qb⁹ īferť ꝙ ois eipidimia eſt peſtilētia ⁊ nō eꝯ. Placuit
tñ gētili ipſaꝫ reſtrigere ad determinatū gen⁹ egritudinuꝫ:
vt dicat ipſaꝫ eſſe mutationē factam in aere: ex q̄ in hoibus
plib⁹ ſiūt egritudines. ſꝫ determinatū gen⁹ egritudinis: vt
ꝙ oēs ſiunt frenetici: aut pleuretici: aut tertianarij ⁊ ſic de
alijs. eſt vex ꝙ qñ iſte egritudines vel altera eaꝝ ſic cōiter
in vna aut plib⁹ ciuitatibus ſeu locis eueniunt: ꝙ vulgares
dīt ꝙ talis īfluxus eſt ſemipeſtis. ⁊ qꝛ nō ſunt venenoſe ne
ꝙ ꝯtagioſe: iō ipſas abſolute epidimiales nō ꝓnunciāt: ſed
vt dem̄ eſt in his a medico nō eſt inſiſtēdū. ℭ Undimia aūt
B eſt ab epidimia differens in h̄ ꝙ ipa a radice īfimioꝛi: illa vo
a ſuperioꝛi euenit radice: ſꝫ nota pꝫ auctores q nefreſim ho
ciū. ⁊ h⁹ egritudies vndimiales vocāt qñ a loco aut ex aere
aut ex aquis ſilēs hitātib⁹ q̄ſi oib⁹ egritudines ſiūt ꝙ du/
pl'r eſt epidimia. ſilr vndimia ꝓpria ſiue vera. alia iꝓpa di
cta talis p ſilitudinē ad ꝓpaꝫ. vñ qñ tales accidūt egritudi/
nes nō ex venenoſa mā ⁊ q̄ſi oib⁹ hitātib⁹ illū locuꝫ meri/
to aq̄ꝝ aut aeris aut alterius cāe tūc dīr iꝓpꝛe epidimia/
les vľ vndemiales. ⁊ he egritudies ſiūt ſucceſſiue ⁊ nō ſbito.
C ℭ Mortalitas vī ꝓpꝛie iportare pditionē multoꝝ hoīum
ac plurimum in vna ꝓuincia ciuitate vel loco ac eā acuta ſiue
venenoſa ſiue nōvenenoſa factā vt ſi ex peſte aut diſinteria:
aut ex aliquo acuto morbo euenerit. aliq aūt eā ad mortem
ex peſtilētia reſtringunt. ſcḋa p̄mi de mutatiōib⁹ aeris ꝯtra
nāꝫ ait. mortalitas corrūpit arbores: ⁊ vegetabilia. ſꝫ ego
ſolum vt medicus ſubm nominaui humanum. conſidera.
ℭ His p̄miſſis ad declarationē febris peſtilentialis venio:
quā ſic deſcribo. ℭ Febris peſtilētialis eſt febris contagio/
D ſa ex ebulitione putrefactiua in altero q̄tuoꝛ humoꝝ cordi
ꝓpinquoꝝ p̄ncipal'r ⁊ ſꝫm plurimū cōtingēs: cui⁹ cā īmedia/
ta ſiue ꝯiuncta eſt vapoꝛ putridus ab aere attracto putre/
facto vt q̄ſi ſemp ſit venenat⁹. Dī contagioſa: qm̄ Iſidorus
allegato loco cū vnū apprehēderit celeriter ad plures tran
ſit ⁊ Aui. 2ª p̄mi. doctrina p̄ª 8° caº in fine. Et preterea ex
egritudinib⁹ que de vno ad aliū trāſit. lepra ſcabies vario/
la febris peſtilētialis apoſtemata putrida ⁊c̄. ⁊ in hoc dif/
fert ab alijs putridis. que nō poſite ſunt ab auctoribus cō/
tagioſe pp remiſſaꝫ malitiaꝫ ſue putredinis. Sꝫ hic aduer/
te ꝙ ſi reperiť febris in aliq̄ qui foret febriens ex conueſtio
ne veneni: ꝙ nō eſſet tutū cū eo ꝯuerſari. ℭ Dī ebulitione.
E pp qḋ ſcito. Qꝛ aer extriſecus a radice ſiue ſupioꝛi ſiue infe/
rioꝛi venenat⁹ ⁊ putrefact⁹ cordi occurrēs: aut p poroſita/
tes mēbroꝝ ſucceſſiue: et aut p os ſic tract⁹ humores cordis:
qꝛ in arterijs ei⁹ ac venis exiſtētes putrefacit: ⁊ venenat. qꝛ
qḋ tangiť a putrido putreſit a ſua putredine humores po/
nit in ebulitiōe: ad qḋ ꝯcurrit ꝙ ſpūs ⁊ caloꝛ ad ip̄m defen/
dēdū ipetuoſe mouēť ſīr e in eo ⁊ circa ip̄m cōculcāť. ⁊ ſic
circa ip̄m fit īflāmatio. Ad quā ſeqť in illis humoꝛibus pu
trefactis: ⁊ iā a regimine nāe tāq̄ꝫ nociuis derelictis ebuli/
tio: ⁊ ad hāc eleuatio vapoꝝ ab illis. ⁊ ab his febris. vt ſup̄
de putrida. Et ex iſto apparet ꝙ non inconuenit aliquē ex
peſtilentia mori abſqꝫ febre. qm̄ non inconuenit vt aer occu
rens cordi ſit ita rabioſa venenoſitate infectus. vt an̄ aduen
tū huius ebulitionis moriať hō. Et fortaſſe h̄ oi die euenit.

Uidem⁹ eni tpe peſtis multos mori in. x. aut. xx. horis vel
circa in qb⁹ nullū ſignū febris viſuꝫ eſt. ℭ Diciť in altero
q̄tuoꝛ ⁊c̄. qm̄ febris peſtilētial' pōt indifferenter ex putrefa/
ctione cuiuſcūqꝫ humoꝛis ſic ab aere venenati ꝯuenire vñ
Aui. de cura eius. Si aūt mā vincens fuerit ſanguinea fiat
flōmia. ſi fuerint humores alij euacuenť. ⁊ capit ipſam de/
noiationē ab hūoꝛe ipſo: vt dicať peſtilētiales ſanguinea: ⁊
ſic de alijs. ſꝫ eſt vex ꝙ qñ ſit peſtilētialis febris ex humore
aliq̄ ſolo ille ſꝫm plurimū eſt ſanguinis: qꝛ de eo in corde plus
rep: ťip pp qḋ Almāſoꝛ cap̄. de feb. peſtilētiali dixit plurimum
ipſaꝫ eſſe ꝯcluſaꝫ. ⁊ iō qꝛ vtplurimuꝫ ſic euenit: ⁊ viſum eſt in
plib⁹ flōmiā ꝯferre: ex h̄ loco ignorātes ⁊ iperiti q abſqꝫ ti
more ſequūť tales īfirmos cū eis occurrūt flōmiā faciūt ⁊
male: qꝛ qñ nō eſt ꝯueniens multa ide ſequunť nocumēta:
⁊ maxie ꝟtutis debilitas q̄ virt⁹ in hac febre ſpālit: ⁊ ci/
to multū d̄bilitať vt q̄tidie videm⁹ q̄ nocumēta regre ſup̄
de cura putridaꝝ in gnali: ⁊ de his infra ſuo loco. ⁊ dictum G
eſt ſolo. qm̄ ſcḋa plurimū fe. peſtilētialis ex humoꝛibus fit p/
mixtis. nā ſicut raro accidit vt inueniať humoꝛ ſolus pec/
cās. vt p̄ ꝓnoſticoꝝ. cō. 20. ita raro iueniť hūoꝛ ſolus apt⁹
recipe putrefactionē. ⁊ iō cū aer putridus ſic cordi occur/
rit: ⁊ ſuis hūoꝛib⁹ p ꝯtactū vī rōnabile ꝙ ſcḋm plurimum ex
mixtione hūoꝝ ꝓueniat: ⁊ q̄ mixtio ſi nō eſt cum ſanitate aut
multū eſt remota a nā ſanguis q̄bo cōpetat flōia: ⁊ iō ꝯſide
ra ꝯ cōiter male opantes. ℭ Dī cordi ꝓpinquoꝝ p̄ncipal'r.
⁊ in h̄ differt ab alus putridis qm̄ putredo faciens febrem
putridā nō peſtiferā. nō eſt p̄ncipal'r in hūoꝛib⁹ cordis: ſed
vtplurimū in alijs: ⁊ h̄ qꝛ cā faciēs putrefactionē in peſtilen/
tiali imediate ⁊ p̄ncipal'r occurrit hūiditatibus cordis. ⁊ in
alijs occurrit hūiditatib⁹ ſtōi epis: ⁊ alioꝝ. vbi. ſ. eſt maioꝛ
p̄paratio vt ſtati diceť. Nota tñ ꝙ vt dictuꝫ eſt cōtingit ali/
quē incurrere fe. peſtilētialē nō p attractionē aeris p os: ſꝫ
p ingreſſuꝫ eius venenati: ⁊ putrefacti p poroſitates mēbro F
rū vt accit his q aut ex veſtib⁹ aut ex lectoꝛ ⁊ ſic de alijs re/
ſeruato tali aere infirmanť: vt oī die videť. nā iſte aer p̄ coꝛ
rūpit: ⁊ venenat hūores in mēbris a corde longinqs a qbus
eleuanť: deinde vapores mali vſqꝫ ad coꝛ ip̄m inficiētes. ex
q̄ inferri vī ꝙ alijs piculoſa dꝫ eſſe hec feb. peſtilentialis ſic
paulatine introducta: vex meis dieb⁹ vidi mirabilia de iſtis
veſtib⁹: ⁊ audiui: ꝙ ſubito q̄ſi ⁊ multi ex vna mortui ſunt vt
infra dicetur: ⁊ tu cōſidera. ℭ Diciť ⁊ ſꝫm plurimū ꝯtingens:
qꝛ ſicut dictū eſt ꝯtingit feb. eē ſanguineaꝫ de ſanguine non
putrefacto cui pōt occurrere aere venenoſus ex veneno fri
do: aut nō frido nō interueniēte ſaltim ebulitiōe: ⁊ tunc erit
febris peſtitētialis ⁊ nō ex ebulitiōe. Itē effimera aut ethi/
ca vt ſtatim quaꝝ quelibet erit peſtilential'. ℭ Et dī vt qua/
ſi ſemp: qm̄ nō incōuenit ꝙ alicui ſupueniat in certo ei⁹ mē
bro ſpa malignū: qḋ pp iordinationē vel malā curā ad nām
perueniat venenoſaꝫ. vñ ex eo eleuāť vapores venenoſi pu
tridi febrē inducētes peſtilētialē. Hui⁹ tñ rei ꝯtrium defendi
poſſet tenēdo ꝙ ex ſolo aere venenoſo veniat febris ipſa:
ſꝫ ē de noibus diſceptatio. ⁊ tu conſidera. ℭ Et lꝫ ex p̄ticu/
lis poſitꝫ appareat dña iter hāc febrē ⁊ alias putridas: tñ
dñe alie ab auctorib⁹ aſſignātur ſcitu vtiles vt dicetur: q̄s
hic ſubiūgā. Et vna alia ex diffōne cōprehēditur. cum diciť
ab aere ⁊c. qm̄ febris peſtilētiali ſibi limitat determinatam
cām vt aerē: alie aūt nō. Itē peſtilētialis eſt deterioꝝ ⁊ pra/
uioꝝ accñtiū alijs putridis: ⁊ magis mortifera: qꝛ vt dixit
Zoar qm̄ nō cōtingit in eis fieri criſim. vt in alijs vñ Gal. 2°
aphōꝝ. cō. 13°. Ois vero criſis plus attinet ſanitati q̄ꝫ moꝛ
ti niſi morb⁹ ſit peſtilētialis. Nam in ipſo corrumpiť prin/ G
cipiū vite. Item febris peſtilētialis magis fit ex fortitudine
agenti q̄ꝫ ex diſpōne paſſi. In alijs vo ecōtra. Et lꝫ ita ſit ꝙ
ab alijs differat putridis tenēdū tñ eſt ꝙ ab alijs non diffe/
rat eēntial'r ſꝫ accñtal'r ſolum. nam qñ accidit rabioſa eſſet
⁊ venenoſa illa faceret ꝑ p̄ febrē effimerā peſtilentialē: ad
quā deide ſequiť putrida: ⁊ ideo dī in diffōne ſcḋm plurimū.

Cōſimilr ab eadē ea eticba caliditate ab aeris rabioſa im-
pſſa ī cordis ſubaꝫ ⁊ mēbroꝝ. ⁊ tu ꝯſidera. Accñtaliter āt
differt: qꝛ alio mō cauſat᷑ vt ſup̄ 2° qꝛ alia bꝫ accña ſecū ap
plicata vt īfra. itē ⁊ diuerſis modis curatiōis ab illis. ⁊ hic
aduerte pp illud qꝺ dictū eſt de cāis ꝙ debes ſollicite inue-
ſtigare regimē patiēns: qm̄ eſt v̇iſimile ꝙ humoꝛ quē mul-
tiplicauit ⁊ ſupflue fit magis aptus recipe putredinē ⁊ ex q̄
cōpꝛehēdes quis humoꝛ vel q̄ hūoꝛes a te erūt cūandi ⁊ re
gēdi⁊ hoc ſiue fuerit patiēs p ꝯtagionē ſiue nō: ⁊ attētis cō-
plexiōe hitudīe ⁊c. vt de aliꝭ putridis. ⁊ ex his oīb⁹ pꝫ ꝙ
poſſe eſt in vna ciuitate vnicū eſſe febꝛientē febꝛe tali: ⁊ pꝛo
tūc qñ accidit vera dicis ſupioris in ea citate aſſerere eē pe-
ſtilētia. nā in diffinitiōe dꝫ ꝯtagioſa ⁊ ꝯtagioſus moꝛbus eſt
q̄ cū vnū appꝛehēdit aptus eſt celeriter ad multos trāſire:
vt Iſido. allegato loco. ⁊ tu conſidera contra diuum.

❡ Et qꝛ dictū eſt in diffinitiōe ab aere putrefacto opꝫ hic de
clarare quō putreſcet aer tēpe peſtis: qm̄ ſimplicia nō vidē
tur putreſcere: ſꝫ mixta: vt Ariſt. 4° methauroꝝ. ad pn̄m.
pp qꝺ nota ꝙ ꝯtingit aerē dupliciṫ mutari. vno qdē mō ſe-
cūdū q̄litatē: vt cū efficit᷑ aut calid⁹: ⁊ ī mēſe vt ī rabioſa eſta
te: aut in mēſe fridus: vt in hyeme rabioſa. ſcd̄o ſcd̄m ſbaꝫ
vt cū putreſit vt ſtati. vñ ſequendo Aui. ſcd̄a pmi. alle. ca°.
aer facit peſtilētiā ex mutatiōe ei⁹ ſcd̄ꝫ ſbam q̄ eſt putrefa-
ctio. ⁊ nō ſcd̄ꝫ q̄litatē. Ingt ꝙ v̇o in eius exiſtit ſba eſt vt ei⁹
ſba ad malitiā ꝯuertat᷑: nō iō ꝙ aliq̄ ſuaꝝ q̄litatū valde foꝛ-
tioꝛ facta fuerit ſcd̄ꝫ augmētū ⁊ diminutionē ⁊ hec eſt pe-
ſtilētia: ⁊ putrefactio q̄ accidit aeri ſilis putrefactioni aque
remollitionis fetide. Vñ hali. itaqꝫ cū aer a ſbe ſue tpamen
B to mutat᷑ ī putredinē. peſtilētialis vocat᷑. Et dixit Aui. val-
de foꝛtioꝛ qm̄ aliqñ videm⁹ eſſe peſtilētiā ⁊ aerē. in qualita
tibus pꝛimis nō eſſe mutatū. ⁊ p tunc ſolū videt᷑ effect⁹ ve
nenoſitatis. itaqꝫ ſi cōtingat egritudines epidimicas cāri ex
ſola aeris mutatione ſcd̄ꝫ qualitatē: ille nō dicūtur ꝓpꝛie pe
ſtilētiales. Aer itaqꝫ nos circūdās nō eſt ſimplx: ſꝫ mixtus
ex ſimplici ſiue puro partib⁹ aquetis vapoꝛoſis: ⁊ terreis
in fumo ⁊ nubib⁹ ſurgētib⁹: ⁊ partib⁹ ēt igneis: in quo mix
to aer ipſe purus eſt dominans: ⁊ huic accit putrefactio. vt
aq̄ ex impōne lini aut canapis in ea: ⁊ aqs ſtātibus ⁊ lacuna
libus. ❡ Hui⁹ aūt putrefactionis cauſa duplex aſſignatur.
vna qdē interioꝛ q̄ magis hoīb⁹ nota eſt. ⁊ eſt vapoꝛ putri-
dus venenoſus cū aere ipſo cōmixt⁹: ⁊ q̄ vapoꝛ ex multis ac
diuerſis ſubiectis eleuari pōt: vt verbi grā multitudo coꝛ-
poꝝ moꝛtuoꝝ coꝛruptoꝝ: ⁊ putrefactoꝝ. vt tpe belloꝝ cō-
tingere ꝯſueuit. Et credēdū eſt ꝓpter ſimboleitatē aerem
a cadauere humano eleuatū aliis parib⁹ eſſe aptum ma-
gis citi⁹ hoīem inficere: ꝓpter qꝺ loca ſepulchroꝝ. vt cimi
teria ſunt multū euitāda: vt infra dicet᷑. item putreſit aer: ⁊
maxīe tpe eſtatis a vapoꝛib⁹ eleuatis ab aq̄ ſtagni aut lacu-
ne. ⁊ iō loca a qb⁹ talia ſunt ꝓpinqua euitanda ſunt: ⁊ dixit
Aui. alle. loco ꝙ loc⁹ vni⁹ regionis qñqꝫ īficit᷑ a vento de-
poꝛtāte malos vapoꝛes ab alio loco in quo erunt coꝛpoꝛa
multa ihumata. Itē ꝯtingit ipſum putreſcere ex apitiōe ali-
cuius ꝯcauitatis terre in q̄ longo tpe ſteterūt recluſi multi
vapoꝛes venenoſi facti tales aut ꝓpter hitationē aīalū ve-
nenoſoꝝ. aut ꝓpter ipſoꝝ malā coꝛruptionē: vt multotiens
iā dieb⁹ nr̄is ꝯtingit ex aptione puteoꝝ: ⁊ q̄ longo tpe ſtete-
rūt clauſi vñ ex eoꝝ aptura ſtatiꝫ multi pñtes moꝛtui ſunt.
Sic ēt pōt ꝯtingere ex aptura ſepulchꝛoꝝ. ⁊ iō ⁊c. vt infra.
Et breuiter oīs vapoꝛ fetidus coꝛrūpens pōt eſſe cā coꝛru-
ptionis aeris ſic mixti: vt dictū eſt. Silr qñqꝫ accidit moꝛta-
D litas mō Aui. in aliꝭ vegetabilib⁹ ab hoīe. vt in bob⁹ gal-
linis. ⁊ aliꝭ vt ſemine. aut in arboꝛib⁹ ſiue plātis. qꝛ vapo-
res ab illis eleuati mali: ⁊ coꝛrupti aerē inficientes ſunt cā
peſtilētie: ꝓpter qꝺ multū ab hoībus eſt cōſiderādū: qñ bꝛu
ta ſic ex incognita moꝛiunt᷑ egritudine ⁊ pſa. ⁊ cauendum a
comeſtione illoꝝ de illa ſpecie moꝛiētiuꝫ. Nā in via cibi ſū-
pta nō minus alterant: ⁊ quod a vapoꝛe egreſſo ab animali

ſic venenato: ⁊ant ex ſui nā venenoſo peſtis ꝯtingere ꝑtrap
pꝛobat Ariſtotelis auctoꝛitas in libello de ꝓpꝛietatib⁹ ele-
mētoꝝ. Nā tēpoꝛe philippi regis duo dracones venenoſi in **I**
in duob⁹ collib⁹ mōtis vni⁹ īſufflabāt v̇ſus athenas hoīeſ
qꝫ oēs illic trāſeūtes ex aere ipſo ſic venenato moꝛiebātur.
vñ Socrates eos in magno ſpeculo qꝺ cōpoſuerat vidit: ⁊
loca eoꝝ: oꝛdinauitqꝫ illos lapidari debere pꝛius munitis
hoīb⁹: ⁊ ſic illos expulit a loco. vñ ⁊ via trāſeūtiuꝫ liberata
fuit. Exiſtimādū eni eſt ꝙ ſicut aſtra diſponūt determinatū
indiuiduū: vt hoīeꝫ ſic ad ſtrādūꝫ ꝙ nō ad aliud: ita diſꝑ onē
pñt aerē ad inficiēdūꝫ: ⁊ venenādūꝫ hoīem: ꝙ non equum
vel bouē. ⁊ ita de aliꝭ. Et ꝙ ſupioꝛa hoc efficere poſſūt pꝫ
qm̄ inferioꝛa: in qb⁹ eſt numoꝛ v̇tus: cū ſubiecta ſint ſupioꝛi
bus: id agūt: vt ex appꝛoximatiōe vni⁹ ad aliud cōplexio nō
venenoſa efficit᷑ venenoſa vt in fungo qui naſcit᷑ apud feꝛ-
rū rubiginoſuꝫ. aut in ombꝛa oliue ē videre. ⁊ pariformiter
credēdū ꝙ terra ⁊ aqua inficiunt᷑ ⁊ venenāt᷑ a ſuperioꝛib⁹:
⁊ breuiter oīa elemēta excepto igne q̄ ſua caliditate exter-
minat vapoꝛes: ⁊ ipſos ſecuꝫ cōmiſceri non patitur. vt 4°.
methauroꝝ. imo ipſe eſt: q̄ aliis purificat: vt infra. De aere
aūt magis in caſu nr̄o auctoꝛes mētioneꝫ fecerunt: qm̄ ⁊ ſi
aq̄ aut terra infecta nos inficit: illud eſt mediāte aere. item
ipſe eſt facilis receptionis ꝯtinue ⁊ magis nos alterans q̄
terra aut aq̄. itē alterat᷑ aer ēt ſm determinataꝫ ꝯplōnē aut
etatē aliqñ vt aliqñ pueri moꝛiāt᷑: ⁊ nō ſenes: aliqñ eꝫ. ſilr ſā **K**
guinei: ⁊ nō melici aut eꝫ. ⁊ ſic ꝯſidera innumerabiles eius
effectus ex qb⁹ pꝫ ꝙ non eſt mirādūꝫ ſi aliquādo in vna cō
trata ciuitatis eſt peſtis: ⁊ non in alia ꝓpter ipſaꝫ eē magis
ꝓpiquā aeri fetido: vt q̄ ē ex cimiterio: aut ex latrinis ⁊ hꝫ.
Multa alia repiunt᷑ exēpla: vt in Valerio ⁊ aliꝭ: a quoꝛum
narratione ſupſedeo. ⁊ dixit Gal. ēt peſtilētiaꝫ in coꝛpoꝛib⁹
fieri poſſe in qb⁹ mali humoꝛes putredini apti ⁊ male ma-
teriei multiplicāt᷑. vt cuꝫ poſt lōgaꝫ famē fit ioꝛdinata come
ſtio. ⁊ iō 2ª. ꝑ¹. alle. ca°. nullus eſt deterioꝛ annus: nec ſic ad
ducēs moꝛtalitatē: quēadmoduꝫ eſt ann⁹ fertilitatis ſcd̄us
poſt annuꝫ ſubtilitatis. i. careſtie ſiue penurie. ⁊ videt᷑ ꝛōar
reddere cām huius: qꝛ vltra q̄titatē notāda ē ēt q̄litas: qm̄
tpe penurie comeduntur res antiqꝫ male: ⁊ putredini para
te. vñ cum deīn putreſcunt cōuertunt᷑ in humoꝛē ſecunduꝫ
ēt ſuā ſbaꝫ valde malū. Et iō poſt longas guerras accidit pe
ſtis ēt ex hac ſcd̄a cā. ⁊ aſtronomi tertiaꝫ addunt dicētes: ꝙ
influxus diſponēs ad penurias ⁊ guerras diſponit ⁊ ad pe-
ſtē. ⁊ ſic hēs ꝙ vegetabilia pñt ſua qualitate ⁊ ſba eē cā pe- **L**
ſtis. ❡ Cā ſiue radix ſupioꝛ coꝛruptiōis aeris ⁊ pn̄m talū ac
cītiuꝫ ſunt. vt Aui. ꝑª quarti de ca. foꝛme ex foꝛmis celi fa
ciētes eſſe neceſſariuꝫ illud cui⁹ euētus ignorat᷑ a medico. ſ.
inquantū medicus. foꝛᵉ. i. determinate ꝯſtellatiōes. vt ꝯiun
ctio Saturni cū Marte. vñ ſcd̄m aſtrologos ꝯtingit peſteꝫ
cāri ex eclipſib⁹ lunarib⁹. ꝯiunctione planetaꝝ: vt Saturni
⁊ Martis cū ſtellis fixis aut adunatione ipſoꝝ in aliquo ſi-
gno humanoꝝ. ⁊ ꝓpꝛie cū ꝑualuerit in domo vite in aliqua
ꝯiunctiōe maioꝛi vel aſpectu vel reuolutiōe anni mūdani in
ducētib⁹ prauas tēpoꝝ ꝯſtitutiōes. vñ tpa in eſſentiꝭ ⁊ na-
turis ſuis pmutant᷑. ⁊ yſaac qnta febꝛiuꝫ. diꝫ martis eſt cā
moꝛtis ⁊ peſtilētie: ⁊ pñt hec. ſ. veniēs merito ſupioris cāe
alia eſt deterioꝛ. ⁊ dixit Iſaac ꝙ ex iſta pauciſſimi euadūt qꝛ
aer velociter ꝑuenit ad coꝛ. ⁊ iō Aui. egritudines peſtilētia-
les: que fiunt a coꝛruptione aeris citi⁹ ſunt moꝛtifere. quia
aer putrefactus velociṫ attingit ad coꝛ. vñ credo ꝙ iſtud eſt
vnū de ſignis efficacib⁹ ꝙ peſtis a ſupioꝛibus venit qꝛ pau-
ciſſimi euadūt. itē ⁊ non eſt ita efficax: ⁊ qꝛ pluribus cōicat᷑ lo-
cis ciuitatib⁹ vel caſtris: ⁊ iō ad hāc cām cognoſcēdā dꝫ medi-
cus ſuo ſtudio vel ſocij aſtrologi cum diligētia conari vt ea
cognita ſciat: ⁊ cū antidotis opoꝛtunis: occurrere: ⁊ coꝛpi-
bus pſtare iuuamētū. vt v̇bi grā vt ſi ꝓuidebit aerem fieri
debere rabidum in caliditate: ⁊ ſic. feſtinabit ad purgandum
colerā: ⁊ maxime in coꝛpoꝛe colicoꝛ: ne adueniente tali aere

ſuriat ⁊ corrumpatur:⁊ abitq; frigida ⁊ humida ad reſiſtendum:⁊ conſimiliter de alijs ſuo modo.

A ¶ Et q: de aere tãq; de eã mētio facta ſit: fortaſſis: vt quaſi nónulli īterrogabis quis aer eſt deterior an calidꝰ an frigidus:⁊ ſic de alijs q̄litatibꝰ ſimplicibꝰ ⁊ cōpoſitis: ad quam rñdet zoar 3ᵒ teyſir. Jnq̄t hyppo. manifeſtū fecit q̄ aer magis nocituꝛꝰ eſt cal'a ⁊ humidꝰ: q: putredo creſcit ⁊ dilatatur ⁊ maxie qñ nó ſequunt' venti exiccatiui. ⁊ h; vītatē dictū hyp. qñ calitas eſt remiſſa potēs eleuare vapores ⁊ impotēs ē ad reſoluēdū. Poſt hūc vero deterior humidus cū tp̄amento actiuar:poſtea q ad calitatē cū tp̄amento ear: ⁊ minus malus qui ad ſiccitatē. vñ Aui. p̄ᵃ q̄rti allegato loco febres accñtes cã aeris ſicci ſūt cã vt eueniāt ſeli. colice. ⁊ ſuppletu:⁊ nó peſtilētiales. ⁊ ſupple vt raro:vt zoar. Et de his clariꝰ ſtati cū dicet' de mutatōibꝰ aeris ſm tp̄a ānit de qbꝰ Aui. ⁊ meliora tp̄a ſunt q̄ ſeruāt ſuā nām. friditas aūt cū ſiccitate ɔſueuit in nr̄a regiōe multū cōferre in extinguēda peſte in oriente v̄o vbi ⁊ peſtis ſepe valida viget tp̄e ingreſſus ſolis in leone cōſueuit extingui. ⁊ hoc iō q: facta eſt eo tp̄e fortiſſima reſolo vapoꝝ aeri cōmixtoꝝ. nã ex valida calitate ſincerat' aer. ɔſidera. ¶ De mutatiōe aūt ipſius

B ſcōm tp̄a anni dicamꝰ cū Aui. 2ᵃ. p̄ᶦ allegato caᵒ. q̄ qñ annus p̄cedit ſcōm vnā diſp̄ōnē ex p̄te q̄litatum p̄maꝝ magis adducit mortalitatē q̄; qñ diuerſificat' in ſuis q̄drīs. vt qñ hiems eſt cal'a:⁊ ſuccedit ver cal'm ⁊ hūle. Sed qñ ſuccedit hiemi fride ver cal'm. vel cal'e fridū melius. nã ſic vnū aliud ɔtēp̄at ⁊ reſiſtit:q̄re corp̄a minus patiunt'. Peſtilētia aūt ſ; p̄lurimū euenit in poſtremo eſtatis:⁊ in autūno qñ aer ſubtiliatus a calitate eſtatis p̄cedentis eſt magis aptus recipere īp̄reſſiones. naz aer ſubtilis alijs paribus facilius inficit' q̄; groſſus: groſſus aūt diutius eã retinet pp̄ qḋ cū infectus eſt aer multi moriunt' ex lōgitudine retētionis infectiōis:acutior tñ peſtis eſt alijs paribꝰ que in ſubtī ī ſit aere. ad ipſam etiã cauſandã ɔcurrit aptitudo paſſoꝝ qñ inueniunt corp̄a ſe deiecta illo tp̄e pp̄ reſolutionē eſtatis. ⁊ iō dī qḋ autūnus eſt tp̄s maxie p̄portionatū peſti pp̄ has duas aſſignatas cauſas. ⁊ l; ita ſit ɔtingens tñ eſt in eſtate peſtem magis vigere q̄; in autūno. vt q: eſtas ſit multū rabioſa aut rōne alicuius influxus aut rōne ire dei:⁊ ſic de alijs contingentijs. Eſtas v̄o poſt autūnum eſt peſtilentior alijs. ⁊ ver eſt magis aptū ipſa hieme. qñ in vere ſit colliquatio humoꝝ:⁊ rarefactio poroꝝ. vñ ſicut diſponit' corpus putrefactioni propter ebullitionem in eo liquatione humorum contingentium.

C Expeditis ſic cauſis duabꝰ peſtilentie factiuis cōueniēs eſt de ipſis ſubiis aptis haꝝ cãrū īmpreſſionē recipe a nobis dicat':cū actus actiuoꝝ non ſiāt niſi in patiēte bñ diſpoſito. 2ᵒ. de aīa. nã videmus q̄ tp̄e peſtis ex his q infirmant' qdā infirmant':⁊ moriunt'. qdā v̄o infirmant':⁊ nó moriunt': q̄; vis morbus ſit oībꝰ cōis:⁊ aptꝰ oēs apprehendere vt ſup̄ ⁊ quarto colliget. nam ſi oīa corporea eēnt equal'r diſpoſita nó videt' qn oīa egrotarēt ſil'r q̄ dā mediocriter egrotāt. q̄dā debil'r. q̄dā medio mō vt oīuz taliū rō reddi poſſet. ¶ Notādū q̄ ad oēm effectuz inducē-

D dū q̄tuor necẽario expectantur fortitudo. ſ. agentis diſp̄ō paſſi. ɔtactus paſſi ab agēte q̄rto mora agentis in paſſum. que quatuor ſuis ſenſibilibꝰ exēplis muniri poſſunt. Requirit' p̄mus fortitudo ⁊c. qñ a p̄portione minoris inequalitatis aut a p̄portione equalitatis non p̄uenit actio. nó enim pōt parua ſintilla magnū lignū cōburere neq; paruꝰ vētus magnã mouere nauē:ſed bñ magnus ⁊ proportionatus:⁊ fortior:⁊ ſic de igne reⁿ ligni. Sil'r req̄rit' diſp̄ō. nã vt p̄ phyꝯ corp non qd'iz agit in qd'l;. ſ; determinatū in determinatum:⁊ vt ſup̄ actus actiuoꝝ non ē niſi in patiēte bñ diſpoſito:⁊ p̄ᵃ problematū. 7ᵒ. p̄bleumate. ⁊ Auic. p̄ᵃ quarti. de fe. peſtilentiali agēs ſolū cuz p̄uenit:⁊ patiēti nó ſit p̄paratio non accidit actio ⁊ paſſio:vt experientia docet. naz magnes ferrum ad ſe trahit cum mundum eſt quod ſi fuerit aleo linitū ipſum ad ſe non trahet:⁊ ſil'r ſi fuerit rubiginoſuz. ⁊ h̄ q: factum eſt indiſpoſitū ad recipiēdū īp̄reſſionē magnetis. p̄pter qḋ ceſſat actio. Tertio req̄rit' cōtactꝰ niſi agēs formaliter vel v̄tual'r paſſuz tāgat in ip̄m nó aget. q̄uo. n. pōt ignis me calefacere ſi eiꝰ caliditas ad me nó p̄uenit. Quarto req̄rit' mora. nã ſi ponēs lignū paruū in igne q̄tūcūq; mag. ⁊ imediate ip̄; ab igne extrahēs lignū nunq̄; ɔburet'. qḋ ſi in paruo igne poneret'. ⁊ ibidē morã ɔtheret ſtatim cōbureret': ex q̄bus apparet qḋ cū peſtilētia ſit effectꝰ q̄dā: q̄ ad eã cauſandã hec q̄tuor ſunt necẽaria ɔcurrere. ¶ Cã aūt agēs remota ⁊ ɔcurrēs vt ſup̄ eſt influxus celeſtis aut cã inferior q̄ eſt in elemētis aut elemētatis. vt dictū eſt. verū cã inferior eſt ſicut patiēs reſpectu ſup̄ioris. ⁊ qñ iſte due ſil' cōcurrunt ad cauſandã peſtē: tūc ſit peſtilētia valde magna ⁊ mala:⁊ quaſi oēs interficiēs p̄pter ſui fortitudinē. p̄pinqua aūt vt ſup̄ eſt putrefactio i aere extrā vel aer ipſe venenoſus ⁊ putrefactus. Diſp̄ō eſt aptitudo hoīs ⁊ maxime ⁊ principal'r ſcōm cor:⁊ humores eius ad recipiēdū talē impreſſionē. ⁊ l; dictū ſit ſcd'; cor: tñ ēt ſcd'; poroſitatē recipit infectionē vt ſupra dicebat' de veſtibꝰ. Tertio ɔtactꝰ q: aeris ad cor. ⁊ mora. nã videmꝰ q̄ ſiq̄s trāſit p locū infectū ēt inficit':⁊ ſi morã paruã faciat. tñ de mille ſic trāſeūtibꝰ non moriunt' tres vel q̄tuor: q: forte qui moriunt' ſunt maxime apti ex q̄cūq; parua macula infici:⁊ ex his habitis p; modꝰ gñationis peſtis in corp̄e humano. ¶ Et corp̄a q̄dē q̄ ſūt ſic ap̄ta ⁊ diſpoſita in multiplici reperiunt' differētia. nam coꝝ q̄dam ſunt mūda. quedã īmūda q̄dā in poris lata ſiue dilatata: ⁊ h̄ nãliter. q̄dā accidētal'r talia: licet nãliter ſint ſecreta in poris q̄dā nãliter in poris anguſta ſiue opilata: q̄dā accñtal'r talia l; nãliter ſint in poris lata de quibus omnibus exᵃ ⁊ concluſiones propoſito pertinentes ponenda ſunt.

¶ Pria ɔ̄ eſt haly. ſmo. corpora autē a malis humoribꝰ mūdificata:⁊ in cuſtodiēda ſanitate nó neglecta in hac tãta peſte pſeuerāt ſalubria: q̄ ɔ̄ h; vītatē ceteris ſuatis paribus. A
Nã corp̄a mūda ſunt alijs paribꝰ minꝰ apta putredinē recipe. vñ Aui. p̄ᵃ q̄rti de fe. peſtilētiali. Nã mūda nó fortitan patiunt' ex illo. nã humor bonꝰ. ⁊ nó p̄paratꝰ vinci reſiſtendo aerē malū. Pro hac eſt Gal. p̄ de differētijs febriū. Jnq̄t ſupponant' alia corpora ſine ſup̄fluitatibꝰ:⁊ puta qbꝰ accidit bona expiratio p oēs poros nó opilatos: ⁊ nó cōſtrictos ⁊ exercitia moderata ⁊ ſobria dieta. hec q̄dē aūt nequaquã aut paꝝ patiunt'. Jta vt facile ſiat eis in id qḋ ſm nãz reuerſio. Et haly. 3ᵒ. tegni. Hñtes hūores laudabiles nãles corrigūt malitiã illiꝰ aeris nec patiūt' ab eo ⁊ iō medici ſtudēt in peſtilētia tenere corpora mūda vt eis poſſe ē ⁊ eſt ita ſingulat' remediū ſicut fieri pōt. Addēdo q̄ pro eo tēpore mūdificationis:⁊ ordinate diete. ex parte ſex rerum non naturalium: vt infra: dentur alteratiua confortatiua cordis: de de quibus omnibus ſuo loco dicendum.

¶ 2ᵃ ɔ̄ ſequēs ex p̄ᵃ. Q: maxie apta corp̄a ſunt. q̄ ſunt immunda ſup̄fluitatibꝰ plena: vitã ducētia ocioſaz crapuloſaz ⁊ p̄cipue veneream. Et eſt hec ɔ̄ Gal. ⁊ Haly. allegatis locis. ⁊ Aui. p̄ᵃ q̄rti. allegato cap. ⁊ p; ex eo qñ talia aliqñ: ⁊ ſepe incurrunt egritudines putridas abſq; aeris putrefactione.

¶ 3ᵃ ɔ̄. Q: minꝰ apta ſunt corp̄a alijs paribus q̄ in cōpl'one ſunt contraria complexioni mutati aeris: ⁊ eſt ɔ̄ Gal. in libro de febribus. ⁊ Haly. allegato loco.

¶ 4ᵃ ɔ̄. Corp̄a nãliter in poris lata vt ſanguinea colica alijs paribus ſunt patiora febrē icurrere peſtiferã merito violētie aeris cōtingibilē corporibus in poris nãliter denſis: p; ɔ̄ ex Aui. p̄ma q̄rti de fe. peſtilētiali i fine p̄ᶦ caᶦ. Et probatur ratiōe qñ illa vident': ab ipſo aere plus iedi poſſe alijs paribus q̄ plus de eo attrahūt: qñ i maiori q̄tō alijs paribus

F eſt maior v̄tꝰ. p̄. celi. S; corp̄a in poris ſuis nãliter lata vt ſunt viri ⁊ ɔ̄ne ſanguinei ⁊ colici plus de aere attrahunt. q̄; mulieres flātici vel melici. igit'. raritas itaq; eſt diſp̄ō immõ ⁊ multum faciens ad ſuſcipiendum infectionez. ¶ Et ex iſto

inferri pōt ꝙ ſanguinea alijs parib⁹ oib⁹ alijs ſunt īfectiōi
patiora atteto ꝙ in ipſis abūdāt calitas ⁊ būiditas:q̄ ſunt cā
putrefactionis pꝫ cor^m itelligēti. ⁊ dato ꝙ qs vellet ꝯ̈riuꝫ
tenere poſſet bito re^n ad fortitudinē v̄tutis vt q: ꝓꝑ ipſam
magis reſiſtere pn̄t. Sꝫ attēde q: expiētia ē pro correlario.
videm⁹ tpe peſtis iuuenes robuſtos magis mori q̄ꝫ debiles
⁊ ſenes. item ſanguinei colici magis q̄ꝫ flegmatici aut meli
ci. itē viri magis q̄ꝫ mulieres in qb⁹ oib⁹ eſt maior fortitu/
do v̄tutis. ⁊ iō illa aptitudo plus facit q̄ꝫ reſiſtat fortitudo
G v̄tutis ꝯſidera. ℭ Pōt fieri 2°. ꝙ colica poſt ſanguinea ſunt
cetera magis apta. pꝫ marie idicatiōe ſūpta a raritate poro
rū ad qḋ ꝯcurrit. qm̄ ſunt calidiora ⁊ ꝑ ſui refrigerio multū
de aere attrahentia ⁊ plus ceteris: ⁊ ꝯſequenter ꝙ minor
anbelitus cū maiori aptitudine ad putredinēꝫ plus fecit q̄ꝫ
maior anbelitus cum minori aptitudine. ⁊ b̄ ꝓpter arg^m de
ſanguineo ⁊ colico qḋ fieri poſſet. cōſidera. ℭ 3° inferat.
ꝙ flātica poſt colica ſunt magis apta q̄ꝫ ipſa melancolica.
nā ſunt ſtrictoꝝ poroꝝ ⁊ pui anbelit⁹: ⁊ cū b̄ deficiunt in q̄
litate principali faciente ad putrefationem: vt caliditate.
ℭ Quarto iferꝛ ꝙ minime apta ſunt melancolica ⁊ minus
ſuſpecta: ⁊ iō tutius pn̄t peſtilētiaꝫ magis appropinquare.
patet corela^m. ſūt pui anbelitus ſtrictis poris: ⁊ deficiunt in
qualitatib⁹ ad putredinē ꝑparātib⁹. imo abūdāt ꝯ̈rijs. ⁊ iō
a medicis ordinaꝛ dieta ad ffm ⁊ ſiccū declinās tanq̄ꝫ ad q̄/
litates putredini ꝯ̈rias. ℭ Inferꝛ qnto. ꝙ pueri tēpore pe/
ſtis qui veniūt ad mutationē etatis. ſ. ad. 14. annū vel circa
eo tpe facile iſiciuntur. pꝫ cor^m. qm̄ vſq ad illḋ tp̄s ſtetit ca
lor ſopit⁹: ⁊ tūc incipit excitari: ⁊ poros dilatare ac bumidi
tates cōmouere q̄ ſteterūt ēt ſopite qb⁹ marie tūc abūdāt:
⁊ q̄s ſua multitudine nō eſt bene potēs regulare. q̄re facile
putrefactionē recipiūt. vn̄ vt pꝫ in eis bec tria repiūtur. di/
latatio poroꝝ: attractio maior aeris q̄ꝫ cōſueuerūt. ⁊ aptitu
do ebulitionis bumiditatuꝫ qb⁹ multū abūdāt. Ex qb⁹ pꝫ
ſcḋꝫ ordinē rōne ꝯplōnis ⁊ ſexus ꝙ ſanguinei ſunt ꝑmi. In
2°. ordine colici. in 3°. flātici. in 4°. melācolici. in 5°. mulie
res: ex pte etatꝫ iuuenes ꝑ. 2° pueri. 3° ꝑmi ſenes. 4°. 2ⁱ ſe/
nes. 5°. decrepiti. Ex qb⁹ oib⁹ ꝯcludēdū ꝙ minime ſuſpecti
⁊ boni taliū infirmoꝝ abſq mag̃ piculo cuſtodes ſūt vetu/
le melācolice ⁊ tu ꝯſidera. Ex qbus ēt colligi pt cā q̄re aſtā/
tes iſectꝫ q ex tali infectiōe nō egrotāt inficere pn̄t: ⁊ d̄ fctō
iſiciūt infirmos: ⁊ alios venenāt. Que cā reducit in diſpō/
nē paſſi. ⁊ ei⁹ diſpōnē: vt pꝫ ꝯſiderāti. ⁊ ex bis pꝫ q̄re fugiē/
di ſunt tales aſtātes. Itē ⁊ medici viſitātes: ⁊ iō aliqn̄ ciuita
tes ſic a ſuis medicis male ſeruiunt qm̄ aliqn̄ forte ſic viſi/
H tādo nō paucos venenāt. ⁊ tu ꝯſidera fatuitates vulgariuꝫ.
fortaſſis meli⁹ foret vt nō viſitarent ab eis: ſꝫ in ſuis ſtātes
apotecis ꝯſilia darēt. ꝑncipalis eni cā viſitationis eſt cogni
tio egritudis: q̄ ⁊ ſi cognoſcit. ⁊c. ēt ob alias cās viſitāt: vt
ad vidēdū tenorē v̄tutꝫ ac egrotātē ꝯfortādū ⁊ tu cōſidera.
ℭ Quinta ꝯ̈ ꝙ peſte vētura ꝑ viā ꝓhibite trāſpirationis cor/
pa nālīter ſtrictoꝝ poroꝝ alijs paribus ſunt corporibus di
latatoꝝ poroꝝ peſti paratiora. pꝫ ꝯcluſio cum probibita
tranſpiratio ſit cauſa putredinis. ⁊ bec eſt ꝯ̈ ſententia Gal.
in libello de optima compoſitione. ad principium.
ℭ Sexta ꝯcluſio. corpa accn̄talr̄ dilatatoꝝ poroꝝ ſunt alijs
paratiora. pꝫ ꝯcluſio vt in 4ᵃ ꝯ̈ne ſupra. ipſa eni ſic de aere
multū trabūt vt ſunt corpa exercitata vebementi exercitio
balneata in balneis calidis bumidis. di bumidis q: nālia
fortaſſis non nocent: niſi pro quanto cogunt aerē in maiori
quantitate attrabere: ⁊ ſic de alijs bn̄tibus cogere bominē
ad magnificandum. ⁊ anbelitum frequentandum.
ℭ Septima ꝯcluſio. corpa accidētaliter in poris ꝯſtricta ſunt
corpib⁹ in poris dilatis dilatatiōe ſibi ꝯ̈ria i peſtilētialem ſe
brē cadere paratiora. vbi aduerte ꝑ: ꝙ ꝑ dilatationē ꝯ̈riam
itelligo mūdificationē poroꝝ a ſupfluis būiditatibus: quo
notato pꝫ ꝯ̈. qn̄ talia bn̄t bumiditatē de facili putreſcibilē:
a qb⁹ dilatata ſunt mūda. ⁊ i ꝑmis būiditatibus ille ſunt ſic

a regimine nāe derelicte quare ⁊c. Et ex bis tollitur appa
rēs cōtradictio inter Aui. ꝑ⁴ quarti. allegato cap. ⁊ Gal. ꝑ.
de differentijs febriū. ⁊ in libello de optia ꝯpōne. quidam
tn̄: vt Gentil. ꝯſiliāt ꝙ paratiora ſunt rara peſte veniente a
cā extrinſeca. ⁊ ſtricta paratiora cā veniēte ab intriſeco: qm̄
opilatio ad illā ꝑparat. Cōſilr̄ nocet balneū aq̄ fride debili/
tando virtutē. ita vt ſit cā multiplicationis malaꝝ ſupfluita
tum. ⁊ in ſūma ois cā q̄ facit ad corpis debilitationē prepa/
rat ipſum ad facilius ac velocius recipiendam peſtem.

Et ex bis q̄ dicta ſunt facile rn̄debiꝛ ad aliqua dubia a I
vulgaribus q̄ri ꝯſueta. ℭ Pri^m cum bec in/
feriora ſupiorib⁹ gubernētur. vn̄ ꝑ. metbauroꝝ necē ē būc
mūduꝫ ſupiorib⁹ eſſe cōtiguū vt v̄t⁹ inde bīta gubernet. q̄uo
g̃ ab ipſis corrūpūꝛ cū fcā ſint max̄ ꝓꝑ boieꝫ. vt ꝑ geneſ.
ℭ Dicēdū ꝙ lꝫ ꝑ ſe bec inferiora a ſupiorib⁹ latiōib⁹ guber
nenꝛ: tn̄ ab eis aliqn̄ corrūpunꝛ. ⁊ boc ꝑ accn̄s. ⁊ eſt ſicut in
minori mūdo. q: dato ꝙ calitas nālis ſit idiuī ꝑ ſe conſer/
uatiua: tn̄ de paccn̄s ē cā corruptionis ei⁹ ꝑ quāto ꝯſumit: ⁊
exiccat bumidū ꝓpꝛiū ei⁹ in q̄ pabulaꝛ ſic in ꝓpoſito dato ꝙ
influxus celeſtes ſint boꝝ ꝯſeruatiui. tn̄ accit ex varia cōiun/
ctiōe ſtellaꝝ fieri boꝝ inferioꝝ corruptiui. q̄ coniūctio ſi nō
fuiſſet: nō fuiſſꝫ ſecuta illa corruptio. mot⁹. n. ſolis in ſuo zo
diaco eſt cā gn̄ationis ⁊ corruptionis vt pbōtes oñdūt: q̄/
bus medic⁹ credere dꝫ. ℭ Scḋꝫ dubiū. q̄re cū aer ſit vene/ K
nat⁹ oia iſpirātia nō ab eo iſiciunꝛ. vt videm⁹ boies mori nō
boues: ⁊ boues: ⁊ non galinas. ⁊ ita cōſimilr̄ de alijs. pꝫ ex
bitis rn̄ſio. nā ſicut in bis inferiorib⁹ videmus contingere
qḋ aliud eſt venenū vni ſpēi qḋ nō alteri. vt iuſqamus boi ⁊
nō turdo. imo turdus ex eo nutriꝛ. ita i ſupiorib⁹ accit: vt i
iſtis inferiorib⁹ iprimaꝛ effect⁹ determinat⁹. ſic reſpiciēs a.
ꝙ nō b. ⁊ ex ꝯn̄ti cū ſit vene noſus. ita venenet boies ꝙ non
boues ⁊c. ℭ Sꝫ ſtatiꝫ q̄reꝛ 3°. iuxta b̄ q̄re g̃ ſic vnū boiem L
iterficiet ꝙ nō aliū. ⁊ vn⁹ ab eo iſirmabiꝛ. ⁊ nō alius. ⁊ ad/
buc i eadē ꝯ̈ta ⁊c. pꝫ rn̄ſio. qm̄ b̄ accit ex diſpōne paſſi. qm̄
act⁹ actioꝝ eſt in patiēte diſpoſito vt ſup̄. nā ſi ſup vnū ignē
magnū ponanꝛ ligna mag̃ viridia ⁊ ligna parua ſicca. ⁊ iter
bec media. nōne ſicca ꝯburenꝛ: ⁊ nō viridia. pua ⁊ non ma/
gna. item mediocria ſicca ⁊ nō mediocria viridia. ℭ 4°. q̄ri/ M
tur quare cōiter non moriunꝛ ſic clauſtrales. vt fratres mo
nace carcerati. ⁊ b̄ꝫ: vt q in ciuitate alij. dōm ꝙ qn̄ inficitur
a ſupiorib⁹ aut iferiorib⁹ aer b̄ iferior cū talis iſectio nō ita
libere veniat ad aerē clauſū ſicut ad liberū: vn̄ 2ᵃ ꝑ¹ de aere
bono. cū v̄o accidit in aere putrefactio cōis tūc diſcooptus
erit magis ipm reſpiciēs q̄ꝫ ꝯſtrict⁹: ⁊ occultatus. aer. n. lib
ciuitatis citi⁹ ac facilius iſiciꝛ. ⁊ ꝑmaxīᵉ: q: eſt alijs paribus
ſbtilior. nā aer clauſtralium: ⁊ carceratoꝝ ſtat clauſus: ⁊ in/
groſſaꝛ. iōq difficili⁹ inficiꝛ: ad qḋ concurrit ꝑ: q: tales ex/
ercitio carēt ducēte eos ad magnificādū anbelitū. Item q:
bono regimine gubernātur marie boni clauſtrales. Item
q: ad aerē nō veniūt liberū. itē q: ēt multū ⁊ ꝑcipue carce/ N
rati aleo vtunꝛ aerē rectificāte. ℭ Et iuxta b̄ vltimuꝫ poſſꝫ
q̄dā ſupficialꝛ cā aſſignari vulgo infeſtāti: qui tenet ꝙ pauci
bibuli tpe peſtis moriunꝛ. ⁊ certe notaui in trib⁹ aut q̄tuor
peſtilētijs. ⁊ ita eſſe ꝯpui. vinū qdē aromaticuꝫ cordiale eſt.
vt pꝫ. ⁊ nō min⁹ rectificare aerē vi. q̄ꝫ aleū g̃. ⁊ iō ab boibus
iductū ē cū debēt eqtare ſi aer eſt nebuloſus q bibūt aſſerē
tes ex tali potu ſe ꝓbibere igreſſuꝫ aeris mali. ⁊ tu conſide
ra. ℭ Sꝫ iuxta b̄ q̄riꝛ 5°. Si ꝯtingeret ſic vni familie q̄ ſta/ O
ret clauſa cū debito regie. de q̄ infra dōꝫ ꝙ ſic: vt claret in/
fraſꝫ oporteret cauere a ꝯuerſatione alioꝝ vt ifra. Sꝫ b̄ ſcī
eo ꝙ qn̄ vni⁹ icarceratus ex iniectione aeris ipſius carceris
moriꝛ qḋ q̄ſi cōiter oēs moriūꝛ. q: arguiꝛ cām fuiſſe fortiſ/
ſimā ꝓꝑ fortē reſiſtētiā ex cāis ſup̄ poſitis factā. nā vt ſup̄ di
cebaꝛ peſtis cū accit in aere groſſo eſt multū piculoſa: quia
cōiter multos iterimit: ⁊ tarde recedit. ⁊ pariformit dōꝫ d̄
clauſtralib⁹: ⁊ iō fugiāt. nā cū eodē regie vel ſili regãꝛ i v̄ꝫ
q̄ſi in oib⁹ eſt eq̄lis aptitudo. Itē q: ſūt i vno ꝑticulari aere

ꝛ anguſto. vñ q̃ñ in anbelitu cõicãt: itẽ q2 ſunt ſub eodem
aſpectui ꝛ lʒ ſic cõit vt dictũ eſt. vñ q̃nq; ↄtingit clauſtrales
ꝛ carceratos ꝑus mori. qḋ nõ niſi in ſupiorez cãz reduci po
terit vñ ſicut videm⁹ φ aſtrologi ſtudẽt i dãdo bonũ aſcen
dẽs alicui edificio: caſtro. ſ. aut terre. Ita poterit cõtingere
qḋ clauſtrũ illḋ aut carcer habebit aſcẽdẽs maluz diſponẽs
ipm ad facilẽ receptionẽ ill⁹ impreſſionis: q̄re i ea ciuitate
A peſtis incipiet in carcerib⁹ aut clauſtro. Ex qb⁹ apparet φ
cũ ſic accidit illi aeri infectio: φ ſtatiʒ ↄſulẽdũ eſt vt recedãt
q poſſunt: ꝛ ad ipm ꝑꝑ ei⁹ groſſiciẽ tarde redeãt: vt interpo
nãt ſpaciũ ſex mẽſiũ. Et ex his iſert φ cũ vn⁹ in multis ſuis
parẽtib⁹ iſicit: alij ſugere debẽt: ꝛ abinuicẽ ſepari. cum vi
deat rõne parẽtele ꝛ affinitatꝫ ſape nãm vnã: ꝛ iter ſe hẽre
homogeneitatẽ ꝑpter vnũ eſſe ab alio genitum. ꝛ ſic vn⁹ ab
alio videtur citius inſici q̃ʒ ab extraneo.

℄ De ſignis pronoſticis future peſtis. Rubrica. ij.

B **Oportet** ꝑꝑ ei⁹ piculoſitatẽ ꝛ ↄtagionem
pnoſtica ꝑmittere demonſtrati
uis. cuius ↄriũ in alijs obſeruabit febribus. Si
gna. n. futurã peſtẽ annũciãtia ſunt initiũ faciẽs
a ſuperiorib⁹: multiplicatio eclipſiũ lunarium:
ↄiũctio martis cũ ſaturno: ꝛ ſic de alijs dictis ſup̄ de cãis ſu
piorib⁹: ꝛ tñ ibi. Et alia q̃ ſũt medico mã̄ʒ tñ medicus occul
ta: q̃ ab aſtronomo inueſtigari hʒ. ℄ Signa autẽ nobis ex
ꝑte ſẽſus i aere mãifeſta ſũt ſeq̃ndo ducẽ meũ i nũero octo.
℄ Primũ eſt apparitio ꝛ multiplicatio ſoꝝũ. i. ignis l aere
moti vel corrẽtis: vt ſtella cadẽs: vel a ſub. i. ignis ſtãtis: vt
colũna: vel alteri⁹ figure. Sʒ dices ſup̄ dcm eſt aer peſtilen
tialis ẽ hũidus cũ obtuſo calore: ꝛ talẽ moduz humiditatis
deſtruit exalatio calida ꝛ ſicca. iõ ꝛc. ℄ Itẽ illa ſunt ſigna φ
aer nõ ẽ putrefact⁹. nã Ariſ. 25°. ꝑbleumatũ ꝑbleumate.
19. interrogãs: quare nõ putreſcit aer. rñdet q2 igne plen⁹.
℄ Scdõ q̃res in quo tp̃e erit peſtilẽtia q̃ñ iſta apparebũt
an in eſtate. an in autũno. ℄ Pro his dõm. Ad pimũ φ
ignes tales ſigna ſunt peſtilẽtie maxime q̃ñ ↄiunguntᷣ cum
multis vaporib⁹ in aere exñtib⁹ a terra eleuatis: vñ ꝑ pro
bleumatũ. ꝑbleumate. 21. quando ex terra vapor multus
aſcẽdit: ann⁹ peſtilẽtialis ſit. Cũ itaq; in aere videntᷣ hi ignes
remanẽte aere turbido ex multitudine vapoꝝ eleuatoruʒ.
ſignũ eſt φ tales vapores cõſumi ꝛ reſolui nõ poterũt: ꝛ ex
cõſequẽti expectanda eſt peſtis. Sil'r ſi in autũno apparue
rint iſti ignes: ꝛ poſt eorũ apparitionem ſequatur aeris tur
bulẽtia: tũc etiã erũt ſigna peſtis. φ ſi nõ ſequatᷣ turbulen
tia. ſʒ claritas: tũc ſigñabũt aeris ſubtilitatem ꝛ ſiccitatem
magnã: ꝛ non neccãrio erũt ſigna peſtis: q2 ſiccitas vapores
cõſumet: vt argutũ eſt: ꝛ q2 ignes arguũt aduſtionẽ: tunc in
autũno illo accident egritudines de mã aduſta: vt ſcabies:
lepra: cãcri. ꝛ hᵭ. ꝛ non peſtilẽtiales. vnde ille autũnus erit
malus ꝛ prauus. nã cũ ad ſiccitatẽ declinat efficitur talis: vt
ſecũda ꝑmi. allegato cap. ꝛ ſic pʒ rñſio ad ꝑmuʒ. ℄ Ad ſm
dicitᷣ φ q̃ñcũq; apparebũt cũ tali turbulẽtia erunt ſigna. vn
de ſi apparebunt in autumno ſignificabunt ipſam futuram
in hyeme vere aut eſtate futura.

℄ Scdm ſignũ multiplicatio auſtri ꝛ ſubſolani. Eſt quidem
auſter vẽtus meridionalis cardinalis: ꝛ ſubſolanus cardi
nalis orientalis: ꝛ indifferenter oẽs venti meridionales ꝛ
oriẽtales q multos vapores ſecũ ferunt cũ caliditate debili: ꝑ
pter qḋ aer remanet multũ turbidus ꝛ nebuloſus. vñ quã
do iſti multiplicantᷣ: ꝛ aer efficitᷣ multũ nebuloſus obſcur⁹
turbidus: ita vt ex eo expectetᷣ pluuia ꝛ nõ pluit: tunc aer
corrũpetᷣ: q2 ſigñatᷣ vapores in aere retineri: ꝛ a caliditate
debili tũc regnãte putreſieri deberet ꝛ ex cõſequẽti futurã.
Q2 ſi fuiſſet ſecuta pluuia deſcẽdiſſẽt: ꝛ ab eis mũdificatus
fuiſſet illis vaporib⁹ in pluuiã cõuerſis. Et hᵭ indifferenter
cõtingere poterit in oĩ q̃dra ãni. lʒ Aui. de hyeme ſpãlẽ fa
ciat mẽtionẽ. Q2 ſi cõtingat auſtro ſubſolanũ coniungi: illi
humiditati ſupflue ↄiungitᷣ caliditas. q̄re citius euenit pe
ſtis: q̃ al'r fuiſſet tardata. ℄ Tertiũ ſignũ q̃ñ in vere ẽ pauci
tas pluuie cũ frigore: tunc expecta peſtez in eſtate: ꝛ cauſa
q̃ñ ver fridũ cum paucitate pluuie tenet materias vſq; ad
eſtatẽ. Deinde in ꝑncipio eſtatis multiplicatur auſter ꝛ aer
turbidatur: ꝛ deinde clarificatur: ꝛ nõ per aduẽtũ boni ven
ti vt ſeptẽtrionalis: necq; pluuie: ſʒ q2 vapores ſic in aere de
tenti ꝛ ſubtiliati aeri ipſi ꝑfundantᷣ. vnde in aere accidit cla
ritas ꝛ non ſerenitas: q2 illa claritas non eſt cũ ſplendore: ꝛ
illa claritas durat circa dies octo ꝛ non vltra φ ſi duraret
vltra poſſet ſigñare ↄſumptionẽ illaꝝ: deinde turbatur aer: ꝛ
ꝛ nocte ſupueniẽs frigiditas infrigidat aerẽ: ꝛ ex cõſequẽti
corpa: deinde ſupueniẽte die caleſit aer a ſole: ꝛ ſil'r vapo
res illi. vnde caliditas ſic reuerberatᷣ ſupra corpa. vñ acci
dit eis q̃dã ꝑfocatio ſiue ↄturbatio ex caliditate ſic in corde
ꝛ ſpũalibus impreſſa cũ multis malis ꝛ putridis vaporibus
vñ eo tp̃e hoĩes q̃ñ ex calitate ãguſtiãtᷣ q̃ anguſtia magis de
nocte q̃ʒ de die pcipitᷣ: ita vt hoĩes i lectis qeſcere ac dormi
re non poſſint. Et hᵭ accidit nocte magis: q2 calor magis no C
cte ad intra clauditur: ꝛ q2 ſunt a ciuilibus occupationibus
diſtracti. vnde Gal. de mo tib⁹ liq̃de dixit. quẽdã plim habẽ
tez apoſtema i inguine ipm plus de nocte q̃ʒ de die ſenſiſſe.
Et q̃ñ iſta ſic ſucceſſiue ↄprehẽdũtᷣ: tũc peſtis futura malig
erit ꝛ appebũt variole ꝛ morbilli: ꝛ hᵭ gñis egri^{tudines} male.
℄ Quartũ ſignũ q̃ñ in eſtate hoĩes valde ↄturbantur: ita vt
ſint inquieti: hinc inde ſe voluẽtes: ꝛ tñ nõ ſentiũt caliditatem
vehemẽtẽ ꝑpter quã deberẽt eſſe in tali diſpõne. ꝛ cuʒ hoc
eſt eſtas habẽs matutina alterata ad frigiditatem maiorem
cõſueto: malignã eniʒ in aere putredinẽ ſignificat: ꝛ per ma
ximẽ ſi ꝑceſſerint ignes dicti aut eiuſdem nature: quoniam
hec conturbatio ex manifeſta cauſa non eſt.

℄ Quintũ ſignũ q̃ñ in eodeʒ die videbis aerẽ alterari varijs
alterationibus: vt q2 nũc calidus nũc frigidus: nunc clarus
nũc turbulẽt⁹. ꝛ ſol clarus oritur: deinde conturbatur. Itẽ
q̃nq; ſol cũ nebula circũdante: que eſt vt puluis ex quo aer
redditᷣ pulueruleutus: ꝛ hec ſic pſeuerauerint. tũc expecta
peſtẽ in pño tẽpore preſenti aut futuro poſt ipſum. q̃ñ hec
indicant eſſe in aere copioſam multitudinẽ vaporum cum
caliditate putrefaciente ꝛ non reſoluente.

℄ Sextũ ſignũ qḋ ſumitᷣ ab his que accidunt hoĩbus: ꝛ eſt
apparitio variolaꝝ: morbilloꝝ: antracũ: bubonũ: malarum
mãerũ ꝛ hui⁹ generis. nã hec arguũt etiã putredinez malã
venenoſam in aere. verũ nõ eſt ſignũ neccãm q2 vt ſupra põt
eſſe hec corruptio ad determinatũ morbum: vt ad variolas
ꝛ morbillos: ꝛ nõ ad feb. peſtilẽtialẽ: vt meis dieb⁹ pluries
vidi. nã fuerũt plẽs anni in qb⁹ apparuerũt variole ꝛ nõ ſe
cuta fuit peſtis. ℄ Septimũ ſig^{num} ab his q̃ accidũt ſup ter
rã: q̃ñ videm⁹ ſup terrã multiplicari ranas mures muſcas
cimices. ꝛ hᵭ aialia: q̃ ex putrefactiõe gñantᷣ. ſignum eſt co
pioſe putrefactiõis regnãtis. Itẽ cũ viderim⁹ mures ꝛ alia
aialia loca hitantia ſubterranea fugere ab illis: ꝛ ad ea non
amplius redire: imo forſitã derelinquũt oua. tunc expecta
peſtilẽtiã: q2 talia fugiũt ꝑꝑ fortẽ putredinẽ factã in viſceri
bus terre: ꝛ hᵭ faciũt ex prudẽtia q̃dã nãli eis inſita ſicut hy
rũdines nidũ faciũt. Itẽ cũ videris volatilia nidos deſerere,
ꝛ maxime miluos: verũ vſq; mõ autẽticũ nõ iueni de mil
uis: qḋ hic ſcripſi auctoritate vulgata addidi. Et ſunt hec D
dicta Ari. ꝑ ꝑbleumatũ ꝑblemate. 22°. vbi querit ꝑꝑ quid
annus ſit mortiferus: q̃ñ ſit motus ranaꝝ paruaꝝ moydaꝝ
ꝛc. Et aſſignãs cãm inq̃t. q2 vnũqḋq; ſuperabũdat in pro
pria regiõe mãe: ꝛ hec qdem aialia nã ſunt humida: q2 plu
uioſum etiã hũidũ hñt: etiã q2 talia ſunt habẽtia humiditatẽ
ſuperfluentẽ: q̃ põt eſſe morborũ cã. Et ꝑ pticulari ſignorũ
expãſione: lege infra de ꝑſeruatione in canone. 6°. Et his
addã ſuccinctã ſignoꝝ aggregationẽ ab yſaac 5° feb. ſuptez.
Cõcordati ſunt antiq ꝛ maxime. hip. φ ſi in q̃tuor anni tem
poribus aer corrũpitᷣ: generantur in illo anno peſtilentie ꝛ
mortales paſſiones. Et dixerunt φ ſi venti q̃tuor in tribus

mēſib⁹ hyemis . ſ. decēbꝛi ianuario ⁊ februario ꝑſlauerint
⁊ puluis in aere augmētetur: ⁊ aeris complexio in ſiccitate
muteť: nullā habēs pluuiā: ⁊ oīes in q̄litate contrarieť: ꝯ vt
vna ſit frida ⁊ alia calida. hec peſſima ſunt in hyeme. Uere
aūt aere ente pluuiali ⁊ turbido: eiuſq; turbatio non niſi in
q̄nta aut ſexta aut ſeptima die ſoluta fuerit: febꝛes peſſime
nō ſm hūoꝛes: ſm plimū naſcūtur variole ⁊ puſtule: tunc ⁊
plime fiūt moꝛtales peſtilētie: ⁊ dixerūt ēt hyeme ⁊ vere ta
liter ſtātib⁹: neceſſe eſt in eſtate aerē turbidū ⁊ nō claꝝ eſſet
⁊ arboꝛibus ⁊ terre naſcentibus peſtis dominaretur.

℄ Octauū ſignū ꝑ parte tactū qñ videm⁹ aerez turbidari ex
eleuatione maloꝝ vapoꝝ ab aq̄s infectis eleuatoꝝ: vt ſunt
aq̄ in quib⁹ infundiť linū aut aſpaltum aut canapis. Cuius
coꝛruptionis ſignū q2 piſces reperiuntur in eis moꝛtui ſup
natantes ⁊c. ⁊ maxime verificatur hoc ſignum qñ aqua eſt
ſtans. Uñ qñ ſic videť aer turbidari indica in eo loco peſtē
veriſil'r futurā maxime qñ cū h̄ ſigno alia ex dictis cōpꝛehē
des. Sil'r idē cōtingit ꝓpter multitudinem cadauerum in
humatoꝛum: vt ſupꝛa in tempoꝛe guerre.

℄ Quidā addūt nonū dicētes. ꝙ ſi añ ſolis oꝛtū colligať ros
⁊ deť cani ſitiēti: ſi moꝛieť ſignū erit peſtis ⁊ venenoſitatis.
Signū curioſuz eſt: ſed nō efficax, naz vt ſup̄ aliquod eſt ve
nenū hoī qđ non cani ⁊ dabať exēpluz de inſq̄amo. Sil'r
gallina ſerpētes ⁊ ſcoꝛpiones deglutit ⁊ ex his nutriť. ho
minē vō interimūt. Et iō mulieres diligunt gallinas: q2 dñt
tenere domū ab his malis ⁊ venenoſ. aīalibus ſcopatam.

℄ Decimū addo ⁊ curioſuz valde. cū in tpe vīs appꝛuerit
eſtuatio q̄dā vltra ſolitū: ꝓpter quā floꝛes tēpeſtiuius ſoli
to naſcentur: deiñ mō frigus mō caloꝛ regnauerit: vnde di
cti floꝛes coꝛrūpanť. viderisq; hoīes ꝑter ſolitū de illius ae
ris mutatiōe triſtari. tūc dubita de futura peſte. ⁊ erit h̄ ſi
gnū magis certū: ſi ꝑ tūc pullulabūt variole moꝛbilli: ⁊ hm̄.
vt ſup̄. Ex p̄dictis pꝫ ꝙ nō incōuenit in hyeme ſicciſſima fe
brē ꝯtingere peſtilētialē: vt etiaz docet experientia. Ex quo in
fertur ꝙ per ſiccitatez ignis non ſemꝑ aer rectificať: ꝉꝫ ſm
E plīm rectificet. ⁊ tu ꝯſidera. Credi dicit quidā modernus ꝙ
qñ per p̄dicatoꝛes cōiter peſtis futura p̄dicatur: raro eſt
ꝙ nō accidat: q2 dicit eos a v̄tute celi ad talia p̄dicandum
moueri. Itē qñ hoīes dñt ſe vidiſſe v̄ginem glorioſam aut
ſcm̄ aliquez annunciare peſtez: raro accidit ꝙ non eueniat.
Et hec de ſignis pꝛonoſticis: vt ſupꝛa ſufficiant.

F ℄ De p̄ſeruatione coꝛpoꝛum a peſte. Rubꝛica. iij.

Q Uiaiā dictū eſt de ꝓnoſticis. Cōſequēs ē vt
illis p̄ceptis inſcribať modus p̄ſer
uationis ab icurſu tā nephādi moꝛbi. Et q2 res
ipſa aeri attributa ē: vt ſup̄ tāq̄z cāe p̄n^li. hic nr̄a
poꝛ itēño dꝫ eē in ꝯſideratiōe ip̄ſi⁹. Itē q2 dice
bať ꝙ coꝛpa mūda ſūt q̄ maxie a peſte p̄ſeruať. hic añ oīa
duo cadūt documēta: i q̄꜔ obſuatiōe q̄s ſe a peſte poterit p̄
ſeruare. ℄ Pm̄ documētū iuxta illud ieſu. Si oculus tu⁹
ſimpl'r fuerit. i. aīa tua: totū coꝛp⁹ lucidū erit: q2 mūdū. Si
ergo aīa tua mūda erit. ⁊ coꝛp⁹ tuū mūdū erit. Cūz g̊ coꝛ⁹
mūda in peſte maxie p̄ſerueť. fac vt aīa tua p̄ mūdeť: vt mi
ſericoꝛs ieſus te ab ipſa peſte p̄ſeruet. Nā vt ſup̄. non raro
G ex ira dei venit: vt in veteri pluries legiť teſtamēto: ⁊ i no
uo ipſe bon⁹ de⁹ añ iudicij euētū minať. Et iō p̄ces deuo
tas ac ꝯtinuas grataſq; deo faciam⁹. q̄ cū recte erunt ineffi
caces eſſe non pñt vt ſ⁰ de cōſolatione. vide aūt q̄ꝫtū nedū
in p̄ſeruādo: verū ⁊ i diluēdo peſtē gl̄oſi Sebaſtiani: ac vi
ctoꝛioſi gaini foꝛtis p̄ces valuerūt. Tu itaq; oia: ⁊ ſanos ⁊
patiētes oꝛare iſtruas. vñ ieiunia oꝛdina ꝓceſſiones. ⁊ hm̄ q̄
deo placita eē ꝯſueuerūt. vñ Aui. io. metha. ſue ca⁰ p⁰. pꝛo
pter has cās ꝓſunt hoīb⁹ oꝛōnes ſacrificia. ⁊ letanie: q̄꜔
x̄picola non ſunt. ℄ Scđm eſt qñ aer eſt cāe: vt ſup̄. cōſulo
ſi potes ab eo fuge. Itē ne ſis ex p̄mis cito. Itē q2 ſe ad diſtā
tiā expādit lōge. Et q2 eius ipꝛeſſio maxime qñ eſt groſſus
remanet notabili tp̄e: tarde ad eum reuertere: ⁊ eo tardius

q̄ꝫto aer eſt groſſioꝛ. Et ideo bene ac optime conſuli amic⁹
ille cū reſcripſit amico iterrogāti de remedio contra peſtez
fuge cito: longe: tarde reuertere. Et vſq; mō nō eſt medici
na huic par inuēta: quā potētes maxime ſeruant. Et hanc
ſniam ꝑ parte ſcripſit Almanſoꝛ li⁰. 4⁰. de cautela egritudi
nū ab vno loco ad aliū trāſeūtiū. Inq̄t. terra aūt in qua fue
rit antrax ⁊ peſtilētia fugiēda erit. ℄ Sꝫ vt paupꝛibus a
me ſatiſfactū ſit: ⁊ his q̄ cupiūt alio mō p̄ſeruari. ponam ca
nones de p̄ſeruatione hoīuz a peſte: vt a me pꝛomiſſuz eſt.
Modus aūt hic p̄ſeruatiōis in duob⁹ cōſiſtit regiminibus.
Primū quidē in debita obſeruatiōe diete: q̄ in ſex rebus nō
nālib⁹ claudiť. q̄ ſunt aer. cib⁹ ⁊ pot⁹. ſomn⁹ ⁊ vigilia. mo
tus ⁊ quies. inanitio ⁊ repletio. ⁊ animi accidētia. de quib⁹
oībus cum ſuis canonibus pticulariter ageť. ℄ Alterum
eſt regimen ipſum medicinale: quia rerū medicinaliū debi
ta adminiſtratio ſuis loco ⁊ tempoꝛe applicandarum.

℄ Et ſequens pꝛimū dicendum ꝙ aer ipſe: vt ſup̄ ē maxime
conſiderandus. Et ideo cum p̄cipitur ipſum eſſe infectū
aut infici incipere: quod compꝛehendeť ex apparitione eo
rū que dicta ſunt: debet ſi poteſt vt ſupꝛa ſe ad aliū transfer
re aerem ipſuz eligendo ac euitando: vt docebitur: aut ipm
alterare vt oñdeť. ℄ Et ſeq̄ns p̄mū de electiōe aeris ⁊ ei⁹
euitatiōe hi ponūtur canones. ℄ Prim⁹. ꝙ aer eligať liber
⁊ euētat⁹. ꝓpter qđ alijs paribus: loca alta nō aliunde inſe
cta: vt a paludibus aquis ſtantibus. ⁊ hm̄. vt ſupꝛa ſunt pla
nioꝛibus eligibilioꝛa ⁊ maxime quādo aſpectum hñt ad ſe
ptētrionē. vñ veniāt venti aerem ipſum mundificantes ac
rectificantes. vñ ſcđa pꝛimi. doct. ſcđa. cap̄. viij. Uenti qui
ſunt melioꝛes ſunt ſeptētrionales: poſt oꝛientales: poſt q̄s
ſunt occidentales: ⁊ deterioꝛes meridionales. ⁊ infra. ij. c⁰.
Sitq; illud vnde magis ſollicitari debet: vt venti oꝛientales
ſtricturas ingredi valeant. ⁊ vt ſol ad vnumquemq; locuz
intrare queat qui ibi exiſtit: qm̄ ipſe eſt qui aerem rectifi H
cat. ℄ Ex q̄bus infertur pꝛimo ꝙ aer meridionalis euitan
dus eſt omnino: ⁊ ſimiliter venti meridionales: niſi venti ip
ſi venirent a montibus in quibus quaſi continuo nix inha
bitat. vnde ſic frigidi facti aerem non calefaciunt: ſed refri
gerant: ⁊ ceteris ventis plus ipſum rectificant: vt Aui. ſcđa
pꝛimi de accidentibus impꝛeſſionibus aeris: ⁊ tunc eo caſu I
locus ille eligendus ⁊ non euitandus eſſent. ℄ Infertur ſe
cundo ꝙ loca cauernoſa ſubterranea valoſa ac multum de
pꝛeſſa euitari debent: ⁊ ſimiliter loca que quodāmodo re
manent ineuētata pꝛopter eoꝛum clauſionē nā euentatio ⁊
maxime a vento ſeptentrionali facta eſt maxime aerem re
ctificatis. Et hec eſt ſententia Raſis tertio Almanſoꝛis ca
pitulo de ventis ⁊ aere. ⁊ Auic. ſecunda pꝛimi allegato ca
pitulo. Qꝫ ſi arguatur loca alta ſunt liberioꝛa: ⁊ aerez ſub
tilioꝛem habent ceteris paribus: ⁊ magis paſſibilem. Ergo
cum accidet peſtilentia ſaltim communis loco ſuperioꝛi ⁊
infer. ol: citius inficietur locus ſuperioꝛ. Dicendum ꝙ ⁊ ſi
locus ſuperioꝛ ſit magis aptus recipere impꝛeſſionem: ꝯ eſt
etiā magis aptus recipere rectificationē ex vētis ⁊ ex igne.
Et ideo adhuc minus periculoſa eſt eius habitatio ceteris
paribus. Ex quo infertur ꝙ ſecurioꝛes degunt cūz accidit
peſtis in loco montuoſo: illi qui habitant partem montis K
ſupioꝛū. ℄ Infertur tertio ꝙ ſi locus altus hēri nō poteſt.
ꝙ ſaltē minus depꝛeſſus q̄ꝫ fieri pōt eligatur non valoſus:
ſed circundatus locis cultis ⁊ redolentibus ſi fieri pōt. Hec
aūt que dicta ſunt a Gal. ⁊ ab Auic. etiā cōpꝛobantur. licet
Auer. medicoꝝ ſtimulus 6⁰. ſui colli. de inhabitatione lo
coꝝ cauernoſoꝝ ⁊ ſubterraneoꝛum oppoſituz dicat: cui in L
medicina parua fides adhibetur. ℄ Et hic nota ꝙ aer ſic
eligendus ſit talis ꝙ in ipſo nō p̄ceſſerit peſtis ad min⁹ per
menſes ſex: q2 ante dubitādū de reliquijs peſtis. Qꝫ ſi vide
ris eum poſtq̄ꝫ ad ipſum acceſſeris turbidū ⁊ groſſum fie
ri ⁊ freq̄ntē: ter: ſtatim ab eo diſcedas: neq; delecteris radiis
lune: imo eos fuge: p̄parant enim ad putredinē. 3⁰ cteti

cor.ca° 2° ad finem. Q2 ſi fuerit multuz calidus: ipſum re-ctifica: vt infra. Et hic canon ꝓ pte ſui correctionem capit a
A canone ſexto ſequēti. ⁊ tu ibi. ¶ Et hic aduerte duo. ꝑmuz ꝙ melius eſt ſe trāſferre ad aerē purgatuz ⁊ mūdatuz a peſte: ꝗ̃ ad aliū in quo nō fuerit peſtis: de quo dubitat̃ ne infe-ctionē recipiat. Scđo cauere dz habitator aeris ſani ⁊ mun-di tranſire ad aerez infectum. Et ſi tranſit debet ſibi magis prouidere ꝙ velocius inficietur ꝗ̃ ille qui in aere infecto fuerit conuerſatus. Cuius cauſa vt dicitur eſt maior cōtra-rietas inter ipſum ⁊ aerē infectū. ꝓpter quā contrarietatez maior. ⁊ potentior accidit actio. Qui aūt a principio i aere infecto commoratus eſt propter aſſuetudinem ⁊ ſymbo-leitatem acquiſitam: non ſic ab illo patitur. conſidera.

¶ Scđus canon qui eſt de eligenda domo: deſcēdēdo ad par-ticularia: eligat̃ domus lata ſiue āplior vt poſſibile eſt euen-tata: vt ſupra a locis fetidis ⁊ aeris corruptiuis elongata: vt ſunt cimiteria ad q̃ corpa mortuoꝝ deferūtur macellum piſcarie loca vbi coria cōficiunt̃. valoſa ex valle fetida: loca infuſionum lini canapis: vt ſupra. loca ſtagnoſa maxime vbi multa inueniuntur animalia venenoſa. loca ad que ſtāt ven-ti veniētes de locis fetidis aut ex ſe aut rōne cauſe cognite: vt eēt multitudo inhūatoꝝ corpoꝝ corruptorum: loca vbi ſunt ficus multe vbi caules ⁊ maxime quādo euulſi ſunt ſu-p terrā ſtātes: ſunt. n. magni fetoris: vbi nuces multe: ⁊ ma-xime qn̄ loc⁹ eſt ieuēt⁹. Ex quib⁹ diuerſa ⁊ multa trahūt̃ correlaria ſcđm diuerſitatē patriarum. vnde ex hoc canone admonitus es de locis tue patrie. ſicqꝫ ⁊ de ceteris ceteri. Nā eoꝝ declaratio mihi viſa eſt ſupuacua ⁊ derelinquenda habitationēs queritātibus. Sitqꝫ domus ipſa in feneſtris verſus meridiem continue clauſa: ⁊ aperiantur mane oriē-tales: vt ſol ingrediatur: aerem camere rectificans: deinde poſt meridiem ſole tendente ad occaſum aperiantur fene-ſtre ſeptentrionales.

¶ Tertius qui eſt de rectificatiōe aeris per alterantia. opꝫ vt p̄mus cōſideret̃ aeris ipſius mutatio. ſ. ad quaꝫ qualitatem declinauerit. vt ſi ad caliditatez adminiſtra frigida. Si ad fri-giditatem vtere calidioꝝ ꝓpter venenoſitatez vtere calidis aut frigidis cordialibus: vt ipſa exigit diſpoſitio: que ab au-toribus noſtris poſita ſunt: vt hec ſcꝫ de quibus ſtatiꝫ. Ve-
B rum ita conſueuerunt auctores ac moderni practici vti ca-lidis tēpore frigido. ⁊ frigidis tempore calido. ⁊ ſic de alijs qualitatibus pariformiter dicendum: vtendo in compoſita diſcraſia compoſitis contrarijs.

C ¶ Calida cordialia ⁊ aerem rectificantia dum eſt in frigidita-te diſtemperatus: ſunt.

Ambra	Nux muſcata	Storax liquida
Muſcus	Gariofilus	Storax calamita
Thus	Gūmi iuniperi	Laurus.
Maſtix	Ebanus	Baſilicon
Sandaraca	Acorus	Been
Aloes	Cortex fiſtici	Cinamomum
Lignum aloes	Enula campana	Crocus
Mirra	Squinantum	Calamentum
Reſina pini	Bdellium	Caſſia lignea
Reſina cipreſſi	Vinum aromaticum	Zedoaria
Laudanum		Lilium album
Iuniperus	Ignia	Doronicum
Lignum eius	Cortex citri	Meliſſa
Ariſtologia	Semen eius	Menta

¶ Frigida ſunt cū in caliditate diſtemperat̃ acetum. Et nota ꝙ ex vino vinoſo ē min⁹ frm̄ ⁊ magis ſiccū. Acetū ſquilliticuꝫ.

Karabe	Lambruſca	Poma
Roſa	Pira	Citonia.

Flores frigidi redolentes. ⁊ hꝯ de quibus infra.

Corallus	cicorea dicta	Terra ſigillata
Sandali	Endiuia hortul.	Argentum
Camphora	Nenufar	Mirtus
Acetoſa ſiue acetoſa (dulc	Balauſtia	Malum granatum
Viola	Coriandrum	Arancia
Endiuia ſilueſt.	Bolum armenū	Limones non ſalſi.

¶ Tēperata Macis. cui⁹ decoctio erit etiā vtilis cuꝫ aceto mixta ⁊ per camerā habitatiōis ſic fuſa. Alia hic non enu-mero cordialia: qꝛ magis veniunt in vſum potionis: vt

Bugloſſa	Berberis	Iacintus
Margarite	Agreſte	Zaphirus. ⁊ hꝯ.
Ribes	Carbunculus	Et ſil'r de compoſi-

tis: vt ſy. de acetoſitate citri. de citro. Tyriaca. trifera. perſi-ca. triaſandali. ⁊ ſic de alijs. de qbus infra. ¶ Et ꝓ his nota canonem. ꝙ gummoſa vt thus ſandaraca. ⁊ hꝯ. ⁊ hūtia vn-ctuoſitatē: vt muſcus: laudanū: terbētina. ⁊ hꝯ debent ſupra prunas nō valde ignitas ꝓijci. Que aūt ſūt apta locum irro-rare: vt acetū: aq̄ ro. Itē ⁊ aqua decoctiōis nenufa. roſ. ⁊ hꝯ ꝓ paupibus. Itē aq̄ roſ. cū aceto. ⁊ aq̄ veri frigoris. p ipſuꝫ ſpergant̃ herbe: ac redolētes flores p locū ipſuꝫ ſternant̃. poma pira ⁊ redolētes fructus ac eoꝝ cortices ſup lectum proijcant̃. ponanturqꝫ in diuerſis locis ac angulis domus vel camere: aut in caniſtro teneantur. Itē filo appēdant̃ ſup lecto ⁊ alijs locis: vt eſt citrū. ⁊ hꝯ. Ita ꝙ tot⁹ aer ille pticu-laris redoleat: ⁊ ſic bonis rectificet̃ odorib⁹. nā ſicut malus ⁊ fetens ſpūs alterat ⁊ corrūpit. ita ⁊ bonus viuificat ⁊ re-ſtaurat. vt Ariſto. in lib°. de pomo. ⁊ Meſ. i de cōſolatiōe medicinarū intētiōe p̄ª p̄° ca°. Ingt. ſcire debes ꝙ odor bo-nus qſiqꝫ ad latus incolumiū declinare facit ⁊ illud iō q̄m dilatat aīam ⁊ ſp̄ ſpiritus: ⁊ virtutes reparat: ⁊ v̄tutū mineraꝫ cōfortat. ⁊ eſt cor. grauis vo facit ꝯriuꝫ. Et breuiter ex tri-bus modis ſubuenim⁹: aut ſuffumigando: aut irrorando: aut ſternēdo. ꝙ ſi veſtes ſuffumigabis: aut in eis tenebis re dolentia: vt cortices: citri. ⁊ hꝯ laudabile erit.

¶ Quartus. ꝙ cū venis ad alteratiōnē aeris: debes conſidera-re ipſius excellentiam: ⁊ opponere illi cum ſuis ꝯrijs iam dictis ex ſimplicibus ⁊ cōpoſitis: in cauſa frigida. ℞. thuris electi corticū eius. añ. ℥. ij. maſticis: ſandarac. añ. ℥. j. ſ. ga-riofiloꝝ. ℥. ſ. ligni aloes ℈. iiij. pulueriçentur ſubtiliter: Et cum laudano ⁊ aqua melliſſe fiant trociſci q dimittant̃ exic-cari. Et ꝓ nobilibus ⁊ diuitibus addant̃ his. gr. iiij. aut mu-ſci aut laudani. Et cū opus erit i medio camere ponat̃ vas plenū prunis: ſup q̄s pulueriçet̃ vn⁹ ex his. Et ꝓ pauperi-bus ſufficit thus aut ſandaraca ſola. Itē ignis accendatur mane ex lignis ſiccis non valoſis: vt infra dicetur. ¶ Et ex his cōpoſitis frigidis. ℞. trociſ. de cāpho. ⁊ fac vt dictum eſt. vel ſic. ℞. folioꝝ roſ. rube. lābruſce: coriandri ſicci. añ. ℥. ij. coralloꝝ. alb. rubeorū. añ. ℈. ij. florum nenufaris ſicco-rum. ℥. ſ. boli armeni: terre ſigillate. añ. ℥. j. puluerica ſubti-liſſime. deinde ℞. cāphore. gr. vj. ⁊ cum aqua roſ. fac tro-ciſ. ⁊ opare: vt de alijs ante. Iteꝫ irroretur camera ex aqua roſ. ⁊ aceto: aut ex aceto ⁊ aq̄ ſola pro pauperibus. Sed ꝓ-pter venenoſitatē bulliant ex herbis cordialibus dictis: ⁊ nō eſt expēſa. Item ſternantur flores frigidi fructus. ⁊ hꝯ. vt in tertio canone. Et breuiter in cauſa compoſita calida ⁊ ſiccante oppone cum frigidis ⁊ humidis: ⁊ ita de alijs.

¶ Quint⁹. ꝙ fugiēda eſt oino ꝯtio more in aere infecto. In aere putrido fetido ⁊c. a vētis meridionalib⁹ ⁊ fetorē de-portantib⁹. A ꝯtractiōe more loquēdo. ſ. ⁊ ſtādo cū his qui de locis veniūt infectis: aut q infectos viſitāt aut ſequunt̃: aut cū eis cōmorant̃. nā ab his egredit̃ cōiter aer malus aptus alios inficere: vt docet experiētia. Itē hoīuꝫ ꝯgregationē fu-giat ⁊ maxie male viuētiū: ⁊ loca in qb⁹ hoīes ꝯgregantur: vt ſūt eccłie ⁊ loca publica. Q2 ſi fuerit auditor camere pa-pe aut regis vel dn̄i: ſtet ſemp i aere rectificato ⁊ q actual'r reficet̃: ⁊ cliētuli ſibi ſtent a lōge: ⁊ ipſe ſtet in alto: ⁊ ipſi in loco infimo. vt in podiolo: ⁊ ipſi in curia. Q2 ſi contingat lu-dere cū aliquo: ſit talis etiam debito regimine rectus: vt ip-ſe de regimine infra de adminiſtratione medicinalium.

¶ Et anteꝗ̃ deueniā ad pticularia vnicum ponā canonem

⁊ ſi in illa aq̄ ſundantur odorifera ex dictis. in exēplifican/
do de ſcd̄o erit magiſtralius. ¶ Tēpore autē͡ꝫ hyemis his
ꝓportionalia obſerues: loco ſcꝫ fridoꝝ calidis vtere: ⁊ ſuc
ceſſiue diſcurrendo eo tp̄e ignis debet eſſe maior: ac magis
cōtinuus: cui te approximare poteris lōgiori tp̄e: ⁊ hi q̄ ca/
lore ſunt depauꝑati ⁊ ꝓ tūc vtēdo lignis calidis exēplifica/
A tis ſupra in pmo exēplo. Itē ſicut ex ligno citonij dicebat:
ita fiat ex ligno iuniperi aut lauri. Et hic nota de lignis: qm̄
vt ſup̄ debent eē nō corrupta. Audi Gal. 2° apho. cōmento
41. Quidā ꝓpter balneū fuiſſe ex lignis putridis factū: cū
ip̄m ingreſſus ſultalico ſincopizaut. Eo tp̄e nō laudo eſtua/
ria ſicca qbus ſeptētrionales vtunt̄ tp̄e frigido: qm̄ multū
aperiūt poroſitates ⁊ corpus deīn̄ diſponūt ad receptionē
multi aeris: ⁊ iō ꝑiculoſa ſūt: vt ſupra. ¶ Sil'r ꝓ ſcd̄o. irrore/
tur camera cū aq̄ decoctionis rerū cal'arū dictarū in exēplo
q̄rto ſup̄. ⁊ cum vino odorifero. ¶ Pro 3° ſup̄ pūas: vt ſup̄
ponant̄ res calide gūmoſe ſimplices decēt vt ſunt thus ſan/
daraca: ſtorax: calamita. ⁊ h'ō. Itē laudanū ꝓ nobilib⁹. Itē
trociſci de galla muſcata: alipta muſcata: oſoleti de cypio.
Uel ex cōpoſitiōe calida: vt ſup̄ in q̄rto canone. Uel ſic. ℞.
laudani: ſandarace. añ. ℥. j. terbētine: maſticis: olibani. añ.
℥. ſ. gariofiloꝝ: macis: croci: grane tinctorum. añ. ʒ. i. gallie
muſcate: aſſari: cipi: been al. ⁊ rub. calami aromatici: corticū
citri añ. ʒ. ij. incorporent̄ hec in mortario cum piſtello cali/
do prius bn̄ tritis: fiāt trociſ. ⁊ vtaris eis: vt dictum eſt. Et
ꝓ pauperib⁹: vt ſup̄ ſufficiat thus ſandaraca aut aliqd̄ tale
vilis ꝑcij ex iā plurib⁹ poſitis. ¶ Pro q̄rto. ſil'r ſternantur
calida apta ſterni. de qb⁹ ſupra de ipſis. ⁊ in q̄rto exēplo p/
cedēti. ¶ Pro q̄nto ponant̄ pāni calefacti circūquaq̄. ra/
cia. ⁊ hi⁹. Itē in camera in diuerſis locis ponant̄ lapides
ignitī: nō laudo eſtuaria: vt ſup̄: q: ēt caput deſtruūt ⁊ ocu/
los: vt eſt videre in vetērib⁹ eis. ¶ Tēporibus aūt medijs: q:
in v̄e ⁊ autūno cōpone ex his ea cōmiſcēdo vt videbit̄ neca
riū ex pte ſuffumigioꝝ irrorationū. ⁊ h'ō. qd̄ facile eſt face/
re ex iā dictis: ⁊ ſic de alijs poſitis. ¶ Cū aūt camerā egre/
di volueris his te ꝓus munias. Odoriferū in manu ꝯtinue
geſtabis: qd̄ ⁊ ſi ex ꝯtinua eius odoratiōe caput repleat: ma
xie nō mūdificato corpe. tn̄ in ꝓpoſito iuuamētū eſt maius
nocumēto. Odoramētū tp̄e calido debet eſſe frigidū ⁊ hūi/
dū. Ita q̄ tp̄e eſtatis magis cōuenit tale frigidū ⁊ hūidum
actu ⁊ potētia. Et iō laudat̄ geſtatio ex aq̄ veri frigoris par
tes. ij. roſaꝝ pa. j. ſ. aceti pa. ſ. cū pecia linea. verū q: ſpōgia
diu retinet hūiditatē: hinc ꝯſuetū eſt geſtari: ſꝫ pur aduerte
q̄ ſicca eſt: ⁊ q̄ tanta ſiccitas nō eſt necīa in tp̄e magni cau/
matis. Cōis tn̄ modus eſt portare ſpongiā infuſā in aq̄ ro.
⁊ aceto: ⁊ hoc in magno calore: ⁊ fortaſſe fundat̄ qm̄ ſicci/
tas ꝓhibet corruptionē: ⁊ hūiditas p̄parat: ⁊ q̄ ſicca ſunt
cordi ⁊ cerebro magis ꝓportionata: cerebro cōtēperando:
⁊ cordi cōfortādo: ſed pur cōſidera lapſum aeris ad ſiccum
notabilē: cui opponere op̄ꝫ ſe medicū: ⁊ ꝯſidera. vtrūq̄ bo
nū eſt ⁊ ꝓ diuitib⁹ ⁊ pauperib⁹. Et ſi aliqd̄ tale calidū me
lius: vt ſupra in exēplo tertio. vn̄ addat̄ aliqd̄ puluerís ga/
rioſiloꝝ: aut ҫedoarie. ⁊ h'ō. Itē ex datis deſcriptionib⁹ tro
ciſcoꝝ cōfice pomū magnū fridū aut calidū: vt exigit aeris
B diſpoſitio. Itē per te ipſū ex datis ſimplicibus compone.
¶ Deſcriptio pomi geſtandi tp̄e cal'o. ℞. Karabe. ʒ. ij. roſ.
ʒ. i. coraloꝝ rub. ʒ. j. floꝝ nenuf. ʒ. j. ſ. boli ar. ʒ. i. ſ. ſtoracis
calamite. ʒ. i. ligni aloes. ℈. ij. maſticis. ʒ. i. laud. ʒ. ij. raſ. pi/
ni. ʒ. i. ābre vel muſci vel gebit. gr. iij. cāpho. gra. v. pulueri/
ҫanda puluerīҫent̄: ⁊ in mortario cū piſtello calido info/
ment̄ pōs duo: portent nobiles ligata in argento deaurato.
C vel in auro puro: pauperes vero ſiue mediocres in pecia.
¶ Deſcriptio pomi geſtādi tp̄e frido. ℞. laudani. ℥. ſ. ſtora.
calami. ʒ. ij. maſtic. ʒ. ſ. gariofiloꝝ: nuc. muſ. croci: g̃ne tin/
ctoꝝ: cere albe: ligni aloes. añ. ℈. j. ābre. ℈. ſ. muſci diſſolu/
ti in aq̄ bugloſ. vel vino odorifero. gra. v. confice ex his in
mortario cū piſtello calido pomū: qd̄ tractet̄ vt de p̄cedēti
dictū eſt. Frequēter itaq̄ hec odorent̄ odorabilia ⁊ eo fre/
quētius q̄ corpus erit magis mūdū. ¶ De geſtandis in di/
gitis dicēdū q̄ iacintus ſup alios lapides p̄cioſos cōmen/ D
dat̄ ſiue in collo ſiue in digito geſtet̄. Itē ⁊ carbunculus: ⁊
ſil'r zaphirus: vt Albert⁹ de mineralibus ꝓprijs capl'is. Et
ſmaragdū in ſūmo laudat Ari. de lapidibus. Idem Zoar. 3.
teyſir. ⁊ Plyn. 37. nālis hyſtorie. Et oꝫ eē annulus pte infe
riori lapidis vacuus: vt lapis digitū ſiue carnē tangat: ⁊ oꝫ
portari in digito annulari ſiniſtre man⁹ cordi correſpōdēti E
in quo ſponſe debent annulari. ¶ De his v̄o q̄ in ore geſtā
tur dī q̄ admodū apd̄ nos inoleuit geſtatio ҫedoarij in ore
inter. ſ. dētes ⁊ genā. Et eſt verū q̄ ꝓprius cōuenit tp̄e frō.
tp̄e autē cal'o vz nimiū calefacere: maxie ex ei⁹ continua ge/
ſtatiōe. Karabe ſandali eo tp̄e cōueniet in ore geſtata. Item
ex bolo ⁊ terra ſigil. cū ſy. de acetoſitate citri fiāt pil'le i ore
tenēde ⁊ ſunt optie. Itē grana mirti: ⁊ op̄ꝫ te bn̄ cōſiderare
ꝯplōnē ⁊ mēbroꝝ diſpoſitionē. Itē ex his cū modico zedoa
rie fieri pōt cōpō additꝭ gariof. ac dragāti: ⁊ fiāt pil'le i ore te
nēde: ⁊ tu cōpone ex datis. Ego aūt conſueui māe in exitu
domus cū modico tyriace fricat̄ dētes: ⁊ ruſtici eos cū alleo
fricant. ⁊ dixit Ga. q̄ eſt tyriaca roꝝ. De his aūt q̄ p̄ſeruant
a peſte: vt eſt tyriaca: metridatū: bolus ar. ⁊ h'ō. q̄ ad intra
ſumunt̄: dicet̄ in cōplēdo regimē ex pte rerū medicinaliū
ſūptū ifra. nūc aūt ꝓſequar inceptū de reb⁹ nō naturalibus.

Expeditus itaq̄ de aere: ad cibū venio ⁊ ad potum: F
a pane initium faciens.

¶ De pane. Et pmo hic aduerte oium hoium cōem iprudē/
tiā circa ea q̄ ad ſanitatē attinēt: in q̄ nōnulli phi felicitatem
poſuerūt. Nā dcm̄ eſt ex auc̄te Ga. ſup̄. 2. apho. Ex balneo
calefacto cū lignis putridis q̄ndā in ſincopi perueniſſe: q̄
ligna eo tp̄e ſuſpecto maxie vitanda ſunt. Sed qd̄ dicemus
de furno ex eiſdē calefacto: in quo panis coquitur: corpus G
noſtrū igrediens. ⁊ tu bene cōſidera. Attēde itaq̄ vt furn⁹
ſit de creta: qm̄ melior eſt: ⁊ ſi eſſe poteſt ex lignis bonis de q
bus ſupra calefiat. Panis autem ſit ex ſimula frumenti ele
cti: q: non vetuſti: non ſupercalefacti. nō putridi nō valoſi.
⁊ hi⁹. non noti in tēpore peſtis ex puluere optime mundifi/
cati: ⁊ retenti in horels bn̄ euentatis trituran in molendino
aque libere ⁊ nō valoſe nō lacunalis: ſitq̄ panis bene ⁊ de/
cēter coctus. bene fermentatus ac debite ſalitus: ⁊ ſit vni⁹
diei vſq̄ ad quatuor ad plus. Aqua autē cū qua conficitur
ſit electa: vt infra de ea: ⁊ non ſit fluuialis niſi prius reſiden
tiā fecerit: ſed potius ſit ex puteo vel fonte electis. Expedi/
to pane ad alia venio ſm ordinem a me conſuetum.

¶ De ſalatucijs. Tempore calido vtatur his lactuca: endiuia H
ſilueſtri dicta cicorea: portulaca: acetoſa: ſiue acedula endi/
uia domeſtica. itē floribus cicoree ꝓ nobilib⁹ qbus vtātur
crudis aut paruper bulitis ſcd̄m ſtomaci ⁊ corporis diſpo/
ſitionē quā medicus debet ꝓus cōſiderare. Tēporibus fri/
gidis vtatur ſaluia mentha quā etiā cum ſupradictis cōmi/
ſcere nō erit malū. borraginē. hāc etiā cōmiſceas. vt dictum
eſt de mentha bugloſſa: ſed ipſa digōni difficilis. maiorana
melliſſa ozimū. ⁊ hi⁹. crudis aut ebulitis: vt dictum eſt. Be/
thonica mirabil'r valet in putrefactione aeris ⁊ veneno/
ſitati reſiſtit. Conueniūt ⁊ ꝓprie cappares cōditi eſt. n. cappa
ris vt tyriaca. Auic. Item cortex citri ſubtiliter incīſi. pre/
parati cū aceto ⁊ cinamonio. itē flores citri ⁊ arāncioꝝ. itē
⁊ in omni tēpore pedes vituli in aceto: ⁊ fiat vt conſuetū eſt
ſalaticiū cū aceto mediocriter vinoſo: ⁊ tēpore frigido ſu/
perponi pōt capparibus ⁊ alijs cinamomo: aut puluis ga
rioſiloꝝ. ⁊ h'ō. ⁊ de aceto ipſo dicetur infra de potu.
¶ De carnibus. Cōueniūt tēperate: de quib⁹ ſup̄ 3° cap°. Et I
meliores que ſūt ex paſcuis mōtanis herbarū boni odoris
medie iter pinguedinē ⁊ maciē. itē iuuenes ⁊ non antique
preter aūt tēperatas ſunt ⁊ diſtēperate ad calidū ⁊ ſiccum.
qbus q̄nq̄ vti pōt: ſꝫ nō ita frequēter vt de tēperatis: ⁊ ma
xime in tp̄e frido vt ſunt arictina leporina gliarū. ⁊ h'ō. de

qb⁹ ſup. 3ᵒ caᵒ. allegato. ⁊ tu ibi. vñ ad ipm recurre caplm:
vbi oia hec clare videbis ſm diſtēperātiā quā q̄ris. Et qui
dā in oi tpe peſtilētie eas cū aceto ſic p̄parāt. vt ſtati cuꝫ co
cte ſint ⁊ calide in aceto extinguāt: fundātes ſe ſup auctori/
tate Auic. 3ᵒ p̄mi de regimie tēpoꝝ cū rectificatione aeris.
§. vltio. Aceto p̄terea in cibo ⁊ potu vti i peſtilētia ē ipſius
nocumēti ſecuratio. ⁊ hoc idē voluit Raſis ⁊ eſt expſſe ſentē
tia Auic. pᵒ q̄rti. de pſeruatiōe. vt infra de p̄paratiua carnū.
Carnes aūt calide ēt tpe eſtiuo cū vti volueris ſic recipiunt
alteratione q̄ oia opꝫ te tua moderare prudētia. Cōſilr ibi/
dē inuenies de ptib⁹ aīaliū: ⁊ iō ad eū locū te trāſferas. Car/
nibus ſalitis laudatis ⁊ paꝝ vti poterit. Sꝫ hic nota: q̄ tpe
frido acetū pōt eē acuti⁹. Itē ⁊ cū eo poni poſſūt herbe ca/
lide dicte: vt maiorana: ozimū: roſmarin⁹: ⁊ hꝫ. Itē nota q̄
ſūt aliq: qbus acetū eſt inimicū: ⁊ coꝝ d̄ſtruit digōnē pp fri/
ditatē ſtomaci ipoꝝ: ⁊ vñ idigeſtiōes mlꞇiplicant p̄parantes
ad corruptionē humorum: ⁊ ideo attende q̄ talibus corri/
gatur cum cinamomo: ⁊ alijs: aut q̄ non detur. Tu itaqꝫ in
eius exhibitione vtere prudentia: ⁊ de hoc etiam infra.

R ¶ De piſcibus. Dicēdū q̄ cōueniūt laudari de cibis diſtem/
peratis frigidis ⁊ hūidis ſup̄ 3ᵒ caᵒ. cōditi cū aceto: ⁊ tem-
pore hyemis cuꝫ pipere garioſi. ⁊ cinamomo: vñ in ſūma
cōmēdanꝰ laudati ⁊ maritimi ⁊ aque currentis. ¶ Et hic
nota canonē. Q: piſces de ſpecie laudatoruꝫ q reperiuntur
apud menia ciuitatū aut portus ad que loca veniūt ſterquī
linia. ⁊ hꝫ. imūdicie ſunt euitādi: ⁊ iō piſces qui capiuntur
in cānalibus venetiarū nō ſunt eo tēpore neqꝫ alias come/
dendi. ¶ Scḋs canon. Q: alijs paribus maritimi ſunt eli/
gibiliores: q: nō ſunt ita humidi. ¶ Tertius. Q: ſi humidi
multū cū aliq̄tulo ſalis prius p̄parenꝰ meliores erunt. De
eorum p̄paratiōe dicetꝰ ſuo loco. Et ſalſi euitentur maxime
qui in ſalſedine ꝑſeuerint niſi gr̄a prouocandi appetitum
aſſumantur. ¶ Canō. Euitenꝰ in multo vſu: q̄ſiqꝫ tamē de
eis vti poterit cū aceto. Oſtrea conchilia euitet.

¶ De herbis ex qbus fercula fiūt. Cōueniūt iā dicte ⁊ frigi/
de ⁊ humide poſite ſupra 3ᵒ ca. Et calꝰ odorifere de quib⁹
allegato loco ⁊ maxime tēpore calꝰo. ⁊ tu ibi.

¶ De granis ex quib⁹ fiūt fercula. cōueniunt laudata allega/
to loco. vñ tēperatis ⁊ fridis vtere tpe calꝰo calis autēꝫ tpe
frido: ⁊ i eo loco ſi nocumētū hūt ponitꝰ nocumēti correctio.

¶ De radicib⁹. Inter ea ꝑ nūc numerando rapā. ipſa optie
conuenit elixa ⁊ aſſata: ⁊ melior aſſata. Itē aliquando ⁊ ra/
phanus. Itē ⁊ enula tpe frido ⁊ cū oleo fit cōdimētum.

¶ De oleo. Cōuenit magis onfacinū ⁊ nō onfacinū modera/
te ⁊ maxie q̄ñ nō adeſt ꝓhibēs: vt ſtrictura pectoris. ⁊ hꝫ.

¶ De pinguedine. Ab ea abſtineas ⁊ ſilꝛ a butiro. de quib⁹
3ᵒ caᵒ. ⁊ tu ibi videbis nocumenta. Sed nota hic pp vltra/
montanos q butiro: vt quaſi ſemper vtunꝰ. Q: cōſuetudo
eſt multū attēdēda: ⁊ cū ſit altera nā. de memoria ⁊ reminiſcē
tia: ⁊ 2ᵒ p̄mi. doct. 2ᵉ 7ᶜ caplo. Et breuiter diffuſum facit
ſermonē Gali. 7ᵒ. de ingenio ſanitatis. 5ᵒ. caᵒ. ⁊ 4. Almāſ.
de cuſtodiēdis conſuetudinibus: ⁊ ideo in oibus ſit tibi re/
gula: vt ſupra dicebatur 2ᵒ caᵒ. de ſignis.

¶ De lacte ⁊ lacticinijs. Oio euitet lac piſciū: q̄ñ putreſcibi
le eſt nimis. lac brutale etiā facile putreſcit. vñ medicinalꝛ
male cum alijs cibis cōmiſceri pōt. q: preparat alios cibos
ad putredinē. vnde ſm medicos ſolū aſſumi deberet: neqꝫ
poſt ipm aliqd aſſumi niſi prius digeratꝰ: ⁊ h eſt qḋ nō que
ritur hic. Iō dimittatꝰ. Uerum: q: ꝯuncatis ⁊ lacte coagula/
to vtimur tēpore eſtatis. Dicendū q̄ medicinaliter ante ci/
bi aſſumptionem tale aſſumi debet ⁊ non poſt.

¶ De caſeo duro: q̄ ex bono ⁊ electo poteſt comedi poſt ci/
bum: vt cōiter fit ad. v. vel. vj. bolos ⁊ hoc niſi corpus fue/
rit occaſionatum: quia calculum patiatur: aut opilationeꝫ
aut aliquod tale quod eius exhibitionē prohibeat item ⁊
maxime in conſuetis non vitupero q̄ñ inter duas bucellas
panis clauſa a igni oſtenditur: ⁊ ſic comedit.

¶ De fructib⁹. Iā ſup̄. ca. 9. declaratū eſt aliqſos eſſe putrefa
ctiōi aptos ⁊ tu ibi. Sed ꝑ nunc tm̄ dicatur. q̄ ſic euitandi
eſſent. tñ q: ſpālꝛ tpe calꝰo hoies nimiū d̄ eis guloſi ſūt: di
co p̄. q̄ eoꝝ vſus ſit in pua q̄ntitate ⁊ cōcedanꝰ: q̄ñ ſteterit i
ſole p dies duos añ: maxie q ſūt multuꝫ hūidi: vt pſica vue
criſomila ceraſa barbeca. ⁊ hꝫ. Itē talia cōcedātur añ cibuꝫ
⁊ ſilꝛ pruna pepo. ⁊ hꝫ. poſt q̄ bibi pōt ⁊ maxie ꝯſuetis pa
rū boni vini. Itē cucumeres cū aceto ⁊ ſale ⁊ oleo oliue cor
recti iterdū cōedi pñt. mora matura in corrupto aere peſtē
generāt. inde vt ab inimico abſtineas. in 2ᵃ menſa poteris
vti pōis aroma. ⁊ piris coctis. ēt pſicis in vio optꝰ ifuſis: ⁊
nō erit qd eſt mortale pctm̄. ſi malis gnatꝫ vti poterit. Pñt
poma ac pira cōedi: vt ſciūt experti aroātarij: ⁊ docet. Meſ.
⁊ poterit eis ſic ꝯfectis vti poſt cibū ꝑ potētib⁹. Itē nuces
⁊ ſunt tyriaca piſcis: ⁊ audi h auctores de eis. yſaac de die/
tis ſi nux vna cū vna ficu ſicca cōedatꝰ añ cibū ab oi veneno
hoiem preſeruat illeſuꝫ. ⁊ Auerro. idē. 5. colli. ⁊ 2. canoñ.
ꝓprio ca. ſi additꝰ ruta a peſte preſeruat. vide itaqꝫ vim ipſi⁹
nucis. De pineis ſiue pineolis dicatꝰ. q̄ ſpālꝛ tpe frigido a
cortice mūdati: ⁊ in aq̄ calꝰa prius modicū infuſi: deinde in
aqua roſ. poſiti ꝯueniūt. ⁊ ſpālꝛ tpe frido. ⁊ ſilꝛ fiſtici ⁊ ma
xie vſtulati. Itē paſſule ⁊ amigdale a cortice mūdate cum
ꝯucc. ſūpte: ⁊ ficus ſicce añ menſaꝫ: ⁊ vt dictū ſpālꝛ tpe cali/
do: arācia: limones: mirt⁹: iberberis. ⁊ hꝫ. hoc tpe ſūt cōue/
niētia: vt infra. ¶ De agruminib⁹. Comedatur alleum ma
xime: vt ſupra in rectificatiōe aeris ⁊ eſt tyriaca ruſticoruꝫ.
Galꝰ. de ſimplicibus de eo cepe porrū etiā veneno reſiſtūt:
ſed tempore calꝰo exiſtimo vitanda eſſe: q: multa ingerunt
nocumēta. verum in aſſuetis melius tolerari poſſunt.

¶ De ouis. Cōueniunt tremula ſorbilia recētia dura incon/
ueniunt: ⁊ que in ventribus coquuntur gallinaꝝ ⁊ frixa ēt
tenera ſiue mollia minus conueniūt: ſed put vti poterit.

¶ De melle ⁊ ſapa. Dicendū. q̄ in ſuis ſaporibus vti poterit
ſpālꝛ tpe frigido: calꝰo aūt vtatur ꝯuccaro: ſed non delecte/
tur in nimiū dulcoratis. nam acetoſa magis conueniunt.

¶ De ſaporib⁹. Sup oēs laudatꝰ ſapor acetoſus: vñ acetum
maxie cōmēdatꝰ: vt ſup̄. circa cui⁹ vſuꝫ opꝫ q̄ medic⁹ ꝯſide/
ret ſi corp⁹ ē occaſionatū: vt ſup̄ q: ſit ſtrictu pectoris aut ex
corroſionē habeat veſice aut ſtōm valde neruoſum: ⁊ hꝫ. ⁊
iō ad ſimilia attēde. Itē in talib⁹ ſtude q̄ nō ſumatꝰ calidus.
eſt. n. ſic maxie penetrans mēbra. Laudanꝰ ſapores ex ſucco
agreſte ex ſucc. gnatoꝝ: ex ſucco limo. mirti: arācioꝝ: pru/
noꝝ. ⁊ hꝫ. cū cinamomo vꝫ ꝯedoaria ⁊ maxie tpe frigido.
Itē acetoſitas citri: ⁊ ipſe ſy. de acetoſitate ei⁹. ſilꝛ ex ſucco
acetoſe. Itē ex ſucco p̄putioꝝ vitꝫ. nā ex his cū brodio car/
niū cū pulpis pulloꝝ: ⁊ cū amigdalis mundis ſiue pineolis
cum modico panis infuſi prius in brodio vel aq̄ roſ. vel cum
ipſis ſolis ſiunt diuerſi ſapores ſm diuerſitatē pſiaruꝫ co/
quoꝝ. ⁊ cē. Nā velle in his me extēdere eēt nimiuꝫ ꝓlixitas:
ſufficiant autē tibi ſimplicia iſta ⁊ modus cum his tpe calꝰo
vtere pulūē coriādri p̄parati: lābruſca pulueriꝫata ſandalꝰ.
⁊ hꝫ cordialibus frigidis. tpe v̄o frigido calidis vt cinamo
mo: garioſilis: ⁊ croco: ⁊ hꝫ. de quibus cōmiſcendo: vt tibi
videbitur de frigidis ſemp habito reſpectu ad etatē cōplexio
nē cōſuetudinē: ⁊ ad tēpus anni: ⁊ ita de alijs. Cōſimiliter ex
ſuccis herbaꝝ calidaruꝫ tpe frigido ⁊ fridarum tpe calido
fac ſalſamētū cum aceto ⁊ modico panis ⁊ modico paſſul/
larū addēdo ex aromatibus calidis aut fridis: vt exigit di/
ſpoſitio. conſidera. Sed nota p̄. qḋ tpe calido ſinapis ⁊ oēs
ſapores acuti vt etiā rochetta. ⁊ hꝫ. ſunt euitandi. 2ᵒ q̄ ſi in
vſu frigidoꝝ ⁊ acetoſoꝝ. vt ſupra pcipietꝰ nocumētū pecto
ris. ⁊ hꝫ. tu corrige cum amigdalis mundis ꝫuccaro ſapa: ⁊
hꝫ. que maliciā aceti cōtēperent: 3ᵒ q̄ fiat trāſlatio de vno
ad aliū ſaporē. ⁊ euitare vtꝛ x vſu vnius nimis fridi ſtoma/
chus ledatur: ⁊ indigeſtiōes multiplicet: ⁊ hic addo aroma/
ta. ℞. cinamomi electi. ℥. i. coriādoꝝ p̄paratorum. ℥. ij. car/
damomi: nucis muſcate: gariofil. añ. ℥. i. 5. raſure eboris.

ʒ.ſ.corali rubei.ʒ.i.radicis tormentille:diptanni: ſandalorũ.ʒ.ſ.croci.ʒ.ij.raſure cornu cerui.ʒ.ſ.fiat puluis:q̄ in cõdimẽtis vti poteris addẽdo de zuccaro ad libitũ. Geladorcia etiã ↄueniũt acetoſa ⁊ cũ aromatib⁹ frid*is* ⁊ tpe frigido cũ cal'is frigida:velle aũt diuerſitatẽ cõdimentorũ ſm̄ diuerſitatem patriarũ deſcribere mihi foret impoſſibile: ⁊ ideo patieris:ſufficiant tibi in his primordia.

❡ De preparatione carniũ:⁊ piſciũ. Conuenientiores ſunt elixe:⁊ maxie eſtate ẽt ſunt digeſtibiliores:ſed in ſtomacis fortib⁹ tpe frido ↄueniũt aſſate:ſ; ſm̄ modũ nobiliũ ſup̄. poſito ꝙ melior digeſtio in nocte fiat põt in mane vti elixo ⁊ ſero aſſato:audi Auic.ꝑ̄ᵃ 4ⁱ.d̄ p̄ſeruatiõe a peſte:⁊ declinet cibus ad acetoſũ.⁊ ſit caro q̄ adminiſtrat̃ decocta i acetoſis piſces meliores reddũt̃ ex decoctiõe eoꝝ in aq̄.verũ tpe peſtis ab auctorib⁹ laudant̃ magis ſup prunas cocti:ſupaſperſi bono vino aut aceto ⁊ oleo. Quidam tpe frigido coquũt eos in vino cũ aromatibus ⁊ bñ addito aceto.cutis ſiue pellis cuiuſcũq; piſcis reijcienda eſt ⁊ ſaniores ſunt cauda.cuiꝰ ta ſaltos. Poſtremo ſcitos ꝙ perutile eſt cũ coctione cibariorũ nobiliũ ponere aurũ:⁊ p pauperib⁹ aliqd̄ cordiale vilis precij ex magis gratis.de q̄bus ſupra.

A ❡ De potu:vino.ſ.⁊ aqua. Cũ videatur vinũ:q̄ ex ſe inflammatiuũ nõ cõpetere:tñ q̄ cõſuetũ:q̄ nature multũ amicũ: cõſulo vt cõſueti tẽpore etiã peſtis eo vtantur: ⁊ moderate ⁊ ſit albũ clarũ ac cereſolũ ſiue coloris rubini: mediũ inter nouũ ⁊ antiquũ:nouũ.n.ẽ indigeſtibile ⁊ antiquum nimis exiccatiuũ.mediocris vinoſitatis.⁊ infra ſpecial'r tpe eſtiuo.declinans ad bruſcũ ſiue ad acerbũ:ſiue ad agreſtoſum: ⁊ qdã laudãt ipm acedulũ:q̄ ẽt tpe nõ erit niſi perutile limphare: ⁊ maxie pueris iuuenib⁹ ⁊ aſſuetis. Et qdã:vt Macrobi⁹.vt etiã veneno reſiſtat in ipſo extinguit laminã aureã. Nõnulli laudãt potũ aceti cũ aq̄ ⁊ aceti ſolius fundantes ſe ſup dictũ Auicẽ.allegatũ ſup̄ de aceto.3ᵃ.ꝑmi. doct. 5ᵃ.de regimine tpoꝝ cũ rectificatiõe aeris:⁊ qd̄ dictũ eſt intelligit̃ de eo:vt cũ alijs ſumit̃ cibarijs ⁊ in his tu attende cõpl'ones etates ⁊ ↄſuetudines dico cõſuetudines: qm̄ abſolute vina vinoſa maluatica.⁊ hꝰ. Itẽ ⁊ dulcia inflãmatiua nõ cõueniũt:quoꝝ vſus apud aliq̄s derelinqui non põt: quin ſaltẽ in prin̄ᵒ ⁊ fine menſe aliqd boni ⁊ aromatici aſſumãt. Sz hoc intelligant q̄ epatis ſunt calidi. Qd̄ ex potu vini potẽtis in p̄nᵒ menſe ſupcaleſit ⁊ iſlãmat̃ epar:⁊ ſic ex eo poſt cibũ minus noceret̃.veꝝ in regimine ſanitatis poſt cibũ plus valet vinũ debile ⁊ liphatũ ↄſidera. Euitent̃ turbida nigra groſſa. ❡ De aq̄. Sit clara mũda ex fonte aut puteo bono:aut ex flumine facta reſidẽtia:ad quaz ſcꝫ nõ pueniũt:ſterquillinia.⁊ hꝰ.vt ſupra de ea ſepe. In hyeme decoq̄tur. In eſtate nõ. Sed attẽde corpis diſpoſitionẽ. Itẽ ſi extinguitur in ea lamina aurea meli⁹. Quidã limphãt vinũ cũ aqua endiuie:roſata:ſed potus efficitur nõ delectabilis Euitet̃ q̄ in locis paludoſis ⁊c̃.vt ſup̄ de ea ſepe.

❡ De aceto. Ita dicatur ꝙ in omnẽ modum adminiſtrationis eius cõuenit in peſte ⁊ materia exiſtente calida ⁊ frigida maxie flegmatica. Q; ſi eẽt melica ꝙ credo raro contingere:adhuc cum cibis cõueniret lꝫ minus q̄ʒ in alijs.

❡ De agreſto etiã ſumme valet eius vſus:hoc autẽ contingit alterare cum aromatibus:vt ſupra. Indicatiõe ſumpta aut a tẽpore aut a compl'one:etate cõſuetudine.⁊ hꝰ. ſed quid dicemus de ceruiſia propter vltramontanos dicendum ꝙ oportet vt cõſideretur modus cõpoſitiõis eius:⁊ tunc medicus:⁊ paruz adhuc peritus exponitur hic comprehendet ſi cõueniet aut non.ego autem ignarus talium compoſitionum de eo nil aliud particularius ſcripſi.

❡ De ſomno ⁊ vigilia. Somn⁹ ſic fiat vt conſuetũ eſt maior aut minor ſm̄ etates corpoꝝ diſpoſitiões ⁊ ↄſuetudinẽ neq; fiat imediate poſt aſſumptũ cibum:imo aſſũpto cibo audiat noua gaudioſa ſolatioſa ſonos ac cantus delectabiles ſtetq; ſic p horã vſq; ad duas:deinde vadat dormitum.ꝙ ſi dormire voluerit in meridie aut p p debilitatẽ aut pp ↄſuetudinẽ:iterponet etiã ſpaciũ:vt dictũ eſt ⁊ nõ ſit ſomn⁹ niſi vni⁹ hore vel hore cũ dimidia adptus ſi põt abſtineat: vituperatur aũt diurnus.ſ.meridionalis.naꝫ a mane vſq; ad tertias nõ ſic:vt ſcd̄o pnoſticoꝝ.lectus ſit maior in hyeme: in eſtate autẽ durior ne calefaciat multũ: linteamina i eſtate lauent̃ cũ lixiuio dulci fcõ cum herbis odoriferis dictis: ⁊ ſil'r in aq̄ lauent̃ odorifera:ant in eis pulq̄ʒ in lecto ponãtur teneãtur roſe viole maiorana aut tale aliqd vt exigat diſpõ p dies aliq̄t icluſe:vigilia ãt ſit ſil'r ſõno pportionata.

❡ De motu ⁊ quiete. Exercitiũ in regimine ſanitatis multũ ac permaxime valet.vt tertia ꝑmi.de eo.⁊.17.ↄtinentis.⁊ ideo laudat̃ exercitiũ ẽt tpe peſtis:tñ cũ moderamie ſcm̄. vñ Raſis allegato loco.inq̄t. Nobiles q cum venationibus venatũ ibãt exceptis venationib⁹ ex tali exercitio ſibi indebito mortui ſunt:⁊ id̄ nobiles repheñdant̃ eo tpe a fortibus exercitijs ⁊ incõſuetis:ſit itaq; exercitiũ ſuaue ante prandiũ factũ.poſt ipm p horas ſex vel circa:q̄ poſt ↄplemẽtum digõnis:⁊ ſupfluitatũ expulſionẽ:⁊ hyeme ꝓlixior eſtate: et in flãtico ꝓlixior q̄ʒ in colerico.ꝙ ſi tẽpus fuerit frigidũ ⁊ humidũ nõ exeat domũ:ſꝫ ipm in camera ſua habeat.ꝙ ſi eſtas rabida fuerit ſil'r faciat.ꝙ ſi domũ egredi nõ poterit: q̄ cubicularius pape aut camerarius amicus principis ſiue oñi vtat̃ fricatiõib⁹ hoc mõ.vꝫ.vt anteq̄ʒ de lecto ſurgat fiant fricationes i crurib⁹ cũ pãno nõ multũ aſpero. deinde aſcendendo ad coſtas:deinde ad brachia:deinde ad pectus ſemper trahendo ad inferiora:⁊ oꝫ hec fricatio eſſe media iter longã ⁊ breuẽ fortẽ ⁊ debilẽ ſemper habito reſpectu: vt ſupra ad etatẽ cõplexionẽ:⁊ hꝰ.loca emunctorioꝝ munda teneant̃.lauentur cũ rebus calidis ⁊ nõ frigidis ſolis:ſed contempera vt videbitur ⁊ fricentur: ⁊ poſtq̄ʒ ſurrexeris emiſſis ſuperfluitatibus frica caput tuum ⁊ pectina. ⁊ lotio capitis bis in menſe cum lixiuio dulci. vinum fortaſſis non erit inutile ſtomaco ieiunio:exicca deinde caput tuum cum panis mediocriter:⁊ non multũ calis. Item conferte transferre de loco ad locũ:dũmodo nõ fuerit infectus cuꝫ regimine:vt ſupra ⁊ infra.⁊ cũ domum egrederis:vt infra vade ad loca delectabilia remota a malis odoribus ⁊ cetera.vt ſupra:neq; gaudeas multorum ſociorũ conuerſatione:neq; ire ad loca cõfluxus multoꝝ hoiũ:ſed tua conuerſatio ſit cuꝫ paucis ⁊ bono regimine rectis:ita ꝙ tua ſit de familia ſollicitudo vt de te ipſo:⁊ de his infra:⁊ ſi barbam abradere volueris aquã altera cũ odoriferis dictis.

❡ De quiete dõm. Q; ſicut añ cibũ debes exercitium facere: ita poſt cibũ debes q̄ſcere:aut molliter ire iuxta illud vulgarũ. Poſt paſtũ ſtabis aut paſſu molli meabis. Et eſt ſnia Auic.3ᵃ.ꝑ̄ⁱ.doc.2ᵃ.7ᶜ.c.breuiter oẽm motum euitet q ducit ad magnitudinẽ anhelitus:⁊ hoc dico in conſuetis: ⁊ id̄ vitupero ludũ pile magne ⁊ parue ſimiliter fortia exercitia:habeat eniꝫ ea ſuauia equeſter aut pedeſter:vt eius moris eſt ludẽdo cũ arcu cũ baliſta ⁊ ſimilibus. conſidera.

❡ De inanitiõe ⁊ repletione. Euitet̃ repletio ⁊ ſil'r comeſtio imoderata ex pte q̄ʒtitatis.ita ꝙ magis cũ reliquijs famis a menſa ſurgat q̄ʒ cũ ſaturitate. ⁊ ponatur ſpacium inter vnã cibationẽ ⁊ aliã octo horarũ vſq; ad decẽ:⁊ infra ſm̄ corporis diſpoſitionẽ:nec in eadẽ mẽſa delectetur diuerſis a cibarijs.ſed vno ſit cõtẽtus.⁊ eos fugiat q ſunt corruptioni aptos vt pingnoſos.⁊ hꝰ vt ſupra. Euitetq; indifferenter oia que virtutẽ nãlẽ debilitant ⁊ grauant fugiat famẽ ⁊ ſitim.exacuũt enim humores ⁊ ipſos accenſioni preparãt ⁊ in hoc ſit tua moderata prudentia:⁊ eſt ſnia Auicen.prima quarti.de preſeruatiõe a peſte. Et Almanſor libro.4ᵒ.caᵒ. de peſtilentia. Quidã curioſi dicunt ꝙ q̄nq; ſunt ab.f.incipiẽtia que inducere peſtẽ poſſunt ⁊ maxie tẽpore ſuſpectos que in hoc cõprehendit̃ verſu. Fames fatica fructus femina flatus. Et quinq; ſunt prohibitiua eius. Ut flobotomia focus fuga fricatio fluxus. Per fluxũ.vꝫ.intelligẽdo cũo-

nē ſi qd̄ ſupfluū fuerit ſiue corpis mūdificationē:de quo ſu/
pꝛa:habeat vētris beneficiū oī die nā vel artificio ex ſuppo
ſitoꝛio de melle:aut cū radice bliti facto:⁊ h9.aut cuȝ cli/
ſteri ex malua.matre violarū bliti mercuriali oleo violato
ſale ⁊ zuccaro optimo:⁊ hoc in eſtate in tpe frigido addat
ſulfureſ:⁊ loco olei violati ponat cōmune. Jteȝ ex bꝛodio
carniū cum vitellis ouoꝝ ⁊ oleo cōi aut violaceo:vt exigit
diſpoſitio:⁊ de his infra:⁊ q2 coit9 ſub inanitione cōtinetur
de eo ſic dicat᷑. ꝙ ipm ſupfluū euitet.nā oia euitāda ſunt q̄
maxie vtutes ꝓſternūt ⁊ deijciūt.⁊ hic attende dictū haly.
2°.regni in cōmento illius.§.venereoꝝ vo vſus.inquit. ꝙ
ex dimiſſiōe coitus oino nonnūꝗ̄ȝ moꝛs ſubita euenit.nam
ſperma diu retētū generat venenū:vt idē in eodē loco: ⁊ in
eodē ſupfluitas ei9 ſeniū accelerat ⁊ vitaȝ abbꝛeuiat. pp qđ
muius ⁊ aſinus ſunt lōge vite.⁊ paſſeres maſculi bꝛeuio/
ris q̄ȝ femelle:vt Ariſto.de lōgitudine ⁊ bꝛeuitate vita non
ꝓſequoꝛ hic allegationes auctoꝝ in hanc ſententiā conue/
nictiū:q2 ſūt magis cōmunes ⁊ fere innumerabiles. Mode
rate aūt fact9 fortaſſis nō nocebit.ſȝ iuuabit:vt cum qs fue/
rit ꝯſuet9 ⁊ fuerit carnoſus robuſtus viuēs vita qeta ⁊ de/
licata:vt ſūt m̄lti nobiles:vn̄ in ſūma iuuenes ⁊ adoleſcen/
tes poterūt eo vti:⁊ mane in auroꝛa expulſis ſupfluitatib9
poſt.ſ.digōnē ⁊ ſemel tm̄ in hebdōa aut ter in mēſe aut pl9
ſm corpis robuſticitatē. Primi vo ſenes bis i menſe dum/
mō foꝛtes ⁊ potētes ſint. Scđi vo ſenes ſemel vel circa: ſed
ſi nō ſint multū robuſti cōſulo dimittāt:⁊ q̄ſi oī tpe:q2 me/
lius erit eis:hec opȝ vt tu moderes ſm ꝯſuetudinē etatem
cōplōnē habitudinē vitam q̄ ducit᷑ ⁊ h9. conſidera. ¶ De
accn̄tib9 aīe. Euitet vt poſſibile eſt triſticiā odia meliaȝ irā
cōtumelias cogitatiōes foꝛtes:⁊ maxime de peſtilentia de
moꝛtuis.de moꝛte de infirmis:⁊ cōnes taliū oino pꝛoſter
gat.gaudio vtat᷑ tpato ac reb9 delectet᷑ inducentibus gau/
diū:⁊ diſtrahentib9 ab alijs:⁊ vt ſtet cuȝ cantoꝛib9 bonis pul/
ſatoꝛibus ludentibus diuerſis iocis:ludat ad ſcacos: tabu/
las:⁊ h9.ſolatij cā ⁊ nō auaricie:ne ex amiſſione triſtet᷑ : vt
ludat cū ſocijs boni regiminis:ſupꝛa pꝛo pꝛandio pꝛo cena
vina ⁊ ſimilibus. Quantā autē vim habeant hec accidentia
in mutando coꝛpoꝛa.oſtēdūt auctoꝛitates auctoꝛuȝ ⁊ ipſa
experientia quoꝝ narrationē ſupfluā hoc loco eſſe duxi: ⁊
tu ſi cupis quere ea ab Auic. 3ª pꝛimi.

Regimē ſecūdū Expedito regimine rerum non
nālium. Ad regimē medicinali
um accedo:⁊ aū oia dico.ꝙ tu medice debes conſiderare
corpis diſpoſitionem ⁊ videre ſi ſit ſilis diſpoſitioni aeris:
vt qi cōplexio calīa ⁊ ſicca.⁊ aer diſtēperat9 eſt ad calidum
⁊ ſiccū. Quo caſu debes facere ꝙ regimē declinet ad ꝯtriuȝ
diſpōnis aeris ex pte diete tā dicte:⁊ 2° ex pte alterantiuȝ ⁊
cōfoꝛtātiū.vt vbi gr̄a.fac ipſuȝ vt iulep viol̄.roſ.ſy. de ace/
toſitate citri cū aqs ꝯuenientibus:vt endiuie:poꝛtulace: ace/
toſe:⁊ h9. ¶ Julep ſingulare. ℞.endiuie : lactuce ſcariole:
acetoſe:boꝛaginis: bugloſe.aū. M.j. ſeminum poꝛtulace:
ēdiuie:acetoſe:ſeminuȝ citri mūdatoꝝ.aū.℥.i.roſ.ru. viol̄.
floꝝ nenuſa.bugloſſe:boꝛaginis.aū.ʒ.iiij.antos.ʒ.ij.aſper/
gant᷑ aq̄ frigida magna aſpſione:ita vt bene oia reddantur
multū hūida ⁊ oī die irroꝛent᷑ cū aq̄.⁊ pꝛo potētib9 cum aq̄
roſ.vſq̄ȝ ad duos:deinde oia ponant᷑ ad alembicum : ⁊ di/
ſtillet᷑ ⁊ cū ea fiat iulep.ponēdo ꝓ lib.aque. ℥.iiij. zuccaris
acetoſetur que cum acetoſitate citri aut ſucco berberis. ſ.
agreſte:⁊ aromaticetur cū ſandalis ⁊ modico ſpodij.⁊ do/
ſis ſit.℥.ij.cū aq̄ frigida mane ante cibi aſſumptioneȝ p tres
hoꝛas. ¶ Conſil̄r ſi fuerit tēpus multū frigidū:aut q2 com
plo frigida ⁊ indiges Julep calido. ℞.bethonice:ſcabioſe:
camedreos:cicoꝛee.calamēti:maioꝛane.aū. M.i. coꝛticum
citri ⁊ ſeminis eius mūdati.aū.℥.j.çedoarie:hen albi ⁊ ru.
calami aromatici:ſticados.aū.ʒ.ij.fiat iulep:vt dictum eſt ď
pꝛecedenti ⁊ aromaticetur cum gariofilis ⁊ cardamomo.
ꝙ ſi complo fuerit contraria diſpoſitioni aeris:vt quia fri/
gida ⁊ aer diſcraſiatus ſit ad calm̄. q̄re cōſeruationem ipſi/
us:q2m̄ cū ipſa cōplōne reſiſtet alterationi ⁊ eſt hic canon ſum
ptus a Gal.p̄.de differētijs febꝛium.

¶ Secundus canon ⁊ vniuerſaliſſimus.ꝙ vnuſq̄ſq̄ ſibi ca/
ueat ab omni illa re q̄ eſt apta ducere coꝛpus extra latitudi
nem ſue ſanitatis:immo vȝ.extra latitudinem ſui tempera
menti:vt hec ſit latitudo minoꝛ p̄ª.conſidera. ¶ Tertius vt
eo tempoꝛe nullus ſit auſus conſuetā ſibi euacuationē aut
humoꝛuȝ ad aliqua mēbꝛa delationē reſtringere niſi imode
rate fluxerint:vt vbi gr̄a qui patitur fluxuȝ emoꝛoidarum
nō reſtringat eū.qui artericā nō pꝛohibeat humoꝝ fluxum
vnde reptū eſt ꝙ arteticam patiētes minus in peſte ſuis cō/
parib9 moꝛiunt᷑.⁊ h̄ pp hūoꝛes cōfluere continue a mēbꝛis
nobilib9 ad loca iuncturarum.⁊ ex h̄ loco accipe ꝙ medici
cōiter hoꝛtantur ſcabioſos cū ſcabie ſua tpe ſuſpecto ſic re/
manere. Quart9 ꝙ oīo ſollicit9 eē debes i confoꝛtando in
tus:⁊ extra ipſuȝ coꝛ ⁊ tuēdo:eſt enim pꝛimum ꝙ patitur.vt
ſupꝛa.⁊ hoc cū medicinis coꝛdialib9 habentibus ipm con/
foꝛtare:⁊ veneno reſiſtere de qbus aget᷑.⁊ maxie hos ⁊ ꝓ/
dictos canones:pono ſecūdū oꝛdinē a me alias in pꝛactica
obſeruatum hos tres. Primus eſt oꝛdinatio diete. Scđs ē
mundificatio coꝛpis hoc eſt coꝛpus facere mūdū : ⁊ tenere
mundū.q2 ſupꝛa mūda minus patiunt᷑.⁊ minus apta ſunt
pati.q2 foꝛtius reſiſtūt. Tertius eſt adminiſtratio confoꝛtā/
tiuȝ coꝛ intus ⁊ extra applicandoꝝ cū his que a ꝓprietate ac
qualitate manifeſta ipm cōfoꝛtant addendo q̄ venenoſitati
cōſueta ſunt reſiſtere. Pꝛim9 ꝓ pte ſui maxime cōplet9 eſt:
⁊ pꝛecipue circa q̄nq̄ȝ res nō nāles alias ab aere. vnde vo/
lo ꝓ illis que dicta ſunt ſufficere de ipſo aere ſolū aliq̄ tan/
gens iuxta ꝓmiſſa.nā cū ipſe ſit pꝛincipalis cā circa ipſum
quaſi tota nr̄a intētio debet eſſe ⁊ de ipſius rectificatione iā
actum eſt quo ad ea que extrinſecus applicant᷑.vt ſupꝛa in
exēplis poſitis:etiā ꝓ parte addēdo ea q̄ in oꝛe tenent᷑. nūc
autem loquendum de illibus. Tertio his q̄ degluttiuntur.⁊
que dicuntur heçaar.i.medicine veneno reſiſtentes.

¶ Jā ꝓ rectificatione aeris poſite ſunt in exēplo odoꝛabiliū
deſcriptiones due pomoꝝ geſtandoꝝ.hic autē ad comple/
mentū ponit᷑ deſcriptio vna pomi geſtandi indifferēter tē/
poꝛe cal̄o ac tpe frigido cū aliq̄bus canonibus. Deſcriptio.
℞.ſtoꝛacis calamite.ʒ.j.ligni aloes.ʒ.ſ.ſpice.℈.j.galie mu/
ſcate.℈.i.ſ.maſticis.℈.ſ.çedoarie.℈.j.macis.℈.j. ſeminū
eruce.gra.vj.nucis muſcate gra.iiij.nigelle gra.vj. roſ. ru/
bearum.ʒ.ſ.ſandali rub.coꝛalloꝝ rub.aū.ʒ.ſ. boli arme/
ni.ʒ.j.folioꝝ nenufar.ſiccoꝝ.ʒ.ſ.cāphoꝛe.℈.i. ambꝛe.ʒ.ſ.
laudani.ʒ.j.muſci gra.vj.reſoluant᷑ gūme in aq̄ roſ. teran/
tur deinde cum piſtello calido ipſis piſtatis ⁊ pulueriçatis
prius vltimo cōmiſceant᷑:⁊ addat᷑ dragagātū q̄ȝtum ſufficit
vt bn̄ incoꝛpoꝛent᷑ ⁊ manibus malaxa.⁊ addat᷑ deinde am/
bꝛa prius diſſoluta in aq̄ roſ.⁊ vltio muſcus.ꝙ ſi cupis vt
ſit magis tenax adde aliqd̄ raſine cū modico terbentine.

¶ Et ꝓ iſto ⁊ ꝓ p̄cedētibus ponunt᷑ hi canones. Primus
ꝙ nimis frida ac nimis calida cerebꝛū pmutantia ſunt eui/
tāda. Secūdus ꝙ odoꝛifera canonice nō debēt frequenta/
ri niſi coꝛpe pꝛius mūdificato. Tertius.ꝙ poſt cibū nō que/
rat᷑ vehemēs odoꝛatio.q2 ſic caput nimiū replet.ſȝ māe ⁊
aū cenam. Quartus ꝙ odoꝛifera tēpoꝛe cal̄o ſint humida.
⁊ frigido ſicca de his odoꝛabilibus calis aut fridis dictum
eſt ſupꝛa in tertio canone pꝛincipali de rectificatiōe aeris. Et
q2 q̄ dicent᷑ ac ponent᷑ in complemēto tertij canonis ſatiſfa
cient ſuo loco.⁊ huic pꝛimo canoni hinc ad ipſam heçaarti/
ca facientia ad cōplementū huius:me non vltra extendo.

¶ Ad cōplemētuȝ ſecūdi venio. Cōpletur itaq̄ȝ ſcđs canon
duobus canonib9:q̄ ſunt digeſtio:⁊ euacuatio quos Auic.
intellexit pꝛima q̄rti.de ꝓſeruatiōe peſtilētie in pꝛ°.cuȝ inqt.
Opȝ vt extrahant᷑ hūiditates ex coꝛpoꝛe ſupflue. ⁊ iclinet᷑
regimen ad exiccationē.i.euacuationeȝ oī mō.ſ. diſponen/
do hūo ea euacuationi qđ cuȝ ipſis ſit digeſtiuis. vel aliter

ſcilicet regimē ad exiccationē.i.ad ſlōm iā q̄ corpus exiccat. Nā tetigit duas euacuationes q̄ ſūt medicīa ⁊ ſlobotomia. Op; itaq; vt tu medice cōprehendas qa humor eſt in corpe peccās:⁊ ab eo euacuandus:⁊ ſcdm humorē peccātē:da digeſtiua ēt cordialia aut cū eis cōmiſce cordialia ex pte aquarū aut alioꝝ taliū:de qbus ad plenū ſupra 4°.cap°.⁊ tu ibi. ℭ Sy. magiſtri gētilis. ℞.radicū.v.liqritie yſopi.añ.ℨ.ſ.melliſſe capilis ve.ſcolopē.añ.M.j.ſeminū endiuie portulace ſandaloꝝ alb.rub.añ.ℨ.ſ.zuchari lib.j.fiat ſy.⁊ aceto ſꝫ aceto vini ⁊ hic valet in mā ſlātica pncipaliꝫ:ſꝫ ēt mixta ⁊ tu aromatiza cū ſpeciebus cordialib⁹ calidis in cauſa frā: vt ligno aloes gariofil.nucemuſca.⁊ huius. Qꝫ ſi volueris ꝙ valeat in cā calida adde his frigida cordialia. vt roſas citoream acetoſam ⁊ hꝰ. Itē aromatiza cū frigidis cordialibus vt ſandal.roſ.⁊ hꝰ.de qb⁹ ſup:⁊ de ſilibus magis in de cura. Et ſi mā eſt cōpoſita cōpone digeſtiua adinuicē ſm ꝓportionē eſtimatiuā de ipſis hūorib⁹ a te factā.qđq; de ſolutiuis intellige. Et hīs itaq; ſy. Siue digeſtio diebus quīq; aut ſex cū ſuis canonib⁹ vſualib⁹ q: in aurora ⁊ calidum in tpe frido:⁊ fridū in calido ⁊ hꝰ a te ſcitis:tūc trāſeas ad ſm q: ad euātionē q̄ ꝓ nūc ꝯpleri hꝫ cliſteri ſolutiuo ⁊ ſlōmia. Añ aūt digeſtiuoꝝ exhibitionē ſi videt administra cliſteria lenitiua de qb⁹ ſup caplo de cura putridaꝝ. Et ſi videbit administra ea in tpe exhibitionis taliū:deīde deueni ad ſolutiua ſpm hūorē reſpiciētia.de qb⁹ ad plenum 4°.cap°. Sꝫ ē hic ꝯſideratio vtrū ꝯueniant icamonea:⁊ laborioſe reſolnentes q̄ſi multis fuerunt odio h̄ caſu:vt Cermiſono nroꝫ:de h̄ ifra de cura dicet ad plenū. Poſt aūt ſolutionē fcā ꝑ antecedētib⁹ digeſtiuis ꝯuenit vſus aliq̄rum ſolutiuorū leuiū mūdificātiū corp⁹ ſepe. ℭ Sꝫ hic op; vt attendas corpoꝝ ipſoꝝ diſpōnes:nā qdā ſunt ita debite viuentia vt q̄ſi nullo mō egeāt euacuatiuo:ſꝫ ſola ſufficit cliſterioꝝ adminiſtratio. Quedā q̄ plus mulplicāt in ſupfluitatibus ex malo regimine:⁊ iſta indigēt fortiori ac plri euatiuo. Quedā medio mō:⁊ iſta indigēt mediꝭ īter illa. Et iō op; prius vt bñ hec oia ꝯſideres ex pte regiminis corpoꝝ.⁊ ſm hec varia reſolutiua in fortitudine:⁊ debilitate:⁊ in multiplicatione.⁊ paucitate exhibitionis eoꝝ.vnde hic tres ponā deſcriptiones. Quarū prima eſt ab Auic.cōmēdata ꝑma q̄rti.de ꝑſeruatione peſtilētie in fine ⁊ fuit deſcriptio accepta ab eo.⁊.cōtinētis.ca°.de aere:⁊ fuit inētio ruffi. Inquit Ruffus nūq̄ vidi aliquē bibētē hanc medicinā q non liberaret:⁊ preſeruaret ab epidimia.⁊ nūq̄ fuit inuenta medicina ſibi cōpar. Cuius deſcriptio eſt. ℞.aloes electi.ʒ.ij.mirre croci añ.ʒ.j. Ita in forā recitat Gentilis. Nōnulli magiſtri ſic eas deſcribūt. Aloes ptes.ij.mirre ptē.i.croci ptē.ſ.fiat incorporatio cū vino odorifero q̄ pillule debēt rari⁹ ac frequentius aſſumi ſcdm corpoꝝ habitudinē ex pte repletionis ⁊ mundificatiōis. Et vt pueris ⁊ aliꝭ ſint habiliores in earū receptione.coque ouū:⁊ effunde albumē:⁊ loco ei⁹ pone tm̄ de h̄ puluere vel de ipſis puluerizatis q̄ntū vis ⁊ miſce deinde ſuppone modicū zuchari puluerizati ꝓpter pueros:⁊ da.poſt quarū exhibitionē pueris ꝑcipue dabis aut granatum aut pirum aut aliqđ tale.hec eni pillule cū hoc ꝙ ꝑſeruāt maxime etiā putrefactioni opponunt.vñ iudei conſueuerūt corpora mortuoꝝ cū aloe ⁊ mirra cōſeruare.⁊ ideo nō ſunt negligende ſed q: nimium cōmunes deſpiciuntur. ℭ Marſilius patauius. ℞.aloes.ℨ.ij.mirre.ℨ.ſ.croci.ʒ.i.boli armeni.ʒ.ij.agarici.ℨ.ſ.cāphore.gra.ij.bolū armenū pul⁹ ifundat in vino albo ſbtili odorifero:⁊ aq̄ roſ.añ.ʒ.v.⁊ agaricus in ſy.de acetoſitate citri fiant pillule quib⁹ vtendum:vt de primis dictū eſt. Et his ſi apparet potes addere muſcū aut ambrā:⁊ erūt magis cordiales:⁊ euacuāt coleraꝫ ⁊ flegma ⁊ forte magis flegma. Qꝫ ſi magis cuperes euacuare colerā ea vigora cū reubarbaro. ℭ Cermiſonus nr. Recipe aloes ſucotrini.ʒ.iij.mirre.ʒ.ij.croci.ʒ.i.reubarbari electi.ʒ.ij.ſ.agarici.ʒ.ij.gario.℈.j.ſpice.℈.j.ſ.corticū citri.ʒ.j.ſeminū citri.℈.ij.tormētille.ʒ.ſ.ſandaloꝝ rubeorū.granorū ribes añ.ʒ.j. Qꝫ ſi nō reperit.ribes pone loco ei⁹ ſemina acetoſe coraloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ſ.boli armeni.ʒ.iij.cāphore grana.ij. Agaricus ipſe inciſus infundat in oximelle ſimplici prius per horas ſex deinde oib⁹ puluerizatis vt decet cū ſyr.de acetoſitate citri quātū ſufficit informētur pillule.vij.ꝑ.ʒ.doſ.a.ʒ.ſ.vſq; ad.j.⁊ poſt eaꝝ aſſumptionem nō recipiat lauatiuū:⁊ ſumant in aurora, deinde ſtet ieiunus horis q̄q; vel circa.ſunt eni faciles. Sed circa hoc cadit dubiū nunqd ſemꝑ in peſte ꝯueniat hic bolus armenus quo hi duo viri vtuntur de quo in prima deſcriptione neq; ruffus neq; Auic.mētionē fecit cū non nim⁹ eſſet eis not⁹:

A

ℭ Dicēdū ſine verboꝝ atq; argumētoꝝ multiplicatione. Qꝫ non:⁊ precipue in his tribus caſibus prius vbi in tēpore peſtis multa deſcēdant a capite vſq; ad pectus flegmata pectus conſtringentia.⁊ anhelitum difficultantia:vt accidit q̄ſi vltra.1348.tempore Gentilis. Nam conſtringentia vt bolus euitāda ſunt. Secundus vbi ꝑſeruādus eſſet naturaliter anguſti pectoris.nā exhibitio ꝯſtrictiuoꝝ adderet in difficultatē:⁊ in frequētiorē attractionē aeris ⁊ male vt ſupra. Tertius vbi eſſet repletio pectoris quomodocumq;. Quartus ⁊ maxime tēpore actualis peſtis in quo vapores multi ſunt imbibiti in poris pectoris. vnde ex vſu talium conſtringuntur in eis:⁊ claudunt:⁊ mali vapores retinent clauſi.nam vt plurimū cōprehendimus eo tēpore ſiſtolem maiorem diaſtole. Iuxta que nota duos errores. Primum quoniā indifferenter a multis oibus datur ſiue ſint occaſionati ſiue non. Secundū ꝙ oibus cuiuſcūq; complexionis. Non attendentes nunqd peccet plus colera q̄ʒ flā aut melācolia:⁊ ita de aliꝭ. Et ideo in exhibitione taliū oportet aliquando addere ⁊ minuere vt ipſi viri faciebant. Ideoq; oportet vt tu bene notes hoīum cōplexionē ⁊ peccātes humores:⁊ addere ex ſimplicibus appropriatis de qbus quarto capitulo:vt tibi videbitur. Et quia hec ſunt ſatis ac multum ſolennia.ideo ab eis non aliter diſcedo. Verum compoſitio ruffi quā Auic.laudat:⁊ experta fuit in tot peſtilentiꝭ:mihi magis placet:quoniā hic auctoritatem duorum tantorū virorū nō parū exiſtimo.addoq; ꝙ experta melior eſt non experta.qnto canone.primo capitulo. Tu itaq; diſpone ⁊ cōpoſitionem fac vt libebit. Et pro confirmatione eoꝝ que dixi nō preteribo dictū Almanſoris libro quarto in caplo ꝓprio de peſtilentia:⁊ eius cautela. ℭ Unus antiquorū philoſophoꝝ:q: ruffus.dixit ꝙ ſi ſumant due partes aloes ⁊ croci ⁊ mirre vniuſcuiuſq; po vna:⁊ det ex eis in ꝑncipio mortalitatis cuiq; pondus.xiij.alkirat ſingulis diebus cū.ℨ.j.vini tēperati:maximū cōfert iuuamētū. Cōfortant enim cor:⁊ euacuāt:⁊ a putrefactiōe defendunt. Et q: nimiū familiares facte ſunt iō contēnunt:⁊ male vt autētic⁹ ille:⁊ nimiū colendus carbo.nā ad manus ꝑuenit puerorū. Doſis cōiter apud nos eſt a.ʒ.ſ.vſq; ad.i. Et ſumuntur bis in hebdomada:⁊ qdā oi die vnā vel duas ante cenā per horam:vt 6°colliget.vltimo cap. Auerroys ipſas extollit ⁊ merito. Diſcurrat enim per ſimplicia earū ⁊ in eis inueniet in caſu mirabilē ꝓprietatē:ſꝫ bñ aduerte vētris diſpoſitionē.nā qdā ita lubrici ſunt ꝙ ſi oi die acciperent lederētur:⁊ noui hoīeſ ex ſolo odore aloes euacuari. Tu itaq; cōſidera. Et nota ꝙ ſi vltra has particulares euacuationes ⁊ vſuales opus eſſet ex certa cā redire ad fortiores cū digeſtiuis fac:vt q: ſ.corp⁹ aut de nouo egrotaret:aut tanta eēt humorum plenitudo:ꝙ prima euacuatio:⁊ prima digeſtio non ſuffeciſſent.⁊ iō bene conſidera. ℭ Aliqui delectantur in alia cōpoſitione. ℞.aloes loti.ℨ.j.mirre lote croci.añ.ℨ.ſ.agarici prius infuſi in oximelle ſimplici.ʒ.iij.mirabolanorū citrinoꝝ.ʒ.ij.ſ.chebuloꝝ.ʒ.j.ſ.radicū diptami tormentille añ.ʒ.j.maſticis cinamomi ana.℈.ij.ſpice.℈.ſ.muſci in tēpore frigido grana.ij.in calido camphore grana.iij.informentur cū ſirupo de acetoſitate citri. Et hic nota ꝙ aloes

B

apit orificia venarū:iō ſi qs pateret emoroydas oporteret
ipſuꝫ ſic corrigere ne tale inferret nocumētuꝫ:ꝛ tu ɔſidera.
¶ Iā ſic expeditus de evacuatione per farmaciā:ad flobo-
tomiā venio ab Auic. cōmemoratā ſm̄ expoſitionē ſcd̄am
ſuperius datā. Quā qd̄e flobotomiam ſtatim:ꝛ a principio
in pſeruatione faciunt nōnulli partiſcſes ac de mōte peſſula-
no p duos aut tres dies añ pleniluniū fieri pceperunt. Et
añq̄ʒ de ipſa qcq̄ʒ dicat̄ nota ꝙ ſicut digeſtio apud medicuꝫ
eſt pparatio humorum ad expulſionem. ita ꝛ preſeruatio a
peſte eſt pparatio humoꝝ ad reſiſtēdū putrefactioni : ꝛ ve-
nenoſitati aeris vel vaporis putridi vel venenoſi cum forti-
ficatiōe vtutis:q̄ ſtante tā q̄ʒ fundamēto opꝫ videre ſi ſemp
ex flobotomia hec duo conſequunt̄. nā talis pparatio non
eſt aliud q̄ʒ humoris melioratio ſiue bonificatio ab oi nocu-
mēto ac facili eius lapſu mundificatio: nō corpora mūda vt
ſup ſunt magis tuta:ꝛ magis apta reſiſtere. Cuꝫ itaq̄ʒ i qli-
bet hūore accidat nocumētuꝫ cū peccat aut i quātitate: aut
in qualitate: Ideo prius eſt a medico bñ cōſiderandum ſi in
corpe ſibi ſano eſt in altero ipſoꝝ: neduꝫ in ſanguine pecca-
tū. Qꝫ ſi cōtingat ſanguinē nullo mō peccare ex flobotomia
ponunt̄ hūores in motu ſic eos preparando ebulitioni ac
putrefactioni:ꝛ ſimiliter incrudationi humoris flegmatici
aut ebulitioni colerici: vt Auicenna q̄rta primi. de floboto-
mia. §. Caue ne egrū ꝛc̄. Et ſic magis pparatur corpus ad
infectiones recipiendā: vt patet intelligēti. Itē ex ea multuꝫ
debilitat̄ virtus. ꝛ maxie qñ nō conuenit. nā theſaurus vite
extrahit̄:ꝛ aia ipſa ſm̄ quoſdā antiquos philoſophos: qui
ſanguinē corpis aiam eſſe dixerūt: vt pmo de aia. Ex quib⁹
appet ꝙ ex ea ſic facta indiſponunt̄ humores: virtus debili-
tatur:ꝛ ex conſequēti corpus infectioni maxime pparat̄ : ꝛ
tu bene conſidera cōtra coiter operātes. Reperiunt̄ autem
corpora ſatis mūda bono regimine recetitē flegmatica de-
bilia:ꝛ ſimiliter colerica melancolica: quoruꝫ ſanguis non
peccat q̄li aut quātō: in quibus nullo mō cōpetit floboto.
mia in caſu. Et ideo attēde ꝙ ſi ſanguis fuerit in quantitate
exuberans vt ſtatim dicetur. conſentiente etate ꝛ alijs debꝫ
fieri qñ ex ea ſanguis meliorabitur. Qꝫ ſi fuerit peccans q̄-
litate:ꝛ non exceſſiue: melius erit vt cum alteratiuis redu-
catur. vñ a. 14. ſupra vſq̄ʒ ad conſiſtentiam incluſiue: vbi ſit
C adoleſcens ſiue iuuenis bruni coloris ſiue rubei vel pmixti
ex rubeo ꝛ fuſco: vt Raſis. 7. Almanſ. Nō ſuperflue vtens
coytu ſed copioſe ac delicate viuēs. Ex quibus cōprehendi-
mus ſanguinē eſſe multiplicatū in eo: debet in preſeruatio-
ne a peſte flobotomari de vena media:ꝛ directius compe-
tet in vere. ſed fiat oi tēpore ſuſpecto. ꝛ in tpe magni eſtus
minus. ꝛ in hora magis frigida : vt ante dicemus iſta oportet
prudentia tua moderare. Si aūt non viderimus ſanguinis
multitudinē: neq̄ʒ alio mō maleficiatū: ſed alioꝝ humorum
cōprehenderimus ſupfluitateꝫ abſq̄ʒ eorum mixtione cum
ſanguine: euacuentur:ꝛ digerantur vt ſupra: poſtpoſita ipſa
flobotomia oino. Qꝫ ſi cōprehēſa fuerit mixtio: vt ſupra de
cura putridarum: tunc fac flobotomiaꝫ vt ibi. ¶ Et anteq̄ʒ
ad tertij cōplemētuꝫ veniā: hic pro cōfirmatione dictorum
addo ꝯcor noſtri ſententiā in preſeruando a peſte. Inqt. Añ
omnia neceſſaria eſt communis euacuatio que eſt floboto-
mia. Ideoq̄ʒ cōſuetus quiſq̄ʒ flobotomari:ꝛ omnis in quo
reſtricta fuerit aliqua euacuatio ſanguinis:ꝛ omnis plecto-
ricus in quo ſigna ſanguinis apparuerint conſentiente eta-
te ꝛ alijs: flobotomādus eſt:ꝛ ſanguis extrahatur ſcd̄m vir-
tutis robur. Qꝫ ſi ex aliqua cauſa flobotomia fieri non po-
terit: minuat̄ ſanguis cuꝫ ſanguiſugis appoſitis venis emo-
roidalibus: aut in pedibus ſub talo: aut extrahat̄ cū vento-
ſis naticis applicatis. Qꝫ ſi alterius humoꝝ dominiū ſigna
apparuerint: ille cū cōpetēti medicina euacuetur: ita tamen
ꝙ reiteratio euacuationis preeligatur exquiſite euacuatio-
ni:ꝛ ſubdit ſi pcedes per iſtam viam pſperabis. ¶ Et poſt
quā vnuſquiſq̄ʒ cōuenientē fecit euacuationē toto poſſe ſtu-
deat beneficium ventris habere ſecundū ſuā diſpoſitionem
ſcilicet ſuperfluitateꝫ que de nouo generatur aut inſici in-
ciperet. Et in ſumma laudat pillulas poſitas auctoritate
ruffi: que ſic negliguntur a modernis: volentibus oſtēdere
ſe vltra antiquos aliquid vidiſſe: quos magis reprehenſio-
ne q̄ʒ honore dignos facio. Verum tēporibus magni eſtus
in corporibus colericis in patiētibus emoroidaruꝫ fluxuꝫ.
non incōueniret addere aliquod refrigerās: vt bolū cāpho-
rami corallum aut aliquod tale. Item propter fluxuꝫ mira-
bolanos emblicos. Unde magiſter Nicolaus florentinus
hac vtebat̄ florentie deſcriptione. Recipe mirre croci boli
armeni karabe coralorum. añ. ʒ. j. mirabolanorum chebu-
lorum. ʒ. ij. aloes ad pondus omniuꝫ. An itaq̄ʒ flobotomia
ſic conueniat ex poſitis facile cōprehendes: etiaꝫ in quo cōi-
ter operantes errant:ꝛ tu conſidera.
¶ In cōplendo tertium videor ingredi chaos vnum ac pela-
gus magnum: conſiderato ꝙ in hoc multi inuenti ſunt ſuo
tēpore experimētatores dicentes multa: ac maiora promit-
tentes cuꝫ ſuis experimentis: quibus certe paruā adhibui D
fidē: de quibus tamē te doctū faciaꝫ. adherens tamē magis
auctorū noſtroꝝ ſententijs: q̄ʒ vulgariū ꝛ muliercularū. Et
in primis volo venerari debere alcum noſtrū: cui⁹ conten-
tionē cum cepe alias quodam rudi dialogo cōpoſui. Ma-
ne ante exituꝫ domi comedatur aliquid alei: deinde poſt bi-
batur aliquid vini odoriferi:ꝛ ſeruetur omni die. ¶ Secū-
do loco laudatur aſſumptio tyriace ꝛ eſt mirabilis opera-
tionis in preſeruando. reſiſtit enim venenoſitati:ꝛ aeris ſu-
perfluitatem conſumit ſua caliditate ac ſiccitate. verum p-
prius cauſa ente frigida in frigido aere: vbi autem eſſet ca-
lida aer calidus oportet vt rarius aſſumatur: ac cum ea cō-
miſceatur quod eius caliditatem refrenet : ex confortanti-
bus etiam cor. vnde Cermiſonus cum ea commiſcet ꝗcucha-
rum roſatum. Poterit ita in tēpore frigido dari omni ma-
ne cuꝫ vino aromatico a. ʒ. ſ. vſq̄ʒ ad. i. Sed conſidera com-
plexionē: ſi colericus ꝛc̄. ne ex nimio eius vſu inflāmaren-
tur humores:ꝛ indiſponerētur. Tempore auteꝫ calido de-
tur cū ꝗcucharo roſ. tantundē a. ʒ. ſ. vſq̄ʒ ad. i. ſ. cū aqua ci-
coree acetoſe vel bugloſe:ꝛ conſidera cōplexionē. vt ſupra.
Ego autem conſueui omni die fricare ex ea dentes. ꝛ aliqñ
eam aſſumere: vt de tertio ad tertium ad quantitatem. ʒ. ſ.
debet autē ſtare aſſumens anteq̄ʒ comedat quinq̄ʒ horis.
Sumatur itaq̄ʒ hora recentiori. Et ꝙ dictū eſt de tyriaca.
intelligatur de metridato: ex cuius continuo vſu non po-
tuit rex ipſe metridatus ꝛ volens cum veneno ſe interfice-
re. Itē valet pro delicatis ꝛ potentibus electuarium de gē-
mis cum ſuis ſpeciebus tēpore frigido. ꝛ abſq̄ʒ ſpeciebus
ſuis tempore calido: poſt cuius aſſumptionem bibatur aut
aqua cordialis: aut vinum odoriferum:ꝛ parum ſecundum
corporis conſtitutionē. Cōſilr̄ laudatur diamuſcum dulce.
Sed tyriaca ſuper oia. conſidera. vnde Auicen. Et de illis
qbus ex ea ſit euaſio eſt adminiſtratio tyriace : ꝛ metridati
ante eam: idest anteq̄ʒ quis a peſte apprehendat̄. q. ſ. pre-
ſeruando. Et in ſuo de viribus cordis inquit de tyriaca : ſe-
curum efficit vtentē ſe ab incurſu peſtilētialiū febriū. ꝛ pra-
uis ab humoꝝ morbis. Qꝫ ſi cupis mirabilia de ea audire
ꝛ in peſtilentia: lege libellū Gal. ad ceſarem de tyriaca. ꝛ ſic
vſq̄ʒ modo ex calidis habes aleum. tyriacaꝫ. metridatum. E
confectionē de gēmis diamuſcum: quibus addas diābram.
¶ Ex frigidis laudatur ſuper oia bolus armenus: de quo
apud auctores:ꝛ preſertim apud Auic. eſt tanta fides: vt nō
ſolum preſeruet. ſed ꝛ deprehenſum liberet: vnde Senior
dux mediolani eo vtebatur tempore peſtis cum vino mal-
uatico:ꝛ aqua roſ. ꝛ faciebat quemlibet de familia eius vti
omni mane ante eoꝝ ingreſſum in camerā dñi doſ. eſt. ʒ. j.
quolibet die. quidam aūt ipſum lauant prius ab omni eius
ſorde cū aqua roſ. cū vino odorifero. quidā exhibēt ipſum
cum aceto ꝛ aqua. maxime tempore eſtus magni. in colēri-

cis forte non nocent.conſidera.quidã vt genti.dat cũ ſy. de
acetoſitate citri.ſil'r valet terra ſigillata.vnde Cermiſonus
dat bolũ armenũ cum terra ſigillata cum ſyrupo de citro.
Simil'r valẽt gẽme.electuarius de gẽmis.¶ Et ſeqndo in/
differenter calida ⁊ frigida.dico ꝙ a paucis annis citra ve/
nit in vſum tormẽtilla dicta vincẽs toxicuꝫ.⁊ eſt ſpecies pẽ
taſilon:⁊ calida eſt.⁊ in can' b⁹ hec videt' experiẽtia.⁊ ideo
a qbuſdã nominata eſt herba venatoꝝ.vñ datur ⁊ bob⁹ in
puluere reducta radix eius doſ.ʒ.i.cũ vino aut aq̃ cycoree.
verũ ego eã vſqꝫ mõ in auctẽtico libro nõ inueni.ſꝫ legẽs in
ca° de pẽtaſilon:in fine inueni hec ṽba. ſuccus radicis eius
eſt medicina p̃ciosa.ideo qꝛ cuꝫ alijs occurrere poſſuꝫ:de
ea nõ curaui. Exptas laudataſqꝫ ab auctorib⁹ ⁊ non a vul/
garibus ſequere.¶ Puluis radicis diptami mirabil'r lau/
datur:⁊ merito:veneno aũt reſiſtit.videmus enĩ ipſum ver
mes interficere.Quidã ſcabioſam mirabil'r extollũt:vt de
ea oĩ die aliqd aſſumãt:vel viridẽ cuꝫ aceto in ſalatuclo:aut
puluerẽ cũ vino:⁊ de ea tm̃ ↄfidũt vt indubitanter credant
ꝙ ſuccus eius datus habẽti peſtil'.infra.xij. horas liberat'.
¶ Alij idẽ arbitrantur de pimpinella.⁊ orientales tẽpore
peſtilẽtie altero hoꝝ indifferẽter vtũtur.¶ Sed volo hec
tibi ſufficere:ſi aliqua cõpoſita addidero tibi ⁊ alij vtilia ⁊
grata:que erũt aut pillule.aut cõfectiones ſiue electuaria.
aut potus.¶ Pillule inuentione Cermiſoni.℞.xiloaloes.
ʒ.ſ.tormẽtille.℈.ij.diptami.℈.j.zedoarie electe.ʒ.ſ.croci
electi.ʒ.j.ſ.berbene.ʒ.j.cornu cerui.℈.ij.ſandaloꝝ rubeo
rum.℈.j.coralloꝝ rubeoꝝ.ʒ.ſ.ſeminũ acetoſe.ʒ.ſ.boli ar
meni.ʒ.iij.cãphore grana.ij.gẽmarum.electuarij de gẽmis
ʒ.ſ.Margaritarũ.ʒ.j.cornu vnicorni.ʒ.ſ.confice cũ ſyru.
de citro ⁊ de ribes ana.quãtum ſufficit.⁊ ſi nõ habes de ri/
bes.loco eius pone ſyrupuꝫ de limonibus.Uſus eoꝝ eſt in
eſtate:⁊ tpe medio.¶ Qꝫ ſi fuerit tẽpus frigidũ cõfice cum
tyriaca:⁊ dimitte ſyru.doſis a.ʒ.ſ.vſqꝫ ad.℈.ij.alternis die
bus bono mane.dormiat ad libitũ poſt eaꝝ aſſumptioneꝫ:⁊
ſtetqꝫ ieiunus horis trib⁹ ad minus. Ex his ⁊ ſimilibus po/
teſt confici electuariũ ⁊ ↄfectio.¶ Electuariuꝫ ad hoc. ℞.
dyaborraginati dyabuglossati.añ.℥.j.zuchari roſa.℥.ij.tro/
ciſ.de terra ſigillata.ſpecierũ triaſandaloruꝫ ana.ʒ.j.gẽma/
rũ electuarij de gẽmis.ʒ.ij.boli armeni.ʒ.iij.miſce ⁊ cũ iu/
lep violato quantũ ſufficit reducãtur in modum electuarij.
¶ Cõfectio ſolida.℞.ſpecierũ triaſandalorum.ʒ.ij.diaro/
don abbatis.ʒ.i.trociſcoruꝫ de terra ſigillata.ʒ.ſ.gẽmarũ.
electuarij de gemis.ʒ.ij.boli armeni.ʒ.j.ſ.zuchari albiſſi/
mi.℥.xvj.⁊ cũ aqua bugloſſe fiat confectio ſolida in morſel
lis vel rotulis triuꝫ.ʒ.pro vnoquoqꝫ morſello. Et ſicut hic
cõpoſitũ eſt:ita ⁊ tu ex datis cõponere poteris cũ pluribus
aut paucioribus frigidis aut calidis vt ipſa exiget diſpoſi/
tio:⁊ tu cõſidera.¶ Puluis cuꝫ quo qdã hebreus videbat'
mirabilia facere.Recipe cinamomi.℥.ſ.zedoarie.ʒ.ij.bo/
li armeni.ʒ.vj.ſeminũ acetoſe.ſeminum citri.ana.ʒ.iij.radi
cuꝫ diptami:⁊ tormentille limature eboris.ana.ʒ.i.ſ.oſſis
de corde cerui.ʒ.i.fragmentorum ſmaragdi rubini grana/
ti ⁊ ſaphiri ana.℈.j.fiat puluis ſubtiliſſimus:⁊ cũ conſerua
zuchari bugloſſati totum reducebat ad formã electuarij:⁊
dabat omni die.ʒ.ij.maxime tẽpore frigido: tẽpore calido.
ʒ.i.ſ.poſt que detur aque cicoree.℥.ij.confectio cuꝫ zucha/
ro ex ipſa fieri poteſt ⁊ dari vt dictũ eſt.Hic puluis optim⁹
eſt:⁊ delicat⁹ ⁊ ex reb⁹ cordialib⁹ cõpoſit⁹ Ex qbus tu ipſe
in ſimili cõponere poteris:ſed conſulo expertos ſequaris.
¶ Ad extra aũt quãuis non ſit ↄſuetũ:potes ex dictis reb⁹
facere ſacculos tenẽdos ſupra regionẽ cordis. De quibus
ſacculis cordialibus dicetur in de cura. ꝙ ſi componis fac
eos calidos aut frigidos:aut tẽperatos:vt exigit diſpoſitio.
Quidam laudant vt in regione cordis ſemꝑ teneat' ſmarag
dus aut iacintus aut ſaphirus tãgens carnem.Multa autẽ
A poſui cũ qbus potes eſſe curioſus:⁊ tu conſidera.
¶ Reſtat pro nunc vltimo vt reſpondeatur huic interroga/
tioni nunquid poteſt aliquis ſtare in aere infecto.⁊ ꝑ ipſuꝫ
ambulare nogociando vt mercatores artifices ⁊ huiuſmo/
di.Dicendũ ꝙ ſic.Et modus eſt vt p̃mo ſe mundet ⁊ ſe cũ
vſualibus mundificatiuis mũdũ teneat.Secũdo ſemp vta/
tur aliquo ex ꝑſeruationis dictis tenẽdo aut in digitis anu/
los:vel in manibus pomũ.ſeu ſpongiã:in ore aliqd qd ma
gis delectabit.Itẽ ſumẽdo ad intra omni die vel tertia aut
tyriacã:vel aliqd tale.Itẽ vtatur bona dieta:fugiatqꝫ deîn/
de horum congregationẽ:ac eoꝝ qui malo vtuntur regimi
ne.vadat magis ſolitarie q̃ꝫ poteſt.in domo ſua fiat aeris re
ctificatio:ſuamqꝫ familiã optime gubernet. neqꝫ aliquem
alloquatur niſi aliquid in ore habeat:aut acrum aliqd odo
ret.Qꝫ ſi contingat eſſe medicũ viſitantẽ tales:his p̃ius ſe
muniat.⁊ ante ingreſſum camere faciat eã alterare cũ thu
re aut aceto:⁊ aq̃ roſ.aut cũ aliquo tali:⁊ expectet parum
per extra anteq̃ꝫ ingrediatur:⁊ degluciat interim aliqua co
clearia aceti:⁊ faciem cũ eo balneet precipiatqꝫ patientẽ in
alto ſtare.⁊ minus ei q̃ꝫ poteſt approximet.neqꝫ cũ appro
pinquat faciẽ verſus egruꝫ moueat:immo ad oppoſitũ:⁊ ci
tius q̃ꝫ poteſt camerã egrediat'.⁊ ſuper lecto infirmi ſem/
per ſtent aerem rectificantia:⁊ ſepe renouent' vt ſupra. Et
ſic reſpondendo habetur epilogus eoruꝫ que ſupraſcripta
ſunt.⁊ tu conſidera.

¶ De ſignis febris peſtilentialis. Rubrica. iiij.

IN ponendo hec ſigna obſeruabo eũ B
ordinem quem in alijs
ſupra ⁊ infra obſeruaturus ſum.vt quia ſigno
rum quedã a ſubſtãtialiter inherentibus: que
dã a qualitate mutata.quedam ab exeuntibus
mutatis:nõnulla ab actionibus ſumpta:de quibus per or/
dinem ſic exemplificabitur.Quia ſigna febris peſtilentia/
lis aliter reperiuntur in febribus alijs putridis:propter qd
frequenter medici heſitant de eſſe eius.hinc hoc loco cona
bor eorum exqſitam:quo ad valuero ponere cognitioneꝫ:
qua quis poſſit de ea ſatis aperte validũ ꝯponere iudiciuꝫ.
¶ Unde in p̃mis ſcito ꝙ ſigna eius varietateꝫ recipiunt.
p̃ ſm̃ varietatem corruptionis cauſe eius in intenſione : ⁊
remiſſione:ꝑpter qd ꝯoꝛ dixit.Quando fuerit corruptio
fortis erunt accidentia fortia.qñ vero debilis leuia. Scdo
recipiunt varietatẽ ex parte diuerſitatis humoꝝ diuerſorũ
peccantium.vt quia qñ flegma peccat : apparent ſigna fe/
bris flegmatice.qñ colera colerice:⁊ ſic de alijs.Tertio re/
cipiunt varietatẽ ex varietate influxuũ ſuperiorum ⁊ cauſa
rum inferiorum.vt qñ quedã ſunt cũ ſincopi: quedaꝫ ſine
ſincopi:quedaꝫ cum ſpaſmo:quedã cum vomitu: quedam
cum ſputo ſanguinis.vt apparuit venetijs.1437.ſuper ga
leas que venerunt a thanay:⁊ portauerunt grecos venien/
tes ad concilium ferrarienſe.nam applicauerunt apud tre/
beſundam:patria eſt.⁊ propter inopiam aque iaꝫ exiſtente
eſtu magno biberunt de quadã aqua certi loci ⁊ quotquot
potauerunt infirmati ſunt : ⁊ in triduo moriebantur. vnde
in tertia die euomebant tres ſanguinis corrupti guttas . ⁊
deinde per parum ſpacium moriebantur.Quedã cũ appa
ritione bubonum.glandularum.ſudoris frigidi in capite.
⁊ ſic de alijs multis:de quibus infra.¶ Et veniens ad par/
ticularia dico ponendo exemplum de ſignis p̃mi ordinis:
ꝙ vt dicit Almanſoris in principio.ſecundum tactum non
apparet acuitas caloris aliqua ad tactum mordens ⁊c. vt
in alijs apparet putridis:vt infra.ſed territa natura ex mali
cia venenoſa calor ad intra conculcatur cum vaporis ma/
lis naturam multum infeſtans. Propter quod Auicen. di/
xit.hec febris eſt quieta exterius.ideſt remiſſi caloris: inte/
rius vero conturbans ⁊ maxime cor:⁊ que ei adiacent : ⁊
magis q̃ꝫ in alijs putridis:qꝛ venenoſitas cum vaporibus
malis ⁊ caliditate retracta magis cor petit q̃ꝫ in alijs putri
dis.Et ideo in febre peſtilentiali maior ſentitur cauma : ⁊
conturbatio circa cor:nõ ex intẽſione caloris tñ: ſed con/

eulcatione multoꝝ vapoꝝ putridoꝝ circa cor cū eo. immo febres de ꝯſuetū ēē caliditatis remiſſe. vñ Almāſoris q̄r eo ſunt febres lēte ⁊ tepide ſiue ꝯcluſe. Aliqñ tñ ꝯtingit ipſa eſſe intēſi caloris qñ corruptio ē in humore ſanguineo ⁊ magis colerico in corpe iuuenili calido ⁊ tpe magni eſt⁹. Subdit Aui. ⁊ qñq3 eſt de his febribus peſtilentialibus: in qua nō pcipit eger neq3 tāgens ꝓpinquus multitudinē caloris: ⁊ nō alterat̄ pulſus ⁊ vrina magna alteratiōe, ⁊ cuz h̄ ipſa eſt interficiēs velociter. ⁊ medici heſitant in ēē eius. ⁊ de his infra in fine huius rubrice. ❡ Exēpla ſignoꝝ ſecundi ordinis: q2 quaſi in nō pcepto tpe facies mutat̄ ſenſibil'r a forma ſua ſana, iam deficiente virtute notabil'r: qd̄ ita non ꝯtingit in alijs putridis vt dicet̄, ⁊ hoc ſm plurimum ⁊ q̄ſi ſemp. Et q2 vt dcm̄ eſt ⁊ dicet̄ a quolibet humore ꝓuenire pōt. ⁊ iō cū erit ex putrefactiōe colere erūt citrinitas faciei oculoꝝ ⁊ amaritudo pcepta. ⁊ ſic de alijs ſignis vidēdis īfra de ſignis febriū colericaꝝ. Simil'r ſi ex flegmate: ſigna flātis ex pte q̄litatis mutate infra in ꝓpria rubrica. ⁊ ita ꝓportionata q̄re ſuis rubricis infra de ſanguine ⁊ melācolia. Ponit̄ tñ ab Aui. ſitis vehemēs ⁊ lingue ſiccitas. ⁊ qñq3 apparet nigredo eius cōicatis vaporibus malis calidis vſtis oris ſtomaci ⁊ lingue, ⁊ tu bñ ꝯſidera cōplexionē ⁊ regimē p̄teritū: q2 ab his duobus magnā ꝓ pctō huōꝝ capies euidētiā: vt ſupra memoratū. ❡ Exēpla ē de ſignis tertij ordinis inituū faciēs ab vrina. Urina vt Aui. in hac febre appet aquoſa. i. nō debita hñs ſbam colerica vel melica flātica: ⁊ aliqñ ruffa vel ſubrubea ſpiſſa ſm ꝯñiū humoris peccātis aliqñ liuens manifeſte: ⁊ maxime in ſupficie pp leſionē ſpūalium.

C aliqñ ſubiugalis: ⁊ q̄ſi vt plurimū. ❡ Et h aduerte q2 Aui. ꝓncipal'r de vrina aquoſa mētionē facit: nihil de alijs coloribus hoc in loco loquens, ⁊ miror valde: qm̄ vt plurimum practicātes in primo occurſu ſup colorez aut eius ſbam ſe fundāt in tm̄ ꝓceſſerit ad enūciandū febrē peſtilētialem ex iudicio vrine ſubiugalis. q2 ⁊ vulgares cū eā viderint ſtatiz dicant. ipſe fulcitus eſt imo ſi nō eſt vrina ſubiugalis: exiſtimat vulg⁹ ⁊ multi iperiti q peſtilētiatos ſequunt̄ q2 febris nō ſit peſtilētialis. Et credo q2 q2 valētes viri timuerūt viſitationē peſtilētiatoꝝ: in multis deficimus ſignis q̄ fortaſſe inueniſſent magis ꝓpria ex pte ipſius vrine ſumpta. Eſt ita q3 vt dcm̄ eſt: vrina in ea apparens aquoſa: vt Aui. pp defectū caliditatis innate. ⁊ iō priuata eſt digeſtione. Eſt ⁊ aliqñ citrina ſubalbida fuſca rubea: aut ſubrubea ſm ꝯñiuz humoris peccātis. Subiugalis vt pl'm apparet vt dcm̄ eſt: q2 ſm pl'm eſt mortalis. ❡ Propter qd̄ nota q2 cā ſubiugalitatis ē duplex. Prima ē mortificatio caloris: q2 debilitata cā debilitat̄ effectus: ⁊ q2 ſequeſtratio partiū vrine: q2 ſubtilium a groſſis ⁊ c̄: eſt effectus caloris nālis. Ipſo g̃ debilitato ſiue quaſi mortificato: ſeq̄t̄ pmixtio eaꝝ vt ipſaꝝ nā regrit: ⁊ ſic ſeqtur eius corruptio. Et eſt ſil'e ſicut extra videmus vrinā clarā ꝯturbari ⁊ corrūpi frigore extriſeco calitatē nā

D lē eius corrūpēte. Qd̄ ſi q̄rat̄ q̄re in tali admixtiōe ptes terree nō deſcēdūt. dōm q2 h accidit ex ipo⁹ diuidēdi mediū ꝓpter remiſſionē grauitatis eaꝝ. veꝝ i corruptiōe vrie extra facta videmus in fundo vrinalis multas ptes terreas reſidere. Altera ē fortis ebulitio fcā in hūiditate aquoſa q̄ trāſmiſſa ē cuz ſanguine. nā cū ipſa ex calitate p̄ter nām ebuliūt humores ēt ad intra venas vētoſitate in tali ebulitione genita: ⁊ ꝯturbāte ſubſtam vrine ſicut videmus in actiōe ignis in picē vel in raſinaz: vt Gal'. 4. aphōꝝ. cōmen. 7. ⁊. 2⁹ p⁹. de ſba vrine. Cū itaq3 ſic ꝯturbet̄ aquoſitas illa ex cōmixtione ptiū terreaꝝ cum aquoſis ⁊ aereis ⁊ expellit de vena ad venā vſq3 ad veſicā. Sic itaq3 hēs ſignificationem vrine ſubiugalis. quapp vt cōprehēdis nō ſemp febrē peſtilētialem denunciat. ❡ Sed nota q2 eſt dña iter ſubiugalē. ex p̄ma cā ⁊ ex ſcd̄a. Nā q̄ ē ex p̄ma cā ꝯſueuit appere i fine morbi. que aūt ex ſcd̄a in p̄n⁹. Itē ſubiugalis ex p̄ma cā cū appet in p̄ncipio cū debilitate v̄tutis maxime aialis: cui⁹ debilitas no-

ſtris ſenſib⁹ magis ſubiacet: pōt eſſe ſignū ipſius febris peſtilētialis: ⁊ ē ſm plurimū: ⁊ talis aliqñ ē cū apparēte calitate intenſa: ⁊ aliquando non. ⁊ nō eſt cretica neq3 apparēs poſt ſigna digeſtionis que duo requiruntur ad verificandum ſignum. Que aūt ē talis ex ſcd̄a cā cū appet in p̄n⁹ ē cuz fortitudine virtutis: ⁊ cuz magna intēſione calitatis pcepta. vñ Aui. 2. p̄mi de ſba vrine inq̄t. Urina ſpiſſa in acutis egritudinib⁹ mala, ⁊ hec ē vrina ſubiugalis. Et cā qm̄ cuz mā faciens febrē acutā ſit ſubtilis: ēt vrina deberet ēē ſubtilis. Si g̃ eſt groſſa ſignificat vehemētē ebulitionē: ⁊ groſſam māz p viam aduſtionis ac debilitatis calitatis nālis non potētis ſubtiliare. Liuida aūt ſignificat mortificationē: ac vehementē aduſtionē. ⁊ iō ſi in p̄n⁹ febris apparet cū debilitate virtutis malitia accſitium ipſa eſt ſatis efficax ſignū. ⁊ iō alia cuz ipſa vrina ꝯſiderent̄ anteq̄3 iudiciū deponat̄. pp qd̄ a multis ponit̄ hoc tanq̄3 ꝓ ſigno in ipſis febrib⁹ peſtilētialibus: q2 ipſa eſt febris deluſoria. vñ. 4. Almā. febres peſtilentiales ſunt deceptorie. Et iō dicebat Guil. deterius qd̄ ē in ea eſt q2 poſt apitionē digōnis ⁊ criſis febris peſtilētialis in ipſa criſi multotiēs iterficit. qm̄ ois criſis plus attinet ſanitati q̄3 morti: niſi morbus ſit peſtilētialis: vt 2⁰ aphōꝝ cōmen. 13. Et reddēs cām h⁹ Guil. dixit qm̄ putredo veniēs ab aere eſt diſpō occulta. Ita in radice cordis ⁊ ſpūalibus confirmata: q2 nā cū ſuis inſtrūis ac bñficio medicine a ſe remouē nō pōt. dato q2 in mā febrili putrefacta digōnē cōpleat ⁊ pficiat. Uñ breuiter ſcd̄m pl'm malicia venenoſa a nā ſuperari nō pōt. ❡ Ab egeſtionib⁹. ꝓ q2 fetide ſunt ſignātes vehemētē putrefactionē: vt p ꝓnoſticoꝝ cōmēto vltimo. vñ Almāſor, lib. 4. Quicqd ex corpe ipſoꝝ egredit̄ fetidū eſt. vñ Auic, Egeſtio ē lenis. i. liq̄da pp indigōnē vel eliq̄tionē. vel lenis. i. eq̄lis eq̄litate male exñtie ſine ſubie q̄ ſignificat dñiū innālis calidi. Et talis vituperat̄ a Gal'. 2. ꝓnoſticoꝝ cōmēto, 21. ⁊ ſcd̄a p̄mi de egōnib⁹ ⁊ ē fetida pp corruptionē cōiſtā nutritiuis. Et iō dixit Raby. dcimis pticula aphōꝝ auctoritate Galieni ſup tertio epidimiaꝝ. febris illa dr̄ peſtilētialis: cū qua eſt aſſellatio de genere eoꝝ q̄ putreſiūt ⁊ liqueſiunt: ⁊ hoc accidēs febrē peſtilētialē aliquo tpe non dimittit. Et ē ſpumoſa: pp vētoſitates motas q̄ ob debilitatez caloris nō reſoluunt̄. ⁊ q2 calor ꝯcluſus ē: nō pōt liq̄facere pinguedinē. vñ appebit aliqd vnctuoſitatis i egōne. Et qñq3 eſt melancolica q2 nigra: q2. ſ. malicia febris fcā ſit aduſtio in hūoribus: aut q2 talis mā latitauit: ⁊ nunc p̄mo exiuit. Et qñq3 accidit fluxus colericus: ⁊ alioꝝ humoruz ſm ꝓdñiū illoꝝ. ❡ A vomitu. nā in his febrib⁹ ꝯſueuit p accidere vomitus: ⁊ ē de ſignis ꝓ euenientibus: cū p corrūpat̄ ⁊ putreſiant hūiditates cordis: ⁊ vehemēter: tūc pp ꝓpinquitatē cordis ad ᵒos ſtomaci: qd̄ ē valde ſenſibile imediate ei cōicat̄ nocumētū. vñ accidit vomitus ⁊ coleric⁹ ⁊ melācolicus ab ordie: qm̄ nā irritat̄ plus ab vno hūore q̄3 ab alio ſ3 maiorē aut minorē putrefactionē ipſius hūoris. qm̄ magis putridus plus ſtimulat ⁊ prius exit. veꝝ ſm plurimum eſt colericus. ❡ A ſudore qm̄ ſudore ſudāt fetido. qm̄ q̄ ab eo exeūt ſunt fetida: vt 4⁰. Almā. Et qñq3 frigido: q2 ſincopali: cū iā. ſ. reſoluit̄ virtus. ❡ Ab anhelitu: q2. ſ. fetidus eſt pp putrefactionē poſitaz in corde ⁊ ſpūalibus: ⁊ eſt ſignum mortis. A puſtulis: q2 aliqñ appet bothor ſubalbida. i. cinericia: ⁊ qñq3 ſubalbida ⁊ rubea ex mā mixta que apparent ⁊ cito delitēſcūt pp defectū caloris nāe. Itē apparēt alcola ⁊ vlcera: vt qñq3 in alijs ꝯtingit febrib⁹ eleuatiōe vaporum maloꝝ corruptoꝝ. ❡ Ab opatione leſa initiū a nauſea. accidit plus in iſtis nauſea. pp magnam cōicationē ſtomaci ad eo: vt dcm̄ ē. Itē q2 in attractiōe aeris mali cōicat̄ nocumētū ori ſtomaci: qd̄ in alijs nō ꝯtingit febrib⁹. Itē p̄ñtia hūorū corruptoꝝ in ſtōaco ē ex cauſis coadiuuātibus: ⁊ ex his cauſis accidit debilitas appetitus plus in iſtis febribus. vñ Raſis. cū videris nauſeā frequētē cū febre tepida: tunc ſcias q2 eſt peſtilētialis. ⁊ ꝓprie ſi cōicat̄ ⁊ multiplicat̄ in multis.

❡ Ad

ℭ A dolore capitis: nã cõitate oris ſtomaci ad cerebꝝ per
neruos reuerſiuos dantes ſenſum ori ſtomaci: cõicaꝭ nocu
mẽtũ cerebro in eo cauſans dolorẽ: hñt.n. os ſtomaci ⁊ cor
magnã colligãtiã ⁊ ꝓpinquitatẽ: vt in anotomia eſt vidẽ. ita
ꝙ nõ põt ꝯtingere grãde nocumentũ cordi qn accidat ſto-
maco. ℭ Uñ i ſũma hec ꝯſueuerũt in peſtilẽtia ſigna ſimul
A appere nauſea vomitꝰ. dolor capitis. ⁊ vrina liuida vel ſu-
biugalis ſaltẽ in ſcḋa vel tertia die: ⁊ h̔ in pñ°. ℭ Ab anhe-
litu. qñ eſt magnus pp̄ flãmã circa cor: ⁊ pp̄ multitudinem
vapoꝝ: ⁊ exaltaꝭ qñ mẽbra pectoris in altũ multuꝫ ad ſen-
ſum: mouenꝭ: ⁊ multũ ꝯſtringiꝭ anhelitꝰ reꝰ eius dilatatio
nis. qñ maior ẽ neceſſitas ſiſtolãdi ꝙ̃ diaſtolandi: pp̄ calidi
tatẽ nõ eẽ multũ itẽſaꝫ i his febribꝰ cõiter. ⁊ h̔ ꝯſtrictio eſt
maior in his ꝙ̃ i alijs putridis. Et ⁊ eoꝝ anhelitꝰ curtꝰ pp̄
defectũ v̓tutꝭ: ⁊ frequẽs ꝓ̄: qꝛ nõ ſufficit magnitudo aut fre-
quẽtaꝭ h̔. i. ſꝑ maior ẽ ſiſtoles diaſtole. ℭ A pulſu. pulſus i
hac febre ſm̄ plurimũ ẽ frequẽs ⁊ puus: pp̄ neceſſitatẽ cui
nõ põt ſatiſfacere virtus cũ magnitudine: ⁊ fit vehemẽs ſm̄
plurimũ i nocte. ſ. in frequẽtia: ⁊ nõ in magnitudine: qꝛ v̓tꝰ
nõ ẽ i illo tp̄e fortis: ⁊ in eodẽ tp̄e: qꝛ noctis calor ⁊ ſp̄us ad
itra ꝯculcanꝭ. ⁊ mãe ꝯſequenter cũ ſequẽtes: q̃re augeꝭ ne
ceſſitas cui cũ magnitudine: pp̄ debilitatẽ ſuccurrere nõ pt.
vñ cũ addita frequẽtia ſupplet. alij dicũt ipm̄ in nocte ma-
gnificari: pp̄ caloris ad intra ꝯuerſi v̓tutẽ fortificantis: ⁊ tu
cõſidera. ℭ A caſu appetitꝰ: qꝛ plus in iſtis debilitaꝭ ꝙ̃ in
alijs putridis: vt ſupra de nauſea: pp̄ cõitatem oris ſtomaci
ad cor: pp̄ debilitatem virtutis. 3° pp̄ p̄ñtiam humorũ cor-
ruptoꝝ in ore ſtomaci. 4° pp̄ qualitatẽ malaꝫ ex aere attra-
cto acq̄ſitã ⁊c. Et ſubdit Aui. Et ſi non reſiſtit ei cuꝫ come
ſtione violenter interficit eũ. ⁊ de h̔ in de cura ad plenum.
ℭ A caſu virtutis: qꝛ ꝑuenit ad ſincopim pp̄ nocumentuꝫ in
corde ex corruptione ſpirituũ: ⁊ reſolutiõe eorum: ⁊ moriꭍ.
ℭ A tuſſi: qꝛ adeſt tuſſis abſq̄ mundificatione: propter leſio
nem pulmonis ab aere ⁊ a vaporibus.
ℭ A vigilijs. accidit in eis vigilia cõicatione vaporum malo-
rum. ⁊ propter eandem cãm accidit cõmixtio rationis.
ℭ A dolore ſtomaci. propter communitatem: vt ſupra.
ℭ Magnitudo ſplenis: qꝛ defectu caloris mẽbra ſplenis vẽ
toſatur: ⁊ emittit vapores groſſos q ibi retinenꭍ: ⁊ iſlãmãt
⁊ ſplenẽ in tumorẽ eleuãtẽt qꝛ in ipſa ſe. multi aduruntur
humores q in meliꝫ ꝯuertunꭍ. quoꝝ receptaculũ eſt ſplẽ.
ℭ A mollificatione apparẽte in eis: ⁊ nõ ẽ v̓a mollificatio: ſꝫ
q̇dã ĩpotẽtia mouendi ⁊ ſuſtinẽdi mẽbra: vt accidit in vera.
ℭ A torpore ſiue ſepore: qꝛ ſtat patiens non loquẽs: ⁊ ſecun
dum apparentiã non bene ſentiẽs in aliquo ſenſu exterio-
ri: ⁊ hoc contingit ex debilitate virtutis animalis.
ℭ A diſpõne corpis: qꝛ aliqñ appet: vt diſpõ ydropiſis ſiue q
dam modꝰ cacexie: qꝛ ẽ ꝯcluſio vapoꝝ ſub cute ⁊ iſlatio ve
tris: vt in tympanite defectu v̓tutũ nãlib. naꝫ ventoſitas ſic
mltiplicata nõ reſoluta ⁊ retẽta ypocũdria extẽdit. vñ. 14.
tertij de doloribus partiũ ypocundrioruꝫ. ⁊ tenſio quidem
ypocundrioꝝ multiplicaꭍ in febribus peſtilentialibus.
ℭ Ab anguſtia. Anguſtiantur enim: ⁊ inquieti fiunt ex nocu
mento percepto in interioribus ab ipſis malis vaporibus
⁊c. cor ledentibus ⁊ ſpiritualia omnia.
ℭ A fluxu. qñ vt ſupra accidit fluxus colericus: aut fluxus
ſm̄ dñiuꝫ hũoris peccãtis ⁊ corruptiſ:mã ſꝫ plurimũ febris
hec ẽ de ſanguine putrefacto circa cor: vt ſupra: ⁊ infra.
ℭ Poſtremo ſcito ne decipiaꭍ facil̓r medicꝰ: ꝙ hec feb. ali-
qñ i pñ° aduẽtus eiꝰ ẽ fortis: ⁊ magna veniens cũ fortitudi
ne accidẽtiũ iã dictoꝝ: ⁊ ad ſincopim: frigus extremitatuꝫ.
ſpaſmũ ⁊ alcuzeç. accidẽtia mortalia: ⁊ h̔ ẽ: qꝛ vt plurimũ eſt
mortalis. vñ Aui. eſt ſm̄ plurimũ pdẽs. ⁊ iõ cũ accidẽtibus
venit intẽſis ⁊ prauis: ⁊ fiunt hec accidentia ab humoribus
groſſis ⁊ vẽtoſitatibꝰ incluſis defectu caloris nãlis. Nõ eſt
negãdum ꝙ certe nõ poſſit accidere ſpaſmus de inanitiõe.
Aliqñ venit hec febris in pñ° ſui q̇eta in qua nõ ꝑcipiꭍ aliq̃

caliditas extranea neq̧ a patiẽte neq̧ ab aſtãte. Et ꝓ tũc ẽt
vrina neq̧ pulſus alteranꭍ magna alteratiõe: ⁊ tñ ipſe poſt
modũ iſirmũ velociter: ⁊ q̃ſi ſubito interficit. Unde recitat
Gentilis ſe vidiſſe in quodã nobili viro noie Caſſalus: qui
anteq̃ꝫ detegereꭍ peſtisꝰ in ea ciuitate febriuit febre: quã ip
ſe cũ alijs medicis iudicauit eẽ effimerã ex triſtitia ex cã ma
nifeſta. tãta fuit remiſſio caliditatis. ⁊ non nãlis diſpoſitiõis
pulſus ⁊ vrine. deinde poſt aliquod dies iudicata fuit putri
da benigna: cũ pulſus ⁊ vrina laudabilia forent: ⁊ nũq̃ꝫ ac-
cubuit niſi horis qbꝰ i ſanitate ꝯſueuerat. nã color faciei erat
bonus ⁊ lingua bona. veniente aũt die ſeptia ſudauit: ſudo
re frigido in capite ⁊ collo: ⁊ ſubito mortuus ẽ. Stabamus
aũt heſitãtes ⁊ ꝑſcrutãtes: vñ h̔ euenire potuerit. ⁊ ſecũdo
mẽſe ſequẽti d̓tecta fuit peſtis: ⁊ iuaſit multitudinẽ hoiuꝫ.
Idẽ vidi in ciue nr̄o Bartholomeo de leone. q mortuꝰ eſt i
ſeptia: ⁊ eſtimauerunt medici aſtãtes ꝙ eẽt pleureticus: ⁊
ego iudicaui eũ fore peſtilẽticũ: ⁊ tribꝰ ſequẽtibus mẽſibꝰ
detecta fuit peſtis ſatis notabilis. Et qꝛ h̔ dubitare fecerũt
ſapiẽtes: de qbꝰ vulgares admiranꭍ. hinc conabor horum
taliũ cãs apire ad ſtudentiũ ampliorẽ doctrinã ⁊ cautelam:
vt nullꝰ ſit ita audax ⁊ ꝓ̄ſumptuoſus: vt de febre ipſa facile
deponat iudiciũ in eſſe eiꝰ. vñ Aui. Et medici heſitãt in eſſe
eius. Propter qḋ vt ſupra: diciꭍ febris deluſoria. Alman.
ℭ Tria itaq̧ occurrũt circa h̔ dubiũcula. ℭ Primum qñ
Aui. dicit hãc febrẽ eſſe cũ forti inflãmatiõe: ⁊ hic dr̄ ꝯ̃riuꝫ:
qꝛ. ſ. eſt abſq̧ caliditatis intẽſione ꝑcepta. Scḋm. qꝛ dr̄ pul-
ſus nõ alteraꭍ magna alteratione: cũ tñ fiat cũ magna pmu
tatione i corde. pp̄ qḋ velociter iterficit. Itẽ ex putrefactiõe
humiditatũ circa cor accidit neceſſitas magna inducens in
pulſu varietatẽ notabilẽ. ℭ Tertiuꝫ. qꝛ de vrina idem dr̄ ꝙ
nõ mutaꭍ a nãli. Et eſt ſnia Aui. ẽt ſcḋa quarti de iudicijs
vrine inq̄t. Et qñq̧ ẽ vrina in egritudinibus peſtilentialibꝰ
bona naturalis in ſubſtantia ſua ⁊ colore ⁊ ſedimine: ⁊ ille
cuius eſt tendit ad mortem.
ℭ Pro ꝓ̄ expediẽs dico ꝙ aliqñ aliq̃ eſt cũ forti inflammatio B
ne: ⁊ eſt ſm̄ plm̄ cũ q̇ ſtat: ꝙ aliq̃ fit abſq̧ vlla inflammatiõe
⁊ h̔ ꝯtinget: qñ putredo humoꝝ erit ſilis putredini aeris:
vt qꝛ aer erit remiſſus in caliditate ⁊ intenſe tñ venenoſita-
tis: vñ non ponit humiditatẽ cordis in notabili ebulitione
ſiue calefactione. pp̄ qḋ nõ accidet mutatio in pulſu. ex pte
magnitudinis velocitatis ⁊ frequentie: ſed bene ex parte
fortitudinis ⁊ debilitatis: ⁊ h̔ maxime in pñ°. nam cum ve-
nit ad ſtatum bene varianꭍ tres d̓ie cõcs: vñ qꝛ infectio eſt
paulatina ⁊ ſucceſſiua: hinc nõ apparẽt i pñ° talia: ſed bene
in ſtatu. Et qꝛ hec infectio eſt paulatina: nõ ſubito eueniens
epati ⁊ venis: i qbꝰ ipſa fit vrina ⁊ digeriꭍ. hinc ⁊ ipſa non
notabil̓r mutaꭍ in pñ°. neq̧ hoc ẽ incõueniẽs. ſicut apparet
in ptiſi vrina toto tp̄e bona. non cõicato nocumento adhuc
epati ⁊ venis. Et ita appuit in Bartholomeo. vñ in. rj. ince
perit appere vrine male: ⁊ alia peſtis ſi[illegible]na poſita fortiora.
Cõciliator nr̄ dr̄ia. 97. dixit h̔ euenire [illegible]: qñ cum ex febre
nocumentũ fiat in pñ° cordi notabil̓r. [illegible] nõ audet
morbũ iuadere pp̄ maliciã eiꝰ: vñ vire[illegible] colligit: ⁊ ad
debite corpus gubernãdũ laborat. pp̄ qḋ actiones ſimiles
eueniũt eis q̇ in ſanitate. Propter qḋ dicẽdum: ꝙ. qñ appet
vrina talis ac pulſus ꝑſeuerãs in febre: ꝙ febris eſt praua ⁊
mortalis: qꝛ illa ſignificant nãm nõ audere tẽtare materiam
febris pp̄ ſui maliciaꝫ. Gẽtilis ãt dixit ꝙ ipoſſibile ẽ aliquẽ
mori ex febre aliq̃ ſtãte diſpõne illiꝰ cum: apparentia bone
vrine ⁊ boni pulſus. Qꝛ ſi ꝯtingat aliquem mori: h̔ erit pp̄
mutationẽ factã in febre de bonitate ad malitiã: vt v̓bi grã.
pone ꝙ qs febriat febre ſalubri tp̄e peſtis. ſed tñ in eo lati-
tet mã aliqua venenoſa: vt attractã q̇ ex malicia aeris ge-
nerabaꭍ in aliqua pte ſpũalium: ſed ſtabat q̇eta ⁊ occulta.
In hora ḡ criſis huius febris iſta mã mouebiꭍ: ⁊ attinget
cor ⁊ ſubito iterficiet. ⁊ hoc plus euenit i tp̄e peſtilẽtiali: qꝛ
eo tp̄e magis generanꭍ tales materie. Et certe ego credo

ꝙ iſte caſus pluries eueniat in ãno ⁊ multos medicos abſq̃ eũ ꝯdẽnet. Jtẽ ex ꝯtinua aeris infecti attractione põt facili-ter mã nõ venenoſa putreſcens: ⁊ febrẽ faciẽs ꝯuerti ad ve-nenoſam ⁊ interficere. ⁊ ſic de ſalubri efficitur mortalis. Jtẽ qñ ꝯtingit aliquem pati febrẽ ꝯtinuã ex ſanguine: ⁊ adue-niente criſi per fluxũ ſanguinis nariũ ꝯualeſcet: ⁊ q: reman ſit colera apta putreſieri putreſiet deinde ⁊ ab aere malo venenoſabit: ⁊ tu gloriaberis in die ꝯualeſcentie de ipſo: ⁊ ꝑ duos dies poſt morieť. ergo caue. ¶ Et breuiter volens de ſignis demonſtratiuis aliqđ efficax indagare: nullum taleꝫ vſq̃ mõ inueni: qđ in aliis acutis putridis appere nõ poſſit. Sed cũ vides febrẽ cum ſigno antrace glandula ⁊ hꝰ: tunc illud eſt certiſſimũ. Scđo cuꝫ vides ſtatim a ꝓnᵒ: vt in ꝓma ⁊ ſcđa die egrũ deficere in aiali ſenſitiua ac motiua: ⁊ ꝑcipue cum tornatilitate faciei: pulſu inordinato: vrina mala. anhe litu malo: ⁊ maxime vt dcm̃ eſt ſupra: ⁊ plus ſolito anguſtiari. poteris cum his paucis ſatis efficaciter cõcludere fe-brẽ eẽ peſtilentialeꝫ. veꝝ ſi q̃ dcã ſunt bñ cõſiderabis: ⁊ oĩa adinuicẽ glomerabis. certe raro decipieris. Sꝫ tñ memẽ-to ꝙ vt ait Gordonius. etiam hec febris vt plurimum delu dit medicos: ⁊ maxime quando eſt cum ſignis bonis: vt vri na ⁊ pulſu. Et ideo dixit Aui. heſitant medici de eſſe eius. Et hec de ſignis demonſtratiuis.

Pronoſtica

Et ſm plurimũ ꝑdcõs hec febris ſcđm plurimum eſt a ſanguine. lꝫ ab aliis tribus cõtingat humoribꝰ: vt ſupra. Et de melioribꝰ ſignis eſt cõſtantia appetitus ⁊ mẽtis ſpes. vñ q̃ꝫ maxime in ea ve rificatur aphoriſmus hipo. Jn oĩ egritudine cõfortari mẽ-te: ⁊ bñ ſe hře ad oblatiões bonum. ꝯtrĩũ vero maluꝫ: ⁊ ma xime in his febribus. ¶ Oĩs criſis in ea facta ſm plurimuꝫ eſt ad mortẽ ſcđo aphoriſmoꝝ. cõmento. 13. vñ vt ſupra de acutis: nõ oĩno certe ſunt ꝓnũciatiões ſalutis neq̃ mortis. vñ ſepe videmus ĩ peſtilẽtiatis: ꝙ videꝛ liberi in quarta vel quinta: ⁊ ꝑ domũ incedũt ac ſi ſani eſſent. imo comedunt bi bunt: ⁊ dicũt ſe hec facere cum apetitu. ⁊ tñ vſq̃ ad decem horas vel ſequenti die moriunť. agunt. n. vt lucerna extin-ctioni parata natura ſe conãte. ¶ Et de pronoſticis hic ꝓce dam correſpondẽter ad demonſtratiua. Qñ febris non eſt multe intẽſionis: ⁊ eſt peſtilẽtialis cũ ſeuitate accidentium. tũc ſcias ꝙ eſt magis venenoſitati attinens: ⁊ ex cõſequẽti ꝑniciosa. ¶ Qñ facies ſit tornatilis: ⁊ eius color denigra-tur ſiue obfuſcatur: ⁊ apparent alique macule in ea nigre. vt vidi in Bartholomeo ſupradicto. ita ꝙ tẽdit ad viridita tẽ: annũcitiua eſt feſtine mortis. ¶ De aliis ſignis ſumptis a q̃litate mutata: require ſup̃ de acutis. ¶ Urina groſſa turbu lenta vel ſubiugalis in qua non reſidet aliqđ neq̃ clarifi-caꝛ in febre peſtilẽtiali eſt ſignũ nõ bonũ. ſignificat. n. mãm retineri: ⁊ virtutẽ deficere in expellẽdo. vñ Gal. q̃rto apho riſmoꝝ. cõmẽto ſeptimo inq̃t. Quedã aũt hꝰ vrinaruꝫ tur bulẽte exiſtũt q̃dam yppoſtaſim groſſam velociter faciunt. ꝙ cũ ſiant: velocitatẽ ceſſantis morbi ſigñant. Que vero ypo ſtaſim nõ faciunt: et turbulẽte exiſtũt. ſi virtus ſit fortis lon gum morbum ſignificant. ſi debilis mortem: Aquoſa perſe uerans ⁊ fetida ⁊ nigra ⁊ groſſa mortalis. liuida mala.

¶ Egeſtio fetida diuerſoꝝ coloꝝ apparens ante ſigna dige-ſtionis mala. ſignificat. n. aduſtionẽ ⁊ liquefactioneꝫ ⁊ mul titudinem humoꝝ corruptoꝝ. Et qñ egeſtio eſt colerica ⁊ multa: ⁊ non alleuiaꝛ egritudo mala. Qñ in ꝓnᵒ apparent egeſtiones vnctioſe ⁊ fetide ſup̃ q̃s appet vt virus citrinum: mortale. ¶ Sudor frigidus cũ notabili itenſione febris fa-ctus circa caput ⁊ collũ mortalis. Sudor fetidus in ꝓnᵒ fe-bris peſtilẽtialis malus. ¶ Uomitus fetidus malus: ⁊ viri dis ⁊ ſicut color porri: ⁊ ꝓpe fetidus ⁊ rubeus cum nigre-dine ⁊ obſcurus: ⁊ q eſt ſicut flos eris deterior. ¶ Anheli-tus fetidus malus ⁊ mortalis. iam. n. putredo ꝯfirmata eſt in corde. Aui. ꝓª quarti. ¶ Omne apã ⁊ oĩs puſtula quod apparet ⁊ poſtea redit: eſt malũ. Aui. 2ª quarti. ¶ Quãdo dolor capitis ꝑſeuerat in febre peſtilẽtiali: ⁊ virtus eſt debi lis: ⁊ ſunt illic alia ſigna mala: ꝑnicioſus: aut in ſeptimo ſit ⁊ fluxus ſanguinis narium. ¶ Diuerſitas in pulſu notabilis cum precepta debilitate: mala. De aliis ſubticeo: quoniam de ipſis ſupra de acutis: ⁊ tu ibi.

¶ De cura febris peſtilentialis. Rubrica. v.

Amet ſolatioſe dicere ꝯſueuerã. huiꝰ rabi di morbi curam. ieſu ſaluatoris no-ſtri caſum apud eum reſeruatum eẽ: queadmo dum ⁊ horrendoꝝ facinoꝝ abſolutionẽ ſummũ pontificẽ in ſe reſeruaſſe cõcedimus. Qua de re eos viuere illos mori eius nutu arbitrabar. Que oĩa mihi ꝑſuadebant ſtupendi caſus quos in dies videbam. quoꝝ in aſſignãdis cauſis vt alioꝝ morboꝝ humanũ ingenium defi cere ſentiebã: ẽt qñ auctores noſtros cõprehẽdebã de cu-ra ipſa tanq̃ pauca cõſcribere. Aui. ꝑcipue: ac ſi de eis pau lulum nota loquerenť. Cum itaq̃ ꝑ̃ncipiarum ipſarũ rẽ ma turius ſim ꝑſcrutatus. videor videre nõ multũ a via verita-tis deuiaſſe: ⁊ reliquoꝝ morboꝝ curam liberius deũ ipſuꝫ in humani arbitrii manibus reliquiſſe. Aũt vulgares iter humana opa matrimonio ipſi ꝓpria. ſpãle ꝑuilegium a deo optimo collatũ eſſe. Sic itaq̃ ⁊ dicãt medici hũc deuorãteꝫ morbũ inter ceteras egritudines ſpãlem atq̃ diuinam curã obtinere. Quãobrem qui eũ ſanare intẽdit ⁊ ſi in oĩbus in hoc ſpãlius diuinã iplorat miſericordiã. Jtẽ in primis aiam egri ad ſuſcipiendã grãm ſummus cũ diligentia horteť. aſtã teſq̃ vt pro eius ſalute deũ flagitẽt. Quibus ſic ꝑmiſſis ad eius curã veniat: eis canonibus ⁊ antidotis q̃bus põt hu-mana mens ei efficaciter ſubuenire. Sequẽdo itaq̃ ordinẽ per me in reliquis obſeruatũ ponã documẽta ⁊ canones ĩ ea: cũ q̃bus canones ipſi ꝑficiunť. Primuꝫ aũt attendas: vt oẽm in ꝓnᵒ hẽas in cura eius diligẽtiã. qñ non eſt egritudo dans inducias. ẽt q: cũ cõfirmaꝛ non eſt ei ſpes ꝙ in paucis ſit diebus: pluribus. ſ. ⁊ paucioribus ſm mãe venenoſe fu rioſitatem maiorẽ: aut minorẽ: vt ſupra đ acutis dicebatur: nam q̃dam in quarto: q̃dã ante: q̃daꝫ poſt. Sed nota ꝙ effi-mera peſtilentialis in triginta horis interim ere conſueuit.

Canones

Ordinatio diete euatio. alteratio. digeſtio. reiterata euãtio. cordis ꝑ̃ncipaliter: ⁊ ma-xime ſolicita ꝯfortatio: ⁊ ſtomaci ſilr: pp ꝓpinquitatẽ eiꝰ ad cor. caliditatis epatis remiſſio. ⁊ alioꝝ mẽbroꝝ ſupcaleſa-ctoꝝ ſi q̃ ſunt talia vt renes. accidẽtium correctio. ¶ Dieta ordineť in ſex rebus nõ nãlibꝰ: vt ſupra de ꝑſeruatiõe actũ eſt. quã tñ raptim in ꝑ̃ntiarum ꝑticulariter. ſic diſcurram.

¶ Aer lecti ⁊ camere altereť rectificeť: vt de preſeruatione ſemper cũ odoriferis: ⁊ cũ igne: cũ flatu ventoꝝ ſeptẽtriona-lium ſi id fieri põt. qñ eſt de maxime corrigẽtibus. Alman. quarto. Et hec alteratio ſiue correctio ſiat calidis aut frigi dis ſm exigẽtiã ex parte cõſtitutionis aeris ac humoris. vñ q̃dam curioſi madefaciunt linteamina in aq̃ ⁊ aceto: ⁊ ſup-aſpergunt deinde aquã roſaceam: ⁊ circũcirca lectuꝫ appo-nunt. ⁊ hoc tpe calido: ſup lectũ deinde ſternẽdo flores her bas frigidas: vt ſupra de ꝑſeruatiõe. dꝫ aer camere eſſe lu-minoſus. in die lumine ſolis: in nocte cũ candelis: ⁊ hoc vt plurimũ. qñ iſte ꝯſueuit ſupuenire ſubet. Oꝫ ſi eſſet ẽt qñ lumen mouet humores ad exteriora. ꝙ ſi patiens eẽt cũ in ſtantia vigiliarũ: hoc obſeruari nõ dꝫ. ¶ Scđo nota pro no bilibus ⁊ potẽtibus ꝙ qñ quis peſte ẽ infirmatus: ea die ſi poſſibile eſt remoueaꝛ a loco in quo infectus eſt: ⁊ ad aliuꝫ ducaꝛ locum vel camerã de quo reddita eſt cã ſupra. Jta tñ ꝙ hec tranſlatio nõ ſit cũ multi nocumẽti virtutis: vt diceꝛ ſtatim de motu. Et ſilr lectũ mutet ⁊ linteamina ⁊ culcitrã oĩ die. ¶ Tertio. ꝙ vt dcm̃ eſt aeris alteratio diuerſimode ſiat ſm exigẽtiã diuerſarũ ꝯſtitutionũ ⁊ humorum ac com plexionũ: etatũ ꝯſuetudinũ: ⁊ hꝰ oĩq̃ ĩ reliquis obſeruare debebis: alioq̃n errores magnos cõmitteres. Silr patiens teneaꝛ in manibus aliqđ odoriferum: vt ſupra de preſerua-

tione ſm exigentiam cauſe ⁊ aeris conſtitutionem factam.
¶ De cibis. In his aũt ꝑncipaliter ꝯſidera q̄litatē: q2 nutri-
bilitatē: q̄litatē ēt: q2 alteratiua. 2° q̄ʒtitatē: ꝯtinuam. ſ. ⁊ di-
ſcretā. 3° horā. 4° ordinē. ¶ Qualitatē ꝑ: q2 nutribilitatē.
dʒ. n. eoꝝ cibus eſſe multū nutritiuus ac v̄tutiſ reſtauratiu⁹:
facilis digōnis: alteratus ad fridū ⁊ ſiccū cum acetoſis: vt
inde ꝓhibeat eius putrefactio: ⁊ ex eo gn̄et humor aptus
putrefactioni magis reſiſtē. nā acetoſa cū h̄ ēt appetitū in-
citāt: ⁊ calori reſiſtūt febrili. nā ſicut dcm̄ eſt ſup hac morb⁹
inter alios plus v̄tutē deijcit ⁊ ꝓſternit ⁊ exterminat. ⁊ iō
maiori ac velociori idiget nutrimēto: pp qd credo q cū aq̄
carnis ſublimata velox prebeat nutrimētū ⁊ ſpūoſum: q i
his caſibus eſt cibus ſingularis. veꝝ q2 cito inflammabilis:
exiſtimo ipſam debere fieri cū alterātibus eā: ⁊ cordialibus
ꝯfortātib⁹. vt ḡbi gr̄a, abluat gallina vel faſianus vel pdix
vel caro edi cū aq̄ ro. ⁊ aceto ⁊ modico vini aromati. dein-
de cum coriādro ſandalis gēmis ac margarit̄. ros. cicoreat
flore nenufaris. ⁊ hꝫ cordialibus: de qbus ſupra: ⁊ ſpāl'r gu
ſtu delectabilib⁹ ad alembicū. ponāt itē cū ea ducati. Item
ſil'r. terant folia auri ⁊ ſupponant. ⁊ ſic de alijs ingenijs. ex
calidis ēt ſi op⁹ erit. Quidā carnea fruſtatim inciſas cū ꝑdi
ctis ponūt in fiala magna obturato foramine in cacabo ple
no aq̄ ad buliēdū p qnq3 horas: deinde totū extrahūt ⁊ expri-
munt p peciā: ⁊ vſui reſeruant. Quidā addūt aq̄s cordiales
cū eis q̄ ipleūdo vas vitreū vſq3 ad medietatē. ¶ Et hic
A aduerte qd dato qd acetū ſit quā maxime vſitatū ⁊ cōmēda
tū: vt ſup̄ de ꝑſeruatiōe. tn̄ attēde ne volens vitare caribdis
cadas in ſcillā: qm̄ ſunt aliq ſtomaci fridi: i qb⁹ ex vſu aceti
ēt in pua q̄ʒtitate corrūpit cib⁹: de quoꝝ numero meus eſt.
Et ad h̄ bn̄ aduerte: q2 ex chilo putrefacto gn̄abit humor
putridus vel aptus faciliter gn̄ari. Conſil'r laudo contuſū
brodiū cōſūmatū: ⁊ hꝫ ex carnib⁹ ꝑtis laudatis ſupra. 3°
cap. ⁊ tu ibi. Alterata tn̄ cū acetoſis ſucis herbis agreſto ⁊
hꝫ vt ſupra: de ꝑſeruatiōe: vn̄ cū Aui. dicit a carnibus abſti
neat ſupple nō datis cū acetoſis: vnde de preſeruatione. Et
caro ſil'r. decocta i acetoſis. In lebete itaq3 ponat ad buliē
dū cū carnibus aut herbis aut acetoſa aut agreſta aut po-
mum factū ex pecia cum pulnerib⁹ cordialibus calidis aut
fridis vt exigit diſpō. Et nota q data frida ⁊ humida ipſi fe
bri: vt ſic magis conuenirent. tn̄ q2 venenoſitas ⁊ aptitudo
ad putredinē ſunt magis ſuſpecta: iō dam⁹ frida ſicca iuxta
illud Aui. q̄rta ꝑmi. Tu quoq3 ſp ſollicitus ſis ad id qd ma
gis ſuſpectū eſt. ¶ Qualitatē ēt alteratiuā: vt humore pec
B cante exn̄te calido ſanguineo vel colerico det dieta ei ꝓpor
tionata ⁊ flegmatico ⁊ melancolico ſibi propria. de qua di-
ctum ad plenum tertio capitulo ſupra: ⁊ de ipſis cibarijs ali
quid ſtatim cum expediuero alia tria.
¶ Quoꝝ primum eſt q̄ʒtitas. ꝑmo dʒ dari bona q̄ʒtitas ꝯti
nua cibi ipſa ſic ꝯſiderata: ſm plures tn̄ exhibitiones. Naʒ
Aui. ꝑma q̄rti de cura ei⁹. plurimi eoꝝ q viriliter agūt ſup
illud: ⁊ comedūt violēter. q̄ʒ illis ſunt ſtructi ſiue diſturbati
appetit⁹ abſoluunt. ſ. a febre: ⁊ viuunt. vn̄ ſubdit necīuʒ ē
reſtaurare ſup cibum. i. cogere eos vt frequēter cibuʒ acci-
piant. vn̄ Almāſor. 10. de febre peſtilētiali. hac ꝑterea labo-
rantes paſſione ad comedēduʒ aliqd ſunt cogēdi: vn̄ in iſta
febre nō eſt ꝓcedēdū vt in alijs acutis: qm̄ hic pp qualitatē
occultam venenoſam multo plus debilitat virtus q̄ʒ alijs
acutis: pp q̄litatē manifeſtam. ⁊ iō bn̄ dicebat Gal. primo
aphoꝝ. cōmēto nono. accītibus ꝓſternētibus virtutē ilico
C dādus ē cibus. qd q3 etiā ī alijs itelligit acutis. naʒ virtus ꝑ
ꝯſiderāda eſt. q̄rta primi ꝑmo cap. Q2 virtus occulta plus
poſſit q̄ʒ manifeſta: vide manifeſtū exēplū: qm̄ modica quā-
titas veneni hoīeʒ iterficit. qd magna q̄ʒtitas alioꝝ calido ꝑ
in ſummo aut frida i ſummo minime faceret: ⁊ qm̄ virt⁹ ē
debilis nō potēs in vnica vice magnā ſuſtinere cibi q̄ʒtita-
tem. opʒ vt plures partiat vices vt dando ter aut quater in
die nāli. ēt dādo inter cibū ⁊ cibuʒ ꝯfectiones elcaria huius
cordialia cōfortantia. Hec autē partitio ⁊ cibi exhibitio in
quātitate maiori ⁊ minori diuerſificari dʒ ſm diuerſitatem
fortitudinis ⁊ debilitatis virtutis etatis conſuetudinis. ⁊ ta
lium: ad que bene conſidera.
¶ De hora. Dicat q multo melior eſt conſueta ſibi in tpe ſa
nitatis ſi fieri poteſt. etiam conſideretur. q hora alia nō ſit
ſibi nimium tedioſa ⁊ diſplicibilis ne ducat eum ad vomi
tum ad quem egritudo hec faciliter promouet.
¶ De ordine. Ut nō ponat indigeſtuʒ ſup indigeſtū: ⁊ ita vt
patiens non ſentiat ſe ex tali ordine in ſtomaco grauari.
¶ Et ante q̄ʒ ad potū veniam: aliquos cibos hic ſubiungam
cōpoſitos: vt ex datis ſimplicibus ſup̄ 3° ca° ſcias ⁊ tu com
ponere ſcdʒ diuerſitatē patriarū. ⁊ memēto ei⁹ qd dictū eſt
ſupra de ꝑſeruatione: q ſi tibi fiat poſſe. ſit ex his q̄ nō ſunt
nata in eo anno peſtifero: qm̄ ſunt mala: vt Aui. q ſi hīt nō
ꝑn̄iopʒ vt dcm̄ ē corrigere cū aceto ⁊ alijs. pultes ordei in
h̄ caſu conueniūt cū brodio carniū alteratarūʒ: vt dictū eſt.
Cū aūt puenerit q maſticare poſſit: tūc te trāſferas ad ci-
bos delicatos guſtui delectabiles: ⁊ in ſanitate ꝯſuetos: nō
tn̄ nociuos faciendo geladorias acetoſa ex carnibus lauda-
tis tēperatis. ſ. ⁊ calidis alteratis: vt ſupra 3° cap̄. Itē aſſen
tur cū irroratione aq̄ roſate ⁊ ſandaloꝝ ⁊ alioꝝ taliuʒ odori
feroꝝ. Et ꝯſil'r dent ſapores acetoſi agreſtini ex fructibus
acetoſis arācio limone granato. ⁊ hꝫ. Itē ex ſucco mirti cū
modico panis ⁊ amigdalarū aq̄ roſa. ⁊ brodio ſaporē dele-
ctabilē cōpone: cui infundas pulnerē coriandroꝝ prepara-
toꝝ aut parū cinamomi: vt diſpō exigit. Cōſil'r fiat ex ſucco
arancioꝝ vel prunoꝝ ⁊ vino granatoꝝ. ⁊ hꝫ. ⁊ ſi videtur ali
quid zuccari addere poteris. tu. n. debes eſſe ſollicitus in
excitādo appetitū in his: qm̄ in eis cōiter cadit. Item cōfice
aromata ex rebus cordialibus cōmiſcēdo frida cū calidis:
vt dicebat: de qbus iam actū eſt de ꝑſeruatione. Conſil'r ex
ſucco herbaꝝ iaʒ dictaꝝ cordialiū ⁊ frigidarum nō cordia-
lium cū aceto ⁊ modico paſſularū fac ſalſamentum: ⁊ ſi vē
addas modicū zuccari. Sed hic nota q vt tibi poſſibile eſt: D
in oībus talibus cōmiſce acetuʒ in q̄ tēpore peſtis magna ē
ſupra allegatū ex Aui. tertia ꝑmi. Item aliqn̄ accipitur pul
lus elixus vel caro elixa ⁊ in patella deinde frigit ſiue aſſa-
tur: ⁊ ſuper ipſaʒ deinde ſpargit ſapor fact⁹ ex lacte amig-
dalarū cuʒ ſucco arācioꝝ vel agreſte vel vino granatoꝝ mo-
dico panis ad danduʒ ſibi aliqd corpus cum modico cina-
momi: ⁊ hꝫ addito zuccaro. vltimo q̄dā pulcra grana gra-
nati ſupponunt ad decorē ⁊ vt ex viſu totū guſtui gratius
reddat. Potes ⁊ hos ſapores in eodē vaſe diuerſoꝝ coloꝝ
facere: vt viſum magis delectent faciendo vnā partem cuʒ
ſandalis rubeis: ⁊ aliā cū riſo vel ſandalis alb. faciendo di-
uiſiones cū cartis aut aſſere ſubtili in ipſo vaſe prius: ⁊ tu
ꝯſidera. Et ſil'r adde crocum vbi vis colorē citrinū facere.
Si cepe decoquatur ſub cineribus. deinde ſic calidū pona-
tur in aceto: ⁊ pmittat ſic ſtare in eo horis dcē. deinde ſup
aſpergatur modicū cinamomi: ⁊ ad excitādum appetitum
det vna modicula q̄ʒtitas ꝓ vice infirmo cū vno bolo car-
nis credo vtile. Si ex colatura furfurum ordei cum lacte
amigd. zuccaro ⁊ vino granatorum fiat puls in brodio car
nium laudatorū erit ferculū cōueniēs. Itē lens excorticata
bis prius abiecta aq̄: ⁊ tertio in brodio decocta ⁊ acetoſa-
ta: ⁊ maxime tpe calido. Tēpore frido dari poterit riſum
bene decoctum ēt cū lacte amig. Cicera rubea fracta opti-
me decocta: vt ſint ſicut puls cū zuccaro etiam concedi pn̄t
qn̄q3. ſunt enim pectoralia ⁊ magni nutrimēti. Sed attende
q nō ſunt vetuſta. Ex herbis ēt cibaria ꝯfice grata. de qb⁹
ſupra ad plenum de preſeruatione: ⁊ ſupra tertio capitulo.
Oua tremula eſtate cū albumine. hyeme vero abſq3 eo den
tur. De fructibus actū ē ⁊ de alijs de ꝑſeruatione: ⁊ tu ibi.
¶ De potu. ꝯuenit aqua ordei ſimplex ⁊ magis qn̄ in ea ex-
tincta eſt lamina aurea: aut ducati: aut in eius decoctione
fuerunt poſiti in fundo vaſis: de qua pōt magnaʒ q̄ʒtitatem

aſſumere maxime ſi iuuenis fuerit colericus ⁊ tp̄s eſtiuuꝫ. Et qꝛ dcm̄ eſt de q̄ꝫtitate aq̄:nota inq̄t Auic. primo quarti de cura ei⁹. Et aq̄ plurima frida ſubito eſt iuuatiua valde. Pauca aūt ꝯtͣ. Jta fortaſſe excitat caliditatē: ⁊ ē et dcm̄ Joānicij. 16. ꝯtinentis. caͦ de aere: ꝙ dcm̄ maxime verificaſ qn̄ febris eſt multū inflāmatiua: vbi. ſ. reperiunſ ꝯditiones octo ſupra poſite. caͦ de canonibus gn̄alibus febriū putridarū:⁊ tu ibi. nā ſi in ea dares paucā ⁊ cōuenienter: qꝛ ſucceſſiue ⁊ nō in vnica vice: fortaſſe excitaret caliditateꝫ: qꝛ in colerā cōuerteref. vt hipo. ſcd̄o regiminis acutoꝝ. vn̄ multus potus aq̄ fride q̄nq̄ꝫ excuſat in febribus ab omni alia infrigidatione: etiā a flōia: vt primo quarti. de cura febris ſanguinis. Jtem ⁊ plures tertianarij ex eius ſolo potu ſanati ſunt: vt infra ſuis dicetur capitulis. Raſis aūt inq̄t. da in potu aquā veri frigoris valde. i. in bona q̄ꝫtitate. Et pp̄ dubiū ab Auicē. poſitū pauca fortaſſis excitat caliditatem. Quidā p̄cipiūt cū daſ iſte potus ēt ex rebus frigidis acetoſis. ꝙ detur in notabili q̄ꝫtitate pro vice ⁊ ſepe. quod intelligi hꝫ qn̄ virtus eſt inflāmatiua. Uerum ſup oīa attende pectoris diſpōneꝫ. Qꝛ ſi illic fuerit difficultas eius aut nālis aut accidentalis: ꝙ talia euitentur vt poſſibile eſt: q̄m̄ primo ledūt: qꝛ ſunt cōſtringendo cū attractionis pluris aeris: qꝛ anhelitus frequentatur. 2ͦ qꝛ vapores ad intra claudūtur: ⁊ ingroſſanſ: ⁊ prohibetur eoꝝ debita expulſio: ⁊ propter augmentum conſtrictionis. vnde periculum incurrit patiens ſuffocationis: vt ille amicus ex nimio potu aque frigide: cui inerat difficultas anhelitus a natura.

¶ Conuenit ⁊ potus aque ſimplicis cocte cum zuccaro cum ſucco aliquo ex acetoſis dictis. Jtē aqua cū aceto ⁊ zuccaro ⁊ abſq̄ꝫ. Jtem vinum de granatis de berberis cum aqua. Et ab aqua calida tanq̄ꝫ ab inimico caueat. Jtem ab omni potu calido. Jtem ꝯuenit potus aquaꝝ cordialiū: vt cicoree acetoſe cū ſucco granatoꝝ: ⁊ h⁹ cum zuccaro. ¶ Qꝛ ſi virtus fuerit debilis aut cōſuetudo te cogat: da aut vinuꝫ albū limphatum ſubtile odoriferū cū aqua veri frigoris: vt Guilielmus vernacinū aut maluaticū: ⁊ ſit q̄ntuplum aq̄ ⁊ plus ⁊ minus ſcd̄m exigentiā diſpōnis. q̄m̄ ſi fuerit ex flegmate poterit dari: vt dictum eſt: ⁊ plus attenta remiſſione caloris ⁊ ꝯſuetudine ⁊ etate qꝛ ſenex. Qꝛ ſi ex colera aut ſanguine minus: ⁊ tu moderamē ipſum multū virtutē reſtaurat. Qꝛ ſi alicubi ab auctoribus blaſfemetur vinuꝫ potens intelligi hꝫ de puro. vn̄ in debilibus antiquis in talibus vti iudico ꝯueniens. Conſimiliter deſ aurelium pauciferū odoriferū limphatuꝫ: ⁊ ſi declinabit ad ponticitatem melius: immo ⁊ Cermiſon⁹ nr̄ laudat acedulū. Jtem agreſtoſum ⁊ acerbum. Macrobius aūt multū in peſte cōmēdat vinuū albuꝫ limphatū cū aq̄ in qua extincta eſt lamina aurea. Cor inq̄t cerebrū ⁊ epar a qualibet putrefactione venenoſa p̄ſeruat. Et hec de potu cuꝫ his q̄ ſupra dicta ſunt de preſeruatione.

E ¶ Ultra potus hos ordinanſ a medicis potus medicinales: de quibus dari dꝫ infirmo oī hora. imo ꝯfortare ſepe vt de eis accipiat ⁊ cōtinue notabilem q̄ꝫtitatem vſq̄ꝫ ad ciatum vnum vel circa: ⁊ fiunt ex ſir. cordialibus acetoſis: vt ſir. de acetoſitate citri. de ribes de agreſta. ſiru. acetoſo ſimplici de bizācijs de nenufar. de fumoter. de limonibus cū aquis cordialibus bugloſſe endiuie cicoree nenufaris roſata acetoſa. ⁊ his ſimilibus ponēdo tripluꝫ aque ad ſir. item valet orizacara. Jtem cū his cōmiſceri pōt ſuccus aliquis acetoſus vt arantij. vini granatoꝝ. Jtem in extinguendo addere ſemina cōia frigida maiora ⁊ minora dragagantuꝫ gummi arabicū vt faciant adherere. Jteꝫ aromatizare cuꝫ ſandalis aut aliis cordialib⁹ calidis aut fridis vt exigit diſpō: ⁊ tu cōpone. Nam ex ſic poſitis facile compones alteratiua extinctiua fortia ⁊ debilia vt libebit. Poſtremo attende ꝙ nullo modo ſitim patiaſ. ⁊ enim eſt cauſa magnificationis anhelitus. ſecundo ꝙ potus maxime medicinales tempore calido dentur frigidi: ⁊ frigido non multum calidi: maxime quando queritur inflammationis extinctio. Et hec de cibo ⁊ potu ſufficiant. Ad alia venio.

¶ De motu ⁊ q̄ete. Dicebaſ paulo ante ꝙ patiens dꝫ ſe mouere de loco īfecto: qꝛ de camera aut de domo in q̄ recepit infectionē: ⁊ hoc intellige in p̄ma die: qn̄. ſ. virtus ꝯſtat: ⁊ ſit locus alteratus rectificat⁹ vt dcm̄ eſt. Nā vt in de preſeruatione: aliq̄ domus vel camera hꝫ aſpectū malū: quem non hꝫ alia. Sed ꝯſulo vt deinde non multū moueaſ: ne ex tali motu amplius debiliteſ: ⁊ ſpiritus reſoluātur: ne ēt materia venenoſa q̄ ſtat q̄eta ex tali agitatiōe moueaſ ſubito ad cor: ⁊ corpus deinde interimēs: vt q̄nq̄ꝫ vidi: pp̄ que vt credo. Auic. ſecunda quarti. capitulo de cauſis mort. inquit. Qꝛ q̄nq̄ꝫ motus infirmi ad aſſellā eſt cā mortis: fac itaq̄ꝫ ipſum q̄eſcere: ⁊ in lecto ſi poſſibile eſt habere ſedem. Qui canon maxime ſeruandus eſt in omnibus egris debilibus. F

¶ De ſomno ⁊ vigilia. Dicendū ꝙ cū ex ſomno reuocentur materie ad intra: ⁊ oppoſitum querat medicus: qꝛ vult eas ab interioribus elongare indicatiōe ſumpta ab hoc nullus cōpeteret ſomnus. Uerū cū multū virtus debilitareſ ex vigilia tantā: dꝫ dormire: ita tn̄ ꝙ vigilia ſit ſomno prolixior. G
Nam ſomnus multū virtutē cōfortat: vt primo de ſomno. Auer. ⁊ ſcd̄a primi. de his q̄ ex ſomno proueniunt. vn̄ cum virtus eſt debilis dꝫ ſomnus eſſe prolixior vigilia. vn̄ in hoc dꝫ prudētia tua laborare. Caue tn̄ ne ſomnuꝫ profundetur. nam cōſueuerūt peſtilētiati ſomnuꝫ p̄fundum incurrere: ⁊ maxime vt exiſtimo qn̄ materia eſt ſanguinea aut flegmatica: vt infra de ſignis ſanguineis ⁊ flegmatis. ⁊ tu ibi.

¶ De inanitione ⁊ repletione. Jā actū eſt de q̄ꝫtitate cibi. vn̄ in ſūma debēt cogi: vt ſupra. ad comedēdū: ita tn̄ ꝙ non repleantur repletione qua ſtomacus grauetur. Corpus eius omni die euacuetur cliſteri aut ſuppoſitorio. Compoſitionem autem cliſteriorum habuiſti ſupra de curatione febriū putridarum in generali: ⁊ tu ibi.

¶ De accidentibus anime dicatur vt ſupra de preſeruatione. Et in his terminetur primus canon.

Pro complemēto ſcd̄i. Scito ꝙ cum occurris peſtilentiato ſtatim debes aduertere: vt euacuatio fiat ſi ip̄a ē neceſſaria q diuerſificari hꝫ ſcd̄m diuerſitatē mālē peccantis. q̄m̄ ſi eſt ſanguis peccās qd̄ eſt ſm̄ pl̄m: aut humor alius ſanguini admixt⁹: ⁊ qd̄ cōprehēdes ex ſignis: vt ſupra de cura putridaruꝫ in gn̄ali. flōiam facito. vt ſtatim dicetur. Qꝛ ſi fuerit alius humor nō mixtus ſanguini peccās euacua cū ſolutiuo. Et iō dicebat. Aui. de cura eius p̄ma q̄rti. Si aūt mā vincens fuerit ſanguinea fiat flōmia: ⁊ ſi fuerit humores alij euacuenſ. Et qꝛ flōia cōiter ſit: ⁊ vt ſemp a multis: iō de ea ſpecialē mētioneꝫ faciā. ponēdo hūc canonē p̄mo. Qꝛ ſi in febre peſti. ſit flōia nō ꝯueniēs: maior cōmittiſ error q̄ꝫ ſi in alijs fiet putridis. vbi. ſ. nō cōueniat: tm̄ i hac pluſq̄ꝫ i alijs in p̄n⁹ virtus debilitaſ. q̄ amplius ⁊ multū debilitabiſ euōne ſanguinis boni ⁊ ſp̄uum exalatiōe in ea. vn̄ ſic magnū icurrit patiēs p̄iculū ⁊ fortaſſe mortē: ⁊ ꝯſidera. imo pp̄ hanc cām voluit Guiel. vt canonicus ſic flōiam partiri q̄ꝫ exq̄ſitā facere. ēt ꝯſidera. Et vt clarior inde ſequaſ doctrina huic intētioni ſaltē i hac p̄te ſatiſfacere decreui. Per breues cōcluſiones reſpondendo. H

¶ Et anteq̄ꝫ eaꝝ poſitionē p̄mitto. Qꝛ febris peſtilētialis ab alijs differt ex p̄te cauſe: qꝛ cām hꝫ determinatā: vt aereꝫ venenoſum: ⁊ alie nō vt ſupra in declaratiōe diffinitiōis febris peſtilentialis. Scd̄o qꝛ eius putredo ē maxime ⁊ p̄ncipal̄r circa cor: nō ſic in alijs: vt p̄ma quarti. de febre peſtilentiali p̄ caͦ. Ex quo inferſ: ꝙ cū l cor: deꝫ qꝛ in dextro ei⁹ vētriculo repiaſ ſanguis: ⁊ nō ſic alius humor: ꝙ ſꝫ plurimū putredo principal̄r ei accidit: vel paruo ſtat tēpore quin ei accidat. Preterea venenuꝫ maxime inimicaſ ſpiritibus qui ſunt de natura ſanguinis. nam ſp̄us eſt vapor ſanguinis tpatus. 7ͦ de iuuamentis. ergo plus ſanguini q̄ꝫ alteri humori ꝯiaſ ipſum venenuꝫ: ⁊ ſic ſanguis p̄ putrefiet. ⁊ hoc ſm̄ pl̄m. ⁊ I

dictum eſt ſm plurimū. qm̄ nā eſt magis ſollicita de defenſione ſanguinis q̄ʒ alioꝝ. vn̄ ſ.iqn̄ repcrit̄ aptitudo maioꝛ in flegmate vel colera ad putredinē q̄ʒ in ſanguine: q̄ caſu putreſiet flegma vel colera:ꝛ nō ſanguis. ēt: vt ſupꝛa ex cā determinata aeris aliqn̄ putreſit flegma ꝛ non ſanguis: aliqn̄ ſanguis:ꝛ nō flegma vt dicebat̄. verū ſtāte cōtēperantia in humoꝛib⁹ rōne huius. qd̄ ē:q: ſanguini pu⁹ occurrit cā putrefaciēs: ꝛ cui plus inimicat̄. accidit ſm plm̄ in eo putredo ꝛ ex iſto iferṫ. ꝙ cū ſanguis ſic ē putrefactus non ſtat longo tp̄e qn̄ in alijs hūoꝛib⁹ accidat putredo pp̄ nocumentū cordis alijs cōicari ex q̄ iferṫ vlterius ꝙ ſtatim poſt pn̄ᵐ putredo eſt ex multi hūoꝛibus: ex q̄ infero ꝙ poſt pn̄ᵐ non dʒ fieri copioſa flōia: vt in pn̄° iuxta illud Aui. ꝛ cū poſtpoſuerís flōiaʒ nō eſt ampli⁹ ad eā inētio: vt ſupꝛa de cura putridarum in gn̄ali. ℭ Premitto vltimo. ꝙ flōia eſt triplex. euacuatiua. diuerſa:ꝛ euentatiua. exempla patent.

ℭ Pria ꝯcluſio. ꝙ i pn̄° ꝯſentiēte virtute etate ꝛ ceteris. mā peccante exn̄te ſanguinea vel ſanguini mixta compeṫ flōia eūatiua. ꝛ̄ eſt Aui. de cura eius in principio capituli.

ℭ Scd̄a ꝯcluſio. poniṫ de mēte auctoꝛis. xv. ppōnum: ꝙ in pn̄° morbi epidimici ſp̄ fiēda eſt flōia. ꝛ poſtea uūq̄ʒ: ſʒ farmacia ꝓcedēdū:ꝛ dicit pn̄ᵐ eē ſpaciū. xxiiij horaꝝ. hāc concluſionē neſcio verificare ꝓ prima pte eius: niſi dicat̄ vt de aphoꝛiſmis multi: q: veri ſunt ſm plm̄. ſcd̄a pars pōt verificari. qm̄ ſi tardat̄: qn̄. ſ. fieri dʒ: tanta accidit deinde coꝛruptio: vt meli⁹ farmaco ēt ꝯfoꝛtāte coꝛ: vt reubar. ꝛ h⁹ remoueat̄ nocumentū:ꝛ cū minoꝛi v̇tutis debilitate q̄ʒ flōia: ꝛ ſi ſecut ioꝛ ſit eūatio flōia facta q̄ʒ farmacia:ꝛ tu bn̄ conſidera.

ℭ Tertia cōcluſio. ꝙ humoꝛe peccante alio a ſanguine neq̄ꝫ eidē cōmixto rōne huius nō cōpetit flōia eūatiua. hāc ꝯcluſione voluit Aui. cū dixit. ꝛ ſi fuerint humoꝛes alij euacuentur. ꝛ pʒ ex cā: qm̄ ſic euacuaret̄ humoꝛ non euacuandus:ꝛ multum debilitaret̄ virtus:ꝛ dī ratione huius: q: foꝛtaſſis ratione plectoꝛie aut h⁹ poſſet competere.

ℭ Quarta ꝯcluſio. In pn̄° vꝛina exn̄te ſubiugali cum aliq̄li rubedine ꝯſentiēte virtute:ꝛ alijs cōpetit flōia eūatiua: naʒ talis vꝛina ſignificat ebulitionē humoꝛis peccantis ſanguini conmiſti: ꝓ iſta ē Aui. pmo q̄rti de cura flegmatice. ingt. n. Cum videris vꝛinā groſſiorē ꝛ rubicūdioꝛē nō erit maluʒ ſi flobotomaueris. ꝛ de cura tertie nō pure. Et cū videris vꝛinas coꝝ groſſas. tūc flōa:ꝛ de cura cauſonidis. Et foꝛtaſſis iuuabis eos ex flōia ſi fuerit illic turbiditas ꝛ rubedo.

ℭ Quinta ꝯcluſio. Q: in pn̄° apparente ſubiugali ad albedinem declinante non competit euacuatiua. Patet cōcluſio. ēt per canonem generalem quarti pꝛimi. Caue ne egrum.

ℭ Sexta ꝯcluſio. ꝙ vꝛina in pn̄° apparēte ſubiugali pp̄ foꝛtē ebulitionē qd̄ cōpꝛehēdiṫ ex intēſiōe fe. cū ꝯſtancia v̇tutis cōpetit euentatiua. pʒ ꝯclo itelligēti. nā eſt ſiſe ſicut cū ebuliēte lebete qs exufflat ꝛ ceſſat ebulitio. Et ſi arguitur ergo in oī putrida ꝯſentiēte v̇tute ꝛc̄. cōpetit ſic ſedādo ebulitionē. Dōm negando ꝯn̄tiam: ꝛ cā qm̄ ex ebulitione facta in humoꝛib⁹ in coꝛde toti aliud cōicat̄ nocumentū q̄ʒ ex ebulitione facta in humoꝛibus in alijs mēbris exn̄tibus:ꝛ iō ex eā ſic facta maius ſequiṫ iuuamētuʒ reſpectu ſui nocumenti q̄ʒ. qn̄ in alijs ſit putridis. Q: ſi iteꝝ arguitur. ergo in cauſone vel qn̄ quomodolibet fieret ebulitio in humiditatib⁹ circa coꝛ deberet fieri flōia. Pro pmo dī ꝯcedendo ꝯn̄tiam. nam in cauſone ſic cōpetit euētatiua. Et cū Auic. inquit de cura cauſonis. Et nō flobotomet̄ foꝛtaſſis inflāmabis eos. intelligitur de eūatiua:ꝛ hoc vbi non apparuit vꝛina groſſa ſiue turbida cū rubed ne: quo caſu cōpetit eūatiua: de qbus infra ſuo loco: ꝛ tu ibi. ſcd̄o pōt dici ꝙ medicus dʒ: vt opʒ regulariter opari:ꝛ q: in morbis non dātibus inducias ſtimulat̄ ꝛ cogiṫ ad operandū irregulariter. ideo q: alie putride dant inducias:ꝛ hec ꝛ peracute nō. hinc in alijs vtitur extinctiuis ſucceſſiue ebullitionē remittentibus ꝙ cum in acutis peracutis: de quoꝝ numero eſt peſtilētialis: hoc facere nō poſſit eque cito. ſicut cum flōia: que maxime refrigerat. hinc hac in ipſa vtit̄: nō ſic in alijs. Et foꝛte hoc ſenſit Gal̄. pꝛimo aphōꝝ. cōmē. 23. inquit cū vero flobotomꝰ tus in peracutis moꝛbis ꝛ febri. vſq̄ꝫ ad defectionem refrigerat̄ ſtatim coꝛpus ꝛ extinguiṫ febris. Quidaʒ interpretant̄ hoc dictum in fe. de ſanguine quali aut quāto peccāte in coꝛpoꝛe iuuene robuſto ꝛ foꝛti. cōſidera. Sed vide ſupꝛa de acutis peracutis ꝛc̄.

ℭ Septima ꝯcluſio. Q: in pn̄° apparēte ſubiugali pp̄ moꝛtificationem caloꝛis: qd̄ cōpꝛehendiṫ ex remiſſione feb. cum debilitate v̇tutis:ꝛ alijs malis ſignis: vt ſupꝛa non eſt fienda flōia: qm̄ ſtatim ſic interimitur patiens vt patet.

ℭ Octaua cōcluſio. Q: vꝛina in pn̄° apparente liuida indicatione ſumpta a liuiditate nō competit flōia eūatiua. pʒ qm̄ moꝛtificationē ſign̄at: aut vehemētē aduſtionē: qb⁹ caſibus ab ea eſt abſtinēdū. Et dī indicatione qm̄ ſi adeſſet plectoꝛia non inconueniret ipſam rōne ipſius in pꝛincipio facere.

ℭ Nona ꝯcluſio. Semper apparēte apate in aliquo emūctorioꝝ virtute ente foꝛti ꝛc̄. in fe. peſti. ſemp cōpetit flōia ſaltē diuerſiua pʒ ꝯclo. qm̄ nō ſit apa in eis locis niſi q: nā illā mām ad ea loca tranſmittit diuertēdo ꝛ elongādo a coꝛde mām venenoſam. Cū aūt medicus debeat ipſam mām imitari vt pōt: cū ſit eius adiutoꝛ: vt pmā q̄rti: de cura putridarum: ſequiṫ ꝙ cū p flōiam diuerſiuā hoc ad plenuʒ cōpleat q̄ʒ ipſa maxime cōpetit in pn̄°. Ex q̄ ꝯclone iferṫ p̄ ꝙ apparente apate in emūctoꝛio bꝛachij dextri dʒ fieri flōia ſaluatelle dextre. pʒ coꝛᵐ. Et ſcito ꝙ minus debilitatur virtus ex flōia manus q̄ʒ bꝛachij:ꝛ cuʒ h̄ eſt magis diuerſiua. Sed h̄ aduerte ꝙ lʒ apate apparente ſub aſſella ſiniſtra cōpeteret diuertēdo flōia manus ſiniſtre: tn̄ q: timet̄ tractus materie venenoſe ad coꝛ: ꝯuenientioꝛ erit: ſi fiet ex ſaphena ſiniſtri pedis. Inferṫ 2° ꝙ apparente apate in inguine dextro dʒ fieri flōia ex ſaphena dextri:ꝛ in ſiniſtro in ſiniſtra. Conſimiliter dicatur ſi accidat apa poſt aures. A

ℭ Decima ꝯcluſio, apparēte carbūculo ſeu antrace conſentiente v̇tute:ꝛ alijs nō reſiſtētibus in pn̄° cōpetit flōia etiaʒ eūatiua ꝓbat̄ ꝯ°. qm̄ qōlibet tale eſt ex ſanguine aduſto ꝛ ꝑmixto colere aut melie:ꝛ tale p flōiam facili⁹ ac cōuenientius educiṫ ſiue eūatur. igiṫ. vn̄ Aui. 3.4'. de cura carbūculi. neceſſaria eſt flōia: vt euacuet̄ ſanguis colericus. Et ſubdit. ꝛ qn̄ egritudo eſt timoꝛoſa: tūc neceſſariū eſt ipſaʒ flōiā appꝛoximare ſincopi:ꝛ tu cōſidera hic. qm̄ multi voluerūt flōiam in peſtilētiato cōſentiente virtute ſemp debere fieri vſq̄ꝫ ad ſincopim:ꝛ de cura antracis inquit. Auicen. eūatio flobotomia:ꝛ cum eo quod tolerat hoꝛa. i. pꝛincipium.

ℭ Undecima concluſio. Q: apparente ſputo ſanguinis qd̄ ē ſignum peſſimum competit flobotomia ex baſilica dextra: ꝛ hoc apparente repletione.

ℭ Ultimo hic nota ꝓ dictis canones ſex. ℭ Pꝛimus ꝙ vbi flōia fieri nō pōſſit: aut pp̄ etatē: aut pp̄ virtutem: aut ꝓpter aliud. Q: loco eius ponant̄ vētoſe cū ſcarificatione: vn̄ poſita ſup natices tenēt locū flōie: vt q̄rta pmi. ca° de ventoſis.

ℭ Scd̄us ꝙ audacius fiat flōia in cōſueto q̄ʒ in non cōſueto: qm̄ eam facilius tolerat. ℭ Tertius ꝙ ſi quis ex flōia conſuetus eſt: aut aptus in ſincopim cadere: ꝙ eo caſu eſt cum diligentia fiēda nā ex ſincopi multū debilitat̄:ꝛ coꝛ multuʒ lediṫ: qd̄ priuꝰ eſt ēt multū nocitū. ꝛ iō tales flobotomentur B ſtantes ſupini: vt Auicen. quarta pꝛimi de flobotomia.

ℭ Quartus ꝙ ſi eger ſe idifferenter ſenſerit aggrauatū p totū fiat flōia de meᵃ. Si magis in inferioꝛibus de baſilica. Si de ſuperioꝛibus de cephalica. ℭ Quintus ꝙ mā exiſtente ſanguinea copioſa fiat flōia. Si colera minoꝛ:ꝛ ſi flegma ſimil'r. ita ꝙ diligenter humoꝛem ꝯſidera. Sextus ꝙ vbi febris talis fuerit effimera ſi plectoꝛia non aderit fac flōiam de baſilica ſiniſtra. qm̄ p hanc vapoꝛes coꝛdis ꝛ arteriarum calidi potenter educuntur: vt. 10. tertij. de cura aſmatis. §. illo. in aſmate autem ꝛ conſtrictione anhelitus.

¶ Sic expeditus de euõne p flõiaȝ. Uenio ad euõnẽ p medi-cinas: ⁊ vt ſupra de inanitiõe ſtudeat medic⁹: ⁊ vt oi die pa-tiens hẽat bñficiũ vẽtris ẽt cũ cliſteri appropriato mãiebus peccãtib⁹: de qb⁹ hẽs ſup de cura putridarũ i gñali: ⁊ ifra i caplis ꝓprijs de colericis flegmaticis ⁊c. ¶ Jtẽ ſtudeat ad euõnẽ p farmacũ factã. Et h ſcdõ ꝑlm qm̃ ſcdm ꝑlm febris peſtileñtialis nõ ẽ magne intẽſionis ſiue iflãmatiõis: ſꝫ hñ eſt ex mala mã putrida q̃ euõne idiget. ⁊ iõ ab euõne ꝑus inci-piendũ q̃ꝫ ab alteratiõe. cui⁹ ꝯrũ ẽ i febub⁹ multe inflãma-tiõis. Et ꝓpea dixit Aui. Sũma curatiõis eſt exiccatio .i. euõ. Si itaq̃ peſtilẽtialis eẽt multe inflãmatiõis ſimul icipiem⁹ cũ alteratiuis ⁊ euatiuis. ſed euatiua ꝓcedãt ſaltẽ alterati-ua p exteri⁹. alteratiua aũt per jnterius que ſunt: vt digeſti-ua dari poſſunt non tardata euacuatione propter illa.

¶ Alius canon: ⁊ ẽ tertius in oꝛdine: q medicus dꝫ eẽ ſolli-citus q euõ p farmacũ fiat celeri⁹ q̃ꝫ fieri poteſt. ⁊ rõ cano-nis: qꝛ mã eſt putrida venenoſa: cuius expulſio ſtatim fieri dꝫ cũ ſit nãe max' rebellis ⁊ inimica. Amplius qꝛ nõ ſpat eius reductio: ſed ꝯtinue maioꝛ putrefactio ⁊ venenoſitas: pp ꝑñtiaꝫ mali ⁊ coꝛrupti aeris: ⁊ ſit medi' reſpiciẽs humo-rem peccantẽ: ⁊ iõ ꝑus bñ cõſidera. qs eſt talis: ⁊ da appro-priatã ⁊ nõ aliã: ⁊ vñ pro iſto infra de euõne reiterata.

¶ Sed hic cadit difficultas. nunq̃d tale farmacũ debeat eſſe laborioſe ſoluẽs: an bñdictũ ꝓpea qꝛ bñdictũ eſt tarde opa-tionis. nõ ita eradicãs ⁊ mãm ſubito educens: vt laborioſe ſoluẽs. Jtẽ cũ in materiebus furioſis ꝓceptũ ſit aũ oigõneꝫ eradicare ſi poſſibile eſt: vt qꝛ v t⁹ ꝯſentiat ⁊c. ⁊ ſit. ⁊ cõiter obſeruat. q̃to magis in iſta febre q̃ alijs eſt furioſioꝛ. Cõit practicãtes medicinas laborioſe exſoluẽtes timẽt pp fortẽ agitationẽ quã faciunt. ẽt qꝛ venenoſitate pticipant. Et pro iſtis eſt ꝯoar tertio theyſir. Caue ne tẽtes exhibere ſpẽs dif-ficiles .i. medicinas foꝛtes: qꝛ nõ laudat ipſaruꝫ finis. vnde Placentinus ⁊ Cermiſonus nõ ſup foꝛtes medicinas non audent: ſed ſolũ ſuper mãna caſſiam aloem reubarbarum agaricũ mirabolanos citrinos ⁊ kebulos: ſup tamarindos pruna diapꝛunis: ⁊ hꝫ. Euitantes indifferenter medicinas

C ſcamoneatis: pp cauſam aſſignatam. Recitat tñ gentilis tẽ-poꝛe praue peſtis plures valentes viros vſos fuiſſe medici-nis laborioſe ſoluentibus ⁊ ſcamoneatis: ⁊ plus profeciſ-ſe his qui ſolum vſi ſunt benedictis fundantes ſe ſuper ra-tiones adductas ante oppoſitum cõtier practicantium.

¶ Et breuiter rñdẽdo pono aliquas ꝯcl'ones q̃ ſunt tibi loco canonũ. Pꝛima. q ſtatim ⁊ in pꝛincipio des farmacũ mãm minorãs minoratione notabili. Jſtã ꝯcl'onẽ itellexit Auic. cũ dixit: Sũma curatio eſt exiccatio .i. foꝛtis ⁊ notabilis mi-noꝛatio ſiue fiat flõia ſiue medicina. vñ p hec ꝟba excludit lenificationẽ ⁊ leuẽ minoꝛationeꝫ: ⁊ eã dicti eius eſt: qꝛ mã hec eſt furioſa venenoſa cuius euonem ſi virtus cõſentiret eradicatiua facere deberet medicus: ⁊ ergo ipſam minoꝛa-tiuam maioꝛem q̃ꝫ põt iuxta tenoꝛem virtutis facere dꝫ.

D ¶ Ex quibus infert pꝛimo. q male operant qui properant ad faciendũ in eadem die flõiam ⁊ dare ſolutiuum. nã cum in hac precęteris febꝛibus multum debilitetur eger: ex his duabus q̃ꝫ maxime debilitabit. ⁊ pꝛimo p euões ipſas q̃ due tenebũt locũ eradicatiui. Scdõ qꝛ fiũt in codẽ die duo motus ꝯrij quoꝝ quilibet debilitat: ⁊ potenter abſq̃ ipſa euone. Farmacia namq̃ mouet humoꝛes de circumferẽtia ad centrũ: flõia vero ecõtrario: ⁊ tu bene ꝯſidera. Aui. quarta pꝛimi quinto caplõ. ꝓterea duas medicinas ventrẽ ſoluen-tes in die vna ꝯiungere eſt timoꝛoſum ⁊ extra rectitudinẽ. quã auctoꝛitatẽ ẽt ſatis ad pꝛopoſitum adaptare poteris.

E ¶ Jnfertur ſcdõ q non ſunt laudandi: q ſolum caſſiam aut mãna exhibent in pn° minoꝛare: aut lenire itendentes. Sit ergo medicina talis ex reubarbaro: aut de agarico etiã: vt verbi gratia ℞. mãna electi. ℥.j. reuba. electi ʒ.v.ſ. ſpecie vel ſquinãti. gra. iiij. Ponatur reubarba. in infuſione aque acetoſe ⁊ cicoꝛee. ⁊ vini aromatici. añ. ℥.ſ. ſtet ꝑ hoꝛas ſex ad minus: ⁊ fiat deinde expꝛeſſio foꝛtis. Mãna aũt diſſoluat cum aqua bugloſſe ⁊ expꝛimatur: ⁊ oĩa ſimul miſce: ⁊ vt vꝫ hec medicina maxime cã exĩte colerico. Alr̃ dare potes cuꝫ decã mãna. ℥.j.ſ. vſq̃ ad .ij. reubarb. i ſuba. Sed hic nota de ſpica q eſt mali ſapoꝛis. Euitet vt poſſibile ẽ: ⁊ ſiña. qm̃ in iſtis appetitus ꝓſternit vt ſupꝛa. ſilr̃ poteris cũ caſſia dare reubarb. vt cũ mãna ꝑpatus es. Jteꝫ mã exñte flãtica loco reubarbari pone agaricũ cũ ſuo coꝛrectiuo: ⁊ melius in eo tpe vt coꝛrigat cũ oximelle. Jtẽ in cã colerica vtere diapꝛu-nis nico. ai. ℥.j. reubar. ʒ.ij.ſ. i infuſiõe aut. ʒ.j.ſ. vſq̃ ad .ij. in ſuba, ſilr̃ mirabol. citrinis. Jn flãtica pone agaricum ⁊ kebu. vſq̃ ad turbith ꝓparatũ: ⁊ da cũ aqs coꝛdialibus vt dcm̃ eſt. ⁊ cõilr̃ ſp ꝓpara tua farmaca cũ coꝛdialibus. ⁊ qꝛ ifra plures ponent deſcriptiones ſolutiuoꝝ in cauſa coleri-ca flãtica aut melica valẽtũ. iõ ſupſedeo a recitatiõe eoꝛuꝫ. Tu ꝗ q̃re ea ca° de colericis. aut flegma. infra. ¶ Scda con-cluſio quã ꝓbabiliter pono ꝯ cõem modũ practicandi. me-

F dicina ſcamoneata põt ꝯueniẽter in febꝛe peſtilẽtiali exhi-beri. Et ad hãc declarãdã ꝓmitto q medicina dĩ benedicta duobus modis. Pꝛimo qꝛ nobilis opationis euonem abſq̃ moleſtia coꝛpoꝛis faciens: quõ medicinas ſolutiuas pꝛimi ⁊ ſecũdi gradus bñdictas dicimus, Et hoc modo diamanna Gal. deſcripta a meſue dicta eſt ab eis bñdicta. Secũdo qꝛ nõ eſt venenoſitate pticipãs: ⁊ nõ ponit in coꝛpus p opatio-nem eius nocumẽtũ. Hoc mõ dixit meſue medicinam eſſe bñdictã in ſuo de ꝯſolatione. parte ſcdã, ca° pꝛimo. Ex quo ꝓmiſſo. pꝫ ꝯ vñ credo euũꝫ de ſucco. ro. deſcriptiõe. meſ. h modo bñdictã: qõ in febꝛe peſtilentiali cõuenienter poterit dari: vt ꝯcedit Marſilius patauinus i ſuis receptis: ⁊ mul-ti antiquoꝝ vſi ſunt ſiñbus: nõ dubitãtes: pp ſcamoneã eſſe vehementer retractã: ⁊ ꝓ dicto meſ. dic ipſum de ſimplici-bus loq: ⁊ nõ de cõpoſitis. qm̃ ⁊ ſi in cõpoſitis talia a ſui ve-nenoſitate expoliari nõ poſſint: tñ ita refrongunt: in cõpo-ſitis vt ex eoꝛũ vſu maius ſequat iuuamẽtum nocumento.

¶ Tertia ꝯ pꝛobabilioꝛ q ꝯueniẽtioꝛ eſt in febꝛe peſtilentiali medicina benedicta ſcamoneata q̃ꝫ nõ ſcamoneata: ſemper alijs paribus. pꝛobat ꝯcluſio. Qm̃ euacuatio humoꝛis eua-cuandi melius fit cum tali ſcamoneata. igitur. ar^m pꝫ. Quia ratione ſcamonee medicina tota ad coꝛ citius deducit: vbi ẽ vis omnis putredinis ⁊ venenoſitatis: a quo pꝛincipaliter euacuatio queritur: ⁊ ipſa medicina ſic cito occurrens cito etiam humoꝛes amplius diſpꝛopoꝛtionat. vnde ſtatim v t⁹ reſurgit expulſiua. q̃re citi⁹ a ſe expellit: ⁊ ad loca expulſio-nis citius q̃ꝫ ſi non foꝛet ſcamoneata quam citã euonem dꝫ q̃rere medicus: vt ſupꝛa. ⁊ rõne qua benedicta facile: ⁊ ſine moleſtia euacuat vt ſupꝛa. ⁊ coꝛpoꝛis nocumẽtũ pceptibile non infert cuꝫ ſit in ea ſcamonea multuꝫ refacta. ſicut caro tyri in tyriaca. ergo vnde imagineris. Quod ſi nocumẽtuꝫ facit. ex pte ſcamonee: qõ multũ remittit: pp alia ſecũ com-mixta magnum facit iuuamentuꝫ ex celeri euone. vñ iuua-mentũ eſt maius nocumẽto: ⁊ tu cõſidera. Ex q̃ infertur q dando caſſiam aut mãna cum electuario ſucci ro. deſcrip. nicol. nõ eſt repꝛehẽſibile. d°. deſcriptiõe nicol. qm̃ ſcamonea ẽ magis rẽfracta in deſcrip. meſ. ⁊ ꝓ iſtis ꝯcl'onibus ẽ opio illoꝝ viroꝝ valentiũ de quib⁹ Gẽtil. ſupꝛa: ⁊ tu ad hoc ꝯſi-dera hãc mãm nullibi determinatam inueni. Ego aũt de ea has poſui ꝯcluſiones ⁊ ꝓbabiles: ne videar preſumptuoſe patribus antiqs ꝯdicere. Qꝛ ſi tibi placebũt cum ad opus venies: ꝯſidera tps ãni: ⁊ cõplexionẽ ⁊ etatẽ ⁊c. Qm̃ tẽpoꝛe frõ cõpl'one frã in eã frã ſecurius dari poterit conſidera. Et velis arbitrari q ſcamonea in talibus ſit ſicut dux in exerci-tu qui ſua manu hoſtem: non vincit neq̃ percutit: ſed ſua pꝛudentia: qꝛ bene conduxit: facit ſuos vincere. ¶ Ultima

G concluſio. Qꝛ ſemper in medicina laudabilius eſt expertos ſequi: ⁊ a via cõmuni non declinare. via autem communis eſt magis experta non cõmuni. vnde quinto canone: pꝛimo ca-pitulo. Et melior eſt experta non ex^{ta}: ⁊ tu elige.

Pro cōplemento terti. Sciendū ꝙ in hac febre non inconuenit in eodem die dare ſolutiuū ⁊ alteratiuū: imo cū alteratiuis intus ⁊ extra debes continue ꝓcedere ēt in ꝓn°: ad ꝓhibendum. ſ. ne vlterius ꝓcedat corruptio ⁊ venenoſitas: ⁊ ꝓhibeat̄ ſpūū̄ reſolutio: ⁊ vt caloris febrilis extinguat̄ feruor: q̄ alteratiua dn̄t eſſe frīda ⁊ ſicca cordialia: vñ in eoꝝ frequēti exhibitione ſtudeas die ac nocte: ⁊ talia cum mā peccans erit: aut ſanguinea: aut colerica tenebūt locū ēt digeſtiui. Qꝛ ſi fuerit melica adhuc ꝯuenīēt ꝓpter eis dictus. Sed nota ꝙ in ſanguinea ⁊ colerica dn̄t eſſe frigidiora ꝙ̄ in flātica aut melancolica. ¶ Et ex his q̄ ad itra dant̄. Qꝛ de his hoc loco ſunt potiones ꝯfectiões. Trociſci ſiue ex eis pill'e facte: ⁊ ita de ſīlibus ſꝫ varia ingenia: qꝛ ſiūt electuaria ⁊ hȝ. ¶ Ex^m ꝙ de potionibus: vt ſir. de acetoſitate citri ⁊ hȝ. de quib⁹ ſup̄ ſtatiꝫ habuiſti ⁊ copioſe. De potu: ⁊ tu tibi. Etiam hoc loco ꝯferet ſi nō ſit qđ ꝓhibeat ex parte pectoris ⁊ hȝ. Potus factus vt de ꝓſeruatione cū bolo armeno ⁊ aq̄ ro. ⁊ modico vini aromatici. ℞. aqua. ro. ℥. vj. vini aromatici. ℥. ij. boli armeni. ʒ. ij. miſce: deinde. ℞. ſir. de ace. citri. ℥. j. ⁊ de liquore boli. ℥. iiij. ⁊ da ter in die. mane. ſ. meridie ⁊ ſero. vñ Auicē. ca° pro°. Et plures qđē ſanati ſunt ex epidimia magna: ꝓpter ꝯſuetudinē bibēdi ipſꝫ in vino ſubtili: ⁊ ſi bibit̄ in febre peſtilētie neceſſariū eſt: vt vinū ꝓducat ipſuꝫ ad cor: ⁊ miſceat̄ vinū cū aq̄ ro. Auic. ⁊ Serapio de eo. Etiam vidi multos euadere in t̄pe peſtilētie ꝑ ipm̄. Et qđā de eo multū ꝯfidentes infundunt ſpongiā in liquore eius ſic iam deſcripto: ⁊ ſepiſſime anhelat ſup ipſuꝫ: ⁊ eā cōtinue in manib⁹ tenēt: ⁊ tempa frontē: ⁊ pulſus ſepe balneāt. q̄ oia opꝫ vt tua moderet prudētia ne nimia ledat̄ frigiditate. Et raſ. ponebat ſuper tempora ⁊ frontē in febre peſtilētiāli peciam infuſaꝫ in aq̄ ro. cāphoriçata cū ſandalis: ⁊ hoc poſt primam eūonem ſiā factā. ¶ Exēplū de troc. vel pillulis. Trociſci de cāphora. Et hic nota ꝙ cāphora appetitū deiicit: ⁊ iō nō ſuꝫ vag⁹ vti ea in his q̄ ꝑ os aſſumunt̄: qm̄ in talibus cōiter deijcitur appetitus. Itē recipe ex pillulis ſupra ordinatis: non ſolutiuis in de ꝓſeruatione: ⁊ da. Scđo nota ꝙ ſi in ꝓn° talis euomerent̄: nō deſiſtas ab eoꝝ reiteratiōe: ⁊ qn̄ nō euomit paciēs in ꝓn° hec medicamina ē ſignū bonū. ꝯriū malum. qm̄ ſignat corruptionē iaꝫ impreſſiſſe in cor notabilitatē. ꝯſidera.

¶ De confectionibus. valet cōfectio de trib' ſandalis nicolai extinguit inflāmationē cordis ⁊ epatis: ⁊ ipſa membra confortat vel. ℞. ſpecierum triaſandaloꝝ. ʒ. ij. oſſis de corde cerui. ℈. ſ. margaritarum. ℈. ſ. ſaphiri iacinti. añ. ℈. j. çuccari albiſſimi. ℥. viij. cū aqua acetoſe. fiet confectio ſolida. Ad idē manuſxp̄i platū ſandalizatū: ⁊ tu compone ex frīdis cordialib⁹ ſuprapoſitꝫ ponēdo. vj. ʒ. pro libra çuccari. ¶ Et ex ꝯſimilibus poteſt cōficere electuaria. ⁊ hȝ. ⁊ facias oēs confectiones deaurare ⁊ electuaria. ¶ Elec^m ſatis cōueniens. ℞. çuccari ro. vnius anni bugloſſati viol. añ. ℥. ſ. manuſxp̄i perlati ſandalizati. ℥. j. ſ. puluerum margaritaꝝ electuarij de gēmis. ʒ. j. ſ. diſſoluat̄ manuſxp̄i: ⁊ oia ſimul incorpora. Qꝛ ſi opus eſt liquore addas ſir. de acetoſitate citri: ⁊ deauratur vt dcm̄ eſt. ¶ Item pōt fieri decoctio ſir. de acetoſitate citri vſqꝫ ad ſpiſſitudinē: ⁊ cuꝫ eo cōmiſceri ſpecies cordiales frīās dictas de ꝓſeruatione: aut calidas vt exigit diſpō.

¶ Item nobile alteratiuum. ex aqua roſ. lib. ij. vini odoriſe. vnc. iiij. ſandal. ru. ʒ. iij. ro. ru. ſilueſtriuꝫ recentiuꝫ: ⁊ ſi non habes recentes: infunde ſiccas in aqua roſ. per. xxiiij. horas. Ma. iij. florum nenufa. Ma. ij. ponant̄ ad alembicum. deinde. Accipe campore. ʒ. ſ. muſci. grañ. i. ⁊ ponantur in peciola: que dimittātur ſtare in vna integra fiala per duos dies. deinde adminiſtretur ⁊ bibēdo ⁊ odorādo cuꝫ ſpongia: addito modico aceti: ⁊ ita ea vtere vt libebit. Aqua frigida in multa q̄titate exhibita eſt forte alteratiuum: de q̄ dictum ad plenuꝫ de potu. Sicqꝫ ex dictis ſpeciebus cordialibus ſupra: de quibus ſtatim componere poteris trociſcos pillulas electuaria. ⁊ hȝ. Venio ad ea que extra adminiſtrātur quandoqꝫ in forma ſacculi.

¶ Epithima cordiale frigidū. ℞. roſ. rube. M. j. ſ. coriandroꝝ ꝓparatoꝝ. ʒ. j. ſpodij corall'. rub. alb. ſandaloruꝫ rub. añ. ℈. ij. margaritaꝝ. ℈. j. oſſis de corde cerui. ʒ. ſ. corticum citri. ʒ. j. camphore: gran. iiij. fiat ſacculus vaporetur ſuper tegulam ignitam ⁊ extinctaꝫ cuꝫ aqua bugloſſe. ℥. iij. aceti. ℥. j. Et pro pauperib⁹ cuꝫ aqua ⁊ aceto ⁊ modico vini odoriferi ana. ¶ Aliter ⁊ maxime t̄pe calido. ℞. aquaruꝫ roſ. acetoſe: bugloſſe: meliſſe: ⁊ hȝ. ex cordialibus. oſſis de corde cerui: ſandalorū: boli armeni: terre ſigillate: iacintoruꝫ: ſmaragdoꝝ: margaritarū: ⁊ hȝ cordialium frigidorum: corticum citri ligni aloes: been albi ⁊ rubei. ⁊ hȝ. cōmiſcendo cuꝫ frigidis ꝓpter cōplexionem plus aut minus aut nihil ponendo ſm̄ inflāmationē cordis fortitudinem virtutis: que medicus ꝯtemperare dꝫ ſicut ſcribēdo non pōt ꝯ cōprehendis. Et ideo doſes nō poſui: doſabis aūt vt occurrēs requiret diſpoſitio. Et i his ēt ſi videbit̄ poteris ponere aliquid camphore: ⁊ ēt poteris epithimare nō ſolū cor: ſed totum pectus: vt Raſis: ⁊ maxime qn̄ cōprehenderis māꝫ non eſſe cōprehenſam in pectore: ⁊ ꝙ in anhelitu nō eſt difficultas: ꝙ ſi ipſa aderit nō facias: imo cū timore epithimabis cor.

¶ De calido epithimate nihil ad pn̄s qꝛ eo in febre non egemus. Tu itaqꝫ facile ex iaꝫ habitis compones. Et ſicut confortandū eſt cor: ita ⁊ epar refrigerandū. Sed tñ cordi applicabis ſtatim epithima. Epati aūt non ſic: niſi facta ꝓmo eūone ex parte ſtōic aut farmacie: ⁊ gradare de debili ad forte. ¶ Unde primo facias tale: vt verbi grā. ℞. aque endiuie. ℥. iiij. aceti. ℥. j. ſandalorū rubeorum. ʒ. j. ſ. applica cuꝫ pecia linea duplicata. Calefactum aliqual'r t̄pe frigido: calido aūt non. Et ſi vis fortius addas ſpodium: vinum granatorum: ſp̄ēs ceroti ſandalini: aut Meſue: aut dyarodon abbatis Nicolai. vel ſemina frigida ⁊ cetera. Item attende ꝯfortationi ſtomaci: qm̄ vt plurimum in iſtis deijcitur appetitus.

¶ Que aūt ſtomacum confortant ſuo quere loco. ¶ Item qm̄: vt in de ſignis demonſtratiuis ſupra: aliqñ dolet dorſū: fiat vnctio dorſo ex frigidis oleis roſato nenufarino: viol'. ⁊ hȝ. cum ſandal'. ſeminibus frigidis. raſura eboris. ſucco ſemperuiui. aut ſolatri cuꝫ aceto ⁊ modico camphore: ⁊ ita de alijs: q̄ꝫ hec poſui: vt verbi gratia. ad excitandū te ad cōponendū: ſtude. Item cum aq̄ frigidis ⁊ aceto. ſeminibus frigidis. fiat epithima humidū dorſo ſi placet. ¶ Et qꝛ de maxime refrigerantibus totū vltra ſtōiam eſt epithimatio teſticuloꝝ ꝓpter reflexionē caloris quaꝫ faciunt ſup totum: ideo ſtude cū opus eſt eoꝝ epithimationi cuꝫ aq̄ roſ. aceto modico vini odoriferi: ⁊ cū his que refrigerant dorſum: ⁊ reiterabis. Poſſet fieri pro alterando cor vnguētū ex dictis: ſed non laudo: neqꝫ eſt in vſu. Epati aūt q̄nqꝫ fit vt infra in pluribus caplis: ſed in caſu nr̄o magis laudo epithimata: ēt vt dcm̄ eſt capitis: qꝛ fronti ⁊ temporibus applicent̄ hec humida frigida odorifera: ⁊ ſi nō ſit qđ obſtet: ex capitalib⁹ frigidis: vt eſt aqua ro. nenufaris viol'. cum ſandal' aceto cāphora: ſuccus ſolatri lactuce: vt precipit Raſis.

A Pro cōplemento quarti ſcđm ꝙ digeſtiua inter ſe varietates recipere debent vt mā: ipſe digerēde nam vt dcm̄ eſt: febris peſtilētialis nō ex vno ſolo ꝯuenit humore: ſed a diuerſis ⁊ plurib⁹ ſimul ſm̄ plm̄: qm̄ raro peccat humor ſolus. primo regiminis acutoꝝ. cōmēto. 20. Tu itaqꝫ primo ipſam digerendam māꝫ bn̄ cōprehendas: deinde ad digeſtiua poſita ſupra in 4° cap. te transferas: vbi ⁊ ſimplicia ⁊ cōpoſita tuo inuenies ꝓpoſito. Ita tñ ꝙ in ipſis ſi cordialia nō ſunt addas ex cordialibus calidis ⁊ frīdis vt ipſa exigit diſpō: de qbus plene ſupra de ꝓſeruatione: ⁊ de ipſis ēt cordialibus hic añ: dum de potu agebat̄. ¶ Scđo vt ſupra talia digeſtiua dari dn̄t poſt ꝓmā ⁊ feſtinā factā eūonez: ⁊ hoc vbi mā eſſet calida ſanguinea aut colerica aut ex his mixta. q̄ caſu alteratiua

dicta ēt ⁊ de potu eēnt digeſtiua:⁊ tūc i e odē die ꝯuenieter dabunt̄ cū p̄ euatiuo ꝑmo ex eis vtēdū ē ꝯtinue: vt de potu dicebat̄. Q꞉ ſi mā fuerit flāica aut melācolica:tardetur ta/ liū digeſtiuoꝝ exhibitio poſt p̄mā euōnez. ⸿ Tertio nota ꝙ digeſtiua talia nō debent eſſe ab acetoſitate expoliata ꝓpter ipſius acetoſitatis ſiue aceti excellētiā: in h̄ caſu nō parū ab auctoꝛibus cōmendatis. ⸿ Quarto ꝙ talia dent̄ bis i die: mane i auroꝛa ꝑ hoꝛas tres an̄ cibū: ⁊ ſero ante cenaz p tot aut ſaltem ꝑ duas: ita tn̄ ꝙ det̄ poſt prādiuz per hoꝛas ſex. ⸿ Quinto ꝙ te trāſferas ad capl'm q̄rtū ſupꝛa vbi habes digeſtiua diuerſo ſ͡z diuerſitatē ſpērū humoꝝ. ēt ſm̄ diuerſitatē vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ i latitudine ſua. vn̄ volo h̄ hec pauca de ipſis digeſtiuis ſic dixiſſe: qm̄ ſcio pluſq̄ȝ ſufficē itelligēti.

Pꝛo cōplemento quinti l͡z q̄ dcā ſunt in cōplemento ſecundi ſufficerēt: tn̄ ne in totū vacuus hic canon a nobis diſcedat: aliq̄ ſcribam valētia ēt pꝛo ipſo ſcd̄o. vn̄ de flēia dicat̄ ꝙ ſi vi͡z non eſt malum eam reiterare: ſed minoꝛē facere q̄ȝ in pꝛincipio. veruȝ hoc raro accidit qm̄ vt dcm̄ eſt i eſt mo͛rbus voꝛax ⁊ inducias nō dans. De euacuatione vero ꝑ ſeceſſum dicat̄ memorādo ꝙ in die non deſiſtere debes a cliſteribus lenitiuis ſup̄ poſitis capitulo de canonibus putridarum in generali.

⸿ De euōne ꝑ farmacū dōm ꝙ exhibitis digeſtiuis duobus dieb⁹ vel trib⁹ ad plus da euacuatiuū:⁊ ꝯſidera duo. Pꝛio ꝙ dies exhibitiōis eius nō ſit creticus: i dicatiuus. ſ aut eradicatiuus ne v̄tutis ⁊ celeſtis ifluxus operationē impedias. ⸿ Scd̄o ꝙ vt dcm̄ eſt de digeſtiuis qd̄ hn̄ ꝑus attēdas humorē vel humoꝛes peccātes:⁊ ꝙ ſcd̄m eoꝝ diuerſitatez diuerſa adminiſtrabis euatiua. vt v̄bi grā: peccāte colera facies decoctionē ex tamarindis pꝛunis violis mirabolanis citrinis ⁊ h̄ꝫ. ⁊ cū hac dabis māna caſſiam aut reubarbaꝝ: aut eľariuȝ de ſucco roſaꝝ vt ſupꝛa de eo: aut diamāna ſm̄ ꝯclōnez gnō ꝓbabilē poſuit ⁊ vidi aliquos eā ſeq: aut diaprunis nō ſcamoneatū cū reubarbaro: ⁊ ſic de aliis fridis: vt iulep violatū aq̄ cicoꝛee acetoſe ro. ⁊ h̄ꝫ. Q꞉ ſi fuerit aduſta cōnuiſce decoctionē: aut ſyrup. valētes i digōne talis humoꝛis: vt ſup̄ q̄rto cap. ad plenū: ⁊ tu ibi. Et cōil'r diſcurre ꝑ alias ſpēs colere. Q꞉ ſi ex flegmate diſcurre ꝑ ſpēs eius: vt ſupꝛa allegato ca°. ⁊ tūc ꝓcede cū decoctione ſcō cuȝ rebus digeſtiuis illi⁹ flātis ⁊ da cū illa caſſiam māna agar. aut turbith: aut pill'. de appꝛopꝛiatis de qb⁹ ad plenū 4° cap. v̄bi grā. ℞. caſſie aut māna. ℥. j. ſ. turbith ꝑparati. ʒ. j. trociſ. de agari. ʒ. ſ. ʒinʒib. ℈. ſ. ſalgē. gran̄. ij. detur cum decoctione bugloſſe ⁊ ʒedoarie. Cōil'r opare qn̄ ē humoꝛ melācolic⁹: in q̄ caſu qdā ꝯſumūt: vt dcm̄ eſt ſup̄. Eľariū hamec: ſed diaſcene ſecurius: ⁊ pillulas ⁊ h̄ꝫ. ad ꝓpoſitū tuū in oib⁹ habes ſup̄ 4° ca°. ⁊ tu ibi. Ne aliquis me moꝛdeat: de paucitate receptarū qm̄ ſuperfluum duxi eas deſcribere: nō pꝛius poſito caſu in terminis. vn̄ ſm̄ eius varietatem opꝫ variare receptas. ⁊ tu ex poſitis in capitulis allegatis modum habes copioſum: ⁊ ideo ad ea loca te transferas.

Pꝛo ſexto ſufficiant q̄ dicta ſunt in cōplēdo tertium. ⸿ Et pꝛo ſeptimo q̄ poſita ſunt in cura accidentium febꝛium acutarum peracutarum ⁊c̄. q꞉ in pꝛecedenti capitulo. Et in ſputo ſanguinis in ea apparente. nō

B obliuiſcaris bolo armeno:⁊ ſucco poꝛtul'. aut puluere eius cum ſyrup. de ace. citri. ſmeraldo ac camphoꝛa.

Poſtremo his addo aliq̄ ex emperic. inuēta aliqua rōnabil'r poſita. Sūt ex eis qdā dantes ſuccū kalēdule ſtatim a pn̄° vſq̄ ad. ℥. iiij. calidum: deinde egrum coopiūt ⁊ ſudare faciūt: deinde poſt cōpletaȝ ſudationē ⁊ mūdificationē reficiunt egrū. Dicūtqꝫ ſolo iſto medicamine curari. Quidā eodē mō dāt ſuccū herbene ⁊ i ea maximā ſpē ponūt. Quidā ſuccū ſcabioſe: ⁊ dicūt poſt eius exhibitionē ꝑ hoꝛas. xij. peſtē extinguit. ⸿ Quidā rōnabilius opantes poſt p̄mā euōnē audēt ſupꝛa eľaris calida: etiā ſup tyriacā ⁊ metridatū: maxime qn̄ ē febꝛis nō multe iflāmationis: vt dādo. ʒ. j. vel circa tp̄e frido. calido vero cum ſyru. de acetoſitate citri: vt rob de berbe. ⁊ h̄ꝫ. aut cuȝ ʒuccaro roſ. eſt. n. qd cordiale veneno reſiſtens: ⁊ ea vtuntur ſic ter in hebdomada. ⸿ Apd̄ italos maxime inoleuit vſus pulueris radicis toꝛmētille q̄ eſt ij: ēs pentafilon exiccate in vmbꝛa det̄ cū ſyrupo de acetoſitate citri oi die. ʒ. j. ⁊ cū aq̄ acetoſe. Idez det̄ de puluere diptami. Ei⁹ doſis ē. ℈. j. cum acetoſe ⁊ aq̄ roſata. ⸿ Aqua ex cōpoſitiōe noua. ℞. radicū toꝛmētille. ℳ. ij. radicis diptami. ℳ. j. herbene. ℳ. j. ſ. ſcabioſe. ℳ. ij. kalendule. ℳ. i. ſ. bacaruȝ lauri. ℳ. j. terre ſigillate: boli armeni. an̄. ℳ. ij. roſ. j. ſ. macis. ℳ. j. omnia h̄ aceto aſpgant̄ ⁊ dimittāt̄ ſic ſtare ꝑ noctē: deinde ponantur ad alembicū. det̄ de ea oi mane. ℥. iiij. cū. ℥. j. ſ. ſy. acet. citri vel de ribes i auroꝛa. hec. n. v͡z multis ſatiſfacere ⁊ veneno peſtifero valere. Tu aūt bn̄ ꝯſidera. Multa. n. ꝑ ſe ex auctoꝛib⁹ hoiez liberāt ⁊ in ꝑſeruatiōe ēt cōferre videtur. Multa a multis ponunt̄ ⁊ dn̄r. ⸿ Ego aūt tria his ſubiungere volo i qb⁹ nōnulli magnā ſpēz ponūt. Nō ſolū in curatione ſ͡z ēt in ꝑſeruatione. Pꝛimū. ℞. boli armeni. ℥. ij. cinamomi. ʒ. ſ. radicū toꝛmētille diptami ſanda. rubeoꝝ. an̄. ʒ. ij. ſ. raſure eboꝛis. ʒ. j. ſ. ſpodij. anthere. an̄. ℈. ij. coꝛtiū citri: margaritaꝝ. an̄. ʒ. j. ſmeraldi: iacīti: rubini: ſaphiri. an̄. ℈. j. karab. vnicoꝛni. an̄. ℈. ſ. oſſis de coꝛde cerui. ʒ. j. auri ⁊ argēti ſōtil'r limatoꝝ. an̄. ℈. j. accipe ex h̄ puluere. ʒ. j. ⁊ da cū ſyrupo de acetoſitate citri oi mane cuȝ aqua acetoſe vel ex eo fac cum ʒuccaro bugloſſato eľariū. vel cum ʒuccaro ꝯfectionē ponēdo ꝓ libꝛa ʒuccari. ʒ. vj. pulueris. ⸿ Scd̄m eſt ſyrupus alteratiu⁹ mūdificās coꝛpus a ſupfluitatibus. coꝛ cerebruȝ ⁊ epar ꝯfoꝛtat: ⁊ oia mēbꝛa pꝛincipalia. Et de ipſo aiūt viſaȝ fuiſſe experientiā magnā. ℞. coꝛticū citri: coꝛticū radicū cappꝛoꝝ: berberis: ſandal'. rub. ſpodij. an̄. ʒ. ij. gariofilate: meliſſe: bugloſſe: boꝛagīs: cicoꝛee. an̄. ℥. ſ. acetoſe: epatice: capilli: an̄. ʒ. iij. ſcariole. vnc. ij. ſeminū citri: ſeminuȝ cōiuȝ fridoꝝ violaꝝ. an̄. vnc. j. thimi. epithimi: mira. citrinoꝝ: chebuloꝝ: iſcene polipodij. an̄. vnc. j. agarici reub. an̄. ℥. ſ. ſemis abſinthij: ſucci fumiterre: ſucci plātagis. an̄. ℥. vj. citonioꝝ. ℥. ſ. oxyzacchari. ʒ. iij. ʒuccari albiſſimi. li. ij. fiat ſyrupus ſm̄ artē ⁊ acetoſet̄ cum ſucco citonioꝝ. doſis eſt a. ʒ. j. vſq̄ ad. iij. cū duplo aq̄ bugloſe mane i auroꝛa: nedū curat ſ͡z ꝑſeruat ei⁹ vſus īterpolatus a peſte. ⸿ Tertiū eſt qd curioſuȝ alchimiʒatū. ℞. radic. toꝛmentil'e viridiū ſi hāri pn̄t li. j. radi. diptami lib. ſ. rad̄ enule cāpa. vnc. iiij. acetoſ. lib. j. vnc. viij. ſeiuȝ ei⁹. ℥. iiij. bugloſ. boꝛagi. cū ſuis floꝛibus. ro. rub. an̄. li. j. pimpi. ſcabioſe. an̄. lib. ſ. ſucci limonū li. j. tyriace optime. lib. ſ. aq̄ ardētij ex vino optīo. ℥. x. terre ſigillate: boli armeni. an̄. ℥. ij. ſandal'. alb. rub. ſpodij. been albi ⁊ rubei: margaritaꝝ ſplēdidaꝝ. an̄. ℥. j. ſ. oſſis ꝺ coꝛde cerui. vnc. j. raſure eboꝛis vnc. j. croci. ʒ. iij. cāphoꝛe. ʒ. ij. folioꝝ auri. vnc. ſ. Sic opari icipias: folia auri ſup poꝛphiro cū melle tere vt poteris: deinde in ampulla aq̄ ardentij pone ⁊ bn̄ obturet̄: ⁊ ſic ꝑ dies tres dimitte: deinde tere margaritas. pone in āpulla ſucci limonū bn̄ opturata: ⁊ dimittat̄ ꝑ tātudēt deiñ cū vino optīo radices optime lauēt̄: ⁊ i vmbꝛa exiccētur: deiñ i moꝛtario ꝯquaſſent̄ optime ⁊ herbe ⁊ ſemia aliq̄l'r: deiñ oia ſimul pone in vaſe vitreato: ita ꝙ vltimo tyriacā: aquā ardētē ⁊ ſuccū ⁊ pulneres ⁊ ita obturet̄ cū luto vt reſpirare nō poſſit: poſtea fac foueā in loco humido ꝓfunditatij' triū pedū. ⁊ i fondo fouee fac ſolariū de calce viua altitudinis medij pedis. deinde pone vas in medio cum fimo equo vel vinacceis circūdādo ⁊ bn̄ coopiendo. q̄ facto infundas ſupipſuȝ duas ſitulas aq̄: ⁊ ſic pmitte ſtare. xij. diebus nālib⁹ ⁊ oi tertia die renoua fimū ſiue vinaceas: deiñ tranſactis. xij. dieb⁹ extrahe totā cōpoſitionē ⁊ pone i veſica vitrea ⁊ deſup alembicum: ⁊ ſigilla ne reſpiret: ⁊ ponatur ad ignez: ⁊ ſit lentus abſq̄ fumo factus: ligetur qꝫ ampulla ad caudā alembici ne aq̄ exiens reſpiret: ⁊ ipſa extracta iterum ſup feces pꝛoijciat̄: ⁊ ſic fiat tribus vicibus. A quavero que

ex tertia veniet alembicatione ponatur in veſica vitrea cum
alembico bñ obturato: ꝛ alembicetur quarto ad balneuꝫ:
deinde vſui reſeruet. Doſis eſt coclear vnuꝫ bñ paruum vl'
ʒ.ſ. vſqꝫ ad.i.ſ. Hec aũt ſpũs multiplicat ꝛ clarificat: mẽ
bra confortat ꝑncipalia: ita vt nõ permittat ea ledi a peſte:
ſmo ꝛ leſum liberat. Et aliqui pro re multũ ſecreta tenent:
dicentes ꝙ ſi accipiant partes due huius aq̃ auri potabilis
para vna ꝙ mirabiliter hominem viuificat: maxime qñ fit
auruꝫ potabile ſine aliquo corroſiuo: habeo penes me mo
A dũ faciendi eũ: ſed nõduꝫ ſum expertus: ideo nõ hic appoſui.
¶ Ultimo pono verba Auic. in quinto. ſumma ꝑma. ꝑmo
caº que memorie cõmendes. inquit de tyriaca. Et illi qui ea
vtũt in tpe ſanitatis non nocent venena: ꝛ non īpediunt ī eo
nocumenta: ꝛ fit ſanus ab egritudine peſtilentie. Hoc dico:
quoniã que dicta ſunt multum curioſa ſunt: ſed doctos ꝛ
expertos ꝛ experta ſequere. Et hec de febre peſtilentiali
gratia ſaluatoris ſufficiant.

¶ De glãdulis ꝛ carbũculis peſtiferis. Rubrica. vj.

B Et quia cũ his febribus ꝯiunguntur non
raro glandula ꝛ carbunculus: q̃
vt dcm̃ eſt ſunt ex ſignis demonſtratiuis effica-
cibus: hinc ꝛ ſi habitum inferioris induere vi-
dear: ſtatui ſuccincte de eis aliqđ dicere ad ali-
qualẽ phyſici intelligentiã: qm̃ res hec tam timoroſa tãqꝫ
pernicioſa: neceſſaria ſcitu ſibi a me iudicata eſt. ¶ Appa-
rente aũt glãdula ſiue poraca: a porario: q eã ꝑmo ieſu gr̃a
curauit: ſic dicta: ꝑmiſſis vlibus ex pte euonum: tã per far-
macũ q̃ꝫ p flõiam factarum: ad localia veniendũ eſt. Primo
itaqꝫ ſuperponat ventoſa magna: deinde pfecte ſcarificet.
ꝛ ſubito facta ſcarificatione ſupponatur ventoſa iterum: vt
egrediatur venenũ cũ ſanguine illo. Et hec eſt viſa in ſupfi-
cie verboꝝ ſnia. Auic. tertia quarti. de cura apoſtematum
accidentiuꝫ in glandulis. Quidam ſtatim a ꝑnº ſupponunt
cantarides: ꝛ ſilr ponũt in pte inferiori a glandula diſtante
cantarides. Quidã loco cantaridũ ponũt ſtimulaꝫ ſiue pe-
dem coruinũ diuertẽdo ꝛ trahẽdo. vt vbi glã. ſi eſt in coxa
ponunt ſup crus in tribus vel quattuor locis. ſi ſub aſſellis
ſup brachia: ꝛ ſi poſt aures ſup ſpatulas ꝛ veſicas incidunt
magna inciſione. Item renouant loca ſic in diuerſis partib9
veſicando. Quidã ponunt cauteria actualia ſimiliter ꝛ po-
tentionalia. Quidam applicant ſanguiſugas vngulatas.
Quidam: ꝛ eſt ſuauius ꝛ delicatius ꝛ optimum deplumãt
anum galli ꝛ ſuperponũt ꝛ dimittunt ſic ſtare per ſpacium
q̃rti hore vel circa. deinde remouent ꝛ aliũ ſuperponunt
vſqꝫ ad numeꝝ. xij. vel. xx. ꝙ ſi moriẽt erit bonũ ſignuꝫ. ſi
nõ malũ: qm̃ ſignũ ꝙ attraxerũt venenũ: ſi moriẽt ſcilicet.
Ad idẽ maxime ꝯferũt emplaſtra: ꝛ h in ꝑnº ex reb9 attra-
hentibus ꝛ reſoluẽtib9: vt ſunt ſpẽs gũmaꝝ: vt galbanum:
euforbiũ: gũmi arabicũ: armoniacũ: ſerapinũ. ꝛ hꝫ. facien-
do diſſolui ꝛ ſup coreũ extẽdi. Silr fit empl'm ex fermẽto:
ſapone nigro: ſinapi: calce viua: caricis: vitriolo: nuce ranci-
da. Itẽ ex radice narciſci: ꝛ melle anacardino ꝛ puluere ſter
coris colũbini. ¶ Ad idem emplaſtrũ ex nucibus: ꝛ ficubus
C ſiccis: rutha: bethonica: ſcabioſa: galbano: fermento: ꝛ mel
le: ꝛ eſt optimũ ꝛ ſuauius. nã certe eſtimo doloreꝫ multum
virtutẽ ꝓſternentẽ: ꝛ attractionẽ nimiã expauefco: ita ꝙ eſt
mitioribus trãſire eſt ſecurius. ¶ Et ſit tibi canon ꝙ ſemp
cũ hꝫ. emplaſtris ponant calida veneno reſiſtentia: vt ſunt
bethonica: berbena: chalendula: ſcabioſa: gentiana: dipta-
mnus: çedoaria: ariſtologia: calamẽtũ: cepe: abrotanũ. ꝛ hꝫ.
de qbus ſupra de ꝑſeruatiõe. ¶ Scḋs canon. ꝙ a repcuſſi-
uis oĩno abſtineas. ¶ Tertius. ꝙ ꝓcedat poſt principiuꝫ.
cũ ſolutiuis ꝛ maturatiuis. ¶ Quartus. ꝙ quã primum in
cipiet apparere veſtigiũ ſanieí: ſtaꝫ cito aperias ipſum apa.
nam exiſtimo iuuamentũ ex apertione eius maius. conſi-
dera. Et hec curſim de glandula ſiue poraca.

¶ De carbũculo dicat ꝙ i cura eius debẽt precedere vlĩa: vt
de glandula. Et veniẽdo ad localia confert appoſitio gallo-
ruꝫ. Itẽ qdã ꝯſidunt ſup ventoſas: vt in de gladula. Quidã
ſanguiſugas applicant: ꝛ eſt ſuauius ꝛ mitius. Quidam vt
anglici aggrediunt cũ cauterio actuali. quidaꝫ cũ potentia-
li: ſed actuale preſtãtius. Cauterium potẽtiale laudatũ. R̶.
vitellum. i. oui recentis cũ eo cõmiſce de ſale q̃ꝫto plus fieri
poterit ꝛ mutet de hora in horã. Item applicet panis calĩ
dus de furno extractus ꝛ reiteret. Itẽ ficus trita cũ ꝑreo
ꝛ modico ſalis ꝛ aloes rumpit ipm a ꝑnº. ¶ Ad ideꝫ radix
ꝯſolide minoris trita inter duos lapides: ꝛ dolorẽ mitigat
Item fermẽtũ cũ oleo ꝛ ſale. Itẽ pix nigra mixta cũ paſſu-
lis. Itẽ oppoponacũ cũ fermẽto ꝛ paſſulis. Itẽ bucella pa-
nis cocta in oleo feruentiſſimo ſuppoſita ꝛ replicata. Item
cataplaſma ex ſcabioſa factũ. Eſcara vero facta non remo-
neat violenter: ſed vngat butiro loto ꝛ oleo donec cadat.
Uel fac emplaſtrũ ex butiro ꝛ radice altee ꝛ aſſungia por-
ci nõ ſalita. Deinde attendat ad mundificationem vlceris ꝛ
carnis gñationẽ cum ſarcocolla ꝛ melle aũ. ꝛ eſt mirabile.
Itẽ cõmẽdat oxaquilon abſqꝫ gũmis. Item foliũ baſilicon
gñat carnẽ in antrace. Itẽ ꝯſolida maior: radix affodillorũ:
Iteꝫ radix paucedani puluerizata. ꝛ hꝫ. Et nota ꝙ circũcir
ca locuꝫ debes applicare q̃ membra confortant ex frigidis
ſtipticis nõ multũ: vt ſunt ſuccus arnogloſſe vel folia eius:
mica panis infuſa in aceto non multuꝫ forti: ꝛ ſepe reitere-
tur. Item ex farina ordei cũ ſucco lanceole ꝛ melle. Et hec
volo tibi de his ſufficere. pro phyſici intelligentia ſtude. Et
de his deo gratias ſemper.

Caſus Pampinianus noſter: vt ſupra caº de canonibus D
vlibus. attendendã in cura putridaruꝫ: ꝛ tu ibi.
Poſt febrẽ a q̃ curatus fuit p Siculũ nrm: icepit egrotare
ꝑmo auguſti febre peſtifera hora tertiaruꝫ cognita p ſigna
ipſius demõſtratiua: ꝛ nocte ſequenti circa medium noctis
appuit apa ſiue glãdula in ĩguine ſiniſtro cũ his accĩtibus.
Primũ dolor capitis. ſcḋm ſubet leue. tertiũ vomit9. q̃rtuꝫ
dolor dorſi. qntũ ſitis itenſa. ſextũ ꝓſtratio appetitus. Cui
ſiculus occurrens vt eodẽ loco. ꝛ de etate cõplexiõe virtute
ꝛ ceteris iformatus: h ordine ꝓceſſit. vocatus ſcḋa die men
ſis añ tertias p duas horas voluit videre ꝑmo vrinã quam
iudicauit ſubiugalẽ ex ebulitiõe i maſſa humorali fcãm: vt
ſupra de vrina ſubiugali dcm̃ eſt i de ſignis demonſtratiuis:
ꝛ tũc ꝑcepit: vt īmediate fieret cliſtere lenitiuũ ꝛ poſt eius
īpoſitionẽ p duas horas ꝑcepit fieri flõiam ex ſaphena ſini-
ſtri pedis iuxta canones ſupra de flõia poſitos: ꝛ eo maxi-
me: qm̃ Pãpinianus cõplexiõe ẽ ſanguineus cum participa
tione colere: ad extractionẽ. vi. ʒ. ꝛ non pluriũ. nã flõia pe-
dum plus multo debilitat q̃ꝫ brachiorum. 4ª ꝑmi. de flõia.
Nam ex ſignis cognouit colerã mixtaꝫ ſanguini peccare: ꝛ
ſic ei fecit euacuatiuã ꝛ diuerſiuã. deinde dietam ordinauit
declinantẽ ad fridũ ꝛ ſiccũ: ꝛ cuꝫ acetoſis: vt ſupra de ea di-
ctum eſt. Tertio ordinauit: q flõia ſomnum iducit ẽt rõne
ſubeth qḋ teneret p aſtantes in vigilia cum nouis fabulis
vociferatiõibus. ꝛ hꝫ. vt ſupra de ſubeth. Quarto ordina-
uit epithima cordiale fridum: qḋ ei applicari ſepe ꝑcepit.
vt ſupra de eo. Quinto alteratiuũ cordiale potabile: vt ſu-
pra de potu dcm̃ eſt. quo vti dꝫ ꝯtinue añ ꝛ poſt cibũ: ita vt
ab eius potu nõ deſiſtat. Sexto ꝯfectioneꝫ cordialẽ: fridaꝫ:
de q̃ ſepe daret ei. Septimo ꝙ in mane ſequẽti: q̃. ſ. tertia
die daret diaprunis cũ reubarbaro: ꝛ cuꝫ decoctione tama
rindoꝝ prunoꝝ. ꝛ hꝫ. Octauo ordinauit: ꝛ vt violentaretur
ad aſſumendũ cibũ adminiſtrãs aquã carnis alembicatam
ꝛ cetera brodiũ ꝯſummatũ. ꝛ hꝫ: vt dcm̃ eſt. Nono ꝙ cir-
ca. xiij. horã detur de aqua ex cõpoſitione nouarũ modi-
cum tyriace cũ çuccaro roſ. ꝛ pauco boli armeni. Et ſemp
ordinauit lenitionẽ ventris ꝛ ꝯtinuationẽ epithimatũ ma-
ne ꝛ ſero: deinde eadeꝫ hora ordinauit fieri epithima epatis
refrigerans ꝛ confortans ꝛ vnctionem dorſi refrigeratiuã.
Decimum ordinauit vt adueniente quarta ſollicitaretur

ad acceptiones cibi: ꝛ ad aſſumptionem alteratiui quouſqꝫ quarta tranſiuit: deinde inſtās cum lenitiōe ventris ordinauit digeſtiuū ex ſyrup. de acetoſitate citri. Syrupo violato ꝛ acetoſo ſimplici cuꝫ aq̄ acetoſe endiuie ꝛ modico roſ. qḋ voluit dari in aurora pur fridūꝫ vſqꝫ ad ſeptimū incluſiue. Quinta vero die añ cenam ꝑ duas horas dedit pillulas gnqꝫ ruffi deſcriptas ſupra: ꝛ nō plures: qꝛ venter ſatis lubricus erat. Nona aūt die de mane dedit. ʒ. i. ex eiſdē. Et ſic pmiſit tranſire vſqꝫ ad. xij. icluſiue nō deſiſtēs i dādo de alteratiuo. ꝛ aliqñ de aq̄ ex cōpoſitione noua. Tertiadecima vero rediuit ad digeſtiuū dando ſyrup. de biꝫantijs acetoſum cum iulep. violato: eo ꝙ materia ſubtilis iam euacuata erat pro magna ſui pte. vñ remanſit materia groſſior. Et. xvj. dedit manna cū reubarbaro: ꝛ agarico: ꝛ ſic vltra canonice ꝓceſſit vſqꝫ ad cōplementū cure. Interim nō deſiſtebat a regimine accītium cū his de qbus dcm̄ eſt ſupra de reginine acutarum. ve⁊ qꝛ cōpꝛehēdit in pn° febrē non eſſe magne iflāmationis qꝛ lꝫ nāliter foret ſanguineus cuꝫ participatione coſe. tñ colera peccans pro nunc ex inordinato regimine groſſa erat. ꝙ ſi fuiſſet ſubtilior ꝛ acutior feciſſetqꝫ febrem magis inflāmatam: auſus fuiſſet ſup exhibitiones potus aq̄ frigide in magna q̄ititate. Qꝫ ſi poſt flōiam ꝑ. xx. horas dediſſet: exiſtimo nō peccaſſet: ſꝫ regulari⁹ ſic operando ꝓceſſit. Qꝫ ſi cōphēdiſſet vrinā eē ſubrugolē ex debilitate ṽtutis non feciſſet flōiam: ſilr ſi fuiſſet liuida. Et iō bñ ꝯſidera añq̄ eā facias: ꝛ nō ꝓpterea ad eam vt multi faciunt. ¶ Hocqꝫ in tpe ſollicitauit oīm cyrurgicū vt glandule foret oino intentus: vt in pmis die q̄ ipſe occurrebat ſup glandulā poneret̃ ventoſa cū ſcarificatōe: vt ſup̄. deide ſup crus inferius apud cauiculā: ꝛ modicū ſupra i q̄tuor locis poſuit veſicatorium: reiterādo de tertio in tertiū. deinde ſupponere fecit emplaſtrū factū ex nucibus caricis bethonica rutha ſcabioſa galbano ꝛ fermento ꝯfectū. ꝛ cū eo ꝓceſſit vſqꝫ ad qntū. deide ſuppoſuit aliud ex radice maluauiſci cum caricibus adipe porci ꝛ cepe liliorū alborū ſcabioſe ꝛ melle ꝯfectum: ꝓceſſit vſqꝫ ad diem. xij. in q̄ apparuit manifeſte apa ſaniari: ꝛ tunc nō expectans magnā ſaniationē: vt ſupra dcm̄ eſt iuſſit eum apiri: ꝛ ſic ꝓcedendo mundificādo ꝛ c. euaſit. ꝑcepit deinde vt pmitteret bñ mām expirare: nec eſſet vagus in cito claudendo ſeu ꝯſolidando eū. Sꝫ aūt in his diebus qbus proceſſum eſt canonice velles dare aut aquam aut puluerē aut ſuccū aut aliud tale bezaar: potes: nec ordo regularis impeditur. vñ coclear aque de qua ſupra tāto facte artificio dari poterit: ꝛ ſic de alijs. conſidera.

Capitulum. x. De tropicis ſiue conuerſiuis.

F Ebris tropica ſiue conuerſiua eſt febris acuta non abſolute i ordinati motus: ꝛ taꝫ ex pte ſeuitatis accītium q̄ꝫ piculoſitatis eius inter acutā ꝛ cronica media: qñqꝫ ſatis cito qñqꝫ tarde ad ſtatū veniens. Cuius cā ſm plm̄ eſt mā colica flegmati admixta adintra venas putreſcēs. Huius deſcriptionis declaratio ꝓ magna ſui parte pendet ex habitis ſupra de acutis in pn°. ꝛ iō ru ibi. Et dr̄ qñqꝫ ſatis ꝛ c. ꝛ hoc accidit ſm maiorē aut minorē mixtionem humoris frigidi cū calido. Et dr̄ cuius cā eſt ꝛ c. qꝛ ſm plurimū ꝛ raro in paucioribus acute ſunt de numero continuarū. Determinationeꝫ aūt huius ꝛ de reliqs particulis vide allegato loco. Et ſicut ipſa eſt media: ita ꝛ ſigna ꝛ cura erunt media. vñ habita noticia ſignorū: ꝛ cure acutarum q̄ poſita ſunt. naꝫ accītia ſunt ſigna earū: vt ſupra: ꝛ ſignorū ꝛ cure q̄ de alijs putridis infra ponent̃: habebunt̃ ꝛ ſigna ꝛ cura earū. ꝛ iō ea vide. Et de his ne in longū ꝓcedā: ſatis tibi ſcriptum ſit: ne ꝛ idem bis replicando faſtidiem.

Capitulum. xj. De febribus ſanguineis: continēs rubricas quatuor.

¶ De diffōne feb. ſanguinee ꝛ eius declaratione. Rub. j.

F Ebris ſanguinea eſt febris acuta ꝛ vere continua humoralis vel putrida. F
Cuius cauſa eſt ſanguis ipſe inflammatus non putridus aut putridus factus. Ex qua declaratione pꝫ ꝙ ꝯtingit ex ſanguine putrefacto febrē ſanguineaꝫ cāri poſſe. Cuius oppoſitū dſcripſit ꝑnceps noſter Gal'. vt pma q̄rti. 6. opinatus eſt Gal'. nā dixit. ꝙ cuꝫ ſanguis ad putredinē venit in coleram ꝯuertit̃ ſaltem eius ſubtile: ꝛ facit cauſonē aut tertianā: ꝛ nō ſanguineā: ꝛ groſſum ꝯuertit̃ ad meliam ꝛ eſt rō ei⁹ ſumpta 2° de criſi: ꝛ 2° de differētijs feb. 2° ca°. Hāc diſceptationē in pñtiarū proſequi nō intēdo: ſed de ea tm̄ dicere. ꝙ Gal'. expreſſe voluit febrē ſanguineā poſſe cāri ex ſanguine putrefacto: vt 9° terapen. verum. 2° de differētijs feb. 8. ca. demōſtrauit duo. Primū ꝙ de ſanguine putrido ſit febris. 2m ꝙ hec reponitur in periodo ꝛ nā colericarū: qꝛ ſanguis cū putreſcit ſit colera. ꝛ febris ꝯſiſtit in ſpecie humorū in quos tranſmutatur ſanguis. Et exēplificat de ꝯuerſione ſanguinis in coleram cū putreſcit in ſpatibus ꝛ venis. Et iō ſi bñ conſideras eius ſermo vr̄ varius: vt dicit Auer. 7. colliget. ꝓprio ca° honeſte de Gal'. loquens. Unde ſaluando Gal'. in hac ſic apparenti varietate dñt qdam: ipſum aliqñ fuiſſe locutū ſm opinionem ꝓpriam: aliqñ ſm cōem. Conciliator vero dr̄ia. 89. volens ſedare hanc apparentē diſcordiā dixit. ꝙ ſanguis aut i venis ꝯtinet̃: aut extra effundit̃. Si in venis. tūc non hꝫ niſi vnam cām putrefactionis: ꝛ eſt ꝓhibita trāſpiratio: ꝛ tunc hic ſanguis aliquandiu poterit modice putrefieri: ita ꝙ nō multū intēdet̃ in caliditate ꝛ putrefactiōe. ꝛ tūc erit febris ſanguinea ipſo ſanguine ſic remanēte ſub forma eius. Qꝫ ſi multū intēdet̃ in caliditate ꝛ putrefactiōe ꝯuertet̃ in coleram: ꝛ febrē gñabit colericaꝫ: ꝛ lꝫ non habeat exacerbationem de tertio in tertiū manifeſtā. hoc nō erit: qꝛ nō ſit coleri ſꝫ: ſed qꝛ ſub tāta q̄titate: ꝛ qꝛ in loco ꝓpinquo cordi facit febrē ꝯtinuā abſqꝫ manifeſta exacerbatione: ꝛ hec ē ſententia Gal'. 9. terapē. ſi eius ṽba debite ꝯſiderent̃. Qꝫ ſi ſanguis fuerit extra venas effuſus duas hñs cās putredis. q̄rum vna eſt indebita trāſpiratio. ſcḋa. qꝛ a debito regimine nāe derelictus: tūc ſtatim ac faciliter in colerā ꝯuertet̃: febrem deinde generans colericaꝫ. Et hunc duplicē modū ſanationis ſanguinis dicit tetigiſſe Gal'. 2° de differentijs febrium. ꝛ. 9. de ingenio. Et ſubdit Conciliator ꝙ in principio ꝑncipiante dum ſanguis hic eſt extra venas ipſe febrem cauſat ſanguineaꝫ. deinde qꝛ non diu pōt ſub forma ſanguinis remanere pp magnam putredinē ꝛ inflāmationē: ꝛ qꝛ a regimine nature derelictus febrem cauſat colericā periodicā: vt tertiana. nā non videt̃ ipſum poſſe motum ſuum ꝯtinuare: vt ille qui in vaſis ꝯtinetur. Et in ſumma ſentētia Conciliatoris eſt ꝙ Gal'. voluerit ex ſanguie putrefacto quomodocunqꝫ ſituato febreꝫ poſſe ſanguineam cauſari. Et hanc ſententiā expreſſit ipſe Gal'. 2° de differētijs febrium. c. vltimo. Uerum addit Cōciliator: qḋ talis febris non diu ſanguinea permanet: imo ad colericā permutat̃. nam in tanta ebulitione pars ſubtilis aerea ſanguinis in partem igneaꝫ conuertit̃ qꝛ in colerā. ꝛ groſſum reſoluto ſubtili ſic infrigidatū in melancoliā: ꝛ melancolicū hoc eſſe minus abſolute q̄ꝫ colericū pp ſanguinē plus diſtare a melancolia q̄ꝫ a colera. ¶ Et ſubdit ꝙ ſigna putredinis eius aliqñ apparēt in pma: aliqñ in ſcḋa die aliqñ in tertia: nōnunq̄ꝫ in q̄rta. ita ꝙ ſtat febris ſanguinea aliqñ abſqꝫ hoc ꝙ ſanguis putreſiat pluribus diebus: ſed raro trāſcēdit quartam: vt infra. G
Et hoc exꝓſſit Gal'. 9° terapen. Ex qbus hꝫ ꝙ in flegmone ſanguineo in pn° ſuperueniēs febris eſt ſanguinea. Scḋo cuꝫ ad putredinē mā venit coſeraꝫ cauſat: ꝛ ſic variat̃ febris ſicut ꝛ ipſa peccans mā. Ex quo infert̃ qḋ in flōia eo tēpore diligēs dꝫ eſſe conſideratio. ꝛ tu conſidera. Tenendo itaqꝫ verā opinionem tenēdū eſt febrē ipſam ſanguineā a ſanguine non putrefacto ꝛ putrefacto cāri poſſe: vt oēs fere me-

A dicorum antiqui ſenſerunt. Haliabas. 8. practice. Iſaac Se
rapio ⁊ Auicen. ipſe in ſuo proprio capitulo ⁊ Auer. medi
corum ſtimulus q̃rto ſui colliget. Idem de Gal. reuerenter
locutus eſt. Et q̃dam ꝯciliantes dixerũt exponẽtes. §. illũ.
opinatus ⁊c̃. i. viſuz eſt apud quoſdã Gal. opinari. Et de his
ſatis. ¶ Suppoſito itaq̃ȝ hoc tãq̃ȝ veriſſimo ſciendum q̃d
febris ſanguinis eſt duplex. vna q̃dez eſt ex inflammatione:
⁊ ebulitione ipſius ſanguinis ꝯſurgẽs non putrefacti: q̃ ſy/
nocha appellat̃ inflatiua: ſanguine peccãte in q̃ȝto ⁊ q̃li ſȝ
magis in q̃ȝto: ⁊ minus in quali. Altera eſt ex putredie ſan
guinis ꝯſurgens in q̃ȝto: ⁊ quali peccante: ab auctorib⁹ di/
cta ſynochus. Et de his duabus proſequens primo ponam
deſcriptionem p̃me cũ ſuis ptinentibus canonib⁹ ⁊ antido/
tis. Secundo ſecũde cum ſimilibus. Nam de his prius: q̃
ſunt medie inter effimeram ⁊ putridam.

¶ De ſynocha ⁊ cauſis eius. Rub. ij.

B Synocha eſt febris ꝯtinua concluſa acuta ex ſanguine ad intra nõ putre/
facto multũ in q̃ȝto peccante cãta: ab auctorib⁹
inflatiua dicta. Cuius cã ſm plurimũ eſt opila/
tio eius ſuffocans caliditatẽ. Dicit̃ ſynocha vt
ſynon. i. febris de ſanguine non putrefacto vel vt Gilber/
tus: a ſin quod eſt con: ⁊ ocos quod eſt labor: quaſi cum ꝯti
nuo labore: ⁊ nulla quiete. Et ideo dicit Auic. eſt continua q̃
nõ tepeſcit: q2 eſt ꝯtinua vſq̃ȝ ad criſim vel vſq̃ȝ ad mortem.
Dicit̃ ꝯtinua ⁊c̃. ſupra. 7° cap° de putridis: ⁊ tu. ſ. vñ Aui.
de ſignis eius. Adherentia ei⁹ eſt primũ ſignũ eſt acuta de/
ſcriptione acutarũ ſupra. Et in h̃ differt ab effimera etiam
differt ab ea q2 calefactũ eſſe eſt in humore: ⁊ nõ in ſpiriti/
bus tm̃. Et ſi bene ꝯſiderat̃ eſt media iter effimerã: ⁊ putri
das. nã eſt ab humore vt putride. ⁊ eſt p ſimplicẽ caliditatẽ
faciens febrem: vt effimera. pp q̃d cãe factiue effimere eſſe
C pñt cauſe ſynoche: ⁊ maxime q̃ñ multũ augmentant̃ reſpe
ctu ipſaꝝ facientiũ effimerã. Qz ſi q̃rat̃ nũq̃d alij humores
poſſint ſic febrẽ cauſare cũ ſua ſimplici qualitate: ⁊ maxime
colera. locus eſt hic ꝯſiderationis. Dico tñ q̃ non: vt tenet
tota ſcola medicoꝝ. Et cã vt pro nũc arbitror eſt defectus
ex pte q̃ȝtitatis ⁊ ſitus ipſoꝝ humoꝝ. Item q2 ceteri humo
res ſunt a tẽperamẽto iuſticiali multo remotiores ſangui/
ne: ⁊ nature non ita ꝓportionales: neq̃ȝ de ipſis tantã hȝ ſol
licitudinẽ: cuȝ ſanguis ſit theſaurus vite. ⁊ iõ cum diſtẽpe/
rant̃ multuȝ remouent̃ a nãli diſpõne reſpectu tẽperati: ⁊
multo plus q̃ȝ ſanguis. vñ ſic rebelliores ſunt nature. vñ
de eis natura ſic curã nõ hȝ. q̃re eos non regulat: vñ putre/
ſcunt: q̃d de ſanguine non ꝯtingit. hec rõ rhetorica eſt. ⁊ tu
cõſidera. de h̃ tñ ſupra de putridis aliq̃d: ⁊ tu ibi. Et oȝ ex
ſanguine: ad d̃iam ſynochi. de quo infra ſtatim. Eſt. n. febris
de ſanguine putreſcẽte: vt ſonat v̾ſus. Synocha de calidor
ſed ſynochus de putrefacto. Dicit̃ multũ ⁊c̃. q̃ñ niſi foret
eius multa q̃ȝtitas febrẽ nõ cauſaret. Dicit̃ ab auctoribus.
q2 ipſa ſua q̃ȝtitate venas ⁊ arterias replet: nã ſanguis ipſe
p̃ ſub certa q̃ȝtitate. ⁊ ſubſtantia in venis ⁊ arterijs ſtãs nõ
inflat. cũ aũt ſupuenit eũ calefaciens ⁊ rarificans ipſum ex
pte motus ⁊ h⁹ maiorẽ acqrit q̃ȝtitate cũ rareſiat. vñ tunc
amplificat loca eius. ⁊ ideo inflat. Eſt ⁊ alia cã vt de cauſis
eius ſtatim. Et ſubdit q̃daȝ. q̃ in hac ebulitione vt appet in
alijs q̃ ebulliũt vẽtoſitas gñat̃ cũ ſanguine inflans ⁊ exten/
dens: ad q̃d ꝯcurrit vapor retẽtus ⁊ ꝯtinue gñatus q̃ libe/
D rum nõ hȝ exitũ. Dicit̃ cuius cã. pp q̃d nota q̃. ſanguis q̃ñ
in q̃ȝto augetur: tũc cauſat opilationẽ in extremitatib⁹ venarũ
⁊ arteriarũ: ⁊ in poris cutis: ⁊ c̃ q̃ ꝓhibet̃ debita ſanguinis
euentatio ⁊ trãſpiratio. vñ accidit q̃ vapor eleuatus ab eo
C diſtẽperat̃ in caliditate: ⁊ ſiccitate pp talẽ ꝯculcationem. ⁊ ſic
ad cor veniens febrẽ cauſat p ſimplicem alterationẽ vt effi/
mera: vt paulo ante dictũ eſt. Et eſt ſimile ſicut accidit ex cõ/
culcatione frumẽti nõ bene exiccati in horreis. Ex quibus
oibus apparet eius noticia ⁊ modus generationis eius.

¶ Et ex cauſis eius ſunt primo repletio ex rebus bonũ mul
tiplicantibus ſanguinẽ: vt ſunt cibi multũ nutritiui: ⁊ pot⁹
ex vino nigro potẽti. vñ mult⁹ ⁊ bonus inde gñat̃ ſanguis.
aut repletio ex rebus gñantib⁹ multũ: ⁊ malũ ſanguinẽ: vt
ẽ ſanguis ex fructibus vt cucumerib⁹ ⁊ citrulis piris her/
bis ⁊ h⁹ genitus: ex q̃b⁹ gñat̃ ſanguis aquoſus malus: vñ
cũ accidit ab extrinſeco calefactio ex forti exercitio pp opi/
lationem. vt ſtatim dicet̃. gñat̃ ex prima ſynocha: ⁊ ex ſcda
ſynochus. Nã cũ q̃s eſt multũ repletus ſanguine ⁊ fortiter
exercitat̃: ita vt ad ſudorẽ vel q̃ſi perueniat. deinde ab aere
extrinſeco ifrigidat̃: tũc poroꝝ cutis opilationẽ icurrit. vñ
⁊ ſanguis ab exercitio calefact⁹ ⁊ vapo eſ capinoſos emit
tens: ab ipſis vaporibus retro ſup ipſuȝ ſanguinẽ conuer/
ſis. cuȝ pp opilationẽ exire nõ potuerint: ampli⁹ ſanguineȝ
ſupcalefaciũt ⁊ extraneãt. vñ ſic febris deĩde gñat̃: vt dcm̃ ẽ.
¶ Ex q̃b⁹ h̃z q̃d intelligit vulgus q̃ñ dicit de aliquo q̃ ipſe
eſt recalefact⁹. Et ſil̃r inquũt mãgones de eq̃s: ⁊ ſtatim fa/
ciũt flobiam. Et iõ canonice ordinant ne ſupcaleſiat equ⁹ mõ
q̃ dictus ẽ. poſt forte exercitiũ faciũt ipm hinc inde duci ẽt
extra locũ vẽtoſũ: ne ex opilatiõe ꝯtingat q̃d dcm̃ ẽ. ¶ Sȝ E
hic eſt loc⁹ ſpeculatiõis: quõ hi vapores a ſanguine eleuati
poſſint amplius ipm calefacere: ⁊ calitatẽ cordis itendere:
cũ calitas cordis nãlis ſit maior q̃ȝ ea q̃ i ſanguine ⁊ vapo/
ribus. Iſta q̃o phica eſt: de q̃ tñ dicat̃ q̃ h̃ ꝓuenit ex aptitu
dine paſſi ⁊ v̾tute potẽtiali agentis. Nam ſicut radius ſolis
q̃ eſt in potẽtia ignis obuians ſpeculo ꝯcauo bombacẽ aut
ſtupã accẽdit. Ita ⁊ cor q̃d i potẽtia aptũ ẽ ꝓducere maiorẽ
calitatẽ q̃ȝ ſit actu i eo: cũ occurrit ei vapor putrid⁹ aut ca/
pinoſus: q̃ eſt ſubiectũ aptũ recipe inflãmationeȝ: ſic ab eo
inflãmat̃. ⁊ deinde ille aliũ. ⁊ ſic de ſingulis. Et tũc inflam/
mati ſic vapores cor inflãmant: ⁊ febrẽ cauſant. Sicq̃ȝ ſpũs
inflãmat̃ ex aptitudine ſua in effimera ⁊c̃. ⁊ tu bñ cõſidera.
habes itaq̃ȝ q̃ prima cã eſt multitudo ſanguinis ſolo q̃ȝto
peccantis: vt 3° colliget. cui aduenit ebulitio ⁊ ſupercaleſa
ctio: ⁊ hoc pp opilationẽ ſiue obſtructionẽ venaꝝ ⁊ arteriarũ
vt dcm̃ eſt. Alia cã vel ẽẽ põt vna ex cauſis effimere cuȝ ve/
hementes ſunt. nã reſiſtit magis ſanguis q̃ȝ ſpũs. ¶ Et ex
cauſis multiplicantib⁹ ſanguinẽ vltra cibũ ⁊ potũ eſt dimiſ
ſio exercitij ꝯſueti: per q̃d reſolui ꝯſueuerat. Item dimiſſio
euacuatiõis ꝯſuete. vt ſanguinis nariũ emoroydaruȝ mẽſtruo/
rum. ⁊ h⁹. Item ⁊ mutilatio mẽbri. vñ ſanguis q̃ ad ipſum
mẽbrũ mittebat̃ p oĩa alia ſe diffundit vñ videmus tales pin
gues fieri. Itẽ ſpãlius loq̃ndo multitudo exercitij ⁊ vehemẽ
tia eius ⁊ laboroſitas maxie poſt dimiſſionem euonis con/
ſuete q̃ ſanguis eſt augmentat⁹. Et ſicut cũ ſanguis ẽ mlt̃ũ
aquoſus: ⁊ ad putredinẽ p̃parat. ita ⁊ humor crudus eum
eo cõmixtus. Item ⁊ ad ſupcalefactionẽ talẽ inducũt ai ac/
cidentia fortia: vt fortis furor ira rixa inordinata ⁊ vehe/
menter ſanguinem mouentia: ex cuius motu ſupercaleſit.
F ¶ Poſtremo aduerte q̃ reperiunt̃ q̃dã q̃ primo pauperes
ſunt ⁊ ꝯſueti parce ⁊ nõ delicate viuere imo ruditer: multo
ſe ldies exponẽtes exercitio. q̃ deinde efficiunt̃ diuites aut
p̃lati ſtãtes i ocio ⁊ delicatis cibis quos diu appetiuerunt
ſe replẽtes. ⁊ hi in hãc febrẽ facilliime: ⁊ vt plurimũ cadunt.
¶ Ad hãc aũt febrẽ parati ſunt adoleſcẽtes: vt Almanſ. ⁊
corpora bonã ⁊ carnoſam habitudinẽ hñtia: ⁊ q̃ multa car/
ne: multis ꝯfectionibus: ⁊ p̃cipue melitis vti ꝯſueuerunt.
G multoq̃ȝ vino nigro groſſo ac dulci: vt nonnulli p̃latorũ.
Et attẽde hic q̃d dcm̃ eſt mihi quẽdaȝ fuiſſe curatũ a lepra
cũ vino dulci cocto. naȝ ſanguinẽ in q̃ȝto ⁊ q̃li laudabilem
gñauit. ꝯſidera. Et Gal. 9°. terapẽtice. Nulla ſynocharuȝ i
corpe macro ⁊ frido amat exiſtere. neq̃ȝ in frigidis etatib⁹
neq̃ȝ cõplexionibus. ſȝ in nullo addit. ſȝ plurimũ amat exi/
ſtere in multũ ſanguinẽ: ⁊ multas carnes hñtibus: ⁊ i etati
bus calidis: ⁊ in iratis: ⁊ in hñtibus carnes denſas: ⁊ q̃ ſup
fluitatib⁹ calidis pleni ſunt. Et ſubdit: ⁊ breuiter ẽ ꝓpe ro/
buſtorum corporuȝ: ⁊ calide etatis. ¶ De febre ſanguinis

tres cōiter ſpecies iueniunt̄. augmaſtica. paugmaſtica. ſ. ⁊ homotena. Uerū he ſpēs magis reperiunt̄ in ſynocho. nā ſcōm plͥm ſynocha ſemp diminuēdo procedit. ita ꝙ vt plurimuȝ eſt peraugmaſtica. vn̄ raro eſt augmaſtica: niſi error contingat in eius cura: ⁊ de his in de ſynocho.

¶ De ſignis ſynoche ⁊ de eius cura. Rubrica. iij.

Quia rationabilis eſt proceſſus ſignorum ḃ ordine poſitor. vt in primo ordine ponantur q̄ ab exeuntibꝰ ſumpta ſunt. Scḋo a ſubſtātialr̄ īherentibꝰ. Tertio a q̄litate mutata. Quarto ab actione leſa. hinc eū in ſeq̄ntibus obſeruabo: tibiq̧ ſuadens vt in ꝑmiſſis obſerues: ⁊ ſi viſus ſim ab eo aliq̄lr̄ deuiare. Nā cū medicus ꝑ exeuntia vidit cām̄ hȝ legitimā loquendi cū aſtātibus: ⁊ ſic honeſte ſe informabit de multis alijs q̄ ad eiꝰ honorē marie accedēti ꝯſidera. ¶ Ab exeuntibꝰ. Urina rubea ſubrubea rubicūda. vel ſubrubicunda ſpiſſa vel clara ꝑ totū ſine liuiditate ⁊ fetore exiēs: ſynochā īflatiuā ſignat.

D Et in hac vrina in ꝑnͦ appet ipoſtaſis bona ⁊ laudabilis: q2 nondū eſt peccatū in q̄li. vep̄ cum vlterius ꝓcedit marie q̄n̄ terminat̄ ad ſalutē melloratur: ⁊ ḃ niſi ꝑmutet̄ ad putridaȝ. ¶ Et de hoc ſigno nihil. Auic. relinquēs notuȝ ex habitis 2ͣ ꝑmi de vrinis. Egeſtiōes non ſunt multū mutate ab eis q̄ ſm nām. imo nec vrina q̄n̄q̧ marime in ꝑnͦ ꝑncipiante. Et forte ḃ voluit. Gal. 9. terapentice dū dixit. Inueni vrinas in ꝯſiſtētia ⁊ colore ab his q̄ ſcḋm nām̄ non valde deficientes. Trāſactis vͦo duobus aut tribus diebus. ſanguie iaȝ ad putrefactionē ꝑueniēte q̄ caſu eius ſubtile in colāȝ ꝯuertit̄: rōnabile vī vt ⁊ exeūtia in colore mutari debeant. Effuſio lachrimarū multiplicatis vaporibus ac ſanguine ad oculos. ſputū cū ſanguine exiēs ſudor fetidus vt hircoꝝ in die creticaꝫ ⁊ aliq̄n̄ an̄ ḃ non piodicet: vt in febribꝰ colicis. Et cum dicit Aui. nō eſt illic ſudor. ſ. vt in paroxiſmalibꝰ febribus. Sanguis e naribus fluēs aliq̄n̄ a gingiuis. puſtule vel carbūculi: vel macule rubee aliq̄n̄ in toto apparētes. ¶ A ſubſtantialiter inherentibꝰ. viſa vrina: ⁊ alijs cū occurris egrotanti tāge brachiū cū tota tua manu: vt cōprehēdas moduȝ q̄litatis calitatis febrilis: ⁊ in hac ſenties calitatē nō multuȝ mordacē: vn̄. 9ͦ. megategni. in nobis eoꝝ eſt caliditas non mordicatiua. imo ē calitas plurima cū quadaȝ humiditate ſiue leuitate vaporoſa. nā Raſis in diuiſiōibus. Eſt tactꝰ eiꝰ ſicut tactus balneati: ⁊ non eſt eius calitas in termino calitatꝫ cauſonidis ⁊ tertiane. Aui. A q̄litate mutata. q2 facies oculi ⁊ oīa mēbra rubent: inarea lingua ⁊ hꝫ. īflatio venaꝝ timpoꝝ ⁊ totiu corꝑ dulcedo in ore ꝑcepta. Eſt. n. ſanguis ſapore dulcis: obtenebratio oculoꝝ cū apparētia lāpadarum ardentiū an̄ oculos multiplicatione vapoꝝ ⁊ ſanguinis ad eos pruritus i naſo ⁊ i loco colli. in q̄ ponunt̄ vētoſe: marie in eo in quo ꝯſueuit exire ſanguis ex naſo: aut ſibi ſupponi ventoſas ſanguine petēti exitū ꝑ locū ꝯſuetū. ¶ Ab actiōe leſa. pulſus magnus: q2 v̄tus eſt fortis adhuc leuis ꝑꝑ humiditatē plenus: q2 materia plurima vaporoſa nō mordax non multū diuerſus: vt in cauſonide. Et dato ꝙ multitudie ſua ſanguis plus grauet q̄ȝ colera: vn̄ maior diuerſitas contingere deberet q̄ȝ in cauſonide: tn̄ ꝑꝑ caliditatem cauſonidis plus debilitantē virtutē q̄ȝ debilitet̄ ex grauedine: maior inde diuerſitas ꝯſequit̄. Eſt ⁊ velox ⁊ frequens ꝑꝑ neceſſitatē adauctam ꝯſtrictio anhelitus ex multa repletione venaꝝ: ⁊ marie ſubeticarū: ex quarū opilatione ꝯtingit apoplexia. vt prima tertij. ⁊ 4ͦ regiminis acutoꝝ. Et ideo apparente hoc ſigno ſuſpicandum eſt de ea. Et q̄n̄q̧ accidit aſma ⁊ diſnia multitudine ſanguis ⁊ vapoꝝ pectori ⁊ pulmoni ꝯiunctoꝝ. difficultas ſermonis ꝯpa gutturis ⁊ ouarū amigdalaꝝ ⁊ vuee. que q̄nq̧ accidunt repletione materie in venis circa epiglotuȝ: ⁊ circa miringas e cūtes. ⁊ eſt maluni: q2 piculoſum. ꝓfunditas ſomni. ꝑꝑ qḋ a multis dicta eſt febris profundi ſomni: multitudine vapoꝝ opilantium: tranſitus ſpūs aīalis ſup mēbra ſenſibilia. dolor capitis ac timpoꝝ pulſatiuus ꝑꝑ repletionem arteriarum eius dolor grauatiuus iter ſpatulas ⁊ extēſus i dorſo: ⁊ in eo inflāmatio. Et nō ē ei rigor: q2 ꝯtinet̄ materia intra venas: adde ⁊ calida ⁊ humida ⁊ non mordax eſt. Et nota ꝙ aliq̄n̄ mā ad I intra venas eſt tāta: auȝ ità acuta ⁊ mala ꝙ ſaltē facit frigus in motu ſuo ſuffocando calorē. vt ſupra de frigore ⁊ rigore dcm̄ eſt. Et q̄dā exiſtimāt ꝙ ꝯtinue mā remanēte ad intra venas pōt cāre rigoreȝ. ꝯſidera regimē qḋ ꝑceſſit. q2 ſanguinis multiplicatiuū. grauedo totiꝰ: ⁊ laſſitudo q̄dā: ſomnus ꝓfundior ſolito. ſomniaſſeq̧ res videre rubeas ⁊ hꝫ. declarant cuȝ ꝑceſſerint cū alijs ſignis dictis febrem ſynochā eē. de qbꝰ ⁊ alijs medicꝰ dȝ eſſe curioſus. Et dixit Alexander. Si emoroydes vel alterius ſanguinis fluxus clauſi ſunt tunc marime certū eſt ſynochas pati febres.

Pronoſtica Synocha ex toto gn̄e ſalubris eſt: niſi in eius cura error accidat. nam ⁊ ſi ei K cito ⁊ debite non ſuccurrat̄ in putridā trāſit. Et exponitur licito a qbuſdā vſq̧ ad 4m vel 5m diē. poſt. n. illos in putridaȝ tranſit. ⁊ q̄dā poſt tertiū. Itē dubiū eſt poſtea ne putrefactus ſanguis ad pectus vel pulmonē trāſmittat̄. ⁊ ſic cauſet aut piplemoniaȝ aut pleureſiȝ. Q2 ſi cito ſuccurrat̄ ⁊ bn̄ q̄n̄q̧ in vna die terminat̄. Et ꝑꝑ hoc quia eſt apta i vna die terminari multi eaȝ collocauerunt iter effimeras. vn̄ vt. 9ͦ terapentice. Gal. fecit flōiam vſq̧ ad ſincopim. ⁊ aſtantes dixerunt: o hō iterfeciſti viꝝ. r̄ndit imo febrē. ⁊ ſic eadē die liberatus eſt. ¶ Urina in ſynocha q̄ȝto intenſior tanto breuiorem ſignificat egritudinem. ⁊ q̄ȝto remiſſior tanto longiorem ſtatuȝ denūciat. Si in ſynocha erit vrina multuȝ intenſa ⁊ alba ⁊ ꝯtinuā habuerit ipoſtaſim breueȝ ⁊ ſalubreȝ febrem ſignificat. Si vero rubeā ⁊ leuem ⁊ ꝯtinuā: longā ⁊ eucratā febrē ſignificat. ¶ Facilis reſpiratio bonus anhe L litus facilitas anhelitus ſunt in ſynocha bonum ſignum. ¶ Urina intenſa nullā hn̄s ipoſtaſim: ſȝ in ſua crudi ate ꝑſiſtens timorē ad longe ſignificat. ¶ Hic nota ꝙ q̄ȝtum eſt a principio febris vſq̧ ad primā apparitionē digōnis tn̄ eſt ab illa apparitione vſq̧ ad criſim. vt ṗbi grā. Si ap parent ſigna digeſtionis in 4ͦ. in. 7ͦ. erit criſis. Et ſi primo apparuerint in 7ͦ. criſis erit in. 14ͦ. Et ſm citiorē ⁊ tardiorē apparitionem ſignoꝝ digōnis vel ꝯꝯ: erit citius vel tardius ſtatus ſiue criſis ad ſalutē vel ad morteȝ relatione ſemp facta ad virtutē. Aui. ¶ Sanguinee ſm plurimū terminant̄ in ſeptimo: vel vſq̧ ad ſeptimū q̄n̄q̧ in q̄rto. ⁊ eaꝝ cōſumptio eſt cū euōne ſenſata q̄ſi ſempꝫ: rariſſime ſiat cū nō ſenſata. Paſſionariꝰ vero vult ꝙ aliq̄n̄ ad vltimuȝ tn̄ terminat̄ in xxͦ. ⁊ infra ſcḋm humoris acuitatē maiorē aut minoreȝ. ¶ Emiſſio lachrymaꝝ inuolūtarie. debilitas pulſus ⁊ deficiēs. vrina pauca liuida vel ſubcitrina vel nigra morteȝ: ⁊ marie in ſinocho ſignificant: ⁊ in ſinocha piculū. ¶ Qn̄ febris hec nō eſt cū multa itenſiōe accn̄tium: tn̄c ſignū qḋ cuȝ ſanguine eſt mixtio humoris fridi. ⁊ talis vt plurimum eſt flā ⁊ ſic ꝓnoſticabis groſſiciem eius. Q2 ſi cū ſeuitate accidentium: ꝙ eſt ei admixta colera ⁊ eſt ſubtilis: ⁊ hoc accidit magis in vere ⁊ hyeme. Accidit aūt vt hec q̄n̄q̧ ad putridam ꝑmutet̄ vt dcm̄ eſt. ⁊ hoc poſt primam: aliq̄n̄ ſecundam: aliq̄n̄ tertiā diem eius: ⁊ ad plus poſt quartaȝ. Cuius ſignum eſt q̄n̄ caliditas ⁊ accn̄tia vehementiora fiunt ꝑꝑ caliditatem putredinalē nature magis rebellē. Iteȝ eſt caliditas mordacior vt infra ſtatim de ſignis Synochi. Q̄n̄q̧ permutatur ad apoſtema gutturis ouarum amig. ⁊ hꝫ. vnde inducit prefocationē ſquinantiaȝ ⁊ hꝫ. que q̄n̄q̧ ad variolas per viaȝ criſis. Quādoq̧ ad frirſem dolorem capitis ⁊ hꝫ que oīa ſuis comprehenduntur capitulis. Quandoq̧ M permutatur ad erhicam errore medici: qui corpus aut flobotomia aut vſu nimio rerum infrigidantiū ita infrigidat: vt inde calor naturalis extinguat̄ quare deinde mēbra nutrimentū regere nō poſſunt. ſed inflāmant̄ ⁊ accenditur in

eis caliditas ꝑter nāꝫ q̄ ē ethica. Et ita fortaſſe ꝯtigit cuidā fratri ordinis minorꝫ multꝫ carnoſo ⁊ ſanguineo ex flōia ſibi ter iterata ī pauco ſpacio ⁊ in magna q̄ntitate. ꝯſidera.

A **Canones** Octo attendendi ſunt in cura ſinoche iſtatiue q ſumunꝰ a mā ⁊ diſpōne ipſius febꝛ. Primus eſt ordinatio diete. Scōs eūatio qui replenteꝫ materiaꝫ reſpicit. Tertius eſt opilationū apio. Quartꝰ eſt ſanguinis rectificatio: q eius ſubſtantiam adequat vt groſſum ſubtiliando: ⁊ ſubtilē ingroſſando. Quintus ē ſanguinis infrigidatio eius caliditatē reſpiciens. Sextus eſt mūdificatio q reſpicit mās corruptas ſanguini admixtas. Septimus eſt reſolutio q reſpicit multitudinē vapoꝝ ꝓp opilationē retētoꝝ: ex qbus appet quō hic differt reſolutio ab eūatione. Non aūt hic appoſui digōnē: q̄m ipſa ꝓprie debeꝰ humori putrido. Equatio vero non putrido. Octauus eſt accñtium correctio: ⁊ aſi hoꝝ cōplemētū ſcito. qȯ cū febris hec ſit de numero acutaꝝ ⁊ apta ſtatim ī putridā trāſire medicus dꝫ eſſe multū ſtudioſus ad eius velociſſimā curā cuꝫ inducias non det vt primo ꝓnoſticorum: dn̄s ypo. nos admonet.

¶ Dieta ordineꝰ ad ꝯtrium cauſe vt ꝙ ſibi caueat ab aere calido igne ⁊ hꝫ. que actu ſunt calā vel potentia apta ipſum inflāmare: ⁊ ſupcalefacere: ⁊ ab oī eo qȯ eſt aptum ſanguinem multiplicare in q̄ntō ꝓp qȯ dixit. Almanſ. Dieta extenuet: ⁊ nō impinguet humectet ⁊ non calefaciat. Et breuit̄ declinet dieta ad fridū ⁊ ſiccū. Qȝ ſi times ex ea ꝯſtrictionem adde ſiracoſt. vt Aui. ga dulce. Itē ad fridum ⁊ humidū: ⁊ de his plene es informatus ſupͣ 3ᵒ caᵒ. ⁊ tu ibi. Addā tū aliqua particularia que nō ita ſunt expreſſa allegato loco. Sed prius nota. Qȝ ſi in his ſtatus eſt ꝓpinquus debes vti tenui dieta: ⁊ de ipſa tenui: ⁊ tenuiſſima ſupra allegato loco. ⁊ debes conſiderare etatē ꝯſuetudineꝫ habitudinē vt virtutē ꝑcipue: ⁊ tu te modera in dādo ante ⁊ poſt ſtatum vt docebit in ſtatu ⁊ horis eius ſubtrahe ꝯſentiēte virtute: ⁊ recurras ad ea q̄ ſupra de acutis. Quidam opinarunt ꝙ cū hec febris non accidat niſi vtplurimuꝫ robuſtis. ⁊ fortibus. ⁊ in quarto timeꝰ ꝙ parua eſt habenda ſollicitudo de ipſa virtute: vñ dant extinctiua ⁊ parcitant diete. conſidera. Et Raſ. in diuiſionibus. Rege patientem regimine patientium cauſonidem: lꝫ ſit cum extinctione minori. vñ in hac febre ſi non qȯ prohibeat ex bonis potibus eſt aq̄ frigida: vt. 9. terapentice. ⁊ ꝯueniunt potus deſcripti de febre peſtilentiali ⁊ ſunt optimi. Serapio tñ cōceſſit vinuꝫ albū aquoſum ſubtile: qȯ intellige aut in declinatiōe aut deficiēte virtute ⁊ maxime in deſiderāte. Et breuiter regimen ex parte ſex reruꝫ nō naturaliū poſitū de febre peſtilētiali eſt hic maxime ꝯueniens: excepto ꝙ aer in his nunq̄ꝫ dꝫ calefieri: ſed frigefieri vt ibi. Et tenēdus eſt patiēs bn̄ coopertus: ne frigiditate extrinſeca accidat opilatio q̄ cā fuit ⁊ eſt ipſius febris. Et te trāſferas ad loca dicta: de oībus ſex rebus nonnālibus copioſus fies. ⁊ hec pro cōplemento primi.

¶ In complendo ſcōm ſcito ꝙ. 9. terapentice. Inquit Galie. ſinochaꝝ ſanatio flōia eſt ⁊ aque frigide datio. vnde. Rabi moyſes. decima particula aphoriſmorꝫ ſuorum. ⁊ auctoritate Gal. Inquit. Curatiōis ſynoche tramites oēs ceſſant per omiſſionem flobotomie. ⁊ ꝓbat id Gal. allegato loco. Et ideo te nūq̄ꝫ intromittas niſi prius flobotomiā feceris. Qȝ ſi primo omittiꝰ deinde virtꝰ non conſentiat eā: ꝑiculoſa facta eſt. Omnes auctoritates ꝯcordant de ipſa fienda in ꝑnᵒ. vnde. 9. terapentice. Qui non fuerint flobotomati in vltimū deuenire periculū ſi nō exercerit eos. ab eo virtutis robur aut emoroſagia aut ſudor multus. Et iterum ſi non ſit flobotomia hos ſuffocari vel ſincopim pati oꝫ vꝫ opꝫ vel debilitabitur natura vaſoꝝ ꝓp febris caloreꝫ. Eſt itaq̄ꝫ primo a flobotomia incipiendū inquiente Auic. ꝑnᵒ de cura eius. Intentio ī curatione febris ſanguinis eſt eūo pluri mi ſanguinis vſq̄ꝫ ad ſincopim. Sed de hac tali eūatione ad ſincopim inuenis auctores diſcordes: eam laudat Galie. 9. terapentice. ⁊ Auēçoar ⁊ Açaraulus. Auer. autē ſeptimo colliget. eam vituperat adducens ꝯ Galie. rationes quinq̄ꝫ ſatis apparentes decimoſeptimo continentis inqt. Magne ſagacitatis eſt non ſubtrahere ſanguineꝫ ſubito vſq̄ꝫ ad ſincopim ſed ſecundare trahēdo prima vice medietateꝫ: ⁊ alia vice aliam medietatē. Cui ſententie ꝯſentit Gordonius laudans eaꝫ magis partiri. vt partē facere de mane: ⁊ partem de ſero. Et pōt ſe fundare ſup dn̄m Auice. hic cuꝫ inquit: ⁊ partitio quidē in ea melior eſt ſi non fuerit qȯ neceſſariā faciat feſtinationē. Et qꝛ hec flōia eſt ſolēnis euacuatio cuius vtilitas ⁊ nocumentum eſt vulgo manifeſta. Eſt que eidem abominabilis maxime qñ magna q̄ntitas ſanguinis euacuatur: vltra cōem menſuram: ⁊ ꝑcipue qñ venit ad ſincopim. B

Ideo non miteris ſi de ea tm̄ locutus ſum. ¶ Dicam itaq̄ꝫ cum Auic. duce meo ac medicoꝝ ꝑncipe. Qȝ in febre ſinocha inflatina in ꝑnᵒ cōpetit flōia ⁊ vſq̄ꝫ ad ſincopim incluſiue: qñ medico conſtat ꝙ ipſa eſt neceſſaria: vt qꝛ ꝓp multitudinem ſanguinis timeꝰ mors ꝑ viā ſuffocationis: vt qñ videt medicus egrū in anhelitu vehementer difficultari auxiliari: ⁊ ꝙ ipſe eſt repletiſſimus: ⁊ ita de alijs ſignis repletionis. Itē ⁊ ſcōo qñ timeꝰ ex omiſſiōe eius futuꝝ apa in mēbro aliquo principali. ⁊ ꝑſuadenꝰ hec rōne: qꝛ ſic faciendo maius euitamus ꝑiculū: ⁊ minꝰ incurrimus. Melius nāq̄ꝫ eſt in ſincopim cadere ē̄t per viaꝫ reſolutionis aqua eleuaꝰ patiens cū cibo ſubtili ⁊ qete: fricationibꝰ aſpſione aq̄ fride in faciē: q̄ꝫ mortē incurrere. Et hec intellige fieri debere qñ corpus eſt robuſtuꝫ forte: ⁊ qñ cetera tali flōie conſentiāt.

¶ Secunda cōcluſio. Qȝ ſi nō ſit qȯ te feſtinet ad eam ſic faciendā: ē̄t: qꝛ corpus non eſt tale: vt dcm̄ eſt melius eſt eam partiri q̄ꝫ ad ſincopim ducere. ⁊ hanc credo ſuiaꝫ intellexit Auic. cuꝫ dixit. Et partitio qdē in ea melior eſt vt hic ante. C

Unde hic attende ꝓ tui doctrina ꝙ Gal ſuit audacior ſup flōiam q̄ꝫ Auic. q̄m corpora grecorum alijs ꝑtibus ſunt robuſtiora ⁊ magis plectorica orientalibus vñ oriūdus eſt Auicē. Nam greci plurimo vtunꝰ vino. ⁊ eo multum ſe replent Orientales aūt eo oino priuanꝰ. ⁊ iō copioſior in grecis fieri pōt. ꝯſidera. Cōſil'r eſt aduertendū in corporibꝰ vltramontanis boemis polonis ⁊ hꝫ. q̄ ſunt multuꝫ robuſta carnoſa: multoq̄ꝫ cibo ac potu ſe replētia veneri ⁊ baccho ſin totuꝫ deſeruiētia. in qbꝰ nō incōueniret vſq̄ꝫ ad ſincopim eam facere ꝯſentiente virtute ⁊ alijs. In italia aūt: qꝛ vtplurimum non repleunꝰ talia: iō forte medici nō ſic auſi fuerūt ſup ipſam ad ſincopim faciendā. ⁊ iō partiunꝰ eā vt Gordonius inqt: Mihi vꝫ tutius facere flōiam in multis vicibus donec deficiat materia. ⁊ nō patiēs: ⁊ magis diligo ꝙ egritudo aliquantuluꝫ plus ꝓlongeꝰ q̄ꝫ ſi mors mihi iputareꝰ. q̄m aliqñ fallimur credentes ꝙ eger ſit fortis vꝫtutis. ergo fiat flōia mane ⁊ ſero: ⁊ multis vicibus. Et ꝑ hāc flōiam cōplenꝰ due intentiōes. Prima. qꝛ euacuatur mā replens ſm q̄ntitate peccās. Scōa. qꝛ ꝑ ipſam remoueꝰ inflāmatio. q̄m flōia eſt de maxime refrigerantibus. Et ideo dixit Auic. Et ſcias ꝙ flobotomia ⁊ ſumere in potu aquā fridam q̄nq̄ꝫ excuſat ab infridatione alia. vnde ſupra. 9. terapen. Ex ſola flōia vſq̄ꝫ ad ſincopim liberatꝰ eſt eger ex ſinocha.

¶ Tercia ꝯcluſio. ꝙ vbi eēt neceſſaria: ⁊ fieri non pōt rōne etatis. vel ꝓp īfirmi deliciā. ⁊ qꝛ nō vult eā pati. ⁊ ſil'r æſtātes ⁊ hꝫ loco flobotomie applica ventoſas ſpatulis aut naticis: ⁊ me liuas aut prouoca ſanguinem per fluxum ſanguinis narium per emoroidas per menſtrua ⁊ hꝫ. Qȝ ſi contingeret ſanguinem exire ex ſe nullo modo ꝯſtringas niſi ad debilitatem magnam egrū ꝑduceret. D

¶ Quarta ꝯcluſio. Conueniente flobotomia fiat de manu. i. de brachio. Auic. Sed interrogabis. de qua vena ſit rabi auctoritate Galie. In oībus ſpeciebus ſinoche feſtina minuere ex vena cordis. i. ex nigra: ⁊ cauſa redditur a quibuſdaꝫ: qꝛ in hac vena maxime continetur multitudo ſanguinis a quo febris ipſa dependet. vnde Iſaac. ſi pectus doluerit aperiatur epatica: ſi

nõ mediana. Quidã ꝙ qñ ſanguis peccat ſoluʒ rõne multitudinis: oʒ fieri de vena brachij dextri: ſed qñ cum multitudine eſt acuitas oʒ fieri de ſiniſtro propter feruorẽ cordis. ¶ Quinta ↄcluſio ꝙ ꝗcunqȝ hora medicus occurrat egro: debet ipſaʒ ꝗ̃ citius põt facere. niſi ſit qḋ obſtet. Hanc concluſionẽ voluit Auic. dũ inqt. Euacuatio aũt non eſt aliqua ſicut flobotomia ex manu in quacunqȝ hora accidat: ⁊ non expectetur criſis neqȝ digeſtio niſi ſit repletio nauſeatiua: quã remouet Gordonius cũ fricationibus extremoꝝ abſtinentia ⁊ impoſitione cliſterioꝝ. Et hic habeas pro canone gñali: vt ſupra de canonibus gñalibus putridarum. ꝙ ante flobotomiã fac euacuationẽ lenitiuã. Et Gal. 9. terapeutice

E iubet non expectare horã electam: ſed ⁊ de nocte facere: vt ipſe fecit in iuuene quodã patiente ſinocbã inflatiuã anteꝗ̃ in putridã tranſiret. ⁊ Gordonius: nec in flobotomando in hac febre dierũ numerũ attendere debemus: in oppoſitum cuius ſcribit Platearius dicens ꝙ ſanguis detrahendus eſt vſqȝ ad 4^m diem. quartus vero dies ſit excluſus. ¶ Sexta ↄcluſio. ſm aliquos cauendũ eſt ne in ſtatu fiat flobotomia: qm̃ virtus eſt debilior: ⁊ amplius ab accidentibus debilitatur: ⁊ iterũ ex flobotomia debilitabit̃. quare periculoſũ eſt extinctionis egri. ↄſidera: ⁊ eſt gilberti. ¶ Septima ↄ̃cluſio. ꝙ poſt flobotomiaʒ per duas horas vel circa da cibum ex mica lota in aꝗ̃ frida vino granatorũ: comedat lactucas lentes acetoſas. ſuccos acetoſos ⁊ hꝰ infrigidãtes: vt ſupra de peſte. ¶ Octaua ↄ̃. Qꝛ vbi virtus videatur ſatis notabiliter defecta ex tali flobotomia ordina vt dormiat poſt eaʒ. vt Gal. allegato loco inquit. Et in 5ª hora diei inueni eum graui ſomno detineri: adeo ꝙ non ſentiebat miniſtros dtouʒ ſudorẽ eiꝰ abſtergerẽt: neqȝ excitaui eũ vſqȝ ad primã horaʒ noctis: ſʒ iuſſi miniſtris vt ſudorẽ abſtergerẽt. Et hic nota ↄ̃ illos qui ſemp poſt flobotomiã ſomnũ ꝓ''ibẽt. ¶ Nona ↄ̃cluſio. Qꝛ ſi talis extinctio non põt flobotomia fieri. aut ꝑꝑ metum infirmi. aut ꝑꝑ aliquam talem cauſam vt ſupra. Ad aque frigide exhibitionẽ veniendũ eſt nullo aut paruo ex eius potu ꝓueniẽte nocumẽto. Magno vero eius potu ꝓueniẽte nocumẽto. ab eius datione abſtinendum. ⁊ alijs opʒ vti auxilijs: que obſtructioneʒ aperiunt multitudinem euacuant: ⁊ febris feruorẽ humiliant: ⁊ doſis eſt lib. iij. quedam vſqȝ ad mutationẽ coloris: ita vt viridis fiat. ¶ Decima cõcluſio. Qꝛ vbi nõ poſſit flobotomia neqȝ ſcarificatio neqȝ aliqḋ tale fieri quo ſanguis euacuet̃ tunc fac ventris ſolutionem cuʒ farmaco reſpiciẽte coleram: vt eſt reubarbarum ſcamonea ⁊ hꝰ: ſicut in cauſone. ⁊ ratio canonis eſt: qm̃ in his febribus cũ ſanguis putreſit ad nãm colere conuertit̃. vt ſupra. In qua euacuatiõe expectabis aut nõ expectabis digõnem ſm canones poſitos de hoc. ⁊ ꝓ complemẽto canonis ſcito vt ſupra. ⁊ põt eſſe canon. ¶ Undecima Qꝛ vbi in ſtomacho iteſtinis aut venis meſeraicis repiant̃ mãe corrupte oʒ flobotomiaʒ ꝓcedere lenitio ventris cuʒ caſſia manna aut cũ cliſteri colirijs ⁊ hꝰ: vt ſupra de his in canonibus gñalibus de cura putridaꝝ. ⁊ tu ibi. ¶ Duodecima. ꝙ iſ lenitio fiat ad terminũ. i. ad terminatũ tp̃s: qꝛ. ſ. ſit ita breue vt non ipediat̃ ſiue differat̃ flobotomia marie neceſſaria ⁊ cita. ⁊ aliqñ poſſet eſſe ita neccia ꝑꝑ piculũ ſuffocationis in mora ꝙ poſtponeret̃. ⁊ tu conſidera. Et qꝛ poſt flobotomiã copioſam fortificata v̇tute aliqñ accidit fluxus ventris colicus: ⁊ ſudor copioſus: tu nõ debes ſtringere fluxuʒ niſi acciderit debilitas magna. neqȝ ſudorẽ. imo debes ↄtinue abſtergẽ: qm̃ ſic fortaſſe ſanabit̃. vt Gal. 9. terapeu.

E ¶ Poſtremo nota ꝙ ſi acciderit fluxus ſanguinis. vt verbi grã nariuʒ ⁊ ex ipſo īfirmꝰ ad ſincopim appropinꝗ̃re icipet

C debes ſtatim euʒ reſtringere: ⁊ cũ qm̃ talis eũo non ſit ſ nãli niſi cũ magna eũone: cum ipſa ſic eligat eũare. vñ eũo nãlis non ita debilitat virtutem ſicut artificialis: qm̃ eam elegit. ⁊ ideo cum maiori euacuatione ad terminum ſincopis venit: ꝗ̃ quando fit euacuatio ex arte. conſidera.

¶ Pro cõplemẽto tertij canonis q fuit opilõnũ apertio. apitiua: ꝗ̃ inciſiua ⁊ calitaẗ ſeda ꝯ̃: vt ẽ ſy. acetoſus ſimplex. ſy. de endi. cũ aqs ſuis vt ſup̃. 4°. ca°. cuʒ ſeminibus cõibus maioribus frigidis. ⁊ infra. i fine rubrice. ⁊ aliqñ adde ſi vꝭ aliqd de radice feniculi. aut petroſilini. marie qñ fortis eſt opilõ. ⁊ tu cõpone cũ his fridis apitiuis ſimplicibus ⁊ cõpoſitis de qbus ſup̃ ad plenũ 4°. ca°. de digeſtiuis in diſcraſia ſanguinea ⁊ colica valentibus. ⁊ tu ibi. Et hic canon cõpleri hʒ ꝑ flõmiã: ⁊ nõ alr̃. Itẽ ↄueniũt ad eiꝰ cõplemẽtũ poſt ipſam flõmiã fricatiões leues ſcẽ añ cibi exhibitiones. ve᷑ auctores ꝓcipiũt ipſas fieri debere cuʒ oleis rarefactiuis: vt cũ oleo camomillino: ⁊ vino albo: ſʒ non eſt in vſu.

¶ Pro cõplemẽto ꝗ̃rti. q eſt ſanguis rectificatio. ſi groſſus ſubtilliet̃: ⁊ in ſubtiliãdo ipm nõ eſt v̇itus ꝓ ſuac calia admiſtrare ꝗ̃uis obſint diſpõni cal'e. Gal. vo. 9. terapẽ. Elige attenuatiua apientia: ⁊ mũdificãtia ſine calefactiõe: vt nõ augeãt febrẽ. Et in h̃ cãu ↄuenit oximel ſimplex qḋ ẽ tẽpatũ. ſy. acetoſus ſimplex cuʒ aꝗ̃ capilloꝝ veneris ⁊ fenicli aũ. ⁊ ita cõpone cal'a cũ fris vincẽtibꝰ fria. Et qdã adminiſtrant oxiçacarã cuʒ aꝗ̃ feniculi lupuloꝝ ⁊c̃. Tu ẽt cõpone ex ſimplicibus poſitij allato loco. Qꝛ ſi fuerit ſubtilis igroſſa cũ regimine ex pte cibi ⁊ potꝰ dãdo lentẽ acetoſaʒ excorticatã ⁊ cibos valẽtes in diſtẽperantia ſanguinea ⁊ colica: vt ſup̃ 3° capl'o. Et ſilr̃ da digeſtiua i eiſdẽ diſcraſijs valentia. ⁊ tu ibi. F

¶ Pro qnto q eſt ſanguinis ifrãtio nõ ꝙ oẽs auctores i exhibitione aꝗ̃ frẽ ↄueniũt. ⁊ h̃ vbi dari pt. vñ Aui. Sumere in potu aquã frãmitis nõ ẽ qḋ ꝓhibeat ſanat ⁊ fortaſſe excuſat ab infridatiõe altera. Sʒ nota ꝙ ſubdit: ⁊ ſcias qḋ ẽẽ ↄtẽtũ in infrãtione ⁊ dimittere flõiam ⁊ ſolõnẽ ventris ẽ addet̃ i opilõnẽ ⁊ corrutationẽ. aut ſupple eã de nouo facere. quãt addit̃ putredo ⁊ caliditas: vt velit ꝙ non det̃. niſi ꝓcedente eũone. Et iḋ dicebat Aui. Uerũtñ non attendas ad v̇ba eoꝝ q dimittũt e᷒onẽ i hac febre. ⁊ ſoluʒ alterãtibꝰ vtunt̃. ⁊ hic bñ aduerte. Qꝛ ſi ↄtinget p flõiam factã ſanguinẽ nõ ẽẽ ſufficiẽter infridatũ fac iſtũ canonẽ ẽẽ tertiũ i ordine poſitũ. Qꝛ ſi erit ſufficienter ifrãtꝰ ſufficiet tibi alteratio q̃ ꝓueniet ex cõplemẽto tertij canonis ſup̃ imediate poſiti: ⁊ tu ↄſidera. Et ſcito ꝙ huiꝰ aꝗ̃ potus marie ↄuenit ſanguine ẽt cũ cola iflãmato. nã ſic ſubtilẽ factũ igroſſat ꝓhibetqȝ fluxũ eiꝰ ad aliud ꝓncipale ⁊ ſtatim febrilem iflãmationem extinguit: ⁊ tante v̇tutj exiſtit: vt dicit Gal. vt ſi ẽt aliꝗ̃ tactaꝝ cauſarum flõia celebrata non fuit: ipſa ſola ſit ſufficiẽs ad curã: marie vbi ſigna digõnis hũoꝝ obſtruẽnũ. ſi alij ſint a ſanguine viſa fuerint. ¶ Itẽ ſcito ꝙ facta flõia ↄueniunt ifridãtia extinctiua ex ſucco granatoꝝ. iulep violato. aꝗ̃ ordei. aqua decoctionis prunoꝝ. ſy. acetoſus ſimplex cũ aꝗ̃ endiuie. oxizacara. ⁊ hꝰ. ⁊ tua ẽ mẽſurare gradũ calitatis. ⁊ ſm illa intenſiora ẽt remiſſiora frã adminiſtrare. ex fris poſitis ſup̃ 4° ca°. ⁊ de cura febris peſti. qbus locis habes copioſe. ⁊ tu ibi. ⁊ ſp tenorẽ v̇tutj ↄſidera. ne ex multa ifridatiõe extingueret̃ calor. Ad hanc aũt intẽtionẽ cõplẽdã ↄueniũt ⁊ fieri debẽt epithimata ⁊ alia infridãtia marie. ⁊ ꝓ circa cor. ępar 2°. 3° circa tempora ⁊ frontẽ. Coacte tñ aliqñ cogit̃ medicꝰ icipe ab alteratiuis: ⁊ poſtponit flõiam ſicut ↄuenit i caſu in quo febris ẽẽt arſiua intenſe. ſ. calitatis ⁊ iſupoꝛtabilis ab infirmo. ⁊ in iſto caſu loquebat̃ Raſis in diuiſiõibus dũ ait. Si omittit̃ ſupple flõia. ſtude ad dãdum ei in potu aquã frãm plurimã. Et da ei in potu tñ ꝙ ſatiet̃: aut infrẽtur aut tremat. Si ergo deſeret eũ febris iã ſufficit tibi ⁊ ſi redit ⁊ tu reitera vſqoequo declinet febris leuis adherẽs: ⁊ tũc rege ipm regimine febris flegmatice: ⁊ ſubdit ꝙ expertus fuit. ⁊ ſanatꝰ ẽ. hortat̃ aũt vt medicꝰ nõ ſit piger i eiꝰ exhibitione: qñ ↄſtat ei de ipſiꝰ exhibitiõis nectitate. ⁊ h̃ ſi cetera ↄſẽtiũt eius exhibitiõi: q̃ poſita ſunt. ca°. 7° ſup̃ i canonibꝰ vlibus H febriũ putridarũ. Dixit Auer. 5. coll'ʒ. Quando oia particularia ↄcordant in febre arſiua ⁊ eger multum deſiderat aquam frigidaʒ: nõ eſt in h̃ expectanda digeſtio: qꝛ eger aũ

digeſtionem ↄſumeret:⁊ ſi feceris eum pati vſq̧ ad dige/
ſtionis appariti onē.tunc erit ipſa digō mala.ſicut hipoſtaſ
nigra:aut nebula nigra:pp nimietatē cōbuſtiōis.⁊ tūc exhi
bitio aq̄ frigide nō valebit:⁊ ppea melius eſt in pn°ſine etiā
digōnis ſignoꝝ apparitiōe exhibere eam ⁊ nō curare de di
ctis aliquoꝝ ↄ̄ hoc:q2 hec eſt res veriſſime approbata naꝫ
mā q̄ talē facit febrē q̄lis iſta eſt:cū ſit in vltio caliditatis nō ē
ꝑuata digōne niſi pp malā q̄litatē acutā:non pp groſſiciem
neq̧ pp viſcoſitatē:⁊ qū hūc ifridabis tunc ſtatim erit mā
digeſta. Et ſubdit.melius ē vt ↄuertas talē febrē ad febrem
lētā ⁊ lōgā:q̄ curari poſſit:q̄ꝫ eger ſubito moriaſ nā erroꝛ
q̄ ſit i alteratiōe cōplōnis febris:facilioꝛ ē q̄ꝫ mors. Et ego
credo ꝙ illi i q̄b⁹ digō dꝫ expectari:ſi deſ aqua frida citius
curanſ ſi vtus extiterit fortꝫ q̄uis egritudo ꝓlongeſ. Et ra
ſis recitat ꝙ duo iuuenes iter agebāt i dieb⁹ caniculārib⁹:
quoꝝ vnus erat dn̄s:alter ſeru⁹:⁊ ambo hanc egritudineꝫ
icīderūt:⁊ medic⁹ dn̄o aquā ꝓbuit fridam ⁊ ſeruo nō ꝓpi/
nauit.⁊ dn̄s euaſit:⁊ ſuus mortuus ē. Et ex dictis hoꝛum
viroꝛū:⁊ alioꝝ auctoꝝ cōprehēdere poteris ꝙ niſi ſit quod
ꝓhibeat eius exhibitionē:magis ↄſiſi ſunt i eius datiōe q̄ꝫ
alioꝝ infridationis:⁊ de hora exhibitionis iā dcm̄ eſt. Non
itaq̧ mireris ſi de ei⁹ exhibitiōe tā longum feci ſmonē qm̄
multi ex antiq̄s ⁊ ex modernis ſunt in h̄ ↄ̄rīj. Ueꝝ certiſſi
mus nr̄ audacioꝛ eſt:⁊ ſecurioꝛ ſup aquā oꝛdei actu fridaꝫ.
Nam aq̄ fride potus i febrib⁹ cōiter blaſſemaſ apud nos:
nō ſic apud orientales:qbus ē potus ↄtinuus.⁊ iō opꝫ vt cuꝫ
medic⁹ venit ad exhibitione ꝙ illud faciat cuꝫ prudentia ⁊
cautela.ↄſidera. ℭ Poſtremo ſcito ꝙ audacioꝛ debes eſſe
in exhibitiōe aq̄ oꝛdei i magna q̄ꝫtitate.⁊ maioꝛi q̄ꝫ ſit aque
fride.⁊ deſ abſq̧ zuccaro pp opilationē:⁊ eſt modus ſecu/
rioꝛ.vn̄ cū vides patientē ſinochā multū inflāmatū ⁊ angu/
ſtiantē:ex ebulitione cū iflāmatiōe ſpūaliū frequentia ma/
gna pulſus ⁊ coꝛdis:⁊ nō ſit qđ ꝓhibeat potes dare de ipſa
actu frida vſq̧ ad lib.vi. Aduerte aūt diligēter ad hos ca/
nones:⁊ te ſm̄ eos rege cuꝫ occurret:habito ſemper reſpe
ctu ad tenoꝛē v̄tutis:⁊ alia:de q̄bus ſupra.

ℭ Pro ſexto. Q2 cū ſanguine vtpluꝛimum i caſu iſto peccat
colera hinc dentur colere eūatiua ex lenitiuis ⁊ foꝛtibus
mixta:vt cum reubarbaro ⁊ manna:aut caſſia:aut electua/
rio ſucci roſ.⁊ māna aut cū pillulis aureis:⁊ h̄9.de q̄b⁹ ad
plenū.4°.ca°.De euacuātib⁹ coleraꝫ.⁊ ſil'r ſi fuerit flegma
cū ipſum reſpiciētib⁹ ex debilib⁹ ⁊ foꝛtibus:vt ibi. Scito tn̄
ꝙ tamarindi ſunt maxime remittētes feruoꝛum ſanguinis.

ℭ Pro ſeptimo. Dōm ꝙ ꝑficiſ cū apiriuis dctis i cōplemēto
tertij.vn̄ nā per ea reddiſ potentioꝛ ad ipſam māni reſol/
uendaꝫ.ad quē ēt cōplendū adiuuāt fricatiōes:vt ſupra.ſtu
de ⁊ recurre ad allḡata loca vbi eris remedioꝛuꝫ copioſus.
Et lꝫ hic canon cōpleaſ per 3^m ⁊ in eo includaſ. tamen ad
maioꝛē tue doctrine claritatē ſic eū poſui.

ℭ Pro octauo.recurre ad ea q̄ dcā ſunt ſup̄ de cura acceſ͂tiū
acutaꝝ. Et vt ibi pticulari⁹ ſatiſfaciā q̄ ad cōplemētum ali/
quoꝛū canonū.hic addā ſimplicia ⁊ cōpoſita illis deſeruien
tia magſ͂alis ⁊ expta q̄ꝫ i alijs ſuabo rubricis:⁊ maxie in
eaꝝ fine. ℭ Simplicia ⁊ cōpoſita i febre ſanguis ↄferētia.
roſa.viola.cucurbita:ſemina frida maioꝛa ⁊ minoꝛa ſola/
trū.endiuia.latuca.acetoſa.nenufar.lupulus:⁊ ē ꝓpe poꝛ/
tulaca:plātago.limon capill⁹ ve.epatica.anguria:⁊ harum
herbaꝝ aq̄ ſublimate ſunt vſuales.oꝛdeū ⁊ aq̄ eius.ſpodiū.
vinū granatoꝝ.ſiue ſucc⁹ eoꝝ acetoſoꝝ:⁊ medij ſapoꝛ] her
ber.dragagāti.gūmi arabici.ligricia.citoniū.coꝛiādrū: quia
puluis ei⁹ ſup fercula.papauer tritᵒ:⁊ i ferculo poſit⁹. Ri/
bes ſucc⁹ ei⁹.ac ſy.ſandali.tamarindi.⁊ h̄9.vt ſup̄ de peſti.

ℭ Ex cōpoſitꝫ ſunt iulep.⁊ ſy.ſup̄ 4°ca.⁊ ea q̄ i colica cōue/
niūt mā. Oleū violatū.ro.⁊ h̄9.ex herbis iaꝫ dcis. Troč.de
ſandal'.de cāphoꝛa de ſpodio.⁊ maxie i declinatiōe febris:
⁊ valēt i ↄfoꝛtatiōe epatꝫ. Item troč. Aui.deſcri.2°de cura
ei⁹. Cerotū ſandal.meſ.cerotū Gal'.cerotum i fridatiuum

Serapi.⁊ tu accipe eoꝝ ſpēs:⁊ fac vnguēta.⁊ alia vt place
bit. Unguētū ifridās. Gal. vnguētū ro.meſ. ℭ Ex cōpoſitis
magſ͂alib⁹. ℞.aq̄rū ro.℥.iiij.acetoſe endiuie.an̄.℥.ij. viola/
rum.⁊ ſi magis vis i fridare nenufa.an̄.℥.iij.lupuloꝝ. ℥.ij.
acetoſi ſimplicis vel oxizach.℥.vj.vel loco ſiru. pone vini
granatoꝝ.℥.vj.çuccari tabarzet.℥.ij.⁊ iulepiza. Ex confe/
ctionib⁹ ↄuenit manu xp̄i plātū cū modico ſandaloꝝ con/
fectu i q̄lib3 hoꝛa exhibēdū:dādo de eo cuꝫ potu aq̄ oꝛdei:
vt ſup̄. Itē t riaſandali. Itē eliū. ℞.çuccari viol'. bugloſſati.
an̄.℥.ij.manu xp̄i ꝑlati diſſoluti i aq̄ ro.℥.j. margaritarum
electꝫ.de gēmis.℥.i.miſce.⁊ ꝑ nobilib⁹ coopiaſ folijs auri:
de q̄ deſ ad libitū an̄ ⁊ poſt cenā. ℭ Et ex hitis ↄpōe ſil'r vt
tuo ↄueniet ꝓpoſito.nā ſi ſanguis fuerit g̃ſſus idigēs ſubti
liatiōe vt i ſinocho.facta ſtōiaca ſubtiliātia apientia: frida
tn̄ i vigoꝛe:vt.℞.ex ſir.frigi.⁊ cal'.⁊ ſil'r ex aq̄s ↄuenietibus
talib⁹:vt v̄bi gr̃a.℞.ſir.acetoſi.ſimpli. oximel'. ſimpli. an̄.
℥.i.aq̄ capil'.ve.iſopi.an̄.℥.i.ſ.aq̄ endiuie.℥.i.miſce ⁊ aro/
matiça cū modico cinamonū.⁊ h̄ ſcito ꝙ vt ſup̄ ē q̄ñ ſemꝑ
g̃ſſuꝫ cōmixtiōe ei⁹ cū flegmate.⁊ iō i cōmiſcēdo talia h̄beo
illa calida cōmiſcere cū fris:q̄ ipm̄ flegma reſpiciūt. Et pro
poꝛtionabil'r opare i ↄficiēdo ↄfectiōes ⁊ elaria.nam calida
hēbis i de ſtare frida h̄uiſti ⁊ hēbis de peſtilentia. ⁊ ſic p te
de nouo fabrica. Et vt dcm̄ ē maxie ↄferūt q̄ i colicis ↄue/
niūt. Et ſi op⁹ ē eūatio.da caſſie pinguis.℥.i.ſ.cū decoctiōe
tamarindoꝝ lupuloꝝ ⁊ capil.ve.extracte d̄ nouo ⁊ turbit
ꝑparati.℥.i.vel agarici ꝑparati tantūdem. ℭ Q2 ſi ſanguis
fuerit groſſus mixtiōe melle.da cum decoctiōe epithimi ⁊
thimi dialcene.℥.iiij.vſq̧ ad.vj.⁊ ↄſidera etateꝫ vel caſſiam
cum decoctiōe ſcene epithimi vel thimi:⁊ h̄9 meliam reſpi
cientium.⁊ nota ꝙ ex ſpeciebus trociſcoꝛum cōponere po
tes ſir.eliūm.confectionem.pillulas:⁊ h̄9.⁊ tu ingeniare
ad magis vtilia ⁊ commoda.

ℭ De Sinocho. Rubꝛica.iiij. B

IIs ſic de ſinocha viſis venio ad ea q̄ ſi/
nocho ꝑtinent:cuius i pn̄ti tal'
ponaſ deſcriptio. Sinoch⁹ eſt febꝛis acuta ↄti/
nua ex ſanguine ad intra venas putreſcente ſꝫ
pl'm cāſata. Cui⁹ cā ē opilatio i poꝛis venaꝝ ⁊
arteriaꝝ ↄtigēs:⁊ dꝫ putreſcēte:q2 p h̄ differt a ſinocha: vt
ſup̄ i deſcriptiōe ei⁹.dꝫ ſm pl'm:qm̄ nō icōuenit ꝙ ſanguis
extra venas ſuſus i loco coꝛdi ꝓpiquo putrefact⁹ faciat ↄti
nuā ⁊ ſinochū. Itē ↄſil'r nō incōuenit ꝙ ſanguis putrefact⁹
faciat iterpolatā:vt pone ꝙ ſit ſanguis putrefact⁹:a coꝛde
ita diſtās:vt nō poſſit continuare ſumos putridos cōtinue
vſq̧ ad coꝛ.vt pone ꝙ hodie putrefiat.℥.cū q̄ ꝑt cōtinuare:
⁊ nō cū minoꝛi:q̄ reſoluta ſtet p ſpaciū viginti hoꝛaꝝ añq̄ꝫ
℥.de nouo putrefiat.deinde putrefiat:⁊ ſic ↄtinueſ hec pu
trefactio.pꝫ. Repiunſ tn̄ opiniōes ad ↄ̄rīū.hoc.n.imagina
bile eſt rariſſime:vel nunq̄ꝫ veniens. Relique pticule:vt in
deſcriptione ſinoche. ℭ Nota ꝙ lꝫ ſanguis ad intra venas.
putreat:non tn̄ tota maſſa putret:q2 oēs alij humoꝛes: qm̄ C
nā tantā:q2 vltimā eoꝝ malitiā corrigere nō poſſet:q̄re mē
bꝛa nutrimēto ꝑuarentur:⁊ ſic oīa talia ex neceſſitate eſſet
moꝛtalis. Dico ſcdō ꝙ lꝫ alij humoꝛes in pn° qñ ſanguis in
cipit putrefieri non putrefiant tn̄ cum ꝓcedit febꝛis de ipſo
ſolo putrefacto ſibi aſſociaſ colera putrida in quam ſan/
guis cōuertiſ:⁊ ſic componiſ:⁊ nō eſt febꝛis abſolute ſim/
plex.pp qđ dicebatur ab Auic.⁊ magis ſimilis cum cauſo/
nide:⁊ de hoc infra de compoſitione febꝛium.

De cauſis ei⁹ dicaſ. Q2 q2 cāe ſynoche ſunt vel eſſe D
pn̄t factiue ſynochi:⁊ q2 cura vnius a cura
alteri⁹ nō variaſ:niſi ſm itēſuꝫ ⁊ remiſſuꝫ:hinc Auic.⁊ alij
auctoꝛes vnū tn̄ de eis ca^m fecere. Ueꝝ ad putrefactioneꝫ
ſanguis q̄ñq̧ ꝑt tā q̄ꝫ cā extrinſeca ↄcurrē ipa col'a putrida
aut ipm̄ flegma putridum. Ita vt colera putrida mixta ſan/
guini ipm̄ putrefacit ⁊ ſubtiliat:⁊ flegma ingroſſat ⁊c̄. pp
qđ Aui.dicebat:⁊ hec diuerſitas cognoſciſ inſpectione.

De differentia eius ad ſinocbã dicatur ꝑ anteq̃ȝ
ponantur ſigna diſtinctius. Q̃ꝛ h̃
e differt ab illa i ꝑ: q̃ꝛ h̃ bȝ tres ſpẽs: q̃s illa non bȝ. ſ. augma
ſticam ꝯ omotenã ꝛ paugmaſticaȝ. Augmaſtica eſt febris de
ſanguine putrefacto: q̃ ꝯtinue augmentãdo ꝓcedit: ꝛ cãq̃ꝛ
illud vaporoſuȝ putridũ q̇d eleuatᷣ mai⁹ ẽ q̃ȝ illud q̇d reſol
uitᷣ q̃ñq̃ꝫ eſt eꝫ. Et ſic bꝫ. ſcḋa. q̃ dĩ paugmaſtica q̃ eſt febris
ſanguinis q̃ ꝯtinue declinãdo ꝓcedit. Q̃ñq̃ꝫ vaporoſuȝ pu/
tridũ q̇d eleuatᷣ ꝛ illud q̇d reſoluitᷣ ſunt eq̇lia: ꝛ ſic bꝫ. Ter/
tia ſpẽs q̃ eſt febris ſanguinea: q̃ a ꝑn͂ᶜ vſq̃ꝫ ad finem: in vno
f ꝑmanet ſtatu. ¶ Sȝ dices. ſi aliq̃ñ illud q̇d reſoluitᷣ eſt pl⁹
q̃ȝ illud q̇d eleuatᷣ: q̃re nõ ceſſabit febris? Dicẽdũ ꝙ vapoꝛ
faciẽs febrẽ bȝ latitudineȝ: ita ꝙ maioꝛ ꝛ minoꝛ q̃ȝtitas põt
facere febrẽ. Cõparatᷣ aũt in h̃ ſmone q̃ȝtitas vaporis faciẽ
tis. feb. cordi occurrẽs ad q̃ȝtitatẽ totam q̃ eleuatᷣ ı q̃ ſm ſe
totam cordi nõ occurrit neq̃ꝫ reſoluitᷣ. Q̃ꝛ ſi poneretᷣ ꝙ fe.
inciperet a certa q̃ȝtitate: ꝛ ꝙ a minoꝛi cauſari non poſſet: tũc
dõm ꝙ ſtatim ceſſaret febris: ſi ſuccedens vapoꝛ eẽt mioꝛis
q̃ȝtitatis. ꝛ h̃ credo euenire in practica: q̃ñ aliq̃ñ icipiet q̃s fe
bꝛire. ꝛ paulo poſt ceſſabit febris. Ex q̃bus appet ꝙ in hac
febre tẽpora diſtingui non pñt penes acci͞ᵃ. q̃ꝛ augmaſtica ẽ
tota augmẽtũ. paugmaſtica declinatio. omotena ſtatus. Sȝ
g penes digõnẽ mãe accipimᷣ. ¶ Et ſi q̃ratᷣ q̃re nõ datᷣ q̃rta
ſpẽs: q̃ ſit tota ꝑncipiũ: dõm ꝙ euenit pp amicitiaȝ mãe ad
ſanguinẽ. vñ cum ſanguis alteratᷣ q̃ꝫuis mõ (nam de ipſo ni
mium ſollicita) ſtatim iſurgit rectificãdo. aut digerẽdo. vñ
ſtatim apparẽt ſigna digõnis: aut ꝯ̃ria ex iſta ſubita iuaſio/
ne. ꝛ iõ ſtatim venit ad alterũ tẽpoꝝ. Q̇d de alijs nõ contin
git humoꝛib⁹. Si q̃s vellet põt eã ponere. m̃ illa a medico
artifice ſenſuali non cõpꝛebẽditᷣ: neq̃ꝫ vſq̃ꝫ mõ cõpꝛhẽſa fuit.
h ¶ Et ſi q̃ritᷣ q̃re huic ꝛ non alijs febꝛib⁹ tales tres aſſignã/
tur ſpẽs? Dõm ꝙ iter ſãguinẽ ꝛ nãm eſt q̇dã amicabilitas:
q̃ non eſt cũ alijs humoꝛib⁹. Scḋo ꝙ ſanguis rõne ſuarum
q̃litatũ eſt ceteris magis apt⁹ putrere. Cũ itaq̃ꝫ ſanguis pu/
treſcit: ſtatim: vt dcm̃ eſt nã mouetᷣ forti conatu ad ipm re/
ctificãdũ ꝛ bonificãdũ. ꝛ iõ in tali motu aut plus reſoluit q̃ȝ
putreſcat; ꝛ ſic bꝫ paugmaſtica: aut non potẽs vincere ſtat ı
medio: q̃ꝛ tm̃ reſoluit q̃ȝtũ putreſcit. ꝛ ſic bꝫ ſcḋa omotena
dicta. Q̇d de alijs non cõtingit humoꝛib⁹: q̃ꝛ ipſi ab ei⁹ re/
gimine facili⁹ relinquuntᷣ. ꝛ deficiẽte mã vel aliũde adiuta
ceſſat febꝛis. cõſidera. ¶ Scḋo differũt q̃ñ ſinocha ẽ maio/
ris iſlationis q̃ȝ ſinochus: ꝛ pl⁹ ꝑ flamã infeſtat q̃ȝ illa ꝑ pu/
tredinẽ. eſt tñ citioris euãtionis ꝛ ſecurioꝛ. ſinocha q̃ȝ ſino/
chus. Tertio. q̃ꝛ in ſinocha ẽ peccatũ in q̃ȝto. in ſinocho v̇o
in q̃l̃ ꝛ in q̃ȝto: pp q̇d vt infra: huic pꝛopꝛie debetᷣ digeſtio.
¶ Quarto. mã ſinochi magis ꝑ totũ expanditᷣ q̃ȝ ſinoche
q̃ñ q̇d a putrido tangitᷣ putreſcit. ¶ Quinto. q̃ñ ſinochus
pluries facᷣ criſim cũ euõne manifeſta: q̃ ſm plurimũ ẽ flu/
xus ſanguis nariũ. ꝛ q̃ñq̃ꝫ cũ eruptiõe emoꝛoidaꝝ mẽſtruo
rũ: vel alio mõ ꝑ exitũ ip̃i⁹ ſanguinis. q̃ñq̃ꝫ ꝑ fluxuȝ coleri/
cũ vẽtris: vt Auic. q̃ñq̃ꝫ ꝑ ſudorẽ. q̃ñq̃ꝫ ad variolas termi/
natur. quãdoq̃ꝫ ꝑ apoſtemata inguinũ: ꝛ h̃. ꝛ hec eſt criſis
bona ꝛ laudabilis: quãdo ſigna precedũt digeſtionis.

Differunt ſcḋo ex ꝑte ſignoꝝ. Pꝛio ex ꝑte exeũtium.
q̃ñ vrina in hac eſt rubicunda vel ſubꝛubi
cũda ſpiſſa cũ liuiditate ꝛ fetoꝛe: in ſinocha v̇o abſq̃ꝫ liuidi/
tate ꝛ fetoꝛe. liueſcit. n. in ſinocho vrina: q̃ꝛ ꝑ actionem ca/
loris ignei ꝛ fortis ꝑtibus igneis ꝛ aereis cõſumptis reſol/
uuntur in aquoſas remanẽtes ſine lucíditate. Itẽ egeſtiões
ſunt fetide i ſinocho: ꝛ a ſuo coloꝛe nãli magis mutate. Itẽ
ſputũ ad aliqualeȝ amaritudinẽ declinat. ꝛ h̃ oia accidunt
ꝓpea ꝙ in ſinocho ꝯtinue diſponitᷣ ſanguis ad ꝯuerſionem
eius i colerã ſm partẽ eius ſubtilẽ: vt ſupra. ¶ A ſubaliter
inherẽtib⁹. vt dictũ eſt in ſcḋa diẽ. Itẽ eius caloꝛ ad tactũ ẽ
moꝛdicatiu⁹: ꝛ cũ diẽ Auic. eſt equalis reſpectu aliaꝝ pu/
tridarũ. ſinoche v̇o mitis. Itẽ in ſinocho eſt oris amaritu/
do. ¶ Ab actiõe leſa. pulſus ẽ i ſinoche oꝛdinat⁹ in ſinocho
inoꝛdinatus pp v̇tutem nõ eſſe ita fortẽ: ꝛ ſiſtole maioꝛ dia/
ſtoles: pp neceſſitatem expulſionis vapoꝝ putridoꝝ eꝫ in
ſinocha: ꝛ pulſus ẽ maioꝛ in ſinocha: q̃ꝛ in ea eſt maioꝛ inflã
matio. ſȝ hic ꝯſidera: q̃ꝛ aliq̃ tenẽt oppoſitum. fundant. n. ſe
ſup Auic. cũ inq̃t. Et illius ex ea q̃ eſt a putredie caliditas ꝛ
accidẽtia ſunt vehemẽtioꝛa: ꝛ ita in rei v̇itate ſunt vehemẽ
tioꝛa: ꝛ v̇tuteȝ magis terrẽtia. vñ doloꝛ capitis intenſioꝛ. ei⁹
grauedo maioꝛ vigilia mẽtis alienatio. inquietudo triſtitia
hec multo plus q̃ȝ in ſinocha. Et ꝯ̃r dicãt ꝙ magnitudo ĩ
ſinocho maioꝛ accidit pp v̇tutis debilitatẽ maioꝛẽ q̃ȝ in in/
flatiua. ꝯſidera. Sicq̃ꝫ habeas ꝙ ſigna demonſtratiua ſino/
che ſunt ꝛ ſinochi denũciatiua ꝛ hec tibi de ſignis demon/
ſtratiuis ſinochi ſufficiant.
¶ De ſignis aũt demonſtratiuis ſpecierꝫ eius. Dõm ꝙ iſta
ſigna in eis appẽt. Uerũ in augmaſtica in ꝑn͂ᵒ apparet re/
miſſa. deinde ꝯtinue intẽduntᷣ vſq̃ꝫ ad 4ᵐ vel 5ᵐ. deinde fit
criſis. Eſt. n. cõiter dies q̃rta ſtat⁹ ei⁹: q̃ꝫuis q̃ñq̃ꝫ perueniat
ad 20ᵐ vt ſupra paſſionari⁹ de ſinocha. In paugmaſtica v̇o
eſt econtra. continue remittuntur. In omotena vero conti
nue equaliter procedunt vſq̃ꝫ ad ſtatum. i

Pꝛonoſtica. Sicut in ſinocha dictuȝ eſt: ita in ſino
cho tenendum ꝙ q̃ȝtum ẽ a ꝑn͂ᶜ moꝛ/
bi vſq̃ꝫ ad apparitionẽ digõnis: tm̃ eſt a pꝛia apparitione di
geſtiõis vſq̃ꝫ ad ſtatũ. ꝛ tu ibi. Et cõſil'r ꝓnoſtica ex ꝑte vri/
ne in ſinocha dcã hoc afferantᷣ loco. ¶ Sinochus ꝯſueuit
venire tꝑe peſtis: quẽ aliq̃ñ ſequuntᷣ mala accidẽtia: vt dif/
ficultas anhelitus. moꝛbilli. variole eriſipila. carbũculi flu/
xus ſanguinis nariuȝ. ¶ Signa mala in ſinocho. difficultas
ſmonis cuȝ ꝓfunditate ſomni apoſtema gutturis: vuee aut
amigdalarum. ſincopis aut alienatio cut ſua lachꝛymarum
variole liuide violacee acute: ꝛ cutim maxie pungẽtes. Itẽ
ꝓiectio egri de loco ad locum. inflatio ventris reſonãtis vt
timpanũ cũ ꝑcutitᷣ: ꝛ maxime q̃ñ ex ſolutiõe vẽtris inflatio
non quieſcit. tũc ſcias ꝙ moꝛietᷣ: ꝛ ꝓpꝛie ſi exiuerint variole
virides. ¶ Si exhibito cliſteri nõ aſſellauerit patiens peſſi
mũ eſt. ꝛ moꝛtis ſignũ. nã virtuteȝ defectã ſignat. ¶ Si ap
parent puſtule nigre aut liuide ſignãt moꝛteȝ. ¶ Appitio
ſignoꝝ digõnis cita aut tarda longum aut breueȝ ſignificat
moꝛbuȝ. ¶ In augmaſtica eſt timoꝛ moꝛtĩ pp debilitatem
v̇tutĩ ꝛ multitudinẽ materie: q̃ paulatim inualeſcit ꝯ̃ nãme
ꝛ raro in hac ẽ criſis ad bonũ. ꝛ iõ eſt alijs deterioꝛ. In per
augmaſtica eſt ſpes ſalutis pp ꝯ̃rias cauſas. Omotena vero
medio mõ ſe hꝫ iter has. ¶ De ꝑmutatione vero dicatur.
ꝙ aliq̃ñ ꝑmutatᷣ ad litargiã pp plurimã ifrigidationẽ factã
in ꝑtibus capitis. q̃ñq̃ꝫ ad ſcirſeni pp multum incendiuȝ ꝛ
cõuerſionẽ eius ad coleram: q̃ue ſi apoſtemet faciet ſcirſeȝ.
quãdoq̃ꝫ ad cauſonidem ꝛ vltra: vt de ſinocha dictum eſt. k

Canones. Et licet hec difficilioris cure ſit q̃ȝ ſinocha
tñ q̃ſi iidẽ ſunt ſꝑſeruandi canones: vt in ſi
nocha: vt ſtatim apparebit. vñ Gilbertus in vtroq̃ꝫ autem
eadeȝ eſt cura variata. ſ. ſcḋm magis ꝛ minus. ¶ Et icipien
do a ꝑ q̃ eſt oꝛdinatio diete dõm ꝙ eadeȝ eſt vel ſĩis ei q̃ in
inflatiua. vñ debes vt ibi ꝯſiderare ꝓpinquitatem ſtatus ꝛ
longinquitatẽ: ꝛ ſcḋꝫ h̃ regere ifirmũ icipiẽdo a ſubtili: vt ẽ
mica panis ꝛ h̃. vt ſupra 3ᵒ caᵒ. ꝛ tu ibi. nã egritudo ẽ acu/
ta ꝛ per acuta ꝛ vltima. vñ ad vltimas egritudines vltime
curatiões ad ꝑfectionẽ ſunt valẽtes: ꝛ q̃bus ꝯtinuus eſt ſta
tus ꝯtinuo tenuiter reficere: vt ſupra de acutis: ꝛ tu ibi. Et
declinat tota ad frigidũ ꝛ hũidũ: vt allegato loco copioſe.
l ¶ Pꝛio ſcḋo q̃ eſt euãtio. fiat flõia imediate. vtrũ vſq̃ꝫ ad ſin/
copim: vt de iſlatiua dicebatᷣ. ¶ Dõꝫ ꝑ ꝙ minoꝛ q̃ȝtitas ſan
guinis putridi ducit coꝛp⁹ ad ſincopim q̃ȝ non putridi. q̃ñ
cũ ſinocho eſt v̇tus debilioꝛ ꝛ iõ nõ ẽ extrahẽda tãta q̃ȝtitas
vt in ſinocha: vt xiᵒ terapẽtice. 5ᵒ caᵒ. Ad q̇d ꝯcurrit q̃ ſan/
guis in ſinocho nõ eſt ita aptus exitui ꝛ euãtioni. Item ẽt
mino anda eſt flõia in ſinocho: q̃ꝛ ꝑ ipſaȝ ꝛ ſi fieret vſq̃ꝫ ad
ſincopiȝ nõ ita cito ꝛ ſubito poſſet ceſſare febꝛis: q̃ꝛ putredo
per ipſam

per ipſam: ita cito nõ remoueret neqȝ ſanguis equaretur. In ſinocha autẽ ꝑ ipſam flõiam ſubito aliqñ ceſſat febris: qꝛ colić inflammatio: vt ſupra de ſinocha. Gal. ix. terapentice. nõ ſit putredo. ꝯſidera. Et ideo vt dcm̃ eſt in differentijs. in ſinocho expectamus plures criſes. nũqd ſi poſtponiť a pn° fieri deinde dẽat. cũ dicat Aui. de cura putridarum. de flõia cũ poſtponiť: nõ eſt amplius ad eã intẽtio. i. tanta qȝ ta fuit a principio. Qꝫ ſi cõprehendiť ſanguinem eſſe aquoſũȝ per admixtionem flãtis aquoſi. tunc fiat flõia minor. De hora autem dicať ꝓportionabiliter vt in inflatiua. ꝛ tu ibi.

¶ Fiant euõnes lenitiue ꝛ minoratiue: vt de ſinocha dicebatur: ꝛ maxime corpe ente ſtiptico. ¶ Digeſtio: qꝛ ꝓhibitio fiat ne ſanguis vlteri⁹ putrefiat: ꝛ hoc cũ extinctiuis fridis ꝛ ſiccis. vt ſup̃ 4° ca°. De digeſtiuis in cauſa ſanguinea ꝛ colerica valẽtib⁹: ſi mã fuerit ſubtilis mixtione colere. qꝛ ſi illic fuerit flã cũ ſanguine peccãs. q̃ res cõphendiť inſpectione ipſius ſanguinis. da digeſtiua flãtis moderata: ꝓp caliditatẽ ſanguinis. De qb⁹ alleſato loco: ꝛ tu ibi. ¶ Euaſio iterata poſt digõnẽ exhibe euãtiuũ mouẽs colerã aut flã ſꝫ ꝓceſſionem digeſtiui. Et breuiter regať patiẽs regimine magis exiccatiuo qȝ in ſinocha. vñ humida nõ ſunt hic ita ꝯuenientia: vt pꝫ. Reliq canones adducanť hoc loco ſm ordinem ſuũ: vt ſup̃ in inflãtiua. Et ſeruãdo ordinẽ ſupra poſituȝ: ad clariorẽ doctrinã caſum hic de eis in ſuis ponam terminis.

A **Caſus** Uulpian⁹ pãpiniani ſocius etate annorum. xxx. vel circa. virtute fortis: quo. ſ. ad vitalẽ aialem ꝛ nãlem. cordis parũper calidi: ꝛ nõ exceſſiue. tenũ ſatis calidoꝝ: inteſtina in ꝯplone ꝛ ꝯpõne inter mediocritatẽ hñs. habitudine carnoſus ꝛ in ſꝑmaticis robuſtus. ꝯplone ſanguineus. colore brunus. cũ aĩa plitudine venaꝝ: ꝛ carũ plenitudine. arte campor: ꝛ bibulationibus dedit⁹: max' vini rubei puri. ocioſam ducens vitã. multũ repletus. ventre ſatis lubricus. medicaminibus nõ ꝯſuet⁹: ſed hñ flõie quã oi anno ꝯſueuit facere de mẽſe maij: quoȝ nõ fecit in pñti anno: ob iter qđ fecit pedes de ciuitate piſaꝝ vſqȝ romaȝ de mẽſe Iunij. die octaua eiuſdẽ mẽſis calore aeris ſatis eſtuante. incurrit circa. xxij. horaȝ diei quandã laſſitatẽ euȝ grauedine totius corpis: ꝛ cum quadã ſomni ꝓfunditate: in quo ſomniauit res rubeas videre: ꝛ ſic iuit dormitũ: ꝛ ſatis profunde dormiuit vſqȝ ad mediũ noctis. deinde expgefactus eſt cũ magno caumate ꝛ petijt potũ: ꝛ fecit ſibi dari vinuȝ modicũ limphatũ: qꝛ nõ ꝯſueuit eũ limphare: vñ in craſtinum mane vocatus Siculus nr̃: qꝛ nona menſis cõprehẽſo ex informatiõe aſtãtiũ ꝛ ſignoꝝ ſupra poſitorũ. ex parte pulſus vrine ꝛ hoꝝ qꝛ febriret febre ſinocha. Tunc imediate ordinault cliſtere lenitiuũ ex bliti. malua. mře violaruȝ ꝛ hꝫ. vt ſupra de canonibus vlibus febriũ putridarũ. deinde qꝛ fieret flõia de vena nigra: qꝛ nõ cõprehẽdit ſanguinẽ eẽ multũ inflãmatũ ꝛ acutum. Incipiendo curã ab ea: vt ꝓcepit dñs Auic. Et dato qꝛ cõprehẽderet multitudinẽ ſanguinis peccantis. tñ qꝛ nõ timuit de ſuffocatione. ꝓp morã nõ fecit euȝ vſqȝ ad ſincopim: ſed ordinauit vt extraherer libra vna: qꝛ ſi timuiſſet: eã ad ſincopim feciſſet ꝓp fortitudinẽ ꝛ robuſticitatẽ: ꝛ alia q̃ in eo erãt eam tolerãtia. Et fundauit ſe ſup dcm̃ Auic. de cura eius. Et partitio melior eſt in ea ſi non fuerit qđ neceſſariaȝ faciat feſtinationeȝ: vt ꝛ Gordonius ꝛ multi alij valẽtes viri docuerũt. Deinde cõphendẽs qꝛ ſanguis ac totũ corpus nõ erãt ſufficiẽter infrigidata: ordinauit qꝛ poſt flõiaȝ darer aq̃ ordei i q̃ȝtitate vni⁹ libre cum. ℥. iij. iulep. violati feciťqȝ eũ ſic ſtare p duas horas: poſt quas ordinauit dietã. Et qꝛ ex aſpectiõe ſanguinis vidit non eſſe cũ eo multã aquã imo qꝛ erat citrinus ꝛ intenſe rubedinis: ꝛ cũ ipſuȝ i vaſe plano cũ virgula forti in fruſta diuideret: cognouit ipſum nõ eſſe viſcoſum ꝛ ſolide ſubſtantie. ꝓp qđ iudicauit ipſum eſſe inflãmatũ ex colere admixtione. vñ ordinauit ad frigidũ. ꝛ humidũ declinanteȝ tam ex parte cibi qȝ potus: vt tertio cap. de ipſo i calida ꝛ ſicca complexione valẽte. ẽt qꝛ pro tunc ſubtilis eſſet. qñ eſtimauit ſtatũ ꝓpinquum. Itẽ precepit vt nõ dormiret. qđ ſi cõprehẽdiſſet qꝛ ex ipſa flõia fuiſſet multũ debilitatus. ipſe in paruide ordinaſſet vt dormiret: vt ſupra Gal. 9°. terapentice. In. xxij. hora ad eũ rediens: inuenit ẽt indicãte vrina ac pulſu qꝛ ipſe adhuc erat inflãmatus: ꝛ qꝛ nõ erat ꝯuenienter ſanguis extinctus. vñ ordinault qꝛ iteꝝ abſqȝ ꝑcuſſiõe vena aperiretur: ꝛ qꝛ extraherenť. ℥. vj. ſanguinis de nouo: ꝛ ita actũ ẽ. deinde qꝛ dareť lib. ſ. extinctiui dicti. deinde dieta vt ſupra. Ordinauit deinde qđ ſi ſitiret dareť aqua cocta ſimplex cum vino granatoꝝ: aut aqua ordei cũȝ iulep roſato ꝛ hꝫ. Sequenti aũt die: qꝛ decima cũ ad eũ veniret: inuenit eum adhuc calentẽ: ꝛ ipſum aliq̃liter dormiuiſſe: ꝛ tunc ꝓcepit vt fieret ei cliſtere infrigidatiuũ lenitiuũ. ex malua. nře violaruȝ. bliti. nenufare. oleo violato. ꝛ ſale cũȝ modico ordei. Et cibauit euȝ dieta groſſiori ex ſpinachijs ꝛ lactucis in brodio pulli macri. Et ordinauit: qꝛ bibulus ꝛ nunq̃ȝ aq̃ ꝯſuetus: vt daretur vinũ albũ pauce vinoſitatis ẽt cuȝ aqua veri frigoris limphatũ: ꝛ ſic ꝑ aliquantulũ tpis poſt prandiuȝ quieuit ac dormiuit. Sero aũt ad eũ rediens. pur ꝓcepit adhuc aliqd caliditatis: ꝛ tũc ordinault epithima cordi infrigidatiuum: ꝛ ipſum ꝯtinuare ꝑ totã illam noctẽ: ꝛ ea nocte cũ ſitiret qꝛ dareť iulep ꝫ oꝫ. cũ aq̃ acetoſe ꝛ endiuie: aut roſa cum aq̃ ordei. Item ordinauit in cõplendo tertiũ ꝛ q̃rtũ canoneȝ vt die. xj. mane in aurora dareť ſir. acetoſus ſimplex cuȝ aqua capilloꝝ ve. ꝛ endiuie ꝛ modico aq̃ feniculi: ꝛ frigidũ: ꝛ qꝛ ꝯtinuať vſqȝ ad tres dies: quia vſqȝ ad decimũ quartũ. deiñ pro cõplendo ſextum ordinault ſolutiuũ ex mãna ꝛ reubarbaro in die decimaquinta. aſſumẽdo cũ canonibus ſuis cuȝ decoctione tamarindoꝝ prunoꝝ: ꝛ hꝫ in aqua endiuie. In decimoſexta. aũt ſudauit copioſe ꝛ liberat⁹ fuit in totũ. veꝝ poſt q̃rtuȝ diẽ ordinauit fricationes oi die bis. ſ. fieri mane ꝛ ſero ante cibũ. dabatqȝ deinde dietã ꝯueniẽtem: vt ſupra de acutis: ꝛ hoc ordine ꝓcedendũ eſt: vbi eſſet ſinochus cũ canonibus ſuis: ꝯſe ꝑ te reuide: ꝛ hec in ꝓñtiarũ ſufficiant. Pro accidentibus vero recurre ad ea que de acutis ꝛc̃.

Capitulum duodecimum de febribus colericis. Cõtinens quatuor rubricas.

¶ De diuiſiõ. ex cauſis ꝛ ſignis feb. colericaꝝ in gñali. Rub. j.

Ut teſtatur Auicẽ. prima p̃mi de humoribus: ꝛ vt propoſito noſtro ſatiſfacit. Colera diuidiť in nãlem: q̃ eſt humor vtilis nõ extraneatus: ꝛ in nõ nãlem: q̃ talis dr̃ aut ꝓp cãm extraneã: q̃ ei admiſceť: aut ꝓp cãm in ſe. qꝛ eius ſuba eſt nõ nãlis: ſed extraneata: ꝛ hec appellať pura nõ nãlis. alia q̃ eſt talis ꝑ admixtionẽ eſt non pura ꝛ nõ nãlis: ꝛ dr̃ colera non pura nota ſeu famoſa: qñ qđ eſt ei admixtũ eſt flegma. Qꝫ ſi fuerit melia dr̃ non pura minoris fame. Ab his itaqȝ coleris diuerſe cauſantur febres: qꝛ diuerſorũ denominationũ. nã que cauſať a colera pura nõ naturali: dr̃ tertiana pura. Que vero a colera non nãli non pura diciť tertiana non pura ſiue nota ſiue famoſa: aut minoris fame vt dcm̃ eſt. Qꝫ ſi contingat duas tales mãs eẽ in diuerſis locis. ita qꝛ q̃libet moueanť ad eãndẽ febrẽ: ita qꝛ patiẽs oi die febriať appellať tertiana duplex. B

¶ Et vt habeas modum loquẽdi medicoꝝ: ac melius circa mãm opari ſcias: ſcito qꝛ qñ colera nota eſt ꝑ admixtionem flegmatis aquoſi: qđ in ei⁹ exitu cõprehẽdiť: ꝛ ꝑ alia ſigna infra: tunc febris dr̃ tertiana de colera citrina. Qꝫ ſi flegma erit groſſum: dr̃ tertiana de colera vitellina: q̃ colori vitelli ouoruȝ ſimilis exiſtit. Qꝫ ſi fuerit febris de colera minoris fame: q̃ eſt talis ꝑ aduſtionẽ: ſic diceť tertiana non pura de colera aduſta: ꝛ hic ingroſſať per ipſam aduſtionẽ: ꝛ ad naturam tẽdit melie: ꝛ ſic durat vltra ſpaciuȝ. xij. horarum ꝛ multũ. Sed hic eſt locus ſpeculationis de q̃ in ſequenti rubrica. Qꝫ ſi fuerit talis ꝑ admixtionẽ melie: qđ cõprehẽdiť: qꝛ calor tendit ad rubeũ nõ clarũȝ nec floridũ: tunc dicetur C

tertianã nõ pura ꝑ admixtionẽ melle. Reperiunť aũt ꝑter has ſpẽs alie due. ſ. praſſina ſiue viridis ⁊ eruginoſa. Nam praſſina ꝑ aduſtionem vitelline: ⁊ eruginoſa ſiue ꝗinaria per aduſtionez praſſine gñať: q̃ eſt oib⁹ calidioꝛ. Et vt dicit de ſuba venenoꝝ Aui. allegato cap. Et iõ oibus peioꝛ ⁊ ma-

D gis ꝑniciosa. ℭ Juxta q̃ eſt videdũ ꝑmo ſi ex his duab⁹ ſpe ciebus febris tertiana gñari poſſit. ſcdo ne aliqd intactũ relinquať: nũqd ex nãli colera non putreſcente: vt de ſanguie dicebať: ipſa ẽt tertiana cãri poſſit. ℭ Ad que in paucis reſpondens ꝓ ꝑmo adduco ꝯciliatorẽ noſtrũ q dĩa. 91ª. inqt. D°. ꝙ ex colera ꝓpꝛie eruginoſa febris: neqꝫ aliq̃ egritudinũ põt cãri: ſed potius vomitu emittiť. aut moꝛtez repentinã iducit. Et adducit textũ Jſaac qnto febriuz ſic ingenti. Praſſinã ipoſſe eſt in epate gñari: neqꝫ gñat febrẽ. qꝛ nõ tanto tpe in coꝛpoꝛe ꝑmanet: vt putreſcat ⁊ febrem gñet. nã. n. ſemp ſe coadiuuat: vt eaz a coꝛpoꝛe expellat ꝑp eius malignitatẽ. Qꝛ ſi nã defecerit eã expellere negens incẽdiť coꝛ ⁊ bõ mouť. Subdit itaqꝫ. ſi talia de praſſina accidunt q̃zto maioꝛa ⁊ certioꝛa ⁊ eruginoſa eueniunt. vñ tertio Alinã. Oẽs colere videnť euacuari ⁊ egrotante coꝛpoꝛe viridi excepta. Poſt ãt. Hec auctoꝝ v̾ba Cõciliatoꝛ inqt. De colera v̾o praſſina nõ ſimpl'r enũciandũ z q̃ febris ea oino poſſit gigni: maxĩe cũ nõ ſit ꝯdẽ ſata: vt eruginoſa gñeť ẽt nõ ſolũ in ſtomaco. veꝝ vt dcm̃ ⁊ in venis: vt alijs ꝯiuncta humoribus: nõ ſic ẽt vt eruginoſa nãe odioſa: vt ſtatim ꝑcepto eã expellat nocumẽto: neqꝫ putrefactioni reſiſtẽs qđ foꝛtaſſe vĩ ꝯcedere. Aui. prima quarti ingens ipſaz fieri ex chimis ſubtilib⁹ plurimũ quoꝝ eſt colericũ vehemẽtj ſubtilitatis: ⁊ pꝛofundatio male ſubſtãtie venenoſe: cui iam accidit putredo in coꝛpoꝛib⁹ calide cõplexionis ⁊ ſicce valde. Jſta v̾o mala ſubſtãtia venenoſa q̃ ꝓfundať colera ſcđm plurimuz vĩ parſimonia: cuz ipſa dicta ſit de gñe venenoſaꝝ: ⁊ ego quidẽ febrẽ iſtã vidi in quodã iuuene complexionis ſicciſſime: ⁊ calido ẽt valde cum accĩtibus ẽt h⁹: vt caloꝛe vehementi interius ſiti frigiditate extremoꝝ ſincopibus aliqñ: ⁊ aſfligebať per tertiũ maximeqꝫ fluxu largiſſimo v̾tris ſupueniente colere praſine a quo ſe febris ceſſauit. Jn cuius ẽt fluxu ob v̾tutẽ laboratũ fuit i reſtrictiõe. Et iſte qdẽ deinceps inappetibilis factus: ⁊ vix deglutiens: nihil ſumẽs circa ſe-

ptimaz abinde labefactus expirauit. Nocte autẽ illa praua colera ipſius ſpũs ⁊ coꝛ venenauerat innatos. Et qm̃ que ſunt h⁹ colerarũz raro emergũt: auctoꝛes videnť ſibi inuicem diſcoꝛdare. cũqꝫ huius artis plurima experimento magis q̃z rõne capiantur. vñ de his q̃ raro ꝯtingunt certificari nõ pñt. interioꝝ. v°. hec ille. Hic aũt adducere auctoꝛitates auctoꝝ. q̃ videnť inter ſe aduerſari. eẽt ipſam qõnem decidere. qđ hic nõ intẽdo: ſed ſolũ teſtimonio Cõciliatoꝛis nr̃i ſtare. De his ẽt aliqd infra ſuo loco ꝯſidera. De z° ãt diceť rubꝛica de tertiana cõtinua. ⁊ tu ibi. ℭ Juxta aũt has diuiſiones ſequiť hec vltima. Febꝛiũ colericarũ alia interpolata: alia ꝯtinua. Interpolatarũ autẽ alia pura: alia non pura: vt ſupra. Et continuaꝝ alia non ꝓpoꝛtionalis: qꝛ cõcluſa vt cauſon. alia ꝯtinua ꝓpoꝛtionalis: q̃. ſ. de tertio in tertiuz excreſcentiam h̃z. ſ. manifeſtã foꝛtificationẽ ⁊ manifeſtã quietem. ſ. remiſſionẽ: ⁊ de his oibus ad plenũ ſuis diceť rubꝛicis. Sed tñ pro nũc tñ dicať: ꝙ ex his colericis. ſ. non puris

põt ⁊ tertiana periodica ⁊ cauſon ſiue continua gñi. Et his febꝛibus maxime parati ſunt q ſunt colerice cõplexionis: ⁊ in ſtatu ſiue in iuuentute: q̃ eſt oium etatum colere gñatiua magis: ⁊ q regiones habitãt calidas ⁊ ſiccas: ⁊ q regimine vtuntur colerico: ⁊ vigilias ⁊ ieiunium multuz ſuſtinent: ⁊ multũ exercitanť. Et multiplicanť in eſtate: vt hipo. infra. Eſtate vero cauſon ⁊ febꝛes tertiane plurime: ⁊ intellige vt ſcđo de differentijs fe. qñ eſtas ſuaz ſeruauerit naturam: ⁊ poſt eſtatem magis accidunt in principio autumni.

Ex his patet que ſint cauſe primitiue colericaruz febꝛium: ⁊ ſunt aer calidus ⁊ ſiccus. regio talis. vſus ciboꝝ ⁊ potuũ calidoꝝ. laboꝛes ſuperflui. ſollicitudo magna. vigilia multa. tolerantia multa ⁊ ſitis ⁊ famis ſiue ieiunij. ira furoꝛ ⁊ h⁹. q̃ humoꝛes habent inflammare: aut inflãmabiles gñare. ℭ Cauſa antecedens eſt ipſa colera que putreſit ꝑp ꝯculcationẽ eius ⁊ idebitã euẽtationem. vñ coꝛdi fumũ putridũ mandans febꝛẽ cauſat: qui putridus fumus eſt eius cã ꝯiuncta: vt ſupra ſcđo ca° de cã febꝛis dcm̃ eſt putreſit. n. colera ipſa qñqꝫ extra venas: vt l carne partib⁹ acutj: ⁊ in faucib⁹ venaꝝ magnaꝝ: vt ĩfra de tertiana ꝯtinua: ⁊ ſic facit interpolatã vt infra. Qñqꝫ in venis aut arterijs ꝑ coꝛp⁹ diffuſis: remotj tñ a coꝛde: ⁊ ſic cauſat ꝯtinuã ꝓpoꝛtionalẽ qm̃ in venis aut arterijs partium vicinantium coꝛdi: vt in venis pulmonis. capſula coꝛdis. in oꝛe ſtomaci: aut in venis epatis: ⁊ ſic eſt cã cõtinue non ꝓpoꝛtionalis vt cauſonidis: de quibus omnibus plenius infra.

Signa demonſtratiua. ℭ De ſignis diceť ꝙ quedam ſunt antecedentia: ⁊ quedã cõcomitãtia. Antecedentia ſunt ſenſatio puncturaruz in coꝛpoꝛe ⁊ doꝛſo: maxime ſomni diminutio. deiectio appetitus: ardoꝛ ⁊ moꝛſio in oꝛe ſtomaci acuitas ꝑcepta i emiſſione vꝛine ⁊ egeſtionũ. ⁊ aliqñ dextri timpoꝛis doloꝛ: ⁊ ad illam ptẽ magis mouetur colera. ℭ Cõcomitãtia aũt febꝛes colericas in genere ſunt ſitis vehemẽtia ꝑp oꝛis ſtomaci exiccationẽ. anguſtia. inqetudo. ĩpatientia ꝑp acuitatẽ ⁊ iſlãmationẽ colere. virtutem vehemẽter ſtimulantẽ. alienatio ꝑp motum col'e ſurſum. ⁊ ꝑp eandẽ cãm doloꝛ capitis maxime in dextra pte vt dcm̃ eſt. nauſea vomitus amaritudo ꝓpter motũ ei⁹ ad os ſtomaci. ſiccitas lingue labioꝝ ⁊ aliaꝝ partium oꝛis. ſciſſio labioꝝ. eoꝝ veſicatio ſiue vlceratio ab ipſa colera aſcendente in labijs recepta q̃ ſunt carnoſa ⁊ ſui acuitate ſcindit illa. Et qñqꝫ accidit in eis vlceratio ⁊ ſciſſio via criſis. Et ideo dſit vulgares: h̾ eẽ bonũ ſignuz. ſiccitas ſiue ventris ſtipticitas. colera habẽte raptũ ad alia loca: qđ cuz ꝯtingit exeuntia nõ ſunt multũ tincta. ℭ Septẽ ſunt ab Auicẽ. poſita ſigna febꝛi colerice periodice. taz pure q̃z nõ pure cõmunia. Primũ rigoꝛ q in ꝑn° paroxiſmi incipit cũ hoꝛripilatione: ⁊ pũctura acus ꝑp expanſionẽ materie acute ſuꝑ mẽbꝛa ſenſibilia. deinde ſequiť frigus. Et dato ꝙ cũ hoꝛripilatiõe eſſet frigus: tñ poſtea magis ⁊ foꝛtius ꝑcipitur eo qđ fuit in hoꝛripilatione: reuocato magis caloꝛe ad interioꝛa. Poſt hec aũt ſubſequiť rigoꝛ difficilis valde: ⁊ difficilioꝛ rigoꝛibus aliaꝝ putridarum: ⁊ hoc q̃ztum ad motũ ꝯcuſſiuũ: qꝛ vt dixit Zoar. foꝛtem h̃z rigoꝛem: qꝛ humoꝛ colericus moꝛdicatiuus vadit ad mẽbꝛa puri ſenſus. aliaꝝ aũt febꝛiũ materie nõ ſunt ita moꝛdicatiue: ⁊ nãm tñ infeſtãtes. Et cũ tali rigoꝛe percipiť caliditas ad intra ꝑp calitatez materiei: ⁊ friditas ad extra priuatiua reuocato caloꝛe ⁊c̃. Et ideo eſt cum pauco frigoꝛe. ſ. poſitiuo: vt eſt in flegmatica aut melancolica rõne ſue materiei: ⁊ ſequiť eũ punctura acumẽ: ⁊ i proceſſu ſuo acuitate materie. Et dato ꝙ ſit vehemens: tñ cito recedit: qꝛ nõ eſt foꝛtis extenſiue ꝑp velocem motuz colere ad extra eius ſubtilitatẽ q̃ cito reſoluiť. Et hic qdez rigoꝛ in ꝑn° v'l i eſt intenſioꝛ q̃z in augmẽto ⁊ ſtatu: qꝛ materia colerica in ꝑn° eſt ſubtilioꝛ ⁊ ſic mobilioꝛ ⁊ ſic foꝛtioꝛẽ cauſat rigoꝛẽ. Jn ꝓceſſu vero ꝑ digõnem ingroſſať. vñ in ſtatu eſt adhuc minus foꝛtis. Jn flegmatica aũt ⁊ ſimiliter in tertiana nõ pura ⁊ in quartana eſt ecõuerſo: quia materia a principio ẽ groſſioꝛ: ⁊ cruda ⁊ tarde mota: ⁊ debiles rigoꝛes faciens. Cũ aũt in ꝓceſſu ⁊ maxime circa ſtatum ſubtiliatur: ⁊ foꝛtioꝛes facit rigoꝛes. Et iõ cõmẽtatoꝛ Alexãdrinus ſuper primo epidimiarũ dixit ꝙ artiſta cognoſcens per hoc ſtatũ letabať: ⁊ ideota triſtabať: qꝛ credebat moꝛbũ augmentari ⁊ debere ꝓlongari. Ex qbus bñ ꝯſideratis medicus facile cõpꝛehendet ipſarũ febꝛium colericarũ tpa vniuerſalia: ⁊ tu ꝯſidera. ℭ Secundũ eſt: qꝛ tã pura q̃z non pura recedit cum ſudoꝛe ꝑp ſubtilitatẽ materiei q̃ eſt apta cõuerti in vapoꝛẽ ⁊ aptitudinẽ motus eius ad cutim: ⁊ maxime ꝯtingis

quādo p alias vias materia nō euacuaſ: vt vomitu ſeceſſu
ꝛ hꝫ. Et vt Iſaac. hic ſudor conſueuit eſſe in pn° paucus: q̄
mā nondū eſt bn̄ digeſta. Itē q̄ calor febrilis deſiccat eam.
¶ Tertiū vrina eius rubea tendens ad igneam: in qua non
eſt multa groſſitudo. ꝛ h̄ qn̄ eſt ex colera pura eꝰ mixtiōe:
q̄ ſi fuerit groſſa nō pura: erit vrina cruda: q̄ tenuis pp opi
latione: aut groſſa pp groſſicie materiei cum ea expulſa. tn̄
erit cū ea rubedo inflāmata tendēs ad albedinē pp mixtio-
nez flegmatis: aut ad fuſcū pp mixtionē melācolie: vt infra
de eis in ſequentibꝰ rubricis. ¶ Quartū. q̄ in hac febre cū
manu tāgit corpus pcipit q̄ in calitate non fit additio: imo
qn̄qꝫ minuiſ inflāmatio: ꝛ cā: q̄ vapor eſt iā in exteriorib'
multiplicatus. In cauſone eſt ecōuerſo: ꝛ qn̄ caliditas eſt in
interioribus ꝛ multoꝝ vapoꝝ: quos manus reprimere nō
pōt: ꝛ minuiſ qn̄qꝫ: q̄ in declinatione. ¶ Quintū. q̄ colle
ctio ſignoꝝ ꝑ parte dictoꝝ: vt vigilia ſine grauitate capitis:
pp acuitatē colere ſtimulātis ꝛ eius leuitatē. ſitis ſudor ira:
ꝛ iam pꝫ cā eoꝝ. Sed nota q̄ aliqn̄ in aliq̄ nō pura erit ali-
quis ſomnus cū grauitate pp multos groſſos vapores non
multū acutos. Item odiū locutionis: q̄ ſpūs ex locutione
motus excitat colerā: vel q̄ organū auditus hn̄t ex ſiccita
te febris multū expurgatū. vn̄ ſomnus ei occurrens valde
realiter ipimit: ſicut cū tāgibile occurrit neruo diſcoopto.
¶ Sextum. q̄ pulſus eſt velocior reſpectu aliaꝝ: ꝛ cā pꝫ. ꝛ
eſt diuerſus pp debilitatē ꝟtutis ab humore factaꝫ: ſed mi
nor q̄̄ in alijs putridis. qn̄ humor eſt minus grauis ꝛ ma-
gis vniformis i ſuo motu putredinis ꝛ expāſione caloris cū
duricie pp ſiccitatē. In alijs aūt eſt diuerſitas rōne putredi-
nis. ꝛ ipſius febris ēt pp groſſiciem ꝛ viſcoſitatē humorum
magis ſuffocantium calidum: ꝛ magis difformiter ꝓceden
tium in putredine. ¶ Septimū. eſt ſumptū ab etate cōſue-
tudine cōplexione arte regione tpe: multitudine euentus
tertianarum. Et de his omnibus particulariꝰ infra.

¶ De tertiana pura. Rubrica. ij.

A **E**xpeditis gn̄alibus: ad particularia ve-
nio. initium faciens a pura: q̄
ſic deſcribitur. Febris tertiana pura eſt febris
interpolata a colā pura ſubtili ac leni putreſcen
te cauſata. cuius eſt de tertio in tertiū egrū aſ fli-
gere ſꝫ nām humoris ꝓpriam: in ſeptez periodis ſm plm
vel ante terminata. Diciſ iterpolata ad dr̄iaꝫ ꝯtinue ꝛ cau-
ſonidis: q̄ ꝛ ſi cōtingat eas fieri a colā pura: vt ſcd̄o de criſi
q̄ tn̄ nā ꝓpria humoris eſt i ſuo motu iterponere q̄etē: q̄d
in ꝯtinuis nō ꝯtingit iō nō dicunſ pure tertiane. Diciſ a co
lera pura ad dr̄iaꝫ tertiane note: de qua i ſequēti l rubrica: q̄
a colera nō pura fit. vn̄ hic credo q̄ puritas colere hꝫ attē-
di penes eius ſimplicitatem cū ſubtilitate ac lenitate. ita q̄
illa colā eſt pura cui nō eſt aliq̄d extraneū admixtū ſubtilita
tē ac lenitatē hn̄s. Et pp hoc dixit Auic. de dr̄ia iter purā ꝛ
nō purā. pura ē ſubtilis lenis. Ex q̄bus inferſ q̄ ſi accidit
aduſtio ipſi colē pure ꝑ quā ipſa ingroſſaſ: ſicut ex aduſtiōe
ꝯtingit q̄ illa efficiſ nō pura: ꝛ eſt colera q̄ eſt ſpēs mino-
ris fame faciēs cū putreſit tertianā nō puraꝫ. nā p aduſtio-
nē ingroſſaſ: parſqꝫ eiꝰ ad meliaꝫ ꝯuertiſ: ꝛ tu bn̄ ꝯſidera.
Diciſ putreſcēte: q̄ a colera nāli nō putreſcēte nō eſt viſuꝫ
febrē ꝯtingere. nam in ꝓcedēti capº. dicebaſ: q̄ ſanguini nā
li ipo i ſua nālitate remanēte ineſt facere febrē. alijs aūt hu-
moribus nō: ꝛ cā reddebaſ ibi. Et ita nullibi repiſ capl'm
de tertiana ꝯcluſa de colera nō putrefacta. q̄uis Auer. di-
cta ipſam poſſe ꝯtingere ꝛ cauſari. nam poſſibilitas eſt rei
amplacui ſm ſe nō eſt ꝯdictio. Aui. de q̄rtana ſextana. Itē
ipſa nūq̄̄ ſic cōtingeret q̄̄diu ꝑmaneret: qn̄ nā nō hꝫ de ea
illā curā: quā hꝫ de ſanguine. Qꝫ ſi accideret curareſ cura
cauſonidis vel ꝯtinue ꝓportionalis: de q̄bus infra. vſqꝫ mō
nō eſt ab auctoribus inuētū ipſaꝫ ad manus medicoꝝ pue-
niſſe. Diciſ cuius eſt de tertio in tertiū. nā l ꝫ de rōne coleri
ce ꝛ maxime ꝑiodice ſit de tertio in tertiū aſfligere. tn̄ non
valet argumētū. hec de tertio in tertiū aſfligit. ergo tertia-
na: q̄ aliq̄ febris cōpoſita: vt que eſt de duobus q̄rtanis: de
tertio in tertiū aſfligit. Itē errat q̄ tertianā iudicat ꝑ ipſam
aſfligere de tertio in tertiū ſoliſ: q̄ pōt fieri cōpoſitio duaꝝ
tertianaruꝫ: ꝛ erit poriſmus oī die: vt accidit in duplici ter-
tiana dicta. Et iō dicebat ꝓceptor: q̄ ergo ꝯſiderat tertianaꝫ B
ꝑ paroxiſmū errat in ea. imo opꝫ vt attēdantur ſignificatio-
nes alie. In ſimplici vō nō accidet ſic error. Diciſ in ſeptez
periodis: q̄ accidit vt plurimuꝫ pp ſui leuitatē ac ſubtilita-
tē. niſi accidat error ex parte regiminis: aut alteriꝰ rei ꝑ quā
ꝯtingeret ipſam igroſſari. quo caſu trāſiret in nō purā. vn̄
hipo. 4°. aphoꝝ. 59. apho°. Tertiana pura in ſeptē ꝑiodis
iudicaſ lōgiſſima: vt ſupra 2° caº. vn̄ Aui. Et ſilr̄ pura non
addit: cū nō accidit error ſup ſeptē ꝑiodos. vn̄ Gal'. l cōmē.
allegato aphoriſmi ingt. Tn̄ facit tertiana interpolata in
vno paroxiſmo: q̄̄ꝫtū tertiana ꝯtinua aut cauſon in vno die:
ſꝫ hec terminaſ in ſeptē dieb' cū ſit ꝑacuta. q̄ ꝛ illa i ſeptez
ꝑoriſmis. Et dī vel aū: qn̄ accidit q̄ colā ad putredinē mo
ta ſit pauca: aut multū ſubtilis: apta finiri in vno tribꝰ vl' q̄-
tuor poriſmis. vn̄ Aui. Et aliqn̄ ꝯſumiſ pp ſubtilitatē ſue
mōe in paroxiſmo vno. ꝛ ſubdit. q̄ ſi addat ſup̄ ſeptē perio
dos additionem plurimam. tunc non eſt de genere pure.

Et licet ex his appareat dr̄ia inter ipſam ꝛ nō purā. tn̄
multe alie ponuntur dr̄ie: quas ad doctrinā cla
riorē hic ſubiungā: ꝛ tu illas collige ex dicendis ſignis. Nā
ꝛ ſi ꝑ ſigna dicta ꝯta ad intēſionē ꝛ remiſſionē a ſe inuicem
differāt. tn̄ vnaqueqꝫ hꝫ ſigna ꝓpria ꝑ que ad inuicez diſtin-
guunſ. ¶ Et ſeq̄ndo ordinē nr̄m initiū faciā. Ab exeūtibꝰ.
vrina i pura eſt rubea clara ad igneū tēdēs: eq̄lis ſubſtātie:
ꝛ aliqn̄ ſubtilis. Et Aui. in q̄ nō eſt multa groſſitudo: imo
ſupple eſt ſubtilis reſpectu aliaꝝ interpolataꝝ: in qua ꝯſue
uit apparere nubes alba natans in ſupremo: aut in medio
pendēs in pmo tertio quarto q̄nto vel ſeptimo die. Et de
his i ſignis ꝓnoſticis: ꝛ eſt fortis odoris pp acuitatē colere.
Egeſtiones ſunt colerice tincte crocee. Sudor ē exuberās
reſpectu veniētis i nō pura. vn̄ ſcd̄o eſt vaporoſus calidus:
ſicut ſudor quē emittit hō in balneo: ꝛ eſt eq̄lis in toto cor-
pore. ꝛ cū tergiſ apparet citrinitas ſup peciā. vomitus ē co-
lericus. ſputū amaꝝ valde: ꝛ ſic de alijs exeuntibus: qn̄ co-
lere atteſtanſ. ¶ A ſubſtātialiter inherentibus. Dico q̄ in
pn° in pura cū tāgiſ eius mēbrum: ſtatim pcipiſ notabilis
caliditas ꝛ mordicatiua. ꝛ in acuta magis q̄̄ in non pura: ꝛ
ſtatim poſt rigorē ſiue frigus ſe extēdit ꝑ vniuerſum corpꝰ
q̄d velociter caleſit: ꝛ eſt ſignū forte: q̄uis caliditas ſit acu-
ta: tn̄ tactu iudicaſ vaporoſa ꝛ benigna: reſpectiue tamen.
¶ A qualitate mutata: q̄ facies oculi ꝛ hꝫ. ſunt magis ad
citrinitatē tendentia: ſilr̄ lingua ꝛc̄. ¶ Ab actione leſa: ini-
tiū faciēs a rigore. In pura rigor. i. motꝰ ꝯcuſſiuus eſt ma-
ior ꝛ frigus minus: imo q̄ſi ſine frigore: ꝛ vtrunqꝫ breuius
q̄̄ in nō pura. Eſt ēt cū maiori pūctura: ſiue pūcture ſunt in
ea acutiores. poſt quez vt dcm̄ eſt ſubito venit caliditas in
tēſa totū ſtatū cōprehēdēs. hoc. n. ſignū replico: q̄ forte eſt
ꝛ efficax ſatis: ꝛ ꝯſidera. Dicit Aui. Cum video pncipiū euꝫ
rigore ſm q̄d determinauimus: ꝛ ſtatū cū ſudore exuberan
te: tūc nō dubites quin ſit pura: appoſui pp efficaciaꝫ ſigni.
Item ſi ſpacium rigoris ꝓlongaſ: ꝛ fiat additio ſuoruꝫ pa-
roxiſmoꝝ ꝛ anteceſſio. ſeruantes ordinem ſm ꝓportiones
ſuas: q̄ q̄̄tū excedit primus ſcd̄m: ita ſcd̄s tertiuꝫ: vel quia
fiat additio ꝛ poſtpoſitio paroxiſmoruꝫ: tunc eſt non pura:
qn̄ hec arguunt groſſiciem materiei ꝛ eius difformitateꝫ:
que in pura non inueniſ. Et ideo nota bene quod dictum
eſt: penes q̄d attenditur puritas colere.
¶ A pulſu. Dicendū q̄ in pn° occultaſ: minus tn̄ q̄̄ in alijs:
ꝛ in augmento eſt equalis nō diuerſus fortis: ꝛ cito ad ma
gnitudinem velocitatē ac frequentiā perueniens: ꝛ vt Gor
donius: ſemper remanet equalis: vel raro accidit oppoſi-
tum: vel ſaltē ē minoris diuerſitatis. Equalitas inuaſionis

paroxiſmoꝝ eſt de ſignis nō pure: ꝛ anticipatio ſiue poſpo
ſitio pure. Et nota hoc ſignū. Uigilie ſitꝭ: ꝛ ebullitio ꝑcepta
apō epar: ꝛ reliq̄ ſigna ſup̄ poſita i de ſignis demonſtratiuis
in ꝑcedenti rubꝛica ſunt inteſioꝛa q̄ȝ i tertiana nō pura. verū
leuitas capitis i hac ē maioꝛ. vn̄ Gal. 9° terapētice de ſiti lo
quens dixit. ꝙ aliq̄n tantā patiunt̄ eſtuationē: vt vix loqui
poſſint ꝛ ſe nudos volūt i recēti aq̄ ſubmittere. Aduenit vt
dcm̄ eſt: ꝉ pura in vē ꝛ eſtate cōplexione colerica: ꝛ in iuuen
te. i viris plus. in vtente regimine calidoꝛ ꝛ ſic de alijs: vt de
cauſis ei⁹ dcm̄ eſt. Item cū oībus his euidacius ſignificatur
qn̄ eo tpe febꝛes tertiane pure multiplicari inueniuntur.

C **Poſitis ſignis** ſic concretis. reſtat ponere ſigna
ꝓpꝛia ꝑ que differet vna ab alia.
Et ꝑmum ſignū eſt ꝙ tertiana pura durat a q̄tuoꝛ oꝛis vſq̄
ad. xij. vel parum plus. i. vſq̄ ad. xiiij. Naȝ ſic videt̄ expone
re Auic. q̄rta ꝑmi de cognitiōe tꝑoꝝ moꝛbi dicēs. Tertia
ne pure paroxiſmus durat vſq̄ ad. xiiij. hoꝛas. Et ſerapio.
qn̄ ꝑiodus eſt magn⁹ ꝛ purus eſt. xij. hoꝛaꝝ. ꝛ quies. xxxvj.
Et hic ſcito ꝙ oēs auctoꝛes ꝯueniunt in ſpacio hoꝛaruȝ. xij.
a pte poſt. a pte ante vero ponit Auic. ſpaciuȝ q̄tuoꝛ hoꝛaꝝ:
Et hic intelligi ꝙ q̄tuoꝛ ſunt ſpacia q̄ cōiter inueniunt̄ i ter
tiana pura. Primū ē. iiij. hoꝛaꝝ. ſm. vij. tertiū. xij. q̄rtū. xiiij.
Auic. Et eſt ſm pl'm ꝯueniens ꝛ medius. q̄tuoꝛ vero hoꝛa
ruȝ eſt minoꝛ ſm pl'm. xiiij. vero maioꝛ imo maximus. imo
cū ab eo recedit nō oꝛ amplius pura. xij. vō eſt terminus ex
longis ſiue ex maioꝛibus. ad quē ſm pl'm venit: ſiue in quo
ꝯſumit̄. Et hoꝛū terminoꝝ cā male aſſignari pōt: ſed ſtam⁹
teſtimonio acutoꝝ: q ꝑ expientiā hos terminos inuenerūt.
verū attribui nāe humoꝛis vt cito conſumet̄: qd̄ accidit ꝑꝑ
ſue ſubſe ſubtilitatē aptā cite reſolutioni. vn̄ ēt q̄ȝtitas ei⁹ fa
cit ad lōgitudinē ꝛ breuitatē paroxiſmi. Et ideo dico ꝙ non
incōuenit ipſaȝ ꝓlixari vltra. xiiij. hoꝛas ꝑꝑ multitudinem
ei⁹ ꝛ debilitatē v̄tutꝭ ꝛ dēſitatē coꝛpis patiētis. q̄ oīa faciūt
ad ꝓlixitatē: vt pone ſoꝛ. ꝛ pla. tertianarios: in q̄bus peccet
colꝰa eq̄lis q̄ȝtitatꝭ. i ſoꝛte foꝛti rare texture terminatura i ho
ris. xiiij. ꝛ fac argumētū. adiuuāt ēt ad eius ꝓlixitatē cāe ex
trinſece: vt flat⁹ aeris fridi ꝓhibētis ei⁹ reſolutioneȝ ꝛ hꝫ.

C Scōm ſignū ꝙ eius caliditas cito venit ad ſtatū ꝛ non tar
dat: q: mā eſt apta cito inflāmari: ꝛ iō dixit Auicē. ꝛ caleſit
in eo coꝛpus velociter. ꝛ vides calitatē ꝓcedere ex coꝛpe: ꝛ
extremitates adhuc fridas: q: citius ſentit̄ eius calitas in
coꝛpoꝛe ꝛ ſupficie eius q̄ȝ ad extremitates veniat. ꝛ hoc eſt
vt ſupra ſatis efficax ſignū: ꝛ ꝉ ſic declaratū. C Tertium ꝙ
ſi in pura dat̄ aq̄ tunc ſentitur vapoꝛ humidus: deinde vt
velit ſudare: ꝛ q̄nq̄ ſudat. ꝛ ꝉ intellige qn̄ dat̄ in fine augu
menti vel in ſtatu: q: tūc vijs aptis aqua penetrat: ꝛ caleſit
ꝛ colerā digerit: ꝛ ſic ꝑparat eā ad expulſionē. vn̄ ad cutim
mota ꝛ expulſa cāt ꝛc̄. C Quartū ſumptū ab vrina. ꝛ lȝ de
eo ſatis dcm̄ ſit: tn̄ de eo tm̄ dicat̄. ꝙ in colericis coꝛpibus
apparet ignea. in frida vero cuȝ ꝯtingit eos tertianam pati
apparet citrina. C Quintū. ꝙ in ſeptē ꝑiodis terminat̄. qd̄
intellige ſcōm pl'm vt ſupra. ꝛ de his terminis dicat̄ ꝓpoꝛ
tionaliter vt de hoꝛis. Sed hic nota ꝙ paroxiſmi pure ad
dunt in foꝛtitudine cōmuniter vſq̄ ad quartuȝ: q eſt ſtatus
D vniuerſalis: ꝛ hoc qn̄ febꝛis durat. vij. periodis. Qꝛ ſi ſtatū
ante cōpꝛehenderis: quod maxime cognoſces ex ſequenti
paroxiſmo. tunc ſcias eius terminationem.

C Sextum. ꝙ pura dimittit egrum libere abſq̄ ſenſata lati
tudine: aut aliquo tali nocumento. In non pura vero ſemp
antecedit vel poſt vel in medio aliq̄d ꝑcipit̄ quo grauatur
coꝛpus. C Differt aūt colera hec pura a colera q̄ fit ex trāſ
mutatione ſanguinis in eā. qm̄ accn̄tia ſunt mitioꝛa in eo q̄
eſt ex ſanguine: ꝗꝛ ſapiat nām eius. vn̄ calitas ad tactuȝ mi
tioꝛ vapoꝛoſioꝛ ꝛc̄. Unde ex his colligēdo foꝛtioꝛa duo ab
auctoꝛibus ponuntur. ſ. rigoꝛ veniens: vt dcm̄ eſt. ꝛ ſudoꝛ
exuberans in fine. Et ideo dixit Aui. Cum vides pꝛincipiū
cum rigoꝛe ſcōm ꝙ determinauimus: ꝛ ſtatū cum ſudoꝛe
exuberante. tunc non dubites quin ſit ſupra.

C Poſtremo ſcito ꝙ accn̄tia hec ēt variant̄ ſm varietatē lo
ci ipſius colere: ꝛ ideo locuȝ eius ꝑ ſigna ipſa inueſtigabis:
vt ſi mā fuerit circa os ſtomaci erit doloꝛ frontis foꝛtioꝛ ſi
tis inteſioꝛ ſiccitas lingue. oꝛis aſperitas. amaritudo. vomi
tus. ꝛ vrina remiſſioꝛ in coloꝛe: ſed raro accidit ꝙ colera pu
ra ibi putreſiat. Qꝛ ſi fuerit in inteſtinis: doloꝛ percipiet̄ in
eis. egeſtio erit colericiſſima. accidit fluxus ventris. doloꝛ
frontis. ꝛ cetera remiſſioꝛa erūt. Qꝛ ſi fuerit iuxta epar vel
in chiſti fellis: erit vrina multū coloꝛata cum ſpuma terrea.
Qꝛ ſi epar patiet̄: erit ſpiſſa ꝛ caloꝛ eſt acutus ꝑ totuȝ. Qꝛ ſi
fuerit in renibus: tunc in ꝑn° paroxiſmi ſentiet in eoꝝ loco
doloꝛē. Nā ſemꝑ ꝯcomitat̄ locū paſſiōis. ꝛ q̄to erit ꝓpin
quioꝛ epati aut vijs ei⁹ tāto vrina erit coloꝛatioꝛ. Qꝛ ſi fue
rit iuxta ſpūalia: ſitꝭ adeſt maxia: q̄ potu aq̄ fride non ſedat̄.
ꝛ ē cū caloꝛe pectoꝛis āplioꝛi. ꝛ ita de alijs locis ꝓfoꝛmiter. E

Pꝛonoſtica Cita vel tarda apparentia nubis in vri
na: vt ſupra arguit citam aut tardam
eius terminationē. nā ſi apparet in ꝑ die: nō ꝑtranſit tertiā
periodū: ſed ꝉ raro euenit: ſed i illa ꝑmā die erit augumētū.
conſidera. Qꝛ ſi apparet in ſcōo nō ꝑtranſit quartum. Qꝛ ſi
apparebit in tertio tūc eradicabit̄ in quinto vel ſexto. Qꝛ ſi
vrina fuerit vehemēter citrina: ꝛ nō appareuerit in ꝑ ꝑiodo
nubes neq̄ natās neq̄ pendēs: tūc ipſa ꝓlongabit̄ vſq̄ ad
ſeptimū. De terminatiōe aūt eius ſm hoꝛas ꝛ dies ſiue ꝑio
dos dcm̄ eſt: q: cū vides foꝛtiſſimū paroxiſmum ille eſt ſta
tus. In ꝑn° particulari cōſueuit venire vomit⁹. i fine ſudoꝛ.
Hec venit cū vehemētia accn̄tiū: vt ſupra de eis: ſȝ non ſunt
ꝑiculoſa. ꝛ iō non numerat̄ inter acutas egritudines: vt ſup̄
de acutis. Itē ex dictis habitū eſt ꝙ ſm pl'm q̄rtus paroxi F
ſmus eſt ſtatus. ꝛ iō ſi cōtingat te eſſe vocatū in ipſo: bn̄ con
ſideres ne infamiam conſequaris. qm̄ ſi dabis ſy. aut facies
flōiam: ꝛ tunc ſupueniant accn̄tia ſtatus foꝛtioꝛa pꝛioꝛibus:
ꝛ tu de eis nō fueris ꝓnoſticat⁹: dicēt ꝙ ſyrupus: aut flōia
aut cliſtere: aut aliq̄d qd̄cunq̄ tale: quod adminiſtraueris
fuerit cā illoꝝ. ꝛ iō non eſt negligenda pꝛonoſticatio.

Canones Anteq̄ȝ ad eā curandā venias. ſcito pꝛimo G
ꝙ eius cura a cura tertiane non pure ꝛ ꝯti
nue nō differt niſi ſm intēſum ꝛ remiſſum: ꝛ ſm maioꝛē ꝛ
minoꝛē obſeruationē. ita ꝙ antidota q̄ſi eadē adminiſtrari
vident̄ in cura vniuſcuiuſq̄ eaꝝ. Scōo ꝙ pura ipſa eſt ce
teris falnioꝛ ac faciliōꝛis cure: q: breuioꝛ ꝑ. Scōo q: in ea
plus ſaluat̄ virtus: qm̄ minoꝛi tꝑe moleſtat: ꝛ pluris eſt q̄e
tis. Tertioꝛ ꝛ eſt cā his oībus foꝛtioꝛ: q: q̄ cōueniunt febꝛi:
ꝯueniunt ꝛ cauſe ꝛ accn̄tibus ꝯſequentibus eaȝ. Scito tn̄ H
ꝙ ſi in ei⁹ cura cadit erroꝛ: aut ex parte medici. Vt hi gfa. dā
tes calida vbi debent adminiſtrare frida: tunc ꝯuerti pote
rit in aliā febꝛē. ꝛ erit in ea hn̄dus timoꝛ: qui haberet̄ in fe
bꝛe: in cuius ſpeciē conuerteret̄. Similiter in maiuȝ accn̄s
vt in freneſi ex vſu calidoꝝ. Cōſimiliter dicat̄ ſi erroꝛ acci
dat ex pte infirmi nō obſeruantis debitū regimē ex ptecibi
ꝛ potus ꝛ alioꝝ: Et dixit Uiaticus ꝙ aliq̄n reperit̄ tertia
na pura cuius mā hꝫ furioſitatem. ꝛ hec eſt timidioꝛ alijs.
nā vt dicit colera rubea ex motu ſuo nō patit̄ peccare infir
mū: nec errare medicū. vn̄ maxime cauēde ſunt res calide.
Et iō bn̄ dixit Gal. ad Glauconē. ſi diligētiſſime moꝛ a ꝑn°
ꝯgruis medicaminibus nō obſeruet̄: euidēs in eo ꝑiculum
ſit. nec facile poſtea quibuſlibet remedijs continetur.

C Et veniendo ad ꝑticulares. ſit ꝑmus in oꝛdine: vt ſupra oꝛ
dinatio diete q̄ in oībus ſex rebus nō nālibus ad fridum ꝛ
humidū declinare dȝ ex pte aeris ꝛ ceteroꝝ. Nam de refri
gerādo aereȝ ſupra de acutis ꝛ peſtiferis. ꝛ in ibi. nec obli
uiſcaris: q: pꝛimo debes eū corrigere. ꝛ ibi habes copioſe di
ctum. C Ex parte aūt cibi ꝛ potus q̄ exhibere debes ſupra
4° ca°. de dictis: ꝛ tu ibi. vbi poſita ſunt q̄ ꝯferunt in diſcra
ſia calida ꝛ ſicca. Ueruȝ circa talia nota hos canones. Pꝛi
mus ꝙ a rebus inflāmabilibus abſtinendum: ꝛ in q̄bus eſt

acumen ꝛ punctio. vñ pp hoc multi euitant carnes: ꝛ que ex carnibus ꝯfecta ſunt: ſed in h̓ ꝯſidera vtutē ꝯſuetudinē: ipſas ſi oꝫ alteres. Conſimiliter ꝓhibent vinum: de ipſo ꝛ potu ſtatim. Jtē in die acceſſionis nō des cibū aut potū in termino paroxiſmi ꝓpinquo: ſed añ ipſum ꝑ ſpaciū. v. horarū ad minus. ꝛ ſit alteratiuus liquidus: nō multe q̄ntitatꝭ leuis ꝛ cite digōnis. Et tu ꝑ ipſo canone ꝛ alijs recurre ad
A ea q̄ ſcripta ſunt ſupra de canonib⁹ gñalibus i cura putridarū. Et h̓ aduerte ꝙ cibatio in tertiana eſt duplex. vna q̄ eſt humectatio ſubſtantifica ꝑ quā reponit̓ deꝑditū. Et in h̓ caſu cōueniunt calida nō multū ꝛ humida. vt teſticuli galloꝝ. vitella ouoꝝ extremitates pulloꝝ vel auiū paruarū: ꝛ h⁹ multū nutrientia. ꝛ hec ꝯueniunt in fine: vt Aui. j. in declinatione vl̓i. Et iſta dari debēt in die interpolatiōis. Alia eſt cibatio in q̄ eſt intētio infridādi ꝛ humectandi ſimul: vt dicebat̓. vt cuꝫ chiſt ordei. lactucis ꝛ h⁹. Et iſta cibatio dari oꝫ in die acceſſiōis: ꝛ ēt maxie in ſtatu vl̓i. Unde aduerte ꝙ pp ꝯſuetudinē ꝛ hoiūm ingluuiē ſic canones obſeruare
B ad vnguē nō poſſumus. Et iō eos cibos altera vt videbit̓: q̄ñ. ſ. dari oportebit ēt in die acceſſiōis. Et vꝫ i hac intētione Auic. laudare melonē indū. inquit. Melon vō indus ē rex maximi iuuamēti: ꝛ cū hoc q̄ꝺ ipſe ſoluit ꝓuocat ꝛ frangit vehemētiaꝫ caloris: ꝛ facit ſudare. Et ſubdit ꝙ fortaſſe nō nocet parū. i. multuꝫ: pp aptitudinē ꝯuerſionis eius ad putredinē. ꝛ hoc dixit vt medicum attentū reddat. ꝙ ſi viderit eū aptū putrereꝛ aut timuerit pp diſpōnem patientis: vel q: nulla ꝓceſſit mundificatio. tūc caueat ab eius datione. Q: ſi illa nō timuerit: det ipſum pp iuuamenta dicta eius. vel al̓r nō noceret paruꝫ. ſ. ſumptū: q: eius pauca q̄ntitas non poterit multū nocere ꝛ multa facere iuuamēta. ſꝫ de his ſup̄ in canonibus gñalibus putridarū. ꝛ tu ibi. Et q: tertiana pura eſt de febribus multe inflāmationis: ꝛ eius putredo eſt multum extenſa. ideo ſecurius dantur fructus in ea.

¶ De potu aūt dicat̓ p̄ ꝙ aq̄ ordei eſt potus ꝯuenientiſſim⁹: ꝛ maxime plurime decoctiōis vſq ad crepaturā incluſiue. veꝝ ſi in ſtomaco patiētꝭ acetoſat̓ aut cibus in eo nō det̓: ſꝫ ſimplex aq̄ cocta adminiſtret̓. Jtē nō det̓ vinū puruꝫ: ſꝫ aq̄ ꝑ mixtū plurima cōmixtione. vñ Aui. vinuꝫ. n. fractū ꝑ cōmixtionē ꝯfert q̄ntitatis reſidui eius in reſoluēdo illud cuius neceſſaria eſt reſol̓o. ꝛ ſuccurrit aq̄ penetrāti cū fortitudine ſua. i. cū forti q̄litate ſua. ſ. frigiditate infrigidando: quā facit penetrare vinū ex forma ſpecifica ſua ꝛ ꝑmixtione ei⁹: q̄ꝺ eſt in ipſo de calefactione paucaq̄ eſt ex vino. Et nota q: dicit pauca. quā exponunt q̄dā vt aq̄ ad vinū ſit ꝓportio q̄drupla. ſed h̓ oꝫ moderare medicū: q: neq in oīb⁹ hoīb⁹ aut vino h̓ obſeruari pōt pp potētiaꝫ vini variam ꝛ hoīum
C ꝯſuetudinē ꝛc̄. Et hoc vꝫ magis ꝯuenire poſt ꝓncipiuꝫ. vñ Gal̓. ad Glauconē vinū anteq̄ digerat̓ egritudo oīno ꝓhibendū. incipiēte aūt digeri tenue ꝛ aq̄noſuꝫ ꝛ modicum in ꝓmis dare. Hic aūt oꝫ attēdere virtutē ꝯſuetudinē ꝛc̄. Quidam ꝯſentientibus ꝯditionibus in exhibitione aq̄ frigide de q̄bus ſupra de cura putridaꝝ in gñali. dant aquā fridam in magna q̄ntitate. deinde cooꝑiunt infirmum: ꝛ expectant ex illo criſim cōpletā in eius tertiane pure eradicatione. Et iā meo tꝑe hoc fecit medicus q̄dā in ciuitate mea ꝛ ſucceſſit. Et eſt hic modus cure in partib⁹ orietis multū ac multuꝫ obſeruatus. ꝛ de h̓ ſup̄ allegato nūc loco: ꝛ tu ibi. veꝝ huic modo cure vꝫ aduerſari. Aui. q:. ſ. nō ſemꝑ fieri oꝫ: inquit. Et nō vitimes infridationē multā ꝓpꝛie in ꝓn⁰ niſi inueniās inflāmationē vehemētē: aut timeas ꝯuerſionē eius ad cauſonidē ꝛ ꝯtinuā. Nā in ꝓn⁰ ex multa infridatione incrudatur mā ꝛ ꝓlongat̓ morb⁹: ꝛ extinguit̓ calor. Uerum ſpōnte digeſta: ſtāte vehemētia caloris ſecurius dari poterit. Sed ꝑ his oībus recurre ad canones gñales ſup̄ de cura putridaꝝ in gñali. ¶ Poſtremo aduerte ad dietā reſꝑectu tꝑoꝝ vniuerſaliū: vt ſupra de acutis. ꝛ tu ibi. Q: ſi ſtat⁹ erit ꝓpinquus: ſubtilioreꝫ dabis q̄ ſi remotus fuerit. Jn declinatione ūt groſſior conuenit: ꝛ humectās ſubſtantifice vt dictum eſt: ꝛ magis q̄ qualitatiue. ꝛ tu conſidera.

¶ De motu ꝛ q̄ete dōm: ꝙ quies cōuenit ꝛ tranq̄llitas: ꝛ fricationes ante cibuꝫ. Uitet ergo motū ꝛ eo moderate vtat̓ tꝑe quietis febris. Cōuenit ſomn⁹ aliquātulū plus ſolito: ꝛ maxie in colerico. Nō ſe repleat: ꝛ oi die hēat ventris lenitionē ꝛ bñficiū nā aut arte: vt dicet̓ ſtatim. Euitet coytum ꝛ aīe accidentia: que cū ſunt apta inflāmare: vt ira furor ꝛ h⁹. ſit eni 3letus ac animo tranquillus.

¶ Scōus eſt ventris lenitio. vñ Auic. Et tu nō aſcultes ſermonē: q: Raſis decio Almāſ. q̄ ꝯcedit i ꝓn̓ ſolutiua fortia: vt ſcamoneā mirabolanos ꝛ h⁹. niſi ꝑ illud q̄ꝺ diximus. l. niſi coacte. Jdē cū timueris furioſitatē māe: ex ꝑte aut q̄ntitatis eius aut q̄litatꝭ: q: dubitaret̓ de tranſitu eius in cauſonidē: aut timeres furū ꝑ aꝑa vt i cerebro freneſiꝫ ꝛ h⁹. imo oꝫ vt ꝓperes in ꝓmis ꝛ lenias lenitate quadā cū eis q̄ diximus. ſ. ſup̄ de cura putridaꝝ in gñali. ꝛ tu ibi. cū māna. ſ. ꝛ caſſia tamarindis prunis ſyrupo viol̓. ſucco granatoꝝ. Et tu cōpoſitiones ibi hēs. ꝛ tu tuo mō cōpone. Q: ſi ꝑ os dat̓ poteris h̓ lenitiuū melius erit. ſ. in his q̄ apte eū recipiūt. Q: ſi non: recurre ad cliſteria lenitiua poſita allegato loco: vbi hēs copiaꝫ lenitiuoꝝ ſimpliciū ꝛ cōpoſitoꝝ. Cum ergo ad īfirmū venis: ſollicita ventris lenitionē. vñ Aui. Rectuꝫ eſt nāq vt in potu det̓ ſicut ſorbitio ordei: neq ei ſil̓e. neq cibi niſi nā iā ſit lenificata. Hāc aūt lenificationē cum adfuerit neceſſitas flōie ne tardet̓: fac cuꝫ cliſteri: vt ſup̄ allegato loco. Q: ſi nō: adminiſtrabis potionē. Jn q̄bus tm̄ caſibus cōpetit flōia in tertiana pura. Primus q̄ñ talis eſt in iuuene plectorico ſanguineo. Secundus q̄ñ cōpꝛehēditur ꝙ cola eſt ſanguini admixta vt dctm̄ eſt de canonibus vl̓ibus febris pur. idem: in q̄ timet̓ ebullitio ſanguinis: ꝛ ꝯuerſio eius in colerā. Tertius q̄ñ cōpꝛehēdit̓ inflāmatio magna i ſanguine ipſo: ꝛ timet̓ ꝯuerſio ei⁹ ad colerā. Et h̓ nota ꝙ ſi flōia ſit ꝛ nō cōpetat: ꝑiculuꝫ ne ē interpolata veniat in ꝯtinuā. q̄ñ ꝑ flōiam euātis venis māe ad extra trahuntur ad itra. Jteꝫ q: ipſa humores ſubtiliat: ꝛ ipſo i potu ponit: vt 4⁰ ꝓmi de ea. Jdeo timēdo ex ea inflāmatione maiorē: nō ꝓſumptuoſe: ſꝫ magna cū ꝯſideratione fieri hꝫ. ꝓpea in febribus magne inflāmatiōis ꝓhibet̓. iō bñ ꝯſidera anteq̄ ad eā faciendaꝫ venias. ¶ Sed queres ſi cōtingat me vocari poſt tres paroxiſmos: ꝛ videā flōiaꝫ adhuc cōpetere: debeo eā ne facere? Dicendū ꝙ ſiet ꝫ directius in ꝓn⁰ magis cōpetebat. ſtat tm̄ ꝙ in ꝓceſſu poſſit magis cōpetere: vt poſito ꝙ in ꝓceſſu colera cōmiſceat̓ ſanguini q̄ in ꝓn⁰ non erat cōmixta. ¶ Et q: lenitio ventris aſpicit materias cōes. ideo ſub ipſa cōpꝛehēdamus vomitum. vñ ſi videris mām redundare aliquo mō ad ſupiora. introduces vomitū leuiter factū. vñ Gordoni⁹. Jn oi febre iterpolata cōpetit vomitus in ꝓn⁰ paroxiſmi: q̄ñ per ipſam alleuiat̓ totus paroxiſmus: ſpāliter ſi fuerit ſpontaneus: vel a medico faciliter prouocatus. nā ꝑ ipſum ſic euacuat̓ mā añcedens ſi minera eſt in ſtomaco aut materia apta in aīītem trāſire. Et iō eū hortat̓ Auic. de cura q̄rtane vt infra. Et certe vtile eſt ꝙ in ꝓn⁰ rigoris ꝓuocet̓: moderate tm̄: ſicut cū ꝓuocat̓ ſudor in declinatiōe. Et videm⁹ ad experientiā. ꝙ ſi ſic ꝓuocatur poſt cōſummationē paroxiſmi infirm⁹ minus ſe grauatum inuenit: vt teſtat̓ Gal̓. in cōmēto illius. Ubicunq ꝯtinue rigores fiunt. ¶ Et ſi dicat̓ Auic. dicit. Et opꝫ vt non moueas in die paroxiſmi niſi pp neceſſitatē. ergo a fortiori in hora paroxiſmi. Dicendum ꝙ intelligit̓ motu forti agitationis: vt cum forti farmaco aut q̄ñolibet aliter: per quē humores agitent. Et ideo ēt dictū eſt: moderate tamen ꝛ leuiter factum.

¶ Tertius canon eſt digō. ꝛ hic canon regulariter oꝫ ꝓcedere q̄rtū ſequenteq eſt euātio. Dico regulariter: q̄ñ coacte materia ante furioſa: q̄rtus oꝫ ꝓcedere tertium. Cum q̄b⁹ autē digerat̓ colera ipſa pura: habes ſimplicia ꝛ compoſita ſupra 5⁰ ca⁰. ꝛ tu ibi cōpone intēſiora aut remiſſiora ꝛ gu

ſtui grat loꝛa:vt exigit diſpõ:ac patiēs ipſe. vñ vt ſepe dcm̄
eſt opꝫ de nouo oi die cõponere. Et h̄ ſcito ꝙ digerētia hec
mām̄ reſpiciunt ⁊ putredinē:⁊ maxīe acetoſa. vñ q̄ꝫplures
nō recedunt ab acetoſo ſimplici ac oxizachara: ⁊ hꝫ aceto-
ſoſis:⁊ nō laudant ſyr. vel iulep violatū: vt Gilbert⁹. Itē ſci
to vt ſup̄ in p̄cedēti cap°. ꝙ ſicut mā variaꝰ ex pte ſue ſubſt
ita oꝫ digeſtiua variare. vt ſ ibi gr̄a. q̄ mā erit in p̄n° ſubti-
lis:acetoſum ſimplicē:deinde ingroſſabiſ. euacuato ſubti-
li dabis oximel ſimplex:⁊ ita de alijs.

Quartus eſt euo. Cū q̄bus ēt euacueꝰ h̄ēs allegato loco.
Sed hic nō ꝙ vt potes euita ſcamonā ēt multū refractam:
ſꝫ vtere mirabol. reubarbar o:caſſia:aloe:⁊ hꝫ mitioꝛibus.
nā ipſa pp ſui caliditatē ⁊ ſiſſa ēt pp venenoſitatē vitanda eſt.
vt Auer. 3° colliget. Et nō moueas cū medicinis attracti-
uis:ſicut eſt ſcamonea. Scdō ꝙ fiat in die quietis cū patet.
Tertio ꝙ exhibitis digeſtiuis q̄nq; vel ſex diebus ſi cõpre-
hendis ſigna digeſtionis manifeſte ex vrina ſedimine eius:
ēt futurā criſim ex motu materiei ad ſupioꝛa p̄ vomitū aut
fluxū ſanguinis nariū:aut p̄ inferioꝛa:atq; p̄ ſeceſſum:aut per
fluxū vrine:aut p̄ viā ſudoꝛis:tūc ſi cõplete opabiꝰ: dimitte
exhibere ſolutiuum:nec cum aliquo mō adminiſtres. Qꝛ ſi
diminutā cõprehēdes criſim adiuua naturā p̄ viā ſuā: ꝙ ſi
natura in hoc tpe nō ſe mouit:da ſolutiuū ex poſitis. 5. ca°.
ſm ꝙ exigit diſpoſitio ⁊ patiētis ꝯditio. vidimus.n. plures
tales tertianas ſudoꝛe ſolo terminari. Itē varia ſolutiua p̄
portionabiliter vt de digeſtiuis dcm̄ eſt: q̄m variaꝰ ꝯtinue
ſubſtātia ex parte groſſiciei ſubſtātialitatis. vnde in p̄ceſſu
cõperit foꝛtius ꝯſideras. ⁊ dare poteris cū aq̄ frigida timen-
do iſlāmationē. ſed regularius eſt ea dare cū aq̄ calida. Q ō
quidā exponūt i aqua frigida potētia: ſꝫ actu calida. Tertio
ſollicita ad ventris ſubductionem cū cliſteribus interim.

Sub hoc aūt canone cõprehendāꝰ euacuationes facte p̄
p̄uocationē vrine ⁊ ſudoꝛis. de q̄bus multa dicta ſunt ſup̄
de canonibus vniuerſalibus febriū putridarū. ⁊ tu dino
ibi. vnde facta euacuatiōe tali adminiſtrabis ſemina cõmu-
nia frigida maioꝛa:q. ſ. earū emulſionē cum aq̄ oꝛdei:⁊ hꝫ.

Et ſimiliter p̄uoca ſudoꝛē cū aq̄ oꝛdei calida valde: vt
tolerare pōt cū pauco vini vinoſi. he aūt euacuationes cõ-
plent euacuare remanētes reliq̄as ex p̄ma euacuatione.
Sirupus ſcti Ambroſij faciens ſudare mirabiliter ⁊ ſitim
extinguit. ℞. milij excoꝛticati q̄ꝫtitatē ꝯuenientē: ⁊ fac eum
decoq̄ vſq; ad eius aperturā: deinde. ℞. ℥. v. vel circa eius
b͛odij bullientis:⁊ infunde vini albi odoꝛiferi. ℥. ij. ⁊ fac calꝫ
da patienti:⁊ bñ eū deinde cooperias. ſudabit mirabiliter
curabat ſic mediolanenſes:⁊ adhuc eo vtuntur.

Quintus eſt infrigidatio q̄ ſit p̄ adminiſtrata intꝰ ⁊ extra.
Et ad intra dari debēt ifrigidātia ſꝫ menſurā ⁊ gradū calo
ris febꝛilis. vñ cõmuniter: vt Auer. ſufficit aqua oꝛdei cum
iulep ēt violatoꝛeo: vt dicit:q̄ colereꝰ vt n̄alis nō multe in-
flāmationis. Sed h̄ nota ꝙ aliq̄ñ: vt dicit Haly. Tanta eſt
iſlāmatio. ꝙ opꝫ p̄us attēdere ifrigidationi q̄ꝫ euacuationi:
⁊ hoc cura coacta. Et ideo dicebat Aui. Et non vltimes in
ifridatione. ſ. in p̄n° niſi iuenias iſlāmationē. vt ſup̄ in p̄mo
canone. Cõueniunt aūt poſt paroxiſmum deꝰ ſy. acetoſus
ſimplex. aq̄ oꝛdei ⁊ hꝫ. Itē ſy. acetoſus cū aq̄ ſimplici cocta.
Itē aq̄ ipſa cū vino granatoꝝ. ⁊ hꝫ. vt de extinctiuis actum
ſupra de febꝛe peſtilentiali ⁊ de acutis. ⁊ tu fabꝛica. De aq̄
vero frigida doꝫ ꝙ nō eſt ſic tutū apud nos eā adminiſtra-
re: ſꝫ i partibus oꝛientis tutius dari oꝫ: ⁊ de ipſius exhibi-
tione copioſe ſatis ſupra in canonibus gñalibus: ⁊ tu ibi.
Hunc ēt canonē cõplent ea q̄ cõplent tertiū. Itē adminiſtrē
tur ꝯfectiones fride ⁊ hꝫ. de q̄b⁹ de peſtilētia. Ad extra
aūt valēt epithimata epati facta applicataq; ſtomaco vacuo
ſuper ipſum moꝛā ꝯuenientē trahentia vt ex ſandal. aqua
roſ. endi. ⁊ hꝫ. pecia linea i eis infuſa:⁊ pro his ſupra de fe
bꝛe peſtilētiali. Aui. aūt ponit pedes in aq̄ frida ad alterādū
ſiue remouēdū reſiduū caloꝛis: ſed nō eſt i vſu tñ bonū eſt.

Qꝛ q̄dam exponūt in aqua frida potentia ſed actu calida.

Sextus eſt correctio accñtiū p̄o cõplemēto huius recur
re ad ea q̄ de correctiōe accñtiū dicta ſunt de cura acutaꝝ.

Dicitꝰ ꝙ. ℥. j. radic. gētiane bibita cū vino añ paroxiſmū
tollit illū. Similiter ſuccus ypericon. emplaſtrum factū ex
fuligine ſale apio aquatico ſup volas manuū ⁊ plantas pe-
dū poſitū añ acceſſionē p̄ tres hoꝛas. tollit illā. iſta ſunt ma-
gis emperica: q̄bus nō gaudeo. Sed q̄ a Nicolo iueni ap-
poſui. Poſtremo nota ꝙ p̄ oībus q̄ dicta ſunt ad eorum
cõplementū recurre ad cap. de canonibus gñalibus ſupra.
Et ideo bñ dicit Auicē. in p̄n° de cura eius. Opoꝛtet vt re-
memoꝛes illud qō diximus tibi de radicibus i curatione fe
briū de ſolutiōe ventris:⁊ de cibo:⁊ in oībus caplis:⁊ fabꝛi
ca ⁊ ſup illud conſidera. Simplicia iam dicta i cap. de ſan-
guineis:⁊ abundātius ſup̄. 5° ca°. ⁊ ea q̄ diceñꝰ de peſtilē
tia ſunt in h̄ caſu ꝯuenientiſſima:⁊ tu ibi. Ex q̄bus cõpones
⁊ aquas fac ſublimatas. ex compoſitis ibi habes vſualia.

Sed ex magiſtralibus. ℞. floꝝ boꝛaginis bugloſſe roſ.
ru. añ. M. ſ. violaꝝ lactuce papaueris albi endi. ſcariole.
añ. M. j. ſeminū endiuie lactuce. añ. ℥. ſ. ſeminū. iiij. fridoꝝ.
añ. ʒ. vj. decoquanꝰ. de qua decoctiōe. ℞. lib. j. zuccari. vnc.
iiij. aceti. ℥. ij. vini granatoꝝ. ℥. j. fiat ſyr. Qꝛ ſi volueris facerꝰ
longū dabis de eo. vnc. iiij. loco digeſtiui. Si breuis fuerit
ſiue debite coctus da. ℥. ij. cū aq̄ endi. ℥. iij. vel. ℞. ſyrupi
acetoſi ſimplicis vnc. j. oxiꝫ. vnc. ſ. aq̄ endi. vnc. ij. ace. vnc. j.
⁊ ſic de alijs. Solutiua etiā habes allegatis locis: ſꝫ hic.
℞. caſſie extracte cū aq̄ endi. vel abſinthij. vnc. j. vel diapꝛu
nis Nicolai vnc. j. reub. electi. ʒ. ij. ſpice vł ſquināti. gr. v. mi
ſce. Olea. vnguenta ceroteria ꝯfectiones ⁊ alia talia re-
quire allegatis locis. veꝝ diarodon abbatis eſt hoc caſu cõ
uenientiſſimū. de quo dabis indifferēter oi hoꝛa cum aqua
oꝛdei. Ex herbis ⁊ ſimplicibus poſitis fabꝛica aq̄s ſubli-
matas de q̄bus aliq̄ñ dabis loco ſyrup. nam opoꝛtet te va-
riare ſepe medicinas nō variādo intentionē: ⁊ maxime q̄ñ
egritudo eſt longa:ne ex multa aſſuefactione nimis tantam
natura nō patiaꝰ. Et i hoc caplo nota. Aui. q̄ videꝰ lauda
re ſcamoneā i ſolutiuo exhibēdo q̄ñ. ſ. eo indigemus: ⁊ tñ
fuit oꝛientalis. ergo multo minus timere debemus eā nos
qui ſumus occidētales:⁊ minus ſeptentrionales:⁊ ideo ele
ctuariū de ſucco roſ. Nicolai. ⁊ Meſue cū aliquo lenitiuo
exhibitū: vt cū caſſia ⁊ manna tamarindis ⁊ hꝫ. eſt conue-
niens medicina. ⁊ tu conſidera.

Et ex expertis in cura huius eſt ſuccus corrigiole tepid⁹ hi
bitus ante paroxiſmū p̄ hoꝛā. doſ. vnc. v. p̄hibet. n. paroxi-
ſmū i ea euenire: idē operaꝰ ſuccus vue acerbe ſi nouē ma
ne ſic bibaꝰ idē ſuccus cicoꝛee. ⁊ tu hec ꝯfice cum zuccaro
vel iulep aliquo: vel hos ſuccos cū aq̄s ſuis fac iulepizare:⁊
⁊ da. hoc. n. verū eſt: ꝙ ſi danꝰ vnc. iiij. vini granatoꝝ muſo
rū vł acetoſoꝝ cū vnc. ij. aq̄ endi. p̄ duas hoꝛas ante acceſ-
ſionē paroxiſmi: ꝙ ipſum tollit aut minuit:⁊ maxime ſi cõ-
tinuaꝰ aliq̄bus dieb⁹. Tu tñ in hoc cõſidera ſtomaci diſpõ
nem:⁊ da deinde ſequēti die euacuatiuū ex pillulis ⁊ alijs
vt materia retenta euacuetur: ⁊ ſum expertus ⁊ ſucceſſit.

Caſus Quia frequenti multi tertianarij beneficio natu
re curantur p̄pter qō contingit multos aut p̄e
ſbiteros: aut ideotas credere ſe illos curaſſe cum nebulis
oſtijs amigdalis tribus: in quibus quedā conſcribunt ver-
ba ⁊ ſignacula. Ideo cum facilis ſit cura ſic de ea leuiter p̄
tranſiui remittens te pro ſiti ⁊ alioꝛum talium accidentium
cura ad capitulum de radicibus: vt ſupra vbi ⁊ caſum inue
nies tibi optime ſeruientem in cura hac: ⁊ ideo ad illud
capitulum omnino te transferas ⁊ ad capitulum de acutis:
q̄ pro magna parte regimen videtur idem. Et hic ſcito
ꝙ ⁊ ſi Auicen. de balneo aque dulcis faciat mentionem, tñ
q̄ non eſt in vſu apud nos: nec eſt ita tutū adminiſtrare:
niſi poſt euacuatiōes digeſtiones:⁊ hꝫ: in quibus cadit etiā
deceptio. ideo de ipſo nihil.

De

¶ De tertiana nõ pura q̃ a multis nota nũcupat᷑. Rub. iij.

A Iuxta precedẽti rub. manifeſto ſunt nonĩna ipſa. Colera pura: non pura nota: famoſa ac minoris fame: vitellina praſſina ac eruginoſa: ⁊ ſic de alijs. vñ iuxta illa ſcito. Q̃ȯ omnis tertiana que ẽ a colera alia a pura dicitur tertiana nõ pura, ſed dicitur nota ſiue famoſa q̃ eſt a colera vitellina vel citrina eo ꝙ iſta eſt tertiana q̃ q̃n ſemꝑ reperit᷑ ac boibus venit maxie in partib⁹ noſtris. naꝫ rariſſime venit tertiana pura: q: raro accidit corruptio in humore vno ſolo. ꝓmo regiminis acutoꝝ cõmẽ. 20°. Itẽ ꝑ inordinatuꝫ hoium regimen multũ flegma in corꝑibus multiplicat᷑. q̇ȯ colere cõmixtũ vitellinã cauſat ſiue citrinã ⁊ ab his cõiter tertiana cauſat᷑. Fit ⁊ tertiana nõ pura a colera: q̃ in ſe aduſtionẽ recipit. ſicq̧ ad naturã ↄuertit᷑ melancolicã: ⁊ ingroſſat᷑: ⁊ a natura pure colere recedit: vt i ꝑcedẽti rubrica. In groſſat᷑ ſcḋo p admixtionẽ melie ab extra ipſi colere aduenientis. vñ hec duo mẽbra colerã cauſant minoris fame: vt in ꝑcedenti rubrica. ⁊ ab iſta raro accidit tertiana: q: ipſa ẽt rariſſime ↄtingit ꝑ q̇ȯ dicta eſt minoris fame. Et cã ſui rari euentus eſt q: in corpore nõ tm̃ multiplicat᷑ de melia: vt de flegmate. Scḋo q: nõ ita bene cõmiſcet᷑. melia cũ colera

B ſicut flegma cuꝫ ipſa: ⁊ Auicẽ. de ipſa ac cura eius non fecit cap̃. ¶ Sed mõ eſt videndũ ſi ex flegmate adueniente colere: et cuius aduentu cauſat᷑ vitellina ſit humor vnus vere: q: p formã vnã. Quia inq̄t. Aui. Et ſit nõ pura cũ putredine colere groſſe ſbe ꝑ cõmixtionẽ colere cũ flegmate aliq̃ cõmixtione vnitar ⁊ ſubdit. ⁊ hãc fecit materia vna. Reſpondetur ꝓ nunc. Q: ad vnã formã venit. colera in vigore vincente dato ꝙ in maſſa ſubdominet᷑ flegma. Sed quid dicẽdũ ſi hi humores moueãt ad putredinẽ equal iter dominãtibus ſaluatis ſuis formis. vt quã febrẽ facerẽt q̃ño periodicarẽt: an de tertio in tertium. an oi die: locus eſt ſpeculationis: que non proſequor conſidera.

¶ Febris tertiana nõ pura dicta nota ſiue famoſa ẽ feb̃ interpolata: ⁊ vtplurimũ longa a colera non pura ⁊ putreſcente proueniens: cuius eſt egruꝫ de tertio in tertiũ affligere ſm naturã ipſius humoris vincentis propriam. Dicit᷑ nota vt dictum eſt hic ⁊ in ꝑcedenti rubrica. dr̃ interpolata: vt in ꝑcedenti rubrica. ⁊ hic vt ſupra de ſinocha. Attẽde ꝙ ſicẽ non incõuenit materiã que eſt extra venas: facere cõtinuam: ita nõ incõuenit q̃ eſt ad intra facere iterpolatã: ⁊ ideo i deſcriptione nõ addit᷑ vt aliqui de materia extra venas. cõſidera. Dicit᷑ vtplurimũ longa: q̃m vt ſupra nono caplo. viſcoſitas ⁊ groſſicies faciunt ad ꝓlongationẽ egritudinis. vñ Auicẽ. loquens de non pura p cõmixtionem flegmatis groſſi inq̄t. Et hec quidem non pura q̃nq̧ ꝓlongatur tpe longo: ⁊ circiter medietatẽ anni. vñ vidi aliquã durare quattuor mẽſibus: maxie tpe autũni. Et ego habui vnam q̃ durauit ꝑciſe centũ diebus: ⁊ vtplurimũ durat vſq̧ ad. xl. vel. lx. dies: ⁊

C accidit hec diuerſitas ex pte ſubſtãtie. materie. virtutis. habitudinis corporis. ⁊ h⁹. Q: ſi arguit᷑ ergo prolixior eſt q̃ȝ ſtãtica pura. ↄcedat᷑. Et ſi arguit᷑. colera digerit flegma ſiue partẽ groſſam ⁊ viſcoſam. ⁊ ecõuerſo pars frigida ⁊ humida digerit colerã. ergo ꝑ hec iuuamenta citius deberet terminari. Dicendũ ꝙ flegma adueniẽs colere ipſam infrigidat ⁊ humectat: ſed rõne huius nõ digerit eã digõne que ẽ ꝑparatio ad expulſionẽ: cuꝫ reddat ipſaꝫ groſſam ⁊ viſcoſam. Similiter colera ⁊ ſic calefaciat flegma ⁊ ſubtiliet. tñ totũ reddit᷑ virtuti magis diſꝓportionatum. vnde virtus minus terret᷑ ex occurſu ſoli⁹ flegmatis aut ſolius colere: quoniã vtrũq̧ tale nõ eſt ita virtuti horridũ ⁊ diſꝓroportionatũ ſicut hoc aggregatũ. Itẽ calor colere nõ vr̃ iuuare ſed impedire naturã cũ ipſa eo nõ vtat᷑ in digerẽdo ſicut vtitur calore naturali i digerẽdo flegma peccãs. nam calor colere ſic putrefacte naturã magis ipedit q̃ȝ iuuat. ⁊ tu hec ↄſidera. q: locus eſt longe ac magne ſpeculationis. dr̃ putreſcente: q: non putreſcente fieri nõ contingit. Cetera vero vt in deſcriptione pure. ⁊ tu ibi.

De cauſis eius patet q̇d dicendũ ex habitis in ꝑn° rubrice prime. vbi ſunt poſite primitiue ⁊ antecedẽtes feb. colericarum. vnde multiplicantia coleram ⁊ flegma: ⁊ in humoris groſſiciem aut p admixtionẽ aut per aduſtionẽꝫ ſunt eã primitiua. Talia aũt ſunt calida ⁊ ſicca vehementer: ⁊ frigida ⁊ humida vehementia. de q̇b⁹ habes plene. ſupra 3° capitu. de dietis. ⁊ tu ibi. D E

Signa Demõſtratiua eius que eſt a colera vitellina: ſeruando ordinem vt ſupra.

¶ A ſubſtantialiter inherentibus. Nã in ꝑn° ſui euent⁹ caliditas nõ ꝑcipit᷑ ita mordax: ſed magis mitis q̃ȝ in pura.

¶ Ab exeuntib⁹. Urina in hac eſt ſubtilis ſiue tenuis: ⁊ maxime in ꝑn° ꝑ opilationẽ. aliq̃n groſſa ꝑ groſſiciem materiei cũ ea expulſe: ⁊ maxime cum apparent digõnis ſigna: ⁊ erit cũ rubedine iflãmata declinãte ad albedineꝫ ꝑ flegma cõmixtũ vel ad citrinitateꝫ vel ſubcitrinitatẽ. Decliuis erit cũ mediocritate ſbe. q̃ diuerſitas cõtingit ꝑ diuerſitatẽ cõmixtionis flegmatis cũ colera: ⁊ tardant᷑ in ea apparere digeſtionis ſigna. Auic. egeſtiones aũt viſcoſe groſſe cũ citrinitate vel ſubcitrinitate: ⁊ q̃ȝto vrina erit magis citrina tãto erũt minus citrine ad ſubalbedinẽ declinãtes. Uomitus eſt notus ex colã q̃ vitellis ouoꝝ ſimilat᷑. Que vt yſaac 5° febriũ: magis reꝑit᷑ in ſtomaco: lꝫ eius gñatio ſit plurimũ i eꝑe. Auicẽ. Itẽ ſi accidit ſudor nõ eſt copioſus: vt in pura: imo aliq̃n non accidit ꝑ materie groſſiciẽ. Q: ſi accidit ſudor poſt ipſum non remanet mundus vt in pura: ⁊ hoc q: materia groſſa adhuc detinetur.

¶ A qualitate mutata. facies nõ eſt ita citrina: vt i pura. nec ita extenuata ꝑ remiſſionẽ caloris eius nõ ita reſoluentis. Ab actione leſa. Initiũ faciẽs a rigore: in hac nõ eſt rigor ita fortis accipiẽdo rigorẽ ꝓ motu ↄcuſſiuo: ſed eſt bene plus durãs. hec eſt extẽſiue maior: ſed intẽſiue minor q̃ȝ in pura. Itẽ eſt cũ pauca horripilatione: ⁊ punctura ꝑ groſſiciem humoris ⁊ remiſſionẽ acuitatis eius: ſed frigus eſt hñ magis ⁊ extẽſiuius q̃ȝ in pura. Et q̃nq̧ ↄtingit. Q: in ꝑn° aduẽtus eius nõ accidit rigor: ſed typus q̇dã vt ꝓfundatio pulſus ⁊ eius ineq̃litas cũ quadaꝫ leui ꝑcepta friditate: ⁊ hoc q̃n materia eſt groſſa: ⁊ tarde ac debiliter mouet᷑. vñ ſic vt ſuꝑ d̉ rigore nõ accidet rigor neq̧ horripilatio: ⁊ q̃nq̧ neq̧ frigus: ⁊ h̄ ego pluries vidi deinde poſt eueniẽte augmẽto caliditas tarde expãditur ⁊ lẽte ⁊ nõ vniformiter vt in tertiana pura ꝑ materiei diſſormitatẽ: imo cũ aliq̃n mota eſt caliditas ad extra tepeſcit: deinde ꝑ nouã materiã motam ſuffocantem: ⁊ ſic in eius expãſione accidit diuerſitas: ⁊ ſic augmentũ eſt ineq̃le. Item accidẽtia in hac ſunt remiſſiora q̃ȝ in pura. vt ſitis vigilie dolor capitis. ⁊ h⁹: de q̇bus in de pura excepta grauitate capitis q̃ eſt maior in hac ꝑ groſſiciem ⁊ grauitatẽ materie maiorẽ q̃ȝ in pura. Iteꝫ ſicut eſt in pura paroxiſmoꝝ anteceſſio ſiue additio ſꝫ ordinẽ: vt ſuꝑ ꝑ vniformitatẽ materiei: ita ꝑ eius diſſormitatem in hac accidit ineq̃litas anteceſſionis ⁊ additionis. vñ aliq̃n anticipat paroxiſmus ⁊ aliq̃n poſtponit: ⁊ nõ ſcḋm ordinem. Et paroxiſmus ꝓlongat᷑ multũ ſuꝑ horã duodecimam. ⁊ ſcḋꝫ maiorẽ aut minorẽ ꝓlongationẽ eius a termino pure. dicitur magis aut minus pura. ita ꝙ impuritas ꝓ parte hꝫ attendi penes elongationẽ eius a pura. Dicit᷑ ꝓ parte: q: etiã penes aliud: vt dcm̃ eſt. nã nõ incõuenit imaginari aliquam ipurã in. x. horis terminari. ⁊ tu ↄſidera. ¶ Pulſus ẽ i hac ineq̃lis ⁊ diuerſus ⁊ minus velox ⁊ frequẽs. vñ eſt ſiſtoles in eo maior dyaſtole cuius ↄ̃riũ eſt in pura: neq̧ eſt ita magnus. ¶ De terminatiõe eius dicat᷑. ꝓmo quo ad ipſam totaꝫ. Q̃ȯ terminus cõis eſt dies q̃dragefimus vſq̧ ad ſexageſimũ ⁊ maximus eſt ſex menſiũ. Contingit tñ ipſam terminari poſſe infra hos ⁊ anter: vt pꝫ itelligẽti ⁊ in experiẽtia in dies vi. ¶ De duratione eius quo ad paroxiſmos dicat᷑.

Or ꝯſueuit durare vſqꝫ ad.xviij.horas.qñqꝫ ad.xxiiij.qñqꝫ ꝓtendit ad.xxx. qñqꝫ ad quadraginta octo. vt Gal'. vigeſimo.de differētijs febꝛium.vt hoc voluit Aui. dū dixit.aut.xxx. vſqꝫ ad horā ſuā.ideſt aduentū ſcđi paroxiſmi:qui icipit in xlviij.hora.iſta indigēt ēt ſpeculatiōe.ꝯſidera.Et ad ei⁹ noticiā maxime facit regimē ꝑteritū.etas.ꝯ.ꝯſuetudo cadendi i hac.aer.⁊ hꝰ.de quibus ſepe. q̄ oīa diligenter ꝯſidera.

Signa eius q̄ ē ex colera citrina ſunt intenſioꝛa his q̄ ex vitellina.vñ in ea adeſt doloꝛ capitis acutus p̄cipue in pte dextra ⁊ amaritudo oris ⁊ ſitis ⁊ faſtidiū ⁊ moꝛſus oris ſtomaci:⁊ doloꝛ lūboꝝ. vrina citrina intenſa tenuis ſiue mediocris:magis tñ accidēs ad tenuitatem ⁊ egeſtiones ⁊ vomit⁹ ſunt citrine aquoſe:⁊ rigoꝛ acutioꝛ ⁊ breuioꝛ q̄ꝫ in ea que eſt ex vitellina.

¶ Pronoſtica. Si in tertiana nō pura accñtia ex pte pulſus ſitis vigiliaꝝ ⁊ hꝰ erūt intēſioꝛa q̄ꝫ rōnabilr̄ deberēt eſſe procul dubio eoꝝ eſt ſignificatio mala. ¶ Et qñ ñ pura multū pꝛolongaꝛ ꝑducit egrū ad mollicieṁ:ideſt ad paralyſim flāte eliquato.⁊ ad neruos fluxo:vel ad molliciē:q2 ad idropeni aſclitē vel yposarcā.vel ad caceſiam pp nocumētū epatis ꝯtingens ex ei⁹ ꝓlongatiōe. Itē ꝑducit ad ſplenis magnitudinē: qm̄ in tanta pꝛolōgatiōe ſit humoꝝ aduſtio ⁊ conuerſio ad melancoliā:q̄ deinde ad ſuū mouet receptaculū. Itē vt dictū eſt:nō ꝯſueuit dimittere egrū liberū: ſed ſemp cum aliquali leſione alicuius actionis. Itē attende ad ꝯſiderandum q̄ꝫtū ſigna apparentia diſtāt a ſignis vere tertiane: ⁊ ſꝫ hoc ꝓnoſticabis de longa aut breuioꝛi eius terminatiōe: vt ꝯ ibi gra. Si rigoꝛ fuerit paruus pūctio parua: ſed frigus lōgū: ⁊ paroxiſmus durauit.xxviij.horis vel circa:⁊ ꝙ nullus adfuit ſudoꝛ vel paucus.vrina non multū ignea: neqꝫ egeſtiones ⁊ ꝙ ſunt multum viſcoſe.vomitus viſcoſus.temp⁹ frigidū.etas.habitudo flātica.regimē ꝑteritū flegmaticum.⁊ hꝰ ꝓnoſticabis febꝛē nō purā aptā longo tpe durare: ꝯtraria vero minoꝛi. Et hec inuadit iter horā colere ⁊ flegmatis.nam hora colere eſt hora tertiarum.⁊ hora flātis eſt hora.xxij.vel circa ſolis occaſum.

Signa demonſtratiua. Eius q̄ ex aduſtiōe col'e in ſe exiſtit ſunt parum remiſſioꝛa his q̄ ſunt tertiane pure.vt ꝙ paroxiſmus extendit vltra.xij. horas lꝫ nō multū:⁊ hoc ſm plurimū. Itē durat pluſq̄ꝫ.vij.periodis.⁊ pulſus eſt i hac durus:⁊ vrina magis tenuis ad fuſcedinē declinās ⁊ ſentit caliditas circa epar vt in pura. Itē in pn° eſt rigoꝛ ſatis foꝛtis ⁊ eſt aliqñ cū furoꝛe:⁊ vt infirmus iraſcatur: īmo quaſi efficit vt maniac⁹:⁊ eſt ſitis ſatis intēſa. ⁊ lingua obfuſca. Itē regimē ꝑcedens hoc tibi declarat:q2 vſus ē regimine cal'o apto iſlammari: vt vino potēti pipere allio cepis porris:⁊ ꝙ patiēs eſt colicus aduſtus cōplis calī: ⁊ ita de alijs:q2 tps cal'ꝫ regio calida ⁊ ſicca.vomitus egōnes colice aduſte. Itē ſi flōiaꝫ facies tibi nām humoꝛis declarabit.

¶ Pronoſtica. Cū hec febꝛis habeat maioꝛē appꝛopinquationē ad purā ceteris nō puris ꝓnoſticari poteris eā citius terminaturā:⁊ quo ad horas paroxiſmi:⁊ quo ad dies ſiue periodos.ſcđo ꝙ niſi debite curetur in quartanā tranſiet. Caue itaqꝫ ne erraueris:qm̄ aliqñ ex erroꝛe tranſit in continuā:⁊ moꝛit patiēs tuo erroꝛe:⁊ de quo ⁊ alijs deo altiſſimo rationē reddes.conſidera itaqꝫ mi Raineri.

Signa demonſtratiua. Eius q̄ ē ꝑ admixtionem melancolie. Quia ē cū pauco rigoꝛe ⁊ punctura: ſꝫ cū maioꝛi frigoꝛe:⁊ eſt rigoꝛ pꝛolixus cū q̄dam leui dentiū cōmotione ⁊ oſſium cōfractione vt in quartana: ⁊ nō accidit cū rixa aut ira.ſed cū quadā timiditate vel puſilanimitate: ⁊ ꝙ accidit magis circa horā melancolie: que eſt hora poſt meridie:⁊ pulſus eſt in hac magis durus. Itē vrina magis tenuis ⁊ minus tincta ad fuſcum declinās. ⁊ ſimilis multū febꝛibus erracticis:⁊ eius paroxiſmus durat alijs paribus plus ceteris. vnde venit communiter antequam dimittat ad horas.xxiiij. Item vt ſupꝛa regimen multū facit ad eius noticiā:vt q2 vſus fuit cibarijs melancolie multiplicatiuis. vt caulibus leguminibus carnibus bouinis ſalitis: ⁊ hꝰ. Egeſtiones vomitus. ⁊ hꝰ naturam humoꝛis declarant. ⁊ tu conſidera.

¶ Pronoſtica. Ut dictū eſt tertiane cōmuniter faciliter curantur aut ſaltem ſunt ſalubꝛes ſi erroꝛ in eaꝝ cura nō accidat. Or ſi ſic accidit ꝑiculū moꝛtis qñqꝫ vt in ꝑcedenti dictū eſt. ¶ Dicit ꝙ breuioꝛ ex nō puris ē q̄ ex col'a ſit aduſta in ſe. ſcđo que eſt talis ꝑ admixtionē melie ē longioꝛ. 3° que ꝑ admixtionē flātis aquoſi ⁊ eſt col'a citrina adhuc longioꝛ. 4° q̄ ex vitellina:⁊ de hac dixit Auic. ꝙ durat circiter medietatē anni.⁊ ſic hn̄tur quattoꝛ gradus durabilitatis ſeu pꝛolixitatis eius. hic eſt locus ſpeculationis: quia melancolia videtur virtuti magis rebellis q̄ꝫ flegma.conſidera.

Signa demonſtratiua praſſine aut eruginoſe. Inquit Zoar ille q patiet tertianā ex col'a praſſina aut eruginoſa hēbit accñtia magna ⁊ fraudolēta. ⁊ vix poterit patiēs euadere ab ea:⁊ ſi euadit diu ꝑmanebit eger:⁊ accidit īfirmo hora paroxiſmoꝝ moleſtia ſitis alienatio.⁊ ſuppōnit ſe moleſtijs q̄ōibus:⁊ ipedit eius ſomnus: ⁊ ſiunt eius paroxiſmi diuturni ⁊ terminus egritudinis. Pulſus varius difficilis ⁊ varius ⁊ praue alterationis: ⁊ multotiēs ꝑuenit finis huius egritudinis ad magnū ꝑiculum: ⁊ pauci ſunt q ab ea euadūt:⁊ ſi euaſerint eſt h' poſt magnū ſtudiū ⁊ egritudinis ꝓlongationē:⁊ poſſe eſt eū ꝑmanere: ⁊ praua accñtia longo tpe ſuſtinebit:⁊ multotiens ſit vrina ad nigredinē declinans ad viriditatē:⁊ poſſe eſt ſic eſſe ypoſtaſim. ⁊ qñ ypoſtaſis ſola fuerit nigra ⁊ in ꝓfundo merſa moꝛtē in paroxiſmo ſignificat: ⁊ maxīe ſi virtus ſit deuicta. Si vero fuerit ſuſpenſa moꝛtē longinquā oſtēdit ſm diſtātiā ipſi⁹ a fundo vaſis.dixit Gilbertus vrina in col'e rubea vel ſubꝛubea ⁊ ſba ꝑ totū tenuis cū circulo viridi vel ſubnigro ſignificat abundātiā col'e praſſine ⁊ eruginoſe. Ad hūc locū ſigna adducas ꝯciliatoꝛis poſita in pn° capli: ⁊ tunc ſufficiet tibi tñ ſic dixiſſe de ipſis quātū ad demonſtratiua ⁊ ꝓnoſticaꝛ:cum in alijs nō inuenerim de ipſis diffuſe conſcriptum.

Canones Accedēs ad curā eaꝝ nō puraꝝ eum de ipſis obſeruabo oꝛdinē in eaꝝ cura: quem obſeruaui in ſignoꝝ ſuoꝝ pōne. Incipiā itaqꝫ pmo a cura eius q̄ ex col'a ſit vitellina. Ponēdo ſeptē canones. Primus oꝛdinatio diete. Scđs minoꝛatio materieꝝ cōium ⁊ ꝓpꝛiarum. Tertius digō. Quartus eūo reiterata. Quintus membꝛoꝝ ꝯfoꝛtatio. Sextus patiētis in actuali afflictione gubernatio. Septimus accñtium coꝛrectio. ¶ Et añ eoꝝ complemētū ſcito ꝙ tertiana nota in cura eius ꝯuenit i gñali cum tertiana pura q̄ꝫtū ad intētiones ſex poſitas ſup ō cura ei⁹. Scđo ꝙ lꝫ ita ſit: tñ vt Gal'.in terapē. ad glauconē.⁊ Aui. pma quarti.de cura eius i multi ſpālibus differt cura vnius ab alia vt appebit. Et ꝓ cōplendo hos canones. pꝛimū ꝙ debes cōſiderare ſup qō te ſtabilire debes vt ſagittatoꝛ ad ſignū eſt appꝛopinqtas aut elōgatio ei⁹ a pura:⁊ ideo dicebat. Aui. Et opꝫ vt ꝯſideret ꝓpinqtas nō pure ad purā: ⁊ elongatio eius ab ea:⁊ ſm illud diuerſificet iter curā ei⁹ ⁊ curā nō pure. Or ſi erit nō longinqua pure.tunc diuerſificabit iter eas diuerſificatiōe pua. nā in nō pura ſunt groſſicies viſcoſitas mãe q indigent calefactione ſubtiliatione inciſione qbus vti nō debemus i pura. Et iō dicebat Aui.in pn° ca°. de cura non pure. Res in qbus diuerſificatur cura tertiane non pure:ſunt res qbus cōicant febꝛes ſcđe de licentia ſecūda ⁊ ꝯſueuit h' mod⁹ loquēdi apud nonnullos obſcurus eſſe.pp ꝙ ſcito ſequēdo Gētilē.vt in pn° opis ꝓmiſſum eſt. Or licētia idē qō indicatio.vt. i 4° tertij.de cura apatū calidoꝝ epatꝫ.vñ in febꝛe q̄libet duplex inſurgit idicatio ſiue licentia.p° q̄ eſt ad febꝛē vt febꝛis eſt. Scđa q̄ eſt ad cōm ſiue mām febꝛis rōne pme i oī febꝛe cōpetūt frigida ⁊ humida. iuxta illud ſenis nr̄i. Humide diete oibus febꝛicitantibus ꝯferūt. Rōne ſcđe diuerſificat idicatio ſiue itētio ſm diuerſi

tatē materiei. Febres itaq; de mā frida dicte de licētia ſcōa cōicant in hoc ⁊ maxie flātice ꝙ ꝓ rectificatiōe ſue cāe ſiue māe indigent calefactiuis ſubtiliatiuis aut icīſiuis: ⁊ in his diuerſificaꝰ cura eius a cura pure. vñ credo ꝙ qꝛ abſolute eadē eſt itētio in colicis vt ſic ⁊ maxime puris ad febrem et cām febris. Ideo tales dñr hr̄e idicationē vnā tm̄ ſʒ qꝛ frigide vt flātice ⁊ melancolice dñr hr̄e duas q̄rum vna alteri ꝯriaꝰ vt q̄ eſt ad febrē ⁊ cām eius: hinc noiaꝰ de idicatiōe ſcōa: qꝛ neceſſario hn̄t illā ſiue de licētia ſcōa: ⁊ tu bñ conſidera. Aliter exponi pōt. res qbus cōicant febres fride de licentia ſcōa. ſ. cū fridis de licētia pma febres. n. de pura mā frā dñr de licētia pᵃ. q̄ aūt ex mixta de ſcōa. mō hec cōicant in his rebus q̄ eſt calefactio ſubtiliatio icīſo: ⁊ hꝰ. lʒ in gradu diuerſificenꝰ per q̄s diuerſificaꝰ a pura: qꝛ in cura pure nō idigemus calis: nec mireris ſi in hoc ꝓlixus fui: quia hic paſſus a multis laniatur tanq̄ʒ difficilis. ¶ Scōo veniās ad cōplementū canonū iā dictoꝝ: ⁊ ꝓ pmo dicaꝰ initiū faciēs a cura tertiane nō pure ex colā vitellina ꝓueniētis. ꝙ dicta i ea dʒ ordinari ad ꝯſuum cāe: ⁊ cuʒ cā ſit compoſita: lʒ ſit ad vnā formā deducta. vt ſupra. tn̄ dieta dʒ habere reſpectum ad coleram ⁊ flāzita tn̄ ꝙ ſicut colera vincit in vigore: ita ⁊. frigiditas in cibis ⁊ alijs ſex non naturalibus vincat in vigore: maxime ſi ſiat cibo uʒ diuerſoꝝ aut aliaꝝ rerū adinuicē cōmixtio. declinet itaq; dieta ad frigidum cum colā dominēꝰ. vt ſupra. 2°. euitenꝰ ſtiptica ⁊ groſſa. 3° qð iſta frigida ſint remiſſiora tā ex parte aeris q̄ʒ alioꝝ iq̄ʒ in tertiana pura. excellēs. n. frigiditas opilationē induceret. Quarto ꝙ ſi ad humidū declinare debeat ſit pauce humiditatis. nā frigida ⁊ ſicca hoc caſu ēt ꝯueniunt: ⁊ maxime cū hec inciſiua vt acetoſa. Quinto ꝙ in pn°dʒ eſſe groſſior q̄ʒ in pura niſi adeſſet multa repletio: quo caſu opʒ in pn° ⁊ in ꝓceſſu ſubtiliare: lʒ plus i ꝓceſſu. 6° ꝙ hec igroſſatio ⁊ ſubtiliatio fiat ſm ꝓpinquitatē ⁊ remotionē maiorē aut minorem a pura. Itē attendanꝰ accn̄ria paroxiſmoꝝ ꝓlongatio: ⁊ ita alias cōditiones inducentes cibationeʒ citius aut tardius groſſius aut ſubtilius fieri. 7°. attende ꝙ qꝛ in tertiana non pura paroxiſmus durat q̄ʒ ſi p diē. hinc ſi virtus tolerabit ⁊ cōſuetudo non cēt in totū ad oppoᵐ poſſit infirmus trāſire accipiē do vna die. ſ. in q̄ non eſt febris cibuʒ: ⁊ in die in q̄ eſt febris abſq; cibo: vt virtus a digeſtiōe p cibū non ipediaꝰ ſed opʒ vt prudentia medici canonice guberneꝰ: ⁊ ꝯſideret hn̄ virtutis tenorē. veꝝ ꝯſuetudo eſt i talibus ſubtiliare dietam magis q̄ʒ i pura pp ꝓlixitateʒ paroxiſmi. ⁊ tu bene cōſidera: qꝛ ħ eſt locus ſpeculatiōis. Nā ſicut q̄ʒtitate diſcreta dʒ eē minor in non pura: ſed ꝯtinua dʒ eſſe maior cōſidera. Et ħ aduerte qꝛ cū dicit Aui. in pn° non pure cibatio dʒ eſſe ſpiſſior ideſt in pn° vniuerſali eius: quo. ſ. ad q̄ʒtitatē ꝯtinuā: ⁊ ſubdit. poſt pncipiū. ſ. vniuerſale ꝓcedaꝰ gradatim ad ſubtiliationē fortē ſicut eſt ſubtiliatio pure. Ita vt in ſtatu vtriuſq; ſubtiliatio ſit ſere eq̄lis. dicitꝰ fere: qꝛ in pura dʒ eſſe ſubtilior. Octauo ꝙ lʒ dc̄m ſit ꝙ dieta declinare debeat ad frigidū: nihilominus cū cibis ſuis cōmiſceri debent q̄ aliqd habeant caliditatis ⁊ abſterſionis: ⁊ ideo in cibis confert ponere cicer yſopū: ⁊ hꝰ. Et eſt canon Auic. ⁊ Galꝰ. in terapē. ad Glauconem. Inquit habeat aliquid calidi. ⁊ qð incidere poſſit. 9° ꝙ audaciores eſſe debemus in exhibitione carniū in hac q̄ʒ in pura de quibus in pura. Sed attende conſuetudinē virtutis: ſermones aſtantiū ⁊ infamiā ⁊c̄. Modera te in oibus his. 10° ꝙ euitenꝰ que dure ſunt digeſtiōis: qꝛ virtutem debilitant ⁊ cauſa ſunt multiplicationis flegmatis: ⁊ ſic augetur materia morbi.

A

¶ De potu. Dicaꝰ primo de aqua ordei: ꝙ in pura conuenit ſimplex: in nō pura dʒ dari decocta cum radice feniculi aut aniſo: aut piper modico: ⁊ hꝰ calidis aperitiuis ſubtiliatiuis: imo aliqñ: vt dicit Auic. Ea indigemus adhuc fortiori: ⁊ ponimus origanū colamentum: ⁊ hꝰ ad buliendū cuʒ ea. colaꝰ: vt eorum non remaneat ſba. veruʒ oportet vt ꝯſideretur materia peccans: q̄ʒtum ad eius groſſiciem viſcoſitatem maiorem vel minorem ⁊ ſic de alijs.

¶ De vino. Dicaꝰ ꝙ vt Halꝩ. vinū dari non dʒ ante apparitionē ſignoꝝ digōnis: ⁊ cū daꝰ adminiſtraꝰ poſt aſſumptuʒ cibū p vnam horā. hic mos nō eſt ꝯſuetus apud nos. vinuʒ enim cōpetit albū paruum ēt limphatū: ⁊ magis in die geſtis q̄ʒ in die interpolationis attenta conſuetudine ⁊c̄.

¶ De motu ⁊ qete dōm ꝙ motus magis cōuenit q̄ʒ in pura. Et qꝛ fricationes tenēt locū exercitij dōm ꝙ ꝯueniunt ante B cibi aſſumptionē longiores ⁊ fortiores quā i pura. vt poſt paroxiſmi receſſum vel declinationem.

¶ De balneo dicendū ꝙ nullo mō cōpetit ante digeſtionem materie: ⁊ eius euacuationē ſiue eradicationē qꝛ ſolum in declinatiōe: ſed hec nō ꝓſequor: qꝛ vt i de pura nō eſt i vſu: ⁊ nō ſine piculo ponunꝰ febrientes in balneis: roʒ enim medicū talē eſſe multuʒ expertū. neq; de te ſic facile confidas.

¶ De ſomno dōm ꝙ qꝛ maior eſt intētio in reſolnēda materiā. hic ſomnus nō ſit multus. ſed modereꝰ ſcd̄m cōplexionē etatē ⁊ ꝯſuetudinē. ⁊ ſit minor ſolito. Euitent diurnū dino. neq; dormiat ſtatim aſſumpto cibo ꝯſidera ꝯditiones dictas. ¶ De inanitiōe dicaꝰ. habeat ventris bn̄ficium bis in die ſi pōt vel ſaltē ſemel arte vel natura. Sed multū in hac laudanꝰ cliſteria vt in cōplemēto ſcd̄i ⁊ q̄rti canonis. Item euitet coitū repletionem: ⁊ cā patet. Animi accn̄tia euitet immoderata. ita tn̄ ⁊ hꝰ minus verentur q̄ʒ in pura.

¶ Pro cōplemēto ſcd̄i dicaꝰ ꝙ vomitus factus in pn° euentus paroxiſmi maxime materia iclinante ad ſuperiora maximi eſt iuuamenti. Aui. qꝛ mām antecedētē euacuat ⁊ minorat paroxiſmū vt pʒ: qð ſi fiet poſt aſſumptū cibū. ⁊ maxime in die paroxiſmi ēt non exiſtēte iclinatione ad eū ante aduentum eius p tp̄s notabile qꝛ p horas qnq; ⁊ maxime ſi faciliter fiet erit ēt maximi iuuamenti. nā in ſtomaco multa inhabitat flātis. ⁊ viſcoſitatum q̄ʒtitas: ⁊ in ipſo ſm plurimū reperiꝰ colera vitellina vt ſupra i pn° capꝉ. Et ideo ſic minorabunꝰ materie cōmunes: ⁊ propꝉ ⁊ hoc eſt vt exiſtimo qð voluit Serap. dū inquit in cura tertiane non pure adminiſtreꝰ ſemp vomitus. i. in oi ſpecie huius ſiue. ſ. materia ꝓpria inclineꝰ ſiue nō. ⁊ ita moderā faciēdo ipſum alternis diebus vel paucioribus vt videbiꝰ tibi ex tolerantia eius ab infirmo. ¶ Fit ⁊ minoratio cū medicinis exhibitis per os lenibus mām ipſam reſpicientibus. de qbus ſupra. 5° cap. ⁊ tu ibi. Item cū cliſteribus. vñ Aui. Et cliſteria in pn° ſunt mihi magis dilecta q̄ʒ ſolutiua alia. Et hec debent eſſe ſatis fortia ⁊ acuta reſpectu illoꝝ que adminiſtranꝰ in pura. ⁊ hec ꝓpter groſſiciem ⁊ viſcoſitatem colere vitelline ⁊ flegmatū que in talibus reperiunꝰ corporibus magis. vnde ponimus in his hꝛm minorem mercurialem cartamum turbith agaricū ⁊ hꝰ miſcendo cum lenitiuis de quibus in radicibus vniuerſalibus. ⁊ tu ibi. Nota tn̄ vt infra ꝙ iſta cliſteria non debent eſſe ita acuta ꝙ materias trahant a remotis ⁊ ipſas agitent. Nam ſic admiſcerenꝰ cruda cuʒ digeſtis: ⁊ ſit additio in materia ⁊ augmentaꝰ morbus. ⁊ iō fortaſſis dicit Auic. ⁊ odor turbith. C

¶ Pro cōplēdo tertiū ſcito ꝙ digeſtiua debēt eſſe minus frigida q̄ʒ in pura. ſed debēt eſſe ſubtiliatiua inciſiua: q̄s intentiones purā nō reqrit. ⁊ p quas ⁊ dictas ⁊ dicēdas apparet diuerſitas cure i eis. nā i pn° ꝯuenit acetoſus ſimplex cum melle roſ. colato. vt Aui. ¶ Sed dices ſbdit ⁊ in pn° Aui. aut ſyr. acetoſus de radicibus: qð eſt ꝯ canonē in canonibꝰ vlibus poſituʒ: qm̄ talia aperitiua in pn° non competit qm̄ materias facerēt precipitare in vias opilationē inducerent. Dicendū qð ly aut teneꝰ ꝯtinuatiue ⁊ nō diſiunctiue. ⁊ eſt ſenſus ⁊ poſt. ſyru. acetoſum ſimplicē cū geleniabin de acetoſuʒ o e radicibus. ſ. duabus qꝛ non eſt ita fortiter ſicut de qnq;. Et per ħ notat gradationē de debili ad forte in ſubtiliando ⁊ aperiendo. Iſta oportet te moderare ſecūdū materie groſſiciem ac viſcoſitatem maiorem aut minorem.

Quis ergo poterit digeſtiua ſic ordinare niſi caſu primo in terminis poſito. Et id ad capitulū quartū recurre:ꝛ tu elige vt exigit cōditio: poſt aūt ſeptimū. ideſt poſt principiū ꝛ in augmēto: qꝛ apparente ſigno digeſtionis. Et ita exponit haliabas in h capl'o. conuenit decoctio abſinthij. eſt enim apiritua ſubtiliatiua ꝛ ſtomachi confortatiua: ꝛ ſimiliter aq̄ feniculi cū ſyr. tn̄ acetoſo. Et in ſumma vt Auer. 5°. colliget ſtudendū eſt magis i exhibitione aperientiū opilationē q̄ꝫ infrigidantiū. vñ laudant' que ſunt aperitiua non multi caloris. vt capillus ve. lupulus radix apij feniculi frangendū coꝝ ſiccitateꝫ cum violis liquiritia ꝛ hꝰ: qꝫ ſi cū his commiſcebis q̄ mēbra cōfortabunt vt ſtomacuꝫ ꝛ epar optime. Item dent' pluribus diebus digeſtiua in hac. verbi gratia. vbi in pura dant' ante eūonē. quatuoꝛ vicibus ſiue quatuoꝛ maneroa in iſta ſex vſqꝫ ad octo. ante detur euacuatiuuꝫ ſaltem eradicatiuum.

¶ Et ſic īgrediēs cōplementū. quarti dico qd̄ in pn° minoratiue abſqꝫ digeſtiōe euacuare poſſumus vt dcm̄ eſt: ſed i era dicādo expectare opꝫ digeſtionē. Itē in ſoluendo ꝓcede vt de digeſtiuis de debili ad forte initiū faciens a caſſia veniēdo vſqꝫ ad turbith ꝛ ad electuaria fortia: de qbus ſup̄ qnto capl'o. Attēde tn̄ qꝫ ſi apparebunt ſigna aliqua digeſtionis nō erit dare tūc ſolutiuū ſatis forte. imo vi regulare. ꝛ hoc forte voluit haliab. qñ in pn° dabat caſſiā ꝛ turbith. Itē cū eſt debilis da medicinā fortē qꝛ euacuantē humorē difficilis euacuationis ꝛ debilē: qꝛ nō euacuantē multuꝫ in vna vice. ſed in pluribus vicibus euacuet humorem cuius euacuatio querebat'. Ita qd̄ melius eſt eā reiterare. ꝛ ſimiliter verificat' canon qñ egritudo eſt pigra longa vel materia eſt cōpoſita. electuaria autē ꝛ pillule deſcripte ſupra qnto capl'o in ſoluendo hāc colerā: ſunt hꝰ: ſed tu eas bene conſidera. ꝛ modera cū lenibus vt etas virtus ꝛ ipſa exigit diſpoſitio. Et hic ſtes attētus in euacuādo ꝑ viā ad quā materia declinat. Iuxta illud ſenis. Undecunqꝫ natura reperit ꝛc. Si ad cutim ꝓuoca ſudorē. hec intellige ſeruatis canonibus in ꝓuocatione ſupra in radicibus vniuerſalibus. Si ad vias vrine da ꝓuocantia que ſunt mediocris ꝛ non excellētis caliditatis ꝛ ſiccitatis. Si ad ſuperioꝛa ꝑ vomitū vt dcm̄ eſt. ꝛ ſic de alijs. Cū ergo ſciueris qꝫ digeſtio iā aduenit: tūc euacua radicatiue. ſ. ꝛ ꝓuoca ꝛ nō cures de alijs. ideſt non timeas hoc facere. Et in ſumma dicendum qꝫ in his febꝛibus ſic cōpoſitis de materiebus groſſis ante eaꝝ euacuationem plus

D debemus expectare digeſtionē: magis tn̄ ꝛ minus ſecundū materie groſſiciē viſcoſitatem ꝛc̄. Secundo qꝫ debes attēdere qꝫ ſolutiuū correſpondeat materie peccanti. vbi attendas qꝫ cum hac colera quandoqꝫ cōmiſcet' melancolia. ꝛ ſicut de digeſtiuo dicēdū. Tertio qꝫ frequentius dant' ꝛ dari debent ſolutiua in hac quia longa ꝛ frequentius in longiori. ¶ De flobotomia dicā cuꝫ Auicē. cū videris coꝝ vrinas groſſas. ſ. cum rubedine qꝛ ſubrubeas: tunc flobotoma: qꝛ ſignificat materiam in ſanguine peccanteꝫ. ꝛ cū flobotomaueris non indigebis cliſteri. ſ. acuto: qꝛ in eadem die nō debent fieri due fortes eūones. vt decimo tertij de cura ſputi ſanguinis. tn̄ ante flōiam ſi natura erit ſicca fac cliſtere lenitiuū bono mane vt in radicibus vniuerſalibus.

¶ Pro cōplendo qntum ſcito qꝫ vt ſupra de ꝓnoſticis. Epar maxime debilitat' ꝛ principaliter. ſecūdo ſtomachꝰ. tertio ſplen. ꝛ ideo in his te opꝫ ſollicitū eſſe in eoꝝ virtutē ꝯfortando. Ac ꝓhibendo futurā opilationē: epar enim eſt mēbruꝫ debilis cōpoſitionis ꝛ cito relaxat': ꝛ ideo que dantur cū febris peruenerit ad. xiiii. diē: qꝛ. ſ. erit in declinatione. debes dare trociſcos de roſ. minores: vel illos quos ponit Auicē. in qnto canone. in quoꝝ cōpoſitione nō magis dicit' ſcamonea: ꝛ ſunt minoris deſcriptionis qd̄ dico qꝛ multe ibi ponuntur deſcriptiones. nec ibi inuenit' rubrica de trociſ. minoribus. ſunt. n. infrigidatiui ꝛ confortatiui ꝑꝑ ſtipticitatē: ꝛ ideo nō ꝯueniunt niſi poſt digeſtionē. cuꝫ aūt prolongat' egritudo vltra tp̄s dcm̄: ꝛ incipit durare per menſeꝫ ꝛ menſes opoꝛtet vti foꝛtioribus. ꝛ te transferas ad trociſ. de eupatoꝛio. Nam quia in longo proceſſu multum debilitat' epar: ꝛ qꝛ ſic debilitatum male poteſt a ſe expellere ſuperfluitates que in eo multiplicantur: dubitatur de futura opilatione: ꝛ per maxime qꝛ materia peccans groſſa et viſcoſa eſt: ꝛ ideo da confortantia fortia ꝛ aperientia hꝰ ſūt trociſci de eupatoꝛio: qui cum ſint diſplicibiles eos dabis in formis pillularibus: aut in ſyrupo acetoſo ꝛ de radicibꝰ addes more gentilis: eupatoꝛium: ſcolopendriam: cuſcute: ſquinātum: aſſarum: ꝛ hꝰ que confortant ꝛ aperiunt opilationes tam epatis q̄ꝫ ſplenis. Item ad extra iuuant calefacientium applicatio. ꝛ ex confortantibus cum oleo de ſpica cum abſinthio calamento ſquinanto ꝛ hꝰ aperientibus poros: ꝛ materias facientibus tranſpirare: ꝛ qꝛ in longo proceſſu veriſimile eſt ſubtile eſſe reſolutum. ideo opus eſt vti calefacientibus ratione materie groſſe que remanſit: que indiget calefactione ꝛ ſubtiliatione forti que per frigida minime fieri poſſet. vnde ꝛ ſi aliquo modo calefaciunt maius eſt iuuamentum. conſidera. Conſimiliter opoꝛtet ꝛ ſtomacum confortare cum calidis etiaꝫ: non tn̄ intenſis. vnde hic ſubſcribam que ſtomacum confortant epar ꝛ ſplenem: vt cuꝫ opoꝛtuerit componere poſſis.

¶ Calida ſtomacum confortantia ſunt.

Abſinthium	Menta	Gariofilus
Lignum aloes	Aromaticū roſ.	Cipreſſus.
Calamus aroma.	Tyriaca ꝛ hꝰ.	Maſtix.
Citrum	Acorus	Saluia
Galanga	Cinamomum	Gariofilatum

¶ Ex frigidis.

Roſa	paratum	Uinum grenatoꝝ
Mirtus	Sandali	Ribes.
Agreſtum	Citonia	Zuccarum roſatū
Coriandrum pre/	Corallus.	ꝛ huiuſmodi.

¶ Ex confortantibus: epar ſunt calida.

Squinantum	Saluia	Ameos
Feniculus	Eupatorium	Iſopus
Cappares	Ciperus	Aſſarum
Abſinthium.		

¶ Ex frigidis.

Acetum	Roſa	Licorea
Acetoſitas citri.	Agreſta	Epatica
Endiuia	Cerotum ſanda/	Ordeum
Acetoſa	linum Meſ.	Sandali ꝛ hꝰ.
Granata acetoſa	Fumuſterre	

¶ Ex confortantibus: ſplenem calida ſunt.

Tamariſcus	Rutha	Capparus
Acorus	Scolopendria	Eupatorium
Camedreos	Abſinthium	Paſſule
Epithimus	Aſſarum	Saluia
Praſſium		

¶ Ex frigidis.

Acetum	Cornu cerui vſtū	Mirabolani
Blitis	Coralli	Morum
Uiole		

¶ Que oīa poſui magis gr̄a exempli. Et tu ſilis cum opus erit require ſuis locis. ¶ De correctione accn̄tium dicatur qꝫ ad ſua capl'a recurrendum eſt. vñ ēt que dicta ſunt ſupra de accn̄tibus acutoꝝ: h loco tibi erunt magno adiumento.

Expeditus de famoſa qꝛ de col'a vitellina. venio ad eam q̄ eſt ex citrina: ꝛ ad minus famoſas: ꝛ ſi Aui. niſi vnicū fecerit de oībus cap. minus famoſas ſub famoſa cōprehēdēs. vñ voluit vt q̄ dixit de famoſa ſufficiant de minus famoſa ꝛ alia. ¶ In ea aūt q̄ eſt ex col'a citrina. regimē dꝫ declinare ad fridū magis q̄ꝫ in vitellina ꝛ minus q̄ꝫ in col'a pura. Itē ad humidū minus q̄ꝫ in alijs. vñ ꝛ qnqꝫ ꝯcedit' qd̄ declinet ad ſiccū vñ ſtiptica ꝛ lenia i hoc

caſu

caſu ꝯcedi poſſ. ⁊ hec itellige tñ ex parte regiminis medici/nalis q̄ȝ diete. vñ obſerua canones poſitos in de vitellina. habes enim digeſtiua ⁊ ſolutiua. q̄rto capitulo. ⁊ tu ibi. Tu tñ ſemper attende eius receſſum a pura.

In facta ex colã p aduſtioné in ſeipſa obſeruet regi/men vtrumq; in ea qȯ obſeruaſti i ea q̄ ex co/lera putracuȝ magis ſibi appropinquet ⁊ ſil'es q̄ȝ aliq̄ alis. verũ opȝ vt ad humidũ magis declinet q̄ȝ in pura. Secũdo ſis attétus q cũ in tali aduſtione pars eius in meliam trãſit debes cũ hoc adminiſtrare: q̄ ét ꝑ parte melam reſpiciunt aduſtaȝ. Et hoc in vtroq; regimine. Item valet ⁊ regimen de quo infra de ꝯtinua tertiana. ⁊ tu ibi.

In ea autem que eſt ex colera p admixtioné melan colie ad extra veniétis: regimé ſit mi/nus frigidũ q̄ȝ i pura: ſed ſit magis humidũ. Et ꝯſequenter fortiores in hac ſic fricationes. verbi grã. vbi ponebas i pu ra i cliſteribus oleũ violatũ: pone in hac violatuȝ ⁊ cõmune ſimul: graduando vt videbit' ⁊ ſic in ſingulis te regas.

Quid autem de febre ex ꝫinaria ⁊ praſſina odm ſit patet ex dictis. ſup̄ de ipſis in pn° ca/pituli. Nã cũ ipſe ſint vehemétis caliditatis: ⁊ natura quodã/modo participent venenoſitat' maxime ꝫinaria. oȝ regimen tendere ad frigidum ⁊ humidũ vehemẽter cũ rebus cor dialibus habentibus ét reſpectũ ad venenũ. ⁊ tu cõpone ex his que ſupra de peſtilentia.

a **Dicebatur** de duplici tertiana q̄ cõtingebat ex diuer ſis materiebus in diuerſis locis putreſa ctis. ⁊ tu ex datis ſcd̄m materiei peccãtis exigentiam regi/men adminiſtra: ⁊ canones dictos tuo adapta propoſito. ¶ Poſtremo hic attende dcm̄ Gilberti. Inquit. n. de cura duplicis tertiane. In curãdo aũt eſt diũa. Quia ſi ſit de ma/terijs ꝯtentis extra: digerẽda eſt potius materia p fomẽta/tiones emplaſtrationes apientia ⁊ hꝰ. Cognoſcit' aũt hoc q: ifirmus fatet' ſe hr̄e febré in capite vel renibus vel coſtis vel alibi. Oportet ergo apponere euaporatiua: q: cum per ſpũs q euolant p poros oȝ fieri digõ. Cauendũ eſt vt ſtatim apponant' ꝯfortantia ſtipticatãliter enim fieret magis indi/geſta materia. Hoc ét ſit q̄ñq; materia exiſtẽte itra: q: qdaȝ ſunt qui nullatenus per os aliqd reciperent. Subueniẽdũ eſt ergo p appoſitioné exteriorẽ: vt accipiat' calamentũ pul legiuȝ menthaſtrũ: ebulliant in fortiſſimo vino: ⁊ ſup mate/riã febris apponantur. Uel accipe ſemina diuretica vel fur/fur vt citius euaporet. Sic enim diſpergit' materia ⁊ a lo/co euaporat. Hec ille. Et hoc appoſui vt bene conſideres in omnibus modum cure.

Quia colera fit non pura per admixtionem diuerſi ſtatis ac melancolie vt dcm̄ eſt. Ideo male regitur ſic ſimplicia cuilibet tali ꝯferentia. pp qȯ opȝ te cõponere. ⁊ tu habuiſti ſimplicia digeſtiua colere natu/ralis ⁊ ſimplicia flegmatis naturalis ac melancolie. Et ideo ad quintũ recurras capitulum. ⁊ compone.

¶ Ut verbi gratia. q̄ñ mixtio eſt ex colã ⁊ flegmate tenui et aquoſa: ⁊ dr̄ citrina. ℞. aquaꝝ endiuie. ℥. j. ſcariole cicoree añ. ℥. j. ſ. abſinthij fenicl'i añ. ℥. i. miſce. Uel ſic ex ſirup. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis: mellis roſ. colati añ. ℥. j. aq̄ endiuie. ℥. ij. ſ. Uel ſi vis magiſtralé. ℞. endiuie ſcariole lactuce adiã tos yſopi cicoree añ. M. j. radicũ feniculi. ℥. ij. ſ. radicũ apij ℥. j. ſeminum endiuie ſcariole añ. ℥. j. fiat decoctio: ⁊ pro li/bra. i. ſ. decoctionis pone. ℥. iiij. ȥuchari ⁊ aceti. ℥. iiij. ⁊ fac longũ: ⁊ breué vt placebit. ⁊ da vt dcm̄ eſt in p̄cedẽti rubri/ca: ⁊ aromatiza cũ cinamomo. ¶ Ex ſolutiuis da caſſie tra/cte. ℥. j. cũ. ʒ. ij. turbith p̄parati: extrahat' cũ aqua abſinthij ⁊ endiuie añ. Uel. ℞. electuarij indi. ʒ. i. ſ. electuarij. ſucci roſaꝝ. Nicol. ʒ. ij. cum aq̄ endiuie abſinthij añ. ℥. i. ¶ Con/fectiones ⁊ electuaria conſimiliter compone ex calidis ⁊ frigidis. vt Recipe ſpecieꝝ aromatici roſati deſcriptione ga brielis. ʒ. i. ſ. ſpecieꝝ triaſandaloꝝ. ʒ. ij. Quia colera vincit in vigore ȥuchari tabarȥet. ℥. x. fiat confectio ſolida. Uel cũ ſimilibus ⁊ ȥucharo violato boraginato fac electuarium. ¶ Et ex trociſcis ꝯueniunt trociſci roſati minores. Auicẽ. maxime q̄ñ iã p̄terijt quartuſdecimus dies vel circa habẽ tes intentiones vt in canonibus eſt expreſſum. ¶ Conſimi/liter ex oleis cõmiſce calida dicenda in flegmatica cum fri/gidis iam dictis: ⁊ fac vnctiones cerotaria. ⁊ hꝰ ſecundum exigentiam membroꝝ. Pro qbus etiam ad propria te re/duces capitula. Et hoc Aui. in euacuatione talis materié laudat ſcamoneam ⁊ turbith. Et nota q erat orientalis: vt ſupra de tertiana pura.

¶ Qȥ ſi fuerit ex colera vitellina conſimiliter dic de ſimplici/bus. Ex cõpoſitis vero Reci. ſirupi acetoſi ſimplicis. ℥. i. ſ. mellis roſati colati. ℥. ſ. aq̄. endiuie feniculi añ. vnc. i. ſ. Ex magiſtralibꝰ. Reci. radicũ feniculi ſparagi añ. vnc. l. ſ. ſcolo pẽdrie endiuie ſcarlole cicoree añ. M. i. abſinthij. M. ſ. liq ritie paſſulaꝝ añ. vnc. i. ſeminis endiuie ſcariole aſſari. ana. vnc. ſ. fiat decoctio: de qua. ℞. librã. i. ſ. ȥuchari tabarȥet. vnc. iiij aceti. vnc. v. Uel ſqillitici ſi magis vis incidere. ⁊ h̄ in ꝓceſſu. vnc. iiij. fiat ſiru. lõgus aut breuis ⁊ det' vt ſup̄ de tertiana pura cũ aq̄s appropriatis aut ſine aq̄s vt tu ibi. Itẽ ꝓcede deinde ad acetoſos compoſitos. ¶ Ex ſolutiuis cõ/uenit. ℞. diaſinicon. vel electuarij idi. ʒ. ij. ſ. elc̄tarij. ſucci ro. ʒ. i. ſ. vel caſſie vel diaprunis vl' mãne. vnc. l. turbith. gũmo/ſi p̄parati. ʒ. ij. vel agarici tantũdẽ. ⁊ in hoc caplõ Auicen. laudat ſcamoneaȝ turbith ⁊ agaricũ. Pillulas ⁊ alia habes ſup̄ q̄rto caplõ. Ualet ⁊ reubarbaꝝ i ſubſtãtia ⁊ i infuſione datũ. Et bñ tibi ſit memorie pp egritudiné eſſe cronicam te oportere ꝓcedere de debili ad forte: ⁊ ſepe replicare. ¶ Ex trociſ. maxime cõmendat Auicẽ. in hoc caplõ trociſcos de eupatorio. ⁊ de ipſis dcm̄ eſt. ¶ Ex confectionibus. ℞ ſpe/cierũ diarodon abbatis vel triaſandali. ʒ. iij. ſpecieruȝ aro/matici roſ. gabrielis. ʒ. j. ſ. ȥuchari. vnc. iiij. fiat ꝯfectio ḋ aq̄ accipiat ante cibuȝ p horã vnũ morſelluȝ. ʒ. iij. ⁊ poſt bibat parum vini aromatici optime limphati vel electuariũ con/fice ex ȥucharo bugloſſato violato añ. vnc. iij. roſaꝝ roſma rini añ. vnc. ſ. manuſxp̄i perlati. vnc. j. ſ. ſpecierũ electuarij. ʒ. i. ⁊ de ipſo plus aut minus pone ſcd̄m q vides eam plus aut minus a pura diſtare: vt dictum eſt.

¶ Qȥ ſi fuerit nõ pura p admixtioné melancolie i ſe genite p aduſtioné. tũc ſimplicia videant' que cõferunt colere pure ⁊ melancolie: ⁊ ex illis aggrega. vt v̇bi grã magiſtral'r. ℞. floꝝ violaruȝ boraginis bugloſſe roſ. rub. endiuie ſcariole lactuce añ. M. i. ſeminũ fridoꝝ maiorũ ſcolopendrie ſucci boraginis ſucci pomoꝝ rodolentiũ acetoſoꝝ añ. vnc. iij. fu miterre. vnc. iij. ſ. bulliant i lib. vj. aq̄ ad cõſumptioné tertie partis ⁊ cũ lib. ij. ȥuchari fiat ſy. cũ. vnc. iij. aceti ſqllitici. ⁊ clarificet' ⁊ det' de eo plus ⁊ minus ſcd̄m longitudineȝ vel breuitaté vt ſup̄. Uel. ℞. ex cõpoſitis ſyr. violati. vnc. j. ſyr. de fumoterre. vnc. ſ. aq̄ bugloſe. vnc. ij. aq̄ fumiterre. vnc. i. miſce. ¶ Ex ſolutiuis. ℞. reubarbari electi. ʒ. i. ſ. ſpice gra. v. iſunde in aqua lactis: ⁊ modico vini albi ſtetq; per horas octo in infuſione: deinde exprime: cui exp̄ſſioni addat' caſſie vl' mãne. vnc. j. ⁊ electuarij hamec. ʒ. j. extrahat' caſſia cum aqua fumiterre boraginis endiuie añ. Pillulas ⁊ alia habes quinto capitulo. ¶ Confectiones ⁊ electuaria fabrica. vt verbi gratia. ℞. ſpecierũ electuarij de gẽmis. ʒ. j. triaſanda/lorum vel diarodon abbatis. ʒ. ij. ſ. ȥuchari albiſſimi. vnc. x. Uel. ℞. letificantis Almanſore ſpecierũ triaſandaloꝝ ma/nuſxp̄i perlati: ⁊ cum ȥuccaro boraginato vel bugloſſato violato fac electuariũ: ⁊ vt ſup̄ folijs auri coopiat' p nobi/libus. Unctiones modo ex modo dato fabrica vt opus eſt cõmiſcẽdo olea calida cum frigidis. de qbus in de colerica pura: ⁊ infra de flegmatica ⁊ de quartana. Ita q attende in flammationi ⁊ aduſtioni. Et ſi videbitur epithimare cpar vel corde reducas ſupra ad ea que de febre peſtilẽtiali. vbi epithima tu tuo propoſito inuenies.

¶ Qꝛ ſi fuerit nõ naturalis per admixtionez colere nigre ab extra venientis. cõſimiliter operare ex parte ſimplicium vt verbi gratia. ℞. meliſſe ſcolopendrie endiuie ſcariole floꝝ boraginis bugloſſe violaꝝ añ. ℳ. i. radicum feniculi petroſilini añ. ℥. j. ʒ. liquir. roſ. paſſulaꝝ. añ. ℥. i. fiat decoctio: ⁊ cuz libra vna decoctionis ponant. ℥. iij. zucbari ⁊. ℥ ij. aceti ⁊ fiat ſirupus longus aut breuis vt dictũ eſt. Uel. ℞. ſirupi violati aceroſati. ℥. i. de fumoterre. ʒ. aquarum ſcolopẽdrie bugloſe añ. ℥. i. ʒ. De ſolutiuo. ℞. caſſie aut mãne. ℥. i. diaſene. ℥. ʒ. vel electuarij bamec. ʒ. iij. ʒ. cuz aqs dictis da ⁊c̃. ¶ Confectiones ordina ⁊ electuarium vt in precedenti ⁊ in alijs ſimiliter per omnia. ⁊ tu conſidera ea.

¶ De tertiana continua. Rubrica. iiij.

B Tertiana continua eſt febris continua ex materia colerica adintra venas putreſcente in locis a membris ꝑncipalibus ⁊ ꝓprie a corde remotis ſcd'm plurimum contingens. cuius eſt de tertio in tertium manifeſtam facere excreſcentiam. Dicit̃ ex materia ⁊c̃. qꝛ ex oi tali indifferenter fieri ꝯtingit. Dicitur ad intra ⁊c̃. ⁊ ſcd'm plurimũ. qꝛ nõ incõuenit ꝙ fiat a materia extra venas: vt in rubrica ſequenti. Dicit̃ a mẽbris ⁊c̃. qꝛ in hoc differt a cauſone: qui fit ex materia ꝓpinqua principalibus ⁊ cordi ſpecialiter. Dicit̃ cuius. qꝛ ſcd'o differt ab ipſo cauſone in quo non apparet manifeſta excreſcentia.

De ſignis demonſtratiuis dicat̃ ſummatim. ¶ Ab exeuntibus ꝑmo: qꝛ vrina eius eſt intenſa valde ſubtilis ſubſtantie rubea vel ſubruffa cum liuiditate q̃dam. Similiter egeſtiones. Itẽ i ea niſi in die cretica ſudor apparet. ¶ A ſubſtantialiter inherentibus. Quia caliditas ſentit̃ acutior mordicatior. ¶ A q̃litate mutata. facies citrinior. Similiter oculi lingua cũ aſpitate ⁊ q̃nqꝫ cuz nigredine. ¶ Ab actione leſa nõ incipit cũ rigore neqꝫ cũ horripilatiõe: ſ; cũ quodã tipo ſiue frigore extremitatũ ꝑuatiuo ⁊ leni. eſt ſitis intẽſa. pulſus velox ⁊ ſpiſſus cũ diuerſitate q̃daz expiratio maior. Et in ſumma ſigna in hac ſunt intẽſiora atqꝫ fortiora q̃z in iterpolata. ⁊ tu applica ſcd'm gradũ intenſiorẽ: que dicta ſunt de tertiana nota.

C **De ſignis** pronoſticis. De eis dicetur ſimul cum his que de cauſone ⁊ tu ibi.

Canones Et accedens ad curã dico ꝙ l; ſimiles ſint intentiones habende in cura tertiane iterpolate: ⁊ ꝯtinue tñ cura ꝯtinue differt a cura interpolate in modo approximationis ⁊ gradu rerum illas intentiones cõplentium. ¶ Et anteq̃z illas ponã dĩtas. Scito ꝙ magis

D ſollicitus eſſe debes in cura huius continue q̃z interpolate. qm̃ materia continue eſt in q̃ʒtitate maior: ⁊ in q̃litate deterior. ⁊ magis timo oſa q̃z interpolate. Et l; ſi materia vna ſpecie: ex his ꝑmam ſi vis cape dĩtam. ¶ Secunda: qꝛ dieta dꝫ eſſe ſubtilior in ꝯtinua ꝑp virtutez magis opprimi a mã morbi ne ipediat̃ digeſtio. Itẽ qꝛ eſt maior q̃ʒtitas vt dictuz eſt. Item ſeuitas accñtiuz maior. ¶ Tertia. qꝛ dieta dꝫ magis declinare ad fridum. qꝛ ꝯtinue mã ad cor effumat: ⁊ poſſit ipſum in calefacto eſſe. Et hic nota v̾ba Raſis in diuiſionibus intẽde in extinguendo q̃ʒtum potes: cũ exhibitione aq̃ cucurbite ⁊c̃. Et ſubdit: ⁊ nõ ꝓhibeat̃ in hac febre quin ſumat eger aquã fridaz cũ vult. Et in ſumma dicit ꝙ l; tardet criſim: tñ eſt ſecurius ſic facere. ⁊ ꝙ exptus eſt vtranqꝫ viã: ⁊ iuenit hãc ſecuriorẽ: ⁊ multo pauciores mortui ſunt. Et ſubdit: dimittere extinctionẽ eſt dimittere egrũ ꝑculdubio ad mortẽ appropinq̃re. Et hãc viã ſecutus eſt Conciliator nr̃. Quidã dicunt Raſim h̾ itelleriſſe magis in cura cauſonidis. Et ꝯſequenter dicat̃ de alijs rebus nõ nãlibus. vt ꝙ quies eſt ꝯueniẽtior motu. ⁊ ꝙ nõ dꝫ iraſci. ⁊ breuiter ex ipſis timere ſuꝑcalefactionẽ amplius q̃z in interpolata. ¶ Quarta ꝙ in hac debemus magis intendere digeſtioni vt Auic. ⁊ hoc dupliciter. Primo qꝛ mã continuarum non eſt apta ita faciliter educi ꝑ farmacũ ſicut interpolatarum. Et cã: qꝛ materie ꝯtinue ſunt diſſeminate ꝑ venas magnas et paruas ꝑ vniuerſuz corpus. Sunt itaqꝫ he materie multuz remote a vijs ductuuz. In interpolata aũt materie ꝯtinent̃ extra venas in carne aut cute vt ſupra. aut in venis magnis ⁊ in faucibus eaꝝ in locis ꝓpinquis expulſioni. qm̃ non vꝫ veriſimile ꝙ ita cito poſſet materia interpolate in ꝑn° paroxiſmi moueri ad extra venas ſuꝑ membra ſenſibilia: niſi ipſa eſſet in faucibus venarũ magnarum locis expulſionis propinquaꝝ: imaginabile tñ eſt ꝙ ipſa contineri poſſit in venis multũ remotis. Et forte hoc aliqñ ꝯtingit l; rariſſime: qd̾ ſigno põt cõprehẽdi: vt cum videris febrientez interpolate incurrere febrẽ: ⁊ ante aduentũ eius erit cũ ſignis halmelileth ꝑ longuz tp̃s. vt ꝑ horam ⁊ plus anteq̃z. ſ. veniat rigor. ita ꝙ nõ accidat hoc ex materie tarditate. ⁊ iõ hñ cõſidera. Et ex iſto cognoſce q̃z bene operant̃ qui dant oi ſero vnam pillulam in his cõtinuis ante apparitionẽ ſignorũ manifeſte digõnis. plus. n. ledunt vt pꝫ: ſed apparentibus ſignis manifeſte digõnis: natura tunc oi die digerente ꝯueniet: ⁊ h̾ ꝯſentiente virtute. ¶ Secundo ꝙ materia tam antecedens q̃z ꝯiuncta ipſius ꝯtinue in venis eſt ⁊ remanet. ſed iterpolate antecedens eſt in venis aut extra: ſed eius cõiuncta ad extra ẽt in ꝯtinuis requirit̃ equatio materie ⁊ eius ſeparatio ab alijs humoribus nõ peccãtibus: in iterpolatis autez ſola equatio. virtuti itaqꝫ difficilius ẽ cuz cõplere illa duo q̃z alterũ tñ. ⁊ tu ꝯſidera. qꝛ locus eſt ſpeculationis. Item ad opus practicuz debes eſſe intentus plus digõni dando digeſtiuum pluribus vicibus in die aut in maiori doſi: aut pluribus diebus vt dcm̃ eſt. ¶ Quinta quod in hac debes eſſe intentus plus ꝓuocationi. ⁊ cã: qꝛ dato ꝙ ſcd'm pl'm materia ꝯtinuaꝝ ſit in venis magnis: in qbus eſt maior communitas ad vias vrine l; ⁊ materia iterpolatarũ ẽt poſſit eſſe i eiſdez. tñ qꝛ in ꝯtinua colerica fit maior iſectio ſeri ſiue aq̃ſitatis ſanguinis: ad cuius finalẽ eductionẽ opꝫ prouocationi magis intendere. ⁊ ꝑ viam ſudoris ⁊ per viam vrine. ⁊ hoc cuz plurimo vſu aq̃ ordei. ⁊ ſeminũ cõium frigidoꝝ. vt ſuꝑ i radicibus vlibus. ¶ Sexta qd̾ in hac magis itendimus ad lenitionẽ ventris ꝑp maiorẽ ventris ſiccitatẽ: ⁊ maiorez timorẽ freneſis ⁊ minus ad vſum medicine ſolutiue añ digeſtionẽ. ⁊ hoc regulariter: qꝛ coacte ꝯtingeret oppoſitum. ⁊ cã eſt iam dicta ꝑ pte. 2°. qꝛ v̾tus eſt debilior in cõtinuis in tolerãdo iprẽſſionem maiez farmaci vñ tolerantis farmaci dꝫ virtuti ꝓportionari. Itẽ ⁊ habilitas mãe. ⁊ Auic. ⁊ non vtatur niſi cliſteribus lenibus. ¶ Septima dĩta. qm̃ vomitus eſt magis ꝓuocandus. ⁊ magis iuuatiuus i iterpolata. ¶ Octaua. qꝛ vbi ſit de flõis indicatio magis conuenit in cõtinua: de qua infra in de q̃tidiana. Et in ſumma ꝯtinua idiget ſubtiliori regimine magis infridatiuo digeſtiuo minus calido ⁊ pluries replicato cõtinuato q̃ magis cliſterijs minus acutis ⁊ magis lenitiuis: ⁊ ſil̾r ſolutiuis maiori ꝓuocationi vrine ⁊ maiori extinctione q̃z ſibi cõpar interpolata. Et ꝑ ſeuitate accñtium recurre ad ea q̃ de acutis ⁊ ꝑ alijs ẽt: qm̃ acuta eſt. Quãtum differat ex pte cure ipſa ab interpolata iã manifeſtũ eſt: qꝛ itenſiora frida cõpetunt. Et iõ ex habitis in de tertiana pura ⁊ i ꝑcedẽti rubrica. ⁊ ſuꝑ. 5° ca° Et de peſtilentia elige tu frigidiora ex pte digeſtiuoꝝ ſolutiuoꝝ. trociſco. confectionũ. electuarioꝝ. vnctionũ. epithimatum ⁊ h9. ¶ Et in fine huius totius capituli addaz aliq̃ que a proprietate ſpecifica ponunt̃ ab auctoribus oẽm curare tertianam: q̃ ẽt ego nolo deſpicere. ⁊ hoc ſi ꝑus rememorabo ꝙ rubea trociſcata Nicol'. ante horam acceſſionis cũ aqua roſa. data ad modũ auellane: ⁊ naribus ⁊ pulſibus inunctis ex ea ſanat. ¶ Itẽ trifera ſaracenica eiuſdem data

E vt dictum eſt. ¶ Auic. ſecundo can. capitulo. de aranea inquit. dixerunt quidam ꝙ tela aranee quando miſcetur quibuſdã emplaſtris ⁊ ponitur ſuper frontem ⁊ timpora: febrem ſanat tertianã. Et extimauerunt quidã ꝙ tela ſpeciei

cuius

cuius tela eſt ſpiſſa alba qñ ſtringitur in cute eius. ⁊ ſuſpen ditur ſup collum aut adiutorium: ſanat febrem tertianam. Et quidam vt varignana accipiunt plures araneas ⁊ illas coctas cũ oleo lucerne: ⁊ tritas ante paroxiſmum applicāt timporibus pulſui brachiorũ: ⁊ optime tollunt tertianam. digeſta tñ prius mã. ¶ Tres radices berbene cum tribus folijs eius in aq̃ diſſolute añ acceſſionem date cur aũt eam. Plinius. 25. Dicit vt habẽs tertianã in potu ſumat tria ex folijs eius aut tria ex granis ipſius ⁊ alterabuntur circuitus febris. Auic. 2° canõ.

A **Capitulum. xiij.** De cauſone.

Cauſon eſt febris ↄtinua ꝓportionalis de colera nãli aut flãte ſalſo putrefactis in venis corporis totius: aut in membris nobilibus cordi ꝓpinqs cũ vehemẽtia accñtiũ ⁊ incẽdio. 2m plm ↄtingẽs. ¶ Dicit ꝓportionalis: qꝛ nõ eſt vere: ⁊ ꝓprie ↄcluſa. qꝛ dato q̃ ab egro vel medico excreſcẽtia nõ pcipiat rõne loci: tñ de 3° in 3m ex nã humoris motũ hꝫ. ¶ Dicit de colã nãli qñ nõ vꝫ q̃ ab innãli cãri poſſit. Nã ꝑ ex citrina fieri nõ vꝫ: qꝛ nõ repit in locis ꝓpinqs cordi: neq̃ in eis multiplicat veꝝ nõ iplicat q̃ in eo loco multiplicet: ⁊ ſic q̃ eã cauſet vt vꝫ velle yſaac ⁊ viaticꝰ. ⁊ hãc vocat cauſon nõ multi feruoris. Sꝫ dicebat ſcõm plurimũ. imo dꝫ ↄſequẽter q̃ ſi ↄtingat colerã citrinã multiplicari in toto ⁊ putrefieri: nõ cauſabit cauſonẽ: qꝛ nunq̃ pueniet ad icendiũ: ⁊ calorẽ ſilẽm icendio cauſonis: ⁊ tu cõſidera. In cura aũt eſt dĩa ex pte itenſi ⁊ remiſſi: ⁊ nõ alter neq̃ a vitellina neq̃ a colera minoris fame ꝑ admixtiones extranei pp ipſas nõ poſſe puenire ad incẽdiuꝫ tale q̃le facit cauſon pp earum groſſiciẽ. Nã vapores eaꝝ groſſi ſunt nõ potentes venire ad eã igneitatẽ: ad quã fumi colere nãlis. De colera innaturali p aduſtionẽ in ſe: de q̃ dicebat q̃ cura

B eius erat ſicut cura pure: Dicendũ ꝑmo q̃ in locis iã dictis nõ multiplicat. Qꝛ ſi multiplicaret dõm vt de citrina. Sꝫ dices eſt ne flegma ſalſuꝫ calidius hac colera? Et vꝫ q̃ nõ: qꝛ in flegmate ſalſo eſt aliquid flegmatis remittẽtis colere acuitatẽ: ⁊ illa aduſtio vꝫ facere ad igneitateꝫ. Iſta diſcuſſio ptinet ad caplm de humoribꝰ. vbi ẽ videndũ quo modo ſe hñt hi rumores rõne itenſionis ⁊ remiſſiõis ⁊ tu cõſidera. ¶ Dicit a flegmate ſalſo. vñ Auic. ⁊ non fit flegma ſalſum ſicut ſciuiſti ex quo ſupple cauſet cauſon niſi ex aquoſitate flegmatis cuꝫ colera acuta. Eſt ergo colã q̃ putrefit: q. ſ. eſt ps flegmatis ſalſi: aquoſitas pmixta aquoſitati plurime. i. colã hũoralis: ⁊ nõ p aduſtionẽ genita: q̃ſi velit q̃ colera ſit multa: tñ frigida aq̃a: ⁊ fluxibilis p flãtis aquoſi admixtionẽ. Ex quo ifert q̃ nõ ſit cauſon a flãte ſalſo p aduſtionem flegmatis genito. qñ tale eſt remiſſius ꝑmo pp cinereitatẽ in ipſo ex aduſtiõe remanẽtẽ. vel expone cũ colera acuta. i. cuꝫ humore acuto: ſiue ſit colera: ſiue pars flãtis aduſta: ⁊ ſic ↄtingit cauſonẽ ex ambobus cauſari. Sed qd dicemus qñ in flegmate ſalſo aquoſitas vincit i q̃ntitate: ⁊ remanet in toto forma flegmatis. In colera aũt citrina remanet forma colere. ergo vꝫ q̃d calidior ſit citrina ipſo flãte ſalſo. Si ergo flegma ſalſum facit cauſonẽ: a fortiori ⁊ citrina. Item colera adueniẽs flãti nõ tollit formã flãtis. ⁊ flegma adueniens colere citrine nõ tollit formã colere: ſꝫ forma colere limitat ꝑ eẽ ſuo in mã itenſiorẽ graduꝫ caliditatis q̃ꝫ forma flegmatis. ergo conſidera: qꝛ hic eſt locus ſpeculationis. Et opꝫ pro his te recurrere ad caplm allegatũ: ⁊ tu ibi. Tamẽ dõm q̃d flegma ſalſum magis reperit in locis propinquis cordi: eo q̃ ibi reperit magis colera naturalis: qꝛ in venis pulmonis cum ſanguine colerico nutriat: ⁊ in eiſdẽ flegma plurimũ cũ complexione accidentali ſit humidius.

C ¶ Ex his qdam diſtinxerũt: ⁊ eſt diſtinctio cõis q̃ cauſon eſt duplex. verus q eſt a colera: ⁊ Auic. eſt cauſon flãtica. Alij aliter. Cauſon triplex. purus, nõ purus, nõ verus. Purus a colera pura. nõ purus a colera nõ pura: qꝛ citrina. nõ verus a flãte cõſidera. Dicit putrefactis. qñ vt Auic. cã in eo ẽ multitudo putredinis. Uerũ eſtimauerũt qdã q̃ a colera nãli ſuo peccãte q̃ntitate: ⁊ nõ p putrefactioneꝫ poſſit febris cãri cauſon dicta de quoꝝ numero fuit Gordonius. Sed de iſto dem̃ ſuit in de ſynocis. h̃ tñ cõiter non tenetur ⁊ ↄdictionem in ſe nõ icludit: ⁊ vt allegato loco viſum eſt Auer. hoc ↄtingere poſſe. ¶ Dicit in venis totius. q̃ dato q̃ proprie cauſon fiat: cũ mã in locis nobilibus cordi ꝓpinquis: qꝛ i illis colera ipſa p approꝑinquationẽ cordi magnã iducit iflãmationem ac accñtium prauitatẽ magnam: ⁊ multo maiorẽ q̃ꝫ qñ ẽ in locis remotioribus: pp qd a tertiana continua differat vt ſupra. tñ nõ icõuenit q̃ꝫ aliqñ in venis totꝰ accidit colẽ multe putrefactio: ad quam ſequit cauſon: vt Gal. 4. regiminis acutoꝝ. cõmẽto ꝑmo. veꝝ hoc eſſe raro: ſꝫ ſm plm ſit qñ putrefit in locis ꝓpinqs dictis. Et iõ dixit Aui. aut i venis q̃ ſequunt ptes cordis ꝓpe. Et iõ nõ credo q̃ ꝓpe poſſit cauſon ex praſina ⁊ eruginoſa fieri: vt ſup de tertiana non pura: ⁊ tu ibi. Membra aũt nobilia ſunt vt os ſtomaci. epar. pulmo. Uñ in venis hoꝝ aut ꝓpinqs h̃ colã putrefactã cauſonẽ fac. ¶ Dicit cũ vehementia. nã accñtia cauſone ſunt fortiſſima: vt ſtatim de ſignis: ⁊ maxie i reſpectu ↄtinue aut iterpolate. Et ſup oĩa ẽt ſitis vehemẽtiſſima. Et iõ dem̃ ẽ cauſon a caumate: qd iterp̃tat icendiũ: ſiue febris icẽſiua: ſiue arſiua: ſiue adurẽs. nam i ea apparet lingue aſpitas cũ nigredine vt ifra. ¶ Dicit ſm plm: qꝛ ẽt vt tactũ ẽ ab alia colera cãri põt q̃ꝫ nãli: ⁊ de alijs: vt ẽ expſſum. Itẽ ⁊ aliqñ ↄtingit ipꝫ cãri extra venas in loco cordi ꝓpinquo.

Cauſe De cauſis aũt dicat q̃ aliqñ qs de ſinocha tranſit in cauſonidem vt ſup: qñ. ſ. a pnº nõ ſit recta cura ⁊ adurit ſanguis: vt maxia ps eiꝰ i colerã ↄuertat. ideoq̃ bñ cõſidera. ¶ Ex cãis ãt pmitiuis dicat q̃ accidit ex inordinato regimine: ⁊ vſu reꝝ calefaciẽtiũ ⁊ exiccãtiũ: ⁊ colãm nãlẽ multiplicãtiũ: vt ſup de tertiana pura: ⁊ iflãmãtiũ caꝝ: vt ſunt vſus vini vinoſi: carniũ ſalitaꝝ: ⁊ alioꝝ iflãmabiliũ: exercitiũ forte ars fabrilis: ⁊ hꝰ q̃ calefaciũt ⁊ exiccãt. balneũ calidũ exiccatiuũ ita furor: ⁊ hꝰ: vt ſupra de tertiana pura. Et adiuuat ad h̃ etas cõplexio. itẽ regio frida: vt Ariſt. 14. ꝓblematũ. tertio ꝓblemate. Et cã qꝛ frigꝰ regiõis repcutit calitatẽ ad itra: q̃ ſic itus fortificata febrem cauſat fortiorẽ. In calã aũt ſecꝰ: qꝛ exalat ſiue reſpirat mã nã adiuta. Ex q̃ aliq practicãtes accipiũt q̃ i cauſone exterioribus infrigidatis iteriora calẽt magis. Et lꝫ ita ſit tñ ſm plm cauſat i eſtate ⁊ ↄſtitutionibus calis ⁊ ſiccis: vt q̃rto regiminis acutoꝝ. ¶ Corpora aũt cauſoni magis diſpoſita ſunt iuuenes ꝑ: qñ in eis magis ẽ aptus humor multiplicari cauſonẽ faciẽs. ſcõ pueri tertio ifantes: qbus accidit ꝓfunditas ſomni q̃nq̃ pp eleuationẽ vapoꝝ ad caput cũ ſit multũ humidũ. De ſenibus võ dicat: q̃ lꝫ iuuenes ſint magis apti. tñ

D alijs paribꝰ plus accidit ꝑmis ſenibus: ⁊ maxie in pnº ſenectutis: vt. 16. ↄtinẽtis: qñ in eo tpe adhuc multiplicat multũ de colera in eis: ⁊ cũ h̃ ex iuuẽtute ẽ in eis colera reſeruata: ⁊ v̾tus i eis ẽ debilior. vñ i iuuenibꝰ ẽ fortĳ ad reſiſtẽduꝫ. ⁊ iõ ↄſidera: qꝛ locꝰ ẽ ſpeculatiõis. Et hoc vꝫ velle hipo. tertio aphoꝝ aphoriſmo. 31. Ultra võ hãc etatẽ. d quo i ꝓnoſticis. De vltimis võ ſenibꝰ dicat q̃ paꝝ accidit eis: qꝛ i talibus nõ multiplicat colã niſi ex forti cã: etate multũ ↄtrariãte. Qꝛ ſi accidat periit ↄcurrẽte debilitate v̾tutĳ eoruꝫ. Et credo q̃ Raſis. xvj. ↄtinẽtis dũ dixit. ⁊ maxie i puero voluerit q̃ ẽt in prio ſenio verſus declinationẽ eius ſit dõm ſicut de vltimis ſenibus. cuꝫ finis vnius ſapiat nãm ꝑncipĳ alterius. Hic caderent multe ſpeculatiões: vt ſupra in capitulo de ꝑparatione: ⁊ tu illas ꝓſequere cum ſpeculari volueris.

Signa demonſtratiua. Licet ſigna tertiane pure ſunt ſigna cauſonidis. ab ea tamen dĩa ſunt ſecundum intẽſum. qñ in cauſonide ſunt itenſiora. ⁊ ſic ſufficeret eoꝝ doctrina. Uerum vt ducez ꝓſequar ea deſcribam: qui E

bus apparebit ſatis apta dñia: ſeruans ordinem vt ſupꝛa.
¶ Ab exeūte mutato. Urina eſt rubicūda tenuis incēſa lu-
cēs ⁊ ſcintillās vt ignis i ſupficie liuēs aut nigreſcēs qñq3
ex forti incendio: ⁊ h̄ cōiter apparet. ↄtingit tñ qñq3 in pri°
q̄ vrina ſit cruda pp multitudinē opilationis. qñq3 liuens
turbida pp multitudinē putrefactionis. Similiter egeſtio-
nes ſunt multum tincte: ⁊ in hac non appet ſudoꝛ niſi apud
criſim Auic. Sputū aūt erit amarū aut ſalſū. ¶ A ſubſtā-
tialiter īherentibus: q2 ab infirmo indicat̄ maiorē calidita-
tem eſſe in interioꝛibus q̄3 in exterioꝛibus: vel ad tactū cō-
pꝛehendit̄ caliditas intenſa valde: ⁊ eſt maioꝛ q̄3 i tertianis
alijs tā ad intra q̄3 ad extra. Q2 ſi dicat̄ materia i cauſonide
eſt clauſa nō pueniens cū ſua caliditate ita ad exterioꝛa ſicut
in tertiana. ergo ↄſidera. Et in vo alijs paribus icendiū eſt
maius ſicut ⁊ cetera accñtia. A q̄litate mutata. nam in facie
apparet citrinitas: ⁊ inflāmatio magna etiā in oculis. lingua
eſt aſpera valde pp ſiccitatē foꝛtē: ⁊ apparet citrina pꝛimo.
deinde ꝓcedente aduſtione denigrat̄. Labia ſil'r qñq3 deni-
grant̄. oꝛis amaritudo: ⁊ nariū ſiccitas. ¶ Ab actione leſa.
pulſus eſt magnus velox: ⁊ frequēs cū duritie: ⁊ in his dif-
ferētijs ↄtinuās q̄ſi ſemp eodē mō pp ipſam a pꝛincipio eius
vſq3 ad finē eſſe ſic ↄtinuā: vt videnł ſicut omotena. Et q-
dam nō bñ diſtinguētes frequēter eam omotenā indicant.
Sitis vehemētia: ⁊ hoc vr̄ eſſe q̄ſi ſicut ꝓpꝛium ſignū i eo.
vñ q̄rto colli3. Sitis foꝛtis pꝛimū ſignū eſt huius febꝛis. Et
h3 hoc ſignū veritatē: niſi accidat tuſſis pua. ſ. ꝓueniens ex
humiditate diſſoluta p foꝛtē calitatem: q̄ veniens ad carnes
glādoſas gule ſiue faucū: ⁊ ad pulmonē ſine ptes ei⁹ ipſam
remittat. Et h̄ voluit hipo. q̄rto aphoꝛū3 aphoꝛiſmo. 54°.
Quibuſcūq3 tuſſes ſicce ⁊ modice ꝓuocate in febꝛib⁹ vrēn-
tibus. ſ. cauſonibus nō valde ſitiētes ſunt. Et vñ pua: q2 ma-
gna ex foꝛti motu ſitim iduceret. Dicit̄ ꝓueniens: q2 ſi ab
ipſo humoꝛe peccante: aut a medico ꝓuocata eſſet exhibi-
tione acetoſoꝛū3: non remitteret̄ ſitis ex ea vt p3 ꝓlicus ſui
pp honoꝛē ſigni. Inſtantia vigiliarū pp ſiccitatē3: tñ aliqñ in
īfantibus pp eleuationem multoꝝ vapoꝝ ad caput accidit
ꝓfunditas ſomni. q̄d q3 itellige de oībus his q̄ ſunt in etate
adoleſcentie pp ipſos abundare multa humiditate: ⁊ q̄to
natiuitati ꝓpinquioꝛes tanto magis in ſomno ꝓfundātur.
Item accidit eis alienatio freneſis ⁊ h⁹. colera ponēte ma-
lam cōplexionē in cerebꝛo ex eius effumatione. Itē inge-
tudo magna: nec i vno loco pmanere poſſunt. anguſtiant̄.
vehemens capitis doloꝛ ac foꝛtis ⁊ timpoꝛū3: ⁊ applanatio
ipſoꝝ pp caliditatē reſoluentē3. pulſatio arteriaꝝ ipſarum.
Item ⁊ doloꝛ oculoꝝ acutus ⁊ inſtabilitas eoꝝ: ⁊ pꝛofunda-
tio ipſoꝛū3. Item coꝛdis tremoꝛ: nauſea vel vomitus: tuſſis
ſicca. Et qñ iſta ſigna ſunt multū intenſa declarāt locū ma-
terie: vt tremoꝛ coꝛdis locū ei multū ꝓpiquū. ⁊ ſic de alijs.
Uerū cū his addas alia: vt q2 cū3 fuerit in venis pulmonis
pꝛeter tuſſim. Et accidit ſitis: q̄ magis remittit̄ aere frido
q̄3 potu. Itē in pectoꝛe pcipit̄ cauma magnū lingua eſt ſic-
ciſſima. Cōſimiliter diſcurre p accñtia q̄ eueniūt mā exñte i
venis oꝛis ſtomaci ꝓpinqs: ⁊ ſic de epate ſuo mō ſpeculare.
Itē oſſiū ↄfractio vel laboꝛ ſiue laſſitudo: q̄ ꝓcedit a moꝛdi-
catione humoꝝ: quoꝝ aliq̄ po ad extremitates lacertoꝝ: q̄
ſunt circa oſſa: trāſmittit̄: q̄ ſi ad muſculos circa cutim mit-
teret̄ rigoꝛē faceret: ⁊ eſt iſta cōfractio. ſ. laſſitudo leuioꝛ q̄3
i alijs. ſ. tertianis: q2 dato q̄ ſit maioꝛis calitatis. tñ q2 pau-
cos ⁊ ſubtiles ac facile reſolubiles vapoꝛes ad mēbꝛa trāſ-
mittit. hic nō ſic ea grauat ⁊ ledit: ⁊ nō ē i eo rigoꝛ: nec hoꝛ-
ripilatio vel tremoꝛ niſi apud criſim. vñ 4° aphoꝛ. De cau-
ſone hito rigoꝛ ſupueniens ſoluit egritudinē. Et 4° aphoꝛ.
Quibus i cauſonide tremoꝛes fiūt: vt ſtatim de ꝓnoſticis.
Et eſt occultatio tempoꝝ vel tpoꝝ vel typoꝝ. ſ. manifeſto-
rum vt i tertiana ↄtinua. Q2 ſit x°. Almanſo. dicat̄. vna die
cauſonē fieri validioꝛē. Expone cauſonē. i. ↄtinuā tertianā.
Uerum vt ſupꝛa. de ſinocha i auroꝛa eſt i ea remiſſio acris

fridiāte ↄtingens. Itē3 ventris ſubductio: vt q̄rto regimi-
nis acutoꝝ. Qui vt Gal. i q̄rto eſt aut cibalis: ſi cibus coꝛ-
rumpit̄ pſentia humoꝛis coꝛrūpentis: aut kiloſus ſi mate-
ria fuerit in epate: ⁊ non eſt humoꝛalis. Itē ſubdit hipo. ex-
tremitatū fritas ⁊ verificat Gal. de ꝓuatiua. poſitiue autem
idicat piculoſitatē ⁊ moꝛtē. Itē qñq3 accidit fluxus ſangui-
nis nariū ſintbomaticus. ſ. ⁊ nō creticus. ¶ Poſtremo pꝛo
nunc ſcito. Q2 ſi cauſon erit de flāte ſalſo oīa accñtia erunt
remiſſioꝛa: ⁊ alia piculoſa atteſtabuntur magis flāti. vnde
affligit decem ⁊ octo hoꝛis: ⁊ aliquo mō vr̄ interpolare ho-
ris ſex. Item hoꝛa flegmatis plus moleſtabit. Et ſimiliter
ſuo mō de alijs dicat̄. na3 ⁊ verū iter tertiā ⁊ nonā magis.
conſidera. Et q̄d dcm̄ fuit de occultatione tpoꝝ maxime de
vero verificat̄. Et ad hec oīa adiuuāt etas cōplexio. regimē
pteritū. regio. ⁊ h⁹: q̄ oīa bñ conſiderabis.

Pꝛonoſtica

Cauſon adueniens in hieme alijs pi-
bus deterioꝛ. ¶ Cauſon ab initio vſq3
ad finem piculoſa eſt. ¶ Cū accidit decrepitis pimit: q2 ab
incendio reſoluunt̄: vt ſup̄. Adueniens pueris leuioꝛ q̄3 in
iuuenib⁹: eo q̄ pueri hñt plus de hūido reſiſtēti ⁊ nō pmit-
tit febꝛē ad tm̄ gradū caloꝛis eleuari ad quē3 in iuuenibus.
Q2 ſi cauſon in eis acciderit tāti gradus q̄3ti eſt iuuenib⁹:
eēt piculoſioꝛ i eis: q2 argueret magnā ↄſumptionē ſui hu-
midi reſiſtētis: ⁊ iflāmationē ſue cōplōni nō ↄuenientē: ⁊ ex
ↄſequēti foꝛtē cā3: ⁊ v̄tus i eis debilioꝛ. ideo cauſon fctā ex
flāte ſalſo ē deterioꝛ ea q̄ eſt i colera. nō q̄dē rōne accñtium
verificat̄: ſ3 q2 ē lōgioꝛ ⁊ cure difficilioꝛis. male aūt ſuſtinet
nā lōgū moꝛbū ſeuū ⁊ difficile3: imo ꝓus deficit. ¶ Cauſon
citi⁹ terminat̄ q̄3 tertiana ↄtinua. qm̄ accñtia ſunt vehemen-
tia cū qbus v̄t⁹ nō pōt tāto tpe durare. ⁊ iō ē pperacuta. vñ
Gilbertus. ē acutiſſima pp itēſionem colere vicinitatē māe
putride coꝛdi. ↄculcationē ei⁹ i venis minutis. Pꝛopter q̄d
ſiue appareāt in pri° ſigna bona vel mala. terminabitur in
pma q̄rta vel ifra. ⁊ aliqñ extēdit̄ ad ſeptimū. hunc tñ nūq3
trāſcēdit niſi ad aliā ↄuertat̄. nā. n. nō patit̄ ſimul pꝛolixita-
tē ⁊ accñtiū acuitatē. Itē pp ꝓpinqtatē māe eius ad coꝛ o3
neceſſario cito terminari. Terminat̄ āt cauſon qñq3 fluxu
ſanguinis nariū. qñq3 ſudoꝛe. qñq3 fluxu ventris. qñq3 vo-
mitu. qñq3 paſa in loco aliquo emūctoꝛiū facto: ſed hoc eſt
rariſſimū: maxie in vo. In noto aūt ſiue nō vo cōtingit fre-
quenter apa in eius criſi fieri ſup̄: aut infra ſm̄ q̄ mā cōti-
net̄ in locis ſup dyafragma: aut infra. ⁊ iō vt ſup̄: locū māe
egritudinis bene ↄſidera: q2 tunc melius iudicabis de eius
criſi p ſuperius aut iferius fienda. Urina pturbata ſpiſſa li-
uens in cauſone eueniens ſtrāguriā ſignificat futurā. nā re-
ſolutis ⁊ euapoꝛatis partibus ſubtilibus p caliditatē3 ter-
reſtres remanentes: ſua groſſicie meatus opilant.
¶ Signa in cauſone bona ſunt ſenſuū ⁊ v̄tutū3 bonitas. coꝛ-
poꝛis leuitas. caloꝛ febꝛilis in toto eq̄lis. ſpūs non ipeditus
bonitas appetitus: ⁊ ↄ̄ria his ſunt mala. ¶ A cauſone ha-
bito rigoꝛe ſupueniēte ſolutio fit. 4° aphoꝝ. ⁊ maxime qñ
eſt magnus. qm̄ qñ eſt diminutus ⁊ puus: aut: quia incipit:
deinde ceſſat. ſignū q̄ nā non fuit potēs expellere ad cōple-
mentū māni ad extra. ¶ Si in cauſonide maxie mā exñte i
venis ꝓpinqs oꝛi ſtomaci nō aderit ſitis: malum: q2 ſignifi-
cat v̄tutē ſenſitiuā iā deſtructā eſſe. Et Gal. xj. terapeutice.
¶ Si ↄtingit frō exiſtēte aere foꝛtē cauſonē hinc laboꝛātē3
pauca in eo ſalutis ſpes hūda eſt. Si vero neq3 dignōis ſi-
gna: neq3 v̄tutē foꝛtē hēre videat̄: ſaluari hūc impoſſibile ē.
¶ Rigoꝛ in cauſone: magis ↄtingit q̄3 in tertiana cōtinua.
qm̄ eius materia eſt ſubtilioꝛ: magis v̄tutē ſtimulās: ⁊ non
ſic in venis magnis: ⁊ per totū ſparſa. Cuius ↄ̄rium de con-
tinua tertiana. ¶ In initio moꝛbi rigoꝛ: gutte ſanguinis p
nares maxime in ſecundo: ſingultus: ⁊ doloꝛ in viſceribus.
hec oīa timoꝛem inferunt. tertio pantegni. ¶ Sudoꝛ frigi-
dus ſi in quarta die appeat: aut longitudinē: aut moꝛtem in
ſexta die ſignificat. ¶ Qñ ſanguis e naribus fluit: tunc non

accidit rigor. ſignificat. n. materiam facienté cauſonem eſſe ad intra venas ſanguini mixtá. Et qñ accidit rigor oſtendit materiá extra vaſa membris ſenſibilibus vicinaꝫ. Jta ꝙ qñ accidit vnū non accidit aliud. Qꝫ ſi ꝯtingat vtraqꝫ ſimul fie⸗ri: erit malū ſignuꝫ. qm̄ ſignificabit māam occupare intus ⁊ extra ⁊ ꝑ totū. ℭ Qñ infantib⁹ accidet cauſon: tunc abhor⸗rebunt mamillá. qm̄ lac in ſtomaco eoꝝ corrūpet᷑ ⁊ aceto⸗ſabit᷑: ⁊ maxime quoꝝ ſtomaci ad fridū ⁊ humidū declina⸗bunt. ℭ Si ycterícia i cauſone venit añ ſeptimū deo cóme⸗dandus eſt eger. Gordoni⁹. ℭ Decimo ſexto ꝯtinentis. Ri⸗gor poſt ſigna digónis criſim boná denūciat. Qꝫ ſi appuerit in ꝓn° ante ſigna digónis malū. ℭ Frigiditas extremitatuꝫ cū viriditate ⁊ liuiditate ſignificat morté. ℭ Si accidat ru⸗bedo in facie ⁊ oculis cuꝫ ponderoſo eloqo ⁊ horribili: in eodé die morie᷑. ℭ Et breuiter hoꝝ ſignoꝝ qdá ſignificát timoré: qdam morté: quedá ſalúté ⁊ criſim. Exépla ponam diſcurrédo ꝑ ipſa. Exemplū pͥmoꝝ. caliditas intenſa cum eſtuatione magna. ſiti vehemēti. inſtátia vigiliaruꝫ. mentis alienatio. mutatio coloris faciei cum limoſitate dentiū. vo⸗mitus. egónes colerice rubee. nullū apparens ſignuꝫ dige⸗ſtionis in vrina deſperatio infirmi de ſua ſalute. pͥuatio ſu⸗doris gutte ſanguinis e naribus aliqñ ⁊ interpolate appa⸗rentes. febre pur ꝯtinue adhuc inualeſcente. de infirmo vt dcm̄ eſt dubitandū. ℭ Exempluꝫ ſcdoꝝ. Si his apparenti⸗bus adiungant᷑ ꝓſtratio appetitus: ⁊ pulſus debilitas: ⁊ di⸗uerſitas anhelitus. inquietudo vt in vno loco manere non poſſit: ⁊ in die nō eretica apparet fluxus ſanguinis nariū: ⁊ īterdū ſudore frido ſudat: ⁊ ſubito ſupuenit tuſſis: que cito occultat᷑ friditas ꝯtinua extremitatum. pͥuatio digónis in vrina. tornatilitas faciei: ⁊ ante ſeptimuꝫ fit ycterícus. His vel pluribus apparētib⁹ infirmū pͥturū denuncia. Qꝫ ſi cuꝫ his aderunt lachrýme ac oregmo: ſcias ipſum de proximo moriturū. ℭ Exemplū tertioꝝ. ſi febris fuit mitis appeti⸗tus nō nimis ꝓſtratus. mens illeſa ſomnus qetus. ſtatio in vno loco. nec faciei color multū mutatus. Si apparuit veſti⸗gium digōnis in q̄rta: ⁊ añ. ná in quarta apparens expecta criſim in ſeptima. ſudore fluxu ventris: vt dcm̄ eſt. Et cōſi⸗militer diſcurre per ꝯͥrium ſignoꝝ maloruꝫ. Et hec omnis adaptari dſe in ꝓnoſticis de acutis per pacutis ⁊c̄.

ℭ Poſtremo. Scito ꝙ Auic. allegat aphīm quarte pticule. Quibus in cauſonide tremores fiūt. Gal. ꝯdénat aphīm. ſꝫ Auic. vi eum verificare ſm modū ſuū: qꝛ dicit reſoluit ab eo tremoré. Naꝫ poſito ꝙ aliqs hēat tremoré ex multa hu⸗miditate cerebri. deinde icurrat cauſonem. deinde ſuperue⸗niat alienatio mētis ꝑꝑ multitudiné vapoꝝ eleuatoꝝ a mā cauſonis. tūc illi: cū calidi ſint ⁊ ſicci: exiccabunt humidita⸗tem illá: ⁊ ſic curabit᷑ tremor. Et de hoc Auicen. ſcda tertij de tremore. Et hꝫ hoc itelligi de alienatiōe leni: ⁊ nō cōfir⸗mata. qm̄ fortis ⁊ ꝯfirmata eſt nō min⁹ ꝑiculoſa q̄ꝫ cauſon. de q̄ verificat᷑ dcm̄ Gal. aphoriſmū ꝯdénantis. Jta ꝙ forte ⁊ debile tollit apparenté ꝯͥdictioné. Nam vt apparet Gal. ītelligit de tremore ⁊ alienatiōe ꝯſequentibus ad mordica⸗tioné mãe que ad cerebrū aſcendit ⁊ mordicando facit tre⸗moré: ⁊ apoſtemādo alienationé Auic. vero de eo ex humi⸗ditate cerebri: ⁊ alienatione facta a vaporibus ſiccis ⁊ acu⸗tis. Et ꝺ cauſone hēs. xxij^m. tertie. 58^m quarte. ⁊ 26^m ſexte. pro quibus ⁊ alijs recurre ſupra tertio caplo.

A **Canones** Primus ꝙ cura huius eſt ſicut cura tertia⸗ne pure ⁊ maxime ꝯtinue: ⁊ h̄ de vero de nō vero aūt dicat᷑ ꝙ cura eius eſt ſimilis cure tertiane non pure. differūt tñ ſm itenſum ⁊ remiſſum he cure: qꝛ itéſio⸗ra frā in cauſone ꝯueniunt. ℭ Scdo. ꝙ cum ſit ab initio ſui vſqꝫ ad finé ꝑiculoſa vt ſupra: nō debes in ꝓn° negligere: ſed maxima cum diligentia curare propter ꝑiculoſitatem eius. ℭ Tertius eſt ordinatio diete. ná oꝫ eius dieta declinare ad fridū ⁊ ad humidū quo ad oēs res non nāles. vñ alteratio aeris: ⁊ electio ſcripta eſt de febre peſtilentiali ad plenum. Et ſil᷑r ex pte cibi ⁊ potus. vñ i cauſone ꝯuenit dieta fridior ⁊ humidior q̄ꝫ i tertiana. Jté magis tenuis q̄litatiue ⁊ q̄ꝫti⸗tatiue: qꝛ morb⁹ eſt pacutus: vt dcm̄ é. niſi timeas cāꝫ v̄tutꝫ. ná tūc neceſſariū é cibare eos q̄ꝫ uis nō appetant: ⁊ ꝓpe i illis in qbus reſoluu᷑ res plurima: vt corpora ſicca colerica rara: vt ſup̄ de cibatiōe febricitātiū. Et vt ſunt corpa īfantium ⁊ eoꝝ: q ſue appropinquāt etati. Jn his aūt appetit⁹ multum deijcit᷑: ꝑꝑ vehemēté caliditaté: q deſtruit actuꝫ v̄tutis ipſius. cū ois imoderata q̄litas deijciat actū ꝓpe v̄tutꝫ. 2° aphoꝝ. cōmēto. xx. Et pōt eſſe cā boliſmi hec caliditas: qꝛ attrahit multas humiditates ad oꝫ ſtomaci. quapp nō attrahūt me⸗ſeraice: neqꝫ fit ſuctio a venis ipſis ab ore ſtomaci. vnde res nutrimētalis ad epar nō trāſmittit᷑. q̄re mēbra famelica fiūt cum deſtructione appetitus ſtomaci: ⁊ ſic fit boliſmus. De ipſa aūt dieta reqre ſupra 4° ca°. Et ſcito ꝙ īflāmabilia oia euitanda ſunt. ꝑꝑ qꝺ carnes regul᷑r non ꝯueniunt. ſil᷑r neqꝫ vinū neqꝫ oua ⁊ hꝫ. Qꝫ ſi dare oportuerit ꝑꝑ ꝯſuetudineꝫ. B debilitaté v̄tutꝫ ⁊ hꝫ. da alterata pͥus cū fridis ſm variata igenia tua. Potus ſit aqua ordei. aq̄ ſimplex cocta cū ſucco granatoꝝ: aut arāncioꝝ cū modico çuccari. Jté iulep viola⸗tū ro. cū aq̄: vt i de febre peſtilētiali dcm̄ eſt. De aq̄ v̇o veri frigoris qd dōm age᷑ ſtatim fugiat motū ſtrepit⁹: ⁊ horum rumores. laboré. fortes fricatiōes ⁊ hꝫ. Somnus q̄rat᷑ in qetiori ⁊ tepidiori hora diei: vt in nocte vſqꝫ ad medias ter⸗tias. nō repleat᷑. ná idigent ſubtiliatiōe i regimine vehemé⸗tiori. Aui. Uētris hēant bñficiū arte vel nā ſingulo die i vt ſtatim. nō iraſcat᷑. nō rixet᷑: ſꝫ ꝓ poſſe letet᷑. ℭ Quartus eſt lenitio vētris. ſi vēter fuit ꝯſtipatus: quá imediate cū ꝓmuꝫ ad egrū veneris ordinare debes ex fris lenitiuis ſup̄ i radi⸗cibus vlibus vbi poſita ſunt ſimplicia lenitiua ⁊ cōpoſita. ℭ Quintus eſt alteratio ſm quoſdá: q extimát cauſonideꝫ ꝑ ſolá alterationem curari poſſe. fundátes ſe ſup v̇ba Gal. in qnto de iuuamētis inqt. Cauſon verus certiſſime extin⸗guet᷑ ſi biberit aquá multá ⁊ nimis fridá. nam vt tertio re⸗giminis acutoꝝ pauca exbibita auget caliditaté: vt ⁊ Auic. de cura febris peſtilētialis. Uñ Auic. de ea etiam vſqꝫ ad ſic⸗citaté. Alij dicūt cū ſit egritudo repletiōis euōne indiget. ⁊ tō ꝯſulūt ne det᷑ niſi poſt ipſaꝫ: ⁊ ſignis digōnis apparētib⁹: ⁊ fundátes ſe ſup v̇ba Rabi ſumpta ex. 12. terapētice. inqt. Cū in febre adurēti valde forti oēs tres virtutes fortes fue⸗rint: ⁊ ſigna digōnis manifeſte appuerint. da ſecure aquam fridá patiēti. ita tñ ꝙ eger in ſenio nō ſit ꝯſtitutus. Alij lau⸗dát ydromel. ſ. factū ex aq̄ ⁊ melle cāne çuccari: non melle apuꝫ: ⁊ ſit pauca q̄ꝫtitas mellis. Scda aūt opinio vi regula⸗rior. ſꝫ multi cū pͥma euaſerint cū honore ét in febre peſti⸗lentiali ſic opando: vt ſemel fecit Cernuſonus noſter. Uerꝫ ꝓ opinione ſcda habes ⁊ Rabi auctoritate Gal. 9. de igenio ſic ingenté. Uidi multos patientes febré adurentem potu aq̄ frigide poſt digōnem humoꝝ ſuoꝝ bibitionis tpe libe⸗ratos. Et ex conſequēti ꝯueniūt frida ⁊ humida. ex pte fru⸗ct⁹ ét. Nam Auer. quinto colliꝫ. exhibet aquá angurie ꝑ to⸗tam diem. Et hoc idē facit Auenzoar magnus medic⁹: ⁊ ꝺ ꝯditiōibus attēdēdis i exhibēdo aquá fridá habuiſti ſupra in radicibus vlibus. ⁊ h̄ nota ꝙ vt Aui. Que eis exhibent᷑ debēt eſſe nedū potētia: ſꝫ actu frida. ne ꝑ caliditaté actua⸗lem addat᷑ iſlāmationi. ℭ Sequit᷑ alius quez quota ſcdm opinionem: ſed ꝓ nunc ſit. ℭ Sextus ⁊ é euō: veꝝ vt Gal. quarto regiminis acutoꝝ. cōmēto tertio. cauſon eſt de fe⸗brib⁹ i qbus ordo regulariter puertit᷑: idcqꝫ aliqñ opꝫ plus attēdere extinctioni q̄ꝫ euōni: vt ſupra de cura ſinocatuꝫ: ⁊ hic nota ꝙ Aui. adminiſtrat cāphorá ad ifridandum: verū vigilias facit: vñ iſaac de febribus eá vituperat. conſidera. Et hic attende ꝙ cū mā nō det induciás: ſm plurimum: qꝛ furioſa: ideo ſtatim ⁊ a ꝓn° euacuabis cum immoratiuo etiá lenitiuo: vt dcm̄ eſt ſup in radicib⁹ vlib⁹: ⁊ de fe. peſti. Et id dicebat Aui. ⁊ idigét lenificatiōe in ꝓn° fortiori: ét cum vo⸗mitiuo maxime ſi mā fuerit in venis ꝓpinquis ori ſtomaci

etiam cũ cliſteri ſi fuerit in inferioꝛibus ↄtenta: ſed melius cũ potiõe: et qdã vt Almãſo. et Auer. laudãt exhibitionẽ lenitiui facti ex viol. tamarindis prunis et hꝰ. vt aq̃ fructuũ meſue oĩ die dari: vel ꝑ cõiter daſ ſtatim a pñ° minoꝛatiuum ex caſſia vel manna, tamarindis reubarbaro et hꝰ allegato caᵒ. deinde daſ digeſtiuũ tribus vel quatuoꝛ dieb9 et frigidũ et bis in die: deinde eradicatiuũ: et hoc voluit Auic. cũ inq̃t: in pñ° cure eius: et ſi eſt indigẽs euõne ꝑp furioſitatẽ. ſ. m̃ãe tũc feſtinatio eſt melioꝛ. ſ. incipiẽdo cũ euãtiuis. cõplementũ nõ eſt apud digõnẽ. i. cõpleta euõ: qꝛ eradicatiua eſt apud digõnem. i. fcta humoꝝ digõne: qꝛ in pñ° declinatiõis: verũ ſi m̃ã erit furioſa: in pñ° poterit fieri eradicatiua: digeſtiua aũt ac euãtiua q̃cunq̃ habes ſupꝛa in 5° caᵒ: et de feb. peſti. ad plenũ et tu ibi. Et qꝛ ſub iſto canone cõpꝛehendiſ flõia dicaſ de ea q̃ dimittaſ in hac vt pole eſt: qꝛ ſi nõ eſt multũ neceſſaria. coleraꝫ ſic diſtãtẽ multũ a m̃ã ſanguinis ponet in ebullitione: vt q̃rta pꝛimi de flõia: et eſt dcm̃ Gal. q̃nto de iuuamẽtis. et ideo Auic. nõ flobotomes. foꝛtaſſis enĩ flõia inflãmabit eos. Qꝛ ſi illic fuerit: qꝛ ĩ vrina turbiditas et rubedo foꝛtaſſe iuuabis: qꝛ ſic cõpꝛehẽdiſ ꝑmixtio colere cũ ſanguine q̃ ꝑ flõiam egredieſ: et ſic minoꝛabiſ m̃ã: ſed dicit Goꝛdonius q̃ flõia in cauſone eſt de raro contingentibus. Et nota q̃ q̃ñ fiet dꝫ extrahi pauca q̃ſtitas ſanguinis: vnde qdam dñt q̃ apparentibus his in vrina: et habitudo fuerit carnoſa: et maxime in pñ°: et non aliť ſi cõne. ſic fieri põt: ſiat extrahendo ſanguinẽ nõ ĩ vna vice: ſꝫ in pluribus. h̃ ẽ ĩ pauca q̃ſtitate: qꝛ ſp timeſ de furia colere. vena aũt eſt baſilica dextra: et tu ad eã faciendã bñ ↄſidera. qm̃ ſi nõ conueniret magnus erroꝛ ac magna ĩfamia expectabiſ. De euõne autẽ
C ſanguinis ꝑ nares diceſ in fine de correctiõe acciᵐ. et tu ibi oĩno. Et ꝑ cõplemẽto huius canonis q̃ eſt euõ ſcito q̃ ſi cõtingat euõnẽ nõ poſſe fieri in pñ°: aut ꝑp debilitatẽ vtutis: aut ꝑp cruditatẽ m̃ãe: nullo mõ facias eam in aug° qm̃ nã multũ diſturbabiſ a regimine moꝛbi et a criſi. nã ẽ moꝛbus ita acutus: vt poſt augmentũ nõ ſupſit tꝑs: quo nã añ aduẽtũ ſtatus poſſit refocillari: et tu hunc canonẽ bñ nota tibi ĩ multis ꝑfectuꝝ. Itẽ ſtudeas euãre ꝑ locũ ad quẽ cõpꝛehẽdis m̃ãm repere. Itẽ ſcito q̃ poſt aſſumptũ farmacũ ẽt lenitiuũ ↄfert ſomnus p̃uis: ne ex agitatione medicine ei9 vtus deſtruaſ. poſt aũt foꝛtẽ medicinã ↄcediſ ſomnus ex alis cã vt in radicibus vdibus. ¶ Septimus mẽbꝛoꝝ confoꝛtatio mẽbꝛa aut ꝑncipaliter ↄfoꝛtãda ſunt illa ĩ q̄bus eſt minera m̃ãe: vt ſi fuerit in venis oꝛi ſtomaci ꝑpĩnquis: tunc adminiſtrabis alteratiua frã ſtõm confoꝛtantia ad extra: aut vngendo: aut epitimando: aut ad intra potiones cõfectiones aut electuaria et hꝰ exhibendo.

¶ Et ex his frigidis ſunt.

D Acetum	Sy. de aceto. citri.	ſpeciebus
Acetoſa.	Sy. de fumoterre	Granatum
Coꝛallus	Spinachia	karabe
Cucumer	Trociſ. de ro.	Mira citonioꝛũ
Citonium	Oleum ro.	Roſa.
Endiuia	Agreſta.	Sy. de mirto
Lactuca	Berberi.	Raſatus.
Mirtus	Coꝛiãdrum	Scoꝛia ferri
Pira	Criſoloniũ	Tamarindi
Sandali	Diacitonitẽ abſq̃	Zuccarum ro.

¶ Mirtinum de citonijs et hꝰ: et tu cõpone: ſed ꝑp cõplexionem ſtomaci adde ſemꝑ in recepta tua aliq̃d calidũ ſtomachale. ↄſimiliter ſi fuerit in venis: aut in ↄcauitate: et tu pꝛo hoc recurre ad ea q̃ de febꝛe peſtilẽtiali: vbi inuenies receptas huic pꝛopoſito cõmodas. Similiter ſi in pulmone vel venis eius: et hũc canonẽ itellexit Auic. cũ dixit. Et opꝫ vt obſerueſ anhelitus eoꝝ: qd̃ facies ſi nõ ꝑmittes partes pectoꝛis ſpaſmari ꝑp ſiccitatẽ cãtã in muſculis eius a caliditate cauſonis. Sunt. n. ꝑtes pꝛedicte infrigidãde et humectãde cũ inũctionibus et epithimatibus fridis et humidis niſi ſit qd̃ ꝓhibeat: dubitãdo de extinctiõe vtutis: ꝑp eius debilitatẽ: aut ꝑp ſtricturaꝫ pectoꝛis naturaliter talem. de his epithimatib9 ſuꝑ de feb. peſti. copioſe: et tu ibi. ¶ Octauus eſt ꝓuocatio, hec autẽ pꝛouocatiua digeſta materia: et ſatis notabiliter euacuata debent exhiberi q̃ ſint potentia frigida. vt ſemina cõmunia frida maioꝛa in euacuãdo reſiduum materiei. Itẽ ↄueniunt vlterius pꝛouocantia ſudoꝛem cum exhibitione aq̃ oꝛdei calide. Sꝫ tu pꝛo his recurre ad radices vniuerſales: qꝛ 9° caᵒ vbi cõplete videbis q̃ tuo ſunt ꝓpoſito neceſſaria. ¶ Nonus eſt balnei adminiſtratio: q̃ et ſi nõ ſit in vſu: tñ eam cõmendauerunt antiq̃ qd̃ intellige cũ declinat egritudo manifeſte: qꝛ. ſ. iaꝫ febꝛis receſſit: et dꝫ ẽẽ declinans ad fritatem. i. remiſſum caloꝛem qualis eſt caloꝛ aq̃ in qua ſol iam impꝛeſſit: et eſt balneũ infrigidans et humectans: et eſt magis conueniens in ſtãte ſalſo. Auic. ↄtriũ. Gal. nono re. acu. vit. cõmẽto. In balneo aũt põt ẽẽ duplex intentio vna ad reſoluendũ reliq̃as materie: et ſcd̃m hanc magis ↄuenit in notõ: maxime q̃ñ eſt modicũ calidum: qꝛ materia eſt difficilioꝛis reſolutionis. vñ ex eo natura iuuatur. alia eſt infrigidatio et humectatio. Et q̃ſtũ ad hãc magis cõuenit in vero: et dꝫ eſſe frigidũ: vt expoſitũ eſt. aliter q̃ in vero q̃ſtis non ſit oĩno perfecta digeſtio cõcedi frigidum: et non in notõ: qꝛ dꝫ eſſe calidum: vel q̃ in vero ante perfectam digeſtionem concedi põt. in noto autem nõ niſi digeſtione perfecta. ↄſidera. ¶ Decimus eſt correctio accidentium. Et hic nota q̃ dato q̃ Auicẽ. ſupꝛa de regimine acutoꝛum poſuerit curam hoꝛum accidentium. tñ qꝛ multum intenſa ſunt et moleſta pluſq̃ꝫ in alijs. Ideo adhuc eoꝛum correctionem in pꝛopꝛio poſuit capitulo. ſic q̃ et alij fecere auctoꝛes. accidentia autem conſueta in hac euenire febꝛe ſunt alienatio mentis: obliuio petendi aquã frigidã: lingue ſiccitas: ſuperfluitas ſanguinis narium: leſio anhelitus: doloꝛ capitis: vigil' ſuperflue.

¶ Contra pꝛimum et ꝓpꝛie ei cuius lingua exiccata fuerit: et cõtra ſuperfluitatẽ ſanguinis. nã vt Auic. eſt de eis in quibus magnificaſ timoꝛ: et maxime. q̃ñ accidit ꝑp acuitatẽ colere euacuentis eum: et non eſt permixta ſanguini: qm̃ eius euacuatio nõ ẽ neceſſaria. Ideoq̃ꝫ cum accidit ↄſtringaſ: vt ſuꝑ de acutis: et tu ibi. ¶ Contra aliud iam de eo dcm̃ eſt ↄ doloꝛem capitis ⁊c̃. Auic. et opꝫ vt obſerues capita eoꝝ cum aceto oleo ro. ſandal. aqua roſata. camphoꝛa et hꝰ: et hoc ꝑp ea que dicta ſunt de camphoꝛa: q̃ camphoꝛa debet poni in parua q̃ſtitate: vt facit Auic. nam in multa vigilias facit: et hoc eſt quod voluit Iſaac.

¶ Pꝛo vltimo. Nota q̃ lꝫ medici timeant ſyr. de papauere nigro ꝑp eius ↄſtrictionẽ. tñ hic ab Auic. concediſ ꝑp maioꝛem vtilitatẽ. vñ maius eſt iuuamentũ. Et pꝛo cõplemento eoꝝ recurre ad ea q̃ de ipſis dicta ſunt ſupꝛa de acutis.

¶ Quoniam ipſum veꝝ nõ differt a tertiana ex parte materie vt patet. Ideo que cõueniunt in tertiana pura conueniunt: et in cauſone ex parte ſimplicitũ. verum frigidioꝛa eſſe debent: vt dcm̃ eſt: vñ recurre ad habita de tertiana ſupꝛa ſcd̃m q̃ materia peccans te ducit. q̃ñ ſi fuerit mixta ad eã mixtionẽ: ſi ſimplex ad eam ſimplicem: qd̃ ſi indiges extinctiuo ipſum: et modũ eius habuiſti in de febꝛe peſti. Et ſolutiua. Trociſ. Epithimata coꝛdialia: epatica: et vnctiones renum: et hꝰ. Eſt enim ſicut ſemifebꝛis peſtilẽtialis. et ideo. Et pꝛo accidentibus eius ad ea que de acutis. In cauſone cõfert mirabiliter nicol. frigidum. Trociſ. de cãphoꝛa meſue, diapꝛunis nicol. et eſt ſolutiuum ꝓpꝛium in oĩ tẽpoꝛe. vnguentũ popuieon eiuſdeꝫ. Et ſi cũ eo eſt fluxus ventris. trociſ. de ſpodio Aui. in ꝓpꝛio caᵒ. Item vinum granatoꝝ: vt ſupꝛa de tertiana pura dixit Auic. 2° canoñ. caᵒ de liquiritia cõfert febꝛibus acutis. et exponiſ a q̄buſdam cum aq̃ calida bibitus. doſ ſit. ℥. iij. Itẽ ſir. nenufarinus cũ aq̃ frida bibitus. Spodium cũ aqua frigida exhibitum: maxime q̃ñ adeſt fluxus ventris maxime confert. Doſ. ℥. ij.

Capitulum

Capitulum 14^m de febribus flegmaticis continens Rubricas. 13.

¶ De diffinitione ⁊ cauſis feb. flegmatice ac de ſignis eius tã in vniuerſali q̃ȝ in particulari. Rubrica. j.

A Febris flegmatica diuidit̃ ꝑma ſui diuiſione in ↄtinuã ⁊ interpolatã: ⁊ primo de interpolata aget̃. Febris flegmatica ꝑyodica ẽ febris q̃tidiana ſiue ephimerina ab auctoꝛib⁹ ſic noiata a flãte ad extra venas putrefacto ꝓue niẽs: cui⁹ ẽ egrũ oĩ die ſex horis cuȝ falſa qete dimittere dĩ q̃tidiana: qm̃ flãti ineſt ꝑ ꝓpꝛiã nãm oĩ die moueri: ⁊ inſultũ facere: vt tertiana de 3° in 3^m: ⁊ ſic de q̃rtana de 4° in 4^m. Et hora inſult⁹ ẽ circa. xxiij. horã diei. Dicit̃ ephimerina ab ephi. qḋ ẽ circũ: ⁊ meros qḋ ẽ dies. eo qḋ circuẽdo ſingulis dieb⁹ teneat: ⁊ ſuos teneret inſult⁹. verꝫ qdã vt Gilbert⁹ verã flãticã ſiue q̃tidianã vocãt: q̃ ex flãte putrefacto fit nãli. notã ꝟo ſiue ephimerinã: q̃ ex flãte putrefacto i nãli fit. Dĩ extra venas. qm̃ ad intra venas putrefactũ cõtinuã q̃tidianã cauſat. Ad extra ãt vt i ſtomaco ⁊ locis vacuis iterpolatã. Dã cui⁹ vt dicet̃ i de ſignis. Et qꝛ feb. flãtica diuerſificatur. tã ex pte nois q̃ȝ ex pte ſpẽi flãtis: ⁊ ex ↄſequẽti ſic ex pte curẽ: ꝓpp qḋ ⁊ ipẽ ẽt ab inuicẽ ſpecifice differre dñr: hic noiabo ſpẽs flãtis a qbus febres ipſe flãtice euenerit ↄſueuerunt: ⁊ vt Gal'. ſcḋo de differentijs febriũ. Quatuoꝛ ſunt ſpẽs flãtis innaturalis a quibus ſiunt febres flegmatice.

¶ Pꝛia eſt flã vitreũ qḋ oib⁹ fridius exiſtit: qḋ vitro liq̃facto aſſimilat̃ ſub q̃ cõꝑhẽdit mucilaginoſuȝ ⁊ crudũ. ¶ Scḋa ẽ dulce: qḋ i excreatu q̃nq3 ꝑcipit̃ ſub q̃ cõꝑhẽde inſipiduȝ ⁊ aq̃ſum: ⁊ h̃ ẽ min⁹ fridũ. ¶ Tertia ẽ acetoſuȝ: ſub q̃ cõꝑhẽdit̃. acre ⁊ põticũ: ⁊ h̃ ẽ magis fridũ q̃ȝ dulce: ⁊ min⁹ q̃ȝ vitreuȝ. Ita q̧ inter ea mediũ tȝ. ⁊ ẽ cõplexiõe ſiccũ re^u nãlis. ¶ Quarta ẽ ſalſuȝ: ⁊ h̃ ẽ calꝫ a q̃ ꝓuenit cauſoni vt dcm̃ ẽt ⁊ cõplexiõe ẽt ſiccuȝ. ¶ Repit̃ flegma nãle: qḋ facit q̃tidianã verã. vt dcm̃ ẽ: ſȝ raro ex tali accidit febris. qm̃ raro ↄtingit flã nãle putrefieri: qn aliq̃ ſpẽs flãtis cuȝ eo putrefiat ⁊ ſupabundet. Eſt. n. ſanguis diminute decoctus. Item repit̃ ⁊ gipſeum: a quo cum non putrefiat febris non prouenit.

B Cauſe De cãis aũt ei⁹ dicat̃: qḋ oĩa apta flã ipſum multiplicare pñt eẽ cã factiua ei⁹: vt aer fridus ⁊ humidus: regio talis: vſus cibarioꝝ fridoꝝ viſcoſoꝝ: motus inoꝛdinat⁹ ſup repletionẽ fact⁹: exercitiũ ꝓpoſitũ ſiue ars: vt piſtatoꝛia. ociũ ſupfluũ: ꝓpea platia h̃ vt plurimũ veniũt: repletio nauſeatiua retẽtio lõga ſupfluitatũ. triſtitia ⁊ aĩ accidẽtia ꝟtutẽ debilitãtia: pp qḋ ꝑ viã idigõnis flãta multiplicant̃. Itẽ ⁊ his q ↄſueti ſunt hr̃e deſcẽſuȝ catarri ad ſtomacũ i q̃ putrefit: ⁊ febrẽ facit: ⁊ ex añtibus ẽ opilatio ꝑ quã ꝓhibet̃ debita trãſpiratio: vt ſup̃ de cãis febris. ſcḋo ca°.

¶ Coꝛpoꝛa aũt magis apta hãc febrẽ incurrere ſunt pueri: ꝓpp eoꝝ igluuiẽ: ⁊ qꝛ hũidi ſunt. Senes ꝓpf ridiratẽ: mulieres qꝛ fride ⁊ hũide ſunt. eunuchi qꝛ effẽminati ſunt flãtici hũidi q i ocio viuũt: q ſatietatẽ nauſeatiuã patiunt̃: q ſe balneãt poſt cibũ ⁊ ſup repletionẽ: ⁊ hyema ẽ tp̃s ei ꝓpoſitũ.

¶ Et ſup̃ in 3° ca° de ſignis fit ſatis actũ de tp̃ibus febriũ: tñ vt dicẽ ſequar. de eis cũ eo ſic dicã ꝑncipiũ ei⁹ vl̃e. ſcḋm pl̃m durat. 18. dieb⁹: qꝛ mã tarde recepit digõnem pp ſui groſſiciẽ ⁊ viſcoſitatẽ. vñ expientia ſic iuentuȝ ẽ: q̧ tp̃s rõne ꝓbari nõ poſſet: ſȝ ſtat̃ teſtimonio auctoꝝ. ↄtingit aũt ẽt variari. Iḋ dcm̃ ẽ ſm pl̃m: ⁊ certe ẽ verꝫ q̧ magnũ tp̃s currit añq̃ȝ appeat veſtigiũ digõnis i vrina. Augumẽtũ aũt eſt ꝑn° longi⁹ pp ipſiꝫ mãm tarde accẽdi. Declinatio ẽt eſt longa ⁊ longioꝛ ſuo ꝑn°. Status aũt eſt min⁹ ceteris. ¶ Sed dices ꝑn^m eſt. 18. dieꝝ: ⁊ augumentũ longi⁹. iteꝝ declinatio longioꝛ ꝑn°: ⁊ ſtat⁹ ẽt long⁹: q̃uõ ĝ terminabit̃ in. 44. diebus: vt Aui. i l̃ra ponit: cũ tp̃a debeãt adinuiceȝ debite ꝓpoꝛtionari. Dõm vt Thadeus q̧ l̃ra vult dicere. lxiiij. cũ ſit numerus cronicaꝝ. Itẽ cũ ↄtinua citius terminet̃ termin⁹ eradicationis ei⁹ ẽ ponẽd⁹. xliiij. dies ⁊ ſua tp̃a adinuiceȝ ꝓpoꝛtionata ↄtingit aũt hos terminos variari ſm varietatẽ materieꝝ ex pte viſcoſitatis groſſiciei ⁊ hꝰ ↄſidera. Et opꝫ te h̃ cognoſcere: ⁊ qꝛ ſm varietatẽ tpoꝝ variat̃ ⁊ cura: vt Auicẽ.

Signa demõſtratiua. Pꝛio vt multoꝝ oꝛdinem ſequar ponã ſigna in gñali febrem flãticã ſignificantia: deinde deſcendam ad ea ponenda ſm eius vnãquãq3 ſpẽꝫ. Et ſequendo oꝛdinem poſitum: ⁊ ponendum in ceteris.

¶ Ab exeuntibus mutatij initiũ faciã. ⁊ ꝑ ab vrina: vbi nota q̧ febriẽs i hac febre ſe iuenire põt in duplici diſpõne. ꝑma qdẽ i q̃ adhuc ſtat mã groſſa nõdum putrefacta. ſȝ putrefactioni iterim diſponit̃ i eo caſu opilationẽ facit: ⁊ h̃ ẽ marie i ꝑn°: ⁊ tũc vrina ẽ ſubtilis alba pp putrefationem opilationẽ ⁊ friditatẽ. 2^a ẽ i q̃ putridũ euat̃. qm̃ iã ẽ vel icipit eſſe digeſta mã: tqḋ erit i aug^{to} ⁊ ſtatu. ⁊ i declinatiõe magis ⁊ minus i ag^{to} ⁊ tũc vrina erit groſſa ꝑ admixtionẽ putridi. etiã ↄturbabit̃: qꝛ. ſ. fiet obſcura nõ luminoſa pp ꝑuationẽ digõnis cibi i ſtomaco ⁊ alioꝝ hũoꝝ crudoꝝ nõdum digeſtoꝝ ꝑ viã vrine expulſoꝝ. Itẽ rubea. i. tincta magis: ⁊ non ꝟe rubea pp calitatẽ putredinalẽ acceſaȝ i mã qḋ nõ fuit i ꝑn°. ſȝ h̃ magis appebit i fine ſtat⁹: ⁊ i declinatiõe. erit ĝ i ſumma i ꝑn° alba ſubtilis: deinde groſſa ⁊ tincta. he tñ diſpõnes variant̃ plus ⁊ min⁹. ſm maioꝛẽ ac minoꝛẽ digõnẽ ⁊ putridi expulſionẽ. Itẽ variat̃: ⁊ q̃nq3 qꝛ aliqñ ẽ ſubtilis. deinde fit groſſa: deiñ redit ⁊ h̃ ẽ mot⁹ nouẽ mãe q mouet̃ ad opilationẽ faciẽdã. ⁊ ẽ Aui. ꝛ. 16. ↄtinẽtij ꝑ. ca°. auẽte iudei. Et h̃ aduerte q̧ qñ opilatiões nõ ſunt plurie ⁊ foꝛtes: vrĩa i ꝑn° erit alba ⁊ groſſa: ſȝ tñ ꝓcedẽte digõne magis ingroſſabit̃. Itẽ flãte foꝛti caloꝛe. aliqñ rubificat̃: vt ſubruffa appeat cũ medioc̃ri ſub: ⁊ tu ad h̃ aduerte: qꝛ fac̃ optie ad curã: qꝛ in h̃ cãu nõ debes: vt i foꝛtib⁹ ꝓuocatiuis ſiue apitiuis vt infra.

¶ Ab egõnib⁹. Egeſtio ẽ lenis. i. mollis ex nã flãtuȝ i ſtomaco multiplicatoꝛum. ſubtil': qꝛ cruda vel fluida ꝑ digõnem. flãtica ex pte coloꝛis. ſ. ſubſtantie niſi vomitus impediat.

¶ A vomitu. Qm̃ vt Gal' primo terapẽtice ad Glauconem quotidianarij euomunt flegma. ⁊ ideo hic aduerte q̧ aliqñ ꝑ ipſum ipedit̃ iudiciũ egõnum. qm̃ flegmate per ſuperius euãto egeſtiones nõ ſunt molles: ſed dure ↄſidera. Et ẽ vomitus in omnibus flegmaticis ſatis efficax ſignum.

¶ A ſudoꝛe. In ꝑn° nõ appet ſudoꝛ pp mãei groſſiciẽ ⁊ viſcoſitatẽ. Nã vapoꝛ eleuat⁹ ẽ groſſus ⁊ viſcoſus iept⁹ ꝑ poꝛos venaꝝ ⁊ cutis trãſpirare: q poꝛi ſunt opilati: ⁊ max' i flãticis pp multitudinẽ hũiditatij: ⁊ vapoꝝ qbus max' pp opilationẽ febris ↄtingit: vt ſupꝛa: ⁊ oĩ ꝑ poꝛos venaꝝ: ⁊ non de opilatiõe ↄcauitatũ eaꝝ: qꝛ illa nõ ꝓhibet. vñ talis opilatio cutis eſt cã: aut ꝑuationis aut paucitatis eius. ⁊ ẽ vnũ de ſignis ꝓpingoꝛib⁹ fe. flãtice pp cãꝫ dictã. vñ i ſumma in ꝑ ẽt aut ſudoꝛ null⁹: aut pauc⁹ ⁊ viſcoſus. In augmẽto ãt ſi fiat: ⁊ ꝑuus erit. Qꝛ ſi ↄtingat i ſtatu: ⁊ declinatiõe iã mã exiſte digeſta ⁊ ſubtiliata erit mult⁹ : non ſic viſcoſus. ⁊ iḋ dicebat iſaac: veniẽte ãt moꝛbo ad vltimitatẽ. ſ. ad ſtatũ ⁊ ſignis cõplete digõis appentib⁹ diſſoluit̃ mã ⁊ nimiũ ſudare icipit.

¶ Sputum erit groſſum viſcoſum tenue ſalſum ⁊ hꝰ. ſcḋm ſpeciem flegmatis de quo ſupꝛa.

¶ A ſubſtãtialiter iherẽtib⁹. Quia ad tactũ calitas nõ percipit̃ itẽſa: ſȝ mitis ⁊ roꝛida pp eleuationeȝ vapoꝛis hũidi: ⁊ vt Gal'. nõ ſentit patiẽs iſlãmationeȝ foꝛtẽ: ita vt op⁹ ſit a ſe pãnos expellere. nec vt Auicẽ. multũ anguſtiat̃ neq3 magnificat̃ multũ anhelit⁹ ⁊ deſideriũ aq̃ fride: vt i tertianis. ⁊ h̃ ſm pl̃m. qm̃ aliqñ pp multã putrefactionẽ adhuc foꝛtia ꝓducit accẽſĩa. ẽt cũ a flãte ſit ſalſo. ⁊ iḋ ſignuȝ recipit varietatẽ ſm mãe ei⁹ diuerſitatẽ. ſȝ ſignũ vi hr̃e ſemꝑ ꝟitatẽ i q̃tidiana vera. ¶ Itẽ calitas ei⁹ nõ eſt eq̃lis i oib⁹ ptib⁹: ſuper q̃s cadit manus. imo i vna pte ſentit̃ aſpa ⁊ i alia mitis ſiue lenis ⁊ h̃ pp mãe viſcoſitateȝ ⁊ groſſiciẽ. vñ nõ vniformiter putret mã hec: ſȝ aliq̃ ꝑus. ⁊ iḋ ab illa eleuat̃ vapoꝛ putridus ſecũ calitatẽ aſperã ⁊ moꝛdicãtẽ deferẽs ad cutim: ⁊ in illa pte ſentit̃ aſpitas: ⁊ in aliq̃: in q̃ nõ ẽ ebulitio: lenitas. ⁊ h̃

itellige ſm pl'm. qm̄ nō incōuenit vaporē flātis dulcis vniformiter p totū expādi. ɔſidera. Et qb⁹ iIſerť: ꝙ hec diuerſitas oꝫ magis apparere i augmēto: ⁊ minus in ſtatu ⁊ declinatione ⁊ i pn° parū. ɔſidera. Inferť. ſcđo ꝙ cū groſſicies ſit ꝑ parte cā hui⁹ diuerſitatis ꝙ ē i q̄rtana h pōt ɔtingere. Tu tū ſcitoq; in q̄rtana caliditas eſt intenſior: qꝛ a maiori cā ſit cū magis reſiſtat putrefactioni. et ſiccitas lim⁹ ē caloris. in flātica q̄ntitate maioꝛ: qꝛ hꝫ plus de ſub°. Inferť tertio: qꝛ h nō eſt ſignū ꝓpꝛiū huic febri. ❡ Et in ſūma: vt Aui. in pn° cū tangiť caliditas eſt debilis ⁊ vaporoſa: ⁊ cū ꝓlongatur manus ſup mēbꝛū ſentiť caliditas acuta mordicās ⁊ nō equalis nā cū eſt caliditas in re viſcoſa multū retineť: ſed nō ita cito exalat: ⁊ cū eſt in re groſſa: nō cito repꝛeſentať. ⁊ iō cuꝫ ꝓlongať tactus ſucceſſiue percipiť acuitas caloris putridi. Item in pꝛimis paroxiſmis caliditas ſentiť maioꝛ q̄ʒ in poſtremis: ⁊ h rōnabiliter. qm̄ pꝛius ptes ſubtiles igniunť. Itēʒ ſi mā erit diffoꝛmis q̄ ad putredinē mouebūť ptibus ſubtilibus pꝛius motis: ꝙ ſi eſſet ɔꝛiūm ſignum eſſet ineſſicax.

❡ A q̄litate mutata. Coloꝛ coꝝ ē decliuis ad viriditatem: ꝓp fridiitatē flātis mordificātē: ⁊ ad citrinitatē ꝓp caliditatē putredinalē. ⁊ ei⁹ incēdiū ⁊ ɔiunctim albedini: flātis coloꝛem plūbinū cauſantē: ⁊ nō accidit eis rubedo faciei ſicut in alijs febrib⁹. Itē facies molleſcit i cinis ſilr corpus ꝓp maliciam digōnis epatis. Itē totū corp⁹ eſt ſqualidū. lingua alba mollis niſi flegma ſalſum in eā fuerit eructuatio acetoſa ꝓp diminutionem digōnis: ⁊ maxime in pꝛincipio ⁊ augmento.

❡ Ab actiōe leſa. hec febꝛis incipit cū fridate extremoꝝ magis: ⁊ nō cū rigoꝛe neq; cū hoꝛripilatione. ſcđo de diffis feb. Aui. aut i vitreo ē vehemētioꝛ vt infra: ⁊ foꝛtaſſe admiſceť frigoꝛi ei⁹ in pn° rigoꝛ. ſoluiť ad hāc ɔdictionē. dđo ꝙ ē qō de noibus: vt Gētil'. rigoꝛ in vitreo. ſ. frigus admiſceť frigoꝛi ei⁹: rigoꝛ. i. lenis hoꝛripilatio. vñ ſcito ꝙ ſm pl'm incipit cū frigoꝛe nō poſitiuo: ſʒ ꝑuatiuo renocato caloꝛe: vt ſupꝛa de colicis: cū alicub⁹ oſcitatiōib⁹ pigritia ſomnolentia ⁊ hꝫ: ſʒ ē vꝛeꝝ ꝙ aliqñ in ꝓceſſu mā ſubtiliata leuiter mouebitur ad mēbꝛa ſenſibilia: ⁊ ſic hoꝛripilationē aut pui rigoꝛeʒ faciet: ⁊ ꝑcipue cū flegma erit ſalſum: ſʒ de h ēt ſpālius i de ſignis ſpālib⁹ poſt aūt frigus h qō eſt lōgū: nō cito venit caliditas vt in tertiana. Inimo cum ꝓlixitate ⁊ laboꝛe accidit: ⁊ ſm pl'm poſt calefactionē iteꝝ infrigidat hec febꝛis: deinde calefit Almāſoꝛ. ❡ A pulſu. iudiciū a pulſu i hac febꝛe eſt difficile: qō declarat diſcoꝛdia ſapiētū in eo. ⁊ iō Gal'. ſcđo de criſi dixit: qō ad cognoſcēdū pulſuꝫ hui⁹ febꝛis oꝫ ꝑcognouiſſe pulſuꝫ ipſius ſani. veꝝ dixit Gerardus ꝙ pulſus i ea ē mollis ab humoꝛe. latus ꝓp diſtēſionē: ⁊ māe multitudinē. tardus ꝓp caloꝛis ꝑuitatē diuerſus i foꝛtitudine ⁊ debilitate: qꝛ aliqñ mā oſtať nāe aliqñ ecōuerſo: ⁊ dixit Auicē. pulſus ꝯo ei⁹ ē pulſus puus ⁊ ſubmiſſus ꝓp ſuffocationeʒ caloꝛis a fridiitate viſcoſitate ⁊ multitudine debilis rarus ꝓp eaſdē cās. ⁊ hoc i pn° paroxiſmi. cū aūt i fine: qꝛ i ꝓceſſu

D venit caliditas q̄ frigiditati ſuccedit fit frequēs: ⁊ hoc i augmēto. ❡ Sed h nota ꝙ de ꝑuitate pulſus flātice: ⁊ eius frequentia reſpectu pulſus aliaꝝ febꝛiū: ⁊ maxie q̄rtane ⁊ tertiane: ēiter auctoꝛes nō ꝑua diſcoꝛdia: ꝓ q̄ ne i longū ꝓcedaꝫ vna cū Gētili has ponā ɔnes. p° ꝙ ꝓp fridiitatē multitudineʒ ac viſcoſitatē humoꝛis flātici i ceteris poſitis paribus: paruioꝛ ē pulſus in flātica q̄ʒ in q̄rtana. nā ⁊ ſi fridiitas humoꝛis melici iuueť a ſiccitate hūoꝛis ꝓp qō inſtrm efficiť inobediens dilatiōi: tñ illa tria q̄ de flātico dicta ſunt videntur hec duo ſupare: veꝝ qō eſt negabilis: ⁊ tu conſidera.

❡ Scđa ɔ. ꝙ in aliq̄ tpe pulſus flāt ce eſt frequentioꝛ pulſu tertiane. pꝫ i pn° flātice: cui ɔiungiť ſincopis. nā cuꝫ multū diminuatur magnitudo: oꝫ ſupplere cum frequentia.

❡ Ab anhelitu. Nō eſt i eis anhelitus magn⁹ neq; frequēs. nec aer ab oꝛe egrediens eſt cal's igneus: vt in tertiana.

❡ A longitudine paroxiſmi ē in hac longioꝛ q̄ʒ i tertiana: vñ Aui. Et de ſignis: ꝙ eſt febꝛis flātica eſt: vt ſit paroxiſmus eius. xviij. horis ⁊ dimiſſio ei⁹ eſt ſex horis. ⁊ h ſm pl'm. nā hic nō eſt terminus ꝑfixus: vt ſupꝛa de tꝑibus. naꝫ bꝛeuioꝛ in dulci ⁊ benigno ⁊ pauco ⁊ ſalſo: longioꝛ in vitreo acetoſo pontico: ⁊ pluris q̄ntitatis. nam ⁊ q̄ntitatis facit ad augumentū ⁊ diminutionē: ſilr viſcoſitas adiuuat: ſʒ ſecundū plꝫ hi termini ſunt inuenti per experientiaꝫ: ⁊ nō per rōneʒ: vt ſupꝛa de tempoꝛibus: ⁊ maxime qñ flegma eſt naturale.

❡ Ab ei⁹ dimiſſiōe. Et nō ē ei⁹ dimiſſio mūda: vt i tertiana: vñ Aui. Et non eradicať qꝛ ſint illic reliq̄e occulte. qm̄ mā cū viſcoſitate ⁊ groſſicie ē multa: ⁊ ſic tota non reſoluiť mā paroxiſmi. imo remanet cinis hūidus nō tot⁹ icineraťꝰ: ſed ſicut ſemicūbuſtus q̄ retinet ⁊ pabulat aliq̄d caloꝛis putredinalis. ad qō iuuat cita aggregatio ſeq̄ntis māe: q̄ moueť in ſcđo paroxiſmo ad putredinē: qō nō ɔtingit neq; in tertiana: neq; i q̄rtana: ⁊ hoc ē veꝝ qñ flātica febꝛis ē de flāte groſſo viſcoſo cui⁹ paroxiſmus ē long⁹: qō ſi ɔtingat ipam eē de flāte nāli dulci benigno pauco: aut de flāte ſalſo. tunc hēbit verā getē: vt 2° de diffis febꝛiū: ⁊ aliqñ repiunť tales q̄rū paroxiſmus ē. xij. horaꝝ vel circa cū quiete veriſſima.

❡ Ab ei⁹ euētu. Qm̄ oī die venit: ⁊ inuadit vti deſcriptionē veꝝ vt Aui. nō ē ſignū ꝓpꝛiū. qm̄ due tertiane hūc motum faciunt vt infra de ſignis cōpoſitaꝝ: qꝛ duaꝝ tertianarum.

❡ A ſiti. Sitis in hac minoꝛ ē q̄ʒ i ceteris: niſi ꝓp cām ſalſedinis: aut vehemētie: aut putredinis: ⁊ cā ſigni eſt humiditas hūoꝛis i coꝛpe repti. ❡ Doloꝛ ſtomaci. Et ē ſibi ꝓpꝛium ſignū. Serap. Qm̄ ſtomac⁹ ē vt pl'm minera flātis: qō cū i eo putreſit doloꝛē cauſat: vñ. 18. ɔtinētis inq̄t. Impl'e ē febꝛeʒ patietē flāticam nō dolere i ſtomaco: aut epate. Et ꝓp hanc cām cadit appetit⁹: ⁊ os ſtomaci debilitať. recte curatur in macronoxiis ɔuertit. Gal. ad Glauconē. Et ꝓp h dixit Aui. Et q̄nq; magnificať cū eo ſplen: flāte ꝑ aduſtionē i meliam ɔuerſo: vel qꝛ ſplen nō mitteret meliam ſtomaco: quā mittere ɔſuenit boꝛa famis: ⁊ i eo retineť. ⁊ hoc qñ ſplē cōpteret ſtomaco: ⁊ ſic q̄nq; ꝑducit ad ydꝛopem vicio ſplenis. Inflatio lateꝝ ſiue ypocūdꝛioꝝ ꝑ multiplicationē vētoſitatis nō ē tactus eoꝝ: ſicut cacetcoꝝ ydꝛopicoꝝ: ⁊ maxime. timpaniticoꝝ: ⁊ hoc ꝓpꝛie in pn° ⁊ augmēto caloꝛe nōdū inualeſcēte. In ſtatu aūt ⁊ declinatiōe minoꝛať remotis opilationibus ⁊ caloꝛe foꝛtioꝛi reſoluēte. ❡ Grauitas capitis ac ſomni ꝓfunditas eleuatiōe multoꝝ vapoꝝ ad caput: hoc tñ ſignū i ea q̄ ē ex flāte ſalſo nō inueniť: imo tūc eſt inſtātia vigiliaꝝ: ⁊ hoc i pn° paroxiſmi. Itē ⁊ q̄nq; multiplicať ſomnus in augmēto: qꝛ tūc maxie fumi incipiunt diſpergi p coꝛpus nō exñtes tūc multū in flāte. imo ſatis mulcebꝛēs ⁊ tepidi ſomnū inducētes. ❡ Item in hac febꝛe ⁊ maxie in pn° accidit ſincopis: ⁊ aliqñ nō: ⁊ cā vt ſcđa tertij ꝓp frigiditatē māe extinguentis calidū: ⁊ ꝓp multitudineꝫ māe ſuffocantis calidū: ⁊ vapoꝛes groſſos mixtos ſpiritibus: qui eos ingroſſant: ⁊ vñ ad extra diffūdi nō pñt. ❡ Itē debilitas oꝛis ſtomaci caſus appetit⁹ ꝑuatio digōnis q̄re alimētū corrūpiť: ⁊ ē cā ei⁹: vt infra clare de ſincopali humoꝛoſa. ❡ Itē ad cā ſignificādā adiuuāt. etas cōplexio ars ɔſuetudo cadendi in taliē: tꝑs regio regimen ꝑteritū. Satietas nauſeatiua: ⁊ ita de aliis q̄ potuerūt eſſe cā eius factiua. q̄ cōſidera vt ſupꝛa. E

Posita sic gnāli noticia ſignoꝝ flātice febꝛis ad poſitionē venio ſpālium ſm ſpēm vniſcuiuſq; humoꝛis ſuperius ſi diuiñ. ❡ Initiuꝫ faciens de ſignis quotidiane de flāte naturali. De qbus iciunius ꝑtranſibo. cum eoꝛum cauſe ex dictis faciliter colligi poſſint. ❡ Ab exeuntibus. Urine in pn° eſt remiſſa vel alba cū quadā ſpiſſitudine: ⁊ aliqñ apparet ſpiſſa magis ſine turbida non colerata: maxime qñ nō ē opilatio multa: ⁊ hoc magis apparebit in fine ꝑncipij: ā q̄ mouenť ſigna digōnis: nā tūc incipit flegma diſſolui: ⁊ nōdū eſt digeſtū: ſed crudū: qō aquoſitati mixtuꝫ vrinā turbidat: ſed cū flegma digeri incipit vt in pn° augumenti: tūc ſubtiliať ⁊ clarificať a turbiditate: ⁊ q̄nto plus ꝓcedit ad ſtatum tanto magis clarificať ⁊ ſubtiliať: eius tñ

ſubtiliatio

ſubtiliato tn̄cq̄ʒ puenit ad mediocritatē: ſic ꝙ abſolute dici poſſit ſubtilis: ⁊ ſic ꝓcedēdo ꝯtinue magis colorat̄ ꝑp calitatē putredinalē: q̄ ꝯtinue forti⁹ i mā̄ iprimit̄ ⁊ ꝑp mā̄ʒ putridā ignitātq̄ reſoluit̄ a maſſa. ⁊ cū vrina ſibi expellit̄ nunq̄ʒ tn̄ accic vt ſit rubea abſolute niſi fuerit cū ea mixtio ſanguinis: qꝛ ex hoīe ſanguineo l etate adoleſcētie: ⁊ iuuētut̄ ⁊ ita de alijs. vn̄ de ei⁹ ſubā dōʒ ꝙ cū flā nāle nō ſit multū viſcoſuʒ: neq̄ʒ ē viſcoſitate carēs: ei⁹ ſubā dʒ eē mediocris vel mediocritati ꝓpinq̄. ℭ Ab egōne. Quia liq̄da flātica ſputum flāticū levi pricipās dulcedie: ⁊ multiplicat̄ i augmēto: ⁊ ſtatu oris iſipiditas q̄nq̄ʒ. ℭ A ſudore: qꝛ in pn̄ null⁹ ſudor: ⁊ ſil'r i aug̊ aut pauc⁹ valde. i ſtatu aūt ⁊ declinatiōe cū ꝯtingit ē copioſus ⁊ exuberātior: q̄ʒ i ea q̄ eſt ex flāte vitreo. qm̄ flā vitreū ē viſcoſi⁹. ℭ A ſubal'r iberētib⁹ dicat̄ vt ſup̄ i ſignis cōib⁹ dcm̄ ē: ⁊ tn̄ ibi: ⁊ nō accit tāta diuerſitas in ea: ſicq̄m̄ ex flāte vitreo. ℭ A q̄litate mutata. Quia calor faciei palid⁹ nō lucid⁹ ſil'r labiox ⁊ ton⁹. lingua mollis ⁊ hūida. ℭ Ab actiōe leſa icipit h̄ febris cū oſcitationib⁹ multī alicubus: ⁊ h̄ ē ſꝫ māe multitudinē: ⁊ aliq̄n cū tuſſicula ſꝫ raptū fumox ad mēbra diuerſa: ⁊ de qb⁹ plene actū ē ſup̄. ī ſignus febris putride i gn̄ali. 3° ca°. Jtē cū modico frigore extremitatū: qd̄ ē magī ꝓuatiuū q̄ʒ poſitiuū. ⁊ hoc cū icipit deīn expāſiōe humoris fridi augmētat̄ poſitiue. Jtē cū pulſu occulto debili ꝑ viam aggrauationis tardo ꝑpf riditatē māe: ⁊ diuerſo nō multū ꝑp difformitatē māe: ⁊ vt ſup̄ molli ꝑp hūiditatē hūoris remollietī arteriā. Sitis ſaltē i pn̄ nulla: dcm̄ i alijs tꝑib⁹ pua niſi ex cā vt ſup̄ i ſignis gn̄alib⁹. eructuatio acetoſa rugit⁹ i vētre ac tortio grauitas capitī ⁊ ſatī notabilis: ⁊ maxie l pte anteriori: ⁊ maxie q̄n mā a ſtō venit: aut ē i occipitio: qn̄ vapores ipſi a renib⁹ ⁊ ꝑtib⁹ circūſtātib⁹ eleuant̄. Jtē tumor pedū ⁊ maxie i fine cū egritudo icipit recedere reliqas. n. febris nā ad iferiora ꝓpellit iuuāte ſua grauitate. Sōn⁹ ꝓfund⁹: ⁊ nō multū vt i vitreo: ⁊ icipit affligere i occaſu ſolis ⁊ augumētū eſt circa tertiam horā noctis.

ℭ De pronoſticis autem dicetur ſimul: quoniam non videntur differre niſi penes intenſum ⁊ remiſſum.

a Signa demōſtratiua q̄tidiane a flāte dulci inſipido ſiue aquoſo. Jn pn̄ vrina ē ſubtilis alba: deinde procedēte calitate cū flā dulce ſit aptū iflāmari. ꝓpinq̄t. n. ſanguini ſit ruffa vel ſubruffa: ⁊ i ſuba eq̄l'r ſpiſſa: qꝛ tale flā in ꝑtib⁹ ſuis nō ē mltū difforme. ℭ Egōnes flātice. aq̄ſe liqde. Sputū ſil'r. ℭ Sudor mult⁹ vt ſup̄ de nāli. ℭ A ſubal'r iberentib⁹. Nā calitas ei⁹ ē minor q̄ʒ calitas q̄tidiane ex flāte ſalſo: ſꝫ frig⁹ ē itēſi⁹. hec ſūt q̄ dꝫ medicū expientia cōphēdere magis q̄ʒ ſcriptura. ℭ A q̄litate mutata. Ut de nāli dcm̄ ē: oris dulcedo vel iſipiditas. Ab actiōe leſa: qꝛ icipit cuʒ levi frigore ⁊ nō cū rigore. vn̄. 18° ꝯtinētī. Et cū corrūpit̄ flā dulce: nō erit i ea penit⁹ rigor: ⁊ maxie i pn̄ ⁊ augmēto: nā nō icōuenit ꝙ aliq̄n i ſtatu accidat puus rigor iaʒ ſubtiliata mā ⁊ acuta: ⁊ mordicatiua fctā: ſꝫ erit mitī rigor ſiue horripilatio: qꝛ mā ex ſe mitis ē ⁊ benigna: ⁊ iō cū i pn̄ nō ſit maligna non fac̄ rigorē. Et iō dixit Auic. illā aūt q̄ ſit ex flāte dulci raro aīcedit i pn̄ vſq̄ʒ ad plurimos paxiſmos horripilatiōe: neq̄ʒ frig⁹: neq̄ʒ rigor: ꝑp. ſ. māe benignitatē. Et qꝛ rigor ille levis eſt: iō cito recedit ⁊ caleſit cū gradatione reliqꝝ flāticap. De pulſu: ⁊ alijs dicat̄ ꝙ aſſimilant̄ eis: q̄ in flātica nāli: ſiue vera veniunt: vn̄ dolor capitis ē grauatiu⁹ ⁊ inuadit in hora flegmatis ⁊ quandoq̄ʒ in hora ſanguinis. quandoq̄ʒ inter has: vt. 3. 5. 16. hora noctis.

b Signa demōſtratiua q̄tidiane a flāte ſalſo. Ab exeuntibus mutatī vrina ē ruffa vl' ſubruffa citrina i pn̄ ſubtilis i ꝓceſſu xo mediocriter ſpiſſa i cuius exitu patiens ſentit aliq̄lem calitatem ſiue mordicationē qd̄ in alijs nō ꝑcipit. ℭ Egōnes ſunt tincte: ⁊ ſil'r i eap exitu mordicāt ſputum ſalſuʒ. Sudor copioſior q̄ʒ in ceteris: ⁊ in principio ⁊ fine. quia. ſ. quandocūq̄ʒ accidat.

ℭ A ſubal'r iberētib⁹. Calitas mordacior ⁊ itēſior ⁊ citi⁹ ſuccedens frigori aut horripilationi ſiue rigori q̄ʒ in ceteris.

ℭ A qualitate mutata. lingua ē ſicca ſimiliter os ⁊ labia niſi cōtra operetur chatarratus ſubtilis.

ℭ Ab actiōe leſa. Aui. illā q̄ ē ex flāte ſalſo ſequit̄ horripilatio: ⁊ nō ſuit vehemēs frig⁹: ⁊ h̄ ꝑp acuitatē colere ꝑmixte flāti q̄ adiuuat ad horripilationē: ⁊ nō ꝑmittit friditatē extēdi. vn̄ in hac accit rigor pluſq̄ʒ i alijs. Jtem ſitis. ⁊ iō Aui. Sitis q̄dē minorat̄ i febrib⁹ flātis niſi ꝑp cām ſalſedis: aut vehemētie putredis. Sōn⁹ ē minor: ⁊ ē vt pl'ʒ cū pruritu ac ſcabie pulſus ē i ea maior velocior ⁊ frequētior. nec ē ita diuerſus vt in alijs: ⁊ hora mot⁹ eius ē iter horā mot⁹ colere ⁊ flātis. vn̄ hora none ē hora ei⁹: ⁊ q̄nq̄ʒ icipit aī: vt in hora cole: q̄n. ſ. ē multū de colera. q̄nq̄ʒ ecōuerſo icipit i hora flātis aurium tinnit⁹ calitate vētoſante flā. grauitas capitis non magna: ⁊ vt i alijs ſtomaci faſtidiū flāte ſua ſalſedine mordicante: ⁊ i hac febre ē labor vſq̄ʒ ad. xij. horas. deinde ſequūtur hore ſex falſe q̄etis ⁊ tertio. vj. hore vere q̄etis: ⁊ in hoc differt a duplici tertiana in qua nulla aut parua eſt quies.

Signa demōſtratiua q̄tidiane a flāte vitreo crudo ſiue mucilaginoſo. ℭ Ab exeuntib⁹ vrina ē a pn̄ alba ꝑp friditatē hūoris ſubtilis vel mediocris ſube cū deberet eē groſſa: ꝑp opilationē ⁊ māe cōpactionē fortē. vn̄ ptes groſſe ſic a pn̄ nō reſoluunt̄. aliq̄n eſt ruffa vel ſubruffa ꝑp accēſionē calitatī putredinal': vt in augumēto: ⁊ ſtatu: ⁊ aliq̄n ſubpalida: ⁊ maxie i corpe colico a cā extrīſeca: vt n lite vel vſu cibariox formax i friditate: ⁊ ē cū reſidētia trumboꝝ: aliq̄n i pn̄ ꝑp collectionē eius flātis ꝓus in veſica factā: aut i augmēto apparēt trūbi: ꝑp ſepatiōnē alicuius vel aliq̄rū partium a maſſa. ⁊ ſimiliter in ſtatu ⁊ declinatione.

ℭ Egōnes ſunt viſcoſe. Et appet i eis flā vt ē albugo oui cruda: aut vt vitrū liq̄factū vomitus eſt ſibis. Sudor aūt in pn̄ nullus neq̄ʒ i augmēto: neq̄ʒ i ſtatu niſi forſitan i fine ei⁹: ⁊ i declinatiōe ꝑp māe friditatē groſſiciē ⁊ viſcoſitatē. Jn declinatiōe āt iā ſubtiliata mā poſſet apperere: ⁊ cū appet: qꝛ māē mlta adeſt copioſus: ⁊ cū Aui. dixit ꝓuatio ſudoris: maxie itellexit q̄n febris h̄ ē ex flāte vitreo: ⁊ i augmēto ſuccedēte calore adeſt mltitudo hūditatī ⁊ ſaliue iā liq̄facto flāte: ſic accit ex liq̄factiōe glaciei. Sputū albū viſcoſuʒ globoſum.

ℭ A ſubal'r iberentib⁹: qꝛ ei⁹ calitas ē ad tactū non intēſa ꝑp māe friditatē vehemētē: ſꝫ ſentit̄ fortī: vt ita dicā ſpiſſa: ꝑp dēſitatē ſubiecti ⁊ nō ꝓcedit gradatim: ſꝫ aliq̄n poſt caliditatē redit frig⁹. Jta ꝙ vbi p ſucceſſiōeʒ putabas eē augmētū fruiſti decept⁹: ⁊ ē pn̄: ⁊ hoc accit ꝑp māe diuerſitatē in ꝑtib⁹ ſuis: q̄ ſic diuerſimode ad putredinem mouentur.

ℭ A qualitate mutata. Magis eniʒ mortificato calore palleſcunt omnia vt ſupra. de ſignis in communi.

ℭ Ab actiōe leſa. Jn pn̄ venit hec febris cū magno frigore rōne māe. Et vt Aui. fortaſſe miſcet̄ frigori ei⁹ i pn̄ rigor ſ. horripilatio: ⁊ pua pūctio qd̄ ꝯtingit ꝑp revocationē caloris ad itra. Jtē vt dcm̄ ē: qꝛ ptes ſūt difformes. vn̄ in pn̄ ē qꝛ aliq̄n ſuccedit calitas: vt h̄ aī ab illa calitate pars aliqua ſubtiliata ⁊ caleſacta ē: vel eē ꝑ ca hui⁹ horripilatiōis ſiue pūctiōis. Eſt. n. frigus itenſuʒ valde: ſꝫ rigor puus ⁊ icipit i extremitatib⁹ paulatim: ⁊ adeo itēſe ſuccedit p totū corp⁹ ⁊ vt ifirmus ſe ꝯgelatū iudicet cū magna iūcturaꝝ fractione: ⁊ ē h̄ frigus iētī⁹ q̄ʒ i pn̄ cui ꝯ̄riū videret̄ debere ꝯtingere ꝑp mām eē ampli⁹ calefactā: ⁊ iō qꝛ magis calefacta: ⁊ magis ſubtiliata ⁊ magis putrida. hinc qd̄ veloci⁹ mouet̄ ad mēbra ſenſibilia. illa magis nocēs ⁊ alterās q̄ʒ i pn̄. ⁊ ideo ſit caloris ad itra revocatio ad quā vt notat expientia mai⁹ ſequit̄ frig⁹ ꝓuatiuū q̄ʒ ſit i pn̄ poſitiuū. Jtē ⁊ rigor fortior māe ſic fctā magis acuta: ⁊ magis mobili. ⁊ pig⁹ extēdit̄ h̄ friditas ſup̄ totū imo longo tpe durat. poſtea aūt ſeq̄t̄ debilis ⁊ lētus calor cū ꝓuatiōe ſitis: ſꝫ cū multa ſaliua. vt ſupra. Et iſti cū difficultate caleſiunt ēt appoſitis pānis callare incipit cū grauitate capitī magna: ⁊ ſono grauis ⁊ eſt paxiſm⁹ longus ex pte oium ſuox tꝑox. Et adeſt lateris ⁊ ventris

inflatio maior ꝙ̄ in alijs. cū dicta ē i de ſignis i cōi. dolor ſtōi inteſtinoꝝ. ⁊ grauedo ⁊ tortio. grauedo renū ⁊ iſimaꝝ ptiū dorſi. mā graui deſcēdēte: dolor i loco ſtātis ipſi⁹: ⁊ ē aliqñ dolor itollerabilis: maxie qñ mā ē i inteſtinis ⁊ ventoſaſ: ⁊ vētoſitas claudiſ iter tunicas iteſtini. vñ accidit dolor: ac ſi terebello pforareſ. ❡ Pulſus ē in pn° debilis occultus pp oſtrictionē arteriaꝝ. i ſtatu ꝟo ē puus debilis ⁊ gracilis: pp puitatē caloris inati. ⁊ ē multū diuerſus pp difformitatē m̄ai difformiter v̄tutē grauātis: ⁊ ꝙ̄to ſtā ē fridi⁹. tanto ſo cit pulſuȝ minorē ⁊ debiliorē ⁊ rariorē. Et iuadit hora ſtāt aliqñ in tertia hora noctis: ⁊ dixit Gal. i terapē. ad Glauconē. Quotidiana ꝟo veri ſm plin ꝗ̄tidie aſcēdēdo horā mutāt: ⁊ ſi p^a hora p^e diei venit. 2ª diei i 2ª hora venit. 3ª die i 3^a. ⁊ ſic de alijs. alio ꝟo i horis p ſingulos dies variādo potius deſcendūt ꝙ̄ aſcēdūt: vt ſi pma die hora 3^a. venit 2^a die venit 2^a hora ⁊ 3^a prima: ⁊ ſic de alijs. Et in eodē. ſtā āt vitreū raro putreſit: ſed ꝟo plūi pueuit ex eo rigor. quem non ſequitur febris: ⁊ bene conſidera hoc dictum Gal.

D **Signa** demonſtratiua ꝗ̄tiane de ſtāte acetoſo pontico. ❡ Ab extrinſecis. Urina pallida citrina vel ſub citrina in ſba ſubtilis maxie i pn° vel circa mediocritatē ſine globo i fundo: ⁊ ꝙ̄to magis digeriſ: tāto magis iſpiſſaſ. ❡ Egōnes ſtātice cū aliq̄li citrinitate. ❡ Sputū acetoſum vel pōticum vomitus ſtāticus acetoſus ⁊ mugilaginoſus. ❡ Sudor pauc⁹: ⁊ maxie i pn° ⁊ augmēto. In declinatiōe aūt ē q̄nq̄ mult⁹ ſudor: ⁊ q̄nq̄ paucus acetoſa eructuatio. ❡ A ſbaſ ingerētib⁹. Caliditas remiſſa. ⁊ non multū acuta. ❡ A q̄litate mutata vt i reliq̄s: ſȝ non eſt tāta palliditas faciei: ſic i vitreo pp māȝ nō eē ita fridā: ⁊ ē ſapor horis acetoſus. ❡ Ab actiōe leſa. Incipit cū frigore nō ita itēſo vt i vitreo rigor ē maior: ſȝ frig⁹ pigrū ſiue tardū ſiliꝰ calitas lēta ⁊ pigra appetit⁹ ad cibū ſatis itēſus: ⁊ ſi aſſumiſ in ꝙ̄titate deſiderata pp idigōnē accit tortio. Itē grauitas capit̄ ⁊ frōtis: ⁊ maxie ſiniſtre ptis: q̄ ad nāȝ tēdit melicam. oſtipatio vētris pp ſtipticitatē hūoris ſine ſiti cuȝ dolore ſiniſtri ypocūdrij. Inflatio poſt cibū cū dolore ex ḡſſa vētoſitate ḡnata ex indigōne affligit: ⁊ i horis ſtāticis: ⁊ q̄nq̄ melic. ❡ Et in hac ē i pulſu notabilis diuerſitas. Oia itaq̄ adinuicē glomera. qm̄ vnū vel duo nō ſufficiūt. oſidera. Et ſup oia i oib⁹ attēde vomitui. qm̄ ob eo ſatȝ efficax ſumiſ indiciū ꝺ ꝗ̄tidiana.

E **Signa** pronoſtica. In ea q̄ eſt ex ſtāte vitreo: q̄ longa ē valde finis ei⁹ ſepe ē ydrops: ⁊ ſic ēt de alijs cuȝ oplēgāſ: ⁊ plateari⁹. cura ei⁹ q̄ eſt ex ſtāte acetoſo nō eſt negligēda: q̄ apta ē trāſire ad erraticā pp ſilitudinē ſ lātis acetoſi ad humorē melicū ⁊ finalr ouerti i ꝗ̄rtanā. Dolor loci denūciat mineraȝ māe. Et ſerapio ꝗ̄tidiana ē lōga: ⁊ nō eſt abſq̄ timore vehemēti: q̄ ipſa ledit nāȝ oi die: ⁊ nō dimittit eā qeſcere ēt q̄ i ea os ſtōi. hȝ plurimū ē leſuȝ: ⁊ de oſuetudine ei⁹ eſt vt attrahat nauſeā. ſȝ qd de otinua adhuc magis verendū. vñ Almā. pur de iterpolata. multi moriſ mēſib⁹ ⁊ morti ſuſpitionē fecit hñs. ⁊. 18. otinētis. ꝗ̄tidiana ē piculoſa. ⁊ iō aduerte. Et vt. 4. coll'ꝫ. deterior oibus ē q̄ ex ſtāte vitreo: ⁊ ſaluior oiuȝ ē q̄ eſt mūdoꝝ tpoꝝ. i. q̄ hȝ tpa magis mūda i ſua iterpolatiōe vt q̄ eſt ex ſtāte naturali aut dulci ⁊ benigno ⁊ min⁹ crudo. vel mūdoꝝ tpoꝝ. ſ. ab accītib⁹ prauis: q̄. ſ. ē ſine ſincopi: deiectione appetit⁹: ⁊ ſine debilitate digōnis. abſq̄ dolore. iſlāmatione viſceꝝ capit̄ grauitate. ⁊ ſilib⁹. Itē ⁊ mūdoꝝ tpoꝝ. i. diſtinctoꝝ piculariū ⁊ nō confuſoꝝ vt q̄ hȝ nl'lā ſtationē i augmēto frigoris aut caloris aut ipſoꝝ declinatiōe. nā ſignificat ꝙ mā ē vniformis: ⁊ nō difformis: ⁊ ſaluior ē pcipue q̄ ē multi ſudoris qm̄ p ipm ſignificaſ raritas corporis. puatio opilōnis māe ſubtilitas ⁊ eius paucitas: nō abſolute: q̄ mult⁹ multā: ⁊ pauc⁹ paucā: ſȝ oī pauca i cōparatiōe ad v̄tutē. nō. n. eſt tāta vt ipſam mouere nō poſſit ⁊ p ſudorē expellere. Et Gerard⁹. q̄ ē breuioꝝ paroxiſmoꝝ ⁊ pluris ſudoris illa ē ſaluior: q̄ ē ex ſtāte ſalſo eſt piculoſior: ⁊ magis iſeſtat mor⁹ caliditatis in ea ſignificat ei⁹

lōgitudinē ⁊ breuitatē. vt cū citi⁹ moueſ poſt frig⁹: ⁊ citius ad ſtatū venit alijs parib⁹ breuiorē: cō lōgiorē. ❡ Si in pn° viderim⁹ vomitū ſpōtaneū ⁊ i fine ſudorē pl'ȝ bo^m ſignū ē ⁊ egritudinē breuē ſignat ⁊ ſaluā: q̄ ſignat ꝙ mā nō ē multū viſcoſa: ⁊ ꝙ pori cutis ⁊ venaꝝ ſunt rari ⁊ nō dēſi ⁊ oſtādit ⁊ fortitudinē v̄tutis ⁊ obediētiā māe. ❡ Deiectio i hac febre mortē ſignificat. ⁊ ꝺ ſig^m bū oſidera. ne decipiaris. Febres ſtātice alijs parib⁹ ſunt colicis ⁊ melicis deteriores: qm̄ iſte magis iterpolāt ⁊ v̄tutē nō tm̄ debilitāt ſic ſtātice. itē ſunt a minori ꝙ̄titate māe: nec i eis ſunt opilōnes vt in ſtāticis. ⁊ eaꝝ mā ē magis apta digeri. de eaꝝ pduratiōe iā actū ē i de ſignis i cōi. Māe digōnē pnūciabis cū frig⁹ minorabitur ⁊ caliditas augebiſ. Cū i pn° vides febrē icipe cū multis oſcitationib⁹ ac aliqñ cū ſtupore q̄dā ⁊ pfunditate ſomni: ⁊ cuȝ his iſirm⁹ habuerit quēdā i facie liuorē: ac faciē ipſam tumidā ſcias ꝙ facillime cadet i ſubetb. tu itaq̄ ſi a pn° māam cognoſces multā groſſaȝ ⁊ viſcoſam tpꝰ fridū ⁊ hūidū: etatē oplōnē ſtāticā: paroxiſmū lōgū cū puo ſudore aut nullo: ſtōi debilitatē: appetit⁹ pſtrationē: ſōni pfunditatem ⁊ nāam debilē: iſirmū piturū denūciabis. nā his oib⁹ apparentibus añ ꝙ̄ mā digeri poſſit v̄iſil'e ē vt v̄t⁹ cadat ⁊ iſirm⁹ moriaſ. Oppoſita aūt oia ſalutē ⁊ media iter ꝺ medio mō ſe hēbūt ꝗ̄tū ad pnoſticū. Quo aūt ex ea ledeſ ſtomacus epar ſplen ⁊ hꝫ. iā actū ē: p quā leſionē corp⁹ i cacheſiā idropē. ⁊ hꝫ cadit. ⁊ tu oſidera. qm̄ ſi recte oſiderabis diligēter q̄ dctā ſūt ſpero nō vanū depones iudiciū. ❡ Poſtremo ſcito ꝙ vomitus ſpōtane⁹ i pn° eueniēs ſignificat leuitatē ⁊ māe ſubtilitatē. ꝙ ſi moraſ: ⁊ ſic a pn° nō ſtatim venit māe groſſiciē ⁊ congelationē denūciat ⁊ morbi plūritatē. ⁊ ꝺ de pnoſticis. F

❡ De cura flegmaticarum in generali. Rubrica. ij. G

A**ccedens** ad eaꝝ curaȝ cum obſeruabo ordinē q̄ de ſ̄ebus ſuis iſcriptus ē. Initiū faciēs a cura nō: ⁊ vt ceteri facere oſueuerūt: cui⁹ cā ifra diceſ. ⁊ dato ꝙ canones de cura putri. in ḡnali poſiti tibi itelligenti ſatiſfacere deberēt. tm̄ vt rē magis aperiā eos iſcribam canones q̄ i cura ſtāticaꝝ attēdēdi ſunt: q̄ numero. x. eſſe dixi. Prim⁹ ordinatio diete. Scōs lenitio eq̄lis. Terti⁹ minoratio māe. Quartus. digō gradata ſiue reiterata. Quintus. reiterata eūo ſiue gradata. Sextus puocatio vrine. Septimus puocatio ſudoris. Octauus. mēbroꝝ nāliū oforta⁹ maxie ſtōi epis ⁊ ſplenis. q̄ mēbra i febris h⁹ longo pceſſu ledi ac moleſtari oſueuerunt: vt in de ſignis. Nonus alteratio. Decimus accītiū correctio. ❡ Et añ eoꝝ cōplemētum ſcito p̄. ꝙ ſic ſup̄ de ſignis notū ē i ḡnali. ita prio ponā curā feb. ſtātice i ḡnali. Deinde deſcēdā ad ſpālē curā eius ſm diuerſitatē māe a q̄ ipſa fit. nā Aui. diuerſificaſ ſȝ nās ſuas. ſ. ſtāticā: acetoſam: ⁊ ſtāticā vitreā: ⁊ ſtāticā ſalſam ⁊ dulcem. Itē ⁊ ſm māei diuerſitatē ex pte moſſe ei⁹ pp diuerſam cōmixtionē: vt q̄ ſtāti oiungiſ melis cola ⁊c. ⁊ ſm ꝺ opȝ variare ⁊ ſic cura ei⁹ diuerſificaſ rōne māe. ita ⁊ rōne tēporū ſuoꝝ: pncipij. ſ. augmēti: ſtat⁹ ⁊ declinatiōis ꝗ̄. ſ. ad moduȝ diete: q̄ qm̄ i alio ⁊ alio tpe alia ouenit dieta vt ſtatim i ⁊ ſm appatitionē digōnis i ea. ⁊ ei⁹ occultationē q̄ ad digeſtiuorū ⁊ ſolutiuoꝝ admiſtrationē: vt infra. ❡ Qȝ ſi queraſ. cur de tali diuerſitate tpoꝝ nō fecit mētionē Aui. ⁊ alij in cura tertianaꝝ. dōm ꝙ ꝺ iō ſirit pp māe magnā difformitatē. vñ aliqñ i augmēto vñ apparēt p dies plures digōnis ſigna in mā: deiñ redeūt ex difformitate māe ſigna cruditatis: quo tpe nō debēs pcedere cura augmēti: ſȝ pncipij. Qȝ ſi hec diuerſitas otingeret i pn° vñ. tūc i eo pariformiter oporteret te pcedere: nūc cura pncipij. nūc cura augmēti. q̄ cure a ſe inuicē differūt: vt ex dicendis manifeſte appebit. ❡ Scōo dicendū ꝙ i cura huius febris maior ē itētio ad māȝ ꝙ̄ ad febrē ipſam. Cuius ꝯtriū ē in tertiana: ppea q̄ ipſa nō ē multū iſeſtās: ⁊ remota cā remoueſ effectus ⁊ maxie hȝ maiorē v̄itatē in oi alia ſpē ab ea que a ſtāte ſalſo eſt. Propter qd̄ inferendum:

inſ erédũq; a fortiter ifridantibus eſt obſtinendũ. naʒ talia
mãm incrudãdo ꝛ ↄgelãdo morbuʒ ꝓlongabũt ꝛ fortaſſe
egrũ ad ſubetb ꝑducẽt. ℭ Et veniẽdo ad cõplemẽtũ ꝑmi:
dico ꝙ male in gñali põt canon dari oib⁹ ſpẽbus ↄueniens
ꝑꝑ diuerſitatẽ mãei magnã. differt nãq; multũ inter ſtã ſal
ſuʒ ꝛ crudũ:iter ipm ꝛ dulce. ꝛ ſic de alijs. Et iõ tu patieris
ſic me de regimine ſee reꝝ nõ nãliũ leuiter ꝑtranſire. naʒ de
ipſo in vnaq̃q; ꝛ ꝓpriã rubrica cõplete. ℭ Abſtinẽdũ eſt in
febre ſtãtica ab aere frido ꝛ hũido. ꝑter q̃ʒ in ſtatu vli ꝛ pti
culari paroxiſmi. Et nõ ſit friditas intẽſa q̃ opilet:ſed leuis.
Et iõ ipm modera ſm ↄſtõnez eius. Abſtineat a cibis ſtãti
cis:vt cucumeribus citrullis. vñ Aui. Euitet olera ifridan
tia ꝛ humectãtia. Itẽ vnctuoſa ꝛ iſlãmobilia: ꝛ marie rõne
diſpõnis. Et vt Auic. nõ opʒ vt comedat pullos nec cotur
nices donec qeſcat febris ab acuitate ꝛ ſui vehemẽtia ꝛ mi
nuat. i. vſq; ad declinationẽ vlẽm:niſi debilitet ṽtus: cui ꝛ
ↄſuetudini vt ſepe debes eẽ marie ſollicitus. De hora ciba
tiõis ꝛ q̃ntitate ei⁹ ꝛ ordine habuiſti ſuꝑ de radicib⁹ vlibus.
ꝛ tu ibi. ois veꝝ Aui. dicit de cura ei⁹. Et hora cibi eſt poſt
ꝑoxiſmi tẽpore ꝛ eradicationẽ ei⁹. ꝛ añ ꝑoxiſmũ ad minus
q̃ttuor horis. Sʒ vide vbi allegatũ ẽ. Cibatio aũt hec diuer
ſitatẽ recipit:vt ſuꝑ reſpectu tẽpoꝝ vliuni febris ipſi⁹. vñ i
ꝑn° ꝑcipij eſt ſubtiliãda dieta vſq; ad qñtũ dicẽvt pieiunũ
mã coleſtat:ꝛ hʒ ptẽ ↄſumat. ꝛ poſt qñtũ ingroſſet ab ea q̃
in ꝑn° ine pieiuniũ ṽtus debilitet. Non tñ poſit⁹ eſt hic ter
minus qnq; dieꝝ vt ꝑfixus:ſed vt cõior. Uñ in ea q̃ ex ſtãte
ſalſo eſt aut ex pauciori mã in corꝑe colico ꝛ hꝫ: minori in
diget termino:ꝛ ↄſilr aliq̃ ex cãis oppoſitis maiori. cõſide
ra tñ etateʒ ↄſuetudinẽ. Ex canone aũt gñali: q2 indicatiõe
ſumpta a ſtatu dʒ eẽ groſſa i ꝑn°: ↄſidera. Uult itaq; expſſe
Aui. ꝙ i hac febre dieta ſit ſubtilior q̃ʒ i q̃rtana. vñ in hac
ẽ maior q̃ntitas mãe hũide:ꝛ fortaſſe reducibilr ad benignũ
q̃ põt nutrire. Et ecõuerſo dic ꝙ ſubtiliatio regiminis ẽ mi
nus neceſſaria q̃ʒ i tertiana ꝛ ſanguinea ꝑꝑ ei⁹ longitudinẽ:
ꝛ q2 accñtia ſunt remiſſiora min⁹ de ſubtiliationẽ idicãtia.
Et iõ bñ dixit Aui. vtere ſbtiliatiõe regimis ſm eq̃litatẽ:q2
ſ. nõ tñ q̃ntum in colicis:nec ita pauꝑ ſicut in quartana. q2. ſ.
groſſior dʒ eẽ in q̃rtana:ꝛ ex ↄſequenti eq̃lis: q2 mediocris
iter illas. In augmẽto aũt ſit ſubtiliatio eq̃lis. i. media inter
ſubtiliationẽ ꝑncipij ꝛ ſtatus: q2 dʒ eſſe ſubtilior ea q̃ i ꝑn°:
ꝛ groſſior ea q̃ in ſtatu. Sed vt i radicibus vlibus dieta or
dinari hʒ in relatione ad ſtatũ. Uñ ſcito ꝙ qñ eſtimat ꝙ ſta
tus eſt ꝓpinquior q̃ʒ eẽ dʒ ſcõʒ terminuʒ datũ:q2 ifra. xliiij.
ꝛ. lxiiij. dies tũc debes in ꝑn° ſubtiliare magis. Q2 ſi credit
ſpʒ eſſe tardiorẽ tũc ingroſſa adminiſtrãdo pullã:vt Auicẽ.
Sed ſumma habe ꝙ nihil melius in hac febre q̃ʒ ſubtilia
tio regiminis debite facta:vbi. ſ. etas ṽtus ꝑcipue cõſuetu
do ꝛc̃. ↄſentiunt. Et iõ dixit Auicẽ. Fames ꝛ ſomnus ſupra
famẽ ꝛ exercitũ ſuꝑ famẽ:ſi nõ debilitãt ſunt vltima i iuua
mento egritudinis hui⁹: q2 multũ de mã cõſumit eius. Uñ
ſi erras in ſubtiliatiõe. hic error facilr corrigit. nã eſt mor
bus longus dãs iducias: ꝛ tpa ſunt longa in q̃bus errores
corrigi pñt:vt ſi nimis ſubtiliaui i augmẽto: cũ hoc ꝑcipio
cũ adhuc ſit tꝑs longũ:añq̃ʒ veniat ſtatus potero talẽ corri
gere errorẽ ꝛ virtutẽ fortificare. Et cã laudate ſbtiliationis
ẽ abũdantia mãei in hac febre plus q̃ʒ i alijs q̃ ſumptiõe in
digent. Tu itaq; cũ in ꝑn° ꝑncipij multũ ſubtiliaſti vſq; ad
qnq; vel ſeptẽ dies:debes deinde igroſſare ꝛ nõ ſtare ſuper
illa ſubtiatiõe:q2 ṽtus deficeret: deiñ facta cõueniẽti gros
ſatiõe debes gradare ꝯ ſua ſubtiliationẽ expectãdo ſtatuʒ.
ita ꝙ in fine augmẽti dieta ſit ſatis ſubtilis. Itaq; ex dictis
appet ꝙ in ꝑn° vli dʒ dietã multũ attenuare ꝛ ẽt igroſſare.
In augmẽto aũt dieta dʒ eſſe ſubtilis:ꝛ gradatim ſubtilian
do ꝓcedere. In ſtatu aũt dietãdũ ſubtilius ꝛ i declinatione
groſſius. vñ Auic. non opʒ vt comedat pullos ꝛ minuat. i.
vſq; ad declinationem vt ſupra. Et de ipſa dieta ſubtili ꝛ
groſſa lege ſupra tertio capitulo.

ℭ De q̃litate aũt cibarioꝝ dõm ſubtiliatiua calefactiua ꝛ ici
ſiua a multis cõcedi ẽt in ꝑn°. vñ Almanſor de cura ſtãtice.
inq̃t. Nutriẽdus ẽ eger ex aceto oleo abluto zuccaro pau
ca menta ꝛ hꝫ. Et ſubdit. Et regat ſic eger vſq; ad hebdo
madã. Serapio cõcedit aquã cicerũ. Aui. ꝯo inq̃t. Eoꝝ ãt
cibi ſubtiles ſunt. i. ſubtiliatiui vel q ſunt i dieta ſubtili poſi
ti: q2 pauci nutrimẽti:vt acetũ oleũ:mori. ꝛ ꝓprie i fine ei⁹: ꝛ
q2 poſt digõnẽ: q2 multũ cõſumũt ꝛ exiccãt mãm. vñ dati in
ꝑn° añ digõnẽ faciũt mãm ꝑcipitare i viſs renũ ꝛ venaꝝ:ꝛ
ſic in opilõne addũt:ducẽdo mãm crudã ad illa loca. ꝑꝑ q̃ð
a ꝑn° ſunt euitandi: ꝛ dãdi ſunt cibi exiccatiui in calitate nõ
excedẽtes. Nã cũ intẽtio i ꝑncipio ſit plus ad cãm antecedẽ
tẽ q̃ʒ ad febrẽ:iõ ↄueniũt. Et hoc q̃ñ eſt veꝝ in oibus ſpẽb⁹
ſtãtis excepto ſalſo in quo ꝛ i alijs opʒ q̃litates cibarioꝝ ꝛ
potuũ metiri ſcõʒ ſpẽm ſtãtis:vt ifra clare dicet: ꝛ imo aliq̃ñ
ↄueniunt multũ calidi:vt in ſtãte vitreo in quo ↄcedunt au
ctores q̃nq; pip. ↄcedunt cinimũ anetũ ꝛ hꝫ. Et dixit Iſaac
quoſdam antiquos hãc febrem ex vitreo ꝛ flegmate aceto
ſo curaſſe per exhibitionem piſcium ſalitorum.

ℭ Potus ſilr declinare dʒ ad ſiccũ. ꝑꝑ q̃ð aq̃ frida vt Auicẽ.
ois alienãda eſt ꝛ ipſa cocta cũ modico zuccari rũ. põt exhi
beri:ꝛ eſt ↄueniẽtior añ apparitionẽ digõnis. ꝛ hoc in tꝑe
calido. In frõ vero da aquã mellis. Itẽ ydromel cũ ſpẽbus
aqua ſimplex cocta cũ radice aliqua aut ſemine aliquo.

ℭ De aq̃ ordei dixit Frãciſcus de pede montiũ. ꝙ ipſa ꝛ ſim
plex ꝛ decocta cũ ſemine aliq̃ ẽ marie ↄueniẽs in ſe plures
cõprehendẽs itẽtiões Sed Nicolaus nr dixit. aq̃ aũt ordei
ſtomacũ ledit:ꝛ ſua dulcedine opilationẽ iducit. ꝛ iõ nõ ita
ſecuriter exhibet. ↄſidera. Uinum vero nõ ↄcedit i ꝑn° q2
mãm crudã ſecũ ducens cũ ſit bon⁹ penetrator opilationeʒ
cauſabit. Itẽ q2 inflãmat. Sʒ hic aduerte ꝙ credo ſecuriter
dari põt vinũ debile de padua q̃ð ab aq̃ eſt parũ diſtans. q̃ð
nõ eſt penetrator bonus neq; inflãmãs. Et ſi quo loco iueni
tur auctores i hac ꝑn° vinũ dãnare:intelligũt de vino ſo ſub
tili. Et tu in eius exhibitione te modera ſcõʒ etatẽ ↄſuetu
dinẽ ṽtutẽ ꝛ hꝫ. Aui. vero inq̃t. Et cũ ptrãſit q̃rtuſdecim⁹: ꝛ
q2. ſ. apparẽt ſigna digeſtiõis:tũc vinũ ſubtile cõuenit eis cũ
ſubtiliatiõe ſua. ꝛ q2 cõfortat calorẽ innatũ: ꝛ q2 prouocat:
ꝛ q2 ſudare facit. vniuerſas. n. mouet exiccationes. 11° tera
pentice. vñ. 18. ↄtinentis. Uinum quoq; poſt digõnez mãe
ↄuenit multi modis. Q̃uidã in ſtãte ſubtili dant vinuʒ poſt
qntũ:in groſſo poſt q̃ntũ. Eſt. n. hac mãerũ digeſtiuuʒ bo
nũ. Q̃uidã ſubtilr⁹ aduertẽtes:vt ad cõplexionẽ etatẽ ꝛ cõ
ſuetudinẽ ꝛ ad tꝑs annualr ſe moderãt dãdo. ſ. ꝛ ab eo ab
ſtinẽdo. vt ſi fuerit coleric⁹ iuuenis in eſtate euitãt. ↄſidera.

ℭ De motu ꝛ q̃ete dõm ꝙ quies ex ſe nõ cõuenit vt pʒ indi
catione ſumpta a mã:neq; motus ꝓpe idicatione ſumpta a
virtute:q̃ñ male pñt ifirmi exercitari cuʒ motu. Q2 ſi fieri
poſſet abſq; nocumẽto ṽtutis ↄueniret ꝛ moderatus ſcõm
ṽtutis tenorẽ ꝛ medici prudẽtiã. Loco aũt mot⁹ ſiue exer
citij ſiũt fricatiões tibiaꝝ brachioꝝ ꝛ humeꝝ. vt infra. ꝛ ad
miniſtrant balnea. nã mãm calefaciũt ſubtiliãt ꝛ ad poros
cutis trahũt: ꝛ ꝑ ipſos ſic rarificatos trãſpirat: ꝛ ſiũt he fri
catiões leniores ꝛ fortiores ſcõʒ mãei maiorẽ aut minoreʒ
groſſiciẽ ꝛ viſcoſitatẽ:ſed ſaltẽ fortiores q̃ʒ i tertianis ꝛ ſan
guineis:ſiuntq; i declinatiõe paroxiſmi expulſus ſuꝑfluita
tibus:vt reſiduũ mãe motu reſoluat: ꝛ deinde ꝑ ſpaciũ certũ
vt ꝑ mediã horã vel circa dat cibus: ꝛ de his infra in rubri
cis ſequẽtibus. Uerũ aliq̃ñ ↄueniunt ante cibũ in remouẽ
do nocumentũ frigoris:vt dicetur in fine rubrice in cõplen
do vltimum canonem.

ℭ De balneo autem dicatur pro nunc:q̃ñ non ſit in vſu nõ cõ
uenire niſi poſt digeſtionem ꝛ euacuationem materie: ꝛ ꝓ
prius in declinatione vniuerſali in aſſueto forti.

ℭ De ſomno ꝛ vigilijs. Somnus ad digerẽdũ q̃ntum vigilie
ad reſoluẽdũ. vel eq̃lis:vt Gẽti. i. ꝓportionalis. verũtñ ab
ſolute vigilia dʒ eſſe lõgior ſomno. vñ ſomn⁹ dʒ eẽ. vij. viij.

vel circa horaꝝ. ſʒ i h̄ ꝯſidera etatē ꝯſuetudinē v̄tutiſ tenorē. ꝛ h̄ꝰ. Et h̄ ſcito ꝙ ex maxie iuuātibꝰ i hac fe. ꝯſentiente v̄tu te ē ſōnꝰ ſup̄ famē. ℭ De inanitiōe. replō maxie vitāda ē vt ſup̄ de cāis. imo inanitio maxie ꝯuenit ꝛ magnꝰ ſi lōgitudo egritudis nō obſtaret: ac v̄tus ꝯſtātia: vt ſup̄. Tu itaqꝫ eam modera. Itē inaniat̄ vēter ſi poſſe ē bis i die cū cliſteri leni tiuo vt ſtatim aut ſuppoſitorio: ꝛ h̄ vbi nā ex ſe nō operet̄. euitet coitū. Accīdētia aīe: vt triſtitia ꝛ h̄ꝰ euitent̄ ura aliq̄lr ꝛ tpe quietis ei cōuenire ſi bn̄ mēſurari poſſet: ꝛ ideo qꝛ non ſic in noſtra eſt libertate: conſulo vt omittatur: ꝛ reliqua ſe curiora teneantur. vtatur gaudio ꝛ ſolatio.

ℭ Pro 2° q̄ ē lenitio dicat̄ ꝙ i pn° haꝝ febriū maxꝰ plꝰ q̄ꝫ i alijs cōpetit lenitio ventris p cliſteria aut p os exhibita ſm ꝙ cōphēdit̄ māꝫ ſupfluas ee i iteſtinis aut in venis: ꝛ vt cla re oſtſuꝫ ē i radicibꝰ vlibꝰ. ꝛ tu ibi. q̄ ſp rcⁿ aliaꝝ ſūt i maio ri q̄ꝫtitate. ꝛ h̄ nō exiſte ſluxu. Et h̄ ē qḋ dicebat Auicē. ꝛ oēs eiꝰ ſpēs cōicāt i hora pncipij i tribꝰ rebꝰ. i necitate leni ficatiōis eq̄lis aut vomitꝰ. vn̄ añ. iij. dies vel. iiij. qꝛ. ſ. añ ap paritionē aliq̄lis digōnis ōbes lenificare eūando māꝫ feca lēꝫ: ꝛ q̄ ſunt circa iteſtia i venis meſeraicis ꝛ h̄ꝰ. vt ſup̄ i ra dicibꝰ cū lenitiuo cōi. vel p̄t exponi de digeſtiuo forti qḋ in pn° dari nō oꝫ. ꝯſidera i fra. Poſt aūt dies. iij. vel. iiij. vel. vj. vt Almāſ. poſt ebdomadā. qꝛ. ſ. appente digōnis ſigno ali q̄ll poteris lenire lenitiōe ꝓpa qꝛ reſpiciēte māꝫ peccātē. qḋ tibi ſuadet digōnis veſtigiū. quā ſi faceres añ ppꝉ eiꝰ oīmodā cruditatē: peccabis: ꝛ nocebis cōmouendo: ꝛ agitādo ꝛ nō educēdo. verūtñ h̄ lenificationes p os exhibire non debēt multiplicari: ꝛ maxie i pn° vt Aui. qm̄ mollificāt ſtomacuꝫ ꝛ trahūt qḋ ſubtile ē: ꝛ derelinquūt groſſum. ꝛ ſic corrūpit̄ ſtomachi cōplexio. ꝛ totiꝰ. nā ſubtile fac̄ ad digōnē groſſi.

E debilitat̄ itaqꝫ ſic v̄tꝰ vt aliqn̄: ꝛ cacexia ꝛ ydrops inde ſeq̄ tur. Et iō fortaſſe dixit Auic. lenitio eq̄lis. i. moderata: q. ſ. ad q̄ꝫtitatē diſcretā. vel eq̄lis exponit̄: qꝛ debilis vel facilis: nō plꝫ qm̄ oīs talis ē facilis. ſʒ eq̄lis. i. moderate de humore peccāte eūans: vt i fra. ꝯſidera. Sed vt Serap. nō timet̄ aſſi

B duatio cliſterioꝝ leniū i hac febre ſic lenitiuoꝝ. ℭ Et h̄ ad uerte ꝙ i exhibitione lenitiuoꝝ debes abſtinere a fridis ꝛ hūidis. vn̄ Aui. abhorreo qḋ ē ſile aq̄ prunoꝝ: ꝛ tamarin doꝝ: ꝛ ſiliū. De illis q̄ debilitāt ſtomachū i hac febre i qua ē ſtomachꝰ plenꝰ flātibꝰ fridis: ꝛ illa ſunt frida: ꝛ de illis q̄ ſoluūt ſubtile. i. hūorē ſubtilem vt coläꝫ ſic viole tamaridi faciūt. nā iſta nō reſpiciūt māꝫ mucoſas corruptas q̄ i hac febre maxie abūdāt i ſtomacho in pmis venis ꝛ iteſtinis: ꝛ q̄ ꝓpe p lenitiuū educi debēt. Sꝫ caſſia māna ꝛ geneliabine ꝛ ſilia ſūt q̄ maxie reſpiciūt illas. ꝛ oꝫ fieri i pmis diebus: qꝛ i tribꝰ pmis omiſſis alijs eūonibꝰ. vt infra appebit. vn̄ q̄nqꝫ qn̄. ſ. mā ē valde groſſa nō incōuenit cū his dare ifuſiōeꝫ le uē turbith: aut addere aliq̄d cartami. Vn̄. vt 5° colliget cō uenit i pn° lenire vētrē cū ſemine cartami. Lenitiua plura habes huic ꝓpoſito i de radicibꝰ ſupra. cū q̄bus dare pote ris oximel ſimplex vel mel roſatū colatū: ꝛ tu cōpone. Sed vbi mā i ptibus ſupiorib° nō cogat te: admiſtratio cliſterio rū magis diligat̄ vt dcm̄ ē. ℭ Et ꝯſil'r dicatur de vomitu ꝙ ꝯuenit i pn° ſpōtaneus ac arte leuiter factus cuꝫ aq̄ tepida ꝛ oximelle. ꝛ pōt fieri cōis ꝛ ꝓprius: vt de linitiuo dcm̄ eſt. de quo vomitu in ſequenti canone.

ℭ Pro 3° dicat̄ ꝙ certe nr̄o tpe pp inordinatū regimen ꝛ pp hoīuꝫ igluuié minꝰ malū ē i his icipe a minoratiuo ꝓpo. Et iō pmiſſo lenitiuo p cliſteria ſeq̄nti die dabis minoratiuum ꝓpuꝫ. qꝛ cū cōi addas vt dcm̄ ē agaricum cartamū vel tur bith. ḋ q̄ turbith ſcito ꝙ de eiꝰ ꝓpetate ē attrahere hūorē q ē i ore ſtomaci. ꝛ ſic fiet minoratiuū ꝓprium. Seq̄nti āt die dabis aquā ordei cū modico mellis roſati colati ad lauan dū ꝛ abſtergēdū ꝛ ad extra ducēdū māꝫ corruptas q̄ remā ſerūt i vijs ductuū ne ſi dares digeſtiuū apitiuū ſecū ducēdo māꝫ q̄s tales corruptas iuenit ad iteriora venaꝝ penetra rēt. ℭ Et vt ſup̄ ſic de lenitiuo dcm̄ ē mā minorat̄ ēt vomi

tu q i hac febre maxie ꝯuenit: ꝛ cāi qꝛ ſtomachus ē minera flātis. ꝛ iō auctores multū adheſerūt ei. vn̄ Serapio. Cum accit i febre hac vomitꝰ: nō oꝫ vt ꝯſtringas ipꝫ: ꝛ ꝓpe i icep tiōe piodi. ꝛ h̄ ſi nō ſupfluerint: qꝛ tūc cum mira ꝛ alijs vt ifra ꝯſtringat̄. ꝛ ſpōtaneus ſpē vtilis i hac febre. veꝝ ſi a nā nō venerit ꝛ leuiter ꝓuocari poſſit: illud opare ēt cū lenibꝰ vomitiuis. vt cuꝫ aq̄ calla ſiue tepida. ſyr. acetoſo. oximelle iſ vſiōe rafani. decoctiōe atriplicis ꝛ h̄ꝰ. Qꝫ ſi fuerit flā mul tū groſſuꝫ. tūc vt Serap. ꝓuo exhibe icidētia vt agrumina: dein ꝓuoca: velut Almāſ: repleat̄ ſtōus piſcibꝰ ſalſis dein vomitū ꝓuocabis. Qꝫ ſi cū difficultate fiet vomitꝰ: vt qꝛ pa tiens duriter eū fac̄ nullo mō ꝓuoces. nā ſic debilitabiꝫ ſtōꝫ: ꝛ multe māe ex forti motu ad ipꝫ attrahent̄. ꝛ erit piculuꝫ futuri apāti. ꝛ iō mellꝰ ē vt tūc expectes digōnē. Et iō dixit Aui. Et ſi ſit grauis i eo vomitꝰ: nō ꝓuoces cū labore. Opꝫ ḡ vt expectet̄ i eo ſeptimus: qꝛ tpe digōnis aliq̄lis: vel qꝛ. ſ. nō fiat añ ſeptimū vomitꝰ cū fortibꝰ ne adducat apa. Et dic̄ Aui. Et vomitꝰ qdē cū eo qḋ ē i eo de debilitate ſtōi: qꝛ ſtōꝫ diſſipat ē vehemētꝫ iuuamēti valde: ꝛ ē vltimꝰ huic egritu dini. vn̄ h̄. ad Glauconē. Multi liberati ſunt per vomitum: Et ſic expeditū ē pmum in quo oēs flegmatis ꝯueniunt.

ℭ Quibꝰ expeditꝫ ad q̄rtū ꝓcede qꝛ ad māe digōnē iteratāꝫ ſiue gradatā. q̄ ē pmū: ſiue icōa res i q̄ oēs ſpēs flātꝫ ꝯueniūt. q̄ ē ſubtiliatio ꝛ iciſio. Vn̄ nota ꝙ i cura flātice p̄ i mēte me dici cadit itētio ad replōnē q̄ i hac febre repit̄ ex pte māeꝝ fecaliū ꝛ aliaꝝ adiacētiū iteſtinis ꝛ ptibꝰ ſtōi. p quā itētionē admiſtrat p̄ lenificatiōeꝫ eq̄lē ex pte ſeceſſus ꝛ vomitꝰ. 2° qꝛ ꝯſiderat groſſiciē viſcoſitatꝫ hūoꝝ: ad quā māꝫ vt ſup̄ ma gis x̄rit̄: q̄ꝫ ad febrē admiſtrat ſubtiliātia ꝛ inciſiua. Tertio qꝛ ꝯſiderat māꝫ hāc facil'r penetrare ad venas emulgētes: ꝛ qꝛ ē opilatiua oꝫ ꝓuocatiua ꝛ apitiua. Ex qbꝰ appet tria eē i qbꝰ ſpēs flātꝫ p̄ ꝯueniūt. ℭ 2° aduertēdū qꝛ dcm̄ ē ḡda ta ſiue reiterata. qm̄ i pn° alia competūt digeſtiua: ꝛ alia poſt pnᵐ. vn̄ i pn° cōpetūt digeſtiua debilia ꝛ nō fortia: qm̄ fortia mouēt ꝛ agitāt māꝫ ꝛ ſbtile reſoluēdo ꝓuocant ꝛ dimittūt groſſuꝫ. vn̄ ſit agitatio q̄ nocet̄ v̄tuti. ꝛ mā q̄ remanet ad vl teriorē digōnē ipedit̄. Et iō dixit Aui. vt ſup̄ de lenitiuo. ꝛ cū ſupuenerit tres dies febri ſupple ſiue ab his. qꝛ a calore nāli ꝛ febrili ſbtiliabit̄ mā. Qꝫ ſi añ illud mouebis vt expo ſitū ē ſup̄. ꝛ h̄ ſupple cū fortibꝰ digeſtiuis: nocebis ꝛ nō fa cies illud. ſ. vtile: nō itelligendo p tres dies terminū pſixit imo tps vniꝰ ebdomade. vt Almanſ. ꝛ alij. Debes itaqꝫ in pn° lenibꝰ vti. vt ē ſy. acetoſus ſimplex mellinꝰ vel zuchari nꝰ oximel ſimplex ꝛ h̄ꝰ. dein te trāſferas ad fortiora vt ad ſy. acetoſuꝫ ꝯpoſitū ex duabꝰ radicibꝰ dein ad fortiꝰ illo ad ſy. cōpoſitū acetoſuꝫ de quqꝫ radicibus. dein adhuc fortiꝰ: ad ſy. acetoſuꝫ ſqlliticū ꝛ cū ſemibꝰ rabſqꝫ vt videbit̄ expe dire. Sicqꝫ ꝓcedes ḡdati de debili ad forte aſcēdēdo ꝯtinue i fortitudīe ꝛ reiterādo. nā p̄ aliq̄ ps māe vt ſbtilior ex facili digeſtiuo digōnē recipit. Scḋa q ē minꝰ ſbtilis fo tiori idi get. ꝛ ſic de alijs. Sꝫ q̄res de tpe exhibitiōis eoꝝ: dōꝫ ꝙ de bes dare h̄ digeſtiua p ſex vſqꝫ ad octo dies maxie tpe frido. dein vt i ſeq̄nti canone eūare ꝓpe. ꝛ ſic fortificat̄ digeſtiuū: lia ꝛ eūatiuū vſqꝫ ad eradicationē ꝓcedēdo vt dcm̄ ē. Interī a lenitiuis p iferiꝰ nō ē deſiſtēdū. dein añq̄ꝫ ad ſcḋm exhibi tionē digeſtiuoꝝ puenias debes ſpaciū aliqḋ iterponere: vt duoꝝ triū q̄tuor ꝛ vltra oleꝝ ſm ꝙ tibi appebit. ꝛ de ipſis digeſtiuis ſup̄ 5° ca°. ad plenū. Et h̄ voluit Auicē. cū dixit. Ego x̄o nō diligo expectationē digōnis ꝛ lenificatiōis cum eis q̄ diximꝰ pus. qꝛ. ſ. lenibꝰ: qm̄ nō ſufficerēt: ꝛ cū egriꝰ ſit repletionalꝛ ꝛ multe māei ꝛ eterogenee viſcoſe. Et iō ſbdit. Oꝫ vt eūet̄ ex ea aliq̄d ꝛ expectet̄ in reliq̄ vſqꝫ ḋ digerat̄: ꝛ fiat illud. ſ. vtrūqꝫ. qꝛ. ſ. digerere ꝛ eūare cū facilitate ꝛ to lerātia v̄tutis. Vn̄ in ſumma laudare vi paulatinā eūonē ꝛ paulatinā digōneꝫ. ꝛ h̄ eſt qḋ currit p ſcolas medicoruꝫ de cura flātice paulatine digerere ꝛ paulatine euacuare.

ℭ Pro q̄nto q eſt eūo ḡdata. dōꝫ ꝓportiōalr vt de digeſtiuis

q̄ a levibus ſive debilioꝛib⁹ incho͞adū e gradādo de debili
ad forte.nā q̄to plus ꝓlongat̃ egritudo:tāto magis mā ſb/
tiliat̃ ⁊ eq̄tur.vn̄ ⁊ facilius educit̃ ⁊ nō timet̃ agitatio. ⁊ h̄
itellige idicatiōe ſūpta a mā.veꝝ ſp hāc ↄpara ad v̄tutes. ⁊
non ſis auſterus medicus:neq3 de foꝛtitudie v̄tuͤ multū ꝓ/
ſumens.⁊ ſic ꝓcedēs vſq3 ad ſtatū egritudinis cōp̄hēdere ð
des ſi nā criſiz facere tētabit.Qꝫ ſi ſic:ſine eā.ſi nō:tūc vtere
eradicatiuo.Et iō dixit Aui.qð digōnez.ſ.cōpletā indiget̃
euātib⁹foꝛtibus:vt.ſ.eradicet̃ mā foꝛtiter.☙Et hic nota
ꝓp Raſim i Almāſoꝛe ⁊ ſeq̄ces:⁊ vt opant̃ qdaz ex moder
nis:q ↄcedūt oi nocte medicamē de turbith.itelligēdo per
ipſuz idifferēter oē ↄueniēs ſolutiuū.vel ſaltē iter duas no
ctes ſemel.q̄ vbi cōp̄hēderis egritudinē ꝓlongari ⁊ digō/
nē manifeſte appere:nō erit in canonicū dare hoꝛa quietioꝛi
medicamē de turbith:ſive ſolutiuum aliud facile:tn̄ vt ſunt
pil'e aleotice turbitate.Itez aleſangine vigoꝛate:⁊ hꝰ.de
3ᵒin 3ᵐvel de 4ᵒin 4ᵐ.h̄ ē freq̄ntare ſolutiuū poſtq̄ʒ oi die
appent ſigna manifeſte digōnis:⁊ vt ſupra ſp habito re⁹ad
v̄tutē.q̄ oia oꝫ medicū ſua prudētia gubernare. Et h̄ itelli/
go ēt vbi nā ex ſe nō foꝛet opata.ita vt nō eſſet op⁹ ſolutiuo
p ſeceſſum.ſ.aut vomitū.Qꝫ ſi ſigna digōnis non manifeſte
appebūt nō erit feſtinandum cū his:vt pꝫ ex dictis.☙Fit ⁊
euō cū cliſterijs de qb⁹ dōm ꝓpoꝛtiōalr vt de ſolutiuis:qm̄
foꝛtia an̄ digōnē ꝓp agitationē nō ↄueniūt ſꝫ levia.Et appa/
rentib⁹ſignis digōnis bn̄ ↄueniunt.vn̄ Aui.apud digōnem
diminutā vel cōpletā adminiſtrent̃ cliſteria foꝛtia de qb⁹cli
ſterijs i de radicib⁹.☙Fit ⁊ fl̄ōia euō ipſa que directe rōne
māe nullo mō ↄuenire vꝫ.tn̄ vbi h̄ febris fuerit i hoie ſan/
guineo carnoſo amplarū venarū:alijs ꝑticularib⁹ↄſentien/
tib⁹vrina exn̄te groſſa ⁊ rubicūdioꝛi q̄ʒ i hac febre appere
ↄſuevit:nō erit malū ſi fl̄ōias:qm̄ ſignificat̃ aliq̄le dn̄iu ſan/
guinis:⁊ q̄ eſt flā ei admixtū.In alijs āt oib⁹diſpōib⁹fugias
a fl̄ōia:qm̄ ad flāticaꝝ cruditatē ꝑducit. Et h̄ qdā litigāt: in
q̄ die fiēda eſt.an i pari an in ipari.Quidā nō eſt vis ee quo
tā p pares q̄ʒ p ipares movet̃.Alij cū trāſeat ſubtile ſangui
nis in colerā in hac putrefactiōe q̄ de tertio i tertium magꝭ
af fligit:melius eſt q̄ i die q̄etioꝛi fiat in pari.conſidera.
☙Et p ſexto.poſt digōnē ⁊ euōnē ſic factas:venias ad diure
tica cum q̄bus opere:vt de digeſtiuis ⁊ ſolutiuis dcm̄ ē ꝓce
dēdo.ſ.ↄtinue de debili ad forte foꝛti⁹ ⁊ c̄.ſm q̄ magis ſta/
tui ⁊ p̄n⁹declinatiōis appropinq̄bis.vn̄ foꝛtioꝛa ꝓuocantia
p̄ſupponūt maioꝛē digōnez ac euōnē p̄ceſſiſſe.⁊ h̄ regulari/
ter operādo.Nā vbi coꝛp⁹nō ſufferet ſolutionē vētris ⁊ ꝑ/
cipue foꝛtē ſm modū q dict⁹ ē.tūc adminiſtra diuretica: q: tē
rabis euōnē māe facere cū diureticis:⁊ ſudoꝛē ꝓuocātibus
cū debilib⁹⁊ foꝛtib⁹in diverſis tēpoꝛib⁹moꝛbi:vt de euāti/
A nis dcm̄ ē.⁊ erit h̄ optio coacta.Unde de eis dicas q̄ qðdā
ē ꝓuocatiuū cōe:q: reſpiciēs māe virulētas ſive putridas i
venis exn̄tes aptas euōni ↄiūctas febri quas per vias vrine
euāt vt iulep ſubtile:aq̄ oꝛdei:⁊ hꝰ. Quoddā ꝓpꝛium q: de
mā ꝓpꝛia minorat ⁊ euāt:vt ſy.acetoſus de radicib⁹. ⁊ hꝰ.
ſūt.n.h̄ diuretica foꝛtia ⁊ ꝓpꝛia ex admixtiōe alioꝝ: vt v̄bi
grā.brodiū cicerū nigroꝝ ē debile ꝓuocatiuū.Cū autē ad/
dis ei radicē petroſilini erit foꝛti⁹.⁊ ſic de alijs.Un̄ radices
q̄nq3 ſemia calia.vt aniſum feniculus:ſemē apij : petroſilinū:
rappe:cappares:cuſcute:capill⁹ ve.calamētū:praſſiū: eupa/
toꝛiū:rameos:ciminū:dauc⁹ſemē el⁹abſinthiū:ozimuꝫ: ſql/
la:ſparag⁹. ⁊ hꝰ ſūt tuo ꝓpoſito ↄueniētia:⁊ ſic grā exēpli
ↄſcripta:⁊ in eis gradare vt videbit̃. Et q: dcm̄ ē q̄ ſp trāſi/
tus ſit de debili ad foꝛte.iō vt ſup̄ de radicib⁹ foꝛtioꝛa ſunt
ꝓuocātia q̄ʒ ſubtiliātia ⁊ icidētia h̄ ē digeſtiua. Et ſilr pro/
uocatiua vrina foꝛtioꝛa ſūt ꝓuocatiua ſudoꝛis:vt alſuo lo/
co vbi videb̄ q̄uo adinuicē differūt.Nā ꝓuocatiuū vrine ſic
q̄nq3 p ſolū aug ᵐ q̄ritatiuū ꝓuocatiuū ſudoꝛis.Itez ⁊ q̄nq3
ꝓuocatiuū vrine ſit ſeceſſiuū:vt aq̄ cicerꝝ nigroꝝ exhibita
hoi apto facil̃r p vētrē ſolui:māʒ i ſtō ⁊ iteſtinis ſua nitro/
ſitate abſtergēdo p ſeceſſ⁹reducet.In alio v̄o nō apto:ſꝫ ma

gis p viā vrine ꝓuocabit. Et Raſ i diviſiōib⁹putauit q̄ febꝛꝭ
flātica ꝓp̄e curet̃ cuꝫ ꝓuocatiuis vrine ſudoꝛis ⁊ vomitus.
☙Pꝛo 8ᵒ.ſcito q̄ mēbꝛa q̄ cōiter ledi ↄſueverūt ſunt ſtōus
epar ⁊ ſplen:⁊ marie ⁊ p̄ncipalr̄ ſtōus:cū hꝫ p̄l'm ſit i ea de
eā añte multū ipſuꝫ ⁊ oēs ei⁹v̄tutes ꝓſternēte. Et iō dixit
Aui.cū icipit egritudo augmētari:q: ꝓlōgari aut creſcet̃.
⁊ poſt q̄ntū oiē tūc ſit ſollicitudo de oꝛe ſtōi. Adminiſtra qð
ↄfoꝛtet:ſic maſticatiōes fcē ex menta ⁊ maſtice aniſo:⁊ hꝰ.
Nā cū mā ex ſe ledat vt dcm̄ ē.ēt pl⁹ledit̃ ex agitatiōe fcā i
eo ex medicis ⁊ alijs. Et iō ſtude i exhibitōe taliū it⁹ ⁊ extra
adminiſtratoꝝ:⁊ iō i oib⁹ q̄ exhibent̃ da cū eis q̄ ipm ↄfoꝛtet.
Nā Aui.h̄ loco laudat vnguētū emplaſtꝝ ⁊ ſilia ad extra oꝛi
ſtōi applicata. Et laudat̃ h̄ loco ab eo i diſpōne ſtōi oleū ca/
momillinū.Sꝫ abſinthiū ꝓp foꝛtē ei⁹ſtipticitatē nō laudat̃
i p̄n⁹hax febꝛiū an̄ ſignoꝝ digōnis appitionē.Laudat̃ aro/
maticū roſatū gariofilatū:⁊ hꝰ.imo aliq ſi ꝑticularis ↄſen/
tiūt deſcēdūt ad tyriacā:ſꝫ bn̄ ↄſidera anq̄ʒ eā dabis:qm̄ nō
niſi i dclinatiōe vlī. Almāſoꝛ vt Aui.5ᵒ: Et mlti qdē hoies
dabāt bis i hebdomada pillas de maſtice ſtōi ↄfoꝛtatiuas:
⁊ epar ↄfoꝛtātia ⁊ ſplenē ſuis q̄re locis:vt ipa diſpō exigit.
☙Pꝛo nono q̄ ē alteratio dicat̃ q̄ auctoꝛes paꝝ ſūt de ea lo
cuti i hac febꝛe:imo eā poſtpoſuerūt ac q̄ſi neglexerūt.q̄ ſi
aliq̄n ex certa cā ſit neccīuz ifridare patiētē:nō ſiat ifridatio
foꝛtioꝛ ⁊ ſp cum fridis miſceant̃ calidita q̄ nullo mō pura
exhibeant̃ frida. Et iō Sera.i dando aquā oꝛdei rōne ſitis
nō dabat illā purā ſed decoctā cū radice feniculi apij:⁊ hꝰ.
☙In cōplēdo decimū dicat̃ q̄ accn̄tia evenire ↄſueta ſūt fri/
gus foꝛte.rigoꝛ foꝛtis.doloꝛ capitꝭ.vomit⁹ſudoꝛ.caſus ap/
petitus.flux⁹ vētris opilō.inflatio faciei ſitis q̄nq3 ex foꝛti
putredie.☙Cōtra pᵐ qð marie ↄtingit in ſtāte vitreo ⁊ ace
toſo:⁊ ē aliq̄n ita itēſuꝫ ⁊ moleſtū:vt pl⁹ↄqueratur de eo pa
tiēs q̄ʒ de febꝛe ipſa.Dicam⁹cū Aui.da i potu aquā calidam
i q̄ decocta ſint aniſum ⁊ ſemē apij ⁊ oꝫimū gariofilatuꝫ an̄
poxiſmū ei⁹p hoꝛā.deīn bn̄ coopias ifirmum pannis calis.
Nota tn̄ q̄ h̄ aq̄ i p̄mis dieb⁹cū ſit mltū apitiua ē ſuſpecta:
⁊ iō tarda eius adminiſtrationē vſq3 ad ſex vel.vij.dies: ⁊ laꝫ
minorata mā penetrat ⁊ māꝫ calefac̄ ⁊ iuuat caloꝛē nālē vt
eā calefaciat.ita q̄ ex ei⁹occurſu ſup mēbꝛa nō tātā iprimit
friditatē. Et ſecuri⁹puto icipe a fricatiōibus.vn̄ Aui.⁊ foꝛ/
taſſe idiges ꝓp foꝛtitudinē frigoꝛis fricationes:⁊ mod⁹eſt vt
icipias ab humeris deſcēdēdo ⁊ ad bꝛachia ab inguinibus
v̄ſus pedes q̄nouſq3 ſpargat̃ calitas in manib⁹⁊ pedibus ⁊
calefiāt.⁊ debēt fieri an̄ advētū poxiſmi p vnā hoꝛā cū me/
dia vel circa.Qꝫ ſi poſt fricatiōez ſiccā feceris eā cū oleo cōi
aut camomillino aut anetino:nō erit malū:nā liberi⁹pene/
trabit olꝫ calefaciēdo:ſꝫ deīn ne p ei⁹obturatiōe i poꝛis fa/
ctā ꝓhibeat̃ trāſpiratioꝛꝫ fieri abſterſio.Quidaꝫ inūgunt
totū coꝛp⁹cū olo de ſticados.qdā ponūt ifirmos in balneo.
qdā extrema in aq̄ calia.hi etenim modi nō ſūt in vſu. Vꝫ h̄ B
vidi q̄ cū Cermiſonus nr̄ eēt in cura filij ſereniſſimi ducis
venetiaꝝ:⁊ a frigoꝛe ⁊ a rigoꝛe pl⁹ q̄ʒ a febꝛe moleſtaret̃ i q̄
febꝛis a colā groſſa pēdebat:oꝛdinauit vt foꝛtes fierēt frica/
tiones cū pāno mediocriter aſpo an̄ advētū poxiſmi p duas
hoꝛas vel circa.⁊ tūc p eas euāſit ilico ab eo rigoꝛe:ēt in pꝛi
ma die:q̄ eas fec̄ ↄimaginat⁹ q̄ p ipſas humoꝛ traheret̃ ad
extrema ſive ad circūferentiaꝫ an̄q̄ʒ ipſe putaret: ⁊ ex ↄſiti
veniēs ad mēbꝛa ſenſibilia abſq3 caloꝛe moꝛdaci ⁊ acuto ⁊
ēt pigre q̄ rigoꝛez non cauſaret.⁊ ſi mā remanebat:pauca
eēt:⁊ nō ſufficiēs ad ipm rigoꝛē cauſanduꝫ:⁊ tu ↄſidera. Et
de iſto ēt i ſeq̄nti caᵒ.de q̄rtana.⁊ p eādē cōplet̃ ſecundū.
☙Cōtra 3ᵐ qð ē doloꝛ capitꝭ.fiāt diverſiōes cū ligaturꝭ po
ſitiōe extremoꝝ i aq̄ calia:fricatiōib⁹⁊ hꝰ.Itē cū embꝛocis
reſoluētib⁹factis cū camomilla ⁊ ſilib⁹.⁊ h̄ marie cuꝫ euō
p̄ceſſerit minoratiua.Iſtud ē accn̄s qð maioꝛē req̄rit̃ ꝓceſ/
ſuꝫ.☙Cōtra q̄rtū qð ē vomit⁹.Iā dcm̄ ē q̄ ē medicis ꝓp̄a
huic egritudini niſi ſupfluat.qð cū acciderit ſuccurrat̃ cuꝫ
ſyrupo de citonijs.cū ſyrupo de menta.cū maſtice granatis

menta. ⁊ hõ. cõmiſcēdo calla fridis. ¶ Cõtra qntū qd̃ ē ſudor dixit Serap. ſi accit eis ſudor admiſtram⁹ eis vaporē aq̃ in q̄ decocta eſt camomilla. ⁊ p̃cipim⁹ i ſuitetqȝ p⁹ receptionē vaporis vt ponant pedes ⁊ m an⁹ i hāc aquā dū ē calla. ⁊ ſtrigam⁹ eis crura fortiter. ¶ Cõtra 6ᵐ qd̃ ē caſus appetit⁹. ⁊ de ipſo ſup̃ de regimie accītiū acutaꝝ. admiſtremus ad itra et ad extra q̄ ſtõꝫ ↄfortāt ex vnguētȷ emplis ↄfectiõib⁹ ⁊ hõ. vt paulo añ dcm̄ ē i 10°. canone. Cõfert maſticatio maſticis gariofiloꝝ cinamomi m acis. ¶ Cõtra 7ᵐ qd̃ ē flux⁹ vētris. vt dīc Aui. oꝫ ↄfortare mēbrū a q̄ ꝓcedit flux⁹ i vt ſi ex debilitate epatȷ da ſemē cuſcute. pp debilitatē ſtõi da maſticē. Si pp duriciē ſplenis exhibe apiētia ipꝫ ↄfortātia. vt ſcolopendriā radicē apij. cipi. ⁊ hõ. vñ ſuccenrraſ cū ſtipticȷ tū ex pte cibi ꝗ medicinaꝝ. oꝫ ad alia loca ire ad. 16. tertij. ¶ Cõtra octauū qd̃ ē oplō da apitiua vt trociſcos de abſinthio de laca de eupatorio ⁊ hõ. ⁊ ꝓhibe ipſum a frigidis opilatiuis. ¶ Cõtra nonū ⁊ ē iflatio faciei ⁊ ēt extremitatū. da ꝓuocantia vrinam: vt trociſcos de laca de abſinthio diacurcuma. ⁊ alia hõ q̄ cacexiā: ⁊ idropē ex cā frida. ¶ Cõtra decimū ⁊ eſt ſitis. dõm q aq̄ calla bibita ē multū ↄueniēs: qm̄ actuali calidatate flā digerit: ⁊ ſua fluxibilitate deponit ad iferius i ⁊ ſic ipſum p̃parat exitui. Aq̄ aūt frida ſi ad tps magis iuuare viꝫ in fine nocet qr m ām augmētat: ⁊ cõpactam ⁊ ſixam reddit. ⁊ ſunt dicta Iſaac quinto febrium. conſidera.

C ¶ Simplicia habes i copia ſup̃ in. 5. cap. vñ hic ab eis ſupſedeo. ¶ Sꝫ h̃ loco addā q̄ idifferēter cuilibet febri flātice a ꝓꝑetate occulta ↄueniunt. deiñ pticularia alia ptractabo in vnaq̄ꝗ pticulari rubrica. Dixit Aui. 2. canõe q bedeguar. .i. ſpia alba vꝫ febrib⁹ flāticis lõgis. Cui⁹ cā ē debilitas ſtõi ⁊ oib⁹ febrib⁹ antiqs: ⁊ maxie radix eius. ⁊ loco eius ponit ſum uſterre Aui. Nigella reſoluit febres flāticas. Anic. q: pulvis ei⁹ dat⁹ cū oximelle: ⁊ maxie iā digeſta m.ā. Aq̄ cuſcute cū oximelle. Itē ſucc⁹ eupatorij cū melle roſato bibit⁹ flāticā tollit. remediū ruſticoꝝ: ⁊ maxie i declinatiõe. Dixit Kyrānus. aranea i parietib⁹ texēs accepta i noīe patiētis in calamo icluſa ad collū ſuſpēſa: emfemerinā febrem aufert. Decoctio camomille cū aq̄ cuſcute multuꝫ valet: ⁊ maxie in declinatione digeſta iam m ā. Caro ericij valet. Apulegius. Scordion circa corp⁹ hoīs alligatū tollit q̄tidianas. Kyrānus oleo ſcorpionis cõi ſi ex eo calefacto dorſuꝫ totū inunxeris pedes ac manus ⁊ frontē: tollit quottidianā: ⁊ nedū ipſam: ſed tertianā ⁊ q̄rtanā: ⁊ eſt expertū. Et idē ↄfirmat Conſtantinus: ⁊ maxie luna exiſte in declinatione.

¶ De cura febris flātice ꝑiodice a flāte dulci facte. Rub. iij.

D Habita noticia in gnāli de cura flāticorum ↄñs eſt vt de cura ſpēꝝ ipſaꝝ agaſ. Initiū faciens ab ea q̄ a dulci ſit flāte. Propter qd̃ nota q flā nāle nõ tantā hꝫ groſſiciē ac viſcoſitatē vt dulce vitreū ſꝫ pur aliq̄lē hꝫ i lꝫ modicam illoꝝ re⁹. Et iõ cū ſbtiliatio ⁊ iciſio reſpiciāt groſſiciem ⁊ viſcoſitatē. hīc i cura ei⁹ q̄ de flāte nāli ſbtiliatiua ⁊ iciſiua debēt eē leuia ſiue remiſſa re⁹ ei⁹ qd̃ i alijs debeſ. vt v̄bi grā. ſyr. acetoſitis ſimplex ſufficiet i hac: vbi i alia opoꝛtebit admiſtrare acetoſuꝫ cõpoſituꝫ de duab⁹ radicib⁹ vel de tribus. Ex q̄ infert p̃⁹ diuerſitas cure ſūpta ex pte diuerſitatis modi ſubie māeꝝ peccantiū. Differūt 2° vt Aui. ex pte tēporū ſuoꝝ vliꝫ. vt i p̃cedēti rubrica actū ē. Differūt 3° ex pte māeꝝ febres ipas facientiū: q̄. ſ. ſimplicitatȷ ⁊ cõpõnis. qm̄ aliqñ mā flātica peccās eſt flā crudū. aliqñ acetoſum ⁊ hõ. nõnūq̄ ē cū eis ↄmixtio: vt ſanguis cū flāte colle cū eo ⁊ hõ. de qbus il̄ra ſuo dicet ordie. Et i cura febris ex flāte dulci p̄dictȷ eos obſerua canones: q poſiti ſunt i p̃cedēti rubrica. vñ raptim p eos: ⁊ eo ordie q poſit⁹ ē ptrāſeo: ¶ Dico p̃ q aer oꝫ declinare ad mediū i actiuis: ⁊ ad ſiccuꝫ in paſſiuis: ⁊ hāc alterationē optie ſcire facies ſi te transferas ad ea q̄ de ipſo aere i febribus peſtilētialib⁹ dcm̄ ē. Euita tñ loca terrea hūida. camerā nouoꝝ muroꝝ ⁊ hõ. ¶ Cõſil'r dicaſ de cibo ⁊ potu. ⁊ tu hēs ſup̃. 4° ca°. q̄ i hac ↄueniūt febre. ⁊ idū ſbi. Verꝫ ſcito vt ibi q panis eſt viſcoſus. ⁊ iõ ſit ſurfuraceus aliq̄l'r ⁊ bñ ſalitus ⁊ coctus ⁊ de eo paꝝ contedat. De vino aūt ↄſidera v̄tutē ↄſuetudinē. ⁊ ſit albuꝫ: ⁊ limpheſ vt decet. Et h̃ aduerte canonē ēt ꝑ ſequētib⁹: q ⁊ i ꝑoribus memorat⁹ ē. pp illud qd̃ dcm̄ eſt de diuerſitate cure ex parte tēpoꝝ ſūpte. Qꝫ ſi a p̄n° multa fuerit repl'o. idicatiõe ſūpta ab ea ⁊ nõ a remiſſiõe febris aut diſtātia ſtat⁹ cõpetit in p̄n°. dieta ſbtilis: deiñ oꝫ igroſſari. Qꝫ ſi a p̄n° nõ fuerit multa repletio ↄuēit dieta groſſior a p̄n°: q̄ oꝫ ↄtinue ſubtiliari vſqȝ ad declinationeꝫ excluſiue. vt v̄bi grā. in p̄n° dediſti ↄtuſum ſpiſſum. deiñ i ꝓceſſu da ipſum magis liqdū ꝓcedēdo ↄtiue ſubtiliādo ipm vſqȝ ad declinationē excluſiue. In declinatiõe aūt oꝫ deiñ igroſſare. Itē aduerte q in cibis poſt diem ſeptimā aut octauuꝫ poteris cum ſuis cibis admiſcere leuia diuretica. Itē ⁊ vti ſparagis capparib⁹ ↄditis. De alijs aūtē reb⁹ nõ nālib⁹ dicaſ vt i p̃cedēti rubrica. ¶ De leuitione dicaſ vt ibi. exp̄ſ⁹ vomit⁹ ⁊ ſeceſſus. ⁊ regul'r opando poſt lenitionē da digeſtiuā de qbus ſup̃. 5° ca°. Dico regul'r. qm̄ ſi cõp̄hēderis multitudinē m āei nõ erit malū imo canonicum dare poſt lenitiuū minoratiuū ꝓpuꝫ. ſꝫ erit canonicū irregulare. Et h̃ attēde q digeſtiua flātȷ nõ debēt eē m l'tuꝫ eleuata i q̄du neqȝ ſupabūdātia a caliditate ſanoꝝ multuꝫ ⁊ maxie in flāte dulci. ne ex ipſis calor augeaſ febrilis. Vñ vt yſaac. añ taliū admiſtrationē expecta digõnē māe. qm̄ al'r de iterpolata poſſea face re ↄtinuā aut de ↄtinua acutā: ⁊ maxie ſi tpꝰ erit cal'm vt eſt ꝯ corp⁹ colericū vel iuuenile ⁊ hõ. Et iõ bñ dixit Aui. Oꝫ vt bñ ↄſidereſ vehemētia febris vt non accidat vehemētia calefactiõis. Qꝫ ſi de oibus intelligaſ maxie. hꝫ vitareꝫ in flāte ſalſo ⁊ dulci. Deiñ eūa neqȝ ſis negligens ne māigroſſeſ. Qꝫ ſi vt ſup̃ ifirm⁹ nõ poterit medicinam ꝑ os aſſumere: exhibe cliſteria aut vrinaꝫ ꝓuocantia. ⁊ maxie qñ mā eſt i gibbo epatis cõp̄henſa. vñ foꝛtaſſe illi q ſtudent in curādo has febres ꝑ diuretica: intellexerunt qñ mā eſt in gibbo epatis cõp̄hēſa. Et leuia ſolutiua in hac: ⁊ in flāte ſalſo ſufficiunt. In vitreo acetoſoqȝ foꝛtioꝛa debentur.

¶ De alteratiõe vero dicaſ: q in ſalſa: ⁊ i dulci magis eſt neceſſaria q̄ꝫ i reliqs. In ſalſa plus pp colerā: ⁊ in dulci minus pp ſanguinēq ē colla minus calla ⁊ iõ remiſſioꝛib⁹ idiget frigidis. Et iõ i his duab⁹ ñ poſtponiſ alteratio ſicᷓ i alijs. imo aliqñ i augmēto ⁊ ſtatu foꝛtib⁹ vtimur extinctiuis. verum ex iccatio oꝫ eē maioꝛ i dulci q̄ꝫ i ſalſo. Scito tñ q cuꝫ flā ſit ex ſui nā aptū facil'r recipe friditatē: ⁊ ex ↄñti igroſſationē. iõ a foꝛtib⁹ fridis abſtinēdū: ne idureſ ⁊ igroſſeſ. De reliqs vt in p̃cedēti rubrica. Et ne in lõgū ꝓleāꝫ ſtatui adducere i vnaq̄ꝗ pticulare exēplū qd̃ de facto euenit: per qd̃ ⁊ ꝑ hec gnālia ſic poſita facilius ⁊ euidētius i eaꝝ curam deuenies. Habuiſti ſup̃ i radicibus v̄libus. ⁊ de ſynochis: ⁊ d̃ peſtilentia caſus multū cõpletos. ⁊ modū faciendi: ⁊ fabꝛicādi eos exēplareꝫ. Et iõ ne ſim ꝓlixus hic aliqualiter abbꝛeuiabo. ⁊ poteris ſi placebit ex habitis hec aduertere.

Casus. Quidā Tadeus de burgo etate. 24. annoꝝ cõplexione ſanguieus ocioſe vite. cibis flāticis herbis ⁊ fructibus multū vſus: ⁊ p̄cipue pomis q̄ſi ꝑ totam hiemē ēt delicatus in limphatione multa vini cū aq̄ cruda cõſuetus ſtõmare ab anno. xx. vſqȝ ad. xxij. quam dimiſit in xxiij. ⁊ ſupueniēte q̄dragesima ieiunauit i ⁊ herbis multis ac piſcibus veſcebaſ. ꝑueniēſqȝ vſqȝ ad finē ap̄lis incepit ſtomaco debilitari ac ab eo grauari poſt aſſumptū cibuꝫ: in quo ſentiebat gurgulatiões multas: ⁊ habebat ſputū multū poſt cibū: in quo aliq̄lē ꝑcipiebat dulcedinē. ⁊ tandē ſupuenire ꝑcipiebat ei extēſiones oſcitatiões ⁊ extremoꝝ leuē frigiditatē. ⁊ h̃ circa auroꝛā: poſt quā ſucceſſit caliditas vaporoſa ſine ſiti ⁊ cū deiectione appetitus. ⁊ ſic ꝓceſſit cum dieta ſatis tenui vſqȝ ad diē tertium ſupuenitqȝ deiñ ſibi vomitus: cuius ſaporē neſciebat al'r exprimere: niſi qr erat ſicᷓ mel cū aliq̄li frontis doloꝛe. ⁊ tūc timuit: ⁊ ꝑ ſyculo noſtro

miſit. Cui occurrens ſycultus hora tertia diei. ꝛ prio vrinaꝫ ꝯſiderans in ſubſtātia groſſā: in colore ſubrubicūdaꝫ: ꝛ cum quadaꝫ obſcuritate ꝛ flatibus diuulſis colore liuidis. Item vomitum ſibi appreſentatuꝫ: aſpiciēſq; eius faciē ex liuido ꝛ rubeo mixtis coloratum: ſicq; ꝛ labia eius pulſum cōprehendēs plenū mollē nō multū diuerſum: ſed bñ ꝯſtantem: nec multū velocē neq; ſpiſſum. Et alijſq; accidētibus bene ꝯſideratis relatiōe eius ꝛ ſuoꝝ aſtantiuꝫ. de qbus per ordinem in de ſignis ſupra. Judicauit ipm pati quotidianā interpolatā de flāte dulci cū accidētibus vt ſupra. vñ ſtatim ordinauit ſm ordinē canonū dietam. Et primo ordinauit: qꝛ repletio multa erat: ordinauit dietā ſubtilē. ꝛ dedit ei panataꝫ cum brodio pulli macri pp conſuetudinē ꝛ iportunitatem mulieꝝ: ꝛ vinū albū limphatū multū: qꝛ flegma dulce erat vt ſupra. Et ordinauit lenitiuū ex bliti mercuriali ꝛ furfure frumenti cum caſſia ꝛ benedicta ꝛ zuccharo rubeo ſibi fieri circa occaſum ſolis. Et emiſſo cliſteri dedit modicū dyarodon abbatis in remiſſionē caliditatis pternaturalis. ꝛ poſt modicū vini multū limphati. deinde per vnā horā poſt cuꝫ media dedit cenā que fuit leuis valde ex panata multū liquida: deinde iuſſit vt dormiret vſq; ad horā octauā. deinde qꝫ excitaret eū: ꝛ poſt excitationē fierent per horam fricationes leues cuꝫ pāno lineo non aſpero. ꝛ anteq̄ꝫ fuiſſet media hora cepit oſcitare: ꝛ aliceꝫ hēre. vnde pur pcepit eum fricari debere. ꝛ ſic p fricationes remiſſe ſunt oſcitatiōes. ſed calor fuit vt prius. ꝛ vrina ꝛ pulſus ſilr ſe habuerūt: ꝛ nō habuit vomitum ꝛ ſic ſequenti die hora qnta diei vel circa: quo tpe calor minui incepit fecit eū flōmari ꝛ exire pcepit ſanguinē vſq; ad. ℥. vj. Qꝛ ſi fuiſſet i pn° extraxiſſet octo. Cōſueuerat ante ſudare circa octauā horam diei. ꝛ ſic ſudauit ea die: ſed parum. deinde ex parte oium ordinauit fieri vt ante ꝛ fricationes ꝛc̄. ¶ Deinde in pn° paroxiſmi ordinauit fricatiōes leues fieri. ꝛ ſic copioſius ſudauit deditq; poſt aſſumptum cibū eius p horas ſex. ꝛ erat circa occaſum ſolis ℔ lenitiuū ex caſſia melle roſato ꝛ aq̄ endiuie. ꝛ tūc tertia horas noctis vſq; ad qntā plures ſellas habuit cū multo flāte ꝛ pauca fece ꝛ pauca tinctura colere. Et tunc ordinauit vt dormiret vſq; ppe horā inuaſiōis ꝛ excitato ſupuenit typus cū lento calore nulla pcedēte excitatione: aut extremitatū frigiditate. ꝛ tūc cibauit euꝫ vt ſupra. deinde circa occaſum ſolis dedit digeſtiuū vt acetoſum ſimplicē cuꝫ melle roſato añ. cum aq̄ endiuie deinde circa tertiā horaꝫ noctis dedit cenā leuē. dormiuitq; deinde vſq; ad horam vt ſupra. ꝛ excitatus fuit. facteq; ſunt fricationes vt ſupra. ꝛ cibatus fuit vt ſupra. ꝛ fuit typus ſimul precedēti. Et ſic proceſſit p dies plures: q̄ vſq; ad nonā diem. ꝛ in decima apparuit ſubtilitas in vrina ꝛ reſidentia magis vnita vñ in declinatione paroxiſmi fecit fricationes fortiores: ꝛ ſudauit copioſius. ꝛ ſuperueniente nocte dedit ſolutiuū minoratiuꝫ ex caſſia agarico ꝛ modico reubarbaro cū ſalgēma ꝛ ſpica vel ſqnanto. cū decoctione paſſulaꝝ aniſi ꝛ capilloꝝ veneris. Et mundificat⁹ eſt añ qntā horā ſex vicibus. ꝛ in qnta hora dedit modicū conſuti valde liqdi alterati cū vino granatoꝝ in ſtōi ꝯfortationem. deinde ordinauit vt dormiret: ꝛ male dormiuit. vnde paroxiſmus anticipauit p horā q̄. ſ. ꝯſueuerant fricationes fieri. ꝛ fuit acutior cū velocitate pulſus ꝛ frequentia ſolito maioribus: ꝛ ſuperuenit pauca ſitis q̄ ex pauco potu aq̄ ordei: ꝛ remittebatur: ꝛ ſudauit adhuc copioſius. Et iudicauit qꝫ ℔ paroxiſmus vndecimus fuerit pn^m augmēti. nā ſigna digōnis incipiebant magis detegi. ꝛ tunc ordinauit aliud digeſtiuum cū ſirupo acetoſo ſimplici ſolo cū aq̄ endiuie ꝛ lupulorum. nā vt ſupra in canone de alteratione calore inualeſcēte oꝫ digeſtiuū eſſe minus calꝫ. Et pceſſit vſq; ad poriſmū. xv. cū h̄ digeſtiuo. Sed ſcias qꝫ ſp paroxiſmi ab. xj. vſq; ad xv. anticipauerunt p horā. ꝛ tunc ſitis dolor capitis ꝛ accidentia augmētata ſunt. ꝛ tūc cibauit eū bona hora: qꝛ. 14. hora diei: ꝛ dedit pullā. deinde. 22. hora dedit minoratiuū. ꝛ loco reubarbari poſuit turbith ꝛ maſticē. Deinde pertranſiuit cū ſolo regimine cibali cū ꝯfortatione ſtōi p dies duos vſq; ad tres cibādo eū bis. ꝛ maxie. qꝛ. 17. paroxiſmus nō anticipauit: ſꝫ erat nō cū minori calore q̄ꝫ fuit. 16. ꝛ iō putauit eē paroxiſmū ſtatus. pceſſit itaq; cuꝫ digeſtiuo vt ſupra ſp ꝯfortādo ſtōm cū maſtice oleo nardino ꝛ hꝫ vſq; ad. xxj. poriſmū: minoris acuitꝫ tñ q̄ꝫ fuerit. 19. vel. 20. non tñ poſt poſuit. deiñ dedit medicamen de turbith ꝛ loco eius potes vti el'ario ido. ſupuenitq;. 23. poxiſmus: ꝛ fuit adhuc minor ꝛ min⁹ acutus ceteris: ꝛ appuerunt ſigna pfecte digōnis. ꝛ tūc opinat⁹ declinationē venit ad exhibitionē diureticoruꝫ: pcedēdo de debili ad forte: dādo aquā apij feniculi lupuloꝝ ꝛ hꝫ. deiñ dādo aq̄ꝫ origani calamēti raphani ꝛ hꝫ. deiñ i totū declinauit egritudo. Et ſcito qꝫ ēt iuuabat ſudorē cuꝫ ipm puocantib⁹ p qbus recurre ſupra in radicibus vbus. ¶ Simplicia hēs ſup̄ 5° cap. Et ex ꝯpoſitis vſualibus. ℞. ſirupi acetoſi ſimplicis. vnc. j. ſ. aq̄ fluuialis cocte. vnc. iij. zuchari. vnc. j. ſ. Trāſeūdo ad forti⁹ da oximell'. ſ. vnc. j. ſ. aq̄ feniculi. vnc. iij. Itē vlteri⁹ ad forti⁹ da acetoſi d̄ duab⁹ radicib⁹ cū aq̄ feniculi vt doſatū ē. Et ad forti⁹. da ſiru. acetoſuꝫ d̄ qnq; vl' ſir. d̄ biſantijs cū aq̄ eupatorij. cū aq̄ abſinthij ꝛ hꝫ. ita qꝫ ſp de debili ad forte forti⁹ ſic pcedas dādo ipſa digeſtiua de qnq; vel ſex dieb⁹ in ſex dies. ꝛ aliqñ intercipe tps: vt nā quieſcat a grauamine medicaminū. ꝛ vt videaſ qd operabiſ nō ipedita ab ipſis medicinis. Qꝛ ſi cupis digeſtiuuꝫ magiſtrale fac ſic. ℞. eupatorij abſinthij bedeguar añ. vnc. j. radic) feniculi: apij liqritie: paſſulaꝝ: añ. vnc. ſ. roſ. ameos añ. ʒ. iij. ſeiuꝫ endiuie feniculi añ. ʒ. ij. bulliant i libris q̄tuor aq̄ ad ꝯſumptionē medietatis. ꝛ cuꝫ libra vna mellis diſpumati fiat ſirup⁹ ꝛ maxie hyeme. Eſtate fac cum zuccaro. ꝛ hic attēde qꝫ ipm eſt forte: ꝛ ꝯueniēs i fine. Et ſi cupis leue fac ex leuib⁹ datis allegato cap°. ¶ Solutiua vſualia hēs allegato cap̄. q̄ ſic digeras. ℞. agarici turbith añ. ℈. j. ſpice ſalis gēme añ. gra. iiij. zinziberis. ℈. ſ. Infundanſ in aq̄ mell': deiñ ſufficiēter exp̄mant. In q̄ aq̄ diſſolue caſſie aut māne. vnc. j. ſ. Cōueniūt pill' e d̄ agarico i maxie mā ente digeſta. vt i fine augmēti ꝛ ſtat⁹. Item ꝛ pillule de turbith Aui. in lſa. ꝛ tu pcede ad ſolutiua fortia: vt de digeſtiuis dictū eſt. ¶ Ordinaſ ꝯfectio de turbith h̄ mō in caſu cōmendata. ℞. zinziberis. ʒ. iij. galāge piperis lōgi añ. ℈. ij. macis croci añ. ℈. ſ. turbith gūmoſi: ꝛ electi. ʒ. xij. zuchari albiſſimi libram vnā. ꝛ cum aq̄ abſinthij ꝛ pauco vino citonioꝝ fiat ꝯfectio ſolida. doſis. ʒ. iiij. ¶ Ex ꝯfectionib⁹ ꝯueniūt. ℞. ſpēꝝ aromatici roſati. ʒ. j. dyarodon abbatis. ʒ. ſ. gēmaruꝫ el'arij de gēmis. ℈. ij. zuchari albiſſimi. vnc. ſ. fiat ꝯfectio ſolida cum aq̄ abſinthij. de q̄ capiat morſellū vnuꝫ p horā añ paſtū māe ꝛ ſero. ¶ Electuariuꝫ ordia ſic. ℞. zuchari borraginati bugloſſati violati. añ. vnc. vj. pulueris anthos. ʒ. j. ſpecieꝝ aromatici roſati. ʒ. j. ſ. dyarodon abbatis. ʒ. j. ſpecieꝝ el'arij de gēmis. ʒ. ſ. ꝯfice ꝛ deaura. d̄ q̄ dabis vt de ꝯfectione dcm̄ ē. ¶ Ex trociſcis. ℞. ſpēꝝ dyarodon cinamomi electi. añ. ʒ. ij. icorporenſ cū ſucco eupatorij: ꝛ qꝛ puluerizati nō ſunt in vſu: redde eos i for^a pillulari. ꝛ ex eiſdeꝫ potes cū zuchararo cōfectionē facere. Laudanſ ꝛ trociſci de roſis qm̄ ſūt ſtōi ꝯfortatiui. quē oꝫ vt dcm̄ eſt ſupra in febre flātica neceſſario confortare. Et iō ipm ad extra inunge vt. ℞. olei maſticis vnc. j. nardini ſiue ꝛ de ſpica. vnc. ſ. de abſinthio. vnc. j. pulueris gariofiloꝝ. ʒ. ſ. ligni aloes. ℈. ij. coraloꝝ rub. ʒ. j. coriādroꝝ pparatoꝝ. ʒ. ſ. pulueris roſaꝝ. ℈. j. aceti nigri paꝝ: ꝛ cū cera fac vnguētū. ¶ De his q̄ a ꝓprietate valēt dcm̄ eſt in p̄cedēti rubrica. nā talia idifferenter valent i oī febre flātica: ꝛ tu ſbi. Ex expertis pulueris vni⁹ folij pētafilon cum vno grano piperis cū vino potēti datū añ acceſſionem p horaꝫ. qd̄ tpe ſemp intellige de ſilibus dātis. ſoluit quotidianam. Sinapi tritū cū ydromelle datū q̄tidianā tollit: m̄ āt in fumū conuertēdo. Idē opaſ tyriaca cum aq̄ calida exhibita añ horam acceſſionis per horas duas. ꝛ hoc de 4° in 4^m. ꝛ vt ſupra

marie pcedētib⁹ cōnib⁹. Et ex vltramōtanis ſunt q dāt vinū maluaticū cum pipe calīm añ acceſſionē: deiñ cooperiūt infirmū: ⁊ multi ſic ſanati ſunt ꝯſidera. Alchiſ. ꝯ febrem de flāte dulci vel nāli. ℞. ſucci fumiterre. ℥. j. agarici. ʒ. ſ. ſucci ſeniculi. ℥. j. deť añ acceſſionez p tres horas ⁊ liſabiť eger.

¶ De cura febris flātice ꝑiodice ꝺ flāte ſalſo facte. Rub. iiij.

A Canones ꝓportionabiľr ſeruenť vt ſupᷓ qᷓ generalia. Recipiūt tñ diuerſitatem ex pte eoꝝ q ipſos cōplēt vt vbi gratia: q2 flā ſalſum nim⁹ friditate pticipat: ⁊ plori caliditate ꝙ dolce. Jō dieta dʒ eē declinans pl⁹ ad frigidū: nō multū tñ: vt vbi gro. talia in pma manſione primi ēt in ſcda vſq; ad tertiaʒ. Culos rei diuerſitas accit ex diuerſitate cōmixtionis maioris. ſ. ⁊ minoris coľe cū flāte. Etiā ſubtiľr practicando dʒ ꝯſiderari flātis ipſius ſubam: vt ſi groſſum aut ſubtile fuerit. pcede itaq; i cura eius ordinādo pmo dietā. ſcdo leniēdo ventrē. tertio minorando. ⁊ ſic de ceteris canonibus vt ſupra. ꝗs tibi in practica in hoc ponā exemplo.

Quidā pomper⁹ etatis viginti annoꝝ cōplexiōe flāticus cū pticipatione multi ſanguinis iā pluribus annis cōqueſt⁹ de friditate ſtōi. ꝯſilio medicoꝝ vſus eſt ʒinʒibere cinamomo. ⁊ aliis hꝫ calis. ⁊ adhuc eoꝝ cōſilio iuit ad balnea petrioli. a qb⁹ rediit cū pceptione ſalſedinis notabilis i ſaliua eius. vñ ex ea ſic acuta aliqñ os ei⁹ vlcerabať. Siľr ſitim non pvā paſſus ē: p enī⁹ remotiōe bibebat multā aqā fridaʒ ex cui⁹ potu ñ ſedabať. De mēſe auguſti icepit febriť febre flātica ex flāte ſalſo. cognita a Syculo noſtro ex vrina pulſu ⁊ aliis ſignis ſupᷓ de ea. Qui ei occurrebat i 3° paroxiſmo. Nā inuadebat eū poxiſm⁹ circa horā ppinquā none ⁊ durabat horis qndecim. ⁊ declinabat cuʒ leui ſudore. Et ordinauit vt in fine declinatiōis fieret lotio extremoꝝ cū decoctiōe folioꝝ vit; ſalic; papaueris. ⁊ lactuce. vt euaporaret ⁊ remitteret caliſas pter nām. Vlatic⁹. n. ponit hora acceſſionis extremis i aq̄ decoctionis camomille mellíloti aneti ⁊ hꝫ. Sʒ h mod⁹ nō ē i vſu modernoꝝ. ⁊ tu ꝯſidera illū. Deiñ exſacať⁹ vt decet ſletit ſic p ſpaciū vni⁹ hore: ⁊ fuit hora finis declinatiōis: ⁊ ſexta noctis: deiñ cibauit eū lactucis ⁊ boragine decoctis in brodio pulli macri. Et nota h ex radicibus q abſolute dieta dʒ eſſe ſubtilior. n. i ſtať⁹ ē magi ppinquus. Deiñ ad potādū dedit aquā coctā cū ʒuccaro ⁊ caľaʒ actu. Nā vt ſupᷓ ⁊ Jſaac. Jpſa ſic ē vltia i hac febre mām. n. attenuat ⁊ diſſoluit ⁊ deſcēdere fač: ⁊ ſitiʒ extiguit. Et Gordoni⁹ nř nūꝗ ſitim de flāte ſalſo extinguere potuit niſi aq̄ calidiſſima actu. Et tñ de ea ꝯſiſi ſunt plures q a pn° vſq; ad apparitionē digōnis exbibēt aquā caľam actu. Hora aūt pma diei ordinauit lenitiuū ex maluis violis ordeo capillis veneris blitis paſſulis ⁊ ligricia. Deiñ cibauit eum modico ptiſane decocte in brodio pulli macri. ⁊ añ aduētū poxiſmi fricationes leues ⁊ ſuaues fecit. Seqnti die ordinauit digeſtiuū ex oxiʒacbara ⁊ aq̄ endiuie. Et ſic pceſſit vſq; ad ſextū ⁊ ſeptimū poxiſmū. eū bis ſp cibādo. mō cū farre. mō cū ptiſana. mō cū panata. mō cū herbis. vt de dieta 3° ca°. Deiñ ordinauit minoratiuū ex caſſia tracta cū decoctiōe tamarindorū paſſalarū: ⁊ ligritie reubarbaro. ⁊ modico agarici cum ſuis correctiuis. Jnterim p extinguenda ſiti dabat aqā ordei caľam cum ʒuccaro. Jtē colluebat ſepe ſibi os. Jtem dabat iu lep violatū: vt ſupᷓ de ſiti de regimine accñtiū acutarꝫ l radicibus dībus ſupᷓ. Deiñ ꝯtinuauit cibādo eū bis i die. ⁊ pceſſit ad ſirupū acetoſaʒ cū aq̄ ſeniculi ⁊ endiuie p aliquot dies. deiñ ſolutiuū forti⁹. Jtē venit ad digeſtiuū fortius ⁊ vt acetoſum de duab⁹ radicib⁹ cū decoctiōe ſeminū fridorum maioꝝ. ⁊ iter eūauit. ⁊ ſic pceſſit vſq; ad finē leniēdo digerēdo ⁊ eūando. Et vltio venit ad ſirupū de biſantiis: ⁊ dedit dietā groſſiorē: q2 i declinatōe. ¶ Tēpora aūt ipſius febris cognouit ex pte anticipatiōis ſtať⁹ ⁊ poſtpoſitiōis paroxiſmoꝝ: ⁊ digōne m̄ie ⁊ accñtū ſeuitate ⁊ remiſſiōe. vt de eoꝝ noticia ſupᷓ 2° ca°. Jtē iuuabat ad ſudādū vt i pcedēti caſu.

¶ Accñtia in ea fuerūt vomit⁹ vigilia ⁊ ſitis. habuit in pn° poxiſmi nauſeā ⁊ aliqñ vomitū flātis ſalſi nō multū groſſi cū bona ꝗtitate coľe citrine: ⁊ qñ fuit nauſea ſolū p ſecuturo vomitu admiſtrauit aquā cū melle: ⁊ aceto tepidam vel oximel ſimplex cuʒ aq̄ tepida. Deinde inunxit ſtomachū ex oleo mirtino maſticis roſarū ciperi. ⁊ cū aceto citonioꝝ ⁊ modico cere. ¶ Et p vigilia dabat ſirupum de papauere: ⁊ inūgebat frontē ex oleo roſato: ⁊ violato cuʒ modico aceti cōquaſſatis. De ſiti iā deiñ ē. ¶ Attēde vt ſupᷓ ꝗlis ſit coľa q ipſi flāti admiſceť ꝗlecq; ſit flā ipſum. Et ſimplicia digeſtiua ꝯueniētia in flāte ſalſo habuiſti ſupᷓ 5° ca°. Et cōpoſita ſiľr q dolabis vt i pcedēti rubrica: dādo ea cū aq̄ cocta ſimplicis ⁊ ʒucharata. aut cū aqs appropriatis vt ibi. ¶ Et ex magiſtralibus. ℞. endiuie ſcariole bugloſe añ. M. j. radicū ſeniculi apii añ. M. ſ. floꝝ bugloſſe violarum boraginis añ. M. j. ſeminū fridoꝝ ℥. j. ligritie paſſulaꝝ. añ. ʒ. vj. aniſi ſeniculi añ. ʒ. ij. fiat decoctio i libris ꝗt uor aq̄ vſq; ad ꝯſūptionē medietatis. deiñ cū libra vna ʒuchari ⁊ media mellis fiat ſirupus de q dabis. ℥. ij. cū aq̄ endi. ℥. j. ſ. bugloſſe. ℥. j. ¶ Ex ſolutiuis hēs alīo loco copioſe. Sʒ ne vacu⁹ recedas. ℞. violaꝝ. M. ſ. paſſalaꝝ. ℥. ſ. radicuʒ ſeniculi. ʒ. ij. fiat ex his decoctio cū aqua: cū q extrahe caſſie. ℥. j. ſ. diafiniconis vel elťarii indi. ʒ. j. Uel cū dicta decoctione da diafinicōnis. ʒ. iiij. vel. ℞. reubarbari turbith añ. ℈. ij. ʒinʒiberis ſpice añ. ℈. ſ. ⁊ infunde reubarbaꝝ in vino ſubtili p noctē cū ipſa ſpica ⁊ cū decoctōe pcedenti. ⁊ caſſie. ℥. j. ⁊ elťarii de ſucco roſato. ʒ. j. da ⁊c̄. ¶ Ex ꝯfectiomb⁹ ꝯueniūt manuxpi plató cū modico ſandaloꝝ factū. Jtē. ℞. coraloꝝ rubeoꝝ. ʒ. i. cinamomi. ℈. iiij. margaritaꝝ. ʒ. ſ. ſandaloꝝ rubeoruʒ. ℈. i. ligni aloes macis añ. ℈. ſ. ʒuchari albiſſimi. ℥. viij. fiat ꝯfectio i morſellis cū aq̄ roſata. de q accipiat vt in pcedenti rubrica. Uel ex ſpēbus dyarodon abbatis: ⁊ elťarii de gēmis: aut aromatici roſati fiat ꝯfectio. ¶ Elťariū fiat ex ʒucharo roſato violato bugloſato añ. ℥. ij. ſ. manuxpi plato dyarodon abbatis añ. ʒ. x. ſpēꝝ elťarii de gēmis. ℥. ſ. deaureť ⁊c̄. ¶ Ex trociſcis q tñ non ſunt multū in vſu. ℞. trociſcoꝝ de eupatorio. trociſcoꝝ de ſpodio añ. Cōfice cū iulep violato: ⁊ da vt i pcedēti rubrica. ¶ Unctionē facito vt in pcedēti rubrica. De his q a ꝓprietate: ⁊ de exptis vide in duabus pcedētib⁹ rubricis.

¶ De cura flātice ꝑiodice ex flāte mucillaginoſo ⁊ vitreo ⁊ aquoſo. Rubrica. v.

De cura huI⁹ dʒ pcedere vt de aliis dictuꝫ eſt ꝗtū ad ordinem canonū. Sed q2 h flā ceteris facientib⁹ febrē ē fridius ⁊ groſſius. iō opʒ vt fortiorib⁹ digeſtiuis vtaris. naʒ q in declinatiōe alioꝝ iā dictoꝝ ꝯueniunt. ſunt in hac in pn° vel ſaltē in ſtatu ꝯueniētia. Siľr ⁊ ſolutiua debēt eſſe fortiora ex pte ꝗtitatis ⁊ ꝗlitatis. Dieta aūt dʒ eē groſſior i pn°: q2 ſtať⁹ longinquus. ⁊ dʒ declinare ad calīꝫ ⁊ ſiccūꝫ ⁊ fricationes eē fortiores ⁊ longiores. vt de eis deiñ eſt i cura vlī de febre flātica. ⁊ i hac ꝯueniť vinū plus ꝗ in aliis. ſit tñ limphatū. ⁊ tu eius vinoſitatez modera. Vtī in pn° cōpetit digeſtiuū ex melle roſato colato cū acetoſo ſimplici. ⁊ aq̄ feniculi. deiñ pcede ad acetoſum cōpoſitū cū aq̄ feniculi endiuie. deiñ ad ſirupū de eupatorio. ⁊ ſic ſp de debili ad forte ⁊ forti⁹ gradādo vt deiñ ē. ⁊ ſic ſuo modo de ſolutiuis: ⁊ ſic opare circa ꝯfortationem ſtomachi epatiſ ⁊c̄. Et q2 ex dictis exēplis iam pʒ modus pcedendi in cura hac. Jō vt op⁹ ab breuiē: tibi onus relinquo de ponēdo caſum ipſiuꝫ rubrice deſeruientē. ꝯſidera. ⁊ ſis memor eoꝝ q dicta ſunt de fricatione in de cura flāticarū in generali ⁊ tu ibi omnino. B

Et cura aquoſi non multū differt ab hac. veruꝫ indiget minori caliditate ⁊ ſiccitate reſpectu diete: ⁊ minori inciſiōe ⁊ ſobtiliatiōe i digōne: ⁊ faciliori farmacho ac fricationib⁹. ⁊ ita ꝓportiōabiľr de aliis. ¶ Habuiſti ſimplicia. ſupᷓ. 5. ca. Et ex cōpoſitis vſualib⁹ digeſtiuis. ℞. mellis roſati colati. ℥. i. acetoſi ſimplicis. ℥. ſ. aq̄ ſeniculi buglo

se añ. ℥.j.ſ. Et ex iſto trãſeas ad forti⁹ gradando vt dcm̄ eſt.
¶ Magiſtrale. ℞. radicum ſparagi bruſci feniculi añ. ℥.j.
meliſſe bugloſe añ. M.j. ſeminum aniſi feniculi. añ. vnc.j.
ameos. ℥.ſ. paſſulaꝝ. ℥.iiij. ⁊ cum q̈tuor libris aq̄ fiat deco
ctio ad ↄſūptionē medietatꝫ. deiñ cū libra vna mellis. ⁊ vno.
iiij. aceti fiat ſyr. i hyeme. i eſtate cū zuchar o ⁊ fac acetoſi⁹
⁊ min⁹ vt videbiſ. ⁊ valet ħ iā digeſta mā. Nā i pn̄° fac cū
min⁹ acutiuis vñ vide ↄditiōes digeſtiui i hac mā attendẽn
das 5° cap̄. ſup̄. ¶ Ex ſolutiuis habes pillulas ⁊ alia alle
to ca°. Ex magr̄alib⁹. ℞. pulueris yerepigre. ℨ.ij. agarici
turbith añ. ℨ.j. ſpice. zinziberis ſalisgēme añ. gra. vj. Inſ cor
menť cū oximelle. Et i ħ caſu agaricus eſt medicina ꝓpria.
¶ Ex ↄfectionib⁹ ↄferūt ↄfectiones ⁊ electuaria in rubri
ca de flāte dulci poſita. q̄ adhuc eleuabis in gradu calītatis
magis. qm̄ flegma vitreum eſt frigidius. De olijs ex parte
vnctionum a proprietate ⁊c̄. vt tibi.

¶ De cura flātice pirodice ex flāte acetoſo ⁊ pōtico. Rub. vj.

A Si fuerit a flāte acetoſo ſiue pōtico: tunc
dieta declinet ad cal'm: ⁊ ſiccuꝫ.
nō tñ tm̄ q̄ꝫtū i vitreo neq̄ꝫ digeſtiua ſint ita inci
ſiua ⁊ ſubtiliatiua: neq̄ꝫ farmaca ita fortia. ſed
ſe hēant ſic̄ mediū inter dulce ⁊ vitreū cõueniē
tia. vñ oximel ſimplex i hac i pn̄° eſt ↄueniens. vbi in dulci
dať ſy. acetoſus ſimplex. ſed in vitreo acetoſus compoſit⁹.
Et ↄſil'r de aq̄s ⁊ de decoctionib⁹ aperitiuis dicaſ. ⁊ in fa
brica cū his q̄ in 5°. cap̄. ſcripta ſunt vt tuo expedit propoſi
to. dicatur ⁊ fiat vt in precedenti rubrica actum eſt.

¶ De cura flātice periodice permixte. Rubrica. vij.

B Accidit q̄ñq̄ꝫ vt flā ſanguini cōmiſceatur ⁊
inde dulci⁹ fit. Quo caſu dieta. oꝫ
e ē medis i actiuis declinās ad ſiccuꝫ. ⁊ fricatio
nes ↄſil'r medie. ⁊ ita de alijs reſpectu aliorum
ex pte digēnis cōmiſce caľa fridis: ſubtiliatiua
tñ ⁊ iciſiua ſiē mel roſatū cū aceto ſimplici cuꝫ aq̄ feniculi ⁊
aq̄ zuchari ⁊ hȯ. augēdo plus de vno q̄ꝫ de alio ſm̄ extima
tionem tuam: maioris aut minoris cōmixtionis. Conſimil'r
ex parte ſolutiui vel lenitiui. ⁊ de flōis dicaſ q̄ in hac vide
tur conuenire ſi cetera conſentiunt vt ſupra.

Quod ſi fuerit ꝑmixtuꝫ melie ē diuerſimode ꝓceden
dū: ſm̄ diuerſaꝫ mãe admuicē cōmixtionē.
Verū abſolute regimē totū oꝫ dclinare ad cal'ꝫ: ſꝫ ꝓp melaꝫ
in ſiccitate oꝫ moderari plus ⁊ min⁹ vt dcm̄ ē ſm̄ maiorem
aut minorē cōmixtionē. ⁊ ꝓcede lenificādo vt ſup̄ digerēdo
vt ſup̄ ȯ debili ad forte ꝓcedēdo ↄmiſcēdo ſꝑ q̄ vtraq̄ꝫ mãꝫ
reſpiciãt. vt ꝑ hi gr̄a. ꝑ dabis oximel ſimplex cū aq̄ bugloſe
⁊ feniculi. deiñ ad oximel ↄpo^m cū aq̄ ſcolopēdrie ⁊ epithi
mi aut decoctiōis ei⁹. ⁊ ſic ſuo mō dicaſ de ſolutiuis leniti
uis. ꝓuocatiuis ſudoris. fricatiōib⁹ ⁊ actū ē. ¶ Quideꝫ or
dināt reſtauratiuas ↄfectiones cl'aria ⁊ hi⁹. in hi⁹ febribus.
q̄ ois ſeruiūt flō ⁊ vtuti ⁊ canoni q̄ eſt alteratio. ȯ qb⁹ nō fe
ci mētionē i pticulari qm̄ alio ſūt iueniēda loco. tñ ſi de eis
aliq̄d dicerē i pticularia ſcriberē ⁊ ne fierē lōg⁹: ⁊ ob egritu
dinib⁹ cōibus deuiare viderer. Stude itaq̄ꝫ ⁊ talia ſm̄ cās
ſuas ſuo pquiras loco. ¶ Scdm̄ ↄpōnē hūoris ↄpone ſim
plicia. vñ ex vſualib⁹ digeſtiuis. ℞. mell' roſ. colati. ℥.j. ace
toſi ſimplicis vnc. ſ. aq̄ zucharate vnc. j. aque feniculi. ℥.ij.
¶ Ex ſolutiuis. ℞. caſſie. ℥.j. turbith. ℨ.j. extrahaſ cū deco
ctiōe tamarindoꝝ. capil'. ve. ⁊ paſſulaꝝ ⁊ liqritie. ¶ Cōfe
ctionē ordia. ℞. cinamomi. ℈.ij. ſandal'. rub. ℈.j.ſ. margari
taꝝ. ℨ.ſ. zuchari lib.j. fac cū aq̄ bugloſe boragis ⁊ feniculi
añ. ¶ El'ariū ordina. ℞. zuchari boraginati manuxp̄i plati
ſā dicti añ. ℥.ij. ſpēꝝ el'arij de gēmis. ℨ.ſ. coralloꝝ rub. ℈.j.
ſy. de citro q̄ꝫtū ſufficiet deaura. Ex trociſcis ⁊ olijs ordina
vt ȯ flāte ſalſo. Or ſi ꝑmixtio fuerit ex flāte ⁊ melia ex q̄ ori
reſ q̄tidiana iterpolata. tūc recurre ad digeſtiua ⁊ ſolutiua
melie flātice ſup̄ 5° ca. ⁊ illa tibi optīe ȯſeruiēt tuo ꝓpoſi
to. Vꝫ i melia flātica. ⁊ i flātica ex flāte cui admiſceſ me

lācholia ꝓdiaſ flāte iō ſis atteſ⁹ i ↄponēdo. ¶ Digeſtiuum
vſuale ſaltē i pn̄°. ℞. oximell' ſimplicis. ℥.j.ſ. mellis roſ. co
lati. ℥.ſ. aq̄ bugloſe aq̄ feniculi aq̄ zucharate añ. ℥.j. ¶ Ex
ſolutiuis. ℞. pillulaꝝ idaꝝ. ℨ.ſ. pillulaꝝ ȯ turbith. ℨ.j. icor
poreť cū oximelle ſimplici ⁊ da vſq̄ꝫ ad q̄nq̄ꝫ. Trāſferas te
deiñ ad ſirupū fortiore: vt ſi vis magrale. ℞. radicum q̄nq̄ꝫ
añ. ℨ.ij. capill'. ve. ⁊ ſopi añ. ℨ.j. ſi ſcolopend. ie endi. cicoree
bugloſe. añ. ℨ.ij.ſ. fiat decoctio ⁊ i ſi. adde epithimi. ℨ.ij.ſ. co
la. deiñ cū zucharo ſirupizz ⁊ aromatiza cū ciamomo: ⁊ ma C
xime eſtate. hyeme ꝟo potes ſir. cū melle facē. ¶ Soluti
uuꝫ magr̄ale. ℞. liqritie paſſulaꝝ capill'. ve. polipodij thi
mi epithimi. fiat decoctio cū q̄ extrahāť. ℥.vj. caſſie aut mā
ne: qb⁹ addas agarici. ℨ.j. turbith. ℈.j.ſ. zinzib. ℈.ſ. ſalis gē
me gra. vj. ¶ Ex ↄfectiōib⁹ ↄuenit. ℞. ſpēꝝ diamuſci dulcis.
ℨ.j.ſ. ſpēꝝ diarodō abbis. ℨ.j ſpēꝝ el'arij de gēmis. ℈.ij. zu
chari. ℥.x. fiat cū aq̄ feniculi bugloſe añ. ¶ El'ariū. v3. ȯ gē
mis. ℞. zuchari bugloſſati boraginati añ. ℥.iiij. ſpēꝝ ↄfectio
nis de gēmis vel diamuſci vel aromatici roſ. ℨ.j.ſ. diarodō
abbis. ℨ.ſ. deaura ⁊c̄. vt ſup̄. ¶ Ex trociſcis ⁊ alijs fac vt ſu
pra. Et ħ aduerte vt ſup̄ ↄmixtionē flātꝫ cū melia maiorē aut
minorē ſm̄ quā varietatē oꝫ te. vario mō cōponere addēn
do ex oppitiuis magis ⁊ minus vt ipſa exigit diſpō cōſiderata.

¶ De cura flātice continue q̄ latica dicif. Rubrica. viij.

Quotidiana continua eſt febris ↄtinua a
flecmate ad intra venas putre
ſcēte cāta. Cui⁹ egrū oi die magis affligere ſm̄
nãm hūoris ꝓpam. Et dī ↄtinua ad drīā iterpola
te. Et diuiditur ħ vt iterpolata i verā. ſ. q̄ ex flāte
nāli putrefacto ē. ⁊ i nō verā ſiue notā q̄. ſ. ex flāte ꝓuenit
nō nāli. Et ħ recipit diuiſionē ſꝫ ſpēs flātꝫ nō nālis. vt aliq̄ ſit
ↄtinua de flāte ſalſo. alia ȯ vitreo. ⁊ ſic ȯ alijs. Et vtraq̄ꝫ lō
ga ē. ſꝫ lōgiorē iterpolata: qm̄ vtutē minus ḡuat ſiue mole
ſtat. ex qb⁹ pꝫ q̄ ab eiſdē ꝓueniunt cāis. Et ↄſueuit appere
febris ↄtinua flātica longi ſpacij ⁊ afflictionis ⁊ vniformis
ↄtinuitatꝫ caloris febrilis multū abſcōſa ⁊ latēs: ꝓp ħ latica
appellaſ. nā ipa ē ↄtinue affligēs vt ethica ītra ⁊ occulta in
ſui afflictiōe vt ethica: ⁊ cū tali ↄtinua afflictiōe corp⁹ cale
facit ⁊ exiccat ⁊ areſacit ꝓp defectū digēnis. vñ medici non
raro heſitāt de eē eius an. ſ. ethica ſit vel non. Differt tñ ab
ethica: q̄ i ethica pulſus ē ſubtil' dur⁹ ſtrict⁹ ⁊ ſiccus. ſꝫ in
latica ē mollis cū q̄dā latitudine. Itē ethica q̄ſi ſꝑ ē vni⁹ te
noris. l3 poſt aſſumptū cibū aliq̄l'r iſlāmeť latica ſꝑ in pn̄°
noctis ſiue cibū aſſumpſerit ſiue nō. Itē circa mediā noctē
magis iſlāmať. ⁊ ſic ȯ alijs ſignis ȯ qb⁹ iſra. Nā i ethica pell'
ē arida rugoſa ⁊ aſpa: i latica ꝟo moll' abſq̄ꝫ aſpitate. Et q̄
dā dīt q̄ latica ē nom̄ arabicū: idē iportās qȯ ↄtiua flātice.

Signa demōſtratiua. Et veniens ad ſigna ꝓpa ei⁹ dico D
cū Aui. q̄ ſigna pirodice iā po°. ex pte vrine egō
nis tact⁹ coloris ⁊ hȯ ꝓ magna ſui pte appent i ↄtinua. Dī
ꝓ magna ſui pte: qm̄ ħ non dimittit nec faiſeꝫ hꝫ qtēvt pio
dica. vñ ↄtiue affligit ⁊ circa occaſuꝫ ſolis pl⁹ affligit. Sed
differt a ↄcluſa q̄ ſaltē māifeſte affligit vniformiter. a cōti
nua ꝟo ꝓportiōali: q̄ ħ declinat māifeſte ⁊ exacerbationeꝫ
manifeſtā hꝫ: vt ſua colica iterpolata. ¶ Scdm̄ ſi^m Auic. ⁊
apud iceptionē ei⁹ ſiūt rigor frig⁹ ⁊ horripilatio. i. i pmis
paroxiſmis pncipij vīs accidūt ħ poſitiue: q̄ eo tpe mā eſt
frida: ⁊ cōicat cū mouet friditatē ſuā mēbris ſenſibilibus:
veꝝ i ꝓceſſu remittiť ꝓp ipſaꝫ mãꝫ accēdi ⁊ calefieri iuita vt
cū appropinq̄t ſtatui: aut pu⁹ aut nullus eſt typus rigoris.
Cōtrariū aūt ē i piodica: qm̄ vt ſup̄ q̄ꝫto mã pl⁹ calefit ⁊ ſb
tiliaſ: tāto pl⁹ acuiť ⁊ veloci⁹ ſup̄ mēbra ſenſibilia ſpargiť.
vel apud iceptionē. i. i pn̄° appent hi typi: ſꝫ remiſſi: q̄ pua
tiue ex retractiōe caloris ad itra ⁊ cōtiue minuiť. Cōtrariū
i iterpolatꝫ. vñ videbis i ꝓceſſu febrē ipam abſq̄ꝫ aliq̄ typo
frigoris egꝝ ſola calitate pl⁹ moleſtare. ¶ Tertiū qm̄ rigor
tepiditas ⁊ remiſſio caloris q̄ fit i piodica: ſex horis: q̄ remiſ
ſio dcā ē ſup̄ falſa q̄s ē ⁊ i cōtinua tñ. i. circa illō ſpaciū. q̄

paulo plus.ſ. aut paulo min⁹ ⁊ ē ſuperāo.ſ. caloꝛ cōtinue q̄ repit in illa tepiditate calidirāria ꝑiodice. Nā vt ſubdit in illa tepiditate ſua ſiue flā gēte ꝑiodica nō cūaf ꝯ reſiduo.ſ. caloꝛis q̄ ē cū caloꝛe remiſſioꝛis ſupple q̄3 ſit ꝯtinua: ꝓꝑ qḋ ē ſic occultū nō appene: vt ē caloꝛ ꝯtinue. ⁊ iſta ē rōa ⁊ expimētalis expō. In ꝑn° aūt ꝑiodice vt experiētia notat typ⁹ ē lōgioꝛ valde q̄3 i ꝯtinua. nā i ꝯtinua null⁹ vel ꝑuus ē typus i ꝑn°: ſ3 appet q̄dā leuis extremoꝝ ⁊ maxie pedū friditaſ ſil'r naſi ⁊ aurium: q̄ ē ꝑuatiua ⁊ nō poſitiua vt i ꝑiodica. Aliq̄ñ ēt extremitates digitoꝝ manuum frigeſcunt. Et iō dixit Gilbert⁹ qḋ ꝯtinua flātica fac̄ motū i boꝛis flātis ſine typo. ⁊ Guiel'. dixit ab rigoꝛe. Dicit̄ q̄ ꝓꝑiū ꝯtinuaꝝ ē nō hoꝛre re. Et tu ip3. ꝯſidera. ¶ Preter h̄ ſigna q̄ ab Aui. i ꝓpo poſita ſunt cap. ab alijs alia ſigna ponunt̄. vñ vrina i hac diuerſimode ſe h3. Ita vt q̄ñq3 appeat ſubtil' alba: ⁊ alia die ruſſa groſſa cum multa reſidentia. vñ vt Guilielmus in latica vrina i ꝑn° ē diſcoloꝛata ſ3: iſtar ⁊ q̄dāmō liuida. In augmento aūt ⁊ ſtatu ſit coloꝛata ruſſa ⁊ ſpiſſa. ⁊ i h̄ differt ab ethica. q̄m in ethica vrina ē ſp vni⁹ tenoꝛis i coloꝛe ⁊ ſubſtantia. ¶ A ſimil'r inhērētib⁹. q̄m patiēs ſentit notabilē calitatem. ſed cū tāgit̄ ꝑcipit̄ calitas roꝛida. ¶ A q̄litate mutata. Cutis mollis ad tactū ⁊c. vt de ꝑiodica facies tumida ⁊ h9. vt ſup̄. ¶ Ab actione leſa. Pulſus ē lat⁹ mollis tard⁹ ineq̄lis. q2. ſ. q̄ñq3 debilis q̄ñq3 fortis. Sitis modica aut nulla: niſi ex flāte ſalſo fuerit: grauitas capitis ſtupoꝛ. nā ſic grauitas eſt ſignū colere: ⁊ taciturnitas melie. Ita ſtupoꝛ flātis. ⁊ ita de alijs: vt i ꝑiodica. Et iſta ſigna ſunt magis ꝯ ipſa a flāte nāli ꝓueniente. q̄ ſi fuerit a flāte nō nāli predicta ſigna applicentur ſpecialibus ſuis cum alijs ſignis ſupra poſitis de eis addēdo ⁊ minuendo ꝑ tactū maioꝛis aut minoꝛis calitatis.

E **Pronoſtica** Autē dicat̄ q̄ ꝑiculoſioꝛ eſt continua alijs parib⁹ q̄3 ꝑiodica. ⁊ iō adapta te illis in pronoſticādo q̄ de ꝑiodica dcā fuere. ¶ De cōtinua flātica ex flāte ſalſo cauſon dcā iā actū ē vep. Raſ. h̄ febris pducit ad hydropē hyposarcā. ⁊ iō cū3 videris icipe corruptionē foꝛme tūc ſuccurre cū illis q̄ de cura hydropiſis. Dixit Raſ. in diuiſionibus: q̄ i eleuatione hui⁹ febris. i. i augmento vel ſtatu accidit quandoq3 hir ſeu frigidū ⁊ litargia.

F **Canones** Primus q̄ cura hui⁹ ē ſic cura periodice Auic. ⁊ dixit ſic q2 nō eſt oimoda ſilitudo. nā differt ab ea. ꝑ: q̄m ſi non ſit repletio cōpetit a ꝑn° dieta groſſioꝛ gradatim ꝓcedendo ad ſubtiliationē vſq3 ad declinationē excluſiue: d3 tñ abſolute eē ſubtilioꝛ iterpolate. ſed nō tñ multū ſubtilis. q2 moꝛb⁹ ē lōgus. Scdo q̄m i ꝯtinua icīſiua ⁊ ſubtiliātia ꝯueniūt foꝛtioꝛa ꝓcedendo de debili ad foꝛti⁹ vt ſup̄. vñ minoꝛata mā. ⁊ ia3 manifeſte digeſta ꝯueniūt cappares ⁊ h9. ⁊ dcm̄ ē minoꝛata: q̄m añ talia ſunt ſuſpecta vt dcm̄ ē. 3°. q2 i ꝯtinua min⁹ cal'a ꝯueniūt ex pte diete ⁊ regiminis medicinalis ⁊ ꝯſil'r min⁹ ſicca. ⁊ vt Aui. op3 vt ꝓparent̄ cibi eoꝝ i obſeruatiōe tēpoꝝ ⁊ diuerſitatis ei⁹. ſ. ſm ſuas ſpēs ⁊ i foꝛtitudie vtuti ⁊ debilitate: dando. ſ. in ea ēt vinū limphatū tñ ſi expedit vt ſup̄. q̄ ſi timeat̄ debilitas capitis ab eo ſi potes abſtine ⁊ loco ei⁹ bibat aquā mellis ⁊ nō niſi poſt apparētiā digōnis vt ſup̄ nō vtaris brodio ciceꝝ decoctiōe apij ⁊ taliū niſi ꝑus appuerit digō. Et tu cōmiſce frida cū calis ⁊ alteris cibos carnes ⁊ h9. cū expedit cu3 lactucis ſpinachijs acetoſis agreſta ⁊ h9. vt videbit̄. Sed hic aduerte dcm̄ Raſ. 18. ꝯtinētis q̄ curatio hui⁹ febris cū hūi dis ꝓlongat ipſam. Et iter3 inq̄t. caue ab aq̄ frida. ingroſſat enim mām. q̄ꝑp ꝓlongat̄ febris. Et cū vides egritudinem minui ingroſſa regimē. Itē ſi opp3 vomit⁹ qḋ ē raro fac vt

G ſup̄ de eo. ¶ De lenificatione ⁊ alteratione agat̄ vt ſup̄ de digōne ꝓcede de debili ad foꝛte ⁊ foꝛti⁹. vt rōbi gr̄a ſyr. acetoſo ſimplici ad acetoſu3 cōpoſitū. ⁊ 3° ad oximel cōpoſitū dādo aq̄s apitiuas ꝓcedēdo de debili ad foꝛte. Et ſic de ꝓuocatiuis ⁊ euātiuis ſuo mō fiat. ¶ De flōia autē dicatur q̄ abſolute alijs paribus pl⁹ ꝯueniūt in ꝯtinua q̄3 interpolata.

q̄m mā ē ad itra venas cōphēſa. ⁊ eſt canon Auic. de cura q̄rtane ꝯtinue. vt ifra ſuo loco. Et tu ibi. Ubi lati⁹ de hoc. Et ea magis cōpetit q̄ñ febris eſt ex flāte dulci ⁊ i ea magis cōſulitur ceteris ꝯſentientib⁹. Quidā vt Rogerius ēt in ea q̄ ex flāte nāli facit flōia3 cū largo foꝛamie ⁊ maxie i coꝛpe carnoſo pleno. Quidā vt Guilielmus ſe fundātes ſup dcm̄ Aui. allegatū. Quia mā eſt apphēſa ad intra venas ꝯſentiūt i oī ꝯtinua flōia3. ⁊ tu ꝯſidera. Et pro iſtis facit auctās Gal. 11° terapē. 15. ca. Inq̄t. Optimū ē venā icidere nō ſolū i ſinochis: ſ3 ēt in alijs febrib⁹ q̄ de humoꝝ ſunt putredine. nā ſi i ꝑiodicis qḋ i hīs q̄ñ mā ē ad itra venas apphēſa. ⁊ eſt ſnia Oribaſij i ꝑn° ſue practice. Et nota q̄ tua intentio ſm magnā ptē d3 eſſe i ꝯfoꝛtando ſtomachū ⁊ appetitū ne deficiat. vnde Raſ. dat zuccharum roſatum ⁊ trociſcos.

¶ De febꝛe empiala ſiue empialos dicta. Rubrica. ix.

D **Febris** Empiala vel empialon ē febris flātica. vt quaſi ſp iterpolata ꝯ flāte vitreo in locis ꝓfundis ⁊ occultis a coꝛde remotis putrefacto: vtpl'm ꝓueniens: cui⁹ ē facē ſ3 proceſſu3 febris patiētē ſ3 ei⁹ ꝓpoꝛ ſignationē3 ſil' ſentire friditatē i iterioꝛib⁹. ⁊ i exterioꝛib⁹ calitatē3. Et dr̄ empiala ab epi. qḋ ē ſup̄. Aliud. ſ. calitas. ſup̄ friditatē. nam rōnale ē vt caloꝛ ſupemineat. dr̄ febris flātica q̄m ipſa vere ē flātica. nā liparia vt i ſeq̄nti rub. ē magis reducibilis q̄3 dōa ſit rōe flātica: dr̄ vt q̄ſi. nā l3 imaginabile ſit ipſa3 poſſe iueniri ꝯtinuātiū ab auctoꝛib⁹ numerat̄ iter iterpolatas. vñ Serap. h̄ febris nō ē ꝯtinua: ſ3 iterpolata durās trib⁹ vel quatuoꝛ ꝑiodis. Idē exꝓſſit ferari⁹. ꝑ rōne adducit̄ q̄ cu3 loca venaꝝ ⁊ arteriaꝝ cal'a ſint ⁊ nō vi in eis poſſe cōgregari flā paulatine tāte friditatis. ſ3 bñ i locis ꝓfundis occultis a coꝛde remotis. vt ſunt iteſtina ſtomach⁹ vene ꝓfunde muſculoꝝ muſculi vētris doꝛſi coxaꝝ pedes man⁹ ⁊ h9. dr̄ putrefacta q̄m ex pte q̄ putreſcit febre3 facit ⁊ ex pte q̄ nō putreſcit facit frig⁹. vñ vult A. q̄ flā vitreū exñs i iterioꝛib⁹ ꝓꝑ reſiſtētiā quā facit ſua groſſicie ac viſcoſitate ⁊ friditate caloꝛi putrefacienti reſiſtit: ita vt nō putreſcat ſm ſe tota3. ſed putreſcit ꝑ ſcdm aliquā paruā ptē ei⁹: a q̄ eleuant̄ vapoꝛes putridi. ſufficiētes tñ coꝛ iflāmare ⁊ exterioꝛa calefacere ⁊ nō iterioꝛa q̄m ptes fride q̄ nō ſunt adhuc putrefacte reſiſtūt: cū ſint ⁊ q̄ntitate ⁊ q̄litate vincētes. vñ eſtimādū ē tales ptes a calitate putredinali adhuc aliq̄l'r calefieri. ſ3 remiſſe valde. cū itaq3 ſic calefacte moueantur ⁊ occurrant ptibus q̄s de nouo attingunt i eis friditatē cauſant ſic cū ſpargit̄ remiſſe calidu3 ſup̄ mēbrū multū calefactū vt ē videre de vrina mingentis i balneo. 3° de ſimplici medicia. Itē ad h̄ ꝯcurrit mot⁹ illaꝝ priū flātis foꝛtius ipimētiū i ptes q̄bus ꝑus erāt adherentes i eis ꝓꝑ aſſuefactionē nullā cauſantes friditatē ſicut eſt videre q̄ñ q̄s tenuit pedes i aq̄ cal'a lōgo tpe nullam vel q̄ſi nullā ſentit calitatē. cū aūt aq̄ agitat̄ calitatē notabilem ꝑcipit. ¶ Ex q̄bus apparet declaratio deſcriptionis excepta illa parte ſcdm eius ꝓpꝛioꝛē. qḋ additu3 fuit: q̄m aliq̄ñ empiala accipit̄ ꝓ febꝛe i q̄ ſm eūde3 locū ſimul ſentit̄ caloꝛ ⁊ frig⁹. vt de ea ifra ⁊ ſic h̄ noie vſus ē Gal. 2° de diſſa febriū ⁊ in libello de malitia cōpl'onis. ⁊ haliabas. viij. terapeu. ⁊ xviij. ꝯtinentis. 3° cap. ſ3 nō ē iſta ꝓpꝛia ei⁹ ſignificatio vt ꝓdicta. ⁊ iſta eſt tertia febris inter lipariā ⁊ empialā cui Auic. nomē nō ipoſuit: ab haliabate liſura dcā. S3 extimo Auic. ꝑ extrema nos facil'r mediū itelligere debere. ⁊ tu ꝯſidera.

Et ex his oibus p3 modus gñationis eius. ⁊ cā eius. nā oē multiplicatiuum flātis frigidiſſimi ē vel eſſe pōt cā eius factiua. vt ſup̄ in ꝑncipio cap'. ⁊ tu ibi. ⁊ de liparia ⁊ de ipſa ſimul tales ponunt̄ verſus. In empiala frigeſcunt interioꝛa. Exterioꝛa calent liparia vertit̄ illi. ⁊ dictū eſt ſcdm ꝓceſſum febris: vt ſtatim in de ſignis.

E **Signa** demōſtratiua ſunt eadē q̄ ꝓdicta ſunt Aui. ſ. de flātica iterpolata ex flāte vitreo ꝓueniente ex q̄ expoſitiōe ⁊ ē gētalis hē q̄ ipſa ſit ꝑiodica. vrina ē frida cruda quis

da q꞉ minoris caliditatꝫ ꝙ̄ꝫ i alijs ſui gn̄is ⁊ q꞉ i alijs ſlāticis pro dicis ꝓpꝑ ſlā eē fridiꝰ:⁊ interiora plꝰ frigefacere. ⁊ ideo ē diſcolorata magis ⁊ tenuis:⁊ maxˢ in pn̄ᵒ. vt ſup̄ de ſlate vitreo de egeſtionibus ⁊ alijs vt ſup̄. ℭ A ſbalr ibereñbꝰ. Qm̄ ad tactū exteriora calēt ⁊ ad itra ꝑ tūc patiēs ſentit fridiratē. Et h̄ aduerte ꝙ h̄ ſignū hꝫ ꝯitatē marie i augmēto ſtatu ⁊ declinatiōe. nā i pn̄ᵒ ex reuocatiōe caloris frigeſcūt exteriora vt i ceteris ſlāticis de ſlāte vitreo. ſꝫ i alijs tpib ꝰ in ꝓceſſu ſp appet ſilis caliditas i exterioribus ⁊ friditas in interioribus: ⁊ caliditas hec ē remiſſa multū q꞉ a fridiſſimo hūore reſoluta. ⁊ hic calor marie ꝑcipit in volis manuū ⁊ plātis pedū.
ℭ A q̄litate mutata. Ut de eo ſup̄. ℭ Ab actiōe leſa. Pulſus ē tardꝰ ⁊ rarus i cōparatiōe ad pulſuꝫ aliaꝝ ſlāticaꝝ: cum ꝙ̄ tn̄ ſtat ꝙ ſit abſolute velox ⁊ freqns ēt reſpectu ſui ſani: hec facit paroxiſmū oi die vt alie ſlātice. ⁊ h̄ ē veꝝ ſꝫ plꝫ naꝫ ꝯtingit aliqn̄ ꝙ ꝯuertit ad q̄rtanā vel tertianā. i. ſeruat ꝑiodū q̄rtane vel tertiane. ⁊ h̄ ideo: q꞉ mā ē pauca:⁊ inepta inflāmatiōi. ⁊ ideo nō niſi qn̄ꝙ̄ in longo tpe putreſcit: q̄re ꝓp has duas cās paroxiſmū cauſat tardiorē. vn̄ qn̄ꝙ̄ tardat plus. qn̄ꝙ̄ minꝰ:⁊ ideo vt ſup̄. q iudicat tertianā ꝑ paroxiſmū errat. Auic. de ſignis tertiane. paroxiſmꝰ aūt eiꝰ durat vt Aui. qn̄ꝙ̄ quatuor horis qn̄ꝙ̄. xxiiij. qn̄ꝙ̄ aū illud ſm̄ maiorē ⁊ minorem mãei multitudinē. Nā hec mā nō reperitur vt plurimū cuꝫ magna quātitate. Quidā exponūt ex quatuor horis: q꞉ ſtat patiēs cuꝫ frigiditate quatuor horis antequam caliditatem ſentiat. deinde exit caliditas ⁊ durat vſꝙ̄ ad. xxiiij. horas. ⁊ aliquando finitur ante. primus modus melior.

Pronoſtica Serap. ſeb. hec non ꝑmanet multū: ſortaſſis. n. morat. 20. diebus. ⁊ forſitaſſe addit ſup illud paꝝ: aut minuit paꝝ. ois. n. febris ſlātica aſſociat corruptiōi ⁊ debilitati oris ſtomachi: ꝙ nō excuſat ⁊ illud ē de illis ꝙ attrahūt accn̄tia mala ex ſincopi pulſu cordis. ⁊ caſu appetitꝰ. pᵒ q̄rti. de his i qbus oint ⁊ ꝯueniunt febres putridis. Et ideo eſto ſollicitꝰ: q꞉ ex ea mala ꝑcipue accidūt nocumēta ⁊ iter cetera marie ſtomachū debilitat: ꝑcipue cū mā i ſtomaco colliget: cui oio ſollicitꝰ eſto.

Canones Primus ꝙ cura eius ſicut cura q̄tidiane de ſlāte vitreo: vel ſic̄ cura note qm̄ in iſta ſeruari debēt hi canones oiꝰ ⁊ ſm̄ eūdem ordinē: vt e cura ſlātice in gn̄ali dcm̄ eſt. ℭ Scd̄s ꝙ i hac fortiora ꝯueniunt ex parte digeſtiuoꝝ ſolutiuoꝝ lenientiū ꝓuocantiū ⁊ hꝯ. ℭ Tertius ꝙ iſta debēt i ea freqntari marie lenitio ⁊ mãei digōe ⁊ dꝫ fieri gradatio ad fortiora: ⁊ i hac fiat vomitꝰ cum canonibꝰ vt allegato loco. Itē attēdat ꝯfortatiōi ſtomachi ſup oia cū admiſtratis itus ⁊ extra. Et credo ꝙ balneū ſcm̄ ex aq̄ decoctionis eupatorij: feniculi maratri ⁊ hoꝝ apiētiū i declinatiōe vbi expeditis vtibus ꝯſtāte v̓tute cēt ꝯueniens multū ꝯſidera. Et Aui. i eiꝰ cura multū laudat cliſteria acuta i qbus ponit medulla cartami cētaurea minor anetū camomilla tribulus melilotū almuri ⁊ mel. ⁊ tu ordina iſpecta cōplexione etate ſenſibilitate iteſtinoꝝ ⁊ hꝯ ⁊ ꝑcipue ꝯuenit iā minorata mā ⁊ digeſta. vn̄ vt ſup̄. ꝓcedēdo ā debili ad forte. Sed vt dcm̄ ē abſolute ceteris paribꝰ in cura hꝯ. fortioribꝰ vtēdū ē. ℭ Digeſtiua ſimplicia ſunt ſm̄ ipſius ſlātis ſpēꝫ: de qbus. v. cap̄. ℭ Ex vſualibus ſaltē i pn̄ᵒ. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. j. ſ. ⁊ q꞉ in hac febre multū nocet os ſtoi. vt Aui. adde cū ipſo rob agreſte. ℥. ſ. vel ſilr vt plꝫ aq̄ bugloſe feniculi abſinthij an̄ vnc. j. ⁊ aromatica cuꝫ cinamomo. Et opꝫ te gradare ā debili ad forte vt ſup̄. ℭ Ex ſolutiuis ꝯueniunt ꝙ i ſlāte vitreo. iā dicta ſunt. ⁊ vt ſup̄ 4ᵒ cap̄. ⁊ q꞉ ꝯſueuit h̄ ſlā deſcendere ad iteſtina fac cliſteria fortia vt ſup̄: ⁊ i his ſollicita. veꝝ q꞉ Aui. laudat vnū ſolutiuū: volo tibi hoc loco diſtinguere. ℞. mirabolanoꝝ citrinoꝝ ⁊ nigroꝝ an̄. ʒ. j. turbit b. ʒ. ſ. zinziberis. ℈. ſ. infunde in oximelle ſimplicī ꝑ decē horas. deinde addas aq̄ lactis capraꝝ. ℥. iij. ⁊ parum calefiāt deinde fiat fortis expſſio: ⁊ addas manne vel caſſie. ʒ. vj. ⁊ tribue: ⁊ h̄ marie vbi cōꝑhēdes aliqd eē melle ⁊ dubitas de ꝯuerſiōe ad q̄rtanā. Qꝫ ſi ex ꝑmixtione cole ꝓueniret: qd̄ cōꝑhēdes ꝑ ſigna eiꝰ. q꞉ de 3ᵒ in 3ᵐ magis affligit ⁊ hꝯ. tūc ea tribue q in de cura tertiane de col'a vitellina dctā ſt. Et pariformiter ꝓcedas i liparia ſi ex ſlāte fuerit vitreo. ℭ Qꝫ ſi ex colera vitellina ēt dcm̄ ē: ⁊ de fricationibꝰ ⁊ alijs vt allegatis locis. veꝝ. poſt euōnes ꝯueniunt in his tyriaca dyꝯmbra diamuſcus dulcis electuarium ⁊ de gēmis hꝯ.

ℭ De liparia. Rubrica. x.

Febris Liparia eſt febris ſm̄ plm̄ ſlāticavt quaſi ſemper interpolata ſlāte vitreo i locis ꝓfūdis a corde remotis putrefacto vt plꝫm proueniens. Cuius ē facere patiētē ſm̄ ꝓceſſuꝫ ipſius febris coadiuuāte ſlāte in exterioribus exiſte ſimul ſentire caliditatē i interioribꝰ. ⁊ in exterioribus fridiratē: ꝓp qd̄ dcm̄ fuit i ꝑcedēti rubrica: ꝙ liparia ē ecōtrario empiale. ⁊ dr̄ a liparos grece: latine pingue. nā ſicut videmꝰ i eſtate corpa pinguia i exterioribꝰ: ⁊ intus multū calīa. Ita accit febrlētibus hac febre: ⁊ eſt ꝓhleuma. Ariſtoti. viij. ꝓhleumatuꝫ. viij. ꝓhleumate. ꝓp qd pinguis. Et hic nota ꝙ hic terminꝰ vai hs vario ſumit mō. ⁊ nō ſicut Aui. hic vt Iſaac 5ᵒ febriū. ſꝫ omittat ꝑ nunc: ⁊ ſtemus cū Auic. dicitur ſcd̄m plurimū. Quoniam vt Auic. quādoꝙ̄ eſt colerica ex col'a groſſa valde. ſed eſt raro: ꝙ ad tantam col'a deueniat groſſiciē que reqrit in gn̄atione eius vt infra patebit: ⁊ modꝰ gn̄ationis ab ea ſtatim dicet expediꝫ alijs ꝑticulis. Quidaꝫ vt Rogerius ēt a melia groſſa fieri poſſe dixit. ⁊ filius meſue a ſlāte ⁊ melia ſimul. Dicit vt q̄ſi ſemꝑ cū reliqs i vt in empiala: cuiꝰ ⁊c̄. ſm̄ ꝓceſſuꝫ: qm̄ i alijs ſlāticis: i qbus i pn̄ᵒ ſentit calor i iterioribꝰ. ⁊ pro tūc adhuc eſt friditas i exteriorībꝰ: ⁊ marie cū ſit ꝓceſſus ad augmentū: ⁊ tn̄ ꝑ tūc nō eſt liparia dicēda. ꝯſidera. ℭ Dicit ſimul: vn̄ nota modū gn̄ationis eiꝰ ꝓ cū eſt ſlātica. nā cuꝫ ſlā vitreum putret ad itra ſꝫ ꝑtē eius ꝑuāꝫ vehemēti putruore: ita vt ꝑ illa ſic putrefacta vehemēter ꝓp caliditatē fortē ſubtiliet ſubtiliatiōe q̄ vapores eiꝰ poſſint ad cutim ꝑuenire ⁊ ad mēbra exteriora: tūc fit empiala vt ſup̄. Qm̄ aūt talis mā putreſcit ſm̄ ſe totā nō a forti calore: ſed debili: ita ꝙ ipſius nulla vel q̄ſi nulla ꝑs eiꝰ vaporoſa ſufficiēter igniat: ignitione que valeat cū tali caliditate ad exteriora ꝑuenire: tunc accit vt ꝑs intrinſeca caleſiat: ⁊ locus in ꝙ ē illa mā ſic putrefacta: ⁊ exteriora frigēt ꝯtinue reuocato calore ꝓp ꝑn̄tiaꝫ hūoris crudi ⁊ vitrei i interioribꝰ. Itē q꞉ accidit ꝙ vapor cū caliditate debili ab ea mā eleuatꝰ an̄ꝙ̄ ad cutim ꝑueniat ⁊ ad mēbra exteriora caliditas illa debilis euaneſcit ſeu valde remittit. vn̄ deinde mēbris occurrēs ipa infridat: quēadmoduꝫ ꝯtingit mām caſam ifrigidari a vaporibus aq̄ debiliter calīe eleuatis. ⁊ pōt h̄ ꝯtingere a vapore partis putrefacte: ⁊ nō putrefacte eleuato tertio ꝯtingit ꝑ tūc ſlā multa cruda mucillaginoſa vel vitrea in exterioribus inuenīri ꝙ ſtant ſic quieta an̄ aduētuꝫ febris: ⁊ cū ſuꝑuenit calore ⁊ ſpiritibꝰ ad intra retractis mouent. ⁊ illa ſlāta vn̄ occurrūt ꝑtibꝰ qbus ꝑus nō occurrebāt ⁊ ſic friditatē i illis cauſant. Iſte ſunt poſſibilitates ꝙ vt mō gētilis nō ſunt negāde. ex qbꝰ appet dr̄ia iter ipſaꝫ ⁊ empialā. nā i empiala minor pars mãe mote ad faciēdā febrē putreſcit. ⁊ liparie maior. imo quaſi tota. Scd̄o qm̄ caliditas putredinalis i empiala ē fortior ⁊ magis ignea i liparia aūt remiſſa. Quidam moderni ſeq̄ntes Iſaac dn̄t ipſam cauſari qm̄ pars mãe mouet ad exteriora nō putrefacta: ⁊ illā frigiditatē i exterioribꝰ cauſat. ꝑs autē ad intra putrefacta febrē cauſans calefacit iteriora dixi ꝙ poſſibilitates iſte nō ſunt negāde. Et ſicut dcm̄ ē de ſlāte ita dicatur de melia ꝙ ſua groſſicie ꝯſilr eaꝫ facere pōt. Modus antē gn̄ationis eiꝰ ex col'a groſſa eſt ꝓportionalis dicto de ſlāte. vt ꝙ col'a groſſa ſit pauca: ⁊ i interioribus putreſiat: ⁊ ab ea nō eleuet vapor ſubtilis calidus. Et ꝯſilr dicat de frigiditate in exterioribus ꝙ accit ex cāis iā dictis: ⁊ hanc ſpeciem vocauit Aui. caburos. ⁊ tu ꝯſidera ꝑ declaratione ꝙ ſicut

carbo ignitꝰ cōburit ⁊ caleſac: ⁊ tñ ab eo nō eleuať vapoꝛ.
Jta pōt de humoꝛe ↄtingere. ⁊ tu bñ ↄſidera hoc exemplū.
D ¶ Et circa iſtas cās cadunt ſpeculationes. vt quō ſepať ab
eadē mā vapoꝛ cal's vadēs ad coꝝ. ⁊ fridꝰ veniēs ad exterio/
ra: q̄s ē ſic ſeparās. ⁊ mľta alia de his vapoꝛibus: q̄ ſpecula
toꝛibꝰ relinq. ⁊ tu illa ↄſidera. Jtē quō erit h̄ febris cū caloꝛ
nō ꝓcedat in totū coꝛpꝰ. Jtē cū nō ꝑueniat ad manꝰ manus
nō i ebꝛiet q̄ ḡ opatiōe ledit. ⁊ Ad pᵐ rñdet Aui. i lra ꝙ diffō
dꝫ ſuppleri niſi ipediať: ſic cū dicimꝰ diffiniēdo aq̄ꝫ ꝙ ē fri/
da ⁊ hūida: h̄ ē i ſui nā. ſ. ſi ñ ipediať. ¶ Ad 2ᵐ ꝑ nūc dicas
ꝙ manꝰ febꝛit ꝑ cōitatē s coꝛde. q2. ſ. coꝛ febꝛit cuiꝰ tēperā
tiā preſupponit ſi ſana eſſe debet conſidera. Ex quibus pa/
tent deſcriptio ⁊ cauſe eius factiue.

E **Signa** demōſtratiua. Ab exeūtibꝰ. vꝛina i hac vt Jſaac: ē crudiſſima ⁊ minꝰ tincta q̄ꝫ i flātica nō vā ſiue
amphimeria ↄctā. veꝝ cū ē ex coľa ē magis ticta. Qꝛ ſi fue/
rit a melia erit fuſca. ſi ex flāte ⁊ melia ſimul erit vt vꝛina in
q̄rtana de flāte vt i ſeq̄nti caᵒ. ⁊ accit eā coloꝛari ꝑꝑ caloꝛem
i viſceribꝰ ↄcluſuꝫ. ⁊ ꝓpoꝛtiōabiľr dicať de aliis egōnibus.
¶ A ſbal'r ibērētibꝰ dictū ē quō exterioꝛa frigēt. ſꝫ ꝑ tūc i/
terioꝛa calēt vt i cauſonide. ⁊ h̄ ſm iudiciū egrotātꝫ. vt dicit
Raſ. ꝑꝑ foꝛtē icēdiū qd̄ ꝑcipiť i iterioꝛibꝰ cuiꝰ cā ē: q2 fumꝰ
cal's reſolutꝰ nō potēs exire ꝑ poꝛos exterioꝛes retro igre/
diť ad iterioꝛa. ⁊ ſic iflāmat ex adato ꝙ i ſui nā nō ſit multū
cal's. ⁊ tu ↄſidera bñ hūc ſmonē. ¶ A q̄litate mutata: q2 fa/
cies liuida: ⁊ ita de aliis ſignis flātꝫ vitrei. Qꝛ ſi fuerit a coľa
ḡſſa ſecus erit. ⁊ tu ex datꝫ illa ſigᵃ cōſidera ⁊ fabꝛica. ¶ Ab
actiōe leſa. pulſus dbilis ⁊ puꝰ pluſq̄ꝫ i ephimerina: velox
tñ ē ⁊ ſpiſſus: ⁊ adhuc plꝰ i colicā ⁊ i vtraq̄ꝫ eſt diuerſus. Et
dixit Raſ. 18. ↄtinētꝫ febꝛis liparia ē cū ſubet vehementi fri
giditate frōtꝫ ⁊ tibiaꝝ ⁊ manuū ⁊ pedū ⁊ calefactiōe vētris
⁊ pectoꝛis: ⁊ hi deſiderāt aerē fridū. ⁊ ↄſtipāť vētres eoꝝ:
⁊ paꝝ ⁊ vꝛia ē tenuis. h̄ feb. ꝑiodicat ſꝫ plꝰ in oi die. ⁊ oī ſm
plꝰ in: q̄ñ aliq̄ñ de 3ᵒ i 3ᵐ q̄ñq̄ꝫ de 4ᵒ i 4ᵐ. ⁊ marie melica: ⁊
ſic de aliis ꝑiodicat. vt de empiala dicebať. Et ſentiť in ꝓnᵒ
aduentꝰ eiꝰ fractio q̄dā i mēbꝛis oſſitationes alicꝫ ⁊ hꝰ vt
ſupꝛa de flegmatica ab humoꝛe vitreo ꝓueniente.

F **Pꝛonoſtica** Hec feb eſt longioꝛis ſpacꝫ q̄ꝫ emitri/ teꝰ. i. poxiſmꝰ vnꝰ emitritei ē breuioꝛ
q̄ꝫ poxiſmꝰ vnꝰ liparie ⁊ marie flātice. nā ſm pľm liparia eſt
breuioꝛis ſpacij q̄ꝫ emitriteꝰ iq̄. ſ. ad totū tp̄s durationis egri
tudis. Gal. 4ᵒ aphoꝛiſ. i cōmē. illo in nō deficiētibꝰ febꝛibꝰ.
ponit quēdā modū liparie ſatꝫ alienū dicēs: ꝙ ipa extendiť
ad febꝛes ꝑnicioſoꝝ apatum iterioꝝ mēbꝛoꝝ: flegmonū. ſ.
heriſipillaꝝ. i illis. n. febꝛibꝰ calitas mľta ꝑcipiť i interioꝛi/
bꝰ: ⁊ i exterioꝛibꝰ foꝛtꝫ friditas ex foꝛti reuocatione caloꝛis
ad locū apatꝫ: he tñ febꝛes iꝓꝓhe liparie dnr̄. ⁊ ē dcm̄ Raſ.
18. ↄtiñ. vt Gal. allato loco: vñ aīt. liparia ē ex febꝛibꝰ adu
rētibꝰ peſſimis ⁊ ꝑiculoſis. Et iō ē dterioꝛ ēpiala. ⁊ vt Raſ.
allato loco ē ſilis cauſoni. ⁊ iō ē citioꝛis cure q̄ꝫ ēpiala: licꝫ vtri
uſq̄ꝫ cura ſit ꝓlixa. ⁊ h̄ totū nō ꝑꝑ dſcriptionē. ⁊ tu ↄſidera.

G **Canones** Cura ē vna i hac ⁊ i empiala: maxᵉ in ea q̄ ē ex flāte. nā q̄ ex coľa ē reducať ad curam
colice: ⁊ ſil'r q̄ ex melia ad curaꝫ melice. ¶ Scd̄s canon. ꝙ
cauere debes i cura huiꝰ q̄ñ ē ex coľa ab vſu mľte calitatꝫ:
⁊ eā ꝑꝑ calitatē coľe ⁊ ipſiꝰ caloꝛē eē i interioꝛibꝰ cōcluſuꝫ.
¶ Tertiꝰ ⁊ ē ſerapidis: ꝙ tā ex pte diete q̄ꝫ ex pte potionū
debenꝰ ad itra adminiſtrare ea q̄ ſūt minoꝛis calitatꝫ reˡⁱ illoꝝ
q̄ in empiala exhibenť. ecōuerſo xo ex pte eoꝝ q̄ ad extra
applicanť fieri dꝫ. ¶ Sꝫ dicēs Aui. inq̄t regimē liparie in/
diget ſbtilitate pluſq̄ꝫ regimē alteriꝰ. Dōꝫ vt q̄dā ꝙ ſenſus
Aui. ē ꝙ plꝰ ↄſiderare dꝫ medicꝰ i approximatiōe ſbtiliātiū
in liparia q̄ꝫ i empiala: q2 caloꝛ ē ad intra clauſus: i ēt q2 foꝛ/
taſſe erit a coľa: ⁊ ſic i coꝝ adminiſtratiōe maioꝛ pt ↄtingeť
erroꝛ q̄ꝫ i empiala. ⁊ dirigiť ſic lra. plꝰ. ſ. ↄſideratiōis dꝫ hēe
medicꝰ. i exterioꝛibꝰ āt ē eꝫ. vt ꝑnā ſic ꝓſolutiua. ⁊ q̄ itěrio
ris ſūt calitatꝫ ad extra i liparia adminiſtrari ſecuriꝰ pñt. vt ꝑꝫ

ↄſiderāti. ¶ Jtē ſis memoꝛ gradationē facē in digeſtiuis ſo
lutiuis ⁊ hꝰ. i ↄfoꝛtatiōe ſtōi ꝓcipue ⁊ alioꝝ mēbꝛoꝝ: vt ſup̄
de empiala: ⁊ vt ſup̄ de empiala dixit Rogerius: ꝙ ꝓcedēti/
bus euōmibꝰ: q2 i ſine factꝫ. ſ. pluribꝰ ↄuenit ſtupha ſiue bal
neū ex herbis cal'is vt ſup̄ exeūti deť aurea aut tyriaca aut
metridatū ad ↄſumptionē reſidui: vt dcm̄ eſt: ⁊ dimittať ſu
dare: ⁊ poſt ſudoꝛeꝫ abſtergať ⁊ inungať ſpina ſtomachus
renes bꝛachia tibie vnguēto cal'o. tu itaq̄ꝫ ex habitis opare
reducēdo te ad ea q̄ de empiala. ⁊ ad loca ſupꝛa: q2 ad 3ᵐ ⁊
4ᵐ cap̄. ↄſidera. ¶ Poſtremo ſcito ꝙ repeꝛiť ſpēs eiꝰ anta/
nus vocata. 18. ↄtinētis: in q̄ coloꝛ patietis eā eſt ſilis coloꝛi
ictericoꝝ. ⁊ accit in iſta ſudoꝛ multꝰ groſſus croceus. ⁊ ſicci
tas lingue nigredo: vehemētia ſitis ponderoſitas frontis ⁊
macilētia coꝛpoꝛis. ⁊ eſt de gn̄e adurentium. conſidera.

¶ De liſura ⁊ eſt febꝛis inter has media. Rubꝛica. xi.

Liſura Eſt febꝛis iter empialā ⁊ lipariam ꝑ participationē media ex flāte vi/ H
treo ad itra ⁊ ad extra putrefacto ꝑueniēs: cuiꝰ
eſt facē ſentire patiētē ſꝫ eūdē locū. tā in iterio/
ribꝰ q̄ꝫ i exterioꝛibꝰ friditatē ſimul ⁊ calitatem.
Pro cuiꝰ itellcu imaginare ꝙ due māe vitree vna in iterioꝛi/
bus. ⁊ alia i exterioꝛibꝰ moueanť ad putredinē: vt in empia
la: ⁊ nō ſūt magni nocumēti: ita ꝙ ꝑꝑ h̄ necīuꝫ ſi ſit caloꝛē ⁊
ſpūs retrahi ad itra. Et tūc appet ꝙ ex motu eoꝝ añq̄ꝫ pu/
treāt ptibꝰ q̄bꝰ occurrēt friditatē cōicabūt. ⁊ cū ps eaꝝ a ca/
loꝛe putrediali putrefiet. tūc eleuabiť vapoꝛ putredialis q̄
erit cā feb q̄ occurrēs ptibꝰ extriſecis iā ꝑus ifridatis ipſas
calefaciet. Sil'r ↄtiget de mā q̄ ē i exterioꝛibꝰ: q̄ñ vapoꝛ pu
tridus ab ea eleuatꝰ mouebiť ad itra ⁊ occurrēs ptibꝰ itrin
ſecis iā ifridatis calefiet: ⁊ ſic appebit ſm eūdē locū caloꝛ ⁊
frigus. ¶ Et ſi dicať. ꝫ. calitas occurrēs friditatē remittet: I
aut remitteť: ⁊ ſic i mēbꝛo gn̄abiť tepiditas. Jtē duo ꝫria nō
pñt eē i eodē loco. Dōm cū cōitate ꝙ ipreſſio calitatꝫ ⁊ fridi
tatis nō ſit ſꝫ eūdē locū diolneq̄ꝫ fieri pt vt argumēta videť
ꝓbare: ſꝫ ſūt ſꝫ ptes. m̄. q̄titatiuas valde ꝓpinq̄s. Jta vt ex
ꝓpinqtate decipiať iudiciū ⁊ extimať ꝙ ſint in eodeꝫ loco.
Alie ſunt i mā diſputatiōes ⁊ rōſiones ſubtilioꝛes q̄s phis
relinq̄: h̄ aūt medico ſatiſfacit. Huic aūt febꝛi. Auic. nomen
nō impoſuit: imo viſus ē dubitare an ↄtingere poſſit ꝑꝑ argu
mēta adducta ⁊ alia foꝛtioꝛa q̄ ſūt i mā. ⁊ iō dixit. Si hec fe
bꝛis fuerit nō erit niſi ſint due mā ⁊c̄. Et Gal. 3ᵒ de ſimpli
ci medicina vꝫ reddere cām hoꝝ. Et dicit ꝙ accit ꝑꝑ iuxta
poſitionē humoꝝ calidoꝝ ⁊ fridoꝝ ſm minimas ptes: ita
vt nō ſit dare aliquā ptē foꝛmalē: ita paruā cui aduenit fri/
gus: q̄n ad latꝰ eiꝰ nō ſit ps foꝛmalis ſiue ſenſibilis cui accit
caloꝛ: ita ꙩ iuxta minimas ptes mēbꝛi ſenſibilis ē res cale/
faciēs ⁊ res ifridās: ⁊ iō iudicať: ⁊ exemplificat Gal. de gu/
ſtu. vt ſi q̄s miſcebit mel ⁊ abſinthiū cū guſtabit ſētiet ſimul
⁊ nō ſm eādem ptē foꝛmalē dulce ⁊ amaꝝ: ſꝫ ſm diuerſas.
Jtem ſi ſup̄ hoīes ſole calefacto ꝓijceret aq̄ frida. ↄſidera.
Multi alij pñt imaginari modi: vt ꙩ due māe moueanť: q̄/
rū vna eſt coľa q̄ putreſiat: ⁊ flā q̄d mouebiť: ⁊ nō putrefiet
vñ emittēs vapoꝛes ad certas ptes ifridabit: ⁊ colera putre
facta mittēs ad alias illis ꝓpinq̄s calefaciet. Jtē ſi ↄtingeret
vt flā vitreū itus vel extra exiſtēs moueret ad putredinē ſꝫ
medietatē eius: ⁊ ꙩ vapoꝛ vtriuſq̄ꝫ ptis moueret ꝑ totum
coꝛpus. ↄſidera ⁊ fabꝛica: ⁊ iam habuiſti ſupꝛa de empiala
quō hūoꝛ vitreꝰ putrefactꝰ. ſ. remiſſa putredine infrigidat.

Signa demonſtratiua. De ſignis eius dicatur ꙩ etiam medio modo ſe habent reſpectu ſignoꝛuꝫ extre/
moꝛum: ⁊ ſimiliter de pꝛonoſticis.
¶ Jdem dicať de cura. ⁊ tu ↄſidera bñ cū tibi tales acciderēt
febꝛes: q̄s credo tibi nunq̄ꝫ ante oculos venire: q2 extimo
eas plus extimatiuas q̄ꝫ de facto venturas: ꝑꝑ ꙩ extimo
Auic. ſaltem de iſtis mediis ſic leuiter tranſiuiſſe: ⁊ ideo vt
ſupꝛa dixit. ſi h̄ febꝛis vel foꝛtaſſe voluit ex extremis nos
media debere cognoſcere: ⁊ tu ↄſidera.

¶ De febre ſincopali humoroſa. Rubrica. xij.

A **Febris** ſincopalis humoroſa eſt febris: in cuius aduentu accit ſincopis a multitudine fl̃atis crudi in ſtõ vel venis ꝓpinquis ei multiplicati ⁊ putrefacti ſm pl̃m ꝯiungẽs. ⁊ dĩ ſincopalis ab accñte ꝯcomitante ⁊ humoroſa ꝑp multitudinẽ hũoris a q̃ ꝓuenit: ⁊ ſic ꝯ diſtinguit̃ minuta. de q̃ i ſequẽti rubrica. ⁊ clare dicet̃ modꝰ gñonis eius: ⁊ ſic patebit deſcriptiõis declaratio. Accidit q̃nq̃ fl̃a crudũ aut via indigõnis aut vſu mali regiminis: q̃ multiplicatiui talis fl̃atis aut q̃bolibꝫ al'r in corꝑe multiplicari replendo ⁊ venas ⁊ arterias. vñ grauãdo multũ v̇tutẽ ipſa non regulãte putreſcit ⁊ febrẽ cauſat putridã i cuiꝰ mãei motu accit: vt ipſa moueat̃ ad os ſtomaci ipm ſua friditate ac corruptiõe ledẽte ⁊ ſui multitudine ſuffocãte calitatẽ eiꝰ: corde ẽt noci to a vaporibꝰ malis ꝑ arterias ad ipm trãſmiſſis: ẽt q̃litate aliq̃l'r venenoſa iſectis: nec nõ ⁊ friditate mãe: vñ eoꝝ v̇tutes deficiũt: ⁊ ſic ſincopia cuꝫ ea cauſat̃: ⁊ q̃zto plus putreſcit mã: tãto magis accit ſincopis: ⁊ iõ i ſtatu multũ ſincopizant. ita vt deficere videant̃. Et q̃ tãta repletio non vĩ ab alio humore fieri poſſe vt a fl̃ãte: ⁊ maxĩe raro colla in tãta multiplicat̃ q̃ztitate vt talẽ faciat repl'onẽ. ⁊ maxĩe i ſtomaco: hinc abſolute multi voluerũt eaꝫ fl̃aticã noiari debere. Alij volũt ꝙ ⁊ a colera fieri poſſit: ſꝫ q̃cq̃d ſit: tñ ſm pl̃m a fl̃ãte ẽ: ⁊ ſic voluit Auic. vñ ait. Hec febris fit ꝑp fl̃ã ex frequenti nauſeatiua repl'onali ⁊ multitudine ciboꝝ crudoꝝ. ſubdit tñ. fit ẽt iſta febris ſincopalis humoroſa q̃nq̃ ⁊ i quibuſdã hois ex colla dñante groſſa ⁊ vitellina multiplicata in viſceribꝰ q̃ ibi putreſcit: ⁊ vomunt collam: ⁊ ſunt ei ꝑiodi fl̃atici ſm pl̃m: ⁊ iõ ꝯſidera. hec feb. ſm pl̃m ẽ diſpartita: q̃ iterpolata. nã rariſſime repit̃ ꝯtinua: ⁊ cã. q̃ nã male ſuſtinet eã iterpolatã cũ ab ea vincat̃ cũ multꝭ malis accñtibus. vt i fra q̃õ ſuſtinebit eã ꝯtinuã. ꝙ ſi accit ipſa erit mortalis ſꝫ pl'z. Et q̃dã dñt ꝙ q̃nq̃ ẽ ꝯtinua ꝓportionalis q̃nq̃ iterpolata fl̃atica vel colica nota q̃nq̃ compoſita ex q̃tidiana ⁊ colica nota. q̃nq̃ eſt ex ſpẽbus emitritei. Iſte ſunt poſſibilitates nõ negãde vt ſup̃. Item eſt diſpartita ſiue ſeparata ab alijs fl̃aticis: q̃ diſtans ab eis multum ex parte accidentiũ ⁊ cure: vt infra apparebit ſuis locis.

B **Signa** demõſtratiua. Hic nõ obſeruat̃ ordo ſignoꝝ: q̃m ipſa poſita ſunt ſup̃ ſm ordinem de fl̃ãte ex fl̃ãte crudo. ⁊ tu ibi ſigna itaq̃ ponent̃ abſq̃ ſerie ab Aui. ⁊ alijs collecta: q̃ accit circa occaſuꝫ ſolis oĩ die ⁊ in aduentu ꝑoxiſmi accidit ſincopis: ⁊ cũ mouet̃ patiẽs ꝑ lectũ ſincopizat: imo ⁊ q̃nq̃ cũ eleuatur vt comedat ſincopizat. ⁊ ego vidi talẽ. ⁊ forte h̃ itellexit Am. cũ dixit. Et q̃nq̃ mouet̃ ⁊ icipit i putrefactiõe ⁊ vincit v̇tutẽ plus. Urina appet i ꝓnᵒ diſcolorata ⁊ ſpiſſa: ⁊ aliq̃ñ tenuis cũ liuiditate occulta vel manifeſta ꝑp caloris ſuffocationẽ. Pulſus fit paruus tardꝰ ⁊ rarus. ⁊ h̃ i ꝓnᵒ: q̃m mã in ꝓnᵒ ẽ multũ cruda inepta calefactiõi: ⁊ iõ ab ea ꝑ tũc cũ ad putredinẽ mouet̃ eleuant̃ vapores fridi vel remiſſe calitatis: q̃ ſua multitudine ad corꝑ uenientes q̃ ad ipm ꝑueniẽdũ iuuant̃ ſua venenoſitate: cuꝫ de nã veneni ſic cor petere: ipm cor iſfridant: ⁊ calitatẽ eius ſuffocant: ⁊ ſic ſunt cã paruitatis ⁊ tarditatꝭ pulſus ⁊ ſincopis. deinde cũ mã incipit putrefieri ⁊ a calitate putredinali calefieri cor calefit vbi ꝑus iſrigidabat̃. ⁊ ex ꝯñti dñe pulſuũ variant̃ de ꝑuo ad magnũ: de tardo ad veloceꝫ. ⁊ ſic de alijs: ⁊ q̃zto magis calefit: tãto magis ẽ ſyſtoles maior diaſtole ꝑp multitudinẽ vapoꝝ: vt pꝫ itelligẽti. ⁊ dñcit pulſus hoꝝ q̃ i in oĩ alia pulſatiõe. Et ipſa periodicat: vt fl̃atica: lꝫ q̃nq̃ accidat ꝑp multitudinẽ mãei in eadẽ die pluries ꝑiodicare ⁊ in oĩ periodo accidit ſincopis. naꝫ ſicut empiala vt dcm̃ ẽ ꝯtingit ꝑp paucitatẽ materie fl̃atice motuꝫ facere. de 3ᵒ in 3ᵐ: ita ꝑp multitudinẽ põt anticipare ⁊ accelerare paroxiſmũ: q̃õ ſi fuerit a colla groſſa periodicabit ſm pl̃m oĩ die ꝑp ſuã multitudinẽ ⁊ q̃dã talẽ vocãt duplicẽ tertianam.

Et credo ꝙ ad motũ eius quotidianũ adiuuet multitudo fl̃atis colerã ingroſſantis. Facies eoꝝ eſt cacectica: ⁊ corpus molle multitudĩe vapoꝝ ⁊ fl̃atis varietas i colore facici ꝑp pugnã magnã v̇tutꝭ ad mãm: q̃ aliq̃ñ ita ſuccũbit. vt calor videat̃ extigui ⁊ labia nigra fieri: ⁊ aliq̃ñ ſubleuatur: ⁊ ſic remouet̃ color: ilicet q̃nq̃ apparet liuidus: vel plũbeus vel viridis vel citrinus. Et accit hec coloꝝ varietas maxime i ꝓncipijs paroxiſmoꝝ. Oculi eoruꝫ ſunt fuſci virides ꝓpter mortificationẽ caloris. ſunt vt exeũtes ꝑp multitudinem vapoꝝ ad eos aſcẽdẽtiũ apud vehemẽtiã egritudis: ⁊ ſunt ſicut maniaci in aſpectu vel i motu: q̃ ingeti. ¶ Itẽ i eis multiplicat̃ multa vẽtoſitas groſſa q̃ extẽdit ypocõdria: vmbilicum ⁊ eoꝝ viſcera ⁊ ylia. Iteꝫ q̃nq̃ ꝑ viã indigõnis multiplicant flegma acetoſuꝫ q̃õ euomũt: ⁊ aliq̃ñ crudũ mucillaginoſũ. Et q̃ñ cũ tali febre ꝯiungit̃ apa. viſcerũ nõ eſt habẽda ſpes: q̃m tantam maliciam virtus ſuſtinere non poterit.

¶ De pronoſticis autem dicetur ſtatim in de cura.

Canones Anteq̃z ad eã curãdã accedas ſcito ꝙ huiꝰ cura ⁊ ſequentis ẽ difficillima vt apparebit: ⁊ ideo cũ timore ⁊ ꝓnoſticatione eã aggredere. Nã aut naꝫ relinq̃s cũ mã ꝑliari: aut eã iuuabis cũ arte. Pᵐ q̃dẽ ſuſpectũ nimis aut ꝑp multitudinẽ mãe apte ipſaꝫ ſuffocare: aut ꝑp cruditatẽ eius magnã: quã v̇tus ſic defecta digerere nõ põt. Scõm ꝑiculoſum valde: q̃m tanta mãei multitudo idiget euone: quã facies aut cũ debili medicina: aut cuꝫ forti: aut cũ media nã hec euõ ẽ neceſſaria: vt Auiẽ. q̃m ſi non fiet ſuffocabit̃ v̇tus. Si itaq̃ eã facies: aut facies illã cuꝫ medicina debili: ⁊ tũc cũ mã ſit cruda ⁊ multa: illa nõ obediet medicĩe tali: ⁊ tũc fiet cõmotio ſuffocatiua: ⁊ nõ eductio mãe male. Si v̇o cũ media: idẽ ꝯtinget. Si cũ forti: q̃. ſ. aut cuꝫ medicĩa laborioſe educẽtꝭ: aut ſtõia copioſa: tũc cũ nã non ſuſtineat debilẽ motũ eius mãe: imo ad ipaꝫ ſeq̃t̃ ſincopis: q̃õ ſuſtinebit eius fortẽ motũ. abſq̃ vehemẽti ꝑiculo mortis: Et iõ merito hec febris dici põt febris heſitatiua i cuiꝰ. ſ. cura multũ heſitãt medici: ⁊ h̃ ꝑp cãs iã aſſignatas: veꝝ accidit ⁊ alia ꝯtrietas q̃ ẽ iter febrẽ ⁊ ipꝫ accidẽs. ⁊ tu ꝯſidera. C

¶ Accidit ſcõo difficultas cure eiꝰ ex ꝑte cibationiſ. nã rõne mãe multe roꝫide indigẽt abſtinẽtia a cibo vt mã multa ⁊ cruda digerat̃. rõne v̇o ſuſtẽtatiõis v̇tutꝭ indigẽt cibo multo: q̃m i talibꝰ ẽ abũdãtia multoꝝ flegmatuꝫ crudoꝝ ⁊ putrefactoꝝ ⁊ ſanguinis mali nõ cedẽtiũ i nutrimẽtũ: q̃re corpus alio idiget nutrimẽto: heſitat itaq̃ medicꝰ an dare debeat an nõ. Si dabit addet in mã ⁊ minuta. i. q̃ indicat de ſui diminutiõe. Et ſic vĩ errare. Si nõ dabit cadet v̇tus. Ex q̃bꝰ cõphẽde ꝙ male hec febris curat̃. imo vt pl̃m ẽ mortalis: vt i dies experientia demõſtrat. Et iõ tu ꝓnoſticũ tuũ caute ac prudẽter deponas. Si v̇o ſanguis nõ fuerit malus: nec ita corruptꝰ q̃n ad benignum reduci poſſit. tunc illa ẽ minꝰ mala: nec ita nutrimẽto ꝓuant̃ mẽbra ꝑp bonitatẽ ſanguinis apti ꝯuerti in bonũ nutrimẽtũ neq̃ eſt ꝑ tũc idigẽtia tanta cibi ꝑp bonitatẽ ſanguinis. Sꝫ Aui. loq̃bat̃ vbi ſanguis eſt multũ corruptꝰ. Et Gal. 12. terap. locutus eſt vbi ſanguis nõ eſt ita corruptus. Et q̃ñ apa eſt in viſceribus aliq̃bus: tũc nõ ſperat̃ oĩno: q̃ vt ſup̃ v̇tus nõ põt tolerare ſimul nocumẽtũ huiꝰ febris ⁊ apatis: neq̃ v̇tuti ſuccurrere poſſumꝰ ꝑ cibũ ꝑp apa. Dices itaq̃ q̃d fiendũ: Rñdeo certe ꝙ male: q̃m vt pl̃m ẽ mortalis. Sed pnr ſequẽdo curã eius. ⁊ ꝓncipaliter de ea q̃ ex fl̃ãte fit: dicat̃: ꝙ hi ſunt ſeruãdi canones. Primꝰ ordinatio diete. Scõs ꝯſtante v̇tute eſt euõ gradata de debili ad fortẽ vt ſup̃ pluries. Q̃ ſi v̇tus nõ fuerit fortis ſuccurrẽdũ ẽ cum fricatiõibꝰ. vt dicet̃ obmiſſa euone. Tertius eſt digõ cũ ſubtiliatiuis nõ calefacientibus multum: vt aqua mellis cũ decoctiõe yſopi ⁊ ſeis apij: vel vt ſyr. acetoſus meliꝰ cũ aq̃ callida i hyeme: ⁊ i eſtate cũ frida: ſed meliꝰ eſt eis vt digeſtiuũ ſit cal'z: q̃m ſua actuali calitate iuuat. Quartꝰ euõ: vt ſup̃ fortior. Quintꝰ diuerſio. Sextꝰ ꝯfortatio ſtõi ꝓuocatio vrine ac ſudoris. Septimus correctio accñtium.

¶ Pro pͥmo eligat aer i actiuis tēperat⁹ declinās ad ſiccū: ⁊ ē oꝛiētalis bon⁹: ⁊ ſeptētrionalis aliqͥlr calefact⁹ arte ⁊ ſit clar⁹ ⁊ apt⁹ maxie tpe vigiliaꝝ. ⁊ ſi fuerit hūid⁹ nebuloſus arte corrigat cū igne ex iunipio ⁊ cum ſuffumigijs odoriſeris in ɔfoꝛtationē ṽtutꝫ: vt ſup̄ de peſtilētia: ⁊ max' ɔferunt hec ſuffumigia parū ante ⁊ in aduentu paroxiſmi. vel dum timet aduentus ſincopis. aer exceſſiue calidus ⁊ exceſſiue frigidus vitādus. Primus qdem humoꝛes diſſoluit ⁊ currere facit ad pulmonē ad coꝛ ⁊ hꝫ. mēbꝛa ⁊ periculoſuꝫ ē. Secūdus vero pꝛohibet digeſtionem ⁊ opilationem facit.

¶ De cibo ⁊ potu. Dieta i hac i pͥn° dꝫ eē ſubtil' pp replōnē: ⁊ i pceſſu dꝫ igroſſari ꝯ cōe regimē aliaꝝ: i qb⁹ i pceſſu ſubtiliat. magis pp ſtatū. ⁊ ē mod⁹ q obſeruat i replonalib⁹ i qb⁹ magis timem⁹ caſuꝫ ṽtutꝫ pp oppꝛeſſionē ⁊ ſuffocationē caloꝛis ⁊ pp aggrauationē quā p viā reſolōnis. Tu itaqꝫ īcipe a dieta ſubtili vſqꝫ ad dies tres ɔſentiēte ṽtute: deinde p alios tres venias ad mediā: deīde pcede cū groſſa: ⁊ moderate ſm etatē ɔſuetudinē ṽtutē. de qb⁹ 4° ca°. Et h̄ nota q appente digōne nīāe poteris cū cibo admiſcere apitia q vt radicē apij petroſillini ⁊ hꝫ. Itē dari poterūt capparies ⁊ talia acetoſa ſubtiliātia ⁊ icidētia ⁊ h̄ appente digōne. cibet aūt paroxiſmū p ſex hoꝛas ad min⁹ ⁊ ſup ipꝫ doꝛmiat. ſu p ipꝫ ṽo q dat tpe ſincopis nō doꝛmiat vt infra. ¶ Pot⁹ hi ſm itētiōe ad māꝫ ad ṽtutē: ⁊ ēt ad febꝛē cōpetit vinū album clarū ſubtile odoꝛiferū nō ſtipticū ſapoꝛe mediū q moderat ēt ſm ɔſuetudinē etatē tp̄s anni: imo qꝛ ſtomac⁹ i hac multū ledit. t 2. terapē. ɔcedit dulce ⁊ limphet ſm vinoſitateꝫ vini. Itē cōpetit aq̄ oꝛdei decocta cuꝫ melle aut zuccaro ru. ⁊ max' i pͥmis quatuoꝛ dieb⁹: ⁊ pͥcipue cū ɔſidia de virtute.

¶ Motus ⁊ qes. Semp i lecto qeſcāt nō moueant: neqꝫ ad aſſellā ſe eleuēt ſi poſſe eſt neqꝫ ad mingēdū qꝛ motus parat ad ſincopim: vt ſupꝛa: ſed oīa iacētes in lecto faciāt: ⁊ i hoc ſtude vt potes: neqꝫ hūc poſtponas canonem ⁊ igeniare vt ſtātes i lecto ſupfluitates emittāt: ⁊ ſemp cū ſunt in tali actu facies aliquo odoꝛifero aſpergatur.

¶ De ſomno ⁊ vigilia. pͥhibeant a ſomno oīo i ipſa ſincopi ⁊ ēt i tpe appꝛopinqͥtiōis ei⁹. Hic Aui. dixit: vt ſup̄ de ſtāticis q ſomn⁹ dꝫ eē eq̄lis vigilijs. ait. Ponat medietas tp̄is eoꝝ fricatiōib⁹. vt mā reſoluat maxie ipſa ente vitrea cruda ⁊ medietas tp̄is eoꝝ doꝛmitiōi vt mā digerat: ⁊ ṽl⁹ reficiat. ¶ Repletio ⁊ inanitio: repletio vitāda eſt oīo. Itē ad ſaturitatē nō comedat. Inaniat vēter cū collirio ex melle ⁊ ſale facto: ⁊ cuꝫ a ſomno ſurgit tentet expellere ſupfluitates muſcoſas ex narib⁹: ⁊ vt dcm̄ ē: ɔfoꝛtādi ſunt vt nō ſurgāt ad aſſellā: imo regēdi ſunt. ¶ Animi accn̄tia: Euitēt exceſſiua q̄ habēt virtutē debilitare: aut humoꝛes inflāmare ⁊ ponere in motu: qꝛ ex eo vt ſupꝛa accidit ſincopis. dicūt quidam q moderata ira iuuat. conſidera.

¶ Pro ſcd̄o ɔſtante virtute euacua: ⁊ h̄ ſpālr qn̄ nā ex ſe nō mouet. qm̄ ſi illic eēt fluxus ſupfluus alr agēdū: vt i ſeptio canone. ⁊ p̄ ſecuꝝ ē ſuppoſitoꝛiū ex melle ⁊ ſale factū. Qꝫ ſi de ṽtute bn̄ ɔſidis potes ⁊ ventrē lenire a ſupfluitatib⁹ fecalib⁹ mucoſis cū cliſteri ex bīſi caule floꝛib⁹ camomille oꝛdei ⁊ mercuriali facto cū ſale ⁊ oleo cōi. Qꝫ ſi māe eſſent i ſtomaco ⁊ educere velles. Nota p̄ auctoꝝ nroꝝ appentē diſcoꝛdiā. Raſis. t 6. ɔtinētꝫ i h̄ capl'o auctē Alexādri. Inqͥt. Da in potu laxatiuū ad alleuiādū illud flegma vt nō aggrauet nām. Qꝫ ſi videris egrū coꝛroboꝛari ſup reſiduū bonū. ſi nō da iterꝫ ei laxatiuū. Gal'. vero. t 2. terapē. vt ɔtrāū opinari eui ⁊ Aui. ɔſentit: ⁊ nō qꝛ hi humoꝛes qeſcētes ſincopiꝫ faciūt: qꝛ. ſ. nō hūtes foꝛtē motū. ꝫ multo magis moti foꝛti farmaco aut debili. ſepe ɔtingit hec apparens diſcoꝛdia pp varias auctoꝝ eſtimatiōes. Nā Alex. eſtimauit q talis mā groſſa ⁊ viſcoſa fricationib⁹ educi nō poſſit: ſꝫ idiget ſolutiuo: ⁊ q ṽtus eēt foꝛtis i tolerādo eū. Gal'. vero ⁊ Aui. arbitrati ſunt ɔtrium: vt q ṽtus tolerare nō debeat. ⁊ iō dixit Gal'. allegato loco. In nullo talium ſanguinis ablatio ſine

mario aſſueuit fieri nocumēto. Quidā volētes ɔciliare inquiunt Alexandrū fuiſſe locutū vbi flā eſt benignū appꝛopinquās ſanguini: pp qd̄ ⁊ dixit flōiam fieri poſſe. Gal'. ṽo ⁊ Aui. vbi flā ſit coꝛruptuꝫ. vt ſupꝛa: pp qd̄ flōiam negauit Gal'. Alij q Gal'. ⁊ Aui. timuerūt caſum ṽtutꝫ ex motu humoꝝ pp qd̄ pͥhibēt farmacū. Alex. vero ⁊ Auer. pl⁹ timuerunt caſum ṽtutꝫ ſeu ſuffocationem ei⁹ ex multitudine. Id̄ auſi ſup farmacū. ɔſidera. Qm̄ h̄ eēt loc⁹ ſpeculatiōis quaꝫ nō diſſoluit niſi expientia: ⁊ iō magis exptis credēdū. pp qd̄ Alexādro viro qppe exptiſſimo vna cum Auer. adhereo. Itē ſecutus pͥncipē ɔſtāte ṽtute p̄ lenias vētrē cuꝫ cliſteri. vt ſup̄ ēt gradādo ad foꝛti⁹ addēdo aliud medulle cartami caſſie ⁊ ierepigre ⁊ hꝫ. qd̄ ſi de ṽtute bn̄ confidis potes te transferre ad lenitiuū p os ex caſſia manna: ⁊ cū odoꝛe turbith aut agarici: ⁊ maxie i pceſſu: ⁊ ſic gradādo in eius efficacia. Et adherētes Alexādro pͥſumūt ſup̄ farmacū debile ſupꝛa vomitū: ⁊ ſup̄ flōiam. ſup qdē ſolutiuū foꝛte ⁊ debile ⁊ ſupꝛa vomitū maxie qn̄ ṽtus ē foꝛtis ⁊ mā ē apta ſatis faciliter educi: ſupꝛa flōiaꝫ ṽo qn̄ flā eſt dulce vel ſanguini admixtū: ſi ex flōia nō cadit in ſincopim. Tu itaqꝫ ſi cōpꝛhendis māꝫ in ſtō ɔtineri quā extimas leuiter vomitu educi poſſe: tūc pͥuoca ipm cuꝫ oximelle ſimplici ⁊ aq̄ zuccari: deinde p ꝗntū hoꝛe imitte pēnam oꝛi aut digituꝫ vt faciliter fiat. q ſi vīs ɔſtare ṽtus: potes foꝛtificare cū aqua decoctiōis raſſani ⁊ hꝫ. vt ſepe i radicib⁹ vſibus. Et ex ſolutiuis ɔueniūt pilule de yera ſimplici ale ſanguine ⁊ hꝫ. vt ſup̄. 5. ca. vbi ṽo non ɔſidis de ṽtute ſolutiua dimitte ⁊ attēde ſuppoſitoꝛijs. ⁊ ſi vīs ēt ſemp cū timoꝛe lenib⁹ cliſterijs. ¶ Et ſis ſollicitus: vt Gal'. de fricatiōib⁹. de qb⁹ vidēda ſunt qnqꝫ. Pͥmū qd faciunt ſiue opant. Scd̄m q̄ ptes coꝛpis ſunt fricāde. Tertiuꝫ q̄les eē debēt: debiles. ſ. aut foꝛtes. Quarto cuꝫ qb⁹ fiende ſunt. Quinto q̄to tpe. ¶ Pro p̄ dd̄m q excitāt ṽtutē ne in ſincopi ſuccūbat aut ipam icurrat diuertēdo māꝫ ne ad coꝛ vadat ſeu fumū mittat. Itē māꝫ diminuit ipſaꝫ ſubtiliādo: qꝛ cal'm excitāt ⁊ iuuāt ipm ad ipſam ſubtiliādā. ⁊ ex ɔn̄ti ſic ab eo facil'r reſoluit. Itē poros aperit vt facili⁹ trāſpirare poſſit. ipſam q̄ calefac: ⁊ ſic ſua friditate neqꝫ coꝛ neqꝫ os ſtōi ledit vt ſup̄ ſincopiꝫ iducēdo. ¶ Pro ſcd̄o dd̄m q pͥmo crura ⁊ coxe fricāde ſūt trahēdo ad iferioꝛa cā melioꝛis diuerſionis. Scd̄o trāſcēdū ē ad bꝛachia ⁊ man⁹ incipiēndo a ſpatula. trahēdo x̄ ſus manū pp eādeꝫ cām: deinde pcedat ad collū ⁊ ad ſpatulas nō trahēdo deoꝛſum ne mā x̄ ſus coꝛ trahat ⁊ x̄ ſus os ſtōi qd̄ ē iuxta. xj. ſpondilē: ſꝫ fiat fricatio lateralis x̄ ſus bꝛachia. deinde fricet pectus ⁊ lateraliter. ſ. verſus bꝛachia qbus finitis. ad fricationē cruriū ⁊ coxaruꝫ redeam⁹. ¶ Pro 3° dicat q incipiēdū a foꝛtioꝛib⁹ pp māꝫ in pͥn° eē fridioꝛē ⁊ groſſioꝛē: deinde debēt eē leuioꝛes pcedēdo de leuioꝛib⁹ vſqꝫ ad leuioꝛes ad declinationē. nā i declinatione debēt eē magis leues iā excitato magis caloꝛe ⁊ mā magis ſubtiliata. Auic. ɔſentit eas vſqꝫ ad abꝛaſionem cutis: ſꝫ nobiles nr̄i ⁊ delicati h̄ nō paterent: ⁊ iō tibi ſufficiat ſi fiant doloꝛoſe abſqꝫ cutis abꝛaſione. ¶ Pro 4° dd̄m q vt Aui. debēt fieri cū pāno aſpo. ⁊ h̄ nota q vtile ⁊ p hōnoꝛe artis ē vt talis pānus ſuffumiget pͥus cuꝫ ligno aloe muſco aut cinamomo ⁊ hꝫ pp ſincopim. ¶ Pro 5°. dd̄ꝫ q vt Aui. dꝫ occupari totū tp̄s vigilie: vt ſupꝛa. Sed in h̄ opꝫ medicū eē multū pꝛudentē ne p eas faſtidiat īfirmū aut ipſ debilitet: ⁊ ideo bn̄ qd in eis fiendū attende. Quidā faciunt cū pāno īfuſo in maluatico aut alio liquoꝛe. Sed qꝛ dubiū ne adhuc poſt foꝛtē expſſionem pāni remanent liquoꝛ obſtruens poros: hinc ſecurioꝛ eſt ſuffumigatio. De his fricationibus vide. ſupꝛa de cura flegmaticarum in generali.

¶ Pro 3° canone dd̄m q vt ſupꝛa ɔueniunt digeſtiua ſubtiliatiua icīſiua nō multū cal'a. ⁊ hec ēt variat ſm varietateꝫ flātis. ⁊ tu habes ea oīa tuo pͥpoſito 5° ca°. ⁊ tu ibi. verum hic nota q cū os ſtōi ledat multū: ⁊ ſimiliter coꝛ frigiditate ipſius: hic debes cū digeſtiuis ponere: q̄ hec duo mēbꝛa reſpiciunt

reſpiciunt. vt aquā melliſſe bugl. mente yſopi ⁊ hmōi.
℄ Pro q̄rto euacua cū ſolutiuo: iam. ſ. digeſta mā: vt de alijs flātibus dicebaṭ: ⁊ ꝯtinua ⁊ digeſtiuum ⁊ ſolutiua. vt ſupra de alijs ⁊ hoc ſi in longū ꝓcedit. De ꝓuocatione dicaṭ: vt ḋ alijs ſlāticis. De diuerſione ſtatī diceṭ i cōplēdo 7m. ℄ De ꝯfortatione ſtōi dōm ꝙ ꝯuenit aromaticū roſ. cū marg. ſcm̄ in ꝯfortationē cordis. Itē dyamuſcū ⁊ ita de alijs: ⁊ ſilr ad extra vnctiones cerotaria ſacculi ⁊ hꝫ. has itētiōes habētia.
℄ Pro ſeptimo dicaṭ ꝙ cū hac febre neceſſario pᵒ ꝯiūgitur ſincopis pp qḋ ⁊ dicta eſt ſincopalis. Eā vō q̄ꝗ ꝯcomitatur ſitis ⁊ ventris fluxus. Pro ipſa vō ſincopi dōni: ꝙ in pͥncipio euentus paroxiſmi inſtare debes cū fricationibus ⁊ alijs diuerſionibus pp cās tactas: ne. ſ. mā ad cor vadat ꝙ ſi cōprehendas in viſceribus rugitum: impone ſuppoſitoriū ex puluere yere ⁊ melle factū: ꝙ ſi cupis fortius adde ſalgē ma. Itē ſi vī ventoſitas in ſtō ⁊ parte ſupiori ventoſam magnam abſq̄ ſcarificatione vmbilico ſuppone. Item ⁊ cordi epithima ex rebus cordialibus calis applica cum ſacculo aut aliter. ⁊ hoc in principio: ꝙ tamē remouebis in augmēto febris. Itē odoret aromata cala ⁊ ſicca: vt gariofilū cinamomū nucē muſcatā muſcū ⁊ hmōi. Et cum incipit lipotomiā intrare: niſi foret mulier incurſura ſincopim ex retentione menſtruoꝝ aut ſpermatis da ei panē infuſum in vino aromatico limphato: ſi infirmus patitur cū tertia aut q̄rta parte aque roſate: aut limpheṭ cū aqua ſimplici cocta. vnde hic cibus ſpālitèr cōmendaṭ a Gal. 12. terapentice. vbi dicit. nihil melius. Immo in hoc caſu datur ſaracenis: qbus ex lege ſua ꝓhibitū eſt vinū bibere. Et Auicen. Et cū videris in corpe incipe debilitari ⁊ cadere ſubito ciba cum pane infuſo in vino cōmixto ſi non ꝓhibet apa in viſceribꝰ. cum ergo aſſociaṭ ⁊ hec egritudo. non eſt curatiōi modus neq̄ fiducie locus. ſ. q̄ñ accidit huius alteratio in pulſu. ⁊ hec ꝙ idem cibatio eſt ex eis q̄ neceſſaria ſunt q̄ñ vehemens fit ſincopis. ⁊ ſuper hunc cibū nō eſt dormiendū. vt ſupra. Itē valet exhibitio ꝓ tunc dyamuſci dulcis cū margaritis: ꝙ ſi cōprehendes maliciam notabilē humoris ex pte ſue frigiditatis non erit in canonicū dare tyriacā cū modico vini ſubtilis odoriferi aut aqua melliſſe: dato ꝙ febri ꝯtrarieṭ. cum iam ꝯtrāſiuit pͥnm: q2 in augmento non eſt dubiū de ſincopi non dabis talia: imo ab eoꝝ potu abſtine. ꝙ ſi pur cupit potum fac ipſū modo colluere os cū aqua ordei çuccarata ex çuccaro rubeo: aut cū aqua mellis. ex. ʒ. ix. aque. ⁊ mellis. ʒ. 5. aut da ſulep: aut oximel ſimplex cū aqua cocta: ⁊ ſit calidū in hyeme. ꝙ ſi cū his potibus cōmiſcentur que cor confortent melius. Et iuxta hec nota: ꝙ textus Auicenne reperitur cōmuniter ſic. ⁊ vinū confert eis in principio rei ⁊ proprie ſi fuerint febres eoꝝ ſanguinee: tñ mō videtur ꝯtrariū. Et quidā textus ſunt negatiui ⁊ nō habēt difficultatē: ⁊ credo ꝙ ſit verior negatiuus. ⁊ eſt cōſonus textui Raſ. 16. cōtinentis. ꝓprio cap. ⁊ tu ēt diſtingue inter lymphatum ⁊ non lymphatum. nā attēdendo virtuti magis q̄ꝫ febri in ſanguineis cōpetit: ſed lymphatū. ꝯſidera. ℄ Pro ſiti detur aceto ſus melius ⁊ pro fluxu ventris conſtrictiua leuis: quoniam ſi virtus tolerabit erit iuuatiuus.

In ea vero q̄ a colera groſſa ꝓcedit ſeruentur canones qui dicti ſunt de ſincopali humoroſa ex flegmate ex parte lenitionis ventris cū his de qbus in de cura tertiane note. Et ex pte vomitus: eſt. n. in eis facilis propter coleram ⁊ ꝓpter locū: q2 q̄ñ talis vt plurimū reperitur in ſtomacho. Item attēde ꝙ canones hi debent eſſe medij per participationē inter canones nunc repletos ⁊ canones ponēdos de ſincopali minuta. Et ad ſummū melius eſt vt aſſidue ꝓficiat in ea. i. vt medicus continue aliud agat ex parte lenitionis vomitus aut fricationū leuioꝝ. ſ. q̄ꝫ in flegmatica ⁊ fortioꝝ q̄ꝫ in minuta: ⁊ attendat continue virtuti vt eam non debilitet: ſed in robore ſuſtineat propter quod neq̄ ſubito neq̄ in eadem die debet euacuare. Qꝫ ſi fuerint a ſanguine iam de ea dictum ex parte ſtōmie qd agendum: ⁊ in alijs te modera vt in precedentibus. Que a colera eſt raro euenit: ſed que a ſanguine rarius.

℄ De ſincopali minuta. Rubrica. xiij.

FEbris ſincopalis minuta eſt febre acuta cū velocitate eueniens in cuius aduentu accidit ſincopis ⁊ caſus virtutis pulſus. Cuius cā ſm plurimum eſt colera ſubtilis putrefacta ac venenoſitate participans. dī ſincopalis ab accidente ꝯcomitante. dī minuta vt ꝯtra diſtinguaṭ replexionali: q2 hec eſt a minuta. i. a pauca mā dicitur acuta propter ſeuitatem accidentium: etiā q2 breuis eſt terminatiōis: ita vt aliq̄ñ nō ſufficiat virtus vſq̄ ad quartū Auic. dicitur cum velocitate: q2 mā eſt ſubtilis mobilis velocis itaq̄ motus. ⁊ aliq̄ñ ita ſubito mouetur cum tanta malicia vt virtus eius non ſuſtineat ad quartum: ſed ante moritur patiens. dī in cuius: q2 in primo paroxiſmo cadit pulſus ⁊ virtus aīalis ⁊ nālis ⁊ in ſequentibus duobus multo plus. ⁊ dī cuius ſm plm: q̄ñ etiā a mā mala venenoſa ſubtili melica ex adustione colere facta poteſt ꝯtingere. eſt. n. ſubtilis. ⁊ iō ꝓſundatur quare mēbra in qbus ꝓfundaṭ a ſe excutere non pñt. Itē q2 putrefacta febrē facit: ⁊ q2 venenoſa ſtō ⁊ cordi inimicaṭ: pp qḋ ſincopim facit. ℄ Corpa autē marie huic parata ſunt colica valde in qbus he multiplicanṭ māe: ⁊ qbus per viā diſſolōnis eis citiꝰ accidit ſincopis: ⁊ forte colā hāc faciens eſt praſſina. vel eruginoſa de qbus ſup in de colicis: ⁊ facit poxiſmos de 3° in 3m. ꝙ ſi fuerit ex melia: ḋ 4° in 4m. A

Cauſe. De cauſis eius dōni: vt ſupra de cauſis factiuis colericaꝝ. ⁊ tu ibi. ℄ Sed dices quō Aui. tractauit de ea cum flegmaticis: cum nullo mō ſit ex flegmate? Credo dōm ꝙ hoc ideo fecit: q̄m ſimilitudinem hꝫ non paruā cum cura ſincopalis humoroſe: ⁊ magis quā cū colericis ⁊ maxime rōne accidentis pͥncipalis ꝙ eſt ſincopis aqua ipſa principaliter denominatur. conſidera. B

Signa demonſtratiua. Auic. relinquit eam notam ex accidentibus ſuis cum ſignis demonſtratiuis colere. que iam ſupra poſuerat tibi. Itaq̄ ex parte ipſoꝝ ⁊ ꝓnoſticoꝝ tibi ſufficiat deſcriptio poſita ⁊c̄. que de humoroſa dicta ſunt ac de ſignis colericarum. C

Canones pͥmus ordinatio diete. Scḋs cuō gradata de debili ad forte vt ſupra. Tertius ſi egritudo dat inducias eq̄tio ſiue digō. Quartus reiterata euō. Quintus pticularium ad extra adminiſtratio. Sextus accidentium correctio. ℄ Pro pᵒ declinet aer ad ꝯtrarium cauſe: q2 ad frigidū ⁊ humidū. vñ ꝓ eius rectificatione recurre ad ea que de ipſo dicta ſunt ſupra. de febre peſtilentiali: q2 in oībus eſt vt ibi moderandus: ⁊ tu ibi oīno. Item de febribus acutis. ℄ De cibo ⁊ potu dicamus ꝙ cibus dꝫ eſſe reſtauratiuus ⁊. i. virtutis ſuſtentatiuus ineptus reſolōni alterātiuus ⁊ prohibitiuus gñonis ventoſitatis ⁊ mali humoris colerici venenoſi vtplm ⁊ putrefactiui: quas oēs ꝯdōnes hꝫ cibus peſtilētiatoꝝ. ꝓpter qḋ recurre ſupra. de cura febris peſtilentialis. ⁊ cōpetunt in hoc caſu vitella ouoꝝ cū agreſto vel ſucco ſiue vino granatoꝝ. Et dato ꝙ albumen videatur cōpetere tñ vituperat eū Gal. 12. terap. q2 eſt idigeſtibile: ⁊ hoc in cura febris ſincopalis minute ⁊ ꝯueniunt acetoſa oīa vt ibi. vbi ⁊ de geladorcio fructibus ⁊ ſilibus q̄re. De potu ꝯuenit aqua ordei pauci ordei: ⁊ non multe decoctionis: ⁊ cum çuccaro optimo. Itē aqua çuccarata cū vino granatoꝝ ſucco arancioꝝ ⁊ ſimilium: vt allegato loco. ꝙ ſi neceſſariū erit dare vinū ſit aquoſum debile inſpectis vt ſepe etate cōplexione ꝯſuetudine ⁊ tempore anni. D

℄ De inanitione ⁊ replōne vtraq̄ cū excedit vitāda. nā cum virtus in ea multū ꝓſternaṭ. ⁊ accidētibus ꝓſternētibus virtutē ilico dādus ſit cibus. pͥmo aphor. cōmēto 9°. hinc debes ſuccurrere ſepe eis cū cibo: dando. ſ. multis vicibus ⁊ paꝝ ꝓ vice. Et iō dixit Auic. viuificeṭ cū cibo paulatim ⁊

ſit cibus panis de ſimula infuſſa in aqua granatoꝛuꝫ infrigi
data aut ꝯſilia. acetoſis alteratus: q habeat ꝯdóнes iam ſu
pra enumeratas. Et attende ꝙ cibet ſi poſſe eſt ꝙ paroxiſ
mus occurat ſtō vacuo. volo dicere qꝺ cibet minus verſus
horam paroxiſmi. Euacuetur venter cuꝫ ſuppoſitorio aut
cliſterimon ſe mouēdo de lecto. vt ſupra oino de hūoroſa.
¶ De motu ⁊ qete. vitet oino motus: ⁊ qes ꝑ poſſe introdu
catur neqꝫ fricationes huic ꝯueniūt febri. ꝙ ſi fiēt ſint leues
in manibus ⁊ pedibus ad introductioneꝫ ſomni: ⁊ cū reb⁹
odoriferis virtutē viuificātibus. nā fricatiōes fortes inflā
mant: ⁊ ſic augēt in calore. Itē diuertūt calorē ⁊ principiuꝫ
vite ſic derelinqtur: ⁊ etiā qui ponit coleram in motu.
¶ De ſomno ⁊ vigilia. Introducat ſomnus vt poſſibile eſt:
ita ꝙ maius ſit tpꝰ eius qꝫ vigilie. Tu tn̄ iſta modera reſpe
ctu ipſoꝝ in ſanitate. Accidentia animi extrema vitent. Et
in ſumma debes ſtudere ꝯfortationi virtutis: ⁊ remotioni
ſincopis. vn̄ opꝫ ꝑ tūc ꝙ q̄ſi oī hora infirmus nutriatur cuꝫ
cordialibus refrigerantibus. vt de cibatiōe peſtilētiatoꝝ. ⁊
hoc añ acceſſionē vt magis poteris: q: ꝯuenientius ex pul
lis ouis teſticulis galloꝝ ⁊ h⁹ alteratis vt dcm̄ eſt. Et ꝑ 2°
qdā dāt in ea ſuccū ḡnatoꝝ cū modica tyriace pp venenoſi
tatem ⁊ eſt ꝯueniens valde attēta tn̄ etate ꝯſtōne tpis ꝯplo
ne ⁊ hꝫ. ⁊ tu bn̄ cōſidera. Et alij aquā veri frigoris cū pau
co tyriace ⁊ eſt iuuatiua valde. Et ꝑ cōpl'emento canonū ſci
to ꝙ ēt ad iſ adducere debes canones de cura ſincopis ab
Aui. poſitos. li° tertij. ⁊ tu ibi. Et vl° attēde vt de hūoroſa:
ꝙ canon canonū eſt ꝙ medicus dꝫ aſſiduus eſſe circa infir
mū. mō cū vno canonū. mō cū alio: ⁊ nō dimittere egruꝫ: vt
q: mō cū cibatiōe. mō cū lenitiōe: ⁊ ſic de alijs. ¶ Pro ſcdo
dōm ꝙ ꝯfert ſuppoſitoriū ⁊ ventris lenitio: ⁊ ſunt ℞ba Se
rap. ⁊ fiāt hec oia abſqꝫ motu: vt ſupra. Et cuſtodiat ab oi
euōne ꝑter lenitioneꝫ ⁊ vomitū. vn̄ vomitus i caſu eſt iuua
tiu⁹ valde: q: ipſa colā ex ſe mobilis ē multū cū ſit ſubtilis:
⁊ fiat vt Serap. cū aq̄ calā ſo lauant cū modico olei: aut cum
ſy. ace. ſimplici. vt ſupra de hūoroſa. Quidaꝫ vt Marſilius
patau⁹ dāt aquā fructuū Meſ. Itē diaprūis. Nic. abſqꝫ ſca
monea: ⁊ eſt ꝓpriū. Itē ⁊ caſſiā ⁊ māna cū decoc. prunoruꝫ
tamarind. lupuloꝝ: ⁊ hꝫ. ⁊ cum dī cuſtodiat intellige ab oī
euōne fcā cū farmaco forti. ⁊ tu cōſidera. ¶ Pro tertio. Si
mā non fuerit multū furioſa ⁊ inflāmata ⁊ dās inducias da
ſy. valentes i colā praſſina. vt 5° ca°. ⁊ breuiter digeſtiua di
cta de febre peſtilētiali aromatiçādo ⁊ iulep ⁊ aquas celēbꝛi
catas dādo: vt ibi: ⁊ breuiter adminiſtrādo frigida ⁊ humi
da ⁊ ſicca ſtomacalia ⁊ cordialia: vt allato caplo. ¶ Pro 4°
de euantia colām ex reubarbaro mirabolanis citrinis ⁊ ex
agarico cum decoctione prunoꝝ tamarindoꝝ ſebeſten iu
baruꝫ capilloꝝ veneris acedule: ⁊ hꝫ. Item cōpetit caſſia
māna: ⁊ hꝫ cū decoctionibus rerū dictaꝝ. Et euita ſcamo
neam vt potes tn̄ de hoc diſputatū eſt ſupra de feb. peſtilen
tiali. ⁊ tu ibi. ¶ Pro qnto veni ad adminiſtrationeꝫ pticula
riū ad extra vel ad epithima cordiale fridū. ⁊ fac ipſuꝫ hu
midū ſi nō ꝓhibet tuſſis ⁊ pectoris anguſtia: qb⁹ caſib⁹ fac
ipſum ſic cū ſacculo: ⁊ talia epithimata ſicca ⁊ hūida habui
ſti ſup̄ de febrib⁹ peſtilētialib⁹. Et ꝯſilr opare circa epar ⁊
renes ⁊ ſpinaꝫ dorſi applicando frigida ⁊ hūida ſibi ꝯueniē
tia: vt decebitq̄ oia colligere debes ꝓprijs caplis. ⁊ ꝑ par
te ſupra de cura febꝛis peſtilentialis. ⁊ in radicibus vibus.
Q: ſi ꝯtingeret ſudor: cū habeat virtutē debilitare: ⁊ ſupue
niente ſincopi amplius debilitet: ⁊ dubiū ne cadat: occur
rendum cū ꝓhibentibus ipſum: vt Alexander. vitet omne
ſudare faciens ⁊ Guielmus induit in die plurieꝰ camiſiā in
fuſam in aqua roſata cū ſandalis mixtam aut cum cāphora: ⁊
tu attende virtutē. ⁊ ꝑ hoc accidēti ſupra de cura acutarū.
¶ Pro ſexto q eſt correctio accidentiū dōm ꝙ in hac cōſue
uerunt accidere accidentia acutaꝝ cū ſit de numero earꝫ vt
ſupra in deſcriptione: ⁊ iō ad ea te trāſferas locu cum opus
erit: ſat tibi ſit. ſi de ſincopi dicetur: tpe aūt ſincopis aut ap

propinquationis eius. para epithima aut ſacculū cordialē:
deinde exhibe micā panis infuſi in ſucco granatoꝝ acetoſo
rum: aut agreſte aut aranciorꝝ aut citonioꝝ: aut in vino aro
matico bn̄ limphato cū aqua r o. aut acetoſelle. Q: ſi vide
ris virtutē debilē multū dare poteris aquā carnis ſublima
tam: aut brodiū ꝯſummatū nō pinguoſum alterata cū ſuc
cis dictis: ⁊ ſilibus frigidis ſandalis ⁊ hꝫ. Itē ⁊ ꝑ tūc aſper
ge faciē eius cuꝫ aqua roſ. bug. acedule triaſandalis cum
muſco aut cū cāphora ſi nō abhorret cāphorā. vl' fiāt odori
fera frigida: vt ſupra de peſtilentia humida aut ſicca: vt pla
cebit. Itē ꝑ tunc fiāt fricationes vt virtus excitetur: ⁊ qua ex
citata dimittant. ⁊ tunc cum excitata fuerit attēde febꝛi ſm
tpa eius. ⁊ ꝯfortationi virtutis cū electuarijs ⁊ ꝯfectiōibus
cordialibus ⁊ alterationi caliditatis febꝛilis adminiſtrando
frigida refrigerantia ipſum ꝙ ſi videris īfirmū deficere ſub
tilitate ſpūum ⁊ humorū qui reſoluunt a caliditate febꝛili.
tunc ſtude ingroſſationi ipſoꝝ cū refrigerantibus vt flabel
lando irrorando eū cū aqua predicta applicando teſticulis.
refrigerantia: ⁊ eſt modus magne refrigerationis: ⁊ circa
pudibunda mulieris. Item pulpas cruriū cuꝫ aqua roſata.
Item non inconuenit addere cū his aqs frigidis modicum
vini aromatici in virtutis ⁊ ſpirituū viuificatione. Et bre
uiter ſis valde attentus virtuti in dando cibū in ꝑncipio pa
roxiſmi augmento vel ſtatu timore ſincopis aut caſus vir
tutis: ⁊ euita fortes euōnes. vt ſupra. in hac enim opus eſt
prudentia. eſt. n. mala ⁊ interficiens febꝛis.

Capitulum. xv. De febꝛibus melancolicis. conti nens rubꝛicas octo.

¶ De diſpoſitione feb. melancolice in vlī ⁊ cauſis eius ⁊ de ſi
gnis cuiuſlibet ſpeciei feb. melancolice. Rubꝛica. j.

FEbꝛis melica eſt febꝛis ſm plurimū perio
dica ſiue interpolata a melancolia
non naturali putrefacta per aduſtionem cole
re genita ſm plurimum eueniens. Cuius eſt
egrum de quarto in quartū magis affligere ſꝫ
naturaꝫ ipſius humoris ꝓpriā. Dī ſm plurimū periodica:
q: vt Auic. minoratur caſus. i. euentus quartane inſepara
bilis. i. continue. Et cā qm̄ paucum reperitur ad intra vaſa
de ipſa melācolia: qm̄ eſt humor nature multū diſſimilis: ⁊
ideo cuꝫ mouetur ad putredinē: ⁊ amplius fiat virtuti hor
ridus: mouetur virtus ad ipſum expellenduꝫ extra venas:
nā cum incipit derelinqui a regimine virtutis incipit putre
fieri: ⁊ q: hꝫ qualitates putrefactioni contrarias hinc eius
putrefactio tardatur: quare in tpe hoc medio virtus ad ip
ſum expellenduꝫ reddit fortior: ⁊ ſic raro ſit continua: vt ex
perientia docet. Dī a melancolia nō nāli: qm̄ rarificat. i. ra
ro ſit a nāli ꝑpter impreparationē ſiue ineptitudinē ad pu
trefactionem rōne ſuarum qualitatū: ⁊ imo. 18. cōtinētis au
ctoritate Symeonis. nunqꝫ ſit q̄rtana a melancolia nāli cu
ius ſermonē: vt Auic. non auſcultabis. Cuꝫ omnis humor
derelictus a regimine nature ⁊ occupatus calore extraneo:
ſiue putredinali poſſit putrefieri. vt ſcdo de differētijs feb.
⁊. ii. terapen. Fit. n. vt plurimū per aduſtioneꝫ colere: ⁊ mi
nus per aduſtionē melīe. Et inter has medio mō ſe hn̄t: q̄
per aduſtionē ſanguinis ⁊ flātis fiunt: ſed rarius ſit ex flāte
qꝫ ex ſanguine. conſidera. Dicitur eciā: qm̄ aliqn̄: vt ſupra
de flāticis: pōt ex certis ꝯdōnibus flegma de quarto in 4m
motuꝫ facere: ⁊ tn̄ nō erit melica. ¶ Diuidatur itaqꝫ febꝛis
hec in quartanā verā ⁊ nō veram ſiue notā. Uera q ex nāli
melīa ſit. Non vā ſiue nota q̄ ex melia ſit nō nāli. Propter
qꝺ ſcito ꝙ melia non nālis. eſt duplex. Quedā talis per cō
mixtionē humoris alterius cuꝫ ea cōmixtione nō vnita: ⁊ ſꝫ
rū melancolia eſt tanti vigoris vt trahat alium humoreꝫ ad
motū ſuuꝫ. Quedaꝫ per cōuerſionē alterius humoris i me
liam: ⁊ ipſius in ſeipſam: ⁊ ſic habētur ſpēs q̄tuoꝛ. Nā q̄dā
ſanguinea: q: per conuerſionē ſanguinis in eam facta. q̄daꝫ
flātica. quedā colerica: q̄dā melica per aduſtionē melanco

lie nãlis genita. De qbus oĩbus per ordinẽ dõm. ℭ Diuiditur ſcdo in ↄtinuã ⁊ iterpolatã: ⁊ de his etiaꝫ ſuis rubricis. ℭ Differt vera a non vera. qm̃ vera raro fit incipiendo. nõ vera aũt ad alias ſeqꝛ egritudines. Propter qd dixit Aui. quartana. ſ. nota plim euenit ſucceſſione feb. putridaꝝ. Nã cũ non euadũt patiẽtes interim hũores q ſunt groſſi a caliditate putredinali vrunꝛ: ⁊ deinde quartanã cauſant: ipſis ſic aduſtis ⁊ putrefactis. Et iõ bñ dixit ypo. 3° ꝑnoſticorum. Febribus inordinate vagantibꝰ q̃rtane future ſunt. ℭ Corpora aũt his parata ſunt q̃ apta ſunt multiplicare meliam. vt corpora ↄplõne frigida ⁊ ſicca ⁊ etatiue talia: vt ſenes ⁊ maxime frigidi ⁊ ſicci: ⁊ q macri ſunt: ⁊ venas hñtes anguſtas: ⁊ q̃ regimine vtunꝛ melico: vt comedendo lentes cauleſ piſces ſalitos ⁊ hmõi q̃ humorẽ gñant melicũ. vt ſupra 3° ca°. Et hec maxime vo ſunt qñ melia non eſt talis ꝑ aduſtionẽ. Nã ꝑ aduſtionẽ talis maxie multiplicaꝛ in fine iuuẽtutis. Et iõ dixit ypo. 3. ꝑnoſt. Et qui. xxxv. annos ꝑtereũt quartanarij efficiunꝛ. ℭ Tẽpus aũt quartane ꝓpoſituꝫ eſt autũnus ⁊ finis eſtatis. q ſapit ꝑncipiuꝫ autũni. ⁊ eſt ſnĩa h. G. 2. de criſi. Ueritatẽ aũt ↄtinet precipue quando autũnꝰ ſeruat naturã ſuam que eſt frigida ⁊ ſicca.

a **Cauſe.** De cauſis aũt eius dicaꝛ: q̃ oẽ multiplicatiuum melie põt eſſe cã eius ex pte cibi ⁊ potus. de quibus ſupra 4° ca°. Itẽ oẽ aduſtiuũ aptuꝫ. ſ. humores adurere: ⁊ maxie qñ ꝑceſſit aduſtio. nã in ꝑncipio fiet fortaſſis colerica. Itẽ omne accidẽs aie meliam inducẽs ⁊ caloreꝫ extinguens. vñ ypo. Timor ⁊ puſillanimitas meliam ꝑficiũt ſi diu ſteterint ad deſcendendũ ⁊ maxime eſt veꝝ de primitiuis. Que aũt ſint cõiuncte ⁊ antecedẽtes pꝫ. conſidera.

b **Signa** demõſtratiua. In ponẽdo ea illũ obſeruabo ordinẽ quẽ in flãticis poſui: q2. ſ. ponã ſm ordinẽ ſigna demonſtratiua vniuſcuiuſq ſpẽi hũoris ipſam quartanaꝫ faciẽtis: ⁊ hoc iuxta diuiſionẽ primã de ipſo parũ ante poſitã. Et añq̃ ponanꝛ hec ſigna ſpãlia: q̃dam ꝑmittam cõia: vt ex eis doctior efficiaris. Dis. n. q̃rtana cum iterpolatione incipit priꝰ cũ oſcitatiõibꝰ alicibꝰ ⁊ hꝰ. deinde ſeqꝛ horripilatio. deinde rigor: deinde frigꝰ. vñ patiens ſentit in oſſibus ↄfractionẽ ⁊ in iũcturis ac ſi diſſoluanꝛ: ita vt deinde accidat tremor ita vehemẽs vt dẽtiũ ↄcuſſionẽ ↄtinere nequeãt. Et poſt ſuccedit calor inter tertianaꝫ ⁊ quotidianaꝫ mediꝰ ⁊ lẽte. Poſtremo nõnullus aut paucus ſeqꝛ ſudor d quo infra. ℭ Quidã dixerunt q̃ febris q̃rtana cognoſcitur ab alijs ex q̃tuor. ꝑm̃. q̃ in eius aduẽtu eſt priuatio oium ſignoꝝ tertiane pure: imo multotiẽs repiunꝛ ↄtra. Scdm. q̃ raro ꝑ ſe incipit vt ſupra: ſed ſucceſſiõe alioꝝ. Tertiũ. q̃ pulſus eſt ſicut illꝰ q eſt in vltio ſenij ↄſtitutus: ⁊ de ipſo infra. Quartũ. icboatio cuꝫ rigore debili: q augmẽtaꝛ in ꝓceſſu ⁊ ſentiꝛ friguſ ita vt ſentiaꝛ oſſiũ ↄcuſſio atq ↄfractio.

c **Signa** demõſtratiua q̃rtane ex melia nãli facte. Initiuꝫ vt ſupra faciens ab exeuntibus. Urina in principio eſt ſubtilis alba aquoſa ſiue cruda cũ priuatione digeſtionis ꝓpter humoris groſſiciem ⁊ frigiditatem: que longo tpe durat ad ſuſcedinem declinans. verũ hec multũ variatur. nã in die interpolationis appet vt dictũ eſt: ſed in die paroxiſmi apparet ſubcitrina pp caliditatẽ putredinalem: ⁊ in die ſequenti poſt paroxiſmũ: q2 caliditas putredinalis egit lõgiori tpe in mã: appet citrina ſemp cũ quadã ſuſcedine. In ſtatu v̓o ingroſſaꝛ. In declinatiõe aũt vñ q̃nq appare et nigra qñ. ſ. quartana ſoluiꝛ: ⁊ humor melicus cum vrina cõmiſcetur, ⁊ hoc maxime in ea q̃ eſt ex nãli. Q2 ſi fuerit ex ea que eſt innãlis: appet ſubnigra vel ad nigredinẽ tendens. Et q̃uis vña in ꝑncipio vñ ſic colorata appet i oibus quartanis: tñ diuerſitatẽ recipit ex parte coloris ⁊ ſubſe in alijs tpibus: ⁊ hoc in alijs quartanis ab ea que eſt a melancolia nãli: vt diceꝛ: q2 melancolia tenet diuerſitatẽ quaꝫ aſſumpſit ex parte humoris per aduſtionẽ in ipſaꝫ ↄuerſi. vñ ⁊ variatur. Egeſtiões v̓o vtplurimũ ſunt ſicce ad nigredinem declines. Sputũ diuerſificaꝛ etiã qm̃ qd exit a melancolia nãli aduſta eſt acre: ſicut acetũ qd cadẽs ſuper terram ebulit. Sudor v̓o eius per ↄparationẽ ad flãticam eſt multus: ſed paruus in ↄparatione ad ſanguineã ⁊ colericam: q2 flã eſt viſcoſum adherens vomitus eſt declinãs ad acetoſitatem ſiue ad acredineꝫ: ⁊ color eius ad nigredinẽ. ℭ A ſubſtantialiter inherentibus: q2 cũ caleſit corpus: nõ fit calitas vehemens: ſed eſt paulatim ſuffumigãs: vt accidit in lapide aut oſſe vel aliquo tali accenſo. vt ſcdo de differentijs. Uñ calor in hac non cito: ſed paulatim accendiꝛ: ⁊ non emittit flãmã pp frigiditatẽ hũoris ⁊ eius groſſiciẽ: ⁊ non ↄprehendit corpus totũ. ſ. flãma eius ſubito vel intenſe: imo in ea eſt calitas cũ horripilatiõe. hoc eſt q2 interiora ſunt iam calefacta: exñtibus adhuc exterioribus fridis: q2 flãma ſic ſubito extendi non potuit. ⁊ eſt cum frigore. ſ. vo: q2 poſitiuo vel ẽt priuatiuo in exterioribus: iã exñtibus interioribus calis: q2 etiã calitas nãlis differt redire ad exteriora. ℭ A qualitate mutata Serap. Color faciei eſt viridis: ac aſſimulatur colori plũbi: ⁊ alba oculorum ſilr plũbea ſunt: ⁊ cutis in ꝓceſſu denigraꝛ ⁊ areſcit ⁊ fit ſicca ⁊ aſpa ⁊ dura. Q2 cũ perſeuerauerit iam ſic nocito ſplene: facies ipſa tumida fit ⁊ pallida ⁊ liuida cũ tumore pedũ. vñ vt infra nõ raro ſeqtur ydropis. ℭ Ab actione leſa. q2 ipſa incipit cũ rigore ex quo patientes ſentiunt in oſſibus ſuis ↄfractionẽ nõ ſic ex rigore alioꝝ: t vt in Almãſore. 7. 18. ↄtinẽtis. Senſus rigoris ipſius nõ eſt ſicut ſenſus ꝑcture: ſed ſicut ſenſus rei refrigerãtis cõſtringentis: donec dolor ꝑueniat ad oſſa: ⁊ ſic dicũt patientes ſe ſentire debilitatẽ in oſſibꝰ ⁊ ↄcuſſionẽ in carne. Ex qbus apparet q̃ frigus in ea ꝑceptũ eſt poſitiuũ: ⁊ cũ aliq̃ito dolore q̃ſi frãgat oſſa: ⁊ eſt illuc ↄctio per quã ſtrident dentes. verũ non ſicut in flãtica. Uñ q2 mã melica in oſſibus ⁊ circa oſſa magis repiꝛ q̃ mã flãtica. eo q̃ nutrimẽtũ eoꝝ eſt melancolicũ. hinc ab ea eleuatis vaporibus groſſis ⁊ ſiccis qui occurrẽtes pãniculis oſſiũ ⁊ muſculoꝝ: in eis molum cauſant ſenſum: ad quẽ ſeqtur eoꝝ ↄctio ſiue inſpiſſatio ſiue cõpreſſio. qd nõ facit leuis vapor flãtis. Et hec ↄctio eſt cã cõfractiõis dicte. Ad qd adiuuat: q2 cũ hũor melicus ad extra ſup membra ſenſibilia ſpargitur: ſua frigiditate ac groſſicie verſus muſculos cutis male expelli pt. vñ remanẽs diu ſuper muſculos ⁊ pãniculos oſſiũ in eis cauſat dolorem hũc ꝓfundũ ⁊ grauatiuuꝫ: quẽ ↄfractionẽ dicimus. Et qdam ſe citius expedientes dicũt hoc ex natura ipſiꝰ humoris ↄtingere: ꝓp eius acredinẽ ⁊ acetoſitatẽ nãe multum diſproportionatas. ↄſidera. Et ↄſilr fit dentium ſtridor in ea cauſatus a ſiñbus vaporibus ad muſculos mãdibularꝫ ꝑueniẽtibus. Qui qdem ſtridor eſt ſicut ſpaſmus. Et aliqñ eſt ſtridor ita vehemẽs vt ſit neceſſariũ ponere inter dentes baculum vel aliqd tale: ne ex forti colliſiõe dentiũ adinuiceꝫ frangantur. ℭ Eſt aũt ẽt videndũ qs humor maiorẽ faciat ↄcuſſionem d ſiue tremorẽ ſiue rigorẽ. Et ꝓ iſto breuiter dõm q̃ tremor ⁊ motus ↄcuſſiuus eſt maior ceteris paribus in quartana q̃ in flãtica vel tertiana. Et exponitur cõiter maior. ſ. extenſiue in quartana: lꝫ in tertiana ſit maior: q2 itẽſiue: ⁊ tu ↄſidera. Et cum ꝑ eſt frigus valde intenſum reſpectu frigoris: qd eſt cũ rigore tertiane. Nã frigus tertiane eſt priuatiuuꝫ. vel pp priuationẽ accidit: vt ſupra de eo. Quartane aũt eſt poſitiuũ, veꝝ Auicẽ. inqt q̃ ipſa incipit in primis cum frigore paruo: qt in ꝑncipio ſui paroxiſmi. q2 hũor melicus ẽ tardi motus ⁊ tarde moueꝛ ad putredinem: ⁊ tardius q̃ flãtiõ tarde caleſit: pp qd in ꝑncipio ꝑncipij paroxiſmi frigꝰ ẽ paruum: intelligẽdo ꝑ frigus poſitiuum frigus: ſicut in flãtica. deinde incipit frigus eius addi: q2 augeri vt circa medium eius: quia in augꝰ magis ſubtiliata mã a calitate: q̃ ⁊ citius mouebitur: ⁊ maiorem corporis partem occupabit. poſtea minoratur parum: apud ſtatum ſcꝫ ſni pricipij. Deinde ſup ple magis declinabit adueniente. ſ. fine pricipij: ⁊ appropinquante augmento paroxiſmi. Et hoꝝ omniuꝫ cauſa eſt

caliditas putredinalis cum incipit minus a mã occupari: qđ eſt in aug° principij vt pn^m cuiuſlibet paroxiſmi particulariter diuidat̃ in quattuoꝛ tẽpoꝛa: vt hʒ ipſe integer paroxiſmus. Et hic aduerte ꝙ quanto mã hec magis caleſit ⁊ magis ſubtiliatur: tanto citius mouet̃: ⁊ minus frigus cauſat. ꝑpter qđ frigus eſt minus in aug° vl' febris huius. Et ſimiliter minus in ſtatu vl' ꝗ̃ʒ in pn° vl'. vez rigoꝛ ⁊ concuſſio eſt maioꝛ ꝑpter mãm eſſe magis factã calidã ac magis penetratiuam ⁊ moꝛdicatiuaʒ. Et iđ cũ videmus in quartanis rigoꝛẽ foꝛtioꝛẽ. arguimus eius ſalutis appꝛopinquationeʒ vt infra. ⁊ tu ꝯſidera qm̃ iuxta hec verba Auic. expoꝛi põt de tẽpoꝛibus vl'ibus: vt qꝛ eſt frigus paruũ in pncipio reſpectu augmẽti: ⁊ min⁹ i augmẽto reſpectu ſtatus. ſʒ rigoꝛ augeť i augmẽto ⁊ ſtatu. In declinatiõe aũt iã digeſta ⁊ paucificata mã remittuntur hec oĩa. ℂ Q; ſi queres vbi maius ẽ frigus an in quartana an in ſlãtica: Dõm ꝙ in flegmatica eſt maius intenſiue ⁊ extenſiue: qꝛ duratione ⁊ cauſa: qꝛ etſi in quartana accidat frigus poſitiuum a frigiditate mãe: tñ in ea accidit pl'a pp reuocationẽ caloꝛis ad intra. cuius oppoſitum eſt in flegmatica. Cuius cã: qm̃ virtus plus terretur ab ipſa melancolia: cũ ſit humoꝛ nature multũ hoꝛridus ⁊ flegma multũ amicus. cũ ſit ꝑpinquum nature ſanguinis. Etiã adiuuant ad hec: qꝛ flegma frigidum eſt melancolia. ⁊ eſt locus ſpeculationis an aqua ſit frigidioꝛ terra. Item qꝛ flegma magis mouetur ⁊ ad maioꝛem coꝛpoꝛis partem.

ℂ Pulſus in pncipio ſtrictus paruus ⁊ occultus ꝗ̃ʒ in alijs febrib⁹. itaqʒ ſi peritus medicus de pulſu eius ſani habuiſſet noticiã per ipſum pulſum ſolũ cognoſceret quartanaʒ. Et eſt ſnĩa Almanſ. Nã in hac vt ipſe dicit eſt ſuperfluitas paruitatis ⁊ raritatis reſpectu ſlãtice. quare magis reſpectu ſanguinee ⁊ colerice. Inqt Aui. Pulſus qdẽ quartane melioꝛ eſt pulſu ſlãtice in paruitate ⁊ frequẽtia. ſed eſt ſilis in tarditate. Et exponit Gẽtilis. Melioꝛ ⁊c. i. nõ ita paruus nec ita freqũes: qꝛ virtus eſt foꝛtioꝛ in quartana: ⁊ ꝗ̃tuʒ in febre ſlãtica ad tarditatem pulſus facit debilitas vl' tutior tantũ facit ad tarditatem pulſus in quartana melioꝛ paucitas ſiue non tanta paruitas ꝗ̃ta eſt in ſlãtica: vñ in ſlãtica ꝑ frequentationẽ ſit recupatio euentatiõis. ⁊ iſta indigẽt ſpeculatione. ꝯſidera. Et in quartana appꝫ pulſus ſerinus: qꝛ durus pp ſiccitatẽ humoꝛis exiccantem arteriã. vñ ipſa efficitur inobediẽs. ⁊ bñ extẽdi ⁊ in altũ eleuari nõ põt. Et diuerſus: qm̃ eſt a mã groſſa virtutẽ multũ grauante. Et qꝛ ẽ ceteris materiebus groſſioꝛ. hinc maioꝛem in pulſu cauſat diuerſitatẽ ꝗ̃ʒ in reliqs repiat̃ febribus. vt Auic. Et licet in oĩbus febribus putridis. vt ſupra in radicibus: ſiſtoles ſit maioꝛ diaſtole. tñ in quartana pp groſſiciẽ humoꝛis virtutem ſtimulãtia maioꝛ eſt adhuc reſpectu tertiane: in qua ẽ maioꝛ caloꝛ. ⁊ tu bñ ꝯſidera. ℂ In quartanis circuitus eſt quaſi ꝓpꝛium ſignũ huius febris: qꝛ hic circuitus in alijs non reperiť febribus. ⁊ hoc ſm nãm humoꝛis facientis ſe hꝛem: ⁊ duos dies integros puros ⁊ quietos hʒ. ⁊ quarta die moueť. Gal'. 2. de differentijs febriũ. ⁊ durat eius paroxiſm⁹. xxiiij. hoꝛis. ⁊ hoc qñ eſt pura. qm̃ ſi cũ ea cõmiſceať colera citrina minuiť: ſi ſlã ꝓlongať. ꝯſidera. Et lʒ oĩa tempoꝛa ipſius ſint lõga: tñ pn^m eſt valde longũ reſpectu alioꝝ.

ℂ Sitis vt Auic. minoꝛať in hac niſi ſit a melãcolia colerica. Accidit tñ vt in augmẽto ⁊ ſtatu aliqua ſitis ĩnueniatur lʒ parua: etiã quartana exiſtente pura. ℂ Itẽ in iſtis quartanis ſplen lediť ac dolet ⁊ ingroſſať qñqʒ extra nature modũ. Gal'. ad Glauconẽ. ℂ Itẽ in ea accidit viſus debilis ſi perſeuerauerit ꝑpter vapoꝛes groſſos turbidos eleuatos ad ſuperioꝛa ſpũm viſibilẽ obfuſcãtes: qui vt ſupꝛa cauſa erãt ſtridoꝛis dentiũ. ℂ Accidit ⁊ his tuſſis cuʒ difficultate ꝑpter nocumentum his partibus cõmunicatum: ſed cũ difficultate ꝑpter exiccationem pectoꝛis factam ab ipſo humore exiccante conſtringente. Accidit ⁊ his appetitus foꝛtioꝛ ⁊ hoc ſi non fuerit opilata via per quã venit melia a ſplene ad os ſtomaci. Itẽ adeſt pigritia grauitas cruriuʒ ⁊ coxaꝝ ⁊ propter indigeſtionẽ laterum inflatio: doloꝛ lumboꝛum: inquietudo. Item ſomnia mala timoꝛoſa. Iteʒ cũ caloꝛ expanditur accidit aliqñ frequentia mingẽdi. Et hoꝛuʒ cauſas ex dictis collige. Et hec febris hʒ declinationem verã. Quod dico ꝑpter flegmaticaʒ q̃ falſam hʒ vt ſupꝛa. ⁊ hoc qꝛ eius mã ſit ſicut cinis qui non põt eſſe vehiculum putredinalis. Et ad eam cognoſcendaʒ maxime iuuat etas cõplexio habitudo ꝯſuetudo regimen tẽpus anni ⁊ hmõi. q̃ oĩa cõſiderare debes attente vt ⁊c. Et hic aduerte ꝙ hec ſigna que ſic poſita ſunt particularia vt reſpiciant quartanam ex melancolia nãli: etiã in parte eoꝝ ſunt ⁊ alijs ſpẽbus cõmunia. poſt que ponã demõſtratiua particulariũ ſpẽrum ei⁹. deinde ꝓnoſtica oĩbus ſpẽbus deſeruientia.

Signa demõſtratiua eius q̃ ex melãcolia per aduſtionem ſlãtis facta: Qꝛ paroxiſmi ſunt longioꝛes ꝑpter mãm eſſe magis viſcoſam. nã vt ſupꝛa alijs paribus viſcoſitas ad longitudineʒ febris operatur. Et ſicut paroxiſmus eſt lõgioꝛ: ita ⁊ frigus in ea ꝑpter eandẽ cãʒ. Sed hic ſcito ꝙ non accidit aduſtio abſqʒ epatis caliditate. Et hoc bñ ꝯſidera etiaʒ ꝑ ſequentibus ⁊ ꝑ cura. Eius aduſtũ ſi fuerit ſubtilis ſubſtantie trahit ad dulcedinẽ. Si vo ſpiſſe trahit ad aceroſitatẽ ⁊ ponticitatem. Et hʒ hec feb. ſtatiões vt flegmatica. non tñ tot ⁊ tantas ſicut illa. Et tu vide cauſam in flegmatica: ⁊ eſt ſudoꝛ tardioꝛ. i. tardius eueniens. vel ẽt minoꝛ ꝑpter materie viſcoſitateʒ: vꝛina eſt in coloꝛe remiſſa: ⁊ maxime in die ante acceſſionẽ: ſed in die poſt eſt tincta ⁊ ſpiſſa: ſed abſolute eſt groſſioꝛ ꝗ̃ʒ in alijs ꝑpter materiam eſſe groſſioꝛẽ: que cũ vꝛina ꝯmiſcetur. Et pulſus eſt minus durus ꝗ̃ʒ in alijs: qm̃ humiditas facit ad molliciem ⁊ magis diuerſificatur: ⁊ eſt paruioꝛ ⁊ magis occultus ꝗ̃ʒ ſupple in alijs notis ꝑpter materiã eſſe frigidioꝛẽ. Et tu hic adde alia ſigna cõponendo ex te. vt verbi gratia: qꝛ regimen fuit flegmaticũ ⁊ ꝑpter caliditatem epatis aut hmõi eſt modo aduſtũ: aut ꝙ ad hoc cõcurrebat caliditas aeris ſiue tẽpoꝛis conſtitutio. Item qꝛ pꝛeceſſit febꝛis flegmatica ⁊ hmõi vt ſupꝛa quodcũqʒ in alijs fabꝛica.

Signa eius q̃ ex aduſtione ſanguinis fit. qꝛ incipit cum pauco frigoꝛe: ⁊ caloꝛ eſt ſatis mitioꝛ ⁊ declinat cum fluxu ſanguinis narium. vꝛina eſt ruffa cũ quadã groſſicie ſubſtantie. ⁊ hoc in pꝛincipio: deinde apparet rubicunda. pulſus tendit ad plenitudinẽ cũ ventoſitate: ⁊ terminať cũ ſudoꝛe ſatis notabili: ⁊ in oꝛe ꝑcipiť ſalſuʒ cũ pauca dulcedine: ⁊ ad ponticitatẽ declinans mixta acedine. Et ꝙ pꝛeceſſerunt ſigna ſanguinis ex parte febꝛis: qꝛ ꝑceſſit feb. ſanguinea. Item percipitur in oꝛe dulcedo declinãs ad acedinem aliqualẽ. paruʒ aut nihil ſitit. Somnus eſt grauis. Et adiuuant ad eius cognitionẽ etas cõplexio habitudo. regimen pꝛeteritũ. tẽpus anni ⁊ hmõi. ℂ Q; ſi fuerit quartana non ex aduſtione ſanguinis: ſed ex cõmixtiõe eius cũ melãcolia erit vꝛina in pncipio ruffa ⁊ ſpiſſa. qñqʒ cũ quadã liuiditate ac nigredine: ⁊ pꝛecipue in ſuperficie. ⁊ erit frig⁹ paruum. caliditatis ſatis intenſe. ⁊ hoꝛa nona mouebiť cũ capitis grauitate ac doloꝛe: pꝛecipue poſt cibũ.

Signa eius q̃ eſt ex aduſtione colere. vꝛina ruffa ignea pulſus vehementioꝛis velocitatis ⁊ frequentie materiã eſſe calidioꝛem. ⁊ eſt cum minoꝛi diuerſitate. ⁊ eſt durus: ⁊ incipit cum hoꝛripilatione ⁊ frigoꝛe in carne: qꝛ materia eſt ſubtilis apta ſic ſubtiliata ad exterioꝛa propelli. ⁊ ſic magis ſentitur in exterioꝛibus ꝗ̃ʒ in ꝓfundo ⁊ alia. ⁊ huic citius ſuccedit caloꝛ ⁊ etiam intenſioꝛ: ⁊ eius aduſtum trahit ad amaritudinem: ⁊ eſt ſitis maioꝛ ⁊ ſudoꝛ copioſioꝛ ꝗ̃ʒ in ceteris alijs partibus. Et eſt cum doloꝛe frontis acuto cum defectu appetitus cũ vomitu colerico quandoqʒ: ⁊ qñqʒ cum ſolutione ventris. Et accidit qñqʒ his ira furoꝛ ⁊ inflãmatio: ⁊ ipſam ſignãt etas. cõplexio. habitudo. tẽpus anni. regimen pꝛeteritũ. Itẽ anteceſſio febꝛis co-

lerice. Et hec eſt brevioris ſpacij reſpectu aliarum: ⁊ cuꝫ co pioſiori ſudore terminatur.

Signa demonſtratiua quartane q̄ eſt ex aduſtione melancolie ſunt ſignoꝝ preceſſio diuij melancolie ⁊ egritudinum melancolicoꝝ: ⁊ cū moueť ad paroxiſmuꝫ incipit cū minori frigore: ⁊ calor citius aſcēdit ⁊ magis equaliter: ⁊ eſt acutior q̄ꝫ in melio nāli non aduſta ⁊ citius declinat: ⁊ cū maiori ſudore: ⁊ eſt vrina magis tincta ⁊ ſubtilis in p̄ īmis. ⁊ eius aduſtū ex ſubtiliori parte eius trahit ad acrem ſicut acetum qđ cadēs ſup terrā ebulit: ⁊ eſt pulſus velocior ⁊ ſpiſſior cum minori diuerſitate ⁊ inequalitate exiſtens. Et concurrunt cum ea circumſtantie ſimiles ex parte etatis cōplexionis regiminis ⁊ hoꝝ vt de alijs dictū eſt.

Signa pronoſtica. Nō raro ad quartanā ſuccedit lapis renum maxime qn̄ eſt per aduſtionem facta. ¶ Raro fit quartana ꝯtinua: vt ſupra in bn°. ¶ Febres erratice vtplurimū quartane ſiunt. ¶ Febres quartane multotiens ſiūt ſucceſſiōe nocumēti ſplenis: q2 nō attrahit ſicut dꝫ: ⁊ remanet colera nigra q̄ deinde putreſcit. ¶ Quartana ex melia nāli vel aduſta magis fit in ſenio. Que aūt fit ꝑ alioꝝ bn. aduſtioneꝫ magis fit in iuuentute: ⁊ maxime in fi. eius: qn̄. ſ. maior fit aduſtio. vn̄ ypoc. 3° aphor. Qui. xxxv. annos p̄terierunt quartanarij efficiunť. Almanſ. In autūno ⁊ fine eſtatis ⁊ ꝯpl'ones bn̄tibus ſiccas frequentibus ſolent accidere. Quartana ꝯtinua deterior eſt ſua iterpolata. Et deterior ſpēꝝ que fit aduſtione melancolie nālis. deinde que fit aduſtione colere. Zoar. Et cum ꝓlongať ꝑducit ad ydropem ꝓpter nocu^m ſplenis. Et ſaluior eſt illa que nō eſt cū apoſtemate ſplenis: aut alijs: q2 alijs paſſionibus eius: vt eſt duricies opilatio groſſicies dolor ⁊ hmōi. Ea que eſt cū apoſtemate ſplenis qnq̄ꝫ non ſolum ad ydropē: ſed etiaꝫ ad perniciem ducit. ⁊ iō ſis attentus. Conſimiliter ſi fuerit cuꝫ apoſtemate epatis: ⁊ tales vtplurimū lōge ſunt. ¶ Quartana in valde ſenibus non curať ꝓpter debilitatē virtutis. vn̄ aliqn̄ videbis ſigna digōnis bona ⁊ febrem declinare: ⁊ tandem morietur. Et iō in pronoſtico ſis attentus. nā 2° apho. Quecūq̄ꝫ enim egritudines cronice eis fuīt: vtplurimū cōmoriuntur. ¶ Quartana vtplurimū eſt ſalua: ⁊ hoc ꝓpter longā ſui quietē qđ de periodica ſpāľr intelligas. ¶ Quartana: q̄ ſalua eſt liberat ab egritudinibus melicis ⁊ ab epilepſia. ¶ Sanguinea velocius curať. poſt hanc q̄ fit ex nāli ſed q̄ eſt facta ex flegmate ⁊ colera vitellina vel nigra valde eſt peior ⁊ ꝓlixior: ⁊ p̄cipue ſi eſt opilatiōe ſiue apoſtemate ſplenis aut epatis: ⁊ frequenter vt dictum eſt ducit ad ydropem ⁊ non curatur. Gerardus. veꝝ ex aduſtione flegmatis fit citius curať q̄ꝫ q̄ ex aduſtione melancolie nālis. ⁊ iſta eſt alijs difficillioris cure. ¶ Quartana q̄ incipit ꝑ ꝯuerſioneꝫ alterius egritudinis in eaꝫ facilius curať. 5° apho. A quartanis habiti non valde a ſpaſmo apprehenduntᷣ. ſ. repletionali ꝑꝑ humorē eſſe ſiccū groſſum nō aptum ꝑ neruos fluere. Multos recipit hic aphoriſmus intellect⁹. quos ſuo videbis loco. Et dixit non valde: q2 non frequenter: vel q2 nō intenſos ſed remiſſos ſpaſmos ſm̄ abūdantiā hūoris flātici in corpe quartanarij exiſtis. ¶ Quartana ſpaſmum curat eius exiccando mām. Et tu ꝓ his aphoriſmis lege in 3° ca° ſupra. vbi inuenies eos q̄ de quartana loquunť. ¶ Quartana ſalua liberat ab egritudinibus malis melicis: ſicut lepra melia ⁊ hꝰ. ¶ Eſtiue q̄rtane vtplurimum ſunt breues: autūnales vō longe: ⁊ maxie que hyemi coniunguntᷣ. Eſtiua alijs parib⁹ breuior: ⁊ quo ad tpa ſua: ⁊ quo ad totā egritudinem. hꝫ tn̄ fortiora accn̄tia ex pte inq̄etudinis: ſitis ⁊ acuitate claritatis ⁊ hꝰ. ¶ Quartana niſi accidat in ea error nō addit ſupra annum. ⁊ cā q2 inſeqᷣ motum ſolis: ſicut acute motū lune. mō in vno anno terminať motus ſolis. ¶ Quartana qnq̄ꝫ durat. xij. annis. ⁊ ꝗ eſt infra eos. ⁊ hoc qn̄ in ea cōmittiť error. ⁊ ſm̄ q̄ntitatē erroris accidit ꝓlongatio ei⁹. Raro vel nunq̄ꝫ abſq̄ꝫ nocumēto ſplenis accidit.

¶ De cura quartane in vn̄. Rubrica. ij.

Quartane cura eſt difficilis: ⁊ ſi qdam empirici cum ſuis deluſorijs experimentis eā facilem ꝓnūciant. Cuius difficultatis cā eſt ineptitudo hūoris ad digeſtionem: ⁊ plus ceteris. nam frigidus eſt ⁊ ſiccus cōpact⁹: ⁊ vt ita dicam durus. ⁊ cum calore nāli in nulla qualitate cōueniens. vn̄ medici maxime ⁊ principaliter ſtudent humectationi in eius cura. ¶ Scđo. opatur ad eius difficultateꝫ cōpactio corpis in quo vtplurimū fit. ſūt. n. melici ſtrictoꝝ pororuꝫ a quibus pua fit reſol'o. ¶ Tertio. ad illud adiuuat tp̄s in quo vtplurimū accidit: vt autūnus tp̄s diſtēperatum valde. ad qđ ſuccedit hyems apta ꝓlōgationi ei⁹. ¶ Quarto. q2 tarde mouet mā ꝯ uām: ⁊ ecōuerſo. ¶ Et accedēdo ad curā eius dico ꝗ cura eius diuerſificať vt ſupra de flātica ex pte duoꝝ. Pumo qdeꝫ ex pte diuerſitatis materierū: vt q2 ꝑ ꝯſideretur an ſit melia flātica: an ſanguinea ⁊ hmōi. Qm̄ cū hec febris mālis ſit: ⁊ a febre ipſa pua ſumať indicatio. dꝫ principalis intentio eſſe ad cām. Iuxta illud tertio tegni. opꝫ vniuſcuiuſq̄ꝫ cām prius abſcindere. Scđo recipit diuerſitateꝫ ex pte tēpoꝝ: qm̄ alia debenť in ꝓncipio alia in augmēto. ⁊ ſic de alijs vt ifra. Et ſubiicuit Aui. hāc ſcđaꝫ diuerſitatem. dans ipſam intelligere ex habitis de flātica.

Canones. Ordinatio diete: lenitio: minoratio: digeſtio gradata: ecōo gradata: mēbroꝝ nutritiuoꝝ ſplenis. ſ. epatis ⁊ ſtomaci confortatio. ꝓuocatio reſi B
dui reſol'o. accn̄tiuꝫ correctio. Et qm̄ egritudo eſt lōga: cui non minus ſuccurriť dieta q̄ꝫ potione: iō tu diete ei⁹ eſto diligens executor. ¶ Et ꝓ ꝓ dōni cū Meſ. cap. de ſoda auctoritate Gal'. ꝗ cura oium egritudinuꝫ melicarū nō eſt ſpoliāda a regimine impinguatiuo ⁊ humectatiuo. p̄ter hoc ꝗ cadere faciat in opil'ones. ⁊ hoc iō vt leuificetur ⁊ habiliteť corpus ⁊ vt humor melicus digōnē recipiat ⁊ ſerueť i medio ꝓncipio ⁊ fine. nā i hac plus ꝯſideramus ſiccitatē hūoris q̄ꝫ frigiditatem: ⁊ ideo auctores plus ſunt intenti humiditati. ¶ Scđo ꝗ in hac nō tm̄ frigiditas cibi ⁊ potus timeť ſicut in illa q̄ eſt ex aduſtione flātis nō ſal'i ⁊ melie aduſte. dico ſi ſalſi: q2 in aduſtiōe ſalſi dōm vt de aduſtiōe col'e lꝫ remiſſi⁹. ¶ Tertio dietam al'r ordinare opꝫ nr̄is tpibus. vt ſupra 4° capl'o: ⁊ tu ad hoc attende: q2 ēt cura tēpatios ſecurius eſt dietaꝫ ſubtiliare in ꝓncipio dū dubitať an ſit lōga vl' breuis: qm̄ ſi eſt breuior: ⁊ tu dietes groſſe i ꝓncipio tu ꝓlōgabis eā. Si lōga ⁊ tu ingroſſes ēt longiorē facies. Et hūc modū cure dicunt voluiſſe Aui. cū inqt. Rectius eſt vt incline regimen earū in p̄imis ſeptimanis vſq̄ꝫ ad tres ſeptimanas ad ſubtiliationē q̄dā. Accedente vō ſtatu eſt ſubtiliandaꝫ: attento ſemp tenore virtutis. Et hic attende dictū yſaac ⁊ eſt ꝯſtantini ꝗ cures ne ex tua inducta abſtinētia corp⁹ ad ethicā ꝑducas. ¶ Quarto in dieta ꝓcede a ꝓncipio vſq̄ꝫ ad. xv. dies vel circa cū ſubtiliatiōe eius. Et hoc ꝯſentiente virtute: abſtinendo a carnibus ⁊ ab eis q̄ multū dant nutrimētū vt mā ſubtilieť digerať ⁊ paucificetur ⁊ egritudo ipſa abbreuieť. Et hic aduerte ꝗ opꝫ vt i ꝓncipio bn̄ ꝯſideres egri C
diſpoſitionē ⁊ regimen p̄teritū: qm̄ ſi fuerit plenus ſiue repletus: ordina dietā ſubtiliorē. ſi vero non: q2 ēt ante aduentum febris fuit abſtinēs ⁊ febriens: tūc non ꝓcedas cum ita ſubtili dieta. Et iō Auic. in vno loco pro ſubtili dieta dabat aues minutas ſiue paruas: ⁊ ingroſſando dabat pullos: vt puris colericis macris ⁊ facile reſolubilibus. Et in alio loco eiuſdē capl'i: q2 de cura quartane ſubtiliādo dietam iubebat egrum a carnibus abſtinere: vt ſunt ſanguinei carnoſi ⁊ hꝰ. Debes deinde ꝓcedere cū ingroſſatione: alij aūt vt Almanſ. vi ꝗ q2 itur verſus ſtatum dieta debeat ſubtiliari. ⁊ tu ꝯſidera. nā ſupra habuiſti huius rei diſſolutioneꝫ. Ita ꝗ in ſummo Aui. ⁊ yſaac incipiūt cū ſubtiliatiōe: ⁊ gradando ad groſſiciē tēdunt. alij eꝫ. ¶ Quinto. ꝗ cibus q̄rtanarum non dꝫ eſſe crudus: imo cruditate reſoluēs. nō groſſus. imo

ſubtiliãs non ↄſtrictiuus:imo vẽtris lenitiuꝰ. ¶ Sexto ſanguinis laudabilis gn̄atiuus. cuiuſmodi ſũt cibaria calida ꝛ humida: vt caro bona: oua ſorbilia: ꝛ calida cũ eq̄litate calitatis: ſicut cõmixtio ficuum cũ endiuia. Auic. Et ſunt iuuatiua valde. Et aliq̄n̄ ↄcedit Auic. calida vltra eq̄litatez in flãtica. ꝛ h̄ in p̄ncipio. ꝛ dz dari in pua q̄ntitate. Item ↄferũt frigida ꝛ hũida facilis digõnis ꝛ boni chimi. ꝛ ſunt ↄueniẽtia febri vt febris eſtꝛ ſiccitati hũoris ↄ̃riant. vez eoꝝ friditas ↄtẽperer vt exigit neceſſitas: ꝛ applicent ſepe niſi timeat indigeſtio: ꝛ ex eis opil'o. vñ Aui. Ubi non p̄hibeant niſi pp vehementiã frigoris: ꝛ iõ p̄hibet lactuca in ea q̄ ex aduſtione flegmatis aut melie fit: niſi cõmiſceat eruca q̄ tollit eius nocumentũ: aut aliqđ tale. Itẽ euitet oẽ opilatiuũ qđcũq3 grauis digeſtionis viſcoſum tarde trãſiẽs inflatiuũ ꝛ hꝰ. vt caro porcina vaccina bouina piſces faba. ꝛ lẽticula. caſeus ſiccus. vinuz nigrũ groſſum ꝛ hꝰ. q̄ hñt humorẽ melancolicũ gn̄are. de q̄bus 3° cap. Itẽ alienet oẽ frigidũ ꝛ ſiccũ vt Aui. ¶ Septio. q2 ſi virtus ↄſuetudo ꝛc̃. patiunt abſtineat a cibo in die poxiſmi. Uñ Auic. Precipiat ei illa die ieiunium. rectius. n. eſt vt adueniat paroxiſmus vẽtre vacuo vt nõ occupet nã cum mã alia: ſed vacet febri ꝛ cauſe eiꝰ donec expellat: ꝛ eſt de regimine bono eiꝰ. Auic. Et nõ ſumat cibuz donec ↄſumit paroxiſmꝰ. Tu tñ ſis memor eoꝝ q̄ dcã ſunt de cibatione febricitantiũ: q2 aliq̄n̄ in p̄ncipio ꝛ in poxiſmo opz cibare corpa colerica reſolubilia: ꝛ q2 patiẽs ieiunet ea die: eſt mens Raſ. 18. ↄtinẽtis Serapiõis ꝛ alioꝝ auctoꝝ ꝛ modernoꝝ. ꝛ eſt inter vulgares nr̃os tanq̄ p̄ceptũ obſeruatum. q2 ſi cibare opz illud fiat p horas ſex añ paroxiſmuz. ꝛ ſit cibus ſubtilis cito digeſtibilis actu calidus. ꝛ in die iterpolationis vberiꝰ reficiat. ¶ Et ex cibis cõmendatis ſũt carnes arietine iuuenes ꝛ a proprietate. Item perdices ꝛ carnes tẽperate ſupra 4° cap. Item colũbi iuuenes: maxime elixati: turtures: oua mollia. Et ex fructibꝰ q ſunt calidi hũidi vt paſſule amigdale ꝛ hꝰ. 4° cap. Laudat pepo. laudantur pſicar ꝛ maxie q̄n̄ comedunt cum rectificãtibꝰ. vt cuz vino bono fuerint p̄us infuſa. ꝛ maxie q̄n̄ corpora ſunt munda in q̄bus nõ timet putrefactio. Item ipſa preparata cũ melle ꝛ aniſo. Et de regimine bono eſt cõtinuatio deliciaꝝ q̄etis. ꝛ abhorrere exercitiũ motus corporeos ꝛ aiales. vnde he febres oẽs humectatiõe indigẽt. Qꝛ ſi aliq̄n̄ comedunt exiccatiua calida. vt porrũ raphanꝰ ꝛ ſinapi: h̄ erit poſt digeſtionẽ mãe ꝛ in pauca q̄ntitate. non vt exiccent: ſed vt ſtomachum ↄfortent. mãm icidãt ꝛ abſtergãt. ꝛ ſolutionẽ ventris ſtimulãdo virtutẽ inducãt: ꝛ h̄ maxie q̄n̄ timet caliditatis augmẽtuz. Propter qđ in colerica ꝛ q̄ eſt ex aduſtiõe ſanguinis nõ vident ſic cõpetere vt in ea q̄ eſt ex flãte. ¶ De potu die paroxiſmi ab aq̄ abſtineat: Aui. In q̄rtana ↄuenit vinũ album

D tenue in vigore mediũꝛ limphet ſcđm exigẽtiã potẽtie eiꝰ. etatem ↄſuetudinez tẽpus anni ꝛ hꝰ. Sed ſcito q2 nouũ elarũ magis humectat: vetus nõ exhibeat niſi poſt ſigna digõnis: ꝛ lymphet vt dictũ eſt: ſi non fuerit opilatio i epate aut ſplene. ¶ Et q2 ex habitis facile cõprehendere potes q̄uo relique res nõ nãles ſe hic debeãt hinc ab eaꝝ pticulariori effuſione ſuperſedeo. ꝛ ideo maxie q̄m̄ in particularibus dicendis vniuerſalia comprehendentur.

¶ Pro ſcđo qui eſt ventris lenitio. dicat vt Auic. Et fiat lenitio nãe in p̄ncipio cum eis q̄ ſunt ſicut illud qđ ex violis aq̄ caſei ꝛ polipodio aut ſyru. acetoſo. cum epithimo aut caſſia cũ aq̄ fumiterre ꝛ lupulo aut aq̄ caſei. Eſt eni bonũ vehiculum in medicinis q̄ dantur in ea. immo q̄nq3 ipſa ſola ſufficit: ꝛ maxie in noua. ꝛ etiã fiat cum his que humectãt ꝛ materiã ipſam aliqualiter reſpiciant. de q̄bus plene ſupra in radicibus vniuerſalibus. ꝛ quinto cap'o.

¶ Pro tertio dicat q2 oẽs ↄueniunt in hũectatiõe. ex pte aũt qualitatũ p̄moꝝ diſcõueniũt. vt infra ſuis patebit locis. Et de digeſtiuis ipſaꝝ ſm diuerſitatẽ eoꝝ habituz eſt 5° cap. ꝛ tu ibi. Tu tñ hic attẽde dictũ ꝑlanc: Inquit. Cum q̄rtana fiat de materia groſſa: opz ad duo prouidere. primum ne det in principio res multum calefaciens. ne inde multum calefiat materia: ꝛ due deinde febres generentur. vna acuta continua. ꝛ alia interpolata. Nam ſic eſſet periculoſum: quoniaz virtus non poteſt ſimul ſuſtinere morbi prolixitatez ꝛ eius acumen. Scđm ne dentur refrigerantia ne ↄgeletur ꝛ iduretur mã. ꝛ inobediẽs fiat digõni: ꝛ egritudo p̄longet. iõq3 aqua cruda non cõpetit ꝛ ſilia. Et dictum fuit gradata digeſtio. q̄m̄ opz vt a debiliori ad fortius procedas. q̄m̄ materia eſt difficilis digõnis: vt ſupra de flãtica. Propter quod opz vt cũ digeſtiuis eius p̄cedas pluribus diebus. naz ſi queris eius eṽonẽ: ipſa non hñ prius digeſta reddet inde grauior. vt Gal'. Et dz eſſe digeſtiuũ ſubtiliatiuũ aperitiuum in qualitatibus primis moderatũ vt mãe ↄueniet vt infra ſuis rubricis. vñ Auicen. laudat mel roſ. cũ ſirupo acetoſo ꝛ aqua ordei. ꝛ hoc in principio. Et valet hic potus datus bis vel ter in die paroxiſmi loco potus. nã ſitim extinguet ꝛ mãm diger et. Cõſilr valebit in die interpolatiõis exhibitꝰ. ſed in die paroxiſmi det q̄tuor horis vel tribus poſt cibuz ad minus. Iſtud eſt cõe digeſtiuũ. tu tñ ordina vt videbit expedire ex habitis q̄nto cap'o. Et in hyeme fiat cuz melle ꝛ pauca aq̄ ordei. In eſtate v̄o cuz zuccaro ꝛ multa aqua ordei. ꝛ tu ↄpl'onẽ ꝛ etatez ↄſilr ↄſidera. Itẽ cum tranſis ad fortius digeſtiuũ: da tale qđ ſit aperitiuũ ſubtiliatiuuz ꝛ inciſiuum. temperatũ in actiuis: declinans tñ ad calidum vt decebit ꝛ humectatiuũ vt q̄nto colliget. Item ꝛ ſpleni appropriatum: q2 eſt huius materie receptaculũ. ꝛ ipſe q̄dem ſplen medicinas fortiter aperitiuas ſuſtinet abſq3 nocumẽto: vt ſunt ſcolopendria. tamariſcus. cortices capparoꝝ ꝛ hmõi. Et digeſtiua liquida ſunt conuenientiora. q2 opilationes ſunt fortes ꝛ liquida per eas melius penetrant ac facilius.

¶ Pro q̄rto dõm q2 in principio cõpetit minoratio. vñ Auic. veꝝ oibus ſuis ſunt indicia q̄bus cõicant. ꝛ illud eſt q2 ipſe oẽs minuant in p̄ncipio. ꝛ hoc tam ex parte flõie ſi conuenit q̄3 farmacie. ꝛ hic canon ex ſequenti apertus erit.

¶ Pro q̄nto dõm cum Meſue allegato loco primo q2 multam ꝛ ſubitã non faciamus eṽonem. ſed per interualla hñtẽ. temperiẽ: vt nã eṽonez regulet: ꝛ non eṽo naturã. Fiat itaq3 vt de flãtica dictũ eſt paulatina fiat euacuatio. Secundo q2. medicine ſolutiue ſint cõmenſurate non recedentes a gradu medicinaꝝ benedictaꝝ ſiue incolumium. Tertio q2 non ſpolientur a re humectãte. nã operationẽ beatificãt. Quarto q2 a ſplene euacuent: q̄m̄ melancolie eſt receptaculum: p̄pter quod cum ipſis cõmiſceantur que ſplenem ipſum reſpiciant. Et q2 euacuatio completur pro nunc flobotomia vomitu ꝛ medicina. hinc de his ſeriatim dõm. ¶ Et de flobotomia primo. naz vt in precedenti canone iſte euacuationes debent eſſe minoratiue. ꝛ ideo bene conſidera pro cõplemẽto eius ꝛ preſentis. Quid eſt minoratio ꝛ eradicatio in radicibus eſt declaratũ. Flobotomia itaq3 in hac conuenire videtur in tribus caſibus. Primus vbi quartana fit ex ſanguine aduſto. Secundus q̄n̄ eſt melancolia ſanguini admixta. E Tertius q̄n̄ corpus eſſe plectoricum: ꝛ rõne ipſius cõpetet ipſa flobotomia. Sed hic aduerte q2 ſi fiat ꝛ non cõuenit vehementer ledit. Unde Aui. Et q̄n̄ nõ eſt neceſſaria flõia tũc flõmia eſt nociua inquãtũ debilitat. ꝛ inquantũ educit contrariũ melancolie. vñ magis incrudat melãcolia. ꝛ inq̄tuz mouet humores ad exteriora q2 ipſa flobotomia trahit humores circa locũ flõmie ꝛ ad extra. Et iõ q̄n̄ materia nõ eſt apta p flõmiã moueri cum ipſa iaceat circa venas ſplenis ꝛ epatis. ipſa cõmouet ꝛ agitat: ꝛ verſus cutim ꝛ carnẽ mouetur. vñ ſic ipſa diſtat magis a locis eṽoni aptis. ſ. a venis meſeraicis: ꝛ locis inteſtinoꝝ. ꝛ ſic impedit eiꝰ debita euacuatio. Et iuxta hoc nota q2 flõmia trahit ad intra ſanguinem in cute exñtẽ. ꝛ iõ vituperat flõmia in variolis ꝛ venenis. trahit aũt ꝛ ſcđo a p̄fundo corpis ad locuz flõmie. pp q̄ F ceſſant argumenta hic de predictis moueri ſolita. Scđo ad

uerte

nerte vt Raſ. 18. ꝯtinentis auctoritate Gal. Qꝛ cuꝫ flõmiã
facies in quartana debes ſanguinẽ ꝯſiderareq; ſi fuerit ni/
ger ⁊ ſpiſſus ſecurius euãre poteris: ſpecta etate ṽtute ⁊c.
Qꝛ ſi tenuis ſiue ſubtilis fuerit ⁊ rubeus: mox reprime ⁊ ve
nam cõſtringe qm̃ talis eſt ſanguinis bonus ꝑ cuius euõneꝫ
debilitaƭ virtus. Et dixit Gal. ad glauconem. ꝙ qñ patiens
eſt iuuenis ⁊ corpus repletum. flõia vna vice poſt aliaꝫ. Eſt
poſſibile vt hec ſola cura ſufficiat. ⁊ vena flobotomanda eſt
baſilica ſiniſtra. Et de his omnibus ꝑticularibus in de cura
eius q̃ ſanguinea ſcribitur. Conuenit q̃ſq; in declinatione
flõmia. ꝑ qñ eſt in ſanguine inflatio. aut ex vſu medicinaruꝫ
calidarũ. aut ciboꝝ ẽt ipſoꝝ copioſitate. ⁊ ſic de alijs. Non/
nulli ꝑ ſecreto tenent flõmiã baſilice ſiniſtre factam in hora
ꝯiunctionis lune pũctuali. ⁊ dicũt ſe multos curaſſe. Et ego
aliqñ feci: ⁊ bene ſucceſſit. vꝫ. maxime in ſanguinea. ⁊ huiuſ
cãm ꝯſidera. Quidam vt ferarius ꝯſuluit vt fiat in 2° etate lu
ne de ſaluatella ſiniſtra. ⁋ De euõne autẽ minoratiua dicaƭ
ꝙ cũ melia non ſit humor repletionalis multũ vt flegma: ⁊
ineptiſſimus motui ⁊ euõni. ꝙ in ꝑn° principij non cõpetit
minoratio vt in flãtica: ſed bñ in ꝑn°. qꝛ circa medium eius:
qñ. ſ. aliqua incipit appere digõ. Et iõ dicebat Auic. Illud
.n. apud digõnẽ eſt vt ly apud dicat vltra ꝑn^m principij. Qꝛ
ſi queraƭ qua die dandũ eſt minoratiuũ. dõm cum Aui. ꝙ
per diem ante acceſſionẽ: qꝛ tunc eſt virtus magis cõfortata
ſupra debilitatẽ quã recepit ex ꝑcedenti paroxiſmo. Scdo.
qꝛ mã melancolica incipit tunc coadunari: ⁊ aliquẽ motum
hẽre ꝑ ſequenti paroxiſmo in locis in q̃bus eſt: ⁊ non ad alia
loca. ⁊ hec maxime ꝯferunt ad euõnem. Multi tñ ſunt ca/
ſus cõtingentes q̃bus oporteret aliud tp̃s eligere. ſed regu/
larius ſic operandũ. Quidam dederũt in principio paroxiſ/
mi medicinas fortes educentes melancoliã. ⁊ ſilr in princi/
pio principij. ⁊ eis ſucceſſit: quos minime ſequi debes. vñ
Aui. Sed eſt rectũ ab errore. i. medicus ſic operans regiƭ
cum errore. vel rexit ſe eronee: ſicut duci exercitus aliqñ er/
ranti bñ ſuccedit. non tñ laudãdus. nã liberatio hu° q̃rtana
rij fuit caſualis ⁊ indiuidualis qm̃ in alio deterius contigiſ/
ſet. Et vt ſupra aduerte ꝙ medicine nõ ſint fortes abſolute.
ſed fortes debiles vt ſupra de flãtica. Tu itaq; ꝓcede grada/
tim in euõne. vt de flãtica dcm̃ eſt. ⁋ De vomitu. vomitus
eſt euõ propria in febre melica ⁊ proprius in flãtica. vt infra
qm̃ ſtomachus eſt lacuna ⁊ receptaculũ flãtis ⁊ ad ipſum ꝑ
uenit melio ꝑcepto diuino. vt Auic. de humoribus. ⁊ Aui.
eſt de rebus iuuantibus in ea. ⁊ nõ in ꝑn° tantũ: immo in oĩ
hora. ⁊ in paroxiſmo cuiuſcunq; humoris factus vt dicet.
A nam ſic alleuiat paroxiſmũ aut eradicat eũ Auicen. ⁋ Sed
dices 4° aphoriſ. docet ypoc. melancolicos per inferi° eua/
cuari. Amplius fortior eſt euacuatio per vomitũ q̃ꝫ per far
maciam: que in ꝑn° paroxiſmoꝝ oĩno ꝓhibetur ⁊c. Dõm
ꝙ vomitus in principio paroxiſmi factus vt dicet alleuiat
ſiue minorat aut eradicat paroxiſmũ. vt ſupra de radicibus.
Et cã eſt qm̃ materie q̃ ſunt in ſtõ quartanoꝝ multiplicate
ꝓpter nocumentum digõnis ſtomaci ex cã febris ⁊ roritate
eius ad ſtõm per ipſum euacuanƭ. que erunt vt cã fouens
febrem: ⁊ accidentia eius. Scdo qm̃ multe materie melice
hñt fundamentũ: in quartana circa loca ſplenis: cum ipſe ſit
melie receptaculũ ꝓpriuꝫ. ⁊ illa loco ſtõ cõicant ꝑ multas
venas magnas. In die ergo paroxiſmi humor melicus in/
cipit moueri in locis illis. ⁊ ſuo motu propelli ad extra ve/
nas. vnde per vomitũ materie melice ſic diuertuntur ⁊ tra/
huntur ad cõcauitatẽ ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ. quare p ipſum
vomituꝫ minoraƭ: ⁊ aliqñ eradicaƭ paroxiſm°. Facit ꝑ eã/
dem cãm vomitus ad remotionẽ rigoris: diuerſo ſic humore
B ⁊ ꝓhibito effundi ſup mẽbra ſenſibilia. ⁊ tu ꝯſidera. ⁋ Sꝫ
queres nonne ſene aut aliq̃ꝺ tale in ꝑn° paroxiſmi exhibitũ
idẽ operareƭ. Dõm ꝑ ꝙ farmacũ non põt quo ad ſuuꝫ effe/
ctum regulari vt vomitus: vt q̃ꝺ eius operatio cito vel in toto
tp̃e fiat ante aduentũ paroxiſmi. Itẽ ꝙ non fiat ꝑ euꝫ i toto
remotio ſicut de vomitu. nã p farmacũ cõmouenƭ nõ ſoluꝫ
humores q̃ ſunt in ſtõ vel ſtõ ꝓpinqui: ſed ⁊ hi qui ſunt poſt
epar. vñ in toto ſit magna cõmotio: qua accidit infirmis de/
bilis non parua. cui ſi ſuccedet paroxiſmus amplius debili
tans male. Hec aũt ex vomitu ſaltẽ leui non ꝯſequunƭ. dico
leui: qm̃ fortis ex eiſdẽ cauſis in ꝑn° non ꝯuenit. Et ideo ſit
vomitus cum decoctiõe raphani aut ſeminum eius ad ma/
ius. ſed incipe a faciliori: vt a ſy. acetoſo vel oximelle cum
aqua. vt ſupra de flãtica: ⁊ in de radicibus. ⁊ tu ibi. Fortis
aũt vt cuꝫ elleboro factus aut lapide laꝫuli fiat in die q̃etis.
⁊ tu ad ipſum faciendũ hñ ꝯſidera. Hora aũt factionis eius
eſt hora vna vel media vel circa añ paroxiſmũ: vel prope in
choatiõeꝫ typi vt videbiƭ tibi. Itẽ ad faciendũ vomitũ faci/
lius da prius ſicut ſiclã alleũ porrũ ſinapim piſces ſalitos ⁊
hꝰ. q̃ habent abſtergere incidere ⁊ ſubtiliare. ⁊ hoc i pau/
ca q̃ꝫtitate ⁊ cũ alijs remittentibus illã ꝑ febrẽ. deinde cuꝫ
aqua tepida ⁊ ſyr. acetoſo fac vomitũ: vel cũ decoctione ra/
phani vel ſemine eius ſi vis fortius. Et plures tentauerunt
liberare ac via quartanarũ. Qꝛ ſi patiẽs magna cum difficul
tate aut ꝑiculo vomitum faceret. qꝛ ſtricti pectoris eſſet ⁊
hꝰ. tunc ab eo abſtine. Itẽ ſis memor vt ſupra: ꝙ ꝓprius va/
let in quartana flãtica. Quidã vomitũ faciunt cũ vino. vt fe
cit Forliuienſis noſter. Quidã cũ aqua ⁊ vino. vñ opꝫ te in
his moderare habito reſpectu ad febrẽ vt febris eſt. Qui/
dam laudant vomitũ in aug° febris factũ. ⁊ dicũt ipſuꝫ plus
valere ad materie minorationẽ q̃ iam in ꝑncipio mota eſt: ⁊
iam accepit aliquã digõnẽ, ꝯſidera. nã ⁊ ipſum ſic approbo.
⁋ Pro ſexto ꝯfortenƭ mẽbra nutritiua iam dicta cũ vnctioni
bus emplꝭs cerotis. ꝯfectionibus. trociſcis. electuarijs: po/
tionibus. ⁊ hꝰ. vt ipſa exigit diſpoſitio: q̃ oĩa q̃renda ſunt a
te ꝓprijs caplꝭs in 3° occurrendo diuerſimode ſm̃ cauſarũ
diuerſitatẽ. Et pro nunc tñ dicaƭ. ꝙ tua ſit ſollicitudo circa
cor in ipſum ꝯfortando cũ rebus gñantibus in eo mineraꝫ
gaudij. Scdo ꝙ attentuſ ſis epati: qm̃ ipſum eſt cã ꝑncipa
lis aduſtiõis: ⁊ ꝯuerſionis humoꝝ in melancoliã. Tertio ꝙ
cognoſcas vt ſupra ꝙ ſplen eſt receptaculum eius q̃ꝺ adurĩ
tur. Et auctores ꝯſueuerũt ordinare trociſ. has cõprehen/
dentes intentiones ex aꝑitiuis calis ⁊ frigidis mixtis eorum
mẽbroꝝ: epatis. ſ. ⁊ ſplenis ꝯfortatiuis. vt ſunt ſuccus eu/
patorij ſcolopendria ſpodiũ lactuca endiuia. ſemẽ portula/
ce ſemina frigida maiora. aniſum feniculus ⁊ hꝰ. Et dicit
Aui. Opꝫ vt ſeruenƭ ſplen ⁊ epar: ⁊ regãƭ talr̃ vt nõ indu
renƭ. Nã i hac febre multũ ſtudere debes humectationi. ⁊
ſermo eius cõplebiƭ cũ ꝓhibentibus opilationẽ. Et ꝯſilr̃ ꝺ
ſtõ inq̃t: opꝫ in eis obſeruet ſtõs cũ emplꝭs bonis ꝯfortanti
bus: ⁊ q̃ ſunt inter virtutẽ calitatis. i. intenſaꝫ caliditatẽ ⁊ ſub
tiliantem. i. remiſſam: qm̃ diſpõ eius q̃ñq; indiget calidiori/
bus: ⁊ q̃ñq; remiſſioribus. q̃ñq; medijs. ⁊ tu ꝯſidera.
⁋ Pro 7° ⁊ eſt ꝓuocatio. dõm vt in radicibus. ꝙ in ꝑncipio
qꝛ materia nõ ente digeſta fortiora nõ cõpetunt ꝓuocatiua.
⁊ ideo dicebat Auicen. Non opꝫ vt fiat ꝓuocatio. ſ. vrine in
primis qꝛ in ꝑncipio cũ fortitudine: qꝛ diuretico forti. Naꝫ
hec dimitti debẽt: vt in canonibus gñalibus vſq; ad digeſtio
nem manifeſtã ⁊ plures euãtiones. Dõm ſcdo ꝙ leuia ꝯce/
di pñt poſt paucos dies a principio: vt excludantur mate/
rie cões in vijs vrinalibus: ⁊ locis ſibi affinibuſ inuente. Tu
itaq; in decimo vel duodecimo die poteris eis vti leuibus.
⁊ cum trinas feceris euãtiones cum digeſtiuis ſuis: etiam ma
nifeſte apparente digeſtione dare poteris ꝓuocatiua fortia
etiam in eis gradũ ponendo. vt ꝺ digeſtiuis: ⁊ ſolutiuis di
ctum eſt. ⁋ De prouocatione ſudoris dicatur vt viſus eſt
velle Auic. ꝙ in principio vniuerſali ſiue particulari medi/
cus nõ debet preſumere recte operando dare prouocatiuũ
ſudoris. Eſt enim fortius q̃ꝫ prouocatiuũ vrine: vt in radici
bus. Qꝛ ſi contingat aliqñ ex eius tali exhibitione infirmuꝫ
liberari. hoc enĩ rectũ eſt ab errore vt ſupra expoſitũ eſt de
euõne. Et ego vidi tales: qui certe aliqñ euacuauerunt: toto

multos ſuis diebus cum prouocatiuis ſudoris exhibitis in principio quartane vidi. qḋ forte euenit aut paucitate materie aut indiuiduali ꝓprietate. Nā eſt veriſiſe vt ex eo ſic prouocato egritudo prolongetur. qm̄ fit in mā cōmotio: ⁊ fluxus bone ad locū male: vbi cōmixte adaugent morbuȝ ſicut de balneo dicetur. ⁊ ſic egro deterius ꝯtingit. Item fit reſolutio ſubtilis ⁊ ingroſſatur mā, ⁊ ſic groſſa remanens difficilius digeritur. ⁊ tu quere alias cās ſupra in radicibus de prouocatione ſudoris. Quidā dant poſt tres euacuationes. vinum decoctionis mentaſtri cum ꝑmixtione. ʒ. j. vel. ij. tyriace. ⁊. ʒ. iiij. aque vite. ⁊ hoc p mediā horā an̄ acceſſionē. ⁊ eſt vinū calīm ⁊ bn̄ cooperiunt eos. ⁊ ſic faciūt ter vel quater: vt videtur eis expedire. ⁊ ſic eos liberant. Quidā idē operantur cum aqua vitis ⁊ puluere gariofiloꝝ. Quidā dant vinū purū aromaticum cuȝ puluere gētiane calīm: ⁊ eſt ſecretū ſocij mei: quo dicit ſe plures curaſſe. Nonnulli ꝑ ſecreto tenent qḋ dictuȝ eſt de flōmia ſupra. Alij faciunt ignem accēdi clarū: ⁊ exponunt patientē ei. ⁊ bene cuȝ prius calefaciūt ante ⁊ retro. ⁊ hoc p horā ante paroxiſmū. deinde inungunt dorſum totū a nucha vſqȝ ad finē ſpōdiliū cū oleo rutaceo. cinamomo gariofil. ⁊ pauco croco. Deinde ſupponunt pannū calīm. Poſtea dant ad bibendum. ℥. xvj. vini maluatici calidi cum cinamomo. ⁊ gentiana pulueriſatis. ⁊ ſic dimittūt eum ſtare coopertū pannis circa ignē ⁊ ꝓcedūt vt ceteri. Dixit Gentilis noſter. Nos abſ ad quartanā nullū experimentū ſecretū habuimus ſed curauimus cū canonibus p̄dictis. cuȝ quo vſqȝ nunc ꝑmanſi ⁊ ego. Sic ḡ ſudoris ꝓuocatiua nō dentur niſi poſt manifeſta ſigna digōnis apparentia: ⁊ multis inde p̄cedētibus euōnibus. Gordonius noſter multū laudat ſuccuȝ calamenti ante acceſſionē exhibitū. curat. n. oēm quartanam.

¶ Pro octauo dōm. ꝙ in reſoluendo reſiduū materiei cōpetit balneuȝ. qḋ non dȝ fieri niſi in declinatione manifeſte vl̄i ipſius febris quo tp̄e p̄ceſſerunt multe ac plurime euacuationes. Balneū tn̄ apud nos non eſt multū in vſu. ſed de ipſo infra de quartana colerica. Iteȝ cōpetit ad hoc medicamen calidum reſolutiuū exiccatiuū. vt tyriaca mitridatum dyatriteon pipereon diacalamentum ⁊ hmōi. Sed tu debes eē attentus ꝙ in colerica: ⁊ ſanguinea: tyriaca ⁊ hmōi. ſunt ſuſpecta. vt infra de eis. vnde ante digeſtionē nocent: qꝛ aliqn̄ materiā multiplicant eā ⁊ maligniorē faciunt. ⁊ ſic poſſunt duplare quartanam: ⁊ alias egritudines melancolicas facere. Et fortaſſis ſeptimus cōplebit octauum.

¶ Pro nono qui eſt correctio accidentiū dicatur in preſentiarū ꝙ accidentia q̄ corrigere opȝ cōiter in quartana ſunt nocumenta ſplenis p̄ncipal̄r: ⁊ qꝛ cōſueuit accidere opil̄o induratio apoſtematio ⁊ hmōi. vn̄ deinde fit q̈rtane ꝓlongatio. Et ꝯſit̄er fit epatis diſcraſia ⁊ ſtōi. qm̄ nocumẽ ſuuȝ cōicat epati. ⁊ ſtō: Nam ſplen ſic ex multa mā frigefactum frigiditatem cōicat ſtō: ⁊ digeſtiuā eius ſic debilitat. ⁊ epar ꝯſil̄r. Iteȝ qꝛ ꝓpter opilationē in epate remanet plus q̄ȝ deberet de melancolia q̄ ipſum diſcraſiat. ⁊ iō attēde ei ⁊ remotioni male ſue diſpōnis. aperiendo. ꝯfortando. ꝓuocando. reſoluendo. vt exigit diſpō. Et cura eoꝝ vt ſupra ſuis requiratur caplis.

¶ Conſueuit ⁊ rigor ſiue frigus ipſum multū egruȝ moleſtare. ꝓpter qḋ attende eius remiſſioni occurrendo p horā vel circa ante paroxiſmū cū pannis calidis extremitatibus applicatis. Itē cū applicatione laterū calefactoꝝ aut alterius inſtri tenentis caliditatē. Item etiaȝ cum fricationibus vt ſupra de flegmatica. ⁊ tu ibi. Item cooperiēdo egrū cum pannis multis. Itē inducendo vomitū. nā Auicē. eſt iuuatiuus ad illud. ⁊ dicta eſt cā. Quidā operantes ſic faciūt fieri fricationes prius. deinde cooperiunt egrū pannis multis: ⁊ extremis applicari lateres ſiue tegulas calidas. ⁊ pannos. Quidam inungunt dorſum prius cum oleo rutaceo ⁊ hꝰ: Tu itaqȝ operare aggregando ex his vt videbitur. ⁊ ꝑ his ſupra de acutis de rigore. ¶ De canone qui eſt alteratio nihil aliud q̄ȝ de ipſo dictum eſt in de flegmatica. ⁊ tu ibi.

Simplicia ac compoſita digeſtiua ⁊ ſolutiua habuiſti ſupra qnto caplo. Et de ipſis particulariꝰ ſm̄ particulares materias. verum hic tantū modo de his q̄ a proprietate ⁊ de expertis mentionem faciam. ¶ Semen ypericon cum vino datum quartanam ſoluit: ⁊ eſt exptū. ⁊ tu ſcis expoſitis ſupra ꝙ talia debent dari an̄ acceſſionē per horā cū media vel circa. Idē operatur nepita cū puluere data cū aqua calida. Itē millefoliū cū vino laudat Aui. aſſum. Et ex expertis. ℞. aſſe fetide folioꝝ ruthe piperis longi an̄. ʒ. ij. ꝯfice cum melle detur ante acceſſionē. Itē baccaruȝ lauri ʒ. j. çinçiberis. ʒ. ſ. fiat puluis de quo ante acceſſionem detur. ℈. j. cū vino ſubtili. deinde cooperiatur infirmus ⁊ pānis calidis ⁊ tegulis calidis appoſitis ſic dimittatur. Quidam mihi dixit ſe pluries fuiſſe expertum. ʒ. j. gentiane cuȝ vino ſubtili. ¶ Quidam conficiunt vnguentum hoc. ℞. tyriace ℥. ij. ſpice nardi. ʒ. j. gariofil. ʒ. j. ſ. olei antiq vini optimi an̄. ℥. ij. buliant ſup prunas: de quo vnguento inungatur dorſum ⁊ ſpina tota ad ignem magnum. deinde cum pannis calidis cooperiatur. ⁊ poſtea dabis vinum ſubtile decoctionis gentiane calidu𝔷 cū modico çuccari: vel ꝯfectionis adriani deſcriptione. Nicol. Idē operatur vnguentū arogon Nicol. ſed bene ꝯſidera tenorē virtutis. qm̄ in talibus opȝ egrū forteȝ eſſe. Quatuor grana vel folio trifolij ante acceſſionē cuȝ vino bibita quartanaȝ tollunt. Aui. Idē operatur. ʒ. j. pulueris cranei humani. Et qdaȝ me docuit ꝑ magno ſecreto. Idem confirmatur ſi cum hoc teneatur magna pars cranei ſub aſſella ſiniſtra iuxta coꝛ. Coꝛ leporis recēter mortui collo ſuſpenſum vel brachio ſiniſtro quartanam tollit.

¶ De cura quartane note ſiue non vere. Initiuȝ faciens a cura quartane ſanguinee. Rubrica. iij.

Tanteq̃ȝ ad curam eius accedam aliquos hic annotabo canones: ſpeciebus ipſis oibus conuenientes. ¶ Canon in quartanis non veris talibus per aduſtionem conueniens eſt humectatio in quo quidem oēs note tales conueniūt. ¶ Secundus. ꝙ vbi fuerit quartana non vera non ex aduſtione: ſed alterius humoris cōmixtiōe dȝ humectatio hec ꝯſiderari. qm̄ in quibuſdā minoꝛ cōueniter in qbuſdaȝ maioꝛ. Exēplū primi vt q̄ ex ſanguine aut flāte. Exēpluȝ ſcdī: vt q̄ ex colera ⁊ melā. ¶ Tertius. ꝙ hȝ plurimū eſt humectandū nō vera. qm̄ vtplurimū ex aduſtione colere fit q̈rtana ipſa. ¶ Quartus. ꝙ medicine liquide i ea que ex aduſtione eſt ꝯuenientiores ſunt ſolidis. vt ſupra. ¶ Quintus. ꝙ ante euōnē faciendā debemus expectare apparitionē digōnis. qm̄ mā ipſa difficulter digeritur: ⁊ euacuatur. ⁊ iō niſi per ſeptimanas danda ſunt ſolutiua. Cōſil̄r ⁊ euacuatiua debent eſſe facilia: vt in precedenti rubrica. ¶ Sextus. ꝙ ſicut tardatur euō: ⁊ expectatur ſuper digōnem: ita expectare opȝ ſup ꝓuocationem. ¶ Cū itaqȝ ad curandam ſanguineam accedes debes diligenter ꝯſiderare an ſit talis p admixtionē ſanguinis cū melā aut ex ipſius ſanguinis aduſtione: vt cām ipſius diligēter cognoſcas. qua cognita te ad canones referas vt in precedenti rubrica. ex parte diete leniſicationis digōnis. euōnis. ꝯfortationis. prouocationis. reſol̄onis ⁊ ſuoꝝ accidentiū correctionis. ¶ Et ꝑ primo ſcito ꝙ dieta dȝ ordinari ad ꝯ̈rium cauſe. ⁊ iō in ſanguinea ex aduſtione frigidioꝛ ſiue remiſſius calida ꝯuenit q̄ȝ in ea que ex admixtione ſanguinis fit. vn̄ p̄ aere corrige vt dicetur ſtatim de eo q̄ eſt ex aduſtione colere. veꝝ adhuc frigidioꝛ cōpetit in ea q̄ eſt aduſtione. ⁊ iō lege q̄ in ſequenti rubrica ſcripta ſunt. ⁊ te modera vt opus erit. ¶ Pro 2° leniatur venter vt in ſequēti dicetur moderādo ꝓportiōabil̄r vt de dieta actū eſt. ¶ Pro 3° vō dōm. in ea non fit ea expectatio i digōne vt in ceteris. Et iō pōt tranſire immediate ad euōnē p flōmiam. Et iō ſi repletionē cōprehēdis in toto ⁊ in epate magis fac flōmiā p̄ ex baſilica dextra ꝓportionalem repletioni virtuti etati. Qꝛ ſi repletio fuerit magis i ſplene euacua

euacua ex baſilica ſiniſtra cū ꝓportione vt dictuꝫ eſt. deinde redeas ad lenitionē. poſtea fac euōnē cū mūdificantib⁹ ſanguinē: cū lupulo. capil'. ve. boragine. fumoterre. epithimo. agarico. mirabol. citrin. caſſia ſene. kebul. ⁊ hmōi: vt ſupra quinto caplo. Et hic nota ꝙ ſm Meſ. non videtur educere melancoliā. ſed ſm Aui. ſic conſidera. ¶ Poſt autē euonem potes ordinare digeſtiuū ex endiuia bugloſſa floribus boragis fumoterre violis lupulo ⁊ hmōi. acetoſando ipſum vt videbitur. Et ſcito ꝙ çuccaruꝫ ⁊ mel in caſu noſtro remouēt nocu^{m} aceti ⁊ de his q̄nto caplo. vbi habes: ⁊ digeſtiua ⁊ ſolutiua tuo ꝓpoſito conuenientia. Tu itaqꝫ ꝓcede de debili ad forte ⁊ plūries vſqꝫ ad eradicationem. Confortatio fiat cū electuarijs ꝯfectionibus trociſ. vt in precedēti rubrica. etiā in alijs epithimando conti⁹ adminiſtrādo ꝓuocatiua ⁊ reliqua: vt in precedenti rubrica ⁊ in ſequēti latius dicet. ¶ Poſtremo ſcito vt Aui. Et hoc qdem genus velociter. ſ. reſpectu aliarum quartanarum recipit curationeꝫ. Quid aūt dōm ſit de accidentibus anime ⁊ reliq̄s nō nālibus. pꝫ ex dicendis in ſequenti rubrica. quare ad eā te trāſferas. ¶ Ex digeſtiuis vſualibus. ℞. ſy. acetoſi ſimplicis. ℥. j. ſy. violati. ℥. ſ. aque endiuie capilloꝝ ve. lupuloꝝ añ. ℥. j. ¶ Vel ſi vis magiſtrale ſic facias. ℞. endiuie lupulorum. añ. M. j. floꝝ boraginis bugloſſe violaꝝ bedeguar añ. M. ſ. decoquant in lib. iiij. aq̄ ad ꝯſumptionē tertie ptis. ⁊ cū lib. j. çuccari: ⁊. ℥. j. ſ. aceti fiat ſyrupus longus: de quo accipiat ℥. iiij. pro vice. ¶ Ex ſolutiuis da leuiora q̄ꝫ i aliqua alia ſpecies vt ꝟbi gratia. ℞. caſſie vel manne. ℥. j. ſ. reubarbari triti. ℥. j. ſyrupi violati. ℥. j. ſpice. gra. iiij. extrahat caſſia cum decoctiōe capilloꝝ ve. violaꝝ paſſulaꝝ lupuloꝝ cuſcute tamarindoꝝ iniubaruꝫ. ⁊ doſa vt videbitur expedire. ¶ Vel ℞. diaprunis nō ſcamoneati. vnc. j. el'arij de ſucco roſato. ʒ. ij. da cum decoctione predictoꝝ. ¶ Ex pilulis conueniunt cōes: ⁊ alie vt ſupra 4° capitulo. valet ⁊ decotio fumiterre Meſ. Vel ſic. ℞. reubarbari. ℈. iiij. mirabolanoꝝ citrinorum indoꝝ añ. ʒ. j. epithimi fumiterre foliculoꝝ ſene añ. ʒ. ſ. pulueriçent. deinde. ℞. ſpice. ℈. ij. ⁊ cū eis infundat reubarbaꝝ in vino aromatico frixent cum oleo amigdalarum dulciū: ⁊ ipſis exiccatis fiant pillule cum electuario ſucci roſati doſis. ʒ. j. ¶ Ex cōfectionibus ꝯuenit ꝯfectio. ℞. margaritaꝝ albaꝝ. ℈. ſ. fragmentoꝝ iacinti ſmaragdi ſaphiri añ. gra. ij. terre ſigillate gra. iiij. ſerici crudi ſufficienter triti. ℈. ſ. ſandaloꝝ rubeoꝝ. ʒ. ſ. fiat ꝯfectio cum. vnc. vij. çuc. albiſſimi: cum aqua bugloſſe endiuie ⁊ roſ. añ. ¶ Item ex predictis margaritis cū ſpeciebus diarodon abbatis fieri pōt cōfectio: ⁊ tu deſcribe: ⁊ maxime in fine augmenti ⁊ ſtatus. Conuenit manuchriſti perlatum triaſandali maxime qñ eſt notabilis inflāmatio. ¶ Electuarium. ℞. çuccari bugloſati boraginati violati añ. vnc. j. manuchriſti perlati. vnc. j. ſ. triſandaloꝝ. vnc. ſ. incorporent ⁊ deaurā. ¶ Ex puluerib⁹ ꝓdictoꝝ fac trociſcos qui tñ non ſunt in vſu: ſed de ipſis pillulas fac vt de pillulis ſupra. ¶ Cordialia fac epithimata: ⁊ ſil'r epatica ⁊ hoc vbi flāma ſit notabilis. vnctiones etiam mēbris leſis vt ſupra. nam ad opilationeꝫ ſplenis ſequitur debilitas ſtomaci ⁊ epatis: ⁊ ꝓlongatio febris.

¶ De expertis ⁊ a ꝑpetrate talib⁹ dcm̄ ē i 2ª rubrica de melācis: ⁊

¶ De cura quartane colerice. Ru. iiij.

CAnones In hac cōpetit infrigidatio ⁊ humectatio maior q̄ꝫ i reliqua alia quartana: i qm̄ materia eſt calidior. Ordinatio diete primo ex parte aeris ſit tēperatus ad frigidū pauſper declināns ne in calore ſuperfluens infectionē faciat in colā: ſil'r neqꝫ ſuꝑflue fridus ne poros claudat ⁊ intrinſecus faciat ebulire. ⁊ ne aduſtioneꝫ groſſi prohibeat. dꝫ ⁊ ad humidum declinare: vt caloris incendiū remittat: ⁊ exiccationē vlteriorem prohibeat. quem aerē in hyeme facile eſt inuenire. alijs aūt tpibus dꝫ ipſum rectificare. ⁊ modum rectificationis ei⁹ q̄re ſupra de peſtiferis. ¶ De motu ⁊ quiete. non ꝯfert motus cū ad icitationē ſeu caloris excitationē faciat tñ in die qetis ꝑ camerā leuis fieri pōt. Et loco eius ēt in die paroxiſmi. q2 in declinatiōe fiat leues extremitatū fricatiōes. vñ Aui. deliciaꝝ ꝯtinuatio ⁊ qetis eſt de regimie eius bono. ¶ De ſōno ⁊ vigilia plus cōpetit ſomnus: ⁊ dꝫ eē copioſus. ꝯſidera tñ etateꝫ ꝯſuetudinē ⁊ hꝫ. Inanitio ⁊ repletio. cōpetit moderata ſuperfluitatū euōi: ⁊ euitet oīa ſuꝑflua inanitio. ꝯſil'r ⁊ repletio ſuꝑflua ex ꝑte cibi ⁊ potus. Euitet coitus niſi patiens eſſet multū ꝯſuet⁹ ⁊ retinuerit ſp̄ma. aut ꝓp timorē aut dei reuerentiā. ¶ Accñtia animi. ꝯfert tēpatū gaudiū aſpect⁹ delectabiliū ⁊ breuiter q̄ ſanguineꝫ clarificant: ⁊ floridant. Euitent q̄ ſanguinē adurunt calefaciūt ⁊ exiccāt: vt ira rixa ⁊ hꝫ. De timore dicit Raſ. xvj. ꝯtinen. ꝙ fortis timor ſiue terrefactio: ⁊ ſubito factus q̄rtanario iꝓuiſo: frequenter eū a febre liberat: vt iꝓuiſe cū aggredi cum enſe euaginato: aut ſup ipſuꝫ ꝓijcere ſerpētes dētibus prius euulſis aut ipſum de loco alto ꝓijcere in aquā ipſo iꝓuiſo. vt factuꝫ fuit marchioni eſtēn. ⁊ ita de alijs. nā extimat ſubita reuocatione caloris ita eū fortificari vt poſſit materiā feb. ſic ex timore agitatā ⁊ cōmotā conſumere: aut ad extra pellere. Qd̄ mar' ꝟitatē ꝯtinebit qū ſperat mām eſſe paucā ſubtilē vt i colica aut qñ hoc fieret paucificata mā ꝑ multas euones: ⁊ tu conſidera. Hic modus raro ⁊ a paucis obſeruat ⁊ eſt opus prudētis ⁊ exp̄ti medici. ¶ Et qz de balneo hic ſupra ꝓmiſſum eſt. iō de eo ſic dicat. ꝙ balneū adminiſtratur rōne duoꝝ: aut. ſ. hūectationis tm̄. ⁊ tūc dꝫ patiēs i eo poni añ diē acceſſionis: in quo nullo mō ſudare dꝫ. dat aūt vt reſiſtat exiccatiōi humoris ⁊ nō vt ipſum cōmoueat. Et qdaꝫ hac via ꝓceſſerunt in curatiōe q̄rtane adminiſtrando bis in die mā ſic mollificata in die paroxiſmi citius expellat. Eſt .n. apud eos digeſtiuū optimū: ⁊ dicūt infra menſem q̄rtanā curare. 2° adminiſtrat gr̄a reſolutiōis vt ſupra. ⁊ nō niſi vt Serap. ablutio aūt nō adminiſtret: niſi ſit ſufficiētia ſuꝑ paucū. ſ. māe de cuius paucitate eſt ſpes ꝙ ipſam reſoluet: qd̄ ſupple continget ꝓcedentibus multis euonibus. vnde Almanſ. Si vltra. 80. dies egritudo prolōgata fuerit: eger balneū ingrediat: ⁊ ſudet in eo: non tñ in die acceſſiōis. Et Aui. Si fuerit digō. ſ. cōpleta: ⁊ egritudo iam in declinatione: ⁊ ꝓceſſerint plures euōnes minoratiue. ingrediat balneū in die. ſ. añ acceſſionē. Qꝫ ſi humectatiuū cōpetit mar' in caſu iſto. ⁊ ēt ſuo tpe reſolutiuum. ꝯſidera. ¶ De cibo ⁊ potu. debēt moderari ⁊ declinare ad frigidū ⁊ humidū: vt de aere dcm̄ eſt. Et ſil'r carnes: alterent cū endiuia boragine ⁊ hꝫ. vt videbit expedire. nā tēpata ⁊ ad humidū declinātia ſunt ꝯueniētia. ꝯueniūt piſces elixi. ⁊ ita dicat de alijs ex ꝑte diete ſumptis. ⁊ tu ad cap^{m} 4^{m} recurre. ¶ Pro ſcdo leniat vēter vt ſupra in canonib⁹ gn̄alibus cū violis. aqua caſei. polipodio epithimo: hꝫ. ⁊ teneat vēter lenis. ¶ Pro 3° dent digeſtiua appropriata ſubtiliatiua: ⁊ inciſiua. i gradu non eleuata vt ſupra 5° cap. ¶ Pro q̄rto dent ſolutiua appropriata in forma liq̄da: vt ſupra aut pillulari: ſi al'r accipe nō poterit de qb⁹ q̄nto ca. Et ſcias ꝙ aq̄ caſei: ē bonū vehiculū. Aui. ⁊ iō dabis ſolutiua: vt caſſiā ⁊ hꝫ. cū aqua caſei. Tu itaqꝫ ꝓcede de debili ad forte gradūdo i digeſtiuis ⁊ ſolutiuis. Et nota ꝙ ſol'o eius itegra. i. eradicatiua apparet poſt. xx. dies: qm̄ digō appet in ea Auic. vñ Gordonius i eo tpe ē ſtat⁹ egritudis. Itē ſis memor de eis q̄ ſupra d vomitu dcā ſūt. nā i hac ēt multū ꝯuenit facilitate col'e ad exitū ꝑ ſupi⁹. Qꝫ ſi ꝯphēdes ex vrina ⁊ alijs ſanguinē eē melle tali cōmixtū. tūc flōma ex baſilica dextra aut ſaluatella. hito re^{u} ad etatē ꝯplonē ꝯſuetudinē ⁊c̄. q̄ vt ſupra ſepe in oibus ꝯſiderare debes. ¶ Pro q̄nto ꝯfortent mēbra nutritiua. vt ꝟbi gr̄a. ꝓ ſplē. ℞. oleoꝝ d̄cappariƀ⁹ violati aceti añ. vnc. ſ. ſeiuꝫ portulace ꝯtriti. ʒ. j. ſcolopēdrie. ℈. ij. ⁊ cū cera alba fac vng^{m}. ¶ Cōſil'r flōus maxime ſi in eo appruerit flāma ex oleo roſ. coral' coriādro ⁊ lābruſca. Itē exhibendo

ad intra ſuccuꝫ ꝗnatoꝝ ⁊ hꝰ. ℭ Cõſilr cordi applica epithi-
mia dando p os ẽt cordialia ſm iminẽtẽ necitatẽ ſm tps cor
poris bitudinẽ v̄tutis tenorẽ ⁊ hꝰ vt ſepe. ſm q̄s ꝯditiones
oẽs: niſi prius medicus iformatus fuerit: ipoſe eſt bn̄ deſcri
bere. ⁊ iõ tu ad ſua loca recurras deſcribẽdo vt decebit.

ℭ Tempore aũt actualis parxiſmi fiat: vt dcm̄ eſt: in p̄cedenti
rubrica. ex pte cibi. p̄hibitione ſomni: vt in canonibꝰ gn̄ali-
bus. applicatione calidoꝝ pp frigus rigorez. Et adueniente
augumẽto ꝯueniũt fricationes: vt mã ſubtilieṛ: ⁊ citius ad
ſtatũ: ⁊ dec̄ inatiõnẽ veniat: neqꝫ regulr: tunc cõpetit potus
infrãtinus: qm̄ ingroſſat mãm. Qꝫ ſi ſiti moleſtabiṛ colluat
os ſuum aq̄ ordei aq̄ çucarata: ⁊ ꝯueniũt magis calida. Itez
in ſtatu granata muça ⁊ hꝰ. Item. ℞. çucari violati bugloſ-
ſati boraginati manuſ ꝑpi plati cõmiſcendo hec aut ſeorſ dã
do cũ aq̄ cocta. Item ꝯfectio cordialis ex lapidibꝰ cordiali-
bus cum margaritis fcã ⁊ hꝰ. Qꝫ ſi videris renũ caliditatẽ
aut infirmũ nimia ſiccitate extenuari: tunc inunge dorſum.
⁊ cõſimiliter ſi vigilias pateret: aut aliqđ aliud accñs recur
re ad ꝓpria capᵒ. ⁊ ſuccurre vt exigit diſpoſitio.

ℭ Pro ſexto ⁊ alijs ſufficiant q̄ dcã ſũt in p̄cedẽti rubrica ⁊ in
iſta. Nam ꝓuocãtia in hac debent eſſe remiſſi caloris reſpe
ctu aliaꝝ: vt pꝫ. ℭ Digeſtiua ſimplicia ac cõpoſita q̄re alle-
gato loco: ⁊ ex cõſuetis. ℞. ſyr. violati. ℥. j. acetoſi ſimplicis
℥. ſ. aq̄ endiuie bugloſſe añ. ℥. j. ſ. Sy. magiſtralis i augmen
to: ⁊ in alijs tẽporibus valẽs. ℞. endiuie. M. j. floꝝ bugloſ-
ſe capilloꝝ ve. ſpine albe fumiterre lupuloꝝ añ. M. ſ. paſ-
ſulaꝝ. ℥. ſ. fiat decoctio in lib. iij. aq̄ ad ꝯſumptionem tertie
ptis: ⁊ in fine addas. ℥ ſ. epithimi: ⁊ cũ lib. j. çucari. ⁊. ℥. iiij.
mellis. fiat ſy. longus: ⁊ adde aceti. ℥. iij. ⁊ cuꝫ aq̄s ſublimaſ
p̄dictoꝝ ordina digeſtiuũ ẽt cuꝫ abhorreṛ ſyr. ℭ Ex ſoluti-
uis. ℞. caſſie. ℥. j. ꝯfectionis hamec. ℥. ij. extrahaṛ caſſia cum
decoctione pſſulaꝝ floꝝ bugloſſe violaꝝ tamarindoꝝ pru
noꝝ: ⁊ hꝰ. ⁊ hoc adde: vt ſupra ꝙ melior eſt medicina liqui
da q̄ꝫ ſolida: q: ſi ſolidã dare oportebit: q: eã volet ifirmus:
⁊ non aliã ordina ex pil. ſupra 3ᵒ cap. ℭ Ex ꝯfectionibꝰ va-
lent triaſandali. marie qn̄ flãma magna eſt in epate. Itez in
augmento ⁊ ſu ſtatũ diarodõ abbatis. Itẽ ꝯfice ex electua
rio de gemmis: aut ex ſpẽbus diamargaritoñ aut diamuſci
dulcis: ⁊ triaſandalis: aut diarodõ: ⁊ hꝰ ꝯtẽperando: vt tibi
videbiṛ. ℭ Electuarium. ℞. çucari ro. bugloſſati boragi-
nati. añ. ℥. j. violati. ℥. j. ſ. margaritaꝝ. ʒ. ij. manuſ ꝑpi perla-
ti. ℥. j. ſ. gẽmaꝝ electuarij de gẽmis. ʒ. j. ⁊ cum ſirup violato
ꝯfice: ⁊ deaura. Potes ⁊ cũ gemmis his ⁊ corall' ⁊ cortice ci
tri: ⁊ hꝰ cum aq̄ bugloſſe acetoſe: ⁊ hꝰ ꝯfectionẽ ſolidam fa
cere. ℭ Attẽdatur ſpleni in vngendo: ⁊ canones ſuos de ex
pertis ⁊ a ꝓprietate talibus iam dictũ eſt in p̄ma rubrica p̄-
cedenti. Franciſcus de pedemontiũ. Syr. expertus in q̄rta-
na colerica: quo plures curauimus. ℞. chalendule lauẽdu-
le pipinelle lupuloꝝ qnqꝫ folij trifolij lingue arietis capil.
ve. endiuie radicum boraginis fumiterre radicum bugloſſe
vtriuſqꝫ floꝝum eaꝝ epatice cicoree bedeguar q̄rculis capa-
roꝝ corticum radicis eorum corticum tamariſci ſcolopen-
drie añ. M. j. violaꝝ floꝝ boraginis añ. ℥. ij. prunoꝝuꝫ ſebe-
ſten añ. numero. xxv. ſene cuſcute thimi epithimi aniſi feni
niculi añ. ℥. ſ. liqritie paſſularũ ſticados añ. ℥. ſ. ordei mũda
ti piſtati corticuꝫ citri añ. ℥. ij. ſquanti. ʒ. ij. radicum quinqꝫ
enim reſidentis in aceto añ. ℥. ij. bulliat in lib. vj. aq̄ ad conſũ-
ptionem medietatis. deinde colentur ⁊ colatur addatur ſuc
ci bugloſſe pomoꝝũ dulcium. añ. lib. j. ſ. çucari. lib. ij. mell'
ro. lib. ſ. aceti p̄dictaꝝ radicum. ℥. iiij. aromaticeṛ cum ſan-
dalis. ʒ. j. gariofilis ligno aloes añ. ʒ. ſ. doſ. ℥. ij. ⁊ detur ma
xime apparente digeſtione in materia.

A ℭ De cura quartane flegmatice. Rub. v.

Canones Ut ſupra ſeruẽṛ eo ordine q̄
ſcripta eſt. Sed hic aduerte:
ꝙ ſicut flegma diuidiṛ in plures ſpẽs vt in pre
cedenti cap. Ita ⁊ q̄rtana flãtica diuerſificaṛ in
eius cura ſm diuerſitatẽ flãtis mele cõmixti. ℭ Hic itaque
p̄ᵐ attende ad ꝓhibendum flãtis multitudinẽ. Scđo ad ꝓhi
bendum ne cã añs: vt flegma tranſeat in ꝯiunctã. ℭ Tertio
vt abijciatur ꝯiuncta: ⁊ añs: vnde imagineris duplicem cãm
antecedentem. Prima eſt flegma in melancoliã tranſiturũ.
Scđa melancolia nondum mota ad mineraꝫ putredinis in
quaꝫ flegma tranſmutatũ eſt. ℭ Ex qbus habes ꝙ p̄ᵐ com-
pletur per calefacientia ⁊ exiccantia. ſcđm per prohibentia
aduſtionem. q̄ de ſe frigida ſunt ⁊ humida. Tertia per ſubti
liantia ⁊ humectantia. Et q: tam cã añs q̄ꝫ ꝯiuncta melãco-
lica pendent ab añte flãtica: ideo p̄mo attendendum eſſet: ⁊
maxime in p̄ncipio egritudinis ipſius ſi flegmaticũ ſit in q̄n-
titate maius ⁊ melã pauca. cũqꝫ iſte intentiones quodãmo-
do conueniant: opꝫ mediũ regimen adminiſtrare morbis:
etenim cõpoſitis cure cõueniunt cõpoſite: ⁊ regimen. ℭ Et
ab aere inchoans dico: ꝙ aer dꝫ eſſe ſubtilis clarus lucidus
in actiuis temperatus. ne frigiditate flegma adaugeat: ⁊ ſtri
cturam poroꝝ faciat reſolutionẽ impediat. Et caliditate in
aduſtionẽ faciat: nõ ventoſus. Qꝫ ſi eũ nalr talem non habe
bis fac illũ tuo artificio. ℭ De motu ⁊ quiete cõpetit morᵒ
in die quietis ⁊ exercitiũ ꝯſtante virtute. Et non ſit ꝯtra itẽ
tiones: ſicut piſtare filare: ⁊ hꝰ. ℭ De ſomno ⁊ vigilia q̄n
equenṛ in p̄nᵒ: ſed cum bene ꝯſtat ꝙ ſit flãtica: ſit vigilia ꝓli
xior. Repletio euitetur inaniaṛ vẽter: vt dcm̄ eſt. Et q: coitꝰ
eſt de annexis: euiteṛ diuo: attentis virtute etate ⁊c̄. De acci
dentibus animi dicatur: vt in precedenti rubrica. Euitentur
que apta ſunt melancoliam multiplicare. De cibo ⁊ potu.
Euitet omnia q̄ flegma: aut multiplicant: aut apta ſunt mul
tiplicare: vt paſtilicia carnes porcine aquatice ⁊ ſilia: de qui
bus dſbus. 4. cap. ⁊ tu bene conſidera. ꝯdõnes quas dꝫ hẽre
cibus quartanario ꝑ in principio huius capli poſitas vinum
eligatur album ſubtile: vt ſupra in p̄ncipio capli: ⁊ in hac po
tiſſime euitetur aqua frigida cruda: qm̄ humorez ingroſſat
opilat: ⁊ ipſum incrudat: ⁊ ſi rõne prohibitionis aduſtionis
ꝯuenire videretur. maius. n. eſt nocumentum: limpheturꝫ
vt decebit minus tñ q̄ꝫ in colerica. cõpetit ⁊ aqua ordei cuꝫ
çuccaro: aut aqua cocta cũ çuccaro: ⁊ tu attende cõſuetudi-
ni etati ⁊c̄. ℭ Pro ſcđo leniatur venter euãdo mãs cõmu-
nes inteſtinoꝝ: ⁊ in locis ſtõ ꝓpinquis adiacentes. Item mi
noretur materia. qm̄ vt ſupra in flegmatica eſt ſemp maior
q̄ꝫtitas humoris q̄ꝫ in alijs. Et ideo in hac addas canonem
p̄dictis: qui eſt minoratio. Itẽ in hac minorabis cum vomi-
tu. eſt enim multũ cõueniens in ea. qm̄ aut in ſtomaco: ⁊ ve
nis ſtomaco adiacentibus: vt ſupra de vomitu declaratum
fuit. Et tu habuiſti exẽpla in radicibus de lenitiuis: ⁊ potes
addere ſi vis polipodium: ⁊ hmõi materiam melancolicam
reſpicientia. ℭ Pro tertio adminiſtrabis digeſtiua propria
ante quoꝝ adminiſtrationem rememorabo aliqua etiam ſꝫ
tis in principio capli tacta. Sed quia in hac materia memo
ria digna ſunt eo rememorare non veritus ſum. natura eſt
aurictibratio. ℭ Primũ ne nimiuꝫ calefacientia adminiſtre
mus: qbus ſubtile educatur: ⁊ melancolia augeaṛ: vel geni
nita ingroſſetur. Scđm ꝙ nimium frigida euitemus ne vie
ꝯſtipentur materia ingroſſetur: ⁊ a reſolutione ꝓhibeatur.
Tertio euitenṛ nimium ſicca pp cãm primi ⁊ ſecundi. vnde
acetum euitanduꝫ eſt in vſu cibi: ſed in via medicine ad ſub
tiliandũ aperiendũ incidendũ dari poterit cũ melle aut çuc
caro q̄ eius maliciam corrigunt. vnde Meſ. ſir. acetoſuꝫ
ſimplicẽ cõmendat in colera nigra: q: facit medicinas pene-
trare ad locum: ad quem ſine aceto non penetraſſent: facit
⁊ ſeparationẽ: ⁊ maius eſt ſic iuuamentum eius ſuo nocu-
mento. Quarto euiteṛ nimia regiminis ſubtilitas ne croni
citate morbi ſuccumbat virtus. Quinto ꝙ in digerendo in
principio euitentur fortia ꝓuocantia vt oximel cõpoſitum
ne ab ea agitata materia ad vias anguſtas perducatur: ⁊
opilationem cauſet ꝓpter eius ingroſſiciem. Itẽ ne educaṛ
ſubtile: ⁊ remaneat groſſum. Sexto euitenṛ cãntia groſ-

ſa ꝓpria

ſu ꝓpria s ſm°ꝑ ineptitudinē materiei ad exitum ꝙ ſi fue/ ris in ſm° mā multa melica vel flātica añs ad melancolicam poteris ſecure vti minoratiuis: vt in cura flātice dicebatur. Itē etiā minorando poteris introducere vomitū: q̄ in hac eſt maxime conuenieus: vt ſupra de vomitu in gñali in hoc eodē caplō. Digeſtiua itaq; appropriata: τ tuo ꝓpoſito cō moda habes ſupra q̄nto caplō. τ tu ibi. Et h̄ nota ꝙ digeſti/ ua: vt ſint ꝯſiantiora ꝓpter reſiſtentiā materiei non debent ſuleꝑiçari. Tu itaq; ꝓcede de debili ad forte gradando: vt ſepe ſupra: τ tu ea digeſtiua habes q̄nto caplō. ℂ De eua/ cuatiuis aūt appropriatis habes allegato loco: τ tu cōſimi/ liter procede de debili ad forte vſq; ad eradicationē: que in iſta cum ſit multū longa reſpectu alioꝝ: τ difficilis curatio nis non erit tentanda niſi poſt multos menſes: τ hoc ꝓ 4° τ quinto. ℂ Pro ſexto confortentur mēbra. ſtomacus ſplē τ epar ac cor: vt dictum eſt: cū epithimatibus vnctionibus electuarijs confectionibus potionibus τ hmōi. ℂ Prouo/ cantia dentur deinde fortia τ fortiora gradando: ſed in hac fortiora cōpetunt q̄ȝ in alijs. ℂ Et pro octauo detur tyriaca mitridatum diacalamentum diatrion pipereon diamarga/ riton: τ hmōi cum vino aromatico: aut aqua ſublimationis boraginis bugloſſe: τ hmōi. conſimiliter ſi opus erit ꝓuo/ care ſudorem. tu ipſum prouoca. vt dictum eſt in caplō iſto. ℂ Accidentia animi corrigantur reducendo te ad loca ꝓ o pria. vt pro opilatione epatis ad. xiiij. ſen tertij. pro opilatio ne ſplenis τ ventoſitate eius ad. xv. pro diſpoſitione ſtoma/ ci ad. xiij. pro corde ad. xj. ꝓ rigore τ frigore ad ea que i hoc capitulo de regimine eius ſcripta ſunt: τ tu ad ea loca te ſem

A per transferas: quoniam eſt oino neceſſarium. conſidera.

ℂ Poſtremo ſcito q̄ꝺ fortius vomitiuū cōpetit in hac pro/ pter humoris maiorem viſcoſitatem τ groſſiciem. τ iō po/ tes cōuenienter exhibere virtutē ellebori. ℂ Auic. ꝓ rigo/ re tollendo fomentationem facit ex abrotano floribus ca/ momille mellilloto abſinthio ſticados: τ hmōi. bulitis in aq̄ τ infuſa ſpongia. τ expreſſa dorſo calidam applicat. non eſt vſualei ſed eſt tñ rōnale τ bonū. Et ſi bene aduertiſti addi/ tus eſt vltra canones cōiter poſitos canon qui eſt minora/ tio ꝑꝑ multitudinem materiei: q̄ ſic in alijs non inuenitur: vt ſupra de flātica. tu tñ te ſemꝑ in his canonibus de putri/ dis referas ad canones gñales: vbi eos ſm ordinem ꝯhen/ do ad diuerſas ſpēs humoꝝ habebis q̄ꝺ optabis. ℂ Item aduerte cuius ſpeciei eſt flā q̄ꝺ adurtiur ex cuius aduſtione cauſatur quartana. q̄m̄ ſi fuerit flegma ſalſum: aliud reqrit regimen q̄ȝ ſi fuerit flegma nāle. vñ tunc te trāſferas ad ca^{m} de flegma. icis: τ illas medicinas τ reginē cōpone cuȝ me/ dicinis τ regimine ad quartanaȝ. ℂ Digeſtiuū cōe τ in prin cipio. ℞. oximellis ſimplicis. ℥. j. ſ. aque feniculi fumiterre abſinthij. añ. ℥. j. deinde gradando tranſeas ad oximel com/ poſitum: vel facias magiſtralem talem. ℞. ſticados melliſſe florum boraginis bugloſſe. añ. M. j. ſcolopendrie gierman drie añ. M. ſ. radicum feniculi apij petroſilini añ. ʒ. vj. po/ lipodij. ʒ. iij. paſſularum. ℥. ſ. decoquātur in lib. iij. aque ad conſumptionem tertie partis: τ colentur: τ cum lib. j. çuc/ cari. vel ſi vis ſtringe eū: τ pfecte decoque τ da. ℥. j. ſ. ꝓ vi/ ce cū aqua feniculi fumiterre τ bugloſſe añ. ℥. j. τ hoc atten de ad ſy. Meſ. vt ſupra q̄nto caplō. nā eſt efficax: τ exptus etiā ꝑ me in quartana flātica. Ex ſolutiuis. ℞. caſſie. ℥. j. ſ. q̄ extrahatur cuȝ aqua lactis in qua ſteterint infuſione epithi mū τ polipodiū: τ adde turbit. ʒ. ſ. çinçiberis gra. v. Item valent pillule. de q̄bus q̄nto caplō. τ pil. Auic. ꝑ° quarti de cura eiuſ quartū initiuȝ. Pil. leues q̄ adminiſtrant in oibus q̄nq; diebus ſemel. τ ſunt iuuantes τ experte. Valēt τ pillu le ipſius in eo loco ingt. Et cū mā eſt flātica ꝯferunt iſte pil lule. ℞. epithimi ameos τc̄. τ q̄ cōiter hec eſt longa. pmitt e egrū quieſcere aliq̄bus diebus. deinde redeas ad digeſti/ uum fortius: τ ſic paulatim gradare dando fortiora ſm ꝙ maior apparuit digeſtio in mā. ℂ Q; ſi cupis ſy. magiſtra/ lem. tñ ſic deſcribe. ℞. radicū bruſci ſparagi apij petroſelini feniculi añ. ℥. ſ. camedreos eupatorij calamenti cicoree ſco lopendrie añ. M. ſ. melliſſe florum bugloſſe boraginis añ. ℥. ſ. ſeminū aniſi feniculi añ. ʒ. iij. ſpice polipodij añ. ʒ. ij. paſ ſularum. ʒ. vj. decoque in lib. iij. aque ad ꝯſumptionem ter tie partis colent: τ cū aque fumiterre lib. ſ. τ. ℥. iij. aceti. τ ℥. x. çuccari. τ lib. ſ. mel. diſpumati fiat ſyr. longus cum ci/ namomo aromatiçatus. doſ. ℥. iij. cū aqua bugloſſe feniculi añ. ℥. j. τ ſic de ſolutiuis ꝓcede ad fortiora. ℂ Factis euacua tionibus dare poteris de tyriaca vſq; ad. ʒ. j. ſ. cū vino aro/ matico. ſiliter de mitridato. Item ꝯuenit cinamomum con fectum. Item confectio cuius ſit reſpicere ſtomacuȝ epar τ ſplenē: vt. ℞. margaritarum fragmentoꝝ ſaphiri ſmeraldi granati iacinti añ. gra. iij. ſpecieꝝ diamuſci dulcis deſcriptio ne Meſ. ʒ. ſ. ſpecieꝝ diarodon eiuſdē. ℈. ij. ꝯfice cum aqua bugloſſe doſ. ʒ. iij. pro vice ante cibi ſui aſſumptionem per horam. Electuarij ꝯfice ex çuccaro bugloſſato boraginato añ. ℥. ij. ſpecieꝝ diarodon. ʒ. j. ſpecieꝝ diamuſci dulcis. ʒ. j. ſ. fragmentoꝝ τc̄. ʒ. ij. verſus vero declinationem procede cū ſolutiuis magis omittendo frigida τc̄. Et deaura. ex re/ bus datis τ pulueriçatis fac trociſcos. τ de ipſis ſupra in ꝑ ma rubrica de melancolicis: τ in Auic. ſuo loco. q2 iuuan/ tes ſunt. ℂ De vnctionibus ꝟo τ ſilibus dōm ꝙ ſtomaco τ ſpleni τ epati eſt maxime attendendum. Sed ponere vn/ ctiones τ talia his ꝯuenientia vȝ ſuperfluū. nam ſuis locis recurre: vt exigit diſpoſitio ipſoꝝ. Sat tibi ſit ꝙ te aduer/ tentem facio. ℂ Sed de vnctionibus factis ante acceſſiōem ad ignē fac vt dcm̄ eſt: in prima rubrica de melicis. Sed hic nota oleuȝ expertū in remouēdo frigus ſiue rigorē quarta/ ne. ℞. pomū cologntide τ ipſum cūa in quo ponas piperis piretri añ. ʒ. ſ. eutorbij. ℈. j. pulueriȝata deinde ſuperinfun de oleū anetinū: τ fac ſuper cinerea calidos permittas de/ coqui vſq; ad ꝯſumptionē olei: deinde ſuperinfundas de eo/ dem q̄ꝺ cū aliqualiter ꝯſumptū fuerit per petiam exprimet τ tali oleo ſpina vngatur: vt ſupra ante. ſ. acceſſionem: τ ſe ponat patiens in lecto: vt ſupra allegato loco.

ℂ De cura quartane ex melancolia fecali τ non ex aduſtio/ ne. Rubrica. vj.

Canones in numero ſunt: vt ſupra de co B lerica: τ ꝓ primo qui eſt ordi/ natio diete declinet aer ad calidum parumper τ ad humidū: τ fiat talis artificio ſi naturalis ha beri non poſſet. ℂ De ſomno τ vigilia. Som/ nus ſit copioſus: q̄m̄ in hac multa egemus humectatione. Motus τ quies. Quies conuenit abſolute magis motu. motus tamen ſuauis: τ per loca delectabilia horis conue/ nientibus factus equeſtris aut pedeſtris bene cōuenit. Itē. maxime conferunt fricationes in quartana hac. ℂ Inanitio repletio. extremas euita: τ ſuperfluitatum fiat conueniens τ moderata eductio. ℂ De accidentibus anime dicatur: ꝙ euitentur q̄ calorem ſuffocant: τ triſtitiam gignunt τ melan coliam: vt timor cogitatio τ hꝰ. Gaudio τ iocunditate vta/ tur. De timore aūt dictū eſt q̄uo ꝯfert in quartana colerica. τ tu ibi: τ ſtatim aliud. ℂ De cibo τ potu. Conuenit cibus declinans ad calidū τ humidū: vt de aere dictū eſt. Et hic d̄ pane nota ꝙ pars inferior eius ſiue cruſta nō conuenit. car/ nes ꝯueniūt tēperate: τ ad calidū τ humidū declinantes. Et tu ꝓ his ad quartum caplm̄ vbi ad plenuȝ. pipionibus im/ pinguatis: τ qualeis ſiue turturibus aliq̄ñ: τ in ferculis in principio euita aperitiua ex canone ſepe poſito. Item ꝯſil'r dicat de fructibus ſaporibus ꝯdimentis τ hꝰ. Commiſcen do quando tibi non ſeruiunt ſimplicia. Et hic aduerte ꝙ in ter ceteras hec eſt cronica. τ nō opȝ procedere cum ſubti/ liatione diete magna. ℂ Pro ſecundo qui eſt lenitio leniat C venter cuȝ cliſteri aut farmaco. Et nota ꝙ aqua lactis eſt ve hiculū bonū aliarum: τ per ſe ēt ſumpta. ℂ Pro tertio ad/ miniſtrabis digeſtiua appropriata. dico appropriata. q̄m̄

ſi cū tali melia fuerit aliqd aduſtū coł'e cōmixtū:ꝛ tu cuȝ di/geſtiuo ſuo componere ꝛ alr̄ intellige de cuatiuo. Et vt ſepe ſemper gradare de debili ad foꝛte:ꝛ ad foꝛtius:qd̄ de euati/uis ſentito:ꝙ ſi ex vrina groſſa rubea:ꝛ hꝫ. cōpꝛehenderis ſanguinē eſſe ipſi melie mixtum. fac flō̄mia ȝ ɔſiderata etate virtute ɔſuetudine.ꝛ hꝫ.confoꝛtentur membra nutritiua. ꝓuocationes fiant.vt in precedentibus rubricis. ℂ Reſolu tio aūt fiat.cum tyriaca diacalamento diābra diamuſco dul/ci diagalanga ꝛ hꝫ:ꝛ vt ſupra pꝛemiſſis euationibus pluri/bus:ꝛ nō ante digōneȝ.ſ.perfectā:qꝛ alr̄ cōponeres quarta nā cū quartana. Auic.ꝛ ſilr̄ in declinatiōe adminiſtret bal/neum:q̄ȝuis non ſit in vſu. ℂ Qꝛ ſi fuerit quartana per adu/ſtionem melie:opꝫ te in his moderare ex parte caliditatis ꝛ humiditatis.qm̄ dieta dꝫ declinare ad humiduȝ magis ꝛ minus ad calidū:ꝛ ꝓpoꝛtionabilr̄ dic de alijs. ℂ Hora aūt paroxiſmi fiat:vt in precedēti rubrica dictū eſt. Item vomi tus eſt in hac iteratus ɔueniens:ꝛ vt Aui.eſt radix.ſ.cure. qꝛ mā hꝫ minerā apud ſplenē:ꝛ circa ſtomacū:ꝛ loca ei ꝓ/pinqua. Et trociſ. Auicē. Quoꝝ initiū eſt ꝛ de trociſcis iu/uatiuis in hac hoꝛa:ꝛ apud declinationeȝ ſunt iuuatiui plu ribus modis:qꝛ aperiendo confoꝛtando:epar ꝛ ſplenem ꝛ omnia nutritiua:ꝛ ꝓuocando ꝛ reſoluendo. ℂ Digeſtiuuȝ vſuale. ℞.oximellis ſimplicis.℥.j.ſ.aque bugloſſe.℥.ij.ab/ſinthij.℥.j.deinde tranſeas ad foꝛtius apparente aliquali di/geſtione:qꝛ ad oximel cōpoſitum ꝛ de epithimo cum aqua ſcolopendrie de epithimo bugloſſe ꝛ hꝫ.vel fac magiſtralē talem. ℞.radicum bruſci ſparagi floꝝ boꝛaginis bugloſſe an̄.M.j.ſcolopendrie ſticados camedreos an̄.M.ſ.paſſu larum.℥.j.ſ.decoque in lib.iij.aque ad conſumptioneȝ ter tie partis: deinde adde in fine epithimi.℥.ſ.ꝛ cum lib.j.ȝuc cari:ꝛ.ſ.mellis:ꝛ.℥.iij.aceti fiat ſirup.debite coctus de quo detur.℥.j.ſ.cuȝ aqua bugloſſe boꝛaginis ꝛ abſinthij. ℂ Ex ſolutiuis habes plura.5° cap.ſed hic vnaȝ hoc deſcribe. ℞. mirabolanoꝝ indoꝝ.ʒ.iij.citrinoꝝ.ʒ.ij. Infundantur.℥. ij.aque lactis:ꝛ per hoꝛas.x.deinde calefiant ꝛ foꝛtiter ex/pꝛimantur.deinde addas expꝛeſſioni caſſie vel mānc tracte cum aqua decoctionis floꝝ bugloſſe boꝛaginis ſticados paſ ſularum.℥.j.vel circa. Etiam in decoctione addere poteris epithimum. Item ꝛ mel roſ.cum ipſa caſſia:vt libebit. Itē valet diaſene ꝛ puluis ſene electuarium hamec ꝛ hꝫ.de qui bus quinto caplō. ℂ Ex ɔfectionibus valet diamargariton diamuſcū dulce diacalamentuȝ:ꝛ hꝫ. Sed nota ꝙ in ſpn̄ᵉ ꝓ/pter eoꝝ caliditatē non ſunt ſic vt in ſpnᵒ ꝛ ſugᵒ ɔuenientes: ꝛ modera ipſas cuȝ ſandalis. Uel ſic deſcribe:ꝛ eſt cōfectio mirabilis in iſto caſu. ℞. xiloaloes macis cbarabe. folij co/ralloꝝ rub.ocimi gariofilati ȝinȝiberis piperis lon.an̄.℈.ij. margaritaꝝ ſplendidaruȝ.ʒ.j.ſ.ra.eboꝛis.ſandaloꝝ citri noꝝ.an̄.ʒ.ſ.ſmeraldi granati oſſis de coꝛde cerui. an̄.℈. ʒ.auri ſubtiliſſime limati.ʒ.ſ.muſci gra.j.confice cum ȝuc caro ꝛ aqua bugloſſe. ℂ Electuariū confice ex ȝuccaro vio lato boꝛaginato bugloſſato addendo de ſpeciebus cōfectio/nibus:ꝛ alijs ſimplicibus appꝛopꝛiatis ꝛ deaura. ℂ Ex tro ciſcis ſequere Aui.in ꝓpꝛio caplō. ℂ Pro vnctionibus at/tende ſpleni epati ꝛ ſtomaco cū requirendis ſuis capitulis. ℂ De appꝛopꝛiatis iam dictū eſt in ſcd̄a rubrica huius capi tuli.poteris vti tyriaca ac mitridato:vt ſupra cum vino oro matico poſt euones ꝛ digeſtiones. conſidera.

ℂ De quartana continua. Rub. viij.

D Quartana continua eſt febris continua a melia nāli ſiue non nāli ad in/tra vaſa putreſcente. ſm̄ plurimū ɔtingēs cuius eſt egrum de 4ᵒ in 4ᵐ magis affligere ſm̄ nām humoris ꝓpꝛiā:que tot hoꝛas hꝫ falſe quietis quot vere quietis hꝫ interpolata. Dicit̄ ſm̄ plurimum:qm̄ nunq̄ȝ vel raro fit a materia extra venas.nam in loco coꝛdi ꝓpinquo non ɔtingit mām melicam aggregari:ꝛ ibi putre facta febꝛem facere:ꝓpter maliciā huiꝰ:vt ſupꝛa. de cōti/nuis actū eſt. poſſibilitas tn̄ eſt res ampla. Dī.q̄ tot: qm̄ ɔti nua q̄rtana hꝫ tot hoꝛas in ſua exacerbatione quot hꝫ ſua interpolata. Reliqua in deſcriptione poſita non ſunt.

De cauſis aūt eius dicatur ꝙ eedem ſunt continue ꝛ interpolate.

De ſignis demonſtratiuis dicatur ꝓpoꝛtionabilr̄ ꝙ apparent in cōtinua ſigna interpolate. ve/ B
rum pur videntur aliqualiter differre:ꝛ lȝ in paucis. qm̄ vt Auicē.ꝛ nō diuerſificatur ab ea.ſ.interpolata niſi in rebus paucis. Ponam itaq̄ȝ aliq̄:vt ꝓ poſſe tibi ſatiſfaciam. ℂ Ab vrina initiū faciēs vrina in continua eſt rubea vel ſubrubea turbida p totum. Qꝛ ſi fuerit de melia innāli erit glauca vel liuida. ℂ A ſbalr̄ inherentibus. Caliditas eſt ɔtinua ꝛ diſ/pꝛopoꝛtionata. ℂ A q̄litate mutata eſt cum ſiccitate lingue ꝛ aſpitate. ℂ Ab actione leſa. Qꝛ eſt abſq̄ȝ rigoꝛe ꝛ frigo/re plurimo.nā aliq̄ñ in eius pꝛincipio retracto caloꝛe appet in extremitatibus frigus q̄dā abſq̄ȝ rigoꝛe:tn̄ pulſus ē ap/parentioꝛ velocioꝛ ſpiſſioꝛ q̄ȝ in interpolata. Sitis foꝛtioꝛ ꝛ ſi eſt de melia nō nāli apparent ꝓ magna parte ſigna eiꝰ. diuerſificatur tn̄ ſm̄ diuerſitatem ſpeciei ipſius melie. Et id̄ bene conſidera prius a qua melācolia ipſa pꝛoueniat.

Signa pꝛonoſtica. Alijs paribus deterioꝛ eſt interpo/lata.ꝛ ideo pꝛonoſtica:vt ſupꝛa de interpolata: cum tamen maioꝛi nocumento.

Canones Pꝛimus vt Auic.canones eius ſunt homo genij canonibꝰ interpolate:ꝛ vt tu doctioꝛ efficiaris etiam imponendo canones tuos:opꝫ vt tu atten/das ꝙ cautiores eſſe debemus in curando q̄rtanā ɔtinuam q̄ȝ interpolatā.nam ɔtinua q̄rtana eſt magis pꝛiculoſa.eo ꝙ ɔtinue affligit. Scd̄o ꝙ virtutē ex hoc magis ledit ꝛ ꝓſter/nit. Tertio qꝛ eius cā tam aūs q̄ȝ cōiuncta eſt ad intra vaſa. in interpolata vō ad extra ſaltē ɔiuncta:ꝛ ſi aūs reperiatur ad intra vaſa. Item ſemp alijs paribus in ɔtinua ſanguis eſt ebullentioꝛ. ℂ Ex qbꝰ manifeſte ponere hēs diāȝ iter vnā ꝛ aliā. ℂ Pꝛimo.ex pte dicte.nā alijs paribꝰ ſubtilioꝛ ɔue/nit dieta in ɔtinua:qꝛ eſt bꝛeuioꝛ intenſioꝝ accidētiū:ꝛ plus virtutē grauās. Et id̄ nō ita cito carnes in cōtinua dāde ſūt. ꝛ id̄ dicebat Auic.de ea. Et de iſtis.ſ.in qbꝰ differunt eſt: ꝙ lnia in carnibus in hac eſt minoꝛ cauſe huius. Iteȝ qꝛ inter/polata pl'es eſt habitura criſes.ſed cōtinua vnā:qꝛ tam aūs q̄ȝ coniūcta eſt ad intra virtutē magis ſtimulās.ꝛ id̄ in relo/ne ad ſtatū dꝫ diuerſimode ꝓcedere. Itē cū quartana cete/ris paribus ſit intenſioꝛ interpolata opꝫ remiſſioꝛa calia ap/plicare in continua:vt v̄bi gr̄a:vinū dꝫ eſſe magis limpha/tū ꝛ hꝫ. Et id̄ dixit Aui. Et de illis eſt ꝙ declinatio ad equa litatē in calefacientibus.ꝛ ad infrigidationē in hac:qꝛ in con tinua eſt melioꝛ.ꝓp adherentiā febꝛis. In reliq̄s ꝟo te hēas vt in interpolata:ꝛ h̄ ex pte ſex reꝝ nō nāliū ꝓpoꝛtionādo ſm̄ ꝙ mā ꝛ diſpō ipſa exigūt:ad que duo ſemper aduerte. ℂ Pro regimine vero medicinali dōm ꝙ dīa que accipit̄ ex pte canonū:iam dictoꝝ in interpolata eſt ſumpta ex par te lenitionis digōnis euonis:ꝛ eoꝝ q̄ poſt euonē cōueniunt: vt verbi gratia:lenitiua in hac magis frequentent̄ leuia:qꝛ minus acuta ex pte cliſterioꝝ ſuppoſitoꝛioꝝ ꝛ hꝫ.digeſti/ua ſint leuia:ꝛ gradetur de debili ad foꝛte:verbi gratia. in ꝓmo oximel ſimplex ſiue ſir.acetoſus ſimplex:ꝛ maxime ſi mā fuerit colerica:poſtea vigoꝛent̄:cuȝ ſeminibus frigidis ɔpitiuis aut calidis:vt exigit diſpō. Iteȝ da cum eis radices ɔpitiuas. Itē cū his cōmiſce epithimuȝ:ꝛ hꝫ:mām melanco licam reſpicientibus:ꝛ ita gradare:ꝛ tu exᵃ copioſe habes ſupꝛa q̄nto caplō. ℂ Euatiua aūt debēt eſſe debilioꝛa q̄ȝ in interpolatis ꝓp virtutē eſſe debilioꝛē ceteris paribꝰ:ſȝ dꝫ vt magis frequentent̄. ℂ Et de flō̄mia dicat̄ cuȝ Aui.ꝙ in hac eſt magis neceſſaria ſupplex:vbi opꝫ eam fieri. Eſt enim ſanguis feruētioꝛ ꝛ cōiter melie cōmixtioꝛ:ꝛ p ipſaȝ flō̄miā educibilioꝛ. Et ſubdit cām aliā Auic.qm̄ mā eſt appꝛehen/ſa in venis. Ex quo loco accipit Gulielmus ꝙ in oi conti/

nua

nus cōpetat flōmia: pp cām dictam ab Auic. ⁊ alie ēt ad hoc conferre videnť ⁊ tu ɔſidera. De qua aūt vena fieri debeat dictū eſt ſupra pluries. Et iā dictū eſt de flōmia factā in ɔiunctione lune. qm̄ tūc mā facta agitabilior melius educiť ɔſidera. Quidam poſt eūones: ⁊ flōmiam ex ſaluatella ſiniſtra faciūt flōmiam vene ventris in directo ſplenis. Differt ⁊ vltꝰ ex pte eoꝝ q̄ adminiſtranť poſt eūones. qm̄ cum ɔtinua ſit intenſior dāda ſunt remiſſiua calīa: aut nō i tanta q̄ātitate. vt vbi gſmdabas in interpolata. ʒ. j. tyriace ⁊ hꝰ. da in hac. ʒ. h. aut. ʒ. j. ſ. ⁊ ſic de alijs te modera ex parte diete ex pte alteratiuoꝝ digeſtiuoꝝ. vñ attende multuʒ humectationi ex pte eūonum: vt dictū eſt: ⁊ oium exēpla: vt tuo deſeruiēt ꝓpoſito inuenies qnto capꝰ. ⁊ tu ibi. ℭ Digeſtiua ſūt māe peccanti ad intra venas ꝓportionata. nam de ipſis dictū eſt: in rubricis de iterpolata. nā in ꝓnꝰ ſi mā eſt colica valet acetoſus ſimplex: ⁊ ſi expedis fortiori vigora ipſum cum ſeminibus aperitiuis calīs cōmixtis cum f'rio vel cōmilce aquam ex qnqȝ radicibꝰ feniculi apij petroſilini bruſci ſpagoꝝ cum aq̄ radicum endiuie lactuce cicoree bugloſſe ⁊ hꝰ. faciendo calīa vincere: aut eq̄litatem cū frigidis venire addendo flores borraginis bugloſſe: aut epatice ⁊ hꝰ. ⁊ ita de alijs. ⁊ ſimiliter opare de ſolutiuis ɔfectionibus vnguentis ⁊ hꝰ. iuxta canones poſitos in rubrica hac. ℭ De appropriatis ⁊ de expertis in ſcd̄a rubrica poſitis capitalibus: tm̄ nō. ꝙ ꝓuocatio emorroidaꝝ: ⁊ in mulieribus etiam menſtruorum eſt in hoc caſu ſingularis medicina.

ℭ De qntanis ſextanis ⁊ huiuſmodi. Rubrica. viij.

A INquit Gal. ꝑ de differentijs febrium. q̄rto cap. Non vidi in vita mea aliq̄ā ex febribus. imo nec qntanā nudā fortē .i. puram: ⁊ bis diſtincta manifeſta. imo non eſt niſi febris q̄rtana quaſi occulta. ꝓpea qꝛ dicebat Gal. hanc etiam q̄rtanaʒ q̄ tardabat inuadere vſqȝ ad finē quarte diei ⁊ extendebať afflictio ad qntam diem: ⁊ pp hanc cām q̄rtana vocabať. Et in libro tertio epidimiarū dixit Gal. nunq̄ ſe vidiſſe nouenā ſextanam. ſed bñ vidit febrem q̄ inuaſit in menſe die vno tm̄. Aui. aūt eas ponit euenire de intentione ypocratis in libro ſuo epidimiarū quaꝝ aduentus cās aſſignauit dicens ꝙ cā eſt homogenea māe q̄rtane: ſʒ ē ex groſſior ⁊ minor: ⁊ ſupꝑ. pp groſſiciem maiorē ⁊ paucitatē māe tardāt moueri: ⁊ mouenť poſt debitū motū hūoris ſʒ nāʒ eius propriam: ⁊ qꝛ in tali maioritate groſſicie ⁊ paucitate pōt cadere magna latitudo. ⁊ iō vna mouet citius alia. vñ aliq̄ de qnto in qntū: ⁊ que eſt poſt ipſam de ſexto in ſextuʒ.

B vñ Auic. plurimum fiunt ex mā melica. ⁊ tu expone ex mā flātica in meliam ꝑ aduſtionem conuerſa. ℭ Vñ hic nō ꝙ cum melia ſit ſicca ſil'r colera. hi duo hūores tantaʒ aduſtionem ſuſtinere nō poſſunt: vt ad tantam veniant groſſiciem ⁊ paucitatem: quāta eſt neceſſaria pro hac febre cauſanda. qm̄ pp eoꝝ ſiccitatem prius ꝑuenient ad tantā terreſtreitatem: vt eſſe non poſſint vehiculum caloris putredinis. ſecus aūt de flāte pp ſuam humiditatē ſuperfluā: ⁊ eius viſcoſitatem multā. Sanguis aūt pp ſuā humiditatem pōt ⁊ ipſe aduerti ⁊ paucificari vt ſit qntane ſextane factiuus: ſʒ eſt extra ſemꝑ vel frequenter reſpectu flātis. qm̄ nō de ipſo plus ſollicita eſt. Alij vt Gilbertus opinantur has febres cāri a cōmixtione melie cum flāte cōmixtione vnita: vt ſupra de terciana nō pura: vincēte tm̄ melia: ⁊ ɔuertente flegma in ſuam nāmr: vt ex his duobus fiat vnus humor innālis: ⁊ ɔſiter eſt imaginandum ꝙ hic humor ſm ꝙ maiorē recipit groſſiciē ab humore flātico: q in cōmixtionē venit: coadiuuāte paucitate eius tardius mouetur vñ ſic fit qntana ex melia cōmixta flāti nāli. Septena ⁊ nouena ex cōmixtione fiet cū flāte acetoſo vel pontico: ⁊ ondecena ⁊c̄. ex cōmixtione flātis vitrei: ⁊ ſic de alijs. ⁊ ideo ſeptena eſt ꝓlixior qntana: ⁊ nouena ꝓlixior ſeptena. ⁊ ſic de alijs: iſta autem ſunt que opʒ ēt practicum ɔſiderare oino. qm̄ febris cauſam antecedentez ⁊ ɔiunctam nō oʒ ignorare: ⁊ ſi ꝓmitiuas ignorabit. verum Gal. vt Auic. recitat dcā qnqȝ fiunt primitiua ⁊ ſpāliter ſeptena ⁊ nouena: qꝛ ex inordinato regimine accidunt: unde cū qñqȝ accidat ſic error in regimine. accidit vt ⁊ febres veniant de octauo in octauū de nono in nonū: ⁊ hꝰ ſm ꝙ malum reiterať regimen: quaſi velit ꝙ ſi nō reiterať maluʒ regimen nō redibit febris: ⁊ ſi vi Gal. negaſſe eas rōne euentus eaꝝ ꝓpter determinatū humorē aliū a quattuor iaʒ dictis ⁊ ɔceſſiſſe eaꝝ aduentū ꝓpter inordinatuʒ regimen. Iʒ que dixit Aui. q̄ʒuis Gal. ſit quaſi negās aduentū earum febrium breuiter ɔcludendo. tenēdum eſt ipſarum euentum eſſe poſſibile: vt Aui. neqȝ incōuenit māna talem per paulatiuam ɔgeſtionem ɔgregari ingroſſari ⁊ paucificari: Ita vt ſit tardioris motus q̄ʒ motus per quartū. nā q eſt ſcientificus de fluxu epatico bñ nouit iſtas poſſibilitates. qm̄ in eo ſunt periodi de decimo i decimū. de 15ᵒ in 15ᵐ ⁊ vltra. ⁊ iō nō opʒ vt ɔfidas de ſalute eius: qm̄ patiēs ſtetit abſqȝ eo q̄tuor aut qnqȝ diebus. in certo. n. tpe ɔgregať mā ſufficiens ſtimulare virtutē: q̄ in minori nō eſt ſufficiens pp ſui paruitatem. ⁊ iō ɔſidera. Tu itaqȝ dicas cum Auic. ꝙ poſſibilitas eſt res ampla. nā ſi tantus vigor agentis: ⁊ tanta diſpō materie eſt cā ꝙ in tanta mēſura tēporis generetur: ⁊ ꝓfundetur mā: ⁊ faciat paroxiſmuʒ. ergo maior vigor: ⁊ minor diſpoſitio erit cā ꝙ in tpe ampliori fiat: ſʒ nō eſt impoſſe reperiri agens minoris vigoris: ⁊ mām minoris diſpōnis: ergo. bene ergo dixit Aui. nō opʒ eū redire. Et tu habe menti ꝙ vltra formā requiruntur alie diſpōnes ad periodicandum ex pte q̄ātitatis ſubie māe: ⁊ loci ac mēbri ſumpte: vt ſupra. vñ magnes ſi in pua q̄ātitate nō trahit ferrū magnū neqȝ ipſuʒ alieo iunctū: ⁊ ſic de alijs. ɔſidera. Ego autēʒ diebus meis vidi vnam quindenā in pangracio Iuſtiniano veneto patricio cū ſignis melācolie talis per aduſtionēʒ: ⁊ Aui. Et iam retulit mihi fidelis qdā vidiſſe nonam. quintā iam vidimus multotiens: ⁊ nō cogimur: ꝓpter hoc dicere: qꝛ ille ſit humor alius. Tu itaqȝ ſtudioſus eſſe debes circa apparentia ſigna. nam ea habuiſti: ⁊ ſignificata eoꝝ ad plenū in ꝓncipio capituli que bene conſiderabis. ℭ Tu itaqȝ ex dictis deſcribere potes quintanā ſextanā. Quintana eſt febris ex flegmate per aduſtionē in melancoliam ɔuerſo: ⁊ ad extra venas putrefacto ſm plurimū ꝓueniens. cuius eſt motum facere de qnto in quintū: aut de ſexto in ſextū: ⁊ ſic de alijs: ratione groſſiciei materiei ⁊ eius paucitatis: ⁊ non ſm humoris ꝓpriam vt de alijs interpolatis dictū eſt: dī ad extra venas: qꝛ non reperitur cōtinua talis aut raro. ſicut ⁊ interpolata. Relique partes deſcriptionis patent. Et tua intereſt addere ſi reperietur ɔtinua febris cōtinua. Ita ſi ex flegmate vitreo addere ex flegmate vitreo ⁊ alijs ſm diuerſitateʒ flegmatis ꝑ aduſtionem in melancoliam cōuerſi. Ex qbus habes deſcriptionē ⁊ cauſas ipſius febris factiuas.

C Signa demonſtratiua eius. eaꝝ periodicatio ipſaʒ manifeſtat. dicunt tm̄: ꝙ vrina diebus interpolationis appet diſcolorata tenuis: ⁊ poſt acceſſionē in die ſequenti appet colorata ⁊ ſpiſſa. in hora autem caliditatis paroxiſmi eſt colorata mediocris vel tendens ad tenuitatē. ℭ Pulſus in die paroxiſmi i eius ꝓnꝰ eſt occultus tardus ⁊ rarus: ſed expanſo calitate ſit occultus paruus ⁊ ſpiſſus. Et que eaꝝ ex aduſtione ꝓcedit cōicat in ſignis cuʒ quartana nota ex aduſtione flātis vel ſanguinis. que aūt nō ꝓcedit ex aduſtione ſigna hʒ media iter ſigna q̄rtane ⁊ de ael vitree: ⁊ ſic ꝑ alia ſigna diſcurre: vt tibi innoteſcat mā ipſa peccans.

D Signa ꝓnoſtica. Dixit ypoc. quarto regiminis acutorū. cum in febribus qntanis ad terribile. i. aliqꝺ accidens periculoſum factū fuerit vel vētre rūpēte humida egerit vel aſachia. i. inanimoſitas facta fuerit vel aſorius. i. voracitas aſſumpſerit patientem. i. ſpaſmoſus factus fuerit ſingultuoſus ⁊ anxius: ⁊ circa collū frōtē ⁊ caput ſudores fuerint ⁊ nō alibi: qui hec aſtia patiuntur moriunť.

¶ Et. 16. ꝯtiñ. dicit. Septena eſt ꝓlixa non mortifera noue-na ꝓlixior ea: ⁊ nõ mortifera. ¶ Quintana quam anteceſſit ethica oibus eſt peſſima ⁊ mortifera. eſt ꝗppe mala ꝑ viã ſi gni: q2 eſt ſignũ aduſtionis hũoꝝ: q2 nõ remanſit niſi qd̕ eſt aduſtiuũ ⁊ parũ: ⁊ ſic ſignificat qd̕ corpꝰ deſtruit. Per viam aũt cauſe: q2 ipſa eſt cã additionis febris ⁊ duplatiõis eius. in his aũt ſermonibus multa ſunt ſpeculanda: que ꝓ nunc relinquo. qm̃ extiſtimo te ⁊ me nunquam talis videre. Qz ſi occurrent: ſufficiat tibi introductio ſic tibi data.

E **Canones** Curantur cura quartane flãtice. Sed hic nota ꝙ in ꝑncipio cum mã ſit groſſior ⁊ hebetior in pricipio vti poterimus ſubtiliori dieta. ⁊ quia ſũt longiores ne cadat virtus in proceſſu ï groſſiori debemus vti dieta: ⁊ tu conſimiliter proportiona ſomnum motum ⁊ alias res non naturales. Et ſi in his competat magis ieiunium: vt dictum eſt. tñ qñ antecedit vel ſequitur ad eã ethica opꝫ te aliter moderare. qm̃ in tali non competit ieiuniũ. vnde Aui. in hoc caſu cibemus cum eo cuius nutrimẽtum eſt bonum ⁊ velox ⁊ multum: in quo non ſit igroſſatio materie. ſicut cum carnibus ſubtilibus ⁊ indigent ſomno digerente. fiat lenitio ventris frequens. ¶ Itẽꝫ competit maxime vomitus. vnde Aui. Eſt de melioribus eũonibus: ⁊ maxime cum vomitiuo forti: ⁊ maxime in principio: quando mã videretur eſſe in ſtomaco: ⁊ in loci ʒ vicinis ei. vt ſupra de quartana flegmatica. vñ laudatur factus ex ſemine raphani vel raphano vel cum elleboro. Adminiſtrẽtur digeſtiua ſubtiliatiua magis ⁊ inciſiua ꝑꝑ materiei groſſiciẽꝫ maiorem. Fiant eũones etiam gradate de debili ad forte. quo tempore etiaꝫ ꝯueniet vomitus ſupra. Et in principio paroxiſmi: vt de quartana flãtica: ⁊ tu ibi. nam ſuccurrere accidentibus vt ibi. cõfortabis membra nãlia ⁊ prouocabis vt ibi: ſed ſis tardus ad exhibendas eũones: ⁊ longus in tẽpore digeſtiuorum ꝑꝑ groſſiciem materiei. Item tardus ad ꝓuocandum: ⁊ poſt hec dare poteris tyriacam mitridatuꝫ ⁊ hmõi. vt de flãtica actum eſt. Poſt autẽ hec omnia adminiſtrare poteris balneum reſolutiuum: ⁊ magis q̃ꝫ in quartanis ꝓpter materiam eſſe groſſiorem: vt cum aneto origano calamento ſaluia ⁊ huiuſmodi. Tu itaqꝫ operare ſm̃ ꝓportionem eorum que in q̈rtanis dicta ſunt. vnde pro his ⁊ futuris. deo gratias.

Capitulum 16ᵐ de feb. ethicis continens rubricas tres.

F ¶ De diffĩõne diuiſione cauſis ⁊ ſignis fe. ethicaꝝ. Rcᵃ. i.

REperitur Ethica in duplici dĩa alia quidem ethica febris dicta altera ethica ſenectutis nominata: ⁊ de hac in ſequenti rubrica deo duce dicet̃. Ethica febris eſt caliditas extranea imaterialis in corde principaliter: ⁊ in membris oibus fixa nullam habens periodicam excreſcentiam: ſed eſt quaſi ſemper in eodẽꝫ ſtatu permanẽs. Ita vt permultotiens arbitretur eger ſe non febrire: dicit̃ imãlis ad drĩam putride. dĩ in membris oibus: quia iᵃ ſunt verum ſubiectum ethice: ⁊ non humiditates: vt infra. Similiter dĩ. in corde principaliter. qm̃ ex caliditate tali in epate: aut alio mẽbro non accidit febris. qm̃ cor eſt primum ⁊ ꝑncipale febris ſubiectum: vt primo capᵒ. dĩ fixa: q2 non dependens a cauſa ãte neqꝫ ꝑmitiua. nam caliditas eius non ſolum eſt in ſpiritibus ⁊ humiditatibus. veruꝫ ⁊ in mẽbris ſolide fixa. Et ideo vt in de ſignis corpa talia multum exiccentur. Dĩ ſed eſt q̈ſi ſemper: q2 medici ſepe heſitant de ea ⁊ adinuicem litigant. Et maxime de ꝑma ſpẽ eiuꝫ: vt dicet̃: ꝑterea vt in de ſignis aliqualem varietatẽ ex pte intẽſionis eius recipit poſt aſſumptuꝫ cibum: ⁊ eſt de ſignis ꝓprioribus eius. Auic. Reliqua in deſcriptione poſita nota ſunt. ¶ Et dĩ ethica ab ethos. qd̕ eſt mos. i. ꝯſuetudo: qm̃ facta eſt conſuetudinaria. Ita vt extiſtimet patiens ſe non eſſe a ſuo nãli conſueto alteratũ: vel dĩ ethica. i. habitudinalis: q2 de difficili remouibilis: ſicut habitus eſt qualitas de difficili remouibilis. verum ſic magis videt̃ cõuenire ſm̃: ⁊ ſic ſpeciei tertie. cõſidera. Ethicos grece latine habituatiũ: ⁊ lõ febris. hec magis aſſumpſit hoc nomen ethica a ſuo ꝓceſſu ⁊ fine: q̃ꝫ a ſuo principio: q2 in principio non eſt habituata ſꝫ bene eſt apta habituari niſi ſibi ſuccurrat̃: ⁊ ſic ꝓprie nõ cõueniret prime ſpeciei. primo itaqꝫ ethimologia erit vniuerſalior. Relique ptes eius patẽt: ⁊ amplius patebũt ex dicẽdis ſtatim. ⁊ ideo q̃ ſequuntur attende. ¶ Ab auctoribꝰ noſtris inuenies non raro ꝙ ipſi vtunt̃ his terminis. ſ. ethica ⁊ ptiſi ꝑ ſynonimis. ptiſis enim cõiter eſt ideꝫ qd̕ corporis ꝯſumptio. vnde 3ᵒ aphoriſ. autũnus ptiſicis. i. ꝯſumptis malus. ¶ Et diuidit̃ ethica hec primo in tres eius ſpẽs. primam. ſ. ſcðam ⁊ tertiã. Et ꝑꝑ hoc ſcito ꝙ poſt primã humiditatem de ſcðis: q̃ eſt nomẽ nõ hñs ſunt tres alie. ſ. ros cãbium ⁊ glutẽ in q̈bus ꝯtingit hãc accendi caliditatem preter nãm: quã ethicã vocamus. Et hic aduerte ꝙ qdam volunt ex prima humiditate ethicã cauſari poſſe. vt ex ſcða. ita ꝙ ex prima ⁊ ſcða. ſimul reſultet prima ſpẽs. Serapioni ꝟo quem videt̃ ſequi Auic. in hac parte nõ placet ſic aſſerere cũ prima humiditas: nõ ſit multũ a nã ſanguinis diſtans. ⁊ ꝯſĩr ꝙ ex ea cauſatur putrida vel ſynoca vel ſibo ei: ad quã poſtea ſeqtur ethica. ⁊ tu cõſidera. Eſt ꝗppe modus cõmunis ſic diuidendi febrem ethicam in tres eius ſpecies tanq̃ꝫ eſſentiales quem hic corrigas. qm̃ nõ ſunt ſpecies eius eſſentiales penes eſſentiaꝫ caloris ſumpte: neqꝫ penes ſubiectum ꝓpuum cum cor principaliter: ⁊ mẽbra radicalia ſint ſubiectũ eius ꝓpriũ. ſed eſt diuiſio ſumpta penes quoddaꝫ accidẽs ad ethicã ꝯñs: qd̕ eſt ꝯſumptio. vñ ſm̃ diuerſuꝫ terminum huius ꝯſumptiõis diuidit̃ in primã ſcðam ⁊ tertiaꝫ ſpẽm: ⁊ ſic ptꝫ ꝙ meliꝰ eſt dicere ꝙ ſunt tres modi ſiue gradus q̃ꝫ tres ſpẽs. ¶ Eſt itaqꝫ prima ſpecies vel primus modus eius cũ humiditas ſcða ex ſcðis dicta ros ꝯſumitur: q̃ vtplurimũ ſit poſt effimeraꝫ. 2ᵃ qñ tertia hũiditas de ſcðis dicta cambiũ ꝯſumit̃. 3ᵃ qñ quarto gluten dicta. Et he due ſequunt̃ vtplurimũ febres putredinis: ⁊ Aui. ponit in hoc ſilitudinẽ dicens ꝙ in lucerna: in q̃ eſt effuſum oleũ ꝯſideramus tria. Primũ oleũ ipſuꝫ in lucerna. Scðo oleũ imbibitum in licinio. Tertio hũiditates ipſas ſubtiles corpis licinij: ꝑ quas ptes licinij adiuicẽ ꝯtinuant̃. ⁊ humiditas ſcða de ſcðis eſt ſicut oleũ lucerne. tertia ſicut oleũ corpis licinij. ⁊ 4ᵒ ſicut hũiditas ſubſtãtifica licinij: ⁊ tu modo tuo adapta ꝓpoᵒ: Sed cũ ꝯburit̃ liciniũ deficiente oleo ſtatim deficit flãma: ⁊ ſi poſt licinij cõbuſtioneꝫ adderes adhuc de oleo ⁊ velles accẽdere ipſum nunq̃ꝫ accẽderes in eo flãmã ꝑꝑ fortẽ exiccationẽ. nã hũiditatẽ eius ſubtilẽ oino amiſit: vt cum q̃ ſimul cũ oleo erat ſubm ꝯueniẽs flãme: ⁊ ita cũ qs ad tertiã puenit ſpẽm ethice nõ recipit curã: qm̃ ipoẽ eſt ab eo ſic reſolutũ reſtaurari: nã vita ꝯſiſtit ꝑ hũidũ radicale ꝑncipaliter. ſicut ⁊ flãma ꝑ hũidum radicale licinij. mẽbra itaqꝫ ſic terreſtrificata ⁊ (vt ſilitudinarie loq̈r) cõbuſta nõ hñtia humidũ radicale cum ſolo nutrimẽtali nõ pñt eſſe ſubiectũ vite ſeu caloris nãlis. hũiditas aũt ſpmatica. cũ ꝯſumpta eſt reſtaurari nõ põt. cambiũ aũt ⁊ ros bñ ſunt reſtaurabilia. Quidã autẽ imaginant̃ qnqꝫ ſpẽs. ꝑᵃ ꝑ ꝯſũptionẽ ſanguis. 2ᵃ ꝑ ꝯſũptionẽ 2ᵉ hũiditatis de ſcðis. tres alie ex ꝯſũptione aliaꝝ triũ. vt dcm̃ eſt. Quidã de ſanguine hũiditate ꝑᵃ ⁊ 2ᵃ vnã faciũt. Sumit̃ itaqꝫ diſtõ ethice penes diſtõnẽ hũiditatũ quo. ſ. ad eoꝝ ꝯſũptionẽ: ⁊ tu ꝯſidera eſt pũctꝰ bonꝰ. Et noiat̃ prima ſpẽs abſolute ethica: ⁊ ſcða vſqꝫ ad finẽ eiꝰ exclufiue. ſed finis ſcðe vocat̃ ab Auicẽ. adubul ⁊ foroſmos: qd̕ interptat̃ arefactio. Gal. ꝟo finẽ ſcðe: ⁊ tertiã appellat tabes ſiue maraſmus ꝑᵒ de drĩis febriũ. tertia ꝟo ab Auic. appellat̃ curuatiuus ⁊ Almucaſis grece latine exterior. i. in quo appet forme q̃ eſt in decrepitis q̈tũ ad calorẽ ⁊ ſiccitatẽ. ⁊ cũ dĩ ꝙ ethicis accidit ꝯſumptionẽ hũiditatum nõ intelligas eaꝝ ꝯſũptionẽ ſm̃ ſe totas. vñ in ꝑma ſpẽ conſumitur

mit magna pṡ ſcđe hūiditatis: ⁊ nō tota: ⁊ ſic de alijs. nam ꝗs in tertia ſpē eius exiſtēſi oēs. ſ. ſcđe ⁊ tertie hūiditates cōſūpte eſſent ꝗ̄ſi ſtatim deficeret: cui⁹ oppoſitū expietia demōſtrat. Itē tenēt multi ꝙ ſcđa ſpēs non pōt eſſe niſi p̄ceſſerit prima. ⁊ tertia niſi p̄ceſſerit ſcđa: ſed hic eſt locus ſpeculatiōis de quo forte aliqd infra: ſed bñ ſcias ꝙ nō accidit conſumptio in quinta. qn̄ accidat in alia: ſed magis in vna q̄ȝ in alia: vt qr qn̄ ſit p⁹ plus in roꝛe q̄ȝ in alijs: ⁊ ſi fiat ēt in alijs. Itē aduerte ꝙ cū dī ꝙ p⁹ ſpēs ſit cōſumptione roꝛis. debes intelligere roꝛis mēbꝛoꝝ carniformiū: ⁊ nō ſpermaticoꝝ. qm̄ ros ſpermaticoꝝ eſt ſolidioꝛ: valde q̄ȝ ros carniformiū. Immo vt exiſtimat̃ eſt ſolidus ⁊ cōpactus: ſicut cambium carniformiū. ⁊ iō ſi fieret in p̄ma ſpē ꝯſumptio roꝛis ſpmaticoꝝ. nō vī qn ꝓ eodē tpe non fieret ꝯſumptio cābij: ⁊ ſic ad p̄mam neceſſario ſequeret̃ ſcđa ⁊ funda te ſic. Qȝ qualis eſt ꝓpoꝛtio ſpermaticoꝛuȝ ad carniformia talis humiditatum ſpermaticoꝝ ad humiditates carniformiuȝ: ſed ſpermatica ſunt duriora cōpactioꝛa: ſolidioꝛa: ⁊ reſolutōni magis reſiſtentia. igit̃. Iſta oīa ſunt loca ſpeculationis. ꝯſidera. Et certe ſi quis bñ ꝯſiderat dicta Gal. p° de differētijs febriū: hanc cōprehendet voluiſſe ſnīam: ⁊ potes ſic opinari: ꝙ ethica eſt febꝛis vna hñs tempoꝛa vt de putridis dcm̄ eſt: ⁊ ꝙ principiū eius ſit p̄ma ſpecies: ſcđa ſit aug^m: tertia ſtatus. vñ Aui. hȝ latitudinē p̄n^m. ſ. mediū. ⁊ finem. Et hi ponunt̃ gradus 3. qui non ſūt punctuales: ſed latitudinē hñtes: ⁊ maxie 2ª ſpēs: ſm ꝙ magis aut minus appꝛopinquat prime vel tertie. Nā ſm finem magis appꝛopinquat tertie. Et iō Auic. parum. n. recipit curationē: ⁊ ꝓprie qn̄ ad hoc p̄uenit: vt caro minuat̃ multum niſi đs voluerit: ⁊ de his in de cura. Et hic dicat̃ ꝙ his humiditatibus ꝯtingere pōt putredo: ⁊ ex ꝯſequēti febꝛ[is] putrida cauſari pōt. ⁊ eēt extranei modi: ⁊ ēne ſm̄ ille febꝛes reducibiles ad aliqđ genus dictaꝝ. Item pōt. imaginari ꝙs abſqȝ putrefactione eaꝝ ipſas inflāmari: ⁊ febꝛem facere: ⁊ ſic eſſet febꝛis: aut ethica: aut effimera: aut reducibilis ad has. Et tu qn̄ potes circa hec ſpeculare.

¶ Diuidit̃ ⁊ ſcđo ethica vt. 16. ꝯtiñ. in deſiccatiuā: cōſum-
a priuā ⁊ arefactiuā. ¶ Tertio diuidit̃ in ethicā moꝛbum q̄ ſit abſqȝ alio moꝛbo precedente: ⁊ dī ethica incipiens: ⁊ in ethicā accidēs q̄ ad aliū ſeqtur moꝛbū: vt ad effimeram vel putridā ⁊ hꝰ. vt Auic. naȝ cōiter ſequi ſolet ad febꝛes arſiuas. qn̄ pꝛohibetur potus infrigidatiuū a medico ignoꝛante: vt qn̄ ab eodē applicant̃ pectoꝛi: vel thoꝛaci. vel ypocūdrijs rex exiccatiue q̄ non ꝯueniūt. Silr̄ qn̄ ſunt febꝛes eꝛ ꝯpate calīo ſtomaci ⁊ epatis: ⁊ recte nō curant̃. ſilr̄ qñqȝ ſequitur ad emitriteū. vñ primis quarti Auicē. de emitriteo. Emitriteus eſt de febꝛibus interficientibus magis: qm̄ perducit ad ethicas ⁊ egritudines cronicas difficiles. ¶ Et hic aduerte dictum Aui. de ethica: febꝛis enim putredinis aut ꝯpatis pmutat̃ multotiens ad ethicā ꝑꝑ febꝛis vehemētiā: ⁊ ꝑꝑ vehemētiā ſubtiliationis cibi in ea: ⁊ ꝑꝑ pꝛohibitionem aq. fride ⁊ paucitatē obſeruationis lateꝝ coꝛdis cū vnctiōibus epithimatibus ⁊ emplaſtris. ſ. coꝛdialibus frigidis: ⁊ ꝓpꝛie in egritudinibus mēbꝛoꝝ vicinoꝛum coꝛdi: vt dyafragmatis pulmonis: ⁊ ſiliū: qn̄ non ſunt in eis diſpoſitiões ꝓhibentes illa frigida appꝛoximari. Et multotiens ꝯſurgit ex vlcere pulmonis: ⁊ pectoꝛis ex ptiſi nōnūq̄ȝ ex empimate: ⁊ vl'r ex oī ꝯpate interioꝛi ſaniato. Et in ca° de ſignis ethice: qñqȝ accidit ethica retēta cū ſtō. i. q̄ accidit ꝑꝑ leſionē ſtōi in quā ethicā. vt Auic. faciunt medici egros cadere. dantes in potu vinuȝ aquā carnes aut medicinas calīas: vt diamuſcum ⁊ hꝰ. ꝑꝑ caſuȝ v̄tutis: ⁊ frequētiā ſincopis: ⁊ ſuꝑple vtētes reb⁹ calīis vbi nō ꝯueniūt. Ex qb⁹ ꝯp̄hēde pluri-mos errores medicoꝝ auſteroꝝ: q ſunt in malis opiōib⁹ ethicati ſiue fixi q ſunt ab oībus euitandi. ⁊ tu bñ cōſidera.

A **Cauſe.** De cauſis aūt eius nunc dicat̃: ſed vt ſupꝛa prius attende ꝙ ethicā contingit dupl'r fieri: aut. ſ. incipiendo: qr. ſ. nulla p̄ceſſit egritudo: aut qr egritudinē aliaȝ ſecuta ſit. cā aūt prime eſt cā exterioꝛ: qr primitiua: aut aeris caliditas inmoderata: aut exercitiū forte omnē impediens digeſtionē ⁊ mēbꝛoꝝ debitā nutricationē: aut ſuperflua quies vñ tertia pꝛimi de exercitio. Dimittens exercitium frequenter in ethicam cadit: balneū exiccatiuū coitus ſuperfluus inanitio ſuꝑflua: vt fluxus ventris ſanguinis doloꝛ magnus perſeuerans: aut vſus rerū calefacientiū ⁊ exiccantium ex parte cibi potus ⁊ hꝰ: aut applicatio medicaminum talium frequentata: aut ſuꝑflua vigilia: aut ſuꝑflua a cibo abſtinentia: aut animi accidentia ſuꝑflua: vt ira rixa. nimia triſtitia anguſtia: ⁊ hmōi. que apta ſunt coꝛpus extenuare. Et longinquū eſt vt accidat ethica incipiēdo. niſi accidat cā foꝛtis valde. Aui. Cauſa: qm̄ cā talis occurrēs nobis pꝛius eſt apta ad oȝ calefacere ſeu inflāmare ſpūs ⁊ hūores q̄ȝ radicalia: cū illi ſint magis apti iflāmationē recipe: ⁊ ex ꝯñti pꝛius precedet effimera aut putrida. deinde ꝑ dies ſuccedet ethica: ⁊ ideo dixit Auic. longinquuȝ. i. rariſſime ex q̄ rōne ꝯcludunt aliqui ꝙ non bene pōt fieri febꝛis icipiēdo: qr. ſ. cā ſit ita foꝛtis ꝙ ſimul faciat effimerā putridam ⁊ ethicā. Sed dubiū maius eſt: an ꝯtingat eam fieri incipiendo abſqȝ alia febꝛe. Et dōm ꝙ ſic: exponendo Auic. quādo eſt cā foꝛtis: qr preparatio ſeu mēbꝛoꝝ aptitudo per quam mēbꝛa ſunt apta ab aliquo agente poni in calefacto eſſet ⁊ non ſpecies ⁊ humoꝛes ab eodē: tunc ꝯtingit ethicam cauſari non cauſata putrida: aut effimera. vt verbi gratia. multa mēbꝛoꝝ ariditas ex p̄cedentibus ieiunijs ⁊ vigilijs cauſata. vnde mēbꝛa facta ſunt cito inflāmabilia: non ſic autem ſpūs: ⁊ humoꝛes: occurrente ergo caloꝛe extrinſeco ꝓpter hanc diſpoſitionē ſiet accenſio in mēbꝛis: ⁊ non i ſpiritib⁹ aut humoꝛibus. veruȝ ſcio te admirari. qr eſt hec preparatio valde extranea. ⁊ ideo nunq̄ȝ vel rariſſime euenit: ⁊ credo ꝙ pauciſſimi ſunt qui eā incipiendo viderint. Ego nūqȝ vidi nec credo me videre. nam extraneū eſt credere mēbꝛa ſolida ad tantam poſſe peruenire paſſibilitatem ſiue receptionem ad quantam peruenit ſpūs cum ſit ſumme rarus ⁊ paſſibilis in cōpatione ad oſſa. vnde dicenduȝ magis hoc euenire: ex modo ſubſtantie determinate ad hoc agens: qr ſcȝ paſſum eſt aptum magis ad retinendum impꝛeſſionem agentis. nam ⁊ ſi ſpiritibus occurrat hec caliditas: ipſi non ſunt apti retinere illam: ſed bene mēbꝛa ſolida tanq̄ȝ ſubiectum agentis potentie pꝛopoꝛtionatuȝ: ⁊ eſt ſimile vt exemplo vtatur algaȥell. fulgur inſtrumēta ferrea cyrurgici cōbuſſit ⁊ liquefecit: que in penarolo cyrurgici cōtinebātur: ⁊ penarolum dimiſſit illeſum. ⁊ niſi experientia hec demōſtraſſet: nunq̄ȝ per rationē fuiſſet creditū. ſicqȝ de ethica dicendum. Item hec ethica incipit ſubito vt. 8°. terapentice. qm̄ cauſa eſt foꝛtis: alia vero paulatine. Multa cadunt ſpeculabilia: que cum tibi tēpus ſuperfuerit rimare poteris.

¶ Cauſe eius: que non ſit incipiēdo: ſed eſt accidēs: vt ſupꝛa: iam pꝛo parte dicte ſunt i ipſa tertia diuiſione. veruȝ ſequitur ad effimerā: ſ raro ꝓpter debilitatē caloꝛis eius: ⁊ ei⁹ breuitatem. Sequitur enim ad putridas magis. Nam cum ꝓlongātur putride debes timere de ethica futura. Itē apoſtemata intrinſeca: ⁊ maxime principalium: ⁊ p̄cipue mēbꝛoꝝ vicinantiū lōga mala intrinſecoꝝ diſpoſitio: ⁊ precipue calida: ⁊ renū matricis ⁊ ſplenis: ⁊ hmōi. lȝ aliqn̄ citius interficiant: tñ ad cōpletam ethicam perducant. Item diuturnus fluxus: vt diſinteria fluxus menſtruoꝝ ſuperfluus albarum: aut rubearum: ⁊ vidi tales: ⁊ etiā idē operatur febꝛis cū perſeuerat. cū enim talia ꝓlongantur: ⁊ ſpāl'r feb. putride pꝛimo corrūpunt humiditates coꝛpoꝛis poſtea reſoluūt ſua vehemētia: ⁊ rem ſiccā incinerāt. vñ caloꝛ deinde procedit ad membꝛa carniformia: ⁊ ipſa exiccat ⁊ liquefacit: non tñ adhuc eſt ethica ſm cōem opinionē: ⁊ lȝ ſit ad eā diſpoſitio: deinde conuertit ſe ad humiditates coꝛdis principaliter: ⁊ membꝛoꝝ ſolidoꝝ: ⁊ tunc ethicam cauſant: maxime quādo ꝯtingit erroꝛ ex pte medici in exhibitione re-

rum calidarũ:aut ꝓhibitione a frigidis:vt ſupra in tertia di
uiſione:ꝛ tu ſibi. ¶ Quidam nituntᷣ aſſignare ethice cãm cõ
iunctã:q̃ ꝛ ſi nõ hẽat nomẽ ſimplex ei ĩpoſitũ.hꝫ tñ nomen
ex multa ꝯgerie terminoꝝ ꝯſtitutũ:ꝛ eſt habilitas humidi/
tatũ radicaliũ i foraminib⁹:ꝛ cõcauitatib⁹ mẽbroꝝ exiſten/
tiũ ad inflãmationẽ.in qbus repta ſunt ſubtilitas ꝛ ariditas
cũ q̃dã acuitate. Et quã cito repiᷣ iſta cã:tã cito repiᷣ ethi/
ca:ꝛ quã cito poterit ꝑ nãm vel medicinalẽ opationẽ remo
ueri:tã cito curabiᷣ:ſed ſi ꝑmittiᷣ eam habituari in ſcõa ꝛ
tertia humiditate mẽbroꝝ:tũc de difficili curabiᷣ:vt ſupra
B ꝛ infra de cura diceᷣ. ¶ Corpora autẽ ethice apta ſunt ma/
cra extenuata colerica facile reſolubilia pueri ꝛ hꝫ. Econ/
uerſo inepta ſunt pinguia carnoſa ſolida reſolutiõi ꝛ inflãma
tioni inepta ꝛ mulier aliis parib⁹ eſt viro ineptior. Itẽ ad h̃
facit aeris ꝯſtitutio regio ꝛ hꝫ:vt ſepe de aliis dictũ eſt.

C Signa demonſtratiua. De ſignis demõſtratiuis icipiẽ/
do nullibi ſcriptũ inueni.imo Gal. ſcõo de cri/
ſi ſe ab eoꝝ poſitione excuſat.qm̃ vt dictũ eſt.rariſſime ve/
nit.de his aũt q̃ rariſſime veniunt nõ ẽ ſcia:ſaltẽ apud medi/
cũ.veꝝ cũ cõprehendes corp⁹ alteratũ:ꝛ nõ ex cã extrĩſeca:
vt nimio calore:ꝛ hꝫ corpus exiccari:ꝛ caro minui cepit:ꝛ
ſic de aliis ſignis ethice cõprehenderis ſatis rõnabilr̃ pote/
ris ꝯiecturari ipſum pati ethicã incipiendo:ꝛ tu proſeque/
re fabricãdo ex dictis ꝛ dicendis. Et veniẽs ad ſigna demõ/
ſtratiua ethice:q̃ ſm plurimũ ſit:dico:ꝙ vt ſcriptum eſt ab
Aui. ꝑmo q̃rti de ethicis. Ethica qdẽ in ꝑn° rei eſt difficilis
cognitionis:quam ſniam oẽs nr̃i auctores ꝯfirmãt. Et iõ ꝑ/
ma ſpẽs eius corpus a ſua nãli diſpõne ſenſibiliter nõ multũ
ꝑmutat.q̃re etiã ſigna eius a ſignis ſanitatis nõ ſunt multũ
variata:ꝛ iõ opꝫ medicũ eſſe multũ expertũ:ꝛ pluries i° ſigna
vidiſſe.ſi eam faciliter cognoſcere volueris:de quoꝝ nume
ro vſq3 modo non ſum:ꝛ exiſtimo paucos fuiſſe tales.nã in
nullo libro inueni ea q̃ ſint ꝑme ſpẽi ſic ꝓpria:ꝙ nõ ꝯueniãt
ꝛ putridis:ꝛ ideo multi ieiune de eis ptrãſeunt.cũ qbus ad
pñs ambulare volo:ne ꝑſumptuoſus nimium haberer. Sat
enim tibi ſitſi q̃ ab aliis inuenero:hic conſcribam.nã Auer
roys.6.coll'ꝫ dixit eius accidentia occulta eſſe in ꝑn°. Dixit
Gilbertus.ꝓpria ſigna ꝑme ſpẽi ſunt alteratio coloris:ꝛ tu
ſupple ad plũbeitatẽ vel liuiditatẽ:ꝛ aliqua mutatio ꝯſum/
ptionis mẽbroꝝ officialiũ:ꝛ vlr̃ corporis totius extenuatio
abſq3 ariditate manifeſta:ꝛ vrina hꝫ aliquaꝫ pinguedinem
ſupnatãtẽ abſq3 renuꝫ dolore ac grauitate:ꝛ tu ſupple etiaꝫ
abſq3 eoꝝ caliditate ſenſata. Et declarans hec ex intentione
alioꝝ dico ꝙ maxie hec vitatẽ ꝯtinẽt.qm̃.ſ.talis extenuatio
eſt ex calore parũ excedẽte caliditatẽ nãlem ipſo ꝯtinue per
cepto circa volas manuũ:ꝛ plãtas pedum:ꝛ q̃nq3 magis:ꝛ
q̃nq3 minus:ꝛ magis poſt aſſumptũ cibum:vt diceᷣ ſtatim
in de ſignis 2ᵉ ſpẽi:ꝛ ꝙ patiens ſtat ſic vniformiter calefa/
ctus:vt q̃ſi ſe calere non ꝑcipiat.imo credat ſe eẽ a febre li/
beratũ:ꝛ hoc qm̃ ethica ſuccedit alteri febri vt dicetur:ꝛ ſi
poniᷣ man⁹ ſup ĩfirmũ ſentiᷣ in ꝑn° caliditas ſuauis:ꝛ cum
remanet manus ſup eũ hora vna apparet cum fortitudine ꝛ
mordicatiõe:ꝛ non ceſſat augmentari:ſꝫ iſtud eſt remiſſius
q̃ꝫ in ſcda ſpẽ:de quo ſtatim in ſequẽtibus ſignis ad plenuꝫ.
vñ q̃ dicenᷣ de ſũptis a ſubalr̃ inherẽtib⁹:hic adducas:2ᵐ
remiſſionem tñ:ꝛ vrina vł variari:ꝛ aliq̃liter citrinior fieri
ſolito:ꝛ q̃nq3 apparent i fũdo vaſis alique humiditates ſim
do adherentes:ex his.ſ.que a caliditate tali ad ſuperficiem
mẽbroꝝ diſſolmntᷣ fortificata magis caliditate. Et placuit
Gentili ſigna ab Aui. poſita in ꝑn° ſui capl̃i maxime ꝯueni/
re huic ꝑme ſpẽi:ꝛ ſunt pulſus minut⁹ ꝓp debilitatẽ vtutis.
durus ꝓp ꝯctionẽ arterie a ſiccitate ꝯuenientem:ꝛ in his eſt
gradus ſm gradus debilitatis ꝛ duricici. Nam in ꝑma ſpẽ
hec ſunt remiſſa reſpectu ſui in ſcda ſpẽ.qm̃ in proceſſu eſt
maior debilitas:ꝛ maior duricies frequens:vt ſuppleat de/
fectui magnitudinis debilis ꝓp debilitatẽ vtutis:ꝛ inobe/
dientiam inſtrĩ:ſirus ſm habitudinẽ vrĩa.ſ.diſpoſitionem:
q: non hꝫ paroxiſmos:nõ tñ eſt ſic fixus:quin cibo ꝛ potu
ſomno ꝛ vigilia non muletur.

¶ Et hec ſigna cũ augmentari incipiũt ꝑcipiuntᷣ magis ꝛ ap/
propinquant ſignis ſcõe ſpẽi:ꝛ hoc maxime circa finẽ eius:
eum finis h⁹ ſapiat ꝑn'ᵐ ſcõe.iõq3 manifeſtantᷣ:ꝛ ab auctori/
bus cõiter ponuntᷣ:q̃ ꝛ ego ponã:ordinem ſeruans queꝫ in
aliis. Initium faciens ab vrina.appet oleaginea cõmixtione
vnctuoſitatis mẽbroꝝ ſiue pinguedinis. Quãq3 eſt ſuperius
ſpiſſa inferius tenuis ꝓp pinguedinẽ ſupiora petentẽ:ꝛ cõ/
mixtionẽ eius cũ vrina:ꝛ ꝓp eãdẽ cãm appet q̃nq3 liuida:ꝛ
in pluribus eſt ruffa vel ſubruffa:ꝓp forte caliditatem. Iteꝫ
q̃nq3 apparent reſolões quedã in ea vt petaloides crinoi
des ad modum.ſ.faris fracti:que ſi non ſint vitio renuꝫ:aut
veſice ſignant maxime crinoides:q̃ſi ad albedinẽ tẽdũt mem
broꝝ liquefactionẽ ꝛ eoꝝ raſurã ꝛ ſilr̃ dic de petaloidibus.
ſilr̃ eſt ypoſtaſis adipina hoc idẽ ſignificãs:ꝛ hec magis in
ꝓceſſu apparent:dũ.ſ.itur verſus tertiã ſpẽm.nã in ꝑncipio
ſcõe iſta nõ ſic apparent:ſed quaſi nihil:aut parum eſt vrina
mutata a ſeipſa nãli.ꝛ iõ bñ attende intenſionẽ ꝛ remiſſio/
nem hoꝝ ſignoꝝ ne decipiaris in iudicãdo:neq3 ſup vrinaꝫ
ſolã ꝯfidas:ſed ipſum ſignũ cum aliis ꝯgrega. Credo ꝙ qa
calor extraneus mẽbroꝝ fixus factus eſt infirmo gñalier ꝙ
ꝓp hoc nõ multũ varieᷣ vrina:verũ ſi in ſupficie oꝫ appare/
re pinguedo velut tela aranea ſupernatans a calore tali liq̃/
facta ſeu reſoluta.naꝫ cũ talis reſolõ fiat in vniuerſis mem/
bris eoꝝ pinguedo a remotis veniens:cũ vrina emittitur:ꝛ
caue ne vitio veſice aut renum capiaris. Et differt hec pin/
guedo:ab ea q̃ a renibus venit.nã q̃ a renibus eſt ſegrega/
ta magis ab vrina ꝛ groſſior.hec aũt cũ ꝑlõgiſſima loca per
ueniat cũ vrina eſt cõmixta.ꝛ eſt magis ſubtilis.ꝛ iõ cum ꝓ/
cedit vlterius liq̃factio:q: ad tertiã ꝑuenit ſpẽm fit oleagi/
nea:ꝛ tu cõſidera. Egões ſunt vnctuoſe. ¶ A ſubſtantiali/
ter inherentibus. Q: caliditas eius eſt equalis vniformis
nullam hñs excreſcentiã.ꝓpea q: nõ hꝫ mãm a qua excre/
ſcẽtie veniũt:ſed eſt lenta abſq3 dimiſſione. Et cũ poniᷣ ma
D nꝰ ſup egrũ ſentiᷣ calitas minor valde q̃ꝫ i ſinocha:aut ꝛ ſili
bus vt in cauſonide.nã in his eleuanᷣ vapores multum in/
flãmati a mã putrida ad cutim ꝑuenientes. ¶ Et hic cadit
locus ſpeculationis:an.ſ.caliditas ethice ſit maior q̃ꝫ putri/
de. Pro qua diſſoluenda. Primo dõm ꝙ in ethica eſt calor
maior q̃ꝫ in putrida:q̃ eſt via ad eam:qm̃ ſic ethica eſt vlti/
mum mutatũ eſſe:cũ quo tñ ſtat ꝙ in aliqua putrida ſit ma/
ior q̃ꝫ in aliq̃ ethica. Dico ſcõo ꝙ abſolute q̃ntitatiue maior
eſt caliditas que repreſentatur in putridis:qm̃ cum maiori
q̃ntito q: cum maiori multitudine vapoꝝ repreſentatur. Et
ideo dixit Auic. Inflãmata mãtin ethica vo:ꝛ qm̃ caliditas
eſt multũ in q̃ñto diminuta:iõ indicaᷣ a tangente ꝙ calidi/
tas putride eſt intenſior abſoluta:cum quo tñ ſtat ꝙ ſit cali/
ditas ethice intenſior q̃ꝫ illius putride:ꝛ hoc ſi ethica ad eã
ſecuta eſt:vt dictũ eſt:ꝛ tu bene conſidera.

¶ Itẽ eſt aliud ſignũ:qm̃ cum in ꝑn° tangiᷣ patiens percipiᷣ
caliditas magis ſuauis.ꝛ cũ remanet manus ſup eum hora
vna appet cũ fortitudine ꝛ mordicatione:ꝛ non ceſſat aug/
mentari ꝛ eam qm̃ calor ethice eſt fundatus in ſuba groſſa
terreſtri tarde impreſſionem ingerente:ſꝫ qñ perſeuerat ta
ctus:q: in eo tanto tpe multiplicaᷣ vapor ſub tactu:eꝫ va/
por ille fit acutus mordicatiuus.hinc in ꝓceſſu mordicat ꝛ
non ceſſat augmentari. Sed hic ſcito ꝙ calor ꝯtinue mino/
rando ꝓcedit:q: minor in ſcda q̃ꝫ in prima:ꝛ minor in ter/
tia q̃ꝫ ſecunda.qm̃ calor preternaturalis menſuraᷣ ad men
ſuram caloris nãlis:ꝛ q: nãlis cõtinue remittitur:hinc ꝛc̃.

¶ Itẽ loca cordis arteriaꝝ ꝛ venaꝝ ſunt calidiora:q̃ꝺ in eis
eſt.hic eſt locus ſpeculationis quã ſpeculationẽ in preſen/
tiarum omitto. Tu tñ ſcito ꝙ ꝑ loca arteriarũ debes intel/
ligere arteriaꝝ.ſ.manuũ ꝛ pedũ ꝛ eoꝝ venaꝝ que arteriis
aſſociantur. Et cũq3 qm̃ calor in corde ethici eſt maior q̃ꝫ in
aliarũ febrium corde:q: ei diffuſus per venas ꝛ arterias etiã
in eis

in eis magnis repſitaſ: ⁊ maior in exiſtere ſaltē q̄titatiue: q̄ȝ in alijs partibus corporis: propterea q̄ꝛ repſitaſ in illis cuȝ multitudine vapoꝝ qui eleuanſ a ſanguine: ⁊ ſpiritib⁹ in venis ⁊ arterijs ꝯtentis: q̄ð non accidit ex repſitatione caloris in alijs partibus corpis. ſ. vbi non ſunt arterie ⁊ vene. In putridis autē ſecus eſt. q̄ñ in eis per totū corpus repreſentatur calor cū vaporibus. ⁊ tu adhuc ꝯſidera. ¶ Itē caliditas eſt ſilis. i. non paroxiſmās: ⁊ nō minuiſ: ſed bñ q̄ñq̄ȝ augeſ: vt cū ſupuenit ei cibus augmentaſ velociter. Et hic aduerte q̄ dato q̄ ex aſſumptione cibi in putrida calor intēdatur nō tñ dī calefieri: vt in ethica. In ethica aūt eſt caliditas non vehemēs. i. non fiens: ſed facta. ⁊ ideo q̄ñ cibus incipit calefieri: calefacit corpus: ⁊ ab eo ſe calefieri percipit: ſed in putrida q̄ꝛ caliditas eſt fiens ſentit patiens calorem putride: ⁊ non notat ſiue pcipit caliditatē cibi: dato q̄ ab ipſo calefiat. Et ideo abſolute dōm q̄ in vtraq̄ȝ cibus caliditatem inducit: ſed talis ab ethico pcipiſ: ⁊ a patiente putridam nō pcipiſ: vel ſaltē ſic nō pcipiſ pp varietatem caloris putredinalis. Ad hanc aūt ſenſationē in ethico adiuuat cito delatio cibi ad mēbra: q̄ꝛ pp defectū materie tranſit cito cibus: ⁊ ab ipſa mā nō impediſ: nā in putrida cū ſit preſentia materie: ipſa impedit cibi velocē tranſitū: etiā q̄ꝛ virtus pigritaſ impedita circa materie digōnē. Amplius imaginari velis q̄ in cibo intrante ſtōm eſt duas partes aſſignari. vnā ſubtilem rorīem: q̄ cito tranſit ad mēbra: q̄ꝛ. ſ. duabus horis vel circa: ⁊ iſta eſt pars ex qua ethicus ſentit calorē: quia eſt multū inflāmabilis: ⁊ cito. ⁊ q̄ꝛ motus huius partis diuerſificaſ in diuerſo tpe. iō q̄daȝ auctores ſcripſerunt duabus horis poſt cibū ſentiri talē calefactionē. q̄dā tribus horis poſt ⁊ q̄dam vna hora. Alia autē pars cibi eſt q̄ groſſa cuius mora eſt in ſtō pluribus horis q̄ȝ duabus: ⁊ vadit ad epar gradatim: ⁊ fit ſanguis: ⁊ fit deinde humiditas prima ⁊ cambiū ⁊ nutrit: ⁊ totū hoc vꝫ fieri ſpacio. xiij. horarū vt Auerrois. 6. colliget. in fine ⁊ in practica cāticoꝝ. cōmento. 12. ⁊ tu ꝯſidera. Gal'. aūt p̄ de differentiis poſuit addere calorem addito cibo ⁊ addere pulſum in magnitudine ⁊ velocitate eſſe ſignū ꝓpriū ⁊ inſeparabile ethice: nā ſemper q̄ñcūq̄ȝ exhibeſ cibus fit hec inuaſio ſiue in aliquo mō tpi. nā inuaſio in ethica non fit abſq̄ȝ cibo: ſed bñ in putrida. Et ſequēdo ꝗ dicta ſunt ꝓ cōplemento cauſe dōm q̄ humiditas illa rorida occurrens mēbris ipſis aridis eſt cā per antiperiſtaſim vt vniatur calor: ⁊ ſic fortificaſ ex cuius vnione in eam agit quā in fumū eleuat. Et ſic fumoſa per corp⁹ diſperſa ipſum calefacit. Et eſt ſile ſicut cum ꝓijcitur aqua frigida ſuper calcem calefactam: aut lateres calefactos: vt Gal'. allegato loco. Auerroys aūt. 7. colliget. hunc modum medicoꝝ deridet. Velle itē ipſius opinionē hic adducere ⁊ multoꝝ alioꝝ in mā hac loquentiū eſſet deuiare a noſtro ꝓpoſito: ⁊ magis theorica q̄ȝ practica librū implere. Sufficiat aūt ibi q̄ ita ſit ex pte rei. ¶ A qualitate mutata. Color faciei liuidus plūbeus diminutione ſanguinis humiditatū ac ſpūs leuiū: quoꝝ pñtia ac multitudine color ſtat floridus. nā vt Aui. permutaſ verſus nigrum: maxime q̄ñ vlterius ꝓdit adustio: q̄ð eſt verſus tertiā ſpēm: ⁊ ꝓpter hanc cām accidit in cute duricies ⁊ aſperitas. Item corporis extenuatio oculoꝝ ꝯcauitas notabilis applanatio tēporum: non tñ eſt faciei adhuc tornatilitas: ſed pulchritudo eius deperdi incipit. Et cum hoc longū eſt tps: q̄ hec apparere incepit cum leſione ſenſibiliter operationum cōſuetarum. ¶ Ab operationibus. Iā dictum eſt in prima ſpecie: ſed illa intenſiora reperiuntur in hac ſcda ſpecie q̄ȝ in prima. vnde Auicen. quando febris expellitur. i. tranſit ad hubel. i. ad ſecundam ſpeciem: vehemens fit duricies pulſus: ⁊ eius debilitas ⁊ paruitas propter caſum virtutis: ⁊ frequentia eius: ꝓpter eandem cām: ⁊ maxime q̄ñ cauſa caſus in ethica eſt apoſtema: q̄ð non reſoluitur: ⁊ cū res ꝓcedit fit pulſus dictus cauda muris: q̄ꝛ ꝓcedit de paruo ad minorem de frequentiori ad frequentiorem donec finiat. i. occidat: q̄ð ſi fuerit ad hubul ex potu vini calidi pulſus erit paruus: ⁊ cōfortata virtute poſt multas paruas percuſſiones fient aliq̄ magne deinde pur redibit ad paruitatē: ⁊ talis appellatur falalis ſiue acualis ad ſilitudinem acuū: cum q̄bus ſubſellia ſuunſ. Et in ſumma pulſus in differentijs dictis ſupra augmentabitur: q̄ꝛ. ſ. efficietur minor durior frequentior. Accidit ⁊ iſtis tuſſis ſicca nocumēto cōicato mēbris ſpūalibus: q̄ñq̄ȝ humida congregatione alicuius humiditatis in illis. Item ex vapore feruido eleuato ad ſupiora accidit eis genarum rubor. Itē dolor in ſiniſtra ſpatula: ꝓpter colligantiam cū ſpūalibus. ¶ Cūq̄ȝ hec ad ſtatū eius peruenit: magnam hꝫ ſilitudinem ex parte ſignoꝝ ēt cum ethica tertie ſpeciei. ꝓpter quod Auic. vnicum fecit caplm. Et ideo ad ſigna tertie ꝯdeſcendam ab his que ſcōe dcā ex parte intēſionis. Initium faciens ab vrina. In hac vrina eſt oleaginea vere: ⁊ apparent petaloides ⁊ crinoidea: vt ſupra. Item aliq̄ñ apparent ſicut oculi olei effuſi in aqua. Egeſtiones ſunt vncuoſe. ¶ A ſubſtantialiter inherentibus ſatis dictū eſt. ¶ A qualitate mutata. Pulchritudo faciei in totum ablata: ⁊ eſt facta tornatilis ⁊ terribilis aſpectus eſt: quippe velut mortui: iam diminuto calore ſanguine ⁊ ſpiritib⁹: quorum preſentia ſtat viuacitas ⁊ pulchritudo: ⁊ oculi poſiti ſunt in ꝓfundo ipſis ꝯtractis ad intra etiam paruificari videntur introiſſe magis ⁊ multiplicatur lipitudo ſicca. ⁊ cutis frontis tenditur: ⁊ deſtruitur color cutis: ⁊ eſt vt ſit ſup ipſam puluis quidam: ſicut accidit ex aduſtione ſolis itinerantibus in eo. Item creſcunt. i. manifeſtantur extremitates oſſiū omnia mēbꝛi: ⁊ videtur eius venter minorari: ⁊ adherere cum dorſo ꝓpter fortē ⁊ extremā ꝯſumptionē: ⁊ ypocundrium eſt ſurſum tractum ad toracem ꝓpter cōtractionem: que accidit in lacertis eius. vnde ypocundriuȝ mouetur verſus ſuam originem. cutis arida multuȝ. Qꝛ ſi digitis eam trahes ſic tracta remanebit vt corium carens humiditate qua mollis fiat: ⁊ ad ſuū redeat locū ſubtiliaſ naſus a forti ſiccitate. ¶ Ab operationibus pulſus dcīe diꝯte augentur: ⁊ vt q̄ꝛ ſit magis minutus ſiue ſubtilis: q̄ꝛ exiccatur magis ⁊ attenuatur arteria debilior durior frequentior. grauitas eleuandi ſupercilia ꝓpter debilitatē virtutis motiue: ⁊ q̄ꝛ muſculi eleuantes facti ſunt incōuenientes inſtꝫ ex nimia eoꝝ ſiccitate. fit oculus ſomnolentus: ⁊ clauſus abſq̄ȝ ſomno. Nā vt p̄mo de differētijs nō ē ſomn⁹: ſed vigilandi impotētia ꝓpter debilitatē virtutis. Nam hi ex multa ſiccitate nō pñt bene dormire: ⁊ vt dictū eſt: de paupertati calore ⁊ ſpiritu: non pñt palpebras eleuare. ad quod etiā facit ſiccitas muſculoꝝ nimia. Elongantur pili idest apparent longiores pp cutis depreſſionē ex ꝯſumptione carnis. pili eriguntur pp ꝯtractionē cutis ⁊ ideo videnſ longiores. Et q̄dā dicunt de facto longiores fieri: q̄ꝛ in ethicis iſtis ex calido aduſtiuo multiplicaſ mā fumoſa gñationi pilorum apta. Nā in his non ex toto deficit nutrimētū ex vapore eleuato ⁊ humido extenſibili. Cadunt in eis pili iam conſumpto humido in poris eoꝝ: vnde pori elargati eos non detinent. conſidera. Item in eis apparent pediculi ꝓpter corruptionem nutrimenti ſubeunte ex debilitate virtutis nutritiue. vnde prius ſub ea generantur deinde egrediuntur. Incuruantur vngues ex nimia ſiccitate ſicut coriū ad ignem. Conſilr arcuantur: ⁊ tunc venit ad ſtatum: ⁊ tendit ad occaſum ⁊ liqueſiunt. Et hi ⁊ precedētes ſemper hñt ſtomaci debilitatē. Et hic nota q̄ cū ſignis ethice ſemper apparent ſigna leſionis mēbri a quo incepit ethica.

Signa tranſitus effimere in ethicam. Quia effimera preceſſit exiſtens poſt ſcōm aut tertium diem in eodem gradu: ⁊ ſic febris perſeuerat abſq̄ȝ aliqua vehementia. Nā ſm plurimū febris effimera declinat poſt. xxiiij. horas. Unde Aui. Cū ergo pertranſit ⁊ nō declinat: imo ſic cōtinuat vſq̄ȝ ad tertiū diē: ⁊ oī die fit fortis. tunc illa eſt ethi-

ea: ⁊ appetit in corpore infirmi liuiditas obſcuritas ſiue palledo: ⁊ incipit corpus ↄſumi. ⁊ non notabiliter. ⁊ q̃ corpꝰ eſt paratum ethice: ⁊ q̄ӧ pceſſerunt animi accidētia fortia aut eā p̄inuitiua: alia fortis vt vigilia ſupflua fames ⁊ hꝰ. ex ſuperius numeratis. Unde cū ſic pſeuerat febris ēt his ſignis pſeuerantibus: tūc eſt ethica: ⁊ maxime ſi cū his ab paruerint ſigna prime ſpēi leuia. q̄m talia debēt in p̄nꝰ apparere. Et dixit Auic. Et de ſignificationibus pmutatiōis febris effimere ad febrē ethicā eſt vehementia fortis caliditatis intro valde: quam dicatur prima inuiſſiōe manus ſuperficialiter non apparet vehementia caliditatis: q̄ eſt occulta intro valde. Ethice enī calor eſt maior calore effimere: ſed non eſt ſic ſuperficialis: ⁊ ideo cum perſeuerat manus medici ſuper brachiū infirmi percipit medicus caliditatem fortē que eſt intrō valde: q̄ occulta. Et ex his tollitur contradictio inter Gal. ⁊ Auicē.

D **Signa** pmutationis putride in ethicā: q̄ putrida receſſit: ⁊ ꝙ remanſit caliditas ſicca poſt declinationē ipſius febris: ⁊ poſt ſudorē exuberantē: ⁊ q̄ӧ illa caliditas ſic pſeuerat cū leſione operationū omniū. Et q̄ӧ corpus incipit areſieri ⁊ extenuari. Et in vrina incipit apparere vnctuoſitas: ⁊ ſiꝉr i egeſtione. Qꝫ ſi remāſit putrida occulta cū ipſa ethica in pulſu inuenieꝛ coartatio: que nō reperitur in ethica ſimplici: ⁊ caliditas vie accidit in paroxiſmis. ⁊ ita per ſigna alia p̄me ſpeciei ac ſc̄de diſcurras vt bene cōprehendas: ⁊ non decipiaris. De ſignis tñ cōpoſitiōis ethice cū alijs febribus dicetur in ſequenti caplo.

E **Signa** pronoſtica. Ethica eſtiua ſc̄de ſpēi eſt deterior hyemali: ⁊ maxꝰ q̄ӡtū ad cām curatiuā: q̄ difficilius curaꝛ: ⁊ facilius in tertiā ſpēm labitur pp aeris ↄſtitutionē: ſed q̄ӡtū ad cām introductiuā: hyemalis deterior ⁊ piculoſior: q̄ a fortiori eā introduciꝛ. ℭ Cum febris corpus liq̄facit ⁊ extenuat. ſi non moriꝛ in ptiſim ⁊ ethicā incidit. ℭ Ois febris cū plongaꝛ. ſeq̄iꝛ eā febris ſira. Gal. de malicia ↄplexionis diuerſe. ℭ Qñ vngues incuruanꝛ tūc eſt in ſtatu: ⁊ nō eſt illi cura. ℭ Qñ aūt capilli cadūt tūc mors eſt vicina. ℭ Qñ ei ſupuenit fluxus vētris tūc morti eſt ppinquꝰ q̄ citiſſime deijcit virtutē. vñ 5ᵒ apho. Quibuſcunq̄ ptiſicis diarria ſuperuenit moriunꝛ: q̄ aufert nutrim virtuti. ℭ Qñ aūt tibie inflari incipiūt: tūc diu viuere non pñt: ſed vt plurimū circa tertiū diē moriunꝛ. ℭ Haly. Si vides virtutē debilitatā ⁊ mēbra iā decreſcāt ⁊ liq̄ſcūt dolor nec vene videanꝛ vacue: ⁊ iā minuunꝛ ariūdines manuū ⁊ pedū: tūc caue a curatiōe eius. ℭ Areſactio incipiēs a corde ē deterior ceteris ⁊ citius ad mortē feſtinat. poſt eā i malicia q̄ ē ab epe. deinde q̄ ē a ſtō. ⁊ ſic de alijs ſm eoꝝ diuerſitatē in notabilitate 7ᵒ terap. ⁊ de his in fi. rubrice huius.

ℭ De cura febris ethice ſimplicis. Rubrica. iij.

F **Dicitur** ſimpliciter q̄m de cura eiꝰ vt cum alijs cōponiꝛ febribus diceꝛ i ſequenti caplo. Et añq̄ӡ ad eā curādam te intromittas: prius cōſiderare debes ſi ipſa curabilis exiſtit an non. q̄ӧ ex habitis ſignis cognoſces. Qꝫ ſi incurabilis erit eam relinq̄. iuxta illud Gal. Patronis nři. ꝑ apho. cōmento 8ᵒ. Morituri ſolis pnoſticis ſunt relinquēdi: ne ēt cū moriānꝛ inomē mali medici ſubeas. Et vt in re iſta doctior efficiaris. ſcito ꝙ vt Aui. ⁊ ceteri auctores nři. Ethica q̄dē in p̄nꝰ rei: q̄ p̄me ſpeciei ē difficilis cognitionis ⁊ facilis curationis: niſi ex malo regimine aut ingorātia medici in aliā trāſiuerit ſpēm: ⁊ in fine ſui. i. in pceſſu: dum. ſ. puenit ad ſc̄dam ſpēm eſt facilis cognitionis ⁊ difficilis curatiōis: ⁊ finis adhuc: q̄ ſc̄de ſpēi: qui ſapit nām principij tertie ſpēi: vt ſupra nō recipit curationē penitus: q̄m tertia ſpēs manu hoīs curari nō pōt. cuius cā aſſignata fuerat ſupra in p̄ncipio capli: q̄ iā ↄſumptū eſt radicale hūidū. In p̄ncipio aūt q̄ nō eſt facta magna ↄſūptio: ⁊ virtus valida eſt ⁊ fortis ſiꝉr ⁊ mēbra: hinc curari poterit ⁊ facile. Sed in ſc̄da virtus eſt notabiꝉr defecta ⁊ membra exiccata ⁊ debilitata. hinc cū magna curabiꝛ difficultate. In ſc̄da v̄o eſt in totū defecta virtus. hinc ⁊c̄. Ita ꝙ media ſe hꝫ medio mō inter p̄mā ⁊ tertiā quo ad curā ⁊ quo ad cognitionē. ⁊ punctus medialis eſt punctus mediꝰ latitudinis ſc̄de quo ad hec duo. ⁊ tu ↄſidera. Nā p̄nm ſc̄de ſapit nām finis pꝰ: ⁊ finis ſc̄de nā principij tertie. ℭ Et dixit Gilb. ꝙ cā difficultatis cure ſc̄de eſt triplex. Prima debilitas caloris nālis ⁊ fortitudo innālis ipam enns: ⁊ ſoliditas māe in q̄ fundaꝛ difficulter recipiēns humiditatē ei aduenientē. nā añq̄ӡ ad eū veniat hūiditas ipſa ↄſumiꝛ. Tertio ſiꝉr triplicē cām aſſignat. Pria inālis calor vltiate accenſus ⁊ ↄſumens humiditatē. ſc̄da ↄſumptio humiditatis radicalis q̄ reſtaurari nō pōt. tertia elōgatio nutrimēti ꝙ añq̄ӡ ad mēbra veniat in vltimo ↄſumptiōis ipſius poſitū eſt. ↄſidera. ℭ Sed q̄res: quare ethica poniꝛ ſic difficilis curationis ⁊ non putrida. Dicō ꝙ caliditas in corde poſita a vapore putrido quo hꝫ dependentiā: facilius remoueri pōt q̄ӡ caliditas ethice. nā humor eſt a nā: ⁊ auxilio artis a corpe faciꝉr expellibilis aut pmutabilis: a quo vapor eleuaꝛ: ſed caliditas ethice eſt in ipſō corde fundata ⁊ in alijs membris ⁊ in ipſis humiditatibus nutrientibus mēbra: ⁊ eſt independēs mō mēbra calefacta humiditates calefaciunt eoꝝ ⁊ deficcant: ⁊ calitas humiditatū mēbra ſic calefaciūt. ⁊ ſic in caliditate accidit circuitio. pp quā difficultaꝛ eius cura. G

H **Canones** Unicus eſt canon in cura eius ponendus: ⁊ eſt infrigidatio ⁊ hūectatio. vñ Auicen. Intentio in curatiōe feb. ethice eſt ifridatio ⁊ humectatio. Sꝫ vt pticularius loq̄r. tres tibi tales ponā. Primus ordinatio diete. Sc̄ds alteratio. Tertius accūtuꝫ correctio. p̄mꝰ ⁊ ſc̄ds: vt pꝫ ſub vna clauduntꝛ itētiōe vꝫ iaꝫ dieta. circa q̄s opꝫ alias pticulares intētiōes intelligere. ℭ Pria ꝙ infrigidatiua in hoc caſu non dñt eſſe maltū in gradu eleuata pp caloris eoꝝ debilitatē. ſic. n. extingueret: q̄m puꝰ calor tātā frigiditatē tolerare nō pōt. vñ nō dñt trāſire 2ᵐ gradū; ⁊ tu hec diuerſifica ſm diuerſas ſpēs. Nā p̄ma tolerat frigidiora. ⁊ tertia vult minꝰ frida. vt l ꝑ pp calorē ⁊ virtutē eſſe in ea debiliorē. media aūt media inter hec. Qꝫ ſi aliq̄ cuꝫ aliqua tali in 3ᵒ aut 4ᵒ ptranſibis. debilita ipſam aut ex pte q̄ӡtitatis: aut ex pte alteriꝰ ſecū cōmixti refrangētis. Et ꝙ admiſtrata dñt eſſe magis humectatiua q̄ӡ infrigidatiua: q̄m plus humectatiōe egemus. Et ſcito ꝙ frigida multum in hoc caſu exiccāt de p acciñs. ⁊ hoc ſubtiꝉr: q̄m debilitando calitatē mēbroꝝ: ꝓhibet ea a debita nutricatione: ⁊ ſic exiccanꝛ: ⁊ p maxime ſi ſunt frida ⁊ ſicca q̄ admiſtranꝛ: vt ſunt troci. de cāphora ⁊ ſiſa. ℭ Tertia ꝙ hūida nō dñt eſſe fortia ⁊ fortis ipreſſionis: ne opus calitatis obtundant: ſed dñt eſſe cōmēſurata diſcraſie febrilis: neq̄ӡ dñt eſſe caliditati ↄiuncta: vt eſt vinū carnes ⁊ hꝰ. ſed fridi tati: de q̄bus habebis exempla. Et iō dixit hñ Aui. Tu non debes accipere ſicut trociſc. de cāphora: ⁊ de ſpodio: neq̄ӡ humectantia q̄ calefaciunt ſicut vinum. ℭ tñ ſi ex vna pte infrigidādo aut humectando iuuant ex alia nocēt. ℭ Qꝫ ſi neceſſitas te vocāt ad vehementē infrigidationē: tūc eſt quarta intētio: debes cōmiſcere q̄ illā remittāt frigiditatē. Et ſiꝉr ſi eſt cū illis frigidis ſiccitas q̄ illā remouent ſiccitatē. vt xbī g̃ra. cōmiſcēdo violas aut nenufar ⁊ hꝰ. cū illis trociſc. ſcꝫ de cāphora ⁊ ſpodio. vt aquā ordei cū vino ⁊ hꝰ. Ita ꝙ aut cū eis cōmiſceas: aut fac illā ꝑcedere aut ſeq̄: vt corrigaꝛ nocuᵐ ab illis futurū: ſed melius eſt cōmiſcere. ℭ Quinta intētio ꝙ a ſtipticis fortibus. nam debilia nō nocent: debes abſtinere. ⁊ ſeqꝛ ex ſc̄da. nā ſtiptica corpus exiccāt: ⁊ claudēdo ⁊ condonando ſupficiē carnis ⁊ cutis ꝓhibent penetrare frigida. ⁊ etiam ipſa ex eadem cauſa ad interiora nō penetrant. ℭ Sexta ꝙ ſi talia equalia tuo nō inuenies ꝓpoſito: tu debes cū reiteratione ꝓcedere cū remiſſionibus ⁊ in q̄ӡtitate multiplicando. non tñ tantū ꝙ nām ſuffocent. vnde te modera.

dera. ⁊ hec eſt via ſecurior ꝓcedere. ſ. cū leuioribus fridis reiteratis ⁊ in q̄ntitate maiori exhibitis: vt infra. ⁊ tu ↄſidera. ¶ Septia. ꝙ approximata ſint arōatica cū pz. ¶ Octaua. ꝙ hoꝝ approximatio fiat ſtō vacuatione digō īpediatur. ¶ Nona. ꝙ fiat inceſſanter remedioꝝ fridoꝝ crebra renouatione ab ipſis ſic calefactis calefiant mēbra. ¶ Decima. ꝙ ↄſideret actualis friditas pānoꝝ vel ipſoꝝ applicationē aliqñ accidat rigor horripilatio ⁊ hı̄ꝰ. ⁊ iō tu calefacias vt oportebit. ¶ Et i expediēdo hos canonē. ſic ꝓcedā: vt q2 p̄ ponā q̄ pꝰtinent ſpēi ex pte ſaltē duoꝝ primoꝝ. 2° ꝓcedam ad declarandū q̄ ſcōe cōpetunt: ⁊ q̄ tertie conueniunt.

¶ Pro p̄mo initiū faciēs vt decet ab aere. dico ꝙ aer dz declinare ad fridū ⁊ humidū: q2 ad ↄtrū cāe ſue: vt cetere res nō naāles. Et laudat in eſtate aer ſeptētrionalis. nā infridatio aeris eſt melior res eis. Auic. quē debemus moderare ne ſua exceſſiua qualitate de p̄ acceſſis exiccet: vt facit frigiditas exceſſiua in hoc caſu: vt pauloante dcm̄ eſt. nā vt poſſibile eſt ſit aromaticus. ⁊ tu ꝓ eo corrigēdo ſeu alterando recurre ad ea q̄ de feb. peſtilentiali: ⁊ ibi habes copioſe. Irrorationes aūt ſunt hoc caſu ↄuenientiores ex aqua frida. ⁊ qdam faciunt cadere eā ab alto in peluim ad humectandam camerā ⁊ ad ſomnū inducēdū mediante ſono. Et iuxta habitu prima ſpēs fortiora ſuſtinet infrigidantia. Et aer frigidus inſpiratus eſt valde cōueniens. Sed ad extra corpori adueniens euitandus: ne catarri eſſluant ⁊ cutē inſpiſſent ꝓhibendo exaltationē fumoꝝ putridoꝝ: neqꝫ ſit multitudine hoium frequentatus. Qz ſi ꝓp frigus et hyemis ignē in camera accendi oporteat: illū modera ſm imminentē neceſſitatē ex pte infirmi ⁊ egritudinis. Et loca terranea ſunt aliq̄ñ non ↄtradicentibus altioribus meliora. veſtes induat lineas veteres mundas odoriferas a lotione earum parum diſtantes. Item odorēt res frigidas ⁊ hūidas: vt infra.

¶ Sōnus ⁊ vigilia. Sōnū euitet diurnū: vt pōtuiſi ſit cōſuetus. Item ſi non dormierit in nocte. dormiat aliqualr̄ in die cū canonē ſuo q2 melius eſt differre poſt cibū per tres horas ꝓp illud qō accidit de calefactione aſſumpto cibo. ⁊ ita fiat poſt cenā: niſi obſtet debilitas ⁊ ↄſuetudo: ⁊ breuit ſōnus ꝓlōget ad hūectādū: ⁊ euitet decubitꝰ ſup̄ ſpinaz dorſi.

¶ Motus ⁊ quies. Inconuenit motus ⁊ exercitium qōlibꝫ qō hꝫ exiccare ⁊ reſoluere. Cōuenit magis quies ⁊ nō ſuperflua. leues fricationes poſt ſonmū facte. pectinatio mundificatio digitorum pedum ⁊ hmōi.

¶ Inanitio repl'o. Euitet repl'o ⁊ ēt inanitio. ⁊ eiꝰ cibus diuidendus eſt in plures vices parū ꝓ vice. Nō inferatur eis violentia in fame ⁊ ſiti. ſ. ſuſtinēdo: ⁊ nocet eis oino. Auic. ⁊ 5° terap. dabat Gal. ter in die cibū. Itē euitent̄ cōiones fortes. Euitent̄ animi accūtia mala exiccātia reſoluentia ⁊ gaudio ⁊ leticia vtat̄ ⁊ moderate. Stet cum amicis cū delectatione aſpectione pulchrarū rerū delectabilium: vt ſupra de melancolia. Euitet cogitationes aſſiduas: forte ſtudium ⁊ huiuſmodi. ⁊ a coytu abſtineat omnino.

¶ Cibus potus. oēs cibi calidi ⁊ ſicci facile inflāmabiles in humores cal'os ↄuertibiles: dure digōnis. tarde penetrationis acuti. ſ. ⁊ ſalſi ſunt euitādi. Panis nō ſit ſalitus: vel ſaltē nō multū. valet cōmixtio ſeminū portulace cū eorum ebule exſarina ↄueniunt. paſtilicia alia groſſa euitent̄ cruſte panis ⁊ hıꝰ. Et melius eſt vt ſemper comedat̄ in aliquo liquore infuſus vt in brodio in aqua ⁊ hıꝰ. qm̄ vt dictū eſt intentio maior eſt humectatio. Carnēs ↄueniunt tēperate ⁊ hūide a ſuo ortu parū diſtātes lactentes. vt ſupra 3° ca. quas ēt tu cū lactucis portulaca ⁊ hꝫ alterabis. Euitent̄ aquatice ⁊ lacunales. Ex ptibus eaꝫ ↄueniūt teſticuli pulloꝝ edoꝝ agnī ⁊ vituloꝝ. ⁊ ſint carnes medie inter pinguedinē ⁊ maciē. naꝫ nimiū pinguia appetitū deijciūt ⁊ ſtomacū ledunt. q cōiter in his reperit̄ nocitus. elixe aūt ſunt ↄuenientiores. Ex piſcibus ↄueniūt petroſi anguille in veru cocte. Item cancri ex hōs aqua decocti cū ordeo vt remoueat̄ pars ſalſuginoſa: per quā aqua eoꝝ ſit ſolutina: ⁊ comedat̄ cū vino granatoꝝ aut arancio dulci cū modico ꝣuccari. Et ſic carnes cum aliquo ſapore cōſequente ad intentionē dictam. Cōueniunt oua recentia ſorbilia cū albo ⁊ vitello ſimul ſumpta. Itē in aqua fracta ⁊ in eadē cocta. Item retenta prius fracta in aq̄ frigida per horas. deinde in aqua cocta. cum qbus potes ponere ſuccū arancioꝝ granatoꝝ cū modico ꝣuccari. Conueniunt fructus poſiti ſup̄ 3° cap. ↄtra cām calam ⁊ ſiccam. Ex ferculis cōueniunt ea que ſub ea rubrica ſunt. ⁊ habes in de dietis multa. Et laudat̄ ſumme ptiſana ⁊ panis lotus in aqua frigida: de qua infra. cū qbus ponere poteris ſuccū granatoꝝ dulcium: aranciorum dulcium cū ꝣuccaro ⁊ hıꝰ. Item conuenit gelatina facta cum agreſto aut vino granatorum non acetoſo cum ꝣuccaro cum roſis ſandalis coriandris lambruſca ⁊ hꝫ. Et tu ex dictis. 4. cap. compone ſapores ⁊ alia ſcōm vſum patrie: non recedendo ab intentione. A
Tu itaqꝫ dietā ordina vt decebit. Ciuqꝫ ſentit rectificatiōem nō eſt malū vt cibetur caſeo recenti nō ſalito. Aui. quod dictum intelligunt qñ ethicus eſt in cōualeſcētia. cōſidera. Et pro nunc ſcito ꝙ licet regimen poſitū ſit oi ethico ↄueniēs. illō tñ diuerſimode applicandum eſt ſm diuerſitatē temporū virtutis ſpecierū eius ac aliarum circūſtantiarum. Nam qnia in prima ſpecie eger eſt fortior maiorē cibi quātitatem ſuſtinere poterit. ⁊ ſic de aliis in vna vice. vbi in ſecūda exiſtens ꝓp debilitatem virtutis. nō quare in eo oportebit diuidere. vnde Auerroys. 6. colliget. Cura primi gradus ⁊ ſecundi vſqꝫ ad poſſibilitatem ſanationis eadē: ex iſtis: niſi quia diuerſificatur ſm plus ⁊ minus. In tertia ſpecie labora ad nutriendum cū his que velociter penetrant boni odoris ⁊ hıꝰ. partiēdo cibū in plures vices. Ad ſandalum autē nō labores: vt ſupra ⁊. 10. Almā. ⁊ vt Haly. non ſunt prohibendi ab his q̄ appetunt niſi ſint multū nociua. In cibādo autez ethicos Aui. principaliter eſt viſus indicationē a virtute ſumptam cōſiderare. Inqt ſi vtus debilitat̄. ſ. manifeſte nō ē malū vt cibent̄ inte frō. carnibus edi agni. ⁊ fortaſſe eſt neccium vt cibent̄ ex carnibꝰ faſianoꝝ perdicū pulli: q2 . ſ. qñ debilitas eſt maior. Qz ſi ꝓlongat̄ cūꝫ ea debilitas ad ſincopim: eſt nece vt cibes aq̄ carnis. vnde Hyp. eſt nece vt feſtinemus ad eoꝝ reſtaurationē in virtute cū nutrimento ⁊ potu q̄ ſint facile ⁊ multū ⁊ cito nutribilia: q cibꝰ vt Aui. ⁊ ſupra dz in vices ſepari: ⁊ nō in vice vna ſaturari ꝓp debilitatem virtutis ⁊ caloris innati. Et laudat̄ ſūme lac de quo ſtatim cum de potu que danda ſunt expleuero. ¶ De potu Auic. virtute ente debili da vinū ſubtile ꝓmixtū aqua multa. Dixit aquo multa: q2 abſolute vinū potens: q2 calꝫ ⁊ exiccatiuū non cōuenit. Conuenit aqua ordei excorticati bulita vſqꝫ ad aperturā ordei incluſiue cum pauco ꝣuccari. Auic. laudat eā decoctā cū corpore cācroꝝ prius ter lotoꝝ in aq̄: ⁊ vt Gēti. in lib. i. uq̄ ponunt̄. ℥. ij. cācroꝝ. extremitates autē nō ſunt ita hūide. ⁊ cū ꝣuccaro: ſꝫ hoc nō eſt in vſu. Et vt ſupra ſi ſint ſiticuloſi da eis bibere. ⁊ cōuenit ꝓpter eius cōuenientia q̄ntitatis ꝓ vice: ⁊ qñqꝫ copioſius: poſt. ſ. digeſtionē cibi ſi eo indiguerint ꝓp ſitim: vt 7°. coll'ꝫ. vñ aqua ordei eſt eis potus ꝓprius ⁊ abſqꝫ vino qñ. ſ. nō eſt debilitas fortis. quo caſu exhibe aquā vinatā: aut vt 5°. terap. vinūꝫ album pauciferū clarū nō nouū aq̄ multe ꝓmixtum: ⁊ hec varia ſm etatē vtutē ↄſuetudinē tp̄s anni ⁊ hıꝰ. ¶ De potu autē aq̄ frigide quaſdā ponā cōclones ex auctoribus nr̄is collectas. Prima ꝙ ipſa in ſuo tp̄e exhibita eſt in ethica multuꝫ ↄueniēs. pz. q2 maxie intētionē ꝑficit principalē. ¶ 2° ꝙ in pᵃ ſpē ethice vtute exiſtente robuſta ac corpe ſanguine pleno eſt oino exhibēda: niſi fuerit cōtradicēs: vt infra. ¶ Tertia. ꝙ vbi virtus ſit debilis ⁊ ſanguis paucus: eſt ei nociua ⁊ ꝑiculoſa: qm̄ cal'm extinguit: ⁊ cor ipm frigiditate ſua nimiū ꝑcutit. vñ ꝑiculum ē extinctiōis egri aut ↄuerſionis ad ethicā ſenectutis: ⁊ ſūt ↄcl'ones i lib. de tabe Gal. poſite. Et hāc vltimā videt̄ corrigere. 10. terapē. igt. Ethici repē

tinā aquā frām.i.ſubito in vna exhibitiōe datā non ferunt: q2 ledantur in pn⁹.i.in corde. Propterea dixit Raſ. 9. Almanſ. Aqua frida paulatine in potu ſumat. ¶ Quarta. ꝙ non eſt exhibēda aq̄ frida in ethica q̄ ſecuta eſt ad morbum diuturnū. Gal. allegato loco.⁊ illa ē corre^{m} 3^{e}. qm̄ ſiue morbus fuerit calīs ſiue frīoria calor ⁊ ſāguis ſunt paucificati. Et iō bn̄ dicebat Aui. Aq̄ vltimi frigoris plꝫ nocet eīm oī diſpōne:⁊ corrūpit inatū caloꝛē mēbroꝝ eoꝝ radicaliū. fortaſſis feſtinat aut pmutat eos ad aliō gn̄s ethice. ¶ Quinta eſt Aui. Aq̄ frida q̄ nō eſt vehementis frigoris: q2 decocta ſimplex aut ordeacea nō eſt malū ſi in potu deƚ eis ſi nō fuerit ꝓhibēs. Et ꝓhibēs eſt aut apꝰ ypocūdrioꝝ:aut chilmi in toto corpe exiſtēs q̄ digōne idigēt:⁊ p tūc nō appent ſigna digōnis. In ſūma aq̄ ordei eſt pot⁹ eis multū ꝯueniēs frida: vt dcm̄ eſt. Itē aq̄ ſimplex cocta cū çuccaro vel iulep violato.⁊ h9.⁊ vinū albū ſubtile pmixtū aq̄ multa: vt ſupra ꝯſideratis. ¶ De aceto Auic. in acetoſo eſt exiccatio vehemēs: q2 in aceto acutō: q̄ i e opꝫ vt ſolo nō vtaris: ſed cū eo cōmiſce q̄ reſiſtūt nocumētis eius: q̄ ſunt exiccatio ⁊ reſolutio:⁊ hoc cū aq̄ multa. pp qō in çeladorcijs eius tali vel poterís.⁊ conſidera.⁊ forte Auic. intellexit p acetū almoſoſtale. ¶ De lacte aūt ⁊ de balneo diceƚ ſtatim in cōplendo 2^{m}. Et ꝓcedēdo ad eū dico. ꝙ eoꝝ q̄ ſitim alterāt: aut extrīns applicanƚ aut p interi⁹ exhibenƚ. Ex^{m} primoꝝ. vt ſunt q̄ applicanƚ fronti timporibus naribus collo pectori epati cordi teſticulis renib⁹ ac maiori pti corpis. q̄ oīa recipiunt diuerſitatē ex pte diuerſitatis mēbroꝝ: ⁊ ex pte ipſoꝝ ⁊ applicandoꝝ: vt q2 q̄dā ſub forma aque: q̄dā ſub forma vnguēti.⁊ ſic de alijs applicanƚ ide qb⁹ oībus ponā ex^{m} ſuum. verbi gr̄. q2 frōti applicāda ſunt humectantia:⁊ marie tpe calīo ex aq̄ ſublimationis viol. roſaꝝ lactuce cucurbite ⁊c̄. cū pecia linea in his infuſa,⁊ ſilr timporibus. ꝯſilr cum decoctione hoꝝ:⁊ ſiliū rerū pauco aceti ad penetrandūꝫ magis. Itē ſcito ꝙ q2 os frontis eſt groſſius q̄ꝫ timpoꝝ fridiora ꝯueniūt alijs partibus. vn̄ admiſcere poteſ cū eis q̄ fronti applicanƚ aquā nenufaris ſolatri.⁊ hi⁹. Conſilr circa ea loca opare cū oleis faciendo vnguenta frida cū p̄dictis aq̄s addēdo ſandalos ⁊ aliqd cāphore aq̄s frigidas.⁊ h9. etiam addito modico aceti nō vinoſi facere poteris odoramenta: vt virtus tolerabit ⁊ diſpō ipſa exiget. Itē ex pluribus frigidis pōt fieri odoramētum ⁊ peciola.⁊ tu fabrica. Cōſilr inungatur guttur ſiue colliū ⁊ ptes eius laterales cū vnctionibus frigidis: ex oleis dictis cucurbitino nenufario ⁊ h9. addēdo cerā albā modicūꝫ aceti. Et ſup oīa ſis ſollicitus in aſſidua vnctione ſpine. Itē pectus vngatur. empiaſtreƚ cuꝫ rebus frigidis pectoralibus: addēdo de pinguedine galline de butiro loto prius. Etiā ad maiorē infrigidationē iaua olea cū aqua frigida. Et hic aduerte dicto Aui. Et opꝫ vt vt nō ꝓlongeƚ retentio empiaſtroꝝ infrigidantiūꝫ valde ſupra mēbra ꝓpinqua mēbris anhelitus. fortaſſe. n. inferret illud anhelitui ⁊ voci nocu^{m} magnum: cordi: epati applicentur epithimata infrigidātia. de qbus ad plenū ſupra de febre peſtilentiali. Renes cōſilr aut vngantur aut epithimentur cū lacte oleo violato ⁊ modico aceti: ⁊ ita de alijs. Sed dices debent hec oīa ſimul fieri: Dōm ꝙ non: ſed pͥcipaliter attendendū eſt cordi: non deſerēdo ipſum cū epithimatibus pp illud qō dcm̄ fuit ſupra de cauſis caſus putridarū in ethicā. De alijs operare modo cū vno mō cum duobus vt ipſa indiget diſpō. Nam cū oībus his ſimul operare eēt virtutē multū diſtrahere ⁊ nimium infrigidare.

De lacte.

De lacte. ponitur ⁊ a multis in cōplendo hunc canonem cū ſit medicina cibalis. Cōueniūt omnes auctores noſtri lac ipſum cōpetere maxime in ethica: qm̄ in frigidatiuū nutritiuū ⁊ reſtauratiuūꝫ. virtuti nāli familiare m uitū ac delectabile. Propter qō ⁊ tu hic notato ꝙ qn̄ cum domeſticis ⁊ virtuti familiaribus ſuccurrere poteris tuis infirmis nunq̄ꝫ ad ſilueſtria ꝓcedas: vt q̄dā auſteri faciunt ⁊ truſantur de bonis q̄ ab auctoribus ſunt magis experta. Et primo laudatur lac humanum: ſcdō aſininum. tertio caprinum. quarto vaccinū a quo extractum eſt butirū. Et debent nutriri hec animalia rebus frigidis ⁊ humidis: vt lactucis folijs ſalicis ſpinachijs: endiuia: herba recēti: ⁊ ita de alijs. Et eligaƚ mulier flegmatica iuuenis circa finē adoleſcentie puellam lactans trium vel quattuor menſiū a partu diſtans. Q꞉ ſi haberi non pn̄t omnes iſte cōditiones: ſtudendum eſt habere plures poſſibiles. Conſilr dicatur de aſina iuueni diſtante a partu nun: ita: ⁊ ſilr de capra: q̄ duo animalia eligantur fauella ⁊ non brunella. ¶ Et in exhibitione nota canones. Primus ꝙ non exhibeaƚ ⁊ maxime humtale niſi cū eo cōmiſceaƚ çuccarum aut mel: qm̄ lactis prohibent caſeationē in ſtō: vt 7° terap. nā caſeatū non penetrabit p mēbra. Sal ēt ꝓhibet eius caſeationē: ſed qdāꝫ timent in caſu eius ſiccitatem. qdā non vt Gal. ¶ Scdō ꝙ incipias a parua q̄ntitate ⁊ ꝓcedas ad conuenientem doſim. vt verbi gratia. ab. ℥. iij. vſq̄ꝫ ad lib. ad plus: ⁊ maxime in conſuetis ſed cōiter vſq̄ꝫ ad. ℥. vj. vel. viij. Tu tn̄ conſiderabis etatem ꝯſuetudinem virtutem ⁊ hmōi. ¶ Terti⁹ ꝙ detur mane ſtomaco ieiuno, ſuper qō non ſe exerceat neq̄ꝫ dormiat: quoniam vtrūq̄ꝫ eum corrūperet.⁊ ſtet ieiunus horis quattuor ad minus. Et in hoc cōſideretur deſcenſus eius a ſtomaco: qm̄ in aliquo tardiuſ: ⁊ tunc pluri egebis tēpe. ¶ Quart⁹. ꝙ ſi poſſibile eſt ſit ab vbere extractum. ꝙ ſi non colligatur in vaſe ſtante continue in aqua calida dum mungitur: vt ei⁹ caliditas reſeruetur ⁊ ab aere non corrūpatur. ¶ Quintus ꝙ attendendum eſt ne in ſtomaco corrumpatur cum ſit faciliter corruptibile.⁊ ideo prius attende ſi in ſtomaco eſt humor putridus: quoniam ſi ſic ſtatim in eo corrumpetur. Propter quod dixit Auic. Si ſtomacus non ſit mundus a malicia: neq̄ꝫ corpus a mā preparata putridum: tunc cauendum eſt lac oī tpe. Et alibi in eodē caplō. Lac ꝯuenit ei qui non hꝫ febrem periodicā neq̄ꝫ mām neq̄ꝫ humorē preparatum ad putredinē. ¶ Sextus. ꝙ cum ſentis putredinēꝫ ex lacte accidentē: tūc ſolue cuꝫ facilitate. ꝙ ſi tim ueris calefactionem. tūc abſtine ab eo aliqbus diebus. ſ. quouſq̄ꝫ ſecuratio fiat. deinde reitera: ⁊ ꝓpterea ſecurior via eſt abſtinere ab eo in principio. Verū Aui. dixit. Lac eſt iuuatiuūꝫ eis a principio ethice vſq̄ꝫ ad finē eius. Multi alij videntur tenere oppoſitū: qm̄ in principio corpora ſm̄ plurimūꝫ ſunt immūda ⁊ putredini parata. Unde Almanſ. Cum laborās hac egritudine corpus habuerit ſiccuꝫ ⁊ fortiter macrum: lac eſt dandum. quaſi velit ꝙ in prima ſpē non ſic conueniat ꝓpter cām aſſignatāꝫ: ſed bn̄ in ſcda ⁊ tertia. Et forte illud idem voluit Auic. Item ꝯſr aliqui ꝙ dandum eſt in declinatione tn̄ in quo iam corpus eſt a ſuperfluitate humoꝝ mundificatū. Abſolute qdāꝫ ꝙ vbi pcipitur manifeſta corporis macies ⁊ extenuatio: ⁊ maxime ex longa egritudine quā ethica ſequaƚ: dandū eſt lac: ⁊ hoc dicūt voluiſſe ypo. 5° aphoriſmoꝝ. aphor. 66. in fine. Dare vero ⁊ in febribus longis nullo predictoꝝ ſignoꝝ preſente ⁊ extra rōnem tabefactis. i. ꝯſumptis. ¶ Et pro cōplemento materie huius ponunƚ he cōcluſiones. Prima. ꝙ indicatione ſumpta a febre nunq̄ꝫ cōpetit lac: qm̄ eſt inflāmabile in materiā calidaꝫ ꝯuertibile in vaporem calidum ac ventoſitatem.⁊ ꝓpterea dicebat ypoc. allegato aphoriſmo. Lac dare febricitātibus ⁊ caput dolētibus ⁊c̄. ¶ Scda ꝯcluſio. ꝙ in cauſone ⁊ alia febre acuta aliqō lac dari pōt: nō ratiōe nutrimenti: ſed ratione medicine. patet concluſio de aſinino frigido ⁊ humido aquoſo. ſ. ⁊ butiroſa parte expoliato. nam ſua ſubtilitate cito trāſit: ⁊ materiā deponit colericaꝫ ſua ſeroſitate qua ipſum redditur ſolutiuū. ¶ Tertia cōcluſio. ꝙ in febribus longis ⁊ cronicis: in qbus indicatio ſumpta a conſumptione eſt maior ꝓpter ipſam eſſe magnam: q̄ꝫ indicatio ſumpta a febre: vt eſt in ethica ſecunde ac tertie ſpeciei lac dandum eſt: q2 maior eſt intentio ad nutricandum ⁊ malam cōplexionem

ſionem remouendus. ℂ Quarta ꝯcl'o. Intabeſcentia nāli
qḋlibet lac alteratū vt decet cōpetit p; ꝯcluſio itelligenti.
ℂ Quinta. ꝙ in ethica ſenectutis niſi alteret ad caliditatem:
nō videt cōferre. patet cōcluſio. ꝓpter ipſum eſſe fridum.
ℂ Sexta. ꝙ in ethico nō multū febriēte: qꝛ nō intenſe ꝯue-
nit lac. p; qꝛ maior ē intētio ad nutriēdu; ⁊ hūectandu; q̄3
ad febrē. Et iō bn̄ dixit ypoc. allegato aphoriſmo. Cōuenit
.n. ptiſicis nō valde febricitātibus. Tua itaq; eſt compara-
re has intētiones adinuicē. ⁊ vincēti da locū. ℂ Et in ſum
ma ꝓ tui doctrina: ne i eius exhibitione cadat error. debes
prima vice date in pua q̄ntitate: ⁊ cōſiderare ſi poſt aſſum-
ptum lac pulſus fortificatur abſq; additione caloris ⁊ ſitis.
⁊ ſi nō fuit in ſtō patientis corruptu;. Qꝛ ſi ſic ꝓſequendu;
eſt in eius exhibitione. ꝙ ſi cōprehēdit ꝙ in ſtō corrūpitur
⁊ calor addit: ⁊ pulſus fit vt eoꝝ q patiunt anguſtiam ſtōi.
vomitū ſubuerſionē ſingultū anxietatē ⁊ h9. tunc ab eo ab
ſtinēdū eſt. Incipe itaq; cum pauca q̄ntitate: ne ſi accidat er-
ror magnus fit. nā ab auctoribus collegi ſigna q̄ncq; corru-
ptionis lactis in ſtōi: ⁊ ſunt caloris accenſio: anhelit9 maior:
⁊ frequentior pulſus. vrina coloratior acutior ſiue intēſior.
Et attendat ꝙ ſi affuerit fluxus ventris cu; ethica lac non
d; dari niſi calibeatum. vel bis aut ter extinguatur lapis in
eo. Poſtremo ꝓpter dictū Auic. lac tale nō d; eſſe ſpiſſu;
qꝛ nō penetrat: ſed aquoſum fluidum. Cuius aquoſitas cō-
prehendit ex appoſitione eius ſup ſpeculū aut ſup vnguē.
nā ſi aquoſum eſt fluit ſtatim. ſi nō retinetur vt globus. ⁊ ē
ſignū quo oēs pgnantes ꝓnoſticant de femella aut maſcu-
lo futuro. liquidū fluens feminam: globoſum vero maſcu-
lum denunciat. Et hec plurima de lacte ſufficiant.

a **De balneo.** Et l; multa a Gal. to. terapen. de eo ⁊
mō applicandi ſcribant in de regimine
feb. ethicorum. tn̄ hic ſuccincte modu; tangā vſualē. Et p°
de forma tinne balnei. d;.n. tinna balnei tante eſſe altitudi-
nis: vt patiens in ea ſe ſubmergere poſſit. latitudinis vero
vt cubitus ſuos extendere poſſit. Et qdā ordinant eā rotū-
dam oblongā in extremo inferiori anguſta; ⁊ in ſuperiori
latā vt amphora. deinde ordinet vt cū circulis duobus ſe
cruciantibus ⁊ ſubleuatis: aut alio ingenio qḋ deſup poni
poſſit linteamen aut culcitra vt cooperiatur: ne ab aere ex-
trinſeco alteret ⁊ accidat rigor: neq; ſic coopiat vt accidat
anhelitus difficil' ⁊ ſpiſſus. ℂ De aq̄ balnei. ſit fluuialis aut
putealis ſimplex aut facta decoctione folioꝝ roſa. viol'. ſa-
licis nenufaris: aut cu; his addendo: vt Gilber. capita duo
caſtratis: ⁊ ſic de alijs hūtibus infrigidare ⁊ humectare: eaque
etia; adminiſtrabis vt videbit tibi expedire. Sed aduerte
qꝛ dicit Auic. melior eſt tinna q̄ eſt cū virtutibus herbaru;
infrigidantiū ⁊ humectantiū. Et ſit tepida primo declinans
magis ad latus frigiditatis: ne caliditate eius fiat reſol'o. ⁊
ſic habebis ſicut primam caſam ſiue domū. mō Auic. Scḋo
debes addere modicū aq̄ frigide vt aliqual'r infrigidetur. ⁊
ſic habebis ſcḋam. 3° ſit tota frigida: ⁊ ſic habebis tertia;.
ℂ De ordine tenēdo. p° itaq; cū miniſtris ſufficiētibus cu;
minori leſione ⁊ maiori cōmodo infirmi: ponat in ipſo bal-
neo tepido cooperto tanq̄3 in prima domo: ꝯſentiente vir-
tute ne multū ab aqua frigida debilitetur: ⁊ alijs non repu-
gnātibus: vt ſpā: febris putrida: cibi indigō. Et ideo Auic.
melior huius actionis eſt poſt digōnem cibi ⁊ h9. expulſis
p° ſupfluitatibus ieiunus ⁊ non famelicus neq; ſitiens. ⁊ in
eo ſic poſitus ſūmergat in eo paulatine vſq; ad mentum.
ℂ De mora in eo. ſtet in eo per vigeſimā partem hore vel
circa: ⁊ ſi in eo delectetur. Et vt ꝑſaec vſq; q̄ membra ru-
bicunda fieri incipiunt: ⁊ inflari videbunt. ⁊ ꝙ nullo mo-
do ſudet in eo: ⁊ d; exponi iſta Auic. Euaporatio cu; ſudo-
re. i. ꝙ ſudori appropinquet. non tamē ſudet. vel vaporatio
cū ſudore. i. cū vaporatione balnei facienti appropinquare
ſudori excluſiue. Et Auic. Nō ꝓlongetur mora in eo ſed ſe-
paretur velociter. ℂ De tpe eius. oi tpe ꝯfert niſi ꝓhibens
vt ſupra: ⁊ maxie in 2ᵃ ⁊ 3ᵃ ſpē. ℂ De ſiēdis in balneo. Si
ſitiat: ⁊ ſitis aq̄ ordei ſedet. Auic. aut cu; aq̄ lactis acetoſi ⁊
ſit aſine. Cūq; ſteterit vt ſupra p. xx. hore aq̄ infundat frigi-
da. a qua nō ſic ledet ꝓp aſſuefactionē ad pñmam. ſtetq; ſic
in eo adhuc p minus q̄3 p. xx. hore deinde ſit balneum totū
aq̄ frida. ⁊ hoc ſemꝑ ꝯſentiēte virtute. ⁊ ſic oium iſtoꝝ mo
ra decima ps hore vel octaua vel circa vt virtus tolerabit.
ℂ De ſiendis extra balneū. Extractus ſuauiter vt decet ſic
ſuauiter exiccet. deinde iniungat dorſu; ſiue ſpina oleo in-
fridatiuo hūectatiuo: vt violatio cucurbitino nenufarino
⁊ h9 cū modico cere albe. deinde lectū ingrediat non mul
tum pēnoſum: ⁊ leuibus pānis coopiat vt nō ſudet: ⁊ ſi ſi-
tiat da aqua ordei cu; triſandalis factis cum amigdal'. ⁊ h9
alteratiua cōpōne. vt tibi videbit. Deinde ſi pōt aliq̄ntulum
dormiat. ⁊ poſt ſōnū eius comedat ita ꝙ vēter ex cibo non
grauet: ⁊ limacie eſt cib9 eius ꝯueniēs ⁊ aq̄ ei9. Itē reſtau
ratiuū ex carne ſup laudatu; cū amigdal'. pineolis: ſebeſtē:
iniubis ⁊ h9 ſcḋm vt infra. ℂ De reiteratione balnei. Aui. ſi
iteret tinna i die trib9 vicib9 erit rectū. Extimo apḋ nos ſi
fiet bis ſat; erit ꝓp ꝯſuetudinē balneandi corpa ac ꝓp v̄tutē
debilitatā ⁊ h9. q bn̄ debes ꝯſiderare. vt ſepe de eis dcm̄ ē. B

De adminiſtrandis ꝑ interius. Nam eorum
quedam ſunt ſuppoſito-
ria. qdā cliſteria. qdā potiōes. qdā ꝯfectiōes alteratiue. que
dam reſtauratiue ⁊ h9. de qbus oībus exēplificabit. Exē-
plum ḋ ſuppoſitorijs: vt ſcḋm ex melle ⁊ ſepo arietino: aut cū
penidijs. Cliſtere aliud alteratiuū vt factū ex decoctiōis or-
dei violarum lactu. roſ. nenufaris ſpinachiaꝝ ⁊ h9. cu; la-
cte aſine oleo viol'. ⁊ h9. Eductiuū fecis cum op;. ℞. deco-
ctionis hat ū. ℥. x. caſſie. ℥. j. olei viol'. ℥. iiij. cū modico ſalis. a
Quidā cū his ⁊ decoctiōe capitis caſtrati. qdā addunt bu-
tyrum lotū ad reſumptionē. ℂ Unguentū ad hoc ⁊ ēt pti-
ſicis valet. ℞. axungie galline: medulle cruriū vituli: buty-
ri recentis nō ſaliti: medulle cerui: ſepi ircini. añ. ℥. ß. axun-
gie anatis. ſe. cori. añ. ʒ. ij. dragagāti gūmi arab. añ. ʒ. j. olei
viol'. amigdal'. dul. añ. ℥. j. ß. cere albe. de quo inūgant ptes
pectorales ante. ℂ Que per os ſupius exhibent diuerſita
tem capiūt a diuerſitate intentionū. vt v̄bi grā. aliqn̄ adeſt
ſitis ſiccitas ſiue aſperitas gutturis. ꝓ qbus recurre ad ea q̄
de regimine accidentiū acutarū. Aliqn̄ indigemus eis pro
infrigidatione totius ⁊ ipſius reſtauratiōe: ⁊ in hoc damus
iulep infrigidantia humectantia: vt iulep violatū zuccaru;
violatū. Itē iulep roſ. cū aq̄ decocta: iulep nenufarinū. ſyr.
viol'. ⁊ hmōi cū his q̄ humectant. Et ex aqs vel decoctione
reꝝ infrigidātiū potes cōficere: aut iulep: aut ſyr. vt tibi vi-
debitur. Sed nota ꝙ iulep citius penetrat: ⁊ magis valet
in cā immāli. ecōtra ſyr. ℂ Iulep reſtauratiuū fiat ex aqua
ſublimatiōis caponum vel pdicū vel h9. cu; aquis de endi.
viol'. lactuca: ⁊ hmōi: ⁊ zuccaro. Sil'r ex aqua ſublimatio-
nis limaciaꝝ. Itē cancroꝝ. Item teſtudinis ablatis pedibus
teſta coreo: ⁊ ex toto euiſcerate ⁊ bn̄ mūdate: q̄ prius laua-
ri optime d;. ⁊ deinde in aqua feruenti poni demū ad alēbi
cum. ℂ Q; ſi vis ex his electu; reſtaurati[illegible] facere potes
addendo gūmi arabicū dragantū ſemen citonioru; ſaſam-
balos coriādrum humidū: ſemina quatuor frigida maiora.
Sed hic nota ꝙ aperitiuā multū educēdo aquoſitatem no
cent: ⁊ debēt eſſe excorticata: ligritia cinamomū: ⁊ in parua
quātitate amigdal'. pineas ſebeſten paſſulas ſemen coti: ſe-
men papaueris albi portulace endiuie: lactuce: ſcariole: iu-
iubes: ſtoracis: calamite: macis: margaritas: os de corde cer
ui: cortices citri ⁊ h9. Ita ꝙ ex his omnibus pluribus vel
paucioribus vt exigit diſpoſitio ꝯfice: ⁊ potes ponere ipſa
ad alēbicū. deinde cū zuccaro iulep facere. vel in ſiba cum
zuccaro electū reſtauratiuū ꝯficet. Primū extimo ſinauius.
ℂ Quidā ſumme cōmendant ſanguinē humanū ſublima-
tum ex corpore iuuenis bene diſpoſiti ⁊ tēperati. dando de
ipſo vt de alijs cu; triplo aque roſ. ⁊ zuccaro. ⁊ certe mul-

tum reſtaurat. ꝛ humectat: ſed eſt remediũ ꝓ magnatib⁹: vbi oporteret flobotomare omnes ſuos fideles ſeruitores. ℭ Nõnulli faciunt aquã ſublimationis ex anguillis euiſceratis ꝛ mũdificatis ꝛ bene lotis. Ceteri ipſam ponũt in ventre gallineꝛ ꝛ ipſam ſemidecoquũt: deinde in fruſta incidũt. ꝛ cũ aq̃ ro. ponũt ad ſublimãdũ ꝛ ex ea vt ſupra iulep faciũt. Itẽ ex ranis viridibus euiſceratis abſciſſis capite ꝛ extremitatib⁹ fit iulep. ꝛ ita ꝯfice de aliis cũ decoctionibus ꝛ ipſaꝝ ſublimatioib⁹. Item ex ſuccis fructuũ ꝛ hꝰ. ℭ Ex eius eſt eliuꝫ de zuccaro viol. boraginat: manuchriſti de perlis: ꝛ ꝯfice cũ aqua endiuie: aut miſce cuꝫ aq̃ frigida. Et ſi q̃ris ꝯfortationẽ ſtõi ꝛ cordis: adde zuccaruꝫ roſ. ſi cũ hoc infrigidationẽ maiorẽ: nenufarinũ. ℭ Itẽ ꝯfert caloꝛ in vulgari nr̃o dcm̃ marzapã. fit ex zuccaro amilo. ꝛ oleo amigda. dulciũ recẽti. põt fieri ẽt cũ violaceo nenufarino ꝛ hꝰ. qñ. ſ. q̃rit maior infrigidatio. ℭ Itẽ ꝯueniũt ꝛ trociſci infrigidati de cãphora de ſpodio ꝛ hꝰ. ꝛ ex reb⁹ iã dictis cõfici pñt.

C ℭ Siĺr ex fructibus fiũt ꝯdita huic ꝓpoſito vtilia: vt ſunt pira ꝯdita: poma citonia: cucurbitaꝛ hꝰ. q̃ ꝯfice addendo q̃ tibi videbũtur neceſſaria: Et in ſũma ꝛ mãda menti. ꝛ ẽ Auic. Cũ fuerit cã ethice apoſtẽ aut leſio in mẽbro aliquo tũc neceſſe eſt curare ipꝫ. Tu itaq̃ ſemp p⁹ attende ad curandum mẽbrũ: vñ ethica originẽ traxit. 2⁰ vt ſupra q̃ ꝯueniũt p̄ime: ꝯueniunt ꝛ ſcd̃e. veꝝ fortiora frigida tolerat p̄ma q̃ ſcd̃a ceteris paribus ꝓpter maiorẽ ſpũum paucitatem. In tertia aũt attende regimini blanditiuo ꝛ reſumptiuo omittendo balneum: ꝛ quodlibet notabiliter infrigidans.

D **Et expedito** ſcd̃o venio ad complẽdũ 3^m: q̃ eſt accidentium correctio. Et ſunt ꝓ nunc fluxus ventris ſtipticitas eius immundicia corporis a mã ad putredinem p̄parata ſincopis. ℭ Cõtra p^m ſcito q̃ oĩ ingenio ſtudendum ne vẽter fluat: q̃ ſi fluxerit nõ deť amplius aqua ordei ſola. ſed loco eius aq̃ deť decoctionis milei excorticati parũ aſſati cuꝫ pauco pulueris gummi arabici. vt Serap. ꝛ Auicẽ. dat aquaꝫ ordei: ꝛ expone vſtulati: in qua decoq̃tur milleũ aut panicũ vſtulatũ parũ: ſed nõ eſt in vſu: ꝛ loco eius dať aq̃ ciſterne vel putealis in qua extinguitur calibs ter aut quater vt exigit diſpõ: addit aq̃ decoctiõis mirti coriãdroꝝ: ꝛ hꝰ ſtipticantiũ: bonũ ſaporẽ hñtiũ. De lacte dicit q̃ coctũ debite cum aliquo puluere ꝯſtrictiuo exhibitũ nõ nocet. vt cũ puluere mirtilloꝝ: trociſcoꝝ de ſpodio ꝛ hꝰ. Trociſci ad hoc ꝛ ſumunť ex Auicẽ. in textu. ℞. boli armeni. ʒ. x. caſtanee torrefacte. roſ. añ. ʒ. v. ſpodij cherabe añ. ʒ. iij. ſeminũ acetoſe granoꝝ berberis añ. ʒ. vj. fiãt cum ſucco citonioꝝ. deť mane ꝛ ſero. Et tu ꝓ cura huius ampliori ꝛ ꝓ excoriatione inteſtinoꝝ ſi ꝯtingeret recurre ſupra de acutis. ꝛ finaliter ad. xvj. tertij ad ꝓpꝛium caplm̃. ℭ Cõtra 2^m adminiſtrenť lenitiua vt manna: aut apozima ex decoctione prunoꝝ tamarindoꝝ ꝛ hꝰ. de q̄bus ſupra de putridis in gñali: aqua fructuum Meſ. ꝛ nullo mõ te ad ſolutiua fortia trãſferas: neq̃ de pillulis ꝛ medicinis ſolidis multum curabis: qm̃ humida in caſu ſunt ꝯuenientiſſima. ℭ Qꝛ ſi ꝯtingat cum ethica ꝯiungi putridã. ꝛ ſic expeditur 3^m adhuc non dabis in curãdo mãm peccantẽ medicinam fortẽ: ſed ſit abſq̃ caliditate ꝛ ſiccitate. vt yſaac. vt ſunt manna caſſia fiſtula. zucca ꝛ ro. nouũ: ſuccus roſ. lupulus ſebeſten mirabolaniꝛ hꝰ in apozimate vt ſupra. ℭ Cõtra 4^m ꝛ eſt acceſſis multũ verẽduꝫ in hac febre ꝓpter ſupꝰuam debilitatem virtutis: ne ſequať extinctio ſtudendũ ad eius remotionẽ exhibẽdo ſibi poſt releuationẽ ab ea ouũ ſorbile cũ medulla panis ꝛ vino paucifero. vel vt Auic. aquã carnis cũ pauco ſalis: ꝛ modico vini granatoꝝ ꝛ ſiſimi: ꝛ ſit tepida: deinde detur modicũ vini odoriferi: ꝛ ſit limphatũ cum aqua roſ. Et ꝓ ampliori doctrina recurre ad ea q̃ ſupra de acutis. ꝛ 2ª tertij ſuo caplõ. ℭ Cõtra vlt^m. da gũmi arabicum: bolum armenum phitum aſſatum: grana mirti ſyr. mirtinũ: ꝛ maxime qñ cõiungitur cum fluxu ventris.

Pro cura tertie ſpẽi audi Gal. xvj. megategni. Si poſſibile eſt p̄uũm quia ethicã 3ᵉ ſpẽi ſanari e. poſſibile eſt cuſtodire ne hõ ad ſenium deueniat. ꝓpter q̃d ſubdit. Eum qui certiſſime maraſmatus eſt nõ tẽptabimus ſanare. Et ſubdit. Nihil aliud prauicis poſſumus niſi cũ humectatiuis vitam ꝓlongare eoꝝ. neq̃ erit cura eoꝝ vera: ſed blanditiua ꝛ rafrenatiua conſumptionẽ eoꝝ. cito fieri q̃ curam medici faciunt: aut infrigidando ꝛ humectando remediis. ſ. ipſis frequentatis ꝛ reiteratis cum moderamine: vt ſupra remittẽdo male cõplexioni: aut permutando eos de febrili ad ethicam ſenectutis. Et iſte eſt melior modus: qm̃ ex eo ꝯtingit eos diutius viuere. Et ideo Gal. docet vt ſtatim ſtudeamus ad infrigidationẽ. Inquit. Itaq̃ infrigidandum ꝯfeſtim ethicas febres patientes anteq̃ deuenientes in tabem vel maraſmum moriantur. Melius. n. eſt ſic viuere q̃ ꝯfeſtim mori. Tu tñ ante predicas futurum periculoꝫ vel egro vel aſtantibus vt decebit. Itẽ cõplenť hec intentio permaxime cum balneo aque frigide ꝛ potu eiuſdem. vñ Aui. Poſſibile eſt vt balneo aque frigide deueniať in ethicam ſenilem. verumtñ cum illo magis tardatur tps̃ mortis ꝛ fortaſſe viuit cum ea tps̃ cui eſt q̃titas: ꝛ multotiens quidem rectior eſt permutatio eius ad illam ethicam. ſ. ſenectutis: q̃uis ſit in ſe egritudo ſena ꝛ incurabilis: in qua innatus calor deſtruitur. Curã aũt blãditiuaꝫ ꝓſequere cum frigidis ꝛ humidis vt ſupra: ꝛ cum canonibus dictis. ꝛ tu bene conſidera. Et hec de ethica febrili.

ℭ De ethica ſenectutis. Rubrica. iij. F

Quam dictum eſt reperiri ethicam que non eſt febris ab auctoribus dicta ethica ſenectutis. qm̃ accidit corpori in hora ſenij: vel quia plus accidit ſenibus: vel quia vnuſquiſq̃ cui accidit ſilitudinẽ hꝫ ſenij: ꝛ q̃nq̃ dĩ ſenecta. vñ ꝛ in vulgari nr̃o eſt ſicut blaſphemia: ꝛ ꝓprie dĩ ſenecta. Nõnulli eã appellant febreꝫ frigidã: dato q̃ nõ ſit febris que in p̄ntiaꝝ ſic deſcribiť. Ethica ſenectutis eſt diſpoſitio corpori adueniens qua ipſum ꝛ ei⁹ cor p̄ncipaĺr exiccať: ſeu ſm̃ plurimũ frigiditas cõiungitur: aut q̃nq̃ ꝛ raro caliditas equalis. Di ꝛ eius cor: qm̃ ſicut febris ethica eſt p̄mo cordis ꝛ totius paſſionata ꝛ ethica ſenectutis eſt primo cordis ſiccitas: ꝛ totius: ꝛ ſiĺr frigiditatis cordis: ꝛ totius. Et ꝓp̄ hoc ꝯſumptio corporis q̃ accidit ꝓpter ſiccitatem ſtõi primo non dĩ ethica. Di ſm̃ plurimum: qm̃ hoc ꝯſequitur ad ꝯſumptionem humidi radicalis factam a re exiccante abſq̃ diſtẽperamento in actiuis. ad quaꝫ exiccationem finaliter ſequitur frigiditas de per accidens: qm̃ ſubtracto humido calor remittitur ꝛ extinguitur defectu pabuli ꝛ dato q̃ corpus ꝯſumatur: ſtante adhuc caliditate nãli in gradu ſuo: cũ non põt diu durare ꝓpter defectum pabuli. ꝛ idõ dĩ ꝛ raro. Et ſi tu queris põt ne eſſe cum calido exceſſiuo hec ſiccitas: dõm q̃ ſic. ſed tũc reponeť illa diſpoſitio ſub febre ethica febrili. ℭ Et ex his infertur q̃ dato q̃ reperiri poſſit ethica ſenectutis ſimplex: nõ tñ põt durare diu ſimplex: qm̃ cũ p⁹ eſt a ſiccitate tñ. tñ illa ꝓſenerãte infrigidanť mẽbra euanente calore nãli ꝓpter defectuꝫ pabuli vt dictuꝫ eſt. ℭ Inferť ſcd̃o q̃ hec febris diuidi põt in tot ſpecies in quot febrilis: ſm̃ diuerſitatem ꝯſumptionis trium humiditatum de ſecundis. ꝛ tu conſidera.

Cauſe. De cauſis eius dicatur q̃ q̃nq̃ eſt frigus dñans quocũq̃ quare ꝓhibet membra nutriri ꝛ exiccantur ob eo iam virtute nutritiua debilitata: ſicut accidit in fine vite: aut potu aque frigide nimio ex eadeꝫ cauſa. Et quo apparet mẽbra exiccari ꝛ de per accidens a re vehementer humida: vt eſt aqua. Itẽ dimiſſio exercitij cõſueti. vnde mẽbra nimio humido non reſoluto ab exercitio conſueto calidum ſuffocante nõ debite nutriunť: q: non attrahitur ꝛ attractum nõ bñ digerit. ꝛ idõ tertia primi. relinquens exercitiũ cadit in ethicam. ſ. ſenectutis: aut exercitiuꝫ forte reſoluens:

reſoluens: aut frigiditas vaporoſa cordi cõicata ab aliqua re nõ putrida in corpe exñte: q̃ deinde oĩbus cõicaƭ mẽbris. Vñ debilitaƭ virtus nutritiua: ⁊ accidit ſiccitas per accidẽs vt dictũ eſt: aut calitas reſolnẽs: ad quã de per accñs ſeqtur frigiditas: aut fluxus exceſſiuus qualiſcunq; ad quẽ ſeqtur reſolutio mẽbroꝝ ⁊ caloris: vñ fit indebita nutricatio: ⁊ ex ꝯñti exiccatio: aut fortis infrigidatio facta: aut cũ emplaſtris ad extra applicatis ⁊ vnguentis: vt in febribus ardẽtibus: aut al'r quolibet: aut ꝯpa intrinſecũ diuturnum: aut morbus diuturnus: ⁊ ꝯſimil'r de alijs reſoluentibus ⁊ virtutẽ digeſtiuã ac nutritiuã debilitantibus: vnde ĩpediatur mẽbroꝝ debita nutricatio ac humectatio. q2 ad malaꝫ humoꝝ digõneꝫ ſequiƭ repulſio nutrimenti mali a mẽbris. vñ deinde nõ nutriunƭ. Iteꝫ vſus ciboꝝ calidoꝝ exiccantium ⁊ epar inflãmantiũ ⁊ exiccantiũ ſunt cã huius. nã cũ epar contra operetur cordi cũ ſua humiditate. hinc cuꝫ eius humiditas exiccatur: ⁊ deinde cetera mẽbra ad q̃ ſanguis pergit exiccat: ⁊ ſic pariformiter per alias ꝯſil'es cãs diſcurre. Corpora aũt huic diſpoſitioni preparata ſunt ſenes magis ceteris: ⁊ hoc alijs paribus. ⁊ ſcdo iuuenis. ⁊ tertio pueri. Sed hic nota ꝙ ꝯſiderato gradu humiditatis ⁊ vigore nutritiue remotiores ſunt pueri. ſed conſidera aptitudine humidi ad euaporandum paratiores ſunt pueri iuuenibus. ſed hic eſt locus ſpeculationis. conſidera.

a **Signa** demonſtratiua ab vrina. Urina quãdoq; eſt alba ſubtilis ⁊ aquoſa ꝑp friditatem ⁊ ſiccitatẽ: nõ tñ ſemp eſt talis: qñ aliqñ eſt groſſa maxĩe qñ gñaƭ ex indegõne: m ã ſlãtica ſic genita cũ ea trãſmiſſa. Egõnes aũt aliquando ſunt vnctuoſe ⁊ liqde. ¶ A ſbal'r inherẽtib⁹: qm̃ ad tactuꝫ vtpl'm ſunt fridi. dico vtpl'm. qm̃ raro repliũtur cũ eq̃litate calitatis. Itẽ ⁊ ſicci dñio ſiccitatis neq; in eis appet caliditas vt in febrili. ¶ A q̃litate mutata. nã vt Aui. ſigna apparent adhuc ex pte ꝯcauitatis oculoꝝ: ꝯſumptionis corporis diſcolorationis faciei: ⁊ ſic de alijs cũ qb⁹ nõ inueniƭ ĩntẽſio ⁊ inflãmatio poſt cibũ vt in ethicaꝫ ⁊ accidũt ei eructuatiões acetoſe. ¶ Ab opationibus. pulſus eſt paru⁹ tardus rarus ꝑp ꝯtrias dictas in pulſu patientiuꝫ ethicã febrilem: niſi ad tñ creſceret debilitas virtutis ꝙ cogereƭ ad ſatiſfaciendũ cũ frequẽtia: ⁊ maxĩe appet hec frequẽtia pulſus in his qb⁹ accidit hec diſpõ. potu aq̃ fride ſua friditate multũ minuẽte calorẽ nãlẽ: aut indurãte arteriaꝫ reddẽdo eam inobedientem. quare cogeretur ad frequentationem.

b **Pronoſtica.** Et hec qdẽ egritudo cũ confirmatur nõ curaƭ: ⁊ ſi eſſet ei ingenium eſſet ⁊ morti. Aui. Siccitas ꝯfirmata in corde cito pducit ad mortem: poſt hãc q̃ in epate incipit: poſt hãc q̃ in ſtõ incipit. Cõſumatio vo q̃ in alijs incipit mẽbris tardius in cõſumationem vltimaꝫ egros ducit ſm ꝙ minoris ſunt nobilitatis ⁊ ſm ꝙ plus aut minus ſunt exiccata. Cõfirmatio cognoſcitur qñ puenit ad ſigna tertie ſpeciei. De alijs pronoſticis ꝓportionabiliter: dic vt de ſignis ethice febrilis.

c **Canones** Prim⁹ põt eſſe vt ſup̃ de ethica tertie ſpẽi. vt cũ cõfirmata fuerit non adhibeaƭ ei cura. ſed ſolis ꝓnoſticis relinq̃tur. ¶ Scõs ꝙ cũ ſpaƭ ei⁹ curatio medic⁹ dꝫ eſſe ſollicit⁹ in cura ei⁹ ne ꝯfirmationẽ recipiat. ¶ Terti⁹ ꝙ ſicut in febrili diceƀaƭ ꝙ vnica erat pncipalis intẽtio: infrigidatio. ſ. ⁊ hũectatio. Ita ⁊ in hac vnica ⁊ pncipalis ⁊ h ſm pl'm ꝑp ea q̃ de cauſis ẽ hũectatio ⁊ calefactio. q̃ intẽtio pficiƭ ordinatiõe diete alteratiõe: ⁊ accñtiũ correctiõe. ¶ Primũ pficiƭ cũ debita adminiſtratiõe ſex reꝝ nõ nãlliũ. Initiũ facies ab aere: declinet aũt parũper ad calidũ ⁊ ampli⁹ ad humidũ. ⁊ fit aer aromatizatus. ⁊ hyeme vitetur ignis excellẽtis calitatis: ⁊ fit ex lignis ſalicis. Modum alterãdi habuiſti ſupra ad plenũ de feb. peſtilentiali. veſtes ſtratus moderenƭ ſm tpa: ⁊ aromatizenƭ ſm illa ſm delectationẽ infirmi. ⁊ hꝫ. Et breuiter euitenƭ q̃ corpa exiccãt ⁊ virtutẽ debilitãt ex pte aliaꝝ rerum nõ nãliũ. vt ſupra de ethica febrili. Et tu p illas diſcurre a tuo adapta ꝓpoſito. ¶ De cibis. dꝫ eorũ cibus eſſe humidus facilis penetrationis ꝑp defectũ virtutis nutritiue membroꝝ velocis deſcenſus a ſtõ: in quo non ſit viſcoſitas ſupple grãdis per quam opilet: veꝝ vbi patiens habuerit ſpũs ⁊ humores multum reſolubiles: nõ erit malũ ſi erit aliq'r viſcoſus. Panis ꝯuenit vt in ethica. ſed nõ ſit hic cũ frigidis alteratus. Sil'r carnes ꝯueniunt vt ibi. ⁊ non alterẽtur vt dictum eſt de pane. Oua valde ꝯueniunt maxime vitellus: cui ſi non abhorret addaƭ parũ cinamomi. ⁊ eis ſepe vtatur. item aqua carnis. Caſeus ex toto euitetur ſalitus. lacte vti põt cocto: ⁊ i quo extincti ſunt lapides viui. Itẽ ⁊ eo cũ zuccaro tab. aut melle. vt in ethica febrili diceƀaƭ. Piſcibus ac cancris qñ vti poterit ꝑparis cũ cinamomo ⁊ hmõi. calis aromaticis. Ex oleribus ꝯueniunt borago. feniculus ſaluia roſmarin⁹. cũ qb⁹ comiſce hũida ſuprapoſita. Itẽ cibaris cũ lacte amig. Et granis cicera rubea fracta cocta cum carnibus. Item ⁊ puls ex tali cicere. Itẽ ptiſana ordei cum lacte amigdal'. in brodio carniũ: ⁊ ita de alijs hũtibus intentionẽ q̃ p te fabrica. Ex fructib⁹ recẽtib⁹ aut nũq; aut raro ⁊ in modica q̃ntitate. vt ſunt vua hñ matura tribus diebus collecta ⁊ ſuſpẽſa: pomis: piris coctis aſperſis cinamomo. ⁊ hꝫ. ſed directe nõ ꝯueniunt ex ſiccis conueniũt amigdale dulces grana pini. fiſtici auelane paſſule cũ altero iſtoꝝ cõmixta: ⁊ raro etiã his. ¶ De potu ſunt viñũ albũ ſplendidum medie vinoſitatis aromaticum medij ſaporis declinans ad aliqualem: q2 paucam dulcedinem medium inter vetus ⁊ nouũ neq; ſumat in magna q̃ntitate: ⁊ ſi limphare oportebit limphetur cũ aqua ordei mellita vel zuccarata vel in qua ſit modicum cinamomi decoctum vel maſticatũ. ⁊ de potu loquens in libro de tabe vltime cõmẽdat viñũ. Et Auicen. viñũ ſubtile odoriferũ parue q̃ntitatis eſt vehementer ꝯueniens eis iac etiã. Sil'r ⁊ mel. inquit. Mel quoq; in talibus vtiliſſimum: ⁊ vini vſus vltime vtilis eſt in frida tabe. ⁊ Auicẽ. Mel. eſt vltimũ in iuuamẽto eoꝝ. ſicut eſt vltimũ in nocu⁹ hñtiuꝫ febrem ethicã. ¶ Cõſil'r dixit eſſe vtiliſſimuꝫ ſtudere nutricationi q̃ eſt alteratio. dicaƭ vt de ethica febrili. Prio ex parte odorabilium odoreƭ calida aromatica. vt ambra muſcus nux muſ. meliſſa citrũ laudanũ ⁊ tale. ⁊ ex his ꝯficere odoramentũ in forma pomi vel liquidũ maxime tpe eſtatis. Et de his copioſe de febre peſtilentiali. ¶ Itẽ fac ſacculuꝫ cordialem declinantẽ ad calidũ. ⁊ tu ſupra de peſtilentia quem potes calefacere cũ ſuffumigio facto cũ aqua bugloſſe ſup lapidẽ ignitũ. Iteꝫ fiat continue inũctio dorſi ex oleo amigdal'. dul. ſiſami pinguedinis galline olei roſ. cere citrine cũ modico aceti. ¶ Item ordinetur enema quo interdum vtidꝫ ex flore camomille bliti mercurialis ficubus: ⁊ capite arietis oleo ſiſami de been ⁊ hꝫ. calefaciendo vel addendo butyrum. Et qñq; caſſiam aut mãnam. Itẽ ẽt valet in hoc cãu oleũ oliuaꝝ hñ maturaꝝ. ⁊ addaƭ q̃ntitas ſalis cõueniens. ⁊ iſta enemata ꝯtinuentur. q2 calefaciunt ⁊ humectant. ⁊ h ſm tenorem virtutis interponaƭ tps vt docebit. ¶ De balneo dicaƭ ꝙ cura hec ẽt ꝯſiſtit p balneuꝫ calefaciens ⁊ hũectans factũ. ſ. cũ aqua decoctionis camomille melliloti maiorane mẽte melliſſe ⁊ hꝫ. cibo iam digeſto corpe nõ famelico neq; ſitiente in quo nõ dꝫ trahere morã magnã quam mẽſurabis ſm tenorẽ virtutis. deinde opare vt dictum eſt de balneo in ꝑcedenti rubrica portando. ſ. ipſum ad lectuꝫ. Tu itaq; ciba egrũ tuũ bono mane cuꝫ aqua carnis aut vitellis ouoꝝ deinde quatuor horas poſt vel circa qñ ſeparatur deſcenſus cibi a ſtõ fac ei balneum. deinde poſt exitum ſeruatis que dicta ſunt in precedenti rubrica ciba euꝫ ⁊ de reliquis ibi. ⁊ ſtude ad ſtomaci confortationem continue. ¶ Ad intra ẽt dantur alteratiua pſicientia intẽtionẽ pncipalem. vt ſunt ſy. cõfectiones electuaria ⁊ hꝫ. Et tu ſemper procede vt ſepe de debili ad forte. Et ſy. cõuenit ſyr. factus cum aqua mel'lis cinamomo ⁊ gariofilis. Itẽ ex aqua

carnis melle cinamomo ⁊ hꝫ. Item cõfectio diamuſci dul/
cis: diambra ex electuarijs electuariū de gēmis. Item tyria
ca aut metridatū cū modico vini. Item electuariuꝫ regum
meſue: ⁊ ſic de alijs. Itē confice reſtauratiuū ex carnibus p̄
cedenti rubrica cū cinamomo gariofilis ⁊ hiꝰ. qđ ſit caleſa/
ctiuuꝫ ⁊ humectatiuū poſtremo ſcito qđ auctores nō cura/
uerūt ponere ſigna neqꝫ curā ethice ſenectutis ꝓuenientis
a caliditate ⁊ ſiccitate. qꝛ in oībꝰ ſilis eſt cure. ⁊ pro magna
parte ſignis ethice febrilis. ¶ Et hec de ethica ſenili deo
grās Ac beate marie in cuius die hoc capitulum cōpleui.

Capitulum. xviij. De febribus compoſitis conti/nens rubricas. 7.

¶ De modis cauſis ⁊ ſignis compoſitionum febrium adin/
uicem. Rubrica. 1.

Dicitur febrem eſſe cōpoſitaꝫ tripliciter. p̄ꝰ
qñ cuꝫ ea cōiungit̄ apa. 2°. qꝛ cum
ea coniungit̄ accidens q̄ ſua ſeuitate trahit p̄n/
cipaliter ad ſe curam. vt dolor intenſus aliena/
tio ſincopia appetitus caninus ⁊ hiꝰ. 3° qꝛ cum
ea cōiungit̄ alia fe. ſiue ſit eiuſdē generis ſiue non. vt cum
effimera cōiungitur cum putrida: aut ethica cū putrida. de
qbꝰ oībus s infra. p̄mis duobꝰ modis improprie dī fe. cōpo
ſita. 3° autē modo ꝓprie cōpoſita fe. dī. vñ ad mentē oium
medicoꝝ feb. cōpoſita eſt fe. ex duabus vel pluribus febri/
bus eiuſdē vel diuerſi gñis fcā. Exᵐ primi. vt cuꝫ effimera
vera cum non vera cōiungit̄ vel tertiana cum tertiana. Exᵐ
ſcđi vt cum ethica vel effimera cum putrida. vel non putri/
da cū putrida. vel tertiana cū flātica. ⁊ tunc eſt emitriteus:
vt infra ⁊ eſt cōpoſitio ſm plꝰm eueniens. ⁊ hic nota q̄ que
dam eſt compoſitio mixta ſic abſolute dicta: qñ. ſ. humo/
res diuerſi peccantes adinuicē cōmiſcent̄ vera: ⁊ vnica cō/
mixtione. qꝛ. ſ. ad vnā reducunt̄ formā vt illa que ſit in co/
lera citrina: aut vitellina. vt ſupra de colericis. q̄dā eſt mix/
tio nō abſoluta. ⁊ eſt qñ illi humores facientes febrem non
ueniunt ad verā: ⁊ vnicaꝫ mixtionem. ſ. ad vnam formā hu
moris. vñ diuerſe cauſāt̄ febres propterea dicebat Auicē.
Cōmunicant febres in ſignis ⁊ ꝓꝑetatibus que approꝑan/
tur humoribus ſimplicibus. ⁊ hec mixtio multis ſit modis
vt Auic. ¶ Aliqñ. n. ſit cōpoſitio febriū in genere elonga/
to: qꝛ diuerſo. nā cōtraria ſiue diuerſa ſunt abinuiceꝫ elon/
gata. vt cum cōponit̄ effimera cū putrida ⁊ eſt hꝫ cōpoſitio
ex illis q̄ valde ambigua ſunt: qñ ipſi. ſ. medici vident inter
polationes vel inceptiones rigores ⁊ horripilationes: ⁊ re
ditiones ſudoris ſi fuerit illic ſudor: ⁊ per horas particula/
res: qꝛ per inuaſionē multoꝝ paroxiſmoꝝ vnius poſt alium
quare exiſtimat̄ q̄ ſint illic febres putredis tñ. inſeꝑabiles
autem ꝯpoſite ex ꝯtinua ⁊ interpolata plꝰes nō attēdētes di
cto Auic. facile ꝓrūpūt in iudicādo hāc ꝯpoſitionē ⁊ p̄ci/
pue in qbuſdā putridis continuis ad q̄s ſequit̄ corpis exte
nuatio: ⁊ apparitio tele natantis in vrina. ⁊ tñ ſibi nō ē ethi/
ca: ſꝫ putrida tñ vñ iudiciū hñt corruptum. ⁊ hoc cōtingit
maxime in flātica latica dicta de q̄ ſupra. ⁊ ideo ſis bñ atten
tus de ſignis de qbus infra ne decipiaris. Qñqꝫ aūt ſit hec
cōpoſitio in genere ꝓximo. vt cum ꝯiungitur putrida cum
putrida vt tertiana cū flātica ⁊ hec ꝯpoſitio ⁊ ſimilis facile
cognoſcitur. vñ Auic. turpe qdē eſt medico ſcienti ſignifi/
cationes cuiuſqꝫ fe. ſ. ſimplicis ⁊ accidentia eius vt non p̄ci/
piat ꝯpōneꝫ p̄ die aut ſcđo. naꝫ vt ſcđo de dīīs febriuꝫ. due
diuerſe māe hñt diuerſos paroxiſmos ⁊ diuerſa accidentia
vñ quotidiana hꝫ oēs ſuos paroxiſmos: ⁊ accidentia ſilia.
duplex aūt tertiana ⁊ ſi dī die inuadit tñ ſcđs poxiſmus nō
eſt ſilis p̄. vñ p̄mꝰ aſſimilat̄ 3°. ⁊ ſcđs 4°. verū hiꝰ meliꝰ in
ꝓceſſu cognoſcuntur. Qñqꝫ ſit hec ꝯpoſitio ex his q̄ in ſpē
ꝯueniunt. vt cum due tertiane vel plures adinuicem ꝯiun/
gunt̄ ſilr plures q̄rtane. ⁊ hiꝰ. vñ Gal. recitat allegato loco
ſe vidiſſe iſanteꝫ qui paſſus eſt ſimul tres tertianas quas co
gnouit ex ſignis tertiane ſiue accidentibus eius vñ Auicē.

qñqꝫ ꝯponūtur tres de febribus tertianis. ¶ Poſt has ſic
poſitas ꝯpoſitiones. volo ante ſignoꝝ de eis poſitionem
poſſibilitatem taliuꝫ declarare. Nā cōpō oiuꝫ generū ſilr eſt
poſſibilis. vñ poſſibile eſt vt qs patiat̄ effimerā putridaꝫ ⁊
ethicā. Declinat̄ itaqꝫ p̄ poſſibilitas ꝯpōnis effimere cū pu
trida iuxta pᵐ mēbrum: qñ ſunt in gñe remoto. Nā ꝯtin/
git quatuor modis vnū genus febris cū alio vel alijs com/
poni. Primo qñ vna p̄cedit aliā. ſic qđ in eius aduētu repe
rit in corpore diſpōnem ad aduētū alterius. vt ſi effimera p̄
eueniret a cauſa extrinſeca vt ab ira vel nimio labore ⁊ hꝫ.
⁊ corpus eſſet male diſpoſitū. q̄ ad eius hūores: qꝛ parati eſ
ſent ad putredinē vel ebulitionē. ⁊ tūc ipſe calor febrilis in
ſpiritibꝰ exñs occurrens hūoribꝰ ſic p̄paratis ⁊ diſpoſitis
febrē cāret hūoralē vel putridā. ¶ Scđo qñ vna precedit
aliā dato qđ mā ſcđe nō ſit diſpoſita: ſed p aduentū prime di
ſponit̄ vt ſi p̄ accidet effimera. ſcđo humoralis vel putrida:
qñ mā eius diſponit̄ ad ebulitionē vel putredinē p calorē
effimere qua mā prius nō erat diſpoſita. ¶ 3° qñ ſilr ⁊ ſemel
plꝰes febres in eodē corpore ſiūt ⁊ ab vno agente tñ: vt qñ
mā plꝰm febriuꝫ. ſ. tam ſpūs q̄ꝫ hūores parati ſunt inflāma
ri. ¶ 4° qñ a diuerſis ſiunt agentibꝰ pro eodem tpe. vt ſi qs
iratus balneū ingrederet̄. ⁊ rōe ire incurreret effimeraꝫ ⁊
rōne balnei putridā: ⁊ in ſumma aptitudo ⁊c̄. cum alijs ad
hꝫ maxime facit: ⁊ tu bñ ꝯſidera. verū hic nō q̄ raro eſt pu/
trida vel q̄ſi nūq̄ꝫ qn ad eā ſequat̄ effimera. Nam videmus
q̄ ad facilē buboneꝫ ſequit̄ effimera quāto magis qñ ē ma
gna putredo in hūoribus exñtibꝰ ad intra vaſa ⁊ ſilr in in/
terpolata qñ eſt putredo magna ſigna āt effimere bene tūc
occultant̄ pp ſigna putride q̄ ſunt magis moleſtantia ⁊ ap
parētiora: qꝛ maius lumē offuſcat minꝰ. ſꝫ in die qetis pu/
tride ſaltē interpolate apparēt ſigna effimere ſi qs diligen/
ter ꝯſiderauerit. Si āt fuerit ꝯtinua certe ꝯfundunt̄ ⁊ exti
mo p̄cipi nō poſſe: ⁊ ſic ē putrida p lōgā eiꝰ moraꝫ in mēbris
ꝯſumptis pōt eſſe cā ethice. Ita ēt effimera. ſed hꝫ ē locꝰ ſpe
culationis. verū effimera hoc facit: dato q̄ nō trāſeat in pu/
tridā. ⁊ tu ꝯſidera. Et vide ſupra in precedenti capꝰ quō pōt
ethica fieri incipiendo. Sed hec ethica conſueuit euenir e
ſiccis colericis iracundis ⁊ triſtibus q ex cauſa primitiua ſic
exiccantur. vt ex meſtis ⁊ huiuſmodi. Et ſequendo q̄ plꝰm
eueniunt dico q̄ contingit quādoqꝫ ⁊ ſatis frequenter ethi
cā cū putrida cōponi. frequentius aūt putridam cuꝫ putri/
da vt infra. ethica aūt nunq̄ꝫ cū alia ethica componit̄: nec in
eis ꝓprie reperit̄ genus ſubalternū, ⁊ hoc pꝫ bene ꝯſiderā
ti que dicta ſunt in precedenti capꝰ. Iaꝫ dictū eſt putridā eē
cām ethice per longā eius moraꝫ ponēdo mēbra in caleſa/
cto eſſe. ⁊ ſic putridā complicari poſſe cū ethica: ⁊ ē de his
q̄ bene ꝯtingūt ſatis frequēter. ſꝫ ꝯpō ethice cū putrida: qꝛ
ethica ſit cā putride eſt de his q̄ raro eueniunt. hec tñ cōpō
eſt poſſibilis qñ ſtat q̄ in ethico humores ad putredinem
preparent̄ pp malū regimen aut ex alia cā primitiua vnde
calitas febrilis ethice in ipſis ſic diſpoſitis accendat̄. Et tūc
ethicꝰ ſentiet maioreꝫ calitateꝫ q̄ꝫ pꝰ. ¶ Sꝫ dices quō hoc
qꝛ calor ethice eſt terminꝰ aliaꝝ rōdm q̄ dictū illud verifica
tur qñ ipſa ſm plꝰm ꝯſequit̄ ad alias febres: ⁊ alie raro ad
ipſam. ¶ Et ſequēdo dcā auctoꝝ ⁊ ꝓſertiꝫ Gal. ſcđo. de cri/
ſi. Et 8° terapeu. ꝯpō ſit duobꝰ modis. p̄. ſm ꝯpōnē 2° ſm
vicinitatē. ⁊ ſi qs vult p̄t addere 3ᵐ q ē ſm vicinitatē. ⁊ ſm
cōpōnē ſil. Scđm cōpōnē duplr. p̄. aut ſm cōpōnē ad quaꝫ
reſultat vna forma in toto ſic aggregato. aut qꝛ vnuſquiſqꝫ
hūor ſtat cū alio reſeruans ſuā formā. Exᵐ primi. vt cuꝫ flā
ꝯmiſcet̄ colē. ⁊ inde gñat̄ colā vitellina aut citrina. ⁊ econ/
uerſo. ⁊ inde gñat̄ flā ſalſum: ⁊ in his nece eſt vnum alteri
dñari. vt in flāte ſalſo. flā ⁊ in colā vitellina colā: qñ duo
contraria paria nō pñt adinuicē ꝯponi cōpōne ducente ad
vnā formā. 12°. meta. ꝯmē. 23. Exᵐ ſcđi. vt cuꝫ nō reſultat
ex eis vna forā: ſꝫ qlibet remanet ſeruans ſuā formaꝫ ⁊ iſta
cōpō vocat̄ ꝓprie mixtio p iuxta poſitioneꝫ: ⁊ talis mixtio
ſiue

ſiue ꝯpō poteſt fieri dupl'r: eq̄liter vel ineq̄l'r. ⁊ iſta ſūt ima/
ginabilia ⁊ euenire poſſibilia. de quo ſupra de tertiana nō
pura. ⁊ tu ibi 2°. ꝑ vicinitatē. vt q̄n hūoꝝ vnꝰ eſt in venis: ⁊
alius extra. Et breuiter reſecando multa dicendū ꝙ ꝯpōnū
ſm vicinitatem. Quedā eſt tal' ex pte loci tm̄: ⁊ non m̄āe vt
q̄n eadē m̄ā ſpē: vt colica mouet' ad putredinem in diuerſis
mēbris corpis ſimul vel ſucceſſiue. Quedā ex pte m̄āe tm̄:
⁊ nō loci vt q̄n due diuerſe m̄āe ſʒ ſpēm vt col'a ⁊ flā actua
liter diſtincte iuxta ſe poſite ⁊ ꝯtigue ſimul ⁊ ſemel mouen
tur ad putredinē vel ſucceſſiue. Quedā. n. eſt ꝯpō ex parte
m̄āe ⁊ loci. ſic cū diuerſe ⁊ diſtincte m̄āe ſm ſpēm in diuer
ſis locis ad putredinē ſimul moueñ vel ſucceſſiue. ¶ Ex q/
bus appet ꝙ plime febriū ꝯpōnes ſic ꝯtingere pñt: ⁊ multe
tales imaginari q̄s ꝓſeq ſm eaꝝ oēs modos ſupuacuū du/
ri ⁊ inutile: vñ ſic habes ꝙ ꝯtinua cū ꝯtinua ꝯponi. vt ſcđo
de criſi ⁊ Aui. ꝑma q̄rti ꝓpo caº. nā imaginari opꝫ partem
m̄āei q̄ ē intra venas poſſe putreſieri in vno certo loco alte
ra nō putreſcā ſibi ꝯtinua ꝓp ineptitudinē ſui ad putredi/
nē: ⁊ in loco diſtāti ſiue remoto put ad itra venas ꝯſil'r poſ
ſe ꝯtingeret ⁊ ſic duas ꝯtinuas poſſe ſil'cāri vel ſucceſſiue:
cuiꝰ oppoſitū aſſeruerūt q̄dā dicētes h̄ nō eſſe poſſe. q̄a iſta
diuerſitas in m̄ā q̄ ē intra venas q̄ eſt ſic ꝯtinua: ⁊ in eodē
loco clauſa non pōt ꝯtingere. ⁊ de h̄ ſatis. experientia āt eſt
ad oppoſitū eoꝝ. Item ꝯtinua cū piodica: ⁊ piodica vnius
gñis cū piodica alterius. vt tertiana cū q̄rtana q̄tidiana cū
tertiana. ⁊ eſt de his q̄ ſm plurimū eueniūt. nam nā de ſan/
guine multū ſollicita raro pmittit ſanguinē putreſieri. ad
qđ ēt facit ſanguinis ꝯtemperātia apta magis cauſis alterā
tibus reſiſtere. ⁊ ꝓpterea pauce apparēt febres ſanguinee
reſpectu aliaꝝ. ſil'r media hʒ duas q̄lītates oppoſitas putre
factioni: friditatē. ſ. ⁊ ſiccitatē: ⁊ ideo raro putreſit: ꝓp qđ
pauce ꝯſil'r reperiuñ q̄rtane. Secus āt de flāte ⁊ col'a. vñ
A ab his duobus hūoribus ſm plimū febres ſiunt q̄re ⁊ cō/
poſitio eaꝝ ſm pl'm reſpectu aliaꝝ reperit'. ¶ Et hic nota
ꝙ nullus auctoꝝ antiquoꝝ expreſſit febrē ſanguinis cum
aliis ꝯplicari veꝝ ꝯciliator ⁊ plures modernoꝝ exp̄ſſe ponunt
ipſius cū aliis cōponē: ⁊ h̄ eſt altero duoꝝ modoꝝ. aut q̄ cū
ꝯtinua tertiana flātica vel melica ꝯponit' aut cū vna inter/
polata. Gal'. autē vt Auicē. inq̄t: vī ſibi in m̄ā hac ꝯdicere:
q̄m in 2°. de febribꝰ. 10. cap. dixit Gal'. febrē ſanguinis eſſe
oibus aliis ſimplicitatē ⁊ ꝑ ꝯñs nō ꝯponi: q̄m cū putredo
accidit ſanguini eſt cōis cuilibet humori: ⁊ in eodē penul.
cap̄. dixit. vī ꝙ cum putredine aliaꝝ febrium ꝯponat'. ⁊ ſub
dit Auic. de hac ꝯrietate Gal'. non eſt neče nos ꝓlōgare ſer
monē: q̄m non iuuat' in eo medicus. Tu tñ teneas ꝙ fe. ſan
guinis pōt ꝯplicari cum aliis: vt ꝯtinua ſanguinea cū conti
nua tertiana ſed q̄ntitas ſanguinis eſt tanta reſpectu colere
in venis putreſcentis ꝙ ſenſu non pcipit' motus colere aut
ſigna eius q̄ a ſignis ſanguinis ꝯfunduñ: ⁊ occultanť. hic
cum medicus ſit artifex ſenſualis indicat ipſam ſanguineā
tm̄. vnde dato qđ ibi ſit ꝯpoſitio. tñ non eſt ſenſu pceptā: ⁊
ideo apud medicū non meret' dici ꝯpoſita. ⁊ hec videt' ſnīa
yſaac. 5. febrium ſi v̄ba eius debite ꝯſiderent'. accidit tñ fe
brem ſanguineā que eſt accidens ſpatio cum vna piodica
ꝯponi poſſe. vt q̄n in aliquo corpe erit fe. colerica. vel flāti/
ca interpolata: ⁊ ei ſupueniet ap̄a magnū ſanguineū faciens
ꝯtinuā ſanguineā. Item ſi epati ſupueniret flegmō: ⁊ flō eri
ſipilla tūc due cauſarenť febres vt pʒ. ⁊ ſic Gil. ferrarius ⁊
ꝯciliator ꝯceſſerunt exp̄ſſe poſſibilitatē ꝯpōnis eius. vt q̄nq; ex
perientia oñdit. ¶ Et ſinē his imponēs ſcito vt Auic. ⁊ alij
ꝙ oīs talis ꝯpō eſt triplex. ſ. intrans coalternās vel coalter
nata ⁊ cōicans. intrās eſt vt ingrediatur vna ſup alterā pri/
ma nondū ceſſante aut nondū eradicata. coalternās eſt vt
ſcđa ingrediať ⁊ ſupueniat poſt eradicationē pme: q̄. ſ. pma
ſtetit in q̄ete p tēpus añ eventū 2°. cōicans ſiue coincidēs ē
vt ſil' incipiant due febres vel plures in eadē hora vel parū
poſt vt cū incepit pꝰ paꝝ poſt incipit alia. Et hic aduerte ꝙ

aliq̄n ſit talis ſubintratio febriū vt videanť vna cōtinua ꝓ/
pterea q̄m corpus nūq̄ȝ remanet mundū a fe. vñ cū q̄s hē/
bit pluresꝰ tertianas ⁊ añ receſſū vnius paroxiſmi aliꝰ ſub
intrabit. ⁊ q̄ ſic appet dicit Auic. tūc nō eſt excuſatio redu/
ctionis ad ſignificationes ſupple alias a ꝯtinuationē: ⁊ pio/
dicatione. q̄m. ſ. ad alia ſigna te trāſferas ne ex his duobus
decipiaris ꝓp qđ ſubdit Auic. ſi paroxiſmi erunt breues tunc
fiet crebra paroxiſmatio q̄ in vere ꝯtinua nō repit'. ſi longi te
trāſferas ad alia ſigna vt dictum eſt. ¶ Accidit ꝯpoſitio in
gñe ꝓpinquo vt colerice flātica vt in emitriteo. ⁊ in h̄ caſu
illa que tardius ⁊ poſtremo paroxiſmat ⁊ eſt tertiana reſpcū
flātice: q̄ de tertio in 3m. ⁊ flātica de die in diem citius era/
dicať ⁊ hoc ꝯtinet v̄itatem q̄n ambe ſunt pure: ꝙ ſi vna fo
ret nota vt tertiana: ⁊ flātica pura poſſet ꝯtingere oppoſi/
tum. ⁊ tu conſidera. Et in ſūma licet ſint ⁊ eſſe poſſint mul
te compoſitiones: tamen non eſt eis nomen impoſitum ꝓ/
terq̄ȝ emitriteo de quo in ſequenti rubrica.

De cognitione cōpoſitionis febrium. ¶ Clauis B
ad cognoſcendum fe. cōpoſitas ē
cognitio ſuoꝝ ſimplicium vt 2°. de criſi. nā facile eſt cognoſce
re febrē eſſe cōpoſitā. ſed difficile eſt cognoſcere ex q̄bꝰ cō/
ponať febribꝰ: ⁊ ideo attēde cognitōn ſignoꝝ ſimplicium fe/
briū. vñ dic ꝑ ꝙ q̄n effimera cōiungit' putride: tūc obtene/
brant' ſigna effimere: neq; a medico cognoſcuntur diſtincta:
⁊ iō auctores de tali cōpōne non curauerūt. Eſt veꝝ ꝙ q̄ſiq;
accidit effimera ex bubōe. deinde ſubſequit' putrida. ⁊ ſic
pōt q̄s automare cōpoſitionē eaꝝ admuicē: ⁊ hāc omitten
do dicēdū de cōpoſitiōe ethice cū putrida: q̄ ſup̄ eſt ex illis q̄
ambigue ſūt. nā lanca ſepe indicať ethicā: vt ſup̄ de latica.
Et ꝯciliator. cuiꝰ cognitio eſt difficil': nō apud illū q̄ eſt ſubtilis
ſpeculationis: ⁊ certe eſt difficilis cognitiōis: q̄n eſt cū cōti
nua cōplicata. hec. n. cōpō cognoſcit' ſi q̄s attente cōſiderat
vt Gal'. ꝑ de diffe febriū. Mulier q̄dā patiebať ethicā cū
putrida: quā ipſe cognouit: q̄ de die ⁊ de nocte breues fie/
bāt ptea paroxiſmi ⁊ multotiens ſoluebať cū aliq̄li liquore
ſiue ſudore rorido: deinde corpus remanebat ad tactū tpa
tum non abſolute: ſʒ in cōparatiōe ad id qđ appebat tpe pa
roxiſmi: ⁊ cū ea cōpiehendebat ethicā: q̄ ꝑ eo tpe q̄ ceſſante
ſudatione ſētiebat in arteriis caliditatē magnā. non eni par/
tes arteriaꝝ refrigerabanť ceſſante paroxiſmo: ſicut alie pti/
cule circūſtantes. neq; velocitas ⁊ ſpiſſitudo pulſus demit/
tebanť: ⁊ potes addere ꝙ ſp poſt cibum ſentiebat ſe ſuper
leſieri vt ſup̄ de ethica. veꝝ q̄n putrida eſt de febribus are/
facientibus hoc ſignū ꝓ magna ſui pte cōfundet'. cōſidera.
¶ Sʒ dices intelligo hāc cōpoſitionē facile: q̄n eſt putrida
interpolata ꝑ paroxiſmū augm ⁊ decremētū. vt dcm̄ eſt. Sed
q̄n ē cū ꝯtinua cōpoſita q̄ñ hoc intelligā: dico ꝙ ꝑ hec ſi/
gna. Quia videbo egrū extenuatū: ⁊ ꝙ vrina erit aliq̄n ſi/
milis vrine ſani cū quadā oleaginitate: ⁊ aliq̄n fuerit colo/
rata ⁊ ſpiſſa: ⁊ ſemper infirmꝰ calebit: ⁊ pulſus erit ſtrictus
cū quadā mollitie: ⁊ in occaſu ſolis ſentit in dorſo mēbris
ac lacertis frigus vel aliquā mutationē cum nauſea malo
appetitu: ⁊ in oculis: ⁊ facie hēbit inflationes pallidas ⁊ in
pedibus ſil'r: ⁊ ꝙ vene corporis: ⁊ figure oſſiū iā inceperunt
apparere vltra debitū: ⁊ ꝙ cutis frontis: ⁊ timpoꝝ incipit
areſieri: ⁊ ꝙ poſt cibū aſſumptum calor febrilis manifeſte
augeť. ⁊ ita cognoſces cōplicationem ethice cum flātica: ⁊
eodem modo ꝓcede de ſignis tertiane ⁊ q̄rtane cum ſignis
ethice ſuo modo vt hic ⁊ ſic ꝑ hunc modū deuenies in co/
gnitionem oium taliū compoſitionū: ſed q̄ eſt ethice cū flā/
tica eſt de his q̄ ſm pl'm eueniūt reſpectu aliaꝝ: ⁊ hec de ta
li cōpoſitione ſufficiāt. ¶ De cōpōne autē putride cū putri/
da dōmi vt ꝓportionabil'r ſupra: ꝙ opꝫ pus cognoſcere di/
ligēter vniuſcuiuſq; ſpēm: ⁊ hoc cognoſcere non eſt diffici/
le: vt ſcđo de diffe febriū. Et incipiā a cōtinuis. vbi priꝰ no/
ta ꝙ q̄n ſanguinea coniungit' cum alia putrida ſigna alteriꝰ
putride confunduntur ⁊ occultantur a ſignis ſanguinee

ꝓpter abundantiã maioꝛẽ ſanguinis ſup alios hũoꝛes. naꝫ
ſemp maius occultat minus: ⁊ ħ max^e hꝫ virtutẽ: qñ alius
hũoꝛ nõ ſupabundaret virtualr̃: q2 eo caſu nõ occultaret̃:
ſed manifeſtaret̃ magis. ꝯſidera. ¶ Eſt itaqꝫ cõpoſitio pria
ꝓ nũc in oꝛdine: qñ. ſ. ſinochus cũ cauſonide ꝯiũgit̃ vincen-
te ſanguine: ⁊ appellat̃ ſinochus cauſonides. ſcõa qñ cola
vincit ⁊ ſanguis ſubdominatur: ⁊ vocatur cauſon ſinocha-
lis. Et iſta cognoſcunt̃ per ſua ſigna. vñ in p̃ caſu appellata
⁊ foꝛtioꝛa apparent ſigna ſanguinis. in 2° e ꝯ: ⁊ tu per 1° di-
D ſcurre ſupꝛa in ſuis rubꝛicis. ¶ Utrũ ſit poſſibilis compli-
catio ꝯtinuatũ iam dcm̃ eſt. Et dixit Auic. ꝙ cum fuerit fe-
bꝛis ꝯcluſa cũ rigoꝛe abſqꝫ ſudoꝛe: lꝫ aliqñ ad plures rigo-
res ſequat̃ ſudoꝛ: tũc iudica cõpõnẽ diuerſaꝝ. ſ. materierũ:
quaꝝ vna eſt apta expelli p ſudoꝛem: ⁊ alia non. Et ſubdit
qñ videbis in cõcluſa. i. ꝯtinua ſupfluitateꝫ in durabilitate
⁊ ꝓlixitate frigoꝛis vel rigoꝛis: tũc exiſtima cõpoſitionem:
nã ꝓpꝛiũ eſt cõtinuarũ nõ hoꝛrere. aliud ſignũ ꝯpõnis redi-
tio hoꝛripilationis poſt qetẽ: vt in emitriteo. Et nota ꝙ ſꝫ
diuerſitatem materieꝝ diuerſa ħ ſigna apparebũt ⁊ diuer-
ſe hoꝛe inuaſiõis. vt ſupꝛa de eis. Qñqꝫ cõponitur continua
cũ inter prima eiuſdẽ gñis vt flãtica ꝯtinua cuꝫ interpolata
flãtica. lꝫ ſit raro: ⁊ tunc occultat̃ exacerbatio: que in conti-
nua debent apparere per motũ interpolate: ⁊ ſigna cõfun-
duntur maxime qñ ſunt de eadẽ mã ꝙ ſi ꝯtingat ipſas eſſe
de diuerſis flãtibus: ⁊ continua de flãte dulci: ⁊ interpola-
ta de acetoſo vel ſalſo: tũc ex ſignis ſuis diuerſis bñ cõpꝛe-
hendent̃. Dixit ⁊ haly auctoꝛitate in libello de circuitibus
febꝛiũ. Si in circuitu febꝛis flãtice inueneris febꝛem circui-
tus hoꝛarum octo: vt ſicut durat acceſſio hoꝛis ſex: ⁊ quie-
ſcat hoꝛis duabus: ſcias ꝙ eger patitur tres febꝛes flegma-
ticas: q2 hoꝛe octo ſunt tertia pars circuitus febꝛis flãtice:
⁊ ſilr̃ cũ inueneris circuitũ. 16. hoꝛaꝝ ſcias ꝙ patit̃ tres ter-
tianas: q2. 16. hoꝛe ſunt 3^a ps circuitus feb. tertiane: ⁊ ſilr̃
cũ inuenis circuitũ. 18. hoꝛaꝝ. ſcias ꝙ patit̃. 4. quartanas:
q2. 18. hoꝛe ſunt 4^a ps circuitus fe. quartane. In colica aũt
⁊ melica ſilis ꝯpõnis accidit oppo^m eius qd dcm̃ eſt de flã-
tica: qm̃ ſm plurimũ accidit ꝙ mã faciẽs interpolataꝫ mo-
uetur in die qetis exacerbationis: lꝫ ẽt ꝯtingat moueri qñqꝫ
in die motus exacerbatiõis. Et ſilr̃ de melica. ¶ Ideoqꝫ in
febꝛe cõpoſita ex tertiana ꝯtinua ⁊ tertiana interpolata ac-
cidit ſm plurimũ vt vna die ſtet ꝯtinua cũ ſua exacerbatio-
ne: ⁊ alia die ſtet ꝯtinua cũ manifeſto paroxiſmo: ⁊ 3ª die ſi-
ne exacerbatione ⁊ paroxiſmo. Si tamẽ occurrit: vt coinci
derit interpolata cũ exacerbatione: tũc lꝫ ſit occulta exacer
batio paroxiſmus tñ reddit̃ foꝛtioꝛ ⁊ intenſioꝛ qꝫ eſſet ſi ea-
dem hoꝛa nõ occurrerẽt. Aliqñ tñ pñt occurrere in diuer-
ſis hoꝛis ꝓpter materie diffoꝛmitatẽ: vt de flãtica paulo an
te dicebatur. ¶ Quidaꝫ dicunt ꝙ qñ colera putreſit extra
venas: ⁊ non ad apoſtema faciendũ: ⁊ hoc in diuerſis locis
tunc cauſabit duas tertianas: q̃ ambe eadẽ mouebunt̃ die.
ꝙ ſi in vno loco tantũ erit: ⁊ non erit excedentis q̃ꝫtitatis:
faciet tertianã ſimpliceꝫ. Si vero multa generabit compoſi
tam: que dr̃ duplex tertiana: quarũ vna mouetur vna die:
⁊ alia ſcõa die. Et breuiter attende multuꝫ pꝛincipijs inua-
ſionis febꝛis ⁊ hoꝛis. Nã hec cũ alijs ſuis ſignis facile te in
cõpoſitarum cognitionẽ deducẽt. Et tu bñ ad hec oia conſi
dera. q̃ ſic diſcurſiue relinquo. Accedẽs ad alias q̃ de inter-
polatis. ¶ Et dico vt ſupꝛa. ꝙ ad cognitioneꝫ interpolata-
E rũ: nõ opꝫ attendere periodos ſupple tñ: ſed ad acciñtia ꝓ-
pꝛia ne ꝯtingat erroꝛ: ꝓpea dicebat Aui. nõ opꝫ ꝙ medicus
volẽs hꝛe notitiã febꝛiũ putridarũ ſimpliciũ vel cõpoſitarũ
occupet̃ tota occupatiõe cũ paroxiſmis: vt ſolũ ſm perio-
dum iudicet̃: q2 ſi ſic caderet erroꝛ: qm̃ iudicaret duas ter-
tianas eſſe flãticã: qm̃ hñt oi die periodũ: ⁊ ſic de alijs: ſed
ſupple opꝫ vt occupet̃ cũ ſignis ꝓpꝛijs: ⁊ p i^u iudicet. ⁊ iõ
qñ vides paroxiſmũ oi die fieri cũ ſignis ꝓpꝛijs tertiane: tũc
ſcias ꝙ ſunt due tertiane: ⁊ ħ bene ⁊ neceſſario dꝫ attẽdere
medicus. qm̃ ſi exiſtimaret has duas tertianas eſſe flãticaꝫ
interficeret. ꝯſidera. Et iõ attẽde modũ q̃litatẽ ⁊ hoꝛã af fli-
ctionis. nam ſi videris paroxiſmũ de 3° in 3^m abſqꝫ rigoꝛe
punctione velocitate ⁊ ſpiſſitudine pulſus ⁊ alijs ſignis ꝓ-
pꝛijs tertiane: ſed videris paroxiſmũ de 3° in 3^m cũ diuerſi
tate ⁊ tarditate pulſus: ⁊ vrina diſcoloꝛata: ⁊ cũ hoc paro-
xiſmus nõ feſtinat ad ſtatũ: ⁊ eſt longioꝛ paroxiſmo tertia-
ne. tũc nõ iudicabis tertianã: ſed duplicẽ quintanã. Conſilr̃
ſi videris paroxiſmũ oi die cũ rigoꝛe ⁊ inoꝛdinatione ⁊ non
cũ frigoꝛe puro: ⁊ cũ ſiti valida ⁊ oris amaritudine ⁊ exñti
bus colericis cũ ſudoꝛe abundante. vrina tincta pulſu velo-
ci ⁊ ſpiſſo: ⁊ cũ hoc paroxiſmus eſt bꝛeuis ſpatij: ⁊ ad ſtatũ
feſtinat: ⁊ non debes hanc quotidianã ſed duplicem tertia-
nam ſiue compoſitã ꝓnũciare. Et ſm hec duo exẽpla debes
in alijs oibus ꝓcedere: ⁊ certe cuꝫ videris accidentia paro-
xiſmi nõ eẽ vnius materie: debes ſtatim ſuſpicari de compo
ſitione: ⁊ de qua in ſcõo vel tertio die magis certificaberis.
Item ſcito ꝙ ſi tertiana eſt cõpoſita ex tertiana pura: ⁊ ter- F
tiana nota omni tertia die acutioꝛ erit paroxiſmus. qm̃ pu-
ra acutionem facit: ⁊ ꝯſilr̃ dic in cõpoſitione flegmaticaruꝫ
quartanarũ. Uolo hec tibi ſic generalia de cõpoſitione in-
terpolatarum ſufficere: ⁊ de qbus tamqꝫ de his que raro eue-
niunt auctoꝛes ſpãlia non fecerunt capitula. nã de his q̃ ra-
ro eueniunt apud medicum non eſt ſcientia. venio autem
ad eam ſpeciem que famoſa eſt apud medicine auctoꝛes.

¶ De diffõne diuiſione cãis ⁊ ſignis emitritei. Rubꝛica. 11.

Emitriteus vt nomen ipſuꝫ ſonat eſt fe- G
bꝛis compoſita ex duabus
febꝛibus quarũ altera eſt tertiana. dictum ab
emi qd eſt dimidiuꝫ ⁊ triteos tertiana: ⁊ ſic de-
ſcript^9 ẽ emitrite^9 cõiter acceptus. Pꝛopꝛie aũt
acceptus eſt iſte q cõiter venit: ⁊ deſcribitur ab Auic. ꝙ eſt
febꝛis cõpoſita ex duabus febꝛibus: quarũ vna eſt tertiana
⁊ altera flãtica: ⁊ fit in die vno paroxiſm^9 tertiane ⁊ quoti-
diane ſilr̃ aut ſm ſemitã cõitatis ⁊ vnitionis: q2 cõiter ſimul
inueniunt̃ eoꝝ paroxiſmi vel exacerbationes: aut ſm ſemi
tam coalternatiõis ⁊ vicinitatis: q2 paroxiſmi vel exacerba
tiones ſunt vicini: ⁊ nõ miſcent̃: ſed coalternatim veniũt: q2
poſt receſſum vnius alter venit: aut ſm ſemitaꝫ introit^9: vt
q2 ante receſſum vnius alis ſupingrediat̃: vt ſupꝛa declara-
tũ eſt. Et difficilioꝛ ad cognoſcenduꝫ eſt pma. deĩn 2ª eſt fa-
cilioꝛis cognitionis. 3ª aũt medio^e. ꝯſidera ꝓpter textũ Aui.
q2 viſus eſt accepiſſe ſcõaꝫ ꝓ ſcõa ⁊ tertia. nã d tertia nullaꝫ
fecit mẽtionẽ: ⁊ hec febꝛis plus a tertiana noiatur: pꝛopte-
rea ꝙ colera eſt apta cuꝫ putreſit magis putrefacere flã q̃ꝫ
econtra rõne ſue foꝛtis caliditatis putredinalis: ⁊ ſue ꝓ-
funde penetrationis: q2 ſecũ facilius trahit flã q̃ꝫ econtra: ⁊
ſic febꝛeꝫ cãt cõpoſitaꝫ. ¶ Et diuiditur emitriteus in veruꝫ
non veruꝫ purũ non purũ certiſſimũ nõ certiſſimuꝫ maioꝛẽ
minoꝛem ⁊ mediuꝫ. verus ⁊ purus idẽ ſunt ſcõo de diſſe-
bꝛiũ. ⁊ Aui. de eo inqt: ⁊ iaꝫ ponũt emitriteũ puruꝫ febꝛeꝫ
cõpoſitã: q̃ fit ex tertiana extrinſeca. i. interpolata: ⁊ flãtica
intrinſeca. i. cõtinua: ⁊ illaꝫ que eſt ꝑter illã nominant non
purũ certiſſimus eſt: qñ vnus ex his humoꝛibus alteꝝ non
ſupat. non certiſſimus qñ ſuperat vel ſuperabũdat. Maioꝛ
emitriteus: ⁊ vt ſalernitani Gilber. ⁊ eoꝝ ſequaces: ⁊ qñ cole
ra putreſit int^9: ⁊ melia extra. Minoꝛ qñ colera putreſit in
tus ⁊ flegma extra. medi^9 qñ flegma putreſit int^9: ⁊ colera
extra. Sed in hoc diſcoꝛdatus eſt platearius a paſſionario:
goꝛdonius vero tales de his ꝟſus poſuit. Maioꝛ emitrite^9
in venis flã recõdit. Exterius colerã. medius cõuertit̃ illi.
Peſſimus humoꝝ ineſt in venis. i. mlĩa. ſel coqt extra. ſed
vt Auic. hec ſũt in qb^9 ſupflua occupatio nõ eſt hñda: ſunt
etenim inutiles ſermones. ⁊ qdã in ipſis ꝓcedentes dixe-
runt: ꝙ adhuc diuidit̃ in ſimplicẽ: ⁊ cõpoſitũ: ꝓ ſimplicẽ in-
telligentes verum purũ ꝓ cõpoſitum illum cui ſuperuenit
altera febꝛis: ⁊ ſic erunt tres vel quattuoꝛ febꝛes ſimul.

Signa

A **Signa** demonſtratiua. Primũ ſignũ ꝛ ꝓpꝛium magis: qꝛ ſumptũ a nã mãerum ꝛ qꝛ ſpaciũ hui⁹ febꝛis in vno duoꝝ dieꝝ.ſ.in illo in quo fiũt ambo paroxiſmi eſt lõgius paroxiſmo tertiane:ꝛ fit magis qeta.ſ.ab accidẽtibus colice pure de ſui inflãmatiõe:ꝛ alijs ſuo capꝰ videndis:ꝛſ; in alia die in q remanet.ſ. ſola flãtica eſt leuioꝛis paroxiſmi: qꝛ ſolũ accidit exacerbatio flãtice: q eſt leuioꝝ accidentium ꝙ ſit flãtica ꝛ colerica ſil'.hoc tñ ſignũ nõ eſt ſic ꝓpꝛiũ qn etiaꝫ opoꝛteat adducere alia cõparia ſigna.i.cõparãtia. Cuꝫ hoc eſt ſimilis ſignificãtia qꝛ hec diuerſitas eſt ex pte materiei. nã ſi fieret cõpõ de tertiana nota cum tertiana pura de mã pauca ꝛ miti. In hac.n.cõpõne fieret vna die:vt in die tertiane note:ſpaciũ longius:ꝛ accidẽtia qetioꝛa ꝙ ꝯueniant tertiane pure:ꝛ in alia pp paucitateꝫ materiei:ꝛ eius miticitatem erit paroxiſmus breuis ꝛ paucoꝝ accidentiuꝫ. Scdm.qꝛ qñ in emitriteo hoꝛripilatio ſm plurimum reiteraſ:ꝛ hoc fit qꝛ due mãrie qñ paroxiſmi ſimul inuadunt: ꝛ h in emitriteo ꝟo.nã cũ colª fit extra:facit rigoꝛẽ:ꝛ cuꝫ flã fit intra:facit circum infrigidationẽ ex qbus duob⁹ cãtur hoꝛroꝛ: q eſt medium iter rigoꝛẽ ꝛ frigus.ſcdo de dĩijs febꝛium. vñ p ſigno ꝟiſicando imagineris qꝛ cũ colera fit extra venas cito mouetꝛ: ꝛ flã ſup mẽbꝛa poꝛtat:flã aũt tardet ꝛ infrigidat: ꝛ cuꝫ moueretur caliditatẽ colere ſuffocat: ꝛ caloꝛ expanſiue ex motu flãtis ad intra retrahitur:ꝛ ſic fit modo expanſio:mõ retractio:ad quoꝝ motus ſeqtur hoꝛroꝛ ſiue hoꝛripilatio:ꝛ experiẽtia inuẽtũ eſt:qꝛ vſqꝫ ad quatuoꝛ vices accidit h ſꝫ plurimum. Et cum illa hoꝛripilatione adhuc ſtat caliditas percepta ab ipſa colª in membꝛiũ poſita. Tertium ſignuꝫ.qꝛ in ꝟo emitriteo coꝛpus nõ integre mundificaꝛ:qꝛ alterũ febꝛiũ eſt ꝯtinuũ. Quartũ.qꝛ qñ paroxiſmi ſunt ſubintrãtes aut cõicãtes:qꝛ vnus cum alio venit: aut paꝝ poſitiue fit magna cõmotio.ꝛ ſil'r in augmento:ꝛ ſil'r fit reditus hoꝛripilationis pp diuerſitatem materierũ ꝛ ipſaꝝ in diuerſis hoꝛis moueri:ꝛ fit ſtatus longinquus, nã cũ coꝛpus ex pmo paroxiſmo fit ſupcalefactũ: ꝛ ſtatum expectas ſupuenit dein hoꝛripilatio vel rigoꝛ:ꝛ ideo tardat:ꝛ h totuꝫ pp pugnam materieꝝ:vt ſup. ¶ Quintum ſignũ.qꝛ euentus ſtatus eius eſt medius iter euentum ſtatus flãtice ꝛ colerice.h enĩ facit reuolutio vnius mãe ſup aliam:qm flã tardat coleraꝫ:ꝛ colera velocitat flã. ¶ Sextuꝫ.qꝛ paꝝ tepeſcit cum ſudoꝛe flãte ſua fridditate colerã ingroſſante.ſ.reſpectu eius qꝺ fit in colerica pura. ¶ Septimuꝫ.qꝛ in ſuis paroxiſmis ſeruatur oꝛdo:vt qꝺ terti⁹ eſt ſimilis pmo:ꝛ quartus ſcdo. ¶ Octauum ꝛ eſt a ꝯſuetudine vel etate ſumptuꝫ:vt cum qs ꝯſuetus eſt coleraꝫ multiplicare:ꝛ colericas pati egritudines: vtputa rõne complexionis ꝛ regiminis: deinde facit regimen flãtis multiplicatiuum:ꝛ ad febꝛeꝫ:deinde puenit: tũc ſuſpicandũ eſt illam eſſe compoſitaꝫ ꝛ emitriteum:vt verbi grã.qñ quis eſt colericus: ꝛ pauper vtens acruminibus:ꝛ. bl⁹.vigilijs:ꝛ alijs exercitijs:vt ad ſtatum pueniat:vt clericus ad epatum:ꝛ cuꝫ factus eſt epũs vtitur qete cibis multis ꝛ flãtis multiplicatiuis.etiam per viam indigẽnias quia multo plus ſolito ſe replet:tunc eum talis febꝛit ſuſpica de emitriteo.ꝛ iõ multi tales diuina iuſtitia cuꝫ emitriteo moriuntur. Pꝛopoꝛtionabiliter de etate:vt cum quis trãſit de pueritia ad adoleſcentiam: ꝛ in pnᵒ adoleſcentie febꝛit ſuſpicandum de emitriteo. qm de colera pp pnᵐ adoleſcentie de flãte ꝟo pp pueritiaꝫ:ꝛ qꝺ vterqꝫ humoꝛ ſic in eo putreat.ſil'r ſi quis febꝛit in pnᵒ ſenectutis pme: qꝛ rõne iuuentutis:que pꝛeceſſit de colera ſuſpica. de flãte vero ratiõe ſenectutis. ¶ Nonum a pulſu ſumptum: ꝛ eſt qꝛ in ſuis differẽtijs medio modo ſe hꝫ inter pulſuꝫ tertiane pure ꝛ flãtice: ꝛ eã pꝫ. ¶ Decimũ ſumptũ ab vrina:ꝛ ab alijs exeuntibus: vt qꝛ vrina eſt tarde digẽnis ſupple reſpectu vrine tertiane pure:ꝛ eſt remiſſioꝛis coloꝛis ꝛ groſſioꝛis ſbe ꝛ groſſioꝛis ſediminis: vomitus eſt pmix⁹ ex colera ꝛ flãte: ꝛ ſil'r egeſtio:qꝛ talis eſt mã que ꝯñatur. ¶ Undecimum qꝺ eſt baliꝫ cõpꝛehendens multa ex ſupraſcriptis:ꝛ qꝺ addo ad maioꝛẽ noticiam eſt: qꝛ febꝛis eſt continua ꝛ interpolationem hẽt. vnde vna die eſt leuioꝛ:altera vt dictũ eſt:ſed attẽde ne deciparis qꝛ in cõtinua nõ apparẽt ſigna ꝯtinue ex colª: ꝛ hoc dico ne tu crederes cõtinuã ꝓpoꝛtionalem de colª: que eſt vna die leuioꝛ altera: qꝛ eſſet emitriteus: ꝛ in tpe acceſſiõis magnũ patiꝛ rigoꝛ.ꝛ bis ter vſqꝫ ad.4. vt ſupra in die eadeꝫ:ꝛ qꝛ tenoꝛ ſuus eſt eq̃lis:qꝛ debile ſimilaꝛ debili: ꝛ foꝛte foꝛti. ¶ Duodecimũ ſumitur ex ſtatiõe.i. ex iudicio dñij vnius humoꝛis ſup aliũ.nã ſi flã dñaꝛ: paroxiſmi ſunt longioꝛes:qꝛ flã magis ꝓlõgat ꝛ tardat. ꝛ hoꝛripilatio minoꝛ: qꝛ redit plus ad infrigidationẽ:ꝛ e contrario pulſus foꝛtioꝛ: propter multos vapoꝛes a flãte eleuatos:qꝛ flã eſt ad intra venas putreſcens: ꝛ extremitates infrigidantur:ꝛ tardi⁹ mũdificatur a ſuo frigoꝛe reſpectu tertiane: vrina ẽ albioꝛ cruda magis ſudoꝛ nullus aut paruus etas pueritie ſenectutis ꝯcluſio.ꝯſuetudo:ꝛ que currunt curſu huius ſignãt dñium flãtis ſuper coleram:vt ars ſexus:ꝛ hi⁹.de qbus ſupra de flãtica:qꝛ ſi colª dñaꝛ paroxiſmi ſunt bꝛeuioꝛes ꝛ extremitates velocius caleſiunt:ꝛ ſitis ꝛ vomitus colᵉ plus:ꝛ ꝛ ſudoꝛ magis exuberãs:ꝛ aliqñ hoꝛripilatio: aut rigoꝛ vrina tincta vehementius. Etas iuuentutis cõplexio colerica ꝯſuetudo.ars.ſexus ꝛ hꝫ. per ꝯꝛiũ eius qꝺ de flãte dictum eſt.qꝛ ſi humoꝛes dicti equales erunt tunc frequẽtantur.i. eq̃nꝛ ſignificationes ſiue ſigna vñ ꝫ ſaac. ſi materie fuerint equales in q̃titate ſignificatiões eq̃l'r fiunt:vt ſi rigoꝛ ꝛ infrigidatio eq̃lis:ꝛ extẽſio febꝛis inter velocẽ ꝛ tardaꝫ: ꝛ ſic de alijs vel frequẽtaꝛ:qꝛ nũc vnius appent ſignatiões:nunc alterius ex q̃rũ frequẽtatione appet ſignationes eſſe mixtas:ꝛ frequentanꝛ hoꝛripilationes.i.hoꝛripilationũ iterationes:ꝛ eſt hoꝛripilatio pura cõpleta.i.verus hoꝛroꝛ ꝛ nõ rigoꝛ:vt ſupra neqꝫ puenit ad rigoꝛẽ. Et qñ eſt manifeſtum ꝙ ſit emitriteus verus rigoꝛ eſt debilioꝛ:vt ſupra ꝙ in tertiana pura:qꝛ dato qꝛ flã nõ ſit extra venas alterãs coleraꝫ ipſam in caliditate ſua remittendo: tñ adhuc ſic clauſuꝫ in venis ſuis vapoꝛibus alterat colerã:ꝛ nõ pmittit ipſaꝫ cauſare rigoꝛẽ foꝛtem: ꝛ foꝛtaſſe iteratur in ea frigus ꝛ hoꝛripilatio. Ita vt faciat errare in ſtatu vt ſcis:qꝛ extimatur qꝛ pp caliditatẽ expanſam iam ſit ſtatus: ꝛ non eſt: imo redit hoꝛripilatio:ꝛ frigus aliqꝺ:ꝛ multiplicaꝛ in ventre calitas cũ frigoꝛe extremitatum:vt ſupra. ¶ Ex quibus habes ſigna veri emitritei ſic ab Aui.poſita. De quo emitriteo dixit Rogierius qꝛ ipſe cognoſcitur p ꝯtinuũ caloꝛẽ ꝛ lentum a pnᵒ:ꝛ per paroxiſmum ſm moꝝ quotidianꝫ in hoꝛis flãtis:ꝛ p fridditatẽ extremoꝝ in pmis hoꝛis flãtis. Et per tertiane rigoꝛẽ in qbuſdã ptibus ſm poſitionẽ colere: ꝛ p doloꝛem capitis grauedinẽ ſomni multitudine vapoꝝ flãtis eleuatoꝝ:ꝛ ſi ꝓpꝛio noĩe vocenꝛ ſtatim rñdent:ꝛ p hoc dĩt a litargia:ꝛ p clauſurã palpebꝛaꝝ: ꝛ p vrinã remiſſam ſubruffam ſpiſſam ꝛ liuentem in ſupioꝛi regione:ꝛ ſi hic nõ eſt oꝛdo in poſitione ſignoꝝ tibi ꝛ tue frequentie imputat quẽ cum domi eris oꝛdina.vt ego faciam.

Signa demonſtratiua maioꝛis emitritei. Qꝛ infirmus ꝯtinue affligiꝛ cuꝫ intenſo caloꝛe: ꝛ de 3ᵒ in 3ᵐ magis moleſtaꝛ:ꝛ adeſt ſiccitas oꝛis:ꝛ lingue cũ nigredine ꝛ aſpitate:inſtãtia vigiliaꝝ:ꝛ pulſus velox magn⁹ ꝛ freq̃ns: ꝛ de 4ᵒ in 4ᵐ hꝫ paroxiſmũ q̃rtanariũ quem cognoſces ex ſignis ſuis:vrina ignea ꝛ ruffa:etas ꝛ cõplº regimẽ cõſuetudo ars ſex⁹ te adiuuabunt: vt ſupra ad ei⁹ cognitionẽ.qꝛ ſi ꝯtinget mãꝫ melicaꝫ putrere ad intra:ꝛ colam ad extra: vt qñqꝫ quã febꝛeꝫ nõnulli maioꝛẽ emitriteũ faciũt: tũc erit febꝛis cum lẽto caloꝛe ꝛ de 4ᵒ in 4ᵐ magis affligit hoꝛa melie ẽt erit ſiccitas ac nigredo lingue cũ inſtãtia vigiliarum:ꝛ in ſõnijs videbũt res nigras:vt coꝛpa moꝛtuoꝝ: ꝛ aliqñ citrinas rõne colᵉ.ꝛ de 3ᵒ in 3ᵐ ſupuenient paroxiſm⁹ cũ hoꝛripilatiõe:ꝛ alijs ſignis tertiane pure:ſed qꝛ poterit eſſe tertiana notatiõ ad pma te ſuo loco trãſferas:nã niſi ſimplicĩ B

bebis cognitionē: vt ſupra non bebis cōpoſitorū; vrina erit
rubea ſubtilis ad quādō tendes fuſcedinē ſeu liuedinem: ⁊
qñq; erit plūbea p totū. pulſus erit ſtrict⁹ tardus ⁊ pu⁹ in
ſtatu aūt magnus ⁊ velox: nō tñ tm̄ ſicē ſi meſia putreret ad
extra. ⁊ trāſacto poriſmo redit ad ſtrictū: vt dcm̄ ē: ⁊ h; .lx.
horas in ſūmo. ⁊ .xij. qetis. Et ad hoc ſignificandū: vt ſupra
adiuuat tempus anni cōſuetudo regimē etas ꝯ. ⁊ o ſexus.

C **Signa** demōſtratiua medij emitritei. Quia cōtinue aſ
fligit cū calore valde inteſo cū alienatione furo
re inſtantia vigiliaꝝ nigredine ⁊ aſpitate lingue cū vehemē
ti ſiti de tertio in tertiū magis aſ fligit: ⁊ hoc in hora colē:
⁊ inualeſcet ꝟ febris oī die in hora flātis: ⁊ inuadit poriſm⁹
cū accidentibus q̄tidiane. vrīa ruffa vel ſōruffa cū mediocri
ſuba liuēs in me⁹ regiōe ſupra. ad qḋ ſignificādū adiuuant
etas ꝯ. ꝯſuetudo ⁊c̄. vt ſupra. Et vt Hilli. h; .xxxvj. horas in
ſūmo labore: ⁊ .xij. falſa qete. Et ex his hēs modū dilatan
di te in ſignis ſi cupis. nā ſm̄ māeꝝ cōpoſitionē cōpōne ⁊ ſi
gna. Et p termino horaꝝ iā dictaꝝ nota hāc regulā ꝙ mā
putreſcā itra venas h; tot horas in ſūmo labore q̄t h; mā
putreſcā extra in ſūmo: ⁊ nō ſūmo. ſ; colā putreſcā extra
h; .xxiiij. horas in ſūmo ⁊ non ſūmo. ꝟ ad intra putreſcēs: ⁊
hoc maxie ſi nō ipediat. nā ipſa non ipedit. imo magis au
get cum multiplicet ex ſanguie rōne furoris ſanguis ſecū
mixti itra venas qḋ nō ꝯtingit in flegmate. Ex parte autē
flegmatis ad extra putreſcentis alie. 12. attribuuntur hore.

D **Pronoſtica.** Maior emitrite⁹ penes 2^m modum
raro accidit. ⁊ ſi venit raro curam re
cipit. penes vō pmū modū cito terminat q̄ſtum ad ꝯtinuā
ſed q̄ſtum ad ipſam q̄rtanā nō ita cito: ſed remanet poſt re
ceſſum ꝯtinue p tps. Et breuiter ſit taliū terminatio ſm̄ di
uerſitatē materieꝝ peccantiū. nam colā abbreuiat: ⁊ flā p
longat: ⁊ ſilr̄ meſia. Quare pp hec q̄dā iter cronicas: q̄daꝫ
iter acutas collocat. Naꝫ vt Auic. ꝯtingit aliquē emitriteū
vltra. vij. mēſes plongari. naꝫ cām hēs ſup̄ de tertiana non
pura ⁊ tu ibi. Et p̄cipue v̄tutē h; qū māe ſunt non infeſtā
tes: ⁊ v̄tuti moleſte: ꝙ ſi ꝯtingat ipſas eſſe v̄tuti multū mo
leſtas ⁊ infeſtas necio op; cito terminari: ⁊ ſic erit acuta: ⁊
qñq; eſt de febrib⁹ interficiētib⁹ ledēdo v̄tutes nāles: ⁊ p
ducēdo corpus ad ethicā: ⁊ ad ydropem a cā calida. Et ſic
p; vt Gētilis: ꝙ ē portitor piculoꝝ. ¶ Et emitrite⁹ ē peior
alijs febribus: ⁊ magis inducens morbos cronicos: vt pti
ſim ydropē ⁊ hi⁹. ¶ Emitriteus vt ſupra magis reperit in
trāſitu a pueritia ad adoleſcētiā: ⁊ de iuuētute ad p^m ſeniu;
magis accidit p̄latis ſiue ep̄is q ante p̄laturaꝫ pauperes fue
rūt vt ſup̄. Et mercatorib⁹ ſiue his q ſci diuites ab exerci
tio ſuo qeſcunt. Maior emitrite⁹ incurabilis ponit: vñ ꝯſu
lit Silli. vt nemo de ipſi⁹ cura ſe itromittat. ¶ Si i medio
⁊ minori fluxus nimius ſuperuenit mortale. ¶ Urina pau
ca mortale. ſignat. n. aut adustionē: vel caſu; v̄tuꝫ. ¶ Spi
ritus anxi⁹ cum pulſu ineq̄li: ⁊ iordinato piculum in mino
re oñdit. ¶ Paroxiſmi cōitanteſ vel ſubītrātes ſunt dete
rioris cognitiōis coalterantes v̄o facilis. Et tu hic attende
ſigna pnoſtica ſupra in ſimplicib⁹ dcā que adinuicē cōpo
ne: vt de demonſtratiuis actū eſt. ¶ Poſtremo audi Auic.
pprio cap̄. Et ſi nā nō fuerit fortis ad reſiſtendum: tunc nō
prodeſt curatio quocunq; modo fiat.

¶ De cura emitritei ſecundum ſuas ſpecies omnes. Et pri
mo de cura veri. Rubrica. 111.

A **Et ſi** qs tante erit ſolertie: vt oēs ſpēs eius
bñ cognoſcat curā ſciet leuit exhibere
q; ſm̄ humoꝝ compōnem cura d; eſſe ꝯpoſita
nā ſm̄ exigentiā colā cū frig ⁊ hūda cum ſiccis
d; cōmiſcere. nā. n. vt Auic. pprio cap̄. ⁊ in 5° p
cap̄ iter calidū diſcernit ⁊ ſ ſtu;: cū frig ifrigidādo caliditatē
cordis ſuperfluā: exterminādo cū calido mām calefaciendo
⁊ digerēdo: ꝫ ꝟ medic⁹ ē ſollicit⁹ bñ prudēs bñ ꝯiectura
tiu⁹. vñ Almā. oēs febres cōpoſitas noiare non poſſumus:
neq; cuiuſpiā ſubijcere curā. vñ op; h⁹ iſpector diſcipline
ſimpliciū formas: ⁊ cap̄ curas cognoſcat: ⁊ cōpoſitarū; co
gnitionē bñ mēſurare: ⁊ ſup oīa aduerte: vt fortiori ac gra
uiori magis ſit ſollicit⁹: ꝙ ſi colā fuerit ad extinguendum ⁊
euandū ⁊c̄. ⁊ ita de alijs. Cōſidera itaq; mās ⁊ eaꝝ locu;: ⁊
cōpone medicamina ſm̄ eaꝝ: ⁊ loci ipſaꝝ exigētiā: q̄ vt fa
cilius cōprehēdas ad pticularia ꝯdeſcendā. ⁊ iuxta ea q̄ de
alijs poſita ſunt p⁹ ponā canones. deinde eoꝝ cōplementa.

Canones. Ordinatio diete. lenitio. minoratio. reite
rata digeſtio reiterata euatio: ⁊ puocatio
vrine p⁹. deinde ſudoris alteratio: mēbroꝝ leſorum ꝯforta
tio accñtiū remotio. Et hec oīa op; ordinare ad ꝯuī; eēe.
vñ p p⁹ ordinet dieta cōpoſita ſm̄ ꝯpōnē māeꝝ peccantiu;
tā ex pte aeris: q̄; ex pte aliaꝝ ſex reꝝ nō nāliu;: vt ⁊ cibi ⁊
potus: de qbus ſupra 3° cap̄. Et initiū faciēs a v̄o de quo
Aui. ſpālr̄ locutus eſt dōm ꝙ oēs ſtudere ne flā ad itra pu
treſcens frigiditate aeris ei⁹ hūiditate augeat. Silr̄ ne ei⁹
caliditate ⁊ ſiccitate colā furiat. pp qḋ aerem elige: aut fac in
actiuis ⁊ paſſiuis tēperatū. Motū dimittat ⁊ quiete vtat.
Sōno vtat tempato inanitio: vt infra melior repl̄one. im
mo repl̄onē euitet. Ac aie oīa fortia accñtia: l; aliq cōmen
dent qñq; puocationē ire ac timoris in exterminium flātis
ꝯferre: ſ; puto tuti⁹ dimittere. ¶ De cibo ꝯuenit panis de
bite fermētat⁹ coct⁹ a furfure mūdus. Carnib⁹ vtat tēpa
⁊ laudatis: vt 3° cap̄. Cōueniūt pus bulite: ⁊ in veru deinde
ad perfectionē cōplete ferculis ⁊ alijs vtat: vt ꝯuenit in eā
colā. rōne colē ⁊ febris ꝯtinue flātice cōmiſce aliq̄ ex his q̄
ꝯueniūt in eā frida ⁊ humida: ſ; p⁹ ſint potētiora de qb⁹ ſup
3° cap̄. Spinachie atriplices iuicula ordei auenatū amig
dalatu; in quo ponat alqd pipis: ⁊ cum his ponantur aut
ſuccus granatoꝝ: aut berberis ⁊ hꝫ. ¶ Pro 2° fac cliſtere
lenitiuū ex bliti mercuriali matre violaꝝ ſūmitatibus cau
liū cū caſſia: puluere zuccari albi: oleo ⁊ ſale: vt ſupra in ra
dicibus vlib⁹. ¶ Pro 3° nota vt Gēti. ꝙ cū hec feb. ſit re
pl̄onalis pluſq̄; alteratiua: ⁊ ſit maior intētio euando in ea
q̄; in ſimplici ppter diuerſitatē māe ⁊ multitudinē;. Jō de
bemus in p̄n° eſſe multū ſolliciti in euone fiendā: ppter qḋ
dicebat Auic. neceſſariū eſt in emitriteo: vt vehemētē hēas
ſollicitudinē in euando mām ſm̄ ſpēm euōis ex ſol̄one ve
tris vomitu. ⁊ iō minorāda erit mā ſaltim minoratione cōi
⁊ ppria: ⁊ maxime cū his q̄ naꝫ ſoluūt ⁊ leniunt: ⁊ nō inge
tant: vt Auic. ⁊ iō dēt lubiebir eſt ſpēs lacticinij euantis co
lerā: ⁊ flā ⁊ exponūt q̄dā ꝙ eſt lupulus. Jtē māna caſſiaꝫ ⁊
hꝫ. ⁊ de his ſtatim: ⁊ ſilr̄ nā inclināte pōt fieri vomit⁹ dū
mō faciliter fiat: ⁊ minor eſt intētio ad alterationeꝫ cū extin
ctiuis: pp flā abūdare ſup̄ colerā. pp ꝙ dixit Auic. neceſſa
riū cōparando ſol̄onē ad alterationem. Et ſit tibi p regula
vbi. ſ. mā frigida dñat calis ⁊ ecōtra. Cōtrariā fac regulaꝫ:
q; ſ. vbi humor calius maior ſit intētio alterationis ⁊ vbi eq̄
liter equalis. Et hic nota p ſequētib⁹ ꝙ in cura emitriteo
rum nō debes vti medicina fermētata: ſed recētī: vt v̄r⁹ poſ
ſit ſeparare: ⁊ vti calis ꝯ fridā: ⁊ fridis ꝯ calā: vt ſupra. ⁊ bene
ꝯſidera. ¶ Pro 4° digerat mā cū reſpiciētib⁹ mām mixtā
ſm̄ tuā intentioneꝫ: eq; ſi plus erit ad flā. ℞. oximellis ſim
plicis. ℥. j. mel. ro. colati. ℥. ſ. aquarū endiuie. ℥. j. ſ. feniculi.
ſ. i. lupuloꝝ. ℥. 5. ꝙ ſi ad coleram magis loco oximellis po
ne acetoſum ſimplicē: ⁊ ſic de alijs: cōmiſce vt exigit diſpō.
Et hic attēde v̄ba Auic. inqt: ⁊ cū ſolutiuis op; vt ꝯueniat
digō: q; ſ. nō debent dari euantia fortia. ſ. q̄ non ſunt leniti
ua niſi prius in mā appuerit digō: ⁊ eſt ſilē ſicut dcm̄ fuit in
cap̄ de cura flātice. Qm̄ cū hec egritudo ſit repl̄onis op; vt
paulatine digerat: ⁊ paulatine fiat euō. Tu itaq; prius di
geſtiōi ſis ſollicitus. S; q̄res pp dictu; Auic. nunqd appa
rēte ſigno digōnis poſt ſeptimū ſit dandū abſinthiū ⁊ vt ꝙ
non: q; flegma nō euat ēt ex flōre: vt Aui. icōo canon. c. ppriore
⁊ ſub areola. membra expulſionis inquit: ⁊ ſoluit coleram
neq; p ipſum ſit iuuamētū in flāte. p illo dōm ꝙ cum appa
rent

rent ſigna digōnis ⁊ debem⁹ ſi eger ipſuz tolerabit ponere de abſinthio in ſir. qd exhibemus. qm̄ ipſuz ſua v̄tute euātiua q̄ euāt colerā euābit materie peccātis ptem digeſtam ⁊ ſilr q2 hʒ v̄tutē euādi flā lʒ nō viſcoſum. et de ipſo euābit aliqd de ipſo digeſtū. deīde opiſiones apientiſed nō eſt dandam añ digōm cū mā3 cōmoueret ⁊ agitaret ⁊ non educeret ppt debilitatē ſolutiōis ſue: ⁊ ſup hūores ɔuerteret calefaciendo ⁊ exiccando ⁊ reddēdo hūores pigros: ⁊ tu elige romanum. i. odoriferū ⁊ nō fetidū. ℭ Cōſueuerunt antiq ⁊ Gal. poſt eos dare loco digeſtiui aquā ordei cū pipe: vt appet p eū in te. ad glauconē cᵒ. de tertiana: ⁊ p Aui. hoc loco cui⁹ ɔ̄riū aſſeruit Alexāder. 18. ɔtinētis 3ᵒ. c. q dixit aquā ipſaȝ rōne pipis mām inflāmare: ⁊ rōne ſue fridītatis mām pigrā reddere. hic aūt ɔ̄dictor hereticus hr̄ in fide medicinali: eo q negat articulū fidei medicine. Credere aūt oʒ firmiter abſq3 heſitatiōe: q nā p̄t ſepare hec cōpoſita ſibi exhibita: ⁊ ipſis diuerſimode vti ſm exigentiā calefaciendo cum calidis: ⁊ infrigidando cū fridis. vt i prin. h⁹ rubrice videbat. q̄re eius ſmo nō ē attēdendus: ⁊ q2 dcm̄ ē reiterata digeſtio: tūc cū oʒ trāſeas ad fortius digeſtiuū: vt ad oximel ɔpoſitū acetoſum de radicib⁹. aut de bizantijs: ⁊ ſic d̄ alijs: faciēdo tibi magiſtrale: vt dictū eſt. in capl'is de tertiana ⁊ q̄tidiana. ℭ Sʒ poſtremo māda mēti: qd in die acceſſionis

A tertiane aliud oʒ eē digeſtiuū: ⁊ aliud in die flātice ⁊ tu hñ h̄ nota. de quo in caſu ſeqnti: ⁊ tu ibi. Et de aq̄ ordei dic: vt Auic. q uʒ pōi in modica q̄ntitate. Jta vt nō calefaciat multū: ⁊ ſic nō nocebit febri neq3 cordi. ℭ Pro qnto dōm qd euātio in hac pōt fieri tripliciter: aut flomia: aut farmacia: aut vomitu flōmia aūt rōne materie nō v̄r cōpetere: marie euatiua: ſʒ rōne fe. ɔtinue nō inconuenit facere euentatiuā: marie in corpe robuſto plectorico vel ſanguineo. et vbi cōprehēderet mām eſſe ſanguini mixtā. De farmacia dicat: q nō niſi digōm dari oʒ fortis: vt ſupra; ⁊ vt dictū eſt: de digeſtiuo oʒ eſſe ſolutiuū hoc cōplēs tuā itētionē: vt q ſi magis eſt ad flā ipm ſolutiuuʒ magis reſpiciat flā: vt v̄bi gra. ſicut eliuum indū. Si magis colerā da eliuʒ de ſucco ro. in vigore vincēs. v̄bi gra. ℞. elii de ſucco ro. ʒ. ij. ſ. elii indi. ʒ. j. ſ. ⁊ plus ⁊ minus ſʒ intētionē. Silr reubar. pus colerā q̄ flā: ⁊ agaric⁹ eɔ̄: ⁊ tu cum caſſia vel māna: aut ſilia cōmiſce: vt v̄bi gr. ℞. caſſie. ℥. j. elii indi de ſucco ro. añ. ʒ. j. Uel. ℞. reubar. ʒ. j. ſ. agarici iſuſim oximelle prius: vt ſepe ſup̄. ʒ. j. da cuʒ brodio pulli: ⁊ ſic de alijs: vt ſup̄ de tertiana nō ⁊ de quotidiana. Et euōʒ reitera fortificādo: vt d̄ digeſtiuo dcm̄ eſt: q2 pcedēdo de debili ad forte. Et ɔueniūt circa finē augmēti: ⁊ in ſtatu vl̄i trociſci. Et pil. Aui. in h̄ cᵒ. Conſilr dicat de vomitiuo: qm̄ cū expedit: ⁊ marie uā tentāre de vomitiuū facile. deide gradare ad forti⁹: vt de ſi. acetoſo cuʒ aq̄ tepida ad aquā raphani cū eodē ſir. de q ſupis in radicibus vlibus ⁊ capᵒ de flāticis. ℭ Pro 6ᵒ ſcito q prouocatiua in hoc caſu. debēt eſſe nō fortia: ſʒ equalia: q2 ſicut tpata marie añ apparentē digōnē. qm̄ ſi darent fortia añ digōnē timeret ſirſen. vñ Auic. Et cū feſtinatur in potando decoctiōes: q2 ɔuocantia fortia añ digōnē timet ſirſen. i. capitis apa. nam ɔuocantia talia māa agitāt ⁊ agitando iſlāmant: ⁊ acuūt: que ad caput aſcendētes apa ipm cānt. Silr ɔuocantia ſudoris nō adminiſtrent niſi poſt multas euōnes: ⁊ poſt digōnez factas. ℭ Pro 7ᵒ v̄o dent alteratiua intus: ⁊ extra necia: que cū tpamēto infrigidēt: ⁊ ɔtemperēt oia p̄ncipalia: ⁊ febrē remittant: ⁊ colerā alterent vt ⁊ mā ad caput raptum non hēat: ⁊ alienationē faciat: ⁊ frenefim: ⁊ ne ɔgelent flā ⁊ ad ſtuporē: ⁊ litargiam pducant ⁊ pinde exteriūs applicata ſecuriora. Nam dent ɔfectiones eliā: ⁊ hi⁹ iuxta niām peccātem ⁊ v̄nitum. Jtem ɔueniūt troc. alteratiui: ⁊ ɔueniunt troc. Aui. in hoc cap. qñ. ſ. maior eſt itētio ad colerā: quorū initium. Troc. alij ad inflāmatiuam ſilr: ⁊ alij de p̄ma deſcriptione. Jtē ɔferūt mixture memorate ſupra de tertiana quotidiana: ⁊ tu ibi. ⁊ adinuicem cōpoſitione vt tua exigit diſpō. Mēbra ſi qua leſa ſunt ɔfortentur: ⁊ eis ſubueniatur: cuʒ antidotis p̄prijs rubricis querendis. ℭ Pro 8ᵒ dōʒ. q accidētia ɔſueta in hac euenire: ⁊ ad que terminat aliqñ ſunt alienatio ſtupor freneſis inſtātia vigiliar litargia: ⁊ ad que: vt ſupra idrops melia mania epilenſia ⁊ ethica: ⁊ ad quā frequēter inducit ppter multiplicationem febriū in ea ⁊ plongationē ipſius: ⁊ p cura oium horum opʒ te reducere ad capitula p̄pria: ⁊ ad ea que de eis in p̄cedentibus capitulis. ℭ Poſtremo aduerte canonē memoratuʒ ſupra in radicibus q in cura eius attendas prius ei qd magis ſuſpectū eſt ex duabus febribus nullo alio ɔtradicente: vigorādo. ſ. medicinas. in compoſitione antidotum tuorum laudat ſmeraldus colo geſtatus. Jtem reubarb. cuʒ decoctione ſeminū cōium in qua reſoluta ſit caſſia ⁊ tamarindi. itē trociſ. de diarodō de ſpodio. Jtē Agrimonia ſemperuiua ſiſimbriū. Jtē dixit Uarignana. ſiſimbriū agrimonia ſemperuiuus coralus philicus benetrita dent cuʒ aqua pluuiali mellita in qua cocta ſint coctana.

ℭ De cura non veri emitritei. Rubrica. iiij.

QUando colera eſt ad intra ⁊ melia extra B
fac aereʒ declinare ad frigidū ⁊ hūidū: pp qd carnes aut ſunt ſubtrahende: aut multū alterāde cū lactuca endiuia: ⁊ hō. portulaca ⁊ hō. ⁊ talia exhibeant in ferculis: etiaʒ ſemina cōia frida. vinū non det aut ſi det: ſit albū puū limphatum cū aq̄ çuccari: ⁊ potus eius ſit aq̄ ordei: aut aq̄ çuccari: vt ſupra de tertiana. Deinde p̄cede ſm canones leniendo minorādo digerēdo. ſemp hñdo hāc intētionē: vt regimen totū declinet ad fridū ⁊ hūiduʒ: in pceſſu āt remittēdo frida reducēdo ea v̄ſus tēpamētū pp magnā ptē coſe ſubtilē eſſe euatā. nā tibi ſit gñale p̄ceptū vt magis ſemp attendas ɔtinue q̄ʒ interpolate alijs paribus. procede itaq3 iterādo digeſtiua ⁊ ſolutiua: pcedēdo de debili ad forte: vt ſupra: ⁊ te reduc ad ea q̄ dicta ſūt de q̄rtana ⁊ de colerica ɔtinua ⁊ miſce vt dcm̄ eſt. Silr ⁊ altera ⁊ ɔuoca ſʒ canones dictos. q ſi remāſerit quartana ſola tunc attēde ei: vt ipſa requirit de qua p̄prio cap. Et de hoc emitriteo dixit Gilb. de maiori: nullo mō nos intromittamus: ſed ſoli deo relinquamus emitriteus v̄o: ⁊ minor nō niſi maxima cuʒ difficultate curat. ℭ Qz ſi fuerit maior: q2 quartana ad intra ⁊ colica ad extra: tunc ſit aer tpate fridus: ⁊ ad humidū declinās ⁊ ſilr gete vtat ⁊ ſōno lōga. Jtē repletionē fugiat: ⁊ gaudio vtat moderato: ⁊ ois exceſſiua animi euitet accītia. Pane vtat bono ⁊ a cruſtis ſupioribus ⁊ inferioribus cruſtato. carnibus tpatis ⁊ laudatis ſupra 3ᵒ cap. ⁊ elixe magis q̄ʒ aſſate. Pro ferculis ɔueniunt amigdalatū auenatū borago ſpinachie panata lactuca endiuia ⁊ tu cōmiſce vt ſupra allegato loco: ⁊ tu cōpone: ⁊ fac declinare magis ⁊ minus ad friduʒ vel humidū: vt ipſa reqrit colera. vinū ſit albū vel aurelium clarū lymphatū: vt ſupra cum aqua çuccarata vel ordeata. Piſces ɔueniunt laudati. fructus ſalteʒ crudi ⁊ immaturi euitent: ppter eorum corruptionē facilē in ſtō: de qbus in radicibus vlibus: ⁊ tu ibi: ⁊ ſit hora cibatiōis hora magis gelida ⁊ ingroſſet ⁊ ſubtiliet regimen ſm longingtateʒ ⁊ p opingtatem ſtatus vt ſupra ſepe. ℭ Et iuxta canones 2ᵒ p̄cede ad lenitionē ventris: ſi opus erit cū fridis ⁊ humidis ſepe memoratis. ℭ Et 3ᵒ ad minorationē cōem vt cum caſſia ⁊ diaſene: ⁊ hō. vt de quartana dictū eſt: ⁊ cū eis que reſpiciunt mām ipſam cōpoſitaʒ: vt ſupra. 4. caplo vel da reub. ℈. ij. ſqnanti gra. iij. polipodij. ʒ. j. fundant in aqua lactis. ℥. iiij. deinde fortis fiat expreſſio: ⁊ adde caſſie vel manne. ℥. j. ſir. viola. ℥. ſ. ⁊ ɔſimiliter ⁊ de alijs cōpone. ℭ Deinde p̄ueni ad digeſtiuū qd variabis in dies: vt ex caſu ponēdo patebit: vt. ℞. ſir. acetoſi ſimplicis. ℥. ſ. ſir. viol. ℥. j. de fumoterre. ℥. ſ. aquarum endiuie. ℥. j. bugloſſe. ℥. ij. ⁊ pcedendo in digeſtiuis fortioribus da deinde oximel diureticū cum ſir. viol. ⁊ ſir. de epithimo cuʒ aquis predictis: ⁊ ſic procede ad

foꝛtioꝛa:de qbus ſupꝛa qnto cap̃. Deinde perueniaſ ad ſo/
lutiua. Sed hic attende:qꝛ de eũone fit mentio ꝙ poſt ven/
tris lenitionem. ꝯſidera ſi opus eſt flõmia. Naꝫ in continua
quartana ab Auic. laudatur:vt ſupꝛa ꝛ tu ibi. ꝯſentientib⁹
itaqꝫ ꝯdõnibus fac illã:ꝛ extrahe ſanguinis q̃ntitatem ꝛ que
tibi neceſſaria videbit̃. ℭ De ſolutiuo dõm:vt ſupꝛa de ve/
ro:ꝛ ꝯueniũt electuariũ bamec cũ reubar. manna caſſia cuꝫ
diaſen ꝛ pill'. ad hoc:que que re:4°caplõ. vt verbi gr̃a. ℞.
pill'. de reubar. ꝛ indaruꝫ. añ. ℈. j. aut plus:vt coꝛpus etas:ꝛ
tp̃s anni expoſtulant vel. ℞. manne vel caſſie. ℥. j. electuarij
bamec. ʒ. j. ſ. electua. de ſucco ro. ʒ. j. ſir. vio. ℥. j. ꝛ potes cũ
reſpiciẽtibus melãꝫ ꝛ col'aꝫ facere decoctionẽ cum qua ex
trahes caſſiã:vt cum lupulo capil'. ve. boꝛagine epithimo:ꝛ
hꝫ. vt ſup̃ 5°c°. deide ꝓcede ad ꝓuocãtia:ꝛ de vomitu iam
dcm̃ eſt in de vero. tu ſerua illud. Et ſil'r de pꝛouocatiuo vri
ne ſudoꝛis ꝛc̃. ℭ De alteratione ꝯuenit diacoꝛali manuſcri
ſti platũ factũ cũ gẽmis elec. de gẽmis. Jtẽꝫ. ℞. ꝫuccari bu/
gloſſati ꝛc̃. manuſcriſti perlati folioꝝ auri:ꝛ fac elec. vt ſepe
ſupꝛa. Qꝫ ſi in fine eſſet magna epatis inflãmatio da triſan
dali diarodon abbatis ꝛ hmõi. aut ex eoꝝ ſpeciebus cõpo/
ſitione:vt libet ꝛ diſpõ exigit. ꝯſil'r epithimata coꝛ ꝛ epar:
ꝛ alia mẽbꝛa q̃ tibi videbuntur inflãmata ꝓ qbus recurre
ad ea que de peſtilentia. Et ꝯſil'r vnctiones confice.

ℭ De medio autẽ dicat̃ vt de vero ꝓpoꝛtionando. Et breui/
ter ex cura ſimpliciũ collige curã cõpoſitoꝝ:ꝛ de hiis ꝛ de
oibus aliis deo ſemper ac beate marie totiqꝫ triũphanti cu
rie gr̃as amẽ. ℭ Et vt tibi ꝓ poſſe ſatiſfaciã vnicum deſcri/
bã caſum qui tibi erit vt exemplar omnium.

Caſus talis occurrit. Sol. qui tantum de teſtis labora/
uit vir plenus attinens pinguedini etatis. xxxij.
annoꝝ coloꝛis albi:aſſuet⁹ regimine ocioſo ꝛ groſſoꝝ ciba/
rioꝝ ex certa cã in eſtate tota multũ laborauit ſuſtinẽdo fa/
meꝫ ac vigilias:ꝓp caloꝛes vſus eſt plurimo potu vini:ꝛ tu
dirige caſum ꝑiculis adde:vt ſupꝛa in radicibus vũib⁹ in fi/
ne. Accĩte autũno febrib⁹ occupat⁹ eſt h̃ mõ. vꝫ. qꝛ ꝑ duos
dies ꝑ paſſus eſt doloꝛẽ capitis cũ grauedine toti⁹:ꝛ pũctio
ne q̃dã in ſtõ ꝑceptra:qñ ieiun⁹ ſtabat:ſed ſi aliq̃ꝫtulũ come/
debat ſedabat̃ pũctio:ꝛ addebat̃ doloꝛ capitis. ꝛ cum ſolo
occubuiſſet habuit vomitũ ex col'a ꝛ flãte:deide icepit len/
te calere ꝛ ſtetit ſic tota nocte abſqꝫ ſitĩ. mane v̾o ſequẽti ꝑ/
cepit pũctionẽ ꝯſuetã ꝑſeuerante capitis doloꝛe. Tunc ipſe
fecit ſibi vnũ cliſtere lenitiuũ:ꝛ tertia hoꝛa diei comedit de
pullo pu:ꝛ poſt paululũ euomit cibũ ꝛ colerã citrinam. ꝛ
amarã:ꝛ iterũ rediit pũctio:ꝛ ſtati ſupuenit hoꝛripilatio:ꝛ
quaſi ꝑ hoꝛã riguit ꝛ quieſcẽte rigoꝛe multũ caluit. cui hoc
tp̃e Siculus nr̃ occurrebat:ꝛ ꝑcipiẽs ad tactũ caliditatem ſa
tis acutã cũ vrina citrina:ꝛ in ſubã mediocri ſine aliquo ſe/
die:ꝑcepit eũ a ſomno abſtinere ꝛ fricatiões fieri debere le/
ues:ꝛ aquã oꝛdei ꝓ potu exhibuit. Cũqꝫ ad veſpertinã ho/
ram ad eũ rediiſſet:ꝛ inueniſſet eũ vt pri⁹ calentẽ ꝛ pulſum
ſatis eleuatũ velocẽ:ꝛ ſpiſſum ꝑ paululũ tp̃is poſtea clama
uit frigeo:ꝛ eius extrema frigida facta ſunt:ꝛ pulſus ꝯuer/
ſus ẽ a ſua eleuatiõe ꝛ velocitate. vñ ꝑcepit eũ fricari:ꝛ pan
nos calos appoñi circa extrema:ꝛ qꝛ fuerat pluſq̃ꝫ ꝑ diem
nãlẽ ſine cibo dimiſit. vt circa ſcd̃aꝫ vel tertiã hoꝛã noctis ci/
baretur ptiſana:ꝛ potarent eũ vino debili limphato:ꝛ ma/
ne ſequẽti exhibuit tale ſolutiuũ. ℞. pulpe caſſie. ℥. j. turbit
ʒ. ſ. reubar. ʒ. j. diſtẽperent̃ cũ decoctiõe paſſulaꝝ ꝛ roſaꝝ:ꝛ
in aqua decoctarũ. deinde facta opatione dedit ꝓ lauatiuo
aquã oꝛdei hoꝛa ſua. deinde cibauit pulla alterata:vt ſupꝛa:
ꝛ potauit eũ vino:vt ſupꝛa. oꝛdinauit vt doꝛmiret in duab⁹
hoꝛis. deinde appꝛopinquãte hoꝛa veſpꝛina fecit eũ fricari
fricatione mediocri:ꝛ tñ circa. xxij. hoꝛã pur friguit in ex/
tremis:ꝛ ẽt caluit. tñ caloꝛ lentus ꝛ mitis erat:neqꝫ illa no/
cte fuit multũ moleſtatus. Cenã oꝛdinauit circa. iiij. hoꝛam
noctis:qꝛ ptiſanã. Jn mane vero fecit cliſtere lenitiuũ:in oꝛ
tu ſolis:deinde accepit cibũ pullã alteratã:vt ſupꝛa:ꝛ poſt
cibũ paruo tp̃e euomuit ꝛ riguit:vt tertia die ꝑcedenti ꝛ ob/
ctum eſt accenſus eſt caloꝛ:ꝛ acutus ꝛ factus eſt inquietus.
Tũc adminiſtrauit de triſandalis:ꝛ potauit cum aqua oꝛdeĩ
ꝛ cũ ꝑuenit ad. xxij. hoꝛaꝫ cepit iteꝝ infrigidari circa extre/
ma:ꝛ inuoluit pãnis:ſed poſt paululũ receſſit illa frigiditas:
ꝛ iteruꝫ caluit:ꝛ a ꝑri⁹ acutius q̃ꝫ in ꝓceſſu noctis. Jn q̃rta
itaqꝫ hoꝛa cibauit eũ ptiſana:ꝛ ſic certificat⁹ fuit ꝙ erat vir/
tus emitriteus. Et qꝛ in die ſolius flãtice erat vrina ſubci/
trina in ſbã mediocris cũ ſedie ſatis atteſtãte digõnẽ:ꝛ erat
cũ ꝑua ſiti ꝛ ꝑua ingetudine:ꝛ ꝑua inſtantia vigiliaꝝ. in die
v̾o acceſſiõis erat vrĩa citrina ſine ſedie:ꝛ erat eger cuꝫ ſiti
mag̃:ꝛ iq̃etudine:ꝛ eſtu. putauit ꝙ col'a dñaret̃ ſup flã:ꝛ ꝙ
flã eẽt ſatis benignũ:ꝓpea iudicauit plus attẽdẽdũ foꝛe co/
lere q̃ꝫ flãti:dedit ḡ in die acceſſiõis tertiane. ſir. ace. ſimpli/
cẽ cũ aq̃ endiuie ꝛ lupuloꝝ. in die aũt me⁰ dedit acetoſũ cõ/
poſitũ cũ dictis aq̃s. poſt euauit cũ h̃ farmaco. ℞. caſſie tra/
cte. ℥. j. agarici reubarbari añ. ℈. j. ſolis gẽme. ſq̃nãti añ. ℈.
ſ. fiat decoctio ex pꝛunis tamarindis pꝛunis viol'. ꝛ paſſul'.
ꝛ vigoꝛauit medicinã cum. ʒ. i. electuarij de ſuc. ro. ꝛ exhi/
buit in die flãtice ſicut ẽ ſẽp fiẽdũ in emitriteo tali. Et nõ ꝙ
nõ ſolũ qñ col'a dñat̃ ſup flã ẽ magis intendẽdũ digõi ꝛ eũo
ni col'e:ſꝫ ẽt a ꝑncipio egritudinis in oĩ tali mixtiõe: niſi flã
multũ ſupdñaret̃ col'e:qꝺ dꝫ fieri ꝓp feſtinũ motũ colere:ꝛ
maioꝛẽ eius obedientiã ad digõnẽ ꝛ eũonẽ. Facta autẽ eũo/
ne ꝛ inteſtinoꝝ crebra mundificatione ꝯuertebat itentionẽ
ſuã ad ſtõm eius ꝯfoꝛtãdo eũ cuꝫ maſtice:ꝛ aliis vnguentis
ꝛ cerotariis ꝛ ꝯfectionibus:ꝛ iterum redibat ad digõnem
cum ſir. de biꝫantiis cũ aqua feniculi:ꝛ hoc in die flegmati/
ce. in die colerice cuꝫ eodem:ꝛ aqua endiuie. deinde dabat
farmacũ tale. ℞. caſſie. ℥. j. electuarij de ſuceo ro. ꝛ electua
rij indi. añ. ʒ. j. ſ. cum decoctione paſſularũ ꝛ ro. añ. cũ mo/
dico ſeminũ endiuie:ꝛ bñ ſucceſſit. nã poſt hoc receſſit cole
rica:ꝛ remãſit flãtica ſola:ꝛ tũc intẽdebat ad ipſam ſolã cũ
his que de flegmatica dicta ſũt. Tu itaqꝫ ſic in ceteris ope/
rare ad ſiĩtudinẽ huius ſeruando modos ꝑdictos: ſed va/
riando antidota ſm̃ varietatem materierum peccantium.
Que oĩa ieſu glorioſo obediunt:ꝛ ſine quo nihil boni ope
raberis. Ad eũ itaqꝫ te ſemper referas:vt tibi ſemper ſuc/
cedat ꝛ qui ſit a te bñdictus per infinita ſecula amen.

Digeſtiuum qñ mã melica putreſcit ad ifra ꝛ cole/
rica ad extra. ℞. ſir. acetoſi ſimplicis
ſir. viol'. añ. ℥. j. aq̃ endiuie. ℥. j. ſ. aq̃ bugloſſe. ℥. j. ꝛ oꝛdina
pꝛo duabus vicibus ꝛ clarifica ꝛ aromatiꝫa cũ ſandalis ci/
trinis:ꝙ ſi egritudo pꝛolongabitur dabis oximel diureti/
cum cum ſir. viol'. cũ aqua bugloſſe ꝛ endiuie:vt ſupꝛa etiã
iulepiꝫando. Ex ſolutiuis cõpone que materiam cõpoſitaꝫ
reſpiciunt:vt. ℞. pill'. de reubarba. pill'. indarum an. vel po
ne plus de vno q̃ꝫ de alio ſm̃ tuam cõiecturaꝫ reſpectu plu/
ratis ꝛ paucitatis alterius materie peccãtis vel. ℞. eũum
bamec:ꝛ electuariũ de ſuc. ro. ꝛ cõpone:vt dictum eſt. Ex
ꝯfectionibus ſunt diacoꝛalis manuſcriſti perlatum. vel de
ſcribe ſic. ℞. margaritarum. ʒ. j. ſ. coꝛaloꝝ ru. ℈. ij. ſaphiri
granati rubini ſmaragdi añ. ℈. ſ. cinamomi. ʒ. ſ. ꝫuccari. ℥.
viij. cum aqua roſ. ꝛ bugloſſe añ. fiat ꝯfectio:ꝙ ſi epar eẽt
multũ inflãmatum ꝯuenirent triſandali:ꝛ tu compone ꝯfe
ctionem frigidam ex datis. Jtẽ ſi coꝛ eſſet ſiliter inflamma/
tũ ꝯueniũt epithimata coꝛdialia ꝯuenirent ꝛ diarodõ:ꝛ hu/
iuſmodi. ꝯſidera. ℭ Electuarium fac ꝯſimiliter ex ꝫuccaro
viol'. boꝛaginato cum ſpeciebus iam dictis:ꝛ deaura. ℭ Ex
appꝛopꝛiatis ꝛ expertis in emitriteo quaſi nulla reperiun/
tur ſimplicia aut cõpoſita:qꝛ cura cõpoſitoꝝ pendet ex cu/
ra ſimpliciũ. dixit tñ qdam valere hoc antidotum. ℞. ſem/
periuuã agrimoniã ſiſimbriũ ꝛ coꝛallum ꝛ fiſticuꝫ. hec oĩa
bene trita dentur cũ aqua pluuiali mellita in qua coctura
ſint cocta. verum laudant̃ ſemperuiua ꝛ ſiſimbrium a ꝓpꝛo/
prietate:ꝛ credo ꝙ hoc antidotum valet magis in emitri/
teo de flãte ꝛ colera. valet ſmeraldus collo appenſus.

ℭ Ubi

¶ Ubi ꝟo fit ex ſtāte ad intra: ⁊ colīa ad extra: ⁊ magis reſpiciēs ſtā. digeſtiuum. ℞. oximell' ſimplicis. ℥. j. mel. ro. colati iulep viol. añ. ℥. ſ. aq̄ꝝ endiuie. ℥. j. ſem. ℥. j. ſ. ꝙ ſi magis coleram loco oximel'. pone acetoſuz ſimplice: ⁊ loco aq̄ ſem. endiuie. ⁊c. deide ad forta te trāſferas dando acetoſuz ꝯpoſitum. ¶ Uel fac ſir. magſalē ſic. ℞. radicū ſeni. apij endiuie añ. ℥. ſ. ſemmū. ani. ſem. añ. ℥. ſ. ro. rube. ʒ. vij. ligricie paſſul'. añ. ʒ. iij. ſucci endi. apij añ. lib. j. decoque in lib. iij. aq̄ ad ꝯſūptioné ʒ ͥptis. colent' ⁊ addant' colature. ℥. v. aceti: zuccari lib. j. ſ. mellis lib. ſ. fiat ſir. lōgus aut breuis vt libebit. ¶ De ſolutis dico ꝙ colligere debes in his q̄ de q̄tidiana ⁊ terciana dcā ſūt ⁊ cōpone. Et cōſil'r dicat' de ꝯfectionib⁹ ⁊ alijs. nā: vt dcm̄ eſt: ex noticia ſimpliciū habet' ⁊ ꝯpoſitoꝝ. ¶ Oꝛ ſi melia fuerit extra putreſcēs ⁊ colīa intrīſec aggrega q̄ colerā ⁊ q̄ meliaz reſpiciunt ex dictis ſup̄ de terciana: ⁊ de q̄rtana. Sꝫ ſp ſis magis ſollicit⁹ in oi emitriteo circa māz q̄ ē ad itra peccās ſp alijs pib⁹. Itē in eis ꝓcede ſm exigēnaz mãe: vt ꝙ ſi fuerit furioſa aut multa in pn° ꝓcede eūdo ⁊c. vt mãe ꝯuenit furioſe. Item ex pte epithimatū ⁊ alioꝝ: vbi eēt inflāmatio magna: ⁊ alia ſimulia q̄ indigerēt remedijs talib⁹. Laudauit Gal'. vt Auic. de cura eius: vbi mā ſit ſlātica ⁊ colerica: aquā ordei cuꝫ pipere. Item valent troc. ro. cum ſpodio. Item reubarbaꝝ cum decoctione ſeminuꝫ cōmunium cum q̄ ex tracta ſit caſſia tamarindi ⁊c.

A ¶ De cura ethice cum putrida cōpoſite. Rubrica. v.

Rinceps non fecit capl'm neq̄ mentionem magnam. forte ſſe relinquens eam ſcitā ex dictis de febre ipſa ꝯpoſita: neq̄ antiq nři de ea multū memorati ſunt: ⁊ illud iō q: cura eſt difficillima ex ꝯrietate contingenti inter ethicam ipſam ⁊ putridā. nā ethica infrigidantibus ⁊ humectantib⁹ eget vt ſup̄ de ea: ⁊ non laxatiuis neq̄ deſiccatiuis: deſicantib⁹ būoꝛes q̄ ſunt cū putredis: neq̄ mūdificatiuis: neq̄ apiriuis: ⁊ hi⁹. qb⁹ oibus putrida eget: ⁊ maioꝛ accidit hec ꝯrietas qñ cōplicat' cum ſlātica: qd̄ eſt ſm plm̄: vt ſup̄: q: iſta idiget calefaciētibus ⁊ exiccantibus: facilioꝛ aūt eſt cura eius qñ colerica cōplicat': vt pꝫ. Et tentans in hoc tibi ſatiſfacere iuxta ordinem ſupīs pono.

B Canones. Quoꝛuꝫ pmus eſt ordinatio dietez circa quem opꝫ magnā hīe ꝯſideratioē. Sꝫ h̄ nota canonē canoiſq̄ in caſu iſto te opꝫ attendere ad id qd̄ eſt magis timoꝛoſum altero nō neglecto. Et iō ſi plus d̄ ethica timeſ: tūc regimē dꝫ declinare magis ad frigidum ⁊ humidū. Si plus de putrida ⁊ fuerit ſlātica. minus. imo ꝓcede cū ꝯtatis in actiuis ⁊ paſſiuis. Oꝛ ſi fuerit colerica: tūc vt pꝫ d̄clinabit ad frigidū ⁊ humidū: ꝙ ſi melica ad tꝑatum in actiuis: ⁊ ad humidū. ⁊ ꝯſil'r de digeſtiuis. vñ te oꝫ multa in hac prudentia vti. Tu itaq̄ ſis ſollicitus in expellendo humiditatē putredinalē: ⁊ cuſtodiēdo nālem vt poteris. qd̄ facies dando cibaria boni chimi gñatiua: ⁊ cuꝫ hoc alteratiua vt ptiſana cum brodio pulli macri. Et iō bñ dixit Gal'. ꝙ talia debēt eſſe medicinalia caliditatem febrilem alterantia: vt etiā ſunt alterata cum lactuca endiuia: ⁊ hi⁹. ex cibis bonis vt 3° cap̄. Suo mō ēt de vino dicat' limphato plus ⁊ minus vt decebit: ⁊ de reliq̄s ꝓportionabiliter. Et i cibando bene nota horā inuaſionis: vt cibet' ante debito tēpoꝛe: ſed poſtea ceſſante anguſtia ⁊ q̄ſcente febre ciba. ¶ Secūdus eſt digeſtio in q̄ dꝫ eſſe intentio cōpoſita: vt dictum eſt de ciborꝫ. vbi gr̄a. ſi fuerit cū ſlātica cōplicata. ℞. aquarū lactuce ſcariole añ. ℥. j. ſ. aq̄ mente. ℥. j. aq̄ feniculi. ʒ. ij. zuccari. ʒ. ij. miſce. Non ꝓcedo in alio exēplo: q: de ipſo in caſu de quo ſtatim dicetur. ¶ Tertius eſt euō. per ipſam itelligendo lenitionē ⁊ vomitum. lenitio fiat ſi venter ſtipticus erit cum cōpoſitis vt in ſlātica cum bliti mercurialis añ. M. ſ. matre violaꝝ. malue. añ. M. j. ſaluie quartam. M. j. fiat decoctio: ⁊ cum oleo viol'. cōi. añ. vnc. j. ſ. ⁊ ſale. ʒ. ij. fiat cliſtere: ⁊ certe ſecurius eſt cū cliſteribus tranſire iuxta illud Auic. prima q̄rti de cura putridarum in generali. Et quod apud me magis dilectū eſt: eſt adminiſtratio cliſterioꝝ: virtutem nō aūt debilitat: nā ſolutiua plus exterminant vtutē. ⁊ iō i tali caſu: q: virtus debilis eſt: debes exhibere cū erit neceſſariū medicinā ſolutiuā debiliter ipſum humoꝛē reſpicientē. vñ a h̄ſdictis nolo te elōgare: ſed cum eis ſtes: ⁊ q̄to plus potes ipſas euita: ⁊ aq̄ fructuū ⁊ decoctiōes ex fructibus: cū iſuſiōe: aut reubarbari: aut agarici ſunt in caſu conuenientioꝛa vt infra: q: liq̄do h̄ſida ſunt ſatiſfacientia intentioni ꝑncipali: cū qb⁹ ſp pone aliq̄d: qd̄ ſit coꝛdis cōfoꝛtatiuū. Nota inſup horā afflictionis ſlātice aut colice: ⁊ da añ ꝑ tp̄s debitū ⁊ in die minoꝛis afflictiōis. Per vomitū fiat euō ſi facile fieri pōt mā ēt h̄ñte raptuꝫ ad ſupl⁹. ¶ Quartus ē alteratio q̄ fiat ex electuario reſtauratiuo dcō ſupra de cura ethice ſimplicis cum roſata nouella: ⁊ ſic de alijs vt ibi ſemper h̄ñdo intētionē cōpoſitā: vt dcm̄ eſt. Balneum aūt in h̄ caſu non adminiſtret' niſi prius bñ digeſta ⁊ euāta mā. Et q: vt dcm̄ eſt: cura huius pendet ex cura ſuoꝝ ſimplicium: quoꝝ curā diffuſe tractaui. hinc ſi tibi caſum aliqueꝫ de cura eius poſuero: tibi ſatiſfactū eſſe putabo.

Caſus. Ticius ꝯplonis fride ⁊ ſicce nāl'r poſtq̄ deuenit ad etatē. xxviij. annoꝝ: ⁊ vſum fridoꝝ ciboꝝ rum: qbus ēt retroactis tꝑib⁹ vſus erat: multiplicauit multū ſlātis aquoſi p indigōnē. ⁊ erat q̄ſi ꝯtinue expuēs ⁊ inſipide: ⁊ q̄nq̄ videbat' ei ſputū eius ſapoꝛis eſſe butiroſi. erat aūt ei⁹ hītudo macra ⁊ ſicce cutis: ſtiptic⁹ vētre. hic ďta febre latica capiebat'. ⁊ q̄ſi p mēſem egrotauit de ea febre nō curās q̄ſi putaret ſe nō febrire. tñ a cibis grauabat' ſtōacus eius. q̄re putabat ei⁹ malā diſpōnē ſolū eſſe ſtōi ſui debilitatis. Et tunc ſtudebat eius remotiōi cū applicatione ſacelloꝝ rum ſtomacaliū calīoꝝ ⁊ ſtipticoꝝ ⁊ vnctionibus: ⁊ hmōi. ⁊ interim de domo nō recedebat: ⁊ nō iacēbat: ſed p domū continue pambulabat. poſtq̄ aūt ꝑuenit ad. xxx. diem ipſe incipit manifeſte ꝑcipe, ⁊ ſil'r euꝫ tangentes ſe ſupcaleſieri poſt aſſumptum cibū p horam: ⁊ durabat illa caſitas circa duas horas: deinde remouebat'. interim incipit cadere vtus mo tiuo manifeſte: ⁊ coꝛp⁹ extenuari. vocauitq̄ Siculum nřm in die. xl. ab habita febre latica: ⁊ ipſe ꝯſiderans q̄ dcā ſunt: ⁊ alia multa ſigna p q̄ ipſe Siculus diſcurrebat ex habitis de latica ⁊ ethica: ⁊ videns vrinā eius groſſam in coloꝛe remiſſam: circa ſupremū eius liuidaꝫ: ⁊ telā pinguedinis ſupernatante: ⁊ pulſum eius inueniēs puū debilē: ⁊ ſtrictum abſq̄ duricie: ⁊ aſpiciēs linguā ſine ariditate ⁊ ſiti. Et in ꝓceſſu inueniēs ꝙ oi ſero circa. xxij. horam ſiue accepiſſet cibū ſiue nō. manifeſte calebat ꝓcedēte aliq̄ leui infridatione pedū ⁊ digitoꝝ manuū: quaꝫ ēt ipſe ꝯphendebat indicauit eū pati feb. ſlāticā cū ethica cōplicatā: ⁊ in fine ꝑme ſpēi vl' in pn° ſcōe tūc ordinauit aerē camere ad tēpamentū verſus aliquā caſitatē declinare: q: erat de mēſe nouēbris: ⁊ ordinauit vt p poſſe letaret': ⁊ ꝙ oi mane circa oꝛtū ſolis fricaretur leni ac molli fricatione cū pāno lenit: ⁊ poſt fricationē vngeret' oleo amigdalaꝝ mixto cū oleo viol'. ⁊ pinguedine pulli recenti: ⁊ hoc p totū doꝛſum ⁊ circa toꝛacem: ⁊ facta vnctiōe accipet de hoc electuario. ℞. roſate nouelle. diapenidion candi añ. ʒ. iiij. pinearū mundatū amigda. dul. pbiſti ſticoꝝ añ. ʒ. vj. ꝯponant' adinuicē. de q̄ accipiet. vnc. j. poſt cui⁹ aſſūptiōeꝫ dabat mediū ciatū vini albi limphati. deide poſt horā cū media apponebat ſtō cerotum de maſtice pingui cum pauco olei nardini cōfecto: ⁊ tenebat ipſum p horam: ⁊ tūc eo remoto aſſumebat de ꝯfectiōe ro. nouelle. ʒ. iij. deinde bibebat mediū ciatū vini: vt ſupra deinde immediate cibū ſuū pullum. ſ. piſtū vel pdicem: ⁊ poſt cibū accipiebat de dicta ꝯfectione: ⁊ bibebat. deinde ſic ad mediam horā quieſcebat: aliq̄ñ doꝛmiens: ⁊ aliq̄ñ nullo mō doꝛmire poterat: pp ſupcalefactioneꝫ cibi. cūq̄ appꝛopinquaret hora veſpertina exacerbatiōis extrema ſimiliter fricari faciebat: ⁊ apponi iubebat pannos calidos: ⁊ ſic continuabat

donec calor manifeſtabatꝛ: et tunc accipiebat de electuario ſuprascripto et bibebat. Cū vero ad quartā horā noctis perueniebat calore febrili iā p̄ totū expanſo accipiebat cenā ſuā pullum. ſ. vt ſupra. In decima aūt hora noctis accipiebat duo oua ſorbilia: et de confectione ſupra dcā cū puro potu: et añ illa duo ouaꝛ fricabatꝛ et vngebatꝛ vt ſupra. ¶ In aurora autem ſequēti dabat ſir. ℞. radicū boragis bugloſſe apij et fenuculi añ. ℥. j. ſeminū endiuie lactuce ſandal. albo℞ rub. añ. ʒ. ij. ro. viol. capill' ven. flo℞ bugloſſe flo℞ camomille mellıloti añ. vnc. j. cinamomi liqric añ. ʒ. j. ſ. flo℞ lābruſce. ʒ. ij. granato℞ coti. ʒ. iij. mēte ſicce ſqnanti añ. ʒ. j. ordei excorticati iuiuba℞ ſebeſtē paſſula℞ añ. ʒ. j. decoquāt hec oia in ſufficiēti qntitate aque: et cū çuccaro et penidijs: fiat ſir. doſis. vnc. ij. cū aq decoctionis paſſula℞ anıſi maſtic. et ſeminū cōium frigido℞ maio℞. faciebatqȝ ipſum ſex diebus ꝯtinuis accipere. deinde dabat ſolutiuum de caſſiafiſtulato. nicol. abſqȝ tamarindis et modico electuario indo. Tu vide recepta caſſiafiſtulati et ordina vt licebit: vel ſic. ℞. caſſiafiſtulati. vnc. j electuarij indi. ʒ. ij. diapenidion loc de pino añ. ʒ. j. ſ. da diſtemperatū cū brodio pulli. Proceſſitqȝ cū hoc digeſtiuo et euacuatiuo: euacuando ipſum oi menſe bis aut ter. iterum ordinauit cliſteria ex ſucco blitis et brodio pulli melle et çucca. ru. oleo cōl vitellis ouo℞ et pauco ſale: et ſic ꝯtinuauit: et receſſit hec egritudo vſqȝ ad menſem martij: et ſaluatus fuit dei ieſu auxilio: q ſit ſemper bñdictus p infinita ſecula amen.

¶ Poſtremo aduerte q ſi fuiſſet cōplexionis colerice cum ſiti: et alijs hui⁹ accñtib⁹ caliditatem ſignificātibus: tunc tua fuiſſet ꝑcedere cū frigidiorib⁹: vt in vnguēto addere oleuȝ de papauere mucilagineȝ ſeminum citonio℞ et hi⁹. Et con ſimiliter in ſir. elec. confectionibus: et hmōi cum frigidis et humidis magis: vt ſupra de ethica ſimplici.

¶ De febribus erraticis. Rubrica. vj.

C Et licet Aui. de eis mētionē faciat vt infra ſtatim. ca° de qntanis ſextanis et c. tamē qꝛ vt dicetur: ſunt ſm pl'm febres mixte. hinc de eis placuit rubricam ponere ad fe. cōpoſitas ꝯuenientem. Dico igiꝛ q febris erratica eſt febris ſm plurimū ac qſi ſemper periodica: et a mixtione diuerſa℞ materierum in vno loco. ſ. intus: vel extra vaſa putreſcentium ꝑueniens: q neqȝ certis accidit horis i neqȝ vſqȝ ad declinationē certis ꝑcedit piodis: ſed ſic inordinate vagans nullū in affligēdo ordinē ſeruat. Cuius cā ſm plurimū eſt flā cū ipſa ꝯtendens melia. Et dr erratica: qꝛ ſic errando ꝑcedit: vt dcm̄ eſt. Dr et planetica a planos grece: latine error: vel qꝛ cū planeta ſpāliter cū ſaturno ſimilitudinē hȝ. naȝ ſic ſaturnus ſm̄ ponitur melie. ita et he febres: vt plurimū quartane ſiunt iuxta illud ypo. 3° pnoſtico℞. Febribus inordinate vagantibus qrtane future ſūt. nā ha℞ febrium vt dicerꝛ mā ſit per aduſtionē ſiue ptiū ſubtiliū reſolutioneȝ et ꝯuerſionem eius ad nām melicam. Di piodica: qꝛ rariſſime eſt cōtinua. imo vera erratica. nunqȝ eſt continua. vnde Platearius. febris erratica ſemp eſt iterpolata. Et dr a mixtione: qꝛ nō incōuenit ex vna ſimplici mā ꝑuenire poſſet: et hoc qñ in ea mā reſeruanꝛ nāe duo℞ diuerſo℞ cōponētiū illaȝ: vt v̄bi gra. ſi ꝯtingat mām tertiane nō pure i pp longitudinem eius venire ad aduſtionem q̄ cōuertatꝛ ad nām melie. In febre autē erratica materie nō ſunt mixte mixtione vnitas: vt ſupra dicebatꝛ de tertiana nō pura: ſed vtraqȝ mā ſuaȝ ſeruat nām. et hoc ſm plurimuȝ: vt dictū eſt. Tu m̄ aduerte hoc: vt ſupra de piodicatione febriū. q aliqñ accidit hec diuerſitas in piodicando in poſtponēdo anticipando ex parte diſpoſitionis corpis paucitatis et multitudinis māe. et iō bñ
D ꝯſidera ne deciplaris. Dr in vno loco. Et nota qꝛ dr. ſ. extra vel intra: qꝛ māe he et ſi ſint extra vel intro: tamē hñt aliqñ diuerſas mineras putredinis: et in diuerſis pticularibus locis. Ita vt tales materie faciant diuerſas feb. et vna putrefiet poſt aliam. vñ aliqñ in eodem die facient bis vel ter. typuȝ. et aliqñ in mane: aliqñ in veſpere: et ſic de alijs ſm nām humo℞ putreſcentiū. qñqȝ de tertio in tertiū. qñqȝ de 4° i 4m. qñqȝ anticipant. qñqȝ poſtponunt. qñqȝ nullo mō affligunt: qñqȝ autē minera putredinis eſt in eodem loco: ſed vna mā citius putrefit: et alia tardius pp etherogeneitatem ipſa℞. et ideo in paroxiſmis accidit cōfuſio. vnde Gordo. lȝ ppter diuerſitatē ſuo℞ paroxiſmo℞ et eo℞ ꝯfuſionē videanꝛ nobis errare ab inordinato modo affligendi: tñ ſm veritatē quelibet ſeqtur motū ſue nature ſm q exigit humor. ideo bñ dixit Gilb. q errant ſm apparentiā. Di cuius cā. nam aliqñ fit a mā colerica et flātica. aliqñ a flātica colerica et melancolica: ſed ſm plurimū. Dicit cū ipſa. nā cū tales humores ſic cōmiſcentur: tunc adinuicem ꝯtendunt: et tali ꝯtentione aliqñ motus vnius eſt faciens ſuū paroxiſmū: et ſm ſuā periodicationem: et aliqñ motū alterius eſt ſil'r faciens: et ſic accidit paroxiſmos variari: et erraticas feb. fieri de qbus feb dicit Aui. allegato caplo. De ꝓprietate ha℞ feb. eſt vt ſtent in ſuo fine ſm ordineȝ vnum. i. q in ꝑceſſu perducant ad febrem ſeruantē ordinē vnū: et plurimū illius eſt ſupra quartanam et iam teſtificati ſumus eā qntanā. verū ipſa perducit ad quartanā. qñ in humoribus eſt exuberantia: et in humiditatibus. ſ. melancolicis multitudo: qꝛ. ſ. ad hoc non ſit facta multa ꝯſumptio. nā ſi nō erit magna cōpoſitio: poterit ex illis gñari melia q poterit ſeruare ſuū periodū: qꝛ de 4° in 4m affligere. q ſi erit paucitas in eis: et ex illis gñabitur melancolia: ipſa rōne paucitatis nō mouebitur de 4° in 4m: ſed tardabit motū ſuū: et ſic vbi deberet cauſari quartana fiet quintana. In ſumma itaqȝ cū fiat ho℞ humo℞ adinuicem ꝯtentio fit ipſius feb. ꝓlongatio ad quā ꝓlongationem fit a calore preternāli aduſtio in humoribus ipſis ac partiū ſua℞ ſubtiliuȝ reſolu̇to remanentib⁹ groſſis in cineris: et ad nām melie ꝯuerſis. quare in quartanaȝ ꝯuertiꝛ. ad qđ ꝯcurrit q humor melicus tardius reſoluiꝛ ceteris et iō in longo ꝑceſſu feb. alios dr vincere: qꝛ poſterius remanet fortius reſiſtens: vnde poſtea fit in tota maſſa diſpoſitio vna et vniformis: qꝛ ad nām melancolie tēdens: et breuiter ꝓpter cām aſſignatā feb. erratice ſequunꝛ feb. plixas. ¶ Tēpus aūt his feb. ꝓportionatū eſt finis eſtatis veniēs ad autūnuȝ: et etas eſt finis ꝯſiſtentie verſus ſm̄ ſenectutis prime. pp que dixit ypo. allegato loco. Tertius aūt circa autūnuȝ: et ꝑcipue his q. xxxv. annos pterierunt. Accidit et qñqȝ inordinatio paroxiſmoruȝ qñ aliqđ apa eſt in mēbro a corde multū remoto: pp qđ iordinate ꝯtinuaꝛ elevatio vaporis putridi ab eo ad cor. ꝯſidera. Et fuit modus Almāſ. de ipſis ēt feb. errantibus locutus eſt dñs ypoc. 3° apho. aphoriſmo. xxiij. et tu ſupra in aphoriſmis.

Signa demonſtratiua hñr ex ipſa notificatione. veruȝ aliq addunt ex pte vrine: et alio℞ ſigna: quo ſunt ſigna melie de qbus ſupra de qrtana. alij ponunt ꝓ magno ſigno q in die bis vel ter infirmū moleſtant: ſed nō diu morantꝛ in tali moleſtatione: et hñt deinde interualluȝ ſanitatis manifeſte: et diē aliquē ptranſeunt ſine typo et cū ſanitate: et vt plurimū ſunt ſine typo magno. q ſi ab apate euenerint: declarabit illud aggregatio ſigno℞ apatis: vt ſi in tenibus dolor inferius ſub dorſore leſio operationis eo℞.

Canones Ordinatio diete digō euo. caloris preter nām remiſſio ne humores integre aduranꝛ. Pro p̄ ordineꝛ ad ꝯrāū cāe: vt ſepe ſupra. Pro ſcđo aggrega digeſtiua diuerſa ſm diuerſitateȝ materie℞: vt verbi gra. ſi in maſſa fuerit flā et melia: qđ eſt ſm plurimū. dabis oximel ſimplex vel acetoſum ſimplicē cum aqua çuccarata aut fumiterre vel decoctiōis epithimi. et hō. Sed h̄ aduerte et ꝓ euatiuis. q in caſu nřo: maior dȝ eſſe intentio ad humorem melicū. ꝓportionabiliter dic de euatiuis: vt da diaſene cū turbit vel caſſiā cū mirabol. indis i aut cum fumoterrere hmōi. Pro vltimo ꝑcede cum extinctiuis humidis. nō tñ fortibus: vt cū aqua ordei et iulep viol. et hō. de qbus

de acutis

de acutis: ⁊ ſupra.v.cap. Item ad hoc maxime adiuuat ſlobotomia: ſi virtus ⁊c. cóſentiunt. preterea que ſcripta ſunt de cura compoſitarum ſupra: hoc adducantur loco: quoniam ſunt iuuatiua multum. imo ⁊ neceſſaria: ⁊ tu ibi: ⁊ in ſumma maxima pars cure hui⁹. vt. 10. continentis. eſt corpus ſepe purgare cum purgantibus melancoliam: ⁊ adminiſtrare ſubtiliantia ſine calefactione: vt ſi. acetoſum ſimplicem preparatum cum epithimo: ⁊ huiuſmodi. Poſtremo nota ꝙ ſubtiliantia fortia: ⁊ ſimiliter aperitiua fortia non competunt in principio. Quare caue eo tépore ab oximelle compoſito: ⁊ huiuſmodi. Et ideo in cura eorum tempora diſtingue: vt de alijs putridis dictum eſt: ⁊ maxime de radicibus vniuerſalibus: ⁊ tu ibi oino: ⁊ hec de erraticis.

¶ De febre apoſtematum. Rubrica. vij.

A FEbris apoſtematum eſt febris accidens ad ipſa apoſtemata extrinſeca vel intrinſeca que eſt effimera putrida vel ethica: ⁊ dicitur feb. accidens: quoniam apoſtema eſt ipſius feb. cã. vt prima quarti primo capitulo. ¶ Sed dices. aliquando accidit apoſtema curari: ⁊ tamen feb. remanet. ergo non eſt accidẽs eius. ¶ Dicendum ꝙ ſi curato apoſtemate: vt in pleureſi remanet fe. illa fe. non fuit accidens illius apoſtematis: ſed eſt fe. de putredine humorum qui forte bene fuerunt ab apoſtemate tanꝗ̃ a cauſa primitiua putrefacti: vel dicitur ꝙ aliquando in apoſtemate: vt in pleureſi apparent ceſſatio doloris ac punctionis ſine grauitatis: propter reſolutionem magne partis materie apoſtemantis: ⁊ iudicatur ex his ꝙ apoſtema ſit reſolutum ⁊ male: ⁊ tamen remanet febris: que. ſ. a materia remanſit ex ipſo apoſtemate procedit: vt in antio pleuretico primo aphoriſmo p. cómẽto. xij. dicitur que eſt effimera. propter quod nota ꝙ apoſtemata intrinſeca raro faciunt effimeram: ⁊ cauſa quoniam in eis reperiũtur quatuor conditiones fortes ad ipſam putridam cauſandam. Prima multitudo materie: qua in re ſufficit continuare ſuã euaporationem quouſqꝫ ad cor perueniat. dato ꝙ in via de ipſis vaporibus multum reſoluatur. ad quod concurrit caliditas intrinſeca fortior ꝗ̃ extrinſeca faciens ipſam materiam multum euaporationem ſuam continuare. Secunda eſt propinquitas magna ad cor. Tertia eſt latitudo viarum per quas hi vapores ad cor ipſum deferuntur. nam cũ materie apoſtematum intrinſecorum in venis ſint: ⁊ iuxta venas magnas. hinc liberius ad cor penetrant. Quarta eſt: quia in intrinſecis non reperitur obſtaculum prohibẽs tranſitum vaporum ad cor: vt in extrinſecis. ⁊ propter oppoſitas conditiones ſiue debiliores apoſtemata extrinſeca ſm plurimum faciunt effimeram. non enim in apoſtemate extrinſeco dato ꝙ materia ſit multa non eſt via ita libera ⁊ lata. Nam vene ⁊ arterie venientes ad cutim ſubtiliantur ⁊ minorantur: ⁊ cum minori ſunt caliditate: que non eſt ſufficiens facere tantam effumationem: ⁊ eſt ipſa apoſtema tale a corde magis remotum: ⁊ obſtacula multa intercidunt: vt pꝫ: Ideo dixit Auicen. ſunt ſm plurimum de genere febrium dici cum apoſtemata iſta non perueniant ſm plurimum ad cor niſi cum calefactione ſua abſqꝫ putredine ſua: quia. ſ. ſimplici qualitate: ⁊ non mixta putredinali vapore. cum non poſſit vapor ipſe peruenire ad cor: quia. ſ. reſoluitur antequam ad ipſum perueniat ſed bene ipſa qualitas. Uꝫ ſi apoſtema eſſet magnum valde multũ de vapore emittens: tũc bene poteſt fieri putrida: ⁊ hoc bene notauit Auicen. cum dixit ſm plurimum. Item ad hoc faceret propinquitas eius ad cor: vt apoſtema. ſub aſſella ſiniſtra in mamillis ſub coſtis: ⁊ huiuſmodi. Item ⁊ hoc faciet malignũ extrinſecum ſua malignitate trahens materias multas in carnibus glandoſis. ⁊ ibidem remanentes putreſiant. ne ex vlcere malo cruris vel pedis ad quod ſequitur apoſtema in inguine. item ex forti dolore ex veneno: ⁊ ſic ex ſimilibus cauſis. Et ſic breuiter cum Auicen. dicit: ⁊ plurimũ quidem horum eſt a cauſis primitiuis: quia caſu percuſſione: ⁊ huiuſmodi. que. ſ. apoſtemata ſic euenientia cauſant febrem dici: q: effimeram. conſidera. Dicitur putrida: ⁊ hoc habendo reſpectum ad apoſtemata intrinſeca que ſm plurimum faciunt putridam ⁊ raro effimeram. cuius contrarium dictum eſt de apoſtematibus extrinſecis: ⁊ dicitur ſm plurimum: vt aliqui notant: quoniam ſicut dictum eſt: de apoſtemate extrinſeco. ꝙ ipſum poteſt ſolam qualitatẽ abſqꝫ putredine cordi cómunicare. Ita non inconuenit ꝙ illud idem faciat intrinſecum: ⁊ vt cum eſſet pauce materiei in locis anguſtis: quia in venis ſecretis ⁊ arterijs ſecretis. in loco remoto a corde: vt inteſtino recto: ⁊ huiuſmodi. Et apoſtemata intrinſeca ad que cómuniter ſeqꝫtur febris putrida ſunt apoſtemata cerebri: ⁊ gutturis. meri ſtomaci meſeraicarum pectoris pulmonis epatis renum matricis. veſice inteſtinorum auris ⁊ ſimilium. quomodo autem talia apoſtemata putridam cauſent iam dictum eſt. Dicitur vel ethica. inquit Auicẽ. ⁊ iſte quidem feb. cum prolongantur ducunt ad ethicam: ⁊ proprie quando apoſtemata ſunt in epate: ⁊ habet hoc veritatem precipue de ethica ſequente ad conſumptioné ſiccitatem ⁊ maraſmũ: que proprie eueniunt defectu nutrimenti. Cuius principium eſt epar. ethica autem conſequens inflãmationem ⁊ ebulitionem magis fit propter apoſtema pulmonis: quia cor non poteſt debite euentari. vnde accidit ebulitio ⁊ inflammatio magna in corde in omnibus membris.

Signa demonſtratiua. Hic attende ꝙ ſigna demonſtratiua febrium putridarum que ad apoſtemata intrinſeca ſequuntur: ſunt ſicut reliqua ſigna aliarum putridarum que ad putredinem humorum conſequuntur. vt verbi grã. ſi apoſtema ad quod ſequitur feb. fuerit magnum in loco propinquo cordi ſufficiens continuare euaporationem putredinalem. ⁊ fuerit colericum. vt heriſipilla. tunc erit fe. continua vehemens. non tamen tante vehemẽtie ſicut in cauſonide niſi res ſit magna. ⁊ cauſa in eo eſt quoniam putredo non eſt ſparſa neqꝫ mota ad exteriora. Auicen. ⁊ erit cum exacerbatione de tertio in tertiũ ⁊ ita de alijs ſignis feb. continue tertiane. Uꝫ ſi fuerit tale ex materia flegmatica ſigna flegmatis apparebunt ⁊ conſimiliter dic de ſanguineo melancolico ⁊c. Uꝫ ſi ex materia mixta ſigna mixta erunt. Si ex materia valde acuta fe. erit valde acuta cum ſignis peracute. de quibus omnibus actum eſt ſupra ſuis proprijs ca. ⁊ hoc intellige indicatione ſumpta a materia apoſtematum. ¶ Et diuerſificantur he feb. adinuicem in longitudine ⁊ breuitate malignitate: ⁊ periodicatione. vnde aliter ſe habent quando apoſtema eſt magnum: ⁊ aliter quando paruum: aliter quando in membro valde venoſo aut arterioſo: ⁊ aliter quando eſt iuxta membrum principale: ⁊ aliter quando eſt in remotis: aliter quãdo eſt in membro nobili: aliter quando in ignobili: ⁊ exemplificando particulariter ſequens ducem noſtrum dico ꝙ apoſtema propinquum cordi: ⁊ cum eo cómunitatem magnam habens eſt ſicut apoſtema pulmonis ⁊ velaminum pectoris: ⁊ cum ad ipſum ſequitur fe. tunc apparebunt ſigna ſignificantia ipſum apoſtema: ⁊ ſigna materie apoſtematis. vt v. grã. in pleureſi ex materia colerica. Signa pleureſis: q: pulſus ſerrinus: ⁊ hꝫ: febris ꝯtinua de tertio in tertium magis moleſtans cum ſiti dolore lateris pungitiuo inflãmatione cum velocitate ⁊ frequentia pulſus ⁊ hmói. de ſignis tertiane: vꝫ vrina erit ſm plurimum ad albedinem declinans propter materiam habere raptum ad locũ apoſtematis: ⁊ ſic de alijs. vt 10° tertij proprio cap. ¶ Apoſtema autem remotum eſt ſicut apoſtema renũ ꝙ debilẽ habet cum corde cómunitaté. nam cum adeſt apa in renibus: tunc apparent ſigna ipſius apatis: vt dolor ⁊ grauitas in loco renum: ⁊ partibus alcatim caliditas maior conſueto ⁊

ad ipſum ſm pl'im non ſequitur febris fortis: neqꝫ ↄtinua ꝓ
pter paucitatē arteriaꝝ ⁊ venaꝝ ipſoꝝ: ꝓpꝫ quod nō multū
cōicant cordi ſuum calorē: ⁊ cōicatum non cōtinuant. Sed
vt Aui. tales feb. q̄ apoſtematū renum ſunt multotiens in
terpolate: q̄ cum ordine ſue ꝓdicationis: ⁊ multotiens
nō ſunt ordinate ꝓdicātes: ſed de gn̄e febriū erraticaruꝫ
tertianaꝝ: quartanaꝝ: ⁊ hꝫ. cum qbus fit rigor ⁊ horripi
latio: vt in ceteris interpolatis: ⁊ haꝝ diuerſitatū cauſa ē di
uerſitas multaꝝ mãerum que in renibus pñt aggregari ⁊
adurire: q̄ ſunt dure ſubē debilis ſenſus: hinc eoꝝ apoſte
mata nō ſunt cū fortib⁹ accñtib⁹ ⁊ extraneis: pꝛterea q̄ ſunt
a corde remoti. nā que ſunt in loco ꝓpinquo cordi vel hñte
magnam cōitatē cū eo: aut q̄ i pm mēbꝝ eſt vehemētis ſen
ſus ⁊ neruoſum ſunt cū vehementia febrium cū īngētudie
magna ſpaſmorꝫ hꝫ: ex ſignis acutaꝝ ⁊ peracutaꝝ. ❡ Sed
C dices. apā matricis facit aliqñ febrē fortem: dolorem capi
tis: ⁊ ꝑturbationē ſenſuum: ⁊ tñ matrix eſt in loco remoto
a capite: neqꝫ hꝫ multos neruos a capite venientes: neqꝫ cor
di multū cōicat: cum nō hēat multas arterias a corde veni
entes. ❡ Dōm q̄ qñ apā eſt magnū in matrice ex colligan
tia quā hꝫ cum māmillis ⁊ pectore que ſunt loca ꝓpinqua
cordi pōt febrem fortē facere: ⁊ ſimiliter ſodam: q̄ dolorē
ſincipitis cū quo colligātiam hꝫ: ⁊ ex ↄñti ſenſuū ꝑturbatio
nem: itē ⁊ dolorē ceruicis: q̄ colli: nam colligantiam magnam
hꝫ cuꝫ nuca: vt eſt videre. 2 1. tertij. ꝑmo cap. Que āt
ſunt apata medio nō ſe hñtia reſpectu loci ⁊ alioꝝ: ſunt ēt
media reſpectu accñtiuꝫ ⁊ alioꝝ taliū. ❡ De ſigno ſumpto
a pulſu dixit Aui. q̄ pulſus eſt ſicut pulſus aliaꝝ putridaꝝ
paruus in pn° ꝓꝫ ſuffocationē caloris a mã. velocis conſtri
ctionis apud ſtatum: q̄. ſ. tpe expulſionis: deinde magnifi
catur facta expulſiōe: ⁊ virtute vigorata: diuerſificatur eti
in ſuis differentijs ſm diuerſitatē materiei ⁊ mēbri: vt cum
eſt in neruoſo eſt durus ſerinus. vt in pleureſi: ſi in carnoſo
mollis vndoſus ⁊ huiuſmodi. ❡ De ſignis autem extrin
ſecorum nihil: quia manifeſta ſunt.

D **Pronoſtica.** Apata itrinſeca ceteris parib⁹ ſem
per ſunt deteriora ⁊ maioris ꝑiculi.
nam aliqñ extrinſecum vt venoſum: vt glandula vel carbū
culus eſt intrinſeco aliquo deterius: ⁊ ideo dicebat ceteris
parib⁹: 1 o° terapeu. cum febres ſequētes apata ꝓlongant.
ꝓducunt ad ethicaꝫ. ❡ Quanto apā eſt ꝓpinquius mēbro
ꝑncipali ceteris paribus tanto deterius. ❡ Apā in mēbro
nobili ceteris parib⁹ deterius q̄ꝫ in ignobili: niſi illud qd̄ i
ignobili eſt ſeruiret ꝑncipio. nam aliqñ apā gutturis eſt de
terius q̄ꝫ apā ſtōi: vt in ſqnātia periculoſa vel mortali: ⁊ tñ
eſt guttur ignobilius ſtō: ⁊ tu ad hec omnia bene attende.

E **Canones** Primus ⁊ eſt vtiliſſimus q̄ cura eaꝝ ſit ꝑ
curam ipſoꝝ apatum: vñ Aui. Radix. n.
in eis eſt cura apatis: q̄ febres remittunt cum apā laꝫ ſanis
ut iuxta illud hyppocratis 2° aph. circa gn̄onēꝫ ſaniei ⁊c.
vt ſupra in aphoriſmis: ⁊ ideo ꝑma intētio ſit ad curā apa
tis. 2ª ad febrem. Tu tamen ſimul: q̄ pro eodē tempore at
tendas cure vtriuſqꝫ: ⁊ ſemp premitte intentionēꝫ ei⁹ quod
eſt magis ſuſceptum: vt nos auiſauit Aui. p° quarti cap. de
rebus: in qbus dānt febres putredinis. ⁊ cap. de cura febri
um putridaꝝ in generali. ❡ Secūdus eſt ordiatio diete q̄
ordinari dꝫ ad oppoſitum cauſe apatis ⁊ feb. nā apate exi
ſtente calido: ordina dietā infrigidatiuaꝫ ⁊ humectatiuā: ⁊
ꝓprie in intrinſecis: ex qbus timet corꝑis areſactio. vnde
Aui. ⁊ obſeruatio cure feb. de infrigidatione ⁊ humectatio
ne. Moduꝫ aūt infrigidandi ⁊ humectandi habuiſti ſup̄ d̄
acutis: ⁊ tu ibi. Sed h̄ aduerte. inqꝫ h̄ Auic. ⁊ in his febri
bus non ↄcedit potus aq̄ fride expone regulariter. coacte
autē qñqꝫ concedimus: vt in cura heriſipille: que aliter fie
ri non pōt. vt 9° terapeu. ⁊ ſup̄. d̄ radicibus vniuerſalibus
⁊ conceditur ſpāliter poſt eūones. Item conuenit lactuca
abluta: quia magis infrigidat ⁊ humectat: ⁊ remouetur
eius nitroſitas: eſt tñ ſanis non abluta melior. vt 2° cañ. 3⁹
eſt euātio minoratiua ſi mã fuerit multa vel vētris lenitiuo
4⁹ eſt digō. 5⁹ eūo. 6⁹ particulariū adminiſtratio. 7⁹ acci
dentiuꝫ correctio. ❡ Pro tertio recurre ad ca^m de cura pu
tridarum ſupra. ⁊ ad ca^m 5^m. vbi ſolutiua tuo inuenies ꝓ
poſito. ⁊ ſiliter ꝓ digeſtiuis. ❡ Et ꝓ qnto ibidem: egēt. n.
talia apoſtemata euātione que fiat iuxta naturā peccantis
humoris: ⁊ tu in particularibus capitulis ⁊ rubricis ha
buiſti particularia ſolutiua tibi ī caſu optime deſeruientia.
Euacuatio cū medicina: aut flōmia ſit in cura apatum rōne
materie fluentis: ⁊ iō dꝫ eſſe minoratiua. Rōne ante mate
rie iam fluxe: ⁊ in membro fixe nullo modo cōpetit. nam ſi
eā euāre tentabimus agitabimus: ⁊ non educetur: quare
mēbro illi proxima ⁊ ſana ledentur: ⁊ eſt canon Auicen. 4°
primi. de cura apoſtematuꝫ. 6. Cū aūt humor in vno fuerit
membro cōprehenſus. ❡ Pro adminiſtratione particula
rium diſtingue tēpora apatū. vñ in principio cōpetunt re
percuſſiua: in augmento ꝟo reſolutiua cū repcuſſiuis vin
centibus. in ſtatu equaliter miſce: in declinatione ꝟo reſo
lutiua: ⁊ hoc maxime in calidis: in frigidis aūt opꝫ in prin
cipio etiā repercutere tñ remiſſioribus: ⁊ hec intellige ꝟa
niſi repercuſſio fieret ad principale ex canone generali. vnde
de Auicen. ſicut exemplificās dixit: q̄ vbi apoſtema ſit he
riſipilla: deſuper poni dꝫ ſuccus lactuce: portulac: ſemp
uiue cum ſauic ordei: ⁊ ſint actu frigide: ⁊ inceſſanter: ⁊ cō
tinue infrigidentur: ⁊ permutentur: ne caleſiant a calidita
te apoſtematis: ⁊ hoc vt fiat repulſio ⁊ caliditatis preter
naturalis extinctio. Et aduerte q̄ Auicen. hic non poſuit
oleum aliquod in hoc repercuſſiuo: q̄ timuit eius inflam
mationē: ⁊ fuit etiam ſententia ʒoar primo theiſir. Quan
do ꝟo caliditas apatis eſſet parua poſſet poni de oleo om
facino vel roſ. Sed in apoſtemate colerico multe inflam
mationis nō. vt dictum eſt. tu autem in his bene cōſiderat
⁊ reduc te ad capitula ſupra: de acutis: ⁊ alijs pro comple
mento ſeptimi.

❡ De recidiua. Cap. xviij.

Quando q̄ poſt febrem curatam recidi
uat: tunc febrem de nouo incur F
rit quam febrem primo debes bene cōſiderare
anteqꝫ ad opus imedīate peruenias. vñ p° ve
lis tibi manifeſtū eſſe motū: ſiue moduꝫ egritu
dinis: an fuerit a cā primitiua: q̄ ex inordinato regimine:
an a cā intrinſeca. Quare non procedas inmediate: ad re
mediorū multiplicationem. nam ſi multiplicabis remedia:
q̄ ſtatim dabis ſolutiuum: ⁊ recidiua fuerit ex materia pra
ua ⁊ occulta: detegetur eius malicia ⁊ morietur infirmus
tui culpa. Nam vt Auicen. Recidiua ſm plurimum eſt ſe
ua. Melius quidem eſt: vt infirmus abſqꝫ tui culpa moria
tur. vnde meo tempore accidit Venetijs ⁊ Padue q̄ ex ta
li ſic prompta exhibitione medicine ſolutiue duo nota
biles ciues mortui ſunt: qui forte fuiſſent etiā mortui abſqꝫ
medicina: ſed pro tunc culpa imputata fuit medicis illis
qui certe famoſi erant. ⁊ ideo caute aggredere recidiuam:
⁊ non ſis prōptus in eius cura: ſed ſemper timeas. Eſt qp
pe recidiua ſic facta a cauſa intrinſeca deterior ſua radice.
vt Auicen. ⁊ ſecunda ſen. cap. ❡ Quia infirm⁹ debilis eſt
propter febrem precedētem. Ideoqꝫ cauſa intrinſeca magis
apta ſuppeditare virtutem q̄ꝫ erat in principio infirmo exi
ſtente forti. Tu itaqꝫ deum ſuppliciter exora: vt te in cun
ctis cautum faciat: ne hominum dicaris homicida: a quo
periculo ⁊ nomine ipſe glorioſus me tecqꝫ per ſuam immē
ſam defendat miſericordiam. Amen.

❡ Ad laudem omnipotentis Dei: ac glorioſe eius matris
Marie. Et beati Hieronymi doctoris opus hoc magiſtri
Michaelis Sauonarole dictum canonica de febribus ex
plicit.

¶ Michaelis Sauonarole de pulſibus ſumma incipit.

Capitulum .j. De eſſe pulſus.

A Riſtoteles ſuo ſecundo poſteriorũ ſatis declarauit cuiuſqꝫ doctrine p̃n^m q̃d nominis eſſe ꝛ quoniam ignorato nomine rerum ꝛ ipſe res ſic facillime nobis latent. Quare cum de pulſibus in preſentiaruꝫ a me agendum ſit: quorum noticia perfecta medico practicanti q̃ꝫ maxime eſt neceſſaria. Statu quid ſit pulſus in primis notificare.

¶ Dicamus itaqꝫ et ꝑ pte cũ principe Auic. q̃ pulſus eſt motus receptaculoꝝ ſpũalium ſpũs cordis. ſ. ꝛ arteriarũ: ex diaſtole ꝛ ſyſtole: cõpoſitus a virtute vitali cõpletus: ſpũs ſiue caloris nãlis p aerẽ attractũ ꝛ per ipſum inutilem expulſum regitiuus. Nã diaſtole attractiõe: ꝛ ſyſtole expulſione cõpletur: attrahitur. n. aer frigidus vtilis in cordis refrigerium ac caloris: ꝛ calꝰ nociuus cũ ꝑ fumis fumis in eius mundificationẽ expellitur: ꝛ vt haly regal .2°. cõmen. ix. Et Gal. q̃dẽ innuit calorẽ innatũ euentari p id ſicut euentatur ignis per flabellũ: ꝛ ſtringit eius acceſſio p euentationem: ꝛ equat ꝯplo eius. Quibus colligit motũ hũc: quẽꝫ pulſum noiamus duplici motu eſſe fulcitum dupliciqꝫ quiete: ſicqꝫ ipſius ptem eſſentialẽ eſſe: q ſic pulſum dictus eſt: q̃m ut eleuatiõe arterie ad digitos pulſare vꝫ. Neqꝫ oia q̃ particularia ſpũs receptacula: vt epar: cerebrũ: ceteraqꝫ infra loca in ſe ſpũs ꝯtinẽtia mouent: vel pulſant. Et ipſe q̃dẽ ex diaſtole ꝛ ſiſtole: q̃ nũq̃ꝫ ſimul ſunt nõ cõponit: ſed ipſis bene cõplentur: ꝛ pipꝫ ſic ſpũs regit: vt nõ raro cũ adeſt neceſſitas aer attractus in ſpũm ꝯuertat vitalẽ. q̃nto de iuuamentis: ꝛ ſecunda primi allegato cap. hũc aũt pulſum maximis euꝫ ꝑconijs extollit haly inquiens. Pulſus eſt nũcius: ꝛ precoꝛ qui occulta refert: ꝛ narrat ꝛ ꝑco verus q nõ mentitur. Et Gal. terapeñ. vij. Eſt nũcius: ꝛ preco q occulta refert ꝛ narrat motibus ꝯtrijs ꝛ manifeſtis. Eſtqꝫ ſignũ ab operationibus ſumptũ efficaciuſqꝫ q̃ꝫ q ab vrinaꝛ egeſtiõibus ſumitur primi ſcõa ꝛ accidentibus: ꝛ ſignificatiõibus. Pulſus autẽ cõicatio a cõitate oium mẽbroꝝ cũ corde ſumit. vrine ṽo ꝛ egẽſtiões ab his q̃ ab epate. colliget 4°. ꝑpter q̃ eorum ſignatio nõ pura eſt in mẽbroꝝ nutritiuoꝝ cognitioneꝫ. Sup autẽ vitalẽ virtutẽ pulſus fortior ẽ ꝛ prima. Nam in corde ſpũs generat vitalis quem certo ꝑ tpe in ſe ꝯtinet: deinde ab eo p arterias ad ſingulas corporis partes deportatur.

¶ Et q̃m dicebatur ipſum ex diaſtole ꝛ ſyſtole eſſe ꝯpletũ accideritqꝫ hos duos motus in arterijs ꝛ corde fieri ne error contingat in quo nulli dormiunt declarandum duxi an cor de diaſtolante arterie diaſtolent: ꝛ ſiſtolante ſiſtolent. Exiſtimant autẽ cũ motũ ꝑcuſſionis cordis ad pectus ſentiunt quo in tpe: ꝛ arteriaꝫ digitis ſic cõprehendunt tam cor q̃ꝫ arteriaꝫ eo ꝑ tpe ſimul dilatari cũ arteria in dilatatiõe cõprehendatur. Et ſi Gal. ẽt in ꝯſtrictione eũ ſe cõprehẽdiſſe ſcripſerit: de quo poſt: ſicqꝫ expiẽtia ducti aſſerũt e corde dilatato: ꝛ arteriã dilatari: ꝛ ꝯſtricto ꝯſtringi. Deceptos hos eſſe cũ ꝯciliatore ꝓnũció maxime cũ de pulſu loquamur nãli. Nã de nõ nãli ſecus eſt. nã cũ apoſtema eſſet ſecus arterias contingeret tales velocius ſiſtolare atqꝫ diaſtolare hĩs q̃ in corde forent: vt in arterijs ẽt ꝯtingit ꝑdendoꝝ cum q̃s ad actũ coitus fuerit ꝑpãratus. Quapropter accipiendum ꝓ^o q̃ꝺ cordis figura vt manifeſtat anotomia eſt pyramidalis: cuius ꝑo lata in q̃ ora ventriculoꝝ ipſius: ſed ẽt pulmonis cõiũgit: ita vt in medio quarte penulaꝝ eius ſita ſit. ꝛ pe nula q̃nta cordi eſt velut calcitra: ꝑs ṽo ipſius acuta intendit ad deorſum: ꝛ ad ſiniſtrũ vtrũqꝫ. cũ ergo cor ſpũm attraxerit ex pulmone: ꝛ eoqꝫ ſic repletũ fuerit in deorſum lateraliter tendit: vt a pectore remoueat q̃ꝫ multũ: cuꝫ ṽo denuo attractũ in ſeipſum ꝯciderit: ꝛ euacuatum in nãlem deuenerit figurã ſurſum veniẽs: tũc ꝯſilit pectori ꝑcuſſionemqꝫ perficit: ꝛ ita ꝯcidens pulſum ꝯſtituit. Ex q̃bus collige pulſum dextrũ fortiorẽ eſſe ipſo ſiniſtro: de quo infra. Et vt res clarior fiat: accipiendũ q dilatatio non eſt aliud q̃ꝫ ptis localis expanſio de centro ad circumferentiã facta ſicut cũ ſole aer attrahit. E cõtra ṽo eſt ꝯſtrictio q̃ ſit motus ab extremis ad centrũ vt ſere terminoꝝ ſibi occurrant capita: vt in expulſione aeris ex ſole cõprehendit. Ex q̃bus pꝫ q cum cor dilatat ipſum abbreuiat: cum vndiqꝫ expandit ceu nobis oſtẽdit vter inflatus: quo acc̃ite (cũ arterie ſint ei cõtinue) neceſſario ipſum ſequent ꝛ in longũ trahent. tractio vero ipſaꝝ in longũ eſt earũ anguſtatio: veluti inteſtinũ in lõguꝫ tractũ oſtẽdit. Sicqꝫ corde dilatato arterie ꝯſtringent: ꝛ ſi eo tpe dilatarentur cum in dilatatione fiat aeris attractio: tunc vnũ aliud in attrahẽdo ſic impediret: vt notũ eſt intelligenti. Addo p̃terea cũ cõſtringitur cor ipſuꝫ expellit. ꝛ nõ niſi in arterias. q̃uo igitur poterũt ꝑ tunc ꝯſtringi cũ dilatari habeãt: vt aerem ſic expulſum recipiant. expulſio autẽ ad intra corpus noſtrũ in receptionẽ ordinat: veluti in operationibus naturalibus cõprehenditur. Cum enim ſtomachus chilum expellit: meſarayce attrahunt: ꝛ cũ vene magne ſanguinẽ ad totũ deportãtes ipſum a ſe expellunt: parue per mẽbra ramificate recipiũt. Eſtqꝫ mecanicis artibus idem vbi plures ꝯueniunt operatores vt q̃ꝺ vnus perficit: ꝛ a ſe deinde expellit: alius recipit ꝛ in locuꝫ debitum ponit: vt finẽ ꝯſequat intentũ: hiſqꝫ tandẽ puto error eſt illorum ſatis apertũ eſſe. Secus cũ cor cõſtringit. ꝛ in ſe ꝯbit: ꝛ tunc eleuatũ in cubũ. ꝛ pectus ſic ꝑcutit. Cuꝫ autẽ dilatatur in deorſum tendit ꝛ a pectore diſcedit: ꝛ tu ſiſitudinem accipias a manu cum cõſtringitur: ꝛ dilatatur. ſicqꝫ collige cordis ſiſtolem ſenſu leuiter comprehendi.

B

Capitulum .j. De cauſis pulſus in generali.

C Q Uoniam rem ſcire atqꝫ fine eius cauſis bñ intelligi nõ ꝯtingit. Ea ꝑpter poſt habitã diffĩnem pulſus vt clarior eius noticia habeatur: de cauſis eius agendũ eſſe putaui. Propter q̃ꝺ dõꝫ q pulſus cauſe aſſignantur vlẽs. ſ. ꝛ particulares: ꝛ harum vlẽs ſiue generales ordine nature ꝑticulares antecedunt. Ideoqꝫ de gñalibꝰ p^m. Sunt. n. tales quatuor vt ceteris effectibus aſſignate. efficiens. ſ. formalis materialis. ꝛ finalis. ¶ Efficiens aũt cõis ſchola medicoꝝ reſonatiquãꝫ ꝛ prudens ſeq̃ hꝫ: eſt virtus vitalis: non ſanguinis ſpumificatio: vt nimiũ ſubtilis Truſiani tenuit opinio: neqꝫ aer ꝛ ventus: vt Eraſiſtratus plurimiqꝫ ex prioribus tenuerũt. Sed in tali motu aer cõcurrit vt actũ eſt. nã q̃ẽadmodũ in ſole ꝯꝑhendimus q particem ſit mediãte ſole attractio: ꝛ aeris expulſio: ſic p vitalẽ virtutẽ mouent arterie: ꝛ cor ad ipſiꝰ aeris attractionẽ ac eius inutilis expulſionẽ: hãcqꝫ cãm Auic. ꝯtentiuã pulſus: ꝛ ipſiꝰ eſſentialẽ noiauit. Ingt: ꝯtẽtiue ṽo eãe ſũt tres. virtus vitalis q̃ eſt in corde mouẽs pulſũ. ¶ Formalis ṽo eſt ipſoꝝ motuũ ꝛ q̃etũ adinuiceꝫ recta ac debita ꝯpõꝛ ordo. ¶ Mãlis aũt ꝑ nũc ſubdiuidatur q̃m alia eſt in q̃ talis: ꝛ eſt cor ꝛ arterie: ꝛ cũ q̃ eſt aer. Mãleꝫ ṽo ex q̃ nõ hꝫ cũ accñs ſit. ¶ Finalẽ iã apuimꝰ: q̃ñ finalr in cordis: ꝛ arteriarũ refrigeriũ inqꝫ fumoꝝ caꝑinoſoꝝ expulſionẽ ne ſpũi ꝛ calori accidat ſuffocatio a nãi nuentus: nã ſic ei ſuffocatio accideret q̃ẽadmodum candelã accenſam a fumo circũuolutam: ꝛ aeri libero nõ expoſitam ſuffocari cõtingit. Et preterea alia eſt finalis cãu q̃m per pulſus cõſtrictionẽ ſanguis in corde digeſtus ꝛ vitalis ſpũs membris oibus arterijs

mediātibus delegant: hi aūt pp cōcauitatē arterie ſimul in
cedūt: ⁊ cū neceſſe fuerit mā ptē aeris ↄtracti ſic puriorem
in ſpūs ↄuertit: vt ſupra ī⁊ primi 2ᵃ de aere. ❡ Exiſtunt aūt
pter has ⁊ cōe alie priorībus minus gñales. Quarum qdam
cōes ſuntq; in quolibet pulſu cauſando ↄcurrūt ⁊ a prin-
cipe neceſſarie vocant: neq; pulſus ↄſtōnem ingrediūtur.
Uñ neceſſarie ſic dicunturq; ſine his non ↄtingit pulſum
eſſe pp qd eſſentiales appellant. Cōtinueq; ⁊ qꝛ pulſus eſ-
ſentiam ↄſtituūt: ⁊ he tres ſunt: vt primi 2ᵉ: virtus. ſ. vitalis
q̄ motū cauſa: vt ſupra inſtrz ⁊ arterie neceſſitaſq; euētan-
di ⁊ mūdificādi: q̄ ſo non neceſſarie noiant ibiq; recipiūt
diuiſionē. Earū. n. quedā inſeparabiles ſunt quarum muta-
tione ⁊ pulſus mutant indicia vt res nāles etas ſexus cō-
plexio ⁊ huius nōnulle q̄ ſeparabiles q̄ abſolute mutātes
pulſum denoiantur eiuſmodi ſunt res non nāles. que con
tingenter noſtris pnt appꝉicari corporibus vt exercitium:
balneum: ſtatio ſub ſole ⁊ huiuſmodi: de quibus infra.

Capitulum. iij. De notificatione generū ſiue ſpe-cierum: aut differentiarum eius cum ſuis cauſis particularibus.

Poſtea q̄ notificatus eſt pulſus in gene-
rali ſuis cum cauſis generali-
D bus. Cōſequens duxi in eius clariorem doctri-
nā de ipſo in pticulari loq: etiā ſuis particula-
ribus cauſis. Propter qd ſciendu q; lz Aui. ⁊
ceteri medicine auctores gña pulſuū noient. id ſcribunt: vt
ſub eis ſpecies continentur tñ vt ſub vniuerſaliori genere
ſunt ↄtente ſpēs appellantur dicunturq; dñieq; differunt:
⁊ differre faciunt. ſed de nominibus non eſt a medico di-
ſceptandum prima primi. doctrina ſexta qnto cap. ❡ Et vt
vobis via facilior de his oībus fiat pᵐ ↄcepi qd pulſus ſit
tēperatus notificare: cuius noticia medico eſt quā neceſſa-
ria: vt per ipſum pulſus ab eo lapſi melius cōprehendant:
vt de cōplexionibus tēperatis reſpectu tēperate a medicis
agitur. hz. n. hic talis pulſus eſſe ſignū ad qd medicus ocu-
lum in tangendo ſemp hre debet: vt quales ſint tacti pul-
ſus dñie comprehendat abſq; enim huius noticia ſemper
in iudicando titubabit: ideoq; dicetur primo q;.

Pulſus temperatus dī qñ nulla dñiarū ſuarū exceſ-
ſum hz: ⁊ inter excellētias mediū obtinet vt
E q non eſt paruus neq; magnus: nec eſt velox. neq; tardus:
nec ſpiſſus: nec rarus: ⁊ ſic ↄſiīr de alijs: ſed inter hos me-
dius cuius cā eſt fortitudo virtutis tēpata: obedientia iſtri
tēpata ⁊ ↄtentum moderatius: ex quo infert: q; non niſi in
aere ſibi ↄportionato he dñie cōſeruabuntur: ſed hoc theo
ricis relinquo. ❡ Sed dicēs qñ cognoſco pulſum hūc cū
F nūq; tetigerim tēperatū: cū tñ pulſus ſit ſenſibile cōe quod
abſq; ſenſu comprehēdi minime pōt: dōm pᵒ q; differentie
que ſic tactu percipiunt cōiter ⁊ vt frequentius ſunt ma-
gnitudo: puitas: velocitas: tarditas: frequentia: ⁊ raritas: ⁊
ad has medici cōiter aduertunt: ⁊ nō dico ſpernentes: ſz ne
gligentia quadā alias non cōſiderantes dñias ſunt: ⁊ ideo
cum de cōiorībus: ⁊ que bene ſenſu a nobis cōprehēdi pnt
agendum ſit: dōm. Qꝛ cum motus pulſus ſenſibile cōmu-
ne ſit: ⁊ per rōnem tantū male cognoſci pōt meliuſq; mul-
to ſi id etiā per ſenſata fiat: hinc vt facilior ſit eius noticia
exemplū de ſenſatis adducā. Nā ſenſus de ↄfuſis iudicat:
⁊ de his que ↄxima ſunt veritati: ſed ratio diiudicat inte-
gritatem. Quia ex re ſi que de pulſibus dicentus ratione ⁊
ſenſu fulcita erunt certiora atq; perfectiora reddentur: ↄ-
pter qd tenendu ↄſonantium muſicaliū aliquā hre noticiā
medico neceſſarium eſſe. Nā hic motus pulſus: vt appare-
bit in quibuſdam conſiſtit ↄportionibus. ⁊ ideo vt in cōpē
dio pulſum theophilus eū practicū nominat irrationalem
qui nullam habet ↄportionem. he aūt ↄportiones conſo-
nantie muſicali: vt infra attinent. Nam muſica eſt ſcientia
bñ modulandi: ſiue bñ mouendi: vt Auguſtinus pᵒ muſi-
ce. bene autē moueri id dicitur quod numeroſitatis ſerua-
tis temporum atq; interuallorum dimēſionibus mouetur. Hec
aūt non niſi proportionum noticia habeatur. Unde Auic.
ſecunda primi. Genus pulſuū qd ſumitur ex pōdere eſt per
cōparationem ↄportionis q̄titatum proportionabilium
quatuor temporum adinuicem puta duorum motuum ⁊ duarum
quietum. ❡ Qꝛ autē ↄtingat pulſum tēperatū ſic ſenſu per
cipi poſſe declaratur: qm difficilius eſt motum arterie a di
gitis recedentis cōprehendere q̄ ipſius ad digitos accedē
tis: ſed pᵐ eſt poſſibile quoniam per longum exercitium in
tangendo pulſus peruenitur ad noticiam ſiſtolis: vt Gal.
ↄtingit: qui tūc dixit portas pulſus ſibi aptas eſſe: vt Auic.
ſcda primi: ergo ⁊ per longū exercitium poterit qs in noti
ciam pulſus tēperati facilius deuenire. ❡ Preterea quod
cū ſenſatis ſimilitudinem hz: etiā per ſenſum cōprehēdi pote
rit: cū ſenſus fantaſmate moueatur: ſed motus pulſus tē-
perati cum ↄſonantia muſicali ſilitudinem habet: vt dicet.
ergo. Et ↄ declaratione minoris vt clarius atq; breuius ex- G
pediam. Accipiendu q; apud muſicos reperiuntur hi ter
mini cauſatus imperfectus minor: ⁊ cauſatus imperfectus
maior: ⁊ primus appellatur quaternarius. Secundus ve-
ro ſenarius: quorum thronos ⁊ eorū ſpacium ſiue tēpus opz
medicum cognoſcere: ⁊ de his noticiam hre: quam in ſpa-
cio octaue hore a perito muſico adipiſcitur: qui ⁊ ſignifica
tionem tēporis cum digitis docebit in quorum motu ⁊ mo-
tus debitus pulſus comprehēditur. Tempus aūt q; in qua
ternario reperitur ſaluo ſemper meliori iudicio eſt ſupra
temperatum ex parte velocitatis ⁊ aliarum differentiarū.
❡ Tempus vero ſenarij eſt infra tēpus temperati: qꝛ lon-
gius eſt aut tardius: vt audiēti patere pōt. Unde tps inter
hos medium eſt tempus ſiue menſura tēperata: quam pul-
ſus tēperatus in ſuis motibus hre dz proportionabiliter:
vt in motibus fit. ❡ Modo cognitis ſic extremis ↄ ſenſum: ⁊
cū ⁊ mediū ↄ ſenſum ēt ſit cognoſcibile poterit qs in ipſius
medij cognitionē faciliter deuenire: verū vt dcm̄ eſt ſenſus
noticiā ↄfuſam ⁊ non certā hz de ſenſibilibus maxime cōi-
bus: ſed ſatis veritati ↄpinquā quā rō integrat. Ideoq; ha
bita tali noticia ſenſata de vocibus diſcretis medicus cum
aliqli adminiculo rōnis in integrā deuiet tēpati pulſus co-
gnitionē: ⁊ hoc exercitio coadiuuāte. Sume igit mēſuram
talē ſic: cū oēs alie pulſus dñie operari bñi tēperatum tibi
conſtituas. ❡ Et certe diebus meis fere oēs pulſus ſanorum
quos tetigi quaternarios aut quaternario ↄximos inueni.
Et tn hec ↄſiderantibꝰ autē pulſum nōnulli equalē dixerūt:
ſed eorum deceptio ex ſeqntibus patebit. Hec aūt menſura di
cta talis eſt: vt cū aliqs pulſus ab ea recedit lapſus ſiue di-
ſtēperatus noiatus: ſit de quo infra. ❡ Multiplr autem fit
ab iſta menſura receſſus: ⁊ pᵒ habito reſpectu ad pulſum
in q̄tum pulſus eſt: ⁊ ſcdo ab eis que pulſui annectuntur.
Si pᵐ ſic genera vel dñie ſeptem ↄſurgunt: quorum pᵐ ſumi-
tur a q̄titate dilatationis arterie. Scdm a q̄titate ſumitur
temporis motus. Tertium a q̄titate virtutis. Quartum
a tempore quietis. Quintum a permutatione pulſus ⁊ ſua
ſimulatione ſue temperiei. Sextum ab ordinatiōe motus
eius: ⁊ quietis ⁊ inordinatione. Septimum a proportione
duorum motuū: ⁊ duarum quietum. Si vero ab annexis ſic
tria inde perueniunt. ⁊ pᵐ ſumit a ↄtento in arteria. Scdm
a qualitate arterie: ⁊ carnis circundantis. Tertiū ab eſſen- H
tia ipſius arterie. Ex qbus ſic decem ↄſurgunt pulſuum ge
nera q̄uis ſm veritatē tantū nouē ponenda ſunt eo q; pul
ſus ordinatus vel inordinatus ad equalē reducit ⁊ diuer-
ſum: vt infra patebit. Sicq; apparet ſufficiētia pulſus que
explicat lōgis cū verbis a Cōciliatore noſtro ⁊ diffuſe ma-
gis dñia. 82ᵃ quā ſi cupis lege ibi. Et dñie que ex parte mo
tus ⁊ quietis ſumunt dicende ſunt eſſentiales cum pulſus
in eſſentia ſua motū dicat ⁊ quietem. Relique vero ex qua
litate ordinatione diuerſitate aut pondere ſumpte: ⁊ ſic de
alijs

alijs accidentales noiande ſunt. Ex qbus colligitur quare quarto colliget. pauciora pulſuū genera explicantur: cum ſibi magis eſſentialia tangunt. Quibus ſic gnalibus poſitis ad ſpālia veniā: vt ea q dicta ſunt facilius intelligantur. ℂ Et ſequendo ordinem poſitū a q̄titate dilatationis arterie genus ſumptū diuiditur ſm tres diametros: qꝛ ſm longum: latum: ꝛ pfundū. Scdm vero longitudinem reſultat longus breuis ſiue curtus: a nonnullis mutilatus dictus: ꝛ medius inter hos. Secūdum vero latitudinē latus ꝛ ſtrictus: qui aliqn̄ ſubtilis dicitur. ꝛ medius inter hos. Scdm vero profunditatem altus ſiue elatus: ꝛ eminens ꝛ pfundus: ſiue occultus ſubmerſus: ꝛ depreſſus. ꝛ medius ſic ꝙ ſm genus hoc nouem habentur ſpecies pulſuū ſimplices. Et vt que ſcribenda ſunt ſemper facilius capiant digreſſiones magnas non faciam: ſed ſtudebo ea que ſic particularia ponam etiā particulariter declarare. Quapropter anteq̄ȝ ad alias ſpecies me ſic conuertā has iam dictas prius notificando: ſicut de temperato actum eſt.

A **Pulſus** itaqȝ longus dr̄ cuius partem in lōgitudinē arterie plus ſentiunt quā in nāli abſolute. ꝛ appello nālem qui eſt pprius in illa cōplxone. nā in omni cōplexione diſtēperata eſt caret qḋ eſt illi pprium: ꝛ ideo hn̄ inquiebat. Almanſor cū pulſus in brachij longitudine tactui manifeſtior occurrit q̄ȝ in tpe ſanitatis a philoſophis longus dr̄ ꝙ ſi vltra ſpaciū quattuor digitoꝝ qbus medicus arteriā tāgit aut tangere dꝫ: vt infra ē ſm longitudinem ſic manifeſtat tunc maxime lōgus noiat: ꝛ ſm qḋ magis ſꝫ illam diametrū manifeſtat: ſic longior nūcupat. ℂ Et huius pulſus cā eſt virtus iam debilis fcā arteriā in latitudinē: ꝛ pfunditatem ſm lōgitudinis pportionē extēdere non potens: q̄ res ab ineptitudine inſtri ſm plurimū venit: qm̄ ei⁹ phibet amplitudo: ꝛ eleuatio ad ſupiora: ꝛ h̄ eſt rōne ſui vt cū eſt nimiū durū: ꝛ huius aut rōne extrinſecoꝝ vt rigiditas: ꝛ cutis tenſio denſitas carnis duricies corporis maciem cōis: duricies. n. inſtri operat vt virtus non deficiat in attractione aeris ipſum ſufficienter extēdere: vt oporteret ꝛ eleuare. Quare nā neceſſitati ſuccurrit cū ptibus pluribus ipſius inſtri: ſiue arterie: vt cū non poſſit ſm latum extendere vt oporteret: ꝛ in latū eleuare cū pluribus ptib⁹ eius ſm longitudinem ſuccurrit: cū nullam aliā viam hēat in ſuccurrendo neceſſitati ꝛ eſt ſile cū qs dn̄s habeat obſeſſum caſtrū nō potens ſuccurrere per viā latam: ꝛ cōſuetā: neqȝ in vna vice aliā anguſtā ꝛ occultā inuenit: per qu ā: ꝛ in pluribus vicibus ſuccurrit obſeſſis: ꝛ per eandē cām id operat denſitas carnis rigiditas: ꝛ cutis tenſio: Et Marſilius Patauus in his tale ponit exemplū. Pone ꝙ in ſacco plures eſſent mures q non poſſent moueri ſm latum ſacci pp̄ter eius ineptitudinē tūc nō eſt dubiū qḋ diſcurrendo per longū ſacci tantū mouerent. Cōſiliter operat aer ꝛ vapor in ingreſſu arterie qn̄ cū non poſſit moueri per latum pp̄ter ineptitudinē arterie mouet per lōgū plures ptes arterie ſm illam diametrū occupādo cū aere aut vapore quē in latum mittere cōſueuerat: hanc aūt longitudinem tactor quattuor cū digitis ſentire dꝫ: ꝛ ipſos verſus ſiuxuram brachij paulatine mouere: vt de ipſo noticiam habeat ampliorem q̄ntū. ſ. ad eius q̄titatem maiorem vel minorem: ꝛ hec intelligantur vera eſſe: ꝛ reperiri in brachio habente arteriam debite locatam. Nam vt q̄nqȝ vidi homines hn̄tes in parte ſiluestri brachij arteriam que leuiter ſentiebatur: ꝛ in parua menſura ꝛ in domeſtico nō reperiebatur.

Curtus autem per opp̄m cū ſuis cauſis notificat: ꝛ tu p te cōſidera. ℂ Et p h̄ q̄ ſic poſita ſunt aliaꝝ duaꝝ noticiā facile adeptus eris: nā

B **Pulſus** latus eſt pulſus q excedit in latitudine latitudinē pulſus nālis: p pulſuȝ nālē intelligē do: vt ſupra de lōgo: aut vt alij qꝛ pulſum ſani ſupat vt multum: de quo infra: ꝛ hic pulſus percipit cuȝ tactor extendi

ſentit arteriā ad maiorē latitudinē digitoꝝ conſueto dico conſueto: qꝛ tactor debet eſſe exercitatus in tangendo aut cōſuetus qm̄ ſibi dat limitatio: vt cū ſibi pulſum conſtituerit tēperatū: ſed male hoc abſqȝ exercitio aliquali facieti: ppter qḋ aſſueſcant iuuenes cuȝ antiqs in practica perambulare pulſuſqȝ tangere ꝛc. Unde Almāſ. 10. vt q in pulſus ſcientia inſtructus eſſe deſiderat. Et eius vult ſignificationes agnoſcere ſepe dū aliqs ſanus eſt arteriam tāgat ꝛ firmiter: ꝛ cū ſummo ſtudio icipiat. ℂ Huius aūt pulſus tres aſſignātur cauſe. Prima mollicies inſtri ſm quā diſponit: ꝛ vt eius partes ſupiores deprimant: ꝛ cadāt ſup inferiores. Unū virt⁹ in mouēdo ptes: ſupiores difficultat: q̄re tātūmō eas lateralr̄ emouet ꝛ ſic dilatat. Nā cū inſtrm factū ſit inobediēs pp̄ter molliciē: vt virtus eū in altū eleuare nō poſſit cōpenſat cū latitudine: ſicut de muribus ſupra vbi ſaccus eſſet ita mollis: vt in ſurſum male moueri poſſet: ꝛ tūc mures in latū extenderent ſicqȝ faciet aer aut vapor arteriam taliter diſpoſitam ingrediēs. cuius diſpōnē medicus cōprehendet ex cognitis humiditatem in arteria pmouentibus cum qbus ꝛ pnoſticatus erit. ℂ Secunda eſt inſtri vacuitas: nam arteria ſic vacua exiſtente accidit faciliter partem ſupiorē cadere ſup inferiorē: cū nō ſit ibi ſufficiens q̄titas aeris aut vaporis tali caſui reſiſtens: nā id operatur ps ſuperior ſua grauitate: ꝛ tunc dilatabit arteria ꝛ ſub digitis latior cōſueto: vt ſupra ſentiet. Unū Almanſ. cū ſm latitudinem maiorem digitoꝝ tangentis q̄titatem cōprehendit latus ab eis noiat: ꝛ tunc ſi ex hac cā fuerit: mala erit eius ſignificatio: ꝛ ideo tactor ſemp ſit attētus. ℂ Tertia eſt carnoſitas ſup ptē ſuperiorē ſtans ſic aggrauans: ꝛ ptē ſupiorē ad deſcenſum cogens: vt in pinguibus corpib⁹ q̄nqȝ ſentitur: ꝛ h̄ dilatatio non eſt ſic maluȝ ſignificans: vt q̄ ex vacuitate fit: vt in macris ꝛ reſolutis accidit corporibus.

Strictus autem q ꝛ ſubtilis dr̄: vt ſupra eſt lato oppoſitus: cuius notificatio ē ſuis cū cauſis ex dictis nota eſt: vñ ex duricie inſtri: q̄ eſt cōriam mollicie i pulſus ſtrictus puenit, quē Aui. de ſignis ethice ſubtilē noiat: nāqȝ ex ſiccitate arterie cōbit: ꝛ ſic ſubtiliatur quare ſm latū in cōtione minuit. Itē plenitudo id operat: maxime qn̄ repletio ad ſupiora cōuertit. vñ accidit pulſus altus ꝛ ſtrictus: ꝛ ſic per te cauſas alias diſcurre. C

Pulſus altus eſt qui eleuatur ad digitos tangentes pluſq̄ȝ pulſus nālis. Unū ſic arteriā ꝛ carneȝ eleuando ipſum ad digitos ipellit. Unū Almanſ. Cū aūt digiti tangentes carnē impullerint. ꝛ ſm magnā q̄titatem in ipſum penetrauerit: dr̄ ab ipſis altus. ℂ Hu i⁹ autē pulſus cā eſt neceſſitas aucta ꝛ virtutis debilitas nō multa. Nam cū virtus nō eſt multū debilis mouet arteriā ad partem ad quā dꝫ mouere: qꝛ ſurſuȝ: qꝛ hoc eſt ei facilius: qꝛ calor ad ſuperiora nālr̄ cōuertit: ꝛ ppaug^m neceſſitatis cuȝ hac diāa querit neceſſitati ſatiſfacere: q̄ ſibi facilior eſt. Nūqd auteȝ cōtingat virtutē neceſſitati aucte ex vna tali diā ſatiſfacere abſqȝ cōcurſu alterius: vt qꝛ ſic ſit tantū altus ꝛ non latus: altus ꝛ nō magnus nō eſt noſtri pp̄oſiti: ꝛ iacobite in hoc ſe intricent. Nā fortaſſis ſicut nō cōtingit humorem vnū ſolum in corpe nō peccare: qꝛ. ſ. cū eo ali⁹ nō peccet: vt viſus eſt vel in 2° regiminis acutoꝝ cōmē. 2°. ita de diāis pulſus pportionabilr̄ dōm. Uerūm imaginabile eſt: ꝛ tu cōſidera. D

Profundus vō eſt alto oppoſitus: quem tactor nō ſentit niſi cū pfundatiōe digitoꝝ facta. dr̄ cōiter ſubmerſus: quē ꝛ in multis nālr̄ ſe hn̄tibus inuenit ꝛ hic pulſus cōiter repit in hn̄tibus brachia carne multa cooperta. Unū arteria a ſupficie brachij: tunc eſt multum remota. ℂ Huius tn̄ cā dū eſt diſpō preternālis: vt in pn⁹ febrium eſt: cōtio caloris ad intra: ſuffocatio caloris ab humore: motoq̄ȝ re virt⁹ tertia ad interiora cōuertit: ꝛ ſic pfundat pulſus. Iteȝ ꝛ q̄nqȝ cā eſt debilitas virtutis paucitas ſpūs. Unū nō pōt arteriā in altū eleuare: ꝛ tūc appet pul E

ſus paruus. Et ideo Alman. Cū ſm hāc minor apparet q̄ ꝯſueuit vocaꝛ depreſſus. ℂ Et inter has dr̄ias daꝛ medi⁹: q̄ vocare debemus i ſuis dimēſionibus mediocrē. ℂ Et
e ꝯtingit ex his ſimplicibus plures poſſe faceꝛ cōpoſitiones: vt dicendo ꝙ aliquis eſt pulſus longus latus: breuis latus: longus: ꝓfundus: ⁊ ſtrictus: breuis altus ⁊ ſtrictus ⁊ hꝫ. d̄ qbus differentijs pulſuū Gal. mentionem facit ſic: ⁊ ſeptē aſſignando ſpēs q̄s ſic numerādo ſupuacuū duxi. Nam his oibus noīs ab auctoribus vſq; mō inuēta nō ſunt: ⁊ multis alijs quos ſic tactu cognoſcere quaſi impoſſibile viſum eſt: idcirco relictis his tanq̄ꝫ inutilibus ad duas nos ꝯuertamus dr̄ias notas ⁊ maxime cōmunes ex his ſimplicibus egredientes: q̄ ſunt magnitudo pulſus ⁊ ipſius paruitas.

f **Pulſus** qdē magnus dr̄ q ſꝫ oēs dictas dimēſiones ſup uālē iā augmētatus eſt. Vñ Almāſ. 10. Cūq; in longitudine latitudine atq; altitudine augmentaꝛ magis q̄ ꝯſueuit vocaꝛ magnus. ℂ Et cā h⁹ eſt ſanitas v̄tutis ſiue fortitudo cū obedientia inſtr̄i: ⁊ neceſſitas aucta ſiue mīnꝰ qbus poſitis ponitꝛ magnitudo: ⁊ ipſis remotis remouetꝛ neceſſario. Magnitudini v̄o pulſus nec̄itas plus cōferre vr̄: qm̄ virtute exñte forti ⁊ arteria obediente neceſſitate ente tempata nō adeo magnificaꝛ: ſicut cū neceſſitas aucta eſt: ⁊ iō ꝑmi ſcd̄a. Verūtn̄: ⁊ neceſſitas his tribus iuuantior eſt ad hec. Itē cū tactor ſentit arteriam ſm longū multū ⁊ latū ⁊ ꝓfundū multūq; incōpatiōe ſui nāl̄r diſpoſiti: re⁹ illius magnus ab eo noiandus ē. Noiaꝛ ⁊ pulſus magnus ſ abſolute q ſic ſꝫ oēs tres mēſuras augmētatus ē: ⁊ h̄ re⁹ mediocris. Et dr̄ magnus ſꝫ qdn̄ magnificatus ſit ſꝫ vnā tm̄ aut ſm duas tm̄. ℂ Ex his ſeqꝛ ꝙ diſtēpatus pōt hr̄e i pulſu ſuo mēſurā gradualr̄ tpatā: vt ſi qs fuerit hn̄s pulſuꝫ abſolute magnū ad mortē veniēs p ſucceſſiuā deꝑditionem ſuaꝝ drīaꝝ ꝑuenit ad menſurā taletēꝫ: nō ſit ꝓceſſus in talibus de extremo ad extremū abſq; medio. ꝯſidera.

Paruus v̄o p ꝯ̄riū notificaꝛ: ⁊ q ſm oēs tres dimēſiones diminutus fuerit. Vñ in Almā. 10. Sed cū his oībus fuerit minoratus dr̄ puus. ℂ Et cē h⁹ ꝯ̄rie ſūt iā dictis d̄ magno. Vñ Aui. ꝑmi ſcd̄a. Si v̄tus fuerit debilis pulſus puitas ꝓculdubio eā ſequetur: ⁊ ſi cum hoc inſtr̄m fuerit durū: qr̄ iobediēs ⁊ nec̄itas pauca erit minor: eſt ēt cū duricies efficit paruitatē. nō attendēdū tn̄ eſt ne in medico cadat error. Nō nihil eſt qd̄ tantoꝫ efficit puitatem q̄tum virtutis debilitas. hec tn̄ puitas ſepaꝛ a puitate quā facit duricies p h̄ ꝙ ē durus ⁊ nō d̄bilis: qr̄ diaſtoles tactui reſiſtit ⁊ breuitas eius ⁊ ꝓfūditas nō eſt multa: ſic cū eſt debilis v̄tus Aui. Hic nō eſt ita breuis nec ita ꝓfundus. Nā duricies cū fortitudine v̄tutis nō tm̄ ꝓhibet ꝓlongationē: minus ēt facit ad depreſſionē q̄ꝫ debilitas v̄tutis: ⁊ hoc ſem p paritate ſuppoſita: ⁊ exiſtimo ꝙ in ethica puitas pulſus magis eſt a debilitate virtutis q̄ꝫ a duritie arterie. Conſidera. Pauca q̄ꝫ neceſſitas puitatē efficit virtute exñte forti ⁊ inſtr̄o obediēte. Ideoq; melācolici nāl̄r taleꝫ: qr̄ nō ex adu ſtione q cordis frigidi ſūt pulſus nāliter paruos habēt niſi ex contra operantia ſecus perueniat: hec autē ⁊ ſimilia ſem per aduertenda ſunt vnico non in amico ⁊c̄.

ℂ Preter has differētias nōnulle reperiunꝛ ⁊ cōmunes q̄ ſunt velocitas tarditas frequētia ⁊ raritas: que ſumuntur a q̄ntitate temporis motus: de quibus ſuo ordine proſequemur vt ſic ſecundum genus expediatur.

Pulſus autē velox dr̄ q paruo tpe ſm Diaſtolem ⁊ ſiſtolē cito perficiꝛ. Vñ in Alman. Cūq; ſpacium temporis qd̄ inter duas attendiꝛ motiones minus ſolito
h inueniꝛ velox appellaꝛ. ℂ Et huius pulſus velocitatis cā eſt multitudo neceſſitatis euentādi. Qꝛ cū v̄tus fortis: fuerit ⁊ inſtr̄m obediens: qr̄ tunc cum ſola magnitudine tanti neceſſitati facere non poterit velocitate compenſauit. Qꝛ ſi nō multa fuerit nec̄itas ⁊ inſtr̄m ꝓpter eius duritiē inobediens fuerit: ex tali contingit inobediētia cū nō ſufficit illā parua magnitudo. Ad quā cauſandum ꝯcurrit duritiea ꝙ etiā velocitari oportebit. Qꝛ ſi cū hoc multa fuerit neceſſitas: tūc ꝓculdubio velocitas magna erit. Qꝛ ſi virtus debilis fuerit ⁊ nec̄itas multa: ⁊ inſtr̄m obediēs adhuc creſcet velocitas cū ꝓpter debilitatē v̄tus pulſum q̄ntū neceſſe eſt magnificare nō poterit. Itē hec duo: debilitas. ſ. virtutis ⁊ inobediētis inſtrumēti vbi affuerit neceſſitas multa ad velocitatē quā maxime opanꝛ. Nā velocitas magnitudini ſuffragaꝛ: ⁊ eſt ſicut contingit in portitoribus pōdeꝝ qui cuꝫ vna in vice totū pondus portare nō pnt ipſum diuiſum pluribus in vicibus feſtināter ferunt. ℂ Nunqd contingit neceſſario oēm pulſum magnū velocēꝫ eſſe incobitis reliquoi i
opinionē in hac mā cōem ꝯſequēs: vt ꝙ ꝑ⁹ dr̄ia q̄ acquiriꝛ p augmētū neceſſitatis ꝯſtante v̄tute ⁊ inſtrumēto obediente eſt magnitudo. Qꝛ ſi vltra augmētabiꝛ nō potēs cū magnitudine ſatiſfacere: ſcd̄a q̄ acqretur erit velocitas. Qꝛ ſi adhuc plus creuerit: acqretur tertia: q̄ eſt ſpiſſitudo: de q̄ ſtati. ℂ De hac velocitate famoſe repiunꝛ opiniones argumentis phicis fulcite inueſtigantes penes qd attendi hꝫ velocitas in pulſu: ⁊ ꝑma eſt iam dicta: que drīam facit inter pulſum velocius moueri ⁊ pulſum eſſe velociorē: vt qd̄ penes aliud hēat attendi velocitas motus: ⁊ penes aliud velocitas pulſuoꝝ ⁊ hec conſidera. Et hec magis medicialis eſt alia aūt phica magis ponēs velocitatēꝫ pulſus abſolute attendendam eſſe penes ſpaciū ab arteria deſcriptū in tanto vel in tanto tēpore Iuxta illud ariſto. ſexto phicorum. Velox eſt qd̄ in equali tpe maius pertranſit ſpacium: ⁊ hec negaret quod prima concedit: ſed de his ſatis.

Tardus autē veloci eſt ꝯ̄riū vt dicaꝛ tardus: q ſꝫ diaſtolē ⁊ ſiſtolē magno pficiꝛ tēpe. Semꝑ opinionem primam de velocitate ſequendo. ℂ Huius aūt cauſe iā dictis ſunt ꝯ̄rie: qr̄. ſ. aut diminuta neceſſitas vel nō aucta: aut virtutis debilitas: aut ambe ſimul ēt non inconuenit: ⁊ ꝙ ad eam cauſandam inſtr̄i inobedientia concurrat. k
ℂ Et lꝫ ſm ordinēꝫ de tertio gn̄e ꝓſeq debemus: tn̄ qr̄ multum quartum ſcd̄o attinere vr̄ de ipſo prius. Quartuꝫ v̄o a tēpore qetis ſumptum eſt in quo due reperiuntur differētie. ſ. raritas ⁊ frequentia ſiue ſpiſſitudo. Reperitur ⁊ tertiaq; que inter has eſt mediocris: quaꝫ relinquo in omnib⁹ his generibus notam eſſe eam non nominando.

Pulſus ſpiſſus ſiue frequens ab Auic. ꝯ̄ſs noiatus eſt: in q̄ tp̄s ſenſatiūꝫ qd̄ ē inter duas ꝑcuſſiōes eſt breue: ⁊ h̄ apud nō ꝯpbēdētes ſiſtolē. Vñ tales pcipiūt q̄ntitatē tpis menſurātis qetē cadentē iter antecedentem diaſtolem ⁊ ꝯ̄ſitē. Qꝛ ſi ſiſtoles ꝯprehenderenꝛ: vt fecit galienus q in plurib⁹ ſuis libris ſe iactauit. Tunc frequentia attendi hꝫ penes puitatē tpis mēſurātis qetē inter dilationeꝫ ⁊ ꝯſtrictionē vt pulſus ille denoieꝛ alio frequentior inter cuius diaſtoleꝫ ⁊ ſiſtolē minor mediat qes: eꝫ vero rarior. l
ℂ Huius aūt ſpiſſitudinis cāe eedē vident eſſe cū cāis velocitatis. Vñ pnceps. ſpiſſitudis cauſa eſt debilitas v̄tutis: aut multa nec̄itas: aut multa caliditas. hec. n. ſpiſſitudie nō vtiꝛ cū ſup velocitatē deficit. Vñ auicē. Si v̄tus fuerit debilis pulſus non poterit magnificari: ⁊ ſi velocitas in eo non opata fuerit nō poterit eſſe qn nō fiat ſpiſſus: q̄tin⁹ ſpiſſitudo reſtauraret id quod defuit ex magnitudie ⁊ velocitate. Sicut cū hoi neceſſe eſt rem ferre pōderoſam quā ſi poterit totā vna in vice feret. Si v̄o nō: diuidet eam in duas partes ⁊ feſtinabit: ⁊ ſi nō eam in multas partes diuidet feret quāq; ꝑtem quoquomodo poterit cum ſpacioſitate ⁊ velocitate deīde nō ceſſabit donec oneratura ferat: ſed redibit cū tarditate: Vñ ⁊. 10. pulſuū: Cū augmētaꝛ calor nālis in corpe immutat pulſum ad magnitudinē: ⁊ cū augmētaꝛ magis addit magnitudini velocitatēꝫ: ⁊ cum illo plus agetur addit velocitati ſpiſſitudinēꝫ. Quibus apparet ex neceſſitate ſup tempamētū aucta ſtāte inſtr̄i obediētia ꝙ v̄tus tentat cum magnitudine ꝑ ipſi ſatiſfacere: ⁊ hec dr̄ia virtuti

difficilior. ⁊ ideo cũ per aug^m vlterius debilitetur virt⁹ magnitudine ſic ſatiſfacere non põt: ſed velocitate recõpenſat ⁊ breuiter difficilius eſt virtuti magnificare q̃ꝫ velocitare q̃ꝫ frequẽtare: q̃re ſi multũ debilitabiſ ſtante obe^a ⁊c̃. ꝓnis diis acquiſita: tunc erit ſpiſſitudo: vt apparet in ꝓpinqs criſi: ⁊ in ſtatibus febriũ putridarũ: q̃ñ. ſ. ſunt ex debilitate virtutis. Cõſequenterq̃ꝫ ſi pulſus fuerit magnus velox ⁊ frequens diminuta neceſſitate alijs paribus. p° frequẽtia deperdetur. Scḋo velocitas. Tertio magnitudo. ſicut p° venit vltimo recedit. Stante aũt ſic pulſu magno. ſ. veloci: ⁊ ſpiſſo diminuatur virtus: tũc p° deperditur magnitudo: vt actũ eſſicuni ſit diis que maiori cũ difficultate fiat. Pariq̃ꝫ modo de inobedientia inſtri dõm q̃ñ ex inobedientia inſtrumenti difficultatur virtus: ⁊ vt ſemper res clarior fiat hic addo: qḋ qdam dicunt. Auic. aperientes. ſ. ꝙ pulſus dr̃ eſſe frequens: q̃ñ inter diaſtolem ⁊ ſiſtolẽ modicũ interuenit tp̃s. Qr ſi ſiſtoles nullo modo cognita erit: tũc tẽpus qḋ mediat inter duas diaſtoles eſt tẽpus reſpectu cuius pulſus dr̃ frequens vel rarus. Qr ſi cognita fuerit vt ſupra ƀm tempora duo⁊ extremo⁊ erit pulſus frequens rarus: aut mediocris. i. ƀm tempus extremi ſiue quietis: que eſt inter ſiſtolem ⁊ diaſtolem ſequentẽ ⁊ tp̃s extremi ſiue quietis: q̃ eſt iter ſiſtolẽ ⁊ diaſtolẽ ſequẽtẽ appellaſ. Appellaſ freq̃ns vel rarus non a quiete: ſed motu pncipal'r: qr eſt q̃ñ modicũ quieſcit ⁊ multo moueſ tpe: ita ꝙ tp̃s qḋ eſt inter motum ⁊ motũ eſt breue: vt in exẽplo patauo declaraſ. Nã dicimus aliquem frequẽter bibere q̃ñ parũ eſt tp̃s quo nõ bibit. Et dr̃ talis pulſus ɔ̃ũs a cita ɔ̃ſecutiõe motus poſt motum. Et differt velox a ſpiſſo: vt Auicẽ. q̃ñ ſpiſſus eſt cum continuitate: velox vero cum motu diſcreto.

a **Pulſus** rarus ſiue tardus: quẽ Aui. reſolutum ⁊ lapſum vocat: eſt pulſus in quo tp̃s ſenſatũ ꝙ eſt inter duas pcuſſiões eſt magnũ. Nota tñ vt de ſpiſſo ſiue frequẽti actũ eſt ɔ̃ſiter dicere opꝫ: ꝙ vario mõ ƀm varietatem cognitiõis motus: ⁊ quietis in eo: vñ q ſiſtoleꝫ cõprehendunt dicere hñt: ꝙ raritas attendi hꝫ penes magnitudinem tp̃is mẽſurãtis qetẽ inter dilatationẽ ⁊ ɔ̃ſtrictioneꝫ ſicut frequẽtia penes puitatẽ vt ſupra. Vñ pulſu ſic alio rarior: dr̃ inter cuius diaſtolẽ ⁊ ſiſtolẽ maior cadit quies. Penes ƀo eos q ſiſtolẽ nõ ɔ̃phendũt. raritas attendi hꝫ penes magnitudinẽ tp̃is menſurãtis qetẽ cadenteꝫ inter diaſtoleꝫ pcedentẽ ⁊ ſequẽteꝫ. Et dr̃ rarus lapſus q̃ñ ſicut corpora lapſa multum pauſant ⁊ multũ tp̃is ponunt inter motuꝫ ⁊ motum: ita ⁊ pulſus rarus dr̃ reſolutus qr ceteris paribus plus alijs reſolutione virtutis euenit. ℭ Raritati autẽ pulſus plures aſſignantur cauſe. Primus eſt fortitudo virtutis ⁊ neceſſitas pauca cum obediẽtia inſtri. Nã virt⁹ fortis magnificando pulſum neceſſitatẽ ſupat: qr. ſ. plus magnificaſ quã neceſſitas indigeat: qr. ſ. vice vna plus de aere attrahit q̃ꝫ ſit ꝓ refrigerio debito neceſſariũ. Et in hoc caſu tam diaſtoles q̃ꝫ ſiſtoles magnificaſ. Vñ qr neceſſitateꝫ non hꝫ magnam interponit qetẽ: ⁊ ſic rarificaſ pulſus: ⁊ talis raritas: vt pꝫ eſt a fortitudine virtutis q̃ manifeſte ẽt alijs ex ſignis ɔ̃phendiſ qḋ dr̃. Et ſic ſcḋa addiſ cũ recordatione dignaq: qr q̃ñ frigiditas multa diminutã faciẽs neceſſitateꝫ nimiaq̃ꝫ intẽſior virtutis debilitas ⁊ primus ꝑditõis aduentus. hec non raro raritatẽ cauſant: nã tũc ſit de veloci ⁊ ſpiſſo rarus: q: q̃ñ v̓tuti difficilius eſt frequẽtare q̃ꝫ rarificare ſicut corpori debili maius eſt frequenter ſe mouere q̃ꝫ raro ióq̃ꝫ cũ mors approPinquat ex frequẽti ſit rarus. Et hic aduertaſ q̃ñ iperiti ⁊ ad pauca intuẽtes ſentiẽtes poſt ſpiſſitudinem raritatẽ exiſtimãt hoc ex diminutiõe neceſſitatis ɔ̃tingere: aſſerũtq̃ꝫ in publicũ egrũ melius ɔ̃ualere: ⁊ ſic febreꝫ remiſſam eſſe: q̃ tñ ꝓ tũc in eo ꝫ̃ reſpectu ꝓprii cali eſt intenſior: ⁊ tñ eger vſq̃ꝫ ad certas horas moueſ: vt padue in ſtrenuo milite dño Henrico de Serouincis ɔ̃tingebat ⁊ his diebus ƀ Ferrarie. Erant aũt ſic vt infamantur: q̃ñ nõ aduertũt ꝙ calor ꝑter nãm ad mẽſurã nãlis mẽſurari hꝫ: ⁊ eſt hoc ꝓportionabile ei qḋ flãme lucerne accidit dũ ꝓpinqua eſt extinctioni q̃ñ inutilis lucerne magis vi. Eſt itaq̃ꝫ raritas pulſus in ſilibus corporibus niſi perſeuerans fuerit a medico ſemꝑ ſuſpecta hñda: ⁊ iõ conſideraꝫ ⁊ ſicut de alijs differẽtijs dem̃ eſt de ɔ̃põne. ſ. duarum differentiaruꝫ: ita ⁊ in his ɔ̃tingit varias fieri ɔ̃põnes: vt ꝙ aliq̃ñ pulſus ſit velox ⁊ frequens: tardus ⁊ frequẽs: ⁊ medius inter hos. Nã ɔ̃tingit quem piam moueri motu tardo: ⁊ modicuꝫ imponere ſpatium ſiue tẽpus inter motum ⁊ motũ: vt pꝫ de formica que tarde mouetur ⁊ modico tempore quieſcit.

ℭ Quibus ſic expeditis ad tertium redeamus genus a q̃ꝫtitate virtutis mouẽtis ſumptum: ſiue vt Auic. a qualitate percuſſionis vene in digitos: qḋ in tres diuiditur ſpecies: B
In fortem. ſ. debilem ⁊ medium. ſed de medio ſemper vt 3
ſupra nobis que dicta ſunt ſufficiant.

Pulſus fortis eſt q fortitudinẽ virtutis inſeqſ. Vnde alijs paribus i quo corpe ẽ fortitudo maior in eo eſt pulſus fortior. ℭ Sed diceres. q̃ño hanc fortitudinẽ virtutis ɔ̃phendã: dõm ꝙ ex fortitudine diſpõnum nãlium corporis: vt ſunt etas: cõpl'o: forma: ⁊ q̃ꝫto iſtes diſpoſitiones tẽperato plus approPinquabunt: tanto magis C
de fortitudine virtutis iudicabunt. ℭ Sꝫ iterum queres: vt cur dicaꝫ pulſum eſſe fortẽ cũ his ⁊ velis ex hoc ſignum hr̃e aliqḋ: dõm ꝙ bene ſic fortẽ indicabo ſi cum iam dictis ɔ̃dõnibus ſentiam arteriam in digitos fortiter percutere. Unde ḡc pulſuũ fortis eſt qui tactũ fortiter percutit a qbuſdam validus vocatus: ⁊ dr̃ tactũ fortiter percutere q̃ñ extrema digitorũ a ſe expellere v: ⁊ cũ ɔ̃ſtringitur arteria ei⁹ motus quaſi nõ diſcerniſ. Vñ Auic. fortis eſt q apud diaſtolẽ tactui reſiſtit. Ex qb⁹ colligere poſſumus de forti hãc notificationẽ. Qr fortis pulſus eſt ille: q cũ virtutis fortitudine ⁊ arterie diſpõne debita in tactũ fortiter ⁊ ɔ̃ſtãter percutit: ⁊ dr̃ debita ⁊c̃. vt excludatur arterie duricies cũ qua fortis fieret percuſſio vt ſophiſticas excludam fantaſias: ⁊ intelligaſ fortiter percutere vt ſupra. Nõnulli aũt ſunt dicentes pulſuꝫ illũ fortẽ eſſe: cuius arteria vehementer ⁊ virtuoſa ipulſione digitos percutit ⁊ ipſis cõpreſſis fortiter reſiſtit: ⁊ vt dicã pulſum in forte irato fortioreꝫ eſſe q̃ꝫ in ſeipſo non irato: ſicq̃ꝫ in ipſo febriẽte magis q̃ꝫ in ſeipſo ſano. Et capit poſitio hec fundamẽtũ ex hoc: ꝙ virt⁹ debilis cũ maiori conamine fortiores facit opationes: vt in freneticis eſt videre ſic ponit: ⁊ nã eſt incitata magis in corpe lapſo pulſus fortiores facere q̃ꝫ in tẽpato. Sꝫ tu ɔ̃ſidera. Nã in tẽperato ⁊ ſanguineo pulſus nãl'r ſunt fortiores: q̃ꝫ in colicis: ⁊ tñ arteria colici forti⁹ ipmet in digitos pp ſui duricieꝫ ⁊ tenſionẽ: vt in chorda arc⁹ eſt videre. Quidã ɔ̃cilantes dixerũtq̃ꝫ p^a fortitudo pulſus eſt nãlis. ſcḋa ƀo accñtalis. Et ꝓ his audiaſ textus Aui. 2ª tertij. De ſignis diſpõnis cordis. Inqt. Corporis autẽ fortitudo ſigñat ipſius fortitudinem: ⁊ eius debilitas ſi nõ fuerit ei nocu^m ex cerebro ⁊ neruis debilitatem ipſius: ⁊ debilitas eius ſigñat maliciã ɔ̃pl'onis in ipſo: ⁊ fortitudo eius ſigñat ɔ̃pl'onis ei⁹ nãlis q̃litatem: ⁊ eſt qr eſſentia caloris innati: ⁊ ſanguinis ⁊ ſp̃us vitalis plurima eſt ipſo nõ inflãmata famoſa: imo ſplẽdida immo pura. Sed accñtalẽ ex caliditate ſignificat vehementia inflãmationis ⁊ rixa aie ⁊c̃. cõſidera ſpeculator: q̃ñ ex his eligi poteſt penes quid attendi hꝫ pulſus fortitudo ⁊ eius debilitas nãlis ac ẽt accidentalis. Nota tñ ꝙ inter hanc fortitudinem ſic accidentalẽ noiataꝫ ⁊ debilem ſibi oppoſitaꝫ hñ daſ mediũ. Inter autẽ pulſum fortẽ nãl'r talẽ ⁊ debilem nõ cadit mediũ: ꝓpterea ꝙ hec fortitudo ɔ̃temperantiã ſequitur. Iuxta illud haly. 2° tegni. fortitudo virtutis ɔ̃tẽperantiam ſequitur ɔ̃plexionis: ⁊ debilitas ſequitur lapſum. D

Debilitas aũt per oppoſitũ determinatur: vt qr cum virtutis debilitate: ⁊ arterie diſpoſitione debita in tactũ debiliter percutit. ℭ Cuius debilitatis cãe

plurime aſſignant̃. Et ħ[us] eſt debilitas virtutis nãlis loq̃n/
do de pulſu nãli tali. Sed debilitatis accñtalis plures ſunt
cauſe vt forte animi accñs virtutẽ reſoluẽs vigilie ſupflue.
Exercitiũ forte. Eũatio ſupflua malicia humoris ⁊ eius ve/
nenoſitas ſpũm ⁊ calorez corrũpens: ⁊ breuiter oĩa q̃ vehe
menter virtutẽ reſoluũt ⁊ exterminãt ſunt debilitatis pul/
ſus cã factiua: ⁊ vt de alijs dĩijs dcm̃ eſt ita ⁊ de his dĩm q
in eis cadunt cõpõnes vt q aliqs eſt fortis ⁊ velox: debilis
⁊ velox: ⁊ ſic de alijs quas p ſe indagator inueſtigare pote/
rit: ſed de his auctores nr̃i non multũ curauerũt: imo q̃nqȝ
vtuntur eis: vt ſinonimis et in eis ſcriptum reperimus vt
frequens pro veloci: ⁊ tardus pro raro accipiatur.

¶ Quintũ aũt modo genus aggrediamur a ſilitudine ⁊ diſ
ſilitudine diuerſitate equalitate vel inequalitate ſumptuz:
quod in equalem ⁊ diuerſum diuiditur.

e **Equalis** autez dicatur qui in vnaquaqȝ ſuaꝝ ꝑceſſio/
num in magnitudine. ſ. paruitate: ⁊ fortitu/
dine aut velocitate in his q̃ ſunt poſt iſta ſilis reꝑit̃. Vñ in
Almanſ. Cũ vnaqueqȝ ꝑcuſſionũ ſue cõpari magnitudine
fortitudine velocitate: ⁊ in alijs q̃ ſunt poſt iſta ſibi inueni/
tur dĩ pulſus equalis. Et cũ non ita fuerit dicit̃ diuerſus.
Et princeps breuius explicans inquit. Eq̃lis eſt: q in oĩb[us]
ſupradictis dĩijs eſt equalis. ¶ Cauſe aũt hui[us] equalitatis
ſunt fortitudo virtutis obediẽtia inſtr̃i neceſſitas nõ varia/
ta. Naz neceſſitas variata cã eſt ineq̃litatis: vt in his cõpre/
hendit̃ quoꝝ pectora humiditatib[us] repleta ſunt q̃ humidi
tates diuerſis horis diuerſimode caleſcunt ⁊ diuerſimode
ad cor fumant in eo variã inducentes neceſſitatẽ in ptiſicis
ethicis peripleumonicis pleureticis ⁊ hm̃ cõprehenditur.
Et hic diuiditur in equalẽ abſolute ⁊ in eq̃lẽ ſm qd: vt euz
talẽ abſolute vocem[us]: qui in oĩbus ſuis dĩijs eſt eq̃lis: ⁊ ta
lem ſm qd qui in aliqua tm̃ aut duabus tm̃ eq̃lis eſt ſm qd
f noiemus ⁊ inter hec duo nõ dat̃ medium vt patet.

Inequalem vero abſolute appellamus q in nulla
ſuaruz dĩiaꝝ eſt equalis: ⁊ inter hunc
⁊ equalẽ abſolute dat̃ me[m]: vt eq̃le ſm qd ⁊ ineq̃le ſm qd.
Et intelligat̃ ſemp q reſpectu haꝝ eq̃litatũ ⁊ inequalitatũ
ſtat ꝯpatio inter partes ſibi inuicẽ cõpes: vt ꝯpando ſiſtolez
ſiſtoli ⁊ diaſtolẽ diaſtoli q̃etẽ q̃eti ⁊ h 9. vñ ſm medicuz ſtat
pulſum eſſe eq̃lẽ: ⁊ tm̃ diaſtolẽ eſſe maiorẽ ſiſtole: vt pȝ intel
ligẽti. nã hec eq̃litas: ⁊ ineq̃litas penes pl'es attẽdi hȝ. Nã
ħ[us] attẽdit̃ penes eq̃litatẽ pulſationũ ⁊ quietũ: q2. ſ. diaſto/
les oẽs quo ad dĩias dictas q2 in magnitudine paruitate: ⁊
hmõi ſunt eq̃les: ⁊ ita de ſiſtole. ⁊ q̃etibus vt dcm̃ eſt. 2[o] pe
nes eq̃litatẽ pulſiõis ſiue impreſſionis arterie: ⁊ ptiũ eius di
gitos ipſos q̃tuor vt q̃m. ſ. arteria cũ ſuis partibus equal'r
in digitis pulſat. ⁊ pariformiter de inequalitate dicatur: vt
q2 diaſtoles ineq̃lis eſt diaſtoli: vt q2 in digitis vna pars arte
rie fortius pulſat ⁊c̃. Aut pulſus ſub vno digito maior vi/
detur ⁊ ſub alio digito minor vt in pulſu cõprehendit̃ vn/
doſo aut ſerino. Item cuius arteria in principio ſm eandẽ
partem maiorem pulſum facit q̃ȝ in ꝑceſſu. Et ſummatim
cũ cõſtãtino dicamus q pulſus eq̃lis eſt cui[us] pulſus eſt eiuſ
dẽ eq̃litatis in digitorum extremitatibus ſm oẽs pulſuum
dĩias: ⁊ nõ ẽ ineq̃lis cui[us] ꝑcuſſio diuerſificat̃ ſm oẽs dĩias
vel ſm aliq̃s. vt q2 aliq̃n ſpiſſus: aliq̃n rarus: ⁊ ita parifor/
miter de equali dĩmq2 eſt equaliter rarus: aut ſpiſſus ⁊
hmõi. Et q2 hec equalitas aut inequalitas multipl'r varia/
ri põt: tum ex parte differẽtiaꝝ: tum ex parte arterie ⁊ par
tium eius hinc multe cõſurgerẽt cõpoſitiões quas medici
nõ ſequũt̃: ⁊ ideo relinquẽde. ¶ Et cũ oppoſita iuxta ſe
poſita magis eluceſcunt: tũc de diuerſo agatur.

g **Pulſus** itaqȝ diuerſus dĩ: q2 in his ſilitudinem nõ ob/
ſeruat: vt q2 in vna percuſſione: q2. ſ. inter ꝓn
cipiũ vnius ⁊ finẽ alterius diuerſitas ſiue diſſilitudo q̃nqȝ
reperitur: vt q2 frequentius pulſat: aut tardius: aut q2 ma/
ior in vna q̃ȝ in alia: aut q2 in tribus ꝑcuſſiõib[us] me[us] ceteris
non eſt equalis ex pte. ſ. magnitudinis velocitatis duriciei
molliciei ⁊ hm̃: de q̃bus infra magis. Et pulſus hic diuer/
ſus duo ſortit̃ noia: q2 gradatus ⁊ ⁊ equal'r vel inequaliter
currẽs a medicis noiat̃. Dĩ gradatus: q2 gradatim ſm mo
dũ ſcalarũ ꝓcedit. Et vt res hec facilius capiat̃ cũ exẽplis
aperiã. Nã pono q pulſus inchoat magnus ⁊ ꝯtinue paruifi
cando ꝓcedit ⁊ ſic deſcẽdẽdo paruus in fine remaneat: tũc
hic pulſus erit diuerſus: vt pȝ ex habitis: eritqȝ gradatus
vt pȝ: ⁊ hic etiã: q2 in curſu ſuo equalitatẽ ſeruauit dicet̃ eq̃
liter currens. deinde pone ecõtra q ex paruo ſic fiat magn[us]:
aut de magno paruus: ita tm̃ q hãc dictã eq̃litatem nõ ſeruet:
ſed in ſuo reditu ſiue ꝑceſſu ineq̃litatem faciat: vt q in me
dio cadat vt vbi debeat eſſe motus ſit q̃es tunc talis diuer/
ſus erit ⁊ ineq̃l'r currens. Sil'r ſi ineq̃l'r augmẽtaret̃ aut di
minueretur. ¶ Et haꝝ diuerſitatũ gñales cauſe a diuerſi/
tate triuz cauſaꝝ ꝯtentiuaꝝ ꝑncipal'r ſumunt̃ vt a virtute
ħ[us] ex parte multiplicis varietatis eius in debilitate ⁊ for/
titudine. Scdõ ab inſtr̃o ex pte multiplicis varietatis eius
ex parte obediẽtie ⁊ inobediẽtie cũ eſt nimis durũ aut mol
le. Tertio a varietate in aug[mento] ⁊ diminutione ipſius neceſſi/
tatis q̃ omnia quaſi infinitis modis variatã ꝯtingit. ꝓpt q̃
Auic. pulſuũ cõpoſitoꝝ ſpẽs quaſi infinite ſunt ⁊ has non
ꝯſulo medicũ venerari: ſed q̃m phice magis ſunt ⁊ a ſenſu
q̃ñ remote: cũ medic[us] ſit artifex ſenſualis ſunt relinquẽde.
¶ Sunt ⁊ nõnulle ipſi[us] diuerſitatis pulſus ſpãles cãe: vt ea h
q̃ a cibo ⁊ hũore ꝓuenire põtẽt vtute ꝯſtãte ⁊ inſtr̃o ꝓ tũc
obediente: aut nimia ei[us] q̃ȝtitas q̃ ſit fortis cõpſſio dyafrag/
mati cõicata. vñ pulſatil' in ſuo ipedit̃ motu ꝓp ſibi nocu[m]:
⁊ cordi cõicari: ⁊ ſic vt[us] nõ põt vniformiter arteriã mouere.
Itẽ idẽ ꝯtingit morbo exñte mãli ⁊ vtute ꝓ tũc debili exi/
ſtẽte: ⁊ cũ ꝑnimia multitudine hũoris vt[us]: ⁊ calor ſuffocat̃:
⁊ ſic grauata non põt motũ vniformiter ꝯtinuare: vt in ꝓn[o]
febriũ putridaꝝ ꝯtingit. Cõſil'r q̃ñ in venis ẽ ſanguis viſco
ſus: ⁊ multa accidit diuerſitas in pulſu ſua multitudine ħ[us]
virtutẽ ſuffocãdo ⁊ grauãdo. Itẽ vaporando ꝯtinue maxie
mã exñte in pectore: ⁊ partib[us] cordi ꝓpinqs ledit lacertos
mouẽtes: ⁊ ipſos ipedit: ⁊ virtutẽ debilitat vitalẽ. vñ diuer/
ſitas accidit: ſic ex pte inſtr̃i ⁊ vtutis impedimẽto ꝯtingẽte
ne vniformis fiat mot[us]. Q2 aũt multitudo ſanguinis talem
cauſet diuerſitatem declarat flõmia qua ſic eũato ſanguine
diuerſitas remouet̃. Idem operant̃ etiã aie fortia accñtia
vt cogitatio vehemẽs triſtitia ⁊ hm̃: ad que ſuffocatio cõſeq̃t̃
caloris: aut inordinatus ſpũum motus. Nã inordinat[us] mo/
tus: aut calidi nãlis ſuffocatio cauſa eſt diuerſitatis.
¶ Et in diuerſitatibus pulſuũ ab auctoribus medicine poſi/
tis ꝓſequẽs: innominatas relinquẽs. dico q ſpẽs pulſuum
diuerſoꝝ noiate ab Aui. tredecim enũciant̃. ⁊ ſi in Almãſ.
duodecim tantum aſſignent̃ quarum in primis cadẽtẽ ſua
cum cauſa deſcribemus.

Pulſus itaqȝ cadẽs in medio eſt pulſus q quietez fa/ i
cit qñ motus eſſe dȝ aut motũ facit qñ quies
debuit apparere: q̃ res digitis plane cõprehendit̃ ⁊ cũ per
ipſos diaſtoles expectat̃: tũc quies percipit̃: ⁊ aliq̃n tm̃ ꝑ/
cipiunt frequẽtiã: q vbi debeat eſſe quies erit motus quẽ
pulſuz nõnulli ſub gradato poſuere. Et ceteri ſub raro re
ducentes: ⁊ cũ q mouet̃ tpe quo quieſcere debeat ſub fre/
quenti collocarũt: inter talẽ ⁊ interceptuz moderni multi
nullã penitus dĩiam ponũt. Unde aliq ſubtiliantes magis
enũciãt pulſum illũ interceptũ cũ ei[us] extrema duo diuerſi/
ficant̃ in velocitate: ⁊ tarditate ⁊ ſilitudine. ſ. qñ duo extre
ma vnius partis intercepta q̃ete diuerſificant̃ in tarditate:
⁊ velocitate ⁊ breuiter non ſunt ſilia: vt ſi vna pars cadẽs
ſub vno digitoꝝ: cuius duo extrema moueant̃ imaginata
quiete partis medie: ita tm̃ q hec extrema diformiter mo/
ueant̃ quo ad velocitatẽ ⁊ tarditatẽ. Et ꝓſequẽs in litera
Auic. dicamus q interſeptus eſt ille qui ſeparat̃ cũ motu
ꝓuo. ſ. a motu alterius partis: ita vt cõtingãt duo extrema

vnius partis interſepta qete diuerſificarit: ⁊ in ſuis differē-
tijs non eſſe ſilia. ¶ Huius aūt diuerſitatis cā eſt laſſitudo
v̄tutis: ⁊ eiꝰ defectꝰ: vt qꝛ ex vehemēti labore: ⁊ exercitio:
vt huius virtus laſſata ſit: aut debilitata: aut defectio eius
ex pte cāe intrinſece: vt ex pte male q̄litatis humoꝝ aut ani
mi accītis. nā ex his ⁊ ſilibus accidit virtutis reſolꝰ. Un-
de accidit qn̄qꝫ vt pp forte animi accidēs ita diuertatur vir
tus animalis ⁊ v̄tus pulſatilis ſibi ſubordinata: vt motum
ſuū interſecet qete media. idē operaꝰ fortis dolor q maxie
virtutē ꝓſternit primi ſcd̄a de cauſis q̄ ex dolore ꝓueniūt.
Ingr. Dolor virtutē diſſoluit: ⁊ mēbra a ſuis ꝓprijs opera
tionibus ꝓhibet adeo vt membra ab aeris ꝓhibeat attra-
ctione: aut eius diſtribuat operationē: aut facit eū interſe-
ctū aut frequentē: ⁊ oino nō ſm curſum nālē. Ex nota ꝙ
fortis frigiditas calm̄ obtundens ſic ꝙ ad eius euētationē
vna ſufficit percuſſio magna: vt inde qeſcat qete magna eſt
cauſa cadentis in medio: vt primi tertia de ſignis litargie.

A **Reperitur** ſcd̄o pulſus diuerſus caprizās nūcupa-
tus ſiue gaçelans: ⁊ eſt pulſus q in vna
pte tardus exiſtit: deinde cadit in meꝰ: deinde velocitatur.
Caprizās ē q variat in vna pcuſſiōe in tarditate ⁊ velocita-
te: ⁊ accidit huic vt feſtinet ⁊ ſtet cito redit ⁊ ſuū ꝯplet mo
tum: ⁊ ſic pꝫ pulſum hūc diuerſum ⁊ nō ꝯtinuū eſſe. Et ap
pellaꝰ gaçelans ſiue caprizans: qm̄ in ſuo motu aſſilaꝰ mo
tui hoꝝ duoꝝ aialiū. ſ. caprioli, ⁊ gazelli. q̄ in ſolis cornibꝰ
dr̄iam inter ſe hn̄t. Capriolus aūt ſiue capretus motum ſuū
tarde inchoat in ſaltādo. deinde in alto aeris quieſcere vi.
deinde precinceptū velocitat motum: ⁊ multos facit ſaltus:
ita in motu huius pulſus accidit: vt pꝰ tarde diaſtolet: de-
inde qete intercipiꝰ aliq̄ꝫto tpīs quieſcens qn̄ deberet mo-
tum ꝯtinuare. deinde diaſtolae motū velocitat: hec etiā ſi-
gna ſunt vbi adhuc inſtr̄i obediētia debilitas virtutis: ⁊ op-
preſſio eius. Quare vt ſupra tot accidunt in puo tēpore di-
uerſitates. Et ſic de cauſis eius cum habitis ſufficiant.

B **Sub diuerſo** ēt continetꝰ vndoſus ſiue fluctuans
vel fluctoſus: ⁊ eſt pulſus q in Al-
manſorio ſm latitudinē magnā partē digiti occupat cū le-
nitate: qꝛ. ſ. arteria eſt mollis ex replenōe cū quo nō eſt ma
gna eleuatio neqꝫ ſubita: ſed vna eleuatio poſt aliā fit: vt in
vndis aquaꝝ eſt videre: nam in eis pulſationibꝰ id accidit
qd̄ eſt in vndis aquaꝝ: vt qm̄ vna eaꝝ ſurſum eleuaꝰ ⁊ alia
deorſum deprimiꝰ ⁊ vna magis alia: ⁊ vna velocius alia: ⁊
vna tardiꝰ alia: ⁊ vna altera erit maior: altera minor: ⁊ vna
aliarū cito ſequaꝰ: ⁊ alia tardius vt in motibus accidit vn-
daꝝ: quas diuerſitates ꝯphēdit tactor in eo q ꝓpinquꝰ eſt
ſudationi. Ideoqꝫ pulſus ſudare incipientiū bn̄ cōſiderētur.
Huius aūt cā ſm plurimum eſt virtutis debilitas. Un̄ dia-
ſtole nō pōt fieri niſi paulatim ⁊ paulatim ita ꝙ virtꝰ ſuc-
ceſſiue maiorat ⁊ minorat pulſum ad modū vndarū nō po
tens vniformiter ſubleuare arteriā. Et dcm̄ eſt ſꝫ plurimū
qm̄ in cō qn̄qꝫ eſt lenitas ſiue mollicies arterie dato ꝙ vir-
tus nō ſit multū debilis eo ꝙ inſtr̄m molle ⁊ humidum nō
recipit ꝑcuſſionē ⁊ motū in vnāquāqꝫ ptē penetrantē ſicut
eſt videre in corrigia ⁊ alia re molli. nā dura hāc cōcuſſiōeꝫ
⁊ motū bene recipit vniformē in ſuis ptibus eo ꝙ ſiccitas
eſt apta ꝑcuſſioni ⁊ tremori pp ſiccum fore ꝓprio termino
terminabile. aut terminatū. Unde extremitas ſicci duri mo
uetur motu ſui principij: vt experientia demōſtrat: ſed mol
lis humidi partem poſſibile eſt moueri nō mota alia parte
hoc motu: eo ꝙ humidū cito recipit ſeparationē ⁊ flexiōeꝫ.
⁊ diuerſitatem figurationis: vt notum eſt.

C **Claudit** in ſe cū his pulſus diuerſus pulſuꝫ vermicu
loſum q eſt pulſus puus multe ſpiſſitudinis
ſilitudinem cū vndoſo hn̄s. Undoſus autē vt ſupra non eſt
paruus neqꝫ frequens ſed eleuationes ⁊ depreſſiōes nūc fre
quētes: nūc tardas hn̄s. Unde hec in pulſu apparēt vermi-
culoſo: licꝫ ſint remiſſe. dr̄ vermiculoſus: eo qꝛ in ſuo motu mo
tui vermis aſſilaꝰ. nā pꝰ vt appet motus vermis eſt puus:
Scd̄o frequēs. Tertio hn̄s eleuationes ⁊ depſſiones nunc
frequentes nunc tardas vt ſenſu viſus cōprehēditur. Et q
dam dixerunt hunc pulſum eſſe velocē: ſed ex habitis non
eſt dicendus velox: eo ꝙ in veloci eſt quies notabilis: ⁊ vt
ſupra de dr̄ia inter frequētē ⁊ velocem. ¶ Et huius cauſa
eſt debilitas virtutis notabilis ſiue fortis: ita vt cōiungantꝰ
tarditas ſpiſſitudo ⁊ diuerſitas partium pulſus: eo ꝙ vir-
tus non pōt in vno tempore dilatare arteriā. ſ. debite. imo
paulatim ⁊ paulatim facit ſpiſſitudinē tarditatem ⁊ parui
tatem: ⁊ per debilitatē notabilem ⁊c̄. non intelligatur vlti-
mata: qm̄ vltimata raritatem facit: vt ſupra de raritate.

D **Huic** aſſociatur formicularis: q eſt pulſus valde minu-
tus ſilis motui formicaruꝫ: qui ⁊ viſu cognoſcitur.
Nā q̄uis in eo ſit diuerſitas aliqua tn̄ pp eiꝰ puitatē nō cō
prehēditur neqꝫ inueniꝰ pulſus eo debilior minorqꝫ ⁊ ſpiſ
ſior. eſt. n. vermiculoſo frequētior. Un̄. Aui. Et vermiculo
ſi formicātis diuerſitas in eleuatione ad ſupiora ⁊ ꝑceſſiōe
⁊ ꝯſecutiōe in ſenſu eſt manifeſtior ipſoꝝ diuerſitate in lati
tudine: imo q̄ſi nō appet illud pp debilitatē v̄tutis modicū
ſit lata arteria. Formicās tn̄ eſt valde minor v̄miculoſo pp
debilitatē virtutis maiorē eſſe in formicāte. Cūqꝫ poſt taleꝫ
ſequiꝰ in pulſu raritas: tūc eger morti ē ꝓpinquꝰ. ⁊ nō iudi
ces vt ſupra ex tali raritate febrē ſiue neceſſitatē deficere ſꝫ
egrū. Et dixit Auerroys 4ꝰ colliget: ꝙ cāe vermiculoſi ⁊
formicātis ſiles ſunt cauſis. vndoſi lꝫ ſint eis debiliores.

E **Et eſt** ſexta ſpēs pulſus diuerſi quam ſerrinū noiant: ⁊
eſt pulſus ſerrinus: vt Auic. q in diuerſitate ptiū
ſuarū vndoſo aſſimilatur: ⁊ in eleuatione ad ſupiora ⁊ in la
titudine ⁊ ꝑceſſione: ⁊ ꝯſecutione: ſed eſt durior: ⁊ ptes eiꝰ
in duricie diuerſe exiſtūt. Un̄ dōm ꝙ pulſus ſerrinꝰ eſt pul
ſus velox ⁊ ſpiſſus: ⁊ durus cuius ptes in magnitudine dia
ſtolis diuerſe exiſtunt in mollicie ⁊ duricie. Et dr̄ ſerrinus
ad ſimilitudinē dentiū ſerre q in ſuo ꝓceſſu inequalitatē ſer-
uant. Nā vnus tendit ad dextrā alius ad ſiniſtrā: ⁊ ſic ēt re-
peritur. vt Aui. hec diuerſitas in tali pulſu latitudinis ſua-
rum ptiū qm̄ nō vniformiter arteria ſm ſe totaꝫ in digitos
iprimit: ſed mō cū vna pte ad dextrū digitoꝝ: mō cum alia
ad ſiniſtrū. Itē ſicut inter hos dētes cadit ꝯcauitas depſſa:
ita in pulſu hoc accidit: vt ſub vno digito pcipiaꝰ motꝰ ar-
terie: ⁊ ſub ſcd̄o qes: ⁊ ſub tertio motꝰ. ⁊ hoc dico in eodē
tpe. Un̄ Raſ. in Almā. Serrinꝰ eſt durꝰ cuius pcuſſiōe inue
niꝰ diuerſitas ex qua cū ſub vno digito inueniꝰ pcuſſio: in
alio percipiꝰ qes. ⁊ cū ſub alio qes fuerit in alio ſentiꝰ pcuſ
ſio. ⁊ iō vt ſupra ⁊ infra oꝫ medicū arteriā q̄tuor cū digitis
tangere: ⁊ ꝯſilr ex parte aliaꝝ dr̄iarum fit in eo pulſu perce
ptio diuerſa: ⁊ ſub vno digito pcipiꝰ velocitas: ſub alijs tar
ditas: ſub alijs fortitudo: ſub alijs debilitas: ⁊ ita de alijs.
hic aūt pulſus nēcio durꝰ eſt pp qd̄ a vermiculoſo ⁊ formi-
cāte differt: q nō neceſſario duri ſunt. Itē hic pulſus nō eſt
puus illorū ꝯpatione. Itē hic ē velox ⁊ illi nō. ſꝫ frequētes.
¶ Cāe aūt eius ſunt. pꝰ illud qd̄ in cōcauitate vene ē ꝯtētuꝫ
q̄ꝫtū ad putrefactionē maturationē aut cruditatē. nā h̄ pul
ſuꝫ ſic diuerſuꝫ faciūt: qm̄ ponūt diuerſitatē in nēcitate quo
ad eius augm̄ vel decrementū. Cōſilr diuerſificāt partes ar-
terie quo ad ipſas eſſe molles ⁊ duras. nā ſm ꝙ res putre
fit: ⁊ diuerſimode diuerſitas in pulſu accidit: nā ex multitu
dine vapoꝝ arteria extendiꝰ ⁊ induratꝰ: ex paucitate molli
ficaꝰ marie qn̄ mā eſt hūida. Cōſilr apā corpꝰ arterie extē
dendo indurat: vt in pleureſi accidit. Cōtingit ⁊ pulſuꝫ fore
ſerrinū pp diuerſitatē corpis arterie in duricie: qꝛ durus:
aut mollicie: qꝛ mollis: qꝛ. ſ. cōicaꝰ qn̄qꝫ arterie dure aliquis
mollicies pp vicinitatē arterie ad mēbrū molle aut p mām
humidā multā vt ꝯtingit in pleureſi in mā flātica in q̄ repe
ritur duricies ipſa cū aliquali mollicie. Nā in oi pleureſi ē
pulſus durꝰ: ⁊ ē ex ſignis eēntialibꝰ. ⁊ ſilr ois pl'ſus ſerrinꝰ
ē taꝰ. Auerroys āt 4ꝰ colliget dic̄ ꝙ eiꝰ cā ē v̄tutꝫ d̄bilitas.

F **Septimam** ſpēm aggrediamur: quā caudā ſorricinam vocāt⁊ eſt pulſus ſorricinus: aut cauda ſorricina dictus q ordinaſ in diuerſitate ſuap ptiuꝫ ex diminutiōe ad augᵐ aut ex augº ad diminutionēꝫ. vnde ſm diuerſitatē ordinataꝫ magnitudinis ⁊ paruitatis cauda ſorricina ꝓprie cauſaſ. dr̄.n. cauda ſorricina ad ſilitudinem caude muris q ꝓcedit ordinate de groſſo ad ſubtile: vt pꝫ incipiēdo a pte terminata ꝓpe anū: ⁊ eꝫ de ſubtili ad groſſum multiplr̄.n. hāc diuerſitatem imaginari poſſumus. pº vt ꝙ imaginemur primā diaſtolēꝫ aliq̄ꝫ tulū magnā. ſcd̄am minorem. tertiam minorē: ⁊ ſic vltra ordinate procedendo de paruo ad minorē. vñ qñ fit ꝓceſſus de magno ad paruū ſm dimenſionē tūc dr̄ cauda ſorricina finitiua: q: itur verſus finē: ⁊ tūc arteria pº appet debilior ⁊ ſic ſemper ꝓcedit debilius imprimēdo. vt in fine vix pcipiaſ. Cū aūt eſt ꝓceſſus ecōtra appellaſ cauda ſorricina retornatiua: q: ad pmᵐ reuertitur: ⁊ tunc pulſus continue augmentādo ꝓcedit de paruo ad magnum: ⁊ de minori ad maiorēꝫ: ⁊ de debili ad fortem ⁊ fortiorem. Nota tamen ꝙ hic ꝓceſſus poteſt eſſe ordinatus ⁊ inordinatus ⁊ non variabitur nomen.

G **Octaua** ſpēs eſt fuſalis ſiue actualis meſalinus appellatus: quē certe ſpēm ſorricini facere poſſumus: q ex diminutione ꝓcedit ad aliquē terminum in augº poſtea declinaſ inferius cū ordine ad diminutionēꝫ donec ad pmᵐ terminū diminutiōis redeat: ⁊ eſt ſicut due caude ſorricine q̄ cōtinuanſ apud maiores extremitates. dr̄ fuſalis ad ſilitudinē quā cū fuſo hꝫ: aut actualis ab acu cū q̄ ſuunſ ſotulares qm̄ eſt in medio groſſus ⁊ in extremitatibus ſubtilis q nr̄o in vulgari noiaſ ſubſtātia. Meſalinus aūt grece acualis latine. ¶ Et huius pulſus cā eſt virtus debilis ꝓcedens de labore. i. pulſu magno ordinate ad qetē. i. ad diminutionē ſiue puitatē: ⁊ ꝓcedēs ex qete. ſ. ex diminutione ſeu puitate ad laborē ſeu magnitudinē. hoc eſt ad augᵐ: dicimus aūt plus virtutē laborare in magnificando q̄ꝫ in paruificando pulſum qm̄ magnitudo vt ſupra eſt dr̄a virtuti grauior. Et hec v̉tus debilis nō itelligaſ vltimate debilꝭ: ſꝫ in vna eſt magis debilis q̄ꝫ in alia. v̉bi gr̄a. debilior ē v̉tꝰ in cauda finitiua: ⁊ iſta eſt deterior ſpēs in retornatiua ſiue reditiua virtꝰ ē fortior: vt pꝫ intelligētī: ⁊ ē minꝰ mala ſpēs. ¶ Sꝫ qd dicemꝰ cū dicat Aui. ille q in vna pmanet diſpōe

H plus ē v̉tutis ſignās debilitatē. Dr̄ꝫ ꝙ hec tertia ſpēs appellaſ māſiua ⁊ plus eſt v̉tutis debilitatēꝫ ſignans q̄ꝫ ſupple nō pmanēs in vna diſpōne vt eſt finitiua. ⁊ ideo dicebat Aui. Sꝫ eis deterior cauda finitiua. deinde māſiua poſtea cauda reditiua: vt māſiuā in medio poneret: ⁊ nō in extremo malicie: p quā māſiuā intelligit pulſuꝫ q in puitate pſeuerat: nō qdē: q: in eadē pmanet puitate: imo ꝯtinue in illa variaſ: non tm̄ deſcēdit ad vltimam paruitatis. vt finitiua.

I **Nona** ſpēs ē pulſus biſpulſans: in quo diſcordati ſūt ſapientes ſiue medici. Quidā.n. dixerūt ipꝫ eſſe vnū pulſum: diuerſum tm̄ in pcuſſiōe ⁊ ꝯſecutiōe: ⁊ alij ipm eſſe duos pulſus: quoꝝ vnꝰ aliū ꝯſeqſ. Et rei veritas eſt ꝙ eſt vnꝰ: ⁊ nō duo: de quo Raſ. in Almāſ. pulſus biſpulſans ē cū arteria pcutiēdo occurrit digito: ⁊ nō ſentiſ qes que ſiſtoles dici debeat: ſed ſenſu pcipiſ alia pcuſſio q̄ pª debilior exiſtit: ut accidit ex pcuſſiōe martelli ſup icudē: ꝓpter qd̄ martellinus alio noie appellaſ. nā ex percuſſione martelli ſup incudē duplex cauſaſ pcuſſio: ⁊ pª maior eſt ſcd̄a. vt pꝫ ad ſenſum. Unde Auerroys 4º colliget. Et pōt eſſe vt ſic dicaſ: eo ꝙ pulſatiōes due ſunt vna q: qes q̄ eſt iter eas nō hꝫ tp̄s qd̄ mereaſ dici tp̄s qetis: ⁊ pp hoc nōnulli martellinū appellarūt: q: motui martelli aſſimilaſ q cū incudē pcutit binā cauſat pulſationē ⁊ melius dilatationem. Et dr̄ pulſus hic bis pulſans: q: ad eū cauſandū ad minus bina reqriſ pulſatio: cū quo tm̄ ſtat ꝙ ēt ter pulſet: ⁊ dr̄ vnus: q: ꝯtinet vnā ptē. q: diaſtolē ⁊ non alias. ¶ Et cā bis pulſantis eſt fortitudo virtutis: neceſſitas aucta: ⁊ inſtri duricies faciens ipſum inobediēs: q: non obediat virtuti in diaſtolādo in vna vice: vt dꝫ. ⁊ fit ſicut ſi aliquis vult incidere aliqd in vna inciſione: ⁊ nō eſt ei obediētia ex pte inſtri. vt illud incidat in vna vice: tunc eſt iuuaᵐ p aliā ſiue ſequentē vicem: maxime. ſ. cū neceſſitas augeaſ. Reqriſ.n. fortitudo virtutis qm̄ aliter arteria facta pª dilatione conſtringereſ añ inceptionem ſcd̄e: cuius oppoᵐ appet in pulſu bis pulſante. ¶ Itē reqritur neceſſitas multa. q: alr̄ virtus nō conareſ facere ſecundā diaſtolē. Itē ⁊ inſtri duricies q̄ talē pulſationem impediat aliter virtus diaſtolē valde magnificaret. K

Expediendo decimam dico ꝙ ipſa noiatur pulſus interfectus. de quo ſupra de cadēte in medio: ⁊ tu ibi. Quidam tm̄ addunt dictis ſupra ꝙ interfectus eſt in quo arteria quieſcit: qñ dꝫ moueri: ſed in medio cadēs eſt diuerſus: q: a ſuo ordine cadit motū faciēs tp̄e quo quieſcere debebat: ſed in his medicus ſe nō occupet: qm̄ he occupatiōes ſepe deuiāt medicū de arte ſua. quarta primi. pº caplo. ⁊ tu ad ea que de ipſo ſupra allegato loco: ⁊ differt a gaçelante: qm̄ ſcd̄a pcuſſio gaçelantis antecedit. ſ. ꝯplementū prime: ſed in cadente eſt pulſus ⁊ pcuſſio tp̄e quietis prima cōpleta pcuſſione. Et huius cauſe expedite ſunt allegato loco. L

Undecima eſt pulſus ſpaſmoſus: q: ſilitudinē hꝫ cū pulſu ſpaſmi. vñ ſcd̄o tertij. d̄ ſignis ſpaſmi eſt pulſus diuerſus: nunc altus: nūc depſſus ad modꝫ ſagitte de arcu emiſſe: nūc alte nūc depſſe incedētis: in quo eſt tenſio arterie. ad quā duricies non v̉a ſeqtur: aut v̉a duricies: vt in ſpaſmo de inanitiōe ſiue ſicco. Item qm̄ ali qñ ſtat arteria ꝯcta vt mēbrū ſpaſmatum. ¶ Cuius cā eſt: aut motus nō nālis virtutis: q: pter nālis quo nā pcepto nocumento mēbrū ꝯhit: vt in ſpaſmo nō proportiōato ad mām: aut malicia in eſſentia arterie: per talem maliciam intelligēdo duriciē ex ſiccitate pulſus ſpaſmaticus: aut ſpaſmoſus. M

Reperitur ⁊ tremulus: q ſic dictus eſt qm̄ arteria tremit in ſua pulſatiōe nō cōplete dilatata: nec cōplete ꝯſtricta: imo cōmixtim diminutis motamotibus. ¶ Cuius cā vt. 10. pulſuū. eſt virtutis fortitudo duricies inſtri neceſſitas aucta ſine aūt his tremor prouenire non pōt. Nā tremor motus eſt ꝯpoſitꝰ ex motu ſurſū ⁊ motu deorſum: in quo nec virtꝰ eſt totalr̄ potēs ſupra reſiſtētiā ſiue mēbri grauitatē nec totalr̄ ipotēs ſupra reſiſtētiam: eq mēbrū cū ſua grauitate ſtat cū v̉tute: ſicut in eqlibra ſiue in q̄dā eqpollentia. ſi.n. virtꝰ nō ꝯſtaret: grauitas ipſaꝫ opprimeret: ⁊ ſi duricies nō ꝯſtaret virtus ſuā cōpleret diaſtolē. Et ſi neceſſitas nō eſſet aucta v̉tꝰ ſuū conatū ꝯ duriciē non faceret. his itaq; ſtātibus ſic adinuicē cū tali eqpollentia accidit pulſus tremulus: de quo Aui. prima tertij. de karabito. ⁊ ſic pꝫ qñ ſine his nō ꝯtingat pulſuꝫ tremulū cauſari. ⁊ accidit in hoc: ſicut ſi corpus quoddā durū cōcuteretur. N

Et eſt pulſus retortꝰ: ſilo qd̄ torqueſ aſſilatus. nā cū pº torqueſ ſilū ipm ex pluribꝰ ſilis ꝯponiſ adinuicem nō bñ ꝯmixtis: ⁊ ſic inequalitatē hꝫ pº apparentēꝫ: ſic ⁊ pulſus quaſdā ptes altiores hꝫ: q̄ſdā depſſiores: ⁊ q̄ſdam ad dextrū ⁊ q̄ſdā ad ſiniſtrū. Cū aūt ſilū eſt ꝯplete retortū tūc p̄dicta inequalitas nō appet. ꝓportionabilr̄ aūt in pulſu h̄ diuerſitas appet: q: in ſuis ptibus ineq̄litatē hꝫ ex pte ſitus: vt ꝙ vna eſt alta: alia depſſa: vna ad dexterāꝫ: alia ad ſiniſtrāꝫ: ⁊ ſic de alijs q̄ ex ſiccitate arteriam corrugante eueniunt. Propter qd̄ accidit ipſum eſſe cū hoc durū: ⁊ iō nonnulli cordoſum tremulū: ⁊ retortum ſub ſerino collocauerunt ꝓpter eorum inequalitatēꝫ cum duricie inſtri.

O **Cum his** eſt cordoſus. de quo Aui. eſt ex ſummr retorti ⁊ aſſimilaſ tremulo. verū in tremulo diaſtoles eſt magis occulta ⁊ tēſio in cordoſo manifeſta: ⁊ hi oēs vt ſupra duri ſunt: ⁊ ita teneaſ ꝙ in cordoſo eſt tremor: ſed eſt q̄ſi occultus reſpectu tremulatiōis in tremulo: in qua eſt magis manifeſta. Et retortꝰ eſt ſupior ad cordo

ſum:q2 oīs cordoſus ē retortus ꝛ nō ecōtra: qm̄ cordoſus vltra talē diuerſitatē tenſionē explicat:ꝛ in cordoſo arteria magis eleuatur ꝙ̄ in tremulo. Et hi pulſus in egritudinibus ſiccis maxime reperiuntur: qm̄ talis diuerſitas a corrugatione arterie fit: que a ſiccitate maxime ꝓuenit.

¶ Sic de quīto expedit ſextū aggrediamur ab ordinatione ꝛ inordinatiōe ſumptum: qđ re vera ſub pulſu equali: ꝛ inequali eſt ponendū: ꝓpter qđ Auicē. nō erat neceſſariū me dico ponere gn̄a pulſuū: niſi nouē. nā cū certificatū fuerit: hoc genus qđ eſt apud Aui. 10. eſt ſicut ſi eſſet ſpēs noni generis. Et diuiditur in ordinatum ꝛ non ordinatuz.

A Ordinatus eſt pulſus q in ſua diuerſitate ordinē ſeruat in ſuo trāſitu. vbi gr̄a. Aui. pulſus pᵘˢ erit magnus: ſicq3 ꝓcedit ad tertiā pulſatōez in q̄ efficiet pu. deinde cū magnitudine ꝓcedit vſq3 ad ſextā pulſationē in q̄ iterū puificabit. deinde magn fiet vſq3 ad nonā: in q̄ iterū pu erit: ꝛ ſic vltra cū h ordine ſic p3: q hic pulſus eſt diuerſus: ꝛ in ſua diuerſitate ordinē ſeruat ꝛ in ſuo tranſitu: ꝛ aſſilari p̄t circulo: qm̄ ſicut in circulo ab vno pūcto ſit trāſitꝰ circularis in eūdē: ita in h pulſu ſit circulatio ab vna diuerſitate in eādē vel ſibi ſilem: ꝛ h pulſus ſic diuerſus in vna diīa tm̄ appellat diuerſus ordinatus abſolute. Qz ſi diuerſitas erit reſpectu pluriū diīaꝝ dicet ordinat nō abſolute ſed ſm qd: vel mō Auic. ꝓpe ordinatū: vt v̄bi gr̄a ponatur q o pulſus vt ſupra nō ſolū ſiat puus in tertia pulſatiōe: ſed ſiat pu ꝛ tardus: ꝛ ɔſilr in ſexta in nona. Et ſic ordinatus abſolute aſſilat circulo q in ſuo ꝓceſſu ſm ordinē in vno diſtinctus colore: ita ꝛ hic circulo aſſimulat q in ſuis ꝑtibus ſic ordinatus pluribus eſt diſtinctus coloribus: vt q pᵃ pars ſit alba ꝛ rubea: tertia ſilr: ſexta ſilr: ꝛ nona ꝛč.

B Pulſus vo inordinat eſt ordinato oppoſit: nā inordinat abſolute eſt q in ſuis diīꝭ nullū ſeruat ordinē: vt ſi in pᵃ eſſet magn. in 3ᵃ pu. in 6ᵃ puus. in ſcđa magnus: ꝛ ſic abſq3 ordine aliquo. Inordinat v̄o abſolute ē q in ſuo tranſitu aliquē ordinē ſeruat: l3 nō in oīb: vt ſi in pᵃ eſſet magn. in 2ᵃ puus. i 3ᵃ magnus. in q̄rta pu. deinde ꝓcederet cū magnitudine vſq3 ad octauā. deinde in 9ᵃ efficiet puus. deinde vſq3 ad duodecimā eſſet magnus.

¶ Et ex his p3 qđ pulſus ſic ordinatus dictus ab auctoribus nō pōt eſſe tēpatus: qm̄ ſupponit in eius diffōne inordinationē: q̄lē nō h3 pulſus tēpatus. P3 ſcđo q̄lr hic pulſus eſt inegl̄is: ꝛ ſub inegl̄i reponendus: de hoc pulſu dixit Auerroys 4ᵒ colliget. Ordinatus eſt ille q in multis reuolutiōib ſuā ſeruat diuerſitatē. Nō ordinat v̄o q ſuā diuerſitatē nō ɔſeruat. Et diuerſitas ordiata eſt i eādē terminās inordinata e conuerſo. Et ſi iſtas diuerſitates: ꝛ inegl̄itates ɔſiderare volum referēdo ad aliā: q̄ſicq3 gn̄a aſſignando. ſ. plures modos diuerſitatis cōponēdo ꝛč. ꝓtelare foret ſermonem inutilez. Nā huius diuerſitates ſenſu vt exiſtimo: a nullo percipiuntur: ꝛ ſic eas ꝑcipi non eſt poſſibile.

¶ Poſtremo eſt gn̄s 7ᵐ a ꝓportione duoꝝ motuū: ꝛ duaꝝ quietū ſumptū ſiue vt in 4ᵒ colliget a ꝓportiōe q̄tuor tēporū pulſus mēſurantiū duas qetes: ꝛ duos motus eoꝝ a viā nālis exit: ꝛ eſt vt motus dilatatiōis ſit maioris ɔpationis ad motū ɔſtrictiōis ꝙ̄ debeat: aut ecōuerſo mot ɔſtrictionis ſit maioris ɔpatiōis debito ad motū dilatationis: aut vt qetes ſint minores ɔpatione ad mot debito aut ſic ꝑmutādo qetē inter ſe: ꝛ eſt ɔpatio eaꝝ ad inuicem ſic eſt cōpatio motuū: ꝛ ſequēdo aliaꝝ m poſt quē Aui. allegabo: diuidit ab eo hic pulſus in eū q eſt eqpōderis: ꝛ nō equiponderis.

C Et pulſus eqpoderis eſt eq̄lis ꝛ h3 cōpōne duorū motuū adinuicē ɔpōne nāli: ꝛ ꝑ viā nāe. Et ſilr h3 ɔpōnē viī getis ad alterā: ꝛ ēt illā q̄ eſt motuum ad qetes. Et iſte ɔpōnes diuerſificātur ſm diuerſitatē etatū ɔplonū tēpoꝝ ꝛ h9. Et dicit q cōprehendere has ɔpōnes difficile ē: q̄uis multi hoīes in muſica eas cōprehēdāt: ꝑpea q note muſice habeant ſuperfluā extenſionē: ita q minor illarum pōt exēplo cōprehendi: ꝛ eſt illa q̄ multiplicatur ex 36. ꝑtibus vnius ad vnā ꝑtē: ꝛ hui v̄ba ſunt alterius ſanet ꝛ huic paccīs neceſſaria eſt parū. Sed in pulſu ſunt tēpa breuia ad inueniendū hāc ɔpōnē in eo: ꝛ adhuc magis: q2 qes extīs poſt ſyſtolez difficile eſt inuenire: eo q arteria eſt ſupra carnē. ꝛ v̄ba huius viri clarius intelligētur ex his q̄ nūc dicent. ¶ Dixit Almāſ. inter vnū duoꝝ tēpoꝝ pulſus ꝛ aliud inuenit ꝓportio ꝓpria in vtraq3 etate. Compoſitio aūt iſtoꝝ duoꝝ tēpoꝝ in etate puerili non aſſimulat ɔpōni in etate adoleſcētie: aut iuuētutis neq3 ſenectutis: aut ſenij: ꝛ hec cōpatio pondus vocat. i. menſura q̄ ſic ꝓcedere menſurat: vt infra: quapropter cū pulſus in aliqua etate ꝓpriā cōpoſitionē ipſius etatis ſeruauerit dr̄ pulſus hn̄s pondus ꝛ boni ꝛ iuſti pōderis q2 mēſure ꝛ cū nō ſeruauerit hoc: ſ3 ad pōdus alterius etatis ꝑuerſus fuerit: vt dū pondus etatis puerilis ad pondus iuuētutis ꝑmutatū fuerit dr̄ pulſus diuerſi ponderis ꝛ vocabitur pulſus nō pōderatus aut nō bus hoꝝ ſilibus: ꝛ hoc pōdus attendit ēt ex ꝑte ɔplonum tpoꝝ motuū regionū. Et in ſumma pulſum eē mali pōderis nō eſt aliud niſi pulſū nāle ꝓportionari rei nāli: ſic ɔplonī etati ſexui: aut rei nō nāli ꝑcipue tpi anni aut regioni: ꝛ iđ dicit ſupra Auerroys a via nālis exitus. Et eſſe boni pōderis eſt debite his ꝓportionari: de qb reb infra aget: ꝛ pulſum mutari hēt. Nōnulli hic interſerūt ɔſonātias muſicales: de qb aliqđ ſtatim: ſ3 certe eoꝝ ſubtilis pſeueratio medico practicāti nō eſt nec̄ia. Sed cū iā dcā ꝑtranſeat quo ad metrū pulſus ꝛ pondus bonū in eo inueniēdū eſt ſufficiēs.

¶ Auicē. aūt ſub his v̄bis explicauit gn̄s ex pondere ſumptū eſt ɔpādo ꝓportionē q̄ztitatū ꝓportionū q̄tuor tēporū corrn̄dentiū duobus motibus ꝛ duab qetib: ꝑp qđ accipiendū q ita ad inuicē ſe hēt dn̄t motus pulſus ꝛ qetes: ꝛ eoꝝ tpa cū ɔuenienti. ſ. ꝓportiōe: q̄ nō eſt niſi ſuaꝝ q̄ztitatuz adinuicē certa hitudo ꝛ nō ſcita: vt 5ᵒ Euclidis in ɔmento 3ᵉ diffōnis quēadmodū ſe hn̄t ɔſonātie muſicales ſic ſuis ꝓportionibus ɔſtitute: ꝛ ꝑp hāc ſilitudinē dr̄ in pulſu muſicales ɔſonātias repiri: q2 ſilitudinarie: nā ſicut ꝑ auditum muſicalis ɔphēdit ɔſonantia cuius debita ꝓportio in ſuis tpibus ꝑ virtutē interiorē: ꝛ nō ꝑ auditū ipſius iudicat: ita ēt ꝑ tactū mot ꝛ getis ac tpa pulſuū ɔphēdūt: de q̄ꝝ hitudine adinuicē iterior vt indiciū apud ſe deponit. Et hec ſic ɔphēſa hitudo ſeu ꝓportio ſit in relatiōe ad rē nālē: aut nō nālē vt ſupra. Et in ſumma ɔſiderat ꝓportiōez q̄ztitatū ꝛč. vt Aui. nō ē aliud ꝙ̄ diſcurrere ſi q̄ztitas ꝓportiōis diaſtoles ad getē ꝛ eꝫ ꝓportionat corpi vel nō: etati vel nō: ꝛ h9. Et h velo de his hec pauca ſufficē. Et cū abſq3 noticia de ipſis ita exq̄ſita poſſit medic in pſectā corpis cognitionez peruenire ꝑmaxime practicus ſupfluū duxi in his amplius ꝓſeq.

¶ Cām aūt pulſus h aſſignat ꝑnceps dicēs: q cuz pulſus mali pōderis: q2. ſ. ſcđ motu in tpe in quo d3 venire qes eſt aug̃ᵐ neceſſitatis ſupple ꝑ qđ irritat virt ad faciendū motum tpe getis. Et eē mali pōderis facti in tpe motus: q2 ſ3 facti in qete qn̄ debuit eſſe motus eſt diminuta neceſſitas. Que res ſupple v̄ificat ſi virt nō fuerit multū debilis: q2 ēt ad debilitatē forte v̄tutis aliqn̄ illud malū pōd cōtingē ſolet: ꝛ ſubdit Auic. q pulſus tpe mot ꝑp velocitatē diaſtolis ali ē ab hoc: q̄ lra veri ſic exponat. Qz pulſus ſcūs ſine mot ſcūs tpe quo d3 fieri mot velocitādo diaſtolez. Ali ē a pulſu mali pōderis i q̄ expectat qes ꝛ venit motus ꝛ h ē notū. Nā ſtat diaſtolē eē velocē: ꝛ pulſuz nō eē cū hoc mali pōderis cū ſit mot factus tpe mot: ꝛ qes tpe getis.

¶ His itaq3 ſic a pᵒ ordine ſūptis ad tria vltia in ſcđo ordie ɔdiuiſa accedo: q̄ ſūt ab annexis ſūpta. Quoꝝ pᵐ a ɔtētis ſumit arterie: ꝑp qđ dr̄ pulſus plenus vacuus ꝛ medius.

Pulſus aūt plen eſt pulſus q ſentit ac ſi in foramie arterie foret hūor iplēs de quo ſollicitādū ēt vt pure ſeu debite eēt cui pulſui pulſus vacu ē ɔtrius: ꝑp D q̄ accipiēdū q eē plenitudinis pulſus eſt aut ſpūum multi

tudo ſiue q̄ntitas aut multa ſanguinis arterialis ſiue hūoꝝ copia aut fumoꝝ ⁊ vapoꝝ oſoꝝ repletio q̄ quidē repletio parte rie extēſionē cōphēdit ipſa ſic in tactu reſiſtēte cū digitus expalmit vbi pcipit tēſio ⁊ cū dilatatione repletio: vt in corpib⁹ atleticis ſanguineis ⁊ ſilib⁹: qlis nō apphēdit in arteria reſiſtēte pp duriciē: in q̄ ɔphēdit extēſio cū ſtrictura q̄lis appet in ethicis ⁊ corpibus ɔſumptis: ⁊ cū talis appet pulſus tūc dz medicus ſollicitare ad euātionem in toto vel debito modo fiendā cū ſine tardatioui immineat piculū de fractura venarū: aut arteriarū: aut de ſuffocatione: ⁊ extinctione calidi: vt in p° apho. cōmē. 3°. Uacuitas aūt pulſus ex quadā laſſitudine cōphēdit nō pp molliciē continentem. ſed pp defectū ɔtenti potius aut cōtinendi in arteria vt euidēs eſt a qua mollicie raro plenus abſoluit. ⁊ vacuus appet inflatus: ſed cū tāgetur vacuus digitis perficit.

Secundum vo a q̄litate arterie accipit ⁊ carnis circūſtantis qui diuidit in calm ⁊ hūidum: frigidū ⁊ ſiccū: ⁊ inter hos mediū. de quo medici rariſſime mentionē faciunt. Eſt tñ calis dictus cui⁹ corp⁹ arterie ſiue ſba ab extremitate digitoꝝ cal'us percipit: ⁊ ſicq̄ ſuo modo de frigido ⁊ reliq̄s dicat ſemp in relatione tēperati.

Tertium ab eſſentia arterie tollit ⁊ diuidit in mollem durū ⁊ mediū. Mollis eſt q̄ recipit reditū ad interiora a cōpreſſiōe facile: ⁊ dur⁹ eſt ei ɔtri⁹. Jnq̄t Gal. in cōmē. pulſuū. pulſus mollis ⁊ durus pōt dupl'r intelligi. Uno° ꝓprie pp duriciē ⁊ molliciē inſtri. alio° improprie intelligendo p molliciē quādā laſſitatē ad paucitatē cōtenti in arteria ɔñte ⁊ ipſi⁹ vacuitatē. ⁊ p duriciē tenſionē ɔñte ad arterie tēſionē ꝓcedētē ex arterie repletiōe mãe vl' fumoꝝ eā tendētium. de cauſis aūt duriciei ⁊ mollicie vacuitatis ⁊ plenitudinis ſatis actum eſt circa pn^m capituli. ℭ Lūe aūt calefacientes aut infrigidātes ⁊c̄. note ſunt: de qbus in pticulari magis cū de his que pulſum mutant agemus ⁊ ſpālius in de pronoſticis a pulſu ſumptis.

Capitulum. iiij. De obſeruādis a medico vt pulſuū debitā agitationē ɔſeq̄tur.

e Cum de eſſe pulſus ⁊ cauſis eius ad plenū ſupra actum ſit: ɔñs duxi p eius debita noticia: q̄ opʒ medicuʒ ſtudere diligēter apiendum eſſe. pp qd̄ p° lcatt qꝛ lʒ vt ſupra. Significatio pulſus ceteris ſignificatiōibus ſit cerꝉior: ad eius tñ pfectā noticiā nō facile puenit. Nā vt cōſtātinus. Ex tribus eius noticia difficultat. p° qdeʒ ob multas ſubitaſq̄ mutatiōes q̄ ei adueniūt. Scd̄o pp multitudinē generū ſpēꝝ ⁊ dīāꝝ eius. Tertio qm̄ medicus caret eo ad qd̄ ipſum cōpare hʒ: vt qm̄ tēpati aut ſani pulſus languentis noticia caret. nā ſpēs pulſus cōphēdi nō pñt in aliquo indiuiduo niſi cōpato ad pulſum ſani: qui in corpe tēperate ɔplonis inuenit: ⁊ aut ad q̄tuor ſm q̄ a radicib⁹ nāe 4° colliget. Et ſubdit non cognoſcit niſi p ɔparionē ſani pulſum

f qꝛ ipſius egrotātis dū ſan⁹ erat. ℭ Ex qb⁹ collige q̄tū opʒ medicū ſe in pulſu ſanoꝝ exercitare ſpāl'r circa pulſus hominū ſue etatis. Nā ipſi⁹ nō cognitis dubia tūc de pulſu infirmi fert opiniōe: ⁊ ſic cōtingit medicos errare. Jtaq̄ opus eſt vt p lōgū exercitiū ſibi pulſuʒ eq̄lē ſtatuat. de quo in pcedēti ca°. a quo cuʒ aliq̄s pulſus recedit de eo recte iudicet: qd̄ ēt difficillimū facio. Uñ Gal. de mirabilibus ꝓnoſticatiōib⁹. Nō pñt cognoſci diſpōnes pulſus ad id qd̄ ꝑter nāē niſi pri⁹ cognoſcat diſpō pulſus nālis. Et ad ipm cognoſcēdū maxime opat noticia ɔplonis ⁊ ɔpōnis corpis egri cuʒ ex corde frido pulſus q̄ pueniūt ſint parui: ⁊ tardi: ⁊ ex calo magni ⁊ veloces: ⁊ ſic de alijs. Jō hec ⁊ dicenda tactor bñ ɔſideret q̄ ad mutationē pulſus faciūt. ℭ Et ꝓpoſitū nr̄ʒ magis attingēdo dico q̄ lʒ plurib⁹ in mēbris in arteria pulſus pcipiat: ex cui⁹ tactu de ipſo iudiciū fieri poſſet. tñ facilitas ꝓhēdi arteriā: ⁊ honeſtas ⁊ directus aſpectus arterie brachij ad cor ꝓpinq̄taſq̄ ēt ſapiētib⁹ ſuaſere: vt ei⁹ tactus in arteria brachij fieret: ⁊ ſic p illā magis q̄ p aliā iudicaret. Quibus q̄tuor cauſis ſic eōib⁹ duas addit ɔſtātin⁹: vna q̄rū eſt qm̄ arterie tāgēde locus detectus eſſe dʒ: ⁊ nō carne coopertus. Jn quo loco ſit arteria meli⁹ ſe repñtat: ſicq̄ melius pcipit cū manifeſte appeat arteriā ꝓfundatā nō ita bñ pcipi: quēadmodū in ſupremo ſituatā: altera eſt qm̄ arteria in mēbro recta ⁊ nō circūuoluta eſſe dʒ: vt ſup ipſuʒ q̄tuor digiti ſimul poni poſſint: vt in bono iudicio pulſus ſic tangere eſt neceſſariū: vt hic ſtatim: q̄ ex re arterie tēpoꝝ nō tangunt: qꝛ tortuoſe ſunt: ⁊ tu ſpeculare: vt qd tortuoſitas ſic iudiciū ipedit: aut occultat. ℭ Scd̄ʒ obſeruandū eſt: vt tactor pri⁹ bñ ɔſideret tāgēdi diſpōnē quo ad extrinſeca: ſiue quo ad res non nāles: ſi veꝝ iudiciū deponere voluerit: vt ɔbi grā. Qꝛ nō ſit irat⁹: forti gaudio ɔmot⁹. Nō exercitat⁹ nō multū replet⁹ nō famelic⁹ ⁊ hᵒ: q̄ in pulſu. mutatiōeʒ facē ɔſueuerūt: de qbus infra ad plenū. ℭ Tertiū q̄ tangēdo icipiat ab arteria dextri lateris: qm̄ pfectior eſt pulſus dextre: vt. 13. de aīalib⁹ pa cordis latior q̄ dilatat ⁊ ɔſtringit· reſpicit lat⁹ dextrū: ⁊ iō habili⁹ ad motū: ⁊ ad actiōes q̄ ſiniſtrū: ⁊ h̄ vt q̄ſi ſp ⁊ raro iuenit ɔtriū. pulſus tñ ſiniſter ē magis tēpat⁹ pp ptē ſiniſtrā nō eſſe ita calāʒ. Archimetrus aūt cui⁹ practicā vidi iubet: vt pri⁹ arteria ſiniſtra tangatur. qm̄ lʒ cor in ptē dextrā eſufflet: tñ q̄lʒ mot⁹ cordis ex ꝓpinquitate in ſiniſtro facillime agnoſcit brachio: ⁊ qꝛ hec nō impediunt iudiciū practicum: iō de iſta re nihil voluit: tñ Auic. h̄ vtruq̄ tāgi debere pp inequalitatē ipſoꝝ: qm̄ raro accidit vnū alteri eſſe eq̄lē. de quo in ſequēti cap̄. pticulari⁹ aget: ⁊c̄. h̄ eſt mos practicātiū: imo nōnulli ſunt alchimizātes cum pulſu: ⁊ p° tāgūt dextrū ſtātes ac meditātes: ⁊ magno cum ſpatio deinde ad ſiniſtrū ſe ɔuertūt idē opātes: ⁊ ſic oñdūt ſubtil'r ſe velle indagare dr̄ias pulſuū: p quos optime cōphēdē poſſint eēn^tm ⁊ egritudis locū. ⁊ de⁹ nouit quō rē intelligūt: ſed ꝓ nūc ſufficit eis: q̄ ſic opādo vulgares aſtātes del pſis maiorē capiāt ɔfidētiam. ℭ 4^m q̄ manus tactoris dʒ eē alterata q̄ ad q̄litates p^as: qꝛ. ſ. non nimis cal'a: neq̄ nimis frida: ſed moderati caloris: ne ex nimia friditate ſeq̄t pulſus retractio: aut ex calitate expāſio: ſiue dilatatio. Ad do ꝑteres cū organū tact⁹ meli⁹ diſpoſitū erit alijs paribus b meli⁹ inde de tāgibili ferēt iudiciū. ℭ Ex qbus iferēt q̄ decēs eſt: ⁊ q̄ñ neceſſ medico cyrothecas tpe hyemis geſtare: vt in manu calitatē ſeruet moderatā. ℭ 5^m q̄ cū puenit ad tangēdū arteriā ipſam q̄tuor digitis ſm longitudinē arterie ɔphēdere dʒ: vt ſic p° diſcernat curtuʒ a lōgo. Jtē ⁊ virtutis tenorē. qm̄ aliq̄ñ ob ei⁹ debilitatē ſub oib⁹ his digitis pulſationē facere nō pōt: q̄ res ſic tāgēdo ɔphēdit. Jtē ⁊ pulſus ineq̄litas: ⁊ vt ſupra al'r male ɔphendi pōt. ℭ 6^m q̄ cū calpis digitoꝝ ſiatcū in eis ſit maior tēperies. vt p° primi de ɔplonib⁹: ⁊ artēti⁹ ɔſideratur tact⁹ cū indice cū p ecteris ſit magis apt⁹ ad diſcernēdū: ⁊ cū in eo ſit maior tēpies. c ℭ 7^m q̄ cuʒ digitis dextre fiat tactus brachio infirmi: aut ſani cū ſiniſtra ſuſtentato. nāʒ dextri meliores ſenſibilitatis ſunt. ℭ 8^m q̄ tactor non ſit alteratus: ſed quietus. Nec ſubito cū ad infirmū accedit ſibi dʒ pulſum tāgere: ſed dʒ parum morari ⁊ ſedere. Nā q̄ñq̄ ex reuerētia aut timore medici fit in pulſu variatio: vt in coſta greco falconerio. Jlluſtris dñi mei ɔtingebat. nā ⁊ cōmotio: aut aliter q̄ñolʒ agitatior ē infra cū eſſe pōtꝫ: ⁊ ſic in iudicio error ɔtingat: neq̄ tñ cū pſpicacitate cōmotus vt q̄rat⁹ indicabitcū ingeniū ⁊ reſidere alius ſapiēs ⁊ pudēs fiat. phyſicoꝝ. 7° dʒ ei ergo aliq̄ pri⁹ dicere: ⁊ infirmūq̄ de alio interrogare donec ad moderatā pueniat ſui corpis diſpōnē. Que ois facil'r a medicis obſeruant cū aculeo aureo pūgunt. Qꝛ ſi ſec⁹ fiat dicta abbreuiāt. ℭ Nonū q̄ ſi tactor cōphēdet arteriam carne d multa eſſe coopertā aut nāl'r ꝓfundā: tūc dʒ cū digitis fortiter cōpimere: vt ſic arteria ſe melius offerat: ſi cū carne digitis cadēte. nō tñ ita fortiter: vt v'⁹ a debito motu arterie ipediat. q̄ ſi carnoſus nō fuerit leuiter tāgere dʒ. ℭ Deci-

mus q͞ꝫ quia pulſus in proceſſu aliquando variatur ob eo q͞ꝫ a principio fuit ex parte ſuorum dilatatio medicus tangens digitos remouere non debet quouſque plures non ſenſerit percuſſiones. Sed queres vſque ad quot: dico q͞ꝫ .18. continentis. voluit Raſ. q͞ꝫ digiti ſup arteriam teneantur vſque ad .12. Quidam vſque ad .20. Nonnulli vſque ad .25. quam ſententiam ſecutus eſt pater meus Cermiſonus. Ceteri autem vſque ad centum: et hoc voluit archimetrus in ſua practica. inquit. et vſque ad centeſimam percuſſionem ad minus pulſum conſiderato: vt diuerſa genera pulſuum inueſtiges: et aſtantes ex longa expectatione verba tua gratiora ſuſcipiant. Voluerunt hi viri omnes vt tanto ſpacio teneantur in quo pulſus debite rationabiliter apparere debentes comprehendantur: quo. ſ. ad eſſe equale vel inequale ordinatum vel inordinatum cadentem: aut non cadentem: quia. ſ. in tanto tempore virtus ſe manifeſtabit ex parte ſui tenoris etc. Undecimum q͞ꝫ ſi infirmus iacet ſup latus ſiniſtrum tangatur arteria dextri. et econuerſo Ne propter compreſſionem ſup brachium factam accidat error in iudicio ex tali ſitu ſic diſtemperato pulſu: quando propter compreſſionem impeditur tranſitus debitus ſpirituum. vnde aliquando in eo latere non repitur pulſus: vt experientia docet. Conſiliter attende ne digitos multum extenſos habeat: neque in pugnum reductos: ne ex tali ſitu iudicium varietur: vt dictum eſt.

Capitulum. v. de rebus naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas quinque.

De pulſu complexionum. Rubrica. j.

A Varia ſunt pulſum naturalem variantia ab eo q͞ꝫ eſſe debet temperati relatione. Res. ſ. naturales: res non naturales: et res preter naturam de quibus omnibus ſuo agetur ordine: et initium faciens a rebus naturalibus: tanquam a dignioribus et primis. Dico q͞ꝫ inter res naturales complexio: habitudo: forma: etas: ſexus: et impregnatio ſunt pulſum naturalem quam maxime variantes: et hoc in loco virtutem omitto tanquam cauſam primam in omni pulſus diſpoſitione currentem: et ſic inter res naturales prima habeatur. de qua in loco. Ex parte autem complexionis pulſus variatur: quoniam in calida cum in ea maior ſit neceſſitas ceteris paribus ide pulſus proueniunt magni: veloces: et frequentes: vt ſupra: et quanto calidior tanto velociores etc. ceteris paribus ſemper obſeruatis ex parte virtutis et aliorum: q͞ꝫ non ſit contra operantia ex parte aliorum etc. Nam virtutem calor innatus quantumcunque fuerit non minuitrimo ex eo prouenit ſpirituum fortitudo audacia magnia etc. vt Aui. et ex hoc pulſus magnitudo etc. Et contrarium eſt in calore preter naturam: quia quanto magis augmentatur: tanto virtus debilior efficitur. Et ex hoc pulſus paruitas ſequetur: niſi impedimentum interueniat ex parte inſtrumenti: aut neceſſitatis. Ex quibus habetur pulſus colericorum alijs paribus C velociores et frequentiores eſſe pulſibus ſanguineorum. Et habentes cor calidum paribus ſeruatis: magnos veloces: et frequentes pulſus habent. Et hic notetur. Quare aliquando contingit fleumaticos pulſum magnum habere que res caliditate ſui cordis accidit: et ſi cetera membra ad ipſum frigidum ſunt declinantia: aut ex caliditate magna ſui epatis. B Et plurima talia diuerſa in hominibus reperiuntur que ſic a primis principijs deuiare videntur. In frigida autem pulſus ad paruitatem declinat: tarditatem et raritatem: et ideo pulſus melancolicorum ſunt parui tardi et rari: niſi ex parte contra operantie contingat oppoſitum. In humida vero eſt pulſus velut vndoſus et dilatatus: quia inequaliter eſt eleuatus et latus: nam arteria propter eius mollitiem non equaliter ſecundum omnes ſuas partes pulſat in digitis: ſed ſit inundatio: vt ſupra de pulſu vndoſo. Et eſt humiditas in arteria expanſa cum termino careat: propter quod dilatatur. hunc pulſum etiam faciunt habitudo humida et tenera etas. In ſicca vero pulſus eſt anguſtus et durus: quas res inſtrumenti diſpoſitio operatur: q͞ꝫ ſi virtus fortis fuerit: et neceſſitas multum augmentata: tunc cauſat pulſus his pulſans ſpaſmoſus et tremulus. et que ſic poſita ſunt intelligantur de complexione ſimplici diſtemperata naturaliter tali: a quibus accipi poſſunt pulſus complexionum compoſitarum naturaliter diſtemperatarum: quales eſſe debent: vt poſtea dicamus q͞ꝫ vt actum ſupra: ſemper medicus ſibi pulſum ſtatuere debet: quem reſpectu aliorum ſibi metrum faciat. Nam cum talis apud nos non inueniatur: debemus imaginari hunc componere. Et in hoc apparet: quare ſemper medici in pulſu vno: et eodem varium deponunt iudicium: quoniam et imaginationibus diuerſificantur ſibi varium metrum ſtatuendo. D Suppoſito itaque ſic pulſus metro: ſiue temperamento: de quo ſupra. Dicimus q͞ꝫ pulſus ſanguinei magnus velox eſt: et frequens ſemper tali contra operatione etc. Nam propter neceſſitatem maiorem eſſe in eo quam in temperato: accidit pulſus magnitudo. Et quando in eo maior eſt humiditas eſt latior. vt ſupra. et quando arteria eſt mollis reſpectu temperate: hic non ita equaliter in digitis villa: quare reſpectu temperate vndoſus dici poteſt. Pulſus quidem colerici quem alijs paribus ſanguineo calidiorem eſſe omitto: minor erit velocior: et ipſo ſanguinei frequentior. Nam vt premittitur in colerico neceſſitas maior eſt. eritque velocior propter ſiccitatem inſtrumenti: ex qua redditur inobediens. vnde cum velocitate ſupplebit. Nunquid ipſa ſiccitas ipſa humiditate ipſum inſtrumentum magis indiſponat ſpeculantibus relinquo: hoc tamen non tacebo: q͞ꝫ humiditas virtuti ceteris paribus minus obuia eſt. Et certe ſic eſſe in experientia meo facili iudicio tangendo comprehendi maxime in diſpoſitionibus preter naturalibus calidis et ſiccis reſpectu talium calidarum et humidarum. nam ſiccitas in augmento neceſſitatis ipſa humiditate magis conferre videtur cum ſit operatiua magis et caloris lima dicatur: humiditas quidem acuitatem caloris obtundit: et de iſto aliquid infra cum de pulſu puerorum agetur. Et ſicut actum eſt humiditas ad extenſionem facit. primo primi. de elementis ſic ſiccitas ad conſtrictionem operatur: quare pulſus accidit conſtrictio et anguſtia eademque cum durior ſit: cum humiditas mollitiem et ſiccitas duriciem parturiat. Flegmatici vero pulſus paruus eſt tardus et rarus paruus quidem propter diminutionem caliditatis. Similiter tardus et rarus eſt quam mollis et latus vndoſo ſimilior vt de ſanguineo eſt dictum: niſi ex contraoperantia contrarium accidat. Melancolici pulſus ipſo flatico minor eſt rarior et tardior: ſed durus ſtrictus et ex ipſa conponentia etiam ſemper intelligantur niſi contra operantia impediantur. Ex quibus omnibus accipiendum pulſum lateris dextri maiorem velociorem frequentiorem pulſu ſiniſtri fore: cum latus dextrum ſit calidus. nam vt ſupra: et ſi cor in ſiniſtro ſituetur: tamen propter exufflationem caloris in dextrum in quo eſt et caliditas epatis et kiſtis fellis dextrum latus calidius redditur: et in ipſo ſic maior neceſſitas exiſtit: que intelligatur eſſe vera in dextrarijs. Nam in his qui manu et brachio ſiniſtris vtuntur ſiniſtrarij dicti contingit pulſum ſiniſtri lateris eſſe quandoque maiorem in natura pro operationibus mittente maiorem quantitatem ſpirituum: et caloris ad ſiniſtrum latus. Et ex his colligitur hoc documentum in practica: q͞ꝫ pulſus duorum laterum ſemper tangendus eſt capitulo precedenti. Quare ſi perceperit pulſum lateris minus calidi maiorem atque velociorem pulſu lateris magis calidi fore: tunc ſi febrierit iudicare debebit materiam E peccantem in latere illo eſſe: ſicque de loco materie per pulſum iudicabit: qui ſollicite a medico inueſtigari debet. quarta primi. capitulo primo. Infertur quoque. deinde q͞ꝫ diaſtole et ſiſtole pulſus non eſt ſecundum modum acceſſionis et receſſionis cordis. i. diaſtolis et ſiſtolis et cordis: ſecundum modum diaſtolis et ſiſtolis corporis arterie. Infertur et ex his vltimo q͞ꝫ contingens eſt arteriam vnius lateris diaſtolare alia ſiſtolante. nam pulſus lateris calidi complebit citius ſuam diaſtolem pulſu lateris frigidi. ergo aliquando diaſtolabit pulſus lateris frigidi: quando ſiſtolabit pulſus lateris calidi. conſidera. Et hanc laterum diuerſitatem in pulſu manifeſte enunciat apoſtema calidum in altero ipſorum exiſtens: quo in caſu pulſus eius lateris velocior et frequentior exiſtit: conſimiliter et motus arterie quam in virga et ſub teſticulis eſt comprehenſa: qui motus tempore appropinquationis coitus velocitatur frequentaturque magis quam ſit motus arterie brachij: aut alterius loci ab illo diſtantis.

De pulſu habitudinis. Rubrica.ij.

D ACcedo ad ſecundaʒ:q̄ ad habitudinē macredinem.ſ.⁊ pinguedinem. Naʒ macri pulſus euidentior ſiue perceptibilior: ⁊ maior eſt pulſu pingui ⁊ velocior. Nam graſſorum pulſus pre multitudine carnis occultant̄ ⁊ minorantur:q̄ paucioris ſunt caloris. nam in pinguedine fortior eſt frigiditas. ſecunda primi. de ſignis cōplexionum: ſunt tñ frequentiores: ſic cū frequentia neceſſitati ſuccurrentes. Et his ceterop̄ paritas ſemper ſupponatur.

De pulſu etatum. Rubrica.iij.

E NOn minus etas pulſum variat ob diuerſitatem ↄplōne dictāt vt 4° colliget. ob quaʒ rem de eis locuturus a pulſu prime etatis initium capiam. Puerorum.n. pulſus ex pte caloris velox eſt. ⁊ ex pte debilitatis virtutis ſpiſſus comparatione ad iuuenes facta. Sitq̄ mollis velut vndoſus iuuenū ↄpatione. de cuius magnitudine. inqt Aui. Puerop̄ tñ pulſus ↄpatione q̄ntitatis corpis eop̄ eſt magnus: qm̄ eop̄ inſtr̄m eſt valde molle ⁊ ipſop̄ neceſſitas eſt fortis pp eop̄ calitatē in q̄li ⁊ q̄tō: ⁊ eop̄ virtus ↄpatione paruitatis corpis nō eſt pue q̄ntitatis. vep̄ tñ eop̄ pulſus reſpectu ↄplōnis nō magnus: ſed velocior ⁊ ſpiſſior. In pueris nanq̄ fumoſi vapores multiplicant̄ pp multā eop̄ digōnem ⁊ frequentiā eius in eis: pp qd̄ neceſſe eſt vt ſui caloris innati fiat euētatio magna: ob quā reʒ cuʒ virtus debilis ſit iuuenū reſpectu cū magnitudine ſuccurrere nō pōt: quare velocitare: ⁊ inſpiſſare opʒ: ſūt itaq̄ pulſus iuuenū minores: ſed velociores ⁊ freqntiores: ſūtq̄ in ſyſtolādo velociores ⁊c̄. ppterea q̄ in eis eſt maior neceſſitas expellēdi ppter multitudinē fumop̄ copioſorū q̄ ſit neceſſitas aeris attrahendi: ſuntq̄ iuuenū pulſu meliores. vt actum eſt. Et ex his pʒ q̄ qm̄ puer magis appropinquat iuuētuti: tanto magis in eo augmentat̄ magnitudo ⁊ diminuit̄ velocitas ⁊ ſpiſſitudo donec ſic ad iuuētutē perueniat. vñ p etatē puerilē intelligat̄ etas illa nr̄a p°ad iuuētutem excluſiue terminata. Et h̄ aduertēdū q̄ talis etas in differētijs pulſuū ēt varietatē in ſe recipit. Nam al̄r in pn° al̄r in medio ſe h̄nt: pulſus.n. lactātiū vt Raſis in vlt° ſpiſſitudinis ⁊ velocitatis ⁊ puitatis inueniūtur. In adoleſcētibus v̄o maiorant̄: ⁊ in velocitate ⁊ ſpiſſitudine minuunt̄.

Iuuenū pulſus multe eſt magnitudis: ſʒ nō multe velocitatis: imo in velocitate diminuit̄ de ſpiſſo tēdēs ad rap̄. nā ſtāte ſic obis inſtri v̄tus fortis magnitudine ſola ſue ſatiſfacit neceſſitati: pp qd̄ nō oʒ multū velocitare: ⁊ min⁹ frequētare: q̄ ppoꝛtionabil̄r frequentia ipſa velocitate minuit̄. Et in p° iuuētutis pulſus eſt maior: cū virt⁹ ↄſtet: ⁊ neceſſitas ſit auctat: q̄ pl̄es eleuant̄ fumi q̄ʒ in me°: ⁊ cū in pn° ſint humidiores: ⁊ maior ſit inſtri obis: q̄ adhuc modicū exiccata ē arteria. Cōſtitutop̄ aūt in medio iuuētutis pulſus ſunt fortiores. nā cū calitas acutior ſit: virtutē magis irritat ad fortius pulſandū: ⁊ in digitis imprimendū: ⁊ tu hic memorare de his q̄ de fortitudine pulſus ſupraſcripta ſunt. Inqt Raſis. Iuuenū vero pulſus eſt fortior: ⁊ oīum etiā etatum pulſuū inuenitur maior. ⁊ precipue eop̄ pulſus qui in medio exiſtunt iuuentutis: ⁊ hic cadit ſpeculatio: an. ſ. tales pulſus ↄſiſtentiū ſint fortiores ⁊c̄. ⁊ cōſidera. Poſtremo ſcito q̄ lʒ caliditas iuuenis: ⁊ pueri ſint fere equales: ⁊ ex hoc fortaſſis eop̄ pulſus in magnitudine equari vel quaſi eq̄ri debētā: tñ vt Aui. nec̄itas q̄ vt finis ↄcurrit pre ceteris ad magnificādū pulſum opat̄ q̄ cuʒ varia in eis ſit hinc ⁊c̄.

Senuʒ pulſus minores ſunt tardiores ⁊ rariores pp virtutis debilitatē: ⁊ neceſſitatis diminutionē. ⁊ eſt q̄nq̄ mollis: pp humiditates extraneas in eis multiplicatas: ⁊ non ppter naturales. cū nature ſicce ſint. Cūq̄ ſenectus incipit: tunc pulſus a differētijs ſuis in iuuentute remouetur: ⁊ in diias oppoſitas procedit: vſq̄ ad pn̄m decrepite etatis: tūc quo ſic acquiſite continue augendo procedunt.

De pulſu ſexus. Rubrica.iiij.

HAbet ⁊ ſexus in pulſibus diām facere. nā maſculorum pulſus ceteris pib⁹ ſeruatis maiores ſunt ⁊ fortiores pp neceſſitatez in eis euētādi maiorē eſſe cū ſint calidiores: ⁊ pp fortitudinē in eis ampliorē: ſed ſunt tardiores ⁊ rariores pulſibus mulierp̄: qm̄ ſue neceſſitati cuʒ fortitudine maiori: ⁊ obis inſtri meliori cū notabili magnitudine virtutis ſatiſfaciūt. Erunt itaq̄ maſculorū pulſus maiores tardiores ⁊ rariores pulſib⁹ mulierp̄. hiſq̄ fortiores. In feminis aūt virt⁹ eſt debilis nec̄itas pauca: ⁊ inſtrm̄ puuʒ in ↄparatione maſculop̄: ⁊ iō in eis nō tm̄ magnificat̄ pulſus: quare cū velocitate ⁊ frequētia ſit recompēſatio. cōſidera. F

De pulſu pregnantium. Rubrica.v.

EſT ⁊ quinta nālis res ſuperius inter alias noiata q̄ pulſuʒ ſic variare cōprehendit̄: ⁊ eſt impgnatio. Propter qd̄ aduertendū. q̄ in pn° impregnationis vſq̄ ad tertiū mēſem vel circa: pulſus eſt magnus velox ⁊ frequēs: q̄ calor fetus calorē matricis: ⁊ matris augmēta. ad qd̄ cōcurrit retētā ſanguis calitas: q̄ caliditates ſic auctē neceſſitatē adaugēt pulſus magnus ſit velox ⁊ frequēs: cū nec̄itas: vt ſup̄. niarie adiuuet: ⁊ ad magnitudinem: ⁊ ad alias diias pulſus faciēdas. Et qm̄ calor nālis tali calitate fortificatus eſt: neq̄ virtus pre magnitudine fet⁹ grauat̄: hinc fortis ē ⁊c̄. In medio aūt: q̄ vſq̄ ad mēſem 7m̄: vel circa pulſus ab his remouetur diijs: ⁊ gradatim in puū pcēdit debilez ⁊ ſpiſſum: qm̄ tūc pre magnitudine fetus virtus grauat̄ ⁊ grauata pulſuʒ debilē facit: q̄ iā augmētat̄ neceſſitas ⁊ calitatibus ↄiūctis augmentatis eum magnitudine ⁊ velocitate pp eius debilitatē ex grauamine fetus acq̄ſitā nō potens ſuccurrere pulſum ampli⁹ inſpiſſat. In fine v̄o pulſus debilior ⁊ puior efficit̄ ⁊ ſpiſſior: q̄ mole maiori grauat̄ ſic v̄tus ⁊ nec̄itas ſemp augmētant̄ magis: ⁊ inſtr̄a reddunt̄ magis inobedientia pp compreſſionē ſpūalī a magnitudine fetus cauſatā. Acciditq̄ ad hāc ↄficiendā ſpāl̄r debilitatem ſanguinis q̄ntitas maior ⁊ ſpūum ad nutrim̄ fetus decurrētia. Et vt q̄ dcā ſunt clariora accipiant̄ ſciendū fetū in vtero exiſtē euētari ⁊ ſue neceſſitati euētare p aerē a matre attractū. vñ per arteriā vmbilicalē ramis arteriap̄ matricis ↄiunctā aerē recipit q̄ ad corp⁹ eius deinde pueniēt p pulmonē trāſmiſſus quo pulmo albificat̄. Sed rōnabil̄r q̄ret aliq̄s: q̄ vō ergo euentatur fetus matre mortua. nā viſum eſt pluries tanto tēpe poſt mortē matris vixiſſe: vt ex vtero mortue extracti ſupuiuāt. Dōm q̄ tales lōgo tpe ſic ſtare ſeu viuere nō pñt: ⁊ q̄ p eo tpe aerē attrahunt: vt q̄ ſic ſuffocant̄ aeris eis cōtinue deficiente: ⁊ introitus aeris ad eos ē p orificia magna: vt per os nature p os ſupius: per aliaſq̄ poroſitates: per quas aer ingredi ↄſuetus eſt. Ex qb⁹ accipiat̄ q̄ ilico mortua pgnante vbi ſpes eſt vite fetus illa duo orificia magna aperta retineri oꝫ: ⁊ mortua in loco valde calō collocari: imo ⁊ igni exponi: ⁊ vt ſic poroſitates minores friditate aeris non obturentur: ſic aeris ingreſſum impediētes. Et ex his h̄ q̄ vō neceſſitas in pregnantibus eſt multa. vñ in eis ſunt due attractiōes: ⁊ due quaſi diaſtoles: ⁊ iō a multis dr̄ q̄ in pregnāte pulſus duplicat̄ ſiue eſt duplus nō in vna arteria tm̄ eueniēs: ſed in duabus. Poſtremo hic notet̄ q̄ ad debilitatē pulſus in eis non tm̄ opat̄ grauitas fetus: ſʒ cū his ↄcurrit q̄ntitas ſupfluitatū tpe impregnatiōis retentarū: ⁊ q̄ due eis cū a nā nāl̄r operante pducant̄ iō modicū virtutē pſternunt. Nā minor q̄ntitas valde q̄ʒ ſit fetus: ⁊ ſimiliter ſuperfluitatū a nā non nāl̄r operante pducta multo plus virtutē pſternunt: pp qd̄ mutatio pulſus in eis pueniēs virtute media inter fortē ⁊ debilē: q̄ nō eſt multū fortis: nec multū debilis: debilior tñ q̄ʒ ante impgnationem.

G

h

K

Capitulū.vj De rebus non naturalibus pulſum mutantibus continens Rubricas.v.

¶De pulſu veris. Rubrica.j.

A DE rebus non naturalibus agens initiū fa-
ciens ab aere: q̄ cum ſuis exce-
dit qualitatibus manifeſtis: illum etiam pulſum
variat: de quo pariformiter eſt dōm: vt de pul-
ſu calido: frigido: humido: ⁊ ſicco: ac tūcqꝫ in-
telligatur de exceſſu ſuarum qualitatū ſimpliciuꝫ indicatio-
ne ſola ab eis: ⁊ non a v̄tute aut aliqua re alia accepta. Nā
de q̄litatibus ſuis compoſitis: ⁊ ad illas ꝯſītibus diffuſius a
nobis eſt agendū. ¶Propter ꝙ accipiendū eſt p̄° ꝙ pulſus
veris ſuā nām ſeruantis reſpectu pulſus alioꝝ tēporum eſt
tēperatus. vt Auicē. cap°. 228. Et Auerroys eodē in loco.
Nā pulſus alijs partibus tpi ꝓportionat̄. Eſt.n. tūc virtus
fortis neceſſitas eq̄lis: ⁊ inſtr̄m obediens: q̄re tpatus. Et de
pulſu veris 2ª primi Aui. inq̄t. Pulſus eſt ꝑuus: nō tñ in oi
re: ⁊ eſt in fortitudine augmentatus. Sed dices. q̄ntū tpatus
cū ꝑuus ꝓnūciet̄. ¶Dōm ꝙ duplex lr̄a reꝑit̄. vna q̄dē q̄ di-
cit pulſus eſt equalis in oi re: ⁊ hec non ꝯuiat̄ dictis: altera
iacet vt allegata que ſic exponi hꝫ nō quidē ꝑuus abſolute:
q̄ ſemꝑ eſt tēperatus in oi p̄te veris: ſed ꝑuus in omni re
reſpectu medij ⁊ finis veris. naꝫ in medio veris pulſus eſt
maior. 10°. Almanſ. pulſus quoqꝫ in medietate veris exi-
ſtit maior ⁊ fortior q̄ꝫ in oibus alijs tpibus. eſt.n. maior q̄ꝫ
in p̄n°: ꝓp neceſſitatē eleuatā ex appropinquatione maio-
ri ipſius medij ad eſtatē: ⁊ eſt maior reſpectu pulſus finis:
q̄m pulſus in medio ē tēpatior: ⁊ ex ꝯūi fortior: quia ſtante
fortitudine virtutis maiori: ⁊ obedientia inſtrī: ⁊ neceſſita-
te debita poterit tunc pulſum plus magnificare q̄ꝫ in p̄n°:
aut in fine: vñ ad ipſum magnificandū plus facit fortitudo
virtutis cum debita neceſſitate q̄ꝫ faciat aug^m neceſſitatis cū
non tanta virtutis fortitudine. Eſt tñ ꝯcedendum ꝙ in fine
ꝓpter aug^m neceſſitatis ex maiori appropinquatione finis
ad eſtateꝫ pulſus eſt velocior. In vtroqꝫ tñ iſtorum: q̄ prin-
cipij ⁊ finis pulſus de p ſe eſt magnus abſolute: ⁊ reſpectu
alioꝝ tēpoꝝ anni: eo ꝙ tpa illa ſunt tēpata: neceſſitas.n. in
his eſt ſatiſfaciens: ⁊ eſtqꝫ inſtrī obedientia: q̄ ſic in alijs non
reperitur tempibus. Sed comparatione facta p̄ncipij ad
finē pulſus principij eſt ꝑuus. Nā fortior eſt virtus in fine:
q̄m caliditas eſt magis amica virtuti q̄ꝫ friditas: ⁊ cum ne-
ceſſitas maior in fine: eſt q̄ inſtrī obedientia. igit̄. faciuntqꝫ
ad pulſus paruitatē: q̄ in p̄n° veris materie hyemales re-
ſeruate liqueſiunt. vñ arterias ⁊ venas replent: ⁊ ſic inſtrā
diſponunt ⁊ calorem ſuffocant naturalē. vñ in preſeruatio-
ne corporū a lapſu: hec eſt cauſa ꝙ nonnulli cōſulunt eo in
tempore corpora euacuari debere.

¶De pulſu eſtatis. Rubrica.ij.

B EStatis pulſus velox eſt: ⁊ ſpiſſus ⁊ par-
uus: velox q̄dem ob aug^m neceſſi-
tatis: ⁊ q̄ virtus exoluit ſpūum reſolutione a
caliditate aeris tūc facta: hinc debilitat̄: q̄ qua-
re ſtante tanto aug° neceſſitatis cum debilitate
virtutis pulſus inſpiſſatur: fitqꝫ paruus conſimili ex cauſa.
vnde ſic debilitata virtus tāte neceſſitati cum magnitudine
ſatiſfacere non valens cū velocitate: ⁊ frequentia ſuccurrit
que intelligenda ſunt de per ſe: ⁊ eſtate ſuam ſeruante natu-
ram. De per accidens vero contrarium contingere poſſet.
vt ſi corpus frigidum foret ⁊ humidum: tunc caliditate ae-
ris pulſus fortificat̄ vigorata virtute: ⁊ forte fieret medio-
cris in magnitudine ⁊ paruitate: ⁊ ſic in ceteris pulſus dif-
ferentijs: ⁊ hunc pulſum ita credat̄ in partibus eſtatis va-
riari: vt de partibus veris actū eſt. Unde Almāſor. imme-
diate vero eſtatis eſt velocior: ⁊ ſpiſſior q̄ꝫ in oibus alijs tē-
C poribus: ⁊ preter hoc eſt paruus ⁊ debilis: ⁊ intelligatur
pulſus paruitas ⁊ debilitas reſpectu pulſus veris. ¶Sed
fortaſſis dubitabit̄: q̄ quo caliditas febrilis pulſum facit ma-
gnum: ⁊ aeris nō̄ſis paruū. conſideret ſpeculator ⁊ memor
ſiat ꝙ conſtantior eſt virtus cum caliditate naturali: neqꝫ
tantum opprimitur: ſiue ſtimulatur. quare ⁊c̄.

¶De pulſu hyemis. Rubrica.iij.

HIemales pulſus.ſ. hyeme ſuam ſeruan-
te naturam tardi ſunt parui D
rari debiles. Ex frigido autē ⁊ hūido aeris par-
uitas fit: eadēqꝫ ex cā debilitas cum frigiditas
mortificet. prima primi. de cōplexiōib⁹. Et q̄m
ex frigiditate minuitur neceſſitas: inde generatur tarditas.
Et quāuis nunc pulſus paruus ſit: eſt tñ fortior q̄ꝫ in eſtate:
ꝓpter caloris reuocationem: ex qua virtus reuocatur ⁊ for-
tificatur. vt primo aphoriſmorū cōmento q̄nto. hec tñ vera
eſſe intelliguntur in corporibus robuſtis carnoſis: multū de
calido hñtibus. nā in debilibus macris extenuatis q̄ a fri-
giditate exterminātur pulſus efficiunt̄ debiles ⁊ parui. Ab-
ſolute tñ etiā in robuſtis virt⁹ nō eſt eque fortior: vt in vere
neqꝫ inſtr̄m ita obediens. Ideoqꝫ pulſus veris eſt fortior ⁊
maior q̄ꝫ in hyeme. de quo in Almāſorio. In hyeme quoqꝫ
exiſtit pulſus in vltimo paruitatis ⁊ raritatis ⁊ tarditatis.
non eſt tñ debilis. ſupple abſolute: ſed in comparatione ad
pulſum veris debilis pronunciatur.
¶Inſtabit̄ fortaſſe q̄m allegato loco corpora ſunt calidio- E
ra: ⁊ ex ꝯūi neceſſitas maior: ⁊ virtus tūc ſatis fortis eſt: ⁊
inſtr̄m obediens ergo ꝓ tunc magnificabitur pulſus.
¶Dōm virtutem a frigore ꝓſterni ⁊ debilitari cum calorem
mortificet vt ſupra. Inſtr̄mqꝫ ob friditatē inobediens red-
dit̄: ⁊ a friditate aeris neceſſitas minuit̄: q̄re pulſus parui-
tas accidit ſemꝑ ꝯparatiōe factā ipſius ad pulſuꝫ tēpatū i quo
virtus eſt fortior: inſtr̄mqꝫ inobedienti⁹ eſt neceſſitas eq̄lis.
vñ ꝓ ſol'one argumenti neget̄ virtutē fore fortē ⁊ neccitateꝫ
multā: ⁊ hoc reſpectu pulſus tpati tpis. Si vo pulſus hye-
mis ad eū q̄ eſtatis ꝯpat̄ ꝓbabil'r aſſerēdū pulſuꝫ hyemis
maiorē eſſe. eo ꝙ ꝓ tūc virtus ē fortior ⁊ neceſſitas ē minu-
ta ſatis: ⁊ inſtr^m ēt non multū inobediēs: q̄re. ⁊c̄. ꝯſidera q̄
hec in ſe ſcrupuloſitates claudunt theoricis relinquendas.

¶De pulſu autumni. Rubrica.iiij.

AUtumni pulſus diuerſus eſt ad debili-
tatem declinans q̄ q̄dē diuer-
ſitas ex diuerſitate aeris autūni cōtingit. nā cuꝫ F
modo calidus mō fridus ſit: ⁊ eodēꝫ ēt in die. vt
3° aphōꝝ. cōmento 5°. ⁊ ad diuerſam tēporuꝫ
qualitateꝫ pulſus diuerſitas ſequat̄: vt actū eſt: nō mirum ſi
ſic in eo diuerſitas reꝑit̄. ¶Q̄ō ſi dicam⁹ autūnū fore tēpe-
ratū. ꝑ̄mi 2ª de nāis tēpoꝝ. ¶Dōꝫ ꝙ nō eſt tēpatū: q̄ opa-
tionibus nr̄is ſit ꝓportionatū ſed ſ̄m quādā ſilitudineꝫ po-
nitur tale: ꝙ ſi caliditas ei⁹ cū ſua friditate ꝯmiſceret̄: inde tē-
peries ꝓueniret. eſtqꝫ ad debilitatē declināns ꝓp virtutē in
eo tpe multū debilitari: ꝓpterea q̄ ſua caliditate ſic mouet calo-
rem de cētro ad circūferentiā: ſuaqꝫ friditate illū ad centruꝫ
ꝯuertit ⁊ fugat: q̄ ergo nūc ſic inordinate mouet̄: ⁊ q̄ nūc
ad intra: nūc ad extra ex tali inordinato motu v̄tus debilitat̄
ad q̄d ꝯcurrit eius ꝯſtō frida ⁊ ſicca p̄ncipijs vite ꝯ̄ria.
¶Sꝫ q̄d dicem⁹ cū ſic ſcribat Cōſtātin⁹ in ſuo pātegni. Q̄m
autūnus eſt tpa⁹ inter calīm ⁊ hūidū facit pulſum fortem. G
¶Dōm ꝙ nō intelligit ipm vere tpatū: ſed enūciauit ipſum
tpatū: q̄ mediū iter illūꝫ q̄ ē eſtatior: ⁊ illū q̄ ē hyemior: quoꝝ
alter caliditate alter debilitat̄ friditate: Ceteri autē auctores
ad diuerſitatē ꝯplōnis autūni aſpexerunt cū in q̄lꝫ die fiat
mutatio: de cal'o in fridūꝫ ⁊ econuerſo. ¶Et pulſus in p̄n°
eius eſt minus debilis ⁊ minus ꝑu⁹ ꝓp remiſſionē caliditatis
eſtatis: q̄ erat cā debilitatis ⁊ puitatis: q̄ in p̄n° nonduꝫ fa-
cta eſt varietas magna: ꝓp quā accidere dꝫ debilitas. In fi-
ne vero pulſus eſt fortior: ⁊ maior q̄ꝫ in hyeme: q̄m nōduꝫ
eſt tanta friditas. nā diuerſitas in aere autūni eſt circa me^m
eius in quo ſunt manifeſte matutina frigida: ⁊ ſerotina ca-
lida: de quo pulſu in Almanſorio Raſ. In autumno mi-

muitur velocitas ⁊ ſpiſſitudo ab eo qđ erat in eſtate: ⁊ non augmētaᷓ eius fortitudo. Et pro his que dicta ſunt accipia tur ꝙ finis vnius tpis ſapit pn^m alterius. ⁊ econuerſo.

¶ De pulſu regionum. Rubrica. v.

b REgio hic audiaᷓ. Aer celeſti influxui debi to nō ſubiectus. i quo corpus regiᷓ ⁊ gubernaᷓ: i q̄ gdē aere pulſus pulſib⁹ tēporū ꝓportionanᷓ ⁊ lȝ nō diotcū ɔtingat reperiri ca lidā ⁊ humidā: nullāqȝ talē tpis ɔſtitutionē cū ver ſit tēperatū. Et ꝑterea: qm̄ in diuerſis regionib⁹ diuer ſi reperiunᷓ influxus: q in pulſu varietatē iducunt: q̄re hec rōne q̄litatū primaꝝ adinuicē ꝓportionanᷓ: ve regio dicaᷓ tpata q̄ veri tpato ꝓportionaᷓ: vt ſicut ver reſpectu alioꝝ tēpoꝝ hȝ equalitatē ⁊ tēperiē: ita ⁊ aer iſte quē regionem noiamus p ſua tēpora diſcurrēs cōparat⁹ tpib⁹ alteri⁹ veris equalitatē ɔtinet: cū quo tn̄ ſtat ꝙ in ea regione ſit hyema ⁊ eſtas. Vn̄ tēperies regiōis attēdi hȝ penes tēperiē cuiuſ cūqȝ ptialis tpis: vt illā regionē dicam⁹ tpatā: in q̄ eſt tpat⁹ autūnus iter autūnos: tēperata hyems ⁊ eſtas: ⁊ ver inter

J tpatas hyemes: ⁊ ſic ꝓportionabiliter de alijs. ¶ Sȝ forte heſitabit aliqs an corporib⁹ humanis reliqſqȝ vegetabilib⁹ ſalubrius foret annū totū eſſe: ſicut ver cū tpe ſit tpatuȝ: an ipſum ſic quatuor cōſtitutionibus variari: queſtio. n. hec in ſui diſſolutione nos a propoſito noſtro multuȝ elongaret: ideo eam theoricis relinquo ⁊ ad noſtra venio.

¶ De pulſu ex cibo ⁊ potu prouenientе. Rubrica. vj.

k SIc de pulſu prime rei nō nālis: q2 ab aere expeditū: ad ea que de pulſu ex ſcda ꝓueniēte: q2 ex cibo ⁊ potu dicēda ſunt: acce dem⁹. Dōm itaqȝ ꝙ in pn° aſſūpti cibi medicus ſic cibati pulſus dītias ingrere volens eius cibi q̄litatē ⁊ q̄ntitatē diligēter ɔſiderare oȝ: cū vnaq̄qȝ earuȝ ex nō puis i pulſu diuerſitas accidat ſiue variatio ɔtingat. Nā ſi calidus nimis fuerit ⁊ ṽtus ɔſtās: tūc neceſſitas augeᷓ in pulſu: vt ſup̄ magnitudinē ⁊ velocitatē ⁊ frequētiā iducēs. Qȝ ſi fridus nimis puitatē aut raritatē ⁊ tarditatē. Simi liqȝ mō ſi q̄ntitate exceſſerit tūc: cū ex eo calor ſic ſuffocatus opprimaᷓ. Sitqȝ cib⁹ calori in pncipio ɔ̈ri⁹. vt 2° de aīa. ⁊ primo de gn̄one. ⁊ tūc accidit in pulſu puitas ꝓpter talem oppreſſionē ⁊ caloris retractionē quā nā facit in ɔuertē do calorē ad loca digōnis: ꝓpter qđ in pl'ibus accidit ſic re tracto calore: poſt cibū imediate extrema ifridari. ¶ Et pa rticularius loquēs: dico ꝙ ſi cib⁹ in principio ſit aſſumptus nimis: ⁊ pauce q̄ntitatis: ⁊ ṽtus ɔſtans: tūc facta eius actua tione ſic creſcēte nečitate pulſus magnaᷓ: nō tn̄ nečario ve locitabiᷓ ſaltē ſenſibil'r. Qȝ ſi fuerit multe q̄ntitatis: tūc q2 nā ab eo opprimeᷓ nō potēs cū magnitudine ſatiſfacere: ve locitate. ⁊ forte ſpiſſitudine vteᷓ. Sȝ pone ꝙ ſit ɔueniētis q̄litatis ⁊ q̄ntitatis hito ſemp re^u ad ṽtutē: q2. ſ. ſit medio cris ſe hñs: tūc vt dictū eſt paruificabiᷓ ɔ̈rietate cibi ⁊ op preſſione caloris: ⁊ eius retractione: quēadmodū i pn° pn cipiāte feb. ſtātice ɔtinue ɔtingere ſentim⁹. Reſpectu tn̄ p̄ cedētis inanitionis magnaᷓ: lȝ nō ſit velocior: aut rarior. pȝ ɔ̈ ad experiētiā: q2 ſic ex aſſumpto cibo ṽtus vigorata: ⁊ for tior facta vbi prius lāguēs erat pulſum magnat. nā ſicut ex inanitione fame vel ſiti corpus ɔtriſtaᷓ: ita ex cibo ⁊ potu gaudente nō corp⁹ totū ɔfortaᷓ ⁊ roboraᷓ. Unde actuū. 8. Aſſumpſit cibū: ⁊ ɔfortat⁹ eſt. Facta vero actuali attractio ne cibi: ū que vt dictū ē: ṽtus ɔfortaᷓ: ſitqȝ caloris expāſio ⁊ fumoꝝ cibi p totū volitatio. p quos ⁊ nečitas aliqual'r pl⁹ augeᷓ: ſic in mēbris caliditate iducta: q̄ res erit p horā ⁊ me diam vſqȝ ad duas poſt cibi aſſūptionē: tūc ex his magnaᷓ pulſus: ⁊ aliqual'r velocitabiᷓ: lȝ nō nečario cū ṽt⁹ ſit vigo rata ⁊ nečitas aucta. Vn̄ Aui. Et ſi qdē fuerit eq̄lis ſupple quātitati cibi ſiet pulſus in magnitudine augmētat⁹: ⁊ ma ioris erit velocitatis ⁊ ſpiſſitudinis ꝓpter augmētū ṽtutis ⁊ caloris. Et pmanebit hec imutatio aliqn̄ diu: q2 tpe non

extenſo: q2. ſ. ꝓpter reſolutionē vaporis ⁊ cibi deſcenſionē qđ ſupple erit in ſpacio horarū. v. cōiter. vt. 13. tertij de ſi gnis debilitatis digōnis. Vn̄ pulſus poſt hoc tēpus redit diuerſitatē dimittēs ſic fortificata virtute ⁊ nečitate dimi nuta: aut ablata ex parte q̄litatis cibi ⁊ quātitatis ⁊ fumoꝝ ɔtingente. ¶ Si ṽo cibus plurime fuerit quātitatis in pul ſu accidit diuerſitas abſqȝ ordine ꝓpter grauitatē cibi ſu pra virtutē. Nā ex quātitate notabili grauaᷓ ṽtus: ⁊ ſic pul ſuȝ magnare poterit: ſȝ ſiet velox ⁊ ſpiſſus ⁊ puus ſic ṽtute opp̄ſſa: ⁊ ɔ̈ nām reluctāte: ⁊ erit hec diuerſitas ſeu pulſus imutatio pſeuerās: donec nā ab illa q̄litate deonerabitur: qm̄ pſeuerāte cā pſeuerat ⁊ effect⁹. Qȝ ſi pauce erit q̄ntita tis in pulſu accidet diuerſitas pua ex pte magnitudis ⁊ ve locitatis: neqȝ eius diuerſitas diu pſeuerabit: qm̄ pauca mā cito digeriᷓ: ⁊ a pauca ṽtus nō multū opprimiᷓ. Et qm̄ ſic cōiter nō tangiᷓ pulſus ſtatim poſt cibū aſſumptū: ſȝ p tpe notabiliter poſt: in quo ṽtus eſt fortificata: ⁊ nō ex eo gra uata: hic reperiᷓ eo tpe pulſus magnificat⁹: Vn̄. 18. ɔtinē tis ēt auctitate Gal'. Pulſus poſt cibū eſt maior ⁊ ſpiſſior: nā lȝ videaᷓ aliqbus ſolū magnificare ab aere: qm̄ ſic ɔfortata ṽtus vna ſola dītia ſibi ſuccurrere poſſe videᷓ. cōſidera. In almāſoris. 10°. ſcribiᷓ. Cibus itidē qđ ſupple ⁊ balneū: et quo aliqd ſumiᷓ: qđ nullū aufert nocumentū ſupple ex pte q̄ntitatis ⁊ q̄litatis pulſus fortitudinē vehemētē adau get: ⁊ ipſius ſpiſſitudinē: aut magnitudinē: qđ tn̄ poſt lōguȝ ɔtingit tpe: nō eni ilico cū ſumptus fuerit ilico operaᷓ. vt ſupra: ſed magis puitatē ⁊ debilitatē: pp ɔ̈rietatē ipſius ad calorē nāiē: ⁊ alias adductas cās. Ille ṽo quo ad nocumētū pueniᷓ: ⁊ eſtuationē pp multitudinē ſuā pulſuȝ facit diuer ſum. Et he notenᷓ diuerſitates. vt ifra q̄s ꝓpauci ɔtēplanᷓ.

¶ Cum ṽo cib⁹ in ſanguinē ⁊ ſubāȝ ſpumoſaȝ trāſmutat⁹ fuerit q̄ res accidit in ſecūda digōne vt poſt horas ſex vel circa pulſus tūc magnificaᷓ velocitaᷓ inſpiſſaᷓ reſpectu pn cipij aſſūptiōis ei⁹ ⁊ ꝑmanētie ipſi⁹ in ſtō. nā ſic aucto calo re ṽtus fcā eſt fortior: ⁊ nō eſt vt prius opp̄ſſa: ⁊ qm̄ ɔtigit corpus multiplicatiōe ſanguis in ſpūs ampli⁹ caleſieri: hic aucta neceſſitate magnificaᷓ. Vn̄ Auic. cū cib⁹ digeſtus eſt in ſomno redit pulſus: ⁊ ſit fortior: propterea ꝙ virt⁹ aug mentū recipit a nutriente: ⁊ redit illud qđ ad ꝓfundū leuat ad regendū nutriens ad exteriora: ⁊ ad ſuū principiū: ⁊ pro pter hoc magnificatur pulſus multū. ꝓpterea ꝙ cōplonis caliditas p nutriens augeᷓ: ſicut diximus. ⁊ inſri ēt augeᷓ le uitas p id qđ ad ipſuȝ ex nutriente penetrat: veꝝ cū ſua ma gnitudine nō auget neceſſitatē ⁊ ſpiſſitudinē: ſupple: abſo lute: qm̄ nō eſt illud qđ in neceſſitate p̄bet augmētū. ⁊ hoc nō ē ꝓhibēs reſtaurari ex eo qđ neceſſariū eſt ex magnitu dine ſola. ⁊ ṽtus ſic p digōnes ex nutriēte ɔfortata ꝓcedēs vſqȝ ad pfectā nutricationē ɔtinue pulſum magnificat.

¶ Ex qbus iferᷓ ꝙ lȝ pulſus corpis tpati ſit ſp tpatus: tn̄ ɔti git ipſo remanēte tpato magnificari atqȝ velocitari: qđ ſem p intelligiᷓ ad latitudinē eius: qm̄ al'r ſe hȝ pulſus cibati in pn° ⁊ al'r poſt cōpletā digōnē: vt dictū ē. ¶ Ex his itaqȝ cō p̄hendit practicās in pulſu diuerſitatē quā qn̄ cōtēplari habet: ne in eius iudicio decipiaᷓ. nā cibati pulſus paruus ſit in pn°. q. ſ. poſt certū tēpus vt ſupra: ⁊ ſic refocillata vir tute ⁊ fumoꝝ facta expāſione dilataᷓ ⁊ magnificaᷓ: que tn̄ dīe nō multo pmanent tpe. Variaᷓ ēt proportionabiliter eius dīe ex parte vacuitatis ⁊ repletionis. de qbus infra: ⁊ hoc in eodē die nō ſolū in ſano. ſed ēt in egro: quare bene ɔſideret tactor: anteqȝ indiciū deponat egri: diſpōnē ex par te cibi quātitatis ⁊ qualitatis ⁊ hore eius. hec tn̄ cōiter ne gligunᷓ ⁊ male. Cōprehendit itaqȝ ex his tactor qm̄ ex di uerſitate pulſus ſic faciliter eū decipi contingat: q̄obrem in his ⁊ ſimilibus q̄ȝ curioſus effici diligenter ſtudeat. L

¶ Et qm̄ citiorē vinū in pulſu diuerſitatē cauſat. Ea ꝓpdiuer ſitas in pulſu ex vino veniēs magnope cōtēplāda eſt. Qȝ ſi he due diuerſitatis cauſe adinuicē coniungunᷓ vna ſiet po

tens cū

teo cauſa a medico prius ſemp ↄtemplāda. Uinum qdem
cito penetrat: ꝛ calido nāli cito actuat: ꝛ ipſo cibo citius:
q̄re ꝛ citiorem in pulſu diuerſitatē cauſat. Precipueq̄ʒ duʒ
multe q̄ʒtitatis extiterit: ꝛ lʒ citiorem: nō tñ tantā vt cibus
diuerſitatem cauſat: ꝓpter ſbe ſue raritatē ſubtilitatē ꝛ le/
uitatem. Naʒ a calido ſic facilius ſupat: q̄re eius ſit cita re
ſolō: ꝛ ſic cito ad exteriora eius ꝓpelluntˀ vapores. Sicq̄ʒ
diuerſitas ab eo ꝓueniens citiſſime reſoluitˀ. Uinum prete
rea cuʒ frigidum aſſumatˀ in ꝑncipio aſſumptionis eius ſic
frigidū ſtomachū ingrediēs eos inducit effectus: q ex alijs
fridis aſſumptis euenire ↄſueuerūt: q ſunt ifrigidare calorē
ꝛ ſpūm extinguere: pp q̄ virtˀ debilitatˀ ꝛ neceſſitas minui
turꝛ maxie cum inteñ frigioris fuerit: q̄re pulſus tūc ſic in
ꝑnº aſſumptionis eius ſit puus tardus ꝛ rarus: ꝛ ex eo ſic
actu frigido plus debilitatˀ virtus q̄ʒ ex alio liq̄re frigido.
Nam cū cetera frida nō niſi calefacta prius in mēbra pene/
trent ſolum vinū an e eius calefactionē in ea igreditur pp
maiorem ipſius ad mēbra amicabilitatem: qbus redditur
nāliter amenū: quare ſic cum frigiditate penetrādo ab eo
plus ṽtus leditˀ. Uñ pp cām hanc multū ꝛ magnū inducit
impedimētum in corpibus opilationi aptis: verum tale no
cumentum ꝑ frigidū factum cito remouetˀ: qm̄ ob ſui ſub/
tilitatem cito recipit calefactionē. ℭ Et hoc ad propoſituʒ
adduco qđ diebus meis ab ipſo vino ↄtigit. Nam cuʒ mo/
narcha Jacobus forliuienſis quē multis in annis legendo
audiui ad legendas lectiones mane ſummo proficiſceretˀ: ꝛ
ſue ſenectuti cōpatiēs per vicos bibulorum Padue ſic iter
abbreuiando diſcurrēs mortuum hominem quē ꝛ bibuli
plures intuebantur ſic iacentē proſperit. Interogauitq̄ʒ q̄
morte extinctus foret. Reſponderunt eū magna cum ſiti ta
bernam ingreſſum: qui vt aſſerebat tota nocte magna fuit
ſiti infeſtatus: ꝛ cum primum applicuit ilico duas trāſglu
tiuit menſuras ↄfeſtim: ſicq̄ʒ deinde mortuus eſt. iā hyems
erat: homoq̄ʒ gracillum mēbrorū: debiliſq̄ʒ ṽtutis: ac pau/
ci caloris: quem caſuʒ ꝛ in ſcholis recitauit. Cauſamq̄ʒ red
dens inqt frigiditas vini: etiam a conſtitutione aeris vigo/
rata: tātaq̄ʒ in quātitate aſſumpti: ſicq̄ʒ cum friditate ſua pe
netrantis calorē hoīs paucum extinxit. Et propter hoc ac/
cipiendū q̄ vinū actu frigiduʒ plus ceteris frigidis nocu/
mentum operatˀ: eo q̄ citius ad ꝓfundum penetrat: ꝛ non
A ſolum digeſtū: ſed ēt indigeſtū: ꝛ ꝑcipue in corpore ſitibun
doꝛ ſuper calefacto ṽtute attractiua epatis ꝛ venaruʒ ad
hoc cōcurrente. ℭ Ex quibus inferˀ q̄ corpus ſupcaleſa/
ctum: ꝛ ſic ſitibundū valde a potu vini frido abſtinere dꝫ: ꝛ
hoc in regimine ſanitatis. Et ideo poſt longū exercitiū eq̄/
rum nō ilico potus aque frigide dādus eſt. Nam opilatio
nem icurrūt: ꝛ ſupcalefactionem: ꝛ non raro dolores: q ſue
mortis q̄nq̄ʒ cauſe ſunt. ℭ Uinū ṽo calefactuʒ ſiue a frigi/
ditate ſua alteratū nō tantū vt frigidū nocere vˀ naʒ calˀ m ꝛ
vt Auic. nō elongatˀ multū a nā. i. a nāli diſpōne corporis:
ſed ei accidit velox reſolutio. Ex quo inferˀ vinum dari in
caſu ſincopis laudabilius eſſe. Et cum ſumptū eſt frigiduʒ
pulſum diſponit: vt ſcriptuʒ eſt. Quod cū per pauluʒ tēpo
ris poſt eius aſſumptionē ſupercaleſiat: cū rareſit texture
ꝛ ſubtilis: optūq̄ʒ faciliter inflāmari. Sic vigorata ṽtute ſtā
te inſtr̄i obedientia: tūc pulſus magnificatˀ letificatˀ ꝛ velo/
citatˀ. vnde Auic. Non efficit vinū in neceſſitate augmentuʒ
quando in velocitate addat: ꝛ cū velocitate accidit ſpiſſitu/
tudo: vnde Almanſoris decimo. Uinum ſimiliter in forti/
tudine ꝛ ſpiſſitudine ꝛ velocitate augmentat: hec tñ aug
mentatio citius prouenit ſm̄ tempus: q̄ʒ ea que ſit per cibū
B ꝛ citius ab eo remouetˀ. ℭ Ex quibus collige pulſum ex ci
bo magnificari ſimiliter: ꝛ ex potu velocitari ꝛ frequenta/
ri: non tamen ilico poſt eorum aſſumptionem: ſed poſt ha/
bitam refocillationem a cibo ꝛ ſupercalefacioneʒ vini hu/
ius: quo tempore virtus eſt confortata: ꝛ neceſſitas aucta:
que tamen non diu perdurat vt actuʒ eſt: ideoq̄ʒ tactor hec

omnia ex cibo ꝛ potu venientis prius bene ↄſideret. ℭ Sʒ C
reſtat dubiū an cibo ſolo: aut ex potu ſolo vel vtroq̄ʒ ſimul
plus magnificetˀ: aut paruificetˀ pulſus velocitetˀ ꝛc̄. Nam
cū potus ſua friditate iuuet cibū in ſua contrarietate quaʒ
habet cū calore. vt ſupra ſcđo de an ma. hinc videtur ea ſic
ſimul ſtomachū ingreſſa plus paruificare. Sed cū ex ipſis
ſic ſimul ſumptis magis virtus confortetˀ: maxime per pau
lum temporis poſt eorū aſſumptionem: ſic videtur pulſuʒ
plus magnificari debere: quam rem etiam experientia ma
nifeſtat dictis auctoꝝ conſona: vt ſcriptuʒ eſt: q̄ ſic pulſus
magnificatˀ ꝛ velocitatˀ atq̄ʒ frequentatˀ: etiam hic eſſet lo/
cus garrulandi. Et ex his collige q̄ vinū in pulſu mutatio
nem facit propterea q̄ virtutis auget fortitudinem. Nam
Au. ꝛ debiles efficit fortes: ꝓpterea q̄ velociter facit aug
mentum in ſe. Nam faciliter vinū in ſpūm tranſmutatˀ pro/
pter ſimboleitatem complōnis: cū calidum ſit multū parti
cipans partibus ſpumoſis: q̄ aereis. naʒ ſpūs per aereʒ re/ D
gitˀ: vt in diffinitiōe pulſus dicebatˀ. Sed hic aduertatˀ: qm̄
contingit pulſum alr̄ ꝛ alr̄ a vino mutari ſm̄ vini q̄litatem
ꝛ q̄ʒtitatem. nam potens ꝛ vigoroſum in pulſu maiore in/
ducit neceſſitateʒ: ꝛ ꝓ tpe vˀ in ṽtute addere fortitudinem
cōmuniter. bibuloꝝ pulſus magni valde veloces ꝛ freq̄uē
tes ſūt. Qꝫ ſi fuerit vt vinū de plebe pauciferū: vel vt vina
ta aq̄ ſic non aucta neceſſitate neq̄ʒ multū virtute vigorata
magnificabitˀ pulſus multū: imo fortaſſis paꝝ magnifica/
bitˀ: ſed non velocitabitˀ. Et ex medio mediocriter ſe habe
bit. ꝛ hoc tactor ſpeculetˀ. Et q̄ de vino dicta ſunt intelligā
tur eſſe vera in his corporibus que vino ſunt conſueta. nā
inconſuetos ledit ꝛ virtutem non fortificat.

ℭ Et cū aq̄ inter cōſuetos potus numeretˀ: de ea ſic dđʒ ē q̄
ꝛ ipſa in pulſu mutationeʒ efficit ꝓpterea q̄ penetrare fa/
cit nutrimentū: ꝛ ſic ṽtutē vigorat: lʒ nō tm̄ vt vinuʒ nutrit
ꝛ in ſbam ſpūs nō ↄuertitˀ. Itē q̄ ifridat ex ea nō augetˀ ne
ceſſitas: q̄re ſic pulſus nō magnificatˀ. nā dato q̄ ex fridita
te noceat: tñ ſic fortificādo ṽtutem iuuat. vñ fortaſſis pul/
ſus bibētiū aq̄ʒ ſic a ſuo nāli paꝝ poſt eoꝝ cibationē ꝛ po/
tationē mutatˀ: q̄re paꝝ magnificatˀ reſpcū eius qđ ex po/
tu vini ꝓuenit. Et cū ſit vino fridior in ꝑ igreſſu eiˀ in ſtōm
plus paruificabit pulſum q̄ʒ ſua frigiditate faciat vinuʒ.

ℭ Sʒ qđ dicemˀ de medone ceruiſia ꝛ hōi potibus vltramō
tanoꝝ: dđm q̄ eoꝝ q̄litates ꝛ q̄ʒtitates ↄſiderāde ſunt ma/ E
ior ꝛ minor eoꝝ ad mēbra amicabilitas ꝛ proportionabili
ter vt de vino ꝛ aqua dictum eſt.

ℭ De pulſu ex ſomno ꝛ vigilia prouenientē. Rub. vij.

AD vigilias ꝛ ſomnum accedens dico
hec pulſum q̄ʒ vehemēter
in ſuis dr̄ijs mutare. de qbus ſuo ordine agen
dum. ꝛ ꝑ de ſomno. ℭ Mutat aūt ſomnˀ pul F
ſum ꝛ differēter ſm̄ eiˀ eē diuerſum. nā in pnº
eius: q̄ in ꝑma hora ſomni vel circa pulſus paruˀ eſt ꝛ tar
dus ꝛ rarus vigiliaꝝ debitaꝝ reſpectu. Sāguis. n. ꝛ calor
tūc ad interiora retrahitˀ: vt digōneʒ nutrimēti adiuuet vir
tutē ↄfortet ꝛ ſupfluitates maturet: q̄re ſit ↄctio in eius ca
loris ꝛ obſeſſio: vnde remanet arteria depreſſa ꝛ non ſuble
uata: q̄ per eius expanſionē dilatatˀ magnificatˀ ꝛ ſubleuatˀ:
ſicq̄ʒ ineptato ꝛ ligato inſtr̄o ineptatˀ ꝛ ligatˀ ṽtus: de quo
infra ſtati: q̄re pulſus debilis ſit ꝛ puus. ℭ Sed dices q̄ño
debilis ꝛ puus cū ꝑ eiˀ vnionē ſic retracto calore fortificetˀ G
ṽtus? Dđm q̄ lʒ ſic fortificetˀ calor ꝛ ſpūs abſolute: tamen
q̄ calor ꝛ ſanguis pp ligationē eoꝝ ad exteriora nō expan/
duntˀ: q̄ꝝ expanſio in magnificādo pulſuʒ eſt nec̄ia. imo cō
culcantˀ ꝛ obſeſſi remanēt: ex qbus: ↄculcatiōe. ſ. ꝛ obſeſſio
ne etiā a cibo ꝛ ſupfluitatibˀ factis in eoꝝ expanſiōe ipedi
untˀ: ibi magnificare pulſum nō poterūt: quare paruus ꝛc̄.
ℭ Eſtq̄ʒ rarus ꝛ tardus pp diminutā eſſe neceſſitatē ſic cō/
culcato calore. nam q̄ ſtrictus eſt ſic calor nō hñs euētatio
nē hinc nō inflāmat: ꝛ calefacit multū ſe expandendo per

mēbra: quemadmodū ꝯtingit de igne ꝯſtricto non euenta/
to. ⁊ ideo qꝛ nō diffundit nō ponit in mēbris neceſſitatem.
¶ Dicebatur ꝙ vigiliarū reſpectu: qm̄ in vigilia calor ex
motu accēditur ⁊ cōplexionē adiuuat calidā: ⁊ ſic neceſ/
ſitatem ponit. Nā magis intendit calor tpe vigiliarū ꝓpter
B debitam euētationē ꝙ̄ incēdatur tpe ꝯſtrictionis pp euēta
tionē indebitā: ꝓp quā ēt accendit. Vñ Aui. Tu qdem hoc
ſcis ꝙ anhelitus laſſi. i. multū exercitati ⁊ fatigati: ⁊ ipſius
eſtuatio multo maiores ſunt anhelitu ⁊ eſtuatione eiꝰ cuiꝰ
calor eſt ꝯſtrictus pp cām̄ q̄ ſilis eſt in ſomno. Nā cū bene
ꝯſideraueris nō inuenies aliqd̄ qd̄ ita calorē intēdat: ꝙ̄ la/
bor ⁊ motꝰ: ipſos ad alias res nō nāles ꝯpando. nā in vigi/
lijs calor eſt in ꝯtinuo motu. ¶ Eſtq; aduertendū ꝙ ſi ſcō
fuerit cibi moderata aſſūptio in pnͦ ſomni ⁊ ſi accidat pui/
tas: nō tm̄ diuerſitas: qꝛ nō inde accidit ꝑter nām grauitas.
Eſt tm̄ hic neutrale ocm̄. ¶ Ultra aūt pnᵐ: qꝛ poſt factā di/
geſtionē virtus ſic ex nutrimēto fortis facta eſt: deinde ca/
lor q pᵒ erat cōſtrictus ad exteriora mouet: ⁊ p mēbra diſ/
fundit: ⁊ ſic fortificata virtute neceſſitas auget: ⁊ nō mul/
tum: qre fit pulſus fortior ⁊ magnus: nō tm̄ velox ⁊ ſpiſſus: qꝛ
qm̄ calor augᵐ recipit notabile in ꝗ̄to ⁊ non in ꝗ̄li: qm̄ ſi in
quali ꝓportionabiliter: tūc adderet velocitas magnitudi/
ni. nā cū virtus ſit facta fortis ex nutrimēto: tñ ēt ex ipſo ſom/
no: cū ſomnus ſit ligamētū virtutū: qꝛ nāliū maxime: ⁊ li/
gatioq; earū: vt pᵒ de ſomno Auerroys. Et hoc ēt non eſt
ꝓhibēs reſtaurari: ex eo ꝙ neceſſariū eſt magnitudine ſo/
la. Et hic aduertāt iacobite: qꝛ videtur velle ꝙ ſola magni/
tudine l; inſenſibiliter ſoluatur: ⁊ tu cōſidera.

¶ In ſomno vero vbi ſit corpis vacuitas a cibo ⁊ potu: ⁊ nec
aliqd̄ inueniat ad qd̄ digerēdū tēdat tūc corpe ſic ad infri/
gidationē tēdēte pulſus paruꝰ fiet ⁊ rarus tardus. ⁊ ſic ꝓ/
cēdēte ſomno ꝓcedet ēt ⁊ vlterius he diie dicte. nā ſic reuo
catus calor pabulū nō inueniēs per viā reſolutiōis ꝯſumi/
tur: ⁊ ſic corpꝰ infrigidat: ⁊ dato ꝙ in ꝓceſſu expandat: tm̄
qꝛ ꝯtinue maior ſit reſolutio: maior deinde ꝯſeqt infrigida
tio: ⁊ ſic magis puificat. ¶ Qꝛ ſi ſomno vltra debitū factus
fuerit ēt accepto nutrimēto: vt cōtingit in hoibꝰ ocioſis di/
uitibus: q a nullo icōmodo ſollicitant: ſed ſolis cibo potu
⁊ ſōno ꝯtētant vt porci: tūc ſit pulſus debilis: nā ſic debili/
tat virtus quo ad fortiter mouēdū pulſum: eo ꝙ in tali ca/
ſu calor innatus multū opprimit ⁊ ꝯculcat q eſt eiꝰ inſtrm̄
C ad pulſus fortitudinē faciēdā: nā cū in ſomno multe multi/
plicant ſupfluitates ex nutrimēto accepto q̄ eūatione indi/
gent ſenſibili ⁊ inſenſibili: tūc ſi ꝓlōgabit ſomnꝰ virtꝰ ſic ex
cibo recreata q̄ in tpe debito ipſas expuliſſet ſic ab eis ſuf
focata remanens nō poterit in pulſu fortitudinem efficere:
ſed debilitata vt dictū eſt pulſum paruū efficiet: q̄ res vt ſu
pra accidit ex caloris nālis ligamento: ⁊ tu pone exēplū de
hoie robuſto ⁊ forti ligato ⁊ oppreſſo. ¶ Pulſus vero ſic
a ſomno excitati magnus efficit: ⁊ velox ordinate. nā facta
excitatione nāli ſic fumis ſiue vaporibus ad extra expulſis.
q pᵒ clauſi tenebant neceſſitas auget. vñ per ſomnū vir/
tus fortificata ſtante inſtri obedientia: vt ſupra magnificat
pulſum: ⁊ ipſum velocitat ordinate: ſed ſi excitatio nō nālis
fuerit: ſed ex cā extrinſeca vt ſtrepitu aut clamore inordina
te: tūc virtus territa facit pulſum quieſcere a magnitudine
.ſ. qꝛ ſic territa pulſū nō dilatat: ſed cū cā cognita fuerit ſic
excitata virtus pulſum magnificat velocitat inordinate: ⁊
frequentat. vñ ⁊ non raro pulſus tremulus accidit: ⁊ diuer
ſus ſic ꝯ accñs mota. tali. n. accñte impediente nām: vt qua
ſi per modū equalis pugne tremor cauſat in pulſu. ſꝫ iſte
motus. ſ. ꝯtētionis in pnͦ euigilationis motui violēto aſſi/
milatur: nō tm̄ inflāmat pp modicā eius morā: niſi forte cā
terrefactēs perſeuerat: q res nō accidit in nālr excitato. vñ
poſt magnitudinē ⁊ velocitatē: ſic apud excitationē appa/
rens pulſus per tēpus paululū poſt ad nāles redit differen
tias quas comprehendet tactor ſi perſeuerabit in tangen/
do arteriam per tēpus notabile. ⁊ ideo ne decipiat debet
ab infirmo vel ſano inueſtigare de tēpore excitationis ſi ꝓ/
pinquum ſi longinquum fuerit a tēpore tactus.

¶ In vigilijs aūt pulſus ſit magnus ⁊ velox reſpectu pulſus
q in ſomno ſit vt ſupra. Nam in vigilia calor vigorat ſuper
ſuperfluitates eū cōculcātes in ſomno: exercitio conduuā/
te ad earū ſenſibilē ſiue inſenſibilē ad adauctionem ⁊ a co/
lore extrinſeco ad eoꝝ reſolutionem opitulante. nā dato ꝙ
corpus exercitio locali non moueret. tm̄ motus ſpūum ad
exteriora cauſa eſt calefactionis ſpūum ipſoꝝ ⁊ corporis.
primo ſpūum: qm̄ eorum calidum inualeſcit ſupra eoꝝ hu
miditatem. Secūdo corporis calidoꝝ plures apprehendē/
do partes: dꝫ. n. ⁊ vigilia eſſe moderata: qm̄ imoderata cā
eſt infrigidationis corporis: ⁊ extinctionis per viā reſolo/
nis calidi ⁊ ſpūum: vt manifeſtat expientia: qre tūc pulſus
accidit puus ſed velox. Ex quibus colligit vigilias pulſum
duplr mutare. pᵒ vt ſuccedit ſomno nālr facto aut violen/ D
ter. ſcdo vt ſunt debite vel ſuperflue.

¶ De pulſu ⁊ motu ⁊ qete: ⁊ ex balneo ꝓueniēte. Rub. viij.

Motus in pulſu mutationē facit: ⁊ plus oī
re. vnde Auic. Et ſi bn̄ cōſideraue/
ris non inuenies aliqd̄ qd̄ ita calorē intendat:
ꝙ̄ labor ⁊ motus: ⁊ ex ꝯñti qd̄ tantā in pulſu
inducat neceſſitatē: ⁊ paribꝰ in ceteris rebꝰ nō
nālibꝰ ſeruatis reſpectu quaꝝ h ſit ꝯpatio: nō. n. omniū eſt
ꝙ ignis eo motu maiorē poſſet in pulſu inducē neccitatem.

¶ Pulſus qdē moderate exercitati in pnͦ magnꝰ vel fortis
velox ⁊ ſpiſſus efficit. Vñ primi tertia. Exercitiū eſt volun
tarius motus p quē anhelitus magnꝰ ⁊ frequens eſt neceſ
ſarius: q qdē anhelitus currit curſu pulſus. tertij ſecunda
de anhelitu: magnꝰ qdē ſit pp augᵐ neceſſitatis. fortis ꝟo
qꝛ ſic fortificat calor innatus ppea qꝛ ex eo ſupfluitates re/
ſoluunt: ⁊ ſic mēbra ab eis obſeſſa fortiora reddunt: ſit ve/
lox ⁊ frequēs pp ſupfluā caliditatē ſic a motu cauſatam: vñ
dato ꝙ in medio ⁊ fine has habeat diias nihilominus in
medio vel circa neceſſitas dꝫ eſſe maior ceteris paribus ſer
uatis: qre ꝓ eo tpe diie mutate erūt ab eo: qd̄ in pnͦ erant: ⁊
locꝰ eſt ſpeculationis: recipit. n. exercitiū in ſe diias: ſcḋm ꝗ̄s
in pulſu ſue mutant diie: nā ꝯtingit qñq; ipſū eſſe lōgū ni
mis: aut breue: ſed fortiſſimū. Itē ſiet pulſus puus ⁊ debi/
lis pp debilitatē virtutis ad caloris innati reſolōnes ex tali
forti motu ꝯñtem: ſietq; velox ⁊ frequēs pp augᵐ neceſſita E
tis: ⁊ qm̄ vrꝰ facta debilis nō potēs cū magnitudine ſatiſfa
cere cū his ſatiſfacit differētijs. Qꝛ ſi ꝯtinuabitur quaſi vl/
tra poſſe nāe: tūc inceſſanter velocitas deperdet: ⁊ frequē
tia augebit. Sed pone ꝙ perſeueret ad vltimū nāe: tūc di/ F
eo ꝙ pulſus ſiet formicās pp debilitatē ⁊ fortem frequen/
tiam: ⁊ qñ ſic ad extremū perducit tale exercitium ꝓducit
pulſum: tunc ad id qd̄ ſuperflua reſoluentia perducere cō/
ſueuerunt: qꝛ ad pulſum vermiculoſum q aſſimilat motui
vermis formice minoris. Nā vermiculoſus de quo ſupra
aſſimilat motui vermis magni. de quo dicit. Auic. formi/
cantē vermiculoſo fore minorē. dicūt nōnullis ꝙ ſic ꝑſeuerā
te calore pulſus efficit durus. ꝓpterea qꝛ exiccatur arte/
ria: modo poſſet hic ſpeculator rimari: qd ex hac inſtri in/
obedientia ſeqtur. Et ſi in medio exercitij pulſus dꝫ eē ma
gis: aut minus magnus: ⁊ ita de his conſidera.

¶ Quies autē moderata pulſum efficit fortē: ⁊ in ſuis diijs
mediocrē: qm̄ ſic ex moderata qete fortificat virtꝰ: ⁊ i cau
ſis eſſentialibꝰ nulla diuerſitas iducit. Supflua aūt quies
pulſum efficit puū cū declinatiōe ad tarditatē ⁊ raritatem:
ppea qꝛ virtꝰ a ſupfluitatibꝰ eā opprimētibus: ⁊ ſic nō reſo
lutis debilitat ⁊ calor remittit: ⁊ ſic neccitas minuitur ꝙ ſi
multū ſupflua fuerit: ⁊ p maxꝰ in ꝯſuetis exercitari: tūc pul
ſus erit puus minutus debilis ⁊ frequēs: qm̄ talis qes cor
pus ad ethicam ꝓducit: vt primi tertia. de exercitio: ⁊ h eſt
pulſus ethicoꝝ: ⁊ cauſe eoꝝ ex iam dictis aperte ſunt.

¶ Et qm̄ balneū locū tenet exercitij: imo nōnulli aſſerūt iudiciū balnei eſſe ſicut iudiciū exercitij. hinc in eadem rubrica de eo loquamur ſic. balneū quoqꝫ differenter pulſuz variat. nā aliqn̄ calidū: aliqn̄ frigidū pulſum immutat: balneuz naqꝫ cū aqua calida ſcḋm nō termoſum in quo mora ſit tēperata pulſum fortē efficit magnū velocē ſpiſſum ⁊ mollem ſi cū caliditati ſupfluitate nō fuerit. Nā ex caliditate moderata ſic nālis calor cōfortatus fortificat̄ ⁊ v̄tus: ⁊ aucta neceſſitate creſcunt dicte dr̄ie ⁊ mollicies ꝑ humiditatē: verū ex caliditate ſic aucta virt⁹ incitat̄ ad fortiter pulſanduz: ꝓpter qḋ ⁊ pulſus dicet̄ fortis accidental'r: vt ſupra de pulſu forti actū eſt. ¶ Si vero ſtatio ſupflua erit. tūc ſic reſoluto calore debilitat̄ virtus: ⁊ fiet pulſus puus tardus ⁊ rarus. Qꝫ ſi ex ea nō multū debilitat̄: ita vt nō ſupet̄ virt⁹: tūc fiet pulſus puus velox ⁊ ſpiſſus. Qꝫ ſi ad appropinquationem ſincopis calefactio accidentalis corpus perducet: tunc pulſus ꝑꝑ debilitatē virtutis puus fiet: tardus ⁊ rarus: ipſo ſic deficiente. Etiam ſepe ex habitis cā manifeſta eſt. ¶ Balneum vero termoſum pulſus duriciem operatur: ⁊ de magnitudine minuit. nā ſiccitate duriciem operat̄: ob quā duriciem inſtr̄m ſit inobediens: quare de magnitudine minuitur: verū credo balnea talia magis ſua caliditate coniuncta ſiccitati illā in pulſu duriciē operari: nā eorū ſiccitate .i. cum caliditas in exiccando qualitas ſit actiuior ⁊ tu conſidera. ¶ Balneū vero aque frigide. vbi frigiditas ad fundum penetrauerit facit pulſum paruū ꝑꝑ debilitatez virtutis ad frigiditatem ꝯſitem: tardū ex diminutione neceſſitatis ex caloris extinctione. Qꝫ ſi non penetrauerit: imo per antiperiſtaſim calor ſit fortificatus: augmētabit̄ fortitudo: ⁊ creſcit paruſper: ⁊ remouebit̄ debilitas ⁊ ſpiſſitudo. Unde Cōſtantinus. Si balneantes ſe in balneo frigido ſunt carnoſi ⁊ mediocriter balneantes in eis fiet pulſus magnus fortis ⁊ velox: quoniaz frigiditas ſic tēperata in eis calorem adiuuat: ⁊ virtutē confortat: ⁊ ſi mora non fuerit ſuperflua: aut balneum ſuperflue frigidum in quo calor fugiat ad interiora: quoniam tunc pulſus fiet tardus ⁊ rarus. Qꝫ ſi macri fuerint: ⁊ moderate in eo ſteterint ſit pulſus in eis paruus. nā frigiditas balnei cito penetrat propter paucitatem carnis: ⁊ ſic calor extinguitur .i. ſitqꝫ pulſus durus: arteria ſic a frigiditate conſtricta. Qꝫ ſi erit ſuperflue frigidus ſic interioribus a frigiditate percuſſus paruiſſimus fiet durus tardus ⁊ rarus.

¶ De pulſu ex inanitione ⁊ repletione ⁊ coytu. Rubrica. ix.

A Alterationem in pulſu: vt cetere res nō nāles repletio ⁊ inanitio faciunt. Unde Gal. 18. continentis. Cuz ſtōus eſt repletus eleuatio pulſus eſt parua ⁊ tarda: ⁊ eius depreſſio augmentatur: ⁊ hoc ꝑꝑ caliditatem in interioribus occultam. vn̄ ꝑꝑter aerem fumoſuz plurimū ſic ꝯſtrictum quē natura anhelat expellere: erit depreſſio ſiue ꝯſtrictio pulſus magna. Ex quibus accipitur ꝙ in decrepitis parua eſt depreſſio talis ꝑꝑ puam in eis caliditatem. ¶ Cōſimiliter paruus in oībus etatibus cōplexionibus ⁊ tpibus regionibus frigidis. dixit Aron. Stomacho repleto: ⁊ pcuſſio pulſus parua eſt: ⁊ debilis. ⁊ cuius ſtōs eſt vacuus inanitus eſt velox ⁊ fortis: ⁊ cū inanitio ꝓlōgatur eſt debilis. decima vero tertij. de anhelitu q currit curſu pulſus. Inqt princeps de eo qui ꝓuenit ex repletione cibi: ⁊ ex impregnatione. Eorū anhe'itus declinant ad paruitatem: qm̄ velamen coartatur a motu dilatiuo: ⁊ ꝓpterea qꝛ minoratur corpus anhelans non eſt excuſatio a velocitate ⁊ frequentia ſi eſt virtus ſufficiens: aut frequentia ſola ſi eſt virtus debilis ſiue debilitata. ¶ Et qm̄ coytus ſub inanitione collocatur dicamus ex eo moderate facto pulſum magnū ⁊ fortē ꝓuenire ſic virtute fortificata. Qꝫ ſi immoderat⁹ fuerit pulſum efficit debilem ⁊ paruum. cauſa patet.

¶ De pulſu ex accidentibus anime prouenienete. Rubrica. x.

Magna eſt mutatio que in pulſu ex accidentibus anime ſit de quibus ⁊ princi- B
palioribus mentio fiet: vt ex his relinqua contingere po⁹ facile intelligant̄. Et p⁹ de ira mentionem faciam. Ira qdez pulſuz magnū velocē ⁊ frequentē inducit ꝑꝑea ꝙ virtutē ſtimulat: ⁊ ipſam feroccem facit cū aug⁹ neceſſitatis eo ꝙ ira eſt accenſio ſanguinis ⁊ ſpūum circa cor in vindictam faciendam quare ſic ſtimulata pulſum magnificat vt ⁊ neceſſitati plurimuz aucte ſatiſfaciat qḋ non ſola magnitudine pōt: quare velocitat ⁊ inſpiſſat. nā ſtatim ſpūs ad extra diffundit̄. vnde arteria potenter dilatat̄: ⁊ ad ſupiora eleuat̄: nō tn̄ ſit diuerſa in ea neceſſario ꝑꝑ paſſionē ꝯtinuari ſm̄ ſilitudinē ⁊ vniformitatē. Qꝫ ſi ꝯtingat ei cōmiſceri timorē ꝑꝑ quā qn̄qꝫ virtus ſuperet: qn̄qꝫ ſuperet̄: tūc erit diuerſitas in eo fiet pulſus tremulus de quo ſupra. Cōſil'r occurrēte verecundia: aut ꝯrietas ex parte intellectus q̄ moderet ire feruorē accidet in pulſu diuerſitas maior: aut minor ſꝫ ꝙ talia minorabunt̄ aut minuentur. ¶ Delicia aūt pulſum facit magnum ⁊ tardus remanet ⁊ rarus. magnuz quidē: qm̄ ſic confortata virtus cū ei ſuꝑueniat neceſſitas moderata .i. cum caliditas in delicia nō furioſe ſed paulatine ꝑ mēbra diffundat̄: pulſum magnificat: quis cū magnitudine ſola ſic moderate augmento neceſſitatis ſatiſfacit: ſicqꝫ in leticia accidit qꝛ tn̄ pulſus eſt leuior propter motū ſanguinis a tarditate ⁊ raritate non abſolutus. ¶ Triſtitie pulſus debilis paruus rarus ⁊ tardus exiſtit: debilis quia virtus proſternitur ob retractionem caloris .i. ⁊ eius ſuffocationem: ex qbus etiam ſit pulſus tardus ⁊c̄. ¶ Timor autez qui ſubito aduenit pulſum facit diuerſuz velocē ⁊ inordinatū: diuerſuz qdē: qꝛ ſicut tremulū rebellem nature. Nā velocem ⁊ verius frequentē ſic debilitata virtute: ⁊ iam ad intra circa cor aucta neceſſitate cui virt⁹ oppſſa cū calore ſic ꝯculcato cū magnitudie nimie ſatiſfacere poterit. Timor v̄o q ꝯſuetus: ⁊ ſic ordinate procedens pulſum mutat ſm̄ motū ſollicitudinis facte. Nā talis pui eſt vigorior: ⁊ paulatim ad intra calor retrahitur. Qꝫ ſi ſollicitudo fortior erit: ⁊ pulſus amplius mutabitur.

Capitulum ſeptimum De pulſibus ex rebus preter naturam ꝓuenientibus continens rubricas. xxxvj.

¶ De pulſu male cōplexionis: male compoſitionis: ⁊ ſolute continuitatis in vniuerſali. Rubrica. i.

Res preter naturam pulſum mutantes
tres ſunt. morbus ſcꝫ cau- C
ſa morbi: ⁊ accidens eius: que ſic pulſum mutare ſentiunt: aut earum mala complexione ſimplici: aut māli. aut mala ꝯpōne: aut continuitatis ſolutione: ad que oīa virtutis ſeqtur debilitas ob quā ⁊ in pulſu: vt ſupra ſepe grandis accidit mutatio.

¶ Et de his ꝑticularius ꝓſequēs dico primo ꝙ pulſus mutat̄ a cā morbi q̄ eſt primitiua: aut añs: aut ꝯiuncta ſimplex vel mālis. Et iam de pulſus mutatiōe q̄ eſt a cauſis primitiuis: qꝛ a reb⁹ nō nālib⁹ in ꝓcedēti caplō actū eſt. Qꝫ ſi fuerit mala cōplexio ſimplex ēt de tali ſupra agebat̄ in capitulo cū de pulſu calido ⁊ frigido ſcribebamus. ¶ Mala autē ꝯplō mālis: qꝛ humoralis ſubſtātia ſua: aut virtutem ſuffocando: aut grauādo: aut ꝯſtringēdo ſiue fuerit apoſtemālis ſiue non: in pulſu: vt infra: mutationē facit. nam ſuffocādo pulſum diuerſum facit plus ⁊ minus ſm̄ eius maiorez aut minorē multitudinē. Siuqꝫ mala q̄litate occulta vel manifeſta virtutē diſſoluendo in pulſu mutationem facit. naz ſic diſſoluta virtus pulſum neceſſario paruuz facit vt debilez vacuū ⁊ ſpiſſum: ⁊ q̄to plus in defectione procedit tanto minorē: ⁊ vſqꝫ ad vermiculoſum. ¶ Mala aūt cōpoſitio vt malus arterie ſitus in pulſu mutationez cauſat: vt ſupra de tactu pulſus. Item opilatio fortis ob quā caliditas: ⁊ ſpūs expandi nō pōt. ¶ Conſimiliter ſolutio ꝯtinuatis: vt talia

facta in corde cerebro ⁊c̃. ⁊ ſi ad malã reducat̃ complõnẽ: ⁊ vt de his certior fias exẽpla pticularia ponã: ex qbus in oibus ꝯſilibus qs pulſus dĩas in talibus venire debentes facile apprehẽdet. Et qm̃ ex vlĩb⁹ ad pticularia via doctrine eſt ꝓcedendũ cũ p ea particulariũ noticia facilius capiat̃ hic de differẽtijs pulſuũ in morbis cõibus ꝯtingẽtibus pͥm̃ duxi agendũ eſſe. deĩde de pticularibus loq̃r. Et cũ febris dr̃ morbus cõis hinc pmo de pulſib⁹ oium febriũ indifferenter ſic ſuo aget̃ ordine. nã q notitiã pulſuum febriũ habebit facillime notitiã aliaꝝ particulariũ egritudinũ conſequet̃ que nõ ſunt febres: qm̃ tales in eis mutatiões in ſuis differẽtijs ab eiſdẽ vel ꝯſilib⁹ morbis fiũt in qbus ꝓportionabilr̃ accidit ⁊ v̾tutis debilitas mſr̃i iobediẽtie: ac neceſſitatis augumẽtũ vel diminutio: ex qbus trib⁹ in pulſu pͥncipalr̃ accidit variatio. Nec qs de ꝓlixitate capli huiꝰ me mordeat: qm̃ nõ niſi neceſſaria ſcribã q̃ in mẽte cuiuſq; practicãtis velut theſauꝝ in pectore recondita eſſe debent. Et his ſic omiſſis inſtitutum proſequar.

De pulſu febrium putridaꝝ in generali. Rubrĩ. ſij.

D Pulſus ſupra putrefactionem humoꝝ: ex quibus varie generant̃ febres varias hꝫ ſignificatiões. de qbus in gñali pͥmo. Eſt itaq; ſignificatio prima pulſus febrium putridaꝝ ꝓpria: ſed non inſepabilis ineq̃litas. vt Gal. ad glauconẽ pp grauedinẽ quã mã nãe infert. Eſt tñ ſepabile ſignum ſupple ſm̃ ſenſum qn vt haly põt materia mota pauca ⁊ ſubtilis eẽ ⁊ mitis: ⁊ paulatine mota: vt ſic nãm non multum grauet: ita vt in pulſu nõ appareat diuerſitas ſenſibilis: ⁊ dr̃ ſenſibilis: q: nõ fit aliq̃ putrida abſq; aliqua diuerſitate oino: ſed hñ in qua medicus nullã vel q̃ʒ nullam pcipit ꝯ nãli mutationẽ. Scd̃a ſignificatio eſt pulſus ꝯctio: vñ de differentijs ſcd̃o: pulſus eſt ꝯctus ⁊ inequalis: ⁊ eſt ſicut pulſus in pͥncipijs paroxiſmoꝝ. ſ. paruus aut ineq̃lis: ⁊ eſt ꝓpriũ putridaꝝ: q: nulli alteri febri ineſt ⁊ hoc de ꝑ ſe. nõ de per accidẽs: vt qñ alteri febri coniungeret̃ ſinthoma aliqd̃ vt dolor ⁊ ſtomachi mordicatio ⁊ hm̃. que pulſum ꝯhere faciunt: etiam alteri febri poſſit euenire. Eſt qdem puus ⁊ ineq̃lis mã ſic virtutem aggrauante: ⁊ eſt ſilr̃ vt onerato ex magno pondere accidit. ⁊ hec in pulſu diuerſitas accidit in augmẽto pp mãm nõ vniformiter eſſe calefactã. Contingit ⁊ diuerſitas hec in ſtatu magis ꝓpter cõmotionem v̾tutis ad pugnam: ⁊ ad criſim: ⁊ dr̃ hic pulſus ſubmerſus ꝓfundus vt ſupra. vñ Auic. Coartatio pulſus eſt ſubmerſio eius ⁊ puitas diuerſi in quo accidũt pulſationes magne ⁊ fortes. ſ. aliquæ pauce q̃ pmiſcent̃ percuſſionibus multis debilibus pulſ: qm̃ v̾tus grauat̃ a materia morbi cibo vel alia re. virtus. n. aggrauata vniformiter non mouet ⁊ hic pulſus maxie ſignificat pͥm̃ febris. nam cum mã mouet̃ ledens v̾tutem: tunc nã calidum ad locuꝫ mãe ꝯuertit: ⁊ ipm̃ accentrat. vñ accidit eius a mã ſuffocatio: ⁊ q̃re pulſus ⁊ ꝯctio. Sed q: virtus eq̃lis debilis non eſt ⁊ calor ſic ſuffocatus euẽtatione indiget quã nã itẽdit euentare hinc aliquas pulſationes fortes facit: deinde redit ad puitatem: q̃re ſic accidit in magnitudine ⁊ puitate diuerſitas ſm̃ ꝙ virt⁹ modo eſt fortior: ⁊ modo nimis aggrauata: ⁊ hoc ſemꝑ equali neceſſitate ſtãte. Et ad hanc diuerſitatẽ cauſandã ꝯcurrũt excreſcẽtia caloris: ⁊ ipſius ad exteriora reditio: hec nãq; in diuerſa pte pͥncipij reperiunt̃ ⁊ augmẽti. Et ideo tactor diligens ſit. Et ex his colligit̃ cauſa dicti Auic. de flegmatica. In ol febre in qua eſt frigus. ſ. poſitiuum vel pͥuatiuum ſtringit̃ pulſus: ⁊ ſubmergit̃ vel coartatur pp mãm opprimentẽ. Itẽ minorat̃ pp diminutionem neceſſitatis ⁊ debilitatẽ v̾tutis. Sumit̃ ⁊ eius ſignificatio 3ͣ ex pte diuerſitatis ei⁹ in fortitudie ⁊ magnitudie horis expanſiõis caloris: ⁊ in horis poſt alleuiationẽ virtutis poſt euõnẽ mãe. Eſt ⁊ q̃rta ſignificatio a mollitie ⁊ duritie eius ſumpta. vñ haly in q̃rta pticula. Cum pulſus ẽ fortior ⁊ magnus abſq; duritie manifeſtũ ſignũ eſt ꝙ eſt febris putrida. Et dicit. A. De ꝓprietatib⁹ febris putride non eſt vt ſiat pulſus durus: q: licq; tñ pp cauſas facientes pulſuũ duritiem q̃ febri ꝯiũgunt̃ accidit in eo duritics: ⁊ pformiter ex oppoſitis cauſis mollities: q̃ res cũ accidit: ⁊ tũc de ſignificationibus fortibus febris putride eſt: vt Auicẽ. vt pulſus nõ ſit velox atq; fortis. ſ. tũc q̃uis nimmat̃ hoc in tertiana. ſ. pura. nã appet diuerſitas in pͥnͦ ⁊ augmẽto pp leuitatem mãe eius.

E Quinta ab eo accipit̃ ſignificatio ex pte diſtantiũ q̃ accipiunt̃ in diaſtole ⁊ ſiſtole: ⁊ dicit Gal. ſecũdo de differẽtijs. ꝙ pͥmũ ſignum putridaꝝ eſt: ꝙ velocitas ſiſtole in pulſu eſt manifeſtior q̃ʒ diaſtoles: ⁊ hoc in augmento febris eſt multũ apparens: non ſic in pͥnͦ: ⁊ vlr̃ in putridis ſiſtole maior. vnde. xv. pulſuum in pͥnͦ oium febriũ ex putredine motus ꝯſtrictionis eſt valde velox: qd̃ ſignũ eſt valde remotũ a falſo. Et. 16. ꝯtinẽtis. ſignum qd̃ dat̃ in febribus de pulſu eſt reſtrictio vene: q: reſtrictio ſit velocior q: eſt ſignum vehementis inſtri: q: ſi non pcipit̃ reſtrictio arterie. conſidera anhelitũ in ſua reſtrictione: ⁊ illa manifeſtabit eã que eſt arterie: qm̃ anhelitus currit curſu pulſus. 2ͣ tertij: in ſmone vñ anhelitus. Et ideo Aui. ſecũda pͥmi. Pulſus: ⁊ anhelitus cui⁹ ꝯſtrictio eſt velox: eſt ſignũ ꝓpriũ febris putride: qm̃ neceſſitas mundificãdi maior eſt in ea cuius ꝯtrarium in ethica accidit: ⁊ effimera: quibus maior eſt neceſſitas euentãdi. Nota tñ ꝙ hic nõ eſt ſignũ inſepabile: vt ſupra q: mã putrida faciens febrem poſſet eſſe ſubtilis multe inflãmationis ⁊ pauce q̃ʒtitatis. Item ſi eſſet humor vſtus putridus paucos vapores habens. Eſt q; ſiſtoles in eis nõ ſolum velocior: ſed ẽt maior plus irritata v̾tute in ſiſtolando: neq; incõuenit eſſe equales in putrida: qm̃ alr̃ ꝯtingit vnaꝫ eſſe maiorẽ ⁊ aliaꝫ minorẽ: ſed vbi dat̃ magis ⁊ minus dat̃ eq̃le. Igit̃. cõſidera. Et eſt ſignificatio ſexta a ſubſtantialiter inherentibus ſumpta: vt Gal. allegato cap̃. Maxima cognitio febris putride eſt caloris eius qualitas nullum. n. hꝫ ſuauẽ: neq; moderatũ neq; ſilẽm cũ effimeris: ſed mordax quo anxiatur: ⁊ rodit tactũ ſicut fumus oculos ⁊ nares. Vñ Auic. Et caliditas earũ eſt mordicatiua: non ſuauis: ſicut febris effimera: ⁊ cauſa eſt: qm̃ calitas putrida eſt in ſubiecto magis denſo fundata: ⁊ cum hic eſt intẽſior gradus ſm̃ plurimum: ⁊ hoc referẽdo ad effimerã verã: qm̃ in nõ vera poſſet oppoſitũ ꝯtin gere. Sed hic ſpeculator cõſideret: vbi. ſ. F effimera foret cãta ex cauſone pororum aduſtione ſolis facta: quo caſu calor febrilis mordacior appareret q̃ʒ in certa putrida: pp vapores colericos motos ⁊ retentos ſub cute mordicantes poſſet dici ꝙ hoc nõ contingat inq̃ʒtum v̾a eſſet: ſed inq̃ʒtum eſſet a eã antecedente. Conſidera hoc tamẽ ſignũ eſt magis manifeſtum circa finem augmenti ⁊ ſtatus. Nam ſtatim mordicatio caloris: in his tpibus manui occurrit: ſed in pͥnͦ augmenti nõ ſic niſi poſtq̃ʒ manus ſuper brachiũ pmanſerit: neq; in pͥnͦ calor ẽ ſuffocatus: ⁊ vapores: q: mã eleuant̃: ſit ẽt ſupcalefacti ſtant velut ſuffocati: ⁊ paulatine aſcendunt: ſicut paulatine caleſiunt. Et ex iſto poteſt ab experto pͥm̃ ⁊ pͥm̃ augmenti. ex ſolo tactu facile cognoſci finis eius ⁊ ſtat⁹. Nam in pͥnͦ p longum tempus calorem talem pcipit: nõ tñ ita mordacem in augmento p nimus tẽpus ⁊ modicũ plus mordacẽ. In ſtatu v̾o mordaciſſimũ. vñ de differẽtijs ſcd̃o loquens Gal. de pte ſcd̃a pͥncipij ait. In inuaſionibus v̾tiq; paroxiſmorũ quaſi vtiq; adhuc ⁊ intus ſuffocato calore: ⁊ ſuffumigantib⁹ tñ vel calefacientib⁹ ſuꝑfluitatib⁹ non ꝯfeſtim immutantibus manũ cognoſcitur accedo caloris: ſed tardantib⁹ calor ex ꝓfundo aſcendit. Et h̾ ꝯtinet veritatem in febrib⁹ icipientib⁹ cũ frigore. In incipientib⁹ v̾o ſine eo in hac ſcd̃a pte pͥncipij calor ad tactũ mãifeſte ſentit̃ auctus: vltra. ſ. calorẽ qui prius erat: ⁊ in hac pte pulſus q̃ʒtum ad diaſtolẽ eſt puus: q: calor a mã opprimit̃: vt ſupra ⁊ eſt velox ⁊ frequẽs: q: iam tũc mã eſt putrida: ⁊ corp⁹ factuꝫ eſt febriẽs. Unde aucta eſt neceſſitas euẽtãdi. Conſilr̃ q̃ʒtũ ad

ſiſtolem eſt paruus pp cām dictā velox ⁊ frequēs: q2 aucta eſt neceſſitas mundificandi. ⁊ iō velocitaꝫ. ⁊ hoc ē qđ voluit Gal. in cōpēdio pulſuū: vbi dicit eorum q febrire incipiunt pulſus pu⁹oio eſt ſubintrās: ⁊ perſecutionē faciēs i vtriſq3 .ſ. in diaſtole ⁊ ſiſtole. nam pſecutio in pulſu: nō eſt aliud q̄3 percuſſionū velocitas ⁊ ſpiſſitudo: in aug° vero pulſus incipit magnificari ⁊ velox fieri: ⁊ calor ad totū corpus expandi: ⁊ continue intendendo pcedit quouſq3 ad ſummum deueniat gradum: qui illi febri ꝯuenit: ⁊ tunc augeꝫ velocitas ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ tunc eſt ſtatus cū icipiūt remitti: hec habeꝫ declinatio in qua fortificata virtute pulſus magnificari incipit: ⁊ ſic de cōibus ſiue vlibus ſuccincte ſatis dictum eſt: vt noſtrum exigit ppoſitum. expediti ad particularia proſequamur de pulſu effimerarum initium facientes.

De pulſu effimerarum in vniuerſali. Rubrica. iij.

A Proprium eius ſignum eſt ⁊ inſepabile magnitudo: ⁊ velocitas diaſtolis ſupra tēperamētū ſenſibiliter aucte: ⁊ nō ſiſtolis: q2 quaſi inſenſibiliter augetur ſiſtoles ſupra ſiſtolē nālem: q2 in effimera non eſt magna neceſſitas mundificādi ſicut euentandi: redit ⁊ arteria ceſſante febre ad diſpōnē q ſibi erat in ſanitate: q2 faciliter reſoluitur calor ille. In alijs vo minime: ſed ſemp in ea remanet febris veſtigium: vt in quartana tertiana ⁊c. q2 in eis remanet veſtigiū putredinis: ſicut accidit in cōbuſtione domoꝝ: in quaꝝ parietibus poſt extinctionem ignis adhuc remanet caliditas: ⁊ in hoc ſigno maxͤ confuſio eſt. Gal. in terapentica ad glauconem 3° capl'o. Pulſus in effimera: vt ſcđo febrium Iſaac nō differt a pulſu ſani: q2 fuit ipſius ſani. ſ. nō multū: q2 paruꝫ pmutaꝫ ab eo: qđ erat in ſanitate. Eſt tamē ſpiſſus reſpectu eius ⁊ velox. Et dicit Auic. q̄ eſt magn⁹ ⁊ fortis: nō qdē abſolute: ſed cōpatione aliarū febriū. Vn̄ ſcito q̄ ⁊ ſi in effimera virtus ſit fortior q̄3 in putrida ceteris parib⁹: tn̄ nō facit pulſuꝫ ita fortem: vt in putrida: q2 in effimera pua eſt neceſſitas reſpectu putride: quare nō ſic irritatur virtus ad magnificāduꝫ ⁊ fortificandū pulſum: pp qđ qdā dicūt q̄ in effimera virtus eſt fortis abſolute ⁊ vere: ſed

B in putrida ficte. Nota tn̄ q̄ ex cā certa vel tolerantia famis in effimera pulſus poteſt fieri debilior q̄3 i putrida. Qr ſi ꝯtingat hoc nō eſt attribuēdū effimere per ſe: ſed p accńs. Eſt ēt in effimera pulſus equalis nō multū diuerſus. qm̄ nō adeſt mā virtutē aggrauās: ⁊ iō moto tpe pmanet taliter aut modicū variatur: ⁊ ſi qua inequalitas apparet nō multum perdurat: ⁊ eſt ordinatus. Vn̄ 5° Epidimiarū. in effimera pulſus eſt ſimplex non valde inequalis nō feruidus: nec difficilis. nō. n. eſt durus: ſed declinans ad leuitatem mediocrem: ⁊ intelligātur hec: vt ſupra inq̄3tū febris effimera nō ex alia cā ꝯiūta ei hec variari ꝯtingit. Et iō dixit Auic. q̄ diuerſitas in pulſu in effimera eſt pp cāꝫ antecedentem .i. preexiſtentē: aut pp cām vicinantē .i. ſimul vel ppe cum effimera cauſante venientē. Et in effimera vapor eius non eſt corruptus: ſed bonus non abſolute: q2 oīs vapor putridus febrē faciens eſt malus ⁊ corruptus: ſed hic dī cōpatione vaporis putride. Et ex his ſequiꝫ q̄ argͫ: hoc nō valet.

C eſt pulſus bonus: ⁊ vrina bona: ergo eſt effimera: pꝫ ppter cās q̄ cū ea ꝯiūgi pñt. Et fallit hoc argͫ maxime in peſtilentiali: ⁊ tu ꝯſidera. qm̄ Auic. inqt. Et ſcias penitus q̄ quotieſcunq3 vrina ⁊ pulſus ſunt boni ſignificant q̄ febris eſt effimera: ſed ſi addiꝫ: ⁊ cū ea ſunt ſigna alia ſignificantia effimeram cū priuatione ſignoꝝ ſignificantium aliquaꝫ ex alijs febribus. nā hi nō ſunt effectus adequati ipſum ꝯcomitantes. Qr ſi hoc in loco adduciꝫ Ariſtoteles 3° phyſi. ⁊ Meſue de ꝯſolatione medicinarum primo: ad cuius eſſe ſeqtur oppoͫ. dōm q̄ intelligātur de cauſis ⁊ effectibus adequatis. Accidit autē vt pulſus qñq3 a ꝯſueto mutat⁹ nō cōprehendatur: quare anhelitū cōſidera: q2 per viſuꝫ ſic tibi manifeſtabitur: qm̄ currit curſu pulſus vt ſupra.

De pulſu ſanguinearum. Rubrica. iiij.

Pulſus in ſinocha eſt magnus velox frequens plenus mollis ſiue leuis: ⁊ D addit Ferrarius latus: magnus qdem pp fortitudinem virtutis non ita a ſanguine: vt ab alijs hūoribus opprimiꝫ: pp amicitiaꝫ inter ſe maiorē. vn̄ cū aucta ſit neceſſitas magnifica tur: ſic ſtāte v̄tute fortis: ⁊ obedientia inſtr̄i ⁊ ex eadem cā: q2 pp augͫ neceſſitatis ſit velox ⁊ frequēs: cū ſola magnitudine neceſſitati aucte ſatiſfacere nō pōt. plenus aūt pp multitudinē ſanguinis in arteria exñtis: mollis vo ſiue leuis pp hūiditatē remolientem arteriā: ⁊ latus pp extēſionem ⁊ diſpſionē hūiditatis. q̄ latitudinem cauſat: vt ſupra de lato. Eſtq3 diuerſus pp aggrauationē v̄tutis a multitudine māe: nō tn̄ eſt in eo multa diuerſitas: ⁊ multo minor: ⁊ ſil'r velocitas q̄3 in cauſone in q̄ v̄t⁹ eſt debilis pp reſol'onē: ⁊ in eo eſt maior malicia: ⁊ iſta duo pl⁹ faciunt ad diuerſitatē ⁊ velocitatē pulſus cāndā q̄3 multitudo: ⁊ ꝯſideret ſpeculator. Pulſus autē ſinochi ſiue feb. ſanguinee cuꝫ putredine eſt minor velocior ⁊ ſpiſſior q̄3 i ſinochalis abſolute ſit magn⁹ qm̄ magna eſt neceſſitas i eo: ⁊ minor pp maliciā ſanguinis v̄tutē amplius debilitantis ⁊ ꝯ° tempameñ. q in his febrib⁹ eſt maxim⁹ ⁊ eq̄lis ⁊ vehemēs ⁊ ꝯſiſtēcia arterie: nec dura: nec mollis vltra illud qđ ſcđm nām: In tn̄ tn̄ velocitas ⁊ ſpiſſitudo puenit q̄3tū magis ipſa feb. deuenit: ita vt he dūe in ambabus his febribus ꝓportionabil'r eq̄l'r augenꝫ. dixit tn̄ q̄ in ſinocho pulſus ab eq̄litate ⁊ ſtabilitate egrediꝫ. Sꝫ ꝯ Aui. de feb. ſang. inqt. Pl'm impſſiōis inflatiue eſt ppe cor. ergo in inflatius dꝫ eē maior ineq̄litas. Conſideret ſpeculator aduertēdo ad cās ineq̄litatis. de qbus ſupra. Et dixit Haly de pulſu ſinochi. pulſus eſt nimiū diuerſus. Vn̄ dianc⁹ pulſus eſt diuerſus: q2 ꝯſtringit ſinū maius ē: ⁊ ſepius .i. velocius q̄3 eius dilatari: pp feſtinātiā nāe in expellēdo putrefactionē: veꝝ niſi tactor foret in his exptus has dūas nō bn̄ diſcerneret. ⁊ ideo opꝫ vt ad alia ꝓpinqua ꝯſiderationem faciat: vt ad ea que a ſubſtātial'r inherentib⁹ ſumunꝫ. Vn̄ Auic. Caliditas hui⁹ febris eſt plurima pp humiditatē vaporoſam lachrymalē .i. nō exiccātem neq3 aſperā: vt in cauſonide ⁊ tertiana fortis: ſed eſt mitis ⁊ ſil'is equali ⁊ pue mordicationis. Vn̄ Serapio. eſt ſilis caliditati feb. effimere: ⁊ Aui. hoc ꝯfirmat maxime de ei⁹ principio. nō. n. in ea ſentitur mordicatio: q̄ ⁊ in ceteris febribus putredinalibus. In ſinocho aūt non eſt ita mitis. ſed aliqual'r acuta. minus tn̄ q̄3 in ſinocha. vn̄ in ſinocho accidētia ſunt fortiora ſiue vehementiora: non tn̄ oīa vt grauitas capitis apparitio lāpadaꝝ: ⁊ hꝫ q̄ vehementiora ſunt in ſinocho. Et de ſpēbus ꝓſequenti: dico q̄ in omotena q̄ eſt ceteris periculoſior: vt dixit paſſionarius pulſus ſunt fortiores ſpiſſiores q̄3 in alijs: ⁊ magis diuerſi inueniuntur: pp virtutem eſſe magis debilitatam: qm̄ febris illa eſt tota ſtatus. ⁊ iō vt tante neceſſitati ſuccuratur: opꝫ vt ſibi cū ſpiſſitudine auxilieꝫ. Aaron aūt dixit q̄ omotenus eſt media inter augmaſticā ⁊ epimaſticā: ⁊ ita Auicē. ⁊ hoc ex pte piculoſitatis ⁊ accidentiū. ⁊ iō credo q̄ pulſus ex pte dūaꝝ ſuaꝝ eſt medi⁹: nam in augmaſtico velocior ſpiſſior ⁊ minor. In paugmaſtico: q2 epimaſtico maior ⁊ minus velox .i. in omotena medius. ⁊ tu ex his cōſidera. nam he ſunt dūe q̄ ab expto cognoſci pñt: ⁊ non a docto tantum.

De pulſu colericarum in generali. Rubrica. v.

Pulſus in principio incipiēte eſt paruus ꝓfundus rarus ⁊ debilis Auerroys. 4. colliget: qm̄ caliditas non adhuc expenditur ſupra corpus immo coartatur ⁊ obruitur calor ab humore putrido. Sed paruni tempus poſt: q2 poſt medium principij in magnum mutaꝫ: quoniā virtus nōdū facta eſt debilis: ⁊ col'a eſt humor leuis nō grauās eam: ideo remanet fortier ⁊ qm̄ magna eſt neceſſitas refrigerandi: hunc pulſum ſic magnificat velocitat ⁊ frequentat: plus tamen ꝓportionabil'r ma

gnificat: verū accidit in ea diuerſitas: ⁊ maior in pn° q̄ȝ in aug°: ⁊ maior i aug° q̄ȝ in ſtatu: ⁊ in ſtatu q̄ȝ in declinatione: vt voluit Gal. 2° de dijs feb. cui ꝯdicere vī. A. de ſignis colicarū. Inqt. pulſus eius non eſt eq̄lis ꝯſtrictiōis ⁊ declinationis: qm̄ hūor debilitat eā. ſ. virtutē. ſ. p viā aggrauationis: ⁊ addit diuerſitatē apud ſtatuȝ: ita ꝙ in ſtatu maior vī eſſe diuerſitas: ⁊ p Gal. vī eſſe rō: qm̄ in pn° mō magis grauat virtutē: ⁊ in eo calor nālis plus ſuffocaſ ſub hūore. Un̄ eo tpe q̄ñ intranſpirat⁹ ſtat: vn̄ ſic pulſus eo tpe puſſicaſ: ⁊ deficit ⁊ fit rar⁹: vt dicit haly. Sȝ q̄ȝto magis verſus ſtatū pcedit min⁹ ſuffocaſ: ꝫ p tūc vī ꝙ nā minus grauari dēat: ⁊ ex ꝯñti diuerſitas minorabitur.
g ¶ Huic argͦ plures pñt dari rñſiōes: ſed vnā tm̄ h̄ ſubſcribaȝ alias ſpeculatoribus relinquēs. dōm ꝫ ꝙ diuerſitas cāta p actionē māe in nām grauādo eā in ſtatu eſt minor: q̄ȝ in pncipio ⁊ q̄ȝ in augͦ: vt Gal. ſed diuerſitas cāta p viaȝ reſolōnis virtutis eſt maior in ſtatu: q̄ȝ in pn° dicit Aui. ⁊ cōiter ꝙ q̄ȝuis in declinatione vt⁹ ſit reſoluta magis q̄ȝ in ſtatu: nō tñ in ea eſt diuerſitas maior: qꝛ nō eſt ꝯiūcta tāto calori ſiue intēſo vt in ſtatu trāſeat hec p nūc. ⁊ h̄ vbi declinatio fit ad bonū: ſec⁹ ſi ad malum. ¶ In colica aūt ē in pulſu diuerſitas: vt in alijs hūoribus putridis: rōne q̄ febris putredinalis: tñ vt Auicē. eſt hec diuerſitas minor: qm̄ colica ē hūor leuis: nō tm̄ grauās virtutē q̄ȝtuȝ ſtā ⁊ melio: ⁊ hoc dico merito ſui. nā ꝯtigeret: vt ſecuȝ ꝯiūgereſ dolor. ⁊ tūc in pulſu fieret diuerſitas magna. Et dicit Aui. pulſus in tertiana eſt fortior q̄ȝ in alijs febribus putridis: ⁊ eſt velox rarus ⁊ frequēs. Et Gal. ad glauconem. Tertiana pulſus magnos facit fortes ⁊ veloces: ⁊ ſpiſſos abſq̄ q̄libet ineq̄litate ꝑter febrilē: ⁊ ex h̄ dcō. Aui. hic pōt colligi ꝙ fortitudo pulſus hȝ attēdi penes fortem impſſionē arterie in digitū: qm̄ pulſus in ſanguinea inflatiua vī eſſe fortior ⁊c. ꝯſidera. Et differt h̄ pulſus a pulſu ſtātice p ordinationē ⁊ ineq̄litatē: q̄ nō ſunt in pulſu ſtātice: de
h quo ifra. ¶ Quereret qs fortaſſe. Nūqd pulſus tertiane ſit maior: q̄ȝ ſanguinee ē ea putredine. Exiſtimo dōȝ ꝙ minor eſt q̄ȝ ſanguinee pp virtutē a ſanguine min⁹ debilitari: ⁊ pp inſtr̄i obediētia maiorē in eā: verū velocior ⁊ ſpiſſior eſt: in tertiana cū neceſſe ſit per has dīas neceſſitati aucte ſatiſfacere: qꝺ magnitudine ſufficiēti nō pōt. Sȝ nullus has dīas ſic ſolo tactu arterie cōprehēdet: niſi q pluries exptus fuerit. Et iō pp iuuenes opȝ vt ad alia ſigna tranſeaſ. Et ſignū ſumptū a ſbal'r inherētibus eſt cū his multū declarāō. Un̄ Gal. 2° de dijs diſtinguēs inter calorē tertiane ⁊ cauſonidis inqt: qm̄ ponis manum tuā ſup corpus patiētis. ſ. tertianā: obuiat tibi cuȝ ipm̄ tāgis calitas mute acuitatis: qꝛ ipſa eleuaſ cū vapore. deinde ipſa nō moraſ. qꝛ debilitaſ ⁊ mutat ipſum manus tua: ⁊ nō ſicut calitas adurētis feb. maligne. Nā in illa febre cū ponis manuȝ tuā ſupra corpus: tūc q̄ȝto plus moraſ ſup ipſuȝ eſt acutior: ⁊ magis ledēs malū ⁊ malignior. Un̄ Aui. Tertiane caliditas ſaluior eſt calitate cauſonis in qua q̄ȝto plus corpus tāgiſ: nō addiſ inflāmatio. imo q̄ñq̄ȝ minuiſ: ſed in cauſonide addiſ: qm̄ caliditas cauſonis eſt in iterioꝛib⁹ magis: ⁊ eſt multoꝝ vapoꝝ: quos man⁹ reprimere nō pōt: ⁊ calor tertiane ē in exterioꝛib⁹ magis. Et in ſūmo calitas tertiane ē acuta ⁊ mordax ⁊ edax: q̄ tertiam ſanguinea ſic nō repiſ. Et 2° de dijs feb. febris fcā a cola gñata a ſanguine p ꝯuerſionē ipſius in colerā differt a malignitate moꝝ febris facte a colera alia: qꝛ febris facta a cola ex ſanguine gñata ſapit nām ſanguinis: ⁊ ideo mitis datō ꝙ ad tactū calor appeat multus in q̄ȝtitate: qꝛ multuȝ extra euaporat: tñ calitas eſt mitis: qꝛ anxietas caliratis in manu tāgētis nō eſt a multitudine eius qꝺ euaporat: ſed ex acredine eius qualis eſt acredo colore.

¶ De pulſu tertiane pure. Rubrica. vj.

i Dixit Gal.° lcdo de criſi. Pulſus tertiane pure: lȝ ſint in pncipio cuȝ diſpoſitione paruitatis raritatis tarditatis diminute ſunt: ſed tarditas in tertiana eſt ſm ꝓpinquitatē diſpōnis ſm quam eſt vnuſq̄ſq̄ȝ hominū cū eſt ſȝ nāȝ: ⁊ inueniſ in ea pulſus eq̄lis ⁊ ordinatus ſm pſcrutationē: ⁊ illud eſt qꝛ nō inuenis in eo diuerſitatē: neq̄ȝ in pulſu vno ſuū motū ex motib⁹ venaꝝ: neq̄ȝ in eo ꝙ eſt inter mot⁹ eius. i. in qete q̄ȝuis hec eq̄litas raro accidat in febre putrida: imo ſepe accidit vt fiat inordinat⁹ ⁊ diuerſus ⁊ ineq̄lis. Naȝ forſitan inueniſ diuerſitas in p⁹ tertiane pure: niſi in paucıſſim⁹ caſꝫ. pōt. n. tertiana pura fieri de cā leui ⁊ pura colera ⁊ pauca ꝙ diuerſitas in pulſu in ea non erit ad ſenſum notabil'r apparens: ⁊ ſubdit. In augͦ velocitas eſt equalis non interſecta ⁊ puenit ad magnitudinē etiā ad vehementiā notabil'r. ⁊ ſil'r puenit ad frequētiaȝ. Et tandē dixit ꝙ pulſus fit in ea ſilis ei q eſt pulſus ſani in diſpōne exercitij: aut qñ ingreditur balneū: nā cū p⁹ fuerit equalis cuȝ ſit magis fortis velox: ⁊ frequens ſiue ingens vehemens ſitus ⁊ creber: ita ꝙ pulſus eius ſit fortis pp fortē pcuſſionē: vt vī: hic in vere. ⁊ ideo de fortitudine ꝯſidero. de qua ſepe ſupra.

¶ De pulſu tertiane non pure. Rubrica. vij.

Et auicenna de pulſu non pure dixit ꝙ eſt diuerſus magis propter diuerſitatē ꝓceſſus caloris ex pte diuerſitatis māe. Un̄ aliqñ eſt maior aliqñ minor. Et in fortitudine mag"ᵉ ⁊ velocitate: ⁊ frequentia eſt infra pulſum tertiane pure: qꝛ eſt minus fortis ⁊ magnus. k

¶ De pulſu tertiane ex ingroſſatione colere facte per aduſtionem. Rubrica. viij.

Pulſus hic aſſimilaſ pulſui pure. Naȝ per aduſtionē colera vehementem recipit caliditatem ⁊ eſt parūper diuerſus pp paruam māe diuerſitateȝ: non ita fortis. qm̄ ex ea plus virtus p reſolōnē debilitata eſt. Eſtq̄ȝ durus ꝓpter ſiccitatē multā humoris arteriā exiccātis. l

¶ De pulſu praſſine q̄ p aduſtionē vitelline fit. Rubrica. ix.

Dicendum ꝙ pulſus eſt difficilis ⁊ valde diuerſus ⁊ paruus ⁊ praue alterationis. i. multuȝ inordinatus: ⁊ hoc propter maliciam humoris: a quo virtus multum debilitatur: ⁊ teritur natura in ea febre praua eueniūt accidētia. Un̄ ſepe venit finis iſtius ad magnū piculū ⁊ pauci ſunt q ab hac egritudine euadāt: ⁊ ſi euaſerint erit opus multū ſtudiū ⁊ egritudinis ꝓlongationem: ⁊ poſſibile erit permanere: ⁊ praua accñtia lōgo tpe. Cōſideret itaq̄ȝ medicus q oī die dicit hec febris eſt a colera praſſina: certe multi ſic decipiuntur: vt in opere noſtro magno diximus. m

¶ De pulſu tertiane ex admixtione colere mixtione non vnita. Rubrica. x.

Pulſus eſt magnus diuerſus magnus velox frequens. Magnus quidem ꝓpter auctā neceſſitatem: diuerſus ꝓpter inequalitatem materie: q̄ inequaliter calefit: ⁊ ſic inequalē facit neceſſitatem: minus velox: ⁊ frequens propter minorē neceſſitatem q̄ȝ in pura. n

¶ De pulſu tertiane note: quia a colera citrina procedente. Rubrica. xj.

Dixit Ferrarius pulſus eſt velox: ſed non ita vt in pura.

¶ De pulſu tertiane note: qꝛ a colera ꝓueniente vitellina: ⁊ eſt maioris fame. Rubrica. xij.

Pulſus eſt ſimilis ei q eſt a citrina tantuȝ in ſuis dijs ab eo diſtās: q̄ȝtum colera ipſa a colera citrina: ⁊ cum paruus ſit dīa inter caliditatem vnius ⁊ alterius: h̄ neceſſitas poſita ab vna nō multum ſuperat neceſſitatē alterius. o quare rōne huius nō differt pulſus vnius in magnitudine a pulſu alterius verū potentius ad calefaciendū eſſe vī caliditū vitelline: ꝗn in ſubiecto ſit dēiori. ⁊ ex hoc vī pulſuȝ in

es plus debere magnificari. ex parte alia virt⁹ ex vitellina plus grauat: q̄re debilior erit: itaq̧ oibus ſic ꝯpēſatis pulſus eſt i eis diis: eſt tñ in vtroq̧ pulſus magn⁹ velox ⁊ freqns: ⁊ de pulſu tertiane ex admixtiōe nō vnita dictum eſt.

¶ De pulſu continue tertiane. Rubrica. xiij.

A Pulſus in tali ſiñs eſt ei que eſt periodica pura vel non puraēt ſm diſpōnem humoris febrē faciētis. Uñ hic nota dcā Galieni ſcōo de diſs. ꝙ magna cognitio humoris facientis febrem habet ex qualitate ⁊ q̄ntitate caliditatis febrilis eius: ita ꝙ tactus multum iuuat: etiam in cognitione pulſus: ⁊ tu in tangendo. conſidera.

¶ De pulſu cauſonidis. Rubrica. xiiij.

B Auctores tanq̄ notum reliquerunt: ꝙ pulſus cauſonidis eſt velocior ⁊ frequentior q̄ in tertiana cōtinua. Unde Gordonius. pulſus ē velociſſimus. ⁊ Gilb. addit magnus velox ⁊ frequens. Nam in cauſonide magna eſt neceſſitas euentandi: ⁊ magna expellendi ratione ſitus māe. ⁊ ꝯñr ꝯcedendum ꝙ ratione huius plus velocitatur: dato ꝙ ſit ex flāte ſalſo q̄ in tertiana pura. Et propter hoc fortaſſe dixit Gordonius. pulſus eſt velociſſimus. Nā caliditas regionis cordis incendiū valde augmētatū. n. exiſtente in epate vel ſtō incendium forte ſit fortius in pulmone: ⁊ fortiſſimum ſi circa cor extiterit.

¶ De pulſu flaticarū febriū in generali. Rubrica. xv.

C Dixit Gal. 2° de diſs. hec feb. inequales ⁊ amplius debiles ⁊ paruos operatur pulſus in inuaſionibus. i. principijs paroxiſmoꝝ: ⁊ in inceptis aſcenſionum: q: in principio augmēti. Et eſt inequalitas ꝓpterea ꝙ mā vtutē grauat: ⁊ debilitas ꝓpter virtutis ībecillitatē: ⁊ paruitas ꝓpter frigiditatē flātis neceſſitatē remittētē: ⁊ dicit in principijs aſcenſionum: q: in pn° ⁊ q̄ñ in aliis putridis in pn⁹ augmenti pulſus magnificat̃ manifeſte ⁊ in hac nō. ⁊ iō p hoc ab alijs oibus differt. Et dato ꝙ he diie repiantur in pn° paroxiſmi tertiane: tñ ſunt minores in ea: ⁊ cito tranſeūt q̄ res in flatica magis tranſeunt ad aug̃ᵐ incluſiue. Et non reperit̃ in hac febre velocitas in aug° ⁊ fortitudo q̄ reperiuntur in tertiana ēt ſm ſinē declinatiōis ſupple medium in alijs tēporib⁹. Et p̄mo ad glauconē. Fortiores ſunt hi q emphimerinis eis q in tertianis tantum: q̄ntū hi illi qui in quartanis. In tarditate xo eodē mō ſe hñt in vtriſq̧. Sunt tñ minores in quartana: q̄ñ hūor flaticus non tm̄ diſſoluit virtutē cū frigiditate ſua: q̄ntuz humor melicus ꝓp ipm̄ eſſe virtuti magis rebellez. Sed vt Almanſor pulſus flatice eſt minus velox: ⁊ min⁹ ſpiſſus q̄ tertiane: ēt eſt minor ꝓp flā ſua frigiditate debilitans vtutē ⁊ multitudinē māe: ⁊ q̄litate ſua ipſam diſſoluens ⁊ anguſtiās. Uñ multū diuerſificat̃: ⁊ ei⁹ ſpiſſitudo ſit vt magnitudinē recupet. Eſt ḡ ſummatiz pulſus h paru⁹ diuerſus debilis ⁊ velox: ⁊ ſpiſſus: ⁊ mollis rōne māe hūide peccātis ⁊ remolliētis arteriā ſuo vapore. Aui. xo de hoc pulſu loquens inqt. Pulſus eſt paru⁹ ſubmerſus ſiue depoſitus debilis ⁊ rarus in p̄ītuis. i. in p̄ncipio paroxiſmi. Eſt qdē ſubmerſus ꝓpter ſuffocationē caloris a frigiditate viſcoſitate: ⁊ multitudine māe. rarus ꝓp frigiditatē: vt ſup: ⁊ ſit freqūēs in fine. i. in ꝓceſſu ꝓp expāſionē frigiditatis. Nā ſit vehemēter freqūēs in ꝓceſſu. nō tñ pu⁹ niſi in pn° ⁊ vehemētia ſpiſſitudinis ē ꝓpter puitatē eius: nā ei⁹ pulſus ē minor pulſu tertiane ⁊ q̄rtane: ⁊ p ꝯñs frequētior. ¶ Ꝙ ault minor q̄rtane dubiū ē: nā ſcōo de criſi inqt. Pulſum ponit q̄rtana feb. in pn° paroxiſmi in diſpōne paruitatis: quā nō ſequtur alia egritudo pter ipſam: ita ꝙ imaginaberis pulſum eſſe ſtrictum: ligatum ad interiora retractuz: neq̧ ēt eleuari: ⁊ non elongabit̃ in hoc a diſpōne nulli elongatione vehementi: ita ꝙ reddit pulſum patientis iuuenis ſimilē pulſui eius qui eſt in fine ⁊ vltimo ſenectutis: ⁊ ibidē dicit ꝙ non pōt diſcernere inter tertianā ⁊ quartanaz eo ꝙ per pulſuz in p̄mo die nō eſt medicine artis in aliquo ꝓpter ipm̄ eſſe ſic manifeſtū. Uñ ēt dixit allegato loco. Si cognouiſti pulſum patiētis in ſanitate ſua: nō indiges in ſignatiō q̄rtane ſignificatione alia oino. Et 4° colliget de q̄rtana eſt: D
puior pulſus q̄ ſit in flatica. ¶ Oppoᵐ ſcripſerūt Serapio haly ⁊ Aui. ¶ Dōz: q̄ pulſus in flatica ⁊ quartana ad magnam peruenit puitatē: ⁊ q̄ñq̧ eſt tanta vt heſitare faciat ſapientes: q̄ ſit maior. vez in quotidiana vera de flāte naturali pulſus eſt minor q̄ in quartana: ceteris ſemp parib⁹ ſeruatis. nā flā eſt frigidus melica: ⁊ ceteris paribus cōſueuit ſemper aut q̄ſi ſemper cū maiori multitudie māe moueri: ⁊ cū hoc tñ ſtat ꝙ in aliqua flatica: vt de flāte dulci: aut ſalſo: nō multuz putrefacto pulſus ſit maior. In ſumma tenēdū ꝙ ceteris paribus min⁹ eſt in flatica: ⁊ ꝙ auctores hi ꝓceſſerunt cū vario iudicio: qdā oppoſitū crediderūt ꝙ ſiccitas humoris ita indiſponat arteriaz: vt cū frigiditate ſua ſic melia pulſum plus paruificet. qdā ꝯriū ꝓpter rōnes dictas de flegmatica pulſus intenſiue eſt minor: ⁊ tu hec cōſidera. ¶ Et reſtat vt qcq̄ dicamus de raritate eius: ⁊ ne in diſceptationibus ſtetur. Dōm ꝓ nūc ꝙ textus Aui. cōiter repertus eſt corruptus: ⁊ dz eſſe ſiñs textui haly: qui nō expreſſit de tertiana: ſz ſolū de quartana. Uñ lra Aui. ſic dz inchoari: ꝙ frequētia ⁊ paruitas flatice vehementior eſt q̄ puitas ⁊ frequētia quartane: ⁊ puitas flatice vehemētior eſt q̄ paruitas tertiane: ⁊ non tangit in his frequentiā. Sunt alij aliter dicētes quos ꝓ nūc expoſitoribus relinquo. De hoc pulſu dixit zoar. Pulſus in pn° debilis eſt ⁊ occult⁹ ꝓp forte conſtrictionez arteriaꝝ. In ſtatu xo debilis eſt pu⁹ ⁊ gracilis ꝓp puitatē caloris: ⁊ de ipſo pulſu tandē dixit Aui. ꝙ cognitiōes pulſus ſupra febrē flāticā: ſunt ex debiliorib⁹ cognitionibus. per pulſum. n. difficillime iudicat̃ ſup eā. Jō ſcōo de criſi ſcribit̃: ꝙ ad cognoſcendaz hanc febrem opz cognoſcere pulſum patiētis ſani. ¶ Et de hoc pulſu me expediēs dico cū Gerardo ſuper viatico. In hac febre pulſus ſit mollis ab humore: ⁊ latus propter deſcenſionez a multitudine māe; ⁊ tardus propter caloris puitatē: ⁊ diuerſus in fortitudine ⁊ debilitate: q: nā aliqñ dñat̃ māe: ⁊ tunc eſt fortis: aliqñ ecōtra: q: ſub mā grauat̃: ⁊ tunc eſt debilis: ⁊ ali⁹ addit ꝙ ē abſq̧ ordine in ſua diuerſitate: ⁊ eſt rarior ⁊ minor pulſu tertiane ⁊ q̄rtane in quolibet quatuor tēpoꝝ eius.

¶ Poſtremo ſcito ꝙ Gal. in terapeutica ad glauconem. ſcripſit ꝙ pulſus quartane tanto eſt minor pulſu flegmatice: quāto pulſus flegmatice: ē rarior pulſus tertiane. hoc autē inuenire per tactum eſt difficile: lz dicat in libro diiaꝝ pulſus has diias per tactuz cōprehendi poſſe.

¶ De pulſu flātice ex flegmate naturali. Rubrica. xvj.

Pulſus eſt paruus cum velocitate ⁊ ſpiſſitudine ⁊ mollicie arterie ⁊ manifeſta diuerſitate: ⁊ velocitas eius eſt parua: ⁊ horuz oium effectuū cāe ex predictis liqde hñtur. E

¶ De pulſu quotidiane. Jam dictum eſt.

¶ De pulſu flātice de flegmate ſalſo. Rubrica. xvij.

Pulſus eſt velocior ⁊ ſpiſſior: q̄ in quotidiana: ⁊ in ea que ē ex flegmate dulci propter humorem eſſe calidiorem: ⁊ ponere maiorem neceſſitatem. Uñ Rogerius. Pulſus eſt maior velocior ⁊ frequētior q̄ in alijs ⁊ minus mollis: ⁊ loqtur de quotidiana ex flegmate ſalſo. F

¶ De pulſu flātice de flāte vitreo ⁊ acetoſo. Rub. xviij.

Quoniam flegma vitreū eſt multe frigiditatis: ⁊ multum virtutem opprimēs ex parte vtriuſq̧. hinc pulſus ſunt parui ⁊ minores q̄ ex flāte dulci ⁊ naturali. Item ⁊ velocitas parua propter frigiditatem non ponentem magnam neceſſitatem: ⁊ ex conſequenti nō eſt parua ſpiſſitudo: ⁊ pariformiter dicatur de pulſu flegmatico G

ex flegmate acetoſo. Unde Auic. in ea ĉuius cã eſt flegma vitreum vel acetoſum frigus multiplicatur valde: ⁊ rigor .i. horripilatio: ⁊ eſt frigiditas ei⁹ ꝓpter frigiditatē hoꝝ ſtatū multū maior: eſt tñ in vitreo dixit Gerar. ſuper viatico. pulſus in pn̄ͦ debilis ⁊ occultus ꝓpter fortē ꝯſtrictionē arteriarum. In ſtatu ꝟo debilis eſt parū⁹ ⁊ gracilis ꝓpter paruitatem caloris. Nam q̃to ſtã eſt frigidius tanto facit pulſum minorē ⁊ debiliorē ⁊ tardiorē in pncipio acceſſionis.

¶ Poſtremo ſcito: vt Gal. in cōgregatiōibus. ſpiſſitudo pulſus venit ex paruitate multa: paruitas quoqꝫ ex grauedine ꝟtutis ꝓpter hūoris multitudinē: vt qd̓ deficit in magnitudine: reddat in ſpiſſitudine: ⁊ per hoc ſic cōprehendes pulſum in lipparia ⁊ empiala: de quo infra.

¶ De pulſu feb. ſtãtice ꝯtinue ⁊ latice. Rubrica. xix.

D

Dicatur pro eius pulſu ꝙ eius pulſus eſt ſimilis pulſui periodice continue ſimilis in ſpecie: vel ſibi proportionabilis: ſicut ⁊ alia ſigna earum ſunt ſimilia: verum in continua calor ſemper eſt additus ſupra calorem periodice ſibi proportionabilis in materia: ⁊ propter hoc pulſus aliquantulum variatur a pulſu interpolate: vt q2 maior eſt neceſſitas euentandi: pulſus non erit ita paruus: vt in periodica: ⁊ ſic de alijs differentijs. Similiter dicito de pulſu latice: de cuius ſignis dicit Aui. ſunt ſicut reliqua ſigna flegmatice preter eradicationem.

¶ De pulſu empiale. Rubrica. xx.

3

Pulſus vt Serapio eſt groſſus .i. plenus ⁊ ſeparatus .i. rarus in comparatiōe aliorum ſtãticarum: in ſe tñ velox: ⁊ frequens reſpectu eius: qd̓ erat in ſanitate: ⁊ haruꝫ differentiarum cauſa patet intelligi cãm empiale ⁊ cauſas harum differentiarum. de quibus ſupra.

¶ De pulſu lipparie. Rubrica. xxj.

k

In lipparia pulſus: vt ſupra eſt paruus ⁊ leuis: ⁊ Iſaac addit: ⁊ debilis: ⁊ refert ad lippariam ſtãticam. In colerica autē dixit Gulielmus adeſt paruitas velocitas: ⁊ ſpiſſitudo: ⁊ in vtraqꝫ eſt diuerſitas. ⁊ cãe hoꝝ omnium ex habitis manifeſte ſunt.

¶ De pulſu ſincopalis humoroſe. Rubrica. xxij.

1

Dixit auic. quamuis illud qd̓ vincit: cum hoc ſit paruitas tarditas ⁊ raritas: eſt itaqꝫ paruus ꝓpter oppreſſionē virtutis a mã frigida multa verſus cor mota: in cui⁹ motu vehementer debilitatur virtus: vt ſic ad ſincopim perueniat: ⁊ ipſa ſic ſuffocante: ⁊ eſt tardus ſic nō ducta: ſed diminuta neceſſitate. ⁊ ſilr̄ de raritate dicatur. Si dicatur. xij. terapeutice. ſecūdo caplo. ſic ſcribitur loquens de pulſu feb. ſincopalis humoroſe ⁊ minute harum arteria ſm̄ alia tempora. ſ. a principio paroxiſmi rarius ⁊ tardius pulſat omnium qualitercūqꝫ febricitantium: cum tamē ſcriptum ſit ſupra: ꝙ pulſus ſtãtice ſunt ſpiſſiores q̃ꝫ quartane: non tñ velociores ꝓpter virtutis debilitatē. ergo multo magis erit hoc in ſincopali. ¶ Dōꝫ ꝙ in pn̄ͦ cū mã huius feb. moueat̃ ſiue effundaſ circa cor: ꝑ qd̓ ſincopiꝫ cauſat hinc ſic in corde p̄ͦ ponit frigiditateꝫ: q̃ calor extinguitur: ⁊ ſic virtus debilitaſ ẽt multitudine coadiuuante cū ſua viſcoſitate mō ſtante mã ſic tali frigiditate cor nō febrit: ſed cuꝫ putreſieri ⁊ coleſieri incipit: tunc incipit febris ⁊ augetur neceſſitas: ⁊ tunc pulſus velocitatur reſpectu eius qui erat in pncipio: mã ſic cum ſua frigiditate nocente: non tñ aliorū febricitantium reſpectu. Iſta tñ mã non eſt ſic virtuti rebellis vt flegma vitreū: ſed rōne loci vehemēter ledit. ꝙ ſi materia vitrea ad ipſum locū moueretur: cuꝫ ſit virtuti extraneior maiorem in pulſu paruitatē faceret: ſed tale circa cor reperiri nō ꝯtingit niſi monſtruoſe: neqꝫ ſtã crudum ſiue vitreuꝫ eſt ita de facili de loco ad locum fluxibile.

¶ De pulſu ſincopalis minute. Rubrica. xxvij.

In hac febre virtus multo magis debilitatur: ⁊ eius cadit. quare pulſus erit minor valde ꝙ in humorali: ⁊ q̃m mã eſt colerica acuta: ſic in prima ſui effluxione ad cor in eo ponit neceſſitatem: quare velocitatur ⁊ pulſus ⁊ cum per amplius putreſcat magis velocitaſ: ⁊ frequentatur. ꝙ ſi fuerit venenoſa interficies: ⁊ ꝟtutē ilico diſſoluēs: tūc pulſus ſit minim⁹ paruus ⁊ rar⁹ ⁊ tardus: mã ſic ampli⁹ arteria mouē nō potēte. Q2 ſi ſic nō vltimabitur in debilitate tūc fiet tardus pu⁹ ⁊ frequens: vt de vermiculoſo ſupra. M

¶ De pulſu quartane pure. Rubrica. xxiiij.

Quartana vt ſecundo de criſi in pn̄ͦ paroxiſmi ponit in diſpōne paruitatis pulſus debilitatis tarditatis ⁊ raritatis eius quam non ꝯſequitur egritudo alia preter eam: ⁊ imaginaſ ꝙ in pn̄ͦ paroxiſmi ſit vena ſolida coartata vel ſtricta quaſi trahatur ad interiora: ⁊ ꝓhibeatur eleuari: ⁊ cū incipit ponit pulſum hñtis eꝫ: q̃uis ſit adoleſcens: ſm̄ diſpoſitionem eius pulſus qui eſt in vltima ſenectute: ⁊ dicit. ſi tu cognoueris pulſum eius in ſanitate ſua: aut tetigiſti euꝫ in egritudine alia in primo paroxiſmo feb. nō erit tibi neceſſarium ꝯſiderare in ſigno alio: donec tu cognoſces ꝙ ipſa ſit quartana: q̃m ꝯuerſio pulſus ad tarditatem ⁊ raritatē eſt in inceptiōe eius ſupflua valde: ⁊ 18. ꝯtinentis. Nō pōt eſſe tale pn̄ᵐ pulſus niſi in quartana. i. cū talibus differētijs in principio paroxiſmi. Et. 16. continētis. Tēpore augmenti velox proculdubio erit ⁊ ſpiſſus: facta tamē equa rōne de pulſu in agmento tertiane erit minor valde. Et ibidem. Si poſt ceſſationem febris videris pulſum eſſe vehemētioris raritatis pulſu nãlimanifeſtum eſt ꝙ eſt quartana. In ſtatu autem vt ſerapio eſt magnus ⁊ conſtãs: ⁊ apparet in eo diuerſitas multa. Unde Iſaac in vltima vero .i. in ſtatu eſt magnus ⁊ plenus propter fortitudineꝫ motus materie nature repugnantis. Et Aui. ſubdit ꝙ hic pulſus eſt durus ꝓpter ſiccitatem humoris exiccantis arteriã: vñ ſic non bñ pōt ſe eleuare: ⁊ in altuꝫ extendere: vnde accidit ꝙ ſit ſicut pulſus ſerinus .i. durus. Item eſt equalis cuꝫ nō moueſ in tpe quietis: ſed in tpe motus eſt diuerſus valde ꝓpter groſſiciem humoris virtutē multū aggrauanteꝫ. Quidã ꝙ eſt declinis ad equalitatē in pn̄ͦ reſpectu pulſus ſtãtice: q2 mã quartane magis vniformiter caleſit q̃ꝫ ſtãtice. Et dixit Aui. Pulſus quartane melior eſt pulſu ſtãtice in paruitate ⁊ frequentia: q2 .i. non eſt ita paruus: nec ita frequens: non erat ita paruus: q2 virtus eſt fortior in quartana: ⁊ q̃ꝫtū facit in febrē ſtãtica ad tarditatem pulſus debilitas virtutis: ⁊ vñ recuperat per frequentiaꝫ: tm̄ facit ad tarditatem pulſus quartane melior paruitas .i. non tanta q̃ꝫta eſt tarditas in ſtãtica. Uñ pulſus quartane eſt ſilis pulſui ſtãtice in tarditate: diuerſitas eius diuerſitas eſt maior. diuerſitate aliarum febrium in pn̄ͦ paroxiſmi: q2 eſt ex mã groſſiori: tunc magis grauãt nãm. Uex tñ in ſua diuerſitate reſpectu ſtãtice pulſus magni ⁊ plures in iſta q̃ꝫ in illa: ſed reſpectu colericarum ſunt pauciores: ⁊ dixit. apud inceptionem paroxiſmi additur tarditas ⁊ frequentia ſua. Dicunt qdam ꝙ lra eſt corrupta ꝯdicēs Galieno ⁊ alijs: ⁊ vult dicere ſua raritas: ⁊ hoc ſupra de ſtãtica: ⁊ tu ibi. Nōnulli aūt litteram ſic ſaluare volunt: vt ꝙ voluerit. Auic. ꝙ q̃uis addatur tarditas ⁊ raritas: tamen plus additur tarditas q̃ꝫ raritas: vt ita ꝙ pulſus ſit magis tardus q̃ꝫ rarus: q̃m paruitati plus recompenſat virtus debilis per frequentiam q̃ꝫ per velocitatem: additur ergo ſua frequentia non abſolute: immo ſic additur raritas: ſed in cōparatione ad tarditatem. Et ſubdit Auic. deinde cum iam calor incipit eleuari: ⁊ expandi incipit pulſus magnificari ⁊ fieri velox: ⁊ freqns: ⁊ ſic hꝫ ꝙ i pn̄ͦ. eſt debilis paruus tardus ⁊ rarus ſubtilis ſiue ſtrictus ⁊ durus. In aug⁹ magnificatur velocitatur ⁊ frequentaſ. Uñ

Gerar. Pulſus eſt pu⁹ tardus ⁊ rarus valde diuerſus ſub‑
tilis valde ⁊ gracilis: ſed additur in velocitate ⁊ frequentia
G dū approp̄inquat ſtatus. Et addit Gilb. Fit magnus ⁊ ple‑
nus: q̄ꝛ in aug̾. Et iam hoꝝ dñiaꝝ cāe innotuerūt: ideo cas
ſic reliquo. ℭ Et ſcito ꝙ licet in oī putrida ſiſtoles ſit velo
A cior ⁊ maioris diuerſitatis q̄̃ diaſtoles: tamē in quartana h̄
plus accidit reſpectu tertiane: q̄ꝛ humor eſt groſſus multū
incitans plus ad ſiſtolem q̄̃ ad diaſtolem: ſed q̄ꝛ in tertiana
humor eſt ardens ſubtilior ⁊ ecōtra eſt ⁊c̄.

ℭ De pulſu quartane note ſtātice. Rubrica. xxv.

B DIxit Auicenna duricies venarum eſt minor in eis q̄̃ in alijs notis quartanis: q̄ꝛ ei⁹ materia eſt min⁹ ſicca. Et dicit Gordonius. Pulſus magis diuerſificatur: ⁊ eſt paruior ⁊ magis occultus: vt videatur ex tali mō virtutē plus grauari ⁊ neccītatem minorē imponi.

ℭ De pulſu quartane note ex aduſtione ſanguinis. Rubrica. xxvj.

C PUlſus atteſtatur dominio ſanguinis. eſt enim pulſus plenior ⁊ varior ⁊ fortior q̄̃ in alijs: ⁊ vene maiores ⁊ pleniores: ⁊ vergit ad vndoſitatem.

ℭ De pulſu quartane note ex aduſtiōe colere. Rub. xxvij.

D DIxit auicenna eſt maioris velocitatis ⁊ freq̄ntie. dixit Gerardus. q̄̃ in ceteris quartanis: quia eius calor eſt intenſior.

ℭ De pulſu quartane note ex aduſtione melancolie naturalis. Rubrica. xxviij.

E AUctores nō expreſſerunt: aut quia dereliquerunt ea nota ex ſignis q̄rtane pure: que huic ſatis p̄nt adaptari: aut q̄ꝛ raro accidit mel'iam nālem aduſtaꝫ putreſieri: ꝓpter ipſius ſiccitatē intenſam: ſed tñ aliq̄n accidit: ⁊ de his q̄ rariſſime accidūt nō eſt ſcia. 2° de criſi. Quidam tñ dīt ꝙ pulſus in ea eſt minor durior ⁊ debilior q̄̃ in ceteris: ⁊ tu ꝯſidera. Nam ex cauſis de ipſius humoribus aſſignatis hec ⁊ ſimilia poteris inueſtigare. ⁊ hec de quartanis ⁊ quintanis: ⁊ hmōi. ſufficere volo.

ℭ De pulſu erraticarum. Rubrica. xxix.

F IN eis pulſus occultus paruus ⁊ ſpiſſus ſentitur: vt Gal'. p° ad glauconem: ⁊ nō hn̄t he febres certū mediū: neq̄ꝫ certā horaꝫ aſſligendi: ſed inordinate ſunt in ſuis acceſſionibus: ⁊ iō male poterit de his diffiniri.

ℭ De pulſu ethicarum. Rubrica. xxx.

ET Gal'. ſecundo de criſi: q̄ꝛ raro accidit ethica incipiendo: ⁊ de his que raro veniunt non eſt ſcientia: hinc ipſe ⁊ ceteri auctores ſuperſederunt in ponendo ſigna ethicam p̄cedentia: ⁊ ideo ad ipſam ethicam manifeſtantia deo duce ꝓſequar. Pulſus eſt durus ꝓpter ſiccitatem arterie ⁊ male cōplexionis in tota. eſt etiā ꝓpter eādē cām minor⁹ ēt ꝓpter vacuitatē arterie: ⁊ in his eſt gradus ſm gradū duriciei maioris aut minoris. ꝑpea puus ꝑp debilitatem virtutis ſil'r plus aut min⁹ vt de duricie. Uelox ꝑp auctā neceſſitatem: ⁊ eſt ſm vnaꝫ habitudineꝫ fixus. ſ. q̄ꝛ nō ꝑmutat' vt in ceteris febribus: in q̄bus recipit magnaꝫ varietateꝫ: ⁊ hoc merito tēpoꝝ ipſius febris. Pulſus aūt ethice nō mutat' niſi ꝑp cām accidentalē ei extrinſecus occurrētem. vt eſt cibus ⁊ potus ſomnus ⁊ vigilia. Nā vt Gal'. p° de differentijs maxime ⁊ indubitabilis cognitio ethice eſt cum patiens ſupergreſſus fuerit: oēs horas ſuſpectas: que. ſ. ſunt hore in quib⁹ eēt vel eſſe oꝫ ſuſpitio aliqua ex acceſſione ſiue exacerbatione febris exhibe patiēti cibuꝫ: ⁊ ſi vīdebitur poſt eius aſſumptionem per vnā horā vel duas ci‑
bus tangentibus ipſum hēe addiſcamentum caliditatis: tūc
ille iudicandus eſt ethicus: ⁊ hoc eſt ſignuꝫ qd̄ auctores ꝓ‑
prium ⁊ inſeparabiliter attribuūt ethice: nō remanet aūt fi‑
xus tunc: quoniā ad maiorem velocitatem ꝯuertitur: ⁊ hoc E
ex accidentali cā. de cauſis autē huius in preſentiarū ad nos
pertinere nō vr̄: hinc eas multifarias reliquo. ℭ Et qm̄ ſi‑
gna prime ſpeciei ſunt multis occultata: ꝓpter quod dixit
Auic. ꝙ eſt difficilis cognitionis: hinc ⁊ pulſus cuius male
cognoſcitur: qm̄ a naturali diſpoſitione nō multū elongat':
⁊ eſt pulſus in quo heſitant medici. ℭ In ſecunda vero ſpē
ſicut ſigna alia manifeſtari incipiunt: ita ⁊ ſigna ethice a pul‑
ſu ſumpta iam manifeſtantur plus ⁊ minus ſm ꝙ remotio‑
ra aut ꝓpinquiora ſunt ethice tertie ſpēi: in qua pulſus iaꝫ
dictus cum iam dictis differentijs eſt valde manifeſtus. im‑
mo manifeſtiſſimus. Dixit tñ Gal'. allegato loco. ꝙ ſecunda
ſpēs facit pulſum debilē paruū ⁊ durū ſimul: ⁊ cuꝫ cōſinuatur ad tertiā: q̄ꝛ. ſ. tranſit ad talē facit additionē in debilitate paruitate ⁊ duricie ⁊ ſpiſſitudine: q̄ꝛ hec oīa ſunt multo magis manifeſta in tertia q̄̃ in ſcd̄a. Et de pulſu ſcd̄e ſpeciei inquit Aui. Uehemēs fit duricies pulſus: propter ſiccitatem vehementē arterie: ⁊ eius debilitas ⁊ paruitas ipſius: ꝓpter vehemētē debilitatē virtutis: ⁊ ex eadē cauſa fit multū frequēs: q̄ꝛ qm̄ opꝫ vt cum frequētia recuperet. ℭ Quod ſi ex eſtate acciderit: vt ꝯſueuit: tunc ſi apoſtema nō reſoluitur: additur frequentia ⁊ velocitas: ⁊ fit de genere eius qui noīatur cauda muris: qui procedit de paruo ad minorem: ⁊ de frequenti ad frequentiorem.

ℭ De pulſu ethice ſenectutis. Rubrica. xxxj.

G DIxit Gal'. in libro de tabe auctoritate Philippi ꝙ pulſus in hac diſpoſitiōe eſt paruus ⁊ rarus: ⁊ hanc antiqui febrem frigidā appellare conſueuerunt: ⁊ anhelitus eſt ſimilis ꝓpter paucitatem neceſſitatis: ⁊ ex proprioribus ſignis eſt ꝙ anhelitus eſt frigidus: ⁊ non cal'us ꝓpter malā ꝯpl'onē frigidam cordis: aut in eo poſitam a vaporibus frigidis eleuatis a materia frigida exiſtente in alia parte corporis: aut ꝑp reſolutionem ⁊ liquefactionem humiditatum corporis a caliditate factā: quare innata caliditas debilitat': ⁊ ſuccedunt frigus ⁊ ſiccitas: ⁊ fit pulſus puus rarus ⁊ durus: aut ſuperflua euacuatio infrigidans: aut vſus reꝝ ſuperflue infrigidantiū: vt fit in febribus arſiuis ⁊ ethicis. ℭ Et dicit Auic. Pulſus coꝝ nō eſt ſicut pulſus hn̄tium ethicam. immo eſt puus debilis: ⁊ rarus ꝑp ꝯrias cās dictas de pulſu patientium ethicā: niſi fortis fieret et debilitas et imo fortiſſima: que. ſ. ſit tanta ꝙ faciat pulſum ita paruum tardū: qd̄ nō ſufficiat ſatiſfacere neceſſitati: vnde oportet vt recōpēſetur cuꝫ frequentia: ⁊ ꝓprie dixit in illis in q̄bus aduenit hec ethica ex potu aque frigide. ſ. fit pulſus tardus ⁊ rarus: ſed frequens hoc quando non eſſe tante frequentie: ꝙ extinguer et vehementer calorē: ſed tñ ſua frigiditate indurare arteriam ⁊ eam ineptam redderet: ⁊ inobediētē dilatationi: in tali enim caſu: q̄ꝛ non ſatiſfacit plene propter pulſum paruum tardum: opꝫ ꝙ ſuccurrat cum frequentia.

ℭ De pulſu feb. peſtilentialis. Rubrica. xxxij.

H DIxit auic. Pulſus in hac febre eſt ſecunduꝫ plurimū frequens ⁊ paru⁹: puus propter debilitatem virtutis: frequēs propter neceſſitatem cui non poteſt virtus debilis ſatiſfacere cum magnitudine: ⁊ fit vehemens ſm plurimum in nocte non quidem ſm magnitudineꝫ: ſed in frequentia: q̄ꝛ magis frequentat' q̄̃ de dic. calor etiam ⁊ ſpūs retrahuntur ad intra fugientes frigiditatē noctis ⁊ tenebras: quare additur neceſſitas: ⁊ virtus debilis ꝓpter neceſſitatē auctaꝫ magis frequētat: qd̄ā ꝙ ꝓpter hoc magnificat' pulſus non abſolute: ſed in comparatione ad pulſum diei. Dixit Guilielmus. Pulſus eſt velox frequens: ⁊ debilis: ⁊ augmentatur in nocte: ⁊ ſiſtoles eſt maior diaſtole: qm̄ maior eſt neceſſitas expellendi vapores putridos venenoſos ꝯcluſos: q̄̃ euentan‑

di calo2ē: ꝛ nō tm̄ eſt maio2 abſolute: ſicut in alijs febribus putridis: ſed etiā reſpectu aliaꝝ febriū putridaꝝ: vt in hoc ſit maio2 reſpectu ſue diaſtolis. nam in hac febre multū debilitatur virtus etiā a qualitate occulta plus ꝙ̄ in alijs febribus: ꝛ ideo in ea multū anguſtaꝛ ꝯ debilitus: vt Auicen.
k Neqꝫ he febres ꝯſueuerunt eſſe multe caliditatis: ꝛ ꝓpterea exterius quiete apparent: ꝛ ſi intus ꝯturbent. ¶ Et h̄ aduerte ꝙ quādoqꝫ hec febris interficit ſua venenoſitate pluſꝙ̄ putredine ſua: vt ſecunda aut tertia die: in quo caſu pulſus nō multum variatur a ſeipſo ſano: propter nō induci neceſſitatem a qualitate manifeſta: q2 a caliditate. vnde ꝑnceps. Et quādoqꝫ eſt de his febribus: q2 in peſtilentialibus. in qua nō ꝑcipit eger: neqꝫ tangens ꝓpinquus multitudinem calo2is: ꝛ non alteratur pulſus: ꝛ vtrum magna alteratione: ꝛ cum hoc ipſa eſt interficiens velociter: ꝛ dicitur quandoqꝫ: quis quando non eſt merito putrefactionis humiditatum, ad quoꝫ ſequiꝛ ebulitio notabilis: ſed magis putrefactionis venenoſe aeris: tunc pulſus ſic non mutatur: quia ſcilꝫ fiet magnus velox ꝛc. ſed bene mutaꝛ quo ad differentias conſequentes debilitatem virtutis: quia ſcilicet fit paruus ꝛ inordinatus ꝛ debilis. conſidera.

¶ De feb. apoſtematum. Rubrica. xxxiij.

l Teo tantum pro nunc dicaꝛ cum de ipſo infra magis: quia de pulſu apatum: ꝛ cum ꝑncipe. Et pulſus quidē in febribus apatum intrinſecoꝝ eſt pulſus febrium putredinis: q2 paruus in ꝑncipio: ꝓpter ſuffocationem caloris a mā: atque mouetur velociter. conſtrictionis: q2 ſiſtolis vt in putridis dicebaꝛ. apud ſtatum: quia ſcilicet tpe expulſionis fumoꝝ capinoſoꝝ: deinde magnificaꝛ ſic vigorata virtute ob expulſionē maloꝝ fumoꝝ eam prius opprimētium fit ꝛ velox ꝛ ſpiſſus ſm membꝝ ꝛ materiam: qm̄ apoſtemate exiſtēte in mēbro carnoſo venoſo ꝛ arterioſo: ꝛ mā fit ſanguinea: fit ſpiſſus maio2 velocio2 ꝛ frequētio2. cꝫ xo ſi fuerit in mēbro frigido: ꝛ materia frigida fuerit: vt infra: eritqꝫ alterius ꝛ alterius ſpēi ſm ꝙ in alio ꝛ alio mēbro erit: vt qd̄ ſi fiat apoſtema in mēbro panniculoſo fiet pulſus ſerrinus. Si in carnoſo mollis. ꝛ ſimiliter de alijs. Et tu conſidera etiam ex dicendis.

¶ De pulſu feb. compoſitarum. Rubrica. xxxiiij.

m Ed quia infinitis modis qm̄ ꝯtingit nāſ febrium adinuicem coniungi: h̄ particularis ſmo de pulſibus eoꝝ bene heri nō pōt: ſꝫ ſbvnū vl̄r dicā: ꝙ quēadmodum ſigna alia de ipſis hn̄r p ꝯpōnem ipſoꝝ ita ꝛ pulſus, noticia hꝛ per ꝯiunctionem dr̄iarum pulſus.

¶ De pulſus mitritei veri ꝛ non veri. Rubrica. xxxv.

Dixit Auicē. Pulſus in emitriteo fit mi-
noris magnitudinis velocita-
n tis frequentie ꝙ̄ pulſus tertiane pure: ꝛ econtra fit minoris tarditatis paruitatis ꝛ raritatis ꝙ̄ in flāatica. nā cole caliditas iuuat ad magnitudinem plus ꝙ̄ in flegmatica pura vel ſimplici ꝛ frigiditas flātis de neceſſitate remittit vt mino2 fit ꝙ̄ in colerico puro. Unde in 2°. de differentijs colera dominante pulſus eſt velocio2: ſed flāte dn̄ante ſubdominātur ſigna cole expulſu ſumpta: vt vbi grā. dn̄ante flāte ſiſtoles eſt maio2 ꝓpter multā plenitudinē fumoꝝ eijciēdoꝝ: vt ꝓpue in pulſu cū mā flāatica in xo emitriteo ad intra venas claudatur ꝛ cole domināte pulſus fit velocio2. Et abſolute fit in eo pulſus vehementioris paruitatis ꝛ tarditatis ꝙ̄ in non vero in quo. ſ. putreſit ad intra venas cola ꝛ extra flā. ex his hꝛ q̄lis ē pulſus nō veri. ¶ Aſſignare āt oium ꝯpōnū dr̄ntias pulſus nedū difficile: ſed mihi viſuꝫ eſt ſupfluū qōd. i ꝛ veluti impoſe. Nā de his ꝯpōnibus nō hēmus niſi pauca nomina: ꝛ ideo volo vt de his hec que ſic dicta ſunt a nobis in pn̄tiarum ſufficiant ſperans ex habitis de ſimplicibus ſupas in cognitionem compoſitoꝝ faciliter peruenire poſſe.

¶ De pulſu in pticularib9 morb ꝯtingēti. Rubrica. xxxvj.

Auſe pulſus tres ſunt ꝯtentiue. ſ. virtus neceſſitas ꝛ inſtr̄ꝫ in q̄rum altera cum leſio accidit in pulſu q̄ ad ſuas dr̄ias variatio contingit: virtus nanqꝫ fortis alijs paribus pulſuꝫ fortē ꝛ magnum facit. Cū vo lediꛈ ꝛ debilis fit debileꝫ ꝛ paruū. Conſilr nec̄itas aucta pulſum facit fortē ſaltem accn̄taliter: vt ſup̄. de pulſu forti ſilr ꝛ magnū: diminuta xo ꝯrias opaꝛ dr̄iasqꝫ ſuo operatur modo inſtr̄m cum in eo accidit leſio: vt inde fiat inobediens. nā obediētia eſt cā magnitudinis ꝛ inobediētia velocitatis ꝛ puitatis: cū. ſ. v̄tus ꝓp eius inobediētiā: vt ꝓp duritiem eius ꝛ h9 magnitudinē facere non poterit: quare opꝫ vt loco magnitudinis eo ſic leſo paruitate cū velocitate vtatur: ſicut appet i exemplo de portatore ſupra poſito q frequētat in portādo ponduſ: cum in vna vice magnuꝫ ferre nō poſſit. ¶ Et ꝯſequēs de v̄tute dōm v̄tutē multiplr̄ ledi poſſe: cuius leſionē tactor ꝑncipalr̄ ꝯſiderare hꝫ aut. n. leditur p viā aggrauationis ſuffocationis ꝛ oppreſſionis: vt in ꝑn° febrium flāticaꝝ a multa mā pendentiū: aut maturato aſate tali: aut leditur per viā male ꝯplonis calide calorē reſoluentis: vt in morbis accidit incenſiuis: aut a mala ꝯplone frida ſpm̄ extinguētē: aut mala ꝯplone ſiue venenoſa ſiue nō q̄olibet calorē iminuēte. In qbus oibus q̄ntitatem māe locū ꝛ membꝝ in quo eſt ꝯſiderare opꝫ: vt infra: qm̄ plus ꝛ minus in ſuis dr̄ntijs pulſus variaꛈ. nam ſi mā multa fuerit: ꝛ in loco cordi ꝓpinquo: vt in cauſone plus ledit v̄tutem ꝙ̄ maio2 q̄ntitas talis materie in loco remoto. Cōſimiliter mā ledens ſi in mēbro fuerit pncipali: vt in cerebro plus virtutem ledit: ꝙ̄ ſi in brachio fuerit: aut in membro alio nō ꝑncipali. ¶ Et cū breuis ſit ꝛ efficax per exemplum doctrina. Jō añq̄ꝫ ad alia ꝓcedā de his exēpla ponaꝫ: p q̄ ꝛ tactor in ſilibus pulſus dr̄ias comprehēdere poterit. Et initiuꝫ faciā de his q̄ virtutē debilitāt p viam diſſolutionis ſiue reſolutiōis: de quoꝝ numero dolo2 eſt: q virtutem maxime diſſoluit: vt ſcōa ꝑmi de cauſis q̄ ꝓueniūt ex dolo2e.
¶ Et ꝯſequens primo de dolore. Dico ꝙ dolo2 in ꝑn° ſui humores cōmouet ꝛ ſpūs ꝛ calorē inflāmat ſic ipſis ꝯcurrētib9 ad vnū: vt dolori reſiſtāt ꝛ ipm̄ refrenēt: ꝛ ſic in ꝑn° caliditatē excitat ꝛ nec̄itatē euentādi adducit: q̄re cuꝫ v̄tus adhuc fortis ſit: ꝛ nondū reſoluta ſic pulſum in ꝑn° ſui magnificat velocitat: ꝛ frequētat. Cū xo dolo2 ꝓcedit in curſus ꝓceſſu debilitaꛈ: ꝛ reſoluiꛈ virtus pdiꛈ. vt ſup̄ magnitudo ꝛ velocitas: ꝛ acqriꛈ puitas ꝛ ſpiſſitudo. Q2 ſi ꝯſeuerauerit vt virtutē multū reſoluat fiet ide pulſus v̄miculoſus ꝛ formicans. Q2 ſi nō ceſſabit ſequeꛈ raritas maxia poſtꝙ̄ mortem expectabis infirmi. Et in his gradus eſſe: aut interuenire credaꛈ: ꝓp qd̄ impoſe quaſi foret ſic de eo oia particularia pticulariter loq. ſufficiat. n. ꝙ generalia ſic dicātur ꝓpter que ad particularia deuenire poterit.
¶ Sic ſuo dicaꛈ modo de oi cā tali: vt ſi cui ſuperuenire caliditas accn̄talis ꝯſenerās: pariformiter dicēdo ſuo modo ꝯ ꝯtrium de cā frida extinguēte: qm̄ ipſa in ꝑmo occurſu virtutem debilitādo humores congelādo ſiue infridādo: ꝛ ſic nec̄itatem minuēdo pulſum paruū debilē ꝛ tardū efficiet. ꝓcedēſqꝫ pulſum minoreꝫ ꝛ tardiorē ꝛ rariorē opabiꛈ. Q2 ſi vltra proceſſerit ad tarditatem ꝛ raritatem perueniet pulſus: cui ꝛ mo2s ſuccedet in vltimo: qui pulſus maxime inueniuntur in illis in qbus calo2 extinguiꛈ a re ꝑter naturā frigida venenoſa: vt in his q opium aut iuſqamū in q̄ntitate aſſumpſerint in qbus ꝑter hec accidit diuerſitas: vt ſup̄ de pulſu peſtilentiali. Conſilr̄ in leſis a mala complexione frigida nō venenoſa contingit. q̄re ꝛc. Et tactor ſemper de his attentus ſic ꝛ h̄ bene timetur.
¶ De cā aūt māli v̄tuteꝫ opprimente ꝛ ſuffocante ſic dicaꛈ: qm̄ omnis talis eſt aut apoſa: aut non apoſa. Quo autem

nō apoſtemoſa virtutez grauet: ex cuius q̄ntitate pueniunt
pulſus diꝰ iam dcm̄ eſt in de pulſibus febrium humoraliū:
q̄ ſi a tactore recte cōſiderabunt in diuerſoꝝ pulſus noticiam:
q̄ ob mām venire cōſueuerūt facile perueniet. Reliquū ergo
eſt: vt de apoſa grauāte exēpla ponamus. Apata aūt in du
plici reperiunt diia. Eoꝝ qdem alia calida: alia vero frigida.
¶ Et calida pᵒ expediamus: qꝛ potentiora r de quibus cum
Auerroys 4ᵒ colliget ſic ſcribemus. Eoꝝ pulſus teli ſunt
parui veloces ꝛ frequētes varij cū varietate ſerrini. Tenſio
quidem fit pp mā3 organū extendentē. Paruitas pp inobe
dientiam inſtri duriciē ꝛ aſperitatē eius: cū em velocitas ꝛ
ſpiſſitudo pp recōpenſationem magnitudinis quaꝫ diuiſit.
Serrinitas aūt qꝛ organū extenſioni inobediens factum eſt
ꝛ inequalr ptes extendunt vt vna alteri reſiſtat: ꝓpter qꝺ
motui ſerre aſſimilatur. Qꝺ ſi fuerit calidum colericū pul
ſus erit frequētior in colericoꝝ q̄ꝫ in ſanguineo pp fortitudi
nem caloris ꝛ magis ad ſerrinitatem declinans cū ſiccitate
colere mēbrū ſiue inſtrᵐ magis indurabit. Et hanc diuerſi
A tatem in pulſu in ſuis diijs ex apate calido ſaniāte reperirꝭ
credat niſi ꝫ opantiā ex pte humiditatis aliūde cōtingeret
pulſum mollē reddētis. ¶ Et ſcito ꝙ cum in pnᵒ pulſus eſt
ſerrinus facta ſaniatiōe: qꝛ mā in ſaniem ꝯuerſa pulſus effi
citur vndoſus pp ꝯñtē humiditatez ꝛ leuitatē a vaporibus
nō multum mordacibus: ſed humectātibus: ꝛ tunc minuitꝭ
velocitas e ſpiſſitudo pp calorez accidentalē ſic qetari ꝛ mi
nui pp diminutionē māe ꝛ eius maturationez. vñ 2ᵒ apho.
Circa gñationez ſaniei febres ꝛ dolores magis accidunt q̄ꝫ
facta ſanie. Qꝛ ſi mā ſamoſa mala foret ꝛ illaudabilis. tunc
ſic neceſſitate magis aucta acciñtia fierent leuiora ꝛ pulſus
fieret velocior ꝛ ſpiſſior: quare conſideres tactorem ꝛc̄.
¶ Flegmaticorꝫ vero pulſus puus ē ꝛ rarus. puus qdē pp
debilitatē virtutis: ꝛ rarus pp augᵐ frigiditatis. Qꝛ ſi pul
ſus tenſus erit hoc ex humiditate ꝯtinget ꝛ ſerrinitate care
bit: pp qꝺ ꝯclude pulſum in pleureſi flatica non oino ſilem
eſſe pulſui pleureſis colerice: ꝛ ſi cadit picturatio an in flā
tica pleureſi ſit ſerrinitas in pulſu q̄ ponitꝭ vt ſignuꝫ eſſentia
B le pleureſis ꝯſidera. ¶ Sed eſt aduertenduꝫ ꝙ lꝫ cōiter in
apatibus ꝯtingit pulſum in ſuis diijs mutari: et qꝛ febrem
inducūt. ꝛ ſic pulſus velocitanꝭ multo plus: non tñ in apati
bus frigidis h̄ neceſſario euenit: qm̄ ꝯtingit mām apatis eſ
ſe multam frigidā aut paucaꝫ: aut eſſe in mēbro exteriori a
corde multū remoto: ꝛ ſi in corde ſit mutationē nō faciunt:
tñ mutationem in mēbro in quo ſunt opanꝭ pulſum ipſius
mēbri mutādo ob fortē dolorē q̄ color ꝛ ſpūs mēbri inflam
matur. Qꝛ ſi apa molle fuerit pulſum cauſabit vndoſum.
Qꝛ ſi cū hoc frigidū valde fuerit pulſum faciet tarduꝫ ꝛ ra
rum. Si ꝟo durū ſerrinum. ¶ Sed ꝓbis ꝯſiderꝭ textus
Aui. pᵃ tertij. de ſignis litargie in pnᵒ. Jnqt neceſſaria ē fe
bris in oi apate facto ab hūore putrefacto: veruꝫ in litargia
eſt febris lenta: qm̄ mā ē flatica: ꝛ iō pulſus ſunt parui ꝛ de
biles tardi ꝛ rari tandē in pnᵒ. ꝙ cum putreſit mā magnifi
cantur ꝛ velocitanꝭ ꝛ frequētanꝭ. Sed qꝛ in karabito mā
eſt calā colica: aut ſanguinea colica: aut aduſta: hic pulſus
ſunt velociores ꝛ frequentiores: ꝛ lꝫ magnificentur: non tñ
multū pp inobediētiaꝫ inſtri: ꝛ maxime in ꝟa mā ſic panni
culum cerebri occupāte: pp qꝺ arteria extēditꝭ ꝛ induratꝭ ꝛ
pulſus ad ſerrinitatez declinat. Qꝛ ꝯcurrit ꝟtutis debilitas.
Dꝛ qm̄ ad ſerrinitatē declinat: qm̄ nō abſoluitꝭ ab vndoſita
te: maxime qñ ē a ſanguine colico: ſꝫ h̄ precipue facit humi
ditas cerebri. Et qm̄ in membro tali: qm̄ accidit vt pulſus
ſit ſpaſmoſus: ꝛ ſpaſmum nunciat: de quo infra.
C ¶ Melicoꝝ pulſus durus ē ꝛ aſper pp humoris ſiccitatem
ꝛ eſt tardus ꝛ rarus ꝛ ad ſerrinitatem manifeſte declinat: ꝛ
cū his eſt occultus. ¶ Aduertēdū tñ eſt ꝙ aliqñ pōt eſſe ꝯ
operātia ex parte humiditatis tāta: vt ſerrinus pulſus inde
nō fiat: dico ēt in colericis. ꝛ iō aduertat tactor. vñ vt ſupra
qñ ſaniatꝭ apa pulſus ꝯuertitꝭ de ſerrino ad vndoſum ꝓpter

humiditatē ꝛ leuitatē q̄ ipſum ꝯſequunꝭ. nā remotis vapo
ribus mordacibus ꝛ febre q̄ in pncipio ſaniationis aderant
inſtrm aliq̄lr remollitꝭ. Vñ ꝯſeqtur vndoſus ꝛ maxime: qꝛ
ſic iam pacificata mā inſtri tenſio iam minuitꝭ: ꝛ velocitas
minuitur ꝛ ſpiſſitudo aliqualr diminuta neceſſitate. ꝛ hoc
niſi ſanies mala ꝛ illaudabilis fuerit: vt dcm̄ eſt. ¶ Molle
vero apa pulſum mollem reddit ꝛ vndoſum.
¶ Varianꝭ pulſus in ſuis diijs tēpoꝝ apatis varietate. nam
in eius principio ꝛ augᵒ ſiunt pulſus: vt ſupra de calido ꝛ
frigido. Et qm̄ accidētia in ſtatu augmentanꝭ ꝛ virtus de
bilitatur ſic fit eo in tēpore augᵐ in velocitate ꝛ ſpiſſitudine.
Qꝛ ſi ſtatus ꝓlongabitur velocitas deſtruetꝭ ꝛ augetꝭ ſpiſſi
tudo ꝛ fiet formicanꝭ: ſic in virtute debilitata amplius pce
dente. nā in ſtatu virtus debilitatꝭ ꝓpter conamē ipſiꝰ ꝯtra
mām morbi: ꝛ qꝛ eo tēpore maxie eſt a mā virtus oppreſſa.
¶ Jn declinatione ꝟo: qꝛ mā minuitꝭ ꝛ exitura operatur: ꝛ
ſic exonerata natura pulſus fortis fit: ꝛ ſic ceſſabit tremor:
ꝛ intelligatur de tēporibus quo ad accidētia. Ex quibꝰ col D
lige ꝛ ſi ſilitudinem hñt apoſtemata oia quo ad ea quo dicta
ſunt: tñ alis paribꝰ ſemper maior ꝛ notabilior fit mutatio
in calido q̄ꝫ in frigido. ¶ Et h̄ vnū pcipuum attendatꝭ ꝙ in
apatibus a quibus febres eueniunt accidit pulſus mutatio
ſm mutationē febri ꝓpriā: in reliqs ꝟo ſm māe ꝓpriam eſ
ſentiā. ¶ Mutatꝭ ēt ab eis pulſus ſui q̄ꝫtitate: qm̄ magnuꝫ
ceteris paribus facit dilas maiores: vt in pnᵒ multa exiſten
te mā apoſa magis virtutem ſuffocante opprimēte pulſus
minores ꝛ debiliores ꝓueniunt: vbi ſi minor fuerit q̄ꝫtitas
minus parui fient. ¶ Varianꝭ quoqꝫ variatione membri in
quo ſūt: vt ſi ꝯtingat ipſum fieri in mēbro pāniculoſo ner
uoſo: vt in pleura. tūc fit extenſa arteria ꝛ indurata pulſus
perueniet durꝰ ꝛ inequalis ꝛ cōiter ſerrinꝰ. Qꝛ ſi in mēbro
hūido fuerit: vt in pulmōe: vt ꝟbi grā. in peripleumōia. tūc
pulſus fiet mollis: ꝛ vndoſus: fietqꝫ tremulꝰ ꝓpter cōitatē
habitā cū corde. nā ei cor cōpatiēs pulſum tremulū cauſa
bit: erit tñ magnus pp neceſſitatē auctā ꝛ obedientiā inſtri
velox ꝛ frequēs. ¶ Pariformiter ſi in cerebro fuerit. Fue
ritqꝫ calidū vel frigidū inde tales ꝓueniēt pulſus: de qbus
paulo ante. ¶ Jtē apa calm̄ epatis ſanguineū pulſum cau
ſat mollem vndoſum magnū velocē ꝛ frequētez: vt. 14. ter
tij. Qꝛ ſi fuerit colericū ſiccitate colere erit minus mollis: ꝛ
reſpectu illius ꝛ ſilis ſerrino ꝛ vehementioris frequentie ꝛ
velocitatis. Jn frigido aūt eſt lenitas pulſus puitas pp debi
litatem virtutis: ꝛ minoratꝭ velocitas ꝛ frequentia ad mino
rationem neceſſitatis. Qꝛ ſi calidū fuerit debilitatꝭ virtus:
vt dcm̄ eſt: ſic a mā apatis grauata: ſed frequentabitꝭ: vt ſuc
currant neceſſitati cui magnitudine ꝛ neceſſitate ſatiſfacere
non poteſt. ¶ Et ꝓpterea ab Auic. apoſtema tale actuale
appellatꝭ ad ſilitudinem eius qui parū ꝛ frequēter mingit:
etiā qꝛ ad ipſum modicꝰ ꝛ frequens conſequitur mictus.
¶ Apa ꝟo renū facit pulſuꝫ ſilr paruū: nō tñ ita paruum
ꝓpter virtutem in eo minus debilitari: q̄ꝫ in eo quod eſt in
epate: facitqꝫ frequentē: quāobrem Aui. eū appellauit ſtran
guriantem: qꝛ ſilem ſtranguriꝭ: que eſt guttatiꝫ vrine emiſ
ſio. dicit tñ Auicen. 16. tertij. de ſignis apoſtematis calidi
renum: ꝙ pulſus eius non hꝫ minorationem in inceptione
reliquarum febrium paroxiſmorū ſue febris. quā hꝫ in in
ceptione reliquoruꝫ febrium: ꝛ tu ꝯſidera. ¶ Ubi ꝟo apo
ſtema fuerit in mēbris multi ſenſus: vt ſunt os ſtōi ꝛ diafra
gma. tunc faciet pulſum ſpaſmoſum ꝛ ſincopizantem: qm̄
ad tale ſequitur pulſus ſpaſmati vel ſincopizati: eo ꝙ eſt
valde debilis: vt ſunt in ſpaſmo ꝛ ſincopi. Sic itaqꝫ tactor
mēbri nobilitatem amplectitur materie peccantis quanti
tatem locum ꝛ membroꝝ cōpoſitionem: que ipſi inſtrumē
to deſeruit. ¶ Preterea accipiatꝭ ꝙ ſicut q̄litates actiue ipſi
neceſſitati deſeruiunt: qꝛ caliditas ꝛ frigiditas: ita ꝛ paſſiue
inſtrumētū due preparant ꝛ indiſponunt: vt inde ex eis red
datur obedientia: ꝛ inobedientia durus. ſ. ꝛ mollis quare

accidit in eo ſerrinitas vndoſitas ꝛ diuerſitas:vt ſupra ſe/
pe exēplificatū eſt:que oēs dr̄e maiores ꝛ minores dr̄tur:
vt maiori aut minori cū his cōicatione ſe habente. Que res
de acuitis neceſſitatis intelligenda eſt. Uñ abſolute ı vt ſu/
pra deducto impedimento caliditas maior pulſus maiores
ꝛ minor minores facit:ſicqꝫ velociores ꝛ frequētiores. Ecō
tra de frigiditate dicaꝰ que ita neceſſitatē minuit:ſicut cali/
ditas adauget: quare tactor in his prius bene ſpeculetur ſi
drās pulſuū diligēter h̄re voluerit:vt p ea facilius ad egri/
tudinis noticiā ceterarūqꝫ diſpōnū pulſu agnoſcibiliū perue
niat:ꝛ ad veritatē:quā nobis ſemp apire dignetꝰ Jeſus xp̄s
dn̄s nr̄ q ſolus via lux ꝛ veritas eſt ad illuminā̄da mortaliū
corda:cui pro ceteris bonis a me actis ſemp gr̄as ago:ꝛ ſi
non quas debeo:ſaltem quas poſſum porrigo:quas miſeri
E corditer ſuſcipere dignetur ſemper ad laudem eius.

Caplm vltimum. De ſignificationibus ꝛ pro/noſticis a pulſu ſumptis.

Cum per pulſum ſignificare volue/
rimus. Primo at/
tendas ſi maſculus eſt aut femina id eſt ſexum:
etatem:deinde cōplexionem:habitudinem:tp̄s
anni:regionem:ꝛ ſi femina p̄gnās ſit etiam im/
pregnationem:ꝛ ex his coniecturabis qualis debet eē pul/
ſus nālis egrotātis ex his q̄ p̄ceſſerunt:cōp̄hendeſqꝫ q̄ntuꝫ
ſ. p̄ternālis a ſuo diſtet nāli. Qz ſi ante infirmitatē ſollicitus
fuiſti de nāli:vt ſupra adhuc de eo euidentius ſignificabis.
¶ Poſteaqꝫ ſitum corporis conſiderabis egrotantis quem
poſtergare non debes:qm̄ in varia figura iacendi variaꝰ ꝛ
pulſus:vt verbi gratia:ſi ſupra ſiniſtrū brachiū iacuerit:cuꝫ
ſic accidat cōpreſſio ex tali cōpreſſione ſit ad ipſum concur/
ſus ſanguinis ꝛ aliorum humorum ꝛ ſpiritus. vnde accidit
pulſus occultatio:quare ne decipiaris brachiuꝫ tanges op/
poſitum:ꝛ ſi inueneris ipſum eleuatum ꝛ fortem ſcias oc/
cultationē ꝛ debilitatē illiꝰ brachij ex cōpreſſione p̄cedere.
¶ Tertio vide ꝛ attende ne ex cā intrinſeca occurrente ſis
F deceptus in de eo ſignificando. Nā q̄nqꝫ ex gaudio ꝛ triſti/
tia cauſa ue alia ſit in pulſu mutatio q̄ ſic ex niſi cognita ꝛ in/
ueſtigata re non cōprehendiꝰ. Nā cū filius q̄daꝫ egrotaret
amore ancille p̄ris nimiū captus heſitareturqꝫ qualis hec fo
ret egritudo a medico experto notificata eſt. nam cuꝫ digi/
tis pulſum tangeret:neqꝫ eū diuerſum inueniret:ſtatim cuꝫ
ancilla camerā ingreſſa eſt:mutatus eſt pulſus ad magnitu
dinem ꝛ velocitatē ex gaudio ipſo ſic continue tangente q̄
cuꝫ comprehendiſſet de amore ſtatim ſuſpicatus eſt:remqꝫ
notauit:deinde ſecrete ordinauit:vt ſic ancilla camerā igre
deretur ſcd̄a in viſitatiōe:ſicqꝫ fcm̄ eſt ꝛ cōptuꝫ eſt:vt amore
ancille lāgueret:cuius cura fuit ꝯiūctio maris cuꝫ femella.
¶ Poſt hec ad ſignificatiōes ipſius veniēdū. Cūqꝫ vides pa/
rem inequal: pulſum in lateribꝰ ſignū q̄ cā eſt vtriꝰqꝫ latꝰ
capiēs ſiue totū. Qz ſi cōprehēdes in altero tm̄ maiorem in
equalitatē:tūc in eo cām latere ſituari ſcias. Qz ſi pꝰ inequa
litas maior in brachio dextro cōprehēdeꝰ ipp quam iudica
bis cām in latere dextro collocari:deinde ꝯtinget q̄ inequa
litas maior in brachio ſiniſtro ꝯp̄hēdaꝰ ı tunc ſcias egritudinem
ꝑmutari ad mēbruꝫ nobile deſtruiꝰ egrotans. i. moriꝰ:ꝛ tu
bn̄ ꝯſidera. ¶ Pulſus eq̄lis ꝛ fortis ı vt in lib. de ſñia ſemp
ſignat fortitudinē virtutis ꝛ abundātiam ſp̄ūs impellentis
in arteriā ꝛ obe^{am} inſtr̄i cū q̄dā mollicie vel tēpamēto iter
durū ꝛ molle. ¶ Pulſus v̄o magnus p̄ter nām cū aduenit
h̄nti pulſum paruū in ſanitate vel mediocrē inter magnum
ꝛ paruū ſicut feruorē ꝛ diſtēperantiam febrilē pōt ſignifica
re ꝛ corpis laborē vel ire ipetuoſitatē vel calorem corpi ex/
trinſecus aduenientē aut coytus ꝯcuſſionem ꝛ ſilia:ꝛ iō ta/
ctor ꝯplōnē cordis ꝛ totius pꝰ bn̄ cōſideret. ¶ Et pulſus
altꝰ ſiue eleuatus ſignat ſignificatiōe magni ſed nō ita inten
ſe ı ꝛ hoc ſiue ſit nālr̄ talis. ¶ Cōſilr̄ pulſus ſignat longus.
cuꝫ eo.n.eſt ſp̄ūum abūdātia in longitudine arterie porre/
ctoꝝ. ¶ Jdē pulſus latus ꝛ cū hoc ſignat abūdantiam hu/
miditatis in corpe virtutē grauātis. ¶ Pulſus aūt depſſus
occultus ſm nām virtutis debilitatē denūciat ꝛ pre duricie
inſtr̄i inobedientiam ad dilatandū ꝛ eleuādū. ipſe.n. vt pl'ꝫ
eſt durus. Qz ſi p̄ter nām talis fuerit defectū ſp̄ūs ꝛ caloris
innati oſtēdit. ¶ Et curtus ſm nām paucitatē ſp̄ūs ꝛ calo/
ris nālis circa cor manifeſtat ꝛ mēbroꝝ ibecillicitatem. Sꝫ
curtus p̄ter nām ſic curtitatē ꝯtinuabit ꝛ in longitudinē nō
egredietur defectū ſp̄ūum ꝛ virtutis ſignificabit. Si autem
nō ꝯtinuabit:ſed ſtatim regredietur in longitudine nām cō/
flictam ꝛ ſe cōtrahentem vt vires ſuas reaſſumat ꝛ contra
morbū deinceps opereꝰ nūciabit. ¶ Subtilis v̄o ſm natu
ram cordis ſiccitatem ſignificat ꝛ arteriaruꝫ ꝛ talis p̄ter na
turam apparens in febribus acutis eſt ſignum peſſimuꝫ ſi/
gnificans magnum ſpirituum defectuꝫ. ¶ Pulſus paruus
ſignificat econtrario pulſui magno. ¶ Pulſus quoqꝫ fortis
ſignificat ſpirituū abundantiam inſtr̄i obedientiaꝫ ꝛ ex ꝯſe/
quenti virtutē fortem debilis vero ecōtra. ¶ Uelox ſꝫ na/
turam ſignat dn̄iū caliditatis abundantiam ſp̄ūum ꝛ inſtr̄i
obediētiā. Sed p̄ter nām talis incēſionem caloris innālis ſi/
gnificat tardus eꝯ̄rio. ¶ Spiſſus v̄o neceſſitateꝫ attractio
nis aeris multi ſignificat ꝛ virtutis debilitateꝫ:q̄ nō poteſt
magnificare: nec pulſum velocitare: vt ſic vna attractione
poſſit ſatiſfacere:quare cū pluribꝰ recōpēſat:ꝛ rarus ſigni
ficat eꝯ̄rio. Dixit Cōſtā. rarus ſit aut calore debili ꝛ virtu/
te forti:ſed locutꝰ eſt in ſanis frigide ꝯplōnis q ex paucita/
te caloris modica egēt refrigeratione ꝛ virtus eoꝝ q̄ ſana
fortis exiſtit ſufficiēs in vna attractiōe aeris q̄ntitatē neceſ/
ſariā attrahē:ꝛ hāc nota expōnē:q̄ tibi forte ı pluribꝰ adiu/
mento erit. ¶ Dicunt q̄daꝫ ſi in acuta ꝛ ꝯtinua febre pulſu G
exiſtēte magno veloci ꝛ frequēte nulla facta deliberatione
febris pulſus ſubito rarus fiat ſine patientis alleuiatōe mor
tem ſignificabit:q̄ ex hoc comprehēdeꝰ virtutē in vltimo
debilitari. ¶ Pulſus durus nālis ſiccitatem cordis ꝛ arte/
riarum ſignificat nāli ſiccitate vaſa tendente. Durus vero
preter nām cum fluxuꝫ humoꝝ denotat ſanguineoꝝ ꝛ cole
ricoꝝ in mēbra neruoſa ſubintrantiū ꝛ apoſtema gn̄antiuꝫ.
vnde cauſatur tenſio in neruis ꝛ arterijs ꝛ venis: quoꝝ tē/
ſione pulſus durus cauſaꝰ:ꝛ cū hoc debilis ſpiſſus paruus
ꝛ velox:paruus eſt ex inobediētia inſtr̄i: debilis ex virtute
non potente dilatare:velox ꝛ ſpiſſus vt ſatiſfaciat neceſſita
ti:ꝛ eſt inordinatus ex anguſtia ꝛ afflictione virtutis quare
nō pōt ordinē ſeruare:ſed mō minus mō plus dilatat ſm q̄
eſtuatio maior eſt ꝛ minor. ¶ Et ſcias q̄ in pleureſi ı ꝛ in H
alijs ap̄oſibus pāniculoꝝ pulſus variaꝰ ſm varia tp̄a ap̄a
tis. nā in p̄nꝰ eſt minus durus minus debilis ꝛ minus inor
dinatus minꝰ velox ꝛ frequēs:ꝛ eſt minor eo q̄ in p̄nꝰ. ap̄a
eſt adhuc paruū ꝛ paruā facit partiū tenſionem ꝛ virtus p̄
tunc eſt ſatis fortis. vnde pōt tūc magnificare arteriā ꝛ me/
lius dilatare ꝛ ordinatius p̄cedere. Jn augꝰ vero ꝛ ſtatu:q̄
repletio augetur ꝛ ap̄a magnificaꝰ:duricies augetur:ꝛ ſit
debilitas ꝛ puitas ꝛ inordinatio:ꝛ augetur velocitas ꝛ ſpiſ/
ſitudo aucto calore. Jn declinatiōe v̄o pulſus paulatim re/
dit ad diſpōnē nālem. Qz ſi ap̄a induraꝰ addita conſtipatio/
ne corporis arterie pulſus ſit durior ꝛ ſubtilior:ꝛ occulta/
tur:quia arteria eſt ad dilatandū magis inobediens:ſed eſt
minus velox ꝛ frequēs diminuto calore. Et ſi pulſus perſe
uerat durus poſt reſolōnē māe periculū ſignificat:q̄ ſigni/
ficat indurationē:que ad diſſoluendum eſt difficilis:ꝛ ſic ſi/
gnificat morbi longitudineꝫ ꝛ virtutis defectionē. Dicitur
q̄ magna duricies in pulſu in pleureſi eſt periculoſa:q̄ ſi/
gnificat pleureſim fore de colera que mobilis eſt ꝛ furioſe
multū moleſtās virtutē vel ſignificat ariditatem vel exicca
tionē māe:ꝛ ſic eius difficilē reſolōnē. Uñ p̄culdubio p̄lon I
gabitur ꝛ virtus opprimetur ꝛ ſuffocabiꝰ: quare p̄iculū eſt
ne ſuccumbat. ¶ Et ſcias q̄ in freneſi nō ſit pulſus ita du/
rus: nec ita inordinatus ꝛ ſic fortior q̄ in pleureſi:ꝛ ideo

ſunt ad motiones frenetici fortiores ꝙ̄ pleuretici. ℭ Pulſus aūt mollis ſignat humiditatē cordis ꝛ molliciē corporis arterie ꝛ cōplxonē humidā toti⁹ corporis. Sed pulſus mollis ꝑter nām ſignat humiditates corporis diſſolui q̄ membra ꝛ arterias remolliūnt ꝛ relaxant ꝛ ſignat ꝛc̄. ꝙ ipſe maxime ſtancū in mēbris carnoſis ꝛ humidis ortum eſt ſicut peripleumonia: ꝛ litargia: ꝛ de his in ꝑcedenti caplo. ℭ Pulſus quoqꝫ plenus ſignat abundātiā ſanguinis ꝛ ſpūs in ventriculis cordis ꝛ arteriis: ꝛ eſt h̄ pulſus latus: repletio enī ad pulſum latitudinē facit. Ↄ̄trio pulſus vacuus ſignificat ſanguinis ꝛ ſpūs carentiā in corde ꝛ arteriis q̄re cum amplianſ digiti ſuper arteriā arteria cedit ↄ̄pſſioni: ꝛ nulla humiditas interius concluſa ſuperabundat: ſed ſtatim pulſus ꝑp inanitionē ſui organi euaneſcit. Et pulſus q̄dē vacu⁹ ſi eſt cū caliditate ſignat ethicā vel ſinthelim. Et ſi cū frigiditate caloris extinctionē ſignificat. ℭ Pulſus calidus mēbrorum caliditatē arteriis circūſtantiam ſignat: ꝛ ipſarū arteriarum diſtēperantiam in caliditate ſpūum ꝛ humoꝝ in ipſis arteriis ↄ̄tentoꝝ. Et pulſus q̄dē calidus: aut eſt calidus ex ſanguine: aut ex colera: aut ex caliditate inſerta mēbris calefaciente: ꝛ ſi ex ſanguine pulſus erit cū mollicie ꝛ mediocritate inter magnū ꝛ paruū: ꝛ inter velocem ꝛ tardū: ꝛ inter rarū ꝛ ſpiſſum: ꝛ erit plenus ex vapoꝝ aſcenſione replentiū. Si vero ex colera erit durus ꝛ gracilis ꝛ frequēs: ꝛ ſi ex calore inſerto mēbris erit vacuus ethicā aut ptiſim ſignificabit. ℭ Pulſus inſuper calidus aut continue ſentitur calidus ꝛ ſignificat febrem ↄ̄tinuā: aut interpolate ꝛ ſignificat interpolatam. ℭ Pulſus frigidus ſignificat caloris nālis extinctionē ꝛ mortificationē: ꝛ ſi hic ↄ̄tinuus fuerit ꝛ erit tunc iſte pulſus vacuus ꝛ ſint alia ſigna deficiētis virtutis: dicunt medici: tunc fugiat medicus ꝛ ꝑſbyteros introducant. ℭ Pulſus equalis ſignificat virtutis fortitudinē. ℭ Pulſus incidēs ſignificat virtutē debilē fortificari ꝛ releuari. ℭ Decidēs xͦ o virtutem ſi patār ꝛ in ꝓſtrationē tendentem. ℭ Dīt q̄dam ꝙ pulſus q̄ eſt longus ꝛ latus: ꝛ qui eſt medius inter durū ꝛ mollē: aut parūper declinans ad molliciē ſignificat dn̄ium ſanguinis. ℭ Pulſus xͦo longus ꝛ ſtrictus qui cū hoc erit velox ꝛ ſpiſſus attinens duriciei ſignificat dn̄iū colore. ℭ E. pulſus curtus ꝛ latus paruus rarus ꝛ mollis ſignificat dn̄ium flātis. ℭ Pulſus curtus ꝛ ſubtilis tardus ꝛ durus ſignat dn̄iū melic. Scire. n.

A debes ꝙ calitas elongat ꝛ frigiditas decurtat ꝛ humiditas dilatat ꝛ igroſſat ꝛ ſiccitas gracilitat ꝛ coartat. ℭ Inquit Egidius. iuncta bona pitas. i. eq̄litas pulſus bona fit. mala iuncto ſiniſtro. Imparitas xͦ o reprobāda boni. ſ. pulſus laudanda ſiniſtri. Nā vbi ꝓpoſitis q̄ ſunt fugiēda duobus elige mobilius fuge: qd̄ ↄ̄tentius extat. Et ſic volut ꝙ eq̄litas pulſus ſi eſt iuncta cū bonitate pulſus bona eſt. ſi aūt cū malitia eſt mala ꝛ eꝫ ineq̄litas. Nā ipſa iuncta bono eſt mala ꝛ iuncta malo eſt bona. ℭ Cauda ſorricina tornatiua ſignificat virtutem reſurgere: exfinitiua vero virtutē cadere. ℭ Pulſus caprizās ſi talis fuerit ſm nām duriciem ſignat inſtrī: ꝛ eius rebellionē ad motū ꝛ virtutis ſignat debilitatem nō potētis arteriā mouere decēter. Si xͦo ꝑter nāꝫ fuerit ſignat ꝙ in cā morbi eſt diuerſa dieta ꝛ diuerſa mātē ꝛ reſolutio vaporis multa. dixit autē ꝙ pulſus gazellin⁹ cū debilitate virtutis eſt malus. ℭ Pulſus martellinus: ꝛ vt Aui. eſt malus ꝛ ſi talis fuerit ſm nām ſignificat dn̄ium ſiccitatis in corde ꝛ corpore. Et ſi fuerit talis ꝑter nām ſignificat cordis ſuccēſionē ꝛ humiditatis defectum. ℭ Pulſus vndoſus eſt malus: ꝛ vt Aui. ꝛ ſignat humiditatis ſuperabūdātiam ꝛ humorum turbationē: ſudoreꝫ tn̄ futuruꝫ nunciat. ℭ Pulſus ſerrin⁹: vt Aui. eſt malus: ꝛ ſignat v̓tutis debilitatē in febrib⁹ acutis ꝛ mortē. ꝛ hic ↄ̄ſidera ꝑp pleureſim. ℭ Pulſus ramoſus ſignificat mām̄ morbi eſſe diuerſam. ℭ Pulſus ſpaſmoſus ſpaſmū ſignificat futuruꝫ. ℭ Pulſus formicās. vt Aui. eſt malus: ꝛ ipſe q̄dē virtutem ſignificat

Defectiſſimā ꝛ q̄ſi oblatā ꝛ eſt deterior vermiculoſo. Et ſi q̄dē vermiculoſus definit in formicāteꝫ in feb. acuta ex ↄ̄ſūptiōe hūiditatū ꝓuenit ꝛ dino de vita infirmi deſpādū eſt. Si tn̄ formicās regreſſuꝫ fecerit ad vermiculoſum minus maluꝫ. ℭ Dicit Gal. p⁹ pulſuū. Cū appōnis digitos ſuper arteriā. deiū eleuas eos. deinde iterū reappōnis ipſos ꝛ inuenis motū pulſus diminutū h̄ ſtatus pulſus deficiēs appellatur: q̄ virtutē deficere ſignat. Et cū appōnis manuꝫ ſup arteriā ꝛ inuenis motū manifeſtū: ꝛ quotiēs iterū reappōnis inuenis motū in diminutiōeꝫ tēdere quouſqꝫ total'r ceſſat h̄ ſtat⁹ dr̄ pulſus finitiuus: q̄ vitaꝫ finire ſignat. ℭ Dixit Aui. diuerſitas in q̄ ē pulſus iterfectio vehemēs ꝛ mot⁹ debil' deīde ſuccurrit vacu⁹ fortis ſuo curſu nō ſuccurrēte. i. nō cōtinuo ſed ex momento ad momentum eſt mala valde. ℭ Et dixerūt q̄dam cū pulſus ſiniſter eſt frequēs ꝛ dexter rarus: ꝛ illud eſt cū debilitate virtutis: tunc illud eſt ſignatio mala. ℭ Dīt q̄dā cuꝫ pulſus vnius brachii diuerſificat ab alio: ſic ꝙ vn⁹ eſt bon⁹ ꝛ alter eſt malus: tūc iudiciuꝫ ſumiſ a bono: cui⁹ oppōm dīt eſſe de vrina. nam q̄ñ eſt aliq̄ñ mala: aliq̄ñ bona: tūc iudiciū ſumiſ a mala. ℭ Gal. in. c4. pulſuū. Pulſus debilis paruus ꝛ tardus ꝛ he tres ſpēs cum ꝑuenīūt ad vltimū ſunt valde timēde: ꝛ haꝝ dn̄i ſunt in cōtinua dubitatione. Et dicit debilitas in pulſu ſignificat ꝙ ipſius cauſa eſt mala ↄ̄plō cordis. ℭ Ex q̄bus oībus hn̄i cōprehēdere pōt q̄ſqꝫ legēs q̄ꝫtū notitia pulſus eſt practicāti neceſſaria: q̄ꝫ tūc facil'r in morboꝝ noticiā ducit: q̄re omni ſtudio diligētiaqꝫ q̄ſqꝫ q̄ hac arte vti vult: oīa alia poſtponere magis oꝫ: ꝛ his regulis attētius vigilare: q̄ꝫ in friuolis ac fantaſticis dubiis de pulſib⁹ inſudare. Hecqꝫ de pulſibus ſic ſcripta ſunt ad laudē gloriāqꝫ oīpotētis dei pr̄is filii ſpiritus ſcti: q ſic me illuminare dignat⁹ eſt: cui grās q̄s poſſum refero: ago: ꝛ grās doctorib⁹ q am̄ me in mā hac ſcripſerunt Nicoloqꝫ florentino multas: q in re ipſa ſic cōfecta non mihi paruo fuit adiumento. Amen.

ℭ Explicit tractatus de pulſibus domini magiſtri Michaelis Sauonarole Pataui͂ni.

ℭ Incipit ſumma de vrinis dn̄i Mich. Sauonarole pata.

Capitulum. j. De deſcriptione vrine ꝛ ꝓdīcībus in eius viſu attendendis.

Rina ē aquoſitas ſupflua in venis epatis vna cuꝫ maſſa ſanguinea genita: ab eo qd̄ p venas emulgētes ad renes tranſmiſſa: in q̄bus formā accipiens accidentalē: deſcendēteſqꝫ per poros vritides ad veſicaꝫ: p eā tandeꝫ ad extra ꝓpelliſ: vt boni aut mali ſit ſignificatiua. ℭ Dr̄ aquoſitas ſuꝑflua: q̄ñ cuꝫ maſſa ſanguinea in epate gn̄atur aquoſitas q̄ in duas ſequitrat ꝑtes. Prima q̄dē ꝛ vtilis cum ſanguine nutriſ ad ipſum ſubtiliādum: vt p mēbra penetrare poſſit. de qua Auic. prima primi de humorib⁹ in fine: neqꝫ eſt neceſſaria: niſi in nutrimēti attenuatiōe: ꝛ penetratione. Scd̄a vero tāq̄ꝫ ſupflua p vias vrine euacuaſ. Vn̄ Auic. de ipſo ſanguine: allegata ſen loquens ait. Cum autē extrahitur: ſcilicet ſanguis ꝛ ordinate ponitur in vias viſu diſcernitur: qd̄ ſeparaſ in ꝑteꝫ que eſt ſicut ſpuma: ꝛ eſt colera rubea: ꝛ ꝑtē que eſt ſicut fex ꝛ res turbida: ꝛ eſt melancolia: ꝛ partem que eſt ſicut ouorum albumē ꝛ eſt flegma: ꝛ partem aquoſam que eſt aquoſitas cuius ſupfluitas vrina euacuaſ. A pto pileron p duodenū: p⁹m inteſtinum ad ieiunium ꝑuenit: ad qd̄ terminanſ q̄ꝫ vene meſeraice: a vena porte orte: q̄ dicta eſt vena concaua ſiue lactea: que in concaua B

epatis generatur:ꝛ tanq̄ a quinq̃ digitis manus trahitur
illud ſubtile eius ꝛ vtile:qḋ eſt humoꝝ gn̄atiōi ꝓportiona
tum.nā quod eſt ex eo terreſtre ad inteſtina deſcendit vt in
ſequēti caplo.Diſſeminatur itaq̃ deinde p venas minutas
ipſius vene porte iam dicte orificijs quarū terminantur ve
ne que ꝛ minute ore q̄ vena chili orta a gibbo epatis. vnde
fit ꝙ chilus ipſe per totaȝ epatis ſubſtātiā diſſeminat̄ iuxta
ſeminationē ipſaruȝ venarū:ꝛ h vt melior atq̃ facilior fiat
ab epate digeſtio.prima primi de generatione humorum.
Cūq̃ in iſtarū venarum vil'is diuidit̄:fit quare epar total'r
tangat totalitateȝ huius chili.ꝛ pp hoc eſt operatio eius tūc
C vehementior ꝛ fortior ꝛ velocior:ꝛ tūc coquitur.❡Ex qbus
infert̄ ꝙ maſſa ſanguinea:tam in ↄcauo q̄ȝ in gibbo epatis
gn̄at̄:licet qdam tenuerunt ipſam in gibbo epatis pfectio
nem magis recipe:cū tēperamētum gibbi ſit melius eo qḋ
in ↄcauo.Et nō ꝓlixans neq̃ oino omittens māȝ:vt clarior
pticula reddat̄ deſcriptiōis:ponunt̄ he ↄcl'ones.❡Prima
maſſa ſanguinea tam in gibbo q̄ȝ in ↄcauo gn̄ari pōt:vtro
biq̃.n.eſt virtus epatis ſanguifica.❡Scda ꝙ pfectius eſt
tēpamentū gibbi.❡Tertia ↄtingēs eſt totū chilū in ſangui
nē in ſolo ↄcauo trāſmutari:pȝ.vbi chilus ſit pauce q̄ȝtita
tis facile paſſibilis,virtute ente forti.❡Quarta contingit
econtra in gibbo epatis gn̄ari:ꝛ nō in ↄcauo vbi caſus po
natur cȝ.❡Quinta ꝙ ſm plurimū ſit vtrob iq̃ digō licet
prius in ↄcauo q̄ȝ in gibbo incipiat.❡Et qm̄ hec digō nō
fit niſi mediāte coctione in qua eſt aliqd vt ſpuma:aliqd vt
ipoſtaſis:aliqd ſupflue coctū hn̄s de aduſto:vt ptes ſubti
les calide:aliqd diminute coctū:vt aquoſe aliqd tēpate co
ctum.Hinc eſt ꝙ in maſſa ſanguinea he oēs cōprehendunt̄
ptes.Spuma.n.eſt colera nālis reſidēs nigrū in fundo eſt
melā.Qḋ aūt eſt diminute coctū ꝛ aſſimilat̄ albugini ouo
rum eſt flā.Rubeū ꝟo remanēs eſt ſanguinis.Et qḋ eſt ſup
flue coctū hn̄s de aduſto eſt colera rubea mala:q̄ cū aquo
ſitate ſupflua p vias vrine ad extra mittit̄ tanq̄ȝ ſupflua:ꝛ
hec eſt colera tingēs vrinā:ꝛ reddit eā ſalſam:cū ex mixtio
ne partiū aquoſarū pauci aut priuati ſaporis:cū ptib⁹ ter
reis aduſtis ſicce cōplōnis ſapor ſalis cauſet̄:vt prima pri
mi de humorib⁹.Et iō dcā eſt vrina:quaſi vrēs ꝛ deſiccans
ſiue mordēs:ꝛ iō lotio ex ea ↄfert ipetigini ꝛ poſtul' faciei.
❡Di.vna ꝛc.qm̄ in tali decoctiōe fit ſeparatio ptiū aquoſa
rum a ptibus:q recepertūt decoctionē forteȝ ꝛ ingroſſatio
nem:q fuere quattuor humores vtiles:ꝛ iō ↄtingit eaȝ eo tpe
etiaȝ gn̄ari.Nā ipſa aquoſitas colat̄ ab ipſis humorib⁹:vt
ſerū a lacte in gn̄atione caſei p coagulationem ſiue eius in
groſſationē.Vn̄ Iſaac.vrina eſt colamētū ſanguinis ꝛ alio
rū humoꝝ.Et Egidi⁹.vt de lacte ſerū ſe llimpidus eliquat
hūor:ſic liquor vrine de maſſa ſanguinis exit.❡Di.ab eo
D qḋ p venas ꝛc.Vbi ſciendū ꝙ a vena chili deſcendēti oriūt̄
duo rami venarū vocataꝝ emulgentes ab emulgo.ges.q:
attrahentes:quoꝝ vnus tendit ad renē dextrū:alter ꝟo ad
ſiniſtrū:per quos in renes ipſos aquoſitas:ꝛ hec ſupflua vri
na dicta deſcendit ſecū portās aliqd ſanguinis ꝛ vnctuoſita
tis ad renes ipſos nutriendos.Vn̄ Aui.p°pmi.de gn̄atio
ne hūoꝝ.ad me m.Extrahit̄ ergo aquoſitas: a ſanguine in
venis:q ad renes deſcēdunt ꝛ fert ſecū ſanguinē:q ad renes
nutriēdos ſua q̄ȝtitate ꝛ q̄litate bon⁹ exiſtit:nutrit q̃ renes
vnctuoſitas h⁹ ſanguineitatis ꝛ aquoſitatis.Vbi nota ꝙ in
renibus eſt colatorium:ſiue panniculus p quē vrina colat̄:ꝛ
ſiue ſtillat̄:ꝛ ipſe eſt retinens ſanguinē:ꝛ illud vnctuoſita
E tis:qḋ eſt ꝓ ipſius nutricatione neceſſariū ꝛ miſſum:ꝛ iſte
pannus ſiue pāniculus rarus eſt ſiue vena emulgēs rarefa
cta ad modū colatorij exiſs in ↄcauo renis:ꝛ p has poroſi
tates pōt vrina tranſire:ſanguis aūt nō colat̄:itaq̃ vrina:ꝛ
diſtillat inferius ad orificiū:cui ↄtinuat̄ porus vritides:q
deſcēdit vſq̃ ad veſicā:per quē ꝛ vrina ad eā.❡Di.in qb⁹
formā ꝛc.Nā formā ſubſtātialē recipit in epate in quo ip
ſa generat̄ vt ceteri humores ſm medicos.In vnoquoq̃ ꝛ

eodē generat̄ loco iuuatiuū ꝛ id qḋ ab eo ſupfluit.Eſt.n.
vrine maſſe ſanguinee ſuperfluitas ꝛ colamentum:vt Iſaac
ſupra.Accñtale ꝟo q: apparentē in renib⁹ recipit.Vn̄ Egi
dius ſui factus expoſitor.Quāuis vrina ſubſtātiam ꝛ cole
ram ſm habitū recipiat in epate.In renibus tn̄ ipſam ſm
ſenſum aſſumit:deputat̄.n.a ſanguine ꝛ vnctuoſitate in re
nibus.ꝛ hoc eſt qḋ dicit:ꝙ cōpletiue fit in renibus:ꝛ ſecun
dario.Quare cuȝ medicus ſit artifex euidētie pōt dici for
mam vrine in renib⁹ dari.accidentalē.puta ꝛ manifeſtam:
ſicut fetui forma preſtat̄ manifeſtatiōis cū vterum egredi
tur:ꝛ hoc eſt qḋ voluit.Egidius:cuȝ dicit ꝙ vrina dicit̄:q:
in renibus fit:vna quoniam vnitatem hoc eſt formā recipit
accidentalem:forma enim eſt que dat eſſe vnum:ꝛ ideo de
claratum eſt de poris vritidibus:quomodo pareat vrina
ad veſicam deſcendit.Et veſica eſt receptaculum eius:per
cuius collum ad virgam:cui cōtinuatur:ꝛ tandeȝ per ipſam
ad extra propellitur:vt notat experientia.In virga.n.ſunt
tria foramina.vnde Auic.xx.tertij.primo capitulo.in fine.
Et in virga ſunt meatus tres.ſ.meatus vrine:ꝛ meat⁹ ſper
matis:ꝛ meatus alguadi. In medio aūt ſtat canalis vrine
omnibus maior directe tendens in veſicam:vt notat expe
rientia ex intromiſſione candele:aut ſiringe in eā.❡Dicit̄.
vt boni ꝛc.vt tangatur cauſa finalis:propter quam medi
cus principaliter de vrina ↄſiderat:ꝛ vt eſt ſuperfluitas de
ↄſideratione:ꝛ dicitur boni vt ſubtermino comprehēdat̄
ſanitas preſens vel futura vel neutralitas ↄualeſcentie.Et
dicitur mali vt ſub hoc verbo cōprehendatur egritudo pre
ſens vel futura vel neutralitas decidentie:vel etiam mors
futura.Ex quo apparet quare dicitur ſanitatis vel egritu F
dinis enunciatiua.❡Et ex iam dictis poſſunt colligi cau
ſe quattuor ipſius vrine ſcȝ materialis formalis:efficiens:
ꝛ finalis.Materialis eſt aquoſitas in chilo reperta:ꝛ per
maxime que eſt ex potu cum potus ſit cibo hūidior.Effi
ciens vero eſt epar:ꝛ principaliter ſm partem eius gibbo
ſam:cum in eo fiat magis ſequeſtratio vrine a maſſa ſangui
nea.Et poteſt addi ꝙ renes ſunt cauſa efficiens ſecūdaria:
cum in eis vrina purgetur a ſanguine ꝛ vnctuoſitate:vt ſu
pra.Formalis vero eſt ipſa ſua forma quemadmodum ꝛ ce
teroꝝ:ꝛ vt forma aque ꝛ ceteraȝ poſitiue dicere poſſimus:ꝛ
vt mere preteriti eſt formalis cauſa eius modus ſubſtantie
aquoſitatis.Finalis vero ꝛ abſolute:vt nā mundet corpus
a tali ſuperfluitate:ꝛ vt veſicam refoueat ex tali ſupfluita
te:ꝛ exterioribus inteſtina.Sed finalis priuata ſiue ſpecia
lis:ꝛ cōmodoſa eſt illa que in deſcriptione eſt explicata.Et
ex iſtis pōt cōprehendere ſpeculator ſi vrina eſt qd ſimplex
vel cōpoſitum.❡Ex quibus omnibus infertur ꝙ ſignifi G
catio ab vrina ſumpta eſt principaliter de diſpoſitione epa
tis:ꝛ maxime gibbi eius enunciatiua:ſcdo de diſpōnibus
venarū tertio ꝛ minus principaliter ſuper poroſitates mē
broꝝ:ꝛ ex ↄñti ſuper mēbra.Vnde Aui.ſcda primi.de vri
nis.primo caplo.Scito etiā ꝙ prima ſignificatio quaȝ vri
na hȝ eſt ex ſignificatione epatis:ꝛ viaruȝ aquoſitatis:ꝛ ſu
per diſpōne venarum:ꝛ eis mediantibus alias demonſtrat
egritudines.Firmior tamē eius ſignificatio eſt illa ſignifica
tio:q de epate exiſtit:ꝛ ꝓprie de gibboſitatis eius diſpōne
ſupra epar tanq̄ȝ ſuper cām ſuam:q: calor exiſtens in igne.
Item ſuper venas intelligendo venas mēbroꝝ:q: a mate
ria:que eſt in venis decidit̄ pars aliqua:q̄ cum vrina ad ex
tra mittitur tingens vrinaȝ vel colorans:vt ſi fuerit colera
reddit̄ rubicūdiorē:ſi flā albiorē:ꝛ ſic de alijs.Naȝ dato ꝙ in
epate generetur vrina:tn̄ ꝓpter aduentū materie ex venis
mēbroꝝ varioꝝ color variatur:ꝛ ſic ſignificat ex ↄñti ſuper
membra:de quo infra de ipoſtaſi.ſuper vero venas emul
gentes ꝛ ceteras vias vrinales:q: in eis modicam trahit
moram:ꝛ quia ſunt pauci ꝛ debilis caloris.
❡Ex qbus infertur ꝙ iudiciū ſumptum ab vrina:ꝛ ſpāl'r de
ceteris mēbris ab epate eſt nō efficax.ꝛ iō oȝ alia ſigna ma

gis ꝯſiderare:ne facile ex vꝛina quis decipiaᷓ. Circa quam
etiã multi ꝯtingunt erroꝛes pp in obſeruantiã ꝯdõnum ꝯſi
derandaꝝ ĩ in eius inſpectiõe:de qb⁹ inf͛ ro. Ex quibus ap/
paret q̃ꝫ faciles ſunt medici nimiũ de iudicio ſumpto ab vꝛi
na cõfidentes.hi.n.cõpandi ſunt vulgaribus: q exiſtimant
ne oẽs moꝛbos i vꝛina apparere:ſed ẽt primitiuas cauſas cõ
pꝛebẽdi poſſe:vt ille q de curru cecidit medicũ periniſſimũ
calũniauit:qm̃ boues ⁊ currũ in eius vꝛina nõ ꝯpꝛbẽdiſſet.
¶ Et q͂ hec vera ſint declaraᷓ. nã iudiciũ vꝛine ex multis
peruertiᷓ cauſis q̃re nõ efficax.pᵒ qdẽ ex parte cibi q̃ꝫtita/
te ⁊ qualitate ſui.q̃ꝫtitate.n.multa oppꝛimiᷓ caloꝛ: q̃re fit
humoꝝ frigidoꝛuꝫ gñatio:⁊ inde vꝛina alba ⁊ diſcoloꝛata.
q̃ꝫtitate vero pauca:q2 tunc accẽditur caloꝛ: ⁊ inde tranſit
pars multa in colerã vꝛinã tingentẽ:⁊ in iudicio variantẽ:
Qualitate vero cũ per aſſumptionem cibi calidi inflamma
tur vꝛina:⁊ per aſſumptioneꝫ frigidoꝝ remittiᷓ in coloꝛe:
vt ex potu multe aque eſt videre. Item ex aſſumptione rei
tingentis:vt ẽ reubarbaꝝ caſſiafiſtula:alcanna:olera:almi/
rl: vinũ qđ non raro ſuo coloꝛe vꝛinam coloꝛet. Auic.ſcđa
pꝛimi de vꝛinis.pᵒ caplo. ¶ Scđo ex parte motus: qm̃ ex
forti.exercitio inflãmantur ſpũs ⁊ humoꝛes: ⁊ ſpãliter ſub
tile ſanguinis cum ſit quid vnctuoſum:⁊ ipſum in coleram
ꝯuertitur rubeam vꝛinam tingens. Et conſimiliter fit inflã
matio ex ieiunio ſiue tolerantia famis. Ira:rixa ⁊ h⁹: que
apta ſunt tingere. Unde Auic. Hec omnia vꝛinã tingũt ſm
citrinitatem:aut rubedinẽ. Et fames eſt ex eis que vꝛinam
vehementer tingunt. Cõſimiliter quies ſuperflua.nam per
ipſam redditur coꝛpus frigidũ ⁊ humidũ: quare vꝛina di/
ſcoloꝛatur. Tertio ex parte aſſumptionis alicuius rei ha/
bentis euacuare mãm que per vias vꝛinales expellitur cu/
ius permixtione vꝛine coloꝛ nominabitur. ¶ Item quarto
⁊ pte cõꝛtus habentis impinguare vꝛinam. ¶ Itẽ ex par/
te etatũ:de quo in ſpãli magis. Unde Aui. allegato caplo.
Amplius vꝛine pueroꝝ ſignificatio eſt parua:⁊ ſpãlr iſan/
tium: ꝓpterea q͂ lacte vtũtur:⁊ q͂ mã tingens in eis eſt ge/
ſcens ⁊ ſubmerſa. ¶ Ex multis alijs cauſis facile variatur
veꝝ iudiciũ de vꝛina:vt patebit ſtatim: quare de ea ſola nõ
multũ confidenduꝫ in iudicando: vt qdã. ꝓpter qđ hoc ſic
ampliaui:vt appareat manifeſtus erroꝛ:fuerunt tñ ⁊ noui/
ci⁊s vtilis in habẽdo veriſimile iudicium ex inſpectione vꝛi
ne.opꝫ plura ꝯſiderare p̃ter ea:que nunc di-ta ſunt. Quo
rum aliqua ſe tenent ex parte ꝯtinẽtis:vt vꝛinalis. Quedã
ex parte ꝯtenti:vt vꝛine:quedã ex parte loci:quedã ex par/
te poſt eius mictũ:quedã ex parte tpis collectionis ⁊ pmã
ſionis eius in veſica. Quedã ex parte egrotantis: q̃dam ex
parte ſexus:quedã ex parte ꝯſtõnis anni. Ex parte cõtinen
tis:qm̃ ꝯtinẽs hoc eſt vꝛinale.vt Auic.magnũ paruũ ſub/
ſtantiam hñs nitidam ſicut vitrum clarum: aut criſtallus.
Magnum qdẽ vt vꝛina p ipſum ſufficienter diſperſa qua/
lis ſubſtantie ⁊ digõnis fuerit debite cognoſcatur: qđ non
ꝯtingit ipſa nimium ꝯſtricta in paruo. Paruuꝫ vero vt ſpe
cies vꝛine debite ꝓtendi poſſint ad viſum: ⁊ ne eo coloꝛa/
to ꝯfundatur coloꝛ vꝛine. Debet eſſe rotũdum in fundo:ne
ex elevatione fundi ad ſuperioꝛa:vt eſt in ciatis engiſtarijs
⁊ fialis impediatur debita vnio ſuperfluitatis ypoſtaſiue.
Ex quib⁹ infertur q͂ vꝛinale dꝫ eſſe criſtallinũ:aut vitri al/
bi ſubtilis:⁊ nõ groſſe ſubſtantie:vt cõiter ob auariciã:aut
paupertatẽ fit. Nam ſpẽs viridis vitri permixte venientes
ad oculũ cum ſpẽbus vꝛine variant verum iudiciũ de colo/
re ipſius. Similiter ſi fuerit album groſſe ſubſtantie:nõ ita
debite penetrant:ſicut ſi eſſet ſubtile. Uñ de groſſicie ⁊ ſub
tilitate nõ eque bene iudicatur: ⁊ ſimiliter neq3 de coloꝛe.
Unde ſciendũ q͂ cum in groſſo vitro alijs paribus plus ſit
de partibus igneis q̃ꝫ in ſubtili: accidit vt vꝛina rubicun/
dioꝛ ſiue magis ignea videaᷓ. Et ego pluries expertus ſum.
Nam fundebam vꝛinam ex vꝛinali groſſo albo in ciatuꝫ al
bum ſubtilem:⁊ ipſa minus ignea valde videbaᷓ in ciatoꝛ

⁊ ideo ſic agat practicus nouellus. Ex quo infertur q͂ non
recte operãtur:qui vꝛinam coꝛruptam reducunt ad ignem
vel ad aquam calidam. debet eſſe nitidum mundum ⁊ be/
ne album. ¶ Ex parte aũt ꝯtenti vt vꝛine ſunt comparan/
de ad quatuoꝛ pꝛincipia.ſ.coloꝛ. ſubſtantia: q̃ꝫtitas ⁊ con/ B
tenta:de qbus infra ſuo oꝛdine. ¶ Ex parte loci non dꝫ vi/
deri in loco vbi penetrent radij ſolares:ne ex eis lumino/
ſioꝛ iudicetur. Similiter non debet teneri ſub radijs eius:
qm̃ perturbaᷓ ex eis. Calidi.n.eſt ſegregare eterogeneꝫ.
pꝛimo de gñatione. Nã caliditas eoꝝ impedit a depoſitio
ne ypoſtaſis faciendo in eis perturbationem:ac quaſi ſemi
ebulationem. Ex quo infertur q͂ vꝛina non dꝫ multum te/
neri apud ignem ex eiſdem cauſis. dꝫ itaq3 teneri: vt eius ca
loꝛ cõſeruetur:q2 in loco in quo aer ſit quaſi tẽperatus. Cõ
ſimiliter nõ teneatur in loco in quo flat ventus: ne ex ꝯge/
latione ſeu deſtructione caloꝛis nãlis fiat in ea coꝛruptio:
nã frequentiſſime apparet in eis coꝛruptio ab aeris frigidi
tatẽ remouentẽ veſtigium caloꝛis nãlis eius. fit tñ aliqñ in
ea coꝛruptio:lꝫ ꝯſeruetur bene ob plenitudinem humoꝝ
putrefactoꝝ. Urina nãq3 eſt ſicut elementũ. Elementa auteꝫ
maxime reſiſtunt putrefactioni:⁊ iõ q̃ magis putrefactioni
reſiſtit eſt minus ſana:q2 ſignum eſt q͂ ipſa eſt magis ſim/
plex:q2 cũ ea ſunt pauciores ſuperfluitates expulſe: que a
nã cum ipſa expelli debent. hec tñ intelligi hñt de coꝛpoꝛe
culpate ſano. Naꝫ hic caderent difficultates de vꝛina tẽpe/
rata:aut appꝛopinquanti tẽperato ⁊c̃. Et ſi locus nõ fuerit
luminoſus:vt q2 fuerit nox habeatur candela accenſa:⁊ te
neatur poſt vꝛinale:⁊ poſt eius viſionem dꝫ vas leuiter cõ/
quaſſari:vt videatur ſi ypoſtaſis leuiter deſcendit aut aſcẽ/
dit:q2 tũc ex iſto arguitur digõnem bonam. ſi vero non leui/
ter ⁊c̃. ſignificat q͂ digeſtio non eſt bona. Et q̃m̃ aliqñ ypo
ſtaſis eſt multũ ſubtilis:ita q͂ bene nõ ꝯpꝛehẽdiᷓ: hinc opꝫ
ponere manuꝫ ſub vꝛinali:aut pãnũ nigrũ:aut obſcurũ: vt
ꝯpꝛhendatur. ¶ Ex parte hoꝛe poſt ei⁹ mictũ:q2 vt Aui. al
legato caplo. Et eius qdẽ diſpoſitio cũ ilico mingiᷓ nõ eſt
ꝯſideranda:neq3 niſi poſtq̃ꝫ in vꝛinali reſidet. Item non eſt
ꝯſideranda poſtq̃ꝫ multis pmãſerit hoꝛis: vt neq3 poſt ho/
raꝫ. vñ in hoꝛa pꝛima vel circa ſeruari vꝫ poſſe caloꝛ in ea:
⁊ vꝛinaꝫ feciſſe ypoſtaſim:circuluꝫ ſpumõ ⁊c̃. ⁊ hoc cõiter.
Et hoc intellexit Auic. dixit q̃ꝫuis ego dicaꝫ q͂ nec poſt ho
ram vnaꝫ. Et eſt dcm̃ longa experiẽtia inuentũ ac quadam
ꝯiectura veriſili firmatũ. Ipſa nãq3 poſt hoꝛã vel circa reci
pit alterationẽ ad intra ⁊ ab extra. vñ coloꝛ mutatur. vꝛina
fit ſpiſſioꝛ ypoſtaſis diſſoluiᷓ: ⁊ ſic de alijs. Placuit tamen
Iſaac:vt videri debeat in pꝛima hoꝛa: ⁊ ſtatim cũ mingiᷓ ⁊
vt ꝯpꝛhendatur ſi groſſa ⁊c̃. de quo infra ⁊ ſcđa ⁊ tertia ho/
ra:vt eius videaᷓ mutatio. Qđ credo dcm̃ magis ad artis
curioſitateꝫ:⁊ medicoꝝ excuſationẽ. ¶ Ex parte tpis colle
ctiõis eius:q2 vt Auic. opꝫ vt vꝛina que ꝯſideraᷓ ſit pꝛima
vꝛina:que in mane colligiᷓ. ſ. que fit poſt celebrataꝫ digõnẽ
ſtõi ⁊ epatis:q̃ digõ poſt cenã cõpletur in ſex ſeptẽ vel octo
hoꝛis:⁊ tot ponunᷓ termini:q2 in aliqb⁹ citius ⁊ in aliq/
bus tardius cõpletur talis digõ. Et rõne etatis vt pueri ci
tius ſenibus:⁊ h⁹. Et rõne virtutis:vt foꝛtioꝛes debilioꝛi/
bus ⁊c̃. Et dꝫ pꝛima qm̃ cõpleta digõne nã querit pfectam
expulſionẽ:nã vꝛina remanens poſt expulſationẽ pꝛime lon
gioꝛẽ ꝯhens moꝛaꝫ a calido exiccaᷓ ⁊ caleſit. quare mutaᷓ
eius coloꝛ debitus. Et iõ dicebat Auicẽ. Et nõ permaneat
longo tpe. ¶ Ex qbus apparet q͂ iudiciuꝫ de vꝛina matuti
na melius eſt iudicio vꝛine diurne. Et cã eſt q2 melioꝛ in no
cte celebratur digeſtio:nec ita alteratur exercitio: aut alijs
curis vt diurna. Et hic maxime ꝯtinet veritatẽ cõiter: qm̃
nõ inconuenit melioꝛẽ digõnem fieri in die. ꝯſidera. ¶ Ex
parte egrotantis:q2 opꝫ pꝛius ſcire ꝯplõnẽ egrotantis: vt C
ꝯſidereᷓ q̃ꝫtũ diſtat hec vꝛina a nãli ſm hoc iudicare de la/
pſu paruo vel magno. ¶ Et ex parte ſexus: q2 maſculi in/
tenſioꝛem hñt vꝛinam ⁊c̃. vt infra. ¶ Ex parte ꝯſtõnis: q2

magis colorate debent eſſe alijs paribus in eſtate. ¶ Cōſi-
deret itaq; ille qui de iudicio vrine tm̄ cōfidit: ⁊ quot varie-
tatibus decipi pōt: quotq; neceſſarie ſunt obſeruātie ſimul
habende: que rariſſime in viſione vrine reperiuntur: ꝓpter
qđ rariſſime dicebat Auicē. vie diſpoſitionū ſignificationū
vrine: nō opʒ credere niſi poſtq̄ ꝯdōnes obſeruate fuerūt.
Et Raſis. 10. Almanſ. 3° caplo. Attendenda ſunt oīa hec
prius: poſtea iudicandū. In quarū numeratione variantur
auctores. Nā Auic. eas decē ⁊ ſex. Raſis vero viginti enu-
merauit: que tm̄ cōprehenſe ſunt in ſuraſcriptis. ¶ Tu tm̄
nota ꝙ per ipoſtaſim perfectius habet̄ iudiciū. deinde per
ſubſtantiā: ꝯſequenter per odorem ⁊ colorem: deinde per
q̄ſtitatem vt ex dicendis apparebit. quare ⁊c̄.

D **Capitulum. ij.** De coloribus vrine continens ru-
bricas.

¶ De coloribus vrine i vl'i ⁊ de cauſis ⁊ nº eorū. Rubrica. j.

Et licet pluribus modernorum placuerit
prius de ſba q̄ de coloribus vrine
determinare: tm̄ q2 color ipſe prius ſenſui mani-
feſtatur: q̄ ſubā: nec ſuba cōprehendit̄ niſi per
colorē hinc de colore agendū. Nā ⁊ ſic dux no-
ſter Auic. ꝓſequebat̄ cū plurimis antiquoꝝ. ſuba qdē ꝫ ī ⁊
ſi nā prior ſit colore: abſolute tm̄ color: vt cauſat̄ a qualita-
tibus actiuis: ⁊ colore humoꝝ tingentiū: qui cū vrina cō-
miſcent̄: eſt ipſa ſuba tpe prior diia. ¶ Propter qđ ſciēdū
ꝙ colores vrine cauſant̄ a q̄litatibus actiuis per ſe: licet ⁊
q̄nq; p accn̄s cauſent̄ a paſſiuis: quib9 magis attribuit̄ cau-
ſatio modi ſube vrine. Uñ ſm̄ intenſionē ⁊ remiſſionē cali-
E ditatis ⁊ frigiditatis remittit̄: aut intendit̄ color in vrinis.
Calidi qdē eſt colorare: frigidi vero diſcolorare. Ex quo in-
fertur ꝙ calidi tēpati eſt colorē tēpatū per ſe ꝓducere: vt ē
color citrinus. de quo ſtatim: hūidi vero eſt ingroſſare: ſic-
ci vero ſubtiliare. Et dictum eſt per ſe: qm̄ aliqñ caliditas
dat modū ſube: vt qñ caliditas eſt fortis liquefaciēs humi-
ditates: ⁊ inuiſcet eas vrine: ⁊ ita vrina reddit̄ ſpiſſa. Silr a
paſſiuis datur color: vt qñ cum vrina cōmiſcet̄ plurimū ſan-
F guinis: aut colere: ⁊ ita vrina redditur colorata. Ex qb9 in-
fertur ꝙ vrina dupl'r coloratur: vno modo per actionē ca-
lidi in eam: alio modo per cōmixtionem rei colorate: vt
dcm̄ eſt: ex principijs vlibus. ¶ Aduertendū ꝙ diafonitas
⁊ oppacitas ſunt paſſiōes elementares: ⁊ principia colorū
extremoꝝ: ⁊ extrema ſunt principia coloꝝ medioꝝ. vñ ex
varia cōmixtione diafoni cū oppaco varij inde proueniūt
colores hec ſuppono ex principijs. ¶ Amplius ſupponen-
dum ꝙ ſicut dat̄ mediū g̃nis datur meᵐ ſpēi ad qđ cetera
cōparantur ſm̄ eoꝝ lapſus ab eo. Itē in vrinis datur color
medius: ⁊ vrina media quo ad ſubſtantiaꝫ. de quo ſpālius
infra: ad quē ceteri colores cōparant̄. Et nō ſolum dʒ fieri
cōparatio reſpectu medij ſpēi: ſed ēt reſpectu ꝓprij tēpera-
menti: ad qđ cōpantur lapſus p̄ternāles. Noꝫ ad pᵐ cōpa-
rantur lapſus nāles: duo qdē ꝫ extremi ponunt̄ colores: vt
G albus ⁊ niger: ⁊ vnus medius q noiat̄ citrinus. ¶ Itē hic
eſt notandū ꝙ citrinus capitur dupl'r: vno mō cōiter: ⁊ ſic
omne zalum dī citrinum. Aliqñ ꝓprie: ⁊ ſic citrinus eſt co-
lor: qui eſt imediate ſupra palearē: ⁊ ſic capiēdo ſpēs citri-
ni cōiter iſte eſt color medius non per equidiſtātiā: ſed per
interclusionē: q2 eſt color vrine tēperati: qui ſe hʒ: vt mediū
colorū ad quem ceteri colores cōparant̄ ſm̄ receſſum eoꝝ
ab eo. vnde. 10. Almanſoris. 3° capº. Tertius quoq; color
eſt color citri: qui coloris tēperiem in epate demōſtrat: qui
neq; maior eſt q̄ debeat neq; minor. Et expreſſit Conſilia-
tor colorē rubeū inter extrema per equidiſtantiā eſſe me-
dium. Et vt clarius intelligat̄ qđ dcm̄ eſt nota ꝙ tripl'r co-
lor citrinus reperit̄. vnus qdē q eſt ꝓximus albedini pau-
ce tincture: ⁊ iſte eſt palearis: vt infra. ſcđs eſt citrinus qui
eſt ꝓximus huic tēperato tincture: ⁊ iſte eſt citrinus: q eſt
metrū ⁊c̄. ⁊ color vrine tēperate. Tertius eſt citrinus exce-
dens ſcđm in citrinitate: q eſt ſignificans caliditatem ſupra
tēperamentū: ⁊ iſte color citrinus eſt: qui metrū eſt: de quo
Aui. 2ª primi de coloribus inqt. oēs aūt qui ſunt poſt citri-
num caliditatē ſignificant. Et dī citrinus. q2 eſt ſilis colori
citri maturi: aut pomi citrini. Nā vrina tēpata non dʒ exce-
dere ex parte coloris: neq; ſuperfluitatē ipoſtaticā hic ma-
xime in debito recto: qm̄ ſuperfluitatibus caret ⁊c̄. Sʒ hec
bene in ſe hñt dubia: que theoricis relinquo. Et de hoc in-
fra de ipoſtaſi. ¶ Et ante q̄ ꝓcedat̄ ad ponendum colores
vrine. qbus ſignificamus ſuper humores tam nāles q̄ non
nā es. Prius numerabunt̄ colores medij: ⁊ extremi cōiter
ab auctoribus ⁊ practicantibus notati. In quoꝝ numera-
tione plures diuerſificati fuere. Sed diſputatiōes omittēs
inutiles eos enumerabo quos magis famoſos ſemper in-
tellexi. Sunt nāq; ex eis duo extremi: albus ⁊ niger. Sūtq; b
medij: lacteus. glaucus. karopos. ſubpallidus: palearis di-
ctus citrinus primo modo. Citrinus q eſt metrū: vt ſupra.
Citrinus intenſioris citrinitatis: q eſt talis in tertio loco vt
ſupra. Flauus. Ruffus. Citrangularis. Igneus. Croceus.
Rubeus clarus. Rubeus roſeus. Rubeus obſcurus. Ru-
beus puluerulentus. Uiridis pbiſticalis. Eruginoſus. In-
dicus. Irrinus. Poralis. Liuidus. Et ſic albus habet gra-
dus: ita niger vt niger q tendit ad zalum: niger q tendit ad
obſcurū: ⁊ niger qui tendit ad viride. Et ſic pʒ ꝙ oēs colo-
res vrine notati medij. ſ. cū extremis ſunt. xxvj. Et lʒ ita ſint
tm̄ plures reperiunt̄: vel plures reperiri pñt colores inter
hos mediantes: vt pʒ ſm̄ intenſum ⁊ remiſſum: quorū nu-
meratio eſſet nimiū faſtidioſa: ⁊ ad practicā nō multū ne-
ceſſaria. Nā ex datis hñ notis a medico pōt ipſe circa cor-
pus hūanū: ⁊ coloꝝ noticia pariter bene ac recte operari.

¶ Albus dicitur qui aque niui aut criſtallo aſſimilatur.

¶ Lacteus vero q ſero ſimilis exiſtit a primo paruꝫ diſtans.

¶ Glaucus autem qui cornu albo lucido: vel cornee tunice
oculorum huic cornu comparate.

¶ Karopos qui cinericio colori aſſimilatur: vel quia velle-
rum ad albedinem tendentium colori cōparatur: ⁊ in vul-
gari noſtro dicitur beretin multo chiaro ſiue color aſini ha-
bentis pilos ad albedineꝫ tendentes.

¶ Subpallidibus q luri carniū ſemicoctaruꝫ ſimilis exiſtit.

¶ Palearis qui colori palee frumenti ex qua extrahitur de
nouo granum ſimilatur. Uel vt Raſis. 10. Almāſoris qui
colori aque in qua decocte ſint palee. Alij vero colori pa-
lee ordei: ſed primas expoſitiones magis laudo.

¶ Citrinus qui eſt paleari intenſior aſſimilatus colori citri:
aut pomi citrini: vt ſupra.

¶ Citrinus intēſioris citrinitatis eſt q eſt intenſior citrino: ⁊
eſt metrum ⁊ aſſimilatur pomo arancij non valde citrini.

¶ Flauus qui aſſimilatur colori caſtanearū non bene matu-
rarum: ⁊ dicitur caſtaneatus: ⁊ intelligitur de colore caſta-
nearum mundatarum a corticibus ſuis.

¶ Ruffus qui eſt valde citrinus tendens ad aliqualem albe-
dinem cuiuſmodi eſt color cereſi dulcis ⁊ maturi: qualis
color quandoq; reperitur in auro tendente ad rubedineꝫ: ⁊
quandoq; in pilis leonum equorum ⁊c̄.

¶ Citrangularis qui colori citri tendentis ad rubedinem
vel valde rubei.

¶ Igneus eſt color aque zafrani ſiue croceí multum tincte.

¶ Croceus eſt vltimus in citrinitatis intēſione qui capillis
croci ſiue zafrani ſimilatur: ⁊ hic tendit valde ad rubeum:

¶ Poſtea eſt rubeus clarus qui aſſimilatur roſe rubee cla-
re: valde vt eſt ſcarlata.

¶ Rubeus roſeus: qui aſſimilatur roſe rubee: que eſt vere ru-
bea cum tendentia ad obſcurum: ⁊ non multum cuiuſmo-
di eſt color dictus crimiſini ⁊ dicitur vere rubee ꝓpter al-
bedinem cui ineſt color rubeus: nā talis eſt color tempera-
ti corporis. ſ. permixtus ex albo ⁊ rubeo.

¶ Rubeus obſcurus eſt qui aſſimilatur ſanguini perfecto.

¶ Rubeus

A ¶ Rubeus pulueruletus eſt qui aſſimilatur ſanguini putrefacto extracto ex vena quem alij Kianos appellauerũt. Et dictus eſt puluerulentus: quia magis ad nigredinem pulueris ⁊ groſſiciem tendit. vnde videtur ſicut ſanguis: cui commixtus eſt puluis.

¶ Viridis color: vt Auic. ſub ſe ſpés hꝫ queadmodum citrinus: ⁊ ſunt numero. v. capiendo ſpés ꝑ gradib⁹. ſ. phiſticalis. Eruginoſus. Irinus. Indicus. Poralis. ¶ Phiſticalis q colori phiſticoꝝ aſſimilatur demptis corticibus.

¶ Eruginoſus qui erugini eris aſſimilatur: ⁊ eſt intenſioris viriditatis ꝗꝫ phiſticalis.

¶ Irinus qui colori foliorum lilij dicti ireos: ⁊ hic eſt declinans ad b'auium vt patet.

¶ Deinde Indicus cuius color aſſimilatur indico: ⁊ hic ad intenſiorem blaueitatem declinat.

¶ Deinde poralis qui ſimilis eſt ſucco foliorum porri.

¶ Liuid⁹ eſt color q remanet in mẽbro poſtꝗꝫ fuit percuſſuꝫ aut veſtigio facto ex ductu plũbi ſup pgameno. Color etiã lixiuij nõ multum clari nec multũ ſpiſſi dr̃ etiam liuidus.

¶ Vltimo eſt color niger ſub ſe gradus vel ſpecies habens vt albus. ¶ Et ſunt niger tendens ad ꝗaluꝫ ſiue croceum. vt apparet in ictericia ⁊ citrina: vt ſi commiſceremus caliginem cum aqua.

¶ Alius eſt niger intenſa nigredine cum ſuſcitate: ſicut eſſet cõmixtio attramenti cum aqua.

¶ Alius eſt niger q eſt niger pricipãs viriditate vt ſicum pauco licore viridi cõmiſcerem⁹ indicũ. ¶ Ex quibus appet ꝙ

B colores ꝑncipales ſunt qnqꝫ. ſ. alb⁹ ⁊ croce⁹: rubeus: viridis ⁊ niger. In quoꝝ medio ſtat rubeus. Et h̃ eſt qd̃ pt̃ uſ Cermiſonus dixit ipꝫ mediũ p eqdiſtãtiã obtinere. Sunt itaqꝫ in numero duo extrema: ⁊ tria media ꝑncipalia: ſed cum ad particulares ſpés ſiue gradus notos acceđim⁹ reperiuntur in numero. xxvj. ¶ Et ſcito ꝙ oẽs colores ab albo vſqꝫ ad citrinũ: q eſt metrũ ſignificãt dñium frigiditatis. Qui vero ſunt poſt eũ vſqꝫ ad viridẽ ſignificant caliditatem. Qui aũt a viridi vſqꝫ ad nigredineꝫ ſm̃ plurimuꝫ ſignificãt frigiditatem. Et dr̃ ſm̃ plurimum: qꝛ aliquando ſignificat caliditatem: vt infra de colore viridi ⁊ nigro. ¶ Scito etiam ꝙ de

C coloratione vrine diſputatur: ⁊ quidã tenent ꝙ principalis cauſa eſt calitas: ⁊ ſpãliter renum. Quidam ꝙ color humoris vel humoꝝ q cuꝫ vrina miſcent̃ q eam tingit: ⁊ colorat: hec tñ due cauſe concurrunt: vt dictuꝫ eſt. Et talem diſputationem theoricis relinquo. Ego tñ plus adhereo primis: qm̃ ante aduentum vrine: ad renes nõ coloratur aquoſitas: vt patet in flobotomia in qua videtur aquoſitas nõ tincta: ⁊ ſi in eam egerit caliditas epatis ⁊ cordis. Quidam tamẽ aſſeruerunt ipſam colorem in gibbo epatis recipere. Et ſicut per ordinẽ declarati ſunt colores ita ꝯñter agenduꝫ eſt de ſignificationibus ipſoꝝ procedẽdo pariformiter de ceteris generibus. modo Auic. ſ. de ꝗtitate ſubſtantie ⁊c̃.

¶ De albo colore vrine. Rubrica. xj.

D ET licet de ſigñationibus coloꝝ vt colores ſunt: dictum ſit tñ initium faciens de albo. Prius de eo ſic in vniuerſali dicam. deinde ad ſignificationes particulares ꝯſequẽter deſcendam. Premittens ꝙ de ipſis integraliter dici non poteſt niſi cõmiſceantur quandoqꝫ aliqua ex generibus alijs ſumpta: puta ex ꝗtitate ſubſtantie ⁊ ceteris eius qb⁹ clarior aut planior doctrina habebitur. ¶ Color enim albus capitur dupl'r: ꝑmo modo ⁊ largiſſime: vt vulgus ꝑ omni re tenui tranſlucente: queadmodum criſtallum vitrũ valde clarũ album dicimus. Nam per hec viſus penetrãt: ita vt viſus videat obiectum inter qd̃ ⁊ ipſum viſum poſitum eſt vitrum tanꝗꝫ medium: ⁊ proprie dicit̃ candens. Secundo modo capitur album pro re viſus diſgregatiua: per quam viſus non penetrat: ſicut lac pargamenum album: ⁊ huiuſmodi. vnde vrina lactea Karopos ⁊ glauca h̃ modo dicitur alba. Et differt ꝑmus a ſecundo: qm̃ trãſlucentia arguit frigiditatem intenſiorem: digõnis ꝑuationeꝫ: qd̃ de 2° modo ſic contingat. Vrina itaqꝫ alba vel albedini attinens vt ẽ lactea glauca aut Karopos in ſub̃a ſpiſſa ꝗꝫtũ eſt ex tali colore cum tali ſub̃a ſignificat frigidã ⁊ humidã ꝯplões corpis ⁊ mẽbroꝝ ſiue cũ humoris vicio: ſiue abſqꝫ vicio humoris: ſignificat ergo ſup flegmã tanꝗꝫ effectus ſuper cãm. Sup vmes ⁊ eoꝝ mãm. Sup colicam artheticam: capitis dolorẽ: epilẽpſiã: paleſim apoplexiã: ſpaſmũ: ſup nauſeam: indigeſtionẽ: deſtructionem appetitus. Et vniuerſaliter ſignificat frigiditatem in nutritiuis.

¶ Vrina aũt alba ⁊c̃. vt ſup̃ in ſub̃a tenuis: ꝗꝫtum eſt merito coloris ⁊ ſubſtãtie: ſigñat frigidã ⁊ ſiccã cõplõnẽ ſiue hũoris vel cũ hũoris vicio. Nam frigiditatis eſt dealbare vrinã. ſiccitatis vo attẽuare: vt ſupra. Significat ergo ſup melãcoꝫ tãꝗꝫ effectus ſup cãm: vt ſupra quartanã retẽtionẽ emoroydarum: leprã opilationẽ in ſplene ⁊ huiuſmodi.

¶ Vrina alba qꝛ aquoſa: ꝑuationem digõnis ſignificat ſi non fuerit opilatio: aut mã habuerit raptũ ad alia mẽbra: vt caput: queadmodũ cõtingit in freneſi: vt 4° apho. cõm. 72.

¶ Alba cuius albedo eſt mucilaginoſa ſignificat multitudinem flegmatis ⁊ mucilaginoſi ⁊ crudi.

¶ Alba cuius albedo ẽ vnctuoſa ſigñat adipis eliquationẽ.

¶ Alba cui⁹ albedo ẽ ſimul albuleꝫ q eſt macula alba oculi ſignificat flegmatis liqfactionẽ q̃ eſt aut futura ẽ. Qꝫ ſi eſt cũ febre acuta: mortẽ aut febreꝫ mictã pronoſticatur.

¶ Alba cuius albedo ẽ ſimilis albedini q̃ ẽ i fungo cũ tenuitate ⁊ ſanie ſigñt vlcerationẽ in inſtris vrine. Qꝫ ſi abſqꝫ ſanie fuerit ſigñt mãm multã crudã: aut lapidẽ in veſica.

¶ Alba cuius albedo aſſimilat̃ ſpmati ſigñat criſim apoſtẽ flegmaticoꝝ: ⁊ laxitates interioꝝ: ⁊ egritudines q̃ accidũt ex flegmate vitreo. Qꝫ ſi fuerit nõ p modũ criſis ſuſpicãdũ eſt de futura apoplexia: aut paraleſi.

¶ Alba apparens continue in egritudinibus cronicis quartanã futuram protendit.

¶ Alba plumbina ſine apoſtaſi apparens mala.

¶ Alba lactea in egritudinibus acutis: ꝑniacioſa: nã eſt ſignũ ꝙ materia pro ſui digõne longo indigeret tẽpore. Cum ergo natura ſit debilis cum tanta ſeuitate non potens durare tempore longo ſequitur ⁊c̃.

¶ Alba cuius albedo ſecuta eſt rubedinẽ ſeu inflãmationeꝫ in egritudine acuta ſignificat ꝙ materia habet raptum ad aliud mẽbrũ qd̃ apoſtematur. vnde protẽdit aut fluxum vẽtris: aut freneſim ſiue deſipientiam ⁊c̃.

¶ Alba pſeuerans in corpe ſano: ꝑuationẽ digõnis ſigñat.

¶ Alba cũ tenuitate declinãs ad liuiditatẽ ſiue plũbeitatem: ⁊ qñ ſtatim ẽ micta: ⁊ qñ quieuit per horã ſignificat ethicã ſenectutis. Significat enim defectũ caliditatis in epate: ⁊ in membris omnibus corporis frigiditatem facit ad albedinem: ſiccitas ad ſubtilitatem ⁊c̃. vt ſupra.

¶ Alba ⁊ in ſubſtãtia aquoſa apparens cuꝫ quadam nebula diuulſa in prima die in apoſtematibus emunctorioruꝫ ſignificat effimeram factam ex apoſtemate.

¶ Alba cuius albedo tendit ad ruffum: ⁊ cũ ſubſtãtia ſpiſſa: ⁊ cũ ꝗdã obſcuritate in pte ſupiori ſignificat quotidianam de flegmate nãli. Qꝫ ſi fuerit cũ ſpuma magna adherẽte vrinali. ſignificat quotidianã de flegmate viſcoſo. Si vo in modũ mucilaginis de flegmate mucilaginoſo.

¶ Alba glauca ad ruffedinẽ tendẽs ⁊ declinãs ad fuſcum in die acceſſiõis appens vel poſt immediate cũ ſub̃a tenui cui⁹ ypoſtaſis fuerit ſrãſtrata: ſigñat ꝗtanã de melia nãli.

¶ Alba cũ ſub̃a tenui priuata odore ⁊ trãſlucens ⁊ pmanẽs tenuis: q nõ eſt pp diabetẽ vel oplõnẽ vel crapulã apparẽs in febribus ſi aſſociet̃ cuꝫ virtute debili ſignificat mortem. Si vero cũ virtute forti longitudinẽ egritudinis ſignificat: ⁊ vt plurimum terminationem per apoſtema.

¶ Alba tenuis in ſub̃a in pueris patiẽtibus febrẽ acutã pꝛim

ſignificat mortē. Qꝫ ſi fuerit cū virtute forti cuꝫ alijs bonis ſignis ſignificat criſim per apa in mēbris inferioribus.

¶ Alba turbida ⁊ turbida permanens ſine odore in febribus apparens. Si fuerit cuꝫ virtute forti lōgitudinem egritudinis ſignificat. Si vero cum debili mortem.

¶ Alba tenuis ⁊ tenuis permanens: in qua apparet nubes ſpumoſa citrina: ſm Almanſorem eſt peſſima.

¶ Alba lactea ⁊ permanens lactea: in febribus acutis ſignificat mortem.

¶ Alba turbata ſanioſa fetida ſquamoſa vel furfurea apparens in corpore habēte apa in viſceribus ſignificat aptionē apatis: tua tamen eſt per alia ſigna cōprehendere: in quo loco fuerit apoſtema: ſed talis vrina conſueuit apparere in terminatione pleureſis per viam vrine.

¶ Alba mediocriter tenuis in multa q̄ntitate micta apparēs in febre quotidiana de flāte vitreo in quarta quinta vel ſm Auicē. ſignat ſolōnē febris: ⁊ hoc intelligit p̄cedente vrina clara groſſa in q̄ apparebant reſolutiones groſſe flātis vitrei.

¶ Alba tenuis permanens tenuis mediocris q̄ntitatis: cum p̄cedente vrina ſpiſſa: ⁊ cum hoc non apparent ſigna ſolutionis ventris nec ſigna apoſtematum membroꝝ inferioꝝ: apparens in febre acuta ſignificat freneſim vel ſientem vel futuram. Auic. Almanſor.

¶ Alba que lacti aut ſpermati eſt ſilis: pmanens talis: ſi fuerit pauca ſignificat paralyſim: aut appoplexiam. Aui. Et dē paucā: qm̄ ſi multa fuerit cum fortitudine virtutis iſtorum morborum ſolutionem denunciat.

¶ Alba vel pallida tendens ad liuiditatem ſpiſſa cum circulo plūbeo apparens ſm Iſaac epilenſiam ex flegmate ſignificat. Qꝫ ſi non fuerit ſpiſſa: ſed ſubtilis cū alijs ꝯditiōibus ſignificat epilenſiam ex melancolia.

¶ Alba vel pallida ad liuiditatē tendēs in qua apparent athomoſe reſolutiones ⁊ rotunde per totū in corpore non febricitante: ſm Iſaac dolorē articulorum ex flāte ſignificat.

¶ Alba vel pallida ſpiſſa in q̄ apparet ſpuma viſcoſa in circulo q̄ quaſi adhereret vrinali vel in q̄ apparent ampulle vel granula q̄ fortiter adherēt vrinali: ⁊ qn̄ ꝯquaſſatur ſtatim illa granula vel ſpuma ⁊c̄. tendunt ad circulū: ſm Iſaac ſignat dn̄iū flātis in capite ab ipſo circulo declināndo ad interi9 ⁊ ſi poſt ꝯquaſſationē talia redeant ad p̄dictū ſitum ſignat catarrū deſcendere ad pulmonē ⁊ ad totum pectus. Si vō i ipſa appareāt humores groſſi ⁊ lōgi: ⁊ maxime exiſtes circa fundū ſignificat abūdantiā flātis: in capite pectore ⁊ renibus: ⁊ grauitatē totius ⁊ iuncturarū ſpāl'r.

¶ Alba ſubtilis apparens in corpore in quo ſentitur ſub coſtis dextre partis extenſio cuꝫ grauitate. ⁊ quo ad tactū ſentitur duricies: ſignificat opilationem. Aui.

¶ Alba pallida glauca vel lactea in ſba mediocris diu perſeuerās: apparēs in corpe in quo apparet inflatio toti9 corpis ⁊ minor q̄ꝫ in idrope cum anhelitu fetido nūc ēt apparentib9 qbuſdā veſicis nūc deliteſcentibus ſignificat yppoſarcam.

¶ Alba ſubtilis tranſlucens virgulata apparens in corpore in quo apparet totius corporis diſpoſitio feda tendens ad nigredineꝫ: ⁊ ſub coſtis ſiniſtre partis ſentitur groſſicies ⁊ duricies ſignificat ſplenis opilationem. Aui.

¶ Alba puia multū tenuis per totū in qua alique reſolutiones aduſte apparent multa in q̄ntitate: ⁊ multotiens micta: ⁊ in corpore in quo ſentitur dolor circa renes: ⁊ infirm9 ſiti infeſtatur: ſignificat diabetem. Aui.

¶ Alba in q̄ apparent arenule crocee vel rubee pmanēs talis ſignat lapidē futurū in renibus. Et hic nota diām inter arenulā ⁊ humorē aduſtū: qm̄ ſi arenula digito comprimatur. difficiliter teret': ſi vō humor facil'r adheret ⁊ retinetur.

¶ Alba ſubtilis que prius fuit ſpiſſa arenoſa apparens in corpore in quo ſentitur dolor circa renes ſignificat lapideꝫ cōfirmatum in renibus: Qꝫ ſi doluerit circa veſicā: vel caput virge ſignificat confirmatum in veſica. ¶ Sed hic nota q̄ arenule renum ſunt rubee vel citrine: veſice vero albe tendentes ad colorem luti.

¶ Alba in q̄ apparet ſanies cuꝫ qbuſdā reſolōnibus crinoydalibus: ⁊ etiaꝫ ſine his: q̄ ſanies eſt aliqual'r ſubſtātie vrine incorporata: ⁊ poſt eius mictū ſtatiꝫ: vel quaſi ſtatim deſcēdat ad fundū: vbi ipſa ſanies manifeſte cōprehendit' cū dolore circa renes: ſignificat vlcerationē renū. Aui. Iſaac.

¶ Alba ſubtilis cū qbuſdam reſolōnibus nigris in fundo vbi mulier a matrice moleſtatur: ſignat retentionem menſtruoꝝ. Qꝫ ſi talis in viro apparuerit: ⁊ cū ſentit dolorē circa anum ſignificat retentionem ſanguinis emorroydalis.

¶ Si vrina prius fuerit alba ſubtilis. deinde facta ſit turbida in muliere habente dolorem circa matricem ſignificat ſolutionem menſtruorum.

¶ Item aduertēdum q̄ vrina alba luminoſa ⁊ multa: cuius ſedimen eſt multū groſſum: ⁊ eius ſubſtantia etiaꝫ ad groſſiciem tendit: ſignificat flegmatis frigiditatem. Qꝫ ſi nō fuerit luminoſa clara neq̄ puia. immo eius albedo ad fuſcedinem traxerit neq̄ eius ſedimē multū fuerit. Scire debes: q̄ colera rubea eſt occulta: que ſui caliditate vrinam albaꝫ ad fuſcitudinem declinare facit. Et ſi fuerint ſigna egritudinis acute: vt cauma magnum ſitis intenſa: ⁊ h9. ⁊ cum his non apparuerit ſigna timoris neq̄ freneſis: ⁊ huiuſmodi. debes ſcire q̄ cola rubea declinauit vel declinabit ad aliuꝫ canalem vt ad inteſtina: ⁊ accidet excoriatio: ſiue fluxus colericus: vel ſubtili mā euaporante ſub forma ſudoris ad extra pelletur. Et hanc vidi: vt iacet littera in B̄n̄dicto de albertis nobili de Florentia: in q̄ apparuit vrina tal' cuꝫ ſignis acute rei ſuperuenit fluxus colicus ⁊ ſudores copioſiſſimi.

¶ Alba cū ſubſtātia tenui: ⁊ in q̄ntitate multa ſine ypoſtaſi: crapulam ſignificat preceſſiſſe in ſano: ⁊ maxime multi vini potatione ſpecialiter albi.

¶ Alba tenuis in pueris apparens mala. ſcd̄o pronoſticorum.

¶ Alba tenuis pſeuerans longo tp̄e in ſano idropeꝫ futuraꝫ nūciat. ¶ Itē talis in habētib9 grauedinē humeroꝝ, ⁊ colli ſignifica lippotomiā. ¶ Itē talis perſeuerās in ſenibus: ſignificat defectionem virtutis ⁊ caloris naturalis. ¶ Itē talis apparens poſt longas egritudines ſanitatem ſignificat egritudinem. ¶ Itē alba ⁊ tenuis in quātitate multa: ⁊ frequenter micta: ⁊ cum magna ſiti diabetem ſignificat.

¶ Alba ⁊ tenuis ſignificat lapidem in veſica: vel opilationem in vijs vrinalium ob humore groſſo vel terreſtri: vt flātis vel melancolie.

¶ Alba tenuis apparens in principio febris ſi micta fuerit cum malis ſignis ſuſpecta eſt. Qꝫ ſi cum bonis terminationem egritudinis per apoſtema ſignificat.

¶ Alba tenuis in febre occulta ⁊ lenta apparens liquefactionem corporis: ſignificat ⁊ ethicam vel ptiſim.

¶ Alba tenuis multe quātitatis frequenter micta: ⁊ ſine ſiti apparens in fine febris ſignificat ſolutionē ⁊ purgationem humoris frigidi flegmatici: vt flātis vitrei ⁊ hūidi.

¶ Alba tenuis in febre incenſiua apparens freneſim preſentem aut futurā ſignificat.

¶ Albe in ſubſtantia ſpiſſa per totuꝫ apparens in principio egritudinis longitudinem eius ſignificat.

¶ Alba in ſubſtantia ſpiſſa in febre lenta apparens in principio egritudinis longitudinem eius ſignificat.

¶ Alba in ſubſtantia ſpiſſa in febre lenta apparent ſi longo tempore apparuerit ſignificat determinationem egritudinis per apoſtema.

¶ Urina in colore alba ⁊ ſpiſſa ſi in die cretica apparuerit ⁊ fuerit multe q̄ntitatis in laborioſa febre liberationem ab apoſtemate ſignificat. Iuxta illud Hypo. 4° apho. Quibus ſpes eſt ad articulos ⁊c̄.

¶ Alba ⁊ ſpiſſa apparens poſt criſim recidiuam ſignificat.

¶ Alba apparens ⁊ ſpiſſa in febre incenſiua: ſignificat egritudinem eſſe cōpoſitam ex duobus humoribus.

¶ Alba lactea per totum ſpiſſa longo tempore talis apparens ſignifica lapidem futurum in veſica.

¶ Alba lactea apparens in dolore epatis cum multa quantitate: ſignificat illius doloris diſſolutionem.

A ¶ De nigro colore vrine. Rubrica. iij.

C Et quoniam colores medij ex extremis componuntur tanq̄ ex principijs: hic cū dictuȝ ſit de albo: de nigro cōiter vt agendū. In generali dōm igitur: q vt dictum eſt ſupra. Color niger habet gradus vt albus. nam quidā tendit ad viride. de quibus omnibus tāgetur ſtatim in ſignificationibus particularibus.

¶ Premittēdū ſcdo q color niger ſignificat aut vehemēs incendium: qd̄ cōprehenditur in exitu vrine: q̄ñ ardet: ⁊ ante ipſam precesſit vrina citrina: ⁊ hec nigra: non eſt vere nigra: ſed ad aliqualē trahit croceitatem ſiue citrinitatem vel fuſcedinem: aut frigus forte: quod cōprehēditur ⁊ q̄ñ ante ipſa preceſſit vrina viridis: vel liuida: ⁊ eius color magis niger ſiue magis purus: ⁊ eſt priuata odore: quod additur: q̄ñ que ex caliditate eſt: eſt cū colore forti. Aut eſt ex caſu caloris innati ſiue eius mortificatione: qd̄ cōprehendit̄ ex caſu fortitudinis ⁊ reſolutionis virtutis. nam reſolutis ſpiritibus corpus ſplendificantibus relictis partibus terreis relinquitur opacitas ⁊c̄. aut criſim ſiue expulſionē melācolice male: qd̄ cōprehēdit̄ cū ipſa apparet in fine quartanaꝝ febriū. In purgatiōibus matricis in doloribus renum ſiue dorſi. In reſolutione egritudinū ſplenis. In retentione mēſtruoꝝ: ⁊ ſanguinis conſueti per anuȝ egredi. Uñ Egidius. nigroreȝ vrine faciens incōmoda febris: quartanam ſoluit mortē portendit ⁊ vrit. Si niger ad fundū reſidens ſe deprimat humor. Matrix purgatur multi ſentina cruoris. In febre fert mortem nigra paucula fetida pinguis. Ueſice vitio renuȝ pēſuſq remote. nā vt dictū eſt in paſſiōibus renū ap

D paret vrina nigra: maxime q̄ñ accidit cōminutio lapidis in renibus. vñ vrina ingroſſatur ⁊ efficit̄ nigra ex cōmixtione partium aduſtaꝝ terrearū in eis ⁊c̄. Unde Ruffus inqt vt

E Aui. ſcd̄a primi de vrinis. vrina nigra bona eſt in egritudinibus renū: ⁊ in egritudinis lapidū: q̄ ex humoribus proueniunt groſſis: ſignificat ⁊ aduſtionē in epate: ⁊ rupturaȝ vene in eo: vñ ſanguis nigrefactus cum vrina expellitur ⁊c̄.

¶ Nigra micta in multa quantitate ſi poſt eius mictum corpori ſeqtur alleuiatio bonum. Qꝫ ſi fuerit in pauca q̄ñtitate: ⁊ in febre acuta: malum ⁊ quanto groſſiorit āto deterior eo: quod reſolutionem maiorem indicat.

¶ Nigra in egritudinibus acutis mortalis: iam dictum eſt.

¶ Nigra in ſenibus apparens mala: q2 denotat maximum lapſum a diſpoſitione naturali: quia vehemens incendium ⁊ vehementem putrefactionem.

¶ Nigra apparēs poſt laborem denotat ſpaſmū de inanitione ſignificans vehementem aduſtionem ⁊ exiccationem.

¶ Urina cuius hypoſtaſis eſt nigra: ⁊ ipſa eſt fetide ſubſtantie: cui preceſſit color rubeus vel flauus in febribus acutis apparens mortalis.

¶ Urina nigra cum hypoſtaſi nigra in magna q̄ñtitate micta iaȝ p̄cedētibus ſignis digōnis appens in die cretica in hñte quartanā vel cōtinuā de melācolia ſolonē febris ſignificat

¶ Nigra in ſenibus aut mulieribus apparens ſi non fuerit propter vitium vrinalium membroꝝ mala.

¶ Nigra pura tendens ad plūbeitatem priuata odore mortificationem membrorum interioꝝ ſignificat.

¶ Nigra ſpiſſa turbata iam precedente alba ſubtili: ⁊ cum hoc dolor ſentitur ſub coſtis ſiniſtre partis. vȝ. circa ſplenē ſolutionem egritudinum ſplenis ſignificat.

¶ Nigra apparens in egritudinibus renum vel veſice. ⁊ in corpore eſt febris acuta: ⁊ in renibus ⁊ veſicis ſentitur dolor ⁊ ardor fortior eſt peſſima.

¶ Urina nigra micta tenuis habens diuerſas partes hypoſtaſis in egritudinibus acutis non neceſſario eſt mala: ſed q̄ñq eſt criſis denunciatiua. Tu quoq ſigna alia ex parte virtutis ⁊ ceterorum conſidera.

¶ Urina nigra paulatim micta lōgo tēpore hñs hypoſtaſim ſuſpenſam cū odore acuto: in febribus apparens ſignificat multotiens dolorē capitis deſipientiaȝ aut ſurditatē. Itē ⁊ aliq̄ñ poſt iſta fluxū nigri ſanguinis narium. Et q̄ñ ſociatur vrine nigre in qua eſt ſedimen pendens res nigra rotunda aggregata cū qua inuenitur odor malus: ⁊ tenſio in lateribus ⁊ ap̄a ſub ypocundrijs: ⁊ ſudor ſignificat mortē. Nā tēſio ſignificat ſpaſmum ⁊ ſudor debilitatem.

¶ Urina aquoſa ad nigredinem declinis ſignificat tenuitate ſua longitudinē egritudinis: ⁊ ſua nigredine maliciā ſuam.

¶ Si vrina fuerit nigra ⁊ ſubtilis: ⁊ ille cuius eſt deſiderat cibum moritur.

¶ Urina nigra in ſb̄a tenuis q̄ñ conuertitur ad ſubalbedineȝ ⁊ groſſiciem: ⁊ non aſſociatur ei ex illa quies ſignificat egritudinem in epate: ⁊ proprie ictericiam: quoniam hec cōuerſio que eſt a ſubtilitate in groſſiciē ⁊ a nigredine in ſubalbedinem ſignificat debilitatem caliditatis ⁊ caſuȝ digōnis: ⁊ illud eſt q̄bus aſſociat̄: aut ſuccedit leuitas. Et ſi non fuerit ꝓpter illud: ſigñat q mā iam eſt inuiſcata in epate: ⁊ nō eſt pp mundificationē ⁊ iam fecit accidere opilationē: imo ſi eſt caliditas: tunc iaȝ ſubito faciet accidere apoſtema.

¶ Urina nigra tenuis que mingitur in febribus acutis paulatim in tp̄e lōgo q̄ñ eſt cum dolore capitis ⁊ colli: ſignificat deſtructionem rōnis gradatim: ⁊ eſt in mulieribus magis ſaluū. Auic. ſcd̄a quarti. de vrina nigra ⁊c̄. vñ in ſumma vrina nigra in pn̄ eſt pernicioſa: ⁊ ſil'r in eorum fine q̄ñ cuȝ ea non fuerit alleuiatio: nec ſignificauit criſim.

¶ Urina nigra ſi eſt a renibus quaſi continue talis mingit̄ ⁊ precedente ⁊ non precedente motu: ſed ſi ſit talis propter admixtionem melancolie que ſubtiliatur per motuȝ ⁊ ſubtiliata ad vias vrine mittitur: illa ſit talis poſt motuȝ nota.

¶ Poſtremo notandū q poſt vrinam nigrā: vel hipoſtaſim nigram in malitia eſt vrina vel hypoſtaſis viridis eruginoſa plumbina indicalis ⁊ hȝ. de quibus ſupra q̄ oēs malitie ſunt maxime enunciatiue: naȝ aut ſigñant mortificationem caloris: aut aduſtionem vltimatam. Quare poſt determinationem de nigra: de viridi agendum eſt.

¶ De viridi colore ⁊ liuido vrine. Rubrica. iiij.

B Dolor viridis grad⁹ vt habet ceteri ⁊c̄. ¶ Eſt enim phiſticalis: q viriditate ad aliqualem albedinem tēdēte p̄ticipat: frigiditatem ſiue caloris mortificationeȝ denuncians. ¶ Uñ ⁊ vrina ⁊ indicalis ſil'r mortificationeȝ ſigñant. Sed vrina vehemētiorē videtur denotare mortificationē. Juxta illud Aui. ſcd̄a primi de vrinis. Que ꝟo colorē yreos hȝ frigiditatē vehemētem ſm plurimum ſignificat: ⁊ añ ipſaȝ p̄cedit vrina viridis. ¶ Eruginoſus vero ⁊ porralis incēdium vehemēs ſigñant. Uñ Aui. allegato loco. Phiſticalis vero ſigñat frigiditatē: ⁊ ſil'r oēs in q̄bus exiſtit viriditas p̄ter eā q̄ erugini eris: aut ſucco porri aſſimilatur. hec nāq vehemēs ſigñat incendiū. Tu tñ ſis attentus ad ea q̄ dicta ſunt de iudicio vrine q̄ño facil'r decipi pt medicus a colore eius: q̄ñ ēt a frigiditate pōt color eruginoſus ⁊ porralis cōri. pp qd̄ ꝯſidera pulſum egri: incendiuȝ in eo: odoreȝ acutū vrine ac eius colorē ſubtil'r: q̄ñ eo caſu erit viriditas declināſ ad quendā rubedinē pp incendium qd̄ in alijs nō reperies. Sicq alia cōprehende ſigna: ex qb⁹ vna cum iudicijs vrine iudicabis: vt ſupra ⁊c̄.

¶ Uiridis eruginoſa deterior eſt porrali magis denotans incendium.

¶ Eruginoſa poſt febrem incenſiuam: aut maximum dolorem apparens: ſpaſmū non ꝓportionatum ad materiaȝ denunciat. Colera ſuper aliqd̄ membrum vt ſtomachuȝ ſparſa: aut ſpaſmuȝ de ſiccitate manifeſtat ⁊ q2 magnam exicca

tionem ex magno incendio denuncians.
¶ Viridis in pueris apparens ſignificat ſpaſmum in eis fu-turum. Qz ſi fuerit eruginoſa: aut porralis expectandus eſt de inanitione ſeu ad maz non proportionatus: vt hic immediate ante. Et ſi fuerit phiſticalis cum ceteris hortantibus ſignis de repletione pronunciari poterit.
¶ Eruginoſa vehementer ſignificat perditionem: qz vehemens incendium: et venenoſitatem ſignificat. Nam colera eruginoſa venenum eſt. prima primi de humoribus.
¶ Urina vehementem ſignificat frigiditatem: et vt quibuſdam placuit venenū in potu ſumptum in qua ſi hypoſtaſis apparuerit ſpes erit vite: ſi non: timetur ei. nam ex hoc cōprehēditur oīnium virtutis: aut oppoſitum.
¶ Eruginoſa viridis multe q̄titatis. cuius ſubſtātia eſt ſicut oleum viridi habens nebulam ſicut tela groſſa: et eſt fetidiſſima et horribilis in qua apparent reſolutiones ſquamoſe vel furfuree vel erinoydales: ita q̄ oēs apparent ſimul vna ſignificat ſm Iſaac tertiam ſpeciem ethice.

Et quoniam color liuidus nominatus eſt ſupra in ſecundo capitulo immediate poſt viridem hinc de eo dicendum.
¶ Liuidus igit̄ color frigiditatē aut caloris mortificationez ſignificat: et hec per maxime in febribus appet peſtilētialibus. Ubi aduertendū q̄ hec vrina in mulieribus eſt minus ſuſpecta q̄ȝ in viris ppt frigiditatē cōplexionis et humoꝝ frigidoꝝ abundātiam. Nā in eis frequenter apparet. Qz ſi ipſa appuerit in viris febricantibus ſuſpecta hēnda eſt: maxime cū fuerit febris aut incenſiua aut peſtilentialis rc̄.
¶ Poteſt et apparere in non febricitāte vrina ſubtilis ſubſtātie: atque ad liuiditatem ſiue plumbeitatem cū quadaz albedine declinat que ſic per horam poſt eius mictuz remāſit: ethicam ſenectutis denunciat. Theophilus eſt eniz talis ex defectu caloris epatis et alioꝝ membroꝝ.
¶ Urina tendens ad liuiditatem participās albedine ſpiſſe ſbe cum circulo plumbeo epilepſiā de flegmate ſignificat.
¶ Urina liuida cum paliditate in qua apparēt atomoſe reſolutiones et rotunde per totuz in corpore nō febrienti dolorem articuloꝝ ex flegmate ſignificat. Iſaac.
¶ Urina pallida ad liuiditatez tendens ſpumoſa et cineroſa: cuius ſuperior pars eſt ſicut oleū: et eſt pauca in q̄titate: et in corpore nō eſt fluxus ventris ſignificat ptiſim.
¶ Urina pallida tendens ad liuiditatem apparens in corpore: in quo appet color pallidus per totuz: et maxime in oculis ſignificat frigiditatem epatis. Quidā tn̄ exiſtimauerunt colorē liuidū poſſe ex vehementia caloris pduci. Alij q̄ ex ſola cauſat̄ frigiditate: aut caloris remiſſiōe: vn̄ Placētinus eā abſolute debilitatē caloris nālis in epate et venis et corruptionē cū putrefactione cōi in venis et epate et vijs vrinalibus ſignificare pnunciauit: et ſic ſtrāguriam et apertiōem vene aut rupturaz in vijs illis et veſice vlcerationez et febrē ptinuam idropez ſpāliter aſclitē ſignificat. Qz ſi fuerit pauce q̄titatis et micta cum difficultate in febre ptinua mortez ſignificat remoto vitio veſice: et vrinalium viarum. Itez in aſclite cuz virentis debilitate mortē oino ſignificat. Item ſignificat et ptiſim empima tuſſim catarrū epilepſiā: vitium matricis rc. Qz ſi fuerit multe q̄titatis: et in die cretica apparuerit ſalutionem febris ptinue: aut ſolōnē febris quartane aut ſolutionem opilationis ſplenis aut epatis ſignificat.
¶ De citrino colore vrine. Rubrica. v.

E De gradibus citrini dictum eſt ſupra. et hic per citrinum intellige citrinum qui citrinitate participat intenſioꝛ q̄ȝ ſit citrinitas que debetur temperato. nam citrinus q eſt dictus ē citrinus ſcd̄o loco vt ſupra.
¶ Citrinus itaqȝ color in preſentiarum et omnes gradus q ſub eo comprehendunt̄ caliditatē vl̄r ſignificant. vn̄ Aui. ſcd̄a primi de coloribus vrine. Oēs autem q ſunt poſt citrinum caliditatem ſignificant. Et differunt ab inuicem ſm intenſum et remiſſum: vt verbi gr̄a. citrinus ſignificat caliditatem intenſam: vt vnū. ſlauus vt duo vel vnum cū medio. Ruffus vt duo cuz medio. Citrangularis duo cum medio vſqȝ ad tria. Igneus tria cum medio. Croceus quatuor rc̄. ita q̄ croceus vltimū obtinet gradū intēſionis in latitudine citrinitatis. Eſt tn̄ aduertenduz q̄ hic color citrinus cauſatur ex admixtione colere cū aquoſitate vrinali: q̄ q̄to colera eſt ſubtilior et calidior alijs paribus intenſiorez gradū citrinitatis et clariorez inducit: et ideo rubeus clarus eſt gradus intenſior citrinitatis: qui ab Auicē. appellatur croceꝰ. et iſtud videtur perſuadere ordo littere eius allegato loco: cuz ingt poſtea. Igneus qui tincture croci aſſimilatur: et ipſe qdez vehementer citrinus: poſtea croceus qui aſſimilat̄ capillis çafrani: et iſte eſt qui vocat̄ rubeus clarus. nam ly poſtea in iſta vltimo loco poſitum vl̄ dicere aſcenſum: et nō deſcēſum. queādmodū in reliqs p̄cedētibus poſtea poſitis. D
¶ Sed obſtant huic ſnie verba Aui. paulopoſt in eodē capitulo cum inquit. Si autem citrinitas fortis fiat: et vſqȝ ad igneitatis terminū perueniat: et ad finē in ea ſignificat: q̄ calor inceſſanter procedit: et iſte quidem eſt finis citrinitatis.
¶ Credo exponēdum finis. i. terminus vltimus excluſiuꝰ citrinitatis cum quo ſtat q̄ croceus ſit finis vltimus incluſiuus citrinitatis. Et pro iſta miſſione vl̄ in ſuperficie textus in. 10. Almanſ. de vrinis inquit. Color quartus eſt igneus et ſignificat calorez additū et inflāmatū. Quintus quoqȝ color croci qui nō plus coloris demōſtrat q̄ȝ igneus: et ſignificat tn̄ ſanguinē in corpore multum abundare: et ex eo aliqd vrine mixtū fore. Et illud qꝛ nō plus rc̄. vl̄ q̄ nō multum: ſicut non multuz diſtat a ſeinnicem terminus excluſiuus et incluſiuus reſpectu eiuſdem. fortaſſe ſpeculari vl̄ q̄ ex additione illius pauci ſanguinis dz vrina reddi minus calida q̄ȝ ſit ignea rc̄. Relinquo theoricis pſidera. ¶ Ex qbus inferrur q̄ vrina citrina oīum colore denunciat. Citrina ſlaua intenſiorem gradū colore: et ſic pꝛiter de alijs ſm ordinē qui poſitus eſt. ¶ Nota tn̄ q̄ aliqn̄ vrina in egritudinibus frigidis multum tingitur: et ex cuius tinctura nō debemꝰ arguere ſupra oīum colore: et hoc ſpāliter in tribus caſibus. A
Primus eſt vbi ſit fortis dolor: vt i colica frigida: dolore autē fortiter ſentiū et hꝰ. In qua ex forti dolore agitantur materie colerice: et diſſoluūtur. et ad vias vrine ppelluntur: ad qđ concurrit inflāmatio ſpūum et caloris ipſum dolorez pñs. F
¶ Secundus caſus eſt opilatio ex flegmate contingens in via inter porum felleuz et inteſtina. quapropter colera que ad inteſtina mitti conſueuit ad vias vrine tranſmittit̄ ipſaz tingens. ¶ Tertius eſt qñ in venis eſt opilatio ppter flegma ipſum: et ſic flegma putreſcit: et inflāmatur caliditate putredinali: qđ flegma ſic ſupercalefactū per vias vrine pulſum ipſaz colorat. Differt aūt hic colꝰ colore qui ex colera accidit qm̄ robur et intenſio coloris qui eſt ex flegmate inceſo eſt remiſſior non luminoſus propter groſſiciem flegmatis. Robur vero quia eſt ex colera eſt econtrario ppter partes igneas colere: et eius ſubtilitatem.
¶ Urina itaqȝ citrina q̄ metruz eſt: vt ſupra tēpamentū: et caliditatez in epate et mēbris nutritiuis ſignat bonam et cōpetentē digōnē: et maxime hoc eſt verū in viro iuuene debite recto mediocris habitudinis ſanguineo vel colerico nō multuz: qđ additum eſt: qm̄ talis vrina pſueuit qn̄qȝ apparere in mulieribꝰ eunuchis pueris flegmaticis tertianam ex colera vitellina patiētibus: modo raro et in ſenibus ptinuaz habentibus. Qz ſi fuerit talis vrina cum tenui ſubſtantia et radioſa opilationem in epate et ſplene ſignificat. Qz ſi pauce extiterit q̄titatis fluxum vētris ſignificabit. ¶ Nota tn̄ q̄ citrina corporis temperati non habet hypoſtaſim: dico temperate recti: quoniam in tali non eſt humorum abundantia in eaqȝ non eſt exceſſus etiaz ex parte coloris vel ſubſtantie: cum neqȝ in eo ſit exceſſus ex parte qualitatuz acti-

narum vel paſſiuarum que ſunt principia colorum ꝛ hu/ iuſmodi:vt ſupra in primo capl'o.

¶ Citrina ſubtilis ſubſtantie declinans ad albedinez. Cuius ſuperior pars eſt ſicut oleũ:ꝛ in ipſa appet nubula vnctuo/ ſa non ſtatim cũ micta eſt:ſed qñ quieuit per horã ſignificat primã ſpẽm ethice. Iſaac. Qz ſi fuerit citriniſſima. ꝛ in ipſa apparet nebula ſicut tela aranea non ſtatim vt dictum eſt:ꝛ cum hoc incipiũt apparere reſolutiones ſquamoſe:ſiue pe taloydes ſignificat ſcdam ſpeciem ethice.

¶ Citrina cuius color eſt citrinus nãlis:vel parũ ipſum ex/ cedens:ꝛ in pma die apparet hypoſtaſis que in fundo reſi/ det cum aliis ꝯditionibus ſignificat effimeram veram.

¶ Urina citriniſſima in colore: in ſba ꝟo admodum vitelli ouoꝝ ꝛ tenebroſa ſignificat tertianaz de colera vitellina.

¶ Urina in colore pallida declinãs ad ſubcitrinuz ꝛ in ſuba mediocriter tenuis:ꝛ obũbrata in pte ſuperiori:ꝛ in fundo ꝛ in medio tendens ad claritatem:ſignificat quotidianaz de flãte acetoſo:ꝛ de his magis infra ſuo determinato loco.

¶ Urina in colore citrina vel ſubcitrina in ſubſtantia tenuis mediocriter cum obumbratione partis ſuperioris tendẽs ad liuiditatem diu permanens talis apparẽs in corpore:in quo apparet venter multuz tumefactus. Et qñ venter per/ cutitur facit ſonum:ſicut tympanum:ꝛ collum eſt gracile:ꝛ brachia ꝛ tibie ſunt gracilia valde ꝛ fortiter ſtatim:ꝛ ibi appa ret inflatio pedum:ſignificat tympanitem.

¶ Urina citrina vel ſubcitrina tendens ad quãdã nigredinẽ apparens in corpore in quo oculi tẽdũt ad quãdaz nigredi nem viridẽ:ꝛ ſentit dolor extẽſiuus ſub coſtis ſiniſtre ptis ſiue grauitate ꝛ duricie ſignificat calefactionez ſplenis ma/ xime qñ in vrina apparẽt quidã humores aduſti nigri.

¶ Citrina vel ſubcitrina in qua apparent pili vnius palmi:ſi gnificat humores groſſos circa renes exiſtere.

¶ Urina ruffa vel ſubruffa:ſemper exceſſum caliditatis: ſi/ gnificat ꝛ adũum colere in epate ꝛ venis vel flegmatis ſal/ ſi:hec itaqꝫ vrina cum apparet ſignificat:aut ictericiam aut abundantiam vniuerſaliter abſqꝫ opilatione epatis: ꝛ quã/ doqꝫ colicam cum febre.

¶ Ruffa ſubtilis ſubſtantie ſi lõgo tempore apparuerit icte/ riciam cum opilatione denunciat.

¶ Ruffa vero groſſe ſubſtantie apparens ſignificat mundifi cationẽ materie que conturbatur in epate:ꝛ venis: aut for tem ebulitionẽ in epate mãe calide que nõ exiuctat ꝑpter ebulitionem: ꝛ ſic per ꝯñs mortem aut idropem aſclitem denunciat:maxime ſi virtus debilis fuerit.

¶ Ruffa cum tenui ſbã ꝛ qꝫtitate mediocri in die ſequẽti ac ceſſionez apparẽs aut tertianã ꝯtinuam aut interpolatam: aut cauſonidẽ:aut emitritẽũ:aut freneſim futuram aut an/ tracem aut carbunculũ. Qz ſi fuerit groſſe ſbe: ſignificabit ſinochũ vel ſinocham vel eius ſpẽs. Qz ſi fuerit cuz ſba me diocriter ſpiſſa ſignificat cauſonidẽ vel febrez ex flãte ſalſo: vel ſcabiem abundantiã ſanguinis corrupti ꝛ calefacti.

¶ Urina citrina ꝛ plus citrina qꝫ oporteat in ictericia mala. ſignificat enim futurã idropem.

¶ Citrina ꝛ clara indignationẽ egritudinis ſignãt:timẽdum eſt ğ de infirmi defectu ſpãl'r in acutis: vt 2° pnoſticorum.

¶ Ruffa in ſubſtantia tenuis indignationem: digeſtioni ta/ men vicinam ſignificat.

¶ Ruffa in ſubſtantia tenuis cum hypoſtaſi nigra in paſſio/ ne ſplenis peſſima.

¶ Ruffa in ſubſtantia tenuis in febre incenſiua ꝛ freneſi ma/ la. Qz ſi cum hoc aderit capitis dolor peſſima.

¶ Ruffa a media regione ſuperius liuida equaliter ſpiſſa pe ripleumoniam ſignificat.

¶ Citrina vel citrina pallida tenuis vel mediocris que appo ſita manu per totum liueſcit guttam:aut vicium pectoris ſi gnificat:ſed ex gutta ſediminoſa eſt vrina.

¶ De rubeo colore. Rubrica. vi.

Rubeus color ſub ſe gradus hꝫ:vt dictuz eſt:quẽadmoduz ceteri extremi ꝛ medii:ꝛ hi omnes peccatũ ſiue dñiuz ſangui/ nis ſignificãt aut eius mixtionem ſignificãt. nã rubeus clarus ſignificat peccatuz ſanguinis ar terialis ſola qꝫtitate peccantis. Rubeus roſeus peccatom ſanguinis venalis in quanto:vt in ſynocha. Rubeus obſcu rus:peccatũ ſanguinis in quali nõ nãli. Rubeus ꝟo pulue rulentus peccatũ ſanguinis groſſioris in quali ꝑternãli. nã cum vrina ſit ſanguinis aquoſitas:nõ eſt mirãduz ſi in ea ta les colores fieri pñt. ¶ Et iam exẽplificatum eſt ꝙ clarus eſt ſicut color roſe rubee clare:vt eſt ſcarlata. Roſeus vero vt eſt rubeus roſe rubee tẽdentis ad obſcuruz vt crimiſini: obſcurus q aſſimilaẜ ſanguini perfecto. pulueruIentos ꝟo q ſanguini putrefacto ex venis tracto ſignificat ꝛ diuz ma/ gnam mixtionez partiũ terrearũ cũ ſanguine:vt in quarta/ na ſanguinea. Duo etenim primi ſignificãt ebulitionez ſan guinis abſqꝫ putredine:vñ in pn° ſinochi apparet vrina ru/ bea obſcura. In ſtatu vero mã ante digeſta rubea puluern/ lenta. Et que dicta ſunt intelligi habent eſſe vera ceterorũ paritate ſeruata ad hunc intellectum. ¶ Et hic nota ꝙ ſan/ guis extenſiue facit maiorẽ inflãmationem:qꝫ colera:ꝛ hoc in toto corpe propter multitudinez ſui ꝛ ꝓpinquitatẽ eius ad omnia mẽbra:colera ꝟo intenſiue. Et iõ dicebat Auicẽ. Pñt ꝛ hec dicta aliã recipe interpretationẽ: ſub roſeo com/ prehendẽdo duos primos colores:q cauſanẜ ex ꝑmixtione colere rubee ſubtilis:per obſcurũ qui cauſaẜ ex ꝑmixtione colere groſſe ꝛ vitelline ꝛ hꝰ. Per puluerulentum ꝟo quĩ cauſatur ex permixtione ſanguinis cum colera nigra ter/ rea:aut cũ alio humore per aduſtionẽ terreſtrificato:ꝛ hec interpretatio ſic adequatur textui Auic. ꝯſidera. Igneus ſi gnificat maiorẽ caliditatẽ qꝫ rubeus puluerulentus.

A

B

¶ Rubea in egritudinibus acutis ſaluior eſt qꝫ aquoſa alba: ꝛ melior rubea ſanguinea rubea colerica. nam vbi apparet in talibus alba dubitandum eſt materiam ad alia deriuari loca:aut virtutis impotentiam.

¶ Rubea colerica. qꝫ clara ignea in egritudinibus acutis in colera quieta manet nõ eſt magni timoris. Qz ſi colera fue rit mobilis magni extat timoris. nam ex ipſa denotaẜ ma/ gnum dominium colere cum ipſa ad aliam partez moueã/ tur:ꝛ ex ꝯſequenti ad magnam leſionem aptitudine.

¶ Urina rubea in egritudinibus renũ ꝑſertĩz nõ exñte febre acuta eſt mala:qm̃ ſm pl'm calidum ſignificat apa. Auicẽ.

¶ Urina rubea in doloribus capitis deſipientiaz portendit: qm̃ cõprehendimus calidam mãm ex dolore caput petere:ꝛ ꝛ maxime cum incipit diminui in rubore.

¶ Urina rubea in egritudinibus acutis rubere incipiẽs ꝛ ſic ꝑmanens: ꝛ in fundo hypoſtaſim nõ faciẽs ꝑditionis egri timorẽ affert. Nã talis impotẽtiam virtutis ſignificat.

¶ Rubea ꝟo turbida ſiue groſſa taliter ꝑmanens apoſtema epatis ꝛ caloris innati debilitatem ſignificabit: ꝛ maxime vbi circa epar dolor ꝛ grauitas apparuerit. Item tali appa rente arguitur naturam non poſſe ſanguinem ab aquoſita te ſequeſtrare:ꝛ ex ꝯñti debilitatem ꝛc̃.

¶ Urina rubea ſimilis loture carnis recentis: aut rubea ſi/ cut aqua in qua diſſolutus eſt ſanguis ſignificat aut epatis debilitatem:quia virtutis eius aut ſequeſtratiue aut ſangui nis multitudinem. nam in primo caſu ſequitur debilitas virtutis:in ſecundo vero fortitudo ꝛ tolerantia.

¶ Urina in ſba ſpiſſa turbata in colore intenſa rubea purpu rea vel puluerulenta ſm Iſaac ꝯtinuã de ſanguine ſignãt.

¶ Rubea intenſa ſpiſſe ſubſtantie in qua in primo die appa/ ret nebula ſinocham ſine putredine ſignificat. Gal'.

¶ Rubicundiſſima in moduz flãme ignis ſaltans cũ ſpumo minuta tendente ad viriditatẽ in pte ſupiori turbata nõ ſpiſ ſe ſbe:ſignificat cauſonem verum:ꝛ maxime ſi cum hoc ap pareant cauſonis aliquo alia indicia. Almanſor. Galienus.

¶ Rubea magis in colore remiſſa: ꝗ̄ ẟcētā cuius ſb̄a ē mediocriter ſpiſſa: cuius pars ſupior ad liuiditatem cū q̄dā viriditate: ⁊ in ipſa appent humores aduſti: ſignificat cauſonem de flegmate ſalſo cum appenditio dicto iam auctores.

¶ Urina rubea roſea intenſa parum ſpiſſe ſubſtantie conturbata ꝯtinuam de colera ſignificat. Si vero cū tali vrina apparuerit liuiditas cum quibuſdam granis ſeiunctis ⁊ minutis ſignificabit ꝯtinuam cum pleureſi. Almanſ.

¶ Rubea ignea aliqualiter remiſſa: ⁊ in ſb̄a ſubtenuis: ⁊ in parte ſuperiori obumbrata: hn̄s malum odorem ⁊ fetorez. tertianam vel duplicem tertianam de colera nāli ſignificat diuerſificando ſm̄ etatem ſexum ⁊ complexionem. Nā aliq̄ñ ſignificans tertianam in iuuene ſignificat ꝯtinuā in puero: ⁊ ſit tibi pro ſequentibus ⁊ antecedentibus canon.

¶ Subrubea in ſb̄a ſua tenuis ſiue paruz ſpiſſa tenebroſa in parte ſuperiori: ſignificat ꝯtinuā de flāte ſalſo. Iſaac.

Subrubea vel rubea puluerulenta. ⁊ in ſubſtantia per totum ſpiſſa obſcura: ⁊ obumbrata in parte ſuperiori ſignificat quotidianam de flegmate dulci.

¶ Rubea groſſa cuius egreſſus eſt paulatinus ⁊ frequens cum fetore apparens in febribus ſignificat mortem. Auic. Sz ipſa multi exitus: ⁊ multi ſediminis ſignificat ſeparationem: ⁊ proprie in febribus incenſiuis.

¶ Rubea in qua apparet hypoſtaſis ſicut fruſta carnis apparens in febre acuta mortem ſignificat. Almanſ.

¶ Urina in qua apparet hypoſtaſis rubea in febribus adurētibus ſignificat vltimā ſanguinis repletionem. Auicen.

¶ Urina cuius color aſſimilatur loture carnium: ⁊ eſt valde fetida ⁊ pinguis ſignificat mortem. Auicē. Almanſ.

¶ Urina rubea intenſa appēs in corpe nō febriēti ⁊ circa ptē dextrā ſub coſtis ſentit̄ calliditas excedēs calefactionē epatis ſignificat. Auic. ⁊ maxime ſi in oculis appet citrinitas.

¶ Rubea turbata remanens turbata ſpiſſa ſilis loture carnium: que cum difficultate mingitur apparēs in corpore in quo ſentitur ſub coſtis in dextra parte tumor ad moduz lune nouelle: ⁊ cum hoc patitur fortez ſitim ſignificat apoſtema calidum in gibboſa parte epatis. Auic. Almanſ.

¶ Urina minus rubea ꝗ̄ prius dicta turbata ⁊ ſpiſſa q̄ cum difficultate expellitur apparens in corpore de quo in p̄cedēti ⁊ in principio nō apparet febris: ſed in p̄ceſſu: ⁊ ſentitur aliq̄ñ tuſſicula: in qua nil expuit̄: ⁊ nō patitur ſitim fortē. ⁊ cū ſub coſtis dextris appet tumor ad moduz lune nouelle: qui q̄ñ tangitur non ſentitur multum ſignificat apoſtema frigidum in gibboſa parte epatis. Qz ſi cū ea apparet pondus ſuſpenſum: ⁊ cum hoc poſt aſſumptum cibū grauitas doloroſa: ⁊ quodammō difficultas anhelitus: ⁊ ſub coſtis nō appet tumor ad moduz lune ⁊c̄. ſignificat aq̄a factum in ꝯcauo: ⁊ maxime q̄ñ egritudines ſunt humoroſe ⁊c̄.

¶ Rubea cum hypoſtaſi alba in acuta egritudine coctionem cōpletam ⁊ ſalutem ⁊ breuitatem egritudinis ſignificat.

¶ Rubea cū ſua ſibi ſilī hypoſtaſi diuturniorē egritudinē p̄cedēte ſignificat: eſt tn̄ certa: ⁊ fidelis nūcia ſalutis ſperande.

¶ Rubea cum ſua ſibi ſimili hypoſtaſi longo tempore talis apparens in acuta egritudine: mala eſt.

¶ Urina rubea ⁊ pauca in ydropicis mala ⁊ peſſima.

¶ Rubea ⁊ ſubtilis in egritudine acuta mala.

¶ Rubea ⁊ turbida appens in 2ͣ die criſim nunciat in q̄rto.

¶ Rubea qualis ſanguis in acuta egritudine peſſima.

¶ Rubea ⁊ in tertia ſui parte ſuperiori alba alienationem ⁊ freneſim ⁊ mortem ſignificat.

¶ Rubea inferius in medio obſcura ſuperius liuida equaliter ſpiſſa pleureſim ſignificat.

¶ Rubea inferius ſuperius nigra per totum turbulēta epatis apoſtema ſignificat.

¶ Rubea in qua apparet ſanguis paruus: ⁊ cum hoc ſentitur dolor ſub coſtis dextre partis fluxum ſanguinis ab epate venientem ſignificat. Salernitani. Almanſ. ⁊c̄.

¶ Rubea apparens in corpore in quo ſentitur dolor extenſiuus ſiue grauitas ſub coſtis dextre partis non remanens ſixus. ſignificat ventoſitatem exiſtere in epate.

¶ Rubea in qua appent reſolutiones ſquamoſe: ſed tn̄ multo minores ꝗ̄ ſquame: ⁊ maxime in fundo: ⁊ medio: ⁊ in veſica non ſentitur punctio apparens in corporibus non febrientibus ſignificat ſcabiē. Salerē. Almanſ. ⁊ Rogerius.

¶ Rubea in qua appent reſolōnes minute crocee: ⁊ q̄ñ digitis cōprimuntur faciliter franguntur non habētes cōītatez in partibus ſignificat aduſtionem humoꝝ in renibus.

¶ Urina rubea ſubtilis in egritudinibus acutis cum ſignis laudabilibus: ſignificat velocitatem criſis. ⁊ cum contrarijs eorum ſignificat velocitatem mortis: ⁊ ex toto ſignificat inflammationem vehementem.

¶ Rubea non intenſa rubedine declinans ad turbulentiam cum ſedimine rubeo ſignificat appetitum: ⁊ cruditatem: ⁊ longitudinem egritudinis.

¶ Poſtremo aduertendum primo: ꝙ hic locutus ſum de rubeo vt rubeum ſe extendit ad rubeuz ſanguineuz: ⁊ rubeū colericum igneū: ⁊ hoc vt ſequar moduz loquendi auctoꝝ de rubea etiam hoc modo loquentiuz. Nā ⁊ licet ſiat talis rubedo q̄ñq3 ex inflammatione colere citrine probatur ꝙ fortaſſe probaretur ipſam collocari debuiſſe ſub igneo citrino. Placuit tn̄ Auic. ⁊ alijs eam ſic apellare: cum a colera rubea p̄cedat. Non. n. credo inconuenienter dictū ipſaz inter latitudinē citrinitatis collocari debere. nec ſic videt̄ in aliquo Aui. ⁊ alijs aduerſari: nomina. ⁊ enim ad placitum poſita ſunt. Colera etenim que hmōi eſt quandoq3 citrina: q̄ñq3 rubea ab auctoribus pronunciatur quare ⁊ eadem vrina q̄ñq3 citrina: q̄ñq3 rubea dici poterit. Ex dictis tn̄ ab intelligenti colligitur: que ſignificatio a rubea ſanguinea que a colerica habenda ſit. ¶ Scđo ꝙ ⁊ licet vrina rubea: de qua iam actum eſt: ſit ſignum caliditatis: ⁊ maxime ſanguinea: tn̄ ꝯtingit in certo caſu ipſam nobis frigiditatē ⁊ caliditatis remiſſionem demonſtrare. verbi gratia: q̄ñ vrina eſt rubea vt eſt lotura carnis recēns. Vn̄ Auic. ⁊ p̄mi de coloribus vrine: aut propter debilitatē epatis: ⁊ ſue virtutis defectum que inter aquoſitatem: ⁊ ſanguinem ſeparationem facere non valet: ſicut accidit in ydropiſi frigida: ⁊ in egritudinibus debilitatis epatis ſm̄ plurimū q̄ñ propter eas vrina eſt ſimilis loture carnis recentis.

¶ Poſt ꝗ̄ determinatū eſt de coloribus vrinarum: vt ſunt in differenter humoꝝ diuerſoꝝ ⁊ morboꝝ particulariter aut criſium denūciatiui. Nūc agendū eſt de ipſis in p̄ticulari: ⁊ determinate: vt ſicut etatū oīum cōplexionū ſexus humoꝝ omnium ſm̄ ſpēs ſuas: ac morboꝝ cōīum ſignum.

¶ De coloribus vrine etatum. Rubrica. vij.

VRina īfantiuz declinat ad albedinez cum ſpiſſitudine ⁊ ad lactis naturam p̄pterea ꝙ eo vtuntur: nā multum humidi ſunt: que humiditas multum obtundit calorem nālem ⁊ mā tingens in eis pauca eſt: ⁊ illa eſt occulta: ⁊ ſubmerſa. Vn̄ Auicen. Amplius ſignificatio pueroꝝ eſt parua: ⁊ p̄cipue infantium propterea ꝙ lacte vtūtur: ⁊ ꝙ materia tingens in eis eſt quieſcēs ⁊ ſubmerſa. ¶ Urina puerorum eſt magis tincta ꝗ̄ infantium licet non ſit multum colorata. nam vigorato in eis calore plus tingitur vrina. Secundo materia colerica in eis eſt magis multiplicata: nō ita quieſcens: vt in infantibus. Item in eis multa ſuperfluitas flegmatica generatur p̄pter indigeſtiones quas incurrūt ex frequēti comeſtione quare cum ex ipſa maxima pars per vrinam euacuetur cū videamus eos frequētiſſime mingere: ⁊ multū hinc vrina eoꝝ redditur alba parum ad citrinum declinans cū multa ſpiſſitudine. flegmatice enim aquoſe ſuperfluitates ex indigeſtione multiplicantur: ⁊ vt patet que per vias vrine ad extra pellunt̄. Et hec eſt vna ex cauſis quare infrigidati mul-

tum mingunt. ¶ Urina iuuenuꝫ eſt vrina citrina ad igneū
tendens cuꝫ ſbā mediocri calido ente in eis potētiſſimo nō
ſuffocato: vt in pueris: ⁊ colera abundātiori in ea etate exi-
ſtēte alijs paribus. ¶ Urina ſenum eſt ad albedinem: ⁊ ad
ſubtilitatem declinās. nā in eis calor eſt remiſſus: ſilr cole-
ra que ſunt due cauſa tingētes principalr. Itē qꝛ in eis mul
tiplicantur per viā indigeſtionis ob caloris debilitateꝫ ma
terie flātice aquoſe: ⁊ qꝛ exiccant: ⁊ ſiccitas eſt cā ſubtilita-
tis vt ſupra. hinc vrina eſt ſubtilis ad qȯ ꝯcurrit debilitas
virtutis nō valētis per illa vias expellere mās groſſas ha-
bentes vrinā ingroſſare. Itē vt exiſtimo vie facte ſunt meri
to etatis anguſtiores: qm̄ ꝑ exiccationē nālē fit coangusta
tio: vt patet: eſt. n. vt opilatio ibidem attenuatoria: ⁊ hec vt
pꝫ facit ad vrine ſubtilitatē: cōtingit tñ qñqꝫ in eis groſſas
vrinas gñari. vt nā ente forti ſup aliquos humores ſiue ſu-
perfluitates groſſas: quas ꝑ illas vias extra pellit. ¶ Uri-
ne ꝟo decrepitorū ſunt minus tincte ⁊ magis ſubtiles eis
que ſenū: ꝯtingit tñ in eis groſſas fieri: vt dictum eſt: quas
ſuſpectas hře oꝫ medicus: dubitans ne indicent futurū la-
pidem in renibus: aut veſica: nam ſi viderit eas multiplica
ri: dubitandum ne virtus deficiat eoꝝ expulſione: ⁊ ꝙ ipſe
remanentes aſſentur ⁊ in lapidem ꝯuertatur.

¶ De coloribus vrine complexionuꝫ. Rubrica. viij.

Dictum eſt de coloribus vrine tēperati: nūc
proſequar de vrina nālium diſtem-
perantiarum. Et eſt ꝑmittenduꝫ vt ſupra: ꝙ cali
ditas frigiditas ſiccitas ⁊ humiditas ſunt princi
pia factiua coloris: ⁊ pro parte ſubſtantie. Iuxta
qȯ ponuntur he ꝯcluſiones. ¶ Urina flegmatici oꝫ eſſe al-
ba vel ad albedinē declinās in ſubſtantia per totum ſpiſſa.
Nā color talis datur a frigiditate: ſubſtantia vero ab humi
ditate: ⁊ qm̄ humiditas in eo reperitꝰ groſſa ad bonum in-
tellectuꝫ: hinc ⁊c̄. Sꝫ hic eſt aduertēdū ne ꝯtingat deceptio
ex opilationibus in vijs vrinalibus ꝯtingētibꝰ. nā in multis ta
libus flāticis vidi vrinas albas cuꝫ ſubtilitate ꝯtingente ex
opilatione ⁊c̄. ¶ Urina colerici oꝫ eſſe citrina ruffa ⁊ mul-
tum colorata cū ſbā tenui per totū nā color datur a calidi-
tate tenuitas ⁊ ſiccitate ⁊ ꝓportionabiliter vt de flātica di-
ctum eſt. ¶ Urina ſanguinei oꝫ eſſe ruffa: cū rubedine ten-
dente ad obſcurum: vel non ad ita clarum vt colerici in ſub
ſtantia mediocriter ſpiſſa. pꝫ ex dictis. ¶ Urina melancoli
ci eſt albedini vicina cum quadam fuſcitate ⁊ cum ſubſtan-
tis ſatis tenui hec patent ex dictis.

¶ De vrinis mulierum non pregnantium. Rubrica. ix.

A Urine mulierum ſunt ſubcitrine ad albedi-
nem cum turbulentia quadaꝫ ⁊ nota
bili groſſicie declinantes. Ad albedinē quidem
ratione ſexus frigidi: qꝛ frigide flātice ⁊c̄. tur bu
lente qdem ⁊ groſſe: qm̄ in eis multiplicantur
ſuperfluitates flātice groſſe: quas ſic groſſas nā per vias ea
rum latas bene pōt expellere. vnde latitudo ſuarum viarū
eſt cauſa. quare in eis non ſic multiplicantur lapides. Item
ad earū ingroſſationeꝫ ⁊ turbulētiam ꝯcurrūt materie que
a matrice per canale vrine magnū vna cum vrina ad extra-
ꝓpelluntur: ⁊ ideo vrine mulierum pannos maculant: ⁊ nō
viroꝝ vt notat experiētia. Ex quibus infertꝰ ꝙ vrine virgi-
num debēt eſſe minus turbide: ⁊ minus tincte. Sit tñ hec
⁊ alibi: vbi opꝫ memoria canonis qui poſitus eſt ſupra ꝙ
oꝫ ſemꝑ ꝯſiderare etatē regionē ⁊c̄. in cōparādo vrinas ad
inuicē. Et qꝛ dcm̄ eſt de vrina mulierum: vt ſunt in nāli ea-
rum diſpoſitione: in quo opꝫ ipſam vrinam variari: ꝯſue-
ta cum ſunt pregnātes: que pregnatio eſt nālis diſpoſitio:
hinc videtur ēt cōiter de ipſarum pregnantiuꝫ vrina. Et eo
audacius loquar quo hec in pte ducē meū Aui. ſecutꝰ fue
ro. Studeat itaqꝫ medicus qlibet in cōprehendēdo vrinaꝫ
vere ꝑgnantium. Cuꝫ frequētiſſime eſt eius viſus: ⁊ iudicio
ꝯtingat medicos decipi vnde infamiam acquirunt: ⁊ cre-
dulitatem apud dominas amittunt: que ſunt tuba cōis me
dicoꝝ. Pro qua nō amittenda omne ſtudium omnemqꝫ di
ligentiā debent accuratiſſime adhibere. Acquirūt etenim
ex ipſius vero iudicio gloriam vti'e ⁊ honorem.

¶ De coloribus vrine pregnantium. Rubrica. x. B

Urine pregnantiuꝫ debēt cum magna ſolēni-
tate cōſiderari obſeruādo ꝯdōnes ſu-
perius memoratas: oꝫ medicus attēdere ſi vrina
eſt eius que in pnᵒ impregnationis: aut medio:
aut in fine: qm̄ alia ⁊ alia oꝫ in his diuerſis tem-
poribus apparere. ¶ Urina pregnantis in principio: qꝛ in
primo ſcdo vel tertio aut quarto mēſe: ⁊ vſqꝫ ad ſextum ex
cluſiue eſt citrina ad ſubalbedineꝫ declinans clara in ſuper
ficie hñs nebulam. In medio vero eius hypoſtaſim: vel ma
teriā hypoſtaticam ad modum coti carminati in qua appa
rent qñqꝫ granula aſcendentia ⁊ deſcendētia: q̄ cū mouetur
ſiue agitatur nō ꝯturbatur. Citrina qdē ⁊ ad ſubalbedinem
⁊c̄. qꝛ calor reuocatur ad matricem: ⁊ alias vias vī deſere-
re. hic eſt ꝙ non multū tingit. Item magna q̄ꝫtitas ſangui-
nis mittitur ad matricem quo ad ſubtiliandū ipſum ⁊ alia
faciat iuuamenta neceſſaria mittitur alia pars colere que ē
eā magne tincture. Clara quidem qm̄ ſuperfluitates que ſo C
lent eſſe cauſe turbulentie: ⁊ vt ſupra clauſa matrice iam cuꝫ
vrina nō expelluntur. Sed hic nota hoc eſſe verū vt in plu
ribus: qm̄ reperiuntur mulieres que in toto tēpore impre-
gnationis mēſtruantꝰ in qbus vrine nō ſunt clare: in ſuper-
ficie ⁊c̄. Nā in ſupiori regiōe vrine matrice ente repleta mul
tis ſupfluitatibus viſcoſis: calore exiſtēte potēti. ⁊ reuocato
propter conceptum euacuantꝰ he ſuperfluitatem: quas cū
ſubtiles facte ſint ⁊ leues calor ip ſe ad ſupiora ꝓpellit. Co-
tum autē carminatū eſt ex eadē materia que eſt nebula: ſed
nō eſt materia ita leuificata: ſed eſt medio modo ſe hñs in
ter graue ⁊ leue. ⁊ iō locum mediuꝫ ſiue regionē mediā pe
tit: ⁊ eſt albificata diafona eo ꝙ ē rareficata a calore: a quo
etiā diafanitatē recipit carminatū ⁊c̄. ꝑ ventoſitatem quā D
multiplicāt pregnantes: ⁊ vt ſtatiꝫ dicetꝰ de granis. ¶ Sed
dicet aliquis. ſi he māe viſcoſe expelluntꝰ a matrice: ergo de
berent facere vrinā rubidā. ¶ Pro iſto dōm ꝙ he materie
viſcoſe ⁊c̄. nō per os matricis ad canale magnum vrine de-
ducte cū vrina expelluntꝰ: imo ſtat os clauſum: ⁊ ille mate-
rie ſubtiliate redundāt ad vias vrine minores: ⁊ de mino ri-
bus ad maiores ⁊c̄. extra pelluntur ⁊ vniuntꝰ: ⁊ loca in vri-
na ꝯuenientia eis rōne qualitatuꝫ motiuarū iaꝫ acquiſitaꝝ
petunt. Uñ q̄ eſt in media regione: eſt mā nō hñs in ptibus
ſuis multā vnitateꝫ: ſed modicā imo diſtātiā inter ptem ⁊
ptem vt cotū carminatū: eſt tñ mā multuꝫ groſſior nebula: E
⁊ magis viſcoſa valde: in qua appent ⁊c̄. Ubi aduertenduꝫ
ꝙ ꝓpter fortes opilationes attenuatorias q̄ a fetu in cor-
poribus pregnantiū ꝯtingunt multiplicantꝰ ventoſitates in
eis: q̄ poſtmodū cuꝫ materiebus ipſis per vias vrine expel
lūtur. Amplius clauſa via inteſtinoꝝ. nā vt notat expientia
ꝑgnātes frequēter mingūt: ⁊ raro aſcelant vētoſitates itaqꝫ
iſte cauſant in vrina granula pua ſiue ampullas minutas:
q̄ dicūtur granula eo ꝙ nō ſunt diafana ꝓpter eoꝝ paruita-
tem. Appent nāqꝫ deſcendere ⁊ aſcēdere: eo ꝙ earū quedā
eſt leuior: quedā grauior. vñ pulſe a vapore ſiue ventoſita-
te eminentes ſibi inuicem franguntꝰ. fracte ⁊ ſtricte deſcen
dunt: hec tñ granulla raro videntꝰ quare dcm̄ eſt qñqꝫ de qui
bus aliqd. cap. vij. Cotū ꝟo vt freq̄nter q̄ꝫuis neutrū qñqꝫ
appeat vt dictū eſt in mēſtruata: quare cotū eſt ſignū effica-
cius granis q̄ cū mouetꝰ ⁊c̄. Nā in principio clauſa matrice:
⁊ ab ea ſupfluitatibus per canale magnum vrine nō expul-
ſis nā mittente ſanguinem ⁊ alios humores ad matricem:
contingit vrinam remanere puriorē. quare in eis ductu nō
ꝯturbatꝰ. ad qȯ facit opilatio magna vt dcm̄ eſt: q̄ eſt cauſa
prohibens mās groſſas per vias ipſas ſic groſſas expelli.
¶ In medio vero impregnationis: qꝛ in ſexto ſeptimo vel

circa vrina erit coloris aque ciceruȝ rubeoꝝ vel pedū citrinorū mō Aui. Nam facta retentiōe ſanguinis ex multo tpe nō matricis exiſtēte forti ad expellendū expellit per poroſitates aliquid ſanguinis retēti fuſci. qui cū vrina comiſcet̄ ⁊ colorē illū cauſat. Et hoc maxime hȝ verū in muliere latorum pororū: qm̄ in ea que eſſet ſtrictoꝝ poroꝝ nō ſic appareret. Unde ⁊ raro iſte color in p̄gnātibus vꝫ pedū citrinorum ⁊c̄. Nam vrina eſt ſilis aque in qua ſunt cocti pedes citrini animalū vt ſunt vituli nō excoriati: q: excoriati faciunt brodium albū que eſt viſcoſa declināſ ad fuſcū. Nam virtus expulſiua matricis expellit māſ flāticas viſcoſas in fundo matricis alteratas cum aliquali ſanguine fuſco: ad qđ etiam facit calor adurens: ſed hoc rariſſime apparet.

¶ In fine vero impregnationis: qn̄qȝ appet in vrinalibus earum rubedo in loco in quo appuit in p̄n° p̄gnationis ſub albedo. Et cum mouet̄ vrinale p̄gnātis cōturbat̄. Auic. 22. tertij de ſignis imp̄gnatiōis. Ex quibus infert̄ ꝙ color vrine tunc oȝ eſſe citrinus ad rubedinem declinans. Nam Aui. non vꝫ ponere diiam aliā inter colorem qui apparet in principio ⁊ qui in fine: niſi ꝙ loco ſubalbedinis ⁊c̄. conſidera ſecunda p̄ıui de vrinis mulierum. Inquit. Et cū hoc loco eius. ſ. ẏrini fuerit rubedo erit in fine p̄gnatiōis ⁊ p̄prie ſi turbetur cum mouet̄. Color ẏrinus eſt color viridis tendēs ad erudum: aut blauus qui ambo cauſant̄ a frigiditate ſeu remiſſa caliditate: vt ſupra reuocato iam calore ad matricē ⁊ trāſmiſſa amplius colera cū ſanguine ad mſicē: vt ſupra. Iſte igit̄ color ẏrinus eſt apparēs in p̄n° ⁊c̄. Apparet itaqȝ rubedo. nam natura incipiente moueri ad expulſionem faciendam. Unde egrediuntur alique partes flegmatice tincte a ſanguine in ipſa matrice. Et cū iſtis oibus coloribus apparent in fine: ⁊ medio nebula: ⁊ coruȝ granuloſqȝ quandoqȝ de quibus actum eſt. Sed hic eſt maxime aduertendum ꝙ oia iſta ſigna ſimul qn̄qȝ pn̄t apparere in muliere nō pregnante: in qua eſt retentio menſtruoꝝ: vt in mola in qua multi famoſi medici decepti ſunt: ⁊ nō paruaȝ ſortiti infamiā: qui caſus accidit in quadā famoſa oña: vt meo tempore Papie: nā ⁊ bonus ⁊ ſapientiſſimus ille Marſilius de ſancta Sophia: tunc aliqualiter titubauit vna cum Petro de Tuſignano valentiſſimo practico: ⁊ ideo ſtudeant iuuenes vt ſimul cum ſignificatione ſumpta ex vrina habeant veruȝ iudicium ſumptum ex alijs ſignis impregnationē demonſtrātibus inter que eſt vnum precipuum ⁊ magnuȝ vt obſtetrix imponat digituȝ in vuluā: ⁊ ſentiat ſi orificiuȝ matricis clauſum ſit. Q: ſi ſic arguit imp̄gnationē: vt. 5°. afforiſmoꝝ. cōmēto. 5. Nā tpe impregnatōis nō pōt acus intrare. 21. tertij. de generatione embrionis. Itē retentio menſtruoꝝ in ſuo tēpe in muliere bn̄ ſana eſt ſatis efficax ſignū: imo mulieres maxime ſup hoc ſolo ſigno ſe fundāt ei magnā adhibētes fidē: ⁊ efficaciā. Itē q: ſentit dolorē in decimo die a tpe conceptionis. Itē ſi labia vulue ſicca ſunt: que in mola cōtinue reperiūtur humida. Itē ꝙ mulier nō ſit artetica: vel ad eam diſpoſita: q: in hac diſpoſitione videt̄ vrina ſimilis ⁊c̄. Itē ꝙ nō multū appetat coẏtū: ⁊ eſt verū: vt in pluribus. Itē q: hȝ appetitū corruptū ad aliquam determinatam rem in excedendo nō ſolū ex parte qualitatis: ſed q̄ntitatis. vidi mulierē p̄gnātem comedere cineres in magna q̄ntitate. Reperiūtur multe que ſatiari nō pn̄t ex comeſtione alicuius rei iam ex impregnatiōe facte grate: vt pomoꝝ cancroꝝ piſciuȝ ⁊ hmōi. Cōſilr̄ ꝙ abhorreat res ſibi conſuetas ⁊ alias ſibi gratas: vt ſic appetitus in eis deficiat: nulla interueniente cā alia vt febris ⁊ hꝰ: q̄ poſſit eſſe appetitus deiectiua. Et etiam ſi cū his ſentit ſe in cruribus langueſcere ⁊ graues ſic fieri. Item ſi ſentit in coẏtu vir eiꝰ caput virge conſtringi in honeſtum peti a muliere. Item ſi mamille ingroſſantur. Item fac experiētiam. Hẏpo. aphoriſmoꝝ. Mulierē ſi vis ſcire ſi ꝯceperit mellicratum da ei bibere. verbi gratia. ℞. aque pluuialis. ℥. viij. mellis. ℥. iiij. bulliant ad ꝯſumptionē tertie partis. Et cum mulier vadit dormitum da ei bibere. ℥. vj. Si itaqȝ ſentiat dolorē fortem ⁊ tortioneȝ in ventre iudiciū erit de impregnatione: ſi vero nō: non. Hec addidi cupiens in omnibus honorē iuuenuȝ medicoꝝ: qui ſi plura habere voluerint: imo debent: recurrant ad Aui. 21. tertij allegato capitulo.

¶ De vrinis virorum. Rubrica. xj.

Virorum vrine ſunt magis colorate ⁊ cū mouentur turbatur ⁊ earum turbatio ad ſuperiora aſcēdit. Q: ſint magis colorate patet ex cauſis abūdātioribus tingētibꝰ vrinā exiſtētibus in viris: ⁊ cū mouētur ⁊c̄. Nā vrine viroꝝ ſunt ſubtiliores. Unͣ ptes groſſe terree faciliter deſcendunt per eas. Cum ergo agitātur ptes ille groſſe mote ſupiora petētes partes ſupiores vrine turbant. In mulieribus vero cum vrine ſunt multum groſſe: ⁊ ptes groſſe cū ſint multū cū ſubtilibus mixte ex pua agitatione nō ſic turbantur nō potentibus partibus groſſis ſic facilite: ſeparari: nec per ptes penetrare vt in viroruȝ vrinis. Q: ſi contingat eas turbari illa turbatio pua eſt in reſpectu turbationis vrinarum maſculoꝝ. ⁊ cauſa patet. Iteȝ ſpuma mulierū eſt rotundior ni ēente viſcoſiori ⁊ in circulum magis apta verti pp maiorē eius reſiſtētiam quā facit eius fractioni: ⁊ hec ſpuma ſm plurimū appet i ſummitate vrinarum mulierū.

¶ In vrinis viroꝝ ilico cū cōmiſcentur cū mulieribus apparent fila adinuiceȝ texta: que nō ſunt niſi quedam ſpecies ſpermatice retente in vijs vrine hora coẏtus: que cū vrina expelluntur: ⁊ hec vocātur fila ſpermatica.

¶ De differentia inter vrinā hominis ⁊ alios liquores ⁊ vrinam aliorum animalium. Rubrica. xiij.

Omitto hoc loco colores vrinarum aliorū animalium: de qbus Aui. ſcđa p̄ıni allegato loco. Sed tamē ꝓpter deceptiōes quas faciunt truſatores: hic addo qđ eſt ex ouce ſumptum. ſ. modū diſtinguendi inter vrinas ⁊ alios liquores. Nā alij liquores q̄nto plus viſui appropinquant tāto clariores iudicātur: ecōtra de vrina. ¶ Propter qđ ſciendum ꝙ mixtoruȝ quedam hn̄t partes eterogeneas inſenſibiles. Quedā ſenſibiles: quedā nō multuȝ inſenſibiles. Exēplū primi. vt vinū putrefactuȝ. Exēplū ſcđi. muſtū. Exēplū tertij. vrina: q: in ea ſunt ptes humorales non multum ſenſibiles. ¶ Scđo ſciendū ꝙ partes humorales vrine ſunt in duplici dr̄ia: quedā nō hn̄t magnā mixtionem cuȝ vrina: ⁊ iſta ſunt que trāſeunt in hẏpoſtaſim: ⁊ de his nō eſt ſermo: quedā hn̄t magnā mixtionē cū ea: ita vt nō valeant ſeparari a ſba vrine: ⁊ iſte partes vidētur de prope: q: in oculo maiorē angulū cauſant de longe paruum: ita vt ſub illo videri nō poſſit: ⁊ ideo de lōge iudicatur clarior. In vino autē aut alio ſimili liquori partes terree ſunt pauce ⁊ pue: ⁊ multum ꝯmixte: hinc eſt ꝙ de ꝓpe non vident̄ ſicut nec de longe. Unde ipſum quaſi in oī diſtantia vniforme iudicatur: licet in lōga groſſius aliqualr̄ iudicat̄ ſilr̄ ꝯfuſe repreſentatis groſſis ⁊ ſubtilibus. In muſto aūt partes eius groſſe de ꝓpe videntur ipſis predominantibus ſubtilibus de lōge aut econtra ſubtilibus predominantibus: licet etiam groſſe videantur. Preter autē hoc ſignū eſt ſignuȝ ſumptū ab odore: vt cōprimendo cum manu os vrinalis. deinde odorare manum: ⁊ hoc ſagaciter faciendo ꝓpter ſagacitates truſatorum. Et qđ dictum eſt ab Aui. oȝ intelligi in vrina ſana: qm̄ in diabetica ſemper apparebit clara ipſa exiſtente indigeſta. ⁊ in ſe non habente partes humorales.

¶ De coloribus vrine in omni ſpecie cuiuſcūqȝ humoris apparentibus. Rubrica. xiiij.

Vitium faciens a flegmate ipſum diſtinguaȝ in ſpecies ſuas colorem ponens vrine vnamquāqȝ eius ſpecieȝ denūcians. Flegma igitur diuiditur in nāle ⁊ nō naturale.

¶ Flegmatis nālis vrine color iāȝ poſitus eſt de coloribus cōplexionū ⁊ preſertim cuȝ eſt ſine febre. Flegmatis autem nālis vbi adeſt febris ipſa ſtatica vrina eſt ſubcitrina in ſubſtantia eius p totū equalr̄ ſpiſſa cuȝ modica obūbratione in pte ſuperiori. ¶ Flegmatis nō nālis quattuor ſunt ſpēs: ace toſum ſalſum dulce: ⁊ vitreuȝ. Pma quarti de febre flegmaticaꝫ crudū ⁊ mucilaginoſuȝ ſub vitreo cōprehenditur. aqueum ⁊ inſipiduȝ ſub dulci. pōticū vero ⁊ acre ſub acetoſo: q̄ꝺ additum eſt: qm̄ prima primi de humoribus oēs iſtas ſpēs denominat. ¶ Flegmatis acetoſi abſq; febre vrina glauca vel pallida in ſubſtantia mediocriter tenuis in pte ſuperiori cum quadaȝ lividitate ſine obūbratione. Eius vero que eſt ex febre vrina eſt ſubcitrina remiſſa in ſubſtantia mediocriter tenuis cuȝ aliquantula obūbratione in parte ſuperiori. ¶ Flegmatis dulcis abſq; febre vrina eſt citrina per totū ſpiſſa ſine obūbratione ⁊ lividitate: ⁊ maxime qn̄ ē flegma dulce per admixtionē ſanguinis cū flegmate iſipido. Ei⁹ vō qꝺ ē cuȝ febre vrina eſt in colore flava: vel ſubruffa in ſuba per totuȝ aliqualiter ſpiſſa. ¶ Flegmatis ſalſi abſq; febre vrina ē in colore citrina: mediocriter tenuis in ſubſtāna. Eius vō qꝺ eſt cū febre vrina eſt ſubruffa: vel ruffa in ſubſtantia mediocriter tenuis. ¶ Flegmatis vitrei abſq; febre vrina alba ⁊ pauca cum globa in fundo ſive cū reſidentia globoſa: vel trūboſa. Eius vō qꝺ eſt cū febre vrina ē ſubcitrina globoſa.

¶ De coloribus vrinarum in omni ſpecie colere apparentibus. Rubrica. xiiij.

A Colere nālis abſq; febre iam dictus eſt color vrine. Qꝫ ſi febrem fecerit ⁊ maxime tertianam ſive interpolatā ex mā ad extra putreſcente. Vrina eſt in colore ruffa vel ſubruffa. Rubea vel ſubrubea: ad ſenſum datuȝ ſupra de colore vrine rubeo in ſubſtantia per totum tenuis cum aliquali obumbratione in parte ſupiori. Qꝫ ſi feb. fecerit cōtinuā vt cauſonē ⁊c̄. Vrina erit rubicūdior cū ſuba tenui per totū. ¶ Cole nō nālis q̄tuor ſunt ſpecies. Citrina vitellina: praſſina ⁊ eruginoſa. ¶ Vrina citrina ſine febre ē citrina in ſuba mediocriter ſpiſſa tenuis ſine obūbratione in pte ſupiori. Eius vō q̄ eſt cū febre color vrine ē citrinus intēſus vl̄ flavus cū ſubſtātia vt ſupra. ¶ Vitelline abſq; febre color eſt citrinus in ſubſtantia mediocris. Iſta tn̄ remittunť: ⁊ intendunť ſꝫ maiorē aut minorē admixtionē cole cū flāte. ¶ Colera praſſina ⁊ eruginoſa nō cōſueverūt iducere febres neq; habitare in venis niſi poſt maxias egritudines corrumpentes ſanguinē: ⁊ hūores. vn̄ nō hn̄t vrinā colorare. Qꝫ ſi abūdāt in ſtō reperiunť: ⁊ emittunť p vomitū aut ſeceſſum: ⁊ inducunt fortiſſima accidētia: ⁊ qn̄q; mortifera ſpata.

¶ De coloribus vrine in omni ſpecie melancolie apparentibus. Rubrica. xv.

B Iam dictus ē color vrine melancolie nālis duȝ eſt abſq; febre. Eius vero q̄ eſt cuȝ febre: ⁊ maxime in die poſt diē acceſſionis apparet citrina vel ſubcitrina cū tenui ſuba iā ſupcalefacto humore a caliditate putredinali. In die vero an̄ acceſſionē ⁊ in die quietis vrina eſt diſcolorata tenuis: vt de nāli ſine febre cū nodū in ipſum humorē egerit calor putredinalis. Aliqn̄ vō apparet nigra qn̄ ſoluiť q̄rtana p vias vrine. de qua ſupra. ¶ Melancolie vero nō nālis ſine febre vrina ē ſubcitrina paleari vicina in ſubſtantia per totū tenuis. Eius vero que eſt cuȝ febre poſt acceſſionē eſt ruffa vel ſubrubea ante acceſſionem eſt citrina: vel ſubcitrina: ⁊ in ſubſtantia per totum tenuis.

¶ De coloribus vrine in ſanguine apparētibus. Rub. xvi.

C Vrina rubicunda per totum ſatis ſpiſſa cum quadam lividitate in parte ſuperiori peccatum ſanguinis nō nāliter ebuliētis ſignificat. vnde ſuperius rubicunda: ⁊ inferius maniſeſte livens in primis diebus: ⁊ in ſequentibus in colore inops vel vino nigro corrupto ſilia augmaſticam ſignificat. Illa vero q̄ eſt in colore rubicūda in pncipio ⁊ in ſequentibus diebus vſq; ad ſui finē homotenū ſignificat. ⁊ ſilia eſt illa q̄ p augmaſticā ſignificat. ¶ Poſtremo notandū primo ꝙ in cōtinuis apparent illi colores q apparent in interpolatis ſed vtriq; debent eſſe intenſiores in ꝯtinuis pp maiorē ebulitionē ⁊ in ſubſtantia debēt eſſe magis ſpiſſe: ⁊ turbide pp maiorē conturbationē: ⁊ ebulitionē. ¶ Scdo ꝙ colores vrinaruȝ variātur in febribus cōpoſitis iuxta diverſitatē humoꝝ peccantiū. vn̄ in emitriteo in quo ē pmū colere: ⁊ modicū flātis appet vrina ruffa vel ſubruffa cū mediocri ſuba. Qꝫ ſi fuerit nō cū multa cola ⁊ cuȝ multo flāte erit remiſſior vt flava cū ſuba groſſa. Et cōſilr̄ ſuo mō dicať de alijs: tua itaq; eſt hos gradus fantaſiare. Nam infiniti pene ſunt vt pꝫ. ¶ Ex qbus oib⁹ hī iudiciū de febribus ipſis ſimplicibus: ⁊ cōpoſitis p colores vrinaꝝ ſic declaratos: iuxta illa q̄ pmiſſa ſunt de colore vrine. ¶ In aphoriſmis habeť.

¶ Quibus vrine limpide: aut albe male maxime vō ſi in freneticis apparent. 72. quarte particule.

¶ Quibuſcunq; diſtantes ſūt vrine his i corpe ꝑturbatio fit ⁊. 31. 7. hic tn̄ applicari pōt ⁊ caplo de ſuba. ⁊ tu cōſidera.

Capitulum. iij. De ſubſtantia vrine.

D Per ſubſtātiā hic non intelligimus ſubſtantiam ſimplicē vel cōpoſitā vrine: ſe modum ſe habendi in ſuba ipſi⁹ quo. ſ. ad groſſitiem: vel ſpiſſitudinem. Tenuitatem vel ſubtilitatem vel mediocritatem inter hec ſive eius diſpoſitioneȝ in tenuitate ⁊ groſſitiem ⁊c̄. modo Avic. Et licet genus turbulentie vel claritatis diſtinguātur a genere ſubſtantie ab Avi. ſcda primi. de vrinis. tamen ēt ſub eo cōprehenditur. Nam Avi. ſub rubrica de ſubſtantia vrine determinat de turbulēta ⁊ clara: vt pꝫ intuēti. Naȝ de hoc genere nullā fecit mentionē: niſi in caplo de ſubſtātia. Et quāvis ita ſit tn̄ ſcito ꝙ nō oē ſpiſſum eſt turbulētū neq; ecōverſo. ſilr̄ nec oē clarum eſt ſubtile: nec econverſo.

E ¶ Propter quod notanduȝ ꝙ res eſt aliquādo groſſa opaca ſive ſpiſſa aliqn̄ groſſa clara aliqn̄ ſubtilis clara: aliquando ſubtilis opaca ſive ſpiſſa. Exemplum primi. vt carbo i q̄ remanſerunt partes terree ꝑuate partibus diafanis: aut qa multe ſunt terree: ⁊ pauce diafane ⁊c. Exēplū ſcdi. vt criſtallus albumen ovi gluten piſciū ⁊ hꝫ. Nam multe ſunt partes in criſtallo diafane aquee expanſe: ⁊ multe etiam terree cōpacte: in quas penetrant diafane aquee. Exemplū tertij. vt vinuȝ depuratū multū: vt eſt malvaticuȝ antiquum: nam multe ſunt partes diafane aeree: ⁊ aquee cōmixte cum paucis terreis: nunc vero nullis: vnde diafane dominanť multum ⁊c̄. Exēplum quarti. vt in muſto. In eo enim ſunt multe partes aquee ſubtiles: ⁊ ideo dicitur ſubtile. In eo etiam ſunt multe partes terree cum illis aqueis: ⁊ aereis mixte ab eis non ſeparate multum: ⁊ nec multuȝ commixte: hinc reddiť opacum. Qꝫ ſi dicať de criſtallo. Dōni ꝙ in criſtallo diafane ſunt ita fortiter cuȝ terreis mixte: vt nō ſint ab eis faciliter ſepabiles: vt ſufficientes ſunt groſſas illuminare: cuius oppoſitum eſt in muſto. Et in ſumma cauſa diafanitatis eſt claritas partium. Nam partes ſuperficiales ⁊ centrales poſſunt terminare viſum. Tribulētie vō cauſa eſt: quia centrales non terminant viſum: ſed bene ſuperficiales. Et hoc forte voluit. Avic. cum dixit de vrinis primo caplo. Et cum dicimus turbulentie genus: aut claritatis itelligimus ꝙ penetratio viſus in ea eſt facilis: aut nō eſt: licet adducat aliaȝ cauſam. ⁊ tu ibi. has autē differentias ꝯtingit in vrina poſſe comprehendi ⁊c̄. Et qm̄ de groſſitie ⁊ ſubtilitate eſt facta pncipalr̄ mentio: hinc eſt advertēdus modus quo comprehendit vrinam fore groſſam: aut ſubtilem. Nam tēto vrinali in manu dextra debet medicus indiceȝ ſiniſtre ponere ad latus vrinalis diſtāter p duos digitos vel tres vſq; ad qua

tnoꝛ: ita ꝙ ipſe eũ videat per vitrũ ⁊ cõpꝛehẽdat eius q̃ti-tatem. Quo facto ponat eundẽ ſub fundo diſtãter: vt ſupra ⁊ ipſe ꝓſpiciat per vrinã tanq̃ȝ per mediũ ⁊ ſi digitus viſus eſt ingroſſari: vel appuerit ſub maioꝛi q̃titate tũc vrina erit groſſa ſi non multũ groſſus videbiꝛ: tunc vrina eſt ſubtilis. Et rõ q̃m q̃ñ ſpẽs tranſeũt de medio dẽſioꝛi ad medium ra-rius franguntꝛ a pendiculari: ⁊ cauſant maioꝛem baſim in hac reſtrictiõe ſiue angulum in oculo: ſed q̃cũq̃ȝ ſub maioꝛi angulo viꝛ maioꝛa appent ⁊ ſub minoꝛi minoꝛa. ergo ex di-gito viſo ſub vrinali in magna groſſicie iudicandũ eſt meᵐ: ꝑ qd̃ trãſeunt eſſe groſſum alijs ſemꝑ paribus: ⁊ talis ẽ vri-nangiꝛ rc̃. Ut aũt hic modus ſit verus: oꝫ quaſdaȝ ꝯdões prius attẽdere. Prima ꝙ digitus nõ multũ diſtet ab vrina-li. ſcða ꝙ vrinale nõ multũ diſtet ab oculo. tertia ꝙ ſit nota bilis ⁊ mediocris q̃titas vrine: q̃m q̃ñ pauca non ſit multa refractio. quarta ꝙ oꝫ medicũ eſſe expꝛtũ in groſſicie tempe rata: vel ſubtilitate: vt ſciat ſumere lapſum vrinarum lapſa-
f rum in groſſicie: ⁊ ſubtilitate a tẽpata rc̃. Docet itaq̃ȝ medi cum eſſe ꝑfectuuȝ medico aũt expꝛto hec ſola quarta cõditio ſufficiet. ¶ Quidã tñ voluerũt hic vno ſigno turbulẽtiam: groſſiciẽ: claritatẽ: ⁊ ſubtilitatẽ ꝯpꝛehendere dicẽtes ꝙ ſi poſt vrinale ponitꝛ digitus: ipſe male viꝛ: aut nõ multũ clare con-pꝛehenditꝛ. Tũc vrina dicẽda eſt ſpiſſa turbida. Si vero cla-re ac diſtincte diſcerniꝛ: tũc dr̃ ſubtilis ⁊ clara. Dꝫ autẽ vri na cadere vt mediuȝ inter oculũ ⁊ digitũ: vt ſupꝛa. Qꝫ ſi me dio mõ ꝯpꝛehendeꝛ: mediocris erit. Qualis oꝫ eſſe vrina ſa-ni. de qua Aui. de vrina digeſta. hec eſt mediocris ſbã tinctu re ad citrinũ trahẽs rc̃. Et iuxta hoc notandum eſt ꝙ licet plurima de ſbã vrine ponãtur pᵒ de criſi: tñ illa reduci pñt ad q̃nq̃ȝ: vȝ ad vrinam ſubtilẽ abſolute: ad groſſam abſolute ad mediocriter ſpiſſam: ad mediocriter tenueȝ: ⁊ ad eq̃lem: de qua eq̃li ſtatim diceꝛ. Sed vt tactuȝ eſt ſupꝛa in pñᵒ ſcði capli ſiccitas: ⁊ hũiditas ſunt cã factiua ſpiſſitudinis ⁊ ſubti litatis. Nam ab humiditate põt dupl'r ingroſſari vrina. Pri mo mõ hũoꝛes hũectando ⁊ liq̃dos ac curſibiles faciendo: q cũ aquoſitate vrinali ꝑmiſcentꝛ eam ſpiſſaȝ reddũt. 2ᵒ mõ: q̃ñ ex nimia hũiditate mẽbꝛa relaxanꝛ per q̃ facil'r hũoꝛes cuȝ vrina exeũt: dato ꝙ ipſa nõ reddat ipſos curſibiles: imo vbi ꝑ anguſtã viã: ⁊ ſoliditatẽ mẽbꝛoꝝ mãe ſire humoꝛes retinebanꝛ ꝑ relaxationẽ ⁊ amplificationẽ deſcẽdũt: non ex hoc facti curſibiles. Cõſil'r dõꝫ de ſiccitate. naȝ ſiccitas vno mõ facit vrinã tenuem: hũoꝛes. ſ. exiccando: ⁊ eos reddẽdo ineptos ad motũ: ⁊ ſic ingroſſanꝛ: ⁊ cuȝ vrina exire nõ pñt: nec eã ſic inſpiſſare: vt ſi in epate ſicco gñenꝛ hũoꝛes ſicci: ⁊ opilantes rc̃. Scðo mõ q̃ñ membꝛum ſic exiccatuȝ coangu ſtatur: ⁊ ſic ꝑ viã anguſtam nõ pñt hũoꝛes cũ vrina ad extra ꝓpelli rc̃. Mediocritas aũt inter hec medio mõ diſponit q̃lis oꝫ eſſe vrina ſani: ⁊ bñ digeſta. Que vrina ſani ⁊ bene di geſta ſic ab Aui. deſcribiꝛ 2ᵃ ꝑmi de vrinis. hec eſt medio-cris ſbe: ⁊ ſubtilis tincture ad citrinũ trahens ⁊ hꝫ poſtaſis ſi ſibi fuerit bone diſpõnis ſm modũ quem diximus ex albe dine: ⁊ leuitate: ⁊ eq̃litate: ⁊ figure rotunde: ⁊ odoꝛis tẽꝑati:
G ⁊ nec fetida nec extincta: ſed de hac pleniꝰ in fine: cuȝ de q̃ti tate ⁊ de ꝯtentis pertractatum fuerit. ¶ Ex q̇bus inferꝛ ꝙ per groſſiciẽ: ⁊ tenuitatẽ habemus ſignificare ſuper multi-tudinem humoꝝ aut paucitatẽ: latitudinẽ viaruȝ aut angu-ſtiam: ⁊ aut opilationẽ: aut mẽbꝛoꝝ relaxationem rc̃.

¶ Urina tenuis micta: ⁊ q̃ poſtq̃ȝ quieuit inſpiſſaꝛ aliqualem digõnem. lȝ occultã ſignificat. Nam nã cõmiſcuit aliquam ſbam cũ aquoſitate: ⁊ cũ hoc ventũ: ⁊ ille ventus impulit il-lam ſbam per totam ſbam vrine: ⁊ iõ in principio viſa eſt te-nuis. deinde per tẽpus exalato vento ſubſtantia illa rareſa-cta a vento inſpiſſatur vnde ⁊ vrina ſpiſſa redditur.

¶ Urina ſpiſſa micta: ⁊ q̃ poſtea ſpiſſa remanet maioꝛeȝ q̃ȝ pri-ma ſignificat digeſtionẽ: ⁊ nã nã fuit potens perturbare: ⁊ lȝ nõ fuerit potens ſegregare. Cum aũt ſpiſſa remanet ſignificat maioꝛem impꝛeſſionẽ ex parte ventũ: ⁊ humiditatis.

¶ Urina ſpiſſa micta: ⁊ q̃ poſtea deponit: ⁊ clareſcit maioꝛem his oĩbus digeſtionẽ ſignificat: nam ex hoc arguiꝛ potentia virtutis in ſegregando. Nã calidi eſt ſegregare eterogenea. pꝛimo de gñatione. Iſte tñ vrine ſignificant egritudineȝ eſſe in principio pꝛecipue cũ ſunt cũ vrĩbus remiſſis diuerſificã tur tñ q̃m q̃ eſt micta ſpiſſa: ⁊ poſtea attenuatur eſt maxime ꝓxima augᵒ. Que vero eſt tenuis: ⁊ tenuis remanet eſt ma gis elongata. Alie vero medio modo rc̃. Qꝫ ſi iſte vrine ſic perſeuerant longo tpe longum moꝛbum ſignificant.

¶ Urina valde tenuis in omni diſpõne ſignificat priuationem digõnis aut in venis opilationem: aut epatis debilitatem: ⁊ canalium vrine que non attrahunt niſi q̃ñ eſt tenue: ⁊ ſi at-trahunt non eijciunt extra niſi quod ſubtile eſt. Aut multe aque potationẽ: aut vehementis frigiditatis complexioneȝ cum ſiccitate. Et dictum eſt valde tenuis: q꞉ aliqualiter te-nuis nõ omnimodã digeſtionis priuationem ſignificat.

¶ Urina tenuis vt ſupꝛa in egritudinibus apparẽs debilita-teȝ digõnis ſignificat. nã nõ ſit debita cõmixtio partiũ groſ-ſarum rc̃. q̄ẽadmodũ dꝫ fieri a virtute rc̃. Nã potẽtia vir-tutis in ſpiſſa monſtraꝛ cũ ad ſubtilitateȝ venit: ⁊ ecõtra in ſubtili cũ ad groſſam. Urina hec deterioꝛ eſt cuȝ apparet in pueris q̃ȝ in iuuenibus. Naȝ cum ſint humidioꝛes eoꝝ vri-ne debent eſſe ſpiſſioꝛes. Cuȝ itaq̃ȝ in egritudinibus acutis apparent ſignũ qd̃ magis elongaꝛ a nãli diſpõne rc̃.

¶ Tenuitas vrine in criſim ſine oꝛdine q̃ñ de groſſa mutatur ad ſubtilem recidiuationem ꝓnoſticat. Et dr̃ ſine oꝛdine q̃ñ de groſſa mutatur ad ſubtilem. Nã tunc ſignum qd̃ tũc reti nentur materie que ſubuerſionem facere poterunt rc̃.

¶ Urina multũ ſpiſſa ſm plurimum maturationis ſignificat priuationẽ: ⁊ ſm minus humoꝝ groſſe ſbe maturationem. Nã vrina ſignificans digeſtionem dꝫ eſſe debite ſubſtantie. Si ergo fuerit valde groſſa ſignificat impotentiam calidi ſubtiliantis. In ſtatu tñ febꝛiuȝ de materia groſſa: ⁊ in aper-tione apoſtematũ põt eſſe ſignũ bonũ: vt in tpe quo nã con-ſueuit facere criſim: hec vrina apparens in acutis egritudi-nibus: vt pluri mũ ſignificat malũ. Nam in eis ꝓpter ſubti-litatem materie oꝫ apparere ſubtilis: que ſi groſſa appare-bit ſignificat ebulitionem foꝛtem: ⁊ materiã ingroſſatã per viam aduſtionis cum vehemẽti incendiuꝫ denotabit.

¶ Urina ſpiſſa micta in multa q̃titate ⁊ ſepe eſt ſanioꝛ ſpiſſa micta in pauca q̃titate: ⁊ paulatiȝ. Nã pꝛima ſignificat obe dientiam materie: ⁊ virtutis potentiam: ⁊ econtra ſcða.

¶ Cum vrina tenuis in acuta egritudine ad ſpiſſitudinem cõ uertitur: ⁊ non ſequitur requies ⁊ coꝛpoꝛis leuitas liq̃fa-ctionem ſignificat: nam ſignificat vehemens incendium eli-quans rc̃. vñ apparebit aliq̃d veſtigium vnctuoſitatis.

¶ Urina ſpiſſa perſeuerans cũ aliquali capitis doloꝛe ⁊ con-fractione: ⁊ pulſatione in tempoꝛibus in coꝛpoꝛe ſano febꝛẽ futuraȝ denunciat. Ex his. n. arguitur ebulitio in mã a qua eleuantur vapoꝛes ad caput hec ſigna facientes.

¶ Urina tenuis in cuius partibus rubedinis ⁊ citrinitatis fuerit diuerſitas laboꝛem inflammanteȝ ſignificat. Laſſitu-dinem ex inflãmatione ꝯtingenteȝ. nam hoc cõpꝛehenditur ex diuerſitate illoꝝ coloꝝ: quoꝛum q̃libet ſignificat cali-ditatem ⁊ inflãmationem. Et ego vidi hanc vrinaȝ in parte ſupꝛi igneã ⁊ in inferioꝛi citrinam hec vrina cuȝ tenuitate in qua apparent in fundo ſicut furfures egritudine nõ exiſtẽ te in veſica aduſtionẽ ſtãtis ſignificat. ſi ad rubeuȝ coloꝛem declinauerint: ſignificat aduſtionem in renis adeſſe.

¶ Urina ſpiſſa in febꝛibus acutis ad ſummuȝ multos ſignifi-cat hoꝛroꝛes: ⁊ foꝛtaſſe ſignificat liquefactionem. Nõ enim in acuta ex paucitate humoꝛum alijs paribus debet vrina groſſa fieri: vt patet.

¶ Urina ſpiſſa remanens ſpiſſa in pauca quãtitate micta ca-ſum virtutis denunciat.

¶ Urina micta aquoſa: ⁊ q̃ aquoſa remanet ſignificat priuatio-nem digeſtionis omnino: nam eſt ſignuȝ impotentie calidi-tatis

tatis digerentis: ⁊ etiam debite expellentis colerem.

ℭ Urina nullius coloris que faciliter mingit̃ ſuperflue ſpiſſate multa ſm̃ plurimũ ſignificat bonitatez expulſionis multarum materierum: dato ꝙ aliqñ ſignificet perditionem. Ex facilitate mictus eius ⁊ multitudine arguitur potentia virtutis: ⁊ obedientia materie. Q; ſi fuerit pauca: ⁊ difficulter micta expectatur perditio: quoniam arguitur ꝙ ibi ſit multitudo materie cum debilitate virtutis.

ℭ Urina ſpiſſa bona eſt in criſibus egritudinum ſplenis: ⁊ febrium permixtarum/patet.

ℭ Urina ſpiſſa in qua ſedimẽ eſt arenoſuz ſignificat lapidem. Nã lapis nõ eſt aliud q̃z arena ⁊c̃. Nota tñ ꝙ ſi illud ſedimẽ eſt album ſignĩat lapidẽ veſice. Si vero rubeũ renum ⁊c̃.

ℭ Urina ſpiſſa que apẽtũ ſignĩat apertionẽ: vt vidi in pleureſi cognoſcit̃ ex eo qđ ei admiſcet̃ ⁊ ex eo qđ preceſſit. Nam aperto apẽte appet i vrina mã ſanioſa reddẽs vrinã ſpiſſaz: ⁊ eſt fetidi odoris. Conſiliter petale furfures: ⁊ hmõi ſunt ſigna huius denotãtia fruſta talia ab epate decidi. Ex eo qđ preceſſit. qm̃ vbi prius fuerit ſignificatio apẽtis veſice renũ vel epatis: vt ſi apẽ fuerit in gibbo debilitata virtute epatis in ſequeſtrando ſanguinem vrina prius apparet: vt lotura carnis recentis. Silr̃ ſi in ꝯcauo refudante materie ad inteſtina: egeſtio ſilĩs videbit̃. Item in pleureſi ſi vrina ſpiſſa ⁊c̃. vt ſupra videbitur ſignificat apertionez apẽtis: materia tranſeunte per arteriam adoꝛitant venas ſibi ꝓpinquas. Nam he ſunt ꝓpinque pleure: vñ per poroſitates deſcẽdẽdo igreditur vias vrine ⁊c̃. vñ Auic. de ſubſtantia vrine: tũc apẽ qđ eſt apẽtũ lateris exiuit ex parte arterie maioris. Q; ſi ſanies fuerit bene digeſta ꝯueniẽs ⁊c̃. Nota tñ ꝙ via tranſitus ſaniei hois criſus ad vias vrine non eſt medico bene nota.

ℭ Urina ſpiſſa in ſano q̃ dimiſit exercitiuz in qua appet: ſicne pus ⁊ virus tenue: qñq; eſt ſignũ liberatiõis laſſitudinis in quã incurrit ex dimiſſiõe exercitij. Nã tũc cõpꝛehendit̃ materiam ꝯgregataz cũ ariaque erat vt pondus ⁊ grauedo ⁊c̃.

ℭ Urina ſpiſſa ſic egrediens: aliqñ ſignĩat de opilatione epatis: ⁊ venarũ eñ ipſum: aut ſplenis aut ſtõi ⁊c̃. Cõpꝛehẽdit̃ aũt ex doloꝛe ⁊ grauamine: ⁊ ex coloꝛe. qm̃ ſi fuerit ex ſplene erit illic doloꝛ: ⁊ tendet ad nigrum: cum ab eo colera nigra veniat ⁊c̃. Et ꝯſilr̃ de alijs. Naz in opilatione epatis vrina ſpiſſa apparens ſignificat apertionem opilationuz eius ⁊ viarum vrine. ꝓpter qđ expectanda eſt in liberatione cõpleta fluxus epatici contingentis ex opilatione ⁊c̃.

ℭ Urina ſpiſſa ſilis vrine aĩnoꝝ vel alioꝝ aĩalium que declinat ad albedinẽ cuz participatiõe cuiuſdam citrinitatis humoꝝ corruptionem ſignificat. Et qđ magis ſignificat eſt ſlñ crudum: in quo aliqua caliditas operata fuit: ⁊ ipſum cum groſſa ventoſitate ebulire facit: ſignificat ⁊ qñq; dolorez capitis venturum: aut ſtillicidium flãtis a capite ad tracheaz arteriam que ſi perſeuerauerit ſignificat litargiam.

ℭ Urina tenuis que ſilĩs eſt in diabete: vel ei ſimilis perſeuerans in egritudinibus acutis cum permixtione rõnis moꝛtez ꝓnoſticatur: ꝓpterea ꝙ materie ſuperueniunt cerebio: ⁊ aufertur anima ſecunda pꝛimi.

ℭ Urina tenuis in groſſam conuerſa in febꝛe acuta cũ ſignis bonis ſignificat criſim cum ſudoꝛe. Q; ſi n on fuerint ſigna bona ⁊ aderit febris vehementia inflammationis ſignificat inflammationem in coꝛde: aut epate.

ℭ Urina groſſa que ante criſim clarificatur in febꝛe acuta eſt ſignum non bonum. Illud enim eſt ſignum retentionis materiei: ⁊ defectuz nature in expellendo eam.

ℭ Urina groſſa turbulenta in qua non reſidet aliqđ nec clarificatur ſignificat ebulitionẽ: ꝓpter vehemẽtiã caliditatis extranee: ⁊ debilitate innate digerentis: quapꝛopter in moꝛ-

A bo acuto eſt mala: ⁊ hec eſt vt ſubiugalis. ℭ Pꝛopter qđ notandum ꝙ dupl'r; cauſari põt hec vrina turbulenta ſiue ſubiugalis: vno mõ ꝓpter moꝛtificationẽ caloꝛis: q2 cũ debilitat̃ cã debilitat̃ effectus. Sed ſequeſtratio partiuz ſubtilium a partibus groſſis ſit a caloꝛe. ergo ipſo deficiente ſequitur permixtio ſubtiliũ cũm groſſis. Et eſt ſilr̃ ſicut inſpiſſat̃ vrina ab aere extrinſeco q̃ſi coꝛrumpitur. Nam medici ordinant: vt teneatur in loco calido: vt ſupꝛa. vt ſiat hec permixtio ⁊c̃. Et ſi querat̃. quare partes terree derelicte ⁊c̃. nõ deſcendunt ⁊c̃. Dr̃. ꝙ hoc eſt ꝓpter paruitatem earuz: vñ redduntur impotẽtes ad diuidenduz mediũ. nã in eis ſic paru⁹ eſt ſatis tenuiſſa grauitas. Alio mõ ſit ꝓpter foꝛtem ebulitionem. Nã cuz accidit ebulitio in humiditate que eſt cum ſanguine trãſmiſſa: ⁊ ebuliunt humoꝛes ad intra venas. vñ ptes fecales groſſe cõmiſcent̃ cũ illa aquoſitate: ⁊ q2 aquoſitas facta eſt rebellis: ⁊ nature diſpꝛopoꝛtionata membꝛis. hinc inſurgit virtus expulſiua: ⁊ expellit ipſam ſic turbidaz per venas vſq; ad venã chilis: ⁊ ab iſta per venas emulgentes ad veſicam: vt ſupꝛa in pꝛincipio tractatus. Dicit̃ etiam hec vrina mala moꝛbo acuto. nam cum materia faciẽs moꝛbum acutum ſit ſubtilis: etiam vrina debet eſſe ſubtilis. Si ergo eſt groſſa ſignificat vehementem ebulitionem ⁊ groſſam mãm per viam aduſtionis: ⁊ multam debilitatem calidi non potentis ſubtiliare ⁊c̃. Sed vrina ſubiugalis que eſt ex ebulitione apparet in pꝛ̃ᶜ: que vero ex moꝛtificatione apparet in fine moꝛboꝝ acutoꝛum. Et de hac vrina loquitur Gal. 4ᵒ affoꝛ. cõmento. 70. Pꝛopter enim humoꝛis coꝛruptionem ⁊ actionem caloꝛis foꝛtis in materiam groſſam: ex qua actione accidit ebulitio cum ventoſitate groſſa turbante ſit hec vrina queãdmodum videmus in actione ignis in picem: ⁊ reſinam ceram: ⁊ hmõi. Nam ſtatim apparet ex actione ignis aliqđ talium eleuatio rei coꝛpulente turbate ex ventoſitate groſſa eleuata. Unde ꝓpter ꝓnoſticũ ſubdit Galienus. Quedã aũt hmõi vrinarũ turbulẽte exiſtũt q̃daz hypoſtaſim groſſam velociter faciunt: qđ cum ſiat velocitatem ceſſantis moꝛbi ſignificant. Que ꝟo hypoſtaſim nõ faciunt: ⁊ turbulente exiſtunt vt eſt ſubiugalis: ſi virtus eſt foꝛtis longum moꝛbum ſignificant: ſi debilis moꝛtem.

ℭ Ex parte coloꝛis ⁊ ſubſtantie ſimul: vrina oleagina: cuius coloꝛ ⁊ ſubſtantia eſt ſimilis oleo eſt mala: ſi tñ alia apparuerint ſigna bona non eſt verenda. Item mutatio vrine ſubito de ſignis laudabilibus ad ſigna vituperabilia in egritudinibus acutis ſignificat moꝛtem: qm̃ ſignificat ſubitum caſum virtutis pꝛopter paruitatem accidentium.

ℭ Urina oleaginea: qñq; ſignĩat permixtionez rõnis: ⁊ ſpãlr̃ qñ facta eſt ex exiccatione: q2 tunc facta eſt eliquatio ⁊ ꝯſũptio humiditatũ cerebꝛi ⁊c̃. ⁊ hoc in egritudine acuta.

ℭ Urina que in pꝛ̃ᵒ acutarum ꝯuertitur ad groſſitiem: ⁊ ad albedinem ⁊ remanet feculenta ⁊ turbida: vt eſt vrina aſini: ⁊ incipit exire inuoluntarie cum vigilijs: ⁊ inquietudinibus ſignificat ſpaſmum vtriuſq; lateris: cui ſuccedit moꝛs: ⁊ ſpãlr̃ cum non fuerint ſigna alia bona iuncta.

ℭ In affoꝛiſmis habet̃ de iſta vrina. 4ᵒ affoꝛ. 69. affoꝛiſmo.

ℭ Quib⁹ vrine groſſe ⁊ globoſe nõ ſine febꝛe multitudo ex his tenuis veniẽs iuuat. Maxime ꝟo talia ſiunt quibus ex pꝛincipio vel poſt pꝛ̃ᵐ: aut celerime hypoſtaſim habent.

ℭ Ite. 70. eiuſdẽ. ℭ Quibuſcunq; in febꝛib⁹ vrine ꝯturbate velut ſubiugalium his capitis doloꝛes aut adſũt aut aderũt.

Capitulum quartum. De quantitate vrine.

Quantitas vrine ſumitur ex eius multitudine paucitate ⁊ mediocri- B
tate. ℭ Urine. n. multitudo ſiue quantitas multa ex ſeptem cauſis ſumi põt. ℭ Pꝛimo quidez multiplicatur vrina ob cibi multi ⁊ potus aſſumptionem. ⁊ potus pꝛecipue. vt ſupꝛa. vnde ſi qs cibum nimiũ ad potũ aſſumpſerit: ⁊ non foꝛti exercitio exercitet̃: aut ſudoꝛẽ nõ multiplicauerit: aut non fuerit multũ calidus: ⁊ ſiccus, ⁊ vrinã paucã fecerit ſuſpicãdũ: ne illa aquoſa ſuperfluitas retenta in locũ mediũ inter ſiphac ⁊ mirach ꝯſpꝛẽdat: ⁊ tandẽ ad ydropẽ ꝑueniat: cũ his tñ hoc attẽto ꝙ flu-

rū vētris nō patiat̄.nā ⁊ multo ſeceſſu paucificatur vria.4° affōꝝ. ℭ 2° multiplicari pōt ex replōne multoꝝ humoꝝ i venis exiſtītiū: qbus multa reſecat̄ hūiditas i veſicā deſcen dēs. ℭ 3° mō in via criſis nā ex eticante p viā illā. ℭ 4° qñ feb. eſt incēſiua liq̄factiua liq̄faciēs hūores corporis. vt cuꝫ diſſoluit̄ ſia ſpāl̄r: aut cū diſſoluunt̄ hūiditates nāles: vt in ꝑn° ethice: vñ tūc ſeq̄t̄ ñ alleuiatio ſed aggrauatio: ⁊ tūc ap paret vrina vnctuoſa: vt ſup̄ in p̄cedēti cap. ℭ 5° pp nimiaꝫ renū caliditatē: attrahētē ad ſe aq̄ſitatem ab epate: anteq̄ʒ digō fiat i eo: vt eſt i diabetica paſſiōe: ⁊ tūc vria ē valde multa ⁊ aq̄ſa tenuis quemadmodum accidit in crapula. ℭ 6° vſus diureticorum vini aquoſi: ⁊ hꝫ: que vrinam multiplicant.
ℭ Septimo paruitas expulſiōis aliaꝝ ſuperfluitatū: iuxta illud cōmune: tria ſunt que augmentata ſe diminuunt: ⁊ di minuta ſe augmentant: Sudor: egeſtio: ⁊ vrina.
ℭ Paucitas vo nouē cauſis fieri pōt. Pmo qdē ꝓpter pauci tatē cibi ⁊ potus. ℭ Scdo euacuatio per alias regiones: vt eſt egō ſudor ⁊ hꝫ. ℭ Tertio opilō in vijs vrinalibus: aut collo veſice cōtingens: vt in calculoſis: aut al̄r qūolꝫ ex alio hūore ⁊c̄. ℭ Quarto q: aquoſitas retinet̄ i loco aliquo: vt in idrope. ℭ Quinto ꝓpter nimiā febrilē caliditatē cōſumētē humiditatē: vt ꝯtingit in febre acuta: ⁊ eſt ſignum mortale. ℭ Sexto ꝓpter mortificationeꝫ caloris ⁊ ṽtutis: vt in pro ximis morti. ℭ Septimo ꝓpter nimiā frigiditatē paliticātē veſicā vt i ſtranguria. ℭ Octauo ⁊ ꝑticularis ex apate anit aut colli veſice ad extra: aut apate mꝑicis coartāte collū veſi ce: vt qñ factū eſt in anteriori parte mꝑicis: aut conſtringen tis veſicāt ita ꝙ nō pōt ſimul multa q̄ʒtitas emitti: ſed neceſ ſario paulatim mīgit̄: quēadmodū ꝯtingit i ꝑgnantibus in qbꝰ ſetꝰ cōprimens veſicā ē cā freq̄ntis mictus ⁊ pauci: hec tñ cā ſub eo: qꝺ dcm̄ ē de opilōne cōp̄hēdi pt. ℭ Nono cru ditas ⁊ compacitas humoꝝ pōt eſſe cā paucitatis vrine: qm̄ ſic diſpoſiti non deſcēdūt cū vrina: ſed remanēt fixi ⁊c̄.
ℭ De vrina pauce q̄ʒtitatis inq̄t Aui. ꝙ ipſa ṽtutis ſigñat de bilitatē. Et illa q̄ eſt minus eo ꝙ bibit̄ reſolōnem multam ſigñat: ⁊ aptitudinē ad idropē. Sꝫ opꝫ iſta moderare ⁊ ve rificare ex his q̄ dicta ſunt de cā paucitatis. ⁊ tu conſidera.
ℭ Urina multe q̄ʒtitatis qñq3 ſigñat liq̄factionē: ⁊ tunc ē ma la qñq3 ſuperfluitatū liq̄factarū ⁊c̄. dictū eſt. ℭ Urina diuer ſarū diſpōnū: q̄ qñq3 mingit̄ multa: qñq3 pauca: ⁊ qñq3 reti netur. eſt ſignificatio laboris: ⁊ pugne nāe: ⁊ eſt ſignificatio mala: qm̄ ſignificat nām nō eſſe potētem ad continuanduꝫ motū: ⁊ pugnam cōtra mām: ⁊ qñq3 ſignificat groſſitudinē humoꝝ: ⁊ ꝙ ipſi difficulter ſuſcipiūt digōnē. Qꝫ ſi ſe. fuerit quieta ſignificat lōgitudinē ꝓpter groſſitiē humorum.
ℭ Multitudo in acutis egritudinibus cuꝫ poſt ipſam nō ad ueniat requies ē ſignificatio ethice ⁊ ſpaſmi ex inflāmatio ne ⁊ ſudore: q: ſ. ſi poſt eū nō ſeq̄tur reqes: qm̄ eſt ſignum eli quatiōis. ⁊ inflāmationis humiditatū: ⁊ exiccatiōis earum: ⁊ ex ꝯñti nō miret̄ ſi ſpaſmus de ſiccitate expectat̄: ⁊ preci pue in pueris: ⁊ ſſibus ⁊c̄. Ex qbus concludit̄ ꝙ mediocri tas vrine ex cauſis medijs cauſatur. Et tu conſidera.

E Et cōgruū videt̄: vt poſt determinationem de ſubſtā tia vrine: ⁊ eius quantitate agat̄ de quali tate ſeꝑationis eius. ℭ Jōq3 aduertēdū ꝙ qñ patiēs febrem acutā nō pōt mingere niſi par ūr ⁊ cū dolore abſq3 vulnere: aut apate in miſtis vrine. ⁊ hꝫ pulſum frequētē ⁊ debilē eſt ſignū malū. ℭ Cū retinet̄ vrina in febre continua ⁊ eſt vehe mentia doloris capitis: ⁊ multitudo ſudoris ſignum eſt fu turi ſpaſmi. Urina que guttatim ſtillat̄ in febre continua: ⁊ cū vehementia doloris capitis: ⁊ cū multitudine ſudoris ſi gnificat ꝫuꝫeꝫi. i. ⁊c̄. ℭ Urina q̄ guttatim diſtillatur in quie te ſignificat fluxū ſanguinis narīū. Qꝫ ſi febris fuerit acuta incenſiua ſignificat diſpōne malā: ⁊ aduenietēꝫ cerebro. Et ſi fuerit quieta ſigñat multitudinē repletionis: ⁊ debilitateꝫ nāe in expellendo. ℭ Et cā vrine in egritudinibus acutis egredientis inuoluntarie eſt debilitas virtutis: aut nocumē tū in cerebro: ore nō ſit illud: niſi ꝓpter aſcēſionē mat erie acu te calefacte ad cerebrū: ſiq̄re cōicat ei mēbro lacertoſa.
ℭ Jn affoꝛiſmis. ℭ Urina noctu multa facta modicum ſeceſ ſum ſignificat: ⁊ econuerſo. 7ꝰ quinte.
ℭ Quibuſcūq3 ex ſtranguria yleon innaſcit̄ in ſepteꝫ diebus pereūt. Si vo feb. ſupueniēte vrina multa fluxerit. Stran guriam ⁊ diſſuriam repletio vinit ⁊ flōmia ſoluit. Jncidere vo venā: que eſt intus talum bonum. 44. ſcde. D
ℭ Poſtremo notandum ꝙ mulieres plus multo mingunt viris: ꝓpter tres cauſas. ꝑmo ꝓpter impotētiā ṽtutis ad re ſoluendū materias ſuperfluas. Scdo. q: ſunt magꝭ humi de alijs paribus. Tertio: q: habēt vaſa valde lata ⁊ ampla. Et ideo caue ne ab eis ſis deceptus: ꝙ frequenter non oſtē dunt totam quantitatem vrine earum: ne ex tanta quantita te medicus iudicet eas multum potaſſe.

Capitulum. v. de contentis vrine continens. Rubricas. 18.

ℭ De odore ⁊ ſapore vrine. Rubrica. j.

Er cōtētū vrine hic ſatis vl̄r intelligo omne illud ꝙ poſt colorem ſubſtantiam: ⁊ quantitatē a ſenſu aliquo in vri na comprehenditur. Unde ⁊ ſub contento hoc modo odor ⁊ ſapor: ⁊ ſpuma comprehenditur: ⁊ plurimi enim capitula ſpecialia ac diſtincta de his fecerunt. ſed ob maiorem breuitatem omnis hec cum alijs conten tis ſub vno comprehendā caplō. Contenta itaq3 ſunt. 21. ſ. odor ſapor: ſpuma: pinguedo: ampulla: circulus: gra nula: nebula: humor: pus: ſanguis: ſꝑerma: atomus: ypoſta ſis: furfur: crinoydes: ſquame: cinis: pilus: ſabulum: vapor. E
Et de decem ⁊ nouem tales reperiuntur verſus. Circulus M
ampulla: granum: nubecula: ſpuma. Pus: pinguedo: pilus: ſanguis: arena. chimus: Furfur: ⁊ crinoydes: ſquame: partes athomoſe. Sperma: cinis: ſedimen: ſpiritus alta petens. Quibus addantur odor ⁊ ſapor: de quibus prius.
ℭ Urina odore priuata ſm plūmū friditatē cōplōnis: aut ſu perfluā cruditatē ſignificat. Nā odor q eſt qualitas ſecunda ex dñio caloris ꝯſurgit: ⁊ dꝫ ſm plurimum: qm̄ mā hñte ra ptū ad ſuperiora: vt i freneſi diſcoloratꝰ appet: ⁊ odore ꝑuꝰ ta: ⁊ tñ eſt ibi caliditas ⁊c̄. Et quarto affoꝝ. affō. 72. Urina talis plerūq3 in acutis egritudinibus extinctioneꝫ caloris ſi gnificat: nā factus eſt impotēs ad cōmiſcēdū humores odo rem facientes in vrina. propter eius extinctionem ⁊c̄.
ℭ Cuꝫ vrina fuerit odoris fetidi: ⁊ habuerit maturationis ſi gna: tunc ſignificat ſcabiē: aut vlcera in iſtris vrine. Qꝫ ſi nō affuerint ſigna maturationis ſuſpicāduꝫ eſt ex putrefactio ne in venis exiſte hoc cōtingere: ⁊ clara ſunt hec. Nam fetor putrefactionē ſignificat. Jtē oportet ſigna alia notare de le ſione aliorꝫ mēbroꝝ: ſi canoniſte verificari debet. Cuꝫ talis apparuerit vrina: ⁊ nō vicio illorū membrorum: ⁊ hoc in fe bre acuta ſignū malū. Nam vehementem putrefactionem ⁊ rebellionem ſuperfluitatum portendit.
ℭ Urina cuius odor ad acredinem trahit putrefactioneꝫ hu morū frigidā ſubſtantiam habentiuꝫ ſignificat calore extra neo ſuperante. Nam calor extraneus inducens in humori bus frigidis ebulationem cauſat ſaporem aceroſum: licet N
etiam a frigido poſſit cauſari. vt prima ꝑmi de humoribus.
ℭ Hec vrina ſi in febribus acutis apparuerit: mortē prono ſticabit. quoniam tunc erit ſignū ꝙ hic odor cauſatus eſt a calore remiſſo ⁊ mortificato naturali ſuperante extraneo.
ℭ Urina cuius odor ad dulcedinem trahit dñium ſanguinis ſignificat ad dulcedinē. i. ad mitem ⁊ ſuauem: vt eſt odor la ctis vel ſanguinis: ita ꝙ debens iudicare de tali odore pri us debet habere notitiam de odore lactis vel ſanguinis.
ℭ Urina cuius fetor ſiue odor eſt multum acutus mām cole ricam denunciat. Nam cum ſit humor ſubtilis valde cali dus ⁊ acutus: hinc eius odor ⁊c̄.
ℭ Urina cuius fetor vel odor ad acredinem trahit melan colicam

colleã ſignificat mãm:qm̃ melãcolia ipſa eſt acris odoris. Nota tñ ꝙ ꝛ ſtã acre eſt binõi:q̃re diſtingue ex parte groſſicieꝛ ꝛ ſubtilitate vrine:qm̃ in ſtate eſt groſſioꝛ ꝛc̃.

ℭ In acutis egritudinibus cum fetoꝛ in vrina pꝛeſentabitur poſtea ſubito remouebitur ꝛ ꝛ nõ fuerit ſecuta alleuiatio ſignum erit caſus virtutis:quoniaꝫ ex quo non alleuiabitur ſignum erit cum alijs in materia putrida retinebitur : ꝛ ꝙ virtus facta eſt impotens expellere.

A ℭ Poſtremo ſcito ꝙ cum in ſano vrina fetida perſeuerauerit ſignificabit febrium putridarũ euentum:aut retentam putrefactionem minorari: ꝛ ex ꝯñti alleuiatione compꝛebendetur poſt eius mictũ Naꝫ perſeuerante putrefactione nõ alleuiato coꝛpoꝛe merito expectande ſunt febꝛes ꝛc̃.

De ſapoꝛe

B aũt quõ multi truſatoꝛes dicunt eſſe neceſſarium ad cognitionem diſpõnum vrine di co verbũ Aui. ſcõa pꝛimi de vrinis. pᵒ caplõ. Sunt quidaꝫ qui inter hec gña ponunt genus tactusꝛ genus ſapoꝛis:ſꝫ nos pꝛoijcimus. Vrina tñ ſalſi eſt ſapoꝛis:vt ſupꝛa.

ℭ De circulo vrine. Rubrica.ij.

C Jrculus eſt qd ſupereminẽs vrineꝛ iã a quibuſdã pnũciat̃ nõ eſſe vere inter ꝯtẽta vrine enumerandus:de quo circuloꝛ ꝛ eius ſignificatione in diſpõe humani coꝛpoꝛis eſt ſuſpicãdũ:vt ſit ſatis efficax ſignũ:imo inter ſigna nedũ foꝛtia:ſꝫ neqꝫ medioc̃ria ſit numerãdus. Cuꝫ ab auctoꝛibus noſtris pꝛ̃ſtantiſſimis:q de ſignificationibꝰ ſumptis ab vrina ꝛ cõtentis eius nulla de eo ſpẽalis fiat mentio. Vñ neqꝫ hypo. neqꝫ Gal̃. neqꝫ Iſaac:neqꝫ Aui. de eo quicq̃ dixerũt. Salernitani tñ de eo mentionẽ fecerunt:q foꝛteſſe ex longa vrine inſpectione aliqd veritatis ex eo compꝛehenderunt. Et qõ dictũ eſt de eo intelligatur de granis ꝛ partibus atomoſis. Et qm̃ iuuenes maxime oĩa intelligere cupiunt : hinc hꝛeuius q̃ potero ſuis locis mentionẽ faciam: nõ omittẽs que erunt ad eorũ plenam intelligentiam.

ℭ Circulus eſt ſubſtãtia multũ aquoſa : ꝛ diafona ex participatiõe partium multũ aerearum in circũferentia vrine viſu cõpꝛehẽſa. Et dĩ cõpꝛehenſa:qm̃ ẽt eius ſbã per totã ſuperficiem vrine expandit̃:que tñ viſu nõ cõpꝛehẽdit̃. Et ſicut in ſuperioꝛi parte vrine collocat̃:ita dicũt ſup partes coꝛpꝛis ſuperioꝛes:vt capitis hꝛe ſignificationẽ. nã vt ipſe generatꝰ ex partibus leuioꝛibus mãꝫ petentibus ſuperioꝛa.

ℭ Circulus albꝰ ſpiſſus ſignat abũdãtiam ſtãtis in parte capitis poſterioꝛi:eo ꝙ in illa magis abundat flegma.

ℭ Circulus citrinus pꝛ̃ñtiaꝫ humoꝝ colericoꝝ in dextra parte capitis ſignificat : eo ꝙ in illa magis abundat colera.

ℭ Circulus in ſubſtãtia tenuis coloꝛe pallidus vel fuſcꝰ humoꝛum:aut vapoꝝ melãcolicoꝛum aſcenſum ad partem ſiniſtram capitis:eo ꝙ in ea parte eſt ſplen.

ℭ Circulus in coloꝛe rubeus in ſubſtantia ſpiſſus vapoꝝ aut humoꝝ ſanguineoꝝ aſcenſum in parte anterioꝛi ſignificat. Nã in parte anterioꝛi ſunt plures vene ꝛ arterie q̃ ſanguinis multi ſunt ꝯtẽtiue. Vñ Cõſtãtinus in viatico. Caput in quatuoꝛ diuidit̃ ptes. Nã in poſterioꝛi dñat̃ flã. In anterioꝛi ſanguis. In ſiniſtra melancolia. In dextra colera. Et cum ab his cauſis circulus cauſari habeat hinc ꝛc̃.

ℭ De ampulla vrine. Rubrica.iij.

D Mpulla eſt coꝛpꝰ paruũ rotũdũ ex vẽtoſitate groſſa:aut vapoꝛe incluſo ſub partibꝰ viſcoſisꝛ aqueis vrine genitum in ſuperioꝛi eius parte eminẽs. Nã vẽtoſitas groſſa incluſa in partibꝰ illis ad ſupioꝛa eleuat in cumulum quẽadmodũ videmꝰ in ſputo emiſſo per calamũ a pueris. vñ faciũt ampullas magnas. Naꝫ in medio vie ſputum viſcoſum:aut aqua viſcoſa ſecũ trahẽs aerẽ in cubum : vt in rotũdũ eleuat̃ per ſubinciuſionẽ aeris petẽtis exitũ:ꝛ pp ipſum ſputũ vel aquã ꝓhibẽtẽ ſua groſſa viſcoſitate ipm exalare. Nam qñqꝫ ꝯtingit ꝙ viſcoſitas eſt pauce reſiſtẽtie. vñ tũc facil̃r frãgunt̃ ampulle:vt qñqꝫ apparet ꝙ factis ampullis in mingẽdo vrinã ſtatim rũpũt̃. Ex q̃ infert̃ ꝙ alijs pıbꝰ vinuꝫ ꝙ eas retinet lõgioꝛi tpe eſt melius illo qõ pauco tpe eas detinet:ꝛ dcm̃ ẽ groſſa viſcoſa ꝛc̃. qm̃ ſi ventoſitas eſſet valde ſubtilis exalaret:ꝛ ſil̃r ſi hũiditas nõ eſſet viſcoſa notabil̃r nõ reſiſteret ꝛc̃. ita ꝙ req̃rit̃ hic qõ dcm̃ eſt. ℭ Et pꝛopter iuuenes ſciẽdũ:ꝙ qñ in hoĩe repiunt̃ hũoꝛes crudi viſcoſi:ꝛ ventoſitas groſſa:ꝛ illi expulſunt̃ per vias vrine:tũc i eoꝝ trãſitu p anguſtos meatꝰ cõmiſcent̃:ꝛ cũ ad extra pellũtur vẽtoſitas petit exitũ:ꝛ ptẽ ſupioꝛẽ. Vñ hũoꝛ ſua viſcoſitate exitũ taleꝫ ꝓhibẽs eſt cã:vt inde ampulla gñet̃:vt dcm̃ eſt. ℭ Ex qbꝰ infert̃ ꝙ alijs pibus q̃to ampulla fuit minoꝛ indicãdũ eſt eã tãto magis p anguſtioꝛes vias deriuatã eſſe. Vñ niuln volũt cũ ampulle fuerũt groſſe indicãdũ eẽ ſuper diſpõnẽ ſtõiꝛ ꝛ mẽbꝛoꝝ nutritiuoꝝ:qm̃ vie ſunt latioꝛes his q̃ ſunt mẽbꝛoꝝ ſupioꝝ : ꝛ cũ fuerint ſubtiles ſuper diſpõnes cerebri ꝛc̃. ℭ Infert̃ 2ᵒ ꝙ vrina tali appẽte in moꝛbo. ſ. cuꝫ ampullis multis : ꝛ groſſis:ꝛ ipſa pſeuerãte ſignũ eſt longitudinis moꝛbi ipſiꝰ. ℭ Infert̃ 3ᵒ ꝙ hec vrina futuruꝫ lapidẽ in renibꝰ pnoſticat̃. Nã cũ hũiditas iſta viſcoſa per ipſos renes trãſeat:q nõ digerit̃ niſi in lõgo tpe arbitrãdũ eaꝫ ibi detineri:cũ ipſa ſit groſſa:vt ſuppoſitũ eſt:ꝛ locꝰ anguſtus:q̃re in tpe aduret̃:ꝛ i lapideꝫ ꝯuertet̃. Et hoc eſt qõ voluit hypo. 7ᵃ affõꝝ. affõ. 32. Quibuſcunqꝫ in vrinis ſupernatãt ampulle his nefreticã ſignant. ꝛ lõgam egritudinem foꝛe. ℭ Infertur 4ᵒ ꝙ iſte ſignificãt viſcoſitateꝫ hũoꝝ:ꝛ ventoſitatem groſſaꝫ in coꝛpoꝛe abundantẽ:pꝫ qm̃ ſunt effectꝰ haꝝ cãꝝ. ℭ Infertur 5ᵒ ꝙ talis vrina apparens in moꝛbis renũ eſt iudicanda mala:pꝫ qm̃ oſtendit mãm ex qua facil̃r gñari põt lapis:etiã mãm viſcoſam groſſam frigidaꝫ:ac ventoſitatem groſſam:ex quibus renes ipſi multũ grauari pñt ob eaꝝ anguſtas vias. Viſcoſitatẽ aũt ampullarũ maioꝛeꝫ aut minoꝛem cõpꝛehẽdemus:vt de ſpuma dicet̃. Et tu ibi.

ℭ De granis vrine. Rubrica.iiij.

E Rana ſunt coꝛpoꝛa parua:q̃ ꝓpter eoꝝ puitatem vix viſum mouẽt : ꝛ genita ſunt ampulle:ſed ꝓpter eoꝝ paruitatẽ nõ dicũt̃ ampulle:ꝛ iſta apparent in circulo : ꝛ aliqñ ſub circulo:vt dictuꝫ fuit in de vrina pꝛegnantium: hñt aũt modicã ſignificationeꝫ vltra illud qõ dictũ fuit:nec de eis veteres mentionem fecerũt : ſignificãt aũt mãm reumatizantem : vt de minutis ampullis ꝛc̃. Scito tñ ꝙ cauſa in eis nõ eſt ita foꝛtis:ſicut in ampulla.

ℭ De nebula vrine. Rubrica.v.

F Ebula eſt q̃dam obumbꝛatio in ſuperioꝛi regiõe vrine apparens ex aduſtiõe humoꝛum genita : vnde facta aduſtione in humoꝛibus:ꝛ maxime in pꝛincipio febꝛium in magna epatis ſupercalefactione accidit ab his vapoꝛes magnos eleuari:qui expulſi cũ aquoſitate vrinali:de inde ſua nã ſuperioꝛem regionem vrine petentes ipſaꝫ obũbꝛant. ℭ Ex quo apparet ꝙ tali apparente debet eſſe difficultas anhelitus. Et foꝛte hoc eſt ꝙ quidam dixerunt ipſaꝫ ſignificare anguſtiam pectoꝛis ſm plurimum.

ℭ In affoꝛiſmis.

ℭ Quibus ſcõo die egritudo terminatur his nubem hꝫ rubeam quarta die vrina:ꝛ alia ſigna ſm rationem. 71.4ᵃ.

ℭ De ſpuma vrine. Rubrica.vj.

G Puma non eſt aliud q̃ multaruꝫ ampullarũ aggregatio : que ex eiſdem fit cauſis ex quibꝰ ampulla. ℭ Sed vltra illas nota ꝙ caliditas in humoꝛibus ebullitionẽ inducens:ꝛ magnam partem in vapoꝛẽ conuertens eſt cauſa factiua ſpume:ꝛ ampullarum illis vapoꝛibus incluſis : vt dictum eſt. Sed due cauſe dicte fuerunt immediate hec nota. ꝛ tertia meditata. Cognoſcitur ſpuma que a coloꝛe generatur : ab alia que ex alijs gene

ratur cauſis:qm̄ illa extincta parua ⁊ minuta:talia ꝟo econtra. Ex quo infertur ꝙ aliq̄n h₃ ſignificare ſuper mā₃ frigidam groſſam:aliq̄n ſuper forte calorē. Per ſui colorē etiā ſignificamus ſuper mā₃:⁊ cū fuerit alba ſup frigidā ⁊ crudā: ⁊ ſic vt plm̄ eſt. Citrina ꝟo ſuper mā₃ colericā groſſā₃ ⁊ viſcoſam: vt in ictericia citrina. Itē in ſupercalefactione epatis. Nigra ſuper meliam flāti admixtā: vt in icteritia nigra viridis ſignificat aduſtionē. Liuens mortificationē₃. Spuma magna: q₂ longa lata ⁊ profunda: ⁊ qn̄ eſt vnius digiti vel circa multā viſcoſitatē ⁊ ventoſitate₃ ſignificat. c₃ pus. Eius autē viſcoſitas magna aut parua cōprehēdit̄ ex ꝯq̄ſſatione vrinalis. nā ſi ex tali ꝯquaſſatione ſpuma cito frangit̄ ē pauce viſcoſitatis ſi tarpe multe ⁊c̄. Spuma multa ⁊ ampulle multe perſeuerantes ſignificat opilationē. nā ſignum eſt ꝙ corpus abundat vētoſitate multa: que ſi per vias tam anguſtas a nā expellit̄: ſignu₃ eſt ꝙ opilatio eſt in alijs vijs per quas nā cōmodius poterat expellere. ꝯſidera.

b ¶ De pure vrine. Rubrica. vij.

Pus eſt humiditas putrefacta in fundo vrinalis apparēs: de quo dicetur amplius cu₃ locutus fuero de hypoſtaſi. Pōt hoc pus a pluribus locis ꝓuenire. Prio ab vlcere colli veſice: ⁊ eſt ſm̄ plm̄: ⁊ tūc patiēs ſentit in extremitate virge: ⁊ ē ſanies multa: ⁊ ſentit̄ fetor notabilis ex ei⁹ odoratu ⁊c̄. q̄ collige. 19. tertij cap° ꝓprio. Q̄nq₃ ē ex vlcere in poris vritidib⁹: ⁊ tūc ſanies eſt pauca: nō cum fetore tanto ⁊c̄. Q̄nq₃ eſt ex renibus. Q̄nq₃ ex epate. Q̄nq₃ ex epate aliūde genitor vt eſt videre in pleureſi cu₃ nā purgat̄ per illas vias: vt ſupra. dolor. n. ⁊ cetera ſigna diſtinguit inter hec. Ut ſi fuerit ex epate dolor in parte dextra ſub hypocūdrio ⁊c̄. tu ſigna diſtinctiua ſuis collige caplīs: nō inconueniēt tn̄ aliq̄n emittere mā₃ ſanioſam: dato ꝙ nō fuerit ruptū apoſtema aliquod in membro particulari: ⁊ tu conſidera.

¶ In afforiſmis quarta afforiſmorum. affō. 81. Quib⁹ in vrinali via vel virga puſtule naſcuntur ſanie facta ⁊ erupta ſolō ſit. S₃ ſcito ꝙ qn̄ vlceratio eſt in carne ſanies eſt multa ſi in venis vel arterijs: tunc nō fluit ſanies: ſed ſanguis.

¶ De pinguedine vrine. Rubrica. viij.

3 Pinguedo eſt ſba vt tela aranea vnctuoſa in ſuperficie vrine apparens: hec nāq₃ vnctuoſitas: q̄nq₃ eſt vicio renū vt ex forti calore liquat̄ eoꝝ pinguedo: q̄nq₃ eſt ex liquefactione pinguedinis ſiue vnctuoſitatis mēbroꝝ. Cōprehendit̄. n. vrīa ex hoc: qm̄ que ex liq̄factiōe mēbroꝝ ꝓuenit ſemper ē cū febre ⁊ extenuatiōe corpis pauca mali coloris pauce q̄titatis: ⁊ vnctuoſitas illa non ita cito vi₃ poſt ei⁹ mictū ꝓpter fortē ei⁹ cōmixtionē cū vrina: immo ſtat per tps ⁊ nō eſt ita in ſupficie: ſed cōprehēdit̄ ipſam eſſe magis mixtam. Et iſta eſt vrina q̄ ꝯſueuit appere in ſn° ethice. Et iō tu iuuenis practice fac vrina₃ ei⁹: de quo h₃ ſuſpitio de ethica geſtere. Nam in ſcḋa ſpē appet oleaginea a medio ſup ei⁹. In tertia ꝟo ꝑ totū: tu cāa cōprehende. Alij ꝙ in prima ſpē apparēt queda₃ gutte oleaginee. In ſcḋa tela. In tertia vt oleum. In ea ꝟo q̄ ex renibus eſt nō neceſſario eſt febris vrina eſt mult a bn̄ digeſta ⁊c̄. Et apparet in ſuperficie vrine pinguedo: ſtatim eſt tela magna ꝓpter mltitudinē pinguedinis renū: ⁊ q̄ſi vi₃ ſeparata ꝑꝑ ipſam nō eſſe cōmixtā: eo ꝙ a ꝓpinq̄s membris veniat. ¶ In afforiſmis 7° affō. 33. Quibuſcunq₃ pinguis hypoſtaſis ⁊ globbata his nefreticam ſignificat: ⁊ acutam fore febrem.

¶ De pilo vrine. Rubrica. ix.

k Pilus eſt quedam ſba flātica in lōgū ⁊ in modum pili ꝓtenſa ſub media regiōe in vrina apparens a ſiccitate renū cauſata. Nā ꝓpter opilatiōe ſubtiliat̄ mā illa: ⁊ ꝑꝑ viſcoſitate ꝓtendit̄. Un̄ vrina eas mās inueniens ſecū ipſas ducit: ⁊ in ea ſub forma piloꝝ comprehenduntur.

Nā a caliditate non multū vīcte: ⁊ a ſiccitate forti hī gn̄ant̄ pili. Ex q̄bus apparet ſuper que ſignificare hn̄t: q₂ ſup ſuas cāas: vt effectus ceteri q̄ iam dicte ſunt: de q̄bus Gal̄. quarta affō. cōmento. 22. Qui in vrina pingui ⁊c̄. Contingit aliq̄n hos pilos: vt plurimi aſſerunt a mēbris ipſis radicalib⁹ decidi: qḋ per ſigna diſtinctiua cōprehenditur. Nam cum primis nō adeſt febris: vrina eſt bene digeſta boni coloris ⁊ bone quantitatis. Cum tamē ſecundis ſigna ſunt oīno contraria. Nam a forti calore reſoluente materiam ipſam fortiter exiccent ⁊ fiunt. Et tu conſidera. K

¶ De ſanguine vrine. Rubrica. x. L

Sanguis in vrina apparēs deciſus eſt. ab his membris a quibus decidit̄ vrina: aut per q̄ tranſit. Unde ſi ab epate ibi eſt dolor ⁊ grauitas: ⁊ ſanguis eſt purus in multa q̄titate. Si a veſica: tunc eſt groſſus trumboſus: ⁊ q̄ſi fetidus: ⁊ eſt nigri coloris ꝓpter frigiditate₃ ipſi⁹ mēbri: ⁊ eſt paucus: q₂ eſt mēbrū pauci ſanguinis: ⁊ in peritoneo: ⁊ circa pectinem ſentit̄ dolor. Si a lūbis: q₂ dolor eſt multus: ⁊ dolor ſentit̄ circa renes ⁊ lūbos. Si a renib⁹ tūc me° mō ſe h₃ inter paucū ⁊ multū: ⁊ dolor ⁊ grauitas in renib⁹ ſentit̄. A poris aūt vritidibus nullus vel q̄ſi null⁹ ſanguis egredit̄: eo ꝙ ſunt mēbra pauciſſimi ſanguinis. Signa aūt diſtinctiua ſuis q̄ras caplīs. ¶ In affōis. Si ſanguinem aut pus minxerit: renū aut veſice vlcerationē ſignat. 75. 4ᵉ.

¶ Si ſanguinē mingant: ⁊ lūbos: ⁊ ſtranguriam hn̄t: ⁊ dolor incidit in pectinem: ⁊ ſub ventre: ⁊ ſub peritoneo: ⁊ circa veſicam dolorem ſignificat. 79. 4ᵉ.

¶ Si ſanguinē ⁊ pus mingat ⁊ ſquamas ⁊ odor grauis ſic vlcerationem veſice ſignat. 8°. 4ᵉ. ⁊ 7ª particula affōꝝ. 37.

¶ De cura vrine. Rubrica. xi. M

Arena eſt q̄dam ſba ſabuloſa in fundo vrinalis apparens a caliditate aſſante cāta: q̄ ſi fuerit rubea in renibus genita iudicabit̄. Si ꝟo alba in veſica: ⁊ eſt gn̄atio ei⁹ ſilis gn̄atiōi lapidis in fornace. Contingit tamē q̄nq₃ ex actiōe debilis caliditatis ⁊ ſiccitatis lapidem generari: vt ex lōga mora actiōis ⁊c̄. ⁊ qḋ potuit forte in paruo tpe fecit debile in magno ⁊c̄. ¶ Arena ergo apparēs ſignat lapidē ꝯfirmatū: aut debentē ꝯfirmari: aut perſeuerādo ei⁹ reſolōnē. Un̄ qn̄ apparēt arenule: ⁊ ſubito deficiūt ſine alleuiatiōe ſtāte dolore lapidē ꝯfirmatū ſignificāt. Si apparuerint ⁊ perſeuerauerint eoꝝ mundificatio cū alleuiatione: ſignū eſt reſolōnis lapidis q ſuiſſet ꝯfirmatus: aut q erat confirmat⁹. ¶ Et hic nota ne decipiaris ꝙ aliq̄n i fundo appēt aliq̄ q̄ iudicant̄ ab imperitis arenule q̄ nō ſunt: imo ſunt partes flātice aduſte: ⁊ iō coletur vrina: ⁊ groſſum ad vmbram exiccet̄: deinde digitis tāgat̄ ab aſtātibus ꝑꝑ honorem artis. Q₂ ſi cōphēdet̄ illud eſſe molle ⁊ leue: tūc erit mā aduſta in venis. Si ꝟo fuerit aſpeꝝ: tūc erit ex renib⁹. Q₂ ſi fuerit aſpeꝝ ⁊ nigrū ſignum mā̄e melice aduſte: aut ēt maioris aduſtiōis: q̄ duo ſuis ꝯphēde ſignis: qm̄ cum maiori aduſtione erit calor fortior: ⁊ nō peccabit mā melācolica: ⁊ hmōi.

¶ In afforiſmis. Quibus in vrinis arenoſa ſubſtāt ſedimina his veſica: aut renes litiaſim habent. 80. 4ᵉ.

¶ De chimo vrine. Rubrica. xij.

N Chimus apparēs in vrina ſm̄ plm̄ eſt flaticus: ⁊ in fundo reſidēs. Aliq̄n natat ꝓpter ſui ſubtilitatem: aut ꝯfionē₃ ſui ſiue carminationem. Et h̄ h₃ q̄nq₃ ſilitudinem cū ſanie. Inter tn̄ ſaniem ⁊ ipſum eſt drīa: quam tu practice hoc mō cōprehendas. Concute vrinale: ⁊ ſi faciliter ſpargi cōprehendas: qḋ in fundo eſt: ⁊ facil̄r vincit̄: ⁊ in ei⁹ diuiſiōe nō cōprehendet̄ quaſi fila fieri ex eo: ⁊ erit ſine fetore: tūc iudica ipm̄ eſſe hūorē non ſanioſum. Q₂ ſi erit econtra: vt q₂ fuerit globboſe ſubſtātie: ⁊ viſcoſe: ⁊ cum fuerit ꝯcuſſum vrinale difficulter ſpargitur: ⁊ poſt eius ſparſionem

ſionem fuerit tela lata cũ fetore colore fuſco vel liuido iudi‑ca chimũ ſanioſum. Et hic chimus non ſanioſus ſic appens fundus : ⁊ non hypoſtaſis dici dꝫ: vt liquebit de hypoſtaſi. Cõprehende ẽt per ſua ſigna: vt ſupra vt per apata: aut vlce ra in inſtr̃is viarũ vrine: vt in de pure dictum eſt. ⁋ Ex qui‑bus cõprehende ꝙ ſignificare: hꝫ qꝛ ſuper ſuas cauſas: vt ſu pra humorem viſcoſum minus viſcoſum ⁊c̃.

⁋ De furfure crinoydee ⁊ ſquamis vrine. Rubrica. xiij

A HEc enim tria ſub vna rubrica poſita ſunt: qm̃ ſimilitudinem videntur hr̃e adinuicẽ ex parte ſubẽ eoꝝ ⁊ cauſarum earum. ⁋ Furfur qdẽ eſt ſuba qdã parua in vrina appa rens ad rotunditatem declinans in modum fur furis frumẽti: ac colore eius tincta. ⁋ Crinoydes vero eſt ſuba: qdã groſſa, lꝫ parua partibꝰ frumenti fracti ſilẽs: etiaꝫ ad rotũditateꝫ declinans. Ex quo appet ꝙ a furfure differt ex parte profunditatis. ⁋ Squama aũt eſt ſuba ad moduꝫ furfuris: ſed diſſona colore. ſ. priuata: queadmoduꝫ appent piſciũ ſquame. Petalũ ꝟo dr̃ fruſtũ: ita ꝙ ẽt crinoydem pe‑talũ dicere poſſumꝰ. Giordoniꝰ ꝟo ſquamas petala idẽ enũ ciauit. vꝫ tñ petalũ plus ĩportare ꝙ̃ ſquame. nã petalum eſt ſicut genꝰ: ſquama ꝟo vt ſpẽs. Vñ Aui. 2ª primi. de ſigña‑tionibus ſpẽꝝ hypo. ex petaloydibus: qdã ſunt coloris fu‑ſci ⁊ obſcuri: ⁊ aut ſquamis piſciũ ſilẽs: ⁊ hec eſt vehemen ter mala ⁊c̃. In ſũma ex dictis Aui. allegato loco. 6. i. Silis ꝟo raſure inteſtinoꝝ. Colligit ꝙ petalũ eſt fruſtũ quoddaꝫ corticale. Vñ cortices ſunt ſbe corticibꝰ mẽbroꝝ vt ſunt ra‑ſure inteſtinoꝝ ſilẽs petala dr̃. Et he qñqꝫ ſunt rubee: ⁊ ſi gnũ eſt ꝙ rene veniũt: qñqꝫ albe: ⁊ ſigñant ꝙ ſunt ex veſica aut ex mẽbris radicalibꝰ. ⁋ Vñ ſquame apparentes in fe‑bre acuta nõ apparẽtibus ſignis digõnis ſunt ex raſura fa‑cta in neruis: venis oſſibus ⁊c̃. ⁊ furfur idẽ: ⁊ qd̃ febris inci‑pit ex ꝓfundo radere: q̃ aũt ſit deterior: an petala maior aut minor dicetur in dubijs. He. n. reſolutiones ex ꝯſilibꝰ cau‑ſis ꝓuenire pñt. Nã hꝫ ſube in vrina apparẽtes ſignificant aut nimiã mẽbroꝝ radicaliũ caliditatẽ ⁊ ſiccitatẽ earum ptes reſoluẽtes ⁊ ſcindẽtes: ſiue ſepantes: queadmoduꝫ cõtingit tpe magni eſtus: ꝙ a partibꝰ terre paludoſe ſupficialibꝰ ele uant partes terree: vt ſquame magne: ⁊ dcm̃ eſt paludoſe: qꝛ ex nõ paludoſo eleuat puluis. Aut ſepationẽ ptiũ ſupfi‑cialiũ veſice: ſiue iſtꝛoꝝ vrie: vt poroꝝ vritidũ. Cõphẽdit ꝓmũ: vt qꝛ mẽbra vrine ſana ſunt : ⁊ tñ illic adeſt febris intẽſa debilitas virtutis macies corpis: ⁊ hꝫ apta denotare mẽbro ruꝫ liq̃factionem. Si ꝟo fuerit a veſica: tũc appet in inſtr̃is vrine nocumẽtũ: vt prurituſ: ⁊ ardor in ṽga: ⁊ vrina nõ erat ſa‑na: hoc eſt: aut in ea apparebunt: aut ſanies: aut aliqd̃ tale: per qd̃ ꝯphendet nocumẽtũ in ea : aut in inſtr̃is vrine. Vñ. 4. affo. Quibꝰ vrina pinguis. i. nãli exñte fur furea ſedimina mĩgunt

B his vrina ſcabit. ⁋ Nota tñ ꝙ lꝫ ita ſit: contingit tamen ali‑qñ has reſoltões ab hũoribꝰ ꝓuenire: ⁊ ſepius a mã ſlati‑ca. Vñ ab eis virtute cãꝝ ſupraſcriptaꝝ ſepant partes ita ꝑ‑ue i modũ furfuris crinoydis: aut ſquame. Differũt tñ quo ad ꝓnoſticum: qm̃ ſquame ſunt reſoltões mẽbroꝝ radica‑liũ: vt arteriaꝝ venaꝝ ⁊c̃. Et ſpãlr qñ nõ ſunt vicio inſtroꝝ vrine a caliditate ⁊ ſiccitate minori: qñ ſunt furfures facte. Vñ furfures maiorẽ caliditatẽ ⁊ ſiccitatẽ indicant: qd̃ ex colore cõ prehendit. Quidã dicũt hec ſigñare ethicaꝫ qñ non eſt vi‑cio inſtroꝝ vrine. vñ exiſtimant tales reſolutiones ſeparari a venis arterijs: ⁊ ab alijs membris radicalibꝰ: vt oſſibus: lꝫ valde paruꝫ: ⁊ ſunt valde pue ex forti caliditate ⁊ ſiccitate in ſtris ⁊c̃. ⁋ De crinoydibꝰ ꝟo dõm ꝙ cum crinoydes ſint fruſta groſſa: ꝙ ipſa nõ reſoluuntur ſiue ſeparãtur a mẽbris radicalibꝰ: ſed ab hũoribꝰ groſſis: ⁊ mã morbi: ⁊ a ptibꝰ car‑nis recẽter genite. Nam membra radicalia vt vene: arterie vt nerui ſunt mẽbra ſubtilia valde a quibus fruſta ita groſ‑ſa ſepari nõ eſt veriſile. Nec etiaꝫ ab oſſibus: ⁊ ſi ſint groſſa cũ nihil vel q̃ſi nihil ab eis ſepetur ⁊c̃. Et dr̃ recenter geni‑

te ⁊c̃. Propter qd̃ aduertendũ ꝙ ſcribit a Galieno 2° ꝓno ſticoꝝ ſup illa parte. Et ſi qdẽ hypoſtaſis fu: furea. Qꝛ ꝓmũ qd̃ liqueſit in febre eſt adeps i eceris: deinde ontiqor: deinde ca ro: deinde mẽbra ipſa: ⁊ qñ liqueſiunt mẽbra ipſa i vides in vrinis partes inequales ſilẽs petalis. Crinoydes aũt in fe‑bre acuta ſignificant groſſitiem materie morbi: ⁊ ex ꝯñti ti‑morem: qm̃ virtus in paruo tpe mãm ita groſſam digerere non poterit. In febre vero lenta ⁊ longa diſſolutioneꝫ car‑nium : aut egritudinis ꝓlongationem. ⁋ In affoꝛiſmis 7°. affoꝛiſmo 3°. Quibuſcũqꝫ in febribus in vrinis crinoydes hypoſtaſes ſiunt longã egritudinẽ ſignificant.

⁋ De atomis vrine. Rubrica. xiiij.

ATOma ſunt corpuſcula parua humoralia: nõdũ terreſtrificata per viam ſtilli cidij a partibus remotis venientia: vt ſunt cor puſcula : que in ſpera ſolis comprehenduntur. nam talia indicant deſcenſum humoruꝫ ab alto ad partes inferiores per loca valde anguſta i que aut in eis aere: ſiue vapore incluſo: aut motu deſcenſus calefacta non deſcendũt. ſed qñqꝫ vr̃r deſcendere: ⁊ hec vt qdã dicunt ſi‑gnificant futurã podagrã vel arteticã ſi perſeuerauerint. ⁊ ꝯſilr imaginat a medicis granula parua minuta apparen‑tia in vrina pregnantium generari. qm̃ cum os matricis tpe ĩpregnationis ſit clauſum: ita vt vix puncta acus penetrare poſſit. vigeſima prima tertij de generatione embrionis. hic reſolutiones ſpermatice deſcendentes per viam ita angu‑ſtam minuuntur valde: quare venientes ad viam vrine cuꝫ ea expelluntur: vt ſupra in fine ſcdi capli : ⁊ tu ibi. Apparẽt tamẽ qñqꝫ iſte reſolutiones ita minute in vrinis corporum repletoꝝ. ⁊ i. leo hoc dictum videtur pati inſtantiam : neqꝫ vſqꝫ modo inueni eum auctorizatum ⁊c̃. quere ⁊c̃. C

⁋ De filis ſpermaticis vrine. Rubrica. xv. D

FIla ſpermatis in vrina apparentia ſunt. aut ex coytu no uiter facto: vt ſupra: aut ex repletione vaſorum ſpermaticorum: vt in robuſtis religioſis mem‑bris ⁊c̃. aut debilitate contentiue teſticulorum. vnde ſperma egreditur inuoluntarie: ⁊ ſine delectatione: ⁊ tunc eſt ſignũ gomoree: ⁊ eſt paſſio cui opꝫ ſubito ſuccur‑rere: ⁊ aut ex pollutione nocturna ⁊c̃. aut ex paraliſi virge ⁊ teſticulorum : ⁊ ſuper iſtas cauſas ſignificare habet. ⁋ Tu tamen nota: ꝙ aliqñ in vrina apparent fila flegmatica ſimi‑lia filis ſpermaticis. Sed inter hec eſt differentia talis: qm̃ ſpermatica ſunt peruia multum: ⁊ alba eleuata magis ver‑ſus mediam regionem. Flegmatica autem magis deſcen‑dunt: ⁊ non ſunt peruia: neqꝫ ita alba ⁊c̃. Tu tamen ex alijs ſignis. ⁊ ex relatione etiam infirmi ⁊c̃.

⁋ De materia cineritia in vrina. Rubrica. xvj.

REſolutiones cineritia in vrina appa‑rentes cauſantur: vt plu rimum a materia melancolica aduſta que ſui grauitate fundum vrinalis petunt. Quandoqꝫ autem ſignificant materiam flegmaticam muta tam ad melancoliam per aduſtionẽ: aut pus aduſtuꝫ: ⁊ ſunt ſignificantia ſm plurimum : vt ficus ꝯdilomata: emorroy‑des: ſuper vitiũ ſplenis retentionem menſtruorum abun‑dantiam melancolie: aut egritudinẽ melancolicaꝫ: ⁊ hmõi. Nam ab his ſiue conſimilibus deciduntur membris. E

⁋ De vapore ſiue fumo in vrina apparente. Rub. xvij.

VApor aut ſicut fumus: aliqñ in vrina appa ret: qui non ab omnibus comprehẽ ditur: eſt. n. difficilis ſatis cõprehenſionis: ⁊ hic aliqñ fit ſeu cauſatur a mã groſſa aduſta : vnde a tali eleuatur : ⁊ ꝯſtante virtute ſignificat lon‑gitudinẽ egritudinis: vt in benedicto de albertis vidi. Ali‑qñ vero fit a mã calida aduſta vehementi aduſtione: ⁊ non conſtante virtute ſignificat mortem : vt contingit magiſtro F

Paulo Ueneto oꝛdinis heremitarũ tanto philoſopho: ali/qñ a flegmate crudo aliqualiter aduſto qḋ a pure diſcerni/tur per fetoꝛez. Et hoc eſt qḋ voluit Aui. 2° pꝛimi de vri/nis.caᵒ de ſba vrine in fine inqt. Et qñ dixerũt ꝙ cuz in in/feriori pte ſit aliqd qḋ pulueri ſit ſile: aut fumo ꝓlõgabitur egritudo: ⁊ ſi in tota ꝑdurat egritudine ꝓnoſticat moꝛtem: aut ſña crudum qḋ a pure diſcernitur fetoꝛe.

¶ De hypoſtali vrine. Rubrica. xviij.

g Hypoſtaſis eſt ſubſa ſuperflua in tertia digõne cauſata vna cum aq̃/ſitate vrinali per vias eius ad extra pꝛopulſa in vrina pendens: ⁊ ab eius ſubã ſeparata. Ex quo poteſt inferri ꝙ coꝛpa tꝑata nõ hñt hypoſta ſim: cum ipſa in tertia digõne. ſ. fcã in venis ſuperfluitatẽ ta lem nõ multiplicet: ⁊ ſi multiplicant inſenſibilr expellũt ob virtutis eoꝝ robur. Et foꝛte hoc coꝛrelariũ intellexit Aui. caplo de vrina digeſta ſana cuz inqt. Et hypoſtaſis ſi ſibi fue rit bone diſpõnis ſm modũ quez diximus: ⁊ huius opinio/nis fuit pluſq̃ cõmentatoꝛ. Et dr ſuperflua i 3ᵃ digõne ⁊c̃.

h ¶ Ubi nota ꝙ hec ſuperfluitas: qñq; decidit a nutrimẽto qñq; a mã moꝛbi: ⁊ de hoc i dubijs. Et dr hypoſtaſis ab hy pos qḋ eſt ſub ⁊ teſis poſitio i qḋ eſt ſuba vrine iacet. Jacet autẽ qñq; in media regiõe: qñq; in ſupꝛema: qñq; in infima ſiue fundo. Dũ aũt eſt in medio cum ꝯdõnibus ſuis: de qui/bus ſtatim vocat hypoſtaſis: ſiue neoꝛema. dũ eſt in ſupꝛe/ma parte vocat nebula vel nephilis. Si aũt i fundo: ⁊ ſi lar go mõ iuxta interꝑtationẽ datã de hypoſtaſi dici poſſit hy/poſtaſis: tñ verius dr fundus. Pꝛopter qḋ notãdũ ꝙ mã ta/lis in fundo reſidẽs ſignat aut eius multaz grauitatem: aut reſolutionẽ magnã vẽtoſitatis ſiue eius priuationez poten/tis illã ſubſtantiã ad ſuperioꝛa eleuare. ¶ Neoꝛema vero ſi gnificat ꝙ cuz ea eſt tanta vẽtoſitas ꝙ põt eã vſq; ad mediũ ⁊ nõ vſq; ad ſupꝛemum eleuare. Neiphilis ꝟo ſiue nebula: ꝙ cũ ea eſt multa ventoſitas cõmixta: potẽs ad ſupioꝛa ele/uare. Hypoſtaſis aũt diuidit in nãlẽ ⁊ bonaz: ⁊ non nãlem: Juxta illud Auic. de hypoſtaſi. non nãlis vero hypoſtaſis. Nã habita noticia nãlis hypoſtaſis facilius cõpꝛehendetur diſpõ nõ nãlis per eiꝰ receſſum maioꝛẽ aut minoꝛez a nãli.

¶ Eſt itaq; nãlis hypoſtaſis ſuperfluitas tertie digõnis me diocris q̃ntitatis alba: leuis: ⁊ equalis in partibus ſuis cõti/nua figura pyramidalis in medio pendẽs ſiue fundo aq̃ ro/ſate i tpe debito apparẽs: q̃ cũ aquoſitate vrinali ad extra ꝓ/pellit a ſba eius diuiſa. Et dicta eſt nãlis: qꝛ nãlẽ eius diſpo/ſitionem ſignificat foꝛtitudinẽ. ſ. virtutis membꝛoꝝ radica/lium debite agentis in humoꝛes: ⁊ in mãm ſuperfluentẽ ip ſam debite ſepando. Dr mediocris ⁊c̃. qm̃ q̃ excedit cãm ſu perfluentẽ deficiat ⁊ diminuta diminutaz ⁊c̃. Dr alba: qm̃ ex hoc denotat dñium caloꝛis mẽbꝛoꝝ radicalium vt vena rum arteriaruz potentis ꝯuertere nutriᵐ: qꝛ ſanguinez ver ſus nãz ipſoꝝ mẽbꝛoꝝ: q̃ ſunt alba: vñ ſupfluitas ab eis de/ciſa ẽt alba deciditur. vñ ꝑᵒ ꝓnoſticoꝛum. cõ. 47. albedo tñ hypoſtaſis eſt albedo debite lucidatis. cũ nõ groſſa ⁊ viſco/ſa. Albedo aũt ſtãtis plus tendit ad opacitatem ⁊ eſt magis

i viſus terminatiua. Ubi aduertendum ꝙ in tertia digõne de ciditur ſuperfluitas nutrimenti: que aliqñ ſub foꝛma ſudo/ris expellitur: aliqñ inſenſibiliter: aliqñ ꝟo ſub foꝛma humi/ditatis cũ vrina: ⁊ hãc humiditatem: vt ſupꝛa hypoſtaſis di cimus. Dr leuis: qꝛ in partibus ſuis ex parte coloꝛis dz eſſe ſilis: qm̃ ex hoc denotat vniformis potentia ſupꝛa mãm ⁊ obedientiã oium partiũ. Dr eq̃lis: qm̃ pars pꝛotẽſa verſus dextrũ dz equari parti ꝓtenſe verſus ſiniſtrum: vt hypoſta/ſis mediũ obtineat locũ. Dr cõtinua ⁊c̃. nã dz eſſe mediocri/ter in partibus ſuis ꝯtinua: vt ex hoc denotet potẽtia vtu/tis digerentis potentis has partes debite ꝯtinuare. Uñ ex hoc cõpꝛehendit ꝙ ventoſitas ſuccubuit non potens illas ptes diſgregare: ⁊ dictũ eſt mediocriter cõtinua: qm̃ ſi eſſet nimis in partibus ſuis vnita: ꝙ cõpꝛehẽdit ex ꝯcuſſiõe vri/nalis: tunc eſſet ſignum: ꝙ eſſet nimis viſcoſa. Dr figura py ramidalis: nã cũ ipſa ſit ex partibus etherogenijs leuioꝛibꝰ. ſ. grauioꝛibus ⁊ medijs: arguitur ex hac figura potentia ca loꝛis: cuius ſeparare eſt etherogenea: ꝙ leuioꝛa in ſuperio/ri loco: grauioꝛ in iſimo. Et media in medio collocauit. Uñ ex hoc figura accidit pyramidalis. arguitur ⁊ ventoſitatem ſecluſam: ⁊ victam q̃ nõ potuit has partes cõmiſcere. Dr in medio pendens. ⁊ pz ex dictis hic ante i ſignat. n. ꝙ non eſt vẽtoſitas potens eã ad ſuperioꝛa eleuare: ⁊ ꝙ medio mõ ſe hz inter graue ⁊ leue. Dr ſiue fundo ⁊c̃. qm̃ dz eſſe alba cuz aliquali opacitate. Non. n. dz eſſe in ea diafonitas qualis eſt in armis vel lapide polito cum talis coloꝛis eſt fundus ſtã/tis vitrei. Jn hypoſtaſi ꝟo nãli pur adſunt quedam partes terre ſequeſtrate in tertia digõne que opacitatez aliqualem in ea inducunt: que partes terre bene cõpꝛehendunt i ſudo re cũ manus ad inuicẽ fricant. Cõſidera. Dr in debito tem/poꝛe ⁊c̃. qm̃ ſtatim micta vrina nõ dz hypoſtaſis appareret ſed per tps aliquale poſt eius mictũ dz apparere. vt verbi gratia: per ſextã partẽ hoꝛe: vel circa: vel per hoꝛã ad plus. Unde aijs paribus q̃to hypoſtaſis citius apparet tanto melioꝛẽ denotat maturationez. Uñ Aui. de hypoſtaſi in fi/ne. Significatio vero hypoſtaſis ex ſuo tpe eſt: qm̃ ſi velo/citer poſtq̃ mingit deſcẽdit eſt ſignificatio bona ſm matu/ritatem. Et cũ tarde deſcendit eſt ſignũ priuationis matura tionis ſm priuationẽ ſue maturationis ſm q̃titatem ſue di ſpoſitiõis. Ubi nota ꝙ in pnᵒ mictus vrine cũ partes hypo/

k ſtatice nõ ſint vnite: ⁊ ſint valde pue ipſe ſic diuiſe nõ ſuffi/ciunt diuidere mediũ: vt poſſit ad locũ ſuũ euenire. Ad qḋ etiã ꝯcurrit caloꝛ vrine actualis lenificans: ⁊ ventoſitas que adhuc nõ eſt repꝛeſſa. Extincto itaq; caloꝛe actuali vrine i ⁊ repſſa ventoſitate partes hypoſtatice vniunt: quarum vnio p h plꝰ ipediebat: ⁊ ipſe vnite facte ſunt potẽtioꝛes ex vni/tione deſcendunt ad locũ: ⁊ regionẽ ſibi ꝯuenientem. Unde eſt veriſimile ꝙ in ſexta parte hoꝛe aliqualis ſiat haruz par tium vnio i qm̃ experientia cõpꝛehenditur in tanto tpe vri/nam eſſe frigefactam. Jn quarto vero hoꝛe notabilẽ deſcen ſum. Jn medio vero hoꝛe vnionem ſatis bonam: ⁊ foꝛte cõ/pletã: in fine hoꝛe cõpletiſſimam. Cetera patent ex dictis.

¶ Ex quibus colligitur ꝙ hypoſtaſis cognoſci hz ex ſeptem rebus. ſ. ex ſubſtantia ſui: vt qꝛ ſit nãlis demonſtrans matu rationẽ: ⁊ hic eſt quas ꝯdõnes hz impoſitas deſcriptione. qualitate: qꝛ dz eſſe alba lenis: vt ſupꝛa. ſitu partium i qm̃ dz eſſe continua in partibus ſuis: vt ſupꝛa: loco qm̃ debet pen/dere in medio: vt ſupꝛa: quantitate: vt ſupꝛa. Et hoc eſt qḋ voluit Auic. de hypoſtaſi vrine circa pnᵐ. 6. j. Dicamus igi tur ꝙ hypoſtaſis multis cognoſcitur modis. Et introducẽs Auic. ſimilitudinem de hypoſtaſi. pꝛo eius maioꝛi intelligẽ/tia dixit. Et pꝛopoꝛtio ſue ſignificationis ſuper maturatio/nem materie in toto coꝛpoꝛe eſt ſicut pꝛopoꝛtio ſignificatio nis materie puris albi leuis ſimilis eſſentie ſuper matura/tionem apoſtematis: ſed plus eſt ſpiſſum: ⁊ hec eſt ſubtilioꝛ ⁊ de hoc in dubijs: qm̃ ex his verbis videtur Auicenna vo luiſſe: ꝙ hypoſtaſis a toto decidatur. Et ſicut ex coloꝛe pu/ris bono vel malo arguitur mala aut bona digeſtio: ita ex coloꝛe hypoſtaſis ſuper maturationem in toto factam. de quo dicetur in dubijs. Et non ſolum ex coloꝛe: ſed ex alijs rebus dictis ab hypoſtaſi ſumptis ſignificatur ſuper matu/rationem ⁊ immaturationẽ: que tñ in ſuis ſignificatiõibus diuerſificantur. Nã vna eſt altera in ſignificãdo foꝛtioꝛ. Un de qualitas alijs paribus eſt foꝛtioꝛ q̃ coloꝛ. vnde melioꝛ eſt equalitas: ⁊ nõ debiti coloꝛis q̃ coloꝛ cũ indebita equa/litate: ⁊ de his in dubijs. ⁊ ſcḋa quarti de ſedimine: leue quĩ dem multotiens magis eſt ſignificatiuũ bonitatis q̃ albũ. Et multotiens viuit ille: cuius ſedimẽ eſt decliue ad albedi/nem: ſed eſt diuerſum aſperum i ſubſtantie. n. bonitas vehe mentius eſt facilis ad recipiendum expulſionez q̃ bonitas

l coloꝛis. ¶ Et iuxta hoc notandum ꝙ iudicium a ſubſtantia ſumptum

ſumptuʒ eſt efficacius q̄ʒ ſumptuʒ a colore:qꝛ maior poten/
tia requirit ad faciendū eius debitā ſbam q̄ʒ ipſum colo/
reꝫ:cū color ſequit̄ modum ſbe. Et claritas ꝛ turbulentia eſt
efficatius ſignū q̄ʒ ſumptū a ſba:qm̄ maior potentia requi/
ritur ad talē pmixtionē cauſandam:imo ꝛ ſpuma eſt effica/
cius ſignū q̄ʒ ſba:qm̄ ſignifica ipſam eſſe magis vel minus
viſcoſam cū multo vapore vel vētoſitate. Et oibus his effi
cacius eſt ſignum ſmptū ab hypoſtaſi:vt infra. ¶ Item ex
pte coloris diuerſitas ſumit̄. Unā alba alijs paribus eſt me/
lior:maiorē ꝛ meliorē notans digeſtioneꝫ:ꝛ nature dñium:
Deinde rubea.ſ.groſſa benignuꝫ oſtendens humorem:q:
ſanguineꝫ ceteris coloribus alio colore ab albo. Poſtea ci/
trina que oſtendit colerā puraꝫ. Poſtea que eſt alba:ꝛ citri
ni coloris vt arſenicū colerā oñdēs vitellinā ꝛ morbū mo/
leſtiorē citrina. ¶ Ultimo lentiginoſi coloris exñs cinericij
ꝛ rubei. Itē aliquantā notās ex hoc aduſtionē ꝛ incēdiuꝫ.
ꝛ per ꝯñs maiorē lapſum. Item incontinuitas in hypoſtaſi
mala melior eſt continuitate in eadem:ꝛ de hoc in dubijs.
¶ Recipit hypoſtaſis varietateꝫ ex pte varioꝝ corporum ex
parte habitudinis corporis in pinguedine macie:ꝛ ex parte
ſexus. ¶ Ex parte qdem macie:qm̄ in corporibus macris
pauca eſt hypoſtaſis in ipſis paucis ſuperfluitatibus mul/
tiplicatis alijs paribus:ꝛ paucior in eiſdem forti exercitio:
ac laborioſa arte vtētibus. In corporibus vero pinguibus
ocioſe viuentibus multa appet hypoſtaſis ex cauſa contra/
ria. Item aliqñ in macris nō apparet hypoſtaſis tempore
ſue ſanitatis.reſoluta illa materia hypoſtatica a virtute ip/
ſa vel mediante exercitio:ꝛ hmōi. Et ꝯſīr tempore ſuaruꝫ
egritudinum contingit egritudines reſolui ac determina/
ri:nō apparēte multa hypoſtaſi:ꝛ ſi qñqꝫ appareat in ſupe/
riori parte ſtans quaſi nebula rara. ¶ Ex pte ſexus:qm̄ ci/
tius deſcendit hypoſtaſis in vrinis mulierum:ꝛ cauſa eſt q̄ʒti
tas maior aut eius grauitas. In corporibus vero optime di
ſpoſitis non neceſſario reperit̄ hypoſtaſis virtute reſoluen
te mām hypoſtaticā in vaporem:aliqñ:aut q̄uolibet ipſum
aliter per poros excutiendo. Cōtingit tñ ꝛ talia corpora:ꝛ
alia q̄ ſunt ſana dicta multiplicare ſuperfluitates ex nimia
cibi aſſumptione:aut ex alia:q̄ʒuis cauſa debilitata digeſti/
ua virtute. Unā ꝛ prima ꝛ ſcḋa digō denūciat. In ſumma aūt
pauca ꝛ ſubtilis hypoſtaſis reperitur in vrinis corpoꝝ ſa/
noꝝ mediocriter ſe hñtiū in oibus ꝛc̄. ¶ Et lʒ dictuʒ ſit de
hypoſtaſi nāli:tu tñ ſcire debes ꝙ magis ſtudiū tuū debet
eſſe in cognoſcendo nō nālē:qm̄ vrine ſanoꝝ medicis nō ꝑ/
ſentātur nec eis ſunt lucro. Sed hic poſite ſunt vt ſupra cō
prehendatur diſtantia lapſus a nāli. Unā ſicut in tertia digō
ne hypoſtaſis nālis reſecat̄ a mā nutrimēti:ita ꝛ in nō nāli
a mā morbi peccante. Nā in vrinis egroꝝ reperiuntur mo
le māe peccātes:a quibus mā hypoſtatica decidit̄. Et iō
alijs paribus in egritudinibus colericis ꝛ melācolicis pau
cior hypoſtaſis reperitur q̄ʒ in flāticis ꝛ ſanguineis:qm̄ mi
nus de illis humoribus in corpe repit̄. Tu aūt cuʒ hoc attē
de corporis habitudinē:ac cibi ꝛ potus q̄ʒtitateꝫ. Sicqꝫ ha
bes quō ſignum ſumptuʒ ab hypoſtaſi eſt efficatius oī alio
ex vrina cōprehēſo.nā ex ipſa mā ſic deciſa a mā morbi cō/
prehenditur potētia virtutis obediētia materiei ac ꝯūū:de
quibus iudicatur de futura ſanitate:aut egritudine lōga vl'
breui. Or aūt mā hypoſtatica decidat̄ a tertia digōne dice/
tur in dubijs. ¶ Non nālis hypoſtaſis:alia mucillaginoſa:
alia carnoſa:alia.ſanguiſugalis:alia capillaris:alia a conten
tis in vrina:de qbus actū eſt deno iatur:vt qꝛ ſit furfuroſa:are/
noſa:ꝛc ꝛ de his ſatis ſolū ꝓſequar̄:de quatuor principaliter
tactis apponēdo quaſdam ſignificationes ab ipſa hypoſtaſi
ſumptas:hincinde ſparſim collectas.

Mucillaginoſa

vero eſt hypoſtaſis ſilis mucilla
gini:que comprehenditur ex du
ctu vrinalis:qm̄ in ptibus ſuis:tunc nō ſepat̄:aut q̄ eſt ſilis
ſtāti mucillaginoſo:ꝛ hec ſignificat humorē ſpiſſum ꝛ cru/
dum in corpore abundentē:aut egredientē ex vijs vrine:aut
criſi in ſciatica:aut in alijs doloribus iuncturarū:ꝛ hec cri/
ſis cōprehēdit̄ ex alleuiatione ſubſequēte:ꝛ hypoſtaſi hōā
ꝛ ſubſequē te ꝛ pſeuerāte. Item qñqꝫ ſignificat vehementē
renū frigiditateꝫ. Hypoſtaſis multū mucillaginoſa:ꝛ mul/
ta in fine podagre:ꝛ articuloꝝ dolorum bonū ſignificat.

Capillaris

hypoſtaſis eſt que i ſubtilitate ꝛ longitu
dine capillis aſſimilatur ex coagulatione
humiditatis cauſata calore ipſo coagulante:quandoqꝫ au/
tem ſtrictura viarum eſt cauſa huius. Quomodocunqꝫ au
teꝫ ſit videt̄ hec coagulatione in renibus principal'r fieri:ꝛ
hec qñqꝫ eſt alba:qñqꝫ rubea ſm diſtinctionem māe a qua
eſt deciſa:ꝛ hec eſt viſa:qñqꝫ ad menſurā palmi vnius:hec
autem ſuper materiam viſcoſam ſignificat.

Sanguiſugalis

dī hipoſtaſis que in colore ꝛ mol/
licie ꝛ extēſione:ꝛ modo ſbe ſan
guiſugis aſſimilatur:ꝛ hec eſt coloris opaci ſanguinis:ꝛ eſt
aliqualiter longa ꝛ extenſa:ꝛ vt dcm̄ eſt obſcura. Unā ſi fue
rit vehemēter mixta cū vrina:ſignāt ꝙ a mēbro remoto ve
nit:ꝛ maxime ſanguineo:vt eſt epar:a quo ꝓꝑ eius debilita
tem fluit ſanguis queꝫ retinere non potuit:aut eius diſſolu
ta aliq̄ pticula. Or ſi non fuerit multuʒ mixta:ſignāt ꝙ vul/
nus erit in veſica:aut in virga:vt in caplo de mictu ſangui/
nis eſt videre. Signāt aliqñ hec hypoſtaſis reſolutionē ma
terie ledētis ſplenē:qḋ cōprehēdit̄ ex alleuiatione ꝯñte ꝛc̄.
Et hic ſanguis ſic coagulatus appellatur trūbus. Unde 4°
affōꝝ affō. 79. Si ſanguinē mingunt:ꝛ trūbos ꝛc̄.

Carnoſa

hypoſtaſis dī:ꝙ in vrina apparent fruſta in
colore carnis,ꝛ in tactu iudicatur vt caro cū
ipſa hypoſtaſi cōmixta:ꝛ talis venit:qñqꝫ a renibus:qñqꝫ a
menibris ipſis. Que vero ex renibus rubicundior:ea q̄ eſt
ex mēbris radicalibus renibus exñtibus rubicūdis:ceteris
ꝯo mēbris ad albū declinātibus. ¶ Itē q̄ ex rene eſt:nam
eſt cū tanta virtutis debilitate:vt q̄ eſt ex liq̄factione alioꝝ
mēbroꝝ hec itaqꝫ renū egritudinē:aut mēbroꝝ liq̄factionē
oſtendet. ¶ Sedimē qḋ eſt ſm fruſta carnis in egritudini/
bus acutis ſine ſignis digōnis ſignāt ꝙ non eſt ex renibus:
ſed ex raſura mēbroꝝ. Et qñ illic eſt dīgō:aut non eſt feb.ſi
gnum ꝙ eſt ex renibus. Et in afforiſmis 4° affōꝝ. 78. affō.
Quibus in vrina pinguis ꝛ groſſa exiſtēte carnea fruſta:ꝛ
modica:ꝛ pili exeūtibis de renibus egerunt.

Hypoſtaſis

vero vt tactuʒ eſt ſimilatur materiei a
qua decidit̄:ideo in egritudine ſangui
nea appet rubea. In colerica citrina vel ad eaꝫ declināāſi/
ue rubea. In flātica alba. In melencolica fuſca vel nigra.
¶ Nigra nāqꝫ hypoſtaſis abſolute ſignāt malū aduſtionem
notans. Sed qñ eſt hypoſtaſis nigra abſqꝫ nigredine aquo/
ſitatis:tunc eſt ſignuʒ ꝙ minor eſt aduſtio:ꝛ ex ꝯñti minus
mala. ¶ Rubea vero obſcura ſignificat dñium ſanguinis.
¶ Rubea vero clara ſanguinē colericū:ꝛ ex ꝯñti nauſeam
ſiue faſtidium. ¶ Rubea citrina ſignificat egritudinē fortē:
qꝛ colericā. ¶ Alba cuʒ ꝯdōnibus dictis bona ē. ¶ Alba
vero mucillaginoſa:aut ſanioſa:aut ſpumoſa:aut matura/
tioni ꝯria.qꝛ diuulſa:ꝛ hmōi mala. ¶ Uiridis mala:eſt eniꝫ
ſemita ad nigram:vt in de coloribus dictum ſuit.
¶ Hypoſtaſis diuulſa ventoſitatem ꝛ digeſtionis debilitateꝫ
ſignificat:qꝛ virtus nō pōt eam debite vnire ꝛc̄.
¶ Hypoſtaſis aut eſt natans:aut pēdēs:aut iacens inferius.
Que eſt in ſuperiori regiōe dicit̄ natans:aliqualem ſignifi/
cans digeſtioneꝫ. Significat enim ꝙ a vētoſitate multa ſub
leuata eſt:ꝛ qꝛ non hꝫ niſi debilem inſpiſſationem ꝛc̄. Que
aūt eſt in fundo cū ſpiſſa:groſſa:vnita magis maioreꝫ ſigni/
ficat digeſtionem. Que vero eſt in medio pēdēs medio mō
ſignificat:ꝛ tu conſidera. Nā hoc tenēdū in hypoſtaſi nō na
turali:nā ſecus eſt de nāli vt dictū eſt. Unde in ſtatu febriuꝫ
humoroſaruꝫ alijs paribus debet hypoſtaſis magis deſcē/
dere:ꝛ ſpālit er in flegmatica vrina.

¶ Urina nigra in febre acuta liuior exiſtens:eſt ceteris paribus minꝰ mala. Eodē mō humore flātico aut melācolico.

¶ hypoſtaſis vt nubes erīs melior eſt ea inferiora petēte:⁊ cauſa:qm̄ ſignificat ſubtilitatē materie virtuti minus reſiſtere:niſi ventoſitas fuerit cā natationis. Q̄ ſi ſic erit cōprehendetur:ex eius diuulſione ⁊c̄. ⁊ abſolute melior eſt q̄z pēdens:⁊ pendens q̄z deſcēdens ⁊c̄. Cauſa quoq̄z ſubleuationis:aut eſt caliditas acuta:aut ventoſitas.

¶ hypoſtaſis natans ⁊ pendens a principio morbi apparens ⁊ ſic perſeuerans ſignificat criſim venturam cum excitura: ⁊ hoc ſignis alijs maturationis apparentibus. Nam per hanc denotatur nām nō eſſe ꝯtentam:ex qua cōiecturatur ipſam nō poſſe facere criſim euacuationis. ſed potius permutationis cum excitura.

¶ hypoſtaſi natante in egritudinibus corporum macilentorum:plurimumq̄z mouentur. Nā in talibus humores ſunt pauci ſubtiles:⁊ ſupra de hoc.

¶ Cū inter nephilū. Neoremē ⁊ hypoſtaſim fuerit aliqd ſile tale araneetaut denſitas aliq̄ erit ſignū maluz. Naz tale ventuoſuz vl' globoſū ibi appēs ſignat eliqtōez aut diſſolōnē.

¶ Multotiens apparet ſedimē natās in principio:⁊ eſt non bonum q: nigrum diuulſum. nam ex hoc habendus eſt timor q: arguitur impotentia virtutis:ſed ſi poſtea natabit ⁊ deſcendet erit ſignū nō maluz:q: illud erit ſignū principij digōnis. Q̄ ſi poſt mala apparuerit hypoſtaſis: erit tūc bene timendū:qm̄ erit pur ſignum oppreſſionis virtutis.

¶ hypoſtaſis diuerſa in ſubſtantia:⁊ colore mala: q: humorum diuerſoꝝ multitudinem ſignificat.

¶ hypoſtaſis talis minutarum ptūi eſt deterior:qm̄ ſignificat q̄ nā nō pōt materiā expellere:niſi diuidat ad minuta.

¶ hypoſtaſis qualis farina groſſa in febre diuturna cum bonis ſignis diſſolutionē febris ſignificat.

¶ hypoſtaſis talis ſi longo apparuerit tempore cum malis ſignis peſſima.

¶ hypoſtaſis multa in febre cōtinua ſi feb. non mutetur:vel minuatur diſſolutionē corporis ſignificat.

¶ hypoſtaſis furfurea colorata quaſi ſanies cuz ſanitate renum ⁊ veſice rigorem febris ſignificat.

¶ hypoſtaſis natans ⁊ nunq̄z in fundo deſcendēs cum ſudore ⁊ dolore ſub ypocundrijs timorem nūciat.

¶ hypoſtaſis ſpumoſa ⁊ ſpuma plena:cuius albedo eſt per cōmixtionem aeris cuz ea eſt malum valde egrediens a natura:⁊ precipue in egritudine acuta.

¶ hypoſtaſis cuius ſuperiora ſunt rotunda ⁊ mouētur:melior q̄z illa:cuius ſuperiora ſunt cōgelata:ſignificat enim q̄ egritudo eſt velocioris ſtatus.

¶ hypoſtaſis alba groſſa quam nō antecedit tenuitas:⁊ paucitas ſuperfluitatis: ⁊ eſt talis in pn̄ͦ ſignificat q̄ humor eſt plurimus ⁊ non digeſtus. Nā accedente digōne agente calore vlterius opꝫ hypoſtaſim rubicundiorem fieri.

¶ Cuz in pn̄ͦ hypoſtaſis fuerit pauca:⁊ vrina ſubtilis ⁊ non pſeuerat:imo occultat' hypoſtaſis timendum. Nam ſignuz q̄ mā eſt groſſa. Q̄ ſi virtus fuerit debilis ⁊c̄. interficiet.

¶ Sedimen rubeū pendens in quo eſt declinatio ad ſuperiora cum eſt in vrina tenui ſignificat in egritudinibus acutis permixtionem rōnis. Q̄ ſi perſeuerauerit timet' perditio.

¶ hypoſtaſis q̄ incipit pendere:⁊ ſubſidere:⁊ ad albedinem declinare vrina ad groſſiciem pueniente ſalutis eſt nuncia.

¶ hypoſtaſis pforata eſt q̄ in medio hꝫ foramen:⁊ vꝫ vt circulus:q̄ ab alijs feneſtrata vocat':⁊ hec cauſat' ab impotentia virtutis:⁊ viſcoſitate mā̄e. Nā ex hoc q̄ͦ virtus non pōt debite vrire mām̄ morbo exiſtēte nō acuto arguit' longitudo egritudinis. Q̄ ſi fuerit acutus morbus verenduz ſignū eſt:aliqn̄ tn̄ contingit:q̄ͦ in quarto die contingit aliqualem ſignificat digeſtionem:⁊ potentiā virtutis ſuper materiam. Unde ex hoc comprehenditur:⁊ iudicare habemus q̄ alijs paribus abbreuiabitur morbus.

¶ Et in ſumma ſignū ab hypoſtaſi ſumptuz videt' omnibus alijs efficacius ab vrina ſumptis. Nā hypoſtaſis eſt materia humoralis:⁊ mā morbi decīſa:vt ſupra hic de non naturalis ⁊ de morbo pͥᵐ iudiciū facimus:cū eſt mālis ab ipſa materia ſumptū. ¶ Itē etiā ex hoc arguitur ſupra tenorez virtutis ⁊c̄. ꝯſidera. ¶ Nota tn̄ q̄ aliqn̄ contingit deceptio ēt ab hypoſtaſi ipſa:qm̄ cōtingit q̄ materia flātica ipſa peccat in capite:⁊ colerica in ſtō:ſed flātica amplius virtutem ſtimulabit: q̄z colerica. Et vbi hypoſtaſis debebat eſſe colerica erit flātica ⁊c̄. conſidera. ¶ Et ex his que dicta ſunt vltimo ꝯcludi pōt:q̄ vrina ſanitatis ſiue ſani corporis que eſt metrum aliarum dꝫ eſſe coloris citrini:vel ad citrinum trahens:de quo ſupra:mediocris q̄ztitatis : mediocris ſubtilitatis boni odoris:hypoſtaſim habēs albam leuem ⁊ equalez ⁊ pēdentem:vt dictū eſt de hypoſtaſi:vel nullam. Et dꝫ ad citrinum trahens:ꝓpter corpora lapſa ſanatiū dꝫ vel nullam ꝓpter corpus tēperatum. vt ſupra. Cōtingit tn̄ q̄ tam color q̄z ſubſtantia variatur ex vi ⁊ etate complexione:dieta:inequalitate ⁊ q̄ztitate:⁊ mictu ſiue exercitio accidētibus aie.
Et vltimo ex his que extrinſecus ſunt:vt ſunt frigus calor ⁊ hmōi. ¶ Poſtremo aūt:qm̄ hec que ſcripta ſunt nō ſunt ſcripta:niſi ad artis practice integrationez. Et eius ampliorem noticiā arguimus pn̄ᵐ ⁊ cetera tēpora egritudinuz ipſarum. Nā cnz in vrina nō cōprehēditur ſignū digeſtionis:neq̄z ex pte coloris:neq̄z ex pte ſbe vel ꝯtētoꝝ pōt eſſe pn̄ᵐ egritudinis. Q̄ ſi pur apparent:⁊ occulte ſatis pur adhuc eſt pn̄ᵐ ⁊ finis ipſius. Cū aūt manifeſte apparēt: ⁊ licet non multum completa:tunc eſt augᵐ. Cum aūt completa ſigna in ea ſumpta ex dictis apparuerint:tunc eſt ſtatus. Declinatio vero cuz vrina ad priſtinā diſpōnē:in qua erat tpe ſanitatis:reducta fuerit vel quaſi:⁊ hoc totū intelligat' eſſe verum in morbo māli ſalubri reſeruante mām ad vnicam expulſionez. Nā in morbo acuto in quo ſepe expellit' de mā ⁊ multū nō apperēt hec:vt ſupra. Exēplum primi pp iuuenes. In tertiana non apparent in pn̄ͦ ſigna digōnis. Aut ſi apparent ſunt ſatis occulta. In augͦ vero q: incipit vrina que erat multū ignea remitti in colore cum fuiſſet ſubtilis ingroſſari:⁊ vbi non apparebat ſedimē iam incipit apparere. In ſtatu vero color factus citrinus vel ad ipſuz declinās vrina ingroſſata hypoſtaſis bona cum ꝯdōnibus. vt ſupra. Declinatio vero cuz ad vrinā in ſanitate venit:⁊ tu exēplifica:vt in alijs hūoribus:iuxta ea q̄ dicta ſunt ſupra. ¶ Notetur inſuper ne cadat error in indicādo ex ipſa vrina q̄ aliqn̄ vrina erit vt vrina ſani:ita q̄ appebit ſana ex parte coloris ſbe hypoſtaſis:⁊ tn̄ eger morietur:vt ſepe apparet in febribus peſtilentialibus. Unde Aui. ſcda quarti. de iudicijs vrine. q̄ aliqn̄ eſt vrina in egritudinibus peſtilētialibus bona nālis in ſba ſua colore ⁊ ſedimine : ⁊ ille cuius eſt tendit ad mortē. Et cā eſt:qm̄ nā nō eſt cā aggredi materiam peccantem ꝓpter ſui venenoſitatē:vnde ſolum agit in māꝫ nutrimenti:⁊ ab ea ꝓpellit ſuperfluitatem aquoſam cum ſuis ꝯdōnibus iam dictis. ¶ Item aduerte q̄ aliqn̄ mā morbi ſtat multū clauſa vel occulta ⁊ ſpāl'r in partibus pectoralibus ⁊ ab ea parum:aut nihil decidit. Ūn̄ in vijs cōibus erit multa mā flātica que a nā per vias vrine expellet':vnde vrina iudicabit' flātica ⁊ egritudinem eſſe de flāte:cum tn̄ erit de colera praſina mala. Et ego hoc vidi in Benedicto de Albertis:vt ſupra de vrina alba. ⁊ tu ibi.

¶ Dubitationes de vrinis.

Dubitatio prima.

Circa pͥᵐ capᵐ dubitatur. vtrū vrina ſit ſupfluitas aquoſa ⁊c̄. vt in deſcriptione eius ponebat'. Et arguit' q̄ nō:qm̄ a nā eſt intentū ⁊ vtile. nō vꝫ ſupfluū eſſe hꝫ eſt vrina:ergo ⁊c̄. maior nota. minor in fine ꝓbat'. qm̄ vrina p ſanguinē q ſecū mittit' renes nutrit. Itē ⁊ ipſam veſicā alit:vt allegatis caplis:ergo. ¶ Itē ſi eſſet ſuperfluitas eēt ſupfluitas alicuiꝰ hūoris:ſed nō magis vnius q̄z alterius:ergo ⁊c̄.

¶ Itē hec ſupfluitas: qȝ generat̄ a cibo vel a potu. Qȝ non a cibo hoc apparet: qm̄ ipſa eſt liqda fluens vt potus: ergo a potu. Qȝ non a potu: qm̄ eſt colamentū ſanguinis ⁊ alioꝝ humoꝝ: vt Iſaac: ſed humores ex cibis ſiūt: ergo ⁊ ipſa ab eis decidit̄. Et confirmat̄. qm̄ vrina egroꝝ eſt vrina: ⁊ tn̄ illa videt̄ decidi a mā morbi: cuȝ ſit eius ꝑncipalr̄ ſignificatiua. ergo. ¶ Ad oppoſituȝ eſt deſcriptio in pn̄° capli poſita.

¶ Ad dum̄ rn̄detur breuiter ꝑmitēdo ea q̄ dicta ſunt in prio caplo. i declinatiōe deſcriptiōis vrie: vbi dī: ꝙ ipſa ē ſupfluitas ſecunde digōnis: ⁊ ꝙ a cibo decidit̄ breuiter ꝑmittēdo ea q̄ dicta ſunt in prio caplo i declinatiōe deſcriptiōis vrine vbi dī. ⁊ potu: ſed magis a potu: q̄ȝ a cibo: qȝ a tpibus aquoſis q̄ ab alijs ſeq̄ſtrātur diuiſione facta in ſecūda digōne.

¶ Iuxta q̄ ponit̄ hec cōclō. vrina ē ſupflua aquoſitas in corporibus genita. Pȝ ꝯclo. qȝ ipſa a nā expellit̄ cōtinue tāq̄ȝ qd ſupfluū. quo nō eget. Itē ipſa non nutrit nec in corpore vt̄ preſtare iuuamentum: igitur ⁊c̄.

¶ Ad rōnes dōm ad pmā: ꝙ ſanguis q cum ea mittit̄ nutrit renes. ſilr̄ ēt ⁊ vnctuoſitas: q̄ cū ea trāſit ad veſicam nutrit ſiue pabulat veſicā. Nā in prima digōne ēt cū fecibus tranſeunt ptes chiloſe qbus nutrit̄ epar ⁊ iteſtina voluptuant̄. ¶ Ad ſcdam dōm: ꝙ eſt ſupfluitas totius maſſe: ⁊ maxime humoꝝ humidoꝝ in maiori q̄ȝtitate i corpe exiſtētiū vt flātis ſanguinis ⁊c̄. ¶ Ad tertiam pȝ qd dōm. ¶ Ad quartā pȝ ex dictis vt ſupra. Pro nūc tn̄ dicat̄ tn̄ ꝙ in tēpore ſanitatis tota decidit̄ a mā nutrimētali. Tempore vero egritudinis non acute vbi datur cibus ſatis copioſe: vt in cronica febre: tūc dico ꝙ ab vtroqȝ decidit̄. ſ. a mā nutrimentali: ⁊ mā morbi. Ubi vo egritudo fuerit acuta ſiue pacuta: ⁊ nō dat̄ cibus: tunc tota decidit̄ a mā morbi: maxime qn̄ vtus ē auſa aggredi mām: qd̄ dico qm̄ aliqn̄ mā exiſtente veneno ſa: vt in feb. peſtilētiali: qm̄ nā nō eſt auſa aggredi: apparet vrina ſana: ⁊ tunc eger tēdit ad mortē: vt ſecunda quarti de iudicijs vrine. Si vero dat̄ patiens cibus: ⁊ vrina fuerit multa: tūc ab vtroqȝ decidit̄ ſȝ maior pars a mā morbi. Et hoc nota ꝑpter argumēta q̄ hic moueri poſſunt in hoc ꝑ pn̄ti ꝙ aliqn̄ vrina multū ſupfluit: vt in diabete: ⁊ aliqn̄ in alijs morbis. Un̄ eſt credēdū ꝙ illa aquoſitas eſt aquoſitas genita in epte q̄ trāſmiſſa fuit ſimul cum ſanguine: ⁊ alijs hūoribus ad humectādū mēbra. Un̄ ipſa attrahit̄ a renibus virtute ſpecifica: vt kiſtis colerā: lȝ cōcurrāt caliditas eorum ⁊ virtus vacui p ramos vene chilis: vt ſupra ꝙ ipſa venā kis ingredit̄: ⁊ tandē ad ramos eius qui ſunt vene emulgentes pueniens ad veſicā. Sic itaqȝ mā aquoſa q̄ ab humore decidit̄ nō exiſtēte mā nutrimētali hāc viā cōcomitat̄. Et ſi q̄ratur an aquoſitas illa fuerit epate genita. Dōm ꝙ ſic tempore generationis maſſe totius: ⁊ tu conſidera. Et ex his concludi pōt q̄ḋ vrina nō eſt corpus ſimplex vere: ſed eſt corpus imperfectum vt de niue ac grandine dicimus.

Dubitatio. ij.

A Utrum vrina ſit nuncius fallax: videtur ꝙ non autoritate theophili in ſuo de vrinis. vrina eſt nūcius non fallax.

¶ Oppoſitum dictū eſt ſupra: qm̄ eſt oſtēſum q̄ȝ faciliter pōt decipi medicus ex ipſa. ¶ Itē ex inducto in precedenti dubio aliquando in vrina peſtilentiali eſt vrina ſ vt vrina ſani. prima quarti de iudicijs vrine. ergo ⁊c̄.

¶ Pro dubio dōm: ꝙ in habendo verū iudiciū vrine oportet diſcurrere p tes nāles ⁊ nō nāles ⁊ cōtra nām: ⁊ in eius inſpectione attendere oēs illas ꝯditiones q̄ poſite ſunt: q̄ oia ſi recte cōſiderabunt̄ erit iudiciū ab vrina ſumptū raro fallax: ⁊ hoc voluit theophilus. Sed ſupradictum eſt latius ipſam frequenter decipere medicū: eo ꝙ frequenter nō obſeruantur que dicta ſunt. vnde cum in graui morbo videas vrinam ſanam: habeas pro malo ſigno: vt dictum eſt ⁊c̄.

¶ Et ſi queratur quod eſt certius ſignum: a ſtercoribus an ab vrinis.

¶ Dicēdū. ꝙ ſumptū ab vrina. naȝ vrina ſignat ſup diſpōnes epatis venarū ⁊ mēbroꝝ: vt dictū eſt: ⁊ ex pn̄ti ſupra totuȝ. Nā vrina a principali mēbro decidit̄: egō vero nō.

¶ Itē a purioribus eliquat̄. vȝ. maſſa hūorali: egōnes vero nō. ¶ Itē vrina vadit ad totum: vel ſaltē aquoſitas: egōnes vo nō. ¶ Itē ab vrina plurima ſigna hēmus ſumpta ab ipoſtaſi colorē ſuba: ⁊ alijs cōtētis. ¶ Itē vrina plus ꝯſiderat̄. ⁊ melius q̄ȝ ſtercora: qm̄ viſu ⁊ odoratu ſunt faſtidioſa ⁊c̄.

Dubitatio. iij. B

Circa caplm̄ de colore dubitat̄ ꝑmo. vtrum qualitates actiue dent ꝑmo colorē. Q. nō qȝ auferūt colorē. Nā videmus ꝙ vinū p caliditatē diſtillatū de rubeo efficit̄ nō rubeum: ⁊ auffertur color eius. ¶ Itē caliditati attribuitur a philoſophis calefactio: ſubtiliatio rarefactio ſeq̄ſtratio ⁊ hꝰ. coloratio nequaq̄ȝ. idō ⁊c̄. ¶ Oppoſitum dictū fuit: ⁊ fuit ſentētia iſaac ⁊c̄. ¶ Dōm. ꝙ vrina ꝓprie nō colorat̄ a calido nec remittitur a frigido: ⁊ rō qm̄ color eſt extremitas corporis pſpicui ⁊ terminati. Urina aūt nō eſt talis: iq̄re vtute alicuius luminis vel radij colorari nō pōt. Preterea. nō eſt corpus mixtū: ⁊ color eſt paſſio mixtoꝝ. Qȝ aūt colorer̄ contingit ex admixtione alioꝝ coloratoꝝ cū ea: vt qȝ colera: aut ſanguis: aut alius humor ⁊c̄. ¶ Dōm ꝙ calidum de p accidens aufert colorē cū excedit: nā agens in materiā ipſam trāſmutat eaȝ ad aliā mām: Un̄ ⁊ in corpe nr̄o videmus ꝙ caliditas exceſſiue diſcolorat vrinam: vt in freneſi: ⁊ hoc de per accidens. ¶ Item calidum permiſcendo poteſt res colorare: vt patet: ⁊ hoc pur de per accidens.

Dubitatio. iiij. C

Utrum color viridis cauſetur a frigido nā ſupra de colore viridi dictuȝ eſt: q̄ſi qȝ colore adurēte: quādoqȝ a frigido mortificāte cāri poſſet: ⁊ eſt expreſſe textus. Aui. Sed differūt in hoc ꝙ viridis a calido cāt9 eſt magis intēſus: a frido vo magis remiſſus: ad albedinem tēdēs: ⁊ qd̄ dictū ē: pȝ experiētia. videm9. n. tpe veris fortificato calore ſolis: ad bonū itellectū vireſcunt plāte ⁊ herbe. Et tpe hyemis aq̄ ſtagni virides ſiūt: q̄ nō ſūt tales tpe eſtatis.

Dubitatio. v. D

Circa capitulum de ſubſtantia queritur. vtrum ſubſtantia vrine detur a qualitatibus actiuis. Arguitur ꝙ ſic. qȝ fortius eſt dare ſubſtantiam q̄ȝ colorē: ſed qualitates actiue ſunt fortiores paſſiuis ergo ab eis videt̄ ſubſtantia ꝓuenire ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄ qm̄ ſubſtantia dat̄ ex bona mixtione digōne ⁊c̄. ſed actiue hoc faciunt nō paſſiue ideo ⁊c̄.

¶ Oppoſitum dictum eſt ſupra. Et eſt ſententia iſaac ⁊c̄.

¶ Dōm ꝙ ſicut vrina nō colorat̄ niſi ab illo: qd̄ ei admiſcet̄ ſic, nec probat̄ niſi ꝑ id qd̄ ei pmiſcet̄. Et iuxta hoc poſſunt poni plures conditiones. ¶ Prima ꝙ ſubſtantia vrina eſt a calido tanq̄ȝ acā remota: patet. qȝ ipſuȝ principaliter operatur in ſubſtantia vrine: debitam faciendo ſubſtantiam.

¶ Secunda cōcluſio. materia humida magis immediate eſt datiua ſubſtantie vrine. patet: qm̄ p eius mixtionem igroſſat̄ vrina ⁊c̄. Tertia. ꝙ mā ſicca. i. ſicce cōplōnis: vt eſt melia poteſt etiam eſſe immediata cauſa ſubtilitatis vrine ſ patet qm̄ eſt pauca. ratione autem paucitatis remanet vrina ſubtilis: ⁊ hoc maxime eſt verum de naturali vrina. Naȝ aliqn̄ per viam criſis materia melica multū ingroſſat.

¶ Quarta. ꝙ iȝ ita ſit: tn̄ de per accn̄s dȝ ſiccitatē ſubtiliare: vt ſupra in caplo de ſba: ⁊ tu ibi: ⁊ in caplo de coloribus.

Dubitatio. vj. E

Utrum diuiſiones ex parte ſbe debeant eſſe ⁊ ſint tot quot ex pte colo is. ¶ Et arguitur ꝙ ſic i qm̄ colores nō multiplicātur niſi ꝑ multiplicationē ſubſtantie.

¶ Oppoſitū dictū eſt: qȝ nō numerant̄ tot et dictū eſt de ſubſtātia ⁊c̄. qa ſolū qnqȝ. ¶ Pria ꝯclo. ꝙ diuiſiones ex pte ſbe ſūpte pñt eſſe tot quot ſunt ex parte coloris: qȝ ſic pōt dari remiſſio ⁊ intenſio materie ꝓportionabilr̄ vt datur color.

¶ Scda ꝯclo. ꝙ ſi ſint tn̄ non ſunt ita ꝑceptibiles: qm̄ color

eſt ſenſibile per ſe⁊ ſba per accñs. ¶ Tertia ↄcl'o. auctores nõ multiplicauerũt ⁊c̃. qm̃ medici nõ curant de multiplicatione numeri ſed ſpẽi. Diuiſio aũt q̃ fit ex parte coloris multiplicat nuᵐ: vt pꝫ intelligẽti. nã vnũ facit ad regulationem operis: aliud non: quare de multiplicatione ex pᵗe ſbe vltra illas diuiſiones: q̃ poſite ſunt medici non curauerunt.

Dubitatio. vij.

f **Utrum** vrina tenuis poſſit ingroſſari. ¶ Pro iſto dicẽdũ ꝙ notãdo ꝙ vrina aliqñ mingitur tenuis: ⁊ poſtea ingroſſatur: ⁊ ſignificat principiũ digeſtiõis occultum. Et modus eſt iſte. aliqualis ſba eſt mieta cum aquoſitate: ⁊ cũ hoc aliqualis vẽtus eſt mixtus cũ illa ſba. vñ cum illa vrina eſt pᵒ micta ventus ille ſua forti impulſione impellit partes groſſas ſupius: ⁊ ſubtiles remanentes inferius: poſt modũ per moraꝫ ↄtractam reſoluto vento aſcendunt ⁊ groſſe deſcendunt. Unde ſibi inuicem obuiantes in vrina induceunt turbulentiã ⁊ ſpiſſitudinẽ. hoc aũt ſignificat principium digeſtionis: qm̃ in tenui non cõprehendiẽ actio nature que cõprehẽditur per ingroſſationem vrine.

Dubitatio. viij.

g **Utrum** color vrine prius detur q̃ꝫ eius ſubſtantia. ¶ Qꝫ ſic auctoritate Yſaac ⁊ Theophili. Naꝫ qd̃ datur a fortiori agẽte ⁊ facilius datur prius: ſed color eſt hmõi. reſpectu ſubſtantie. nam datur a qualitatibus actiuis vt ſupra. ſubſtantia a paſſiuis. igitur ⁊c̃.

¶ Oppoſitũ Auic. primi de ſubſtãtia vrine. ¶ Iteꝫ ſba prior eſt accidente. noticia diffinitione ⁊ tpe. 7ᵒ methaphiſice.

¶ Amplius illud prius eſt: ſine quo reliquum exiſtere non põt talis eſt color reſpectu ſubſtãtie: igitur ⁊c̃. ¶ Premittẽdum ꝙ ſubſtantia capiẽ hic ꝓ liquore ipſius vrine: ⁊ non ꝓ ſba: que eſt cõpoſitum ex mã ⁊ forma: ſubſtantia ſimpl'r dicta. vñ talis liquor magis ſub q̃ꝫtitate cõprehendiẽ: ⁊ euꝫ diuidatur in mediocrem ſubtileꝫ ⁊ groſſam. ¶ Scd̃o ꝑmittẽdum. ꝙ lꝫ prius dicaẽ multipl'r 7ᵒ metaphiſice. tñ hic capitur dupl'r. ſ. prius tpe: ⁊ priᵒ nãtᵉ: ꝑ q̃ prius ꝓducitẽ. priᵒ nã: q̃ eſſentia: vt animal prius eſt hoie. nam humanitas ab animalitate dependet ¶ Tertio. ꝙ q̃dã ſunt ſigna digõnis occulta: ⁊ illa ſunt a colore ſumpta: quedaꝫ manifeſta: ⁊ illa ſunt a ſba vrine ⁊ a colore ſumpta. ¶ Quarto. ꝙ vt dictuꝫ eſt vrina eſt ſicut aqua: nec ꝑ ſe hꝫ colorem niſi per illud qd̃ ei miſcetur. ¶ Iuxta dicta ponunẽ ↄcl'ones. Quarũ prima ꝙ loquendo de colore: put cauſaẽ a qualitatibus actiuis ⁊ humoꝝ tingentium colore: ac ſm ꝙ aquoſitati adheret: ⁊ nõ liquori. Sic color ſbam tpe intercedit: qm̃ facilius ſuſcipitur color q̃ꝫ ſba: cũ ſit q̃d ſpãlius. Scd̃a ꝙ ſi color ↄſideraẽ vt fit per actionẽ coloris digerentis vel aſſimulantis ſic ſubſtantia ꝑcedit tanq̃ꝫ cã effectũ. ¶ Alij aliter: vt Gordonius: ꝑter ea ꝑtermiſſa ꝑmittens ꝙ vt dictuꝫ eſt: ſba capitur hic ꝓ q̃ꝫtitate color ꝓ qualitate: q̃ꝫtitas ẜo ſeu poſitio magis appropinquat ſubſtãtie q̃ꝫ color. ⁊ iõ ſeqtur ꝙ ſm nãm ſubſtãtia eſt prior colore: ⁊ tñ ſm tp̃s ſint ſimul. Nõ. n. cõtingit colorem dari abſq̃ꝫ ſubſtantia: nec ecõtra. ¶ Scd̃o ꝑmittendum. ꝙ lꝫ ita ſit: tñ color eſt magis notus medico q̃ꝫ ſba. nã color vrine diuiditur in. xx. gradus. ſba vero ſoluꝫ in q̃nq̃ꝫ. vt ſupra. Itẽ color vĩno: vt ſic: ⁊ melius a medico cõprehẽditur q̃ꝫ ſubſtantia: ⁊ cũ ſit obiectũ viſus ꝓpriuꝫ: ſubſtãtia vero per accidens. Qꝫ aũt ſic a medico cõprehendiẽ per prius perceptum iudicatur.

h **Ulterius** quid aut q̃o de vrina ſana aut egra. Iuxta hoc ponitur concluſio prima. Qꝫ vrine ſanihois ⁊ bene recti equal'r daẽ color ⁊ ſba. Patet. qm̃ humores vl'r ſimul ⁊ ꝑfecte digeruntẽ in ↄcauo epatis vel gibbo ⁊ eſſentialiter attrahũtur a renibus: ⁊ ita eſſentialiter ſiue eque cito colorantur ſicut ſubſtãtiantur ⁊ ecõuerſo. al'r nã nõ operaretẽ perfecte. ¶ Scd̃a ↄcluſio. In egris vbi mã ſit calida prius daẽ color q̃ꝫ ſubſtantia. Probaẽ: q̃ natura facit illud prius qd̃ facilius eſt. modo pauca quantitas colere

ſufficit colorare: ⁊ que non ſufficit ſubſtãtiare: ergo ⁊c̃. Item ſubſtãtia ſignificat digõneꝫ: ⁊ ante digõnẽ ꝑcedit indigeſtio: ⁊ ideo cum in ꝑnᵒ egritudinũ occulta ſunt ſigna q̃ ſumunẽ magis a colore q̃ꝫ a ſba. videẽ ꝙ color ꝑcedat tanq̃ꝫ facilius ⁊c̃. Et lꝫ color non poſſit eſſe ſine ſba que daẽ vrine in ꝑnᵒ in qua fundaẽ color eſt valde remiſſa: ⁊ pauca aqua nõ põt ſumi ſignum digõnis ſicut a colore q ſe multum manifeſtat: hinc dicimus colorem priorem ſba. ¶ Tertia ↄcl'o. in egritudinibus de humoribus frigidis priᵒ daẽ ſba q̃ꝫ color: qm̃ ex medio iam aſſumpto nã agit qd̃ facilius eſt: mõ facilius eſt perturbare ac ꝑmiſcere q̃ꝫ verã humoris formã introducere: ⁊ cuꝫ mã illa repugnet digõni: mõ talis cõmotio ac perturbatio ſubſtantiat vrinã: ⁊ nõ colorat: qm̃ adhuc vrina colorem nõ ſuſcipit: igiẽ ⁊c̃. Qꝫ ſi dicaẽ. nõne ideꝫ opaẽ nã in mã calida: Dõm ꝙ mã calida eſt magis obediens: ⁊ iõ ois modica ꝑturbatio ſufficit introducere colorẽ. qd̃ nõ in frigida. Coloratio nanq̃ꝫ ſignificat perturbationem preceſſiſſe ⁊ ꝙ nã in mãm humoris formã introduxit: ⁊ iõ laudabilius ſine ſubſtãtia q̃ꝫ ſubſtantia laudabilis ſine colore laudabili: qm̃ ſba ſine colore ꝑturbationem ſignificat tm̃. Color vero ſignificat ꝙ nã plus egit. ¶ Ad Auic. dõm ꝙ intellexit de ſubſtantia in mã frigida. conſidera.

Dubitatio. ix.

Circa capitulũ de ↄtentis vrine dubitaẽ. vtrũ hypoſtaſis decidatur a tertia digõne. ¶ Uideẽ ꝙ non. qm̃ hypoſtaſis ex humoribus fit: ⁊ ſup ipſos ſignificat: ſed humores gñanẽ ex ſcd̃a digõne: igiẽ. ¶ Oppoſitum vꝫ velle cõis ſchola: que ponit hypoſtaſim ex tertia digeſtione decidi. Poniẽ cõiter iſta ↄcl'o: ꝙ hypoſtaſis mal'r eſt ex ſcd̃a digeſtione vt argutũ eſt: ſed formal'r ex tertia: ⁊ hoc declarat color eius: nã albedo eſt ex tertia digõne: ipſa nanq̃ꝫ alba eſt: ⁊ maxime nãlis: vt ſupius de ea. Ex q̃bus inferẽ ꝙ ab vtroq̃ꝫ decidiẽ. naꝫ ⁊ ab hũoribus: qm̃ a flãte ⁊ a ſanguine magna q̃ꝫtitatis eius decidiẽ: a colẽrꝰ ⁊ melã pauca. ¶ Et ſi q̃raẽ vtrũ a ſingulis mẽbris decidanẽ. dꝫ ꝙ ſic. Naꝫ in vnoquoq̃ꝫ mẽbro repiẽ duplex ſupfluitas. Una vtilis ⁊ pura ⁊ eſt mã ſeminis: vt pᵒ de gñatione aialiuꝫ. Alia eſt in pura ⁊ hec eſt q̃ aliqñ ſub forma ſudoris: aut inſenſibil'r ꝑ exercitium reſoluitur: aut ꝑ vrinã emittiẽ: ⁊ hec eſt mã hypoſtatica. Et ſi dicaẽ epar eſt rubei coloris: ſplẽ nigri: ergo hypoſtaſis naturalis dꝫ eſſe diuerſoꝝ coloꝝ. ↄſidera. Et ex his infertur ꝙ hypoſtaſis hꝫ ſignificare ſup mẽbra: ⁊ ex ↄñti vrina.

Dubitatio. x.

Utrum hypoſtaſis decidaẽ a mã morbi. Et vꝫ ꝙ non: qm̃ decidiẽ in tertia digõne: ſꝫ mã morbi non nutrit: ergo. ¶ Item ſi ſic deberet eſſe diuerſoꝝ coloꝝ: qm̃ materie morbi aliqñ ſunt diuerſe vt colerica flãtica ⁊c̃. k

¶ Oppoſitum ꝙ per ipſam ſignificamus ſup mãm morbi.

¶ Pro iſta vide rñſionem ad quartum in pmo dubij principio cũ queritur vtrum vrina ſit ſuperfluitas aquoſa.

Dubitatio. xj.

Utrum hypoſtaſis debet eſſe albi coloris. Qꝫ nõ: qm̃ omne quod ab alio deciditur: debet aſſimilari ei a quo deciditur: ſed hypoſtaſis deciditur a maſſa humorali que non eſt alba. igitur. Oppoſitum dictũ eſt. Pro iſto breuiter ⁊c̃. dõꝫ vt ſupra ꝙ hypoſtaſis deciditur a tertia digeſtione que fit in mẽbris radicalibus: ⁊ ideo eis aſſimilatur cũ mẽbra talia ſint alba. Ad rõnem a maſſa ⁊c̃. decidiẽ mediate: immediate vero a nutrimẽto mẽbroꝝ: ⁊ hoc loquendo de naturali: ſecus foret de nõ naturali. l

Dubitatio. xij.

Utrum hypoſtaſis debeat ſtare in fundo cum videatur eſſe quid leue ſperatum a materia nutrimentali quam oportet eſſe grauem ⁊ terreaꝫ propter nutricationem. Dicendum ꝙ ipſa etiã eſt pars ſuperflua ⁊ terreſtris reſecata ⁊c̃. ideo reſidet ⁊c̃. m

Dubitatio. xiij.

A Utrum ipoſtaſis debeat eſſe figure pinealis cum dictũ ſit ipſam ſapere natũ terreſtrẽ. Nam in pinea li ſunt partes leues medie ⁊c̃. Dicendum vt dictum fuit de ea: ꝙ in ipſa ſunt partes graues: leues: ⁊ mediocres inter has. hec autem facere poſſunt pinealem figurã vt patet.

Dubitatio. xiiij.

B Utrum ipoſtaſis debeat eſſe ſecundum colorem vrine. Q̃ ꝺ non arguitur quoniam: vt dictum eſt: vrina naturaliter ſe habens d3 eſſe citrini coloris: ⁊ ipoſtaſis alba. igitur. ℭ Confirmatur quoniam vrina generatur ex actione. ⁊ digeſtione facta in epate ⁊ ipoſtaſis ex ea que fit in membris: ſed hic membra diſtinguuntur in aſſimilando ſibi nutrimentum: vt patet. ergo. ℭ Item pót etiam in multis caſibus eſſe citrina: aut rubea ipoſtaſi exiſtẽte alba: vt ſepe dictum eſt. ergo.

ℭ Prima concluſio. Non neceſſario ipoſtaſis eſt colorata colore vrine. p3 ex inductis ante oppoſitum.

ℭ Secunda concluſio. Color ipoſtaſis non neceſſario colori vrine proportionatur ad hunc intellectum: quoniã ꝙ ſicut color vrine colori temperate vrine: ita ipoſtaſis ipoſtaſi tẽperate. Patet concluſio vbi in corpore colerico multa ſuperfluet colera que tamen mittetur cu3 vrina: ⁊ etiam cu3 ſanguine ⁊ ceteris ad membra: in quibus facta tertia digeſtione: aut quarta multa ſuperfluitas colerica multiplicata facta ipoſtatica eſſet citrina: ⁊ ſic vrina eſſet citrina.

ℭ Tertia concluſio. Pro intellectu communi eſt ꝙ ipoſtaſis debet eſſe ⁊c̃. quoniam proportionari debet naturalis ipoſtaſis ipoſtaſi temperate ſicut color colori.

Dubitatio. xv.

C Utrum ipoſtaſis rubea ſit melior ſubrubea. ℭ Quod ſubrubea arguitur quoniam ſubrubeum albo videtur magis appropinquare: ⁊ ex conſequentia a naturali minus diſtare. ℭ Oppoſitum ponit theophilus. ℭ Dicẽdum ꝙ ſubrubeum eſt duplex. Quoddam qꝺ antecedit rubeum. Quoddam quod ſequitur. ℭ Prima concluſio ſubrubeum. antecedens eſt deterior: quoniã3 ſignificat indigeſtionem. Nam ipſum eſt tale propter aquoſitatẽ ⁊c̃. ℭ Secunda ſubrubeum ſequens eſt melius: quoniam eſt tale ꝑ digeſtionem: ⁊ hoc facit pro intellectu ipocratis ⁊ queſtionis. Et iuxta hoc nota ꝙ ipoſtaſis alba cum conditionibus poſitis preceteris eſt melior maiorem notans digeſtionem: ⁊ nature dominium. Deinde rubea groſſa benignum oſtendens humorem: deinde citrina oſtendens coleram puram. Poſtq̃3 ſequitur ipoſtaſis vt arſenicum albi coloris exiſtẽs ⁊ citrini notans vitellinã: mala vero eſt exiſtens lentiginoſa coloris cinericij rubei aliquantulum ex hoc notans aduſtionem incendium: ⁊ per conſequens maiorem lapſum.

Dubitatio. xvj.

D Utrum contenta crinoydalia poſſunt a carne decidi. ℭ Q2 non: quoniam tale contentum eſt groſſum ⁊ maxime a carne deciſum: ⁊ tantum non poteſt ꝑ orificia venarum penetrare: vt peruenire poſſit ad emulgentes: quod eſt neceſſarium: igitur. ℭ Pro iſto dicendum: ꝙ contenta crinoydalia poſſunt a carne diſſolui: vt dictum eſt. Calor nãq3 diſſoluens prius diſſoluit qꝺ eſt facilius diſſolubile: ⁊ ideo prius ſpiritum ⁊ calorem diſſoluit. deinde humores. deinde pinguedinẽ ⁊ adipem. deinde carnem nouiter coagulatam. deinde antiquam ⁊ ſolidam. deinde ſuperficiem membrorum ſolidorum: ⁊ tunc venit mors: licet antea poſſit euenire: verba ſunt Gallieni ſecundo pronoſticorum. cõmento. 27. Ad rationẽ dicendũ: ꝙ orificia venaru3 ſunt multum dilatabilia. Nam videmus venas capillares oculoru3 dilatari multũ ex replenone ſanguinis: qui prius erat inſenſibilis a carne. Item diſſoluta certa parte iuxta naturam orificij illa impellitur a virtute expulſiua in orificia tanq̃3 nociuum: ⁊ ideo poteſt penetrare ⁊c̃. Conſidera.

Dubitatio. xvij.

Utrum contenta crinoydalia ſint peiora furfuribus: videtur ꝙ ſic: qm̃ ſunt maiora: ⁊ ideo arguunt maiorem diſſolutionem. ℭ Oppoſitu3 hipo. ſecundo ꝓnoſticorum textu cõmẽti. 27. ℭ Pro iſto dicendũ ꝙ ſi hec continua ab eode3 mẽbro deciderent́ maiora eſſent deteriora: modo crinoydes a carne deciduntur: qm̃ ſunt fruſta magna que a neruis vel venis decidi non poſſunt: quoniam prius veniret mors. Furfurea autem ab iſtis membris decidunt́ ⁊ non a carne. nam cum calor ſit ita fortis ꝙ adurat hũores ⁊ poſtea agit in carnem: tunc reſoluit cõtenta. Et ideo: qm̃ furfurea ſignificant diſſolutionẽ membroꝝ radicaliu3: hinc igiť ⁊c̃. ℭ Nota tñ ꝙ hec apparentia non neceſſario ſignificant mortem: vt Gal'. allegato loco. Sunt tamẽ ſignificatiua mortis in febre acuta. Et ſubdit Gal'. ꝙ qui euadunt longiori tempore euadunt. Conſidera. E

Dubitatio. xviij.

Utrum ipoſtaſis inequalis ⁊ non tincta debito colore ſit bona. ℭ Quod non: quonia3 hec videntur arguere virtutis impotentiam ⁊c̃. F

ℭ Prima concluſio. Talis ipoſtaſis non neceſſario eſt bona: patet quoniam habet conditiones oppoſitas conditionibus bone ipoſtaſis.

ℭ Scꝺa talis ipoſtaſis pót eſſe ſignu3 bonũ: p3 qm̃ in ea pñt eſſe plures bone cõditiones: q̃3 male: igitur antecedens: p3 qm̃ pót eſſe ipoſtaſis multum eterogenea ⁊ bona: vt patet. igitur. ℭ Nota hic ꝙ abſolute verius ſignum ſumitur ab equalitate q̃3 a colore: eo ꝙ maior potẽtia requiritur ad equãdũ ipoſtaſim q̃3 ad ipſam colorandã. quare ⁊c̃.

Dubitatio. xix.

Utrum incontinuitatis ipoſtaſis ſit melior continuitate. ℭ Pro iſto dicendum ꝙ in ipoſtaſi mala incontinuitas eſt melior: q2 ibi arguitur maior potentia virtutis ſuper materiam ad reſoluendum diſtinguendu3 ⁊c̃. ⁊ ꝙ mã minus reſiſtit. nam ſi foret ꝯtinua eſſet ſignum ꝙ ipſa eſſet magis apta reſiſtere: qm̃ virtus vnita ⁊c̃. ℭ Scꝺa concluſio. Qꝺ in bona ipoſtaſi melior eſt cõtinuitas: na3 hec denotat maiorẽ potentiã virtutis ad vniendũ ⁊ ꝯtinuãdũ materiam: ⁊ breuiter ad ſuperandum ⁊c̃. G

Dubitatio. xx.

Utrum talis eſt ꝓportio ſignificationis ipoſtaſis ſuper materiam in toto diſperſa3 qualis eſt puris in ſignificando ſupra materiam apoſtematis. Et hoc dubium eſt motum ꝓpter vnum verbum Aui. caꝑ. de ipoſtaſi: ⁊ ad aperiendum viam ⁊c̃. ℭ Ad dubium ſine obiectis premittatur ꝙ ipoſtaſis eſt ſuperfluitas in ſecunda tertia aut quarta digeſtiõe cauſata: quã ꝯtingit aliquando eſſe bonam: aliquãdo malam. ℭ Scꝺo ꝙ iſta cõparantú ꝑ quanto habẽt ſignificare maturationem materie a qua deciduntur. ℭ Prima ꝯ. ꝙ non tantam oſtendit maturationem pus de ſua materia: quantam ipoſtaſis de ſua. Patet ꝯ: quoniam ſemper in eſt fetor: qui extraneationem quandam quam hypóſtaſis nõ oſtendit: oſtendit: cu3 non ſit fetidi odoris ⁊c̃. ℭ Itẽ ipoſtaſis a calore naturali tantum fit. Sanies vero a calore naturali partim: ⁊ partim a calore preter naturam: vt patet: igiť ⁊c̃. ℭ Ex quibus infertur ſecunda ꝯ reſponſiua. Q2 iſta ꝓportionantur ad inuicem: quoniam vtraq3 eſt maturationis materie ſue ſignificatiua. patet ꝯ: ſicq3 ad queſtionem qd dicendu3. ℭ Nota hic ⁊ de iudicio ſumpto ab vrina. ꝙ perfectius ⁊ dignius eſt iudicium quod ſumitur ab ipoſtaſi. Nam ſic videtur ſentire hipo. ſecundo pronoſticorum vbi per maxime commendat. Et Gal' in commẽtis. Nam ipſa maxime ſignificare videtur ſuper digeſtionem ⁊ indigeſtionem ⁊c̃. Conſequenter ſumptũ a ſubſtantia. deinde ab odore ⁊ colore: vltimo a quantitate quare ⁊c̃. H

ℭ Completus eſt tractatus de vrinis Domini Michaelis de Sauonarola patauini.

¶ Michaelis Savonarole Patauini de egeſtionibus editio incipit.

Capitulum .j. Quid ſit egeſtio naturalis.

Cum a me de vrinis ſatiſfactum eſſe putem. Conſequens duxi de egeſtionibus tractare: cum hec duo ſint viſui practicantis hoc ordine aſtantibus ſic demonſtrata. Ex quorum recto aſpectu bona vel mala corporis diſpoſitio comprehenditur. Egeſtio nanqȝ ⁊ ſi plures ſortiatur diuiſiones: hac tamen ſola in preſentiarum cõtentus eſſe volo: cum dicimus ꝙ egeſtionuȝ vna naturalis eſt reliqua preter naturam. Ob quam hunc tractatum in duo diuidemus capitula. In quorum primo de his naturalibus agetur. In ſecundo vero de his q̃ preter naturaȝ: ſiue non naturales nuncupantur cum appõne ſignorum demõſtratiuorũ: ⁊ pnoſticoꝝ: ⁊ quorũdam dubiorum annexiõe. Et lȝ a medico de nominibus nõ ſit diſceptandũ. pma phiſ. doctrina 6ª 5º cap. non tamen ipſoruȝ quid noia ſilentio p̃terreundum eſt: cum pn^m omnis doctrine ſit poſterioruȝ 2º. ¶ Dicimus itaqȝ ꝙ lȝ hi termini egõ: excreatio ⁊ expulſio apud nõnullos vt ſynonima habeanẜ, tamen egõ ipſa: vt noſtro deſeruit ꝓpoſito vȝ importare omne id qđ per ſieri expellitur. naȝ a gero ⁊ immediatius ab egero ipſius nature trahitur. Neqȝ hic inter egeſtum ⁊ egõnem differẽtia expectatur: ⁊ ſi egõ vltra egeſtũ motũ ipſorum videatur naȝ egerere eſt extra portare vel ferre.

3 Egeſtio itaqȝ nãlis eſt prime digõis ſupfluitas in ſacco genita: que neqȝ liqda eſt neqȝ exiccata: ſȝ ad modum mellis iuncta debite q̃titatis: coloris: ſorme: odoris: ⁊ in hora ſolita facilr̃ ⁊ ſine punctione veniens. Cui⁹ ſacci calitas cã eſt effectiua. Ex qbus particulis pmo apparet cã factiua eius. 2º que ſunt ſigna nãlitatis ipſius demõſtratiua. de qbus oĩbus ſuo ageẜ ordine. ¶ Dicitur ſupfluitas ⁊c. Nam facta digõne chili in ſtõ ſupfluum qđ ab eo reſecatum eſt ſimul cũ pte nõ bene obediẽte in chiliſactiõe ei⁹ ad ſaccum tranſmittiẜ: ⁊ ibi ſupfluũ illud: ⁊ pars que chiliſactioni nõ ſuit bñ obediẽs ꝑ tpe certo retineẜ: donec ps illa debitam a calitate ſacci recipiat chiliſactionẽ: ⁊ ſupfluum in ſtercus ↄuertaẜ: que cũ ↄditionibus poſitis nãlis vocatur egõ. ⁊ he ↄditiones maxime inueniunẜ in hoĩe inculpate viuente. Naȝ in eo q indebito regimine degit hec nõ repiunẜ deinde tm̃ ſic ſucceſſiue ad colon expelliẜ virtute expulſiua ei⁹ a colera rubea ad ipm t. ãſmiſſa incitata: vt de colore ei⁹ infra. Trahiẜ ſiue ſugitur deinde ſic ps chiliſicata per venas meſeraicas ad inteſtina inferiora terminatas ab epate attrahitur. Vñ ⁊ feces ſic minus humide remanẽt ad ſaccuȝ vero nõ videtur ꝙ aliqua meſeraica notabilis terminetur. Et ex his appet nõ ſolum eius cã factiua: q: calitas ſacci: ſȝ ⁊ locus eius. Unde. 16. tertij ꝑ caplo. Et creatũ qdem ſuit propter iuuamenta: de qbus eſt vt fecis ſit locus in quo cõprehendaẜ. Quidã vero modernoꝝ putauerunt ↄplones monoculi ſolũ ꝑparationẽ quãdã dare ſupfluitate tali: vt deide in colon formã ſtercoris aſſumeret: veluti ſtõus cibũ pparat: vt in epe in maſſam ↄuertaẜ ſanguineaȝ ⁊ eſt ẽt ꝓporiona le: vt ſupra de vrina diceba ẜ. inqt in anatomia ſua de ſacco loquens. Cuius iuuamẽtũ eſt: vt pncipalr̃ retineat ſuccum: ⁊ preparet ipm in inferiorib⁹: vt cũ in eis ſuerit ſic digeſtũ p venas miſeraicas in eis exñtes attrahatur ad epar. Nam in monoculo nõ eſt meſeraica q̃ hẽat magnitudinẽ. Aui. Et recipit ſuccus in monoculo initiũ facile nõ pncipalr̃: ſed ex cõſequẽti: ſed ſex cõpleẜ in colon: qđ eſt 2^m ex groſſis: ⁊ qntuȝ in ordine ſic dictũ: q: pl'a hȝ colla ſeu cellulas: de qbus infra in qbus ſtercus formã recipit. Et locaẜ iuxta renẽ ſiniſtruȝ: q̃re frequẽter nõ decernitẜ inter doloreȝ renalem ⁊ colicuȝ. ¶ Ex hoc loco accipi p̃t ꝓ ꝙ color colicus ex retẽtiõe ſecũ veniens vt multuȝ a latere incipit ſiniſtro. ¶ Scdo ſic tolli põt ↄdictio q̃ eſt inter Aui. ⁊ mũdinũ ipni de inceptiõe doloris colici. ⁊ tu ↄſidera. ¶ Tertio ꝙ pp ꝓpinqtatẽ vaſis ſecũ ad renes nõ raro accidit corporis ſiue ventris ſtipticitas ob ipſa renũ calitate vehemẽti: q̃ ipſas ſic exiccando ad motuȝ extra inhabilitare ⁊ tu p̃ctice hoc bñ ↄſidera. ¶ Et pro iſta opione vr̃ text⁹ Aui. alĩato caº. inqt. Et de eis eſt: qm̃ hoc inteſtinũ eſt initiũ reliqrũ ↄuerſionũ cibi ad ſeculentiã. cõſideret ſpeculator. Et ex iſtis iſerẜ ꝙ in ſacco eſt vr̃tuoſa calitas chiliſactiõi appropriata ⁊ nõ ſolũ ſtõi vt qdã putauerũt. Vñ Aui. alĩato caº. ⁊ iteſtinũ qđ monoculũ eſt iteſtinũ in q̃ ↄpleẜ digõ ei⁹ qđ ſuit inobediens in ſtõ. Puto tñ ꝙ in eo nõ ſit ita vigoroſa: vt in ſtõ: ⁊ niſi ſoret ꝑparatio in ſtõ recepta tale humidũ in ſtõ ſic iobediẽs factũ nõ reciperet in ſacco chiliſactionẽ. Exiſtimo naqȝ ꝙ ſi cibus in ſacco iteger veluti in ſtõ reciperẜ: chiliſactionẽ in eo minime aſſumeret. Et iuxta hec ſortaſſis q̃ret aliqs. Nunqd in ſtõ ſtercus gñari poſſit: cum in eo adſit pñtia mãe ⁊ calitas vigoroſior: q̃ȝ ea q eſt in monoculo. Quib⁹ ſic ſtantibus nõ vr̃ cur in eo ꝓduci non poſſit. Itẽ in monoculo gñanẜ vermes p̃cipue groſſi ⁊ lõgi ob pñtiam mãe: ⁊ cãe efficiẽtis q̃ eſt ipſius calitas: ⁊ q: hec ẽt in ſtõ repiunẜ: hic in ſtõ tales qñqȝ gñanẜ: q̃re de ſtercore ꝓportionabilr̃ iudicãdũ vr̃: ꝓbleuma hoc neutꝝ eſt: ⁊ in ſe ↄdictioneȝ nõ claudens. Et poſſibilitas eſt rei ampla. q̃rta pmi. de qntana. Sȝ credo ꝙ id ſieri nõ ↄtingit expulſiua ſtomachi nõ patiẽte. Item dignitas mẽbri ex colligãtia ſui ad cor per os ei⁹. Sȝ hic garrulet ſpeculator ⁊ ſophiſta. ¶ Et hic vnum de ſacco nõ tacebo qđ ſerrarie in anotomia vidi. erat. n. in homine illo ita paruus vt vix a cellulis colõ diſcerneretur: ⁊ tales ſic hñtes colicam ⁊ dolorẽ inteſtinalẽ freq̃nter incurrũt. Nam cum dẽat tantã q̃titatẽ recipe: quãta eſt illa que a toto cibo reſecaẜ: neceſſe ſuit ipſum magnũ eſſe ⁊ amplũ: ꝓpter qđ ſaccus dictus eſt. Cȝ ſi ↄtingat ipſum paruum eſſe: tũc ſuperfluitas tãta in eo comprehendi nõ põt: ⁊ ſic in alterata ad inteſtina inferiora deſcẽdit. Et q: indigeſta ⁊ cetera in ipſis ventoſanẜ: q̃ res ⁊ magis accidit talibus in gluuioſe viuentibus. ¶ Dr̃ que neqȝ eſt liqda ⁊c. Vñ ſcdo ꝓnoſticoꝝ textu cõmẽti. 12. Egeſtio que eſt nãlis: eſt que neqȝ eſt dura in termino lapidis: Neqȝ leuis in termino aq̃ vt ſluat ⁊ curr at: ſed eſt eius leuitas cũ diſpõne cũ qua poſſibile eſt vt pmaneat cõiũcta p̃ter q̃ȝ ſluat ⁊ currat. Et loq̃ns de eo Aul. 2ª pmi. vltimo cap. ⁊ clarius inqt. Que ex egõnibus eſt, melior eſt: que iũcta eſt: que eſt ſiliuȝ ptium in qua humiditas eſt ſiccitati vehemẽter admixta: ⁊ cuius ſpiſſitudo eſt ſicut ſpiſſitudo mellis. Iſta. n. ſic diſpoſita potentiam denotat virtutis: ⁊ mãe equationẽ: debitãqȝ humidi cũ ſicco pmixtionem: ⁊ ex ↄñti bonã penipeſim. Nam egõ nimis humida: ⁊ ſilr̃ nimis ſicca innãlem corpis ſigñat diſpõnẽ vt in ſeqnti cap dicẽẜ cũ de eius nãli ſba tractabiẜ. Et tu ſbi. ¶ Dr̃ debite q̃titatis: q: in denoiatiõe q̃titatis dȝ aſſũptis ꝓportionari. nã reſpectu illoꝝ receſſus aut ſecũduȝ augmẽtuȝ: aut ſcđm diminutionẽ eſt innãlis. Et tu hec ſane intelligas: q: qm̃ corpoꝝ diſpõnes conſiderare oportet ex parte cõplexionis etatis ⁊ hmõi: q: qm̃ corpa vehementer calida multum ſugunt magnãqȝ partẽ ſuperfluitatum reſoluunt corporum frigidorum reſpectu: ⁊ ideo ↄſidera. ¶ Dices. Auicenna dicit. ꝙ egeſtio debet eſſe equalis comeſto: nunquid ſuperfluitas ex vino reſecata conſideranda ſit. Dicenduȝ ꝙ nõ: q: quoniam nõ eſt notabilis quantitatis: ⁊ de potantibus aquam idem. Propter ꝙ nota ꝙ quedam ſunt cibaria que multum ⁊ copioſe nutriunt: a quibus pauca vel quaſi nulla reſecaẜ ſupfluitas: vt oua: caro teſticuloruȝ galloꝝ ſacinatoꝝ: vinũ odoriferum: ⁊ ſuaue ⁊ mulſa ⁊ nuces: vt theorice ſeptimo. Quedaȝ parce nutriunt: ⁊ multe ſunt ſupfluitatis vt rapa/caules/bautia/⁊ que ſunt hmõi. Quedam vero medio modo ſe habent inter hec: vt panis: ⁊ ſm Auerroym caro gallinea: annualis agni ⁊ edina. Sicqȝ ⁊ corpoꝝ varietatẽ

ꝛ cibo ꝯſiderare opꝫ. Sed quē mihi dabis q omnia hec ſic per ſpicaciter conſideret. ꝛ ideo ſtude. ℭ Di coloris. Color. n. debitus ꝛ nālis citrinus eſt: ꝛ ꝓprie citrin⁹ remiſſus. ꝛ nō igneus. Uñ Aui. Color nālis ē igneus leuis tñ igneitatis nā ſi eius color eſſet nimiū tinctus: tunc ſignificaret q̄ cum ea foret ſupflua coſa. Qꝛ ſi diſcolorata foret ſignū eēt q̄ de coſa nō eſſet admixtū cū ea q̄ꝫtum ſufficit: ꝛ tunc aut opilatio: aut alia egritudo denotaret̄. Et vt credo tenendū eſſe: vehementioris tamen eſt tincture q̄ꝫ ſit vrine color naturalis. Nam color ſecum reſpectu coloris vrine naturalis dici debet vt Auic. igneus.

ℭ Sed dicet aliq̄s maior vr̄ eſſe q̄ꝫtitas coſe q̄ ad vias vrine tranſmittitur: q̄ꝫ ad inteſtina. ḡ magis citrinari dꝫ vrina ꝛc̄.

B ℭ Et pro iſto p̄ notandū eſt q̄uō ſtercus nāliter coloratur. Scḋo ad dubiū rñdebit̄. ℭ Et p̄ p̄ ſciendū eſt: vt. 1 5. tertij p̄ cap. q̄ chiſtis eſt veſicula q̄dā figure oblonge cū q̄daꝫ rotunditate ex tunica vnica neruoſa: ꝛ collo vno cōtexta in cōcauo epatis in media penule eius ad latus ſtōi collocata in receptaculū coſe: ꝛ euigilationē expulſiue inteſtinoꝝ finaliter ordinata: collū aūt hoc in medio epatis ortū hꝫ ꝛ colerā rubeā in ſe recipit tpe digōnis ꝛ depurationis ſanguinis ab ea ꝛ ad certā diſtātiā ſic vnū extendit̄ ꝛ deinde bifurcat̄ ꝛ vn⁹ ramus penetrat in mediū epatis: p quē chiſtis colerā recipit. alter bifurcat̄ deinde: ꝛ ramus minor deſcēdēs ad duodenū vadit ad fundum ſtōi portās colerā inter duas tunicas eius ad cōfortāduꝫ digōnē: magnus vō o pur ad duodenū terminatur: ꝛ p ipm portat̄ coſa ad inteſtina inferiora ad euigilandum expulſiuā ipſoꝝ in expellēdo feces. Uñ ad monoculum minor q̄ꝫtitas coſe puenit: ſed ad colon maior vt ſic magis ſtimulet̄ virtus expulſiua eius ad feces expellendas in ſuis cellulis ꝯtētas. Quare maiorē tincturā recipiunt in ipſo colon: putandū nāq̄ꝫ ē eſt p venas meſeraicas ab epe ad colon colerā ptrāſire feces ipſas tingentē: ꝛ magis q̄ꝫ p venas meſeraicas ad monoculū terminatas: q̄m vt tales ſupra nō ſunt notabilis q̄ꝫtitatis: vt ille que colon. Colō nāq̄ꝫ ſupra ſtōm collocat̄: ꝛ a zirbo cooperitur vt ſua humiditate ꝑparet feces induratas: ꝛ expulſiōi in tali itaq̄ꝫ ſitu ſic plus de coſa venit ad ſtimulādū virtutē expulſiuā. ꝛ hoc reſpcū eius q̄ ad monoculū venit. Et pp̄ iſtā cām contingit diſenteriaꝫ in inteſtinis iferioribus vt freq̄ntius cōtī: ꝛ tu practice nota. Et ex his infert̄ q̄ mutatio coloris in fece nō arguit ſuper diſpōnem ſtōi cuꝫ ab eo colorē nō recipiat. ℭ Et ad dubiū rñdēdo ſuppoſito q̄ coſa q̄ cū aquoſitate ad renes trāſmittitur maioris ſit q̄ꝫtitatis q̄ꝫ ea q̄ ad inteſtina: nihilominus plus tingitur ſterc⁹ q̄ꝫ vrina pp̄ tres cauſas. ℭ Prima q̄ coſa in iteſtinis rē ſiccā inuenit ꝛ durā: mō citrinitas coſe plus tingit rē ſiccam coloratā q̄ꝫ humidā nō coloratā: vt eſt vrine aquoſitas. iō ꝛc̄. ℭ Secūda q̄m coſa citrina ad iteſtina trāſmiſſa eſt pura ꝛ nō admixta: iō plus tīgit admixta: vt eſt illa q̄ cuꝫ ſanguine ad renes tranſmittit̄. ℭ Tertia: qꝛ cū aliq̄ res miſcet̄ cū re tingente vſq̄ꝫ ad minima aliīs partibus minus tingit̄: ꝛ tincturā demītat: q̄ꝫ q̄ ſolū in ſ̄pficie tingit̄: q̄m color nō ſic diſpgit̄: ſed magis vnit̄: ꝛ p̄cipue hꝫ ħ veritatē q̄m res cui admiſcet̄ ð ſe nō eſt colorata reſpectu eius q̄ colorata eſt: vt ſupra: ꝛ ſic pꝫ q̄d ad dubiū rñdēdum ſit. ℭ Dr̄ forme ꝛc̄. qꝛ dꝫ eſſe bone forme ad rotūditateꝫ tē dens: nō inflata: vt q̄ vacina ꝛc̄. neq̄ꝫ fluida: ſed in ſuis cōuenientibus terminis ſtās vt ſputuꝫ laudabile: ꝛ certe qꝛ hec pticula nō eſt famoſa vt ſub mō ſbe cōprehēdi hꝫ. Propter q̄ō eam hipo. nō noiauit 2⁹ pnoſticoꝝ. ℭ Di odoris ꝛc̄. q̄m dꝫ eſſe ꝯuenientis fetoris. Naꝫ multus: vt infra multō denūciat corruptionē: ꝛ priuatio fetoris ſignāt digōnis ꝑuationē ꝛ friditatē ꝛc̄. vt in ſeq̄nti caplo. Dixit tñ Alexāder afrodiſeus in ꝓblematibus: q̄ cōciliator nr̄ tranſtulit de greco in latinū: q̄ quorundā aīalium ſtercora nō fetent: eo q̄ ſicciora ſunt pro fruentia cibo: ac multū extenuata in tantum q̄ ſtercus dorcoꝝ: genus eſt equaꝝ ꝛ equoꝝ: aīalium aromaticat: hec conciliator quarta ꝓblematum problemate. 1 1 0 ℭ Dr̄ in hora ſolita ꝛc̄. Nam ex ħ denotat̄ eius tēperies: ꝛ virtutis debita potētia. Nam ſi añ aut poſt horā illā aut cū difficultate ſiue cū punctiōe feces emittunt̄ ſignū eſſet vicioſum vt in ſeq̄nti caplo. Et attēdit̄ magis eius conſuetudo circa numeꝝ aſſelationū: ꝛ tēpus exitus eius: q̄ꝫ circa ſubſtātiā ꝛ q̄ꝫtitatē. Et ſi q̄ritur que eſt hora cōuenientior exitus eius. Dicenduꝫ q̄ hora luci ꝓxima in qua facta eſt digō preaſſumpti cibi: ꝛ ſic eius ſupfluitas expellit̄: vt cedat ſupfluitati ex ſuperuenienti cibo generāde. ℭ Dicit̄ cui⁹ ꝛc̄. Et iam aperta eſt pticula hec. Et ſicut iſte particule egōneꝫ demonſtrāt naturalem: ita cū ſit ab his receſſus: egeſtio nō naturalis erit plus autem ꝛ minus ſm maioreꝫ aut minorem ab eis receſſum. Et iſta ſufficiant pro ſignis demonſtratiuis naturalitatis eius. B

Capitulū. ij. De egōne nō nāli ſiue preter nām dicta cū ſuis ſignis demōſtratiuis ꝛ ꝓnoſticis ꝛ quorūdā dubioꝝ ōnexione ꝯtinens. Rubricas. rj.

ℭ De egeſtione nō nāli quid ſit. Rubrica. j.

IAm ex habitis patet q̄ omnis egō recedens ab his aut altero eoꝝ que i deſcriptione egōnis nālis poſita ſunt eſt nō nālis dicenda. Nam ſicut accidit in ſanitate reſpectu egritudinis: ꝛ q̄ ſanitas dicit omnium integritatē: ꝛ cum ſit receſſus ſenſibilis ab aliquo eius ſtatū ſequitur diſpō nō nālis egritudo dicta: ſic de egōne nāli reſpectu non naturalis eſt dicendum. Recipit ꝛ egeſtio nālitatem ab his que q̄nq̄ꝫ cū ea ꝯiungunt̄: vt ſunt inflatio ſpuma ſonitus: ꝛ hꝰ: de q̄bus oībus ꝛ cauſis eoꝝ ſtatim. ℭ Dicamus itaq̄ꝫ q̄ egō nō nālis ſiue ꝑter naturam eſt humiditas ſuperflua p ſiteri egrediēs in ſtō in epate ſplene vel inteſtinis genita: indebite ſbe: indebite q̄ꝫtitatis q̄litatis qꝛ forme odoris ꝛ coloris: ꝛ non in debita hora: ſed cū difficultate ꝛ punctione: ꝛ nō ꝯſuetoꝝ admixtiōe exiēs. Ex quibus oībus patebūt eius ſigna demōſtratiua: ꝛ per que ſupnālem etiā ſignificare poterimus: cū vnū oppoſitoꝝ ex alterius declaratione magis eluceſcat. Ut ergo que ſic tradita ſunt manifeſtent̄ magis eo ꝓſequar ordine quo in de nālis declaratione actuꝫ eſt. ℭ Di nāq̄ꝫ humiditas ſuperflua ꝛc̄. Nam in omni fluxu ſiue cerebrali ſiue ſtomacali: ꝛ hꝰ humiditas ſupflua p ſiteri emittit̄. Cūq̄ꝫ in locis generatur: q̄ ꝛ ſi cum ſtercore aſſociatur ipſum non nāle reddit: quemadmodū cetera: vt ventoſitas ſpuma: ꝛ hꝰ. de q̄bus ſuo loco. Et cognoſcit̄ exiens tale ſtomaticū ſiue cerebrale: ꝛ hꝰ per ſigna propria diſtinctiua. de quibus ad plenum in practica noſtra magna ſuis capitulis a nobis ſcriptum eſt. hec autē hoc loco nō ſunt adducenda: qꝛ ſic foret caplm in caplo ponere. Propter q̄ō eis ſic intactis relictis ad id quod de ſubſtantia tangebatur redeundum eſt. Scito tamen q̄ harum humiditatum fluxum ſigna ſignificātia nō omnino ſilentio preteribunt. Eſt autem ſtercus indebite ſubſtantie: quoniā ipſum eſt nimis humidum: ꝛ cauſa: vt Auicenna quoniam tanta humiditas ſignificat opilationeꝫ ꝛ malitiam digeſtionis. Nam epate opilato: ꝛ meſeraicis humiditas que debebat per meſeraicas trahi ad epar in inteſtinis remanet ſtercus nimium reumectans. Conſimiliter cum ſit in ſtomaco male digōꝛ cibus nō debite ingroſſatur: ꝛ ſic non ſit debita humiditatuꝫ reſolutio ad inteſtina feces amplius remittantur. Significāt ꝛ quādoq̄ꝫ debilitatē meſeraicarum nō trahentium ꝛ ſugentium debitā humiditatem vtilem cum ſuperfluitate tali coniunctam. Significant ꝛ quādoq̄ꝫ reumatiſma a capite ad inteſtina deſcendens reumectans feces. Et propterea trauli ꝛ diaria capiuntur longa. Sic multis humiditatibus ad inteſtina reumatiꝫantibus: aut ſignificat regimen fuiſſe humidū: q̄le eſt ex aſſumptione ceraſoꝝ ꝛ hoꝝ rum taliū humidoruꝫ. Qꝛ ſi cum tali humiditate viſcoſitas cōiungit̄: pluries ſignificat liquefactionē partiū vnctuoſa

rum corpis q̄ eſt cū fetore. nā liquefactio hec a calore pu/
tredinali: ⁊ preter nām fit: ⁊ hoc vꝫ in ethicis qñ appropin
quant morti: qbus fluxus talis ſupuenit. Significat ⁊ p̄ſen/
tiam multoꝝ humoꝝ viſcoſoꝝ: ⁊ hec non eſt cū q̄litate ſub
ſtantie pp viſcoſitatem humoꝝ. Interdum cā ſunt cibaria
multa comeſta: ⁊ ſ̄ nō digeſta: ⁊ viſcoſa: ſicut cuꝫ fit portula
ce nimia comeſtio: anguillaꝝ fungoꝝ ⁊ hꝰ. Et ſicut dictum
eſt a capite deſcendit reumatiſmus faciēs egōneꝫ eſſe liqui
dam: que liquiditas cā eſt fluxibilitatis vētris: ita ab epe ⁊
ſplene: vel a toto: qñqꝫ fluūt humiditates reddētes ſtercus
liq̄dum: ⁊ ventrē lubricātes. Et cognoſcit̄ p̄ ſigna ꝓpa. naꝫ
q̄ talis eſt vi humoꝝ ab humoribus tingit̄: q̄ a ſtō p colorē
alimēti ſiue chili: ⁊ ꝯſil̄r ſi ab epate appet egō chiloſa: maxi
me qñ eſt ex opil̄one meſeraicaꝝ ⁊c̄. Et qdā putāt optimū
ſibi eſſe cū plies in die ſecedunt aſſerētes ſe vētrē hr̄e obedi
entē. Unde ꝓ hoc nota q̄ hec fluxibilitas: qñqꝫ eſt bonuꝫ ſi
gnum qñqꝫ malū. bonū qdē ſi bona fit criſi: malū v̄o qñ nō
fit penetratio cibi de ſtō ad epar: ⁊ de inteſtinis ad epar: vt
ſup̄ dicebat̄. nā in ea q̄ fit bona criſi nō eſt ſonitus: neqꝫ fre/
quētia aſſelādi. In reliq̄ v̄o eſt frequētia aſſelādi ⁊ ſonitus.
Ad egōnem aūt frequētē: ⁊ liq̄dā hec ſequunt̄ nocumenta
D laſſitudo vigilia: ⁊ tandē defectus v̄tutis pp multum ſurge
re. Et ideo nota practice in fluxibus ſollicita ⁊ cura vt eger
de lecto nō moueat̄. Eſt. n. motus ad aſſellam vna de cauſis
mortis. ſcđa q̄rti ꝓprio cap̄. Accidit ⁊ v̄tutis defectus reſo
lutione caloris cūonem ſupfluentē ꝯñte. Egeſtio liq̄da que
p̄ceſſit poſtq̄ꝫ ſupuenit ſudor: aut fluxus vrine: ſi deinde dura
fit ſanitatē iferioris vētris denotat. Item liq̄da in p̄nº mor/
bi apparēs: cuius eſt cūo: vt minoratiua p̄cipue nā ente fu
rioſa: laudabilis eſt: ſignificat potentiā virtutis ſupra nām
morbi. ¶ Reddit̄ ⁊ idebite ſi̇̄ce ex pte ſiccitatis. Nam egō
ſicca ſignificat laborē. ſ. corporcū: ⁊ multam reſolutionē hu
miditatis a calido factā: aut vrine multam ꝓuocationē diui
dentis humiditatē ex ſeceſſu. iuxta aphoriſmū q̄rta aphoriſ
moꝝ: vrina multa ſeceſſus paucus: aut ſignificat calorem
igneum intenſum valde ſtercus exiccantē: aut ſicca nutrien
tia: vt ſunt aſſata: aut multaꝫ moram ſtercoris in inteſtinis.
Propter qđ a calore exiccat̄ ſtercus. vt. 16. tertij de eo que
ōis verificant̄ maxie ipſo ſtercore ente ſimplici. Qꝫ ſi cōtin/
gat ip̄m componi: q2 humiditaꝫ cum ſicco componat̄: vt in
emittente feces duras ⁊ ſchibaloſas: hec non eſt intelligen/
da vera cōmixtio q̄ p digōnē fit lꝫ q̄ per iuxta pōnem ptiuꝫ
oritur: tunc cū fex duris cū humiditate ſic emittitur: arguen
dum ipſam in inteſtinis lōgo tp̄e retētam fuiſſe: ⁊ in humidi
tatibus viſcoſis ipſam exire prohibentibus: vt pluries acci
dit in tenaſmone. Et hec retentio fecum fit aliqñ ꝓpter pri
uationem colere ſtimulantis: ſiue pungentis: q2 debētis pū
gere: ⁊ fecis exitū feſtinare. ⁊ vbi cōprehēdit̄: q̄ cā nō eſt
in retentione multa fecum: neqꝫ in inteſtinis multe ſunt hu
miditates: ſic cā eſſe poterit effuſio ſanioſe māe vel ſupflui
tatis ab epate fluentis: aut a pte ꝓpinqua epatis: aut meſe/
raicis que mā ſanioſa nō ceſſat fluere: donec cōmiſceat̄ ege
ſtioni: ⁊ illam reumectet: vel aliquā eius ptē. Et ex his colli
ge q̄ q̄ṫo egō erit magis in ptibus ſuis eq̄ta: ⁊ melior p
mixtio partiū humidaꝝ cū ſiccis: tanto melior erit meliorē
ſignificās potentiam virtutis in equādo: ⁊ minoreꝫ inobe/
dientiā ſeu reſiſtentiā: vt ſup̄ in precedēti cap̄. ¶ Dꝛ indebi
te q̄ṫitatis: qñ magna q̄ṫitas eius: ⁊ pauca illaudabilis eſt.
⁊ hoc reſpectu aſſumptoꝝ. Naꝫ defectus: ⁊ abundantia ad
eaſdem p̄ducit egritudines. 3ᵉ tegni Gal. Tu itaqꝫ medice ꝯſidera
eius q̄ṫitatē ſi eſt maior minor vel eq̄lis. Si maior hoc eſt:
ꝓpter preſentiā multoꝝ humoꝝ ⁊ q cuꝫ ea cōmiſcent̄ ex nu
trimento viſcoſo genitis: vt ſunt anguille: portulaca, fungi
⁊c̄. aut qui in ſtercus conuertunt̄. Item multiplicat̄ fex in
eo q multum comedit abſolute: ⁊ in eo q paruo vtit̄ exerci
tio alijs paribus. Item qñ eſt debilitas attractiue epatis: ⁊
meſeraicaꝝ: vbi parum de nutrimento attrahit̄: ⁊ maxima

pars eius in ſeceſſuꝫ trāſit: ⁊ cognoſcit̄ tūc qñ in caſu hoc cor
pus debilitat̄. Item multiplicatio col̄e ad inteſtina ſepe ſti/
mulātis ad aſſellā: ⁊ cognoſcit̄ p colorem eius: aut motus
humoꝝ ſupfluus a quocunqꝫ veniat ad inferiora. Item hoc
idem p̄parat debilitas virtutis digeſtiue cum fortitudine ex
pulſiue: inq̄t Aui. 16. tertij de multitudine ſtercoris ⁊ pau
citate cibi: nāqꝫ plurimi humidi ſup quos bibit̄. egō pluri/
ma eſt: ⁊ eius ꝯ̄rij egō pauca eſt: ⁊ quādo col̄e magnifice ad
epar expellit̄ minorat̄ egō: ⁊ qñ nō expellitur multiplicat̄.
Et p oppoſitas cās accidit paucitas earuꝫ: q2 p̄ñtia pauco/
rum humoꝝ: aut q2 parū comedit: ⁊ ſpecial̄r comedit cibo
ria pauce ſupfluitatis: vt in precedenti cap̄. de q̄ṫitate. qđ
ēt accidit ex artificio nutrimenti: qñ ex aſſatis minor quan
titas fecum fit: q̄ꝫ ex elixis. ꝯſidera. Aut plurimo vtit̄ exer/
citio ſiue labore reſoluente. Aut qñ fortis adeſt epatis ⁊ me
ſeraicaꝝ attractio: ⁊ corpus ſic ipinguatur: aut paucitatem
colere nā ad inteſtina iferiora trāſmittit: aut q̄ꝛ humoꝝ ſup
flua aut fortitudo digeſtiue cuꝫ fortitudine retentiue: q2 ſic
magna pe ſupfluitatum reſoluit̄ ⁊c̄. vt pꝫ cōſideranti. Et ex
his patēt cauſe fluxus ſtercoroſi. de quo. 16. tertij que ſunt
q̄ṫitas: ⁊ qualitas aſſumptoꝝ: paucitas nutrimenti qđ ad
membra mittitur ꝓpter opilationem: aut debilitatem vir/
tutis attractiue epatis: ⁊ meſeraicarum: vt dictum eſt: aut
multitudo eius qđ ex colera mittit̄ ad inteſtina ex epate vl̄
ſplene ⁊c̄. ⁊ de hoc in dubiis. ¶ Dꝛ indebite qualitatis pri/
mo q2 forme: vt q2 nō ſit in ſuis terminis firmata ſed fluxa
aut ventoſitatis plena. de quo infra: vt eſt ſtercus vaccinuꝫ:
⁊ de formis hac q̄ figura magis dici oꝫ leuiter ptranſeo cum
non ſit ꝯditio famoſa: ꝓpter qđ Hipo. 2º pnoſticoꝝ. ipſam
ſiluit intendens illam ſub ſb̄a collocari debere. vt ſupra.
¶ Dꝛ odoris qñ nō oꝫ eſſe in toto odore priuata. Naꝫ pri/
uatio odoris frigiditateꝫ magnaꝫ denūciat: vel ſtātis domi
nium: aut medie aut nimiam calidi reſol̄onem ſiue a calido
factā. Nimius aūt fetor humoꝝ putrefactionem: vt p̄ pro/
noſticoꝝ. cap. vltimo. aut digōnis corruptionē. Et egeſtio
fetida leuis eſt ſignū putridaꝝ: vt cū incipit fetere plus ſoli
to: vt de vrina actum eſt. Cōtingit ⁊ egōnes fetidas fieri aſ/
ſumptoꝝ vicio: vt in comeſtione alij ⁊ porrorū ⁊ eruce ⁊c̄.
Et qñ ſtercus mediat inter hr̄e: ⁊ non hr̄e fetorem: perfectā
denotat digōnen ⁊ nālitatem. ¶ Dꝛ coloris qui multipl̄r ſi
gnificat ſicut ⁊ ipſi multi exiſtunt. ⁊ pñt eſſe ſimplices ⁊ cō/
poſiti ſiue cōmixti: qñ alius ſubalbidus: alius terreus citri
nus igneus croceus eruginoſus viridis. indicus: lividus: ⁊
niger. ⁊ in his vt breuiloquus fiaꝫ non ꝓſequor: qm̄ de eis
cum ſuis declarationibus tractabitur ſtatī cuꝫ q̄dā ponent̄
ſigna demſtratiua: ac ēt ꝓnoſtica a colore ipſo ſumpta. Aget̄
de cōpoſitis: qñ aliter nālitati magis attinet. Et ne tot⁹ ꝓlē
tioſus hic ſim: tm̄ de colore dicā. q̄ citrinus nimis fellis ſi/
gnificat multitudinē. vt Aui. ⁊ diminutus valde cruditatē.
⁊ maturationis priuationem denūciat: ⁊ hoꝝ cāe ex dictis
apte ſunt. Et ōis color preter p̄dictuꝫ in egōne nāli eſt innā
lis: ⁊ ip̄m innāleꝫ reddit. ¶ Dꝛ ⁊ nō indebita hora ⁊c̄. Nā
in exitu fecum ꝯſiderāda eſt hora ⁊ cōſuetudo exitus eius.
Qꝫ ſi ꝯtingat ante illud tp̄s tūc egredi ſignificat̄ multitudo
col̄e tunc ſtimulantis v̄tutē expulſiuā: cuius ſignū eſt citrinī
tas intēſionis egōnis: aut ſignificat̄ debilitas cōtentiue ſiue
retētiue: q̄ res ex liq̄ditate egōnis cōprehendit̄. Qꝫ ſi tardi/
or fuerit exitus ſolito ſignat debilitatem virtutis digeſtiue
tardando digōneꝫ in digerēdo: ⁊ in ſepando fecē ſiue ſuper
fluitatē ⁊c̄. Significat̄ ⁊ frigiditas inteſtinoꝝ q̄ tardat earū
fecum exiccationē ⁊ formā. Item ⁊ p̄uationē col̄e pūgētis ⁊
ſtimulātis v̄tutē expulſiuā ſeparant debilitateꝫ expulſiue a
fridirate nocite: ⁊ q̄ his fecibus ānectunt̄ cāe demōſtrātur de
qbus ſtatī. Tardat̄ aūt ⁊ velocitat̄ egō ob diuerſitatē cibo
rū in ſe: ⁊ in ſuo ordine. Naꝫ in aſſumptiōe ciboꝝ facillime
digōnis preter ſolitum citior eſt egeſtionis exitus. Iteꝫ ſi le
uis fuerint ⁊ ſolutione participans: vt ſunt pruna ⁊ hꝰ. ⁊ in

his

bis q̄ ſunt difficilioris pter ſolitum ⁊ tardioris tardior red
dit̄. Itē ſi ſtipticus pōt eē groſſus aut viſcoſus. Conſilr ex
pte ordis: vt cū groſſum ꝓponit̄ aut ſubtile. Et tu cōſidera.
Accidit ⁊ q̄nq3 hec varietas ex pte citi ⁊ tardi: cū attractiua
eſt debilis ⁊ expulſiua fortis. Aut q̄n cibaria ſunt multum
acuta: ex qbus decidit̄ ſupfluitas acuta multū ſtimulans: vt
eſſet comeſtio alioꝝ: porroꝝ. ⁊ hꝰ. vn̄ citaret̄ exitus: ⁊ ecō
tra tardaret̄. Itē ⁊ p̄ntia vlceꝝ in iteſtinis cū ſunt huiꝰ: aut
nimius ꝯfluxus hūoꝝ cum cibis: ⁊ hꝰ. Et q̄ medio modo
ſe hn̄t hos motus moderatos faciunt. conſidera.
¶ Dr̄ cū difficultate ⁊c̄. Nā exitꝰ eius facilis virtutis expul
ſiue potentiā ſignificat. Difficilis v̄o ꝯ̄triū. Stercus nāq3
olim eſt fetorē ſibi ꝓportionatū: in cuius exitu cū nāle ē vo
luptuaf: ſic̄ os ſtōi ex cibo delectabili. Propter qđ in exitu
egōnum nō dꝫ pūctionē ſentire: ſꝫ volnptatē. Qz ſi ſecus fiat
nō ſunt nāles: pūctio nāq3 ſupfluitatē humoris cali pungen
tis denunciat ſiue ſit colā nālis ſiue aduſta: ⁊ color manife
ſtat. ¶ Poſtremo declarāda eſt pticula illa nō conſuetarū
admixtiōe. nā cum ſtercore nāli admiſceri non debēt ſonitꝰ
vētoſitas ſpuma vnctuoſitas ſecū lenitas ſanguis virus vel
ſanies: vel aliqđ hꝰ. Nam hec ſignificant ſtōm: aut inteſtina
egreſſa eſſe a diſpōne ſua nāli: ⁊ ꝯ̄ñter ipſa nō fore bn̄ diſpo
ſita. ¶ Sonitus aūt ventoſitatē humido ꝯmiſceri denotat.
Qz ſi ſonoroſus eſt humiditatē fore ſubtilē: ſi obtuſus ipſā
groſſam: cui cōmiſcet̄: aut friditatē iteſtinoꝝ demōſtrat: q̄re
iteſtina frigida hn̄tes ſunt i poſterioribꝰ multum ſonori de
bilitate digeſtiue iteſtinoꝝ ꝯtingente ſupfluitates reſoluere
nō potētis: ſed in ventū ꝯuertentis: ſignat ⁊ inſtrōꝝ angu
ſtiam q̄ nō parū ex cibis ēt cōtur vētoſis. Q̄nq3 calitas: aut
motus ad quem ſequit̄ calitas eſt cā ventoſitatis gn̄atiue in
inteſtinis: ſed talis eſt magis reſonās: ⁊ minor minuſq3 ma
la. Sonitus aūt hic cū eſt pauus: ⁊ iterpolate factus a qbuſ
dam gurgulatio noiatur. Cū aūt eſt amplior ſiue maior ru
gitus dr̄. Et multitudo humiditatis cū fert̄ cū ſonitu humi
ditates ſignificat iſtatiuas. Nam ſic ad iteſtina ꝓpulſa ven
toſitatem cauſant: q̄ ſi fuiſſent ſubtiliores inſenſibilr̄ reſolu
te forēt. Reddit egōnes non nāles cōmixta ventoſitas vt eſt
ſtercus vaccinū ꝯ̄miſ: ⁊ qđ in colica vētoſa emittit̄ quedam
ventoſitas eſt aliq̄n cū ſonor ⁊ que cū voce exiſtit multitudi
nem ventoſitatis groſſe vaporoſe ſignificat: aut inſtrōꝝ an
guſtiam: q̄ v̄o eſt abſq3 voce paucitatē ventoſitatis: aut in
ſtrumētoꝝ amplitudinē enūciat: ⁊ eſt hec ſcđa minus mala.
Et qbus pꝫ dr̄ia iter vētoſitatem ⁊ ſonitū. Non. n. oīs vēto
ſitas ſonora eſt. Eſtq3 minus verēda: in ꝯſuetis abſq3 vere
cundia illā emittūt: tunc illud accidit: aut ꝓp angnſtiā dolo
ris: aut alienationē. Eſt itaq3 ꝯſuetudo attendenda q̄ vt alte
ra ſit nā: vt Auerroys ꝓlogo phiſicoꝝ. Et retētio ventoſita
tum exi: e ꝯſuetaꝝ colicā futurā ꝓnūciat. ꝓp qđ Sirūneus
tñ: ⁊ apud nobiles colicā ſic timens inuerecūde tales emit
tebat. hiſq3 ludibrio erat. ¶ Spumoſa quoq3 denſat calo
rem fortē eliquātē: vt in calidis: aut vētoſitatis cōmixtionē:
cuius ſepatio eſt difficilis. Vētoſitas nāq3 ſic in humiditate
viſcoſa clauſa ptes eius ꝯmouet: ⁊ ibi ampullas ſupficiales
eleuat. Qz ſi ꝯtingit caliditas illas ebullire faciēs ſpumo al
be cauſabit̄: vt eſt videre in decoctione mellis piſcis: ⁊ taliū
viſcoſoꝝ: in qbus ſunt partes apte faciliter a calo vētoſari.
Et Gal. inq̄t 3° ꝓnoſticoꝝ. cōmēto. 19. in fine. Et fortaſſe ſi
gnificat calitatē ſupfluam: qđ eſt ꝙ nos lueniꝰus euenire
ſpumā exterius ſm̄ hūc modum. In mari qdem ppea ꝙ vē
ti pcutiunt aquā: ſꝫ in ꝓfunditate pelagi ꝓp ſupfluitatē cali
tatis. ⁊ tu ꝯſidera. Egeſtiones ſpumoſe ſignificāt defluxum
flātis a capite: ⁊ eſt aphoriſmus. 29. ſeptime. Et hoc in du
bys. ¶ Neq3 ſtercus ſanū vnctuoſum eſſe dꝫ. Nam vnctuo
ſitas liquefactionē adipis: aut pinguedis enunciat q̄ a calo
fit: ⁊ liquefactionē humiditatum pncipalium cū fuerit leuis
viſcoſa: leuis vt ſupnatet aq̄ cum ſtercus in aq̄ deponit̄: aut
ſi ſupra ipm̄ aq̄ parūper calā ꝓiciat̄: cui pinguedini ſi ꝯiung

gitur fortis nigredo aut viriditas ſignū eſt mortis. nam ar
guitur in mēbris vltimā putrefactionem: aut caloris extin
ctionem: aut fortem vt vltimā aduſtionē. cōſidera. Et ō hoc
in dubijs. ¶ Lenitas ſecundū ꝙ eſt ſmo egōnem nō nālē
enūciat p lenitatem ſupficiei eq̄litatem itelligendo. Nā q̄n
eſt eq̄litas in egōnibus ⁊ lenitas bona: tunc cū eis adſūt bo
na ſignatalia ex parte coloris q̄ntitatis: ⁊ hꝰ ſumpta: de qui
bus ſupra: q̄m ſignificatur fortitudo digōnis: ſiue bona: ⁊
conſiſtis digō: in oībus ſuis ptibus facta: ſed q̄n ꝯtingēt eq̄li
tas ⁊ lenitas ꝓp aduſtionē ⁊ liquefactionē ſiſes in ptibꝰ egō
num: cum qbus apparēt ſigna malo: ex malis accntibꝰ ſum
pta: tūc eſt ſignū malum: q: ſignificāt mām malā vnitam: ⁊
vniformiter maliguatā: ⁊ q̄to vniformitas i eis maior erit:
tanto deterior: cum hic cōprehendat̄ virtus corpis in poten
tis. Et ideo dicebat Auic. ꝓprio caplō. Et ſcito nō oīs egō
nis equalitas eſt laudabilis: neq3 oīs eius lenitas: ⁊ de his
in ꝓnoſticis ⁊ demōſtratiuis magis. ¶ Egō autē ſanguinea
non eſt laudāda: ⁊ illam nō nālem reddit. nam cum talis ap
paret: aut eſt a toto corpe: aut a preter ēpe ſplene meſeraicis
inteſtinis: ⁊ hꝰ vel mēbri mutilatiōe: ⁊ hec diuerſificant̄ do
lore: aut actionū leſione: q: aut eſt chiloſa vel lauatiua cole
rica virulenta feculenta ſubtilis vel groſſa: nigra melica vel
ſanguis purus: aut caro epatis nigra groſſa: ⁊ de qua tertij.
14. Et de his in de ꝓnoſticis ſtatim: veꝝ ſi cū ea eſt ſanguis
elorus: aut niger nō admixtus ei: ſed ſecus ꝯiūctus ab emor
roidibus exire putabis. ¶ Sanies ſi qdem denotat ruptu
ram apatis aut iteſtinoꝝ vlcera ſiue mãe virulente purga
tionem a ꝯ corpe: 2° ꝓmi. Sanus relinquēs exercitiū mul
totiens egerit virus: ⁊ ſaniē: que ſibi laudabilis eſt purga
tio cum ex hoc vel inde anxietas remoueat̄ que ei ꝓpter ꝓ
uotionem exercitij acciderat. ¶ Et ex his facile pꝫ ſup que
membra egō principalr̄ ſignificare hꝫ: ⁊ dictum eſt pncipa
liter: q̄m ex ꝯ̄ñti ⁊ ſecundario ſup aliqua ſignificationē hꝫ.
Egō nāq3 cum nāliter fuerit ſignificat vt hꝫ po. que ſunt ſub
diafragmate ſalubria circa pncipaliter ſtōm ⁊ iteſtina. Nā
vt ſupra egō mām in ſtō recipit: ⁊ in monoculo formā. Se
cundario aūt ſignāt epar ſplen: ⁊ hꝰ ſana eſſe. nā cum condi
tiones nālitatis eiꝰ hꝫ: tūc nihil extranei aut mali: vt eſt hu
mor virus ad ſtōm vel iteſtina ab alio mēbro mitti qđ ipſi
us bonitatē mutet: ⁊ p ꝯ̄triū cum innālis fuerit alterum ſi
gnificat: aut malā ventris inferioris diſpōnem: aut quod ad
ſtōm ⁊ inteſtina mā mittit̄ nō ab ēpe ſiue a ſplene: aut a toto
aut ab illo mēbro leſo. Raſ. 16. ꝯtinentis: ſi egō his ꝯditio
nibꝰ fuerit aſſociata nō ſignāt ſup bonitatē digōnis cibi ad
mēbra factum: vt ꝯuenit: ⁊ ꝙ in vētre nō eſt calitas intenſa
facta de ēpate calo: aut alio. Et Gal. ꝓ de criſi. Et ſcribit̄ ſic
a Raſi in ſexta particula. ꝙ ſignificat per ſe bonitatē egeſtio
nis ⁊ fortitudinē eius: ⁊ p accidens ꝙ penetratio cibi ē ſm
ꝙ opꝫ: ⁊ quecunq3 diuerſa eſt ab ea que poſita eſt innālis: ⁊
illaudabilis: ⁊ malitiam ſignificans plus ⁊ minus. ¶ For
taſſis autem contra hoc arguetur ſic. Non minor eſt ſignifi
catio vrine naturalis ſuper bonam epatis renū ⁊ veſice di
ſpoſitionem: q̄3 ſignātio ſtercoris ſiue egeſtiōis nālis ſuper
bonitatem diſpōnum ſtomaci inteſtinorum. Sed contingit
nocumento exiſtente in epate renibus ⁊ veſica vrinam eſſe
naturalem. ergo ⁊c̄. Conſequentia bona: ⁊ maior videt̄ no
ta: q: ita ſe habet vrina ad epar ⁊ renes: ſicut egō ad ſtoma
cum: ⁊ inteſtina. nam videtur eſſe ſimilis proportionalitas:
⁊ minor probatur auctoritate Auicēne ſecūda quarti: ō in
dicijs vrine. Et quandoq3 eſt vrina in egritudinibus peſti
lentialibus bona naturalis in ſubſtantia ſua ⁊ colore ⁊ ſe
dimine ⁊ ille culus eſt tendit ad mortem: quia patet ꝙ pro
tunc nocitū eſt epar: ⁊ reliqua membra: cū febris ſit mor
bus cōmunis membra totius ledens. Unde quarti prima
in principio. febris eſt calor ⁊c̄. ⁊ in totum corpus proce
dens. ¶ Et pro ſolutione huius pro nunc adduco tex. Aui
cen. prima q̄rti. de ſignis febris peſtilentialis. Inquit. Et de

bis febribus peſtilẽtialib⁹ ſunt in qua non pcipit eger neqꝫ tangens ꝓpinquus multitudinẽ caloris: ⁊ nõ alteratur pulſus: ⁊ vrina magna alteratione: vel tolerabiliter dici põt ꝙ maior eſt egeſtiõis ſignificatio: vel dic ꝙ etiã egeſtio in aliq̃ tali põt apparere ex ꝯſimili cã ex qua hoc in vrina reperiť. ⁊ qḋ dictum hipo. ⁊ Gal. vera ſunt. vt in pluribus: ⁊ rariſſime inuenitur oppoſitum: ⁊ de his que rariſſime apparent non eſt ſcia Gal. ſcḋo de criſi. conſidera.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a forma ⁊ ſubſtantia ſumptis. Rubrica. ii.

B ET cum forma ſub ſubſtantia comprehendatur de his coniunctis in ſuis ſignis ſermo noſter erit.

¶ Liquida egeſtio põt eẽ bonũ ⁊ malũ ſignuꝫ. bonuꝫ vt ſupra ſi bona ſit criſi ⁊ malum quidem cum ea ſyntomatice ſit. qñ. ſ. ſit mala penetratio cibi de ſtõi ⁊ inteſtinis ad epar. Aut eo qḋ effunditur de epate ad ſtõm ⁊ cognoſciť res iſta ex duabus differentijs. Prima qꝛ q̃ eſt cuꝫ criſi bona non eſt rugitu neqꝫ ſonitu aſſociata. Scḋa qꝛ cum tali nõ eſt frequẽtia: ſꝫ paulatina egeſtionis emiſſio: vt qꝛ rarus ſit motus ad aſſellã cum q̃ꝫtitate magna. nã in laudabili criſi nã corpus mũdificat: ⁊ ipm ex humoribus euacuat in q̃litate ⁊ q̃ꝫtitate peccantib⁹: ⁊ vſqꝫquo opꝫ: ⁊ de h loquiť hipo. ſcḋo ꝓnoſticorũ cum dixit. Liquida bona eſt ſi ſine ſonoritate fuerit ⁊c̃. In ſyntomatica ꝯ̃ria apparent: q .ſ. eſt cũ rugitu ⁊ ſonitu: ⁊ eſt frequẽtia aſſellãdi: ⁊ ad hãc frequentiã ſequiť deinde laſſitas vigilia ⁊ v̇tutis deide debili-

C tas ⁊c̃. ¶ Sed qꝛ et aliqs nunq̃d liq̃da egõ apparens añ criſim vl nãe ſit laudabilis: cuꝫ dicat Gal. in ꝯmẽto illi⁹ aphoriſmi 4ᵉ ꝑticule. incipientibus morbis ſi fel nigrum ⁊c̃. Qꝛ nulla purgatio in ꝑncipio facta ſit ſm curſum nãe. Dicẽdũ ꝙ in ꝑncipio egõ liq̃da apparens: ⁊ ante criſim vel tempus criſis põt eſſe minoratiua: ⁊ põt eſſe ad vltimũ facta. minoratiua q̃dꝫ põt eſſe bona: marie nã exiſtente furioſa. Item ⁊ adhuc illa exiſtẽte multa de cuius multitudine eſt timendum. nã ſm artem hoc facimus. Prio de multa: vt in aphoriſmo. Incipientibus morbis ſi q̃d mouendũ eſt ⁊c̃. Conſimiliter ſi furioſa: vt in illo. digeſta medicari ⁊c̃. Nam in ea non expectať tunc digõ vltima non eſt laudanda.

¶ Egeſtionis induratio poſtq̃ꝫ ſcilicet fuit liq̃da a principio egritudinis criſi appropinquãte bonum: ⁊ eſt ſententia hipo. ſecũdo pronoſticoꝝ. Sed o ecs. quomodo in criſi vel tẽpore ꝓximo poteſt eſſe bonum ſignum: cuꝫ tunc fiat euacuatio notabilis humoꝝ q cum fece cõmiſcenť: ⁊ ipſam liquidam reddunt. Dicendũ ꝙ ideo bonũ ſignum eſt: quoniaꝫ ſignificat ſanitatẽ ventris inferioris: ⁊ ꝙ natura confortatur in facienda criſi remanẽtis materie ꝑ aliaꝫ euacuationem: vnde tota materia conſumiť: aut per apoſtema: aut per vrinam: aut per vomitum ſiue ꝑ ſudorem vel alio modo ⁊c̃.

¶ Egeſtio aquoſa liuida mala: ſignificat eni digeſtiõis extinctionem cum digõ ꝑ viã inſpiſſationis fiat. q̃rto metheurorum: ⁊ q̃rto regiminis acutoꝝ. cõmento q̃nto.

¶ Digõ leuis viſcoſa cũ pauca q̃ꝫtitate: ⁊ albedine facta mala: ꝯſimiliter leuis viſcoſa cũ pauca q̃ꝫtitate: ⁊ colore citrina apparens mala. Prima eni adipis liquefactionẽ a caliditate non multum ignea factã denũciat. Secũda ṽo id idem a caliditate ignea ꝓueniens: aut ab adipe antiquo liquefacti: ⁊ colera fieri põt viridis: ⁊ eruginoſa. nam cum his eſt caliditas inflãmãs: ⁊ ſicut dictũ eſt in precedẽti caplõ de ſubſtantia nõ nãli viſcoſitas cõtinget aut ciboꝝ viſcoſitate: aut liquefactione a caliditate facta vtraqꝫ põt eſſe cum multa q̃ꝫtitate: licet ꝑma ſit ſm plurimũ cũ maiori: ⁊ medicus ex relatione infirmi in notitiã veniat ita ꝙ ex q̃ꝫtitate nõ habeť differẽtia oppoſitũa: ſed accipiť ex parte odoris: qm̃ illa que eſt ꝑp liquefactionẽ eſt fetida valde: que aũt ꝑp cruditatẽ humorum viſcoſoꝝ nõ fetet. ⁊ inter has citrina deterior eſt: qm̃ ſignificat peioris caliditatis exceſſum liquefactionem faciens, tis. ¶ Qꝛ ſi q̃ratť que eſt deterior an viſcoſa multa an pauca. fortaſſe diceť multã: qꝛ maiorẽ liquefactioneꝫ ſignificat: ⁊ omne malũ quãto maioris q̃ꝫtitatis tãto peius: ꝯ̃rium videtur velle Auic. ſecunda primi de ipoſtaſi vrine: vẽtoſitas in vrina ita malum ſignum eſt ſi eſt multa ſicut ſi eſt pauca. D

¶ Pro iſto dicendũ: multa viſcoſitas cũ multa egeſtione ſi procedit a toto corpore quanto maior tanto deterior. Sed poſſibile eſt vnctuoſitatem ⁊ viſcoſitatem a pinguedine inteſtinorum procedere: ⁊ tunc lꝫ ſit multa tamen nõ eſt peius ſignum q̃ꝫ pauca: que venit a toto corpore ⁊c̃. Et practicus aduertat ad has egõnes pingues q ſaniei quandoqꝫ aſſimilantur ⁊ extimatur ꝙ ſit ſanies: notet ⁊ in eis fetorem cũ dicat Auic. Quod autem in humido viſcoſo ⁊ pleruqꝫ ſignificat liquefactionem: ⁊ eſt cum fetore: ꝑp qḋ noteť ꝙ omne pingue eſt viſcoſum: ⁊ nõ cõuertiť: qꝛ viſcoſitas poteſt eſſe ab humoribus crudis: tamẽ quãdoqꝫ accipiũtur ab auctoribus: vt ſynonima: vt patet ſecundo ꝓnoſticoꝝ: tex. cõmẽ. 20. Nam in ꝑſentiaꝝ infirmum habeo qui has emittit egeſtiones abſqꝫ ſenſibili leſione in aliquo ſuorum mẽbrorum: ⁊ in eaꝝ emiſſione multũ debilitatur corpus totum. Et certe vidi quoſdam peritos in re hac multum heſitare: ⁊ tu cõſidera. ¶ Forte heſitabitur de dicto hipo. qui ſecundo ꝓnoſticorum dicit egeſtionem pinguem mortem nunciare cum Auicen. ſcḋa quarti de iudicijs egeſtionum dicat pinguem malam eſſe: non tamẽ mortalem. ¶ Pro conciliatione dicẽdum ꝙ ſola pinguedo non ſignificat mortem: ſed quando cum nigredine aut viriditate coniungitur vel fetore: ⁊ hoc voluit hipo. Auicẽ. vero locutus eſt de ea ſola ⁊c̃. ⁊ de hoc ſupra de vnctuoſitate.

¶ Stercus ſiue egeſtio temperate eſſentie ſiue ſubſtantie ad tenuitatẽ decliuis nõ eſt laudabilis niſi cũ nõ eſt cũ ea rugitus aut vẽtoſitas neqꝫ in ſui exitu paulatim interſecať. Nam ſi exit ꝯtinue vt oꝫ deuotať debita potẽtia ad expellendum. Qꝛ ſi emittiť interſecata: tunc poſſibile eſt: vt hanc interſectionem faciat virus aut ſanies ꝓhibentis egõneꝫ iungi ſecũ primo ſtimulantẽ: vt ſic diuiſa expellatur.

E ¶ Egeſtiones loture inteſtinorum ſilẽs in acuta egritudine ſunt mortis nuncie. Sed dicet aliquis. contra hec apparent in diſenteria: ⁊ tamẽ non eſt mortalis niſi ꝓueniatur ad fruſta inteſtinoꝝ. Nota hic ꝙ tex. eſt hipo. ſcḋo ꝓnoſticorum cõmen. 22. ⁊ hanc ꝑtem non cõmentauit Gal. ⁊ fortaſſe nõ eſt viſum ei ꝙ verus ſit niſi illi addamus. Egeſtiones loture ⁊c̃. viridea vel nigre: ⁊ tunc verificabitur vt de viridib⁹: ⁊ nigris infra: ⁊ tu bene conſidera.

¶ Egeſtiões nigre eruginoſe viridea: ⁊ liuide in morbo cronico apparentes male. nam he materie in tali morbo nõ apparent vi nãe morbi: ſed ex cauſa aliaqꝫ ꝓpter nimiam putrefactionem: ⁊ quaſi fixionem coloris preter nãm. Iteꝫ apparent vnctuoſe ꝓpter inflãmationem ſubſtantialis humiditatis. itaqꝫ exponatur illud verbum hipo. 7°. aphoriſmorum aphoriſmo. 6°. Egeſtiones colerice id eſt nigre. aut liuide eruginoſe ⁊c. Et eſt expoſitio Galeni in cõmento: quia aliter aphoriſmus non verificaretur.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a quantitate ſumptis. Rubrica. iij.

DE hoc in dubijs: ⁊ cum his que ſupra ſcripta ſunt de quantitate egeſtionum in preſentiarum nobis ſufficiant. A

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ pronoſticis a colore ſumptis ⁊ citrino ⁊ viridi. Rubrica. iiij.

INcipiamus primo a ſimplicibus rememorantes colorem citrinuꝫ nãlem tanq̃ꝫ ſit a nobis vt ſagittatiuoruꝫ ſignũ dicentes. Qꝛ inter itẽſe citrinũ: ⁊ remiſſuꝫ valde debet obtinere mediũ: propter qḋ tenendum ꝙ ois ab iſto tali recedens eſt non naturalis vt ſupra.

Quapp

Quapropter inquiebat. Auic. Color eius naturalis igneus eſt quia pure vel medie igneitatis. Quod ſi augmentatur fellis ſignificat multitudinem: et ex conſequenti ſignificare poteſt quod tunc epatis ſuperfluum caliditatem: ſi exterior non fuerit cauſa tingens vrinam vt alkana: et reubarbarum. Si vero citrinitas ab hoc medio minuitur ſignificat cruditatem et maturationis priuationem.

¶ Egeſtio colorem igneum vehementer ſuperfluum habens ſignificat diſpoſitionis maliciam multotiens: et multotiens in hora finium egritudinum: quia in declinatione ſignat maturationem, Auicen. Significat enim maliciam diſpoſitionis: quia .ſ. non apparente ſigno digeſtionis non conſtante etiam virtute denotando calidum preter naturam valde intenſum mortem pronoſticatur: quando vero in declinatione ſic apparent ſignificat maturationem: et potentiam virtutis in creticando: et abijciendo morbos: tu ergo diſtingue inter hec tanquam inter bonum et malum.

¶ Color citrinus croceus minorem quantitatem colere ad inteſtina mandari demonſtrat. Et licet vt infra in fluxu epatico egeſtiones apparent albe: tamen quandoque apparet in eis color citrinus: ſed remiſſus: quando .ſ. peruenit opilatione meſeraicarum propter caliditatem vehementem adurentem partes ſubtiles: et ex quarum aduſtione citrinantur ſic ſubtili in coleram conuerſa vel ad naturam colere relinquitur h.ſ. colera alibi quam in ſtomaco generari poſſe. conſidera. In fluxu autem epatico colerico egeſtiones ſunt multum citrine quod cognoſcitur quando in alijs membris non eſt nocumentum.

¶ Et ſubſequendo de coloribus a colera ſumptis dicendum quod color eruginoſus coleram eruginoſam abundare denotat et eſt malus per viam ſigni: quoniam eruginoſa colera fit per aduſtionem praſſine: vt prima primi. de humoribus: ex quibus accipitur caliditatem in corpore magnam fore in epate et in ſtomaco in quo fit per aduſtionem vitelline praſſina: que vitellina et ſi in epate fit plurimum in ſtomacho reperitur: et Auic. Allegato capitulo: et que in ſtomaco magis generatur duas habet partes: praſſinam .ſ. et viridem: et erugo eris et egonum: et conſimiliter eruginoſa: aut viridis coleram denotat talem.

A ¶ Et hic aduerte quod color viridis quandoque in egeſtionibus apparens frigiditatem enunciat: vt in pueris algoratis frequenter apparet: et eſt viridis porralis: et medicus per alia ſigna frigiditatis iudicium deponere poteſt. nam hec abſque fetore eſt: et quod color viridis friditatem ſignificet etc. lege Auic. ſecundo canonis. 3. capitulo.

¶ Item aduertatur in quo medici non raro decipiuntur credentes omnem colorem ſic viridem coleram ſignificare praſſinam. Quoniam vt inquit Auic. allegato cap. de humoribus. Cum autem aduritur praſſina .ſ. aduſtio in ea efficit nigredinem ex qua cum citrinitate mixta generatur viriditas: nam horum duorum colorum commixtio medium quoque viridem conſtituunt: ſicut faciunt pictores ex indico et auripigmento commixtis. Ex quibus reſultat color viridis: et tunc exeunt egeſtiones abſque punctura et mordicatione.

¶ Viridis autem egeſtio caloris innati ſignat extinctionem: et ſimiliter fuſca: quia liuida vtraque cum extinctionem etc. propter calidum preter naturam reſoluens et corrumpens virtutem: et ideo vrina liuida mala.

¶ Viridis fetida mortem enunciat. fetor namque priuationem digeſtionis: et materie corruptionem: et viriditas extinctionem demonſtrat. Sed queret aliquis nunquid colera viridis poſſit apparere in criſi aliqua febrili. quoniam ſi ſic tunc hoc precipue deberet apparere in febribus: ſed vt yſaac de febribus colera viridis vel humor viridis non poteſt eſſe materia febris: ergo neque in criſi apparere cum decidatur a materia morbi: et exemplum ex dictis apparet. conſidera.

¶ Egeſtio colerica a principio egritudinis apparens ſignificat dominium colere: et non eſt bona: et in fine eius apud declinationem ſignificat quod mundificatur corpus: et eſt ſignificatio bona. Et quando ſeparatur egeſtio colerica multa: et non alleuiatur egritudo: tunc illa eſt ſignificatio mala.

¶ Egeſtio vnctuoſa in principio fluxus apparens non aſſumptione rei vnctuoſe eſt mala: et non mortalis: ſignificat tamen liquefactionem membrorum radicalium. Quod ſi ei coniungitur ſicut virus citrinum cum fetore magno in febribus acutis eſt ſignum mortis.

¶ Egeſtiones valde citrine apparentibus puſtulis in corpore ſignificant corpus egrotaturum ſiue eſſe egrotatiuum: quia neutrum decidentis. Quod ſi iſtes ſanis fuerit certum eſt corpus nutrire. Et eſt aphoriſ. Et ideo aduertat medicus in corporibus iuuenum in quibus he puſtule vtplurimum apparent propter guloſitatem eorum etc.

¶ Egeſtiones citrine in febribus aut in alijs morbis apparentes ſi infirmi eis ingredientibus facti ſunt ſurdi ſignat quod a ſurditate liberabuntur vt in margarita noſtra. Et eſt aphoriſ. 28. quarte.

¶ De ſignis demonſtratiuis et pronoſticis coloris albi. Rubr. v.

Color autem albus: aut ſubalbus: gipſeum flegmatis aut frigiditatis dominium enunciat: aut opilationem pori fellei propter quam prohibetur aduentus colere ad inteſtina: vel opilatio quecunque fit in via hac: vt apparet in icteritia: et aſſimilatur egeſtio chilo albo: a cuius digeſtione ſeparata eſt: quoniam ſuperfluitas aſſimilatur ei a quo deciditur in colore: et apparet egeſtio talis in fluxu epatico ex opilatione meſeraicarum proueniente: de qua opilatione infra de rubeo colore: et tu ibi. et ideo in auibus cantum ſonitus: quia de raptu viuentibus egeſtiones albe fiunt propter non tranſmitti coleram rubeam ad inteſtina earum: ſed vertitur ad fundum ſtomachi ipſarum: vt virtus digeſtiua ſic caliditate colere viuificetur: et cum ex crudis viuant cibis: propter quod ſtudeant aucupes et magiſtri earum in bene aſpicere egeſtiones illarum: quoniam cum preter naturam albe fiunt ſollicitent ad euacuationem quoniam aliter incurrent gipſeationem illarum. B ¶ Albe egeſtiones quibus coniungitur virulentia habens odorem ſaniei apertionem magni apoſtematis ſignificat. Aui. maxime ſuprapple apparentibus ſiue precedentibus ſignis denotantibus apoſtema.

¶ Albe egeſtiones que viſcoſe ſunt etc. vt in de ſuba earum actum eſt liquefactionem humiditatum: aut a toto ab inteſtinis enunciant: et tu ibi pro his et alijs omnino: et apparent he egeſtiones in fluxu liquefactiuo. 16. tertij de eo.

¶ De ſignis demonſtratiuis et pronoſticis coloris nigri. Rubrica. vj.

Demonſtrat autem in egeſtione nigredo ſicut in vrina. quia ſicut Auic. aut aduſtionem fortem. aut materie melancolice maturationem: quia .ſ. morbi melancolici: aut nutriens tingens: aut potationem rei que melancoliam euacuat. C Prima quidem mala eſt: que cognoſcitur ex punctura et caliditate: que ſentitur in eius exitu. Item ex febre et caliditate tactuali. Item ex acuto fetore per ceptu. Secunda vero quia patiens patitur morbum melancolicum aut ex melia: poſt cuius euacuationem alleuiatur ipſe. Item quia et in die fit creticoru dicit tamen Auicen. quod melancolia pura ex ex ſuo colore tamen non ſufficienter cognoſcitur: ſed melius: et efficacius ex ſapore. quoniam eius ſapor eſt acris: et ponticus: ſed hanc notitiam hominis relinquamus: et que eſt ex ſapore: et hoc ex proiectione eius ſuper terram ebulit.

¶ Egeſtio autem talis materie aut vomitus talis: aut vrina nigra mala quando demonſtrat humorem melancolicum purum ad venenoſitatem tranſeuntem: de cuius proprietate eſt: quod habeat luminoſam naturam propter calorem igneum illuminans ipſum: aut propter frigidum in ipſum comprimendo partes aereas luminoſas eſt et humor ſecens ad modum limi. et dicit Aui. Et ad vltimum humor melancolicus purus pernecans eſt ſecundum plurimum: cum egreditur .ſ. eſt mortis ſignificatio. nam eſt ſignum materie melancolice venenoſe: que vtplurimum interficit. tunc enim extimandum eſt quod vltima aduſtio: eſt humiditatum corruptio et peremptio. Et licet ita ſit: Contingit quandoque exitum materie melancolice conferre: quando .ſ. fit in die cretica et ſuperapparentibus ſignis digeſtionis: vt in ſtatu egritudinis vt quarto aphoriſmorum. commento. 21. Quod ſi appareat in principio non apparentibus ſignis digeſtionis tunc eſt mortalis: et de hoc locutus eſt hippo. ſecundo pronoſticorum: et de prima cum inquiebat egeſtionem nigram mortalem fore. conſidera. Et de iſta in dubijs.

¶ Egeſtio autem nigra que talis eſt: aut ratione nutrimenti tingentis vt caſſie: aut ratione potus euacuantis humorem melancolicum non

eſt verenda: ſed in caſu laudanda: ⁊ de hoc colore nigro ſic in egeſtionibus apparente: dicit cõciliator differentia. 84. liuidus: ⁊ niger mortificationem denotant calidam aduſtionem vel colerã aduſtam: vel prauã colerã nigrã: ſm tñ plus ⁊ minus: cuiꝰ quidẽ peſſima extat ſignificatio niſi euacuetur paulatine fortaſſe. ⁊ ꝑmo theorice vidi nonnullos hanc egerentes ſpẽm melancolie: vt nigraꝫ q cito perierunt. Uidi quoqꝫ quoſdã eoꝝ hanc egerentes: ⁊ poſt duos dies citrina facta eſt egõ paulatim: ⁊ a morbo liberati ſunt: ⁊ ideo medice caue tibi a repẽtina ꝓnoſticatiõe: qđ nõ facit amicus nr̃. Et ſubdit. vidi equidem in cuius color violacius apparuit ⁊ liberatus eſt poſt paruumqꝫ variata eſt melia: ⁊ poſt puſillũ flauus factus eſt: qui color in eoꝝ egeſtione inquit cõciliator allegata differentia. Ipſe quoqꝫ ego aſpexi egeſtionem nigram melãcolicã olentẽ coruſcanteꝫ: vt caſſis fiſtula in iuuene quoqꝫ diebus aut imminẽtẽ: ⁊ redeuntẽ ad nãlẽ deinceps ⁊ in ea iam veſtigia lepre mõſtrabant̃ in facie. Et iſta quidem eſt peſſima cum nõ ſm viam fuerit purgatiõis. Unde ſecunda primi. Ad vltimũ humor melancolicus purus pernecãs eſt ſm plurimũ cum egreditur. ſ. eſt mortis ſignificatio ubi nũ aut nigri exitus ſeu ſanguis niger multotiens cõfert. Generatur autem hiꝰ colera vera nigra ex humore nigro ſiue ex nõ certe nigra: que fex eſt ſanguinis per medium aduſtionis vel putrefactionis. de quo in dubijs. Cum enim ſplen debilitatur nõ potens pretactum humoreꝫ nigrum ſeu melancoliam nigrã attrahere remanet i epate: ⁊ vaſis cum ſanguine corrupto in hiꝰ. tam prauũ ꝯmutat humoreꝫ. vt ⁊ lepras deteriores inducat: cancros herpetes ⁊ hmõi: ⁊ ꝓpe cum ex melia generet̃ nãli nimis groſſa. ¶ Et eſt hic ſciendum ꝙ humor niger tripl'r differt ab egeſtione nigra. Primo quia cum eſt exterius coagulat̃. Scđo nõ eſt lucidus coruſcans. Tertio. quia ſuper terrã electus ebulit velut acetum ita vt muſce ⁊ vl'r aialia fugiãt ab eoꝝ oppoſita reperiunt̃ in egeſtiõe. Et hic aduerte ꝙ egeſtio melica pura que ſuper terram ꝓiecta ebulit eſt talis ꝑ aduſtionẽ melie naturalis ⁊ vocat̃ ſuperfluitas nõ nãlis: ⁊ cuius ꝑma ꝑnil. de humoribus. cuius ſapor eſt acris ⁊ ponticus: ⁊ hec melia eſt. vt ſupra.

¶ Egõ autem nigra que talis eſt ꝓp melancoliã q̃ a ſplene venit: vt in fluxu apparet ſplenetico eſt boni ſanguinis fex ⁊ turbulentia ⁊ ſuperfluitas cuius ſapor acris: ⁊ põticus exiſtit: ⁊ hec cum apparet eſt abſqꝫ nocumento ſenſibili in epate apparẽte niſi ꝑ cõitatem: ſed in ſplene ſentit̃ nocumentũ: aut ꝓpter apa aut ꝓpter opilationẽ. ⁊ hmõi: ⁊ talis cũ apparet nõ eſt verẽda: ⁊ eius exitꝰ eſt abſqꝫ febre: ⁊ alijs malis accidentibꝰ vt plimum: q̃ res in alia ſic nõ reperit̃. Cõtingere autem põt ꝙ adſit febris ex apoſtemate ⁊ ꝙ rumpatur apoſtema: ⁊ ideo caute iudica ꝙ poſſit eſſe in die cretica: ⁊ cum de alijs ſignis. vnde ſolutio fieret egritudinis.

¶ Egeſtiones nigre ſicut nigredo fecis vini diu fluxum epaticum ꝓtendũt marie quñ cũ eis eſt debilitas: ⁊ opilatio ſplenis: ⁊ ꝙ preceſſit regimen humoris melãcolici multiplicatiuum in epate ⁊ ſanguine cum corruptiõe ⁊ inflãmatione epatis vt quãqꝫ in febribus apparet peſtilentialibus.

¶ Nigredo aũt egeſtionum ex earum lõga retẽtione veniẽs eſt minor illa valde: ⁊ abſqꝫ mẽbroꝝ nocumẽto apparens.

¶ Nigredo autem ſicut fel nigrũ caliditatẽ: ⁊ fortem inflammationem in epate exiſtentem ꝓnunciat. ¶ Et differt egeſtio nigra: que eſt velut fex vini ab hac: ⁊ ab ea aqua fugiũt muſce in tribus. Primo quia non eſt multum lucida vt illa: ſecundo nõ eſt acris odoris: ſed adheret melancolie naturali: cuius ſapor eſt inter dulcedinem: ⁊ põticitatem. Tertio: quia nullum ardorem aut puncturam in recto facit.

¶ Egeſtiones autem nigre: que ſunt fex ſanguinis demõſtrãtur per hec: quia adſunt opilationes in ſplene cum debilitate eius ꝓcedẽtes cum dominio melancolie in epate ⁊ ſanguine: ⁊ eſt nigredo parua abſqꝫ malo odore. ⁊ 14. tertij de ſignis apoſtematis calidi inquit. hipo. egeſtio cõturbata nigra in principio egritudinis acute ſignificat ꝙ in epate eſt apoſtema calidum nõ magnum: hic eſt ⁊ ſi pulſus vndoſus magnus frequens velox.

¶ Reperiuntur ⁊ egeſtiões feculente nominate quas ſub nigris melancolicis in preſentiaruꝫ collocabimus: ⁊ ipſe maxime quando a caliditate veniunt ſanguini aduſto aſſimilantur ⁊ antecedunt eas liquefactio membroꝝ ⁊ humorum ⁊ fluxus ventris virulẽtus: ⁊ ſunt cũ fetore: vt in febribus peſtilentialibus hec dico maxime quando tales reperiuntur cum febre. Qꝫ ſi a frigiditate veniunt: tunc ſunt coloris ſanguinis in ſe putrefacti ⁊ non ſicut caro liquefacta: ⁊ ſunt cũ paucitate fetoris ⁊ paucitate nigredinis.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ ꝓnoſticis a colore rubeo ſumptis. Rubrica. vij. E

Cum ſupra in principio in deſcriptione egeſtionis dicatur ꝙ egeſtio importat oẽ id qđ per ſiteri expellitur hic cum quandoqꝫ ſanguis etiam per ipſum egrediatur de eo vt de egeſtionibus rubeis hic aliquid ⁊ fructuoſum annotabo.

¶ Egeſtiones rubee: vt carnis lotura fluxum epaticum lotiuum enunciant virtute epatis ſequeſtratiua ſimul cum contentiua debili facta.

¶ Egeſtiones vero rubee vt aſellici ſanguis aquoſum denotant epatis fluxum ⁊ differunt hi ex parte cauſarum ⁊ tincture nam cauſa fortior eſt in aquoſa.

¶ Egeſtio chiloſa cum participatiõe rubedinis fluxum epaticum annunciat ex opilatione venaꝝ epatis ꝓuenientẽ ꝓp alterationẽ quã recipit in venis meſeraicis: ⁊ vt plurimum materia hec chiloſa non eſt feci admixta. Et hic aduerte qđ in de colore albo dictum eſt de hoc: ⁊ in de citrino.

¶ Sanguis q ab epate venit: aut ꝓpter opilationẽ vene porte aut ꝓpter fracturã vene eſt ſanguis purꝰ nõ aquoſus nõ ablutiuus veniens ſubito: ⁊ in multa q̃titate abſqꝫ dolore.

¶ Sanguis q ab epate venit ꝑmo deſcendit ⁊ exit abſqꝫ permixtione eius cũ egõne: in fine v̓o aliquid permiſcet̃ cũ eo: ⁊ differt in hoc ab inteſtinali qui permixtus venit: ⁊ hic eſt paucus cũ dolore iteſtinoꝝ factꝰ: epaticꝰ v̓o multꝰ: ⁊ abſqꝫ dolore emittitur. Cognoſcitur ẽt ⁊ ab eo q ex emoroidibus extrinſecus facile cognoſcitur. Qui v̓o ab itrinſecis eſt cuꝫ dolore: ⁊ in ꝑncipio eſt niger a fecibus ſeparatus.

¶ Sanguis aũt q per hãc viaꝫ egredit̃ a toto veniẽs que res raro eſt. Cognoſcit̃ per ſigna ſignificãtia ſuper diſpoſitionẽ epatis ⁊ ꝙ corpus plectoricorũ eſſtent habet membruꝫ aliquod notabile mutilatum vt manum brachium ⁊ hmõi.

¶ De ſignis demonſtratiuis ⁊ ꝓnoſticis a colore eruginoſo virulenti ⁊ ſanioſi ſumptis. Rubrica. viij.

Et licet de eruginoſo in de citrino aliquid dixerimus: hoc tamen loco de eo tñ dicam egões eruginoſas color viridis: vt erugo eris demõſtrat: que a multa epatis inflãmatiõe ⁊ corpis totius aduſtiõe ꝓueniũt: quod confirmat regimen precedens ex vſu reꝝ calidoꝝ. Et quando procedit inflammatio adurẽs epar ipoſtaſis eſt orobina: orobus autẽ tunc fragilis eſt ⁊ rubeus ad nigredinem tendens: quod dicit̃ ad differentiam eius qđ eſt ex renibus. F

¶ De ſanioſa ſupra dictũ eſt ꝙ ex optiõe apatis cum colore fetore. Qꝫ ſi vlcus fuerit corroſiuuꝫ qđ egredit̃ ad nigredinem declinat. ¶ Uirulẽtas auteꝫ egões declarat color q ſimilis ẽ colori virulẽtie. q̃ exit ex apate caꝰo ſub cute ſubtili celato vt apparet in qbuſdã puſtulis groſſis calidis natis in tibijs ⁊ brachijs: ⁊ he ꝓueniũt a calitate forti non adurẽte: ſꝫ liquefaciẽte. ¶ Et de coloribus egõnũ ſimplicibꝰ volo vt in ꝑſentiaꝝ hec vobis ſufficiant. Sit itaqꝫ in cognoſcẽdis ſimplicibus diligentia. ¶ Et ſi q̃ratur q̇ ſignificatio eſt deterior ſiue minus mala: an q̇ ex compoſitis venit an q̇ ex ſimplicibus ſit: de hoc aũt in particulari dicet̃ dubio.

¶ De ſignis demonſtratiuis pnoſticis a coloribus compoſitis creteo.ſ.⁊ terreo ſumptis. Rubrica.ix.

A COlorum compoſitorũ noticia ex ea que de ſimplicibus habetur habenda eſt. Nam eoꝝ qdam magis declinat ad latus naturalitatis ⁊ bonitatis. Quidam ad latus oppoſitum:⁊ hi recipiunt diuerſitatez in magis ⁊ minus ſm variã earũ cõpoſitionem. Medij aũt colores ex extremis gñantur:qui inter ſe varietatem recipiunt etiaz in ſignificando ſm varietatem dñij qualitatum tam actiuarum ꝙ paſſiuarũ ineſſe debilius ⁊ fortius. Et ſi hãc cõpoſitionẽ phiſice ſeq vellemus eſſet aſcendere ad principia quibus in medicina fidẽ debemus adhibere. Etiã eoꝝ variatio ſuperuacua foret:maxime:qꝛ infinitis modis tales cõpoſitiones imaginari poſſumus: ſufficit.n.in preſentiarum nobis ſi de his qd cõiter occurrat noticiã habemus per quaz de reliqs ꝯtingere potentibus etiã docti erimus. Sat nobis eſſe volo ſi de creteo ⁊ terreo aliqd dicemus. ¶ Creteus.n.color ꝑmixtione nigri albi ⁊ crocei fit albo dñante ſubdominante nigro:⁊ amplius croceo cum de eo minor in ꝯpõne ꝙtitas ſit. Erit itaqꝫ egeſtio talis flãtica a ꝑdominio cũ participatione melãcolie nigre nãlis aut talis ꝑadmiſtionẽ cũ pauca colera dico a ꝑdominio reſpectu totius maſſe. Nã in nigro poterit colera aduſta dñari:que res cõprehenditur per febrẽ : ⁊ alia ſigna apparẽtia ſignificantia caliditatẽ adurentem:qḋ medicus dꝫ bene ꝯſiderare:he.n.egeſtiones demõſtrant in meſaraicis venientibus ad colon: ⁊ ꝑñtiam multi flãtis in diſpõne ſtõi ⁊ inteſtinoꝝ:⁊ iſte cõſueuerũt apparere in pueris ingluuioſis cõiter:aut ꝑpter frigus receptũ ⁊ hꝰ que hñt ſtã indigeſtum:⁊ opilationes multiplicare. Hic.n.color ſic demonſtrat̃ in parietibus ⁊ pictoribus ex permixtione albi nigri : ⁊ crocei albo dñante in maſſa ⁊c̃. ¶ Proportionabiliter fit terreus ex permixtione nigri : ⁊ albi albo dñante plus:⁊ minus:⁊ cũ iſto non eſt aliqd rubei coloris tingentis:⁊ ſignificat fortiorẽ opilationem ꝙ creteus:⁊ hic color niger a ſplene mandatur ad inteſtina in quibus fit hec cõmixtio. ¶ Aliqñ videntur terree ſubſanguinee ⁊ tales ſignificant ſuper epatis aut meſeraicarũ debilitatẽ:vt ꝙ ſanguis meſeraicarũ illas nutriturus cũ egõnibus trãſactis ꝯſidera qm̃ de his ſic a nobis groſſo mõ ſcriptuz eſt. Cupitui tñ magis audire ꝙ audiri:ſed in ꝑfectione tractatus hec ſic addidi. Si itaqꝫ nobis in cognoſcendis ſimplicibus diligentia ⁊ ſi qrit q̇ ſignificatio eſt deterior ſiue nimꝰ mala:an q̇ ex cõpoſitis venit:an q̇ ex ſimplicibus ſit:de hoc in ꝑticulari dicet̃ dubio. Et ſi quis vellet cauillare ꝙ hoc mõ cõpoſitionis ſit eruginoſus ⁊ viridis color:⁊ ſic ſub hac rubrica debuiſſent collocari poſſet vt dictũ illud fieret incõueniens: de omnibus coloribus medijs:ſed oĩa mixtionem:⁊ nõ vnã tam modo Auic. prima quarti.de febre colerica.

¶ De ſignis demonſtratiuis fetoris odoris ⁊ exitus eorum. Rubrica.x.

B COlo vt vobis ſatiſfaciãt:q̇ de eis dicta ſunt ſupra:verũ in dubijs aliqd de fetida tangemus hic apponentes ꝙ fetida ſimilis egeſtiõi puerorũ ⁊ infantium in acuta egeſtione mala. Auic.⁊ ſupple ſi a cauſa non fuerit primitiua.

¶ De ſignis demonſtratiuis annexorum vt ſunt ventoſitas ſpuma ⁊ huiuſmodi. Rubrica.xj.

C EGeſtiones cerebrales cuz ſpuma ſunt:⁊ vtplurimũ flãtice ſunt: vt affõꝝ 7°. Qualiſcunqꝫ egeſtiones ⁊c̃.⁊ de hoc in dubijs. ¶ De ventoſitate autem tantum dicat̃. Qꝛ ꝯſueti ipſaz libere emittere cum eã poſtea difficulter emittũt ⁊ qḋ retineri incipit.tunc expaueſcere debent ne egritudinem ex ventoſitate incurrant:vt colicam dolorez renũ qñqꝫ vertiginem ⁊ hmõi. Propter qḋ ſtudeant cliſteri aut alio medicamine illas vias aperte facere:⁊ nãm in materiebus retentis : ⁊ ventoſitatibus expellendis iuuare:⁊ vt ſupra ꝯſuetudo bñ attendat̃. ¶ Sed forte qret aliqs de ventoſitate ſi a calido ſit vel frigido:vt ꝑ hoc ſciat ſignificare per eã ſup diſpõnes corporis an calide ſint vel frigide:ſed de hoc dicet̃ in dubijs. ¶ Cum in egõne ſunt aliqua ſilia corticibus lupinoꝝ in oĩbus egritudinibus eſt ſignum mortale qm̃ ſignificat fortem diſſolutionem a calido preter nãm factam in membris radicalibus.

¶ De vnctuoſa egeſtione. Dubium.i.

D CIrca ea q̇ dicta ſunt in tractatu hoc dubitatur.⁊ ꝑ° vtrum egõ vnctuoſa ſiue pinguis ſignificet diſſolutionẽ mẽbroꝝ ſolidorum. Qꝛ ſic dictum ſupra de vnctuoſitate in non nãli egeſtiõe apparente : vt eſt ſnia Gal' ſcđo affõruz cõmento.14°. ¶ Dõm contra hoc. Egeſtio põt ꝑuenire ꝑpter cibos vnctuoſos ⁊ ꝑpter diſſolutionem pinguedinis vt dictum:ergo non neceſſario ſignificat ⁊c̃. ¶ Premittendum ꝑ° ꝙ per egeſtionẽ vnctuoſaz intelligere debemꝰ egeſtionẽ in cuius ſuperficie eſt aliqḋ pingue natãs ad modum olei:vt nõ raro eſt in vrina videre.ſcđo ꝙ talis vnctuoſitas põt ꝑuenire ꝑpter leuem pinguedinis diſſolutionem:⁊ ꝑpter diſſolutionem humiditatis magis ſubſtantifice ⁊ propter cibos ⁊c̃. Et hoꝝ d ſſerentia cognoſcitur primo de cibis ſcitur ⁊c̃. Si.n.erit leuis diſſolutio : tũc erit leuitas corporis:⁊ nõ extenuatio. Qḋ ſi fuerit ꝑpter diſſolutionez humiditatis magis ſubſtantifice erit tunc corporis debilitas extenuatio:⁊ hec ad clariorem noticiam ſcripta ſunt.

¶ De quantitate egeſtionum. Dubium.ij.

E UTrum magna ſit egeſtionum ꝙtitas ex cibo plurime ꝙtitatis aſſumpto. Qꝛ ſic dcm̃ eſt in de ꝙtitate egeſtionis non naturalis etiã auctoritate Auic. Et arguit experientia: qm̃ videmus corpora puerorum que ſunt multum nutrita:⁊ multas habentia ſuperfluitates: propter ꝙs fetent:⁊ fetor eoꝝ eſt vt ſtercoꝝ:vt 8° terapeu.ergo.añs patet:cum ſint corpora multo egentia nutrimento propter fortitudinem virtutis aſſimilatiue. ¶ Ad oppoſitum vꝫ ſnia Hypoc.2° affõꝝ affoiſmo.18. ¶ Pro rñſione premittendum ſemper paruitatem in cibis intelligendũ eſſe. Nam ex his aliq ſunt qui copioſe nutriunt:⁊ paucas hñt ſuꝑfluitates vt oua ⁊ hꝰ ⁊c̃.vt ſupra.aliq econtra vt olera. Scđo ꝙ ſuperfluitatũ quedã ſenſibiliter quedã inſenſibiliter per inteſtina aut alia loca expugnant̃. ¶ Prima ꝯclo.aliquorum corpoꝝ copioſe nutritorum ſuperfluitates inſenſibiles ſunt plures.pꝫ.qꝛ ſi copioſius nutriunt̃:ergo minus ſecedunt:plus tñ in ſuperfluitates inſenſibiles ſecedent ꝑpter obtuſionem calidi fetidi impotentis ad reſoluendum ꝑpter ꝙtitatem cibi. ¶ Scđa tota latitudo ſuperfluitatũ in corpore pueri minor eſt ꝙ in corpore iuuenis copioſe nutriti.perſuadetur ꝯcluſio ſic : qꝛ plus de nutrimẽto pueri ꝯuertit̃ in ſbam eius ꝙ ꝑportionabil'r trãſmittet̃ ⁊c̃.alijs paribꝰ.ꝫ. ¶ Tertia ꝓcedẽdo magis theorice tota latitudo ſuꝑfluitatũ corpis tẽpati minor eſt latitudine corpis frigidi : ⁊ ſicci ⁊ cali ⁊ ſicci ſemp paritate ſuppoſita:ꝯ ex dictis pꝫ. ¶ Quarta corpa ſanguinea pauciores oẽs ſimul hñt ſuperfluitates merito nutrimẽti ꝙ alia corpa tẽpata vel lapſa : qm̃ vt dcm̃ eſt plus de nutrimẽto in ſbam earum trãſmittat̃ ꝙ in alijs vt dictũ eſt.ergo:hec tñ ſubtili indigent indagatione.

¶ De egeſtione fetida. Dubium.iij.

UTrum fetida egeſtio mortem ſignificet:ꝙ ſic Hypo.ſcđo pronoſtic. ¶ Qꝛ nõ F qꝛ ex hoc vꝫ ſignificari debere potentiam virtutis in expellendo malã ⁊ corruptaz mãm:⁊ ſic tanꝙ inimicum exprimere:⁊ per ꝯñs ſalutem. ¶ Dõm ꝙ egeſtionem fetidam malam eſſe põt dupl'r intelligi.vno qdem modo per viam ſigni:⁊ ſic eſt mala:qꝛ ſignificat malaz ⁊ corruptam mãz in corpe eſſe ſub q̄ mã a nã de-

ficit:cũ nõ potuerit eã ꝓhibere a corruptiõe peſſima. Alio mõ viam cauſe:⁊ ſic nõ eſt mala:⁊ tu ↄſidera. ¶ Sed dicet aliqs cuius retẽtio eſt mala.ergo egõ fetẽs eſt bõa ⁊c̃. Jam dcm̃ eſt ſupra de fetida a cã extrinſeca ſiue primitiua: Nunc q̃rit̃ de humoribus. ¶ Pria ↄcl'o.ois egõ fetida eſt aliquo mõ mala ſaltẽ per viã cauſe:q2 aliq̃ cã eſt mala vt dictũ eſt. ¶ Scõa.ois talis añ ſigna digõnis appẽs:aut pp humores putridos:aut pp cõmixtã malã eſt:ꝓbat̃ q2 ois talis ſignificat vehemẽtẽ putrefactionẽ a virtute nõ ſuperatã:ergo.an tecedens eſt Gal' ꝑ° ꝓnoſticoꝝ:q2 ois talis ſignificat putre factionem:⁊ q2 eſt ante ſigna digõnis cõprehenditur mate riam eſſe effrenẽ ⁊ nõ ſeparabilẽ. ¶ Tertia.egõ fetens poſt ſigna perfecte digõnis apparẽs eſt bona:q2 ſignificat potẽ tiam virtutis ſuper mãꝫ ⁊ corporis mundificationẽ. ¶ Sꝫ dices q2 nõ preapparentibus ſignis digõnis põt in mã tali di geſta apparere fetor.ↄſidera. ¶ Et ad argumentum dicitur ꝙ eius euacuatio eſt bona non abſolute.ſed reſpectu ſue re tentionis:⁊ abſolute eſt mala per viam ſigni.

¶ De egeſtionibus nigris. Dubium.iiij.

G Trum egõnes nigre qualis ſanguis venientes ſpõte ⁊ cum febre ⁊ ſine peſſime ſint. ¶ Arguitur ꝙ nõ.ꝑ°:q2 ſanguis emor roydalis:talis eſt:⁊ non eſt peſſimum ſignum. ¶ Preterea.exit⁹ multi chimi nigri ↄfert:vt ſupra:⁊ Aui.caplo de egõnibus. ¶ Itẽ q̃nq2 eſt talis aptiõe adubelati ⁊ opilationũ aſſumptiõe medicĩe denigrãtis pur gatione mãe melãcolice nãlis:ad cui⁹ euãnẽ multa ſequunt̃ iuuamẽta.ꝑ° primi.de hũorib⁹.ergo. ¶ Pro rñſione ad du biũ p̃mittendũ ꝑ° ꝙ nigre egõnes a felle nigro.de qbus in affõ.21.ſeſũdere in reliqs ſequẽtibus differunt in multis. ¶ Primo rõne mãe:q2 mã egõnũ nigrarũ ſicut ſanguis eſt ſanguis capiendo ſanguinẽ ꝓ maſſa ſanguinea in q̃ ſanguis diſat̃:q ſanguis p aduſtionẽ denigrat⁹ eſt:aut p ↄgelatiõem mortificãtẽ denigrãtem. Mã vo fellis nigri eſt col'a rubea fcã fel nigrũ p aduſtionem.aut melia ſubtilis fcã ſic aduſta: aut egõ nigra q̃lis ſanguis per aduſtionẽ vlteriorẽ fel nigrũ fcã. ¶ Differũt ſcõo in efficiẽte:q2 efficiẽs egeſtionẽ nigraꝫ q̃lis ſanguis eſt caliditas adurẽs:aut frigiditas congelans:ſed cã efficiens fel nigrũ eſt caliditas intẽſior:caliditate efficiẽte ege ſtionẽ nigrã qualis ſanguis per aduſtionẽ vlteriorẽ ſit fel ni grũ.fel ẽt nigrũ nũq̃ꝫ ſit niſi a caliditate. ¶ Differunt tertio in forma ⁊ colore:q2 fel nigrũ ẽ nigrius. Egõ vo nigra qualis ſanguis nõ hꝫ tm̃ vigorẽ nec purũ:ſed aliq̃l'r rubei pmixtũ:⁊ ideo qualis ſanguis dicta eſt. ¶ Differunt q̃rto ex pte feto ris:q2 egeſtio nigra feculenta ſm Thadeũ eſt felle nigro fetidior:q2 res põt ↄtingere pp nigraꝫ feculentã hẽre plus de humido ⁊ eſſe ſm plurimũ corpulentiorẽ:ergo vapores odo riferos emittente groſſiores appet fetidior ⁊ in fetore plus pſeuerãs:credo tñ fel nigrũ eſſe fetoris intenſioris ſiue acu tioris citius ⁊ fortius impſſiui in odoratum pp acutiores ⁊ calidiores ab hac felle vapores emitti. ¶ Differunt 5° in for ma:q2 nigra feculẽta:de q̃ loquit̃ affoꝛiſmus eſt coagulata. fel aũt eſt magis liqdũ:q̃ dĩa ſane intelligẽda eſt dõo verifi cari hãc dĩaꝫ in felle nigro p colere ſubtilis aduſtionẽ ge nito:aut ſubtilis melĩce:quoꝝ hũoꝝ ſubtilitate remanet h̃ fel incoagulatũ ⁊ liqdum actual'r. In felle vo nigro genito ex groſſa melĩa:aut ẽt ex egõ ne feculẽta p̃ntis propoſiti nõ ꝓbabil'r verificat̃ dĩa aduſtione vtriuſq2 mãe amplius in groſſante:niſi cõpet̃ fel nigrũ nigre egeſtioni feculẽte per cõ gelationem genite. ¶ Differũt 6° ex pte effectuũ:q2 nigra feculẽta ptes hꝫ groſſiores.non aũt ebulit terre ꝓiecta.Fel aũt nigrũ calidiori aut ſubtiliori nã pticipans terre iniectũ vehemẽter ebulit ⁊ egeſtio nigra p aduſtionẽ eſt magni fe toris:q̃ vero pauce p ↄgelationem eſt facta. ¶ Prima cõcl'o eſt. Si egeſtio feculẽta nigra pp apertionẽ apati aut opila tionum non neceſſario ſit mortalis:vt pꝫ tñ cũ fuerit mĩ'te q̃ꝫtitatis ante ſigna digõnis appẽs eſt mortalis. Probatur hec ſcõa ps:q2 talis euãtio nõ ſit niſi q2 mã eſt vincens ſup nãm:ex qua etiam denotat̃ magna aduſtio ⁊ putrefactio. ¶ Scõa ↄcl'o. Egõ nigra feculẽta:aut pp vlcera:aut ꝓpter corroſionẽ epatis:aut pp caliditatẽ:aut pp frigiditatẽ eius eſt mortalis. Pꝫ quo ad p̃mã ptẽ:q2 tã vlcera ei⁹ q̃ꝫ corroſio denotat vehementẽ leſionem in eo ab aduſtiõe forti ⁊ forti putrefactiõe ꝓueniẽtẽ. Quo ad ſcõꝫ pꝫ:q2 vtraq2 qualitas cũ ſit vehemẽs virtutẽ eius corrũpit ⁊ mortificat.nã vehe mens incendiũ:⁊ vehemẽs frigus ad eũdẽ terminũ perdu cunt virtutẽ:q2 ad mortẽ.nã caliditas p viã reſol'onis ita eam extinguit:ſicut frigiditas p ↄgelationẽ. Et ex his põt infer ri ꝙ egeſtio nigra pp aduſtionem ſanguinis in venis ante ſi gna digõnis appẽs eſt illa mortalis. ¶ Tertia ↄcl'o.ꝙ ege ſtio nigra feculẽta pp aduſtionẽ aut ↄgelationẽ apparens in ſtatu:⁊ poſt ſigna digõnis eſt ſalubris.hec eſt de mente Ga lieni in ↄnẽto allegati affoꝛiſmi. Et pꝫ ex cã:q2 denotat vi gorẽ virtutis ⁊c̃. ¶ Ad obiecta aũt pꝫ qd dõm. Et hic nota ꝙ tales egõnes nigras in morbo ſalubri ſm plurimũ pre ceſſerunt egeſtiões colerice aut rubicũde:loquor de nigris apparentibus poſt ſigna digeſtionis.ↄſidera.

¶ De felle nigro. Dubium.v.

Trum fel nigrũ ſic in ꝓn° deorſum exiens ſemper ſit malũ ⁊c̃.ſine argumẽtis dõm ꝓbabil'r ſm plurimũ ipm mortale:q2 ſi gñat peſſimã mãm in corpore a nã nõ vincibilẽ vt ſupra. Qꝫ ſi per ſuperiora emittet̃ adhuc eſt ſi gnũ deterius ꝓpter denotare mãꝫ illã:malã aduſtã: ⁊ vt ve nenoſam in ſpũalibus contineri. Et nota hic medice ꝙ talis euacuatio in ꝓn° facta ab arte põt etiaꝫ dici vt mortale:q2 p eã denotatur malicia q̃ ⁊ in ea que ſpõte ſit.conſidera. h

¶ De egeſtione nigra. Dubium.vj.

Trum egõ nigra in ꝓn° diſſinterie appa rens ſit mortalis. Qꝫ non Hyp.6° affoꝝ affõ.48. Spleneticis ſi ſupueniat diſſin teria bonũ. ¶ Ad oppoſitũ Hypo.4° affõrum. affõ.24. ¶ Dõm ꝙ diſſinteria de qua loquitur 4° affoꝝ eſt diſſinteria epatica in qua fel nigrũ multam mo ram ↄtraxit in inteſtinis:vt excoriando fecerit cancrum cuꝫ ad cancerationem inteſtinoꝝ talis ↄſeqtur exitus egõnis. i

¶ De varietate colorum. Dubium.vij.

Trum varietas coloris egeſtionũ laudabilis ſit. Dubium hoc motum eſt propter colores compoſitos. ¶ Et arguitur p̃mo ꝙ ſic vt ſcõo affoꝛiſ moꝝ mutationes egeſtionũ iuuant:⁊ 16.ter tij. Qui egerit ſpẽs diuerſas.ſ.colici ⁊ ſpumoſi.⁊ ſpecies pingues ⁊ non debilitatur non opꝫ vt ipſum conſtringas ⁊ perducas ad egeſtiones fraudulentas.hec aũt varietatem coloꝝ important. ¶ Itẽ ars eſt nature ſeq̃la.varietas autẽ coloris ſm artem laudatur.iuxta illud veteris cuꝫ farmaco vero melius:⁊ q̃ꝫto ampliores colores egeſtiões non male. ¶ In oppoſitũ quidem videt̃ de vomitu ⁊ ſputo vt de ege ſtione:ſed tales varii colores vituperant̃.2° ꝓnoſticoꝝ.igi tur.⁊c̃. ¶ Itẽ.4° affoꝝ q̃ꝫto cũq2 colores egõnũ plures fue rint peius. Et ꝓ iſto eſt cõis ſcola medicoꝝ.vñ Hypo.al legato loco.varium quoq2 ꝓductionẽ egeſtionis ſignificat: ſed neq2 minus ſignum eſt mortis q̃ꝫ ꝙ lotura inteſtinoꝝ profert ⁊c̃. Et iſte ſunt roſure colerice ſanguine p̃aſſine ⁊ nigre:⁊ huius que ſic cõpoſite apparent ſiue ſimul:q̃nq2 ve ro ſingulariter exeuntes ſunt vt modo nigra modo citrina ⁊ hmõi. Varietas nãq2 in colore ſignificat preſentiam mul tarum digeſtionũ in corpore exeũtiũ vñ nã indiget longo ſpatio vt poſſit eis reſiſtere:⁊ cũ multiplex egritudo ſit for tis non põt niſi in multo tpe nã reſiſtere q̃ ſi debilis ſit erit mors magis expectanda q̃ꝫ ſalus. ¶ Et in rñdendo ad du biũ dõm ꝑ° ꝙ diuerſitas egõnũ in colore in duob⁹ laudatur caſib⁹ p̃m.ſm⁹ eſt qñ cretica poſt digõneꝫ ⁊ in die cretico ⁊ k

ſigno

ſigno cretico. Scđo eſt qñ talis appet pp potatione medici-ne fortiter pertrãſeuntis. in his. n. caſibus mundificatio ex-pectata ſignificat. In alijs vo adiuſtione liq̃factiones ⁊ mul-titudinẽ humoꝝ corruptoꝝ. Un̄ xiiij. tertij. Eſt q̃nq3 in ex-

A pulſionibus coloꝝ diuerſoꝝ leuitas. ℭ Et pro ampliori ⁊ clariori hoꝝ noticia pmittendum ꝙ diuerſitas colorũ ege-ſtionum: aut egredit ab arte per farmaciã: aut ſpõte ſiq̃dez primũ: aut farmacũ effrenitat vel nõ. Si vo effrenitat ma-lum. prauã. n. diſpõnẽ cãt in corpore. Si vo non effrenitatu tunc aut farmacũ h3 euacuare plures humores ⁊ illos ſic euacuat bonũ. Si vnũ tñ ⁊ plures euacuat malum ſaltem per viã ſigni cũ ſic ſignificet pñtia multoꝝ humoꝝ in cor-pore quos nã nõ poterat gubernare: ⁊ ſic ſpõte emittit. Si vo fluãt hmõi colores cũ humoribus: aut ſunt oĩno praui: corrupti vel nõ tales: ſed aliq̃ntulũ adhuc nãlitati attingen-tes: ⁊ tñc ponuntur he ɔcluſiones. ℭ Prima. ꝙ ipſis ſic in principio morbi apparentibus abſq3 ſignis digõnis virtute ente debili eſt ſignũ prauũ. ℭ Scđa. ꝙ ipſis ſic apparenti-bus ⁊c̃. virtute ente robuſta ſignũ eſt plixitatis morbi. Ex q̃bus infert ꝙ diuerſitas coloꝝ in egeſtiõe ante ſigna dige-ſtionis apparens abſolute mala eſt dicẽda. ℭ Tertia. ꝙ va-rietas hec in ſtatu apparẽs cũ criſi perfecta eſt ſignum opti-mũ. ℭ Quarta. ꝙ ſi fuerit cũ criſi diminuta: tunc ſi colores mutant in melius ⁊ varietatẽ nõ pdũt oĩo bonũ ſignum eſt: ⁊ hec reſpectu euonis in p̃ncipio facte. nõ aũt eius que in vltimo fit: q2 in criſi perfecta: ⁊ talis h3 ſignificare ſup mediocritatẽ bonitatis vt p3 in o criſium: cũ dictũ ſit ſigna digeſtiõis de ſe ſemper eſſe laudabilis breuitatem morbi denotantia. dici-mus per ſe: q2 p3 m̃ã eſſe digeſta: nõ tñ ſubſequetur ſalus: eo ꝙ virtus expulſiua nõ põt illã educere: vt in ſanie cõtenta in pectore. pnoſticoꝝ ſcđo: ⁊ merito cũ altera ſit virtus nãlis q̃ digerit: ⁊ altera expellẽs alalis. Quare ſi humores diuerſorũ coloꝝ inn nãliũ penitus fuerint: tũc nõ ſolũ plures: ſed vnus tñ iudicat malus. vñ affoũſmorũ 4°. Egritudinibus qui-buſcunq3 incipientibus ſi colera nigra ſurſum vel deorſum ſubierit mortale cũ omnẽ euãtionem laudabilẽ digeſtiõem oporteat p̃cedere. Si vo tales in ſtatu egrediant p̃ceden-tibus ſignis digõnis cũ ɔſtantia virtutis põt in laudabiles ɔuerti q̃mis nõ amittãt varietatẽ coloris omnifariam cum nã non poſſit eos mutare ppter ipſoꝝ prauitatẽ: mutant tñ in melius. vt in colores nãe minus oppoſitos. Un̄ ibidez cõmentator q̃z multũ tales egõnes vidim9 ſm peſtilentem egritudinẽ longã periculoſe hñtibus ⁊ ſaluãdis: non tñ ap-parebunt p̃cipiantibus egritudinibus aut augmentanti-bus colliquationes colere flaue exiſtẽtis cũ egrediebantur: quarũ colera poſtea nigra queadmodũ fex ſanguinis appa-rebit. Quare theorice p° vidi nonnullos egerentes hãc ſpe-cies melãcolie: vt nigrã q cito perierunt. Et ex his apparet ſolo ad arg° in oppoſitum. ℭ Ad p̃m iam qđ dõm appuit: Egeſtio aũt diuerſoꝝ coloꝝ in ſtatu ẽt nõ eſt oĩno bona. Cũ de rõne maturationis ſit mutare q̃cũq3. Eſt tñ bona ſʒ qđ: vt illius que ſit in principio vtrunq3 laudabilis eſt reſpectu illius q̃ accidit ſpõte dũmodo ars eũet per aliqđ tempus an-teq3 nã eadem vel ſequenti coacta eũaſſet egeſtio hmõi va-ria nõ eſſet nimis mala eo q̃ ſpõte: imo deterius fortaſſe cuz virtus fuiſſet farmaco fatigata. conſidera. Dicta ſunt hec ad intelligentiã arg°ꝝ que fieri poſſent. Et cum oẽ mutationes egeſtionũ iuuãt: verũ eſt dũmõ colores eius ordinate egre-diantur ſemel viciſſim: vt ꝙ nã vnum primitus diſponit ad exitũ deinceps aliũ: licet nõ ſit ſimplr̃ bonũ eo ꝙ eius cor-pus lapſum monſtrat. In ſano aũt hec minime reperiunt. Cũ igitur alicubi inueniat melius eſt vt paulatine minus al-teratiue poſt alium emittatur q̃3 ſi oẽs inalterati: vel etiam alterati dũmodo nõ fiat trãſmutatio ad humiditatem radi-calem principalium que ab eius ſemota parte ⁊ natura cor-rumpitur de facili. Et p riſſione ad dubium quidam poſue-runt plures cõcluſiones. Ad id qđ de arte tangitur. Dõm.

ꝙ neq3 egeſtio multorum colorum laudatur ſimpliciter ſm artem cuz laudabilius eſſet ſi ſimplicis foret: ſed cõparatio-ne ad eã que ſponte diuerſoꝝ ſit coloꝝ. Itẽ aliqua pñt fieri per artem: que nõ per nãm ⁊ ecõtra licet nulla ars naturaz imitaretur: non tñ ipſam attingit Unde Aui. 4°. methauro-rum ars debilior eſt quã nã neq3 cõſequetur eã: licet multũ laboret. ars. n. ſemper ſeq̃tur naturam recte operantem. ſi aũt non oppoſite: ſed potius corrigit illam. Conſideret le-ctor quis eſt hec omnia conſiderans.

Et pro horum clariori noticia queritur an melius ſignum ſit egeſtionem eſſe vnius modi q̃3 variã. Qđ variã eſſe melius ſic eſt Hypo. 2° affo-riſmoꝝ. 10. affoꝛiſmo. In ventris fluxibus mutatiões ege-ſtionum iuuant: ⁊ ſcđo pnoſticorũ. tertu cõmenti. 27. vbi laudatur vomitus permixtus: ⁊ vituperatur purus. ℭ In oppoſitum qñ bona egeſtio q̃to equalior tanto melior: er-go ɔſequentia tenet ꝙ purus eſt equalior ⁊ antecedens pa-tet: q2 ſcđo pnoſticoꝝ. tertu cõmẽti. 20. ℭ Prima cõcluſio. ꝙ egeſtio ⁊ vomitus quanto ſimpliciores ⁊ puriores ſunt: tanto puriorem denotant humorẽ ab alio humore minus refractuz: ⁊ ſic peiores ſunt. Concluſio eſt Galieni ſecundo pnoſticorum. cõmento. 37. que ratione cõfirmatur. qñ illa tanto ſunt peiora q̃to maius incendiũ ſignificant: aut ma-iorem frigiditatem: ſed vomitus ⁊ egeſtiones quanto pu-riores: tanto ſignificant maius incendium: aut frigiditatem. ergo maior nota minor colligitur allegato loco. ℭ Secun-da ɔcluſio. Egeſtio ⁊ vomitus varij ſub illa intenſione hu-morum apparente ſub qua vomitus purus: aut pura ege-ſtio peiores ſunt q̃3 ſi eſſent puri. Probatur. hi. n. denotant tantam maliciam vt purificent ⁊ cum hoc materiam diuer-ſam. Igitur antecedens notificat caſus: tenet cõſequentia q2 m̃ã talis eſt a virtute minus ſeparabilis. ℭ Tertia egeſtio pura ⁊ vomitus vt plurimũ breuiorẽ annunciant egritudi-nis terminũ. Patet ɔcluſio. qñ ex diuerſitate materierum plongantur egritudines quare tertiana non pura lõgior eſt pura. ℭ Et ad rõnem in oppoſitum. Quod egeſtio ceteris paribus q̃to equalior tanto melior ideo poſita equalitate multoꝝ humoꝝ egeſtorum q̃to eorum egeſtio erit equa-lior tanto melior ſignificans maiorem potentiam virtutis equantis ⁊ minorem reſiſtentiam materie.

ℭ De ventoſitate. Dubium. viij.

Utrum ventoſitas a calido fiat vel a frigi-do. Qđ a caliditate vi textus Galie-ni circa illum affoꝛiſmum. Quib9 circa vmbi-licum ⁊ pectinẽ. ℭ Ex eo cõfirmat qñ ydropiſis tympanites: cuius m̃ã eſt ventoſitas a calidita-te ſit: vt 15° tertij de eo. ℭ Item Aui. in de eo qđ bibitur ⁊ comedit inq̃t. Qđ inteſtina calida ⁊ fortia multam faciunt vẽtoſitatẽ. ℭ Preterea m̃ã vẽtoſitatis ẽ hũor frigidus flãti-cus: ⁊ talis nõ põt in ventoſitatem mutari: niſi a caliditate: qñ frigiditas nõ ſubtiliat: ſed ingroſſat. ℭ In oppoſitum: qñ videmus frigida facere ventoſitatem ⁊ calida deſtrue-re: ⁊ ideo in doloribus ventoſis calida applicamus.

C ℭ Ad dubium dõm ꝙ ventoſitas generatur a calido diminu-to reſpectu materie in quam agit. nam qñ talis calor egit in m̃ãm viſcoſam vel aliã ipſam ſic ſubtiliãdo: ⁊ nõ põt ipſam reſoluere illã in ventũ ɔuertit: ſed frigiditas nõ nocet m̃ãm illam a ſua nãe: ⁊ ſic oĩmoda frigiditas nõ facit ventum: neq3 oĩmoda caliditas: ſed diminuta vt ſupra nã3 fortis reſoluit. Sed hic nota ꝙ aptitudo materie: vt in vẽtũ ɔuertat mul-tum operat: ⁊ ĩõ ɔſidera. Huius ſnĩa fuit Gal. 6° de accidẽ-ti ⁊ morbo quo in loco hanc ſimilitudinem ponit. In aere multũ frigido nõ ſit nebula: neq3 in aere multum calido. In multũ frigido quidem non fit: q2 non eſt ibi cã que moueat vapores aquoſos ad hoc: neq3 in multũ calido: qñ tãta eſt caloris potentia: vt totum groſſum qđ in aere eſt reſoluat: ⁊ per hec patet qđ ad argumenta dicendum ſit.

¶ De ſpumoſitate. Dubium.ix.

Trium ſpumoſe egeſtiones ſignificent de fluxuʒ flatus acapite:q͂ʒ ventoſitas exiſtens in ſtõ aut in inteſtinis põt cõmiſceri flã ti ſtõi:aut inteſtinoꝝ:⁊ ſic egeſtio egredieť ſpumoſa:vt pʒ. Scđo q͂ʒ ꝯtingit mãm colericã ſpumari ⁊ vẽtoſari.igitur. ¶ Ad oppoſitũ hyp. 5° aff õꝝ.affõ 29. ¶ Premittendũ pᵒ ꝙ per ſpumoſas egeſtiões debem⁹ etiã intelligere egeſtiones hñtes ſpumã albam citrinã:plus atteſtantẽ colere:debent ⁊ hře tenacitatẽ in ſpuma flegmatica magis atteſtantẽʒ. Jtẽ affoꝛiſmus maxime verificať q͂ñ adeſt catarrus quo cerebri repletionem ⁊ defluxum ab eo cõpꝛehendimus. Jteʒ ꝙ ſpuma ſit ex magnis ampullis adinuicem fortiter cõmixtis:vt per ea ſic denotetur illaʒ venire a partibus longinquis ſtãtcis:vt eſt cerebꝛum. Sicq͂ʒ in ſumma dʒ eſſe albs tenax : ⁊ in partibus ſuis fortiter commixta magnas hñs ampullas. Q͂ʒ ſi cuʒ his aderit catarrus certioꝛem facit ſignificationeʒ. ¶ Et ad argumẽta dʒ ad pᵐ ꝙ egeſtiones cum ventoſitate ſic a ſtõ vel inteſtinis venientes nõ hñt illas ꝯdõnes ꝓpter mãm in illis mẽbꝛis nõ eẽ ita cõmotam ſicut cõmota eſt in cerebꝛo. Conſidera. Et ſi q̄ſ ð eis plura expectaret dubia legat in ſcđo ꝓnoſticoꝛum : ⁊ in affoꝛiſmis quibus in locis multa perleget:que noſtro pꝛopoſito practico neceſſaria non ſunt viſa.

¶ Cõpletum eſt egregium opus de Pulſibus Urinis ⁊ Egeſtionibus. Excellentiſſimi medici artiuʒ ⁊ medicine doctoris famoſiſſimi Dñi Magiſtri Michaelis Sauonarole Pataũini:gratias referendo infinitas deo glorioſo immoꝛtali eiuſq͂ʒ genitrici Marie v̄gini ⁊ toti curie triũphanti. Amẽ.

¶ Ad illuſtrem dñm Borſium Eſtenſem Caſtri noui tortonenſis dominũ. libellus Michaelis Sauonarole Illuſtris pꝛincipis dñi Lionelli marchionis eſtenſis phyſici. de balneis ⁊ termis naturalibus omnibus Jtalie:ſicq͂ʒ totius oꝛbis pꝛopꝛietatibuſq͂ʒ eoꝝ incipit feliciter.

¶ Pꝛohemium.

Um generoſuʒ animuʒ tuumque maxime declarent mi illuſtriſſime domine mecũ aĩo ſepe cogitarem: verbaq͂ʒ ardenti aĩo repeterẽ:que grauiter non raro te dixiſſe memini inter res pꝛincipuʒ glorioſas coꝛpoꝛis ſanitatem locum obtinere nõ mediocreʒ:id mihi in mentem venit:vt quedam ad te ꝯſcriberem:q̄ ad tue exoptate ſanitatis robur maximum accedere ſentires : vt vite tue ꝓlongatio q͂ʒ mihi cara exiſtat ſic facile intelligeres. Nã in lõgeuũ adeo optimo duci ſic moꝛtales oẽs cupere affectareq͂ʒ deberent : cum excolẽdiſſime virtutis ac virtuoſoꝝ hominũ nõ mediocris zelatoꝛ habearis. Tua equidẽ ſniꝰ apud oẽs pꝛincipes extollenda nimis:⁊ grauiſſima ſemp eſſe deberet:tum q͂ʒ nullus foꝛtune ſucceſſus, tum omni ſenſuum dulcis ac nimis blanda dilectio:ita ſanitate vacãte q͂ʒ grati eſſe põt. Nec.n. humanoꝝ oĩum actuũ ſtabilis ac glorioſa ſedes eſt quã colere ſtricteq͂ʒ amplecti firmiter tenere pꝛincipes maxime omni cũ ſtudio cura diligentiaq͂ʒ deberent. Nam tanta fuit apud veteres pħos dignitas eius:⁊ excellentia:vt nonnulli verã hoĩs felicitatẽ eſſe pꝛedicarint. Quia ex re dignos medicos pꝛincipes extollere ceteriſq͂ʒ pꝛeferre deberent:⁊ ita muneribus eos obligare vt in eoꝛũ ſanitatem oĩo ſua cura omneq͂ʒ ſuũ ſtudium alia omnia poſtergando conuerterẽt. ¶ Neq͂ʒ hoc in loco preteribo qđ memoꝛia dignum ſacio a magnifico Pandulfo malateſta actũ : qui cũ pluriuʒ ciuitatũ Bꝛixie Pergami atq͂ʒ Fani dñs eſſet Magnificos dominos hos ad cõmenſandum acceſſiuit: Illuſtrem. vʒ. Nicolaum marchionẽ Eſtenſem Joanneʒ Frãciſcũ Mantue pꝛimum marchionẽ. Karolum Ariminenſem de Malateſtis. Malateſtaʒ de Piſaurio. Malateſtam de Ceſenis:quos in menſa ſuo certo cum oꝛdine collocauit. Stabat.n. extra digniori in loco honoꝛata ſedes:quã ceteri eum occupare debere putabant:⁊ admirãtibus his quos ſanitatis dignitas latet Jacobũ rheginuʒ a varijs noiatum famoſum phiſicuʒ ſuis manibus traxit : ⁊ illũ ea in ſede magnifice locans inq̄t. Sede hic noſtre ſanitatis glorioſe pater:quem magnificare extollereq͂ʒ pꝛincipes oẽs ſic deberent. Qđ.n. nobis regnũ eſt ſanitate vacante. ¶ Cũq͂ʒ cerebꝛum ſtõuſq͂ʒ tuus nõ mediocri humiditate abundet ⁊ totius habitudo humida ſit ac parũper carnoſa:quoꝝ diſpõnibus ſic lapſis balneuʒ q͂ʒ plurimũ ſalutis afferre iudico:cuʒ ⁊ rõ ⁊ experimentum ad ſic iudicandum mihi facile ſuadeant. Arbitratus ſum ſic de ipſo anneriſq͂ʒ ſuis ad te ſcribere vt facile tua illuſtris dñatio ſniam meã hanc cõmendare extollereq͂ʒ valeat. Nã res hec ita tibi ſpero plana fiat:vt ꝓpe alterius iudicio non egebis. Uel ꝯſiliũ medicoꝝ tuoꝝ nõ ſpernas:quos diſpõnum coꝛpoꝛis tẽpoꝝ locoꝛũq͂ʒ varietates nõ latent:que ad diuerſa ꝓſequi medicos ſepe compellunt. Erit q͂ʒ libellus hic tibi vt ſpero gratiſſimus:cũ in dies ⁊ horas ſic legendo doctioꝛ euades. Et in his pꝛecipue q̄ te maxime delectabũt:⁊ plurima laude ac memoꝛia digna magnaq͂ʒ ſub paruo titulo inuenies. Cõtinetq͂ʒ hoĩum fructuoſiſſimus, quẽ ⁊ literis latinis ⁊ vulgari ſermone ꝯſcribã:vt ẽt apud quos lr̄arum cognitio latet glorioſum nomẽ tuũ effundať:apud quos ⁊ libellus maioꝛeʒ ſibi vendicabit auctoꝛitatẽ:cũ erit tuo noĩe ſic inſignitus:⁊ vt tibi magis cõplaceam:qđ ſumme cupio:quedam de balneo aque ſimplicis calido ⁊ frigido vinoſo: oleagineo lacteo ſicco:aereo ⁊ igneo in hoc nr̄o codice congregabo vt pñtibus ⁊ poſteris opus hoc fructum non mediocrem ſit allaturũ:qđ in duos diuidaʒ libꝛos. De balneo nãq͂ʒ de quo actum eſt:⁊ eius anneris pꝛimus erit. De nãli aũt ⁊ artificiali ſcđo diceť loco. ¶ Et añq͂ʒ ad inſtituta pꝛoſequar dñationẽ tuã obſecro : vt equo aĩo patiať:ſi q̃nq͂ʒ ad quedã medicinalia diſgreſſionẽ fecero. Naʒ cũ ea fructuoſiſſima ac tibi periocũda futura ſperem:etiaʒ te non mediocriter delectabũt : auidioꝛiq͂ʒ aĩo libellus hic ꝑlegendus ſic exoptabitur quo fiet vt ad plures perueniat apud quos ⁊ glorioſum nomẽ tuũ ſic ꝑdicabiť laudabiturq͂ʒ:nec parum bñdiceť:cũ ad tam fructuoſum opus ꝯgregandũ cãm dederis. Et ſi plurima ac multa volumina ſcripſerim. q̄ apud doctiſſimos viros laude digna ſunt:pꝛo q̄bus deo ſummo noſtro ſemp gr̄as debeo:quas ſaltẽ poſſum cõtinue agens: ꝓ his tñ duobus opibus : quoꝝ alterũ Illuſtriſſimo pꝛincipi fratri tuo trãſmi qđ phiſionomie ſpeculum intitulaui:⁊ hoc qđ tuo noĩe inſigniui longe magis Jeſu optimo me debere ſentio:cũ ante me neminem legerim:q̄ eas mãs ita diuerſas:eoq͂ʒ mõ ⁊ oꝛdine ꝯſcripſerit:⁊ eo magis cuʒ ſapientibus grecis:quos latini lr̄is vſq͂ʒ nũc minime ſuperare potuerunt:q̄bus nõ parũ debemus hac in parte:quã vaiui ſic etiã illis per me ſatisfactuʒ eſſe intelligã. Naʒ Theodoꝛus grecus bonarũ literaruʒ doctoꝛ:⁊ nr̄e vniuerſitatis glorioſus rectoꝛ duo opera hec de lr̄is latinis in grecas tranſduxit. id opinatus ẽt apud eos volumina hec non paruʒ frugi ⁊ acceſſuri ſui honoꝛes eſſe debere. ceteriſq͂ʒ oibus a q̄bus doctrinã ſuſcepimus. Naʒ ex his que plana de balneis totius Jtalie copioſe atq͂ʒ perlucide ſcribentur cuʒ his que in vltimo cap̄lo libelli poſita ſunt:poterit q̄libet ardens indagatoꝛ nãs ꝓpꝛietateſq͂ʒ ceteroꝝ recte ſcrutari. Naʒ thermę oẽs his q̄ ꝯſilibus mineraliuʒ naturis participãt:de quibus d. ſuſe

diffuſe ac clare actum eſt: quibus facile intelligere de/mi Illuſtris dñe q̄ʒtuʒ tue fame tueqꝫ perpetuã de vite illus hic noſter accedet: p quo tibi cariorē me ſic fieri facile intelligo. ⁊ ad vtrūqꝫ ſic enixus ad cōceptum opus pſer. ¶ Dicemus itaqꝫ in primis qd balneū ſit: quot ue ei⁹ ſpecies: ex qbuſqꝫ componitur: proprietates: iuuamēta nocumenta nō omittētes horas ⁊ modos ⁊ tempus ingreſſionis ⁊ egreſſionis eius: qbuſqꝫ conuenit quibuſue diſconuenit: regulas tenendi regiminis ſubiungentes neqꝫ interpoſitis dubiunculis hec omnia vacabunt que duobus libris explebuntur ⁊ proſequens enunciemus.

Capitulum .j. de eſſe balnei ⁊ de balneo aque frigide ſimplicis.

B Apud veteres medicos balneuʒ ſtupha lauacruʒ hos terminos reperiri ſcito: ⁊ ceteris balneum conſtitui genus: quod Conciliator noſter differentia 128ª. ſic deſcribit. balneum corpus eſt ſubtile vel liquidum corpori circumferentialiter occurrens actualiter ⁊ ipſius immutatiuuʒ: quibus inducitur flumina in quibus homines ſe balneant balneum ſic dici poſſe. Heremqꝫ indorum ſclauo ad illum ſe transferenti: que equidem ſatẽda ſunt viri autoritate. At qm̄ que ad hominum cōmunitatem ſcribuntur: ſi id fieri poſſibile eſt: ⁊ non niſi cum recta ratione ſcribere eniti ſumma quoqꝫ diligentia debemus: vt ſic cōmunitati magis atqꝫ magis complaceamus. Qua ex re ſubiungam deſcriptionem aliam: ⁊ non niſi cuʒ rōne poſitā: mētes vulgariū magis demulgentē. Conſueuerūt nāqꝫ ⁊ balneum pro loco nominare: qd̄ verius balneatoriū dr̄. Ideoqꝫ vt ⁊ loci ⁊ balnei materiam cōprehendamus venia prius petita dicemus. ¶ Bal. eſt locus conſtructus natura vel arte factus in quo ē corpus ſubtile: vel liquidū corpori circumferentialiter occurrens vel occurrere aptum: vt ſit ipſius ſm̄ qualitates manifeſtas vel occultas actualiter immutatiuum: ⁊ dr̄ vt vgutio bal. a balinon grece: quod eſt latine interpretatum animi anxietatem tollens ac merorem. Neqꝫ hoc interpretatuʒ paruifacio: cuʒ diana ceteręqꝫ dee an nymphe in mētium fuerīt q̄ʒ magna oblectamenta fontes lauacraqꝫ ſic coluerint. Iſqꝫ patauorum mos fuit antiquus quos balnei deriuatio h̄ nō latuit. tanta ⁊. n. fuit balneorum naturaliuʒ patauis oblectatio vt ad eas dulcis trāſitus omnem ſuum merorem prorſus ex mentibus excuteret. Qua ex re domos pulcherrimas ortulos: ⁊ que menti amenitatem accedebant circa balnſtrium ſumma cuʒ diligentia fabricabant ⁊ mente anguſtiantes ſocios a merore ſuo vt abſoluerent ad balnea conducebant: ⁊ vſqꝫ in preſentiarum apud italicos id vulgatur ſpatiatum ad balnea trāſeamus. ¶ Et quoniam dominas ſic ad publica loca duci inhoneſtum ſatis eſſe videbatur: in ciuitate plurimas conſtituerunt ſtuphas quas nobiles ⁊ matrone virgineſqꝫ etiā meo tempore ſingulis hebdomadis cateruatim ſollicitabant: qbus in locis gaudioſas cenas celebrabant: hec autem loca honeſtiſſime matrone magna cum pudicitia obſeruabant. verum ſurrexerunt ex eis poſtea quedam de ſynagoga Semiramis: que ea honeſtiſſima loca ad lenocinios actus luxurie perduxerunt: ⁊ ſic pecudum lupus cuſtos factus eſt. verum ſi bal. quis ea qua decet ratione cōtemplabitur: nō longinquum eſt quin mentem ⁊ ei⁹ corpus ab anxietate alleuient de quo poſt: ⁊ ad deſcriptionis partes rediens enūcio q̄ id quod de loco poſitum eſt pro forma accipiatur. cū vero ſubtile: vel liquiduʒ additur pro materia teneať: qd̄qꝫ additur corpori circumferentialiter: ⁊ pro loco: ⁊ pro forma quodqꝫ corporis immutatiuū pro efficiēte ⁊ fine: ſicqꝫ quatuor cum cauſis deſcriptio hec compleatur. eſt enim materialem attingens: ſubtile autem corpus liquidum: ſubtile quidem quia aereum: quod vt idem proprius bal. dr̄ cum corpori ſic circumferentialiter occurrat magis lauacro. liquidum vero: quoniam aqueum: aut alio liquore confectū: additumqꝫ eſt circumferentialiter occurrens ad tollendam eorum diuerſitatem: que aut intus aſſumuntur effectum balnei inducentiuʒ: aut extra applicatorum: ſic corpori circūferentialiter non occurentium vt interius miſſa ac cliſteria: aut que in parte ſituantur extrinſeca vt calefacientia euaporatoria: ⁊ que his ſimilantur. diciturqꝫ per qualitates manifeſtas: ⁊ vt dubio ſatiſfaciā in quo neapolitani ciues vſqꝫ ad horam hanc medicos accuſantes q̄ʒ plurimuʒ verant. exiſtimauerunt autem vt cum ſuorum balneorum proprietates occultas inſcripte littere indicarent: quibus ex omni egritudine languentes omnes curabantur: eas inuidia ⁊ lucri cauſa medicos abluiſſe: de quo poſt in ſecundo loco eſt actualiter poſitum. vt que potentia calida aut frigida ſunt a balneo excludantur: que actu tale exiſtit per ſe: vt calefaciens: aut ⁊ infrigidans ⁊ hꝰ. Et ſi per accidens calidū quandoqꝫ infrigidet calorem reſoluendo naturalem: aut poros aperiendo quos aer frigidus ſubingreditur: aut diſſoluendo coleram eamque in motu ponens ad intra corpus faciatqꝫ ſupra ſenſibilia membra diſcurrere: quare frigus accidet ⁊ rigor in corpore: vt in putridis eſt videre. Terme aūt ſtupha ⁊ lauacrum: vt ſpecies balnei ſunt: vt actum eſt. Nā termas appellamus balnea calida ex terra naſcentia a termon grece latine calor. Stupham autem nominamus locum vndiqꝫ valatum cuius aer: ⁊ parietes per medium caleſiunt ſiue id ab igne fieri contingat ſiue ab aqua: aut ſimplici: aut minerali: aut compoſita. Quibus inducatur furnum ſtupham vere nominari non deberet: cuʒ eius aer aut parietes per ignē imediate caleſiāt: ⁊ dicitur furnus a fos: grece latine ignis: vnde furnus ignis vnus: ⁊ que ab igne ſtupha caleſit ſicca dicitur: que vero ab aqua humida vel aerea nuncupatur. verū ſi furnum calidum: cuius ignis nō extinctus fuerit aliquis recte contemplabitur in corpuſqꝫ humanum grandeſqꝫ eius effectus: vt calefacere reſoluere humiditates exiccare: vt in curo tympanitis eſt videre: que balnei calidi operationes ſunt principales: forſaſſe eum balneum ſiccum nominare non verebitur de quo poſt. Lauacrum vero ad balneum liquidum humidum magis pprie ſe extendit a lauo veniens: verum vt princeps a medico de nominibus non eſt diſceptandum: ei enim reruʒ intentiōes ſufficiant. ¶ Eſtqꝫ ſecundo diuidenduʒ quoniam aliud ſimplex: vt aereum aqueum. ⁊ hꝰ reliquuʒ compoſituʒ: quod duplicis maneriei exiſtit: qm̄ aut nāle vt ſulfureum piceuʒ: ⁊ hꝰ: aut artificiale quod arte conſtruitur herbas frondes calidas aut frigidas in balneo decoquendo aut in aere ſternendo ſm̄ ipſius vtilitatem a medico intentā: de quo ſecundo agemus libro. ¶ Et tertiam ſubiungentes diuiſionem cum omne perfectum ſuper tria ponatur dicemus q̄ aliud frigidum eſt reliquum calidum: ⁊ ex aqua dulci vtrunqꝫ factum nōnullum vinoſum: ⁊ aliud oleagineum ⁊ in primis de balneo aque frigide agemus: eius ⁊ primo natura ſit de eo declarantes: que de vnoquoqꝫ balneo declarare promiſſa fuere: ⁊ vt que dicenda ſunt facilius memorie cōmendētur cum ordo ad memoriam faciant ſtatui his ordineʒ ſuis cum areolis ſic inſcribere: vt prima. vʒ ſit electio de qua in fine capituli. Secundo operationes. Tertia membra capitis. Quarta membra pectoris. Quinta membra nutrimenti. Sexta membra iuncturarum. Septima vulnera ⁊ vlcera. Octaua febres et quibus iuuamenta ⁊ nocumenta aperiētur. Nona hora ingreſſus ⁊ egreſſus. Decima qbus cōuenit ⁊ diſconuenit. Undecima regimen.

Et ſic balneū aque frigide dulcis: q̄ de ſalſo ſuo loco amplexātes dicamus q̄ eſt corpus liuidum frigidum corpori circumferentialiter occurrens: ipſiuſqꝫ actualiter immutatiuum apud que verba ⁊ flumen balneum nominare poſſumus: propter quod habitabitur an tempore magni eſtus: ⁊ alio pueris iuueni/ B

bus ſenibuſq; balneatio in flumine ſic omnibus fere cõſueta ad corporis ſalubritatem accedat cuius diſſolutio ex 8ª et nona areola magna ſui ex pte reſeruabitur. ¶ Operationes. ¶ Balneuʒ aq̃ dulcis actu frigidum: et ſimplex infrigidatiuũ eſt per ſe: et humectatiuuʒ et opilatiuũ conſtipatiuũ et humoꝝ colericoꝝ caloꝝ igroſſatiuũ caloris nãlis extinctiuum. abſterſiuũ ſordiciei cutis: et aliorum membrorũ mundificatiuũ: poſitum eſtq; per ſe. vt noſcamus per accidens aquã frigidam calorẽ ipſum viuificare poſſe: vt in mẽbris et poris reſolutionẽ inducere et humores etiam frigidos reſoluere. vnde quinta aphoriſmoꝝ. aphoriſmo vigeſimo primo. eſt autẽ vbi in thetano ſine vulnere iuuene bene carnoſo eſtate media frigide aque multa infuſio caloris reuocationẽ facit. calor vero hic liberat eodemq; loco etc̃. In articulis dolores et tumores ſine vulneratiõe podagrãr: et ſpaſmos horum plurimis aq̃ frigida multa ĩfuſa refrigerat: et attenuat et dolorem ſoluit. ¶ An hoc loco tacebo quod etiã memoria ſatis dignuʒ facio: q neq; ad laudeʒ neq; ad gloriam ſcribo: ſed vt ſentias me tuis quoq; inutilem nõ fuiſſe: ſed laude apud eos dignum, honore ac non paruo precio. nam cum recolende memorie Nicolaus marchio genitor tuus glorioſus primum iuncture manus dextre podagra: ac ſpaſmo nõ mediocriter vexaretur: vt accerſito preſbytero ſe in manibus dñi cõmittere ſtatuerit: ſe pluribus horis languentem me ad curam vocauit: et cum plura medicamẽta tentaſſet: quibus a dolore podagrico liberari conſueuerat: neq; vlla ex parte ꝯferebãt: vt ſpe omni ſic prorſus deſtitutus foret ait. ecce mi pater in manus tuas cõmendo corpus meum: ſentio etenim ſic me mori: et ne in lõgum ſermo trahatur: reſpondi. ſi tua meis preceptis obtemperabit dominatio ab hoc nephando dolore teſtico liberabo: et ad votum mihi ſubiiciẽs ſe: aqua frigida multa ſic ſuper iuncturam ſparſa eum abſolui: vt quaſi ſtatim dolor ad nõ q̃rtum remitteret: paululumq; poſt ſomno quieuit: et expergefact9 doloris initium ſentiẽs vocitabat ecce venit inimicus: et iterum cum aqua frigida ſuper iuncturã per Franciſcum medicum ſic effuſa dolor tollebatur. deinde quietabatur ſomno: et apud excitationem iterum initium doloris ſentiebat: et cum aqua iterum Franciſchinus occurrebat: ſic ſomno. deinde ceſſabat: actũq; eſt ita vſq; ad crepuſculũ quo in tempore longis horis dormiuit: dolor in totum ceſſauit: a quo ex poſtea amplius moleſtatus nõ fuit. Bal. etenim aque frigide: et ſi per accidens calorem viuificat: quoniam per antiperiſtaſim: non tamen id in omni operatur corpore: quoniam in debili extingueretur. quare conſulo debiles calore et gracilium membrorum a balneo aque frigide ſe abſtinere: precipue in eo moram contrahendo. quare ſtudeant parentes ne eorum pueri tales ad flumina natando pergant: hos enim putridas febres et cronicas malaſq; egritudines incurſuros ſic facile intelligant. Extinguitur enim calor ſic. humores putreſcunt ex opilatione qua fumorum putridoꝝ prohibetur tranſpiratio: membraq; debilitantur principalia: et ſic in cauſis malis fit additio malorum egritudinum ꝓductiuis. Frigidum autẽ compoſitum ex componẽtibus varias ſortitur actiones ac proprietates quas enumerare difficile foret. ¶ Membra capitis. ¶ Ludit hos quibus cerebrum debile eſt. quibus vero cerebrum calidum: et forte ſi humiduʒ fuerit balneatio leuis: et moderata aque frigide poſt lotionem cum lixiuio calido facta conferre videtur: et in aſſuetis precipue: vt mos vltra montanorum eſt. nam ſic cutim inſpiſſat: calorem reuocat ac fortificat: humiditates ac vapores ſic reſoluit ſuperfluos: quare etiam a reumatiſmo iuuantur. Et magiſtri eſtuariorum poſtq̃ calefacti homines ſtuphant egredi querunt: antea ſuper ipſos aquã frigidam effundunt experientia docti non ratione. verũ inter virtutes hominum et eorum figuram ſiue habitudinem nõ diſcernentes ſic ſepe errorem cõmittũt. Quare in debilib9 et membrorũ gracilibus aquaʒ non ſuper eos: ſed circa eos effundere ſalubrius eſt. Tu itaq; mi domine medicos tuos hoc loco diligenter conſulas. nam cum operatio hec apud Italos: precipueq; capitis inſueta ſit apud nõnullos fortaſſis denigrabitur: qui et ſi rationibus cedent in alienã forte vertentur ſententiam qua ex re colendus eſt eis noſtrarum matronarum vſus: q poſt capitis infantiuʒ lotionem aqua frigida frontem et faciem: et partes colli ſic irrorant etiaʒ lixiuiʒ acuitatem extinguere intendentes. Et oculorum in aq̃ frigida ſubmerſio oculos roborat: ſpiritus confortando viſiuos: et ad reſolutionem vaporum iuuando. ¶ Membra pectoris. ¶ Nocet pectus habentibus debile: et in eis vocis raucedinem inducit et tuſſim. cor eorum ledit: et illos ad varias egritudines diſponit. ¶ Mẽbra nutrimenti. ¶ Stomacum vehementer ledit precipue frigidum et debileʒ. fortem vero et bene vallatum confortat: digeſtioneʒ fortificat: et appetitum excitat ad cibum: et colerã euacuendo ventrem lubricat. dolorem excitat inteſtinorum tenaſmonem inducens renes offendit debiles et frigidos: et in coitu debilitatẽ preſtat et matricem ledit. Verũq; in fluxu menſtruorum rubeorum colericorum balneum aque frigide in eoruʒ retentione mirabiliter operatur. vt nõnulli experti precipiãt mulieres ſic in eo ſedere. ¶ Membra iuncturarũ. ¶ Neruos et iuncturas ex ſe ledit et precipue debiles: et ſi quandoq; eo per accidens vt actũ iuuentur. ¶ Vulnera et vlcera. ¶ Nocet vulneribus et vlceribus ſua cum frigiditate. vnde. 22° 5ᵗ. vlceribus quidem frigidum mordax cutim indurat. dolorem ſine ſanie facit rigores ſpaſmos fetores et tetanos. ¶ Febres. ¶ In fortib9 robuſtis febres excitat effimeras. in debilibus et gracilibus: vt actum putridam.

Et quoniam breuiloquus eſſe intẽdo: et ad ea que magis frugi ſunt accedere: et vt tibiq; magis complaceam hic mouebitur dubium. An. vʒ. balneum aque frigide in regimine ſanitatis conueniat cuius diſſolutione magna ſui ex parte cetere aperientur areole. Nã cuʒ ex balneo aque frigide plurima membris noſtri corporis nocumenta accidant: vt ex areolis apparuit: in cõſeruatione ſanitatis: ſic accedere minime videt. Eſtq; febris prouocatiuum. dux medicorum de ingenio ſeptimo virtuteſq; omnes ledit. calorem extinguit naturaleʒ. cuʒ ſit in vltimo frigida: et vt philoſophi aiunt frigidorum primum. Frigiditas amplius in opus nature ingredi: non videtur vt ꝑnceps et hipo. In aqua nullũ bonum inueni preterq̃ in acutis datur morbis. Eſtq; vt medicina cum corpori applicatur vt poſt. Quod autem ſic medicinale eſt in regimine ſanitatis numerari recta cũ ratione non videtur. Senſere autem cõtrariũ omnes medicine auctores. ob quod et diſſolutio non abſq; graui difficultate aperienda erit. Et vt limpidius dicenda capiantur ſuo cum ordine paucis concluſionibus ꝑſtringam qua de re dicenda erunt.

¶ Prima igitur ſit concluſio. Balneũ aque frigide moderate ſumptum in regimine ſanitatis accidit: que ex iuuamentis balnei ſtabilit. Eſtq; accipiendum antiquos non parum in balneo aque dulcis ſtudiuʒ appoſuiſſe. de quo poſt. Et ſi in balneo calido magis frigidum tamen non neglexerunt. In regimine autem ſanitatis frigidum laudarũt balneum. etatem virtutem figuram ac tempus preſens conſiderãtes. accidentiaq; corporis vt vomitum. ventris fluxũ. vigilias. dolorem inteſtinorum. ſtomaci debilitatem. reumatiſmoꝝ: et h9. in debilitatem corporis venientia nõ poſtponentes. id volẽtes plus: vt ex parte etatis pueri ac ſenes ab vſu balnei aque frigide ſe abſtineant. q̃ noſtra eſt ſententia.

¶ Secũda concluſio erit. Pueros. n. ſic ab augmento prohibet. q̃ ſi aqua frigida inſpiſſat: et membra indurat q̃ eo pro tempore extenſione indigent et mollificatione. Senibus v̇o nocet. quoniam calor in eis quantitate ac qualitate diminutus frigiditati aque reſiſtere non poteſt. Sed fortaſſis inter

rogabitur:vt qd apud homines:iam vetuſta balneandi con/
ſuetudo:vt tēpore eſtus pueri magis iuuenibus ac ſenibus
in aqs continuis diebus natent. Id.n.dicendū eſſe arbitror
balneationē in aqs currētibus non ſanitatis gratia:ſed dile/
ctationis magis ac vt natationis artē adipiſcantur ab hoīb⁹
queſitā ac ꝯtinuatam eſſe. Nam cū ſubmerſionē in aqs ni/
mium timuerint.in qbus non raro diuerſis ex cauſis verſa
ri habent.etiā in fugiendā mortē natationis artē coluerūt:q
ꝗdem in balneatione etiam non paꝝ recipiūt oblectamēti.
ſicqꝫ magis delectationis gratia ac mentis ſolatij natant.
℃ Tertia concluſio. Pueris robuſtis balneatio interpolata
ſuis cū cōditionibus conferre dicemus. Nam per balneum
ipſū eoꝝ calor ſic ad interiora ꝓpulſus fortificaᷓ.quare ſu/
per humidū fortior factus ipſum melius extēdere poterit:
⁊ mēbra in longuꝫ producere:⁊ ſuperfluos humores ſic fa
cilius reſoluet. Qꝫ ſi dicaᷓ.princeps pueros ſic balneari ꝓ/
hibet. Id intellige ꝯtinuato vſu.propter quod interpolata
dicebaᷓ.etiam pueros intellige:qui iaꝫ decimū pertranſie
runt annū. Conditiones enim he ſunt. moderatio ex parte
aeris:vt ibi ventus non ſit:ſed radij ſolares.ſitqꝫ eſtas ⁊ ho
ra feruoris. Eſtas.qꝫ circa meridiem.ſitqꝫ venter vacuus.
ob quā rem ea in die balneandus in prandio paꝝ comedat
⁊ ſolito tempeſtiui⁹. Et ante aque ingreſſionē totū corpus
fricaᷓ:vt ſic tractus calor ad exteriora membra ipſa a frigi
ditate aque melius tueaᷓ. Sitqꝫ in aqua moderata.a com/
plexione compōne.habitudine ac virtute indicatiōe ſumpta.
In qua ſubſiſtere in pueris ipſis melius facio. Cuꝫ aquam
exiuerit iterū exiccando fricaᷓ induaturqꝫ ⁊c.deinde cibeᷓ
ſatis copioſe ⁊ minus bibat qm̄ ꝓ tunc appetitꝯ ad cibuꝫ
maior factus eſt q̄ꝫ ad potum. Et digeſtiua facta eſt fortior:
⁊ minus humectatione indiget. Et attendēda ſunt acciden
tia dicta.ne ex his aut eoꝝ aliquo vereᷓ ipſum ingredi pro
hibente.tu itaqꝫ conſidera. Debet autem ilico ſecundū ſe to
tum ingredi:⁊ non paulatim:vt ipſius membra omnia ſubi
to dura fiant. Nam ſi primo ſecūdum vnam tantum ingre/
deretur partem:tūc natura illi intenta alias deſereret:vt ad
omnes ſimus occurrat ſubito:itaqꝫ in aqua ſe proijciat.na/
tura autem illam ſubitam ac repentinaꝫ ſuſtinebit mutatio
nem.ſi corpus robuſtum fuerit.non infirmum neqꝫ debile.
verum in hoc antiquoruꝫ morem cōmendo magis:qui bal
nea aque dulcis frigida ſibi particularia preparabāt.illa in
frigiditate moderantes. Qꝫ ſi in regimine ſanitatis princi/
pes ⁊ nobiles eo vti deſiderant laudo magis ꝙ particulare
eſt cuius moderatio noſtra conſiſtit in poteſtate. laudatur
autem magis flumen dum queritur delectatio. ℃ De ſeni/
bus autem id puto dicendū eſſe. Senibus primis habitudi
ne carnoſis robuſtis ſuis cum conditionibus natationē mo
derate factam non nocere. Qꝫ ſi principis verba in contra/
riam veri ſententiam videantur.ea de debilibus ac ſecun/
dis interpretanda ſunt ⁊ poſt de puerulis conditiones ſcri/
ptas attendant.ne ante balnei vel aque ingreſſuꝫ coierint:
fuerintqꝫ multo exercitio vſi. ℃ Iuuenes vero ex balneatio
ne aut natatione ſingulo die facta.qbus ꝯditiones inſunt:d
quibus actum:vt etas ⁊ hmōi.qnqꝫ ab accidentibus abſo/
luti ſunt ſalubritatem ſortiantur.cum id egerint non prece/
dente vomitu neqꝫ grandi euacuatione ⁊ hmōi. Calor enim
ſic in eis ad intra propellitur vigoraturqꝫ.vt inde fortior fit
in digōne in exitu ad exteriora:ad que ſuperflua ſunt ad ex/
tra propellando reſoluendo ⁊ hmōi. Unde dux medicoruꝫ
xj.terapeutice. Si qs fuerit iuuenis fortis bene carnoſus
conſtitutio calida ⁊ ſicca.ſi in piſcinam natatoriam imiſeris
frigidam non nocebiᷓ ſecūduꝫ tale tempus.frigidū quoqꝫ
in hoc ſemate membra non percutit neqꝫ mortificat. immo
fortius ipſa congregat ⁊ confortat. Et iuxta hoc notent hi
quibus balneatio nimium grata eſt:vt aqua non ſit radiis
ſolaribus calefacta aut tepida. quoniaꝫ vt.24°.problema/
tum.14° aqua ſic calida morboſa eſt. virtutem debilitans
digeſtiuam. Tepida autem mollificat virtutēm exoluens:
vt dux ſeptimo de ingenio.quibus indicatur balneationem
in aquis ſtannorum tēpore eſtus periculo nō vacare. Mo/
ra autem eius in aqua moderatur ad lenitateꝫ:⁊ ad corpo
ris tolerantiam. His itaqꝫ omnibus inducitur ſic areolis
poſtremis ſatiſfactum eſſe.oppoſitionibuſqꝫ in contrariuꝫ
q̄ſtionibus adductis. Nam moderate applicatum confert:
⁊ naturam ⁊ calorem adiuuat vt actum eſt.
℃ Cumqꝫ id conceſſum ſit.aque frigide balneum in regimi/ A
ne ſanitatis accedere. Sitqꝫ ſemper generoſus animus tu⁹
noua ⁊ inſueta auidus intelligere:fortaſſis ſcire cupies:ſi
balneum aque pluuialis.aque fontis vel fluminis ſaluberi⁹
accedat. Nam cum aqua pluuialis ſubtilior videatur mi/
nuſqꝫ frigida ſit ad ledendum.primo cum rarior ſit eligibi
lior erit. Etiā ſic ſua remiſſiori frigiditate minus ledet.eoqꝫ
magis cum caliditate ſolis ⁊ aſtrorum participare videaᷓ.
Generatur autem ex eleuatione vaporum ſiue exalationuꝫ
humidarumqꝫ a caliditate ſolis ⁊ aſtrorum non abſoluun/
tur:vt magno placuit philoſopho in methauris. He autem
aque ſubtiliores ſunt.vnde primi ſcd̄a. Et ex aquis quoqꝫ
laudabilibus ſunt aque pluuie:⁊ precipue que in eſtate ve/
niunt:⁊ ex nubibus cum qbus tonitrua adſunt. Quare eſti
ua conuenientior cū caliditate maiori ac ſubtilitate partici/
pare videaᷓ hyemali. Inducituqꝫ ꝙ eſt ſaluberior que cuꝫ
tonitruo venit.cum ceteris pluuialibus ſubtilior ſit.
℃ Et hoc in loco parūper digrediar.cum tibi ſic me placere
ſentiam:omnes nāqꝫ tonitruū admirantes cauſam ſcire cu/
piunt.cum nā ſcire vnuſquiſqꝫ deſideret. Rem autem hanc
breuioribus quo ad potero abſoluere curabo. Scribiᷓ.to/
nitruum extinctio eſt ignis in nubem a tono dictum:qa ſit
ſolus terrenus:⁊ ſimile iudices vt cum ignitum ferrū in aqꝫ
frigidam extinguitur ſonum cauſat:quam reꝫ declarare vt
plana tibi fiat,philoſophum in methauris ſequens enitar.
Due ſunt exalationes virtute ſolis ⁊ ſtellaruꝫ ab his īferio
ribus ad ſuperiora eleuate.altera quarum eſt ſicca a terra
eleuata ac ſolis ⁊ ſtellarum virtute calefacta leuificata:⁊ ſur
ſum ad aeris regionem mediam tracta:⁊ infra que nō raro
ſic ignitur vt velut ignis in aere non raro iudiceᷓ:⁊ hec eſt
que comam ſtellis facere videᷓ:⁊ que in eſtate cadere ⁊ de
ſcendere in aere cōſpicitur:vt perſepe vulgares hanc velut
ſtellam cadentē iudicent. Reliq̄ humida eſt ab aqua ⁊ reb⁹
humidis eleuatā.leuificata vigore:ſolis ſurſum vel altera
tracta:ex qua nubes in aere fiūt.hec autem minus calida eſt
⁊ magis groſſa. Accidit autē has ſimul in aere ſic ſe inueni/
re:vt ſicca cum humida ꝯiūgatur:ſed humida a frigiditate
regionis medie aeris ingroſſatur ⁊ vnitur.ſicca auteꝫ con/
trarium faciens vnitur ⁊ fortificatur ⁊ accenditur magis:
qm̄ contrariū ſuo cōtrario fortificatur:vt in cauernis ⁊ pu/
teis tempore hyemali cōprehendimus.fortificata auteꝫ ſic
exitum petit:vt a contrario fugiat.quare forti motu mota
⁊ ſic ignita:nubi facte frigide ⁊ humide occurrens extingui
tur.cuius extinctione ſonus ac tonitruuꝫ dictū cauſatur:vt
in extinctione igniti ferri in aqua frigida vt actum. Fit autē
ſic primo tonitruum ad intra nubem.deinde fulgur ſic exi/
ens nubem ad nos primo venit:quoniam obiectum viſus
nobis prius preſentatur q̄ꝫ auditus:quoniam ſpecies ſoni
motu medio indigent.non auteꝫ que coloris:ſed ſubito dif
funditur vt in ſono cauſato a lotricibus pānoꝝ eſt videre.
Extimo itaqꝫ dicendum ꝙ ſaluberius foret ex aqua pluuia
li balneuꝫ q̄ꝫ ex fonte vel flumine factum.quibus ſatiſfactū
eſſe puto areole q̄ eſt electio. Pace itaqꝫ tua volo hec pauca
de balneo frigido nobis ſufficere. Nam ſpero ad meliora
proſequi:que dominationem tuam magis delectabunt.
℃ Neqꝫ arbitreᷓ hec iocunda ſuperuacua dicta fuiſſe.veꝝ B
vt intelligatur entimema hoc non valere.aqua balnei odo
rem ſulfuris habet.ergo ſulfurea.cum fulgur poſt percuſ/
ſionem in loco percuſſionis odorem ſulfuris exceſſiuuꝫ de

relinquat. ꝙ tamen ſulſure nõ participat: ſed id euenit participatione ſpirituum ſubtilium igneorum nãm ſulſuris ſapientium. de quo infra penultimo capitulo ſecundi.

Capitulum ſecundum de balneo calido ſimplicis aque.

C De balneo itaqꝫ frigido ſic expeditis quod ex aqua calida fit aggrediamur dicentes primo ꝙ tale duplici reperitur differentia: aliud quidẽ humidũ aqueũ vt in quo infantes balneantur: de quo in preſentiarum. Aliud vero humidum aereum quod ⁊ noſtri ſtuphum humidam vocauerunt: de quo poſt. Magna quidem apud antiquos noſtros de his balneis obſeruantia fuit vt perſepe. velut adhuc eſt vltramontanorum mos. ad ea etiã ſanitatis gratia ſe conferunt: vt nonnulli ſe ex eis pingueſieri ceteri macreſcere ſe putarint de quo poſt. Et poſtponentes quid tale ſit cum per ſe manifeſtum declaratione non egeat: ad premiſſas areolas me conuertam: ex quibus aperte ſatis eius dignitates ⁊ nocumenta apparebunt ſi prius dixero ex parte ſue intenſionis ⁊ remiſſionis ipſaꝫ varietatem recipere: vt ꝙ aliud calidũ nimis. qm̄ aliud tepidũ: reliquum mediocre. ex qua diuerſos in corpus humanũ effectus inducit. ſit itaqꝫ prima areola. ¶ Electio. ¶ Eligatur aũt cuius fabrica eſt antiqua: qm̄ in noua fit cemẽti in aquã balnei damnoſa impreſſio. Sit itaqꝫ menſuratum vt ingredienti proportionatum inueniatur magis calidũ minuſqꝫ: vt corporis diſpoſitio ex poſtulat. Verũ apud nõnullos in tina lignea fit ⁊ in domibus cõmuniter. cuiꝰ fabrica ſit picea vel laricea longa ac lata ad corporis cõmoditatem. ꝓfunda vero vt vſqꝫ ad mẽtũ ſtare poſſit ſubmerſus homo. quare tertio regiminis acutoꝝ. Neceſſe eſt enim huic officio locus coopertꝰ ⁊ a fumo tutus: maxia aque plenitudo. ¶ Operationes. ¶ Eſt lauatiuum: mundificatiuum frigido magis ex aqua pluuiali ſi haberi poteſt de qua ſupra. ſordiciei cutis pulueris ⁊ ſudoris: qm̄ ad interiora magis penetrat abſterſiuũqꝫ qm̄ ſua caliditate humiditates viſcoſas ⁊ congelatas in orificijs pororum ad ſuperficiem mouet: ⁊ lauãdo ſic melius corpus mundificat. Huius autẽ operatio mulieres pãnos lauãtes nõ latuit que experientia: ⁊ nõ ratione aquã calidam magis mundificare cõprehenderũt. Veꝝ balneum hoc ⁊ ſi per caliditatem accidentalẽ calefaciat. per eſſentiam vero infrigidat ⁊ membra mollificat: precipue cuꝫ nimius fuerit vſus eius: vt in manibus barbitonſorum: quibus facies hominum abluunt: manifeſte comprehendimus. vnde princeps tertia primi. quidam ornate loquentes aqua natura in vltima eius frigiditate exiſtit: licet calore accidentali calefiat: qui nõ permanet ſed tollitur ⁊ remãet operatio naturalis: ꝓpter quod illud qđ ex ea penetrauit in corpus eſt infrigidatio: ⁊ etiaꝫ quia aqua ſiue calida, ſiue frigida eſt humida. ideo cum multum humectauerit: calorem conſtringit innatum: propter ſui multam humiditatem: ⁊ extinguit ipſum ⁊ infrigidabit: ⁊ per maxime cum longa fuerit in eo mora ex qua vt ipſum ſic infrigidare per accidẽs accidit calorem reſoluendo naturalẽ. Eſtqꝫ impinguatiuũ cuꝫ moderatum fuerit: nutrimentũ ad mẽbra trahens: ⁊ membrorũ mollificatiuum ad eorumqꝫ extenſionem iuuans. caloris naturalis cum tale fuerit confortatiuum. Quibus inducitur nouiter natis balneum notabiliter conferre: ſic moderatum ſi cetera non contradixerint. Nam cuꝫ mundificatione egeant cum in loco immundo ſteterint eo mundantur. cumqꝫ ſit temperatum quia proportionatum: calorem cõfortat naturalem: ad mẽbra ſua caliditate ſic nutrimentum trahens: ea ingroſſans ⁊ impinguans: ⁊ cuꝫ quo membra ſic robuſtiora redduntur. Quibus error apparet earum mulierũ que nouiter natos a balneatione abſtinent vna vel duabus balneationibus contente. Principem audiant de regimine infantium. Ipſe preterea in eſtate aqua ſuaui equali balneandus erit. Hyeme vero aqua que ad caliditatem trahat non pungentẽ. Et pleruꝙqꝫ quidem eſt conueniens vt ipſe bis in die lauetur aut ter: ⁊ ordinate ad id qđ magis ſit tepidũ mutetur ſi tempus fuerit eſtiuũ. In hyeme vero non ſit frigidior aqua que in caliditate temperata exiſtit. Ipſe quoqꝫ non lauetur niſi vſque quo corpus eius calefiat ⁊ rubere incipiat: poſtea extrahatur. Hoc autem loco aquã commendauit non vinum: in quo quidam curioſi ſe plura nouiſſe oſtendẽtes balneum vini magis cõmendant: ſed locus eſt ſpeculationis. Inducatur autem ex his ⁊ prouectos ſic pingueſieri poſſe: quam declarationem ad finem capituli in dubijs reſeruare decreui. quo in loco ⁊ ipſuꝫ macrificere poſſe oſtẽdetur: ⁊ plurima in eo mora reſolutionem ſpirituum ſincopim inducit. corpus laxat ⁊ ſuperfluitates ad membra in quibus eſt debilitas leuiter deſcendere facit: ⁊ breuiter talem calorem reſoluit naturalem. Sed quid dicemus de his qui in balneis naturalibus a crepuſculo vſqꝫ ad noctem abſqꝫ leſione morantur: huius diſſolutio ad ſcđm librum reſeruatur. quo in loco aperietur: ſi ab hominibus in aqua dulci calida fieri poſſet: ⁊ cũ ſcriptuꝫ ſit ſincopim inducere. ¶ Membra capitis. ¶ Somnum facit humectando ⁊ humidos vapores ad caput mouẽdo replẽtur ſic vie tranſitus ſpirituũ ad membra. Item quia laxatur virtus ex eoqꝫ quietem querit catharros maturat: non cõueniunt in principio: ſꝫ poſt. conſidera. Et balneatio capitis cum ea reumatiſmos ſiſtit vt nõnulli dixerunt. vnde princeps de medicandis infantibus. Et eſt cum eis accidit tuſſis ⁊ reumatiſmus: ⁊ in his quidem iam preceperunt quidam vt multa aqua calida ſuper caput ipſius proijciat: oculos relaxãdo debilitat: eoſqꝫ poſſibiles ab extrinſecis occurrentibus reddit: ⁊ cum ea faciei lotio in die ſemel facta: ſicqꝫ continuata cutim criſpat ⁊ indurat: que ſi frequentata eſſet in barbitonſores aiunt mollis redderetur. ¶ Membra pectoris. ¶ Superflue calidum ⁊ in eo longa mora cor debilitat. ſincopim inducit vt actum. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Appetitum deijcit. nauſeam cõmouet ⁊ quietos humores mouet: eos ad putrefactionem preparat: eoſqꝫ ad receptacula membroruꝫ debilium deſcendere facit: ⁊ ſic in eis apata occulta inducit: ⁊ in ſuperficie ⁊ in iuncturis dolorẽ: ꝓpter quod princeps. 22. tertij. de preſeruatiõe a podagra. Et minor ẽt in balneationibus ſuis: quoniam ipſe liquefaciunt humores: ⁊ faciunt eos currere ad iuncturas. ¶ Membra iuncturarũ. ¶ Iuncturas laxat ⁊ debilitat: ⁊ precipue vſus eius. qua ex re abſtineant qui laxarum ⁊ debilium ſunt iũcturarum. ne ſic podagram incurrant. verum a Rainaldo viro quippe diuino in regimine ſanitatis. lotio columnaruꝫ pedum ad viſus cõ D
ſeruationem auditus ⁊ memorie frequentata laudatur cũ aqua moderate caliditatis facta ſero ante lecti introitũ die qua. ſ. non cenatur. Verba vero tanti viri ſane intelligenda ſunt ſi cetera conſentiant in quibus diſputatio habenda eſt vt actum. diuertuntur autem ſic a capite vapores ⁊ humores: q̄re membra illa puriora redduntur. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Vlceribus ⁊ vulneribus ⁊ apoſtematibꝰ nocet. Princeps ⁊ cuſtodire ſe debet a balneo qui ſolutionem habet ⁊ apoſtemata. Et cauſa iam dicta eſt. quoniam humores diſſoluit ⁊ eos in motu ponit qui ad mẽbra ſic debilitata fluũt. ¶ Febres. ¶ An in febribus conueniat dicetur in dubio. ¶ Hore ingreſſus ⁊ egreſſus ⁊ more. ¶ De his in canonibus ſtatim. ¶ Quibus conuenit. ¶ Conſueuerunt dubita A
re an corpori conueniat temperato temperate recto. Nam cum balneum inuentum ſit ad corporis mundiciem lotionem faciendam ad ſuperfluitates reſoluendas ⁊ expellendas quas expellere intendimus: qꝫ viſcera quandoqꝫ mollificare ⁊ ſtercora: ad retinendas quas retinere intendimus ⁊ ſudorem prouocando: quoniam ſic ſtipticatur venter: ad corporis fatigati refectionem ⁊ ad eiuſmodi que temperato corpori non ſunt neceſſaria: videtur ſic ei nõ competere.

quoniam ⁊ hec omnia ſuo exercitio ⁊ temperato regimine
perficiuntur. Et per id quod dictum eſt de temperato cor/
pore dubitari poterit de eo. quod cum bone ſit complexio
nis ac compoſitionis ac recti regiminis. ſi in regimine ſani
tatis balneo indiget. Dicamus itaqʒ cum principe. huic aūt
homini in cuius regimine noſter conſiſtit ſermo balneatio
reſolutionem faciens non eſt neceſſaria quoniaʒ corpus ip/
ſius eſt mundū. Secundo ꝙ et balneatio non diſconuenit:
vt a ſord·cie ſudoris ac pulueris corpus mundetur: que ſe
cundo homini ineuitabiliter quaſi occurrunt. Sanguineo
vero ſic magis neceſſarium eſt cū multum ſudet ⁊ ſudore fe
tido oleat. Naʒ princeps. Eorum ſudor odoris eſt hircini.
Balneum autem eis directus competere videtur qui ob ex
ercitij dimiſſionem aut ob multam refectioneʒ multas mul
tiplicant ſuperfluitatesque in cutaneis regionibus aggre/
gantur: aut quoniam plurimo ſudore ſedent. Quas ex re ⁊
ſi corpus robuſtum fuerit rectiqʒ regiminis: vt ſi ſuperflui
tates non multiplicet aut non ſudet: a balneo vacare conſu
lo: ſed quis ille. Addoqʒ preterea ꝙ ſeni magis conuenit q̄ꝫ
iuueni: ⁊ hoc eſt qđ magnus cōmentator dixit. Competit ſe
ni non iuueni. comparatione vnius ad aliuʒ intelligēs. Se
nes autem ob virtutis debilitatem: plures multiplicant ſu/
perfluitates: quas ſic reſoluere aut a ſe expellere nequeūt:
⁊ multiplicatas nitroſas dulcedine aque cōtēperant. Eſtqʒ
balneum hoc temperatum nō reſoluens: temperato corpo
ri ex cauſis dictis conferens pueris vt actum. Juuenib⁹ nō
ita debite rectis ac ſenibus magis: que omnia ſic moderan
da ſunt inſpecta virtute figura tempore: ⁊ tu ꝯſidera. ⁋ Re
gimen. ⁋ Diuerſificatur auteʒ ex parte temporis: ex parte
qualitatis eius: ex parte ingredientis: ⁊ quarto ex parte mo
re. ſm quas diuerſitates diuerſos inducit effectus ex parte
quidem temporis: quoniam in eſtate tempore fiat congruo
in tempore parui eſtus gratia exempli. in hora vna ante ter
tias. tempore vero hyemali per horam poſt eas: ⁊ ante cibi
aſſumptionem hora vna ⁊ media. Qualitas vero ex poſtea
attendatur: vt ſit calidum magis minuſqʒ: vt que queritur
vtilitas expoſtulat. Et quia in temperato ſoluʒ queritur lo
tio vel mundificatio temperatum ſit non reſolutioneʒ aut
ſudoris prouocationem faciens. Jn quo vero reſolutio ſu/
perfluitatum queritur calidius: ſicqʒ de ceteris figura com
plexione virtute: alijſqʒ naturalibus ſemper diligenter iſpe
ctis. Ex parte quidem ingredientis vt prius prime digeſtio
nis ſuperfluitates emiſerit. abſoluti ſcʒ ab his accidētibus
impedientibus: de quibus in precedenti cap̄. actum. Qꝫ ſi
temperatus fuerit eget ipſo cum ſubtili caliditate ⁊ humi/
ditate temperata. Neqʒ ſit ingrediens exercitatus priuſqʒ
quietatus. Et calide complexionis ingrediens de opilatio/
ne heſitans. oximel bibat cum in balneo erit. Si frigide: rē
calidam ſumat vt diapiperon ⁊ hꝰ. Jngrediaturqʒ vētre va
cuo. vnde princeps. Sed qui ſanitatem tantum vult con/
ſeruare: balneum ingredi debet poſtq̄ꝫ digeſtuʒ eſt qđ eſt in
ſtomaco ⁊ epe. Dixit tantum propter eos qui ex eo impin/
guari cupiunt. Et balneandus ſi timet in eo colere motum
ante balnei ingreſſum rem ſumat coleram reprimens acer
bam vel acetoſam: vt granata ⁊ hꝰ: quia panem in eis infu/
ſum. Nullo autem modo in balneo aut eius exitu rē bibat
frigidam: caliditatem enim balnei vie trāſitus ad membra
principalia aperte ſunt quare frigiditas non tardabit: quin
ad membrorum principalium corpora procedat: ⁊ ipſoruʒ
corrumpat virtutem. Conſimiliterqʒ ab omni re vehemen
ter calida ſe cuſtodiat: ab aqua precipue. quoniaʒ ſi eā ſum
pſerit: timendum erit ne cito ad mēbra perueniat principa
lia. Litteras principis cōmuniter habita addit ad ethicam ⁊
ptiſim. Et aiunt qdam litteram verioreʒ eſſe ad ydropem.
verum non eſt negādum ꝙ ſi ad ydropem timpanitem qđ
⁊ ad ethicam ⁊ ptiſim: quia ad conſumptionem perducere
ſic poteſt: etiam ledendo pulmoneʒ debilitatur virtus eius

expulſiua. quare per congregationem multarum ſuperflui
tatum non regulatarum ſanies inde generabitur. ſicqʒ lit/
tera prima ſtabit: ⁊ tu conſidera. Mora autem in tempera
to parua eſſe dʒ quouſqʒ videlicet membra rubere incipiēt
⁊ vſqʒ ad principium reſolutionis excluſiue. hicqʒ canon. in
ceteris operantes edoceat. Exiēs vero hyemis tempore be
ne pānis coopertus ſit ne frigiditate ledatur. Caput ſit co/
opertum etiam eſtatis tempore. ꝙ ſi caput in balneo tectū
ſuſtinere non poterit: extra bene munitū teneat ne ex frigo
re aeris aliquo ledatur modo. quo circa hipo. textu cōmē
ti. 52. Et cauenduʒ ne articuli ⁊ caput ⁊ neqʒ quicq̄ꝫ totius
corporis frigeſcat. Residuuʒ obſeruandorum canonum in
ſecundo queratur libro.

⁋ Et pmiſſis ſatiſfaciens heſitabitur an febricitantibus bal/
neum hoc conferat. ſicqʒ ad ſalutem accedit. quibus diſcōue A
nit. quo in loco cum de eius iuuamentis dicturi ſumus ape
rietur ſi balneum impinguat. ſi macrefacit. ſi putridam tol/
lit ſi ethicam. quibus aut altera tantū noſtra illuſtris Mar
chioniſſa q̄ꝫ maxime vexatur. ⁋ Solutio queſtionis mote.
Magna quippe fuit apud antiquos noſtros de balneis ae/
reis humidis obſeruantia: vt actum illuſtris mi domine: q̄
ad vſqʒ noſtram etatem in vltramontanis colitur: a grecis
veneratur: quam arabes diligunt: ⁊ modo latini negligunt
ſic ſolita conſuetudine in preſentiaʒ nō potente. Addo pre
terea: quoniam lupanaria facta ſunt. Et vt hominib⁹ balne
um ſic aereū ad ſanitatis regimen accomodarent diligentiā
non mediocrem curam ſtudiūqʒ veteres noſtri appoſuerūt
de quo infra ſuo loco. Et ne ſermo noſter trahat in longūt
ad ea per concluſiones venio que de his rebus ꝯ me conce
pta fuere. ⁋ Accipiendumqʒ primo balneū hoc moderatū
moderateqʒ ſumptum: ⁊ in effimeris ac ethicis magnifice
conferre: qđ in acutis ſenem noſtrū hipo. comendare ſic vi
detur. iuuatiuus eſt in peripleumonia q̄ꝫ in acutis balneum
ſic comparatiuē exprimens ſuum preſupponens poſitiuū.
Eſtqʒ ſententia hec omnium illuſtriū medicoꝝ. nam ſic po/
ros aperit: malamqʒ remouet in febre complexionem. infri
gidat enim ⁊ humectat ⁊ humidi radicalis conſumptioneʒ
prohibet. ſimiliaqʒ agit in febribus iuuantia vt infra ſtatim.
Solus autē Philippus medicus hic obdormiuit: ⁊ in ethi
cis ⁊ in effimeris conferre negās: vt dux medicoꝝ terrapeu
tice decimo. Et de ingenio de effimeris loquens octauo in/
quit. Ducere quideʒ ad balnea oportet in declinatione pri/
mi paroxiſmi. vnde princeps quarto can̄. in effimeris bal/
neum concedit cum earum paroxiſmus conſumit. Balneū
hoc quidem cutim rarificat. ſpūs contemperat ac fortificat
ipſos reddens aptos ad expulſionem ſpūs capnoſi: ⁊ cum
hoc humoralem materiam non concitat cū non ſit paratus
vt his in quibus cōtingit putreſcere in quibus eſt verēduʒ:
neqʒ balnei aqua opilant pori: veꝫ potius deopilātur. tum
propter calidū cuius eſt aperire: tum etiā propter ſpūs qui
intrant porificantes ⁊ viam ſibi facientes: ⁊ qđ extraneum
eſt ſpūs ad extra propellunt. Prohibet autem balneum ta
le vt actū vbi de putredine eſt timere: ⁊ his qui ex opilatiōe
effimeram incurrerūt: propterea ꝙ balneatio febrem gene
rat putridam in his qui ex nauſeatiua ſatietate ob ea capti
fuerunt ⁊ a bubone. Et dux ſubdit: qui febriūt ex furore tri
ſtitia vigilia ⁊ ſol icitudine neqʒ balneis indigent: neqʒ fri/
cationibus multis. Et ethicam amplexantes dicimus ꝙ ſo
lo Philippo excepto qui in experiētia forte deceptus fuit:
quoniam balneū hoc debite non adminiſtrauit. omnes illu
ſtres medici hanc ſententiam pronunciauerunt in ethica fe
brili ac ſenectutis balneum hoc magnifice conſeruare: vt ⁊
a pluribus neceſſarium ſine quo eſſe iudicetur. Hoc ſenſit
dux ſuo de maraſmo decimo ac ſecūdo terapeutice. ⁊ prin
ceps quarto can̄. Neqʒ aliubas Serapio Raſis ceteriqʒ il/
luſtres medici in alienam ſententiam ſe conuerterunt. Bal/
neum quoqʒ hoc vere pre alijs ethicis competit. cum tem/

perẽt eorum caliditatem febrilẽ: ⁊ humectet maxime ꝑparans cibum ad diſtributionẽ per corpus: neqꝫ timendus eſt hic materie fluxus ſicut in aliis ad loca: ⁊ aqua ſui oppoſitione febri contrariatur: ⁊ cum reliquis iuuamentis non paruum confert etiam nedum ethicis: ſed extenuatis oibus. terapeutice ſeptimo. Debet enim propter aduerſantes balneum hoc non euacuatiuum non reſolutiuum eſſe: vt quarto aphoriſmoꝝ: ſed repletiuum ⁊ humectatiuum quale eſt aque dulcis eucrate ⁊ menſurate calore ⁊ frigiditate. Modum autem balneationis hic ſilentio pretereo. quoniam ſic ſcribendo nimium a propoſito deuiare viderer. Sufficit.n. ſic iuuamentum eius in ethicis conſcripſiſſe: ⁊ qui euꝫ pulchre ac diffuſe legere cupit: legat in duce ⁊ principe locis nunc paulo ante ꝑallegatis. Uerum comparando has febres dicendum: ꝙ in aere balnei eſſimierantes maioreꝫ moram contrahere debẽt: ⁊ minorẽ in aqua. Ethici vero ecõtra. hos autem prius in aqua calida ſe balneare opꝫ. deinde in frigida: vt pori apti conſtringantur: ⁊ humidum aqueuꝫ in eis contentũ retineatur. Hec autem opatio non niſi experti ⁊ prudẽtis medici eſſe dꝫ: qui virtutem ⁊ ceteras naturales res ⁊ circumſtantias bene prius conſpiciat atqꝫ timetur.

B ❡ Et de his ſic expeditis: ad putridam me conuerto: aſſerẽs balneum febrientibus febre putrida balneari conſuetis vel eum diligentibus: in eius videlicet declinatione nullo exiſtente apoſtemate aut alia re ſic impediente quã potẽter cõferre. Utqꝫ res hec auctoritate digna fiat hos in teſtes medicine principes adduco. Dux medicorum terapeutice decimo. Balneandos in balneis ⁊ rarefactis vt farmatijs: vel aquam frigidam vel vinum bibere cum viderimus cognitionẽ eorum que digeruntur. Et princeps quarto can. fen prima illud ac concedit hora: Non eſt malꝫ fortaſſis vt adminiſtretur balneum ⁊ potus vini ſubtilis mixti. Dixit fortaſſis: quia opꝫ balneandorum conſuetudinem ⁊ amorem ad ipſum conſiderare. nam balneare amantibus non nocet etiam ſi bis in die ꝑcipitur: vt hipo. tertio de regimine acutorum ⁊ de cura tertiane. Balneũ vero oportet ne approximẽt niſi poſt digeſtionẽ: ⁊ apud declinationẽ eſt ipſum melior curatio ipſis ⁊ ꝓprie conſuetis. Et de flegmatica ⁊ quãdo declinat egritudo ⁊ non eſt tunc introitus balnei ante cibum malus. Auerroys colliget ſeptimo. Et ſcias ꝙ balneum in declinatione febris collaudatur: quoniam ſuperfluitates febriles euacuantur. Balneuꝫ quidem hoc tempore adminiſtratum anguſtiam pororum apit: ⁊ materiam eo euacuandam euacuat. Euacuat enim totum corpus mediante cute ſimiliter humectat ſui aqua: ⁊ calorem non naturalem contemperat. Dictumqꝫ eſt in declinatione: quoniam aliis in temporibus ſuſpectum eſt. Sed conſidera principis dictum de quartana inquit. Et de illis quibus fit iuuamentũ eſt ſeſſio in aqua calida dulci ante cibum omni die. Et balneatio que humectat ⁊ non facit ſudare neqꝫ excitat caliditatem: ⁊ ꝙ loquitur in principio. Cui contrarie videtur Aliabas tertio practice dicens. Nec vero omnino vti oportet hec in febre: quia in quartana balneum niſi cum ſtatus eius aduenerit: ⁊ declinatioqꝫ ceperit calefactiuum. tale autem ⁊ in quartana competit materia exiſtente indigeſta: cum frigida ſit ⁊ ſiccat: ⁊ non parata vt alie per balneum concitari ⁊ effundi. Reliquum humorum concitatiuũ euacuatiuũ reſolutiuũ: ⁊ hoc Aliabas voluit nõ competere. ❡ Et apud dicta hic alia ponatur concluſio: ꝙ ſi febris illuſtris Marchioniſſe quam flegmaticam enũciant medici in declinatione fuerit. attentis paucitate ſuoꝝ humoꝝ ſuo bono ex regimine habitaſuaqꝫ vehementi corporis ſiccitate: ex febre aut ex medicinis exiccantibus datis: balneum aque dulcis temperatum humectans ⁊ temperate calefaciens eſt ſibi hoc tẽpore maxime conueniens: quã ſic ex habitis auctoritatem relinquo: ⁊ ꝙ ſi cum putrida ethica: aut ſenectutis aut febrilis coniungeretur: eo magis competere arbitror. Conciliatoris autem noſtri ſemper venerandam ſententiaꝫ hic in medium adducam. Exiſtimat arabes grecos vltramontanoſqꝫ ex vſu balnei conſuetudine ac in balneis amore plus latinis iuuari debere: ⁊ ex eis minus noceri. Et cum latini his duobus careant ⁊ in negligentiam deduxerint: ſintqꝫ maxime guloſi facti ⁊ in luxuria viuẽtes: ciboſqꝫ omni cum delectatione preparantes: ſic eorum humores ad fluxum ⁊ putrefactionem paratiores habere putauit. propter quod balnea concitari in apoſtemata ⁊ putrefactionem ſic deuenire faciliter heſitauit: quamobrem inquit. Et ideo timeo nõ ſolum in febriũ declinatione: ſed etiam poſt earum ceſſationẽ non longe in balneum ipſos adducere: ⁊ rariuſqꝫ inueni ſic in putridis ex balneo effectum conſequi laudabilem. Natura enim humana nunc reddita eſt magis ꝙ̃ prius delicata. Etenim antiquitas contenta erat glandium ⁊ caſtanearum comeſtione: vt alimẽtoꝝ ſecundo. quare antiqui in balneo audaciores fuere etiam attenta cõſuetudine ⁊ amore. Conſideret modo lector ſi in domina noſtra hec ſunt que a balneatione impediunt. Et in hoc terminatur dubij noſtri diſſolutio ad rem propriam. ❡ Sed per acceſſoria dicamus ꝙ conciliator inter ſeneꝫ aliabatẽ ⁊ principẽ nunc paulo ante ſcripta ad ea que de impinguatione ⁊ macrefactione expectamus nobis magnum erit fundamẽtum. Neqꝫ de balneo que narrata fuere: non mediocre ꝓſtabunt auxilium. ❡ Eſt autem ex cauſis fortioribus maciei ſiccitas complexionis meſeraicarum ⁊ oeris. Nam meſeraice cuꝫ ſiccantur nutrimentũ non recipiunt: ſicqꝫ ſiccitas ⁊ macies augentur. quãobrem balneum humectatiuum non exiccatiuuꝫ neqꝫ reſolutiuum ex cauſis que ſcripte ſunt ei qui impinguari voluerit. cũ ex his cauſis macies proceſſerit: non mediocriter ad impinguationem accedet. Et dictum eſt ex cauſis his: quoniam plurime ſunt maciei cauſe alie vt priuatio pinguedinis: ⁊ cibi vſus eius ſubtilianti: quare non gñatur in corpore ſanguinis plurimus: aut quia nõ bonus: aut ꝓpter debilitatem virtutis in cibo operantis: aut digeſtiue: aut attractiue propter corruptionem complexionis cũ plurimũ eſt frigidum: aut propter quietem plurimam: cuꝫ qua ſopitur virtus proprie: quando fit poſt exercitia conſueta: quorum auxilio natura cibum attrahere conſueuit. Cum itaqꝫ illa dimittantur nõ attrahit: aut quoniã gñatur ſanguis nimis colericus: aut quia ſplen magnificat epar comprimẽs. quare debilitatur epar: ⁊ ſplen plus de ſanguine attrahit. Debilitatur quidem contrarietate complexionis ſplenis ad eam que epatis: aut quoniam vermium copia vexatur corpus: aut in poris opilatio: aut frigore: aut ab humoribus facta: quare non penetrat nutrimentum: aut propter ſtricturã ⁊ ligaturam diploidꝫ ⁊ huiuſmodi: que cauſa ſunt opilationis pororum ⁊ viaruꝫ tranſitus cibi. Aut propter multitudinem reſolutionis per exercitium: aut per balneum: aut ꝑ fortes ⁊ continuatas fricatiões factam: ⁊ eſt hec vna ex cauſis iuuans ad macrefaciendum pinguẽ: ⁊ tu conſidera. Sic enim non figitur quod de nutrimento attrahitur ad membra. Et paſſiones quidem animi ſunt ex his que multuꝫ extenuant. propterea dicebat dominus. Spũs triſtis exiccat oſſa. Et vnaqueqꝫ harum cauſarum ſuo cognoſcitur ſigno. Has autem cauſas ſic appoſui: vt tue ſatiſfacerem voluntati. verum te cupidum ſcio vt in his ⁊ cura procederem: ſed hoc in loco ea proſequi eſſet nimis magna deuiatio ab eo quod propoſuimus: ⁊ noſtri libelli magis denigratio foret ꝙ̃ laus. Sufficiat tibi de rebus his ſuo tempore ⁊ loco me ſcripturum. Patere itaqꝫ equo animo mi. illu. domine ſi de balneo tantum locutus ero. vnde princeps quarti ſeptima. Et melius quidem balneum eſt illud quod eſt poſt digeſtionem primam: ⁊ cum iam deſcenderit cibus. Iꝫ comedere cibum poſt egreſſionem a balneo abſqꝫ ſuperfluitate eſt de cauſis impinguationis. Et balneum quidem eſt bonum impinguatiuum pluribus hominibus: ⁊ proprie illis qui ſunt

in diſpoſitione q̄ eſt ſicut areſactiō⁊ oportet vt ſit balneū poſt primam digeſtionem. ſ. quando deſcendit cibus a ſtomaco niſi in rebus eiſdem: ⁊ caleſactis quidem eſt adeo cōgruum factū ex lacte de quo extractū eſt butirum: nō facto aceto ſo de quo poſt primi ſcd'a. Et cū ipſum ingrediunt̄ illi eo poſt ſaturitatem: ⁊ impinguat ꝓpterea ꝙ mām ad exteriora corporis trahat. veꝝ tamen opilationes efficit propterea ꝙ ſui cū a ſtomaco ⁊ ab epate nutrimentū ad membra trahitur non coctū. Et quarti ſeptima. Et balneū poſt cibū eſt vehementer attrahēs nutrimētū ad corpus impinguatiuum. veꝝ vtens eo exponitur opilationi accidēti in epate ſuo: ⁊ proprie cum cibus eius eſt cibus eoꝝ qui ſunt impinguandi: ⁊ ꝓp id multiplicatur in omni qui querit hoc: ⁊ illi ſunt aptiores ad hoc vt in eis multiplicentur opilatiōes ⁊ lapis: quoꝝ vene in creatione ſunt ſtricte: ⁊ nō ſunt omnes ita. Et hic ſpeculator inter principis verba cōtrarietatē apparentē conſideret: ⁊ Hipo. re. acu. tertio. Sed neq; balneandum parua temporis mora poſt acceptū ius vel quemq; potum. Et ego quidē non parū admiratus ſum cū de balneo in conciliatore noſtro legerim: ꝙ eam apparētē contrarietatē non excuſſerit: ⁊ ſilētio pertranſiuerit: neq; mihi cōciliationē facilē: ſed grauē cōſtituo: ⁊ paucis claudēs id ſcriboꝛ ſuo in codice non raro alienam poſuiſſe ſententiā: cui ⁊ ipſe non aſſentit. quare primi ſecunda. capitulo. quidā ornate loquētium. locutus eſt ea in parte. alienam opinionem. quarti ſeptima ſubſcripſit propriam. cuius ſignum quoniā dixit. Et melius quidem balneū ⁊c̄. Non enim apparet ratio quomodo cibus ſic indigeſtus ad mēbra tractus ab epate non alteratus: in nutrimentū mēbrorum cōueniens cedere poſſit: cum difficillimum epati ſit cibi indigeſti maliciā corrigere. Nam cum ingreditur balneum ieiuno ſtomaco trahitur ad membra nutrimentū: quod poſt venas epatis ⁊ in epate inuenitur ſic mēbrorum attractiua concurrente: et cum virtus illud magis diligat q̄ indigeſtum. Et hoc in loco hec pauca ſufficiant: ⁊ Hipocratis dicta etiam infirmis intelligenda ſunt. cōſidera. ¶ Agēdum enim ex poſtea eſt vt quomodo balneum pinguē macreſiat. Inquit princeps primi tertia ⁊ freq̄ntēter balneet̄ antequā comedat. propter quod audiatur qd' ⁊ ipſe alibi ſcribit in eadē. Et tu quidem iam ſciuiſti ex eo ꝙ ꝓceſſit ꝙ balneum eſt caleſaciēs ⁊ infrigidans humectans ⁊ exiccans. vnde primi tertia. Qui vult reſolutionē ⁊ macreſieri balneandus eſt dum eſt famelicus ⁊ ibi multum moretur: vt dicere voluerit: vt balneum tale ingrediatur qd' vehemēter exiccat ⁊ macreſacere facit ⁊ debilitat: ⁊ quarti ſeptima. Et eſt minoratio cibi ⁊ poſt balneum ⁊ exercitium vehemēs: ⁊ alibi. Et oportet vt ſit eorum balneatio in ieiuno: ⁊ ſit aqua ſudare faciēs: nō aquoſa humectans: ⁊ ſi fuerit aquoſa reſolutiua ſit aſſiduatio in ea: vt non accidat ex ea attractio ſuperflua abſq; reſolutione. Deinde non feſtinet ad comedendū ſupꝛ ipſam: imo expectet ⁊ dormiat ipſam: aut moueatur ⁊ exercitetur: deinde qeſcat: ⁊ poſt comedat rem debilē. ⁊ ſimiliter ſit fricatio eius reſolutiua continua. Hec autem dicta eſſe intelligantur de balneo

A aque ſimplicis. ¶ Reliquum eſt vt ſcribamus quid de balneis naturalibus dicēdum ſit. quod magno cum deſiderio dominationē tuam expectare ſentio. Accipiēdum itaq; balnea naturalia in diuerſis corporum diſpoſitionibus vario modo operari quo videlz ad macreſacere ⁊ impinguare. propter qd' vt clarior ⁊ expeditior doctrina de his habeat̄. his concluſionibus rem ipſam ſic claudam. ¶ Prima corpora munda ex vſu balnei naturalis macreſiūt. pꝫ concluſio quoniam ſic eorum caro ⁊ mēbra reſoluuntur ⁊ exiccantur: virtuſq; eorū debilitatur ⁊c̄. ¶ Secunda corpora immunda flegmate repleta ex vſu eius moderato impinguari conſueuerunt. pꝫ concluſio qm̄ ſic reſoluto flegmate virtutē opprimente quo ꝓhibebatur gn̄atio boni ſanguinis virtus mēbrorum ⁊ totius fortificata: in nutrimētum bonū faciēdum ſit potētior reddit̄. quare pingueſcunt mēbra. Verū in primis dieb⁹ accidit eis macreſactio: qm̄ non ſit reſolutio humoris peccantis abſq; reſolutione boni: ſꝫ in poſtremis pingueſcit corpus vnde accidit vt in his q ex nimio fluxu areſcunt: deinde pingueſiūt ſic fortificata virtute per euacuationem maloꝝ humorum virtutem prius opprimētiū. Quibus infero dominationē tuā ex vſu talium magis pingueſieri debere. quamobrem in caſu noſtro balneū aque ſimplicis dictum plus cōmendo. Et hec eſt cauſa quare quidā in coitu pingueſcūt: ⁊ quidam macreſcunt. ¶ Tertia: corpora colerica ⁊ vniuerſal'r quecunq; faciliter reſolubilia ex vſu balnei talis macreſieri putandum eſt. Nam in his ex forti reſolutione ⁊ exiccatione balnei nimiū reſoluuntur ⁊ exiccantur vt extra terminos ducant̄. Quid autem de medijs ⁊ ceteris dicendū ſit. ex habitis ſatis aptum eſſe videt̄ ſpeculanti. que omnia intelligenda ſunt virtute tolerante: ceteriſq; naturalibus rebus. Et balneo hic finē imponēs hoc vltimum principis addo. Sed qui ſanitatem tantum vult conſeruare: balneum ingredi dꝫ poſtquā digeſtum eſt qd' in ſtomaco ⁊ epate eſt: quod ex ſenis noſtri auctorum regimine aſſumptum eſt.

Capitulum tertium de balneo vini ſimplicis. B

Balneum quidem tale vini etate ſuaq; vinoſitate differentias in ſe recipit: vt ex eis in corpus varios producat effectus. Nam cum vinum nouum qd' vnius anni tantū eſt calidum ⁊ humidum ſcribatur. vetus vero: qd' tempus hoc exceſſerit calidum ⁊ ſiccum, accidit ex vno humectari: reliquo vero exiccari vtriſq; caleſacientibus. Eſt equidem aque potētius: etiam ſi paria cetera obſeruata fuerint: cum plus de forma hēat ⁊ penes eius multitudinē rei potētia attendit̄. Neq; ſic vt aqueū in vſum venit: cum mitius. Quare in regimine ſanitatis ſic vt aqueum non accedit.

¶ Verum q̄dam curioſi nimis id aſſerūt in nouiter natis ad ſanitatis regimē accedere: ꝓcipientes ſic natos ilico in balneo tēperato vini nigri lauari: exiſtimantes ſtipticitate vini mēbra i exitu ex vehemēti motu laxata: magis q̄ ex aqueo confortari. Et cum ad aerē deuenerint inſuetum: eo triſtari ob quā rem plorant: ⁊ ſolido vini ſic iuuari magis. ¶ Verū tamē locum negatiue arguēdo in dictis medicorum nō paruā faciam in rebus ꝓcipue de q̄bus diligēter ſcripſerunt ꝓceſſeritq; in ſubſequentes omnes vſus eorū que dixerunt. Non vereor eoꝝ opinionē ſic arguēdo deteſtare. Et ſi cetera ſeruentur paria ex parte gradus caliditatis ⁊ quantitatiſ balneū vini multo plus reſoluet ⁊ ad iteriora penetrabit. quare iam nouiter natus cū ſit ex motu reſolutus: ſpirit⁹ reſolubiles habēs ab eo ſic debilitatur: ⁊ via reſolutionis infrigidabitur: ⁊ debilitatum caput virtutis motiue primū organum a vaporibus vini ſic ledetur magis. ¶ Amplius in mēbris poſt balnei exitum caliditas diſproportionata relinquetur que a virtute vini veniet: ⁊ longiori durabit tempore: naturamq; alterabit: ſicq; cutis rarior remanebit. quare ꝓparabit eum per occurrentia aeris extrinſeci ad facilius pati. ¶ Item nouiter nati humectari indigent ⁊ non exiccari quod ex vino contingere magis videtur: Balneum autē aqueum temperatum mitioris ac moderate magis caliditatis exiſtit: poſt cuius exitum frigiditate aque ad naturam ſuam paulatim deducte: pori cutis cōdenſantur. quare aeri ſic magis reſiſtens ſit: ſicq; calor vnitur magis ac fortificatur. Ceſſat vaporum calidorum eleuatio ac caleſactio: quibus caput ceteraq; membra ex balneo vini ledebātur: ⁊ caliditate ſic mitiori confortatur calor magis: ⁊ aqua calida magis abſtergit ⁊ mundificat. locus ſpeculationis eſt.

¶ Et vt actum quia in vſum regiminis ſanitatis non venit vt ꝙ ex aqua: de eo aliqua hic memorabo vtilia breuibus

pertranſiens in areolis vt in ceteris nõ proſequens. Comẽ
datur in paralyſi ⁊ in neruorum paſſionibus in diſpoſitioni
bus iuncturarum. Et operatoris eſt moderare vini etatem
potentiamq; ſecundum diſpoſitionis exigentiam. Et qdam
curioſi medici iam in vſum deduxerũt in principibus ⁊ ma
gnatibus ⁊ in quibus iũcture laxe ſunt: vt ſemper mane ⁊
ſero ante menſe introitum manus ſuas vino lauent quorũ
ſententiam non damno. Nam ⁊ ſi vinuʒ interius aſſumptũ
neruos ⁊ iuncturas ledere ſcribatur. Id tamẽ exterius ap-
plicatum iuuare dicitur. Et eligibilius eſt nigrum ſtipticuʒ
q̃ʒ album. verum ablutio cum albo iam in vſum venit quo
niam defedatio ex nigro veniens accuſatur. Quamobrem
in vino albo infuſa ſtent prius odorifera: que iũcturas ⁊ ner
uos confortant: vt ſaluia acorus roſa ⁊ hmõi: q̃ variari ha-
bent temporis conſtitutione varia: ac complexione ⁊ com-
poſitione huiuſmodiq; petentibus. De balneo autẽ vino
ſo a nobis tantum eſſe ſcriptum.

C **Capitulum** quartum de balneo oleagineo.

Neqʒ in regimine ſanita-
tis olei balneum accedere vſq; modo legimus
ſed ad recuperandã ſanitatem experti ſumus.
Qua ex re vt locus eius ieiunus non tranſeat
⁊ infructuoſus: de eo quedam ſcribam laude ⁊ experientia
digna. Mirabiliter confert in ſpaſmo ex punctura vel vul
nere facto: ſi membrum doloroſum in eo multum calido
ponatur: caloreʒ confortando naturalẽ: ⁊ materiaʒ ledentẽ
reſoluendo. Eodẽq; modo in doloribus iuncturarũ cõfert.
etiam oleũ temperate caliditatis cũ quiete membri confert
etiam materiebus entibus pmixtis: ⁊ oleũ ro. in his preci-
pue cũ a cauſa calida venerint obtinere videt̃ principatum.
¶ Confert ⁊ valde in colica ex retentione fecum facta: ⁊ ex
ventoſitate ſi cum eo admixta fuerint ventoſitatem reſolnẽ
tia. Iuuat ad lapidis exitum ⁊ precipue renum. vnde Aui.
de eo ſecũda primi. 19. capitulo. Semicupiũ ingredi plenũ
tali: quale oleum eſt. Confert laxitudinem habẽtibus: ⁊ fe-
bres patientibus longas frigidas: ⁊ eis qui cum febribus
dolores habent neruorum ⁊ articulorũ: ⁊ habẽtibus ſpaſ
mum ⁊ cuçeç ⁊ vrine retentionem. Et oportet vt oleum ex
tra balneum ſic calefactum. Qz ſi vulpes in eo cocta fuerit
aut vabaon: ⁊ exponitur taſſus: ⁊ factum fuerit quemadmo
dum nominabimus: erit melius quod eſſe poteſt dolorem
habẽtibus iuncturaruʒ ⁊ podagram. ¶ Et finem de eo fa-
ciam. ſi duo narrabo que meis acciderũt in diebus. Alber-
tus a ſale miles ferrarienſis cum calculoſus foret: ⁊ pluri-
bus in horis a calculo vexaret̃: meo conſilio balneum olei
temperatum ingreſſus ſic vijs mollificatis ⁊ calore natura
li confortato ilico a dolore ⁊ calculo euaſit. Ambroſius mi
les penſaurinus cum lapidem grandem in medio virge ma
gno cum dolore teneret: me conſulente virga ſic in balneo
olei tenta: ⁊ via mollificata ſpacio quattuor horarum exi-
uit. Nam de inciſione virge apud medicos ſuos ſpe deſtitu
tos mentio fiebat. Et hec ſic raptim de balneo olei ſcripta
ſufficiant.

Capitulum quintum de balneo lacteo.

D **Cum lac complexione fri-**
gidum ſit ⁊ humidũ natureq; humane ipſa dõ
magis amicũ arbitror ex eo balneũ calidũ quo
ſaltem humectationem fieri q̃rimus ⁊ caloris
confortationem ⁊ nõ reſolutioneʒ: vt in tabefactis culuſmo
di ſunt ethici febrientes: ethiciq; ſenectutis ⁊ hmõi. ex alia
cã vt triſtiria conſumpti longe plus balneo aque conferre.
Magnifice etiam iuuabit hos q longo ex itinere ⁊ forti ex
ercitio exiccati: hiſq; q nimio calore arefacti ſunt qbus ſua
uis infrigidatio eſt neceſſaria: ⁊ quaſi connaturalis. vnde
primi ſeptima princeps. Et calefactis quidem eſt adeo con
gruum factũ ex lacte de quo extractum eſt butirum: non ſa
ero acetoſo: qđ ⁊ de ethicis intelligi poteſt. Uerum quia de
lacte copiam tantam ſic non habemus nutu voluntatis.
hinc de eius cõmemoratiõe ſuperficialiter forſitan medici
locuti fuere. quos ⁊ ego ſequens: volo tantum de eo a me
dictum eſſe. poterit enim indagator ex habitis dum volue
rit ad vlteriora ſe transferre.

Capitulum ſextum de balneo aereo humido.

Balnei humidi aerei cura
atq; diligentia apud veteres tanta fuit vt inuẽ
dam mortalium ſanitatem in eamq; recuperan
dam illud magno cum opere fabricauerint. Et
effectum ſuoꝝ varietatem conſiderantes: non minus in dã
dis preceptis eorum ſtudiuʒ fuit q̃ ex parte qualitatis eius
corporum, temporis, regionis, ingreſſus, egreſſus ⁊ mores
eos obſeruare colereq; decent. Et ita eius iuuamẽta ac no-
cumenta ſuis in codicibus reſerarunt. in quibus cõueniat:
quibuſq; primo balnei conditio diſconueniat vt aperte ſa-
tis eius vtilitas neceſſaria comprehendatur. Et fabricam
hac ei⁹ formã primũ amplexantes dicamus eam pluribus
dotibus ornari neceſſariũ eſſe. Amplã qdem decenter ⁊ al
tam in primis debere eſſe dicemus: vt aer conſtrictus nõ al
teret̃: cũ conculcatio aeris in loco anguſto vna ponatur ex
cauſis putrefactionis ſue cauſatiuis: vt ſecunda primi. Sic
enim magis vnitus potentior reddit̃ q pati ab hominibus
non poteſt: vt inde refrigeriũ non habentes ſuffocari ſe vi-
deãtur: ⁊ cor in calefacto eſſe poſitũ ſic indiſponit̃. Sitq; lu
minaribus amplis bene munita: vt p ea libere euẽtari poſ-
ſit aer in ea retentus a vaporibus aq etiaʒ alterat⁹ ⁊ ingroſ
ſatus: ⁊ a cemento ⁊ lapidibus illuʒ indiſponẽtibus que ⁊
claudi ⁊ aperiri poſſint volũtatis iperio. Ex qbus apparet
error eorum: qui eam ocularibus vitreis ornãt: q̃ claudi ⁊
aperiri nõ poſſunt. Apparet error ſecũdo eorum q eaʒ pau
cis ⁊ paruis cum luminaribus ornãt. In tres aũt caſas diuiſ
ſa eſſe debet ſic antiquoꝝ verba ſequens extrema conſide-
rantium ⁊ mediũ. Prima itaq; frigida ſit ⁊ humida. tertia
vero calida ⁊ ſicca. ſecunda aũt: q ⁊ media calida ſit ⁊ humi-
da. hec enim cõperatiue ſemper inter ſe intelligunt̃. Nam
prima frigida ⁊ humida eſſe debet ſecunde reſpectuiſʒ com
paratione aeris extrinſeci ad aliqualem licet leuem calidi-
tatem declinare oz: vt ſic frigida ⁊ humida dicat̃ reſpectu
ſecunde ⁊ tertie. Secunda ⁊ interiorem gradatim calidita
tem accedit vt tamen calida ⁊ humida denominet̃ ⁊ a ſicci-
tate omnino abſoluatur. Tertia vero cũ ceteris calidior eri
ſtat: ⁊ extrema calida ⁊ ſicca dicit̃ ⁊ reſolutiua. Hec autem
omnia ſic ordinata fuere: quoniam cum natura repentinaʒ
non patiat̃ impreſſioneʒ. vt tranſitus de extremo ad extre-
mum per medium fiat. medicus ſic nature adiutor eſſe de-
bet. Hec tres ſufficere viſe ſunt principi ⁊ Aliabati ſeni. li-
cet quarto terapenti. Dux quatuor enarrauerit. Nos autẽ
Itali duabus cellis tantum vtimur: quarum primam refri-
geratorium nominamus. ſecundam vero eſtuarium dici-
mus. ¶ Et materialia eius declarantes dicimus q duplici
ex materia confici poteſt: aut ex lignea: aut ex lapidoſa. Et
certe ligneam magis commendo: quoniam aer non ita ex
ligno vt ex lapidibus ⁊ cemento alterari videtur ⁊ cuʒ euẽ
tatur vtraq;: melius in lignea rectificatur aer. Hanc eniʒ no
bilibus ⁊ potẽtibus magis comendarem q̃ʒ in eo tẽpore vi
di canalibus aque vapores ad loca deferẽtibus: q̃ neq; plũ
bea ſint neq; enea: quoniam ex virtute eorum aliquid mali-
tie aſſumit aqua vt actum. Qz ſi lapidea fuerit eligatur ve-
tuſta: quoniam ex cemẽto nouo vt ſupraimpreſſione ei⁹ in
aerem ſic alteratur. Sitq; ſtannea cacabus: quoniã in ea q̃

in nõ ſtagnata minus multo alteratur aqua vt experientia
potando ſentimus. Et vt ab hoc loco vacuus non diſcedas:
quoniam ex hoc ſcire infructuoſuꝫ tibi non facio: audi phi/
loſophum. Quidam faciunt ex ere vaſa ad comedendum ⁊
bibẽdum in eis ⁊ nocet eis multum: ⁊ maxime illis q̄ aſſue
ſcunt. nam parati ſunt tales incurrere elefantiam cancrum
⁊ dolorem epatis ⁊ splenis ⁊ malitiam complexionis: ma/
xime cõmedẽtes in eis res acres ⁊ bibentes in eis vina dul
cia. Et tu conſidera hoc in loco alchimiſtas tatias ⁊ vaſa
que gr̄a honoris in domo magnatum tolluntur. Et ſequit̄
quando comedũt cibum qui ſteterit die vna ac nocte eſt pe/
ius multuꝫ. Et quando ponitur vas eneum ſuper piſces aſ/
ſatos calidos: fiũt venenum mortiferum. Hec autem in ſtan
natis vaſibus non veniunt. Abſtineant itaqꝫ ciues in vaſis
eneis aquã reſidere qua in potu vti volunt: ⁊ ſuis in condi/
mentis que ſtanniata non fuerint. nam ⁊ vetuſta cõſuetudo
in contrarium ſic damnanda eſt. ¶ Aqua autem cuius va/
por aerem calefacit bona ⁊ electa eſſe dꝫ: non putrida: non
cenoſa: non valloſa. nam ex radice mala malus egreditur
fructus. Ex groſſa autem valloſa vapor exit groſſus malus
aerem ingroſſans ⁊ inficiens. quare ſic calefactus amplius
ad interiora corporis penetrans in eo malam inducit quali
tatem opilationes fortes: ex quibus paratur corpus ad hu/
morum ſitoruꝫ putredinẽ: ad varias egritudines ac febres.
Unde princeps ſecunda primi. malus aer eſt cui admiſcen/
tur vapores ſtagnorum lacuum. Qua ex re non miranduꝫ
eſt ſi homines ex vſu eſtuariꝫ ex mala aqua confecti pluries
infirmant̄. quare in ciuitatibus vallibus propinquis: apud
quas pertranſit aqua currens: vrbium ceſſores apud eam
eſtuaria fabricari: ⁊ non in ciuitate iubere deberent. nam eli
A gibilior eſt aqua currens. Et vt lectio hec minori cuꝫ tedio
a te pertranſeatur: vnum hic iocoſum adducam. Nam ea
eſtuaria vtẽtantibus cenoſis cum aquis confecta: id accidit
quod ⁊ nobili a barbitonſore ruſtico raſo cõtingebat. Naꝫ
cum eum ſic raderet: ſepeſepeqꝫ facieꝫ raſorio vulneraret. nul
lum promptiꝰ remediũ habens: ex diploide lacerata bom/
bacem extrahebat: ⁊ vulneri ne inde ſanguis emanaret illi/
co apponebat. Cumqꝫ eum demum ſic raſum dimitteret. vt
mos eſt hominum eo in tempore in ſpeculo ſpeculatus eſt:
riſit dixitqꝫ o magiſter quid egiſti. naꝫ plures q̄ꝫ ante in bar
ba me pilos habere video. His ⁊ ſimiliter accidit qui lutio
ſa cũ aqua ſe abluunt. nam pori eutis ceno pluri ſunt reple
ti omnes. ¶ Ligna autem bona non putrida eſſe debẽt. vij.
ſecunda aphoriſ. cõmento. 41. Scio enim quẽdã in balneo
morantem inde diſſolutum: q2 balneum ex lignis nociuis
erat calefactum: ⁊ adeo obſtructa per totum eſſe debent: vt
fumus fabricam nõ ingrediat̄ a quo multum leditur aer ⁊
corpus humanum vt infra. Caliditatem aũt aeris ꝓ efficien
ti cauſa ponatur a vaporibus aque calidis imediate eueniẽ
temqꝫ quã moderare opꝫ ſm̄ vtilitateꝫ a medico intẽtam. Et
balneatorum officium eſſe deberet: verũ cum idiote ſint ⁊
ignorantes plurimos committunt errores: vt omnibus in/
trancibus idem ac communis ſit aer. eiuſqꝫ caliditas q̄ vni
conuenit vt frigidor alteri diſconuenit vt calido. Qua ex re
contingit aliquos ſaluos eſſe: aliquos infirmari. quare ſic
eam moderare oportet cuꝫ omnibus cõmunis hec fructuo
ſa minime eſſe poſſit. Uerum cum delectationis gratia: q̄ꝫ
ſanitatis diligatur magis: ſitqꝫ magiſtrorum animus ad lu/
crum ⁊ non ad hominum ſanitatem intentus: hinc omnia
hec peruertũtur. Corpora itaqꝫ diuerſimode complexiona
ta varijſqꝫ diſpoſitionibus oppreſſa: varia ſibi balnea conſti
tuant. Contẽplentur itaqꝫ in primis temporis conſtitutio.
regio. conſuetudo. ad balneum amor. virtus, habitudo, ce/
teraqꝫ talia. Aut accidentia quorum alia ad balnea hortan/
tur: ac maiorem moram: cetera ab eo abſtinentiã aut mino
rem moram. Neqꝫ ſit eorum ingreſſus niſi ventre vacuo: ⁊
mora ad virtutis tolerantiam ⁊ leuitatem vt actum. quo in
tempore gradatus ſiat exitus: ne de extremo ad extremum
repentinus trãſitus ſiat: quem natura minime bene tolera/
re ſolita eſt. Oꝫ ſi in camera vt decet particulare balneũ ſieri
poterit ab ipſo ad lectum immediate tranſferri: vt iaꝫ mos
apud latinos inoleuit. Eſtqꝫ exiccãdus qui ſic in balneo ſu/
dauit ante eius exitum: ⁊ in lecto reponẽdus etiam vt ſudet
precipue in quo euacuatio queritur ⁊ reſolutio. Oꝫ ſi ſola
humectatio diligitur ac caloris naturalis confortatio: non
ingrediatur lectum ſaltem vt calefiat: ſed fortaſſis concedit̄
ad quietem: vbi virtutis aderit debilitas: que res prudentie
medicoꝝ aſſantiuꝫ relinquẽda eſt. Iuuamẽta autem ⁊ eius
nocumenta in dicẽdis aperientur. ¶ Poſtremo de mora in
balneo. Et ſi de eo aliqua ſcripta ſint tantum dicatur ꝙ hu
mectationem querẽtes in humido maiorẽ valde q̄ꝫ in ſicco
trahere debẽt: qui vero reſolutionẽ euacuationẽqꝫ magis
econtra agant. Quibus omnibus prima areola ſic manife/
ſtata relinquatur: ad ceteras me conuertens. ¶ Operatio/
nes. ¶ Operatio naturalis balnei eſt calefacere ſuo aere: ⁊
humectare ⁊ exiccare per accidens vt actum eſt ⁊ aliqualiter
per ſe. cum caliditas ſit per ſe etiam ſiccitatis productiua: vt
multi tenent: vnde primi ſecunda princeps. Quoniam que
libet caliditas exiccat infrigidat etiam calorem naturalem
multum reſoluendo: vt actum de aqueo. ¶ Membra capi
tis. ¶ Caput replet: humores ad oculos ſluere facit ꝓpter
quod ⁊ vltramontani eſtuaria ſollicitãtes: oculos ſcarlateo
colore ſuffultos habent: quam rem fortaſſis alius deo bac
cho attribuet. ¶ Membra pectoris. ¶ Frigus ex pectore
tollit: pulmonem purgat precipue tertia in caſa. ¶ Mem/
bra tertij ventris. ¶ Urinam prouocat humiditates diſſol/
uendo. renes debilitat ac coitum. qua ex re multum in coi/
tu debilitantur iuuenes qui aut in balneo aut imediate poſt
exitum eius cum meretricibus coeunt. ventrem ſtipticat.
¶ Membra iuncturarum. ¶ Iuncturas laxat ⁊ debilitat:
eaſqꝫ ad dolores podagricos preparat: precipue cum fuerit
eius aſſiduus vſus. Unde princeps vigeſimaſecunda tertij
de preſeruatione ab incurſu podagre. Et minoret in balne/
is: quoniam humiditates ſluere faciũt ad iuncturas. Qua/
re a lotione frequenti pedum qui ſuſpecti ſunt abſtineant.
¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Eis nocet. ¶ Febres. ¶ Secunda
caſa febricitantibus confert: ⁊ prima deinde: quoniam ethi
ci reducendi ſunt de ſecunda ad primaꝫ. Et de his in dubio
ſupra. ¶ Hora ingreſſus ⁊ egreſſus. ¶ Iam dictum eſt de
eis nunquid eligibilior ſit ingreſſus matutinus ſerotino: ⁊
ſtomaco iam euacuato. Dicatur primo: tempore calido eli
gendus eſt matutinꝰ. frigido vero circa vigeſimam horaꝫ:
quo aer minus frigidus eſt. Et qui ex eo ſanitatem tantum
querit mane ingrediatur quo tempore facta eſt digeſtio in
ſtomaco ⁊ corpore. Si vero alia ex cauſa ingredi voluerit: teaꝫ
conſideret ⁊ ſic tempus proportionatum eligat. nam cali/
dum ad reſolutioneꝫ magis iuuat: ⁊ huiuſmodi. ¶ De mo
ra ſepe ſcriptum eſt ad tolerantiam ⁊ corporis leuitatem:
⁊ vltra ſi a medico magna queritur calefactio: reſolutio: ⁊
huiuſmodi. ¶ Regimen. ¶ Intrent vẽtre prius vacuo: ſto/
maco ieiuno exeant ne a frigore ledantur: bene tecti, lectum
ingrediantur vt actum: cibetur cibis reſumptiuis dum fue/
rint a calore membrorum quietati: ne membra ſic calefacta
non coctum cibum ad ſe attrahant. Ex quibus apparet eo/ B
rum error qui ilico poſt egreſſum oua ſorbẽt ac comedũt:
vinum bibentes nõ mediocriter potens. qꝺ certe menſura
ri dꝫ. neqꝫ in omnibus equalis potentie offerenduꝫ eſt: ſed
attendant̄ etas. conſuetudo. virtus ⁊ huiuſmodi. ac vtilita
tes propter quos balneum a medico eſt conceſſuꝫ. Neqꝫ eo
in die aeri libere ſe multũ exponat. ne ex ſubingreſſu aeris:
ſic apertis poris ledatur corpus. Plurima alia addi poſſunt
vt ꝙ macreſiat impinguet ⁊ huiuſmodi. vt in queſtione ac/
tumique ex habitis colligenda ſunt: ⁊ cõſideret ſpeculator.
Et hec de balneo aereo humido.

Capitulum ſeptimum de balneo aereo ſicco.

Balneum aereum ſiccum quod noſtri ſtupham nominant fabrica eſt cuius aer per medium quoddam furnellū appellatum ſic caleſit qđ a furno differre ſic videtur: quoniaꝫ furni aer ob igne imediate ignitur. Hunc autem locum quam maxime ſeptētrionales frequētant. Italiq; quorum habitatio illis propinqua eſt: vt tridētini feltrēſes foroiuliani ceteriq; tales. Qua ex re de eo s me ſic ſcribendum eſt: vt ⁊ his omnibus proficiam. Nam hyemali tēpore eis locus eſt veluti continua ſtatio. neq; id cupiunt vt ſanētur: ſed vt frigoris rabiem fugiant: ⁊ hi permaxime quibus indumētorum calidorum copia nō adeſt. Contemplabimur itaq; vt de humido actum: materiam, formam, aeris equalitatem: quib⁹ cōueniat magis iuuamēta dicētes. ¶ Et materialia amplexantes dicamus primo fabricam hanc quandoq; ex lapidibus: nunc ex lignis: nonnūq; ex vtriſq; confectam eſſe. Cuius electionem ad areolam primam: quoniaꝫ is locus ſuus eſt: ſic reſeruabo in forma eius proſequens. ¶ Debet enim locus hic amplus eſſe: quoniam anguſtatus aer cito corrumpitur cum nouo non euentatur: precipue cuꝫ aer in eis odoribus ciborum alteretur: ac frequētantium aer permutetur. De cuius alteratione ſuo loco dicetur. Sitq; feneſtris munitus que aperiri ⁊ claudi poſſint: vt inde euētetur aer. Et ſit vnum luminare verſus plagam ſeptentrionalē ceteris maius: vt inde melius rectificetur aer. Ex quo apparet vt ſupra error eorum qui luminaria parua ac pauca in eis ordinant: qđ vt inde calidior reddatur locus ſic confici faciunt. Nam ornatum eſſe decet vt inde delectabilior reddatur: quoniam multe ſtationis locus eſſe dꝫ. Quamobrē potentes luminaria vitris ornata ac picturis amenis eum fabricant. Et vt locus ſemper iocundior reddatur: in eo ſint q̄ animum dulciter molliant ⁊ a curis deuient: vt ſcachorum ludus, alearum, cartularum ⁊ hmōi. Vinum autem hic ſilentio pertranſeo: quod ⁊ dulce feroces ac triſtes ſpiritus mollire ac ſolare ſolitum eſt: vt ⁊ omnes ad cantilenas prouocet. Sint etenim ludi hi ſolatio non lucro dediti: ne furore ita accendantur humores: quos ⁊ loci caliditas ſic ad incurrendas febres q̄ maxime prepararet. Actum de forma: cōſequens eſt vt de mā dicamus: ⁊ in primis prima ponatur areola. ¶ Electio. ¶ Eligatur que ex lapidibus cōſtructa eſt: lignis aut aſſeribus valiata. Lapides autem cauſa ſunt aut per antiperiſtaſim: vt calefactus aer amplius caleſiat: ⁊ ſic minor aut remiſſior requiritur ignis: quia ex re non ſic ignitur aer neq; diſproportionatur: vt ex igne intenſiori prouenit: aut ſi recipiunt caliditatem eamq; in aſſeribus conſeruant. ob quā rem non eſt ita neceſſarius continuus ignis: ⁊ calefactus aer eorum frigiditate ſua in caliditate moderatur. Aſſeres autem ſicce ⁊ poroſe eligantur: nā ſic in poris latiores facilius caliditatē recipiunt: vt aer nitior inde reddat̄. Nam in ſubſtantia denſiori impreſſa ad calefaciendum potentiora reddunt̄. q̄re non tm̄ neq; ita potēter diſtemperabit̄ aer ad qualitatē ei contrariā. Quibus inducat̄ ex aſſeribus piceis fabricatā eligibiliorem. nam laricie aut cupreſſine aut nucee ⁊ hꝰ ſunt denſitate nimia participātes: neq; aer in eis impreſſus eque bene poterit euētari vt q in poris erit latioribus. Aer enim q hn̄ euentari non poteſt facile corrumpitur. naꝫ ⁊ ſi aer in corde attractus non euentaret̄ p ſuccedētem ſtatim corrumperet̄. Nam cum aer ſic remanet nō euētatus: corpus ad egritudinem p̄parat. quoniam aſſociat̄ ei qualitas contraria ſue complexioni. Princeps. Et aereꝫ nō deſerēs dico ꝙ nō nimis calidus ⁊ ſiccus eſſe dꝫ. quoniā ſic cor ad ipſum calidū ꝑparat: qđ refrigerare deberet: ſicq; anhelitum grauat. quare aſmatici ab eis ſe cuſtodiant: maxime quibus eſt aſma ex catharro humido: quē diſſoluit illa caliditas: ⁊ fluere eum ad pectus facit. Pingues etiam q ſic refrigerio indigent: colerici multū: ⁊ hi conſimiliter calidi humores enim colericos cōmouet: iuncturas laxat: q̄ſi fluere facit mās vt actum de humido: ſpūm reſoluit: virtutē debilitat: ac animuꝫ eneruat: his maxime q eo delectantur: ⁊ coleram ſuperare facit. Nam ⁊ ſi humana corpora nimia aeris caliditate diſtemperent̄ vt virtus deijciat̄: quid de caliditate aeris extranea dicem⁹. Cū caliditas ſolis nobis veluti naturalis ſit: cū ſol ⁊ homo hominē generēt: vt magno placuit Philoſopho. Ex lignis eligant̄ ſicca ſalicina vel alia poroſa: non denſa non vaſoſa: ſed in cultis locis nata. Furnellus ex creta ſine argilla fiat. naꝫ laudabilior q̄ ex cemēto: qui in altero angulorum loci ſundet̄: vt propinquius ⁊ diſtantius ſtare poſſit qui maiorem aut minorē caliditatem querit. ¶ Et cum de aere q̄tū ad ea que itrinſeca ſunt actū ſit. aliquid de extrinſecis ad ipſum ſpectantibus dicendum eſſe puto: vt q; primo ex ingredientibus nō alteretur. Aer enim ex frequentia hominum ſic clauſus notabiliter alteratur: quam rem manifeſte declarat aer ſcolarum: in quibus habitant puerorum copie: qui continue eſt per oſtia ⁊ feneſtras euētatus. Itaq; euitanda eſt hominum frequētia precipue infirmorum: ⁊ eorum qui fetidum habent anhelituꝫ: aut fetorem pedum ⁊ hmōi: que aerem fetidum reddūt. nā ſic morbi efficiuntur veluti contagioſi. Quamobrem principes ⁊ potentes quibus vſus eſtuarij eſt aſſuetus: tempore ſuſpecto ad peſtem omnino prohibeant ingredi eos qui ex locis infectis veniunt. Item cum pthiſis egritudo contagioſa ſit: ſeruientes pthiſicos exulent: ſicq; in ſimilibus ſeruandum. ¶ Euentandus eſt itaq; aer eſtuarij q̄ frequenter: ⁊ vt ex cauſis extrinſecis alteratus rectificet̄: vt ſunt cibaria: a quibus alteratus ſuit: vt cortices cancrorum vinum brodialia oleum cepe. que apud vltramontanos in eſtuarijs veniunt ad prandia ſepe. ¶ Rectificandus eſt ⁊ continue cum odoribus gratis: dico gratis quoniam non idem odor omnibus gratus eſt. Nam eſt eius alteratio ſiue putrefactio multum verenda. vnde princeps. aeris putrefactio multum timēda eſt: quoniam cum putreſcit incipit humorem putrefacere: qui a corde circundatus eſt: quoniam ad ipſum propinquius accedit q̄ ad aliud. Sed qui eo ſtupha ad conſeruandaꝫ ſanitatem voluerit vti aereꝫ eius ſic moderet̄ vt neq; calidus ſit. Semp autem aut ad tēperamētuꝫ: aut infra in caliditate ipſum producat. inſpecta virtute complexione tēporis conſtitutione regione conſuetudine ⁊ hmōi. ob q̄ diuerſa diuerſificari habet. Ipſe qdem aer refrigeriū cordis eſſe dꝫ: ⁊ calorem ſuū temperare: non ad lapſum deducere ad actū. Accidit ⁊ quandoq; vt corporis diſpoſitio lapſa calidiorem requirat: qui medici conſilio moderandus erit. Rectificat̄ aūt cum his que boni ſunt odoris: virtutē vitalē ac animalē cōfortantibus nō excedentibus in odore: q̄ſi ſic omnis imoderata qualitas actum deijcit proprie virtutis: vt medicorum dux ſecundo tegni. Neq; odor ſit aſſiduus: neq; rerū in multa q̄titate poſitarum: ſed ſit odor leuis ſuauis non multū ſuprimēs. Ad hoc autem valentia ſunt plura: vt iuniperus ſi accendatur: deinde extinguat̄ fumus eius ſuauis ⁊ odoriferus eſt, laurus, mirtus, roſmarinus. Item ſandaraca: aut thus, laudanum, trociſci de galia muſcata oſeleti: ſiue auicule de cypro. nux muſcata, gariofili. cortices pomorū odoriferorum in faucibus furnelli poſiti. Scopis omni ſero mundare aptis luminaribus: ⁊ thure aut alio odore: deinde ſuffumigare: ignemq; prope diem de nouo accendere. ¶ Operationes. ¶ Eſt calefactiuuꝫ exiccatiuum: cum aer ſit calefactus erit reſolutiuum ⁊ hmōi. Qz ſi temperate aut infra tēperamētum calidū fuerit: corpora ſic a frigore defendit. Quare ſenibus quibus calor deficit: ⁊ pueris qui ſic a frigore faciliter patiuntur: conuenientior erit frigidiſq; nature. Reddit corpora a frigore extrinſeco paſſibilia. poros ſic aperiendo cutim ledit: ⁊ ſic paſſibilem facit. Quare

conſulēdum vt intrās pannis ſe exuat ſiue alleuiet: vt cum greſſus fuerit eos reaſſumet: vt a frigore ſe ſic tueatur.
¶ Membra capitis. ¶ Caput offendit: ei⁹ dolorē inducit: maxime cum calidū fuerit. Quoniam omnis caliditas eua porationē facit. princeps. Oculos paſſibiles reddit ac debi/ litat. quare facilius a frigore leduntᷣ ſic apertione pororum ſpiritus viſibiles diminuit. Quare qui in talibus obſeruan tur: oculos ſepe ſcarlateo ſuffultos habēt. Nam ad eos de/ bilitatos mā fluit cataraliter ⁊ fluxa non conſumitur. mēbra enim debilia fortiū ſic ſuperfluitates recipiūt: ad ſurditatez ſic preparat: etiam cōnaturalis aer ſic ex tali ledi videtur.
¶ Membra pectoris. ¶ Tuſſim inducit ⁊ pectus ledit ac pulmonez: precipue cū eius aer fuerit nimis calidus. Eſtqꝫ tuſſis cauſa non raro per accidēs factiuū: cum ee eo ſic cali/ do ad aerem extrinſecū notabiliter frigidū corpora trāſmu tentᷣ. Uidemus enim in autumno corpora mutari propter aeris eiuſdē mutationē. nunc ad calidum: nūc vero ad frigi dum. ¶ Membra tertij ventris. ¶ Digeſtiuam debilitat ſic ad caliditatē extrahendo: ſed in ſiti augmentum preſtat. quare in eis bibuli libenter conuerſantur. Urinam minuit: ventrem ſtipticat ſudorem prouocando: ac calorez ad extra trahēdo ydropiſi confert. vnde princeps. Et eſt preterea cū ingrediuntᷣ balneum ipſum ſiccum exiccat ⁊ confert ydro/ piſim habentibus ex laxitate. ¶ Membra iuncturarum.
¶ Iuncturas laxat. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Eis in hyeme non nocet: maxime ſi ex humore fuerint frigido. ¶ Febres.
¶ Febricitantibus febre ex cauſa frigida vt flegmatica con/ uenire maxime videtᷣ. Et quoniam in melancolicis febrib⁹ maior eſt intentio ad humectanduz ſic conferre non videtᷣ.
¶ Ingreſſus ⁊ egreſſus. ¶ Ingrediantur cū paucitate ve/ ſtium: ⁊ cuz multitudine egrediantᷣ: bene capite muniti. Cō uenit magis vt actū ſenibus debilibus ⁊ pueris: ⁊ paraliti/ cis purgatis. Et cum regimen ſit in eis quotidianum ⁊ con ſuetudinarium: mō eo non aliter dicēdum qꝫ de conſueto. Et breuiter aer ille calidus diſſoluit laxat rubificatqꝫ ſangui/ nē ad exteriora trahitqꝫ ſi ſupfluit colorē efficit citrinū: qm̄ reſoluit qȯ attraxit. Ex qbus eius nocumenta colligūtᷣ: q̄ conſideret qui eo vti voluerit. Et hec de ſicco aereo.

¶ De balneo ſicco igneo.

A Furnum vt actuz balneum ſiccum igneum appella/ re non longinquum a veritate eſſe videtur. Cū ⁊ eius parietes immediate ignis calefaciendo attingat. Qꝫ ⁊ ſi in ſanitatis conſeruationem ſic accedere non videatᷣ: in eius tamen recuperationē nonnul/ li eo vti laudarūt. Unde vbi fortis querit̄ reſolutio ac exic/ catio toto corpore mala diſpoſitione frigida ⁊ humida infe/ cto: vt in aſclite aut in timpanite. In qua ⁊ ſi ſit ventoſitas: tamen ab aquoſitate abſoluitur. Quare homines ydropi/ cos tales in furno locant: capite exterius ſituato. etiam ſi ex trema ſic humida aut tumida forent: cum eo aere reſoluūt. Qꝫ ſi fortis reſolutio queritur ac exiccatio: cum eo comple ri poterunt: vbi conuenienter applicetur. Hanc autē conue nientem applicationem medicis relinquo: ⁊ his qui de ac/ cidentibus notitiam habebunt. quoꝝ opus prudentia duci dꝫ. Hec pauca de igneo volo intelligētibus ſufficere.

¶ Liber ſecundus de naturis ⁊ proprietatibus balnearum naturalium.

Capitulum .j. de inueſtigatione cauſarum calidita/ tis termarum naturalium.

B Non paruam prouinciā ag/ gredi me ſentio mi illuſtris domine: cum de na/ turis ⁊ cauſis caliditatis balnearum natura/ lium a me peragendum ſit. cum in altera ha/ rum rerum plurimos philoſophos diſcordes fuiſſe me le/ giſſe meminerim. Nam apud philoſophorum principē ſuo de ꝓprietatibus elemētoꝝ non paucoꝝ philoſophorum va rias opiniones recitantᷣ. quas abolere ⁊ annullare omnino enixus eſt: vt ſic inter eas ſua elucefcat opinio. Eſt equidem horum ſapiētum diſcordia certiſſimum rei magne ſignum: que a philoſopho magno ſic ſcripta fuit. Uerum alteram ⁊ ſenſibilem magis ⁊ rudiorem opinionē in medium adduce re tentabo: fortaſſis tibi mentibuſqꝫ aliorū gratam magis: qꝫ cum alijs connumerare non eſt qui decalbaſcam q rudiſſi/ mus ſum ac pene ignarus ⁊ ab eorum opinionib⁹ ſic deuia re. Uerum ⁊ ſi in cauſa caliditatis longa perſcrutatione ad uerſantes fuerint. in proprietatibus tamen ⁊ naturis vnius ſententie fuiſſe viſi ſunt. Quamobrem cum in his proſequi inutile ſatis eſſe putem: equo animo patieris ſi raptim illas abſqꝫ litigio recitabo. Nam earꝫ recitatio a me fiet: vt quan tum ruditatis opinio noſtra ſapiat: a te melius comprehen datur: cum oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant. Nar rabo itaqꝫ opiniones prout in littera Ariſtotelis iacentne in earum recitatione diminutus aut ſuperfluus eſſe videar.
Mileus philoſophus locutus eſt in eis: dixit autem qꝫ cau/ ſa qua eſt aqua termaꝝ calida non eſt niſi per vētum calefa cientē in profunditate terre ⁊ concauitatibus q̄ ſunt in ven/ tre eius: quare conuertitᷣ illa caliditas ſup aquam ⁊ calefa/ cit eam: ⁊ ſic egreditur calida. ¶ Remiphilus in illo ſermo ne in quo cōtrarius eſt Mileo: ⁊ ſecuti ſunt eum multitudo dixit: terra qꝫ illo loco eſt rara non coniunctaꝝ partium. ve hemētis mollificationis: ⁊ cui eſt duritiea. quare ingreditur eam caliditas ſolis: ergo calefacit aquaz in concauitate ter/ re in cauernis ⁊ foueis q̄ ſunt in vētre. quare illud eſt cauſa iſtius caliditatis. ¶ Democritus autem dixit qꝫ cauſa in ca/ liditate huius aque eſt: qꝫ in concauitatibus terre q̄ ſunt in vētre eius ſunt montes calcis: cum ergo currit aqua ſuper illam: ⁊ calefit ⁊ egreditur aqua calida ſuper faciem terre.
¶ Ariſto. quia ergo manifeſti ſunt quidam de ſermonibus eorum per inquiſitionem preſentē vſqꝫ nunc in illo ſermo nem conuenientem ad comprehēdenduz qꝫ certum eſt ⁊ ne ceſſarium: quoniam aqua currit ſuper mineram ſulfuris. quare calefit propter illud. Et ſignificatio illius eſt qꝫ ali/ quid odoris ſulfuris eſt inuētum in illa aqua: ⁊ quandoqꝫ inuenitur in ea ſapor eius. Extinguitur autem candela ⁊ re manet cum licinio ex igne: ⁊ pulueriçatur ſuper ipſum pul uis ſulfuris ⁊ accēditur: ⁊ quandoqꝫ conficitur lutum cum napta ⁊ ſulfure: ⁊ ſit ex eo licinium ⁊ accēditur ⁊ comburi/ tur. Et ſimiliter dicamus in vulcano q eſt in terra. Sicilie ⁊ inter magna maria. qꝫ ille concauitates ⁊ ille rvine in qui/ bus ſunt ignea: non ſunt niſi ex ſulfure in ventre illius mon/ tis. ergo conflat ventus: ⁊ mouetur vnda in illo mari con/ tat vnda montē ⁊ calefacit propter illud ſu fur: ⁊ accēditur in eo ignis ⁊ egreditur ex eo fumus ⁊c̄.

Has autem opiniones argumentis alterare nō in/ tendo: ſed in mea opinione poſitiue ſa/ tis proſequi eamqꝫ ſuis cum fundamentis ita roborare: vt tua illuſtris dominatio facile iudicet ſi recitatione digna ſit ⁊ cum ceteris cōnumerari. Et in eam diuino numine prius inuocato ſic proſequar id primum ponens. Qꝫ aqua omnis ſimplex eſſentialiter ſummam ſibi vēdicat frigiditatem. eſt enim frigidorum primum: vt ſupra princeps. ¶ Secundū qꝫ omnis aqua ab intrinſeco calefacta in eſſentia ⁊ virtute frigida ponēda eſt. Nam omnis talia ſic ſue dimiſſe nature ad frigiditatē redit: vt experientia cōprehēdimus. Ex quo infertur qꝫ aqua termarum ſic aliunde calida facta frigida virtualiter ⁊ nature dicēda eſt. ¶ Tertium: qꝫ cum aqua ſic in vltimo frigida ſit: qualitas ſibi in ſummo diſproportiona ta: qꝫ tantus gradus caliditatis quātus eſt caliditas feruens in ea niſi a ſummo calido induci poteſt. Ex quo infertur qꝫ non p vētum calefacientē ſic calefit: vt Mileo placuit: cum nihil agat vltra gradū proprium. Et hoc ſuppoſituz verum

ſic ſuperficietenus contrarie videtur opinionibus iam reci
tatis:conſidera. ¶ Quartū. ꝙ potentior eſt paribꝰ ſeruatis
caliditas ſiccitati ꝗ̃ humiditati coniuncta:cū ſiccitas cali-
ditatem exacuat ⁊ humiditas obtundat.
¶ Quintū. ꝙ actualis ignis in aquam ipſam actualiter agēs
non poteſt in ipſam intenſiorē gradū caliditatis ipſa aqua
remanēte:ꝗ̃ feruentie gradum imprimere. Suppoſitū ve
rificat experientia. Ex quibus inducatur primū ꝙ aqua ter
marum ad tantum gradum feruentie a vaporibus calidis
ſub terra exiſtentibus minime perduci poteſt. Nam cum is
effectus vltimo ſit ignis:neq̧ vapores tales igni in calidita
te pares ſint:ab eis ſimilis effectꝰ in ſūmo minime exire po
terit. Inducetur q̧ ſecundo ꝙ ſi ſic caleſit hec caliditas ab
igne producta erit. Et cum ignis hic eam ſic calefaciat:ſeq-
tur in viſceribus terre ſic ignem inueniri debere:quod ⁊ ra
C tione perſuadebo. ¶ Nunc autem horum virorū Auicen. ⁊
Auerroys opinionem ſequētes premittamus in mixtis ele
menta formaliter reperiri. ꝙ eorum auctoritate dignum cō
ceſſione relinquo. Arguamus itaq̧ ſic. Nature quidem dif
ficilius eſt mixtum perfectum in viſceribus terre poſſe pro
ducere ꝙ ſimplex. quoniam non poteſt abſq̧ ſimplici ſic
mixtum produci cum preſupponatur:ſed poteſt natura pri
mum cum producat aurum argentum ſulfur ferrum nitrū
ceteraq̧ mineralia. Ergo ⁊ ſecūdum. ergo ⁊ ignem. Et vl-
tra. ergo in virtute ſolis ⁊ ſtellarum i poterit in viſceribus
terre ignis produci. Et extendendo dicamus ꝙ non ſolum
paruus quātitas:ſed magna ipſius ignis paſſo diſpoſito con-
currente produci poſſe. Qz ſi in alienam quis ſententiā de
uiaret:ſolis ⁊ ſtellarum ⁊ nature vniuerſalis potentiam di-
minueret. ¶ Preterea ſi poteſt paruam quantitatē in par
uo ſubiecto diſpoſito inducere. quid repugnabit ꝙ ⁊ pluri-
mus in ſubiecto diſpoſito magno. ¶ Hec etiam confirmare
videtur experientia. Nam videmus montes maximos igne
in viſceribus eorum exiſtente ardere:vt ethna montibellos
pluribuſq̧ in montibus in mari exiſtētibus:que ⁊ ſi ſtupen
da ſunt:illa tamen ac conſimilia natura fecit:aut ad homi-
num vtilitatem:aut ad vniuerſi pulchritudinem. Et ſtupen
dum magis facio ꝙ de corpore agate ſancte vulgatur. Nā
cum ignis montis ethne ita augmentatur:vt verſus ciuita-
tem Cathanie cōmunia intermedia comburēdo veniat:oc-
currēte corpore agate ſit cum magna deuotione a ciuibus
portato in ignis oppoſitum:ita ignis retrocedit:vt a corpo
re ſancte effugari videatur: Hec enim eſt viſa opinio Democ
riti:qui in aſſignando generationis calcis cauſam:dixit ip-
ſam ex lapidibus fieri in ventre terre exiſtentibus:ab igne
ſic decoctis vt in fornace:de quo poſt de calce. Facit autem
ad hmōi ignis intenſionem frigiditas circunſtantis aquei
qua per antipariſtaſim ſic fouetur ⁊ intēditur. quare vt qua
ſi ſemper termie in locis valloſis reperiātur:qui aquoſitate
nō priuantur. Unde ſi verba Ariſto. recte cōtemplabimur
multum ad caliditatē balnearum antipiſtaſim ꝑ aquam fri
gidam operari non negabimus:iuxta que in dubiū vertit.
D ¶ An aqua termarū ſit calidior tempore eſtatis ꝗ̃ hyemis:
cum hyeme ſit aquarum inundatio maior ⁊ maiori cū fri-
giditate coniuncta. ¶ Pro iſto dicendum aquā ipſam quā-
doq̧ calidiorem:quandoq̧ minus calidam reperiri. cuius
cauſa vt arbitror eſt maior vel minor antipariſtaſis. Et vt
res planior fiat:ſic ad dubium reſpondendo aliquas ponā
concluſiones.
¶ Prima. hyeme exiſtēte frigida ⁊ ſicca antipariſtaſis debi-
litatur. nam radij ſolares ⁊ ſtellarum per terram penetran
tes contrarium ſic fugientes fortificant. quare terra in pro
fundo calidior inuenitur:vt in dies foſſores terre experiun
tur. Ex quo infertur ꝙ cum caliditas illa non ſit multū po
tens:parum aut nihil adiuuat balnearum caliditatē:vt ad
gradum perducatur intenſiorem. quinimo videt̄ illam po-
tius remittere:cum remiſſum remittat intenſum.

Secunda concluſio. hyeme exiſtēte pluuioſa ⁊ frigida an-
tipariſtaſis fortificatur:aqua frigida ſic per poroſitates ter-
re penetrante ⁊ infrigidante. Ex quo infertur ⁊ aquam bal
nearum eo pro tempore ſic calidiorem fieri debere. Infert̄
ſecundo ꝙ balnea noſtra patauī precipue montis groti ſan
cti Petri domus noue:ac ſancte Elene ⁊ Bartholomei i eo
pro tempore calidiora eſſe:de quibus poſt.
¶ Tertia. eſtate exiſtēte rabida antipariſtaſis fortificat̄:quo
niam frigiditas terre vnitur in ꝓfundo ꝯ̄rium fugiens.
¶ Quarta. eſtate ente frigida ⁊ humida:q: pluuioſa:antipa-
riſtaſis fortificatur patet ex dictis. Ex quo infertur ꝙ in die
bus eſtatis pluuioſis ſic fortificata antipariſtaſi:aquā ter-
marum pro tunc calidiorem fieri.
¶ Quinta probabiliter ponitur:ꝙ ceteris paribus fortior
eſt antipariſtaſis hyemalis eſtiua. Iſta concluſio tanq̄ pro-
babilis poſita eſt. Nam videmus cauernarum aerem tem-
pore eſtatis per antipariſtaſim infrigidari:⁊ tempore hye-
mis caleſieri:ſed menſurare gradum caliditatis cum gradu
frigiditatis non eſt facile:vt. ſ. que earum eſt intēſioris gra-
dus in latitudine ſua. Et ideo probabiliter dicitur:conſide-
ra. Ubi tamen ſit pluuioſa fortior eſt hyemalis ⁊ temporet
vt ſupra. Fortaſſis dicitur tempore eſtatis poroſitates terre
ſunt latiores:⁊ ex conſequēti ſi pluuet aqua magis penetra
bit:⁊ ſic fortior ſiet antipariſtaſis. conſidera. Nam experien
tia eſt que de his certum reddet iudicium. Abſolute autē
ſufficiat nobis impreſentiarū aquā aliam quandoq̧ caleſieri
magis:quandoq̧ minus:vt eſt videre de igne montium no
minatorum:q quandoq̧ eſt maior quandoq̧ minor:i cauſa
ſic aucta aut diminuta. conſidera.
¶ Sexta. conſtitutio aeris frigida ad eorum caliditatem ſal-
tem in profundo maiorem ſiue intenſiorem fieri non paruū
conferre videtur. hec concluſio ex ſuperioribus deducit̄.
¶ Quibus ſic poſitis ac firmatis:id in poſtremis aperiēdū
eſt a nobis:quomodo ⁊ aqua hec ab igne caleſit ⁊ feruen-
tiam ſuſcipit. ſicq̧ vt q: quedā ſulfurea:quedā aluminoſa:
quedā ſalſa:ſicq̧ de mineris ceteris. ¶ Dicamus itaq̧ pri-
mum ꝙ aqua hec balnearum non aqua eſt que in viſceribꝰ
terre frigiditate lapidū gñatur conuerſione aeris in eā:ſed
aqua eſt elementalis ab elemento veniens nunq̄ deficiens.
¶ Secūdo eſt imaginandū in viſceribus terre terrā cōpa- E
ctā ⁊ denſam ⁊ vnctuoſam gñari cauernoſam ⁊ cōcauitati-
bus plenā:ad quas aqua ipſa ꝑ loca mineralium tranſiens
⁊ illa ſecum cōducēs peruenit. in qbus virtute circunſtātis
ignis ebullit ⁊ feruet. vñ forte ſit partium mineraliū ſic ab
ea conductarum cum ea cōmixtio. Et ſic caleſacta aqua ⁊ le
uificata:cum qua multi coniungunt̄ ignei vapores exitum
ad ſuperiora petētes:ipulſione ſuccedētis aque iuuāte:per
poroſitates terre ad ſuperficiē eius deducitur. vnde fons ca
lidus cauſatur. Nec paruū adiuuat inclinatio aque talis vt
terre ſupereminet. Hec autē terra ſic concauitatibus ple
na bitumen quoddā eſt vnctuoſum ⁊ ſolidū ⁊ cōpactum:vt
propter eius ſoliditatē ⁊ vnctuoſitatē aqua penetrare mini
me poſſit. Unde vt actū eo in loco ſic congregata:ſed caleſie
ri ⁊ bulitionē ⁊ feruentiā recipere comprehēdimus. Inten
ſioremq̧ caliditatē eo in loco ꝗ̃ in ſuꝑficie terre:ad quā ad F
nos peruenit recipiēs. Nam in tranſitu ꝑ poroſitates terre
frigide:⁊ ad aerē veniēs in feruentia ſua ſic remittit̄. Neq̧
repugnat hoc bitumen magis ꝗ̃ ſulfur in viſceribus terre
generari poſſe. Qz ſi de pabulo eius queratur:cum rationa
biliter videatur deficere debere:ſic igne in eo cōtinue agen
te. Dicēdum bitumen illud eſſe ꝙ longo ac quaſi perpetuo
tēpore ſua ſic vehementi ſoliditate remanēs non deficit. eiq̧
nutrimētum cōmune ſuccedit ne deficiat:cū vniuerſalis na
tura balnea hec ad mortalium non paruam vtilitatē produ
xerit:de eis non mediocrem curā gerens. cū cetera omnia
propter hominem fecerit. Omnia enim ſubiecisti ſub pedi
bus eius. nam ⁊ de ſtupendis ab ea productis curam gerit.

Eliq̧

Etiã ſimile vt de nutrimento addito in vite hominis cõſer/
uationem. Nam aqua illa fluens ⁊ per loca veniens ſulfu/
rea aluminoſa ⁊ ſalſa, ⁊ hõ nutrimentũ defert ad ipſius cõ/
ſervationem: natura ſic de eius conſeruatione intenta. Et ꝓ
pter ſimilem cauſam ignis ille non deficit a ſole ⁊ ſtellis ſic
conſeruatus. Neq; hoc negandũ eſt ꝙ etiam reperiatur ſpe
cies lapidis ex qua fiunt lebetes: igni in decoctionibus reſi
ſtentes. ¶ Sed ſtatim dubitabitur: vt cur ille ignis nõ extin
guitur: cũ euentationem nõ habeat. cum manifeſte compre
hendamus ignem euentatione carentẽ ſtatim extingui. Et
ideo carbones conficientes in cumulo foramina multa faci
unt: vt ex eis ignis euentari poſſit: quibus carentib⁹ extingue
retur. ¶ Dicendũ ipſum per poros terre euentari: vt nãlis
calor in homine: que res cõprehendiť: cũ homo in balneis
eſt ad vſq; gulam ſubmerſus. Nam eo pro tpe veluti ſuffo/
cari ſe ſentit: ꝙ cum brachia in altum eleuauerit: ſtatim re/
A frigeriũ percipit per poros cutis ſic calore euentato. Etiam
fumi eius cũ vaporibus aq̃ egrediunť. Neq; ſic exiſtimãdũ
eſt eos ꝑpetuo durare: ſed eã q̃nq; deficere: vt multis in locis
italie defecerunt nutrimento deficiẽte. Aut ꝑpter ignis cõ
tinuã actionem: aut in vijs opilatione cõtingente. Compo
ſitionemq; etiam ex locis per que tranſit recipere nõ nega/
tur: vt Ariſtoteli placuit. Sicq; aqua termarum a loco per
quem defluit denominationem recipiens eſt: vt alia dicatur
ſulfurea a ꝑdominio: vt aqua termaꝝ petrioli. Alia alumi/
noſa vel ſalſa: vt balnea ebani in comitatu paduano: de quĩ
bus ſuo loco. Uerum ſi verba Ariſtotelis contemplentur.
tranſitus aque ſuper ſulfur ſiue per venas eius: cauſa eſt pri
ma ⁊ neceſſaria caliditatis aque. Et certe id opinor vt nul/
lo talis ſit que ſulfuris virtute careat. Et iuxta hec opinat⁹
ſum hoc tale bitumen non multum in profundo terre loca/
ri: quoniam veriſimile non videtur aquam per longiſſimã
viam ſic per poros terre frigide continue venientem in tan
ta feruentia contineri poſſe. Qz ſi queratur vt cur magis hĩ
in loco vel hoc he naſcũtur terme nonq; omni in patria. Dĩ
cendum vt de ceteris effectibus q̃ magis in loco vno mun/
B di apparent q̃ȝ in alio: vt facies late ac compreſſe in ſepten/
trione: quoniam in tartaria apparent nõq; alio in loco. Si/
militerq; certis apulie in partibus cũ fetu mulieres animal
quoddam pariunt: vt veſpertilionem: aut accipitrem: ⁊ hõ.
nonq; in omnibus. Certiſq; montibus ac partibus aurum
⁊ argentum: eſ aut flammum: nõq; in omnibus. Horũ enim
diuerſorum effectuum: diuerſus celi aſpectus ſola cauſa aſ/
ſignari poſſe videtur. Et ſi dicatur: videmus apud balnea
ſancti Philippi fontem vnum calidum: alterum ei propin/
quum valde frigidum. Dicendum ex diuerſis locis proue/
nire: neq; vnam ambobus cauernoſitatem ⁊ viam eſſe. Et
quoniam iſta ſunt occulta nobis ac ſtupenda ⁊ mirabilia.
hinc Ariſtoteles ea ſacerrima eſſe dixit. 24. problematum.
C Hic aũt modus inueſtigandi caliditatis termarum cauſam
ſic poſitiue a me deſcriptus eſt quoniam id iudico materia
demonſtrationem nõ patientẽ: a contradictione defendi nõ
poſſe. Nam mihi expeditior ⁊ mentibus hominum ꝯſonã/
tior viſus eſt. Quare me quiſquã nõ mordeat cũ ſic ad inue
ſtigandam aliã ⁊ forte veriorẽ opinionẽ cauſam dederim.

Capitulum ſecundum de proprietatibus ſimplicium continens rubrica. 7.

¶ De proprietatibus ſulfuris. Rubrica. j.

SIc igitur de cauſa caliditatis ter/
marum expedi
ti conſequens eſt vt de proprietatibus earum a
nobis agatur. quas longe magis a tua domina/
D tione expectari ſcio: cum ad ſalutem corporis
humani pro qua natura producte fuerunt: ipſa cauſa ac/
cidere magis ſentiamus. Et cum aqua ipſa ex minerali/
bus: que ſecum ducit componatur: ⁊ ab his denominatio/
nem recipiat. equum iudicaui de ſimplicibus mineralibus
ipſis ex qb⁹ componitur notitiam pri⁹ tradere: et poſteaq;
de compoſitis. Nam ex vna aliam habere contingit. neq;
vna vacante alia perfecta notitia haberi poteſt. Notitia eñi
compoſitorum ex ſimplicium doctrina neceſſario pendere
fatetur. Et cũ inter mineralia omnia in calefaciendo aquã
ſulfur preeminentiam habere videatur: vt magno placuit
philoſopho. cum ſubſtantie ſit aeree multum atq; ignee: vt
ſic ſulfur dicatur quaſi ſolus viens: vt Iſidorus. hinc exor/
dium ab eo initiemus: eius narrando ꝓprietates. vt qualis
ſit aqua ab eo veniens: quarumue ſit proprietatum: ſic faci/
le intelligatur. Unde ſub areolis eas deſcribam: vt in cete/
ris actum: id primum aſſerentes. ꝙ ſulfur minerale eſt ter/
reum ſua in compoſitione multum aereitatis plurimumq;
igneitatis habens ſatis notum quo nulla quippe res ita ci/
to accenditur. Et quoniam ab alchimiſtis vt ab Ermete tri E
megiſto: vt ſemen ponitur maſculinum: ipſumq; cum argẽ/
to viuo cõmixtum vt cum vxore: in omnia alia conuertibi/
le: que res non contingeret: niſi merito ſue incomplete ſub
ſtantie. hinc ſub areola prima que eſt natura volo hec ver/
ba teutonici magni adducere: illaq; areola hoc in loco ſuffi
cere. Inquit in de mineralibus. Sed obſeruandum eſt ꝙ fu
mus eius indicat terreſtrem ſubſtantiam: in ipſo eſſe valde
ignibilem ⁊ cremabilem. fetor vͦ ſuus indicat ipſum eẽ val
de indigeſtum ⁊ non terminatũ: ſed potius calore corrum/
pente eſſe corruptũ q̃ȝ digeſtione completum: ⁊ hoc ſui in/
completio facit ꝙ poteſt eſſe vniuerſalis materia omniũ me
tallorum. Si enim eſſet completũ ad complexionem vnam
determinate. tunc ꝓculdubio nõ eſſet conuertibile ad alia:
niſi primo illa tolleren tur: ſed nunc propter ſui incompletio
nem ꝯuertibile eſt ad oĩa: ſicut ſemen ⁊ alia ex qbus gñanť
res nãe. Et ideo ſagax nã abundat in ſulfure vbicũq; eſt lo/
cus gñationis metalloꝝ. Eſt aũt calidum ⁊ ſiccum ad quar
tum perueniẽs. Auic. ¶ Electio. ¶ Dioſcorides. Et meli⁹
eo eſt qd̃ non appropinquauit igni: clari coloris ſplendens
ſine lapide. Et ꝑpter ſtudẽtes q eo freq̃ẽter vtunť hoc ad
dam: ⁊ ꝙ miſſum in ignẽ calorẽ facit viridem. Sed eius qd̃
poſitũ fuit in igne: opȝ ꝙ eligať rubeum in quo eſt vnctuo/
ſitas. Uerũ a nõnullis quatuor ponunť ſpecies ei⁹: quas ꝓ/
ſeq ꝓpoſito nõ eſt neceſſariũ. imo que huc uſq; ſcripta ſunt
pluſq̃ȝ ſufficiũt. quare ad alias vtiliores areolas proſequar.
¶ Operationes. ¶ Eſt calefactiuum vehemẽter exiccatiuũ
reſolutiuũ opilatiuũ attractiuũ. Non enim humiditate ca/
reticum a calo ⁊ ſicco diſſoluiť. diſſolutiuũ conſumptiuũ
attenuatiuũ: ⁊ vim hȝ incorporãdi ꝑ alchimiſtas. Ex qb⁹
omnib⁹ facile colligi põt: iq̃ȝtum frugi in egritudinibus fri/
gidis humani corporis eſſe põt. ¶ Membra capitis. ¶ Epi/
lenticos iuuat: ⁊ cũ eius ſuffumigio reſoluẽdo vaporẽ ⁊ anĩ
malem excitando virtutẽ. Nam in apopleria ſuffumigatũ
potẽter virtutẽ animalẽ ſopitam excitat. Cerebrũ ab humi
ditatibus purgat: ipm̃ debite admĩniſtratũ. propter quod ⁊
ehataroſis ducis eius q̃ȝ maxime confert: his precipue q ex
chatarro humido ⁊ frigido laborant. Ualet ⁊ potenti⁹ ner
uis humiditatib⁹ repletis ẽ: cum cera applicatũ aut cum li
quore ſup caput ⁊ nucbã effuſum. q̃re ⁊ paraliticos iuuat
⁊ litargicos. Suffumigium eius ſurditati ⁊ obliuioni mari
me confert. quare ⁊ aque ſulfuree fumus coruſcam ſtringit:
⁊ cum melle ⁊ aceto ad auris attritionem vtiliter accedit.
Et hic aduertendum eſt quoniam mali eſt odoris. odor qui F
dem ſuauis ⁊ amenus ſpiritum vitalem ac animalem ma/
xime confortat ac viuificat. quare malus ⁊ grauis odor ip/
ſos ſpiritus triſtat ⁊ virtutem deijcit. ideoq; eius applica/
tio capiti prius bene conſideretur: qua ex re aqua ſulfurea
non tantum ledit vt ſubſtantia eius. Qz ſi cum odorabili/
bus ⁊ ſapore priuatis operari poſſumus eligibilius eſt. Fe/
tida enim ⁊ grauis que ſunt odoris poſtergare. conſidera.
¶ Membra pectoris. ¶ Confert tuſſi. ſaniem de pectore
educit: ⁊ cum ouo deglutitum etiam eius ſuffumigium aſ/

mati potenter accedit. Sed conſulo ſi fieri poteſt φ aſmati
ci alio vtantur remedio: q̃ʒ ſuffumigio illius: cuius nocumẽ
tum ego preſenſi. Et hoc loco ſolatioſe parumper diſgredi
ar. Nam cũ quedam mulier ſpiritibus immunda eſſe dice/
retur. quidam ex noſtris ſpiritus expellere tentaſſet: ⁊ ora
tiones non valerent: ait: ego quoq; vos expellam: continue
propinquus eram: ⁊ extracto ſcarnutio ſulfure pleno ſuper
ardentes prunas eiecit: tenens mulierem ſuper ſuffumigiũ
illud clamans exite in nomine domini noſtri ieſu chriſti: ⁊
ex propinquitate ego illud recepi ⁊ quaſi ſuffocatus ſui: vt
totus dies mihi ſulfureus ac moleſtus fieret. ℭ Membra
nutrimenti. ℭ Stomacum confortat frigidum: exterius ap
plicatum. verum interius aſſumptum: propterea φ ei⁹ ſub
ſtantia facile corrumpitur: ac quoniam grauis eſt ſaporis
⁊ odoris ſtomaco non gratum: ſic nõ laudatur: quare ⁊ aq̃
ſulfurea ſic fortaſſis in potu non eſt cõmendanda: de q̃ poſt
ſuo loco. Uentoſitates reſoluit iniectum: ac colicam tollit
⁊ renum dolorem ex ventoſitate venientez. Epar inflãmati
hinc caute calidis natura aque ſulfuree concedende ſunt: vt
poſt. Splenem attenuat: ⁊ ventoſitatem in eo genitam diſ/
ſoluit. Curat icteritiam quando cum ouo ſorbilli aut aqua
ſumitur. ydropiſim ex cauſa frigida exterius applicatum.
ℭ Membra expulſionis.
ℭ Uentrem ſtipticat: ⁊ quando mulier pregnans cũ eo ſuffu
migatur educit fetũ. ℭ Apoſtemata ⁊ bothor. ℭ Ponitur
ſup aduſtionem ⁊ vlcerationez: quare ⁊ aqua ſulfurea vlce/
ribus valet. ℭ Membra iuncturaꝝ. ℭ Et quando linitur
ſuper podagraʒ cũ nitro ⁊ aqua confert ei. quare ⁊ balneũ
ſic compoſituʒ vt illud de corſeno: de quo poſt. ℭ Uenena.
ℭ Ueneno reſiſtit quando teritur ⁊ puluerizatur ſuper lo
cum morſure venenoſe: aut conficitur cum ſputo: aut cuʒ vl
ſcoꝛ aut vrina: aut oleo veteri: aut melle: aut cũ terbentina ⁊
cum raſina. Et cũ aceto confert puncture ſcorpionis.
ℭ Decoratio. ℭ Quando miſcetur cum gũmi albo tin curat
ſcabiem. Et cuſtodes pecudum ex ſulfure ⁊ pice omnem ſca
biem tollunt. Et cũ raſina mixtũ ſcabiem curat in homini/
bus: ⁊ cũ nitro ſi corpus ex eo fricaẽ aufert pruritũ: ⁊ ſuper
corpus pulueriʒatũ ſudorem. Et quando miſceẽ cuʒ raſina
pini ⁊ aceto aufert impetiginem mortiferaʒ: ⁊ maculas al
bas: ⁊ ſcabiem vlceroſam. Et ex his facile iudicare poterit
indagator balneaꝝ ſulfureaꝝ proprietates ⁊ operationes.
Item ligatũ in pecia ⁊ impoſitũ in aq̃ ro. per noctem: ⁊ cum
eo ſic facies balneetur quando itur dormitum ⁊ in die quã
doq;: ſic puſtule rubee faciei dicte goſſoni aut bothor delet:
per me expertum. Quibus inducantur iuuamenta ⁊ nocu
menta balneaꝝ que ſic ſulfure participant.
ℭ De proprietatibus aluminis. Rubrica. ſij.

Cum alumen ad nãm ſulfuris accede/
re videatur: equuʒ iudi/
caui de ipſo ſic conſequẽter determinare quod
ſube groſſe ⁊ terree ⁊ ignee exiſtit: nõ ab humi
ditate abſolutum: φ ⁊ ſi a cõplemento argenti
viui deſiit: ad eius tamen nãm aliquantulum declinare vr.
Eſt. n. vi quadã coagulatũ que qdem nõ eſt ſulfuris: ſed ali/
qd ꝓprietatis habet cum ſulfure. cuius ⁊ ſi plures ſpẽs ſint
tamen a Dioſcoride tres famoſiores recitanẽ. Una earꝫ eſt
que dẽ inueni: ⁊ eſt alumen aliter ſciſſum nominatũ vel lu/
men ſcaiola. Scḋa que dr̃ rotundũ: ⁊ dicitur ȥucharinuʒ: q2
in ſapore ȥucharo ſimilaẽ. Tertiũ dicẽ humidũ ſiue liqui/
duʒ: qḋ lumen de rocha vocaẽ. Et in areolis proſequens ſit
prima. ℭ Electio. ℭ Eligaẽ vt melius iameni nouũ. albuʒ.
fortis albedinis facile ſe diuidens. hñs veluti capillos albiſ
ſimos: quos vẽtus capit in ſapore acre: qḋ ex babylonia de/
fertur. Et ſequẽs in bonitate eſt rotũdũ: ⁊ ex eo melius qḋ
eſt ſimile tucie nãliter rotundũ: ⁊ nõ artificialiter tale colo/
ris albi ad citrinitatẽ parum ꝑ declinãs cũ pinguedine qua/
dam: nõ hñs lapides: cito frangibile: ⁊ ex babylonia expoꝛ/
tatur: Tertiũ vero ⁊ in bonitate poſtremũ eſt humidũ: ⁊ ex
eo melius eſt clarũ habẽs ſup ſe florem ſimilẽ lacti: partium
equalium ⁊ iuncturaꝝ: ⁊ eſt totum humidum: ex quo exit
odor: vt igneus. de quo theotonicus noſter. Ferunt ⁊ inue/
niri alumen humidũ: ⁊ hoc eſt ſicut bitumen vnctuoſuʒ: qḋ
multũ eſt cremabile deficiens in odore aliq̃ʒtulum a ſulfu/
ris vnctuoſitate ⁊ cremabilitate: qḋ certe extimo opinionẽ
noſtram ſequẽdo rudẽ illud eſſe qḋ aquã aluminoſaʒ ſerũt:
de qua poſt. ℭ Natura. ℭ Calidum eſt ⁊ ſiccũ ad tertium.
Auic. ⁊ combuſtũ in gradu eleuaẽ altiori. eſt enim calefacti
uum. exiccatiuum. cuius exiccatio eſt potẽs valde. ppterea
ꝑcepa. Ei⁹ ſtipticitas maior eſt ſtipticitate bedeguar. Unñ
Gal. Et in eius ſapore eſt ſtipticitas multa. Dioſcorides. vir
tus omniuʒ iſtarum ſpẽrum eſt ſtiptica calefactiua. Joanni/
tius autem eum frigidum ⁊ ſiccum eſſe dixit. Cuius ſniam
experientia quedã ſic ſufficietenus comprobare videẽ. Nã
cum ad vini conſeruationeʒ ne tpe in calido ebulliat: ab his
q diligentiaʒ hñt de vini cuſtodia: ꝓ vnaq̃q; mẽſura vini:
q2 ꝓ dolio vno iponiẽ. ℨ. j. aluminis rotũdi ſiue de rocha di
cti. quo ſit vt experientia docet vinum a putrefactiõe ſic me
lius conſeruari: que res non videtur ex alio contingere poſ
ſe: q̃ʒ frigiditate ⁊ ſiccitate aluminis ebullitionem prohiben
tibus. ℭ Operationes ⁊ proprietates. ℭ In ipſo eſt prohi/
bitio ⁊ exiccatio: ⁊ prohibet fluxum ſanguinis: ⁊ prohibet
fluxum ſuperfluitatum ⁊ effuſionem earuʒ. Et aqua in qua
lauatur primũ genus quando eſt antiquũ ⁊ colatur ſepius:
efficitur vitro modũ conſolidatiua ⁊ coagulatiua diuerſoꝝ
corporuʒ. Et propter hoc vtuntur ea alchimiſte illa lotura:
quam lac virginis vocant. ℭ Membra capitis. ℭ Eius de
coctio confert dolori dentiũ: quando ex eo colluitur os. Ui
ſus obſcuritatem abſtergit: ⁊ bothor in facie tollit: vt in pe
cia poſitum ⁊ in aqua ro. infuſum. Gingiuas reſtringit a q/
bus nimia fluit humiditas vł ſaliua. ⁊ precipue ȥucharinũ.
Et cum miſceẽ cũ melle ꝯfert alchole. Et cum miſceẽ cum
melle ⁊ aceto dentes cõmotos confirmat. Et cuʒ ſucco vge
paſtoris confert bothor ⁊ curſui humiditatũ ex aure. Et qñ
cõmiſceẽ cũ aq̃ ⁊ liniẽ caput: occidit pediculos ⁊ lendines:
⁊ cimices: ⁊ oris fetorem aufert. Et eſt bonũ apoſtematib⁹
fraudulẽtis gingiuaꝝ ⁊ vuule. Et ego id expertus ſum cuʒ
vino granatoruʒ applicatum inflationes gingiuarum ſanat
abluto ore ex aceto ⁊ alumine: precedẽte tñ appoſitione vẽ
toſarum cũ ſcarificatione circa ſpatulas ⁊ collum. Ualet de
ſcenſioni vuule. Recipe aluminis rotũdi: balauſtiarum: cor
ticum granatoꝝ acetoſoꝝ: roſaꝝ: ſeminis caſſi: gallarum ci
namomi. piperis. piretri. ſalis armoniaci ana. Item alumen
in vino bulitum tepidũ gargariʒatuʒ in cauſa frigida. in ca/
lida tempera. ℭ Membra nutrimenti. ℭ Non inuenio a
Dioſcoride neq; a Serapione ⁊ ab Auicẽ. in membris nu/
tritiuis alumen proprietatem habere. Unde non parum
admiratus ſum: vt cur balnea delaporeta in paſſionibus
ſtomaci ac inteſtinorum: precipue ex cauſa frigida venien/
tibus: tantam laudem commendationemq; receperint.
Ego quidem hanc virtutem eis eorum forti ſtipticitate ſic
attribuo. quare ſtomacis relaxatis humidis ſic mirabili/
ter ſubueniunt. Or ſi interrogabitur vt cur ſulfurea ſic bi/
bita ad eorum commoditatem non accedunt: cum amplio/
ri ſtipticitate vigeant. Dicendum eſſe puto: quoniam ſtipti
ca que ad ſecundum perueniunt gradum: in conſeruatio/
ne ſanitatis ſtomaci optime valent: ⁊ inter alia principa/
tum obtinere putantur. cumq; ſit lapſus ad humidum in
eo: ⁊ ad parietum relaxationem: tunc potentioribus ſtipti/
cis egebimus: ⁊ cum iam membrum ipſum debile ſit natu/
ra ac amplius per accidens ſit factum: immoderatam ſtiptici
tatem: qualis eſt que quarti gradus: ſuſtinere minime pote
rit: cum ſic immoderata qualitas actum virtutis proprium
deficiat: quare media inter ſecundum ⁊ quartum eo tempo
re ſic ſuſtinebit ⁊ ꝯueniens erit. Ceterum aqua talis in eius
aſſumptione

aſſumptione vt ſulſuris aqua nō horribilem ſe reddit ⁊ ſto
maco diſplicibilem. Eſt itaq̄ ſtomaci ⁊ membrorum nutri/
tiuorum conueniens maximeq̄ cauſa infirmante debili en
te. Ex quibus infertur q̄ errorem cōmittunt qui particule
patientis ac totius virtutē non conſiderant indifferenter
omnes tales: quia eadem egritudine laborantes ad cōſimi/
lia balnea vt proficiſcantur conſulunt. quare vt actum con/
tingit quoſdam ſaluos fieri: ⁊ quoſdam infirmari. ¶ Mē/
bra pectoris. ¶ Non reperi eū in paſſiōibus pectoris iuua
re. verum ſua ſtipticitate id petēte dicere poſſumus in ema
natione ſanguinis ab eo vbi eius retentio quereretur mix/
tum cū aceto aut aqua ro. velut gipſum conferre ſic extra
applicatum. ¶ Membra expulſionis. ¶ Nimium fluxum
menſtruorū abſcindit ⁊ bibitū ⁊ ſuffumigatum. vñ naſtale
ex eo factū confert fluxui menſtruoꝝ: ⁊ prohibet impregna
tionem: ⁊ ꝯfert doloribus q̄ fiunt in collo matricis ⁊ ſciſſu/
ris eius: ⁊ doloribus teſticuloꝝ. Uētrem ſoluit bibitus ⁊ no
A tabiliter vt experientia manifeſtat. ¶ Sed forte dicet. cum
ſtiptica ſit vehementer: ⁊ quomodo ſoluit. Pro nunc dicat
ipſam a virtute bauracbia non abſolui: ⁊ de hoc diffuſe in/
fra ſuo loco. Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Auicē. cum fece vini alu/
minis tantūdem deſiccat vlcera difficilia: ⁊ et petē beſtiome
num. Et ſimiliter cum pondere ſimili ſui de ſalgemma apo
ſtemati corroſiuo: ⁊ valet aduſtioni ignis. Dioſcorides. car
nem corrodit ſuper fluam in ſcabie: ⁊ alijs vlceribus. Et tu
addas maxime aduſtum in igne. Aduruntur autem ſpecies
iſte omnes ⁊ aſſantur ſicut aſſatur ⁊ aduritur colcotar. pro
hibet vlcera fraudulenta ne augeantur in corpore. Et quā/
do coquitur cum folijs vinee aut melle confert ſcabiei vlce/
rate. Et quando coquitur cū aqua: ⁊ linitur ſuper pruritū:
C aut ſuper vngues leproſos: aut ſuper panaritium: aut ſuper
excoriationes: que fiunt a frigore confert. Et quando miſce
tur cum ſale ⁊ aceto: ⁊ q̄ntitate ſui ex gallis confert vlcerib⁹
corroſiuis. Et q̄n miſcetur duplum eius ex ſale confert vlce
ribus fraudulentis. Puluis eius confectus cum vermibus
inuentis in ꝑpingui terra impoſitus valet ad cancrum. licini
um ex tali confectione intinctum melle: ⁊ ſuperaſꝑerſo pul
uere aluminis: ſi imitatur orificio fiſtule cōfert: ſed prius la
uetur locus cum aceto. Et hic nota bonitatem balnearum
ebani propter magnificum dñm Malateſtam de Ceſenis:
de quo infra: ⁊ quando liniunt cum eo apoſtemata ſlātica cō
fert: cōfert q̄ꝫ fiſſuris matricis. Et ex his facile iudicare po/
terit indigat or proprietates aluminoſarum balnearum: vt
de ſulfureis ſupra: ⁊ tu conſidera.

¶ De proprietatibus ſalis. Rubrica. iij.

B Et quoniam contingit non raro ter/
mas has ſalſuginoſas in
ueniri: precipue apud euganeos colles. hinc de
ſale a nobis agendū erit cum ſal ipſe cum alu/
mine conuenientiā nō paruam habere videat.
Dicamus itaq̄ q̄ ſal terreum corpus eſt ex cinereo aduſto
aque cōmixto genitum. Eſt enim compoſitum ex partibus
aqueis ſine ſapore: que ſi ſint equales ſalſus perficit ſapor.
dominātibus vero terreis ad amaritudinem pronior. Qui
prima ſui in diuiſione diuiditur in ſalem panis. ſalgēma: ſa/
lem narcoticum: ⁊ ſalem indū. Et ſal panis diuiditur in ma
rinum ⁊ mineralē. Marinus q̄ ex aqua maris fit: ⁊ mine
ralis: q̄ ex minera venit noſtro attinens propoſito: q̄ longe
fortior ac ſuis in operationibus omnibus potentior a quo
aque ſalſe calide egrediuntur vt actum ⁊ de hoc longius in
fra. ¶ Reperiuntur autem ſales multiplices denominatio
nes. quoꝝ diuerſitates proſequi: ⁊ ſi propoſito noſtro non
ſit vtile multum. ac attingere non videat. tamen vt tue do/
minationi aliquid gratum ſcribam ſemper q̄ꝺ maxime ſtu/
deo aliqua extranea de ſale ipſo hic narrabo. Differt autē
ſal q̄ ex aqua maris magni italiam attingitis ſale qui eſt ex
mari oceano: q̄ꝺ ad aglonem eſt verſus flandriā ⁊ germaniā.

Nā q̄ ex aq̄ maris magni ſit in locis vbi eſt fluxus ⁊ adſunt
reflexiones: ⁊ eſt grandineus magnoꝝ granorum velut nix
grandinoſa: ⁊ hic ſit q̄n aqua illa in foueis deriuata in fun/
do calore ſolis in ſalē conuertit. In mari aūt oceano in fun/
do ei⁹ aq̄ ꝯuertit in ſalē. non eſt aūt grādine⁹: ſed globoſus
nō plucidus. Reperiuntur ⁊ fontes ⁊ putei ex aquis ſalſis ī
plurib⁹ locis germanie: ⁊ ex decoctione illius aque ſalē cō/
ficiunt. Cōtingit ⁊ ex vrina hoīs: ⁊ precipue pueroꝝ ſalem
fieri p opat onem alchimie. Nā vrina vt ſal mordet ⁊ vrit:
⁊ a nā ſalis nō multū diſtans eſt. q̄re ex vno in aliud facilis
eſt trāſitus p decoctionem: cū ſal calidior ſit vrina ⁊ ſiccior:
⁊ ſic per actionē caloris vrina in ſalem conuertit. Et ex hoc
loco accipe errorē alchimiſtaꝝ: formaꝝ diſtantiā ignorātiū
q̄ ignorātes: q̄ ille trāſitus eſt impoſſibilis: enituntur tñ for/
mas diſperatas ſic alterare. vt opinant ab vna in aliā trāſi/
tum fieri poſſe: vt ſtānū in aurum ꝯuerti. Sed īpoſſibilitatē
talis trāſitus longo ſermone ⁊ rōne ſta ꝓſequtur Ariſtoteles
in methauris: ⁊ artifices faciūt ꝯgelationem fere ſenſibilē
artificialiter: q̄ꝛ illa artificialia nō eodem modo ſunt quo na/
turalia: nec tam certa lꝫ ꝓpinqua ſunt ⁊ ſimilia. Et ideo cre
ditur q̄ compoſitio ei⁹ ut nālis hoc modo vel vicina huic:
ſed ars debilior eſt q̄ꝫ nā nec conſequat eam lꝫ multū labo/
rat. ¶ Sciant ergo artifices alchimie ſpēs vere pmutari nō
poſſe: ſed ſimilia illis facere poſſunt: ⁊ tingere rubeum citri
no vt videat aurū: ⁊ album et tingere colore quo volūt: do/
nec ſit multū ſimile auro aut eri. poſſuntq̄ plumbi immundi
cias abſtergere: vnde tñ ſemper erit plumbū: ⁊ ſi videat argē
tum. Sed obtinebūt in eo q̄litates aliene vt errent in eo ho
mines. vt q̄ accipiunt ſalem: ⁊ ſalem armoniacū. Ceterū q̄ C
differentia ſpecifica a quo tollat ingenio: ego nō credo poſ
ſibile: q̄ nō eſt veꝝ: q̄ complexio in aliam vertat: quare illa
ſenſibilia nō ſunt oīa qua pmutant ſpēs: ſed ſunt accidentia
⁊ accidētales ꝓprietates. Differētie aūt eoꝝ non ſunt cogni
te: ⁊ cū differentia eoꝝ ignota ſit: q̄ñ pōt ſciri an tollat nec
ne: aut q̄ñ tolli poſſit. Sed expoliatio accidentiū: vt ſapo/
ris coloris ponderis: vel ſaltem diminutio non eſt īpoſſibi/
lis: q̄ rō circa hoc non ſtat. Ceterum ꝓportio cōpoſitionis
illarum ſubſtantiaꝝ nō erit in oībus eadem. hec igit in illā
pmutari non poterit: niſi forte in pmam reducantur nām: ⁊
ſic in aliud q̄ꝺ prius erāt permutentur. Hoc autem per ſolā
liquefactionē non ſit: ſed accedūt ei ex hoc res q̄dam extra/
nee. Nam operationes tales fieri debent in habentib⁹ ſim
bolei tatem: ⁊ hic ꝯſideret alchimiſta. Et in his ꝓſequi non
vtile facio: quare ab eorum narratione ſupſedeo: ⁊ etiā ꝓmiſ
ſum in areolis proſequens. ¶ Natura. ¶ Calidus ⁊ ſiccus D
in ſecūdo: ⁊ quāto amarior ⁊ acutior: tanto calidior. nam di
uerſitates eius in caliditate ex ſapore comprehēduntur. vñ
mineralior calidior. ¶ Electio. ¶ Eligatur ad vſum huma
num ſal marinus q̄ ſic ſal dīt: q̄ ex igne ſalit cum igneus ſit:
vel quoniam ſolus ſit q̄ guſtui omniū aīalium cibaria red/
dat ſapida ac delectabilia: vt in hominib⁹ ⁊ ceteris anima/
libus eſt videre. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Eſt ca
lefactiuus reſolutiuus exiccatiuus: ventoſitatum difrupti/
uus. cuius fortitudo operationū eſt: propter reſolutionē:
⁊ ſtipticitatem eius. Et ille qui eſt aduſtus: vehementis eſt
exiccationis ⁊ reſolutionis: quare terme ſalſe multum exic
cant. Confert putrefactioni ⁊ humorum groſſiciei. Ipſius
autem flos eſt eo ſubtilior: ⁊ eo qui eſt aduſtus: ⁊ puluis ei⁹
eſt ipſi propinquus: ⁊ ambo reſoluunt plus q̄ꝫ ſal. ⁊ ſunt cō
ſti ingentes nimis: ⁊ cauſtus eſt minoris reſolutionis ⁊ mi
nus ſubtilis: niſi ſit pauci ſaporis ſicut aluminoſus. Ipſe. n.
eſt ſtipticus reſolutiuus: ⁊ cauatur quando lauatur multo
tiens: exiccat ſine mordicatione: ⁊ frangibilis eſt magis ab/
ſterſiuus: ⁊ quādo miſcet cibis frigidis diſſoluit eos. Sal/
gēma autem ſpecies ſalis eſt ſic dictum. quoniā vt gēma re
ſplendeat: ⁊ ipſum ventoſitates effugat. Eſt inciſiuus: lique
factiuus: ſubtiliatiuus: de quo infra: pſeruatiu⁹: vt in clu/

ſterijs a putrefactione. quare ſalſa conſeruantur: ⁊ corpora que parata ſunt putrefactioni: propter humiditatem ſuperfluaꝫ que eſt in eis: ⁊ carnes putridas corrodit maxime qñ eſt aduſtum mordicatiue: ⁊ medicinas debiles in virtute cõfortat ⁊ vigorat. quare cum eis comiſcetur vt in clyſterijs. Et niger eſt fortioris reſolutiõis. Et omnes iſti liquefaciũt humores congelatos. Et amarus eſt vehementioris reſolutionis ⁊ calefactionis. Aggregat ⁊ reſoluit: ⁊ hoc ideo: quia mundificat ex corpore illud quod eſt ibi de humiditate adeo qđ non relinquit ex ea aliquid. dux medicorum in quarto ad glauconem. Si capis piſces viuentes ⁊ proijciantur in aqua ſalſa maris mortui: qđ aque mortue noſtri dicunt: ſtatim moriuntur. hoc aũt ↄtingere ſcias: quoniam ex amaritudine que eſt in eo: que qdem inimica eſt omnibus aialibus: ⁊ etiam plantis. reddit enim nutrimẽtuꝫ membris diſproportionatum. Eſt enim ſapor dulcis vltra modum aialibus amicus. Nam ſanguis bonus nutritiuus ſuo in ſapore dulcis eſt. vnde princeps ⁊ ſtomacus bene diſpoſitus non eligit ſaporem ſupra dulcem. Eſt enĩ illius maris aqua multuꝫ amara. ⁊ ſal qui generatur ex eo nominatur ſal ſodomie a nomine montiuꝫ qui ſunt circa mare illud. ¶ Decoratio. ¶ Poſitus cum oleo tepido ſuper cõbuſtionem ignis prohibet a veſicatione. Et cum oleo ⁊ melle mixtus tollit veſtigia nigra percuſſionum. Et quãdo miſcet̃ cuꝫ oleo: ⁊ aceto ſedat pruritum: quando cum eo mungitur iuxta ignem donec ſudet: ⁊ cum ſauic ordei ⁊ melle idem operatur. Et cuꝫ melle delet pãnũ. Fricatio cum eo aduſto eſt dentifricium bonum mundificans dentes a ſorde. ⁊ fortius in hoc eſt ſal gemma. Et cum melle confert ſanguini mortuo qui eſt ſub oculo: ⁊ miſcet̃ cum adipe vituli ad bothor que ſiunt in capite. Et cum melle aceto: ⁊ oleo confert ſquinãtie. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Confert cum ſulfure: ⁊ melle contritioni neruorum: ⁊ caſui: ⁊ offenſioni. Et cum oleo coctum: ⁊ pauca terbentina ſup puncturam nerui cecã. Et prohibet a ſpaſmo: ⁊ ab epilepſia. ↄfirmat gingiuam laxam ꝓpꝛie ſalgemma. Valet dolori aurium cum aceto more emplaſtri ſuppoſitus. ¶ Valet ⁊ caſui vuule: ⁊ cum melle apoſtematibus amigdalarũ: ⁊ curſui humiditatuꝫ ad gingiuas ⁊ ad vlceram corroſiua. Et cum farina: ⁊ melle tortioni neruoꝝ: ⁊ attractioni lacertoꝝ. clarificat viſum. Et cum ſale quidem cũ oleo ⁊ melle ſit emplaſtrum ſup oculum: ⁊ reſoluit obfuſcationem ſanguinis ↄgelati in eo. ⁊ eſt hec operatio nõ niſi experti medici. ¶ Membra pectoris. ¶ Spẽs qdeꝫ ſalis oẽs incidunt flegma vitreum ⁊ viſcoſum i pectore.

¶ Membra nutrimenti. ¶ Spuma que eſt ſuper ſalem ſalinarum quando extẽdit̃ ſuper corium: ⁊ ponitur ſuper ſplenem reſoluit duritiem ſplenis ⁊ ideo in caſu ↄfert balneum tale: vt de ebano infra. Eſt ſubuerſiuus ſtomaci conturbatiuus preparãs ad vomitũ: ⁊ ꝓpꝛie ſalgemma. quo loco accipe ſi terme ſalſe potari debent vt potatur aqua porete: de q̃ ſuo loco. Verum ſal panis appetitum excitat: ⁊ cibum ſapidum reddit. veruꝫ confert doloribus ſtomaci frigidis. ⁊ ſal gẽma mũdificat ſtomacũ: ⁊ confert dolori eius: ⁊ puluerizatum combuſtum calidum orificio ſtomaci approximatum. ¶ Vulnera: ⁊ vlcera ⁊ puſtule. ¶ Corrodit carneꝫ additã. confert ſcabiei vlceroſe: ⁊ impetigini vlceribus fraudolentis: ⁊ corroſiuis cum melle. Et ex ipſo cum aceto ſit linitio iuxta ignem: ⁊ ſudare facit. ⁊ ſedat pruritũ de quo in de decoratione Et quãdo ſit emplaſtruꝫ cuꝫ melle: ⁊ oleo reſoluit ſuruncules. Et quando miſcet̃ cum origano: ⁊ fermento reſoluit apa̅ta teſticulorum flegmatica. ¶ Membra expulſionis. ¶ Omnis ſal ſolutione educit hũores viſcoſos groſſos: ⁊ eius eductio eſt liquefaciẽdo qđ inuenit ex humiditibus: ⁊ poſt illđ ſtringit. Et iđ vſus enematuꝫ corpus ſtiptĩcat. conſidera. Sed ſal panis lenẽ efficit ſuperfluitatũ egreſſionem. ⁊ cliſterizatus educit flegma vitreum. Quare in balneabus viſcera frigida flegma tale multiplicantia: enema ta ex aquis termarum ſalſis conferũt. Salgẽma quoq; potentius eſt in exoluẽdo flegma vitreum: ⁊ expellit hũores quoꝝ eradicatio eſt difficilis. Et quando ſumit̃ in potu cũ vino: ⁊ aqua laxat ventrem. veꝝ eſt malus ſtomaco Auicẽ. Sal omnis facilem efficit ſuperfluitatum egreſſioneꝫ ⁊ deſcenſionem cibi a ſtomaco. Et niger educit flegma ⁊ melancoliam. ⁊ ſal quidem vltimus eſt ad diſenteriam conſidera. Et adiuuat medicinas reſolutiuas ad eradicandum melancoliam: ⁊ humiditates viſcoſas de partibus membri. Et cũ mentaſtro mõtano: ⁊ butiro: ⁊ fermento confert apoſtematibus teſticulorum flegmaticis. Et cum mentaſtro: ⁊ melle confert vlceribus nigris. ¶ Venena. Et quoniã principes ⁊ magnates aut inuidia: aut inimicitia: ⁊ odio a venenis nõ raro moleſtari conſueuerunt: ſicq; diligentes antidota contra eum facti ſunt. hinc cum ſal hoc in loco nobis deſeruiat de eo a me agendũ ſic erit: vt tibi ſemper complaceaꝫ: ⁊ de eo magis cum ſit nobis maxime cõis ac veluti ſemper proximus. Fit. n. ex eo emplaſtrũ cum ſemine lini ad puncturã ſcorpionum. Dioſcorides Auicẽ. Serapio. Et quando terãtur ⁊ ligatur in pecia lini: ⁊ imergitur in aceto forti aut miſcetur cum aceto ipſo: ⁊ ponit̃ ſuper locum in quo eſt morſura alicuius venenoſi aialis confert. Et cũ mentaſtro montano: ⁊ yſopo: ⁊ melle ad morſum habentis. 44. veſpe. Et cum oximelle bibitus nocumento opij ⁊ fungorum mortiferorum. Et ideꝫ ſic veneno reſiſtit. ⁊ cum melle ⁊ vuis paſſis coniunctus carbunculum ſanat ſiue antraceꝫ. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Cum oleo mixtum ſuper poſitum confert. Et ex his accipe iuuamenta ⁊ nocumenta balnearum ſalſarum ⁊ aque marine.

¶ De proprietatibus nitri. Rubrica. liij.

NItrum cum naturam ſalis ſapere videatur poſt narrationẽ de ſale: de ipſo nitro ſic agamus. Nitrum a nitra inſula in qua primo inuentum fuit ſic dictum. Diuiditur in illud qđ minerale eſt: ⁊ illud quod arte ſit. Et pꝛimum attingentes noſtro propoſito neceſſarium dicamus. q̄ Auic. ⁊ plures alij eum baurach nominant vt arabici: ħ latine dicatur nitrum: Eſt autem de genere ſalis: obſcurius tamen q̄ ſalgẽma perlucidum laminoſum tenue: ⁊ in igne aſſabile: ⁊ amiſſa ſubſtantia aquea ſuperflua ſiccum efficit̃ ⁊ eſt ſale acutius. Habet enim tres famoſas ſpẽs a trib⁹ locis famoſis nominatas. Armenum. vꝫ africanum ⁊ teotonicum. Et hoc in loco qui groſſaria dicitur: magis cũ abundantia inuenitur. Nam pluuia cadente ſuper montem qui plenus eſt minera eius: ⁊ collocata per montem cum venit ad ſpatium centum paſſus in foueam a foſſoribus factam: ⁊ in ea materia ſic in nitrum conuertitur: ⁊ qđ ab incolis extimatur eſſe ſalgẽma. Spuma auteꝫ nitri vocata flos nitri eſt ſubtilioris ſubſtãtie: ⁊ eſt eligibilior nitro: ⁊ melior eſt que ad colorem marmoris tendit. ⁊ eſt multum frangibilis. Et affricanum ceteris eſt acutius. Et ex eo aliqđ album eſt aliqđ rubeũ: aliud puluerulentum ⁊ multoꝝ colorum. ¶ Electio. ¶ Auicẽ. Serapio: melius ex eo eſt armenum leue laminoſum frangibile ſpongioſum album aut purpureuꝫ roſeum velut ſpongia foraminibus plenum mordicatiuum. Eligatur eius ſpuma marmorea facile frangibilis. ¶ Natura. ¶ Calidum ⁊ ſiccuꝫ in fine ſecundi ⁊ eius ſiccitas fortaſſe deducitur ad tertium. ¶ Operationes. ¶ Eſt inciſiuũ abſterſiuum reſolutiuum ſtiptieum: ⁊ virtus abſterſiua eſt maior ſtipticitate eius deſiccatiuum: ⁊ qꝛ ſi per os ſumitur: ⁊ bibitur humores groſſos ⁊ viſcoſos plus q̄ ſal ſubtiliat: ⁊ reſoluit ventoſitates cuꝫ aneto aut ruta adminiſtratũ. Aui. abſtergit fortiter: ⁊ lauat precipue africanum. mundificat excoriat incidit humores groſſos. ⁊ in baurach eſt ſtipticitas pauca cuꝫ abſterſione bona propter ſui ſalſedinem: niſi in africão. ¶ Decoratio. ¶ Attenuat capillos ſuper ipſos pulueriſatum ⁊ quando ex eo ſit emplaſtrum attrabit ſanguinem

guinē ad illud qđ apparet de corpe ⁊ facit vt color ſit bon⁹. ℭ Mēbra capitis. ℭ Cōfert ſui ſurib⁹:⁊ qñ diſſoluitˀ in aq̄ aut vino ⁊ diſtillatˀ in aurē:ſedat dolores ei⁹ ⁊ ventoſitates eius q̄ ſunt in ea. Et qñ ſit alcbool cū melle acuit viſum: Et qñ miſcetˀ cū cerotioꝛ ⁊ ſit inde emplr̄m: paralyſi q̄ facit decli nare caput ad poſteriora ⁊ torſionibus neruoꝝ cōfert. ⁊ miſcetur cū paſta ⁊ ſit panis habēti paralyſim lingue. Et cum vino aut ſy. ⁊ yſopo ꝯfert ſurditati ⁊ ſonitui. ℭ Mēbra nutrimēti. ℭ Commouet nauſeā ⁊ vomitū. ⁊ ideo ipſo nō vtimur niſi cum egemus medicina forti. Et ſit emplaſtrū cum eo: ⁊ ficubus ſup ventrē ydropicoꝝ: ⁊ extenuat ydropiſim. Hic accipe balneū nitroſum in ydrope conferre. malum eſt ſtomaco ipſum corrūpens. ℭ Mēbra expulſionis. ℭ Soluit cū ſupponitˀ: ⁊ quando comeditur cū ruta: ⁊ cimino: aut decoctione rute ⁊ aneti ſedat dolorē vētris pūgitiuū: ⁊ in hoc vincit ſalem. Et cū medicinis interficientibus vermes bibitum educit eos. ⁊ ſi ſit cum ex eo venter ⁊ ſumen emplaſtrabitˀ interficit vermes: ⁊ ſedat qui linitus eſt iuxta ignē. Et propter ſimilia a ſale diſtinguitur. ℭ Ulnera ⁊ vlcera. ℭ Confert pruritui: qꝛ reſoluitˀ cū aceto: ⁊ cōfert ſcabiei: aufert carnem q̄ creſcit: ⁊ deſtruit eam abſq̃ nocumēto aliquo. Uiſum eſt etiā ſanare tibias vlceratas: ⁊ tumefactas: ſi ex aq̄ eius liniantˀ: ⁊ petia ſuperponatˀ cū lamina plūbea. ℭ Uenena. ℭ Bibitū pꝛecipue africanū prefocationi fungoꝝ confert valde aduſtū: ⁊ nō aduſtū: ⁊ p̄cipue qñ bibitur cum aceto: ⁊ aqua etiam ſi fuerint pnitioꝛ: ⁊ ſpuma eius. ⁊ ponitˀ cum adipe aſini ſup morſum canis. Et bibitˀ cū aqua frigida ꝓpter potū cantaridarū. ℭ Febres. ℭ Et ſi miſcetˀ cū aliq̄bus vnguētis ad ignē ante aduentū acceſſionis p horam in febrib⁹ periodicis aufert rigorē. Quibus inducantˀ iuuamēta ⁊ nocumēta balneaꝝ que ſic nitro participant.

A ℭ De proprietatibus cineris. Rubrica. v.

Cinis eſt veluti puluis q̄ ex aduſtione aut lignoꝝ: aut alterius rei reſecatˀ: in quo ē humiditatis eſt priuatio q̄ flāma ampli⁹ nutriri poſſit. Quibus inducatˀ ꝙ eſt quoddā terreum in quo remanſit impreſſa vis ignea: ⁊ fumoſa. Et cum pars iſta ſubtilis ſit ex cōmixtione eius cū aq̄ ſic recedit remanente pte terrea que eſt debilior: ⁊ ſic remouetˀ acuitas eius. q̄re cinis ſic redditur abſq̃ mordicatione exiccatiuus. Diuerſificatˀ autē in genere ſm diuerſitates rerū a quibus decidit: vt cū ex lignis quercinis: aut ex gallis factus fuerit. Inde redditˀ magis ſtipticus ⁊ ex lignis ſalicinis minus. Oꝫ ſi ex ficu arbore factus fuerit: ibi aderit multa aduſtio ⁊ abſterſio. Qñ itaq̄ cineres lauātur: terreū frigidum remanet abſq̃ mordicatiōe exiccās. Et hoc norūt cirugici: vt ſtatim. Et dixit Dioſcorides. aqua cineris ingreditur in putrefaciētibus: ⁊ adurit ſine dolorē: ⁊ ē abſterſiua. ℭ Electio. ℭ Eligatˀ ſm diuerſitatē intētionis habite: vt ex lignis magis ⁊ ⁊ minus ſtipticis calidis ⁊ h⁹. ℭ Natura. ℭ Cinis ⁊ ſi ptes terree in maſſa vincāt: ignee tñ derelicte in vigore eas ſuperāt: ⁊ ſi ſubtiles ſint facile reſolubiles. pp qđ extimo eos calidos eſſe ad ſcðm. Naꝫ aqua que diſtillatˀ ex cineribus acuitatē habere ſentitˀ. ⁊ calidior q̄ ex arbore ficus ſit ſiccus in ſcðo vſq̃ ad tertium. vnde eius ſtipticitas eſt fortis. ℭ Operationes. ℭ Omnis eſt abſterſiuus exiccatiuus: q̄uis diuerſificetˀ vt actum. Et ablutio minuit ei⁹ abſterſionem ⁊ acq̄rit ei glutinationē: ⁊ exiccationeꝫ ſine mordicatione. Aqua vō cineris ingreditˀ in medicinis putrefacientibus. ⁊ fortior eaꝝ eſt aqua cineris ficiꝰ: ⁊ ex lacticinijs: ⁊ abſterſio reliquaꝝ aquaꝝ cineris: ⁊ ſiccitas ſunt minores q̄ᷓ iſtaꝝ duaꝝ. Et cinis lignoꝝ ſtipticoꝝ ſicut q̄rcus. ⁊ reliquoꝝ ſtringit ſanguinē. ℭ Membra pectoris. ℭ Cinis alçereon ꝯfert ſqnātie. ℭ Membra nutrimēti. ℭ Aqua cineris arboris ficus domeſtice: ⁊ ſilueſtris in qua ſtetit cinis ipſe pluribus horis deinde colata ydropiſi ꝯfert ſi ſpōgia in ea infuſa ſuper tumorē ponitˀ ſicq̃ tumores tibiarum equoꝝ remouētur: ⁊ tu conſidera. ℭ Mēbra expulſionis. ℭ Aqua tā dicta: ⁊ ſecurior ex q̄rcu arbore vel ex glādibus facta cliſterizata confert ad vlcera inteſtinoꝝ. vñ dux medicoꝝ. Et ego reſtrinxi ſanguinē cū his cineribus. ℭ Ulnera ⁊ vlcera. ℭ Et ꝯfert vſus eius ad vlcera fraudulēta: ⁊ corrodit carnem que creſcit in vlceribus: ⁊ incarnat ⁊ cōſolidat. ℭ Uenena. ℭ Et bibit eam cui in potu datū fuit gipſum: ⁊ ille quē momordit rutella: ⁊ confert. Faciunt eniꝫ hoc oēs ſpēs cineris: ⁊ pꝛopꝛie arboris glādiū: ⁊ ſunt omnes ſtiptice. Quibus indicantˀ iuuamenta ⁊ nocumenta balnearum que ſic cinere participant.

ℭ De proprietatibus calcis. Rubrica. vj.

Et quoniam calx vt dux medicorum volnit: ſpēs eſt cinerum: B
poſt capitulū de cineribus: capl'm de calce faciemus dicentes ꝙ lapis eſt aduſtus: ex cuius cōmixtione cuꝫ arena ⁊ aqua ſit cementū. Et hec viua dicitur vnde Dioſcorides: q̄dā ſit ex lapidib⁹: q̄daꝫ ex conchilijs marinis: q̄dā ex marmore. Qñ aūt hec comburuntˀ in igne donec ſiant alba intus ⁊ extra ſit calx. Quo ex loco accipiatˀ: ⁊ cum Democritus: vt actū aſſeruit: montes calceos in vētre terre inuenit: ſup quos aq̄ defluens caliditateꝫ fortē acq̄rebat: ab eoq̃ ſic in vētre terre ignē reperiri negatū non fuiſſet: cū calx ab igne producatˀ: vt ēt Dioſcorides ſcripſit. ℭ Electio. ℭ Melior omniū eſt illa q̄ ex marmore ſit: ⁊ pro ſtructuris eligatˀ que ex lapide duro ſit. ꝑ tetis aūt eligatˀ que mollior. ℭ Operationes ⁊ propꝛietates. ℭ Eſt calefactiua. exiccatiua iſlāmatiua, mordicatiua, cautericatiua, aduſtiua faciēs eſcaram maxime q̄ in fornace ſit. Uiua aūt: que. ſ. in fornace nō ſuit cruda a quibuſdā appellata: poſt extinguitˀ: facit cū hoc aduſtionē dū eſt nouiter extincta. ſed poſt duos vel tres dies minuitˀ virtus eius. ⁊ qñ abluitˀ ceſſat hec opatio ab ea: ⁊ mordicatio eius remāet in aqua. ⁊ aqua ei⁹ ſit putrefactiua. Et ſic ſit calx exiccatiua ſine mordicatione. Et cū bene lauatˀ: ⁊ ſepe nō hꝫ mordicationem omnino. Et dixit dux medicoꝝ: ꝙ calx eſt ex ſpeciebus cineris: ⁊ eſt ſubtilior q̄ᷓ cinis lignoꝝ: ⁊ hoc accidit ꝓpter nimietatē ignis: que neceſſaria eſt aduſtioni lapidis pluſq̄ᷓ lignoꝝ anteq̄ᷓ ſiat cinis. Et ſi lauatˀ cum aqua marina reſoluet reſolutiōe forti. Et ſi miſcetur cū aſſungia: ⁊ oleo ſit maturatiua mollitiua reſolutiua incarnatiua conſolidatiua. Et opꝫ ꝙ ſcias ꝙ calx noua viua quam nō tetigit aqua: eſt illa fortior quā aqua tetigit. Abſcindit fluxū ſanguinis. ℭ Natura. ℭ Calida eſt ⁊ ſicca ad quartū. Platearius. ſed vna eſt altera fortior acutior ⁊ calidior: ⁊ preparatio de ſua acuitate tollit: ⁊ addit: vt ex habitis manifeſtum eſt. ℭ Ulnera ⁊ vlcera. ℭ Corrodit carnem additā: ⁊ abluta cōſolidat ⁊ cōfert aduſtioni ignis q̄ ex re apothecarij in ꝯficiendo vnguētum de calce: quo in aduſtione ignis vtuntˀ medici: ꝑus ipſam bñ ac ſepe lauēt. Et viua melior: ⁊ mixta cū oleo vulneribus putridis ac puſtulis ꝯfert. vulnera ⁊ inciſiones ꝯſolidat. Et ſi carnē corrodit ſupfluam: eaꝫ etiam in vlnere creſcere nō permittit. ℭ Decoratio. ℭ Calx viua cū auripigmēto ⁊ aqua admoduꝫ pultis decocta pilos cadere facit. ⁊ ſic ſuo acumine poros aperit. Quib⁹ colligantˀ iuuamēta ⁊ nocumenta balneaꝝ: que ſic calce participāt.

ℭ De proprietatibus gipſi. Rubrica. vij.

Et gipſum aggrediens: dicamus ꝙ gipſum terra eſt quedaꝫ glutinoſa: a q̄buſdam ſpeculū dicta: q̄ pp ſui malitiā C
vt poſt. nō niſi ad extra miniſtratur. ℭ Natura. ℭ Frigidū eſt ⁊ ſiccū: ⁊ minerale lōge frigidi⁹. infrigidat ⁊ exiccat q̄ᷓ qđ combuſtum fuit quo vtuntur ad fabricandum domos bononiēſes: ⁊ ceteriq̃ tales quibus magna eſt apud eos copia. Et certe opinor ꝙ eius frigiditas non parua ſit: ⁊ ſcðm fortaſſis ptranſiens gradū. ℭ Operationes ⁊ propꝛietates. ℭ Eſt deſiccatiuū conglutinatiuū

nitijs. Et princeps ſcoria fortioris exiccatiõis eſt ſcoria ferri: ⁊ qñ ad tertiũ puenit gradũ in exccedo ſiccꝫ ferꝝ terreſtrius auro ⁊ argẽto: hic tertui pncipis plus adhereo. ⁊ forte textus vicio corruptus eſt. neqꝫ a caliditate abſoluit. vnde reſoluit apoſtemata calida. Scoria ferri ſtomacuꝫ confortat: ⁊ exiccat ſuperfluitates eius: ⁊ confert ſue mollicici ſic cuꝫ vino antiquo potata. Et ſi bulliat: ⁊ in eo fiat ſeſſio: confert fluxui emorroidarꝫ ⁊ abſcindit fluxũ ſanguinis menſtrui. ⁊ eſt in eo vltima: ⁊ ſimiliter in vrina. ⁊ coartat anum linita. Limatura aũt ferri mala eſt ſtomaco excitans vomitum: ⁊ aliquãdo ſic ad mortem perducit. Uerum puluere adamantis vel aquis in qua per noctem iacuerit eius violentia reprimitur. Quibus accipiantur iuuamenta ⁊ nocumenta que ex aquis termarum ferrearum eueniunt.

¶ De proprietatibus eris. Rubrica. ix.

A Compoſitionem ⁊ nãm eris dicere volẽtes vt eius nã facilius intelligat ſupponamus ex pncipijs artis metallum omne ex ſulfure ⁊ argento viuo cõponi. Nam metallum eſt ex argẽto viuo plus qꝫ oportet aliquantulum habens per cõmixtionẽ ſulfuris ad formã ruboris deductũ. hic. n. rubor acquiritur per aduſtionem fortem ſubſtantie ſulfuris feculente. naꝫ per talẽ acenſionẽ ſic argẽto viuo cõmiſcetur: pp quod ab ere multũ fecis reſoluitur: ⁊ in igne multũ euaporat. Eris multe ſcribuntur ſpecies: quas negocio noſtro inutiles relinquo ad naturam eius me ꝯuertens ¶ Natura. ¶ Calidũ eſt ⁊ ſiccum ad tertium. ¶ Operationes. ¶ Eſt calefactiuum. exiccatiuum, abſterſiuũ reſolutiuum, inciſiuum, ſtipticũ, acutũ, incarnatiuum, ⁊ maxime vſtũ. Et ablutũ melius corporib⁹ mollibus: non ablutũ v̕o corporibus duris. ⁊ ſquãmis eius ſiue batitura eſt ſubtilior qꝫ ſubſtãtia eius. Et eſt ſubtiliatiuum, cõſtrictiuũ vlcerꝫ, mundificatiuũ, ⁊ incarnatiuũ ꝯſolidatiuũ: carnem diminuens ſupfluã nõ permittens eaꝫ augeri. Et abluitur ſicut tutia vel climia: qꝛ mutat̃ aqua eius ſepe: qꝛ vſqꝫ ad vices quatuor ⁊ vſqꝫ ad qnquies aut quouſqꝫ non natat ſup aquã aliq̃ ſordicies. ⁊ ſcoria eius ſimil'r abluatur ⁊ ſcribit̃. ſolatioſum: ⁊ qꝫ ſi cũ forpicibus de ſpecie eius q̃ nominatur talacon fiat piloꝝ inciſio eoꝝ ortũ prohibet. Iuuenculis gratũ barbitonſoribus inimicum. ¶ Membra capitis. ¶ Confert duricici palpebrarꝫ. ⁊ viſum acuit ſuis cum canonibus adminiſtratũ. carnẽ ſupfluã corrodit in naribus ortã aut i ano. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Cõfert ydropiſi maxime laxando ventrem: vt ſtatim. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Prohibet vlcera corroſiua ambulare: ⁊ ea incarnat ⁊ conſolidat ⁊ mundificat: ⁊ flore eius medici in eoꝫ vnguentis ad fiſtulas curandas vtunt̃: vt in vnguento egiptiaco ⁊ hmõi. ¶ Membra expulſionis. ¶ Soluit aquam citrinam quando cuꝫ melle bibitur abſqꝫ nocumento. ⁊ doſis eſt aureus vnus ⁊ medius. Et quando ſumuntur ex eo quatuor anoloſat laxat chimuꝫ groſſum. Sed hec omnia pitis medicorum expertoꝝ indigẽt. ¶ Uenena. ¶ Auicẽna. oportet qdem vt caueatur vſus dimittendi illud in quo eſt ſalſedo aut amaritudo. aut pinguedo: ſicut ſunt olera ⁊ carnes: aut acetoſitas: aut dulcedo in vaſibus eris ⁊ bibendo cum eis. ipſa enim tranſmutant proculdubio ꝣinçariaꝫ. ⁊ ꝣinçar eſt venenum. Quibus tua accipiat dominatio quanto errore ducuntur mortales: qui aquam quã bibunt: quave cibaria ac carnes decoqũt: oleũqꝫ in vaſis eneis etiam longa cum mora ſeruant. Js enim omniuꝫ fere italicorum mos eſt. Et vt cautior doctiorqꝫ fias: id philoſophi quod ſupra de compoſitione cacabi in de balneo aereo ſcriptum eſt relege: vbi vaſa enea ſic damnantur. Nam hec tibi lectio repetita delectabit. Ex quibus iuuamenta ⁊ nocumenta balneaꝝ erearum ſic plane accipiantur.

Capitulum .iij. De naturis ⁊ ꝓprietatibus balnearum naturalium continens rubricas.

Satis atqꝫ etiam ſatis de mineralibus balnearuꝫ. cõpoſitarꝫ a nobis ſcriptum eſſe puto: quarum B perlucida ⁊ ad ſummum clara doctrina abſqꝫ ſimplicium exqꝫita notitia haberi enucleariqꝫ minime potuit. Jd tamen facile intelligo a nonnullis de eorum prolixitate ſic accuſari me debere. Uerum vt actum. cum in eis plurimi cõtingant errores: vt ſic faciliꝰ aperiantur ad mortalium ſalubritatẽ: non ad mordendos alios eorum longitudini ſic locũ dedi. vt qꝫ tam etiam cõpoſita balnea vim habeant: ſic clare diſtincte ⁊ indiuidualiter intelligatur: cum orta ſuis atteſtentur pncipijs. primitiuoꝝ nãqꝫ nãm deriuatiua tenent. Jdqꝫ a me actũ eſſe intelligatur: cuꝫ plurima in eis recitata qꝫ delectabilia illuſtri dño meo: quãqꝫ pergrata cognouerim. Et his ſic finẽ faciens ad inſtituta proſequar. Et cũ ſepe mẽtẽ reuoluerẽ an extranea domeſticis anteponenda forent. Jd mihi honeſtius eſſe videbatur: extraneis domeſtica preferri debere. Qua ex re cũ patauus ſim: de balneis in comitatu paduano a me prius agendum erit. De balneis ebani exordium primum faciens.

¶ De balneis ebani. Rubrica. j.

Cum actum ſit ſulfur caliditatis balnearum cauſam primã eſſe: vt magno placuit Philoſopho. hinc a ſulfureis patauis exordium a me primũ eſſe debebat. Uerum cum ex ipſis ſeptem que in co- C mitatu habentur: illud antiquis ſcripturis famoſius inueniam: qđ apud nos de ebano noiatur. Juxta illud Lucani. Heu balneo ſi vera fides memorãtibus augur: Colle ſedẽs aponus terris vbi fumiger exit. Sic de eo prius agem⁹: ob qđ ſic memorãdum v̕tus excellẽtia dignitas ac p orbẽ totũ diffuſa ⁊ glorioſa fama petri ebanẽſis cõciuis nr̃i ſic me cõpellit. Et ſi vulgat̃ cõuicinos ſibi inuicẽ odioſos fore. Ego qdem cum domũ olim ſue domui ꝯtingam ꝓpe tenẽã: ſua ſingulari virtute captus: cuius eſt ad amorẽ hoies allicere. ſic de eis etiam in eius memoriã primũ ſermonẽ faciã. Ueꝝ vt breuioribus que a me dicenda ſunt abſoluam: generalia quedaꝫ premittere intendo: qbus his ⁊ oibus termis a me ſic in generali ſatiſfactũ eẽ putetur. ¶ Dicamus itaqꝫ qꝫ terme omnes aliquid de ſulfure participant verum ſm diuerſas earum mineras ſuis in virtutibus nuncupatione diuerſificant̃. Et omnes ſunt calefactiue exiccatiue. qua ex re febrientes ex inflãmatione aut caliditate epatis vexati ab eis fugere debent. Et eſt veteris noſtri aliabatis ſnia ſua in practica. parte 2ª. Et certe hoc in loco nõ tacebo errorẽ illoꝝ q tales ad balnea aſſumẽda cõſulũt. vnde error priore deterior conſequitur: vt meo in tẽpore vidi. ¶ Eſtqꝫ in balneis naturalibus vna laus que non eſt in aquis ſtupharum: quoniam in eis eſt liberior anhelitus pp quod aſmaticis: ⁊ ſtricti pectoris perſuadenda magis ſunt. ſnia eſt principis. 14. tertij: de ydropiſis cura. Capiũt itaqꝫ diuerſitate mineraꝝ diuerſas proprietates. ¶ Unde alia omittendo balneũ de ebano aggredientes dicamus primũ. Qꝫ balneũ ebani balneum eſt a ciuitate padue quinqꝫ miliaribus diſtãs in ꝯfinibus ruris. Ebanũ dicti Rus quidẽ olim magnũ ac potens apud montes ſituatũ: in cuius planitie quidã minime altitudinis monticulus exiſtit: a quo plures riuuli defluũt: ſic balnea plura conſtituens. Naꝫ in tranſitu aqua fontis ſic in caliditate remittit̃: vt in eis hoies balneare ſe valeant. Locus autem is a vallibus ſemotus eſt. ⁊ terra fructuoſa circũdatus ex omni plaga liber ⁊ ſi monte Danielis ſancti verſus occidens pariper cooperiatur. Nam is monticulus parue altitudinis exiſtit. Eſt aũt locus ⁊ habitatio ſanitati hominis ꝯformis ac delitioſus. q̃ res certe vt opinor nõ negligẽda eſſe dꝫ ab his q ad balnea proficiſcunt̃. Locus tñ ventoſus eſt. qua ex re cũ balneati balneũ egrediuntur muniti ⁊ clauſi ſtent. ne ſic poroſitatibus apertis penetrando nõ offen-

dat aer. Uerum ab eo fonte ⁊ balneis hinc inde aqua fluēs
ſic in foueis retenta aerem alterat: que fortaſſis cauſa nō ra
D ro exiſtit: vt ſic ad ea tranſeuntes pretermiſſo regimine de/
bito infirmētur: de quo infra. ¶ De minera eius. ¶ Ariſt.
ſuo de proprietatibus elementorum duo inter cetera notauit:
quibus minera balnei cognoſci habeat: color. vz. ⁊ ſapor. nāz
de alembicatiōe ⁊ hoc infra dicetur. vltimo capitulo. in quo
oſtendetur etiam alios ſenſus concurrere. Aqua enim bal/
nei huius in ſapore ſalſa: ⁊ aluminoſa cōprehenditur: ⁊ vi/
ſu quadā parte ſulfuris participare: ⁊ cinere. Nam in inceſ/
ſu eius priuulos quoſdam lapidoſos ab eius feculenta par
te productos maxima comprehendit eius pars aluminoſa
⁊ ſalſa. plus autem ſulfurea. Nam color croceus ſulfureus
licet ſuperficialis hiis in locis ſic appareat: vt hi comprehen
duntur colores diuerſi: vt in Iride tres comprehendimus
colores croceū. vz. ⁊ rubeum ⁊ viridem. Qz ſi plurima pars
ſulfurea foret: cuz multa viſcoſitate ſulfur participet: ⁊ plus
ceteris minerabilis de colore citrino: ſic appareret: q viſus
falſum indicat. Preterea ex odore cum inter ceteros mine/
ralium eius odor grauiſſimus ſit: hoc ſenſu odoratus com/
prehenderemus qđ minime ɔtingit. Nam in balneis a predo
minio ſulfureis hec duo comprehendūtur: color citrinus: ⁊
odor ſulfureus: vt in balneis de petriolo ſiculis ⁊ ceteris ta
libus. Qua ex re ea balnea ſulfurea minime dico ſed a pre
dominio aluminoſa plus ſalis q̄z ſulfuris adhuc participan
tia. Et proportionabiliter vires ⁊ proprietates i eis habita
re ꝓpter que ea de ſimplicibus mineralibus memorata di/
ſcurremus. Quibus infertur q q extimauerunt ea a predo
minio ſulfurea: male opinati ſunt. Fuit enim aliquorūz opi
nio balnea omnia padnana eiuſdem eē minere: quam non
accuſo: cū omnia fere ſibi inuicē propinqua ſint: ⁊ quaſi vno
aſpectu participantia. Nam ea ſalſa nitrea partim gipſea ac
cinerea pronūciauerūt omnia. Et iam ſemper recolēde me
morie vir doctiſſimus ac prope alter philoſophus. Joānes
de dondis patauus iuxta balnea montis groti ⁊ balnea ſan/
cti petri: de quibus infra domum conſtruxit: ac inſtrumenta
preparauit vt ex ipſa balnearum aqua ſalem albiſſimuz cō
ficeret: ⁊ in q̄ītitate notabili. Quod opus efficax argumentuz
fuit: vt ſic opinaremur balnea illa cinere ⁊ ſale ac gipſo par
ticipare. Nam vt actum nitrū naturam ſalis ſapere videt ⁊
cinis: cum ipſe cum aqua ſalem conficiat. Addo preterea
quoniam videmus in balneis ſic ſulfureis ingeniari homi/
nes ſulfur conficere: vt in petriolo: ⁊ in balneis ſiculis. Jn
his autem hoc minime ſit aut fieri poteſt. quoniam ſi id fie
ri poſſibile fuiſſet: virum tanti ingenij opus hoc non latuiſ/
ſet. Et quoniam vt ex ſententia Ariſto. dicebatur: omnia ta
lia aliquali ſulfure participant. Et hec aqua eheni ab eo ſic
vacua nō ſit: neq̄z in ſapore ſulfuris comprehendatur. Sed
cum ſulfure ſic participet: facile ſic mihi perſuadeo ipſam
magis aluminoſam eſſe. Qz autem aliqđ calcis ſapiat non
nego: quoniam calx vt actum ſpecies ſic cinerum. Uerū cuz
multo colore citrino: ac odore ⁊ ſapore ſulfuris omnino pri
uata ſit arbitror dicēduz nequaq̄z a predominio ſulfuream
eſſe. Naz in ſulfureis a predominio hec tria ſimul reperiun
tur. vt in balneis petrioli ⁊ ſiculis eſt videre. Preterea cum
ſulfur multuz habeat de vnctuoſo: ⁊ aereo: vt de ipſo actūt
aliquid eius in ſuperficie aque comprehēderetur quod in
igne miſſum arderet: vt in ceteris talibus: qđ minime in ea
reperitur. Ipſa eni clara eſt ⁊ ab omni vnctuoſitate ⁊ citri/
nitate purgata. Quibus relinquatur ſalſa ⁊ nitroſa: vt ſa/
por eius manifeſtat. Aluminoſa magis vt in riuulis cōpre/
henditur cinerea ex aduſtione: ⁊ a ſulfure vt cetere non ab/
ſoluta. Et huius opinionis viſus eſt eſſe gentilis: ſed de hoc
magis infra in de balneo montis groti. ¶ Electio. ¶ Tem
pus electionis harum balnearuz eſt a principio madij vſq̄z
ad medium iunij: cuius t̄pis conſtitutionem balneandus cō
ſiderare dz. ne nimiū frigidum calidū aut ventoſum vel plu

uioſum ſit: quibus ex rebus ⁊ aqua: ⁊ ipſe nō parum pro tē
pore alterabit vt ex eo contingat homines: quibus non eſt
aduertentia hec: perſepe infirmari ac mori. de quo poſt in de
obſeruandis. Pariformiter a medio auguſti vſq̄z ad finem
ſeptembris. Et laudandū magis eſt balneuz aerei expoſitū.
cuius vapores exalant: ⁊ ſolis caliditate purificant ac bo/
nificantur. in quo ⁊ balneantes liberiorem habēt anhelitū. E
neq̄z ſuis ⁊ clauſis vaporibus caput ledit eorum. Qz ſi tem
poris fuerit notabilis alteratio: aut pluuia: aut frigore vel
vento veniens ⁊ neceſſaria ſic fuerit balneatio: eligat tinna
in qua ponatur aqua balnei calida etiaz ſi fuerit oportunꝰ
ignis accendatur in camera. Et hoc in loco ⁊ in ſequētibus
talibus hoc volo nobis ſatiſfacere. ¶ Natura. ¶ Calidum
eſt ⁊ ſiccum: ⁊ vſq̄z ad tertium calidius: ⁊ minus calidum
actu redditur diſtantia maiori aut minori ipſius ad fontez.
Et quando ſtetit clauſum aqua fontis ſic ad eum non fluen
te. quare ⁊ aere ⁊ inclinatione ipſius aque ad frigiditatem
in caliditate remittitur. Qz ſi alumen in caliditate ⁊ ſiccita/
te ex aque cōmixtione remitti deberet. tamen ob caliditatē
ignis ⁊ eius ſiccitatem ſic intenditur. vnde aquam fontis ta
lem in quarto pronuncio cum potēter ſit veſicatiua vlcera/
tiua ⁊ aduſtiua. Eſt autem in tertio gradu. ſic graduandat F
vt quandoq̄z ad vſq̄z quartum enuncianda ſit. Ex quibus col
ligi poteſt q ad ſcđm q̄ñq̄z perducitur frigiditate aque in/
tranea. qua ſic ad frigiditatem ſibi conſuetam ⁊ naturalem
ſue dimiſſe nature ſe deducit: iuuante aere impreſſam ignis
caliditatem corrumpente. Uerū magis enuncianda eſt exic
catiua q̄z calefactiua. Quibus inducitur q cum aqua illa ca
liditatem ſic in vigore ſolis: ⁊ ſtellarum acquiſitam ami/
ſerit: que dici pōt viuificatiua: ſi iterū igne calefiat ſuaꝝ pro
prietatum vt prius nequaq̄z erit eque productiua. Nam ca
liditas ſic ab igne in ea impreſſa aduſtiua humane comple/
xioni eſt contraria: aut non eque conueniens ⁊ ſimbolat vt
que eſt ſolis ⁊ ſtellarum: que ad hominis generationem vt
actum miro concurrit modo. Quibus inducitur aque bal/
nearum de loco ad locum tranſducte paruam aut nullaz ef
ficacem operationem habere. locus eſt ſpeculationis. Spe
culentur itaq̄z hi qui in ferraria ⁊ alibi aquam portete por/
tant. ¶ Operationes ⁊ proprietates. ¶ Viſtas autem has
ſcribere oportet: cum mixtionem ſuorum ſimpliciū eorūq̄z
virtutes ac proprietates ſapiant. Eſt enim balneum hoc ca
lefactiuum exiccatiuūz: ⁊ exiccatiuū magis q̄z calefactiuū.
ventoſitatum reſolutiuū: ⁊ male complexionis frigide ⁊ fi/
xe remotiuūz. humiditates ſubcutaneas exiccat: ⁊ dolores
ea ex cauſa venientes remouet. ⁊ participatione maiori alu
minis ſanguinem reprimit: eius fluxum ac aliarum humidi
tatum coercet: ⁊ eſt ſolidatiuum. Et ad particularia deſcen
dens in areolis ordinatis proſequemur. id primū enuncian
tes q vſus balnearum non ex omni leui cauſa eſt queren/
dus. Uerum cū fortes fiunt egritudines veluti a medicis ꝑ
pe deſperate quare ita particulariter de eis omnibꝰ ſic ſcri/
bere mihi ſuperuacuū eſſe videtur: eoq̄z maxime cum de ta
libus ſollicitꝰ indagator ab his que a nobis de mineris eo
rum ſcripta fuere: exquiſitam valeat informationem adipi
ſci. Qua ex re ſic egritudines quibus appropriātur ⁊ ab alijs
ſcriptas: ⁊ plures hoc meo in codice tantūmodo numera/
bo. Legat itaq̄z in capitulis ſuis qui particularia de eis ſci/
re cupit. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ducia eius catharro frigido
⁊ humido confert, calefaciendo, exiccādo, ɔfortādo: cū alu/
minis ⁊ ſalis vel nitri virtute. vnde pricepo. Et nitroſe ⁊ ſal
ſe capitibus ⁊ pectori auxiliū preſtant: tū ea in parte q̄ ſulfu
ris nāz ſapit ⁊ cineris: quo ſulfure efficatior in his cinis red
ditur. Nam cinis minus exiccatiuꝰ minuſq̄z multo calidus
ipſo ſulfure eſt vt ſupra. q̄re mēbruz ꝑncipale nō ita ledit.
Nam in mēbris ꝑncipalibus ita fortia inconſulte applicari
nō debēt: vt q̄rta ꝑmi. q̄rto caplo. Tinnitui ⁊ ſibilationi an/
tiquis. dolori capitis antiquo. potētius aūt eſt balneuz a ꝑ/

dominio ſulfureum in his paſſionibus ſic auxilium pſtans. Uerum capitis ꝛ balneandi virtutē prius cōſiderare oportet qua ex re debileſ ꝛ corpore ꝛ capite ſulfurea balnea ſic poſtponātꝛ a facilioribus inchoent. Iuxta illud meſue de ſoda frigida. Et incipiamus ſicut eſt noſtra ꝯſuetudo a debilioribus. Quare prius tentāda ſunt balnea hec alumino ſa ꝛc. Deinde ad ſulfurea ſe cōferendū quando. ſ. alia non ꝯferunt: ꝛ virtus prius conſideretꝛ. Ex quibus apparet error eoꝝ qui ꝯſulunt vt pro his ac cōſimilibus mortales ilico ſe ad fortia trāſſerant. Neqꝫ deſino admirari ꝙ tanta trā fuerit in balneis noſtris negligētia: ꝙ in nullo eoꝝ ducia ad caput recipienda parata fuerit. Ego autē iam paraui in balneo ebani tēpore quo in eis morā ꝯtraxi cū illuſtriſſima dña Iſota eſtenſi. Neqꝫ meos ſic accuſare volo: ſed vt obſeruandis ſic occaſio detur. ℭ Membra pectoris. ℭ Confert habentibus pectus humiditate plenū ac frigiditate leſum. vt hic ante principes. Et ſi aſmaticis ſic conferre videatur: certe aque caliditatem male tolerare poſſunt. quare opus eſt vt aqua ea in tepiditate reducatꝛ: quo illā ſuſtinere: ꝛ in ea diutius permanere poterunt. ℭ Membra nutrimenti. ℭ Confert ſtomacho hūidiorꝛ ꝛ ydropiſim habentibus ꝛ inflationē: Princeps de aquis nitroſis ſalſis. Extenuat ſplenem tumefactū. Et ſi necubi inueneriꝫ alumē ſtomaco ꝯferre: ꝛ nitrum ſtomaco nocere legerim. ac ſal ipſuꝫ in quātitate aſſumptum. hec quidem interius applicata intelligēda ſunt: ſicqꝫ exterius conuenientia. ℭ Uulnera ꝛ vlcera. ℭ Ulceribus corroſiuis ꝛ ambulatiuis, cācrene, erpeti eſtiomeno cōferunt valde: ꝛ ſerpiginem ꝛ impetigineꝫ mirabiliter mundant: vt perſepe experientia docuit: Auferunt ꝛ ſcabiē vlceroſam. Et hic aduertatur ꝙ de ſulfure non inueniꝛ in libris auctorum tāta laus in cōſilibus paſſionibus quāta de alumine ꝛ ſale. quare balnea hec in talibus magis cōmendanda ſunt qꝫ ſulfurea. Quamobrē in caſu magnifici dñi de ceſenis conuenientiora forent. Et qm̄ non raro infra dicemus balnea ſic vlceribus conferre. hinc pro ſequentibus aduertatur ad id qđ ſcriptū eſt quarta ꝑmi. ſcđo capitulo. Cūqꝫ vlcus in principio fuerit non debet eger balneū ingredi neqꝫ ipſum aquis tangere calidis: quoniam trahet ad ipſuꝫ qđ apoſtemati augmentum faciet: ſed cuꝫ vlcus quieuerit ꝛ ſaniem fecerit: fortaſſe tunc facile fiat ei. tu nota verbum fortaſſe. ℭ Membra iuncturaꝝ. ℭ Cum ſalſedine participet: doloribus articuloꝝ ꝛ podagre confert: qui ex frigiditate ꝛ humiditate fiunt: ꝛ fracture reſtaurationem efficiunt fortem ꝛ conferūt carbūculis ꝛ vlceribus. Princeps ꝛ alumine ꝛ cinere ſuo iuuamētū nō paruū preſtat. ℭ Mēbra expulſionis. ℭ Dictū eſt ꝙ ſal omnis ſoluit vētrem. vnde cuꝫ huius balnei vis quedam ꝛ magna in parte ſalſa ſit aqua eius ventrem ſoluit: ꝛ humores viſcoſos educit: ſi de ea conueniens doſis potata fuerit. ꝛ eſt a libra vna vſqꝫ ad tres. Et ego iam expertus ſum ꝛ inueni libram mediam ventrē ſoluere. Eſt enim ſic potata ſtomacum conturbans ac vomitū inducens. ꝑpterea eſt cliſterizata magis laudanda. Et quoniam plurimum de alumine participat multuꝫ adiuuat ad fluxuꝫ menſtruoꝝ alboꝝ conſtringendū: ꝛ ad matricē multis humiditatibus relaxatam qbus prohibetur impregnatio. Et ſolo fumo ſuo rectificat diſponit ꝛ ad concipienduꝫ preparat. Nam diebus Cermiſoni noſtri: cuius cōſilio mulier veneta hac diſpoſitione infecta: cum ad balnea hec proficiſceretur: que. 12. annis concipere non potuit: huius balnei vſu diuina interueniente gratia concepit. ℭ Febres. ℭ Aque preterea aluminoſe corpa que febribus ſunt apta fortiter ad eas perducunt. quo in loco percipiendum eſt balnea quandoqꝫ ab hominibus accuſari. cum hi ex inaduertentia ſua accuſatione digniores ſint. Aiunt enim ſtellarum conſtellatione balnea ſic egrotantia facta fuiſſe. de quo poſt ſuo loco dicetur.

ℭ De balneis ſancti petri. Rubrica. ij.

Us eſt ab ebano fere ꝑ miliare diſtās: ſanctus petrus nominatum olim potens ac delectabile quo qdē in loco terme ſūt aluminoſe ſalſe multū: que ſic ſua ſalſedine: ꝛ aluminoſitate his videnſ egritudinibus cōferre: de quibus in his que de Ebano ſcripta fuerunt: ꝛ potētiores eſſe iudicantur. Uerum earum ſitus vallibus magna in parte occupatꝛ: qui non paruꝫ attendendus eſt: vt poſt de obſeruandis diceſ. Areole autem hic adducantur que de aqua ebani ſcripta ſunt. A

ℭ De balneis domus noue. Rubrica. iij.

Erſus autem meridiem parūper deſcendendo ad medium miliare balneuꝫ reperiſ domus noue nuncupatum. Nā veteres noſtri eū vt cetera non coluerunt. Domus aūt hec noſtris in diebus conſtructa fuit. Et huius rei Ioānes de dōdis patauus vir diuinus ac ꝓpe verus Philoſophus: đ quo ſupra: glorioſus auctor extitit. Apud queꝫ locū parūper diſtans eſt velut pua lacuna termaꝝ: cuius ex aq ſalem vt actuꝫ conficiebat qm̄ ſalſa multū eſt: ꝛ prior ſalſior. Et qdam ſe ꝑ alembicū expertos eſſe ſcribūt: ipm calce participare. Ueꝝ cū cinis paratior ſit ad ſalē: ſic cū aqua mixtus ꝯficiēdū. Ueriſiſius iudicandum puto illā cinere magis qꝫ calce pticipare. vñ in caceſia ydropeparaleſi cōmēdaſ. Et ē illa ebani ſolutiua magis catharro ꝯferens ꝛ ceteris vt actū de balneis ebani. a quo cū ſit diſceſſus: ꝛ ad alia ūſus balnea mōtis groti ſit acceſſus: in vigore potētiora balnea inuenimus: que ſulfure eo ebani magis pticipare videnſ: ꝛ ſi in reliqs mineris ꝯueniāt. Huius aūt ſitus veluti ſilueſtr. eſt vallib⁹ vallatus. quo in loco aqrum frigidaꝝ: ꝛ calidaꝝ magna ſit collectio: vt veluti ſtagnātes aque ſint nō boni odoris: quibus non parū leditur aer. Areolaꝝ aūt haꝝ ordo hic vt ſupra habeatur. B

ℭ De balneis montis groti. Rubrica. iiij.

Ons eſt ad occidens egrotoꝝ a veteribus nr̄is ſic nominat⁹: qm̄ his in tpibus amenitate loci egrotantes ad balnea illi ꝓxima ꝓficiſcentes ad eū pambulandū trahebantur. Erat enim ad ea balnea nō paru⁹ egrotoꝝ ꝯfluxus: ꝛ cū ceteris oibus patauis ſint potētiora: ꝛ pluri ſulfure pticipent: vt ſenſus viſus ꝛ odoratus oſtēdit quāobrē digniora ac famoſiora ſic facta fuere. cū ſulfur in calefaciendo: ꝛ aquā exiccādo ꝑncipatū obtinere inter minералia videaſ: vt Ariſto. placuit. Ueꝝ hoc loco errorē illoꝝ nō tacebo: q cū potētiora ſic reddanſ: infirmos indifferēter ad ea ꝛ ad conſilia fortia ꝓficiſcenda ſic conſulunt. Nam. vt actū alia eſt aluminis virtus pluribus in egritudinib⁹ ipſo ſulfure magis potēs ſicqꝫ cinere ac ferro ere ꝛ hmōi in varijs egritudinib⁹ balnea reddunſ ipſis ſulfureis efficaciora. Qua ex re prius egritudo ꝯtēplāda eſt: vt actū a facilioribus ſemꝑ inchoādo. ℭ Minera. ℭ Huius āt balnei minera ſulfurea ſcribiſ ꝛ aluminoſa magis plus ceteris patauis ſulfure pticipans vt actū. ꝛ ſi parua abſolute ſit pars ei⁹ ſulfurea ceteraꝝ cōparatione. Uñ parūper a balneis diſcedens parua repitur lacuna balneū equoꝝ noiatū: plurimo ſulfure participās. Uñ cū equ⁹ animal humidū multū ſit: ꝛ ab egritudinibus humidis vt plurimū moleſteſ. hinc accidit ſic varijs egritudinibus: ꝛ vetuſtis mirabil'r conualere. Nō tñ a cineribus balneū tale abſoluiſ. qbus iudicaſ eius virtutes cōpoſitas eſſe: cū eius munera ſic ex pluribus componaſ. Et minerā eius nō derelinquēs hic adducaꝫ verba. Ioānis de dondis viri glorioſi: de quo ſupra q viſus eſt aliā hēre opinionē. Inqt in quodā tractatu ſuo de cauſis caliditatis balneaꝝ de aquis termaꝝ paduanaꝝ loquēs. Qualis ſit haꝝ aquaꝝ natura: cuiuſqꝫ minere virtute maxime pticipent: ex predictis trahi pōt. Sed nunc manifeſtius ꝑ certiſſimas experientias demonſtranduꝫ eſt: qꝫ ex opere cōfectio C

nis ſalis ex his aqs: qd quondã bone memorie genitor meꝰ Jacobus de dondis inuentor ꝛ imaginator primus ſubtili ordinauit ingenio. Et ſi longus ſit ſermo eius: tñ qꝛ ſcio dominũ meũ in eo delectari debere. nõ dubitabo his eũ adiicere etiã: qꝛ ad dicta ꝛ ad dicenda plurimũ afferet vtilitatis. Quilibet aiadoertẽs curioſus itelligit. Jn illo nãq ope vaſa ſunt duplicis ꝯditionis ꝛ forme. Sunt. n. eoꝝ plurima fictilia: qꝛ de terra facta que ſũt rotũde figure formata in modum olloꝝ. Aliq vero ſaxea plana ꝛ lata multũ ad modum areaꝝ ꝯcauata: ita vt circũquaq habeant eminẽtias ad latitudinẽ medij palmi. Hec aũt vaſa ſunt in lacuna aqe feruẽtis ita diſpoſita vt manẽtia circundentur vndiq ab ea: ꝛ ſit aqua ſub eis. Jn dicta aũt lacuna fontis aqua feruens eſt ad altitudinẽ brachij vel minus: in qua ſunt plurima loca ſcaturiginis ꝛ ortus bolictis aque. ita vt per hoc ſit aqua feruẽs ꝑ totam lacunam renouata cõtinue ꝑ nouas ſcaturigines. ꝛ defluens a lacuna ꝑ canales igenioſe ordinatos: vt per hoc maneat aq in lacuna ſemper feruẽs ꝛ vnius altitudinis. Jn predictis vaſis aqua decoqtur ad faciẽdũ ſalẽ. ſed in fictilibus ponit̃ de ipſa aq fontis ꝓut eſt in fonte: ꝛ ꝓut eſt ſcaturiens de ſubterra in fonte colligit̃ vſq ad mediũ capacitatis eoꝝ. ꝛ ipſa ſic ſemiplena natant in lacuna fontis. ꝛ ꝑ feruorẽ aqe fontis que ꝯtinue currẽs ꝯtinue renouat feruorem. Aqua. n. que intra vaſa eſt decoquitur ꝛ ex ea euaporat plurimũ ſubtilioris eius aque ꝓportionabiliter modicũ eius qd de minerali terreo admixta eſt remanet. ꝓpter qd ꝯtinue magis: ꝛ magis augetur aqua: remanẽte in vaſis ſalſedine. Cũq peruenit ex huiuſmodi decoctione ſalſedo ad aliquẽ certũ gradũ q guſtu comprehenditur: ꝛ incipiunt in ſuperficie vaſis aque decocte apparere quaſi qdã flores ad modũ paruaꝝ guttaꝝ: qui indicant principium coagulationis eius in ſalem. tũc aque ille de teſtaceis vaſis trãſferunt̃ ad vaſa ſaxea: q ſunt in ipſa aque fontis lacuna firmata: ꝛ immobilia ponunturq in eis ad altitudinẽ vnius pollicis vel parũ plus. Jbiq ꝑ vlteriorẽ decoctionẽ coagulant̃: ꝛ graneſcunt in ſalem: q cuꝫ ad id opus idoneis inſtrumentis colligitur ꝛ reponitur candiſſimus: ꝛ puriſſimus. Jn huiuſmodi aũt vaſibus que dicta ſunt: tã in teſtaceis q̃ in ſaxeis in fundis eoꝝ: ꝛ lateribus pro tunc aggregat̃ quedam duritiea lapidea alba cũ luciditate quadam ad modũ gipſi: immo vere ꝛ abſq dubio gipſum eſt: nullũ penitus perceptibileꝫ habens ſaporem: preter quandã ſtipticitateꝫ. Jſtud autem ꝙ aggregatur in vaſibus ſaxeis in ſuperficie ſua ſuperiori de qua ſal colatum eſt ſapit aliquid ſalſedinis aliquãdo propter id quod adheſit de ſale eideꝫ. ℭ Ex hac forma ꝛ modo confectionis ſalis ex predictis aquis que in illo toto opere ſiunt attendens quilibet: experietur euidẽter eas ex tribus ſubſtantijs eſſe cõmixtas: que in dicta confectione ſalis inuicem ſenſibiliter ſequeſtrantur. Prima enim eſt aqueitas inſipida plurima cuius iſipiditate ꝛ multitudine ſit vt nec ſalſedo neq alius aliquis ſapor certus ante decoctionem ſentiat̃ in eis. Deinde in ea cõmixtione eſt ſubſtantia terreſtris inſipida vel ſtiptica aluminoſa: que ſubſidet in vaſibus ꝛ lapidatur in eis. Et eſt iterũ alia quaſi media inter predictas ſubſtantias ſalſa que vt dictum eſt graneſcit ꝛ coagulatur in ſalem per decotionem. Et aqua illa ſic ſalſum exprimit ſaporeꝫ: multo aqueo inſipido reſoluto. Jnter predictas autem ſubſtantias ſalſa media eſt, modo ſubſtantie quãtitate grauitate ſitu atq natura ſiue cõplexione. modo ſubſtãtie. qꝛ non eſt ita groſſa terreſtris vt gipſea: nec tam ſubtilis: vt aquea: neq tam grauis vt gipſea. grauior tñ q̃ aquea. quãtitate qꝛ non eſt tanta vt aquea ad magnam ꝓportionẽ. Nã ex mille libris aque vix conficit̃ vna ſalis. Eſt tamẽ amplioris quantitatis q̃ gipſea grauitate qꝛ ſexagies plus de ſale colligitur q̃ ſi totum illud qd in fundis ꝛ lateribus vaſorum eo pro tempore lapideſcit. Situ qui medius tenet qꝛ aqueitas ſurſum in vaporem reſoluitur. gipſeitas fundum tenet. ꝛ ſal ſupra gipſuꝫ. Complexio aũt eius media eſt modo quodam complexione aliarum duaꝝ participans vt pꝫ intelligenti. Ex quibus collige lector magna in parte modum inueſtigandi naturam termaꝝ. de quo in ſuo loco. Et ſequitor. Sed plures dixerunt has aquas naturam habere ſulfuris. qd verum non videt̃. quinimmo eſt experiẽtie cõtrariũ. Nam extimauerũt ex odore aliquali quem ſulfureum perceperunt: illas aquas eſſe ſulfureas. ſed odor ille nõ ex ſulfur̃ eſt: ſed ex calidis igneis ſpiritibus cũ aqua mixtis: vel ex aliqua admixtione partiũ terreſtrium ꝛ ſalſaruꝫ. Sed magis certum argumentũ eſt ꝙ non ſint ſolfuree. qm̃ in eis non eſt color ſulfureus neq vnctuoſuꝫ in ſuperficie: ꝙ neceſſario apparet ſi ſulfureũ quid eſſet in eis. Sulfur. n. leue ꝛ vnctuoſuꝫ eſt: ꝛ vnde materia ignẽs eſt facilis ꝛ calore diſſoluta in aqua ſupernatat ad modũ pinguedinis ꝓut experientia certificat. Nam in ſulfureis aquis ſupernatat pinguedo que ſi accenditur ardet vt experientia videmus. Preterea in compoſitione ſalis predicta nulluꝫ apparet ſulfuris veſtigiũ: qd tamen videri deberet ſi ibi eſſet ſubſtantia ſulfurea ab alijs ſequeſtrata: ꝛ precipue cum ſale: cum quo multũ conuenit in natura. Preterea cũ eo nõ apparet neq color eius neq odor. Jtẽ ſi ſal in igne proijcitur crepitat vt ceteris ſales. ſed nõ ardet: q ardere deberet ſi cũ eo ſulfuris ſubſtantia foret. Non arbitror igitur has aquas habere aliquid ſolfuris corpulentũ. Et ſi forte ignei aliqui ſpiritus cũ ei ſcaturiant qui de natura ſunt ſulfuris dantes odorem ſulfuris aliqualẽ: vt in fulgure ſentimus poſt eius percuſſionẽ in loco aliquo: ibi confeſtim exalant. Concludens aũt aſſerit ipſas eſſe magis exiccatiuas q̃ calefactiuas propter ſalem ꝛ gipſoꝫ ambo exiccatiua eſſe hec. Quibus plane habetur ꝙ aque termarũ paduanarũ aluminoſe ſunt ſalſe gipſee ꝛ ciner eitate non abſolute: ſed nulla ſui in parte ſulfure participare. ſicq maxima in pte in ſniam noſtram cõuenire. Qd autem non ſint ſulfuree conatus eſt probare vt ſcriptuꝫ eſt. Nos aũt diximus eas ſulfure participare: ſed par as in parte aliarum mineralium reſpectu. Nam in tam aſſidua decoctione vt in ſalis opere ſit partes euaneſcunt ſulfuree ꝛ reſoluuntur. Qꝛ non appareat vnctuoſum: id eſt propter paucitatem ipſius alijs partibus ſuperãtibus multum: ꝛ qd q de colore ꝛ odore dicendũ. Unde vt actum eſt nr̃o placuit Ariſtotili. omnes terme ꝓncipaliter ꝫ nõ maxime a ſulfur̃ caliditatem recipiunt. Qꝫ aũt gipſee ſint nõ negat̃ expreſſe. naꝫ gipſum vt ſupra de eo frigidum eſt ꝛ ſiccuꝫ a natura terreũ: qd ex forti ꝛ continuata decoctione in aq tam pauce quãtitatis nõ auxilium recipiens aliũde pars illa terreſtris ſic ſuperflue decocta in gipſoꝫ cõuertitur: q que pars terreſtris ſi iuuamentum recepiſſet a multitudine aquoſitatis: nunq̃ in gipſum ꝯuerſa foret. ſicq pars illa terrea aluminoſa aut cinerea aut ſalſa per fortẽ ꝛ vltimatã decoctionẽ reſolutis ptibus igneis ꝛ aereis in ſbam ꝯuertit̃ frigidã ꝛ ſiccã: quam gipſum dicimus. Hec omnia ſic ꝓbabilia ſunt: demonſtratiõe logica carentia. ſꝫ expientia eſt omniũ haꝝ diſcordiaꝝ magiſtra. Ueꝝ opinionem per me poſitã ꝛ ab oibus alijs laudo tam ſic magis colo. ꝛ ſi vir hic clariſſimus fuerit vt actum. Qd aũt dicit ꝙ ante decoctionẽ nullus ꝑcipiat̃ ſapor. certe pace ſua ꝯtrium expertus ſum ꝛ qui plures in pñia mea guſtarunt. Situs aũt eius vt actũ monti eſt ꝓximus: vallibꝰ vallatus. eiuſq aer nõ eque vt is ebani qualitat̃. Fluxũ etiaꝫ aquaꝝ frigidaꝝ ꝛ calidaꝝ in vnũ ꝯcurrentiũ in hoc auxiliũ preſtantiũ. Eſt autem a balneo ebani vno cũ medio vel duobus miliaribus diſtans. ℭ Electio. ℭ Huius areole apertio ex his que in de balneo ebani ea in areola ſcriptum eſt: ſic nobis in hoc loco ſatiſfaciat. ℭ Natura. ℭ Cal'm eſt ꝛ ſiccũ: ꝛ balneo ebani calidius ac ſiccius ceteriſq pataminis cuius caliditatis ꝛ ſiccitatis graduatio ex dictis in balneo ebani accipiat̃. eſt enim vt ſup̃ magis exiccatiuũ q̃ calefactiuuꝫ. ℭ Operationes ꝛ ꝓprietates. ℭ Eſt calefactiuũ, exicca-

D

ruũ reſolutiuũ:vt ceteris ineſt terminis. Et ad particularia
deſcendens areolam in ſcribo:que eſt. ¶ Membra capitis.
¶ Princeps. Sulfuree aque neruos mundificãt ꝓpter qḋ
in paraleſi multũ operant᷑: dolores deſcenſiones humidita
tum ⁊ ſpaſmũ ſedãt:catharro humido mirabil̃r ꝯferũt:ꝓci-
pue eaꝝ ducia. Et hic locus eſt ſpeculationis:ſi calor ⁊ hu-
mido ꝯferunt:vt quidã aiunt ipſas expientia manifeſta ꝯfer
re.cum in rõ caliditatis obſtet:q̃ dubitat᷑ ne cerebri conten
tiuam debilitet:cũ omnis imoderata qualitas ꝓpẽ vir-
tutis actum deijciat.Qꝫ ſi vera expientia eſt id aſſerendum
vt nocumento iuuamentũ maius ſit. Etiaꝫ iapſus naturalis
in caliditate ita puus eſſe poſſet:vt parũper noceret. Cõfert
epilepticis:dũmodo cã ſit ex frigiditate ⁊ humiditate per
eſſentiã talis. Sibilo.tinnitui,ſurditati ex cauſa frigida ve
nienti. Capitis dolori antiquo:in quo ducia ſulfurea poten
tior reddit᷑ aluminoſa:⁊ capiti magis ꝓportionata.memo
riam reparat ac rectificat ſed nõ ex etate deꝑditã. Ceteriſqꝫ
egritudinibus capitis:de qbus in areola capitis ſup̃ de bal-
neo ebani. ¶ Membra pectoris. ¶ Pectus ab humiditati-
bus liberat.qua ex re aſmaticis ꝯferreum in eis ſtare pote
runt.vñ in eis aqua multũ moderanda eſt:⁊ longitudine cũ
remiſſiori ſuccurrere:et:vt in ꝓcedẽtibus ḋ balneo ebani actũ:
quo ꝑſens fortius exſtit. Dolores ex cã frigida tollit. Nam
cum quidam hebreus dolore pectoris diu laborauerit ex cau
ſa frigida:plurimaqꝫ medicamenta tentaſſet:qbus minime
iuuabat᷑:ad duciã huius balnei eũ trãſmiſi:pectus ꝑcutien
te:et diuino interueniẽte auxilio ſanatus eſt. ¶ Membra
nutrimenti. ¶ Scribit princeps ſulfuree aque ſtõm laxant:⁊
deſiderium deijciunt.q locus ſpeculationis eſt:cũ ſua caliḋi
tate cũ ſpãliter frigidũ ꝯfortare videat᷑:⁊ humidũ ſua ſicci-
tate:⁊ ſua ſtipticitate grandi eũ iuuare. Et cum de ipſo ſul
fure actũ ſit exterius applicatũ ſtõm frigidũ roborat᷑. Id di
cendũ eſſe puto: q cum actũ de ſulfure ſit ipm vehementer
calefactiuũ attractiuũ eſſe ſubtiliatiuũqꝫ humorũ ac illorũ
diſſolutiuũ:aque ille ſic humores calefaciẽtes attrahẽtes:⁊
humores ſubtiliantes:illos diſſoluentes:⁊ ꝓcipue cũ toti
corpi applicant᷑:ſic humores eliquatos ad ſtõm attrahẽtes
ac deſcendere faciẽtes illũ relaxant ac molliunt ⁊ os ſtoma
ci relaxando appetitũ deijciunt. Exterius ṽo applicatum
moderatur.neqꝫ tantã vim hꝫ in attrahẽdo diſſoluẽdo ⁊c̃.
vt ſulfuree aq. Quo loco a te accipiendũ eſt:q̃tum meo ſtõ
balnea ſulfurea petrioli ꝯferre plus q̃ tunc nocere. Vñ alu-
minoſe illi ſunt ꝓcipue ꝯferẽtes:q̃les ebaneſes patrue ſunt.
⁊ de his amplius infra. Spleneticos iuuant humiditates ad
ſplenem deſcendẽtes reſoluẽdo. Nocẽt habẽtibus epar ca-
lidum:q: multũ inflãmatiue ſunt.ea pp neceſſarium eſt ꝑui
ſione. Nam volẽtes eis vti cũ frigidis epar ꝯfortãtibus:⁊ nõ
multũ ſtipticis prius inungãt:aut al̃r ad frigidũ alteret᷑.de
qbus in de obſeruãdis dicemus. Conſultius tñ eſt tales in
eis nõ balneari. Qꝫ ſi alia ex cã cogerent᷑ illis vti:inungant᷑
⁊c̃. vt actum ventoſitatẽ in eo genitã:ac in ſplene etiam cuꝫ
mẽbra hec ſic longo tẽpore:et:vrata fuerint mirabil̃r extermi
nant.⁊ mẽbra illa ex cã leſa ꝯfortant.quãobrẽ ydropiſi tali
miro ſubueniunt modo. ¶ Mẽbra expulſiõis. ¶ Cõferũt
colice antiq̃ inteſtinoꝝ:⁊ vulue duritiei.vt princeps ſic eã hu
mectando:vt actũ de ſtomaco.ſunt tamẽ ventris cõſtipati-
ue. Et hic locus eſt ſpeculationis:ꝓp aſſignatã cãm de mol
lificatione ſtõci:conſideret ſpeculator. ¶ Vulnera ⁊ vlcera.
¶ Corporis ſupficieꝫ a horbor ⁊ vlceribus malis antiquis
⁊ ſanguineis violaceis mundificãt:⁊ pãnos morfee ⁊ albo-
ras. Princeps. Et dictũ eſt antiqs:q: in nouis non conferre
vt in precedenti dictũ eſt capitulo. ¶ Membra iuncturaꝝ.
¶ Hic locus ſpeculationis eſt:an in paſſionibus iuncturaꝝ
plus conferat balneum ſulfureũ cum ad ipſuꝫ fere omnes
ſic patientes conſilio medicoꝝ proficiſcantur. Et in preſen-
tiarũ ſic determinata ⁊ concluſa volo in ſequẽtibus in locis
ſuis ſufficere:ne lõgitudine ac eoꝝ replicatione legentium

mentes tedio afficiant᷑. Facile quidẽ mi illuſtris domine eo
rum errorem intelliges:a qbus de obſeruatiõe vniuerſaliũ
nullo prorſus cura cum diligẽtia colitur. ¶ Neqꝫ in aduer
ſantibus ſillocizãdis h̃ in loco mihi cura grãdis eſt:eo ꝓci-
pue cum ponendis ex ꝯcluſionibus quibus breuior doctri-
na erit:his ſatiſfactum a me ſic facile eſſe intelligam.
¶ Accipiendũ itaqꝫ primum iuncturaꝝ debilitatẽ non vnica
ex cauſa oibus ꝓuenire:ſed in diuerſis varias cauſas eſſe:q̃
ex re non idem antidotũ in oibus ſed in diuerſis variuꝫ ap
plicare opus eſt. Et hoc loco vulgariũ opinioneꝫ excludo:
q balnearum effectus proprietatibus occultis attribuunt.
¶ Affirmandum ſecundo balneas nãles oẽs vt actuꝫ actua-
liter calefacere atqꝫ exiccare:multoqꝫ magis cuꝫ ex minera
fuerint calidiori. ¶ Que res eos nũ latet q eis vtuntur:cũ
ad ſitim non paruam perducant. Quamobrẽ aiunt. qui bi-
bere potenter cupiũt balnea ꝑficiãt᷑. Et princeps primi
ſecunda. Et de diſpoſitiõis aquaꝝ Raſis in almãſ. c.2. q. cõ
tinentis. Eorumqꝫ caliditatem ad terniũ gradũ producit vt
actum. Nam eorum fortis alteratio non tollerantia vacat.
Quibus inducit᷑ mẽbra humani corporis ſic potenter cale
facere exiccare atqꝫ reſoluere:reſoluendo plurimuꝫ debili
tare:vt de balneo aque calide ſupra agebatur.
¶ Eſtqꝫ tenendũ debili paſſo forte agens applicandũ nõ eſſe
q̃m ex tali applicatione paſſum exterminatur: ⁊ in rubore
ſuo ꝯuertitur ⁊ finitur:debent enĩ talia ad inuiceꝫ ꝓportio
nari:vt inde cõuenientior ⁊ ſecurior actio cõſequat᷑. Nam ſi
pauco in lucerne oleo magna accenderet᷑ flãma:ilico oleuꝫ
euaneſceret:⁊ flãma extingueret᷑. Et ꝓpterea clamitãt me
dicine auctores curam per ꝯtraria equalia fieri debere:ne
cura perfecta per altiora impediatur. Neqꝫ obliuioni tra-
denda eſt totius ac corpis ꝑiculoꝝ virtus:ſed prius cõtem
planda eſt. ¶ Nam cũ deficit virtus deficit ⁊ curatio. prin-
ceps primi quarta. Et dux medicoꝝ. Diuum virtus eſt ope-
ratrix. Tegni:tertio. Similiqꝫ modo ⁊ mẽbroꝝ cõpoſitio.
q̃obrem gracilia ea non ſuſtinẽt medicamina que robuſta
ferunt. Et nãlem membroꝝ debilitatem amplexantes po-
ſtea que ſic poſita ſunt dicemus. ꝓmo iuncturaꝝ debilitatẽ
oẽm:aut ex complexione:aut ex cõpoſitione:aut ab vtroqꝫ
ſimul prouenire. Iuxta que has ponemus concluſiones.
¶ Sitqꝫ nobis prima. In debilitate iuncturaꝝ compoſitio
ne gracilium ſulfurea balnea nõ competere:q̃m nimis po-
tentia ſunt:nõ enim paſſu agens ꝓportionatũ eſſe videtur:
etiam cum pauco calore vigeant: ſic forti ex reſolutione ex-
terminant᷑. Item que ſicca ſunt non opꝫ amplius exiccare.
primi tertia. ⁊ prima aforiſmorum dux. Omnis imoderata
q̃litas actum ꝓpie virtutis deijcit. ¶ Altera. In debilita
te non vetuſta iuncturaꝝ compoſitione robuſtaꝝ mala ſtan
te complexione frigida ⁊ humida ceteris conſentientibus
balnea magnifice competũt ſulfurea. Vbi vero mala foret
cõplexio calida incõuenirent. Hanc concluſionem noſtri ſen
ſere veteres:aqua fortaſſis in omni iuncturaꝝ paſſione ⁊ in
differẽter erroneus acceſſus ad balnea ortus eſt:i hec equi-
dẽ ex ſuppoſitis ſicut ꝓbata relinquatur. ¶ Debilitate ve-
tuſta iuncturaꝝ ſtante:quo in caſu iuncture calore naturali
admodũ depauperate ſunt:aut cum robuſticitate:aut gra-
cilitate balnea ſulfurea minime conferre videntur. Hec ex
ſuppoſitis probetur cui ⁊ addatur:q ⁊ terme nullo modo
conueniunt:niſi vbi iam humiditas in eis adeſſet reſolutio-
nem agens:quo in caſu etiam in caliditate terme remitti de
berent. ¶ Reliqua ponat᷑ ig in corporibus plectoricis etiã
ſtante robuſticitate mẽbroꝝ terme naturales ſuſpecte ſunt
habende.cõcluſio declaretur per ea que de aquis ſulfureis
actum eſt ſupra in areola. Membra nutrimenti in hoc caꝑ.
q̃m liquefaciunt ⁊ humores deſcendere faciunt ad inferio-
ra:vt expertus fui. ¶ Quintam hic addamus:q in preſerua-
tione vbi iuncture nãliter ſint graciles:⁊ ſic naturali calore
depauperate:hec balnea ſulfurea minime conueniunt. Nã

amplius ſic debilitantur: facta caloris ſui pauci ac humidi
ſubſtantifici reſolutione: q̄re plures ſolito ad eas fluent ſup
fluitates. Nā ꝑnceps: membra fortia mittūt ad debilia: ve
rūtamē eſt vt in de obſeruādis agitur balnea in reſolutione
ex mora plurimū moderant̄. ¶ Poſtremū adijciemꝰ. Cole
rici naturales ⁊ colerici aduſti ab eorū vſu ſe obſtineāt. Nā
ea illos ad febres ꝑparāt: ad ep̄is ſupercalefactionē: vt pri
mi ſcd̄a. de diſpoſitiōibus aquaꝝ. Et he concluſiones nobis
veluti ꝑncipia ſunt ad ea que in ſimilibus eſt cōſiderandum
Quibus accipiatur error eoꝝ qui complexiones hominuz
eorū habitudines ⁊ compoſitiones tollunt: ac particularuz
patientiū virtutem prius non contēplantur: ſed indifferen
ter oēs ſic ad balnea aſſumenda cōſulūt: id opinātes vt vul
gus effectus hos: cū ſepe beneficio medicoꝝ nō curantur: ⁊
ex eis iuuamentū ſuſcipiant a proprietate occulta proueni
re: vt ſiculi ⁊ neapolitani: de quibus infra. Et dixit ꝑnceps.
Aque ſulphuree conferunt ſpatibus iuncturarum: ⁊ duri
cijs ⁊ verucis pendētibus. Et nota lector verbū duricijs. ⁊
cōſidera. Et in ſumma vt princeps conferunt omnibus do
loribus iuncturarum ⁊ neruorum frigidis.

¶ De balneis ſcti Bartholomei. Rubrica. v.

B Alnea aūt hec vallibus vndiq̄ ſunt val
lata a meridionali plaga mō
tibus diſcooperta. Rus enim fuit quōdā ſanctꝰ
Bartholomeus nominatum miliaribus. xij. a ci
uitate diſtans. nunc v̄o ſiluestris ⁊ inhabitatus
locus eſt. Verum per nobiles noſtros de leone fundatum
fuit ⁊ in eo t̄pe bartholomei tēplū amplū: cui coniunctū eſt
hoſpitale: ad pauperes recipiendos: vt ſic cōmoditate am
pliori ab eoꝝ languoribus ꝑcibus ſcti interuenientibus cu
rarent̄. Sūt aūt veluti piſcina magna nō lapidibꝰ: vt cetera
patauia fabricata: quoꝝ fundus luteus ⁊ pinguis eſt ad ni
gredinē declināſ: mollis multū: in quē nec̄ario penetrāt ſe
balneantes: ita vt ſi in baculis ſe nō ſuſtinerent: ad ꝓfundi
tatē periculoſā aq̄ꝝ deſcenderent. Nā eius in ſupficie nō
alta eſt aqua: ſed ad altitudinem duoꝝ pedū vel ꝓpe. Hec
autē aqua tēpore hyemis ⁊ veris eſt in calore notabiliter re
miſſa: qua ex re eā eligere opꝫ eſtiuo tēpore ⁊ ad ea itur de
menſe auguſti vſq̄ ad mediū ſeptēbris: ⁊ vltra: aeris conſti
tutione ſuadente. Exiſtimo autē ⁊ de mēſe Junij Julij effica
cia eſſe: ⁊ euntes eo tēpore ab eis non minus iuuari. ¶ Mi
nera. ¶ Huius aūt minera ſulphuris naturam ſapit aliqua
lem: ⁊ bituminis ſine aſparti vt quidā aſſeruerunt. Verum
lutus ille vt liquida pix videtur. Arbitror enim vt actum
ſulphurea fore: licet paruꝫ in quantitate ſulphuree partici
pēt. propterea quoniam eorum caliditas non magna ſit.
Conſequenter de alumine plus habere: vt cetera patauia.
Sed ſic ſi in eis humiditate ſuperabundāte: q̄m caliditatis
acuitatem obtundit ⁊ ſiccitatis opationē: non ſic ad calefa
ciendū: ⁊ exiccandū: vt cetera potentia redduntur. Quapro
pter debiles in iuncturis quibus aliqua ineſt duricies: aut
nodoſitas ad hec q̄ꝫ alia ſecurius ſe transferre pñt. Vñ meo
cum cōſilio vir qdam feltrēſis noīe Petraca qui nodoſitatē
ac duriciē in genu habebat: cum ꝑus diſlocatus foret in ge
nu: ⁊ plurios nō dico reſtauratores: ſꝫ deſtructores ſic ex
pertus foret: q̄ ex re ob dolores pluries receptos materia
multa fluxit: ⁊ in loco retenta: ⁊ fridis medicaminibus ap
plicatis indurata abſq̄ baculo ⁊ ferula ambulare non po
terat: ſic duobus annis tranſiens hec balnea profectus eſt:
ex quibus ſpacio dierum quindecim tantū recepit iuuamen
tū: vt demū abſq̄ baculo ⁊ ferula rediret. Et breuiter clau
dens ea ꝓnuncio plus aluminoſa nitroſa etiam ⁊ cinerea: a
ſalſedine: licet remiſſa nō priuata: ſulphure autem modico
participantia. ¶ Operatiōes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt mediocri
ter calefactiuū: ⁊ parū exiccatiuū: cum mirabiliter duricies
mollificet in quacūq̄ parte corporis extiterint. Nam molli
ficatiua ſunt: vt princeps: que ponunt eſſentiā mēbroꝝ hu

tium ſpiſſos poros leniorez caliditate ⁊ humiditate ſua. Et
accidit ex hoc vt porifiant latiores: ⁊ expulſio ſuper fluita
tum que in eis cōtinentur facilior: ſicut exēplū de ſemine li
ni. Sunt enim talia que neq̄ fortiter calefaciunt: neq̄ forti
titer exiccant: quia ſi vehementer calefacerent potius indu
rarent: ⁊ ſimiliter ſi fortiter exiccarent. ¶ Natura. ¶ Fi
nē ſcd̄i parūper excedere ſentitur: iuxta aque ſuperficiem: ſed
vlterius in fundo ꝓcedentes ſentiūt caliditatē: vt ad tertiuz
eorum caliditas perueniat. ¶ Electio. ¶ Eligatur tempus
vt actūe: ⁊ hoc in tēpore diē vigilie ac feſti Bartholomei eli
gibiliorē quadā cū deuotione pronunciant. ¶ Mēbra iun
cturarū. ¶ Doloribus podagricis: ac iuncturaruz aliarum
confert. Et inuentum eſt in libris quēdā eſtenſem marchio
nē a podagra curatum. ¶ Delet mollificando ⁊ reſoluēdo
omnes iuncturarum duricies. Et ego vidi ex duricie genu
qua impotens quidam ad ambulandū reddebatur: eorum
beneficio curari vt actum. vnde ſic membra indurata noda
ta contracta mirabiliter mollificant ⁊ extendunt: ⁊ ad priſti
nam proſperitatez ſua virtute poterit homines ducūt. Et do
minus Aquileienſis cardinalis totus contractus in eo tem
porerita ex his iuuabatur dum in eis erat: vt veluti ſanus
totus moueretur. Verū in eoꝝ egreſſione aeris frigiditate
ad preſtinam diſpoſitionem membra redibāt. Et Georgius
Piſanus de ſancto Caſiano a ſua cōtractione notabiliter cō
ualuit. ¶ Vulnera ⁊ vlcera. ¶ Scabioſis conferunt ⁊ vlce
ribus: alias ſubticul areolas q̄m in his mēbris cōferre non
multū videnſ. Iſte autē locus: ⁊ ſi non elegantis ſit habita
tionis ⁊ aeris: tā habitatur: ⁊ habitabilis eſt: ⁊ rōne indul
gentie ad eū tēplū de quo actum eſt maximus concurſus ci
uium: ⁊ habitantia loca circumſtantia in die ſancti bartho
lomei. Hoc autem balneum inundatione aquarū pluuialiū
alteratur: ſuiq̄ effectus minuuntur.

¶ De balneis ſancte Elene. Rubrica. vj.

D Iſtans eſt a ciuitate ſeptem miliaribus
mōticulus quidā vndequaq̄ C
vallibus vallatus ad quem per aggerunculum
manibus factum peruenitur: cuius in ſummita
te muri oliꝫ eccleſie ſancte Elene dedicati adhuc
ſuperextant: apud quem balnea ſunt de ſancta elena nun
cupata. hic enim mons illa a plaga occidētali tegit: ſuntq̄ D
a plaga orientali diſcoperte: domus vero eoruꝫ pulchra eſt:
ſed ſitus malus ac turpis: cum preter monticulum nullus
adſit perambulandi locus. Stat autem apud montem ver
ſus meridiem velut ſtagnatus lacus: vnde aer eius loci ma
le qualificatur ex vicinitate aquarum fetentium. Et certe
vt in de obſeruādis poſt eorum ſitus multuꝫ cōtemplādus
eſt. Fons autem in ſuperiori parte montis eſſe videtur cuꝫ
ſic per eum deſcendat aqua ꝑ canale magnuꝫ terra montis
coopertum: ad pedes eius balnea ſic ꝓducens. ¶ Hic autē
fons vt ceteri oculis non videt̄: cuius minera eſt alumino
ſa cinerea ⁊ nitroſa: ⁊ ſalſedine parū participās. Non autē
a ſulphure abſoluitur. licet quidā ea a predominio ſulphu
rea ſcribāt: ⁊ cū ea caliditatis vehementis eſſe dicāt. Ego ve
ro vt opinor a ꝑdominio non eſt ſulphurea. Nō neq̄ viſus
neq̄ odor neq̄ guſtus illud manifeſtant. Et pro his recur
re ſupꝰ ad ea q̄ de balneo ebani ſcripta ſunt: ⁊ mōtis groti.
De mineris eoꝝ: neq̄ ſupcalitatis ſēſionē ſe fūdēt q̄m actu
calidiora ſit ſalſa ipſis ſulphureis: q̄m ſalſa per aduſtionē fiūt.
Et ego dum cum magnifico capitaneo Carmignola in bal
neis his pro cura ſua moram ac ſtationem traherēs de cali
ditate balnearuꝫ ebani diſputantes in quibus ſe prius bal
neauerat: hec ſic ad inuicē comparantes: nūciū ſpecialē mi
ſimus ebanū. locus eſt ab hoc tribus miliaribus diſtās vel
circa: ſecuꝫ portantem orologium: ⁊ ſiale: ⁊ data hora im
plete fuerunt due ſiale: vna ex aq̄ ebani altera ex aqua hoc
⁊ certe in caliditate multū differentes inuēte nō fuerūt. Ad
doq̄ q̄ fontis locus huius monticuli ignoratur: poſt enī lō

ginquiora ac ꝓpiora eſſe. quã ex varietate ⁊ balnearuꝫ caliditas variat. Et certe opinoꝛ ipſam alumine participare. quare ex re ſuis in ꝓprietatibus ceteriſq; in areolis a virtute eorũ de ebano nõ multũ differre. Sed hoc loco ne vacuus diſcedas: tũ quia famoſa ſunt hec pauca ſubſcribam. ℭ Operationes ⁊ proprietates. ℭ Eſt parumper eo ebani magis calefactiuũ ericcatiuũ reſolutiuũ. ℭ Membra capitis. ℭ Cõfert in egritudinibus capitis: paraliſi ⁊ neruis humiditate repletis: ⁊ ſpaſmo ceteriſq; egritudinibus ſuis ex cauſa frigida ⁊ humida venientibus: ⁊ ex repletione. vnde membra ob imbibitionẽ materie humide ꝯtracta indurata remollit ⁊ extendit. ℭ Decoratio. ℭ Confert ſerpigini: albaraſ: ſcabiei: ⁊ maculas corporis ſupficiales emundat. ℭ Membra pectoris. ℭ Cõfert pectori leſo ex cauſa frigida ⁊ humida. ℭ Membra iuncturarum. ℭ Confert iuncturis: ⁊ eas confortat: ⁊ prohibẽdo fluxũ humiditatũ ad eas ſic illas a dolore ꝓſeruant ſi ſuis cũ canonib⁹ fuerint applicata. Et in laudẽ eorũ dicũ ꝙ iam fama eſt ceteris oĩbus patauis plus in hoc conferre. ſed conſideret ſpeculatoꝛ. ℭ Membra nutrimenti. ℭ Stomacho humido ſubueniunt: ⁊ ydropiſis: ⁊ venam habentibus ciuilem quare ⁊c.

De balneis orthoni montis. Rubrica. vij.

A Mons orthonus a viro Patauo vt referunt in armis ſtrenuo. Orthonus appellato monti rubeo proximus: apud queꝫ olim Patauia primuꝫ edificata fuit nomen ſic accepit: ad cuius pedes piſcina magna eſt. vallib⁹ ⁊ lacunoſis ſiue ſtagneis foueis circundata: a meridie: ⁊ plaga orientali detecta: a ſeptẽtrione vero ipſo mõte ⁊ alijs defenſata: cuius aer certe non bene qualificatus eſt. Et locus longis in annis inhabitatus fuit: nunc vero: Patani quadã deuotione virginis glorioſe cõmoti. quã antiquo ciui ex noſtris eo in loco appariuiſſe ferunt: tẽplũ magnificũ fabricaruꝫ: ac monaſteriũ ordinis Auguſtini de obſeruãtia dedicatũ: in quo plurimi exiſtũt clauſtrales: locũ reddentes domeſticũ ⁊ monteꝫ. Cuius minera ſulphuris aliqd ſapit ac ſalis: ⁊ alumine non priuatur. Eſt enim piſcina hec lutoſa: ⁊ ṽtutibus compoſitis dotata. Cuius oꝑationes: electioneꝫ naturãq; vt que de balneis Bartholomei ſancti ſignificare poſſumus. Dolores antiquos ex cauſa frigida ⁊ hũida tollit: duricies articuloꝝ: ſeu ſpleni ⁊ idropiſi reſoluendo ac mollificando ſuccurrit. ℭ Et hec de balneis ſeptem patauis famoſis in pꝛeſentiarũ a nobis tantuꝫ dixiſſe ſufficiat. Et plurima in eis memorata. etiam ad ſequentia ne replicatione hec mea dicta tibi tedioſa ſiant: volo ſic nobis ſatiſfacere. Et quã de balneis famoſis ſcribere noſtra eſt intentio: hinc poſt patauorum ⁊ domeſticorum virtutũ narrationẽ: ad extranea me conuertã de proximis ad longinquiora procedens.

ℭ De balneis delaporeta. Rubrica. viij.

B Et cum balnea delaporeta dicta i comitatu bononienſi a ciuitate. xl. miliaribus diſtãtia nobis vicina ſint ⁊ famoſa multum: ſic de ipſis ſcdo agemus loco. His autem tot attribuũtur laudes: totq; occulte ꝓprietates: vt vere ſacerrima dici poſſint: vt ⁊. 24. ꝓbleumatũ. ꝓbleumate vltimo. Ex eis eniꝫ vt fama eſt ſacre oꝑationes emanãt. Earũ aũt ortus a duobus ſaxis ⁊ laſtroſis montib⁹ eſt ad meridiẽ ſituatis: quoꝝ in medio vt aiunt ſalis riuulus amplus eſt. Et per duo canalia duoꝝ mõtiuꝫ aqua ſic deſluens balnea duo edificant: vnũ in dextris: alteꝝ in ſiniſtris. Ex ſiniſtro autem verſus orientalẽ plagam fumi exeunt ⁊ vapores clari ad rubedinem declinantes. ℭ Minera. ℭ Minera aũt eorũ aluminoſa: vt aiunt. ⁊ parum ſulphurea eſt: ⁊ ſale participans ⁊ nitro. Sicq; cõpoſitas virtutes habent: ⁊ certe vt actum a minera eorũ de ebano eius minera nõ eſt longinq̃ multũ quare ⁊ ea que ebano in proprietatibus ſimillima eſſe deberent. Et hic eſt locus cõſiderationis non paruę: vt cũ ita eſſe videatur: vt cur non eſſe in vſu potus aque ebani. vt que de ipſa non tot tãteq; laudes: vt de aqua porete enũciãtur. Id arbitroꝛ primuꝫ dicendum eſſe ꝙ bononia cultus ſtudioꝝ omniũ q̃ꝫ patauiũ vetuſtior mater fuerit: q̃ ex re illuſtres medici ſuis de his balneis curam: diligentiãq; magnã qui habuerũt ſic famoſa fecerunt. Et ſi balnea d̃ ebano: ceteraq; patauina ad vſuꝫ: cõmodũq; hominũ ꝓus acceſſerint: cũ patauiuꝫ bononia ciuitate antiquior valde fuerit. Addo ꝓterea: quã ea que ebani in caliditate nimia habita ſunt: vt ſic potui vt illa deporeta: que veluti frigida eſt: de quo ſtatim amena: ac cõueniens nõ reddat. Sic enim patauí ⁊ medici q̃dam negligentia ducti eã aquaꝫ bibere in vſum non perduxerunt. Ego autẽ tepefactã: ⁊ ad calorẽ aque porete perductã pluribus ab bibendũ cõſului: inueniq; eam: ⁊ ventrẽ ſoluere: ⁊ vrinam prouocare. Qꝫ ſi ea in quantitate ſiue doſi data fuiſſet vt illa porete: eiſq; cuꝫ canonibus: nõ heſito illã potẽtiſſime ventrẽ ſoluiſſe: ⁊ vrinam ꝓuocaſſe. Qꝫ ſi dñs loci exiſterem: eã per longuꝫ canale ad certũ locũ ꝓducerẽ: vt ſic a fonte longius ſe ſeparans: veluti tepidã ⁊ potui cõmodã ſe redderet: ex q̃ ſimiles effect⁹ his qui delaporeta exire ſperarẽ. Hec enĩ aq̃ cũ bibit̃ guſtu ſalſedo cõprehendit̃: ⁊ odore ſulphur: hoſq; effectus potẽtiores in ea que montis groti eſſe arbitroꝛ. Et ſpeculatoꝛ cõſideret: actumq; a gentili eã aluminoſam magis. Ceteri eam ſulphureã a predominio ſcribũt: vt in alembicatiõe experti ſunt. quod minime credo propter rõnes ſupra de minera balnearũ ebani ⁊ montis groti ſcriptas: ob qḋ ad ea que in prioribus: ⁊ ad ea que dicẽda ſunt de elãbicatione diligens ſcrutatoꝛ ſe transferat. ℭ Vñ ſciendũ ꝙ ex lãbicatione minere oĩum mineraliũ ⁊ medioꝝ: excepta ea que ſulphuris cõprehendũtur aperte. Cum enim ſulphuris calitas ignea ſit: ⁊ parua cũ corpulentia: ſic ilico in fumũ tranſit ⁊ euaneſcit. videmus enĩ ꝙ ſulphur igni expoſituꝫ ſtatim cõſumpta ſtã in ignem tranſmutat̃: ⁊ q̃re cũ alijs aſſociatã illis caliditatẽ ꝓſtans: vt cũ ferro cinere ⁊ hmõi: nõ niſi parua eius pars viſu cõprehendit̃: ⁊ cũ multa in fumũ trãſierit: alijs ſolidioribus: ⁊ nõ ita igneis. quibus cõmiſcet̃ remanẽtibus. Sec⁹ aũt opinandũ ſi aqua ſulphurea fuerit nõ cõmixta: aut commixta parũ. Et hic bñ ꝯſideret ſpeculatoꝛ: vt poſt de elãbicatione: quãtus erroꝛ noſtris in tꝑibus ꝯceſſit. ℭ Electio. ℭ Situs autẽ eorũ ſilueſtris eſt alpibus piſtorienſibus propinquus: quo in loco: ⁊ homines Julij tempore algent: quare ex re eligere opꝫ tẽpus calidũ valde: vt a medio Junij vſq; ad auguſtũ incluſiue. Et a nõnullis auguſtus magis cõmendatur: ⁊ hoc ſi tẽporis ꝯſtitutio nõ obſtauerit. Nã ⁊ prouerbio vulgat̃ prima auguſti pluuia nobilitatis paupertatem indicat. Nã ſe balneãtes veſtibus hyemalib⁹ munitos eſſe opꝫ: de quo in de obſeruãdis. Et eligat̃ que eſt de nouo ſcaturiens: nã cũ ſtat per diem: aut per noctẽ etiã poſt ſex horas ſtatim frigeſit caliditatẽ amittens qua reddit̃ vigoroſa. Quapꝛopter potãtes eã que iam ſtetit euitare faciunt: ⁊ calidã ſcaturiẽtẽ veluti ṽtuoſiorẽ ingrediunt̃. Scaturit enĩ aq̃ hec duobus in locis veluti aq̃ fontis frigidi. Quo loco accipiat̃ quãtũ valet ad loca longinq̃ exportata: ⁊ cũ cito corrũpat̃ ac ſaporẽ ꝑdat: de quo i de balneis ebani actũ eſt. Eſtq; locus ad quẽ per canale fluit foramẽ hñs ſpina obturatus: ⁊ hec aq̃ paꝝ calioꝛ ꝑma exiſtit: ⁊ ĩ haurit̃ ⁊ hauſta bibit̃: ⁊ ḋ ei⁹ potu in de obſeruãdis dicet̃. ℭ Nã. ℭ Actuꝫ eſt termus iam dictas ad tertiũ ꝑuenire gradũ ⁊ illas in caliditate poſſe remitti: ⁊ qꝛ aq̃ ſic ſue nature dimiſſa ad frigiditatem redit. vñ quãto lõgius a fonte diſcurrit aq̃ cal̃a: tãto in caliditate plus remittit̃. Quibus accipiendũ cũ aq̃ hec aluminoſa ⁊ ſulphurea ſit vt iã dictũ: nõ ſitq; cal̃a multuꝫ ꝙ a fonte eſt remota multũ: ⁊ ad ei⁹ remiſſionẽ lapidũ friditas p quos trãſit ⁊ ſcaturit q̃ꝫplurimũ opat̃: ⁊ cũ locus ei⁹ lapidoſus ſit vt actũ. Erit itaq; in ꝑmo gradu vel in ꝑn° ſcdi calitas eius

ponenda. Nam oñt intrantes ex occurſu ei⁹ cũ noviter ſca-
turit ſe ſm oia mẽbra vigorari: ⁊ p ſpaciũ tpis icriſpant ſeu
corrugant mẽbra. qḋ magis remiſſa caliditate venit q̃ȝ ab itẽ
ſa. pſidera. ¶ Operationes ⁊ ppꝛietates. ¶ Eſt iterius aſſum
pta: qꝛ bibita calefactiua: attractiua humoꝝ viſcoſoꝝ diſſo
lutiua, inciſiua, cũ ex diuerſis componat vt actum. Nam de
his magis poſt in areola mẽbra expulſiõis. Extenuatos cu
rat. ⁊ macrefactos ipinguat. Et hic eſt locus ſpeculationis.
¶ Mẽbra capitis. ¶ Hanc aquam ſic nimiũ cõmendant: ⁊
ſub timoꝛe aſſumptam oẽm aiunt cerebri debilitatẽ remo-
uet: ⁊ cerebꝛ rectificat: ac antiquum eius doloꝛẽ tollit: ocu-
loꝛum egritudinibus ſubuenit: auditum mirabil'r reparat:
narium ſetoꝛem exterminat: reumata cõſumit: paraliſi lin-
gue opitulat: tumoꝛibuſq3 gule: ac vocis rancedini. ¶ Mẽ-
bra pectoꝛis. ¶ Ualet ꝯ pectoꝛis ſtricturã ⁊ anhelitus diffi-
cultatem. et dicant equos aſmaticos duobus ꝯtinuis men-
ſibus illam aquã potãtes ab aſmate liberari. ⁊ ſputum ſan-
guinis remouet. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Deiectũ: quin-
mo deꝑditum appetitum recuperat: ⁊ offenſam digeſtiuã foꝛ-
tem efficit: ⁊ vomitũ tollit. Et ꝙ dictu mirabile eſt: deperdi-
to ꝑgnantiũ appetitui abſq3 nocumẽto proficit atq3 illuȝ fir-
mat. Nam ſtante cã a q̃ effectus ꝯtinue dependet: ea non re-
mota effectũ remoueri poſſe non vꝫ. Amplius cũ ſalſe mul-
to ꝑticipet ſic potata ꝯtui hatiua ſtõi reddit: vt de ſale actũ e
⁊ ad vomitũ eſt preparatiua: hoc etiã in potãtibus expien-
tia docet: que ex re iuuare non vꝫ. Addo ꝙ ꝑncipis dictum
ꝑnil ſcõs. ꝙ aque ſulfuree appetitũ deijciunt: ac ſtõm laxãt:
q̃lem multi illã delaporeta eſſe enũciarunt. Cetex cum nota
biliter ventrẽ ſoluat: ⁊ vrinã ꝓuocet: vẽtriſq3 fluxus ſit ſepe
aboꝛſus cã: vt afoꝛiſmoꝝ. 5ᵃ. Conſil'r ⁊ vrine prouocatiua
cum menſtrua cõmoueant. vt princeps: non ſic pregnantes
iuuare: vt aiunt arbitrandum ſic facile eſt. Mineraliũ autẽ
dictoꝝ virtutes ſpeculatoꝛ diligẽter aduertat: qbus ſic com
poſitis aqua hec participat: vt ſic ſibi inuicem ꝯtra operan-
tibus ſe mutuo iuuare videant. Effectuſq3 varios ac dictu
mirabiles ſic poſſe ꝓducere. vex a medico ſemper experiẽ-
tie magis credendum eſt q̃ȝ ratiõcinãti artifex ſenſualis ſit.
Opilationes epis emendat ac ſplenis. ydropiſim non anti-
quã curat. Et in eius laudes qdam ita proceſſerunt: vt eam
ydropem curare dicere nõ dubitauerint. ¶ Mẽbra expul-
ſionis. ¶ Inteſtina mũdificat a fecibus: ⁊ a ſuperfluitatibus
lauat: eſt enim ſolutiua vt expientia manifeſtat: ſua vehemẽ
ti ſalſedine aut nitroſitate. Uermes in inteſtinis iterficit: do
loꝛes eoꝝ tollit: ⁊ eoꝛuȝ cauſam ⁊ malam qualitatem in eis
impreſſam annullando. Renum laſſitudini mirabiliter ſub
uenit: lapides in eis frangit: ac arenulas cõgregatas: ⁊ lapi-
des puine vias mirabil'r expellit. Et veſicam a ſuis ſoꝛdi-
bus paruo in tempoꝛe mundificat: vt poſt eius potum per
quartũ hoꝛe ad extra per virgam propellat: tantum diureti
ca exiſtit. Et hic eſt ſpeculatiõis locus: vt cũ ex ſulfure quo
L non parum participat: ⁊ ex alumine ſic ſtiptica reddatur: vt
quomõ tam diuretica tãq3 ſolutiua. Nam ad hos effectus
valet ventris ſolutio: ⁊ vrine prouocatio ab ea poſt eius po
tum: ⁊ in debita doſi paruo in tempoꝛe exire videmus: vt in
de obſeruandis poſt. Jam ex habitis ſolutio aperta eſt: qm̃
tum ſua ſalſedine: tum ſua nitroſitate quib⁹ nõ parum par-
ticipat. ventrẽ ſoluit. Et pte ſua ſulfurea vrinam prouocat. ⁊
modus iam in de balneo montis groti in parte dicebatur.
Eliquat enim ſulfur ⁊ humiditates groſſas ſua vehementi
caliditate in aquoſas curſibiles conuertit vt piper: quarum
aquoſarum expulſio per regiones vrinales conuenientius
expellitur. Unde ſecũda problematuȝ problemate. 43. Ut
quid piper in pua quãtitate aſſumptum ſoluit: in magna au
tem vrinam prouocat. Et quidam eam in vlceribus veſice
conferre aiunt: qḋ non facile intelligo: cuȝ magis nocere vi
deatur: ſed de hoc infra in de balneis carpenſibus. Conſe-
runtq3 nimie ſanguinis egreſſioni: vt p emoꝛroidas ſiue per

venas matricis euenienti: ⁊ menſtrua alba ꝯſtringit: ⁊ ma-
tricis humiditates reſoluit: multumq3 impregnationi opi-
tulatur. vt ꝺ ipſa aqua ſcribit vir diuinus noſter gẽtilis ſuo
in tẽpoꝛe plimas vidiſſe mulieres ſteriles que huius aque
beneficio fecũde facte fuerunt. ¶ Membra iuncturarum:
¶ Ualet paſſionibus neruoꝝ: ⁊ doloꝛib⁹ iuncturaruȝ ex q̃-
cunq3 cauſa: vt ſic podagrici omnes ex ea liberentur. veruȝ
in antiquatis non confert. Sed foꝛtaſſe quis admirabitur:
vt quõ ſic in omnibus conferat: varijſq3 in egritudinibus:
cum in alijs aquis hoc minime cõtingere intelligamus. Id
foꝛte rñdebit: qm̃ ſic ſua in caliditate tẽperata eſt aliaꝝ reſpe
ctu: cuius ſue qualitates ſic ad mediũ refracte id opari po-
terunt: quemadmodum medici aſſerunt oleum roſ. tempe
ratum calefactos ifrigidare: ⁊ ifrigidatos calefacere. Ideoq3
ꝑnceps de ſignis doloꝝ podagre. v. materias autẽ pmixtas
⁊c. Et iuuant cum vnctionib⁹ tẽperate caliditatis cũ geter:
hoc aũt tẽperamentũ in ea veniens merito fractionis ſuarũ
partium: ex quibus componit: multoꝝ ſic apud vulgares
mirandoꝝ effectuum cã eſſe poterit. Et ſubtilis indagatoꝛ
ſpeculetur. ¶ Uulnera ⁊ vlcera. ¶ Scabiem antiquã era-
dicat: ⁊ ſaniẽ per coꝛpus diſperſam educit: vulneribus frau
dulentis opitulatur. ¶ Febꝛes. ¶ Aſſerũt eam in tertianis
⁊ quartanis febꝛibus cõferre: quod minime credo quinim
mo opinoꝛ ⁊ eam ceteraſq3 termas nedum febꝛientibus: ſȝ E
⁊ colericis aduſtis non cõuenire: qm̃ ſic peramplius vrunt
⁊ exiccantur. Et ideo non attendo verbis eoꝛuȝ qui aſſerũt
eam in vlceribus veſice conferre. Et cum in amplioꝛibus
huius aque laudibus proſequi tanta cum cõmendatione ſic,
addendo ſua dignitate mihi detrahere viſum ſit: vt veluti al
tera in terris dea ſit excolenda: tantum de ea nobis in pre-
ſentiarum dicta Bononienſium pace ſufficiant. Et ſi ſpecia-
le regimen habere videatur: nihilominus de eo in obſeruã
dis ſuo loco dicetur.

¶ De balneis Romandiole. Rubrica. v.

CUm nobis propoſitum ſit de balneis
omnibus Italie oꝛdinate ſic D
ſcribere: planeq3 itelligam ois cõpõne particlpa
reſq3 virtutib⁹ cõpoſitis: vt de predictis ſcri-
ptum eſt: foꝛetq3 in pte ſupfluũ ſic per ſingulas
areolas diſcurrere. Cum in compoſitione plurimaq3 adin-
uicem cõueniant: ſtatui ne longioꝛi ſermone tedioſus fiam:
eas areolas ⁊ principalioꝛes: ac vtilioꝛes ſubſcribere: alias
etiam cum opus fuerit non negligere. Et a balneis roman-
diole exoꝛdiar. Caſtrum eſt in romandiola ſancta maria in
bagno nuncupatum: apud qḋ balnea hec tria ſunt de quib⁹
ſtatim: quoꝛuȝ minera: a predominio ſulfurea ſcribitur: alu
mine ferro: ac ere participantia. Nam ſi ſulfure participant
ea compꝛehendentur ſigna: ex parte coloꝛis odoꝛis ⁊ cete-
roꝝ: vt ſupra in de balneis ebani ⁊ montis groti: que poſita
ſunt ꝓpter erroꝛes ex inaduertẽtia medicis ꝯtingẽtes. Iſta
aũt ſunt veluti ea que de poꝛeta ſcaturiẽt: ac ⁊ ita propinq̃ vt
inter ea murus lapideus ſolus interueniat: que ex re cuȝ ita
ꝓpinqua ſint: rõnabiliter arbitrati ſunt nõnulli illa ex eodẽ G
fonte emanare. Et ſi qdam ea in minera diuerſificati ſint: vt
ipſum balneum ſulfureũ ⁊ aluminoſum eſſe dicant: qḋ bal-
neum de turri intitulat: ſecundũ ꝟo vocat balneum de me-
dio: quod magis aluminoſum q̃ȝ ſulfureũ dicũt: ⁊ eſt tẽpera
te caliditatis in quo gaudent ſcabioſi leproſi: ⁊ vlcera habẽ-
tes: qui in alijs ſic ſtare non poſſunt. ⁊ ideo vocatur balneũ
poltronũ. ¶ Tertiũ balneuȝ dñarum vocatur. ¶ Electio.
¶ Et eligat in tẽpoꝛe madij: vt de balneis Patauis actum:
qm̃ eo in loco aer frigidus exiſtit: frigidioꝛq3 q̃ȝ in comitatu
Paduano. ¶ Nã. ¶ Calidũ vt de ꝑdictis ſcriptũ eſt. ¶ Nã
eius caliditas: etſi videat remitti frigiditate ferri: tñ nõ tollit
qꝛ in tertio tale ſit. ⁊ ſic eius ſiccitas caliditateȝ ſuaȝ ſupare
vꝫ. ¶ Operationes ⁊ ppꝛietates. ¶ Calefactiuũ exiccatiuuȝ:
ſubtiliatiuum: humoꝝ diſſolutiuum, attractiuum, macre-
factiuum

ſiccatiuũ:qꝛ potẽter reſolutiuũ:hũidis nã ac hitudine carno-
ſis:ſiãticis potẽter ꝯferẽs. ℭ Mẽbra capitis. ℭ Cathatto
humido ac cerebro hũido,corize, tinnitui,ſibilo, neruis ex
repletiõe leſis: ⁊ eoꝝ dolori, paralyti.epilepſi ⁊ diminutioni
memorie ꝯferre ſic vr. Et qm̄ in paſſionibus matricis mirã
dos effectus ab antiquis productos eſſe inuentum eſt:hinc
balneum dñaꝝ tertium nomen accepit.

ℭ Mẽbra expulſionis. ℭ Mirabiliter humiditatibꝰ matri-
cis ꝯfert: eamqꝫ ſic leſam ꝯfortatiſ diligẽter que de ſulfure
alumine ac ferro ſcripta ſunt ꝯtemplenſ. ℭ Membra iun-
cturaꝝ. Ualet primũ contra iuncturarũ dolores. Et hic di-
ligẽter aduertat ſpeculator.qm̄ vt actũmediũ tẽperate cali
ditatis eſt alioꝝ reſpectu:vt ſic arbitrenſ ex diuerſis mine-
ris illa ſic ſcaturientia diuerſos effectus ꝓducere. Et pluri-
mi magis ſolertes aſſeruerunt hec balnea in vigore illis de
corſeno aſſimilari:de qbus ſtatim:⁊ ſi in actu ⁊ potẽtia que
de corſeno ſũt calidiora exiſtãt. Sunt ãt cooperta a ciuitate
Forliuij.xxx.miliaribꝰ diſtantia:apud quã ciuitatem qnqꝫ
milliarioꝝ diſtãtia caſtrũ eſt meldulo dictuꝫ:in quo eſt aqua
termolis ſolutiua q̃ bibiſ:neqꝫ ſapore ſulfureo priuaſ: vt er
illa de la porreta: ſed q̃ eſt in ſcã maria in bagno pp ſulfuris
excellentiã nõ bibiſ. Ceteraꝝ aũt areolaꝝ ṽtutes:qꝛ quibꝰ
cõferant egritudinibꝰ indagator ex dictis ſpeculetur.

ℭ De balneis ciuitatis lucane. Rubrica. x.

a Ciuitas lucana tribus balneis glia-
tur:qꝛrum pᵐ de corſe
no noiant: ⁊ id ruo eſt a ciuitate. xvj. miliaribus
diſtans.cuius in minera diuerſificati ſunt medi-
ci:ipm nãqꝫ ſulfureuꝫ aluminoſum:nitroſumqꝫ
eſſe gẽtilis vir diuinus enunciauit:cui nõ parua fides danda
eſt. Ugolinus ṽo de monte catino:cui hoc balneum mul-
tum familiare fuit:eũ ſcribit aluminoſum ⁊ ſalgemoſuꝫ:vt
vnum alteꝝ non ſuperet:pauco ſiue minima q̃ntitate ſulfu-
ris participãs ſit. Hec.n.diſcordia ex ſignis datis de balneo
ſulfureo ſupra vt actũ in precedenti capitulo facilr̄ tolli põt
cum experientia ſit oium harum verus iudex. ℭ Electio.
ℭ Eligatur tẽpus:vt de balneis pataũis actuꝫ. ℭ Natura.
ℭ Actu multũ caliduꝫ eſt:vt intrãtes primo in occurſu vix
ſuſtinere poſſint.mordax eteni ⁊ acutus eſt calor eiꝰ paruo
tempore durans: ⁊ cuius potẽtia actualis potentialeꝫ ſupat.
ℭ Sed q̃ret rõnabiliter aliquis: vñ tãta caliditas actualis
ſi ſulfure non multum participat. Et cũ ſal:aut ſalgẽma per
aduſtionem fiant.ſic ſalgẽma magis participare vr̄. Nam ſi
balnea ſalſa actu calidiora ſunt ipſis ſulfureis:⁊ cum caliditas
illa ſic cito trãſeat:in rei ignea:⁊ ſubtili fundari vr̄.quare ſul
ſuris participatione vacua eſſe non arbitratur ꝯſideret ſpe-
culator. Quibus indicatur ipm ad finem tertij in caliditate
ꝑuenire. ℭ Operationes ⁊ proprietates. Eſt calefactiuum
exiccatiuũ, caloris reſolutiuũ non parum:quãobrẽ debiles
etiam ex coitu:maraſmati:febrientes:⁊ cito reſolubiles ab
eo ſe precaueant. Balneum hoc hꝫ manſiones duas muro
quodam intermedio diuiſas:quaꝝ altera a fonte eſt remo-
tior:⁊ maioris caliditatis: in qua longior cõtrahi mora po-
teſt. Eſt.n.aqua hec multuꝫ clara vt veluti ſapore extraneo
carens:ac odore:cum qua habitatores illius loci panẽ con-
ficiunt:carnes decoquunt.vẽꝝ in eoꝝ comeſtione ſitis indu
citur:ob qð nitroſam eſſe magis arbitror. Et certe vt vgoli
nus minima parte ſulfuris pticipare. ℭ Membra capitis.
ℭ Ualet in egritudinibus capitis frigidis ⁊ humidis: ⁊ vt
de balneis mõtis groti: ⁊ tantũ efficacius eſt q̃ntum ſulfure
plus participat:ac minus frigiduꝫ eſt. Et ꝓpter ſui calidita-
tem actualem nocet habẽtibus fluxuꝫ ſanguinis narium ac
emorroidaꝝ. vñ ab eo montis groti vt exiſtimo non multũ
diuerſificaſ. ℭ Mẽbra pectoris. ℭ Humiditatem eius exic-
cat.ſicqꝫ aſmaticonſert. ℭ Mẽbra iuncturaruꝫ. ℭ Ualet in
doloribus iuncturaꝝ ⁊ egritudinibus neruoruꝫ:maxime a
cauſa frigida:⁊ in doloribus remanentibus in mẽbris ner-
uoſis propter caſum:aut ꝑcuſſionem. Item propter diſloca-
tionem in iuncturis factã ⁊ in remanẽtibus poſt torturam.
ℭ Uulnera ⁊ vlcera. ℭ Exiccat vlcera que difficilia ſunt cõ
ſolidatiõi:⁊ illa curat. Uidi dñm de ceſenis malateſtaꝫ hac
ex cauſa ad illud ꝓficiſcitã quo notabile iuuamẽtũ non re-
cepit:veꝝ in virtute motiua viſus eſt conualuiſſe. ℭ Mem
bra expulſionis. ℭ Sterilitati ex cã humida prouenienti ſuc-
currit:vt ſic illas humiditates exiccãdo ad ꝯceptioneꝫ mu-
lieres ꝓparet. valet ad ſummuꝫ in egritudinibus in quibus
neceſſaria eſt exiccatio. ℭ Apud autem balneum hoc ſuda
torium eſt qð ingrediunſ patientes:aſſerunt ſic in eo ſudan
tes humiditates que ex balneo remanſerunt reſolui. ℭ Ex
tra circuituꝫ ville balneum eſt rubeum dictum cuius mine
ra: vt aiunt enea eſt:⁊ eius aqua modica parue caliditatis:
quã calefacere opꝫ ſi ea vti volunt. In pñtiarum auteꝫ non
eſt alicuius fame:fortaſſis in preterito fuit.

ℭ Tertium balneum de villa vocatur a corſeno per miliare
diſtans: eius minera ferrea eſt:locus eſt ad moduꝫ putei in
quo ſolum tres pſone ſtare poſſunt. Eſt in agendo debilis
veluti eſſet aq̃ dulcis:non eſt in vſu hominũ. Et aſſerunt il-
lud in mala complexiõe calida renũ: ⁊ epatis cõferre:⁊ ſitiꝫ
remouere:quã alia inducere conſueuerunt.

ℭ De balneis Piſarum. Rubrica. xj.

Piſarum comitatus quinqꝫ bal- B
neas hꝫ quoꝝ
primum apud montem ſancti Iuliani poſitum
eſt: locus is melius inter ciuitatem lucanam ⁊
Piſarum eſt. Eſt enim ſcaturiens aq̃ eius:noia-
turqꝫ balneum vetus:quod ceteris ſolẽnius fuit:e cuius aqua
aliud ingreditur balneum dñarum nuncupatuꝫ. Cuius mi
nera aluminoſa magis ſulfure participat. Et cum in loco ſit
valloſo palludoſo multũ:ad quem confluunt aque aliequę
ſic earum permixtione ledit:ſuiſqꝫ in effectibus multũ debi
litatur. Eſt eni cenoſum:⁊ breuiter perſtringens:colice con
fert:iuncturarum doloribus ⁊ podagre nõ antiquate ⁊ ſcia
tice:humiditatibus matricis:vt cetera aluminoſa:⁊ vlceri-
bus. Sicqꝫ de alijs dicatur ar eolis: ⁊ vt de aluminoſis ſupra
ſulfure participantibus. Uerũ cum inundent pluuiales aq̃
ſuis in effectibus multum debilitatur: ⁊ cetera conſimilis
balnea:vt balnea ſancti Bartholomei in comitatu Padua-
no de quibus ſupra. ℭ Secundum eſt balneum ſanie dictũ
vehementer ſulfureum:nocet calefactis:⁊ confert habenti
bus egritudines frigidas ⁊ humidas. ℭ Tertium ſanorum
balneum di:eiuſdemqꝫ minere:quo ſani vtunſ ad ſe leuan-
dum. Eſt enim parũ de vtroqꝫ participans. ℭ Quartuꝫ eſt
ab iſtis aliqualr̄ ſeparatum:balneum regine dictum a ciui-
tate tria miliaria diſtãs:ferreum ⁊ modico alumine partici
pans ſcaturiens:vt ſupra muro vallatum:de quibus actum:
quo indagator ex dictis venari poterit. Et lꝫ videatur eſſe ſi
mile ſuis in effectibus balneo de villa in comitatu Lucanor
eſt tamen eo fortius. Conſideret ſpeculator: vt de Patauis
⁊ de monte groto. ℭ Eſtqꝫ diſtans ab his tribus miliaribꝰ
balneum quoddam frigidiſſimum in vallibus ſtans: ⁊ pa-
ludibus apud monaſterium fratrum de agriano:cuius mi-
neram eſſe aiunt marmoream:quoniam montes omnes il-
li marmorei ſunt:⁊ in iſtis virtus eſt faciendi mulieres ſteri
les prolificas vt aiunt:ſed non eſt in vſu. ℭ Hinc vlteriꝰ me
non extendo. ℭ Et ad quintuꝫ principale me conuerto:cui
non parue laudes attribuuntur. Diſtans eſt a ciuitate milia
ribus.xvj. ⁊ vocatur balneum de aquis. Balneum magnuꝫ
eſt aqua limpida valde:cuius in fundo eſt arena. Eius mi-
nera eſt ferrea ⁊ aluminoſa. ⁊ aſſimilatur balneo de auinio-
ne in comitatu ſenarum de quo poſt.ſed eſt minus calidum
illo de auinione:qð potẽtius calefacit propter eſſe ſubſtan-
tia denſiori fundatũ. Notabilem alterationem recipit:ita vt
aliquo: ⁊ aliqbus annis ſit valde nociuuꝫ:⁊ ruſtici ville illi
us ſunt in hoc valde docti:qm̄ quando nociuum eſſe dꝫ:aq̃

balnei de mēſe Martij ⁊ Aprilis multū turbatur. ⁊ citrina efficit: ⁊ fortaſſis ex hoc colore ſic recepto nōnulli voluerūt eius minerā ere ꝑticipare: ꝗb⁹ accipiatur aq̄s termaꝝ ſuis ī virtutib⁹ alterari qñq; de quo poſt. ℭ Electio. ℭ De mēſe Madij ad vſq; mediū Julij. ſed melius eſt de menſe Julij: ⁊ in medio ei⁹ eſt locus ceteris efficacior. ℭ Membris nutrimenti. ℭ Dēm diſcraſiam mēbroꝝ nutritiuoꝝ calidā tollit ydropicis ſic ex cā ſubuenit: ⁊ ictericis. Epatis attractiuam fortificat: quo ex re ex eo multi macilēti impinguati fuere. ℭ Mēbra expulſiōis. ℭ Renes mūdificat humiditates ex matrice venientes cōpeſcit. Hoc tñ balneū aſmaticis nocet: ⁊ pectus habentibus ſtrictū. Et qñq; ipſos interficit. Et de reliquis virtutib⁹ agetur in de balneo de Auinione magis famoſo: qm̄ hoc nō eſt multū famoſum. Et in hoc curatus eſt Nicolaus florēntinus macerrimus: ꝑp debilitatem virtutis attractiue: cū fluxu emorroidaꝝ. Aliuſq; curat⁹ fuit ex fluxu ſtomatico: ⁊ alius ex fluxu epatico. Et alius curatus eſt ex ardore vrine: alius ex podagra. Ex pluribuſq; alijs morbis nōnulli: de quibus in de balneo de Auinione dicet.

ℭ De balneis vulterre. Rubrica. xij.

C Pud ciuitatē vulterre diſtanter miliaribus .xvj. plurima balnea ſunt optimo cum ordine febricata: ⁊ muro vallata: vt accedētes ſecure ſtare poſſint: cuꝫ locus ſe ſterilis ſit: ⁊ nō habitatus. Tria. n. ſunt eadem minera participantia: quia alumine multo ⁊ pauco ſulfure. Iſta in virtute aſſimilantur balneis de monte groto: ⁊ balneis de ebano: ad que ꝑ areolis reccurras ſupra: qm̄ conſimilium ſunt virtutum. ℭ Extra autem circuitum murorum eſt balneum quoddam: cuius minera eſt ferrea: ⁊ ſimile eſt in virtute balneo de villa in comitatu Lucano de quo ſupra. ℭ Diſtanter ab hoc loco duobus miliaribus ſunt lacus magni lacones dicti: ⁊ vocantur lacones ſurdi in quibus eſt mirabilis ebulitio: ⁊ aſcendunt corpuſcula cum rumore ⁊ impetu ad vſq; ſuperficiem: ⁊ effundunt mirabilem effuſionem vaporum vt tranſeuntes aues volando in eas cadāt: ⁊ illico comburant. Naturā tenent ſalis ſulfuris ⁊ aluminis: vt ex eis aquis fiat ſulfur alumē ⁊ ſal magna in quantitate. Ex quo loco accipiatur ꝙ ex minera balneaꝝ a predominio ſulfurearum ſulfur conficitur. Quapropter conſiderent qui ita faciliter enunciant hoc vel illud balneū a predominio ſulfureum.

ℭ De balneis Senaꝝ famoſis. Rubrica. xiij.

D Jmiū gloriatur ſuis balneis ciuitas hec: tum eoruꝫ copia: tū ceteris abūdantiori virtute: q ꝑ preſtantiora ſint. Et in primis aggredior balneū de petriolo ceteris famoſius: qd̄ a noīe caſtri ꝓpinq ſic nomen accepit a ciuitate. xv. miliaribus diſtans. Cuius minera ſulfurea eſt multuꝫ vt emittat ſulfuris odoreꝫ ad diſtantiā medij miliaris: ac in ſupficie ſpuma qñq; adēſt ſulfurea: aut vnctuoſum quoddā qd̄ in igne proiectū ardet: ⁊ alumine participat. ℭ Natura. ℭ Calidum eſt ⁊ ſiccum in q̄rto. ℭ Opationes. ℭ Calefactiuū forte: reſolutiuum, exiccatiuum, diſſolutiuum humiditatum: vt in de balneis porete actum. ℭ Electio. ℭ Eligitur de menſe Septēbris ⁊ octobris ꝓpter ſui caliditatem: quidam laudant eum de menſe aprilis ⁊ madij: quia ſic videtur euntes ab eo minus nocere: qm̄ recedentes in menſib⁹ primis ſic ſuccedente frigore: ⁊ pluuijs nocentur ab eis ob poroꝝ apertionē quā ex balneo acquiſierunt. Conſidera que infra dicunt in dubio in de balneis carpenſibus. Nam certe receſſus a balneis multuꝫ ꝯſiderandus eſt: ⁊ cultu dignus. ℭ Mēbra capitis. ℭ Ducis eius ſurditati tinnitui paralyſi ſpaſmo tremori: epilentie ēt maximū affert iuuamentū. Cōfert catharro frigido ⁊ humido multum: cui nō excellens coniungit caliditas. Antiquo capitis dolori q ex frigiditate eſt. Debiles aūt capite ⁊ corpe hoc balneū non faciliter ingrediātur: neq; ſic ducias eius recipiāt: qm̄ forte eſt in reſoluēdo ⁊ exiccādo: ne forti reſolōne debilitate virtute maius inde ſequat nocumentū. Unde attendat conſilium Meſue inquiētis in de ſoda frigida. Incipiamus ſicut noſtra eſt conſuetudo a debilioribus. Quia ex re tales ducias leuiores prius experiant. ℭ Membra pectoris. ℭ Exiccat ⁊ reſoluit pectoris humiditates: ⁊ eius frigiditatē tollit. ℭ Mēbra nutrimenti. ℭ Princeps. ſulfuree aque ſtomacū laxant: ⁊ deſiderium deijciunt vt ſupra de balneis montis groti. ⁊ tu ibi. qm̄ locus eſt ſpeculationis. Nocet epati calido: ⁊ ideo ingredientes ꝑmuniātur: vt ſupra allegato loco. Splenē durum mollificat ⁊ tumidū diſſoluit. ℭ Membris expulſionis. ℭ Uentoſitates inteſtinorum reſoluit: vulue duriciei confert: ⁊ renibus calidis nocet. ℭ Uulnera ⁊ vlcera. ℭ Ualet ſcabioſis ⁊ vlceribus frigidis, borbor, albaras ⁊ morſee. ℭ Membra iuncturarum. ℭ Juncturaꝝ humiditates reſoluit: ⁊ ſciet ⁊ doloribus eaꝝ ꝯfert. ℭ Et h̄ dubitatur ſi balneū illud ſic confert in preſeruatione iūcturaꝝ ab incurſu podagre: vt qdam omni die cōſulunt. Arbitror dicendū ꝙ habentes iuncturaꝝ debilitatem complexionalē ⁊ compoſitionalē: nullo modo ad ſulfurea ⁊ fortia balnea pro ꝑſeruatione tali accedāt: qm̄ ſic plus debilitant reſolutione calidi: ac nālis humidi quo calor ipſe pabulatur. Qui vero iuncturas in compoſitione robuſtas ⁊ latas habēt: ac humiditate abundātes: ad illa ſecure accedant. Ueꝝ pro primis ꝯſultius eſt in balnea ferrea ingredi. Et in his oībus ſemper eſt attendēda mora: qm̄ magna ad magnā operat reſolutionē. Et noteſ dictum principis ꝑmi ſcda: pro ſecū⁻is: qm̄ balneum ſulfureum facit ſuperfluitates ad membra in qbus eſt debilitas leuiter deſcendere: vt ſupra de balneo montis groti in areola. ℭ Membra nutrimenti. ℭ Et memores ſimus ꝙ que ſicca ſunt non opꝫ amplius exiccare. primi tertia. ⁊ de his ſatis. Et aduſti colerici priuſquā balneum tale ingrediantur: bono vtantur conſilio: cum ad febres parati ſint: ⁊ balneum hoc ſic ſua caliditate corpora parata maxime ad febres prepareret. primi ſecūda de diſpoſitionibus aquarum. ⁊ cañ. ſecundo. aque ſulfuree faciunt accidere febres.

ℭ Apud balneū hoc eſt balneū aliud prope flumē qd̄ farina nūcupaſ: quod non multa caliditate participat: in quo prius hoīes ingrediunſ: ſic ſm̄ ordinē ex meſue ſcriptū a faciliori incohoātes: ꝙ a toto diuertit: ⁊ ſcabiei confert.

ℭ Propinquuꝫ vero huic eſt balneū de cornetis in calore tepidum ſiue remiſſum: ſic dictum: qm̄ in eo ponuntur ventoſe ſiue cornetā abſq; igne. cui⁹ aqua in flumen cadit. Et huius mineram ſcriptam non inueni: neq; ei⁹ experientiaꝫ habui: eſt veluti balneum calidū aque dulcis neq; ad aliquas operationes notabiles accedere memoratum legi.

ℭ Eſtq; balneū aliud lapidibus coopertū: cuius minera ferrea eſt ⁊ ſulfurea: ⁊ huius aque tanta exiſtit caliditas vt in eo hoīes vix ſtare poſſint: quoniam eius caliditas in ſubſtātia denſa fundata eſt: potentia quidem rei apud multitudinem forme attendi hꝫ. Eſt enim calefactiuū exiccatiuum: ⁊ maior eſt ſua calefactione exiccatio: quare in egritudinibus frigidis: ⁊ amplius humidis eſt potenter valens. Et tu indagator per areolas diſcurre vt de reliquis actum: qd̄ facile facio. hoc aūt ſic lapideo circūſtero conſtrui fecit dñs Rodolfus antiquior Camerini dñs. ℭ Mēbra iuncturarum. ℭ Confert nāq; doloribus podagricis: ⁊ iuncturas mirabiliter a futura podagra cōſeruat. quapropter arbitror dominum illum balneum illud ſic conſtruiſſe.

ℭ Ab iſto. n. balneū aliud egredit diſcoopertū nō tante caliditatis: in quo melius ſtare pñt hoīes: quo vtunſ ad diſcraſiam ſtōi ⁊ ſplenis a cā frigida ⁊ humida venientem.

ℭ Ante aūt balnea hec quatuor balneū quoddā reperiſ notabiliter calidū in ei⁹ extremitate tres habēs ducias: qd̄ vt arbitror ſulfure multo participat: ⁊ cadūt in balneū in quo

nudi

andi illas recipiũt. hoc aũt multũ inflãmat: ⁊ iõ hñtes epar calidũ: ac renes debẽt ſe ꝓmunire fridis: vt i õ balneo montis groti actũ: Et hĩ digeſtiuã plus ceteris dbilitat. Eſtq3 ſua in v̓tute: ac ꝓprietatib⁹ balneo ꝑ de petriolo dicto ſimile.

¶ Et iuxta hoc ꝑ certã diſtãtiã eſt aliud qd ab ipſo egredit̃: ⁊ ſic longitudine vie in q̃litatibus ſuis remiſſus. Eſt ꝙ illic cooꝑta mãſio vbi hoĩes ducĩã recipiũt: ſuꝑ ſcãnũ extenſi: pileos ꝑforatos in capite tenẽtes: vt ſic aq̃ non niſi diſcoopta3 capitis partem ꝑcutiat. Et ad eum vel aliud nõ accedãt: niſi corpore prius mundificato ab humore peccante.

¶ Ex alio autem pontis latere balnea ſunt dnãꝝ nuncupata iiſdẽ v̓tutib⁹ potentia. ¶ Mẽbra expulſionis. ¶ Frigiditati matricis ſumme ꝯferũt. ¶ Mẽbra nutrimẽti. ¶ Stomaco ⁊ paſſionib⁹ eius frigidis ⁊ humidis cõfert. ¶ Mẽbris capitis. ¶ Dolori eius. ¶ Membra iuncturaꝝ. ¶ Podagre ⁊ ſimilibus: vt ſupra de primo.

¶ Ultra v̓o flumen per tres baliſtatas balneũ eſt qd caldẽarũ nuncupat̃: circũflexo lapideo coopertũ: cui⁹ aq̃ clariſſima exiſtit. Et hui⁹ minera vt aiũt ferrea eſt: ⁊ aluminoſa: quã obrẽ eſt ſua in caliditate velut tẽpatũ. ſed eſt valde exiccatiuum: quare mẽbra fortiter vnit ⁊ aggregat: ⁊ ꝯfert laxitati mẽbroꝝ nutritiuoꝝ: ⁊ nõ multũ calefacit. vñ ꝓinceps primi. 2ª. Et ferree q̃dem ſplenẽ reſoluũt: ⁊ non coire valẽtes adiuuant. Et arbitror debilibus in iuncturis hoc multu3 ꝯferre debere. Et ex iſto aliqui bibunt: aliqui enemata imponi faciunt vt aſperitatẽ remoueant a balneo petrioli inductam: q̃m prius ſtant homines in illis petrioli: que aſperitate3 ꝓpter ſulfur inducũt. Et ꝑ duos dies anteq̃ꝫ recedãt: bis in die ad iſtud veniunt vt ſic digeſtiua virtus ex primo debilitata per iſtud reſtauretur. Et hoc in loco duo ſunt balnea: primum virorum: reliquum dominarum dictum.

¶ Eſtq3 a petrioli q̃nq3 miliarib⁹ diſtans balneũ qd de macereto dĩ: cuius minera eſt ſulfurea: nõ tñ tante exiſtit acuitatis vt eſt balneũ õ petriolo: ⁊ ei⁹ aq̃ eſt lõge clarior. ¶ Ulcera. ¶ Cõuenit ſcabioſis ꝓprie. ¶ Mẽbra iũcturaꝝ. ¶ Doloribus iũcturaꝝ ⁊ paſſiõibus frigidis ⁊ humidis: reliquorũq3 mẽbroꝝ vt balneũ petrioli. ſed non eſt eque potẽs. ⁊ propterea melius eſt ab hoc incipere: vt ex meſue auctoritat̃.

¶ Eſt aliud balneũ rapolani dictũ: iuxta ciuitatẽ exiſtens. cuius minera eſt multũ ſulfurea. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Dẽs ac de oĩbus mẽbris memoratus in eo qd de petriolo ſic habere vr̃. ¶ Ulcera. ¶ Quia fortius exiſtit valet ad ſcabiem groſſam: q̃m exiccat materias cutaneas. ¶ Membra expulſionis. ¶ Matricis diſpoſitiones humidas potenter tollit: atq3 pruritum in toto exiſtentem. Et ex cõſilio gẽtilis multi ex his diſpoſitionibus curati fuere.

¶ Eſtq3 balneu3 aliud de auinione dictum. a ciuitate viginti miliaribus diſtans: cui⁹ minera ferrea eſt: ⁊ aluminoſa ere participans: ⁊ ſuis virtutibus balneo regine in comitatu Piſano exiſtenti ſilẽ: tñ groſſioris eſt ſbe: ideo tardiorẽ impreſſionẽ operatur. ¶ Mẽbra nutrimenti. ¶ Ualet epate calefactis: ſcabioſis mẽbris nutritiuis alijs: q3 ſtõ ⁊ iteſtinis: ſplene: ceteriſq3 talibus calefactis: ac laxatis. Quãobrem ex cã calida: ⁊ ictericis ex eade3 ſubuenit: ⁊ hipoſarce timpanitis aquoſitatẽ exiccãdo: ⁊ mundificat renes. ¶ Membra capitis: ¶ Catharro calido prodeſt: ⁊ omni male neruorum diſpoſitioni ex eadem cauſa prouenienti.

¶ Balneum ſancti philippi iuxta rodocophanũ. xviij. milliaribus a ciuitate diſtans: cuius minera vt aſſerit Gentilis in ꝑ ſuo tractatu: earum eſt virtutum: quarum eſt balneu3 petrioli: l3 ſit ſubtillioris ſubſtantie. In ſecũdo v̓o tractatu ſuo iudicio plurium alioꝝ medicorum q de ea aqua experientiam fecerunt: ſcribit hoc mineram nitroſam habere: cũ multum ſubtiliet ⁊ reſoluat. Et ex hoc infertur naturam ei⁹ minus illius calidam eſſe ⁊ ſiccam. Propter qd valet in egritudinibus capitalibus frigidis ⁊ humidis: ⁊ eſt efficacius illo in hoc: quoniam balnea ſulfurea in his paſſionibus ſunt ſuſpecta magis q̃ꝫ aluminoſa: aut nitroſa: q̃m ſulfur diſſoluit humiditates corporis: propter qd ſtomacum laxat vt ſupra de balneo montis groti: ſub areola membra nutrimẽti. Senſu aũt eius aque leuitas percipit̃ ea maior que in aqua petrioli: q̃m cu3 ſuꝑ caput aqua diſtillat ceteris ſeruatis paribus non tanta ſentitur grauitas. ¶ Membra iuncturarum. ¶ Ualet podagre ⁊ doloribus iuncturaꝝ: frigiditati neruoꝝ. ¶ Electio vt de alijs. Et nota ꝙ aqua hui⁹ balnei multum alterat̃ inundatiõe aquaꝝ ⁊ ventoꝝ multiplicatione: vt experientia docet.

¶ Poſtremum facio balneũ prope petriolum: q̃ꝫ quoda3 in monticulo naſcitur: aqua borla dictum: q̃ eſt nitroſa: ⁊ ſolutiua: ⁊ doloribus iuncturarum ꝯfert: vt in ea ſedẽtes a dolore ſcie liberentur. Cetera multa ſunt alia diuerſis mineris participantia: vt quedam ſulfurea: quedã temperata: a quorum recitatione ſuperſedeo: quoniam ex habitis: ⁊ ex dicendis: ⁊ minere ⁊ ſue virtutes ſic note relinquuntur.

¶ De balneis viterbij. Rubrica. xiiij. B

Non enim minus magnificant balnea ſua viterbiẽſes viri q in eorum copia ⁊ glorioſis ſuis virtutibus ſuꝑbiunt inquientes decem ſingularia balnea ſuo in comitatu poſſidere. Quoꝝ virtuoſius: ⁊ primum factũt balneũ de grota dictũ: per miliare vnum a ciuitate diſtans: arcu lapideo tectum: cui⁹ minera vt aiunt ferrea eſt ⁊ enea. Na3 eius aque color ad auri colorem tendit: ꝓpter quod opinant̃ eam vim auri tenere. In ſapore q̃dem ꝑcipit̃ vt guſtus eris: ꝓpter qd a minera eius expoliari nõ videtur. Nã vt Ariſto. de proprietatibus elementoꝝ: duo ſunt ſenſus q de mineris termarum iudicium deponunt: viſus videlicet ⁊ guſtus. Hec enim aqua cum bibitur ⁊ ſoluat: a ſale vl̃ nitro non euacuatur in totum. Quibus inducit̃ balneum hoc cõpoſitarum eſſe virtutum. Hec aũt limpidiſſima eſt: ⁊ guſtui ſic delectabilis ſe reddit: vt quandoq3 ab egrotantib⁹ ex ea bibatur incredibilis q̃titas: nullo ex tanto potu nocumento percepto. ¶ Natura. ¶ Ponit̃ a predictio ferrea: ⁊ cũ ſic mineris alijs calis participet vt ere: ⁊ ſale vel nitro: velut tẽperata eſſe vr̃. Nam ipſa eſt exiccatiua ſtipticitate3 hñs notabile3: ꝓpter qd membra relaxata ꝯfortat: eſtq3 reſolutiua: calefactiua: ſitim faciẽs: ⁊ ſuꝑfluitatũ conſumptiua. Et eſt tante ſubtilitatis aq̃ hec: vt cũ exportat̃ in vaſis hñ obturatis euaneſcat. ¶ Electio. ¶ Eligat̃ tempus veris ⁊ autũni: nõ itur ad eu3 tꝑe eſtus: neq3 tempore frigoris: ſ3 de mẽſe aprilis ⁊ madij: ſeptembris ⁊ octobris: moraq3 in eo ꝯbatur ad virtutis tolerantiã debite cõmenſuratã. ¶ Mẽbra capitis. ¶ Cerebri digeſtiuã ꝯfortat. ꝓpterea in ꝯfortãdo viſu3 mirabilit̃ opat̃. valet. n. ad viſum caliginoſum obſcuꝝ: ⁊ ad catharactas ꝑcipue ad lippitudines: ad deſcẽſum humiditatũ ad oculos: ſic ſpũs viſibiles ꝯfortat̃: ⁊ debilitati viſus in ſenibus iuuamẽtũ preſtat. catharro etiã ꝯfert paralyſi ⁊ ſpaſmo: ceteriſq3 neruoꝝ paſſionibus: ⁊ originib⁹ eoꝝ. ¶ Mẽbra pectoris. ¶ Aſmaticis ⁊ pulmonẽ hñtibus debilẽ ſubuenit. ¶ Membra nutrimẽti. ¶ Stomacũ ꝯfortat: appetitum ꝓuocat deiectũ: digẽſtionem ꝓcurat: vñ ꝯualeſcẽtes ſic appetitu ⁊ digeſtione deiecti: ſtatim cum ad eũ ſe trãſferũt ab his nocumentis releuant̃. Quinimo impregnãtibus appetitum facit moderatum: ſi ex ea bibũt: ſed poſt tres menſes impregnatiõis bibere nõ debent: q2 ꝑiculum incurrũt aborſus. Spleneticis ⁊ epaticis ꝯfert: ⁊ eoꝝ virtutes confortãdo: ⁊ breuiter oĩbus virtutibus nãlibus ſubuenit. ¶ Membra expulſionis. ¶ Renum opil'ones aperit. ⁊ ipſos mũdificat: ⁊ a renalis mucoſitatibus ⁊ lapidi eoꝝ quem frãgit mirabiliter cu3 ſic potus eius fuerit vſus: vñ plures ab eo cronice vexati ſic liberant̃: ⁊ citius ſi eo pro tꝑe iuſtinu3: aut ãton tripon ⁊ hꝫ ad lapidẽ frangendũ vſi erũt añ vel poſt balnei introitum. Sili modo de lapide veſice dicẽdũ. Nam de his ſepe viſa eſt: ⁊ indies videt̃ experientia. Curat dolores coli-

cos iliacos: ſiue ab humorib⁹: ſiue a vento ꝓuenerint. Matricem ꝯfortat hūiditatib⁹ relaxatā. ventrē ſoluit bibita: ac ſuperfluitates vnctuoſas ⁊ groſſas educit. ¶ Ulcera ⁊ apata. ¶ Scrofulas reſoluit: carbunculis ⁊ vlceribus confert. ¶ Mēbra iuncturaꝝ. ¶ Podagricis ſubuenit: ad qḋ ſecuriꝰ ire pōt pro ꝑſeruatione a futuro dolore. Juncturas debiles nā hītes ⁊ graciles: de quo ſupra de balneo petrioli. Balneum aūt hoc cōuenit fracture oſſium: ⁊ reſtaurationē eoꝝ multum fortē efficit. vñ ꝑnceps. Ecce aque ferree ⁊ ſalſe: etiā iuuant in egritudinib⁹ q̄ ſunt ex frigiditate ⁊ humiditate: ⁊ in dolorib⁹ articuloꝝ ⁊ podagre: ⁊ ꝯferūt laxitati ⁊ aſmati: ꝯferunt carbunculis ⁊ vlceribus.

¶ Aliud balneū eſt noiatū balneū vallis charmi: qḋ alio noie balneū dñaꝝ dr. hoc nāq cū calidiſſimū ſit male tolerāt viri: ſed mulieres meliꝰ. Anguſtiant̄ .n. viri ex pua mora i eo. Et eſt aqua hec calidior in hyeme q̄ȝ i eſtate: ꝓp qḋ arbitror cauernā fontis itrinſeci bitumē nr̄m aquā colligēs a ſuperficie terre nō multū diſtare: qm̄ tāta calitas hyemalis nō niſi ꝑ antipariſtaſim ꝓuenire vr̄ſic a frigiditate aeris circūſtantis: vt in aq̄s puteoꝝ tpe hyemis ꝯtigit. Et vt ſup̄. ꝑ caᵒ. ſcōi auctoritate Ariſto. de antipariſtaſi q̄ fortificat̄ ignis ethne ⁊ montibelli. Et cū per oēs balnea pulicani ſcribant̄ ferro alumine: ⁊ ere participare: hinc cuȝ balneū hoc ſit vehemēter calidum: minera eius alumine plus ⁊ ere pticipabit q̄ȝ ferro. Qua ex re calidū ad principiū quarti dōm eſt ⁊ ſiccū. nam multa ſtipticitate pticipat ferri ⁊ aluminis rōne: ⁊ ſic habet̄ eius natura. Uerū a nonnullis ſulfurea eē putat̄ cuȝ ad ſic dicendum tanta caliditas ꝑſuadeat. Sed iaȝ vt ſup̄. de balneo ſancte Elene dicebat̄: feruor aque nō erat efficax ſignum ad ꝯcludēdū aquā eſſe a ꝑdn̄io ſulfureā. Et tu ibi. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ Eſt vehemēter calefactiuū: exiccatiuū, ſtipticū, mēbroꝝ relaxatoꝝ, confortatiuū, ꝯgregatiuum, aperitiuum, reſolutiuū ⁊ hꝫ. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Confert ſtomaco frigido ⁊ hūido: cuius parietes ſunt relaxati: aperit opilōnes epatis ⁊ ſplenis. Sed q hoꝝ membroꝝ caliditate vexant̄: illud nō niſi cū cautela: vt ſupra ingrediant̄. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Spālē commendationem recipit in paſſionib⁹ matricis diſponēdo eam ad cōceptionē: illā mundificando abſtergēdo ⁊ ꝯfortādo: qḋ intelligē ex cā frigida ⁊ hūida ꝓuenientibus. Mēſtrua ꝓuocat. nā ꝑ his paſſionib⁹ in dies mulieres ad euȝ accedūt. ¶ Mēbra iuncturaꝝ. ¶ Ualet doloribus eaꝝ: ⁊ podagre ⁊ oibus egritudinib⁹ neruoſis ex repletione: dūmodo cā frigida ⁊ humida fuerit. Ualeretq ſua reſolōne vbi pauca cauſa foret calida. Et tu ꝯſidera quoniā ſic ſignū ſumptum a iuuantibus ⁊ nocentibus non ſemper eſt efficax.

¶ Tertiū balneū cruciatoꝝ noiat̄ nomē qdē dictu horribile ſatis: in quo ducie ſunt in balneū cadētes: cuiꝰ minera vt aſſerūt ſulfurea eſt. hec qdē aq̄ groſſe ſubſtantie eſt: ⁊ calidior actu q̄ȝ ꝑcedens: qm̄ in groſſiori fundat̄ ſubiaꝫneq vt alia a ferrea ⁊ enea minera euacuat̄. Eſtq nā ſic calidius ꝑcedenti. ¶ Opationes ⁊ ꝓprietates. ¶ In oib⁹ valet vt ꝑcedens: et in catharro frigido. vñ ſic exiccādo, calefaciendo, origines neruoꝝ ꝯfortando mirabil'r podagricis: ⁊ iuncturis debilibus valet. Unde multi in ambulādo ipotentes ex vſu eius balnei curati fuere. vñ in paſſionibus cerebri frigidis ⁊ humidis: ⁊ originū neruoꝝ potenter conferre ſentitur.

¶ Quartū eſt balneū bulicani per miliare a viterbo diſtans per riuulos bulicani exiens. eſt eni tēperate caliditatis. Cuius minera eſt aluminoſa ⁊ ferrea. ¶ Nā. ¶ Eſt exiccatiuū nō calefactiuum: ꝓp qḋ valet epati ſupcalefacto: ⁊ in egritudinib⁹ ab humorib⁹ colericis veniētibus ⁊ aduſtis. ¶ Quā obrē mirabil'r curat ſcabiē vlceroſam aduſtāſ leproſis cōfert: ⁊ oēs hūores cutaneos tale potēter reſoluit ac ꝯſumit. hūiditateſq ad ydropē ꝑparātes delet. ¶ Electio. ¶ Tpe eſtatis: ⁊ hec aq̄ eodē die nunc ad colorē auriniſic auricalchi: nunc ſtanni mutat̄ mirabile viſum tu cām ſpeculare.

¶ Quintū eſt balneū de buſſeḡ ſic dictū: cuiꝰ minera ſulfurea a ꝑdn̄io ſcribit̄: lȝ ferrea pticipet. hoc in virtutib⁹ ſuis balneo cruciatoꝝ aſſimilat̄. ¶ Mēbra iūcturaꝝ. ¶ Sūme cōmendat̄ in diſlocatiōe: q2 ſic diſlocata oſſa reducit: ⁊ fractis potēter ſubuenit. Et his duob⁹ caſib⁹ aiunt mirabilē hērē ꝓprietatē. hec. n. aqua ſubtilis eſt ſubſtātie: ⁊ ſubtilioris q̄ȝ ꝑcedētia. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ualēt mollificatis ⁊ paſſionibus neruoꝝ ſciatice: doloribus iteſtinoꝝ: q2 colico iliaco ex cauſa frigida ⁊ humida venientibus: qnimo hos antiq̄tos ⁊ incurabiles reputatos diſſoluit ac liberat.

¶ Sextū eſt balneū de palatijs dictū: cuiꝰ minera ſulfurea eſt ⁊ aluminoſa: ꝑdn̄ante alumine: ⁊ ſile ē balneo de mōte groto ſupra in comitatu Paduano. Qḋ qdē eaſdē virtutes hꝫ vt illud ꝑ ſuas aureolas diſcurrēdas. Ueꝝ vnū ſibi attribuunt ſingulare: ergo oēm ſcabiē q̄liſcūq ſit curat: ⁊ cutis īfectionē plus ceteris tollit. Et arbitrat̄ id ꝯtigere: qm̄ a foīs ſpecifica epar reſpiciat. Nā ⁊ in ꝑnᵒ leproſi vident̄ ab eo curari.

¶ Septimū noiat̄ ſancte marie in felice ſulfurea eſt ⁊ ferrea: cuiꝰ aqua leuiſſima exiſtit: ⁊ caloris ſui ipreſſio ſuauis: ita vt nōnulli eū balneum ſuaue nominēt. Huic tres aſſignant̄ v̄tutes. Pria qm̄ palyſitac neruoꝝ paſſiōib⁹ mirabil'r opitulatur: pari mō dolorib⁹ iteſtinoꝝ: vt colico ⁊ iliaco: ac eoꝝ vētoſitatib⁹. Tertia qm̄ arteticis ⁊ podagricis potēter ſubuenit: doibus ſic egritudinibus ex mā flegmatica ortis.

¶ Octauū balneū prati dr: cuius minera ſulfurea eſt nō multum: ⁊ ciꝰ aq̄ eſt bibilitōi ſani ſuauis. Huic vna ſpālīter laus attribuit̄: qm̄ mirabil'r ſedat dolores mr̄icis ⁊ ſuauiter: ac iteſtinoꝝ ex cā vētoſa veniētes. nā ventoſitas matricis difficilis eſt curatiōis: marie cū antiquat̄. Nā ꝑnceps de ea. mulieres vt plurimū cōmoriunt̄ cuȝ ea. Hꝫ ⁊ ceteras v̄tutes in ceteris mēbris: vt de balneis ſulfureis actū. ¶ Nonuȝ noiatur balneū paganelli: cuiꝰ aq̄ clara eſt: ⁊ nō tante caliditatis vt ꝑcedēs: q̄ bibit̄ ⁊ in eiꝰ potu duos ꝑducit effectꝰ: ſtōm videlȝ ⁊ mēbra nutritiua ꝯfortare: mēbriſq expulſiōis nō mediocriter ꝯferre. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Jlico adiuuat appetitū delectūſ: ⁊ ſtōm maraſmatū reducit ⁊ ipugnat: ꝑcipue qñ eſt talis ꝓp debilitatē villoꝝ eius. qm̄ ſi foret a mala cōplexiōe ſicca: cū ꝯiūgeret̄ caliditas nō video qual'r iuuaret. nā digeſtiuā optime ꝯfortat. ¶ Mēbra expulſiōis. ¶ Educit ſolōne māa mucoſas. vrinā ⁊ emoroides ꝓuocat: ⁊ mēſtrua ⁊ mr̄icem a ſupfluitatib⁹ purgat ꝓp qḋ pregnātes illū igredi verent̄ rene mūdificat. Et hic aduertat̄: qm̄ ſcribit̄ ꝙ minera eiꝰ enea ſit: ⁊ vt actū multoꝝ opinio diſcurrit. ꝙ oia balnea pulicani aluminoſa ac ferrea ſint. Uñ ꝯſiderans aq̄ claritatē: ⁊ q2 ſic ſolutiua ſit: ⁊ ꝓuocatiua: arbitror illam nitro ⁊ ſale: ⁊ alumine magis pticipare q̄ȝ ere. Et ſi ea ēt ſit ſolutiuū: vt ſupra de eo. nā ſi enea foret a ꝑdn̄io nō videretur aque colorē a citrino euenire. ¶ Mēbra iuncturarum. ¶ Conuenit podagre: ⁊ ligamenta iuncturaruȝ confortat. Unde ex podagra nōnulli liberati fuere.

¶ Decimū balneum aſinele noiatū. cuiꝰ minera: vt aiūt qdā: enea eſt a predominio: ⁊ ſulfure pauco participans: cui hec attribuunt̄ laudes. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stomaco confert epati ⁊ ſpleni. Et ē tāte ſubtilitatis vt penetrādo opilationes eoꝝ remoueat: ac ydropē in eis factā: ⁊ dolorib⁹ in his mēbris antiq̄tis miro modo ſubuēit. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Purgat matricē: ⁊ eam ad ꝯcipiendum preparat: menſtrua ꝓuocat: ⁊ orificia venarum emoroidarum apit. ¶ Apoſtemata. ¶ Et membrorum interiorum apoſtemata in breui maturat ⁊ aperit. aqua enim hec clariſſima eſt ⁊ limpida ⁊ tranſparens. Poſtremo vt actum diuerſitas eſt inter ſcribentes de minera horum balneorum: ⁊ ego illam non fui expertus. Sed qui voluerit experiri poterit cuȝ documento infra ponendo: dum de elambicatione aquarum termarum ſermo fiet. Et hec omnia balnea apud ciuitatē ſunt: vt aliqua diſtantia ſint per miliare: quedam per miliare cum medio: nonnulla per duo.

¶ De

¶De balneo Eſculi. Rubrica. xv.

A ASculum ciuitas balneo vno gaudet: cuius aq̄ eſt parum calida: ⁊ iō ad ipſum itur tpe magni eſtus: q̄ eo in tpe radijs ſolarib⁹ caleſcit: cuius minera eſt ſulfurea multa pte aquoſa pticipans. Et vna laus ei daẏ: vt nō paꝝ pferat in neruis debilitatis: ſꝫ nocet multū oculis debilib⁹: valet vt cetera ſulfurea in paſſiōib⁹ ſupius memoratis ⁊ ad ipm itur tpe medij. veꝝ debile eſt in ſuis virtutibus.

¶De balneis vrbis veteris. Rubrica. xvj.

B HEc ciuitas hꝫ caſtrū vnum ſanctus Caſianus nomine: apō quod ad diſtantiā paruam: qm̄ circa miliare mediuꝫ pluri ma exiſtunt balnea: quorum oium minera: vt deſcribitur aluminoſa eſt o predñio ferro participans. Et ſunt numero nouē: quorum primum ponitur balneum delaterra nominatum. ¶Membra expulſionis. ¶Valet in paſſionib⁹ frigidis matricis: in paſſionib⁹ renū vnde ſtantes in ea mingere facit: vt ſic renes a lapide ⁊ arenulis mūdificet ⁊ veſicam ipſam ac eoꝝ mucoſitates. Sed mirandum eſt quomodo pùocat cum multum ſtipticet: forte dicetur: qm̄ ꝯſtringat ſua ſtipticitate vias ventris: ⁊ ſic p illas calefacte humiditates ⁊ caliditate attracte exire minime poſſint. virtus ab eis ſic ſtimulata: cum iam liqde ſint p regionē conueniētēꝫ conaẏ illas expellere que eſt vrine via. Et hec rūſio vt euiteẏ fuga miſeroꝝ pronunc pace intelligētium ſuſtineaẏ. ¶Membra iuncturarum.

¶Valet in paſſionib⁹ frigidis ⁊ humidis earuꝫ. Et certe eſt opinādꝫ q̄ egritudinib⁹ in alijs mēbris ex cauſa frigida ⁊ humida contingentib⁹ cōferat, calefaciēdo, reſoluēdo, exiccando, ⁊ fortiter ſtipticando.

¶Secundo poniẏ balneū calidaia dictūq; ꝙ̄ pmo calidius eſt multūq; nimio valde calidū eſt: ita vt in eo hoies longā morā ſuſtinere minime poſſint: quare exiſtimandum minus de ferro participare. ¶Vlcera ⁊ horbor. ¶Specialem ꝓprietatem hꝫ in mūdificādo cutim: ⁊ ſpāliter a ſcabie valde humida: qm̄ eſt vehemēter exiccatiuum. valet ⁊ potenter in oībus egritudinibus frigidis ⁊ humidis.

¶Tertium balneū ſctē marie dr: hꝫ qdē valde calidꝫ eſt ⁊ ſiccū. ¶Mēbra capitis. ¶Valet paraliticis, tremulis, ſtupidis, ſpaſmatis ex ſpaſmo repletōnis: catharro frigido ⁊ humido. Sode antiq frigide. ¶Mēbra nutrimēti. ¶Cōfert ydropiſi ex cā frigida. ¶Mēbra iuncturaꝝ. ¶Valet podagre ex cā frigida: ⁊ arteticis ex eadē. ¶Membra expulſionis. ¶Humiditates matricis exiccat.

¶Quartū noiaẏ balneuꝫ de caldagna: eſt qdē calidū valde ⁊ ſiccū: ꝙ̄obrē multo pticipat alumine: multo plus q̄ꝫ ferro. Hucias hꝫ in balneū cadētes: q̄s hoies diu ſufferre nō pñt. ¶Mēbra capitis. ¶Catharro frigido ⁊ humido confert. Mēbra iuncturaꝝ. Podagricis magnū preſtat iuuamētuꝫ. ¶Vlcera. ¶Scabiei humide mirabil'r opitulaẏ.

¶Quintū dr balneū ficūcelle ſiue delaſigarella. Eſt eni in caliditate tpatū: ⁊ ſic alumine ⁊ ferro pticipās. ¶Mēbra nutrimenti. ¶Cōfert ſtō calefacto ⁊ nō calefacto: ⁊ ſic appetitum in eis acuēdo: epati mirabil'r ⁊ ſpleni ſubuenit: ꝓp qꝺ fortaſſis ſic ab epate nomē accepit. ¶Mēbra expulſiōis. ¶Humiditatē mricis tollit: ⁊ hec aqua bibitur de duob⁹ mrius exiccās vt vna calīa ſit: ⁊ reliq̄ frigida: vt de his actum.

¶Sextum balneū grote nūcupaẏ. Cuius ꝓprietas eſt ad remouendum ſcabiē malam vlceroſam ⁊ lepram.

¶Septimū balneum ſancti Georgij dr: calidum ⁊ ſiccum: ſꝫ amplius ſiccum. Cui vnica ſic laus excellens datur: vt vulnera ⁊ vlcera antiqua conſolidet.

¶8ᵐ balneū por⁹ noiaẏ: cal'ꝫ ſtriliatiuū ⁊ ſudoris pùocatiuū.

¶9ᵐ eſt balneū ꝺ luto dcm̄: cui⁹ ꝓprietates ſūt ad vlcera ſordida ⁊ difficilis ꝯſolidatiōis ſanāda: ⁊ ad cruriū groſſitiē tollendā ⁊ ad neruos ꝯctos: in qb⁹ ſtare opꝫ patiētes vltra mēſem cum dimidio: ⁊ vſq; ad duos. Oium aūt balneoꝝ aqua clariſſima eſt ⁊ bibiẏ: ⁊ ex eadē cliſteria fiūt. Et ad hec pergunt hoies de mēſe martij vſq; ad mēſem ſeptēbris. Sed tēporis ꝯſtōnē moderare opꝫ in eūdo ad illa: ⁊ ad alia: ſꝫ maiorem aut minorē caliditatē eoꝝ: vt in de obſeruādis infra: ⁊ in dubio in fine de balneis carpenſibus.

¶De balneis Peruſij. Rubrica. xvij.

C PErusium ciuitas inſignis vnicum balneū poſſidet: q̄ certe non multum gliari pt: balneū mōtis alti nūcupatū. Nam ei⁹ aq̄ nigra ⁊ fetida eſt: hyeme frigida eſtate autēꝫ radijs ſolaribus ⁊ ſtellarū caleſcit. Cui⁹ minera ſulfure pticipat: ſꝫ nō multo: pticipatq; aſpalto. Cōfert autē egritudinib⁹ de mā frigida ⁊ hūida. Et certe opinor ſimillimum eſſe balneo de ſancto Bartholomeo in comitatu paduano de quo actum: ſꝫ aqua eius non ſit fetida.

¶De balneo montis catini. Rubrica. xviij.

D VIr inſignis Vgolinus de monte catino de balneis eiuſdeꝫ caſtri ſcripſit: q̄rū virtutes quas magno cūꝫ ſtudio ipſe doctor inueſtigauit ſilētio non pterībo. Apō eni caſtrū illud per miliare aq̄ ſalſe maxima eſt copia. vnde balneum vnū antiquiſſimum eſt: de q̄ nulla habetur memoria aſſerunt tñ hoies illud magnaꝝ ſu iſſe virtutū. Et vt ruina docet iā fuit pulchre cōpōnis ⁊ forme. In hoc repeꝛiẏ parua quātitas aque ſalſe cū aq̄ dulci pmixte: ⁊ eſt ibi velut palus: circa cui⁹ circūferētiā naſciẏ tamariſcus magna in q̄ꝫtitate: ⁊ ruſtici illi⁹ loci eo vtunẏ in doloribus iūcturaꝝ: podagre, ſcie, ⁊ dcorſi: ⁊ ſentiūt ex eo ſic ſe iuuari.

¶Aliud eſt balneū in duo diuiſuꝫ: vt in altera pte ſtēt mulieres: ⁊ ſolēniterq; ordinatū eſt. ¶Mēbra iuncturarū. ¶Valet podagre: ſcie ſimilibuſq; doloribus. ¶Vlcera ⁊ apoſtemata. ¶Confert ſcabiei ⁊ vndimiam tollit.

¶Tertium eſt balneum nouum: per cōitatē florentie ordinatū. 1320. vt inde vtilitatē pecunioſam ſibi vēdicarent: nō ad hominū ſalutē. Sperabāt enim ex ea aqua ſalſa ſalis abundantiam habere. Qꝺ cum experti fuerint expenſam introitum excedere: opus illud reliquerunt. Huic autem non niſi pauce laudes attribui poſſunt. hinc breuib⁹ claudens dico q̄ homines illi de menſe Junij: ⁊ aliquando de mēſe Augusti eam bibunt. vt fit de aqua porete. Soluit vētrem mirabiliter: vomitum prouocat: opilationes renum aperit: frangit lapidem in eis ⁊ vermes potentes interficit: ⁊ per accidēs: expellit. Et hec de illis.

¶De balneis in terra laboris a Neapolitanis de agnano dictis. Rubrica. xix.

E TErra laboris decē balnea poſſidet: q̄bus vt aiunt tot inſunt virtutes: vt ab omni languore hoies liberēt: que modo mortales latent. Nam cum ille lr̄is in marmore ſculptis ſic indicarenẏ: vt vnumq̄dq; balneū ſic lr̄is idicantibus virtutes ſuas manifeſtaret: medici inuidia q̄daꝫ moti ⁊ auaritia eas lr̄as aboleuerūt vt actū: quo fit vt omnes nō nobis ſint māifeſte. Sꝫ qm̄ id fabuloſum facio: hinc ad manifeſtandas eaꝝ virtutes: quas in quibuſdam verſibus exametris ⁊ pentametris collegi me conuertaꝫ: ⁊ eoꝝ primuꝫ ſudatorium noiatum faciam. Eſt enim teſtudo quedaꝫ parua: quam ingrediunẏ homines: in qua ſudāt ex parua in ea mora contracta: ante quā locus eſt ranis ⁊ colubribus plenus: in quo nō naſcunẏ piſces. Huius aūt minera non mihi nota eſt: ſed ex effectib⁹ aliqualiter cōprehēdi: ⁊ ex vicinitate minere alioꝝ ſibi propinquorū: que cum ſulfure participent: ipſum ab eo abſolutū eſſe nō eſt opinandum. ¶Mēbra expulſionis. ¶Valet doloribus illorum. ¶Vlcera. Scabiei ⁊ cutaneis egritudinibus.

¶Aliud noiatur ſulfureum. ¶Membra capitis. ¶Valet dolori antiq̄ capitis: ꝯpeſcit lachrimas oculoꝝ viſum acuit:

¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Ualet dolorībus stomaci ex cā frigida ⁊ ↄfert vomitui. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Steriles ad ↄciplēdū ꝑparat: qn̄ cā talis est ex frigore ⁊ humiditatē purgat flegmaticam. ¶ Ulcera. ¶ Scabiem curat. ¶ Febres. ¶ Asserūt curare febres ⁊ rigores eapꝫquod non credo.

¶ Tertium nominatꝰ de bulla. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ualet in passionibus capitis: ⁊ lumen oculorum acuit. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Cōfert epati ⁊ spleni. ¶ Membra expulsionis. ¶ Purgat matricem.

¶ Quartū astrane noiatur. ¶ Mēbra capitis. ¶ Ducia eiꝰ catharro subuenit. brāche ⁊ coriçe: ⁊ passio oculis hec aq̄ ꝑstat opē. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Stomaci fastidiū tollit: ⁊ appetitū ꝓuocat. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pulmonē recreat a tussi fatigatū: ⁊ pectus lenit: raucedinē vocis expellit.

¶ Quintū deiuncare dictū: estqꝫ iuxta litus maris positum. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Confortat stōm ⁊ epar. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pectus ↄfortat: aium letificat: ⁊ gaudia in eo inducit: suspiria tollit: ⁊ faciūt alacres i muliere vires. ¶ Mēbra expulsiōis. ¶ Cōfortat renes: ⁊ coitum excitat de qbꝰ dr̄. Efficiūt veneris renes ad ꝓlia fortes. ¶ Febres. ¶ Aiūt annihilare fortes ⁊ terras febres. Et ꝙ valēt ethice prime ⁊ scd̄e spēi: hoc credere mihi difficile est.

¶ Balneū locus est apud litus maris: est. n. fons puus ⁊ viribus amplus. de quo scribitꝰ de marbo ↄcūqꝫ dolor seu grauitate ꝗuis. Locus aq̄ tali tpe liberabis. ¶ Mēbra capitis. ¶ Cōfert oculoꝝ obscuritati ⁊ caligini: ⁊ cataracte. Confortat caput: ⁊ catharro subuenit. ¶ Membra nutrimēti. ¶ Confortat stomacū: ⁊ eius digestiuam. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Cōfortat renes: ↄsumptos reficit: ⁊ multa operatꝰ auditu mirāda. Et ideo neapolitani hoc p̄e ceteris diligūt: quo scribitꝰ. Ut patiens illic se credat esse deū. Est eni aqua suauis tepida: ⁊ corpori multum grata.

¶ Balneū de tripta iuxta litus maris exn̄s nō est aq̄ calꝰs. ⁊ ē dulcis ad potandū. Membra nutrimēti. ¶ Debilitatē stōi tollit potata ⁊ epatis. sꝫ nocet ydropicis. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pulmonem lesum sanat: ⁊ tussim mitigat ac tollit. ¶ Mēbra expulsionis. ¶ Calefacta ⁊ bibita ventrē lenit. ¶ Febres. ¶ Ariditatē membroꝝ ex febre veniētem tollit. ¶ Decoratio. ¶ Aufert cutis infectiones.

¶ Reliquū petra dcm̄ : qm̄ petrā frāgit. ¶ Mēbra capitis. ¶ Oēs capitis q̄relas depellit: surditati subuenit: caligini oculoꝝ ⁊ catharacte. ¶ Membra pectoris. ¶ Cōfortat pectus ⁊ corrupit vrie vias miro mōⁱ vt sic ab eis expellat arenulas ⁊ lapidē in eis genitū frangit cū calida potata fuerit.

¶ Nonū celatura dr̄. ¶ Membra pectoris. ¶ Cor letificat. pulmonē ⁊ tussim tollit ⁊ liberat: aptos ab incursu in eā preseruat: si de ea fuerit sepe potata que descēsu catharri facta est. ¶ Membra nutrimenti. ¶ Stomacum confortat: ⁊ digestiuam eius: ⁊ appetitum excitat.

¶ Decimū lauacrum noiatꝰ. ¶ Mēbra pectoris. ¶ Pulmonem purgat. ¶ Mēbra nutrimēti. ¶ Confert spleni ⁊ duricici eiꝰ: ⁊ epati subuenit. Modus aūt inuestigādi mineras eoꝝ habebitꝰ infra suo loco: q: vltimo capitulo.

¶ De balneis ciuitatis aquensis. Rubrica. xx.

Aquis ciuitas est apud montē ferratum: ab Alexādria delapaia. xvj. miliaribus distans. In q̄ ciuitate sup platea duo sunt balnea ex eodē fonte descēdentia: qui fons ab ipsis distat semi iactu lapidis: ⁊ est arcu lapideo tectus: ne pueris bestijsqꝫ alijs offendiculū fiat. Cuiꝰ aq̄ calidissima existit. Primū balneū magnū est lapidibꝰ circuncirca ornatū. Scd̄m v̄o iuxta hoc positū ab eo exiens balneū dn̄aꝝ vocabatꝰ. Nunc v̄o ↄstructa est domus apud istā in q̄ ciuis qdā ordinauit estuariū siccū: ex fumo balnei trāseuntis sc̄: ad qd̄ hoīes vadunt. Et ex hac aq̄ eleuatꝰ fumus sic per domū trāseunte: q ↄstruit balneū vnū paruū coopertū: qd̄ mō ad honestatē balneum dn̄aꝝ nūcupatur. ¶ Fōtis āt minere notitiā nō hēo. Nā q ibi fuerūt ⁊ aq̄ biberūt dixerunt mihi aquā illā ꝑmis in duobꝰ diebꝰ clarissimā ac limpidam eē: vt in fundo puulus obolus videatꝰ: deīde post biduum fit viridis. Et mundatꝰ balneū de octo in octo dies: q: oī die veneris. ¶ Asserūtqꝫ ꝑmis duobꝰ diebꝰ tanta caliditate vigere: vt nemo eā sufferre possit q̄ ex re igrediuntꝰ 3ª die a qbꝰ accipitur: ⁊ in ea ab aere sic alterata cōiter oēs se balneāt. Nā aq̄ q̄to calidior tāto rarior: ⁊ faciliusqꝫ apta est ab aeris frigiditate pati. Cōsequēter aiunt eā oī minerali odore ꝑuatā. Et ꝙ bibētes dū bibūt: odorē ex ea fetidū sentiūt: velut corruptorū ouoꝝ: ꝓp qd̄ q conantꝰ eā bibere se nares ꝑus aliq̄ odore muniūt. Neqꝫ cōis est ↄsuetudo eā potādi. Sꝫ qm̄ in passionibꝰ iūcturaꝝ potēter valet: ⁊ hec sibi laus a suis attribuitꝰ sup alia balnea oia: ⁊ in oibus dolorib' articuloꝝ cū tāte sit caliditatis: v̄isimile est ꝙ alumine pticipat: ⁊ ꝙ a p̄dn̄o talis sit: cū aluminose sic sapore sint remisse. Nā sulfuree gustu ⁊ odore pcipiuntꝰ ⁊ visu: salse v̄o saltē gustu: ⁊ nullā taliū in aq̄ hac sentitꝰ. Uerū ex medicis illiꝰ p̄rie qdā dixerūt eā sulfureā aluminosā: ac nitrosam eē: cuiꝰ v̄itas ex vltio cap̄ h̄ri poterit. Et ↄn̄ter dd̄m: ꝙ odor ille malus acqritꝰ ex transitu p loca fetida: ⁊ h̄ disputatiue. Quibꝰ iducitꝰ ꝙ eaꝝ itroitus est multū ↄsiderādus: ⁊ nō facilis. ¶ Attribuūtꝰ eis ēt plures laudes in passiōibꝰ alioꝝ mēbroꝝ: vt in passiōibꝰ capitis stomaci ⁊c̄. vt ex aq̄s aluminosis de qbꝰ actū: veꝝ aiunt epati nocere. ¶ Postremo dicūt ꝙ v̄tutes hoꝝ balneoꝝ nō īprimuntꝰ in corpꝰ: nisi postq̄ hō in eis steterit p magnū tēpus: vt duoꝝ mensiū ad minꝰ. vn̄ qdā steterūt hac ex cā per annū. Et relatū est mihi ab his q longo tpe steterūt se non finisse sanatos: neqꝫ effectus grādes ⁊ notabiles in socijs vidisse. Ad hec aūt ꝓfectus est ꝓ cura podagraꝝ suarum recolende memorie illustris Nicolaus marchio estensis genitor tuus. qui cum eisdem rediJt.

¶ De balneis Sicilie. Rubrica. xxj.

Insula trinacria pluribus gloriatꝰ balneis ēt diuersis in locis situatis: veꝝ cū oia illa a p̄dn̄o marie sint sulfurea: de ipsis non alr̄ in p̄sentiaꝝ agēdū esse putaui: q̄ꝫ de balneis sulfureis actū est in de balneis petrioli. Nam ⁊ eedē sunt virtutes ⁊ ꝓprietates: ⁊ si intēsione ⁊ remissione differāt: q̄ sp̄ēm nō variāt. Ideoqꝫ ad eū locū ꝓ his recurratur: vt sim breuitati indulgēs. ¶ At cū inter cetera vnū famosius sit: ne sic hūc locū facili ⁊ ieiuna oīone pcurram: de eo aliq̄ scribam tue vt spero dn̄ationi gratissimu. Est. n. hac in insula ciuitas. q̄dā sacha nojata apud sinū montis gēmariaꝝ sita: eoqꝫ in monte p̄mum palmoso balnea hec sic a nā ꝓducta fuere. Et anteq̄ꝫ ad ea apienda accedā id pᵐ scribam memoria ⁊ veneratiōe dignū. Nam cū mōs hic sit a sūmitate eiꝰ vsqꝫ ad ꝓfundū maris in ↄcauitate nā factus: quo in loco tpe petri scti demones habitassent ⁊ populos insule infestarēt: habitaculū demonū dicebatꝰ: qd̄ petrus intelligēs Calogeꝝ ↄfessorē: Paulū ⁊ Jorlandū ceterosqꝫ discipulos suos ad eos expellēdos trāsmisit. Elegitqꝫ calogerus beatus sibi locū hunc ⁊ montē in hitaculū: vt ab eo dei Jesu v̄tute eos sic expelleret: qd̄ ab eo succurrēte di gr̄a facile actū fuit. Ob quā rem nō puus fuit ad eū visendū virū homīnū ↄfluxus: ⁊ sanoꝝ ⁊ iāguentiū: quos sanitati v̄bis sacris sic restituebat. Et sanos fide egrotantes miro mō sanabat. hic eni vir sanctus sic in longū tp̄s hoc in loco hitauit: donec vitā cū morte cōmutauerit. Et cū in populos sic deuotio creuisset scti huius hitatiōe: id opinātes virū illū nō raro: ⁊ in antro orasse: de quo post: ⁊ in balneis mōtis huiꝰ se balneatꝰ se: antrū ⁊ aquā eoꝝ sctā loca sic siculi aiūt. ꝓcipue antrum in quo sedilia posita fuerunt: v̄tutes ac ꝓprietates l̄ris grecis in eis culte sculptis indicātibꝰ: que qdē l̄re viri sancti auctoritate scripte fuerūt. vt dicē vellnt eo in loco ⁊ in eis aq̄s benedictionē diuinā ac v̄tutē: ⁊ nō nālem tantū reliquisse. Et in re hac tāta cū deuotione ꝓcesserūt: vt dicāt in vno sedili ꝓprietatē

dili ꝓprietatē ac virtutē eſſe ꝙ̄ langnētes ydropici curant. In reliquo podagriciſq; de alijs. Ita vt ydropicus in ſedili alteri egritudini deputato ſedēs nō ſanet ſicq; de ceteris. Hoc aūt tpe he lr̄e minime legi poſſunt: q̄s vt aiunt medici auaricia ducti aboleuerunt: qua ex re nō in eos exeunt effect⁹ vt cōſueuerūt: qd̄ fabuloſum facio. ¶ Et ad balnea rediēs dicēdū ꝙ in ſūmitate mōtis antrū ē ad inſtar domus cū hoſtio puo ⁊ hūili: in cuius medio pute⁹ eſt ꝓfundiſſimus ad vſq; radices mōtis: a quo fumus calidus egredit̄ antrū calefaciens ſua tñ cū humiditate ipſum humectās: ⁊ hunc locum balneū ſiccū appellāt: ⁊ hoc in loco ſedilia ſunt de q̄bus actū. ¶ Balnea aūt aq̄ in infima parte mōtis ſic fabricata ſunt: vt loca viꝝ ab eo ꝙ̄ oſtiaꝝ ⁊ brutoꝝ ſint ſeparata. ¶ Poſtremo his adijcio ex v̄tutib⁹ eoꝝ ꝙ hermotos ex vētoſitate: ⁊ ex inteſtinis mirabil'r ſanat: quāobrē ferro plurimū ſic pticipare illa arbitror: ꝓpter qd̄ ſupra de ferro legatur. ¶ Et hoc de eis ſatis dictū eē volo: ſi eis addidero balneū de calatomecbi termin⁹ grecus aut arabicus eſt: ab opido olim hoc in loco ſituato deriuat⁹ in medio n̄q; ciuitatis drepani ⁊ alcami locatū eſt. Alcami quidē caſtrū ⁊ non ciuitas habet̄: a quo miliaribus quatuor diſtat. Eoq; in loco tres ſunt balnei māſiones: vt vna calida ſit: altera calidior: tertia caliſſima: vt in ea facile coquant̄ oua. Sulfurea quidē eſt: ⁊ de mēſe madij ad eū cōfluunt gētes. Suntq; in comitatu palermi balnea termini noīata a caſtro: iuxta qd̄ ſituata ſunt ſic dicta. Et hec de eis pauca tibi ſufficere volo.

¶ De balneis de aquaro. Rubrica. xxij.

A Quarium terre eſt a regio lōgobardo. xxv. miliaribus diſtās apud quam diſtantia mil aris balneum eſt: balneum de aq̄rio nuncupatū: cuius aq̄ nimiū limpida eſt ⁊ clara: frigida ſcaturiens: odore ſuauis ⁊ ſulfureo carēs: quē nōnulli odorē cāphore eſſe iudicarūt: ſicq; eā cāphore minerā obtinere. qd̄ minime credo cū effectus cāphore nō teneat. verū magis eos q ex aluminе ſunt. vt ō eis ſtatiꝫ. Eſtq; cāphora gūmi arboris nō mineral' res. hoc enī balneū nouū eſt: ⁊ meo tpe inuentū: quo in loco nullus erat ad recipiēdos egros ꝑparat⁹ locus: neq; ad eū cōfluxus: verum nūc ad illa itur: bibit̄ is mō ⁊ ordine qb⁹ bibit̄ aq̄ porete. Cū ex ei⁹ potu idē ꝓueniāt effect⁹ ꝓuocatiua. ſ. apitius ſtomacbi mirabiliter cōfortatiua: ⁊ maxīe diſcraſie frigide remotiua: val: ſicq; in oīb⁹ ceteris mēbroꝝ paſſiōibus: vt illa de la porreta. Et vltra ꝙ eſt vrine ꝓuocatiua: eſt ⁊ ventris laxatiua: ꝓpter qd̄ a nitroſitate: aut ſale nō abſoluit̄. Eſtq; famis ⁊ ſomni inductiua: ꝓpter qd̄ il i canōes ſeruent̄ in his duobus accidētib⁹: de q̄bus actū ſupra de dieta tenui ⁊ ſomno diurno in de balneis de la porreta. Hec aūt aqua cuꝫ ex ea balneū fieri cōtingit: igne ab hoſpitibus calefit: ⁊ in vaſis ligneis ſic calida ponit̄: in qb⁹ duo viri ſimul ſedere pn̄t. Et paucis claudēs: quidā qui vtrūq; balneum expti fuere hoc magis laudarunt ꝙ̄ illud de la porreta: in cuius aſſumptione vt actū oīa que in illo ſuo ordine obſeruent̄. Aiūtq; effectū efficacē hui⁹ balnei nō niſi poſt annū cognoſci poſſe. Et cuꝫ adhuc nō ſit famoſuꝫ multū: ſatis ſic de eo in p̄ſentiarū ſcripta eſſe volo: ſi hoc vnū addidero ꝙ cuꝫ multi ydropici pro eoꝝ ſalute ad ea ꝓfecti fuerint: ab ydrope ipſa minime liberati fuere: quāobrē in ea nō valere aiunt. Curāt fiſtulas antiquas mēbro in aqua retento his in die per horam.

¶ De balneis carpenſibus. Rubrica. xxiij.

B Agnifici domini de carpo caſtrū poſſident nomine brādula a magnifica terra carpenſi. xxxiiij. miliaribus diſtans: apud qd̄ miliaris diſtantia balneuꝫ hoc in tempore inuentum eſt: brutis eius virtutē aliquam primo indicantibus. Nam cuꝫ boues ⁊ iumenta alia plurima ſe paſcendo loca balnei circuirent: ad balneum ſe cōuertentia de aqua ipſa ſic actu frigida bibere ceperūt. Que cū aliquid ſalis in ſe habeat: ſic ſapida guſtui eoꝝ delectabilis facta fuit: quāobrē: ⁊ vſq; in hodiernum ad eaꝫ ſic guſtu delectantem iumenta ad potandū magno cū appetitu ſe conuertūt. Cūq; in. 1448. eius loci boues infirmarent̄ vt ſanguinē mingerent: quotquot ex aque illa potabant: nō multis in diebus curabantur: qd̄ paſtores oculis videntes hominibus caſtri denunciarūt. Et plurimi id opinātes ꝙ egritudo brutorum a renibus: aut a veſica procederet: qui renū paſſionibus ac veſice moleſtabātur: animo ſtatuerunt de ea aqua bibere arbitrātes ſe ſic a ſuis infirmitatibus poſſe curari: Cōpertūq; eſt: deinde calculoſos: ⁊ colli veſice excoriationem patientis ſic ex eius potu curatos eſſe. Res autem hec cum memoria ⁊ honore digna eſſe: per officiales caſtri magnificis dominis ſuis renūciata fuit. Neq; prius niſi poſt multas viſas experientias vt nō fabuloſa ſcriberent. Cūq; ita rem hanc magnificus Galaſius ex dominis carpenſibus auctentice intelligerēt: eamq; ad culmen laudis ſue terre accedere ſic facile cognoſceret. Illico eius generoſus animus ſibi perſuaſit: cum me de ceteris Italie balneis ſcribere ſentiret: vt de dicta aqua vſq; ferrariam ſalma vna ad me deferretur: vt qualis eius eēt minera: que ⁊ ipſius v̄tutes hoc meo opuſculo interſererē: ꝓceſq; ſuis in litteris addidit: vt huius aque virtutes ſi que ſunt a deo optimo date ſic homines nō laterent: eoq; p maxime cū ad mortalium vtilitatem ſic accedere viderentur. Et is cū virtutū ſit zelator: nūcijs ac litteris: proprioq; ſuo ore me ſollicitare curauit: qd̄ lubens feci: aque minerā inueſtigans vt valui. ¶ Hec autē aqua clara eſt actu frigida: ⁊ ſapore ex tranco ⁊ ab homino ſo priuata. Cuius minera vt ex p'ibus habere potui aliqd ſulphuris tenet: ⁊ parūper. Nā cenoſum eius ſuper ignem proiectum: odorē ſulphuris remiſſum reddit. Eſtq; aluminoſa magis pauco ſale pticipans: verū in his omnibus remiſſa eſt valde: propter qd̄ ipſa reddit̄ ſtiptica ⁊ abſq; mordicatione exiccatiua. vnde nō eleuatur in gradu caliditatis: ⁊ fortaſſis ꝑuenit ad finē primi vel principiuꝫ ſecundi. Sed in ſiccitate intenditur: ⁊ vſq; ad finē ſcd̄i ⁊ principiuꝫ tertij. Quibus accipitur ꝙ eſt vlceribus quoꝝ expectatur cōſolidatio plurimū valēs. ¶ Membra capitis. ¶ Exiccat capitis humiditates: catarrū ſiſtit: ⁊ ꝑcipue ducis eius: cuꝫ ad ignē calefacta erit oculorum humiditates tollit. lachrimas eorum cōpeſcit: ⁊ in catharactis tolendis precipue ante earꝫ confirmationē mirabiliter opatur. ¶ Mēbra nutrimenti. ¶ Stomacho ſubuenit humido cum calida potata fuerit: vt ſupra de illa porete. ¶ Membra expulſionis. ¶ Dilatationi pāniculi renū mirabiliter opatur: vt in bobus in dies videmus: ⁊ in hominibus expitur. Eorum debilitati opitulatur: p maxie a cā frigida ⁊ humida ꝓuenienti: vlceribus eorū ac veſice. Nā plurimos ex vlcere colli veſice ſanatos eſſe intelleximus. Et ſeſſio in ea calida matricē frigiditate ⁊ humiditate leſam potenter iuuat: ⁊ humiditates albas tollit: ac corrigit: ⁊ mulieres ea ex cauſa ſteriles facte fecūdas reddit. ¶ Mēbra iuncturarū. ¶ Podagre ⁊ ceteris articulorū dolorib⁹ ex cā frida ⁊ humida veniētibus ſuccurrit. hec enim aqua cuꝫ ſic calefieri oporteat in omni pte tpis: ſic exportata vti poterit: ⁊ de ipſa ſatis. ¶ Quibus ex omnibus plane accipiantur ꝓprietates natureq; termaꝝ toti⁹ orbis. Naꝫ oēs tales in mineris iam dictis cōueniūt neq; alijs ex cauſis terme fiunt. Quāobrē cū apta ſatis ſit termarū naturalū Italie doctrina: poterit: ⁊ facil'r ſatis diligens indagator cū his in vltimo capl'o ſcribuntur ceterarū omniuꝫ nāe ac ꝓprietates ſcrutari: vt inde ſatis clara atq; exquiſita ſciētia habeatur: vt patet intelligēti ⁊ tu conſidera. C

C Ū plerūq; dictū ſit in fine veris: aut in ꝑn° autūni hoīes ſe ad balnea ⁊ debere ⁊ transferri poſſent in q̄buſdā in tēpore medio: heſitat̄ an ſalubrius ſit: ad ea ꝓficiſci vno tpe magis ꝙ̄ in alio. Et q̄ſi ſic poſitiue ſatis vſq; mō ꝓceſſimus: tenent̄ in longū ſmo ꝓtrabatur: ⁊

dubio p̄ ꝯclōnes ſatiſfaciemus ēt aliqbꝰ cū rōībꝰ firmatas.
¶ Quaꝝ p̄ͣ hec eſt: Tp̄s tpi ꝯparantes dicamus: ver ceteris
tpibꝰ ſaniꝰ: ⁊ mīme egrotatiuū. eſt. n. ceteris tpatiꝰ: ⁊ vite
hoīs accomodatuꝫ magis. Autūnus vero maluꝰ: ⁊ multis
illaudabilis in rebꝰ: acutoꝛūq; moꝛboꝝ ꝯñatiuꝰ: ⁊ vite ꝓn
cipijs obuiꝰ. Hanc ꝯclōnē ſoluit ad lr̄aꝫ dux nr̄ affoꝝ. 3ᵃ
textu ꝯmēti decimi. ¶ Iuxta hāc ponamus ſcōāꝫ: q̄ abſolu
te ꝓnunciādum eſt vñ ſalubrioꝛa in fine veris eē: minuſq;
verēda. Eo nāq; tpe aer calitate ſua tpata caloꝛem cōfoꝛtat
nālē: neq; autūnꝰ: ꝑp ſuā diuerſitatē v̓tuteꝫ debilitat ⁊ coꝛ
poꝛa ad tā prauas ꝑpat egritudines: vt dr̄ ergo. In fine aūt
veris multe adhuc reſeruate ſunt ex hyeme ſupfluitates q̄
ſlāti atteſtant ſiccatione ⁊ reſolōne egentes. Quare ſtante
aeris tēperie qua v̓tus foꝛtificari hꝫ ſic conferre videbunt.
In autūno v̓o iam reſeruatis hūiditatibus calidis colericis
ex eſtate multiplicatis ſic in poꝛis mēbꝛoꝝ: ⁊ venis clauſis
ex ſupueniēte fridītate aeris autūnal' ſic ꝓhibita tranſpira
tiōe ꝑiculū ē ſupueniēte tāta calitate aq̄ termaꝝ ne i eis ebu
litio ſupueniat: cū ad ebulitionē nimiū parate ſint: ſicq; pu
treſcant nā ex eaꝝ multitudine ſic ſuperata nō potēte eas re
gulare: cū diuerſitate eius primū debilitat vt actū. Quare
accident febres acute: diſſinterie: ac febres peſtilentiales ⁊
carbunculi: vt dux allato loco. Accedūtq; multis in coꝛpo
ribus ea ex cā egritudines cronice q̄rtane: ꝑmaxime in qui
bus pſtia eſt humoꝝ eterogeneoꝝ hn̄tiū multū de aduſto.
Nā in his ſubtiliū ſit reſolō remanētibꝰ groſſis melicis. vt
accidit melicis per aduſtionē colꝫ talibus. ¶ Quas ob res
3ᵃ ponat q̄ colericis nālr̄: ⁊ colicis aduſtis: melicis ⁊ debi
libus nā ſanius eſt cōſulēdū in fine veris ad balnea ſe tranſ
ferre debere: ſi eos ad reaſſumēda necītas cōpulleritꝫ: di ſi
neceſſitas ⁊c̄. qm̄ ſi alr̄ diſpōni male coꝛpis ꝓuideri poterit.
illud ꝓus q̄rat ⁊ tentetur. Nā balneū ſua foꝛti calitate hūo
res calefacit: ſubtiliat eliq̄t fluere facit: ⁊ ſic eos in fluxu di
ſponit. Quare ſepe ad loca varia ſic diſcurrūt: vt inde i opi
nate eueniāt egritudines. vt meo tpe vidi. Ex qbus infert
q̄ nō niſi ex cā multū necīa q̄rēda ſūt balnea. vñ cōis ſcho
la in egritudinibꝰ foꝛtibꝰ balnea ꝯſulit: cū ꝓus oīa tētauerit
medicamina: q̄re eoꝝ aſſūptio ꝓlm ꝯſiderāda eſt. ¶ Coꝛpa
ſanguinea cū minoꝛi eoꝝ nocumēto in ꝓnᵒ autūni ad balnea
ſe tranſferre pñt. Hec concluſio ꝓbabilr̄ ponit: qm̄ in fine
veris talia ſe inueniunt multo ſanguine ex ꝯſtōne tpis repie
ta: quare etiā iuuāte aeris caliditate ꝑiculū maius incurrūt:
ne ad tantā aque caliditatē ſanguis in ebulitione ponat. vñ
febres accidāt ſanguinee: fluxus ſanguinis: tumoꝛ tybiaꝝ:
⁊ flegmōes. ¶ Flātici ſalubrius ſe hēbunt in fine veris: eos
ſic aeris calitate iuuāte: qbus indicatiōe a cōplōne ſumpta
directius cōpetunt balnea. ¶ Rōne aūt ſitus balneoꝝ ſalu
brius: q̄nq; coꝛpa ad balnea ſe trāſferūt in tpe iter hec me
dio: vt tpe magni caloꝛis: q: in fine Iunij: ⁊ uſq; ad mediuꝫ
auguſti. Pꝫ ꝯcluſio p̄ de balneis delapoꝛeta. nā in alijs tem
poꝛibus ꝑp aeris exceſſiuā friditatē debiles ⁊ infirmi abſq;
nocumēto ibi ſtare nō pñt. Silr̄ vbi ſit ingreſſus in balneū
ſupficialiter parū calidū cui aque ſupercalefactio a calitate
expectatur: vt de balneis ſcti bartholomei actū eſt. ¶ Cali
tas aq̄ termarū menſuranda eſt ſm̄ menſuraꝫ caloꝛis: ⁊ cō
plexionē ingredi debentis eſt ꝓncipis dictū. 2ᵃ primi. qdam
oꝛnate loquētes. Qō in aſſumptione balneaꝝ cōſideretur
multū debilitas ⁊ foꝛtitudo totius ⁊ particule patientis. vñ
coꝛpoꝛa multū debilia: ⁊ amplius ex egritudine debilitata:
nō abſq; grandi periculo balnea ingrediuntur: qō maxime
attendatur in balneis que bibunt. Ideoq; tales coꝛpoꝛe de
biles meo cōſilio illa delapoꝛeta nō ardenter diligant: qui
bus ſepe moꝛi cōſueuerūt. Conſideret etiā virtus particule
patientis: vt ſi ſtomachus leſus ſit: ſitq; texture nimiū rarꝰ:
⁊ ſit debilis q̄ ea ex cā impreſſionē aque talē foꝛtaſſis ſuſti
nere nō poterit. q̄readmodū farmaca: ⁊ alia foꝛtia medica
mina minime valuit ſuſtinere. Itē ſi calꝫ ſit ⁊ paſſio a calita

te ꝓueniat. conſilr̄ de alijs particularibus mēbris dicatur:
in quibus oībus medicus dꝫ ſingularē diligentiaꝫ adhibe
re. Et inter cetera eſt epar. nam cum lapſum eſt ad calidūꝫ
multum naturaliter: dubitandū eſt ne preternaturaliter ſic
labatur inflāmetur ⁊ febres faciat: ſicq; de renibus: ⁊ de ce
rebꝛo dicendū. Nā non video qūo ducis in cā eius calida ⁊
chatarro calō cōferre poſſit: cum plurimi aſſerant ex ducis
petrioli a chatarro calido ⁊ humido ſe euaſiſſe. Arbitroꝛ
eos aūt rem ſuā nō intellexiſſe: aut cerebꝛi caliditatē multū
remiſſam fuiſſe: ⁊ cerebꝛuꝫ ipſum ad vehementē humidita
tem eſſe pꝛolapſum. ¶ Septētrionales impreſſionē terma
rum q̄ꝫ occidentales facilius tolerant. Et meridionales: q̄ꝫ
oꝛiētales. Pꝫ cōcluſio ex hitis: qm̄ robuſta coꝛpa ab eis mi
nus moleſtant: ⁊ reſolōnē eaꝝ ⁊ exiccationē minus timētia.
¶ Indicatione a ꝯplōne ſumpta ꝯgruentioꝛa ſunt flegmati
cis. 2ᵒ melancolicis nāliter talibus incaliditate moderata.
Et h̄ ſupponēdo terrā fridioꝛē eē ipa aqua: ⁊ melācolicū
ipſo flāmatico. 3ᵒ ſanguineis. vltimo colicis nālr̄ talibꝰ: mi
nime v̓o colericis aduſtis. Hec m̄ ꝯclō et ꝓbabil' ponitur.
Nā foꝛtaſſe indicatiōe a v̓tute ſūpta minꝰ hn̄ tolerabit me
lācolicus colerico: ⁊ meliꝰ ſanguineꝰ ipſo colerico ⁊ melan
colico. Melancolici aduſti ab ingreſſu termarū ſe multum
ꝑcauere debēt: ⁊ ab eaꝝ potu: cōclō pꝫ ex facili inflāmatio
ne quā incurrūt: ⁊ ꝑiculū cadendi in egritudines acutas vt
ſupra. ¶ Cōſueti ad balnea minꝰ trepide ſe tranſferre poſ
ſunt: eſt. n. ꝯſuetudo altera nā. ¶ Et ſi veſptina ſit in ingreſ
ſu balnei ꝯueniēs hoꝛa: potioꝛ dicēda eſt matutina: eſt enim
tūc nā minus a ſupfluitatibus oppſſa: q̄s ſic in nocte cōſum
pſit: q̄re ſup reſiduū fctā eſt potētioꝛ. vñ ſic foꝛtioꝛ facta qō
remanſit facilius reſoluit: ſic a calitate termaruꝫ adiuta. Ex
quo infert in mane moꝛā in balneo minoꝛē eē debere. Et
vt paucis claudā: cum per balneoꝛum ingreſſum ⁊ potum
notabilis fiat euacuatio: ꝑmaxime ex his que bibuntur
id non niſi ex cauſa predico vniuerſalem canonem magna
cum diligentia attendendum eſſe a pꝛincipe ſcriptum. 4ᵃ
primi. 3ᵒ caᵒ. ¶ De rebus que demiſant rectitudinem indi
cij in euacuando: que ſunt etas: ſexus: regio: complexio vir
tus: tēpus: ⁊ hoꝛa dicit: ⁊ plurima alia: de quibus ex poſitis fa
cilis erit in cōſulēdo doctrina: vt q̄ infantes ob facilem re
ſolōnē humoꝝ ⁊ ſpirituū: ⁊ q̄ ꝯq; humido egent ⁊c̄. ad bal
nea calida reſolutiua ꝓficiſci non debēt. Cōſilr̄ mulieres ⁊
nā frigidi alijs paribus facilius eoꝝ impſſionē tolerabunt.
Conſilr̄ debiles: ⁊ vltimi ſenes male ea ſuſtinere poterunt.
Sunt itaq; res he oēs: ⁊ accidentia egroꝛum: ⁊ egritudines
ipſe a medicis cū de balneis cōſulunt diligenter cōſideran
de: ne febꝛicitantes: ⁊ calida egritudine languentes ſic in cō
ſulte mittantur: memoꝛie tenentes q̄ ignis igni additus fa
cit ipſuꝫ furere. ¶ Qō nō icōuenit coꝛpa pꝛo cauſa neceſſa
ria tpe hyemis ſe ad balnea trāſferre: vbi aer camere bene
diſponat: ⁊ locus totus: ⁊ cuſtodiāt ſe a frigoꝛe ⁊ hꝰ. Nāꝫ
de his expiētiā habui in duobus ducibꝰ exercitus illuſtris
dñationis Venetiarū: comite. vꝫ Carmignola ⁊ Gatamela
ta. hi. n. ambo podagra moleſtati fuerunt: ꝓ qua diſpōne etiam
cōſilio alioꝝ valētium viroꝝ balnea de mēſe Ianuarij pro
fecti ſunt: ⁊ ego cū eis: ⁊ qui mirabilr̄ ꝯualuerūt. Carmigno
la etate. 48. annoꝝ ſe reuſq; ad ſanitatē priſtinā. Gata vero
etate. 66. nimis hn̄ conualuit. ſed potioꝛ ſucceſſit ſanitas q̄ꝫ
ſperabamus. Fecit fieri balneū in tina: ⁊ in camera. Equidē
vſus hic particularis balnei etiā alijs in tempoꝛibus cum
adeſt ex parte ventoꝝ: aut pluuie aeris intēperies cōmēdā
dus eſt: pōt enim melius moderari in caliditate: ⁊ in potē
tia: quoniā in maioꝛi quātitate aque eſt maioꝛ potentia: ⁊ in
minoꝛi minoꝛ: cuꝫ potentia rei hꝫ attendi penes multitudi
neꝫ foꝛme. Circuitū balneū aſſeribꝰ: ⁊ ſuperius cooperie
batur ne aer frigidus ledere poſſet ⁊c̄. Quibus omnibus
manifeſte inducitur q̄ꝫta dꝫ cū diligentia eſſe a medicis ꝯſi
deratio cū hoībus cōſulunt de eoꝝ ꝓgreſſu ad balnea.

A ¶ De balneo aque maris. Rubrica. xxiiij.

Qua maris cū ſalſa ſit multū eſt exiccatiua: ꝑcipue cuꝫ caleſit: ⁊ ideo vſus eius balnei corpus exiccat ⁊ macredinē inducit. ¶ Mēbra capitis. ¶ Pricepe marine aūt aque caput replent eius qui balneatur in eis: ⁊ ideo natātes in eis caput balneare vitēt. ¶ Mēbra expulſionis. ¶ Aqua ſalſa cliſterizata primo ſoluit: deinde ſua ſiccitate ſtipticat: ⁊ inteſtina radendo ledit. Et hic aduertant qui cliſterijs ſalſis multum vtuntur. Eius vero vſus in balneo calefacti in tēpore matricem ⁊ veſicā ⁊ collū eius: ſicqꝫ apta eſt excoriationeꝫ in eis inducere: quare vſus eius dimittatur. Vulnera vlcera pruritus. ¶ Potus eius ſanguinem corrumpit: ⁊ ſcabiem ⁊ pruritum inducit: verū balneatio in ea confert pruritui ⁊ ſcabiei: vnde fortiter exiccando illa tollit. Eſt enim groſſe ſubſtantie: ⁊ ideo difficilius diuiditur ꝙ̄ aqua currens: quare facilius adoleſcentes in ea natare diſcunt. ¶ Membra iuncturaruꝫ. ¶ Iūcturas laxas confortat: ⁊ earum humiditates exiccat: ⁊ multi podagrici ea vtuntur.

Capitulum. iiij. De balneis artificialibus compoſitis.

B Poſtquā de terminis nālib⁹ vt nobis poſſibile fuit ſic ſcriptum eſt conſequens videtur vt ꝓmiſſum fuit de artificialib⁹ ſic dicere: vt etiam hac in pte nobis ſatiſfactum eſſe videat: que ſic denominātur: qm̄ arte ⁊ non nā cōi ꝓducta ſint. ¶ Balneū quidem hoc duplr̄ fieri contingit: aut cum mineralibus iam dictis: aut cum alijs ex terra naſcentibus. ¶ Et primum expedientes canonem ponemus de quo aut quid infra nobis in artificiali cōpoſito ac nāli deſeruientem. Id enim arbitrari quiſqꝫ dꝫ: ac ſcire balneū ab arte inuentū: vt nāli cū nobis copia dſuit eius in virtutibus ⁊ operationibus cōpar ſint. Qua ex re cuꝫ nālia ad malā cōplōnē ſimplicē ac mālēꝫ delendā inuēta ſint ⁊ artificialia idem poſſe putandū. cū ars imitetur nām phicorum. 2°. Remotio quidē male cōplōnis: aut alteratione tantum: aut eūone ꝑficit. Primū quidē balneis aq̄ frigide ſimplicis: aut cōpoſite cōpletur. Scōm vō balneis nālibus ⁊ artificialibus ꝑficitur: cū ex eis corpora caleſiant: ⁊ humores in eis ſic ſubtilient: reſoluant: ⁊ exiccentur: aut p expulſioneꝫ aliquam vt ſudoralē: aut fluxibilē ad extra ꝓpellant. ¶ Quibus apte ſatis iducit vt medic⁹ qui egrotātes ad ingreſſuꝫ balneorū cōſulit: primo cōtēplari debet ea q in eūone fienda cōſideranda ſunt: de qbus ꝓnceps. quarta primi. 3° caplo. Res que demōſtrāt rectitudinē iudicij in euando ſunt decē. que ſic ab eo numerant. Repletio virtutis ſolō: qm̄ ventrē ſoluere ſupra veneris ſolutioneꝫ timoroſum eſt: ⁊ figura: ⁊ etas: ⁊ tēpus: ⁊ aeris: a regionis diſpō: ⁊ cōſuetudo euacuādi: ⁊ ars. quibus facile iudicare quiſqꝫ poterit: ꝙ̄tus error ⁊ ꝙ̄ grādis cōmittit ab hoibus q indifferenter ſic ſe ad balnea trāſferūt: vt ad eū ipm vadant ſanguinei: colici: flātici: ⁊ melici ⁊ h⁹i debiles ⁊ fortes: ꝯſueti: ⁊ inconſueti: ⁊ ita piſormiter de alijs. Oportet itaqꝫ ſic medicū ordinate conſulentē: ſiue cōponētē oia hec cōſiderare: ⁊ in his prudentē eſſe: q̄ ex re cū hec cōpoſitio certa minime fieri poſſit: hinc q̄dā veriſimili cōiecturatione cōpleri hꝫ: ob quāꝫ rem mihi viſum eſt nō niſi gn̄ali doctrina procedi poſſe. Ideoqꝫ huic loco ſatiſfactū eſſe putatur: ſi tm̄modo ea cōmemorabo quibus balneū ſic cōponi hꝫ. ¶ Et de mineralibus expediens quodā exēplari mō ꝓcedā: cū efficax ſit doctrina per exemplū. verbi gr̄a. Cupio illud ſulfureū: decoquā in illo ſulphur ⁊ notabile aque q̄titatē recipiā: faciāqꝫ illud longis horis ebulire: ⁊ plus ⁊ min⁹: vt diſpōni corporis cui applicari debuit oportunū eſſe videbitur. Si vō diſpō talis compoſita fuerit: vt alumine ⁊ ferro indigeat: cum ſulfure illa ebulire faciā: eqn̄ augendo ⁊ minuēdo: vt expediens fuerit: qua ex aqua ita vtar: aut in capitis egritudinib⁹: vt. ſ. catarro filijs ob alto cadētes: aut alr̄ q̄uoꝝ in ceteris corpis diſpōnibus: vt de aq̄ termaꝝ ꝯpoſita actū eſt. Pariformiter in egritudinibus īrijs agendū erit. Nā de ipſis mineralibus iā cōplete ſcriptū eſt: quoꝝ ex noticia glꝫ exptus medicus ſic cōponere poterit: verū tal' ꝯpō opus eſt expti medici ⁊ doctiſſimi in arte viri. ¶ Reſtat ꝑ nunc vt de balneo artificiali ex terre naſcētib⁹ facto aliqd dicam⁹. Volo aūt ⁊ canonē dcm̄ etiā hoc in loco nobis ſufficere: q̄re mihi ſatiſfactuꝫ eſſe vr̄: ſi ea cōmemorabo ſimplicia: iuxta areolas poſita: calā: frida ſic oibus mēbris corpis ⁊ toti cōferentia: a ꝓprietate reſpicientis cōia ⁊ nāe domeſtica ac familiaria: magis initium a capite faciēs. Et a capitalibus calis exordium faciam: qm̄ vt ſm̄ plimū egritudines capitis a mala cōplōne frigida fiunt.

¶ Calida capitalia ⁊ exiccatiua.

Saluia	Sticados.	Maiorana.
Calamentum	Pulegium.	Origanum.
Betonica	Camomilla	Acorus.

Et ſimilis ex granis. fructibus. ⁊ radicibus.

¶ Pectoralia calida.

Yſopus	Urtica	Origanum.
Calomentum	Praſſium	Pulegium
Laurus	Ireos	Enula

Et ſimilia ex granis: fructibus: ⁊ radicibus.

¶ Stomaco ⁊ mēbris nutritiuis calā.

Abſinthium	Menta	Calamentum
Marubium	Saluia	Nux cypreſſi

Et ſimilis ex granis ⁊c̄.

¶ Epati conferentia calida.

Eupatorium	Feniculus	Praſſium
Laurus	Abſinthium	Ruta Et ſilia

Renibus conferentia calida.

Camomilla	Aniſum	Saluia
Laurus	Pulegium	Ruta

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

¶ Matrici calida conferentia.

Abſinthium	Aleum	Anetum
Aniſum	Apium	Artemiſia.

Et ſimilia ex granis fructibus ⁊c.

¶ Mēbris iuncturaꝝ calida cōferentia.

Laurus	Camomilla	Ruta
Abſinthium	Yua	Abrotanum

Et ſimilis ex granis ⁊c̄.

¶ Frigida capitalia humida ⁊ ſicca.

Roſa	Uiola	Nenufar
Papauer	Solatrum	Lactuca
Plantago	Salix	Cucurbita

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

¶ Pectoralia frigida.

Uiola	Papauer	Spinachia
Portulaca	Ylicis	Malua
Faba	Folia citonioꝝ	Ordeum

Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

Stomaco ⁊ mēbris nutritiuis frigida.

Roſa	Portulaca	Granata
Coriandrum	Plantago	Cucurbita

¶ Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

¶ Epati conferentia frigida.

Endiuia	Epatica	Atriplex
Granata	Roſa	Solatrum

¶ Et ſimilia ex granis ⁊c̄.

¶ Renibus conferentia frigida.

Solatrum	Alchecbengi	Roſe
Licorea	Plantago	¶ Et ſimilia ⁊c̄.

¶ Matrici frigida conferentia.

Endiuia	Lens	Roſa
Accedula	Portulaca	Malua

¶ Et ſimilia ex granis ⁊c.

Mēbris iuncturarum frigida conferentia.

Portulaca	Plantago	Galla
Solatrum	Roſa	Balauſtia

¶ Et ſimilia ex granis ⁊c.

¶ Et ex ꝯſilibus vt actū: ac plībus ſic mēbra hec ⁊ alia reſpicientibus cōponi pñt balnea indifferenter calida ⁊ frigida hūida ⁊ ſicca ac tēpata artificialia. Sꝫ cuꝫ res ex his paucis ſatꝫ apta ſit: volo eis vt grā exēpli ſic in pñtiaꝝ plꝰ q̄ꝫ ſufficē.

Capitulum. v. De ſignis pnoſticis ad ſciendum ſi balnea ſituro āno ſalubria: aut morboſa erunt: ⁊ ex ꝯſitiꝫ ſi ad ea tranſeundum ſit.

Plurimi ex nr̄is id verum eſſe opinatur: vt balnea ipſa multos effectꝰ mirandosqꝫ ſubitos a qualitate occulta producant. Nā cuꝫ ab eodē ſic effectus ꝯ̄rios ꝓcedere intuentur cauſam aliā q̄ꝫ occultam aſſignare minime poſſe iudicant. Adduntqꝫ p̄terea vno anno: ac duobus morboſa fore: ⁊ varias inducere egritudines. Alij ſubſequētibus ānis ſalutifera: vt effectus mirādos ⁊ laude dignos pariāt: quā rē nō niſi a celeſti aſpectu ꝓuenire dicūt: a quo ſic occultā recipiāt ꝓprietatē: per quā agūt: ⁊ in corpa humana effectus hos ꝓducūt. ¶ Ego quoqꝫ his nō aſſentio: ſed id verū eſſe arbitror: vt oēs effectus hi a q̄litate vel q̄litatibus manifeſtis ꝓueniāt: hasqꝫ cās manifeſtas aſſignari poſſe. Et breuitati indulgēs id mihi p̄mū ſtatuo ꝯcedendū. Qꝫ ſi calitas in ſubiecto raro exn̄s effectū ꝓducere pōt. qꝫ illū potētius: citiusqꝫ calitas in ſubō dēſiori exn̄s ſic producere poterit: ſi cōuenienter applicata fuerit. Pꝫ ſuppoſitū in calitate inducta in corpꝰ humanū ex aere: ⁊ in illa que ex igne ex lignis in eo accēſis in corpꝰ ipꝫ ꝓducit. ¶ Ex quo inferꝭ qꝫ calitas balneoꝝ nō eſt minus potēs hūores corpis cōmouere calefacere alterare: ⁊ ad putredinē p̄parare q̄ꝫ calitas aeris. ¶ Inferꝭ 2° qꝫ ad varias egritudines ſic corpus nr̄m pōt calitas balnei cōmouere: vt calitas aeris. ¶ Infertur 3° qꝫ ſicut aeris cōſtitutio mala ad malas ⁊ prauas p̄parat egritudines: ita ⁊ mala aque balnei diſpoſitio ſibi aliunde veniens. vn̄ imaginor qꝫ ſicut a celo: ⁊ diſpōnibus eiꝰ alteraꝭ aer: ⁊ ita aq̄ balnei diſpōnibus aliūde ab aere: ⁊ ab his que in aere fiunt pꝫ correlariū ex his q̄ dicta ſunt ſup̄ de alteratione balneoꝝ a vētis ⁊ pluuijs caᵒ de balneis piſarum ⁊ ſenaꝝ. Quibus induciꝭ qꝫ ꝯſtitutiōes aeris cōtēplāde prius ſunt: q̄ cū male ⁊ nō ordinate fuerint ſibi inuicē ſuccedētes ſic alteraꝭ aer. vn̄ cū euenerit: ⁊ aquā fōtiū alterat: ⁊ male diſponit: ꝓp qð cā eſt morboſitatis aq̄. Nā vēti meridionales flātes ⁊ occiētales aquā currētē diſponūt. 2ª p̄mi. 16° caᵒ. ¶ Inferꝭ 4° qꝫ ſic̄ fortis calitas aeris ⁊ eſtuās hūores calefaciendo: agitādo: eliqūdo: diſſoluēdo: cā eſt pluriū ⁊ diuerſarū egritudinū: vt diceꝭ: ita ⁊ calitas aq̄ ex calitate aeris potētior: ⁊ in ſubito denſiori fundata eſſe poterit: pꝫ ex p̄. Neqꝫ obſtat: qꝛ dicaꝭ aerē hūidū eſſe ⁊c. qm̄ aq̄ hec hūiditate participat ⁊ ſiccitate: ſicut aer qui in oī ſua diſpōne corpora nr̄a exiccat. 3° tegni. ¶ Quibꝰ ſic ſuppoſitis ad aeris cōſtōnes me cōuertā: q̄ certe a medicis q̄ de balneis cōſulere volunt p̄intelligēde ſūt. Nā ex his hūores multiplicātur varij cuꝫ varia aptitudine ad gn̄ationem variaruꝫ egritudinū: ꝓpꝫ qð ſic ad balnea ſe incaute trāſferētes egrotāt q̄litatē aeris occultā accuſantes. Nā vt affōꝝ 3° mutationes tpoꝝ maxime gn̄ant morbos. Que res ⁊ ſi ex aere magis videaꭍ: cuꝫ nobis magis cōis ſit. Id tn̄ intelligēdū eſt de oī alio elemento ſic maxime mutatore ⁊ corpi nr̄o: vt aer applicato: cuiꝰ mutatione corpa nr̄a mutanꭍ. Nā cā potētior ceteris paribꝰ ſeruatis: in minori tpe maiorē effectū ꝓducit q̄ꝫ debilior. vnde aqua balnei vt experientia demonſtrat plus multo corpus humanū calefacit: ⁊ hūores agitat in vna hora: q̄ꝫ caliditas eſtiua: ⁊ eſtuās duobus in diebꝰ. Quāobrē cum ex conſtitutione aeris corpa egritudinibus varijs ſint parata: vt ſtatiꝫ: non eſt miranduꝫ ſi in tales ex tanta agitatione in humoribus facta a calitate balnei incurrunt. Nā maxima particula gn̄ationis egritudinū eſt paſſiui corpis p̄paratio: ſiue diſpoſitio. 2° de acciñti ⁊ morbo. Quas et re inimūda corpa ſic ad balnea aſſumenda incaute nō ſe transferāt. Cōtrariū autem cōtrarii alterat: debilitat: nō raroqꝫ ad putredinem p̄parat. Et ſiꝭ ſiꝭ additū fortificat: ac qūqꝫ ſurere facit: ⁊ id operatur vt fortiores ꝓducat effectꝰ: vt ebulitionē: vꝫ. quā debilis calor ꝑus inducē nō poterat. Nā quēadmodum ignis debilis ſub cacabo aq̄ pleno exiſtēs: in aq̄ ebulitionē inducere non pōt: ſꝫ p additionē intēſioris ebulitionē poſtea inducit. Ita imaginandū eſt hūores calidos ⁊ alios in corpore exñtes: q̄ caliditate aeris debili: ac moderata prius ebulire nō poterunt. p augmētū caliditatis eius ebulire poſſet: ⁊ ad putredinē diſponi. Qꝫ ſi aer h̄ facit: neqꝫ minus potēs erit caliditas aq̄ termarū. ¶ Et qð de caliditate actuꝫ: ita pifo̅rmiter de friditate dicēdū. Friditas enī extrinſeca aeris ac pluuioſa vētoſa: aquā termaꝝ alterat ac ſuo in vigore dbilitat. Itē ⁊ aq̄ q̄ currēs per valles ⁊ mōtes cū eis cōmiſceꭍ: vt de balneo ſcti bartholomei: ⁊ de balneo piſaꝝ: ⁊ ſenarū agebaꭍ. Quibus inducitur qꝫ eis in diebus ab ingreſſu eoꝝ abſtinēduꝫ eſt. Inferturqꝫ ſecūdo qꝫ cū medici dicūt ſtes in balneo qn̄decīꝫ diebus: intelligiꭍ vtilibus legiſtaꝝ more: qbꝰ. ſ. hō ſe balneet. Inferꭍ 3° qꝫ hō aliqn̄ ſtabit mēſeꝫ in balneis: q̄ quo in tpe erūt. xx. dies vtiles: vt nr̄is ſocietatibus pluries cōtingit. ¶ Et ab hyeme exordiū faciēs cū p̄ncipe dicā. Cū hyemi meridionali ver ſupuenerit ſeptētriōale: qꝫ poſtea ſequitur eſtas vaporoſa: ⁊ multiplicate fuerint aque: ⁊ ver ſeruauerit mās vſqꝫ ad eſtatē: multiplicabitur in autūno mortalitas pueroꝝ: ⁊ multiplicanꭍ diſſenterie ⁊ inteſtinoꝝ vlcera: ⁊ tertiana nota ꝓlixa: ⁊ plēs alie egritudines acute. quare in autūno tali piculū minabunꭍ balnea. ¶ Hypo. 3ª affōꝝ. Et ſi hyema ſicca ⁊ borealis fiat: ver vō pluuioſum ⁊ auſtrinū: neceſſe ē eſtate febres acutas optalmias diſſenterias fieri: maxie mulieribꝰ ⁊ hūidis nā. Qð intellige eſtate ſeruāte ſuā nām. Vn̄ ſeruate hūiditates a caliditate eſtiua putreſiunt: cū tante a nā minime regulari poterūt: accēduntur ex poſtea: ⁊ egritudines pariūt acutas. Quibus inducatur ea in eſtate balnea ſuſpecta eſſe: magiſqꝫ colericis: ⁊ in egritudines acutas cadere aptis: ⁊ oculos debiles hn̄tibus. ¶ Sꝫ dices qūo hūidis p̄cipue qꝫ verū eſſe nō videꭍ. Dicēdū cum duce nr̄o in cōmēto qꝫ nā humida obſeruata vſqꝫ ad eſtatē: in eſtate tali inficitur: ⁊ caliditate eius ad putredineꝫ diſponiꭍ. Et ſic in ebulitione fit ſalſa acuta mordicās: ⁊ inteſtina exaſperās. Qꝫ ſi ſucceſſerit eſtas rabida: dubitandum eſt de icurſu i egritudies acutas piciloſas. ¶ Hypo. ſi hyemis aſtrina ⁊ pluuialis fiat: ver vero ſiccū ⁊ boreale: multiplicatur flegma ſalſum ⁊ ad intra retinetur. vn̄ ſic accidūt diſſenterie ⁊ obtalmie: ⁊ deſcenſus chatarri: maxie in ſenioribus: in quibus periculū eſt de caſu in apopleriā. Cōſtitutio qdē quotidiana eſtiua ſi nimium calida fuerit: ⁊ balneās in balneo nimiū morā ꝯ̄beti: ⁊ febres inducet acutas: vt cauſoneꝫ: febres tertianas diſſinteriā: oculorū dolorē: pudendoꝝ putredines ⁊ hꝰ: p̄maxie ſi calide ⁊ ſicce fuerint complexiōis. ¶ Si balneādus a ꝯſtitutione boreali ſe nō cuſtodierit: ſtipticitatē vētris incurret: oculoꝝ mordicationem: ⁊ circa pectus ⁊ alis dolores. Qꝫ ſi caput humiditatibus plenum habebit: incurret tuſſim: ⁊ fortaſſis apopleriā. Et hec cōſtitutio multō aduertenda eſt in aſſum ptiōe aque de lapore ta ne grauia dāna ingerat: vt in pñti caplō. Cōſtitutio vero auſtrina iuuāte balnei caliditate humores diſſoluit ⁊ capitis dolores inducit ſurditatē ⁊ oculoꝝ tenebroſitatē. Conſtitutio vero talis frigida ⁊ humida: ſi balneandus ab ea ſe nō tueatur iuuante calitate balnei: piculū incurrit ne fiat pleureticus ex pleureſi flātica: ne incurrat pectoris ⁊ lumborū ⁊ lateris dolores tuſſim piplemoniā: ⁊ qꝫ morte ſubitanea moriantur qꝛ apopletici ex forti apopleria fiāt. ¶ Tēpus autē

peſtis multū ꝯtēpletur:ne tpe ad eā ſuſpecto ⁊ ꝓcipue in lo
co ꝓpinquo hoīes ad balnea tranſeant. Nā eo in tpe multū
indiſponit̄ aer: qui ſic ⁊ corpa indiſponit: ⁊ ad egritudines
maias ꝑparat: quare fortis agitatio in humorībꝰ ſic ex bal/
neo facta poſſet eſſe cauſa vt inde acciderēt corpori egritu/
dines praue. ¶ Qz aūt aq̄ termarū q̄nq̄z a ſtellis ⁊ celo alte
retur: ſiatq̄z morboſa nō nego: ſed hec indagatio aſtronomi
eſt. Hec .n. ſic adijcere volui: vt nobis veluti exēpla ſint ad
alia ꝯſimilia: ad q̄ oīa ⁊ ſilia bonꝰ ac prudens medicus ocu
lū mētis oī cū ſtudio apponere ꝺʒ: anq̄z īfirmo ꝯſulat de trā
ſitu ad balnea. Sʒ q̄s illex Certe oēs quos novi ī ſic inaduer
tenter ꝯſuiēdo nō abſq̄z errore trāſierūt. Cōſidera itaq̄z mi
illuſtris dn̄e obſecro ſi facile e ſt cōſiliū tale: q̄d ob longam
corruptelā homines paruifaciūt. ¶ Sed fortaſſis dices: ex
A his capio ꝙ nūq̄z vel q̄ſi nunq̄z homines balneū ingredi tu
te pnt̄. ¶ Dōm vt actū ꝙ tute ingredi nō pn̄t: q balneū non
venerant: quare cū homo vt decebit purgatus erit: ⁊ ſe cu/
ſtodierit a cōſtitutionibꝰ quotidianis vt debuerit cū canoni
bus dandis tute ſic eū ingredi poterit. ¶ Et ad argumen/
ta ſupius cōmemorata dicemus: ꝙ cā varietatis balneorū
in diuerſis annis ex pte ſalutis ⁊ morbi a ꝯſtitutione tēpoꝝ
venit vt actū. Qz aūt effectus ꝓducant ab eodē cōtrarij non
negat̄: q̄ꝛ ex cōtrarijs mixtū eſt: vt aluminoſum ferreū ⁊
hꝰ. Nā imaginor v̄tutē in corpore diſcretiuā operari ⁊ cōtra
rijs corpori applicatis ad extra veluti ex contrarijs ad intra
ſumptis. Nā vt ꝑnceps de cura emitritei. ⁊ q̄nto can̄. pmo
caplo. hanc ponit virtutē in corpore neceſſariā. Ipſa nāq̄z
contra calida frigidis vtitur: ⁊ contra frigida calidis. Non
enim videtur quomodo aliter curari poſſet emitriteus cū
aqua ordei. vt dicit Auic. ⁊ pipere. conſidera.

B ¶ Poſtremo nō tacebo q̄d a vulgaribus predicat̄: anno vʒ.
biſextili oīa balnea inutilia fieri: ꝓcipue q porete: q̄ res eq̄ui
dē cōſideratione digne eſt: cū nulla inferior cauſa manifeſta
habeat̄: id digne ſi verū eſt in celeſtiū impſſionē īducere nos
oportebit: aq̄ ēt id cōtingere nō putat̄: cū biſextilis annus a
celeſtibus exordiū nō capiat ⁊ fundamētū: ſed ſit hūana pro/
uidētia inuētū. Nam ne cōtingat nos menſiū kl̄ēdas amitte
re: ⁊ in mēſibꝰ errare: cū hoīes ſic fabricarūt. Sol eni in ſuo
circulo in. 365. diebus ⁊ horis ſex ſuū ꝑficit motū: a quo ſit
vt quarto anno ex ſuper excreſcētibꝰ horis ad dies: dies vna
ꝯſtituat̄. Nā q̄ter ſexties. 24. cōponūt: q dies ſi ānis ſemper
adderet̄: aut mēſibꝰ: id cōtingeret vt nō poſt multos annos
martius reperiret̄ in eſtate: ⁊ ſic de alijs: vt patet intelligen
ti. Itaq̄z falſa vulgi videt̄ opinio. Sʒ vt Ariſto. ethicoꝝ 2°.
fama quā populi multi famāt non ex toto perditur: impe/
tus enim ſequuntur celeſtes. Ideo videndū ſi huius fame
aliqua ſit ratio: videmus .n. eo in āno plātas notabiliter pa
ti: corpaq̄z hūana ꝓcipue ꝓgnātium: vt manifeſte cernamus
in pomis ꝑſertim apijs: medullas pomoꝝ q̄s vulgus aias
vocat: ad ꝯ̄riū verti eius ꝙ cōſueuerat: vt cuſpidem medule
quā verſus florē vertere ſolita erat ad cotilidonē ꝯuertat̄.
Et ꝓgnantes debiliores fetus ꝯcipe: ac parere: ꝑpluribus ex
eis mori: ꝑpluribus ꝗ aut moriant̄ deteriꝰ ſe haberet vt ⁊ di
cūt ruſtici. Et in āno biſextili id cōtingere: ⁊ bruta minus ſo
lito impꝛ̄gnari: vt plurima iumēta eo in āno vacua fetu ſiāt:
Quas ob res cū cōtinuā ⁊ ſimilē hēant diſpōnem: ⁊ nulla
alia ratio manifeſta: ⁊ inferior cōprehēdatur: nō indigne cū
vulgo concludemus hoꝝ effectuū cauſam occultā: ⁊ ſuper/
celeſtē: eſſe ſicq̄z in corꝑibus humanis occultā impſſionem
facere: qua corpora eo in anno erunt debiliora. Qz ſi hec fa
tebimur: conſulendū erit ne debilia corpa balnea deſpore
ta eo in anno trāſeant. Cū .n. ex multa euōne per potū aque
corpora debilitētur: ſi eis ſupuenit cā celeſtis in debilitatē
adijciens: dubitādū erit ne inde aut mors: aut egritudo for
tis ſupueniat: cū ex ꝯiunctione haꝝ duaꝝ cauſarū vna for/
tis cā debilitās cōponat̄. Quo infertur fortis tanto ꝑiculo/
ſe nō exponere: ⁊ que tū nō niſi maxima vigēte cauſa ad ea ſe

transferre debent: ⁊ prius optimo munita ꝯſilio. Verū trā/
ſitus ad balnea que nō potant̄ nō tātū verendus eſt: nō eniʒ
tantū debilitāt. Eſtq̄z eoꝝ in corpa actio magis in ꝑtāte ho
minū: nā bibitā ſic regulari nō pn̄t. Qz ſi contingat quēpiā
ad ea que nō potātur trāſire: moderationem in eis ex parte
more: ⁊ caliditatis aque hēat: ac aliarū ſex rerū nō nāliū:
vt. vʒ. q̄rat minus conſueto ab his balneis debilitari: vt ſic
impreſſioni celeſti ꝯ̄ opet̄: ſtudeatq̄z fortitudini v̄tutis. Vn̄
in his melior eſt raritas balneatiōis: minor in eis ſtatio: ca/
liditas remiſſa aq̄ ⁊ hꝰi. Et cum res hec digna ſit ⁊ noua: a
nemineq̄z aut tacta aut ventilata: hinc addere decreui que
de ea aīo cōcepi: vt ſi vera non fuerit: ſaltē ſic per me ad inue
C ſtigandā veritatē occaſio detur. Et in pmis id accipio: viuē
tia oīa ex q̄tuor elemētis cōponi: q̄bus cōſtat mūdus h̄ infe
rior: ipſorūq̄z q̄litatibus alterari corrūpi ac gn̄ari: vt earū
adinuicē actione ⁊ paſſione: aut ꝑficiantur corpa: cum iuſti/
ciales fuerint: aut īꝑficiant̄ cum iniuſticiales ſe reddiderint.
Hec q̄dē corpa quatuor ex humoribus cōponunt̄ maxime
que ꝑfecta: q̄bus ex iuſticiali eoꝝ tpamēto ſanitas prodit: ⁊
eoꝝ intēperie egritudo. He autē q̄litates cum ad multū ex
cedunt plūmū corpa alterāt: quo ſit vt oībus viuētibus alte
ratio ab his q̄litatibus exeat. Cum itaq̄z anno in biſextili ta/
les: tantaſq̄z in viuētibus ⁊ veluti ſemp ſimiles mutationes
cernamus: arbitrādū equidē erit ab his qualitatibus con/
ſimiliter ſemp ſe hn̄tibus ꝓdire. Et cum hanc rē ab his ele
mentis: aut q̄litatibus humoꝝ ſic ſemper ſimilē fieri putā/
dum non ſit ob varias ⁊ cōtinuas in his mutationes: inferē
dum erit a ſuperioribus hoc ꝯtingere: q̄bus ordo actionū
eſt regulis. Quare cum ſaturnꝰ qualitates principijs vite
obuias hēat: ꝓpter q̄d cōtingit fetū octimenſem nō ſuperui
uere cū eo in mēſe ſup fetum influat: vt Alexandri problē
mate. 163. ſic ꝯſecuta in corporibus debilitate manifeſta vt
actum: ipſi ⁊ ſuis qualitatibus non immerito aſcribemus:
ſubuenientes ſic ſua ex vi corpora viuētia de quarta in q̄rtū
alterare debilitare ⁊ mortua reddere. Nam cum planeta ſit
melancolicus: ꝓprietatē videtur habere de quarto in quar
tum plus in corpora hec influere poſſe. Nā humoris melā
colici hec eſt ꝓprietas. Et rōne quadā rhetorica que dicta
ſunt perſuaderi poſſunt. Nam quēadmodū humores qua/
tuor ex impreſſione motꝰ diurni ſolis ſm quatuor quadras
diei diuerſi diuerſimode alterantur: vt in prima moueatur
ſanguis: in ſcd̄a colera: in tertia melācolia: in quarta flegma.
Ita ⁊ celū per annuales motus ſuos quaternos in h̄ viuen
tia qualitates imprimit ⁊ diuerſas: q̄bus talia viuentia aut
in meliꝰ aut deterius diſponunt̄: q̄re cū manifeſte cernamꝰ
corpora hec notabil'r in deterius diſponi: ⁊ hoc de quarto
in quartū: ſitq̄z actio h̄ naturā ſapiēs melācolicā: non videt̄
negandū q̄n actio ipſa ſaturno attribui digne debeat: ſuiſq̄z
qualitatibus principijs vite aduerſantibꝰ. Nō eſt itaq̄z hic
quaternarius numerus faciliter negligendus: ꝙ addit̄ pro
pter rei nouitatē. Neq̄z putet quiſq̄z ex his me velle nega
re influxus celi particulares. Et de his volo nobis in pre/
ſentiarum pauca hec ſufficere. quare ⁊c̄.

¶ Dubitatio pulchra.

At quid in anno biſextili balnea hec ꝺ̄la porreta: vt alijs
D in ānis eque fructuoſa eſſe non videātur: q̄n
immo eorum locum habitantes aſſerunt experientia docti:
eo in anno illa nociua magis haberi: vt multos mori: non/
nullos infirmari cōtingat: Huius autem dubitationis cau/
ſam equidem non facilem facio: cum vſq̄z in preſentiarum
neminē intellexerim illā aggreſſum eſſe. Nam occultorum
cauſam aperire non eſt ignorantis: verum philoſophantis
opus. Quamobrem nemo mirari debet ſi trepidus illam
aggredior: ſicq̄z eius in appitione: q̄nq̄z deficiam Ego quidē
id arbitratus ſum agere: vt ſaltem ad eam aperiendum oc/
caſionē preſtem: quo fiet vt ea occulta manifeſtabitur qua/
re venia mihi prius cōceſſa: ad eā manifeſtādā me conuer/

rū. Accipiēs in p̄mis inferiora oīa hec ſuis ī actiōib⁹ ꝓprie
tatib⁹ a ſyderib⁹ celi influxū: regimēq; ſuſcipe: ꝛ a dignioib⁹
pximīe q̄ planete ſunt. Nā deus ipſe oīpotēs cū mundū
creare ꝯcepiſſet: p̄mū celū creauit: cū oīa creata volebat ab
ipſo tāq̄ a ſuo rege regi debere: ꝛ abſq; ſuo influxu mime
ſubſiſtere poſſe: quō tez auctē Ariſto. cōfirmom⁹ ingentis
methauroꝝ. p̄. Neceſſe eſt hūc mūdū ſupioribus lationib⁹
eſſe ꝯtiguū: vt virt⁹ inde habita guberneꝛ. Octauoq; phyſi
coꝝ. p̄ᵐ mobile vita eſt inferiorū. Et in 2° dicere auſus eſt.
Sol ꝛ hō generāt hoīez. Quare ptolome⁹: mūdanoꝝ mu
tatio ad hoc ꝛ ad illud celeſtiū mutatiōe eſt. Eādē experie
tia rē hāc manifeſtat: qm̄ varia ex planetaꝝ cōiunctione cer
nimus varios euētus: diuerſoſq; effect⁹ in mūdo ꝓuenire:
vt mō fertilē: nūc ſterilē annū fieri: peſtes mō: aliquādo fe
bres vninos: ſpēi: ſerenitates: pluuias: tēpeſtates: ceteraq; di
uerſa talia. Quā rē a fortiori arguere valem⁹ cū ſydera hec
in voluntates hoīuz eādē poſſint: quas dn̄s liberas creauit:
vt non raro cōphēdam⁹ illas ſyderū hoꝝ v̄tute ſepenume
ro cōmoueri: ad bella gerēda inclinari: ad pacē faciēdā com
moueri: q̄ oīa noſcimus ex aſtronomis ꝓnūciata: propterea
Ariſtoteles īterrogat⁹ vt q̄d plāte herbe: ceteraq; talia vno
eodēq; mō ſemp ſe habebūt: reſpōdit: qm̄ ab intelligētia nō
errāte gubernanꝛ. Que res ꝛ p̄nceps nō latet: cū in eis ſen
tiant nō raro ī amorē martini: ꝛ aloiſie magis ſe trahi q̄ pe
tri q̄dq; in ludētibus cernimus: vt ſupueniēs incognitus al
terum cupiat ex eis lucrari: ꝛ eliquū pdere. Quoꝝ effectuū
cauſa nō niſi in celeſtiū influxū reduci pōt. Eādez arbitran
dum eſt vt diximus eſſe. Nā queādmodū ad bene eſſe ppſo
rū: ꝛ totius vite politice ac yconomice neceſſarius ordo eſt:
eaq; depēdētia: vt inferior ſupiori obediat: qm̄ oīa tēderent
in ruinā. Sic neceſſarius eſt ordo hoꝝ inferioꝝ ad ſupiora:
ꝛ eoꝝ in ea influxus. Secus aūt oīa in ruinā tēderent. Pro
pterea dionyſius ariopagus cū cerneret ſolē obſcurari pter
ſyderū ordinē curſumq; ſuū ait yeſu in cruce pendente: aut
deus ꝛ nā patiꝛ: aut totius mūdi machina deſtruiꝛ. Quib⁹
ex oībus plane accipi pōt etiā quadā ciuili dignitate inferio
ra hec influxū ꝛ ꝓprietates eoꝝ a ſyderibus ſuſcipe. Quā
obrē in libello nouē iudiciū ſcribiꝛ. Oīs mundane geniture
cōditio: ex planetis: eorumq; ſignis tāq̄ ex lapide magne
te dependet. ❡ Dicamus ergo vt queādmodum in maiori
mundū cernimus elemēta ex q̄bus cōponitur: grandes va
riaſq; mutationes ſuſcipe ꝛ alterationes: vt in plantis ſteri
litatē ꝛ abundantiam: ꝛ in aere pluuias ꝛ tēpeſtates ſereni
tatem in aquis defectum abundantiam. Ita ſyderū virtute
mundū puū: qm̄ hoīem varias in ſe mutationes ꝛ alteratio
nes ſuſcipe debere: vt inde diſponatur nūc ad febres: nūc ad
dolores: nūc ad reumati ſmata: nūc ad pleureſes vt in dies
ꝯtingere videm⁹. ❡ Preterea ſic cōprehēdim⁹ in plātis ꝛ ſi
milib⁹: ꝓprietates a ſyderib⁹ ſuſcipe: vt reubarbarū ꝓprie
tatē educēdi colerā: ꝛ turbit flā. Ita iudicādū ē hūores hu
mani corporis in ſuis motib⁹ ꝓprietatez ſuſcipere: qua. vz.
colera moueaꝛ de tertio in tertiū: ꝛ melācolia de quarto in
quartū: flā oī die ꝛ ſero ſanguis oī die ꝛ mane. diuū vō hūc
ꝛ influxū in hūiditates declarat aq̄ motus maris: ꝛ paucitas
hūiditatis in concbilibus. cū hoꝝ cā lune attribuaꝛ. Cum
itaq; cernamus lunā frigidā: ꝛ hūidā motū talē diurnū aq̄
p̄ſtare. Ita ꝛ in corpe hūano ſtati motū dabit diurnū. ꝛ idez
de alijs hūoribus iudicādū erit ꝓprietatē ſui motus plane
ta ſibi in qualitatibus ſili ſumere. vt colā a marte. melā a ſa
turno ſanguis a ſole. Eſt itaq; arbitrādū ſicut colera de ter
tio in tertiū moueꝛ. Ita ꝛ martē de tertio in tertium in hec
inferiora magis influere. vt queādmodū motus humorum
diebus menſuranꝛ: ita planetarū motus p annos. Quibus
inducitꝛ de tertio in tertiū anū febres colericas: ꝛ de colera
egitudines magis multiplicari. Sicq; aerem ad calidum
ꝛ ſiccū magis diſtēperari ni influētia occurrat ꝯria. Simi
liq; mō de melancolia dicēdū. q cū de quarto in quartū mo

ueaꝛ. ſic ꝛ ſaturn⁹ de q̄rto in q̄rtū influit. q cū frigidus ſit ꝛ
ſiccus: frigiditatē influit: ꝛ ſiccitatē: duas has q̄litates p̄ncipijs
vite ꝯrias ex q̄bus ſic viuētia debilitāꝛ magis. Quam rem
aperte ſentimus cū videamus de q̄rto i q̄rtū pecora paſtorū
auctoritate ſterilia fieri: ꝛ fetus q naſcuntur debiliores eſſe.
Hocq; manifeſte cōprehēdimus in humanis corpibus ꝯtin
gere vt mulieres eo in anno plus ſolito abortiri. fetuſq; exi A
liores eſſe. plātas fruct⁹ aut pauciores. aut exiliores: aut nul
los ꝓducere. Nā hoꝝ effectuū cū nulla aſſignari poſſit infe
rior cā: neceſſario taliū cā ex ſupiorib⁹ erit. Cū itaq; nullum
ſydus ſit ita viuētib⁹ obuiū merito ſuaꝝ q̄litatū vt ſaturn⁹:
plane erit ꝯcedendū ſic ſaturnū de q̄rto in q̄rtū in h inferio
ra ſuas q̄litates influere: q̄litatibus vite ꝯrias. q̄bus eo in
fluxu hoīum corpa ceteraq; debilitenꝛ. Erit ergo concludē
duz: eo in anno corpa humana debiliora facta eſſe. Cūq; ad
ea balnea nō ꝓficiſcantur niſi ex egritudine homines debi
les facti: ſic addentes debilitatē quā ex eoꝝ euatione conſe
quuntur: priori debilitati pericula plurimis incurrūt. Et q
erant valde debiles: ꝛ nā exilē eā vita ſepenumero exalāt.
Quare alexāder affrodiſeus cū interrogaretur vt q̄d natus
octimēſis nō viuit. R̄ndit qm̄ in octauo menſe fetui ſuper
uenit ſaturni influxus: q ſua frigiditate: ꝛ ſiccitate natū de
bilitat. qui cū debilis prius factus eſſet in ſeptimo: ob mo
tuz quē fecerat. nā in ſeptimo fetus ſic cōpletus inordinate
moueꝛ exitū querēs accidit ꝓpter debilitatē debilitati con
iunctā illū mori. ꝛ ad grandia nocumenta ꝯſequēda accidit
aeris loci diſtēperātia notabilis ad frigiditatē: ꝛ ſiccitatem
declinans: cum ad intra mōtes lapideos ſita ſint. qui aer in
fluxu tali diſtēperatur magis ſic amplius corpa debilitanꝛ.
Addoq; q cum aqua ſua in caliditate naturali amplius re
mittaꝛ. ſic: ꝛ in v̄tute ſua remitti facile putanduz eſt. ❡ Ex
q̄bus intelligitur q traſportata ad aliū locū: ſic in ſuo calo
re multū remiſſa aut eo priuata: notabilis effectus non eſt
productiua. Nā igne calefactā nō eā cōſequitur virtutem:
quā ex calore ſuo naturali habet. ❡ Ex his itaq; inferim⁹
non valde vtile eſſe eo in anno ad balnea talia ſe transferre.
Vt ſi neceſſitas cogeret: cui lex nō valde imponiꝛ: talis trā
ſlatio fiat peritiſſimi medici conſilio. minorando vices. in
terponēdo dies: in eis minus morari. ꝛ cetera ſimilia obſer
uare. ❡ Infertur ſecundo hec eodem anno febres quarta
nas multiplicari vt meo tempore vidi ferrarie. 1460. pluri
rimas: ꝛ plurimas regnaſſe quartanas.

Capitulum. vj. De obſeruando cultu ab his qui ſe balneare volunt continens rubricas tres.

❡ De canonibus oībus balneādis ꝓueniētibus. Rub. j.

MAgna ꝛ enim debet eſſe in recipien
dis balneis obſeruan K
tia: tum qm̄ neglecta cum fuerit: hoīes ſic facile
ad prauas perducant egritudines. tū quoniam
magna ſint veneratione digna. Nam apud vete
res noſtros tanta cum veneratione celebrata fuerunt: vt al
terū in terris apollinē illa eſſe ꝓfiterētur. Nā cū ex his oēs
morbi tolli: oēſq; egritudines domari cernerent. ſic ea velu
ti deum colere non dubitarunt. Propter q̄d vt actum. Ari
ſtoiles ea ſacerrima vocat. Et quidem videmus nodatas
duras ſtraſq; egritudines cuz medicorum beneficio curari
non poſſunt: etiam ſic noſtro in tēpore eas illas balneis cō
mittere. vt id dicere voluerint: q ſi balneoꝝ v̄tutibus non
tollanꝛ: nullus eſt aliud ſanationis locus. ❡ Obſecro itaq;
ꝛ vos obteſtor: qui balneorum beneficio gaudere cupitis:
vt in eoꝝ obſeruando cultu: tāto cū periculo: tāq; cum pua
veneratione negligentia vos nō cōprehendat: ne q̄d indebi
to regimine veſtro: vobis cōtingit illis attribuatis. Eſt. n.
balneū ſanctuariū q̄dā magno honore dignū: cui rerum
oīuz ſumm⁹ opifex nō pauciores ei virtutes cōdonauit his
quas herbis mineralibus radicibuſq; omnibus: quibus vt

medici ipſi languores oēs curarete ab his corpa abſoluere ſūma cura diligētiaqʒ ſtudēt: vn̄ Gal.6.de ingenio. Nō īue niſ aqua ꝑ ſe calida q̄ non pticipet aliq̄ medicinali virtute.

¶ Cū itaqʒ qs ad balnea ſe tranſferre voluerit: in pmis eius corpis diſpōnem recte ɔtēpleſ: vt ſi febriēs fuerit ſi ɔplōne debilis: ac reſolubilis multū. ſi hītudine nimiū gracilis: ac nā macer. vt ſi in ɔpōne mēbra ſpermatica non robuſta: ſed debilia fuerint. qbus in calib⁹ a termis nālibus: qr calis ſiccis reſoluentib⁹ exiccātib⁹ ſe abſtineat. Nā tales oēs ſic ex balneis talib⁹ magnū piculū incurrūt. Quib⁹ accipiaſ error eoꝝ q febriētes ɔſulūt balnea pficiſci. de qua re ſup̄ actū de balneo calō ⁊ humido. Pʒ 2° error eoꝝ q egrotantes vt aſmaticos ydropicos ceteroſqʒ tales ſic ɔſulūt: nō aduertentes ad hec de qb⁹ ſcriptū eſt. Vn̄ meo in tpe ex inaduertētia tali vidi famoſum virū mortē cū vita cōmutare. Cōtēpleſ itaqʒ ſic oēs corpis pticule ⁊ reſqʒ nāles oēs. cōſuetudo. tpe anni. etas ceteraqʒ talia in ſolōne ɔſiderāda. de qb⁹ ſup̄. Cū ex balneo notabilis euātio ɔſequaſ. nō. n. in ludo ſcbacorū miles ita cuſtodiri dʒ: vt ludus totus pdaſ. lector cōſideret.

¶ Scdo ſi cetera nō obſtēt añq̄ʒ ad balnea ſe trāſferāt emundare corpus ⁊ a ſupfluitatib⁹ curare debēt: veluti ſi viaticū quoddā celeſte ⁊ ſalutiferū ſit aſſumpturus. Neqʒ in oībus vnica canoni huic ſatiſfaciet euacuatio. Nam corpora repleta ⁊ cacochima pluribus indigent euacuationibus ⁊ anteq̄ʒ ſic ad balnea ſe trāſferant. neqʒ vt actū vnica ɔtenti ſint. Nā cū peccent humores multi: ⁊ euacuati debite nō fuerint. caliditate balnei eliquātes ⁊ humores diſſoluēte. Et p̄ eoꝝ cū bonis commixtio. deinde eoꝝ fluxus ad loca debilia: ⁊ reſolutio ſubtilis: ⁊ remanentia groſſi: quāobrem multe eis poſtea accidūt egritudines incognite ⁊ praue. qr vt febres apoſtemata ⁊ hꝭ. Hoc itaqʒ ſolutifero remedio prius ſe muniāt: vt viaticū aſſumētes confeſſione. Quibus inducitur ꝙ non abſqʒ periculo hoīes ſe balneant in eis grā tm̄ mō delectationis ac laſciuie. ꝙ ſi eo pro tpe ilico egritudines non incurrunt: id eis ſile accidet qđ ex aſſumptione paucoꝝ ciborum: ſcribiſ a pncipe. pmi 3ª de regimine comeſtionis. Jlle vo in quo male digerunſ nutrientia nō decipiaſ: qm̄ poſt dies in ipſo mali gñabunt humores egritudines facientes ⁊ pnecantes. Aliq tm̄ ſunt robuſti ⁊ fortes: qui ſic ex eis ledi non videnſ: vt ruſtici quos in eis longo tpe ſtare vidi: nulla penitus euacuatione precedente. ⁊ tu bn̄ conſidera. Naʒ q̄ dicta ſunt debilibus: ⁊ delicatis ⁊ ocioſis magis applicantur. Ruſtici qđē fortis: ⁊ ex cōtinuo exercitio: veluti munda corpora eſſe videnſ ⁊ qui non niſi grandi ex cauſa ſuccumbunt.

¶ Tertio ꝙ intraturus balneū quātum laboris ⁊ exercitij in itinere paſſus fuerit: equo sio ɔtēpleſ ſi confract⁹ ſi fatigatus nimis: quāobrē ſic laſſus non ilico balneū ingrediaſ ſed corporis qetē expectet. nā ex balneo ſic noceret: quare princeps primi 2ª cap°. qđā ornate. Qui aūt voluerit in termis balneari oportebit vt in eis balneeſ quiete ⁊ ſuauite ⁊ ordināti ⁊ non ſubito. Quo ex dicto docti ſiant qui ex longinqs locis eques ⁊ incōmode pedes ſe ad balnea trāſferunt. quāobrē diſtantiā. ⁊ corpis laſſitudinē prius bn̄ coniecturari dʒ. Jta vt qs vno die. alius ſcdo die. 3° vel 4° quieſcat. priuſqʒ balneū ingrediaſ. Quē canonē multi poſtponentes nimiū ſua ſanitate cupidi ſic peccantes ſupplicio non vacabunt.

¶ Quarto aeris q̄litate recte ɔtēpleſ ſi fridus nimis: ſi ventoſus ſi pluuioſuſqʒ fuerit: qbus in caſib⁹ balnea diſcooperta non ingrediaſ. Nā ex eoꝝ ingreſſu: ⁊ egreſſu multū noceſ corpus: cū aer talis fuerit. fonteſqʒ eoꝝ ⁊ ipſa ēt balnea ſic cōmixtione pluuialis aq̄ ⁊ ac aeris friditate ⁊ vētorū: vt ſup̄ precedēti. c. ⁊ corpa hūana nō paꝝ alteranſ. Propterea ſepe conſului vt eis in tpib⁹ tinna in camera clauſa ꝑpareſ q̄ aq̄ balnea ipleaſ: in q̄ patiēs ſe balneet: doctū recipiat ⁊ hꝭ.

¶ Quinto vt eligaſ hora dlei ɔueniens: qr fridior mane poſt ſolis ortū p horā. quo in tpe ſperādū eſt aerē ſic a vaporibus nocturnis mūdatū eē. Sero aūt circa veſpas ⁊ nō niſi cōpleta digōne prandij: ⁊ h̄ cōiter. Nam dʒ cōiter. qm̄ balnea petrioli: aliam electionē hn̄t. de qbus ſuo loco infra. Corpora nāqʒ illis horis ſunt magis fortiat ⁊ minus apta a caliditate reſolui. Jntrēt itaqʒ vētre vacuo qr ſtōme cib⁹ indigeſtus ad mēbra trahaſ: ſitqʒ multarū egritudinū cā. vt ſup̄ de balneo humido calō. ⁊ tu ibi. ¶ Sed q̄ret rōnabilr aliqs ſi lʒ: ⁊ in meridie aliqd comedere. ¶ Dōm ꝙ in ɔſuetis ⁊ reſolutis nō eſt comeſtio meridiana vituperanda: vbi leuis ſit: ⁊ moderate facta: vn̄ cibus dʒ eē facilis digōnis pauce quantitatis. alteratiuus magis vt ſit cibus ⁊ medicina. vt verbi grā in ɔſuetis vt diacucurbita: aut confectio de triaſandalis: aut manus xp̄i platū ſandalizatū: cū offa in vino debili: aut confectio alia facta cū amigdalis. ita vt nō eleuetur in gradu caliditatis. Jn reſolutis vero fortaſſis oportebit adminiſtrare ouum ſorbilē alteratū qr in aceto coctū cum cortice ſuo aut in aqua ſiſimi ⁊ huiuſmodi conſideret prudens.

¶ Sexto ꝙ ſic intraturus beneficiū vētris p̄ hēat: v: inā deponat: vt ei poſſibile eſt arte vel nā: vt ſuppoſitorio aut cū cliſteri: vel ſaltē hāc pcuret. Qr ſi oī die id fieri non poterit: ſaltem 3ª die hēat oino. ne mãe llle a caliditate cōmote ad loca debilia: tranſeat egritudines in eis inducēdo. ¶ Et pro iſto dubitaſ ſi ſic in balneo ſtantes vel ingredientes vti poſſint pillulis: ⁊ hꝭ ſolutiuis vt cōiter cōſuliſ. ¶ Dicēdū ꝙ ſic. ſʒ ꝙ querētes ventris ſolutionē cum his ad minus: poſt taliū aſſumptionē ſtent horis. xiiij. anteq̄ʒ balneū ingrediantur. ita vt extiment talis opationē ſuam cōpleuiſſe ne balneū illam impediat: ⁊ cuius eſt materias ab interioribus ad exteriora trahere. Medicine aūt operatio huic ɔ̈ria exiſtit cum per balneū mãe moueanſ ab intus ad extra. ⁊ per medicinam ab extra ad intus. Quibus accipiatur ꝙ pillule tarde opationis vt aleſangine cetereqʒ tales que ſtare ɔſueuerunt xx. horis ⁊ vltra opando nō ſunt talibus ɔuenientes. Et hic colligat lector errorē cōem: ⁊ ꝑcipue cum eadē in die ingrediſ balneum. verū arbitror ſiue fuerint fortes ſiue debiles ea die balneū non intrare ɔſultius eſſe. Contēpleſ ēt virtus totius. ne multum debilis ſit: neqʒ ex pillulis laxata nimis ſi fortes fuerint: qm̄ eo in caſu alia expectetur dies.

¶ Septimo ꝙ ſic accedentes ingreſſuri balneū pānis ſe muniant ⁊ ⁊ magis cum ab eo egrediuntur: ne frigiditate aeris ſtante tantoꝝ poroꝝ apertione q̄ʒplurimum ledantur.

¶ Octauo cū balneū ingrediſ a loco a fonte diſtantiori incipiat: ſeqʒ ſic paulatim verſus fontē moueat. cū ex eo magis caleſieri cupit. verū vt ſupra cōplexio ɔſideretur. virtus ⁊ cetera dicta. qm̄ colerica corpora non tantū patiunſ caliditatem: vt flegmatica: ⁊ debilia vt fortia. Quibus ex rebus non raro opʒ ⁊ balnea ſua in caliditate moderare: quemadmodū in dīcs ſit: ſepeqʒ fieri feci prohibendo ingreſſum aq̄ balneū per totā noctē. ⁊ ſi mane fuit plus debito tepefactū: iuſſi canale aperiri quo aqua calidior ⁊ baculis deinde agitarit ⁊ commiſceri vſqʒ ad queſitum temperamentū. qm̄ nō oīa corpora equalē poſſint pati caliditatē. ſic in dīe operatus ſum vt in ſero cōmodoſum habeanſ. Et hic aduertaſ ꝙ balneū mundificetur. qm̄ ex ingreſſu lepꝛoſoꝝ ſcabioſorū ⁊ huiuſmodi non raro inficitur. conſidera.

¶ Nono ꝙ mora eius in balneo ſit a 4° hore vſqʒ ad horam quo in tpe ſemp tolerantia virtutis ɔtēpleſ. ne in ea tranſitus fiat quo corpus multū debiliteſ. Sic. n. maior ⁊ minor terminus deſignatur cōis. Sunt. n. qui balnea longis in horis tolerāt. vt viderim pluries ſcabioſos quoſdā. ⁊ iuncturis leſos vltra horas q̄tuor in eis ɔtinue pmanere. Et nonnulli terminū hunc ſcribunt non aſſignātes tp̄s. ſʒ dicentes vſqʒ ad virtutis tolerantiā. qui ſi cū prudentia moderatus erit nō vitupaſ. Ceteriqʒ vſqʒ ad virtutis debilitatem excluſiue. ⁊ hi cū primis coincidere videnſ. Et ex his deducitur ꝙ calide cōplexionis exiſtēs rare texture humoꝝ ſubtiliū a generatione: vel ex tpe debilis longam in balneo moram euitare debet. patet correlariū quoniā ex ea ſic periculum

eſt ne ad periculoſam: ⁊ non recuperandã debilitatẽ ex for
ti reſolutione deducatur. pz intelligẽti. Infertur ſecũdo. ꝙ
fortes pingues non reſolubiles ex facili frigidi ⁊ humidi lõ
giorem morã cõtrahere poſſunt ⁊c. Et nota ꝙ in balneo
ſtans neqꝫ bibere neqꝫ comedere dz propter pericula immi
nentia. Cõtra laſciuos ⁊ beſtiales quos vidi. verum ſi ſic in
grediens ex ingreſſu aptus eſt incurrere lipotomiam: tunc
conceditur panis infuſus in vino granatorum.

Decimo cum balneũ egreditur: panno lineo mundetur ⁊
alio operimento cooperiatur: ⁊ ilico ad lectũ tranſeat: decen
B ter ſtet coopertus: ⁊ in eo etiam ſudet. ſitqꝫ mora eius in eo
circa horã: deinde bñ exiccetur. ⁊ ſe decenter veſtiat. Nun
quid ſomnus eo in tpe conueniat: cum ſudorẽ magis prouo
cet. Cum princeps dicat. ſomnus fortis oẽs retinet euacua
tiones pterqꝫ ſudorẽ. Nam illum puocat: ⁊ puocando de
bilitare videtur propter fortem reſolutionẽ. Dicendum ꝙ
ſomnus cõpetit ppterea ꝙ virtutẽ ac virtutes ex balneo la
xatas cõfortat. vnde de ſomno ⁊ vigilia Auerroys. ſomnus
eſt ligamentũ virtutum ↄfortatioqꝫ earuꝫ. Item multe ſunt
ſuperfluitates ſic ex balneo mote: ⁊ ſub cute retente: que vir
tute ſomni ſic eas ad extra ppellentis reſoluuntur: vnde cor
pus magis mundatur. quare cõſideratur ꝙ de ſomno dicitur
in de balneis de laporeta infra in dubio.

Undecimo cum etiã poſt ſomnũ ⁊ quietẽ in lecto ventoſi
tates alique ⁊ vapores caliditate balnei ſint generate que
oĩa exercitio ⁊ motu corporis debito ſic reſolui apte ſint.
dz balneatus ſic ex lecto ſurgens quodã leui exercitio mo
ueri ſi põt. neqꝫ h̓ fiat in aere frigido vel vẽtoſo ppter aper
tionẽ poroſitatũ: ſed potius in camera. deinde cũ ſic ad tem
periem nãlem pductus erit: ⁊ calor balnei quietatus cibetur.
Et dictum eſt ſi põt qm̃ qñ non põt: vt qr paraliticus aut al̓r
impeditur tunc loco exercitij fricationes fiant q̃ vicarie ſunt
exercitij. vñ princeps pmi 3ª. Et ꝙ in fricatione attẽditur eſt
ſuperfluitatũ in muſculis retẽtaꝝ reſolutio. ex eo ꝙ exercitiũ
nõ euacuatur vt euaporet: ⁊ nõ accidat fatigatio. Et opꝫ qdeꝫ
vt h̓ fricatio molliter fiat: ⁊ eſt ex macrefactione que macre
ſcere facit. ⁊ tu cõſidera. Qr ſi aut ob dolorẽ. aut vlcera aut
aliqd̓ tale ipedĩẽs fricationes fieri nõ poſſent. ↄſulẽdũ eſt ad
aſſũptionẽ ſuppoſitorij ex melle aut ex radice blitis vel lilij
celeſtis vl̓ lardonis: vel ſuppoſitorij de ſepo añqꝫ comedat.

Duodecimo qbus pactis ſe ad mẽſam ponat cum cibarijs
debite q̃litatis ⁊ quãtitatis. qualitas qdeꝫ vt ſit facile dige
ſtibile: cũ iã ſtomachus ſit ex balneo in calore: ⁊ vigore ali
qual̓r reſolutus. Sintqꝫ boni nutrimẽti: ⁊ nõ multe ſuperflui
tates. quare oua ſorbilia ſi cetera ↄſentiũt ſunt maxie cõue
nientia. Carnes ẽt tẽperate vt pulloꝝ edoꝝ vituli lactantis
auicularꝫ paruaꝝ caponũ faſianoꝝ pdicũ caprioli iuuenis.
Tertio nõ ſint nauſeatiua multũ pinguia opilatiua multuꝫ
groſſa. neqꝫ calida multũ ppter qd̓ nõ laudantur colũbi iuue
nes: quales turtures pigues valde: laude meruli turdi neqꝫ
paſſeres. paſtilicia artocree ⁊ hꝰ. vituperantur. ⁊ ſalite duꝛ ⁊
antique. Piſcibus laudatis ⁊ elixis vti põt. A fructibꝰ ab
ſtinere dz qm̃ ẽt ob balnei caliditatẽ ſic facilius ad putredi
nem ⁊ ebulitionẽ pparantur. quẽadmodũ ppter caliditatem
in febriẽtibus. vñ pª quarti de cura putridarũ. Et oẽs fru
ctus nocẽt febriẽtibus pp corruptionẽ ⁊ ebulitionẽ eoꝝ in
ſtomacho ⁊ tu ↄſidera errorẽ cõem. Et qm̃ tẽpus balneorũ
eſt tpa fructuũ in his hd̓ moderare ſꝫ dz maxime qñ eſt ad
eos aſſumẽdos nimia voluntas. Uerũ ſic adducẽdus eſt ca
nõ. ypo. parũ deterior cibus ⁊ deteſtabilior qdẽ melioribus
eſt appetendus. i. appetitui dandus: q ſic eius corrigit mali
ciam granatũ. arantiũ. limõ nõ ſalitus ⁊ hꝰ. nõ vituperantur.
Quãtitaſqꝫ ↄtẽplet qm̃ portitor: ⁊ qr ſtomachus iã ſic reſo
lutus. tantã vt prius quãtitateꝫ portare non põt. Comedat
itaqꝫ infra terminos comeſtionis conſuete plus ⁊ minus vt
percipit ſtomachũ ſuũ tolerare poſſe. Non. n. nimis parua
eſſe dꝫ. ne minor q̃ꝫ dꝫ reſtauratio fiat. cuꝫ tali egeat pp bal
nei reſolutionẽ ⁊c. neqꝫ magna: cũ illa ſtomachus iaꝫ debi
litatus bene digerere minime poſſet. A lacte abſtineat: ⁊ ſi
q̃nqꝫ eo vti voluerit: ſit eius vſus cũ cibaria olla. Caſeo ad
ſigillandũ ſtomachuꝫ vti poterit. Et breuiter ab oĩbus cor
ruptibilibus facile: ⁊ inflammabilibus ⁊ calidis exiccatiuis
abſtineat pp qd̓ vino potẽti nõ vtatur: ſꝫ mediocris vinoſita
tis. inſpecta ſemp cõſuetudine tenore virtutis etate ⁊ hꝰ. ↄ
quẽ canonẽ quaſi oẽs operantur. Hoc tñ loco non vitupo in pª
aſſumptione mẽſe ⁊ pcipue in cõſuetis ⁊ debilibus frigidis
nãi offam cũ vino aromatico factam. Uinũ laudatur album C
ſubtile cereſolũ. vituperatur ſtipticũ groſſum: qd̓ ſane intelligi
bz: ni. vꝫ particularis membri leſio illud magis ad ſe voca
ret vt podagra. Sed qd de aqua frigida dicemus. primũ
dõm ꝙ potus aq̃ frigide ieiuno ſtomacho poſt balneũ ſum
me vituperatus eſt. qm̃ aqua ſic apertis poroſitatibꝰ mẽbroruꝫ
intrinſecoꝝ p ea penetrat ſua cũ frigiditate ledẽs eoꝝ dige
ſtiuã impediẽs. Et eſt ſnĩa pncipis pmi. 3ª. 8º. cap̃. Quibus
infertur ꝙ ẽt ſic cũ vino cõmixta faciẽs ipm magis penetrare
nullũ vꝫ afferre iuuamentũ ſed potius nocumentum. Quo
infertur 2º ꝙ ſi fieri põt dimittẽda eſt: ⁊ vino ſolo non potẽti
vtendũ. Sed dices qũo tãta in ſiti eius cũ vino ſolo fiet ex D
tinctio. in quã forte balneantes ſic incurrũt. Dõm ꝙ vbi vi
num pauciferũ tale hẽri non poterit minus mala eſt aq̃ co
cta cũ qua ſic refrãgi vinũ poterit. Qr ſi aqua frida ↄſuetus
fuerit: ſitqꝫ corpus bñ robuſtũ ⁊ membris interiora talia fue
rint: poterit ⁊ vinũ cũ ea limphare. ⁊ ſemp declinet ad pau
citatẽ vt poterit. Et h̓ ↄſidera ſi errãt q cõſulũt poſt exitum
balnei aquã ordei vel aquã coctã ſimplicẽ cum vino grana
toꝝ aſſumi: ob epatis inflãmationẽ phibẽda. Q. ſi ſiti mo
leſtabitur inter cibũ ⁊ cibum h̓ potus cõmẽdabitur ex aq̃ ordei
vel ſimplici cocta cũ 4ª parte vini granatoꝝ acetoſoruꝫ vel
muçoꝝ ⁊ pauco zuchari. puto. n. aquã ordei ſic exhibitam
vt alternatiuũ quoddã ſtãte caliditate extrãea balnei reſiſtẽ
te friditate eius ſic nõ multũ nocere ſꝫ magis iuuare: vt ſẽ
pe in febriẽtibus oppet. Aceto ẽt vti põt ſi cetera ↄſentiant
vt ꝙ nõ adſit iuncturaꝝ ac neruoꝝ leſio ⁊ hꝰ. Conueniunt
ex herbis lactuce endiuia ſcariola portulaca blitis caulis
borago: ſpinachia cucurbita ⁊ ſil̓ia. Et cum his loco aceti
poterit vti vino granatoꝝ cũ ſalaticiuꝫ q̃ret. Confert ⁊ bro
diũ ciceꝝ rubeoꝝ petroſilinus feniculus ⁊ alia aperientia.

Tertiodecimo ꝙ ſi cibatus vt ſupra poſt cibum qeſcat per
horã cum media q ſi ſic ſe ex balneo laſſatũ ſentiret dormiat
per horã: ⁊ plus vt ſibi videbitur expedire. Cõſil̓r ſi ↄſuetus
fuerit ſic ſomno. nã vt actũ fortificabitur virtus ⁊c. Poſt autẽ
ſomnũ ſcđm ſi balneãdus fuerit tumore iũcturaꝝ leſus aut
aliã diſpõnẽ humidã in mẽbro vno habuerit vel in duobus.
pro qua neceſſariũ fuerit lutũ ⁊ cenũ balneoꝝ. tunc eo caſu
poterit illud mẽbrũ vel loca plura luto ſic linire calido en
te. Qr ſi calidum nõ fuerit aqua fontis calefiat. ⁊ mora luti
ſup mẽbrũ ſit p horã ⁊ vltra vt videbitur: ⁊ ſemp calidum te
neatur: ⁊ renouetur vt expediens erit. Uerũ hoc tpe ⁊ in his di
ſpoſitionibus quibuſdã laudatur ſtatio ſupfumũ: qd̓ non com
mendo: qm̃ fumus aliter totuꝫ corpus alterat: in vna parte
corporis ſumptus: q̃ꝫ lutũ: vt experientia notat. Dꝫ ⁊ poſtea
ante ingreſſum balnei de ſero exercitio molli vti in ↄforta
tionẽ mẽbroꝝ. Deinde ingrediatur ſcđo balneũ cum canoni
bus vt ſupra. ſ. ꝙ exiens ſit pãnis tectus. ingrediatur lectum
ſudet cibetqꝫ vt actũ. Uerum ſunt quidaꝫ laudantes: vt per
horam poſt cenaꝫ ſic ceno liniantur. qd̓ non cõmendo: qm̃ ſic
reſoluta virtus ampliori moleſtatione nõ eget: quinimo ex
tali debilitari videtur. Propterea dꝫ medicus conſulens pru
dens eſſe ⁊ balneandi virtutẽ conſiderare. quoniaꝫ plurimi
reperiuntur qui ſic binam in die balneationeꝫ minime tolera
re poſſunt: qm̃ debiles ſunt ⁊ facile reſolubiles.

Quartodecimo ꝙ ſi poſſibile eſt balneum omni die mu
tetur: ⁊ noua ſcaturiat aqua. vel ſaltem vnam die ſic: ⁊ alia
nõ. Naꝫ videmus prima die aquam ſic ex fonte venientem
clararn

claram limpidã vſq₃ ad fundum. cum aũt ẽ ſtat duobus diebus vel circa mutatᷣ ad viridem colorez: qui in ea ſignificat iam frigiditate aeris leſam eſſe: qm̃ etiam iam ab intrinſeco ſe adiuuat: vt ad frigiditatez naturalem redeat. Et eſt locus ſpeculationis: qm̃ aqua calida ad maiorem frigiditatem ſe reducit: q̃₃ ſit frigiditas cõtinentis. Sitq₃ mundatam ne ingreſſu alioꝝ vel multoꝝ hominum immundatoꝝ maculatorum vt ſcabioſoꝝ ⁊ huiuſmodi ſit deſedatum.

ℭ Quinto decimo balneatus a coitu abſtineat oĩno cum ex coitu multũ debilitetur cum ex eo euacuatᷣ vtilis ſuꝑfluitas vltimi alimenti cum qua ſit emiſſio ſpũum multoꝝ corpus inanitũ relinquentiũ. Et iam ex caliditate balnei ſic ſit reſolutũ. Neq₃ in veſperis balneũ ingrediatᷣ ni octo tranſierint hore ab hora prandij aut plus: qm̃ multi ſunt qui tardam hñt digeſtionẽ. ⁊ ideo tales prius bene ↄſiderent deſcenſum cibi a ſtomacho ſuo anteq₃ illud ingrediantur. vñ omnibus vnica regula ſic dari nõ põt. Naz cum ſupra de balneo aque ſimplicis calido: ſic ſtante cibo ĩ ſtomacho ſit attractio eius ad mẽbra ĩdigeſti. vñ accidũt opilatiões ⁊c̃. Et tu ibi. Neq₃ de ſero o₃ eſſe tanta mora vt de mane. ꝓpterea qm̃ ṽtus fortior eſt in mane melius impreſſionẽ balnei tolerans.

Poſitis ſic canonibus in gñali in aſſumptione aque termaꝝ obſeruandis ponentᷣ quidã particulares alij ad particulares egritudines pro q̃bus cõiter homines ad balnea ſe trãſferunt. Primus ꝙ volẽtes cerebruz ex ducia aque ↄfortare: vbi. ſ. ſit chatarrus frigidus ⁊ humidus: aut humidus non multum calidus ı aut paraleſis ſiue mollificatio aut emigranea ſiue omonopagia antiqua. ſeruatis ſeruandis p̃ius commemoratis. ſi locus ducie paratus eſt ipſam aſſumat vt ſtatim de ea. Si ṽo non ꝑparet eaz hoc mõ. v₃. habeat ſitulã magnã in alto poſitam: vt. v₃. ſpatium trium vel quatuor pedũ eleuatã a loco in quo iacere o₃ caput ⁊ in fundo pforata ı ⁊ eius foramen ad rotũditatẽ digiti paruĩ: cũ canula in ligno vt poſſit apiri ⁊ claudi ad libitum. ⁊ habeat ſeruientẽ qui ↄtinue omni aqua exiuerit a ſitula ſic ſucceſſiue impleat. quo peracto aſcẽdat ſcannum eo in loco ſup qd̃ ſeponat eger corpore reſupino: ⁊ in capite ponat pileum in medio pforatum: ita vt puenire poſſit vſq₃ ad aures ⁊ ad mediũ frontis. Qꝫ ſi pileuz non habuerit caput caputpurgio ſic circũcirca ſiue circulariter muniat vt aque deſcẽſus ad ſinum ⁊ alias ꝑtes inferiores impediatᷣ. Et tunc in p̃ caſu recipiat duciã ſup bregma ⁊ eſt locus ad quez peruenit extremitas digiti medij cũ extremitas manus ponitur ſuper naſum. ⁊ reliqua ps ad verticẽ extẽditᷣ. In eo n̄ũt loco eodẽ cauteriũ datᷣ ad retinendũ chatarrũ. In 2° caſu q̄ vbi aderit mollificatio recipiatᷣ ducia in occipite: qm̃ ibi neruorum origines ex quarum opilatione repletioneq₃ accidit paraleſis ⁊ mollificatio. In 3° vero ſumat ſup partẽ leſam: q̄ mediam aut ſupra totuz deſcẽſus aut ducie indeſinenter eſſe o₃ quouſq₃ cerebrum notabiliter ſe calefactum eſſe ſentiat. naz in quibuſdam citius in alijs tardius: attenta raritate ⁊ denſitate cranei. vñ hora vna eſt ſpatium cõe. Ubi vero ducia ſit abſq₃ inſtrumẽto vt in balneis ſenaꝝ actuz eſt: recipiatur vt dictum. Qꝫ ſi fuerit in maiori quãtitate fluens q̃₃ cum ſitula o₃ eius deſcenſus mẽſurari ad tolerantiã virtutis ⁊ cerebri caliditatẽ receptã: conſidera. Laudo tñ in prima die ac ſcd̃a vt cuz minori quãtitate ꝓcedat: vt ſeruetur qd̃ ex me ſepe memoratũ eſt: a facilioribus incohoandũ eſſe. Qꝫ ſi cõtingat his ducias in die recipi: minor ſit mora in ſero q̃₃ mane propter cãm dictam. ℭ Scd̃s ꝙ yposartici ydropici maius iuuamentuz recipiũt ex emplaſtratione cũ luto totius corporis: q̃₃ ex balneatiõe in aqua. quare illud ꝓ experiantᷣ. neq₃ ſcd̃o vtantᷣ niſi in fine cũ diſcedere voluerit. quo in tẽpore in balneo aquoſo ſe mundent ⁊ lauent: ⁊ illico ſe exiccent. Et ego arbitror timpaniticis idẽ plus ↄferre. Licet aliquibus plus placeat fumus balnei ſiue vapor ſic receptus. Nã primi ſcd̃a. ſen. prima. vltimo caplõ. Et ex his que vehemẽter ſuperfluitates reſoluunt ⁊ minuunt eſt in arena ſepeliri ⁊ in ea volutari ⁊ in calido ſole fricari. Cum itaq₃ lutuz hoc calidum potẽtius q̃₃ arena: cum his cõditionibus ſit rõnale vt lutũ hoc plus vapore cõferre: cuius vigor debilis eſt. Et illi idem cõcedunt ſe ſup in oĩbus egritudinibus experientiam habuiſſe: in q̃bus requiritᷣ reſolutio pluris iuuamenti fuiſſe balneũ luteũ ſiue cenoſum: cũ potẽtius reddatᷣ ex ſubſtantie denſitate. pari mõ in aſcliticis dicendum ex cã frigida ſic factis. Loquor de balneis quoꝝ aqua non potatᷣ. Nã aqua eius qd̃ potatᷣ fortaſſis efficaciorẽ faciet operationẽ: vt illa de laporeta de qua actum. ℭ Tertius ꝙ empici aſmatici abſq₃ vlcere pulmonis laborantes: ex potu aque balnei vt actum iuuamentũ magnũ recipiunt. q̄ minimo ⁊ ſtatio in eo ſm ꝙ ſupra limitatũ ⁊ de eis dictũ eſt. ℭ Quartus patientes colicã ſiue iliacã abſq₃ lapide renum: ex aqua balnei cliſteriçata magnũ inde recipiunt iuuamentũ: ⁊ maius ſi cum lib. i. aque fontis miſceantur vnice tres olei laurini rutacei aut de cherus. ℭ Quintus ⁊ non eſt poſtergandus ı ꝙ herniaci ex cã ventoſa ⁊ aquoſa ⁊ carnoſa non ↄfirmata plurimum iuuantᷣ ex balneo: hoc mõ. v₃. ꝓ recipiant ſumũ deinde facta fomẽtatione tali per 4^m hore emplaſtretᷣ locus cũ luto balnei in quo cõmixta fuerit decima pars ſulfuris viui pulueriçati: ⁊ plures hac via ſanati ſunt. ℭ Sext⁹ ꝙ ſe balneantes ꝓpter duriciam neruoꝝ ⁊ ↄctionem ⁊ gratia ſedationis doloris luto iam dicto membra leſa liniant ⁊ emplaſtrent. Nam eius virtutis eſt vt aqua: ⁊ fortius imprimit: ⁊ longiori tpe actio eius durat. q̄ ſic nõ facile reſoluitᷣ vt p₃. Et plures ſunt medici qui in hoc luto nõ paruã hñt ↄfidentiam. veruz qñ queritᷣ velox penetratio caliditatis in membris actualis magis iuuamentũ recipitᷣ ex fumo ſiue vapore aque. vñ in mollificatione duritiei membroꝝ ⁊ ↄctionez certe magnũ reperi iuuamentũ. Nam vapor aque penetrat multũ tum ſua caliditate humiditatẽ mollientem deferens. qd̃ de luto nõ accidit ⁊ aqua. ℭ Et h̄ adde defenſiuuz prohibẽs curſum materieꝝ ad mẽbra debilia. ℞. ſanadarace. ʒ. iij. amili. ℥. i. roſarum acatie balauſtiarum ſpodij ypoquiſtidos an̄. ʒ. ij. ſiefᷣ memithe. ʒ. iiij. farine volatine molendini. ℥. i. ſ. ſucci plantaginis. ℥. vij. aut loco eius accipiatᷣ aqua ſublimationis eius vitella oui. ij. numero. terantur hec oĩa in mortario plũbeo cũ ſuo piſtello: ⁊ fiat linimentuz de quo mẽbra ſic leſa iungi debẽt poſt exitũ: ⁊ ligari cũ pãno conuenientio adherẽtie. ℭ Linimentũ bonũ ad remouendum duritiez ⁊ ↄctiones que in mẽbris reperiuntᷣ: qd̃ applicari o₃ per horam poſt exitũ circũferentialr̃ ſup mẽbra leſa. ℞. oleorũ de ſiſamo ⁊ amigdalaꝝ dulcium: ⁊ vtrũq₃ recens ſit an̄. ℥. i. ſ. vitella ouorũ numero. ij. medulle crurium bouis ı ſepi arietis ponantᷣ in mortario ⁊ diligẽter incorporentur ⁊ in fine addatᷣ armoniaci diſſoluti cum aceto. ʒ. x. ⁊ incorporẽtur. Eſt medicamẽ nobilis iuuamẽti. Qꝫ ſi magis anodinum cupias adde. ℥. iiij. olei de camomilla. Qꝫ ſi deſiderabis ipſum eſſe magis mitigatiuũ doloris: addas opij. ʒ. l. neq₃ poterit opiũ in hac compoſitione nocere: vt patet intelligẽti. Et hi ſunt canones attendendi in acceſſu ad balnea. Nam de his qui attẽdendi ſunt poſt diſceſſum: in canonib⁹ balnei de laporeta dicetᷣ. Quibus ſic pactis veniã ad aliqua accidẽtia que in balneis ſic cõibus cõiter accidere ſolent. Naz de his q̃ in de balneis de laporeta: ⁊ de ipſis canonibus obſeruandis in aſſumptione balnei de laborera dicetᷣ poſt ſuo loco: ⁊ ſi a balneis alijs balneũ de laporeta ſpãle regimẽ habeat vt infra.

ℭ De modo ſubueniendi accidentibus ex balneis euenire conſuetis. Rubrica. ij.

Octo ſunt accidentia ex balneo euenire conſueta: v₃. vigilia immoderata: ſitis: capitis dolor: conſtipatio ventris: ſuperfluus ſudor: vrine punctio ſiue ardor: defluxus reumatis. proſtratio appetitus. A

ℭ Quoniam exiſtimandum eſt vigiliã caliditate balnei ⁊ ſua

ſiccitate ꝑuenire. que ſunt due fortes cauſe ipſius. hinc obuiando debent infrigidantia ⁊ humectantia: vt eſt lactuca portulaca ⁊ hmōi. ⁊ ſomnū inducentia vt pauper album. vt verbi grā ſero comedatꝛ lactuca endiuia ſcariola aut portulaca. Aut diſſoluantur ſemina papaueris albi in brodio ſerculi. Item comedatꝛ ſemen papaueris confecti. Item ſumatꝛ ſyrupus de papauere. ʒ. i. cū aqua lactuce aut ſublimationis nenufaris. ʒ. iij. ſero poſt cenā cū itur dormitū. Aut ſumatur ex pillulis ſomniferis vna vel due vt ſunt pillule de cinogloſſa. meſue de catharro dicte pillule alchaiber fiant lotiones extremitatū ex matre violarū malua ⁊ hmōi.

¶ Contra ſcdm. ℞. ſirupi violati aut roſati cum aqua ſimplici cocta: aut ſublimationis lactuce endiuie ⁊ huiuſmodi. Ad idem aqua cocta cum vino granatorum ⁊ zucharo. aqua ordei cum zucharo. Item pro nobilibus ſirupus de ribes: de berberis vel vinum de berberis cum aqua cocta ⁊ zucharo: ⁊ conſimilibus. Quidam exhibent aquam coctam cum pauco vini: quidam aquam ordei cum zucharo.

¶ Contra tertium ſi ex eleuatione fuerit vapoꝝ calidoꝝ balnei: valent que in ſcdo dicta ſunt: ⁊ etiā que ꝓhibent eleuationē vapoꝝ ad caput vt diacitoniten abſq; ſpēbus coriandrum preparatū: ⁊ vna coopertura coopertū. grana granatoꝝ ⁊ ſimilia frigida ſtiptica. Itē valet aſſumptio pillularū deponentiū materiam poſt cenam aſſumptarū: vt pillule de aloe ſolo infuſo in ſucco roſarum: vel endiuie vel acetoſe ⁊ alie cōſimiles. Valent ⁊ linimenta capiti facta vt ex albumine ouorum aceto aqua roſ. ſucco plantaginis vel violarum vel ſolatri ⁊ ſimilium: ⁊ cum aquis eorū vt melius haberi poterit: aliquis ex his adinuicem cōmiſceantur: ⁊ cum petia in eis infuſa tīporibus: ⁊ fronti applicetꝛ: ⁊ ſepe renouetꝛ. Conſimiliter operandū ſi propter caliditatem in capite impreſſam euenerit ex ducia accepta.

¶ Contra quartū vtatur mollitiuis vt eſt decoctio prunorū tamarindoꝝ violarū. ſirupus violatus cum aqua ordei excorticati bene bulita aqua decoctionis fructuum meſ. Itē vtatꝛ caſſia cliſteri ex maluis: matribus violarum blitis. Itē ℞. aloes ſirupi lupulorum ſyrupi violati. añ. ʒ. ß. maſticis croci añ. ʒ. iiij. infundantꝛ in eis aloes per noctē ⁊ diem. ⁊ ēt per duos vſq; ad tres: ⁊ poſt exiccationem fiant pillule leui igne vel in ſole facte. ex quibus ſcdo accipiat vſq; ad tres añ cenā per horā. ⁊ eſt ſolutiuū benedictū. Et ꝯſulo ꝙ eo ſero non ingrediatꝛ balneum: qm̄ vt dictum ſic impediretꝛ opera eoꝝ per balneū trahens māni ad ꝯtrium pillulorum.

¶ Contra quintū ſudor ex balneo ꝑueniens non eſt cohibēdus: niſi exuberet ⁊ virtutē deijciat. quo caſu vtendum eſt regimine frigido: ⁊ vtendo rebus acribus acetoſis gelaticio conditis ex granatis lactucis ⁊ ſimilibus. In ſcdo ⁊ tertio pedibus animaliū cum acetoſi cetera conſentiunt panico lacte cocto. Et quidā ſumme cōmendant ad ſedandū ſudorem iuſcula ex farina milij cum lacte caprino. Item dāt lac coctum. Et eo caſu a balneo quieſcat: in vmbra ſedeat: ⁊ flabello euentetꝛ. Exterius aūt corpus cum frigidis ⁊ ſtipticis inungere non abſq; periculo eſt.

¶ Contra ſextū ſi caliditate epatis ⁊ renū id accidit: que mēbra duo ſuſpecta haberi debēt: que res colore vrine rubeoꝛ ⁊ igneo cōprehendetꝛ tunc opꝫ in preuiſio fiat cum applicatis extra ⁊ intus infrigidantibus. vñ ſupra de balneis ſulfureis: qui epar calidū habet preuiſione vtatꝛ. Nam inungatur poſt exitum per paruum ſpatium circa ꝑ horā regio epatis: ⁊ renum cum aliquo infrigidante. vt. ℞. infrigidantis Gal. ℥. i. ſandaloꝝ alboꝝ ⁊ rubeoꝝ añ. ʒ. ſ. nā ſic compoſitū vtriq; confert. Quod ⁊ fortius fieri poterit. Itē valet trazea h ex ſeminum. iiij. cōmuniū frigidoꝝ añ. ℥. ſ. fiat trazea. Item ⁊ confectio triaſandaloꝝ ⁊ plura ⁊ ſimilia. Qꝛ ſi fuerit eliquatione humoꝝ colericorū ſic acuentium vrinam eoꝝ commixtione: tunc euacuentur illi humores cum pillulis de quibus in quarto ⁊ vtatur trazea dicta vel confectione.

¶ Contra ſeptimum ſi fluat exuberanter dimittatꝛ balneum: nam verendū eſt ne contentiua virtus cerebri ſit nimis debilitata. Qꝛ ſi fuerit ꝑpter vehemētem caliditatē impreſſam: fiat vt actū in primo ſcdo ⁊ tertio. Qꝛ ſi non nimis fluxerit ⁊ debilitate cōtentiue euenerit: odoretꝛ nigella torrefacta in manu cū petia geſtādo: vel fiat aſperſio pulueris ſup caput ipſum cōfortantis: vt. ℞. laudani ſtoracis calamite roſarum ligni aloes añ. ʒ. ſ. ſandarace. ʒ. vj. ſpodij. ʒ. v. macis. ʒ. ſ. Itē fiat ſaccul⁹ ex puluere roſarū ⁊ ſandaraca ⁊ ſimilibus.

¶ Contra octauū ꝙ venire cōſueuit ex laxitate partium oris ſtomachi: aut propter reſolutionē: aut ꝑpter fluxum materierum ad os eius. Et tunc in vtroq; caſu valet diacitoniten zucharinū acceptū poſt cibum: aut mira citoniorum zucharata. Item detꝛ mius cū aqua mente ⁊ vino granatoꝝ mane ſero ⁊ in meridie. Item confert ſirupus de menta cum roſato. ⁊ aqua cicoree ⁊ abſinthij. Itē orizacbara ⁊ ſimilia. Poſſunt ⁊ multa alia accidere nocumenta vt febris que his aliquando accidit qui colerici ſunt: ⁊ inordinate balneum aſſumunt. Et oībus his remedia ac ſcribere eſſet practicam a capite ad pedes cōdere volo. itaq; vt h in preſentiarū ſic de cōmunioribus etiā vt nobis ſint verbi gratia ſufficere.

¶ De canonibus balnei de laporeta. Rub. iij.

COnſumatis ſic canonibus in obſeruatione balneorū attendēdis: ⁊ expeditis remedijs aliquibus contra accidentia in balneis his euenire conſueta. Reſtat pro complemēto capituli vt canones ſpeciales in obſeruatione aſſumptionis aque de laporeta ſcribamus quos ſpernentes ⁊ non honorantes in grauia incurrunt pericula vt ſtatim: vt enī ꝓmiſſum fuit poſt canones communes cōium balneorū. Nunc ſcribemus ꝑticulares canones in aſſumptione aque de laporeta magna cum obſeruantia attendendos. Et certe vt de balneo actum balneū hoc eſt veluti alterum ſacramentū. Nam quēadmodum ex aſſumptione viatici bonis vita cōceditur. malis vero mors datur. ita in aſſumptione huius aque boni qꝛ cum recta obſeruantia aſſumentes liberantꝛ mali: qꝛ eam negligentes moriuntꝛ. Et ideo vulgarit apud ytalos dicitꝛ. Bagni de laporeta dite guariſſe dite neta. Hoc eſt dictum. balnea de laporeta aut te ſanant aut te interficiunt.

¶ Dicemus itaq; primum vt in principio capituli actum ꝙ accedētes ad balnea hec primo per dies duos adminus quieſcant anteꝗ̄ balneū ingrediantꝛ. tum qꝛ itinere fatigati. tum noui aeris ingreſſione. ¶ Secundo quotidiana conſtitutio cōtempletur: de qua in precedenti caplo. quoniā eo in loco aer frigidus eſt multum. vt in eo tempore homines rigeant vt dicetur. quāobrem eſtate ſuam naturā non ſeruante ſed ad frigidum declinante. non abſq; timore future leſionis aq̄ illa bibetur. ¶ Tertio non ingrediatur niſi prius bene purgatus: ⁊ qui preceptis vniuerſalibus premunitus erit. que in reliquoꝝ balneoꝝ aſſumptione dicta ſunt: ⁊ illa non negligat: qm̄ eoꝝ negligentia periculum minatur. ¶ Quarto in noīe Ieſu qꝛ ſaluatoris noſtri balneū ingrediatur. in eoq; moram ꝯhat: vt de alijs actū eſt: ⁊ cōiter tēpus tale ponitur hora vna. Verū particularius ſignū ponunt ſcribentes ꝗ ceē dꝫ donec ꝑpendat digitoꝝ extremitates incriſpari. deinde exeat ⁊ exiccetur ⁊ quieſcat ⁊ pānis optime ne a frigore ledatꝛ ſe muniat: etiā ſi facultas adeſt lectum ingrediatur: in quo iaceat per horam ſomnū penitus poſtponēdo. qm̄ ex ſomno tali plures mortui ſunt. Et eo die prandium ⁊ cena leuis ſit ciboꝝ laudabiliū: de quibus actū in precedentibus canonibus canone. 12°. ¶ Et nota ꝙ balneū hoc famē inducit: ideoq; non obtēperent appetitui: ſed multum parce comedant ⁊ qm̄ debilitat⁹ eſt ſtomachus bene maſticent: vt facilius digerant. nam ex poſtea fortificabitur. Et pro illa prima die ſufficiat ſibi ille vnicus introitus. ¶ Sequenti vero die in ortu ſolis ad que ductum accedat: in quo loco aqua

aqua illa potat.ꝛ tunc de ea bibat quouſqꝫ ad tria vaſcula
ſibi menſurata ꝛ cõſueta.ꝛ ſi bene cõtempletur virtus etas.
Deinde pambulet per ſpatium quarti hore vel circa deinde
redeat ad locũ ꝛ tria alia bibat.ꝛ ex poſtea pambulet vt di/
ctum.ſicqꝫ tertio ꝛ quarto faciat:ꝛ aſſumere nõ deſiſtat do/
nec apparere incipiat exitus eius aut per os aut per vrinaꝫ
aut per ſeceſſuꝫ:ꝛ in ea calliditate qua ipſe aſſumpſit.que vt
ab eo melius comprehẽdatur in valde vitreo mingat. Dein
de quieſcat per tẽpus ꝛ poſtea balneuꝫ intret moreturqꝫ in
eo vt actũ.exeatqꝫ ꝛ ſtuphaꝫ ibi primã ingrediat ꝛ pannis
exiccetur:deinde lectũ ingrediatur in quo quieſcat ꝛ nullo
mõ dormiat ſicqꝫ tranſacta hora vel horis duabus ad potuꝫ
aque accedat ꝛ faciat vt de ea dictuꝫ prius.deinde quieſcat
per tẽpus vſqꝫ ad cenaꝫ.ꝛ ſit cena leuis boni cibi:facilis di/
geſtionis.vt in.12°.canone actum:ꝛ brodialia ꝛ alia magis
cõmendant. Altera vero die in crepuſculo balneum ingre
diatur moreturqꝫ:exeat vt dictuꝫ eſt:ꝛ eo die prandeat.De/
inde circa xx.horaꝫ q: poſt prandiũ per horas octo iterum
balneũ ingrediat:ꝛ exeat cuꝫ canone dicto.ſicqꝫ agat alter/
natis diebus:q: vna die bibendo aquam altera vero die bis
balneũ ingrediat.hocqꝫ ꝯtinuet deceꝫ.xv.xx.dies vt virtus
tolerabit. Qꝫ ſi vltra toleran tiaꝫ virtutis affectuoſe atqꝫ im
petuoſe ſumere curabit piculũ grande aut mortẽ incurret.
pariformiter ſi in eius quãtitatis aſſumptione excedet:q̃re
aſſumẽs in his ſit moderatus.℗ Et ſcito ꝙ balneatio in eo
ad potum eius eſt ſicut digeſtiuuꝫ ad medicinam. Nam ꝛ ſi
debilitat diſponit digerit:ꝛ ſic pparat humores in vniuerſo
peccantes ad exitum. ℗ Qui aũt ad ea pficiſcunt cronicis
egritudinibus laborantes in eis ampliori tpe hoſpitari de/
bent.nãqꝫ quiete ꝛ non impetuoſe aſſumere imo alijs quie/
tius.vñ interponant diẽ vnaꝫ quietis oĩno inter aſſumptio/
nem balnei:ꝛ potũ aque.in quo neqꝫ balneent neqꝫ potẽt.
℗ Potius aũt ſit vinũ pauciſeruꝫ nullo mõ limphatũ:q: in
ſmo aquam viſu abhorreat.ꝛ eſt melius iterare q̃ȝ in vnica
vice bibere multum.℗ Non dormiat replico qm̃ canon au
reus eſt.ſtet aũt ſolatijs ꝛ ludis ꝛc̃.ꝛ abſqꝫ vlla corporis fa/
tigatione. Verũ ſi contingeret vt qs ſe debilitatũ multũ ſen/
tiret de ſero põt aſſumere ouuꝫ vel aliqđ tale reſtauratiuũ:
dummodo digeſtio precedens fuerit celebrata.℗ Et qui ſic
debilitat magis:quietẽ interponat maiorem. Et ideo prin/
ceps vt actũ.balneum aſſumi oꝫ quiete ordinate non impe/
tuoſe. ℗ Cũ aũt receſſus a balneis intẽdit:oꝫ prius in loco
ipſo ſic quiet⁹ ſtare p dies duos ad tres:anteq̃ȝ ad iter ſe po
nat bono cum regimine:ꝛ aeri ſuauiter ſe exponere:pcipue
cum iter longinquum fuerit.vñ equeſtres ꝛ pedeſtres pri/
mis in diebus itinera parua ac ſuauia faciant:ſuiſqꝫ cõſue/
tis comedant horis.neqꝫ famẽ tolerent. Nauigantes autem
longiora multũ facere poterunt.bibant vt actuꝫ. ℗ Et oẽs
tales preter hos qui balnea de laporeta ſumpſerunt in meri
die dormire poterũt. Poretani vo poſt aſſumptionẽ balnei
ſtent decẽ diebus ꝛ potus vſqꝫ ad.xv.ꝙ non dormiãt in me
ridie.ꝛ eſt locus eius ſpeculationis. Naꝫ cũ poſt euacuatio
nem per farmacum factã ſequit debilitas aliqua:a medicis
ſomnus introducitur. Ita ꝛ in euacuatione per potuꝫ talis
aque poſtq̃ȝ ſequit debilitas ſomnus cõcedi oꝫ:cum ſit hu/
mectatiuus virtutis nãlis ꝛ aĩalis ꝛ vitalis confortatiu⁹ vt
actuꝫ. Qꝫ ſi dicat retinet humiditates iam in fluxu poſitas:
a qbus eleuantur vapores maliꝛ mala qualitate balnei in/
fecti.hoc quidẽ obſtare non oꝫ qm̃ in exhibitione farmaci
humores ſic in fluxu poſiti ſunt:ꝛ ab eis vapores maligni
magis eleuari vident ob impreſſionem malaꝫ a farmaco fa
ctam.ꝙ ꝛ ſi correctũ eſt:non eſt quin ſcamoneatũ venenoſa
aliqua qualitate nõ inficiat:qđ de aqua porete minime con
tingere videt. ℗ Arguit ꝛ fortius ſomnũ ſic cõuenire ma/
gis.ſicut.n.aſſumptione aque balnei corpus crebrore mul
tum euacuat qua ex euacuatione non parum virtus totius
proſternit.ita corpus debilitari in febre acuta cõtingit qua

plures criſes ſiunt:vt quarta.vij.xj.xiiij.ꝛ vltra. Sꝫ in caſu
ſcđo cõmendat ſomnus ergo ꝛ in primo.pꝫ ex cõi practica
operantiũ.℗ Que res ſic ꝯfirmat. Nam vt Auer.de ſenſu A
ꝛ ſenſato. Somnus eſt ligamentũ virtutũ ꝯfortatioqꝫ earũ.
Et princeps de his que accidunt ex ſomno. Dicemus ergo
ꝙ ſomnus oẽs operationes nãles fortes efficit. Fortaſſis id
dicet ꝙ reuocatione caloris adintra ꝛ caliditate balnei iam
in humoribus impreſſa:corpus cõtingit ſuperflue calefieri.
quãobrẽ ad putredinẽ diſponunt humores. Nam ea actio
eſt caliditatis ſupflue atqꝫ extranee.ꝙ obſtare non videtur:
qm̃ ex alijs balneis ẽt calidioribus multum hoc contingere
nõ videmus tñ.vꝫ.periculũ hoĩes ex ſomno diurno incur/
rere. ℗ Diceret ꝛ iterũ quis ex aqua remiſſiori interius aſ/ B
ſumpta corpora multo plus calefierit:q̃ȝ ex intenſiua calida
ſic ad extra applicata.locus eſt ſpeculationis.quare ſpecu/
latori id affirmare videret:etiã ſi ex exteriori corpori appro
ximata tñ calefieret:ſomnũ etiã intercidi debere. Naꝫ pro/
portionãdo aquas ꝛ modũ applicationis adinuicem id con
tingere poſſe nemo negabit. ℗ Amplius hi veluti conuale
ſcentes ſunt hñdi qbus ſomnus a medicis non negat diur/
nus oĩno.vñ quarti ſcđa de regimine ꝯualeſcentiũ. Et ſom
nus diurn⁹ fortaſſe eſt magis nociuus ꝯualeſcenti.ppterea
q: mollificat eũ.i.q: ſupflue humectat. Et fortaſſe confert ei
propterea ꝙ facit cruditateꝫ:ꝛ frangit de virtute caloris in
nati. Quibus inducit non in oĩbus talibus ſe balneantibus
non vna ꝛ eadẽ rõ erit euitandi ſomni quinimo qbuſdã con
uenire cenſendũ. ℗ Arbitrant fortaſſe nõnulli eũ pbiberi
debere:cũ ex ſomno accẽtrentur humores ſulfure infecti:q
ſuo prauo odore ſpũs exterminant ſua forti caliditate reſo/
lutis ꝛ mẽbris exiccata tanta precedẽte euacuatione ampli⁹
exiccat cõcurrente ẽt virtute ſalis. Quibus ex rebus debi/
litato p amplius calore nãli ꝛ mẽbris ipſis per que virtus
conſtat ſic efficit virtus impotens ad reliquas humiditates
regulandas quare inſequit putrefactio:ꝛ corporis aut ad
prauas egritudines aut mortiferas preparatio. Rñdebitur.
fortaſſe:idẽ contingere debere poſt farmaci ſcamoneati aſ/
ſumptionẽ vt actum.poſt autẽ eius euacuationẽ notabilem
ſomnus ꝑcipit. Naꝫ ꝛ ad ppoſitũ maxime videt princeps in
mens de cura fluxus oium modorũ.inqt ꝛ ex melioꝛib⁹ re/
bus ei qui patit fluxũ ventris eſt dormire quare cum facta
fuerit euacuatio tota qua debiles ſe ſentiunt etiã in ceteros
dies euacuationẽ expectantes ſomnus cõcedi oꝫ. ℗ In op/
poſitũ eſt experiẽtia famoſa quaꝫ a vulgarib⁹ neqꝫ a doctis
accepi.verũ vt Ariſt.vbi rõ ꝛ expimentuꝫ ꝯcurrũt:imbecil
litatis eſt ſiue infirmitatis intellectus plus rationi credere.
Contingit.n.intellectũ ſic decipi ꝛ rõnis cauſam ignorare.
℗ Ego qdẽ arbitror in re hac non vna ſemp via pcedendũ
fore.ſed varijs varius cõcedendus ſit ſomnus inſpecta vir/
tute cõplexione cõſuetudine tpe etate ꝛ ſilibus rebus natu
ralibus. Abſolute tamẽ melius eſt negare ſomnũ diurnuꝫ.
Sed nõ raro ad ipſum concedendum nos varie circũſtantie
impellunt.verũ non negabo cõſuetudines ſic longo tẽpore
probatas ſemp venerari debere.neqꝫ ad ipſas mordendas
impetuoſi ꝛ inſolentes eſſe debemus. Hanc itaqꝫ ẽt aſſumẽ
tes exulent aquã vt vltra.xv.dies tangere non permittãt.ſꝫ
interim manus cũ vino lauent. Abſtinendumqꝫ eſt a carni/
bus oĩbus fructibus leguminibus.ꝛ ab vſu aceti omnino.
Nocent caules agreſta vua ꝛ ficus . Sed inter omnia per
menſeꝫ poſt a coitu tanqꝫ a dicto veneno robuſti abſtineãt.
Qꝫ ſi debiles fuerint per duos. Naꝫ ex his oĩbus indicatur
quantum balnea illa debilitant.ideoqꝫ debiles ad ea aſſu/
menda nõ niſi magno cum conſilio accedant:quoniam ſic in
eorum balneorum iuuamenta confirmare quolꝫ altero an/
no ad ea aſſumenda accedere oportere. Hec Bononienſes
medici:quorum pace ſic ſcribam:cũ corpora ſe bene diſpo/
ſita ſentiunt vel ppter ad ea neqꝫ ad alia aſſumenda accedãt.
eſt enim eorũ alteratio fortis ꝛc̃. Non enim virtus indiget

auxilio medicaminis ⁊ niſi cū nequiuerit oñari. ¶ Poſtre/
E mo ſciendū q̃ hoꝝ balneoꝝ ⁊ alioꝝ iuuamenta non ita ſu/
bito ſentiunt̃ .ſed per tēpus poſt maius aut minus ſm̃ regi
minis bonitatē virtutis fortitudinē: ⁊ ſimilium. vnde cōiter
poſt menſem ⁊ vltra eoꝝ vtiles effectus cognoſcunt̃. Nam
interim virtus ex balneo reſoluta: ac mēbra ſic cū bono re/
gimine habito reſtaurant̃. ¶ Et certe qdam vituperant hanc
aquā in vaſis ligneis ad diuerſa ⁊ longinqua loca exporta/
tam. cum id ſe plane intelligere dicant ſuis in virtutibus ita
debilitari vt nullius penitus ſit virtutis: quinimo ex ea ſic
corrupta leſas eſſe vt in quibuſdã vidi. Et plures mihi di/
xerūt ex ea ſic exportata effectus bonos ⁊ ſi nō oēs cōſecu/
tos fuiſſe. Et qdem arbitror nō ita ſalutiferā nōq̃ tante vir/
tutis eam eſſe vt que in balneis erit. Nā vt actuꝫ cito infri/
gidat̃: etiã ſi morā in balneo ꝯtrahat. de quo ſupra. Que res
⁊ in ceteris intelligenda eſt. Nam ⁊ eius alteratio que eſt
veluti ad corruptionē preparatio multum ꝯſideranda eſt.

D Capitulū. vij. De modo inueſtigandi minerā ⁊ mi/
neras balnearum naturalium.

Apud veteres noſtros mos fuit ⁊ vſ/
que ad hanc ſeruatus
etatem q̃ inueſtigatio balnearum nãliũ per alē
bicationem fieri debeat. vnde aqua fontis ab eis
recipitur: ſi haberi poteſt que ita nō alterata eſt
in itinere vt aqua balnei: que ſic in tranſitu cum re extranea
dici commiſcetur. Et in vaſe vitreo: quia in cucurbita cum
capello ad diſtillandum ponitur. nam cum calidi ſit etero/
genea ſequeſtrare primo de generatione. ſic pars aquea ae/
rea ⁊ ignea aſcendit ⁊ exit: ⁊ terreſtre cineritium in fundo
vaſis remanet. Et vt amplius terreſtre exiccet̃: ne humidū
cum eo cōmixtū iudicium expectatū alienet. qdam ꝯtinuāt
ignem: ſed lentum valde per paululuꝫ tpis poſtq̃ a vaſe nil
egredit̃. Quo facto terreſtre illud a vaſe extrahūt: ⁊ ſuper
amplam aſſerē extēdunt. Alij idē operātes in vmbra illud
terreſtre exiccant. Et certe melior eſt exiccatio ad ſolem: vt
ceteri agunt ꝓpter ſalē: ⁊ ſalnitrū ⁊ ſulfur. Nam ſic partes
ſalſoſe ⁊ nitroſe a ſole coagulant̃. qua ex re melius diſcer/
nunt̃: ⁊ partes ſulfuree illuminantur ⁊ ſplendidiores reddū
tur. Et certe iudiciū tale per minerale hoc habitum verius
eſt. q̃ cū aqua per ebulitionē facta bitumine noſtro ſic cō/
miſcetur: ipſam mineralē ſic facienteꝫ ⁊ calidam reddentē.
Sic itaq̃ eo exiccato tunc vno ⁊ pluribus ſenſibus prehen
ditur: ⁊ ꝑcipue cū de mineralibus notitia quo ad ſenſum ha/
bita fuerit. Et ad rē accedens dico q̃ quidaꝫ opinati ſunt q̃
pars ſulfurea ꝑcipue qñ cum alijs mixta ⁊ non ꝑdominãt
per alembicationē minime cōprehendi poſſit. vt dicant illaꝫ
ſulfuris naturā ſapere: ⁊ ſic in vaporem ſubtilem cōuerſam
exalare. Secus ſi fuerit aqua tota ſulfurea: aut multū a pre/
dominio talis. Ex quo infert̃ per alēbicationeꝫ tentātes ſic
decipi. q̃ ſi ꝯtingat ex ꝓiectione illius terrei in ignem ſulfu/
ris odorē emitti. illud aiunt nō q: ſulfur ibi ſit accidere: ſed
qm̃ ſpūs ſubtiles ignei in ea derelicti ſulfuris naturam ſa/
piunt. Et adducunt ſilitudinē de fulgure: qd̃ cum aliquā do
mum ꝑcutit: poſt eius euaneſcentiā ſic derelictis ſpiritibus
igneis tota ſapit ſulfuris odorē: cuꝫ tñ in ea nil ſulfuris fue/
rit. Quãobrē ad alia ſe ſigna ꝯuertunt ſenſu aliquo ſenſibus
cōprehenſa de qbus ſtatim ⁊ certe male pōt eorū opinio in
frugi. Verū vt arbitror ex alijs ſignis efficacius cōcludam
aquā naturam ſulfuris tenere: precipue qñ fuerit cum alijs
E mixtū. Sed hoc loco Ariſt. dictum de quo ſupra poſtergā/
dum non eſt: q̃ oēs terme ſulfure participent: qm̃ eſt prima
eā caliditatis earuꝫ vt in principio ſecūdi huiuſ: quē philo/
ſophū ſecutus ſū. vt ipſe in libello de ꝓprietatibus elemen
toꝝ: ad mineraruꝫ balnearū calidaꝝ ſcientiā habendaꝫ: duo
nobis ſenſus deſeruiunt. viſus. vꝫ ⁊ odoratus: quos princi/
pales enunciabimus cum ceteri tres magnifice ēt nobis in
hoc iudicio deſeruiant: vt de eis ſtatim declarabimus: illis
ad plenuꝫ non deſeruiētibus. ſed viſus principal̃r ⁊ magis
cum plures reꝝ differentias oſtendat. metaphyſ. ca. p. Et eſt
ſile iudiciū hoc iudicio qd̃ ex ſignis medicinalibus accipit̃.
Nam cū ſigna medicoꝝ ſic efficacia: ⁊ nō fallentia non inue/
niant̃: ſed notitiam ſunt dantia veritati ꝓpinquo hinc ſurgit
iudicium extimatiuum. quare diuerſi cū diuerſitate extimis
ſiue de occurrentibus egritudinibus ⁊ caſibus diuerſa de/
ponunt iudicia. Ita ⁊ in explicanda minera termarū fit. qm̃
cuꝫ ſic ſigna nō habeantur oino certa: ⁊ efficacis contigit in
mineris termarum ſcribentes variare. Quo loco accipias
medicuꝫ nō bñ extimatiue fugiendum eſſe. Sic itaq̃ non eſt
de vno ſigno cōſiderandu: ſed oia vel plura ⁊ potētiora illa
ſunt: que in conſimilibus nobis fidē facere debent. ¶ Ex q/ F
bus infertur q̃ nō ex ſolo odore iudicare debemus aquam
balnei ſulfureaꝫ eſſe: qm̃ ſic accidere deceptio poteſt: ſed ex
odore cum alijs vt dicamus: hec aqua eſt in odore ſulfurea:
colore citrina ⁊ eius feculentuꝫ cum in igne proijcit̃ ardere
⁊ odorem ſulfuris emittit. ⁊ in ſupficie eius q̃q̃ natat vn/
ctuoſum quoddā: qd̃ in igne miſſum ſtatim flāmam emittit
⁊ guſtui ſaporeꝫ ſulfuris denunciat. ⁊ apud eam minera eſt
ſulfuris: ex qua artifices ſulfur ꝯflant. ⁊ ꝑparant atq̃ pur/
gant. Cum itaq̃ hec oia ſimul eſſe cōprehendes. non dubites
aquā illam ſulfureaꝫ denoiari debere. Quod ſi non oia hec po
tentioribus ſic in denominando danda fides eſt quare inda
gatorē talium opꝫ nã eſſe prudentem. vnde cū ſulfur ſic cuꝫ
mineralibus alijs mixtum fuerit: opꝫ indagatorē ⁊ aliorum
ſigna diſcurrere: ⁊ potentioribus dare victoriam. Dicamus
verbi gratia eſt cōmixtū ſali. In hoc autē guſtus primo tibi
deſeruiet. deinde ſi tibi placebit experientiam facere pote/
ris. de quo ſupra in balneo montis groti. Et fuit principalis
inuentio Iacobi de dondis. Quod ſi labor ille te afficiat: ad ci/
nereuꝫ feculentū recurras: ipſo ante diſpoſito vt actum. q̃
exiccatiuꝫ ſit ⁊ expanſum. primo. n. illud oculis tu indaga
tor contēplare: parteſq̃ citrinas primum cōſideres: cum ſul
ſur prima eā ſit caliditatis termarum. vt Ariſt. ſupra licet in
oibus non ſit prima ⁊ potiſſima. Deinde relucētes ꝯſidera
que ſalſe ſunt nitroſe. aut ſalgēmoſe. inter quas differentia
ſuis ex ſignis accipitur: ⁊ viſu guſtu tactu ⁊ auditu. viſu quī
dem qm̃ ſal ꝑlucidus lꝫ non multū. ſalgēma aūt multuꝫ. Ni
trum vero inter hos colores mediū in luciditate tenet. Gu/
ſtu ſalſedo percipit̃. Nitrū vt actuꝫ de natura ſalis eſt: ⁊ eſt
acutius multū ipſo ſale. Tactu nam nitrum durius eſt ſale:
vt ſupra de eo. Auditu qm̃ ſal in igne proiectum crepitat: ⁊
non nitrum neq̃ ſalgēma. Pariformiter dicat̃ de alumine.
nam ad eius notitiam viſus guſtus ⁊ tactus magnifice deſer/
uiunt: qm̃ ad luciditatem tendit. Tactu qm̃ durum valde ⁊
iam tribus. dictis durius. Guſtu qui ceteris ſenſibus ⁊ hic
iudicio nobis magis deſeruire videtur. qm̃ notabilis ⁊ ma
gna ſentit̃ ſtipticitas. Item ⁊ ſapor eius. Pars vero cinerea
viſu guſtu. qm̃ ad amaritudinē declinat ⁊ albedinem. Par/
tes vero gipſee enee ferree pifōrmiter his ſenſib⁹ cōprehē/
dunt̃. Et pars ferrea ceteris pōderoſior. Quibus accipiat̃
quātum neceſſaria eſt indagatori mineraruꝫ termarū: mine
ralium exqſita notitia. precipue ad eas partes que ſenſibus
cōprehendunt̃. Ob quaꝫ rem taceant qui fortaſſis me mor/
dere voluerint de exqſita mineraliuꝫ doctrina: ⁊ eoꝝ proli
xitate ſuperius poſita. ¶ His oibus ſic perectis partibus
mineraliuꝫ bene cōtemplatis ex parte ſuarū quantitatū ac
qualitatū: qm̃ non eodeꝫ gradu caliditatis ſunt oiauec fri/
giditatis vt ſupra. debet indagator ſic ſuo iudicio extimati/
uo illas adinuicem cōparare proportionare ⁊ potētioribus
dare victoriam: a qbus aqua ipſa predominio dicetur talis.
Hoc autē facere nō facile facio. Quod ſi aqua aliqua plurimum
de minerali teneret: aut eſt vno ſolo cōtenta: tunc facile eſt iu/
dicium tale. Quo loco mi illuſtris dñe accipe quātum me/
dico neceſſaria eſt prudētia. ad qd̃ perpauci reſpiciunt: plu
ſq̃s ſingularium medicoꝝ non prudentiū honorātes: q̃ in
literis

literis medicoꝝ prudentia pollentiū credere error eſt. Et ſi vera ſint q̄ ſcripſimus multis tñ placuit magis ebulitio q̄ʒ elābicatio cū ſit operatio caliditatis fortior: ſic eterogeneas melius ſequeſtrās. Cui opinioni adherere videtur. Joānes de dondis ſup̄. Sʒ certe experientia docet ꝙ in forti ebulitione partes terree magis aſcēdūt q̄ʒ in elābicatione: precipue cum ſuauiter fit vt docui in libello quem de aqua ardēti cōpoſui. Nam cuʒ licinio lucerne ardentis cōficitur: fit.n. ita ſuauis calefactio: vt ſubtiles ptes exalent terreſtribus parum moleſtatis. Equidē expertus ſum in ebulitione ꝙ partes pauce terree remanet. vnde plus plꝰ elābicatio. Quibꝰ oibus accipiatur p̄mo ꝙ neceſſarius fuit cōitati medicoꝝ ⁊ mortaliū ſalubritati noſter h̄ libellus. cū ante me memoria hoīum nemiē ſcripſiſſe ita luculenter diffuſe: aut paucos intellexerim. pro quo ſemper gratias ac laudes de meo do. Nam ſic vtilis erit poſteritati hoīum ⁊ medicis: qui de cōſulendis balneis amplam clarā atq̄ʒ exquiſitā in eo notitiaʒ habebunt: vt ꝯſilio in ſcriptis ſic abſq̄ʒ graui labore componant. ¶ Scđo quātū ad nois tui gloriā accedet cum Jtalis orientalibus occidētalibus ſeptētrionalibus atq̄ʒ meridianis. q̄ʒ neceſſarius ſit. Quibus in locis nomen tuum p̄dicabitur: cū ſi ſic noie tuo inſignitus. quapropter per orbē totum noiaberis. Et cuʒ ſperem euʒ in perpetuū manere: ſic perpetuo vite tue cā a me datur. vnde cum marone pſtringens dicam. Jn freta dum fluuij current: dū montibus vmbra luſtrabunt: conuexa polus dum ſidera paſcet. Semper honos nomenq̄ʒ tuum laudeſq̄ʒ manebunt.

¶ Explicit liber de balneis ⁊ termis naturalibus omnibus Jtalie proprie tatibuſq̄ʒ earum. editus a domino Michaele Sauonarola.

¶ Ad Zenardum cambiatorem reginum tractatus de vermibus incipit feliciter.

Michael Sauonarola patauus Zenardo cambiatori regino ſalutem. Uti proprium eſt vere ⁊ ſolide amicitie qua viciſſim tenemur: quemadmoduʒ tu me fortunis cōicatis ego ⁊ te maxime diligebam. Poſtea vero q̄ʒ induſtria tua amorē noſtrū: cui more humano ſuperaugeri aliquid nequibat: in ſacri officio aſperſione maioreʒ feciſti: ita vt ⁊ tu quoq̄ʒ nati mei cura ⁊ charitate ex myſterio diuino pater factus multo magis amaui. Quamobrem meritis tuis conuenit vt gaudiuʒ ⁊ paſſiones tue eque mee ſint. Jtaq̄ʒ gerens animo q̄ʒ ſepe ex infeſtatione paſſionis vermium filioꝝ tuoꝝ dolore afficiaris: motus ſum ex dilectione tua opem tibi ferre: vt ⁊ tu quoq̄ʒ: q̄ñ ſuffragia phōꝝ tibi abſunt: poſſis ex medocris adiumentū aliquod natis afferre tuis. Accipe ergo vir cariſſime aliquarū vigiliarum mearum munus qđ tibi deſtinoex omni genere eiuſmodi morborū atq̄ʒ remedioꝝ excerptū cura mea auidus p̄lis tue vite remediare q̄ʒtū ars preſtare patitur. ¶ Hūc quoq̄ʒ tractatū in quinq̄ʒ ſecabo capitula. ¶ Jn primo quideʒ de diffinitione vermis eiuſq̄ʒ ſpeciebus dicet inueſtigando eius generationis loca. ¶ Jn 2° de cauſis intrinſecis ⁊ extrinſecis ipſius. ¶ Jn 3° de p̄ſeruatione corporum a vermibus. ¶ Jn 4° de cura ⁊ ſignis vermium. ¶ Jn 5° de pronoſticis a vermibus ſumptis.

¶ De diffinitione vermis eiuſq̄ʒ ſpeciebus. Cap. j.

Vermis eſt animal ex putrefactiōe in vētre caliditate viuificatus generatum. Cuius tres ab auctoribꝰ noſtris ſpēs cōiter ponuntur. ¶ Prima quaruʒ appellatur lumbrici longi rotundi ⁊ graciles: ab alijs ſerpentes vel ſcarabei: ſimiles ramis portulace: qui in ſuperioribus inteſtinis generantur. ¶ Alij lati in inteſtinis groſſis ⁊ inferioribus naſcentes. Ab alijs cucurbitini nominati: q2 ſeminibus cucurbite ſimiles. Unde primo interioꝝ ad inſtar ſeminum cucurbite: filo vnius in alterum ꝯnecto: ⁊ qui aſcarides ⁊ buffones ſm̄ quoſdam dicūtur: in groſſis ſientes inteſtinis: ⁊ permaxime in colon: ⁊ per oia ſe dilatantes adeo vt in ſtomachum ꝯcurrāt propter alitionem: hominem ēt mox canine fameſcere facientes. ſunt enim longitudine maxima colligatiriis vt retulit mihi quis ſe copulam 15. pedū menſurā emiſiſſe. ¶ Extant ⁊ tertij parui graciles minuti vermibus caſei vel aceti ſimiles: qui in recto naſcuntur inteſtino. ¶ Quorum diuerſitas ex humoꝝ ex quibus generātur ⁊ locoꝝ in q̄bus naſcunt̄ diuerſitate ꝯtingit. Humor.n. ex q̄ generantur eſt flegma. vt dicet̄ in ſequēti cap̄: qđ aliq̄ñ putreſcit in inteſtinis ſuperioribus ⁊ adheret inteſtino ſua venenēti viſcoſitate: ſup qđ non dñat̄ diuiſio ⁊ ſepatio ex pte attractionis epatis. Uñ p̄ᵉ ſpēi vermes generatur interdū ad quātitatē cubito longiorem. Alij ab humiditate ſepata generant̄: minorata pp epatis attractionē ꝯtinuaʒ ⁊ putrefactionē ⁊ multitudinē ꝯturbationis fecis velut hi qui ſunt tertie ſpeciei. Reliq vero ob humiditate inter has media: ſicut q in colon ⁊ monoculo generātur. ¶ Uñ ſciendū ꝙ quidam aſſeruerunt vermes in monoculo ⁊ colon tātūmodo generari fundātes ſe ſup textu. A. 16. tertij. trac. 5° 2° cap̄. Et fortaſſe non generant̄ niſi in colon: ⁊ monoculo: deinde ſpergunt̄ de latere ad ſtomachū ⁊ ex latere ad anū. Et pōt eoꝝ opinio ſic colorari: in longaone pp ip̄ius rectitudineʒ latitudinē: ⁊ ꝯtinuā ſecū egreſſionē generari nō valēt. ꝗ. ⁊c̄. pʒ ꝯſequentia. ⁊ aſſumptū p̄bat̄: q2 eoꝝ mā ſtercore depelleret̄ ante eoꝝ generationē. Silr̄ neq̄ʒ in ſupioribus p̄pter purum nutrimentū ⁊ impu trefactū in illis retētū: ⁊ exiccationē vehementē illic factā. ꝗ ⁊c̄. ¶ Sed lʒ iſte rōnes apparentes ſint: tenendum tñ eſt vermes in alijs inteſtinis generari poſſe vt declaratuʒ fuit: ⁊ amplius infra declarabitur. ¶ Et ad. A. dicendum ꝙ nihil aliud voluit niſi ꝙ nulli vel valde pauci generātur in inteſtinis ſupioribus a longaone reſpectu eoꝝ qui in inteſtinis medijs concreātur. ¶ Ad rationes eoꝝ. ¶ Ad primū dicendū ꝙ in longaone generari poſſunt ⁊ maxime cuʒ tēpus ſeceſſionis tardat̄ modica.n. q̄ñq̄ʒ p̄ducuntur tēporis mora. nec cōtinue ex emiſſione fecum educunt̄: cum parui ſint ⁊ inteſtino maxime adherentes. preterea fex liquida currens nō eſſet apta eductioni ipſoꝝ: ⁊ imo q̄ñq̄ʒ inuentū eſt ipſos non educi medicina ſolutiua. Jn inteſtinis ſupioribus etiam cōtingit ipſos generari. ſed non in corpore ſano bene regulato: ⁊ hoc vult ratio: ſed in non bene regulato ex parte quātitatis cibi qualitatis tēpore artificio ⁊ ordine contingere poſſet in materia ibi exiſtente corrupto ex qua poſſet ⁊c̄.

Sed circa hoc rōnabilr̄ dubitabit aliq̄s vtruʒ contingat vermes alibi generari: ⁊ arḡ p̄ ꝙ ſic. vermes generant̄ ex putrefactione vt dictū eſt ⁊ dicet̄ amplius. ꝗ vbi inuenit̄ putrefactio ſufficiens ad vermis generationē: ibi deberet vermis generari poſſe: ſed in ſtomacho pōt reperiri: ergo ⁊c̄. ꝯſequētia vȝ nota cū toto antecedēte. Scđo ad p̄ncipale. in ſtomacho generātur que ſunt magis preter nām q̄ʒ vermis: vt colere inn ālles horride. a p̄ata ⁊c̄. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ſtomachus ex cōplexione ſupiori. Tum ex regimine puro. Tum ex peſte pōt ſilr̄ per oia ſe habere ⁊ diſponi ſicut inteſtina inferiora que aūt eodem mō diſponent̄ ſiles effectus habere poterūt. ergo ⁊c̄. ¶ Pro iſto facit experimētum: nā egros videmus vermes vomere q nō niſi in ſtō gn̄ari potuiſſent. ¶ Jtem ex aure nōnulli egreſſi ſunt parui qui vere alibi tanti ⁊ tales gn̄ari non valuiſſent. ¶ Pro iſto facit etiā auctoritas. G. 3°. aphoriſ. cōmen. 27. Bene autē intelligimus in ſtomacis pueroꝝ ⁊ in inteſtinis. cibos corrūpi ⁊ putreſieri. vnde hoꝝ vermium mō fit. ¶ Ad oppᵐ eſt ſnia Ariſt. 4°. metauro. inq̄t. Aial non fit in ipſa digeſtione ſicut q̄dam aiunt: ſʒ in ſegregatione putrefacta

⁊ in inferiori vētre: deinde aſcēdit ſurſum. ſignū eſt. n. in ſu-
periori vētre. vnde Alexander. ꝓpter qḋ frequēter in infir-
mitatib⁹ euomunt. putreſcit. n. in inferiori ſegregatū. ¶ Et
ꝯfirmat rōne ſic. vermes generantur ex putrefacta ſegrega-
tione. vt declaratū eſt ⁊ declarabit: ſꝫ hoc nō fit in ſuperio-
ri: verū in inferiori: cū in ſuperiori digerat cib⁹ ⁊ trāſducitur
in epar vītute expulſiua ſtomaci ⁊ inteſtinoꝝ: ⁊ attractiōe
epatis ⁊ ꝓpinquitate meſeraicorū ⁊ partiū nobiliū. ¶ Et
confirmatur idem ſcḋo vbi viget calidū multuꝫ digeſtiuum
humidi: ⁊ determinatum: ⁊ vene fortis exiccationis putre-
factio non poteſt cōtingere: neqꝫ vermes inde generari cuꝫ
fiat ex putredinibus: cuius ſignū: quia eis nutriuntur pro-
ducti vt apparet in muſcis: ex quibus concluditur vermes
in ſtomaco generari non poſſe.

¶ Pro riſione ad hoc dubiū pmiſſis q̄ tacta ſunt ⁊ dicent in
ſequēti cap̄ ponant he ꝯcluſiones. In ſtomaco corpis egro-
tatiui: vł q̄ſi egrotātis ꝯtigit: lꝫ raro vīmes gn̄ari poſſe. Hāc
ꝯcluſionē ꝓbant auctoritate. G. ⁊ rōnes añ oppoſitū addu-
cte. vnde Cōciliator dīis. iol. in oibus partibus exceptis vi-
talib⁹ eos reperio qn̄qꝫ generari. ¶ Scḋa cōcluſio. In ſto-
maco corporis ſani nō cōtingit vermes generari. Hāc con-
cluſionē ꝓbant auctoritates: ⁊ rōnes poſt oppoſitum facte.
Rōnes ergo hinc inde vadūt vijs ſuis. ¶ Sꝫ ne error ꝯtin-
gat eſt ſciendū ꝙ nō oēs vermes q euomunt in ſtomaco ge-
nerant: ſed qn̄qꝫ vermes ad ſtomacū de inferiorib⁹ mouen-
tur: ita ꝙ cōtingit qn̄qꝫ emitti p os ⁊ lūbricos ⁊ aſcarides:
imo qn̄qꝫ etiā emittunt p nares. Et lꝫ qdā exiſtimēt ꝙ igno-
ret locus in quo tales naſcantur exiſtimo verſiſīe ꝙ in inte-
ſtinis generari aſcēdūt ad ſtomacū ⁊ per vomitum ad palo-
tum educuntur: ⁊ per anfractuoſum naſi meatum ingredi-
tes per nares foras impetuoſe emittuntur.

B ¶ Sed queret aliquis in quo dfnt hi q in ſtomaco ab alijs q
alibi generant. Et lꝫ vſqꝫ nūc a doctoribus meis nihil cōpe-
riā: cū plurimi eoꝝ opinētur ipſos in ſtomaco generari nō
poſſe: tn̄ vt via ad vitalē indagandū reperiatur exiſtimo ꝓ-
babilr dōm ipſos ab alijs in q̄tuor differre loco colore figu-
ra ⁊ q̄ȝtitate loco pꝫ. colore. qꝛ vt frequēti⁹ ſunt alijs albio-
res. nam cuꝫ flegma albedini atteſtet ſui nāe: ⁊ ſtomacus ſit
ei⁹ lacuna. 13ª. tertij. ex quo vermes generātur vt dicet. ni-
hilqꝫ vel q̄ſi nihil colere multiplicet in eo habētis ei⁹ colo-
rē variare: pſertim in infantib⁹ ⁊ puberib⁹: in qbus vt plim
vermes generant: ſequit ⁊c̄. Ad qḋ cōcurrit lac his etati-
bus ſumptū. Alioꝝ vero color nō ita albus eſt: ꝓpter con-
tinuā colere trāſmiſſionē ad inteſtina ad euigilandū virtutē
expulſiuā ſecū habētis flegma ex quo vermis generat mul-
to plus tingere ⁊ colorare: cū quo tn̄ ſtat ipſos: qn̄qꝫ in co-
lore ſibi inuicē aſſimilari: figura: qꝛ ſīles cucurbitinis: ⁊ for-
taſſis verius cucurbitini appellari deberēt: cuꝫ figurā acci-
piant a loco in quo naſcuntur: ſtomacuſqꝫ cucurbite ſīlis eſt
3ª. tertij tracto. primo cap̄. pmo. Et primo colliget. de ana-
thomia ſtomaci. Quantitate qꝛ maiores ſunt cucurbitinis
minores longis ⁊ paruis maiores.

¶ De cauſis intrinſecis ⁊ remotis vermium. Cap. ij.

C Auſarum alie propinque ſeu intrinſe-
ce: alie remote ſeu extrinſece.
Propinque ſunt: quēadmoduꝫ alioꝝ nāliū qua-
tuor efficiēs: formalis: finalis ⁊ materialis.

Efficiens duplex: particularis ⁊ vniuer-
ſalis: particularis eſt caliditas
ſpūalis ex putredine conſurgens. vnde tertio aſſo. allega.
cōmē. putredo ſola nō eſt ſufficiēs generat vł. ſꝫ calore ſuffi-
ciente indiget. De vlī vo cū magna reperiat cōtrouerſia int̄
Platonē Ariſto. ⁊ alios: cū locus h̄ nō ſit h⁹i diſputatiōis.
Dicēdū cū Ariſto. ꝙ cō vlis eſt agēs nāle ꝙ mediante calidi-
tate putredinali cōcurrente etiā ſupceleſti: ſic eā mām diſpo-
nit. vt de eius potentia educatur forma vermis: que eſt eius
anima: ex quo ſequitur que ſit eius formalis cauſa.

Finalis ſimiliter eſt duplex vlis ⁊ particularis: vlis eſt
mundi cōplemētū ⁊ ordo: mūdus. n. vt ſit com-
pletus ⁊ ordinatus oēm ſpēm reqrit: pticularis vo eſt: qꝛ nā
de poſſibilibus facit ꝙ melius eſt. 2. phicoꝝ: cuꝫ ergo i inte-
ſtinis repiat mā putrida ex q̄ aptus eſt vermis generari: me-
lius eſt vt ex ea ꝓducat vł. q̄ȝ ipſam ſue putredini relinquat.
¶ Itē vermes n: pauca quātitate generati: ita ꝙ corpori nō
inferatur nocumentū ſunt iuuatiui: imo cū ex putredine ſint
ex putridine nutriuntur velut muſce ⁊ ſilia. vn̄ inteſtina a ta-
libus mūdificāt: ⁊ cū eis educunt. vn̄ corp⁹ purius relinqui-
tur. Et ꝓpter ſimilē cām create ſunt muſce ⁊ cimices ⁊ h⁹i
genera vermiū: vt mūdū ob aliqb⁹ putredinib⁹ que in aere
a terra ſunt purgēt ne tales hoib⁹ ⁊ alijs vtilioꝛib⁹ aialibus
nocumētū inferāt. ¶ Sed ſtati diceret aliqs videt ꝙ multo D
melius foret vt natura illaꝫ mām ſue putredini relinqueret
q̄ȝ ex ea vermes generarētur: cum multa mala accidētia: vt
epilenſia mania tremor cordis karabit⁹ colica ⁊c̄. ex eis cor-
pora incurrant: vt. 16ª. tertij. allega. cap̄. Eaqꝫ non rarum
morti exponant. ¶ Itē nā trāſmittit colerā rubeā ad ineſti-
na ad abſtergēdū ⁊ mūdificādū viſcera a ſuis ſupfluitatibus
vt tactū eſt: q h⁹i putridā mām educeret: ⁊ cum minori cor-
poris nocumēto. ergo ⁊c̄. ¶ Pro his dōm ⁊ ad pmū loquē-
do abſolute ꝙ melius eſt ꝙ nā ex tali materia putrida vīnē
generet q̄ȝ ſue putredini relinquat: cū animatū ſit inaīato eli-
gibilius. Sed loquendo reſpectiue dico ꝙ ſi in parua quan-
titate generant: vt dictuꝫ eſt paulo ante: melius eſt ipſos ex
tali mā generari q̄ȝ ⁊c̄. vt. A. 16. tertij. pmo cap̄ de anotho-
mia inteſtinorum: ſed ſi in magna quantitate generant. tūc
deterius eſt ⁊ hoc in reſpectu ad corpus: cuꝫ qn̄qꝫ ipſum ad
perniciem ducant ex quo ſequit: ꝙ eius finis eſt iuuatiuus:
⁊ etiam nocitiuus vt etiā ſenſit Cōciliator allegata differen-
tia. ¶ Ad aliud dōm: ꝙ lꝫ nā colerā rubeaꝫ tranſmittat ad
inteſtina ⁊c̄. non tn̄ ſemper trāſmittit: vt in ictericia citrina.
¶ Item qn̄qꝫ mā eſt viſcoſa adherens quam colera non eſt
ſufficiens ſecum trahere. vnde remanens putreſcit.

Cauſa materialis eſt duplex extrinſeca ⁊ intrin-
ſeca. Intrinſeca eſt humiditas
flegmatica inſipida alba ⁊ viſcoſa in vnum condenſabilis ⁊
compactibilis: quadā putrefactiōe putrefacta: nō tāta quan- E
ta eſt putrefactio māe febrilis ⁊ apoſtematis. Nā talis non
eſt animationi apta: vt. 4. methauro. ꝙ ēt hac via inueſtiga-
ri hꝫ: qꝛ hūiditatū q̄ i humano ſunt corpore alia ſanguinea:
alia colerica: alia melancolica: alia flegmatica. Nō qdem ex
ſanguine generātur. pmo ꝓpter neceſſitatis ipſius ꝓ nutri-
mento ⁊ augmēto mēbroꝝ carniformiū ⁊ radicalium: ſcḋo
ꝓpter amicitiā ipſius ad nām. nam ipſuꝫ cuſtodit recluſuꝫ
in venis tāq̄ȝ theſaurū. tertio qꝛ non venit ad loca gn̄ationis
ipſoꝝ. ꝙ ſi contingat ipſuꝫ fluere: tunc emittitur celeriter p
ſeceſſuꝫ: aut ꝯuertit in apoſtema: vel in putredinē vergentē
ad nām colere illoꝝ pricatiue. Unde Hyp. 6. afforiſmo. Si
in vētrē ſanguinis effundat neceſſe eſt in ſaniē ꝯuerti. Neqꝫ
ex colera rubea cū ſit amari ſaporis. nā ſapor amarus con-
trarius eſt generationi ⁊ conſeruationi ipſoꝝ. ¶ Item talis
eſt calida ſicca ignea: ex tali eniꝫ nihil generat vel nutrit. 2.
de generatione animaliū. Neqꝫ ex nigra cuꝫ ſit ſicca valde ⁊
frigida: putrefactioni ſpumoſe inepta: ⁊ ad nām ⁊ ad alimē-
tum ipſorum: cum multū appareat remota ab eoꝝ natura: ⁊
cum ergo ex his tribus generari nō poſſint: ſequit neceſſa-
rio ipſos ex hūiditate q̄rta generari q̄ eſt flegma vel ſlātica
materia putrida ⁊c̄. vt dictū eſt: ad qḋ cōcurrit color eoruꝫ.
Nam vt viſu apparet albedine flegmatica participant. Con-
tingit tamē qn̄qꝫ alios alijs minus albos fore: immo quaſi
citrinos. ſimiliter qn̄qꝫ rubei vident: qn̄qꝫ q̄ſi nigri eius di-
uerſitatis cauſa cōtingit ꝓpter cōmixtionem flegmatis cuꝫ
ſanguine: colera ru. vel nigra. vnde horum coloruꝫ varietas
contingit. Qꝛ ſint ex flegmate etiam eorum tactus manife-
ſtat: ⁊ nutrimentum cū ex humiditate flegmatica nutriant.

¶ Ex quib⁹ infert primo vermes magis generari in etate
infantie ⁊ pueritie q̄ȝ in alia etate. Pȝ correlariuȝ:qꝛ in tali/
A bus etatibus corpa multiplicant plus flegmaticas mās ⁊
indigeſtas : ꝑpter cibos qbus vtunt ⁊ eoꝝ ingluuié.ad qd
cócurrit ꝙ calor in eis magis ebetatus eſt nó potens ipſas
reſoluere queádmoduȝ in alijs:ſed bn̄ ʋiare:vn̄ remonétes
putreſiunt:⁊ vermes inde generant. ¶ Infert 2°.ꝙ magis
generant poſt bienniū:qꝛ ⁊ ſi ante bienniū ꝯdſit mā multa cū
lacte nutriant que eſt mā vermium aptiſſima:tn̄ qꝛ calor in
eis eſt bebetatus multum ꝙ eſt agens principale hinc eſt ꝙ
in eis nó multiplicant:queádmoduȝ in ſequēti etate:in qua
calor diſſoluit ab humiditatibus ad qd concurrit ꝙ eo tpe
incipiunt vti cibarijs groſſioribus ab eis non bn̄ digeſtibi/
libus.vn̄ ⁊c̄. ¶ Et ſi dicat.ꝯtra plures videmus mori ante
bienniuȝ q̄ȝ poſt:qd cótingere non videt niſi ex eoꝝ maiori
multiplicatione.ergo ⁊c̄. ¶ Pro iſto dōm:ꝙ dato ꝙ ita ſit:
illud tn̄ non cótingit ex multiplicatione maiori:ſed ex debi/
litate virtutis maiori.vnde poſt bienniuȝ pluries ⁊ magis in/
feſtant vſqȝ ad qnquennium ⁊ illas tn̄ maiores infeſtationes
⁊ frequentiores melius ex virtutis fortitudine maiori tole/
rant:ꝑpter qd non ita moriunt ⁊c̄. Et h̄ fortaſſe fuit mens
A. 16.tertij:tractatu.5.cap.ꝑ.§.illo. Et aſcarides ſm̄ pluri
mum generant in eis qui ſepant ab etate infantie. Ex qui/
bus ſequit ꝙ in nouiter natis vermes generari non pn̄t:⁊
hoc ꝑpter nimiā ſui caloris ebetationē:vt G.3ª affo.allega
to comento. ¶ Infert tertio ꝓbabil̄r vermes alijs paribus
minus generari in iuuentute.ꝓbat:qꝛ in iuuētute multipli/
cat colera gnationi eoꝝ inepta vt ſupra. ¶ Itē eo tpe ſunt
exercitia fortia : ⁊ calor fortis eſt.vn̄ tales humiditates re/
ſoluunt:ad qd ꝯcurrit eoꝝ optima digō. ¶ Infert quarto
ipſos plus in ſenectute q̄ȝ in iuuentute:⁊ minus q̄ȝ in pueri
tia multiplicari.ꝑma pars ⁊ ſcda correlarij pȝ ex ꝑcedētib⁹
B ¶ Sed diceret aliqs cōtra. Iuuenes ſunt magis inordinati
valde q̄ȝ ſenes:ꝑpter qd in eis multiplicat flegma crudum
indigeſtū qd eſt mā vermiū:⁊ calor potētior ad animādum.
ergo ⁊c̄. ¶ Confirmat:qꝛ in ſenibus multiplicantur humi
ditates nitroſe q̄ non vident conuenienter materie:ſed indi
ſpoſite magis gnationi vermiū:cum mā ex qua generātur
ſit inſipida:vt dictū eſt.g ⁊c̄. ¶ Item experientia videmus iu/
uenes ſenibus frequētius incurrere. ¶ Pro iſto ēt facit au/
toritas. Aui.16.tertij.tractatu.5.ꝑ capitulo. Et aſcarides
ſm̄ plurimuȝ generant i eis q ſepant ab etate īfantie:ſed ro
tundoꝝ plurimū cū infantibus:deinde cum adoleſcētibus:
⁊ minorant in ſenibus. Adhuc pȝ qd dicendū intelligenti.
¶ Infert 5°.ipſos alijs paribus plus in femellis q̄ȝ in ma/
ſculis ꝯcreari:pȝ ex dictis. ¶ Infert 6°.maſculos flegma/
ticos plus alijs vermibus abundare.vn̄ ⁊ cōiter dicimus
cum videmus puerū album mollē ſatis carnoſum.hic puer
ſacculus eſt vermiū.vn̄ ⁊ bruni a vermibus ſaluiores ſunt.

Cauſe extrinſece ſeu mediate ſunt cibi lenes vi/
ſcoſi:ſicut triticuȝ:faſeoli:fabe:
lac:caſeus:⁊ ꝑcipue recens:⁊ generantia humores crudos
aquoſos indigeſtos:vt olera humida:carnes crude : herbe
viſcoſe:fructus ⁊ ꝑcipue aquoſi:vt poma:perſica:pruna al/
ba ⁊ rubea magna:⁊ breuiter quanto aquoſiores tanto de/
teriores:vt ceraſa ⁊c̄. Et quecūqȝ paſtilis vt lumeli : macha/
rones ⁊ hmōi. Repletio nauſeatiua:coitus ſupfluus ⁊ ime
diate ſup cibū factus. Et vniuerſal̄r quecūqȝ hn̄tia virtuteȝ
digeſtiuam debilitare ⁊ impedire:vt inordinata ciboruȝ aſ/
ſumptio.⁊ ſil̄r potus inordinatus:immoderatū exercitium:⁊
balneatio poſt comeſtionē:⁊ balneatio cum aqua calida:⁊
ſilibus. ¶ Et credens tibi magis complacere hic ſeriatim
ſubſcribā ſimplicis quedā generationi vermium aptiſſima
Triticū coctū vel crudū:panis açimus:vinū rubeum groſ/
ſum:faba:faſeoli:lenticula:cucurbite:folia caulium in eſta/
te:rape : capares:cepe: carnes porcine:bouine:vaccarum:
anatū:cigni:anſerine:capreoline:leporine qualecū : auium
in aquis degentium. Oia interiorū genera. Epar:inteſtina:
cerebrum:pinguedo:piſces precipue tince:⁊ alij valloſi:vua
immatura:pruna rubea magna alba:poma dulcia ⁊ citrina
cruda:⁊ imatura deteriora:pira:neſpila:iuiube.citonia cru
da:pepones : cucumeres:angurie: fungi:glandes:caſtanee:
auellane recentes:nuces:lupini immaturi diſcolorati. Plu/
ra alia hic notari poſſent : ſed tibi nunc hic que ſunt in vſu
magis pauca ſufficiant. ¶ Ad generationē vermium maxi/
me adiuuāt venti ꝑſertim ſeptentrionales.nā cum tales fri
gidi ſint valde hn̄t virtutē multuȝ debilitare:⁊ precipue in
pueris ſe ab his non tuentibus.vn̄ virtute in eis debilitata
male celebrat digeſtio : quare in eis multiplicat vermium
mā. Et ſi in eis geniti ſunt cōmouent q̄ȝ primū:qꝛ aerem fri
giduȝ ⁊ frigus fugientes corpus ꝑturbant: ꝑpter quā eām
exiſtimo pueros baſſanēſes a vermibus eam frequēter mo
leſtari. ¶ Ad eoꝝ etiā multiplicationē non parū facit tpis
conſtitutio. Nam in autūno generant valde.qꝛ autūnus ⁊
ſi ſit frigidus ⁊ ſiccus:qꝛ tn̄ eſt tēpus inordinatuȝ:⁊ debili/
tans calorē:nālem.3.affo.cōmento.xj.vnde indigeſtiones
multe ſunt ⁊ humores crudi multiplicant.que eſt cā gene
rationis vermium. Ad qd cōcurrit ꝙ ꝑceſſit tps fructuum
ex quibus generati ſunt humores multi flegmatici indige/
ſti ⁊ aquoſi. ¶ Vere etiā generant:qꝛ cum hyeme corpora
multo repleant cibo:rationabile eſt vt multis abūdent ſu/
perfluitatibus:que cum hyeme latitent ſupueniente calidi/
tate veris cōmouentur ⁊ a caliditate alterantur ⁊ putrefa
ctioni diſponentur cum calor naturalis etiā propter calidi/
tatem exteriorem debilitetur:quare ſit impotentior ad hu/
iuſmodi humiditates regulandas propter qd putreſiunt.
ex quibus vermes non pauci generantur.

¶ De ꝑſeruatione corpoꝝ a vermibus. Cap. iij.

Preſeruatio corpoꝝ a vermibus duab⁹ C
rebus completur.vna per
adminiſtrationem debitam ſex rerum non natu
ralium. Altera per debitam rerum medicina/
lium adminiſtrationem.

Res vero non naturales ſunt ſex:vt primo ꝑmi.cap.
aer cibus ⁊ potus. Somnus ⁊ vigilia:mo
tus ⁊ quies:inanitio ⁊ repletio:⁊ animi accidentia:de qui
bus ſeriatim dicendum primo de aere.
¶ Fugiant aerem frigidū ventoſum ꝑcipue ſeptentrionaleȝ.
Eligant aerē temperatū ſil̄r potius ad calidum q̄ȝ ad frigi
dum:⁊ ad ſiccū magis q̄ȝ ad humidum declinantē. Et qꝛ in
pueris difficile foret hec ſeruari.iō rectificet aer eis in do/
mibus ⁊ cameris:vt accēdatur ignis in camera cum lignis
iuniperi:aut cedri:aut ex lignis ꝑſici:aut ex quercinis ſiccis
ſuper quo ponant ad cōburendum abſinthiū:folia perſici:
vel folia perſicarie:cortices citri:radicis granatoꝝ:⁊ corti/
ces eoꝝ radix filicis:edera : ⁊ alia q̄ȝplurima que diligens
ſcrutator in ſequenti capitulo pernotabit. Confert iuuamē
to maximo ſuffumigiuȝ factum ex myrra:⁊ aloe:vel abſin/
thio:vel cortice citri:nunc ex vno eoꝝ nunc ex pluribus vt
magis placebit.vnde volētes pānos a tineis cuſtodire im/
ponunt eis corticem citri:vel abſinthium.Similiter volē/
tes brolia ſeu viridaria conſtruere circa pedes arborū ab/
ſinthium ſeminant ne a vermibus edantur.
¶ Cibi a qbus ſe cuſtodire debent in ꝑcedenti caplo ſcripti
ſunt. Sed eis ꝯuenientes ſunt cibi calidi ⁊ ſicci:in qbus nō
eſt viſcoſitas : ⁊ in qbus eſt abſterſio:vt aqua ciceris ⁊c̄. Et
cibi in cōplexione tēperati:⁊ qui ſubſtantiā hn̄t mediocrē.
non tn̄ tenerā vt facile corrūpant:neqȝ duri vt repugnēt di
geſtioni quales ſunt hi. Panis frumēti bn̄ coctus ⁊ fermen
tatus cōuenit etiā ſumere ante mēſam tres vel duos bolos
panis furfurei cuȝ carui cimino vel aniſo ꝯfecti. ¶ Carnes
vituline:arietine caſtrati:frācoline:turdoruȝ. ¶ Herbe.bli/
tis que ⁊ ſi ſit ſtomacho mala:tn̄ a proprietate valet:quare
ſumatur de ea in parua quantitate addito altera herbarum

que ſuam malitiam corrigat: vt menta: ⁊ ſic de ſingulis. Sal
uia portulaca: betonica: carnes pulline: galinarum caponũ.
Edine agneline preſertim aſſate perdicum: coturnicum iu/
uenum: auicularum paruaꝝ in arboribus pratis ⁊ fructige
ſis degentiũ: ſummitates colium in hyeme ⁊ brodium eoꝝ: ⁊
ruta lactuca: calamentũ: roſmarinus: borago: ſcariola no/
nella: endiuia: petroſelinũ: feniculus: menta origanum: ma/
rubium: tanacetũ: ſandonicum: aniſum: maiorana: yſopus:
ſerpillus: ſaturegia: puleguz: abrotanũ: leuiſticus. Que co/
cte comedi debent. Ex qbus induſtrioſus coquus fercula
q̃plurima cõponere poterit. Et tortellos cũ farina tritici ⁊
vitello ouoꝝ facere. ¶ Et inter agrumina oleũ coctũ ⁊ cru
dum: ⁊ ſcalonee crude: ⁊ ſilr cocte porrũ: ⁊ melius eſt coctũ
duabus aquis. Et ſi alia agrumina ſtomacho noceant: q2 tuz
a ꝓprietate ⁊ cõplexione manifeſta ꝓhibent generationem
vermium: ⁊ generatos interficiũt: hinc laudant: ſed tñ dent
in parua quãtitate ⁊ cuz cautela: ⁊ ante mẽſam. ¶ Confert
etiã ferculum ex brodio cicerũ rubeoꝝ in quo buliant radi
ces feniculi ⁊ petroſelini. ¶ Item panatella ex brodio car/
nium iam dictarũ cum quo buliant radices iam dicte: ⁊ cuz
vitello ⁊ abſq3. ¶ Item ferculũ ex radice petroſelini vitello
oui: pane ꝯtuſo: addito pauco caſei veteris: ⁊ pauco croci
⁊ ꝑcipue adultis. ¶ Itẽ panatella cum oleo cõi ⁊ pauco cro
ci optima pro infantibus. ¶ Itẽ dent tortelli ante menſam
ex ſandonico farina ordei: vitello oui in oleo cõmuni cocti
ter ad minus in hebdomada. ſilr ex marrubio: vel alijs vel
quibus ſupra. ¶ Et in ferculis vti põt pipere ꝑcipue hye/
mali tpe: in eſtate vero cinamomo aut canella ⁊ in tẽperata
quãtitate. ¶ Et cum carnibus ſuis vti põt hoc ſalſamento.
Aleũ cum pipere: petroſelino menta ⁊ aceto. ¶ Et fructus
quibus vti poteſt ſunt. Oliue. ſalite maxime ante menſam.
Medulla oſſis perſici: dactili: paſſule: amigdale dulces: pi/
neoli: citonia: aſſata: ficus: ſicce: poma in paſta cocta amig/
dale amare: piſtici. vua bñ maturata nuces ſicce. de quibus
A. 2° canon. Multus ṽo vſus eius educit vermes paruos
⁊ aſcarides. Et ſerapio de nuce ⁊ auellana. Et qñ ex eis am/
plius comedit expellunt aſcarides. Quia tñ difficilis dige/
ſtionis exiſtãt: debent ſapientes matrone ſepe ⁊ in modica
quãtitate pueris ſuis bola facere. Nota tñ ꝙ vſus bolorum
in infantibus eſt cã indigeſtionũ multarũ que ſunt vt ſupra
cauſe vermiũ generatiue. quare cũ cautela ⁊ prudentia ſunt
adminiſtrãdi. ¶ Sit eius vinũ rubeum clarũ: ſm patauos
goretum: ſi poſſibile eſt auſterũ non potens multum nec ni
mium debile: ne ſtomacho noceat: ſed inter hec mediocre:
ſed aliter pueris: aliter adultis vt tua prudentia bene nouit.
pueris nãq3 debilius dandũ eſt. Et ſi tale haberi nõ poſſet.
ſed ſolũ nigrũ aut album: laudo magis albuz ſubtile attenta
ſemp eius mediocritate: vinũ nãq3 nigruz groſſum eſt indi/
geſtibile multum: propter qd̃ ſtomachus eo nocet: ⁊ eſt cã
multiplicationis humoꝝ crudoꝝ. ¶ Itez ſi eſt potens qua/
le eſt vinum gropellũ baſſanenſe: vltra hoc ꝙ difficile dige/
rit ſua caliditate reſoluit virtutẽ nãlem: quare facit in pue/
ris humores crudos indigeſtos non paucos multiplicari:
propter quã cãm extimo pueros baſſanẽſes: ita frequenter
⁊ grauiter a lumbricis agitari. Laudat etiã vinum malua/
ticum: q2 ſua qualitate manifeſta opponit generationi ver/
mium. ſecundo ſua proprietate cordiale exiſtit: quapropter
virtus vitalis cõfortatur ⁊ confortata iuuat nãlem. ¶ Itez
de facili in ſpiritũ conuertit cum ſit nature nimiuz amicum.
Unde credo multum his auxiliari: qui non febricitantes a
vermibus moleſtant. Datur tñ cum oleo oliue cõmuniter
⁊ indifferenter pueris habentibus vermes ſiue febricitent
ſiue non: ⁊ indubie auxilium affert vt experientia manife/
ſtat: laudo magis ipſum dari limphatuz ente febre cuz oleo
violaceo: ⁊ aut dſancino qd̃ ſua proprietate vermes necat.
Et doſis eſt vini maluatici ab. ℥. ſ. vſq3 ad. ℥. i. ſ. ⁊ pro qua/
libet. ℥. vini ponatur. ʒ. i. olei violati. Et detur mane.

¶ Puerorũ ſomni ⁊ vigilie ab ipſa natura regulantur. Sed
in adultis debet vtrunq3 temperari.
¶ Motus ⁊ quies pueroꝝ etiam difficile normiçari pñt: ſed
eligibilius eſt vt poſt cibum imediate nõ moueant: quẽad/
modũ in adultis qui quiete ⁊ motu tẽperato vti debent.
¶ Fugiant inanitionem ⁊ repletionem. nam vnum per viam
aggrauationis: alterum per viam reſolutionis virtutis di/
geſtiuam debilitaret. vnde vermium materia cauſaret. Ha/
beant venturis beneficium bis in die: ſi poſſibile eſt. Abſti/
neant a coitu precipue poſt repletionem vt dictum eſt.
¶ Omnia deponant accidentia que virtutem habent debili/
tare. vt ira nimia: triſtitia ⁊ huiuſmodi: ⁊ gaudeant ꝓ poſſe.
Hec ſub breuitate pertrãſeo: tamẽ ⁊ ſi dilectio pueroꝝ tuorũ
cã fuerit vt in hac mã ſcriberẽ in qbus h attente obſeruari
non pñt. volui tñ deo iuuãte: ⁊ ad adultoꝝ vtilitatẽ hec pau
ca notare: vt ⁊ tuis puberibus in diuriori etate ꝓficiant.

Per adminiſtrationẽ rerum medicinaliuz corpora altero mo/
doꝝ generari hñt. vno p ea q̃ interius ſuſcipiunt. Alio per
ea que extrinſecus applicant. Ea vero ſi que intrinſecus re
cipi debent: ſunt ſuffumigia: potiones: pillule: confectiones
pulueres electuaria ⁊c̃. ¶ Suffumigiuz fit ex myrrha aloe
abſinthio cortice citri interduz ex lignis lauri bis ſaltem in
hebdomada. ¶ Potio de qua ſumere debent bis in hebdo
mada vel ter in autũno vere ⁊ interdũ in eſtate ſuſpecta. ℞.
aque abſinthij. ℥. iiij. aque graminis. ℥. iij. vini granatorum
℥. j. ⁊ hoc tpe frigido. tpe vero calido ſint ptes. ij. aque gra/
minis. 3ª abſinthij. Doſis in pueris eſt ab. ℥. i. vſq3 ad. ℥. ij.
in adultis vſq3 ad. iiij. ⁊ exhibeatur mane: ⁊ ſi pñt dormiant
poſt aſſumptionẽ eius paruper. Et die qua faciunt ſuffumi/
gium nõ potent aquã: ⁊ qñ bibunt ⁊ quomõ ſuffumigent.
¶ Pillule quarũ vſus interuallatus a generatione vermiũ
preſeruat: quarũ deſcriptio colligit. 17. cõtinẽtis. ℞. aloes
partes. ij. myrrhe croci. añ. ptẽ. i. conficiant cũ vino malua/
tico. doſis earũ in pueris eſt a granis. v. vſq3 ad. ℈. j. in adul/
tis a. ℈. ſ. vſq3 ad. ℈. ij. ¶ Cõfectio ad h maxime valẽs. ℞.
perlarũ ſeu margaritarũ. ʒ. ſ. reubarbari torrefacti ſantoli
ne ſiue ſemẽtine. añ. ʒ. j. terre figil. cornu cer. vſti. añ. ʒ. ſ. zu
chari optimi. lib. j. ſ. ⁊ cũ aqua roſ. fiant formule parue. ʒ.
ij. ⁊ accipiant adulti formulã vnã. Infantes mediã. Ex qui/
bus pulueribus ꝯficias electuariuz vtile. ¶ Puluis marie
apud nos cõis. ℞. ſemẽtine. ʒ. ſ. in pueris. in adultis. ʒ. j. cũ
melle: qñq3 cuz vino dulci det ſummo mane: ſed tpe calido
det cum aqua graminis ⁊ pauco zuchari. ¶ Puluis alius
optimus. ℞. çedoarie. ʒ. j. boli armeni. ʒ. j. ſ. de quo det: vt
dictuz eſt. Et per pueros intelligo in pñti qui ſunt ab annis
duobus vſq3 ad annos qnq3: ⁊ p adultos qui ſunt ab annis
quinq3 vſq3 ad. 9. vel. 10. Et p infantes illos q ſunt ab anno
vno vſq3 ad duos: qbus debet doſis minor in proportione
ipſoꝝ ad pueros: que eſt pueroꝝ ad adultos: ⁊ cõſilr velis
imaginari ſuo mõ de iuuenibus ⁊ ſenib9 quo ad doſim eis
conuenientẽ: vt q2 maior eſſe debet q̃3 in adultis ⁊c̃.
¶ Illa vero que per exterius applicari poſſunt ſunt ſuſpen/
ſiones: ſacculi vnctiones balnea vt collis puerorũ ſuſpen/
dant lupini ſicci ⁊ bene maturi. fruſtuz zedoarie: aut dipta/
mi: coralus rub. optimus: de ſuſpenſionibus breuium dice
tur infra. ¶ Fiat ſacculus ex abſinthio: menta: roſis: coralo
rub. aloe: ⁊ puluere diptami: qui occupet continue locum
medium inter ſtomachũ ⁊ vmbilicum amplectendo vtrũq3
extremuz. ¶ Unctio ex qua cõtinue dei auxilio iuuamentũ
inueni non paruũ. ℞. olei maſticini: citonioꝝ: ſpice: mirtel/
le. añ. ℥. j. olei abſinthij: amigdalarum ama. añ. ℥. ſ. maſticis
gariofiloꝝ lambruſce mente coraloꝝ rubeoꝝ aloes epati/
ci boli armeni. añ. ℥. ſ. cere qd̃ ſufficit de qua puerorũ ma
tres debent tẽporibus ſuſpectis eoꝝ ſtomachos iniungere
de ſero cuz vadũt dormitũ vel mane cũ ſurgunt ſemel in die
confortat ſtomachũ mirabiliter ⁊ vermium generationem

pꝛohibet. ℭ Balneum. ℞. aque ciſterne in qua buliant alique ex herbis iam dictis: in qua puer aliquãto tempore teneri debet: ⁊ ſit interualatũ valde vt in hebdomada ſemel: ⁊ de his hec pauca ſufficiant.

ℭ De ſignis ⁊ cura vermium. Cap. iiij.

Signorum quedã cõia quedam ꝓpria. Cõia ſunt curſus ſaliue ⁊ humectatio labioꝝ in nocte. Et eorũ exiccatio in die: propterea ꝙ caliditas expandit̃ in die ⁊ coartat̃ in nocte. Cum ergo ſpargit̃ caliditas attrahit̃ humiditas cũ ea: quare vermes incurrũt famem ⁊ attrahunt a ſtomacho: quare exiccat̃ ſupficies ꝯtinua ei: ex ſupficie oris ⁊ labij: ⁊ adiuuat ad exiccandum aer exterior: quare laborat infirmus in humectando labium ſuũ cuꝫ lingua. Et quãdoqꝫ accidit eis rixa. Et horribilitas locutiõis. Alienatio ꝓpter eleuationẽ maloꝝ vapoꝝ ad cerebrũ. Unñ incurrunt accidentia karabitus: niſi ꝙ nõ colligunt pilloſ: neqꝫ patiũtur ſodaꝫ. Accidit et̃ eis ſtridoꝛ dentiũ precipue in nocte: ⁊ pluribus horis ſunt quaſi maſticantes aliquid: ⁊ appetunt extrahere linguaꝫ. Et accidit eis ſaltus. Tremoꝛ. Et clamoꝛ in ſomno. Et agitatio forme. Et ita aduerſus eũ qui euigilat eos. Et accidit nauſea. Uomitus. Et triſticia ſuper cibũ. Et interſecatur vox. Et debilitatur pulſus. Et egeſtio eoꝝ ſm plurimum dura. Caſus ⁊ appetitus. Et accidit eis ſitis aqua non ſatiat̃. Et qñqꝫ ꝯtorquẽtur ac ſi forẽt epilentici. Et qñqꝫ euomũt eos hora ſitis: ⁊ diuerſificantur in colore. Et ſilr̃ oculi eoꝝ vñ lucẽtes fiunt. ℭ Itẽ ſub oculis eſt coloꝛ plũbeus. Et qñqꝫ inflãtur vẽtres eoꝝ ſicut hydropicoꝝ. Et in multis dũ doꝛmiũt ſpumã ab oꝛe emittunt. Et qñqꝫ ſudant ſudoꝛe frigido. Fetoꝛ oris. Uentris gurgulatio gutte ſanguinis per inferius. Paloꝛ faciei. Nota tamen ꝙ plurima hoꝝ in coꝛpe alicuius pueri apparere poterũt in quo tñ nõ erunt vermes: vt mãe putride colerice que faciunt alienationẽ punctioneꝫ in inteſtinis: toꝛtionẽ grauitatem vomitũ caſuꝫ appetitus ſitim: ⁊ ſic de alijs. ⁊ iõ diligẽs medicus debet notare tp̃s p̃teritũ ⁊ pñs cibaria qbus vſus eſt ⁊ vtit̃: ⁊ de alijs hñtibus vermes generare.

Signa propria lõgoꝝ ſũt: qꝛ hñt cõmotionẽ oris ſtõci: ⁊ moꝛdicationẽ ipſius cum punctione eius. qḋ ſeqt̃ur ipſum ⁊ difficultatẽ deglutiendi ⁊ caſum appetitus ſm plurimũ: ⁊ nocumentũ ex cibo ⁊ lubricitate: ⁊ qñqꝫ nocent pulmoni ⁊ coꝛdi: ⁊ qñqꝫ accidit tuſſis ſicca ⁊ tremoꝛ coꝛdis diuerſitas pulſus frigiditas coꝛpoꝛis ⁊ ſunt ſomnꝰ ⁊ exiccatio nõ ſecũdũ oꝛdinẽ pruritus narium intuitus palpitatio ſptio oculi declinantis ad clauſionem: qñqꝫ rubent eoꝝ oculi: qñqꝫ offuſcant̃: qñqꝫ tendũtur ventres eorũ ⁊ fiũt hydropici: qñqꝫ accidit fluxus ventris.

ℭ Latos habentibus ſm plurimũ appetitus multiplicatur: qꝛ ſm plurimuꝫ a ſtomacho elongant̃: quare nõ nocẽt eis ⁊ rapiunt cibũ: ⁊ mouentur tp̃e famis motu nocente debilitante virtutẽ: ⁊ ſunt cuꝫ punctione ⁊ grauedine incidente in eo qḋ ſequitur vmbilicũ ⁊ citrinatur eorum cutis.

ℭ Paruos autem ſignificat pruritus ani ⁊ inſeparabilitas cõmotionis ad ipſum: ⁊ quandoqꝫ adeo ſit foꝛtis donec accidit ſincopis: ⁊ habens eos inuenit ſub hypocundrijs ſuis ⁊ doꝛſo grauitatem.

ℭ Signa eoꝝ qui ſunt in ſtõ ſunt grauitas ſtomaci: coꝛroſio eius eructatio hñs fetoꝛẽ vermiũ: nauſea frequens ſubuerſio: vomitus cum quo egrediunt̃: moꝛdicatio oris ſtomaci: tremoꝛ coꝛdis frequens: febris: ſitis aqua non ſatiatur deiectio appetitus impoſitio digitoꝝ in oꝛe ad extrahenduꝫ aliquid: caliditas magna ſupra ſtomachũ: anhelitus frequens ⁊ magnus: punctio cũ exclamatione vehemẽti: ac ſi forficibus pungeretur: ⁊ multa alia q̃ ſupra de lũbꝛicis dicta ſunt. Exitus tñ eoꝝ ſilr̃ ⁊ alioꝝ ſunt ſigna ꝓpria ⁊ infallantia.

Cura vermiũ diuina gratia iuuãte quatuoꝛ pficit̃. p̃ regimine debito. 2° eorum interfectione. 3° euacuatione ipſoꝝ. 4° eoꝝ corrigendo ſeu accidentia. ℭ Primã rem cõplent cibus ⁊ potus rectificati ſm cauſe ꝯrietatẽ: ⁊ digõni cõplende opꝫ vt ſint cibi ſubtiles facilis digõnis ⁊ boni chimi: qui nõ corrumpant̃ calidi ⁊ ſicci nec viſcoſi: vt dictũ eſt in p̃cedẽti cap̃. Unñ qꝛ vt plurimuꝫ in eis ꝯſternit̃ appetitꝰ ⁊ precipue in hñtibus lõgos: ⁊ hos q in ſtõ generãtur: ne eoꝝ virtus cadat ꝯſulo ſuccurrẽdũ foꝛe cũ frequẽti adminiſtratione cibi. Tũ et̃ vt vermes habeant quid ſugere: ne nutrimẽto deficiẽtes ſeua inducãt accñtia: laudo eni vt exhibeat̃ bꝛodium pulli cocti in aqua ſublimationis graminis aut abſinthij: vel pro paupibus ſimul ponat̃ gramẽ ⁊ ſiligo ad decoquendũ pullũ. Hoc idem de alijs carnibus intelligas ſup̃ in tertio cap̃. enumeratis. ℭ Item tp̃e frigido dari oꝫ bꝛodiũ pulli cocti cuꝫ aqua decoctionis aniſi: vel feniculi. ℭ Silr̃: ⁊ qꝛ vt plurimũ a ſiti nõ ſaturantur dent̃ hꝰ bꝛodia cum pauco vini limfati: ⁊ ſit vinũ: vt ſupra. ℭ Item ſiat diſtillatio pulli vel galline: ⁊ impleant̃ coꝛpoꝛa ipſoꝝ gramine ſiligine ⁊ aniſo ſpãliter tp̃e calido: frido v̂o menta ſandonico ⁊ ſemine caulũ. ℭ Item ſiat contuſuꝫ ex pullo gallina: vel alijs carnibus cum rebuꝫ alterãtibus facientibuſqꝫ ad vermiũ moꝛtificationẽ de qbus dictum eſt: ⁊ copioſe ſatis infra dicet̃. ℭ Iteꝫ ponant̃ cicera rubea in aceto dimittant̃ per. x. horas: ⁊ ex eis cum pullo: aut alijs carnibus ſiat ferculũ: vel panatella: vel cõtuſum: vel aliud vt diligens matrona facere cõſueuit. ℭ Itẽ panatella cum oleo oſſancino: ⁊ pauco croci ſi nõ adeſt febris intenſa. ℭ Itẽ ex herbis iam dictis ſiant fercula. Oua ſoꝛbilia recentia cocta in aqua in qua bulierit gramen: aniſum: ciminũ: ſunt maxime cõuenientia: qꝛ ſic cocta oẽm intentionẽ in ſe recipiunt. ℭ Unũ tñ ſciendũ ẽ ꝙ hñtes vermes debent cibari bona hora ne nutrimẽtũ ſubtrahat̃ eis ⁊ ꝯuertant̃ ad inteſtina ⁊ moꝛdicent ⁊ coꝛrodant ea. Nam vt dicit. A. Quidaꝫ dixit ei ſe vidiſſe eos pfoꝛaſſe ventrẽ qḋ apud ſe maximum reputat. Ego tñ vidi vermes egredi per vmbilicũ: ⁊ plures alij pñte ſe iam vidiſſe dixerũt. ℭ Potus eoꝝ ſit vinũ rubeum clarum auſterũ vel odoriferũ: albũ limfatuꝫ cum aqua graminis: aut endiuie: vel aqua decoctionis harum: vel aqua dulcis cocta cuꝫ aniſo: vel gramine: vel abſqꝫ his. Quidam dant continue maluaticũ bene limfatũ cum altera aquarũ ⁊ non vitupero. ℭ Itẽ de mane ſumant vinuꝫ maluaticũ vel aromaticũ limfatũ cum oleo violaceo: aut oſſancino: ⁊ iuuamẽtum magnũ reperio. Confert ⁊ nõ paruꝫ ſi in vino ꝙ eis adminiſtrat̃ continue infuſus ſit panis aſſatus. Et ſi abhoꝛreret vinuꝫ dent̃ aque ſimplr̃ iam dicte: vel alie facte ex herbis iam dictis vel dicendis. ℭ Item cum his aquis det̃ ſemen caulium frequenter ⁊ eſt iuuatiuũ valde. Cum enim prolixum foꝛet omnia ſic particulariter ſcribere: neceſſe eſt in re ac prudentia ⁊ cõgregatione vti. ℭ In alijs vero que debito regimini attinent ſit conueniens oꝛdinatio ad confoꝛtandum digeſtionem ⁊ ad ipſius perfectionẽ: vt dictum eſt in precedenti capitulo.

ℭ Scḋa res perficit̃ per medicinas vermes interficientes: quaꝝ quedã ſunt cões oibus gñibus: quedã ꝓpꝛie. Cõium quedã ſimplices: quedã cõpoſite: ⁊ ſimpliciuꝫ: quedaꝫ calẽ: quedã fride: ⁊ calidaꝝ ſimpliciũ: qdã ſunt pueniẽtes ad 3m gradũ: quedã non puenientes ad 3m gradũ vtileãniſi fuerit febres vel aq̃ ſunt amari ⁊ acuti ſapoꝛis contrariantis ⁊ qualitatis ⁊ ſapoꝛe illis quas magis diligũt ipſi: vt ſunt dulces ⁊ vnctuoſe quales ſunt infraſcripte.

Medicine ſimplices cões vermes interficientes. ℭ Apium vel ſemẽ eius bibitũ. Aqua lupinoꝝ. Aloes cũ melle vel abſqꝫ ſumptũ vel bibitũ. Betonica puluis eius bibitus. Calcanti. ʒ. i. cũ idromelle. Colloquintida cũ melle adultis: pueris vero cum ſucco abſinthij emplaſtrata. Diptamus puluis eius. Eruca cum vino ſumpta. Eupatoꝛiũ ſuccus eius cum nucleis perſicoꝝ vmblico emplaſtratus. Filix radix eius triduo potata cũ aquã mel-

lis. Fel oīa genera ⁊ ſumpta ⁊ emplāta. Granata acetoſa. Lupinus decoctus ⁊ linitus ſupra vmblicum: ⁊ ſuppoſitus cum mirra ⁊ melle ⁊ puluis eius cū melle bibitus. ¶ Itē panis factus ex farina eius cum aqua graminis ⁊ ſucco abſinthij ⁊ pauco aloes vmblico calidus emplātus vel ſupra ſtōm poſitus. Mirra cū melle potata. Mentaſtrū potatū cū aceto. Nigella comeſta aut ventri applicata. ſilr cocta in aceto ⁊ ligno pini emplāta ſuper vmblico. Nux indica antiquata ⁊ comeſta ſolōne eos educit. Os calcanei tauri combuſtum ⁊ puluerizatū potatū cū aq̄ vel vino. Oppoponacum cū ſucco abſinthij ⁊ pice corpori emplātū vel cū idromelle bibitū. Poma arancia comeſta. Pſiliū bibitū. Perſici folia emplāta ſupra vmblicū ⁊ ſuccus eius potatus cum fluxu eijcit eos. Perſicaria ſupra vmblicū emplāta. Rafanus cū aceto ⁊ melle ſumpta. Ruta oleum decoctionis eius bibitū: ⁊ ſuccus eius cū aceto forti ⁊ pauco aloes ⁊ panes aſſato calō ſtō: ⁊ ſilr vmblico poſitus eſt ſingularis medicina. Roſmarinus puluis radicis eius bibitus. Serapinum cū vino ſumptū ⁊ eſt mirabile. Sinapis potatus cum aqua graminis. doſis eſt. ℈. i. Squilla ſup ſe geſtata. Staphiſagria ſemen eius cū melle bibitū. Semē alexandrinū ſiue ſemētina cū melle aut vino dulci ſumpta. Taurus. ex felle vngat vmblicus. Vernix cum aqua mellis potata. Urtica ſemen eius cum idromelle ⁊ ſale potatū. ⁊ ſopra decoctio eius vel puluis eius cū melle bibitus: aut ſemen eius tritū cū brodio vel vino. Hypoquiſtidos ſumptū. Zedoaria bibita cum idromelle ⁊ ſuper ſe geſtata ⁊ in omnē modū adminiſtrationis: quodqꝫ de alijs ſemper intelligere debes.

¶ Medicine frigide. Acetū in hora ſomni ſꝫ aliquā eius q̄ntitatē ſumptū ⁊ rōne fortis penetrationis cū alijs iunctū cōfert iuuamēto maximo. Idēqꝫ vt potes cū alijs vt vnctionibus ⁊ emplis miſce. Cortex radicis mori decoctio eius. Decoctio arboris granati acetoſi ⁊ mu[illegible]i. Lac aſine ſuppoſitū ⁊ ſilr in magna quantitate potatū. Et ſi de eo haberi nō pōt ſumat caprinū aut vaccinū. Rubeus decoctio eius bibita.

Compoſitarū medicinarū vermes interficiētiū: quedā recipiuntur ad intra: q̄dam corpi extra applicant. Cōes que p interiora aſſumunt ſunt ſuffumigia potiones confectiones electaria: pille pulueres cliſteria ſuppoſitoria. ¶ Fiat ſuffumigiū ex mirra aloe ⁊ pulpa collogntide: aut ex ligno mali granati: aut ex folijs cum ramis pſici: aut ex alijs ſup̄ deſcriptis. Et idifferēter pōt fieri ſuffumigiū tā p ſupiora q̄ꝫ p inferiora: vt opi neceſſariū erit.

Potiones ad hoc valentes ſunt ſyrupus abſinthij: praſſij: vel calamentū in tpe calō aut exiſtente febre cum aqua portulace graminis: aut endiuie: aut filiginis: aut plātaginis: aut miſcere ſm caſum iminētē calō cū frīdis vt dādo pueris ab. ʒ. ſ. vſqꝫ ad. ʒ. i. ſyrupi abſinthij: aq̄ endiuie: aq̄ mēte. aā. p. ʒ. i ſyrupi ponēdo. ʒ. ij. vel circa aq. Adultis vo in quātitate maiori: ⁊ ſic de alijs. ¶ Itē vt dictū eſt detr ſingulo mane vinū maluaticū cum oleo violaceo: vt dictū eſt vel onſancino. ¶ Itē. ℞. ſucci mente panis aſſi aceti fortiſſimi miſce in modū ſalſamēti de q̄ debis ante cibū: ⁊ ligabis in pulſibus brachiorū: ad qd̄ ēt iuuat eiꝰ odoratio. Cura antiquorū efficax ⁊ experta. ℞. granorū piperis 300. ⁊ duas radices rapiſtri: ⁊ duas radices antiq fabe lupini: ⁊ radices granati acetoſi: tere ⁊ coque cum qnqꝫ lib. vini donec 3ᵃ ps remaneat: de q̄ detr a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. ʒ. ij. ſ.

Confectio ℞. ligni al. ʒ. i. ʒʒ. macis. an. ʒ. ſ. cornu cerui vſti. ℈. ij. pulueris extremitatum mente: marubij: zedoarie. aā. ʒ. ij. zuchari ro. li. i. ſ. Cōſimilr ex alijs ſimplicibus varie cōfectiones cōfici pūt: de qua accipiat puer a. ʒ. i. vſqꝫ ad. ʒ. i. ſ. adulti vſqꝫ ad. ʒ. ij. Ex his ēt pulueribus eletuū cōfici pōt. Eletuū optimū. ℞. ſandonici. li. ſ. piretri panis aſſi in aceto extincti. aā. ʒ. iij. cornu cerui vſti in aceto extincti. ʒ. ij. ſeminis canapie: cimini: cinamomi. aā. ʒ. i. nigelle. ʒ. ij. lupinorū vſtorum: ſalis ar. naſturcij. aā. ʒ. ſ. abſinthij: abrotani: origani: karui: baccarū lauri. aā. ʒ. i. thimi. ʒʒ. aā. ʒ. ij. cardamoni. ʒ. i. ſeris caulium. vnc. j. mell. qd̄ ſufficit: detr mane ieiuno ſtō a. ʒ. i. vſqꝫ ad. ʒ. ij. vel. iij. ⁊ non comedat vſqꝫ ad duas horas. ¶ Et ex his pulueribus fiant pille addito aloe: ita vt ſit 3ᵃ ps oium. Silr ꝯferunt pille ſupra deſcriptis: q̄re de his ſupraſedeo. ¶ Puluis optimus. ℞. cornu cer. vſti donec albeat: centauree: mēte pulegij: ſiſimbrij: abſinthij: ſandonici lupinorū amarorū. aā. vnc. iij. ſ. vtat de h puluere ad quātitatē medie nucis cū lacte aceto vino melle vel q̄uolibet alr. ¶ Pro q̄ ſciendum q̄ ingenerari debemꝰ ad dādum ea q̄ dicta ſunt egris. vno°. vel alio: dūmō ea recipiant. tales. n. modi ſic facile ſcribi nō poſſent pp egrorū diuerſos modos vſus ⁊ appetitus. ¶ Itē detur h puluis. ℞. ſemētine. ʒ. ſ. cornu cerui vſti. boli. ar. aā. ℈. ſ. cū vino dulci: aut melle tpe frido. calō vō cū: aqua graminis ⁊ pauco zuchari: ⁊ h in adultis, pueris vō detr medietas totius q̄ntitatis. infantibus vō ſm ꝓportionē: vt ſupra. ¶ Cliſtere cōe ℞. aque decoctionis origani abſinthij corticū granati. li. ſ. olei viol. vnc. ij. ſ. ſal. ʒ. i. ſ. ⁊ augeat ⁊ diminuat q̄ntitas vt etas expetit. Et fit in tpe eſtiuo cortex dupla ad origanum ⁊. abſinthiū. hiemali vō ſit oium ps eq̄lis. Cōiter tū ⁊ bū ſunt cliſteria ex lacte cū pauco zuchari. Sꝫ matie ꝯfert tale q̄n per horā añ ꝓceſſu iniūctio ſtōi aut emplātio ventris vt dicet. ¶ Pro q̄ notādum q̄ ſemp in tali paſſione dulcia p inferius: amara vō p ſupiora adminiſtrari debent. ¶ Fiant ſuppoſitoria lōga ſubtilia ex melle cū pauco ſale confecta q̄ ponantur bis aut ter in die. ¶ Itē fiat iniūctio ſterius cū melle ⁊ felle vaccino ꝓcipue in pueris: ⁊ h de compoſitis.

¶ Cōia que p exterius applicant ſunt vnctiones emplaſtra epithimata embrocationes cataplaſmata ſacculi ⁊ balnea.

¶ Unctio in qua grā dei mirabilē effectum inueni. ℞. ſucci mente. ʒ. viij. cētauree minoris: ſandonici lupinorū amarorū. aā. vnc. i. gentia. abſinthij. aā. vnc. viij. aceti ex pſſi de pane aſſato. li. ij. vnc. vi ij. ſucci arācij. vnc. vij. cere qd̄ ſufficit. fiat vnguētū: de q̄ vngatur timpora: pulſus nares ⁊ ſtōus. Cōiter tū inūguunt hꝰ loca ex tyriaca ⁊ bū. ⁊ pmaxime ſi febris nō eſt intēſa ⁊ caliditas aeris nō obſiſtat. Et nō ꝑtermittat iniūctio totius dorſi ex oleo violaceo: ⁊ h. ter in die. febri. n. ⁊ vermibus opponit. ¶ Oleū ꝯ lūbricos Michaelis ſcoti. ℞. abrotani. vnc. ij. abſinthij. ʒʒ. corticū lāceole. aā. vnc. i. ſticados. ʒ. iij. gentiane. vnc. ij. corticū radicis mori. vnc. ij. mali granati: ⁊ pſici fraſſini. an. ʒ. ſ. radicū graminis. vnc. ij. pollſaiuine. aā. ʒ. ij. lingue auis. ʒ. ſ. aloes. vnc. i. terant oia bū ⁊ dimittant p. 8. dies in li. viij. olei cōis ⁊ aceti. li. ij. viij. vō dic bulliāt lento igne donec herbe recētes ſint bū cocte. poſtea dimittant īfrigidari aliquātulū ⁊ colat ⁊ addat aloes indicū: ⁊ bū pulverizatū ſimul mixtis ⁊ referua. Et de hoc oleo iniūge regionē cordis: ⁊ ſi tolerat da ei bibere. ʒ. i. cum vino albo. ¶ Emplm. ℞. abſinthij: pſicarie vermicularis ſandonici. aā. M. j. ſ. ſucci mente: ſucci praſſij. aā. ʒ. ij. olei abſinthij. maſticini: roſati. aā. ʒ. iij. farine lupinorū. lib. j. aq̄ decoctionis graminis qd̄ ſufficit: ⁊ cū pauco croci fiat emplaſtrū: ⁊ ſupponat vētri vſqꝫ ad os ſtomaci. Et ſub emplō cōprehendas cathaplaſma: cū cathaplaſmis non ſit alind q̄ꝫ lene vel molle emplaſtrū. ¶ Epithima cordiale. ℞. aq̄. buglos: roſ. graminis. an. ʒ. ij. terre ſigillate: boli ar. corticum citri. an. ʒ. ſ. corallorū ru. ℈. ij. oſſis de corde cerui. ℈. j. croci. cāphore. aā. ℈. ſ. ¶ Embrocatio optima ⁊ mihi ꝯſueta. ℞. mente: abſinthij: roſarū. aā. M. j. centauree: diptani: gētiane. aā. ʒ. j. zedoarie. ʒ. ſ. aloes. ℈. j. ſ. terre ſigillate. ʒ. ſ. boli ar. ʒ. i. bulliant in quinqꝫ lib. vini albi aromatici: ſi non adeſt vomitus. ſi vero adeſt ſit vinum nigrū ſtipticum vſqꝫ ad conſumptione quarte partis vini. Deinde accipiat ſpōgia ⁊ infundatur in vino ⁊ expreſſa ſtomacho applicetur: ⁊ reiteretur ter ad minus: poſtea vngat ſtomachus vnguēto iam dicto: ⁊ fiat bis in die añ prandiū: ⁊ ante cenā. ⁊ ſi aderit febris intenſa: aut ſi caliditas magna erit aeris: fiat ebu-

litio dictoꝝ in aq̄ ciſterne ⁊ vino ſm ꝓportionem duplam aque ad vinum. ¶ Cataplaſma ſilr̄ ⁊ ſacculi ex ſimplicibus iam dictis componantur: ut magis placebit. vnde quia de his larga mentio fiet inferius: hec facile ſubſileo.

¶ Balneū. ℞. lupinos amaros: ⁊ paleas ſiliginis: ⁊ gramen: ⁊ fac bulire in duab⁹ quartis vel vna aceti optimi: ⁊ intret paciens in eo ſcō prius ſuppoſitorio ex melle: aut cliſteri ex lacte: vt dictū eſt: ⁊ omnes illa die exibunt. ſi deus voluerit.

¶ Sȝ ꝓ his ⁊ dicendis tres canōes ſunt obſeruandi. ¶ Primus ꝙ in adminiſtratiōe medicinaꝝ v̄mes interficiētiū ſtomacus liniat̄ rebus ſtipticis: ⁊ ꝓprie in q̄bus eſt v̄t⁹ v̄miū interfectiua: ſicut ſumach: hypoquiſtidos. Acatia. Lutum ſigillatū: q̄ð ⁊ cū vino ad intra cū eis dari pōt: ne ab eoꝝ malitia ſtōus noceat̄. Scōs cum bibuntur hu⁹ medicine opȝ vt ſtringant̄ nares vehemēter: ne aliquid mali vaporis ad caput perueniat. ¶ Tertius ꝙ cuȝ emplis ⁊ vnctiōib⁹ ⁊c̄. que ſtomaco applicantur miſceri debent q̄ hn̄t ſtōm confortare: ⁊ rectificare appetitū. Nam vt dictuȝ eſt. in talibus quaſi ſemper appetitus proſternitur.

De medicinis propriis vermes interficientibus.

¶ Sciendum ꝙ in adminiſtratione eoꝝ q̄tuor opȝ diligenter attendere. ꝓmo eoꝝ ſpēm. 2° potētiā ⁊ v̄tutē. 3° tp̄s. q̄rto locū ⁊ modū. ¶ Spēm vt proprie ꝓpria ut dictū ē: ⁊ dicet̄ adminiſtrent̄. ¶ Potētia vt interficiēdo cucurbitinos fortiorib⁹ ⁊ lūbricos v̄o debilioribus: paruos v̄o min⁹ potētib⁹. ¶ Tp̄s vt miniſtres iſta tp̄e vacuitatis: qm̄ tūc nihil ꝓhibet medicinas ad eos ꝑuenire ⁊ ⁊ ipſi magis famētes ad eas magis trahunt̄. ¶ Locuȝ ut interius approximanda approximeomō approximanda deneges.

De medicinis propriis lumbricos interficientib⁹.

¶ Aqua ſalſa potata: aniſum comeſtū vel potatū. Aleū in aceto coctū vl̄ cruduȝ comeſtū. Bolū armenū cū vino ſumptū: ſi nō adeſt febris: ⁊ ſi adeſt cū vino multū limphato. Calamētū ſuccus ei⁹ potat⁹ vel cliſterizatus cū oleo violaceo: vel cōi cū ſale ⁊ melle. Coſtus amarus cū melle ſumptus: ⁊ ſuffumigiū ex eo ſcm̄. Diptanius cum melle: aut aq̄ potatus: vel comeſtus: vel aq̄ decoctiōis eius. Endiuia amara comeſta. Feniculus ſemē eius bibitū. Mirtus cū vino ſumpt⁹. Portulaca ſemē ei⁹ bibitū: ⁊ eſt mirabile cū multū ſumit̄. Pulegiū comeſtū: vl̄ ſuccus eius bibitus. Siligo aq̄ ei⁹ potata. Sādonicū comeſtū vt ſup̄. Sterc⁹ muris bibitū triduo. dixit d̄nſ ocrit⁹ ꝙ nihil fortius inuenit ad oīa gn̄a v̄miū. Tim⁹ potat⁹: Vermicularia ſuccus ei⁹. Unicornu: ei⁹ raſura cū vino. Aq̄ decoctiōis granatoꝝ: Abſinthiū coctū cū lētib⁹ aut ſūptū cū melle. Cordumeī aur. i. cuȝ vino: aut cū melle ſūptū. Cimīnū aſſatū cū aq̄ gramis: mulieres eū cōiter accipiunt eū mixtū cū melle ⁊ plātis peduȝ apponūt: ſȝ melius ſi ſiteri ⁊ loca circunſtantia vngerent̄. Grame in oēm modū adminiſtratiōis. Origanū ſuccus eius cuȝ melle potatus. Praſſiū ſuccus ei⁹ cū melle vel mulſa ſūpt⁹. Sumach in aq̄ diſſolutū eſt mirabile: ſi cū eis eſt fluxus. Siler mōtanū cū aq̄ ſūptū. Saluia comeſta: vel quouis modo ſumpta. Terra ſigillata diſſoluta cū vino eſt mirabilis. Arnogloſſa: ſuccus ei⁹ potatus vel puluis eius: ⁊ precipue habētibus fluxū ventris. Trifoliū cū aceto bibituȝ. Caulis ſemē ei⁹ cū aq̄ gramis: ⁊ eſt cōe ⁊ iuuatiuū valde. Coriādrum ſemen ei⁹ bibituȝ tribus diebus cū rob. Cornu cerui uſtum donec albeat: ⁊ in aqua graminis extinctum ⁊ cū vino potatum. Camepiteos cū melle. Indicū cum aq̄ abſinthij ſūptū: Mēta ſuccus eius potat⁹ cum melle: vel exteri⁹ ſtomaco applicatus. Oculus chriſti: expert⁹ inūctus: vel potat⁹: vl̄ emplatus. Piretruȝ cū aq̄ potatū. Stercus pecudis cū oleo ⁊ melle inunctū. Dicūt q̄dā ꝙ ſi ex h̄ ſpina dorſi inūgit̄: multa capita lumbricoꝝ per ſpinā dorſi egredi vident̄: q̄bus ab ſciſis egrotātes curant̄: q̄ð vix a me credit̄: q̄ȝuis ſe vidiſſe teſtentur. Et nota ꝙ aque diſtillationis horum ſimplicium ſunt in hoc caſu maxime conuenientes. ideo ſtude.

¶ Medicine cōpoſite in duplici dr̄ia reperiunt̄. nā eaꝝ quedā per interius aſſumunt̄: quedā ab extra corꝑi applicant̄. Ea vero que per interiora aſſumuntur ſunt ſuffumigia: potiōes: ꝯfectiōes: elctua: puluerea: pillule: cliſteria: ſuppoſitoria.

¶ Suffumigium fiat vt dictum eſt. pauloante de cōibus.

¶ Potio. ℞. ſir. praſſij. ℥. j. aque abſinthij: aq̄ endiui. ana. ℥. j. boli ar. terre ſigillate. aū. ʒ. ß. Augeatur diminuatur: qȝ doſis ut op⁹ eſt: q̄ in dicendis ⁊ dictis intelligi hȝ. ¶ Item ℞. aq̄ diſtillatiōis portulace. vnc. ij. cornu cerui vſti. ʒ. j. detur mane ieiuno ſtomaco vel. ℞. ſuccus portulace. ℥. ß. ſumach terre ſigilate. aū. ℈. i. ydromellis. ℥. ij. ſimiliter ieiune. Item ſirupus acetoſus ſimplex: ſilr̄ cōpoſitus factus cuȝ aqua diſtillationis graminis: ⁊ ſiliginis: vel alterius ſimplicis iam dictis: vel pluriū maxime ꝯuenit. Ut ℞. talis ſirupi. ℥. i. aq̄ quā magis diligis. ℥. ij. Silr̄ cōfert ſirupus de mēta. Sirupus de endiuia amara. ¶ Aqua ad lūbricos optima q̄ poſt ⁊ ante cibū indifferenter dari pōt. ℞. ſandonici: pulegij: polipodij: ſemis portulace: mēte. aū. ʒ. j. coſti. ʒ. ß. mellis lib. j. aque diſtillationis graminis vel decoctionis eius lib. quatuor. bulliant uſqȝ ad cōſumptionem medietatis aque: de qua adminiſtretur medius ciatus paruus: vel plus vel min⁹ ꝓ vice. vt expoſtulat etas. ¶ Potio alia. ℞. ſebeſtē numero. x. ſeminis portulace. ℥. j radicum graminis. M. j. fiat decoctio: ⁊ clarificetur cū. ℥. iiij. zuccari: ⁊ detur cum ſucco citoniorum: aut vino granatorum. ¶ Electuarium optimū. ℞. ſandonici. ʒ. iij. cētauree abſinthij: cornu cerui vſti. aū. ʒ. iiij. piretri: lupinorum amarorum aū. ʒ. ij calamēti: pulegij origani. ana. ʒ. j. nigelle: ſileris montani. ana. ʒ. ß. abrotani. ʒ. iij gentiane: vtriuſqȝ ariſtologie. ana. ʒ. ij. mēte: croci. aū. ʒ. j. ß mellis quod ſufficit de quo detur mane. ⁊ ſero cum aq̄ graminis ad quantitatem groſſe auellane: ⁊ fiunt hoc ita multa electuaria ex iam dictis ſimplicibus confici pn̄t: que ſapientie practicantis relinquo. ¶ Confectiones ex his pulueribus ſeu ſp̄ebus confici poſſunt: vt induſtrioſus apotecarius facere ſciet. Item confectio ſupra deſcripta optima ⁊ mihi conſueta: quare de his taceo. ¶ Puluis. ℞. ſeminuȝ caulium: cornu cerui uſti. aū. ʒ. ß. aloes. ℈. j. feniculi. ʒ. j. extremitatū mēte: boli ar. aū. ʒ. ß. ⁊ cuȝ lacte detur. ʒ. j. aut. ß. aut minus: ⁊ conſimiliter ex alijs alios pulueres congrega. ¶ Pillule ⁊ alia ſolutiua in ſequenti particula deſcribēt̄.

¶ Enemata ſciēduȝ primo ꝙ talia cliſteria non debēt adminiſtrari: vt paulo ante dictum eſt: niſi per ſpacium hore vel medie poſt aſſumptionē rei interficientis vermes: aut eius applicationem. ſecundo ꝙ talia confecta eſſe debent ex amaris dulcibus admixtis: vt ſub dulcedine que eſt eis amica lateat venenum: vt hamus ſub eſca piſcis. 3°. ꝙ vt fiat diuerſio a partibus ſuperioribus licȝ imponere enemata ex rebus dulcibus ſolū cōfecta: ⁊ eſt cōem̄ ꝓcedēte exhibitione: aut applicatione alicuius rei. ¶ Fiant ſuppoſitoria ex melle: yerapigra: ⁊ pauco ſalgēme: vel ex alijs: vt libȝ: q̄ð qȝ de cliſterijs dictum eſt: idem de ſuppoſitorijs intelligas.

¶ Ea vero que per exteriora applicātur ſunt vnctiones: emplaſtra cataplaſmata: embroce: epithimata: ſaculi balnea. Unctio mihi cōſueta: ⁊ iuuatiua valde. ℞. ſucci mente. ℥. ß. ſij. centauree minoris ⁊c̄. ſupra deſcripta de compoſitis vermes īterficientib⁹. ¶ Unguentū aliud: ℞. ligni aloes: croci. ana. ʒ. ij. farine lupinoꝝ. ℥. ß. fellis tauri. ℥. j. yerepi. ℥. ß. olei amigdalarum amararum. ℥. j. terre ſigillate: cornu cerui. vſti. ſumach. aū. ʒ. j. cere q̄ð ſufficit: aceti fortiſſimi. ℥. ij. de quo vngant̄. tipora pulſus nares: ſtomacus uſqȝ ad umbilicū. ¶ Aliud expertū. ℞. abrotani aſſati. ſeminis coriandri: ſeminis myrtilloꝝ aſſatoꝝ: cornu cerui vſti. aū. ptes. ij. aloes epatici partē. i. cere partē. ß. miſceant̄ cū oleo nardino: maſticino: roſato: de abſinthio: ⁊ myrtino. aū. q̄ȝtū ſufficit: ⁊ addat̄ parū aceti. ¶ Unguētū archimenidis ꝯfortans ſtomacum interficiens ⁊ expellēs lūbricos: ⁊ valȝ ad fluxū. ℞. abſinthij: mēte ſicce: roſaꝝ cū ſtipitib⁹: ſandonici: farine

lupinoꝝ.an̄.ʒ.i.panis aſſi infuſi in aceto fortiſſimo.ʒ.ſ.fell' tbauri.ʒ.ij.ſ.℈.ſ.aloes.ʒ.ſ.cornu cerui vſti.ʒ.ij.ſpice naſticis:galie muſcote gariofilorū:calami aromatici:macis nucis muſc.galange ꝛ karui.an̄.ʒ.i.ſ.ypoquiſtidos:acatie ſumacb:berberis: an̄.ʒ.ij.ſ.℈.ſ.cuꝫ oleo myrtino:ſucco mēte:ꝛ cera confice. ℭ Item.℞.fermēti.ʒ.i.croci.ʒ.i.aceti expreſſi de pane aſſato quātum ſufficit ad incorporandum ꝛ de quo vngentur timpora pulſus:ꝛ locus medius capitis vbi eſt comiſſura.nam reprimit malos vapores aſcendentes ad caput qui mala accña inducunt aliquando:vt ſubet ꝛ ſilia. ℭ Et ſcias ꝙ ex rebus ſimplicibus iā dictis fiunt olea precioſa valde:ꝛ alia vt practicanti plus placebit.vnde notes vnum ꝙ ab aggregatore babui:vidit vermen medij digiti cum quatuor pedibus diuiſim capitis ꝛ corticis ꝛ nec valuit tyriaca nec aloe:ſed oleum abſinthij in quo ſubmerſus fuit capite:ꝛ ipſum preſto interfecit. ℭ Empl'ꝫ.℞.ſucci mente:ſucci abſinthij.an̄.ʒ.i.myrti ſumacb.an̄.ʒ.i.abrotani praſſij:portula.an̄.M.i.aloes.ʒ.i.ſ.maſticis.ʒ.ſ.pulpe colloquintide.ʒ.ſ.ſeminis alexādrini.ʒ.ſ.fell' tbauri.ʒ.i.olei onfancini.ʒ.iij.olei amigdalarū amararum.ʒ.ij.farie lupinorū quātum ſufficit:cum pauco croci fiat empl'm. Et conſimiliter ex alijs pluribus ſimplicibus pl'a cōficiantur empl'a. ℭ Cathaplaſma.℞.mentam viridem:ſimiliter abſinthium:abrotanum:gramē pulegium.an̄.partem.i.fac bulire ꝛ p⁹ ebulitionem ea accipe ꝛ infra duo inciſoria exprime:ꝛ ſic calida ꝛ expreſſa ſtomaco applices. Et ſcias ꝙ neqꝫ embroca:neqꝫ cathaplaſma debet permitti infrigidari:ſed renouetur calida cōtinue. ℭ Embroca ſupra mibi cōſueta fit in oibus tibi memorie. Si tamen aliam cupis ex rebus alijs tibi ↄficias. ℭ Epithima ſupereſt adeo vtile ꝛ cōe:vt eo ſolo nunc ꝛ in ſequentibus contentus ero. Ex rebuſqꝫ in embroca poſitis ſacculum conficias. ℭ Sacculus alius.℞.abſinthij:mente:origani:perſicarie:roſarū.an̄.M.ſ.deinde accipiat teſtula vel teſtus ignitus:ꝛ cū vino albo vel nigro:vt opus eſt extinguatur:ꝛ ſtatim ſuperponatur dicte berbe:addito puluere aloes:ꝛ gariofilorum ꝛ ſic calefacte ꝛ in panno lineo inuolute ſtomaco applicentur:ꝛ ſic renouent' bis vel ter. Deinde cum vnguento dicto ſtomacus vngatur. Sed diãa eſt inter primuꝫ ꝛ bunc:q: primus frigidus geſtari pōt.ſecundus vero minime. ℭ Balneum ex rebus magis gratis ꝛ babilioribus conficias. Nam cum ad dictum loquar increpabile iudico ſic omnia ad particularia trabere.

De medicinis interficientibus aſcarides ſimplicibus vel compoſitis. ℭ Abrotanuꝫ:ſemē eius cum melle ſumptum. Ceruus medulla eius circa vmblicū emplaſtrata. Cameleon:albe radix cum vino ſiptico bibitu:in quo decoctum ſit polium montanum ſil'r exterius applicata. karui cum vino vel melle potatus. Lac acetoſum cū ſemine apij bibitum:vel ſirupo acetoſo. Lupinus decoctus ꝛ linitus ſupra vmblicū:ꝛ ſuppoſitus cum myrra ꝛ melle. Item puluis eius bibitus cum melle. Roſſanus cū aceto ꝛ melle ſumptus. Succus eius cū aceto forti ꝛ pauco aloes ꝛ pane calido aſſato vmblico appoſit⁹ ē medicina ſingularis. Ariſtologia longa intus ꝛ extra applicata. Cētaurea:ſuccus eius potatus:vel puluis. Colloqntida cuꝫ melle adultis:pueris vō cuꝫ ſucco abſinthij ſupra vmblicum emplaſtrata. Enula radix eius exiccata cū aqua graminis ſumpta:doſis eſt.ʒ.i. Succi radicis eius.ʒ.iij.cum pauco mellis potate mirabil'r cōferunt. Nux in quantitate comeſta. Reubarbarum in omnem modum ꝛc̄. Serapinum cum melle ſumptum. Sinapis potatus cum aqua graminis doſis eſt. ℈.i. Staphiſagria ſuccus ei⁹ cum melle. Abſinthium.ſirupus eius:ꝛ ſimiliter cum marubio ꝛ puluere lupinorum vmblico emplaſtratū. Sil'r ſuccus eius cum puluere perſicarie:ꝛ nucleorum perſici:ꝛ cētauree cum folijs perſici emplaſtratū. Filix radix eius cū aqua mellis potatus. Granatum radix eius cum vino bibitus. Gentiana cocta in vino ſic ꝙ ad medietatem redat:ꝛ in potu exbibita. Perſici folia emplaſtrata ſupra vmblicū:ꝛ ſuccus eius potatus cuꝫ fluxu eijcit eos. Perſicaria ſimiliter cum ſucco abſinthij vmblico emplaſtrata. Portulaca ſuccus eius potatus vrtica ſemen eius cum ydromelle et ſale ſumptum. Zinziber cum alijs mixtum.

ℭ Compoſitarum medicinarum ꝛc̄.quedā per interius quedam exterius adminiſtrantur:vt ſupra. Ea vero que per interius dantur ſunt ſuffumigia:potiones:confectiones:electuaria:pulueres:pillule:cl'ſteria:ſuppoſitoria.

ℭ Suffumigia ſunt que ſcripta ſunt ſupra:quib⁹ addi poteſt aliquod ex ſimplicibus iam dictis:vt ariſtologia:ſerapinuꝫ:ſtaphiſagria ꝛc̄.vt magis placebit. ℭ Potiones ſunt ſirup⁹ de abſinthio:oximel ſquilliticuꝫ:vt.℞.ſirupi de abſinthio:oximellis ſquillitici ana.lib.ſ.miſceatur cum hac decoctione.℞.enule.ʒ.i.abrotani calamenti an̄.ʒ.ſ.buliant in aqua ſufficienti vſqꝫ ad conſumptionem 3ᵉ partis. ℭ Item.℞.corticum radicum mori corticum radicum malorum granatorum enule:an̄.ʒ.ij.zinzi.calamenti ſinapis:ſeminis apij:an̄.ʒ.ſ.buliant in aqua ſufficienti vſqꝫ ad conſumptionem duarum partium deinde coletur:ꝛ collature addatur parū aceti:ꝛ bibatur de ipſa mane medius ciatus paruus:ꝛ minus vt ſupra. ℭ Item.℞.medullas oſſium ceraſorum perſicorum:ꝛ terre ꝛ cū aqua calida exprimas:ꝛ cola per peciam ꝛ cum ſirupo violato da bibere. Alias potiones ex alijs ſimplicibus conficias. ℭ Confectio.℞.centauree.karui.an̄.ʒ.i.colloquintide.ʒ.ſ.ſeminum portulace.ʒ.i.radicis granatoruꝫ:myrti.an̄.ʒ.i.ſ.radicis enule exiccate.℈.ij.zuca.lib.iiij.et cum aqua endiuie fiat confectio. Ex eius pulueribus electuarium componere poteris.

ℭ Puluis.℞.farine lupinorum.ʒ.ij.ſandonici.ʒ.iiij.fiat puluis cribratus ꝛ ꝛ cum melle conficiatur:ꝛ dentur.ʒ.ij.cum aqua vel vino mane:vel minus vt ſupra. ℭ De pillulis dicetur in ſequenti particula. ℭ Enema.℞.centauree minoris. M.i.corticum radicis mori:lupinorum enule.an̄.ʒ.ij.praſſij.M.i.buliāt i aqua modo predicto:ꝛ fiat enema mane ꝛ ſero.ſimiliter ex lacte addito pauco centauree. ℭ Suppoſitoria cum bis ꝛ melle conficiantur.

ℭ Ea vero que extrinſecus adminiſtrantur:ſunt vnctiones:emplaſtra:embroce:cataplaſmata:epithima:ſacculi:balnea. ℭ Unctio.℞.abſinthij abrotani:mente.an̄.ʒ.v.colloquintide centauree minoris:ſeminis vrtice agarici.an̄.ʒ.ſ.aloes caballini.ʒ.ij.aceti fortis expreſſi de pane aſſato.ʒ.ſ.cere qđ ſufficit. ℭ Item aliud expertum.℞.foliorum perſici granorum lupinorum ꝛ abſinthij.an̄.M.ij.terantur fortiter ꝛ fiat puluis:cui addatur aloes caballini:colloquintide.an̄.ʒ.i.ſ.terre ſigillate.ʒ.ſ.aceti fortiſſimi expreſſi de pane aſſo.ʒ.ij.ſ.cere quantum ſufficit ꝛ fiat vnguentum:ꝛ vngatur venter inferior. ℭ Ex eiſdem poteſt fieri empl'm:vt.℞.foliorum perſici:granorum lupinorum:abſinthij.an̄.M.i.aloes caballini colloquintide.an̄.ʒ.i.ſ.buliāt in aqua ꝛ aceto.an̄.ꝛ ſuper vmblicum ꝛ renes cum faſia liga.ꝛ ſtatim educit viuos ꝛ mortuos probatum. Item cētaurea decocta in oleo de perſicis ꝛ ſuper vmblicum emplaſtrata expertum. ℭ Item emplaſtratur venter ex melle ſi ſine febre fuerit ꝛ ꝛ cum lacte ſi fuerit febris ꝛ ꝛ poſt horam pulueriza de ſuper aloem caballinum ꝛ puluerem colloquintide:ꝛ mirabilis effectuꝫ. ℭ Aliud empl'm.℞.farinam lupinorum:ꝛ gith:aloes parum ꝛ ſcamonee parum:ꝛ diſtempera cum ſucco abſinthij ꝛ abrotani:ꝛ felle tauri:ꝛ ſuperpone ventri.

ℭ Item fel bouinum cum radicibus cucumeris agreſtis bene tritis.vmblico ſuperpoſitum ꝛ occidit aſcarides ꝛ ventrem laxat.

ℭ Item praſſium abſinthiū:centaurea:ꝛ lupinoruꝫ farina in aceto forti cocta ꝛ vmblico poſita ipſos necat. ℭ Item.℞.abſinthium:marubium folia perſici:gith.aloes aceti parum ꝛ cū farina lupinorū fac emplm̄ ꝛ ſuperpone ventri. Cōſil'r

de alijs

de alijs alia fac empl'a. ¶ Et ſcias φ remedia que conferūt lumbricis conferunt ⁊ cucurbitinis ⁊ ecōuerſo ſʒ plꝰ ⁊ mīꝰ. vt ex dictis pʒ. Sunt tamē quidā practicātes qui procedūt cuʒ his que dicta ſunt in cura lūbricorū: ⁊ eo ordine: ſed ſaluo ſemp meliori iudicio nō parūper errant. ¶ Ex his fiat cathaplaſma vt ſupra. Similiter de epithimate ſuperſedeo vt ſupra. ¶ Embroca. ℞. panē aſſuʒ in aceto forti bñ mollificatum ⁊ exprime per peciā: ⁊ cuʒ liquore miſce ſuccū abſinthij: ſiſimbrij: dracūculi: ſucci foliorūʒ perſici: perſicarie: centauree: ariſtologie longe: ⁊ cū oleo modico ⁊ aceto ponant omnia in olla ad buliendū: ⁊ facta ebulitione aſperge puluerem aloes cabalini: ⁊ colloquintide. añ. ʒ. ii. fellis tauri. ʒ. i. pulueris lupinorum. ʒ. i. ſ. ⁊ miſce ⁊ peciā infuſam: aut ſpongiam ſic callidam ſup vmblico pone: ⁊ miraberis. Ex alijs confice. ¶ Sacculi balnea ſimiliter ex his fieri pñt: ⁊ quia datus eſt ſupra modus componendi ea: ne longus videar his paucis te contentum volo.

A **De medicinis** interficientibus paruos. ¶ Parui etiam interfici poſſunt eodē modo ⁊ ordine qbus ſupra: ſed qr alia vis melius citius faciliuſq; curari pñt iudicio hos ordines ⁊ modos non pretermitti. Scias tñ φ ea que dicta ſunt in cura cucurbitinorūʒ conferunt iuuamēto manifeſto in cura hoꝝ paruoꝝ: vnde quidā ex ſolo ſuffumigio ex ſticados marino per inferius facto a paruis curatus eſt. vñ in hoc caſu ſuffumigia per inferius facta mirabiliter ꝯferūt. ¶ Duo ſunt quibus ꝓncipal'r curantur: enemata. ſ. ⁊ ſuppoſitorijs. ¶ Cliſtere paruos interficiens. ℞. aque ſalſe: ſucci foliorū perſici: decoctionis radicū mori: corticū granatorū. añ. ℥. i. aloes. ʒ. i. ſ. olei anſancini. ℥. i. ⁊ valʒ ꝓprie qñ adeſt caliditas. ¶ Aliud. ℞. aque ordei. li. ſ. pulpe colloqntide: aloes. añ. ʒ. i. in olei. ℥. i. ſ. Item ad hō valet yera quelibet cū aqua graminis: ⁊ ſiliginis cliſterizata. Cōſimiliter cōponas alia ex ſimplicibꝰ valētibus ꝯtra cucurbitinos. Itē cōferunt vt dictū eſt aque ſalſe cliſterizate: ⁊ ſil'r in qbus ponitur nitrū: ſʒ tūc cuſtodiat anus vt nō ꝑueniat ad tenaſmonē cū ſuppoſitorijs facientibus ad hoc. ¶ Suppoſitoria ſint ex melle: yera galieni: aloe: pulpa colloquintide: ⁊ ex alijs iam dictis. Item accipiatur radix enule recentis: ⁊ de ea fit ſuppoſitorium: deinde aſpergat aloe ⁊ ſupponatur. ¶ Item fiat ſuppoſitorium ex lardone recēti: aut ſalſo: ⁊ melius: ⁊ ſit longum ⁊ in extremitate ligetur fortiter filo longo ⁊ imponatur: ⁊ cuʒ per horā ſteterit trahe filuʒ poſtq̄ʒ trahes ſuppoſitoriuʒ vermibus plenū ſicq; renouabis cuʒ: ⁊ poſt horam fac vt dictum eſt: ⁊ curabitur eger indubie ſi deus voluerit. ¶ Itē cōfert inunctio logicū oleo de perſicis: vel amigdalis amaris: aut latio eius cum aqua ruthe: vel abſinthij: vel perſicarie. Itē inunctio ſtercoris cum felle vaccino extra ⁊ intus confert manifeſte. Et hoc vt operi phico pertinet.

De cura per incantationes ⁊ breuia. ¶ Fit tamen cura vermiuʒ apud non paucos breuibus ⁊ incantationibus: quibus hoꝝ tāta ineſt fiducia: vt oīa alia ⁊ experimento: ⁊ ratione corroborata ſpernāt: aſſerētesq; phicos experiētijs ac ſcia graues pueroꝝ paſſionem quidq̄ʒ minimum cognoſcere: ſed hos inter vulgares cōnumero: ⁊ ſi qñ literis ac dignitatibus affluant: ſed vt quādo cum his ludere poſſis hec ſubſcribam breuia ⁊ incātationes vulgari opinione firmata. ¶ Breue cōe ✠ In noīe patris ⁊ ✠ filij ✠ ⁊ ſpūs ſcti ✠ Amē. ✠ Lubrica lubricaria que es infra corpus ⁊ raiaʒ ſi es maſſa cito reuertaris i aquā: ⁊ ſi nō es maſſa citius te deſtinas Amen. ✠ Iob ✠ Iob ✠ Iob ✠ Libera dñe famulū tuū talē a vmibus: ⁊ a fauonibꝰ ⁊ ab oī īfirmitate Amen. ✠ xp̄s vincit ✠ xp̄s regnat ✠ xp̄s imperat ✠ Amen. ✠ v ✠ v ✠ S ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ alibua ✠ corobant ✠ tion ✠ ſen ✠ atiopa ✠ fac ipſum ſuſpēdi ad collum pueri per filum virginem: ⁊ dicat interim φ ſuſpedit puer tres pater noſter: ⁊ tres Aue maria ob reuerētiʒ dei: ⁊ glorioſe Marie: ⁊ ſancti Iob. ¶ Aliud ſcribe in carta virgine ⁊ liga ad collum pueri ✠ Alibua ✠ zorobantur ✠ tion ✠ ſon ✠ Atiopa ✠ fiat vt ſupra. Incantationes.

¶ Abrobra ✠ arabrum ✠ forem ✠ brotótonuū ✠ Scribe hoc verba in ligno aut vitro ⁊ permittas ea ſiccari: ⁊ cū ſicca ſunt ablue ea cū vino aut aqua: ⁊ da bibere patienti: ſemper dicendo Pater noſter ⁊ aue Maria ter cum ſigno crucis: ⁊ hoc tribus diebus de mane. ¶ Aliud ✠ Lūbrici ✠ colubri maledicti ✠ ſicut veniſtis ✠ cum vento ✠ ita ✠ ite ✠ ad mare ✠ bibite ✠ aquas ſalſas ✠ ⁊ non ſtetis ✠ Amplius ✠ in corpore ✠ talis ✠ ſignatur ſero anteq̄ʒ ſol tendat ad occaſum: ⁊ ſemper fac crucem ſupra vmbilicum pueri: ⁊ facias tribus ſeris: ⁊ dicas ⁊ dicere facias omnibus qui ibi ſunt ter Pater noſter ⁊ ter Aue maria ad honorem dei ⁊ ſancte trinitatis: ⁊ ſancti Iob. ¶ Aliud ✠ Aputis ✠ Apuſtorijs ✠ delocis ✠ maioribus ✠ lucis ✠ ⁊ ſeris ✠ Dicas hec verba in aure pueri dextra anteq̄ʒ comedas: ⁊ ſcribas hoc verbum in vngula pedis dextri. Iob: ⁊ dum ſcribis dicas hec verba ✠ Uerbum patris ✠ ⁊ fac. i. ✠ filius patris ✠ ⁊ facto ✠ redemptor mundi miſerere nobis ✠ ⁊ fac. b. ✠ Et dixit mihi qui me docuit ſe habuiſſe ab illuſtri principe ſeniori duce Mediolani. ¶ Aliud ✠ In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti Amē. ✠ Sicut Iob vermes habuit: ⁊ ſi habuit mortui ſunt per miſericordiaʒ dei. vnde qui vermes hñt ſic moriantur: ⁊ in aqua efficiātur in virtute dei: dicatur mane in aure pueri dextro ter. ⁊ fac perſonam tenentem patienteʒ in brachijs dicere ter Pater noſter ⁊ Aue maria: ad honorem dei ſancte trinitatis ⁊ ſācti Iob. ¶ Item ſcribe ſuper vngula pollicis pedis dextri ✠ Iob ✠ in ventre ✠ vermes ✠ in fronte ✠ habuit ✠ In nomie patris ⁊ filij. omnia vt ſupra. ¶ Aliud cōmune ⁊ ꝓncipale. Accipe vnum bacile aut catinum plenū aqua: ⁊ vnā cazolaʒ ferreaʒ in qua ponātur carbones igniti: deinde ꝓijce in dicta cazola q̄ʒtitatē quem volueris plumbi: ⁊ fac cōtinue ſufflare ne carbones extinguantur: ⁊ taʒ diu φ plumbum liqueſiat: deinde pone bacile aut catinum ſupra caput pueri: ⁊ cazolam ſuper bacile aut catinum: poſtea dicas ⁊ dicere facias omnibus qui ibi ſunt ter. Pater noſter: ⁊ ter Aue maria ad honorē ſancte trinitatis ⁊ ſancti Iob. poſtea dicas ter infraſcripta verba: ſignando ſemper dictas res cū cruce ✠ increatus pater ✠ Increatus filius ✠ Increatus ſpiritusſanctus ✠ Eternus pater ✠ Eternꝰ filius ✠ Eternus ſpiritusſanctus ✠ poſtea cū cazola fac ſignum crucis ſuper aquam: ⁊ dicas ad honorem dei: ⁊ totius curie celeſtis ⁊ beati Iob: ⁊ funde plumbum in aqua faciendo crucē in aqua cū dicto plūbo: ⁊ hoc facias de mane cū ſis ieiunꝰ: ⁊ ⁊ ſigna pueꝝ tribus vicibus: ⁊ liberabitur ſi deus voluerit. Et hec de incantationibus ⁊ breuibus ſufficiant: quoꝝ verba venerari debemus ⁊ ſi nāllbus nō conſonent ⁊c̄. Nota tñ φ in his incātationibus nō parū latet periculum anime ⁊ ideo ea relinque ⁊ eos delude qui ea ſequuntur: ⁊ tanq̄ʒ ſortilegijs habeas: quos multum deſpicio.

De medicinis ſolutione vermes educentibus. ¶ Tertio res cōpletur medicinis ventrem ſoluentibus: ipſoſq; educentibus ad extra: quarū quedam ſimplices: quedā cōpoſite.

¶ Maxime ſimplices vermes educentes ſunt. Abſinthium: pille ex eo facte. Alos in omnem modum adminiſtrationis. Aleum vt ſupra. Attriplex: ſemē eius bibitum. Agaricum bibitum Centaurea vt ſupra. Colloquintida: cartamꝰ Epithimum. vt ſupra Enula: ſuccus eius vt ſupra mirabilis. Fel tauri. Gronanil. vt ſupra. Naſturcium: nigella: vt ſupra Oleum in q̄ʒtitate bibitum interficit ⁊ educit eos. Oleum anſancinum educit cucurbitinos. Polipodiuʒ. Sementina ſiue ſantolina vt ſupra adminiſtrata. Et breuiter omnes medᶜ laborioſe educentes a me ſūe in ſuo de conſolatione ſcripte. Inter quas. A. auctoritate antiquorum.

de yreos mẽtionẽ facit. Sꝫ oib⁹ melior ẽ aloes: qm̃ morti‑ficãdo ⁊ ſine nocumẽto educit eos. Et de his laborioſe ſol uẽtibus nõ cures cũ de bñdictis ad tui ꝓpoſitũ habere pote ris. ¶ Notãdũ ꝙ lꝫ lac ⁊ b⁹i unlcia ⁊ vnctuoſa nõ educãt vermes. ſunt m̃ cã diſpoſitiua vt educãtur: q̃re eoꝝ iniſſio ꝑ cliſterẽ: aut iniẽctio ſiterior: aut ꝑtũ eius eſt cã deſcẽſus eoꝝ ad locũ expulſionis. Cõſilr dõm de alijs amaris non educẽ tibus: ſup ſtõm aut vẽtrẽ poſitis: qꝛ ſui amaritudine fugant v̓mes ad expulſionis loca. Lac ⁊ aliud dulce in magna q̃ti tate ſumptũ eſt cã mortis eoꝝ ⁊ remiſſionis accñnũ maloꝝ

B ¶ Medicine cõpoſite ſunt yera q̃libꝫ: ⁊ ꝑcipue. H. ¶ Item ℞. lcebe: abſinthij. añ. ʒ. iiij. pulpe colloqntide. ʒ. ij. ſal' indi. ſauic. i. ſumaẽ cũ aqua mell'. ʒ. ſ. vel circa. Et q̃uis iſta ſint ml'tũ vtilia: tñ qꝛ multũ horrida ſunt nõ curabis de eis cũ alia hr̃e poteris ꝙ ⁊ de alijs ſupra poſitis h⁹i itelliga: atque appoſui vt videar vigilaſſe vt debui. ¶ Itẽ ℞. cimini. nitri: fenugreci. añ. aur. ij. ¶ Item nitri piperis: cordumem. añ. partes eq̃les. eius doſis ſit. a. ʒ. ſ. vſqꝫ ad. ʒ. i. ¶ Iteꝫ cimini indi: maſticis: granoꝝ lauri. añ. cõficiãtur cũ melle: ⁊ ſit doſis in mane coclear. ſ. vel circa: ⁊ tantũdẽ in ſero ⁊ qñꝫ addi tur enula. ¶ Itẽ pill'e de abſinthio vt dc̃m̃ eſt. ¶ Itẽ. ℞. me dulle caſſie fiſtule. ℥. ſ. diſſoluaẽ cuꝫ. ℥. iij. aque decoctionis turbit in adultis: ⁊ colleẽ ⁊ deẽ añ diẽ. Pueris vero. ʒ. ij. cũ ℥. ij. aque decoctionis nucleoꝝ perſicoꝝ vel amigdalarum amararũ. ¶ Itẽ pill'e de reubarbaro. ¶ Itẽ ℞. turbith. lu‑pini: amari añ. ʒ. iij. ficle. ʒ. i. ſalis nit. coſti amari calamenti. polij. añ. ʒ. v. fac puluerẽ ⁊ pueris da cũ idromelle. ʒ. ſ. vel circa: ⁊ adultis pl'u hec ad aſcarides ⁊ lũbricos ſunt maxi‑me cõferẽtia. Paruis vero magis enemata ⁊ ſuppoſitoria. ¶ Cliſtere cũ aq̃ ⁊ ſale: aut cũ aqua cal'a ⁊ nitro. Et cliſtere fortius ex centaurea: cartamo. yſopo: pulpa colloquintide: ⁊ baurach. Et ex eis que colligũt eos in anno eſt caro pin‑guis ſolida: vt lardo vt ſup̃. ¶ ℞. medulle caſſie fi. ℥. ſ. diſ‑ſoluatur cum. ℥. iiij. decoctionis turbith addita. ʒ. ſ. aloes: ⁊ cliſterizetur. ¶ Iteꝫ. ℞. yerapi. ʒ. ij. pulpe colloquintide. ʒ. i. aque decoctiõis abſinthij. ℥. iiij. olei. ℥. i. ſalis paruꝫ ⁊ fiat enema. ⁊ h̃ de compoſitis. ¶ Quartam ⁊ vltimam rem cõ plent diuerſe medicine ſm̃ diuerſitatem accñtiũ cõcomitan tiũ: ex quibus eſt febris: quare opꝫ tũc vt adminiſtres fridat vt ſeniẽ portulace: granata ⁊c. ad itra. Ad extra vero vt ver micularis. Intus ⁊ extra vt acetum. ſil'r coriandrum prepa ratum: attriplex ⁊ ſimilia. ¶ Item continue inungantur ex oleo violaceo dorſa eorum: ⁊ non pretermittatur. Et nõ ad miniſtres cal'a vel frida niſi moderate: ⁊ hoc in cibis ⁊ po‑tibus vt exigit diſpoſitio. ¶ Et cũ ex fluxu ventris debilitã tur: neče eſt vti his q̃ velociter nutriunt cũ fortitudine: vt aqua carnis: ⁊ alia que ſunt boni chimi: ⁊ maxime in pue‑ris. Item cibentur ante motũ vermiũ: vt inuenientes nutri mentũ nõ inferant nocumẽtũ corpori. Eſtqꝫ motus eorum pl'm ſero ⁊ mane. ¶ Et ordinetur cibus eoꝝ vt ſit paucus. ⁊ permixtus aliquibus interficiẽtibus ſtipticis ꝯfortãtibus ex q̃bus proprie eſt ſumach: mirtus: coriandrũ ⁊ ſilia. Con‑fortant eniꝫ ſtõm ⁊ excitant appetitũ. Et ſi timetur ꝙ cadat confortabis ſtõm cuꝫ epithimatibus ⁊ empl'is in quibus eſt ſtipticitas ⁊ interfectio ⁊ eductio ſuauis nõ deijciens virtu tem: ⁊ proprie ſunt aloe: abſinthium: ⁊ pill'e facte ex eis cũ ſucco citoniorum vel mente ⁊c̃. ¶ De pronoſticis a vermi‑bus ſumptis. Cap. v.

C Semper malum ſignũ eſt qñ vermes in fe bribus apparent: qꝛ ſignificãt le‑ſionem partis: ⁊ corruptionem m̃ae peccantis. Itẽ qꝛ ſunt ex toto genere ꝑter nãm: vermes tñ in febribus tripliciter apparere p̃nt. in ꝑncipio .ſ. medio. aut fine. ¶ Vermes in ꝑncipio apparentes ſi viui ſunt: ſunt malum ſignum. ſignificant enim m̃am febris pe‑ſtiferã ⁊ venenoſam: ⁊ a qua fugiũt. ſi mortui bonũ: qꝛ ſigni‑ficant ꝙ ſint ex mundificatione. ¶ Vermes in medio appa rentes ſemper ſunt malũ ſignũ: ſiue viui ſiue mortui: febris enim concomitans vermes ſemp malũ: qꝛ cõſumit nutrimẽ tũ vermibus. vñ mouenẽ ad querẽdũ ipſum: ⁊ figuntur in inteſtinis: ⁊ affligũt hñtes eos valde. Et iam retulit mihi q dã ſe vidiſſe eos pforaſſe ventrẽ vt ſupra. ſecundo qꝛ augmẽ tant putredinẽ: ex qua gñanẽ. tertio qꝛ inflamanẽ vermes ⁊ caleſiunt: ⁊ anguſtiãtur: ⁊ ita magis mouenẽ. vnde patiens magis moleſtaẽ. ¶ Vermes in fine apparentes ſi viui ſunt bonũ ſignũ: qꝛ ſignificant corporis mũdificationẽ ⁊ fortitu‑dinem virtutis ad eã: ſi mortui malũ: qm̃ ex malitia videtur eſſe m̃ae: ſil'r eorũ exitus cum egeſtione ſi viui ſunt bonuꝫ. ¶ Et parui quidem ſunt minus nociui: qm̃ ſunt a principijs elongati: ⁊ qm̃ apti ſunt: vt cũ fece expellantur: ſed ſi magni fiant ſunt oibus deteriores: qm̃ ex deteriori m̃a exiſtunt: iõ in eorum expulſione eſt feſtinandum. longi ſunt poſt ipſos minus nociui: qꝛ non ſunt ex m̃a ita putrida ſicut cucurbi‑tini. Cucurbitini igitur alijs ſunt deteriores. Siquis vellet poſſet ꝓbabiliter oſtenderẽ lõgos cucurbitinis deteriores fo re. vt cõparatione facta inter nocumẽtũ. qđ ſequitur ex ma litia putredinis cucurbitinorũ: ⁊ qđ ſequiẽ ex ꝓpinquitate longoꝝ ad principalia: vt ꝙ pl'ium noceant ſua ꝓpinquita‑te: q̃ꝫ aſcarides ſua malitia m̃ae. Sicqꝫ ſuo modo de his qui in ſtomaco cõcreanẽ. Sed ſigna eoꝝ ſuppoſita conſideres. ¶ Exitus vermiũ cũ ſan̄ per receſſum malũ: indicant. n. no‑cumẽtũ magnũ in corpore ⁊ in inteſtinis. ¶ Exitus v̓miuꝫ cũ vomitu ſignũ malũ: ſignificant. n. ſtõm malis humoribus grauari. ¶ Cum videris puerũ anhelare frequenter eiuſqꝫ anhelitũ fri̾m ſenſeris ⁊ corpus eius tumeſieri ſequenti die morietur. ¶ Si approximaueris digitũ oculo eius: ⁊ ocu lum palpitando non claudat eſt ſignum mortis proxime. Et hec pauca de pronoſticis tibi ſufficiant. Nam ſigna prono‑ſtica que mortẽ ex vermibus cõſequuntur: mortem ⁊ aliaꝫ que ex alijs cauſis fit oſtendũt. Ideoqꝫ ſi ad plenũ te informa‑re vellẽ nimia ꝓlixitate: alienaqꝫ nr̃o ꝓpoſito immiſcuiſſe in crepare: qua de re te obſecro his paucis contentus ſis. ¶ Et ſic feliciter tractatus de v̓mibus explicit. Deo gratias.

Regiſtrum.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q R

Quaterna ſunt omnia preter ✠ duernum ⁊ R ternum.

Venetijs ſumptibus heredũ Luceantonij Junte. Anno. 1 5 [illegible]3 Die. xx. Julij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE